

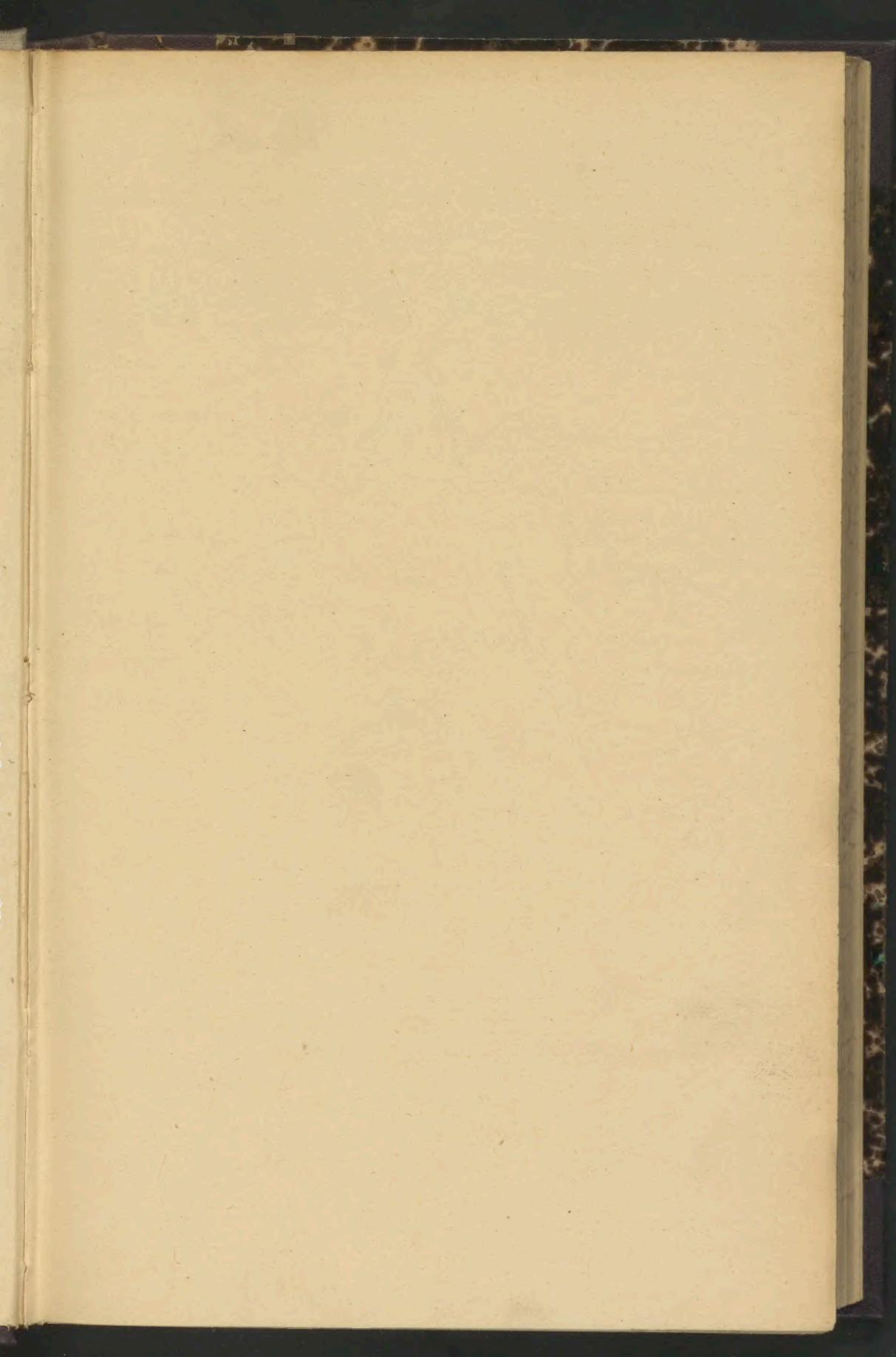
74

1844

1845

1846

m. 74.

ԷՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ

ՏԷՕՐՏԻԻՆՃԻԻ ՃԻԼՏ

Դ-Գ.ԵԻԼՏ

ՄԻԻԹԵՐՃԻՄԻ

ՊԵՌՐՎ ՍԻՄՊԵՆՆԱՆ

ՆԱԵԻՐԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՐԵՆՆԱՆ

معارف نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومرولی رخصتیه طبع اولغشدر

Կ. ՊԻՊԵՐԵՆՆԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

ԵՔՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻԸԷՔ-ԲԱԳԱՐԸ Ն. 23

Ս Թ Ո Ն Պ Օ Լ

1890

Դ-190

OFFICE OF THE
TREASURER

STATE OF NEW YORK

IN SENATE,
JANUARY 1, 1901.

REPORT
ON THE
REVENUE

FOR THE
FISCAL YEAR
1900

ԷՕԺԷՆ ՍԻՒ

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՐՕՏԷՆԻՆ ՎԱՏԼԱՐԸ

1

Մ Է Ճ Հ Ո Ւ 1.

Աբբայ տ'էկրինեի՝ Րօտէնին էվվէլճէ պուլընտըղը մէմուրլըգ տէրէճէսինէ էնմէսինին ֆէրտասը կիւնիւ, աթիտէքի մէնզարէ ճէրէյան իթմէքտէ իտի:

Գլօվիս սօգաղը՝ Մոնթանեը-Սէնթ-Ժընըվիէվ մահալէսինին էն թէնհա սօգագլարընտան պիրի տիր: Պու հիքեայէնին թարիթի ճէրէյանընտա, մէզբիւր սօգաղըն է նիւմէրօլու խանէսի պաշլըճա պէօյիւճէք պիր տաիրէտէն իպարէթ օլուպ, իքի թարաֆը ալաճլըգլը պիր եօյտան կիտիլտիյի հալտէ, քիւչիւք վէ գարանլըգ պիր հավլիյէ կիրիլիւր իտի քի, պու հավլինին նիհայէթինտէ տաթի տիկէր պիր խարապէզար պինա պուլընմագտա ըտը: Իշպու խանէնին գէմին գաթընտա, պօտուրում շէքլինտէ պիր տիւքքեան մէվճուա օլուպ, պու տիւքքեանտա իսէ՝ քէօ,

միւր, տէմէթ իլէ օտուն, պիր գաչ տիւրլիւ սէպզէվաթ վէ սիւտ սաթըլըր ըտը:

Սապահըն սաաթ տօգուզը իտի: Վալիտէ Արսէն նա. մըյլա մաարուֆ օլտն տիւքքեանճը գատըն՝ լաթիֆ չէհ. ընլի պիր իխթիյարէ օլուպ, սիյահ տիմի պէզինտէն մամուլ պիր ֆիսթան կիյինմիշ, վէ պաշընա տա գըրմըզը բամ. պուգ պէզինտէն մամուլ պիր գաբաթմա պաղլամըշ ըտը: Մէզպուրէ պու էսնատէ քէնտի պօտուրումընա կէօթիւ. ըէն նէրտիւպանըն սօն պասամաղընա չըգմըշ օլմաղլա, սաթըյա գօյաճաղը էմթիայը մէյտանա եայմագտա, եա. նի գաբունըն պիր թարաֆընա թէնէքէտէն մամուլ պիր սիւտ կիւյիւմիւնիւ վէ տիկէր թարաֆընա տախի պիր գաչ տէմէթ սարարմըշ սէպզէվաթ իլէ սարըմթրագ լահանա պաղլարը սըրալամագտա ըտը: Նէրտիւպանըն թաշաղը. սընտա, մէզքիւր պօտուրումըն նիմգարանլըզը տէրու. նինտէ, քիւչիւք պիր օճաղըն քէսկին աթէշի կէօրիւլմէք. տէ իտի:

Պու տիւքքեան աղաճըզլը եօլուն եանըպաշընտա պուլընտըզը ճիհէթլէ, գաբունճը օտաուր խըտմէթինի տէ կէօրմէքտէ, վէ տիւքքեանճը գատըն գաբունճըզ մէ. մուրիյեթինի տէ իյֆա իթմէքտէ իտի:

Արասը չօգ կէչմէքսիզին, նաղիք պիր գըզըզաղ խա. նէտէն տըշարը չըգըպ, վէ խաֆիֆ պիր սիւրաթլէ գօ. շուպ վալիտէ Արսէնին տիւքքեանընա կիրտի: Պու կէնճ գըզ՝ գրալիչա Պաքանալըն մահրէմ տօսթու օլտն Բօզ. Բումբուն քէնտիսի իտի: Օգույանլարըմըզըն խաթըրլարըն. տա օլմագ կէրէք տիր քի, Բօզ-Բումբուն մաշուզընըն ազի. մէթի իւզէրինէ մուվագգաթէն տուլ գալմըշ օլմասըյլա, շարապ միւպթէլասը նինի-Մուլէնի քէնտիսինէ համի իթ. թիխազ իյլէմիշ իտի. օ սէֆիհ սէրիօշը քի, լիւզումը թագտիրինտէ պիր էյիճէ եութտուգտան սօնրա, մուպա. հասաթը մէզհէպիյեթ մուհարրիլի Մ. Ժագ Տիւմուլէն

սուրէթինի քէսպ իտէր, եանի պիր թագըմ էտէպսիզճէ ըագսլար օյնամագտան՝ Բաբա թարափտարլըղընա տաիր միւնատէլաթ վէ մուպահասաթա վէ Պարսիսալէ Լաւ օյունընտան՝ գաթուլիք մէզհէպինէ տաիր ըիսալէլէր թահ-ըրիինէ կէչէր իտի :

Սապահաքի կէլիչի կիւղէլ թուալէթինտէն տախի ան-լաշըլաճաղը վէճհլէ, Բօզ-Բոմբոն եաթաղընտան հէնուզ գալգմըշ ըտը : Պէսպէլլի պաշգա պիր շարգասը պուլուն-մամալը քի, տըզգաթլըճա թարանմըշ օլան կիւղէլ, գում-րալ վէ լիքիսգա սաչլարը իւղէրինէ՝ գարնավալ հափթա-սընտաքի համմալ գըյափէթինտէն գալմա բօլիս շապգա-սընը գօյմալ ըսը : Ֆիլ հագըգա, օն եէտի չաղլարընտա պուլընան պու կէնճ գըղըն չէհրէսի կիպի կիւրէնք, թօմպուլ վէ իքի ատէտ մաի վէ աթէշնաք կէօղէրի հավի պիր չէհրէ նաաիր պուլունըր ըտը : Բօզ-Բոմբոն՝ պօյնըն-տան այագլարընա գատար գըրմըղը վէ աչըգ եէչիլ տա-մալը պիր Խագոչիա մանթօսընա էօյլէ սըզըճա պիւրին-միւշ իտի քի, մէրգուլմէնին մահնուպանէ պիր էնտիչէսի պուլունտըղը անլաշըլըյօրտու : Ջըպլագ այագլարը օ տէ-րէճէ պէյաղ ըտը քի, չօրապը օլուպ օլմատըղը պիլինէ-մէզ իտի . մա մափիհ, սախթիյանտան մամուլ վէ կիւմիւ-չէ չալար հալգալարը հավի քիւչիւք պիր այագ գապը կիլինմիշ իտի . . . : Էլինտէ պիր չէյ թուլթմըշ օլուպ, պունը մանթօսը ալթընտա կիղլէմէքտէ օլտըղը ֆարգ օ-լունապիլիլ իտի :

Վայիտէ Արսէն մէրգուլմէյի կէօրինճէ, լաթիֆ պիր չէհրէ իլէ տէտի քի .

— Սապահլար խա՛յր օլտուն, մատմուաղէլ Բօզ-Բոմ-բոն, նա՛սըլ օլուպ տա պու սապահ էրքէն գալգմըշ սը-նըզ . տիւն ազչամ ըագս իթմէտինիզ մի :

Բօզ-Բոմբոն . — Պանա ըագստան պահս իթմէյինիզ, վալիտէ՛ Արսէն . ըագս իթմէյէ հիչ եիւրէյիմ եօգ տըր .

պիչարէ՛՞Մէֆիզ (Մայնէօնիւն հէմիւրէսի, եանի գրալիչա Պաքանալ) պիւթիւն կիճէ աղլայըպ ուղլատը. աչըզընըն հապստա պուլընմասընտան տօլայը ֆէվզ էլատէ մահզու. նիյեէթ իչինտէ տիր. պիչարէյի թէսէլլի իթմէր գապիլ օլմայօր :

Վալիտէ Արսէն. - Տուրընըզ, մատմուաղէլ, տօսթընըզ մատմուաղէլ Մէֆիզ հազզընտա պիր շէյ սէօյլէյէճէյիմ աւմա, կիւճէնէճէքմիսինիզ :

Բօզ-Բոմբոն. - (Ումուզլարընը գալտըրաւագ.) Պէն հիչ կիւճէնի՛ր միյիմ. . . :

Վալիտէ Արսէն. - Մ. Ֆիլէմոն ալտէթինտէ, պէնի թէքտիր իթմէյէճէյինէ էմի՛ն միսինիզ :

Բօզ-Բոմբոն. - Սիզի թէքտիր մի իտէճէք, նէ՞ իչուն :

Վալիտէ Արսէն. - Օթուրտըղընըզ իգամէթ կեահտան տօլայը. . . :

Բօզ-Բոմբոն. - Սայըզլա՛յօր մըսընըզ, վալիտէ՛ Արսէն, Ֆիլէմոն՝ քէնտի նէֆսինին սահիպի օլտըղըմ՝ միսիլլու զայպուպէթի էսնասընտա քէնտի իքի օտասընըն տախի սահիպի օլաճաղըմը սիզէ սէօյլէ՛մէտի մի :

Վալիտէ Արսէն. - Սէօզիւմ սիզին իչուն տէյիլ տիր, մատմուաղէլ. Մ. Ֆիլէմոնըն իգամէթ կեահընա կէթիւրիպ եէրլէշտիրմիչ օլտըղընըզ Մէֆիզէ տաիր տիր :

Բօզ-Բոմբոն. - Չավալլը գըզ պէնսիզ նէ՛րէյէ կիտէպիլի իտի, վալիտէ՛ Արսէն : Աչըզընըն հապս օլունմասընտան սօնրա, քէնտի իգամէթ կեահընա ալտէթ իթմէյէճէսարէթ իտէմէտի. չունքի օրատա թէէտիյէ օլունաճագ բէք չօգ պօրճլարը վար ըմըշ : Պիչարէնին ըզտըրապը գալպինի կէօրիւպ տէտիմ քի. « Շիմտիլլիք կէլտէ Ֆիլէմոնըն իգամէթ կեահընտա օթուր. ալտէթինտէ սանա պաշգապիր եէր պուլմաղա ճահտ իտէրիզ : »

Վալիտէ՛ Արսէն. - Բէք էյի, մատմուաղէլ, Մ. Ֆիլէմոնըն էսնաի ալտէթինտէ տարըլմայաճաղընա պէնի թէէ-

մին խտեճէք օլուրսանըզ, իսթէտիյի գատար օթուրսուն :

Րօզ-Բումբոն . - Տարըլաճա՞գ մը, նէտէ՞ն տարըլաճագ. էշեասընըն գուլլանըլմասընտա՞ն մը . ամմանէ՛ էշեա եա՛ : Տիւնքի կիւն, օտասընտա պուլունան սօն գատէհի տէ գըրտըմ . . . շիմտի պագընըզ նէ՛ թօհաֆ պիր գապ ըլա սիւտ ալմաղա կէլտիմ :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Րօզ-Բումբոն՝ պիր գահգահա գօրարտը, վէ կիւզէլ մինի մինի պէյաղ գօլունը մանթօսընտան տըշարը չըգարըպ, վալիտէ Արսէնէ թախմի-նէն պիր շիշէ շարապ իսթիյապ իտէն զայէթ պէօյիւք պիր շամբանիա գատէհի կէօսթէրտի . վալիտէ Արսէն մէզքիւր գատէհի կէօրիւնճէ թէաճճիւպտէ գալարագ տէտիքի :

— Ա՛հ, եա՛ Րապպի, սանըրսընքի ճամտան եարըլ-մըշ պիր պօրու տըր :

Րօզ-Բումբոն . - (Թէմքինյի պիր թավը ըլա .) Ֆիլէմոն սէրխօշ-հօվարտա իւնվանընը իհրազ էյլէտիյինտէ, քէնտի-սինէ իհտա իթմիշ օլտըզլարը բէսմի գատէհ տիր :

Վալիտէ Արսէն . - Շիմտի սիւտիւնիւզիւ պու գապ տէրունինէ՞ մի գօյաճաղըզ. կէօրէ՞ն նէ տէր . ինսան պու գատէհի էլինէ թուլթմաղա ութանըր :

Րօզ-Բումբոն . - Պէն տէ էօյլէ . . . էկէր նէրաիւպան իւ-զէրինտէ գարշըմա պիրի չըգըպ տա, պու գատէհի մու՛մ կիպի էլիմտէ թուլթմըշ օլտըղըմը կէօրէճէք օլուրսա, կիւլմէքտէն պայըլաճաղըմ . . . Ֆիլէմոն բաղարընըն սօնըն-ճը մաթաբընը տա գըրաճաղըմ վէ Ֆիլէմոն տա պանա լա-նէթլէր օգույաճագ տըր :

Վալիտէ Արսէն . - Գօրգմայընըզ, նէրաիւպանտա գար-շընըզա ատէմ չըգմաղ. եօգարըտա հէրսի իքի միւսթէ-ճիր վար . պիրի զաթէն տըշարը չըգմըշ տըր . տիկէրի տէ բէք կէճ գալգար :

Րօզ-Բումբոն . - Միւսթէճիր տէտինիզ տէ խաթըրըմա պիր շէյ կէլտի . աճապա հավլինին նիհայէթինտէքի պի-

նառա քիրալըդ պիր օտա վա՛ր մը տըր : Ֆիլէմոն ավտէթ իտէճէք օլուրսա , Սէֆիզ իչուն պիր օտա լազըմ օլաճագ տըր :

Վալիտէ Արսէն . - Էվվէ'թ , չաթը արասընտա , էս-րար նէվինտէն օլան իսթիյարըն իսթիճար իթտիյի իքի օ-տանըն ֆէվզինտէ բիս պիր օտաճըզ վար տըր :

Րօզ-Բոմբոն . - Հա՛ , էվվէ'թ , պապա Շարլմանյըտան պահա իթմէյօր մըսընըզ . . . պու իսթիյար հագգընտա պաչգա պիր մալիւմաթընըզ ե՞օգ մը :

Վալիտէ Արսէն . - Խա՛յր , մատմուհաղէլ . շու գատար մալիւմաթըմ վար քի , պու սապահ չափագ աթար աթ-մազ օտամա կէլտի վէ բէնճէրէնին գանատընա վուրուպ . « Աճապա պէնիմ իչուն մէթուպ կէլտի մի , ազիղէ մա-տամ » տէյու սօրաու . նէզաքէթ վէ լէթաֆէթինէ տէ-յէճէք եօգ : - « Խա՛յր , մօսիէօ , սիզին իչուն հէնուղ մէթ-թուպ կէլմէտի » տէյու ճէվապ վէրտիյիմտէ . « Բէք էյի , բէք էյի , րահաթընըզա պագընըզ , ազիղէ մատամ , պէն եինէ կէլիպ ուղրարըմ » տէյիպ չէքիտի կիթտի :

Րօզ-Բոմբոն . - Տէմէք աիր քի կիճէլէրի ասլա օտա-սընտա եաթմազ , էօյլէ՞ մի :

Վալիտէ Արսէն . - Ասլա՛ , ղալիպա քի պաչգա եէր-տէ տէ օտասը վար տըր տա , օրատա օթուրըր . զիրա տէօրթ պէշ կիւնտէ պիր քէրրէ կիւնտիւզլէրի պուրայա կէլիր վէ օտասընտա պիր գաշ սաաթ կէչիրտիքտէն սօն-րա , գալգըպ կիտէր :

Րօզ-Բոմբոն . - Եալընըզ մը կէլիր :

Վալիտէ Արսէն . - Էվվէ'թ , տաիմա եալընըզ կէլիր :

Րօզ-Բոմբոն . - Էմի՛ն մի սինիզ . աճապա պազը քէր-րէ քէտի եալրուսու կիպի մինի մինի գատընլար տա կէթիթմէզ մի . (Լաթիֆէքեարուսնէ պիր սուրէթտէ .) Է-կէր էօյլէ պիր շէյ վար ըսա , Ֆիլէմոն սիզի գօվար պիւ-միշ օլունըզ :

Վալիտէ Արսէն . - (Էլլէրինի սէմայա տօղրու գալտը-
րարագ .) Մ. Շարլըմանյը . . . օտասընա գարը՝ մը կէ-
թիրսին . . . : Ա՛հ , պիչարէ՛ իխթիյար . . . էկէր եաղլը
չապգասը պաշընտա , էսկի ըրտէնկօթը սըրթընտա վէ եա-
մալը շէմախեհսի էլինտէ օլարագ , պու սատէտիլ չէհրէ-
յի կէօրէճէք օլուրսանըզ , քէնտիսինի էվլիյատան պիրինի
զանն իտէրսինիզ :

Րօզ-Բոմբոն . - Լաքին պու հէրիֆ եաբ եալընըզ պու-
րայա կէլիպ , հավլի նիհայէթինտէքի / գարանլըզ օտա
տէրունինտէ սաաթլարճա նէ՝ եսբար :

Վալիտէ Արսէն . - Պէն տէ պունը սօրաճագտըմ , մատ-
մուազէլ . օրատա նէ՝ եաբապիլիր . հիչ օլմազսա էշեա վէ
մէֆրուչաթը տա եօգ քի , կէլիպ անլէրլէ էյլէնիյօր տէ-
յէլիմ . ցտասընտաքի օլանճա վարը եօղր պիր եաթագ ,
պիր մասա , պիր սօպա , պիր իսկէմլէ վէ էսկի պիր սան-
տըգտան իպարէթ տիր :

Րօզ-Բոմբոն . - Փիլէմոնըն օտալարընըն քիրասը տա օ
նիսպէթտէ տիր :

Վալիտէ Արսէն . - Պունընլա պէրապէր , կիւյա հէր
քէս պուրատա խըրսըզ ըմըշ , վէ քէնտիսի տէ աթունտան
մամուլ էշեալարա մալիք իմիշ կիպի , օտալարընա ատէմ
կիրէր տէյու էօտիւ գօբար . քէնտի մէսարիֆըյա օտա-
սընա պիր քիլիտ եաբտըրտըր , վէ անաթսթարընը տա
աւլա եանըմա պըրագմազ . նիհայէթ , օտասընա ատէմ
կիրմէսին իչուն , սօպասընտաքի աթէշի պիլէ քէնտիսի եա-
գար :

Րօզ-Բոմբոն . - Պու ատէմ իխթիյար տըր տէյօրսը-
նըզ , տէյիլ մի :

Վալիտէ Արսէն . - Էվվէթ , մատմուազէլ . . . էլլիտէն
ալթմըշա գատար օլմալը :

Րօզ-Բոմբոն . - Հէմտէ չիրքին տիր , տէյիլ մի :

Վալիտէ Արսէն . - Էվվէթ , էտիւ չէհրէսի կիպի սօլ-

ղուն պիր չէհրէ տէրունինտէ՝ սանըրսըն քի պուրղու իլէ տէլինմիշ իքի ատէտ ուֆագ ուֆագ երլան կէօղլէր թէ սավվուր իտինիզ . տուտագլարը տա պէմ պէյազ տըր . չէհրէսի պունտան իպարէթ տիր : Թապիաթընա կէլինճէ , սօն տէրէճէ նէզաքէթլի տիր . սէլամ վէրտիյի զէման շապգասընը օ գատար սըդ պաշընտան չըգարըր վէ օ գատար թէվազու իտէր քի , ատամըն իւզէրինէ սըզընթը կէլիր :

Բօզ-Բումբոն . - Լաքին մէսէլէ տաիմա օ նօզթայա վարըյօր . պու հէրիֆ եաբ եալընըզ իքի օտատա նէ՞ եաբար : Չէր նէ հալ իսէ , ֆիլէմոն ավտէթ իտիպ տէ Սէֆիզ իխթիյարըն իւզէրինտէքի օտայը իսթիճար իտէճէք օլուրսա , օ վագթ պէլքի պիր չէյ անլայըպ էյլէնէպիլիրիզ . . . : Պու օտանըն քիրասը նէ՞ տիր :

Վալիտէ Արսէն . - Ահ , մատմուլազէլ , պու օտա օ՞ գատար մուրտար պիր տէլիք տիր քի , սահիպի սէնէվի էլլի էլլի պէշ ֆրանքա վէրիը դանն իտէրիմ . տէրունինէ սօպա գօյմանըն իհթիմալի եօգ . ըշըղը տա քիւչիւք պիր պաճա բէնճէրէսինտէն ալըր :

Բօզ-Բումբոն . - (Աճը պիր ահ չէքէրէք վէ պաշընը մահզունիյեթլէ սալլայարագ .) Պէտպախթ Սէֆիզ , օ գատար էյլէնտիքտէն վէ աշըգը Ժագ Բէննըբոն ըլա պունճա ագճէ սարֆ իթտիքտէն սօնրա , կէլիպ պէօյլէ մուրտար պիր տէլիյէ թըգանըպ քէնտի էլ էմէյի իլէ եաշամաղա մէճպուր օլսուն հա՛ , տօղրուսը բէք տէհէթլի չէյ տիր . . . պունա եիւրէք իսթէր քի տայանսըն . . . :

Վալիտէ Արսէն . - Ֆիլ հագըգա պու ուֆաճըգ օտա իլէ մատմուլազէլ Սէֆիզին կէչէն կիւն րաքիպ օլուպ տիզէ կէլմիշ օլտըղը տէօրթ աթըր արապա արասընտա պէօյիւք պիր ֆարգ վար տըր . . . օ կիւնիւ մատմուլազէլին րէֆագաթընտա նէ՛ կիւզէլ մասքէրիլէր վտր ըտը . . . ճիւմլէսի տէ մէսրուր վէ պէշաշէթլի իտիլէր . . . պախուսուս պա .

չընա կիւմիւշ Եալտըզլը քեաղըտտան մամուլ վէ պիր թիւյ սիւրիւրկէյի հալի գասքէթա գոյմըշ վէ պաղընա տա քէնարը տըշարը տէօնիւք բօթինլէր կիյինմիշ օլան գարնը պէօյիւք հէրիֆ գատար կիւլինն պիր շէյ կէօրմէմիշ իտիմ:

Րօզ-Բումբոն . - Էվվէ'թ , նինի-Մուլէնտէն պահա իտիյօրսընըզ . Մէն Էֆէշ Մէյֆէ (արգիլեալ պտուղ) օյունընտա էշի պուլընամազ . . . : Բէնտիսինի դրալիշա Պաքանալ իլէ գարշը գարշըյա կէօրմէլի սինիզ : Պիշարէ' գըզըըլազ . . . պէտպա'խթ շամաթաճը . . . : Շիմտի տէ շամաթա իտիյօրամմա , աղլայարագ իտիյօր :

Վալիտէ Արսէն . - Ա'հ . . . կէնճլի'ք . . . կէնճլի'ք . . . տիվանէ' կէնճլէր . . . :

Րօզ-Բումբոն . - Տիւլէյինիզ , վալիտէ' Արսէն , վագթըլյա սիզ տէ կէնճ օլմատընըզ մը . . . :

Վալիտէ Արսէն . - Կէ'նճ մի , էլպէթթէ , տիւնեատա կէնճ օլմայան վա'ր մը . լաքին տօղրուսընը իսթէրսէնիզ , պէն տաիմա պու շիմտիքի հալիմտէ պուլունմըշըմ տըր :

Րօզ-Բումբոն . - Եա աշըգլա'ր , բէշինիզէ հիշ քիմնէ տիւշմէտի մի . . . :

Վալիտէ Արսէն . - Տիւշէր իտի , լաքին էվվէլա պէն չիրքին իտիմ , սանիյէն տէ բէք կիւզէլ մուհաֆազա օլունուր ըտըմ :

Րօզ-Բումբոն . - Տէմէք տիր քի վալիտէնիզ իւզէրինիզէ տաիմա նազարէթ իտէր իտի , էօյլէ' մի :

Վալիտէ Արսէն . - Խա'յր , մատմուազէլ . . . լաքին պէն գօշուլմըշ ըտըմ . . . :

Րօզ-Բումբոն . - (Տիւքքեանճը գատընըն սէօղիւնիւ քէսէրէք , միւթէաճճիպանէ .) Գօշուլմըշ մը ըտընըզ :

Վալիտէ Արսէն . - Էվվէ'թ , պիրատէրիմէ պիրլիքտէ պիր սագգա ֆըշըսընա գօշուլմըշ ըտըմ : Իմտի , կիւնտէ սէքիզ օն սաաթ հագիգի պիր աթ կիպի ֆըշը չէքմիշ օլ-

սա խորմ, շէնլիք վէ էյլէնճէյի տիւշիւնմէյէ եիւրէյիմ գալմազ ըտը :

Բօզ-Բոմբոն . - (Ուշֆիգանէ .) Պիշարէ՛ վալիտէ Արսէն , պու նէ՛ տէհչէթլի սէնաաթ :

Վալիտէ Արսէն . - Պախուսուս գըշ մէվսիմինտէ օրթալըգ տօն պաղլատըղը սըրատա , տահա զիյատէ թէհամմիւլ օլունմազ շէյիտի . . . կէրէք պէն վէ կէրէք պիրատէրիմ պուզլարըն իւզէրինտէ ֆըչըյը շէքէպիւմէք իշուն , այագ գապլարըմըզ ալթընա չիվի մըխլաթմազա մէճպուր օլուր ըտըգ :

Բօզ-Բոմբոն . - (Տահա զիյատէ ըզհարը մէրհամէթլէ .) Պախուսուս պիր գատըն պէօյլէ պիր սէնաաթ իճրա իթսի՛ն . . . տօղլուսը եիւրէք բարչալայաճագ շէյ . . . քէօբէքլէրին պիւէ արապայա գօշուլմասը մէմնու՛ տըր (1) :

Վալիտէ Արսէն . - Էվվէթ , հագգընըզ վար , գըզըմ . հայվանլար պազը քէրրէ ինսանլարտան պախթիյար տըրլար . լաքին նէ՛ եաբարսըն , եաշամագ լազըմ տըր . . . : Հայվան հէր նէրէյէ պաղլը օլսա օլտուն , օթլանաճագ տըր . պունընլա պէրապէր , բէք միւչքիլ վէ բէք թագաթֆէրսա իշիտի . . . պունըն իշուն ագ ճիյէր խասթէլիյինէ կիրիֆթար օլտում . լաքին գապահաթ պէնտէ տէյիլիտի : Դօշուլմըշ օլտըղըմ ֆըչընըն գայըչը կէօյսիւմիւ օ տէրէճէ թազեիգ իտէր իտիքի , նէֆէս ալամազ օլտում . իմտի ֆրչը չէքմէք սէնաաթընը թէրք իլէ պիր տիւքքեան իսթիճար իթտիմ . վէլհասըլ շունը տէմէք իսթէրիմ քի էկէր պէնիմ տէ ֆըրսաթ վէ կիւզէլլիյիմ օլսա իտի , պէլքի պէն տէ պիր չոգ կէնճ գըզլար կիպի օլուր ըտըմ . զիրա պու պիշարէլէր կիւլէրէք պաչարլար վէ . . . :

(1) Ֆիլ հագըգա , քէօբէքլէրին արապա վէ սաիրէյէ գօշուլմասընը թահթը մէմնուլյեքէթէ ալան իքի գըթա էմրնամէ սատըր օլմուշ տըր :

ՀԱՆՐԱՆԱԾԱԿ

STUDIO 1888

Րօզ-Բոմբոն . - Աղլայարագ խիթամ վերիւրէր , տէ-
յի՛լ մի . հագգընը վար տըր , վալիտէ Արսէն . լաքին
տիւնեատա հէր քէս ուսլու տուրմագ իչուն փըչըյա գօ-
շուլմագ ճէսարէթինի հաիզ օլամագ : Հէր գըղըն օջաղտա
պիրէր միւլահագասը պուլունուր . քէնտի քէնտինէ տէր
քի , « Ինսան կէնճ վէ կիւզէլ օլտուգճա էյլէնմէք լաղըմ
տըր . . . զիրա ինսան տաիմա օն եէտի եաշընտա գաւ-
մագ . . . »

Վալիտէ Արսէն . - Բէք էյի , սօնրա՛ . . . :

Րօզ-Բոմբոն . - Սօնրա . . . եա՛ տիւնեանըն սօնհու
կէլիր վէ եախօտ էվլէնիւրէր :

Վալիտէ Արսէն . - Լաքին , մատմուաղէլ , իպթիտա
էվլէնմէքտէն պաղամագ տահա ալէա օլուր , տէյի՛լ մի :

Րօզ-Բոմբոն . - Հա՛յ հա՛յ . լաքին պիղիմ գըղլար ահ-
մագ տըրլար . էրքէքլէրի այարթմանըն վէ եախօտ գօր-
գութմանըն եօլընը պիլմէղլէր . սատէտիլ վէ էմիյէթ-
քեար տըրլար : Հալ պու քի էրքէքլէր պիղիմ իլէ էյլէնիւր-
լէր : Իկէր պէն արզու իթսէ իտիմ , թապիաթը ալթ իւսթ
իտէճէք պիր միսալ օլապիլիր իտիմ . . . լաքին տիւշար օլ-
տըղըմ քէտէրլէր պանա էվլէրիր . պունլարը տաիմա խա-
թըրլամաղա հաճէթ եօդ տըր :

Վալիտէ Արսէն . - Նէ՛ օէօյլէյօրսընըղ , մատմուաղէլ .
սիղ պու գատար կէնճ վէ խօշմէչրէպ պիր գըղ օլտըղը-
նըղ հալտէ , քէտէրլէրէ՛ մի տիւշար օլմուշսընըղ :

Րօզ-Բոմբոն . - Ա՛հ , վալիտէ՛ Արսէն , օն պէշ եա-
շընտա իքէն , կէօղ եաշը տէօքմէյէ պաղատըմ , վէ օն
ալթըր եաշընա գատէմ պաստըղըմտա եաշլարըմ գուրու-
տու . կիւզէլ շէյ տէյի՛լ մի :

Վալիտէ Արսէն . - Սիզի ալտաթտըլա՛ր մը , մատ-
մուաղէլ :

Րօզ-Բոմբոն . - Ալտաթմագտան տահա պէտթէր .
պէնիմ կիպի ֆէնալըղա մաիլ օլմայան պիր չօդ պիշա-

րէ գըզլարա եաբմըշ օլտըզլարը կիպի, պանա տահա ֆէ-
նասընը եաբտըլար . . . : Պէնիմ հիքեայէմ բէք ուզուն
տէյիլ տիր : Բէտէրիմ վէ վալիտէմ Սէն-Վալըրի թարա-
ֆընտաքի քէօյիւլէրտէն տիրլէր . լաքին պիչարէլէր օ
գատար ֆագըր ըտըլար քի, պէշ նէֆէր չօճուզլարըն.
տան պէնի՝ սէքիզ եաչընտա օլտըզլար հալտէ, Բարիստէ
պէսլէմէլիք իտէն խալամըն եանընա կէօնտէրմէյէ մէճ-
պուր օլտուլար : Զավալլը գատըն մէրհամէթէն պէնի եա-
նընտա ալըգօյտու . լաքին գազանճը պէօյիւք պիր շէյ
օլմատըղընտան, պէնի պէսլէմէք գօլայ պիր շէյ տէյիլ
իտի : Օն պիր եաչընա կէլտիյիմտէ, պէնի Սէնթ-Ունթու-
ան վարըշը ֆապրիգալարընտան պիրինէ կէօնտէրտի :
Փապրիգա սահիպլէրինի զէմ իթմէք իսթէմէմ . լաքին,
քիւչիւք գըզ վէ էրքէք չօճուզլարըն՝ օն սէքիզտէն եի-
կիրմի եաչընա գատար գըզ վէ տէլիգանլըլարլա գարմա
գարըշըգ չալըշմալարընտա քէնտիլէրի իչուն հիչ պիր պէիս
եօգ տուր : Իշթէ, հէր եէրտէ օլտըզլը կիպի, օրատա
տախի ախլագը պօղուգ չաբգընլար էքսիք օլմայըպ,
պունլար սաղա սօլա պագմագարզըն հէր տիւրլիւ հարէ-
քէթի էսիրկէմէտիքլէրինտէն, օրատա չալըշան պէտպախթ
չօճուզլար չաղլարըլա միւթէնասիպ օլմայաճագ տէրէճէ-
տէ ֆէնա հալլէր կէօրիւրլէր վէ ֆէնա սէօզլէր իչիտիլլէր :
Նէթիճէսի նէ՝ օլուրլար պիլիւրմիսինիզ . . . պիր թարաֆ-
տան պէօյիւյէրէք վէ տիկէր թարաֆտան իսէ՝ հէր կիւն
ֆէնա ֆէնա իպրէթլէր կէօրմէյէ ալըշարագ, մուսախա-
րէն հիչ պիր շէյտէն մահճուպ օլմազլար :

Վալիտէ Արսէն . - Հագգընըզ վար տըր . պու սէօյ-
լէտիքլէրինիզ բէք տօղրու տըր, մատմուազէլ . պիչարէ՝
չօճուզլար, քէնտիլէրինէ քիմ պագար . քիմ էհէմմիյ-
եէթ վէրիր . նէ՝ բէտէրլէրի նէ՝ վալիտէլէրի պագար . զա-
վալլըլար քէնտի սայ ու ամլլէրիյլէ պէօյիւրլէր :

Բօզ-Բոմբօն . - Էվվէթ, վալիտէ՝ Արսէն, էվվէթ, պիր

կէնճ գրղ պաշտան չըգընճա, զավալլըյը տէրհալ զէմմ ու թագպիհէ պաշարլար. չէօյլէ տիր պէօյլէ տիր տէր-
լէր. իշին ասըլ սէպէպինի պիլմիշ օլսալար, անլէրի զէմմ
իտէճէք եէրտէ, աճըրլար: Նիհայէթ, կէլէլիմ պանա.
պէն օն պէշ եաշընտա իքէն, բէք կիւզէլ վէ բէք նազիք
իտիմ: Պիր կիւն, ֆապրիգանըն պիրինճի միւտիրինէ պիր
շիքեայէթ իթմէք իսթէտիմ. կիտիպ քէնտիսինի օտասըն-
տա պուլտուլմ. հագգըմը իհգագ իտէճէյինի, վէ հաթ-
թա էկէր սէօզիւնիւ տինլէյէճէք օլուրսամ, պէնի հիմայէ
իյլէյէճէյինի վատ իյլէտի, վէ պէնի գուճագլայըպ էօբ-
մէք իսթէտի: Պէն տէ պուլնա մուխալէֆէթ իթտիմ...:
Պուլնուլն իւզէրինէ. « Թէքլիֆիմի ըէտտ մի իտիյօրսուլն.
էօյլէ իսէ, արթըգ պու ֆապրիգատա իշին եօգ. տէֆ օլ
շուրտան » տէյիպ պէնի գօվտուլ:

Վալիտէ Արսէն. - Օհ, եէրէ պաթասըճա հէրիֆ:

Բօզ-Բումբոն. - Աղլայարագ էվէ տէօնտիւմ. պիշարէ
խալամ հէրիֆին սէօզլէրինէ գարըլմամամը վէ պաշգա
պիր եէրէ կիրմէմի թէնպիհ իյլէտի. լաքին պաշգա եէրէ
կիրմէք միւմքինսիզ օլտու. զիրա ֆապրիգայար ամէլէ իլէ
տօբ տօլու իտի: Ֆէլաքէթ հիշ պիր վագթ հալընըզ կէլ-
մէտիյինտէն, խալամ խասթալանտը. էվտէ պիր բարալար
գալմատը. պուլնըն իւզէրինէ, ճէսարէթի էլէ ալարագ
գալգտըմ ֆապրիգայա կիթտիմ, վէ պիրինճի միւտիրի
պուլուպ պէնի թէքրար ֆապրիգայա ալմասընը ըէճա իյլէ-
տիմ. լաքին մուվաֆֆագ օլամատըմ. պանա տէտի քի.
« Սէն գուլուլնը քէնտի էլինլէ գազըյօրսըն, քէնտի սաատէ-
թի հալինի անլայամայըպ ըէտտ իտիյօրսըն. էկէր պիր ազ
խաթըրչինասանէ տավրանըպ տա, կէօյնիւմիւ խօշ իթմէք
իսթէսէ իտին, պէլքի մուլախիսարէն սէնինլէ էվլէնիր տէ
իտիմ...: » Նէ՞ եաբայըմ, վալիտէ Արսէն... սէֆա-
լէթ վէ զարուրէթ պիզի էզիյօրտու. պէն իշսիզ կիւճսիւզ
գալմըշ ըտըմ. խալամ իսէ խասթա եաթըյօրտու.. ֆապ-

րիգա միւտիրի տախի պէնիյլէ թէգէվվիւճ իտէճէյինի վատ իթտիյինտէն , պէն տէ պաշգալարը կիպի եաբմաղա մէճպուր օլտում :

Վալիտէ Արսէն . - Բէք էյի , սօնրա քէնտիսիյլէ էվլէնմէք իսթէտիյինիգտէ , նէ՞ ճէվապ վէրտի :

Րօզ-Բումբոն . - Պուրնրմա կիւլտիւ վէ ալթը այ սօնրա , պէնի պիւս պիւթիւն պըրագտը : Պունըն իւզէրինէ , օ գատար աղլատըմ , օ գատար սըզլատըմ քի , կէօզիւմտէ արթըզ եաշ գալմատը . . . : Սօնրատան խասթալանտըմ , վէ միւրուրը զէման իլէ ինսան թէսէլլիեապ օլտըղը ճիհէթլէ , պէն տէ թէսէլլիեապ օլտում . . . : Շէօյլէ պէօյլէ վէ պիրինտէն տիկէրինէ կէչէրէք , նիհայէթ պիղիմ ֆիլէմոնը եագալատըմ , վէ շիմտի տիկէրլէրինին աճըսընը ֆիլէմոնտան չըգարըյօրըմ . . . (Սէրկիւզէթիինի նագլ իթտիյի սըրատա լաթիֆ չէհրէսինի գարլայան մահզունիյեէթ պուլուլթը տաղըլմաղա պաշլայարագ , եիւքսէք պիր սէտա իլէ .) Անըն զալըմը տա պէն օլտում :

Վալիտէ Արսէն . - (Միւլահազաքեարանէ .) Տօղրուտըր , պիչարէ գըղլարը իզֆալ իտիպ պաշտան չըգարըրլար . . . քէնտիսինի քիմ հիմայէ վէ միւտաֆաա իտէր : Էվվէթ , չօգ տէֆա եաբըլան ֆէնալըղըն սէպէպի սիզ տէյիլ սինիզ . . . վէ . . . :

Րօզ-Բումբոն . - (Տիւքքեանճը գատընըն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ սօգաղըն տիկէր ճիհէթինէ պագարագ .) Ա՛յ . . . Նինի Մուլէն կէլիյօր . . . պու սապահ նէ՞ գատար տա էրքէն գալգմըշ եա՛ . աճապա պէնտէն նէ՞ իսթէյէճէք . . . :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա Րօզ-Բումբոն՝ պիր գաթ տահա մահճուպիյեէթլէ մանթօսընա պիւրիւնտիւ :

Ժագ Տիւմուլէն՝ շապգասընը գուլազլարը իւզէրինէ էնտիրմիշ , պուրնու գըղլարմըշ վէ կէօզլէրի բարլամագտա պուլընմըշ օլտըղը հալտէ , եավաշ եավաշ իլէրիլէմէքտէ

իտի . սըրթընա ուզուն պիր բալթօ կիյինմիշ օլուպ , պու բալթօ շիշկին գարնընըն եուվարլագլըղընը թասվիր կիպի մէյտանա չըգարմագտա ըտը : Պիր էլէյլէ գալըն վէ իրի պիր պասթօն թութմըշ , վէ տիկէրինի տէ բալթօսընըն կէնիշ ճէպլէրինտէն պիրինէ սօգմըշ ըտը : Մէրգում , պէս-պէլի գարուճը գատընա պիր շէյ սօրմագ իւզրէ տիւք-քեանա տօղրու իլէրիլէտիյի սըրատա , Բօզ-Բոմբոնը կէօ-րէրէք .

— Օ՛ , պէնիմ մինի մինի գըղըմ գալգմըշ հա՛ . . . պուրատա պուլունտըղընտան տօլայը բէք մէմնուն օլ-տում . . . զիրա շաֆաղըն աչըլմաուրլա պէրապէր քէն-տիսինի թագտիս իթմէյէ կէլիեօրտում . - տէտի , վէ գօլլա-րընը աչըպ Բօզ-Բոմբոնը գուճագլամագ իսթէտի իսէ տէ , կէնճ գըզ պիր ատըմ գատար կէրի չէքիլտի . պիղիմ մուպահասաթը մէզհէպիյեէ մուհարրիրի պու հարէքէթի կէօրիւնճէ եարը հիտաթնաք պիր սուրէթտէ տէտի քի .

— Վա՛յ նանքէօր վա՛յ . . . սապահլաեըն մուհապ-պէթի բէտէրանէ սաիգասըլլա սէնի գուճագլամագլը-ղըմա միւմանաաթ մը իտիյօրսըն :

Բօզ-Բոմբոն . - Պէն ֆիլէմնտան պաշգա հիշ քիմնէ-նին մուհապպէթի բէտէրանէսինի գապուլ իթմէմ . . . Տիւն քէնտիսինտէն պիր մէքթուպ ալտըմ . պու մէքթուպ ըլա պէրապէր քիւչիւք պիր ֆըշը իւզիւմ ըէշէլի , իքի գազ , պիր տէսթի մէյվէ շուրուպը վէ պիր տէ եըլան պալըղը կէօնտէրմիշ : Սիզ պունա նէ տէրսինիզ , իսթիհզայա շա-յան պիր հէտիյէ տէյիլմի : Պագընըզ պէն տէ նէ եար-տըմ . մէյվէ շուրուպընը սագլատըմ , վէ մապագըսընը ի-քի չիֆթ կիւվէրճին իլէ թրամբա իտիպ ֆիլէմնըն օտա-սընա գօյտում . իշթէ պու սուրէթլէ քիւչիւք վէ լաքին կիւզէլ պիր կիւվէրճինիյիմ վար տըր : Պունտան պաշգա , պէնիմ քօճա՛ ետի եիւզ ֆրանք ըլա կէլիյօր ըմըշ . ֆիլէ-մն պու բարայը ֆամիլէաւսընտան պասօ քէմանը , զուրնա

վէ պօրու էօյրէնմէք պէհանէսիյլէ գօբարմըշ . հալ պու քի ասըլ մագսատը՝ խալգը մէֆթուն վէ հայրան գըլմագ վէ միւքէմմէլ պիր րէսմի իզտիվաճ իճրա իթմէքտէն իպարէթ տիր :

Նինի-Մուլէն . - Բէք էյի , մինի մինի գըզըմ , օ հալ տէ պիզ մէյվէ շուրուպընըն տատընը պագար , վէ Ֆիլէմին եհտի եիւզ ֆրանքլա պերապեր ավտէթ իտինճէյէ գատար միւքէմմէլ պիր զըյաֆէթ վէրէպիլիրիզ :

Պունը սէօյլէտիքտէն սօնրա , Նինի-Մուլէն՝ էլինի եէլէյինին ճէպլէրինէ վուրուպ պիր չօգ ազլէ շագըրտըսը չըգարտը , վէ իլավէի մէգալ իլէ տէտիքի :

— Միւսաատէ իտէրսէնիզ , պու կիւն , եարըն վէ հաթթա օ պիր կիւն պէնի րէֆագաթընըզլա մէսուտ վէ պախթիյար իթմէնիզի րէճա վէ իսթիրհամ իյլէրիմ :

Բօզ-Բումբոն . - Էկէր իսթէտիյինիզ նամուսքեարանէ վէ բէտէրանէ էյլէնճէլէրտէն իպարէթ իսէ , եօգ տէմէմ :

Նինի-Մուլէն . - Օ պապտէ էմին օլունըզ . պէն սիզին իչուն տէյիլ բէտէր , տէտէ , պապանըզըն պէօյիւք պապասը վէհասըլ պիր ֆամիլեա նումունէսի օլուրըմ . . . : Հայտի պագալըմ , կէզինթի , եէմէք , թիյաթրօ , պալօ վէ սօնրա տա ագչամ թաամը , իչինիզէ կէլիւր մի :

Բօզ-Բումբոն . - Իչիմէ կէլիր ամմա , Սէֆիզ տախի պէրապէր պուլունմալը : Պիչարէ գըզ պէլքի ազաճըգ թէսէլլիյապ օլուր :

Նինի-Մուլէն . - Բէք էյի , Սէֆիզ տէ պերապեր պուլունսուն , տահա պիր տէյէճէյինիզ վա՛ր մը :

Բօզ-Բումբոն . - Աճայիւպ , պիր միրասսա՛ մը գօնտընըզ , նէ՛ եաբտընըզ , չիշման գահրաման :

Նինի-Մուլէն . - Միրասըն լազըրտըսը՝ մը օլուր . օն տան տահա ալէա պիր քէլէքիրէ գօնտոււմ , էյ կիւլլէրին կիւլիւ . . . : Պէն մէզհէպէ տաիր պահսլար եազան պիր զազէթանըն պաշ մուհարրիրի իմ . . . : Իշթէ պու միւհ-

Թէրէմ տիւրքեանն տախի իշլէմէսի լազըմ կէլտիլինտէն , հէր այ պաշընտա պիր այլըգ բէշին իլէ իւշ կիւն տէ միւսաատէ իսթէրիմ . օթուզ կիւնիւն եիկիրմի եէտի կիւնիւն . տէ աղիզիք թասլամայը վէ զաւլթայա սիթէմամիզ պէնտուէր եազմայը պու շարթըլա գապուլ իտէպիլիրիմ :

Րօզ-Բումբոն . - Տէմէք տիրքի պու զազէթանն պահսլարընը սիզ գալէմէ ալըր սընըզ , էօյլէ մի . ածապա զազէթանըզ նէ կիւլիւնն շէյ տիր :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէթ , կիւլիւնն տիւր . լաքին հէր քէս հագգընա տէյիլ : Ղազէթանն մէսարըֆընը զէնկին րահիպլէր թէէտիյէ իտէրլէր . զազէթա օնու պունըը սըրսըն , եըրթսըն , եագսըն , եըգսըն , մահվ իթսին , էօլտիւրսիւն տէ նէ օլուրսա օլսուն , ագճէյի գըմգանմազլար . . . : (Դահգահա իլէ կիւլէրէք .) Նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի , միւտտէթի էօմիւմտէ պէն ասլա պու գատար թուլթըմը տէյիլ իտիմ , եէնի աչըլմըշ եարալարը պէնիմ միւհիքզէհրիմ վէ եա էօտիւմլէ սուլայաճաղըմ :

Նինի-Մուլէն՝ սէօզիւնէ խաթիմէ օլմագ իւզրէ , շամբանիա շիշէսինին աղզընտաքի թաբասը աթլար իքէն բէյտա օլան սէտայա միւշապիհ պիր սէտա չըգարըպ Րօզ-Բումբոնը խայլըճա կիւլտիւրտիւ :

Րօզ-Բումբոն . - Էյ նէյր իթտիլինիզ զազէթանն իսմի նէ տիր :

Նինի-Մուլէն . - Րէֆէէ Մահապէթ , գըզըմ . . . :

Րօզ-Բումբոն . - Բէք էյի կիւզէլ իսմ ամմա . . . :

Նինի-Մուլէն . - Ազաճըգ սապր իտինիզ տէ լագըրտըմը պիթիրէյիմ . զազէթանն տիկէր պիր իսմի տահա վար տըր :

Րօզ-Բումբոն . - Վա՛յ , օ նէ իմիլ :

Նինի-Մուլէն . - Րէֆէէ Մահապէթ , վէ եախօտ իհաւ , «ըւլըն» , է-յգուլըն» , զաքէթիւլէքէն , վէ սիքէնիլ տիւլէն . միւ-

էլիֆիյնի մէջհուրէտէն Պոսիւէնին շու. « Պիզիմ իւէ օլ-մայանլար՝ պիզէ գարշը տըրլար » սէօզիւ տախի պու իս-մէ սէրլէվհա իթթիխազ օլունմուշ տըր :

Բօզ-Բոմբոն . - Էվվէթ , Ֆիլիմոն տախի եէլ տէյիւր-մէնի եաբտըղը վագթ Շոմիէր կիպի մուհարէպէյէ կիրիշ-տիյինտէ , տաիմա պէօյլէ սէօյլէր :

Նինի-Մուլէն . - Պու խուսուս՝ Պոսիւէնին ագլ ու զէ-քեասը ամմէնին մագպուլ վէ մայիւմի օլտըղընը կէօսթէ-րիւր : Պէն Պոսիւէտէ եալընըղ պիւր գուսուր պուլմըշըմ տըր . պու գուսուր տա՝ Մոլիէրէ հասէտ իթմէսի տիր :

Բօզ-Բոմբոն . - Ատամ սէն տէ , պու հասէտ թիյաթ-րօ ագթէօրլէրի արաուընտաքի հասէտէ պէնզէր :

Նինի-Մուլէն . - (Բարմաղըյլա Բօզ-Բոմբոնը թէհ-տիտ իտէրէք .) Խայր՝ն չօճուգ . . . :

Բօզ-Բոմբոն . - Էյի խաթըրըմա կէլտի , տէմէք տիր քի մատամ Սէնթ-Գոլումպը տա մահվ իտէճէքսինիզ , էօյ-լէ՛ մի . . . զիրա օ տա տինտարլըգ խուսուսընտա էքէյի-ճէ գայտսըզլըգ կէօսթէրիյօր . . . օ հալտէ սիզին իզտի-վաճընըղ նէ՞ օլաճագ :

Նինի-Մուլէն . - Պիլաքս պէնիմ դազէթամ մատամ սէնթ-Գոլումպա խըտմէթ իտէր : Տիւչիւնիւնիւզ պիր քէր-րէ . . . պաշ մուհարրիւիք՝ չանլը պիր մէմուրիյեթ տէ-յիւլ մի տիր . բահիպլէր պէնի կէօյլէրէ գատար չըգարըր-լար , թահրիք վէ սահապէթ վէ թագտի՝ իտէրլէր : Նի-հայէթ Սէնթ-Գոլումպ տէնիլէն գուշ էլիմէ կէչէճէք օլուր-սա , պէն տէ միրասեէտի կիպի պիր էօմը սիւլմէյէ պաշ-լայաճաղըմ :

Պու սըրատա , պիր բօսթա միւլլէզգիի տիւքքեանա կիրիպ վէ սէպզէվաթճը գատընա պիր մէքթուպ վէրիպ տէտի քի .

— Պու մէքթուպ Մ. Շարլըմանեւընն տըր . իւճրէ-թի ֆիլանը թէէտիյէ օլունմըշ տըր :

Րօզ-Բոմբոն . - Օ՛ , պիզիմ էսրարի վէ խարիզ իւլ ատէ իխթիյար իշուն ըմըշ . աճապա պու մէքթուպ ու զազտա՛ն մը կէլիյօր . . . :

Նինի-Մուլէն . - (Գաբուճը գատընըն էլինտէքի մէքթուպը քէնտիսի տէ նազարը թէտգիգտէն կէշիրէրէք .) Զաննըմ իթալիատան վէ եա Ռօմատան կէլիյօր : Լաքին պու էսրարի իխթիյար քիմ օլույօր :

Րօզ-Բոմբոն . - Ղայէթ բինթի պիր ատէմ օլուպ , հաւլինին նիհայէթինտէ իքի օտա իսթիճար իթմիշ վէ լաքին օրատա եաթտըղը ասլա կէօրիւմէմիշ տիր . եալընըղ արա սըրա կէլիպ օտասընտա սաաթլարճա գաբա . նըր գալըր . հիշ քիմնէնին պու օտալարա կիրմէսինէ միւսաատէ իթմէզ . պինապէրին՝ օրատա նէ՛ եաբտըղընտան հիշ քիմնէնին խապէրի եօգ տուր :

Նինի-Մուլէն . - (Կիւլէրէք .) Պու իխթիյար եա՛ պիր ֆէսատճը վէ եախօ՛տ պիր գալպազան օլմալը . . . :

Վալիտէ Արսէն . - Զավալը իխթիյար պու գալպ ագչէլէրի նէրէտէ սարֆ իաէճէք . . . : Գահվալթը իշուն պէնտէն ալարըղ պիր բարչա էքմէք իլէ սիյահ թուրք պէտէլի օլարագ տախմա պազըր բարա վէրիր :

Նինի-Մուլէն . - Էյ պու բինթի հէրիֆին իսմի՛ նէ իմիշ :

Վալիտէ Արսէն . - Մ. Շարլմաներ . . . լաքին «Գուրտտան պահա օլունտըղընտա գույրուղը կէօրիւլիւր » տէրլէր :

Նինի-Մուլէն . - Նէրէտէ պու գույրուղ :

Վալիտէ Արսէն . - Շու խանէնին պոյունճա կէլէն գըսաճըգ իխթիյարը կէօրմէյօր մըսընըզ . պոյնընը էյմիշ վէ շէմսիյէսինի տէ գօլթուղը ալթընա ալմըշ օլտըղը հալտէ պու թարաֆա կէլիյօր :

Նինի-Մուլէն իշարէթ օլունան թարաֆա աթֆը նազար իտիպ տէ հէրիֆի կէօրիւնճէ . « վայ , Մ. Րօտէ՛ն ի .

միշտ տէյու հայգըրտը, վէ պիրտէն պիրէ կէրի չէքիւէ-
րէք, վէ կէօրիւնմէմէք իչուն նէրտիւպանտան աշաղըյա
էնէրէք.

— Պու իթիյարըն իսմի Մ. Շարլըմանեը՝ մը տըր .
— տէյու սորտու . . . :

Վալիտէ Արսէն . — Էվվէթ, Մ. Շարլըմանեը տըր . . .
բէնտիսինի թանըյօր մըսընըզ :

Նինի-Մուլէն . — (Քէնտի բէնտինէ սէյլէնիրճէսինէ ,
ալչազ պիր սէտա իլէ .) Աճապա պէյլէ սախթէ պիր
իսմ իլէ պուրատա նէ՝ եաբմաղա կէլիյօր :

Րօզ-Բոմբօն . (Սապըրսըզլըզլա .) Տէմէք օլույօր քի
սիզ բէնտիսինի թանըյօրսընըզ, էյլէ՝ մի . . . օ հալտէ
նէ՝ իչուն թէաճճիւպ իտիյօրսընըզ :

Նինի-Մուլէն . — (Կիթտիքճէ ըզհարը հայրէթ իտէ-
րէք .) Պու ատէմին պու խանէտէ իքի օտասը պուլունուպ ,
արա սըրա կիզլիճէ պուրայա կէլիր վէ օտասընտա սա-
աթլարճա գաբանըր գալըր, էյլէ՝ մի :

Րօզ-Բոմբօն . — Էվվէթ, օտալարընըն բէնճէրէլէրի
Ֆիլէմօնըն կիւվէրճինլիյինտէն կէօրիւնիւր :

Նինի-Մուլէն . — Չաբո՛ւզ, չու աղաճլըզլըր եօլտան կէ-
չիպ կիտէլիմ . . . պէնի կէօրմէսին :

Պու սէօգիւ սէյլէտիքտէն սօնրա, Նինի-Մուլէն՝ Րօ-
տէնտէն կէօրիւնմէքսիզին, տիւքրեանտան աղաճլըզլըր
եօլա սաբտը, վէ Րօզ-Բոմբօնըն իզաւէթ կեահրնա կիտէն
նէրտիւպանտան ալէլ աճէլէ եօգտըր չրգտը :

Պու սըրատա Րօտէն տիւքրեանըն գաբուսընա տօղ-
րու իլէրիլէմէքտէ իտի . վալիտէ Արսէն մէրգումը կէօրիւն-
ճէ տէտի քի .

— Սապահլար խա՛յր օլտուն, մօսիէօ Շարլըմանյը ,
պու կիւն իքի տէֆա տըր քի պուրայա կէլիյօրսընըզ . յաքին
պուլնտան տօլայը բէք զիյատէ մէֆնուն ըմ . զիրպ բէք նա-
տիր օլարազ մէյտանա չըգըյօրսընըզ :

Րօտէն . - (Նազիքեանէ պիր սէլամ վերերէք .) Սիզ տէ բէք զիյատէ նամուսքեար վէ ինսանիյէթլի սինիզ, ազիզէմ մատամ:

Պու սէօղիւ միւթէադըպ, Րօտէն գարուճը գատընըն տիւքքեանընա կիրտի:

2

Վ Ա Հ Տ Է Թ Խ Ա Ն Է

Րօտէն վալիտէ Արսէնին տիւքքեանընա կիրտիյի սըրատա, չէհրէսինտէ մասումանէ պիր սաֆվէթ վէ խալիսէթ էսէրի կէօրիւմէքտէ իտի . մէրգում՝ իքի էլինի պիրտէն շէմսիյեհսինին սաբընա տայաթարագ տէտի քի .

— Պու սապահ սիզի բէք էրքէնտէն ույանտըրտըղըմ իչուն զիյատէսիլլէ թէէսսիւֆ իտէրիւմ, մատամ . . .

Վալիտէ Արսէն . - Սիզ բէք օ գատար սըգ սըգ կէլմէզ սինիզ քի, սիզի թէքտիր իտէճէք եէրիւմ պուլունսուն:

Րօտէն . - Նէ՛ եաբայըմ, ազիզէմ, պէնտէնիզ քէօյտէ սաքին օլտըղըմտան, պազը ուֆագ թէֆէք իչլէրիմի կէօրմէք իւզրիէ արա սրրա պուրայա կէլիրիւմ:

Վալիտէ Արսէն . - Հա՛, էյի խաթրըմա կէլտի . տին պէքլէտիյինիզ մէքթուպը պու սապահ կէթիրտիլէր . պու մէքթուպ էբէյիճէ պէօյիւք տիր . հէմ տէ ուզագ եէրտէն կէլիյօր ըմըչ: (Մէքթուպը դօյնընտան չըգարըպ .) Մէքթուպընըղը ալընըղ . . . բօսթա իւճրէթի ֆիլանը եօղըմըչ:

Րօտէն . - Թէչէքքիւր իտէրիւմ, ազիզէմ մատամ:

Րօտէն սախթէ պիր գայտսըղըզլա մէքթուպը ալտը , վէ ըըտէնկօթընըն եան ճէպինէ գօյտըգտան սօնրա , ըըտէնկօթընը թէքրար տիւյմէլէտի :

Վալիտէ Արսէն . - Օտանըգա չըգաճա՞գ մըսընըզ :

Րօտէն . - Էվվէթ , մատամ :

Վալիտէ Արսէն . - Էօյլէ իսէ սապահ գալվալթընըզը վէ լէվազըմաթը սաիրէնիզի հազըըլայըմ . պունլար եինէ հէր տէֆաքի կիպի մի օլաճագ :

Րօտէն . - Էվվէթ , եինէ հէր տէֆաքի կիպի :

Վալիտէ Արսէն . - Էօյլէ իսէ պէշ տագըգա սիւրմէզ հազըըլարըմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , վալիտէ Արսէն էս . կի պիր սէբէտ ալտը , վէ պու սէբէտին իչինէ իւշ տէօրթ բարչա եագաճագ թէզէք , քիւչիւք պիր չալը տէմէթի վէ պիր գաշ բարչա տախի քէօմիւր աթտըգտան սօնրա , պունլարը պիր լահանա եարաղը իլէ՝ սէթը իյլէտի . պատէհու , տիւքքեանընըն իչէրիսինէ տօղըու կիտէրէք պիր պավուլ սանտըգ տէրունինտէն իրի վէ եուվարլագ պիր էքմէք չըգարըպ պիր տիլիմինի քէստի վէ պիր խայը սիյահ թուրըլար արասընտան միւքէմմէլ պիր թուրս սէշտիքտէն սօնրա , իքիյէ թագաիմ իտիպ օրթասընա պիր տէլիք աշտը վէ քիւլ ըէնկինտէ իրի թուզ ըլա պու տէլլի տօլտուրտըգտան վէ իքի բարչայը թէքրար պիթիշտիրտիքտէն սօնրա , էքմէք իլէ պէրապէր լահանա եարաղընըն իւզէրինէ գօյտու . նիհայէթ օճագ իչինտէն պիր գաշ բարչա եանմըշ քէօմիւր ալարագ , քիւլ իլէ տօլու քիւչիւք պիր թախթա բապուճ տէրունինէ գօյտըգտան սօնրա , պունը տա սէբէտին իչինէ եէրլէշտիրտի :

Պատէհու , նէրտիւպանըն սօն գատէմէսինէ գատար չըգարագ վէ սէբէտի Րօտէնէ ուզաթարագ .

— Իչթէ սէբէտինիզ , մօսիէօ . - տէյու պէյան իյլէտի :

Րօտէն . - Զիյատէսիյլէ թէչէքքիւր իտէրիմ, մատամ .
- տէյիպ , էլինի բանթալօնընըն ճէպինէ սօգարագ սէքիզ
ատէտ օն սանթիմիք չըգարաը , վէ պիրէր պիրէր սէպզէ-
վաթ ճը գատընա վէրտիքտէն սօնրա , սէքէտի ալարագ .

— Պիր ազ սօնրա օտամտան էնտիյիմտէ , սաիր տէ-
ֆալար կիպի սէքէտինիպի եինէ կէթիրիպ վէրիրիմ :

Վալիտէ Արսէն . - Սիզ պիլիրսինիզ , էֆէնտիմ , պէն-
տէնիզ տալիմա խըտմէթինիզէ մունթազըրըմ :

Րօտէն չէմսիյէսինի սօլ գօլունըն ալթընա ալարագ ,
վէ սաղ էլիյլէ տէ վալիտէ Արսէնին սէքէտինի թութարագ ,
աղաճըզըր եօլա կիրտի վէ քիւչիւք պիր հավլիտէն կէչիպ ,
սիւրաթըր ատըմլար ըլա խարապէզար պիր պինանըն իքին-
ճի գաթընա չըգտը . պատէհու , ճէպինտէն պիր անախ-
թար չըգարըպ պիրինճի գաբուլը աչտըգտան վէ իչէրի կիր-
տիքտէն սօնրա , գաբուլը տըգգաթըրճա գաբատը :

Րօտէնին թահթըր իսթիճալընտա պուլլընան իքի օտա-
նըն պիրինճիսի էչետտան պիւս պիւթիւն խալի իտի . իքին-
ճիսի իսէ՝ ղայէթ հիւզնէնկիզ վէ ղայէթ սէֆիլանէ կէօ-
րիւնիւչիւ պիր օտաճըգ օլուպ , տիւլարլարընըն քետըրա-
լարը օ՝ տէրէճէ աչընմըչ , պօզուլմուչ վէ երըթըրմըչ ըտը
քի , իք ըէնկի նէ՝ օլտըղընը անլամագ միւմքին օլամագ
ըտը : Գայըչտան մամուլ պիր թօբալ եաթագլըգ , բիս պիր
տէօչէք , գուրտտան եէնմիչ պիր եիւն եօրղան , գօլսուղ
վէ արգալըգսըզ պիր իսկէմէ , թախթատան եաբըլմըչ
վէ կիւվէտէն եէնմիչ քիւչիւք պիր մասա , ճաբոն ֆաղֆու-
րիսի կիպի ճիւլը պիր չինի սօպա , եաթագլըգ ալթըն-
տա մէվզու օլարագ ասմա քիլիտլի էսկի պիր սանտըգ պու-
հիւզնէնկիզ օտանըն ճիւմլէի մէֆրուչաթընը թէչքիւ իթ-
մէքտէ իտիլէր : Սօգաղա նաղըր օլան պինանըն եիւքսէք-
լիյի սէպէպիյլէ , պու օտա ըչըգտան վէ հավատան ատէ-
թա պիւս պիւթիւն մահրում գալտըղընտան , ճամլարը
քիրլի օլան տար պիր բէնճէրէ պու օտայը աղաճըգ թէն :

վիր իթմէքտէ իտի : Պիր գաչ թօբուռ իյնէ իլէ եէքտիկէ-
րինէ մէրպուլթ օլան իքի ատէտ էսկի մէնտիլ՝ բէնճէրէնին
եօգարըսընտա ուզատըլան պիր սիճիմէ կէչիրիլմիշ օլուպ ,
բէրտէ խըտմէթինի կէօրմէքտէ վէ իսթէնիլտիյի վագթ
սիճիմին պիր ուճընտան տիկէր ուճընա գատար հարէքէթ
իթմէքտէ իտի . վէլհասըլ , տէօշէմէնին թուղլալարը ալթ
իւսթ օլմուշ , պիրի պիրինտէն այրըլմըշ վէ ալթընտաքի
ալշըլար մէյտանա չըգմըշ օլտըղընտան , պու օտա միւս .
թէճիրինին նէ՝ տէրէճէ գայտսըզ վէ տըգգաթսըզ պիր
ատէմ օլտըղընը կէօսթէրմէքտէ իտի :

Բօտէն գաբույը գաբատըգտան սօնրա , չապգասը-
նը , չէմսիյէսինի գայըշ եաթագլըզ իւզէրինէ ֆըրլաթտը
վէ սէբէտի տէ եէրէ գօյուպ , սիյահ թուրը իլէ էքմէյի
տըշարը չըգարտըգտան սօնրա , մասանըն իւզէրինէ վազ
իյլէտի . պատէհու սօպանըն էօնիւնտէ տիզ չէօքիւպ , վէ
պունը եանաճագ չէյլէրլէ տօլտուրուպ , թախթա բա-
պուճ իչինտէքի աթէշ իլէ թուլթըշտըրտըգտան սօնրա , օ-
լանճա գուվվէթիյլէ իւֆլէմէյէ պաշլայարագ սօպայը
եագտը : Սօպա աթէշ ալըպ բարլայընճա , մէրգում բէր-
տէ խըտմէթինի կէօրէն մէնտիլլէրի գաբատը , վէ քէն-
տիսինի հիշ պիր կէօրէն պուլոսնամայաճաղը միւլահազա-
սըյլա , վալիտէ Արսէնին վէրտիյի մէքթուպը ըրտէնկո-
թընըն եան ճէպինտէն տըշարը չըգարտը : Լաքին պու
հարէքէթի իճրա իտէրքէն , մէքթուպլա պէրապէր պիր
թագըմ քեաղըտլար տախի տըշարը ֆըրլանտըղընտան ,
քիրլի վէ էօրսէլէնմիշ քեաղըտլարտան միւրէթթէպ քիւ-
չիւք պիր բաքէթ տախի մասանըն իւզէրինէ տիւշիւպ ա-
լըլտը . պու բաքէթին իչինտէ կիւմիւշտէն եաբըլմըշ վէ
միւրուրը ղէման իլէ սիյահլանմըշ պիր Լէթիօն տ'Օնէօռ
նիշանը կէօրիւլմէքտէ իտի քի , պունըն գըրմըղը չէրիտի
ատէթա պիւս պիւթիւն լէնկի տախիսինի ղաիպ իթմիշ իտի :

Բօտէն պու խաշը կէօրիւր կէօրմէզ , հագարէթա .

միզ վէ իսթիհգաքեարի պիր սուրէթտէ կիւլիւմէյէրէք ումուզլարընը դաւտըրտը , վէ ֆարէնկանըն ճաւմատան չաւմըչ օլտըղը միտալեա իլէ պիրլիքտէ թէքրար ճէպինէ սօգտու . պատէհու , իրի կիւմիւշ սաաթընը չըգարըպ Բօմատան կէլէն մէքթուպըն թա եանըպաչընա գօյտուգտան սօնրա , հէմ էմնիյեէթսիզլիք , հէմ իւմիտ , հէմ գօրգու վէ հէմտէ մէրագլա դարըչըգ պիր սուրէթտէ իչպու մէքթուպա պագմաղա պաչլատը :

Մէրգում պիր տագըգաճըգ միւլահազատան սօնրա , մէքթուպըն մահֆազասընը եըրթմադ իւպէրէ իքէն , պիր արզուի դարիպ նէթիճէսի օլարագ , կիւյա տիւչար օլտըղը հալը մէչքիւքիյեէթին ըզտըրապընը պիր գաչ տագըգա տահա ուզաթմադ իսթիյօրմըչ կիպի , մէքթուպը պիրտէն պիրէ մասանըն իւզէրինէ ֆըրլաթտը , վէ սաաթընա պագարագ , եէլգօլման տօգուզ պուչուղըն իւզէրինէ կէլմէտիքճէ մէքթուպը աչմամայա գարար վէրտի . լաքին տօգուզ պուչուղա հէնուզ եէտի տագըգա վարըտը : Էն պէօյիւք սահիպի ազլ ու զէքեանըն պիլէ տիւչար օլմագտան խալի գաւմայաճաղը չօճուգճա վէ պուտալաճա էվհամը վահիյէ սալգասըյլա , Բօտէն քէնտիքէնտինէ . « Մէքթուպը աչմագ արզուսըյլա սուզան օլույօրըմ . լաքին սաաթ տօգուզ պուչուգտա աչաճագ օլուրսամ , հալի օլտըղը խապէրլէր խայրը չըգար . » տէմէքտէ իտի : Պու եէտի տագըգայը պօշունա կէչիրմէմէք իչուն , մէրգում օտա տէրունինտէ պիր գաչ ատըմ իլէրիլէտի , վէ բասը չիվիլէրլէ տիվարա ասըլմըչ օլան իքի առէտ սարըմթըրագ վէ էսկի թասվիրլէր էօնիւնէ կիտիպ , պիր հայրէթի ֆէվգ էլ առէ իլէ պունլարը թէմաչա իթմէյէ պաչլատը :

Բօտէնին սէֆիլանէ օտասընըն եէկեանէ թէզեինաթը օլան պու թասվիրլէրտէն պիրի՝ զըրմըղը , սարը , եէչիլ վէ մաթի բէնքլէրէ պօյանմըչ վէ գապա պիր սուրէթ-

տէ նազչ իտիլմիչ օլուպ, բանայըրլարտա սաթըլտն ըէամբ լէրտէն իտի: Ալթընտա մուհարրէր օլան իթալեաննա պիր եազը՝ մէզքիւր թասվիրին Բօմաւտա եաբըլմիչ օլտըղընը իրայէ իթմէքտէ իտի: Իչպու թասվիրտէ բաչավրա բարչալարը կիյինմիչ պիր գատըն մէշհուտ օլուպ, ումուզընտա պիր հէյպէ վէ տիզլէրի իւզէրինտէ տէ քիւչիւք պիր չօճուգ կէօրիւմէքտէ իտի: Պէտչէհրէ պիր ֆալճը գատըն տախի՝ պիր էլիյլէ չօճուղըն էլինի թուլթմուչ օլտըղը հալտէ, զանն իտէրսին քի օրատա աւըն իսթիգպալինի օգումագտա, զիրա մէրգուլմէնին աղղընտան իրի մաի հարֆլարլա չու սէօզլէր չըգմագտա իտի: ՍԱՐՍ ԲԱՐՍ (Բաբա օլաճագ):

Բօտէնի տէրեաի միւլահազաթա զարգ իթմիչ կիպի կէօրիւնէն պու թասվիրլէրտէն իքինճիսի՝ զայէթ միւքէմ մէլ պիր լէվհա օլուպ, պունուն սուրէթի թասվիր վէ թէրթիպի իսէ՝ տիկէր լէվհանըն գապա թէրթիպի իլէ զարիպ պիր զըտտիյեթ թէշքիլ իթմէքտէ իտի: Բօտէնին ալթը ատէտ Լուի ալթունընա (Ֆէվզ էլ ատէ իսրաֆըլըգ) իշթիրա իթմիչ օլտըղը պու նատիր իւլ էմալ վէ միւքէմմէլ թասվիրտէ տախի՝ էսկի պէզ բարչալարը կիյինմիչ պիր կէնճ չօճուգ մէշհուտ օլուպ, չէհրէսինին չիրքիւլիյի՝ զեքեավէթ վէ ֆէրասէթի թապիյէսիյլէ մահվ օլմագտա ըտը: Չօճուգ պիր թաչ իւզէրինտէ օթուրմուչ, վէ տիրսէյինի տիզինէ վէ էլինի տէ չէնէսինէ տայաթմըչ օլուպ, նազարէթ իթմէքտէ օլտըղը պիր տօմուլ սիւրիւսիւ տախի էթրաֆընը իհաթա իյլէմիչ իտի: Տիլէնճի գըւ եաֆէթինտէ օլան պու կէնճ չօպանըն միւթէֆէքքիրանէ վէ միւլահազաքեարի տուրուչը, ալնընըն հէյեթի, պազըչընըն ճազիպէսի, ուֆաճըգ աղղընըն գաբանըգլըղը՝ աւըն պէօյիւք պիր սէպաթ ու մէթանէթ վէ ֆէվզ էլ ատէ զէքավէթ ու մէհարէթ սահիպի օլտըղընը իրայէ իթմէքտէ իտի: Իչպու լէվհանըն ալթընտա մէշհուտ օլան պէօ:

յիւք միտալեանն էթրաֆընտա Բաբայա մախսուս պիր
թագըմ սըֆաթլար մէվճոււտ օլուպ, միտալեանն օր-
թասընտա տախի պիր իխթիյար ատէմին պաշը կէօրիւլ-
մէքաէ իտի քի, պուհըն մէհարէթլէ նագչ օլունմուշ օ-
լան չէհրէսինտէ իխթիյարլըգ պուրուշուգլարը պուլուն-
մագլա պէրապէր, եինէ եօգարտաքի տօմուզ չօպանընըն
սիմասընը անտըրմագտա ըտը :

Պու թասվիրին պալասընտա . « ՊէՇԻՆՃԻ ՍԵՔՍՏՈ-
ՍԸՆ ԿԵՆՃԼԻՅԻ » վէ տիկէր րէնկեամիզ լէվհանըն պալա-
սընտա տախի « ՎՈՒԳՈՒԸՆՏՈՆ ԷՎՎԷԼ ՔԷՇՖԻՅՈՒԹ » քէ-
լիմէլէրի եագըլմըշ իտի (1) :

Բօտէն, պու թասվիրլէրտէն իլհամաթ վէ եա իւ-
միտլէր պէքլէյօրմըշ կիպի, կիթտիքճէ տահա եագըն-
տան վէ տահա զիյատէ իսթիճվապքեարանէ պիր նաղար-
լա թէմաշայէ տալարագ, անլէրէ օ գատար թէգարուպ
իթմիշ իտի քի, տախմա այագ իւզէրինտէ տուրմուշ վէ
սաղ գօլունը պաշընըն արգասընա տայաթմըշ օլտըղը
հալտէ, ատէթա տիվարա եաբըշմըշ, վէ սօլ էլինի սիյահ
բանթալօնընըն ճէպինէ սօգմուշ օլտըղընտան, զէյթունի
էսկի լըտէնկոթընըն պիր էթէյլինի պիր-եանա սիւրմիւշ
իտի :

Պիր գաշ տագըգա գատար պու հալը միւլահաղա-
քեարանէտէ սուրուպ գալտը :

.

Եօգարտա սէօյլէմիշ օլտըղըմըզ վէճհլէ, Բօտէն
պու իգամէթկեահընա նաաիրէն կէլիր իտի : Մէնսուպ
օլտըղը ճէմիյեթին գավախի էսասյեթսի իգթիզասըն-
ճա, էմրի նէգարէթ վէ թէճէսսիւսի քէնտիսինէ թէվտի

(1) Բիվայէթէ նագարէն, Պէշինճի Սեքստոս բաբանըն չօ-
ճուգլըզ զէմանընտա, չօճուղընըն միւսթագպէլտէ Բաբա օ-
լաճաղը գապլ էլ վուգուլ վալիտէսինէ արգ օլունմուշ վէ հաթ-
թա Սեքստոս կէնճլիյի չաղընտա տախի տօմուզ չօպանը իմիշ :

իտիւմիչ օլան արբայ տ'էկրինեի իլէ օ անէ գատար իգա-
մէթէ մէճպուր օլմուշ իտի : Ճէմիյեթին ազաի մէվճու-
տէսինտէն հիչ պիրի , խուսուսըյա Բօտէնին օ զէմանա
գատար գաթլանմըշ օլտըղը մէմուրլըգ հալինտէ , էվին-
տէ եալընըգճա գաբանամազ , վէ քիլիտի պիր էչեայա
մալիք օլամազ օլտըղընտան , պու սուրէթլէ , Ժէզիւիթ
ճէմիյեթինին գուլանտըղը թէտապիրին էն միւէսսիրլէ-
րինտէն պիրի օլան ճասուսլըգ վէ զամազլըգ իչի խայլը-
տան խայլը գօլայլաչըր ըտը : Բօտէն՝ քէնտի շախսընա ա-
յիտ օլան վէ ֆագաթ պազը նօգթալարճա ճէմիյեթին
մէնաֆիի ումումիյեթինէ տէ թէալլիւզի պուլընան էս-
պապը միւլթէլիֆէյէ մէպնի , հիչ քիմէնին խապերի օլ-
մագսըզըն Դուվիս սօգաղընըն պու քիւչիւք տաիրէսինի
քիրալամըշ ըտը : Իչթէ արբայ տ'էկրինեիին ճասուսը՝
գարտինալար մէճլիսինին էն պէոյիւք վէ էն նուֆուգբար
ազատը իլէ պու մէճհուլ իգամէթկեահ տէրունինտէն տօղ-
րուտան տօղրույա իճրաի մուխապէրէ իտէր իտի :

Գարիինի քիրամըն խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք տիր
քի , հիքեայէմիզին պաշլանղըճընտա , Բօտէն՝ արբայ տ'էկ-
րինեիինին ճան չէքիչմէք իւզէրէ պուլունան վալիտէսինի
կէօրմէքսիզին Ֆրանսատան հարէքէթ իթմէք իւզրէ էմր
ալտըգտան սնրա եօլա չըգմագտա Բէքէթէթ Եֆէշ օլտը-
ղընը Բօմայա եագտըղը սրրատա , արբայ տ'էկրինեիինին
թէրէտտիւտինի ճէմիյեթին ըէիսի ումումիսինէ խապէր
վէրէն մէքթուպըն զիյրինէ տէ գէյլ օլարագ չու սէօզլէ-
րի եազմըշ ըտը :

« Պանա իթիմատ ու էմնիյեթ իտէպիլէճէյինի , վէ
« ֆագաթ մուգապէլէի պիլ միսլ օլմագ իւզրէ քէնտիսի-
« նին տէ պանա խըտմէթ իթմէսի լազըմ կէլտիյինի Գար-
« տինալ-բրէնսէ սէօլլէյինիպ »

Ժէզիւիթ թարիգաթընըն էն նուֆուգբար պիր ըէ-
իսի իլէ պու եօլտա թէքլիֆսիղճէ մուխապէրէ իթմէսինէ ,

վէ Գարտինալ-բրէնսէ ատէթա ամիրանէ պիր թավսիյէտէ պուլունմասընա նազարէն, Բօտէնին՝ սուրէթա քուչիւք պիր մէմուր օլմագլա պէրապէր, Բիլիսէնին պաղը բրէնսլէրի վէ սաիր ասհապը իգթիտարը թարաֆընտան զայէթլէ մուհիմմ պիր շախս ատտ իտիլմէքտէ օլտըղը անլաշըլմագտա բար քի, պունլար՝ քէնտի մէքթուպլարընը սախթէ պիր իսմ վէ տախմաքի թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ իլէ կիզլի հուրուֆաթ իւզէրէ եազարագ Բարիսէ կէօնտէրիլէր իտի:

Բօտէն՝ պէշինճի Սեքստոսըն թասվիրի էօնիւնտէ պիր միւտտէթճիք միւլահազաքեարանէ տուրտըգտան սօնրա, թէքրար եավաշ եավաշ մասանըն եանընա եազլաշտը. ֆէվզ էլատէ արզուսը պուլընմագլա պէրապէր պիր նէվ իթիգատը պաթըլէ պինաէն աշմագլըղը թէէխիր իթմիշ օլտըղը մէքթուպ պու մասանըն իւզէրինտէ տուրըյօրտու: Սաաթըն տօգուզ պուչուղա վարմասընա հէնուզ պիր գաշ տագըգա լաղըմ օլտըղընտան, մէրգում վագթղաիպ իթմէմէք իչուն, զայէթ սատէ օլան գահվալթըսընըն հաղըրլըգլարընը կէօրմէյէ պաշլատը. էվվէլա էքմէք իլէ սիյահ թուրը մասանըն իւզէրինէ, հօգգա գալէմին եանը պաշընա գօյուպ, պատէհու արգալըղը իսկէմլէնին իւզէրինէ եասլանտը, վէ սօպլը ատէթա պաճագլարընըն արասընա սլալտագ, բանթաղօնընըն ճէպինտէն պույնուզ սաբլը վէ տէմիրինին տէօրթտէ իւշ բայը աշընմըշ քէսկին պիր պուչագ չըգարըպ պիր լօգմա էքմէք իլէ պիր բարչա տա թուրը քէստիքտէն սօնրա, կէօղիւնիւ սաաթընըն եէլգօվանընա տիքմիշ օլտըղը հալտէ, քէմալը իշթիհա իլէ եէմէյէ պաշլատը

Սաաթ թամ տօգուզ պուչուղա վարաղընտա, Բօտէն հէման թիթրէմէքտէ օլան էլլէրիլէ մէքթուպըն մահֆաղասընը երըթըպ աշտը: Պու մահֆաղա տէրունինտէ իքի մէքթուպ մէվճուտ իտի: Պիրինճի մէքթուպը օ-

գուտըրը սըրատա բէք տէ օ գատար մէմնուն կէօրիւնմէ-
տի . զիրա պիր գաշ տագըգա սօնրա ումուզլարընը գալ-
տըրըպ , պըչաղընըն սաբընը սապրսըզլըզա մասայա վուր-
տու , վէ քիրլի էլինին թէրսի իլէ մէքթուպը պիր եանա
փըրլաթտըգտան սօնրա , պիր էլիյլէ էքմէյի թութմուշ
օլտըրը հալտէ , օ պիրի իլէ տէ պիր տիլիմ թուրբը մա-
սանըն պիր թարաֆընա էքմիշ օլտըրը թուզա պաթըրա-
րագ , իքինճի մէքթուպը օգումաղա պաշլատը :

Նակէհան , Բօտէնին էլի հարէքէթսիզ գալտը : Մէք-
թուպը օգումաղա տէվամ իթտիքճէ , մէրագը , հայրէ-
թի , թէաճճիւպի տէ օ նիսպէթտէ արթմագտա ըտը :
Մէրգում օթուրտըրը իսկէմլէտէն պիրտէն պիրէ գալ-
գըպ , մէքթուպըն կիզլի հուրուֆաթընը իքինճի տէֆա օ-
լարագ մուայէնէ իթմէք վէ ալտանմըշ օլուպ օլմատըրընա
էմին օլմագ իւզրէ բէնճէրէնին եանընա գօշտու . չուքի
մէքթուպըն միւհթէվիյաթը քէնտիսինէ մէմուլըն ղայրը
պիր չէյ կէօրիւնմէքտէ իտի : Պէսպէլլի Բօտէն կիզլի հու-
րուֆաթը հալլ իտէպիլտիյինէ էմին օլմուշ օլմալը քի , մէ-
յոսպիյէթ սաիգասըյլա տէյիլ , մէմուլըն ղայրը պիր մէմ-
նուհիյէթլէ գօլլարընը էնտիրտի վէ պիր միւտտէթճիք
պաշընը էյմիշ վէ կէօզլէրինի տիքմիշ օլարագ տուրտը
գալտը : Մէրգումըն մէմնունիյէթ վէ մէսուրիյէթինի
կէօպթէրէն չէյ՝ գուվվէթլիճէ , սըգ սըգ վէ ուզուն ու-
զուն թէնէֆֆիւս իթմէսի իտի :

Շան ու շէօհրէթ արամագ խուսուսընտա քիւսթախ վէ
աէսայիսի խաֆիյէ իսթիմալինտէ սապրը վէ սէպաթքեար
օլան աստէմլէր՝ պիր իշին մուվաֆֆագիյէթի՝ քէնտի ա-
գիլանէ վէ միւտէսպիրանէ քէշֆիյաթլարընտան էվվէլ
հուսուլըէզիր օլաճագ օլուրսա , պու մուվաֆֆագիյէթէ
հայրան օլուպ գալըրլար : իշթէ Բօտէնէ տախի այնը հալ-
վագը օլմըշ իտի : Մէրգում՝ իճրա իթտիյի տէսիսէքեար-
լըգ , մէհարէթ վէ մուրայիլիք , լիշվէթ վէրմէք հագգըն-

տաքի վատւարը, վէլ հասըլ ագլ ու գէքեալէթինին պա-
զը նուֆուգքեար ատէմլէրէ իլգա իթտիյի հայրէթ, տէհ-
չէթ վէ էմնիյեթ սայէսինտէ, պիր խայլը հիւքիւմուարա-
րըն պիլէ հըսը տէհչէթ, նէֆրէթ վէ հասէտինի թահ-
րիք իթմիլ վէ կեահ պէօյիւք վէ ալիճէնապ զաթլար,
կեահ մէքրուհ ճանիլէր վէ կեահ տախի ճէմիյեթին ա-
չաղը տէրէճէլէրինտէ պուլունան ատէմլէրին էլինէ կէչ-
միլ օլան պիր մէվգըյա (Բարալըղա) քէմալը մուվաֆֆա-
գիյեթթլէ կէչէպիլէճէյինի Բարա հիւքիւմէթի թարա-
ֆընտան խապէր ալմագտա ըտը: Լաքին պու մագսատա
վասըլ օլապիլմէք իչուն, Բօտէնին՝ ճէրէօհտէ իթմիլ օլ-
տըղը մէսէլէի մուհիմմէտէ ճէպը ու շիտտէթ իսթիմալլէ
տէյիլ, պէլքի ինսանըն մէյլիյաթը թապիիյեթսինի քէմա-
լը մէհարէթլէ գուլլանարադ գաթիյէն մուվաֆֆագ օլմա-
սը, եանի Բէննըբոն ֆաթիլեասընըն սէրվէթի ճէսիմէսինի
Ժէգիւլթ ճէմիյեթթինին եէտի թասարրուֆընա կէչիւրմէսի
լաղըմ կէլիւ իտի, էկէր սէրվէթի մէգքիւրէ Ժէգիւլթ ճէ-
միյեթթինին եէտի թասարրուֆընա կէչէճէք օլուրսա, ի-
քի ճիհէթլէ պէօյիւք պիր նէթիճէ հասըլ օլաճագտը:
չունքի Բօտէն՝ քէնտի միւլահաղաթը շախսիյեթսինէ կէօ-
րէ, մէնսուպ օլտըղը վէ բէիսինի իսթէտիյի կիպի գուլ-
լանմագտա պուլընտըղը ճէմիյեթթի քէնտիսինէ պիր վա-
սըթաի իճրաիյէ իթմէքլիյի տիւչիւնմէքտէ իտի:

Շէօհրէթ արամագ խուսուլընտա պիր նէվ՝ մահճու-
պիյեթթտէն վէ պէօյիւք ատէմլէրտէ էքսէրիյա կէօրիւլտիւ-
յիւ վէճհլէ, նէֆսինէ էմնիյեթթսիլլիքտէն իպարէթ պու-
լընան իլք հայրէթ վէ թէաճճիւպ կէչտիյինտէ, Բօտէն՝
իչի տահա գիյատէ պիֆիւթսըրանէ միւլահաղա իթմէյէ
պաչլատըղընտան, տիւչար օլտըղը հայրէթ վէ թէաճճիւպ-
տէն տօլայը քէնտիսինի թէրտիլ իլլէտի: Լաքին պիր աղ-
սօնրա, պիր զըտտիյեթթի զարիպէ սաիգասըյլա, ինսան
քէնտիսինի եալընըգ զանն իթտիյինտէ էքսէրիյա թապի

օլտըղը չօճուգճա էֆքեարտան պիրիսինէ դաբըլարագ , պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը , վէ քէնտիսինէ պէօյլէ սաատէթպախչ պիր հայրէթի մուճիպ օլան մէքթուպը ալլայ , կէնճլիյինտէ տօմուզ չօպանը վէ մուախխարէն Բաբա օլմուչ օլան կէնճ չօճուղըն թասվիրի էօնիւնէ կիթտի վէ մէքթուպը մէքքիւրը թասվիրին կէօզլէրի էօնիւնէ եայտըզտան սօնրա , պաշընը մաղրուրանէ վէ մուզաֆֆէրանէ պիր սուրէթտէ սալլայարագ , վէ եըլան կէօզլէրինէ պէնզէյէն կէօզլէրինի թասվիրին իւզէրինէ աթֆ իտէրէք քիրլի բարմաղընը Բաբանըն ալամէթի ֆարիգասը իւզէրինէ գօյաու , վէ տիշլէրի արասընտան մըրըլտանըրճասընա տէաիքի . «էյ , պիրատէ՛ր , նէ՞ տէրսին . . . պէլքի . . . պէն տէ պիր կիւն . . . »

Բօտէն՝ չայանը իսթիհզա օլան պու սիւալի իրատ իթտիքտէն սօնրա , թէքրար մասայա եագլաշտը , վէ կիւյա ալմըչ օլտըղը խապէր իշթիհասընը պիր գաթ տահա թահրիք իյլէմիշ կիպի , մէքթուպը պիր տէֆա տահա օդումագ իւզրէ կէօզիւ էօնիւնէ գօյաու , վէ ազիմ՝ պիր շէֆգ ու նէշէ իլէ անա պագարագ , էքմէյի վէ սիյահ թուրը պիր իշթիհաի մէսրուրանէ իլէ ըսըրմաղա վէ պուրնընըն ալթընտան տաիի էսկի պիր տուա էզկիսինի մըրըլտամաղա պաշլատը :

Ահվալ վէ վուգուաթ իլէ տէ մաղուր կէօրիւլմէքտէ օլան վէ պէօյլէ պիր սէֆիլանէ վահտէթխանէ տէրուսին . տէ սըղընմըչ պուլընան պու շան ու շէօհրէթ պուտալասընտա զարիպ , վէ հաթթա տէհշէթլի պիր հալ վարըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ սահիպի իգթիտար պիր զաթ տէյիլ իսէ պիլէ , նէզաքէթլի , ասլըզատէ , մալլուր վէ քիպար ալէմինտէ պէօյիւմիւշ պիր ատէմ օլմագլա պէրապէր , Բօտէնին պիրտէն պիրէ էլտէ իթմէք իսթէ-

տիյի մէվգը վէ մէմուրիյեթէ կէչմէյի խայալընտան կէ-
չիրմէյէ պիւլէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտի : Աբբայ տ'էկրին-
եինին արզուի եէկեանէսի՝ պիւթիւն ճիհանը բէնչէի
գահրընա կէչիրմիշ օլան ժէզիւիթ թարիգաթընըն պիր
կիւն րէիսի ումուսիսի օլմագտան իպարէթ իտի քի , Բօ-
տէն պէօյլէ պիր արզույը քիւսթախլըգ ատտ իտէր իտի .
իմտի , պու իքի շախսըն շան ու շէօհրէթ արամագ խու-
սուսընտաքի ֆարգ վէ մուպայէնէթլէրի սուհուլէթլէ ան-
լաշըլապիլիւր : Էկէր եիւքսէք պիր ֆիքրէ վէ մէթին պիր
թապիաթա մալիք օլան պիր քիմսէ , ճան ու թէնինին օ-
լանճա գուվլէթինի եէկեանէ պիր միւլահազայա հասր
իտիպ Բօտէն կիպի սէֆիլանէ վէ գանաաթքեարանէ պիր
էօմր սիւրէճէք , վէ հէր տիւրլիւ հուզուզաթը գալպիյէ
վէ ճիսմանիյէտէն հիւսնի ըիզասըյլա ֆէրաղէթ իտէճէք
օլուրսա , ճէհէննէմի պիր մագուտըն էմրինէ իմթիսալէն
միւտհիշ պիր մէյլի թապիի սաիգասըյլա , հէման տաի-
մա ձէնապը Հագգըն էվամիրի մուգատտէսէսինէ գարըը
ըսեանէ պալգըշըր . զիրա պու մագուտ՝ ումուրը մու-
գատտէսէյէ մուսալիֆ պիր մուգավէլէ ագտ իտէրէք ,
տէհչէթլի պիր իգթիտար մուգապիլինտէ , ձէնապը Հագ-
գըն հիքմէթի էպէտիյեէսի վէ պիթմէզ թիւքէիմէզ
լութֆ ու մէրհամէթիյլէ ինսանա պախշ իթմիշ օլտըզը
հըսսիյեաթը նէճիպէնին , մէյլիյաթը ալիյէ վէ մուշ-
ֆիգանէնին մահվընը թալէպ իտէր :

Նագշ իթտիյիմիզ մէնզարէնին ճէրէյանը էսնասըն-
տա , Բօտէն՝ սաքին օլտըզը տաիրէյէ նագըր օլան պինա-
նըն իւչիւնճիւ գաթընտաքի բէնճէրէլէրտէն պիրիսինին
բէրտէլէրի խաֆիֆճէ աշըլտըզընը վէ Բօզ-Բոմբօնըն չէհ-
րէսի իլէ Նինի-Մուլէնին եիւզիւ նըսֆէն մէյտանա չըգ-
մըշ օլտըզընը ֆարգ իտէմէմիշ իտի :

Պունտան շու նէթիճէ հասըլ օլուր քի , Բօտէն՝ օտա-

սընըն՝ բէնճէրէսինէ մէնտիլտէն իպարէթ պիր բէրտէ
չէքմիչ օլմագլա պէրապէր, Փոքր-նալը Լալէ օյունընըն պու
իքի էր պաշըսընըն նազարը թէտգիգ վէ մուայէնէսինտէն
գուլթուլամամըշ տըր :

3

ՄԵՄՈՒԼՔՆ ՂԱՅՐԱՂ ՊԻՐ ԶԻՅԱՐԵԹ

Րօտէն՝ Րօմատան կէլէն իքինճի մէքթուպը օգույա-
րագ հէր նէ գատար տէրին պիր հայրէթէ տալմըշ ըար
ըսա տա, եազաճաղը ճէվապտա պու հայրէթ վէ թէաճ-
ճիւպիւնիւն ֆարգ օլունմասընը իսթէմէտի, իմտի, գահ-
վալթըսընը պիթիրտիքտէն սօնրա, պիր թապագա քեա-
ղըտ ալտը, վէ նէֆսինի ճէպր իթմէյէ մէճպուր օլմատը-
ղը զէմանլար գուլլանմագլըղը ատէթ իտինմիչ օլտըղը
գապա վէ գաթի լիսանլա աթիտէքի լայիհայը կիզլի
հուրուֆաթա թահվիլ իթմէյէ պաշլատը :

« Իշար օլունան խապէր պէնի ասլա տիւչարը թէաճ-
ճիւպ իթմէզ : - Պէն հէր շէյի էվվէլտէն քէֆշ ու իսթիխ-
րաճ իյլէմիչ իտիմ : - Թէրէտտիւտ վէ ալչագլըգ տաիմա
պու կիպի նէթիճէլէրի միւնթիճ օլուր : - Պու քեաֆի օ-
լամազ : - Րաֆըղըղլա (հերետիկոսութիւն) մութթա-
սըֆ քլան Րուսիա՝ գաթոլիք Լէհիսթանը պօղաղլայօր : -
Րօմա իսէ՝ գաթիլլէրի թագադիս (օրհնել) իտիյօր վէ

մագթուլարա լանէթ օգույօր (1) : - Պու իշիմէ կէլիր :

« Բուսիա տախի՝ պունա մուգապիլ, Բոմանիա վա-
թանքերվէրլէրինի գաթլ խտէճէյինէ Ավսթրիա մարիֆէ-
թիյլէ Բոմայր թէէմին իտիյօր : - Պու տա իշիմէ կէլիր :

« Գարտինալ Ալպանինին պողազլայըճը ֆրրգալարը՝
էֆքեարը աէրպէսթանէ թարափտարը օլան տինսիզլէրի
պողազլամայա քիփայէթ իթմէյօրլար : - Ղալիպա քի եօ-
րուլմուշլար :

« Պունա պէյէնէմէմ : - Տաիմա եիւրիւմէլի տիր-
լէր : »

Բօտէն , պու սօն սէօզլէրի եազտըղը սըրատա , Բօզ-

(1) Ասրըմըզն է՛ն զիյատէ ֆէզայիլի Ինճիլիյէ (աւետա-
րանական առաքինութիւնք) իլէ մութթասըֆ օլան պիր սահի-
պի զէքեպլէթին էսէրի գալէմի օլուպ Բօմա Մէսալիհի իւնվա-
նընը հարգ պուլունան մէշուր շիքեայէթնամէտէ պէր վէճհի ա-
թի օգունմըշ տըր :

« Էէհիսթան իլէ զուլումքեարլարը արասընտաքի միւնազաա
վէ մուհարէպէնին նէթիճէսի շիւպհէլի գալտըգճա , Բօմատա
թապ՝ ու նէշր օլունան րէսմի զաղէթա՝ պունա մուհարէպաթ-
տա զալէպէ չալմըշ օլան էհալիյի ինճիտէճէք հիշ պիր քէլիմէ
եազմատը . լաքին էհալի մաղլուպ օլուր օլմազ , վէ Չարըն ին-
թիգամը սէպէպիլլէ գըլըճա , սիւրկիւնէ վէ էսարէթէ մահքիւմ
օլմուշ օլան պիր միլլէթին իշքէնճէլէրի պաշլար պաշլամազ ,
մէգքիւր զաղէթա՝ տիւչարը ճէվր ու ճէֆա օլան պու պէտ-
պախթան վէ պիշարէկեանը րէզիլ իթմէք իշուն գուլլանմատըգ
քիւֆրամիզ իպարէ , սէյլէմէտիք սիթէմամիզ սէօզ գալմատը :
Պունընլա պէրապէր պու ալչագլըղը տօղրուտան տօղրույա
Բարա հիւքիւմէթինէ իսնատ իթմէք հագգսըզըգ տըր . Բարա
հիւքիւմէթի Բուսիանըն քէնտիսինէ ճէպրէն գապուլ իթտիրմիշ
օլտըղը գանունըն թահթը հիւքմիւնտէ խտի . Բուսիա քէնտի-
սինէ խիթապէն . « Եաշամազ իսթէ՞ր միսին , շուրատա . . .
գաթլկեաիլն եանընտա տուր . . . վէ գուրպանլար եանընտան
կէչտիքճէ , սէն տէ անլէրէ լանէթ օգու » տէմէքտէ իտի - (Լա-
մընէ , Բօմա Մէսալիհի , սահիֆէ 110 . րանէէր , 1844) :

Բոմբոնըն թագէ վէ լաթիֆ սէտասը պիրտէն պիրէ նա-
զարը տըգգաթընը ճէլպ իյլէտի: Մէզպուրէ՝ Պէրանթէ-
նին թանդիմ իթտիյի նաղմէլէրի էզպէրտէն պիլտիյի ճի-
հէթլէ, Ֆիլէմոնըն օտասընըն բէնճէրէսինի աչմըշ, վէ
տայագ տէմիրի իւզէրինտէ օթուրմըշ օլտըղը հալտէ,
նամը միւէպպէտէն պագի գալաճագ օլան շաիրի միւմաի-
լէյհին շու նաղմէսինի լաթիֆ վէ միւէսսիր սէտասը իլէ
թէղաննի իտիյօրտու քի, թէրճէմէսի պէր վէճհի աթի
տիր:

Լաքին, նէ՝ ֆիքրի պաթըլ. խայր, Ալլահ զազապ տէյիլ տիր,
Հէր շէյի խալգ իթմիշ օլուպ, հէր քէսին տէ մույինի տիր.
Էյ տօսթլուգ վէ մուհապպէթին մէնպաը օլան շարապ,
Վէ էյ անտէն սօնրա խալգ իտէն աչգ ու մուհապպէթ,
Պէնիմ ֆէյլէսօֆլըղըմա լէթաֆէթ պախշ իտինիզ.
Բէտէրէնիկը ըույալարը տէֆ ու թարտ իթմէք իւզրէ,
Հէր քէս շարապ գատէհի էլինտէ օլարագ,
Փազըլ ատէմէրին Ալլահընա թէվէքքիւլ էյլէսին:

Պիր լէթաֆէթի ֆէվգ էլ ատէ իլէ մալամալ օլան
պու նաղմէ՝ Բօտէնին պարիտանէ վէ պիինսաֆանէ պիր
սուրէթաւ եաղմագտա օլտըղը պիր գաշ սաթըր սէօղ իլէ
օ՝ գատար զարիպ պիր զըտտիյեթ թէշքիլ իթմէքտէ իտի
քի, մէրգուլ պիրտէն պիրէ թիթրէյիպ քէմալը հիտտէ-
թինտէն տուտաղլարընը ըսըրտը. զիրա Խրիսթիյանլըղըն
հագայիղի ահվալինէ ահեահ օլան վէ Գիլիսէնին սուի իս-
թիմալաթընա գարշը աղըր աղըր տարպէլէր էնտիրմիշ
պուլունան շաիրի մէշհուրըն (Պէրանթէսին) մէքքիւր նաղ-
մէսինի տէրհալ խաթըրլամըշ ըտը: Բօտէն՝ մէքքիւր սէ-
տանըն տէվամ իտէճէյի զաննըյլա պիր գաշ տագըգա
գատար հիտտէթքեարանէ պիր սապըրսըղլըզլա պէքլէտի.
Լաքին Բօզ-Բոմբոն սուստու, վէ տահա տօղըուը՝ սէտա-
սընը եավաշ եավաշ օյնաթմաղա պաշլայըպ, պիր ազ

սօնրա տախի՝ էյի Բաբա նամընտաքի գասիտէնին եալընըզ էզկիսինի թէրէննիւմէ պաշլատը :

Բօտէն , պու սայղըսըզ խանէնտէ գըզըն քի՛մ՝ օլտը-
ղընը անլամագ իւզրէ կիտիպ բէնճէրէսինտէն պագմաղա
ճէսարէթ իտէմէյէրէք , ումուզլարընը գալարըրտը վէ գա-
լէսի թէրրար էլէ ալարագ պէր վէճհի աթի եազմաղա
պաշլատը .

« Պաշգա պիր միւթալաա տահա տերմիյան իտէճէ-
յիմ՝ - Հէր մէմէքէթին հիւրր վէ միւսթագիլլ ատէմլէ-
րինի հիտտէթլէնտիրմէք , էվրօբանըն հիտտէթի ֆէյլէսօ-
ֆանէսինի թահրիք իթմէք , հուրրիյեթթէրվէրլիք տույ-
ղուսընը գապարթմագ վէ պաղըրըպ չաղըրմաղա միւս-
թաիտտ օլան էչխասը Բօմա ալէյհինէ գըյամ իթտիրմէք
լազըմ՝ տըր : - Պունըն իչուն տախի , աթիտէքի իւշ թէք-
լիֆի ալէմէ իլան վէ իչաա իթմէլի տիր .

« 1. Պիր ինսան ախլագճա բաք վէ նամուսքեար օլ-
սուն տա , հէր հանկը մէզհէպտէ պուլունուրպա պուլուն-
սուն , սէլամէթի բուհա մագհար օլապիլիր գաիտէի քիւլ-
լիյէսինի իտտիա վէ իլթիզամ իթմէք բէք մէքրուհ շէյ
տիր :

« 2. Էհալիյէ հուրրիյեթթի վիճտան պախշ իթմէքտէն
տահա մէզմու՛մ վէ տահա ույղունսըզ պիր շէյ քօգ
տուր :

« 3. Սէրպէսթիի մաթպուլաթ (մաւլոյ աղատութիւն)
կիպի մէքրուհ պիր շէյ օլամագ :

« Զաֆէ աթէֆ՝ (Բաբայը) Հէր վէճհլէ գալիտի տի-
նիյիէյէ մուվաֆըզ օլան պու իւշ թէքլիֆի իլան իթ-
մէյէ գանտըրմագ վէ պու թէքլիֆլէրին միւսթէպիտտ
(բոնաւոր , միտպետական) հիւքիւմէթլէր , հագիգի գա-
թօիքլէր վէ էհալլինն աղզընա քէլէքլէ թագան ատէմլէր
իւզէրինտէ հիւսնիւ թէէսիրի օլապիլէճէյինի քէնտիսինէ

(Բաբայա) ինանտըրմագ լազըմ տըր : - Պէօյլէճէ Զաֆֆ -
 Կէս տուզաղա տիւշէճէք տիր : - Մէզքիւր թէքլիֆլէր ի-
 լան իտիլիր իտիլմէզ , ֆուրթունա գօբաճագ , Բօմայա
 գարշը պիր ըսեանը ումուժի վիճուտէ կէլէճէք , պէօյիւք
 պիր իթթիֆագսըզլըզ հասըլ օլաճագ , վէ գարտինալար
 մէճլիսի իւշ ֆըրգայա այրըլաճագ տըր : - Պիրի թահսին
 վէ թաստիգ իտէճէք , տիկէրի թագպիհ վէ թայիպ իյլէ-
 յէճէք , վէ պիր գըսմը տա թիր թիր թիթրէյէճէք տիր : -
 Լէհիթմանըն պօղազլանմասընա միւսաատէ իթմիշ օլմասըն-
 տան տօլայը պու կիւնքի կիւն տիւշարը տէհէթ օլմուշ
 օլան Զաֆֆ Կէս իսէ՝ հուսուլինէ սէպէպիյիէթ վէրտիլի կիւ-
 րիւլթիւլէրտէն , թէքտիրաթտան , թէհտիրաթտան վէ
 իթթիֆագսըզլըզլարտան պիր գաթ տահա տէհէթէ տիւ-
 չար օլարագ , կէրի չէքիլէճէք տիր :

« Պունլար իշիմէ կէլիր :

« Օ հալտէ , Զաֆֆ Կէսին վիճտանընը սարսմագ , ֆիք-
 րինի էնտիշէյէ տիւշար իթմէք , վէ բուհընը գօրգութմագ
 խուսուսը՝ պիզիմ միւհթէրէմ բէտէրիմիզէ այիտ տիր :

« Խիւլասաի քէլամ՝ քէնտիսինի (Բաբայը) օսանտըր-
 մագ , մէճլիսի արասընա իթթիֆագսըզլըզ տիւշիւրմէք , քէն-
 տիսինի եալընըզ պըրտգմագ , գօրգութմագ , Ալպանինին
 զայրէթի վահշիյանէսինի պիր գաթ տահա արթըրմագ ,
 ՍաֆէԿէֆլէրին (1) իշթիհասընը թահրիք իթմէք , հուրրիյ-

(1) « Օն ալթընճը Գրիգոր՝ բաբալըզ քիւրսիսինէ հէնուզ
 օթուրմըշ իքէն , Պոլնիա իւթիւլալընը խապէր ալտը : Քէնտի-
 սինին իք իշի՝ Ավսթրիալըլարը տալէթ իթմէյէ վէ Նիթալիատա
 պիր նէվ հայտուտ չէթէսինտէն իսլարէթ օլան վէ բուհպան թա-
 րիգաթը էլինտէ ալթի հիւքմիւնտէ պուլուճան Սանֆէտիսթէ-
 րի թահրիք իյլմէյէ մուհասըր օլտու : - Դարտինալ Ալպանի
 հուրրիյեթ թարաֆտարլարընը Սէգէնտէ մազլուպ իյլէտի . առ-
 քէրէրի իսէ՝ քիլիսէլէրի եազմայա վէրտիլէր , չէհրի ալթ իւսթ
 իթտիլէր , վէ գատընլարըն տա ճէպրէն ըրզլարընա կէչտիլէր :

եւթ թարափտարլարնը Սանֆէտիսթլէրին բէնչէի զոււմ ու գահրընա թէսլիմ իյլէմէք, Սէզէնտէ օլտըզը կիպի եաղմաճըլըզ, ճէպրէն Ֆիիլի շէնի՝ վէ գըրկըն իճրա իթտիրմէք, վէլ հասըլ սէլլէրճէ գանլար եիւրիւթմէք իճապ իտէր: - Պու մուգաթէլէի ազիմէ (մեծ կոտորած), պիզիմ Զաֆ աթէ՝ նամընա իճրա օլունաճաղընտան, աճըսընը քէնտիսի տույաճազ, վէ պինաէն ալէյհ կէրի շէքիլէճէք տիր: հէր կիւնիւ ազապը վիճտան, հէր կիճէսի տէհչէթ վէ հէր տազըգաւը ըզաըրոպ իչինտէ կէշէճէք տիր: - Զաթէն թէհտիտ մագամընտա պէյան իթտիյի իսթիֆա մէսէլէսի՝ նիհայէթ, վէ պէլքի տէ մէմուլըմըզտան տահա էվլէլ իսթամբէզիր օլաճազ տըր: - Շիմ տիրիք եէկեանէ թէհլիքէ պու տըր: պու պապտէ իճապընը իճրա իթմէք իսէ՝ սիզէ այիտ տիր:

« Իսթիֆա վուգուր հալինտէ... պէօյիւք իթիրաֆ

Յօրլտէ, պու հայտուտ չէթէլէրի պիֆիւթուրանէ պիր սուրէթտէ բէք չօգ ճինայաթ իրթիքեապ իթտիլէր: - 1832 թարիխինտէ, Սանֆէտիսթլէր՝ տիւզ տը Մոտէնին վէ Ազիզ-Բէտէրին (Բաբանըն) թասվիրլէրինի հավի օլան միտալեալար, պէրաթլար, իմթիեազաթ վէ միւսաատաթը սաիրէ իլէ մէյտանա չըզտըլար:

« Սանֆէտիսթլէր հարֆիյէն շու եէմինի իտէրլէր իտի: « Բաբալըզ քիւրսիսինի՝ հուրրիյեթ թարափտարլարնըն քէ- « միքլէրի իւզէրինտէ պինա իթմէք, վէ չօճուգլարըն ֆէրեատ « ու ֆիզանընա, իսթիյարլարըն կէօզ եաշլարընա վէ գատըն- « լարըն աղլարըշլարընա մէրհամէթ իթմէյէրէք պու ալշազլարը « մահվ ու հէլաք իթմէք իչուն եէմին իտէրիմ: » - Սանֆէտիսթլէրին իրթիքեապ իթտիքլէրի ճինայաթ վէ ույզունսըզըզլար հէր հուտուտը աշար թաշար ըտը: Բօմա հիւքիւմէթի իսէ՝ իսթիլալը քէնտի էլիյէ թէրթիպ վէ Սանֆէտիսթլէրի կէօնիւլլիւ ապէր սուրէթինտէ թէշքիլ իտէր վէ պունլարա իմթիյազաթը ճէտիտէ տախի վէրիւր իտի: » (Իթալիատա իսթիլալ վէ իսթիլալճըլար: - Բըվիւ տէ Տէօ Մօնտ նամ րիսալէի մէվգուրէնին 1844 սէնէսի թըշրինի սանի 15 թարիխի նիսիսէսինէ միւրաճաաթ օլունա:)

բաբազը ֆիքրիմի անլամըչ տըրր : - Թարիգաթըմըզըն էմի իտարեսինի պիր ըէիսի ումումիյէ թէվտի՝ իտէճէք եէրտէ , պէն տէրէօհտէ իտէրիմ . զիրա մալիւմինիզ տիր քի թարիգաթըմըզ Գիւրսիի Մուգատտէսին է'ն միւքէմմէլ պիր ասքէրի հիւքմիւնտէ տիր : - Օ անաէն իթիպարէն պու ասքէր ֆըրգասընտան գօրգում գալմազ : - Մէսէլա , եէնիչէրիչէր վէ Բօմա իմքէրաթօրլարընըն ասաքիրի խասսասը հիւքիւմէթէ տաիմա թէհլիքէյի մուճիպ օլմուչլար տըր : Նէ՞ իչուն : Զիրա հիւքիւմէթին թահթը էմրինտէ պուլունմադսըզըն , անը միւտաֆաա վէ մուհաֆազա իթմէք իւզրէ թէչէքքիւլ իթմիչլէր տիր . պուըն իչուն հիւքիւմէթ անլէրտէն տաիմա գօրգար ըտը :

« Բաբա օն տէօրտիւնճիւ Կղեմէս՝ պուտալանըն պիրի իտի : - Ճէմիյեթիմիզի ըէզիլ պէտնամ իթմէք , մահվ ու խարապ իյլէմէք իաթէտի . պու միւնասէպէթսիզ պիր խաթա իտի : - Պիլաքս՝ ճէմիյեթիմիզի միւտաֆաա իթմէլի , մասում վէ պիսուչ կէօսթէրմէլի վէ անըն ըէիսի ումումիսի քէնտիսի օլմալը իտի : - Օ վագթ ճէմիյեթ տալի քէնտի հիւքմիւ թահթընտա պուլընտըզընտան , հէր շէյէ ըուր մուվաֆադաթ կէօսթէրէճէք իտի . վէ պու սուրէթլէ քէնտիսի պիզի մաղլուպ իտիպ Գիւրսիի Մուգատտէսէ իլհազ իտէճէք վէ պիզիմ խըտմէթլէրիմիզտէն գօրգաճագ պիր սէպէպի գալմայաճագ ըտը : - Օն տէօրտիւնճիւ Կղեմէս սանճըտան էօլտիւ : - Սէօզ անլայանա սէլամ : - Լաքին վագթը կէլտիյինտէ պէն պէօլէ էօլմէյէճէյիմ : »

Պու սըրատա Բօզ-Բոմբոնըն լաթիֆ վէ ահէնկլի սէտասը եէնիտէն իչիտիլմէյէ պաչլատը :

Բօտէն հիտտէթ ու ղազապ սաիգասըյլա պիրտէն պիրէ իսկէմէսի իւզլէրինտէ սըչրատը . լաքին Բօզ-Բոմբոն կիպի Պէրանթէնին ասար վէ նաղէմաթընը էզպէրաէն պիլմէտիյինտէն , քէնաիսինճէ մէճհուլ օլան աթիտէքի նաղ-

մէյի իշխոր իշխմէզ, էֆքեար վէ իթիգատաթը պաթը-
լէյէ թապի վէ մաիլ պուլընարղը ճիհէթլէ, պու զարիպ
թէսատիւֆտէն տօլպը շաշըրըպ տիւշարը տէհչէթ օլտու
գալտը: Բօզ-Բոմբոն՝ Պէրանժէնին էյէ Բ-թա նամընտաքի
նաղմէսինի թէրէննիւմ իտիյօրտու քի, թէրճէմէսի պէր
վէճհի աթի տիր:

Ինսանլար նէ՝ տիրլէր, ագըլսըզ քիւլիսանիլէր,
վէ եա ինսաֆսըզ հայտուտլար տէյի՛լ մի տիրլէր:
Պունլար քիպը ու ղուրուրլա շիւմիշ օլտըգլարը հալտէ,
Իւնվանլարա պէտէլ ճինայաթը ազիմէ իրթիքեապըլլա,
Պիրի պիրինի մէզարիսթանա սէզգ իտէրլէր:
Պէն՝ ալթուն մուգապիլինտէ անլէրին կիւնահլարընը աֆվ
իթտիրիւր,
վէ ասալարընը տէյնէյէ թէպտիլ իտէպիլիրիւմ:

Կիւլ պագալըմ,
Սըչրա պագալըմ,
Շիշման տիլպէրիւմ:

Պագընըզ եըլտըրըմը նա՛սըլ սալտըրըրըմ.
Ժիւրիթէր պէնի քէնտիսինէ վարիս իթմիշ տիր:

Պէն միւքէմմէլ իմ:

Բօտէն՝ իսկէմլէսինտէն նիւմ գալգմըշ, պօյնընը ու-
զաթմըշ վէ կէօզիւնիւ տիքմիշ օլտըղը հալտէ տինլէմէք-
տէ իքէն, Բօզ-Բոմբոն՝ չիչէքտէն չիչէյէ ուշըշան արը կի-
պի պիր նաղմէտէն տիկէրինէ աթլայարագ, Գոլիպրինին
տիլլուպա նագարաթընը թէղաննիյէ պաշլատը: Ժէզիւ-
իթ ալթըզ հիշ պիր շէյ անլայամատըղընտան, պիր նէվ՝
հայրէթլէ թէքրար եէրինէ օթուրտու: Լաքին պիր գաշ
տագըզա գատար միւլահազատան սօնրա, չէհրէսի պիր-
տէն պիրէ նուրը պէշաշէթլէ բարլամաղա պաշլատը: պու
վագըրաի ղարիպէտէ խայրը պիր ալամէթ կէօրմէքտէ ի-
տի: Իմտի գալէմի թէքրար էլինէ ալարագ, աթիտէքի
սէօզլէրի եաղմաղա պաշլատը: Իլք սէօզլէրի գազա վէ գա-

տէրէ օլան էմնիյեթի քեամիլէսինի կէօսթէրմէքտէ իտի :
 « Պու իշին նախի մուվաֆֆազիյեթ օլաճաղընա չիմ-
 տի հէր վագթտան զիյատէ էմին իմ : - Պու սէպէպտէն
 տօլայը հիշ պիր շէյտէն սարֆը նազար իթմէք ճաիլ օ-
 լամազ : - Հէր պիր շահատէթի գալպ՝ ղայրէթիմիզի պիր
 գաթ տահա արթըրմամըզը իսթար իթմէքտէ տիր : -
 Տիւնքի կիւն զիհնիմտէ եէնի պիր միւլահաղա տահա տօղ-
 տու : - Պուրատա տախի իթթիֆագլա չալըշըլաճագ տըր :
 Րէֆիֆէ ՄՈՒՀԱՊՊԷթ՝ նամըյլա իֆրաթ գաթոյիք թա-
 րաֆտարը պիր ղազէթա թէէսիս իյլէտիմ : - Պու ղազէ-
 թանըն Բաբա թարաֆտարըղընը պիլ իթիզամ կէօսթէ-
 րէճէյի իսթիպտատքեարանէ (բռնաւորական) վէ հուր-
 րիյեթէթ գարչը օլան հիտտէթ վէ շիտտէթինէ նազարէն
 պուըն Րօմանըն պիր վասըթաի նէշրի էֆքեարը զանն ի-
 տէճէքլէր տիր : - Պէնտէ պու զաննը իշաա վէ թագվիյէ-
 յէ շալըշաճաղըմ . պուհտան՝ պիր թագըմ եէնի եէնի
 ֆուրթուհալար զուհուր իտէճէք տիր : - Պու տա իշիմէ
 կէլիր :

« Սէրպէսթիի թալիմ (ուսուցման ազատութիւն)
 մէսէլէտինի մէյտանա չըգարաճաղըմ : - Հուրրիյեթ թա-
 րաֆտարը պու մէսէլէտէ պիզէ իթիհագ վէ մուավէ-
 նէթ իտէճէքլէր տիր : - Եինէ պիզիմ մագհար օլտըղըմըզ
 ֆէվաիտ վէ մէնաֆի սէպէպիյլէ իմթիյաղաթըմըզ , կիւ-
 նահ տինլէմէք խուսուսընտաքի նուֆուզ վէ իգթիտա-
 րըմըզ վէ Րօմայա օլան իթաաթ վէ ուպուտիյեթիմիզ
 պիզի հուգուզը ումուսիյեէնին խարիճինէ չըգարտըղըլարը
 հալտէ , պու ահմագլար պիզի հուգուզը ումուսիյեէյէ
 հրսսէտար իթմէք իսթէրլէր : - Էն պէօյիւք համագաթ-
 արը շու տըր քի , քէնտիլէրի պիզէ գարչը սիլահսըզ օլ-
 տըղըլարը հալտէ , պիզի տէ քէնտիլէրինէ գարչը սիլահ-
 սըզ զանն իտէրլէր : - Իշթէ պու շիտտէթի էհէմիյեթի
 պուլընան պիր մէսէլէ տիր . պուհտան թահրիքամիզ վէյ-

վէլէլէր, Զ-նձ -դէ՛ իչուն եէնի եէնի էնտիշէլէր հասըլ օ-լուր: - Հէր ըրմագ ագընթըլը պէօյիւտիւր:

« Պու աա իշիմէ կէլիր:

« Սէօգիւմիւ իքի քէլիմէ իլէ խիւլասա իտէյիմ. իշին սօնու իսթիֆա տըր. չարէի մուվաֆֆագիյեթ իսէ՝ միւ. թէմատիյէն թահրիք իթմէք վէ իշքէնճէ վէ ըզտըրապ վէր-մէքտէն իպարէթ տիր: - Ռէննըբոնն միրասը իլէ հագգը ինթիխապ սաթըն ալընըր: Ֆիյաթ քէսիլիւ վէ մալ սա-թըլըր: »

Ռօտէն՝ օտասընն գարուսը խարիճինտէ պիր այագ սէտասը իշիթմիշ օլտըղընտան, պիրտէն պիրէ իշինի թա-թիլ իտիպ վէ նէֆէսինի պիլէ թութուպ էթրաֆը տինլէ-մէյէ պաչլատը. լաքին խարիճտէ տէլին պիր սիւփիւնէթ հիւքմֆէրմա պուլընտըղընը կէօրիւնճէ, պիր խայալա գաբըլմըշ զաննըլլա գալէմի թէքրար էլէ ալըպ եազը-սընա շէօյլէճէ տէվամ իլլէտի:

« Էֆքեար վէ թէսավուրաթը տիննեվիյէմիղին եէկեանէ վատըթաի մուվաֆֆագիյեթի օլան Ռէննըբոն մէսէլէսինի պէն տէրէօհտէ իտէրիմ: - Պու մէսէլէյի քէմալը մուվաֆֆագիյեթլէ պաչա չըգարապիլմէք իչուն էլ ալթընտան չալըյմայը վէ աբբայ տ'էկրինեինին չօրաճա թէտապիրի եէրինէ մէնաֆիի շախսիյէյի վէ մէյիյաթը ինսանիյեթի թահրիք իթմէլիյիզ. աբբայ տ'էկրինեի՝ թէ-տապիրի մէգքիւրէնին նէթիճէսի օլարագ ազ գալտը հէր շէյի թէհիքէյէ իլգա իտիյօրտու: Պունընլա պէրապէր, բէք միւքէմմէլ ահվալի տէ վար տըր. չօգ ատէմ թանըր. պիր ճապիպէի էֆսունքեարանէսի, քէսկին կէօզլէրի վէ ֆապաթ պիր խաթթը հարէքէթի վար տըր. պունտան պաչգա, իճապը թագաիրինտէ քէնտիսինի քիւչիւլթմէյի պիլէճէք տէրէճէտէ տէ պէօյիւք տէյիլ տիր: - Անըն վազիյէթի հապըրէսինտէ, քէնտիսինտէն իսթիֆատէ իտէ-պիլիւրիմ. ֆէնա լօգմա տէյիլ, - Հիւրմէթլու բէտէրի

ուսումնասիրելն իգթիտարը սէրպէսթանէսինի պէն թամ վագթընտա իսթիմալ իյլէտիմ. հիյնի հաճէթտէ, բէտէ-րի ուսումնին պանա իթտիյի վատլարը աբբայ տ'էկ-րինեիյէ պէյան իտէճէյիմ. - Պու միրասըն սարֆ ու իսթիմալինի՝ մալիւմիւնիւզ օլան մագսատա հասը իթմէ-սինէ շիմտիյէ գատար միւսատտէ կէօթէրիլտի. ֆէնա ֆիքը տէյիլ տիր. լաքին միւնասէպէթսիզ վէ ույղուն-սըզ տըր. - Այնը մագսատա պաշգա պիր եօլտան տա-խի կիտիլէպիլիր :

«Ալընան մալիւմաթ եանլըշ ըմըշ. - Միրասըն մըգտա-րը իքի եիւզ միլիոնտան զիյատէ տիր. վուգուը միւհթէմէլ օլան հատիսէ զուհուր իտէճէք՝ օլուրսա, շիւպհէլի օլան շէյ թէհագգուգ իտէր վէ նիհայէթի պուլընմայան պիր մէյտանը իճրաաթ աչըլըր. - Բէնըբոն մէսէլէսի շիմտի իքի ճիհէթլէ պանա բաճի տիր. իւչ այ կէշմէզտէն էվվէլ, պու իքի եիւզ միլիոն ֆրանք՝ վարիսլէրին հիւնիւ ըիզա-սըյլա պիզիմ մալիմիզ օլաճագ տըր. պէօլէ օլմասը տա լազըմէտէն տիր. զիրա, միրասը մէզբիւրը զաիպ իտէճէք օլուրսագ, ճիսմանի գուվվէթ տախի էլիմտէն կիտէր վէ մուվաֆֆագիյէթ իհթիմալի եարը եարըյա ազալըր. Պէն պիր իյթիտարը մութլագ թալէպ իյլէտիմ. լաքին վագթ միւթթաճէլ օլտըղընտան, պու իգթիտարա մալիք իմի-շիմ կիպի հարէքէթ իտիյօլմ. - Թէսաւվուրաթ վէ թէր-թիպաթրմ իչուն պանա պազը մալիւմաթ իթասը գարու-րի տիր. պունը տա սիզտէն պէրլէրիմ. պու մալիւմաթ պանա բէք լազըմ տըր, ախլաթօրմսընրզ. - Վիէննա հիւ-քմտար սարայընտա պիրատէրինիզին նուֆուզը ֆէվզ էլ տ-տէսի սիզէ էբէյիճէ եարայապիլիր. - Իմբէրաթօր թա-րաֆտարլարընըն իքինճի նաբուլէոնը հիւքմիւնտէ պուլընան Բէյիսթատ տուգասընըն վաղիյէթի հազրրէսի հագգըն-տա՝ տօղրու վէ մուֆասաւ մալիւմաթ ալմագ իսթէրիմ. Պիրատէրինիզ վասըթասըյլա, էթրաֆընտաքի ատէմլէ-

րին խապերի օլմագսըղըն բրէնս իլէ կիզլի պիր մուխապէ-
րէյէ կիրիշմէք գապիլ մի տէյիլ մի :

«Պու պապտէ լաղըմ կէլէն մալիւմաթը տէրագապ կէօն-
տէրինիզ . զիրա բէք իգթիզալը տըր : Պու լայիհամ պու
կիւն եօլա չըգաճագ տըր . եարըն պունը թէքմիլ իտէրիմ :
Հէր տէֆաքի կիպի պու տէֆա տախի քիւչիւք պաղիր-
կեան վասըթասըյլա եէտինիզէ վասըլ օլաճագ տըր : »

Բօտէն պու մէքթուպը իքի զարֆ տէրունինէ գօյուպ
մէօհիւրլէտիքտէն սօնրա , օտա գաբուսը խարիճինտէ եէ-
նիտէն պիր այագ սէտասը իշիթմիշ օլտըղը զաննընա զա-
հիպ օլտու : Գուլագ վէրիպ տինյէտի : Պիր գաչ տագը-
գա սիւքիւթտէն սօնրա , պիրտէն պիրէ օտասընըն գա-
բուսը պիր գաչ տէֆա վուրուլտու : Բօտէն սարսըլտը :
Թախմինէն պիր սէնէտէն պէրու պու օտայա կիտիպ կէլ-
տիյի հալտէ , իլք տէֆա օլարագ գարուսը չալընըյօրտու :
Մէրգում , եազտըղը մէքթուպը ալէլ աճէլէ ըրտէնկօթը-
նըն ճէպինէ սօգուպ , գայըշ եաթագըրըրն ալթընտաքի
էսկի պավուլ սանտըղը աչտը , վէ տէրունինտէն բարչա
բարչա օլմուշ պիր էնֆիյէ մէնտիյինէ տիւրիւլիւ պիր բա-
քէթ ալտըգտան . վէ Բօմատան կէլէն իքի մէքթուպը՝
մէգքիւր բաքէթին իշինէ գօյտըրդտան սօնրա , սանտըղը
ասմա քիլիտիյլէ թէքրար տըղղաթըրճա գարատը :

Պու սըրատա ֆէվգ էլ ատէ սապըրսըրըրդլա գա-
բույը խարիճտէն չալմագտա իտիլէր : Բօտէն՝ վալիտէ
Արսէնին սէքէտինի էլինէ վէ չէմսիյէտինի տէ գօլթուղը-
նըն ալթընա ալարագ , պու սայըսըղ զիյարէթճինին
քիմ օլտըղընը անլամագ իւզլէ քէմալը էնտիշէ վէ թէ-
լաչա գաբույա տօղրու իլէրիլէտի : Գաբույը աչտըգտա ,
Բօղ-Բոմբոն գարչըսընա չըզըպ խօշ վէ նաղիքեանէ պիր
թավըրըլա թէվազու իթտիքտէն սօնրա , մասումանէ վէ
սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ :

— Մօսիէօ Բօտէն պուրատա՞ մը տըր . — տէյու սօրաու :

4

ՊԻՐ ԽՆՏՄԱԹԻ ՏՕՍԹԱՆԷ

Բօտէն թէաճճիւպ վէ էնտիչէ.յէ տիւչար օլմագլա պէ-
րապէր, ֆիւթուրընը պօզմատը, վէ օտատան տըշտըրը չը-
գարագ վէ կէնճ գըզըն թէճէսսիւսքեարի պագըշընը կէօր-
մէզլիքտէն կէլէրէք գաբուլը իւզէրինտէն գաբատը. պա-
տէհու սաֆտիւլանէ պիր սուրէլտէ.

— Նէ՞ իսթէրսինիզ, սէվկիլի գըզըմ. — տէյու սիւալ իյլէտի :

Րօզ-Բումրոն . - (Կիւզէլ մաի կէօղլէրինի օլանճա գուվ-վէթ իյլէ աչարագ վէ տիք տիք Րօտէնին եիւզիւնէ պտգարագ , գուրնաղճասընա .) Մ. Րօտէնի իսթէրիմ. — տէտի :

Րօտէն . - (Նէրտիւպանտան էնմէք իւզրէ պիր ատըմ աթարագ .) Պուրատա էօյլէ ատէմ եօգ . . . պէն էօյլէ ա-տէմ թանըմամ. . . տահա եօգարըտա վէ եախօտ տահա աշաղըտա պագընըզ :

Րօզ-Բումրոն . - (Ումուզլարընը գալարըրարագ .) Մհ , նէ՛ կիւզէլ լաթիֆէ , հայտի , մօփէօ , հայտի , լաթիֆէյի պիր եանա պըրագալըմ. սիզ եաշտա պիր ատէմէ պէօյլէ չէյ եագըչմազ . Մ. Րօտէն սիզ օլտըզընըզը պէն պիլմէ-յօր մըյըմ :

Րօտէն . - (Թէվաղու իտէթէք .) Պէնիմ իսմիմ Շար-լըմանեը տըր , սէվկիլի գըզըմ , էկէր իգթիտարըմ օլսա իտի , սիզէ խըտմէթ իթմէյէ հազըր վէ մունթազըրը ը-տըմ :

Րօզ-Բումրոն . - (Միւթէհաքքիմանէ պիր թավը իլէ .) իգթիտարընըզ եօգ տըր . (Գուրնագճա պիր չէհրէ իլէ .) Մութլագա պուրատա կիզլի պիր օյուընըզ օլմալըքի , իսմինիզի աէյիշտիրմէյէ լիւզում կէօրիւյօրսընըզ . . . ա-ճապա մատամ Րօտէն պիզլի ճասուսլա՞ր մը տէյու գօր-գըյօր սընըզ :

Րօտէն . - (Պապաեանէ պիր չէհրէ իլէ կիւլիւմէյէ-րէք .) Ատամընըզը էյի պուլտընըզ , սէվկիլի գըզըմ. պէն կէնճլէրի . . . հէմ տէ մէսրուր կէնճլէրի սէվէր պիր իս-թիյարըմ. պինաէն ալէյհ , իսթէտիյինիզ գատար էյլէ-նինիզ , կիւլիւնիւզ . . . լաքին միւսաատէ իտինիզ տէ կի-տէյիմ. իչիմ բէք միւսթաճէլ տիր , տուրաճագ վտգթըմ եօգ :

Րօտէն նէրտիւպանա տօղրու պիր ատըմ տահա աթտը :

Րօզ-Բոմբոն . - (Պիր գաթ տահա եււքսէք սէտա իւլէ .) Մօսիէօ Րօտէն , սիզէ թէպիղ իտէճէք բէք մուհիմմ շէյլէրիմ վար տըր . պիր գալպ մէսէլէսինէ տաիր բիզէ պազը շէյլէր սօրաճաղըմ :

Րօտէն . - Է՛յ , էլվէրիր արթըգ , մինի մինի արսըզ գըզ , սիզին էվինիզտէ էյլէնէճէք ատէմ եօգ մը քի կէլմիշ պուրատա արայօրսընըզ :

Րօզ-Բոմբոն . - (Ժէզիւթին իսմինի գուրնազճասընա աղզընտան պըրագմայարագ .) Լաբին պէն պուրատա օթուրըրըմ , մօսիէօ Րօտէն , իգամէթ կեահըմ պուրատա տըր :

Րօտէն . - Նասըլ , իգամէթ կեահընըզ պուրատա մը տըր , տօղրուսը՝ պէօյլէ տիւպէր պիր գօմշում օլտըղընը պիլմէզ իտիմ :

Րօզ-Բոմբոն . - Էվլէթ . . . ալթը այտան պէրու պուրատա օթուրույօրըմ , մօսիէօ Րօտէն :

Րօտէն . - Սահի՛հ մի , նէրէտէ օթուրըյօրսընըզ :

Րօզ-Բոմբոն . - Էօնտէքի պինանըն իւչիւնճիւ գաթընտա օթուրըյօրըմ :

Րօտէն . - Պիր ազ էվլէլ թաթլը պիր սէտա իլէ թիւրքի չաղըրան սիզ մի իտինիզ :

Րօզ-Բոմբոն . - Էվլէթ , պէն իտիմ , մօսիէօ Րօտէն :

Րօտէն . - Տօղրուսը՝ բէք զէյատէ մահզուղիյեթիմի մուճիպ օլտընըզ :

Րօզ-Բոմբոն . - Բէք լութֆըքեար սընըզ . մօսիէօ Րօտէն :

Րօտէն . - Ջաննըմ պուրատա միւհթէրէմ ֆամիլեանըզլա պիրլիքտէ սաքին օլուրսընըզ , տէյիլ մի :

Րօզ-Բոմբոն . - (Սատէտիլանէ պիր թավը իլէ կէօզլէրինի էյէրէք .) Օնա չիւպհէ եօգ . պէօյիւք պապամ փիլէմոն վէ պէօյիւք անամ Պաքանալ իլէ սաքին օլուրըմ . . . Պաքանալ պիր գրալիչա տըր . . . իւչիւմիւզտէն պաշգա հիչ քիմսէ եօգ տըր :

Րօտէն՝ Րօզ-Բոմբօնըն քէնտի տարւ իսմինի նասըլ խա-
պէր ալմըշ օլտըղընը պիլմէտիյինտէն , օ անէ գատար
պէօյիւք պիւր էնտիշէ վէ վէսվէսէյէ տիւչար օլմուշ ըտը .
լաքին գրալիչա Պաքանալըն իսմինի իշիտիպ տէ օ խանէտէ
իգամէթ իթտիյինի իսպէր՝ ալընճա , Րօզ-Բոմբօնըն զու-
հուրընտան հասըլ օլան պու նախօշ վազըատա քէնտիսին .
ճէ ֆաիտէլի պիւր նօգթա կէօրտիւ . զիւրա մանասթըրըն
պաշ րահիպէսիյլէ միւլազաթ իտէլիտէն վէ մատմուլազէլ
տը Դարտօվիլին ֆիրարընը թէսհիլէ իշթիրաք իյլէյէլիտէն
պէրու ժէզիւթ ճէմիյեթի իշուն Բէհլէիւլէ տէյու իշա-
րէթ իտիլմիշ օլան Մայեէօնիւն հէմշիրէսի վէ Դուշ-Թու-
նիւնիւն մաշուգէսի գրալիչա Պաքանալըն նէրէտէ սաքին
օլտըղընը պիլմէք Րօտէն իշուն բէք զիյատէ մուհիմմ իտի
Պունտան պաշգա , մէրգուլ՝ Մ. Շարըլ մանեընըն ասըլ
իսմի Մ. Րօտէն օլտըղընը քէնտիսինէ քիմ սէօյլէմիշ իտու-
յինի տէ ուսթալըզլա Րօզ-Բոմբօնըն աղղընտաքն ալմագ
իւմիտինտէ իտի :

Կէնճ գըզ գրալիչա Պաքանալըն իսմինի անճագ թէ-
լաֆֆուլ իթմիշքէն , Րօտէն էլլէրինի պիւրի պիւրինէ գա-
վուշտըրտը վէ քէմալը հայրէթ վէ մէրագլա տէտի քի .

— Ա՛հ , աղիզէ գըզըմ , բէճա իտէրիմ , լաթիֆէյի
պիւր եանա պըրագալըմ . . . : Պու Պաքանալ տէտիյինիզ
գըզ՝ այնը լագապը թաշըյան վէ սագաթ պիւր իշնի հէմ-
շիրէսի պուլընան պիւր գըզ մը տըր :

Րօզ-Բոմբօն . - (Գէնտիսի տէ միւթէաճճիպ օլարագ .)
Էվվէթ , մօսիէօ Րօտէն , գրալիչա Պաքանալ պու գըզըն
լագապը տըր . ասըլ իսմի Սէֆիզ Սոլիվոյ օլքուպ , քէնտի-
սի տէ պէնիմ տօսթ ում տըր :

Րօտէն (Միւլահազաքեարի պիւր չէհրէ իլէ .) Ա՛ , սի-
զին տօսթ ունը՞լ մը տըր :

Րօզ-Բոմբօն . - Էվվէթ , մօսիէօ , հէմ սատըղ տօս-
թ ում տըր . . . :

Բօտէն . - Քէնտիսինի սէվէր միսինիզ :

Բօզ-Բումբոն . - Էվվէթ , հէմյիրէմ կիպի սէվէրիմ : Պի-
չարէ՛ գըզճըղազ . . . քէնտիսի իչուն էլիմտէն կէլէնի եա-
բարիմ . . . : Լաբին սիզ եաշտա պիր իսթիյար գրալիչա
Պաքանալը նէտէ՞ն թանըյօր . . . իշթէ սիդին սախթէ իսմ-
լէր գուլլանտըղընըզ պու քէյֆիյէթ տէ իսպաթ իտէր :

Բօտէն . - (Բէք զիյատէ մահգունիյէթլէ .) Սէվկիլի
գըզըմ , լաթիֆէյի պէրթարաֆ իտէլիմ , կիւլէճէք իշթի-
համ եօգ տըր :

Բօզ-Բումբոն . - (Հարէքէթի լաթիֆէճուլանէսինտէն
տծլայը նատիմ օլարագ .) Լաքին նիհայէթ , սիզ պու
Սէֆիզի նա՛սըլ թանըյօրսընըզ :

Բօտէն . - Էյվա՛հ , պէն քէնտիսինի թանըմամ . . .
մէրգումէյի չըլտըրասըյա սէվէն ճէսուր տէլիգանլըյը
թանըրըմ . . . :

Բօզ-Բումբոն . - Ժագ Բէննըբոնը՞ մը :

Բօտէն . - Էվվէթ , Գուչ-Թու-Նիւ (չըր չըպլագ
եաթան) նամընտաքի տէլիգանլըյը . . . : (Պիր ահ չէ-
քէրէք .) Պիչարէ չոճուգ չու սաաթտա պօրճ իչուն հա-
պստա պուլունըյօր : Տիւն քէնտիսինի հապստանէտէ
կէօրտիւմ :

Բօզ-Բումբոն . - (Էլլէրինի չըրբարագ .) Տիւն կէօր-
տիւնիւզ միւ . հէլէ պիր խապէր ալապիլտիք . էօյլէ իսէ ,
չար չաբուգ Ֆիլէմոնըն օտասընա կէլինիզ տէ աչըզը
հագգընտա Սէֆիզէ մալիւմաթ վէրինիզ . . . պիչարէ գըզ-
ճըղազ պէօյիւք պիր էնտիչէյէ տիւչար օլմուչ տըր . . . :

Բօտէն . - Սէվկիլի գըզըմ , պէն պու ալիճէնապ տէ-
լիգանլը հագգընտա խայրլը խապէրլէր վէրմէք իսթէր ի-
տիմ . զիրա եաբտըղը տիվանէլիքլէրլէ պէրապէր պէն եի-
նէ քէնտիսինի սէվէրիմ . . . (Միւսաատէքեարանէ պիր սա-
ֆիյէթ կէօսթէրէրէք .) Տիվանէլիք քիմ եաբմաիւրչ տըր :

Բօզ-Բումբոն . - (Գարնավալտա կիյինմիշ օլտըղը համ

մալ գըյաֆէթի հէնուզ սըրթընտա պուլունըյորմըշ կի-
պի գալչալարը իւզէրինտէ սաղանարագ .) Շիւպհէսիզ :

Րօտէն . - Տահասը վար . պէն Գուշ-թու-նիւյիւ պիւ-
խասսա քէնտի տիվանէլիքէրի իչուն սէվէրիմ . զիրա ,
սէվկիլի զըզըմ , նէ' տէրլէրսէ տէսինլէր , պաշգալարը ի-
չուն օլանճա բարալարընը ալիճէնապանէ պիր սուրէթտէ
սարֆ իտէն ինսանլարտա միւքէմմէլ պիր մայա վէ խայր-
խահ պիր գալպ վար տըր վէսսէլամ :

Րօզ-Բոմբոն . - (Րօտէնին արզ իյլէտիյի էֆքեարը
ֆէյլէսօֆանէտէն միւթէհայեիր գալարագ .) Ֆիլ հագը-
գա սիզ բէք նէզաքէթի պիր ատէմ իմիշ սինիզ . լաքին
ժագ հագգընտա Սէֆիզէ մալիւմաթ վէրմէք իւզրէ նէ'
իչուն անը կէօրմէք իսթէմէյօրսընըզ :

Րօտէն . - Զաթէն պիւտիլի պիր շէյի քէնտիսինէ
սէօյլէմէք նէյէ' եարար . ժագ հապսիւանէտէ պուլընտը-
ղընը պիլմէյօր մը . . . : Պէն պու պիչարէ տէլիգանլըյը
պէօյլէ ֆէնա պիր վազիյէթտէն գուրթարմագ իսթիյօր-
տում . . . :

Րօզ-Բոմբոն . - (Քէմալը կէրսի իլէ .) Օ'հ , պու
էյիլիլի իտինիզ , ժագը հապստան գուրթարընըզ , վէ
պիզ տէ' իքի Սէֆիզ սիզի տէրաղուշ իտէրի'զ :

Րօտէն . - (Կիւլիւմնէյէրէք .) Պու լութֆընըզ պօ-
չունա կիտէր , տիվանէ չօճուգ , լաքին էմին օլընըզ ,
էլիմտէն կէլէն էյիլիլի իճրա իթմէք իչուն միւքեաֆաթա
իհթիյաճըմ' եօզ տըր :

Րօզ-Բոմբոն . - Օ հալտէ ժագը հապսիւանէտէն գուր-
թարապիլէճէյինիզի իւմիտ իտիյօրմըսընըզ . . . :

Րօտէն . - (Պաշընը սալլայթագ , մահգունանէ վէ
նախօչնուտանէ պիր շէհրէ իլէ .) Խւմիտ իտէպիլիլի իտիմ . .
էվվէթ , իւմիտ իտէպիլիլի իտիմ . . լաքին , շիմտի հէր շէյ
տէյիշմիշ տիր . . . :

Րօզ-Բոմբոն . - (Քէմալը թէաճիւպլէ .) Նէ' տէն :

Բօտէն . - Պէնի Մ. Բօտէն թէսմիյէ իթմէք սուրէ-
թիյէ վազը օլան շու ֆէնա լաթիֆէնիզ զալիպա սիզին
խօշունուղա կիտիօր , սէվկիլի գըզըմ . էօյլէ օլաըզընը
անլայօրըմ . սիզ պու իշտէ պիր աքսը սէտա օլմագ տան
պաշգա պիր շէյ տէյիլ սինիզ : Պէսպէլլի պիրիսի սիզէ
տէմիշ օլմալը քի . « Կիտին ասըլ իսմի Մ. Բօտէն օլաըզը-
նը Մ. Շարլըմանեըյա սէօյլէյին . . . բէք թօհաֆ պիր
շէյ օլաճագ տըր : »

Բօզ-Բումբոն . - Սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ քի սիվի
Մ. Բօտէն թէսմիյէ իթմէք խայալըմտան պիլէ կէշմէզ
իտի . . . ինսան պէօյլէ պիր իսմի քէնտիլիյինտէն իճաա
իտէպիլի՞ր մի :

Բօտէն . - Իշթէ լէֆիզինիզ պու ֆէնա լաթիֆէյի
եաբմասըյա ժագ Բէննրբոնա պիլմէյէրէք պէօյիք պիր
զարարը մուճիպ օլմիշ տըր :

Բօզ-Բումբոն . - (Նինի-Մուլէնին թահրիքիյէ եաբմիշ
օլաըզը իշպու լաթիֆէտէն տօլայը բէշիման օլարագ , քէ-
մալը մահզունիյէթլէ .) Ա՛հ , ե՛ա Բապպի , սիզի Մ . Շար-
լըմանեը հէրինէ Մ. Բօտէն թէսմիյէ իթիտիյիմ իշո՛ւն մը
պէօյլէ օլըյօր . Լաքին , լէճա իտէրիմ , սէօյլէյինիզ ,
պու լաթիֆէնին ժագա եաբմագ իսթէտիյինիզ խըտմէթի
ալիճէնապանէ իլէ նէ՞ թէալլիւզ վէ միւնասէպէթի օլա-
պիլի :

Բօտէն . - Որասընր սիզէ սէյլէյէմէմ , սէվկիլի գը-
զըմ . ֆիլ վազր լաթիֆէնիզին պիր ուճը պիշարէ ժագա
տօգանտըզընտան բէք զիյատէ պէյանը հսէֆ իտէրիմ ,
Լաքին նէ՞ չարէ . . . իմտի միւսաատէ իտինիզ տէ աշաղըյա
էնիպ իշիմէ կիտէյիմ :

Բօզ-Բումբոն . - Բէճա իտէրիմ , մօսիէօ , պէնի տինլէ-
յինիզ , սիզի Մ. Բօտէն թէսմիյէ իթմէյէ պէնի թէշվիգ ի-
տէն ատէմին իսմինի սէօյլէյէճէք օլուրսամ , ժագըն հա-
պըսխանէտէն գուրթուլմասընա զայրէթ իտէ՞ր միսինիզ :

Րօտէն . - Պէն հիշ քիմսէնին էսրարւնա ալեւա՛ն օւմազ իսթէմէմ , գըղըմ . . . սիզ պու իշտէ պէլքի ղայէթ թէհլիքէլի առէմլէրին միւրէվվիճի էֆքեարը վէ եա աքսը սէտասը օլմուշսընը տըր . պինաէն ալէյհ' հէր նէ գատար ժազ Բէննրոնը աճըր վէ քէնտիսինին գուրթուլմասընա չալըշմայը արզու իտէր իսէմ տէ , տիկէր թարաֆտան տախի պաշգա առէմլէրի քէնտիմէ տիւշմէն իթթիխազ իթմէք իսթէմէմ , իշիտիյօր մըսընըզ :

Րօզ-Բոմբոն՝ Րօտէնին պահա իթտիյի գօրգուտան հիշ պիր չէյ անլաեամայօրտու իսէ տէ , Ժէզիլիթին սէօզլէճրինէ ինանըեօրտու . զիրա պիր սանիյէ գատար միւլահազատան սօնրա , տէօնիւպ տէտիքի .

— Տինլէյինիզ , մօսիէօ , պահա իթտիյինիզ գօրգուտան տօլայը թէաճճիւպ իտիյօրըմ . զիրա անտէն հիշ պիր չէյ անլայամայօրըմ . պունընլա պէրապէր , պիր լաթիֆէ իլէ զավալը պիր տէլիգանլոյա զարարը մուճիպ օյմըշ օլտըղըմտան տօլայը միւքէտտէր վէ մուզտարըպ օլաճաղըմ . իմտի իշի սիզէ աշըգտան աշրդա անլաթ մազլըղըմ լաղըմ կէլիր . խուլուս վէ սաֆիլէթի գալպիմ պէլքի պիր չէյէ եարայապիրիր . . . :

Րօտէն . - (Միւթէհաքքիմանէ .) Խուլուս վէ սաֆիլէթ չօգ տէֆա էն գարտնըզ չէյլէրի պիլէ թէնվիր իտէր :

Րօզ-Բոմբոն . - Կիւնահը նինի-Մուլէնին պօյնունա օլսուն : Պէտպախթ Սէֆիգին աշրգընա տօգուլաճազ պէօլլէ նալայըզ սէօզլէրի նէ՝ իշուն պանա սէօլլէթիյօր : Իշթէ վուգուլաթ շունտան իպարէթ տիր . նինի-Մուլէն նամընտա չիշման պիր մուգալլիտ՝ պիր ազ էվվէլ սիզի սօգադտա կէօրտիւ . գաբուճը գատըն սիզին իոմինիզ Մ. Շարլըմանյը օլտըղընը մէրգուլա սէօլլէտի . նինի-Մուլէն տախի տէօնիւպ պանա տէտիքի . «Խա'յր , օնըն իսմի Շարլըմանյը տէյիլ , Րօտէն տիր . քէնտիսինէ պիր օյուն եարմալը . Րօզ-Բոմբոն , հայտի անըն օտասընա կիթ տէ գա .

բույր չալ վէ Մ. Բօտէն պուրատա՝ մը տէյու սօր : Կէօր-
սէն երեզիւնիւ նէ՝ Թօհաֆ շէյլէր եաբար : » Նինի-Մուլէ-
նի էլէ վերմէյէճէյիմի քէնտիսինէ վատ իթտիմ իսէ տէ,
Ժազա զարարը մուճիպ օլմագ Թէհլիքէսի զուհուր իտին-
ճէ, նէ օլուրսա օլսուն իսմինի սէօյլէրիմ վէսսէլամ. կիւ-
նահը պօյնունա օլսուն :

Բօտէն՝ Նինի-Մուլէնին իսմինի իշտիր իշիթմէզ,
հայրէթ վէ Թէաճճիւպ ըզհարընտան քէնտիսինի ալամա-
սը : Բէֆէթ Մահապպէն նամ ըիսալէնին ումուրը Թահրի-
լիլէսինի թէվտի իթմիշ օլտըղը պու ատէմ՝ հէր նէ
գատար շախսէն գօրգաճագ պիր քիմսէ տէյիլ իսէ տէ,
չարապը իշտիրտէն սօնրա կէվէզէ վէ պօշ պօղազըն պի-
րի օլտըղընտան, վէ Բօտէն Գուշ-Թու-Նիւ հագգըն-
տաքի թէսավվուրաթընը իլէրիտէ գրալիչա Պաքանալ
վասըթասըյլա մէվգըի իճրայա գօյապիլմէք իւզրէ պու
խանէյէ սըգ սըգ կէլմէյէ մէճպուր օլաճաղընտան, մէր-
գում քէնտիսինէ էնտիշէ վէ Թէհլիքէյի մուճիպ օլապի-
լիր իտի, պինաէն ալէյհ՝ Ժէզիւիթ պու ույղունսըղըղըն
էօնիւնիւ ալմայը գարարլաշտըրարագ, Բօզ-Բումբունա :

— Տէմէք օլույօր քի, գըզըմ, պու միւնասէպէթ-
ոիզ լաթիֆէյի եաբմաղա սիզի Թէշվիգ իտէն շախս՝ Մ.
Տէմուլէն իսմինտէ պիրիսի տիր, էօյլէ՝ մի :

Բօզ-Բումբուն. — Տէմուլէն տէյիլ, Տիւմուլէն տիր.
ըուհանիլէրին նէշի իթտիյի զազէթալարտա պէնտէր եա-
զար, վէ տինտար գաթուլիքլէրի ագճէ իլէ միւտաֆաա
իտէր. զիրա Նինի-Մուլէն պիր ազիզ իսէ, համիլէրի տէ
քէնտիսինին տէտիյի կիպի պիրէր ազիզ Սուաֆար վէ ա-
զիզ Շիգար (1) տըրլար :

Բօտէն. — Պէս պէլլի պու ատէմ բէք շէնմէչրէպ պիր
քիմսէ օլմայը :

Բօզ-Բումբուն. — Մհ, բէք շէնմէչրէպ :

(1) Իսթիհաքեարի իսիմլէր :

Րօտէն . - (Կիւյա խաթըրէլէրէնի թօքլայօրմը Կիւի կէօրիւնէրէք .) Լաքին , տուրընը , պու Նինի-Մուլէն տէտիյինիզ ատէմ՝ օթուզ ալթը գըրդ Եաշլարընտա , շիշման վէ գըրմըզը չէհրէլի պիրիսի մի տիր :

Րօզ-Բոմբոն . - Էվվէթ , շարապ գատէհի կիպի գըրմըզը չէհրէլի պիր ատէմ տիր . պուրնու տախի զմաւուլա կիպի չիպանլարլա տուլ տըր . . . :

Րօտէն . - Թա քէնտիսի . . . Մ . Տիւմուլէն . . . օհալտէ պէնի պիւս պիւթիւն թէէմին իթտինիզ , սէվկիլի գըզըմ . Եաքարընըզ լաթիֆէ արթըզ Էնտիշէմի մուճիպ օլամազ : Մ . Տիւմուլէն բէք միւհթէրէմ պիր ատէմ տիր . Եալընըզ Էյլէնճէյի պիր ազ ղիյատէճէ սէվէր :

Րօզ-Բոմբոն . - Տէմէք օլուր քի ժապա Էյիլիք իթմէյէ ղալթէթ իտէճէքսինիզ , Էյլէ մի . Նինի-Մուլէնին լաթիֆէսի անը մահպուստան դուրթարմանըզա մանի օլմալաճազ տըր :

Րօտէն . - Էվվէթ , իւմիտ իտէրիմ քի օլմայաճազ տըր :

Րօզ-Բոմբոն . - Պունտան պաշգա , սիպի Մ . Րօտէն թէսմիյէյէ պէնի թէշվիգ իտէն քէնտիսի իտուլինի սիզէ խապէր վէրմիշ օլտըզըմը քէնտիսինէ սէյլէմէյէ հաճէթ Եօգ տըր , տէյիլ մի :

Րօտէն . - Նէտէն օլմայաճազ : Հէր խուսուստա հազըգաթը սէրպէսթ սէրպէսթ պէյան իթմէք լազըմ տըր :

Րօզ-Բոմբոն . - Լաքին , մօսիէօ , Նինի-Մուլէն՝ քէնտի իսմինի սիզէ սէյլէմէմէմի թէքրար թէքրար թէնպիհ իլլէտի :

Րօտէն . - Սէյլէմէնիզ ղայէթ մէշրու պիր սէպէպէ մէպնի տիր . պունը քէնտիսինտէն նէ իչուն կիղլէյէճէք սինիզ : Պունընլա պէրապէր , սիզին պիլէճէյինիզ շէյաիր . պանա թէալլիւգի Եօգ տըր . իսթէտիյինիզ կիպի հարէքէթ իտէպիլիրսինիզ :

Բօզ-Բոմբոն . - Էյ ժագ հագգընտաքի էֆքեարը խայրխահանէնիզի Սէֆիզէ սէօյլէյէպիլի՞ր միյիմ :

Բօտէն . - Ինսան տաիմա խուլուսքեար օլմալը տըր , սէվկիլի գըզըմ . հագգըգաթը սէօյլէմէքտէն պիր զարար հասըլ օլմազ . . . :

Բօզ-Բոմբոն . - (Մէսրուրանէ .) Պիչարէ՛ Սէֆիզ , ա-
ճապանէ՛ գատար մէսրուր վէ մէսուտ օլաճագ տըր .
զիրա պու խապէր քէնտիսինէ թամ վագթընտա վէրիլէ-
ճէք տիր . . . :

Բօտէն . - Շու գատար քի պու մէսէրրէթ վէ սաա-
տէթի իֆրաթ տէրէճէսինէ վարտըրմամալը տըր . զիրա
պէն օ ալիճէնապ տէլիգանլըյը հապսխանէտէն գուր-
թարմագլըյը գաթիյէն վատ իթմէյօրում . . . չալըչաճա-
ղըմ տէյօրըմ . եալընըզ պիր շէյի գաթիյէն վատ իտէ
պիլիրիմ . . . ժագըն մահպուսիյեթիստէն պէրու չիւպհէ-
սիզ քի տօթընըզ օլան գըզճըղազ պէօյիւք պիր սըզըն-
թը վէ տարլըղա կիրիֆթար օլմուշ տըր . . . :

Բօզ-Բոմբոն . - Էյվահ , սէօղիւնիւզ բէք տօղրու
տըր :

Բօտէն . - Իշթէ էլիմտէն կէլէն շու տըր քի , տօսթը-
նըզ օլան գըզճըղազ պու ագչամ քիւչիւք պիր իյանէ ալա-
ճագ տըր . մէրգուճէնին նամուսըյա եաչպապիլմէսի ի-
չուն պու իյանէյի վէրիյօրըմ . . . էկէր ագիլ վէ հիւսնի
ախլագ սահիպի օլտըղը թէպէյեիւն իտէճէք օլուրսա ,
մուսխարէն պաչգա իյանէլէրէ տէ մաղհար օլաճագ
տըր :

Բօզ-Բոմբոն . - Ահ , մօսիէօ , պէտպախթ Սէֆիզէ
նահսըլ վագթընտա իմտատա կէլմիշ օլտըղընըզ պիւսէ-
նի՛զ . . . : Տէնիլէպիլիր քի սիզ անըն հագիգի պիր գուր-
թարըճըսը սընըզ : Տօղրուսը՝ իսթէյ Մ . Բօտէն օլունըզ ,
իսթէյ Մ . Շարլըմանյը , եէմին իտէրիմ քի սիզ բէք
լութֆքեար վէ բէք քէրիմ . . . :

Բօտէն . - (Բօզ-Բոմբոնըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Ուն-
լաշըլուր , գրզըմ , անլաշըլուր . միւպալաղայա հաճէթ
եօգ . « Ճէսուր պիր իխթիյար սընըզ » տէյինիզ , պիթէր
կիտէր : Լաքին կէօրիւյօրսընըզ ա' . ահվալ վէ վուգուաթ
պազը քէրէ նէ' թօհաֆ րապըթալար վիւճուտէ կէթի-
րիր : Սօրարըմ սիզէ . օտամըն գաբուսը չալընտըզը զէ-
ման , չալանըն քիւչիւք պիր գօմշու գըզը օլտըզընը վէ
ույդուսըզ պիր լաթիֆէ իթմէք պէհանէսիյլէ պէնի պիր
էյլիք եաբմաղա թէշվիգ իտէճէյինի քիմ մէմուլ իտէր
իտի . . . : Հայտի' , գըզըմ , կիտինիզ տօսթընըզ օլան
գըզըզըղաղա ճէսարէթ վէրինիզ . . . պու ագչամ քիւչիւք
պիր իյանէ ալաճագ տըր . էմնիյիէթ վէ իւմիտինի ապա
քէսմէսին . համո օլսուն , տիւնեատա քէրէմքեար ատէ-
մին գըթըղը եօգ տըր . գալպ թաշըյան ատէմլէր հէ-
նուզ պուլուսուր :

Բօզ-Բոմբոն . - Ա'հ , մօսիէօ , օրասընը սիզ պիւլ ֆիւլ
խապաթ իտիյօրսընըզ :

Բօտէն . - Պուսըն սէպէպի բէք սատէ տիր , գըզըմ .
իխթիյար ատէմլէրին սաատէթի' կէնճլէրին սաատէթինի
կէօրմէքտէն իպարէթ տիր :

Բօտէն պու սէօզլէրի • գատար սատէտիլանէ պիր
թաւր իլէ սէօյլէտի քի , Բօզ-Բոմբոնըն կէօզլէրի եաշը-
լա տօլտու , վէ բէք զիյատէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ
տէտի քի .

— Ա'հ , մօսիէօ , Սէֆիզ իլէ պէն՝ իքիմիզ տէ պիչարէ
գըզլարըզ . վագըա պիզտէն տահա նամուսքեար վէ տա-
հա ֆաղիլէթի գըզլար պուլուսուր ամմա , պիզիմտէ է-
յի եիւրէքլէրիմիզ վար տըր . իմաի , չայէտ խասթալա-
նաճագ օլուրսանըզ , պիզի չաղըրընըզ . հիշ պիր րահիպէ
գատըն սիզի պիզտէն էյի պագամազ : Չի չարէ քի սիզէ
պուստան պաշգա պիր շէյ եաբամայըզ . էլիմիզտէն կէլէն
պու տըր . պուսընլա պէբապէր , ֆիլէմոնը հիսապա գաթ-

մայորըմ. նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի Ֆիլէմոն պու էֆքեարը խայրխտհանէնիզի իշիթտիլինտէ, քէնտիսինի սիզին ուղրընըզտա տէօրթ բարչա իտէր. Սէֆիզ տախի չիւպհէ եօգ քի ժագըն հագգընըզտա հայաթընը պիլէ ֆէտա իտէճէյինի վատ իտէպիլիր:

Րօտէն. — Կէօրիւյօրսընըզ ա՛, սէվկիլի գըզըմ, սիզէ տէլի պաշը, էյի եիւրէքլի տէմէյէ հագգըմ վարըմը: Ալլահա ըսմարլատըզ, եինէ կէօրիւչէլիմ:

Պատէհու Րօտէն՝ չէմսիյէսինին եանընա գօյմըլ օլտըզը սէբէտի էլինէ ալարագ, նէրտիւպանտան էնմէյէ հագըրլանտը:

Րօզ-Բոմբոն, Րօտէնին մուսայէֆէթինէ ըաղմէն սէբէտի էլինտէն չէքէրէք.

— Էվլէլա պու սէբէտի պանա վէրէճէք սինիզ. զիրա նէրտիւպանտան էնէրքէն սիզէ զահմէթ վէրիր: Դօլումա տայանընըզ. պու նէրտիւպան օ գատար գարանլըզ տըրքի, եանլըլ պիրատըմ աթարագ տիւշմէնիզ մէհուզ վէ միւհթէմէլ տիր:

Րօտէն. — Թէքլիֆինիզի գապուլ իտէրիմ, գըզըմ. զիրա բէք տէ օ գատար գուվէթլի տէյիլ իմ:

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, Րօտէն՝ սօլ էլիլէ սէբէտի թուլմագտա պուլընան Րօզ-Բոմբոնըն սաղ գօլունա տաշանարագ, նիրտիւպանտան աշաղըյա էնտի վէ հավլիյի կէչտի:

Քիւչիւք հավլինին օրթասընա վասըլ օլտըզլարընտա, Րօզ-Բոմբոն պիրտէն պիրէ թէվագգուֆ իլէ.

— Պագընըզ, պագընըզ. իւչիւնճիւ գաթտա, բէնճէրէ ճամյարընա եաբըչմըլ օլան իրի չէհրէյի կէօրիւյօր մըսընըզ. նինի-Մուլէն տէտիյիմ ատէմ իշթէ օ տըր. թանըտընըզ մը, սիզին պիլտիլինիզ հէրիֆ մի տիր. — տէյու սօրտու:

Րօտէն՝ պաշընը եօգարը գալտըրարագ.

— Էվվէթ, պէնիմ պիտիլիմ ատէմ տիր . — տէյիպ, էլիլէ տէ Ժագ Տիւմուլէնէ վայեթլէ տօսթանէ պիր սէլամ վերտի իսէտէ, Նինի-Մուլէն՝ պիրտէն պիրէ շաշըրուպ գալըպ բէնճէրէտէն հէման իշէրի չէքիլտիլինտէն, Բօտէն կիւլիւմնէյէրէք .

— Պիչարէ՛ չօճուգ . . . եաբարղը լաթիֆէտէն տօլայը պէնտէն խէվֆ իտիյօր . լաքին պու պապտէ հագգը եօգ տըր . — տէտի :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, Բօտէն՝ իսթիհաքեարանէ վէ տէհչէթէնկիզ պիր սուրէթտէ տուտագլարընը պիւզտիւ իսէ տէ, Բօզ-Բումբօն պունըն ֆարգընա վարամատըլէր իքիսի տէ աղանըրգըլը եօլա տախիլ օլտըղլարընտա, Բօտէն մէրգուլէյէ տէտի քի .

— Սէվլիլի գըղըմ, արթըգ մուալէնէթինիզէ իհթիյաճըմ գալմատը . չար չարուգ տօսթընը օլան գըղճըղաղըն եանընա ալտէթ իտին տէ, ալտըղընըլ խապէրլէրի քէնտիսինէ թէպիլղ էլլէյին :

Բօզ-Բումբօն . — Էվվէթ, մօսիէօ, հագգընըլ վար տըր. սիզին նէ՛ գատար խալլիսահ պիր ատէմ օլտըղընըրզ կիտիպ քէնտիսինէ խապէլր վէրէճէյիմ . — տէյիպ, նէրտիւպանտան եօգարըր գօշտու :

Բօտէն . — Է՛յ, պագսանըլ ա՛, տիվանէ չօճուգ, սէբէտիմի տէ պէլապէր կէօթիւրիւյօրսընըլ :

Բօզ-Բումբօն . — Ա՛հ, սահիհ տիր . . . աֆիլ իտէրսինիզ, մօսիէօ, սէբէտինիզի այընըլ . . . : Պիչարէ՛ Սէֆիզ, աճապա նէ՛ գատար մէսրուր օլաճագ, Ալլահա ըսմարլատըգ, մօսիէօ :

Պատէհու, Բօզ-Բումբօնըն չէհրէի տիքիւչասը նէրտիւպանըն տէօնէմէքլէրի արասընտա կէօղտէն նիհան օլտու . մէրգուլէ սիւրաթլը վէ սապըրսըղհա ատըմլար աթարագ եօգարըր չըգմաղա շիթապ էլլէտի : Բօտէն տախի աղանըրգըլը եօլտան չըգըպ, վալիտէ Արսէնին տիւքքեա .

նը էշիյնտէ թէվագգուֆ իլէ տէտիքի .

— Սէբէտինիզի ալընըզ , սէվկիլի մատամ , հիւանի մուամէլէնիզտէն տօլայը խասսէթէն թէշէքքիւր իտէրիմ :

Վալիտէ Արսէն . - Էսթաղֆիրուլահ , էֆէնտիմ . տաիմա խըտմէթինիզէ մունթազըրըմ : Վէրտիյիմ թուրք էյի մի իտի :

Րօտէն . - Բէք թաթլը վէ բէք միւքէմմէլ իտի , սէվկիլի մատամ :

Վալիտէ Արսէն . - Էջլէ իսէ զիյատէսիյյէ մէմնուն օլտուլմ : Ազ վագթտան եինէ կէօրիւյէպիլէճէ՛ր միյիլ :

Րօտէն . - Մէմուլ իտէրիմ . . . Լաքին ճիվարտա պիր բօսթա մէրքէզի պիլի՛ր միսինիզ , մատամ :

Վալիտէ Արսէն . - Սօլ թարաֆտաքի սօգաղա սաքաւազ իւչիւնճիւ էվին աթընտաքի պազգալ տիւքքեանը :

Րօտէն . - Պինլէրճէ թէշէքքիւր իտէրիմ :

Վալիտէ Արսէն . - (Բօզ-Րոմբոն ըլա նինի-Մուլէն արասընտա վագը օլան միւլագաթը տէրխաթըր իտէրէք .) Պահա իտէրիմ քի տօսթընըզ օլան պիր գատընա պիր աշգնամէ կէօնտէրէճէքսինիզ :

Րօտէն . - (Իսթիհզաքեարի պիր սուրէթտէ կիւլէրէք .) Ուլապիլիւր , մատամ . (Պատէհու էսկի թավըրը վագուրանէսինի քէսպ իլէ , տիւքքեանճը գատընը իհթիւրամքեարանէ պիր սուրէթտէ սէլամլայարազ .) Պէնտէնիզէ իգին , մատամ , Ալլահա ըսմարլատըզ :

Պուսէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Րօտէն սօգաղա չըզըպ նապէտիտ օլտուլ :

.

Շիմտի օգույանլարըմըզը՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին հէնուզ մահպուս պուլընտըզը խաթթէխանէյէ նազլ իտէրիմ :

5

Ն Ա Ս Ի Հ Ա Թ

Ատրիէն տը Գարտովիլ՝ Ակրիքօլ ըլա Տակոպերին կի-
 ճէլէյին իյգա՝ իթտիքլէրի թէշէպպիւստէն սօնրա, տօգ-
 թէօր Պալէնիէնին թիմարխանէսինտէ տահա զիյատէ իհ-
 թիյաթըրճա հապս օլունմըշ ըտը: Իթթիյար ասքէր պու-
 թէշէպպիւսին նէթիճէսինտէ աղըր սուրէթտէ եարալան-
 մըշ ըտը ըսա տա, Ակրիքօլըն ճէսարէթի ֆէտաքեարանէսի
 վէ Բապա-թուանըն մուավէնէթի զահրամանանէսի սոյէ-
 սինտէ, մանասթըր պաղչէսինին քիւշիւք գաբուսընա վա-
 սըլ օլմաղա վէ կէնճ տէմիրճի իլէ պիրլիքտէ պուլվարտան
 ֆերար իթմէյէ մուվաֆֆադ օլմուշ իտի:

Սաաթ տէօրտիւ վուրտու : Ատրիէն՝ էվվէլիսի կիւն-
տէն պէրու խասթէխանէնին իքինճի գաթընըն պիր օտա-
սընա նտգլ իտիւմիշ օլուպ , պու օտանըն տէմիր բար-
մագլըգլը բէնճէրէսի իսէ՝ խարիճտէն պիր սաչագ իլէ մահ-
տուտ պուլընտըղընտան , օտայա բէք զաիֆ պիր ըլըգ
աքս իտէր իտի :

Կէնճ գըզ՝ Մայեէօ իլէ վուգու պուլան միւլագա-
թընտան պէրու , տօսթլարընըն վէսաթէթիլլէ գուրթըլմա-
ղա պէքլէյօր , վէ Ակրիքօլ իլէ Տակոպէր հագգընտա տախի
պէօյիւք պիր ըզտըրապ վէ էնտիշէ հըսս իտիյօրտու . զի-
րա իքի կիճէ էվվէլ քէնտիսինի գուրթարմագա կէլէնլէր
իլէ թիմարխանէ վէ մանասթըր պէքճիլէրի արասընտա
վուգու պուլան գալղանըն նէթիճէսինի պիլմէմէքտէ ի-
տի : Մէրգումէ , քէնտիսինի մուհաֆագայէ մէմուր օլան
գատընլարը իսթիճվապ իթմիշ իտի իսէ տէ , պունլար օ
պապտէ հիշ պիր չէյ սէօյլէմէմիշլէր իտի : Պու վուգուա-
թըր ճէտիտէ՝ Ատրիէնին , բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէ , աբբայ
տ'էկրիննի վէ ալէնէսի ալէյհիտէքի հըսսիյեաթըր դա-
րագքեարանէսինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա իտի :
Մէրգումէնին տիւպէր չէհրէսինտէքի խաֆիֆ սօլղունլըգ
վէ կէօղլէրինտէքի ճիւղիճէ նէմնաքլըգ՝ բէք զիյատէ տիւ-
չարը հէյէճան օլմուշ իտույինէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի :
Պիշարէ գըզըղաղ , քիւչիւք պիր մասա էօնիւնտէ օթուր-
մըլ վէ աշնընը՝ սըրմա կիպի բարլագ սաչլարընըն ուզուն
զիւլիւֆլէրի իլէ եարը եարըյա մէսթուր պուլընտան էլինէ
տայաթմըլ օլտըղը հալտէ , պիր քիթապըն սահիֆէլէրինի
չէվիրմէքտէ իտի :

Նապէհան օտասընըն գաբուսը աչըլտը , վէ տօգթէօր
Պալէնիէ իչէրի կիրտի : Դըսսա էլպիսէլի ժէզիւիթլէրտէն
օլան պու տօգթէօր՝ ժէզիւիթ ճէմիյեթիինին իթաաթ-
քեար վէ սատըգ պիր ալէթի հիւքմիւնտէ օլուպ , էվվէլ-
ճէ տէ սէօյլէմիշ օլտըղըմըլ վէճհլէ , աբբայ տ'էկրիննի ի-

լէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին էսրարընա թէմամէն ահեան
օլմատըղընտան, մատմուլազէլ տը Գարտովիլին թիմարխա-
նէյէ գաբատըլմասընըն տսըլ սէպէպինի պիլմէզ իտի .
քէզալիք էվվէլիտի կիւնիւ Մարիոս տը Րէննըբանըն յա-
սիյեթնումէսինին օգուլմասընտան սօնրա, արբայ տ'էկ-
րինեի իլէ Րօտէն արտաընտա վուգուլ պուլմըլ օլան թէպ-
տիլի մէվգը վէ մէմուրիյեթ խուսուսընտան տաիի պի-
լուպէր իտի . եալընըզ պիւր կիւն էվվէլ, Րօտէնին էվամի-
րինէ իթաաթ իթմէյէ պաշլամըլ օլան արբայ տ'էկրինեի
թարաֆընտան, մատմուլազէլ տը Գարտովիլի տահա զիյա-
տէ իհիմամընտա մուհաֆազա իթմէք, մէրգուլմէ հագ-
զընտա չիտտէթի արթըրմագ վէ իլէրիտէ կէօրիւլէճէք
օլան տէսիսէլէրլէ քէնտի տիւլմէնլէրի ալէյհինտէ իգա-
մէի տաւա իթմէք ֆիքրինաէն ֆարիղ կէթիւրմէք իւզրէ
էմր ալմըլ ըտը :

Մատմուլազէլ տը Գարտովիլ աօգթէօրիւ կէօրիւր
կէօրմէզ, մէրգուլմ հագզընտա հըսս իթմէքտէ օլտըղը
նէֆրէթ վէ իսթիքըհըն գալպինի սէթր իտէմէտի : Մ.
Պալէնիէ իսէ՝ տաիմա կիւլիւմնէյէրէք վէ լաթիֆ պիւր
չէհրէ կէօսթէրէրէք, քէմալը էմնիյէթլէ Ատրիէնէ եագ-
լաշտը, վէ մէրգուլմէնին չէհրէսինի քէմալը տըգգաթլա
մուայէնէ իթմէք իսթիյօրմըլ կիպի, պիւր դաշ ատըմ գա-
լարագ տուրտու . պատէհու, թէտղիգաթը վագըասըն-
տան մէմնուն գալմըլ կիպի .

— Նէ իսէ, էվվէլիտի կիճէքի վուգուլաթը զարիպէ
զանն իթտիյիմ գատար սուի թէէսիւրի մուճիպ օլմամըլ...
Պու կիւն քէնտիսինի տահա էյի կէօրիւյօրմ . եիւզիւնին
րէնկի տահա զիյատէ տիւլէլմիշ, աթվարը տահա զիյա-
տէ սիւքիւնէթ բէյտա իթմիշ տիւր . կէօղլէրի տահա պիւր
ազ հարարէթլի իսէ տէ, էվվէլէքի ֆէվգ էլատէ բարլագ-
լըղը եօգ տուր : Ա՛հ, իքի կիւն էվվէլ նէ գատար էյի ի-
տինիգ, աղիգէմ մատմուլազէլ . իշթէ չիֆաբէզիւր օլմանըզ

եինէ պիր գաչ կիւն կէրիւտի . զիրա եվկէլիսի կիճէքի վազըաի մէշումէ՝ սիզին էֆքեար վէ խայալաթընըզը թէք-րար թէհեիճ իտիպ ալէվլէնտիրտի վէ ֆագաթ սիզ պու հալի հըսս իտէմէտինիզ . լաքին ումարըմ քի պէնիմ հիմէ-մաթ վէ մուալէճաթըմ սայէսինտէ , քէսպի սըհհէթ իթ-մէնիզ բէք ուզուն սիւրմէյէճէք տիր . - տէտի :

Մատմուաղէլ տը Դարտովիլ՝ ժէվիւիթ թարիգաթը էրինտէ պիր ալէթ հիւքմիւնտէ պուլընան պու առէմին քիւսթաթըղընա ալըշմըշ ըտը ըսա տա , եինէ քէնտիսինի զապթ իտէմէյիպ հագարէթամիզ պիր թէպէսիւմէ տէտի քի .

— Շու հարէքէթինիզ նէ՝ գատար քիւսթաթա պիր հալ օլտըղընը պիլիյօր մը սընըզ . բարա գազանմագ զայ-րէթինիզտէ մէյէր նէ՝ գատար հայասըզ ըմըշ սընըզ . հիշ պիր վագթ մասքէսիզ կէզմէզինիզ . ազընըզտա հիլէ վէ եալան գուրա կիպի գայնայօր : Տօղրուսը , էկէր պա-տիլ մահճուպիյեթ օլան պու գօմէտիա՝ պանա մուճիպ օլտըղը նէֆրէթ վէ հագարէթ գատար սիզէ զահմէթ վէ-րիյօրսա , ալտըղընըզ ագճէ չօգ պիր շէյ տէյիլ տիր :

Տօգթէօր . - (Միւէսսիր պիր սէտա իլէ .) Էյվա՛հ , էլան պէնիմ հիմմէթ վէ թէտավիմէ իճթիյաճընըզ պու-լընմատըղը վէ խապէրինիզ օլմագսըզըն սիզի պուրայա կէթիրմէյէ մէճպուրիյեթ հասըլ օլտըղընտան պահս իթտիյիմտէ պիր գօմէտիա օյնատըղըմ խայալընտա պու-լունըյօրսընըզ , էջլէ՞ մի : Լաքին ճիննէթինիզին պու ճիւ-զի նիշանէսինի հիսապա գաթմայարագ , ահվալը սըհհիյ-եէնիզ ճալիպի հայրէթ պիր սուրէթտէ էյիլէշմիշ տիր , վէ ինչալլահ ազ վագթտան պիւս պիւթիւն չիֆաեապ օ-լաճագսընըզ : Սիզին ալիճէնապ գալպինիզ պէնիմ սիզէ եաբտըղըմ խըտմէթին էհէմմիյեթինի սօնրատան թագ-տիր իտէճէք , վէ պիր կիւն միւսթահագգ օլտըղըմ վէճհլէ մուհաքէմէ օլունաճաղըմ :

Ատրիէն . - (Հէր պիր քելիմէսի իւզէրինտէ գաստէն տուրարագ .) Ինանըրմ, մօսիէօ , ինանըրմ, միւսթա-
հագգ օլտըղընըզ վէճհէ մուհարէմէ օլունաճաղընըզ կիւն
սահիհէն եազլաշմագտա տըր :

Տօգթէօր . - (Պիր նէվ շէֆգաթ ու մէրհամէթլէ .)
Եինէ օ իսայայի էֆքետար հա . . . հայտի , գրգըմ , ագլը-
նըզը պաշընըզա թօբլայընըզ , պու չօճու գճա ֆիրրի պիր
եանա պրրագընըզ . . . :

Ատրիէն . - Ֆիքրինիզ նէ' իսէ սէօյլէյինիզ , մօսիէօ ,
մահքէմէ հուզուրընտա պէնիմ իչուն թարգիյէ վէ սիզին
իլէ հէմթէօհմէթլէրինիզ իչուն տախի ճէղա վէ պէտնամ-
լըզ թալէպ իթմէքտէն կէրի' մի տուրպըմ . . . ապա' , ապա' :

Տօգթէօր . - (Ումուզլարընըզ գալտըրարագ .) Իէքէ-
յի , Ալլահ իսթէյիպ տէ պուրատան տըշարը չըգաճագ
օլուրսանըզ , տիւշինէճէք տահա բէք չօգ շէյլէրինիզ օ-
լաճագ տըր , տիւպէր տիւշմէնիմ :

Ատրիէն . - Սիզ սախթէ տինտարլըղընըզա եաբարըը-
նըզ քէօթիւյիւյիւ ունուալօրսընըզ , տէյի' մի . Լաքին
պէնիմ գուվլէի հաֆրզամ եէրինտէ տիր :

Տօգթէօր . - (Վազուրանէ պիր թավըրլա .) Ճիտ-
տէն գօնուշալըմ , սահիհէն մահքէմէյէ միւրաճաաթ իթ-
մէք ֆիքրինտէ' մի սինիզ :

Ատրիէն . - Էվվէթ , վէ սիզ տէ պիլիրսինիզ քի պէն
ֆիքրիմէ գօյտըղմ շէյի մութթասըլ եաբարըմ :

Տօգթէօր . - (Կիթտիքճէ նիյազքետարանէ պիր սէտա
իլէ .) Օ հալտէ պու ֆիքրտէն կէրի տուրմանըզը բէճա
իտէրիմ . պէն պու շէյի սիզտէն եինէ սիզին մէնֆաաթը-
նըզ նամընա թալէպ իախյօրմ :

Ատրիէն . - Ձանն իտէրսէմ , սիզին մէնաֆիլինիզի բէն .
տի մէնաֆիլմլէ գարըշտըրըյօրսընըզ :

Տօգթէօր . - (Կիւյա մատմուաղէլ տը Գարտօվիլի իգ-
նա իտէճէյինտէն էմին իմիշ կիպի , սախթէ պիր սապըր-

սըզլըզլա .) Պագալըմ իբի ալիճէնապ ատէմի տէրեաի մէյուսիյեթէ եուվարլամագ ճէսարէթինտէ պուլունա պիլէճէք մի սինիզ :

Ատրիէն . - Եալընըզ իբի մի . էկէր իւշ քիշի հիսապ իտէճէք օլուրսանըզ , հիսապընըզ տահա տօղրու օլուր . քէնտինիզ պիր , բրէնսէս իբի , աբայ տ'էկրինսի իւշ . զիրա քէնտի նամարընա նազարը մէհհամէթիմի ճէլպ իթմէք իսթէտիյինիզ ալիճէնապ ատէմէր պուլնար օլմալը տըր :

Տօգթէօր . - Լաքին պէնիմ սէօղիւմ՝ նէ քէնտիմ , նէ՛ բրէնսէս վէ նէ՛ տէ աբայ տ'էկրինսի հազգընա տըր :

Ատրիէն . - (Միւթէաճճիպանէ .) Օ հալտէ քիմտէն պահս իտիյօրսընըզ :

Տօգթէօր . - Իքի պէտպախթ ատէմտէն պահս իտիյօրըմ քի , պունլար՝ պէսպէլլի տօսթ նամընը վէրտիլինիլ ատէմէր թարաֆընտան կէօնտէրիլէրէք , կէչէն կիճէ եանընտաքի մանասթըրա վէ մանասթըրտան տա պունլին պաղչէսինէ կիրմիլէր . հաթթա սիղին տախի իշիթմիշ օլաղընըզ վէճհլէ , պունլար իւղէրինէ աթէշ իտիլմիշ տիր :

Ատրիէն . - (Գալպի բիւրիուն օլարազ .) Էյվահ , էյյլէ օլաղընըզ զաթէն շիւպհէ իտիյօրտում . . . հալ պունլանլէրին եարալանըպ եարալանմատըզլարընը պանա սէյլէմէք իսթէմէտիլէր . . . :

Տօգթէօր . - Եալընըզ պիրի եարալանմըշ տըր . լաքին պուն եարասը բէք իսաֆիֆ պիր շէյ տիր . զիրա մէրգում՝ քէնտիսինի գօվալամագտա օլան պէքճիլէրին էլինտէն գուրթուլուպ պաղչէ գաբուսընտան սավուշմաղա մուվաֆֆագ օլմուշ տըր :

Ատրիէն . - (Իքի էլինի յէմալը կէրմի իլէ պիրի պիրինէ գալուշտըրարագ .) Շիւքըլէր օլսուն , եահ Բապպի , շիւքըլէր օլսուն :

Տօգթէօր . - Գուրթըլարգլարընը իշիթմէքլէ կէօսթէրտիլինիլ մէսէրէթ գատար շայանը մէտհ ու սէնա պիր շէյ օլամագ . լաքին նէ՞ զարիպ շէյ քի շիմտի տէանլէրի բէնչէի տաալէթէ թէսլիմ իթմէք իսթիյօրսընըզ : Աճապա շու հարէքէթինիլ՝ անլէրին խըտէմաթը ֆէտաքեարանէսինի մագհարը միւքեաֆաթ իթմէքլիլին եէնի պիր թարզը՝ մը տըր :

Ատրիէն . - Նէ՞ սէյլէյօրսընըզ , մօսիէօ :

Տօգթէօր . - (Ատրիէնին սիւալինէ ճէվապ վէրմէքսիլին .) Ձիրա պունլար իթէվգիֆ իտիլէճէք օլուլալասա , կիճէլէյին տիվար աշմագ վէ գաբու գըրմագ կիպի ճէրա .

յիմ իլէ միւթթէհիմ պուլընտըզլարընտան, քիւրէք ճէ-
զասընա չարբըլաճագլարընա հիչ չիւպհէ եօգ տըր :

Ատրիէն . - Եա՛ Րապպի . . . սլունըն սէպէպի տէ
պէն օլաճագըմ, էօյլէ՛ մի :

Տօգթէօր . - Էվվէ՛թ, սիղ օլաճագսընըղ . . . տահա
քէօթիւսիւ շուրասը տըր քի, պիչարէլէր սիղին էլինիղլէ
մահքիւմ օլաճագլար տըր :

Ատրիէն . - Պէնի՛մ էլիմէ մի . . . նէ՛ սէօյլէյօրսընըղ,
մօսիէօ :

Տօգթէօր . - Հա՛յ հա՛յ . . . էկէր սիղ խալանըղլա աք-
բայ տ՛էկրիննի հագգընտաքի էֆքեարը ինթիգամճույա-
նէհիղի մէվգըլի իճրայա գօյմագ իսթէյէճէք օլուրսանըղ,
(պագընըղ, պէն քէնտիմտէն պահա իթմէյօրըմ, զիրա
պանա հիչ պիր զարարընըղ տօգոնամաղ) վէլ հասըլ
պու խանէ տէրունինտէ նահագգ եէրէ հապս իտիլմիչ
օլտըղընըղտան տօլայը մահքէմէի ատլիյեէյէ արզը չի-
քեայէթ իտէճէք օլուրսանըղ, օ իքի պիչարէյի քէնտի է-
լինիղլէ կիրտապը մահվիյէթէ աթմըլ օլաճագսընըղ :

Ատրիէն . - (Բէյ տէր բէյ էնտիչէ վէ վէսվէսէսի ար-
թարագ .) Նէ՛ տէմէք իսթէտիյլինիղի անլայամայօրըմ .
ֆիքրինիղի իյզահ իտինիղ :

Տօգթէօր . - (Էմնիյէթքեարանէ պիր թավը ըլա .) Ամ
մա տա չօճուգ ըմըշսընըղ հա՛. պիր մասլահաթ մահքէ-
մէի ատլիյեէնին էլինէ կէչտիքտէն սօնրա, անըն ճէրէյա-
նը դանունիսի իսթէնիլտիյի եէրտէ վէ իսթէնիլտիյի վէճհ-
լէ մէն օլունապիլի՛ր մի, Պուրատան տըշարը չըգտըղընըղ-
տա, կէրէք պէնիմ վէ կէրէք ֆամիլեանըղ ալէյհինտէ
չիքեայէթ իտէճէք վէ տավա աչաճագսընըղ, տէյիլ մի .
բէք էյի, պունտան նէ՛ նէթիճէ հասըլ օլաճագ . մահ-
քէմէի ատլիյեէ իչէ միւտախէլէ իտէճէք, թահգիգաթը
լազըմէյէ պաշլայաճագ, շահիտէլը ճէլպ իթտիրէճէք վէ
ինճէտէն ինճէյէ թէտգիգաթ իճրասընա միւպաչէրէթ

իտէճէք տիր : Պունտան սօնրա իչ նէրէյէ վարածագ պի-
լիյորմըսընը . մանասթըր պաշ րահիպէսինն սուի իպ-
րէթ օլուր գօրգուսըյա կիզլի սագլամագ իսթէտիլի վէ
պէնիմ տախի թէվաթուր պուլմասընը միւնասիպ կէօրվէ-
տիլիմ օ կիճէքի վագրա՝ իսթէր իսթէմէզ մէյտանա չը-
գանագ , վէ պու քէյֆիյեէթ միւնաղաթը թէրզիլիյեէյի
միւսթէլզիմ պիր ճինայէթի ազիմէ տէմէք օլտըղընտան ,
մահքէմէի առիլիյեէ իչի էլէ ալանագ , օ պիչարէլէրին թէ-
հարրիսինն պաշլայանագ , վէ իհթիմալտէն օլտըղը վէճհ-
լէ , էկէր անէր տէ վագիլիէլէրի վէ եա սէնասթլարը ի-
նապըննա , վէ եախօտ պու ֆիլիլ՝ մէշուր պիր մագսատ-
լա իճրա իթմիշ օլմագ էմիլիյէթիլլէ Բարիստէ պուլու-
նըյօրլարաա , թէվգիֆ իտիլէճէքլէր վէ մուախխարէն
քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ օլանագլար տըր . օ հալտէ
պունըն սէպէպի մութլագը քիմ օլանագ . պիզէ գար-
շը իգամէի տավա իտէրէք , անլէրին սէպէպի մահվիլիյէթի
սիղ օլմայանագ մըսընը :

Ատրիէն . - Ահ , մօսիէօ , պու բէք տէհչէթլի շէյ
տիր . . . միւմքինսիզ տիր , միւմքինսիզ :

Տօգթէօր . - Միւմքինսիզ մի տիր : պունտան տահա
միւմքին պիր շէյ օլամազ : իշթէ պէն իլէ մանասթըրըն
պաշ րահիպէսի՝ պու վագըրատան տօլայը շիքիւայէթէ գալ-
գըշմաղա հագգըմըզ վար իքէն էօրթ պաս իթմէյի թէր-
ճիհ իթտիլիմիզ հալտէ , սիղ անլէրի բէնչէի տտալէթէ
թէսլիմ իթմէք իսթիյօրսընը . հալ պու քի օ պիչարէլէր
սիզի գուրթարմագ իչուն քիւրէք ճէզասընը պիլէ կէօզէ
ալտըրարագ իչէ պաշլամըշլար տըր :

Մատմուազէլ տը Գարաօվիլ՝ պու գըրա էլպիսէլի
ժէզիլիթլին իֆատաթընտան հէր նէ գատար պիւս պիւ-
թիւն ալտանմատը ըսա տա , մէրգումըն Տոկոպէր իլէ Ակ-
րիքօլ հագգընտա կէօսթէրմէք իսթէտիլի հըսսիյեաթը
մէրհամէթ վէ ըիգգաթըն՝ քէնտիսինն թութաճաղը մէս-

լէքէ , եանի անլէր ալէյհինտէ իգամէի տավա իտիպ իթ .
մէմէսինէ միւթէվազգըֆ պուլընտըղընը քէչֆ իյլէտի :

Ֆիլ հագըզա Բօտէն՝ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլէ .
« Էկէր ալէյհիմիզտէ իգամէի տավա իտէճէք օլուրսանըզ ,
պիզ տէ Տակոպէր իլէ օղլունը էլէ վէրիրիզ » տէտիրթէ-
ճէք գատար ահմագ տէյիլ իտի . Ատրիէնէ՝ քէնտիսինի
կիճէլէյին գուրթարմաղա կէլէնլէր հագըզնտա պազը
գօրգուլար վէրմէքլէ տէ մէրգուլմէյի տավա ահմագ ֆիք-
ըինտէն վազ կէչիւրմէք գապիլ իտի :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ ահքեամը գանունիյեէյէ
հէր նէ գատար աշնա տէյիլ իտի իսէ տէ , Տակոպէր իլէ
Ակրիքօլըն օ կիճէքի թէշէպպիւլէրի սէպէպիլլէ թէհ-
լիքէլի պիր սուրէթտէ մուազզապ օլաճագլարը վէ պինա-
էն ալէյհ տէհշէթլի պիր վազիյէթտէ պուլընաճագլարը
միւհթէմէլ օլտըղընը ազլը սէլիմի տէլալէթիլլէ տէրք ու
ֆէհմ իյլէտի : Մա մաֆիհ , տօգթէօրիւն խանէսինտէ չէք-
տիլի իշքէնճէլէրի խաթըրլայարագ , վէ գալպինտէ միւ-
թէրաքիմ օլան հըսսիյեաթը ինթիգամճուլանէնին հագգ-
լը սէպէպլըրինի հիսապ իտէրէք , պու մէքրուհ հիլլէ տօ-
լապլարընը մէյտանա չըգարըպ ֆաիլլէրինի բէզիլ վէ պէտ-
նամ իթմէք մահզուղիյեթիինտէն վազ կէչմէք՝ քէնտի-
սինճէ բէք աղըր կէլմէքտէ իտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ իսէ՝ մէրգուլմէյի գօլայ ալտա-
նըր պիւ շիքեար զանն իթտիյինտէն , վէ անըն սիւքիւթ
վէ թէրէտտիւտիւնիւն սէպէպինի բանա պիլտիյինտէն ,
պիր տըգգաթը խայընանէ իլէ մէրգուլմէյէ պագմագտա
իտի :

Ատրիէն՝ տիւչար օտըղը էնտիշէ վէ թէլաշընը սէթլ
իտէմէյէրէք տէտի քի .

— Պարզ իտէլիմ՝ քի պէն հէր նէ՝ սէպէպլէ օլուրսա
օլտուն մահքէմէի աալիյեէյէ միւրաճաթտան ֆարիղ
կէլմէյէ վէ պանա հաբըլան քէօթիւլիւքլէրի ունութմա .

ղա գարար վերէյիմ , պուրատան նէ՞ վագթ չըգապիլէ .
ճէյիմ :

Տօգթէօր . - (Լաթիֆանէ պիր սուրէթտէ .) Օրասը-
նը պիլէմէմ . զիրա նէ՞ վագթ էսասէն շիֆաբէզիր օլաճա-
ղընըզը շիմտիտէն քէստիրէմէմ : Շու արալըգ բէք էյի
պիր հալտէ սինիզ , Լաքին . . . :

Ատրիէն . - (Բէմալը հիտտէթլէ տօգթէօրիւն սէօղիւ-
նիւ քէսէրէք .) Երինէ մի օ հայասըղճա գօմէտիա . . . պու
մէքրուհ խանէ տէրուհինտէ տահա նէ՞ գատար միւտտէթ
մահպուս գալաճաղըմը սէօլէմէնիզի սիզտէն բէճա վէ
հինյի հաճէթտէ թալէպ իտէրիմ . զիրա նիհայէթ պիր
կիւն պուրատան տըշարը չըգաճաղըմ , տէյիլ մի :

Տօգթէօր . (Նատիմանէ .) հա՛յ հա՛յ , օ պապտէ իւ-
միտիմ պէրքէմալ տըր . Լաքին նէ՞ վագթ չըգաճաղընըզը
պիլէմէմ . . . : Պուհտան պաշգա շուրոսընը տախի պէ-
յան իտէյիմ քի , կէչէն կիճէքի թէճրիւպէ կիպի թէ-
չէպպիւսաթըն պիր տահա թէքրարլանմամասը իչուն , հէր
տիւրլիւ թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ իթթիխազ իտիւ-
միշ , վէ խարիճլէ հիշ պիր իխիւթ վէ իւլֆէթտէ պու-
լունմամանըզ իչուն տախի ֆէվգ էլ աստ տըգգաթ վէ
նաղարէթ թէէսիս օլունմըշ տըր . պու իսէ՝ մահպա սի-
զին մէնֆաաթընըզ ուղուրընտա , եանի սէֆիլ պաշընըզ
եէնիտէն ճիւնէթէ եիւզ թութմասըն իչուն տըր :

Ատրիէն . - (Ատէթա տիւշարը տէհչէթ օլարագ .)
Տէմէք տիր քի պուրատա կէչիրտիյիմ կիւնլէր՝ կէչիրէճէ-
յիմ կիւնլէրէ նիսպէթլէ սէրպէսթ վէ պախթիյարանէ կիւն-
լէր իմիշլէր , էօլէ մի :

Տօգթէօր . - (Մուշֆիգանէ պիր չէհրէ իլէ .) Հէր
չէյտէն էվվէլ սիզին մէնֆաաթընըզ լազըմ տըր :

Մատմուազէլ տը Գարուօվիլ՝ հիտտէթ վէ մէյուսիյ-
եէթինին թէէսիր իթմէտիյինի անլայարագ , տիլըրաշ
պիր ահ չէքտի վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալըպ սագլա-

տը : Պու արաքըգ , գաբունըն արգաօրնտան աճէլէ աճէլէ
աթըլան պիր այագ սէտասը իշիտիլտի , վէ խանէնին պէք-
ճի գատընլարընտան պիրի գաբույը չալտըգտան սօնրա
իշէրի կիրիպ , աթ իւսթ օլմուշ պիր չէհրէ իլէ . աէօգ-
թէօրէ :

— Պաքսանըզ ա , մօսիէօ , աշաղըտա իքի ատէմ
կէլմիշ սիզի իլէ մատմուլազէի կէօրմէք իսթիյօրլար . -
տէտի :

Ատրիէն քէմալը կիրմի իլէ պաշընը Խօգարը գալտըր-
տը : Կէօզլէրի պիւս պիւթիւն Եաշարմըշ ըտը :

Տօգթէօր . - (Բէք զիյատէ թէաճճիւպլէ .) Պու ա-
տէմէրին իսմի նէ իմիշ . - տէյու սօրտու :

Պէքճի գատըն . - Իսմէրինի սէօյլէմէտիլէր . Եալը-
նըզ պիրիսի տէտի քի « Հայտի կիտին պէնիմ հաքիմ օլ-
տըղըմը վէ մատմուլազէլ տը Գարտօվիյէ աաիր պիր մէ-
մուրիյեթի աալիյեթ իյֆաաը իշուն կէլմիշ պուլընտըղըմը
աօգթէօր էֆէնտիլէ խապէր վէրին : »

Տօգթէօր . - (Գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք վէ հայրէթ
վէ ըզտըրապընը զապթ իտէմէյէրէք .) Հաքիմ մի :

Ատրիէն . - (Քէմալը կիրմի իլէ այաղա գալգարագ
վէ կէօզ Եաշարըլլա ըսլանմըշօլան չէհրէսինտէ պիր նուրը
իւմիտ բարլայարագ .) Ա՛հ , համտ օլսուն , Եա՛ Բապպի ,
համտ օլսուն . . . աթթլարըմ թամ վագթընտա տույ-
մըչլար . . . աաալէթ աաաթը կէլմիշ չաթմըշ տըր :

Տօգթէօր . - (Պիր տագըգաճըգ միւլահաղատան
սօնրա , պէքճի գատընա խիթապէն .) Պու էֆէնտիլէրէ
լութֆէն Խօգարը պույուլմալարընը թարաֆըմտան ըէճա
իտինիզ . - տէտի :

Պատէհու , չէհրէսինտէքի հէյէճան վէ էհտիշէ ալաի-
մի բէյ տէր բէյ արթարագ , միւթատը օլան ըիյաքհա-
րանէ վէ միւլայիմանէ թէպէսսիւմիւ իլէ պէօյիւք պիր
զըստիյեթի թէշքիլ իտէն սէրթ վէ աաթթա թէհտիտ .

քեարանէ պիր չէհրէ իլէ Ատրիէնէ եազլաշարագ եալաշ պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Սագընընըզ, մատմուաղէլ . . . պու գատար էր քէնտէն մէսրուր օլմաղա գալգըշմայընըզ :

Ատրիէն . - (Բարլագ վէ պէշաշէթլի պիր չէհրէ իլէ .) Շիմտի արթըզ սիզտէն գօրգում գալմատը . պէս պէլլի Մ. տը Մոնպրոն Բարիսէ ալտէթինտէ իշի խապէր ալմըշ վէ պէնի գուրթարմագ իւզրէ հաքիմ իլէ պէրա պէր պուրայա կէլմիշ . . . (Պատէհու, միւքէտտէրանէ պիր իսթիհզաքեարլըզլա .) Կէրէք սիզի վէ կէրէք հէմ թէօհմէթլէրիիզի աճրըմ, մօսիէօ :

Տօգթէօր . - (Բէյ տէր բէյ արթմագտա օլան էն տիշէ վէ խէլէճանընը արթըզ քէթմ իտէմէյէրէք .) Թէքրար սէօյլէրիմ, մատմուաղէլ, սագընընըզ . . . պիր ազ էվլէլ սէօյլէտիյիմ սէօյլէրի խաթըրընըզա կէթիրի նիզ . . . շայէտ շիքեայէթ վէ եախօտ բրօթէսթօյա գալ գըշաճագ օլուրսանըզ, հիշ շիւպհէ եօգ քի կէշէն կէճէքի վագըա մէյտանա չըգաճագ տըր . . . սագընընըզ տէյօրըմ, պիշարէ աքէր իլէ օղլունըն պախթ վէ նամուսը սիզին էլինիզտէ տիր . էյիճէ տիւշիւնիւնիւզ . . . իշին ուճը քիւրէք ճէզասը տըր :

Ատրիէն . - Օհ, պու իֆատաթընըզ պէնի ալտաթա մազ . . . պու սէօղիւնիւզ պանա տօլայըտան պիր թէհ տիտ տէմէք տըր . պարը աչըգտան աչըղա սէօյլէյինիզ քի շայէտ պէն պու հաքիմէ պիր կէօնէ շիքեայէթտէ պուլլնաճագ օլուրսամ, սիզ տէ անինտէ ասքէրի իլէ օղլունըն էլէ վէրէճէք սինիզ :

Տօգթէօր . - (Թէճնիսքեարանէ պիր սուրէթտէ .) Թէքրար սէօյլէրիմ քի, էկէր պիր կէօնէ շիքեայէթտէ պուլլունաճագ օլուրսանըզ, օ պիշարէլէրին իշի պիթմիշ տիր :

Ատրիէն՝ տօգթէօրիւն իշպու իֆատաթը թէհտիտ .

քեարանէսի ալթընտա կիզլէնմիշ ուն հագիգի թէհլիքէտէն սարսըլարագ, տէտի քի.

— Լաքին շայէտ հաքիմ պէնի իսթիճվապ իտէճէք օլուրսա, հալա՞ն մը սէօյլէյէճէյիմ զանն իտիյօրսընը:

Տօգթէօր. — (Մագսատընա վառըլ օլմագ իւմիտիյլէ.) Հագըգաթը հալ նէ՛ իսէ անը սէօյլէրսինիզ. պիր գաչ կիւն մուգատտէմ պիր զիհն բէրիշանլըզընա տիւշար օլաըզընը ճիհէթլէ, քէնտի մէնֆաաթընըզ իշուն վէ ֆագաթ իսպպէրինիզ օլմագըզըն սիզի պուրայա կէթիրմէյէ մէճպուրիյեթ հասըլ օլմուշ օլաըզընը, վէ ֆագաթ պու կիւն ահվայը սըհիյեթէնիզ իսայլըտան իսայլը միւքէմմէլլէշմիշ օլմասըլլա, քէնտի մէնֆաաթընըզ ուզընասա իթթիսազընա մէճպուրիյեթէթ էլվիրէն իշպու թէտպիրին ֆաիտէսինի սիզ տէ թագաիր իթմէքտէ պուլընտըզընըզը ճէվապէն սէօյլէրսինիզ. պէն տէ սիզին պու սէօզիւնիւլիլ թաստիք իտէրիմ պիթէր կիտէր. . . զիրա հէր նէ՛ տախի օլսա, հագըգաթը հալ պունտան իպալէթ տիր, տէյիլ մի:

Ատրիէն. — (Ղազուպանէ պիր չէհրէ իլէ.) Ասլա՛, ասլա՛, պէօյլէ ալշագճա պիր հալանճըլըզը հիշ պիր վագթ գապուլ իտէմէմ. չէքտիյիմ ըզտըրապ վէ իշքէնճէլէրի պէօյլէճէ մագուր կէօսթէրմէք ալշագըզընը հիշ պիր վագթ իսթիտար իտէմէմ:

Տօգթէօր. — (Գաբունըն արգասընտա այագ բաթըրաըսը իշիտէրէք.) Իշթէ հաքիմ կէլտի. . . սագընընըզ. . .

Փիլ հագըգա գաբու աշըլտը, վէ Բօտէն՝ սիյահ էլ պիսէլի վէ ֆագաթ վագուրանէ վէ սէրթ չէհրէլի պիր ատէմ իլէ պիրլիքտէ իշէրիյէ կիրտի: Պու սըրատա Տօգթէօր Պալէնիէնին հայրէթ վէ թէաճճիւպիւնիլ թարիֆ իթմէք գապիլ օլամագ:

Բօտէն՝ քէնտի թէսավվուրաթ վէ թէրթիպաթընըն հուսուլի իշուն վէ խուսուսըլլա մուախաարէն անլաշըլա-

ճագ օլան էսպապը պատիրէթ քեարանէ վէ տէսիսէքեա-
րանէյէ մէպնի, պիր առիյեէ մէմուրը իլէ իճրա իթմէք-
տէ օլտըղը իչպու զիյարէթի նակէհանիսինի արբայ տ'էկ-
րինեի իլէ տօգթէօր Պալէնիէյէ խապէր վէրմէք չէօյլէ
տուրուն, հաթթա մուլաիրի օլարագ, մատմուաղէլ տը
Փարտօվիլի տահա զիյատէ իհթիմամյըճա հապս իթմէսինի
տօգթէօրէ էմր վէրտիրմիչ իտի: Պինապէրին, մէմույըն
զայրը զիյարէթի վէ հէյպէթէնկիզ չէհրէսի քէնտիսինի
նիհայէթ տէրէճէտէ տիւչարը էնտիչէ իթմէքտէ պուլը-
նան իչպու առիյէ մէմուրընըն՝ արբայ տ'էկրինեիինին ֆա-
գիր սըրը քեաթիպի Րօտէն իլէ պէրապէր գաբուտան ի-
չէրի կիրտիյինի կէօրիւնճէ, տօգթէօրին հըսս իթաիյի հայ-
րէթ վէ թէաճճիւպիւն սէպէպի անլաչըլապիլիր:

Պէր միւթատ սէֆիլանէ պիր գըլաֆէթտէ պուլընան
Րօտէն՝ տահա գաբունըն իչէրիսինտէն, իհթիրամքեարա-
նէ վէ մուշֆիգանէ պիր նազարլա մատմուաղէլ տը Փար-
տօվիլի հաքիմէ կէօսթէրտի վէ պատէհու հաքիմի միւ-
մալիլէյհին՝ Ատրիէնին նատիր իւլ էմաալ հիւսնի ճէմալինի
կէօրիւպ քէմալը թէաճճիւպ վէ հայրէթլէ մէրգումէյէ
պաղմագտա օլտըղը սըրատա քէնտիսի տախի պիր գաչ
ասըմ կէրի չէքիլտի:

Տօգթէօր Պալէնիէ իսէ՝ հայրէթ վէ թէաճճիւպիւն
տէրէճէի նիհայէսինէ վարարագ, ֆիքրինի Րօտէնէ անլա-
թապիլմէք իւմիտիյլէ արգա արգայա պիր գաչ տէֆա-
լար իչարէթ իթտի վէ պէօյլէճէ հաքիմին նակէհանի պիր
սուրէթտէ կէլմէսինին սէպէպի նէ՝ օլտըղընը անլամագ
խթէտի: Լաքին Մ. Պալէնիէնին հայրէթ վէ թէաճճիւ-
պինի արթըրաճագ պաչգա պիր սէպէպ տահա զուհուր
իլէտի. Րօտէն՝ քէնտիսինի թանըմամագ վէ եաբտըղը
մանիտար իչարէթլէրին մանասընը անլամամագ թասլա-
տըգտան ֆազլա, սախթէ պիր շաչընըլըլա տա մէրգու-
մըն եիւզիւնէ պագմագտա ըտը. վէլ հասըլ տօգթէօր՝ ի-

շարեթէրինի սապըրսըզըզլա թէճտիտ իթտիյի սըրատա, Բօտէն պիր աաըմ գատար իլէրիէտի, վէ էյրի պօյնու- նը անա աօղրու ուզաթտըզտան սօնրա, բէք եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ, աօգթէօր էֆէնտի . - տէտի :

Տօգթէօր Պալէնիէյի պիւս պիւթիւն շաշըրթմըզ վէ պիր գաշ սանիյէտէն պէրու օտա տէրուհինտէ հիւքմֆէր- մա պսւլընան սուսըզըզ գաթ իյլէմիշ օլան պու սէօղլէր իւղէրինէ, հաքիմ պէրիյէ տէօնտիւ, վէ Բօտէն ճիտտի պիր ֆիւթուրսըզըզլա տէտի քի .

— Պուրայա կէլէլիտէն պէրու, պիզիմ աօգթէօր է- ֆէնտի պանա տիւրլիւ տիւրլիւ իշարեթլէր վէրիյօր . . . Զանն իտէրսէմ, պանա թէպիլիլ իտէճէք խուսուսի պիր չէյի վար տըր . . . լարին պէնիմ էօյլէ կիզիլ գաբագըզ պիր իշիմ օլմատըղընտան, աշըգտան աշըղա իյզահը էֆ- քետար իյլէմէսինի բէճա իտէրիմ .

Բօտէն՝ բէք զիյատէ մուճիպի էնտիշէ օլան պու ճէ- վապը էօյլէ թէճաՎուղքետարանէ պիր չէհրէ վէ պարիտա- նէ պիր պագըշլա իրատ իյլէտի քի, աօգթէօր Պալէնիէ տահա զիյատէ էնտիշէպախշ պիր հայրէթէ տիւշար օլտու վէ պիր գաշ տագըզա գատար ճէվապ վէրմէքսիզին պա- գա գալար : Պէսպէլլի պու վագըա վէ անը միւթէագըպ բէյտա օլան սիւքիւթ հաքիմին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմիշ օլմալը քի, Մ. Պալէնիէյէ աօղրու տիւրիւշթանէ վէ սէրթ պիր նազար սալտըրտը :

Մատմուսաղէլ տը Գարտօվիլ իսէ՝ Մ. տը Մոնպրոն կէլմիշ տէյու զանն իթտիյինտէն, քէնտիսինճէ մէճհուլ օլան պոռ իքի ատէմի կէօրիւնճէ, քէզալիք պէօիւք պիր հայրէթէ կիրիֆթար օլմուշ ըտը :

6

Ի Թ Ն Ա Մ

Մ. Պալենիե՝ ատլիյեէ մէմուրընըն նակէհանի պիր սուրէթտէ զիյարէթինտէն վէ Բօտէնին անլաշըլմազ հաւրէթէթինտէն պիր տագըգաճըգ ալթ իւսթ օլտըգտան սօնրա, եավաշ եավաշ էվվէլքի ֆիւթուրսըզլըգ վէ թէւաշսըզլըզըն էլէ ալտը վէ ուզուն լիպասլը րէֆիգինէ տէճնիւպ տէտի քի,

— Սիզի իշարէթլէրլէ իսթիճվապ իթմէք իսթէյիշիմ՝ (կէօզիւյլէ հաքիմի կէօսլէրէրէք.) էֆէնտինին խանէմէ կիրէրէք իլթիզամ իթտիյի սիւքիւթէ րիայէթ իթմէքլէ պէրապէր, վուդուրնտան խապէրտաք օլամատըզըմ պիր վիզիթատան աօլայը հըսս իթտիյիմ թէաճճիւպի անլաթմազ անըզուսընտան նէշէթ իթմիշ տիր,

Հաքիմ — Սիւքիւթիւմիւն սէպէպինի մատմուազէլէ արզ իթմէյէ մէճպուրըմ, վէ պունտան աօլայը պէնի մազուր թուլթմասընը քէնտիսինտէն րէճա իտէրիմ. (Ստրիէնին էճնիւնտէ ինթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ թէւազու՝ իտէրէք.) Մատմուազէլ, հագգընըզտա պանա օգատար վէխիմ սէօզլէր սէօլէնմիշ իտի քի, սիզին եիւզիւնիւզիւ կէօրտիւյիւմտէ պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթմէքտէն քէնտիմի մէն իտէմէտիմ, վէ օլանճա տըգգաթըմը թօքլայարագ պանա արզ օլունան իթհամըն էսասը օլուպ օլմատըզընը չէհրէնիզտէն վէ հարէքեաթընըզտան ֆէհմ իթմէյէ չալըշտըմ. . . իշթէ շիմտի անլաւորըմ քի հագգլը վէ էսասլը իմիշ,

Տօգթէօր. — (Սօն տէրէճէ թէրպիյէլի վէ ֆագաթ սերպէսթանէ պիր թավր ըլա.) Գիմին շէրէֆի միւլա.

գաթը յա միւշերրէֆ օլտըղըմը անլայապիլի՛ր միլիմ, մօսիէօ :

Հաքիմ. - Պէն միւսթէնթիդ իմ, վէ պանա խապէր վէրիլէն պիր մատտէյի թահգիգ իթմէյէ կէլմիշիմ տիր :

Տօգթէօր. - (Թէվաղու իտէրէք .) Ֆիքրինիզի լուծֆէն իյզան իտէ՛ր միսինիզ :

Ատրիյիէ մէմուրը՝ Մ. տը ժէրնանտ խամինտէ վէ թագրիպէն էլլի եմշինտն, մէթանէթ վէ իգթիգամէթլէ մուսթիսարֆի պիր զաթ օլուպ, մէվքը վէ մէմուրիյիէթիշնին շիտտէթինէ խայրխահանէ պիր նէզաքէթ զամմըյա հարէքէթ իթտիյինտէն և տօգթէօրէ տէօմիւպ տէտի քի :

— Մօսիէօ, աղըր պիր իսթա իշլէմիշ օլտըղընըլտան տօլայը աթէյնիկզտէ շիքետյէթ օլունըյօր և . . . տահա զիյատէ մուճիպի խէճալէթ պիր թապիր գալլանմազ խթէմէմ. . . . Պու իտթանըն նէտէն իպարէթ օլտըղընա կէլինճէ, հէման պիր բաբաղըրդ տէվէք օլան սէնպաթընըզըն սուրէթի իսթիմնալինտէ էն մուգատտէս պիր վազիֆէնիզի ունութմըշ օլտըղընըլտան շիւաֆհէ իթմէքտէն իսէ, սիզին՝ ֆէննի թըպապէթինէն հազիգ ութմատլարընտան զլաղընըզ հալտէ, թըպապատիր պիշ խուսուսը թանըմագտու եանըլմըշ օլտըղընըզա ինանմայըլտահազիյատէ թէքնիհ իտէրիմ

Տօգթէօր. - (Ազիմ պիր դուրուր իլէք .) Առգուսթը էստտէն անլաթաճագ օլիւրստծըզ վիճտանըլմըն հէմ ֆէննէն վէ հէմ տէ նամուսէն հէր տիւրիլ մուախապթտան ածիմ օլտըղընը սուհուլէթլէ իպպաթ իտէպիլիրիմ :

Հաքիմ. - (Ոտրիէնէ թէվճիհի խիթնալլա .) Մատմուսալէ, սիպի ալտաթարագ պոճրայա յէթիլմիշ օլտըղըլարը սահիհ մի տիր :

Տօգթէօր. - (Հայգըրպապ .) Պու քիււպիպէօյլէճէ իլատ իթմէնիզ՝ պանա գաճը պիր հոգարէթ տէմէք օլտըղընը միւսատէնիզլէ իսթար իտէրիմ :

Հաքիմ. - (Գէմալը շիտուէթէ.) Պագսանըղ ա', մե-
սիէօ, պէն սէօղիւմիւ մատմուաղէլէ խիթապ իտիյօղըմ.
սիւալիմին միւնասէպէթի օղիւպ օլմատըղընը քէնտիմ
մոսհաքէմէ իտէպիլիբիմ:

Ատրիէն Մ. տը ժէլնանտըն սիւալինէ « Էվվէթ » ճէ-
վապընը վէլմէյէ հազըրլանմըշ իքէն, տօգթէօր Պալէնիէ-
նին մանիտար պիր պագըշը՝ Տակապէր իլէ օղլունը պէօս
յիւք պիր թէհլիքէյէ իլգա իտէճէյինի քէնտիտիլէ իխ-
թար իլլէտի: Ատրիէն՝ ալշադճա պիր ինթիգաւմ տույ-
ղուտը իլէ տէյիլ, պէլքի մէքրուհ միւրայիլիքէլը վէ հիյ-
լէքեարլըգլաքա գարշը հազգլը պիր հիտտէթ վէ նէֆ-
լէթլէ ալէվլէնմիշ օլտըղընտան, ալլէլին մասքէտիլիւտը-
թըպ հազըղաթը մէյտանա չըգարմագտան փարիլ կէլ-
մէյի ալշաղլըգ առաւ իթմէքտէ իտի. Լաքին իշին ալթըն-
տան պիր ֆէնալըգ չըգարմագ իշուհ, օրթալըղը թէօքին
իթմէք իսթէյիպ Լաթիֆ վէ նաղիքեանէ պիր սէտա իլէ
հաքիմէ տէտի քի:

— Մօսիէօ՝ միւնաստէ իտիլիլտէ սիզէ պիր շէյտէ
պէն սօրայիմ:

Հաքիմ. - Պույուրընըղ, մատմուաղէլ:

Ատրիէն. - Պէնիմ իթա իտէճէյիմ ճէվապ թարա-
ֆընըղտան գաթի պիր իթհամ օլմագ փաղը՝ մի թէլտօ-
գը օլունաճագ տըր:

Հաքիմ. - Պէն հէր շէյտէն Էվվէլ հազըղաթը արա-
մագ իշուհ պուրայա կէլմիլիմ տիր, մատմուաղէլ պինա-
էն ալէյ, հիշ պիր միւլահազա վէ հիշ պիր միւթալաա
հազըղաթը հալի մէյտանա չըգարմանըղա մանի օլմամալը
տըր:

Ատրիէն. - Բէք էյի. Լաքին փարղ իտէլիմ քի շի-
քեայէթէ հազգլը սէպէպլէրիմ պուրչնսուն վէ պուխա-
նէտէն չըգարմագ մէէղունիյեթիլինի իսթիհաւ իթմէք փաղը
պոնըղը սիզէ պասթ ու պէյան իտէյիմպ սոնրատան

պու չիքեայեթիմտէն սարֆը նազար իթմէք պէնճէ միւմ-
քին օլապիլիր մի :

Հաքիմ. - Հա'յ հա'յ . սիզ հէր տիւրլիւ տավատան
ֆէրաղէթ իթմէյէ մէզղուն սընըզ . լաքին , էկէր ճէմիյ-
եթի պէշէրիյեէ սիզին շախսընըզլա միւթէզարրըր օլմը
ըսա , առալէթ ճէմիյեթի պէշէրիյեէ նամընա օլարագ
սիզին տավանըզը էլէ ալըր :

Ատրիէն . - Աֆվ իթմէյէ հագգըմ' օլամազմը . հագ-
գըմտա եարըլան քէօթիւլիւքէրէ գարըը հագարէթամիզ
պիր ալիճէնապլըգ կէօթէրէրէք , էրէյիճէ ինթիգամ
ալմըզ օլամազմըյըմ :

Հաքիմ. - Սիզ շախսէն աֆվ իտիպ ունութապիլիր-
սինիզ , մատմուաղէլ . լաքին , էկէր սիզ՝ ճինայաթը ազի-
մէտէն իպարէթ պիր հիյլէ տօլապընա գուրպան կիթմիշ
իսէնիզ , ճէմիյեթի պէշէրիյեէ՝ սիզին կիպի աֆվ վէ միւ-
սաատէ իլէ տավրանամազ . հաթթա պէն սիզին հագը-
գաթէն պիր հիյլէ տօլապընա գուրպան կիթմիշ օլտըզը-
նըզը ինանմազա բէք չօգ սէպէպլէրիմ' վար տըր . . . :
Սուրէթի իֆատէնիզ , հըսսիյեաթընըզըն նէճապէթի ,
հարէքեաթընըզըն սիւքիւնէթ վէ նէզաքէթի , վէլ հասըլ
հէր պիր հալ՝ պանա վէրիլէն խապէրին տօղրու օլտըզը-
նա պէնի իգնա իտիյօր :

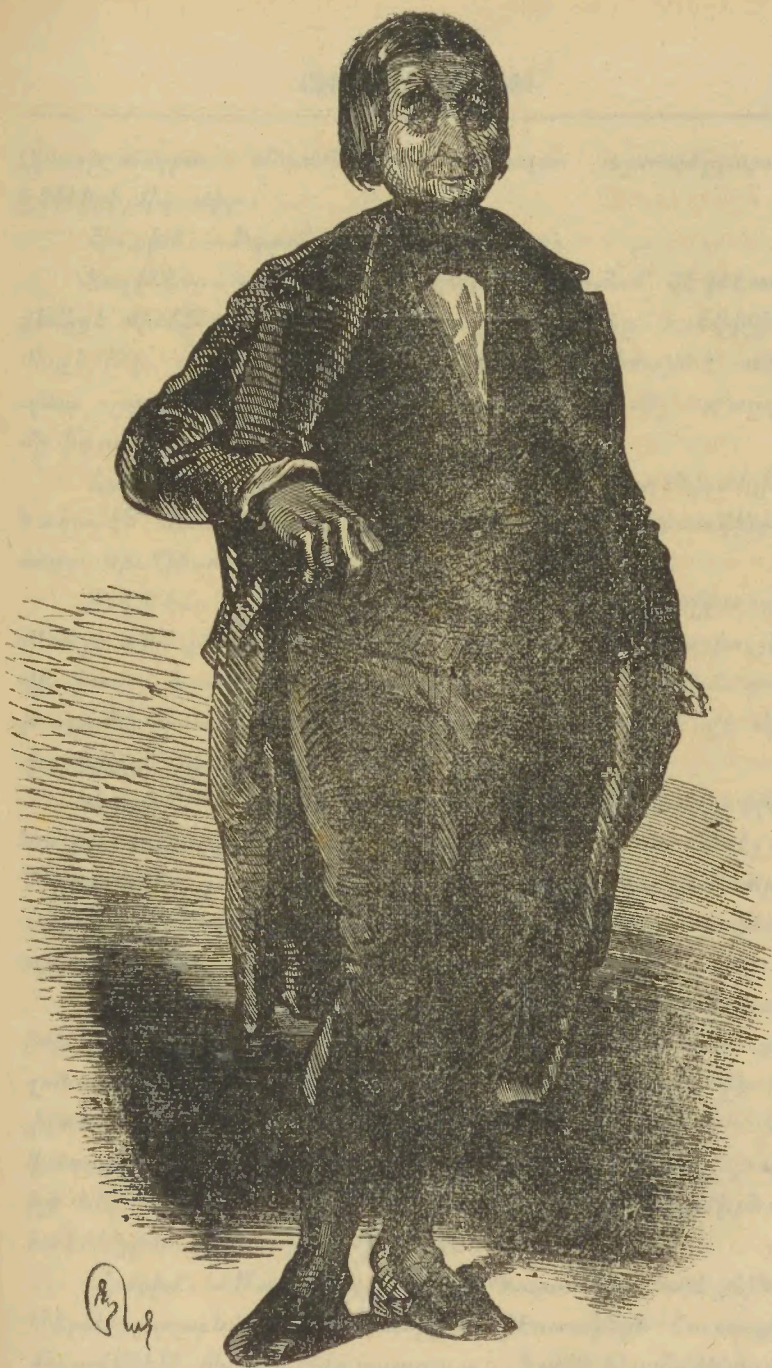
Տօգթէօր . - (Թէքրար ֆիւթուրսըզլըգ քիւլէսինի ,
թազընարագ .) Ումարըմ քիւ սիզէ խապէր վէրիլէն չէ-
յին նէտէն իպարէթ օլտըզընը պէնտէնիզէ լութֆէն պիւ-
սիրիւսինիզ :

Հաքիմ. - (Սէրթ պիր չէհրէ իլէ .) Պանա թէէմինէն
պէյան իտիլաի քի , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ ալտաթը-
լարագ պուրայա կէթիլիլմիշ . . . :

Տօգթէօր . - Ալտաթըլարա՞գ մը :

Հաքիմ. - Էվվէթ :

Տօգթէօր . - (Պիր տագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա .)

СОФРОНЪ ОУЛБЪНЪ

2

5404180 1044008

Սրապը տօղրու . մատմուազէլ պուրայա ալտաթըլարագ
կէթիւրիւմիշ տիր :

Հաքիմ . - Եգըմը մը իտիյօրսընըզ :

Տօգթէօր . - Հայ հայ , պիղիմ ինթիմամ վէ թէտա-
լիմիզէ միւհթան քան ատէմէր քէնտի հալը էսէֆիլթի .
մալլէրինի անլայամատըգլարը ղէմ ն փթիմայինէ մէն-
պուր օլտըղըմիլ թէտպիրէ միւրաճաաթ իթմիշ օլտըղը-
մը իգրար իտէրիմ . . .

Հաքիմ . - Լաքին , մօսիէօ , պանա սէօլէնիլտիլինէ
նազարէն՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ սիզին թէտալիլիզէ
ապլա միւհթան օթմամը տըր :

Տօգթէօր . - Պուրասը թըպալը գանոնիյէ ալիտ պիր
մէսէլէ տիր քի , անը ատալէթ եալընըլ պաշընա ըուլէթ
վէ ֆաալ իտէմէղ . պու մէսէլէ թէտգիգ օլունմագ վէ
թարաֆէյ մուվաճէհէպիւտէ մէվգըի միւճատէլէ վէ միւ-
զաքէրէյէ գնոնլմապ չապըմ տըր :

Հաքիմ . - Էվլէթ թ , մօսիէօ , պու մէսէլէ քէմալը իթի-
նա իլէ թէտգիգ օլունմագ տըր . զիրա մատմուազէլ տը
Գարտօվիլին շուրընտա ղէրրէճէ խալէլ պուլընմատըղը
հալտէ , քէնտիսինի ալտաթարագ պուրայա գաթաթմըշ
զլմագլա իթհամ օլտընըյօրսընըզ :

Տօգթէօր . - (Ումնազըարընը խաֆիֆճէ գալտըրարագ ,
իսթիհզաքեարի պիր չէհրէ իլէ .) Շիմտիյէ գատաթ զա-
ղանտըղըմալթ ու շէօհրէթ՝ պու կիպի մէքրոհ վէ գէ-
լիլանէ պիր իթհամլա լէքէտաթ օլմագտան պէնի մուհա-
ֆազայա քիֆայէթ իթմէզաէ պիլէ , պէօլէ նալայըզ պիր
իլի նէ՝ մագսատա վէ նէ՝ մէնֆաաթա մէպնի իրթիքեապ
իտէճէյիմի սիզէ սիւալ իտէրիմ :

Հաքիմ . - Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ալէյհինաէ
թէրթիպ օլունան քիր ֆամիլեա ֆէսատընըն հուսուլիլինէ
մուալէնէթ իթմէք մագապալլա , եսնի թամաքեարանէ
պիր մէնֆաաթա մէպնի իրթիքեապ իթ միշինիզ տիր :

Տօգթէօր . - (Քէմալը հիտտէթլէ .) Նամուսըմը պէօյ-
լէ իֆթիրա նէվինտէն պիր իթհամլա լէքէտար իթմէյէ
քիմ ճէսարէթ իտիյօր , պէնիմ կիպի նամուսքետար վէ հաթ-
թա տէյէպիրիրիմ քի էզ հէր ճիհէթ շայանը իհթիրամ պիր
զաթը պէօյլէ պիր ալշագլըղա իշթիրաք իթմիշ օլմադ
թէօհմէթիյլէ քիմ իթհամ իտիյօր ,

Ռօտէն . - (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ .) Պէ'ն . . . պէ'ն :

Տօգթէօր . - (Հայգըրըրճասընա .) Սի'զ մի :

Մէրգուլմ' իքի ատըմ գանար կէրի չէքիլէրէք երւ-
տըրըմտան վուրըմըշ կիպի տուրտը գալտը :

Ռօտէն . - (Գաթի վէ դըսա պիր սէտա իլէ .) Էվվէթ ,
սիզի իթհամ իտէն պէն իմ :

Հաքիմ . - (Ստրիէն քէնտիսինի հիմայէ իտէն ատէմի
կէօրէպիրլէք իչուն , պիր ատըմ գատար կէրի չէքիլտիյի
սըրատա .) Էվվէթ , պու գաթ տըր քի պու սապաճ կէլիպ
մատմուազէլ տը Գարսովիլի միւտաֆաա իթմէքիլիմիրէ-
ճա վէ պազը տէլայիլի գաթիյէ տախի իրայէ իյլէտի :

Պու մէնգարէնին էսնաի ճէրէյանընտա , Ռօտէնին իս-
մի հէնուզ թէլպֆիուզ օլունմամըշ ըտը : Մատմուազէլ
տը Գարսովիլ չօգ տէֆալար աբբայ տիկրինեհինիւն սըրը
քետթիպի օլան պու շախմըլի իսմինի փշիթմիշ իտի իսէ
տէջ անըն եիւզիւնիւ ասլա կէօրմէմիշ իտի . իմտի քէն-
տիսինի գուրթարան ատէմին օ ժէզիւթտէն պաշգա քիմ
սէ օլմատըղընը պիլմէտիյինտէն , մէրադ , տըգգաթ , հայ-
րէթ վէ շիւքրանիյեթլէ գարըշըգ պիր նազարա մէր-
գումըն եիւզիւնէ պազտը , Ռօտէնին էօլիւ չէհրէսի , մէք-
րուհ չիրքիլիլի վէ սէֆիլանէ էլպիսէսի պիր գաշ կիւն էվ-
վէլ պէլքի տէ Ստրիէնին նէֆրէթ վէ իսթիքրահընը մու-
ճիպ օլաճագտը . լաքին մէզպուրէ՝ Մայեէօնիւն տախի
ֆազըր , զայըֆ , պիշիմսիզ վէ ատէթա բաշավրալար-
լա կիյինմիշ պիր դըզ օլտըղը հալտէ , շայանը հայ-
րէթ պիր գալպ վէ թապիթա մաթք պուլընտըղընը

տէրիաթըր իտինճէ , Ժէզլւիթ հագգընտա կիւզէլ պիր ֆիքըր Բէյտա իյլէտի , վէ մէրգումըն իթիյար վէ ֆազիր պիր ատէմ՝ օլտըղը հալտէ , քէնտիսինէ մուավէնէթէ կէլ-տիյինի տիւշիւնէրէք , անըն չիւքինիք վէ միսքինիյինի պիլէ ունութար :

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ տէսիսէքեար , քիւսթախ , րիյա-քեար վէ ֆէրասէթի պիր քիմսէ օլմագլա պէրապէր , Բօ-տէնին վագը օլան ազվիյաթընտան հըսս իթտիյի թէլաշը սէթը իտէմէմէքտէ իտի : Ատրիէնին պու խանէյէ գաբա-տըմասընըն ֆէրտասը կիւնիւ , շուուրընա խալէլ կէլմիշ օլ-տըղընա ատէթա ինանմըշ օլան պէտպալիթ գըզըղազըն մէյուսիյեթի ազիմէսինէ մէրհամէթ իթմէյէ պաշլամըշ իքէն , Բօտէն՝ օտա գաբուսընըն քիւշիւք քէնճէրէսինտէն պագարագ , պու հալէ գաբըլմագտան քէնտիսինի մէն իթ-միշ օլտըղընը , վէ շիմտի իսէ՝ քէնտիսինի իթհամ իտէ-րէք Ատրիէնի թիմարխանէտէն գուրթարմագ իւզըրէ տա-խի պիր աալիյէ մէքուրը ալըպ կէլմիշ իտույինի վէ ֆա-գաթ տահա պիր կիւն էվվէլ աբբայ տ'էկրինեթի մատ-մզազէլ հագգընտա թէզըիտի շիտտէթ իտիլմէսինի քէն-տիսինէ էմր իթմիշ պուլընտըղընը տիւշիւնմէքտէ վէ ազ-լընա խըֆֆէթ կէլէճէք տէյու զանն իթմէքտէ իտի : Նի-հալէթ Բօտէնին աբբայ տ'էկրինեթիյէ ալազճասընա խըյա-նէթ իթմէքտէ օլտըղընա , վէ մատմուազէլ աը Գարտօ-վիլին ահըպպասը պու խայըն ատէմի րիշվէթիէ գանտըր-մըշ պուլընտըղալընա քէնտի քէնտինէ գանաաթ հասըլ իյլէտի . իմտի , պիր խըյանէթի ազիմէ նազարըյլա պագ-տըղը Բօտէնին իշպու հարէքթիինտէն բիւրղազապ օլա-րագ , հիտտէթինտէն գըսըլմըշ պիլը սէտա իլէ :

— Սիզ տէյիլ մի իտինիզ քի . . . շիմտի տէ պէնի իթհամ իտիյօրսընըզ հա՛ . . . տահա պիր իքի կիւն էվ-վէլ . . . :

Պատէհու , Բօտէնի հէմթէօհմէթ օլմագ իւզըրէ իթ-

համ իտերէք քէնտիսինի տէ իթհամ իտէճէյինի տիւչիւնէրէք վէ շիտտէթլի պիր հէյէճանը գալպէ տիւչար օլմուշ կիպի կէօրիւնէրէք, քէտէրամիզ պիր չէհրէ իլէ.

— Ահ, մօսիէօ, սիզտէն պէօյլէ ալչագճա պիր իֆթիրա հիշ պիր վագթ մէմուլ իթմէզ իտիմ. . . տիւնեաւա մուճիպի ար ու հիճապ պիր չէյ վար ըսա, իշթէ պու տըր. — տէտի:

Բօտէն. — (Սէրթ վէ գաթի պիր թավր ըլա.) Պու մէքրուհ խայընլըզ պէնտէն պաշգա քիմ իթհամ իտէպիլիր իտի. մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ տահա պաշգալարը նէ՝ կիպի խայընանէ հիլէ տօլապլարընա գուրպան կիթմիշ օլտըզլարընը խապէր ալաճագ պիր վաղիյէթտէ տէյիլ մի իտիմ. . . : Օ զէման նամուսքեար վէ սահիպի վիճտան պիր ատէմին վաղիֆէսի նէ՝ իտի. միւս. թէնթիգ էֆէնտիյէ իխպարը քէյֆիյեթլէ սէօզիւնիւ իսպաթ իթմէքտէն վէ պէրապէր պուրայա կէլմէքտէն իպարէթ տէյիլ մի իտի. իշթէ պէն տէ էօյլէ եաբտըմ:

Տօգթէօր. — Պագսանըզ ա՛, հաքիմ էֆէնտի, պու ատէմ եալընըզ պէնի իթհամ իթմէյօր. հաթթա ճէսարէթ իտիպ տէ. . . :

Բօտէն. — (Տօգթէօրին սէօզիւնիւ քէսէրէք, եիւքսէք պիր սէտա իլէ.) Էվվէթ, եալընըզ սիզի իթհամ իթմէյօրըմ, պիր մէնֆաաթը տէնաէթքեարանէ սաիգասըյլա մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պու խանէտէ վէ մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը տախի իթթիսալինտէքի մանասթըրտա հապս իթմիշ օլտըզընըզտան տօլայը կէրէք սիզի, կէրէք Մ. աբգայ տ'էկրինեիյի վէ կէրէք մատամ տը Սէն-Տիգիէյի իթհամ իտիյօրըմ. . . անլաչըլտը մը:

Աարիէն. — (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Էյվահ, բէք տօղրու տըր. . . օ պիչարէ չօճուզլարը պէն տէ կէօրտիւմ քի, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ սաիգաի մէյուսիյեթլէ տէ պանա իշարէթլէր վէրմէքտէ իտիլէր:

Բօտէնին էօքսիւզէր հագգընտա վագը օլան իթհամը՝ տօգթէօր Պալէնիէնին պաշընա տէհէթլի պիր տարպէ տահա էնտիրտի, վէ զամմազը մէրգումըն տիւշմէն թարափընա կէշմիշ օլտըղընա արթըգ հիշ շիւպհէսի գալմատը. իմտի, պու մէնզարէի միւէլլիմէյէ պիր նիհայէթ վէրմէք իւզրէ, հէյէճան վէ խէլէճանընը սէթրէ չալըշարագ տէտի քի.

— Հաքիմ էփէնտի, մահքէմէի տալիյէնին գարարը պու իթհամաթա պիրնէթիճէ վէրինճէյէ գատար, սիւքիւթի իսթիյար իտիպ իթհամաթը մէզքիւրէյի հիշէ սայմագլա իքթիֆա իտէճէք իաիմ. լաքին վիճտանըմ ըահաթ օլտըղընտան, պիզղաթ մատմուղէլ տը Գարտօվիլէ միւրաճաաթլա, աշվալը սըհհիյեհէսինին եագընտա էքէյիճէ մէմնուհիյեթպալոշ պիր հալէ կէլէճէյինի վէ օղէման պու խանէտէն տըշարը չըգմաղա մուգթէտիր օլապիլէճէյինի տահա պու սապահ քէնտիսինէ պէյան իթմիշ օլսպ օլմատըղըմը ալէնէն սէօյլէմէսինի բէճա իտէրիմ. հէր քէսճէ մալիւմ օլան խուլուս վէ իսթիզամէթի նամընա օլարագ մատմուղէլէ եէմին վէրիւրիմ քի, քէնտիսինէ պէօյլէ պիր լիսան գուլլանըպ գուլլանմատըղըմը վէ պու սէօղէրի սէօյլէտիյիմտէ քէնտիսիյլէ եալընըզ պուլունուպ պուլունմատըղըմը սէօյլէսին. վէ հաթթա . . .

Բօտէն. — (Տօգթէօրիւն սէօղիւնիւ եինէ քէսէրէք.) Անլաշըլտը, ֆարզ իտէլիմ քի պու սէվկիլի մատմուղէլ ուլուվիլը ճէնապը սաիգասըյլա իշ պէօյլէ օլտըղընը իթիւրաֆ իյլէսին. պունըն սիզճէ նէ ֆաիտէ վէ թէհսիրի օլապիլիւր:

Տօգթէօր. — Նա՞սըլ, մօսիէօ, ճէսարէթ իտիյօրսընըզ տա . . .

Բօտէն. — Էվվէթ, ըիզանըզըն խիւաֆընտա օլարագ մասքէնիզի երըթմաղա ճէսարէթ իտիյօրըմ. ֆիլ վագը

պունըն սիզճէ պէօյիւք պիր ույղունսրզլըզը պուլընտըլը-
նը թէսլիմ իտէրիմ. Լաքին մատմուլազէլ հազըգաթէն
տիվանէ իմիշ կիպի քէնտիսի իլէ եալընըզ գօնուշմըշ օլ-
տըզընըզը նէ իչուն պիզէ սէօյլէյօրսընըզ. ամմա տա կիւ-
զէլ իսպաթ հա' . . . :

Տօգթէօր. - Լաքին, մօսիէօ . . . :

Րօտէն. - (Սէօզիւնիւ տէվամ իթմէսինէ մէյտան
պըրագմոյարագ.) Լաքին, մօսիէօ, աշիքեարէն կէօրիւ-
նիւյօր քի պու կիւն պուրատա վուզու պուլան հալի էվ-
վէլճէ քէշֆ իթտիյինիզտէն, քէնտինիզէ պիր գաշամագ
եօլու հազըրլամագ իւզրէ, պիզլաթ պու պիշարէ մատ-
մուլազէլ նազարընտա, իճատքէրտէնիզ օլան պու մէզ-
մուլմ վէ մէքրուհ եալանընըզտան տօլայը սիզտէ գանա-
աթ հասըլ իթմիշսինիզ կիպի կէօրիւնմիւշ սինիզ տիր.
շու հարէքէթտէն մագսատընըզ իսէ՝ պու սախթէ գա-
նաաթընըզը հիյնի հաճէթտէ իմտատա չալըրմագտան ի-
պարէթ օլտըզը աշիքեար տըր . . . : Հայտի, մօսիէօ, հայ-
տի, պէօյլէ մասալլարը ադլը սէլիմ վէ իսթիզամէթ սա-
հիպի ատէմլէրէ եութտըրամազսընըզ:

Տօգթէօր. - (Քէմալը հիտտէթլէ հայգըրարագ.)
Լաքին, մօսիէօ . . . :

Րօտէն. - (Տախմա տօգթէօրիւն սէօզիւնիւ պաթթալ
իտէրէք, տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ.) Լաքին, մօսի-
էօ, մատմուլազէլի մէքրուհ պիր հիյլէ իսթիմալիլլէ պու-
րայա գարաթմանըզ խուսուսընք պիր խաթաի ֆէննիլլէ
համլ իթմէք իչուն սիզէ պիր գաշամագ եօլու հազըրլա-
մըշ օլմանըզ սահիհ մի տէյիլ մի տիր: Պանա գալըրսա
պէն սահիհ տիր տէրիմ. Լաքին սիզ շիմտի. « Պէնիմ հիմ
մէթ վէ թէտավիմ սայէսինտէ, մատմուլազէլ շիֆարէզիր
օլտու. պունտան տահա զիյատէ նէ՝ իսթէնիլիյօր » տէյէ-
րէք, քէնտինիզի սալիհէ չըգարմագ իսթիյօր սընըզ, տէ-
յի մի:

Տօգթէօր . - Իվլէթ , հէմ հագըգաթը հառն պէօյ-
լէ օլտըղընը տա իսպաթ իտէպիլիրիմ :

Բօտէն . - Խա՛յր , եալան սէօյլէյօրսընըղ , իսպաթը-
նըղ սախթ տիր : մատմուղէլ ար Գարոթվիլին շուուրը-
նա խալէլ կէլմիշ օլմատըղը սապիթ օլմըշ տըր :

Տօգթէօր . - Պէն խալէլ կէլմիշ օլտըղընը իտախա ի-
տէրիմ :

Բօտէն . - Պէնտէ աքսինի իսպաթ իտէրիմ :

Տօգթէօր . - Սի՞ղ մի , նա՞սըլ :

Բօտէն . - (Իսթիհգաքտարի պիր թէպէսսիւմլէ) Շիմա
տիլիք պուըն սիղէ սէօյլէյէմէմ , անլա՛յ արմըսընըղ . (Հիտ-
տէթլէ .) հաթթա մատմուղէլ մուվաճէհէոլինտէ պէօյլէ
պիր մէսէլէյէ կիրիլմէյէ ճէսարէթ իթմէք իչուն հիճա-
պընըղտան էօլմէլի խոինիղ . հիշ օլմազսա անըն հուզու-
րընտա օլսուն պէօյլէ պիր միւճատէլէյէ կիրիլմէքտէն
իճթինապ իտինիղ :

Տօգթէօր . - Լաքին . . . :

Բօտէն . - (Նէֆրէթլէ .) Հայտի , մօսիէօ , հայտի . . .
պէօյլէ վահի պիր չէյի մատմուղէլ հուզուրընտա իտ-
տիա վէ իսպաթ իթմէնիղ բէք մէքրուհ տըր Գ տօղրու
սէօյլէսէնիղ տէ , սէօյլէմէսէնիղ տէ մէքրուհ տըր վէս-
սէլամ :

Տօգթէօր . - (Բիւրղազապ օլարագ .) Լաքին սիզին
ալէյհիմտէ պէօյլէ պիր լիտան գուլտնմանըղ անլալըմազ
պիր չէյ տիր . զալիպա միւսթէնթիգ էֆէնտի հագըղմ-
տա պէօյլէ իֆթիրալար եազտըրըլմասընա միւսաատէ
կէօսթէրիյօր . թարաֆկիրանէ հարէքէթ իտիյօր :

Հաքիմ . - (Սէրթ պիր չէհրէ իլէ .) Պագսանըղ ա՛ ,
մօսիէօ , ֆիքրիմի թէնվիր իթմէք իչուն , եալընըղ պիրի
պիրինէ մուղսյիր սէօզլէրի տինլէմէյէ տէյիլ , պէլքի
թահրիք պիլէ իթմէյէ հագըղմ վար տըր . իմտի պիգ-
զաթ սիզին իգրարընըղտան անլալըլլօր քի մատմուղէլ

տը Գարատովիին ահվալը սըհհիյէսի էբէյիճէ մէմնունիյ-
եէթպաշխ օլմասըյլա, պու կիւն խանէսինէ ավտէթ ի-
տէպիլէճէք տիր:

Տօգթէօր. - Օլ պապտէ պէօյիւք պիր մահգուր
կէօրմէմ. եալընըզ, հէնուզ լազըմ օլտըղը գատար շի-
ֆաեապ օլմամըշ իտույինի իտտիա իլլէրիմ, վէ էլէրիտէ
պու պապտէ հիշ պիր մէսուլիյեէթ տէրէօհտէ իթմէմ:

Բօտէն. - Հիշ պիր մէսուլիյեէթ տէրէօհտէ իթմէյի-
նիզ. զաթէն մատմուազէլին պունտան պէօյլէ սիզին նա-
սիհաթլարընըզա միւրաճաաթ իտէճէյի իհթիմալտէն տէ-
յիլ տիր:

Հաքիմ. - (Տօգթէօրէ խիթապէն.) Տէմէք տիր քի
պու խանէնին գաբուլարընը մատմուազէլ տը Գարատովիլէ
տէրհալ աշմանըզը թալէպ իթմէք ֆաիտէսիզ տիր:

Տօգթէօր. - Նէ՞ իչուն ֆաիտէսիզ օլաճագ... մատ-
մուազէլ սէրպէսթ, հէմ քեամիլէն սէրպէսթ տիր:

Հաքիմ. - Մատմուազէլի տիվանէ օլմագ պէհանէսիյ-
լէ պուրատա հապս իթմիշ օլմանըզա կէլինճէ, մահքէմէի
ատլիյեէ պու իշի թէտգիգէ պաշլամըշ օլուպ, հիյնի հա-
ճէթտէ սիզ տախի իսթիճվապ օլունաճագընըզ:

Տօգթէօր. - (Թէմքինինի պօզմայարագ.) Պէնիմ վիճ-
տանըմ բահաթ տըր, հաքիմ էֆէնտի. քէնտիմի թէք-
տիր իտէճէք հիշ պիր սէպէպիմ եօգ տուր:

Հաքիմ. - Էօյլէ օլմասընը արզու իտէրիմ. ահվալը
զահիրէ հէր նէ գատար վէխիմ օլուրսա օլսուն, խուսու-
սըյլա սիզին մէվգըրնիզտէ պուլընան զէվաթ հագգընտա,
պիզ տաիմա մաղնունլարը պէրի իւզ զիմմէ պուլմագ իս-
թէրիզ: (Պատէհու, Ատրիէնէ միւթէվէճճիհէն.) Մատ-
մուազէլ, պու մէնղարէնին սիզին նէզաքէթի թապիաթը-
նըզը նէ՞ գատար ինճիթտիյինի վէ սիզին իչուն նէ՞ գա-
տար պախսի էլէմ վէ քէտէր օլտըղընը անլարըմ... Մ.
Պալէնիէ ալէյհինտէ տավայա գըյամ իթմէք վէ եախօտ

մահքէմէի ատիյեէ մէմուրիյեթինի իյֆա իյլէմէսինէ միւսաատէ կէօսթէրմէք սիզին իսթիյարընրզա մէնութ տըր : Պիր գաշ սէօզ տահա սէօյլէմէք իսթէրիմ . . . (Րօտէնի կէօսթէրէրէք .) Պէզլէ խալիսանէ վէ պիթարաֆանէ պիր սուրէթտէ հուգուգընըզը միւտաֆաա իթմիշ օլան պու ալիճէնապ վէ միւհթէրէմ զաթ՝ սիզին մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն էմրի նաղարէթինի պէլքի մուվագգաթէն տէրէօհտէ իտէճէ.յինիզի իւմիտ իթմէքտէ օլտըզընը պանա սէօյլէտի . . . պէն շիմտի տօս փօղրու էօքսիւզլէրին ալտաթըլարագ կէօթիւրիւլմիւշ օլտըգլարը մանասթըրա կիտէրէք անլէրի թալէպ իտէճէ.յիմ :

Ատրիէն . - Փիւհագըգա մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն Բարիսէ մուվասէլէթլէրինի խապէր ալըր ալմազ , անլէրի խանէմտէ գապուլ իլէ պիր տաիրէ թախսիս իթմէյի ֆիքրիմէ գօյտոււմ . չունքի պու մատմուաղէլլէր պէնիմ էն Եագըն ագրապամտան տըրլար . անլէրի հէմշիրէ կիպի դայըրմագ պէնիմ իչուն հէմ պիր վաղիֆէ , հէմ տէ պիր մահզուզիյեթի ազիմէ տիր : Էկէր անլէրի լութֆէն պանա թէսլիմ իտէճէք օլուրսանըզ , սիզէ գաթ գաթ միւթէշէքքիր օլուրըմ , էֆէնտիմ :

Հաքիմ . - Պիշարէլէրին մէնաֆիի իչուն պունտան տահա էյի պիր գարար օլմազ , մատմուաղէլ : (Պատէհու Մ . Պալէնիէյէ խիթապէն .) Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը պիր աղ սօնրա պուրայա կէթիրմէմէ միւսաատէ իտէր միսինիզ , տօգթէօր էֆէնտի . մատմուաղէլ տը Գարաօվիլ տըշարը չըգմագ իւզրէ հազըրլըգ կէօրիւնճէյէ գատար պէն կիտիպ անլէրի պուրայա կէթիրիւրիմ . պէյլէճէ էօքսիւզլէր քէնտի ագրապալարընտան օլան մատմուաղէլ իլէ պիլլիքտէ պու խանէտէն տըշարը չըգապիլլըր :

Տօգթէօր . - Կիտինճէյէ գատար պու խանէյի քէնտի խանէսի կիպի իսթիմալ իթմէսինի մատմուաղէլտէն

ըէճա իտէրիմ, Արապամ տախի քէնտի թահթը էմրինտէ տիր. իսթնախի վագթ րաքիպ յօղւա կիտէպիլիւ :

Հաքիմ. - (Ստրիէնէ եազլաշարագ .) Մատմուաղէլ, գարիպէն աաալէթ հուզուրընա չըգաճագ ջըքն պու մէ. սէլէ հագգընտա շիմտիլէք հիշ պիր հիւքմ վէրէմէմ, ւա. քին նէզտինիզէ տահա էրքէնտէն ճէլպ իտիլմէտիյիմտէն աօղայը թէէտիլի իտէրիմ. էկէր պիր իքի կիւն տահա էվ. վէլ, էէթ իշէպիլիւ շլապ իտիմ, շիմտիլէ գատաք տիւշար օլտըղընը իշքէնճէլէք տահա էրքէնտէն իրթամ պու. լուր ըաք . . . զիրա պուրտտա պուլընտըղընը միւտ. տէթ ճէ հալինիգ բէք միւէլիմ օլմուշ օլմալը տըք :

Ստրիէն. - (Ճալիպի հայրէթ պիր նէճապէթլէ .) Պու քէտէրամիլ կիւնլէր միւնընտա զաչէթ լաթիֆ պիր լըթըրէմ գալաճագ տըր քի, օ տա՝ հագգընտա ըզհար պույօւրտըղընը չէֆգաթ ու թէվէճհիւհ տիւր. ումարմ քի հագգընտա իհզագ իթտիլինիլ իշտն տէյիլ, պէլքի պու պապաէ վագը օլտն խայրիտահանէ վէ քէտէրանէ մուամէ. լէնիլտէն աօղայը՝ խանէմտէ տախի արզը թէլէքքիւր իթ. մէրիլիմէ միւապատէ կէօթէրէճէքսինիլ . . . (Միււա. թըֆանէ պիր սուրէթ տէ կիւլիւմէյէրէք) Պունտան պաշ. գա, շուուրմա խալէլ կէլմիշ օլտըղընը իտտիա իթմէլէրի վահի իտուլինի վէ պիլաքս պէնիմ սըհէթ ու աֆիյէթիմ եէրինտէ օլտըղընը իսպաթ իթմէք իսթէրիմ :

Մ. տը ժէքնանտ՝ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլէ էօ. նիւնտէ իհթիլաճքեարանէ պիր սուրէթ տէ էյիլտի : Միււ. թէնիթիլ իլէ Ստրիէն արասընտա ճէրէյան իտէն իշպու մուլթաւար միւքեպլէմէ էսնաթընտա, հէր իքիսի տէ սրրթչարընը Մ. Պալէնիէ իլէ Բօտէնէ չէվիրմիշլէր ի. տի : Բօտէն պու հալտէն իսթիֆատէ իտէրէք, շապգա. սը տէրուկնտէ գուրշուն գալէմ իլէ պիր գաշ սէօլ հաղ. տը վէ պունը ուպուլճաճըգ տօղթէօրիւն էլինէ սըգըշ. տըրաը :

Պալէնիէ , թէաճճիւպտէ գալարագ շաշղըն շաշղըն Ռօ-
տէնին եիւզիւնէ պագտը : Ռօտէն իսէ՝ պաշ բարմաղընը
ալնընա կէօթիւրէրէք վէ իքի տէֆա եօգարտան աշաղըյա
գատար չըզարագ խուսուսի պիր իշարէթ վէրտի , վէ պա-
տէհու ֆիւթուրօըզ պիր հալտէ տուրտու : Պու մէնզարէ
օ գատար չաբուգ ճէրէյան իժմիշ իտի քի , Մ. տը ժէր-
նանտ պէրիյէ տէօնտիւյիւնտէ , Ռօտէն՝ տօգթէօր Պալէ-
նիէտէն պիր գաշ ատըմ՝ եիրագլանմըշ օլտըղը հալտէ
իհթիրամբեարանէ պիր թէվէճճիւհլէ Ատրիէնէ պագ-
մագտա ըտը :

Մատմուազէլ տը Դարտօվիլ միւսթէնթիգէ նաղի-
քեանէ պիր սէլամ վէրտիյի սըրատա , տօգթէօր Պալէնիէ .

— Միւսաատէ խորնիդ տէ սիզէ ըէֆագաթ իտէյիմ.
— տէյիպ, իքիսի պիրլիքտէ տըշարը չըգտըլար: Բօտէն
մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ եալընըզ գալտը:

Մ. Պալէնիէ՝ Մ. տը ժէրնանտը խանէսինին գաբու-
սընա գատար կէօթիւրտիւքտէն սօնրա, Բօտէնին գուր-
շուն գալէմիլէ եաղմըշ օլտըղը բուսուլայը չար չաբուգ
ճէպինտէն չըգարըպ օգուտը. քեաղըտըն միւհթէվիյաթը
շունտան իպարէթ իտի:

« Միւսթէնթիգ սօգագ թարաֆընտան մանասթըրա
կիտիյօր. սիզ տէ պաղչէ թարաֆընտան մանասթըրա գօ-
շըն տա պաշ րահիպէյէ սէօյլէյին քի իքի կէնճ գըզ
հագգընտա վէրտիյիմ էմրի թէմամըյլա իճրա իյլէսին.
պու խուսուս սօն տէրէճէ մուհիմմ տիր: »

Տօգթէօր Պալէնիէ օ կիւնիւ թէաճճիւպտէն թէաճ-
ճիւպէ ինթիգալ իթմիշ իտի. լաքին Բօտէնին եաբմըշ օլ-
տըղը իշարէթի մախուսէյէ վէ բուսուլանըն միւհթէվիյա-
թընա նազարէն, մէրգումըն խայընըզ վէ ղամմազըզ
իթմէտիքտէն պաշգա, տաիմա ձէնապը հագգըն է՞ն
պէօյիւք շան ու շէրէֆի իշուն հարէքէթ իթմէքտէ օլտը-
ղընա գանաաթ հասըլ իյլէտի Սնճագ, Բօտէնին իշպու էմ-
րինէ իթաաթ իթմէքլէ պէրապէր, անըն շու ֆէհմի նա-
գապիլ օլան հարէքէթինին սէպէպինի անլամաղա պիհու-
տէ եէրէ չալըշմագտա իտի. չունքի Բօտէն՝ աբբայ տ՛իկ-
ըինեի, մատամ տը Սէն-Տիգիէ վէ հաթթա քէնտիսի ի-
շուն նէթայիճի վէխիմէյի ինթաճ իտէպիլէն պէօյլէ պիր
իշի քէթմ իտէճէք եէրտէ, պիլաքս բէնչէի ստալէթէ
թէսլիմ իտիյօրտու:

Պիզ եինէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ եալընըզ
գալմըշ օլան Բօտէնէ նագըլը քէլամ իտէլիմ:

7

ԱՌԲԱՅՍՏՆԻԿԻՆԵՆԻՆ ՍԸՐՐ ԲԵԱԹԻՊԻ

Հաքիմ իլէ տօգթէօր Պալէնիէ հէնուզ տըշարը չըգ-
մըչքէն, սիմասընտա սաատէթ վէ մէսէրրէթ նուրը բար-
լամագտա պուլընան մատմուազէլ տը Դարտօվիլ՝ քէմալը
իհթիրամ վէ չիւքրանիյեթլէ Րօտէնէ պագարագ .

— Նիհայէթ սայէնիզտէ սէրպէսթ օլտում . . . սէր-
պէսթ : Օ՛հ, պու սեքէ-Նէքէ բէլիմէսինտէ նէ՝ գատար սաա-
տէթ վէ լէթաֆէթ էսէրի պուլընաըղընը միւտտէթի էօմ-
րիւմտէ ապլա հըսս իթմէմիշ իտիմ . — տէտի :

Ատրիէնին կէօյսիւ շիտտէթլէ չարբըյօր, կիւլ րէն-
կինտէքի պուրուճ տէլիքլէրի եայըլըյօր, վէ կիւյա հա-
յաթպախշ վէ սաֆի պիր հավա թէնէֆֆիւս իթմիշ կի-
պի քիրագ միսալի բէմպէ տուտագլարը նիմ աշըլըյօր-
տու : Մէրգուլմէ սէօզիւնէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Վագըա պու տէհշէթլի իւանէտէ ազ կիւն գալ-
տըմ ըսա տա, պու էսարէթի հալտէն օ՝ գատար մուզտա-
րըպ վէ միւնֆաիլ օլտում քի, հէր սէնէ պօրճ իշուճ մահ-
պուս պուլընան ֆուգարատան պիր գաշ քիշիյի գուր-
թարմագլըղը ահտ իտէրիմ : (Թէպէսսիւմ իտէրէք .)
Պու ահտըմ սիզէ չիւպհէսիզ քի գուրուճը վիւսթայա (մի-
ջին դար) մախսուս պիր շէյ կիպի կէօրիւնէճէք տիր .
լաքին օ ասըր նէճիպին եալընըզ էշեա վէ ճամ՝ բաիչա-
լարընը ալմամալը տըր . . . : Իմտի, սիզէ իքի ճիհէթլէ
թէշէքքիւր իտէրիմ . զիրա պանա պախշ իթտիյինիզ սաա-
տէթ վէ մէսէրրէթտէն նէշէթ իթմիշ օլան վէ սիզին
գալպինիզի տախի միւթէէսսիր իթմիշ կէօրիւնէն պու

Թախլիս ֆիքրինէ սիզի տախի հէմէֆքեար պուլույօրըմ :
(Պիր խէլէճանը ազիմ իլէ .) Ա՛հ , շիւքրանիյեթիմի արզ
իթմէք իչուն մէսէրրէթի գալպիմ թէրճէման օլսուն , վէ
սիզին ալիճէնապտնէ մուավէնէթինիլէ մուգապէլէ իյլէ-
սին :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ Բօտէնին չէհրէսինտէ
պէօյիւք պիր թէպէտտիւլ կէօրիւյօրտու : Պիր ազ էվվէլ
տօգթէօր Պալէնիէ իլէ սէրթ , տիւրիւշթանէ վէ պիինսա-
ֆանէ պիր սուրէթտէ մուամէլէ իթմիշ օլան պու ատէմ՝
է՛ն լաթիֆ վէ է՛ն մուշֆիգանէ տույդուլարա մաղլուպ օւ-
մըշ կիպի կէօրիւնիւյօրտու . երլան կէօզլէրինէ միւշապիհ
օլան ուֆագ կէօզլէրինի թարիֆ օլընմագ պիր թէվէճ-
ճիւհլէ Աարիէնէ աթֆ իթմիշ իտի . . . և Պատէհու , կիւ-
յա քէնտիսինի պու թէէսիրաթտան գուրթարմագ իսթի-
յօրմըշ կիպի քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիրճէսինէ .

— Հայտի՛ , հայտի՛ , հըսսիյաթը շէֆգաթքեարանէ
սըրասը տէյիլ . վագթ բէք գըյմէթտար տըր . . . պէնիմ
մէմուրիյեթիմ հէնուզ խիթամ պուլմամըշ տըր . .
(Ատրիէնէ խիթապլա .) Խայր , մատմուազէլ , հէնուզ խի-
թամ պուլմամըշ տըր . սէօզիւմէ իթիմատ իտինիլ . .
շիւքրանիյեթտէն ֆիլանտան սօնրա պահս իտէրիլ . .
շիմտիլիք հալը հազըրա պագալըմ . զիրա հալը հազըր կէ-
րէք սիզին վէ կէրէք ֆավիլէանըլ իչուն բէք մուհիմմ
տիր . նէ՛ տօլապլար տէօնտիւյիւնիւ պիլիյօր մըսընըլ :

Ատրիէն քէմալը հայրէթլէ ժէզիւիթին եիւզիւնէ
պագարագ .

— Նէ՛ տօլապլար տէօնիւյօր . - տէյու սօրտոյ :

Բօտէն . - (Սէօզիւնտէ տէվամ իլէ .) Պու խանէտէ
մահպուս օլմանըլըն սէպէպի նէ՛ օլտըղընը պիլիյօր մը-
սընըլ . . . մատամ տը Սէն- Տիզիէ իլէ աքքայ տիկրին-
եի նէ՛ մագսատա մէպնի պու թէտպիրի գուլլանտըգլա-
ընտան խապէրտա՞ր մըսընըլ :

Մատմուհազէլ տը Գարտովիլ պու մէքրուհ իսմէրի իշիտիւր իշիթմէզ, պիր ազ էվվէլ սաիգաի մէսէրրէթ վէ պէշաշէթլէ բարլամագտա օլան չէհրէսի մահզուն պիր հալ քէսպ իթտի վէ ազիմ պիր քէտէրլէ տէտի քի .

— Մատամ տը Սէն-Տիգիէյի ալէյհիմտէ թահրիք իտէն պիր շէյ վար ըսա , օտա պուղզ ու ատավէթ տիր : Բօտէն . - Էվվէթ . . . պուղզ ու ատավէթ . . . վէ ալէլ խուսուս պիր սէրվէթի ճէսիմէտէն սիգի մահրում իթմէք արզուսը . . . :

Ատրիէն . - Պէնի՞ մի , պու նա՛սըլ միւմքին օլապիլիւր : Բօտէն . - Տէմէք օլույօր քի , շուպաթըն 13 իւնճիւ կիւնիւ պիր միրաս իշուն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա պուլլունմանըզ նէ՛ գատար մուհիմմ օլտըղընք պիւմէյօրտընըզ , էօյլէ՞ մի , մատմուհազէլ :

Ատրիէն . - Պէնիմ՛ նէ՛ պու թարիխտէն վէ նէ՛ տէ պու թաֆսիլաթտան մաիւմաթըմ եօղ ըտը . ֆէվզ էլ ատէ պիր թէսատիւֆ սայէսինտէ էլիմէ կէչէն պազը ֆամիլեա էվրագընտան անլայըչըմա կէօրէ , էճտատըմտան պիրի . . . :

Բօտէն . - (Ատրիէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Թօրունլարը արասընտա թագսիմ օլունմագ իւզրէ պէօյիւք պիր մէպլաշ թէրք իթմիշ տիր , տէյիլ մի :

Ատրիէն . - Էվվէթ , էֆէնտիմ :

Բօտէն . - Լաքին հայըֆ քի շուպաթըն 13 իւնտէ վէ մուայեէն պիր սաաթտա պիւթիւն միրասիսօրլարըն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա իճթիմա իթմէլէրի լազըմ՛ կէլտիլինի պիւմէյօրսընըզ . օ կիւն վէ օ սաաթ կէչտիքտէն սօնրա հազըր պուլընմայան վարիալէր միրաստան մահրում գալաճագլար ըտը : Շիմտի , ազիզէմ մատմուհազէլ , սիգի պուրատա նէ՛ իշուն հապս իթմիշ օլտըզլարընը անլայօրմըսընըզ :

Ատրիէն . - Էվվէթ , անլայօրում . . . խալամըն պանա գարչը կէօսթէրտիյի պուղզ ու ատավէթէ հըրս ու

Թամա՛ տախի մունղամմ՝ օլմուշ. . . շիմտի հեր շէյ մէյտանա չըգտը . Ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը տախի պէնիմ կիպի վարիս օլտուգլարընտան , անլէր տէ պինիմ կիպի հապմ օլունտըլար . . . :

Բօտէն . - Հալ պու քի պու հիյլէ տօլապընա գուրպան կիտէնլէր եալընըզ սիզ իլէ մարէշալըն գըզլարը տէյիլ տիրլէր . . . :

Ատրիէն . - Տիկէրլէրի՞ քիմ տիր :

Բօտէն . - Պիր կէնճ Հինտլի . . . :

Ատրիէն . - (Քէմալը կերմի իլէ .) Բրէնա ճալմա՞ մը :

Բօտէն . - Էվվէթ , Էվվէթ , միրաս ուղուրընտա ազ գալտը քի օ տա ույըշտըրընը պիր իլաճա զէհիրլէնիյօրտու :

Ատրիէն . - (Էլլէրինի տէհէթլէ եէքտիկէրէ գալուշտըրարագ .) Եա՛ Բապպի , եա՛ Բապպի , պու նէ՛ տէհչէթլի շէյ . . . նէճիպ վէ ալիճէնապ պիր թապիյաթա մալիք օլտըղը մէրվի պուլունան օ կէնճ բրէնա զէհիրլէնսին հա՛ . . . լաքին պէն Գարտօվիլ գօնաղընա . . . :

Բօտէն . - Միւմաիլէյհի Բարիսէ կէթիրմէք իւզրէ Գարտօվիլ գօնաղընա էմնիյեթլի պիր ատէմ կէօնտէրմիշ իտինիզ . օրասընը պիլիյօրըմ , մատմուազէլ . լաքին պիր հիյլէ վէ տէսիսէ իլէ օ ատէմի օրատան եիրագլաթտըլար , վէ կէնճ Հինտլիյի տախի տիւշմէնլէրինին էլինէ թէսլիմ իթտիլէր :

Ատրիէն . - Բրէնա շիմտի նէ՛րէտէ տիր :

Բօտէն . - Օ խուսուստա մուայեէն պիր մալիւմաթըմ եօգ տըր . եալընըզ շուրասընը պիլիրիմ քի Բրէնա Բարիստէ պուլունույօր . լաքին քէնտիսինի պուլաճաղըմտան հէնուզ մէյուս օլմամըշըմ տըր . օլ պապտէ իւմիտիմ պէրքէմալ տըր . պէն թէհարիյաթը լազըմէյի բէտէրանէ պիր զայրէթլէ իճրա իտէճէյիմ . զիրա օ պիշարէ հիւքմտարզատէնին էվսաֆը մէմտուհէ վէ նատիրէսինի նէ՛

գատար մէտհ ու սէնա իթսէք, ազ տըր, նէ՛ եիւրէք, սէվկիլի մատմուլազէլ, նէ՛ եիւրէք, օհ, մէմլէքէթինին ալթունը կիպի բարլագ վէ խալիս պիր ալթուն եիւրէք թաշմագտա տըր:

Ատրիէն. - (Հէյէճանը գալպ իլէ.) Լաքին օ պիշարէյի պուլմագ լազըմ տըր. պու պապտէ հիշ պի դայ-րէթի տիրիղ իթմէյինիզ, ընճա իտէրիմ. զիրա միւմաի-լէյհ պէնիմ ագրապամտան տըր վէ պու մէմլէքէթտէ եալընըզ, համիսիզ վէ մույինսիզ գալմըշ տըր:

Րօտէն. - (Րիգգաթլա.) Շիւպհէ եօգ քի պուլունա-ճագ տըր. պիշարէ՛ չօճուգ. . . զիրա ատէթա պիր չօճուգ սայրլըր. . . օն սէքիզ օն տօգուզ չաղլարըն-տա օլտըղը հալտէ, աթէշնաք վէ վահշիյանէ մէյիյե-եաթը իլէ կէլմիշ տէ պու ճէհէննէմ կիպի մէմլէքէթին օրթասընա տօշմիշ. . . զավալը տէլիգանլը սաֆաէ-րունլըղը վէ էմիյեթէթքեարլըղը իլէ նէ՛ միւտհիշ թէհլի-քէլէրէ կիրիթթար օլմագ:

Ատրիէն. - (Փէմալը կերմի իլէ.) Լաքին էվվէլա քէնտիսինի պուլմագ լազըմ տըր. պատէհու քէնտիսինի պու կիպի թէհլիքէլէրտէն գուրթարմագ չարէսի տիւշիւ-նիւլէպիլիր. . . : Պուրատա հապս իտիմէղտէն էվվէլ, բրէնսին Ֆրանսայա մուվասէլէթինի խոպէր ալարագ, մէճհուլ պիր տօսթըն խըտմէթլէրինի քէնտիսինէ թագ-տիմ իթմէք իւզրէ Գարտօվիլ զօնաղընա էմիյէթի պիր ատէմ կէօնտէրմիշ իտիմ. չիմտի կէօրիւյօրըմ քի, մէճ-նունանէ ատտ օլունան պու հարէքէթ՝ բէք զիյատէ մու-վաֆըզը մասլահաթ պիր շէյ իմիշ. պինաէն ալէյհ՝ չիմ-տի պունա էվվէլտէն տահա զիյատէ արզու իտիյօրըմ. բրէնս պէնիմ ֆամիլեամտան տըր. քէնտիսինի լայըզը վէճհ իւզրէ խանէմտէ գապուլ իթմէքլիյիմ լազըմէտէն տիր. . . խալամըն գօնաղընտա սաքին օլտըղըմ քէօշքիւ քէնտիսինէ թախսիս իտէրիմ:

Բօտէն . - Լաքին սիւղ ներէտէ սաքին օլաճագսընըզ ազիզէմ մատմուազէլ :

Ատրիէն . - Մատամ տը Սէն-Տիգրիէտէն այրըմագ վէ եալընըզ պաշըմա իսթէտիյիմ կիպի եաշամագ իչուն պիր միւտտէթտէն պէրու հազըրլաթմըշ օլտըղըմ խանէտէ պու կիւնտէն իթիպարէն կիտիպ օթուրաճաղըմ : Իմտի , մատամ քի սիգին մէմուրիյեթիւնիզ ֆամիլեամըզըն խայր-խաշ պիր մէլէյի օլմագտան իպարէթ տիր , շուրասընը սիղտէն ըէճա իտէրիմ քի պէնիմ վէ մարէշալ Սիմոնըն գըղլարը հագգընտա կէօսթէրտիյինիզ միւրիւվվէթ վէ ինսանիյեթի բրէնս ճալմա հագգընտա տախի տիրիզ իթ-մէյինիզ . վատընըզ վէճհ իւզրէ , պու պէտպախթ հիւքմ տարզատէնին սաքին օլտըղը մահալի պուլմաղա ճահտ ի-տինիզ , վէ պէնիմ իսմիմի կիզլի սագլտայարագ , կիւյա մէճհուլ պիր տօսթըն քէնտիսինէ թախսիս իթմիշ օլտըղը մէղքիւր քէօշքէ նագլ իթտիրինիզ : Հիշ պիր շէյտէն էն-տիշէ իթմէսին . հէր տիւրիւ իհթիյաճաթը կէօրիւլէճէք վէ շանընա լայըգ պիր սուրէթտէ , եանի բրէնս կիպի եա-շայաճագ տըր :

Բօտէն . - Էվվէթ , սիգին սէմահէթ վէ սէխավէթի-նիզ սայէսինտէ , բրէնս կիպի եաշայաճագ տըր . . . : Ֆիլ հագըգա միւմաիլէյհտէն տահա զիյատէ թէվէճճիւհ վէ շէֆգաթա շայան հիշ քիմանէ թէսավվուր օլունամագ . . . : Պէնիմ կէօրմիւշ օլտըղըմ կիպի , պիշարէնին տիւպէր վէ հիւզնէնկիզ շէհրէսինի կէօրմէլի սինիզ . . . :

Ատրիէն . - (Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Տէմէք տիր քի սիւղ բրէնս ճալմայը կէօրմիւշ սինիզ , էօյլէ՞ մի :

Բօտէն . - Էվվէթ , մատմուազէլ . քէնտիսինի իքի սա-աթ գատար կէօրտիւմ , վէ նէ՛ տէրէճէ ալիճէնապ պիր մախլուգ օլտըղընը թագտիր իտէպիլտիմ . հայրէթպախշ շէհրէսի՝ ըուհընըն այինէսի մէսապէսինտէ տիր :

Ատրիէն . - Քէնտիսինի նէրէտէ կէօրտիւնիւզ :

Րօտէն . - Սիզին էսկի Գարտովիլ գօնաղընտա կէօր-տիւմ, մատմուաղէլ . շիտտէթիլի պիր ֆուրթունա անը մէգքիւր գօնագ եագընընտա գարայա աթմըլ ըտը . . . պէն իսէ . . . (Պիր աագըղաճըղ թէրէտտիւտտէն սօնրա , կիւյա խուլուս վէ սատագաթընա թապի' օլարագ .) Լա-քին կիզլէմէք նէյէ եարար . . . պէն իսէ քէօթիւ վէ մէք-րուհ պիր իշ իշուն օրայա կիթմիշ իտիւմ . . . :

Ատրիէն . - (Փէվգ ել ատէ ըզհարը թէաճճիւպլէ .) Նասըլ , մօսիէօ , քէօթիւ պիր իշ իշուն Գարտովիլ գօնա-նաղընա մը կիթմիշ իտինիզ :

Րօտէն . - (Սախթէ պիր սաֆտերունըղլա .) Էվվէթ , մատմուաղէլ . Պիր իքի քէլիմէ իլէ վուգուը հալի սի-զէ նագլ իտէյիւմ . սիզին սապըղ գօնագ միւթիրինիզի եա' եօլա գօյմագ վէ եա' նալայըղ պիր իշ իճրասընա մէճպուր իթմէք իւզրէ Մ . աբբայ տ'էկրինեի թարաֆընտան էմը ալմըլ ըտըմ . . . Էվվէթ , էօյլէ պիր իշ քի ճասուսլուղ վէ զամմաղըղա միւշապէհէթի վար ըտը . . . Լաքին օ նա-միւսքեար վէ միւհթէրէմ զաթ թէքիֆիմի գապուլ իթ-մէտի . . . :

Ատրիէն . - (Կիթաիքճէ թէաճճիւպի արթարագ .) Լա-քին սիզ քիմ սինիզ , մօսիէօ :

Րօտէն . - Պէն Մ . աբբայ տ'էկրինեինին սապըղ սըրը քեաթիպի' Րօտէն իւմ . . . կէօրիւյօրսընըղ ա , քիւչիւճիւք պիր շէյ :

Ժէզիւիթ պու սէօզլէրի սէօյլէր իքէն իհթիրամքեա-րանէ պիր թէվաղու իլէ պէրապէր կէօսթէրտիլի հաքիրանէ վէ մասումանէ չէհրէսինի թարիֆ իթմէք գապիլ օլամաղ :

Մատմուաղէլ տը Գարտովիլ պու սէօզլէրի իշիտիր ի-շիթմէզ , պիրտէն պիրէ կէրի չէքիլտի , պալէտտէ արզ իթ-տիլիմիզ վէճհլէ , մէրգուլէ՝ պազը տէֆալար Րօտէնտէն պահա օլընտըղընը իշիթմիշ վէ մէրգուլըն աբբայ տ'էկ-րինեինին էլինտէ պիր նէվ իթսաթքեար վէ սէսսիզ մա-

քինա կիպի հարեքեթ իթտիյինի տույմը ըտը . լաքին ի-
շիթտիյի չէյլէր հէբ պունտան իպարեթ տէյիլ իտի . Գար-
տովիլ չիֆթիյինին միւտիրի՝ բրէնա ճալմա հագգընտա
Ուտրիէնէ պիր մէքթուպ եազմը վէ Բօտէնին խայընանէ
վէ հիյլէքեարանէ թէքիֆլէրինտէն թէչէքքի իթմիլ իտի .
Պինապէրին՝ քէնտիսինի գուրթարան ատէմին պէօյլէ
մէքրուհ պիր բօլ օյնամըլ օլան շախս օլտըղըն իշիտին .
ճէ , զիհնինտէ միւպհէմ պիր շիւպհէ վէ էմնիյէթսիլիք
բէյտա օլտու . լաքին Բօտէն հագգընտաքի պու հրսսը նա-
կէհանիսի՝ անըն պու տէֆա եաբմըլ օլտըղը էյիլիք , հա-
քիմ հուզուրընտա աբբայ տ'էկրինեի ալէյհինտէ աչըգ-
տան աչըղա վագը օլան իթհամաթը վէ հէլէ տիւչար օ-
լաճաղը թէքտիրաթ վէ մուախազաթա պագմայարագ
մէրգումը իթհամ իթմէք սուրէթիլլէ վագը օլան իգրար
ու իթիրաֆը իլէ էբէյիճէ խաֆիֆլէնիօրտու : Մա մաֆիհ,
էվլէլճէ քէմալը իուլուս , թէսիմիյեթ վէ թէվէճճիւհլէ
պաչամըլ օլտըղը իշպու մուհավէրէյի պարիտանէ պիր իհ-
թիյաթ իւզրէ տէվամ իթմէյէ պաչլատը :

Բօտէն մուճիպ օլտըղը թէէսիրին ֆարգընա վաթը .
քէնտիսի տէ զաթէն պունա պէքլէյօրտու . պինաէն ալէյհ,
մատմուազէլ տը Գարտովիլ քէնտիսինէ տօղրու քէսկին
պիր նազար աթֆ իտէրէք . « Ա՛ . . . սիլ Մ . աբբայ տ'էկ-
րինեինին սըրը քեաթիպի՝ Մ . Բօտէն մի սինիլ » տէտիյին-
տէ , ասլա ալթ իւսթ օլմայարագ վէ թէմքինինի պօզմա-
յարագ .

— Սապըգ սըրը քեաթիպի տէյինիլ , աղիզէմ մատ-
մուազէլ . զիրա պէն պունտան պէօյլէ աբբայ տ'էկրինեի-
նին էվինէ պագ պասմայաճաղըմ . մէրգում պէնիմ ազ-
ղըն պիր տիւչմէնիմ օլտու , վէ պէնի սօգաղա աթտը . . .
Լաքին պէիս եօգ . . . պէօյլէ օլմասը իսապէթ օլտու . զի-
րա պու սուրէթլէ խապիսլէրին մասքէսի աչաղըյա ալընըր
վէ նամուսքեար ատէմլէրէ մուավէնէթ իտիլիք . - տէտի՝

Ժէգիւիթ պու սէօղէրի օ դատար սատէտիւանէ վէ հագիրանէ պիր սուրէթտէ իրատ իյլէմիշ իտի.քի, Ատրիէնին պէթէքրար հըսսը ըիգգաթ վէ մէրհամէթինի թահ. ըիք իյլէտի: Պիշարէ գըզճըղազ՝ պու ֆազըր իխթիյա. ընն հալան սէօյլէյէմէզ օլտըղընը, աբբայ տ'էկրինեի էսրար վէ տէսայիսինին ֆաշ օլունտըղընը կէօրիւնճէ հըսս իտէճէյի պուղզ ու ատավէթ բէք շիտտէթլի օլաճաղընը, վէ Բօտէն էսրարը վագըայը ալիճէնապանէ պիր սուրէթ. տէ մէյտանա չըգարարագ, մէրգումըն պուղզ ու ատա. վէթինի կէօղէ ալտըրմըշ պուլընտըղընը տիւշիւնմէքտէ իտի: Մա մաֆիհ, պարիտանէ պիր սուրէթտէ քէլամա ա. ղազ իլէ:

— Մատամ.քի Գարտօվիւ չիֆթիլի միւտիրինէ արզ իթմէյէ մէմուր օլտըղընը թէքլիֆին պէօյլէ մուճիպի խէճալէթ վէ խայընանէ պիր շէյ օլտըղընը պիլիյօրտը. նըզ, նէ՞ իչուն պու մէմուրիյեթի տէրէօհտէ իթտինիզ:

Բօտէն. — (Քէտէրնաք պիր սապրսըզլըգլա.) Նէ ի. չուն մը. զիրա օ վագթ աբբայ տ'էկրինեիսինին ճաղիպէ. սինէ պիւս պիւթիւն մէֆթուն օլմըշ ըտըմ. մէրգումը խարիգ իւլ ատէ պիր զէքեայա մալիք վէ մէհարէթ վէ զէքեալէթտէ եէքթա պիր ատէմ զանն իտիյօրում. լա. քին տիւնեատա է՛ն թէհլիքէլի վէ է՛ն մուխաթարալը ատէմէրտէն պիրի օլտըղընը տահա իքի կիւնտէն պէ. ըու խապէր ալտըմ. Մէրգում. հասըլ օլաճագ նէթիճէ գուլլանըլան թէտպիրլէրի մէշրու վէ մաղուր կէօսթէրէ. ճէյինէ պէնի իգնա՝ իտէրէք, վիճտանըմա ղալէպէ իթ. միշ իտի. չուրասընը տախի իգրար իտէրիմ.քի, պէն քէնտի մագսատընը բէք կիւզէլ վէ բէք միւքէմմէլ զանն իտիյօրում. լաքին իքի կիւն էվվէլ խայընանէ պիր սու. ըթտէ ալտանմըշ օլտըղըմը անլատըմ. . . պիր երլտը. ըմ տարպէսի պէնի ույանտըրտը: (Պիր նէվ՝ մահճուպիյ. եէթլէ.) Լաքին, ըէճա իտէրիմ, ազիզէմ մատմուազէլ,

Գարտովիլ գօնադրնա վուգուի սէյահաթըմտան արթըզ պահս իթմէյէլիմ: Պէն պու իշտէ հէր նէ դատար ճահիլ վէ քէօր քէօրիւնէ պիր ալէթ հիւքմիւնտէ իտիմ իսէ տէ, պու իշի պէն քէնտիլիյիմտէն եարմըլըմ կիպի մահնու պիյիէթ վէ քէտէր տուլըյօրըմ. պու քէյֆիյիէթ պէնի էզիպ մահվ իտիյօր. թէքրար րէճա իտէրիմ, պու պահսը գարայալըմ տա սիգտէն, սիգճէ էհէմիյիէթի պուլընան խուսուսաթտան պահս իտէլիմ. զիրա, խալիս վէ շիֆա պախշ պիր հավայը թէնէֆֆիւսլէ ինսանըն կէօյսիւ ֆէրահլըգ, կէնիշիք քէսպ իթտիյի միսիլի, բուհ տախի էֆքեարը ալիճէնապանէ թէէսիրիլէ ֆէրահլըգ պուլըր:

Բօտէն խաթալարընը օգատար թապիի պիր սուրէթտէ իթիւրաֆ իտիյօր, օգատար հալիմ պիր լիսան գուլլանըյօր, վէ վազը օլան խաթալարընտան տօլայը օգատար սամիմանէ վէ խալիսանէ պիր սուրէթտէ նատիմ վէ բէշիման օլմուշ կէօրիւնիւյօր իտիքի, Ատրիէն՝ զաթէն բէք զիյատէ էսասիկիր օլմըշ օլմայան շիւպհէ վէ էմիյիէթ սիզլիյինին թէտրիճէն ազալտըղընը հըսս իտիպ, տաիմա Բօտէնին չէհրէսինի թէտգիգ իտէրէք տէտի քի:

— Տէմէք տիր քի բրէնս ճալմայը Գարտովիլ գօնադրնտա կէօրտիւնիւզ, էօյլէ մի:

Բօտէն. — Էվվէթ, մատմուաղէլ, հէմ բրէնս հագգընտաքի հիւննի թէվէճճիւհիւմ տէ պու գըսա միւլագաթտան պաշլատը պինաէն ալէյհ, պանա թէվտի իթմիշ օլտըղընըզ վազիֆէյի սօնուհա գատար իյֆա իտէճէյիմ. պու պապտէ միւսթէրիհ վէ մութմէին օլապիլիւսինիզ. պու մէքրուհ ֆէսատ տօլապընա սիզլին կիպի, մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը կիպի, բրէնս ճալմա տախի գուրպան կիթմէյէճէք տիր. լաքին պու ֆէսատ՝ միւմաիլէյհ բրէնս իլէ տէ խիթամ պուլմամըշ արր:

Ատրիէն. — Վա՛յ, պաշգալարընը՝ տա մը թէհտիտ իտիյօր:

Բօտէն . - Էվվէթ , մատմուռազէլ , ագրապանըզտան օլուպ նամուս վէ իսթիգամէթի քեամիլէսիյլէ միւսէլլէմ պուլընան Մ . Հարտի տախի՝ պու միրասա հիսսէտար օլտըղընտան , ալչագճա պիր խըյանէթէ գուրպան կիտէրէք Բարիստէն ուղագլաշտըրըլտը . նիհայէթ , պիշարէ պիր սէնաթ.քեար տախի , սէրվէթի մէգքիւրէյէ վարիս օլտըղը հալտէ , ուսթալըզլա գուրըլմըլ պիր տուղաղա տիւշէրէք , պօրճ իչուն հապսա աթտըրըլտը :

Ատրիէն . - Լաքին , մօսիէօ , պէնի տիւշարը տէհշէթ իտէն պու մէզմուս ֆէսթա քիմի՞ն մէնֆաաթը իչուն թէրթիպ օլունմըլ տըր :

Բօտէն . - Աբբայ տիկրինեխինն մէնֆաաթը իչուն :

Ատրիէն . - Աբբայ տիկրինեխինն մի , նա՞սըլ , նէ հագգլա , քէնտիսի վարի՞ս մի տիր :

Բօտէն . - Պու սիւալլէրինիդէ ճէվապ վէրմէք վէ իչի սիդէ էթրաֆլըճա անլաթմագ շիմտիլիք բէք ուզուն օլուր , մատմուռազէլ . պիր կիւն հէր շէյի անլաեաճագսընը . եալընըզ շուրասընա գանի օլմալըսընը քի , ֆամիլեանըզըն աբբայ տիկրինեխիտէն տահա ազղըն պիր տիւշմէնի եօգ տըր :

Ատրիէն . - (Սօն պիր շիւպհէսինի տահա իզալէ իթմէք իսթէյէրէք .) Տիւլէյինիզ , մօսիէօ , սիզին իլէ խալիսանէ գօնուշաճաղըմ : Թարաֆընըզտան կէօսթ էրիլմէքտէ օլան վէ ֆամիլեամըն պիլ ճիւմէ աղասընա շամիլ օլաճաղը պէտիհի պուլընան պու հիւսնիւ թէվէճճիւհ նէտէն իւճապ իտիյօր :

Բօտէն . - (Կիւլիւմէյէրէք .) Ա՛հ , ազիզէմ մատմուռազէլ , էկէր պունը սէօյլէյէճէք օլուրսամ , ե՛ա պէնի մահիթապա ալաճագ վէ եախօտ ֆիքրիմի անլաեամայաճագսընը . . . :

Ատրիէն . - Սէօյլէյինիզ , ըէճա իտէրիմ , նէ՛ պէնտէն վէ նէ՛ տէ քէնտիլիզտէն շիւպհէ իթմէյինիզ :

Բօտեն . - Բէք է յի , հագգընըգտա թէվէճճիւհ վէ
ֆէտաքեարլըգ կէօձթէրմէքլիյիմին սէպէպի շու տըր քի ,
սիգ ալիճէնապ պիր գալպէ , եիւքսէք պիր ֆիքրէ վէ միւս-
թագիլլ վէ մաղրուր պիր թապիաթա մալիք սինիգ . . . :
Պիր տէֆա սիգէ կէօնիւլ պաղլատըգտան ճօնրա , բէք զի-
յաճէ չէֆգաթ ու մէրհամէթէ շայէսթէ օլան ագրապա-
նըգա եւարը գայտսըգճա տալրանապիլիր մի իտիմ : խայր ,
զիրա անլէրէ իըտմէթ իթմէք՝ սիգէ խըտմէթ իթմէք տէ-
մէք օլտըղընը անլատըմ :

Ատրիէն . - Բէք է յի . ֆարղ իտէլիւմ քի պանա խի-
թապ իթտիյինիգ միւտահէնէքեարի սիթայըչլարա պէնի
շայէսթէ կէօրիւյօրտընըգ՝ գալպիմի , ֆիքրիմի , թապի-
աթըմը նա՝ սըլ մուհաքէմէ իտէպիլտինիգ :

Բօտեն . - Օնու տա սէօլէյէճէյիւմ , սէվկիլի մատ-
մուազէլ . լաքին էվվէլա սիգէ պիր շէյ տահա իթի-
րաֆ իթմէքլիլիւմ լազըմ կէլիրքի , պունտան տօլայը տա-
խի պէօիւք պիր մահճուպիյէթ հըսս իտիյօրըմ . . . : Սիգ
պու էվմաֆը հայրէթպախշա իլէ մութասըֆ օլմազսա իս-
տինիգ պիլէ , պու խանէտէ հապս իտիլմէնիգտէն պէրու
չէքտիյինիգ էզա վէ ճէֆա՝ հէր եիւրէք սահիպի ատէ-
մին հիւսնի թէվէճճիւհինէ մազհար օլմանըգա քիֆայէթ
իթմէք մի իտի :

Ատրիէն . - Օլապիլիր , էֆէնտիմ :

Բօտեն . - Իթէ հագգընըգտա հըսս իթտիլիւմ թէ-
վէճճիւհ վէ ըիգգաթըն սէպէպինի պու սուրէթլէ իյ-
զահ իտէպիլիրիւմ . պունընլա պէրապէր , պէն տէ իգ-
րաբ իտիլիւմ քի , պու սէպէպ պէնճէ քեաֆի սայըլամազ
ըտը , էկէր սիգ սատէճէ պիր մատմուազէլ տը Գարտօ-
վիլ , եանի զէնկին , ալիճէնապ վէ զայէթ տիւպէր պիր
գըզըղազ օլսա իտինիգ , տիւչար օլտըղընըգ ֆէլաքէթ
չիճպհէսիլ հըսսը մէրհամէթ վէ չէֆգաթըմը թահրիք ի-
տէր իտի . լաքին օ վագթ պէն քէնտի քէնտիմէ . « Պու

զափալը գըզըղազըն հայր էսէֆէ շայան տըր . լաքին պէն՝ ֆագըր պիր ատէմ՝ օլտըղըմտան , նէ՝ եարապիրի-րիմ , էլիմտէն նէ՝ կէլիր : Պէնիմ եէկեանէ չարէի թէտյ-եիւշիւմ՝ արբայ տ'էկրինեինին իշինտէ սըրը քեաթիպ-լիք մէմուրիյեէթի տիր . էվիէլա անընլա պօզուշմագ լըզըմ կէլէճէք տիր : Օ ֆէվգ էլ ատէ սահիպի նուֆուզ վէ իգթիտար տըր . պէն իսէ հիշ մէսապէսինտէ օլտըղըմ-տան , անա գարշը ճէնքլէշմէք՝ օ պէտպախթ գըզըղա-զը գուրթարմագ իւմիտի օլմագսըզըն քէնտիմի թէհիքէ-յէ աթմագ տէմէք օլաճագ տըր » տէր իտիմ . հալ պու-քի , սիզին նա՛սըլ պիր 'մախլուգ օլտըղընըզը պիլտիյիմ՝ ճիհէթլէ , շու հալը ֆագրիշթիմալըմտա պիլէ թէհամմիւլ իտէմէյերէք , քէնտի քէնտիմէ տէտիմ՝ քի . « Խա՛յր խն՛յր , պին տէֆա խպյր . . . պէօյլէ միւքէմմէլ պիր գէքեա , պէօյլէ ալիճէնապ պիր գալպ մէքրուհ պիր ֆէսատ տօ-լապընա գուրպան կիտէմէզ . . . Դավղա էսնասընտա պիլքի տէ մահվ օլուպ պիթէճէյիմ . լաքին հիշ օլմագսա ճէնքլէշմէք թէճրիւպէսինտէ պուլընմըշ օլուրըմա՛ » :

Բօտէնին շու սօն սէօզլէրինտէ նէ՝ գատար գուրնագ-լըգ , գուվվէթ վէ չիտտէթլէ տուրմուշ օլտըղընը թա-րիֆ իթմէք գապիլ օլամազ . էքսէր տէֆա չիրքին վէ պէտչէհրէ ատէմլէրէ վագըր օլտըղը իւզրէ , պունլար քէնտի չիրքինլիքլէրինի ունութտըրմագա մուվաֆֆագ օլ-տըզլարը գէման՝ պիզզաթ պո՛ւ չիրքինլիք գարշըտագի-լէրի իշոււն շէֆգաթ վէ թէվէճճիւհի ճալիպ օլուր . ին-ստն քէնտի քէնտինէ . « Եազը՛ք քի պէօյլէ պիր ֆիքր , պէօյլէ պիր ըուհ՝ պու պիչիմնիզ պէտէնտէ սաքին օ-լույօր » տէր , վէ պու հալը զըտտիյէթիշթիմալ տէն տօ-լայը միւթէէոսիր վէ հաթթա մուզտարըպ օլուր : Իշթէ մատմուագէլ աը Դարտօվիլ տախի Բօտէն հագգընտա այնը հալէ տիւշար օլմագա պաշլամըշ ըտը . զիրա մէր-գոււմ տօգթէօր Պալէնիէ իլէ նէ՝ գատար վահշիյանէ

վէ քիւսթախանէ պիր սուրէթտէ հարէքէթ իթմիշ իսէ , քէնտիսիլէտէ օ գատար սատէ վէ մուշփիգանէ մուամէլէ տէ պուլընըյօրտը : Մատմուլազէլին մէրագընը թահրիք իտէն պիր շէյ վար ըսա , օ տա՛ Րօտէնին քէնտիսինէ կէօս- թէրտիյի թէվէճճիւհ վէ ֆէտաքեարլըղըն նէտէ՛ն բէյտա օլմըշ իտույինի անլամագտան իպարէթ օլմաղլա , Ժէ- զիւիթէ տէօնիւպ տէտի քի .

— Վագը օլան սայղըսըզճա մէրագըմտան տօլայը աֆվընըղը տիլէրիմ . . . լաքին շոճրասընը անլամագ իս- թէր իտիմ քի . . . :

Րօտէն . - (Մատմուլազէլին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Սի- զին աշվալինիզէ նէ սուրէթլէ վագըֆ օլմըշ օլտըղըմը ան- լամագ իսթ իյօրսընըղ , նէյի՛լ մի . . . : Ա՛հ , ազիզէմ մատմուլազէլ , պուլնտան տահա ապտէ պիր շէյ օլամազ- իքի քէլիմէ իլէ վուգուաթը սիզէ նագլ իտէյիմ . աբբայ տ՛իկրինեի պանա պիր եագը մաքինասը , գապա , տիլսիզ վէ քէօր պիր ալէթ նազարըյլա պագար ըտը . . . :

Ատրիէն . - Պէն Մ . տ՛իկրինեիյի զէքի պիր ատէմ զանն իտէր իտիմ :

Րօտէն . - Հագգընըղ վար տըր , ազիզէմ մատմու- ղէլ . . . էմնայը կէօրիւմէտիք վէ իշիտիւմէտիք պիր ֆէ- ըասէթ ու զէքեալէթէ մայիք տիր . . . լաքին պէն քէն- տիմի զայէթ սատէտիլ վէ սաֆտէրուն կէօսթէրէրէք քէն- տիսինի ալտաթըր ըտըմ . ֆագաթ պու սէօզլէրիմտէն զանն իթմէյինիզ քի սաթթէքեարլըղ վէ մուրայիլիք իտէր ի- տիմ . . . խա՛յր . . . պէնիմ տաթի քէնտի հալիմէ կէօրէ քիպը ու զուրուրըմ վար տըր . . . պէնիմ քիպը ու զու- րուրըմ իսէ՛ պուլընտըղըմ հալ ու վագիյէթ նէ՛ գատար հագիրանէ օլուրսա օլսուն , անըն ֆէվզինտէ կէօրիւնմէմէք- տէն իպարէթ տիր : Պունըն սէպէպի տէ շու տըր քի , ալիլըլէրիմ նէ՛ գատար միւթէքէպպիր օլուրլարսա օլսուն- լար , քէնտի քէնտիմէ . « Պունլար պէնիմ գըյմէթի զա-

թիւէմի պիւլմէզլէր . իմտի պանա տէյիլ . մէվզը վէ վա-
զիյէթիմին քիւչիւքիւյիւնէ խօր պագարլար . . . » տէ-
րիմ : Պունտան իքի շէյ գազանըրմ . հէմ իզզէթի նէֆ-
սիմ (անձնասիրութիւն) ճէրիհատար օլմագտան պէրի գա-
լըր վէ հէմ տէ հիչ քիմնէ հագգընտա պուզղ ու առա-
վէթ բէյտա իթմէյէ վէսիլէ պուլմամ :

Ատրիէն . - (Րօտէնին զարապէթի ֆիքրինտէն կիթ-
տիքճէ միւթէաճճիպ օլարագ .) Էվվէ'թ , պու թարզ քիպը
ու զուրուրը պէն տէ թագտիր իտէրիմ :

Րօտէն . - Շիմտի սիզէ այիտ օլան պահսա կէլէլիմ ,
ազիզէմ մատմուլազէլ : Շուպաթըն օն իւչիւնճիւ կիւնիւն-
տէն պիւ կիւն էվվէլ . Մ . աբբայ տ'էկրիննի մուխթասա-
րէն զապթ իտիլմիշ օլարագ պանա պիր քեաղըրա վէրիպ
տէտի քի . « Պու իսթիճվապնամէյի պէյազ իտինիզ վէ
պու քեաղըրտ , տօգթէօր Պալէնիէնին լաբօրթօսը իւզէ-
րինէ մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին շուուրը՝ թիմար-
խանէյէ նագլընը իճապ իթտիրէճէք տէրէճէտէ խալէլ-
բէզիր օլմըշ իտույինի պէյան իտէն ֆամիլեա մէճլիսի-
նին գարարը վագըրնա թագվիյէթ վէրտիյինի տէ իլավէ
իտինիզ . . . : »

Ատրիէն . - (Միւքէտտէրանէ .) Էվվէ'թ , խալամ մա-
տամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ ուզուն պիր մուհալէրէտէ պու-
լունտըմ . իշթէ պու մուհալէրէյի պէնիմ խապէրիմ օլ-
մագսըզըն գալէմէ ալմըշլար :

Րօտէն . - Իսթիսար սուրէթիյլէ զապթ իտիլմիշ օլան
պու իսթիճվապնամէյի էլիմէ ալտըմ , վէ պէյազ իթմէյէ
պաշլատըմ . լաքին օն սաթըր եաղար եազմազ , տիւչարը
թէաճճիւպ օլուպ գալտըմ . բույս' մը կէօրիւյօրմ , ույա-
նըգ մըյըմ , պիլմէյօրտուլմ . քէնաի քէնտիմէ . « Նէ , տի-
վանէ' մի , մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ տիվանէ' մի իմիշ . . .
լաքին տիվանէ օնլար տըրքի պէօյլէ ալադճա պիր եա-
լան իճառընա ճէսարէթ իտիյօրլար . . . » տէտիմ : Մէրա .

գըմ կիթտիքճէ արթարագ , քեաղըտը օգուճագտա տէ-
վամ խտիպ պիթիրտիմ : Մ՛հ , մատմուաղէլ , օվագթ տիւ-
չար օլտըղըմ հալի թարիֆ խտէմէմ . գալպիմտէ ճէվէ-
լան իտէն տուլղուլար ըիգգաթ , մէսէրրէթ վէ մէֆթու-
նիյեէթտէն իպարէթ իտի . . . :

Ատրիէն . - Լաքին , մօսիէօ . . . :

Բօտէն . - Էվվէթ , ազիղէմ մատմուաղէլ , մէֆթու-
նիյեէթ . . . Լաքին պու քէլիմէ մահճուպիյէթինիղի ճէրի-
հատար իթմէսին . շուրասընը պլրմէլիսինիղ քի քէմալը սէր-
պէսթի իլէ խալանըղա արղ իթտիյինիղ օ եէնի , սէրպէս-
թանէ վէ ճէսուրանէ էֆքեարլար՝ սիղին խապէրինիղ օլ-
մագսըզըն պաչգա պիր ատէմլին տախի էֆքեարընա թէ-
մամըլա թէվաֆուգ իտիյօր քի , պու ատէմ հագգընտա
մուախիսարէն մուշֆիգանէ պիր հիւրմէթ վէ ըիայէթ կէօս-
թէրէճէք սինիղ տիր :

Ատրիէն . - (Բէյ տէր բէյ մէրագը արթարագ .) Քիմ
տէ՛ն պահս իտիյօրսընըղ , մօսիէօ :

Բօտէն . - (Պիր տագըգա գատար թէրէտտիւտ կէօս-
թէրտիքտէն սօնրա , ճէվապէն .) Խա՛յր , խա՛յր . . . պունը
շիմտիտէն խապէր վէրմէք ֆախտէսիղ տիր . եալընըղ շու-
գատարընը սէօյլէյէպիլիլիմ քի , մէղքիւր իսթիճվապնա-
մէնին գրաաթը խիթամ պուլուր պուլմաղ , հագգընըղտա
եանըլմըղ օլտըղընտան տօլայը քէնտիսինի իգնա վէ իս-
քեաթ իթմէք իւղրէ տէրհալ աբբայ տ՛էկրինեինին նէզ-
տինէ գօշտում . . . Լաքին քէնտիսինի կէօրմէք գապիլ օլա-
մատը . . . : Տիւն սապահ միւլահաղաի մախսուսէմի քէն-
տիսինէ աչըգտան աչըղա պէյան իյլէտիմ . մէրգում եա-
լընըղ պիր շէյտէն , եանի պէնիմ տախի միւլահաղայա իգ-
թիաարըմ պուլընտըղընտան թէաճճիւպ իտէրէք , պիւ-
թիւն իպրամըլարմը թահգիւրամիղ պիր սիւքիւթլէ գապուլ
իյլէտի : Քէնտիսինի պէլքի ալտաթմըչլար տէյու զանն ի-
տէրէք , եէնիտէն իպրամ վէ ըսրար իյլէտիմ . Լաքին օ

գատար սայ ու ղայրէթիմ պօշա չըգտը : Նիհայէթ ճէտ-
տինիզին վասիյէթնամէսի օգունածագ օշան խանէյէ պիր-
լիքտէ կիթմէքլիյիմի էմրի իյլէտի : Մէրգում պասիրէթիմի
էօյլէ պիր պաղլամըշ ըտըքի , կէօզլէրիմի աչապիլմէք ի-
չուն ասքէրին , օղլունըն վէ մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինին
արգատան արգայա օրայա կէլմէլէրի լազըմ օլտու . . . :
Ոնլէրին կէօսթէրտիքլէրի հիտտէթ վէ դաղապ միւտտէ-
թի մէտիտէտէն պէրու պիր մէհարէթի միւտհիշէ իլէ գու-
րըլան պու ֆէսատ տօլսպընըն նասըլ շէյ օլտըզընը նա-
զարըմտա իսպաթ իյլէտի : Օ դէման սիղի տիվանէ տէյու-
պու խանէտէ նէ՞ իչուն հասյս իթմիշ օլտըզլարընը վէ մա-
րէշալ Սիմոնըն գըղլարընը նէ՞ մագսատլա մանասթըրա
նագլ իթտիրմիշ պուլընտըզլարընը տնլատըմ . օ սըրատա
պին տիւրլու խաթըրէ դիհնիմի իսթիլա իյլէտի : Սու-
րէթինի ալմագ վէ եա կիզլի հուլուֆաթ իլէ եազմագ
իւզրէ պանա վէրիլմիշ օշան վէ մանալարընը օ վագթա
գատար անլայամատըղըմ պիր թագըմ մէքթուպ ֆըզ-
ըալարը , լայիհալար վէ սաիրէ պու մէքուհ հիլէ-
քեարլըղըն էսրարընը մէյտանա չըգարտը . իչին հէր պիր
քէօշէ պուճաղընա վագըֆ օլտում . լաքին պու ալչագ-
լըք իչինտէն տօլայը հըսս իթտիյիմ նէֆրէթ վէ տէհշէ-
թի օ մէճլիստէ օրթայա տէօքէճէք օլուրսամ , հէր շէյի
ղաիպ իտէճէյիմի տիւչիւնէրէք պէօյլէ պիր խաթատա
պուլունմատըմ : Պիլաքս հիլէ վէ գուրնաղլըգտան եա-
նա աբբայ տ'էկրինեի իլէ բէգապէթէ պիլէ պաշլատըմ .
քէնտիսինտէն տահա զիյատէ սէրվէթ պուտալասը իմի-
շիմ կիպի կէօրիւնտիւմ . հաթթա պու ճէսիմ միրաս պա-
նա ալիտ օլսա իտի , պէլքի պու գատար աճ կէօզլիւ-
լիւք վէ ինսաֆսըղըղք կէօսթէրէմէզ իտիմ : Իշթէ պու
թէտպիրի մահիրանէ սայէսինտէ , աբբայ տ'էկրինեի հիշ
պիր շէյտէն չիւպհէլէնմէտի , վէ Հիքմէթի Րապպանիյէ
իլէ հուսուլէ կէլէն պիր վագըաի զարիպէ սէպէպիլէ մի-

րասը մեղքիւր քէնտի էլինտէն գուրթուտընտան, պիր մէյուսիյեթի ազիմէ իլէ խանէտէն չըզըպ կիթտի. պէն իսէ թարիֆ օլունմազ պիր սէվինճ հըսս իտիյօրտում. զիւրա սիզի գուրթարմագ վէ սիզին ինթիգամընըզը ալմագ չարէսինի պուլմըշ ըտըմ, Տիւն ագչամ, միւթատըմ վէճհլէ գալգտըմ եազը օտամա կիթտիմ. աբբայ տ'էկրիննի օրատա պուլունմատըղընտան, միրասա միւթէալիգ օլան պիլ ճիւմլէ մուխապէրաթ վէ էվրագը սուհուլէթլէ կէօզտէն կէչիրիպ, պու պէօյիւք ֆէսատըն հէր պիր ճիհէթի. նի էլէ կէչիրտիմ . . . Մհ, մատմուազէլ, օ հալտէ էօյլէ սըրըլարա ալեհաճ օլտըմ քի, պու վէսիլէ օլմագսըղըն ասլա ալեհաճ օլամայաճագտըմ. օ զէմա՞ն էսրարը մէզ. քիւրէտէն տօլայը տիւչարը տէհչէթ օլտըմ գալտըմ:

Ատրիէն. - Նէ՞ կիպի սըրըլար, մօսիէօ:

Րօտէն. - Էվրագը մէզքիւրէ միյանընտա էօյլէ սըրըլար վար տըր քի, ալեհաճ օլանլար իչուն բէք զիյատէ տէհչէթէնկիզ տիր. իմտի բէճա իտէրիմ, աղիզէմ մատ. մուազէլ, պունլարըն տէրմիյանընա պէնի մէճպուր իթմէ. յինիզ. էվրագը մէզքիւրէնին մուայէնէսի էսնասընտա, սիզին վէ ագրապանըզ ալէյհիտէ ֆէվզ էլ ատէ պիր հըսսը մէնֆաաթբէրէսթանէ սաիգասըլա գուրըմըշ օլան ֆէսատ տօլապը պիւթիւն քէօչէ պուճաղը իլէ զասիր վէ նիւմոյան օլտու. պունըն իւզէրինէ, հագգընըզտա զաթէն հըսս իթմէքտէ օլտըղըմ թէվէճճիւհի ֆէվզ էլ ատէ պիր գաթ տահա արթտը վէ պու ճէհէն. նէմքեարի ֆէսատա գուրպան կիտէն տիկէր մասուլարը տախի աճըտըմ. Պինապէրին գուվլէթսիզիլիլիմէ պագմա. յարագ վէ հէր տիւրլիւ թէհլիքէյի կէօզէ ալտըրարագ աբբայ տ'էկրիննիին մապէսինի եըրթմաղա գարար վէրտիմ վէ ատալէթ հուզուրընտա տէրմիյան իտէճէյիմ սէօզլէրի իսպաթ վէ թէէեիտ իթմէք իչուն լազըմ կէլէն տէլա. յիւ վէ էմարաթը թօբլայըպ էֆքեար վէ միւլահազաթըմը

պէլլի իթմէքսիզին պու սապահ արբանըն էվինտէն տըշա-
րը չըգտըմ. զիրա էֆքեարըմը պիտիրէճէք օլսամ, պէլ-
քի պաղը թէտապիրի չէտիտէ իլէ պէնի ալըգոյապիլէճէ-
յինի տիւշիւնտիւմ. մա մաֆիհ, էվվէլճէ իսպարը քէյ-
ֆիյէթ իթմէքսիզին մէրգուլը բէնչէլ ատալէթէ թէսլիմ
իթմէք տէ ալշադլըգ տէմէք օլաճաղընտան, խանէսինտէն
չըգար չըգմաղ, քէնտի խայընլըգլարընը իսպաթ իտէ-
ճէք տէլայիլ վէ էմարաթը էլտէ իթմիշ օլտըղըմը, վէ
քէնտիսի իլէ նիզամը տաիրէսինտէ վէ ալըգտան ալըղա
ուղրաշաճաղըմը, քէնտիսինի հուզուրը ատալէթտէ իթ-
համ իտէճէյիմի վէ նէֆսինի միւտաֆաա իթմէյէ հա-
ղըրլանմասընը պիր մէքթուպլա իշար իյլէտիմ. պատէ-
հու պիր հաքիմէ միւրաճաաթ իթտիմ, վէ մալիւմինիզ
օլտըղը վէճհէ . . . :

Պու սըրատա օտա գաբուսը աչըլտը, վէ պէքճի
գատընլարընտան պիրի օտայա տուխուլ իլէ Բօտէնէ տէ-
տի քի .

— Պազսանըզ ա', մօսիէօ, սիզին վէ հաքիմ էֆէն-
տինին Պրիզ-Միշ սօգաղընա կէօնտէրտիյինիզ ատէմ ավ-
տէթ իյլէտի :

Բօտէն . - Մէքթուպլա պըրագմը՜ մը :

Գատըն . - Էվվէթ, անինտէ եօգարը կէօթիւրմիւշէր :

Բօտէն . - Բէք էյի . . . պիզի եալընըզ պըրագ :

Պէքճի գատըն տըշարը չըգտը :

8

ՀԻՒՍՆԻ ԹԵՎԷՃՃԻԷ

Մատմուհազէլ տը Գարտովիլին՝ Բօտէնին քէնտի հագ-
 գընտաքի սատագաթ վէ ֆէտաքեարլըղընրն խալիսանէ
 օլմասը խուսուսընտա հէնուզ պաղը չիւպհէլէրի գալմը
 ըսա պիլէ, զայէթ թապիի վէ իթիրազ գապուլ իթմէզ
 օլան միւլահազաթը աթիյէ իւզէրինէ անլէրին տախի մահվ
 ու զաիլ օլանաղը պէտիհի իտի. Բօտէն ամիրինին պիւ-
 թիւն հիլէ քեարլըզլարընը մէյտանա տէօքէրէք անը
 մահքէմէյէ թէսլիմ իթմէյէ գարար վերտիլի վէ պու իշտէ
 պիզզաթ մատմուհազէլ տը Գարտովիլտէն տահա իլէրիյէ
 վարտըղը հալտէ, աբբայ տէկրինեի իլէ մէրգում արա-
 սընտա էտնա մէրթէպէ պիր մուվաֆադաթը էֆքեարնա՝
 սըլ ֆարզ օլունապիլիր իտի: Ժեզլիւիթին պէօյլէ հարէ
 քէթ իթմէսինտէն նէ՝ կիպի կիզլի պիր մագաստ ումըլա-
 պիլիր իտի. օլսա օլսա, խըտէմաթը վագըասըյլա կէնճ
 գըղըն հիմայէ վէ մուավինէթինի իսթիհասալ իթմէք ար-
 զուսընտա պուլընաճագտը. լաքին պու զէհապա տա մա-
 հալ պըրագմամագ իշուն, պիր աղ էվվէլ տիւպէր, ասըլ-
 զատէ վէ գէնկին օլան մատմուհազէլ տը Գարտովիլէ տէ-
 յիլ, ալիճէնապ վէ սահիպի լութֆ ու միւրիւվվէթ օլան
 կէնճ գըզա ֆէտաքեարլըզ կէօսթէրմէքտէ օլտըղընը պէ-
 յան իլէ բրօթէսթօ իթմէմիշ մի իտի: Պունտան պաշգա,
 մէրգումըն տախի սէօյլէտիլի վէճհլէ, հանկը ատէմ՝ ին-
 սաֆսըզ օլմատըղը հալտէ, Ատրիէնին հալը էսէֆիլթի-
 մալինէ գարչը գայտսըզ տուրապիլիր իտի:

Մատմուհազէլ տը Գարտովիլին Բօտէն հագգընտաքի

հըսը շիւքրանիյէթինէ՝ մէրագ, թէաճճիւպ վէ թէվէճճիւհէ գարըըգ պիր տուլղու տախի մունզամմ օլմուշ ըտը. լաքին պու միսքին գըյաֆէթ ալթընտա մէսթուր պուլընան զէքեավէթի ֆէվգ էլ առէյի թագտիր իթմէքէ պէրապէր, զիհնինտէ պիրձէն պիրէ վէխիմ պիր շիւպհէ տողարագ.

— Մօսիէօ, պէն հիւրմէթ իթտիյիմ առէմէրէ՝ քէնտի հագգւարընտա զիհնիմտէ բէյտա օլան շիւպհէլէրի պէյանտէն կէրի տուրմամ. իսթէրիմ քի պու շիւպհէլէրտէն տօլայը քէնտիլէրինի աալիհէ չըգարսընլար վէ էկէր զաննըմտա խաթա իտիյօրսամ, խաթամը մազուր կէօրսիւնլէր. — տէտի:

Րօտէն թէաճճիւպլէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին եիւզիւնէ պագտը, վէ մէրգուլէյէ իյգա իթտիյի շիւպհէլէրի զիհնէն հիսապ իտիյօրմը կիպի, պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա տէտի քի.

— Ղալիպա քի Գարտօվիլ գօնաղընա վուգու պուլան սէյահաթըմը վէ ճէսուր վէ միւհթէրէմ միւտիրինի. զէ արզ իթտիյիմ թէքլիֆլէրի տէրխաթըր իտիյօրսընը... լաքին, ազիզէմ մատմուազէլ, պէն...:

Ատրիէն. — (Րօտէնին աէօղիւնիւ քէսէրէք.) Խայր, էֆէնտիմ, խա՛յր... սիզ անլէրի քէնտիլիյինիգտէն իգրար իթտինիզ, վէ սիզին Մ. տ'էկրինսի հագգընտա քէօր քէօրիւնէ պիր իթիմատընըզ պուլընաղընտան, նէզաքէթի գալպ աահապընճա մէքրուհ վէ մէզմուլմ օլան պու թալիմաթ վէ էվամիրի մաքինավարի պիր իթաաթլա իճրա իթմիշ օլտըղընըզ պէտիհի տիր. լաքին հոսըլ օլուպ տա գապիլի ինքեար օլմայան լիյագաթ վէ էհիյէթինիղլէ պէրապէր պու գատար վազթ մէրգուլմ նէզտինտէ պէօյլէ հագիր պիր մէմուրիյեթիտէ պուլընմըշ ոընըզ:

Րօտէն. — (Կիւլիւմնէյէրէք.) Հագգընըզ վար, ազիզէմ մատմուազէլ. ֆիլ հագըգա պու մատտէ սիլի թէաճճիւպ.

ճիւղատէ պըրագապիւր . զիրա ազ չոգ լիյագաթ վէ էհ-
լիյեթ սահիպի պուլընան պիր առէմ՝ ուղուն միւտտէթ
քիւչիւք վէ հագիրանէ պիր մէմուրիյեթտէ տուրաճագ
օլուրսա մութլագա պիր սուի հալի , ֆէնա վէ ալչագճա
պիր գապահաթը պուլընմասը լազըմ կէլիր . . . :

Ատրիէն . - Պու տէտիյինիզ՝ ումուսիյեթ իթիպա-
րըյլա սողրու տըր :

Բօտէն . - Պէնիմ իչուն խուսուսիյեթ իթիպարըյլա
տա սողրու տըր :

Ատրիէն . - Տէմէք օլըյօր քի , իգրար իտիյօրսը-
նըզ . . . :

Բօտէն . - Էվվէթ , ֆէնա պիր գապահաթըմ պու-
լընաըզընը իգրար իտէրիմ . գըրգ սէնէտէն պերու հալի-
մէ միւնասիպ պիր մէվգըյէ վասըլ օլմագըզ իհթիմալա-
թընը հէք պու գապահաթ ուղուրընտա ֆէտա իթմիչիմ
տիր :

Ատրիէն . - Պու գապահաթընըզ նէ իմիչ պագա-
լըմ :

Բօտէն . - Մատամ քի պէօյլէ պիր իթիրաֆտա պու-
լընմագ լազըմ կէլիյօր , պու գապահաթըմ թէնպէլիք
օլտըզընը իգրար իտէրիմ . . . Էվվէթ , թէնպէլիք տիր . . .
հէր տիւրլիւ զայրէթի ֆիքրիյէտէն , մէսուլիյեթի մա-
նէվիյեթէտն վէ թէչէպպիւստէն նէֆրէթ իթմէք տիր :
Արբայ տիկրինեինին պանա վէրտիյի պին իքի եիւզ ֆը-
րանք սէնէվի իրատլա տիւնեանըն էն՝ մէսուտ պիր առէ-
մի կիպի եաշար ըտըմ . ըէնտիսինին նէճապէթի էֆքեար
վէ ֆէրասէթ ու իսթիգամէթինէ իթիմատըմ վար ըտը-
անըն էֆքեար վէ տիլիսհը պէնիմ էֆքեար վէ տիլիա-
հըմ կիպի իտի : Խիւմի պիթիրիր պիթիրմէզ , օտամա չէքի-
լիր , սօպամը եագար վէ պազը քէօքլէր իլէ գարնըմը
սօյուրուր ըտըմ . պատէհու , ֆէյլէսօֆլըղա տաիր մէճ-
հուլ պիր քիթապ ալարագ միւլահազաթ տէրեասընա

տալար, վէ ֆիբրիմին սէրպէսթ սէրպէսթ տէվէրանընա մէյտան վէրիր իտիմ. ֆիբրիմ տալի պիւթիւն կիւն զպպթ ու թագեիգ լաթընա պուլունտըղընտան, պու սէրպէսթլիյի կէօրիւնճէ, պէնի էն լաթիֆ միւլահաղաթ վէ փալալաթա սէվգ իտէր իտի: Օ զէման զիհնիմ պիթ թագըմ էֆրեարը քիւսթալսունէ իլէ պիլմէմ նէրէյէ գա- տար սիւրիւքլէնիպ կիտէրէք, կէրէք էֆէնտիմէ վէ կէրէք տիւնհանըն էն պէօյիւք էրպապը զէքեսընապ հիւքմ ի- տիյօրըմ զանն իտէր իտիմ: Պու սըթմապ ինչ փէօրթ սա- աթ գատար սիւրէր իտի: պատէհու թաթլը պիր ույգու չէքէր իտիմ: Հէր սապահ իրթէնի կիւնքի էքմէյիմտէն էմին օլարագ վէ միւնթագ պէլ հագգընտա հիւ պիր էնտիլէ իթմէյէրէք, սէվիննէ իշիմէ կիտէր, ազա գանաաթ իտէր, կէճէնին պիւքիւնէթի արասընտաքի մահղուղիյեթլէրէ պէքլէր, վէ բուհարղ պիր մաքինա կիպի քեսղըտլարը գարալատըղըմ զէման, քէնտի քէնտիմէ. « Վադըա պու հալտէ պուլունույօրըմ ամմա, էկէր իսթէսէ՝ իտիմ. . . » տէր իտիմ:

Ատրիէն. - (Բօտէնին էֆրեարը ֆէյլէսօֆանէսինտէն բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլարագ.) Շիւպհէսիլ. . . սիլ տէ պաշգարարը կիպի եիւքսէք պիր մէվգըյա վասըլ օ- լապիլիր իտինիլ:

Բօտէն. - Էվվէթ . . . վասըլ օլապիլիր իտիմ. . . լաքին մուգթէտիր օլտըղըմ հալտէ, վասըլ օլմագ նէյէ՝ եարար ճՇուրասընը պիլմէլիսինիլ քի պիր տէրէճէյէ գա- տար սահիպի լիյագաթ վէ էհլիյեթլ օլան ատէմլէրի ա- վամըն մուհաքէմէսինտէն եիւքսէք թուլման չէյ՝ անլէ- րին չօք տէֆա « էկէր իսթէսէ՝ իտիմ » տէմէքլէ իքթիֆա իթմէլէրի տիր:

Ատրիէն. - Լաքին հայաթըն լէզայիլինէ բէք տէ օ գատար էհէմմիյէթ վէրմէքսիլին, սաատէթի հալին պիր տէրէճէսի վար տըր քի, ինսան եաշընը ալարքճա անրն

իհիթիյանընդհարս իտէր . զարիպա սիղ պուռնտան Կա ֆէ-
րաղէթ իթմիչսինիղ տիր : (Գուրնաղճասընա կիւրիւմէյէրէք .) Աւ-
տանըյծորսընըլ , մատմուաղէլ . պէն սոն տէրէճէ թէնբէր-
վէր իՄ . պանա հէր հալտէ էյի պիր րուպա . էյի պիր
սոպա , էյի պիր տէօշէք , էյի պիր բարչա էքմէք , օրթա-
սը թուգ ըլա տօլարըրըմըլ էյի վէ քէսկին պիր թուրք .
էյի վէ պէրրազ սու լազըմ տըր . լաքին , միղաճ վէ մէ
զազըմ . հէր նէ՛ գառար գարըչըգ օլաա սալի . սէնէվի
պին իթի Թիւղ ֆրանգ պանա պօլ պօլ եէթիչիր վէ հաթ-
թա պիր աղ չէյ տէ արթըրապիլիյօրտում :

Ատրիէն . - (Պու առէմին զարապէթի հալինտէն . տօ-
լայը կիթտիքճէ մէրազը արթարազ , վէ մէրգոււմըն մէն .
ֆաաթտան ֆէրաղէթ իթմէսինի թէճրիւպէ փթմէք իս-
թէյէրէք .) Է . չիմտի մէմուրիյեթսիղ գալտըղընըլ
հալտէ , նէ՛ եաբաճագսընըլ . նա՛սըլ եաշայաճագսընըլ :

Բօտէն . - Իտարէ իլէ պիրիքտիրիլմիլ քիւչիւք պիր
քէսէմ վար տըրքի , արբայ տ'էկրինեինին գուրտըղը ֆէ-
տատըն պիւթիւն թէլլէրինի չէօղիւնճէյէ գատար պանա
էլվէրիր . քէնտիսինին հիլէքեարլըզլարընտալն ալտանտը-
ղըմ ճիհէթլէ , քէնտիմէ պու թարգիյէյի վէրմէյէ պօրճ-
լույըմ , վէ ումարըմ քի պու իշ իշուն իւշ տէօրթ կիւն
քիֆայէթ իպէճէք տիր : Օնտան սօնրա , քէնտի վիլայէ-
թիմտէ պիր րուսոււմաթ մուհառէպէճիսինին եանընտա
քիւչիւք պիր մէմուրիյեթ էլտէ իտէճէյիմ . տահա չօգ
վազթ օլմատը քի տօսթլարըմտան պիրի պանա պէօյլէ
պիր թէքիֆտէ պուլընտը . լաքին պու մէմուրիյեթ տա-
հա զիյատէ քեարլը օլմագլա պէրապէր , պէն արբայ
տ'էկրինեիյի թէրք իթմէք իսթէմէտիմ : Սէքիլ եիւղ ֆը-
րանք ըլա եէյէճէք վէ եաթաճագ եէր վէրիյօրլարա պիր
քէրրէ տիւչիւնիւնիւղ , մատմուաղէլ . . . Պէնիմ թապիա
թըմ պիր աղ վահչիճէ օլտըղընտան , եալընըլ եաշամա :

յը տահա զիյատէ թէրճին իտէրիմ լաքին ագճէյի զիյ
յատէճէ վէրաիքէրինտէն , պու քիւզիւք ույղունսըզըզա
զաթլանըըմ :

Բօքէկին էվ իտարէսինէ միւթէալիլիգ օլան պու մահ
րէմանէ "էօզլէրի վէ մէքրիւն եալանդարը սէօյլէր իքէն
կէօթէրտիյի սափտէրունլըը թարիֆ իթմէք միւթէրինսիդ
տիր . հաթթա պուներն թէէսիրիլլէ մատմաաղէլ չորս Դար
սօվիլին զիհնինսէքի սօն շիսպէէլէր տաիի մահվ դա զաիլ
օլտու , վէ քէմալը մէրագլա :

— Նէ Կէօյլէյօրսընըզ , մօսիէօ , իւշ տէօրթ կիւնէ
գատար Բաքիստէն միւթարագաթ մը իտէճէքօինիլ . Ե
տէտի :

Բօքէն , — Էօյլէ ումարմ , Եաղիլէմ մատմաաղէլ .
պու տա պիր գաշ ռէպէպլէրտէն իլէրի կէլիյօր . Ե . (Բիգ
դաթը գալպ իւն Ատրիէնէ պագարապ , վագուրանէ վէ
միւէսսիր պիր սուրէթտէ .) Լաքին պէնճէ գըյմէթ
տար պիր շէյ վար ըսա , օ տա՝ եալընըզ բրէնսէս տը
Սէն-Տիգիէ իլէ վագը օլան մուհապէրէնիլի օգոյարադ
սիլ եաշտա վէ սիլին մէվգըտա հիշ պիր գըզտա կէօ
րիւմէմիշ օլան գըյմէթի հագիդիլէնիլի քէշֆ իթմիշ օլ
տըղըմը անլամըշ օլաըղընըզա տաիր գանաաթը վիճտանըպ
մը պէրապէր կէօթիւրմէք խուսուսը տըր :

Ատրիէն , — (Թէպէսսիւմ իտէրէք) Եճէ մօսիէօ ,
ֆիքրինիլին էիւքսէրիլի հագղընտա պիր աղ էվլէլ պաաթ
իլլէտիլիմ խալիսանէ սիթայըշլարը պու գատար երքէն
տէն պանա իյատէ իթմէյինիլ . պէն պու պապտէ նան
քէօրիւք իթմէնիլի տահա զիյատէ թէրճին իտէրիմ :

Բօտէն , — Պէն սիլէ միւտահէնէ իթմէյօրմ , մատ
մուաղէլ . հէմ միւտահէնէ նէյէ եարար . պիր տահա
պիրի պիրիմիլի կէօրէմէյէճէյիլ : Խա՛յր , պէն սիլէ միւ
տահէնէ իթմէյօրմ . զիրա սիլին նասըլ պիր մախ
լուգ օլաըղընըզ անլամըշլարը : հէքսի պուներն իպա

րէթ Թիր . սիզճէ զարիպ կէզրիւնէճէք պիր նօզթա վար
ըսա , օ տա՛ խալանըղլա վազը Բլան մուհավճրէնիզի օ-
գույարագ հագգընըզտա բէյտա իթմիշ օլտըղըմ էֆ-
քեարըն սիզի կէօրմէքէ պիւս պիւթիւն միւքէմմէլլէշմիշ
օլմազը տըր . իշթէ թապիաթընըզըն չիմտիյէ գատաւ
պէնճէ մէճհուլ օլան պազը ճիհէթլէրի չիմտի ինտիմաէ
պիւս պիւթիւն աշիքեարէ չըգմըշ տըր :

Ատրիէն . - Հագգըգաթէն սիզ կիթտիքճէ պէնի թէ-
աճճիւպտէ պըրագըլյօրսընըզ :

Բօտէն . - Նէ՛ եարայըմ , մատմուազէլ , հագգընըզտա
տէրքեար օլան հըսսիյեաթը գալպիմի աչըգտան աչըգա
պէյան իտիյօրըմ . կիւզէլ վէ խայըրլը շէյլէրէ կէօս-
թէրտիյինիզ մուհապպէթի ֆէվզ էլ ատէյի , զէվգիյա-
թը ճիսմանիյէ վէ նէֆսանիյէ հագգընտաքի ըիպէթի
տիհնտարանէնիզի , պիր ալէմի պալայա եէթիշմէք խու-
սուընտաքի շիտաթի մէյէլանընըզը , գատընըք մահ-
քիւմ օլտըզը պիր թագըմ էսիրանէ աաթէթլէրէ գարչը
կէօսթէրտիյինիզ հագարէթի ճէսուրանէյի չիմտի քեամի-
լէն թագտիր իտիյօրըմ . էվվէթ , ֆօտաւ , խօտպին վէ
իսթիհզայա շայէսթէ օլան աաթմլէրի մուհաքէմէ էմրինտէ
իպրազ իթտիյինիզ մազըուրիյեթի չիմտի տահա էյի
թագտիր իտէպիլիյօրըմ : Պու խօտպին աաթմլէրին էֆքեա-
րընա վէ քէնտի չիրքին թասվիրլէրինէ մուվաֆըգ սու-
րէթտէ եարմըշ օլտըզլարը դանոււն ահքեամընա նազա-
րէն՝ գատըն գըմը քէնտիլէրի իշոււն եարատըլմըշ պիր
մախլուգ տըրա Անլէրին զիւիւմիւնճէ , պայազը ճինստէն
օլան վէ ճանը պուլընտըղընա պիլէ գարտինալլար մէճլիսի
թաքաֆընտան իքի ըէյ իլէ անճագ գարար վէրիլմիշ պու-
լլնան պիր գատըն՝ չիւրիւմիւշ մահվ օլմուշ վէ օթուզ
եաշընտա իքէն իիսթիյարլամըշ օլան պու քիւլիւք պէյ-
զատէլէրտէն պիրինին խըտմէթքեարը օլաճագ օլուրսա ,
քէնտիսին պին գաթ վէսուտ վէ պախթիյար տատ իթմէլի

իմիշ. պու զարմար՝ հէր տիւրիւ սուի հալտէն օսանմըշ
օլտըգլարը ճիճէթլէ քխարապէ եիւզ թութարգլարը պիր
զէմանտա խթիրահաթ իթմէք իսթէյէրէք, հէնուզ եա-
շամաղա պաշլամագ արզուսընտա պնլինան պիշարէ գըզ-
լարլա էվլէնմէք սուրէթիյլէ հայաթլարընիս կիւզէլ պիր
խիթամ վիրմէք սէվտասընա տիւշէրլէր :

Մատմուազէլ տը Գարսովիլ՝ պու թէհլիքէլի ատէմի
միւտտէթի էօմիւնտէ իւք տէֆա օլարագ կէօրտիւյիւ ճի-
հէթլէ, մէրգուսըն քէնտի էֆքեար վէ միւլահազաթընա
թէմամըլա մուվաֆըգ սուրէթտէ իտարէի քէլամ իթ-
մէքտէ օլտըղընտան քօլայը թէնճճիւպ իթմէմիշ օլտա իւ-
տի, անըն շուհիմիյաթ նէվինտէն օլան սէօզլէրինէ գար-
շը կիւլէճէյի տէրքեար ըտը : Մէզպուրէ, նատիր իւլ էմ-
սալ պիր զէքեամվէթէ մալիք ժէզիւիթլէրտէն պիրինին
գարշըսընտա պաշլընտըղընը, վէ պու ժէզիւիթլէրին՝ բօ-
լիս խաֆիյէլէրինին մալիւմաթ վէ թէտապիրի իլէ պէրա-
պէն պիր իթիրպֆ բաբազընըն ֆէրասէթի ֆէվզ էլ ատէ-
սինէ մալիք օլտըգլարընը ունուպըյօր, վէ եա տահա
տօղըսը պիլմէյօրտու, ֆիլ հագըգա պուշլար էֆքեարը
շէյթանէթքեարանէ իլէ մութթասըֆ բաբազլար օթուպ,
Գիւվիէ պազը հայլանաթ գըրընթըլաբընտան պիր վիւ-
ճուտ թէշքիլ իթտիյի կիպի, պուշլար տախի պազը մա-
լիւմաթը խուսուսիյեէ, իթիրպֆլար վէ մէքթուպլար վա-
սըթասըլա պիր թապիաթ վիւճուտէ կէթիրիրլէր : Ատրի-
էն՝ Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսմէք շէօյլէ տուրսուն, հաթ-
թա պէօյիւք պիր մէրագլա տիւլէմէքտէ իտի :

Ժէզիւիթ իսէ՝ սէօզլէրինին հասըլ իթտիյի թէէսի-
րաթտան էմին օլարագ հիտտէթլի պիր թավը ըլա տէտի
քի :

— Խալանըզ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ իլէ արբայ տ'էկ-
րինի սիզէ տիվանէ նազարըլա պագըյօրլար ըտը գի-
րա սիզ պու զարմարըն իլէրիտէ պօյնընըգա կէքքէճէք :

լէրի պօյունորաղա դարչը ըսեան իտիյօր , վէ էսարէթին մուծիպի ար ու հիծապ օլան ֆէնալըգլարընտան նէֆրէթ իտէրէք , իսթիգլալիյէթին էվսաֆը մէշրուածը յլա մուսթաֆաիլ վէ հուրրիյեթին ֆէղայիլի նէճիպէսիլէ հիւրը օլմագ իսթէյօր իտինիզ :

Ատրիէն . - (Թէաճճիւպի բէյ տէր բէյ արթարագ) Լարին մօսիէօ , նաչըլ օլույօր տա պէնիմ էֆքեար վէ միւլահազաթըմ ձիզէ մալիւմ օլապիլիյօր :

Քօտէն . - Էվվէէն՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէ իլէ վագը օլան մուհավէրէնիզի օգուտագլըղըմ սայէսինտէ սիզի թէմամըյլա թանըրըմ . (Գուրնազճա պիր թարգտա Ատրիէնին եիւզիւնէ պագարագ .) Սանիյէն՝ էկէր պիմ թէսատիւֆ վէ ֆագաթ թէտապիրի մուսթէլիֆէ իլէ հէր իքիմիդ տէ այնը մագսատա խըտմէթ իտիյօրսագ , էֆքեար վէ միւլահազաթըմըղ նէ՝ իշուն այնը մէրքէզտէ օլմատըն :

Ատրիէն . - Տիքրինիզի անլայամայօրըմ . . . հանկը մագսատտան պահա իտիյօրսընըզ . . . :

Քօտէն . - Հէր եիւքսէք , ալիճէնապ վէ հուրրիյէթ բէրվէր ֆիքրին տաիմա թաագիպ իտէճէյի մագսատտան պահա իտիյօրըմ , մատմուաղէլ . պազըլարը սիզին կիպի հըս սիյետթը թապիյեթ սաիգասըյլա վէ ատէթա իյֆայա մէմուր օլտըգլարը վազիֆէի մուհիմմէյի թագտիր իթմէքսիզին պու մագսատտա տօղրու հարէքէթ իտէրլէր . մէսէլա՝ սիզ էն զիյատէ ինճէ հուզուզաթլա մալամալ օլտըղընըզ վէ հըսսիյետթընըզ մահզուզ իտէն հէր տիւրիւ թէլէզզիւզաթլա մուհաթ պուլընտըղընըզ զէման մահզա կիւզէլ օլան չէյին ճաղիպէսինէ վէ հուզուզաթ իհթիյաճընա՝ մը թապի օլույօրսընըզ զաննընտասընըզ . խա՛յր , մատմուաղէլ , խա՛յր . զիրա օ հալտէ օիզ մահզա նաթէմամ վէ խօտքէրէսթ պիր մախլուզ , զայէթ ինճէ պիր միզաճ սահիպի պիր խօտպին օլաճագտընըզ . հալ

պուրի սիզ հաշտա պիր կէնճ իշուն պու հալ բէք մէք-
րուն պիր շէյ օլուր , ազիզէմ մապմուազէլ :

Ատրիէն . - (Իսթէմէյէքէք Բօտէնին հիւքմիւնէ մաղ-
լուպ օլմաղա պաշլամըշ օլտըղընտան , ըզտըրապը դալպ
իլէ .) Լաքին , մօսիէօ , պու մուհաքէմէի շէտիաէնիզ պէ-
նիմ հագգըմտա՝ մը վագը օլույօր :

Բօտէն . - Էկէր սիզ սալթանաթը՝ սալթանաթ իշուն
սէվմիշ օլսա իտինիզ , շիւպհէսիզ քի հագգընքզտա պէօյ-
լէ պիր մուհաքէմէտէ պուլունապիլիր իտիմ . Լաքին ,
խայր , սիզ պաշգա պիր տույղու իլէ մութթասըֆ սընըզ .
մէրամըմը ազաճըգ իյզահ իտէյիմ . պու հուզուզաթըն
իհթիյաճաթընը տաիմա հըսս իթտիյինիզ ճիհէթլէ , ան-
լէրին գըյմէթ վէ ֆըզպանընը տա հէր քէստէն զիյատէ
հըսս իտէրսինիզ , տէյիլ մի :

Ատրիէն . - (Քէմալը տըգգաթ վէ մէրագլա .) Էվ-
վէթ , տօղրու աըր :

Բօտէն . - Փագըր , մէճհուլ վէ ֆագաթ չալըչգան
օլտըղլարը հալտէ տաթաթ վէ թէճէմմիւլաթընըզա այիտ
ասարը նէֆիսէյի իմալ իտէն սէնաաթ.քեարլար զաթէն
նագարը շիւքրան վէ թէվէճճիւհինիզի ճէլպ իթմիշէր
տիր , տէյիլ մի :

Ատրիէն . - (Հըսսիյետաթընըն պու գատար միւքէմմէ-
լէն թագտիր վէ եա քէշֆ իտիլտիյինտէն տօլայը կիթ-
տիքճէ հայրան օլարագ .) Էվվէթ , հաթթա պու շիւքրա-
նիյէթ վէ թէվէճճիւհ գալպիմտէ օ տէրէճէ քէօքլէշմիշ
տիր քի , պիր կիւն գույումճըլըգ սէնաաթընըն ասարը
նատիրէսինտէն մատուտ օլան պիր գապ իւղէրինէ՝ սա-
թանըն իսմի եէրինէ եաբանըն իսմինի հէքք իթտիրտիմ .
պու էսէրի նէֆիսին եաբըճըսը՝ օ վագթա գատար մէճ-
հուլ վէ ֆագըր պիր սէնաաթ.քեար իքէն , անտէն սօնրա
քէնտի շանընա լայըգ պիր մէվգը իհրազ իյլէտի :

Բօտէն . - Կէօրիւյօրսընըզ ա՛ , քէշֆիյաթըմուա խա-

Թա ի թ մէ մի իմ տիր . հուզուզած վէ զէվգիյաթա օլան
 րադպէթինիզ՝ անլէքի տիգէ թէտարիւր իտէն էշխաս հազ-
 գընտա սիդի միւթէշիքքիւր վէ միննէթ քեւար իտիյօր , ֆա-
 գաթ հէքօր պոլնտան իպարէթ տէյիլ տիր . պէն պաշ-
 գալարլնտան նէ՝ էյի վէ նէ՝ տէ քէսթիւ տէյիլ ինէմ տէյ
 պանա աւլա քէտէրի մուճիպ օլամայան պիր թնգըմ
 մահրուսիյեթէթլէրինտէն սիդին գատար միւթէէստիր օլմամ .
 սիգ իսէ տառտէթի հալ իյինտէ ետշամաղա ավլըմըլ օլ-
 տըղընըվտան , պիր պէտաթախթըն հալինէ շիւպհէ եօգ քի
 հէր քէստէն զիյափէ մէրհամէթ իտէրսինիզ . հաթթա սէ-
 ֆալէթտէն օ գատար քէտէր տույարալընըզ քի , անա
 տիւշար օլան պիշարէկեանա աճըյքա իմտատ իթմէմէք
 սիգճէ գապիլ օլամազ :

Ատրիէն . - (Բօտէնին մէնհուս ճազիպէսինէ մէֆ-
 թուն օլմաղա պաշլատըղընը հըսս իտէրէք .) Ֆիլ հագը-
 գա սիդի տինլէտիքճէ , մատամ տը Սէն-Տիգիէ իլէ արբայ
 տէկրիննինին քէմալը շիտէթէ մուախազա իթմիշ օլտըգ-
 լարը եֆքեարըմը պէնտէն պին գաթ կիւզէլ միւտաֆաա
 իթմէքտէ օլտըղընըզա գանաաթ հասըլ իտիյօրում : Մհ
 սէօյլէյինիզ , էֆէնտիմ , սէօյլէյինիզ . . . սիդի նէ գատար
 մահղուզիյէթ , նէ՝ գատար իֆթիլալ իլէ տինլէմէքտէ
 օլտըղըմը թարիֆ իտէմէմ :

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , Ատրիէն հէյէ-
 ճանառ ուղթամըլ վէ կէօզլէրինի քէմալը թէվէճճիւհ վէ
 մէրազլա Բօտէնէ աթֆ իթմիշ օլտըղը հալտէ , քէնոթիսի-
 նէ մախսուս պիր հարէքէթի նազիքեանէ իճրասըյլա , Բօ-
 տէնի պիր էյիճէ թէպգիգ իտէպիլմէք իւզրէ ալթուն
 րէնկինտէքի սաշլարընըն ուզուն պիւքիւմէրինի արգա-
 սընա աթտը . Բօտէն իսէ սէօզիւնէ չու եօլտա տէվամ
 իլլէտի .

— կէրէք մատամ տը Սէն-Տիգիէ վէ կէլէք արբայ

տիկրինների Եփրեար Վէ հրասիյաթընըզը թագաւոր իտէմէ-
միշ զլորդըլարընտան տօլայը թէաճճիւպ իտիյօրսընըզ,
տէյիլ մի, մատմուազէլ. լաբին շիմաի մուհաքէմէ իթաի-
յիմ կիպի պու ըիյաքեար, գըսզ անճ վէ տէսիւէքեարա-
տէմէր իլէ սիզին արանըզտա նէ՞ Նօգթաի իթթիֆազ վար
տըր: Պուշլարըն քէօր քէօրիւնէ պուղզ ու ատավէթլէրի-
նին եէնի պիր էմարէսինի տահա իսթէ՞ր միսինիզ. կիւյա
կիրիֆթար օլարընըզ տիվանէլիքէր արաքընտա է՞ն ֆէ-
նաօր վէ է՞ն մէրտուտը հա՞նկըսը ըմըշ, պիլի՞ր միսինիզ.
պուշտան պէօյլէ եալընըզմա վէ իսթէտիյինիզ կիպի եա-
շամագ վէ կէրէք հալը հազըր, կէրէք միւսթագպէլ ի-
շուն հէր շէյի սէրպէսթանէ թէրթիպ իթմէք իւզլէ իթ-
թիլագ իթտիյինիզ գարար ըմըշ. ծնլար պու գարարընըզը
մէքրուհ, մէրտուտ վէ էտէպէ մուղայիր ատտ իտիյօրլար.
հալ պու քի պու գարարընըզ՝ հուրրիյեթէ օլան մէյէրա-
նը մէճնունանէնիզտէ՞ն մի նէշէթ իտիյօրտու. խա՛յր. հէր
տիւրլիւ էսաքէթ վէ թաղեիգէ գարշը եօլսըզ պիր նէֆ-
րէթաէ՞ն մի իլէրի կէլիյօրտու « խա՛յր. հիշ քիմնէյէ պէն-
զէմէմէք կիպի պիր արզուի զարիպտէ՞ն մի նէշէթ իտիյօր-
տու. խա՛յր. զիրա օ վագթ պէն տէ շիտտէթլէ սիզի թէք-
տիր վէ մուախագա իտէճէքտիմ:

Ատրիէն. — (Թապիաթընքն Բօտէնտէ հաօըլ իտէճէյի
հիւսնի զաննտան տօլայը մէմնուն օլարագ.) Թիլ հագըգա
պու գարարըմ պաշգա սէպէպլէրտէն նէշէթ իտիյօրտու.
պու պապտէ սիզի թէէմին իտէպիլիրիմ:

Բօտէն. — Պու սէպէպլէրին շայանը թագաւոր ահվալ-
տէն պաշգա պիր շէյ օլմտարընը վէ օլամալաճաղընը
րանա պիլիրիմ: Պուշմա թէքտիրաթմա տիւշար օլան պու
գարալը նէ՞ իշօն իթթիլագ իթտինիզ. հէր քէսին գա-
պու իթտիյի ատէթլէրի հիշ՞ մի սայմագ իշուն. խա՛յր.
մատամ տը Սէն-Տիգիէնին պոքզ ու ատավէթի սէպէ-
պիլէ անըն թահթը հիմայէսինտէն չըգմաղա մէճպուր օլ-

տըղընը կհանէ գատար սիգ պու ատէթլէրէ ըիայէթ իթ-
միշ սինիղ տիր : Խալզըն նէզարէթինտէն պէրի գալմա՞գ
իշուն մը . խա՛յր . զիրա պու հալը իսթիսնատա եաշայա-
ճագ օլսա իտինիղ, ահվալը սաիրէտէն եիւզ գաթ զիյատէ
խալզըն նազարը տըզգաթընտա պուլունաճագտընըզ .
նիհայէթ հուրրիյեթինիգի սուի իսթիմալ իթմէ՞ք մի իս-
թիյօրտընըզ . խա՛յր , պին տէֆա խա՛յր . քէօթիւլիւք իթ-
մէք իշուն՝ զարանլըզ վէ եալընըզլըգ արանըլըր . ֆագաթ
սիգին թուլթաճաղընըզ վազիյէթտէ , պիւթիւն ալամըն
հասէտքեար կէօղլէրի տաիմա սիգէ մաթուֆ գալաճագ
տըր : Ս հալտէ , սիգ եաշտա պիր գըզ իւզէրինտէ ասլա
կէօրիւլմէմիշ օլան պու ճէսուրանէ գարարը նէ՞ իշուն իթ-
թիխաղ իթտինիլ : Պունըն սէպէպինի պէն սիգէ սէօյլէ-
յի՞մ մի , մատմուազէլ : Հարէքէթի վագըանըզլա՝ լաք
պիր գալպէ , տօղրու պիր ֆիքրէ , մէթին պիր թապիաթա
վէ հուրրիյէթբէրվէր պիր րուհա մալիք օլան հէր գըզըն ,
տիւշար օլտըղը վասիլիք գայտընտան քէմալը յուրուր իլէ
գուրթուլմաղա մուգթէտիր օլտըղընը իսպաթ իթմէք ար-
զուսընտա ըտընըզ : Էվվէ՛թ , սէրքէշ պիր էսիր էօմիւլնիւ ,
ըիյաքեարլըզ վէ հագարէթլէ տօլու պիր մայիլէթի գա-
պուլ իտէճէք եէրտէ , հէր քէս հուզուրընտա հիւրր , մէշ
րու՛ վէ շայանը իհթիրամ՝ պիր էօմիւ կէշիրմէք իսթիյօրտը-
նըզ : Խիւլասաի քէլամ՝ ինսան օլմագ հայսիյէթիյլէ իս-
թիյարը սէրպէսթանէյէ մալիք օլմագ , հէր տիւրլիւ իշ-
լէրինիղին մէսուլիյեթի սիգէ այիտ պուլընմագ , վէ քէն-
տի պաշընա պըրագըլմիշ պիր գատընըն՝ ագլ , զէքեալէթ
վէ իսթիգամէթ ճիհէթլէրիյլէ էրքէք գըսմընա միւսավի
կէլէճէյինի վէ հաթթա նէզաքէթ վէ հայսիյեթ ճիհէ-
թիյլէ տէ անը գաթ գաթ կէչէպիլէճէյինի իսպաթ իթ-
մէք իսթիյօրտընըզ . . . : Իշթէ սիգին էֆքեար վէ նիյաթը-
նըզ պունտան իպարէթ օլուպ , պու իսէ ալիճէնապանէ
վէ շայանը մէտհ ու սէնա տըր : Սիգին հարէքէթինիղէ

իմթիսալ իտէն պուլընաճա՞գ մը : Իւմիտ իտէրիմ : Պուլըն-
մազսա պիլէ , պուլ թէչէպպիւսինիզ սիզի տաիմա եիւք-
սէք պիր մէվզըյա իյսալ իտէճէք տիր :

Մատմուլազէլ տը Գարաուլիլին կէօղլէրի մաղրուրանէ
վէ լաթիֆ պիր շաշտա իլէ բարլամագտաւ ըտը . եանագ-
լարը խաֆիֆճէ գըզարմըչ , կէօյսիւ եավաշ եավաշ չարբ-
մագտա պուլընմըչ , վէ պաշընը տախի զայրը իթիյարի
պիր քիպր ու զուրուրլա տիմ տիք թուլթմըչ իտի . նիհա-
յէթ , պուլ շէյթան հէրիֆին ճաղիպէի միւտհիշէսինէ
պիւս պիւթիւն մէֆթուլն օլարագ .

— Լաքին , սիզ քիմ սինիզ քի պէնիմ է՛ն կիզլի միւ-
լահազաթըմը պիլէ թէտգիզ իտիյօր , ըուհըմը պէնտէն
տահա զիյատէ պէրրագ կէօրիւպ օգույօր , միւտուէթի
մէտիտէտէն պէրու գալպիմտէ քէօքլէչմիշ օլան էֆքեարը
սէրպէսթանէյէ հայաթը թագէ վէրիյօր վէ շէվգէ կէթի-
րիյօր սընըզ . էվվէթ , սիզ քիմ սինիզ քի պէնի քէնտինա-
զարըմտա օ գատար եիւքսէլտիյօրսընըզ քի քէնտիմ իշուն
մուճիպի շէրէֆ ու շան վէ պիր էսարէթի աղիմէ ալթըն-
տա պուլընան հէմիլէլէրիմ իշուն տախի ֆաիտէլի պիր
մէմուրիյեթ իյֆա իտէպիլէճէյիմէ վիճտանէն գաւնաաթ
հասըլ իտիյօրըմ թէքրար իտէրիմ , մօսիէօ , սիզ քիմ
սինիզ :

Բօտէն . - (Սախթէ պիր սաֆուէրուլըզլա թէպէս-
սիւմ իտէրէք .) Պէն քիմ միյիմ . պիր ազ էվվէլ սէօյլէ-
մէտիմ մի . պէն ֆագըր պիր իթիյարըմ քի , գըրգ սէ-
նէտէն պէրու հէր կիւն պաշգալարընըն էֆքեարընը մա-
քինա կիպի եազտըգտան սօնրա , ագշամլարը տախի քէն-
տի օտաճըղըմա շէքիլիր վէ օրատա էֆքեար ու միւլահա-
զաթը մախսուսէմլէ իշիլղալ իտէրիմ . էվվէթ , պէն ֆա-
գըր պիր իթիյարըմ քի , օտաճըղըմ տէրուինսէ գա-
լարագ , զանն օլընտըղընտան տահա եազըն պիր մագսա-
տա տօղրու հարէքէթ իտէն ալիճէնապ ֆիքրլէրին մուա-

մէլաթընա հազըր պուլունուր, վէ ազաճըզ տա իշթիրաք իտէրիմ. . . . Իշթէ պունըն իշուն պիր ազ էվվէլ կէրէք սիզ վէ կէրէք պէն պյնը մագսատա իբրոմէթ իտիյորըղ տէտիմ. լաքին սիզ միւլահաղա իթմէյէրէք վէ տաիմա քէնտի նատիր իւլ էմնալ վէ մուգատտէս մէյլիյեաթընը զա իթաաթ իտէրէք խըտմէթ իտիյորսընըզ. Սէօզիւմէ ի. թիմատ իտինիզ, ազիզէմ մատմուազէլ. տաիմա կիւզէլ, սէրպէսթ վէ պաթթիյարանէ եաշայընըզ. իշթէ սիզին վա. զիֆէնիզ պու տըր քի, զանն իթտիյինիզտէն տահա զիյա. տէ րահմանի տիր. էվվէթ, էթրաֆընըզը տաիմա սալ. թանաթ վէ սէնայիյէ միւթէալլիզ հէր տիւրիւ էշեաի նէֆիսէ իյէ իհաթա իտինիզ. հըսսիյաթընըզը տահա զիյա. տէ ինճէլթինիզ. հուզուզաթ վէ զէվգիյաթընըզը տահա զիյատէ տըզգաթլա ինթիխապ իյէ միզաճընըզը ըսլահ ի. տինիզ. եարընտան իթիպարէն սիզի եալընըզ վէ սէրպէսթ կէօրէրէք էթրաֆընըզը ալաճագ վէ սիզի քէնտի բէնչէ. լէրինէ տիւշմիւշ գօլայ ալտանըր պիր ալ զանն իտէճէք օլան պիր սիւրիւ ահմագ վէ չիրքին հէրիֆլէր իւզէրինէ՝ ֆիքր, նէզաքէթ, կիւզէլլիք վէ խուլուս ճիհէթիյլէ թէ. հաքքիւմ իտինիզ. Սնլէրին ահմագճա վէ նէքէսճէ իտ. տիալարընը իսթիհզա վէ քէնտիլէրինի լէզիլ վէ ըիւսվայ իտինիզ. պու տիւնեանըն գրալիչասը օլընըզ վէ գրալիչա կիպի տէ հիւրմէթ գազանմաղա պագընըզ. . . . Սէվինիլ. . . չէօհրէթ պուլընըզ. . . մահզուղ օլընըզ. . . տիւնեա իւ. զէրինտէ սիզին վագիֆէնիզ պու տըր. հիշ պիր չիւպհէյէ զահիպ օլմայընըզ. ճէնապը հագգըն սիզէ մէպզուլէն պախշ իթմիշ օլարըզ չիչէքլէր՝ պիր կիւն միւքէմմէլ մէյ. վէլէր վէրէճէքլէր տիր: Եկէր սըրֆ հուզուզաթ իշուն եա. չամագ ազմինտէ պուլունահագ. օլըրսանըզ, ալիճէնապ պիր ըուհըն արզու իտէպիլէճէյի է՛ն նէճլպ մագսատ ի. շուն եաշամըշ օլըրսընըզ. . . . Իհթիմալ քի պիր գաշ սէ. նէյէ գատար պիրի պիրիմիզի երինէ կէօրիւրիւզ. ֆագաթ

օ վազթ սիզ պիր գաթ տահա կիւղէլլէշմիշ, չէզճրէթեապ
օլմուշ օլաճաղընըզ կիպի, պէն տէ պիր գաթ տահա ին
թիյարլաշմիշ վէ հէր քէս հուգուրլնտաք քիւշիւլմիւշ օլա-
ճաղըմ. լաքին պէիս եօգ. պիզ եէքտիկէրիմիզէ հիշ պէն-
զէմէզ իսէք տէ, հէր իքիմիզին արասընտա պունտալն
պէօլլէ հիշ քիմսէնին գաթ իտէմէյէճէյի կիզլի պիւ րա-
պըթա, պիր ինթիլաթ պաղը մէվճուտ օլտըլընը չիւպ-
հէսիզ քի խաֆի պիր սէտա շիմտի սիզէ ինթար իտիյօր:

Բօտէն պու սօն սէօզլէրի օ գատար տէրին պիր հէ-
յէճան իլէ իրատ իթմիշ իտի քի, Ատրիէն սահգաի չտէհ-
չէթլէ սարսըլտը: Ժէզիւիթ՝ ատէթա եիւրիւմէքսիզին ա-
յագլարընը սիւրթէրէք վէ տէօշէմէ իւզէրինտէ երլան
կիպի եաւաշ եաւաշ սիւրիւնէրէք Ատրիէնէ եագլպշմըշ
վէ ֆազաթ մէրգումէ պունըն ֆարգընա վարամամըշ ը-
տը. հաթթա պալէատէքի սէօզլէրի օ տէրէճէ չէվգ ու
հարարէթլէ սէօլլէմիշ իտի քի, սօլդուն չէհրէսի խաֆիֆ-
ճէ գըզարմըշ, վէ սիմասընըն չիրքինլիյի տախի՝ երլան
կէօզլէրինին աթէշլի շաշաասը մուգապիլինտէ սանըրսըն
քի զայպ օլմըշ ըտը. կէօզլէրի իսէ՝ օ սըրատաք եուվար-
լագ պիր սուրէթտէ աշըլմըշ վէ Ատրիէն իւզէրինէ տիքիւ-
միշ գալմըշ ըտը: Ատրիէն իսէ՝ էյիլմիշ, տուտագլարը
եարը աշըգ գալմըշ վէ սօլուղը գըսըլմըշ օլտըզը հալտէ,
պագըլընը ժէզիւիթին կէօզլէրինտէն այըրամամագտա,
վէ Բօտէն սէօզիւնիւ քէսմիշ պիթիրմիշ իքէն քէնտիսի հէ-
նուզ անը տինլէմէքտէ իտի: Պու կիւզէլ վէ նկզիք գըզ-
ճըզազըն՝ մէրգում գայըֆ, պէտշէհրէ վէ մուրտար ին-
թիյարը թէմաշա իլէ հըսս իթտիյի թէէսիւաթը թարիֆ
իթմէք գապիլ օլամաղ: Երլանլարըն գուշլար իւզէրինտէ
իճրա իյլէտիքլէրի պիհրէ տաիր օլան մուգայէսէի սահիհէ՝
պէլքի պու ֆէվգ էլ ատէ թէէսիւաթ հագգընտա պիր
ֆէքը վէրէպիլիւր:

Բօտէնին թէտպիրի բէք մահիրանէ վէ բէք էմնիյէթ:

լի իտի : Մատմուլազէլ տը Գարտովիլ օ վագթա գատար նէ՝ միզաճընը վէ նէ՝ տէ մէյլիյաթը թապիյեէսինի միւլա-հազա վէ մուհաքէմէ իթմէմիշ , եալընըզ անլէրէ թէն-տատէ օմուշ ըտը . զիրա պունլար զարարսըզ վէ մահ-զուզիյեէթի մուճիպ շէյլէր իտի : Շու հալտէ , պիր զէ-քեաի ֆէվզ էլ ատէ սահիպի օլան պու ատէմին՝ էվվէլ-ճէ մէզպուրէ հագգընտա թէքաիրաթ վէ մուսալազաթը տայի օլմուշ պուլընան մէյլիյաթը մէզքիւրէյի մէտհ ու սէնա իթմէրլէ իքթիֆա իթմէյիպ , հաթթա անլէրի ալի-ճէնապանէ , միւքէմմէլ վէ բահմանի ատտ իտէրէք քէն-տիսինի թէպրիք իթտիյինտէն տօլայը , Ատրիէնին նէ՝ գա-տար մէսրուր վէ մաղլուր օլաճաղը անլաջըլապիիր :

Էկէր Բօտէն եալընըզ Ատրիէնին իզզէթի նէֆսինի օխշայաճագ օլսա իտի , տէսայիսի իայընանէսինտէ մու-վաֆֆագ օլամայաճաղը թապի իտի . զիրա Ատրիէնտէ էտնա մէրթէպէ քիպիրիք վէ իօտբէրէսթիք եօղ ըտը . Բօտէն տախի իշին պուրասընը բէք ալէա պիլտիյինտէն , մէրգուճէնին գալպինտէ թահրիք վէ թէհեհիճի միւմքին օլան տույղուլարա միւրաճաաթ իթմէքտէ իտի : Մէր-գուճըն թէշվիգ իտիյօր վէ հայրան օլըյօր կիպի կէօրիւն-տիւյիւ շէյլէր հագըգաթէն թէշվիգ վէ հայրէթէ շայէս-թէ իտիլէր : Պինաէն ալէյհ՝ պունճա խայընանէ վէ միւտ-հիշ թէսավվուրաթը հավի օլան պու լիսանը խապասէթ-պէյանա պիչարէ գըզ նա՞սըլ գաբըլըպ ալտանամազ ըտը :

Ատրիէն՝ ժէզիւիթին նատիր իւլ էմնալ ագլ ու զէ-քեավէթինէ հայրան օլարագ , մէրգուճըն գաստէն սէօյ-լէմիշ օլտըղը պիր գաշ կիզլի վէ էսրարի սէօզէրտէն մէ-րագը շիտտէթլէ թահրիգ օլունտը , վէ պու մուխաթա-րալը ատէմին քէնտի ֆիքրի իւզէրինտէ իճրա իթտիյի թէէսիրաթը զարիպէյէ պիր մանէա վէրէմէյէրէք , վէ պու եաշտա , պու զէքեավէթտէ պուլընան պիր ատէմին է՞ն միւշքիւ պիր վազիյէթտէ պուլունտըղընը տիւշիւնիւն-

ճէ ինթիրամբեարանէ պիր չէֆգաթ վէ մերհամէթ հըսս իտէրէք, քէնտիսինէ մախսուս օլան խուլուս վէ թէվէճ-ճիւհի գալպ իլէ տէտի քի.

— Սիգին հայսիյէթ վէ գալպինիզէ մալիք օլան պիր քիմնէ՝ միզաճը ահվալէ թապի օլուպ գալմամալը տըր. սիգին պիր գաչ սէօղիւրինիզ նազարրմտա եէնի եէնի ու-ֆուգլար աչտը. նասիհաթլարընըզըն իլէրիտէ պանա բէք ֆաիտէլի օլապիլէճէյինի հըսս իտիյօրըմ. խիւլասա՝ պէնի պու խանէտէն գուրթարմալա կէլէրէք, վէ ֆամիլեամըն տիկէր էֆրատընա ըզհարը սատագաթ իտէրէք, հագ-գըմտա օ գատար էսէրի թէվէճճիւհի վէ ինսանիյէթ կէօս-թէրմիչ օլտընըզ քի, անլէրի ունուտաճագ օլուրսամ, բէք պէօլիւք նանքէօրիւք իթմիչ օլուրըմ. . . : Շանընըզա նալայըգ վէ ֆագաթ էմնիյէթլի պիր մէմուրիյէթտէն մահրում օլտընըզ. . . պինտէն ալէյհ՝ միւսաատէ իտի-նիզ տէ. . . :

Բօտէն. — (Մաթէֆնաք պիր չէհրէ իլէ մատմուազէլին սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Օ պահսը գաբայընըզ, ազիզէմ մատմուազէլ. պէն հագգընըզտա ֆէվգ էլ ատէ պիր հիւս-նիւ թէվէճճիւհի հըսս իտիյօրըմ. սիգինլէ հէմէֆքեար օլ-տըղըմտան տօլայը քէնտիմի պախթիյար ատտ իտէրիմ. վէլհասըլ՝ պիր կիւն պու պիչարէ իսթիյար ֆէյլէսօֆըն նասիհաթլարընա ինթիյաճընըզ պուլունաճաղընա գաթի-յէն իթիմատըմ վար տըր. պու սէպէպլէրտէն տօլայը, հագգընըզտա իսթիգլալիյէթի քեամիլէմի մուհաֆազա իթ-մէք իսթէրիմ. . . :

Ատրիէն. — Լաքին սիգէ թագտիմ իթմէք արզուսըն-տա պուլընտըղըմ հէտիյէյի գապուլ իտէճէք օլուրսանըզ, պիլաքս պէն սիգին միննէթտարընըզ օլաճալըմ:

Բօտէն. — (Կիւլիւմնէյէրէք.) Մ՛հ, ազիզէմ մատ-մուազէլ, սիգին ուլուվիլը ճէնապընըզ՝ պաչգալարընըն տէյնի շիւքրանիյէթինի տաիմա թախֆիֆ իթմէք իսթէ-

տիյիների թէսլիմ իտէրիմ. լաքին, թէքրար իտէրիմ քի սիգ-տէն հիչ պիր շէյ գապուլ իտէմէմ . . . : Պունըն սէպէ պինի պէլքի պիր կիւն անլարսընը :

Սարիէն . - Պիլա կիւն միլ :

Րօտէն . - Շիմտիլիք պոնտան զիյատէ պիր շէյ սէյ-լէմէք պէնճէ միւմքինսիզ տիր , մատմուաղէլ և Պունտան պաշգաւ սիգտէն պիր հէտիյէ գապուլ իտէճէք օլուրսամ , սիգտէ կէօրիւլէն էյի վէ կիւզէլ հալլէրինաւսը սիգէ սէյ-լէյէպիլիրիմ : Պիլաքս էկէլք սիգէ վիրտիլիմ նասիհատ-լարտան տօլայը պահա պօրճու գալածագ օլուրսանը , տահա էյի օլուր զիրա օ հալտէ սիգնէ թէքտիրէ շայան պիր շէյ պէօրէճէք օլուրսամ , սիգի թէքտիր իչուն տա-հա զիյատէ սէրպէթ պուլանըրբմ :

Ատրիէն . - Տէմէք տիր քի , հագգընըզտա գալպիմ տէ ճայկիր օլան հրսճը շիւքրանիյեթի արզ իթմէք պէն-ճէ միւմքինսիզ տիր , էօյլէ մի :

Րօտէն . - (Սախթէ պիր հէյէճան իլէ .) Խայր . . . խնայր . . . սէօգիւմէ իթիմատ իտինիզ , աղիղէմ մատմու-տաղէլ . էօյլէ պիր զէման կէլէճէք քի հէմ սիզին վէ հէմտէ պէնիմ շանըմըզա լայըգ սուրէթտէ շիւքրանիյեթի պօր-ճընըղը իյֆա իտէճէքսինիզ :

Պու սըրատա պէքճի գատընըն օտայա կիրմէսիլլէ մուհալէրէի մէգքիւրէ մունգաթի' օլտու : Պէքճի գա-տըն Ատրիէնէ խիթ ապէն տէտի քի :

— Մատմուաղէլ , աշաղըտա ուֆաճըգ վէ գանպուր պիր իշճի գըղ կէլմիշ սիզին իլէ գօնուշմագ իսթիյօր . տօգթէօր էֆէնտինին էվաթիրի ճէտիտէսի մուճիպինճէ սիգ իսթէտիյինիզ ատէմի գապուլ իթմէյէ մէէզուն օլտըղը-նըզտան , մէրգումէ գըղըն եօգարը չըգմասը լազըմ կէ-լիպ կէլմէտիյինի սիգտէն սօրմայա կէլտիմ . . . զիլա իւս-թիւ պաշք օ տէրէճէ բէթմիւրտէ տիր քի , նէզտինիզէ կէ-թիլմէյէ ճէսարէթ ալամատըմ :

Ատրիէն . - (Պէքճի գատընըն վերտիյի մալիւմաթ-տան՝ կէլէն դըզըն Մայէհօ օլաըզընը տէրք իտէրէք , քէ-մալը կէրմի իլէ .) Եօգարը կէլսին , Եօգարը կէլսին :

Գատըն . - Ս . տօգթէօր արապասընը տախի թահթը էմրինիզէ վազ իթմիշ տիր . պարկիրլէրի արապայա գօշ-տըրալըմ մը :

Ատրիէն . - Էվվէթ . . . պիր չարեէք սաաթա գա-տար հազըր օլսուն :

Պէքճի գատըն էվամիրի մէզքիւրէյի համիլէն օտա-տան տըշարը չըգտը : Ատրիէն Րօտէնէ միւթէվէճճիհէն .]

— Զաննըմ՝ հաքիմ էֆէնտի մարէչալ Սիմոնըն գըզ-լարընը ալըպ պուրայա կէթիրէճէք տիր , տէյիլ մի :

Րօտէն . - Զանն իտէրիմ, մատմուազէլ : (Գայտսըզճա պիր թարզտա .) Լաքին պու գանպուր իշճի գըճ քիմ օ. լույօր :

Ատրիէն . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Պէնի պու խանէտէն գուրթարմագ իչուն հէր տիւրլիւ թէհլիքէյի կէօզէ ալտըրըպ կիճէլէյին պուրայա կէլէն եիկիթ սէ. նաաթքեարըն մանէվի հէմլիրէսի տիր : - Պու կէնճ գըզ՝ նատիր իւլ էմալ վէ միւքէմմէլ պիր մախլուգ տըր . պու տէրէճէ հագիր պիր գըյաֆէթ ալթընտա՝ պու գատար ալիճէնապ պիր ֆիքը վէ գալպ հիշ պիր զէման կէօրիւմէ. միշ տիր . . . :

Ատրիէն՝ Րօտէնին տախի Մայեէօ կիպի հէման այ. նը ճիսմանի վէ մանէվի ահվալէ մալիք օլտըղընը տէրխա. թըր իտէրէք , պիրտէն պիրէ տուրտու . պատէհու , պու սիւքիւթի նակէհանիտէն տօլայը էբէյիճէ միւթէաճճիպ գալմըշ օլան ժէզիւիթին եիւզիւնէ էմալսըզ պիր լէթա. ֆէթլէ պագարագ .

— Խա'յր . . . նէզաքէթի գալպ վէ նէճապէթի էֆ. քեարըն՝ մահզա թէսատիւֆ վէ եա սէրվէթ սէմէրէսի օ. լան մէզիյաթ վէ մուհասէնաթը պաթըլէտէն իլէրի կէլ. մէտիլինի իսպաթ իտէն եալընըզ պու սէֆիկ գըզճըզալ տէյիլ տիր . - տէտի :

Ատրիէն պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատալ, Մայեէօ օտայա տախիլ օլտու :

ԻՔԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

Պ Ի Ր Հ Ս Մ Ի

1

Շ Ի Ի Պ Հ Ե Լ Ե Ր

Մատմուլազէլ տը Դարտովիլ Մայեհօնիւն իսթիգպա .
լինէ շիթապ իտէրէք , գօլլարընը անա ուզաթ տը , վէ հէ-
յէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Կէլինիզ . . . Կէլինիզ . . . արթըգ արամըղտա
տէմիր բարմագլըգ եօգ տըր քի , պիզի պիրի պիրիմիզ-
տէն այըրսըն . - տէսի :

Քէնտի պիշարէ վէ ֆագաթ չալըզգան էլինին պիր
գաչ կիւն էվէլ պու տիլպէր , գէնկին վէ տսըլզատէ գըզ
թարաֆընտան իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ պուս օ-
լունմըչ իտուլինի իսթար իտէն պու սէզլէր իւղէրինէ ,
Կէնճ իշճինին եիւրէյի՝ թարիֆի նագապիլ վէ մաղրուրա-
նէ պիր չիւքրանիյէթլէ տօլտու : Մէրգումէ Ատրիէնին սա-
իգաի մուհապպէթլէ քէնտիսինէ ուզաթմըչ օլտըղը գօլլար
արաթընա աթըլմաղա թէրէտտիւտ իթտիյինտէն , Ատրիէն
միւհասիր պիր թավը ըլա մէրգումէյի տէրաղուչ իյլէտի :

Մայեհօ՝ քէնտիսինի մատմուլազէլ տը Դարտովիլին
հայրէթպախչ գօլլարը արաթընտա պուլուպ տա անըն թա-

զէ վէ կիւրէնք տուտագլարնն տախի քէնտի սօլղուն
վէ մահղոն եանագլարնա տայանմըչ օլտըղընը կէօրին-
ճէ, հիչ պիր քէլիմէ իրատընա մուգթէտիր օլամատը,
վէ կէօղէրինտէն նար տանէսի կիպիչ եաշլար ագմաղա
պաշլատը:

Րօտէն՝ օտանըն պիր քէօչէսինէ չէքիւմիչ օլտըղը հաւ-
տէ, կիզլի պիր խէլէճան իլէ պու մէնղարէյի սէյր իթմէք-
տէ իտի: Մէրգում, Մէնթ-Մարի մանաթըրընն պաշ րա-
հիպէսինին խայընանէ լծէքլիփլէրինէ գարչը մայեհօնին
ալիճէնապանէ պիր սուրէթփէ ճէվապը լէտու վէրտիյի-
նի խապէր ալմըչ օլտըղընդան, վէ պու ալիճէնապ մախ-

լուգըն Ակրիբօլ հագգընտա պէջիւք պիր սատագաթ վէ
 ֆէտաքեարլըլը պուլընտըղընը վէ պու սատագաթ վէ
 ֆէտաքեարլըլըն պիր գաչ կիւնտէն պէրու մատմուղէլ
 տը Գարտովիլէ տէ շումուլի օլմաղա պաչլաթըլ իտույինի
 պիւտիյինտէն, իքի գըզ քրասընտա պու թէվէճճիւհ վէ
 մուհապպէթին տահա զիյատէ քէսպի շիատէթ իթմէսինի
 իսթէմէզ իտի. զիրա պիր տիւշմէնի վէ եա պիր տօպթու
 հէր նէ գատար քիւչիւք օլուրսա օլսուն՝ հիչէ սայմագ
 լաղըմ՝ օլմատըղընը ագլը սէլիմի՝ տէլալէթիլէ տիւշիւն.
 մէքտէ իտի. Մատմուղէլ տը Գարտովիլէ ֆէտաքեարլըգ
 կէօսթէրէն պիր քիմնէ՝ քէնտիսինին էն պաչլըճա տիւշմէնի
 սայըլըլը ըտը. պուլնտան պաչգա ժէգիւիթ՝ թապիաթը սէք
 պաթքեարանէսի իլէ պէրապէր պաղը իթիգատաթը պա-
 թըլէսի տաիի պուլընտըղընտան, Մայեէօնիւն քէնպի գալ-
 պինէ իլգա իթտիյի գօրգոստան էնտիչէ իթմէքտէ իտի.
 իմտի պու շահատէթի գալպի վէ քէչֆիյաթը տաիմա նա-
 զարը տըգգաթ էօնիւնտէ պուլընտըրմայը քէնտի քէնտի-
 նէ գարարլաշտըրտը:

.....
 Նազիքեանէ տուլլուլարլա մութթասըֆ օլան գալպէ-
 լին՝ պաղը քէրրէ էն քիւչիւք խուսուսաթտա պիլէ չայանը
 հայրէթ պիր լութֆ ու միւրիւվլէթի պուլլունուր. իշթէ
 պու գապիլտէն օլարագ, Մայեէօ՝ լաթիֆ վէ պօլ պօլ
 չիւքրանիյեթ եաչլարը տէօքտիւյիւ սըրատա, Ատրիէն՝
 իշթմէլի կիրանպէհա պիր մէնտիլ ալքը վէ կէնճ իշճինին
 մաթէֆնաք չէհրէսինէ եուվարլանան եաչլարը տինտարպ-
 նէ պիր իհթիմամլա սիլտի:

Պու խալիսանէ վէ մուշֆիգանէ հարէքէթ իւզէրինէ
 Մայեէօ՝ հագարէթտէն գուրթուլտը. զիրա հայը՝ֆ քի
 պէտպախթ պիր մախլուգ էթրաֆընտա տէօնիւպ տօլաշան
 կիրտապլար՝ հագարէթ վէ քէտէր կիտապլարը տըր. պու
 սէպէպտէն տօլայը, պէտպախթ պիր քիմնէ իշուն էտնա

պիր էսերի հիւրմէթ վէ իլթիֆաթ՝ հէման տաիմա պէօ. յիւք պիր լութֆըքեարլըգ տէմէք օլուր : Միսալ օլարագ զիքր իտէճէյիմիզ թափսիլաթը աթիյէյի պէլքի օգու. յանլարըմըզ թահգիթամիզ պիր թէպէսսիւմէ թէլագգը իտէճէքլէր . լաքին էկէր մատմուազէլ տը Գարտօվիլ եա. նընա եագլաչըպ տա Թաչլարընը սիլմէյէճէք օլսա իտի , պիշարէ Մայեէծ էսկիմիշ վէ բարչալանմըշ մէնտիլինի չը. գարմաղա ճէսարէթ իտէմէյէճէյինտէն , կէօզլէրի՝ ու. շուն միւտտէթ եաչլալընտան քէօրլէնմիշ պիր հալտէ գաա շաճագտը Բ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին շու հարէքէթի նա. զիքեանէսի՝ պիշարէ իշճինին գալպինէ պէօյիւք պիր էյիլիքտէն տտհա զիյատէ թէէսիր իթմիշ օլտըղընտան , հէ. յէճանը պիր սէտա իլէ . « Մ.հ , մատմուազէլ , նէ՝ գա. տար լութֆըքեար սընըղ . . . նէ՝ գատար նէճիպ վէ ալիճէ. նապ սընըղ , սէօզլէրինտէն պաչգա պիր շէյ սէօյլէյէմէտի Ատրիէն իսէ՝ քէնտիսինէ թէգարրուգ իթմիշ օլան Ռօտէնէ խիթապէն .

— Պագընըղ , Վօսիէօ . . . շու պէտպալիթ գըզըր. զազա պագընըղ : (Մաղրուրանէ վէ միւֆթէիիրանէ պիր չէհրէ իլէ .) էվվէթ , պէն պիր խագինէ պուլտոււմ . . . քէնտիսինէ պիր քէրրէ նազար իտինիզ . վէ պէնիւմ մէվ. տիյիւմ կիպի սիզ տէ անը սէվինիզ . պէնիւմ հիւրմէթ իթ. տիյիւմ կիպի սիզ տէ հիւրմէթ իտինիզ : Պիգիւմ արատըղըմըզ գալպլէրտէն պիրի տէ պու էմաալըղ գըզտա մէվ. ճոււտ տրր :

Րօտէն . - (Մայեէծնին էօնիւնտէ էյիլէրէք , Ատրի. էնէ .) Համտ օլսուն , պէօյլէ գալպլէրի տէ տաիմա պու. լապիլիթըղ , մատմուազէլ . - տէտի :

Մայեէօ եալաչ եալաչ կէօզլէրինի եօգարը գալալը. ըրարագ ժէզիւիթին եթլզիւնէ պագտը . լաքին քէնտիսինէ գարչը լաթիֆ պիր սուրէթտէ կիլլիւմսէմէքտէ օլան պու

էօյիւ չէհրէսի կիպի սօցոուն չէհրէյի կէօրիւնճէ, պիրտէն պիրէ սարսըլտը, Ղարիպ հալ, Մայեէօ պու պէտչէհրէ ատէմի շիմտիյէ գատար պալա կէօրմէմիշ իքէն, Րօտէն քէնտիսինի կէօրտիւյիւնտէ նէ տէրէճէ գօրգու վէ նէֆ-րէթ հըսս իթմիշ իսէ, քէնտիսի տէ մէրգում հագգընտա հէման այնը գօրգու վէ նէֆրէթի հըսս իյլէտի: Մէրգու-մէ պէր միւթատ գօրգազ վէ հիճապլը պիր գըզ օլտըղըն-տան, կէօղիւնիւ Րօտէնին կէօղիւնտէն այըրամամագտա, վէ պէօյիւք պիր թէհյիքէ թէգարուզ իթտիյինտէ ինսա-նըն եիւրէյի նասըլ չարքալսա, պիչարէ գըզըն գալպի տէ էօյլէ չարքամագտա իտի: Պու վիւհթէրէմ միսիւլուգ քէնտի սէվկիլիլէրի հագգընտա էնտիշէ վէ գօրգու հըսս իթտի-յինտէն, կէօղլէրինի Րօտէնէ տիքմիշ օլտըղը հալտէ պիւա իթթիյար Ատրիէն տը Գարտօվիլին եանընա հաքլաշտը:

Րօտէն իսէ՝ ինսանըն չէհրէսինտէն նէ՝ արլտգտա օլ-տըղընը անլամագ սէնաաթընտա բէք մահիր օլտըղընտան, իշճի գըզա իգա իթտիյի միւտհիշ թէէսիլին ֆարգընա վարըպ, մէրգումէ հագգընտաքի նէֆրէթ վէ ատավէթի պիր գաթ տահա թէղայիւտ իյլէտի: Մէրգում՝ կէօղլէրի-նի Մայեէօնին էօնիւնտէ էյէճէք եէրտէ, անը օ տէրէ-ճէ տըգգաթլա թէտգիգ իթմէքտէ իտի քի, մպտմուա-ղէլ տը Գարտօվիլ պունտան տիւչարը թէաճճիւպ օլտու:

Րօտէն խաթըրլէլէրինի թօբլայօրմըշ կիպի կէօրիւնէ-րէք, Մայեէօյէ խիթապէն տէտի քի:

— Աֆվ իտէրսինիզ, սէվկիլի գըզըմ, լաքին եանըլ-մայօրմ զանն իտէրիմ . . . սիզ պիր գաշ կիւն էվվէլ եանըմըզտաքի Սէնթ—Մարի մանասթըրընա կիթտինիզ մի:

Մայեէօ. — Էվվէթ, էֆէնտիմ, կիթտիմ:

Րօտէն. — Էօյլէ իսէ շիւպհէ ֆիլան գալմատը . . .

սիզ սինիզ . . . աղլըմ նէրէտէ իտի . . . էվվէթ . . .

սիզ սինիզ . . . իւք էօնճէ պիրտէն պիրէ խաթըրըմա կէ-թիլէմէյիպ շիւպհէյէ զահիպ օլտում. . . :

Ատրիէն . - Նէ՞ վար , նէ՞ օլմուշ , մօսիէօ :

Րօտէն . - (Էլիլէ Մայեէօյիւ կէօսթէրէրէք .) Ա՛հ , հաղգընըզ վար ըմբշ , ապիզէմ մատմուազէլ . էվվէթ , պու պիշարէ գըզըղազ թամ պիզիմ արատըղըմըզ կիպի ալիճէնապ պիր գալպէ մալիք իմիշ . զիրա իշտէն մահւում գալտըշը վէ իշտէն մահւում գալմագ քէնտիսի իշտէն հէր շէյտէն մահւում գալմագ տէմէք օլտուղու հալտէ , մանասթըր պաշ ըահիպէսինին պիր ֆամիլեայը ճասուսլամագ իւզրէ քէնտիսինէ թէքիֆ իթմիշ օլտըղը իւճըթի նէ տէրէճէ վագար վէ ճէսարէթլէ ըէտտ իթմիշ օլտըղընը պիլսէնի զ . . . :

Ատրիէն . - (Նէֆրէթլէ .) Ա՛հ , խայընլըգ , ալշագւրդ . . . պու պէթպախթ գըղճըղազ պէօյէ պիր թէքիֆտէ պուլընմագ հա՛ . . . :

Մայեէօ . - (Քիւքէտտէրանէ .) Իշտէն մահւում գալմըշ ըտըմ , մատմուազէլ . . . պէնի թանըմաղլար ըտը . . . ֆագըր հալիմի կէօրտիւքլէրինտէ , պանա հէր տիւրիւ թէքիֆտէ պուլընապիլիւրէր տէյու զանն իթտիլէր . . . :

Րօտէն . - Պէն տէ սէօյլէրիմ քի , մանասթըր պաշ ըահիպէսինին ֆագըր հալինիզտէն իսթիֆատէ իթմէյէ գալգըշմասը իքի գաթ ալշագւրդ տէմէք օլտըղը կիպի , սիզին ճէվապը ըէտտ վէրմէնիզ տէ իքի գաթ մէտհ ու սէնայա շայան տըր :

Մայեէօ . - (Մահճուպանէ պիր թէրէտտիւտլէ :) Լաքին , մօսիէօ . . . :

Րօտէն . - (Մայեէօնիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Օ՛հ , պէնիմ հիշ քիմսէտէն բէրվամ եօգ . . . մէտհ օլսուն զէմմ օլսուն , գալպիմտէ նէ՛ օլուրսա ալըգտան ալըղա սէօյլէրիմ . . . : (Կէօղիւլէ Ատրիէնի կէօսթէրէրէք .) Իշթէ պու սէվկիլի մատմուազէլէ սօրընըզ , իմտի ալըգտան ալըղա սէօյլէրիմ քի , մատմուազէլ տը Դարտօվիլին

հազգընդդատքի հիւսնի զաննը նէ՝ մէրթէպէտէ իսէ , պէ-
նիմքի տէ օ մէրթէպէտէ տիր :

Ատրիէն . - Պանաթ իթիմատ իտինիզ , սէվկիլի գըզըմ ,
էօյլէ մէտհ ու սէնալար վարտոր քի , ինսանըն շէրէֆինի
արթըրըր , միւքեափաթա մազհար իտէր վէ ճէսարէթ
վէրիւր . Մ . Բօտէնին մէտհ ու սէնասը տա պու գապիլտէն
տիր . . . պիլիւրիմ , էվվէթ , պիլիւրիմ :

Բօտէն . - Լաքին , մատմուազէլ , պու թագաթիրին պիւ-
թիւն շէրէֆինի եալընըզ պանա հասը իթմէք հազգսըզ-
լըք տըր :

Ատրիէն . - Նոսըլ :

Բօտէն . - Պու սէվկիլի գըզ՝ Ակրիքօլ Պատուէնին , օ
եիկիթ իշճինին , օ զայուր վէ էհաթիւրէրվէր շա'իրին մանէ-
վի հէմշիրէսի տէյի'լ մի տիր : Պէօյլէ պիւր տէլի գանլընըն
մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհինէ մազհար օլմասը թէէմի-
նաթըն էն էյիսի մագամընա գաիմ օլա'մազ մը . (կիւ-
լիւմէյէրէք .) վէ ինսանը եաֆիթասընտան մուհաքէմէ
իթմէյէ քիֆայէթ իթմէ'զ մի :

Ատրիէն . - Հազգընըզ վար , էֆէնտիմ . պէն պու սէվ-
կիլի գըզըրզազը ապա թանըմազսըզըն , մանէվի պիրատէ-
րինին անտէն պահս իթտիյի կիւնտէն պէրու քէնտիսինի
աճըմաղա պաշլատըմ . . . : Մ . Ակրիքօլ քէնտիսինտէն օ
գատար մուհապպէթ վէ խաթիսէթ իլէ պահս իյլէտի քի ,
մէրգումէնին հիւսնի թէվէճճիւհի իզա իթմէյէ միւգթէ-
տիր պիր գըզ օլտըրընը տէրհալ անղատըմ :

Ատրիէնին պու սէօզլէրի՝ պաշգա պիր միւլահազայա
մունղամմ օլարագ Մայեթօյիւ օ տէրէճէ ալթ իւսթ իյլէ-
տիքի , սօլոուն շէհրէսի պիրտէն պիրէ ալա պօյանտը :
Մալիւմ օլտըրը վէճհէ , պիշարէ գըզըրզազ՝ շիտտէթի
վէ ֆագաթ կիզլի պիր մուհապպէթիւ Ակրիքօլ սէվմէք-
տէ օլտըրընտան , պու հըսը շէտիտէ տաիւր արզ օլունան
հէր պիր սէօզ՝ վէլէվ տօլայըտան օլսուն , պիշարէյի ըզ :

տըրապ վէ Էնտիշէյէ տիւշար իտէր իտի : Հաթթա մատ. մուազէլ տը Գարտովիլ՝ Ակրիքօլըն մէրգումէ հագգընտա. քի մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհինտէն պահս իթտիյի սը. րատա , Մայեէօ Բօտէնին մուտագգիգանէ վէ քէսկին կէօզէրինին քէնտիսինէ աթֆ օլունմըշ իտույինի կէօր. միւշ իտի Ատրիէն իլէ եալընըզ օլուպ տա , կէնճ տէշ միրճիտէն պահս օլընտըղընը իշիտէճէք օլսա իտի , կէշիճի պիր թէլաշա տիւշար օլաճագտը . հալ պու. քի շիմտի , գալ. պինէ զաթէն զայրը իսթիյարի պիր տէհչէթ իլգա իտէն պու ժէզիւթին՝ քէնտի եիւրէյինի թէտգիգ իթմիշ օլտը. ղընը վէ Ակրիքօլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինէ վագըֆ օլմուշ պուլընտըղընը զանն իթմէքտէ իտի , իշթէ սէֆիլ գըղըն եիւզիւնիւն ալա պօյանմասը վէ կէօզէ չար. քաճագ տէրէճէտէ Էնտիշէյէ տիւշար օլմասը՝ պունտան նէշէթ իթմէքտէ իտի.քի , Ատրիէն պիլէ պունըն ֆարգը. նա վարապիտի :

Բօտէնին ֆիքրի կիպի մուտագգիգ վէ ղէքի պիր ֆիքր՝ էտնա մէրթէպէ պիր հալ կէօրտիւյիւնտէ , անըն սէպէ. պինի տէրհալ արաշտըրմաղա պաշլար . իշթէ ժէզիւթ տաիի ֆիքրէն պիր մուհաքէմէտէ պուլունարագ , պիր թարաֆտան՝ սագաթ վէ ֆագաթ ղէքի վէ պէօյիւք ֆէ. տաքեարլըզլարա մուգթէտիր պիր գըզ վէ տիկէր թա. րտֆտան իսէ՝ կիւզէլ , քիւսթաիս , ագիլ վէ խուլուսքեար պիր իշճի տէլի գանլը միւշահէտէ իթտիյինտէն , քէնտի քէնտինէ տէտի.քի . « Պունլար պէրապէրճէ պէօյիւմիւշ , վէ եէքտիկէրի հագգընտա բէք չօգ ճիհէթլէրճէ թէվէճ. ճիւհ բէյտա իյլէմիշ օլտըզլարընտան , եէքտիկէրինի պի. րատէր կիպի սէվէպիլիւլէր . լաքին պիրատէրանէ պիր մու. հապպէթտէն տօլայը ինսան գըզարըպ պօզարմազ . Մայ. եէօ իսէ գըպ գըրմըզը քէսիլտի վէ քէնտիսինէ պագմամ. տան տօլայը ալթ իւսթ օլտու . օլմայա քի Ակրիքօլա ա. շըգ օլտուն : »

Րօտէն՝ քէշֆինին պու տէրէճէսինէ վարքնճա , թէտ-
գիգաթընը սօնընա գատար թաագիպ իթմէք իսթէտի ,
վէ Մայեէօնիւն կէօզէ չարբաճագ տէրէճէտէ պուլընան
ալթ իւսթլիւյիւնտէն Ատրիէնին հըսս իթտիյի հայրէթ վէ
թէաճճիւպի կէօրիւնճէ , կիւլիւմսէյէրէք վէ պիր իշա-
րէթլէ Մայեէօյիւ կէօսթէրէրէք .

— Կէօրիւյօր մըսընըզ , ազիզէմ մատմուազէլ , պու
սէվկիլի գըզ նա՛սըլ գըզարըյօր . . . օ ճէսուր տէլիգան-
լընըն քէնտիսինէ օլան մուհապպէթի տօսթան էսինտէն
պահս օլունտըղընտա , չէհրէսի նա՛սըլ ալլարա պօյանը-
յօր , - տէտի :

Մայեէօ մահճուպիյեթիինտէն պօղուլաճագ րատտէ-
յէ կէլէրէք , պաշընը էյտի : Պիր սանիյէ գատար սիւքիւթ
հիւքմֆէրմա օլտու : Րօտէն սալտըրմըլ օլտըղը օգըն պէտ-
պախթ գըզճըղազըն թա ճիկէրկեահընա սաբլանմասընա
մէյտան վէրմէք իւզըէ պիր գաշ տագըգա սաքիթ տուր-
տըգտան սօնրա , թէքրարէն .

— Լաքին , Ալլահ աշգընա օլսուն պագընըզ , պու
սէվկիլի գըզ նա՛սըլ ալթ իւսթ օլույօր . - տէտի :

Պու սէօզլէրտէն սօնրա , Ժէզիւիթ թէքրար ազաճըգ
սիւքիւթ իյլէտի . Լաքին Մայեէօնիւն չէհրէսինտէքի գը-
զարթը միւհլիք պիր սօլղունլըղա մունգալիպ օլտըղընը վէ
մէրգումէնին պիւթիւն ազաի վիւճուտըյլա թիթրէմէքտէ
պուլընտըղընը կէօրիւնճէ , բէք իլէրիյէ վարմըլ օլտըղըն-
տան գօրգմաղա պաշլատը . Ատրիէն իսէ քէմալը չէֆ-
գաթլա Մայեէօյէ խիթապէն .

— Նէ՛ իչուն պէօյլէ ալթ իւսթ օլույօրսընըզ , սէվկի-
լի գըզըմ . - տէյու սօրտու :

Րօտէն՝ պիլմէք իսթէտիյի չէյի խապէր աւմըլ օլտը-
ղընտան , հիշ պիր չէյտէն խապէրտար տէյիլ իմիշ կիպի
կէօրիւնմէք իսթէյէրէք , սօն տէրէճէ սաւտէտիլանէ պիր
սուրէթտէ տէտի քի .

— Պունըն սէպէպի բէք սատէ տիր, ազիզէմ մատմուլազէլ. պու սէվկիլի գըզըրլազ՝ պիրատէրի հագգընտալութֆքեար վէ մուշֆիգ պիր հէմշիրէ կիպի մահճուպ օլույօր. հաթթա պիրատէրինի բէք զիյատէ սէվտիյի վէ քէնտիսինի անընլա եէքվիւճուտ ատտ իթտիյի ճիհէթլէ, անը մէտհ իթտիքլէրինտէ քէնտիսինի մէտհ իտիյօրլարմըշ կիպի զանն իտիյօր . . .

Ատրիէն. — (Մայիէօնիւն էլլէրինի թուլթարազ.) Նէճապէթի թապիաթը գատար տա մահճուպ օլտըղընտան, կէրէք պիրատէրի վէ կէրէք քէնտիսի հագգընտա սէրտ օլունան էտնա պիր մէտհիյէ՝ քէնտիսինի շու կէօրտիւլիւմիւզ տէրէճէտէ ալթ իւսթ իտէր. . . լաքին պու հալէ շօճուգըրգտան պաշգա պիր իսմ վէրիլէմէզ. իմտի, պունտան տօլայը քէնտիսինի սուրէթի շէտիտէտէ թա՛ղիր իտէճէյիմ:

Մատմուլազէլ տը Դարտօվիլ պու սէօզլէրի բէք զիյա տէ իուլուսը գալպ վէ հիւանի նիյէթլէ սէօյլէյօրտու զիրա Ռօտէնին վէրտիյի իյզահաթ քէնտիսինէ բէք մագուլ կէօրիւնմէքաէ իտի. ֆիւ հագըգա տա էօյլէ իտի: Դալպալէրինտէ քէտէրպախշ պիր սըրրպարը պուլուճուպ անըն քէշֆ ու ֆաշ իտիլէճէյիտէն հէր տագըգա էնտիշէ իտէն ադէմլէր նէ՝ գատար չաբուգ գօրգարլարսա օ գատար տա չաբուգ էմնիյեթ բէյտա իթտիքլէրինտէն, Մայա եէօ՝ Ռօտէնին սօն սէօզլէրինին խալիսանէ օլտըղընա վէ Ակրիքօլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինի անլամա մըշ իտուլինէ գանաաթ հասըլ իյլէտի, վէ եա՝ տահա տօղըրուսը՝ աբ ու հիճապընտան էօլմէմէք իշուն պունա գանի օլմաղա մէճպուր օլտու: Պունըն իւզէրինէ ըզտըրապը գալպի ազալտը վէ գօրգապճա պիր թալլա ըլա մատմուլազէլ տը Դարտօվիլէ տէտի քի:

— Պէնի մագուլ թուլընը, մատմուլազէլ, հագգըմտա կէօսթէրտիյինիզ լութֆքեարլըղըն էմնալինի օ գա-

տար նստիր կէօրիւրիւմ քի , պու լուծֆքեարլըգլարա
գարշը լայըգըլա մուգապէլէ իտէմէյօրլմ :

Ատրիէն , - Լուծֆքեարլըլըմ մը . . . պիչարէ՛ չօ-
ճուգ , պէն տահա սիզին իչուն հիչ պիր շէյ եարմամբշըմ
տըր : Լաքին , համա օլսուն , պու կիւնտէն իթիպարէն
վատըմը իճրա իտէպիլէճէյիմ . սիզին հազգըմտաքի ֆէտա-
քեարլըլընդը ք , սապրքեարլըլընդը , սայ ու ամէլէ օլան
մուգատտէս րազպէթինիզի վէ է՛ն պէօյիւք ըզտըրապաթ
արասընտա պիլէ ասարընը կէօսթէրտիյինիզ հայսիյէթի
զաթիյէնիզի մազհարը միւքեաֆաթ իտէճէյիմ . հասը-
լը՝ պու կիւնտէն իթիպարէն , պիրի պիրիմիզտէն ասլա
այրըլմայաճաղըլ :

Մայեէօ . - (Թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Ա՛հ , մատ-
մուազէլ , պու տա ֆէվգ էլ ատէ պիր լուծֆքեարլըգ
տըր . Լաքին պէն . . .

Ատրիէն , - (Սէօգիւնիւ քէսէրէք վէ նէ՛ տէյէճէյինի
անլայարագ .) Օ՛հ , էմին օլընըլ , սէվկիլի գըզըմ . էկէր
թէքլիֆիմի գապուլ իտէճէք օլուրսանըլ , սիզի եանըմա
ալմագ կիպի ազաճըգ խօտքէրէսթանէ օլան արզում ըլա
պէրապէր , թապիաթընըլըն իսթիգլալիյէթինի , սայ ու
ամէլտէքի ատէթլէրինիզի , եալընըզճա եաշամագ արզու-
նըլը վէ մէրհամէթէ շայէսթէ օլան պիչարէկեանա ֆէ-
տաքեարլըգ կէօսթէրմէք էմրինտէքի տույղուլարընըլը ու-
նուլթմայաճաղըմ . հաթթա սիզէ աչըգտան աչըղա պէ-
յան իտէրիմ քի , պու ալիճէնապանէ մէյլիյաթընըլը խօշ-
նուտ իթմէք նիյէթիլէ տիր քի սիզի այարթմագ վէ եա-
նըմա ալմագ իսթիյօրլմ :

Մայեէօ . - (Սատէտիլանէ .) Լաքին , մատմուազէլ ,
թարաֆընըզտան պունճա շիւքրանիյէթիէ մազհար օլմագ
իչուն , պէն սիզէ նէ՛ եարմըլըմ . պիրատէրիմ Ակրիքօլ
հազգընտա լուծֆքեարլըգ վէ միւրիւվլէթ կէօսթէրմէք
տաիի թարաֆընըզտան պաշլամամըշ մը տըր :

Ատրիէն . - Օ՛հ , պէն սիգէ շիւքրանիյեթտէն պահս իթմէյօրըմ . օ պապտէ ալաճադ վէրէճէք գալմամըշ տըր . սիգէ խալիսանէ պիր մուհապպէթ վէ տօսթլըդ թէքիֆ իտիյօրըմ :

Մայեէօ . - Տօսթլը՞դ մը . . , պանա՛ մը , մատմուաօ զէլ :

Ատրիէն . - (Լաթիֆ պիր թէպէսսիւմէ .) Հայտի՛ , հայտի՛ , պէնտէն եիւքսէք պիր թապիաթտա պուլընտը . զընըզ իշուն , քիպիրլիք իսթէմէզ . պէնիմ տօսթըմ օլաճաղընըզ պէն ֆիքրիմէ գօյմըշըմ վէ պէօլէ օլաճաղընը տա կէօրէճէքսինիզ : Լաքին , հէրնէ դատար պիր ազ կէճճէ իսէ տէ , հա՛նկը սէպէպի խայրա մէպնի պուրայա կէլմիշ օլտըլընըզը անլաճադ իսթէրիմ :

Մայեէօ . - Պու սապահ , Մ . Տակոպէրէ պիր մէքթուպ կէլտի . պու մէքթուպտա պու խանէյէ կէլմէսի լազըմ կէլտիյի վէ քէնտիսինճէ է՛ն գիյատէ էհէմիյեթի պուլընան պիր մատտէ հագգընտա խայըրլը խապէրլէր ալաճաղը պէյան օլընմըշ ըտը . . . : Մ . Տակոպէր՝ պու խուսուսըն մատմուազէլ Բօզ վէ Պլանշա միւթէալլիգ օլտըզը զաննընա զահիպէն պանա տէտիքի . « Մայեէօ , սէն պու սէվկիլի չօճուգլարա այիտ խուսուսաթտա բէք չօգ եիւրէք թիւքթիմիշ օլտըզընտան , պէնիմլէ պէրապէր կէլմէքլիյին լազըմ տըր . անլէրի պուլտըլըմտա հըսս իտէճէյիմ մէսէրրէթի կէօրէճէք օլուրսան , սէն տէ միւքեաֆաթընը ալմըշ օլաճադսըն . . . : »

Ատրիէն Բօտէնին հիւզիւնէ պագտը : Ժէզիւիթ մագամը թաստիգտէ պաշընը էյիպ տէսի քի .

— Էվվէթ , մատմուազէլ , պու մէքթուպը օ գահրա ման ասքէրէ պէն եազտըմ . . . լաքին զիյրինէ իմզա աթմագ իսթէմէտիյիմ կիպի , տահա զիյատէ իյզահաթ վէրմէյէ տէ լիւզում կէօրմէտիմ . պուլըն սէպէպինի սօնրա տան անլայաճադսընըզ :

Ատրիէն . - Օ հաւտէ պուրայա եալընըզճա նա՞սը կէլէպիւտինիզ , գըզըմ :

Մայեէօ . - Ա՛հ , մատմուազէլ , կէլտիյիմտէ մազհար օլտըղըմ հիւսնի գապուլիյեթտէն տօլայը օ տէրէճէ միւթէէսսիր օլտըմ քի , չէքտիյիմ գօրգուլարը հիքեայէ իթմէյէ վագթ պուլամատըմ :

Րօտէն . - Նէ՛ գօրգուսը , գըզըմ :

Մայեէօ . - Սիզին պուրատա պուլընտըղընըզը պիւտիյիմ ճիհէթլէ , մէքթուպը Մ . Տակոպէրէ սիզ եազմըշսընըզ տէյու զանն իթտիմ , մատմուազէլ , պու զաննըմը Մ . Տակոպէրէ տէ թէպիլը իյլէտիմ . օ տա պէնիմլէ հէմէֆքեար պուլընտը . Պուրայա վասըլ օլտըղըմըզտա , պիչարէնին սապրսըզլըզը օ գատար շիտտէթլի իտի քի , էօքսիւզլէրին պու խանէտէ օլուպ օլմատըզլարընը գաբուտտան սիւալ իյլէտի : Ֆագաթ էօքսիւզլէրին պուրատա պուլընմատըզլարը ճէվապընը ալընճա , օ գատար լէճալարըմա գուլագ պիլէ ասմայարագ , տէրհալ մաւնասթըրա կիտիպ անլէր հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իսթէտի :

Ատրիէն . - Նէ՛ պասիրէթսիզլիք . . . :

Րօտէն . - (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Կիճէլէյին մանասթըրա կիրտիքտէն վէ օ էսէֆէնկիզ վուգուաթը իյգա իթտիքտէն սօնրա , եինէ պէօյլէ պասիրէթսիզլիք հա :

Մայեէօ . - Մէքթուպտա՝ էօքսիւզլէրին քէնտիսինէ թէսլիմ օլունաճաղընա տաիր սարահաթը գաթիյէ պուլընմատըղընը , վէ պէսպէլլի անլէր հագգընտա պազը խայրը մալիւմաթ վէրիլէճէյինի սէօյլէյէրէք , քէնտիսինի թէսալվուրընտան ալըգօյմագ իսթէտիմ իսէ տէ , սայ ուղայրէթիմ պօշա չըգտը . պէնի տինլէմէյիպ , տէտի քի . Էկէր էօքսիւզլէր հագգընտա պիր խապէր ալամագսամ , կէլիր սէնի պուլուրըմ . . . Լաքին չօճուգլար էվվէլքի կիւն մանասթըրտա ըտըլար . շիմտի հէր չէյ մէյտանա չըգմըշ

օլտըղընտան, անլէրի պանա թէսլիմտէն իմթինա իտէ.
մէզլէր : »

Բօտէն . - (Կիւլիւմէյէրէք .) Պէօլէ պիր գաֆայա
լադըրտը անլաթմագ նէ՝ գատար միւշքիլ տիր . . . :

Ատրիէն . - (Մ . Պալէնիէնին թէհտիտաթընը խաթըր-
լայարագ .) Ալլահ վէրէ տէ քէնտիսինի թանըմագալար :

Բօտէն . - Պունըն իհթիմալի եօգ . . . գաբույը աշ-
մայաճագլարը վէ թէշէպպիւսիւ պօշա չըգոճաղը պէտիհի
տիր . պաշգա պիր շէյ վուգու պուլամագ : Պունտան մաա-
տա , հաքիմ էֆէնտի գըզլար ըլա պիրիքտէ շիմտի նէրէ-
տէ իսէ կէլիը : Պէնիմ պուրատա արթըգ լիւզումըմ գալ-
մամըշ տըր . . . պաշգալարընըն իմտատընա տա եէթիշ-
մէլիլիմ : Բրէնս ճալմա հագգընտա կիտիպ մալիւմաթ ալ-
մագըլըմ լազըմէտէն տիր . պինապէրին՝ թէհարրիյաթը
վադըլամ հագգընտա սիզէ մալիւմաթ վէրմէք , վէ իւմի-
տիմ վէճհլէ թէհարրիյաթը մէզքիւրէ նէթիճէքէզիր օլուր-
սա Հինտլի բրէնսէ այիտ խուսուսաթ հագգընտա միւզա-
քէրէ իթմէք իւզրէ սիզի նէ՝ վազթ վէ նէրէտէ պուլա-
պիլէճէյիմի լութֆէն պիլտիրինիզ , մատմուլազէլ :

Ատրիէն . - Պուրատան չըգար չըգմազ կիտիպ եէրլէ-
շէճէյիմ եէնի իգամէթկեհաստա պուլապիլիրսինիզ . իշ-
պու իգամէթկեհաս՝ տ'Անթու սօղաղընտա , սապըգ Պուրէօ
միւսաֆիրխանէսինտէ վազը տըր . . . : (Պիր գաշ տա-
գըգա միւլահազատան սօնրա , պիրտէն պիրէ .) Լաքին ,
բրէնս ճալմայը Սէն-Տիզիէ գօնաղընտաքի քէօշքիւմտէ
եէրլէշտիրմէք՝ պիր խայը էօպապտան տօլայը նէ՝ լայըգ
վէ նէ՝ տէ գաիտէի իհթիյաթա մուվաֆըգ օլմայաճաղը-
նը տիւշիւնիւյօրըմ : Պունտան ազ վազթ էվիլէլ , հէր տիւր-
լիւ էշեաի լաղըմէ իլէ մէֆրուշ վէ հէր ճիհէթլէ հաղըր վէ
միւքէմմէլ պիր խանէ կէօրտիւմ : Երկիրմի տէօրթ սաաթ
իշինտէ տիկէր պաղը էշեա իլէ իէզեին օլընտըգ տա , դա-
յէթ միւքէլլէֆ պիր իգամէթկեհաս սուրէթինի քէսպ ի-

տէր (Թէքրար սիւքիւթ վէ միւլահազատան սօն-
րա.) Էվվէթ, օ խանէյի իսթիճար իթմէք պին գաթ միւ-
րէճճահ տըքձ զիրա պու սուրէթլէ իսմիմի տահա զիյատէ
կիզլի թուլթապիլիր վէ քէնտիմի թանըթմամաղա տահա
զիյատէ մուվաֆֆադ օլուրըմ:

Բօտէն. - (Մատմուլազէլին պու եէնի գարարընտան
տօլայը՝ թէսավվուրաթընըն թէհլիքէլի պիր սուրէթտէ
խալէլքէզիր օլաճաղընտան գօրգարադ.) Նա՞սըլ, քէնտի-
նիզի բրէնսէ թանըթմադ իսթէ՛մէյօր մըսընըզ. . . :

Ատրիէն. - Խա՛յր, բրէնս ճալմա քէնտիպինէ մուալէ-
նէթէ կէլէն մէճհուլ տօսթըն քի՛մ օլտըղընը պիլմէմէյի
տիր. իսմիմին քէնտիսինէ պէյան իտիլմէսինի վէ հաթթա
շիմտիլիք պէնիմ վարըղըմտան պիլէ խապէրտար օլմասը-
նը իսթէմէմ. . . : Մուախխարէն, պէլքի պիր այ սօնրա, ի-
ճապը հալէ կէօրէ հարէքէթ իտէրիզ:

Բօտէն. - (Մէյուսիյեթիինի սէթր իտէրէք.) Լաքին
իսմինիզի մէճհուլ սագլամադ վէ քէնտինիզի բրէնս ճալ-
մայա թանըթմամադ միւշքիլ պիլ շէյ օլմա՞դ մը:

Ատրիէն. - Էկէր բրէնս քէօքտէ իգամէթ իտէճէք
օլսա իտի, պէն տէ սիզին էֆրեարընըղտա պուլունսւր-
տըմ. խալամին օրայա էագըն պուլունմասը հասէպիյլէ,
միւմաիլէյհին զիննի աչըլապիլիր իտի. զաթէն իւք նիյէ-
թիմտէն կէրի տուրմամըն պաշըլըճա սէպէպլէրինտէն պիրի
տէ պու ալըր Լաքին բրէնս էքէյիճէ ուզադ պիր մահալտէ,
մէսէլա Պլանշ սօգաղընտա օթուրաճադ օլուրսա, մէճ-
հուլ գալմասը լաղըմ կէլէն պիր շէյի քէնտիսինէ քի՛մ
խապէր վէրէճէք տիր. Պու ՚ըրըր՝ էսկի տօսթլարըմտան
պիրի օլան Մ. Նորվալ, սիզ, վէ պիր տէ (Մայնէօյիւ կէօս-
թէրէրէք.) պու միւհթէրէմ գըղճըղազ պիլէճէք տիր.
պէն կէրէք անըն վէ կէրէք սիզին սըրր սագլույաճաղը-
նըղտան էմին իմ. իմտի, պու սըրըրըն մէքթում գալա-
ճաղը պի իշթիպահ տըր: Եարըն պու պապտէ ուզուն ու-

զատըյա գօնուշապիլիրիզ . էվվէլա 'օ' պէտպաթիթ բրէնսի պուլմանը լազըմ տըր :

Ատրիէնին ճալմա հագգընտաքի պու հակէհզուհուր գարարնտան հէր նէ գատար Բօտէնին ճանը սըգըլտը ին սէտէ , խարիճէն հիշ պիր շէյ պէլլի իթմէքսիզին տէտի քի .

— Արզուլարընը թէմամըյա իճրա օլտնաճագ տըր , մատմուազէլ . Էկէր միւսաատէ պույուրըրսանըզ , պիթ ազ էվվէլ րահմանի թէսմիյէ իթտիյինիզ մէմուրյէթիմ հագգընտա եարըն կէլիպ սիզէ միւքէմմէլ պիր հիսապ վէրիւրիմ :

Ատրիէն . — (Տօսթանէ պիր նուրէթտէ .) Էօյլէ իսէ եարըն կէօրիւշիւրիւզ . . . սիդի սապրսըզլըզլա պէքլէյէ . ճէյիմ : Սիզ պու կիւնաէն իթիպարէն պէնտէնիզէ էմնի . յէթ իտէպիլտիյինիզ կիպի , պէնիմ տէ պուհտան պէօյլէ զաթը ալինիզէ իթիմատ իթմէմէմէ միւսաատէ իտինիզ : Հագգըմտա միւսամահաքեարանէ տավրտոմալըսընըզ . զիրա սիզէ շիմսիտէն պու գատար պօթըլու օլտըլըմ հալտէք տահա բէք չօգ նասիհաթլարընըզ , խըամէթլէրինիզէ միւհթամ ծլաճաղըմը հըսս իտիյօրըմ :

Բօտէն . — Սիզ սլանա հիշ պիր վագթ զանն իթտիյինիզ գատար պօթըլու օլմայաճագսընըզ , մատմուազէլ :

Պու սէօգիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Բօտէն՝ Ատրիէնին էօնիւնտէ թէվազու իտէրէք եավաշ եավաշ գաթույա տօղրու իլէրիլէտի , վէ Ֆագաթ տըշարը չըգաճաղը սըրտա , Ֆակոպէր իլէ գարչը գարչըյա պուլընտը :

Իթիյար ապէր մէրգումը կէօրիւր կէօրմէզ գուլվէթլի էլլէրիլէ եագասընը գավրայըպ :

— Ահ , հէլէ պիրիսինի էլլէ կէչիրտիմ . — տէտի :

2

ԷՕԶԻԻՐԼԵՐ

Մատուազէլ տը Դարտովիլ՝ Տակոպերին փէօյէ շիտ-
տէթիւ պիր սուրէթտէ Բօտէնին եագապընա սարլտըղընը
կէօրինճէ, ապէրէ տօղրու պիր գաչ պտըմ՝ աթարագ
քէմալը տէհչէթլէ:

— Լաքին Ալլահ աչգընա օլսուն, նէ՞ եաբը քօրսընըղ,
— տէյու հայգըրտը:

Ապէր՝ Բօտէնին եագապընը պըրագմայարագ վէ
պաչընը հէնուղ թանումատըղը Ատրիէնէ տօղրու չէվիրէ-
րէք, քէմալը հիտտէթլէ:

— Նէ՞ եաբաճաղըմ, օ թուղ էքմէք խայընընըն ալ-
չագ լէֆիգլէրինաէն պիրինին պօղապընը սըգմագ իչուն
հէնաճ Ֆրիսաթ պուլըլգըրմ: Եա՛ պիշարէ չօճուգլարը-
մըննէրէտէ պուլընտըղլարընը սէօյէլէճէք, վէ եախօա
ճանընը չըգարընճայա գատար ուղրաչաճաղըմ:

Բօտէն . . . (Ապէրին էլինտէն գաչմաղա չալըշարագ,
գըսըգ պիր սէտա իլէ,) Պէնի պօղաճագ մըսըն, պէ՛ հէ-
րիֆ:

Տակոպեր . . . (Կիւրիւթիւիւ պիր սէտա իլէ,) Պօ-
ղաճաղըմ՝ զահէր . . . մատամ քի էօքսիւզլէր պուրատա
տէյիլ տիրլէր, մատամ քի մանասթըրա հիթտիյիմաէ ճէ-
վապ վէրմէք իսթէմէյէրէք գաբույու եիւզիւմէ գաբատը-
ղլար, չօճուգլաքըմըն նէրէտէ պուլընտըղլարընը սէօյէլէ-
ճէքսին:

Բօտէն . . . (Պօղաճ պիր սէտա իլէ,) Ալլահ աչգընա
օլսուն, իմոտա՛մ եթիշին:

Ատրիէն . - Ամա՛ն , եա՛ր պապի , պու նե՛ տէհչէթի չէյ , հերիֆի պողաճագ , - տէյիպ , չէհրէսի սօլմըչ վէ թիթրէմէքտէ պուլընմըչ օլտըղը հալտէ , Տակոպէրէ տօղրու իլէրիլէտի վէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գաժուշտըրա .
րագ .

— Ալլահ աշգընա օլսուն , մօսիէօ . . . պէնի տինլէ .
յինիզ . - տէտի :

Մայէօ տախի Տակոպէրին եանընա գօշարագ վէ գայըֆ էլլէրիլէ անըն գօլունը թուլտըգտան սօնրա ,
Ատրիէնի կէօսթէրէք .

— Պագսանըզ ա՛ , մօսիէօ Տակոպէր . . . սիղէ րէճա
իտէն մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլ տիր . . . անըն էօնիւնտէ
պէօյլէ ճէպրէն իչ օլուր մը . . . պունտան պաշգա ,
զանընըգտա խաթա իթտիյինիզ աշիքեար վէ պէտիտար
տըր . - տէտի :

Իսթիյար աւքեր՝ օլլունըն համիյէսի օլան մատմուլա .
զէլ տը Գարտօվիլին իսմինի իչիտիր իչիթմէզ , Ռօտէնի
պըրագըպ պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնտիւ . Ռօտէն ի .
սէ՛ հիտտէթինտէն վէ սօլուղընքն քէսիլմէսինտէն գըպ
գըրմըզը քէսիլմիչ օլմաղլա , տէրագտապ եագասընը վէ
գրավաթընը տիւղէլթմէյէ պաշլատը :

Տակոպէր՝ տէհչէթինտէն սաբ սարը քէսիլմիչ օլան
Ատրիէնէն տօղրու իլէրիլէյէրէք .

— Աֆվ իտէրսինիզ , մատմուլաղէլ . . . սիղին քի՛մ
օլտըղընըզը պիլմէյօրտում . . . հիտտէթ վէ ղազապըմ
պիրտէն պիրէ իրատէթիմի ղայպ իթտիրտի վէ նէ՛ եարա .
ճաղըմը պիլմէտիմ :

Ատրիէն . - Լաքին , մօսիէօ , պու էֆէնտիտէն նէ՛
իսթիյօրսընըզ . էկէր պէնի տինլէսէ իտինիզ պիլէճէք ի
տինիզ քի . . . :

Տակոպէր . - (Հալիմանէ պիր՝ սէտա իլէօ) Սէօղիւ .
նիւզիւ քէստիյիմտէն տօլայը աֆվընըզ տիլէրիմ , մատ .

մուագէլ: (Ծիւթ ուրսըզըզընը թէքըրար քէսպ իյլէմիշ օ-
լան Ռօտէնէ խիթապէն .) Հայտի մատմուագէլէ թէշէք-
քիւր էթ տէ շուրատան տէֆ օլուպ կիթ . . . էկէր պու-
րատա տղւրաճագ օլուրսան , քէնտիմի զապթ իտէմէմ ,
պաշընա պիր պէլա կէլիր պիլմիշ օլ . . . :

Րօտէն . - Լաքին միւսաատէ իտինիզ տէ պիր սէօզ տէ
պէն սէօյլէյիմ , մօսիէօ , պէն . . . :

Տակոպէր . - (Րօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ այագ-
լարընը եէրէ վուրարագ .) Պուրատա տուրաճագ օլուր-
սան , քէնտիմի զապթ իտէմէմ տէյօրըմ . . . :

Ատրիէն . - Լաքին Ալլահ աշգընա օլսուն , պարը շու-
հիտտէթինիզին սէպէպինի իյզահ իտինիզ . . . ահվալը զա-
հիրէյէ գարըլմայընըզ . քէնտինիզի թէաքին իտիպ , սէօ-
զիւմիւզիւ տինլէյինիզ . . . :

Տակոպէր . - (Մէյուսիյեթլէ .) Բէնտիմի թէսքի՞ն մի
իտէյիմ , նէ՞ սէօյլէյօր արընըզ , մատմուագէլ , պէնիմ զիհ-
նիմի եաշընըզ պիր շէյ իշղալ իտիյօր . . . մարէշալ Սիմո-
նըն կէլէճէյինի տիւշիւնտիւքճէ ագլըմ պաշըմտան կիտի-
յօր . . . մարէշալ պու կիւն եարըն հէր հալտէ Բարիսէ մու-
վասէլէթ իտէճէք տիր :

Ատրիէն . - Սահի՛հ մի :

Րօտէն թէաճճիւպ վէ մէսէրրէթի հալի պիր հարէ-
քէթտէ պուլընտը :

Տակոպէր . - Տիւն ագշամ մարէշալտան պիր մէթուպ
ալտըմ . ժիւմաիլէյհ պու մէթուպըյլա Հավրա չըգմըշ օլ-
տըղընը իշար իտիյօր . (Հիտտէթլէ Րօտէնի կէօսթէրէրէք .)
Պու աշնագլարըն հիյլէ տօլապլարը սէմէրէսիզ գալմըշ օլ-
տըղընտան , էօքսիւզլէրին արթըզ պանա թէսլիմ օլունա-
ճաղը իւմիտինէ մէպնի իւշ կիւնտէն պէրու էօթէյէ պէ-
րիյէ տիւշտիւմ , առամ գալմատը միւրաճաաթ իթտիւմ .
Լաքին , պու աշնագլարըն եէնի ֆէսաալար գուրտըգլարը
մէմուլտըր , զիրզ պունշարտան հէր շէյ ումըլապիլը . . . :

Րօտէն . - (Իւերիւէյէրէք .) Լաքին , մօսիէօ , միւսաա-
տէ իտինիւ տէ սիզէ . . . :

Տակոպէր՝ մարէշալըն պու վիւն եարըն Բարիոէ մու-
վասէլէթ իթմէսի միւհթէմէլ ժլտըղընը տիւջիւնտիւքճէ
հիտտէթ ու զազապը պիր գաթ տահա արթարադ .

— Սանա տըշարը չըգ տէյօրըմ . . . մատմուազէլ օլ-
մամըշ օլա իտի , ինթիգամըմը պիրինտէն յըսմէն ալըր Ը-
տըմ . - տէտի :

Րօտէն Ատրիէնէ պիր իշարէթ իտէրէք իհթ իրազքեա-
րանէ պիր սուրէթտէ մէրգումէյէ եազլաշտը , վէ միւէս .
սիր պիր չէֆգաթլա Տոկոպէրի կէօսթէրոիքտէն սօնրա
ասքէրէ խիթապէն .

— Չըգարըմ , էֆէնտիմ , հէմ մա էլ մէմնունիյեէ չը-
գարըմ . զիրա սիվին կիրտիյինիզ զէման պէն տէ զաթէն
չըգըյօրտում : (Պատէհու , մատմուազէլ չըր Գարտօլիյէ
տահա զիյատէ եազլաշարադ , ալազ պիր սէտա իլէ .)
Պիշարէ՝ ասքէր . . . քէտէրի տէրունինտէն նէ՝ եաքաճաղը
նը պիլմէյօր . շիմտի քէնտիսինէ հէր նէ սէօյլէսէմ , գու-
լազընա կիրմէյէճէք . պինտէն ալէյհ , սիզ հէր չէյի քէն-
տիսինէ անլաթընըզ , ապիզէմ մատմուազէլ . պիշարէ ա-
տէմ վազըֆ օլաճալը էսրարտան տօլայը շաշազալաճազ
տըր . (Բլտէնկօթընըն եան ճէպինի արաշտըրըպ վէ քիւ-
չիւք պիր բաքէթ չըգարըպ .) Շիմտիլիք , իէճա իտէրիմ ,
պու բաքէթի քէնտիսինէ վէքինիզ . . . պէնիմ ինթիգամըմ
պու օլսուն . . . հէմ քէնտիսինին տէ բէք զիյատէ խօշընա
(. . . կիտէճէք տիր :

Ոտրիէն քիւչիւք բաքէթի էլինտէ թուլմըշ օլարազ
քէմալը թէաճճիւ պլէ Րօտէնէ պագմագտա օլտըղընտան ,
մէրգում կէնճ գըլը սուստըրմագ իսթիյօրմըշ կիպի շա-
հատէթ բարմաղընը տուտագլարը իւզէրինէ գօյտըգտան
սօնրա , այագլարընըն ուճըյլա կէրի-կէրի կիտէրէք գաբու-
յա տօղրու իլէրիլէտի , վէ մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ

Տակոպէրի պիտէ՛ք տահա կէօսթէրտիքտէն սօնրա ,
գարեւտան չըգըպ կիթտի . Տակոպէր իսէ՛ պիր մէյուսիյ-
եէթի աղիմէ իլէ պաշընը էյիլիլ վէ գօլարընը խաշվարի
կէօյսինտէ գավուշարըմըլ օլարագ , Մայեէօնին թէսէլ-
իպախշ սէօղէրինէ գարչը տիւսիզ կիպի տուրըյօրտու :

Բօտէն գարուտան տըշարը չըգընճա , Ատրիէն՝ իս-
թիյար պօքէրին ետննա եագլաշարագ , լաթիֆ պիր սէ-
տա վէ ֆէվզ էլ ատէ հսէրի շէֆգաթլա տէտի քի .

— Պիրտէն պիրէ օտայա կիրմէնիզլէ , պէնիմ իչուն
չիտտէթի էհէմիյեթի պուլունան պիր խուսուսը սիւալ
իթմէեէ ունութտըմ . ալտըղընըզ եարա նա՛սըլ օլտու :

Տակոպէր . - Թէչէքքիւր իտէրիմ , մատմուաղէլ , թէ-
չէքքիւր իտէրիմ . ալտըղըմ եարա պէօյիւք պիր շէյ տէ-
յիլ տիր . պուսու տիւշիւնմէյէ վազթըմ պիլէ եօգ . . . :
Հուզուրընըզտա էօյլէ գապաճա հարէքէթ իթտիյիմտէն
վէ օ ալշագ հէրիֆի գօվտըլըմոսան տօլայը բէք զիյատէ
թէէսսիւֆ իտէրիմ . . . լաքին նէ՛ եաբայըմ . . . քէնտի-
մի զապթ վէ հիտտէթիմի հազմ իտէմէտիմ . օ խայընլա-
րը կէօրիւր կէօրմէզ , գանըմ պէյնիմ սըչար :

Ատրիէն . - Լաքին սէօյիւմէ իթիմատ իտինիզ քի ,
չիմտի պուրատա պուլընան ատէմի բէք աճէլէ մուհաքէ-
մէ իթտինիզ :

Տակոպէր . - Բէք աճէլէ մի . . . լաքին պէն պու ալչա-
ղը պու էիւն թանըմատըմ . պու տա օ վալան խայընը
աբբայ տէկրիննի իլէ պէրապէր պուլընըյօրտու . . . :

Ատրիէն . - Պիլիյօրըմ . . . լաքին անընլա պէրապէր
պուլընմասը՝ նամուքբաղ վէ միւքէմմէլ պիր զաթ օլմա-
սընա մանի օլամագ . . . :

Տակոպէր . - Օ՞ մը . . . :

Ատրիէն . - Էվլէթ . . . հաթթա շու սըրատա պիլէ
սիզին սէվկիլի չօճուգլարընըզը սիզէ իյատէ իթմէքլէ մէշ-
ղուլ աըլ :

Տակոպէր . - (Ատրիէնին եիւզիւնէ պագարագ վէ ի-
շիթ տիյի սէօզլէրէ ինանմայօրմըչ կիպի կէօրիւնէրէք .)
Նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ , մատմուաղէլ . . . չօճուզլարմը պա-
նա իրայէ իթմէքլէ մի մէշղուլ տըր :

Ատրիէն . - Էվվէթ . . . պէլքի տէ զանն իթտիյինիզ-
տէն տահա էվվէլ իյատէ իտէճէք տիր :

Տակոպէր . - Սիզի աշտաթըյօր , մատմուաղէլ , օ բին-
թի իխթիյարըն սէօզլէրինէ գաբըլմայընըզ :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմնէյէրէք վէ պաշընը սալլայա-
րագ .) Խայր , սէօզլէրինին խալիսանէ օլտըղընա իսպա-
թըմ վար տըր . . . Էվվէլա պէնի պու խանէտէն չըգարթ-
տըրան օ տըր :

Տակոպէր . - (Շաշըրարագ .) Սահիհ մի սէօյլէյօր-
սընըզ :

Ատրիէն . - Հէմ բէք սահիհ . . . (Բօտէնին քէնտի-
սինէ վէրտիյի քիւչիւք բաքէթի Տակոպէրէ իթա իտէրէք .)
Իշթէ սիզէ պիր իսպաթ տահա քի , պէլքի տէ սիզի քէն-
տիսիյլէ պարըշտըրաճագ տըր . պուրատա տուրուպ տու
սիզի տահա զիյատէ թահրիք իթմէմէք իչուն պանա տէ-
տի քի . « Մատմուաղէլ , շու բաքէթի պիզիմ՝ երկիսու առ-
քէրէ վէրինիզ . պէնիմ՝ ինթիգամըմտա պու օլտուն : »

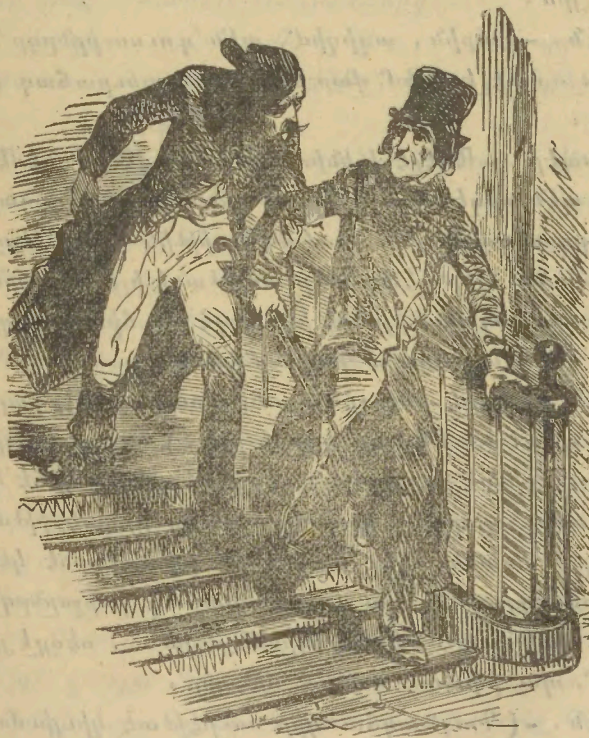
Տակոպէր քէմալը հայրէթլէ մատմուաղէլ տը Ռարտօ .
վիլին եիւզիւնէ պագարագ , բաքէթի մաքինավարի պիր
սուրէթտէ աշտը . լաքին Թոփ-Պլան միւսաֆիրսանէսինտէ
էվրագը մախսուսէսիյլէ պիրլիքտէ չալընմըչ օլան կիւմիւշ
վէ միւրուրը զէման իլէ սիյահլանմըչ խաշը վէ սարարմըչ
գըրմըզը շէրիաի կէօրիւնճէ , գալպի չիտտէթլէ չարա-
րագ գըսըզ պիր սէտա իլէ . « Խաշըմ . . . խաշըմ . . . խա-
շըմ տըր » տէյու հայգըրտը , վէ մէգքիւր խաշը ֆէվզ
էլ ատէ պիր սէվինճլէ քիւլ ըէնկինտէքի պըյըզլաթըր իւ-
զէրինէ պասարագ էօբմէյէ պաշլատը :

Ատրիէն իլէ Մայեէօ , իխթիյար տաքէրին հէյէճանընը

կէօրտիւքլէրինտէ , ֆէվդ էլ ատէ միւթէէսսիր օլտըլար .
Տակոպէր Ռօտէնին չըգտըղը գաբույա տօյրու գօշարագ .

— Մարէշալ Սիմոնա , գէվճէմէ , օղլումա խըտմէթ
իթտիքտէն սօնրա , պանա տա պունտան պէօյիւք պիր
խըտմէթ եաբըլամաղ ըտը . . . : Սիզ օ լուի ֆրեհար ա-
տէմին սատագաթընա պէնի թէէմին իտիյօրսընըզ , տէյի՛լ
մի , մատմուաղէլ . պէն իսէ սիղին էօնիւնիւղտէ հէրիֆ իլէ
սուի մուամէլէտէ պուլընտըմ . . . : Շիմտի պէնտէն թար-
ղիյէ ալմաղա հագգը վար տըր . . . հէմտէ ալաճագ . . .
օ՛հ , ալաճագ տըր . - տէտի :

Պատէհու ալէլ աճէլէ օտատան տըչարը չըգարագ ,
վէ գօշա գօշա իչ իչէ իբի օտատան կէչէրէք , չար չաբուգ
նէրտիւպանը էնտի վէ սօնընճը պասամաղընտա Ռօտէնէ

Թէսատիւֆ իլէ գօլընտան թութարագ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Շիմտի չար չաբուգ եօգարը չըգմալըսընըզ . տէտի :

Րօտէն . - (Սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ տուրա-
րագ .) Հարէքէթինիզտէ պիր գարար իթթիխագ իթսէ-
նիզ ֆէնա օլմազ , մօսիէօ . պիր ազ էվվէլ տըչարը չըգ-
մագլըզըմը էմր իթտիլինիզ հալտէ , շիմտի կէրի՞ մի
չէվիրմէք իսթիյօսընըզ . հանկը էմրինիզի իճրա իթմէլի :

Տակոպէր . - Պիր ազ էվվէլ գուսուր իթտիմ .
պէն գուսուր իտէճէք օլուրսամ , թամիր իտէրիմ : Իքի չա-
հիտ հուղուրընտա սիզին իլէ սուի մուամէլէտէ պուլըն .
տըմ . եինէ այնը չահիտլէր հուղուրընտա սիզտէն էօզիւր
տիլէյէճէյիմ :

Րօտէն . - Լաքին , ազիզիմ , պէն գուսուրընըզը աֆիլ
իտէրիմ . . . աճէլէ իչիմ վար տըր . . . տուրաճագ վագ-
թըմ եօգ :

Տակոպէր . - Աճէլէ իչինիզ օլմասը պէնիմ նէմէ՞ լա-
զըմ . . . պէն սիզէ սէօյլէյօրըմ քի , շիմտի չար չաբուգ
եօգարը չըգաճագսընըզ . . . (Ժէղիւթիին էլինի թութա-
րագ վէ պունը պիր շէֆգաթը տօսթանէ իլէ սըգարագ .)
եօգսա խաչըմը պանա իյատէ իթմէքլէ մուճիպ օլաըզընըզ
սաատէթ վէ մէսէրրէթիմ նաթէմամ գալըր :

Րօտէն . - Էօյլէ իսէ չըգալըմ , տօսթում , չըգալըմ :

Տակոպէր . - (Իէմալը կէրմի իլէ .) Ղայպ օլտըղըն-
տան տօլայը քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէմէքսիզին կիճէ կիւն .
տիւզ աղլամըչ օլաըզըմ խաչըմը պանա իյատէ իթմէքլէ
գալմայըպ , մատմուազէլ Ատրիէնին իֆատէսինէ կէօրէ ,
պիչարէ չօճուղլարըմ տա դուրթարաճագ ըմըչսընըզ . . .
Լաքին . . . պիհուտէ եէրէ սէվինմէյէլիմ . . . սէօյլէյինիզ
պագալըմ , պու իֆատէ սահի՛հ մի տիր :

Րօտէն . - (Գուրնազճա պիր սուրէթտէ կիւլիւմսէյէ-

րէք .) Հէլէ շու մերագլըյա պագընըղ . . . հայտի՛ , հայտի՛ , էմին օլընըղ . . . Իքի էմնալսըղ մէլէքլէրինիղ սիզէ թէս- լիմ՝ օլունաճագ տըր :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Ժէզիսիթ նէրտիւ- պանտան հօգարը չըգմաղա պաշլատը :

Տակոպէր . - Զօճուգլարըմը պանա պու կիւն թէսլիմ իտէճէքլէ՛ր մի . ա տէյիպ , Բօտէնին նէրտիւպան պասա- մագլարընտան հօգարը չըգտըղը սըրատա , պիլէքլէրին- տէն թութտը վէ պիրտէն պիրէ տուրտըրթտը . Բօտէն պու հարէքէթի կէօրիւնճէ ճանը սըգըլարագ .

— Լաքին , տօսթըմ՝ , պիր դարար վէրին , նէ՛ հարա- ճաղըղ , տուրնաճագ մըյըղ , չըգաճագմըյըղ , հօգսա է- նէճէք միյիղ : Շիքեայէթ իթմէք օլմասըն ամմա , պէնիմէ քէօթէք կիպի մուամէլէ իտիյօրսընըղ :

Տակոպէր . - Հոգընըղ վար . . . հօգարը չըգարմ տա օրատա գօնուշալըմ՝ . կէլինիղ , չաբուգ կէլինիղ . - տէ- տի :

Պատէհու , Բօտէնին գօլունա կիրէրէք , վէ ալէլ ա- ճէլէ հօգարը չըգարտուագ , քէնտիսինին պիրտէնպիրէյար- շարը չըգըպ նապէտիտ օլմասընտան Ֆէվզ էլ ատէ մի- թէաճճիպ գալմըշ օլան Ատրիէն իլէ Մայեհօնիւն պուլըն- տըղլարը օտայա կիրտիրտի վէ քէնտիսի աէ իչէրի կիրէ- րէք մուգաֆիէրսնէ պիր սուրէթտէ ,

— Իշթէ կէթիրտիմ . . . պերէքէթ վէրսին քի նէրտիւ- պանըն աշաղըսընտա հագալատըմ՝ . - տէտի :

Բօտէն . - (Սօլուղը քէսիլմիշ օլարագ .) Պէնի սիւրաթ լա հօգարը չըգարմըշ օլտըղընըղը տա սէօյլէմէյէ ունութ- մայընըղ :

Տակոպէր . - (Վագուրանէ պիր սէտա իլէ .) Շիմտի , մօսիէօ , մաամուաղէլ հուզուրընտա իթիրաֆ իտէրիմ .քի , սիզին իլէ գապա մուամէլէ իտէրէք գուսուրտա պուլուն- տըմ՝ . իմտի , պու պապտէ եինէ մաամուաղէլ հուզուրըն-

տա հօգր տիւեր, վէ վագը օլան խրտմէթինիզէ գարչը պօրճլու, հէմ բէք զիյատէ պօրճլու օլտըղըմը քէմալը մէ. սէրրէթլէ իգրար իյէրիմ. . . վէ եէմին տախի իտէրիմ քի պէն պօրճլու օլուրսամ, պօրճումը էօտէրիմ:

Տակոպէր էլինի քէմալը խալիսէթլէ Բօտէնէ ու. զաթտը վէ ժէզիւիթ տախի պու էլի աօթանէ վէ նա. զիքեանէ պիր սուրէթտէ սըգտըղ.տան սօնրա տէտի քի.

— Նէ՞ սէօյլէ յօրսընըզ, մօսիէօ, հա՞նկը խրտմէթտէն պահս իթմէք իսթիյօրսընըզ:

Տակոպէր. — (Խաչընը Բօտէնէ կէօթէրէրէք.) Պու. նը ունութտընը՞զ մը. . . Լաքին սիզ պու խաչըն պէնիմ նաղարմտա նէ՛ պէօյիւք գըյմէթ վէ էհէմմիյէթի պու. լընտըղընը պիւմէզսինիզ:

Բօտէն. — Պիւաքս անըն սիզճէ գըյմէթ վէ էհէմմիյ. եէթի պուլընապիւէճէյինի պիւտիյիմ իչուն քէնտի էլիմէ սիզէ թէսիմ իթմէք իսթէտիմ. հաթթա պուենըն իչուն ալըպ պէրապէր կէթիւտիմ. Լաքին, սէօզ արամըզտա գալսըն եա՛. . . պուրայա կէլիր կէլմէզ պէնի օ գատար թէւէթիւզէ գապուլ իթտինիզ.քի, մէյտան պուլըպ տա. . .

Տակոպէր. — (Մահճուպիյէթլէ.) Մուամէլէի վա. գըամտան տօլայը բէք զիյատէ նատիմ վէ բէչիման օլտը. զըմա սիզի թէէմին իտէրիմ, մօսիէօ:

Բօտէն. — Էօյլէ օլտըղընը պիւրիմ, տօթում. . . Լա. քին արթըգ պու պահսը գաբայալըմ. . . : Շիմտի սէօյլէ. յինիզ պագալըմ, պու խաչ սիզճէ բէք ազիզ պիր շէյ մի տիր:

Տակոպէր. — Ազիզ տէ սէ՞օզ միւ եա. (Խաչընը թէք. րար հօբէրէք.) Պու խաչ պէնիմ ինտիմտէ պիր եատի. կեարը մուգատտէս կիպի տիր. . . : Պուենը պանա իհսան իտէն զաթ՝ պէնիմ ազիզիմ. . . պէնիմ մապուտըմ մէսա. պէսինտէ տիր. . . միւշարիւէյհ պու խաչա էլ պիլէ տօ. գունտըմըջ տըր:

Րօտէն . - (Ազիմ պիր մէրազ վէ իհթիրամքեարանէ պիր հայրէթլէ մէզքիւր խաշա պագըյօր կիպի կէօրինէրէք .) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, մօսիէօ, պէօյիւք Նաբուլէոն պու նիշանը իֆթիխարա տէսթի դալիպանէսինի տօգանտըրմըշ մը տըր :

Տակոպէր . - Էվվէթ, տօգանտըրմըշ տըր . պէշինճի եարամա մէհէմ օլմագ իւզրէ Նաբուլէոն քէնտի էլիլէ պունը գանլը կէօյսիւմէ թագմըշ տըր . իմտի, շուրասընը պիլմէլիսինիզ քի աճլըգտան էօլմէք րատտէսինէ կէլիպ տէ, էքմէք իլէ պու խաշ արասընտա պէնի մուխայեհէր գըլսալար, էօլտիւյիւմտէ խաշըմը կէօյսիւմտէ թաշըյապիլմէք իչուն խաշը թէրճիհտէ ասլա թէրէտտիւտ իթմէմ . Լաքին արթըզ էլվէրիր, պու պահսը գաբայայըմ տա պաշգա շէյտէն պահս իտէլիմ . . . : (Էլինի կէօզլէրինէ կէօթիւրէրէք .) Իսթիյար ասքէրլէր ահմագ տըրլար, տէյիլմի . (Հըսս իթտիյի մէսէրէթի կիզլէտիյինտէն տօլայը հիճապ իտիյօրմըշ կիպի պաշընը պիրտէն պիրէ եօգարը գալտըրարագ, վէ եանագլարընա եուվարլանան կէօզ եաշլարընը կիզլէմէք իսթէմէյէրէք .) Ահ, էվվէթ, խաշըմը պուլարղըմաան տօլայը սէվինճիւմտէն աղլայօրըմ . զիրա պու խաշը պանա իմրէրաթօր վէրմիշ, եախօտ պու խայր խահ ատէմին տէտիյի կիպի տէսթի դալիպանէսիլէ կէօյսիւմէ թագմըշ տըր . . . :

Րօտէն . - (Հէյէճանը գալպ իլէ .) Օ հալտէ պու կիրանպէհա խազինէյի սիզէ իյատէ իթտիյինտէն տօլայը պէնիմ իսթիյար էլիմտէ միւպարէք օլուոն : Ֆիլ հագըգա պու կիւն ճիւմլէմիզ իչուն սաատէթպախշ պիր կիւն օլտու . պունըն պէօյլէ օլաճաղընը սապահլայըն սիզէ եօլլատըղըմ մէքթուպտա զաթէն արզ իթմիշ իտիմ :

Տակոպէր . - (Պիր գաթ տահա միւթէաճճիպ օլաբնգ .) Օ իմզասըզ մէքթուպը սիզ մի եօլլամըշ ըտընըզ . . . :

Րօտէն . - Էվվէթ, պէն եօլլամըշ ըտըմ : Շու գատար

քի արքայ տ'էկրինեի թարափընտան եէնի պիր տուղագ տահա գուրգուլահաղընտան գօրգա՛րագ, տահա զիւտե թափսիւթա կիրիչմէք իսթէմէտիմ: անըսյօր մըսընըզ:

Տակոպէր. - Տէմէք քի, էօքսիւզլէրիմի կէօրմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէյիմ:

Բօտէն սատէտիլանէ պիր սօրէթատ պաշըյլա պիր թաստիգ իշարէթի վէրտի: Ատրիէն սեօզէ գարըշարագ վէ կիւլիւմնէյէրէք տէտի քի:

— Էվվէթ, պիր աղտան, պէլքի տէ պիր իքի տա. գըզատան կէօրէպիլէճէքսինիզ . . . : Պիր ազ էվվէլ էֆէնտիյի եանըշ մուհարէմէ իթմիշ օլտըղընըզը իտտիա իթմէյէ հագգըմ եօգ մը ըմըշ:

Տակոպէր. - (Մէսէրրէթինտէն սէրմէրթ օլարագ.) Էյի եա՛, պու խապէրի նէ՛ իշուն իշէրի կիրէր կիրմէզ վէրմէտի:

Բօտէն. - Վէրմէյէ մէյտան պուլապիլտիմ մի, տօս. թում, իշէրի կիրէր կիրմէզ պէնի պօղմաղա սավաշտընըզ . . . :

Տակոպէր. - Տօղրու տըր . . . քէք աճէլէ տուվրան. տըմ. պունըն իշուն պիր տէֆա տահա աֆվընըզը տիլէզ ըիմ. լաքին չէ՞ եաբայըմ, պէն սիզին տաիմա արքայ տ'էկրինեի իլէ պէրապէր հարէքէթ իթտիյինիզի կէօրմիւշ իտիմ, վէ իչք տագըզատան . . . :

Բօտէն. - (Ատրիէնին էօնիւնտէ թէվազու իտէրէք.) Պէնիմ՝ խապէրիմ օլմագսըզըն պիր թագըմ խայընանէ իշլէրէ իշթիրաք իթմիշ օլտըղըմը պու սէվկիլի մատմուազէ սիզէ անլաթապիլիր. լաքին գարանլըզ իշինտէ ըշըզը կէօրիւր կէօրմէզ, պիլա իթթիյար կիրմիշ օլտըզըմ պու մէքրուհ եօլտան չըգարագ, նամուսքեարանէ, տօլրու վէ մէշրու պիր եօլա սալիք օլմագ իսթէտիմ:

Ատրիէն՝ իսթիճվատպքեարանէ պիր նազարլա քէնտիսինէ պագմագտա օլան Տակոպէրէ պաշըյլա պիր թաս. տիգ իշարէթի վէրտի:

Բօտէն . - (Սէօգիւնէ տէվամ իտէրէք .) Սիզէ եազ-
տըղըմ մէքթուպը իմզա իթմէմէմին սէպէպի տէ շու տըր
քի , իսմիմ զիհնինիղտէ ֆէնա ֆէնա շիւպհէլէր հասըլ ի-
տէճէյինտէն գօրգըյօրտոււմ . վէ տօս տօղրու պուրայա
կէլմէնիզի բէճա իտիշիմ տէ , մանասթըրըն գաբուճըսը
վէ եա պաղչէպանը թարափընտան թանըլաճաղընըղը վէ
անլէր թարափընտան թանըլմանըղ իսէ՝ կէչէն կիճէ մա-
նասթըր տիվարընտան աշմագ սուրէթիյլէ վազը օլան թէ-
չէպպիւսինիզ սէպէպիյլէ բէք թէհլիքէլի օլապիլէճէյինի
մատմուաղէլ կիպի պէն տէ տիւշիւնտիւյիւմտէն նաշի իտի-

Ատրիէն . - (Ըզտըրապը գալպ իլէ .) Լաքին Մ. Պա-
լէնիէ հէր շէյի տույմըշ տըր . հաթթա , էկէր պէն ա-
լէյինտէ տավայա գալգըշաճագ օլուսամ , Մ. Տակոպէր
իլէ օլլունը էլէ վէրէճէյինի տէ մագամը թէհտիտտէ պէ-
յան իյլէտի :

Բօտէն . - Սիզ միւսթէրիհ օլունըղ , մատմուաղէլ , սէօ-
գիւմէ իթիմատ իտինիզ քի , շիմտի տէ շարթլարը սիզ գա-
պուլ իթտիրէճէքսինիզ . (Տակոպէրէ իսթապէն .) Սիզէ
կէլինճէ , իշքէնճէլէրինիզ արթըղ իսթամ պուլմըշ տըր ,
ազիզ տօսթըմ ,

Ատրիէն . - Էվվէթ , միւսթագիմ , խայրիաս վէ ատիլ
պիր հաքիմ՝ մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընը ալըպ պուրա-
յա կէթիւրմէք իւզրէ պիր աղ էվվէլ մանասթըրա կիթտի.
շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր . հէմ էօքսիւզլէրին պէնիմ էվիմտէ
օթուրմուլարը տահա զիյատէ մուվափըղը մապահաթ օլա-
ճաղընը հաքիմի միւսթիլէյի տախի պէնիմ կիպի միւլա-
հազա իյլէտի . անճագ , սիղին լիզա վէ մուվափոգաթը-
նըղ մոնզամմ օլմատըգճա , պէն պու գարարը իթթի-
խազ իտէմէմ . զիրա չօճուգլար , վալիտէլէլի թարափըն-
տան սիզէ թէսլիմ օլունմըշլար տըր :

Տակոպէր . - Սիզ անլէրին վալիտէսի մագամընա գա-
իմ օլմագ իսթէյօրսընըղ , տէյիլ մի , մատմուաղէլ . սի-

զին չու էսէրի լուծֆընըզտան տօլայը կէրէք պէնիմ վէ կէրէք էօքսիւզլէր թարաֆընտան արզը թէչէքքիւր իտէրլիմ : Եալընըզ , ալտըզըմ տէրսին մալը պանտ չօղա օլտըզընտան , կիճէ կիւնտիւզ անլէրին օտա գաբուսը էօնիւնտէն այրըմամագլըզըմա միւսատէ իթ մէնիզի ըէճա իտէրիմ : Եկէր անլէր սիզինլէ պիրլիքտէ տըշարը չըգաճագ օլուրսա , քէնտիլէրինէ պէնտէն էյի պէքճիլիք իթմիշ օլան Բապա-թուա կիպի , կէօզլէրիմի անլէրտէն պիրան այրըմագլըզըն պիր գաշ ատըմ ուզագտան արգալարը սըրա կիթմէրլիյիմէ միւսատէ իթմէրիսինիզ : Պու կիւն եարըն մուվասէլէթի իհթիմալտէն օլան մարէշալ Սիմոն կէլիր կէլմէզ , չօնուզլարընը մուհաֆազա իթմէք մէմուրիյեթիմ խիթամ պուլաճագ տըր . . . Ալլահ վէրէ տէ կէճիքմէյիպ կէլէ իտի :

Բօտէն . - (Մէթին պիր սէտա իլէ .) Եվվէթ , Ալլահ վէրէ տէ կէճիքմէյիպ կէլէ իտի . զիրա գըզլարընըն տիւշայր իտիլտիքլէրի զուլմ ու խըյանէթտէն տօլայը արբայ տիկրինեիտէն տէհշէթլի պիր հիսսայ թալէպ իտէճէյինէ շիւպհէ եօգ տըր . մա մաֆիհ Մարէշալ Սիմոն հէնուզ հիշ պիր շէյտէն խապէրտար տէյիլ տիր :

Տակոպէր . - (Մարքինին պէլքի պիր գաշ կիւնտէն մարէշալ իլէ եիւզ եիւզէ պուլունտօճաղընը տիւշիւնէրէք .) Եյ սիզ պու վաթան խայրընը իչուն գօրգմայօր մըսընըզ :

Բօտէն . - Ալլազլար վէ խայրընլար իչուն գօրգմագճաիզ մի . մարէշալ Սիմոն ավտէթ իտէճէք օլուրսա . . . (Պիր գաշ տագըգա սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա .) Լուծֆէն պէնի սէօյլէթսին . օ հալտէ արբայ տիկրինեիսին հարէքեաթ վէ իճրաաթը հագգընտա մալիւմաթը քետմիլէ ալաճագ , վէ է'ն ազիզ տօսթլարընըն քէնտիսի գատար պու թէհլիքէլի ատէմին պուզզ ու ատավէթինէ գուրպան կիթմիշ օլտըզլարընը էօյրէնէճէք տիր :

Տակոպէր . - Պու նա'սըլ միւմքին օլապիլիլը :

Բօտեն . - Էհ , սիղ պիլէ պու սէօղիւմիւն պիր միսալը միւճէսսէմի տէյիլ միսինիզ :

Տակոպէր . - Պէն մի :

Բօտեն . - Էվվէթ , սիղ . Լիբսիքա գուրպինտէքի Ֆո-
+ն-Պլան միւսաֆիրիսանէսինտէ պաշընրզա կէլէն հալլէր
թէսատիւֆ սէմէրէսի շէյլէր մի տիր զանն իտիյօրսընրզ :

Տակոպէր . - (Սլթ իւսթ օլարազ .) Միւսաֆիրիսա-
նէտէ պաշըմա կէլէն հալլէրի սիզէ քիմ սէօյլէտի :

Բօտեն . - (Տակոպէրին սիւալինէ տօղրուտան տօղ-
րույա ճէվապ վէրմէյէրէք .) Օրատա Մորոք սիզի գավ-
ղայա թահրիք իթմէտի մի . էկէր մէրգումըն թահրի-
քեաթընա էհէմմիյէթ վէրիպ տէ գավղայա թուլթու-
շա իտինիզ , պէօյիւք պիր տուզաղա տիւշէճէքտինիզ .
րէտա իտէ իտինիզ , եօլ թէզքիւրէնիզ պուլունմատըլը ի-
շուն եինէ թէվգիֆ օլունաճագտընրզ . նասըլ քի թէվգիֆ
օլընտընրզ , վէ սօնրատան տա պիր սէրսէրի սըֆաթըյլա
պիշարէ էօքսիւզլէլլէ պիրլիքտէ հապսա աթըլտընրզ . . . :
Շիմտի , պու մահպուսիյէթին ասըլ մագսատը նէ՝ օլտը-
ղընը պիլլիյօր մըսընրզ . մէրամ՝ շուպաթըն 13 իւնճիւ
կիւնիւ պուրատա պուլընմագտան սիզի մէն՝ իթմէք իտի :

Ատրիէն . - Լաքին սէօղլէրինիզէ գուլազ վէրտիքճէ՝
տիկրինեինին քիւսթախըղընտան վէ էլինտէ պուլընան
թէտապիրին կէնիլլիյինտէն տիւշարը տէհշէթ օլույօրըմ :
էկէր սէօղլէրինիզ իթիմատ վէ էմիյէթէ շայէսթէ օլմա-
սա իտի . . . :

Տակոպէր . - Շիւպհէ արզ իտէճէքտինիզ , տէյիլ մի ,
հագգընրզ վար , մատմուազէլ . պու վաթան խայընը , նէ՝
գատար քէօթիւ պիր ատէմ՝ օլուրսա օլսուն , Սագսոնիա-
տա վահշի հայվանլարը մէվգըի թէմաշայա գօյան պիր
ալչագլա իթիֆազը պուլունաճաղընա սիզին կիպի պէն
տէ պիր տիւրլիւ ինանամայօրըմ : Պունտան պաշգա , պէ-
նիմ վէ չօճուգլարըն Լիբսիքատան կէշէճէյիմիզի նէրէ-

տէն խապէր ալապիւնէճէք իտի . պու տէտիյինիզին իմքեա . նը եօգ տըր , ազիզ տօսթըմ :

Ատրիէն . - Ֆիլ հագըգա աբբայ տ'էկրինեի ալէյհին . տէքի ատալէթի մէշրուանըղըն սիզի եանըլթմագ տա օլ . տըղընը , վէ պինաէն ալէյհ , անա մասալ նէվինտէն պիր իգթիտար վէ էճնէպի մէմէքէթլէրիյլէ միւնասէպաթը պուլընմագ կիպի պիր խապա իսնատ իթմէքտէ օլտըղը . նըղը տիւշիւնէրէք գօրգույօրըմ :

Բօտէն պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն , վէ պիր նազարը շէֆգաթլա պիր Ատրիէնէ վէ պիր տէ Տակոպէրէ պագաըգտան սօնրա , ասքէրէ .

— Իէք էյի , աբբայ տ'էկրինեիին Մորոքըլա միւ . նասէպէթի պուլուլնմամըլ օլսա իտի , սիզին խաչընըղը նա՞սըլ էլէ կէշիրէճէք իտիմ . չտէտի :

Տակոպէր . - Ֆիլ հագըգա մէսէրրէթ վէ սաատէ . թիմտէն պուրասընը սօրմաղա մէյտան պուլամատըմ . նա՞սըլ օլույօր տա պու խաչըմ սիզին էլինիզտէ պուլուլ . նըյօր :

Բօտէն . - Սիզին պու խաչընըղ՝ աբբայ տ'էկրինեիինիւ Լիքսիքատա օլան միւնասէպաթը սայէսինտէ էլիմէ կէշ . տի . հալ պու . քի սիզ վէ պու սէվկիյի մատմուաղէլ աբբանըն օրաճա միւնասէպաթը պուլուլնաճաղը հագըգըն . տա շիւպհէ արզ իտիյօրսընըղ :

Տակոպէր . - Լաքին պու խաչ նա՞սըլ օլտու տա սիզին էլինիզէ եէթիշտի :

Բօտէն . - Սիւալիմէ ճէվապ վէրին , եօլ թէգքիրէնիզ օլմատըղը իչուն Լիքսիքատա հապա օլընտընըղ , տէյիլ մի .

Տակոպէր , - Էվվէթ , լաքին պէն քեաղըտլարըմլա ագճէմին չանթամտան նա՞սըլ նապէտիտ օլտուլունա պիր տիւրլիւ ագլ էրտիրէմէտիմ . . . : Պէն պունլարը պիր եէրտէ պըրաղըպ զայպ իթմիշիմ տէյու զանն իթտիմ :

Բօտէն . - (Ումուղլարընը գալտըրարագ .) Պու քեա .

ղըտլարլա ագճէ՝ Փոռն-Պան միւսափիրխանէսինտէ Մորո-
քըն սատըգ ատէմէրինտէն պիրի օլան Գոզիաթ թարա-
ֆընտան սըրգաթ օլընտը . Մորոք տախի՝ էօքսիւզլէր իլէ
սիզէ տաիր ալմըշ օլտըղը էվամիրի քէմալը մուվաֆֆագի-
յէթլէ իճրա իթմիշ օլտըղընը իսպաթ իթմէք իւզրէ , պու
քեաղըտլարլա խաչը աբբայ տ'էկրինեիյէ կէօնտէրտի :
Պէն պու հիյլէ վէ տէսիսէլէրին միֆթաշընը տահա էվվէ-
լիսի կիւն պուլապիլտիմ . պու խաչ իլէ քեաղըտլար աբ-
բայ տ'էկրինեիյինն էվրագը արասընտա մահֆուզ պու-
լունըյօրտու . լաքին քեաղըտլար զայէթ ճէսիմ պիր
բաքէթ թէշքիլ իթտիյինտէն , պու բաքէթ տէրունինտէն
անլէրի գալտըրսամ իշ չար չաբուգ մէյտանա չըգար տէ-
յու գօրգտում . լաքին պու սապահ եազտըղըմ մէքթուպ
սայէսինտէ պու կիւն սիզի հէր հալտէ կէօրէպիլէճէյիմի
իւմիտ իտէրէք , վէ պիր իմէրաթօր ասքէրի նազարընտա
պու խաչ նէ՝ գատար գըյմէթլի վէ պույուրտըղընը կի-
պի պիր եատիկեարը մուգատտէս հիւքմիւնտէ օլտըղընը
պիլտիյիմտէն արթըգ թէրէտտիւտ իթմէյէրէք , եատի-
կեարը մէգքիւրիւ ճէպիմէ գօյտում վէ քէնտի քէնտիմէ
տէտիմ քի . « Հարէքէթի վագըամ էմնիյէթի սուի իսթի-
մալ ատտ օլունապիլիրսէ տէ , չալընմըշ պիր շէյի սահի-
պինէ վէրմէքտէն իպարէթ օլտըղընտան , վիճտանըմ բա-
հաթսըղ օլմայաճագ տըր : »

Ատրիէն . - Պունտան տահա վիճտանը պիր իշ եաբա-
մաղ ըտընըգ . վէ պէնիմ Մ . Տակոպէր հագգընտա հիւս-
նիւ թէվէճճիւհիւմ պուլընտըղընտան , պու հարէքէթի-
նիզտէն տօլայը սիզէ պիզզաթ արղը թէշէքքիւր իտէ-
րիմ : (Պատէհու , պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօն-
րա , մուզտարպանէ .) լաքին աբբայ տ'էկրինեիյինն իգ-
թիտարը պու նէ՝ տէհշէթլի շէյիմիշ քի , էճնէպի մէմէ-
քէթլէրիյլէ պիլէ պու տէրէճէ կէնիշ միւնասէպաթ բէյ-
տա իտէպիլմիշ :

Րօտէն . - (Տէհչէթէ տիւչար օլմուշ կիպի պիր թավր ըլա էթրաֆընա պագընարագ , ալչագ պիր սէտա իլէ .) Սուսընըզ . . . սուսընըզ . . . Ալլահ աչգընա օլսուն սուսընըզ . . . պու մատտէ հագգընտա պանա հիշ պիր շէյ սօրմայընըզ . - տէյու հայգըրտը :

3

Ի Ֆ Շ Ա Ի Է Ս Ր Ա Ր

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ, աբբայ տ'էկրինեինն եէտինտէ պուլընան պու կէնիշ վէ տէհչէթի իգթիտար հագգընտա Րօտէնտէն պազը իյզահաթ թալէպ իտէրէք մէրգումըն տիւչարը տէհչէթ օլտըղընը կէօրիւնճէ , ֆէվզէլ ատէ հայրէթ վէ թէաճճիւպէ կիրիֆթար օլարագ .

— Լաքին , էֆէնտիմ , սիզէ իրատ իթտիյիմ սիւալտէ պու գատար զարիպ նէ՞ վար . - տէյու սօրտու :

Րօտէն՝ պիր տագըգաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա , պիւս պիւթիւն սախթէ պիր ըզտըրապլա թէքրար էթրաֆընա պագընարագ ալչագ պիր սէտա իլէ .

— Թէքրար սէօյլէրիմ , մատմուազէլ , պէօյլէ միւտ հիշ պիր մատտէ հագգընտա պանա հիշ պիր շէյ սօրմայընըզ . ավամըն տէտիյի կիպի , տիվարլարըն գուլաղը վար տըր . - տէտի :

Ատրիէն վէ Տակոպէր պիր գաթ տահա թէաճճիւպլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար : Մայեէօ իսէ՝ հըսսիյաթը գալպիյէսինն ինանըմայաճագ տէրէճէտէ օլան սէպաթ .

քեարլղընա թէպախէթլէ , Բօտէն հագգընտաքի շիւպհէ վէ էմնիյէթսիզլիյինէ պիր տիւրլիւ զալէպէ իտէմէյօր , վէ արա սըրա կիզլիճէ վէ ուզուն ուզուն մէրգումըն եիւզիււնէ պագարագ , քէնտիսինի տիւշարը տէհշէթ իթմէքտէ օլան պու ատէմին մասքէտի ալթընտա նէ՝ կիպի էսրար մէվճուտ օլտըղընը անլամաղա չալըչըյօր իտի : Պիր քէրրէ ժէզլիթ՝ Մայեհճօնիւն շիւպհէլի պիր նազարլա քէնտիսինէ պագամագտա օլտըղընը ֆարգ իտէրէք , պաչըյլա մէրգումէյէ նազիքեանէ վէ միւլաթըֆանէ պիր սուրէթտէ իշարէթ իյլէտի . կէնճ գըզ՝ պագըչընըն ֆարգընա վարըւմըչ օլտըղընը կէօրիւնճէ տիւշարը տէհշէթ օլարագ , թիթրէյէ թիթրէյէ կէօզլէրինի օ պիր եանա չէվիւմէյէ մէճա պուր օլտու :

Բօտէն՝ քէնտիսինին սիւքիւթիւնտէն մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին թէաճճիւպ իթմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ , պիր ահը սէրտ չէքէրէք թէքրար :

— Խա՛յր , մատմուլազէլ , խա՛յր , աքբայ տ'էկրինեթինին իգթիտարը հագգընտա պանա հիչ պիր չէյ սօրմայընըզ . — տէտի :

Ատրիէն . — Լաքին , մօսիէօ , սիւալիմէ ճէվապ վէրմէքտէ նէ՞ իչուն թէրէտտիւտ իտիյօրսընըզ . քիմտէ՞ն գօրգըյօրսընըզ :

Բօտէն . — (Թիթրէյէրէք .) Ա՛հ , մատմուլազէլ , պու ատէմլէրին բէք կէնիչ իգթիտարլարը վար տըր . . . ատա . վէթ վէ խուսուլմէթլէրի իսէ բէք տէհշէթլի տիր :

Ատրիէն . — Միւսթէրիհ օլընըզ , ազիզիմ , պէն սիզէ օ գատար չէյ պօրճլույըմ քի , մուլալէնէթ վէ մուզահէրէթիմ իւզէրինիզտէն հիչ պիր վագթ էքսիք օլմազ :

Բօտէն . — (Ատրիէնին պու սէօզիւնտէն ինճինմիչ կիպի .) Ա՛հ , մատմուլազէլ , բէճա իտէրիմ , պէնի էյիճէ մուհաքէմէ իտինիզ : Պէն քէնտիմ իչուն մը գօրգըյօրըմ զանն իտիյօրսընըզ . . . Խա՛յր , խա՛յր , պէն մէճհուլ :

վէ զարարաւ զ պիր ատէմ օլտըղըմտան , հիշ պիր շէյտէն
գօրգմամ . պիլաքս սիզ , մարէշալ Սիմոն վէ ֆամիլեանը-
ղըն սաիր ազասը անլէրտէն գօրգմալը տըրլար . . . : Իշթէ
պունըն իչուն պիր տէֆա տահա սէօյլէրիմ քի , պու մատ-
տէ հագգընտա պանա հիշ պիր շէյ սօրմայընըզ . տիւն-
եատա էօյլէ սըրլար վար տըր քի , ալեհա՛ օլանլարա
պիլէ տէհշէթպախշ օլուր :

Ատրիէն . - Լաքին ինսանը քէնտիսինի թէհտիտ իտէն
թէհիթէլէրտէն խապէրտար օլսա , տահա էյի օլմա՛զ մը :

Տակոպէր . - Ինսան քէնտի տիւշմէնինին տէսիսէլէ
րինի պիլէճէք օլուրսա , հիշ տէյիլ իտէ նէֆսինի միւ-
տաֆաայա մուգթէտիր օլուր . զիրա բուսու գուրմագ
տան ըսա՝ աշիքեարէն հիւճիւմ իթմէք սին գաթ խայրը
տըր :

Ատրիէն . - Պունտան պաշգան սիզի թէհմին իտէրիմ
քի պանա սէօյլէտիյինիզ սէօզլէր զիհնիմտէ միւպհէմ պիր
շիւպհէ վէ էնտիշէ հասըլ իյլէտի . . . :

Բօտէն . - (Քէնտիսինի ճէպր իտիյօրմըշ կիպի կէօրիւ-
նէրէք .) Մատամ քի զըսա սէօզ իլէ անլամայօրսընըզ ,
ֆիքրիմի տահա աշըգ սուրէթտէ իյզահ իտէյիմ . (Վա-
գուրանէ պիր թավը ըլա .) Լաքին չուրասընը պիլմէլիսի-
նիզ քի , սիզին պէօյլէ ըսրար վէ իպրամընըզ սէպէպիյլէ
տիր քի մէճհուլ վէ խաֆի գալմասը լաղըմ կէլէն պիր
շէյի արղ իթմէյէ մէճպուր օլույօրմ :

Ատրիէն . - Սէօյլէյինիզ , միլահ աշգընա՛ օլսուն ,
սէօյլէյինիզ :

Բօտէն՝ Ատրիէնի , Տակոպէրի վէ Մայնէօյիւ էթրա-
ֆընա թօբլտյարագ , ալագ պիր սէտա վէ էսրարի պիր
չէհրէ իլէ տէաի քի .

— Տալլարընը տիւնեանըն տէօրթ էթրաֆընա ճայ-
մըշ օլան վէ էհալինին հէր պիր սընֆընտա ազասը , ալէ-
նէսի վէ սօֆուլարը պուլընան պէօյիւք վէ իգթիտարը

պիր ճէմիյեթին իսմինի հիշ իշիթմէմիշ միսինիզ . . . Եօյ-
լէ պիր ճէմիյեթի քի , Եվվէլճէ օլտըզը կիպի շիմտի տախի
հիւքմտալարըն վէ վիւքէլաի սաիւէնին պիմամը իտարէ-
սինի էլինէ ալմըշ տըր . . . պիր քէլիմէ իլէ քէնաի ատէմ-
լէրինի հիշտէն Էն եիւքսէք մէվգըլարա իյսալ իտէր , վէ
եինէ պիր սէօզ իլէ անլէրի կիրտապը մահվիյէթէ տիւ-
շիւրիւր :

Ատրիէն . - Եւ՛ Րուպպի , պու տէհշէթլի ճէմիյեթի
հանկըսը տըր , շիմտիյէ գատար իսմինի պիլէ իշիթմէմիշիմ :

Րօտէն . - Սէօզիւնիւզէ ինանըրըմ , մատմուազէլ .
պուլնըլա պէրապէր սիզին պու պապտէքի ճէհալէթինիզ
պէնի սօն տէրէճէ թէաճճիւպտէ պըրազըյօր :

Ատրիէն . - Նէտէն :

Րօտէն . - Զիրա միւտտէթի մէտիտէ բրէնսէս տը
Սէն-Տիզիէ իլէ եաշատըզընըզը վէ աբբայ տ'էկրիննիյի սըգ
սըգ կէօրտիւյիւնիւզիւ տիւշիւնէրէք , պու ճէհալէթինիզ
պանա աաթթա միւմքինսիզ կէօրիւնիւյօր :

Ատրիէն . - Վազըա պէն մատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ
եաշտը ըսըմ՝ ամմա , քէնտիսի իլէ պիրլիքտէ եաշամազ
ըտըմ . պէն պին տիւրիւ Էսպապը մէշրուայա մէպնի քէն-
տիսինտէն նէֆրէթ իտէր իտիմ :

Րօտէն . - Փիլ հագըգա տէրմիյան իթտիյիմ միւլա-
հազա տօղրու տէյիլ տիր . զիրա հէր եէրտէն զիյատէ
օրա՛տա . վէ սիզին հուզըրընուզտա պու ճէմիյեթին
վիւճուտընը կիզլի սագլամագ լազըմ ըտը . հալ պու քի
մատամ տը Սէն-Տիզիէնին՝ Պուրպոնլարըն սօնընճը սալ-
թանաթը զէմանընտա պէօյլէ տէհշէթլի պիր նուֆուզ վէ
իգթիտար զազանմասը՝ ճէմիյեթի մէգքիւրէնին սայէի
լութֆընտա տըր . շուրասընը տա պիլմէյիսինիզ քի տրբայ
տ'էկրիննիին պու տէրէճէ թէհլիքէլի պիր ատէմ օլմասը՝
եինէ օ ճէմիյեթին մուալէնէթի սայէսինտէ տիր . Եվվէթ ,
ֆամիլեանըզըն ազաի մէվճուտէսինին պազըլարընը Սիպէ-

րիատա, պազըլարընը Հինտիսթան իչէրինտէ վէ պազըլարընը տա Ամէրիգա տաղլարը արասընտա թէճէսսիւս վէ թաագիպ իթմէյէ մուգթէտիր օլմասը՝ պու ճէմիյ. եէթ վասըթասըյլա տըր. պիրազ էվվէլ սէօյլէտիյիմ վէճհէ, էվվէլիսի կիւնիւ թէսատիւֆէն աբբայ տ'էկրին. եինին էվրագընը թէտգիգ իթտիյիմ սըրատա, իչին իչ եիւզիւնիւ քէշֆ, վէ աբբանըն ճէմիյեթի մէզքիւրէնին ազասընտան վէ հէմ է'ն զայեուր, է'ն մուգթէտիր րիւէ. սասընտան պուլընտըղընա գանաաթ հասըլ իյլէտիմ:

Ատրիէն. - Լաքին, պու ճէմիյեթի իսմի' նէ իմիչ, մօսիէօ:

Րօտէն. - Իսմի' մի... իսմի'...

Պու սէօզիւ միւթէագըպ Րօտէն եինէ թէրէտտիւտ իյլէտի:

Ատրիէն՝ Տակոպէր իլէ Մայեէօ կիպի սօն տէրէճէ մէրագա տիւչար օլարագ.

— Սէօյլէյինիզ պագալըմ, իսմի' նէ՝ իմիչ. - տէյու թէքրարլատը:

Րօտէն եինէ էթրաֆընա պագընտը վէ պիր իչարէթ. լէ Տակոպէրի, Մայեէօյիւ վէ մատմուաղէլ տը Գարտօ. վիլի քէնտիսինէ տահա զիյատէ եագլաչտըրտըգտան սօն. րա, ալագ պիր սէտա իլէ վէ հէր պիր քէլիմէսի իւզէ. րինտէ տուրարագ.

— Ժէզիւիթլէր ճէմիյեթի. - տէտի, վէ Լաքին վիւ. ճուտինտէ նակէհանի պիր տիթրէմէ հասըլ օլտու:

Մատմուաղէլ տը Գարտովիլ՝ Բօտէնին թէտապիրի իհթիյաթքեարանէսինէ նազարէն , բէք տէհչէթլի պիր սըրրա ալեա՛հ օլաճաղընը զանն իթմէքտէ իքէն , պու սէօղիւ իշիտինճէ չիտտէթլի պիր գահգահա գօրարմագտան քէնտիսինի մէն՝ խտէմէյէրէք .

— Ժէգիւիթլէ՞ր մի . . . (Տաիմա կիւլէրէք .) Ժէգիւիթլէր հա՛ . . . Լաքին պունլար ետլընըզ քիթապլարտա մէվ-ճուտ տըրլար զանն իտէրիմ . էվվէթ , Ժէգիւիթլէր թէվա-րիխէ մէնսուպ բէք տէհչէթլի ատէմլէր իմիշ . հէմ մատամ տը Սէն-Տիգիէ իլէ Մ . տ'էկրինիլի պու նամ իլէ թավ-սիֆ իթմէյէ նէ՞ հաճէթ . քէնտիլէրինին մէսլէքլէրի , պէ-նիմ ալէյհչէրինտէ հըսս իտէկէլտիլիմ նէֆրէթ վէ հագա-րէթի հագգլը կէօսլթէրմէյէ քեաֆի տէյի՛լ մի տիր . — տէտի :

Բօտէն՝ սաքիթանէ վէ միւլահազաքեարի պիր թավը ըլա մատմուաղէլ տը Գարտովիլի տինլէտիքտէն սօնրա , թէմքիլի վէ միւլէսսիր պիր սէտա իլէ տէտիքի .

— Սիգին քէօր քէօրիւնէ իթիգատընըզ , պէնի ատէ-թա տիւչարը տէհչէթ իտիյօր , ազիզէմ մատմուաղէլ . կէչմիշ զէմանա պագարագ՝ կէլէճէք զէմանտան գօրգմա-լըսընըզ . զիրա վիւճուտինի պիր խայալ առտ իթմէքտէ օլ-տըղընըզ պու ճէմիյեթիին թէէսիրաթը միւտհիչէսինէ է՛ն զիյատէ սիզ տիւչար օլտընըզ :

Ատրիէն . — (Կիւլիւմէյէրէք վէ ազաճըգ տա թէաճ-ճիւպ իտէրէք .) Պէ՞ն մի :

Բօտէն . — Էվվէթ , սիզ :

Ատրիէն . — Նէ՞ կիպի . . . :

Բօտէն . — Օրասընը պանա՞մը սօրըյօրսընըզ , մատ-մուաղէլ . տիվանէ սըֆութըյա պու խանէտէ հապս ի-տիլմիշ օլտըղընըզը ունուտըյօր մըսընըզ , Պու թիմարխա-նէնին սահիպի Ժէգիւիթ ճէմիյէթիինին է՛ն ֆէտաքեար ա-զաի ճիւմանիյէսինտէն վէ պինապէրին՝ աբբայ տ'էկրիննի-

նին էլինտէ քէօր պիր ալէթ օլտըղընը սէօյլէմէյէ հա.
ճէթ վա՛ր մը :

Ատրիէն . - (Պու տէֆա կիւլմէյի պէր թարաֆ իտէ.
րէք .) Մ. Պալէնիէ՞մի . . . :

Րօտէն . - Էվվէ՛թ , Մ. Պալէնիէ պու մէքրուհ ճէմիյ.
եթին է՛ն տէհչէթլի րէիսլէրինտէն պիրի օլան աբբայ
տ'էկրինեինն էվամիրինէ իթաաթլա ագլ ու զէքեալ .
թինի ֆէնայա գուլանմագտա տըր . լաքին պունընլա պ .
րապէր ագլ ու զէքեա սահիպի պիր տտէմ՝ օլտըղը տա
ինքեար օլունամաղ . պինաէն ալէյհ , պուրատան տըշարը
չըգար չըգմաղ , կէրէք սիղ վէ կէրէք ագրապանըզ օլան .
ճա նազարը տըգգաթընըղը պիլ խաստա աբբայ տ'էկրին .
եիյէ աթֆ իթմէլիսինիզ . զիրա , սէօղլումէ իթիմատ իտի .
նիզ .քի պէն անըն նա՛սըլ պիր մախլուգ օլտըղընը անլա .
մըչ թագտիր իթմիշիմ տիր . հէնուղ պու իշի զայպ իթ .
միշտէն սայմայօր . կիճէ կիւնտիւղ չալըշըպ չապալայօր , վէ
սիղէ գարչը եէնի եէնի հիւճիւմէր , եէնի եէնի ֆէտառ .
լար հաղըրլայօր . Էվվէ՛թ , պուլարըն պաշղա պիր թարղ .
տա օլաճաղը շիւպհէտէն վարէսթէ իտէ տէ , Էվվէլքիլէր .
տէն տահա թէհլիքէյի օլաճաղը տա մէմուլ տըր . . . :

Տախպէր . - Թէհլիքէյի պէզէ խապէր վէրտիյինիզ .
տէն տօլայը խաստէթէն թէչէքքիւր իտէրիզ , տօսթում .
սիղ տէ պիղիմլէ պիրլիքտէ չայըշաճագսընըղ , ալէյի՛ Քի

Րօտէն . - Պէնիմ էլիմտէն րէք ճիւղի պէր շէյ կէ .
լիր , ազիղ տօսթում . լաքին պու ճիւղի շէյի տէ նամուս .
քեար տտէմլէրին իըտմէթինէ հասը իթմէքտէ տալա թէ .
րէտտիւտ իթմէմ :

Ատրիէն . - (Րօտէնին գանաաթքեարանէ թավըն .
տան պիւս պիւթիւն էմին օլարագ , միւթէֆէքքիրանէ պիլ
սուրէթտէ .) Խալսամըն ալէմ իւզէրինտէ իճրա իթտիյի
նուֆուղ նէտէն իպարէթ օլտըղընը շիմտի անլայօրըմ .
պէն պու ֆէվզ էլ ատէ նուֆուզը՝ շիմտիյէ գատար իգ .

թիտար սահիպի ատէմէլէլէ օլան միւնասէպաթընա համլ իտէր իտիմ. վազըա քէնտիսինին վէ աբբայ տ'էկրինեինին մէզհէպի սիբէր իթթիսազ իտէրէք պիր թազըմ խայր-նանէ էնթրիգալար իյգա իթմէքտէ օլտըզլարընը միւլա-հազա իտիյօրտում. լաքին սիզին սէօյլէտիյինիզ շէյլէրտէն զէրրէճէ մալիւմաթըմ եօղ ըտը :

Բօտէն. - Տահա նէ՛ գատար շէյլէրտէն պիխապէր սինիզ, ազիզէմ մատմուաղէլ. պու ատէմլէրին խապէրի-նիզ օլմագսըզըն սիզի պիր թազըմ ճասուլար իլէ նէ՛ տէրէճէ ուսթալըզլա իհաթա իթմիշ օլտըզլարընը պիւ-սէնի՛զ : Էկէր հազգընըլտա մալիւմաթ ալմագ քէնտիլէ-րինճէ մէնփաաթը ճալիպ իսէ, հիշ պիր հալինիզի, հիշ պիր հարէքէթինիզի նազարը տըզգաթտան դաշըմագ-լար : Պատէհու, եալաշ եալաշ, իհթիյաթա ըիայէթլէ, վէ գարանլըգտա հարէքէթէ պաշլարլար. միւտահէնէ-տէն պէտ իլէ թէհտիտ վէ տէհշէթէ գատար հէր տիւրլիւ թէտապիրի պիւ իթթիսազ սիզի ալտաթըրլար. հաթթա ի-շի զէրրէճէ սըզարըմագսըզըն իւզէրինիզտէ իճրաի հիւքմ իթմէք իչուն սիզի ճէզպ վէ եա իխաֆէ իտէրլէր. իշթէ անլէրին մագսատը պուհտան իպարէթ օլուպ, շուրասընը իթիւրաֆ իթմէլի տիր քի, չօգ տէֆա պու մագսատլարը-նա վասըլ օլուրլար :

Բօտէն պու սէօյլէրի օ տէրէճէ խուլուսը գալպ իլէ իրատ իթմիշ իտիքի, Ատրիէն պիրաէն պիրէ սարսըլտը, վէ ֆագաթ պու գօրգուսընտան տօլայը քէնտիսինի թէք-տիր իտէրէք :

— Խա՛յր, խա՛յր, պէօյլէ ճէհէննէմի պիր իգթիտարա հիշ պիր վազթ ինանամամ. թէքրար իտէրիմ քի, շան ու շէօհրէթէ մէյեալ օլան պու բարազլարըն իգթիտար վէ նուֆուզը պաշգա պիր ասրտտ մէվճուտ ըմրշ... հա՛մտ օլուն, շիմտի պունլարըն վիւճուտի պիւս պիւթիւն օր-թատան գալգմըշ վէ քէնտիլէրի նապէտիտ օլմըշլար տըր :

Րօտէն. — Էվվէթ, օ պապտէ հագգընըզ վար, շիմտի նապէտիտ օլմուշլար տըր. զիրա պազը քէրրէ մէնֆաաթլարը իճապ իտէրսէ տէրհալ նապէտիտ օլուրլար. լաքին պիլ խասսա նապէտիտ օլտըզլարը զէման թէհլիքէլի տիրլէր ա'. չունքի խալգըն պուշլար հագգընտա բէյտա իթտիյի էմնիյէթսիզլիք մահվ օլուր, վէ քէնտիլէրի տէ գարանլըգտա լահաթճա թէճէսսիւս իտէպիլիրլէր: Ո՛հ, մատմուս. զէլ, սիզ անլէրին միւտհիշ մէհարէթինի տահա պիլմէզսինիզ: Զուլմքեարլարա, ալշազլարա վէ ըլյաքեարլարա գարշը շիտտէթի խուսուլմէթ վէ ատավէթիմ պուլընտըղընտան, աբբայ տ'էկրինսինին պու տէհչէթլի ճէմիյեթ. թին ազասընտան օլտըղընը պիլմէքսիզին, ճէմիյեթի մէզքիւրէնին հիքեայէսինի էթրաֆլըճա միւթալաա իլլէտիմ: Ո՛հ, ինսան տէհչէթինտէն թիր թիր թիթրէր, մատմուսազէլ. նէ՛ թէտպիրլէր վէ նէ՛ վասըլթալար իսթիմալ իթտիքլէրինի պիլսէնի՛զ...: Քէնտիլէրինին տէսայիսի շէյթանէթքեարանէսի սայէսինտէ, է՛ն զիյատէ խալիսանէ վէ ֆէտաքեարանէ օլան ահվալ ալթընտա տէհչէթլի տուզազլար կիզլէտիքլէրինի սէօյլէյէճէք օլսամ...:

Պու սէօղիւ միւթէադըպ, Րօտէնին կէօզլէրի կիւյա թէսատիւֆէն Մայեէօյէ աթֆ օլընտը. ֆազաթ Ատրիէնին՝ պու քինայէի մահիրանէսինին ֆարգընա վարամատըղընը կէօրիւնճէ, իլավէի մէգալ իտէրէք.

— Վէլ հասըլ, սիզ պուշլարըն զուլմընա տիւշար օլմուշսընըզ տըր, մատմուսազէլ. սիզի քէնտիլէրինէ պէնտ իթմէքտէ պէօյիւք մէնֆաաթլարը վար տըր. պինապէրին, պու անտէն իթիպարէն էթրաֆլընըզտա պուլընան հէր շէյտէն սագընմալընըզ. է՛ն սատըգ տօսթլըզլարտան վէ է՛ն մուշֆիգանէ մուհապպէթլէրտէն շիւպհէ իթմէլիսինիզ. չունքի պու ճանվէրլէր, պազը քէրրէ է՛ն սատըգ տօսթլարընըզը ըիշվէթլէ ճէլպ իթմէյէ վէ սիզին պունլար հագգընտաքի էմնիյէթլինիզ նէ՛ գատար քէօր քէօ,

րինէ խէ՝ քէնտիւէրի տէ սիզէ գարչը օ գատար տէհչէթ-
լի ալէթլէր իսթիմալ իթմէյէ մուվաֆֆազ օլուրլար :

Ատրիէն . - (Հիտտէթլէ .) Լաքին պու օլամազ շէյ
տիր . . . սիզ իշի միւպալաղա իտիյօրսընըզ . . . խա՛յր ,
խա՛յր , տիւնեատա պու տէսիսէքեարլըզլար գատար տէհ-
չէթլի պիր շէյ թէսավվուր օլունամազ . . . :

Րօտէն . - Էյվա՛հ , ազիզէմ մատմուազէլ , ագրա-
պանըզտան պիրի օլուպ ալիճէնապ վէ միւսթագիմ պիր
գալպէ մալիք պուլընան Մ . Հարտի նամ ֆապրիգաճը՝
ալլագճա պիր հիյլէքեարլըզա գուրպան կիթմէտի մի . . .
Խիւլասա , ճէտտինիզին վասիյէթնամէսինտէն նէ՛լէր խա-
պէր ալտըղըմըզը պիլիյօր մըսընըզ , ճէտտինիզ տախի պու
ատէմլէրին բէնչէի ատավէթինէ չիքեար օլարազ . վէֆաթ
իթմիշ օլտըղը վէ եիւզ էլլի սէնէ սօնրա վարիսլէրի տա-
խի պու ճէմիյէթի միւտհիշէնին պուղղ ու ատավէթինէ
հէտէֆ օլմըշ պուլընտըղը զահիրէ չըգտը :

Ատրիէն . - (Եիւրէյինին էզիլմէքտէ օլտըղընը հըսս
իտէրէք .) Ա՛հ , մօսիէօ , պու սէօզլէրինիզ զիյատէսիյլէ
տէհչէթիմի մուճիպ օլույօր . ֆագաթ պունճա հիւճիւմ-
լէրէ գարչը պիր սիլահը միւտաֆաա եօ՞գ մը տըր :

Րօտէն . - Վար տըր , մատմուազէլ , տախմա իհթի-
յաթլը տավրանմալը , էթրաֆը թէտգիգ իթմէլի վէ սիզէ
եագլաշան ատէմլէրի միւթէմատիյէն նազարը թէճէսսիւս .
տէն կէչիլմէլի :

Ատրիէն . - Լաքին պու սուրէթլէ էօմր կէչիրմէք՝ բէք
տէհչէթլի շէյ տիր . տախմա չիւպհէչէր , գուրունթըլար
վէ գօրգուլար իշինտէ պուլընմագ ատէթա իշքէնճէ տիր :

Րօտէն . - Հա՛յ հա՛յ . . . օ ալչագլար տա իշին օրասընը
էյի պիլիլըլէր . . . վէ քէնտիւէրինին կիւվէնտիքլէրի էն
պէօյիւք տալ տա պու տըր . չունքի չօգ քէրրէ անլէրէ
գարչը իթթիխազ օլունան թէտապիրի իհթիյաթ քեարա-
նէնին իֆրաթ տէրէճէսինէ վարմասըյլա ինսանը ալտա ,

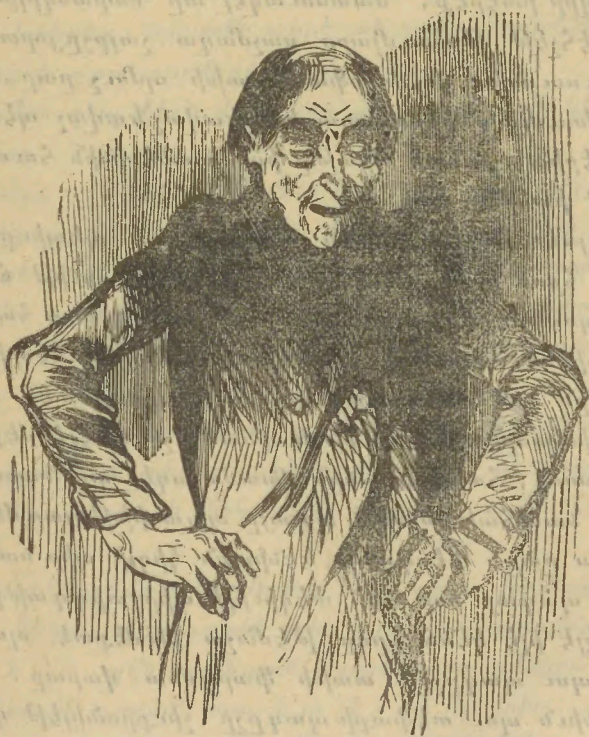
Թըրլար : Պու սէպէպտէն տօլայը , կէրէք սիզ վէ կէրէք պու միւհթէրէմ ապքէր՝ բէք զիյատէ իհթիյաթլը տալլրան . մալըսընըզ վէ պիրինէ չար չարուգ էմնիյէթ իթմէմէլիսինիզ . քէնտինիզի տաիմա գօլլամալըսընըզ . զիրա գըլ գալլոր քի պու ատէմէրին բէնչէի զուլմնա գուրպան կիտէճէք տինիզ . պունլար սիզէ գարչը տաիմա պիրէր տիւշմէնի խունխար տըրլար : (Մայեէօյէ միւթմէվէճճիհէն .) Սիզ տէ , պիչարէ չօճուգ , պէնիմ նասիհաթլարըմա գուլագ վէրի . նիզ . . . անլէրտէն տաիմա գօրգընըզ վէ մէշհուր տար . պը մէսէլ ֆէհվասընճա եալընըզ պիր կէօզ իլէ ույուլընըզ :

Մայեէօ . - Պէ՛ն մի , մօսիէօ , նէտէ՛ն գօրգաճաղըմ . պէն նէ՛ եարմըլըմ :

Քօտէն . - Նէ՛ մի եարմըլ սընըզ . սիզին համիյէնիզ օլան պու սէվկիլի մատմուագէլի ճան ու կէօնիւլտէն սէվմէյօր մըսընըզ . անըն իմտատընա եէթիշմէյէ սայ ու դայրէթ իթմէտինիզ մի : Պու եիկիթ ապքէրին օղլունըն՝ Ակրիքօլըն մանէվի գըզգարընտաշը տէյիթ մի սինիզ : Ա՛հ , պիչարէ գըզըմ , սիզ նէ գատար մէճհուլ վէ էհէմմիյէթ սիզ պիր քիմնէ օլտանըզ տաիսի , անլէրին պուղզ ու ատաք վէթինէ հէաէֆ օլմանըզա պու հալլէր քիֆայէթ իթմէ՞զ մի : (Ատրիէնէ իսիթապէն .) Աղիզէմ մատմուագէլ , իլի միւպալաղա իտիյօրըմ զանն իթմէյինիլ : Միւլահաղա իտինիզ . . . մարէշալ Սիմոնըն սատըգ սիլահ արգատաշը օլան պու գուհրաման ապքէրին : Լիբսիքատա մահպուս օլմալընա տաիր պիր ազ էվվէլ քէնտիսինէ վէրտիյիմ մալիւմաթը խաթըրլայընըզ . պիզզաթ սիզին պաշընըզա կէլէն վագըլը , եանի հէր տիւքիւ գանուն վէնիզամա մուդայիր օլարագ սիզի պուրայա կէթիրիպ հապս իթմէլէրինի միւլահաղա իտինիզ . օ զէման , պու ճէմիյէթին իգթիտարը հագգընտաքի թարիֆիմաէ զէրրէճէ միւպալաղա պուլընմատըզընը կէօրէճէքսինիզ . . . Տաիմա քէնտինիզի

սագընընըզ, վէ ալէլ խուսուս հէր տիւրիւ չիւպհէլի վէ
թէհլիքէլի հալլէրտէ պանա միւրաճատթ իթմէքտէն չէ-
քինմէյինիզ: Պէն իւշ կիւն զարֆընտա թէհրիւպէի զա-
թիյէմ սայէսինտէ անլէրին սուրէթի հարէքէթինէ տաիր
բէք չօգ շէյ էօյրէնտիւմ. իմոի տուզաղը, հիյլէյի, թէհ-
լիքէյի սիզէ կէօսթէրէրէք սիզի միւտաֆտա վէ մուհա-
ֆազա իտէպիլիբիւմ:

Ատրիէն. - Պէօյլէ պիր վազիյէթտէ հըսսը չիւքրանի-
յէթիւմ պուլընմազսա պիլէ, մէնաֆիի շախսիյէմ սիզի
միւքէմմէլ պիր միւշավիր իթթիլազընա քեաֆի տէյլլ
մի տիր:

Լոյողա էվլատլարընըն (ժէզիւիթլէրին) միւթատը օւլան խաթթը հարէքէթի իճապընճա, պունլար՝ քէնտի խաւսիմլէրինին էլինտէն գուրթըլմագ. իչուն պազէն մէվճուտիյէթլէրինի պիլէ ինքեար իթտիքլէրի միսիլու, պազէն տէ, մուզայիրի օլարագ, զայըֆի իւլ էֆքեար օլանլարը գօրգութմագ սէվտասըլլա քէնտի ճէմիյէթլէրինին գուվլէի ֆէվզ էլատէսինի քիւսթախանէ պիր սուրէթտէ իլան ու իչաա իտէրլէր. իշթէ պու գապիլտէն օլարագ, Բօտէն տախի՝ Գարտօվիլ գօնաղը միւտիրինին ժէզիւիթլէրին մէվճուտիյէթինտէն պահս իթտիյի զէման գահգահա իլէ կիւլմիւշ օլտըղը հալտէ, շիմաի ճէմիյեթի մէզքիւրէնին գուվլէի ֆէվզ էլատէսինի աչըգտան աչըղա թարիֆ ու թասվիր իտէրէք, մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին գաւպինէ տէհշէթ թօխումլարը սաչմաղա չալըշըյօրտու քի, պու խուսուստա մուվաֆֆագ տախի օլմուշ ըտը. զիրա պու թօխումլար միւլահաղա իլէ եավաշ եավաշ պէօյիւյէրէք, իլէրիտէ քէնտի նիյաթը ֆասիտանէսինին հուսուլինէ խըրմէթ իտէճէք իտի:

Մայեէօ հալէա Բօտէն հագգընտա պէօյիւք պիր տէհշէթ հըսս իտիյօրտու. մա մաֆիհ, ժէզիւիթ ճէմիյէթինին պու տէրէճէ տէհշէթլի օլան իպթիտարը հագգընտա Ատրիէնէ մալիւմաթ վէրմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ, մէրգումըն՝ մէնսուպ օլտըղը պիր ճէմիյեթտէն պէօյլէ քիւսթախճասընա պահս իթմէսինտէն շիւպհէլէնմէք շէօյլէ տուրտուն, հաթթա անըն մատմուլազէլ տը Գարտօվիլէ վէրտիյի նասիհաթլարտան տօլայը պիլա իխթիյար մէմնուն օլմագտա ըտը: Մէրգումէ եէնիտէն կիզլի պիր նազարլա Բօտէնէ պագար իսէ տէ, ժէզիւիթ պիր տըգգաթը միւթէմատիյէ իլէ կէնճ զըղը թէմաշա իթմէքտէ օլտըղընտան, պու պագըշըն տախի ֆարգընա վարտը. լաքին Մայեէօնին պու տէֆաքի պագըշը՝ շիւքրանիյէթ վէթէ. աճհիւպլէ մալամալ իտի:

Ժեզիւիթ՝ իշնի գըզ իւզէրինտէ հասըլ օլան հիւսնիւ թէէսիրին ֆարգընա վարըպ, պունը պիր գաթ տահա գավիլէշտիրմէք, Մայեէօնիւն սուի զաննընը տէֆ իթմէք վէ պիլ խասսա էր եւ կէճ տըղ իտիլէճէք օլան պիր ի- ֆատէնին էօնիւնիւ ալմագ իսթէտի. պինապէրին կիւյա զայէթ մուհիմմ պիր շէյի սէօյլէմէյէ ունութմուշ կիպի էլինի ալնընա վուրարապ.

— Պիր շէյ սէօյլէյէճէքտիմ աւմա, նէ՞ իտի. — տէ- յիպ, պատէհու Մայեէօյէ խիթապէն.

— Հա՛, հէմշիրէնիզին նէրէտէ պուլընտըղընը պիլիբ- միսիրիզ, սէվկիլի գըզըմ. — տէյու սօքտու:

Մայեէօ՝ պու մէմուլըն զայըր սիւալ իւզէրինէ գրա- լիչա Պաքսուալ իլէ վագը օլան սօն միւլագաթընը տէր- խաթըր իտէրէք, պիրտէն պիրէ տիւշարը հայրէթ օլտու վէ չէհրէսի գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք.

— Պիր գաշ կիւն վար տըր քի, հէմշիրէմի կէօրտիւ- յիւմ եօգ. — տէտի:

Բօտէն. — Էօյլէ իսէ հէմշիրէնիզին էյի պիր հալտէ պուլընմատըղընը սիզէ խապէր վէրէյիմ, սէվկիլի գըզըմ. պիշարէյէ քիւշիւք պիր իյանէ կէօնտէրմէքէյի տօսթլարըն- տան պիր գըզա վատ իլէ, ֆուգարաքէրվէր պիր զաթա միւրաճաաթ իթտիմ վէ քէնտիսի իշուն իշթէ շունու վէր- տիլէր . . . :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ, Ժեզիւիթ՝ ճէպինտէն օգ- լաղը պիշիմինտէ պիր բաքէթ չըգարտը, վէ հայրէթ վէ հէյէճանը աէրէճէի նիհայէյէ վարմըշ օլան Մայեէօյէ վէրտի:

Ատրիէն քէմալը կէրմի իլէ իշնի գըզա խիթապէն.

— Սիզին պէտպախթ պիր գըզ գարտաչընըզ պու- լունսուն տա պէն պունտան խապէրտար օլմալըմ հա՛. . . ա՛հ, պիշարէ գըզըմ, պու էյի շէյ տէյիլ աիր. — տէտի:

Բօտէն. — Քէնտիսինի թայիպ իթմէյիլիզ, աղիզէմ

մատմուհազէլ. չունքի հէմշիրէսինին պետպախթըղընտան խապէրի օլմատըգտան պաշգա, սիղին նազարը չէֆգաթ վէ թէվէճճիւհինիղի տէ անըն իւզէրինէ ճէլպ իտէմէղ իտի. - տէտի, վէ պատէհու, մատմուհազէլ տը Գարտօ. վիլ պիր նազարը հայրէթլէ քէնտիսինէ պագմագտա օլ տըղընտան, ժէզիւիթ Մայեէօյէ միւթէվէճճիհէն.

— Տօղբու տէյիլ մի, սէվկիլի գըղըմ. - տէյու սօրտու:

Իշճի գըղ կէօզլէրինի եէրէ էյէրէք վէ եինէ գըպ գըրմըղը քէսիւէրէք.

— Էվվէթ, տօղբու տըր. - տէյու ճէվապ վէրտիք տէն սօնրա, քէմալը մէրագ վէ էնտիչէ իլէ.

— Լաքին հէմշիրէմի սիղ նէրէտէ կէօրտիւնիւզ... քէնտիսի նէրէտէ տիր... պէտպախթ օլտըղընը նէտէն պիլիտօրսընըզ.

Րօտէն. - Վուգուաթը սիզէ էթրաֆըյլա նազլ իթ. մէք բէք ուզուն սիւրէճէք տիր, սէվկիլի գըղըմ. իսթէր սէնիզ չար չարուգ Գլովիս սօգաղընտաքի սէպզէվաթճը գատընըն խանէսինէ կիտէրէք, եա՛ Մ. Շարլմանյը վէ եա՛խօտ Մ. Րօտէն թարաֆընտան հէմշիրէնիղի կէօրմէք իսթէտիյինիղի պէյան իտինիզ. զիրա օրատա պէնիմ հէմ վաֆթիզ իսմիմի վէ հէմ տէ ֆաւիլեա իսմիմի պիլիւլէր. իչին պագըսընը օրատան խապէր ալապիլիտիսինիզ... Եալընըզ հէմշիրէնիզէ չունը պիլտիրինիզ քի, էկէր ուսլու տուրուպ տա հարէքեաթը մէմտուհէսինտէ սէպաթ իտէճէք օլուրսա, քէնտիսինէ տաիմա պագըլաճագ տըր:

Մայեէօ՝ կիթտիքճէ թէաճճիւպի արթարագ Րօտէ. նէ ճէվապ վէրմէք իւզէրէ իքէն, գաբու աչըլտը վէ Մ. տը ժէրնանտ օաայա կիրտի: Հաքիմին չէհրէսի թէմքինլի վէ մահզուն պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի:

Մատմուհազէլ տը Գարտօվիլ ըզհարը հայրէթ վէ թէաճճիւպլէ.

— Մարեշալ Սիմոնըն գըզլարը՝ ներէտէ . — տէյուսորաու :

աքիմ . — Մաեթթէէսսիւֆ կէթիլեմէտիմ . — տէյուս ճէվապ վէրտի :

Տակուպէր . — (Իւմիտլէրինին պիւս պիւթիւն պէրհաւա օլմասընտան մէյուս օլարագ .) Եւ նէրէտէ տիրլէր , հաքիմ էֆէնտի , չօճուզլարըմը նէ՝ եարմըշլար . տահա էվվէլիտի կիւն մանասթըրտա ըտըլար :

Իսթիյար ասքէր պու սէօզլէրի հէնուզ իրատ իթմիշ իքէն , Բօտէն՝ հազըրոունըն հաքիմին էթլաֆընա թօբլան . մասընտան պիլ իսթիֆատէ , պիր գաշ ատըմ՝ կէրի չէքիլտի , վէ եավաշ եավաշ գաբուտան տըշարը չըգարագ , հիշ քիմնէտէն կէօրիւլմէքսիլին կէօզտէն նիհան օլաու :

Ասքէր՝ պէօյլէ պիրտէն պիրէ պէօյիւք պիր մէյուսիյ . եէթէ աիւչար օլարագ . քէմալը ըզտըրրապլա Մ . տը ժէր . նանտըն ճէվապընա ինթիզարէն անըն հիւզիւնէ պագ . մագտա իքէն , Ատրիէն հաքիմէ տէտի քի .

— Լաքին , հաքիմ էֆէնտի , մանասթըրա կիթտիլինիզտէ պաշ ըահիպէ էօքսիւզ գըզլար հագգընտա սիզէ նէ՝ ճէվապ վէրտի :

Հաքիմ . — Ճէվապ վէրմէք իսթէմէտի , մատմուազէլ : Եալընըզ , վագը օլան սիւալիմէ պէտէլ . « Պահա իթտիլինիզ կէնճ գըզլարըն՝ ըիզալարը խիլաֆընտա օլարագ պուրատա հապս իտիլմիշ օլտըզլարընը իտտիա իտիյօրսընըզ , տէյիլ մի . բէք էյի . մատամ՝ քի գանուն սիզին պու խանէյի թէհարրի իթմէնիզէ միւսաատէ իտիյօր , կիրինիզ , ալալընըզ , պուլունուզ . . . » տէտի : — Պէն տէ պունա գարշըլըզ . « Լաքին , մատամ , լութֆէն պանա գաթի պիր ճէվապ վէրինիզ . սիզտէն թալէպ իթտիլիմ գըզլարըն պուրատա հապս իտիլտիքլէրինտէն պիտապէր պուլընտըղընըզը իսպաթ իտէպիլիլ միսինիզ » տէտիլսիտէ , քէնտիսի տէ ճէվապ օլարագ . « Պու պապտէ հիշ պիր շէյ սէօյլէյէմէմ ,

էֆէնտիմ. սիւզ պուրայը թէհարրի իթմէյէ մէմուր վէ մէհլուն օլտըղընըզ պէյան իտիյօրսընըզ. պուլուրունուզ, թէհարրի իտինիզ » տէտի : Նիհայէթ պունտան զիյատէ, պիր իյզահաթ ալամայընճա, մանասթըրըն հէր թարաֆը. նը կէզտիմ, հէր պիր քէօյէ պուճաղընը արաշտըրտըմ վէ հէր օտասընը աշտըրըպ պագտըմ. լաքին հայըֆ քի գըզ լարըն իզինի պիլէ պուլամատըմ :

Տակոպէր. - Էօյլէ իսէ պաշգա պիր եէրէ կէճնաէր. միշ աիրէր . . . հէմ քիմ պիլիւր . . . պէլքի տէ խասթա տըրլար . . . չօճուգլարըմը էօլտիւրէճէքլէր. (Տիլիւրալ պիր սէտա իլէ.) Ա՛հ, ե՛ա Բապպի, չօճուգլարըմը էօլտիւրէճէքլէր :

Ատրիէն. - Պէօյլէ պիր ճէվապը բէտտ վէրիւտիքտէն սօնրա նէ՞ եաքմալը, երա՞ Բապպի, նէ՞ տիւրլիւ հարէքէթ իթմէլի. Ա՛հ, Ալլահ աշգընա օլտուն, մօսիէօ Բօտէն, պի. զէ պիր էօյիւտ վէրինիզ, սիզ պիզիմ նասիհաթճըմըզ, պիզիմ գուրթարըճըմըզ սընըզ, սիզին բէյինիզ. . . :

Ատրիէն՝ արգասընտա տուրմըզ զանն իթմէքտէ օլտըղը Բօտէնէ տէճնտիւ. լաքին ժէզիւթին նապէտիտ օլմըզ իտուլինի կէօրիւնճէ, քէմալը ըզտըրապլա Մայնէօյէ.

— Մ. Բօտէն նէ՛րէտէ տիր. - տէյու սօրտու :

Մայնէօ. - (Էթրաֆընա պագընարագ.) Պիլմէյօրըմ, մատմուաղէլ, պուրատա եօզ :

Ատրիէն. - (Միւթէաճճիպանէ.) Աճայի՛պ, պէօյլէ պիրտէն պիրէ նապէտիտ օլմասընըն մանասը՞ նէ :

Տակոպէր. - (Այաղլարընը հիտտէթլէ եէրէ վուրա. րագ.) Օնըն պիր ալչագ օլտըղընը պէն սիզէ սէօյլէ՛մէ տիւմ մի. . . օնլարըն հէր սէօզիւ պիր տիր, մատմուաղէլ :

Ատրիէն. - Խա՛յր, պու զաննընըզ տօղրու օլամալ, մօսիէօ. պունընլա պէրապէր Մ. Բօտէնին շու զայպուպէթի զիյատէսիլլէ չայանը թէէսսիւֆ տիւր. զիրա քէնտի. սի Մ. տիկրինեիինն նէզտինտէ իյֆաի մէմուրիյնէթ իթ.

միշ օլտըղընտան, շու միւշքիւ վաղիյէթտէ իհթիմալ քի պիղէ ֆաիտէլի պիր էօյիւտ վերէպիլիլի իտի :

Հաքիմ. - Տօղրուսը պէն տէ օնա կիւվէնիյօրտում, մատմուզէլ. պուրայա թէքրար կէլմէքտէն մագսատըմ, էվվէլէն թէհարիյաթը վագրամըն սէմէրէսիզ գալտըղընը սիզէ խապէր վէրմէքտէն վէ սանիյէն պիր թագըմ հիյլէքեարլըզլարը քէմալը ճէսարէթլէ մէյտանա չըգարմըջ օլան օ ալիճէնապ ատէմտէն՝ պիղէ պազը նասիհաթլար վէրմէսինի ըէճա իթմէքտէն իպարէթ իտի :

Ղարիպի շուրասը քի, Տակոպէր՝ պիր գաշ տագըգատան պէրու տէրին պիր մուլահազայա տալմըջ օլմասըյլա, հաքիմին՝ քէնտիսինճէ էհէմմիյէթի տէրքեար օլան սէօզլէրինէ ասլա տըգգաթ իթմէմէքտէ իտի : Հաթթա Մ. տը փէրնանտըն՝ էօքսիւզլէրին նէրէտէ պուլընտըզլարընը մէյտանա չըգարմագ իշուն էլինտէն կէլէնի տիլիլ իթմէյէճէյինի Ատրիէնէ վատ իթտիքտէն սօնրա չէքիլիպ կիթմիշ օլտըղընը պիլէ կէօրմէմիշ իտի :

Ատրիէն՝ Տակոպէրին պու սիւքիւթիւնտէն տօլայը տիւշարը էնտիշէ օլարագ, վէ տէրհալ խանէտէն տըշարը չըգըպ Տակոպէրի տէ պէրապէր կէօթիւրմէք իսթէյէրէք Մայեէօ իլէ մանիտար պիր պադըշ թէաթի իթտիքտէն սօնրա, իխթիյար առքէրէ եագլաշմագտա իքէն, օտանըն խարիճինտէն ալէլ աճէլէ աթըլան պիր այագ սէտասը տույուլտու, վէ պատէհու պիր էրքէք սէտասընըն տախի սապըրսըզլըզլա. « Նէրէտէ, նէրէտէ » տէյու հայգըրտըղը իշտիլտի :

Տակոպէր՝ պու սէտայը իշտիր իշիթմէզ, պիրտէն պիրէ խայալաթընտան ույանարագ օլտըղը եէրտէն սըշրա. տը, վէ պիր սէտաի հայրէթէտա սալտըրտըգտան սօնրա գաբույա տօղրու սէյիրթտի : Գաբու աչըլտը վէ մարէշալ Սիմն իչէրի կիրտի :

4

ՊԵՏՐՈՍ ՍԻՄՈՆ

Լինեի տուգասը մարէշալ Պետրոս Սիմոն՝ ուղուն պոյ-
 լու պիր ատէմ օլուպ, սատէճէ մաի ըէնքլի պիր ըրտէն.
 կոթ կիյինմիշ վէ կէօյսինիւ եօգարըտան աշաղըյա գա.
 տար իլիքլէմիշ իտի քի, սօնընճը տիւյմէ տէլիյինտէ տաիի
 գըրմըզը պիր շէրիտին ուճու կէօրիւմէքտէ իտի: Մարէ-
 շալըն չէհրէսինտէն տահայ խալիսանէ, տահա ալիճէնա.
 պանէ վէ տահա դահրամանանէ պիր չէհրէ թէսավվոր
 օլունամաղ ըտը: Անը կէնիշ, պուրնը գարթալ կակասը
 կիպի ազաճըգ էյրի, չէնէօի ճիւղիճէ չըզընթըլը վէ եիւ.
 զիւ Հինտիսթանըն կիւնէշինտէն էքէյիճէ գարարմըշ ըտը:
 Սաշլարը քէօքիւնտէն քէսիլմիշ վէ գուլագ թօղլարընա
 տօղրու պէյաղլանմըշ ըտը ըսա տա, գաշլարը վէ սարգըգ
 կէնիշ պըյըզլարը հէնուզ սիյահ ըտը: Սերպէսթանէ եիւ-
 ըիւյիւշիւ, ճէսուրանէ վէ սէպաթքեարանէ հարէքեաթը՝
 շիտաէթ վէ չէճաթըն ապքերիյէսինէ տէլալէթ իթմէքտէ
 իտի: Մարէշալ խալգըն մուհիպպի, ճէնկեավէր վէ զայ-
 ըթի չէտիտէ իլէ մութթասըֆի պիր զաթ օլտըղընտան,
 սէօյլէտիյի սէօզլէրին խալիսէթ վէ լէթաֆէթի սէպէպիլլէ,
 հէր քէսին նաղարը մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհինի ճէլպ
 իտէր իտի. քէնտիսի հատտը զաթընտա էֆքեարը միւնէվ
 վէրէ սահիպի, ճէսուր, ալիճէնապ վէ խուլուսքեար պիր
 զաթ օլուպ, իւզէրինտէ տէ էհալիյէ մախսուս պիր աղա.
 մէթի մէրտանէ կէօրիւմէքտէ իտի: Պազը աաէմէր ա-
 սըլզատէ օլտըզլարընտան տօլայը մաղրուլլանտըզլարը մի-
 սիլլու, մարէշալ տաիի մէճհուլ վէ պայաղը պիր ատէմ

էվլատը օլտըղընտան նաչի իֆթիխար իթմէքտէ իտի . չուն-
քի քէնտիսի նէսլէն ասըլզատէ տէյիլ իտի իսէ տէ , իֆ-
րաթ ճիւմհուրիյեթ թարաֆտարը զէքի վէ չալըչգան
սէնաաթքեարլարտան մատուտ օլան վէ գըրգ սէնէտէն
պէրու ամէլէ սընֆընըն մէտարը շէրէֆ վէ իմթիսալը սա-
յըլպիլէն բէտէրինին թապիաթը ալիճէնապանէսի սայէ-
սինտէ ասըլզատէկեան սըրասընա կէչմիշ իտի :

Պետրոս Սիմոն՝ Իմբէրաթօրըն քէնտիսինէ վէրմիշ օլ-
տըղը ասըլզատէլիք իւնվանընը քէմալը շիւքրանիյեթլէ
գապուլ իթմիշ վէ պու հալտէ՝ սատըգ պիր տօսթ թա-
րաֆընտան ֆաիտէսիզ պիր հէտիյէ վէրիլտիյի զէման վէ-
րէն էլէ հիւրմէթէն անը մա էլ իֆթիխար գապուլ իթմէ-
յէ մէգպուր օլան նէզաքէթլի ատէմէր կիպի հարէքէթ
իյլէմիշ իտի : Մարէշալըն Իմբէրաթօր հագգընտա տէրքեար
օլան մուհապպէթի տինտարանէսի քէօր քէօրիւնէ պիր շէյ
ատտ օլունամազ ըտը . անըն պու հըսսիյաթը ֆէտաքեա-
րանէսի վէ ֆէվզ էլ ատէ մուհապպէթի նէ՝ գատար թա-
պիի վէ մէգպուրի իսէ , հայրէթ վէ մէֆթուլնիյէթի տէ օ
գատար ճիտտի վէ ագիլանէ իտի :

Մարէշալ Սիմոն՝ մուհարէպէյի մահզա մուհարէպէ
օլտըղը իչուն սէվէն ապքերլէրտէն օլմայըպ , Իմբէրաթօր
հագգընտա եալընըզ տիւնեանըն է՛ն պէօյիւք պիր ճէն-
կեալէրի օլտըղը իչուն տէյիլ , պէլքի միւշարիլէյհին պիր
կիւն տիւնեայը սուլհ ու միւսալէմէթտէ կէօրմէք իւմի-
տիլէ մուհարէպէ իթմիշ վէ եախօտ գապուլ իյլէմիշ օլ-
տըղընը պիլտիյի իչուն հայրան օլուր ըտը . զիրա շէօհրէթ
վէ գուվլէի ճէպրիյէ իլէ իթթիյար օլունան սուլհ վէ ա-
սայիշ նէ՝ գատար պէօյիւք , մահսուլտար վէ շայանը թագ-
տիր իսէ , զաաֆ վէ ալչագլըգլա գապուլ օլունան սուլհ
ու միւսալէմէթ տախի օ գատար մահսուլսըզ , ֆէլաքէթէն .
կիզ վէ զէլիլանէ տիր :

Պետրոս Սիմոն ֆիլասըլ սէնաաթեար էվլատը օլտը-

ղընտան, իմբերաթօր հագգընտա պու ճիհէթլէ տէ հայ-
րան օլուր ըտը. զիրա միւշարիլէյհ տախի էհէմմիյէթսիզ
պիր վազիյէթտէն մէվզըի հիւքմտարիյէ կէշմիշ օլմասը-
յլա, խալգըն հըսսիյաթը գալպինի ըսգանտիլ իթմէյէ
մուվաֆֆագ օլապիլմիշ վէ մէնսուպ օլտըյը էհալիյի
տախմա տէրխաթըր իտէրէք ասըլզատէլիք վէ գըալլըգ ա-
լէմէնին պիլճիւմէ շաշաաւընա անը տախի պիրատէրանէ
պիր սուրէթտէ հըսսէտար իթմէյի աիւշիւնմիւշ իտի:

Մարէշալ Սիմոն օտայա կիրտիյինտէ, չէհրէսի ալթ
իւթթ օլմըշ իտի իսէ տէ, Տակոպէրի կէօրիւր կէօրմէզ,
եիւզիւնտէ պիր նուրը մէսէրլէթ բարլատը, վէ տէրա-
գոպ առքէրէ տօղրու սէլիթէրէք վէ գօլլարընը անա
ուզաթարագ. «Ահ, տօսթըմ, էսկի՛ տօսթըմ . . .» տէ-
յու հայգըրտը:

Տակոպէր պու տօսթանէ գուճագլայըշա գարլը սա-
քիթանէ պիր խէլէճան իլէ մուգապէլէ կէօսթէրտի. մա-
րէշալ՝ առքէրին գօլլարը արասընտան սըյըլլարագ վէ
հաշարմըշ կէօզլէրիլէ մէրգումըն եիւզիւնէ պագարագ,
հէյէճանը պիր սէտա իլէ վէ տուտագլարը թիթթէյէ-
րէք:

— Նա՞սըլ, շուպաթըն 13 իւնտէն էվվէլ Բարիսէ
վասըլ օլապիլտին մի. — տէյու սօրտու:

Տակոպէր. — Էվվէթ, Ժէնէրալ . . . լաքին հէր շէյ
տէօրթ այ սօնրայա գալտըր . . .:

Մարէշալ. — Էյ զէվճէ՞մ . . . էվլատըմ . . .:

Պու սիւալ իւզէրինտէ Տակոպէր սարսըլտը, վէ պա-
շընը էյիպ տիւիզ կիպի գալտը:

Պետրոս Սիմոն քէմալը թէաճճիւպ վէ էնտիշէ իլէ.

— Պուրատա տէյիլ մի տիրլէր. սիզին էվլինիզէ կիթտի.
յիմտէ նէ գարըմըն վէ նէ տէ էվլատըմըն օրատա պուլըն.
մատըգլարընը վէ ֆագաթ սէնի հէր հալտէ պուրատա

պուլապիլէճէյիմի սէօյլէտիլէր . . . պէն տէ տէրագապ
գօշտում կէլտիմ . . . պուրատա՞ տա մը եօգ տըրլար . -
տէտի :

Տակոպէր՝ չէհրէսի սաբ հարը քէսիլմիշ օլտըղը հալ-
տէ . « Ժէնէրալ . . . Ժէնէրալ » սէօղլէրինի թէլաֆֆուզ
իլլէտի իսէ տէ , աշընտա ինճու տանէլէրի կիպի պիրիք-
միշ օլան սօղուգ լէր տանէլէրինի սիլէրէք ֆազլա պիր
սէօղ սէօյլէյէմէտի . սէտասը պօղազընտա սանարսըն քի
զըրըլտը գալար :

Պետրոս Սիմոն իսթիյար առքէր կիպի պէնզի աթա-
րագ վէ անըն գօլընտան թուլթարագ .

— Լաքին պէնի գօրգուտըյօրսըն , Տակոպէր . - տէ-
յու հայգըրտը :

Պու սըրատա Ատրիէն՝ եիւզիւնտէ էսէրի մահզունիյ-
եթ վէ չէֆգաթ մէվճուտ օլտըղը հալտէ , իլէրիլէմէ-
յէ պաշլատը իսէ տէ , Տակոպէրին ըզտըրապը ֆէվզ էլ
ատէսինի կէօրիւնճէ , իմտատընա եթիշմէք իսթէյէրէք
լաթիֆ վէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ մարեշալա խիթա-
պէն .

— Մօսիէօ մարէշալ . . . պէնտէնիզ մատուաղէլ
տը Գարտօվիլ , վէ սիզին սէվկիլի չօճուգլարընըզըն ագ-
րապասընտան ըմ . - տէտի :

Պետրոս Սիմոն՝ տէրհալ պէրիյէ տէօնտիւ վէ Ատրիէ-
նին հէմ սէօղլէրինտէն վէ հէմ տէ հիւսնիւ ճէմալինտէն
հայրան օլարագ , վէ թէաճճիւպինտէն քէքէլէյէրէք :

— Սիզ . . . չօճուգլտըրմըն ագրապասընտան սընըզ
հա՞ . . . - տէտի վէ պու « չօճուգլարմըն » քէլիմէսի իւ-
ղէրինտէ գաստէն թէվազգուֆ իտէրէք , շաշլըն շաշլըն
Տակոպէրին եիւզիւնէ պագմաղա պաշլատը . Լաքին Ատ-
րիէն՝ տէրհալ սէօղլէ պաշլայարագ .

— Էվվէթ , մօսիէօ մարէշալ . . . չօճուգլարընըզըն
ագրապասընտան ըմ . . . հաթթա պու իքի մէլէքսիմա

էքիզ հէմշիրէլէրին մուհապպէթի սէպէպիլլէ . . . :

Մարէշալ . - (Թարիֆի նագապիլ պիր թաւրը մէս-
րուրանէ իլէ մատմուազէլ տը Գարտովիլին սէօզիւնիւ քէ-
սէրէք .) Էքիզ հէմշիրէլէր մի . . . պիրէ պէտէլ իքի
գըզ հա՛ , . . . Ա՛հ , վալիտէլէրի աճապա նէ՛ գատար
մէսրուր վէ պախթիյար տըր . . . : (Ատրիէնէ թէվճիհի
խիթապլա .) Աֆվ իտէրսինիզ , մատմուազէլ , պէօյլէ նէ-
զաքէթսիզճէ տավրանտըյրմտան վէ պանա վէրտիլինիզ
միւթտէյէ մուգապիլ պէօյլէ միւնասէպէթսիզճէ թէշէք-
քիւր իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըզլ տիլէրիմ . . . լա-
քին անլարսընըզ ա՛ , մատմուազէլ , ճն եէտի սէնէտէն պէ-
րու զէվճէմի կէօրմէմիշիմ , վէ մուվասէլէթիմտէ իքի սէվ-
կիլի մախլուգ եէրինէ իւշ պուլույօրլմ . իմտի , բէճա ի-
տէրիմ , գուսուրըմը աֆվ իտինիզ . լաքին սիղէ պօրճու-
օլտըղըմ տէյնի շիւքրանիյէթին հէր պիր ճիհէթինի պիւ-
մէք իսթէրիմ . սիզ պիլիմ ագրապատան ըմըշ սընըզ ,
պու տա սիզին խանէնիզ օլտըղընա շիւպհէմ եօգ տուր .
զէվճէմ վէ էվլատլարըմ պուրատա օլմտը տըրլար : Պէ-
նիմ պիրտէն պիրէ մուվասէլէթիմ անլէրէ ֆէնա թէէ-
սիւ իտէր տէյու գօրգույօրսընըզ , էօյլէ՞ մի . բէք էյի ,
պէքլէրիմ . լաքին , մատմուազէլ , կիւզէլ օլտըղընըզ գա-
տար լութֆքեար տախի օլաճաղընըզ պէտիհի պուլընտը-
ղընտան , շու սապըլսըզլըղըմա մէրհամէթ իտիպ , զէվճէմի
վէ էվլատլարըմը պիր ան էվլէլ կէօրմէքիլիմէ միւսաա-
տէ իտինիզ :

Տալուպէրին հէյէճանը կիթտիքճէ արթարագ , մա-
րէշալըն եիւզիւնէ պագմաղա ճէստրէթ իտէմէմէքտէ վէ
եիւրէյի եաբրագ կիպի թիթրէմէքտէ իտի : Ատրիէն ճէ-
վապ վէրմէքսիզին կէօզլէրինի էյմիշ օլուպ , մարէշալ
Սիմոնա տէհէթլի պիր տարպէ էնտիրէճէյինի միւլահազա
իլէ եիւրէյի էզիլիյօրտու :

Պետրոս Սիմոն պու սիւքիւթաէն տօլայը թէաճ .

ճիւղտէ գալարագ, վէ էվվէլա էնտիշէլի վէ սօնրատան մուզտարըպանէ պիր չէհրէ իլէ պիր Ատրիէնէ վէ պիր տէ սաքէրէ պագարագ .

— Պէնտէն մութլագա պիր շէյ կիզլէյօրսուն , Տա- կոպէր . - տէտի :

Տակոպէր . - (Քէքէլէյէրէք .) Ժէնէրա՛լ . . . սիզի թէէմին իտէրիմ՝ քի . . . պէն . . . պէն . . .

Մարէշալ . (Ատրիէնէ խիթապէն .) Ալլահ աշգընա օլսուն , մատմուազէլ , պէնի տճըյընըզ , բէճա իտէրիմ , վուգուլ հալի օլտըլը կիպի նագլ իտինիզ . էնտիշէ վէ ըզտրրապըմ տէրէճէի նիհայէյէ վարըյօր . իլք գօրգու- լարըմ թէքրար էօնիւմոտէ թէճէսսիւմ իտիյօր . . . նէ՞ վար , գըզլարըմ , զէվճէմ խասթա՞մը տըր . . . թէհլիքէտէ՞ մի տիրլէր : Օ՛հ , սէօյլէյինիզ , բէճա իտէրիմ , սէօյլէյի- նիզ :

Ատրիէն . - Միւսթէրիհ օյընըզ , մօսիէօ մարէշալ , գըզլարընըզ վուգու պուլան սէյահաթլարը սէպէպիլլէ ազաճըզ նամիզաճ տըրլար . լաքին անլէրին ահվալը սըհ- հիյէսինտէ մուճիպի էնտիշէ օլաճագ պիր շէյ հօգ տըր :

Մարէշալ . - Եա՛ Բապպի . . . օ հալտէ զէվճէմ . . . զէվճէմ թէհլիքէտէ օլմալը տըր :

Ատրիէն . - (Միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ .) Ճէ- սարէթի օյուն , մօսիէօ մարէշալ , նէ՛ չարէ , Ալլահըն էմ- ըի պէօյլէ իմիշ . . . պունտան պէօյլէ իքի մէլէքսիմա գըզ- լարընըզըն մուհապպէթիլլէ թէսէլլիեապ օլմալըսընըզ :

Տակոպէր . - (Մէթին վէ թէմքինլի պիր սէտա իլէ .) Ժէնէրալ , պէն Սիպէրիատան . . . իքի գըզընըզլա պիր- լիքտէ եալընըզ Բարիսէ կէլտիմ :

Մարէշալ . - (Ճանխրաշ պիր սէտա իլէ .) Էյ վալի- տէլէրի՞ նէ օլտու :

Տակոպէր . - Վէֆաթընըն իրթէսի կիւնիւ իքի էօք- սիսզ իլէ պիրլիքտէ եօլա բէվան օլտում :

Մարենշալ սիմոն պու սէօզիւ իշխթտիյինտէ , պիր մէ-
յուսիյեթի ազիմէ իլէ .

— Էօլմիւշ միւ . . . Էօլմիւշ միւ . - տէյու նիտա իյ-
լէտի :

Պատէհու օտա տէրունիւտէ մաթէմնաք պիր սիւ-
քիւթ հիւքմֆէրմա օլտը :

Մէմուլըն զայրը օլան պու աղըր տարպէ իւզէրինէ
մարէշալըն տիզլէրի թիթրէմէյէ պաշլատըղընտան , պիր
սառնտալիէնին արգալըղընա տայանտը վէ պատէհու պու
սառնտալիէնին իւզէրինէ տիւշիւպ եիւզիւնիւ էլլէրի իշինէ
ալտը : Պիր գաշ տագըգա գատար պօղուգ ընչգըրըգլար-
տան պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէտի . չուրքի Պետրոս Սի-
մոն՝ պու հիքերայէնին պաշլանղընտա զիւք իթտիյիմիզ
պիր թագըմ սէպէպլէրէ մէպնի զէվճէսինի չըլտըրասը
յա սէվէր իտի . հաթթա տիւնեանըն հէր պիր ճէվր ու
ճէֆասընա ուզուն միւտտէթ գաթլանմըշ օլան պիր ա-
տէմին պախթ ու թալիյէ գարշը կէօսթէրտիյի ինգըյատ
վէ թէսլիմիյէթ հասէպիյլէ , մէրգոււմ տախի՝ պիւթիւն
ալիճէնապ րուհլար կիպի ահքեամը գազա վէ գատէրէ
ինանտըղընտան , վէ պունճա սէնէլէր իշքէնճէ չէքտիք-
տէն սօնրա նիհայէթ իւլ էմր նաիլի սաատէթ վէ րէֆա-
հիյէթ օլմաղա հագգը պուլընտըղընը գալլիյէն իւմիտ
իթտիյինտէն , զէվճէսինի վէ չօճուգլարընը թէքրար պու-
լաճաղընա զէրրէ գատար շիւպհէ իթմէմիշ իտի . պու
խուսուս քէնտիտի իշուն իքի գաթ թէսէլլի տէմէք օլուպ ,
պունճա ֆէլաքէթտէն սօնրա անա նաիլ օլմաղա հագգը
վար ըտը :

Պազը ատէմլէր ֆէլաքէթ վէ սէֆալէթէ ալըշարագ
պիր շէյլի թալէպտէ բէք տէ օ գատար ինատ կէօսթէր-
մէպլէրսէ տէ , Պետրոս Սիմոն պու գապիլ ատէմլէրտէն
օլմայըպ , օ վագթա գատար գաթլանմըշ օլտըղը պէտ-
պախթլըգլարըա միւթէնասիպ պիր սաատէթի հալէ նաիլ

օլմագ իւմիտինտէ իտի քի, ինթիզար իթտիյի սաատէթին եէկեանէ շարթլարը իսէ՝ զէվճէսի իլէ էվլատը իտի. չոճուգլարը վէֆաթ իտիպ տէ զէվճէսի սաղ գալսա անլէրին եէրինէ թուլթամայաճաղը միսիլլու, չոճուգլարը տախի սաղ գալտըգտա վայիտէլէրինին եէրինի թուլթամազլարը. պու քէյֆիյէթ գալպին զաաֆ վէ եա՝ թամալնտան նէչէթ իթմիշ պիր չէյ օլսա պիլէ, հագըգաթ պունտան իպարէթ իտի. պիզ պու զարապէթի հալ իւզէրինտէ ըսրար իթմէյէ մէճպուրըզ. զիրա պու տախմի քէտէր վէ էլէմին՝ մարէշալ Սիմոնըն միւսթագպէլի իւզէրինտէ թէէսիթի քիւլլիսի օլաճաղը կէօրիւլէճէք տիր:

Ատրիէն իլէ Տակոպէր՝ պու պիպախթ ատէմին քէտէրի տէրունինէ հիւրմէթէն սիւքիւթ իթմիշլէր իտի: Մարէշալ Սիմոն կէօզ եաշլարընըն սէրպէսթ սէրպէսթ ճէրէյան իթմէսինէ մէյտան վէրտիքտէն սօնրա, մէրմէր կիպի պէյազլանմըշ օլան չէհրէի մէրտանէսինի եօգարը գալտըրտը. վէ էլինի գան չանաղընա տէօնմիւշ օլան կէօզլէրինէ կէօթիւրէրէք, այաղա գալգըպ Ատրիէնէ խիթապէն.

— Աֆվ իտէրսինիզ, մատմուազէլ, հէյէճանը գալպիմէ զալէպէ իտէմէտիմ, . . . միւսաատէ իտինիղտէ չէքիլիպ կիտէյիմ. . . . Զէվճէմի սօն նէֆէսինէ գատար թէրը իթմէմիշ օլան պու միւհթէրէմ տօսթըմտան պաղը իյզահաթ վէ մալիւմաթ թալէպ իտէճէյիմ: Պէնի լութֆէն չոճուգլարըմըն. . . . պիշարէ էօքսիւղլէրիմին եանընա կէօթիւրիւնիւզ. — տէտի վէ ֆագաթ զալալլը ատէմին սէտասը թէքրար պօղուլտը:

Մատմուազէլ տը Դաքտօվիլ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.

— Մօսիէօ մարէշալ, տահա պիր աղ էվվէլ սիզին սէվկիլի չոճուգլարընըզըն վիւրուտինէ պէրլէմէքտէ իտի քի նէ չարէ քի իւմիտիմիզ պօշա չըգտը. — տէտի:

Պետրոս Սիմոն՝ հիշ պիր ճեվապ վերմէքսիդին Ատրիէ-
նէ պագմադա պաշլատը . մէրդումէնին սէօզլէրինի իշիթ .
մէմիշ վէ եա անլամամըշ կիպի կէօրիւնիւյօրտու :

Ատրիէն . - Լաքին , դօրդմայընըզ , իւմիտինիդի քէս .
մէյինիզ , հէնուզ մէյուս օլաճագ պիր շէյ եօգ տըր :

Մարէշալ . - (Պիր մատմուաղէլ ան Գարոօվիլէ վէ
պիր տէ Տակոպէրէ պագարագ , մաքինավարի պիր սուա
րէթտէ .) Իւմիտի քէսմէք մի . . . նէտէն իւմիտիմի քէ-
սէճէյիմ :

Ատրիէն . - Էվլատլարընըզը կէօրմէքտէն , մօսիէօ մա-
րէշալ . սիզ անլէրին բէտէրի օլտըղընըզտան , պոււրատա
պոլլունմամըզլա , անլէրի պուլմագ իչուն իտիլէճէք թէ-
հարիյալթ տահա զիյատէ թէհսիրի օլաճագ տըր :

Մարէշալ . - Թէհարիյալթ մը . . . չօճուգլարըմ պու-
րատա տէյիլ մի տիլլէր :

Ատրիէն . - Խա՛յը , անլէրի Րուսիա իլլէրինտէն Բարի .
սէ գատար կէթիրէն պու միւհթէրէմ առքէրին աղուշը
մուհապպէթինտէն աշըրըպ , պիր մանասթըրա կէօթիւր-
տիւլէր . . . :

Մարէշալ . - (Թէհտիտքեարանէ վէ տէհշէթլի պիր
չէհրէ իլէ Տակոպէրէ եագլաշարագ .) Աէֆիլ , չօճուգլա-
րըմը նէ՞ եաքտըն . . . պունլարըն հէքսինտէն սէն մէսուլ
սըն , պէն չօճուգլարըմը սէնտէն իսթէրիմ :

Ատրիէն . - Ա՛հ , մօսիէօ մարէշալ , անը միւթթէհիմ
թուլթմայընըզ , պու ատէմտէ գապահալի եօգ տըր :

Տակոպէր . - (Գըսա պիր սէտա վէ Փագաթ միւքէտ
տէրանէ պիր թէսլիմիլէթլէ .) Էվլէթ \ Ժէնէրալ , հագ-
գըմտա հէր նէ գատար հիտտէթ ըզհար իթսէնիզ հագ-
գընըզ վար տըր . . . թէքտիրաթընըզա շայէսթէ իմ . պու
խուսուստաքի գապահալթ պէնտէ օլտու . Բարիտէն պիր
գաշ կին գատար ուզագլաշմաղա մէճպուր օլարագ , չօ-
ճուգլարը զէվճէմէ թէսլիմ իթտիմ . սաղըզ սէլամէթլէ

իթմէյէ իտիմ: Զէվճէմին՝ իթիրաֆ բաբազը պիչարէնին ֆիքրինի չէւմիշ, վէ գըզլարընըզըն պիր մանասթըր տէրունինտէ տաճա միւնասիպ պիր թէրպիյէ կէօրէճէքլէրինէ անը իսքեաթ իթմիշ. զէվճէմ տէ օ խընզըր հէրիֆին սէօղիւնէ ույարագ, չօճուգլարը ալըպ կէօթիւրմէլէրինէ միւսատէ կէօսթէրմիշ. շիմտի տէ գըզլարըն նէրէտէ օլտըզլարընը պիլմէտիքլէրինի մանասթըրտան սէօյլէյօրլար. իշթէ հագըգաթ պունտան իպարէթ . . . : Պանա հէր նէ՝ իսթէրսէնիզ եաբընըզ . . . սիզէ գարչը սիւքիւթ վէ իթաաթտան պաշգա պիր չէ, կէօսթէրմէյէճէյիմի վատ իտէրիմ:

Մարէշալ. - (Մէյուսանէ պիր հիտտէթլէ Տակուպէրի կէօսթէրէրէք.) Լաքին պու պէօյիւք պիր խայընըզ տըր. պու ատէմ տախի պէնի ալտաթտըգտան սօնրա, տիւնեատա քիւնէ՝ էմնիյէթ իթմէրի, եա՛րապպի . . . :

Ստրիէն. - Ս՛հ, մօսիէօ մարէշալ, անը միւթթէհիմ թութմայընըզ, պու ատէմտէ գապահաթ եօգ տըր. սիզ սէօյլէտիյի սէօղլէրէ պագմայընըզ. չօճուգլարընըզը մանասթըրտան գուրթարմագ իշուն հայաթ վէ նամուսընը պիլէ թէհլիքէյէ գօյտու, վէ ֆագաթ պու թէչէպպիւստէ մուվաֆֆագ օլմայան եալընըզ քէնտիսի տէյիլ տիր. տաճա պիր ազ էվվէլ պիր ատիյէ մէմուրը, հաիզ օլտըզը րֆաթ վէ մէմուրիյէթ իլէ պէրապէր, տաճա պէօյիւք պիր նէթիճէյէ տէսթիւէս օլամատը: Զօճուգլարընըզըն մանասթըրտա մահպուս պուլընտըզլարընա տաիր պաշ րահիպէյէ սէօյլէտիյի սէօղլէր, մանասթըր տէրունինտէ իճրա իթտիյի թէհարրիյաթը մուտագըզգանէ սէմէրէսիզ գալտը վէ շիմտիյէ գատար չօճուգլարընըզը պուլմագ միւմքին օլամատը:

Մարէշալ. - (Զէհրէսի քէտէր վէ հիտտէթինտէն սօլմըշ վէ ալթ իւսթ օլմըշ օլտըզը հալտէ, պաշընը տիքէրէք.) Լաքին պու մանասթըր նէրէտէ տիր: Պու ատէմ:

լէր՝ չօճուգլարը չալընան պիր բէտէրին նէլէ՛ր եաբապիւն-
ճէյինի պիլմէյօրլար մը :

Մարէշալ Սիմոն Տակոպէլէ տօղրու տէօնէրէք պու-
սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա , Բօտէն տախի Բօզ իլէ Պը-
լանշըն էլինտէն թութմըշ օլտըղը հալտէ , աչըգ գալմըշ
օլան գաբու էշիյինտէ նիւմայան օլտու : Ժէղիւիթ , մարէ-
շալըն սէտաի քէտէրպախշտսընը իշիթտիյինտէ հայրէթին-
տէն սարսըլտը վէ միւտհիշ չէհրէսինտէ չէյթանի պիր մէ-
սէրլէթ բարլատը . զիրա Պետրոս Սիմոնա պէօյլէ թամ
վազթընտա րասթ կէլէճէյինի մէմուլ իթմէյօրտու :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ Բօտէնին ավտէթ իթ-
միշ օլտըղընը է՛ն էվվէլ կէօրիւպ , մէրգուճա տօղրու գօ-
շարադ .

— Ա՛հ , եանըլմամըշլմ . . . գուրթարըճըմըզ . . .
տաիմա գուրթարըճըմըզ սընըզ , — տէյու հայգըրտը :

Բօտէն՝ գըզլարա Պետրոս Սիմոնը կէօսթ էրէրէք , եա-
վաշ պիր սէտա իլէ .

— Պիշարէ մատմուազէլլէր, իշթէ բէտէրինիզ . — տէտի :
Ատրիէն տախի՝ Բօզ իլէ Պըլանշըն էօնիւնէ տիւշէ-
րէք .

— Մօսիէօ մարէշալ , իշթէ չօճուգլարընըզ . — տէյու
իլավէ իյլէտի :

Պետրոս Սիմոն արգասընա տէօնէճէյի սըրատա , գըզ-
լարը գօլլարը արասընա աթըլտըլար : Օտա տէրուհինի տէ-
րին պիր սիւքիւնէթ գաբլատը , վէ պուսէլէր վէ մէսէր-
րէթ նիտալարը իլէ գարըշըգ ընչգըրըզլալտան պաշգա
պիր սէտա իշիտիլմէտի :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ կէօզլէրինի սիլէրէք վէ
Բօտէնին եանընա կիտէրէք .

— Լաքին , մօսիէօ , հիշ օլմաղսա կէլին տէ եաբմիշ
օլտըղընըզ էյիլիլին մէսէրլէթիլլէ սիզ տէ մահղուզ օլուն .
— տէտի :

Բօտէն իսէ՝ գարու իշինտէ տուրմը վէ գարույա
տայանմըջ օլտըղը հալտէ, սանրըսըն քի պու մէնղարէյի
ֆէվզ էլ ատէ պիր ըրգգաթը գալպ իլէ թէմաշա իթմէք-
տէ իտի :

Տակոպէր՝ Բօտէնին պիրտէն պիրէ չօճուզլարը կէ-
թիրտիյինի կէօրիւնճէ, էվվէլա թէաճճիւպտէ գալարագ
հիչ պիր հարէքէթ ըզհար իտէմէտի իսէ տէ, Ատրիէնին
սէօղլէրինի իշիտիր իշիթմէզ, ատէթա մէճնունանէ պիր
շիւքրանիյէթլէ Ժէգիւիթին էօնիւնտէ տիղ չէօքտիւ, վէ
տուա իտիյօրմըջ կիպի պիր սուրէթտէ էլլէրինի եէքաի-
կէրէ գավուշտըրարագ գըսըգ պիր սէտա իլէ :

Ա՛հ, մօսիէօ, չօճուզլարը կէթիրէրէք պէնի պէօ-
յիւք պիր եիւքտէն գուրթարտընըզ. - տէտի :

Մայէէօ. - (Սաիրլէրի կիպի անըն գալպի տաթի
շիւքրանիյէթլէ տօլարագ.) Ա՛հ, մօսիէօ, մուպարէք օ-
լուն, մուամմէր օլուն . . . :

Բօտէն. - (Կիւյա պուլնճա հէյէճանլարա արթըգ
թագաթ կէթիրէմէյօրմըջ կիպի պիր սուրէթտէ.) Սէվկի-
լի տօթլարըմ, պու շիւքրանիյէթ ալամէթլէրի պէնիմ ի-
չուն բէք զիյատէ տիր. էվվէթ, բէք զիյատէ տիր. (Կիթ-
մէյէ տավրանարագ.) Մարէշալըն եանընտա պէնի մա-
ղուր կէօսթէրինիզ, վէ քէնտի սաատէթ վէ մէսէրրէթինի
կէօրէրէք խայլըտան խայլը նաիլի միւքեաֆաթ օլմըջ օլ-
տըղըմը քէնտիսինէ պիլտիրինիզ :

Ատրիէն. - Ա՛հ, մօսիէօ . . . Ալլահ աշգընա օլսուն,
կիթմէյինիզ, Մ. մարէշալ սիզի թանըմալը, Նիւզիւնիւզիւ
օլսուն կէօրմէլի տիր :

Տակոպէր. - (Բօտէնի ալըգօյմագ իւզլէ քէնտիսի տէ
շալըշարագ.) Օ՛հ, տուրընըզ, տուրընըզ, կիթմէյինիզ.
սիզ ճիւմէմիղին տէ գուրթարըճըսը սընըզ :

Բօտէն. - (Ֆէթանէթ վէ սէմահէթի միւթէզամմին
պէր թավը իլէ.) Ճէնապը Ալլահ եաբըլան էյիլէրէ

պագմադ, ազիզէմ մատմուռադէլ. եարբըւածագ էյլիբըլէրէ պագար. . . : Շու սաաթտա բրէնս ճալմայը տախի տիւ. շինմէք իճապ իթմէ՞զ մի : Պէնիմ վազիֆէ վէ մէմուրիյ, եէթիմ հէնուզ խիթամ պուլմամըշ տըր, վէ վազթ տա. խի բէք գըյմէթտար տըր : (Քէնտիսինի եավաշճաճըգ Տակոպէրին էլինտէն սըյըրարագ.) Հայտի, կիւնիւմիւզ իւմիտ իթտիյիմտէն տահա խայրլը օլտու : Աբբայ տ'էկ, ըրնեինին մասքէսի աշաղըյա ալընտը. սիզ եէնիտէն նա. իլի սէրպէսթի օլտընըզ, ազիզէմ մատմուռադէլ. սիզտէ խաշընըզը պուլտընըզ, եիկիթ աքէր. Մայեէօ պիւ հա. միյէյէ մալիք օլտու, վէ Մ. մարէշալ Սիմոն տախի էվլ լատլարընը պուս խոյոր. . . : Պիւթիւն պու մէսէրրէթլէր արասընտա պէնիմ տախի հիսսէմ վար տըր. . . հէմ պէ. նիմ հիսսէմ հէքսինտէն կիւզէլ տիր. չուսքի եիւրէյիմ ըահաթ վէ խօշնուտ տըր : Ալլահա ըամարլատըգ, տօսթ. լար, եինէ կէօրիւշէլիմ. . . :

Պու սէօզլէրտէն սօնրա, Բօտէն՝ էլիյէ Ատրիէնէ, Մայեէօյէ վէ Տակոպէրէ իհթիրամքեարանէ վէ տօսթանէ պիր սէլամ վէրտի, վէ մէմնունանէ պիր իշարէթլէ մարէ. շալ Սիմոնը կէօսթէրտիքտէն սօնրա, տըշարը չըգըպ նա. պէտիտ օլտու : Մարէշալ Սիմոն իսէ՝ սըգը սըգըյա գըգը լարընա սարըլմըշ օլտըղը հալտէ, պուսէլէր վէ կէօզ եաշ. լարը իլէ անլէրի ըսլաթմագտա վէ էթրաֆընտա կիւզէրան իտէն հալլէրէ տըգգաթ իթմէմէքտէ իտի :

Պու մէնղարէտէն պիր սաաթ գատար սօնրա, մատ. մուռադէլ տը Գարտօվիլ, Մայեէօ, մարէշալ Սիմոն, Բօզ, Պլանշ վէ Տակոպէր՝ տօգթէօր Պալէնիէնին խանէսինի թէրք իլէ մուֆարագաթ իթմիշէր իտի :

Պու վուգուռաթըն հիքեայէսինի պիթիրտիքտէն սօն.

րա, թիմարխանէլէր իլէ մանասթըրլար հագգընտա պիր
իբի սէօզ սէօյլէյէլիմ:

Իվվէլճէ սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ, պիր տէֆա տահա
թէքրար իտէրիզ քի, թիմարխանէլէրին էմրի նազարէթի-
նէ տաիր օլան դավանիյն վէ նիզամաթը մէվճուտէ պիզ-
ճէ քիֆայէթսիզ կէօրիւնիւր: Տահա եագըն զէմանլարտա
մէհաքիմ հուզուրունա չըգարըլան պիր խայլը վագըւալը,
վէ պիզիմ իշիթտիյիմիզ սաիր դայէթ վէիիմ հալլէր,
դավանիյնի մէզքիւրէնին քիֆայէթսիզլիյինի թէմամըյլա
խազաթ իտէպիլիր զանն իտէրիզ: Շիւպհէ հօգ քի թիմար-
խանէլէրի տօլաշմագ վէ կէօզտէն կէշիրմէք իւզրէ ատիյէ
մէմուրլարընա մէէզունիյէթի քեամիլէ վէրիմիշ, վէ հաթ-
թա պու խուսուս քէնտիլէրինէ խասսէթէն թավսիյէ օլըն-
մըշ տըր: Լաքին, մէնապիի մէվսուգէտէն ալտըղըմըզ
մալիւմաթա կէօրէ, ատիյէ մէմուրլարընըն մէշղուլիյեթ-
լէրի միւթէատտիտ վէ միւթէմատի օլտըղընտան, վէ քէն-
տիլէրի իւզէրինէ թահմիլ օլունան իշլէր էքսէր աշվալտէ
քէնտի մըգտարլարընա նիսպէթլէ բէք քէսրէթլի իտու-
յինտէն, պուշլար թիմարխանէլէրի նատիրէն զիյարէթ ի-
տէպիլիյօրլար: չու թագտիրտէ, պու նազարէթ վէ
թէֆթիշ խուսուսը՝ ատէթա խայալի պիր շէյ դապիլին-
տէն գալըյօր:

Իմտի, վուգու պուլան շիքրայաթը պիրի պիրինէ մու-
խալիֆ սուրէթտէ թէտգիզ իթմէք իւզրէ, պիր թապիպ
իլէ պիր ատիյէ մէմուրընտան իպարէթ օլարագ պիր հէյ-
եթի թէֆթիշիյէ թէշքիլիլէ հիշ օլմազսա օն պէշ կիւն-
տէ պիր տէֆա խասսէթէն թիմարխանէլէր զիյարէթ վէ
եօզլամա իթտիրիլսէ տահա զիյատէ ֆաիտէլի օլուր ի-
թիգատընտայըզ:

Ֆիլ հագըգա ատալէթ՝ մալիւմաթը քեաֆիյէ ախը
իտինճէ, իհգագը հագգ իթմէքտէ հիշ պիր վագթ գու-
սուր իթմէզ: Լաքին պու մալիւմաթը քեաֆիյէյի ախը իթ-

մէք իչուն նէ՝ գատար մուամէլաթը գանունիյե վէ միւշ-
քիլաթ մէվճուտ տըր . էկէր ատալէթին մուամէլէնէթինի
թէմէնիյէ միւհթաճ օլան պիշորէ՝ շիւպհէյի տալէթ ի-
տէճէք պիր հալտէ , եախօտ հալընը վէ եա ճէպրէն պիր
եէրէ գաբատըլմըշ օլուպ տա , վէ խարիճտէ քէնտիսինի
միւտաֆաա իտէճէք վէ քէնտի նամընա հիւքիւմէթէ շի-
քեայէթ իյլէյէճէք պիր տօսթը պուլընմազսա , պու մա-
լիւմաթ ալմագ խուսուսը նէ՝ գատար կիւճլէշիր պիլիք
միսինիզ : Պինաէն ալէյհ՝ մուայեէն վազթլարտա զիյա-
րէթ իտէրէք պու շիքեայէթլէրտէն մալիւմաթ ալմագ մէ-
մուրիյի միլքիյէնին պօրճու տէյիլ մի տիր :

Թիմարխանէլէր հագգընտա տերմիյան իթտիյիմիզ
թէտպիր , պէլքի տահա մութլագ սուրէթտէ գատըն մա-
նասթըրլարը , բուհպան մէքթէպլէրի վէ թարիգաթը սա-
իրէնին սաքին օլտըզլարը խանէլէր հագգընտա տախի
իթթիխազ օլընմալը տըր : Տահա եագըն վազթլարտա
մէյտաճնա չըգան վէ ֆրանսանըն հէր պիր թարաֆընա
աքսէնտազ օլան շիքեայէթլէր , բուհպան սընրֆընըն
թահթը իտարէսինտէ պուլընան խանէլէրտէ ճէպր իթմէք
զօրաքի ալըգօյմագ , մուամէլաթը վահշիյանէ կէօսթէր-
մէք , պալիզ օլմայան չօճուզլարը ալտաթմագ վէ պաշ-
տան չըգարմագ , զայրը մէշրու՝ պիր սուրէթտէ հապս
իթմէք վէ իշքէնճէ վէրմէք կիպի հալլէր սըգ սըգ վու-
գու պուլմազսա պիլէ միւմքին իւլ իճրա չէյլէր օլտըղընը
խապաթ իյլէտիլէր : Պիր թագըմ զարիպ թէսատիւֆլէր ,
քիւսթախճա վէ էտէպսիզճէ վահշիլիքլէր սէպէպիլլէ պու
մէզմոււմ վագըալար խալզըն գուլաղընա վասըլ օլտու :
Տէրոււլլէրինէ հիշ պիր եապանճընըն նազարը տըգգաթը
կիրէմէյէն վէ բահիպլէրին իմթիյազաթ վէ միւսաաաաթը
բուհանիյէլէրի սայէսինտէ հիւքիւմէթին նազարէթլինտէն
պիլէ ազատէ օլան պու կիպի պէօյիւք խանէլէրտէ հիշ
քիմսէնին խապէրի օլմագսըղըն աճապու նէ՝ գատար պիշա-

րէլէր պուլընմագտա տըր : Շու հալտէ , պիր բարազ , պիր հաքիմ՝ վէ եա պիր պէլէտիյէ մէմուրընտան իպարէթ օւլարազ պիր հէյեթէթի թէֆթիշիյէ թարաֆընտան պու կիւպի խանէլէրտէ արա սըրա եօզլամա իճրա օլունմամասը էսէֆէ շայան տէյիլ մի տիր :

Հէր վէճհլէ թէէսիսաթը ումուսիյեէ սըֆաթընը հաւիզ օւլազլարը ճիհէթլէ անլէրին պիւթիւն մէսուլիյեթիինի տէ տէրէօհտէ իթմէլէրի լազըմ կէլէն պու կիպի խանէլէրտէ մէշրու՝ ինսանիյէթքեարանէ վէ ֆուզարարէրվէրանէ հալլէրտէն պաշգա պիր շէյ վուզու պուլմայօրսա , քէնտիլէրինին իմթիյազաթ վէ միւսաատաթ նամընը վէրտիքլէրի շէյլէրէ տօգունմագտան պահա օլունընճա , պուրուհպան կիւրուհը նէ իշուն ըզհարը հիտտէթ իտէրէք պիրի պիրինէ կէշիյօլլար :

Րօմատա միւզաքէրէ վէ ըէսմէն իլան իտիլէն գավա նիյնի էսասիյէտէն իւսթիւն պիր շէյ վար տըրքի , օտա՝ հէր քէսի հիմայէ իտէն վէ ֆագաթ պունա մուգապիլ հէր քէստէն հիւրմէթ վէ իթաաթ իսթէյէն Պրանսա գանունը տըր :

5

ՀԻՇՏԼԻՒ ԲԱՐԻՍՏԷ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ տօգթէօր Պալէնիէնին խանէսինտէն չըգալը իւշ կիւն օլմըշ բտը : Ճալմա մէճհուլ պիր համի թարաֆընտան Պլանշ սօգաղընտա վազը քիւշիւք պիր խանէյէ կէօթիւրիւլմիւշ օլուպ , խանէի մէզքիւրտէ աթիտէքի մէնզարէ ճէլէյան իթմէքտէ իտի :

Աչքդ քիւլ բէնկի պիր ղէմին իւզէրինտէ ալ վէ ալ, թուն իշլէմէլի բէսմէրի հալի Հինա գումաշըյա տէօլէն. միջ եուվարլագ վի միւքէլլէֆ պիր սալօն թէսավվուր օ. լունսուն : Իշպու սալօնըն թավանը այնը գումաշտան մա. մուլ էօրթիւլէրլէ մէսթուր օլուպ, պու էօրթիւլէր՝ գա. լըն պիր իբէք գօրտօն իլէ պաղլանմըշ վէ թօբլանմըշ ըտը. իշպու գօրտօնըն ղայրը միւսավի սուրէթտէ աշաղըյա սարգմըշ օլան իքի ուճլարընտա՝ բիւսկիւլ եէրինէ, Հինա ուսուլինտէ եաբըլմըշ վէ գաֆէսքեարի ալթուն իլէ պէ. ղէնմիշ պիրէր նատիտէ լամբա ասըլմըշ ըտը քի, պու լամ. բալար՝ պարպար մէմլէքէթլէրինէ մախսուս օլան պիր թէրթիպի հինէրվէրանէ սայէսինտէ պուխուրտան խըտ. մէթինի տէ կէօրմէքտէ իտի : Իշպու լամբա վէ եա պու. խուրտանլարըն արապ նագշիյաթը ուսուլինտէքի օյմալա. ընըն հէր պիր աչքդ եէրլէրինէ՝ ուֆագ ուֆագ մաի ճամ բարչալարը կէշիրիւմիշ օլմաղլա, մէգքիւր լամբալար իշէրիտէն եազըլըր եազըլմագ էօյլէ պէրրագ վէ լաճի. վէրտ պիր ըչքդ սալմագտա ըտը քի, չէֆֆագ կէօք եա. գուլթտան մամուլ եըլտըղլարլա թէղբին իտիւմիշ ղանն օ. լունմագտա ըտը : Իշպու լամբալարտան ալէտտէվամ պէ. յազըմըն խաֆիֆ պուղուլար չըգմագտա օլուպ, սալօն տէրունինտէ խօշ պիր գօգու նէշը իթմիշէր իտի :

Խարիճտէքի ըչքդ՝ սըրսըզ պիր ճամ՝ արասընտան միւ. շահէտէ օլունան քիւշիւք պիր ֆիտան սօպասընտան կէ. չէրէք պու սալօնա կիրէր իտի : Պու ճամ՝ հէմ գաբու վէ հէմ տէ բէնճէրէ խըտմէթինի կէօրմէքտէ օլուպ, տէօլէ. մէ իւզէրինտէ օյուլմըշ պիր տէլիյին ուզունլըղընա գայա. րագ գալըն տիվար իշինտէ ղաիպ օլապիլիւր իտի : Պու ճա. մըն իւզէրինտէ Ձին ուսուլինտէ եաբըլմըշ պիր բէրտէ մէշհուտ օլուպ, աշաղըյա էնտիրիլտիքտէ, ճամը սէթը իւ. տէր, վէ եա անըն մագամընա գաիւմ օլուր ըտը :

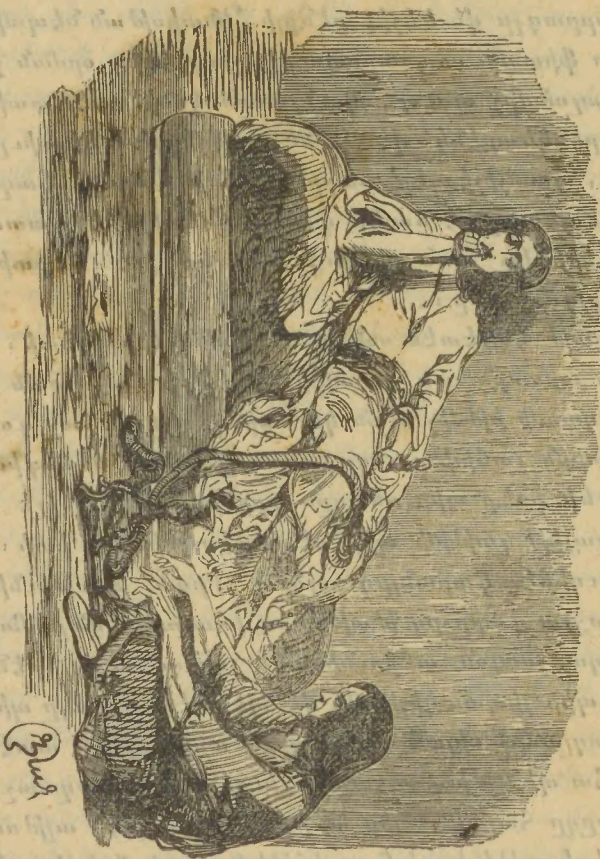
Պաղը քիւշիւք խուրմա վէ մէվզ աղաճլարը վէ սաիր

սրգ ետրագլը վէ եէշիլ րէնքլի Հինտիսթան նէպաթմը՝ մէղքիւր ֆիտան սօպասընտա քիւչիւք պիր օրման շէքլին տէ սրալանմըջ օլուպ , պոււնլարըն էօնիւնտէ տախի իքի երղըն րէնկեարէնկ վէ էճնէպի չիչէքլէր կէօրիւմէքտէ խի քի , պու չիչէքլէր՝ սարը վէ մաի ճաբոն ֆաղֆուրի սիյլէ տէօշէնմիշ վէ ճամլը գաբունըն էօնիւնէ գատար ու զանըպ կիթմիշ օլան քիւչիւք պիր եօլ իլէ եէքտիկէրին տէն այրըմըջ ըտը :

Սաաթ էօյլէտէն սօնրա թախմինէն իքի իտի : Եաբ-րագլար արասընտան կէշտիյի ճիհէթլէ խալլտան խալլը քէսպի զաաֆ իթմիշ օլան կիւնտիւզ ըշըղը՝ խօշ գօգուլու լամբալարըն լաճիվէրտ ղըյասը վէ շարգ սօմագիսինտէն մամուլ եիւքսէք պիր օճաղըն գըրմըղը ալէվի իլէ պիրլէ-չէրէք ղայէթ լաթիֆ պիր րէնկ քէսպ իթմիշ իտի :

Ճիւզիճէ գարանլըգ օլուպ Իրան թիւթիւնիւ գօ-գուլարըյա գարըշըգ թաթլը րայիհալարլա մալամալ պու-լընան պու սալօն տէրունինտէ , գօյու եէշիլ րէնկինտէ ուզուն պիր լիպաս կիյինմիշ վէ պէլինէ ալաճալը պիր գու-շագ պաղլաւըջ սիյաս վէ ուզուն սաչլը պիր ատէմ՝ կի-րանպէհա պիր թիւրք խալըսը իւզէրինտէ պաղտաշ գուր-մըշ օլտըղը հալտէ , պիր հոգանըն (նարկիլէ) ալթուն լիւ-լէսինտէքի աթէշի քէմալը իհթիմամլա իւֆլէմէքտէ իտի : Պու նարկիլէնին ուզուն մարբըճը՝ կիւմիւշ պէնէքլի գըր-մըղը պիր երլան կիպի խալը իւզէրինտէ պիւքլիւմ պիւք-լիւմ եայրըտըգտան սօնրա , ճալմանըն եուվարլագ վէ ին-ճէ բարմագլարը արասընա գատար ուղանըպ կիթմէքտէ իտի :

Կէնճ բրէնս պիր սէտիր իւզէրինտէ կէվլէք պիր սու-րէթտէ եայրըմըջ գալմըջ օլուպ , պաշը տախի աչըգ պու-լունըյօրտու : Սիյաս քէհրուպա կիպի բարլագ վէ շաշա-տար սաչլարը՝ ալնընըն օրթա եէրինտէ իքիյէ այրըմըջ օ-լուպ , տիլլուպա չէհրէսինին վէ քէհրուպա վէ եա սարը

Եագութ կիպի լաթիֆ, չէֆֆաֆ վէ բարլագ օլան պոյ-
նունըն էթրաֆընտա տաղալանմագտա ըտը. քէնտիսի տէ
տիրսէյինի պիր եաստըղա վէ չէնէսինի սաղ էլինին ա.
վուճընա ապյաթմը ըտը: Էնթարիսինին կէնիչ գոյաղը՝
տիրսէյինին հէման եարըսընա գատար էնմիչ օլտըղընտան,
գատըն գօլու կիպի եուվարլագ օլան պաղուսը իւզէրին-
տէ՝ Հինտիսթանտա Պօղուճընըն իյնէսիյէ նագչ իտիլմիչ
օլան ալամէթի մախսուսէ կէօրիլմէքտէ իտի:

Քաճա-Սինկին օղլու սօլ էլիյէ տէ նարկիլէնին քէհ-
րուպա աղըզըղընը թուլթմագտա ըտը: Պէյաղ գաշմիր-

տէն ետքը մը վէ ընկեալէն քէնաքը տիղէրինէ գատար չըգմըջ օլան էնթարիսի իւղէրինտէ, ինճէ պէլիսի իհաթա իթմիշ օլան բօրթուգալ ընկինտէ պիր շալըն էնլի գըվ- ըրմարը կէօրիւլմէքտէ իտի: Մէրգուլմըն էնթարիսինտէքի գըվընթըլարըն աչըլմասըյլա նըսփէն մէյտանա չըգմըջ օլան պէյաղ պաճագլարընտան պէրիսինին եուվարլագլը- ղը գըրմըզը գատիփէտէն ետքը մը վէ կիւմիւշ իշլէմէլի պիր թօղլուգ իշինտէ նագշ օլունմըջ ըտը քի, պու թօղ- լուղըն ուճը տախի՝ պէյաղ սախթիյանտան մամուլ վէ գըրմըզը էօքճէլի քիւչիւք պիր բապուճըն թօքաղը իւղէ- րինտէ եայ պիշիմինտէ քէսիլմիշ իտի:

Ճալմանըն հէմ լաթիֆ վէ հէմ տէ մէրտանէ օլուն չէհրէսինտէ, զարիպ պիր միզաճ սէպէպիլլէ էվհամ վէ խայալաթլա ուղրաշան պիր քիմնէնին գայտաղլըղըյլա պէրապէր դալլէթլի պիր ատէմին շալըզգանլըղընա մալիք օլան Հինտիլլէրէ վէ Արապլարա մախսուս սիւքիւնէթի մահլունանէ վէ թէմաշաքեարանէ կէօրիւլմէքտէ իտի: Ղիրա պունլար պաղէն գատընլար կիպի նաղիք, ըիզ- գաթլը, պաղէն տէ քիւսթախ, վահշի վէ հայտուտլար կիպի խունխար (արիւննարբու) արլար:

Հինտիլլէր վէ Արապլար՝ մուհարէպէնին ճաղիպէսինէ վէ եախօտ գըրկընըն նէչէսինէ թապի պուլընմատըղլարը միւտտէթճէ հաիղ օլտըգլարը ախլագա մութապըգ օլան պունիմ գատընլարա մախսուս մուգայէսէ, անլէրին վիւ- ճուտլարընա տախի թաթպիգ օլունապիլիր: Ղիրա պունլար ասըլատէ գատընլար կիպի աթվարը նաղիքեանէ վէ հա- ընքեաթը միւլայիմանէյէ մալիք իսէլէր տէ, նաղիք վէ էք- սէրիյա տիլրուպա օլան վիւճուտլարը չէլիք կիպի միւհքէմ վէ գուվլէթլի սինիլլէրլէ ետքը մը տըր:

Ճալմանըն՝ մախսի պիր սէտէֆ իշինէ ալընմըջ սիյահ էլմաքարէլէրէ պէնղէյէն ուղղուն կէօղլէրի՝ էճնէպի մէ- մալիքինէ մախսուս օլան չիշէքլէր իւղէրինտէն թալանա

սողրու ուշքը պ տօլաշմագտա ըտը . արա սըրա նարկիլէ-սինին քէհրուպա աղըզլըղընը աղըզնա գատար կէօթիւր-մէքտէ , վէ նարկիլէյի ուզուն միւտտէթ չէքտիքտէն սօն-րա , մինէ կիպի պէյաղ տիշլէրի իւզէրինտէ կիւզէլճէ նագչ իտիլմիշ օլան բէմպէ տուտագլարընը նիմ աչարագ , կիւլ սույը իչինտէն կէչէն կիւզէլ գօգուլը տիւմանը տըշարը վէքմէքտէ իտի :

Պաղտաշ գուրուպ օթուլմուշ օլան ատէմ ճալմայա սողրու տէօնէրէք վէ Պօղըճը ֆարէնկանըն վահշի վէ հէյ-պէթէնկիզ չէհրէսինի կէօթէրէքէք .

— Նարկիլէյէ թիւթիւն գօյմագ լաղըմ մը . — տէյու սօրտու :

Ճալմա՝ պաղը ճինսլէր հագղընտա Շարգլըլարըն հըսս իթտիքլէրի նէֆրէթ աաիգաւըյլա մը , եօգսա պիր թա-գըմ խայալաթ վէ միւլահաղաթա տալմըշ օլտարագ անըն սէօզիւնիւ իշիթմէտիյինտէն մի , պու սիւալէ ճէվապ վէր-մէտի : Պօղըճը բրէնսին սիւքիւթիւնիւ կէօրիւնճէ քէնտիսի տէ սիւքիւթ իթտի վէ խալընըն իւզէրինտէ չէօմէլտիքտէն վէ աիրսէքլէրինի տիղլէրինէ տայաթ տըգտան սօնրա , չէ-նէսինի իքի էլինին իչինէ ալտը , վէ կէօղլէրինի ճալմայա տիքմիշ օլտըղը հալտէ , մէրգուլմըն ճէվապ վէ եա էվա-միրինէ պէքլէտի :

Լաքին ֆարէնկա՝ էօյիւմ իլահը Պոհվանինին բէրէս-թարը խունիւարը օլան պու ատէմ՝ նաճըլ օլուպ տա պէօյ-լէ հագիւրանէ պիր մէմուրիյեթի արամըշ վէ եա տէրէօհ-տէ իթմիշ իտի : — Ավամ արասընտա նաաիր պուլունուր պիր ագլ ու զէքեալէթէ մալիք օլան վէ պէլաղէթի վահ-շիյանէսի սայէսինտէ ֆէլէ Խայր պուլնճա աղալար պուլմըշ օլան պու ատէմ՝ հաճըլ օլուպ տա պէօյլէ պայաղը պիր վազիյէթէ գաթլանմըշ ըտը : — Կէնճ բրէնսին քէնտի հագ-ղընտաքի քէօր քէօրիւնէ էմիիյէթ վէ թէսլիմիյէթինտէն իսթիֆատէ իլէ Պոհվանիյէ կիւզէլ պիր գուրպան թագ

տիմ իտեպիլիրքէն, նա՛սըլ օլուպ տա Գաճա-Սինկին օղ-
լունըն հայաթընա գըյմայօրտու: - Վէլ հասըլ՝ սէվապըգը
հալի իլէ Բօտէնին մալիւմիւ իքէն նա՛սըլ օլուպ տա սըգ
սըգ անա լասթ կէլմէքտէն գօրգմայօրտու: - Պու սիւալ-
լէրին ճէվապը հիքեայէմիղին տէվամընտա անլաշըլաճագ
տըր: Շիմտիլիք շու գատար սէօյլէյէպիլիրիզ քի, Պօղըճը
էվիլէլիսի կիւնիւ Բօտէն իլէ ուզուն ուզատըյա կէօրիւշ-
տիւքտէն սօնրա, կէօղլէրինի էյէրէք իհթիյաթքեարանէ
պիր սուրէթտէ մէրգումտան այրըմըշ ըտը:

Ճալմա՝ պիր միւտտէթճիք սիւքիւթտէն սօնրա, աղ-
ղընտան չըգարմըշ օլտըղը պէյաղըմնը տիւմանը թէմաշա
իտէրէք վէ կէօղլէրինի Ֆարէնկայա չէվիրմէքսիղին Շարգ-
լըլարա մախսուս օլան միւպալաղաքեարանէ վէ մուսթա-
սար պիր լիսանլա:

— Վագթ կէչէյօր... պիղիմ էյի եիւրէքլի իխթի-
յար հէնուզ կէլմէտի... լաքին կէլէճէյի մուհագգագ
տըր... ծնըն սէօղիւ սէօղ տիւր. - տէտի:

Ֆարէնկա. - (Ճալմանըն սէօղիւնիւ թաստիգ իլէ.)
Էվլէթ, էֆէնտիմ, ծնըն սէօղիւ սէօղ տիւր. պունտան
իւշ կիւն էվլէլ, օ խայընլարըն թէսավվուրաթը ֆասիտա-
նէլէրինի մէվգըրի իճրայա գօյմագ իչուն, սատըգ վէ ֆե-
տաքեար պէնտէնիղի ույուլթմըշ օլտըգլարը կիպի սիղի
տախի ղատտարանէ պիր սուրէթտէ ույուտըպ կէօթիւր-
միւշ օլտըգլարը խանէյէ կէլիպ սիղի պուլտըղընտա. «Սի-
ղի Բարիսէ կէօթիւրմէք իւզըէ Գարտօվիլ գօնաղընա ա-
տէմ կէօնտէրմիշ օլան մէճհուլ տօսթընըլ թարաֆընտան
կէլիյօրլմ: իմտի սատագաթըմա իթիմատ իտիպ արգամ սը-
րա կէլինիղ. սիղին իչուն շանընըղա լայըգ պիր իգամէթ-
կեահ հազըրլանմըշ տըր» տէտիքտէն վէ սիղի պուրայա
կէթլրտիքտէն սօնրա, «Պէնիմավտէթիմէ գատար լութֆէն
պու խանէտէն տըշարը չըգմայընըգ. զիրա սիղին մէնֆաա-
թընը պէօյլէ իճապ իթմէքտէ տիր. իւշ կիւնտէն պէն եինէ

կէլիրիմ վէ օ վազթ սէրպէսթի թամմա նաիլ օլուր-սընը յ տէտի : Սիլ տէ , պու թէքլիֆէ բուի բիզա կէօս . թէրէրէք իւչ կիւնտէն պէրու պու խանէյի թէրք իթմէ-տինիլ :

Ճալմա . - Սապրսըզլըզլա իխթիյարըն կէլմէսինէ պէք . լէյօրլմ . զիրա պու եալընըզլըգ պէնի օսանտըրլյօր . . . Բարիստէ հայրէթէ շայան բէք չօգ շէյլէր պուլընմալը տըր . խուսուսըյլա . . . :

Ճալմա սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէյիպ , եէնիտէն տէր-եաի միւլահազաթա տալտը : Պիր գաչ տագըգա գատար սիւքիւթտէն սօնրա , Բաճա-Սինկին օլլու՝ սապրսըզ վէ իշսիլ պիր հիւքմտարզատէյէ մախսուս պիր սէտա իլէ Ֆարէնկայա տէտի քի .

— Սէյլէ պագալլմ :

Ֆարէնկա . - Նէ՞ սէյլէյիմ , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - (Կէվլէքլիյինտէն նիմ գաքանմըչ օլան կէօզ-լէրինի թավանա աթֆ իտէրէք , թահգիրամիլ պիր գայա-սըզլըզլա .) Նէ՛ իսթէրսէն օնու սէյլէ . . . Ֆիքրիմի պիր միւլահազա իշղալ իտիյօր . . . օնու զիհնիմտէն տէֆ իթ-մէք իսթէրիմ . . . սէյլէ պագալլմ . . . :

Ֆարէնկա քէսկին պիր նազարլա Հինտլինին եիւզիւնէ պագալ , վէ մէրգումըն չէհրէսինի խաֆիֆ պիր գըրմըզ-լըգ գաբլամըչ օլտըղընը միւշահէտէ իտէրէք .

— Սիլէ պիր շէյ սէյլէյիմ մի , էֆէնտիմ . . . զիհ-նինիլ իշղալ իտէն միւլահազայը պէն քէշֆ իտիյօրլմ . - տէտի :

Ճալմա Պօղըճընըն եիւզիւնէ պագամագսըզըն պաշընը սալլատը : Ֆարէնկա իլալէի մէգալ իլէ .

— Բարիսին գատընլարընը տիւչիւնիյօրսընըզ , տէ-յիլ մի :

Ճալմա . - Սո՛ւս , ալչագ , սո՛ւս . - տէյու հայգըրըպ , կիւյա է՛ն տէրին պիր հարասընս տօգունմըշլար կիպի

սէտորին իւզէրինտէ տէօնտիւ : Պարէնկա սուստը : Պիր դաչ տագըգա սօնրա , ճաւմա՝ նարկիլէնին մարբըճընը եէրէ ֆըրլաթարագ վէ իքի կէօզլէրինի էլլէրի իչինէ աւարագ :

— Սէօզլէրին սիւքիւթիւնտէն էվլա տըր . . . Միւլահազաթըմա լանէթ օլսուն . . . պու խայալաթը պաթըլէյի էօնիւմտէ թէճէսսիւմ իթտիրէն ֆիքրիմէ լանէթ օլսուն :

Պարէնկա . - Պու կիպի միւլահազաթտան նէ՞ իչուն դաչընըօրսընըզ , էֆէնտիմ , Սիզ հէնուզ օն տօգուզ եաչընտա սընըզ . սիզին չօճուգլըղընըզ քեամիլէն մուհարէպէտէ , հապսխանէտէ կէչմիշ վէ պու կիւնէ դատար՝ եօլճըլըզ արգատաչըմըզ օլան խրիսթիյան բարագը (Գաբրիէլ) կիպի բէրհիգքեարանէ պիր էօմր կէչիւմիշ սինիզ տիր . - տէտի :

Պարէնկա , քրէնս հագգընտաքի հիւրմէթ վէ ըիայէթինտէ հէր նէ՞ դատար զէրրէճէ գուսուր իթմէզ իտի իսէ աէ , պու « բէրհիգքեարանէ » սէօզլիւնիւ իրատ իթտիյինտէ ճաւմա մէրգումըն սուրէթի իֆատէսինտէ խաֆիֆ պիր իսթիհզա էսէրի հըսս իտէրէք , ազամէթ վէ շիտէթլէ գարըչըզ պիր չէհրէ իլէ :

— Պէն պու մէտէնիլէր նէգտինտէ վահշի ատտ օլուն մագ իսթէմէմ . զիրա անլէր պիզէ վահշի նամընը վէրիյօրլար . . . իմտի բէրհիգքեարանէ եաչատըղըմտան տօլաւ յը իֆթիխար իտէրիմ :

Պարէնկա . - Ֆիքրինիզի անլայամայօրլմ , էֆէնտիմ :

Ճաւմա . - Վալիտէմ բէտէրիմլէ թէզէվվիւճ իթտիյինտէ նա՛սըլ բաք վէ մասուլ իտի իսէ , պէն տէ էօյլէ պիր գատըն սէվմէք իսթէրիմ . . . զիրա պուրատա պիր գատընտան մասուլիյեթթ արամագ իչուն անըն կիպի բէրհիգքեարանէ եաչամըշ օլմագ լագըմ՝ տըր :

Պու ֆիքրի զարիպ իւզէրինէ Պարէնկա իսթիհզաքեա :

րի պիր դահգահա դօբարմադտան քէնտիսինի մէն՝ իտէ մէտի :

Ճալմա . - (Թէհաքքիւմ իլէ .) Նէ՞ կիւլիւյօրսըն , քէօլէ՛ :

Փարէնկա . - Պու հրէնի տէտիյինիզ ատէմլէր նէզտին . տէ , մասոււմիյեթի հէնուզ խալէլրէզիր օլմամըքէն էվէնէն պիր քիմնէ՝ նիհայէթ տէրէճէտէ իսթիհզայա շա . յան օլուր :

Ճալմա . - Եալան սէօյլէյօրսըն , քէօլէ՛ . պիր ատէմ քէնտիսի կիպի բագ վէ մասում օլմայան պիր դըզ ըլա էվէնէճէք օլուրսա , օ վագթ իսթիհզայա շայան օլուր :

Փարէնկա . - Օ հալտէ , նիհայէթ տէրէճէտէ տէյիլ պէլքի էօլիւմ տէրէճէսինտէ իսթիհզայա շայան օլուր . զիրա քէնտիսինի իքի գաթ ինսաֆսըզճասընա իսթիհզա իտէրլէր . . . :

Ճալմա . - Եալան սէօյլէյօրսըն . . . Եալան սէօյլէյօրսըն . . . սէօյլէտիյին տօղրու օլսա պիլէ պունը սանա քիւմ էօյրէթտի :

Փարէնկա . - Պէնտէնիզ իլ-տը-Փրանս վէ Բոնտիշէրի . տէ բէք չօգ Բարիսի դատընլար կէօրմիւլիւմ տիւր . պունտան պաշգա , վաբօրլա վուգու պուլան եօլըլըլըմըզտա բէք չօգ շէյ էօյրէնտիւմ . սիզ օ կէնճ բարազ ըլա դօնուշտըղընըզ զէման , պէն տէ պիր կէնճ զապըթ ըլա կէօրիւլիւյօրտըմ :

Ճալմա . - Տէմէք տիր քի , մէտէնիլէր տախի պիզիւմ հարէմլիքլէրին էրքէքլէրի կիպի քէնտիլէրինտէ պուլընմա . յան մասոււմիյեթի գատընլարտան արարլար , էօյլէ՛ մի :

Փարէնկա . - Էվվէթ , էֆէնտիւմ , քէնտիլէրինտէ մա . սոււմիյեթ նէ՛ գատար ազ օլուրսա , գատընլարտան օ գատտըր զիյատէսինի թալէպ իտէրլէր :

Ճալմա . - Քէնտիսինտէ օլմայան պիր շէյի թալէպ իթմէք՝ էֆէնտի վէ էսիր մուլամէլէսինտէ պուլընմագ տէ .

մէք տիր . պուրատա պունը նէ՞ հագգ ըլա եաբըյօրլար :

Փարէնկա . - Հագգ սահրալինին քէնտիսինէ թախիս իթտիյի հագգ ըլա , էֆէնտիմ . . . պուրատա տախի պի-
զիմ մէմլէքէթէ օլտըղը կիպի տիր :

Ճալմա . - Էյ գատընլար պունա գարչը նէ՞ եաբար-
լար :

Փարէնկա . - Գատընլար՝ նիշանլըլարընըն էվլէնտիք-
լէրի զէման խալգ նազարընտա իսթիհզայա շայան օլմա-
լարընա մանի օլուրլար :

Ճալմա . - (Պիրտէն պիրէ պաշընը գալտըրարագ վէ
Փարէնկանըն եիւզիւնէ վահշիյանէ վէ աթէշնաք պիր
պագըշ աթֆի իաէրէք .) Զէվճինէ խըյանէթ իտէն գա-
տընը պուրատա էօլտիւրմէզլէ՞ր մի :

Փարէնկա . - Էօլտիւրիւրլէր , էֆէնտիմ . նասըլ քի
պիզիմ մէմլէքէթիմիզտէ տախի պէօյլէ տիր . զէվճինէ
խըյանէթ իտէրքէն թութըլան պիր գատըն էօլմիւշ սա-
յըլըր :

Ճալմա . - Տէմէք օլուր քի մէտէնիլէր տախի պիզիմ
կիպի զուլմքեար տըրլար , էօյլէ՞ մի . օ հալտէ գատընլա-
րընը սատագաթա մէճպուր իթմէք իւզրէ նէ՞ իչուն պիզիմ
կիպի անլէրի պիր եէրէ գաբաթմազլար :

Փարէնկա . - Վահշիլէր կիպի մէտէնի վէ մէտէնիլէր
կիպի տէ վահշի օլտըզլարը իչուն :

Ճալմա . - (Միւլահազաքեարի պիր թափը իլէ .) Է-
կէր տօղրու սէօյլէյօրսան , պիւթիւն պու հալլէր զիյա-
տէսիլլէ էսէֆիէ շայան տըր . (Միւթասը վէճհիւզրէ քէնտի
մէմլէքէթիլէրինէ մախսուս օլան էսըարի վէ մէճազի լի-
սանը գուլլանարագ .) Էվվէ՞թ , պանա սէօյլէտիյլն սէօզ-
լէր պէնի ատէթա քէտէրլէնտիրիյօր . զիրա կէօքտէն է-
նէն իքի գաթրէ շէպնէմ (ցօղ) , պիր չիչէյին զօնչէսի
տէրունինտէ ետյըլարագ պիրի պիրինէ գարըշտըղը մի-
պիլու , իքի գալպ տախի պիր մուհապպէթի մասուլմանէ

իլէ եւքտիկէրինէ իլթիհագ իտէրլէր. . . իբի աթէշ շէօլէսի սէօնտիւրմէսի մուհալ օլան պիր ալէվ իլէ պիրլէշտիքլէրի միսիլու, աշրդ վէ մաշուգէնին մուհապպէթ վէ հուզու. զաթը տախի պիրլէշիր վէ տախի օլուր:

Ճալմա բուհըն հուզուգաթը մասուամանէսինտէն թարիֆի նաղապիլ պիր ճաղիպէ իլէ չահն վէ սաատէթի հագիգիյէյի թասվէր իլէսիյի սըրատա, կէօղլէրի երւտըզ կիպի բարլայըպ խաֆիֆճէ թիթէտի, պուրուն տէլիքլէրի շիշտի, չէհրէսինին սօլլուն ալթուն ընէկի գըրմըզըյա պօյանտը, վէ քէնտիսի տէ տէրեաի միւլահաղաթ վէ խայալաթա տալտը:

Փարէնկա՝ բրէնսին տիւշար օլտըզը հէյէճանը Փարգ իտէրէք տէտի քի:

— Մ'էմլէքէթիմիլտէ եէթիշիպ օրմանլարըմըզըն սուլթանը օլան բարլագ Հիւսթար Գուշ (1) կիպի էկէր սիդտէ միւթէատտիտ վէ միւթէնէվվի՝ էյլէնճէլէրի եէկեանէ վէ միւնֆէրիտանէ պիր մուհապպէթէ թէրճիհ իտէրէք, տիւպէր, կէնճ վէ զէնկին օլտըզընըզ ճիհէթլէ օ ճաղիպէլի Բարիս գատընլարընը, կիճէլէրին սիւքիւնէթի արաւընտա էօնիւնիւլտէ թէճէտաիւմ իտէն օ չէհվէթէնկիլ բէրիլէրի, ըուլալարընըզը իսլալ իտէն օ հայրէթ պախշ հիւրիլէրի արայաճագ, վէ անլէր իւղէրինէ մէյտան օգոււմագ կիպի քիւսթ ախանէ, տուա իթմէք կիպի նիյադքեարանէ վէ արպու կիպի հարարէթլի պաղըշլար աթֆ իտէճէք օլաա իտինիլ, նիգապլար ալթիլտա մէսթուր օլան նիճէ նիճէ կէօղլէր՝ պէպէքլէրինիլին աթէշինտէն թութըճմայաճագ մը ըտըզաճն իտիյօրսընըզ: Օ հալտէ, հայաթըմըզըն զէնճիրի ըզարըրապը հիւքիւնտէ պուլընան եէկեանէ պիր մուհապպէթին ծանտըթըճը հուզուգաթը տէյիլ, պէլքի սէրպէսթ վէ մալլուր գատընլար մէքքէֆ օլան հարէմիլին

(1) Ճէննէթ գուշտէ նէվինտէն պիր գուշ տըր:

պին տիրելու էյլենճէլէրի գարշընըզա չըգաճագ ըտը . օ գատընլար քի , սաատէթպախշ պիր մուհապպէթ սայէ-
սինտէ սիզին քէօլէնիզ օլուրլար : Սիզ չիմտիյէ գատար
մասուժանէ վէ բէրհիգքեարանէ պիր էօմր կէչիրմիշ օլտը-
ղընըզ ճիհէթլէ , պու հարէքէթ սիզին իչուն իֆրաթ սա-
յըլամաղ . սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ քի , սիզ աթէշմէշ-
րէպ վէ տիւպէր օլտըղընըզտան , պու գատընլարըն մէտա-
րը մուհապպէթ , իֆթիլար վէ բէրէսթիշի օլաճագսընըզ .
թէքմիլ ճիհանըն էն տիւպէրլէրինտէն օլան պու գատըն-
լարըն մէֆթունանէ վէ սէվտաքեարանէ պագըչլարը ազ
վագթ զարֆընտա սիզէ տթֆ օլունաճագ տըր :

Ճալմա ֆէվզ էլ սաէ մէրագա տէլալէթ իտէր պիր
սիւքիւնէթլէ փարէնկանըն սէօղլէրինի տինլէմիշ իտի : Կէնճ
չինտլինին չէհրէսինտէքի ալայիմ պիւթիւն պիւթիւն տէ-
յիշմիշ իտի . օ անտէն իթիպարէն վալիտէսինին խաթըրէի
մուգատտէսէսիյլէ ուղըաշան վէ խայալ իթտիյի մասու-
միյէթ վէ մուհապպէթի թարիֆ ու թասլիլի իչուն սէ-
մատան էնէն շէպնէմէր իլէ չիչէք զօնչէլէրինի միսալ կէ-
թիրէն օ մահզուն տէլի գանյը տէյիլ իտի . խալը , մէշ-
րու՝ պիր իզտիվաճըն հուզուզաթ վէ լէզայիզինի տիւչիւն-
տիւյիւ սըրաճա սաիգաի մահհուպիլէթլէ ետնագլարը ա-
լա պօյսնան օ մահհուպ տէլի գանյը . տէյիլ իտի . զիրա ,
ֆարէնկանըն թահրիքեաթ վէ թէշվիգաթը պիչարէնին
գալպինտէ նակէհան կիզլի պիր ալէվի աշգ ու մուհապ-
պէթ հասըլ իլլէմիշ իտի : Մէրգումն չէհրէի աթէշրէնկի
կեահ շաշաբաշ վէ կեահ տաթի բէրտէտար կէօրիւնէն
կէօղլէրի , կէօյսիւնիւն մէրաճանէ վէ գուվլէթլի պիր սու-
րէթտէ էնիպ չըգամաը՝ գանընըն չիտտէթլէ ճէվլէլան իթ-
տիյինի վէ օ վագթա գատար մագպուլթ օլան մէյիլիաթ
վէ հըսսիյաթընըն պիրտէն պիրէ գապարմըշ իտույինի ի-
րայէ իթմէքաէ իտի : Ճալմա՝ կէնճ պիր գաբլան կիպի
չէվիք , գուվլէթլի վէ խաֆիֆ պիր ոըչլայըչլա օթուրտը-

զը եէրտէն փըրլանըպ գալգաը , վէ Պարէնկանըն պօղա.
զընտան գալրայարագ .

Սէնին սէօղլէրին միւհլիք պիր զէհրաէն պաշգա
պիր շէյ տէյիլ տիր . - տէյու հայգըրտը :

Պարէնկա խէ՝ էտնա մէրթէպէ էսէրի մուգավէմէթ
կէօթէրմէյէրէք , եալընըզ .

— Էֆէնտիմ , քէօլէնիզ տաիմա քէօլէնիզ տիր . -
տէտի :

Պու իթաաթքեարանէ սեօղէր իւղէրինէ բրէնսին հիտտէթի թէսքին օլընտը :

Փարէնկա . - (Թէքրարլայարագ .) Հայաթըմ էլինիզտէ տիր . - տէտի :

Ճալմա . - (Պօղըճըյը իթիվէրէրէք .) Խալլ , պէն սէնին էլինտէյիմ . աահա պիր աղ էվվէլ սէնին թէհլիքէլի եալանլարընը քէմալը խահիշլէ տինլէյէրէք տուտագլարընտան ասըմըշ գալմըշ ըտըմ :

Փարէնկա . - Եալանլարըմը մը . . . հէլէ պիր տէֆա պու գատընլարըն կէօղիւնէ կէօրիւնիւն տէ պագըն եալանըմ վա՞ր մը . իլք պագըշլարը՝ սեօլէտիյիմ սեօղէրի թէմամըյլա թաստիգ իտէճէք տիր :

Ճալմա . - Պու գատընլար պէնիմ կիպի մուհարէպաթ վէ օրմանլարտա պէօյիւմիւշ պիր ատէմի սէվէճէքլէր մի :

Փարէնկա . - Էվվէթ , սիզին չօճուգլըգտան պէրու ինսանլարա վէ գաբլանլարա գարշը գանլը մուհարէպէլէր իթմիշ օլտըղընըղը տիւշիւնէրէք , սիզի բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ սէվէճէքլէր տիր :

Ճալմա . - Եալան սեօլէյօրսըն , քէօլէ :

Փարէնկա . - Սէօլէտիմ ա՛ , սեօղիւմիւ կէրի ալմամ : Քէնտի էլլէրի կիպի նաղիք օլմագլա պէրապէր բէք չօգ տէֆալար տիւշմէնլէրին գանըյլա պօյանմըշ օլան պու էլլէրինիզի կէօրտիւքլէրինտէ , էօբմէք իսթէյէճէրլէր տիր . հաթթա օրմանլարըմըղ տէրունինտէ գարապինանըղը տօլտըրմըշ վէ խանչէրինիզի տիշլէրինիզին արասընա ալմըշ օլտըղընըղ հալտէ , արսլանլարըն վէ եա բարալարըն (յովաղ) կիւմիւրտէյիշլէրինի հիշէ սայմըշ վէ անլէրէ գարշը բէնչէլէշմիշ օլտըղընըղը տիւշիւնէրէք էլլէրինիզի թէքրար էօրէճէքլէր տիր :

Ճալմա . - Լաքին պէն պիր վահշի , պիր պարպար տէյիլ միյիմ . . . :

Փարէնկա . - Իշթէ անլէր տէ պուըն իշուն այագլա .

ըննդա գարանաճագլար ա՛. սիզին դանընդտա , սիզին չաղընդտա , սիզին դայրէթինիդտէ պուլընտն պիր տէլի գանլընըն թապիաթընտաքի հասէտ , հիտտէթ վէ մուհապ. պէթին շիտտէթ վէ վահէթինի տիւշիւնէրէք , սիզտէն հէմ գօրգաճագլար վէ հէմ տէ մէֆթուլընըլ օլաճագլար տըր . . . Սիզ պու կիւն հալիմ վէ մուշֆիգ , ետըն պար. պար վէ վահշի , տիկէր պիր կիւն տէ աթէշմէշրէպ վէ սէվ. տավի պիր հալ քէսպ իտէրսինիզ . . . օնլարը ճէլչ իթմէք իչուն իսէ պուլնտան պաշգա պիր շէյ լազըմ տէյիլ տիր . Էվլէ'թ , Էվլէ'թ , իքի պուսէ արտսընտա պիր ալամէթի հիտտէթ զուհուր իթսին , իքի օխշայըլ արտսընտա պիր խան. չէր բարլասըն , պու գատընլար հուզուզաթ , սէվտա վէ տէհէթ սաիգասըլլա տէյիլիլէրէք եէրէ տիւշիւնլէր . . . օ զէման սիզ անլէր նաղարընտա պիր ինսան տէյիլ , պիր գահրաման հիւքմիւնէ կիրէր սինիզ . . . :

Ճալմա . - (Պօղըճընըն պէլաղէթի վահշիյանէսինէ պի. լա իիթիյար մէֆթուլն օլարապ .) Զանն իտէ'ր ժիսին . . . :

Փարէնկա . - (Գօլընը կէնճ Հինտլիյէ ուզաթարապ .) Հագըգաթը հալի սէօյլէմէքտէ օլտըղըմը պիլիսինիզ , հըսս իտէրսինիզ :

Ճալմա . - (Պագըշը շաշատար օլտըղը վէ պուրօն տէլիլէրի շիշմիշ պուլընտըղը հալտէ , աաթիա վահշիյա. նէ ատըմլարլա սալօնը կէզինէրէք .) Էվլէ'թ , Էօյլէ տիր . ագլըմ պաշըմտա՞ մը , սէրիսօշմըյըմ , պիլմէյօրըմ . Լաքին հագըգաթը հալի սէօյլէյօրսըն զանն իտիյօրըմ . Էվլէ'թ , պիլիյօրըմ , հըսս իտիյօրըմ . պէնի շիտտէթի մուհապպէթ. լէ սէվէճէքլէրի կիպի , պէն տէ անլէրի քէմալը կէրմի ի. լէ սէվէճէյիմ . զէյիգ ու տէհէթ սաիգասըլլա տիթրէ. յէճէքլէր տիր . զիրա պէն տէ պու հալի տիւշիւնտիւքճէ սաատէթ վէ տէհէթիմտէն թիթրէյօրըմ . Սէօյլէտիլին սէօյլէր տօղրու տըր . պու մուհապպէթ ֆէվգ ելատէ վէ տէհէթի պիր շէյ օլաճագ տըր :

Ճալմա պու սեօզէրի իրատ իթտիյի սըրատա , հու-
զուզաթը ճիսմանիյէ վէ նէֆսանիյէ տույղուսը սախգասըյ-
լա մաղրուրլանմըշ ըտը . ֆիլհագըգա , ձէնապը հագգըն
գալպը ինսանիյէ վազ իթմիշ օլտըղը աշգ ու մուհապպէթ
տույղուսընըն օլանճա շիատէթիյլէ նէշվ ու նէմա պուլա-
ճաղը պիր չաղա գատար մէրգուսըն պէօյլէ մասուլմանէ
պիր բէրհիզքեարըղլա եթիշէպիլմէսի նէվատիրտէն սայը-
լապիլիր իտի . չունքի պու տույղու թապիգ կէօրէճէք ,
թէղայեիւր իտէճէք վէ եախօտ պօզուլաճագ օլուրսա ին-
սանըն իտաքընը իիւլալ իտէպիլէճէյի կիպի , քէնտիսի
նիտէ սէֆասէթ վէ ճիւսայէթլէրէ սէվգ իտէր . լաքին
պէօյիւք վէ նէճիպանէ պիր արզուի թապիիյէ տօղրու թէ-
վէճճիւհ իտէճէք օլուրսա , քէմալը շիատէթիյլէ պէրա-
պէր ինսանը ֆէտաքեարըղլա վէ սատագաթըն է՛ն եիւք-
սէք տէրէճէլէրինէ գատար իյսալ իտէպիլիր վէ իթմէլի
տիր :

Ճալմա՝ պիր գաթ տահա սերմէսթ օլարագ .

— Օ՛հ , օ գատըն , օ գատըն . . . էօնիւնտէ պէնիմ
թիթըէյէճէյիմ կիպի քէնտիսի տէ պէնիմ էօնիւմտէ
թիթըէյէճէք օլան օ գատըն աճապա նէ՛րէտէ տիր . . .
քէնտիսինի աճապա պուլապիլէճէ՛ք միյիմ :

Պարէնկա . - (իսթիհզաքեարի պիր պիւրուտէթլէ .)
Պէ գատըն չօգ տըր , էֆէնտիմ . Պէ գատըն արայան պու
մէմէքէթտէ նատիր պուլուր . գատընլօ արայան իսէ
ինթիիւպտա միւշքիլաթա տիւշար օլուր :

.

Մէլէղ Պարէնկա Ճալմայա պու քիւսթախանէ ճէ-
վապը վէրտիյի սըրատա , խանէնին քիւշիւք վէ թէնհա
պիր սօգաղա աշըլան պաղչէ գաբուսը էօնիւնտէ , սանտը-
ղը մաի լաճիվէրու ընկինտէ վէ պէյաղ վէ մաի գա-
պարթմալը ղայէթ զարիֆ պիր գուրէ արապասը տուր-
տու . պու արապայա սիյահ եէլէլի վէ գօյու գըրմըղը

ընթացի իքի կիւղէլ վէ ճինս պարկիրէր գօշոււմը ըտը . գօշոււմ թագըմընըն արմա եէրլէրի վէ գայըչլարընըն իւ . զէրլէրի հէք կիւմիւշտէն օլտըղը կիպի , պէյազ եագալը աչըգ մաի էլպիսէլէր կիյինմիշ օլան արապաճը իլէ ուշագ . լարըն տիւյմէլէրի տաիւի կիւմիւշտէն իտի : Արապաճընըն օթուրաճաղը եէրին էօրթիւսիւ մաի օլտըղը հալտէ պէ . յազ շէրիտլէրլէ թէղէին իտիւմիշ օլուպ , իւղէրինտէ տէ արապա գաբուլարընըն գանատլարը կիպի , կէնճ գըղլար իչուն ատէթտէն օլաըղը իւղրէ թէքէլիքսիզ վէ թաճսըզ պագլավա շէքլինտէ խանէտան արմալարը կէօրիւլմէքտէ իտի :

Արապա տէրունիկտէ իսէ իքի գատըն պուլունուպ , պիրի մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ վէ տիկէրի տէ Ֆլորին իտի :

6

ՈՒՅԱՆՄԱ

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին՝ ճալմանըն սաքին օլ . տըղը իգամէթկեանըն պաղչէ գաբուսընա կէլմէսինին սէ . պէպինի իյզահ իթմէք իչուն , վուգուաթը մագիյէյէ ի . մալէի նազար իթմէմիզ լաղըմ տըր :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ՝ տօգթէօր Պալէնիէ . նին թիմարխանէսինտէն չըգար չըգմազ , տօս տօղրու տ'Անժու սօգաղընտաքի գօնաղընա կիտիպ օլատա եէր . լէշմիշ իտի : Մատամ տը Սէն-Տիդիէնին եանընտա վու . գուը իգամէթինին սօնընճը այլարը զարֆընտա , մէրգու .

մէ պու միւքէլէֆ իգամէթ կեահը կիզլիճէ թամիր վէ
թէֆրիշ իթտիրմիշ օլուպ, պուենն իհթիշամ վէ զարաֆէ-
թի՝ Սէն-Տիգիէ գօնաղընտաքի քէօշքիւն նատիր իւլ էմսալ
թէզեինաթը իլէ պիր գաթ տոհա արթմըշ ըտը :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլին եաշընտա վէ մէվգը-
ինտէ պուլընան պիր կէնճ գըզըն եալընըզճա վէ սէրպէս-
թանէ եաշամագ վէ խանէսինի եէթիք պիր տէլիգանլը ,
կէնճ պիր տուլ գատըն վէ եախօտ ֆախլի մուխթար թա-
նըլան պիր նապալիղ կիպի սագլամագ արզուսընտա պու-
լընմասընը Խւէ բէք զարիպ պուլմագտա ըտը . Լաքին
մատմուազէլ տը Գարտովիլին՝ հէր հատտը պիւլուղէ վա-
սըլ օլան առէտէ պուլընմայան պիր թագըմ խասսա-
լարա մալիք օլտըղընը , եանի մէրգումէնին մէթին պիր
թապիաթը , հիւքսէք պիր ֆիքրի , ալիճէնապ պիր գալպի
վէ ղայէթ աաիլանէ պիր գուվվէի մուհաքէմէսի պուլըն-
տըղընը Խւէ պիւմէղլիքտէն կէլմէքտէ խաի :

Ատրիէն՝ խանէսինին նաղարէթ վէ իտարէի տախլի-
յէսի իչուն սատըգ առէմլէր Լազըմ օլտըղընը տիւշիւնէ-
րէք , ֆամիլեասընըն էսկի էմէքտարլարընտան օլուպ հա-
լէա Գարտովիլ չիֆթիլինին միւտիրի ումուրը պուլընան Մ .
Տիւբոն իլէ զէվճէսինէ պիր մէրթուպ հազմըշ վէ պու
մէքթուպընտա տէրհալ Բարիսէ կէլմէլէրինի իխթար իյ-
լէմիշ իտիքի , Մ . Տիւբոն խանէ միւտիրիլէթինի վէ մա-
տամ Տիւբոն տախի քէհեա գատընլըգ մէմուրիլէթինի իյ-
ֆա իտէճէքլէրտի :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլին բէտէրինին էսկի տօթ-
լարընտան օլուպ , ֆէվգ էլ առէ զէքեամլէթ ու ֆէթա-
նէթ սահիպի օլան գոնթ տը Մոնպրոն՝ վագթըլլա ղա-
յէթ մօտա մէրագլըսը վէ զարաֆէթէ տաիր հէր տիւրլիւ
էշեայը թանըմագտա բէք զիյատէ մահիր օլտըղընտան , բը-
րէնսէս կիպի եաշամասընը վէ պիր ախըր միւտիրի թա-
յին իթմէսինի Ատրիէնէ նասիհաթ իթմիշ վէ պու մէմու-

րիցեէթ իչուն տախի զայէթ թերպիյէլի վէ հաշլը պաշլը պիր առէմ թալսիյէ իյլէմիշ իտի :

Պու առէմին պարկիրէ բէք զիյատէ մերազը օլտը զընտան , ինկիլթէրրատա , նիումարքէթտէ , Տէրպիտէ վէ Լօնտրանըն մէշհուր պարկիր թաճիրլէրինտէն օլան թա. թէրսալ նամ զաթ նէզտինտէ օլանճա վարիյէթինի չիւ. ըրիւթմիւշ վէ պատէհու ինկիլթէրրանըն պիր չօգ ճէնլէնլէ. ըրինէ արըզ օլտըզը իւզրէ Ֆազրը հալէ տիւչար օլտարդ սէրի իւլ հարէքէ սէյահաթ արապալարընա սայիսլիք իթ. մէյէ պաշլամըշ ըտը քի , պու սուրէթլէ հէմ նամուս. քեարանէ պիր մաաշ գաղանմազտա վէ հէմ տէ պար. կիրլէր հազգընտաքի շիտտէթի մէրազընը խօշնուտ իթ. մէքտէ իտի : Իշթէ գօնթ տը Մոնպրոնըն թալսիյէ իթ. տիյի Մ. տը Պոնվիլ պէօյլէ պիր առէմ օլուպ , սիննի վէ հիւանիւ ախլադ վէ նէզաքէթի սէպէպիյլէ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլէ բաքիպէն ընֆազաթ իտէպիլէճէյի կիպի , ախլրա վէ արապալարա տախի հէքքէստէն էյի նազա. ըթթ իտէպիլիւր իտի : Պինաէն ալէյճ մէրգում պու մի. մուրիյէթի մա էլ մէմուռնիյէ դապուլ իթտի , վէ իհ. թիմամը մահիրանէյի սայէսինաէ , մատմուաղէլ տը Գար. տօվիլին արապալարը Բարիսին էն զարիֆ վէ միւքէլէֆ արապալարը իլէ ընգապէթէ պաշլատըլար :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլէ էվվէլքի պէսլէմէլէրինի , եանի Հէպէյի , Ժօրթէթի վէ Ֆլօրինի թէքրար եանընա ալմըշ ըտը : Ֆլօրին՝ Սէնթ-Մարի մանասթըրընըն պաշ ըահիպէսի մէնֆաաթընա օլտարդ ճասուսլըզ ըօյընը տէ. վամ իթմէք իւզրէ էվվէլի էմրտէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ. նին խանէսինէ եէրլէշաիրիլմիշ իտի . Լաքին Բօաէնին Ռէն. նըրոն մէսէլէսինէ վէրաիյի թէրթիպի ճէտիտ իւզէրինէ , Ֆլօրինին եէնիտէն մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին նէզտինէ կիրմէսի դարարկիր օլմուշ ըտը : Պիշարէ գըզճըզազ պու մէմուրիյէթտէ , պախթընը էլլէրինաէ թուլտարագ քէն.

տիսինի խայրնանէ պիր ճատուսըդ իճրասընա սէվզ իտէն
ատէմէրէ մուհիմմ խըումէթլէր կէօրէպիլիր իտի . հաթթա
շուրասը էսէֆէ շայան տըր քի , հէր շէյ պու հիյլէքեար-
լըղըն հուսուլինէ եարտըմ իթմիշ իտի : Էվվէլճէ արզ իթ-
տիյիմիզ վէճհլէ , Ֆլօրին՝ մատմուազէլ տը Գարտովիլին
տօգթէօր Պալէնիէնին խասթէխանէսինէ գաքատըմասըն-
տան պիր իբի կիւն սօնրա Մայեէօ իլէ վուգու պուլան
միւլազաթընտա , պիր հըսսը նէտամէթ վէ բէշիմանիյէ
գաբըլարագ , իշճի դըզա Ատրիէնին մէնաֆիինէ Փաի-
տէլի նասիհաթլար վէրմիշ , վէ Ակրիքօլըն բէօշքիւն կիզլի
պիր մահալինտէ պուլմըշ օլտըղը քեաղըտլարը մատամ
տը Սէն-Տիգիէյէ թէսիմ իթմէյիպ , պիզզաթ մատմուա-
զէլ տը Գարտովիլէ վէրմէսինի կէնճ տէմիրճիյէ սէօյլէթ-
միշ իտի : Ատրիէն տախի՝ պունը մուախարէն Մայեէօ-
տէն տույարագ , Ֆլօրին հագգընտաքի էմնիյեթ վէ թէ-
վէճհիւհինի պիր գաթ տահա արթըրմըշ վէ քէմալը շիւք-
րանիյէթլէ մէրգուլմէյի թէքրար եանընա ալմըշ վէ քէն-
տիսինէ ճալմանըն իգամէթի իշուն իսթիճար օլուհան խա-
նէնին հիւսնիւ ինթիզամընա նազարէթ իթմէքտէն իպա-
րէթ զայէթ մահրէմանէ պիր մէմուրիյեթ թէվտի իյլէմիշ
իտի :

Մայեէօյէ կէլինճէ , մուախարէն մէվզուը պահսըմըզ
օլաճագ օլան Տակուպէրին զէվճէսինէ արթըզ պիր կէօնէ
Փաիտէսի օլամայաճաղընը կէօրէրէք , վէ մատմուազէլ տը
Գարտովիլին իպրամլարընա թագաթ կէթիւրէմէյէրէք ,
տ'Անթու սօգաղընտաքի գօնագտա , Ատրիէնին նէզտինտէ
իսթիյարը իգամէթէ մուվաֆագաթ կէօսթէրմիշ , վէ մատ-
մուազէլ տախի քէնտի խասիսէի զաթիյէսի օլան ֆէրա-
սէթ վէ քէրամէթի թագալիաթը հասէպիյլէ իշճի դըզա
սըրը քեաթիպլիք վէ իյանէ վէ սառագա միւտիւրիյէթի
մէմուրիյէթլէրինի թէվտի իյլէմիշ իտի :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ՝ Մայեէօյիւ իպթիտա

սատեճէ պիր Գոթ սըֆաթը յլա եանընտա սագլամայը տիւ շիւնմիւշ, վէ պու սուրէթլէ անըն չալըշղանլըգ տաքի տիւ րայէթինի, քէտէրտէքի սապրքեարլըղընը վէ զարուրէթ տէքի զէքեավէթինի նախի միւքեաֆաթ իթմէք իսթէմիշ իտի լաքին Մոյսէօնիւն հայսիյէթի զաթիյէսինի պիլտիյի ճիհէթլէ, պու պիրաուէրանէ միւսաֆիրբէրվէրլիյի թէքլիֆ իթմէքտէ նէ՝ գատար նազիքեանէ վէ իհթիրազքեարանէ տավրանսա տախի, մէրգոււմէնին անը կիզլի պիր սատա գա թարզընտա թէլագգը իտէճէյինտէն գօրգտու. պիւ նաէն ալէյհ, մէրգոււմէյէ տախմա տօյթ մուամէլէօի իթմէքլէ պէրապէր, զայէթ մահրէմանէ պիր մէմուրիյէթ թէվտի իթմէյի տէ թէնսիպ իյլէտի: Պու սուրէթլէ իյճի գըզըն իզղէթի նէֆա վէ հայսիյէթի զաթիյէսինէ ըիպէթ կէօսթէրիմիշ օլաճագ, զիրա Մայեհօ քէնտի հըսսիյաթֆ ֆուգարաբէրվէրանէսինի խօշնուտ իտիճի պիր մէմուրիյէթ իյֆասըյլա էքմէյինի գազանաճագ ըտը: Ֆիլ հագըզա Մայեհօ՝ Ատրիէնին թէվտի իթտիյի մէմուրիյէթի մուգատա տէսէյի հէր քէստէն կիւզէլ իյֆա իտէպիլիր իտի. սէֆա լէթաէքի թէճրիւպէքեարլըղը, մէլէքլէրէ մախսուս օլան ըուհընըն քէրամէթի, ֆիքրինին շահամէթի, սայ ու ամէլ տէքի նատիր իւլ էմսալ զայրէթի, պէտպախթ պիր քիմ սէնին էսրարը քէտէրպախշասընա տէրհալ վագըֆ օլմագ խուսուսընտաքի ֆէրատէթի վէ ֆուգարա վէ ամէլէ սը նըֆլարընըն ահվալինէ տէրքեար օլան վուգուֆը՝ պու միւքէմմէլ մախլուգըն, մատմուլազէլ տը Գարտօվիին էֆքեա ըր սէխավէթմէնտանէսինէ նէ՝ տէրէճէ մէթանէթ ու զէքեավէթլէ եարտըմ իտէպիլէճէյինէ տէլիլի գաթիլ իտի:

Շիմտի տէ, օ կիւնիւ մատմուլազէլ տը Գարտօվիին Պլանշ սօգաղընտաքի խանէնին պաղչէ գաբուսընա կէլ մէսինտէն էվվէլ զուհուրա կէլմիշ օլան վուգուլաթը նագլ ու հիքեայէ իտէլիմ:

Սապահըն սաաթ օնընա տօղրու , Աարիէնին եաթագ-
օտասընըն բէնճէրէ գանատլարը սըգը սըգըյա գաբա-
տըլմըշ օլտըղընտան , օտայա խարիճտէն հիշ ըշըգ կիր-
մէմէքտէ իտի . եալընըղ իւշ ատէտ ուզուն կիւմիւշ զէն-
ճիր իլէ թավանտան ասըլը օլան շարգ սու մէրմէրինտէն
մամուլ եուվարլագ պիր լամբանըն ըշըղը իշպու օտայը
թէնվիր իթմէքտէ իտի :

Պու օտանըն թավանը գուպպէ շէքլինտէ եաբըլմըշ
օլտուղընտան , սէքիզ էթէքլի պիր չատըր շէքլինի առ-
տըրմագտա ըտը : Բէմէրտէն տէօշէմէյէ գաստար պէյազ
իբէք գումաշլարլա թէֆրիշ իտիլմիշ օլուպ , պունլար իւ-
զէրինտէ տէ պէյազ տիւլպէնտտէն մամուլ վէ տալղա
շէքլինտէ գըրմալարը հալի ուզուն բէրտէլէր ասըլմըշ , վէ
պու բէրտէլէր եէր եէր ֆիլ տիշինտէն մամուլ թէզեի-
նաթա մէրպուլթ պաղլար վասըթասըյլա տիվարլարա
թուլտըրըլմըշ ըտը : Բէզա ֆիլ տիշինտէն մամուլ վէ
սէտէֆ գապարթմալարլա միւզէյեէն իքի գաբուտան պի-
րի համմամ սալասընա վէ տիկէրի տէ թուալէթ օտասընա
կէթիւրմէքտէ իտի :

Իշպու թուալէթ օտասը՝ Սէն-Տիգիէ գօնաղընտաքի
քէօքիւն պիւթիւն մէֆրուշաթըյլա տէօշէնմիշ օլուպ ,
հիւսնիւ ճէմալ նամընա սունըլմըշ քիւշիւք պիր իպատէթ-
խանէ սայըլապիլիր իտի : Օտանըն տիկէր իքի թարաֆըն-
տա տախի բէնճէրէլէր մէվճուտ օլուպ , պունլար պիւս
պիւթիւն բէրտէլէրլէ մէսթուր իտի : Գարեօլանըն գարշը-
սընտա իսէ , օյմալը կիւմիւշտէն մասնու՝ օճագ տէմիրլէ-
րիլլէ մահտուտ մէրմէր պիր շըմինէ պուլունուպ , օ գա-
տար պէյազ վէ բարլագ ըտը քի , պիլլօր հալինէ կիւրմիշ
գարա պէնզէմէքտէ իտի : Պու շըմինէնին իքի եանընտաքի
տիրէքլէր իւզէրինտէ իքի հայրէթպախշ գատըն հէյքէլի
իլէ գուշլար վէ չիշէքլէր իրայէ իտէր պազը գապարթ-
մալը թէզեինաթ օլըլմըշ օլուպ , պունլար իւզէրինտէ տա-

խի սօն տերէճէ մէհարէթ վէ հիւնէրլէ հէ.քք իտիւմիշ
եռւմուրթա պիշիմինտէ կիւզէլ պիր սէբէտ կէօրիւմէքտէ
իտի քի, պու սէբէտ շըմինէնին ըաֆը եէրինի թուրմագ.
տա, վէ իւզէրինտէ տէ պիր եըղըն կիւրէնը գամէլեա.
լար պուլունմագտա իտի. լաքին պու գամէլեալարըն
բարլագ եաբրագլարը վէ նիւմ գըրմըղըյա չալար չիչէքէ.
րի՝ շու վահտէթիւանէի մասուումանէնին ահէնկլի պէյազլը.
ղընը իխլալ իթմէքտէ իտի:

Օտանըն պիր թարաֆընտա տախի, թավանտան խա.
ֆիֆ պուլուրթար կիպի աչաղը սարգմըշ օլան պէյազ
տիւլպէնտ գումաշլարըն գըվըրմլարըյա նըսֆէն իհաթա
իտիւմիշ ալագ պիր գարեօլա կէօրիւմէքտէ իտի քի,
պունուն ֆիլ տիշինտէն մամուլ օլմալը այագլարը՝ տէօշ.
մէյի գաբլայան գագում խալընըն իւզէրինէ տայանմագ.
տա ըտը: Դարեօլանըն ալթընա մէվզու օլուպ քեզալիք
ֆիլ տիշինտէն մանու՝ վէ սէտէֆ գապարթմալարլա միւ.
զէյեէն օլան այագլըգ միւսթէսնա օլարագ, իչպու գարեօ.
լանըն հէր պիր ճիհէթի վաթգալը վէ բիքէլի պէյազ
աթլաս իլէ գաբլանմըշ ըտը: Բաթիսթատան եաբըլմըշ
վէ թանթէլալարլա թէգեին իտիւմիշ օլան չարչէպլէր ա.
զաճըգ պէրիյէ կէլմիշ օլտըղընտան, պէյազ ճանֆէսլէ
գաբլը օլան տէօշէյին պիր քէօշէսի իլէ քէմիսատան մա.
մուլ խաֆիֆ պիր եօրղանըն ուճը կէօրիւմէքտէ իտի.
չունքի պու տաիրէտէ՝ իլք պահարըն կիւզէլ պիր կիւնիւ
կիպի տաիմա օրթա պիր հարարէթ հիււմ իթմէքտէ
իտի:

Ատրիէն, գուլումճըլըգ սէնաթընըն ասարը նէֆիսէ.
սինտէն մատուտ օլան պիր էսէր իւզէրինէ սաթիւնըն իսմի
նէրինէ եաբանըն իսմինի օյտուրմագ խուսուսընտա կէօ.
թէրմիշ օլտըղը հըսսը թէգայեիւտ սաիգասըյա, պիւ.
թին պու կիրանպէհա վէ նատիր իւլ էմսալ էշեա վէ մէֆ.
րուշաթըն է՛ն ղէքի, է՛ն չալըշգան վէ է՛ն նամուսընար

սէնաթքեալաւ թարափընտան եաբըլմասընը արզու իթ-
միչ, վէ պունլարա լազըմ՝ օլան խամ մահսուլաթը տա-
խի քէնտիսի թէտարիք իյլէմիչ իտի . պու սուրէթլէ իչի
եաբտըրմաղա վասըթա օլան միյանճըլարըն ճէպինէ կի-
րէճէք ագճէ տախի անլէրին իւճրէթլէրինէ ինզիմամ իթ-
միչ, վէ պու հալ՝ եիւզ գատար ֆագըր ֆամիլեալար ա-
րասընա էբէյիճէ սաատէթ վէ րէֆահիյէթ նէչրինէ պա-
տի օլմըչ ըտը քի , պունլար տախի՝ Ատրիէնին սալթա-
նաթ վէ զարաֆէթէ օլան մէյէլանընա տուալար օգույա-
րագ պու զարաֆէթբերվէրլիքտէն տտիլանէ վէ խայրը
պիր չէյ կիպի միւսթէֆիտ օլմաղա հագգը պուլընտըղը-
նը թէսլիմ իթմէքտէ իտիլէր : իչթէ , պու եաթագ օտա-
սընըն տախիլինտէն տահա թագէ վէ տփահա լաթիֆ պիր
մէնզարէ լիէսավվուր օլունամազ ըտը :

Մատմուլազէլ տը Դարասովիլ ույգուտան հէնուզ ու-
յանմըչ օլուպ , պու տիւլպէնտ գումաչլար , տանթէլալար,
բաթիսթալար վէ պէյազ իբէքլէր արասընտա թէնբէրվէ-
րանէ պիր սուրէթտէ եայրլմըչ գալմըչ ըտը : Կիճէլէրի ալ-
թուն րէնկինտէքի նազարրուպա սաչլարընը սէթրէ լիւզում
կէօրմէզ իտի . (էսկի Եունանիլէրին գավինճէ , պու թէտ-
պիր՝ սաչլարըն նէֆասէթ վէ լէթաֆէթինի ուզուն միւտ-
տէթ հըֆզ իթմէնին էսլէմ պիր թէտպիրի իմիչ) . հէր
ազչամ խըտմէթճի գըզլար իբէք կիպի եումչագ սաչլա-
րընըն ուզուն պիւքիւմլէրինի եասը էօրկիւլէրէ թագսիմ ի-
լէ իքի կէնիչ վէ գալըն տէմէթ թէչքիլ իտէրլէր իտի քի ,
պու տէմէթլէր՝ մինի մինի գուլագլարընը հէման քեամի-
լէն սէթր իտէճէք տէրէճէտէ աչաղըյա սարգարագ վէ
անլէրին կիւլ րէնկինտէքի ուճլարընը անճագ կէօսթէրէ-
րէք , պաչընըն արգասընտա պիւքիւլմիւլ օլան գալըն էօր-
կիւյէ պաղլանըրլար իտի : Էսկի Եունանիլէրէ մախսուս օ-
լան պու պաչ տիւզէնի՝ մատմուլազէլ տը Դարասովիլին
մասուլմանէ վէ սաֆ չէհրէսինէ օ գատար հայրէթպախչ

պիր սուրէթտէ եագըշըր , վէ քէնտիսինի օ տէրէճէ կէնճ
կէօսթէրիր իտի քի , մէրգուճէնին օն սէքիզ եէրինէ ան-
ճագ օն պէշ եաշընտա օլտըղը զանն օլունդուր ըտը , իշ-
թէ սաշլարը պու սուրէթլէ թօրլանարագ վէ գուլագ թօղ-
լարընը չէրչիվէ կիպի իհաթա իտէրէք աշըգ վէ բարլագ
րէնկինի դաիպ իտէր , վէ էկէր պու էօրկիւլէրին տալղա-
լանմասըյլա եէր եէր ալթուն կիպի բարլամայաճագ օ-
լուրսա , պու սաշլար հէման պիւս պիւթիւն սիյան զանն
օլունուր ըտը :

Ատրիէն՝ լաթիֆ խայալլար հուսուլինէ միւսաիտ օ-
լան պու սապան մահմուրըղընա տալմըշ , տիրսէյինի եաս-
թըղընա տայաթմըշ վէ պաշընը տա ճիւղիճէ էյմիշ օլտը-
ղընաւան , պօյնընըն վէ չըպլագ ումուղլարընըն տիրուպա
եուվարլագըղը պիր գաթ տահա միւքէմմէլէն զահիրէ
չըգմագտա ըտը . միւթէպէսսիմ , նէմնաք վէ բէմպէ տու-
տագլարը իլէ եանագլարը օ՝ գատար սօղումուշ ըտը քի ,
զանն իտէրսին քի պուզլու սու իլէ ըսլանմըշ ըտը : Կէօզ
գաբագլարը՝ գաթիֆէ կիպի իրի գարա կէօզլէրինի նըս-
ֆէն սէթը իթմիշ օլուպ , կեան կէվշէք պիր սուրէթտէ օ-
տանըն էթրաֆընա պագմագաա , վէ կեան տախի ազիմ
պիր մահպուզիլէթլէ գամէլիալար սէբէտինին կիւլրէնք չի-
չէքլէրի վէ եէշիլ եարրագլարընա թէվէճճիւհ իթմէքտէ
իաի :

Ատրիէնին սապահքի սիւքիւնէթ վէ պէշաշէթինի ,
մասուամանէ վէ կիւզէլ պիր վիւճուտտա մէսթուր օլան պու
կիւզէլ վէ մասուամանէ բուհըն ույանմասընը , պէյաղ գար
միսալի պէրրագ օլան պու սիյնէի մասուամանէյի հարէքէ-
թէ կէթիրէն թագէ վէ խօշպույ նէֆէս գատար սաֆ պիր
գալպին ույանմասընը քիմ թասվիր իտէպիլիր . . . : էյ
Բէտէրի Մուշֆիգ , էյ ձէնապը խալիգ , սէնին նագապիլի
վասֆ օլան ահէնկի իգթիտար վէ ազամէթին հագգընտա
կիւզէլիլին օլանճա շաշաասը վէ սէնին իհսանքէրուէն օ .

լան մահուակիցեթին օլանճա լէթաֆէթիյլէ ույանըպ խա-
յալաթը մասուճանէսինտէ պիլէ քէնտի վէ պիլճիւմէ
մախլուգաթըն գալպինէ վազ իթմիշ օլտըղըն մուհապպէթ
տույղուսընըն էսրարընը արալան պիր պաքիրէ գըղտան
ղիյատէ հաճկը իթիգատ, հաճկը մէզհէպ, հաճկը թա-
պիր բէրէսթիշէ շայան պիր ֆիքը վէրէպիլիր, էյ Մուհապ-
պէթի էպէտիյեէ, էյ ինայէթի պինիհայէ :

Ատրիէնին ույանմասընտան պէրու քէնտիսինի թահ-
րիք վէ թէհեիճ իտէն գարմա գարըշըգ միւլահազաթ
բէյտէրբէյ զիհնինի իշղալ իթմէքտէ իտի : Պաշը կէօյիւ-
նէ տօղրու էյիլմիշ վէ գօլու տէօշէյինին իւզէրինէ տիւշ-
միւշ օլտըղը կիպի շէհրէսի տէ քէսպի մահզուհիյեթիյ-
լէմիշ իտի : Քէնտիսինին է՛ն պէօյիւք պիր էմէլի հու-
տուքէղիր օլմըշ, եանի մուսթագիլէն վէ եալընըղճա եա-
շամագ արզուսընա տէսթրէս օլապիլմիշ իտի : Մա մաֆիհ
սէվտավի, նաղիք, միւթէհասսիս վէ միւքէմմէլ թապիաթ
ասհապընտան օլան պու գըղճըղազ՝ ճէնապը հագգըն
պու էվնաֆը նատիրէյի քէնտիսինէ սօղուգ վէ խօտբէ-
րէսթանէ պիր եալընըզլըգտա կէօմմէք իշուն պախշ իթ-
մէմիշ օլտըղընը տա հըսս իթմէքտէ, վէ աշգ ու մուհապ-
պէթին կէրէ՛ք քէնտիսինտէ վէ կէրէ՛ք քէնտիսինէ շայես-
թէ օլան քիմնէտէ պէօյիւք պէօյիւք տույղուլար ույանտը-
րաճաղընը ֆէհմ իյլէմէքտէ իտի :

Մէրգումէ՝ թապիաթընըն մէթանէթ վէ նէճապէ-
թինտէն էմին օլուպ, սաիր գատընլարա իպրէթ կէօսթէր-
մէք արզուսըյլա մաղրուրլանմըշ օլտըղընտան, վէ հէր քէ-
սին նաղարը տըգգաթը գըսգանճլըգլա քէնտիսինէ աթֆ
օլունաճաղընը տա պիլտիյինտէն, քէնտիսի հագգընտա
պէօյիւք պիր էմնիյեթ վէ իթիմատ հըսս իթմէքտէ իտի :
Մէզագը օ գատար միւքէմմէլլէշմիշ իտի քի, սէվէճէյի
ատէմի ֆէնա ինթիխապ իտէճէյինտէն տէյիլ, պէլքի քիմ-
լէր արասընտան ինթիխապ իտէճէյինի պուլամայաճա-

ղըհտան գօրգըյօրտու : Պունտան պաշգա , խայալ իթտիյի սուրէթտէ պիր ատէմ պուլսա պիլէ , գատընլարըն էր . քէքլէրէ գարշը մուհաֆաղա իթմէլէրի լազըմ կէլէն իս . թիգլալիյէթ վէ իղլէթի նէֆս հագգընտաքի էֆքեարը օ գատար ղարիպ վէ ֆագաթ ատիլանէ , օ գատար ֆէվգէլ ատէ վէ ֆագաթ ագիլանէ իտի . քի , պու պապտէ ասլա միւ . սասատէ իթմէյէճէյինի գաթիյէն գարարլաշտըրմըշ օլտըղընտան , ինթիսապ իտէճէյի ատէմէ թէքլիֆ իտէճէյի շարթլարըն մաղհարը գապուլ օլուպ օլմայաճաղընը քէն . տի քէնտինէ տիւչիւնմէքտէ իտի : Օ անէ գատար կէօր . միւշ օլտըղը իղտիվաճ թալիպլէրինի ֆիքրինէ կէթիրէրէք . էվլէնմէյէ գալգըշան էրքէքլէր հագգընտա Բօտէնին տօ . գանազը պիր լիսան իլէ սէօյլէմիշ օլտըղը բէք տօղլու սէօղլէրի խաթըրլամագտա , վէ մէրգումըն քէնտիսինէ միւտա . հանէ իլէ տէյիլ , պէլքի հագըգաթէն պէօյիւք , ալիճէ . նապանէ վէ կիւզէլ օլան թէսավլուրաթընըն հուսուլինի թէրվիճ իթմէսի հագգընտա նասիհաթ վէրէրէք քէնտի . սինի թէշվիգ իթմիշ օլտըղընը մա էլ իֆթիսար եատ իթ . մէքտէ իտի :

Ատրիէնին սիւսիլէի խայալաթ վէ միւլահազաթը ճալ . մայը տախի չար չաբուգ ֆիքրինէ տիւչիւրտիւ : Մէրգու . մէ՝ հիւքմտար գանընտան օլան պու ագրապաաընա գը . րալլարա լայըգ պիր գապուլիյէթ կէօսթէրմէք վազիֆէ . պինի իյֆա իթտիյինտէն տօլայը ըզհարը մէմնունիյէթ իթ . մէքլէ պէրապէր , անը միւսթագպէլտէ քէնտի գտհրամա . նը աշգ ու մուհապպէթի իթթիսաղ իթմէքտէն բէք ու . զագ իտի : Իպթիտա , մէյլիյաթը թապիլիյէսի զապթ օ . լունմաղ տէյիլ իսէ պիլէ հէնուզ թահթը զապթա կիրմէ . միշ օլան պու նիմ վահշի տէլի գանը՝ պիրտէն պիրէ մէտէ . նիյէթի նաղիքեանէ արասընա կիրէճէք օղուրսա , շիտտէթ . լի թէճրիւպլէրէ վէ թէպէտտիւլաթը միւթէատտիտէյէ տիւչար օլաճաղընը տիւչիւնմէքտէ իտի . քի , պու պապտէ

հագգը տախի վար ըտը : Իմտի , մատմուռաղէլ տը Գար-
տովիլ՝ մէրտանէ վէ եա հաքիմանէ պիր թապիաթա մա-
լիք օլմատըղընտան , պու կէնճ վահշիյի տաիրէի մէտէնիյ-
նէթէ կիրտիրմէքիյի տէ վազիֆէսինտէն խարիճ աոտ
իթմէքտէ իտի : Պինաէն ալէյհ , կէնճ Հիտի հագգընտա-
քի հիւսնի թէվէճճիւհիսնէ բաղմէն , վէ տահա տօղ-
րուսը պու հիւսնիւ թէվէճճիւհ սէպէպիյլէ իքի իւշ պա-
գատօր քէնտիսինի անա թանըթմամայը գաթիյէն գա-
րարլաշտըմըշ , վէ հաթթա էկէր ճալմա թէսատիւֆէն
քէնտիսինի ագրապասընտան օլտըղընը տույաճագ օլսա-
պիլէ քէնտիսինի գապուլ իթմէմէյի ֆիքրինէ գօյմըշ ը-
տը : Վէլ հասըլ՝ բրէնսի թէճրիւպէ իթմէք նիյէթիյլէ տէ-
յիլ իսէ պիլէ , մէյիյաթը հասէնէ վէ եա մուղիրրէսինին
իք աթէշինի տըշարը տէօրտիւրմէք իւղրէ անը քէնտի հա-
րէքեաթ վէ իճրատթընտա սէրպէսթ պըրագմագ իսթէ-
մէքտէ իտի : Մա մաֆիհ , ճալմայը Բարիս էօմիւնիւն պին
տիւրլիւ թէհիլքէլէրինէ գարշը քեամիլէն մույինսիլ վէ
համիսիլ պըրագմագ լլղը տա բէվա կէօրմէտիյինտէն , մէր-
գումը Բարիսին էն միւթէպէր ֆաթիլեալարը արասընա
կիրտիրմէսինի վէ պուհճա սէնէլիք թէճրիւպէքեարլըղը ի-
լէ նասիհաթլար վէրէրէք անըն ֆիքրինի թէնվիր իթմէ-
սինի գոնթ տը Մոնպրոնտան մահրէմանէ պիր սուրէթտէ
բէճա իյլէմիշ իտի :

Դոնթ տը Մոնպրոն տախի մատմուռաղէլ տը Գարտօ-
վիլին իշպու թէքիֆինի մա էլ մէմնուհիյնէ գապուլ իթմիշ ,
վէ պու հիւքմտարգատէ կէնճ գաբլանը սալօնլարա սալ-
տըրմագ վէ Բարիսին կիւղէլ էրքէք վէ գատընլարընա գար-
շը չըգարմագ քէնտիսի իշուն պէօյիւք պիր մահգուղիյէթ
օլաճաղընը , վէ պու վահշի էօքսիւղ իշուն հէր նէ տախի
իսթէնիլսէ վատ ու իճրա իտէճէյինի սէօյլէմիշ իտի :

Ատրիէն միւթատը օլան խուլուսը գալպ իլէ Մ. տը
Մոնպրոնա տէմիշ իտի քի :

— Պանա կելինճէ, պէնիմ գարարըմ գաթի տիր, ազիզիմ գոնթ. բրէնս ճալմանըն զուհուրը Բարիս ճէմի. եէթլէրի արասընտա պէօիւք պիր թէէսիր հասըլ իտէ. ճէյինի սէօյլէտիյինիզ կիպի, օն տօգուզ եաշընտա, կիւ. զէլլիքտէ եէքթաւ վէ օրմանլարտա պէօիւյէն արալանլար կիպի մազրուր վէ վահշի պիր Հինտիլի էմսալի կէօրիւլէ. միշ պիր շէյ օլարղընը տա իլափէթէն պէյան իթտինիզ. պու սէպէպէ մէպնի ինսանը Դեփէնէնէ Խեւա Խեւ ճիլվէ. քեար գատընլարըն պէօիւք պիր ֆէտաքեալըլզլա անըն բէշինէ եարըշաճազլարընը տիւշիւնտիւքճէ տիւշարը տէհ. շէթ օլույօրըմ. ճիտտէն սէօյլէրիմ քի քէնտիլէրինի քիւս. թախանէ պիր սուրէթտէ կէնճ դարընընըզըն բէնշէի վահ. շէթինէ աթաճազ օլան օ տիլպէր գատընլարլա լէգուպէ. թէ չըզըլմագ պանա եագըշմագ, Բրէնս պէնիմ ագրա. պամտան օլուպ, կիւզէլ, գահրաման օլտըղը վէ խուսու. սըյլա էվրօքալըլարըն մէնֆուր մօտասընա կէօրէ կիլինմիլ օլմատըղը ճիհէթլէ, նապարը թէվէճճիւհիմի ճէլպ իթմիլ տիր: Պուշլարըն էվսաֆը նատիրէտէն մատուտ օլտըղընա շիւպհէմ եօգ արը. Լաքին շիմաիլիք ֆիքրիմի թէպտիլ իթ. տիրմէյէ քեաֆի տէյիլ տիրլէր: Պուշտան պաշգա, եէնի տօսթուլմ օլան իթիյար ֆէյլէսօֆ՝ պիզիմ Հինտիլի հագ. գընտա էօյլէ ազիլանէ պիր էօյիւտ վէրտի քի, սիպ ֆէյ. լէսօֆ օլմատըղընըզ հալտէ թահսին վէ թագտիր իթտի. նիզ, ազիզիմ գոնթ. պու էօյիւտ պիր միւտտէթ իչուն խանէմէ ատէմ գապուլ իթմէք վէ Լաքին հիշ քիմնէնին խանէսինէ կիթմէմէքտէն իպարէթ տիր. պու էօյիւտէ թաթպիզի հարէքէթ իտէճէք օլուրսամ, էվվէլէն հիւքմ. տարզատէ ագրապամա թէսատիւֆ իթմէք ույղընսըղը. զընտան գուրթըլմիշ օլաճազըմ, վէ սանիյէն տաիմա կէօ. րիւպ գօնըշարըլմ տտէմլէր արասընտա տաիլի իհթիրազ. քեարաֆէ պիր ինթիլիպա իճրա իթմէյէ մէյտան պուլա. ճաղըմ. շիմտիքի խանէմ բէք միւքէլէֆ վէ հալ ու վա.

զիյեթիմ բէք անայիւզ օլտըղընտան , խանէմ տէրունիստէ հէր տիւրյիւ սուլի անվալըն վուգուլի շիւպհէ օլունաճագ վէ պինաէն ալէյհ պիր թագըմ գատըն էրքէք էրպապը մէրաք խանէմտէն էրօիք օլմայաճագ տըր . ֆագաթ սէօզիւմէ իթիմատ իտինիլ քի պու հալ պէնի բէք զիյատէ էյլէնտիրէճէք տիր , ազիզիմ գոնթ :

Մ. տը Մոնպրոնն՝ կէնճ Հինտլինին Կիւրիւնիւ չօգ սիւրիւ պիւրմէյէճէյինի սիւալ իթմիշ օլտըղընտան , Ատրիէն ճէվապէն .

— Սիզին տէլալէթինիզլէ բրէնսին տախիլ Ելաճաղը ճէմիյէթլէրին հէման պիլ ճիւմլէ ազասընը խանէմտէ գապուլ իլէ քէնտիսի հագգընտա միւթթիֆ սէօզլէր վէ մուհաքէմէլէր իշիթմէք պէնճէ բէք զիյատէ մուճիպի մահալուզիյէթ օլաճագ տըր : Պաղը էրքէքլէր քէնտիսի հագգընտա մէտհ ու սէնա իլէ պահս իտիպ տէ , պաղը գատընլար տա ֆէնա պիր լիսան դուլլանաճագ օլուրլարսա , օ կէման էրէյիճէ քէսպի իւմիտ իտէճէյիմ . Եանի , ձու սուրէթլէ տօղրույը Եալանտան թէֆրիգ իտէրէք բէյտա իտէճէյիմ էֆքեար՝ բրէնսի քէնտիմտէն ուզագ թուլթմագ հագգընտաքի գարարըմըն միւտտէթինի ուզատըպ դըսալթմաղա մէտար օլաճագ տըր . պու պապտէ իթթիլիսալ իտէճէյիմ թէտապիրէ իթթմատ իտէպիլիրսինիլ . տէմիշ իտի :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ Ֆլօրին իլէ պիրլիքտէ ճալմանըն տաքին օլտըղը խանէյէ կիտէճէյի կիւն , էֆքեարը պու մէրքէզտէ իտի . Եանի , պիր գաշ այա գատար քէնտիսինի անա թանըթ տըրմամայը գաթիյէն գալալաշտըրմըշ ըտը :

Ատրիէն , գալպինին իհթիյաճաթը զարուրիյէսինտէն օլան աշգ ու մուհապպէթ սուլյուսընը խօշնուտ իթմէք իլլիւ միւթագպէլտէ պաշ կէօթէրէճէք իհթիմալաթ

հազգընտա օ սապահ ուզուն ուզստըյա տիւշիւնտիւք տէն սօնրա , եէնիտէն խայալաթ տէրեասընա տալտը : Հա-
յաթ , լէթաֆէթ վէ կէնճիւք մէնպա՛ը օլան պու տիլրու-
պա մախուգ խաֆիֆ պիր ահ չէքէրէք , հայրէթպախ
գօլլարընը՝ նըսֆէն հաստըղը իւզէրինէ էյիլմիշ օլան պա-
շընա տայաթտը վէ պիր գաշ տագըգա գատար մէյու-
սանէ պիր հալտէ գալտը : Լաքին , քէնտիսինի պու պե-
յազ գումաշլար արասընտա հարէքէթսիզ պիր հալտէ
կէօրէնլէր՝ խաֆիֆ պիր գար պուլուլթը իլէ նըսֆէն սէթր
իտիլմիշ մէրմէր պիր սանէմ զանն իտէճէքլէրի շիւպհէսիզ
իտի :

Ատրիէն պիրտէն պիրէ գալգըպ եաթաղը տէրունին-
տէ օթուրտը , էլինի աշընա կէօթիւրտիւ վէ խըտմէթնի
գատընլարը չաղըրմագ իւզրէ չանը չալտը : Չանըն սէտա-
սը իշիտիլի իշիտիլմէզ , ֆիլ տիշի գաբուլարըն իքիսի պիր-
տէն աչըտը , վէ ժօրժէթ թուալէթ օտասընըն էշիյինտէ
նիւմայան օլտըղը կիպի , ալթուն թաամալը , սիյահ վէ
գումրալ ըէնքի ֆինս քէօրէյի Լիւթին տախի մէոէրրէ-
թինտէն հավլայարագ գաբուտան իչէրի աթըլտը : Հէպէ
տախի համմամ օտասընըն գաբուսընտա զահիր օլտու :

Եալընըլ թավանտան ըչըգ կէօրէն պու համմամ օ-
տասը տէրունինտէ , Գօրտունըն եէշիլ մէշինինտէն մաւուլ
վէ կիւլ չէքլինտէ ալթուն իշլէմէյի թէզեինաթը հավի պիր
խալը իւզէրինտէ , սայլանգօզ պէօճէյի չէքլինտէ պիլօր-
տան եաբըլմըշ պիր պանեօ գապը կէօրիւլմէքաէ իտի :
Պիլօր մամուլաթընըն ասալը նէֆիսէսինտէն մատուտ օ-
լան պու գապ իւշ բարչատան եաբըլմըշ օլուպ , պու բար-
չալարըն լէհիմ եէրլէրի իսէ՝ մէզքիւր պանեօ գապընըն
ալթընտաքի այագլըգտան եօգարը ուզանուն պիր չօգ
կիւմիւշ սաղըզլար իլէ սէթր օլունմըշ ըտը : Քէզա-
լիք կիւմիւշտէն մամուլ օլան պու պապլըգ իւզէրինտէ՝
թապիի մէրճան տալլարը վէ լաճիլէրտ գապուլլար արա :

սընտա օյնաչան չօճուգ վէ հօնուգ րէսմէքի մէշհուտ ի-
տի : Ֆիլ հագըգա ճիլասըզ կիւմիւշ իւզէրինտէ օյըւմըշ օ-
լան պու գըրմըզը մէրճան տալլարը իլէ լաճիվերտ դա-
պուգլար գատար հայրէթպախշ պիր մէնզարէ թէսպվուր
օլունամազ ըտը : Պանեօ գապը տէրունինտէքի ըլըճագ
վէ պէրրագ սուտան չըգան բէլէսէնքլի պուղուլար իսէ՝
համմամ օտասընըն տէօրթ էթրաֆընա եայըլտըգտան
սօնրա , խաֆիֆ պիր տիւման կիպի եաթագ օտասընա տա
կիրմէքտէ իտիլէր :

Ատրիէն , թագէ վէ կիւզէլ պիր լիպաս կիյինմիշ օ-
լան Հէպէնին՝ չըպլագ վէ թօմպուլ գօլլարընտան պիւրի
իւզէրինտէ ուզուն պիր խավլու պուլունարագ քէնտիսինէ
տօղրու կէլմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ , մէրգուլմէյէ խի-
թապէն .

— Ֆլօրին նէրէտէ , գըղըմ . - տէյու սօրտու :

Հէպէ . - Իքի սաաթ վար քի աշաղըյա էնտի , մատ-
մուազէլ . ղայէթ միւսթաճէլ պիր իշ իչուն քէնտիսինի չա-
ղըրսըլար :

Ատրիէն . - Քիմ չաղըրտը :

Հէպէ . - Սիղին սըրըր քեաթ իպլիք մէմուրիյէթինիդի
իյֆա իտէն կէնճ գըզ . . . : Մէրգուլմէ պու սապահ ղա-
յէթ էրքէն «օգաղա չըգմըշ ըտը . ավտէթ իթտիյինտէ
Ֆլօրինի չաղըրտը . Ֆլօրին տէ օ վաղթտան պէրու մէյտա-
նա չըգմատը :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմէյէրէք վէ Մայեթօյիւ տիւշիւ-
նէրէք .) Ֆլօրինին չու ղայպուպէթի՝ պէսպէլլի իյանէ վէր-
մէք վաղիֆէսինի իյֆա իտէն պու մէլէք թապիաթլը գը-
ղըն մուհիմմ պիր իշի իչուն օլմալը . - տէտի :

Պատէհու եաթաղընա եազլաշմասընը Հէպէյէ պիր
իշարէթլէ անլաթտը :

.....

Ատրիէն՝ եաթագտան գալգարգտան իքի սաաթ գա

տար սօնիա, միւթնաւը վէճֆիւզրէ քէնտիսինի նատիրիւլ
էմնալ պիր զարաֆէթլէ կիյինտիրտի վէ պտմէհու խըտ.
մէթֆի գըզլըրընը պաշնտան սափարագ, Մայեհնին
եանընա կէլմէսինի էմր իյլէտի. զիրա Ատրիէն Մայեհնի
պիր ընդէթի մախսուսէ կէօթէրտիյի կիպի, աաիմա տա
անը եալընըզնա գոպուլ իտէր իտի:

Կէնճ իշնի՝ չէհրէսի սօլղուն վէ գալպի բիւրհէյէճան
օլտըղը հալտէ աճէլէթէն Ատրիէնին օտասընա կիրիպ,
թիթրէք պիր սէտա իլէ.

— Ահ, մառմուլաղէլ... հըսսիյաթըմ պէնի ալտաթ.
մամըլ... սիզէ խըյանէթ իտիյօրլար. — տէտի:

Ատրիէն՝ ֆէվգ էլ աոտէ միթէաճճիպ օլարագ.

— Հա՛նկը հըսսիյաթտան պահա իտիյօրընըզ, սէվ-
կիլի գըզըմ. պանա քիմ խըյանէթ իտիյօր. — տէյու սօր-
տու:

Մայեհն. — (Հէյէճան իլէ.) Մ. Բօտէն. — տէյու ճէ-
վապ վէրտի:

7

ՇԻԻՊՀԵԼԵՐ

Մատմուղէլ տը Գարտօվիլ՝ Մայեհնին Բօտէն ա-
լէյհնտէ տէրմիյան իթտիյի սէօզիւ իշիտիճէ, եէնի պիր
թէաճճիւպէ կէնճ գըզըն եիւզիւնէ պադար: Պու վու-
գուլթըն հիքեայէսինէ պաշլամազտան էվիլէլ չուրասընը
արզ իտէրիմ քի, Մայեհն էվիլէլի ֆազըրանէ վէ էսկի
լիպուսլարընը թէրք իլէ զայէթ սատէ վէ ֆագաթ զայէթ

զարեֆ սիյահ ըուպալար կիյինմիշ իտի : Պու սիյահ բէնկ՝ մէզպուրէնին, հէր ախրիւ ահվալը տիւնեէվիյէտէն էլ չէքմիշ օլտըղընը , գալպի պիր մաթէմի տաիմի իշինտէ պուլընտըղընը վէ հէր նէվ՝ պէտպախթըղլար հազգըն-տաքի հըսը ֆէտաքեարանէսի սաիգասըյլս, նէ՝ կիպի շիտտէթլի վազիֆէլէր իյֆասընա գարար վէրմիշ իտուլինի պիր տէրէճէյէ գատար իֆհամ իթմէքտէ իտի :

Մայիէօ պու սիյահ ըուպա իլէ պէրապէր կէնիշ , պէյազ վէ տէօնիւք պիր եագա կիյինմիշ, վէ պաշընա տա պէյազ պիւրիւնճիւքտէն մումուլ վէ քիւլ բէնկինտէ չէ-րիտլէրի հավի քիւշիւք պիր թաքէ գօյմըշ ըսը քի , պու թագէ կիւզէլ սիյահ սաշլարընըն իքի չիֆթ էօրկիւսիւ-նիւ մէյտանա չըգարտըղը կիպի , լաթիֆ վէ մաի կէօզլէ-րի հավի օլսն մահղունանէ չէհրէսինի տէ չէրչիվէ միսալի իհաթա իթմէքտէ իտի : Սօղուգտան հըֆղ օլունմազ իւզ-րէ էլտիվէնլէրլէ մէսթուր պուլընտն ուզուն վէ հազիք էլ-լէրի էվլէլքի կիպի մօս մօր օլմայըպ , ասէթա չէֆֆաֆ պիր պէյազլըղը հաիզ իտի :

Մայիէօնիւն սօլղուն չէհրէօի գալպինտէ պիր ըզտը-րապը չէտիտ պուլընտըղընը իյմա իթմէքտէ իտի : Մատ-մուազէլ տը Գարտօվիլ իֆրաթ մէրթէպէ թէաճճիւպտէ գալարագ :

— Նէ՞ սէօյէյօրսընդգ, գըզըմ. — տէտի :

Մայիէօ. — Նէ՞ սէօյլէյէճէյիմ, Մ. Բօտէն սիպի ալ-տաթըյօր տէյօրլմ :

Ատրիէն. — Մ. Բօտէն պէնի ալտաթըյօր մը . . . պու օլամազ չէյտիլ . . . :

Մայիէօ. — Ահ, մատմուազէլ . . . շահատէթի գալ-պիմ, հըսսիյաթըմ պէնի ալտաթմամըչլար :

Ատրիէն. — Հըսսիյաթընը՞ղ մը :

Մայիէօ. — Էվլէթ, Մ. Բօտէնի իլք տէֆա կէօրիւր կէօրմէղ , պիր տէհչէթի ալիմէյէ կիրիֆթար օլտուգ :

Երևի յիմ զալրմանէ պիր սուրէթ տէ չարբմաղա պաշլատը . հէմ տէ սիլին իչուն պիր գօրգու հըսս իթտիմ, մատմուա. զէլ :

Ատրիէն . - Պէնիմ իչուն մը . . . քէնտինիզ իչուն գօրգմատընըլ տա պէնիմ իչուն նէյէ գօրգտընըլ, պիշտ. իէ՛ տոթում :

Մայեէօ . - Պիլէմէմ, մատմուազէլ, լաքին պու հէ. յէճան վէ տէհչէթիմ օ գատար քէսպի շիտտէթ իթտի. քի, հէմիւրէմ հագգընտա ըզհար իթտիյի լութֆու ինսա. նիլէթլէ պէրապէր պիր տիրլիւ մահվ օլմատը, մէրգու. մըն չէհէսի տաիմա տէհչէթիմի արթըրմագտա ըտը :

Ատրիէն . - Թօհաֆ չէյ . . . թէվէճճիւհ վէ ատէմի թէվէճճիւհիւն պտէթա մուգավէմէթի զայրը գապիլ օ. լան թէհսիրաթընը պէն հէր քէստէն զիյատէ հըսս իտէ. պիլիր իքէն, պու իչտէ . . . (Պիր տագըգաճըգ սիւրիւթ վէ միւլահագատան սօնրա .) Հէր նէ հալ իտէ, նիհայէթ նաօըլ օլտու տա շիւպհէլէրինիզ հագըգաթ ըէնկինի ալտը :

Մայեէօ - Տիւնքի կիւն, մ. Բօտէնին ֆուգարաբէր. վէր պիր զաթ իւարաֆընտան վէտիյի իյանէյի հէմիւրէմ Սէֆիզէ թէսլիմ իթմէք իւզրէ Գլըվիս սօգաղընտաքի իտ. նէյէ կիթտիմ. լաքին հէմիւրէմի նէզտինտէ գապուլ իթմիլ օլան գըզըն օտասընտա պուլամատըղըմտան, պու սապահ եինէ կիտիպ քէնտիւնի կէօրէճէյիմի հէմիւրէմէ խապըր վէրմէսինի խանէնին գաբուճըսընտան ըէճա իյլէտիմ . . . Պուպապահ թէքլաթ գալգաթմ կիթտիմ. լաքին, միւ. սաատէ իտինիզ տէ պազը իգթիզալը իյզահաթա կիրիլէ. յիմ :

Ատրիէն . - Սէօյէյինիզ, գըզըմ, սէօյէյինիզ :

Մայեէօ . - (Կէօզլէրինի էյէրէք վէ հիճապընտան դըզարարագ, էնտիլէլի պիր թավը իլէ .) Հէմիւրէմի իտ. նէսինէ գապուլ իտէն գըզըն բէք տէ օ գատար մունթան :

զամ պիր հալի եօգ տըր : Պու գըզըն քէնտիսիլէ պէրա-
պէր պիր չօգ տէֆալար էյլէնճէլէրտէ պուլընմըչ օլտըղը
Մ. Տիւմուլէն նամընտա պիր քիմէ՝ Մ. Բօտէնին ասըլ
իսմինի քէնտիսինէ սէօյլէմիչ. զիրա Մ. Բօտէն պու խանէտէ
իքի օտա թուլմիչ օլուպ, քէնտիսինէ տէ Մ. Շարլըմաներ
իսմինի վէրտիրմէքտէ իմիչ :

Ատրիէն . - Օրասը մալիւմ. կէչէն փիւն Մ. Պալէնիէ .
նին խասթէխանէսինտէ պուլըն պանա քէնտիսի տէ սէօյլէ-
տի. էվլէլիսի կիւն տախի պու մէսէլէյէ ճագլը քէլամ ի-
տէրէք, նէ՝ սէպէպէ մէպնի օ թէնհա մահալլէտէ քիւչիւք
պիր իգամէթ կեահ խթիճար իթմիչ օլտըղընը իյզահ իյլէ-
տի, վէ պէն տէ քէնտիսինէ հագգ վէրտիմ :

Մայեէօ . - Հայտի էօյլէ օլտուն, լաքին տիւնքի կիւն
Մ. աբբայ տ'էկրիննի օ խանէյէ կիտիպ Մ. Բօտէն իլէ
կէօրիւշմիւչ :

Ատրիէն . - (Միւթէաճճիպանէ .) Աբբայ տ'էկրիննի
մի :

Մայեէօ . - Էվլէթ, մատմուաղէլ, իքի սաաթ գա-
տար օրատա Մ. Բօտէնլէ գաբանըպ դօնուշմուչ :

Ատրիէն . - Պու օլամազ շէյ տիւր, գըզըմ, պէսպէլլի
սիզի պտաթմըչլար :

Մայեէօ . - Ալտըղըմ մալիւմաթ շու տըր, մատմուա-
ղէլ. աբբայ տ'էկրիննի տիւն սապահ Մ. Բօտէնի կէօրմէք
իւղրէ մէզքիւր խանէյէ կիթմիչ. լաքին մերգուճը օտա-
սընտա պուլամայընճա, գաբուճը գատընա պիր քեա-
ղըտ պըրագմըչ. պու քեաղըտ իւղէրինտէ քէնտի իսմի ի-
լէ պլիլիքտէ « իքի սաաթտան թէքրար կէլէճէյիմ » ի-
պարէսի եաղըլմըչ ըմըչ : - Պիր սիւ էվլէլ պահսընը կէչ-
տիլիմ կէնճ գըզ պու քեաղըտը կէօրմիւչ, վէ Մ. Բօտէնէ
այիտ օլան հէր շէյ կիզլի վէ զարիպ կէօրիւնտիւլիւնտէն,
գըզըն մէրագըլ թահրիք օլընմըչ վէ աբբայ տ'էկրիննիին
մուվասէլէթինի կէօրմէք իւղրէ գաբուճը գատընըն օտա-

սընտա պէքէմիշ. ֆիւ հագըգա իքի սաաթ սօնրա արբայ տ'էկրինքի կէլմիշ վէ Մ. Բօտէնի օտասընտա պուլմուշ:

Ատրիէն. - (Թիթրէյէրէք.) Խա'յր . . . Խա'յր . . . պուլ օլամազ շէյ տիր . . . եանլըշ օլմալը . . . :

Մայեէօ. - Ջանն իթմէմ, մասմուազէլ. չունքի պու իֆատէնին նէ՝ տէրէճէ աղըր օլաղըրնը պիւտիյիմ իչուն, արբայ տ'էկրինքիին էչքեալընը միւմքինի մէրթէպէ թա. ըիֆ իթմէսինի քէնտիսինտէն ըէճա իլլէտիմ:

Ատրիէն. - Բէք էյի, թարիֆ իթտի մի:

Մայեէօ. - Էվլէ'թ, թարիֆ իթտի. « Արբայ տ'էկրինքի թախսինէն գըրդ եաչընտա, ուզուն պօյլու վէ նա. զիք պիր ատէմ տիր. սատէ վէ ֆագաթ իհիմամը պիր սուրէթտէ կիյինմիշ տիր. կէօլլէրի էլա, իրի վէ քէսկին, գաչլարը գալըն, սաչլարը քէսթանէ ըէնկինտէն չէհրէսի թէմամըլլա թրաշ իտիլմիշ վէ աթվար ու հարէ. քեաթը մաղրուրանէ տիր » տէտի:

Ատրիէն. - (Իշիթտիյի շէյլէրէ ինանամայարագ.) Բէք տօղրու . . . պու էչքեալ բէք տօղրու տըր:

Մայեէօ. - Լաքին պէն պունընլա տա իքթիֆա իթ. մէյէրէք, միւմքինի մէրթէպէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իւզրէ, Մ. Բօտէն իլէ արբայ տ'էկրինքի խանէտէն տըշարը չըգտըգլարընտա եէքտիկէրինէ գարչը հիտտէթ. լէնմիշ կիպի կէօրիւնիւպ կէօրիւնմէտիքլէրինի գաբուճը գաաընտան սիւալ իյլէտիմ. լաքին մէրգումէ պէօյլէ պիր շէյ կէօրմիշ օլմատըղընը ճէվապէն սէօյլէտի. եալընըղ արբայ՝ խանէնին գաբուսընտա Մ. Բօտէնտէն այրըլաճաղը սըրատա մէրգումա խիթապէն « Եարըն . . . սիզէ մէք. թուպ էազարըմ. . . իշ գարարլաշտը . . . » տէմիշ:

Ատրիէն. - (Թէաճճիւպլէ իքի էլինի պիրտէն ալընա կէօթիւրէրէք.) Եա՛ Բապպի, բույա՛ մը կէօրիւյօրըմ, նէ՝ օլույօրըմ. սէօլլէրինիզին տօղրուլըղը հագգընտա էտնա պիր ջիւպհէյէ զահիպ օլմագ իպթմէմ, պիշարէ տօսթըմ:

լաքին հէմշիրէնիղէ իյանէ կէօթիւրմէք իւզրէ սիզի օ խա-
նէյէ պիզզաթ Մ. Բօտէն կէօնտէրմիշ օլտըզընտան ,
նա՛սըլ օլուր տա իշի էթրաֆլըճա տիւշինմէզ , վէ աբբայ
տէկրինեի իլէ վազը օլաճագ կիլլի միւլագաթլարը թա-
րաֆընըզտան կէօրիւմէք թէհլիքէսինի հազըրլար պիր
խայըն իշուն պու խուսուս ագըլսըզլըզ , չօլբալըզ տէյի՛լ
մի տիր :

Մայեօ . — Հագգընըզ վար , մատմուաղէլ , պունը
պէն տէ տիւշինտիւմ . լաքին պու իքի շախսըն թէսատիւֆ
վէ միւլագաթը սիզին իշուն պանա օ տէրէճէ թէհլիքէլի
կէօրիւնտիւ քի , ազիմ պիր տէհշէթէ տիւշար օլարագ
տէրհալ աւլտէթ իյլէտիմ :

Խուլուս վէ իսթիգամէթլէ մութթասըֆ օլան թա-
պիաթլար պու կիպի խայընըզլարա բէք միւշքիլ ինա-
նըրլար . հաթթա պու խայընըզլար նէ՛ գատար ալշագճա
պիր չէյ օլտա , քէնտիլէրինէ տէ օ՛ գատար շիւպհէլի
կէօրիւնիւր . իշթէ Ատրիէնին թապիաթը տախի պու գա-
պիտէն օլուպ , խասայիսի ֆիքրիյէսինտէն պիրի տէ տօղ-
րուլըզ իտի . պինաէն ալէյհ , Մայեօնիւն հիքետյէի վա-
զըսընտան հէր նէ գատար բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլ-
տու իսի տէ , պիրտէն պիրէ թէպտիլի էֆքիար իթմէք տէ
իսթէմէտիյինտէն տէտի քի .

— Տուր պագալըմ , տօսթըմ , պիհուտէ նէրէ գօրգ-
մագ ճաիղ տէյիլ տիր . հէրիֆին քէօթիւլիւյիւնէ ինան .
մագ իշուն բէք տէ օ գատար աճէլէ իթմէյէլիմ . . . հէր
իքիմիզտէ ագլը սէլիմ տէլալէթ իյլէ ֆիքրիմիզի թէնվիրէ
չալըջալըմ . . . վուգուաթ վէ ահվալի խաթըրա կէթիրէ-
լիմ : Մ. Բօտէն տօգթէօր Պալէնիէնին թիմարխանէսին .
տէն պէնի գուլթարտը . պէնիմ էօնիւմտէ աբբայ տէկ-
րինեիլի իթհամ իյլէտի . մարէչալ Սիմոնըն գըզլարընը
ալմագ իւլլի մանասթըրըն պաշ ըահիպէսինէ պիր թա-
զըմ թէհատաթ իճրասըղա գըզլարը ալըպ կէթիրտի .

բրէնս ճալմանըն մահալը իգամէթինի պուլմաղա մուլաֆի. ֆազ օլուպ, մէրգում հագգընտաքի արդուլարմը քէմա. լը սատաղաթլա իճրա իլէտի. տահա տիւնքի կիւն պանա պիր թագըմ ֆաիտէլի նասիհաթլար վէրաի. . . Պու սէօյլէտիքլէրիմ տօղրու տէյիլ մի տիր :

Մայնէօ. - Էվլէթ, մատմուլազէլ, տօղրու տըր :

Ատրիէն. - Շիմտի տէ իշին ֆէնա ճիհէթինի տիւշիւ. նէլիմ. ֆարզ իտէլիմ.քի Մ. Բօտէն պիզտէն պօլ պօլ միւքեաֆաթ ալմազ իւմիտիլէ կիզլի պիր ֆիքրտէ պու. լունսուն. լաքին շիմտիլէ գատար մէնֆաթլը շախսիլէյէ հիշ էհէմիլիլէթ վէրմէտիլինի իսպաթ իթմէտի մի :

Մայնէօ. - (Ատրիէն կիպի վուգուա կէլէն ահվալին հագըգաթընը թաստիգէ Վէճպուր օլարազ.) Էվլէթ, մատմուլազէլ, օ տա տօղրու տըր :

Ատրիէն. - Շիմտի տէ պիր խըյանէթին միւհէթմէլ օ. լըպ օլմատըղընը թահգիգ իտէլիմ. ֆարզ իտէլիմ.քի Մ. Բօտէն պանա խըյանէթ իթմէք իշուն աբբայ տ'էկրինէի իշէ իթթիֆազ իթմիշ օլսուն. լաքին պանա նէ'րէտէ, նա. սըլ վէ հանկը շէյ հագգընտա խըյանէթ իտէճէք : Պէ. նիմ անլէրտէն գօրգաճազ նէ'մ վար : Պիլաքս աբբայ տ'էկրինէի իլէ մատամ տը Սէն-Տիգիէ տէյիլ մի տիրլէր.քի, պանա եաբտըղլարը քէօթիլիւքլէրտէն տօլայը հու. զուրը ատալէթտէ հիսապ վէրէճէքլէր :

Մայնէօ, - Լաքին, օ հալտէ, եէքտիկէրինէ նաղարը նէֆրէթլէ պագմազ վէ պիրի պիրինտէն ուղազ տուր. մազ իշուն պիւ տիւրլիւ սէպէպլէրի պուլլնան պու իքի շախսըն պէօյլէ կիզլիճէ պուլուշուպ գօնըշմալարընա նէ մանա վէրմէլի. . . Պու իշ թահթընտա խայլընանէ պիր էֆքեար մէսթուր տէյիլ մի տիր : Պունտան պաշգա, պու զաննա զահիպ օլան եալընըզ պէն տէյիլիմ, մատմուլազէլ :

Ատրիէն. - Պաշգա քիմ վար :

Մայեհօ . - Պու սապան պուրայա ավտէթիմտէ , օ
գատար ալթ իւսթ օլմուշ ըտըմ քի , մատմուլաղէլ ֆլօրին
պու ալթ իւսթ իւլիւմին սէպէպինի սօրտու . մէրգումէ-
նին սիզէ նէ' տէրէճէ սատըգ վէ ֆէտաքեար օլտըղընը
պիլիլիմ , մատմուլաղէլ :

Ատրիէն . - Պանա օ գըզտան զիյատէ ֆէտաքեարըգ
կէօթէրմէք հէման միւմքինսիզ կիպի տիք : Մ . Պալէնիէ-
նին թիմարխանէսինտէ մահպուս պուլընտըղըմ զէման պա-
նա իթմիշ օլտըղը խըտմէթի տահա պու կիւնլէրտէ սիզ
պանա խապէր վէրտինիզ :

Մայեհօ . - Իշթէ , մատմուլաղէլ , պու սապան պու-
րայա ավտէթիմտէ իշի միւմքինի մէրթէպէ չաբուգ սիզէ
խապէր վէրմէք իսթէյէրէք , վուգուի հալի քեամիլէն
մատմուլաղէլ ֆլօրինէ նաղգ իթտիմ : Մ . Բօտէն իլէ Մ .
տիկրիննիննէն եէքաիկէրէ եագլաշմասընտան 9 տա պէ-
նիմ կիպի վէ պէլքի տէ պէնտէն զիյատէ գօրգտու , վէ
պիր տագըգաճըգ միւլահազատան սօնրա տէտիքի . « Պա-
նա գալըրսա , պուլըն իշուլն մատմուլաղէլի ուլանտըրմա-
ղա հաճէթ եօգ . պու խապէրի հա' իքի իւշ սաաթ էվվէլչ
հա' իքի իւշ սաաթ սօնրա տըմը , պուլնտա հիշ պիր մահ-
զուր օլամաղ . պու միւտտէթ զարֆընտա պէլքի պէն տէ
պիր շէյ տուլմաղա մուվաֆֆադ օլտըրմ : Ֆիրքիմէ պիր
շէյ կէլիյօր քի զանըմ բէք էյի օլաճաղ տըր : Մատմուլա-
ղէլ պէնի սօրաճադ օլուրսա , քէրտիսինտէն աֆվ տիլէ-
յինիզ . պէն չար չաբուգ կիտիպ կէլիլիմ . . . : » Պատէ-
հու մատմուլաղէլ ֆլօրին պիր արապայա բաքիպէն չըգըպ
կիթտի :

Ատրիէն . - (Միւլահազաթը վագըրասը քէնտիսինի
խայըտան խայը թէէմին վէ թաթմին իթտիյինտէն , կիւ-
լիմնէյէրէք .) ֆլօրին միւքէմմէլ պիր գըղ տըր . լաքին
պու մատտէտէ անըն զայրէթի ֆէտաքեարանէսի վէ գալ-
պը սատըգը սիզին կիպի անը տա խաթայա տիւշիւրմիւշ

օլմալը , սէվկիլի տօսթըմ . պագընըզ , պիզի անինտէ թէէմին իտէճէք պիր շէյի շիմոյէ գատար տիւշիւնէմէ տիք . . . իքիմիզ տէ շաշղընըզ իթմիշ օլտըղըմըզ պիլի միսինիզ :

Մայեէօ . - Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մատմուալէլ :

Ատրիէն . - Աբբայ ա՛նկրինքի շիմոյի Մ . Բօտէնտէն բէք գօրգար , տէյիլ մի . մէրգումտան ափվըզ տիլէմէք իւզրէ գալըզ թա իգամէթկեհհընա գատար կիթմիշ օլմասը միւհթէմէլ օլմազ մը : Պուգուի հալի պու սու . րէթլէ թապիր իթմէք՝ եալընըզ մուճիպի մէմնունիյէթ տէյիլ , հաթթա է՛ն զիյատէ մուվաֆըզը ազլ ու հիքմէթ տիր . սիզ տէ պէնիմ կիպի զանն իթմէ՞զ միսինիզ :

Մայեէօ . - (Պիր տագըզաճըզ միւլահազատան սօն . րա .) Իհթիմալ քի էօյլէ օլուոն , մատմուազէլ . էվվէ՛թ , պու տա իհթիմալտէն օլապիլիր . (Պատէհու եէնի պիր սիւ . քիւթտէն սօնրա , կիւյա հէր տիւրիւ միւլահազաթըն ֆէվգինտէ պիր գանաաթը վիճտանա մաղլուպ օլարագ .) Լաքին , խա՛յր , խա՛յր . սիօղիւմէ իթիմատ իտինիզ , մատմուազէլ . . . սիզի ալտաթըյօրլար , սիզէ խըյանէթ իտիյօրլար , պէօյլէ օլտըղընը հըսսը տէրունիմ պանա խա . պէր վէրիյօր . . . վագըա ահվալը զահիրէնին քեաֆֆէսի տէ իտտիամըն աքսինի իսպլոթ իթմէքտէ նիր , լաքին սէօղիւմէ իթիմատ իտինիզ քի հիսսիյաթը գալպիմ բէք շիտտէթլի օլտըղընտան , տօղլու շըր , եալան օլմազ . . . Պունտան պաշգու , սիզ գալպիմին է՛ն կիզլի տույղուլա . րընը միւքէմէլէն քէշֆ իթտիյինիզ հալտէ , պէն տէ սիզի թէհտիտ իտէն թէհիքէլէրի ազաճըզ քէշֆ իթմէյիմ մի :

Ատրիէն . - (Պիլա իթիյար հէյէճանա կէլէրէք վէ Մայեէօնին գանաաթ քեարանէ վէ տէհէթամիզ սէտու . սընտան միւթէէսսիր օլարագ .) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , պի . չարէ տօսթըմ , պէն նէ՞ քէշֆ իթմիշիմ :

Մայեէօ , - Նէ՞ մի քէշֆ իթմիշսինիզ . . . էյվա՛հ ,

պախթ ու թալի'ին սէփիւանէ պիր էօմրէ մահքիւմ իթ-
միշ օլտըղը պէտպախթ պիր մախուզըն չարուգ միւթէէս-
սիր օլմագ կիպի հըսսիյաթը գալպինի քէշֆ իթմէտինիզ
մի. լաքին շուրասընը պիւմէլիսինիզ քի, պէնիմ շիմտիյէ
գատար սիւքիւթէ գաթլանըշըմ՝ սիզէ պօրճու օլտըղըմ
վաղիֆէլէրի պիւմէտիյիմտէն նէշէթ իթմէմիշ տիր: Հագ-
գըմտա ըզհար իթտիյինիզ լուծֆ ու սէմահէթի եիւզիւ-
միւ գըզարթմագսըզըն պանա գապուլ իթսփրմէնին չա-
րէի եէկեանէսի՝ պիր չօգ միւտտէթ պէնիմ տախի հիս-
սէտար օլտըղըմ պէտպախթլըզլաիւ ֆաիտէլի վէ եար-
տըմճը օլմամա միւսաիտ մէմուրիյէթչէր թախսիս իթմէք
գլտըղընը սիզէ քիմ սէօյլէտի: Հագգըմտա սայ ու ամէ-
լի, սապրքեարլըզը վէ աօյրուլըղը շէրէֆլէնտիրմէք ֆիք-
րիյէ, պինիմ կիպի ֆագըր վէ սէֆիւ պիր իշճիյի տօսթը-
նըղ մագամրնտա սուֆրանըզա գապուլ իթմէք իսթէտի-
յինիզ վէ պէն պու թէքլիֆինիզէ գարշը շիւքրանիյէթ վէ
թէէսսիւֆ եաշլարըշլա մուգապէլէ կէօսթէրտիյիմ զէման,
թէքլիֆինիզի գապուլ իթմէմէմին սէպէպի սախթէ պիր
մահճուպիյէթտէն տէյիլ, ճալիպի իսթիհզա օլան սա-
գաթլըղըմը պիւտիյիմտէն նէշէթ իթմէքտէ օլտըղընը սի-
զէ քիմ սէօյլէտի: պուշլար օլմամըշ օլտա, թէքլիֆի վաճ
գըընըզը պիւթիւն հէմշիրէյէրիմ նամընա մա էլ իֆթիւ-
խար գապուլ իտէճէք օլտըղըմը սիզէ քիմ սէօյլէտի քի,
սիզ տէ պանա, « Բէտտինիզին սէպէպինի անլայօրըմ,
տօսթըմ: պու հարէքէթինիզ սախթէ պիր մահճուպիյէթ
տէն տէյիլ, սէվիպ հիւրմէթ իթտիյիմ պիր հըսսը նա-
մուսքեարանէտէն նէշէթ իտիյօր » տէտինիզ, (Կիթտիքչ
ճէ հէյէճանը արթարագ.) Շաշաաի իհթիշամը կէօզլէրի-
մի գամաշտըրան պու միւքէլլէֆ գօնագ տէրունինտէ եա-
լընըզճա պիր տաիրէյէ մպլիքիյէթլէ բէք զիյատէ մէ-
սուտ վէ մէսրուր օլաճաղըմը սիզէ քիմ սէօյլէտի: էվ-
լէթ, պուրատա պուլընան օտալարըն է'ն միւհթէշէմինի

խնթիւնայ իթմէնիդ իշոն, պունը սիզէ քի՞մ անլաթտը Սիզի իհաթաւ իտէն վէ սիդի սէվտիքէրի իշուն նազաթը թէվէճճիւհիմի ճէլպ իթմիշ պունընան օ տիլպէր մատմուա ղէլէրին զարաֆէթինէ հասէտ իթմէմէքէ պէրապեր, քէնտիմի պիլա իթթիյար անլէրէ մուգայէսէ իտէրէքէն, լէրինտէ տաիմա մաճճուպ վէ մուգտարըպ օլաճաղըմը սիզէ քի՞մ սէօյլէտի, էվվէթ, պէնի եանընըա չաղըրտը ղընըզ ղէման անլէրի տըշարը չըգարմաղա արգգաթ իթմէնիզ իշուն պունը սիզէ քի՞մ սէօյլէտի . . . Խիւլասա, պէնիմ կիպի միւսթէոնա պիր վաղիյէթտէ պունընան պիր գրզըն հէր տիւրլիւ կիզլի վէ քէտէրպախչ հըսսիյաթընք սիզէ քի՞մ թարիֆ իթտի, էվվէթ, պունըլարը սիզէ քի՞մ թարիֆ իթտի, չիւպհէօիզ ճէնապը Հագգ իհհամ իթմիշ տիր, օ ճէնապը Հագգ քի, աղամէթի պինիհայէսի իլէ քիւպինաթ վէ մէվճուտաթը եարաթմազ իշուն հէր չէյի թէրթիպ իթտիքտէն սօնրա, օթլար արապընտա մէսթուր օլան քիւչիւք վէ պիչարէ պիր պէօճէյի տալսի հիչ պիր վաղթ ունութմազ . . . Ծիմտի տէ, պուգատար միւքէմ մէլէն թէտգիզ իթմիշ օլտըղընըզ պիր գալպին չիւքրա նիյիէթի, սիզէ մուզիրը օլան ահվալի քէչֆ իտէճէք տէրէ ճէտէ Եիւքսէլմէսինի իսթէմէյօրսընըզ, էօյլէ՞ մի, խա՛յր մատմուաղէլ, խա՛յր պաղըլարը մուհաֆազաի նէֆսէ տ, յիտ խուսուտաթը քէչֆ իթմէք հըսսընա մալիք օլտըղըլարը կիպի, պաղըլարը տալսի տահա ղիյատէ պալսթիյար օլտըղըլարընտան, գէվկիլիլէրինին մուհաֆազաթընա այիտ չէլլէրի քէչֆ իթմէք խասսաթընա մալիք տիրլէր . . . Իլթէ ճէնապը Հագգ պանա տա պէօյլէ պիր հըտը թաղիի իհսամ իլլէտի . . . Ա՛հ, մատմուաղէլ սիզէ խըյանէթ իտիյօրլար տէյօրլամ, էվվէթ, սիզէ խըյանէթ իտիյօրլար

Մայիէօ՝ կէօզլէրի բարլամապտա օլտըղը վէ եանազլարը հէյէճսն հասէպիլլէ խաֆիֆճէ դըղարմիշ պունընաթըը հալտէ՝ նու սօն սէօզլէրի օ՝ գտաար չիտտէթլէ ի-

րառ իյլէմիշ, վէ օ՛ տէրէճէ գանաթ քերարանէ պիր թավր
կէօթէրմիշ իտի քի, մատմուլազէլ տը Դարաօվիին էֆ-
քեարը մէրգուլէնին հարարէթլի սէծղէրինտէն զաթէն
միւթէզէլզիլ օլմուշ օլտըղընտան, անըն գորգու վէ շիւպ-
հէլէրինէ էհէմմիլէթ վէրմէյէ պաշլատը: Պունտան պաշ-
գա, Ատրիէն՝ պու պիշարէ գըզըն զէքեալէթի ֆէվգ
էլ առէ վէ էֆքեարը ալիյէսինի հէր նէ գատար թագ-
տիր իտէպիլմիշ իտի իսէ տէ, պու գատար միւլէսսիր պիր
պէլաղէթ վէ էն նէճիպ հիսսիյաթը գալպտէն նէշէթ ի-
տէն պիր ֆէսահէթլէ պէյանը էֆքեար իթտիյինի ասլա
կէօրմէմիշ իտի: Պու խուսուս Ատրիէնին թէէսիրաթը գալ-
պինի պիր գաթ տահա թէզերիտ իյլէտի: Լարին Մայեէօյէ
ճէվապ վէրմէյէ հազըրլանմըշ իքէն, սալօնըն գաբուսը
պիրտէն պիրէ վուրուլտը վէ Ֆլօրին ալէլ աճէլէ իշէրի
կիրտի:

Մատմուլազէլ տը Դարաօվիլ մէրգուլէնին հէյէճանլը
չէհրէսինի կէօրիւնճէ:

— Նէ՛ խապէր, Ֆլօրին... նէրէտէն կէլիյօրսըն,
գըզըմ... — տէյու սօրտու:

Ֆլօրին. — Սէն-Տիդիէ գօնաղընտան կէլիյօրմ, մատ-
մուլազէլ:

Ատրիէն. — (Միւթէաճճիպանէ.) Օրայա նէ՞ եար.
մաղա կիթմիշ իտին:

Ֆլօրին. — (Մայեէօյիւ կէօթէրէրէք.) Պու սապահ
մատմուլազէլ շիւպհէ վէ գօրգուլարընը պանա նագլ իյ-
լէտի... պէն տէ քէնտիսի կիպի շիւպհէ վէ էնտիշէյէ
տիւշար օլտըմ: Մ. արբայ տէկրինեինին Մ. Բօտէնէ զի-
յարէթէ կիթմէսի զաթէն պանա բէք վէսիւմ կէօրիւնիւ-
յօրտու. էկէր Մ. Բօտէն պու պիր գաշ կիւն զարֆընտա
Սէն-Տիդիէ գօնաղընա տա կիթմիշ իսէ, սիդի ալտաթմագ-
տա օլտըղը հագգընտա արթըգ շիւպհէ իթմէք ճայիզ օլ-
մատըղը տիւշիւնտիւմ...:

Ատրիէն . - (Կիթտիքճէ Էնտիշէսի արթարագ .) Բէք էյի , սօնրա . . . :

Ֆլօրին . - Քէօքտէքի էշեանըն նագլընա նազարէթ իթմէք վազիֆէսինի պանա թէվտի իթմիշ օլտըզընըզ ճի հէթլէ , օրատա հէնուզ պազը էշեա գալմըշ ըտը . քէօքիւ աշտրմագ իչուն իսէ մատամ Կրիվուայա միւրաճա . աթ իթմէք լազըմ կէլտիյինտէն , պու վէսիլէ իլէ Սէն-Տիզիէ գօնաղընա կիտէպիլիւր իտիմ :

Ատրիէն . - Սօնրա . . . Ֆլօրին . . . սօնրա :

Ֆլօրին . - Մ. Բօտէն հագգընտա մատամ Կրիվուա . տան պազը մալիւմաթ ալմագ իւզրէ օլանճա զայրէթիմի սարֆ իյլէտիմ . լաքին պու պապտէքի ճահտըմ պօշա կիթտի . մէրգուլմէյի սէօյլէթմէք միւմքին օլամատը :

Մայեէօ . - Պէսպէլի սիզտէն չիւպհէ իտիյօր , մատ . մուազէլ :

Ֆլօրին . - Պիր գաշ կիւնտէն պէրու Մ. Բօտէնին գօ . նազա կէլիպ կէլմէտիյինի քէնտիսինէ սիւլալ իյլէտիմ . գա . չամագ եօլու ճէվապար վէրտի : Նիհայէթ , մատամ Կրիվուատան մալիւմաթ ալմագտան իւմիտիմի քէսէրէք , եանընտան այրըլտըմ վէ վագը օլան զիյարէթիմ չիւպ . հէյի տալէթ իթմէսին իչուն քէօքէ տօղրու միւթէվէճ . ճիհ օլտում . լաքին աղաճըզըլ պիր եօլտան տէօնէճէյիմ սըրատա , նէ կէօրէյիմ պէյէնիրսինիզ . . . պէնտէն պիր գաշ տտըմ ուզագտա Մ. Բօտէնի կէօրտիւմ քի պաղչէ . նին քիւչիւք գաբուսունա տօղրու իլէրիլէմէքտէ իտի . . . պէսպէլի հիշ քիմնէնին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթ . մէքսիզին օրատան չըզըպ կիտէպիլիւր տէյու զանն իտի . յօրտու :

Մայեէօ . - (Նիյաղքեարանէ պիր չէհրէ իլէ էլլէրինի եէքտիկէրէ գալուշտըրարագ .) Իշիտլիյօրմըսընըզ , մատ . մուազէլ . . . արթըգ չիւպհէյէ մահալ գալմատը . . . պու պէտահէթէ գարշը սէօղիւմէ իմանմանը լազըմտը :

Ատրիէն . - (Տաիմա հալիմանէ օլան պագըշընտա պիրտէն պիրէ պիր աթէշի հիտտէթ բարլայարագ .) Մ . Բօտէն . . . բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին խանէսինտէ պուլընսըն . . . (Խաֆիֆճէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Տէվամ է'թ , Ֆլօրին :

Ֆլօրին . - Մ . Բօտէնի կէօրիւր կէօրմէզ , տուրտըմ վէ տէրագապ կէրի կէրի կիտէրէք քէնտիսինէ կէօրիւնմէք-սիզին քէօշքէ վասըլ օլտում , վէ չար չաբուգ սօգադ թարաֆընտաքի քիւչիւք հավլիյէ կիրտիմ . պուրանըն բէնճէ-րէյէրի պաղչէնին գաբուսընա նազըր օլտըզլարընտան , պիրիսինի աշտըմ . լաքին բանճուրլարըր գաբալը պըրագ-տըմ . գաբուսըն էօնիւնտէ պիր արապա տուրմըշ օլուպ , պէսպէլլի Մ Բօտէնին վիւրուտինէ պէքլէմէքտէ իտի . պիր իքի տագըզա սօնրա Մ . Բօտէն մէզքիւր արապայա պինիպ , արապաճըյատա « Պլանշ սօգալը , 39 նիւմէրօլու խանէ » տէյու էմը իյլէտի :

Ատրիէն . - Տէմէք քի բրէնս ճալմանըն իգամէթ կեա-հընա կիտիյօր :

Ֆլօրին . - Էվլէ'թ , մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - (Տիւշիւնէրէք .) Ֆիւհագըզա Մ . Բօտէն պու կիւն բրէնս ճալմայը կէթրմէյէ կիտէճէք իտի :

Ֆլօրին . - Էկէր Մ . Բօտէն սիզէ խըյանէթ իտիյօրսա բրէնս ճալմայա տախի խըյանէթ իտէճէյի շիւպհէսիզ տիր . հաթթա ըրէնս սիզտէն տահա զիյատէ գօլայլըզլա անըն բէնչէի խըյանէթինէ գուրպան կիտէպիլիր :

Ատրիէն . - (Այաղա գալգարագ վէ չէհրէսի քէտէ-րամիզ պիր հիտտէթլէ պուրուշարագ .) Ալշագլըգ . . . ալշագլըգ . . . պէօլէ պիր խըյանէթ թէնավլուր օլու-նուր շէյ տէյիլ տիր . . . ա'հ , արթըզ հիշ քիմսէյէ էմ-նիյէթ իթմէմէլի , հիշ քիմսէնին սէօզիւնէ ինանմամայը \ հաթթա ինսան քէնտիսինտէն պիլէ շիւպհէ իթմէյէ պաշ-լայօր . . . :

Մայեէօ . - (Թիթրէյէրէք .) Օհ , մատմուռաղէլ . . .
պու բէք տէհէթլի շէյ տիր , տէյիլ մի :

Ատրիէն . - Լաքին օ հալտէ պէնի վէ պանա թէալ
լիւգի պուլունանլարը նէյէ՞ գուրթարտը , արբայ տ'իկ-
րինեյի նէյէ՞ իթհամ էյլէտի . ֆիլհագըգա պու քէյֆի-
յէթ ագլ էրմէյէճէք պիր մուամմա . . . պիր կիրտապ
տըր . . . : Օհ , շիւպհէ նէ՞ տէհէթլի շէյ իմիշ :

Ֆլօրին . - (Ատրիէնէ մուշֆիգանէ վէ սատրգանէ
պիր նազար աթֆ իտէրէք .) Պուրայա ավտէթիմտէ ֆիք-
րիմէ եէնի պիր թէտպիր կէլտի . պու թէտպիր սայէսին
տէ պու իշի թահգիգ իտէպիլիրսինիզ , մատմուռաղէլ . . .
Լաքին զայպ իտէճէք պիր սանիյէմիզ պիլէ եօգ արը . . . :

Ատրիէն . - (Դէմալը թէաճճիւպլէ ֆլօրինէ պագա-
րագ .) Նէ՞ տէմէք իսթիյօրսըն , գըզըմ :

Ֆլօրին . - Ս . Բօտէն բրէնս ճալմա իլէ պիրլիքտէ
եալընըզ գալաճագ , տէյիլ մի :

Ատրիէն . - Էլպէթթ :

Ֆլօրին . - Բրէնս՝ տաիմա ֆիտան սօպասընն նազըր
օլան քիւչիւք սալօնտա օթուրտըզը ճիհէթլէ , Ս . Բօտէնի
տէ ջրատա գապուլ իտէճէյի շիւպհէսիզ տիր :

Ատրիէն . - Էվվէթ , սօնրա՞ :

Ֆլօրին . - Էմրինիզ վէճհ իւզրէ թէրթիպ իթտիր-
միշ յէտըզըմ պու ֆիտան սօպասընն տար պիր սօգալա
նազըր քիւչիւք պիր գաբուսը վար տըր . իշթէ պաղչէպան
խանէնին օտալարընտան , սալօնլարընտան կէչմէմէք ի-
չուն հէր սօպահ պու գաբուտան իչէրի կիրէր , վէ իշնի
պիթիրտիքտէն սգնրա , եինէ պու գաբուտան չըգըպ կի-
տէր , վէ ագչամա գատար ավտէթ իթմէզ . . . :

Ատրիէն . - (Կիթտիքճէ հայրէթի արթարագ վէ ֆլօ-
րինին եիւզիւնէ պագարագ .) Նիհայէթ նէ՞ տէմէք իսթէ-
յօրսըն , գըզըմ , ֆիքրին նէ իսէ չաբուգ սէօյլէ :

Ֆլօրին . - Սօպանըն ֆիտանլարը էօյլէ պիր սուրէթ .

տէ թերթիպ խտրմիշ տիր քի, սալօնը սօպատան այրբան ճամ գաբունըն բերտեսի էնտիրիւմէմիշ օլսա պիլէ, ինսան հիշ քիմնէյէ կէօրիւնմէքսիլին էբէյիճէ եագլաշապիլիր վէ սալօնտա ճէրէյան իտէն մուհավէրաթը տինլէմէյէ մոււ վաֆֆադ օլապիլիր Պէն ախիրէն սօպանըն թերթիպ վէ թանգիմինէ նազարէթ իթմէք իւզրէ տաիմա մէզքիւր գաբուտան կիրտիլիմ ճիհէթլէ, պիր անախթար պաղչէպանըն, պիր անախթար տա պէնիմ եանըմտա վար ըտը . պու անախթարը հէնուզ պաղչէպանա թէսլիմ իթմիշ օլմատըլըմտան, պիր սաաթ կէչմէզտէն էվվէլ Մ. Բօտէն հագգընտա պիր ֆիքրի թամմ հաօըլ իտէպիլիրսինիզ մատմուազէլ . զիրա էկէր Մ. Բօտէն բրէնսի ալտաթըյօրսա, սիզի տէ ալտաթաղընա զէրրէճէ շիւպհէ իտիլէմէզ Ստրիէն . - Նէ սէօյլէյօրսըն, գըզըմ :

Ֆլօրին . - էկէր միւսաատէ իտէրսինիզ, շիմնի սիզին իլէ պիրիքտէ գալգար օրայա կիտէրիզ . տար սօգաղըն գաբունընա վասըլ օլտըգտան սօնրա, իհթիյաթա տահա զիյատէ ըիայէթ իթմիշ օլմագ իւզրէ էվվէլա պէն կիրէրիմ վէ ֆըրսաթ պանա միւսաիտ կէօրիւնէճէք օլուրսա, ալտէթ իտէրիմ :

Ստրիէն . - (Ֆլօրինին սէօղիւնիւ քէսէրէք, միւթէազ զիմանէ .) Ճասուսըգ հա' . . . պունը խաթըրընտան չըգաթ, Ֆլօրին :

Ֆլօրին . - (Մահճուպանէ վէ միւքէտտէրանէ պիր չէհրէ իլէ կէօղլէրինի էյէրէք .) Աֆվ իտէրսինիզ, մատմուազէլ, զիհնինիզի իշղալ իտէն շիւպհէլէրի եա' թաստիգ վէ եա'խօտ մահվ իթմէք իչուն եալընըզ պու թէտ պիր պանա մուվաֆըզը մասլահաթ կէօրիւնտիւ :

Ստրիէն . - Խա'յր, մուհավէրէչի խաֆիյէն կիտիպ տինլէյէճէք գատար պայաղըլանմայը հիշ պիր վագթ գապուլ իտէմէմ :

Մայեէօ . - (Պիր միւտտէթտէն պէրու միւլահազա

քեարի պիր չէ՛րէ իլէ տուրմագտա իքէն պիրտէն պիրէ սէօզէ գարըշարագ .) Մատմուա՛ղէլ , միւտաւտէնիղէ մաղրուրէն պիր իքի սէօզ տէ պէնտէնիղ սէօյլէմէք իսթէ. իրմ . . . մատմուաղէլ Թլօրինին պու պապտէ հագգը վար տըր . վագըա պու թէտպիր սիզճէ բէք զիյատէ ուշ, զունսըզ պիր չէ՛յ իսէ տէ , իհթիմալ քի Մ . Բօտէն հագ. գընտա պիր ֆիքրի թամմ հասըլ իթմէք եալընըզ պու թէտպիր սայէսինտէ միւյէսսէր օլաճադ տըր . էվվէթ , վազուաթ տէրէճէի պէտահէթ տէ տիր , վէ հըսսիյաթը գալպիմին հագիգի օլտըղընա գէրրէճէ չիւպհէմ ե տուր . լաքին է՛ն զիյատէ սահիհ կէօրիւնէն ահվալ չօգ քէրրէ ալտատըճը օլնապիլիլէր : Մ . Բօտէնի է՛ն էվվէլ պէն իթհամ իթտիմ . լաքին էկէր քէնտիսինի նահագգ եէ. ըէ իթհամ իթմիշ իսէմ , պունը միւտտէթի էօմրիւմտէ աւլա շայանը աֆվ կէօրէմէմ . . . : Ճասուսըդ իթմէք , պիր մուհալէրէյի տինլէմէք ֆէնա պիր չէ՛յ օլտըղընա պէն տէ թաստիգ իտէրիմ . (Քէնտիսինի ատէթա ճէպը ի տէրէք վէ սահգաի հիճապլա կէօղլէրինտէ պիրիքէն եաշ լաքը զապթա չալըշարագ .) Լաքին մէսէլէ սիգի գութաի մագտան իպարէթ օլտըղընտան , պու թէտպիր բէք մէշ. ըու՛ տըր , մատմուաղէլ . զիրա էկէր պիր ֆէսատ տօլա. պը տէօնմէքտէ օլտըղը սահիհ իսէ , միւտթագպէլ բէք տէհշէթլի տիր . . . էկէր իսթէրսէնիղ , պէն սիգին եէ. ըինիզտէ կիտէրիմ , վէ . . . :

Ատրիէն . - (Մայեեօնիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Ուէ. ճա իտէրիմ , պու պապտէ ֆաղլա պիր սէօզ սէօյլէմէյի. նիղ , պիշարէ տօսթում . . . պանա մուճիպի խէճալէթ վէ տէնաէթ կէօրիւնէն պէօյլէ պիր չէ՛յի մահգա պէ. նիմ մէնֆաաթըմ իշուն տէրէօհտէ իթմէնիղէ գաթան միւսպատէ իտէմէմ . . . : (Թլօրինէ սիթապէն :) Հայտի կիթ տէ արապամը տէրհալ հագըրլամտսընը Մ . տըր Պոն. վիւրտէն ըէճա էթ :

Ֆլորին մէսէրրէթինի զիզլէմէյէրէք, վէ էլլէրինի պի-
րի պիրինէ գաւուշտըրարագ .

— Ա՛հ, մուվաֆազաթ իտիյօրսընըզ, էօյլէ՞ մի . —
տէտի :

Մէրգուլէնին կէօզլէրի մէսէրրէթ եաշլարըշլա տօլ-
տը :

Ստրիէն հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Էվլէթ, մուվաֆազաթ իզրիյօրում. մատամքի պանա
գարշը պիր մուհարէպէ, շիտտէթ լի վէ գանլը պիր մուհա-
րէպէ իթմէք իսթէնիլիյօր, պունա գարշը տաիմա հազըր
պուլընմալըյըմ . . . պունտան պաշգա, պու կիպի ահ-
վաւտէ իհթիյաթա ըիպէթ իթմէմէք վէ նէֆսինի թէհի-
քէտէն սագընմամագ էսէրի զաաֆ վէ պուտալալըզ ատտ
օլունուր : Ֆիլ հագըզա հարէքէթի վագըւմ նէֆրէթի-
մի մուճիպ օլմագտա վէ նէֆսիմէ կիւճ կիթմէքաէ տիր,
լաքին պէնիմ իչուն տաիմի պիր իշքէնճէ աէմէք օլան
շիւպհէլէրիմէ նիհայէթ վէրմէք վէ պէլքի տէ պէօյիւք պիր
ֆէնալըղըն էօնիւնիւ ալմագ իչուն պունտան պաշգա պիր
թէտպիր կէօրէմէյօրում : Պունտան գաթը նաղար, Մ.
Րօտէն իլէ բրէնս ճալմա արասընտա ճէրէյան իտէճէք
օլան մուհավէրէ՝ պիր թագըմ մուհիւմ էսպապա մէպնի
պէնիմ իչուն իքի ճիհէթլէ գաթի պիր շէյ օլաճաթ տըր.
չունքի Մ. Րօտէնէ էմնիլէթ մի իթմէք, եօզսա ահա գար-
շը իզալէսի նաղապիլ պիր ատաւլէթ մի սագլամագ լագըմ
կէլէճէյի պու մուհավէրէնին նէթիճէսինտէ թէպէյեիւն
իտէճէք տիր : Հայտի՛, չաբուլգ օլ, Ֆլորին, պանա պիր
մանթօ, պիր տէ շապգա կէթիր . պատէհու կիտիպ ա.
րապամը հազըրլամասընը Մ. տը Պոնվիլիտէն ըէճա էթ . . .
սէն տէ պիրլիքտէ կէլէճէքսին . . . : (Մայեհօյէ միւթէ
վէճճիհէն .) Սիզ տէ, սէվկիլի տօկլըմ, պէնի պուրատա
պէքլէյինիզ, ըէճա իտէրիմ :
.....

Իշպու մուհավէրէտէն ետըմ սաաթ սօնրա , Ատրի.
էնին արապասը՝ Պլանշ սօզաղընտաթի պաղչէնին քիւչիւք
գաբուսը էօնիւնտէ թէվագգուֆ իյլէտի քի , զաթէն օ.
գույանլարմըզըն մալիւմիւ տիւր :

Յլօրին ֆիտան սօպասընա կիրտի վէ պիր միւտտէթ
սօնրա ավտէթլէ Ատրիէնէ .

— Բէրտէ գաբալը տըր , մատմուազէլ . Մ . Բօտէն
տախի շիմտի բրէնսին օթուրտըզը սալօնա կիրտի . — տէտի :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ քիմսէտէն կէօրիւնմէք.
սիզին Բօտէն իլէ ճալմա արասընտա ճէրէյան իտէն աթի.
տէթի մէնզարէտէ հազըր պուլընտը :

8

Մ Է Ք Թ Ո Ւ Պ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին ֆիտան սօպասընա
կիրմէսինտէն պիր գաչ տագըգա էվվէլ , Բօտէն՝ Ֆարէն.
կանըն տէլալէթիլլէ բրէնս ճալմանըն օտասընա կիրմիլ
իտի . լաքին բրէնս էլան Պօղըճընըն սէօլլէրինտէն հըսս
իթտիյի հէյէճանը շէտիտին թահթը թէէսիրինտէ պու-
լընտըզընտան , ժէզիւթին մուվասէլլէթինի կէօրէմէմիլ
իտի :

Բօտէն , ճալմանըն սիմասընտա մէնգուչ օլան ասա-
րը հէյէճան վէ թէղայիւրտէն բէք զիյատէ թէաճճիւպ
իտէրէք , Ֆարէնկայա իսթիճվապքեարանէ պիր նազար
աթֆ իյլէտի , վէ Պօղըճը տախի պու կիզլի սիւալէ ճէվապ
օլմագ իւզրէ , շահատէթ բարմաղընը եիւրէյի վէ ալը

իւզէրինէ գոյաւորուած սօնրա , բարամաղըլլա տա չըմինէ՛ս
տէ եանմագտա օլան քէսկին աթէշի կէօթէթաի . պու
բանթօմիմա իշարէթի՝ ճալմանըն պաշը վէ եիւրէյի աթէշ
իշինտէ պուլընտըղընը իյմա իթմէքտէ իտի : Բօտէն պէս
պէլլի պու իշարէթի անլամըլ օլմալը քի , սօղլուն տու
տագլարընտա հըսս օլունմայաճագ տէրէճէտէ խաֆիֆ
պիր թէպէսսիւմի խօշնուտիյէթ նիւմայան օլտու , վէ պա
տէհու Պարէնկայա խիթապէն եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Բրէնս իլէ եալընըզ գալմագ խիթէրիմ . . . Բէր
տէյի էնտիրինիզ վէ մուհալէրէմիզ քիմնէ թարաֆընտան
գաթ օլունմամասընա տըգգաթ խիթիզ . - տէտի :

Պօղըճը թէվաղու իտէրէք կիւիպ ճամլը գաբունըն
եանընտաքի եայը թահրէք իլլէտի . պունըն իւզէրինէ քէր
տէ աշաղըյա էնիպ , մէզքիւր ճամլը գաբու տախի տիվա
ըն իշինէ կիրտի . պատէհու Պօղըճը թէքրար թէվաղու
իթտիքտէն սօնրա , սալօնտան տըշարը չըգտը : Իշմէ մէր
գումըն սալօնտան չըգմասընտան պիր ազ սօնրա , մատ
մուաղէլ տը Դարտօվիլ իլէ Պլօրին ֆիտան սօպալընա կիր
տիլէր քի , պու սօպա իլէ քրէնս ճալմանըն պուլընտըղը
սալօն արասընտա , պէյազ իբէքտէն մամուլ վէ րէնկեա
րէնկ պէօյիւք գուշ րէսմէրինի հավի պիթ քէրտէպէն պաշ
գա պիր ֆասըլա եօղ ըտը :

Պարէնկանըն սալօնտան չըգտըքէն գաբույը որգը
սըզըյա գաբամասընտան հասըլ օլան կիւրիւթիւ , կէնճ
Հինտիլի խայալաթընտան ույանորըտը . հէնուզ խաֆիֆ
ճէ գըղարմըլ օլան չէհրէսի սիւքիւնէթ վէ լէթաֆէթի
թապիյէսինի քէսպ իլլէմիշ իտի . լաքին պիրտէն պիրէ
թիթրէտի , վէ էլինի ալընա կէօթիւրէրէք , կիւյա տէրին
պիր լույատան ույանըյօրմըլ կիպի էթրաֆընա պագըն
տըգտան սօնրա , հէմ իհթիրամքեարանէ վէ հէմ տէ
մուղտարըպանէ պիր չէհրէ իլէ Բօտէնէ տօղրու իլէրիլէյե
րէք , քէնտի մէմէքէթիւտէ իթիյարըլար հազգընտա խ

Թիմալի ատէթտէն օլան թապիր իրէ . « Ափվ իտէրսինիզ, պապաճըղըմ . . . » տէտի, վէ պատէհու եինէ տէի. դանլըլարըն իխթիյարլար հագգընտա քէմալը իհթիրամ. լարընա տէիլ օլմագ իւզրէ մէվճուտ օլան ատէթէ իմ թիսալէն, Բօտէնին էլինի թութուպ էօբմէք իսթէտի իսէ տէ, Ժէզիւիթ՝ պիր աաըմ գաատար կէրի չէքիլէրէք վէ պու էսէրի իհթիրամը գապուլ իթմէյէրէք .

— Նէտէ՞ն տօլայը պէնտէն ափվ տիլէյօրսընըզ, ա. զիզիմ բրէնս . - տէտի :

Ճալմա . - Սալօնա կիրտիյինիզ զէման պէն տէրեաի խայալաթա տալմըչ, վէ պու սէպէպէ մէպնի սիզի իսթիգ. պալէ չիթապ իտէմէմիչ օլտըղըմտան, թէքրար ափվընըզ տիլէրիմ, պապաճըղըմ :

Բօտէն . - Պէն տէ սիզի թէքրար ափվ իտէրիմ, ազի. զիմ բրէնս . էկէր միւսաաաէ իտէրսէնիզ, ազաճըզ գօ. նուչալըմ. շու սէտիր իւզէրինտէքի մէվգընիզէ կէչիպ օ. թուրընըզ, վէ էկէր իսթէյինիզ վար ըսա չուպուղընըզ տախի իչէպիլիրսինիզ :

Ճալմա, Բօտէնին տալթէթինէ իճապէթ իտէճէք վէ միւթատը վէճհ իւզրէ սէտիր իւզէրինտէ եաալանաճագ եէրտէ, էյէ էէ-րէ+լէ էէնէյ-ր թէամիյէ իթտիյի Ժէզիւիթին ըպրարաթընը տինլէմէյէրէք պիր գօլթուգ ոանտալիէսի իւզէրինտէ օթուրտը : Բօտէն պունը կէօրիւնճէ սախթէ պիր թէէսսիւֆլէ .

— Պու եօլտաքի մուլալէլաթը նազիքեանէնիզ պէնի ատէթա մահզուն վէ մահճուպ իտիյօր, ազիզիմ բրէնս, սիզ պուրատա Հինտիսթանտաքի խանէնիզտէ պուլունը. յօր կիպի սինիզ, վէ Խախօտ էօյլէ ատա իթմէնիզի արզու իտէրիզ :

Ճալմա . - (Լաթիֆ վէ վագարլը պիր սէտա իլէ՞) Ֆիլ հագըգա պուրատա բէք չօգ չէյլէր վար տըրքի, պանա մէմլէքէթիմի իխթար իտիյօր : Սիզին էսէրի լութֆընըզ :

բէտէրիմէ մուսախարէն անըն եհրինի թուծմըչ օլան զա-
թը խաթըրըմա կէթիրիյօր :

Բրէն՝ ճալմա պու սէօզէրլէ մարէշալ Սիմոնը անլաթ-
մագ իսթիյօրտու քի , մէրգումըն Բարիսէ մուվասէլէթի օ
վագթա գատար գաստէն քէնտիսինտէն կիզլի սագլան-
մըչ ըսը :

Մէրգում՝ պիր տագըգանըգ սիւքիւթտէն սօնրա ,
էլինի Ռօտէնէ ուզաթարադ թէսլիմիյէթքեարանէ պիր
թավը ըլա տէտի քի .

— Սիզի կէօրէրէք բէք զիյատէ մէսուա վէ պախթի-
յար օլտըմ , պապանըղըմ :

Րօտէն . - Սաատէթ վէ մէսէրրէթինիզին սէպէպինի անլարմ, ազիզիմ բրէնս . պէն պու կիւն գափէսինիզին գարուսընը աչմաղա վէ սիզի մահպուսիյէթտէն գուրթար . մաղա կէլիօրմ . . . : Մահզա սիզին մէնֆաաթընըզ իչուն պու ճիւզի վէ իթիյարի մահպուսիյէթէ գաթլանմանըզը ըէճա իթմիշ իտիմ :

Ճալմա . - Եարըն տըշարը չըգապիլէճէք միյիմ :

Րօտէն . - Պու կիւն պիլէ չըգապիլիսինիզ, ազիզիմ բրէնս :

Կէնճ Հինտլի պիր տագըգաճըզ միւլահաղատան սօնրա .

— Մատամ քի պանաւ այիտ օլմայան պէօյլէ պիր սա . ըայտա իգամէթ իտիօրմ, էլպէթթէ պէնիմ տօսթլարմ տա վար տըր :

Րօտէն . - Փիլ հագըգա սիզին տօսթլարընըզ, հէմ տէ բէք միւքէմէլ տօսթլարընըզ վար տըր :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ ճալմանըն չէհրէսի պիր գաթ տահա քէսպի պէշաշէթ վէ լէթաֆէթ իյլէտի : Գալպինտէ մէրքիւզ օլան էն նէճիպ տույղուլարըն ալայիմի խարիճի յէսի՝ պիրտէն պիրէ անըն նազարրուպա չէհրէսինտէ նազլ օլունտը . իրի գարա կէօզլէրի եաշ ըլա տօլտու , վէ եէ . նիտէն սիւքիւթ իթտիքաէն սօնրա , այաղա գալզըպ հէ . յէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Կէլինիզ . - տէտի :

Րօտէն . - (Թէաճճիւպլէ .) Նէրէյէ , ազիզիմ բրէնս :

Ճալմա . - Տօսթլարմա թէշէքքիւր իթմէյէ . . . իշթէ իւշ կիւն պէքլէտիմ . . . արթըզ էլվէրիր :

Րօտէն . - Միւսաատէ իտինիզ , ազիզիմ բրէնս . . . միւսաատէ իտինիզ . . . պու պապտէ սիզէ սէօյլէյէճէք բէք չօգ շէյլէրիմ վար տըր . . . լութֆէն օթուրընըզ :

Ճալմա իթաաթ.քեարանէ պիր սուրէթտէ թէքրար գօլթուգ սանտալիէսինին իւզէրինտէ օթուրտը . Րօտէն սէօ . զիւնէ տէվամ իլէ տէտի քի .

— Եվ վէժ . . . տօսթլարընըզ պուլընմասը բէք տօղ-
րու տըր , եախօտ տահա տօղրուսը սիզին պէ տօսթլընըզ
վար տըր . տիւնեապա պէ քաւ տօսթ նատիր պուլընուր :

Ճալմա . - Էյ սիզ :

Րօտէն . - Օ տա տօղրու . . . տէմէք քի սիզին իքի
տօսթընըզ վար տըր , ազիզիմ բրէնս . պիրի պէն . . . տի-
կէրի տէ թանրմատըղընըզ պիր զաթ . . . լաքին պու-
զաթ քէնտիսինի սիզէ թանրթմամագ արզուսընտա պու-
լընըյօր :

Ճալմա . - Նէ՞ իչուն :

Րօտէն . - (Ուզածըզ թէլաչ իլէ .) Նէ՞ իչուն մը . . .
չունքի հագգընըզտա իպրազ իթտիյի ասարը տօսթանէ-
տէն հըսս իթմէքտէ օլտըղը մահզուզիյէթին տէվամը՝
մահզա քէնտիսինի սիզէ թանրթմամասընա վապէսթէ տիր :

Ճալմա . - Բէք էյի , ֆագաթ պիր իչլան էյիլէք իթ-
տիրտէն սօնրա քէնտիսինի Նէ՞ իչուն սագլամալը :

Րօտէն . - Պազը քէրրէ իթտիյի էյիլիյի սէթք իտէ-
պիլմէք իչուն , ազիզիմ բրէնս :

Ճալմա . - Լաքին պէն պու ասարը տօսթանէտէն իս-
թիֆատէ իտիյօրմ . քէնտիսինի պէնտէն Նէ՞ իչուն կիզ-
լէյօր :

Կէնճ Հինտիսինի եէքտիկէրինի միւթէագրպէն վարիտ
օլան սիւալլէրի հէր Նէ գատար Րօտէնի պազէն շաքըթ-
մագտա իտի իսէ տէ , մէքոում երնէ ճէվապէն :

— Սէօյլէտիմ ա՛ , էկէր մէճհուլ տօսթընըզ թանրլա-
ճագ օլուրսա , իսթիրահպիթ վէ քաատէթի իսալէթէզիւր օ-
լուր տէյու գօրգըյօր . . . :

Ճալմա . - Տօսթըմ սըֆաթըլա թանրլաճագ օլուր-
սա , էօյլէ մի :

Րօտէն . - Էվլէթ , ազիզիմ բրէնս :

Պու սէօզ իւզէրինէ Ճալմանըն զալպի ճէրհատար օ-
լարագ , եիւզիւնտէ մահզուզիյէթ ալայիմի բէյտա օլ-

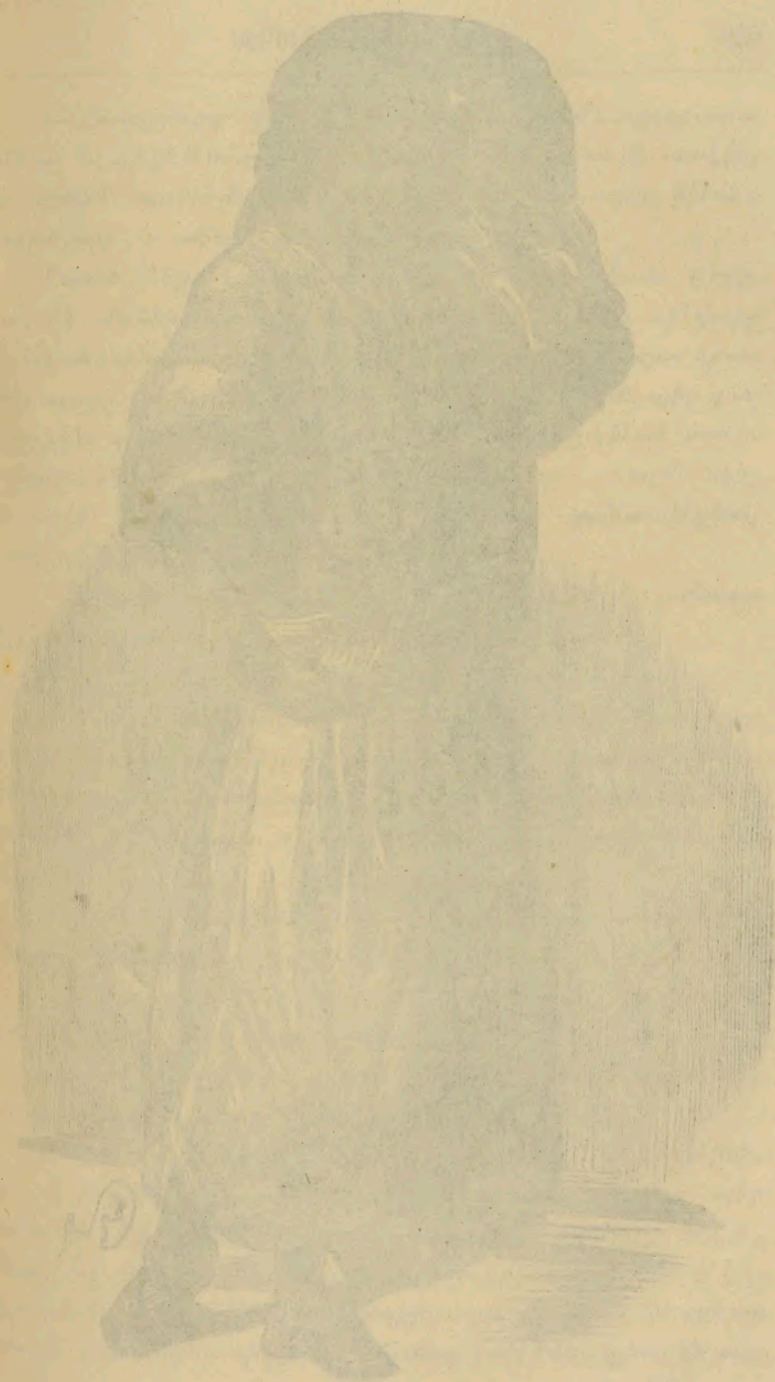
ծու , պաշնը մաղրուրանէ պիր սուրէթտէ եօգարը գալ տըրտը վէ միւթէագղիմանէ պիր սէտա իլէ .

— Մ'ատամ քի պու տօսթըմ քէնտիսինի պէնտէն կիզ . լէյօր , եա' անըն պէնտէն եա' պէնիմ օնտան ութանաճադ պիր եէրիմիզ օլմալը . պէն եալընըզ տօսթլըղընա շայէսթէ օլտըղըմ վէ եախօտ տօսթլըղըմա շայէսթէ պու . լընան ատէմլէրին միւսաֆիրբէրվէրլիյինի գապուլ իտէպի . լիւրիմ . պինաէն ալէյհ' պու խանէյի թէրթլէ չըգըպ կիտէճէյիմ . պէնիմ արթըզ պուրասաա իչիմ եօգ . — տէտի .

Պու սէօղլէրտէն սօնրա , էօյլէ պիր գաթի սուրէթտէ այաղա գալգար քի , Բօտէն բուսուլայը շաշըրարագ .

— Լաքին պէնի տինլէյինիզ , ազիզիմ բրէնս . . . միւսաատէնիզէ մաղրուրէն շունը սիգէ իիթար իտէրիմ քի , սիզ ինանըմայաճադ տէրէճէտէ աթէշմիզաճ օլտըղընըզ տան , պիր շէյտէն բէք չաբուպ կիւճէնիյօրսընըզ . . . Հէրնէ գատնար պիզ սիզին կիւզէլ մէմլէքէթինիզի տաիմա եատ իթտիրմէք իւզրէ էլիմիզաէն կէլէնի տիրիզ իթմէմիլ իսէք տէ , շուրասընը պիւմէլիսինիզ քի պուրասը սիզին մէմլէքէթինիզ տէյիլ տիր . պուրատա էվրօբատա , Ֆրանսատա , եանի Բարիստէ պուլունըյօրըզ . պու միւլահաղա սուրէթի հարէքէթինիզի ազաճըզ թաատիլ իթմէլի տիր , ազիզիմ բրէնս . իմտի , իէճա իտէրիմ , պէնի տինլէյինիզ . — տէտի :

Ճալմա , ճէմիյեթի պէշէրիյէնին շէրայիթ վէ գալաի . տինտէն հէրնէ' գատար քիւլլիյէն պիսապէր իտի իսէ տէ , միւքէմմէլ պիր զէքեալէթէ վէ իսթիգամէթի թապիաթա մալիք օլտըղընտան , պիր շէյին մուվաֆըզը ագլ ու հիւմէթ օլտըղընը տէրք իտինճէ , տէրհալ սէօղլէ եաթարը . իշթէ պու գապիլտէն օլարագ , Բօտէնին սէօղլէրին . տէն քէնտիսինի տէրագապ թօրլատը , վէ գալի վէ ալի . ճէնապ թապիաթա տահապընն հէման տաիմա հաիզ օլտըլլարը մասուլմանէ պիր նէզաքէթլէ .

PLATE

20170

— Հագգընը վար տըր, պապաճըղըմ, պուրատա քէնտի մէմէքէթիմտէ տէյիլիմ. . . պուրատարի ատէթէր պիլիմ առէթէրէ պէնդէմէղ. . . միւլահաղա իթմէք լաղըմ տըր. — տէտի.

Րօտէն՝ Յէր նէ գատար նիհայէթ տէրէճէտէ գուրնազ վէ մահիր իտի իտէ տէ, կէնճ Հինտիինն աթվարը վահիյանէսինտէն վէ ֆօկէհանի էֆքեարյնտանն պա սըրա բուսուլայը շաշըմահտաւ ըտը. իմտի մերգումն պիր գաչ տագըգա գատար միւլահաղաքեարի պիր սուրէթպէ յոուրտըղըն կէօրիւնճէ, թէաճճիւպտէ գալտը՝ Ճալմա պիր միւտտէթ սօնրա, սաքինանէ վէ ֆագաթ գանաթքեաւրանէ պիր թավը ըլա տէտի քի.

— Սէօղիւնիւղէ իթաաթլա, պիր էյիճէ միւլահաղա իլլէտիմ, պապաճըղըմ.

Րօտէն. — Բէք էյի, նէ նէթիճէ հասըլ օլտու.

Ճալմա. — Շուրասընա գանի օլտում քի, նամուսքեար պիր առէմ իլէ տօսթլըղը պուլընան տիկէր պիր նամուսքեար առէմ տիւնեանըն հիշ պիր մէմէքէթինտէ, հէր նէ պէհանէ իլէ օլուրսա օլտուն, պու տօսթլըղընը կիլլէմէմէի տիր.

Րօտէն, մուհավէրէնին ալտըղը րէնք վէ սուրէթտէն էնտիլէ իթմէյէ պաշլայարագ.

— Լաքին պու տօսթլըղը իղրար իթմէքտէ քէնտիսի իլուն պիր թէհիքէ վար ըսա.

Ճալմա թահգիրամիղ պիր հայրէթլէ ժէզիւթին ելւղիւնէ պագտը, վէ ֆագաթ ճէվապ վէքմէտի.

Րօտէն. — (Սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.) Սիւքիւթինիլին սէպէպինի անլայօրըմ, աղիլիմ բրէնչ. ճէսգըր պիր առէմ թէհիքէտէն ֆիլանտան գօրգմամալը տըք տէյէճէքսինիլ, տէյիլ մի. բէք էյի. Լաքին էկէր պու թէհիլլէ մահապ սիգի թէհտիա իտիյօրսա, պու նամուսքեար առէմ քէնտիսինի սիղէ թանլթմագ իսթէվէտիյինտէն տօ.

լայր մագուր վէ հաթթա մէտհ ու սէնայա շայան սայլա՛.
մաղ՝ մը :

Ծաղմա՛ - Թէհլիքէ վուգուի հալիննէ քէնտիսինի ալ
չագճասընը ինքեար իտէճէյիմի գըյաա իաէն պէօյլէ պիր
տօսթ տան պէն հիչ պիր չէյ գապուլ իթմէմ . . . :

Քոտէն . - Պէնի տինըէ ինիզ , ազիզիմ բրէնս :

Ծաղմա՛ . - Պլլահա ըսմարաթըգ :

Բոտէն . - Լաքին էյի տիւշիւնիւնիւզ . . . :

Ծնդմա՛ . - (Գըսա վէ տտէթա հիւքմտարանէ պիր
թազը ըլա .) Պէն սէօյլէտիմ պիթտի . - տէյրպ , գաբույա
տօղրու իլէրիլէմէյէ պաշլատը :

Բօտէն՝ մէրգումըն սահիհէն չըգըպ կիտէճէյինի վէ
պու հալտէ պիւթ իւն թէսալվուրաթընըն թար ու մար .
լաճաղընը միւլահազա իտիպ գօրգտըղընտան , սապըլ թիւ
քէնէրէք վէ բրէնսէ տօղրու գօշարագ .

— Էյ պու տօսթ պիր գատըն ըսա . . . - տէյու հայ
գըրաը :

Բօտէնին պու սէօղլէրինի իշիտինճէ , կէնճ Հինտի
պիրտէն պիրէ տուրաը , վէ թիթըրէյէրէք վէ չէհրէսի ա-
լա պօյանարագ .

— Պիր գատըն մը . . . պու տօսթ պիր գատըն մը
տըր :

Քոտէն . - Էվլէթ , էկէր պիր գատըն օլտըղընը պիւ-
սէ իտինիզ , պու պապտէքի իհթիրաղընըն սէպէպի նէ՛ օլ-
տըղընը վէ հագգընըղտա կէօսթէրմէք իսթէտիյի մուհապ-
պէթի տօսթանէյի նէ՛ իչուն կիզլի թութմագտա պուլըն-
տըղընը անլայաճա՛գ մը իտինիզ :

Ծաղմա՛ . - (Էլլէրինի վիւթէհայեիրանէ եէքտիկէրինէ
գալուշտըրարագ վէ տիւպէր չէհրէսինտէ թարիֆի նա.
գապիլ ասարը հայրէթ նիւմայան օլտարագ , թիթըրէք պիր
սէտա իլէ .) Պիր գատըն հա՛ . . . պիր գատըն հա՛ . . . աճա.
պա պու գատըն Բաքիսլի մի տիր . . . :

Րօտէն . - Էվվէ՛թ , ազիզիմ բրէնս . մատամ քի պուսրըրը մէյտանա չըգարմաղա պէնի մէճպուր իթտինիզ , շուրասընը իգրար իաէրիմ քի պու գատըն հագիզի պիր Բարիսի . . . մի հիմէրէմ պիր գատըն վէ սահիպէի ֆազի-լէթ պիր մախլուգ աչըր . . . հաթթա սիլնի տալի իհիթի-րամաթ ընըզա լալըգ օլաճագ տէրէճէտէ թիլ :

Ճալմա . - (Խալալաթը լաթիֆէսի պիրտէն պիրէ մահվ օլարագ .) Բէք իխթիյալմը տըր :

Րօտէն . - (Խաթհիզարքեարի պիր թէպէսսիւմլէ .) Պէնտէն պիր գաչ եաչ պէօյիւք տիւր :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Րօտէն՝ կէնճ Հինալինին կիւսլինճ պիր ինֆիալ վէ եախօս հիատէթամիզ պիր խօշնուտ . որզըգ իպլուզ իտէճէյինէ պէքլէտի իսէ տէ , բրէնս հիչ պիր հարէքէթ պուլընմատը : Մէրգումըն սիմասընտա պիր տագըգ աճըգ բարլամըչ օլան հէյէճանը աչըգանէ ե-րինէ իհիթիրամքետրանէ պիր տույզու գաիմ օլարագ , քէմալը ըրզ գաթլա Րօտէնին խիւզիւնէ պագտը վէ հէյէ-ճանը պիր սէտա իլէ .

— Տէմէք քի պու գատըն պէնիմ իչուն պիր վալիտէ մէսպէսինտէ տիր , էօյլէ՞մի . - տէտի :

Կէնճ Հինալինին պու « վալիտէ » քէլիմէսինի նէ տէրէճէ տինտարանէ , մահղունանէ վէ մաչֆիգանէ պիր շէվգ իլէ թէլաֆիուզ իթմիչ օլտըզընը թարիֆ իթմէք գապիլ օլամազ :

Րօտէն . - Բէք էյի սէօյլէտինիզ , ազիզիմ բրէնս . պու միւհիթէրէմ գատըն զաթէն սիզէ վալիտէ օլմագ ի ս-թիյօր . . . լաքին հագգընըզտա տէրքեար օլան մահապ-պէթինին սէպէպլինի սիզէ պէյան իտէմէմ . . . Եալընըզ շունը սէօյլէյէպիլիլիմ քի առն պու մահապպէթի խաք լիսանէ օլտըզը կիպի , սէպէպի տէ նամուքէարփնէ տիր . պունըն հիքմէթինի սիզէ սէօյլէմէքտէն իսթիմքէաֆ իտիլիմ՝ պիզտէ , կէնճ օլսուն իխթիյար օլսուն ալէլ ու-

մում գատրնլարն էսրարը մուգատտէս օլտըղընտան նա. շի տիր :

Ճալմա . - Օրասը տօղրու տըր , վէ անըն սըրըը պէ. նիմ իչուն տաիմա մուգատտէս գալաճագ տըր : Ճէնապը Հազգը կէօրմէքսիզին սէվաիյիմիզ կիպի , պէն տէ պու գատրնը կէօրմէքսիզին քէմայը հիւրմէթլէ սէվէճէյիմ . . .

Րօտէն . - Շիմտի , ազիզիմ բրէնս , միւսաատէ իտի. նիզ տէ վալիտէնիզ հիւքմիւնտէ պուլընան տօսթընը. զըն էֆրեւարը նէտէն իպարէթ օլտըղընը սիզէ արզ իտէ. յիմ : էկէր իսթէրսէնիզ , պու խանէ տաիմա սիզին եէտի թապարուֆընըզտա գալաճագ , վէ ֆրանսըզ խըտմէթ. քեւարլարը , պէր արապա վէ պարկիրլէր թահթը էմրի. նիզտէ պուլընաճագ տըր . խանէնիզին մէսարլփը տա տէրէօհտէ իտիլէճէք տիր : Պունլարտան պաչգա , պիր հիւքմտարլատէ հիւքմտարլարա եագըչաճագ սուրէթտէ եաչամաղա մէէքուֆ օլտըղընտան , եանընտաքի օտատա պէշ եիւզ լուի ալթունընը հառփի քիւշիւք պիր գասա պը. ըագմըշըմ տըր . հէր այ սիզէ պու գատարճըզ պիր մէպ. լաղ վէրիլէճէք տիր . էկէր պու մէպլաղ սիզին ճէպ խարճ. լըղընըզա քիֆայէթ իթմէյէճէք օլուրսա , պանա խապէր վէրինիզ . պու մըգտար թէզէիտ օլունաճագ տըր . . .

Ճալմա խօշնուտսըզլըղընը մուլին պիր հարէքէթ իճրա իյլէտի իսէ տէ , Րօտէն պունըն ֆարզընա վարալագ իլա. վէի մէգալ իլէ տէտի քի .

— Շուրասընը տաիլի արզ իթմէք իսթէրիմ քի , պու գարարտան տօլայը գալպը նազիքեանէնիզ ապա ինճին. մէմէլի տիր , ազիզիմ բրէնս . զիրա էվվէլէն՝ պիր վալիտէ թարաֆընտան վէրիլէն հէր շէյ տաիմա գապուլ օլունա. պիլիր . սանիյէն՝ պունտան թագրիպէն իւչ այ սօնրա պէօ. յիւք պիր միրասա նաիլ օլաճաղընըզտան էկէր շիմտի տէրէօհտէ իթտիլինիզ պու պօրճը հէր հալտէ էօտէմէք իսթէյէճէք օլուրսանըզ , մըգտալը անճագ տէօրթ պէշ

պին լուիյէ պալիզ օլաճագ օլան պու մէպլաղը թէէտիյէ իտէպիլիթինիզ . պինաէն ալէյհ՝ բարայը էսիրկէմէյէրէք , պիլ ճիւմէ հուզուզաթընըղը իճրա իտինիզ . զիրա Սւլթէ-նապէ Բէդէթէ լագապընը ալմըշ օլան պիր հիւքմտարըն մախտումը նաւը կէօրիւնմէյէ լայըգ իտէ , վալիտէնիզ հիւքմիւնտէ պուլընան տօթընըղ տախի սիզին Բարիսին քիպար ալէմինտէ էօյլէ կէօրիւնմէնիզի արզու իթմէքտէ սիր : Իմտի , թէքրար րէճա իտէրիմ , ազիզիմ բրէնս , էօյլէ սախթէ ճէնապ տուլգուլարընա ալտանմայընըղ . . . էկէր պու մէպլաղ ճէպ խարճըղընըղա եէթիշմէյէճէք օլուրսա . . . :

Ճալմա . - Տահա զիյատէ իսթէյէճէյիմ . . . վալիտէ-մին հագգը վար տըր . . . պիր հիւքմտարզատէ՝ հիւքմտար-լարա եագըչաճագ սուրէթտէ եաշամալը տըր :

Կէնճ Հինտլի պու շաշաալը թէքլիֆլէրտէն էտնա մէր . թէպէ թէաճճիւպ իթմէքսիզին քէմալը սաֆվէթի գալպլէ պու ճէվապը վէրմիշ իտի . քի , պու տա թապիի պիր շէյ իտի . զիրա քէնտիսինէ կէօթէրիլէն հիւսնիւ գապուլիյէ-թի քէնտիսի կէօթէրսէ իտի , պաշգա տիւրլիւ հարէքթթ իթմէզ իտի . չունքի Հինտ բրէնսլէրինին սալթանաթ վէ տէպտէպէսի վէ շաշաալը միւսաֆիրբէրվէրլիյի հէր քէսճէ մալիւմ պիր քէյֆիյէթ տիր :

Ճալմա՝ պիր գատընըն քէնտիսինի պիր մուհապպէթի մատէրանէ իլէ սէվմէքտէ օլտըղընը տուլընճա , հէմ հէ-յէճանը գալպլէ տիւշար օլմըշ վէ հէմտէ պիր շիւքրանի-յէթի ազիմէ հըսս իթմէյէ պաշլամըշ ըտը : Մէրգուլմէ նին քէնտիսինի իհաթա իթմէքտէ օլտըղը շաշաա վէ սալ-թանաթա կէլինճէ , Ճալմա պուլնտըրը պիլա թէաճճիւպ վէ պիլա էնտիշէ գապուլ իթմէքտէ իտի :

Կէնճ Հինտլինին պէօյլէ չար չարուգ թէսլիմ օլմասը Բօտէնին բէք տէ իշինէ կէլմէտի . զիրա մէրգուլմա՝ անը գանտըրմագ վէ քէնտի թէքլիֆլէրինի գապուլ իթտիրմէք

իշտան պիր թագըմ՝ կիւզէլ իսպաթլար հազըրլամըշ ըտը :
Մա մափիհ սեօզիւնէ շու եօլտա սէվամ իյլէտի :

Իշթէ պու խուսուս գարարլաշար , չաղիզիմ բրէն .
շիմտի տիպին տիւնեայը կէօրմէնիզ վէ ֆազաթ տէտիյիմիզ
կիպի էգվէլա էն միւնթէխապ գարուսընտան կիրմէնիզ
լազըմ տըր . իմտիս վալիտէնիզ հիւքմիւնտէ պուլընան
գատընըն տօսթլարընտան Մ. գոնթ տը Մոնպրոն՝ թէճրիւ
պէքեար պիր իիթիյար օլտըգտան պաշգա , էն եիւքսէք
ճէմիյէթլէրլէ տէ ինթիսապը պուլընտըղընտան , սիզի Բա.
րիքիւն էն քիպար ֆամիլեալալընա թագաթիւ իտէճէք տիր :

Ճալմա . - Լաքին սիզ նէ՞ իշուն թագաթիմ իթմէյօր .
սընըզ , պապաճըղըմ :

Բօտէն . - Հէլէ պիր տէֆա գըյաֆէթիմէ պապընըլ ,
ազիզիմ բրէնս . . . պէնիմ եաքաճաղըմ շէյ մի օ . . .
Խա'յր , խա'յր , պէն եալընըզճա վէ մազպութ պիր էօմի
կէշիրմէյէ ալըշմըշըմ տըր : (Պուլնտան սօնրա սէօյլէյէճէ-
յի սէօզլէրաէն կէնճ բրէնսի պիր նէվ թէճրիւպէյէ տիւ-
չար իթմէք իսթէյօրմըշ կիպի անըն իւզէրինէ քէսկին ,
մուշազգիգանէ վէ թէճէսսիւսքեարանէ պիր նազար աթֆ
իտէրէք , պիր միւտտէթ սիւքիւթտէն սօնրա .) Պուլնտան
պաշգա , Մ. տը Մոնպրոն՝ սիզի թագաթիմ իտէճէյի ֆա-
միլեալար արաորնտա ալէյհինիլտէ գուրուլապիլէճէք տու-
ղազլար հագգընտա սիզին էֆքեարընըզը պէնտէն տահա
էյի թէնվիր իտէպիլիր , զիրա սիզին սաաղգ տօսթլարընըլ
պուլընտըղը կիպի , ազղըն տիւշմէնլէրինիզ տէ վար տըր .
պուլընար աքչազ մախուլգլար տըր քի , էմիլէթինիլի սուի
իսթիմալ իթտիքտէն պաշգա , սիզի տէ իսթիհզայա ալտը-
լար : Հէմ պուլընլարըն խայընլըզլարընա միւսապի տէրէճէ-
տէ իզթիտարլարը տա պուլընտըղընտան , անլէրլէ բու պէ
բու ուղրաշաճագ եէրտէ քէնտիլէրինաէն տաիմա իճթի-
նապ իթմէք տահա գիյատէ մուվաֆըզը գաիտէի իհթի-
յաթքեարի օլուր :

ձաւմա խորշմէնէրի պոսընտըղընը . վէ անլէրտէն
իճթինապ իթմէք լաղըմ կէլախինի իշխտինճէ . պիւթիւն
վիւճուաղլէ թիթրէմէյէ պաշլայըպ , լէհճէսինի տէ մօ-
րըմը պիր սօղղուելըգ դարւատը . կէօզլէրի միւթատըն-
տան զիյաոտէ աշըլարագ վէ պէպէ յինին էթրաֆընտա պէ-
յազըմը պիր տաիրէ բէյտա օլարագ , գըղընըմլար սաշ-
մաղա պաշլատը . ասայը հագարէթ վէ ատավէթ վէ բէվ-
տաի ինթիգամ հիշ պիր ինսան չէհրէսինտէ պէօյէ տէհ-
չէթի պիր սուրէթտէ մէշհուտ զլմամըշ տըր տէնիլլէպիլիւր
Դան կիպի գըպ գըրմըղը օլան իւսթ տուտաղը՝ պէյազ
վէ օրգ տիշլէրինի մէյտանա գօյաճագ տէրէճէպէ տըշա-
րըյա տէճմիւշ օլմաղլա թիր թիր թիթրէմէքտէ վէ իւր-
գէթէն բէք կիւզէլ օլան սիմասընա օ՛ գատար ճանվէ-
րանէ պիր վահշիլիք թավըր վէրմէքտէ իտի քի , Բօտէն
գօթուգ սանտալիէսինտէն այապա գալգարագ .

— Նէնի՛գ վար . . ազիզիմ բրէնս . . պէնի գօր-
գուտըյօրսընըգ . — տէտի .

ձաւմա ճէվապ վէրմէտի . Սանտալիէսի իւզէրինտէ
նըսֆէն էյիւմիշ վէ էլլէրինի քէմալը հիտաթթիւնտէն պիւ-
զիւպ պիրի պիրի իւզէրինէ գօյմըշ օլտըղընտան , զանն ի-
տէրսին քի հիպլտէթ դա զագապընըն չիտաթթիւնէ գաբը-
մամագ իշուէն սանտալիէսինին գօլլարընտան պիրինէ եա-
բըշմըշ ըտը . Պու սորատա նաթիլիէսինին մարբըճընըն
քէհրուպա աղըղըղը թէսատիւֆէն եէրէ տիւշիւպ ա-
յազլարը ալթընա եուվապլանտը . կէնճ Հինտլինին սինիր-
լէրինին կէրիւմէսի օ՛ գատար չիտաթթիւն վէ քէնաիսի իսէ
կէնճիլինէ վէ նազիքիւնէ կէօրիւնիւշիւնէ բաղմէն օ՛ տէ-
րէճէ գուվլէթի իտի քի , պիր հարէքէթլէ օ սէրթ քէհ-
յուպա աղըղըղը թուզ կիպի տաղըթտը . Բօտէն պու-
տան պիր գաթ տահա տիւշարը տէհչէթ օլարագ .

— Լաքին , Ոլլահ աշղընա օլսուէն , Նէնի՛գ վար , ա-
ղիլիմ բրէնս , Նէ՛ օլույօրսընըգ . — տէյու սօրտու .

Ճալմա՝ կեօղլէրի թէհտիտամիզ վէ աթէշին պիր շա.
շաա իլէ բարլայարագ .

— Իշթէ պէն ալշագ տիւշմէնլէրիմի պէօյլէ էզէրիմ .
- տէտի :

Պատէհու , պու սէօղլէր հիտտէթ ու զազապընը պիր
գաթ տահա թահրիք իյլէմիշ կիպի սանտալիէսինտէն
ֆըրլանըպ գալգալը , վէ կեօղլէրինի վահշիյանէ աշմըլ օլ-
տըղը հալտէ , էթրաֆընտա պիր սիլահ արաշտըրը , օրմը
կիպի պիր գաշ սանիյէ գառար սալօնըն հէր թարաֆընը
տէօնիւպ տօլաշտը . արա սըրա պօղուգ պիր նիտա սալը
վէրմէքտէ օլուպ , պիւղիւլմիւշ էլլէրինի աղգընա կէօթիւ-
րէրէք պուշը մէն՝ իթմէյէ շալըշմագտա , վէ չէնէ քէմիք-
լէրի սինիլի առէմլէրէ մախսուս պիր սուրէթտէ թիթրէ-
մէքտէ իտի : Նիհայէթ մէրգուժըն շու հալի՝ գանա սուտա-
մըշ պիր ճանվէրին հիտտէթ վէ վահշէթինէ պէնզէմէքտէ
իտի : Կէնճ Հինտլի պու հալինտէ ֆէվգ էլ առէ վէ ֆա-
գաթ վահշիյանէ պիր կիւզէլլիք քէսպ իյլէմիշ իտի Հիտտէ,
թի խուներիզանէ վէ ճէսարէթի քէօրանէյէ տէլալէթ ի-
տէն պու հըսսիյաթը թապիիյէ՝ խայընլըգ վէ ալշագլըլ
գարշը տէրքեար օլան նէֆրէթ վէ առավէթի սաիգասըլ-
լա պու տէրէճէ թահրիք իտիլմիշ օլտըղը հալտէ , մու-
հարէպէտէ վէ եախօտ մուհարէպէտէն տահա զիյատէ
գանլը օլան պէօյիւք Հինտ ավճըլըզլարընտա զուհուրա
կէլէճէք օլուրսա , ճալմայը հագիգի պիր գահրաման հա-
լինէ կէթիրէճէյի չիւպհէսիզ իտի :

Բօտէն՝ կէնճ Հինտլիտէքի հըսսիյաթըն շիտտէթի
ֆէվգ էլ առէսինի պէօյիւք պիր մէսէրրէթլէ թէմաշ
իթմէքտէ , զիրա հըսսիյաթը մէվքիւրէնին լաղըմ՝ օլտըղը
վագթ տէհշէթլի պիր սուրէթտէ աթէշ ալտըղընը կէօ-
մէքտէ իտի :

Նապէհան պու ֆուրթունա սիւքիւնէթ եւապ օլտըղըն-
տան , Ժէզիւիթ պէօյիւք պիր թէսճիւպէ տիւշար օլտու :

ձալմա աղաճըդ միւլահաղասը սայէսինտէ պու հիտտէթ ու զաղապընըն պիհուտէ պիր շէյ օլտըպընը տէրք իթմիշ օլմաղա , հիտտէթինի հէման պիրտէն պիրէ թէսքին իյլէտի , վէ պու չօճուգճա հարէքէթինտէն տօլպը մահճուպ օլարագ եէրէ պաղմաղա պաշլատը . չէհրէսի սօլլուն վէ մահզուն պիր հալքէսպ իյլէտի . պատէհու , պիւ պզէվ վէ տիւշար օլտըղը հիտտէթ վէ շիտթէթտէն պիր գաթ տահա տէհշէթլի օլան պարիտանէ պիր սիւքիւնէթլէ տէտի բի .

— Պապաճըզըմ , պէնի պու կիւն տիւշմէնլէրիմիւ գարչըսընա կէօթիւրէճէքսինիզ :

Բօտէն . - Նէ՞ իցուն , աղիզիմ բրէնա , պու թէքլիֆի նէ մադսատա մէպնի իտիօրսընը . . . Նէ՞ իսթէրսինիզ :

ձալմա . - Պու աղաղլարը քօլտիւրմէք իսթէրիմ . . .

Բօտէն . - Իօլտիւրմէք մի . . . չաքին սէօլէտիյինիզի ասլա միւլահաղա իթմէյօրսընը :

ձալմա . - Պարէնկանըն պանա եարտըմ իտէճէյինտէն էմին իմ :

Բօտէն . - Իէքրաղ իտէրիմ , աղիզիմ բրէնա , տիւշիւնիւնիզ , պուրատա ֆանգէս , նէհրի քէնարընտա տէպիւսինիզ քի , ավճըլըգտա գարէանը քօլտիւրմէք , գապիլ օլտըղը կիպի տիւշմէնի տէ վուրուպ թէլէֆ իթմէք միւլմին օլսուն :

ձալմա . - (Պանաթ վէ սիւքիւնէթլէ .) Իվվէթ , եիկիթ պիր տիւշմէն իլէ տէօյիւշիւրլէր , ֆագաթ պիր խաւընը քէօքէք կիպի կէպէրթիլէր :

Բօտէն . - (Վագուրանէ պիր թավր ըլա .) Սհ , աղիզիմ բրէնա . . . բէտէրինիզ Ալլահսալը Բէդիէ նամինը ալմիշ օլտըղը հալտէն ալաղ վէ խայըն մախլուղլարը վուրմադտան Նէ՞ լէղղէթ ալսպիլիւր սինիզ :

ձալմա . - Թէհլիքէնի օլան շէյլէրի օրթատան գալտըրմագ մուգադատէս պիր վաղիֆէ տիր :

Բօտէն . - Տէմէք քի ինթիգամ ալմագ ազմինտէ պու.
լունըյօր սընըզ, էօյլէ՞ մի :

Ճալմա . - (Միւքէտտէրանէ պիր զուրուր իլէ .) Պէն
երլանտան ինթիգամ ալմամ . . . այաղըմըն ալթընտա է.
զէր մահվ իտէրիմ :

Բօտէն . - Լաքին , ազիզիմ բրէնս , պուրատա պու
սուրէթլէ տիւշմէնլէրինտէն գուրթուլմազլար , էկէր պիր
չիքեայէթլէրի վար ըսա . . . :

Ճալմա . - (Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Շիքեայէթ
գատընլարա վէ չօճուգլարա մախսուս տըր . էրքէքլէր վու.
րուպ էօլտիւրիւրլէր :

Բօտէն . - Պու տա Դանգէս նէհրի քէնարընտա վուգու
պուլապիլիր . պուրատա օլամազ , պուրատա Ֆէմիյէթի պէ.
չէրիյեէ տավանըզը էլէ ալըր , թէտգիզ վէ մուհաքէմէ
իտէր վէ էկէր մուվաֆըզը մասլահաթ կէօրէճէք օլուր.
սա , ճէզայա չարբար . . . :

Ճալմա . - Պանա իրաս իտիլէն զարարըն հաքիմի տէ ,
ճէլլատը տա պէն իմ . . . :

Բօտէն . - Լութֆէն պէնի տինլէյիմիզ , ազիզիմ բը.
րէնս . սիզ տիւշմէնլէրինիզին խայընանէ տուզազլարըն
տան գուրթըլտընըզ , տէյիլ մի . բէք էյի . ֆարզ իտինիզ
քի պու խուսուս՝ հագգընըզտա պիր մուհապպէթի մա.
տէրանէսի պուլընան օ միւհթէրէմ գատընըն ֆէտաքեար.
լըզը սայէսինտէ հասըլ օլմըչ տըր . չիմտի սիզի տիւշմէն
լէրինիզ եէտինտէն գուրթարմըչ օլան պու գատըն՝ անլէր
իչուն աֆվընըզը տիլէյէճէք օլուրսա նէ՞ ենքար ըմր.
նըզ :

Հինտլի պաչընը Ֆէյիպ , պիր դաչ տագըզա ճէվապ
վէրմէքսիզին տուրտու : Բօտէն իսէ անըն պու թէրէտտի .
տինտէն իսթիֆատէ իտէրէք սէտի քի .

— Տիւշմէնլէրինիզի թանըմագտա օլտըղըմը սիզէ
սէօյլէյէպիլիր իտիմ , ազիզիմ բրէնս . Լաքին տէհչէթլի պիր

պատրէթսիզլիք էյգա իտէրսինիզ գօրգուսըյլա, անլէրին խմինէ՝ օլաըզընը միւէպպէտէն սէօյլէմէյէճէյիմ: Լաքին, խա՛յր, խա՛յր, եէմին իտէրիմ՝ քի էկէր սիզի էվլատը կիպի սէվէն օ միւհթէրէմ գատըն՝ պու իսմէրի սիզէ սէօյլէմէմի միւնասիպ վէ ֆաիտէլի կէօրէճէք օլուրսա, օ վագթ սէօյլէրիմ: Լաքին մէրգումէ պէօյլէ պիր գարար վէրմէտիքճէ, պէն տէ սիւքիւթ իտէճէյիմ:

Ճալմա մահգունանէ վէ ֆագաթ զազուպանէ պիր թավը ըլա Բօտէնին եիւզիւնէ պագտը: Պու սըքատա Ֆալէնկա սալօնա կիրիպ Բօտէնէ տէտի քի:

— Հէրիֆին պիրի խանէնիզէ պիր մէթուպ կէօթիւր, միւշ... սիզին պուրատա պուլընտըզընըզլէ խանէնիզտէն խապէր վէրմիշլէր... հէրիֆ տէ գալգմըշ պուրայա կէլէ միւշ... նէ՞ տէրսիւնիզ... մէթուպը գապուլ իթմէք լազլէմ մը: հէրիֆ պունը աբբալ տ'էկրինեի թարաֆընտան կէթիրմիշ օլտըզընը սէօյլէյօր:

Բօտէն. — Էկէր բրէնս միւսաատէ իտէրսէ, մէթուպը ալըպ պուրայա կէթիւր:

Ճալմա պաշըյլա պիղ թապտիգ իշարէթի վէրտի, վէ Ֆալէնկա տըշարը չըգտը:

Բօտէն. — Աֆվ իտէրսինիզ, ազիզիմ բրէնս, պու սապահ զայէթ, էհէմմիյէթլի պիր մէթուպա պէքլէյօրտում: Ֆագաթ անըն կէճիքտիլինի կէօրիւպ սիզի կէօրվէքտէն կէրի գալմագ տա իսթէմէտիյիմտէն, մէթուպը պուրայա կէօլտէրմէլէրինի էվտէ թէնպին էյլէտիմ:

Ֆալէնկա պիր գաշ տագըգա սօնրա էլինտէ պիր մէթուպ օլտըզը հալտէ ավտէթ էյլէտի վէ պու մէթուպը Բօտէնէ վէրտիքտէն սօնրա, տըշարը չըգտը:

9

ԱՏՐԻՔՆ ԻՆԷ ՃԱԼՄԱ

Փարէնկա սալօնադն տըշարը չըզընճա, Բօտէն՝ պիր էլիլէ աբբայ տէկրինեինն մէքթուպընը թու թաու, վէ տիկէր էլիլէ տէ էվվէլա ըրաէնկօթընըն եանն ճէպինտէ, պատէհու արգա ճէպինտէ վէ էն պօնրա տա բանթա. չօնընըն ճէպինտէ պիր չէյ արաշտրրտը. լաքին մաթլուպ օլան չէյի պուլամայընճա մէքթուպը մէզըիւրը սիյահ բանթալօնընըն աշընմըշ տիզի իւզէրինէ գօյտու վէ պատէհու հէր թարաֆընը իքի էլիլէ միւթէսսիֆանէ վէ էն տիշէլի պիր սուրէթտէ եօզլամադա պաշլատը:

Սօն տէրէճէ սաթէտիլանէ վէ խալիսանէ պիր թալըլա իճրա օլունան պու բանթօմիմա օյունընըն միւթէա. գըպ, Բօտէն՝ էսէֆէնկիզ պիր չէհրէ իլէ.

— Ս.հ, եա՛ Բապպի, պու նէ՛ ֆէլաքէթ. — տէյու նիտա իլէտի:

Ճալմա պու սէօզիւ իշիտինճէ պիր գաշ տազըգա. տան պէրու սալմըշ օլտըլը մահզունանէ սիւքիւթտէն սըյըլաւադ.

— Նէ՞ վար, նէ՞ օլմըշ, պապաճըղըմ. — տէյու սօրտըլ Բօտէն. — էյիլա՛հ, ազիզիմ բրէնա, վուգու պու. լան ֆէլաքէթ պայալը վէ բէք ճիւզի պիր չէյ իսէ տէ, պէնիմ իշուն ոօն տէրէճէ մուհիմմ վէ էսէֆէ չայան տըր. . . կէօզլիլիւմիւ եա՛ ալմայա ունութմըշըմ վէ եա՛խօտ պիր եէրտէ զաիպ իթմիշիմ տիր. չիմտի պու եա. ըրմ ըշըվը սալօնտա վէ խուսուսըյլա չալըշմագտան վէ իթթիյարլըգտան բէք զիյատէ պօզուլմըշ օլան պու կէօզլէլ

իլէ պու մէքթուպը նա՛սըլ օգուճալը. պարը բէք էհէմմի-
յէթլի պիր շէյ տէ օլմասա . պէնտէն չար չարուգ սատէ
վէ գաթի պիր ճէվապ իսթէնիլիյօր . եա՛ էվվէթ , եա՛խօտ
եօգ ճէվապը վէրիլէճէք տիր . . . վազթ տա միւսթա-
ճէլ . . . կէօրիւյօր մըսընը պէլայը . . . : (Ճալմանըն
եիւզիւնէ պագմայարագ վէ ֆագաթ սէօյլէյէճէյի սէօզ-
լէրի մէրգուճըն իշիտէճէյի տէրէճէտէ շիտտէթլէ թէ-
լաֆֆուզ իտէրէք .) Պիրի պուճը պէնիմ իչուճ լութֆէն
օգույաճագ օրուրսա . . . լաքին խա՛յր , խա՛յր . . . հիչ
քիմնէ . . . :

Ճալմա . - (Մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ Բօտէնին
սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պագսանըզ ա՛ , պապաճըղըմ , միւ-
սաատէ իտէրսէնիզ , պէն մէքթուպընըզ օգուրըմ , վէ օ-
գուտըգտան սօնրա տա միւհթէվիյաթընը քեամիլէն ու-
նուտըրըմ :

Բօտէն . - (Կիւյա Հինալինին թէքլիֆի քէնտիսինէ
հէմ զարիպ վէ հէմտէ թէհիլքէլի կէօրիւնիւյօրմըշ կիպի .)
Սի՛զ մի . . . միւմքի՛ն մի տիր , ազիզիմ բրէնս . . . սիզ
պու մէքթուպը օգույասընըզ հա՛ . . . :

Ճալմա . - (Լաթիֆանէ պիր սուրէթտէ .) Օ հալաէ
պու թալէպիմտէն տօլայը աֆվընըզ տիլէրիմ :

Բօտէն՝ պիր տագըգաճըգ միւլահազատան սօնրա ,
քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիլըճէսինէ . « Լաքին նէ՛ պէյիս
վար , նէ՛ իչուճ անա օգութմայայըմ » տէտի , վէ պատէ-
հու Ճալմայա խիթապէն .

— Լաքին սիզ սահիհէն պու մէքթուպը օգույաճագ
մը սընըզ , ազիզիմ բրէնս . տօղրուսը սիզէ պէօյլէ պիր
թէքլիֆտէ պուլունմաղա հիչ պիր վազթ ճէսարէթ իտէ-
մէզ իտիմ . - տէյիպ , մէքթուպը Ճալմայա ուզաթտը .
Ճալմա իսէ եիւքսէք պիր սէտա իլէ պուճը օգուճաղա
պաշատը քի , միւհթէվիյաթը պէր վէճհի աթի իտի .

« Պու սապահ Սէն-Տիզիէ գօնաղընա վուգուր զիյա-

րէթինիդ՝ ալտըղըմ մալիւմաթա նազարէն , թարաֆընըլ տան եէնի պիր հարէքէթի թէճաւուգքեաքանէ օլմագ իւզըն թէլագգը օլունմագ լազըմ կէլիր :

« Սիզէ իշար օլունան սօնընճը թէքլիֆ շունտան իպա. րէթ տիր . տիւնքի կիւն Գլովիս սօգաղընա կէլէրէք սի. զէ արզ իթտիյիմ թէքլիֆ կիպի , պէլքի պու տա պէմէք րէսիզ գալաճագ տըր :

« Ս ուզուն վէ զահմէթլի միւլագաթտան սօնրա , սօն ճէվապըմը սիզէ թահրերէն պիւտիրէճէյիմի վատ իթմիլ իտիւմ . իշթէ վատրմտա սէպաթ իտիյօրըմ . սօնընճը թէքլիֆիմ շու տըր :

« Լաքին էվվէլա սիզէ պիր իթաքտա պուլունայըմ. քէնտինիդի սագընընըլ . . . Էկէր թարպֆէյն միւսավի օլմայան պու միւճատէլէյի տէվամ իթմէքաէ էլան ինապ կէօսթէրէճէք օլուրսանըլ , տէլիճէսինէ միւտաֆապ իթմէք իսթէտիյինիզ ատէմլէրին պիլէ պուլզ ու տտավէթի. նէ ուզրամագ թէհլիքէսինէ տիւլէճէքսինիզ : Սագսատ վէ ճիյաթընըլ հագգընտա անլէրին ֆիրրինի թէնվիր իլէ սի. զի մահվ ու պէրպատ իթմէք իչուն պին տիւրլիւ թէտ. պիր վար տըր : Լութֆէքեարլըզ սէպէպիլլէ տէյիլ , պէլքի մէնֆաաթը շախսիլէ իլճաաթըլլա մէյտանա չըգարմագ իսթէտիյինիզ ֆէսատա սիզին տախի իշթիրաք իթմիլ օլտըղընըլ անլէրէ իսպաթ իտիլէճէք տիր : »

Ճալմա պու մէքթուպ հագգընտա Բօտէնէ պիր շէյ սօրմագ պէօյիւք պիր թէրպիյէսիզլիք օլաճաղընը հըսա իտէճէք տէրէճէտէ նէզաքէթի թապիւթա մալիք իտի. սէ տէ , պու ֆըգրայը օգույընճա քէնտիսինի զապթ ի. տէմէյէրէք պաշընը պիրտէն պիրէ ժէզիւթէ տօղրու չէ վիրտիյինտէն , Բօտէն :

— Օհ , էվվէթ , պու սէօղլէր պէնիմ իչուն տըր , ազիզիմ բրէնս . . . (Սէֆիլանէ գըյաֆէթինի իյմա իթմէք իսթէլէրէք .) Նասըլ քի կէօրիւյօրսընըլ , պու ֆա.

գրը մէնփաթը շախիչէ արայան պիր ատէմ օլմագ
իզրէ իթհամ իտիյոքլար :

Ճալմա . - Միւտաֆաա իթտիյինիզ ատէմէր քիմէր
տիր :

Բօտէն . - (Ճէվապ վէրմէքտէ թէրէտտիւտ իտիյօր-
մը կիպի աղաճըզ էնտիշէլի պիր սուրէթտէ .) Միւտա-
ֆաա իթտիյիմ ատէմէր քիմէր մի տիր . . . հը' . . . հը' . . .
քիմէր օլտըղընը սիգէ սէօյլէյիմ մի . . . պուռնլար վարի-
տաթտան մահրոււմ , ֆագըր , էհէմմիյէթսիզ վէ ֆագաթ
էյի երւէքլի պիր դաշ քիշի տիր քի , իլթիզամ իթ-
տիլէրի պիր տավատա քէնտի հագգլարընտան պաշգա
պիր շէյլէրի եօգ տըր . Լաքին գարշըլարընտա գաւվվէթ-
ի հէմ զայէթ գուվվէթի խասիմէր պուլընտըղընտան ,
եղիլպ մահվ օլմագ թէհիքէսինտէ պուլընտըղընտան . . .
Պէրէքէթ վէրսին պուռնլար մարուք ատէմէր տէյիլ տիր-
լէր քի , միւտաֆաա իթտիյիմ ատէմէրին մէնփաթը ի-
չուն մաքէշէրինի եըրթըպ աշաղը ալապիլէյիմ . . . նէ'
եաքայըմ . . . պէն տէ ֆագըր վէ զայըֆ պիր ատէմ օլտը-
ղընտան , ֆագըր վէ զայըֆ օլտնլարա սահապէթ իտէրիմ :
Էաքին , տէվամ իտինիզ , ազիզիմ բրէնա , բէճա իտէրիմ :
Ճալմա օգուլմասընա շէօյլէճէ տէվամ իյլէտի .

« Պիզէ գարշը խուսուլմէթ վէ ատավէթինիզի տէվամ
իտէրէք պաշընըպ պէլա կէթիրէճէքսինիզ , վէ Թիլին Գոնթ
նամընը վէրտիյինիզ ատէմէրին թարաֆընը թոռթարագ
հիշ պիր շէյ գազանամայաճագընըզ : Հիմայէ իթտիյինիզ
ատէմէրի տօսթ թէնմիյէ իտէճէք եէրտէ , հիլէքեար-
լըղընըղըն գուրպանլարը նամընը վէրսէնիզ տահա միւռնա-
սիպ օլուր . չունքի էֆքեարը մէնփաթը ճուլանէտէն Թի
օլարագ հարէքէթ իթմէնիզէ հիշ պիր մանա վէրիլէմէզ .
պինսէն ալէյ , թէքրթր իտէրիմ քի պու հարէքէթինիզ
ալթընտա մէնփաթը շախիչէյէ միւսթէնիտ պաղը կիզլի
մագսատլար պուլընմալը տըր :

« Իշթէ , պըս ճիհէթ ճէ տախի սիղէ պէօյիւք պիր
թազմինաթ վէրիւէպիրիր . հէմ արա եհրտէ շու ֆարգ
աշախի վար տրր քի , շիմտի սիղին իւմիտէրինիզ մահգա
տօսթլարընըզըն իհթիմալաթ գապիլինտէն օլան շիւքրա
նիյիւէթ տուլլուսընա միւսթէնէտ օլտըզը հալտէ պիղիմ
թէքլիֆ իթտիյիմիզ թազմինաթ անինտէ տախի իթա օ
լունապիրիր . մէրամըմը տահա աչըգ սուրէթտէ իֆատէ
իտէյիմ . սիզտէն թալէպ օլունան շէյ շունտան իպարէթ
տիր . պու ագշամ , եարը կիճէտէն էվվէէ , Բարիստէն հա
րէքէթ փաէրէք , ալթը այտան էվվէլ պուրայա այպգ
պասմայաճագսընըզ : »

Ճալմա թէաճճիւպի իյմա իտէր պիր հարէքէթ ին
րասընտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէյիպ Բօտէնէ պազալ
ղընտան , Ժէգիւիթ ճէվապէն :

— Պունըն սէպէպի բէք սատէ տիր . հիմայէ իթտի
յիմ պիլարէլէրին տավառը ալթը այտան էվվէլ կէօրիւ
լէճէյինալէն , անլէրի հիմայէ վէ միւտաֆաատան մէն
իթմէք իւզքէ պէնի Բարիստէն ուզագլաշտընմագ իպթի
յօրլար . (Միւքէտտէրանէ պիր ինֆիալ իլէ) անլալթ
մըսընըզ , ազիզիմ բրէնս : Հէրնէ հալ իսէ , լութֆէն տէ
վամ իտինիզ վէ սէօգիւնիւզիւ գաթ իթտիյիմտէն տօլայը
պէնի մազըւր թուլթընըզ . զիրա պու տէրէճէ եիւզսիւպ
ղիւք վէ հայասըզլըգ գանըմը պէյնիմէ պըչալթըյօր ք
պէտի :

Ճալմա օգաշմապընա շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

« Պունտան պաշգա , ալթը այ միւթէմաաիյէն Բարիս
տէն ուզագ պուլընտըղընըզա գանաաթ հասըլ իթմէք ի
շուն , Ալմանիւֆտաքի յօսթլարըմըզտան պիրինին իանէտի
նէվիթմէնիզ գարարկիր օլմըշ տրր , պըս քօսթըմըզ սի
գէ ալիճէնապանէ պիլ գապալիլէթ կէօսթէրէճէք տիր
լաքին ալթը այ միւտաթիլին ինգըզասընա գատար հէր
հալտէ օրատա գալաճագսընըզ : »

Րօտէն . — Էվվէթ . . . իսթէյէրէք հապսա կիրմէք
հա' . . . ֆէնա թէքլիֆ տէյիլ . . . :

« Պոլ շարթլարը գապուլ իտէճէք օլուրսանըղ , Բա-
րիստէն հարէքէթինիգտէն իթիպարէն պէհէր այ պինէր
ֆրանք մաաշ ալաճագսընըղ . օն պին ֆրանք բէշին վէ
եիկիրմի պին ֆրանք տախի ալթը այ միւտտէթին ինգը-
ղսընտա վէրիլէճէք տիր : Պունլար հագգընտա թէէմի-
նաթը քեաֆիյէ տախի ալաճագ , վէ ալթը այ սօնրա տա
նամուքեարանէ վէ միւսթագիլլ պիր մէմուրիյեէթէ նա-
իլ օլաճագսընըղ : »

Ճալմա պոլ սէօղլէրի օգուտըղընտա ղայրը իիսթի-
յարի պիր հիտտէթլէ տուրմըշ օլտըղընտան , Րօտէն .

— Տէվամ իտինիզ , ազիզիմ բրէնա . մէքթուպը նի-
հայէթինէ գատար օգումանըղ լազըմ տըր . պիզիմ մէ-
տէնիյէթտէ նէլէ'ր ճէրէյան իթմէքտէ օլտըղընը պու
մէքթուպըն նէթիճէսինտէ անլայաճագսընըղ . — տէտի :

Ճալմա եհնիտէն օգումաղա պաշլատը .

« Սիզ ճէրէյանը ահվալէ վէ պիզիմ նէ' օլտըղըմըղա
վագըֆ պուլընտըղընըղ ճիհէթլէ , սիզի Բարիստէն ու-
ղազլաշտըրարագ աղ թէհլիքէլի վէ ֆագաթ բէք օսան-
տըրըճը պիր տիւշմէնի պաշըմըղտան սաւմագտան պաշգա
պիր մագսատըմըղ պուլընմատըղընը պիլիրսինիզ : Իւք
մուվաֆֆագիյեթինիղէ գաբըմայընըղ : Հաքիմ հուզու-
ընտա վագը օլան իթհամաթընըղ նէթիճէքզիր օլամայըպ
սէմէրէսիզ գալաճագ տըր . ղիրա իթհամաթը մէղքիւրէ
իֆթիրատան պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր : Իֆատաթը-
նըղը գապուլ իտէն հաքիմ տախի կէօսթէրտիյի ալադճա
թարաֆկիրիքտէն տօլայը բէք ղիյատէ բէշիման օլաճագ
տըր : Պոլ մէքթուպը իսթէտիյինիզ կիպի իսթիմալ իտէ-
պիլիրսինիզ : Պիզ նէ' եազտըղըմըղը , քիմէ' եազտըղըմը-
ղը վէ նա'սըլ եազտըղըմըղը պիլիրիզ : Սիզ պուլ մէքթու-
պը սաաթ իւշտէ ալաճագսընըղ : Էկէր սաաթ տէօրթտէ

Թէքլիֆիմիդի թէմամը յլա գապուէ իթմիշ օլտըզընը ա տաիր պու մէքթուպըն զիյրինէ վազը իմզա իթմիշ օլտարգ, եէտիմիզէ իյսալ իթմէյէճէք օլուրսանըզ, մուհարէպէ ետ, ըրն տէյիլ, պու ագշամտան իթիպարէն պաշլայաճագ տըրոյ

Մէքթուպ ըէսիտէի խիթամ օլտըգտան սօնրա, ճալմա Բօտէնին երւզիւնէ պագտը. Ժէզիւիթ իսէ. « Միւսաատէ իտինիզ տէ Ֆարէնկայը պուրայա չաղըրայըմ) տէյիպ, չանը չալար վէ Պօղըճը տէրհալ օասյա կիրտի,

Բօտէն մէքթուպը ճալմանըն էլինտէն ալտը, երթիթըպ իբի բարչա իթտի վէ էլէէրի արասընտա եուճագ եաբարճասընա թօր թօփ էթտիքտէն սօնրա, Ֆարէնկայա վէրէրէք.

— Պու քեսպըտ բաշավրասընը կէօթիւրիւն տէ աշաղըտա պէքլէյէն ատէմէ վէրին վէ պէօյլէ ալչադճա վէ էտէպսիզճէ պիր մէքթուպա, իչիտիյօր մըսընըզ, պէօյլէ ալչադճա վէ էտէպսիզճէ պիր մէքթուպա պուլնտան պաշգպ պիր ճէվապըմ օլմատըզընը քէնտիսինէ սէօյլէյին. — տէտի

Ֆարէնկա « Պաշ իւսթիւնէ, էֆէնտիմ » տէտիքտէն սօնրա, սալօնտան տըշարը չըգտը.

Կէնճ Հինտլի Բօտէնէ տէօնէրէք քէմալը թէվէճճիւշ վէ չէֆգաթլա տէտի քի.

— Պու մուհարէպէ սիզին իչուն պէլքի տէ թէհլիքէլի օլաճագ տըր, պապաճըզըմ.

Բօտէն. — Էվվէթ, ազիզիմ բրէնս, պէլքի տէ թէհլիքէլի օլաճագ տըր. . . Լաքին պէն սիզին կիպի եաբմամ. . . պէն տիւշմէնլէրիմի իսայըն վէ քէօթիւ օլտըգլալը իչուն թէլէֆ իթմէք իսթէմէմ. . . պիլաքս սայէի գանուն վէ ատալէթէ իլթիճա իլէ անլէրէ գարչը ճէնքլէլի ըիմ. սիզ տէ պէնիմ եօլըմա սիւլիւք իտինիզ. (Պատէհու ճալմանըն չէհրէսի պուրուշտըզընը կէօրիւնճէ, իլավէթէն.) Լաքին, խա'յր. . . խա'յր, հագգըմ եօգ տըր. . . պու պապտէ արթըգ սիզէ էօյիւտ վէլմէք իսթէմէմ. . .

Շու գատար քի պու մէսէլէյի վալիտէնիզ մէսապէսինտէ պուլունան միւհթէրէմ գատընըն մուհաքէմէսինէ հավալէ իթմէք իչուն արամըզտա պիր գարար վէրէլիմ: Եարըն պէն քէնտիսինի կէօրէճէյիմ, էկէր րազի օլուրսա, տիւշ-մէնլէրինիզին իսմի նէ՝ օլտըղընը սիզէ սէօյլէրիմ: էկէր րազի օլմազսա, սէօյլէմէմ:

Ճալմա. - Էյ պու գատըն, պու իքինճի վալիտէմ՝ մուհաքէմէսինէ իթաաթ օլունապիլէճէք պիր թապիաթ. տա՛ մը տըր:

Բօտէն. - (Էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրարագ վէ կիթոթքճէ հէյէճանը արթարագ.) () գատը՛ն մը . . . տին. ետաա օնտուն տահա նէճիպ, տահա ալիճէնապ վէ տահա ճէսուր պիր մախլուգ թէսավլուր օլունամազ. . . էվ-վէթ, սիզի հիմայէ իթմէքտէ օլան պու գատըն էմսալի պուլընմայաճագ սուրէթտէ միւսթագիմ պիր գատըն տըր. քէնտիսինին ասըլ էվլատը օլայըտընըղ տա, մուհապպէթի մատէրանէնին պիւթիւն շիտտէթիլլէ սիզի սէվէճէք օլ-սայըտը վէ սիզտէ եա՛ պիր ալչագլըղա պօյուն էյմէք վէ եախօտ էօլմէք մէճպուրիլէթինտէ պուլընմըշ օլսայըտը-նըղ, սիզէ « էօլ » տէր վէ քէնտիսի տէ պէրապէր էօլմէյէ րազի օլուր ըտը:

Ճալմա. - (Հայրէթլէ.) Օհ, ալիճէնա՛պ գատըն . . . պէնիմ վալիտէմ տէ պէօյլէ իտի:

Բօտէն. - (Բէրտէ իլէ մէսթուր օլան ճամլը գաթու-յա եագլաշարագ վէ օրայա եան վէ էնտիչէլի պիր պա-դըշ աթֆի իտէրէք, պիր գաթ տահա շէվգ իլէ.) Համիյէ-նիզ օլան պու միւհթէրէմ գատըն ճէսարէթ, իսթիգամէթ վէ պիլ խաօսա սատագաթ նումունէսի տիր, ազիզիմ բը-րէնս. . . : էվվէթ, պէօյիւք եիւրէքլի պիր առէմին գահ-րամանանէ խուլուսքեարըղըլա պիրլիքտէ ալիճէնապ պիր գատընըն վագար ու թէմրինինէ մալիք տիր. . . : Միւտ-տէթի հայաթընտա, իշիտիյօր մըսընըղ, միւտտէթի հայա-

թընտա հիշ պիր վազթ եայան սէօյլէմէմիշ, վէ էֆքեա. րընը հիշ պիր վազթ կիզլէմէմիշ տիր. հաթթա պայաղը գատընլարըն պուլընտըզլարը հալ ու վազիյէթ սէպէպի. լէ հէման պիզզարուր իթթիյար իթտիքլէրի էտնա պիր հի. լէքեարլըգ, մուրայիլիք վէ եալանճըլըղա գաթլանմագ. տան ըսա, էօլմէյի պին գաթ թէրճիհ իթմէքտէ տիր:

Րօտէնին թարիֆ իթտիյի գատընըն խասայիսի նատի. րէսինի իշիթտիյինտէ ճալմանըն չէհրէսինտէ կէօրիւլէն ասարը հայրէթ վէ մէֆթ ունիյէթի թաֆսիլ իթմէք գապիլ օլամագ. կէօզլէրի բարըլ բարըլ բարլայօր, եանագլարը գըզարլըյօր վէ եիւրէյի տէ քէմալը իշիթիյագլա չարըլըյօր ըտը:

Րօտէն բէրտէ իլէ մէսթուր օլան ճամլը գաբուլա տօղ. լու եէնի պիր ատըմ տահա աթարագ.

— Բէք ալէա՛, բէք ալէա՛, սիզէ մէճհուլ օլան հա. միյէնիզտէն պու սուրէթլէ պահա իթտիյիմ զէման լուհը. նըզըն մէլահէթ վէ լէթաֆէթի կիւզէլ չէհրէնիզտէ շա. շաաբաշ օլտըղընը կէօրէրէք բէք զիյաատէ մէմնուլն օլը. րըմ. զիրա նէճիպ գալպլէրին վէ ալիճէնապ թապիթ. լարըն տախմա մուճիպ օլտըզլարը հայրէթի մուգատտէ. սէյէ մէրգումէ տախի լայըգ վէ շայէսթէ տիր:

Ճալմա. — (Մէֆթ ունիյէթլէ.) Սէօզիւնիւզէ ինանը. րըմ, պապաճըղըմ. եիւրէյիմ հայրէթ վէ մէֆթ ունիյէթ. լէ տօլմուշ տըր. չունքի վալիտէմ պուլունմատըղը հալ տէ, պէօյլէ պիր գատըն վար տըր:

Րօտէն. — Օ՛հ, էվլէթ, էլէմգէտէլէրէ թէսէլլի վէր. մէք, մէնսուպ օլտըղը ճինսին սէպէպի իֆթիխարը օլմագ, հազըգաթը բէրէսթիշ իթտիրմէք վէ եալանա լանէթլէր օգուլթմագ իչուն պէօյլէ պիր գատըն վար տըր... Եա. լանճըլըգ վէ խուսուսըլա մուրայիլիք՝ պիր ճէնկեալէրին գըլըճը կիպի բարլագ վէ գահրամանանէ օլան սատագաթ վէ խալիսէթինի ասլա լէքէտար իթմէմիշ տիր... Տահա

պիր գաչ կիւն էվվէլ պու ալիճէնապ գատուն պանա շու սէօզլէրի սէօյլէտի քի, միւտտէթի էօմրիւմտէ հիչ պիր վագթ ունութմայաճաղըմ. « Մօսիէօ, պէն սէվտիյիմ՝ վէ եա հիւրմէթ իթտիյիմ պիր քիմնէ հագգընտա չիւպհէ ի-տէճէք օլուրսամ. . . : »

Բօտէն սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի: Ճամը գաբու-նըն բէրտէսի խարիճտէն օ տէրէճէ շիտտէթլէ չէքիւտի քիս եայը գըրըլարագ պիրտէն պիրէ եօգարը չըգտը, վէ ճալ-մա ագիմ պիր հայրէթէ տիւշար օլտըղը հալտէ մատմուա-գէլ տը Գարտօվիլի միւշահէտէ իյլէտի:

Ատրիէնին մանթօսը ումուղլարընտան աշաղը գայմըշ, վէ բէրտէյի չէքմէք իւզըն վուգու պուլան հարէքէթի չէ-տիտէսի սէպէպիյլէ շապգասընըն շէրիտլէրի չէօզիւլէրէք պաշընտան տիւշմիւշ իտի: Խանէսինտէն աճէլէ իլէ չըգմըշ օլտըղընտան, տէրունը խանէտէ քէյֆի իսթէտիյի ղէման կիյիմէքտէ օլտըղը բէնկեարէնկ վէ միւքէլլէֆ լիպասը իւզէրինէ պիր քիւրք ալմաղա անճագ վագթ պուլապիլ միշ իտի. պինան ալէյհ, եաբրագլար վէ չիչէքլէք արա-սընտա ճալմանըն գամաշմըշ կէօզլէրինէ օ՝ տէրէճէ տիւշ պէր վէ շաշատար կէօրիւնմէքտէ իտիքի, կէնճ Հինպի-րոյա կէօրիւյօր կիպի զանն իյլէտի. . . : Պիշարէ՝ էլլէրինի եէքտիկէրինէ գալուշտըրմըշ, կէօզլէրինի աշմըշ վէ տուա իտիյօրմըշ կիպի պիր սուրէթտէ վիւճուտինի խաֆիֆճէ էօնէ տօղրու էյմիշ օլտըղը հալտէ, քէմալը հայրէթին-տէն օլտըղը եէրտէ տօնա գալմըշ ըտը:

Մատմուագէլ տը Գարտօվիլ իսէ՝ հէյէճանը գալպէ ուղրամըշ վէ չէհրէսի խաֆիֆճէ գըզարմըշ օլմասըյլա, սալօնա կիւրմէքսիզին ֆիտան սօպասընըն գաբուսընտա տուրմըշ ըտը:

Պիւթիւն պու հալլէր օ տէրէճէ սիւրաթլա ճէրէյան իթմիշ իտիքի, եազմագ իշուն լազըմ օլան վագթ գա-տար պիլէ իմթիտատ իթմէմիշ իտի: Գաբու բէրտէսի աշը-

լըր աչըլմազ , Բօտէն՝ թէաճճիւ պ իտիյօր կիպի կէօրինէ .
րէք . & վա՛յ , սիղ պուրատա՞ մըսընըզ , մատմուազէլ . . .
տէտի :

Ատրիէն . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Էվվէթ
պուրատայըմ , պիր ազ էվվէլ պաշլատըղընըզ իպարէյի
թամամլամայա կէլտիմ . պիր քիմնէ հազգընտա զիհնիմտէ
պիր շիւպհէ հասըլ օլուրսա պունը աչըզման աչըղա քէն
տիօնէ պէյան իտէճէյիմի պունտան էվվէլ սիղէ սէյլէ .
միշ իտիմ . Լաքին շիմտի իգըրար իտէրիմ քի պու տէֆա
պու սէօղիւմէ ըիպէթ իմմէտիմ . սիղի թէճէսսիւս իթմէք
վէ մուհավէրաթընըզ տինլէմէք իւզրէ պուրատա կիւ
լէհտիմ . Լաքին պիր ազ էվվէլ աբբայ տիկրինեիյէ վէրտի
յինիզ ճէվլապ* սաժտագաթ վէ խալիսէթինիզ հազգըն .
տա պէնի Այիւս պիւթիւն թէէմին ֆիլէտի . սիղ պէնի
թոռլուսը գալպիմէ շահատէթ իթտիյինիզ սըրատա , պէն
տէ սիղին տօղրուլըղընըզտան շիւպհէ իտիյօրտում . . .
Օհ , միւտտէթի էօմրիւմտէ իլք տէֆա օլարագ հիլլէ .
քնարըղա թէնէզզիւլ իթտիմ . պու զաաֆըմտան տօլա .
յը ճէղայա միւսթահագգ ըմ , տէյիլ մի . բէք էյի . ճէ
զաի սէզամը չէքէրիմ . պօրճու օլտըղըմ թարզիյէյի վէ
րիւրիմ . սիղտէն ափվ տիլէրիմ . . . (Ճալմայա միւ
թէվէճճիհէն .) Շիմտի , ազիղիմ բրէնս , արթըզ սագլա .
մազ գապիլ տէյիլ տիր . . . պէն սիղին ագըրապանըզ
տան մատմուազէլ տը Դարտծվիլ իմ* . . . ումարըմ քի
պիր վալիտէ թարաֆընտան գապուլ իթտիյինիզ միւսա .
ֆիրբէրվէրիյի պիր հէմշիրէ թարաֆընտան տա գապուլ ի
տէրսինիզ . - տէտի :

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի : Պիչարէ չօճուգ՝ էն մէճ .
նունանէ վէ էն բուհբէրվէր խայալաթընա գաթ գաթ
ֆաիգ օլան պու նակէհզուհուր վազըա իւզէրինէ պիր
հայրէթի ազիմէյէ միւսթաղըրագ օլարագ , էյլէ պիր ու
յուշուգլըղա տիւշար օլմըշ ըտըքի , պունըն թէէսիլիյէ

գուվվէի ֆիքրէյէ վէ միւլահազասը մահվ ուլարագ հայա-
թընըն պիւթիւն գուվվէթի սանքի եալընըզ պագըչընտա
թօրլանմըչ, վէ ինսան՝ կէչմէսի մուհալ ուլան պիր սուսըզ-
լըզը պաստըրմագ իւզրէ պիհուտէ եէրէ ճահա իթտիյի
կիպի, Հինալինին շաշաատար կէօզլէրի տախի ֆէվզ էլ ա-
տէ պիր շէվզ իլէ կէնճ գըզըն քէմալաթը նատիրէսինի
թէմաչայէ տալմըչ ըտը :

Ֆիլ հագըրգա պէօյլէ իքի նուսուսէի հայրէթ պախշա
հիչ պիր եէրտէ պիրի պիրինէ թէսատիւֆ իթմէմիշ իտի :
Ատրիէն իլէ ճալմա գատըն վէ երքէք կիւզէլլիքլէրինին
պիրէր միսալը միւճէսսէմի տտտ ուլունապլլիլ իտի : Զանն
իտէրսին քի պու իքի կէնճ վէ ճէսուր, ալիճէնապ վէ
աթէչմէչրէպ, գահրաման վէ մաղրուր թապիաթլարըն
պէօյլէ պիրի պիրինէ թէգարրուպ իթմէսի հիւքմի գազա
վէ եա հիքմէթի Րապպանիյէ նէթիճէսի իտի : Ղարիպի
շուքասը քի պունլար տահա պիրի պիրինի կէօզմէտէն եէք-
տիկէրինին գըյմէթի մանէվիյէսինի թագտիր իթմիշլէր իչ
տի . զիրա ճալմա՝ Րօտէնին սէօզլէրինի տինլէյէրէք քէլ-
տիւնճէ մէճհուլ ուլան համիյէսինին էվսաֆը քէրտանէ վէ
ալիճէնապանէսի հագըչընտա գալպինտէ նակէհանի վէ
չիտտէթլի պիր մէֆթուսիյէթ ույանմըչ ուտըզը կիպի,
մատմուսըզէլ տը Գարուսվիլ տախի՝ Րօտէն իլէ ճալմա ա-
րասընտա ճէրէյան իտէն մուհավէրէյի տինլէտիյի սըրա-
տա, կէնճ Հինալի կեահ ըուհընըն նէճապէթինի, կեահ
գալպինին նէզաքէթինի վէ կեահ տախի թապիաթընըն
չիտտէթլինի կէօպթէրտիքճէ, հէմ միւթէէսսիր ուլմըչ, հէմ
րիզգաթա կէլմիշ վէ հէմ տէ բէք զիյատէ գօրգմըչ ըտը.
պունտան պաշգա, բրէնսին ֆէվզ էլ ատէ կիւզէլլիյինի
կէօրինճէ, հայրէթ վէ հէման տա մէֆթուսիյէթի մուլին
պիր հորէքէթտէ պուլընմագտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէ-
միշ, վէ պիր ազ սօնրա տախի՝ կէօզլէրի ճալմանըն կէօզ-
լէրինէ թէսատիւֆ իտինճէ պիւթիւն վիւճուտի զարիպ վէ

Փագաթ զայլմա՛ պիր տույղու վէ ատէթա ելէթրիգ կի. պի պիր չէյ թէէսիրիյէ սարսըւմըշ ըտը : Օ զէման պիւս պիւթիւն ալթ իւսթ օլարագ , վէ պու ալթ իւսթյիւքտէն տօլայը հըսս իթտիյի ըզտըրապա լանէթլէր օգույարագ , պու թէէսիրի ֆէվգ ել ատէյի կիզլէմէք իւզըէ Բօտէն իւլէ գօնըշմաղա պաշլամըշ , վէ մէրգումըն սատագաթը հագգընտա շիւպհէլէնտիյինտէն տօլայը աֆվ տիլէմիլ , վէ լաքին կէնճ Հինտիյինն սիւքիւթի միւթէմատիյէսի գալ պինտէքի ըզտըրապը շէտիտի պիր գաթ տահա աթթըր մըշ ըտը :

Ատրիէն՝ վագը օլսն թէքլիֆի պիրատէրանէսինէ ճէ. վապ վէրմէյէ թէշվիգ իթմէք իւզըէ կէօզլէրինի պիր տէֆա տահա Հինտիյէ չէվիրինճէ , թէքրար անըն աթէ. չին վէ ատէթա վահշիյանէ պագըշընա թէսատիւֆ իթտի. յինտէն , տէհշէթ , մահզուհիյէթ վէ մազըուրիյեթ սաթ. գասըյա կէօզլէրինի էյտի , վէ ձալմայը պուստան պէօյ. լէ քէնտիսինտէն ուզագ պուլընտըրմագ լիւզումը գաթի. սինի էվլէյտէն հըսս իթմիլ օլտըղընտան տօլայը բէք զի. յատէ մէմուռն օլտու . չունքի պու աթէչին վէ զաղապնաք տէլիգանլը քէնտիսինէ պէօյիւք պիր տէհշէթի մուճիպ օ. լույօրտու : Հաթթա պու միւշքիլ վազիյէթ պիր նիհայէթ վէրմէք իսթէյէրէք , ալչագ վէ թիթըրէք պիր սէտա իլէ Բօտէնէ իսթապէն .

— Ի՛նճա իտէրիմ , էֆէնտիմ . . . սիզ բրէնա իլէ գօ. նուշընը . . . պէնիմ թէքլիֆլէրիմի քէնտիլէրինէ թէք. ըտըլայընը . . . զիրա պէն տահա ուզուռն միւտտէթ պու. ըտտա գալմամ . - տէտի :

Պատէհու Պլօրինին նէզտինէ կիթմէք իւզըէ պիր տ. տըմ գատար իլէրիլէտի իսէ տէ , ձալմա՛ Ատրիէնին պու հարէքթիինի կէօրիւր կէօրմէգ , չիքնարը էլինտէն ալմագ իսթէնիլէն պիր գաբլան միսալի եէրինտէն սըչրայըպ մէր. գումէյէ տօղըու սէյիրթտի : Կէնճ գըզ՝ ձալմանըն չէհ.

բեօինտէ մէջհուտ ոլան հիտտէթի վահշիյանէյի կէօրիւն-
 ճէ տիւշարը տէհշէթ ոլարագ վէ քէսկին պիր նիտա սա-
 լըվէրէրէք կէրի չէքիլտի : Պու նիտա իւզէրինէ ճալմա ու-
 յանտը , վէ ճէրէյան իտէն վուգուաթը պիրտէն պիրէ
 խաթըրընա կէթիրէրէք մահհուպ վէ բէշիման ոլտու . պի-
 նաէն ալէյհ , պէնզի սօլմըշ , նէ հաբաճաղընը շաշըրմըշ ,
 կէօղէրի եաշ ըլա տօլմըշ , չէհրէսի պօղուլմըշ վէ ֆէվզ
 էլ Կաթէ պիր մէյուսիյիէթ ասարը կէօրիւլմէքտէ պուլըն-
 մըշ ոլտըղը հալտէ , թիթրէյէ թիթրէյէ Ատրիէնի տիզ-
 լէրինէ գաբանտը , վէ գափուշտըրմըշ ոլտըղը էլլէրինի ա-
 նա տօղրու ուզաթարագ , հալիմանէ , նիյազքեարանէ վէ
 գօրփագ պիր սէտա իլէ .

— Օհ , տուրընըզ . . . տուրընըզ . . . պէնի պրագ-
 մայընըզ . . . պուհնա վագթտան պէրու . . . սիզի պէք-
 լէյօրըմ . — տէտի :

Ճալմա պու նիյազը օ՛ գատար մասումանէ պիր սաֆ-
 վէթ վէ օ՛ տէրէճէ հիլմիյէթ վէ թէսլիմիյէթլէ իճրա իլլէ-
 միշ իտի քի , պիր ազ էվվէլ Ատրիէնի տիւշարը տէհշէթ
 իթմիշ ոլան հիտտէթի վահշիյանէսի իլէ զարիպ պիր զըտ-
 տիյէթ թէշքիլ իտիյօրտու . պուհնըն իւզէրինէ Ատրիէն՝ ա-
 զիմէթ իթմէյէ հազըրլանմասընը Յուրինէ պիր իշարէթլէ
 անլաթարագ .

— Ազիզիմ բրէնս , պուրատա ուզուհ միւտտէթ տուր-
 մագ պէնճէ միւմքինսիզ տիր . — տէտի :

Ճալմա՝ կէօզ հաշլարընը զապթ իտէրէք , մէյուսի-
 յէթպաիշ պիր սէտա իլէ .

— Լաքին հինէ կէլէճէք միսինիզ . . . սիզի թէքրար
 կէօրէպիլէճէք միլիմ . — տէյու սօրտըգտա , մատմուտա-
 ղէլ տը Գարտօվիլ սէօնիւք պիր սէտա իլէ .

— Օհ , խա՛յր , խա՛յր . . . պինի պիր տահա կէօրէ-
 մէյէճէքսինիզ . — տէյիպ , պու ճէվապընտան տօլայը ճալ-
 մանըն կիրիֆթար ոլտըղը հէյէճան վէ մէպհուլթիյիէթի

այնը ֆըրսաթ սայարագ, ֆիտան սոպասընըն սըգ ֆիտան. լարը արգասընտա կէօզտէն նիհան օլտու :

Ֆլօրին հանըմընըն արգասընտան եթիշմէք իւզըէ ա. լէլ աճէլէ Ռօտէնին էօնիւնտէն կէշտիյի սըրատա, փէ. զիւիթ ալչագ պիր սէտա իլէ .

— Եարըն Մայեէօնիւն իշինի պիթիւրմէք լազըմ տըր. տէտի :

Ֆլօրին պիւթիւն վիւճուտիյլէ սարսըլտը, վէ Ռօտէնէ ճէվապ վէրմէքսիզին Ատրիէն կիպի ֆիտան սոպասընըն սըգ ֆիտանլարը արգասընտա կէօզտէն նիհան օլտու :

Ճալմա իսէ՝ թագաթտան տիւշմիւշ, մէյուս օլմըլ վէ պաշընը կէօյսիւնէ սարգմըշ օլտըղը հալտէ տիզ իւս. թիւնտէ տուրագալմըշ ըտը. տիւպէր չէհրէսինտէ իսէ հիտտէթ վէ շիտտէթտէն էսէր գալմըշ օլմայըպ, պիւքս տիւխրաշ պիր շաշընըլդ էսէրի կէօրիւմէքտէ, վէ քէն. տիսի տէ սէս չըգարմագսըզըն հազին հազին աղլամագ. տա ըտը : Պիր ազ սօնրա Ռօտէնին քէնտիսինէ տօղրու իլէ. ըիլէտիյինի կէօրիւնճէ, այաղա գալգալ. լաքին օտէրէ. ճէ շիտտէթլէ թիթրէյօրտուքի, սալլանա սալլանա սէ. տիրին եանընա գատար անճագ կիտէպիլտի, վէ օրատա եըգըլըպ գալարագ եիւզիւնիւ էլլէրի իշինէ ալտը :

Պունըն իւզէրինէ Ռօտէն մէրգումըն նէզտինէ կիտէ. ըէք, լաթիֆ վէ մուշֆիգանէ պիր սէտա իլէ .

— Էյվա՛հ . . . Գօրգտըղըմ կէլտի չըգտը . . . սի. զի հիմայէ իթմէքտէ օլան գատընը սիզէ թանըթմագ իւ. թէմէյօրտում. հաթթա անըն բիր իլթիյալ օլտըղընը տա սիզէ սէօյլէմիշ իտիմ. պունըն սէպէպինի պիլթիյօր մըսը. նըզ, ազիզիմ բրէնա :

Ճալմա ճէվապ վէրմէյէրէք էլլէրինի տիզէրինի իւ. զէրինէ սարգտը, վէ էլան եաշլարլա մալամալ օլան չէհ. ըէի մէրտանէսինի Ռօտէնէ տօղրու չէվիլտի. Ռօտէն սէ. զիւնէ տէվամ իլէ տէտի քի .

— Մատմուազէլ տը Գարտովիլին զայէթ տիւպէր պիր
գըզ օլտըղընը, վէ սիզ եաշտա պուլընան պիր տէլիգան.
լընըն բէք գօլայ աշըգ օլտպիլէճէյինի պիլտիյիմ ճիհէթ-
լէ, պու սւլղուսըզլըգտան սիզի էսիրկէմէք իսթէյօր-
տում, ազիզիմ բրէնս. չունքի սիզի հիմայէ իտէն պու
կիւզէլ գըզ՝ պու շէհիրտէն օլան կիւզէլ պիր տէլիգան-
լըյը չըլտըրասըյա սէվմէքտէ տիր . . . :

Ճալմա՝ պու սէօզլէրի իշիտինճէ, գալպինէ շիտտէթ-
ի պիր տարպէ էնտիրիլմիշ կիպի իքի էլինի պիրտէն գալ-
պի իւզէրինէ գօյտու, քէտէրի վահշիյանէյի մուլին պիր
սէտաի տիլսրաշ սալը վէրտի, պաշը արգայա տօլլու է-
յիլտի, վէ քէնտիսի տէ սէտիր իւզէրինտէ պալլըպ գալտը:

Բօտէն պիր գաշ սանիյէ գատար մէրգումը պարի-
տանէ պիր գայտսըզլըգլա թէմաշա իյլէտիքտէն սօնրա,
տիրսէյի իլէ էսկի շապգասընը Փըրշալայարագ .

— Թուլթըլտը . . . Թուլթըլտը . . . - տէյիպ, օրա-
տան մուֆարագաթ իյլէտի :

10

ՆԱՍԻՀԱԹԼԱՐ

Վագթ կիճէ իտի: Սաաթ հէնուզ տօգուզը վուր-
մըշ ըտը: Պու կիճէ՝ մատմուազէլ տը Գարտովիլին ճալ-
մա իլէ իրք տէֆա օլարագ պուլուշուպ գօնուշտըղը կիւ-
նիւն ազլամըսը իտի: Յըօրին՝ պէնզի ուշմուշ, գալպի հէ-
յէճանս ուղրամըշ, վէ էլինտէ պիր շամտան թուլթմըշ օլ-

տըղը հալտէ , թիթրէյէ թիթրէյէ պիր եաթագ օտասը . նա կիրտի : Պու օտա՝ Ատրիէնին խանէսինտէ Մայեէօյէ թախսիս իտիւմիշ օլան տաիրէնին միւշթէմիլաթընտան օ . լուպ , սատէ վէ ֆագաթ զարիֆանէ պիր սուրէթտէ թէֆ . ըիշ իտիւմիշ իտի : Մէգըիւր տաիրէ իսէ խանէնին զէմին գաթընտա վագը օլուպ , իքի գաբոււը վար ըտը . քի պուն . լարտան պիրի պաղչէյէ վէ տիկէրի տէ հպվիլիյէ քչըլըր ըտը . իշթէ իյանէ վէ եա սատագա ալմագ իւզըրէ Մայ . եէօյէ միւրաճաաթ իտէն ֆուգարա վէ միւհթաճիյն պու հավի գաբոււընտան կիրէրլէր իտի :

Պու տաիրէ իւշ օտատան իպարէթ իտի . պիրինճիսի թէնէֆֆիւս օտասը օլուպ , էրպապը միւրաճաաթ օրատա պէլլէր , իքինճիսի պիր սալօնտան իպարէթ օլուպ , օրա . տա Մայեէօ տահապը իհթիյաճըն մաթլուպաթընը գա . պուլ իտէր , վէ իւշիւնճիւսիւ տէ պիր եաթագ օտասը օ . լուպ , օրատա տա եաթըպ գալգար ըտը . իշթէ Մայեէօ . յէ թախսիս իտիւմիշ օլան օտալար պու հալտէ իտի :

Ֆլօրին , աթլաս գունտուրալար իլէ մուհաթ օլանա . յագլարընըն ուճընը տէօչէմէ խալլսընա անճագ տօգուն . տըրարագ վէ նէֆէսինի տախի թուլթարագ , էնտիշէլի պիր չէհրէ իլէ եաթագ օտասընա կիրտի . ֆագաթ էտնա պիր կիւրիւլթիւյէ պիլէ գուլագ վէրմէքտէ իտի : Մէրգուէ էլինտէքի շամտանը շըմինէնին իւզէրինէ վագ իտիպ , օտա տէրունինտէ սիւրաթլը պիր կէօզ կէզտիրտիքտէն սօնրա , մահոն աղաճընտան մամուլ պիր եագը մաստսընըն եանընա կիթսի : Պու մասա իւզէրինտէ քիթսապլարլա տօլու կիւ . զէլ պիր քիւթիւպիւանէ կէօրիւլմէքտէ իտի : Անախթար իշպու քիւթիւպիւանէնին չէքմէճէլէրի իւզէրինտէ օլար . ղընտան , Ֆլօրին պունլարըն իւշիւնիւ տէ աչըպ կէօզտէն կէչիրտի իսէ տէ , իյանէ իչուն պիր թագըմ մուսթէլիֆ իսթիտալար ըլա Մայեէօնիւն . քէնտի էլիլլէ եազմըշ օլտըղը պագը լայիհալարտան պաշպա պիր չէյ պուլամատը . վէ

արատը չէյլէրին օրատա օլմատըղընը անլայարագ, թէ-
հարրիլաթընը չէյլէճէ տէվամ իյլէտի, Խաղը մասասընը
քիւթիւպիւսանէտէն ալըրան պիր տօլապ տէրունինտէ իւչ
ատէտ մուգավլա գուլթու պուլընմասըյլա Գլօրին պուն-
լարը նազարը թէտգիգտէն կէչիրտի իսէ տէ, արատըղը
չէյի օրատա տա պուլամալընճա, խօշնուտսըղըղընը կէօս-
թէրիր պիր հարէքէթ իճրա իյլէտի վէ էթրաֆընա պա-
գընարագ եէնիտէն էնտիչէլի պիր թավը իլէ գուլագ
վէտիքտէն սօնրա, կէօզիւնէ պիր պըրօ իլիչմէքլէ հէ-
ման եանընա կիթտի, վէ եէնիտէն թէհարրիլաթա
պալլատը իսէ տէ, օրատա տա պիր չէյ պուլամատը: Եա-
թաղըն ալթ եանընտա քիւչիւք պիր գաբու վար ըտը քի,
պուրտան պէօյիւք պիր թուալէթ օտասընա կիտիլիր ի-
տի, Գլօրին մէքըլըր օտայա կիրիպ, մուլմաֆֆագիյէթ իւ-
միտի օլմագսըղըն պէօյիւք պիր տօլապըն իչինի մուայէնէ
իյլէտի քի, օրատա մատմուլալէլ տը Գարտօվիլին էմրիլէ
Մայեհօ իչուն եէնի եաբըլմըչ պիր թագըմ սիյահ ֆիս-
թանլար պուլընմագտա ըտը: Գլօրին պուլ տօլապըն իչէ-
րիսինտէ, պիր մանթօ ալթընտա նիմ սագըլը քիւչիւք պիր
սանտըգ կէօրմէքլէ չար չաբուգ աչտը, վէ Մայեհօնին
պու միւքէլէֆ իւանէյէ կէլտիլինտէ կիյմիչ օլտըղը էսկի
էլպիսէլէրին օրատա քէմալը իթինա իլէ սագլանմըչ օլ-
տըղընը միւչահէտէ իյլէտի:

Գլօրին պունը կէօրիւնճէ պիրտէն պիրէ սարսըլտը,
վէ ղայըր իթթիլարի պիր հէյէճան սաիգասըյլա չէհրէսի
պիւզիւլտիւ: Լաքին պիր աղ սօնրա, քէնտի վազիֆէսի
րիգգաթա կէլմէք տէյիլ, Բօտէնին էվամիրինէ իթաաթ
իթմէքտէն իպարէթ օլտըղընը տիւչիւնէրէք, էվվէլա մէզ-
քիւր սանտըղը վէ սանիլէն տօլապը գաբատըգտան սօն-
րա, թուալէթ օտասընտան տըչարը չըգըպ թէքըար
եաթագ օտասընա ավտէթ իյլէտի, վէ եաղը մասասընը
պիր տէֆա տահա կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, ֆիքրի-

նէ պիր շէյ կէլտի : Մուգավիւ գութուլարը թէքար մուայէնէ իթմէքլէ իթիֆա իթմէյիպ , արատըղը շէյ պէլքի արգասընտա պուլապիլի իւմիտիյլէ , պուլարտան պիրինճիսինի շէքմէճէտէն պիւս պիւթիւն տըշարը չըգար տը իսէ տէ , ելնէ հիշ պիր շէյ պուլամատը . լաքին իքինճի գութուլը չըգարտըղընտա , պու տէֆաքի թէշէպպիւս սիւ սէմէրէսիգ գալմայըպ , իւմիտ իթտիյի մահալտէ գալ լընճա պիր տէֆիթէր պուլտը : Մեքդումէ պու քէշֆի իպ զէրինէ թէաճճիւպի իյմա իտէր պիր հաքէքէթտէ պուլըք տը . չուլքի քէնտի արատըղը պու տէֆիթէր օլմայըպ , պիւս պիւթիւն պաշգա պիր շէյ իտի : Մամաֆիհ պու էլ եազըսընը ալըպ վէ սահիֆէլէրինի չաքուգ չաքուգ չէվիթ մէյէ պաշլայըպ , պիր գաշ սահիֆէսինի նաղարը թէտ գիգ տէն կէշիտիքտէն սօնրա , մէմնուլիյեթի մուլին պիք հարէքէթ ըզհար իտէրէք , անը ճէպինէ գօյմադ իսթէտի իսէ տէ , պիր տագըգա գատար միւլահալատան սօնրա , թէքար ալտըղը եէրէ գօյտու , վէ հէր շէյի էվվէլքի հալի իւզըէ թէրթիպ իտէրէք վէ շամուանընը տա ալարագ հիշ քիմնէտէն կէօրիւլմէքսիլին օտատան տըշարը չըգար : Մայեէօնիւն՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ նէգոթինպէ պիր գաշ սաաթ գատար տուրաճաղընը պիլտիյի ճիհէթլէ , ար նըն տարիէսինէ կիրաիյի քիմնէ թարաֆընտան տնլաշըլմա յաճաղընը էվվէլտէն քէստիրմիշ իտի :

.....

Ֆլօրինին վագը օլան թէհարրիյաթընըն իրթէսի կիւս նիւ , Մայեէօ՝ եաթագ օտասընտա , պիր գօլթուգ սանա տալիէսի իւզէրինտէ , վէ կիւզէլ պիր աթէշ եանմագտա օլան չըմինէնին եանընտա եաք եալընըղ օթուրմըշ ըտը : Գալըն պիր իսալը օտա տէօշէմէսինի գարլամըշ ըտը , Բէնճի ճէրէլէրին բէրտէլէրի արասընտան , ուլու պիր պաղչէնին չիմէնպիյի կէօրիւլմէքտէ իտի : Օտա տէրուլնիստէ հիւքը ֆէրմա պուլընիւն սիւքիւնէթի ֆէվգ էլատէ՝ եալընըղ պիթ

սաաթ րագգասընըն սալլանմասընտան հասըլ օլան մուն-
թաղամ սէտա վէ օճաղըն չաթըրտըսը իլէ իխլալ օլուն-
մագտաւ ըտը : Մայեէօ՝ իքի էլինի գօլթուգ սանտալիէսի-
նին գօլլարընա տայաթմըլ օլտըղը հալտէ , պու գօնագ-
տա իգամէթ իտէլիտէն պէրու հիչ պիր վագթ պու գա-
տար միւքէմմէլէն հըսս իթմիչ օլմատըղը պիր սաատէթ
տույղուսընա գաբըլմըլ ըտը : Քէնտիսի միւտտէթի մէտի-
տէտէն պէրու պիր թագըմ թէհամմիւկիւտաղ մահրու-
միյէթլէրէ ալըշմըլ օլտըղընտան , պու վահտէթիւանէնին
սիւքիւնէթի լաթիֆէսինտէ , պաղչէնին թէմաշաի հայրէթ-
պախչասընտա վէ պիլ խասսա նաիլ օլտըղը սաատէթին՝
լիմտի խիթամ պուլմըլ օլան պիր խայլը իչքէնճէլէր արա-
սընտա կէօսթէրմիչ օլտըղը սապր ու ճէսարէթ սէմէրէսի
օլտըղընա վիճտանէն գանի օլմագտա թարիֆի նագա-
պիլ պիր մահգուգիքէթ հըսս իթմէքտէ իտի :

Ատրիէնին արգուսը իլէ Մայեէօնիւն խըտմէթինէ թա-
յին իտիլմիչ օլան հաշլը վէ հալիմ չէհրէլի պիր դատըն ,
պու արալըգ մէրգուլմէնին օտասընա կիրիպ :

— Մատմուաղէլ , տըշարըտա պիր տէլիգանլը կէլմիչ
ղայէթլէ միւսթաճէլ պիր իչ իչուն սիղինլէ գօնույմագ իս-
թիյօր . . . իսմի Ակրիբօլ Պոտուէն օլտըղընը սէօյլէտի .
- տէտի :

Մայեէօ պու իսմի իչիտիր իչիթմէղ մէսէրրէթ վէ
թէաճճիւպի հափի խաֆիֆ պիր նիտա սալը վէրիպ ճիւղի-
ճէ գըզարտը , վէ այալա գալգարագ Ակրիբօլըն պուլըն-
տըղը սալօնա գօշտու :

Ակրիբօլ կէնճ գըզը կէօրիւնճէ « Սապահլար խայր
օլսուն , աղիգէմ Մայեէօ » տէյիպ , մուշֆիգանէ պիր
սուրէթտէ անա սարըլարագ , եիւզիւնիւ քօթէյէ պաշլա-
տը ըստ տա , պիչարէնին եանագլարը պու պիրատէրանէ
պուսէլէր իլէ աթէչ կիպի գըզարտը վէ քէմալը ըզտը-
րապլա Ակրիբօլըն եիւզիւնէ պագարագ :

— Ա՛հ, եա՛ Բապպի, պու ալնընտաքի սիյահ սարղը՝
նէ տիր . . . հարալանտըն մը նէ օլտուն :

Ա.կրիքօլ. - Մէրադ իտէճէք պիր շէյ տէյիլ, աղիղէմ
Մայեէօ . . . նէ՛ օլտըղընը սօնրա սանա սէօյլէրիմ . . .
իպթիտա նագլ իտէճէք տահա մուհիմմ շէյլէրիմ վար
տըր :

Մայեէօ. - Էօյլէ իսէ հայտի օտամա կիտէլիմ տէ օ-
րատա մախֆիճէ գօնուչալըմ. - տէյիպ, Ա.կրիքօլըն էօնիւ.
նէ տիւշերէք քէնտի եաթագ օտասընա կէօթիւրտի :

Ա.կրիքօլըն շէհրէսինտէ հէր նէ գատար ֆէվզ էլ ատէ
էնտիշէ վէ ըզտըրապ ալաիմի կէօրիւմէքտէ իտի իսէ տէ,
կէնճ գըղըն օտասընա կիրիպ տէ էթրաֆընա պիր կէօղ
կէզտիրինճէ, մէմնունիյէթինտէն կիւլիւմնէյերէք .

— Օ՛հ, բէք մէմնուն օլտըմ, պիշարէ Մայեէօմ . . .
իշթէ սէնի պէօյլէ պիր իգամէթ կեահտա կէօրմէք իս.
թէր իտիմ. մատմուազէլ տը Գարուօվիլին սէմահէթ վէ
սէխավէթի պուրատա աշիքեարէն կէօրիւլիյօր . . . Ա՛հ,
եա՛ Բապպի, գալպի նէ՛ գատար ալիճէնապ պիր գըղ տըր.
Սէն շու քէյֆիյեթի հէնուզ պիլմէղսին . . . էվլէլիսի
կիւն պանա պիր մէթուպ եաղմիշ վէ պու մէթուպընտա
քէնտիսինէ իթմիշ օլտըղըմ խըտմէթտէն տօլայը արղը
թէշէքքիւր իթմիշ . . . մէթուպ ըլա պիրիքտէ պիր տէ
ալթուն թօբլու կէօնտէրմիշ վէ պու թօբլունըն մատտի
պիր գըյմէթի եօղ ըսա տա, վալիտէսինին անը թագմիշ
օլտըղընտան տօլայը քէնտի նազարընտա պէօյիւք պիր է-
հէմմիյէթի պուլընտըղընտան պահսլա, պէնիմ իչուն գա-
պուլէ շայէսթէ օլտըղընը պէյան իյլէմիշ . . . Ա՛հ, սէվ-
կիլի Մայեէօմ, պու նաղիքեանէ հէտիյէտէն տօլայը նէ
գատար միւթէէսսիր օլտըղըմը պիւսէ՛ն . . . :

Մայեէօ. - Սէնին գալպինէ միւշապիհ օլան պէօյլէ
պիր գալպին հիշ պիր հարէքէթի թէհաճճիւպի մուճիպ օ-
լամազ. լաքին եարան . . . եարան . . . :

Ակրիքօլ . - Օնու սօնրա սէօյլէրիմ, սէվկիլի Մայ-
նէօմ . . . պանա նագլ իտէճէք տահա բէք չօգ շէյլէրիմ
վար տրր . . . լաքին էվվէլա է՛ն միւսթաճէլինտէն պահս
իտէլիմ. դայէթ մուհիմմ պիր մատտէ հագգընտա սէնտէն
էյի պիր նասիհաթ թալէպ իտէճէյիմ . . . սէնին իսթի-
գամէթի գալպինէ , մուհաքէմաթընա , նասիհաթլարընա
նէ՛ գատար էմնիյեթիմ պուլընտըղընը պիլիրօին . . . :
Պունտան պաշգա , պանա պէօյիւք պիր խըտմէթ իթմէնի
տէ բէճա իտէճէյիմ . . . : (Մայնէօյիւ թէաճճիւպտէ պը-
րագաճագ տէրէճէտէ միւէսսիր վէ սուզիչլի պիր սէտա
իլէ .) Օ՛հ , էվվէթ , սէնտէն պէօյիւք պիր խըտմէթ թա-
լէպ իտէճէյիմ. լաքին էվվէլա քէնտիմէ այիտ օլմայան
մէսէլէտէն պաշլայալըմ :

Մայնէօ . - Չապուգ սէօյլէ :

Ակրիքօլ . - Գաբրիէլ՝ ալմըշ օլտըղը քիւչիւք քէօյ բա-
բաղըղը մէմուրիյէթինէ գափուշմագ իւղրէ վալիտէմ իլէ
պիրիքտէ մէզքիւր քէօյէ կիտէլիտէն , վէ բէտէրիմ տա-
խի մարէշալ Սիմոն վէ գըզլարը իլէ պէրապէր իգամէթէ
պաշլայալըտան պէրու , պէնիմ տախի Մ . Հարտինին ֆապ-
րիգասընտա , արգատաշլարըմլա պէրապէր իգամէթ իթ-
մէքտէ օլտըղըմ մալիւմին տիւր : Իշթէ , պու սապահ . . .
լաքին էվվէլա չուրասընը սէօյլէյիմ քի , Մ . Հարտի՝ ախի-
րէն իճրա իթմիշ օլտըղը ուզուն պիր սէյահաթտան ալ-
տէթ իթտիքտէն սօնրա , պաղը իչլէրինի թէսվիյէ իթմէք
իլուն պիր գաշ կիւնտէն պէրու թէքրար սէյահաթտա չըգ-
տը : Պու սապահ , գահվէ ալթը վագթընտա , թաթիլ
լանընըն սօն տարպէսի վուրըլտըգտան սօնրա տախի պիր
աղ իչլէ մէշղուլ օլտում . թաամ օտասընա կիթմէք իւղրէ
ֆապրիգատան տըշարը չըգտըղըմ սըրատա , պիր քիրա
արապասընտան հէնուլ էնմիշ օլան պիր գատընըն ֆապ-
րիգա հավիտինէ կիրմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւմ . պու գա-
տըն ալէլ աճէլէ պանա տօղրու իլէրիլէյօրտու : Եիւղին .

տէքի նիգապը նըսֆէն էնտիրմիշ օլմագլա պէրապէր,
գոււմրալ սաշը օլտըղընը ֆարգ իտէպիտիմ. սիմասը լա-
թիֆ վէ տիւպէր օլտըղը կիպի, քէնտիսի տէ ղայէթ քի-
պար պիր գատըն կիպի կիյինմիշ իտի: Լաքին պէնզինին

սօլղունըղընը վէ չէհրէսինտէքի էնտիշէ վէ տէհէթ ա-
սարընը կէօրէրէք, նէ՛ իսթէտիյինի սիւալ իթտիմ. գա-
տըն թիթրէք պիր սէտա իլէ վէ քէնտիսինի զապթ իթմե-
յէ չալըչարագ. « Սիզ պու ֆապրիգանըն ամէլէսինտէ՛ն
միսինիզ » տէտիքտէ. « Էվվէ՛թ, մատամ » տէյու ճէվապ
վէրտիմ: Պունըն իւզէրինէ արամըղտա շու մուհապէրէ ճէ-
րէյան իթտի.

« — Մ. Հարտի սահիհէն թէհլիքէտէ՞ մի տիր:

« — Մ. Հարտի մի, լաքին Մ. Հարտի հէնուզ ֆապ-
րիգայա ավտէթ իթմէտի :

« — Նէ՛ մէօյլէյօրսընըզ, մօսիէօ, Մ. Հարտի տիւն
ագչամ պուրայա կէ՛լմէտի մի, ֆապրիգասընտաքի տէսթ-
կեաճարը կէօզտէն կէչիրտիյի սըրատա, պիր մաքինատան
թէհլիքէլի պիր սուրէթտէ եարալո՞նմատը մը :

« Պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի զէման, պիշարէնին տու-
տագլարը թիր թիր թիթրէմէքտէ վէ կէօզլէրինտէն նար
տանէսի կիպի եաշ տէօքիւլմէքտէ իտի: Պէն մէրգուլմէնին
գալպինի թաթմին իթմէք իւզլիէ Ծէտիմ քի :

« — Համտ օլսուն, մատամ, սէօյլէտիքլէրինիզտէն
հիշ պիրիտի տօղրու տէյիլ տիր. Մ. Հարտի սէյահաթը
վազըասընտան հէնուզ ավտէթ իթմէմիշ տիր. ֆաթաթ
Ե ինն եալուտ օ պիր կիւն հէր հալտէ ավտէթ իտէճէյի
րիվայէթ օլսունըյօր :

« — (Եաշլարընը սիլէրէք.) Տէմէք քի հագըգաթը
հաթի սէօյլէյօրսընըզ... Մ. Հարտի նէ՛ կէլմիշ վէ նէ՛ տէ՛
եարալանմըշ տըր, էօյլէ՛ մի :

« — Էվվէթ, մատամ, տօղրուսը պու տըր. էկէր Մ.
Հարտի թէհլիքէ իշինտէ պուլընսա իտի, անտէն պու գա-
տար գալտանըզճա պիր սուրէթտէ պահա թթմէզ իտիմ :

« Կէնճ գատըն պու սէօզլէրի իշիթաիյինտէ. « Ա՛հ,
շիւքըլէր օլսուն, եա՛ Բապպի, շիւքըլէր օլսուն » անտի,
վէ պանա տախի օ տէրէճէ մէսուտանէ վէ մուշֆիզանէ
պիր չէհրէ իլէ տըզը թէչէքքիւր իլլէտի քի, մէզպուրէ-
նին չու թափընտան պալադը միւթէէսսիր օլտուլմ? Լա-
քին հաթէքէթի վազըասընտան տօլայը մահճուպ օլմըշ
կիպի պիրտէն պիրէ նիգապընը էնտիրտի, պէնտէն չար
լաթուգ ալըըլտը վէ հավիտէն տըշարը չըգարագ քէնտի-
սինի ֆէթիլմիշ օլան արտապայա րաքիպ օլտը: Պէն տէ քէն-
տի քէնտիմէ. « Պու գատըն Մ. Հարտի հագըգընտա հիւս-
նիւ թէվէճճիւհի պուլընան պիլ՛ գատըն օլմալը... պի-

չարէ՛՝ եանլը՝ պիր ըիվայէթ իւզէրինէ՝ պու տէրէճէ չէ տիտ պիր հէյէճանա տիւշար օլմը՝ » տէտիմ :

Մայեէօ . - (Բիգգաթը գալպ իլէ .) Պէսպէլի Մ Հաղտիյի սէվմէքտէ տիր , վէ ըզտըրապը գալպի սախա սըյլա ֆապրիգայա կէլիպ մէրգու՛մ հաղ զընտա մալիւ մաթ ալմադ իսթէյերէք պէլքի տէ պէօյիւք պիր թէտ պիրպիզլիքտէ պուլընմը՝ ալը :

Ակրիքօլ . - Սէյլէտիյին տօղրու տըր , սէվկիլի Մայ եէօմ . մէրգու՛մէնին հէյէճանը պանա տա թէէսիր իթմիլ օլտըղընտան , արապայա կիրէր իքէն քէնտիսինէ բիգգաթ . քեարանէ՛ պիր նազար աթֆ իթտիմ . . . : Արապա հա . բէքէթէ պաշատը . . . ֆագաթ պիր գաշ տագըգա սօն . րա նէ՛ կէօրէյիմ պէյէնիրսին . . . իքի թէքէրլէքլի տի կէր պիր մէյտան արապասը կէօրմէյիմ մի . . . պու ա . րապա պիր տիվարըն քէօչէսինտէ սագլանմը՝ օլտըղը ճի հէթլէ , գատըն պուլնըն ֆարգընա վարամամը՝ ըտը . պու արապա քէօչէյի տէօնէրքէն , արապաճընըն եանընտա օթուլմուլ օլան պիր հէրիֆին՝ գատընըն արապասընըն արգասը սըրա կիթմէսինի արապաճըյա իշարէթլէ ան . լաթարըղընը կէօրտիմ :

Մայեէօ . - (Էնտիչէ իլէ .) Տէմէք քի զավալը գա . տընը թաագիպ վէ թէճէսսիւս իտիյօրլար ըմը՝ :

Ակրիքօլ . - Շիւպհէսիզ . պուլնըն իչու՛ն գատընըն ա . րապասը արգասընտան գօշտու՛մ , վէ գաբուսընըն եանըն . տան եիւրիւյերէք , էնտիրիլմիլ օլան բէրտէլէր արասըն . տան . « Պագսանըզ ա՛ , մատամ , քէնտինիզի սագընընըզ , իքի թէքէրլէքլի պիր արապա սիզի թաագիպ իտիյօր » տէտիմ :

Մայեէօ . - Բէք էյի . . . սանա ճէվապ վէրտի՛ մի :

Ակրիքօլ . - Հիչ պիր ճէվապ վէրմէտի . եալընըզ ճանխըաչ պիր սէտա իլէ « Եա՛ Բապպի , եա՛ Բապպի » տէտիյինի իշիթտիմ . պատէհու արապա եօլունա աէվամ

իյլէտի : Պիր ազ սօնրա տախի իբի թէքէրլէքլի արապա թա էօնիւմտէն կէշտի . արապաճընըն եանընտա իրի եաւրը , շիշման վէ գըրմըզը չէհրէլի պիր ատէմ օթուրմըշ ըտը . պու առէմ գատընըն արապասը արգասընտան գօշտըղմը կէօրիւնճէ պէսպէլլի շիւպհէ իթմիշ օլմալը քի էնտիշէլի պիր չէհրէ իլէ եիւզիւմէ պագտը :

Մայեէօ . - Մ . Հարտի նէ վագթ կէլէճէք :

Ակրիքօլ . - Եարըն եախօտ օ պիր կիւն . . . : Շիմտի , սէվկիլի Մայեէօմ , պանա պիր էօյիւտ վէր . . . : Օ կէնճ գատընըն Մ . Հարտիյի սէվմէքտէ օլտըղը աշիքեար տըր : Պէնիմ իլէ գօնուշուրքէն պէօյիւք պիր էնտիշէ իշինտէ պուլընմասընա վէ քէնտիսինի թաագիպ իթմէքտէ օլտըղլարընը իշիտինճէ պիր ավագէի տէհշէթ սալտըրմասընա նազաքէն , պու գատըն էվիլ օլմալը տըր . . . : Շիմտի նէ եարմալըյըմ . . . : Պու իշի մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինէ պէյան իտէրէք քէնտիսինտէն պիր բէյ թալէպ իթմէք իսթէտիմ . լաքին պապա Սիմոն պու մագուլէ շէյլէր իշուն բէք սէրթ տիր . պունտան պաշգա , օ չաղտա պիր իսթիյար իլէ պէօյլէ պիր մուհապպէթ մէսէլէսինտէն պահս իթմէք միւնասէպէթսիզ տիր . . . : Սէն իսէ , նաղիք վէ տուլղուլու պիր գըզ օլտըղընտան , պունը բէք պէա անլայապիլիսին , սէվկիլի Մայեէօմ . . . :

Կէնճ գըզ սարսըտը , վէ տուտագլարընտա աճը պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնտիւ : Ակրիքօլ պունըն ֆարգընա վարամայարագ , սէօղիւնիւ շէօյլէճէ տէվամ իյլէտի :

— Պինաէն ալէյհ , քէնտի քէնտիմէ . « Պու իշտէ պանա պիր նասիհաթ վէրմէք իշուն Մայեէօտէն պաշգա հիշ քիմէմ եօգ տըր » տէտիմ : Էկէր Մ . Հարտի եարըն ավտէթ իտէճէք օլուրսա , վուգուը հալի քէնտիսինէ խապէր վէրէյիմ մի , եօգսա . . . :

Մայեէօ . - (Ակրիքօլըն սէօղիւնիւ քէսէրէք վէ խաթըրէլէրինի թօբլայօր կիպի կէօրիւնէրէք .) Տո'ւր . . .

տո՛ւր Կ . . . պոռնտան էվվել իշ իսթէմէք իւզրէ ՍէնթաՄա.
րի մանագթըրընա կիթտիյիմ գէման , պաշ լաճիպէ պէնի
կիւնտէլիքլէ . պիր խանէյէ եէրլէշտիրմէյի թէքթիֆ իլլէ
տիքի , օրատա հէք շէյէ նազարէթ վէ եա տաճա տօղ
րուսը ճասուսլըգ իսթէճէքտիմ . . . :

Ակրիքօլ . - Հայ սէֆիլ . . . :

Մայեէօ . - Վէ պոռ սէնաաթը խալընանէյի իճրա իթ.
մէք իշուէն պէնի քիմի՛ն խանէտինէ քցյմագ իսթէտիյինի
պիլլիյօր մըսըն . . . : Թրէմո՛ն մը Կ Թրէմո՛ն մը , պիր էյի.
ճէ տէրխաթըր իտէմէյօրըմ , նիհայէթ շու իսմանէ պիր
գատընըն խանէտինէ եէրլէշտիրմէք իսթէտի . պու գա
տըն նիհայէթ տէրէճէտէ տինտար պիրիսի իմիշ իսէ տէ
պոռնըն էվի օլան կէնճ գըզը՝ տիթէմատիյէն պիր ֆապ.
րիգաճընըն զիյարէթլէրինի գապուլ իտէր իմիշ . պոռնըն
իշուէն պէն պիլ խասսա պու գըզը թէճէսսիւս իթմէք վաս
զիֆէսիսի տէրէօհտէ իտէճէքտիմ :

Ակրիքօլ . - (Գէմալը թէաճճիւպլէ .) Տէմէք քի պոռ
ֆապրիգաճը . . . :

Մայեէօ . - Մ . Հարտի տիր . . . : պաշ իաճիպէնին թէ
լաֆֆուզ իթտիյի պու իսմի ունութմաւագ իշուէն բէք լօգ
սէպէպլէրիմ վար ըտը Կ կիւնտէն պէլու օ՛գատար վու.
գուաթ ճէրէյան իթտի քի , պու խուտուս ֆիքրիմտէն պի.
լէ չըգմըշ ըտը , իմտի , պու կէնճ գատընըն պիղզաթ մա.
նաաթըր պաշ լաճիպէսի թարաֆընտան պաճա ծընան
գատըն օլմաճը բէք իճթիմալտէն տիր :

Ակրիքօլ . - Բէք էյի ափմա , պու ճասուսլըգ իշինտէ
մանասթըր պաշ լաճիպէսինին նէ՛ մէնֆաթթը օլապիլի
իտի :

Մայեէօ . - Պէլմէյօրըմ . . . : լաքին էվվէլճէ պաշ իաճ
իպէնին կէօզէթտիյի մէնֆաթթ ճէնուզ պապի օլմալը
տըրքի , օ կէնճ գատընըն թէքրար թէճէսսիւս իթտիլը
. . . վէ քիմ պիլի . . . : պէլքի տէ չոչ սմաթտա պիլլաթէ

գատրն իթհամ օլընմըշ վէ նամուս վէ հայսիյէթինի տէ
ղայպ իթմիշ տիր . . . : Ա՛հ , պու բէք տէհշէթլի շէյ տիր :
(Պատէհու տէմիրճինին պիւթիւն վիւճուտիյլէ սարալըտըղը-
նը կէօրիւնճէ , ըզտըրապը գալպ իլէ .) Լաքին սէնին նէ՛ն
վար , Ակրիքօլ . . . :

Ակրիքօլ . - (Գէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք .) Էկէր
պիւթիւն պու հալլէր եալընը պիր էլտէն սատըր օլու-
թըսպ , նէ՛ իշուն էօյլէ օլմասըն . . . : Պիր մանաթըրընկ
պաշ ըահիպէսի պիր ըահիպ իլէ ույուշապիլիլ . . . Լաքին
պունտան մագաւթոնէ . . . նէ՛ մէնփաւթ կէօղէտիլի-
յօր . . . :

Մայեէօ . - Փիքըրինի իյզահ էթ , Ակրիքօլ , նէ՛ վար ,
նէ՛ օլմըշ , պու եաքայը նէ՛րէտէն ալտըն . . . ըէճա իտէ-
րիմ , գալպիմի թէէմին էթ :

Ակրիքօլ . - Պէն տէ սանա եարամտան պահա իտէ-
ճէքաիմ . . . զիրա նէ՛ գատար աիւշիւնիւյօրսամ , պու
գատընըն վագըասը վուգուպթը սաիրէ իլէ՛վէրպութ կէօզ
րիւմիւյօր :

Մայեէօ . - Նէ՛ սէօյլէյօրսըն :

Ակրիքօլ . - Պիր քէրրէ աիւշիւն քի պիր գաշ կիւնտէն
պէրու ֆապրիգամըզ ճիվարլարընտա գարիպ զարիպ հալ-
լէր վուգուա կէլիյօր . էվլէյի էմրտէ պէօյիւք բէրհիզ ի-
շինտէ պուլընտըղըմըզտան , Բարիս ըահիպէրինտէն պէօ-
յիւք պիր բաքազ ֆապրիգամըզտան անճագ պիր չարեէք
ֆէրսախ ուզագ պուլընան Վիլիէ քէօյիւնտէ վագ վէրմէյէ
կէլիշ վէ պու վագլարը արասընտա Մ . Հարտիյէ իֆթի-
րալը վէ հագարէթլէր իթմէյէ մէյտան պուլմըշ :

Մայեէօ . - Պու նա՛սըլ միւմքին օլապիլիլ :

Ակրիքօլ . - Մ , Հարտի պիգիմ իշլէրիմիզէ վէ պիզէ
թախսիս իթտիյի մէնաֆիտէքի հուգուգըմըզա տաիր պիր
նիգամմամէ թապ իթտիլիլիշ , վէ պու նիգամմամէնին նի-
հայէթինէ տէ պիր թագըմ կիւզէլ վէ սատէ քաիտէլէր

իւն մուսթէլիֆ ֆէյլէսօֆ վէ մէզհէպ քիթապլարնտան
ալընմը ճէր քէսին անլայապիւնէճէյի սուրէթտէ պաղը
թէնպիհաթը պիրատէրանէ իւսվէ իյլէմիշ իտի . . . Պի.
զիմ րահիպ էֆէնտի իսէ՝ Մ. Հարտինին թէնպիհաթը մուսթ.
թէլիֆէի մէզհէպիյէ արասընտա էն խաֆիֆ օլանլարընը
ինթիխապ իթմէսինէ իսթինատէն անըն տինսիզ պիր ա.
տէմ օլտըղը նէթիճէսինէ վարմըշ, վէ պու նօգթայա սա.
րըլարադ քէնտիսինէ գարշը թէճավուգքեարանէ պիր լի.
սան գուլլանտըգտան պաշգա, ֆապրիգամըղը տա մահ.
վիյէթ, տինսիզլիք վէ ֆէսատ օճաղը օլմագ իւզըն կէսա.
թէրմիշ տիր. չունքի արգատաշլարըմը՝ բազար կիւնլէթի
քէնտի վազլարընը տինլէմէյէ վէ եախօտ մէյխանլէրտէ
թօբլանմաղա կիտէճէք եէրտէ, գարըլարը վէ էվլատլարը
իւն պէրապէր պաղչէլէրինի տիւզէլթմէք, քիթապ օգու.
մագ վէ պիզիմ խանէի ումուսիտէ թիւրքիւ չաղըրմագ
վէ եա րագս իթմէք իւն վագթ կէչիւրիյօրլար: Հաթթա
րահիպի մէրգուժ պէօյլէ պիր տինսիզ կիւրուհընըն գուր.
պիյէթի պիւթիւն մէմլէքէթ իւզէրինէ զազապը իւսհիյի
տավէթ իտէճէյինի վէ եավաշ եավաշ իւէրիւնմէքտէ օլան
Քօլէրատան չու արալըգ բէք զիյատէ պահս օլընտըղընը
վէ պիզիմ եագըն պուլընմամըղ սէպէպիյլէ ճիվարլարըն
տախի պու աֆէթի միւտհիշէյէ տիւշար օլմալարը բէք
իհթիմալտէն պուլընտըղընը պէյան իթմիշ տիր:

Մոյիէօ. - Լաքին պու ճահիլ առէմլէրէ պէօյլէ
սէօզլէր սէօյլէմէք՝ անլէրի ֆէնա շէյլէրէ թէշվիգ իթմէք
տէմէք տիր:

Ակրիքօլ. - Ջաթէն րահիպին իսթէտիյի տէ պու իտի:

Մայեէօ. - Նէ՝ սէօյլէյօրսըն, Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. - Էվվէթ, րահիպին իսթէտիյի տէ պու ի.
տի. զիրա ճիվարտաքի էհալի՝ պաղը ֆէսատ պաշլարընըն
թահրիքեաթըյլա պիր գաթ տահա թէշվիգ օլունարագ.
ֆապրիգամըղըն ամէլէսինէ գարշը ըզհարը խուսուսմէթ վէ

ատավեթէ պաշլատըլար . թաճիք իտէնէր իսէ՝ անլէրին քին ու զարագընտան տէյիլ իսէ պիլէ հըսսը հասէտինտէն իսթիֆատէ իթտիլէր . . . չունքի պաշլար պիլիմ պէօյլէ իթիֆագը պիրատէրանէ իլէ եաշատըղըմըղը . . . օթուր տըղըմըղը . պէսլէնտիլիմիզի . ըսընտըղըմըղը . կիլինիպ գուշանտըղըմըղը վէ զայուրանէ վէ մէսրուլանէ պիրատ . . . ըթիտէ չալըշտըղըմըղը կէօրէրէք զաթէն հասէտ իթմէք տէ իտիլէր . իշթէ յահիպի մէրգումըն վաղլարը վէ յադի պիմիզ օլան . . . Թրիբոնըն ամէլէտինտէն պիք իքի չարգընըն տէսայիտի խաֆիլէտի պու հասէտի պիր զաթ յահա թահրիք իլլէտի : Նիհայէթ պու թահրիքեաթըն սէմէրէտի կէօրիւմէյէ պաշլատը . պիլիմ վէ ճիւլար էհայիտի չարա սընտա իքի իւշ տէֆա գալղալար վուգուա կէլտի . . . վէ պու գալղալարտան պիրի էսնտըննյա ըտը քի , պաշլմէ տան պիր թաշ իլէ եայալանտըմ . . .

Մայեէօ . - (էնտիլէլի պիր թաթը ըլտ .) Ալտըղըն եաթ իս թէհիլիքէլի պիր շէյ տէյիլ ա' Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - Խա'յլ , հիշ պիր շէյ տէյիլ տիր . . . ճաթ գաթ Մ . Հարտինին տիւշմէնլէրի պու վաղլարլա տա իք թիֆա իթմէյիպ , տահա վէլիմ թէտպիրլէրէ միւրաճաաթ իտիլօրլար :

Մայեէօ . - Նէ՞ եարըյօրլար :

Ակրիքօլ . - Պէն վէ հէման պիւթին արգատաշա ըլմ թէմմուզ իլթիլլալընտա էյի թիւֆէնք իսթիմալ իթն տիք . լաքին չիմտի պաղը էսպապա մէսնի սիւահա սարըլ մագ իլիմիզէ ույմայօր . հէր քէսին էֆքեարը պու մէր քէլտէ տէյիլ տիր . պիզ հիշ քիմսէնին էֆքեարընը դէմմ իթմէյիպ . լաքին պիլիմ աալսի քէնաիմիզէ կէօրէ էֆքեա ըլմը վար տըր : Ժէնէրալ Սիմոնըն բէտէրի իսէ օղլու գատար գահմօմոն , վէ վաթանբէրվէրլիք ճիհէթիլլէ տէ հէր քէսէ ֆաիգ . օլտըղընտան , հարէքէթի վագըամըղը թահսին վէ պիլի տէ իպարէ իտիլօր : Պիր գաշ կիւնաէն

պէրու ֆապրիգամըզըն տէօրթ էթրաֆընտա , պաղչէտէ , հաւլիտէ , մաթպու՝ քեաղըտլար պուլույօրըզ . պու քեա . ղըսւլարտա պիզէ շու սէօղէրի սէօյլէյօրլար . « Սիզ ալ . « չագ սընըզ , խօտբէրէսթ սինիզ . թէսատիւֆ սիզէ էյի « պիր ուսթա վէրմիշ օլտըղընտան , պիրատէրլէրինիզին « սէֆալէթի հալինէ նաղարը պիրինսաֆանէ իլէ պագըյօր . « վէ անլէրի պու հալը էսէֆիշթիմալտէն գուրթարմանըն « չարէսինի տիւչիւնմէյօր սընըզ . սասատէթի մաստիյէ սի . « նիւրլէրինիզի պիւս պիւթիւն կէվլէթմէքտէ տիր . »

Մայեէօ . - Եւ՝ րապպի , քէօթիւլիւքտէ պու տէրէճէ սէպաթ . . . :

Ակրիքօլ . - Իվլէթ . . . էյվահ . քի պու խաֆի տէսի . սէլէրին . պիզիմ կէնճ արգատաշըարմըզտան պաղըլարը իւզէրինտէ թէէսիրի կէօրիւլմէյէ պաշլատը . պու տէսիսէ սահիպլէրի ալիճէնսպանէ վէ խօտպինանէ հըսսիյաթա միւրաճաաթ իթտիքլէրինտէն , էրէյիճէ մուվաֆֆագ օլապիլտիլէր . Շիմտիյէ գատար պիր մուհապպէթի պիրա . տէրանէ իլէ եաշամըշ օլան ֆապրիգամըզ ամէլէսի արա . սընտա իթթիֆագսըզլըզ թօխումլարը ֆիլիզլէնմէյէ պաշլատը . ֆապրիգա տէրունինտէ ֆէվզ էլատէ պիր հէյէ . ճանը էֆքեար հիւքմֆէրմա պուլունըյօր . . . էվլէլէրի մահ . րէմիյեթ վէ տօսթլուգ եէրինէ պաղըլարը իւզէրինտէ պարիտանէ պիր էմնիյէթսիզլիք կէօրիւլիւյօր . . . Շիմտի . սէվկիլի Մայեէօմ , ֆապրիգամըզըն տիվարլարը իւզէրին . տէն աթըլարագ արամըզա նիֆագ թօխումլարը սաչան պու մաթպու՝ քեաղըտլարըն վազ վէրէն րահիպին ճա . սուսլարը թարաֆընտան նէշը իտիլմիշ օլտըղընա առէթա էմին պուլընտըղըմը սէօյլէյէճէք օլուրսամ , պիւթիւն պու հալլէրին՝ պու սապահ օ կէնճ գատընըն պաշընա կէլէն վագըա իլէ պիրլէշէրէք Մ . Հարտինին պիր միւտտէթտէն պէրու բէք չօգ տիւշմէն բէյտա իթտիյինի իսպաթ իթ . մէքտէ օլտըղընը հիւքմ իթմէ՞զ միսին .

Մայիս . . . Պունը պէն տէ սէնին կիպի բէք տէհչէթ-
լի պուլըյորլմ, Ակրիքօլ. պու հալլէր օ գատար վէխիմ
տիրքի, պու խուսուստա անճագ Մ. Հարտի պիր գարար
իթթիխաղ իտէպլիր : Պու սապահ օ գատրնըն պաշընա
կէլէն վագըպա կէլինճէ, զաննըմա գալըրսա Մ. Հարտի
ավտէթ իտէր իթմէզ . քէնտիսինտէն պիր միւլագաթ թա-
լէպ իթմէլիսին, վէ պէօյլէ պիր իֆատէ նէ՝ գատար նա-
զիք օլուրսա օլսուն վուգուր հալի . քէնտիսինէ խապէր վէր-
մէլիսին :

Ակրիքօլ. - Իշթէ օ խուսուս պէնի թէրէտտիւտտէ
պրագըյոր . . . պու սուրէթլէ քէնտի էսրարընա վագըֆ
օլմագ իսթէյօր կիպի կէօրիւնէճէյիմտէն գօրգըյօ-
րլմ :

Մայիս . . . Էկէր օ կէնճ գատրնը թաագիպ վէ թէ-
ճէսիւս իթմէմիշ օլսալար ըտը, պու գօրգուրնա պէն տէ
հագգ վէրիւ իտիմ . . . լաքին մէրգումէյի թէճէսիւս
իթտիքէրինտէն, վէ պիշարէնին շու սըրատա պիր թէհ-
լիքէ իչինտէ պուլընմասը տա միւհթէմէլ օլտըղընտա՞,
պանա գալըրսա վուգուր հալի Մ. Հարտիյէ տույուրմագ
սէնին վագըֆէն իճապընտան տըր . . . Իհթիմալտէն օլ-
տըղը իւզրէ ֆարզ իտէլիմքի պու գատրն էվլէնմիշ օլ-
սուն . . . Մ. Հարտինին հէր շէյտէն խապէրտար օլմաօը
պին տիւրլիւ էսպապը մագպուլէ սէպէպիյլէ տահա մու-
վաֆըզը մասլահաթ տէյիլ մի տիր :

Ակրիքօլ. - Հագգըն վար, սէվկիլի Մայիսօմ, նասի-
հաթընա սալիք օլսաճաղըմ. Մ. Հարտիյի հէր շէյտէն խա-
պէրտար իտէճէյիմ : Շիմտիյէ գատար պաշգալարընտան
պահս իթտիք . . . պիր աղ տա պէնտէն պահս իտէլիմ . . .
(Մայիսօմին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իտէճէք տէրէ-
ճէտէ վագարլը պիր սէտա իլէ :) Էվլէթ, պիր աղ տա
պէնտէն պահս իտէլիմ . . . զիրա իչին իչինտէ էօյլէ պիր
լէյ վար տըրքի, հայաթըմըն պիւթիւն սաատէթի անա

մուսուլմանները : (Պիր տագրդաճըդ սիւքիւթտէն սօնրա) Զոճուգլըղըմտան շիմտիյէ գատար սէնտէն հիշ պիր շիյ կիպէմէմիշ օլտըղըմը պիլիրսին . . . սանա հէր շէյի, Կիվէթ, հէր շէյի սէօյլէմիշիմ տիր :

Մայիէօ . - (Պէյաղ վէ ինճէ էլինի տէմիրճիյէ ուզպ. թարագ .) Պիլիրիմ, Ակրիքօլ, պիլիրիմ :

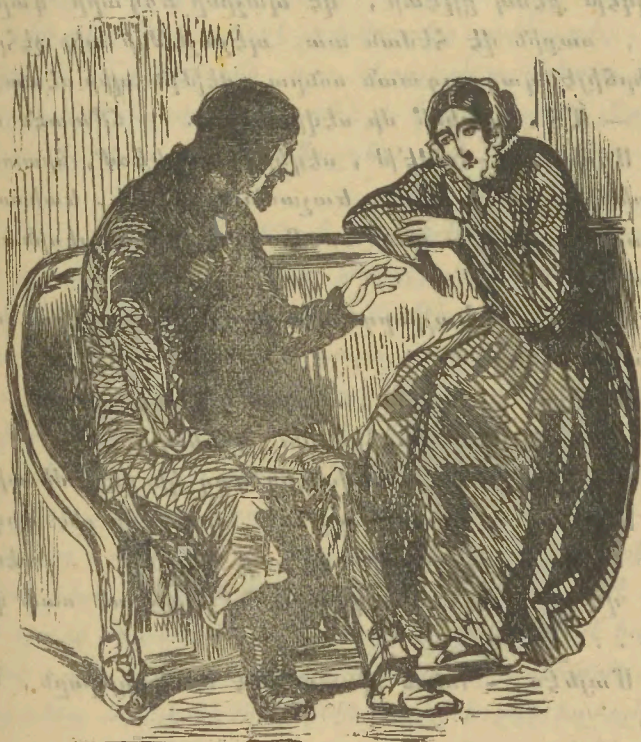
Ակրիքօլ . - (Մայիէնիւն սւղամըշ օլտըղը կիլ տօս. թանէ պիր սուրէթտէ սըգարագ .) Սէնտէն հիշ պիր շիյ սագլամըշ տէյիլիմ տէրսէմ հալան սէօյլէմիշ օլտըղմ . . . սէվտա մէսէլէլէրինի սէնտէն տաիմա կիլլի. տագլամըղմ տըր . . . չունքի ինսան հէմշիրէսինէ հէր շէյի սէօյլէյի պիլիպս տէ, էօյլէ շէյլէր տէ վար տըր քի, սէնին կիպի միւհթէրէմ վէ նամուսքեար պիր դըղա սէօյլէմէմէք լա. զըմ կէլիւր . . . :

Մայիէօ . - (Կէօզլէրինի էյէրէք վէ գալպինտէ հրօս իթտիյի քէտէր վէ էլէմի գահրամանանէ պիր սուրէթպէ զապթ իտէրէք .) Թէշէքքիւր իտէրիմ, Ակրիքօլ . . . սէնին պու իհթիյաթքեարըղընը պէն զաթէն ֆարդ իթմիշ ի տիրմ . . . թէշէքքիւր իտէրիմ :

Ակրիքօլ . - Լաքին պէնիմ սէվտա իշլէրիմտէն սանա տալա պահա իթմէմէյի գաթիյէն գարարաշտըրմըշ օլմագլա պէրսպէր, քէնտի քէնտիմէ . « Եկէր ճիտտի պիր շէյի թէսատիւֆ իտէնէք օլուրոամ, եանի, էվլէնմէթ խաթըրմա կէթիրէնէք տէրէնէտէ ճիտտի պիր աշդ ու մուհապպէթէ միւպթէլա օլաճագ օլուրսամ, պէօյլէ պիր սըրր բէտէղ վէ վալիտէտէն էվլէլ հէմշիրէյէ թէվտի ի տիլտիյինտէն, պէն տէ իպթիտա պէնիմ սէվկիլի Մայիէօ մէ տուլուրըրմ» տէմիշ իտիրմ :

Մայիէօ . - Նէ գատար քէրէմքեար սըն, Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - Իշթէ օ ճիտտի մուհապպէթ շիմտի պաշ կէօսթէրմիշ տիր . . . պիր դըղը չըլտըրտալա սէվիյօրըմ վէ էվլէնմէյի թէսավվուր իտիյօրըմ :

Ակրիբօյըն պու սէօզլէրինի իշխանօճէ ձ պիշարէ Մայ-
 եճօնին պէնզի ուշուպ պիր տագըզաճըզ քէօթրիւմ կի-
 պի գալսը . գանը տամարլարընտա ճէվէլան իթմէյօր վէ
 պուզ քէսիլիյօր զանն իթմէքտէ իտի՜ պիթ գաչ օանթէ
 գատար էօիւյօր կիպի պիր հալէ կէլտի . . . գալպի չար-
 մագտան տուր օլտու , վէ եիւրէյինին էրիմէքտէ վէ պիթ-
 մէքտէ օլտըղընը հրսա իյլէտի . . . Պատէհու , պսւ շիտ-
 օտէթլի հէյէճան կէչտիքտէն սօնրա , էն տէհչէթլի իշքէն-
 ճէլքիթ արասընտա պիլէ թէպէսսիւմ խոէճէք պիր թգթի-
 տար քէսպ իտէն շէհիտլէր կիպի , պէտպալսիմ գըզճըղազ
 ճալիպի իսթիհզա օլտի մուհապպէթինին էսրարընը ֆարգ
 իժտիլիւր Կօրգուարյլա պիրտէն պիրէ ինանըլմազ պիր

գուժվեթ քէսպ իյլէտի , վէ պաշնը հօգարը գալտըրա ,
րադ , սաքին վէ հէման տա պէշաշէթլի պիր չէհրէ իլէ
տէմիրճիյէ պագտըգտան հօնրա , մէթին պիր սէտա իլէ .

— Ա՛հ , պիրինի՞ մի սէվիյօրսըն . . . ճի՞տտէն մի :

Ակրիքօլ . — Էվվէթ , սէվկիլի Մայեէօմ , ճիտտէն . . .
տէօրթ կիւնտէն պէրու եաշամայօրլու . . . եախօտ տա .
հա տօղրուսը պու աշգ ու մուհապպէթ ույէսինտէ եա
շայօրլու . . . :

Մայեէօ . — Եալընըղ տէօրթ կիւնտէն պէրու մը սէ
վիյօրսըն . . . :

Ակրիքօլ . — Էվվէթ , տէօրթ կիւնտէն պէրու . . . Լա .
քին զէմանըն հիչ պիր հիւքմիւ օլամաղ . . . :

Մայեէօ . — Պարը սէվտիյին գըզ կիւզէ՞լ մի տիր :

Ակրիքօլ . — Սիյահ սաշը . . . պօյու հիւրիւ գըզը կի .
պի . . . զամպագ կիպի պէյաղ չէհրէլի . . . կէօղլէրի
մաի վէ իրի վէ սէնին կէօղլէրին կիպի տէ սաֆ վէ Լա .
թիֆ . . . :

Մայեէօ . — Պանա միւտահէնէ՞ մի իտիյօրսըն , օկրի .
քօլ :

Ակրիքօլ . — Խա՛յր , Անժէլէ միւտահէնէ իտիյօրլու . . .
իսմի տէ Անժէլ տիր . . . կիւզէլ իսմ տէյի՛լ մի , սէվկի
լի Մայեէօմ :

Մայեէօ . — (Ակրիքօլըն աիւշիւնմէքսիզին վէրմէքտէ
օլտըղը Մայեէօ (գամպուր) Լագապը իլէ Անժէլ (մէլէք)
իսմի Լաթիֆինի ազիմ պիր քէտէրի տէրունչա մուգայէսէ
իտէրէք .) Կիւզէլ իսմ տիր . . . Անժէլ . . . Էվվէթ ,
կիւզէլ իսմ տիր . . . :

Ակրիքօլ . — Պիր քէրլէ տիւշիւն քի պու իսմ եալընըղ
անըն չէհրէսինին տէյիլ , հաթթա եիւրէյինին տախիթաս
վիրի տիր . . . Նիհայէթ մէրգօւմէնին գալպի տախի սէ
նին գալպինէ մուտաիլ վէ միւստվի տիր :

Մայեէօ . — (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Կէօղլէրի պէ

նիմ կէօղէրիմ վէ գալպի պէնիմ գալպիմ կիպի հա' . . .
պէօյլէ պիր պիրիմիպէ պէնզէ յիշիմիզ բէք զարիպ տիր . . .

Ակրիքօլ՝ Մայեհօնին պու սէօղէրի պլթընտա մէս . . .
թուր օլան իսթիհզարի մէ յուսանէյի ֆարգ իտէմէյէրէք ,
խալխանէ վէ ֆագաթ ինսաֆսըզճա պիր շէֆգաթլա տէ-
սի քի .

— Ա՛հ , պիշարէ Մայեհօմ , սէվտիյիմ գըզըն թապի-
յաթը , գալպի , ֆիքրի , սէնին թապիյաթընա , գալպինէ ,
ֆիքրինէ թէմամըլլա միւշապիհ օլմամըլ օլսաւըտը , պէօյ-
լէ ճիտտի պիր մուհապպէթէ գաբըլը՛ր մը ըտըմ :

Մայեհօ . — (Կիւլիւմէյէրէք վէ եա տահա տօղրու-
սը կիւլիւմէմէյէ չալըշարագ .) Հայտի՛ , գարտաշըմ , հայ-
տի՛ . . . սէն պու կիւն միւտահէնէյէ չըգմըշսըն . . . պու
կիւլէլ գըզը նէ՛րէտէ կէօրիւպ թանըտըն պագալըմ :

Ակրիքօլ . — Պու գըզ արգատաշլարըմտան պիրինին
հէմիլրէսի տիր . վալիտէսի մատամ Պէրթէն իսմինտէ պիր
գատըն օլուպ , իշճիլէրին չամաշլըլսանէսինի իտարէ իտէր .
մէրգումէ պիր եարարմըլյա միւհթաճ օլտըղընտան , վէ
ֆապրիգամըզ ամէլէ ճէմիյէթինին ատէթի իգթիզասընճա
պու կիպի մէմուրիյէթլէրտէ գուլլանըլաճագ ատէմլէր ճէ .
միյէթ ազասը ագրապասընտան պիթթէրճիհ ինթիխապ
իտիլտիյինտէն , մատամ Պէրթէն՝ Լիլաէ խալալարընտան
պիրի նէգտինտէ պուլընան գըզընը ֆապրիգայա կէթիրթ-
տի . իշթէ պու գըզ պէշ կիւնտէն պէրու չամաշլըլսանէ-
տէ չալըշմագտա տըր . . . Բէնտիսինի իլք կէօրաիւյիւմ
ազլամ՝ իւշ սաաթ գատար օթուրուպ քէնտիսի , վալի-
տէսի վէ պիրատէրի իլէ գօնուշտում . . . գալպիմին է՛ն
տէրին նօգթասընտա պիր աթէշի աշգ ու մուհապպէթին
թուլթուլմագտա օլտըղընը հըսս իթտիմ . իրթէսի կիւնիւ
վէ տահա իրթէսի կիւնէրի պու աթէշ պիր գաթ տահա
ալէվլէնմէյէ պաշատը . . . շիմտի իսէ անը չըլտըրասը-
յա սէվիյօրըմ , վէ վէրէճէյին նասիհթիւ կէօրէ անընլա

էվլէնմէջի զաթիյնն զարարլաշարմըշմ տըր . . . Պի.
լիրիմ, պու չէյ սէնի թէաճճիւպտէ պըրադաճադ . . .
լաքին հէր չէյ սէնին ըէյինէ վապէսթէ տիր . սէնին պու
պապտէքի ըէյինի պալմատըգճա , բէտէր վէվալիտէմտէն
րուխսաթթաթալ իթմէյէճէյիմ :

Մայեէօ . - Ֆիրքինի անլայամայօրմ , Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ - Անլամայաճադ նէ վար , սէնին հըսսիյա .
թը գալպին հադդընտա պէնիմ նէ տէրէճէ էմնի .
յէթիմ պուլընտըղընը պիլիրիմ , բէք չօդ տէփալար սէն
պանա . « Ակրիքօլ , ֆիլան չէյտէն քէնտինի սադըն , ֆի .
լան չէյի սէվ , ֆիլան չէյտէն էմին օլ . . . » տէմիշին , վէ
տէտիրէրին առլա եալան չըգմամըշ տըր , Շիմտի տէ այնը
տօսթըղը պանա եալաճադօրն . . . պուրատան կիթմէք
իւղըն մատմուղէլ տը Գարուօվիտէն իղին ալըպ , պէնիմ
լէ պիրիքտէ ֆապրիգայա կէլէճէքսին . զաթէն կէրէք մա .
տամ : Պէրթէնէ վէ կէրէք գըղընա սէնին պահօրնը կէշմի .
չիմ տիր . հէմլիրէմ մէսապէսինտէ օլտըղընը սէօյլէմիլմ
տիր . Անժէլի կէօրէճէքսին վէ կէօրտիւքտէն սօնրա վէրէ .
ճէյին ըէյէ կէօրէ պէն տէ եաբաճաղըմը թային իտէճէ .
յիմ . . . Պու ֆէքքեարըմը իսթէր չօճուղըգ սայ , իսթէր
իթիգատը պաթըլ սայ , պէն պէօյլէ իմ :

Մայեէօ . - (Գահրամանանէ պիր ճէսարէթլէ .) Բէք
էյի , մատմուղէլ Անժէլի կէօրիւր , վէ քէնտիսի հադդըն .
տաքի միւլթալաթըմը սանա պէյան իլլէրիմ . պու միւ .
թալանըն սամիմի օլաճաղընտան տա էմին օլապիլիւսին :

Ակրիքօլ . - Օրաւընը պիլիրիմ . . . ֆադաթ նէ վազթ
կէլէճէքսին :

Մայեէօ . - Պանա հա'նկը կիւն իհթիյաճը պուլընմա
տըղընը մատմուղէլ տը Գարուօվիտէն սիւալ խտէր , վէ
ալաճաղըմ ճէվտպր սանա իշար իտէրիմ :

Ակրիքօլ . - (Մէսէրքէթլէ .) Թէչէքքիւր իտէրիմ ,
աղթէգճա Մայեէօ . . . (Իրալիմաէյէրէք .) Լաքին օ կիւնիւ

սենին էն էյի գուզվէի մուհաբէմէնի պէրապէս քաղվէր :

Մայեհէօ - (Լաթիֆ վէ միւրեպտէրանէ պիր քէտա
իլէ.) Լաթիֆէ իսթէմէզ, գարաաշըմ . . . պու Մայեհէթ
մուհիմ պիր մէսէլէ տիր . . . չունքի պիւթիւն էօմրիւ-
նիւն սաաթէթի պունս մուալլադ տըր :

Պու սըրատա գարու եափաշճա վուրուլտը : Մայեհէօ
« Կիրինիզ » տէտի վէ Յլօրին օտայա Կիրիպ, Մայեհէօյէ
խիթապէն . « Էկէր մէշղուլ տէյիլ իսէնիզ մատմուաղէր
օտասընա կիթմէնիզի սիզտէն ըէճա իտիյօր » տէտի :

Մայեհէօ այաղա գալգտը վէ տէմիրճիյէ խիթապէն :
— Ազաճըզ պէրլէր միսին , Ակրիքօլ , պանա հանկը
կիւն ինթիյաճը պուլընմաստըրնը մատմուաղէլ տը Գար-
տօվիլտէն սիւալ փտէյիմտէ կէրիպ սանա խապէր վէրէ-
յիմ . - տէյիպ , Ակրիքօլ իլէ Յլօրինի եալընըզ պըրադա-
րադ տըշարը չըգտը :

Ակրիքօլ . - Պու կիւն մատմուաղէլ տը Գարտօվիլէ ար-
ղը թէշէքքիւր իթմէյէ բէք զիյատէ արզու իտիյօրտըմ ,
լաքին սաղըսըղըրզ իթմիշ ժուրըմ տէյու գօրգտում :

Յլօրին . - Մատմուաղէլ պու կիւն ազաճըզ քէյֆսիզ
օլտըղընտան , հիշ քիմնէյի գապուլ իթմէտի , մօսիէօ .
լաքին էյիլէշէճէք օլուրսա սիզի կէճըմէրլէ բէք զիյատէ
մահղուզ օլաճաղընտան էմին իմ :

Պու արալըզ Մայեհէօ ավտէթլէ Ակրիքօլա տէտի քի .

— Պազքան ա , Ակրիքօլ , եարլմ պիւթիւն կիւֆիւֆիւ
պօշա կէշիթմէք իչուն սաաթ իլէ տօղրու պաքայա կէ-
շէճէք օլուրսան , ֆապրիգայա կիւֆիւֆիւիլիլ , ագշամ
իւթիւ պէնի թէքրար պուրայա կէթիլիլիլ . օլմադմը :

Ակրիքօլ . - Նէյէ օլմազ , տէմէք ձքի եարըն սաաթ
իչտէ պուրատա պուլընմալըյըմ , սէվկիլի Մայեհէօմ :

Մայեհէօ . - Էվլէթ , Ակրիքօլ , եարըն սաաթ իւչտէ :

0 կիւնիւն ագշամը , գօնազ տէրունինտէ տէրին պիր

սիւքիւնէթ հիւքմ իթտիյի պիր սըրատա , սաաթ օնա
գատար մատմուղէլ տը Գարտօվիին եանընտա տուրմը
օլան Մայեէօ եաթագ օտասընա կիրտի , վէ գաքույը քի
լիտլէտիքտէն սօնրա , օտասընտա սէրպէսթ վէ Թալընդ
պուլընտըղընտան պիր գօլթուգ սանտալիէսի էօնիւնէ
տիզ շէօքտիւ , վէ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղտ պաշ
լաօր : Պու հալ ուզուն . . . հէմ բէք ուզուն միտտէթ
տէվամ իթտի : Պիշարէնին կէօղ եաշլայը գուրույըն
կէօղլէրինի սիլտի , եազը մասաղընըն եանընա կիթտի վէ
պիր կէօղիւնտէն մուգավվա գութույը չըգարտըգտան
սօնրա , իլը կիւնիւն կիճէսի մլօրինիմ ալէլ աճէլէ մուա
յէնէ իթմիշ օլտըղը միսվէտտէ տէֆթէրինի ալարագ ,
կիճէնին պիր գըմընը տա եազը եազմագլա կէշիրտի :

— — — — —

11

ՄԱՅԵՏՈՆԻՆ ԲՈՒՋՆԱՄԼՍԻ

Սէօյլէմիշ օլտըղըմըղ վէճէլէ , Մայեէօ կիճէնին պիր
գըսմընը տէֆթէրինտէ եազը եազմագլա կէշիրմիշ իտի
մլօրին պու տէֆթէրի պիր կիճէ էվվէլ պուլուպ ալէլ
աճէլէ կէօղտէն կէշիրմիշ իտի իսէ տէ , միւհթէվիյաթընը
քէնտի ատէմլէրինէ պիլտիրմէքսիղին վէ անլէրին պու
պապտէքի սօն էմլէրինի ալմագսըզըն պուլը ալըրպ
կէօթիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտի :
Պու տէֆթէրին միւհթէվիյաթընը օգույանլարըմըգա
արզ իթմէզտէն էվվէլ , անըն նէ սէպէպէ մէպնի վիւնուա
բէզիր օլմուշ օլտըղընը իյզան իտէլիմ :

Մայիսէօ՝ Ակրիքօյը սէվմէյէ պաշլատըղը կիճնտէն իթիպարէն , պու տէֆթէրի եազմաղա պաշլամը ըտը : Մէրգումէ հագըգաթէն միւթհհասսիս պիր թապիաթա մալիք օլուպ , հալ պու քի իսթիհզայը ճալիպ օլմագ գօրգուսըյլա տաիմա քէնտիսիւնի ճէպրփթտիյինաէն , վէ պոն գօրգոնը իֆրաթ տէրէճէյէ վարտըրմագ անըն եհկեա . նէ զաաֆը օլտըղընտան , պիշարէ գըզըղազ աչգ ու մուհապէթիինն էնարընը՝ քեաղըտտան , շիւպհէյի վէ եա ինճինմիշ գալպլէրին օ տիւտիզ սըրտաշընտան , տիրիւրաշ ֆիղանլարա ճէվապ վէրմէղսէ պիլէ հիշ օլմազլա տաիմա տինլէյէն վէ խաթըրլայան օ սապըքեար , սաքիթ վէ պապ թիս տօսթմիւն պաշգա քիմէ՝ թէվտի իտէպիլիր իտի :

Գալպի կեահ հիւզնէնկիզ վէ լաթիֆ , կէահ տախի աճը վէ տիւրաշ հէյէճանլարլա մալամալ օլտըղը սըրալարտա , պիշարէ գըզըղազ , պու սէսսիզ վէ եալընըզճա մէշըւլիյէթտէ ճալիպ վէ ֆաղաթ հիւզնավէր պիր լէթա . ֆէթ պուլարագ պազէն սատէ վէ ֆաղաթ միւէսսիր շի . իըէր թէրթիպ վէ պազէն սէ սատէտիլանէ նէսիրլէր թահիր իլլէտիյինտէն , եավաշ եավաշ եալընըզ Ակրիքօլ հագըզնտաքի էսրարը աշըգանէսինի տէյիլ , հաթթա գալպլինն պիւթիւն հըսսիյաթընը պու տիւտիզ սըրտաշա թէվտի իթմէյէ պըշմըշ ըտը : Մէրգումէնին հէր պիր հըսսիյաթընտա , հէր պիր էֆքեարընտա հէր նէ գաաար վիւզէլիյին , մուհապէթի մէսուտանէնին , վալիտէլիյին , զէնկինիլին վէ պէտպախթըլըն թէմաշասըյլա հու . ուլըզլիր օլան պազը միւթալաթ մէվճուտ ըտը ընպ . տա , պուլար քէնտի սէֆիլանէ վէ միւթէսնա հալինին էսրարը մահրէմանէսինի տախի հալի օլտըղլարընտան , Ակրիքօլա թէպիլիլ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէմէքտէ իտի : Խշթէ սաղաթ , շիրքին վէ սէֆիլ օլան վէ ֆաղաթ մէլէքլէրէ մախսուս պիր գալպէ վէ միւթալա , միւլահա . զա վէ եալընըղըզ սայէսինտէ թէրագզը պուլմըշ պիր

Ֆիրքէ մալիք պուլընան պու ձիւարէ գըզըն օրու զնամէսի
պէօյլէ պիր շէյ իտի : Պու րու զնամէ պիր թագըմ մէծ.
հուլ սահիֆէլէրտէն իպարէթ իտի իսէ տէ : պախթ ու
թալիին մէրգու մէյի աթմըլ օլտըլը հալը քէտէրի թիմալ
նօգթաի նաղաքընտան պագարագ ֆ կերէք մախլուգ աթ
լէ կէրէք էշեա հագգընտա պիր թագըմ ճալիպի հայրէթ
վէ տէրին միւթալսաթը հալի իտի : ցըղալ ցփաթ թ
աթ Ակրիքօլըն Անփէլ հագգընտաքի միւ հապպէթի շէտի.
տէրիին իւք կիւնիւ քէնտիսինտէն խապէր Նալընճա հըսաթի.
միլ օլտըլը հէյէ ճանընտա կէօրէ : կէաճ էէր էէր գաթ
խալմիլ վէ կէաճ տախի կէօզ եաշլարըյլա լէքէլէնմիլ օ.
լան աթիտէքի սաթըլաթ : մէզքիւր րու զնամէսին սօնընը
սահիֆէլէրին թէշքիլ իթմէքտէ իտի :

« Ճո՛ւտ 3 Մարտ 1832 »

« Եւ յի՛ճէմ հիշ պիր տէ հշէթիլ ըույա իլէ աթ իւսթ
օլմամըլը քմը : պգս սապաճ եաթագտան գալգաղըլըմ զէ
ման գալպիմտէ հիշ պիր շիւպհէ եօղ ըտը : Ակրիքօլ կէ
տէքտէ, բէք պիյատէ սաքին վէ միւսթէրիճ իտիմ :
« Եւ ջէհրէսինտէ հիշ պիր էսէրի հէյէ ճան կէօրիւնմէ.
յօրտու : Բէնտիսի հէր վագթքի կիպի Նաաֆ վէ մուշֆիք ի
տի : Իպթիտմ Մ. Հարտիյէ ալիտ պիր վագընտան պաթ
իթտի : պաաէհու պիլա թէրէտտիւտ տէտի քի :

« — Տէօրթ կիւնտէն պէրու պիր գըզըլը չըլաքըրաթի
սէվիյօրըմ : պու սէվպա օ՛ տէրէճէ ճիտտի տիր քի էվ
լէնմէյի թէսալվուր իտիյօրըմ : իլթէ պունըն իլուն սէն
մտէն պիր նօծիհաթ ալմաղա կէլտիմ :

« Պէնիմ իլուն սօն տէրէճէ քէօէրպախշ օլան պու ի
ֆատէ իլթէ պէօյլէ թապիի վէ մահրէմպէն պիր սուրէթ
տէ արզ օլընտը : պէն շըմինէնին պիր թարաֆընտա , Ալ-
րիքօլ տալի տիկէր թարաֆընտա օթօրմըլը ըտըգ : ձի
կիւյա պիզէ թէալիլէգի օլմայան մէսալիլէն պուհա իտի :

յորըզ կիպի կէօրիւշիւյօրտըգ . ֆագաթ երւրէյիմի բար-
չալամագ իչուն պունտան տահա տէհչէթլի պիր մուհա-
վէրէ օլամազ ըտը . . . Պիրիսի օտանա կիրէր , սէնի պի-
րատէրանէ պիր մուհապպէթլէ գուճագլար , օթուրուր . . .
սէնինլէ գօնուշուր . . . վէ պատէհաւ . . .
« Յէյ , եա՛ Րապպի . . . եա՛ Փապպի . . . չըլտըրա-
ճաղըմ կէլիյօր . . . »
.

« Գալպիմ շիմտի տահա զիյատէ սիւքիւնէթ բէյտա
իթմիշ տիր . . . Հայտի՛ , ճէսուր օլ , պիշարէ գալպ , ճէ-
սուր օլ . . . Եկէր պէտպախթլըգ պիր կիւն թէքրար իւզէ-
րիմէ չէօքէճէք օլուրսա , միւտտէթի էօմրիւմտէ հըսս իթ-
տիյիմ է՛ն աճը պիր քէտէրին թէէսիրիյլէ եազըլմըշ օլան
պու սաթըլարը թէքրար օգույաճաղըմ , վէ քէմտի քէն-
տիմէ . « Շիմտիքի չէքտիյիմ ըզտըրապ օ զէմանքի ըզտը-
րապա նիսպէթլէ հիչ մէսապէսիմտէ տիր » տէյէճէյիմ :

« Պէնիմ քէտէրիմտէն տահա զալըմ պիր քէտէր օ-
լամազ . . . ֆագաթ պու քէտէր դայըր մէշրու՛ , ճալիպի
իսթիհզա վէ մուճիպի մահճուպիյէթ տիր . հաթթա պու-
նը է՛ն մուշֆիգ վէ է՛ն միւսաատէքեար պիր վալիտէյէ
պիլէ իթիրաֆա ճէսարէթ իտէմէյէճէյիմ . . . Էյվա՛հ ,
զիրա տիւնեատա էօյլէ տէհչէթլի քէտէրլէր վար տըր քի,
ինսանըն մէրհամէթ վէ եախօտ հագարէթ սաիգասըյլա
ումուղլարընը գալտըրմասընա պի հագգին պաիպօլույր :
Էյվա՛հ . . . զիրա տիւնեատա էօյլէ պէտպախթլըգլար վար
տըր քի պաշգասընա իֆատէսի մէմուլ՝ տըր :

« Ակրիբօլ՝ չըլտըրապ սէվմէքտէ օլտըղը կէնճ
զըզը եարըն կիտիպ կէօրմէքիյիմի պէնտէն լէճա՛ իյէտի .
Եկէր հըսսիյաթը գալպիմ պու իզտիվաճա ըրզա կէօպթէ-
րէճէք օլուրսա , քէնտիսի տէ օ գըզ ըլա էվլէնէճէք տիր :
Քէնտիսի պու աշգ ու սէվապը պանա ինսաֆսըգճասը-
նա արզ իտէյիտէն պէրու պէնի թազեիգ իտէն միւլա .

հազար շարտարն տա է՛ն զիյատէ պու միւլահազա պէնի քէ.
տէրլէն տիրիյօր . . .

« Ինսաֆսը զճատրնսամը . . . խա՛յր , Ակրիքօլ . . . խա՛յր
գարտաշըմ . . . սախգաի էլէմիէ գալպիմտէն չըգան պու
նահադգ թէշէքքիտէն տօլայը պէնի ափ վէյլէ . . . Պէնիք
սէնի սէվտիյիմ գատարաւէն պու կէնճ վէ տիւպէր գըզը
սէվմէտիյինի վէ տալա տա սէվմէյէճէ յինի պիլիք միսին .
խայալընտան կէշիրէպիլի՛ր միսին :

« Սիյահ ստշլը , չպօյու հիւրիւ գըզը կիպի . . . զամ
պագ կիպի պէյազ չէհրէլի . . . կէօզլէրի մաի վէ իքի վէ
սէնին կէօզլէրին կիպի տէ սափ վէ լաթիֆ . . .

« Ակրիքօլ սէվտիյի գըզը իշթէ պու սուրէթլէ թաա.
վիք իյլէտէ :

« Պիշնրէ՛ Ակրիքօլ , սէօզլէրինին հէր պիր հարփը գալ
պիմի բարա բարչա իթմէքտէ օլտըղընը պիւսէ իտի . . .
ճապա պիր չէյ հըսս իտէճէք մի իտի :

« Մըշֆիգ վէ քէրէմքեար պիր մախլուգըն ճէհալէ.
թի խալիսնէսի սէպէպիյլէ ինսանը էօլիւմ տէրէճէսինտէ
եարալայըպ տա եինէ թէպէսսիւմ իթտիյինտէ մուճիպգ
լաճաղը չէֆգաթ վէ մէրհամէթի ֆէվգ էլ տտէյի անճագ
« տագըգատա հըսս իտէպիլտիմ . . . Պուլնըն իշուլն էօլլէ
պիր մախլուգը թէքտիր վէ զէմմ իթմէմէլի . . . խա՛յր . . .
պէլքի մուճիպ օլտըղը քէօթիւլիւյիւ ֆարգ իթտիյինտէ
տիւշար օլաճաղը էլէմ վէ քէտէրտէն տօլայը անը անը
մալը տըր :

« Ղարիպ հալ , Ակրիքօլ պանա պու սապահքի գա
տար հիշ պիր վագթ կիւզէլ կէօրիւնմէմիշ իտի . . . Օ
կէնճ վէ տիւպէր գատընըն ալթ իւթիւլիւյիւ հիքեալէ
իթտիյի զէման , չէհրէի մէրտանէպինի նէ՛ գատաղ լաթիֆ
պիր հէյէճան գաբլամըշ ըտը . . . : Սէվտիյի ատէմ
իշուլն քէնտիսինի մահվ օլմագ թէհիքէսինէ տիւշիւ
րէն սիւր գատընըն էնտիշէլէրինի ճագլ իթտիյի օլտատա :

եկրէյիմին շիտտէթէ չարամագտա վէ էլլէրիմին աթէ
կիպի եանմագտա օլտըղընը հըսս իտիյօրտում . . . վիւճու-
տիմի ույուշուգըղդ իսթիլա իթմէքտէ իտի . . . նէ՛ գա-
տար չոյանը իսթիհզա հալ . . . աճապա պէնիմ պէօյլէ
տիւշարը հէյէճան օլմաղա հագգըմ վաւր մը տըր . . .

« Ակրիքօլ սէօղիւնիւ տէվամ իթտիյի սըրաաա , այ-
նանըն իչինէ սիւրաթլը պիր պագըշ աթֆ իթտիմ . պէօյ-
լէ կիւզէլ պիր լիպաո կիլինմիշ օլտըղըմաան տօլայը մաղ-
րուրլանմագտա ըտըմ . ֆագաթ Ակրիքօլ պունըն ֆարգը-
նա վարամատը . լաքին պէիս եօգ . պաշըմտաքի թագեէ
եիւզիմէ բէք կիւզէլ եագըշմըշ օլտըղընը վէ սաչլարըմ
բարլադ վէ կէօղլէրիմ լաթիֆ իտույինի զանն իյլէտիմ .
Ակրիքօլ կէօղլիմէ օ՛ տէրէճէ կիւզէլ կէօրիւնիւյօրտու քի ,
քէնտիսինի սէվմէյէ ճէսարէթ իթտիյիմի երինէ քէնտի նա-
զարըմտա մագուր կէօսթէրմէք իչուն քէնտիմի միւթա-
տընտան տահա աղ չիրքին պուլմագա գալգըշտըմ :

« Մա մաֆիհ պու կիւն վումգու պուլան շէյ պիր
կիւն տէյիլ իսէ տիկէր պիր կիւն հէր հալտէ վուգուա
կէլէճէքտի , էվվէթ . . . հայաթը սէվէնլէր իչուն « Էօ-
լիւմ հիչ պիր շէյ տէյիլ տիր . . . հունքի պիր կիւն հէր
հալտէ կէլէճէք տիր » միւլահազասը նէ՛ գատար թէսէլլի-
պախշ իսէ , պու տա պէնիմ իչուն օ գատար թէսէլլի-
պախշ տըր :

« Խալիգէ տօղրու կիթմէյի մախլուգլարը արասընտա
գալմաղա թէրճիհ իտէն պէտպախթ պիր ատէմին սօնըն .
ճը չարէի սէլամէթի օլան գաթլը նէֆս ֆիքրինտէն չիմ .
ալլէ գատար պէնի մուհաֆաղա իթմիշ օլան շէյ՛ հըպի-
յաթը վաղիֆէյինասի տիր . զիրա ինսան էալընը քէնտի
չախընը տիւչիւնմէմէլի տիր . . . զ Պունտան պաշա
քէնտի քէնտիմէ . « Ալլահ քէրիմ , հէմ տաիմա քէրիմ
տիր . . . զիրա է՛ն պայաղը մախլուգաթ պիլէ սէվմէլէ

վէ ֆէտաքեարըդ իթմէյէ մէյտան պուլույօրլար յ տէր
 իտիմ: Նա՛սըլ օլույօր տա պէնիմ կիպի զայըֆ վէ սէֆիլ
 պիր քիմսէ պիր տիկէրինէ եարտըմը վէ եա ֆաիտէի
 օլապիլիյօր ՝ Պու կիւն . . . հայաթըմն նիհայէթ վէրմէյի
 թէսավվուր իթտիմ . . . չունքի նէ՝ Ակրիքօլըն վէ նէ՝ տէ
 վալիտէսինին պանա արթըգ իհիթիյաճլարը գալմամըչ տըր
 լաքին մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին պէնի վասի նասպ իթ
 միչ օլտըղը պէտպախիթլարը՝ նէ եաբմալը . . . պէնիմ վէ

իի նիյմէթիմ օլան մատմուաղէլի քիմէ թէսլիմ իթմէլիւ
 քէնտիսի . . . աղէ (Բօտէն) հագգընտաքի չիւպհէլէլիմի էլան
 մուհաֆալա իթտիլիմտէն աօլայը հէր նէ գատար պէնի
 քէմալը նէղաքէթլէ թէքաիր իյլէտի իսէ տէ , պէն քէնտի
 սի իչուն չիմալի առհա զիյատէ գօրգըյօրըմ . . . չիմոլի տա

հա զիյատէ թէհիքէտէ պուլընտըղընը հըսս իտիյօրըմ . . .
եանընտա պուլընմագլըղըմըն շիմտի տահա զիյատէ լա-
ղըմ օլտըղընա ինտնըյօրըմ . . . :

« Իմտի եաշամալըյըմ . . . էլվէթ , Ակրիքօլըն սէվ-
մէքտէ օլտըղը գըղը եարըն կէօրմէյէ կիթմէք իւզրէ
եաշամալըյըմ :

« Եա՛րապպի . . . նէ՞ իչուն տաիմա էլէմ վէքէ-
տէր հըսս իթմիշիմ տէ հիչ պիր վագթ պուղղ ու ատա-
վէթ տույմամըյըմ տըր : Պուղղ ու ետավէթտէ աճը պիր
մահըւզիյէթ օլմալը տըր . . . : Պունճա ատէմէրին պուղղ
ու ատավէթի վար տըր . . . իհթիմալ քի Ակրիքօլըն Ան-
ժէլ նամընը վէրտիյի վէ սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ
« Կիւզէլ պիր իսմ տէյիլ մի . . . սէվկիլի Մայեէօմ »
տէտիյի պու գըղտան պէն տէ նէֆրէթ իտէճէյիմ :

« Լաթիֆ պիր մանայը հավի օլան պու Անժէլ (մէլէք)
իսմինի՝ սագաթլըղըմըն տէլիլի իսթիհզաքեարանէսի օլան
Մայեէօ (գամպուր) լագապը իլէ մուգայէսէ իտինիզ :

« Պիշարէ՛ Ակրիքօլ . . . պիշարէ՛ գարտաշըմ . . .
պաղը քէրրէ էյիլիլին տախի քէթիլիլիք գատար քէօր
վէ ինսաֆօրղ օլտըղընը իգրար էյլէ . . . : Պէն պու գըղ-
տան նէֆրէթ իտէյիմ հա՛ . . . ֆագաթ նէ՞ իչուն : Ակ-
րիքօլը մէֆթուըն իթմիշ օլան օ կիւզէլիլի պէհտէ՞ն մի
ղասպ իթտի : Կիւզէլ օլմասընտան տօլայը քէնտիսինէ
խասիմ օլապիլիլը միյիմ :

« Չիրքինիլիյիմին նէթիճէլէրինէ հէնուզ ալեհա՛ օլմա-
տըղըմ սըրալարտա , ճէնապը Հագգըն պու էվոաֆը լա-
թիֆէյի նէ՞ իչուն պէօյլէ զայրը միւսավի պիր սուրէթտէ
թէվլի իթմիշ օլտըղընը քէնտի քէնտիմէ սօրար ըտըմ :
Պաղը քէտէրէրէ ալըշմագլըղըմ սայէսինտէ , տահա զի-
յատէ սիլքիւնէթլէ միւլահաղա իթմէյի էյրէնտիմ . . .
նիհայէթ գանաաթ հասըլ իյլէտիմ . . . վէ շիմտի կէ-
լէք շիրքինիլիյէ վէ կէրէք կիւզէլիլիյէ հայրէթ վէ մէրհա-

մէթ կիպի բուհըն է՛ն նէճիպ հըսսիյաթընտան օլան իբի
տուլղու մէրպուլ զուլընտըղընը հըսս իտիյօրըմ: Պէնիմ
կիպի չիրքին օլանլար՝ Անթէլ վէ Ակրիքօլ կիպի կիւզէլ օ.
լանլարա հայրան օլուրլար, վէ կիւզէլ օլանլար տախի
պէնիմ կիպի պէտպախթլարա մէրհամէթ իտէրլէր . . .

« Պազը քէրրէ ինսան իսթէմէյէրէք մէճնունանէ իւ.
միտլէրէ գաբըլըյօր . . . Ակրիքօլ հըսըր իհթիրամքա.
րանէ սաիգասըլլա սէվտա իշլէրինտէն պանա ասլա պահ
իթմէմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, պու մագուլէ իշլէրի պուլըն.
մատըղընա վէ պէնի սէվտիյինէ վէ ֆագաթ իսթիհօղպ
տիւշար օլմագ գօրգուսըլլա պէնիմ կիպի անըն տախի
հէր շէյի իգրարա ճէսարէթ իտէմէտիյինէ պազէն գանա.
աթ հասըլ իտէր իտիմ: Էվվէթ, հաթթա պու շէյէ տա.
իր շիրլէր տախի թանգիմ իթմիշիմ տիր: Ձանն իտէրիմ
քի պուլընա է՛ն ազ ֆէհա օլանլարը տըր:

« Պէնիմ հալիմ նէ՛ զարիպ հալ տըր . . . Սէվսէմ,
կիւլիւնճ օլուրըմ . . . պէնի սէվէճէք օլտալար, պիր գաթ
տահա կիւլիւնճ օլուրլար . . . Պու խուսուսըր նասըլ ու.
նութտըմ տա պու կիւնքի կիպի տիւշարը ըզտըրապ օլ
տում: Լաքին պու ըզտըրապ պիր կէօնէ պուղղ ու ա.
տավէթ հասըլ իթմէտիյի իշուն թագտիսէ շայան տըր . . .
խա՛յր, պու կէնճ գըզա նազարը ատավէթ վէ նէֆրէթլէ
պագմայաճաղըմ. հէմիլիլէլիք վաղիֆէմի սօնընա գատար
իյֆա իտէճէյիմ . . . վիճաանըմըն սէտասընը տինլէյէ
ճէյիմ. պէն պաշգալարընըն մուհաֆազաի նէֆսինէ տա.
իր պիր հըսըր թապիլիյէ մալիք իմ. պու հըսս պանա տէ.
լալէթ իտէճէք վէ ֆիքրիմի թէնվիր իյլէյէճէք տիր . . .

« Պէն եալընըզ պու գըզը կէօրիւր կէօրմէզ կէօլլէ.
րիմ եաշ իլէ տօլաճաղընտան վէ հէյէճանը գալլիմէ զա.
լէպէ իտէմէյէճէյիմտէն գօրգըյօրըմ: Ա՛հ, եա՛րապպի
օղէման եաշլարըմ Ակրիքօլա նէլէ՛ր սէօլլէյէճէք . . .
մէրգուլ հըսսիյաթըմը տէրհալ քէշֆ իտէճէք տիր, Բէն.

տիսի . . . դաշպիմտէքի մուհապպէթի մէճնունանէյի
քէշֆի իթսին հա . . . օհ, ասլա, ասլա . . . Ակրիքօլըն
պու մուհապպէթտէն խապէրտար օլաճաղը կիւն՝ էօմրիւ-
միւն սօն կիւնիւ տիւր . . . Օ զէման պէնիմ իչուն վա-
ղիֆէնին ֆէվգինտէ պիր շէյ վար տըր քի, օտա՝ գըզղըն
պիր տէմիր կիպի երււրէյիմի տաիմա եագաճագ օլան նա-
գապիլի թափիր պիր րէզալէթտէն գաշընմագ խուսուսը
տըր . . . Խա՛յր, խա՛յր, քէնտիմի թուլթաճաղըմ. սիւ-
քիւնէթի հալիմի ասլա զայպ իթմէյէճէյիմ . . . Պու
սագահ Ակրիքօլըն էօնիւնտէ տէհչէթլի պիր թէճրիւպէյէ
թէհամիւլիլ իթմէտիմ մի . . . Էվվէթ, քէնտիմի թու-
լթաճաղըմ. սիւքիւնէթի հալիմի զայպ իթմէյէճէյիմ :
Պունտան պաշգա սէվտիքլէրիմ իչուն սօն տէրէճէ բար-
լագ օլան վիճտան կէօզիւմիւլ՝ պիր թագըմ միւլահաղա-
թը շախսիյէ գարարթմամալը տըր :

« Օհ, տէհչէթլի՛ հալ . . . տէհչէթլի՛ վաղիֆէ . . .
հաթթա իսթէմէյէրէք ույզունսըզ պիր տույզույա գա-
բըմագ գօրգուսըյլա պու կէնճ գըզ հագգընտա բէք
զիյատէ միւսաատէքեարանէ տէ տավրանմամալը տըր .
պու սուրէթլէ Ակրիքօլըն իսթիգպալինի թէհլիքէյէ տիւ-
չիւրմիւլ օլուրըմ. զիրա պէնիմ վէրէճէյիմ րէյի քէնտի-
սինէ րէհպէր թուլթաճաղընը սէօյլէյօր :

« Օհ, նէ՛ պէտպալսթ ըմըշըմ . . . քէնտի քէնտիմի
նասըլ տա ալտաթըյօրըմ. . . Ակրիքօլ պէնիմ րէյիմի թա-
լէպ իտիյօր. զիրա քէնտի աշգ ու մուհապպէթինէ մանի
օլմագ ճէսարէթինտէ պուլընամայաճաղըմը զանն իտիյօր .
եախօտ պանա տէյէճէք. « Պէիս եօգ . . . պէն քէնտի
« սինի սէվիյօրըմ. . . իլէրիսի նէ՛ օլուրսա օլսուն . . . »

« Լաքին էկէր պէնիմ րէյիմ, պէնիմ հըսսիյաթը
գալպիմ անա րէհպէրիք իթմէյէճէքսէ, էկէր քէնտի գա-
լարը գաթիսինի էվվէլտէն վէրմիշ իսէ, եարըն իճրա ի-
տէճէյիմ վաղիֆէ նէյէ՝ եարայաճագ տըր. քէնտիսինէ

իթաաթ իթմէյէ՞ մի . Լաքին պանա « Կէլ » տէ՞մէտի մի .
 « Բէնտիսի հագգընտաքի ֆէտաքեարլըղըմը տիւչիւն
 նէրէք , պէնի աճապա պիր հէմչիրէտէն պաշգա պիր սու .
 րէթտէ սէվմէյի վէ պէնիմ իլէ էվլէնէճէք օլուրսա նէ
 ֆէտաքեար պիր զէվճէյէ մալիք օլաճաղընը խաթըրըն .
 տան կէչիրմիշ մի տիր տէյու պիր չօգ տէֆալար քէնտի
 քէնտիմէ սօրմըշըմ տըր . Լաքին պուըն նէ՞ իչուըն խաթը .
 րընտան կէչիրէճէք : Շիմտիյէ գատար զէվճէսի , հէմչիրէ .
 սի վէ վալիտէսի մագամընտա քէնտիսինէ տաիմա ֆէտա .
 քեարլըգ կէօսթէրմիշիմ տիր վէ իլէլ էպէտ տէ կէօսթէ .
 րէճէյիմ : Շու հալտէ խաթըրընտան նէ՞ իչուըն պէօյլէ պիր
 շէյ կէչէճէք , ինսան մալիք օլտըղը պիր շէյէ թէքըար
 արզու իտէ՞ր մի

« Պէն Ակրիքօլ իլէ էվլէնէյիմ հա . . . եա՛ Բապալի :
 Պու մէճնուընանէ վէ ֆագաթ լաթիֆ րույա , սէվտատան
 պաշլայարագ վալիտէլիյէ գատար պիլ ճիւմլէ հըսսիյաթը
 շամիլ օլան պու միւլահաղաթը լաթիֆէ՛ իսթիհզայա տիւ .
 չար օլմագ միւլահաղասըյլա պէնիմ իչուըն մէմնու՛ տէյիլ
 մի տիր . էվլէ՛թ , չիրքինլիյիմ վէ սագաթլըղըմ սէպէ .
 պիլլէ պէնիմ իչուըն մէմնու՛ օլան էլպիսէլէր կիլինիպ սիւս
 իթտիյիմտէ նէ՛ գատար կիւլինճ օլուրսամ , պու կիպի
 միւլահաղաթտա տա պուլընտըղըմտա օ տէրէճէ կիւլինճ
 օլուրըմ :

« Ակրիքօլըն իզտիվաճը խապէրինի ալտըղըմտա հէ .
 նուզ սէֆալէթ իչինտէ պուլընմըշ օլսա ըտըմ , պու կին .
 տէն տահա զիյատէ մուզտարըպ օլուպ օլմայաճաղըմ
 պիլլէք իսթէր իսիմ : Աճըգ , սօղուգ , սէֆալէթ պու զա .
 լըմ աղըրյը պանա ունուլթաըրաճագ մը ըտը , եօգսա
 պու զալըմ աղըրմը աճըղը , սօղուղը , սէֆալէթի ու .
 նուլթաըրաճագ ըտը :

« Խա՛յր , խա՛յր , պու իսթիհզա բէք քէտէրաւիգ տիր
 պանա պէօյլէ լիսան գուլլանմագ ետգըշմաղ : Պու քէ .

տերի ֆէվզ էլ ատէ նէտէն նէշէթ իտիյօր : Ակրիքօլըն հագգըմտաքի մուհապպէթ վէ հիւրմէթի հաճկը խուսուս-
տա թէպէտտիւլ իթմիշ տիր : Պու միւլահազատան տօ-
լայր թէէսսիւֆ իտէրիմ . . . : Լաքին , եա՛րապպի , բէք
չօգ տէֆալար կէօրիւլտիւլիւ վէճհէ պէն կիւղէլ , սէվիմ-
լի վէ ֆէտաքեար օլսայըտըմտա , գալգըպ պէնտէն ազ
կիւղէլ , ազ սէվիմլի վէ ազ ֆէտաքեար պիր գատընը
ինթիխապ իթսէ իտի , հալիմ նէ՞ օլաճագ ըտը . . . : Օ
վաղթ շիմտիտէն պին գաթ տահա պէտպախթ օլմայա-
ճագ մը ըտըմ . չունքի օ հալտէ քէնտիսինի թէքտիր ի-
տէպիլիր իտիմ , հէմ թէքտիր իթմէք տէ պէնլիմ վազի-
ֆէմ իտի . . . շիմտի իսէ՝ իսթիհզայա տիւչար օլմագ
միւլահազատընա մէպնի միւմքինսիզ օլան պէօյլէ պիր իզ-
տիվաճը խաթըրընա կէթիրմէմիշ օլտըղը իչուն քէնտիսի-
նի թէպիպ իտէպիլիլմիլիմ . . . :

« Պէօյլէ պիր իզտիվաճը արզու իտէճէք օլսա պիլէ ,
մուվաֆադաթ կէօսթէրմէք խօտպինլիլինտէ պուլունապի-
լիլ մի իտիմ . . . :

« Պու սահիֆէլէրէ նէ սուրէթլէ պաշլատըմ ըսա ,
պու բուզնամէնին պիր չօգ սահիֆէլէրինէ տէ էօյլէ , եանի
գալպիմ լիւրքէտէր օլարագ պաշլամըշլմտըր : Հիշ քիմ-
սէյէ սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիլիմ՝ պիր շէյի քեա-
ղըտա թէվտի իթտիքճէ , հէման տաիմա եիւրէյիմ՝ բա-
հաթլանըր վէ պատէհուլ բիզա վէ թէսլիմիյէթ պաշ կէօս-
թէրիլ իտի . բիզա վէ թէսլիմիյէթ պէնլիմ նազարըմտա
պիր ազիլէ հիւքմիւնտէ տիր . էօյլէ պիր ազիլէքի կէօզ-
լէրի եաշարմըշ օլարագ թէպէսսիւմ իտէր , էլէմ չէքէր ,
սէվէր վէ ֆազաթ ասլա իւմիտ իթմէզ : »

Բուզնամէնին սօն սէօզլէրի պունլար ըտը , կէօզ եաշ-
լարընը քեաղըտ իւզէրինտէ պըրագմըշ օլտըղը էսէրլէր՝
պէտպախթ գըզճըղաղըն բէք չօգ տէֆա ընչգըրա ընչգը-

րա աղլամընչ օլտըղընը կէօսթէրմէքտէ իտի . . . : Յիւ հա. գըգա Մայեէօ՝ պոնճա հէյէճանլարտան տէրմանը քէ. սիլմիշ օլտըղը հալտէ , կիճէնին նիհայէթինէ գարիպ պիր զէմանտա տէֆթէրի մուգավվա գուլթընըն արգասընա վաղ իթմիշ իտի . մէրգուլմէ էմնիյէթինին նուի իսթիմալ իտիյէճէյինտէն էտնա մէրթէպէ գօրգուսը օլմատըղըն. տան , օրասընը տիկէր մահալլէրտէն տահա էմնիյէթի ատտ իթտիյի իչուն տէյիլ , պէլքի եազը մատասընըն կէօզ. լէրինտէն տահա ազ կէօզէ չարբաճաղը իչուն օրալա եէր. լէշտիրմիշ իտի . զիրա եազը մասասընըն կէօզլէրինի բէք չօգ տէֆալար հէր քէս էօնիւնտէ աչար ըտը :

Մայեէօ՝ քէնտի քէնտինէ գարար վէրմիշ օլտըղը վէճհլէ , տէրէօհտէ իթտիյի վաղիֆէյի սօնընա գատար իյֆա իթմէք իսթէյէրէք , իրթէսի կիւնիւ Ակքիքօլըն վիւ. ըուտինէ պէլլէմիշ , վէ գարարը ճէսուրանէսինտէ սէպաթ իտէրէք տէմիրճի իլէ պիրլիքտէ Մ. Հարտինին ֆապրիքա. սընա կիթմիշ իտի :

Ֆլօրին Մայեէօնիւն ազիմէթ իթտիյինի խապէր ալ. տը ըսա տա , կիւնտիւզիւն պիր գըսմընը մատմուտղէլ տը Գարտօվիլ նէզտինտէ կէչիրմէյէ մէճպուր օլտըղընտան , վէ Մայեէօնիւն արա օրրա եազտըղը ըուզնամէնին միւհ. թէվիյաթընը պիր մէքթուպլա Բօտէնէ իչար իտէլիտէն պէրու ալմըշ օլտըղը Էվմիրի ճէտիտէյի իճրա իթմէք իւզրէ կիճէյի պէլլէմէյի տահա միւնաօրդ կէօրտիլիւն. տէն , կիճէ գարանլըղը օրթալըղը գաբլասըրգտան սօն. րա , քէնտիսինի աբանսըղա կէթիրէճէլլէրինտէն գօր. գուսը օլմայարագ եավաշճաճըգ Մայեէօնիւն օտասընա կիրտի , վէ տէֆթէրին պուլընտըղը եէրի Էվվէլլէ պիւ. տիյի ճիհէթլէ , տօս տօղրու եազը մասասընըն հանընա կիթտի , վէ մուգավվա գուլթույը պէրիյէ ալտըգտան սօնքա , ճէպինտէն մէօհիւրլիւ պիր մէքթուպ չըգարըղ. աշըրաճաղը տէֆթէրին եէրինէ գօյմաղա հաղըրլանտը :

Ֆազաթ պու սըրատա օ տէրէճէ չիտտէթչէ թիթրէտի
քի, պիր միւտտէթճիք մասանըն իւզէրինէ տայանմաղա
մէճպուր օլտու :

Էվլէճէ տէ սէօլէմիչ օլտըղըմըզ վէճհէ , Ֆլօրինին
գալպինտէ պիւթիւն հըսսիյաթը հասէնէ մահվ օլմամըչ
ըտը . ալտըղը էմիլէրէ հասպ էլ գատէը իթաաթ իթմէք-
լէ պէրապէր , հարէքէթի վազըասընըն նէ' տէրէճէ մէք-
րուհ վէ ալչագճա պիր շէ, օլտըղընը քէմալը ըզտըրապ-
լա հըսս իտէր իտի : Էվամիրի վազըայա իթաաթ իթմէ-
մէսինտէն հասըլ օլաճագ մաղարաթ եալընըչ քէնտիսի-
նէ այիտ օլտա , հէր շէլի ճէսուրանէ պիր սղքէթտէ կէօ-
ղէ ալտըրաճաղը վէ պէօլէ միւտհիչ պիր մահքիւմիյէթի
իւզէրինտէն ֆըրլաթըպ աթաճաղը շիւպհէսիզ իտի . լա-
քին հայըֆ քի իշ պու մէրքէզտէ օլմայըպ , քէնտի մահ-
վիյէթի' հայաթընտան զիյատէ սէվտիյի տիկէր պիր քիմ-
սէյէ միւհիք պիր մէյուսիյէթի մուճիպ օլաճաղընտան ,
տաիմա ըզտըրապը գալպէ տիւչար օլմաղլա պէրապէր ,
պէօլէ մէքրուհ խայընըզլար վէ ճասուսըզլար իճրա
իթմէյէ գաթլանըր ըտը : Մէրգումէ , քէնտիսինէ պու
չէյլէրի նէ' իչուն եաբտըրմագտա օլտըզլարընտան վէ ա-
լէ խուսուս Մայիէօնիւն ըուզնամէսինի աչըրմասը զըմ-
նընտա ալտըղը էմր նէտէ'ն նէչէթ իթտիյինտէն հէր նէ
գատար պիխապէր իտի իսէ տէ , ըուզնամէսինն եէրինէ
մէզքիւր մէօհիւրլիւ մէքթուպը գօյմասընտան Մայիէօ
իչուն վէիիմ' նէթիճէլէր հասըլ օլաճաղընը միւպհէմ
սուրէթտէ հըսս իտիյօրտու . չունքի Բօտէնին պիր կիւն
էվլէլ սէօլէմիչ օլտըղը « Եարըն Մայիէօնիւն իչինի պի-
թիլմէքլաղըմ տըր » սէօզիւ խաթըրընա կէլմէքտէ իտի :

Բօտէն պու սէօզլէլլէ նէ' տէմէք իպթէմիչ իտի :
Բուզնամէսինն եէրինէ գօյմագ իչուն մէրգումտան էմր ալ-
մըչ օլտըղը մէքթուպ պու նէթիճէնին հուսուլինէ նա'սըլ
խրամէթ իտէճէքտի : Մէրգումէ իչին պուրալարընտան

քիւլիյէն պի խապէր պուլունը յօրտու . Լաքին Մայեէօ,
նիւն զէքիյանէ վէ պասիրէթ քեարանէ ֆէտաքեարլըզ
մատմուազէլ տը Գարտօվիլին տիւշմէնլէրինէ պիհազգին
գօրգույը մուծիպ օլտըղընը վէ պիղզաթ քէնտիսինին խը.
յանէթլէրի պիր կիւն տէյիլ իսէ տիկէր պիր կիւն իշի
գըզ թարաֆընտան կէօրիւլէնէյինի քէշֆ իթմէքտէի.
տի : Պու սօնընճը գօրգու մլօրինին թէրէտտիւտաթընա
խիթամ վէրտի . իմտի , մէքթուպը մուգավվա գուլընըն
արգասընա գօյտուգտան վէ մուգավվա գուլթույը տախի
էվվէլքի եէրինէ վաղ իթտիքտէն սօնրա , լուզնամէ տէֆ.
թէրինի բլօսթէլասը ալթընտա սագլայարագ , օտատան
խաֆիյէն տըշարը չըգտը :

12

ՄԱՅԵՆՏՆԻՆ ԲՈՒԶՆԱՄԷՍԻՆԻՆ ՏԷՎԱՄԸ

Մլօրին՝ Մայեէօնիւն օտասընտան աշըրմըշ օլտըղը
լուզնամէ տէֆթէրինի քէնտի օտասընտա սագլատըգտան
պիր գաշ սաաթ սօնրա թէքրար օտասընա ալտէթ իթտի
վէ մէրագընը խօշնուտ իթմէք իւղրէ մէղքիւր տէֆթէրի
կէօզտէն կէչիւմէք իսթէտի : Լաքին պիր աղ սօնրա մէրա.
գը պիր գաթ տահա թէզայիւտ իթտի վէ կէնճ գըղըն
մահրէմանէ սէօղլէրինի օգույարագ գալպինտէ զայրը իս-
թիյարի պիր հէյէնճան հըսս իթմէյէ պաշլատը : Տէֆթէր
տէրունինտէ Ակրիքօլ հագգընտաքի մուհապպէթի չէտի.
տէսինի հավի օլարագ մէվնուտ օլան չիլըլէրտէ օ՝ գատալ

տէրին, օ՛գատար սափտիլանէ վէ օ՛գատար խալիսանէ պիր աշգ ու ճուհապպէթ էսէրի մէվնուտ ըտը քի, Դըօրին բէք զիյառէ միւթ էէսսիր օլարազ Մայեէօնին ճալիպի իս-
թիհզա օլան սագաթլըղընը պիւս պիւթին ունութտու :
Պու շիրլէրին բէք չօղը արասընտա վուգուաթը մուխթէ-
լիֆէյէ տաիր միւթէնէվլի՝ ֆըգրալար, միւթալալար վէ
հիքեայէլէր պուլընմագտա ըտը : Պունլարը օգույարազ
Դըօրինին հըսս իթտիյի թէէսիրի ֆէվզ էլ առէնին նէ՛ տէ-
րէճէ հագգըլը օլտըղընը կէօսթէրմէք իչուն, պազըլարընը
չուրաճըգտա զիքը իտէլիմ :

ՄԱՏԵՆՈՆԻԻՆ ԲՈՒԶՆԱՄԵՍԻՆՏԵՆ ՄԷԵՆՈՒԶ ՖԸԳՐԱԼԱՐ

«... Պու կիւն պէնիմ իսմիմին կիւնիւ իտի : Ագչամա
գաղար մէճնունանէ պիր իւմիտտէ պուլընտըմ :

« Տիւնքի կիւն, մատամ Պոտուէնին պաճաղընտաքի
խաֆիֆ պիր եարայը թիմար Վիթմէք իւզրէ մէզպուրէնին
օտասընա էնտիմ : Իչէրի կիրտիյիմ զէման, Ակրիքօլ օրա-
տա ըտը : Պէսպէլի վախտէսիյլէ պերապէր պէնտէն պահօ
իթմէքտէ իտի քի, իչէրի կիրէր կիրմէզ մանիտար պիր
թէպէսսիւմի թէաթի իտէրէք սիւքիւթ իթտիլէր : Զա-
մայըլ տօլապընըն եանընտան կէչտիյիմ սըրատա կիւզէլ
պիր մուգավվա գութու իլէ գաբաղը իւզէրինտէ պիր
եումագ կէօրպիւմ : Մէսէրրէթիմտէն գըզարտըմ... զիրա
պու քիւչիւք հէտլցէնին պանա վէրիլէճէյինի զանն իյլէ-
տիմ : Ֆագաթ հիչ պիք չէյ կէօսթմիլիմ կիպի պիր թափը
ալտըմ :

« Պէն վալիտէսի էօնիւնտէ տիզ չէօքէրէք պաճաղըն-
տաքի եարայը թիմար իթտիյիմ սըրատա, Ակրիքօլ տախի
տըչարը չըգտը : օ կիւզէլ գութույը պերապէր կէօթիւր-
տիյիւնիւ միւջահէտէ իյլէտիմ : Մատամ Պոտուէն օ ադ-
չա՛ հագգըմտա ֆէվզ էլ առէ չէֆգաթ վէ մուհապպէթ
կէօսթէրտի, վէ միւթատընտան բէք էրքէն եաթաղա

կիրտի . . . : Ակրիքօլըն պէնիմ իչուն հազըրլամըչ օլտըր հէտիյէյի պիրտէն պիրէ կէօրմէքլէ հըսս իտէճէյիմ մէ սէրրէթի տահա էվվէլ հըսս իթմէքլիյիմ իչուն պէնի օտա մա կէօնտէրմէք իսթէտիյինտէն նաչի պու հարէքէթտի պուլընտըղընը տիւչիւնտիւմ :

« Պու միւլահաղայա մէպնի , ալէլ աճէլէ օտամա չըգ տըմ : Եիւրէյիմ քէմալը շիտտէթլէ չարըրյօրտու : Հըսս իթտիյիմ մէսէրրէթի տահա զիյատէ թէմնիտ իթմէք իւզրէ գաբույը աչմագսըղըն պիր տագըգաճըզ տուրտում : Նիհայէթ . . . կէօզլէրիմ մէսէրրէթ եաշլարըյլա տօլաւա ըագ , օտատան իչէրի կիրտիմ , վէ մասամըն , իսկէմլէմիլ , եաթաղըմըն իւզէրինի պիր էյիճէ արաշտըրտըմ . . . լաքին օքիւչիւք գուլթույը պուլամատըմ : Եիւրէյիմ սըգլտը . պատէհու քէնտի քէնտիմէ : « Պէսպէլլի պու հէտիյէ , « յի եարըն վէրէճէք . չունքի իսմիմին կիւնիւ պու կիւն « տէյիլ եարըն տըր » տէտիմ :

« Իրթէսի կիւն կէլտի . . . ագչամ օլտու . . . քիմ սէ կէլիպ չըգմատը . . . : Տէմէքքի օ կիւզէչ գուլթու պէնիմ իչուն հազըրլանմըչ տէյիլ իտի . . . : Լաքին գաբազը իւզէրինտէ պիր եումագ վար ըտըքի , մահզա պիր գատընա մախսուկ օլապիլիւր իտի . . . : Աճապա Ակրիքօլ պունը քիմէ՞ վէրտի . . . :

« Շու սըրատա ֆէվգ էլատէ ըգտըրապ իչինտէ իմ : Ակրիքօլըն իսմիմին կիւնիւնիւ պանա թէպրիք իտէճէյինէ տաիր օլան զիւիւմիւմ չօճուգճա պիր շէյ իմիշ . . . պունը իթիրաֆ իթմէքտէն հիճապ իտիյօրմ . . . լաքին Ակրիքօլըն շու հարէքէթի՝ պանա վէրիլէն Մայիէօ իսմինտէն պաշգա պիր իսմիմ տէ պուլընտըղընը ունոթթմամըչ ի տույինի նազարըմտա իսպաթ իտէճէքտի . . . :

« Պու պապտէքի ինֆիալըմ օ գատալի պէտալաթանէ տիրքի , հէր նէ՝ զէման պանա պու Մայիէօ լալգապը վէրիլէն , պիր միւտտէթճիք մահճուպ վէ միւքէտտէր օլմամագ

գապիլ օլմայօր : Մա մաֆիհ չօճուգլըղըմտան պէրու պա-
նա պունտան պաշգա պիր իսմ վէրիլմէմիշ տիր : Իշթէ
պունըն իյուն , Ակրիքօլ իսմիմին կիւնիւ օլմագ վէսիլէսին-
տէն պիլ իսթիֆատէ պէնի պիր տէֆաճըգ օլսուն Մադլն
թէպիլէ իթսէ իտի , քէնտիմի նիհայէթ տէրէճէտէ պալս-
թիյար ատտ իտէճէքտիմ :

.....

« Պէրէքէթ վէրսին քէնտիսի պու պապտէքի արզու
վէ թէէսսիւֆիւմտէն իլէլ էպէտ պի խապէր գալաճագ
տրր : »

Պլօրին , պու տէրէճէ քէտէրպալսշ պիր սատէլիքլէ
եպըլմըշ օլան պու սահիֆէյի օգուլընճա պիր գաթ տա-
հա միւթէէսսիր վէ միւթէհէյեիճ օլմըշ օլտըղընտան , պիր
գալ սահիֆէ տահա չէվիրտի , վէ պէր վէճհի աթի տէ-
վամ իյլէտի :

« ... Պու կիւն գօմշումըղ վիգթուար Հէրպէն նա-
մընտաքի պիշարէ գըղճըղաղըն ճէնաղէ ալայքնտա հազըր
պուլընտըմ . . . : Բէտէրի եօրղանճը օլտըղընտան , Բարիս-
տէն ուզագ պիր մահալտէ այլըգլա չալըշմաղա կիթմիշ
տիր . . . : Գըղը ծն տօգուգ եաշընտա օլտըղը հալտէ վէ-
ֆաթ իյլէտի . Լաքին էօլտիւյիւ ղէման էթրաֆընտա ագ-
րապասընտան հիշ քիմսէ եօլ ըտը . . . : Ճան չէքիլմէսին-
տէ էպիլէթ չէքմէտի . սօն նէֆէսինէ գատար քէնտիսինէ
նաղպրէթ իթմիշ օլան գատըն՝ ըուհընը թէսլիմ իթտիյի
սըրատա « Հէլէ . . . հէլէ . . . » սէօղլէրինտէն պաշգա պիր
չէյ սէօյլէմէմիշ օլտըղընը վէ պու սէօղլէրի տէ Դէմալ Դէ-
մալիլէ իրատ իթմիշ պուլընտըղընը պիլէ սէօյլէտի :

« Սէվիլիլ չօճուգ . . . պիւթիւն պիւթիւն զայլըֆլաշ-
մը վէ պէնզի սարալմըշ ըտը . ֆազաթ օն պէշ եաշընտա
օլտըղը ղէման չէհրէսինին լէնկի կիւլ ղօնչէսինտէն ֆար-
ղը եօլ ըտը . . . Էթաֆէթ վէ թարալէթի՝ հայրէթպալս-

չը հնդար օչաճագ տէրէճէտէ իտի . . . գուճալ վէ իրէք
կիպի եուճուչագ սաչարը վար ըտը . լաքին պէտպաթ
գըզճըղաղ աղար ազար էրիտի . եուն աչմագ սէնաաթը
քէնաթսինի թէլէֆ իյլէտի . . . եունչարտան չըքան քիրէճի
թօղարը եուտա եուտա նիհայէթ իւլ էմր ղէ հիրէնտի (4)

« Մէրգուճէ քիրի վէ իչէ եարամաղ եունլարը ալ
մագլա մէշղուլ օլտըղընտան , սէնաաթը բէք զիյատէ սրհ
հէթէ մուղիր վէ թէհլիքէլի իտի : Պիչարէ գըզճըղաղ արս
լանլարա մախսուս պիր ճէսարէթ վէ մէլէքլէրէ մախսուս
պիր սապրքեարլըղա մալիք օլտըղընտան , տրա սըրա գու
րը վէ տէվամլը պիր էօքսիւրիւքլէ մունգաթի օլան լա
թիֆ սէտասըյլա պանա . « էմին օ՛լ , պիւթիւն կիւն զաճ
« վէ քիրէճ թօղու եութմագլըղըմ բէք ուզուն սիւրմէյէ »
« ճէք տիր . զաթէն գան գուսմաղա պաչլատըմ վէ արա
« սըրա միտէմ էօյլէ պիր սուրէթտէ պիւղիւլիօր քի պուր
« նըն թէէսիրիյլէ հէման պայըլըյօրում » տէր իտի : -

(1) Էվթէճէ պահս իթմիշ օլտըղըմըզ ամէլէհին նէշր իթտիք
լէրի Րիւշ Բօքիւլէր նամ միւնթէխապ մէճմուտա պէր վէճհի ա
թի օգուսմուշ տըր .

« Տէօշէք եունը աչան գատընլար . - եունտան չըգան թօղ
եուն աչմագ սէնաաթընը սըհհէթէ մուղիր պիր սէնաաթ հա
լինէ կէթիրմիշ տիր . հէլէ թիւճճար սախթէքեարլըզլարը պու
սէնաաթըն թէհլիքէսինի պիր գաթ տահա արթըրմըշ տըր : Պիւ
գօյուն պօղաղլանտըղը վագթ , պօյնունըն եունը գանա պօյա
նըր : իլթէ պու եունը աչմագ գտպիլ օլսուն իչին , օ գըրմըզ
րէնկի մահվ իթմէք լաղըմ կէլիր քի , պունըն իչուն տախի մէղ
քիւր եունը քիրէճէ պաթըրըլար . քիրէճ եունը պէյաղլաթ
տըգտան սօնրա պիր գըսմը տա իչինտէ գալըր . իլթէ պունըն
պէլասընը իչի գատընլար չէքէր . զիրա անը աչարքէն , թօզ
չէքիւնտէ հասըլ օլան քիրէճ թէնէֆֆիւս վասըթասըյլա պիչա
րէլէրին կէօյսիւնէ կիտէր վէ բէք չօգ տէֆա միտէ աղըրլարընա
վէ գան գուսմաղարընա սէպէպիյէթ վէրիր քի , պու հալլէր իւ
ճի գատընլարը աճընաճագ պիր հալէ կէթիրիր . պու գատընլար

« Պու սէնաաթը թէպտիլ իթսէն է՝ » տէտիյիմտէ , պանա
գաթիլըդ : « Պաշգա պիր սէնաաթ էօյրէնմէք վագթա
« միւհթաճ օլտըղընը տիւշիւնմէյօր մըսըն . հէմ վագթ
« տա կէչմիշ տիր . պու իլէթին պէնի գաւրամըջ օլտըղընը
« հըսս խտիյօրմ . նէ՝ եաբայըմ . գապահաթ պէնտէ՝ Կմի
« տիր . պու սէնաաթը պէն ինթիխապ իթմէտիմ՝ մ . բէտէ՝
« րիմ պէօյլէ իսթէտի . պէրէքէթ վէրսին քի պիշարէ ա-
« տէմ պանա միւհթաճ տէյիլ տիր : Պունտան պաշգա ,
« ինսանըն էօլտիւքտէն սօնրա հիշ պիր էնտիշէնի գաւմազ .
« իթիլ գալմագտան գօրգուսը օլմազ » ճէվապընը վէրիւ
իտի :

« Վիգթուար խալգա մախսուս օլան պու հագիգի վէ
միւքէսիր սէօզլէրի զայէթ խալիսանէ պիր սուրէթտէ վէ
առէթա քէմալը մէմնունիյէթլէ սէօյլէր իտի . պունունի
չուն տըր քի բուհընը թէսիմ իթտիյի սըրատա « Հէլէ՝ . . .
հէլէ՝ . . . » սէօզլէրինի իրատ իթմիշ տիր :

տան իէք չօղու պու սէնաաթտան կէրի չէքիլիւլէր . լաքին ան-
տէ սէպաթ կէօսթէրէնլէր հիշ օլմազսա պիր նէզլէյէ վէ եախօտ
պիր զըյգնէֆէսէ կիրիֆթալ օլուրլար քի , էօլիւպ կիտիւնէյէ-
տէք պունտան գուրթուլամազլար :

« Բիրէճիլի եռէպան սօնրա հայվան գըլը կէլիր : Պունըն է՝ն
պէհալըսը՝ մօսթրպ մագամընտա գուլանըլտըլը հալտէ խալիս
տէյիլ տիր : Պու սէօզտէն ուճուզըն նէ՝ օլաճաղը մուհաքէմէ
օլունապիլիր : Խշի գատընլարըն զաճը գըլ նամընը վէրտիքլէ-
րի ճիւլ ուճուզ ճիւնս՝ քէչի վէ էրքէճ թիւլիլ իլէ եապանի՝ տօ-
մուզ գըլընտուն միւրէքքէպ տիր . պունլարտաքի սախան , տիքէն
վէ հաթթա տէրի բարչասը կիպի շէյլէրի եագըպ մահվ իթմէք
իւրէ էվվէլա զաճա վէ պատէհու պօյայա պաթըրըլալ . չուն-
քի պու կիպի շէյլէրի թիւլէր արասընտան չըգարմագ զահ-
մէթինի պիլէ իլթիյար իթմէզլէր . լաքին իշճի գատընլար գըլը
իւթտիքլէրի զէման անլէրի չօգ տէֆա կէօրիւլէր : Պու գըլտան
չըգան թօզ տախի քիրէճիլի եուն կիպի սըհհէթէ մուգիրր օլա-
ղընտան , բէք չօգ տտէմին մէվթինէ սէպէպ օլուր : »

« Փագաթ ֆուգաբանն էր մէյնի գաղափարաւոր իւրեք եւրոպական մէնստրադա օլտրադ անաթոլիոյ չօգ քերէն ուղղուն պիր գաթիլը նէֆա օլտրադը տիւշիւնմէք բէք զիյատէ ք. սէֆէնկիզ տիր : Պունը կէշէն կիւն Ակրիքօլա սէօյլէտիմ . լաքին սաիր պիր չօգ էօլտիւրիւնիւ սէնաթլաք տաքի պուրնտրադընք ճէվապէն սէօյլէտի . եղծիւմէ քէզապ , իւս . թիւպէն վէ սիւլիւյէն չըգարմադլա մէշղուլ օլան իշնիլէր կէօզ կէօրէ միւնիք խաթէլիքլէրէ միւպլէլա օլաքգ նիհայէթ էօլիւլէրմիշ : Ակրիքօլ իլլավէթէն տէսիքի .

« — Պու իշնիլէր օ ֆապրիգալարա կիթտիքլէրի զէ ման նէ՛ տէրլէր պիլիբ միսին . « Սալախսանէյէ կիտիյօ , ըրդ » տէրլէր :

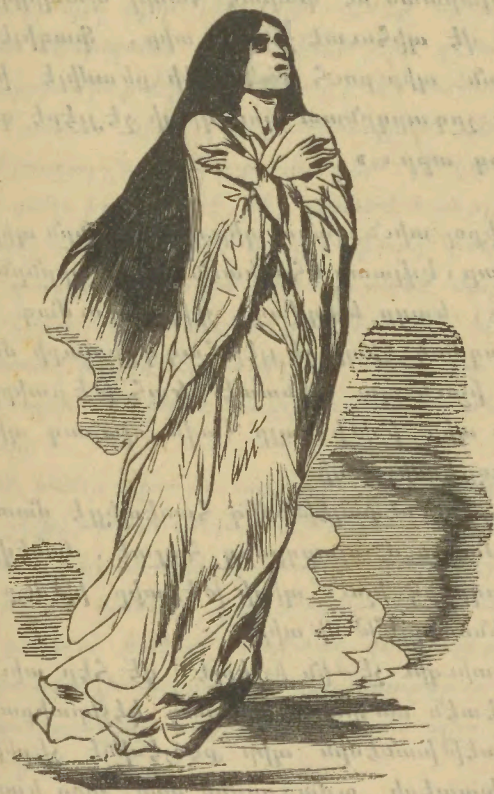
« Տէշէթլի պիր հագրգաթը միւթէզլամիլն օլան պու սէօզլէր իւզէրինէ թիթրէտիմ . իւրէյիմ բարա բարա ք լարագ .

« — Պու հալլէր պիզիմ կիւնլէրիմիզտէ վուգու պու . լույօր հա՛ . . . պունճա իգթիտար սահիպլէրի՝ պիրատէր . լէրինիք պէօյլէ միւնիք պիր էքմէյի եէմէյէ մէնստրօ . լարագ թէլէթ օլտրադլարընք պիլլէյօրլար մը . . . տիւշիւնմէյօրլար մը . - պէտիյիմաէ , Ակրիքօլ .

« — Նէ՛ եւրաճագսըն , սէվկիի Մայեէօմ , մէնէն խալզը մուհարէպէտէ էօլտիւրմէք իշուն օրտու հալինէ գօլմագտան իպարէթ օլուլսա , բէք զիյատէ տըգաթ վէ իհիմիմա կէօլթէրիլի . լաքին խալզը եաշաթմագ ի չուն աքըն ղաթաթէթի հալինի թէէմին իթմէյէ կէլիննէ . ֆապրիգամըպըն սահիպի Մ . Հարախտէն պաշգա հիշ քիմէ պուտա էհէմմիյէթ վէրմէզ . հէր.քէս « Ատա՛մ սէ՛ն տէ , իշնիլէրին աճլըլընտան , սէֆալէթինտէն , ըզտրրապընտան նէ՛ չըգար . բօլիթիգա տէյիլ ա՛ . . . » տէրլէր . ֆագաթ պունտա բէք զիյատէ եանըլըրլար . չունքի պու խուսուս բօլիթի . գատան հէր ճիհէթնէ տգտէմ տիր . - ճէվապընք վէրտի :

« . . . վիգթօլարընք ըրիստէտէ օլունաճագ տուպա .

ըն իւճրէթինի թէէտիյէ իթմէք իշուն բարասը պուլընմա-
տըղընտան , ճէնազէսի եալընըղ պիչ գաշ տագըգա գա-
տար քիլիսէ հաւլիսինէ վաղ իտիլտի գիրա ֆագըր իշուն
սատէ պիլ գուտտա պիլէ թագտիս իալիմէզ : Պուճտան
պաշգա , քիլիսէնին պաշ բաբաղընա օն սէքիզ ֆրանք վե-
րիլէմէտիյինտէն , գապրիսթանա գատար կիթմէք իւզրէ
ֆագըրլարա մախսուս ճէնազէ արագասընա հիշ պիր բա-
բաղ ըէֆագաթ իթմէտի :

« Էկէր պէօյէ զըսալմըզ վէ սատէլէշմիշ ճէնազէ ա-
լայլարը տին նօգթաի նազարընճա քեաֆի իսէ , նէ՛ իշուն
տիլէր ճէնազէ ալայլարընտա հէր պիր ային իճրա գըլը-

նըյօյսէ հէր տիւրլիւ թէքէլիւֆաթա յիայէթ օլունըյօր.
բարսո՞ գազանմագ իչուն մը . . . : Էկէր քեաֆիւ տէյլի.
սէ, նէ՞ իչուն ֆուգարա պու պինլէրին ինրպսընտան մա՞.
րում իտիլիյօր :

« Լաքին բաբազլարն պազըլարը իչնէն բէք սէմփ.
հէթքեարանէ տավրանտըզլարը վէ պազըլարընտան տա.
պիւս պիւթիւն էսիրկէտիքլէրի պու տէպատէպէլէր, քին.
լիւքլէր, նաղմէլէր իչուն եիւլէք թիւքէթմէք նէյէ՞ եա.
րար. պունլարտան նէ՞ ֆաիտէ հասըլ օլապիլիւր : Պունլար
տիւնեէվի վէ պիհուտէ չէյլէր տիր. ֆազիլէթլէ մութ.
թասըֆ օլան պիր բուհ սաֆվէթի քեամիլէ իլէ հուզու.
րը Խալիգէ չըգտըղընտա պու կիպի չէյլէրէ գաթան իհ.
թիյաճը եօգ տըր : »

« Ակրիքօլ տիւն պանա պիր զազէթանըն պիր պէնտինի
օգուլթտըրտը : Էվլատը էհալիտէն պազըլարընըն իլմ թա՞.
սիլ իթմէք, եազը եազմագ, չիիր օգումագ վէ սլազն
տէ չիիր եազմագ կիպի չէյլէր հագգընտաքի մէյէլանընա
թէարրուզ իչուն պու պէնտտէ կեան թէքտիրի վէ կեան
տախի աճը պիր իսթիհզայը հալի օլարագ պիր թազըմ
սէօզլէր սէօյլէնմիշ իաի :

« Պագր ու սէֆալէթիմիզ հասէպիլլէ մատտի էյլէն.
ճէլէրտէն մահրում օլտըղըմըզ հալտէ, մանէվի էյլէնճէ.
լէր արատըղըմըզ իչուն պիպի թէքտիր իթմէք մուլաֆը.
զը չիարը ինսանիյէթ մի տիր :

« Կիւնտիւզիւ չէմին իչլէրլէ վէ հէր տիւրլիւ զէվ
վէ էյլէնճէտէն մահրում օլարագ կէչիւտիքտէն սօնրա.
կիճէ վահտէթիսանէմին պիր քէօչէսինէ չէքիլէրէք հիւ
քիմնէնին խապէրի օլմագսըզըն պիր չիիր եազաճագ վէ
եախքա հըսս իթտիլիմ էյի վէ եախօտ քէօթիւ թէէսի.
րաթը պու բուզնամէյէ գայտ իտէճէք օլուրսամ, պուն.
տան նէ՞ ֆէնալըզ հասըլ օլապիլիւր :

« Աղբիւք՝ վալիտէսինն հեղտինէ ավտէթ իթտիք-
տէն սօնրա , բաղար կիւնլէրի սէնաաթ քիտրըն սայ ու ա-
մէլինի շէրէֆլէնտիրէն վէ հէր քէսէ իւմիտ վէ պիթառէր-
լիք ֆիլքլէրֆինի էօյրէթէն պաղը նաղմէլէր թանգիմ իթ-
տիլի իչուն ֆէնա՝ իշնի մի տիր : Վագթընը մէյիւանէլէրտէ
կէշիւմէքտէն իսէ , պու կիպի մէշղուլիյէթլէրլէ կէշիւմէք
տահա խայրլը տէյիլ մի տիր :

« Ա՛հ , պիղիմ զահմէթլի սէնաաթ վէ ըզտըրապա-
թըմըզա մուգապիլ պիր թէսէլլի տէմէք օլան պու մա-
աւֆանէ վէ հէճիպանէ մէշղուլիյէթլէրի զէմմ իտէնլէր՝
ինսանըն ֆիքրի եիւքսէլիպ ինճէլտիքճէ մահրումիյէթ վէ
սէֆալէթէ տահա կիւճ տայանաճաղընը վէ տիւնեա-
նըն պաիթիլայրլընա գարշը հիտաէթ վէ զազապ հըսս
իտէճէյինի զանն իտէրլէրսէ , բէք զիյատէ եանըլըլար . . . :

« Իշ պէօյլէ տէյիլ իքէն պէօյլէ ֆարզ իտիւսէ պիլէ ,
պուտալա , վահշի վէ զալըմ պիր տիւշմէնէ մալիք օլմագ-
տան ըսա , հիյնի հաճէթտէ զէքեալէթ վէ սէմահէթին-
տէն իսթիֆատէ իտիլէճէք ագիլ վէ էֆքեարը միւնէվլէ-
րթ սաֆիպի պիր տիւշմէնէ մալիք օլմագ տահա խայրլը
տէյիլ մի տիր :

« Լաբին իա՛յր , խա՛յր , պիլաքս ինսանըն ֆիքրի թէ-
րազըր վէ շէֆգաթ ու ղէրհամէթինն տալիւէսի թէվէս-
սիւ իթտիքճէ , խուռումէթլէր տալիսի օնիսպէթտէ զաիլ
օլուր , վէ ինսան մանէվի քէտէրլէրի տալիսի անլամաղա
իզթիտար բէյտա իտէր . օ զէման զէնկինլէրին տալիս
էքսէրիյա տէհէթլի տէրալէրի պուլընտըղընը վէ պէտճ
պալթըրդ գարտաշլըր ճալիպի տըգգաթ պիր շէյ օլաւ-
ընը ֆէհմ իտէր :

« Էյլա՛հ , զէնկինլէր տալիսի բէրէսթիշ իտէրճէսինէ
սէվտիքլէրի էվլաուլարընը , մաշուգէլէրինի , վալիտէլէրի-
նի զաիպ իտէրէք աճը աճը աղլարլար . զէնկինլէր վէ խու-
սուսըլա գաւորնըար միյանընտա տալիսի իհթիշամ վէ ա-

զամէթէ միւսթաղրագ օլմագլապէրապէր, քէք չօգ ին
ճինմիշ գալպլէր, մուզտարըպ րուհլար վէ կիզլի կիզլի
աղլայանլար վար տըր :

« Պինաէն ալէյհ գօրգմասընլար . . . էհալինին էֆրեա
րը թէնլիի օլունարագ վէ ֆիքր ու զէքեալէթճէ քէնտի.
լէրինէ միւսալի կէլէրէք, պէտպալսթ վէ էյի զէնկինլէրի
աճըմայը էօյրէնիր . պիլ խապքա պախթիյար վէ քէօթի
զէնկինլէրի տահա զիյաաէ աճըր : »

« . . . Նէ՛ սաատէթ . . . Նէ՛ կիւզէլ կիւն : Մէսէրէ.
թիմտէն քէնտիմի թուրամայօրըմ, Օհ, էվվէ՛թ, ինան
քէրէմքեար, միւրիւվլէթլի վէ շէֆգաթլը տըր : Օհ, էվ
վէ՛թ, Խալիդի մութլագ հազրէթլէրի ինսանլն գալպլի
հէր տիւրիւ հըսսիյաթը ալիճէնապանէ իլէ իմլա իթմիլ
տիր . . . վէ էկէր ինսան՝ զարիպ պիր իսթիանա տէյիլ
իսէ, հիշ պեր վագթ իսթէյէրէք ֆէնալըգ իթմէլ :

« Պիր աղ էվվէլ կէօրտիւյիւմ պիր շէյի շուրաճըգտա
քայտ իպէյիմ, պունը եազմագ իչուն ագչամլն վիւրու
տինէ պէքլէմէմ. չունքի ագչամա գատար անըն գալպլի
տէ սօղույաճաղընտան գօրգըյօրըմ :

« Այէթ միւսթամէլ պիր իշի պիթիրմիշ օլտըղըմ
հալտէ կէօթիւրիւյօրտում. Թամըլ մէյտունընտան կէ
տիյիմ սըրտաա, պէնտէն պիր իքի ատըմ ուզադտա, հե
ման օն օն իքի եաշընտա պիր չօճուգ կէօրտիւմ քի, հա
վա զայէթ սօղուգ օլմագլա պէրապէր, պաշը վէ այաղը
չըպլագ վէ եըրթըգ պիր բանթալօն իլէ ինճէ վէ զըա
պիր չաքէթ կիլինմիշ օլարագ, պիր եիւք արապասընը
իրի պարկիրինի հուլարընտան չէքիպ կէօթիւրիւյօրտու.
պու պարկիր արապայա գօշուլու տէյիլ իտի իսէ տէ, գօ
շում թագըմը հէնուգ իւզէրինտէ պուլունըյօրտու. հայ
վան վագթ վագթ տուրուպ եիւրիւմէք իսթէմէյօրտու.
չօճուղըն էլինտէ հայվանը եիւրիւթմէք իչուն գըրպաճ կի

պի պիր չէյ պուլընմատըղընտան, մեճպուրէն հուլարընտան չեքիյօր վէ ֆագաթ պարկիր ետրինտէն պիրէ գըմըլտամայօթու... Պունըն իւղէրինէ պիշարէ չօճուգ « Եա՛րապիր, եա՛րապիր » տէյու հայըրարապա հեօքիւր հեօքիւր աղլամաղա վէ կէլիպ կէչէնլէրտէն իմտատ տի՛վ լէմէք իւզրէ եթրաֆընա պագընմաղա պաշլատը :

« Չօճուղըն մինի մինի կիւղէլ չէհրէսինտէ օ՛ տէրէճէ տիլլարաշ պիր ըզտըրապ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտիքի, ապա տիւչիւնմէքադիւն պիր թէչէպպիւստէ պուլընտըմ. լաքին օ թէչէպպիւսիւմիւ շիմաի տէրիսաթըր իտէրէք կիւլմէքտէն քէնսիմի ալամայօրըմ. չունքի խալգ նազարընա կիւլիւն պիր մէնզարէ արղ իթմիշ օլտըղըմ՝ շիւպհէտէն վարէսթէ տիր :

« Պարկիրէրտէն բէք զլյատէ գօրգտըղըմ կիւպի, քէնտիմի խալգըն նազարը իսթիհզասընա արղ իթմէքտէն տէ օ նիւպէթտէ իւշվի իտէրիմ. փագաթ պունլարըն հիշ պիրսի կէօգիւմէ կէօրիւնմէտի. ճէսուրանէ տալլանմաղա գարաթ վէրտիմ. էլիմտէ պիր չէմսիյէ պուլընտըղընտան, պարկիրին եանընա եագլաշտըմ, վէ պիր սաման չօրըլա իրի պիր թաշը ետրինտէն սարամագ իսթէյէն պիր գարընճա միսալի ինստճը հայվանըն սաղըրսընա չէմսիյէմէ շիտտէթլի պիր տարապէ էնտիրտիմ :

« Չօճուգ եաշլարընը սիլէրէք. « Ա՛հ, թէչէքքիւր ի. « տէրիմ, ազիղէմ մատում, լութֆէն պիր տէֆտ տահա « վուրընը. պէլքի օ վագթ եիւրիւմէյէ պաշլար » տէչի :

« Օլանճա գուվլէթիմէ պարկիրէ պիր տարապէ տեք հա էնտիրտիմ. լաքին, էյվա՛հ, հայվա՛ն քէօթիլիյիւն. տէն մի, ևօգսա թէնպէլիյինտէն մի պիլմէմ, տիղ չէօքտիւ վէ գալտըրըմ իւղէրինտէ եայըլըպ եաթտը. պա տէհու իւղէրինտէրի գօշում թագըմընտան սըղըլարագ, պունը բարշալատըղը կիպի պօյնընտաքի օտուն պօյուն տըրաղը տալի գըրտը. Պէն իւէ թէքմէ ետրիմ գօրգու :

սըյլա չար չաբուգ հայվանըն եանընտան ուզագլաշմըշ րտրմ . . . Զավալլը չոճուգ պու եէնի ֆէլտքէթի կէօրիւնն ճէ , սօգաղըն օրթասընտա տիզ չէօքտիւ , վէ էլըէրիկի պիւրի պիրինէ գավուշտըրարագ , մէյուսանէ պիր ոէտա իլէ « Իմտա'տ . . . Իմտա'տ . . . » տէյու հայգըրտը :

« Պու սէտա հէր թաւրաֆա աքսէնտագ օլտը . կէլէն կէչէնըէրտէն բէք չօղը օրատա թօքլանտըլար վէ պու ի նատըն հայվանա պէնիմ վուրաղղւմ տարպէլէրտէն տտո հա չիտտէթի տարպէլէր էնտիրտիլէր . նիհայէթ պար կիր եէրինտէն գաղգտը . լաքին իւզէրինտէ գօշում թագըմը եօղ ըտը : Պիչարէ չոճուգ պուըն կէօրիւնն ընչգըրա ընչգըրա աղլայարագ .

« — Ահ , չիմտի նէ՞ եաբաճաղըմ , ուսթամ պէնի տէօյէճէք . հայվան եիւրիւմէք իսթէմէտիյինտէն , զաթէն իքի սաաթ գատար կէճ գալըլըմ տըր . չիմտի գօշում թագըմը տա բարչալանտը . . . ուսթամ պէնի տէօյէճէք պէնի գօվաճագ : Ահ , նէ՞ եաբաճաղըմ , եա՛ րապպի , նէ՞ եաբաճաղըմ . . . նէ՛ անամ վար նէ՛ պապամ . — տէտի :

« Զօճուգ պու ոէօզլէրի օ՛ գատար ճանիւրաշ պիր ֆիղան իլէ սէօյլէտի քի , օրատա թօքլանմըշ օլան էհլի մէրագ արասընտան վէ թամբլ մէյտանընտաքի տիւքքեան . ճը գատընլարընտան ճէսուր պիր դատըն չօճուղը աճըրարագ .

« — Անան վէ պապան կօգ հա՛ . . . էսէֆ իթմէ՛ պիւ չարէ չօճուգ , թամբլ մէյտանընտա հէր չէյ պուլտուր . հայվանընն գօշում թագըմը թամիր իտիլի , վէ էկէր տիւքքեանճը հէմիրէլէրիմ տախի պէնիմ կիպի իսէլէր , պէօյլէ պիր հալատա եալըն ալագ վէ պաշըն աշըգ օլարագ ալտէթ իթմէգսին . — տէտի :

« Դատընըն պու թէքթիֆի ումում թարուֆընտան գապուլ օլուհտու . չօճուղը վէ պարկիրի ալըպ կէօթիւրտիւլէր վէ հայվանըն գօշում թագըմընը թամիր իթմէքլէ

մէջըւ օլտըլար . տիւքքեանճը գատընլարտան պիրի պիր չապգա , տիկէրի պիր չիֆթ չօրապ , պիր պաշգասը գուն . տուրալար վէ պիր տիկէրի տէ կիւզէլ պիր չաքէթ վէրտի . վէ պիր չարնէք զարփընտա չօճուգ միւքէմէլ սուրէթտէ կիլինտիրիլտի . գօշում թագըմը տախի թամիր օլընմը ըտը . պու սըրատա թախմինէն օն սէքիզ եաշընտա պիր տէլի . գանը՝ էլինտէքի գըրպաճը սալլայարագ վէ մագամը իս . թարտա պուըը պարկիրին գուլագլարը ալթընտա չագըր . տաթարագ , պիր եէնի լիպասլարընտ վէ պիր տէ տէքք . քեանճը գատընլարընա պագմագտա օլան չօճուղա .

« — Ուսթան նէրէտէ իգամէթ իտէր , օղլում . — տէ . յու սօրտըգտա , չօճուգ հէյէճանը վէ մէսէրրէթինտէն թիթրէք պիր սէտա իլէ .

« — Դանալ-Սէն-Մարթէն ըրթթըմընտա , բօսիէօ . — տէյու ճէվապ վէրտի :

« — Բէք էյի , պէն սէնինլէ պիրլիքտէ կէլիր վէ հայվանըն կէթիւրմէք իւզրէ սանա եարտըմ իտէրիմ , պէն պէրապէր օլուրսամ հայվան կիւզէլ կիզգէլ եիւրիւր . ինտընըրգ իթմէզ . սէնին կէճիւրտիլինին սէպէպի քէն . տիսի օլտըզընը տա ուսթանա սէօլէրիմ . Պէօյլէ ինտընը պիր հայվան սէն եաշտա պիր չօճուղա թէսլիմ օլընամազ :

« Մուֆարագաթ էսնասընտա , չօճուգ չապգասընը պա . չընտան չըգարարագ , քէնտիպիլէ մուավէնէթ իթմիշ օլան . տիւքքեանճը գատընա պիր թալըը իհթիրամքեարանէ իլէ :

« — Մատամ , սիգի պիր տէֆա պուս իթմէքիլիմէ միւսաատէ իտէրմիսինիզ . — տէտի :

« Պու սէօզլէրի սէօլէքքէն պիշարէ եավուընըն . կիօլլէրի չիւքրանիլէթ եաշլարընա տօլտու . Չօճուգ ա . իճէնապ պիր գալպ սահիպի իտի :

« Խալզըն տէրէճէի մէրհամէթինի կէօսթէրէն պու . մէնաքէ իւզէրիֆէ բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլմու շըտըմ .

օրատա ուղուն միւտտէթ տուրտում, վէ տէլիգանլը իլէ
չօճուգ զայպ օլընճայա գատար էնսէլէրինտէն պագտըմ.
լաքին չօճուգ պու տէֆա պարկիրին ատըմլարընա կիւճ
հալիլէ Եէթիչէպիլիօրտու. գըրպաճըն գօրգուսը հայլա.
նը պիրտէն պիրէ եումուշատըպ տաիրէի իթաաթա կիր.
աիրմիչ իտի:

« Օհ, Էվլէթ, քէմալը իֆթիխարլա թէքրար իտէ.
րիմ. ինսան պիթթապ քէրէմքեար, մուրիւվլէթլի վէ
մուալէնէթէ մաիլ տիր: Օ պիչարէ ետվրուճըգ « Նէ՛ եա.
բաճաղըմ, եա՛ Բապպի, Նէ՛ եաբաճաղըմ, Նէ՛ անամ
վար Նէ պապամ. . . » տէյու հայգըրտըղը զէման,
ղալէպէլիք արաոընտա հասըլ օլան էսէրի մէրհամէթ վէ
չէֆգաթ պու միւրիւվլէթ վէ մուալէնէթ տույղուսընա
մէպնի իտի:

« Պէտպախթ չօճուգ. . . անանը վէ պապասը
եօգ. . . զալըմ վէ վահչի պիր ուսթանըն էլինէ տիւչ.
միւչ. . . պու հէրիֆ քէնտիսինի Էթլիւմ տէրէճէսինտէ
չալըչտըրըր, տէօյէր, սէօյէր վէ անճագ պիր գաչ բաչավ.
րա բարչալարը կիյինտիրիր. . . պէսպէլլի ախըրըն քէօյէ.
սինտէ եաթար. . . պիչարէ՛ եավրուճըգ. . . սէֆալէթ
վէ զարուրէթիլլէ պէրապէր հէնուղ ուլուվլը ճէնապ վէ
հիւմիլէթինի զայպ իթմէմիչ տիր. . . Բէք էյի տըգգաթ
իթտիմ. քէնտիսինէ կէօթէրիլէն լութֆ ու սէմահէթտէն
տօլայը մէսրուր օլմագտան զիյատէ միւթէչէքքիր կէօրիւ.
նիւյօրաու. . . Թագաթ պու ալիճէննույ թապիաթ
եիւզ իւսթիւնէ պըրագըլարագ, հիչ քիմնէտէն հիմայէ.
նասիհաթ վէ մուալէնէթ կէօրմէյէրէք վէ տիւչար օլտը.
ղը սուի մուամէլթաթտան հիտտէթլէնէրէք նիհայէթ իւլ
էմր տօղրոն եօլու չալըրաճագ, մուսֆաիլ օլաճագ վէ. . .
Պատէհու սուի մէյլիյաթ չաղը վէ տահա սօնրա տա սուի
թահրիքեաթ կէլիր. . . »

« Ահ, պու կիպի մէթրուք վէ պէտպախթ քիմնէլէրին

Փաղիւթի իբի գաթ մուգագտէս վէ հիւրմէթէ շայան
տըր : »

« . . . Ակրիքօլըն վալիտէսի , գուտատսը շէրիֆտէ հա-
զըր պուլընմագ իւզրէ քիլիսէյէ կիթմէտիյիմ իչուն ,
պաշգա վագթլար կիպի պու սապահ տախի պէնի պիր
սուրէթի նազիքեանէտէ թէքտիր իթտիքտէն սօնրա , քէն-
տի տինտարանէ վէ սամիմանէ լիսանըյլա բէք զիյատէ
միւէսսիր օլան շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

« — Պէրէքէթ վէրսին քի պէն քէնտիմտէն զիյատէ
սէնին իչուն տուա իտէրիմ , պիշարէ Մայեէօմ . . . ումարըմ
քի ձէնապը Ալլահ տուամը իշիտէճէք վէ սէն արաֆա
(քաւարան) կիտէճէքսին . . . :

« Քէրէմքեա՛ր վալիտէ . . . մէլէքեանէ՛ ըուհ . . .
քէնտիսի պու սէօզլէրի պանա օ՛ տէրէճէ վագարըր վէ

Վիւհասիր պիր լեթաֆէթլէ, ճէնապը Հազգ նէղախնտէրի
չէֆաաթընըն հիւսնիւ նէթիճէ հասըլ իտէճէյինէ օ' տէ.
րէճէ ճիտտի պիր իթիգատլա սէօյլէտի.քի, կէօզլէրիմ
հաշ ըլա տօլտու, վէ արաֆըն (քաւարան) վիւճուտընա
ինամըր ըմրչըմ կիպի խալիսանէ վէ սամիմի պիր շիւքլա-
նիյէթ սաիգասըլլա պօյնընա սարըլտըմ:

«... Պու կիւն պէնիմ իչուն սաատէթլի պիր կիւն
օլտու. իշ պուլապիլէճէյիմի իւմիա իտիյօրըմ. պու պաթ.
թիյարըլըմ ալիճէնապ վէ քէրէմքեար պիր գըզըղազըն
սայէի լութֆընտա հասըլ օլաճագ տըր. պու քըզ հարըն
պէնի Սէնթ-Մարի մանասթըրընա կէօթիւրէճէք տիր. օրա.
տա պէնի պիր իշտէ գուլանաճագլարընը իւմիտ իտիյօր:

Ֆլօրին՝ բուզնամէնին միւթալաասըլլա ղնթէն բէք
գիյաթէ միւթէհասիր օլմըշ օլաըղընտան, Մայնէճնին
քէնտիսինտէն պահա իթմիշ օլտըղը պու ֆըգրայը օգու.
յընճա, պիրտէն պիրէ սարսըլտը. պատէհու օգումասընը
շու եօլտա տէվամ իյլէտի:

«0 կէնճ գըղըն պէնիմ կիպի ֆագըր վէ պէտպաթթ
պիր մախլուղը նասըլ մուշֆիգանէ պիր թէվէճճիւհ վէ
նէղաքէթլէ գապուլ իթմիշ օլտըղընը միւտտէթի էօմիւմ.
տէ աշլա ունութմայաճագըմ. Պունընլա պէրապէր պու
հարէքէթի պէնի աշլա թէաճճիւպաթ պըրադմազ. չունքի
պու գըզ տաթի մատմուպէլ տը Գարտօվիլին նէղախնտէ
պուլունըլօրտու. Սկրիքօյըն համիյէտի օլան պու մաա.
մուաղէլէ հազլաշմագ իչուն իսէ տնա հէր վէճհ իլէ շա.
յէսթէ օլմասըլլազըմ տըր: Իմտի մէրգուճէնին չէհրէտի
գատար լաթիֆ վէ կիւղէլ օլան իոմինի եատ իթմէք դաւ.
պիմտէ տաիմա սէվիլի վէ գըլմէթտար պիք խաթըրէ ու.
յանտըրաճագ տըր: Պու գըղըն իսմի ֆլօրին տիր. . . .
Պէն հիշ պիր շէյ տէյիլիմ. . . հիշ պիր շէյիմ եօգ տուր.
Լաքին էկէր շիւքրանիյէթլէ մալամալ օլան պիր գալպին

բէճա վէ նիյազը գապուլ օլունուրսա , մատմուաղէլ Ֆը-
լորին պախթիյար , հէմ բէք զիյատէ պախթիյար օլաճագ
արը . . . :

« Էյվա՛հ , քէնտիսի իչուն նիյազ իթմէքտէն պաշգա
պիր շէյ , եաբամամ . . . զիրա քէնտիսինի եատ իթմէքտէն
վէ սէվմէքտէն պաշգա պիր շէյ Էլիմտէն կէլմէզ : »

Մայեճօնիւն շիւքրանիյէթի գալպինի պու տէրէճէ
խալիսանէ պիր սուրէթտէ թասվիր իտէն շու սաթըրլար ,
Ֆլորինին թէրէտտիւտաթընա սօն տարպէյի էնտիրտի .
հըսս իթտիյի ալիճէնապանէ սուլլոյա արթըգ տայանա-
մատը : Պու րուզնամէնին մուխթէլիֆ ֆըզըրալարընը օգու-
տըգճա , Մայեճօ հագգընտաքի հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ
հիւրմէթի արթմըշ ըտը : Պու պէտպախթ գըղճըղաղըն
էն կիզլի էսըար վէ էֆքեարընը շունըն պունըն իսթիհզա
վէ հագարաթընա տիւշար իթմէք նէ՛ տէրէճէ մէքրուհ
պիր ալշագլըգ օլաճագընը շիմտի էվվէլտէն տահա զիյատէ
հըսս իտիյօրտու : Պէրէքէթ վէրսինքի էյիլիք տախի քէօ .
թիւլիւք կիպի չօգ տէֆա պաշգալարընա սիրայէթ իտէր :
Ֆլորին՝ օգուտըղը սահիֆէլէրտէ մէվճուտ օլան հարարէթ-
լի վէ եիւքսէք սէօղլէրտէն հարէքէլթէ կէլէրէք , վէ բէք
զիյատէ քէսպի զաաֆ իթմիշ օլան հըսսը ֆաղիլէթինի
պու հայաթպախշ վէ սաֆի հըսսիյաթ մէնպաընտան թէճ-
տիտ յտէրէք , պազը քէրրէ քէնտիսինի չէքիպ կէօթիւրէն
պիր տուլլոյա իթթիպա իյլէտի , վէ էկէր Մայեճօ կէլ-
մէմիշ իսէ րուզնամէ տէֆթէրինի կէօթիւրիւպ եէրինէ
գոյմագ վէ Մայեճօ պէսպէլլի տէֆթէրին իլք տէֆա գալ-
տըրլտըղընը ֆարգ իթմիշ օլմասըլլա անը պուլմագ
իւղրէ պու իքինճի տէֆաքի թէհարլիյաթընըն՝ սէմէրէսիգ
գալմըշ օլտըղընը Ռօտէնէ սէյլէմէք ազմը գաթիսիյլէ
օտասընտան տըշարը չըգտը :

13

Ք Ե Շ Ց

Յլօրին՝ էմնիյէթի սուի իսթիմալ իթմէք կիպի պիր հարէքէթի շայրլւայրգատա պուլնմըշ օլտըղընը հըսս ի լէ պունը թամիր իթմէլէ գարար վէրմէզտէն պիր ազ էվվէլ, Մայեէօ Մ. Հարտինին Փապրիգասընտաքի քէտէր պաւշ վազիֆէսինի իյֆա իտէրէք գօնաղա ավտէթ իյ լէմիշ իտի: Մէրգումէ Անթէլ իլէ ուզուն ուզատըյա ցօ նուշուպ կէօրիւշտիւքաէն սօնրա, անըն կիւզէլլիյինէ, նէ զաքէթինէ վէ աթվարը մասումանէսինէ Ակրիքօլ կիպի քէնտիսի տէ վուլըմըշ, վէ պինաէն ալէյհ պիր խուլուք ճէսուրանէ իլէ պու գըզ ըւա էվլէնմէսինի տէմիրճիյէ թավսիյէ իյլէմիշ իտի:

Իշթէ Յլօրին՝ իշճի գըզըն լուզնամէսինի կէօթիւրիւպ եէրինէ ցօյմագ գարարընը իթթիլսալ իթմէք իւզէրէ ի բէն, Մայեէօնիւն տաիրէսինտէ աթիտէքի մէնզարէ ճէրէյան իթմէքաէ իտի:

Սաաթ ազչամըն օնու ըտը: Մայեէօ՝ մատմուաղէլ տը Գարսօլիլին գօնաղընա ավտէթլէ քէնտի օտասընա կիլմիշ, վէ օ կիւնքի հէյէճանլար թէէսիրիյլէ տէրմանը գալմատըղընտան, պիր ցօյթուգ սանտաղիէսի իւզէրինէ տիւշիւպ գալմըշ ըտը: Թանէ տէրունինտէ տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա պուլունըյօր, վէ տըշարըտա պադ չէնին աղաճլարընը թահրիք իաէն չիտտէթլի լուզիւտըն շամաթասընտան պաշգա հիշ պիր սէտա պու սիւքիւթ իիւլալ իթմէյօրտու: Գօյու եէշիլ գումաշլարա մէֆուշ օլան պու օտայը եալընըզ պիր մում թէնվիր իթմէքտէ:

վէ պու գոյու ընէքլէրլէ Մայեհօնիւն սիյահ էլպիտէսի
չէհրէսինտէքի սօղունլըղը պիր գաթ տահա արթըրմագտա
ըտը: Մէրգումէ արթէչէ եագլն պիր գօթուգ իւզէրինտէ
օթուրմըչ, պաշընը կէօսիւնէ սարգմըչ վէ էլլէրինի տէ
խաչվարի տիզլէրի իւզէրինէ գօյմըչ օլտըղը հալտէ, մահ-
ղուն վէ սապրքեար պիր թավը ըլա տուրըյօրտու: Լաքին
սիմասընտա վազիֆէսիւնի խցֆա իթմիչ օլան պիր շիճտա-
նըն հրսս իթտիյի մէմնունիյէթի ճիտտիյէ ասարը կէօրթիւ-
մէքտէ իտի:

Պէտպախթըղ մէքթէպինտէ պէօյիւմիւչ օլան քիմ-
տէլէր՝ քէնտի ալըշըն վէ սաիմի միւտաֆիրլէրի օլուպ
էյլէ պիր թագըմ՝ շաշաալը գապուլիյէթլէրէ իհթիյաճը

պոռլոնմայան քետէր վէ էլէմ տուղուսընտա միւ պալաղա
իթմէտիքլէրի միսիլու, Մայեէօ տախի օլմուշ պիթմիշ
պիր շէյ իշուն քէնտիսինի ուզուն միւտտէթ պիհուտէ
ըզտըրապլարլա եօրմաղա մուգթէտիր տէյիլ իտի, Պու
նակէհզուհուր վէ տէհշէթլի տարպէնին պիշարէ գըղըն
գաւպինտէ քէտէրպախշ պիր էսէր պըրադ աճաղը շիւպի
տէն վարէսթէ իտի, Փագաթ չօդ կէշմէքսիզին պունըն
տախի հայաթընըն հէման էճզաի միւթէմիմէսինտէն օլան
էսկի տէրտլէր սըրասընա կէշէճէյի աշիքեար վէ պէտիտար
ըտը :

Պունտան պաշգա, պախթընա գարշը տախմա պօյուն
էյմէյէ ալըշմիշ օլան պու ալիճէնապ գըղճըղազ շու
ֆէվզ էլ ատէ քէտէրինէ հէնուզ թէսէլիլէր պուլմագտա
ըտը, հաթթա Ակրիքօլըն նշանլըսը թարաֆընտան կէօր
միւշ օլտըղը ասարը մուհապպէթտէն ֆէվզ էլ ատէ միւ
թէէսսիր օլմիշ, վէ կիւյա քէնտիլէրինին սաատէթի միւս
թագպէլէսինի թագտիս իտէճէք օլան պիր ըէյինի տէ
միրճինին նա'սըլ քէօր քէօրինէ պիր էմիլյէթ վէ նէ տէ
րէճէ պէօյիւք պիր մէսէրրէթլէ թէլագգը իթտիլինի կէօ
րէրէք պիր նէվ' մաղրուրիլյէթ հըսս իլլէմիշ իտի, քէնտի
քէնտինէ տէմէքտէ իտի քի :

— Հիշ օլմաղսա պունտան պէօյլէ իւմիտլէր իլէ տէ
յիլ, պէլքի պիր թագըմ կիւլիւնճ վէ ազըլսըղճա ֆար
զիյաթլա տիւշարը հէյէճան օլմայաճաղըմ, Ակրիքօլըն իդ
տիվաճը պէնիմ պիշարէ պաշըմըն խոյալաթը սէֆիլանէ
սինէ նիհայէթ վէրէճէք տիր :

Նիհայէթ Մայեէօ, պու տէհշէթլի թէճըրիւպէյէ մու
գավէմէթ իթմէյէ վէ Ակրիքօլ հագգընտաքի աշգ ու
մուհապպէթինի անտէն կիզլէմէյէ մուգթէտիր օլտը
ղընտան տօլայը քէնտի քէնտինէ պէօյիւք պիր թէսէլի
հըսս իթմէքտէ իտի, չունքի մուհապպէթի մէճնունանէ
սինին ֆաշ օլունուսըյլա պաշ կէօթէրէճէք զանն իթ :

տիրի խթիհզա վէ ըէզալէթ ֆիքրլէրի պու պէտպախթ ի-
չուն նէ՝ տէլէճէ տէհչէթլի վէ գօրգունճ օլտըչը մուրիւմ
տիր :

Մայեէօ պիր միւտտէթճիք միւթէֆէքքիր տուրտըգ-
տան սօնրա , պաղա դալգաթ , վէ աղըր աղըր եիւրիւյէ-
լէք եազը մասաւընըն հանընա կիթձի : Պատէհու եազը
եազմագ իչուն լազըմ օլան չէյլէրի հազըրլայարագ , քէն-
տի քէնտինէ :

— Պէնիմ եէկեանէ միւքեաֆաթըմ՝ պու եէնի քէ-
տէրիմի տախի ըզտըրապաթըմըն տիւսիգ պիլ շահիտի օ-
լան տէֆթէքիմէ գայտ իթմէքտէն իպարէթ տիր : Պու
սուրէթլէ քէնտի քէնտիմէ վէրմիշ օլտըչըմ վատը թութ-
միշ օլաճաղըմ : Պու կէնճ գըզըն Ակրիքօլըն սաատէթի
միւթագպէչէպինի թէէմին իտէպիլէճէյինէ ճան ու կէօ-
նիւտէն ինանտըղըմտան , պուճը քէնտիսինէ տէ սէօյլէ-
տիմ : Բէք չօգ զէման կէչտիքտէն սօնրա , պու սաթըրլա-
լը պիր կիւն թէքրար օղույաճագ օղուրսամ , իհթիմալ
քի շիմտի հըսս իթտիյիմ քէտէրէ գարչը պիր թէսէլլի
պուլաճաղըմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Մայեէօ՝ եազը
մասաւընըն պիր կէօզիւնտէն մուգավվա գութույը չըգար-
տը , վէ օրատա քէնտի ըուզնամէսինի պուլամայընճա ,
էվլէլի էմրտէ թէաճճիւպի հափի պիր նիտա սալըվէրտի
ֆագաթ մուախսարէն ըուզնամէսինին եէրինտէ քէնտիսի-
նէ խիթապէն եազըլմիշ պիր մէթթուպ կէօրիւնճ , տէհ-
չէթի տէրէճէի նիհայէյէ վալտը :

Պիչարէնին չէհրէսինի միւհիլք պիլ սօլըունլըգ գար-
լատը , տիզլէրինին պաղը չէօզիւլիւպ թիթրէմէյէ պաշ-
լատը վէ պալըլաճաղընը հըսս իթտի : Լաքին կիթտիքճէ
արթմագտա օլան տէհչէթի քէնտիսինէ ժապիաթըն խա-
րիճինտէ պիր գուվլէթ վէրէրէք ք մէթթուպըն մահֆագա-
սընը եըրթտը , վէ իչինտէն պէշ եիւզ ֆրանքըգ պիր

գաիմէ մատանն իւզէրինէ տիւշտիւն Մայեէօ իսէ մէք.
թուպը պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշլատը .

« Մատմաղէլ .

« Բուզնամէնիզտէ Ակրիքօլ հազգընտաքի աշգ ու
մուհապպէթինիզին հիքեայէսինի օգումաղ օ՝ գատար թօ.
հաֆ վէ լէթաֆէթ պաիւշ տըրքի , պու պէօյիւք տույղույը
անա խապէր վէրմէք զէվգինէ գարըլմամազ գապիլ տէ.
յիլ տիր . Ակրիքօլ պու աշգ ու մուհապպէթտէն զէրրէ
գատար իդապէրտար տէյիլ իսէ տէ , խապէրտար օլըն.
ճա անտէն բէք պիյատէ միւթէէօսիր օլաճաղը տէրքեար
տըր :

« Հաթթա պու ֆըրսաթտան պիլ իսթիֆատէ , լուզ.
նամէնիզին գրաաթթնտան մահրում գալաճազ օլանա տիր
պիր չօգքի թախի անն լէզզէթի միւթալաաթնա հիս.
սէտար իտիլէճէք աիր . էկէր պու բուզնամէնին սուրէթ
վէ եա մուգթէպէս բարալարը քիֆայէթ իթմէզսէ , թապ
իթտիրիլէճէք տիր . Պէօյլէ կիւզէլ շէյլէր նէ՝ գատար թաա.
միւ վէ նէչր իտիլսէ , ազ տըր : Պաշնըն միւթալաաթըլա
պապըլարը ազլոյաճազ վէ պազըլարը տա կիւլէճէք տիր .
Պիրիսինէ ֆէվգէլատէ կէօրիւնէն պիր շէյ տիկէրինի
գահգահա իլէ կիւլտիրէճէք տիր . իշթէ տիւնեանն հա.
լի պէօյլէ տիր . Ընքին շուրասը սահիհ տիրքի , սիզին
բուզնամէնիզ պէօյիւք պիր շէօհրէթ պուլաճազ տըր . պու
պապտէ սիզի թէէմին իտէպիլիլիզ :

« Սիզ բուզնամէնիզին ինթիշարը հապպիլլէ նաիլ օ.
լաճաղընըլ մուզաֆֆէրիլէթտէն չաշընմազա վէ քէնտի.
նիլի կիզլէմէյէ մուգթէտիր օլտըղընըլաան , վէ հիւքիւմ
սիւրմէք վէ պիր չօգքէսպապա մէպնի շօյընըզա եազըլ
մայաճազ սուրէթտէ էլ քաշնըլլէ թասլամազ . իսթէտիլի-
նիզ խանէյէ ինպիլէթէն գապուլ օլընտըղընըլ զէման

իւզերինիզտէ պիր իքի բաշավրա բարչասընտան պաշգա պիր չէյ պուլընմատըղընտան , քեաղըտընըղըն իւճրէթինի թէէտիյէ իթմէք վէ հարընտան իթիպարէն իւզերինիզէ եաղաճագ օլան թէպրիքնամէլէրի ըէտտ իթտիյինիզ թագք տիրտէ մէտարլը թէայեիւշտէն մահրում քալմամագ իւզըն , իշպու մէթուպըմըզա մէթփուֆէն թարաֆընըզա պէշ եիւզ ֆրանքլըգ պիր դաիմէ կէօնտէրիյօրըզ , էվվէթ , եարընտան իթիպարէն սիզէ պիր թագըմ թէպրիքնամէլէր կէլէճէք տիր . զիրա ըուզնամէնիզ շու սաաթտա էլտէն էլէ կէզմէքտէ տիր :

« ԲԷՅԻԳԵԼԷՐԻՆՈՋՏԻՆ ՊԻՐԻ »

« Հագիգի պիր ՄԱՅՅԷՕ »

Պէտպաթ գըզճըղազըն պու խանէյէ գապուլ օլունմասը իւզերինէ հասէտ իթմէքտէ օլան պիր խըամէթքեար թարաֆընտան եազըլմըշ կիպի կէօրիւնէն պու մէքթուպըն իսթիհզաքեարի , գապաճա վէ էտէպսիզճէ եազըլըճճէ հէհէննէմի պիր մէհարէթլէ թէրթիպ իտիլիշ օլտըղընտան , քէնտիսինտէն ումըլան նէթիճէյի պէհէմէհալ հասըլ իտէճէքտի :

Պիչարէ գըզճ հայրէթ վէ տէհչէթի արասընտա . « Օհ , եա՛ Բապպի . . . եա՛ Բապպի . . . » սէօզլէրինտէն պաշգա պիր չէյ գէօլլէյէմէտի :

Մէրգումէնին մանէվի պիրատէրի Ս.կրիքօլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթի մէզքիւր լուղնամէտէ նէ՛ կիպի հարարէթյի սէօզլէրլէ թարիֆ իտիլիշ օլտըղը վէ Ակրիքօլըն չօգ տէֆա քէնտի գալպինտէ աշմըշ օլտըղը եարալարա տաիր պու ըուզնամէտէ նէ՛ գատար ֆըզրալար միւնտէրիճ պուլընտըղը վէ նիհայէթ շուլըն պուլըն իսթիհզասընա տիւչար օլմագտան նէ՛ տէրէճէ գօրգտըղը տէրխաթըր իտիլէճէք օլուրսա , պու խայընանէ մէթու

պը օգույարագ մերգումէնին հըսս իտէճէյի մէյուսիյէթի մէճնունանէ անլաշըլապիլիր :

Մայեէօ ըուղնամէսինին հալի օլտըղը տիկէր պիլ չօգ նէճիպանէ սէօզլէրի վէ միւէսսիր հիքեայէլէրի ապա խաթըրընա կէթիրմէտի : Մերգումէնին ֆիքըրի բէրիչանը նա երլաըրրմ գիպի թէէսիր իտէն շէյ՝ Ակրիքօլըն , մատ մուաղէլ տը Գարտօվիլին վէ տահա պիլ չօգ էտէպսիզ վէ իսթիհզաճը ատէմլէրին քէնտիսինի սաիգաի հիճապ վէ շըզտըրապլա մահվ իտէճէք զանն իթտիյի պու կիլինճ աչգ ու մուհապպէթտէն իրթէսի կիւնիւ խապէրտար օ. լահագլարը քէյֆիյէթի իտի Պու եէնի տարպէ քէնտի սինի օ՝ տէրէճէ շաշքթտը քի , պիչարէ գըղճըղաղ պու նըն թէէսիրիյլէ պիր միւտտէթճիք տօնագալտը : Պիլ գաչ տագըգա քէնտիսինի ղաիպ իտէրէք պիւս պիլթին հարէքէթսիզ գալտը . պատէհու միւլահազա իլէ քէնտի սինի պուլարագ տէհէթի պիր մէճպուրիյէթ էօնիւտէ պօյուէ էյմէք լազըմ կէլտիյինի հըսս իյլէտի :

Պունճա մահրումիյէթ վէ իչքէնճէլէրտէն սօնրանի հայէթ իլթիճա իթմիշ օլտըղը պու միւսաֆիրբէրլէր խա նէյի գաթիյէն վէ միւէպպէտէն թէլք իթմէք լազըմ ը տը : Մերգումէնին ֆէվգ էլ ատէ գօրգազլըղը վէ նէզա քէթի գալպի՝ պու խանէ տէրունինտէ պիլ տագըղաճըգ օլտուն գալմաղա միւսաատէ իթմէմէքտէ իտի . չունրի ըուհընըն էն կիղլի պիր էսրալը օրատա ֆաշ իտիլմիլ էհէմմիյէթինտէն տիւշմիւշ վէ պէլքի տէ չունըն պունըն իսթիհզա վէ հագարէթինէ հէսէֆ օլմաշ ըտը :

Հագգընտա իրթիքեապ օլունան ֆէնալըղըն ինթի գամընը ալտըրմագ իւզըէ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլէ միւլահաաթ իթմէյի տէ խաթըրընա կէթիրմէտի . չունրի պու խանէյի թէլք իտէճէյի սըրատա , օրատա գալը շըգլըգ թօսումը սաշմալը վէլիի նիյմէթինէ ղալը պիլընէվ նանքէօրլիւք ատտ իթմէքտէ իտի : Հաթթա պու մէքուն

խորհրդովրդն վէ պէջլէ թահգիրամիզ պիր մէթուպըն ֆաիլ վէ եա սէպէպի քիմ օլտըղընը տա պուլմաղա չալընմաւը . զիրա քէնտիսինի թէհտիտ իթմէքտէ օլան հա . գարէթտէն գաչըպ գուրթուլմայը գաթիյէն գարարլաչ տըրմըշ օլտըղը հալտէ , անըն ֆաիլ վէ եա սէպէպինի պուլմաղա ճահտ իթմէք նէյէ՞ եարար ըտը :

Անճագ , պու իշին ֆաիլլէրինին տախի իւմիտ իթտիքէրի վէճհէ , Մայեէօ՝ խանէնին խըտմէթ քեարլարընտան պիրի մատմուտղէլ տը Գարաուփիշին քէնտիսինէ կէօսթէրմէքտէ օլտըղը հիւրմէթ վէ մուհապպէթտէն հասէտ իտէրէք պու ալչադուլը իրթիքեապ իթմիշ օլտըղընը միւպհէմ սուրէթտէ տիւշիւնտիւ . պիշարէ գըղ տէհէթլի պիր մէյուսիյեթլէ իշէ պու սուրէթլէ մանա վէրմէքտէ իտի . գալպինին ճէրիհալարընտան ագան գան տամլալարըյաւ եաղըմըշ օլտըղլարը վէ լուհընըն պին տիւրլիւ խաֆի եարալարընը քէմալը սատագաթլա թասվիր իթտիքլէրի ճիհէթլէ էն միւշֆիգ վէ էն միւսատէքեաւ պիր վալիտէյէ պիլէ թէվտի՝ իթմէյէ ճէսարէթեապ օլամատըղը պու մահրէմանէ սէօղլէր՝ խանէնին ուշագլարընա էյլէնճէ օլաճագ վէ պէլքի տէ չու սատթտա օլմաղա պաշլամըշ ըտը :

Մէթուպա մէլֆուֆէն կէօնտէրիլմիշ օլան ագճէ իլէ անըն թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ քէնտիսինէ թագտիմ իտիլիշի՝ մէրգուլմէնին պու պապտէքի շիւպհէլէրինի պիր գաթ տահա թէէեիտ իթմէքտէ իտի . սէֆալէթ վէ զարուրէթէ տիւշար օլմագ գօրգուսը , մէրգուլմէնին խանէյի թէրք իտիպ կիթմէսինէ մանի օլմասըն իշուն պու ագճէյի կէօնտէրմիլլէր իտի :

Մայեէօ՝ օրատան ֆիրար իթմէք գարարընը քէնտիսինէ մախսուս օլան թէսլիմիյէթլէ իթթիխաղ իթմիշ օլտըղընտան , այաղա գալգտը : Բարլագ վէ ագաճըգ

տա վահչեթամիզ օլան կեօզլէրինտէ պիր տամլա հաչ կէօ
րիւլմէմէքտէ իտի . պիչարէ գըզ իւր կիճէտէն պէրու բէք
զիյաւտէ աղլամըշ ըտը : Թիթրէք վէ պուզ կիպի տօնուգ
օլան էլիլէ պիր քեաղըտ իւզէրինտէ պիր գաչ սաթըր
շէյ եազտը վէ պունը պէշ եիւզ ֆրանքըզ գայիմէնին
եանընտա պըրագտը . քեաղըտըն իւզէրինտէ շու սէօզլէր
եազըլմիշ ըտը .

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պանա իթտիյի էյիլիք .
լէրտէն տօլայը պէրխուրտար օլսուն , վէ խանէսինի պու
սուրէթլէ թէրք իթտիյիմ իչուն պէնի աֆվ իյլէսին .
պունտան պէօյլէ քէնտի խանէսինտէ գալամայաճաղըմ :

Պոս սէօզլէրի եազտըգտան սօնրա , օ միւտհիշ մէք .
թուպը աթէշէ աթտը . զիրա պու մէքթուպըն քէնտի
էլլէրինի եազմագտա օլտըղընը զանն իթմէքտէ իտի .
Պատհհու միւքէլլէֆ սուրէթտէ տէօչէնմիշ օլան պու օ .
տայա սօն պիր նազար տահա աթֆ իտէրէք , վէ եէնիտէն
միւթաղրագ օլաճաղը սէֆալէթ վէ զարուրէթի տիւլի
նէրէք , պիւա իիթիյար սարսըլտը . ֆիլ հագըգա Ակրի .
քօլըն վալիտէսի Գաքրիէլ իլէ պէրապէր կիթմիշ օլտըղը
տան , չիմտիյէ գատար կիրիֆթար օլտըղը սէֆալէթտէն
պին գաթ տահա տէհչէթլի պիր սէֆալէթէ տիւլար օլա
ճագ վէ պու հալը թիւրըղտըրապ իչինտէ էվվէլքի կիպի
մատամ Պոտուէնին մուհապպէթի մատէրանէսիլլէ տէ թէ .
սէլլիեապ օլամայաճագ ըտը :

Ակրիքօլ հագգընտաքի մուհապպէթի մէճնունանէսի
հէր քէսին վէ պէլքի Ակրիքօլըն տախի հէտէֆի իսթի
զասը օլմուշ օլտըղը միւլահազասըյլա , եալընըզ . . . հէմ
եաք եալընըզ եաշամագ . . . իշթէ Մայեէօնիւն իսթիգ .
պալի պու իտի : Պու իսթիգպալ , պու կիրտապ քէնտիսի
նի գօրգուլտը . . . խաթըրընա ուղուրսուզ պիր ֆիք
կէլտի . . . պունըն իւզէրինէ թիթրէտի վէ չէհրէսի աճը
պիր մէսէրրէթլէ պիւզիւլտիւ : Խանէյի թէրք իթմէյի

գաթիյէն գարարւաշտըմըշ օլտըղընտան, օտա գարու-
սընա տօղրու պիր գաշ ատըմ աթտը, վէ ֆագաթ շըմի-
նէնին էօնիւնտէն կէշտիյի սըրատա կէօղէրի պիւա իխթի-
յար այնէյէ աթֆ օլունարագ, չէհրէսինին էօլիւ չէհրէսի
կիպի սօլմըշ վէ իւզէրինէ տէ սիյահ լիպասլար կիյինմիշ
օլտըղընը կէօրիւնճէ, պու լիպասլարըն քէնտիսինէ տիտ
օլմատըղընը տիւշիւնտիւ, վէ հաթթա պու խանէյէ կիր-
տիյի զէման բաշավրա բարչալարը կիյինմիշ օլտըղընը եիւ-
ղիւնէ վուրտըղլարընա տաիր մէքթուպտա միւնտէրիճ օ-
լան իպարէյի տէրխաթըր իթտի: Պուենըն իւզէրինէ սիյահ
լիպասլարընա պագարագ, աճը պիր թէպէսսիւմլէ:

— Տօղրու տըր . . . սօնրա պանա խըրսըղ նամընը
տա վէրիրէր. — տէտի, վէ պատէհու էլ շամտանընք ա-
լարագ, թուալէթ օտասընա կիրտի, վէ իւք սէֆալէթի-
նին մուգատտէս պիր եատիկեարը օլմագ իւղրէ հըֆզ
իթմիշ օլտըղը էսկի լիպասլարընը ալտը: Օ սըրաժտա Մայ-
եէօնին կէօղ եաշլարը եանագլարընը ըսլաթմաղա պաշ-
լատը: Պիչարէ գըղ՝ էսկի գըյաֆէթինի թէքրար կիյին-
տիյի իշուն մէյուսիյէթինտէն տէյիլ, պէրքի շիւքրանիյէ-
թինտէն տօլայը աղլամագտա ըտը. չունքի պիր տահա
կէօրմէմէք իւղրէ թէրք իթմէքտէ օլտըղը պու գօնագ-
հէր պիր աարմընտա մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին նէզա-
քէթ վէ սէմահէթի գալպինի խաթըրա կէթիւմէքաէ ի-
տի. իմտի էսկի լիպասլարընը կիյինտիքտէն սօնրա, ա-
տէթա զայըլ իխթիյարի պիր տույղույա թէպաիյէթլէ օ-
տանըն օրթասընտա տիւլ չէօքտիւ, վէ խայալէն մատ-
մուաղէլ տը Գարտօվիլէ թէվէճճիւհ իտէրէք, ընչգըրըղ-
լարա գարըշլըգ պիր սէտա իլէ:

— Ալլահա՛ ըսմարլատըգ . . . Ալլահա՛ ըսմարլատըգ
. . . պէնի տօսթըմ . . . հէմշիրէմ թէսմիյէ իտէն գըղ-
գարտաշըմ . . . միւնպպէտէն Ալլահա՛ ըսմարլատըգ . . . -
տէտի:

Մայեէօ պիրտէն պիրէ տիւշարը տէհչէթ օլարագ ալաղա գալգաը . զիրա պաղչէտէն քէնտի տաիրէսինն գաբուլարընտան պիրինէ կէօթիւրէն տար կէչիտտէ խա. ֆիֆ պիր ալագ սէտասը իշիթմիշ իտի : Կէլէն Ֆլօրին օ. լոէպ , պիր հըսսը նէտամէթ սաիգասըյլա բուզնամէ տէֆթէրինի կէթիւրմէքտէ իտի . Լաքին էյվահ քի բէք կէճ եէթիշտի :

Մայեէօ՝ պու ալագ սէտասընը ալընճա նէ՝ եարա. ճաղընը շաշըրարագ , վէ խանէ տէրունինտէ հէր քէսին էյլէնճէսի օլմըշ օլտըղընը զանն իտէրէք , օտատան տը. շարը չըգաը , վէ կէրէք սալճու կէրէք թէնէֆֆիւս օտա. սընը տտէթա գօշարճասընա կէչտիւրտէն սօնրա , հալլիյէ վասըլ օլարագ գաբուլընըն բէնճէրէսինի չալտը : Գաբու աշըլտը վէ պատէհու իւղէրինտէն թէքրար գաբանտը : Մայեէօ՝ մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլին գօնաղընը պիր տահա ալտէթ իթմէմէք իւղրէ թէրք իյլէմիշ իտի :

Իշթէ Ատրիէն պու ոուրէթլէ ֆէտաքեար , սատըգ վէ պասիրէթքեար պիր քիմսէտէն մահրում օլտըղը կիպիւր Բօտէն տախի պիհագգին գօրգաըղը չալըշգան վէ զէթ պիր խասիմտէն գուրթըմագտա ըար : Էվվէլճէ կէօրիւ. տիւյիւ վէճհլէ , Ժէզիւլիթ Մայեէօնիւն Ակրիքօլ հագգըն տաքի աշգ ու մուհապպէթինի քէշֆ իթմիշ օլտըղընտան , վէ մէրգուլէնին շաիր օլտըղընը տա պիւտիյինտէն , պու կիզլի հըսսիյաթընը թասվիր իտէճէք սուրէթտէ պաղը չիիւրէր թանգիմ իթմիշ օլտաղընը ագլէն վէ մանթըղէն ֆարզ իթմիշ , վէ պինսէն ալէյհ՝ պու աշգ ու մուհապպէթին պաղը թահրիւրի տէիլլէրինի պուլմաղա ճահտ իթմէսի զըմընտա Ֆլօրինէ էմը վէրմիշ իտի . Իշթէ Ֆլօրինին Մայեէօնիւն բուզնամէսինի իւք տէֆա պուլարագ ալէլ աճէլէ կէօղտէն կէչիւրտիքտէն վի պատէհու միւհթէվլիյա. թընը խիւլասաթէն Բօտէնէ պիւտիւրտիքտէն սօնրա ալըլ

օլտըղը օխայլնանէ վէճգուպա մէքթուպ պուլնտան նէշէթ
իթմիշ իտի : Լաքին շուրասընը սէօլէյէլիմ քի Ֆլօրին պոս
մէքթուպըն միւհթէվիյաթընտան քիւլլիյէն պի խապէր
պուլունըյօրտու :

Եօգարըտա սէօլէմիշ օլտըղըմըզ վէճհէ, Ֆլօրին
պիր հըսսը նէտամէթէ թէպաիյէթլէ, Մայեհօնիւն խա-
նէտէն ֆիրուր իթմէքտէ օլտըղը սըրաապ մէզպուրէնին
տաիւհսինէ կէլիշ իտի : Մէրգուլմէ թաալէթ օտասըն-
տա պիր ըշըզ կէօրէրէք տէրագապ օրայա սէյիրթտի,
վէ ֆագաթ Մայեհօնիւն թէրք իթմիշ օլտըղը սիյահ էլ-
պիսէյի պիր իսկէմլէ իւզէրինտէ վէ պիր գաշ ատըմ ու-
զագտա տախի անըն օ վագթա գատար էսկի լիպասըարը-
նը հըֆզ իթմիշ օլտըղը քիւշիւք սանտըղը աչըզ վէ պօշ
կէօրինճէ, եիւրէյի բարշալանաճագ րատտէյի պուլտը.
տէրհալ եաղը մոտասընըն հանընալ դօշտու. Լաքին մու-
գավվա գուլթուլարըն ինթիզամըզլըզը, մատմուլազէլ տը
Դարտօվիլէ խիթապէն եաղըլմըշ օլան պիր գաշ սաթըր մէք-
թուպըն եանընտաքի պէշ եիւզ ֆրանքլըզ գայիմէ, վէլ
հասըլ հէր շէյ. Բօտէնին էվամիւրինէ իթաաթ իթմէսին-
տէն նէ՝ մէքրուհ նէթիճէլէր հասըլ օլմըշ օլտըղընը վէ
Մայեհօնիւն պիր տահա ալտէթ իթմէմէք իւզըրէ խանէյի
թէրք իթմիշ պուլընտըղընը իսպաթ իթմէքտէ իտի :

Ֆլօրին վագըր օլան գարարընըն պիհուտէ պիր շէյ
օլտըղընը անշայարագ, լուզնամէյի Բօտէնէ կէճնտէրմէ-
յէ չար նա չար բագի օլտու. վէ պուլընտըղը վաղիյէթին
իճապաթընտան օլարագ իրթիքիւապ իթտիյի ֆէնալըգտան
տօլայը եինէ ալիը ֆէնալըգտա թէսէլլի արամաղա մէճ.
պուր պուլընտըղընտան, Մայեհօնիւն ազիմէթի իւզէրինէ
իւրյանէթի վաղըրասընըն հիշ օլմաղսա բէք տէ օ գատար
թէհիւքէլի օլմայաճաղընը քէնտի քէնտինէ տիւ չիւնտիւ :

Պու վուգուաթտան իբի կիւն սօնրա , Ատրիէն՝ Մայ. եէօնիւն նակէհանի վէ անլաշլւմազ ֆիրարընը իշար իթ. մէք իւզրէ Բօտէնէ եազմըշ օլտըղը մէքթուպա ճէվապէն, աթիտէքի մէքթուպը ախզ իյլէտի .

« Ազիզէմ մատմուազէլ .

« Ղայէթ վէխիմ պիր իշ սէպէպիյլէ պու սապահ Մ. Հարտիին ֆապրիգասընա կիթմէյէ մէճպուր օլտըղըմ. տան , խանէնիզէ կէլիպ սիզէ պիզզաթ արզը ուպուտիյ. եէթ իթմէք պէնճէ միւմքինսիզ տիր : Օ պիշարէ գըզըն զայպուպէթի նակէհանիսի հագգընտա նէ՝ էֆքեարտա պուլընտըղըմը սիւալ իտիյօրտընըզ : Տօղրուսը պու պապ. տէ հիշ պիր շէյ սէօյլէյէմէմ . . . ֆագաթ ումարըմ քի միւսթագպէլ հէր շէյի եինէ անըն լէհինէ օլարագ մէյ. տանա չըգարուճագ տըր : Եալընըզ , օ Բէհլէ+էլէ ճէֆլէթ իլէ անըն կէօզէթմէք իսթէտիյի քիմնէլէրին էթրաֆընա եէր. լէշտիրմէքտէ օլտըղըմ ճասուսլար հագգընտա տօգթէօր Պալէնիէնին խասթէխանէսինտէ սիզէ սէօյլէմիշ օլտըղըմ սէօզլէրի տէրխաթըր իտինիզ :

« Պէն հիշ քիմնէյի իթհամ իթմէմ . լաքին վուգուա. թը սատէճէ տէրխաթըր իտէլիմ : Պու պիշարէ գըզընըազ պէնի իթհամ իյլէտի . . . հալպու քի պէնիմ է՝ն սատըգ պէնտէլէրինիզտէն օլտըղըմ մալիւմիւնիւզ տիւր . . . Մէր. գումէ հիշ պիր շէյէ մալիք տէյիլ իտի . . . վէ ֆագաթ եազը մասասը տէրուսինտէ պէշ եիւզ ֆրանք պուլընտը : Սիզ քէնտիսինի հէր տիւրլիւ էյիլէքլէէ նաիլ իթտիյինիզ հալտէ , պու նակէհանի ֆիրարընըն էօպապընը իյլահա ճէսաքէթ իթմէքսիզին խանէնիզի թէրք իյլէտի :

« Պունտան պիր նէթիճէ չըգարմագ իսթէմէմ , աղի. զէմ մատմուազէլ . . . չուսքի մէյտանտա իսպաթ օլմաղ. սըզըն պիրիսինի իթհամ իթմէքտէն տաիմա նէֆրէթ իտէ :

րիմ... ֆագաթ պէնտէն սիգէ նապիհաթ օլսուն . միւլա-
հաղա իտինիզ վէ քէնտինիզի սագընընըզ . իհթիմալ քի
պէյիւք պիր թէհլիքէտէն գուրթուլտընըզ : իհթիյաթ վէ
էմնիյէթսիզլիինիզի պիր գաթ տահա արթըրընըզ . է՛ն սա-
տըզ վէ է՛ն իթաաթքեար պէնտէնիզին էֆքեարը պու մէր-
քէզտէ տիր :

« ՐՕՏԷՆ . »

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ԳԼՍՄ

ՖԱՊՐԻԳԱ

4

ԳՈՒՐՏԼԱՐԸՆ ԻՃԹԻՄԱՂ

Պիր բազար կիւնիւնիւն սապահը իտի : Մայեէճնիւն զայպուպէթի նալէհանիսինէ տաիր օլարագ Բօտէնին կէօն. տէրմիշ օլտըղը մէքթուպը մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պու բազար կիւնիւ ախզ իյլէմիշ իտի :

Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտան ազաճըգ ուզագտա պուլընան Վիլիէ քէօյիւնիւն մէյխանէլէրինտէն պիլինտէ, իքի քիշի, պիր մասա պաշընտա օթուրմըշ օլտըղլարը հալտէ գօնուչմագտա ըտըլար :

Պու քիւչիւք քէօյտէ ալէլ ումուժ ճիվարտաքի թաշ օճագլարընտա չալըշան իշճիլէրլէ թաշճըլար իգամէթ ի տէր իտի : Պու իշճիլէրին սայ ու ամէլինտէն տահա չէթին, տահա զահմէթի վէ տահա գազանճսըզ պիր իշ օլաւազ ըտը. պինաէն ալէյհ, պու պիչարէ ատէմլէր՝ Ակրիքօլըն Մայեէօյէ սէօյլէմիշ օլտըղք վէճհլէ, Մ. Հարտինին իտա. ըէի ագիլանէ վէ ալիճէնապանէսի վէ իշճիլէրի արասըն. տա թէէսիս իթմիշ օլտըղը իշթիրաք վէ միւսապաթ գաի. տէսի սայէսինտէ անլէրին նաիլ օլտըղլարը ըէֆահ վէ

սաատէթի հալի քէնաիւէրինին ահվալը սէֆիւանէնիլէ տաիմա մուգայէսէ իտէրլէր իտի :

Սէֆալէթ վէ ճէհալէթ տաիմա պէօյիւք պէօյիւք ֆէ-
նալըզլար հուսուլէ կէթիւրի : Ինսան սէֆալէթ սէպէպիլլէ
բէք գօլայ միւնֆաիլ օլտըզը կիպի , ճէհալէթ սէպէպիլլէ
տէ պաղէն ֆէնա նասիհաթլարա բէք գօլայ գաբլըր :
Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտա չարըչան իշծիլէրին սաա-
տէթի հալի ուղուն միւտտէթտէն պէրու շունըն պունըն
նաղարը հասէտինի ճէլպ իթմիշ իտի իսէ տէ , հէնուզ
պուղ ու ատալէթէ սէպէպիլլէթ վէրմէմիշ իտի : Մ. Հար-
տինին տիւլմէնլէրի անըն ըազիպի Մ. Թրիբոյ իլէ պիլ իթթի-
ֆագ , պու հալը սաատէթիշթիմալին թէպէտտիւլիւնիլ
մուգթէզաի մէնաֆիթէն ատտ իթտիբլէրի տագըգատան
իթիպարէն , պու հալ թէպէտտիւլ իթտի : Պիւր մէհարէ-
թի ֆէվզ էլ ատէ վէ պիւր սէպաթը չէյթանէթ քեարանէ
իլէն ալչագ տույղուլարը թահրիբէ մուվաֆֆագ օլտը-
լար . սուի հարէքթլէրի սէպէպիլլէ սէֆալէթլէրի պիւր
գաթ տահա աղըրլաշմըշ օլան թաշ օճաղը իշծիլէրի իլէ
թաշըրլարտան պաղըլարը ճասուլար մարիֆէթիլլէ էլէ
ալընտը : Պու ատէմլէր գալղաճըլըգ , քիւսթալիլըգ վէ
ճէպր ճիհէթլէրիլլէ հէր քէսճէ մալիւմ օլտըզլարընտան ,
սաքին , չալըչգան , նամուսքեար վէ ֆագաթ ճէպր ու
չիտտէթտէն բէք զիյատէ գօրգար օլան արգատաշլարըն-
տան բէք չօղը իւզէրինտէ թէհիքէլի պիւր թէէսիր հա-
սըլ իտէպիլլէրի իտի : Սէֆալէթ վէ զարուրէթ սաիգա-
սըլլա զաթէն հարէքթլէ կէլմիշ օլան պու ֆէսատ պաշ-
լարը նաղարընտա Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտաքի իշծի-
լէրին սաատէթի հալի պիւր գաթ տահա պէօյիւտիւլէրէք ,
գալպլէրինտէ խասիմանէ պիւր աթէչի հասէտ ալէվլէնտիւ-
մէյէ մուվաֆֆագ օլտըլար , վէ կիւյա պու թէտպիլլէր
քեաֆի տէյիլ իմիշ կիպի տահա իլէրիլլէ տէ վարտըլար .
թէզիւթ ճէմիլլէթի ազասընտան պիւր ըահիպ պէօյիւք

բերհիզ էսնասընտա Մ. Հարտի ալէյհինտէ վազ վերմէ
 իւզրէ Բարիստէն գաստէն օրայա կէտի , վէ վերտիյի ֆիթ.
 նէէնկիզ վազլարլա պու իշնէրին զէվճէլէրի իւզերինտէ
 պէօյիւք պիր թէէսիր հասըլ իյէտի . զիրա պունլար զօ
 ճալարընըն մէյխանէյէ կիթտիյի սըրատա , րահիպին վազ
 լարընը տինլէմէյէ գօշարլար ըտը :

Րահիպ իսէ՝ Բուլէրանըն հագլաշմասը իւզերինէ խալգ
 տա բէյտա օլուպ կիթտիքճէ արթմագտա օլան գօրգու
 տան պիլ իսթիֆատէ , Մ. Հարտինին ֆապրիգ քսընը զա
 զապը իւհի թահրիք վէ Բուլէրայը պիւթիւն ճիվարէ
 հալիսի իւզէրինէ տավէթ իթմէյէ մուգթէտիր պիր մահ
 վիյէթ , տինսիգիք վէ ֆէսատ օճաղը օլմագ իւզրէ կէս
 թէքիպ , պու սատէտիլ էֆքեար սահիպլէրինի տիւշար
 տէհչէթ իյլէմիշ իտի : Գըսգանճըլգ սէպէպիյլէ դաթէն
 քէք զիյատէ հիտտէթլէնմիշ օլան էրքէրլէր իսէ , պիւթիւն
 մէմէքէթ իւզէրինէ պէօյլէ ֆէլաքէթլէր կէթ իրէպիլէճէք
 ջլան պու տինսիգիլէրէ լանէթլէր օգույան գատընլարընտան
 պիր գաթ տահա թահրիք օլընտըլար : Մ. Հարտինին մահ
 վընտա նէ՝ կիպի մէնֆաաթը պուլընտըղընը էվվէճէ պէ
 յան իթմիշ օլտըղըմըլ Մ. Թրիբոնըն ֆապրիգասը իշնի
 ինտէն օլուպ մէրգում թարաֆընտան թէշվիգ իտիլմի
 օլան պաղը չաբգընլար տախի՝ տահա պիղիմ՝ կիւնլէրիմի
 տէ վազթ վազթ քէք չօդ գանլար տէօքիւլմէսինէ պախ
 օլան էսնաքլէ մէսէլէլէրինտէն պիրինի մէյտանա աթըպ
 հիտտէթի ումուլիյէյի տահա զիյատէ արթըրտըլար :

Մ. Հարտինին ամէլէսինտէն բէք չօղը՝ անըն ֆապրի
 գասընա կիրմէզտէն էվվէլ , Եւրօնլուր նամընտա պիր ճէ
 միյէթին աղասընտան օլտըղլարը կիպի , ճիվարտաթ
 թաշնը ամէլէսինտէն էքսէրիսի տէ Գուրուր նամընտա պիր
 ճէմիյէթ աղասընտան ըտըլար : Իշթէ պու իքի ճէմիյէթ
 արասընտա տախիմա խասիմանէ պիր ըէգապէթ պուլըն
 տըղընտան , չօդ տէֆալար գանլը գաւղալարա սէպէպի

եէթ վերմիշ տիր . Լաքին էսնաֆլըգ գաիտէսի իշթիրաք
կիպի մահուլտար վէ գուլվէթլի պիր Էսաս իւզէրինէ
մէպնի օլտըղը ճիհէթլէ բէք չօգ նօգթաճա միւքէմմէլ
պիր շէյ իտուլինտէն , պու կիպի գալղալար բէք զիյատէ
շայանը թէէսսիւֆ տիր : 'նէ' ֆաիտէքի սէնաաթլարըն
պիւճիւմէ սընըֆլարընը եէկեանէ պիր իշթիրաք իշինտէ
ճէմ իտէճէք եէրտէ , էսնաֆլըգ այրը այրը չիրքէթլէրէ
թագսիմ օլունըյօր , վէ պունլարըն բէգապէթի խասիմա-
նէսի սէպէպիյլէ պաղը քէրլէ գանլը մուհարէպէլէր վնն
գուա կէլիյօր :

Գուրդար , պունճա մուխթէլիֆ թահրիքեաթտան սօն
տէրէճէ հիտտէթլէնէրէք , սէքիզ կիւնտէն պէրու Եւրէշլար
իլէ բէնչէլէլմէք իւղրէ պիր ֆըրսաթ վէ եա պիր պէհա-
նէ արամագտա ըտըլար . ֆագաթ երթըճըլար մէյլանէ
լէրէ կիթմէտիքլէրինտէն , վէ պիր հաֆթա զարֆընտա
ֆապրիգատան հէման ասլա տըշարը չըգմատըղլարնտան
պէօյլէ պիր գալղանըն վուգուը իմքեան խարիճինէ չըգ-
մըլ , վէ պինտէն ալէյ հուրտլար տախի վահշիյանէ պիր
սապրսըղըգլա բաղար կիւնիւնէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլ-
մուլար ըտը :

Պունտան պաշգա , թաշ օճագճը վէ թաշճը ամէլէ-
սինտէն բէք չօղու հէր նէ գատար Գուրտլար ճէմիյեթի
աղասընտան ըսալար տա , քէնտիլէրի հատտը զաթընտա
սուլհրէրվէր վէ չալըշգան ատէմլէր օլտըղլարընտան , Մ .
Հարտինին ֆապրիգասընտաքի երթըճըլարա գարշը վու-
գու պուլաճագ մուհարէպէի խասիմանէյէ իշթիրաք իթ-
մէք իսթէմէմիշլէր , վէ պու իշէ էօն այագ օլանլար տա-
խի թաշ օճաղարընտան պիր թագըմ սէրսէրի վէ իշսիզ
կիւճսիւզ հէրիֆլէր թօբլամաղա մէճպուր օլմըշլար ըտը
քի , պունլար գալղա վէ նիզա ճաղիպէսինէ տայանամա-
յարագ , բէք գօլայ Գուրտլար ճէմիյեթիինն սանճաղը ալ-
թընա կիրմիշլէր իտի :

Իշթէ եօգարըտա զիբր օլունան իբի քիշի մէյխանէ
տէրունինտէ մասա պաշընտա օթուրմը օլտըղլարը սը-
րատա, Վիլիէ քէօյինիւ իշղալ իտէն հէյէճանը Եֆքեպ
պու մէրքէզտէ իտի: Պունլար մէյխանէյէ կիրտիքէի
զէման եալընըզ գալմագ իշուն խուսուսի պիւ օտա իսթէ,
միշէր իտի:

Պունլարտան պիւրի կէնճ պիւր տէլիգանլը օլուպ, Ե-
բէյիճէ իիւզէլ կիյինմիշ իտի. ֆագաթ կէօյսիւ աշըզ, պո-
յոջն պաղըսը կէվշէք վէ եարը շէօզիւք կէօմլէյի, շարապ-
տան լէքէլէնմիշ, սաշլարը բէրիշան, շէհրէսի մախմուր,
րէնկի մէրմէր կիպի պէյազ վէ կէօզլէրի տէ գըզարմը
օլտըղընտան, պիւթիւն կիճէյի իշրէթլէ կէշիւմիշ օլտըղ
անլաշըլմագտա, վէ աղըր վէ շիտտէթամիզ հարէքեաթըզ
գըսըզ սէտասը վէ կեահ բարլապ վէ կեահ տաիի պու-
տալաճա օլան պագըշը տա իլք կիճէքի սէրխօշըղընը
սօն մախմուրըղընա եէնի պիւր սէրխօշըղըն իլք տիման
լարը գարըշմագտա օլտըղընը իսպաթ իթմէքտէ իտի:

Պու տէլիգանլընըն արգատաշը գատէհինի անըն գա-
տէհինէ տօգուշտըրարագ:

— Սաղըղընըզա, օլլում. — տէտի:

— Կէօզիւմէ հէր նէ գատար շէյթան կիպի կէօրի.
նիւյօրսան տա, նէ՛ իսէ... սէնին տէ սաղըղընա...

— Պէ՛ն մի շէյթան կէօրինիւյօրըմ:

— Էվվէ՛թ, սէ՛ն:

— Նէյէ:

— Սէն պէնի նէ՛րէտէն թանըյօրսըն:

— Պէնի թանըղընտան տօլալը բէշիմա՛ն մը սըն:

— Պէնիմ Սէնթ-Բէլաթիտէ մահպուս օլտըղըմը
նա քի՛մ սէօյլէտի:

— Սէնի հապսխանէտէն չըգա՛րմատըմ մը:

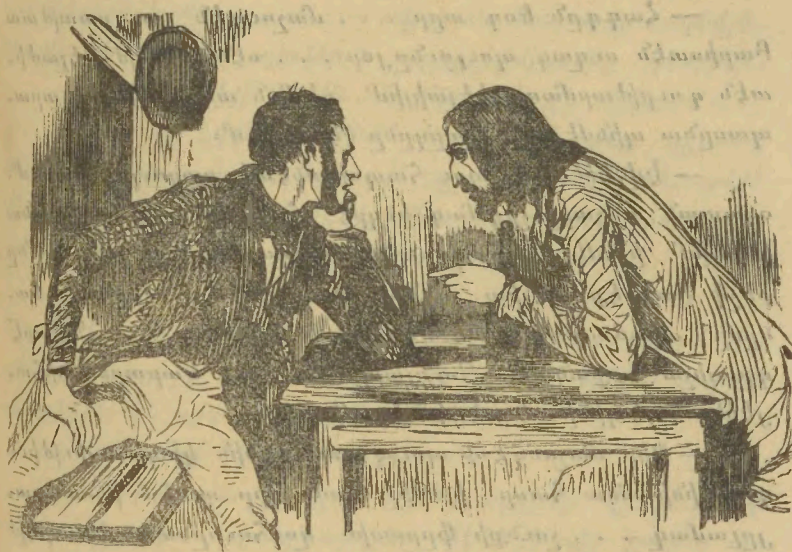
— Նէյէ՛ չըգարտըն:

— Չունքի էյի պիւր գալպիմ վար տըր:

— Գառսապ սալախանէյէ կէօթիւրտիւլիւ էօքիւզիւ սէվտիյի կիպի, պէլքի սէն տէ պէնի սէվիյօրսըն . . . :

— Սէն տիվանէ սին :

— Լաքին պիր քիմսէ իշուն էօյլէ սէպէպսիզ օն պին ֆրանք վէրիւմէզ :

— Սէպէպիմ վար տըր :

— Նէ՞ տիր . . . պէնի նէ՞ եաբաճագսըն :

— Հիշ պիր չէյ եաբմագսըզըն պօլ պօլ ագճէ սարֆ իտէն, վէ հէր կիճէյի տիւն կիճէքի կիպի կէչիրէն քէյֆլի պիր արգատաշ, ալէա շարապ, լէզիզ եէմէքլէր, կիւզէլ գըզլար վէ ֆէյսահէզա նազմէլէր . . . պու սէնատթ ֆէնա՞ մը տըր :

Տէլիգանլը պիր տագըզանըզ ճէվապ վէրմէքսիզին տուրըզտան սօնրա, միւքէտտէրանէ պիր չէհրէ իլէ .

— Հապսխանէտէն չըզմազտան պիր կիւն էվվէլ, պէնի օրատան գուրթարմագ իւզրէ քէնտիսինի արթըզ կէօրմէք իսթէմէտիյիմի մաշուգէմէ եազմագլըզմը նէ՞ իշուն

շարժ գոյտուն : Պու մէքթուպը պիզզաթ սէնին էլինէ վերմէքլիյիմի նէ՝ իշուն թալէպ իթտին :

— Վա՛յ . . . էլան մուշուգէնի՞ մը տիւշիւնիւյոր-սըն . . . :

— Տաիմա . . . :

— Հագգըն եօգ տըր . . . մաշուգէն շու սաաթտա Բարիստէն ուզագ պուլունըյոր . . . սէնի Սէնթ-Բէլաթի-տէն գուրթարմաղա կէտիյիմ գէման անըն մէնզիլ արա-պասընա պինմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւմ :

— Եվլէթ . . . պու հապսխանէտէ պօղուլըյորտում. օրատան տըշարը չըգմագ իւզրէ ճանըմը պիլէ շէյթանա թէսլիմ իթմէյէ հազըր ըտըմ. զալիպա քի սէն պունը քէշֆ իտէրէք կէլիպ պէնի պուլտուն . . . լաքին ճա-նըմը ալաճագ եէրաէ Սէֆիզիմի ալտըն . . . : Պիյարէ՛ գրալիչա Պաքանալ : Պունլարը նէ՞ իշուն եաբտըն . նիհա-յէթ սէպէպինի սէօյլէյէճէ՛ք միսին :

— Պիր մաշուգէսի օլուպ տա սէնին կիպի պիւթիւն գալպինի անա հասը իթմիշ օլան պիր ատէմ ինսան սա-յըլամազ . . . չունքի ֆըրոաթ զուհուրընտա ճէսարէթ վէ շիտտէթ կէօսթէրէմէզ :

— Հանկը ֆըրսաթտան պահա իտիյօրսըն :

— Իշէլիմ :

— Պանա բէք չօք ըագը իշիրիյօրսըն :

— Ատամ սէ՛ն տէ . . . պու գատար շէյ չօ՞գ մը . . . պագ պէն նա՛սըլ իշիյօրմ :

— Իշթէ սէնին պու հալին պէնի գօրգուտըյոր վէ կէօղիւմէ շէյթան կիպի կէօրիւնիւյօրսըն . . . : Պիր շիշէ ըագը գաշլարընը պիլէ օյնաթմայօր . կէօյսիւն տէմիրտէն վէ պաշըն մէրմէրտէն մի տիր :

— Պէն միւտտէթի մէտիտէ Բուսիատա եօլճըլըզ իթ-միշիմ տիր . օրատա սօղուգտան ըսընմագ իշուն ըագը ի-շէրլէր . . . :

— Պուրատա տա սերխօշ օլմագ իչուն . . . : Հայտի' . . .
իչելիմ' . . . Լաքին չարապ իչելիմ' :

— Շարա' պ մը . . . շարապը չօճուգլար իչեր . . . լազը
իսէ պիզիմ կիպի առէմէրէ մախսուս տըր :

— Հայտի էօյլէ օլսուն . . . պու իչկի թէէսիրիյլէ ինսա-
նըն իչերիսի հանարսա տա , գաֆա տիւմանլանըր , ալէվլէ-
նիր վէ ճէհէննէմին պիւթին գըղըլճըմլարընը կէօրիւր :

— Խամա' մ , իլթէ պէն տէ սէնի պէօյլէ սէվէրիմ' :

— Պիր ազ էվլէլ պէնիմ մաշուգէմէ բէք զիյատէ
մէֆթուն օլտըղըմը վէ ֆըրսաթ զուհուրընտա ճէսարէթ
վէ շիտտէթ կէօսթէրէմէյէճէյիմի պանա սէօյլէյօրտուն . . .
հա'նկը ֆըրսաթտան պահս իթմէք իսթիյօրտուն :

— Իչելիմ' . . . :

— Լաքին աղաճըգ սապը էթ . . . կէօրիւյօրսըն ա' ,
պէն պաշգ ալարը կիպի հայվան տէյիլիմ' : Ո'էնին եարըմ'
սէօղլէրինտէն պիր շէյ քէշֆ իթտիմ' :

— Նէ' քէշֆ իթտին պագալըմ' :

— Պէնիմ վագթըյլա իշնի օլտըղըմը վէ բէք չօգ
արգատաշլարըմ' պուլընտըղընը վէ էյի պիր չօճուգ օլ-
տըղըմտան պուսլար պէնի սէվտիքլէրինի պիլիրսին . իմտի
տիկէր իշնիլէրի տէ ավլամագ իւզրէ պինի չըղըրթկան
գուշը մագամընտա գուլլանմագ իսթիյօրսըն :

— Սօնրա' :

— Սէն պիր ֆէսատ տէլլալը , պիր իսթիլալ գօմիսի-
յօնճըսը օլմալը սըն :

— Սօնրա' :

— Վէ թիւֆէնք տարպէլէրի իչուն չալըշան իսմնիզ
պիր շիրքէթին հիսապընա օլարագ կէզիյօրսըն :

— Սէն գօրգա' գ մը սըն :

— Պէ'ն մի . . . թէմմուզ իսթիլալընտա ազ պա-
րո'ւթ մը եագտըմ' . . . նասըլ ճէսուրանէ ճէնքլէշտի-
յիմի կէօրմէլի իսին :

— Երևէ եագմագ իսթէր միտին :

— Պէնճէ պիր ֆիշէնկ օյունը տիկերինտէն ֆարգլը օլամագ . . . : Մէսէլա՝ իսթիլալլար ֆաիտէտէն զիյատէ զէվզ իչուն իյգա՝ իտիլիլէր . զիրա թէմմուզ իսթիլալընտա իւչ կիւն մէթերիւլէր իւզէրինտէ գալղա իտէրէք , բանթալօնըմը եագմագտան վէ չաքէթիմի զայպ իթմէքտէն պաշգա պիր ֆաիտէ պուլամաւըմ : Իշթէ էհալինին գազանաղը շէյ պունտան իպարէթ տիր : Հայտի պագալըմ , աւլ Ե՛րէ Ե՛րէ . պու Ե՛րէ ըսեան նէյէ՞ տաթի՞ տիր :

— Մ . Հարտինին ֆապրիգասընտաքի իշճիլէրտէն էքսէրիսինի թանըրսըն , տէյիլմի :

— Ա՛ , պէնի պունըն իչուն մը պուրայա կէթիլտին :

— Էվվէթ . . . Մ . Հարտինին ֆապրիգասընտաքի իշճիլէր իլէ կիտիպ կէօրիւշէճէքսին :

— Մ . Հարտինին ֆապրիգասընտաքի արգատաշլաւըմ ֆէսատա՞ մը իշթիրաք իթսինլէր . եանըլըյօլմըն , արգատաշ , ծնլար քէնտի հալլէրինտէն խօշնուտ տըրլար :

— Պիր ազ սօնրա կէօրէճէքսին :

— Օնլար քէնտի հալլէրինտէն խօշնուտ տըրլար տէյօրըմ . . . հէմ նէտէ՞ն տօլայը ֆէսատ չըգարաճագլար . . . նէ՞ իսթէյէճէքլէր :

— Եա պիրպարէրլէրի՞ . . . էյի պիր ուսթալարը պուլընմատըղը ճիհէթլէ աճլըգտան , սէֆալէթտէն էօլէն օ պիշարէլէր . . . պունլար քէնտիլէրիլլէ պիրլէշմէք իւզրէ անլէրի տավէթ իթմէյօրլար մը : Պունլարըն տավէթի վագըլարընա սաղըմ մը գալաճագլար զանն իտիյօրսըն : Մ . Հարտի միւսթէմնա տըր : Հէլէ էհալի հալգայը պիր քերրէ պօյնուհա կէչիրսին տէ , պագ օ միւսթէմնա նա՛սըլ նիզամա կէլիր վէ օ հալտէ հէր քէս մէմնուն օլտըր :

— Պու սէօլլէտիլին սէօղ տօղրու տըր . շու գաթարքի պէնի պէօլլէ հագիգի պիր սէֆիհ հալինէ գօյմաղա սէպէպ օլմըշ օլան ուսթամ Մ . Թրիթիլ կիպի ալգագ վէ

նամուսարդ պիր հերիֆի էյի վէ նամուսքեար պիր ապեմ սըրասընա կէթիլէպիլմէք իշուն պու հալգա բէք զարիպ պիր շէյ օլմալը տըր :

— Մ. Հարախնին իշնիլէրի շիմտի պոբլայա կէլէճէք-լէր, սէն անլէրին արգատալը սըն. անլէրի ալտաթմագ-տա հիշ պիլա մէնֆաաթըն եօգ պուր. պինաէն ալէ Տ սէօ-զիւնէ ինանաճազլարընտան էլին իմ. . . . Շիմտի, սէօյլէ պագալըմ, քէնտիլէրինի գանտըրմագ իշուն պանա եար-տըմ իտէճէք միսին . . . :

— Հա՛նկը շէյէ գանտըրըլաճագ տըր :

— Պազ ֆապրիգ այը թէրք իտիպ կիթմէյի տիրէր . . . չոլնքի օգատա գալտըգճա թէնբէրվէր ծըլյօրլար վէ սէ-ֆիլ պիրատէրլէրինի տիւշիւնմէյէրէք խօսպիլիք իշինտէ կէվշէյօրլար :

— Էյ ֆապրիգայը թէրք իտէրլէրսէ, նա՛սըլ եաշա-սընլար :

— Պէօյիւք կիւնիւն վիւրուտինէ գատար, քէնտիլէ-րինէ պագըլաճագ տըր :

— Բէք էյի, օ վագթա գպտար նէ՝ եաբաճագլար :

— Սէն տիւն կիճէ նէ՝ եաբտըն ըսա, ծնլար տա օնու եաբաճագլար. եանի, եէյիպ իշէճէքլէր, կիւլիւպ ջիլպ-յաճագլար, էյլէնիպ շարգը շաղըրաճագլար, վէ իշ օլա-քագ տա օտալարընտա սիւահ թալիմի իտէճէքլէր :

— Պաւ իշնիլէրի պուրայա քիմ կէթիլիյօր :

— Պիրի քէնտիլէրիյլէ գօնուշտու. հաթթա քէնտիլէ-րինէ մաթպու՝ քեալըտլար կէօնտէրիլտի. պու քեաղըտ-լարտա պիրատէրլէրինէ գարշը կէօսթէրտիլլէրի գայտ-սըղըգ վէ ինսաֆաըղըգ եիւլլէրինէ վուրուլլը տըր : Սէօյլէ պագալըմ, պու պապտէ պանա եարտըմ իտէճէք միսին :

— Էվվէթ, եարտըմ իտէճէյիմ. . . պա խուսուս քի քէնտիմի կիւճ հալ իլէ այագտա թութապիլիյօրմ. . . :

Տիւնեա իւզէրինտէ Սէֆիզտէն պաշգա սէվկիլի պիր շէ-
յիմ եօղ ըտը . շիմտի իսէ թէհլիքէլի պիր եօգուշ իւզէ-
րինտէ պուլընտըղըմը հըսս իտիյօրըմ . . . սէն իսէ պէնի
պիր գաթ տահա եիթիյօրսըն . . . տէ՛ պագալըմ, եու-
վաթլանալըմ . . . պէնիմ իշուն հէքսի պիր հիսապ , , ,
շիւ եա պու սուրէթլէ ուշուրումըն տիպինէ հնէճէյիմ
. . . իշէլիմ, արգատաշ, իշէլիմ . . .

— Էվլէ՛թ , իշէլիմ , էօնիւմիւզտէքի կիճէնին ճիւմ .
պիւշիւ աշգընա իշէլիմ . . . զիրա տիւն կիճէքի սէրիօշ-
լուգ միւպթէտի սէրիօշլըղը իտի :

— Սէն նա՛սըլ ատամ սըն . . . նէտէ՛ն եաբըլմըշսըն
. . . աւաթմա սանա պագըյօրտիւմ . . . նէ՛ գըզարտըղը-
նը , նէ՛ կիւլտիւյիւնիւ վէ նէ՛ տէ գըմըլտանտըղընը կէօ-
րէմէտիմ . տէմիրտէն պիր ատէմ կիպի օրատա մըխլան-
մըշ գալմըշ ըտըն :

— Պէն օն պէշ եաշընտա տէյիլիմ . պէնի կիւլտիւր-
մէք իշուն պաշգա շէյլէր լազըմ տըր . . . լաքին պու
կիճէ կիւլէճէյիմ :

— Սէպէպի լագը օլնւպ օլմատըղընը պիւմէմ . . .
լաքին « Պու կիճէ կիւլէճէյիմ » տէյէրէք էկէր պէնի գօր-
գութմայօրսուն , շէյթան ճանըմը ալսըն :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ տէլիգանլը սալլանա սալ-
լանա ալաղա գալգալը : Եէնիտէն սէրիօշ օլմաղա պաշլա-
մըշ ըտը : Պու սըրատա գաբու վուրուլտը : « Կիրինիզ »
սէօզիւնիւ միւթէագըպ , մէյիւանէճի իշէրի կիրտի :

— Նէ՛ վար , նէ՛ իսթիյօրսընը :

— Աշաղըտա պիր տէլիգանլը կէլմիշ Մ . Մորոքը
կէօթմէք իսթիյօր . իսմի Մ . Օլիվիէ իմիշ :

— Արատըղը ատէմ պէն իմ . . . եօգարը կէթիրին :

Մէյիւանէճի տըշարը չըղտը : Մորոք , շէհրէնիտէ
մէյուսիյիթ վէ իսօշուտսըղըգ ասարը մէշհուտ օլա-
րագ :

— Կէլէն պիպիմ առէմէրտէն տիր . լաքին եալընըզ կէլմիշ . . . աճայի՛ պ , տիկէրլէրլ՝ նէյէ կէլմէմիշլէր . . . քէնտիսինի թանըր մըսըն :

— Օրիվիէյի՛ մի . . . մաշալլահ . . . գումրալ սաշլը պիր տէլիգանլը տէլիլ մի . . .

— Շիմաի կէօրիւրիւղ . . . իշթէ կէլիյօր :

Ֆիլ հագըզա խալիսանէ , ճէսուր վէ զէքի չէհրէլի պիր տէլիգանլը իշէրի կիրաի , վէ Մորոքըն միւստֆիլիինի կէօրիւնճէ . . .

— Վա՛յ . . . Գուշ-Թու-նիւ , սէ՛ն միսին :

Գուշ-Թու-նիւ . . . Էվվէթ , պէն իմ . . . չօգտան պէրու սէնի կէօրմէմիշիմ տիր , Օրիվիէ :

Օրիվիէ . . . Սէպէպի բէք սատէ տիր , արգատաշ շիմաի իքիմիզ պիր եհրտէ չալըյմայօրըզ :

Մարոք . . . Փադալթ եալընըզ կէլտինիզ : (Գուշ-Թու-նիւյիւ կէօսթէրէրէք . . .) Զարարը եօգ , օնուն էօնիւնտէ սէօյլէյէպիլիրսինիզ . . . օ տա պիզտէն տիր : Նա՛սըլ օլտու տա եալընըզ կէլտինիզ :

Օրիվիէ . . . Եալընըզ կէլիյօրըմ . . . լաքին արգատաշլարըմ նամընա կէլիյօրըմ :

Մորոք . . . (Խօշնուտիյէթինի մուլին պիլ սէտա իլէ .) Է՛յ . . . մուվաֆագաթ իտիյօրլար մը :

Օրիվիէ . . . Խա՛յր , իթմէյօրլար . . . պէն տէ իթմէյէճէյիմ :

Մորոք . . . Նասըլ . . . մուվաֆագաթ իթմէյօրլար մը . . . (Իէմալը հիտտէթինտէն տիշլէրինի սըգարագ . . .)

Տէմէքքի պուլնլարըն գաֆաալ գատըն գաֆաալնտան հիշֆարգըլ տէյիլ իմիշ :

Օրիվիէ . . . (Պարիտանէ պիր չէհրէ իլէ . . .) Տինլէյի-նիզ քի սէօյլէյիմ . . . մէքթուպլարընըզը ալտըգ , մէ-

մուր իթտիյինիզ առէմի կէօրտիւք վէ մէրգումըն կիզլի ճէմիյէթլէր , ազասընտան օլտըզընը թահգիգ իյլէտիք .

հաթթա պու ճէմիյեթէթէրտէ պիղիմ տախի բէք չօգ թա-
նըտըգլարըմը վար տըր :

Մորոք . - Բէք էյի . . . օ հալտէ նէ իչուն թէրէտ
տիւտ իախօրսընը :

Օլիվիէ . - Էվվէլա պու ճէմիյեթէթէրին պիւ ըսեան
չըգարմաղա հազըր օլտըգլարընը իպպաթ ֆտէճէք հիչ պիւ
տէլիլ փօգ տըր :

Մորոք . - Հազըր օլտըգլարընը պէն սէջլէյօրմ :

Գուշ-թու-նիւ . - (Բէքէլէյէրէք .) Հազըր . . . օլ-
տըգլարընը . . . օ սէջլէյօր . . . վէ պէն տէ . . . պունը
. . . թաստիգ իտէրիմ . . . հայտի , ալէ էլէրէ . . . :

Օլիվիէ . - Պունընլա իքթիֆա օլունամաղ . . . պունտան
պաշգա , պիգ պու խուսուստա ուզուն ուզատըյա տիւ-
չիւնտիւք . . . Սէքիլ կիւն պիւ տիւղիյէ ֆապրիգամըղ
իքիյէ այրըտը . . . տահա տիւնքի կիւն արամըղտա շիտ-
տէթիւ պիւ միւճատէլէ վուգու պուլտու . պու սապահ
պապա Սիմոն պիղի էօնիւնէ չաղրտը . իքի թաթֆաթտան
էֆքեարըմըղ պէյան իյլէտիք , վէ քէնտիսի տէ պիղի
գանտըրտը . . . պինտէն ալէյհ պէքլէյէճէյիլ . ըսեան
զուհուր իտէճէք օլուրսա , օ վագթ իճապընա պաղարըղ :

Մորոք . - Սիղին սօն սէօգիւնիւլ պոնմը քըր :

Օլիվիէ . - Էվվէթ , պուլ տըր :

Գուշ-թու-նիւ գուլպ գլէքէրէք վէ ռերթօյլըղ սէ-
պէպիյլէ պաճագլարը իւզէրինտէ սալլանարագ .

Պուլ օլտըգլարըմ , զանն իտէրսին քի ուզագ-
տան պիւ զալապալը սէտատը իշտիլիյօր . Է պէտի :

Քիւ հաղըգա ուզագտան պիւ վէլվէլէ քիլալտի վէ
պու վէլվէլէ կիթտիքճէ շիտտէթ քէսպ իտէրէք , եպվաշ
եպվաշ տէհչէթլի պիւ չալմաթա ուուրէթ իւր ալտըղ Օլիվիէ
տիւչարը թէաճճիւլ օլարագ .

Պուլ . - Պուլ նէ . - տէտի :

Մորոք . - (Միւտհիչ պիւ չէհրէ իլէ կիւլիւմտէյէրէք .)

Շիմտի տէրխաթըր իտիյօրըմքի, մէյխանէճի իշէրի կիր-
տիյիմ գէման Մ. Հարտինին ֆապրիգասընա դարչը քէօյտէ
պէօյիւք պիր հէյէճանը էֆքեար հիւքմֆէրմա պոշլընտը-
ղընը պանա սէօյլէտի: Իւմիտ իթտիյիմ կիպի, էպէր սիդ
վէ արգատաշլարլընը Մ. Հարտինին ծ պիր իշճիւլէրինտէն
այրըլմըշ օլապընըզ, չոք սըհատա քէծրէք կիպի ուլամագ-
տա օլան պու հէրիֆլէր սիդին ալէյհինիզտէ օլամագ Եէր-
տէ սիդինիւ պէրապէր օլմըլար ըտը:

Օլիվիէ. - Տէմէքքի պուրասը Մ. Հարտինին իշճիւլէ-
րինի պիրի պիրինէ գարչը սիւահանտըրմագ իչուն գուրու-
մըշ պիր տաշագ աւր, էօյլէ՞մի. տէմէքքի ֆապրիգա-
մըզա գարչը թահրիք իտիէն պու ատէմլէր իլէ պիդիմ
պիրլէշէճէյիմիզի իւմիտ իտիյօրընըզ, վէ . . .

Տէրիգանըլը սէօզիւնիւ տէվամ իտէմէտի: Պիր շօգ
տէհշէթի սէտալար վէ ըսլըզլար մէյխանէյի սարձտը-
լար: Օ սըրատա օտա գաբուտը պիրտէն պիրէ աշլըմը,
վէ մէյխանէճի՝ պէնզի սօլըշ վէ թիթրէմէքտէ պուլըն-
մըշ օլտըղը հալտէ, աճէլէթէն իշէրի կիրէրէք:

— Էֆէնտիլէր . . . իչինիզտէ Մ. Հարտինին ֆապրի-
գասընա մէնսուպ հիշ քիմսէ վա՞ր մը:

Օլիվիէ. - Էվվէթ Վ պէն վարըմ:

Մէյխանէճի. - Օ հալտէ իշինիզ պիթմիշ տիք Վ . . .
Փապրիգա պուրայա կէլտիլէր . . . մէյխանէ տէրունինտէ
Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտան Եւրէնըլար պուլընտըղընը
իտաիա իտիյօրլար, վէ էպէր պոշլընտը մէզքիւր ֆապրի-
գալը ինքեար իտէրէք քէնտիլէրիլէ պիրլէշմէյէճէք օլուր-
լարօա, պիրիլքտէ մուհարէպէ իտէճէքլէրինի սէօյլէյօր-
լար:

Օլիվիէ. - (Թէհատամիզ պիր չէհրէ իլէ պիր Մորո-
քա վէ պիր տէ Դուշ-թու-նիւյէ պազարագ) Կրթըզ
չիւպհէ գալմատը . . . պոշլընտը պիր տուգագ օլտըղը մէյ-
տանա չըգտը . . . էպէր արգատաշլարըմ կէլմիշ զլա ը-

տըլարս, ճիւղէմիզի պիրտէն տուգաղա տիւշիւրէճէք իտի-
նիզ, տէյի՛մի :

Դուշ-թու-նիւ . - (Բէքէլէյէրէք .) Տուգա՞ղ մը . . .
պէնտէն էօյլէ պիր շէյ ու՛մար մըսըն, Օլի՛վիէ :

Պու սըրատա մէյխանէյի իսթիւա իթմիշ օլան Դուրտ-
լար հիտտէթ վէ վահշէթլէ հէք պիր աղըզ :

— Եւ երթընըլարա գարշը մուհարէպէ իսթէրիզ
վէ եախօտ շիմտի Դուրտլարլա պիրլէշսինլէր . - տէյու
հայքըրտըլար :

Մէյխանէճի տիւշարը տէհշէթ օլաքաք գիէքինիզ
պէտի բ վէ Օլիվիէնին ճէվապ վէրմէսինէ մէյտան պըրագ-
մագաղըն գօլունապն թուլթորագ, վէ ալշագ պիր պինա-
նըն տամընա նաղըր օլան պիր բէնճէրէյի աշարագ :

— Հայտի՛ պու բէնճէրէտէն տըշաքը չըգըն տա աշա-
ղը կնին վէ թարլալար արագընտան գաշըպ գուրթույուն,
տահա վազթ վար տըր . - տէտի, վէ կէնճ իշճի հէնօղ
թէրէտտուտ իթտիյինտէն, մէյխանէճի քէմալը տէհ-
շէթլէ :

— Իքի եիւզ քիշիյէ գարշը եալընըզ նէ՞ եաբապիլիր-
սինիզ, Պիր ազ սօնրա մահվ օլաճագսընըզ Սէտաւարընը
իշիթմէյօր մըսընըզ . հավիյէ կիրտիլէր . . . եօգարը չը-
գըյօրլար :

Յիւ հագըղա պու սըրպտա եուհալար վէ ըպըգլար
պիր գաթ տահա քէտպի շիտտէթ իթտիլէր . պիրինճի գա-
թըն օտաղն նէրտուպանը պիր թագըմ գուտուրմըշ հէրիֆ-
լէրին քոթմարը իշէ սարսըլաք . վէ « երթընըլարա գար-
շը մուհարէպէ իսթէրիզ սէօղլէրի տահա եագընտան վէ
տահա քէսկին պիր սուրէթտէ իշիտիլմէյէ պաշլատը :

Դուշ-թու-նիւ թէհիքէնին եագըն օլաղընը կէօրին-
ճէ, սէրիսղըղընտան այըլպրագ :

— Դաշըպ գուրթուլտան ա՛, Օլի՛վիէ . - տէյու հայ-
գըրտը :

Լաքին պու սեօզէրի հէնուզ իրատ իթմիչքէն , պու խուսուսի օտանն խարիճինտէքի պէօյիւք սալանն գա-
բուսը տէհչէթէնկիզ պիր շամաթա իլէ աչըլտը :

Մէյխանէճի քէմայը տէհչէթլէ էլլէրինի պիր պիրինէ
գաւուշտրրարագ « Օհ \ եւ Բապպի , իչթէ կէլտիլէր... »
տէտի , վէ պատէհու Օյիվիէնին եանընա գօշարագ , անը
ատէթա բէնճէրէտէն տըշարը եիթտի . չունքի կէնճ իշճի՝
պիր պաճաղընը բէնճէրէ տայաղը իւզէրինէ գօյմըշ օլտը-
ղը հալտէ , էլան թէրէտտիւտ իտիյօրտու :

Մէյխանէճի՝ բէնճէրէյի թէքրար՝ գաբատըգաւան
սօնրա , Մորոքըն եանընա ավտէթ իյլէտի . ֆագանթ Մորոք
օտայը թէքրլէ խարիճաէքի պէօյիւք սալայա չըգտը :
Գուրտլարըն լէիսլէրի իշպու սալայա հիւճիւմ իթմիշ , վէ
տրգատաշաղը տախի հաւլիտէ վէ նէրտիւպան իւզէրին-
տէ հայգըրմագտա պուլլընմըշ ըտըլար . հաթթա խապէր-
լէրի օլմագսըղըն պու ֆէսատ իչինէ ալէթ ծլմոնշ օլտն պու
գուտուրմոնշ ատէմլէրտէն սէքիզ օն քիշի , չէհրէլէրի թէէ-
սիրի շարապ վէ հիտաէթ իլէ գըզաղմըշ օլտըղը վէ չօղու-
նըն էլինտէ ուզուն սօրալար պուլլընտըղը հալտէ , էն էվ-
վէլ պէօյիւք մալայա չըգմըշլար ըտը :

Ղայէթլէ փրի եարը վէ պագուլու պիր թաշ օճագ-
ճըսը՝ բարչալարը ումուզլարընտա տալղալանմագտա օլան
մուրտար վէ գըրմըղը պիր մէնտիլի պաշընա սարմըշ , վէ
իւզէրինէ տէ տիշի քէշի տէրիսինտէն մամուլ էսկի վէ բիս
պիր լօսթ կիյինմիշ օլտըլը հալտէ , տէմիրտէն աղըր պիր
քէլլէթին սալամագտա վէ պու ըսեանը գումանտա իտի-
յօրմըշ կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի : Մէրգոււմ՝ կէօզլէրի
գան չանաղընա տէնմիւշ օլտըղը հալտէ , թէհտիտամիզ
վէ վանչիյանէ պիր չէհրէ իլէ օտայա տօյրու իլէրիլէտի ,
վէ Մորոքը եիթմէք իսթիյօրմըշ կիպի կէօրիւնէրէք , կիւ-
րիւլթիւլիւ պիր սէտա իլէ :

— Եըրթըճըլար նէրէտէ . . . Գուրտլար օնլարը եէ .

վէք խթիյօրաւոյ - տէյոյ հայդըրաւ :

Մէյնանէճի չար չարուգ օտանըն գարուսըն աշա-
րագ .

— Պուրատա հիշ քիմնէ եօգ տուր , աստիւար . . .
կնանմագսանըզ պագընըզ - տէտի :

Թաշ զճագճը օտանըն էթրաֆընա պիր կէօզ կէզ-
տիրաիրտէն սօնրա , քէմալը թէաճճիւպէ :

— Սահիճ քիմնէ իօզ պէ' . . . եա նէրէտէ տիրէր :
Պուրատա օն պէշ քիշի գատար երթըճըզ պուլընտգընը
պիգէ սէջլէմիշէր իտի : Պուշլար եա' պիգիմէ պիլիշիպ
Միշարախնին ֆապրիգասը իւզէրինէ եիգրիւյէճէքէր , վէ
եախօտ պիլիմ իւէ ճէնքլէշէճէքէր վէ Գուրալարըն նա-
սըլ ըսըրաղընը կէօրէճէքէր իտի :

Պիր տիկերի . - Շիմտիյէ գատար կէլվէմիշէր իտէ ,
էրպէթթէ կէլէճէքէր . . . պէքլէմէլիյիզ :

— Էվվէթ . . . Էվվէթ , պէքլէմէլիյիզ :

— Պիրէ պիրիմիյի տահա էագընտան կէօրմէլիյիզ :

Մարդը . - Մագամքի Գուրալար երթըճըլարը կէօր-
մէք իւթ իյզլար , պու տինսիլէրին , պու իմանսըզալըն
ֆապրիգասը էթրաֆընա կիտիպ տէ նէ իշուն հայդըրմա-
գօրաւ և Գուրալարըն իւք սէտասընը իշիտիւ իշիտմէզ , տը-
շարը չըգաճագլարը վէ մուհարէպէնին վուգոհա կէլէճէ-
յի չիւպհէսիզ տիր :

Գուշ-Թու-Նիւ . - (Մաքինավարի պիր սուրէթտէ թէք-
րարւայարագ .) Էվվէթ , Էվվէթ , մուհարէպէնին վուգուա
կէլէճէյի չիւպհէսիզ տիր :

Մարդը . - Էկէր Գուրալար երթըճըլարտան գօրգ-
մագլարսա . . . :

Թաշ օճագճը պու սէօզիւ իշիտինէ Մորոքա տօղ-
րու իլէրիլէյէքէք , կիւրիւթիւլիւ պիր սէտա իլէ :

— Մատամքի գօրգուտան պահս իտիյօրսըն . . . չիմ-
տի սէն տէ պէրապէր կէլիպ մուհարէպէմիլի կէօրէճէք-

սին . . . Ղաթարի . . . վէ պիր չօգ սէտալար անըն սէօզինիւ
թէէեհա իթ աիլէր :

— Գուրտլար Երրթընըլարտան գօրգսունլար հա' . . .

— Պու պիրինճի տէֆա օլարագ վագը օլաճագ տըր :

— Մղհհարէպէ' . . . մուհարէպէ' . . . պու իչէ պիր
նէթիճէ վէրմէլի :

— Արթըգ սապը իտէմէլիլ . . . ճանրմըգ պօղազը-
մըղա կէլտի . . . պիլ պէօյլէ սէֆալէթ իչինտէ պուլու-
նալըմտա , աղալը նէյէ մէսուա օլսունլար :

Մ. Թրիքոնըն ճասուսլարընտան պիրի . . . Ոնլար թաշ
օճաղը ամէլէսինին հայվան կիպի հէրիֆլէր օլտըղընը վէ
քէպապ շիշի շէվիրէն քէօթէքլէր կիպի թաշ օճաղլարըն-
տաքի պօճուրղաթլարըն իւղէրինէ չըգփագտան պաշգա
պիր Յէյէ Եարուվաթըղլարընը սէօյլէյօրլար :

Պիր ֆիկէլի . . . — Վէ Գուրտլարըն տէրիսիլէ պաշլարը-
նա պիրէր շապգա Եարաճագլարընը պէյան իտիյօրլար :

Վազ վէրէն րահիպին առէմլէրինտէն պիրի . . . — Նէ'
քէնսիլէրինին վէ նէ' տէ գարըլարընըն քիլիսէյէ կիթ.
տիքլէրի կէօրիւլմէմիշ աիր : Պունլար պութթէրէսթ տիր-
լէր . . . քէօթէք տիրլէր :

— Քէնտիլլէրի իչուն հայտի զարարը Եօգ տէյէլիմ .
բազարը իսթէտիքլէրի կիպի կէչիրսինլէր . . . լաքին
գարըլարը տա քիլիսէյէ կիթմէվլէր . . . պու Եուտուլուր
մաճոն մը տըր . . . :

— Հաթթա վաիլ էֆէնտինին տախի սէօյլէտիլի
վէճհէ , պու ֆապրիգա , պու մահվիլէթ վէ տինսիլիք
օճաղը , պու կիպի հարէքեաթը մէքրուհէսի սէպէպիլլէ
Քուլէրայը պիւթիւն մէմլէքէթիմիլ իւղէրինէ տավէթ իտէ-
ճէք տիր . . . :

— Տօղրու տըր . . . րահիպ պու սէօզիւ վազ վէրիր-
քէն սէօյլէմիշ :

— Վէ գարըլարըմըգ տա իչիթմիշ . . .

— Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , Գուէրայը մէմէքէթիմիզ իւզէ-
րինէ տավէթ իտէճէք օլան Երթընճըլար կէպէրսինէր :

Հէ բպիր աղըզ . - Մուհարէպէ . . . մուհարէպէ . . .

Մորոք . - (Շիտտէթամիզ պիր սէտա իլէ՞Ք) Օ հալ-
տէ ֆապրիգանըն իւզէրինէ եիւրիւյէլիմ , եիկիթ Գուրտ-
լարըմ , ֆապրիգանըն իւզէրինէ եիւրիւյէլիմ :

Հէ բպիր աղըզ . - Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , ֆապրիգանըն
իւզէրինէ եիւրիւյէլիմ , ֆապրիգանըն իւզէրինէ :

Ղալէպէլիք ազար ազար Եօգարը չըգմըջ օլուպ , պա-
զըլարը պէօյիւք սալատա վէ պազըլարը տա նէրտիւպան
իւզէրինտէ երզըլըպ գալմըջ օլտըզլարընտան , պու սէօ-
ղիւ միւթէագըպ վահշիյանէ պիր սուրէթտէ այագլարընը
Եէրէ վուրմագա պաշլատըլար :

Պու տէհշէթէնկիզ սէտալար Գուշ-թու-նիւնիւն ագ-
լընը պաշընա կէթիրտիքէրինտէն , Մորոքա եազալ պիր
սէտա իլէ .

— Ֆադաթ սէնին իսթէտիյին տէհշէթի պիր գըր-
կընտան իպարէթ տիր . պէն պէօյլէ իշէ կիրիշէմէմ . - տէ-
տիքտէ , Մորոք :

— Պուտալա՛ սէն տէ . . . էվվէճէ ֆապրիգայա խա-
պէր վէրիրիզ . . . վէ Եօլտա անլէրտէն պըրըլըզ . - տէտի-
Պատէհու , պու գարըլըզըգտան տիւշարը տէհշէթ օլմուշ
օլան մէյիւնէճիյէ իսթապէն , եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Պիզէ ըագը կէթիր , եահո՛ւ . . . եիկիթ Գուրտ-
լարըն աշգընա իշէլիմ , Բարալար պէնտէն . - տէյիպ ,
մէյիւնէճիյէ պիր գաշ բարա ֆըրլաթտը : Մէյիւնէճի
տէքաճգապ տըշարը չըգըպ , չօգ կէշմէքսիզին պիր գաշ
շիշէ ըագը վէ պիր գաշ գատէհ իլէ պէրապէր ալտէթ
կլէտի :

Մորոք . - Պու գատէհլէր նէ տիր . . . պիզիմ կիպի
արգատաշլար գատէհլէ մի իշէրլէր . - տէտիքտէն սօնպէն ,
պիր շիշէնին թաբասընը չըգարըպ տուտագլարընա կէօ-

Թիւրտիւ , վէ քէնտիսի իշտիքտէն սօնրա թաշ օճագճըյա
վէրտի :

Թաշ օճագճը . - Կէօրտիւն միւ շիմտի . . . էյիսի տէ
պու տրր . . . շիշէյի տուտագլարընա տօգոււնտըրմայարագ
իշէնլէրին աշգընա . . . սէօղիւնտէն տէօնէն ալշագ տըր . . .
Գուրտլարըն տիշլէրի պոււնընլա պիւլէնէճէք . - տէտի :

Մորոք . (Շիշէլէրի թէվգի իտէրէք .) Սիզ տէ իշէնիզ
արգատաշլար :

Գուշ-թու-նիւ . (Քէնտի քէնտինէ մըրըլտանարագ .)
Պոււնըն սօնը գան օլաճագ տըր . - տէտի :

Մէրգոււմ , սէրխօշ օլմագլա պէրտպէր , պու թահ-
րիքեաթտան հասըլ օլաճագ թէհլիքէյի քէֆշ իթմէքտէ
իտի :

Գուրտլար , չօգ կէշմէքսիյին Մ . Հարտինին Փապրի-
գատընա կիթմէք իւզըն մէյխանէ հալլիսինտէն տըշարը
չըգտըլար :

Քէօյիւն էհալլիսինտէն վէ իշճիլէրինտէն օլուպ պու
հարէքէթի խասիմանէյէ իշթիրաք իթմէք իսթէմէմիշ օ-
լանլար , (պոււնլար էքսէրիյէթի թէշքիլ իթմէքտէ իտի-
լէր) պու պիր ալայ տիվանէնին քէօյիւն պաշլըճա սօգա-
ղընտան կէշտիյի սըրատա , մէյտանա չըգմատըլար . լա-
քին ըահիպին միւթէասսըպանէ վաղլարընտան հարէքէ-
թէ կէլմիշ օլան պիր չօգ գատընլար պու ազղըն ատէմ-
լէրի ալազէլէրիյլէ պիր գաթ տահա թէշվիգ իյլէտիլէր :

Իշպու զալէպէլիք էօնիւնտէն թարիֆ իթտիլմիզ
հէյպէթիլի թաշ օճագճը եիւրիւմէքտէ օլուպ , էլինտէքի
տէմիրտէն իրի քէլքէթինի պիր տիւլիյէ սալլամագտա ,
վէ արգատընտան տախի պազըսը սօքալարլա վէ պազըսը
տա թաշլարլա միւսէլլահ օլտըգլարը հալտէ , գաթմագա-
րըշըգ պիր սուրէթտէ զալէպէլիք եիւրիւմէքտէ իտի :
Պոււնլարըն գաթալարը Մորոքըն իքրամ իթտիյի ըագը-
լարտան պիր գաթ տահա տիւմանլանարագ , մուճիպի

տէհչէթ օլաճագ րատտէյի պուլմըշ, վէ չէհրէլէր տախի վահշիյանէ վէ տէհչէթէնկիզ պիր թավր քէսպ էյլէմիշ իտի: Հըսսիյաթը մէզմուսնէն շու սուրէթլէ հարէքէթէ կէլմէսի վէխիմ նէթիճէլէր հուսուլէ կէթիքէճէյի չիւպ-հէսիզ իտի:

Գուրտլար՝ պիրի պիրինին գօլընտան թուլթարագ, վէ տէծրտէր պէշէր եիւրիւյէրէք, քէմալը շիտտէթլէ թէքրար օլունան մուհարէպէ թիւրքիլէրի էլէ պիրի պիրինի պիր գաթ տահա թահրիք իթմէքտէ իտիլէր: պու թիւրքիլէրին սօնընճը գըլթասը պէր վէճհի աթի տիր:

Քէմալը էմիլյէթլէ հիւճիւմ իտէլիմ,

Գուլվէթի պազուլմըզա շիտտէթ վէրէլիմ:

Սապըրմըզը պիւս պիւթիւն թիւքէթտիլէր,

էօնլէրինէ չըգմաղա պիզի մէճպուր իթտիլէր:

Էյ հիւքմտարը գիշանըն էվլատլարը,

Պու կիւն քէնտիմիզի ճէնկէ աթմալը:

Եա՛ ղալիպ կէլմէլի վէ եա՛խօտ էօլմէլիլիզ:

Էօլի՛ւմ, էօլի՛ւմ վէ եախօտ ղալէպէ՛...:

Էյ Սողոմոնըն (1) ճէսուր էվլատը:

Ալիճէնապանէ չալըչալըմ,

Ղալէպէյէ գավուչալըմ:

.....

Մորոք վէ Գուշ-թու-նիւ՝ պու ալայըն ֆապրիգայա կիթմէք իւզրէ մէյլանէտէն չըգտըլը յըրատա, կէօզտէն նիհան օլտուլար:

(1) Գուրտլար քէնտի ամէլէ ճէմիլյէթլէրինին թարիխի թէ-էսիւսինի Սողոմոնըն ղէմանընա գատար չըգաւըրլար: (Տահա զիյատէ թաֆսիլաթ իչուն, պու մուհարէպէ թիւրքիլէրի իգթի-պաս իթտիլիմիզ էՄ. Ակրիքօլ Բէրտիկիէնին ճալիպի մէրազ է-սէրինէ միւրաճաաթ օլունսուն:)

2

Եօգարըտա կէօրիւլոյիւ վէճհէ, Գուրտլար երբ:
Թըճըլար իւզէրինէ վահշիյանէ, պիր հիւճիւմտէ պուլընի
մաղա հազըրլանքըլարը կիւնիւն սապահը՝ Մա հարտինին
Փապրիգատը Խօրթու կիւնիւ կիպի պիլի հալ քէսպ իթմիշ
իտի: օ կիւնքի հավանըն պէրրաքըլը տախի պու հալէ
թէմպուլլա թէվափուգ իտիյօրտու: քուզկեար շիմալտէն
վէ սօղուգ տախի էրէյիճէ սէրթ օլմաղլա, կիւզէլ պիր
մարտ հավասը իտի:

Իշճիլէրին իգամէթինէ մախսուս օլան խանէի ումուս
միտէքի չալար սաաթ սապահըն սաաթ տօգուզընը վօքս
տու: Պու խանէ ֆապրիգատան աղաճըլը կէնիշ պիր
եօլ իլէ պըրլմիշ ըտը: Հէնուզ թուլու իթմիշ օլան կիւզ
նէշ՝ Բարիատէն քլիր ֆէրտախ ուզափտա պուլընան պու
միւքէլլէֆ պինալարը նուրլարա զարգ իթմէքտէ իտի
էպիլիէի մէքքիւրէ ըաթիֆ վէ հավատար պիր մէվգըտա
պուլունուպ, գրատպն իսէ Բարիսին իւզէրինէ նազըր օլան
օրմանլըլը վէ շայանը թէմաշա թէրէլէլ կէօրիւլմէքտէ
իտի:

Իշճիլէրին իգամէթինէ մախսուս օլան խանէի ումուս
միտին մէնզաքէի խարիճիյէսի գատար սատէ վէ տիլքիւշա
պիր մէնզաթէ օլամաղ ըտը: Պու խանէնին գըքմըզը քիւ
լէմիտլէրլէ մէսթուր օլան չաթըսը պէյազ տիվարլար իւ
զէրինաւէն տըշարը ուղլմիշ ըտը: պու տիվարլար իսէ եէր
էէր կէնիշ թուղլա սըրալարըլլա քէսիլմիշ օլտըզլարըն:

տան, պիրինճի վէ իքինճի գաթ տաքի բանճուրլարըն եէ-
շիւ րէնկիլէ խօշ պիր զըտտիյեթ թէշքիւ իթմէքտէ ի-
տի: Գըպլէ վէ շարգ ճիհէթլէրինէ գարշը օլան պու պի-
նալար էթրաֆընտա օն տէօնիւմ կէնիշլիյինտէ պէօյիւք
պիր պաղչէ պուլունուպ, պու պաղչէնին պիր թարաֆը
պիրի պիրինէ միւսավի մէսաֆէտէ աղաճլար տիքիւմիշ վէ
տիկէր թարաֆը տախի սէպղէ վէ մէյվէ պաղչէսի օլա-
րագ իքիյէ այրըլմըշ ըտը:

Ազաճըգ մասալ գապիլինտէն ատտ օլունաճաղը
միսթէմէլ օլան պու թափսիլաթտա տէվճում իթմէքտէ
էվվէլ թարիֆէ պաշլատըղըմըգ զարայիպին էօյիւ թէ-
սապիւլաթը վահիյէ նէվինտէն վէ էվհամ ու խալալաթ
գապիլինտէն ատտ զըտտաւալաճաղընը վէ պիւաքս հպ-
գիգի վէ տօղրու շէյլէր օլտըլընը պէյան իլէշ իշպու զա-
րայիպին միլքէմմէլ պիր մուամէլաթը թիւճճարիլէ նէթի
ճէսի օլտըլընը վէ խիւլասա հէմ գազանճլը վէ հէմտէ
էմնիլէթլի պիրէր վարիտաթ մէնպար իտույինի իֆատէ վէ
իսպաթ իաէլիմ շունքի պէօյլէ պիր զէմանտա պու իֆա-
տէ վէ իսպաթ մէսէլէնին էհէմիլիյեթ վէ վէխամէթինի
արթըրաճագ Թըր:

Կիւզէլ ֆաիտէլի վէ պէօյիւք պիր իշէ թէշէպպիւս
իթմէքն պիր իսյլը քէսանը հէման ապպիմա մահքիւմ զը-
տըգլարը նոէհշէթլի վէ միւհիք վազիլիյէ նազարէն խա-
յալի ատտ օլընապիլէն պիր սաատէթի հպէ նաիլ գըլ-
մագ պու կիպիլէրի թէրպիյէ իթմէք վէ քէնտիլէրինի եի-
նէ քէնտի նազարլարընտա պէօյիւթմէք, մանէվի մահգու-
զիլէթլէրի վէ սէնաւթ էյլէնճէլէրինի մէյխանէնին գա-
պա էյլէնճէլէրինէ վէ եա տահա տօղրուսը անլէրին
պուլընտըգլարը հալը բիւրըզտըրապը ունաթմագ իւզրէ
աթըլտըգլարը պու տէհշէթլի ույուշուգըրդըրա թէրճիհ
իթտիլմէք, փատէթ վէ րէֆահիլիլէ ինսանըն ալպաղընը
թասհիհ վէ թէհգիպ իլլէմէք վէ խիւլասա ալիճէնապիւն

պիր թեչէպպիսս վէ իճըսսը գօլայ պիր ամէլ սայէսինտէ
պէչէրկէթիւ քէրէմ քեարլարը սըրասընա կէչմէք վէ այնը
վազ թտա պէօյիւք գազանճլար տա հասըլ իթմէք... ֆիլ
հագըգա ինանըլմայաճագ պիր շէյ կիպի կէօրիւնէճէք
տիր հալ պու քի պահա իթտիյիմիզ զարայիպին էսրարը
պուսըլարտան իպարէթ իտի ժ

Միմտի տէ ֆապրիգանըն իչէրիսինէ կիրէլիմ
Ակրիքօլ՝ Մայիէօնիսն նապէտիտ օլմասընտան պի խա-
պէր պուլընտըղը ճիհէթլէ, ինժէլի տիւշիւնէրէք պա-
տէթպախը խայալաթա տալմագտա, վէ նիշանըսընը կի-
տիպ պուլմագ իւզրէ թուալէթինկի քէմալը զարաֆէթլէ
թէրթիպ իթմէքտէ իտի

Պիր իբի սէօզ տէ Ակրիքօլըն խանէի ումուլիտէքի
պաիրէսի հագըղընտա սէօյլէյէլիմ։ Տէմիրճի սաիր պէ-
քեար արգասաշլարը կիպի պու տաիրէնին պէտոլի իճա-
րէսի օլարագ սէնէվի եթիշ պէլ ֆընտ կիպի ինանըլմագ
տէրէճէտէ ճիւզի պիր իւճրէթ վէրիլ իտի։ Պու տաիրէ
իքինճի գաթաա վազը օլուպ, կիւզէլ պիր օտատան վէ
պիր տէ իչ օտասընտան իպարէթ իտի քի, պուսըլարըն ի-
քիսի տէ գըպլէյէ գարշը վէ պաղչէյէ նազքը ըտըլար։
Օտանըն չամ թախթասընտան մամուլ օլան տէօչէմէսի
պէմ պէյազ պիր հալտէ պուլընըյօրտուչ տէմիք գար-
եօլա իւզէրինտէ մըսըր ֆաբրագլարյլա տօլտըրըլմը պիր
եաթագ պէս պիր շիլթէ վէ եոսմուշագ Խօրղանլար կէօ-
րիւլմէքտէ իտի։ Պիր կազ լամբասը վէ պիր օճագ պօրու-
սը՝ տիվալչարը չիչէքիլ քեաղըտլարլա մէֆրուշ վէ լէն-
կեարէնկ իրան գուճաշլարյլա միւզէյնէն օլան պու օտա
տէրուինտէ լազըմ՝ ծլտըղը գատար զըյա վէ հպրա-
րէթ նէշի իթմէքտէ իտի։ Պիր պըրօ, ճէվիզտէն մամուլ
պիր մասա, պիր գաշ սանտալիէ վէ քիւշիւք պիր քիւ-
թիւպխանէ Սկրիքօլըն օտասընըն ճիւզի մէֆրուշաթընը

Թէչըիլ իթմէքտէ իտի : Էբէյիճէ պէօյլը վէ այտընլըզլը
օլան իչ օտանընտն տախի էլպիսէլէթինի սաղլամագ իչուն
պիր աօլտպ իթուալէթ լէվաղըմաթը իչուն պիր մայա վէ
խսթէնիլտիյի գատար սու վէրէն պիր մուսուգ ալթընտա
տա պիր զինկօ լէյէն պուլընմագտաւ ըտը :

Պու խօշ, շիֆապախշ վէ հավատար տախիէյ պիչարէ
տէլիգանլընըն մուգատտէմա վալիտէսինին խանէսինտէ
սէնէվի աօգսան ֆրանք իւճրէթլէ իսթիճար իթմէքտէ
օլտըզը վէ օրայա գատար կիթմէք իւզրէ հէր ագչամ
պիր պուչոճ ֆէրուստան զիյաթէ մէսաֆէ գաթ իթմէ-
յէ մէճպուր պուլընտըզը գարանլըզ սօղուգ վէ խարապ
չաթլ արաւսընա գըյաս իտիլէճէք օլուրպա միւհիթէ-
րէմ վալիտէսինին խալթըրը իչուն նէ գատար պէօյլը
պիր ֆէտաքեարլըղյա գաթլաւիմըլ օլտըզը անլաչըլապիլիր :
Ակրիքօլ պըյըզընը վէ պամ սագալընը թարատըգ-
տան վէ ալինէյէ սօն պիր նազարը մէմիսնիյէթ աթֆ
իթտիքտէն սօնրա րօճմուսի չամաչըրխանէյէ կիթմէք վէ
Անթէլի կէճրմէք իւզրէ օտաւընտան տըչարը չըգտը : Մէր-
գումըն միւրուր իթտիյի տար կէչիտ էբէյիճէ կէնիլ օ-
լուպ, ըչըզը տն եօգարընտն ալմագտաւ ըտը : Պիր իթ-
թիֆագը պիրատէրանէ իլէ կէչինէն պու իշճիլէր արա-
ւընա Մ Հարտինին տիւշմէնլէրի թարաֆընտան հէր նէ
գատար պիր գաշ կիւնտէն պէրու իթթիֆագալըզ թօ-
խուլարը ուչըրմալա ճաֆտ իտիլմիշ իտէ տէ կէչիտին ի-
քի թարաֆընտաքի օտալարըն հէման ճիւմէսինտէն մէս-
րոճրանէ թիւրքիլէր իշիտիլմէքտէ իտի :
Ակրիքօլ պիր չօգ աչըգ գաբուլարըն էօնիւնտէն կէչ-
տիյի սըրատա արգատաչարընտն բէք չօլու իլէ աէլամ
լաշտը Վլէ պատէհը ալէլ աճէլէ նէքտիւպանտան աչա-
ղըյա էնէրէք, աղաճլարլա Պիւղէյէն տըն վէ օրթատըն-
տա տա սիւ ֆըշըրըրը պիր չէյմէ պուլընտան պիր հալի-
տէն կէչտիքտէն սօնրա, պինանըն տիկէլթգօլունա վասըլ

օլտուր իշթէ չամաշըրխանէ օրատա պուլունուպ, պու
տաիրէ տէրունինտէ ամէլէ ճէմիյէթի ազասընտան օլան
իշճիլէրին գըղլարը վէ գատընլարընըն պիր գըսմը չամա-
շըրա տաիր էշեա վէ լէվաղըմաթը թէրթիպ վէ իմալ իթ-
մէքլէ մէշղուլ օլուր ըտը: Պու եարըրը վէ խուսուսըյա
լպղըմ օլան շէյլէրի տօղրուտան տօղրույա ֆապրիգալար-
տան քիւլիլէթլէ իշթիրա իթմէքտէն հասըլ օլան իտարէ
ապյէսինտէ, չամաշըր լէվաղըմաթը ինանըլմազ տէրէճէտէ
ուճուզ չըգար ըտը:

Ակրիքօլ պաղչէյէ նազըր կէնիշ պիր սալատան իպա-
րէթ օլուպ եապըն բէք հավատար վէ գըլըն տա բէք սը-
ճագ օլան չամաշըրխանէյի կէշտիքտէն սօնրա, Անժէլին
վալիտէսինին գաբուսընը վուրտու: Պու տաիրէ պիրինճի
գաթտա վազը օլուպ, շարգ թարաֆընա գարչը վէ պաղ-
չէյէ նազըր ըտը. պու տաիրէ հագգընտա պիր իքի սէօզ
սէօյլէմէքտէն մագսատըմըզ՝ սէնէվի եւլ եկկէրէ պէշ ֆըն-
կիպի ինանըլմազ տէրէճէտէ ճիւղի պիր իւճրէթլէ թու-
թըլմըշ օլան պու իգամէթկեահըն ամէլէ ճէմիյէթի ա-
րասընտա պիր նումունէի քէմալ օլտըղընը կէօսթէրմէք-
տէն իպարէթ տիր: Տար պիր կէշիտ իւզէրինէ աշըլան
քիւլիւք պիր գաբուտան զայէթ պէօյիւք պիր օտայա կի-
տիլիր իտի. պու օտանըն հէր իքի թարաֆընտա անտէն
աղ պէօյիւք պիրէր օտա տահա պուլունուպ, գըզ վէ եա
էրքէք չօճուգլար լէյլի (գիշերօթիկ) մէթէպլէրտէքի
եաթագ գօղուշլարընա միւշապիհ օլան եաթագ օտալա-
ընտա եաթամայաճագ տէրէճէտէ պէօյիւմիւշ օլտըզլա-
ըր զէման պու օտալարտա եաթարլար ըտը: Պու եաթագ
օտալարընըն էմրի նազարէթի՝ հէր կիճէ ամէլէ ճէմիյէթ-
իինէ մէնսուպ ֆամիլեալարտան պիր բէտէր վէ եա պիր
վալիտէյէ թէվտի՝ օլունուր ըտը: Զիքը իթտիլիմիզ տաի-
րէ տալի սաիր տաիրէլէր կիպի մաթպալի իշլէրինտէն ա-
րի օլտըղընտան վէ պու կիսի շէյլէր պինանըն տիկէր պիր

գրսմընտա ումումա մախսուս օլմագ իւզրէ թէրթիպ ի-
տիտիյինտէն, սօն տէրէճէ թէմիզ գալմըշ րտը, էբէյի-
ճէ պէօյիւք պիր խալը, կիւզէլ պիր գօլթուգ սանտալիէ-
սի, մումանմըշ պէյազ թախթատան մամուլ րաֆլը պիր
տօլապ իւզէրինտէքի պիր գաշ տանէ կիւզէլ չինիէր,
տիվարլարա ասըլմըշ օլան թասվիրլէր, եալտըզլը թունճ-
տան մամուլ պիր չալար ոաաթ, պիր գարեօլա, պիր պը-
րօ վէ մահոն աղաճընտան եաբըլմըշ պիր եազը մասասը՝
պու տաիրէ միւսթէճիւրլէրինին սաատէթի հալլէրինէ պիր
աղ տա ֆազլա շէյլէր իլաւէ իթմիշ օլտըզլարընը կէօս-
թէրմէքտէ իտի:

Պու անտէն իթիպարէն Ակրիքօլըն նշանլըսը թէսմիյէ
իտէպիլէճէյիմիզ Անթէլ տէմիրճինին Մայեթօ իլէ վուգու
պուլան միւլադաթընտա քէնտիսի հագգընտա տէրմիյան
իթմիշ օլտըզլը միւտահէնէքեարանէ էվսաֆա հէր վէճհ ի-
լէ չայէսթէ իտի: Անճագ օն եէտի եաշընտա օլան պու
կիւզէլ գըզճըղազ՝ սատէ վէ ֆագաթ կուսթօլու պիր սու-
րէթտէ կիյինմիշ օլտըզլը հալտէ, վալիտէսինին եանընտա
օթուրըյօրտու. Ակրիքօլ իչէրի կիրաիյի զէման, խաֆիֆ-
ճէ գըզարտը: Ակրիքօլ քէլամա աղազ իտիպ:

— Մատմուլա՛զէլ, էկէր վալիտէնիզ մուվաֆագաթ
իտէրսէ վատըմը իճրա իթմէյէ կէլիյօրըմ. — տէտի:

Դըզըն վալիտէսի. — (Խալիսանէ պիր սուրէթտէ.)
Շիւպհէսիզ քի մուվաֆագաթ իտէրիմ, մօսիէօ Ակրիքօլ.
գըզըմ պու կիւն սիզինլէ կէզմէք մահզուզիյէթինէ նաիլ
օլմագ իչուն խանէի ումումիլի վէ միւլհագաթընտան օլան
պինալարը նէ՝ պապասըյլա, նէ՝ գարտաշըյլա վէ նէ՝ տէ
պէնիմիէ կէզմէք իսթէմէտի...: Ջանն իտէրսէմ պու եէ-
նի կէլէն միւսաֆիրէ խանէյի կէզտիրմէք սիզին իչուն
պէօյիւք պիր շէյ տէյիլ տիր. քէնտիսի զաթէն պիր սա-
աթտան պէրու սապրսըզլըզլա սիզի պէքլէյօր:

Ակրիքօլ. — (Շէնմէշընէպանէ պիր թավը իլէ.) Աֆվ ի-

տէրսինիզ, մատմուլազէլ. . . սիզի կէօրմէք սաատէթինի տիւշիւնէրէք, սաաթըն գա'չ օլտըղընը ունութտում. . . քէնտիմի մազուր կէօթէրմէք իշուն պունտան պաշգա պիր էօզրիւմ եօգ տուր :

Անժէլ. - (Լաթիֆ վէ ֆագաթ թէքտիրամիզ պիր թավր ըլա վալիտէսինէ պագարագ վէ քիւրազ կիպի գըզարարագ .) Ա'հ, վալիտէճիյիմ. . . պու սէօզիւ նէյէ սէօյլէտին :

Վալիտէսի. - Սէօյլէտիյիմ սէօզ տօղրու տէյիլ մի, գըզըմ, էվվէթ եախօտ եօգ : Պէն սէնի թէքտիր իթմէյօրըմ. պիւաքս սանա հագգ վէրիյօրըմ. հայտի կիթ, գըզըմ, հայտի կիթ . պու ֆապրիգանըն իշնիւրի Մ. Հարտիյէ նէ' գատար միննէթտար օլտըղլարընը Մ. Ակրիքօլ սանա պէնտէն տահա էյի անլաթաճագ տըր :

Անժէլ. - (Թաքեէսինին գօրտէլասընը պաղլայարագ .) Մօսիէօ Ակրիքօլ, մանէվի հէմշիրէնիզին պիրլիքտէ պուլլընմամասը էսէֆէ շայան տէյիլ մի տիր :

Ակրիքօլ. - Մայեէօ մի . . . հագգընըզ վար, մատմուլազէլ. ֆագաթ պիր կիւնլիւք տէյիլիզ ա' . . . տին պուրայա վուգուր զիյարէթի սօնընճըսը տէյիլ տիր :

Եէնճ գըզ, վալիտէսինի գուճագլատըգտան վէ Ակրիքօլըն գօլունա կիրէրէք տըշարը չըգտըգտան սօնրա տէտի քի :

— Ա'հ, մօսիէօ Ակրիքօլ, պէն վիլայէթիմիզտէքի ֆագըր իշնիւրին խանէլէրինտէ տաիմա սէֆալէթ կէօրմէյէ ալըշմըշ վէ պու սէֆալէթէ պիզգաթ քէնտիմ (տախի հիսսէտար օլմըշ օլտըղըմտան, պու կիւզէլ խանէյէ կիրտիյիմտէ նէ' գատար թէաճճիւպ իթտիյիմի պիւսէնիզ . . . պուրատա հէր քէսին եիւզիւնտէ մէսոմտիյէթ վէ մէմուլիյէթ ասարը մէնգուշ տըր . . . հագըգաթտա պու օ' գատար լաթիֆ պիր մէնղարէ տիր քի, ըույա կէօրիւյօրըմ գանն իտիյօրըմ, պու զարայիպին իյզահաթընը

վախտէմտէն իսթէտիքճէ, պանա. « Մ. Ակրիքօլ պուշլա-
րը սանա անլաթ աճագ տըր » ճէվապընը վերիյօր:

Ակրիքօլ. - (Թէմբինլի վէ մուշֆիգանէ պիր սէտա ի-
լէ.) Շիմտի իյֆա իտէճէյիմ վաղիֆէի լաթիֆէտէն տօ-
լայը նէ՛ իչուն մէսրուր օլտըղըմը պիլի՛ր միսինիզ, մատա
մուազէլ. զիրա հիչ պիր ֆըրսաթ պու գառտար միանա-
սիպ տիւշէմէզ իտի:

Սնժէլ. - Նէ՛ կիպի, մօսիէօ Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. - Պու իաճէյի սիզէ կէօսթէրէրէք, ովէ
ճէմիյեէթիմիզին պիլ ճիւմէ մէնաֆի վէ հասըլաթընը սի-

ղէ՛ անլաթարագ, տէ՛յեպիւեճէյիմ քի. « Պուրատա չալը-
չան պիր ատէմ հալինտէն վէ իսթիգ պալինտէն էմին օլտը-
ղընտան, պիշարէ պիղատէրլէրինտէն, էքքեքիսի կիպի էն
լաթիֆ իհթիյաճաթը գալպիլէսինտէն վէ քէնտի սէֆա-
լէթինէ պիր տիկէրինին սէֆալէթինի տէ արթըրմագ
գօրգուսըյա պիւրէֆիգէի հալաթ ինթիխապ իթմէք արգ
զննընտան կէրի տուրմաղա մէճպուր օլմագ: »

Անժէլ պու սէճը իւզէրինէ զըզարպ կէօղլէրինի էյ-
տի: Ակրիքօլ ձէօգիւնի՛ւ շու վէճհէ տէվամ իյլէտի:

— Պուրատա չալըչան պիր ատէմ՝ իւէրիտէ սէվտիյի
ատէմլէրին միւտհիշ պիր սէֆալէթէ տիւշար օլտըղընը
կէօրէրէք միւքէտտէր օլմայնճաղընա էմին պուլընտըղըն-
տան, հիշ պիր շէյտէն էնտիշէսի օլմայարագ ֆաճիլէա օւ-
րասընտա եաշաֆագլա մէճուտ օլմագ իւմիտինտէ պու-
լունապիլիր. պուրատա ինթիզամ վէ չալըչգանլըգ հիւքմ-
ֆէրմա պուլընտըղընտան վէ հէր քէսին հաիզ օքտըղը գուվ-
վէթ վէ իգթիտար ագիլանէ պիր սուրէթտէ իսթիմալ
իտիլտիյինտէն, էքքէք, գատըն, չօլուգ, չօճուգ, հէք մէ-
սուտիյեթ վէ մէֆնոքիյեթ իշինտէ եաշարլար: (Տա-
հա մուշֆիգանէ պիր չէհրէ իլէ կիւլիւմէյէրէք:) Խիւ-
լասա պիւթիւն պու շէյլէրի սիզէ իյզահ իթմէք՝ պուրա-
տա պիրի պիրինի սէվմէք մագուլ օլտըղընը վէ էվլէնմէք
բէք զիյատէ մուվաֆըգը ազլ ու մասլահաթ իտույինի նա-
զարընըզտա իսպաթ իյլէմէքտէն իպարէթ տիր:

Անժէլ. — (Ճիւղիճէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ վէ
պիր դաթ տահա գըզարարագ.) Կէզինմէյէ պաշլայապի-
լիր միյիշ, մօճիէօ Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. — (Պու գալպը մասումանէտէ հապըլ իթ-
միշ օլտըղը հէյէճան վէ ալթ իսթիլիւքտէն տօլայը մէս-
րուր օլարագ.) Հա՛յ հա՛յ, շիմտի պաշլայաճաղըզ, մատ-
մուազէլ: Չաթէն քիւչիւք գըզլարըն եաթագ օտասընա
եազլաշտըզ. պու՛ ճիվ ճիվ էօթէն գուշար էքէյիճէ վա-

գըթտան պերու եռվալարընտան չըգմը տըրըտը . էվվէ-
լա օրայա կիտէլիմ :

Անժէլ . - Կիտէլիմ , մօսիէօ Ակրիքօլ :

Տէմիրճի իլէ Անժէլ լէյլի մունթազամ պիր մէքթէ-
պին եաթագ գօղուչլարընա միւշապիճ օլան վասի պիր
եաթագ օտասընա կիրտիլէր : Պու օտատա քիւչիւք տէ-
միր գարեօլալար հիւսնիւ թէրթիպ իւզրէ սըրալանմըչ
ըտըլար . իքի ուճըլարընտա տախի նէօպէթ իլէ պէքճի-
լիք իտէն իքի ֆամիլեա վալիտէսինին գարեօլալարը կէօ-
րիւմէքտէ իտի : Անժէլ օրատաքի ինթիզամ վէ թէրթիպ-
տէն միւթէաճճիպ օլարագ :

— Եա՛ րապպի , պու եաթագ օտասը նա՛սըլ տա
կիւզէլ թէրթիպ իտիլմիչ . . . թէմիզլիյինէ տէյէճէք եօգ
. . . պուճըլարըն հիւսնիւ ինթիզամընա քի՛մ պագար , մօ-
սիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - Պիզզաթ չօճուզլար , մատմուազէլ . պուճ
րատա էօյլէ խըտմէթճի ֆիլան եօգ . պու մինի մինի եավ-
րուճըզլար արասընտա եաթաղընը քի՛մ տահա կիւզէլ
թէրթիպ իտէճէյինէ տաիր ինանըլմագ պիր լէգապէթ
վարձ տըր . պուճըլար պէպէքլէրինին եաթաղընը եաթագ
գատար պու շէյտէն մահզուզ օլուրլար : Մալիւմիւնիւզ
տիւր քի , քիւչիւք գըզլար էլ Է-ԴԵՆԵՆԵՆ օյուճընը օյնամաղա
ճան աթարլար . իչթէ պուրատաքի քիւչիւք գըզլար պու
օյուճընը ճիտտէն օյնարլար , վէ պէօյլէճէ էվ իշլէրի հիւս-
նիւ սուրէթտէ թէրթիպ օլուճուր . . . :

Անժէլ . - Անլարըմ . . . պու կիպի էյլէնճէլէր իշուճ
չօճուզլարտա պուլուճնան մէյէլանը թապիտէն իսթիֆա-
տէ օլուճույօր , տէյիլ մի :

Ակրիքօլ . - Էվվէ՛թ , իչին է՛ն մուհիմմ ճիհէթի տէ
օրասը տըր . պիր ազ սօնրա կէօրէճէքսինիզ քի քեաֆֆէ-
սի տէ ֆաիտէլի իշլէրլէ մէշղուլ տըրլար , վէ պու կիպի
մէշղուլիյէթլէր սէպէպիյլէ քինտիլէրի տէ էհէմիյեթ

քէսպ իթտիքլէրինտէն տօլայը պէօյիւք պիր սէվինճ իչինտէ տիրլէր :

Անժէլ. - Ա՛հ, մօսիէօ Ակրիքօլ, պու կիւզէլ, հավատար վէ սըճագ եաթագ օտալարը իլէ մէմէքէթ իմիզ ամէլէ չօճուգլարընըն բիս պիր տէօշէք իւզէրինտէ գարմագարըչըգ պիր սուրէթտէ եըղըլըպ եաթաըգլարը օմուրտար վէ պուզ կիպի սօղուգ չաթը արալարը եէքտիկէրիյլէ մուգայէսէ իտիլէճէք օլուրսա, ինսանըն եիւրէյի բարչա բարչա օլուր. մէմէքէթ իմիզին հէման պիւթիւն ամէլէ խանէլէրինտէ հալ պէօյլէ տիր :

Ակրիքօլ. - Բարիստէ ամէլէնին հալի պէլքի պունտան տահա ֆէնա տըր, մատմուաղէլ :

Անժէլ. - Ա՛հ, օ հալտէ Մ. Հարտի նէ՛ տէրէճէ քէրէմքեար, ալիճէնապ վէ պիլ խասսա զէնկին պիր ատէմ օլմալը քի, էյիլիք իթմէք իչուն պու գատար մէպլաղ սարֆ իսիյօր :

Ակրիքօլ. - (Թէպէսսիւմ իտէրէք.) Շիմտի սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէրտէն բէք զիյատէ թէաճճիւպ իտէճէք սինիզ, մատմուաղէլ. . . հէմ օ գատար թէաճճիւպ իտէճէքսինիզ քի, սէօզիւմէ պէլքի տէ ինանմայաճագ սընըլ . . . :

Անժէլ. - Նէ՛ իչուն, մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ. - Փիլհագըգա տիւնեատա Մ. Հարտի գատար լութֆքեար վէ ալիճէնապ պիր զաթ նատիր պուլունուր. քէնտիսի մէնֆաաթը շախսիյէսինի տիւչիւնմէքսիզին էյիլիք եարար. ֆագաթ չունը պիլմիշ օլունըլ քի, էկէր քէնտիսի տիւնեանըն է՛ն խօարէրէսթ, է՛ն մէնֆաաթճու (շահախնդիր) վէ է՛ն թամաքեար պիր ատէմի տախի օլմըշ օլսա իտի, պիզի պէօյլէ մէսուտ պիր հալէ գօյմագ եինէ քէնտիսի իչուն բէք զիյատէ ֆաիտէլի օլաճագ իտի :

Անժէլ. - Պու միւմքի՛ն մի տիր, մօսիէօ Ակրիքօլ, պունը սէօյլէյէն սիզ օլտըղընըլ իչուն, սէօզիւնիւզէ իչ

նանրորմ, չաքին հյիւրք իթմէք պու գատար գօլայ վէ
ֆախտէլի պիր շէյ իսէ, նէ՞ իշուն հէր քէս եարմայօր:

Ակրիքօլ. - Ահ, մատմուղէլ, էյիւրք իթմէք իշուն
պիր քնսանտա Պիւլիֆ, Մուգթէճիօ Օլմաթ վէ Իմթէ-
Մէֆ կիպի իւշ խասսա պուլքնմալք տըք քի ք պոյ շէյ
նատիր իւլ վուգու տըք:

Անծէլ. - Հադգընը վար տըր, մօսիէօ Ակրիքօլ,
հադգընը վար տըր. . . պիւլէնէր մուգթէտիր տէյիլ
տիրէր:

Ակրիքօլ. - Վէ մուգթէտիր օլանլար տախի պիւլմէգ-
լէր վէ եա իսթէմէզլէր:

Անծէլ. - Լաքին Մ. Հարտի սիզի նաիլ իթմէքտէ օլ-
տըղը էյիւրքլէրտէն նաւըլ օլուպ տա պէջիւք պիր մէն-
ֆաաթ հաքըլ իտիյօր:

Ակրիքօլ. - Շիմաի պունը տա իյզահ իտէճէյիմ, մատ-
մուղէլ:

Անծէլ. - (Պիքտէն պիրէ) Ահ, նէ՞ կիւղէլ վէ Լա-
թիֆ մէյվէ գօգուլարէ վէլիյօր:

Ակրիքօլ. - Մէյվէ քիւրբի շուրատա եադընտա տըր,
պահս իտէրիմ քի պու եաթադ օտասընըն գուճըղաղլա-
րընտան քէք չօղընը օրատա պուլաճաղըղ. ֆադաթ մէյ-
վէլէրի եաղմա իթմէքլէ տէյիլ չալընմաղլա մէշղաւ կէօ-
րէճէյիլ:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ Ակրիքօլ պիր գաբու աչա-
րադ, Անծէլի պէջիւք պիր սալայա կիրտիրտի, Պու սա-
լա տէրուսինտէ, պիր գաշ մասա թաթալարը իւղէրին-
տէ գըշ մէյվէլէրի հիւսնիւ թէրթիպ իւղրէ սըրալանմըշ
ըտըր, եէտի սէքիզ եաշընտա, թէմիզ վէ սըճագ էլպի-
տէլէր կիյինմիշ վէ սըհհէթի վիւճուտի եէքինտէ պիր թա-
դըմ չգճուղլար, պիր գատընըն թահթը նաղարթինտէ օ-
լաթադ իշիւրիւմիւշ մէյվէլէրի ալըրմաղլա մէշղաւ ըտը-
շնը Ակրիքօլ Անծէլէ խիթ ապէն:

— Կէօրիւյօրսնըզ ա՛, հէր եէրտէ չօճուգլարն
գուզվէթ վէ մէյէլաննտան միւմքինի մէրթէպէ իսթի-
ֆատէ իտիյօրըզ . պու կիպի մէշղուլիյէթլէր չօճուգլար
իշուն պիր էյլէնճէ տիր , վէ սինլէրինին միւհթամ օլտըզը
հարէքէթ վէ չալըշմագ գայիտէսինէ թէմամըյլա մութա-
պըզ տըր . հէմ պու սուրէթլէ կէնճ գըզլար իլէ գատըն-
լարն վաղթը տահա մո հիմմ իշլէրէ թախսիս օլունուր :

Անձէլ . - Տօղրու տըր , մօսիէօ Ակրիքօլ . պիւթիւն պու
շէյլէր ագիլանէ պիր սուրէթտէ թէրթիպ իտիլմիշ տիր :

Ակրիքօլ . - Եա պու եավրուճըզլարը մաթպախտա
կէօրսէնիզ . . . նէ՛ գատար պէօյիւք խըտմէթլէրտէ պու-
լունուլար : Պիր վէ եա իքի գատըն տէլալէթիյլէ սէքիզ
օն խըտմէթլէրին իշլինի կէօրիւրլէր :

Անժէլ . Δ (Կիւլիւմնէյէրէք .) Ֆիլ հագըգա պու չաղ-
տաքի գըզլար եէթէ՛ օյնամայը տա բէք սէվտիքլէ-
րինտէն , պու կիպի իշլէրի տէ պէօյիւք պիր մէսէրրէթլէ
կիֆա իտէճէքլէրի չիւպհէսիզ տիր :

Ակրիքօլ . - Էվվէթ , քէզալիք պաղէպան օյնը օյնամագ
պէհանէսիյլէ , պաղչէտէքի ֆէնա օթլարը եօլարլար , մէյ-
վէլէրի վէ սէպզէլէրի տէվլիրիլէր , չիշէքլէրի սուլարլար ,
իքի թարաֆը աղաճլըգլը եօլարը թարագլարլար վէ տա-
հա պին տիւրլիւ իշլէր կէօրիւրլէր . խիւլասա պու շալըշ-
գան չօճուգլար՝ պաշգա եէրտէ ալէլ ումում օն օն իքի
եաշընա գատար հիշ պիր իշ կէօրմէքսիզին կէչիրտիքլէրի
հալտէ , պուրատա ղայէթ ֆաիտէլի իշլէր կէօրիւրլէր .
մէքթէպտէ կէչիրտիքլէրի իւշ սաաթ միւսթէսնա օլարագ ,
ալթը եէնի եաշընտան իթիպարէն էյլէնճէ ղէմանլարընը
ղայէթ ճիտտի վէ ղայէթ ֆաիտէլի պիր սուրէթտէ կէչի-
րիլէր , վէ չիւպհէ եօգ քի պու մինի մինի կիւզէլ եավ-
րուճըզլար իշկիւղարըզլարը իլէ պէօյիւք պաղուլարա
մոճավէնէթ իտէրէք , մասրաֆլարընտան բէք ղիյատէ մէն-
ֆաաթ ճասըլ իտէրլէք , Նիհայէթ , մատմուլազէլ , հէր

տիւրյիւ ելէրէ պէօյէ չօճուգլար դարըշտըրմագ թէտպի-
րինտէ լաթիֆ, սաֆի վէ ատէթա մուգատտէս պիր շէյ
վար տըր քի, կէրէք մուհալէրաթտա վէ կէրէք իշլէրտէ
իհթիւրաղլա տավրանմաղա պէօյիւքլէրի մէճպուր իտէր
ղիւրա է՛ն գապա վէ է՛ն նէզաքէթսիզ պիր ատէմ պիւէ
չօճուգլարտան իհթիւրաղ կէօսթէրիր . . .

Անժէլ. - (Հայրան օլարագ.) Ինսան միւլահաղա իթ-
տիքճէ, պուրատա հէր շէյ ումումըն սաատէթ վէ ըէֆա-
հիյեթի իշուէն թէրթիպ իտիւմիշ օլարղընը անլար:

Ս.կրիքօ. - Էվլէթ, լաքին պունլար էօյէ զահմէթ-
սիղճէ պաշա չըգմատը. էֆքեարը պաթըլէ վէ ատաթը
գատիմէյէ զալէպէ իթմէք լաղըմ կէլտի . . . (Թէպէսսիւմ
իտէրէք.) Լաքին իշթէ ումումի մաթպախըն էօնիւնէ կէլ-
տիք, մատմուաղէլ Անժէլ. պագընըղ, պու մաթպախ պիր
գըշլանըն վէ եա լէյի պէօյիւք պիր մէքթէպին մաթպա-
խը գատալ լիւքէլէֆ տէյի՛լ մի տիր:

Ծիր հագըգա խանէի ումումիին մաթպախը զայէթ
պէօյիւք վէ միւրէլէֆ պիր տաիրէ իտի: Պիլ ճիւմէ ալէաթ
վէ էտէվաթ թէմիղլիքլէրինտէն ըշըլ ըշըլ բարլամագտա
ըտըլար: Պունտան պաշգա ֆիւնունը հագըրէնին հայրէթ-
էֆղա վէ իտալէլի օլան վէ պէօյիւք պիր մէսարըֆ իլէ
իճրա իտիլտիքլէրի ճիհէթլէ ֆուգարա իշուն լիւզումը օլ-
տըղը գատաթ տա իսթիհսալը նագապիլ օլան պաղը ու-
սուլը ճէտիտէսի սայէսինտէ, իշպու մաթպախըն օճագ
վէ ֆուրուլարը սաիր ֆամիլեալարըն սարֆ իթտիքլէրի
քէօմիւր վէ օտունտան իքի գաթ էքսիկ իլէ բսընըր վէ
հաթթա պունլարըն պագըյէի հարարէթի տախի մահի-
րանէ թէրթիպ իտիւմիշ սօպա պօրուլարը վասըթասըյլա
խանէի ումումիին պիլճիւմէ օտալարը տէրունինէ միւ-
սավի տէրէճէտէ պիր սըճագլըգ նէշր իտէր իտի:

Պուրատա տախի չօճուգլար, իքի միւտէպպիր գա-
տընըն թահթը նագարէթինտէ օլարագ, պէօյիւք պէօ-

յիւք խրամէթէր կէօրմէքտէ խտիւէր : Հագըգաթը հալտէ , պու չօճուգլարըն աչճըլըգ մէմուրիյէթինի իյֆա իտէրքէն կէօսթէրտիքէրի վագար վէ թէմքին գատար կիւլինճ պիր մէնզարէ օլամազ ըտը : Քէզալէք էքմէք եարմաղա մախսուս օլան տաիրէտէ տախի հալ պու մէրքէզտէ իտի : Ուն քիւլիյէթէ իշթիրա իտիլտիյի ճիհէթէլէ , պու տաիրէտէ ղայէթ ուճուզ վէ ֆագաթ միւքէմա մէլ , վիւճուտէ եարար վէ պէպլէյիճի պիր էլ էպէյէ եաբըլըր ըտը քի , պու էքմէք խալիս ուն վէ չալտար ըլա գարըլըգ օլտըղընտան , պէյազըլըզ վէ խաֆիֆլիյի էքսէրիյա սըհհէթէ մուզիրը նէսնէլէրլէ վիւճուտէ կէլմիշ օլլան ֆուրուն էքմէքլէրինէ գաթ գաթ ֆաիգ իտի :

Իխթիյար պիր գատըն՝ սըղըր , գօյուն վէ տանպ էթլէրիյէ տօլու օլան պիր չօգ քէպապ շիլէրինի չէվիրէճէք ալէթլէրին աղըր աղըր տէօնմէքտէ օլմասընա վագարլը պիր չէհրէ իլէ պագմագտա ըտը : Էթլէր իսէ ճալիպի իշսա թիհա օլաճագ տէրէճէտէ կիւզէլ պիր գօյու ալթուն ըէնկի ալմաղա պաշլամըլլար ըտը : Ակրիքօլ մէրգուլմէ գաչտընա խիթապէն :

— Սապահլար խայր օլտուն , մատամ Պէրթըրան ուտապահլար խայր օլտուն . կէօրիւյօրսընըգ ա՛ , նիզամա ըիւայէթ իշուն մաթպախըն էշիյինտէն իշէրէ կիրմէյօրըմ . անճագ , պիր գաշ կիւնտէն պէրու պուրայա կէլմիշ օլլան պու մատմուաղէլէ մաթպախը կէօսթէրիպ , նազարը հայրէթինի ճէլպ իթմէք ֆիքրինտէ իմ . — տէտի :

Մատամ Պէրթըրան . — Կէօսթէրինիզ , օղլում կէօսթէրինիզ . . . խուսուսըլլա չու մինի մինի չօճուգլարապագընըգ . . . նասըլ տա ուսըլ տուրուպ կիւզէլ կիւսզէլ չալըշըյօրլար . . . :

Իխթիյար գատըն պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , գըզարթտըղը էթլէրտէն ագան եաղլարը թօբլամաղա մախսուս օլան թավանըն պէօյիւք քէֆճէսիյէ էրքէք գըզ

օն պէշ գատար չօճուգ կէօսթէրտի . պունլար՝ պիր մասանըն էթրաֆընտա օթուրմըշ օլտըգլարը հալտէ , եէր էլմասը գապուգլարընը վէ պաշգա սէպղէլէր այըգլաս մագլա մէշղուլ ըտըլար :

Ակրիքօլ . - (Կիւլէրէք .) Տէմէք քի պու կիւն պիղէ միւքէմմէլ պիր զըյաֆէթ վէրէճէքսինիք , էօյլէ՝ մի մաս տամ Պէրթրան :

Մատամ Պէրթրան . - Եինէ հէց կիւնքի կիպի , օղլում Պու կիւնքի եէմէքլէրին լիսթասը շու տըր . էթ սույու իլէ կիւղէլ պիր սէպղէվաթ չօրպասը , էթրաֆընտա եէր էլմասը օլարագ սըղըր էթի գըղարթմասը , սալաթա , մէյվէ , բէյնիր վէ բազալէ կիւնիւ օլմագ միւնասէպէթիլէ տէ վալիտէ Տընիսին էքմէք Խարմաղա մախսուս տաիրէտէ բիշիրմէքտէ օլտըղը բէքմէզլի պէօրէք . շունը տա սէօյլէյիմ քի շու սըրատա ֆուրուն ըսընմագ տա տըր :

Ակրիքօլ . - (Ծէնմէշրէպանէ .) Սայտըղընըշ շէյլէր իշթիհամը բէք զիյատէ թահրիք իտիյօր , մատամ Պէրթրան . (Միւտահէնէքեարի պիր թավը իլէ .) Խուսուպըյլա աշճըլըգ նէօպէթի սիզին օլտըղը վագթ , պու իշթիհամը պիր գաթ տահա արթըյօր :

Մատամ Պէրթրան . - (Պէշաշէթլէ .) Հայտի իշինէ կիթ , գօճա միւսթէհզի պալայ իսթէմէզ

Անթէլ . - (Ակրիքօլըն եանընտան եիւրիմէսինի տէվամ իտէրէք .) Պիզիմ մէմէքէթիմիզտէքի իշճիլէրին դայրը քեաֆի վէ սըհհէթէ մուզիրր եէմէքլէրինի պուրատաքի իշճիլէրին եէմէքլէրիլէ մուգայեսէ իթտիլիմ զէման , պու պապտէ տալի բէք զիյատէ թէհաճհիւպ իտիյօրըմ , մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - Հալ պու քի Բարիստէ իւշ ֆրանք իլէ պուլամայաճաղըմըգ եէմէքլէր իշուն պուրատա եէվմիլէ եիկիրմի պէշ տան ֆագլա մէսարըֆ իթմէյիզ :

Անժէլ. - Լաքին պու ինանըմազ չէյ Թիր, մօսիէօ Ակրիքօլ. պու նա՛սըլ միւմքին օլապիլիր :

Ակրիքօլ. - Պու տախի Մ. Հարտինին հիմէթի տայէ. սինտէ տիր. պիր՝ ազ սօնրա պունը տա սիզէ իյզահ իտէ. ճէյիմ :

Անժէլ. - Ահ, Մ. Հարտիյի կէօրմէյի նէ՛ գատար արզու իթմէքտէ օլտըղմը պիւսէնիզ :

Ակրիքօլ. - Ազ վագթ զարֆընտա, պէքքի տէ պու կին պու արզունըզա նաիլ օլաճագսընըզ. դիրա միւմախ. լէյհին ալտէթի տագըզա պէ տագըզա ինթիզար օլու. նույօր : Լաքին տուրունուզ... իշթէ թաամ սալասը չու տըր. սիզին ֆամիլեանըզ տախի սաիր ֆամիլեալար կիպի եէմէյի խանէսինէ կէթիրթտիյինտէն, սիզ պու թաամ սալամընը կէօրմէմիշսինիզ տիր : Պագընըզ... պաղչէյէ նազըր... չէշմէնին գարշըսընտա... կիւզէլ վէ խօշ պիր տաիրէ տէյիլ մի տիր... :

Ֆիլ հագըզա թաամ սալասը գօղուշ պիշիմինտէ եարըմըզ վասի պիր տաիրէ օլուպ, պաղչէյէ նազըր օն բէնճէրէ պունը լայըզը վէճհ իւզրէ թէնվիր իթմէքտէ իտի : Բարլագ մուշամմա՛ իլէ մէսթուր պիր չօգ մասալար տիվարլարա եագըն սըրալանմըշ ըտը. գըշ ագշամլարը, իշլէրին թաթիլինտէն սօնրա, պու սալա՛ կիճէյի քէնտի օտասընտա եար եալքնըզ վէ եա ֆամիլեասը նէզտինտէ կէշիրէճէք եէրտէ քէնտի արգատաշլարըյէա պիրլիքտէ կէշիրմէյի թէրճիհ իտէն ամէլէ իչուն պիր իճթիմակեան սուրէթինի քէսպ իտէր իտի : Օ հալտէ, սօպա պօրուլարը իլէ ըսընմըշ վէ կազլար իլէ տէ պէրրագ պիր սուրէթտէ թէնվիր իտիլմիշ օլան պու պէօյիւք սալատա պաղըլարը քիթապ օգուր, պաղըլարը քեաղըտ օյնար, պաղըլարը գօնուշուր վէ պաղըլարը տա ուֆագ թէֆէք իշլէրլէ մէշ. ղուլ օլուրլար ըտը :

Ակրիքօլ սէօզիւնէ տէվամ իլէ տէտի քի :

— Լաքին հէքսի պունտան ի պարէթ տէյիլ տիր . բէնճէնպիհ վէ բազար ագչամլարը պու տաիրէնին պալօ սալասընա վէ սալը վէ ճումաս իրթէսի ագչամլարը տա գօնսէրթօ սալասընա թէհապվիւլ իթտիյինի իշիտէճէք ծալուրսանըզ, շիւպհէսիզ պուրասընը տահա կիւզէլ պուլաճագսընըզ :

Անժէլ . — Սահիհ մի . . .

Ակրիքօլ . « (Մաղրուրանէ .) Էվվէթ . . . արգատաշլաբըմըզ արասընտա էօյլէ մուսիգիշինասլար վար տըր քիինսանա միւքէմմէլ սուրէթտէ տանս իթտիրիլէր . պունտապն պաշգա , հաֆթատա իքի տէֆա գատըն , էրքէք , չօլուգ , չօճուգ հէք պիրլիքտէ թէղաննի իտէրիզ : Թէէսսիգֆ օլունուր քի պու հաֆթա ֆապրիգամըզ տախիլինէ ազաճըզ ալթ իւսթիւք տիւշմիւշ օլտըղընտան , գօնսէրթօլարըմըզըն վուգուինէ մանի՛ օլմուշ տըր :

Անժէլ . — Ահ , օ գատար սէտանըն հէք պիրլիքտէ թէղաննիսի բէք ֆէվգ էլ առէ պիր շէյ օլուր :

Ակրիքօլ . — Էվվէթ , բէք կիւզէլ պիր շէյ օլուր . . . Մ . Հարտի պու էյլէնճէմիգի տաիմա թէշվիգ իթմիշ տիր . ինպանըն էֆքեար վէ ախլէագը իւզէրինտէ թէէսիրի քիւլլիսի պուլընտըղընը տաիմա սէօյլէր քի , Մ . Հարտինին պու պապտէ բէք զիյատէ հազգը վաթ տըր : Հաթթա պիր գըշ մէվսիմինտէ , մէշհուր մուսիգիշինաս Մ . Վիհհէա մին իքի շակիրտինի քէնտի մէսարըֆըյլա պուրայա կէթիրթտի , վէ օնտան սօնրա պիզիմ մէքթէպիմիզ պէօյիւք պէօյիւք թէրագգըյաթտա պուլընտը : Սիզի թէէմին իտէրիմ , մատմուլազէլ Անժէլ , քի թագրիպէն իքի եիւզ գատար միւլթէլիֆ սէտալարըն սայ ու ղայրէթ վէ եա հուրրիյեթ հագգընտա թանգիմ իտիլմիշ պիր նաղմէյի հէք պիր աղըզ թէղաննի իթմէլէրինի տինլէմէք բէք զիյատէ թէէսսիւրպախշ պիր շէյ օլուր . . . Պունը սիզ տէ իշիտէճէքսինիզ , վէ պէօյլէ աղըր , լաթիֆ վէ հայրէ-

Թեֆզա պիր ահէնկ իշինէ թօբլանմըշ օլան պիւթիւն պուսէտաւարըն իթթիֆագընտա ֆէվզ էլ ատէ վէ թէէսիր պախը գուլուպ օլանագ պիրէսերի իհթիշամ պուլընտըղընը թաստիգ իտէճէքսինիզ :

Անժէլ. - Օ՛հ , ինանըրըմ , ինանըրըմ , պուրատա եաշամագ նէ՛ գատար լաթիֆ պիր շէյ տիր . . . պուրատա մէսերընթտէն պաշգա պիր շէյ եօգ տուր . զիրա պու կիպի էյլէնճէլըլէ գարըշըգ օլան պիր սայ ու ամէլ այնը սաատէթ տէմէք տիր :

Ակրիքօլ. - (Մահգուլնիյեթլէ .) Լաքինա էյվա՛հ բիհէր եհրտէ օլտըզը կիպի պուրատա տախի կէօզ եաշըարը վէ քէտէլըլէ էքնիք տէյիլ տիր : Շուրատա . . . շու բէնս՝ ճէրէլըլէ մուհաթ օլան թէք պինայը կէօրիւյօր մըսընըզ :

Անժէլ. - Էվվէ՛թ , կէօրիւյօրըմ , օրասը նէ՛ տիր :

Ակրիքօլ. - Խասթէխանէմիզ տիր . . . պէրէքէթ վէրսին բի պիղիմ գավախտի պըհնէթէ մուվաֆըզ օլան ուսուլը մայիշէթիմիզ սայէսինտէ օրատա բէք չօգ խասթա եօգ տըր : Քէնտի արամըգտա թօբլատըղըմըզ սէնէվի պիր իյանէ սայէսինտէ ուսթա պիր հէքիմ թուլթմըշը տըր . պուլնտան պաշգա հէքտիկէրիմիզէ մուավէնէթ իթմէք մագսպտըյլա պիր իյանէ սանտըղը թէհսիս իթմիշիզ տիր բի , իշիմիզտէն պիրի խասթալանաճագ օլուրսա , հալը սըհնէթտէ իքէն ալտըղը հաֆթալըղըն իւշտէ իքիսի եինէ քէնտիսինէ վէրիլիր :

Անժէլ. - Պիւթիւն պու շէյլէր բէք կիւզէլ տիւշիւնիւմիւշ վէ թէրթիպ օլուլնմըշ տըր , Շու չիմէնղարըն տի կէր թարաֆընտաքի պինա նէ՛ տիր , մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ. - Օրասը տա չամաշըրխանէ իլէ սըճագ վէ սօղուգ սու ագան տաիրէ տիր . շու սուլնտուրմանըն ալթընտա չամաշըր գուրուլթմաղա մախսուս մահալ վար տըր . օնտան էօթէքի պինալար տախի ֆուպրիգանըն պարկիրլէրի նէ մախսուս ալսըրլար իլէ օթ վէ սաման անպարլարը տըր :

Անժէլ. - Լաքինդ պու Ղարայիպին էսրարընը պանա սէօյլէ՝ մէյէճէք միտինիզ, մօսիէօ Ակրիքօյ :

Ակրիքօյ. - Օն տաղըգայա գատար հէր շէյի անլա- յաճագ սընըզ, մատմուաղէլ :

Անժէլին պու պապտէքի մէրագը շու արալըգ պօշա չըգտը : Կէնճ գըղ Ակրիքօյ իլէ պիրիքտէ՝ Փապրիգայը խանէի ումուքիտէն այըրան աղաճըզըլը եօլըն եանընտաքի պաղչէյի մուհիթ օլան բարմագըլըըն եանընտա պուլու- նըյօրտու : Նակէհան ըուզկեարըն թէէսիրիյլէ բէք ու- ղագտան մուհարէպէ պօրուլարը վէ ասքէր մուզիգասը սէտալարը Գուլագըլարընա աքօէնտազ օլտու : պատէհու քէմալը սիւրաթիա եազլաշմագտա օլան իքի պարկիրին այագ սէտասը իշիտիլտի, վէ չօգ կէշմէքսիզին տէ իւ- մէրաի ասքէրիյէտէն պիր ժէնէրալ՝ ուզուն գույրուզըլու վէ գըրմըզը եօրթիւլիւ կիւզէլ սիյահ պիր պարկիրէ պին- միշ օլտըզը հալտէ վասըլ օլտու :

Միւմաիլէյհ Իմէրաթօրըզ ղէմանընտա կէօրիւլտիւ- յիւ վէճհիլէ, ուզուն սիւվարի չիզմէլէրի իլէ պէյազ պիր բանթալօն կիյինմիշ իտի : Մաի իւնիֆօրմասը ալթուն իշ- լէմէլէրլէ բարըամագտա ըտը : Լէթիօն տ'Օնէօն Նիշանը- նըն պէօյիւք գըրմըզը շէրիտի՝ կիւմիւշ իշլէմէլի տէօրթ երլարըզը հալի օլան սաղ ումուզըլըընըն իւզէրինէ կէշմիշ, վէ քէնարը կէնիշ վէ ալթուն իշլէմէլի օլան շապգասը տախի Ֆրանսա մարէշալարընա մախսուս օլտըզը իւզրէ պէյազ թիւլէրլէ թէզերին օլունմըշ իտի : Պու ասքէրտէն տահա գահրամանանէ վէ տահա տիլալէրանէ պիր չէհ- ըէյէ մալիք վէ ճէնկ պարկիրի իւզէրինտէ տահա միւթէ- ազզիմանէ պիր սուրէթտէ բաքիպ պիր ճէնկեալէր կէօր- մէք գապիլ օլամազ ըտը :

Պոգ կէլէն մարէշալ Սիմոն օլուպ, Անժէլ իլէ Ակրի- քօյըն էօնիւնէ վասըլ օլտըզը ղէման պարկիրինի պիրտէն պիրէ տուրտուրթտը, չար չաքուգ աշաղըյա էնաի վէ

ալթուն իշխման տեղերին տեղեր պիր պարկիր ինչ արգասնտան կեղևքտե օլան ինիֆօրմալը պիր խրտմեթքեարա աթտը . խրտմեթքեար « Մօսիէօ տիւգ ճէնապլերինէ նէրէտէ պէքլէմէլի » տէյու սօրտըգտա , մարէչալ . « Աղաճըգլը եօլուն նիհայէթինտէ » ճէվապլընը վերտի վէ պատէհու մագամը իհթիրամտա պաշընը աչարագ , վէ չապգասընը էլինտէ թութարագ , ալէլ աճէլէ պիր ատէմէ տօղրու իլէրիլէտի : Անժէլ վէ Ակրիքօլ պու ատէմի հէնուգ կէօրմէմիչլէր իտի : Պիր աղ սօնրա աղաճըգլը եօլուն « քէօչէսինտէն պու ատէմ զուհուր իյլէտի : Մէրգում ճէսուրանէ վէ զէքիյանէ չէհրէլի պիր իսթիյար օլուպ , դայէթ թէմիգ պիր ամէլէ կէօմէյի կիյինմիչ , ուղուն պէյաղ սաչլարը իւզէրինէ չուհատան մամուլ եասը պիր չապգա գօյմուչ վէ էլլէրինի տէ ճէպլերինէ սօգմուչ օլտըղը հալտէ , լիւլէ թաչընտան մամուլ էսկի թիւթին չուպուղընը քէմալը սիւքիւնէթլէ թիւթտիւրմէքտէ իտի :

Մարէչալ Սիմոն պու իսթիյար իշհիյի քէմալը մուհապպէթլէ գուճագլայարագ , իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ .

— Սապահլար խայր օլտուն , սէվկիլի պապաճըղըմ . — տէտի :

Պապա Սիմոն օղլունը մուչֆիգանէ պիր սուրէթտէ կէօյսինէ պասըպ էօքտիւ , վէ պատէհու անըն չապգասընը էլինտէ թութտըղընը պիլ միւչահէտէ .

— Շապգանը պաչընա գօյ , օղլում . . . Լաքին նէ գատար կիւզէլլէչմիչ սին :

Մարէչալ . — Պապաճըղըմ , չուրատա եագընտա վուգու պուլան պիր ըէսմի կէչիտտէ հազըր պուլընտըղըմտան , պիր ան էվլէլ սիզի կէօրմէք իւզրէ պու ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիմ :

Պապա Սիմոն . — Լաքին պու ֆըրսաթ տիկէր բազար

կիւնլէրի կիպի պու կիւն տախի իբի գըզ թօրունաւորմը
Քծրմէյէ կէլմէքտէն պէնի մէն՝ իտէճէ՛ք մի :

Մարէշալ. - Խա՛յր , պապաճըղըմ , Տակոպէր իլէ պիր-
լիքտէ արապա իլէ շիմտի պուրայա կէլէճէքլէր տիր :

Պապա Սիմոն . - Լաքին սէնին նէ՛ն վար , օղլում . . .
սէնի էնտիշէ իշինտէ կէօրիւյօրմ :

Մարէշալ. - (Բէտէրամիզ վէ հէյէճանլը պիր շէհրէ
իլէ .) Էվվէ՛թ , պապաճըղըմ , սանա պաղը աղբը շէյլէր
խապէր վէրէճէյիմ :

Պիշարէ իխթիյար պու սէօղ իւղէքինէ ատէթա տիւ-
շարը էնտիշէ օլարագ .

— Էօյլէ իսէ պէնիմ օտամա կէլ . - տէտի վէ պա-
պա օղուլ աղաճլըզլը եօլուն քէօշէսինի տէօնէրէք կէօղ-
տէն նիհան օլտըլար :

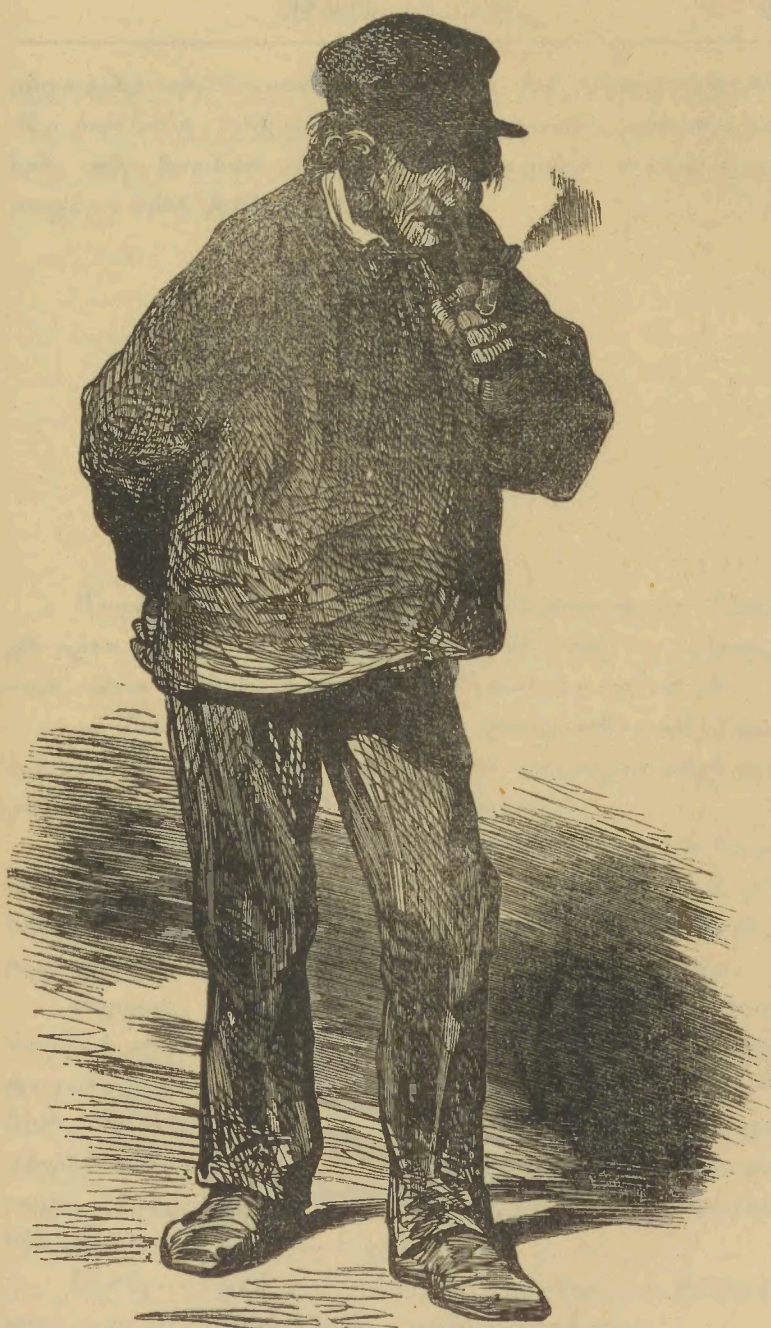
Անժէլ՝ մօսիէօ տիւզ նամընը վէրտիքլէրի պու սալ-
թանաթլը ժէնէրալըն ամէլէ կէօմլէյի կիլինմիշ իխթիյար
պիր պապասը պուլընտըղընը կէօրիւնճէ , օ տէրէճէ միւ-
թէհայեիր օլտուքի , շաշղըն շաշղըն Ակրիքօլա պագա-
րագ .

— Նասըլ , մօսիէօ Ակրիքօլ . . . պու իխթիյար իշճի . . .

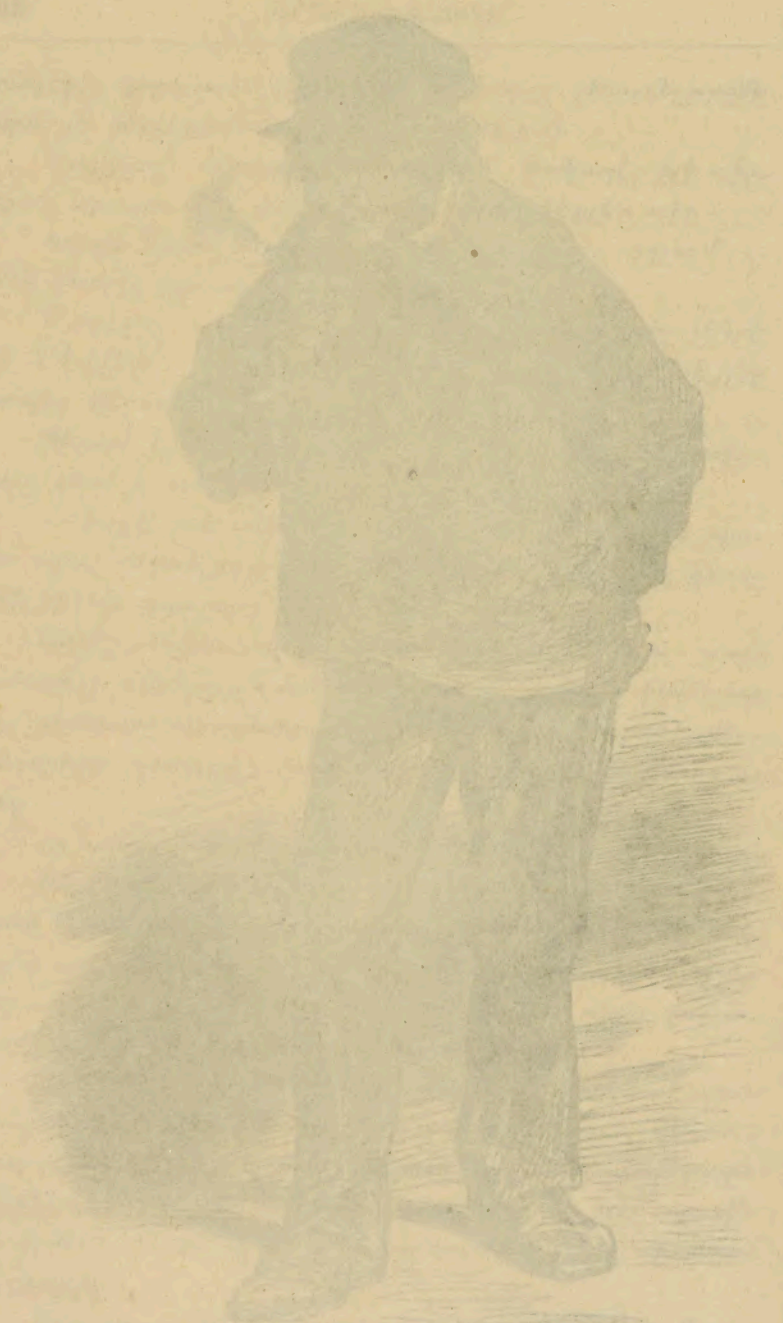
Ակրիքօլ . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Լինեի տու-
գասը Մ . մարէշալ Սիմոնըն պապասը տըր . Մ . մարէշալ
Սիմոն տախի բէտէրիմին , Էվվէ՛թ , բէտէրիմին տօսթը
տըր . զիրա բէտէրիմ եիկիրմի սէնէ գատար անըն գօման .
տասը թահթընտա մուհարէպէ իթմիշ տիք :

Անժէլ . - Պու տէրէճէ եիւքսէք պիր մէսնէտտէ պու-
լունսուն տա բէտէրինէ պու գատար իճիթիրամ վէ մու-
հապպէթ կէօսթէրսին հա՛ . ֆիլ հագըզա պու մարէշալըն
ալիճէնապ պիր գալպի պուլունմասը լաղըմ տըր . լաքին
բէտէրինին պէօյլէ պիր իշճի գալմասընա նա՛սըլ միւսաա-
տէ իտիյօր :

Ակրիքօլ . - Չունքի պապա Սիմոն սէնաթթ վէ ֆապ .

ՄԱՐԺԱԼ ՍԻՄԱՆԵՆ ԲԵՏԻՒ

WILLIAM WOODWARD

րիգասընը տիւնեատա հիշ պիր շէյ իլէ միւպատէլէ իթ-
մէք իսթէմէզ. իշճի տօղմուշ օլտըղընտան, պիր տղեթա-
նըն, պիր ֆրանսա մարէշալընըն պապպըր քլմաղլա պէ-
րապէր, եինէ իշճի էօլմէք իսթէք:

3

Ե Ս Ր Ա Ր

Մարէշալ Սիմոնըն մուվասէլէթի էսնասընտա օնժէ-
լին հըսս իթմիշ օլտըղը հայրէթ վէ թէաճճիւպ կէշտիք-
տէն սօնրա, Ակրիքօլ թէպէսսիւմ իտէրէք տէտի քի:

— Մատմուաղէլ Անժէլ, պու վէսիլէտէն իսթիֆատէ
իլէ խանէի ումումիտէքի զարայիպին էսրարընը սիլէ պէ-
յանտան սարֆը նազար իթմէք իսթէմէմ:

Անժէլ. — Օ՛հ, զաթէն պէն տէ վատընըղը ունդթ-
մանըզա հիշ պիր վագթ միւսաատէ իթմէզ իտիմ, մօսիէճի
Ակրիքօլ. զիրա շիմտիյէ գատար վէրտիյինիզ մալիւմաթ-
բէք զիյատէ նազարը տըգգաթըմը ճէլպ իթմիշ տիրէ:

Ակրիքօլ. — Էօյլէ իսէ պէնի տինէյինիզ Մ. Հարտի-
հագիգի պիր սիհիրպազ կիպի, շու իւշ քէլիմէի սիհիր-
պազանէյի թէլաֆիուզ իյլէտի. ԻՇԹԻՐԱՔ, ՈՒՄՈՒՄԻԹ-
ԷԷԹ, ՊԻՐԱՏԷՐԼԻՔ: Պիզ պու քէլիմաթըն մանաի հագի-
գիսինի անլատըգ, վէ շիմտի կէօրտիլիւնիւզ պունճա զա-
րայիպ կէրէք պիգիմ մէնաֆիիմիզ վէ կէրէք Մ. Հարտինի
մէնաֆիի իշուն վիւճուտէ կէլտի:

Անժէլ. — Իշթէ պու տէտիլինիզ պանդ քէք ֆէվզ ԵԼ
ատէ պիր շէյ կէօրիւնիլօր, մօսիէօ Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. - Փարզ իտինիզ քի Մ. Հարտի՝ ալիճէնապ պիր առէմ օլաճագ եէրտէ, մէնֆաաթը շախսիյէսինտէն պաշգա պիր չէյ տիւշիւնմէյէն թաշ եիւրէքլի պիր մուա. մէլէճի օլսայըտը տա քէնտի քէնտինէ տէսէ իտի քի. « Ֆապրիգամըն պէօյիւք պիր թիճարէթ հասըլ իթմէսի ի. չուն նէ՞ եաբմագ լազըմ տըր. միւքէմմէլ իշճիլէր պուլ. մագ, խամ մահսուլաթը գուլլանմագտա թէսարրուֆ (խնայողութիւն) կէօթէրմէք, իշճիլէրին վագթլարընը հիւսնիւ իսթիմալ իթմէք, վէլ հասըլ ուճուզ չըգարմագ իչուն մամուլաթտա թէսարրուֆ վէ պէհալը սաթմագ ի. չուն տա մահսուլաթտա միւքէմմէլիյեթ կէօթէրմէք լա. զըմ տըր. . . . »

Անժէլ. - Ֆիլհագըգա պիր ֆապրիգաճը պունտան զիյատէ պիր չէյ թալէպ իտէմէզ, մօսիէօ Ակրիքօլ.

Ակրիքօլ. - Բէք էյի, մատմուլազէլ, պունլար իճրա օլունապիլի իտի. . . նասըլ քի իճրա օլունտը. լաքին նէ՞ սուրէթլէ. . . իշթէ մէսէլէ պունտան իպարէթ տիր քի, պէրվէճհի աթի իյղահ իտէճէյիմ. Մ. Հարտի՝ եալընըզ մէնֆաաթը շախսիյէսինի կէօզէտէն պիր մուամէլէճի սը. ֆաթըլա էվվէլա քէնտի քէնտինէ տէր քի. « Ֆապրիգա. մըն իշճիլէրի ֆապրիգամտան ուզագ իգամէթ իտէճէք օ. լուրլարսա, սապահլարը կէլմէր իչուն բէք պէօյիւք զահ. մէթ չէքէճէքլէր. էվվէլա սապահլարը բէք էրքէն գալ. գաճագլարընտան, կիճէլէրի ազ ույումաղա մէճպուր օ. լաճագլար. հալ պու. քի պիր իշճի իչուն էն զիյատէ լա. զըմ օլան չէյ ույգու օլտըղընտան, պունտան իսթիֆա. տէյէ չալըշմագ ֆէհա հիսապ տրի՝ չունքի իշճիլէր քէս. պի զնաֆ իտէճէքլէր վէ էյի իշ կէօրէմէյէճէքլէր տիր. պունտան պաշգա հաճալարըն իթիտալըզլըզ սէպէպիլէ պու կիտիպ կէլմէ քէյֆիյէթի պիր գաթ տահա միւշքիլ. լէշէճէք տիր. իշճի սապահլարը եաղմուրտան ըօլանմըշ, սօղուգտան թիթրէմէքտէ պուլընմըշ վէ իշ պաշլամագ.

տան էվվել եօրուընչ վէ կէվչէմիշ օլարագ ֆապրիգայա կէլէճէք տիր . պիշարէ օ հալտէ նա՛սըլ չալըչապիւիր : »

Անժէլ. - Պու սէօյլէտիյինիզ բէք աօղրու տըր , մօսիէօ Ակրիքօլ . Լիլտէ պուլընտըղըմ զէման սօղուգ պիր եաղմուրտան քէմիքլէրիմէ գատար ըսլանմըլ օլարագ ֆապրիգայա կիթտիյիմտէ , պազէն պիւթիւն կիւն իշիմին պաշընտա թիթրէր իտիմ :

Ակրիքօլ. - Իշթէ , մատմուազէլ Անժէլ պիգիմ մուշալ մէլէճի քէնտի քէնտինէ չէօյլէ սէօյլէր : «Իշճիլէրիմի ֆապրիգամա եազըն իսքեան իթտիրէճէք օլուրսամ , պու ույղունսըզլըղըն էօնիւնիւ քէստիրմիշ օլուրում : Հէլէ պիր քէրրէ հիսապ իտէլիմ . էվլի պիր իշճի Բարիստէ , գարանլըգ վէ թէաֆֆիւնլիւ պիր սօգագտա , պիր վէ եա իքի գարանլըգ վէ տար օտա իլէ պիր տէ իշ օտասը իշուն օրթա հիսապ իւզրէ սէնէվի 250 ֆրանք իւճրէթ վէրիր (1) . հէմ օրատա ֆամիլեասըլլա պիրլիքտէ պիր պիրի իւզէրինէ եըղըլմըլ օլարագ եաշար , սըհհէթ վէ աֆիյէթի խալէրէղիր օլուր . սըթմա իւզէրինտէն էքսիք օլմազ . տաիմա խասթա վէ տաիմա զայըֆ պուլուոնուր . հալ պու քի սըթմալը վէ զայըֆ պիր ատէմտէն նէ իշ պէքլէնիլէպիւիր . Պէքեար իշճիլէրէ կէլինճէ , պունլար տախի տահա քիւշիւք վէ ֆագաթ երինէ էվվէլքիլէր կիպի մուրտար վէ սըհհէթէ մուզիր պիր տաիրէ իշուն պէտէլի իճարէ օլարագ սէնէվի թախմինէն 150 ֆրանք վէրիրլէր : Շիմտի պիր հիսապ վուրալըմ . ֆապրիգամտա 146 էվլի իշճի գուլլանըյօրըմ . պունլար քէնտի տար վէ գարանլըգ օտալարըր իշուն սէնէվի 36,500 ֆրանք իւճրէթ թէէտիլէ իտիյօրլար :

(1) Յիլ հազըգա Բարիստէ , պիր խանէնին իւշիւնճիւ վէ եա տէօրտիւնճիւ գաթընտա նիհայէթ իքի քիւշիւք օտա իլէ պիր տէ իշ օտատան իպարէթ պիր ամէլէ իգամէթ կեահընըն իճարէի սէնէվիլէսի օրթա հիսապ իւզրէ պու մըգտարտան իպարէթ տիր :

տիկէր թափափտան 115 պէքեար իշն իշլէթիօրով. պուն-
լար տա սէնէվի 171250 ֆրանք օտա իւճրէթի վերիօրլար.
տէմէքքի պիւ ճիւմէ իշնլէրիմին խանէ քիրասը սէնէտէ
50,000 ֆրանքա պալիզ օլուօր քի, պիր միլիոն ֆրան-
քըն հասըլաթը տէմէք տիր:

Անթէլ. - Եւ Վազպի. . . պու ճիւզի քիրալարըն
հէլեթի մէճմուսը նէ պէօլիւք պիր մէպլաղ թէշքիլ
իտիյծր, մօսիէօ Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. - Եւ Կէօրիւյօրսընըլ ա, մատմուզէլ, սէնէ-
տէ էլլի պին ֆրանք 1. . միլիոնլար սահիպի պիք ատէմին
օթուրաղըլ զօնաղըն գըյմէթի տէմէք տիր. օ վազթ պի-
զիմ մուամէլէճի քէնտի քէնտինէ նէ տէր պիլիրմիսինիլ.
տէր քի. Եւ իշնլէրիմէ Բարիստէքի օտալարընը թէրք իթ-
տիրմէք իշուն, քէնտիլէրինէ պէօլիւք պէօլիւք մէնֆաթ-
լար կէօսթէրմէ լիլիմ. պոնսըն իշուն թէէտիյէ իթտիքլէրի
իւճրէթի սէնէվիյէյի եարը եարըյա էնտիլէճէյիմ, վէ
մութտար վէ սըհէթէ մուզիրը ծտալար եէրինէ, կէնիշ,
հաղատար, թէմիզ րազ մէսարըֆլա ըսընմըլ վէ թէնվիր
իտիլիշ տաիրէլէր վէրէճէյիմ. եիւզ գըրգ ալթը ֆա-
միլեպտան սէնէվի եիւզ եիկիրմի պէշէր ֆրանք վէ եիւզ
օն պէշ պէքեար իշնիտէն տէ եէթմիշ պէշէր ֆրանք ա-
լարազ, սէնէտէ եիկիրմի ալթը եիկիրմի եէտի պին ֆը-
րանք գանտար պիր մէպլաղ էլտէ իթմիշ օլուրըմ: Պիւթիւն
պու իշնլէրին իզամէթինէ մախսուս էրէյիճէ կէնիշ պիր
պինա, պանա նիհայէթ 500,000 ֆրանքա մալ օլաճագ
տըր (1): Տէմէք քի սարֆ իթտիլիմ բարայը շա էգալլ
եիւզմէ պէշ իլէ ֆաիզա եաթըրմըլ օլուօրըմ. հէմ տէ
պու բարամ էմիյէթի քեամիլէ իշինտէ պուլունաճագ

(1) Պու միգտար տօղրու վէ պէլքի տէ միւսպաղալը տըր:
Բարիստէն պիր ֆէրսմիս ուզագտա, Սօնրուժ թարաֆլարընմա,
մաթպալա, չամաշըրտանէ, վազ անպարը, սու խազինէսի, հա-
րարէթ պօրուսը վէ սաիրէ կիպի լիւզումը տէրքեար օլան պիլ

տըր . զիրա իշճիլէրիմին հաֆթալըզլարը խանէնին պէտէլի իճարէսինի թէէմին իտէճէք տիր : »

Անժէլ . - Ահ, մօսիէօ Ակրիքօլ, եաբըլան էյիլիյին՝ բարա գազանմագ ֆիքրիյլէ օլսա տախի պազէն նէ՝ պէօ . յիւք ֆաիտէլէր հուսուլէ կէթիրաիյինի եավաշ ենվաշ անլաճաղա պաշլայօրըմ :

Ակրիքօլ . - Պէն աէ , մատմուլապէլ , իսթիգամէթ վէ սատագաթլա իճրա օլունան իշլէրին տախմա էյի վէ ֆաիտէլի օլտճազընտան ատէթա էմին իմ : Պագաթ պիզ եինէ պիզիմ մուամէլէճիյէ կէլէլիմ : Մէրգում քէնտի քէնտինէ տէրքի . « իշթէ իշճիլէրիմ ֆապրիգամըն եանը պաշլնտա իգամէթ իտէրէք , ալէա տաիրէլէրէ սահիպ օլարագ վէ կիւզէլ կիւզէլ ըսընարագ , էրքէն ֆապրիգայա կէլիյօրլար , վէ ճէսուրանէ պիրսուրէթ տէ իշ պաշլնա կէլիյօրլար : Լաքին պունընլա իշ պիթմէլ . . . ալէա սըզըր էթի եէյէն վէ ալէա պիրա իշէն ինկիլիզ ամէլէսի այնը զէմանտա Պրանսըզ իշճիլէրինին իքիսի գատաճր իշ կէօրիւլլէր (2) .

Ճիւմլէ միւշթէմիլաթըլլա պէրապէր , վէ էթրաֆընտա օն տէօնիւմ կէնիլիյինտէ պիր պազէ պուընտըզը հալտէ պէօյլէ պիր պինա հիքեայէմիգին թարիխի ճէրէյանընտա անճագ 500,000 Փրանքա մալ օլուր ըտր : Թէճրիւպէքեար էպնիյէ միմարլարընտան պիրի պիզէ էթրաֆըլ պիր եարու հիսապը եարմը տըրքի , պալէատէքի սէօզիւմիւզիւ թէէեիտ իթմէքտէ տիր : - Պունտան պէսահէթէն անլաշըլըրքի , իշճիլէրին ալէլ ումում թէէտիյէ իթիւլըլէրի քիրանըն եարըսըլլա պիլէ անլէրէ սըհէթէ նաֆի վէ միւքէմիլէ իգամէթկեահլար թէէմին իթմէք վէ հաթթա ագճէսինի տէ եիւզտէ օն իլէ ֆաիզէ եաթըրմագ միւմքին իմիշ :

(2) Պու քէյֆիյէթ Դուէն շըմէն տը ֆէրինին ինչա իտիլտիյի սըրատա թէճրիւպէ օլունտու : Պամիլէամը պուընմայան Պրանսըզ իշճիլէրի տախի ինկիլիզլէրին ուսուլը սըհէյէսինի գապուլ իտէրէք վէ սըհէթէ եարար վէ մըգտարը քեաֆի եէմէքլէր եէյէրէք բէք զիյատէ իշ կէօրէպիլտիլլէր :

զիրա Յրանսը իշնիւնի՝ խարճարընն ֆէնալըղընտան վէ գարըըղըղընտան նաչի գուվվէթ վերմէքտէն զիյատէ ինսանը տէրմանտան տիւշիւրէն եէմէքլէրէ պէսլէնիրլէր : Տէմէք քի ֆապրիգամտաքի իշնիւնի ալէա եէմէքլէր եէ-յէճէք օլուրլարսա , տահա զիյատէ չալըչապիւլէճէքլէր տիր : Լաքին պէն իւսթէ վերմէքսիզին պու իշի նաւըլ թէրթիպ իթմէլի : Գըչալարըն , Էյլի մէքթէպլէրին վէ հապսխանէլէրին պու պապտէքի ուսուլի նէ՝ տիր . հէր պիր շախսըն այրը այրը վէրտիլի ագճէյի պիր եէրէ թօբ-լամագտան պաշգա պիր շէյ մի տիր . պու սուրէթլէ , հէր պիր շախսըն այրը այրը ելտէ իտէմէյէճէյի սաա-տէթի թէէմին իտէճէք գատար պիր մէպլաղ հուսուլէ կէլիր : Պինաէն ալէյհ , պէնիմ իքի եիւզ ալթմըշ իշնիւ-րիմ պլըը այրը իքի եիւզ ալթմըշ մաթպախ թէշքիլ իւ-տէճէք եէրտէ , պիլ իթթիֆագ պիր վէ ֆագաթ հէր տիւրլիւ իտարէ սալէսինտէ միւքէմմէլ պիր մաթպախ թէշքիլ իտէճէք օլուրլարսա , կէրէք պէնիմ վէ կէրէք քէնտիլէրի իշուն նէ՝ գատար պէօյիւք ֆախտէլէր հասըլ օլուր : Իքի իւշ միւտէպպէր գատըն , չօճուգլարըն եար-տըմըյա հէր կիւն եէմէքլէրի հազըրլայապիլիրլէր : Գըսմ գըթմ օտուն վէ քէօմիւր սաթըն ալարագ գըյմէթինին իքի միսլինի (1) թէէտիյէ իտէճէք եէրտէ , իշնիւնիմին թէէտիս իտէճէյի ճէմիյեթ՝ տօղրուտան տօղրույա մահ-սուլաթ սահիպլէրինէ միւրաճաթլա պէնիմ թահթը քէ-ֆալէթիմտէ օլարագ (իշնիւնին հաֆթալըգլարը տախի պէնիմ իշուն պիր քէֆալէթ տէմէք տիր) , օտուն , քէօ-

(1) Պիր արապա օտուն , վէ եա չալը տէմէթինին ֆուգա-րայա տօգնան ֆրանքա մալ օլտըղընը պուստան էվվէլ սէօյ-լէմիլ իտիք . ինսանըն սարֆիյաթընա մախսուս օլան հէր շէյ պէօյէ քիւլլէթլէ սաթըն ալընմայաճագ օլուրսա , ինսան տա-խա խայլտան խայլը միւթէզարըրը օլուր :

միւր, ուն, թերէ եաղը, զէյթին եաղը, շարապ վէ սա-
 իրէյի քիւլլիյէթլէ իշթիրա իտէպիլիրլէր վէ օն իքիւսն
 պէշ սա իլէ զէհիրլի իշկիլէր սաթըն ալաճագ եէրտէ,
 խալիս վէ սըհհէթէ նափի պիր շիշէ շարապ իշուն իւշ վէ
 նիհայէթ տէօրթ սա վէրմիշ օլուրլար: Ամէլէ ճէմիյէթի
 հէր հաֆթա պիրէր պողազլանմամըշ սըղըր իլէ պիր գաշ
 գօյուն իշթիրա իտէր, վէ մաթպախս իշլէրինի կէօրէն գա-
 տընլար տախի քէօյլէրտէ օլտըղը կիպի եքմէյի էվտէն
 բիշիրիրլէր: Նիհայէթ պու թէտապիր, պու ինթիզամ վէ
 պու իտարէճիլիք սայէսինտէ իշճիլէրիմ կիւնտէ եիկիրմի
 եիկիրմի պէշ սա իլէ սըհհէթէ եարար, լէզիզ վէ մըգա
 տարը քեաֆի եէմէք եէյէճէքլէր տիր: »

Անժէլ. - Ահ, շիմտի հէր շէյ անլաշըլըյօր, մօսիէօ
 Ակրիքօլ:

Ակրիքօլ. - Հէքսի պու տէյիլ տիր, մատմուազէլ: Մի
 Հարտի թաշ եիւրէքլի պիր մուամէլէճինին րօյընը տէվլամ
 իտէրէք, քէնտի քէնտինէ տէր քի: « Իշթէ իշճիլէրիմ եարը
 եարըյա պիր իտարէճիլիք սայէսինտէ կիւզէլ օտալալա մա-
 լիք տիրլէր, կիւզէլ կիւզէլ քսընըյօրլար վէ կիւզէլ կիւ-
 զէլ պէսլէնիյօրլար: Լաքին քէնտիլէրինին աշվալը սըհհի-
 յէսի հէր ճիհէթլէ միւքէմէլ օլմագ իշուն կիւզէլճէ կի-
 յինմէլէրի տէ իգթիզա իտէր: Նունքի սըհհէթ տէմէք շա-
 լըշմագ տէմէք տիր: Շու հալտէ իշճիլէր ճէմիյէթի՝ եինէ
 պէնիմ թահթը քէֆալէթիմտէ օլարագ քիւլլիյէթլէ վէ
 ֆապրիգա ֆիյաթընա յըճագ թուլթաճագ վէ տայանըգ-
 լը գոււմաշլար վէ պէզլէր իշթիրա իտէճէք վէ ամէլէ գա-
 ըրլարընըն պիշ գըսմը տախի պունլարը թէրզիլէր կիպի
 պիշիպ էլպիսէ սուրէթինէ գօյաճագ տըր ս նիհայէթ այագ
 գաւպը վէ շապգա տախի քիւլլիյէթլէ լազըմ օլտըղընտան
 ճէմիյէթ պունլարը տա պէօյիւք պիր թէնգիլ իլէ իշթիշ
 րա իտէպիլիր: . . . » Շիմտի, մատմուազէլ Անժէլ, « Իդը
 շու պիզիմ մուամէլէճիյէ նէ տէրսինիզ:

Անժէլ. - (Սատէտիլանէ վէ հայրան օլարագ .) Պոռ
ինանըլմայաճագ պիր շէյ տիր , մօսիէօ Ակրիքօլ . հալպու
քի պունտան տահա սատէ պիր շէյ օլամագ :

Ակրիքօլ. - Շիւպհէ եօգ քի խայրը վէ կիւզէլ օլան
շէյլէրտէն տահա սատէ պիր շէյ օլամագ . լաքին իշին
պուրալարընը հիշ տիւշիւնէն եօգ տըր . . . : Շուհա տա
տըգգաթ իտինիզ քի պիզիմ մուամէլէճի անճագ վէ ան
ճագ քէնտի մէնաֆիի շախսիյէսի նօգթաի նազարընտան
պու սէօղլէրի սէօյլէյօր . . . մէսէլէնին եալընըզ ճիհէթի
մատտիյէսինի նազարը տըգգաթա ալըյօր . . . ումումըն
պիր եէրտէ եաշամասընտան հասըլ օլան պիրատէրիք ,
մուամէլէնէթ վէ իթթիֆպզ ֆիքըլէրինի հիշէ սայըյօր
սաատէթի հալ ինսանըն ախլաղընի թասհիհ վէ թէսքին
իթտիյինի հիշ տիւշիւնէյօր . աոհապը գուվվէթ վէ իգ
թիտարըն զայըֆլարա մուամէլէնէթ իթմէյէ պօրճուլ օլտը
ղընը նազարը իթիպարա ալմայօր . նիհայնէթ Նահապէս ,
Կարէնի վէ Կալէթն պի ադիս ճիհէթի պիշիքիտէն էլ վէ պուլնուր
զէ Լալիյէնի ինիյաթալընի ժիւնիտի պի իսթիք իսթիք հաթ
էն վէ հիստէ Գիլիյէն հաթիլ պուլնուրընը ապա միւլահաղա իթ
մէյօր . . . խայր , պիպիմ մուամէլէճի եալընըզ մէնֆաա
թը շախսիյէսինի տիւշիւնէյօր , վէ իշիլէրինի իգամէթինէ
մախսուս պիր խանէ եաբտըրաքագ սարֆ իթտիյի ագճէ
յի եիւզտէ պէշ իլէ ֆայըզա եթթըրմագը աա գալմայըպ ,
իշիլէրին սաատէթի մատտիյէսինտէն տէ քէք չօգ շէյ ին
թիֆատէ իտիյօր :

Անժէլ. - Տօղրու տըր , մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ. - Բէք էյի , պիզիմ մուամէլէճի մուալէհէ
իւճրէթլէրինտէն մատտա իշիլէրինէ քէնտի թիճաթէթին
տէն պիլէր հիսսէի միւթէնասիպէ վէրմէք սօւրէթիլը
տէ պէօյիւք պիր գազանճ հասըլ իթտիյինի իսպաթ ի
տէճէք օլուրսամ , օ վաթ ին տէյէճէքսինիլ , մատմուա
ղէլ :

Անժէլ - Պու քէյֆէթ պանա տաճա միշքիլ կէօն
րիւնիւյօր , մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . - Պէնի պիր իրի տագըգա տաճա տիքիլէյէ-
ճէք օլուրսանըզ , պու պապտէ տալի գանաաթ հասըլ
իտէճէքսինիզ :

Անժէլ իլէ Ակրիքօլ , պու սուրէթիլէ գօնուշարագ ,
խանէի ումումինին պապէսի գաբուսընըն եանընա վասըլ
օլմուշլար ըտը : Պու սըրատա սատէ վէ ֆագաթ իհիմ-
մամը պիր սուրէթտէ կիյինմիշ եաշլը պիր գատըն Ակրի-
քօլա եագըլաշարագ տէտի քի :

Մ . Հարտի ֆապրիգասընա ավտէթ իթտի մի ,
մօսիէօ :

Ակրիքօլ . - Խայր , մատամ , տաճա ավտէթ իթմէտի :
լաքին տագըգա պէ տագըգա մուվասէլէթինէ ինթիգար
օլունըյօր :

Գատըն . - Աճապա պու կիւն կէլիօր մի :

Ակրիքօլ . - Պու կիւն եախօտ եարըն , մատամ :

Գատըն . - Հանկը սաաթտա պուրատա պուլունա-
ճաղընը պիլէն եօ գ մը տըր , մօսիէօ :

Ակրիքօլ . - Զանն իթմէմ քի օլսուն , մատամ , ֆա-
գաթ ֆապրիգանըն գաբուճըսը Մ . Հարտինին խանէսինին
տալի գաբուճըսը օլտըղընտան , իհիմմալ քի պու պապ-
տէ սիղէ պիր մալիմաթ վէրէպիլիբ :

Գատըն . - Թէշէքքիւն քտէրիմ , մօսիէօ :

Ակրիքօլ . - Էսթաղֆիրուլլահ , մատամ :

Տէմիրճիլէ պիր գաշ շէյ սօրմուշ օլան պու գատըն
ուզագըլաշընճա , Անժէլ :

— Աօսիէօ Ակրիքօլ , պու գատընըն չէհրէսի նէ գաղ-
տար սօլղուն օլտըղընը վէ քէնտիսի տէ պէօյիւք պիր հէ-
յէճան վէ էնտիլէ իչինտէ պուլընտըղընը ֆաբգ իթտի-
նիզ մի :

Ակրիքօլ . - Փարգ իթտիմ , մատմուազէլ . հաթթա

պանա էօյլէ կէօրինտի՞քի, կէօղէրինտէն տէ պիր գաշ տամլա եաշ ագըյօրտու :

Անժէլ՝ - Էվվէ՛թ, աղլամըշ Կիպի կէօրինիւյօրտու : Պիշարէ՛ գատըն . . . պէլքի տէ Մ. Հարածիտէն պիր իյանէ իսթէմէյէ կէլմիշ իտի : Լաքին նէնիզ վար, մօսիէօ Ակրիքօլ, միւթէֆէքքիւր կէօրինիւյօրտընը :

Ակրիքօլ, պու իսթիյար վէ մահզուն գատընըն ֆապրիգայա զիյարէթի իլէ իւշ կիւն էվվէլ հէյէճանը պիր սուրէթտէ վէ կէօղէրի եաշարմըշ օլարագ Մ. Հարտի հագգընտա պաղը մալիւմաթ ալմաղա կէլմիշ վէ քէնտիսինթ թատգիպ վէ թէճէսսիւս իթմէքտէ օլտըզլարընը պէլքի տէ բէք կէճ խապէր ալմըշ օլան գոււմալ սաշը կիւզէլ գատընըն վագըասը արասընտա պիր միւնասէպէթ պուլընմագ լաղըմ Կէլտիյինի միւպհէմ սուրէթտէ հըաս իթմէքտէ օլտըզընտան, Անժէլէ :

— Աֆվ իտէրսինիզ, մատմուազէլ, պու գատընըն պուրայա կէլմէսի պանա պիր վագըա տէրլաթըր իթտիրտի քի, սիզէ նագլ իաէմէյէճէյիմտէն տօլայը թէէսսիւֆ իտէրիմ. զիրա պու սըրը եալընըզ պէնիմ սըրըրմ տէյիլ տիր :

Անժէլ. - (Կիւլիւմէյէրէք .) Մհ, էմին օլընըզ, մօսիէօ Ակրիքօլ, պէն էօյլէ մէրագլըլարտան տէյիլ իմ. պանա վէրտիյինիզ մալիւմաթ օ տէրէճէ նագարը տըգգաթըմը ճէլպ իթմիշ տիրքի, պաշգա պիր չէյտէն պահս իթմէնիզի գաթան արզու իթմէմ :

Ակրիքօլ՝ - Բէք էյի, մատմուազէլ, էկէր պիր գաշ սէօղ տահա սէօյլէյէճէք օլուրսամ, ճէմիյեթիմիզին պիւթիւն էձրարընա սիզ տէ պէնիմ կիպի ալեաշ օլմըշ օլաճագընըզ :

Անժէլ. - Սիզի տինէյօրըմ, մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ. - Եինէ մէնֆաաթը չախսիյէսինի կէօղէթէն մոււմէլէճի լիսանըլա՝ սէօյլէյէլիմ. պու մոււմէլէճի

քէնտի քէնտինէ տէր քի . « Իշթէ ֆապրիգամտաքի իշծիլէր չօգ չալըչապիլէճէք տէրէճէտէ միւքէմմէլ պիր հալտէ պուլունը յօրլար . յիմտի պէօյիւք թիճարէթլէր իսթիհասալի իչուն նէ՝ Խարմալը . զայէթ ուճուլ իշ չըգարըպ զայէթ պէհալըյա սաթմալը և Լաքին Եաբըլաճագ իշլէր իչուն լազըմ օլան խամ մահսուլաթճա իտարէլի տալրանմագարզըն , ուսուլը սէնաիյէյի իքմալ իթմէքսիզին վէ սայ ուլամէլտէ իշկիւզարըզ կէօթէրմէքսիզին ուճուլ իշ չըգարմագ միշմաքին օլամալ : Պինապէրին՝ միւթէմատիյէն նազնարէթ իթմէքլէ պէրապէր , իշծիլէրիմի խամ մահսուլաթը իտարէսիզ գուլլանմագտան նա՛սըլ մէն՝ իտէպիլիքիմ , պոզնլարտան հէր պիրիճի քէնտիսինին սուրէթի վախսուսէտէ իճրա իթտիյի սէնաաթ տախիլինտէ տահա սատէ վէ տահա քօլայ ուսուլար պուլմաղա նա՛սըլ մէճպուր իտէպիլիքիմ : »

Անժէլ . Բէք տօղրու , մօսիէօ Ակրիքօլ , նա՛սըլ Խարմալը :

Ակրիքօլ . - Պիղիմ մուամէլէճի տէր քի . « Հէքսի պուտէյիլ տիր . ֆապրիգամտան չըգան մահսուլաթ վէ մահսուլաթը զայէթ պէհալըյա սաթմապիլմէք իչուն , գուսուրըզ վէ միւքէմմէլ չըգարմագ լազըմ տըր , իշծիլէրիմ էրէյիճէ կիւզէլ իշլէր չըգարըյօրլարսա տա , պուքի ֆայէթ իթմէզ , նազարը հայրէթի ճալիպ օլաճագ ասարը նէֆիսէ վիւճուտէ կէթիրմէլի տիրէք : »

Անժէլ . - Լաքին , մօսիէօ Ակրիքօլէ իշծիլէր վազիֆէլէրինի տէրէճէլ քիֆայէտէ իճրա իթտիրտէն սօնրա , տէտիյինիզ կիպի ասարը նէֆիսէ վիւճուտէ կէթիրմէք իւզրէքէնտիլէրինի զօրլայըպ Եօրմագտան նէ՝ մէնֆաաթ կէօրէճէքլէր տիր :

Ակրիքօլ . - Իշթէ մէսէլէնին է՛ն մուհիմմ նօղթասը տա պու և նէ՝ մէնֆաաթ կէօրէճէքլէր » սէօզիւ տիր , մատմուպզէլ , Պիղիմ մուամէլէճի տախի պէօյլէ տիւշիւնէրէք քէնտի քէնտինէ տէր քի . « Իշծիլէրիմին խամ մահսուլաթը »

լաթը իտարէ իլէ գոյլանմագտա , վազթընընը հիւսնիւ
 իսթիմալ իթմէրտէ , էն միւքէմմէլ ուսուլը սէնալէյի
 պղւմագտա վէ էլլէրինտէն չըգան իչէրի պիրէր ասարը
 նէֆիսէ սուրէթինտէ իմալ իթմէրտէ պիր Քնֆաթլարը
 պուլհէնմալը տըր . օ վազթ մագտաւընըն բէք գօլայ հա-
 արը Յլաճաղը տէրքեար տըր : Պինաէն ալէ) հ իշճիլէրիմի
 իտարէլէրինտէն , չալըչաճնլըզլարընտան , իշկիւզարըզ-
 արընաան վէ մէհարէթլէրինտէն հասըլ յօան թիճարէթ-
 լէրիմէ տէ հիսսէտալ իթմէլիյիմ . նէլ գատար կիւզէլ իշ
 չըգարուար , պէն տէ օ գատար չօգ սաթարըմ , վէ կէ-
 րէք քէնտիլէրինին կէրէք պէնիմ թիճարէթիմ օ նիսպէթ-
 տէ քիւլլիլէթլի յուր »

Անժէլ . - Շիմտի իլի անլայօրըմ , մօսիէօ Ակրիքօյ :

Ակրիքօյ . - Պիզիմ մուամէլէճի մուամէլաթը թիւճ-
 ճարիյէսինի բէք էյի տիւղիւնիւյօր ճտէյիլ մի . պիր իշճի
 ֆապրիգաճընըն թիճարէթինտէ պիր հիսսէսի օլմատըղը
 վազթ քէնտի քէնտինէ տէր իտիքի . « նէ » իչուն կիւնտէ-
 լիլիմտէն զիյատէ չալըչաճաղըմ վէ տահա էյի իշ եաբ-
 մաղա ճահօր իտիպ քէնտիմի եօրաճաղըմ : Պոճնտան պանա
 նէ ֆաիտէ վար ձ չիչ իօյլէ իսէ պլաթըլըմ իւճրէթտէն
 զիյատէ հիշ պիր շէյ եաբմաղա մէճպուր տէյիլ իմ : Շիմ
 տի իսէլ քէմալը զայրէթլէ չալըչմագտա վէ իտարէ իլէ
 տավրանմագտա մէնֆաթըմ վար տըր : Պինապէրին հէր
 շէյ տէյիշիր . իշկիւզարըզըմը արթըրմալըյըմ . արգատաշ-
 արըմը իշէ թէշվիգ իթմէլիյիմ . իշիմիլտէն պիրի թէնպէլ
 միտիր , ֆապրիգայա պիր գարար վէրիյօր մը , քէնտիսինէ .
 « Պագսան ա , պիրատէր : սէնիթթէնպէլլիլին վէ մէնֆաա-
 « թը ումուսլիյէյէ իրաս իթտիլին զարար հէրիմիլէ տէ
 « ալ շնդ տօգուրյօր ձ իտէյէ հագըլըմ վար տըր : »

Անժէլ . - Հէմ օ վազթ ամէլէ նէ գատար զայրէթ ,
 ճէսարէթ վէ իւմիտէ չալըչմաղա մէճպուր օլուր , մօսիէօ
 Ակրիքօյ :

Ակրիբօլ . - Իշթէ պիզիմ մուամէլէճի տախի պէօյլէ հիսապ իտէր . պունտան պաշգա քէնտի քէնտինէ տէր քի . « Հիւսնիւ նիյէթ , ֆըրրաթ վէ եա թէշվիգ օլմատըզընտան , ֆապրիգա լոէսթկեահլարընտա չօգ տէֆա թէճ . րիւպէքեարըզ վէ ուսթալըզ խազինէլէրի կէօմիւլմիւշ օլուր . պիր թագըմ ուսթա վէ զէքի իշճիլէր սէնաաթլա . րընը իքմալ վէ ուսուր ճէտիտէ իլէ թէգեին իտէճէք եէրաէ , գայտսըզճասընա էսկի ուսուլա իմթիսալէն հա . րէքէթ իտէրլէր : Լաքին պու բէք պէօյիւք պիր զարար տըր . չունքի զէքի պիր առէմ պիւթիւն միւտտէթի էօմ . րիւնտէ խուսուսի պիր իշլէ մէշղուլ օլարագ , կիթ կիտէ բէյտա իտէճէյի թէճրիւպէ ալէսինտէ տահա էյի վէ տահա չաքուգ եաքմագ իշուն պին տիւրլիւ թէտպիրլէր պուլապիլիր . պինապէրին պիր իսթիշարէ գօմիթէսի թէէն սիս իթմէլի վէ ֆապրիգամտաքի իշճի պաշըլարը իլէ էն ուսթա իշճիլէրիմի օրատա ճէմ իթմէլլիյիմ . պիզիմ մէնֆաաթըմըզ չիմտի միւշթէրէք օլտըզընտան , պու զէքի առէմլէր միւզաքէրաթընտան բէք պէօյիւք ֆախտէլէր հա . սըլ օլաճազը աշիքեար տըր . . . » Պիզիմ մուամէլէճիսին չու միւլահազաար տօղլու չըգար . չունքի պիր միւտտէթ սօնրա իշճիլէրինին պին տիւրլիւ եէնի , սէնաաթլեարանէ վէ միւքէմմէլ ուսուլ վէ թէտպիրլէր մէյտանա չըգար . տըզլարընը կէօրէրէք , տիւշարը հայրէթ օլուպ գալըր վէ անլէրէ խիթապէն . « Լաքին սիզ չիմտիյէ գատար պուն . արը պիլտիյինիզ հալաէ նէ իշուն պանա սէօյլէմէյօրաընըզ : Օն սէնէքէն պէրու ֆապրիգամա եիւզ ֆրանքա մալ օլան պիր շէյ պու կիւն էլլիյէ մալ օլույօր . իշլէմէք . տէն գազանտըզըմըզ վազթ տա սիզէ ճապա . . . » տէր . սաիրլէրի կիպի հայվան օլմայան իշճի իսէ պունա գարչըլըզ . « Էֆէնտիմ , չու եա պու շէյ եիւզիւնտէն եիւզտէ էլլի գազանըպ գազանմամանըզտան պանա նէ ֆախաէ օլաճագտը : Հիշ , Լաքին չիմտի իշ պաշգալաշտը . սիզ հաֆ .

Թալըղըմտան մատա Թիճարէթինիզտէն տէ պիրէր հիս-
սէ վէրիյօրսընըզ. Թէճրիւպէքեարլըղմտան, մալիւմաթմ-
տան իսթիֆատէ իչուն պէնիմլէ իսթիշարէ իտէրէք քէնտի
գաթը ու հայսիյէթիմի քէնտի նազարըմտա պէօյլւտիւ-
յօթսընըզ. պէնի տտի պիր մախլուգ ատտ իտէճէք եէր-
տէ, պէնիմլէ միւնապէթէ կիրիշիյօրսընըզ. պինաէն ա-
լէյհ. հէր պիլտիյիմ շէյի սիզէ սէօյլէմէք վէ տահա զի-
յապտէ Թէրագգըյա չալըշմագ մէնֆաաթըմ վէ հաթթա
վազիֆէմ իզթիզասընտան տրը Ծճէվապընը վէրիւ, իշ-
թէ, մատհուազէլ Անթէլ, պիզիմ մուամէլէճի ֆապրիգա-
սընը չու սուրէթէլ Թէրթիպ վէ Թանգիմ իտէրէք, բա-
գիպլէրինի ու Թանազըրը վէ նազարը հասէտլէրինի ճէլպ
իտէր, Շիմտի, մէնֆաաթը շախսիյէսինտէն պաշգա պիր
շէյ տիւշիւնմէյէն պու Թաշ եիւրէքլի մուամէլէճի եէրի-
նէ, ֆէզպիի ինճիլիյէ (մաւտարանական առաքինու-
թիւնք) իլէ մութթասըֆ պիր գալպին հրսսիյեաթը մուշ-
ֆիգանէսիյէ միւմթագ պիր ֆիքրին եիւքսէքլիյինի հի-
սապշիֆասըղընա զամմ իտէն պիր ատէմ օլսատա, տըգ-
գաթը ֆէվգէլ ատէսինի իշհիլէրինին եալընըզ սաատէթի
մատտիյէսինէ տէյիլ, հաթթա հուրրիյէթի մանէվիյէ-
սինէ տէ հապք իտէրէք, հէր տիւրլիւ Թէտապիրի միւմքի-
նէ իլէ քէնտիլէրինին տաիրէի զէքեալէթլէրինի Թէվսի
իթմէյէ վէ գալպլէրինի եիւքսէք տույղուլարէա տօլտուր-
մազա ճահտ իտէճէք օլսա, վէ եաբտըղը էյիլըլէրին քէն-
տիսինէ պախշ իտէճէյի նուֆուզ վէ իզթիտար իլէ քէս-
պի գըւվվէթ իտէրէք, վէ խուսուսըյա իւշ եիւզ քիշի-
նին յաատէթ վէ եա սէֆալէթի քէնտիսինէ մէրպութ
պզւընան պիր ատէմին պազը վէզալիֆի մանէվիյէսի տէ
պուլընտըղընը հըսս իտէրէք, իշհիլէրի տէյիլ պէլքի պի-
րատէրլէրի նամընը վէրտիյի ատէմլէրէ տօղրու եօլու կէօս-
Թէքէճէք օլսա, վէ քէնտի գալպլէրինտէ Թալիմ վէ սէ-
նաաթ տույղուլարէն ույանտըղմազա չալըշսա, վէ նիհայէթ

պաշգալարընըն լանէթ վէ մէյուսիյեթեթ եաշլարըյլա էլ-
տէ իթտիբլէրի պիր հալէ գոյարագ անլէրի մէսուտ վէ
պախթիյար իտէճէք օլսա , պէօյլէ պիր ատէմ, մատմու-
աղէլ Ոնթէլ Լաքին , եա՛ Րապպի . . . քէնտիսինի
պէօյլէ թագաիս իթտիլմիդ չգէմանտան տահա էյի պիր
ղէմանտա եթթիչէմէզ իտի . . . իշթէ . . . Մ. Հարսի կէ-
լիօր . . . :

Անթէլ . - (Կէօզ եաշլարընը սիլէրէք , հէյէճանը
պիր սէտա իլէ .) Ահ , մօսիէօ Ոկրիքօլ , քէնտիսինի չիւք-
րանիյէթլէ էլլէրինի գալուշտըրարագ իսթիգալ իթմէլի
տիր :

Ոկրիքօլ . - Պագընըզ , մատմուաղէլ , պու Զէճիպ վէ
լաթիֆ չէհրէ րուհընըն թաավիրի հագիգիսի տէյիլ մի
տիր :

Փիլ հագըգա Մ. Հարտինին քէնտիսինի ալշագճասը-
նա ալտաթմագտա օլսն տօթը Մ. տը Պէսագ իլէ օ-
թուրմըշ օլտըղը պիր բօսթա արապտսը պու էսնատէ
ֆապթիգանըն հավիսինէ կիրիյօրտու :

Պալէատէ թաավիր օլունան վէ սոյ ու ամէլին ծոկէ-
թի թէրթիպ վէ թէշքիլինէ միւթէալիդ պուլունան խու-
սուսաթ հագգընտա պիր իքի սէօզ տահա սէօյլէյէլիմ :
Պու մէսէլէ էն մուհիմ մէսայիլտէն մատտուտ օլտըղը
ճիհէթլէ , պու քիթապըն իսթամընտան էվվէլ տահա պիր
գաշ տէֆալար անընլա քիթիղալ իտէճէյիզ :

Ազ չօգ ՃիՏՏԻ (պու սըֆաթը ազաճըգ սուի իսթի-
մալ իտիյօրլար զաննընտայըզ) ատէմէրին ՄէՄԼէֆէթին
ՍԱԼՏԵթի ՀԱԼԻ հագգընտա սուրէթի րէսմիյէտէ իրատ
իթտիբլէրի նութգլարլա պէրապէր , իթիրաղ գապուլ իթ-
մէզ պիր հագըգաթ վար տըր քի , օ տա՛ ճէմիյեթի պէ-
շէրիյեհին իշճի սընըֆլարընըն հիշ պիր վագթ չիմտիքի
գատար սէֆալէթ իշինտէ պուլունմամըշ օլմալարը խու-

սուսը տըր . զիրա հաֆթալըզլար իշճիլէրին իհթիյաճաթը
եէվմիյէսինէ շիւտի եվվէլքինտէն տահա զիյատէ քիֆայէթ
իթմէյօր :

Տէրմիյան իթտիյիմիզ հագըզաթըն ըէտտ ու ճէրհի
նագապիլ պիր իսպաթը , ասհապը սէրվէթ վէ իգթիտար-
տա՝ կիրտապը սէֆալէթտէ պուլընան պիշարէլէրէ մուա-
վէնէթ իթմէք մէյլինին կիւնտէն կիւնէ թէզայիւտ իթմէ-
սի տիր : Գիւշիւք ֆուգարա շօճուզլարընա մախսուս տար
իւլ շէֆագալար , ֆուգարախանէլէր վէ մագսատը ինսա-
նիյեթթեարանէ իլէ վիւճուտէ կէլմիշ օլան միւէսսէսաթը
սահրէ՝ ՍԱՍՏԷԹԻ ՈՒՄ ՈՒՄ ԻՅԵԷՆԻՆ տէրէճէի մաթլուպէ-
տէ օլտըզը հագըզընտա ըէսմէն վէրիլէն թէէմինաթա
րազմէն , ճէմիյեթթի պէշէրիյեթտէ հէնուզ բէք շօգ տէհ-
շէթլի ֆէնալըզլար ճէվէլան իթտիյինի ասհապը սէրվէ-
թին հըպա իթմէքտէ օլտըզլարընը էբէյիճէ իսպաթ իտէր :
Լաքին այրը այրը վիւճուտէ կէլէն պու թէշէպպիւսաթ նէ՝
գատար ալիճէնապանէ վէ նէ՝ գատար սէլապլէթքեարանէ
օլսա տախի եինէ քեաֆի սայըլամազ վէ սայըլմագ իհ-
թիմալի տէ եօգ տըր : Պու խուսուստա եալընըզ մէմլէ-
քէթի իտարէ իտէնլէր էօն այագ օլապիլիլէր . . . Լաքին
անլէր պու կիպի թէշէպպիւսաթտան տախիմա իհթիրազ ի-
տիյօրլար : Ճէրքէ ատէմլէր շարգի Աֆրիգանըն Մոնոմոթա-
բա մէմլէքէթիլլէ օլան միւնասէպաթը սըյասիյէմիզին է-
հէմմիյեթթի վէ եախօտ պիւս պիւթիւն պաշգա պիր մէ-
սէլէ հագըզընտա ճէրքէ պէր ատէքէրէ միւպահասա վէ միւ-
զաքէրէ իտէրլէր . հալ պու քի հուգուզ վէ գուվվէթի
հագըզընտա կիթտիքճէ թէնվիրի էֆքեար իտէն վէ ֆա-
գաթ զալըմանէ ըէգապէթլէր սէպէպիլլէ էքսէրիյա էօլ-
մէյէճէք գատար մէտարը թէայիւլլէրի օլան իշտէն պիլէ
մահրոււմ գալան զէքի վէ չալըշգան պիր էհալինին կիւն-
տէն կիւնէ պախի թէէսսիւֆ օլան հալինի ըսլահ խուսու-
սընը շուըն պուըն մէրհամէթինէ , սէրմայէտարան վէ

Փապրիգաճըլարըն հիւսնիւ իւթիյարընա թերբ իտէրլէր :
 Լաքին պուռտան նէ՞ չըգար . . . Ֆէրթէ ատէմլէր պու տէհ-
 շէթլի սէֆալէթլէրի նաղարը միւթալապա ալմաղա հիշ
 պիր վագթ թէնէզզիւլ իթմէզլէր : Տէվլէթ ատէմլէրի՝
 հագգլարընտա ումումըն թէվէճճիւհինի ճէլպէ վէ հհա-
 լիբէրվէր իւնվանընը իհրազա սէպէպ օլաճագ օլան պէօյլէ
 պիր իշտէ քէնտի իսմլէրինին տախի պուլունաճաղընը տիւ-
 շիւնիւնճէ , սաիգաի մէրհամէթլէ կիւլիւմէրլէր : Հէր քէս
 պու մէսէլէի մուհիմէնին երլարըրմ կիպի բաթլայաճաղը
 զէմանա պէքլէմէյի էվլա կէօրիւր . . . օ վագթ պիւթիւն
 տիւնեայը սարսաճագ օլան օ տէհշէթլի գարըըզլըզ վէ
 ալթ իւսթիւլ արասընտա , շիմտիքի Ֆէրթէ մէսէլէլէրին վէ
 Ֆէրթէ ատէմլէրին նէ՞ րէնք քէսպ իտէճէյի կէօրիւլէճէք
 տիր : Պու միւտհիշ իսթիգպալին վուգուլինի մէն իթմէք
 վէ եախօտ հիշ օլմաղսա թէէթիր իյլէմէք իշուն , ումու-
 մըն սաատէթի , իսթիրահաթը վէ սէլամէթի նամընա օ-
 լարագ աահապը իգթիտարըն հըսսիյաթը շէֆգաթքեա-
 րանէսինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիր . . . :

Քիթապըմըզըն պիր եէրինտէ « Էհէր Զէնհիւնլէր
 ՊիւլՍէ ԻՏԻ » տէմիշտիք . իշթէ ինսանիյէթին մէտհի զըմ-
 նընտա պու սէօղիւ պիր տէֆա տահա թէքրար իտէրիգ .
 էվլէթ , էկէր զէնկինլէր պիւլէլէր , էյիլիյի չօգ տէֆա
 քէմալը զէքեալէթ վէ սէմահէթլէ իճրա իտէրլէր : Իմտի
 հիշ պիր բարա վէրմէքսիզին խալզըն նաղարը մուհապպէթ
 վէ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէյի մուգթէտիր օլաըզլարը-
 նը կէրէք զէնկինլէրէ վէ կէրէք պիր խայլը ամէլէնին հալ
 վէ իգպալի քէնտիլէրինէ մէրպուլթ պուլունան զէվաթա
 իսպաթ իտէլիմ :

Իշճիլէրին ճիւղի պիր իւճրէթի սէնէվլիյէ մուգապի-
 լինտէ շիֆապախշ վէ սըճագ օտալարա սահիպ օլաըզլարը
 « մուհի խանէլէրտէն պահօ իթտիք : Պու թէսալվուր՝ մատմու-
 ազէլ Ամէլի տը Վիթրոլըն նիյաթը ֆուգարաբէրվէրանէսի

սայէսինտէ 1829 թարիխինտէ դուիվէտէն ֆիլիէ կէլմէք իւզէրէ իտի : Շու արքատա պիւէ , ինկիլթէրրատա , լօրտ Ալլէյ՝ այնը մագսատըն հուսուլինէ չալըչան վէ հիսսէտա-րանընա եիւզտէ տէօրթ ֆաիզ վէրմէյի թէահհիւտ իտէն պիր ճէմիյեթին ըիյասէթինտէ պուլունըյօր :

Պէօյլէ պիր իշէ Ֆրանսատա՝ նիչուն թէչէպպիւս օ. լունմայօր . էվլէթ , ֆուգարայա ումուիյէթլէ եաշամա-նըն մէպատի վէ վէսայիթի էվլէիյէսինի կէօսթէրմէք մու-հասէնաթընը հաիզ օլան պէօյլէ պիր թէչէպպիւսէ նէ՝ ի-չուն թաթպիգի հարէքէթ իտիլմէյօր : Ճէմիյեթլէ եա-շամանըն հատտարզ հիսապարզ ֆէվաիտ վէ մուհասէնաթը պէտիհի տիր . հէրքէսին էֆքեարը պունա մաիլ տիր . ան-ճագ , էհալի պու . կիպի ճէմիյեթլէր իչուն էլզէմ օլան միւհասէսաթը թէէսիս իթմէքտէն աճիզ տիր : Պինաէն ա-լէյ՝ էրպապը սէրվէթ վէ իգթիաարտան պիր քիմսէ ամէ-զէյի պու գըյմէթտար ֆաիտէլէրտէն իսթիֆատէ իտէճէք պիր հալէ գօյաճագ օլուրսա , նէ՝ պէօյիւք պիր խըտմէթ կէօրմիւշօլուր : Էյլի ֆամիլեա իչուն սըհհէթէ նաֆի պիրէր իգամէթկեահը հավի օլան պէօյլէ պիր խանէի ումուի ին-շա իթմէք նէ՝ պէօյիւք էհէմիյէթի հաիզ տիր . ֆագաթ խանէի մէգքիւրըն իրատը սէնէվիսի թահթը թէմինտէ պուլընմագ լագըմ՝ տըրքի , պու խուսուս քէնտիսի իչուն բէք գօլայ պիր շէյ տիր :

Էնճիւմէնի Տանըշ՝ կէնճ միմարլարըն հէր սէնէքի մուսապագա (մըցում) իմթիհանընա սարայ , քիլիսէ , թէաթըս սահնէլէրի վէ սաիրէ բլանլարը գօյաճագ եէր-տէ , պապը տէֆա տա թէսարրուֆքեարանէ (խնայողա-կան) վէ սըհհէթէ նաֆի շէրայիթին քեաֆֆէսինի ճամի օլարագ իշճի սընըֆընըն իգամէթինէ մախսուս պէօյիւք պիր պինանըն բլանընը մուսապագայա գօյսա օլմագ մը : Տիւշարը սէֆալէթ օլանլար հագգընտաքի հիւս-նիւ նիյէթ վէ իհթիմամը բէտէրանէսինին ասարընը

բէք չօգ տէֆալար ճալիպի հայրէթ պիր սուրէթտէ կէօս
թէրմիշ օլան Բարիս պէլէտիյէ մէճլիսի՝ էհալիսի չօգ օլան
տաիրէլէրտէ ումուսիյէթլէ եաշամագ ուսուլինին թաթ-
պիգաթը էվլէլիյէսինի կէօսթէրմէք իւզրէ նումուռնէ օլա-
րագ նէ՞ իչուն պիրէր խանէի ումուսի ինչա իթտիրմէյօր :
Պու կիպի միւլէսսէսաթտա գապուլ օլունմագ արզուսքա ա-
մէլէ սընրֆը իչուն մուսապագաթա կիրիշմէյէ, վէ ախագը-
նը տօղրուլթմաղա միւլէսսիր պիր վէսիլէ վէ հաթթա թէ-
սէլիպախշ պիր իւմիտ օլաճագ տըր . . . : Զիրա իւմիտ
տախի ինսանա պէօյիւք պիր գուվլէթ տիր : Բարիս շէհրի
պու սուրէթլէ կիւզէլ պիր պաշլանղըճ եաքմըշ օլաճագ ,
վէ պէլքի տէ կէօսթէրէճէյի իպրէթ մէմլէքէթի իտարէ
իտէնլէրի ֆէվգ էլ աստէ գալտսըզլըղլարընտան գոթթա-
րաճագ տըր :

Նիհայէթ մանիֆաթուրն ֆապրիգալարը ֆէէսիս ի-
տէն սէրմայէ սահիպլէրի քէնտի իմալաթխանէ վէ եա
ֆապրիգալարըյլա պիրիքտէ ամէլէնին իգամէթինէ մախ-
սուս պիրէր ումուսի խանէ տէ ինչա իթմէք իւզրիէ նէ՞ ի-
չուն պու թալիմաթտան իսթիֆասէ իթմէյօրլար :

Իէգապէթի մէյուսանէ զէմանը օլան պէօյլէ պիր զէ-
մանտա պունտան պիզլաթ ֆապրիգաճըլար իչուն տախի
պէօյիւք պիր ֆաիտէ հասըլ օլաճագ տըր : Միւտտաամըզը
պիր իքի սէօզ իլէ իյգահ իտէլիմ . հաֆթալըզլաքըն թէն-
զիլի քէյֆիյէթի ամէլէ իչուն օ գասար ֆէլաքէթէնկիզ
վէ օ՝ գատար տէհշէթլի պիր շէյ տիր քի , չօգ տէֆա
իհթիյաճաթը զարուրիյեէսինտէն օլան շէյլէրտէն պիլէ
մահրում գալմաղա մէճպուր օլուրլար . պինաէն ալէյհ
էկէր ֆապրիգաճը իւշ ֆրանք իլէ եալընըղ պաշընա էօլ-
մէյէճէք գատար անճագ կէչինէն պիր սէնաաթ քեարա
ումուսիյեէթլէ եաշամագ ուսուլի սայէսինտէ կիւնտէ օ .
թուղ . . . իլէ եաշամագ չարէսինի կէօսթէրէճէք օլուրսա-
թիճարէթին պուհրանը պիր զէմանընտա անըն հաֆթա-

լըղը եարը եարը, յա էնտիրիլէպիլի . վէ սէնաաթքեար պու թէնդիլտէն բէքտէ օ գատար մուգտարըպ օլմաղ . պիւս պիւթիւն իշսիզ գալմագտան ըսա նըսֆ իւճրէթ չլէ ֆագաթ ումուսիյեթլէ եաշամայը թէրճիհ իտէր , վէ ֆապրիգաճը տախի իշլէրիւնի թաթիլէ մէճպուր օլմաղ :

Իշճիլէրին իգամէթինէ մախսուս ումուսի խանէլէր թէէսիսինն մուհասէնաթընը , ֆէվաիտինի , թէսհիւլաթընը միւմիին օլտըղը գատար : Իսպաթ իյլէտիք զանն իտէրիզ :

Նիհայէթ շունը տա կէօսթէրտիք քի , ամէլէնին սէմէրէի զայրէթ վէ ղէքեալէթի օլան թիճարէթէ հիսսէտար օլմասը եալընըզ տալէթ վէ հագգանիյեթ իզթիւզասընտան օլմայըպ , հաթթա ֆապրիգաճը յա տախի ֆուիտէյի մուճիպ տիր :

Պուրատա մէսէլէ ֆարզիյաթտան , թէսալվուրաթտան իպարէթ օլմայըպ , օլմուշ պիթմիշ վուգուաթտան իպարէթ տիր : Սէնաաթա ֆէվզ էլ ատէ աշնա վէ գալպի ֆիքրինէ միւսալի տօսթլարմըզտան պիր զաթ՝ իշճիլէրտէն միւրէքքէպ պիր իսթիշարէ գօմիթէսի թէշքիլ էյէլէտի , վէ անլէրէ հաֆթալըզլարընտան պաշգա քէնտի թիճարէթինտէն տէ պիրէր հիսսէ վերմէյի գալարաշտըտը . չօգ կէշմէքսիլին հասըլ օլան նէթիճէ իւմիտլէրինն տէրէճէսինի աշտը վէ թաշտը :

Եալընըզ շուրաւընը իսթար իտէլիմ քի սէնաաթըն աշվալը հաղըրէսի վէ միւթալաաթը սաիրէ էվվէլի էմրտէ ումուս՝ ամէլէնին պու թիճարէթտէն իսթիֆատէ իթմէլէրինէ միւսաատէ իթմէմիշ իտէտէ , սօնրատան պու թիճարէթ քէնտիլէրինէ պիլ իսթիյար թէվզի օլունմուշ վէ պիր կիւն հէր ամէլէ անա իշթիրաք իտէճէք տիր : Իշպու իսթիշարէ գօմիթէսինն տաշա տէօրտիւնհիւ իճթիմա՛ընտա , պահա իթտիյիլիզ միւհթէրէմ սէնաաթքեար՝ ամէքէսինն մալիւմաթ վէ թէճրիւպէքեարլըղընա միւրաճա :

աթտան օ գատար նէթիճէլէր հասըլ իթմիշ քի, կէրէք խամ մահաուլաթը իտարէլի գուլլանմագտան վէ կէրէք մամուլաթը իքմալ իթմէքտէն հասըլ օլաճագ թիճարէթի սէնէտէ թագըրիպէն օրաւ Պէն Ֆրանզ գատար թախմին իտէ-պիլմիշ տիր :

Շիմտի պպհաըմըզը խիւլասա իտէլիմ. հէր սէնաաթ-տա իւշ գուվլէթ, իւշ վասըթա վէ իւշ գուվլէի մուհար-րիքէ (շարթիշ զօրութիւն) վար տըր քի, պուճարըն հէր իւշիւնիւն տէ հուգուգը միւսավի տէրէճէտէ շայանը հիւր-մէթ տիր :

Պու իւշ գուվլէթտէն պիրինճիսի ագճէյի թէտա-րիք իտէն սէրմայէ սահիպի, իքինճիսի մուամէլէի թիւճ-ճարիյէյի իտարէ իտէն զաթ վէ իւշիւնճիւսիւ տէ ամէլէ տիր :

Շիմտիյէ գատար ամէլէ իհթիյաճաթընա քիֆայէթ իթմէյէճէք տէրէճէտէ ճիւզի պիր հիսսէտէն պաշգա պիր շէյ կէօրմէմիշ տիր. քէնտիսինի հագգըյլա մագհարը միւքեաֆաթ իթմէք, եանի կէրէք ումումիյեթլէ եաշա-մագտան հասըլ օլան սաատէթ վէ լէֆահիյեթի թէս-հիլ իտէրէք տօղրուտան տօղրույա վէ կէրէք քէնտի սէ-մէրէի սայ ու զայրէթի օլան թիճարէթտէն քէնտիսինէ պիր հիսսէի միւթէնասիպէ վէրէրէք տօլայլտան հալինի ըսլահ իթմէք մուգթէզաի հագգանիյէթ վէ ինսանիյէթ տէյիլ մի տիր : Իշին ֆէնա ճիհէթինի տէ տիւշիւնէրէք վէ ամէլէ արասընտա բէյտա օլաճագ լէգապէթին նէ-թայիճի մէզմուճէսինի նազարը տըգգաթա ալարագ ֆարգ իտէլիմ քի պու թէզեիտի իւճրէթ քէյֆիյէթի սէրմայէ սահիպլէրինին թիճարէթինի ճիւզիճէ ազալթսըն, հալ պու քի անլէր պու հարէքթլէրիյլէ եալընըզ ալիճէնա-պանէ վէ հագգշինասանէ պիր իշ եարմըլ օլմագլա գալ-մայըպ, հաթթա սէրվէթլէրինի վէ սէնաաթլարընը տա հէր տիւրլիւ աֆէթ վէ ֆէլաքէթտէն մուհաֆազա իթմիշ

օլաճագլար տըր . զիրա պու սայետէ իշճիլէրի ֆէսատ չըգարմագ իչուն հագգլը պէհանէլէր արամագտան վէ տտիլանէ մաթլուպաթտա պուլունմագտան մէն՝ իթմիշ օլաճագլար տըր :

Խիւլասաի քէլամ, էմվալ վէ էմլաքընը եանդընա գարչը թահթը թէէմինէ ալան սէրմայէտարլար պիզիմ իչուն էն ագըլըր ատէմլէր տիր :

Մ. Հարտի իլէ Մ. տը Պլէսնգըն ֆապրիգայա մուվասէլէթ իթմիշ օլտըգլարընը սէօյլէմիշ իտիք : Պիր միւտտէթ սօնրա , ուզագտան , Բարիս ճիհէթիմտէն տիկէր պիր մէյտան արապասընըն տախի ֆապրիգայա տօղրու կէլմէքտէ օլտըղը կէօրիւլտիւ : Պու քիւլիւք արապատա Բօտէն պուլունըյօրտու :

4

Ի Ֆ Շ Ա

Անժէլ իլէ Ակրիքօլ իշճիլէրին իգամէթէնէ մախսուս յլան խանէի ումուսիյի զիյարէթ իթտիքլէրի սըրատա Գաւրլար տախի եօլ իւզէրինտէ պիր խայլը մէյլանէ միւշթէրիլէրի իլէ պիր գաթ տահա չօղալարագ Մ. Հարտինին ֆապրիգասը իւզէրինէ եիւրիւմէքտէ վէ Բօտէնի Բարիստէն կէթիրէն մէյտան արապասը տախի օ սըրատա աղըր աղըր ֆապրիգայա տօղրու իլէրիլէմէքտէ իտի :

Մ. Հարտի տօսթու Մ. տը Պլէսագ իլէ արապատան

էնտիքտէն ոսնրա, ֆապրիգանքն եանննտա պուլունան
խանէսինին սալծննա չըգմըշ բար :

Մ. Հարտի օրթա պոյլու, զարիֆ վէ նաղիք պիթ ա-
տէմ օլուպ, հատար զաթընտա ասապի (ջղալին) վէ չա-
բուգ միւթէէսսիր օլուր պիր թապիյաթա մալիք իտի :
Անը կէնիշ վէ աչըգ, չէհրէսի սօլղուն, կէօզլէրի դարա
վէ նուրը լէթաֆէթ ու ֆէրասէթլէ շաշատար օլուպ,
ճալիպ չէհրէսինտէ տէ սատագաթ վէ գէքեալէթ ասարը
մէնգուշ իտի : Մ. Հարտինին թապիյաթը պիր քէլիմէ ի-
լէ թարիֆ օլունապիլիր. վալիտէսի քէնտիսինէ Բէ-սի-սի(1)
նամընը վէրիր իտի : Ֆիլ հագըգա Մ. Հարտի զայէթ նա-
ղիք թապիթլարտան պիրի օլուպ, նէճիպ վէ ալիճէնապ
օլտըղը գատար տա տուլղուլու վէ սէվիմլի իտի. լաքին
օ գատար թէզ կիւճէնիր իտի քի, էտնա մէրթէպէ խօշ-
նուտսըղըգ հըսս իթտիլինտէ տէրհալ քիւսէր վէ միւ-
քէտտէր օլուր բար. էկէր շու թէզ կիւճէնալէք խասասընա
սէնաաթլար հագըգընտաքի մուհապպէթի ֆէվգ էլ աստէ-
սի, գէքեալէթի խարիգ իւլ ատէսի վէ տէրէճէի քէմա-
լէ վարմըշ օլան զէվգի սէլիմի տէ զամմ իտիլէճէք վէ
միւմաիլէյհին մէսլէքի սէնաաթլարտանտէ տիւշար օլմըշ
պուլընտըղը հատտսըղ հիսապսըղ մուվաֆֆապիլիէթսիդ-
լիքլէր վէ հիլէքեարլըղլար տախի տիւշիւնիւլէճէք օլուր-
տա, մէնաֆիի ազիմէյէ գարշը վուգու պուլան մուհարէ-
պաթ վէ միւճատէլաթը միւթէմատիյէտէ պէօյլէ նաղիք
վէ մուշֆիգ պիր գալպին չիմտիյէ գատար նա՛սըլ գըրը-
լըպ մահվ օլմամըշ իտուլիինէ թէաճճիւպ իտիլիր :

Ֆիլ հագըգա Մ. Հարտի իպթիտա բէք զիյատէ ըզ-

(1) Բիւսկիւն պիր նէվ ֆիտան օլուպ, բարմագ տէյէր
տէյմէզ տէրհալ եարրագլարընը պիւքէր. պու ֆիտանըն շու
խասասընա թէշպիհ թարիգիլէ տիր քի Մ. Հարտիյէ պու իսմ
վէրիլմիշ տիր :

տրրապ վէ վահմէթ չէքմիշ իտի . իսթիգամէթ վէ հադ-
գանիյէթ նուսուսի օլան բէտէրինին 1815 սէնէսի վու-
գուաթը սէպէպիյլէ եարը պողուգ պիր հալտէ պըրագմը
օլտըղը իշլէրի տողրուլթմագ իշուն մէսլէքի սէնաաթքեա-
րանէյէ կիրմէյէ մէճպհւր օլտըղընտան , իշկիւզարըղը
վէ մէհարէթ ու զէքեալէթի սայէսինտէ սէնաաթքեար-
ըղգ ալէմինին է՛ն միւթէպէր մէվզըլարընտան պիրինի
իհրազ իթմիշ իտի : Լաքին պու մագսատա տէսթրէս օ-
լապիւմէք իշուն , նէ՛ գատար ալչագճա հիյլէքեարըղգլա-
րա տիւշար օլմուշ . նէ՛ գատար խայընանէ ըգապէթլէրէ
գարըն ճէնքլէշմիշ , վէ նէ՛ գատար զարագքեարանէ խու-
սումէթլէրէ գուրպան կիթմիշ իտի :

Մ. Հարտի բէք չաբուգ միւթէէսսիր օլտըղը ճիհէթ-
լէ , վալիտէսինին ագիլանէ վէ սէպաթքեարանէ նասի-
հաթլարը օլմամըշ օլսա իտի , ալչագլըղլարա , հիյլէքեար-
ըղգլարա գարըն էքսէրիյա հըսս իթտիյի բէտէրամիզ ին-
ֆիաբ վէ հիտտէթէ մաղուպ օլարագ շիմտիյէ գատար
պին քէրրէ մահվ օլմուշ օլաճաղը պէտիհի իտի : Կիւն-
տիւզլէրի նէֆրէթէնկիզ միւճատէլաթ վէ մուվաֆֆագիյ-
եթսիրղիքլէր իլէ կէշիրտիքտէն սօնրա վալիտէսինին եա-
նընա ալտէթ իթտիյինտէ , քէնտիսինի պիրտէն պիրէ օ
տէրէճէ սաֆի վէ լաթիֆ պիր մահալէ նագլ օլունմուշ
զանն իտէր իտի .քի , կիւնտիւզիոն քէնտիսինի բէք զիյա-
տէ ըղտըրապա տիւշար իթմիշ օլան հիճապալէր խաթը-
րէլէրի տէր հալ ունուտըր ըտը : Վալիտէսինին միւմթագ
վէ լաթիֆ ըուհը թէէսիրիյլէ գալպինին պիւթիւն սըղը-
լարը տէր հալ միւնտէֆի՛ օլտըղընտան , մէրգումէ հադ-
գընտաքի մուհապպէթի՛ հագիգի պիր իպատէթ տէրէ-
ճէսինի պուլմուշ ըտը :

Վալիտէսի վէֆաթ իտինճէ , էպէտա մահվ օլմայան
վէ հալաթըմըղլա պիրլիքտէ տէվամ իտիպ պաղը քէրրէ
հիւզնէնկիզ պիր լէթաֆէթ պախշ իտէն քէտէրլէր չկիպի

ղայեթ տերին պիր քէտէր հըսս իյլէտի : Պու տէհչէթլի ֆէլաքէթտէն ազ զէման սօնրա Մ. Հարտի ֆապրիգա- սընտաքի ամէլէյէ տահա զիյատէ մէյլ կէօսթէրտի . քէնտիսի օ վագթա գատար ամէլէսի հագգընտա տախմա ատալէթ վէ սէմահէթլէ տավրանմըլ ըտը . լաքին վալի- տէսինին քէնտի գալպինտէ թէրք իթմիշ օլտըղը եէրին միւէպպէտէն պօշ գալաճաղը տէրքեար օլմագլա պէրա- պէր , չէֆգաթ վէ մուհապպէթի պիր գաթ տահա արթ- տը , վէ քէտէրի տէրունի նիսպէթինտէ էթրաֆընտա պախ- թիյար ատէմլէր կէօրմէք իհթիյաճընը հըսս իյլէտի : Չօգ կէչմէքսիզին՝ էթրաֆընտաքի ատէմլէրին սաատէթի մատ- տիյէ վէ մանէվիյէսի իշուն իճրա իթտիյի ըսլահաթ՝ քէ- տէրինին տէֆինէ վէսիլէ տէյիլ իսէ պիլէ , պիր մէշղուշ լիյեթ հիւքմիւնիւ ալտը : Եավաշ եավաշ տիւնեատան չէ- քիլտի , վէ պիլթիւն էօմրիւնիւ իւշ տիւրլիւ հըսսիյաթա հասը իյլէտի քի , պունլար՝ մագիտէքի պիլ ճիւմլէ տօսթ- լուգլարընը ճամի օլան մուշֆիգանէ վէ ֆէտաքեարանէ պիր տօսթլուգտան , շիտտէթլի վէ խալիսանէ պիր մու- հապպէթտէն , վէ իշճիլէրի հագգընտա պիր ըաղպէթի քէտէրանէտէն իպարէթ իտի : Իշթէ միւմաիլէյհին կիւն- լէրի հըսը շիւքրան վէ հիւրմէթլէ մալամալ օլան պոս քիւչիւք ալէմտէ կէչմէքտէ իտի . հաթթա նէֆրէթ վէ տէհչէթինի մուճիպ օլան քէտէրամիզ հագըգաթլարա գարըլ պիր իլթիճակեահ պուլմագ , վէ էթրաֆընը խայր- խահ , զէքի , պախթիյար վէ քէնտի հայաթընը պէսլէյէն էֆքեարը ալիճէհապանէյէ ճէվապ վէրմէյէ մուգթէտիր ատէմլէրլէ իհաթա իթմէք իւզրէ , պու քիւչիւք ալէմի զանն իտէրսին քի քէնտի թասվիրլինէ մուվաֆըգ սուրէթ- տէ եարաթմըլ ըտը : Իշթէ Մ. Հարտի պէօյլէ պիր չօգ քէ- տէրլէրէ տիւշար օլտըգտան սօնրա , նիհայէթ սիննի քէ- մալէ վասըլ օլարագ , խուլուքեար պիր տօսթ իլէ մու- հապպէթինէ լայըգ պիր մաշուգէյէ մալիք օլմուշ վէ իշ-

ճիշդերին մուհապպէթի ֆէվզ էլ ատէ վէ սատագաթը ֆէտաքեարանէսինտէն տէ էմին պուլընմըջ օլտըղընտան , հիքեայէմիզին թարիխի ճէրէյանընտա , վալիտէսինին վէ-ֆաթընտան պէրու նաիլ օլմագ իսթէտիյի հէր աիւրիւ իգպալ ու սատէթէ մազհար օլմուշ ըտը :

.....

Մ. Հարտինին մահրէմ տօսթը Մ. տը Պէսագ պու միւէսսիր վէ պիրատէրանէ մուհապպէթէ ուզուն միւտտէթ մազհար օլմըջ ըտը . լաքին օ վագթա գատար միւտթագիմ վէ սատըգ պուլունան պու տէմի աքբայ տէկ-րինեի իլէ Ռօտէն նէ կիպի թէտապիրի շէյթանէթքեա-րանէ իլէ քէնտի հիյէքեարլըգլարընա ալէթ իթթիսաղ իթմիշ օլտըգլարը կէօրիւտիւ :

Պու իքի տօսթ , էսնաի սէյահաթտա շիմալ բիւզկեա-րընըն թէէսիրիլէ ազաճըգ իւշիւմիւշ օլտըգլարընտան , Մ. Հարտինին քիւշիւք սալօնընտա , ալէա պիր աթէշ գար-շըսընտա ըսընըյօրլար ըտը :

Մ. Հարտի կիւլիւմսէյէրէք Մ. տը Պէսագա խիթա-պէն տէտիքի .

— Ա՛հ , ազիզիմ Մարսէլ , նիհայէթ իսթիյարլամաղա պաշլայօրլմ . խանէմէ ավտէթ իթմէք իհթիյաճընը շիմաի տահա զիյատէ հըսս իտիյօրլմ . Ատէթլէրիմի թէրք իթմէք հագըգաթէն պէնճէ բէք զահմէթլի պիր շէյ օլույօր , վէ պու քիւշիւք վէ սատտէթպալիշ եէրտէն պէնի այրըլմաղա մէճպուր իտէն սէպէպլէրէ լանէթլէր օգույօրլմ :

Պէսագ . - (Խաֆիֆճէ գըզարմագտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէյէրէք .) Ա՛հ , սէվկիլի տօսթում , պիր միւտտէթ էվվէլ օ ուզուն եօլճըլըղ տա պէնիմ իչուն իս-թիյար իթմիշ օլտըղընըզը տիւշիւնտիւքճէ . . . :

Մ. Հարտի . - Լաքին , ազիզիմ Մարսէլ , սիզ տէ պու սօնընճը սէյահաթլմտա պանա բէֆագաթ իթմէտինիզ մի . էկէր սիզ օլմամըշ օլսա իտինիզ , պու սէյահաթ շիմ-

տի նէ՛ գատար լաթիֆ օլմը ըստ , օ՛ գատար ճան սը-
գըճը պիր չէյ օլաճագտը :

Պլէսագ . - Լաքին , տօսթում , անընլա պունըն արա-
սընտա պէօյլւք պիր ֆարգ վար տըր . սիզէ էօյլէ պիր
չիւրրանիյեէթ պօրճլոյըմ քի , պունը հիչ պիր վագթ
հագգըյլա էտա իտէմէյէճէյիմ :

Ս . Հարտի . - Պագաթ , ազիզիմ Մարսէլ , արամըզ-
տա պիւթ փիւթ կիպի այրը սէչի վաճ մը տըր : Պէտաքեար-
լըգ խուսուսընտա վէրմէք տախի ալմագ գատար լաթիֆ
պիր չէյ տէյիլ մի տիր :

Պլէսագ . - Նէճիպ գալպ . . . Նէճիպ գալպ . . . :

Ս . Հարտի . - Սէսուտ գալպ տէյինիզ . . . օ՛հ , եվ-

վէ՛թ , սօն տէֆա հըսս իթտիյի մուհապպէթլէրտէն տօլա-
յը բէք մէսուտ գալպ . . . :

Պլէսագ . - Տիւնեատա սաատէթ տէնիլէն շէյէ սիզ
լայըգ օլմազսանըզ , քիմ լայըգ օլաճագ , ազիզ տօսթում :

Մ. Հարտի . - Լաքին պէն պու սաատէթի քիմէ՞
պօրճույըմ . . . պուրատա պէնի միւտաֆաայա հազըր
պուլտըղըմ մուհապպէթլէրէ , տէյի՛լ մի . էվվէ՛թ , պէ-
նիմ պիւթիւն գուվվէթիմ տէմէք օլան վալիտէմին մուա-
վէնէթինտէն մահրում գալարագ , ֆէլաքէթլէրէ մուգա-
վէմէթ իթմէքտէն հէման տա աճիզ օլտըղըմը հըսս իթ-
մէյէ պաշլայաճաղըմ զէման , օ մուհապպէթլէր պէնի միւ-
տաֆաա իյլէտի :

Պլէսագ . - Սի՛զ մի , ազիզ տօսթում , սի՛զ մի . . .
էյիլիք իթմէք իչուն պու գատար սէպաթքերարանէ պիր
թապիաթա մալիք օլտըղընըզ , վէ պիր գաշ տէֆալար
կէօրտիւյիմ վէճհլէ նամուքերարանէ վէ ատիլանէ պիր
ֆիքրտէ զալիպ կէլմէք իւզրէ քէմալը շիտտէթ վէ ճէսա-
րէթլէ ճէնքլէշտիլինիզ հալտէ , պու ֆէլաքէթլէրէ մու-
գավէմէթ իթմէքտէն քէնտինիզի աճի՛զ մի պուլույօր-
տընըզ :

Մ. Հարտի . - Էվվէ՛թ , ֆագաթ մէսլէքիմտէ թէ-
րագգը իթտիքճէ , չիրքին վէ մէքրուհ շէյլէր նէֆրէթիմի
մուճիպ օլույօր , վէ պունլարա կէօյիւս կէրմէք իչուն գուվ-
վէթիմ կիթտիքճէ ազալըյօր :

Պլէսագ . - Էկէր իճապ իտէրտէ , տահա զիյատէ ճէ-
սարէթ քէսպ իտէպիլիր իտինիզ , տօսթում :

Մ. Հարտի . - (Հալիմանէ վէ հազիմանէ պիր հէյէ-
ճան իլէ .) Ողիղիմ Մարսէլ , բէք յօգ տէֆալարսիզէ
սէօյլէմիչիմ քի , պէնիմ ճէսարէթիմ վալիտէմ իտի . Եիւ-
րէյիմ պիր նանքէօրլիւք թէէսիրիլլէ բարալանմըշ վէ հա-
խօտ ալլագճա պիր հիլլէքերալըղա գարշը հիտտէթլէնմիշ
օլտըղը հալտէ վալիտէմին եանընա կիթտիլիմ զէման , ի-

քի էլիմի միւհթերէմ էլէրի իշինէ աւարագ, լաթիֆ վէ
թէմքինլի սէտասըլա. « Սէվկիլի էվլատըմ, միւքէտտէր
օլմագ նանքէօրլէրէ վէ հիլէքեարլարա մախուս տըր,
քէօթիւլէրի աճըյալըմ. քէօթիւլիւլ ունուտալըմ, վէ
եալընըզ էյիլիյի տիւշիւնէլիմ. . . » տէր իտի. օ ղէման,
տօսթըմ, էլէմ վէ քէտէրլէ պիւզիւլմիւշ օլան գալպիմ
պու մատէրանէ սէօզլէրին թէէնիրաթը մուգատտէսէսիլէ
տէրհալ աշըլըր ըտը, վէ հէր կիւն պանա լազըմ օլան
գուլվէթ վէ ճէսարէթի քէնտիսինտէն աւարագ, իրթէսի
կիւնիւ հալիսին էսէֆէնկիլ իճապաթընա գարշը եէնիտէն
ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ ճէնքլէմէյէ պաշլար ըտըմ:
Պէրէքէթ վէրսին քի ճէնապը Հագգ, վալիտէի աղիղէմին
վէֆաթընտան սօնրա, հայաթըմը պու մուհապպէթլէրէ
րապթ իթմէյի պանա իլհամ իյլէտի. պուշլար օլմամըշ
օլսպըտը, քէնտիմի զայըֆ վէ սիւահը միւտաֆաատան
պիւս պիւթիւն մահրում պուլաճագտըմ. զիրա, ազիզիմ
Մարսէլ, սիզին տօսթլըղընըզտա նէ գատար գուլվէթ վէ
մուսվէնէթ պուլտըղըմա ինանամազընըզ:

Պլէսագ. - (Սլթ իւսթիւլիւնիւ սէթր իտէրէք.) Պէն-
տէն պահա իթմէյէլիմ, տօսթ ում: Պիր վալիտէնին մուհապ-
պէթի գատար լաթիֆ վէ մուշֆիգանէ օլան տիկէր պիր
մուհապպէթտէն պահա իտէլիմ:

Մ. Հարտի. - Ֆիքրինիզի աշըյօրըմ, ազիզիմ Մար-
սէլ, զայէթ վէիսիմ պիր քէյֆիլէթտէ սիզին տօսթանէ
նապիհաթլարընըզա միւրաճապթ իթմիշ օլտըղըմտան, սիզ-
տէն հիշ պիր չէյ սագլայամատըմ. . . էվվէթ, հայաթը-
մըն հէր պիր կիւնիւ՝ չիտտէթի մուհապպէթլէ սէվմիշ օլ-
տըղըմ վէ միւէպպէտէն տէ սէվէճէյիմ օ ֆէտաքեար
գատըն հագգընտաքի մուհապպէթի ֆէվգ էլատէմի թէդ-
եիտ իտիյօր զանն իտիյօրըմ. . . Նիհայէթ. . . սիզէ հէր
չէյի սէյլէմէք լազըմ տըր. . . վալիտէմ-Մարկըրիթին պէ-
նիմ մաշուգէմ օլտըղընը պիլմէտիլինտէն, քէնտիսինի պա-

նա օ գառար մէտհ ու սէնա իթմիշ տիր քի, պու մուհապպէթ պէնիմ նազարըմտա ատէթա մուգատտէս պիր շէյ հիւքմիւնիւ աւմըշ տըր :

Պլէսագ. - Պունտան պաշգա, մատամ տը նուազի իլէ սիզին թապիսթընըղ արասընտա բէք զարիպ միւնա. սէպէթլէր վար տըր, տօսթըմ. . . օ տա սիզին կիպի վալիտէսին բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ սէվէր :

Մ. Հարտի. - Օրասը սահիհ տիր, Մարսէ՛լ, Մարկըրիթին շու հարէքէթի ֆէտաքեարանէսի չօգ տէֆա հէմ ճալիպի հայրէթիմ վէ հէմ տէ մուճիպի ըզարըրապըմ օլմուշ տըր. . . : Թապէն հաիզ օլտըղը խուլուս իլէ գաշ տէֆալար պոնա տէմիշ տիր քի. « Հէր շէյի սիզէ ֆէտա իթտիմ. . . Լաքին սիզի տէ վալիտէմէ ֆէտա իտէճէյիմ : »

Պլէսագ. - Համտ օլսուն, մատամ տը նուազիյի օ միւճատէլէի ազիմէյէ տիւշար օլմուշ կէօրմէքտէն գօրգաճագ պիր շէյինիզ հօգ տուր : Վալիտէսինին Ամէրիգայա ալտէթ իթմէք ֆիքրինտէն էբէյիճէ վագլթտան պէրու ֆարիլ կէլմիշ օլտըղընը սիզ պանա սէօյլէտինիզ. մօսիէօ տը նուազի տախի՝ զէվճէսի հագգընտա պիւս պիւթիւն գայտսըղ պուլընտըղընտան, Ամէրիգատա քեամիլէն եէրլէշմիշ կիպի կէօրիւնիւյօր. . . : Մարկըրիթի պէօյիւթմիւշ օլան օ միւհթէրէմ գատընըն իհթիյաթքեարանէ ֆէտաքեարըղը սայէսինտէ, մուհապպէթինիզ գալըն պիր էսրար բէրտէսի ալթընտա մէսթուր տըր. . . պու մուհապպէթինիզի շու սըրատա քիմ իխլալ իտէպիլիր՝

Մ. Հարտի. - Հիշ պիր շէյ, օ՛հ, հիշ պիր շէյ իխլալ իտէմէղ. . . հաթթա անըն տէվամ վէ իմթիտատը իշուն էլիմտէ թէէմինաթըմ տախի վար տըր. . . :

Պլէսագ. - Նէ՛ տէմէք իսթիյօրսընըղ, տօսթըմ. . . :

Մ. Հարտի. - Պիլմէմ քի պունը սիզէ սէօյլէմէք Լազըմ մը տըր. . . :

Պէշսագ . - Շիմտիյէ գատար հիշ պիր սըրընըզը մէյ-տանա չըգարմը շմըյըմ, տօսթում . . . :

Մ. Հարտի . - (Տօսթանէ պիր թէքաիրի հավի պիր թավը ըլա .) Սիճ մի, ազիզիմ Մարսէլ . . . պունը խաթըրը-նըզտան կէչիրէպիլը միսինիզ . խա'յր . . . ղիրա պէն մէ-սուտիյեթէթէրիմ նէ՝ ղէման միւքէմմէլ օլուրսա , օ՝ ղէման սիզէ նագլ իթմէյի արզու իտէրիմ . . . շիմտի ֆիքրիմտէ կիւզէլ պիր թէսավվուր վար տըր . լաքին պու թէսավվու-րըն հագըզաթ ընէկինի ալմասը իշուն հէնուզ պազընօգ-սանլարը վար տըր . . . :

Պու սըրատա պիր խըտմէթքեար սալօնա կիրիպ Մ. Հարտիյէ խիթապէն .

— Էֆէնտիմ, աըշարըտա իխթիյար պիր ատէմ կէլ-միշ ղայէթ միւսթաճէլ պիր իշ իշուն սիզինէ գօնուշմագ իսթիյօր . - տէտի :

Մ. Հարտի խաֆիֆ պիր սապըսըզըզլա « Էրքէն տէ-յիլմի . . . » տէտիքտէն սօնրա , Մ. տը Պէշսագա խիթա-պէն .

— Միւսաատէ իտէր միսինիզ , ազիզ տօսթում . - տէ-յու սօրտու :

Մ. տը Պէշսագ եագընտա պուլընան պիր օտայա չէ-քիլմէք իւզրէ պիր հարէքէթ իճրա իթտիյինտէն , Մ. Հար-տի կիւլիմնէյէրէք , իլավէի մէգալ իլէ .

— Խա'յր , խա'յր , տուրընըզ . . . կիթմէյինիզ . . . սի-զին պուրատա պուլընմանըզլա մուհավէրէ չաբուզ խիթամ պուլուր . - տէտի :

Պէշսագ . - Եա մէսէլէ իշտէն իպարէթ իսէ . . . :

Մ. Հարտի . - Պէնիմ կիզլի գաբագլը իշիմ եօգ տուր, տօսթում , պէն իշլէրիմ աշիքեարէն իճրա իտէրիմ . . . պու-րասընը պիլմէզ տէյիլսին . . . : (Պատէհու խըտմէթքեարա խիթապէն .) Իշլի պուլուրմասընը օ իխթիյար ատէմ-տէն ըէճա իտին :

Խըտմէթքեար . - Սիզի կէթիրէն բօսթա արապաճը-
սը կիթմէյէ մէէզուն օլուպ օլմատըղընը սիւալ իտիյօր :

Մ. Հարտի . - Խա'յր , պէքլէսին , Մ. տը Պլէսագը Բա-
րիպէ կէօթիւրէճէք :

Խըտմէթքեար տըշարը չըգտը , վէ պիր ազ սօնրա
Բօտէնի սալօնա կիրտիրտի . Մ. տը Պլէսագ Մ. Հարտիյէ
գարչը իճրա իթտիյի խըյանէթի տիկէր պիր քիմսէ վա-
սըթասըյլա թէրթիպ իթմիշ օլտըղընտան , Բօտէնի թա-
նըմազ բար :

Բօտէն սալօնա կիրտիրտէ , ինթիրամքեարանէ պիր
սէլամ վէրէրէք վէ պու իքի տօսթտան հէր իքիսինին եիւ-
զիւնէ թէճէսսիւսքեարանէ պիր նազար աթֆի իտէրէք .

— Մ. Հարտի քիմ տիր . - տէյու սօրտու :

Փապրիգաճը պու հագիր վէ սէֆիլանէ գըյաֆէթի
իթիյարը կէօրիւնճէ , պիր իյանէ թալէպինէ կէլմիշ օլ-
տըղը զաննընա զահիպ օլարագ , լութֆքեարանէ պիր
թավը իլէ :

— Մ. Հարտի պէն իմ , մօսիէօ , նէ՞ իսթիյօրսընըղ . -
տէտի :

Բօտէն արատըյը ատէմին քիմ օլտըղընը պիր էյիճէ
թահգիգ իթմէք իսթիյօրմը կիպի .

— Մօսիէօ փրանսուա Հարտի քիմ տիր . - տէյու
թէքըարլատը :

Մ. Հարտի . - Պէնտէնիզ օլտըղըմը պիր աղ էվվէլ
սէօյլէտիմ , մօսիէօ :

Բօտէն . - Սիզէ խուսուսի պիր իֆատէմ վար տըր
մօսիէօ :

Մ. Հարտի . - (Մ. տը Պլէսագը կէօսթէրէրէք .) Է-
ֆէնտի պէնիմ տօսթըմ տըր . . . անըն էօնիւնտէ սէօյլէ-
յէպիլիւրսինիզ :

Բօտէն . - (Թէքըար իտէրէք .) Լաքին . . . պէն եա-
լընըղ սիզինլէ գօնուշագ իսթէրիմ , մօսիէօ :

Մ. աը Պլէսագ չէքիւիպ կիթմէք իւզերէ իքէն, Մ. Հարտի օթուրմասընը պիր իշարէթլէ անլաթտը, վէ տիւ կէր թարաֆտան՝ էկէր իսթիյար նահիհէն սատագա տիւ լէմէյէ կէլմիշ իսէ, իւչիւնծիւ պիր շախսըն օքատա պոււ լընմասըյլա ինծիւնէպիլէճէյինի տիւշիւնէրէք, քէմալը նէշ զաքէթլէ տէտի քի:

— Մօսիէօ, միւսատէնիղէ մաղրուրէն չուըն անլա- մագ իսթէրիմ քի, պու միւլագաթըն կիզլի օլմասընը իս- թէմէնիզ սիզիւն իչուըն մը եօգսա պէնիմ իչգաւն մը տըրէ:

Բօտէն. — Սիզին իչուըն տըր... մօսիէօ... եալընըզ սիզին իչուըն...

Մ. Հարտի. — (Թէաճճիւպտէ գալարագ...) Էօյլէ ի- սէ սէօյլէյէպիլիւրսինիզ, մօսիէօ... պէնիմ էփէնտիտէն կիզլի պիր չէյիմ եօգ տըր:

Բօտէն պիք աագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա... Մ. Հարտիյէ խիթապէն:

— Մօսիէօ... հագգընըզտա սէօյլէնիլէն մէտհիյէ- լէրէ միւսթահագգ օլտըզքընըզ պիլիւրիմ... վէ պու հալ- սիլէթլէ հէր նամուսքեար ատէմին հիւսնիւ թէյլէճճիւհի- նէ մազհար օլմուշսընըզ տըր:

Մ. Հարտի. — Ձանն իտէրիմ, մօսիէօ:

Բօտէն. — Իշթէ պէն տէ նամուսքեար պիր ատէմ օլ- տըլըմտան, սիզէ պիր խըտմէթ իթմէյէ կէլմիշիմ տիր:

Մ. Հարտի. — Բէք էյի, պու խըտմէթ նէտէն իպա- րէթ տիր:

Բօտէն. — Ալչագճա պիր խըյանէթի սիզէ խապէր վէլմէյէ կէլիյօրըմ... սիզ պու խըյանէթէ գուրպան կիթմիշսինիզ տիր:

Մ. Հարտի. — Եանըլըյօքսընըզ զանն իտէրիմ, մօսիէօ:

Բօտէն. — Տէրմիյան իթտիյիմ սէօղիւ թաստիգ իտի- ճի իսպաթլարըմ վար տըր:

Մ. Հարտի. — Իսպաթլար մը:

Րօտէն . - Էվվէթ , հէմտէ թահրիրի իսպաթլար . . .
պունլար եանըմտա մահֆուզ արը . խիւլասա սիղէ շունը
արզ Քտէյիմ քի շիմտիյէ գատար տօսթ զանն իթմիշ օլ-
տըղընըզ պիր ատէմ սիզի ալջագճասընա ալտաթմըշ
տըր :

Մ. Հարտի . - Էյ պու ատէմին իամի՞նէ իմիշ :

Րօտէն . - Մ. Մարսէլ տը Պլէսագ :

Մ. տը Պլէսագ պու սէօզիւ իշիտինճէ պիրտէն պիրէ
սարսըտը , եիւզիւ մօս մօր քէսիլտի , վէ եըտըրըմտան
դըրըմըզ կիպի տօնագալտը : Թիթըք պիր սէտա իլէ
« Մօսիէօ . . . » սէօզիւնիւ անճագ սէօյլէյէպիլտի :

Մ. Հարտի , տօսթընըն եիւզիւնէ պագմագսըզըն վէ
անըն տէհշէթլի ալթ իւսթլիւյիւնիւ կէօրմէքսիզին էլին-
տէն թութտու , վէ քէմալը կէրմի իլէ . « Սիւքիւթ էթ . . .
տօսթում » տէտիքտէն սօնրա , կէօզլէրինտէ աթէշի հիտ-
տէթ բարլամագտա օլտըղը հալտէ , տիք տիք եիւզիւնէ
պագմագտան կէրի տուրմամըշ օլտըղը Րօտէնէ խիթա-
պէն , հագարէթամիզ պիր թավը իլէ .

— Ա. . . Մ. տը Պլէսագը իթհամ մը իտիօրսընըզ .
- տէտի :

Րօտէն . - (Աշըգտան աշըղա .) Էվվէթ , իթհամ ի-
տէրիմ :

Մ. Հարտի . - Բէնտիսինի թանըր մըսընըզ :

Րօտէն . - Խա՛յր , հիշ պիր վագթ կէօրմէմիշիմ տիր :

Մ. Հարտի . - Օ հալտէ քէնտիսինի նէտէ՛ն տօլայը
շայանը թէքտիր կէօրիւյօրսընըզ . . . պօնա խըյանէթ իթ-
միշ օլտըղընը սէօյլէմէյէ նամըլ ճէսարէթ ալըյօրսընըզ :

Րօտէն . - (Բէք զիյատէ կիւճլիւքլէ զապթ իտիօր
կիպի կէօրիւնտիւյիւ պիր հէյէճան իլէ .) Մօսիէօ , սիզէ
պիր սէզլ սէօյլէյիմ . . . նամուսքեար պիր ատէմ
տիկէր պիր նամուսքեար ատէմին պիր ճանի թարափընտան
պօղազլանմագ իւզրէ օլտըղընը կէօրէճէք օլուրսա « Ա.

տէ՛մ էօլտիւրիւյօրլար . . . » տէյու հայգըրմաղա պօրճ,
լո՛ւ մը տըր տէյիլ մի տիր :

Մ. Հարտի . - Էվվէթ , պօրճու տըր . . . ֆագնթ պու
սիւալի սօրմագտա նէ՛ միւնասէպաթ վար տըր . . . :

Րօտէն . - Պէնիմ նաղարմտա էօյլէ խայընլըզլար
վար տըր քի , գաթիլիք գատար ճինայէթ քեարանէ տիր .
վէ իշթէ պէն ճէլլատ ըլա գուրպանը արասընա կիրմէ-
յէ կէլիյօրլմ . . . :

Մ. Հարտի . - (Կիթտիքճէ հայրէթ վէ թէաճճիւպի
արթարագ .) Ճէլլատ մը . . . գուրպան մը . . . նէ՛ սէօյլէ-
յօրսընըզ , մօսիէօ :

Րօտէն . - Մ. տը Պլէսագըն եալըսընը թանըրսընըզ ,
տէյիլ մի :

Մ. Հարտի . - Էվվէթ , թանըրլմ . . . :

Րօտէն . - Էօյլէ իսէ շունը օգույընըզ . . . :

Պու սէօյիւ միւթէագըպ Րօտէն ճէպինտէն պիր մէք-
թուպ չըգարըպ Մ. Հարտիյէ վէրտի : Օ զէման ֆապրի-
գաճը իլք տէֆա օլարագ Մ. տը Պլէսագա աթֆը նա-
զար իտինճէ , մէրգումըն էօյիւ չէհրէսի կիպի միւտհիշ
սօլլունլըզընտան տիւչարը տէհչէթ օլարագ , պիր ատըմ
կէրի չէքիլտի : Մ. տը Պլէսագ իսէ հիճապընտան թաշ քէ-
սիլմիշ գալմըշ օլուպ , սէօյլէյէճէք պիր սէօզ պուլամա-
մագտա ըտը . չունքի խայընլըզա մախուս օլան քիւսթա-
խանէ հայասըզլըզա մալիք տէյիլ իտի :

Մ. Հարտի պու նակէհզուհուր տարպէտէն տտէթա
գօրգմըշ վէ չէհրէսի տէ ալթ իւսթ օլմուշ օլարըզ հալտէ,
հայգըրարագ :

— Մարսէ՛լ . . . Մարսէ՛լ . . . եիւզիւնիւն բէնկի նէյ
գատար սօլմուշ . . . ճէվապ տա վէրմէյօրսուն . - տէտի :

Րօտէն պու իսմի իշիտինճէ քէտէրամիզ պիր թէաճ-
ճիւպէ տիւչար օլմուշ կիպի կէօրիւնէրէք :

— Մարսէ՛լ մի . . . վա՛յ , սիզ Մ. տը Պլէսագ մը

սընըզ: Ս՛հ, մօտիէօ . . . պիւմիշ օլսա իտիմ . . . :

Մ. Հարտի. - (Հայգըրարագ .) Լաքին պու առէմին սէօյլէտիքլէրինի իշիթմէյօր մըսընըզ, Մարսէ՛լ . . . պանա ալչագճա պիր սուրէթտէ խըյանէթ իթմիշ օլտըղընըզը իտտիա իտիյօր . . . :

Պու սէօզտէն սօնրա Մ. տը Պլէսագըն էլինի թուլթ. տիւ: Լաքին պու էլ պուզ կիպի տօնմըշ ըտը: Մ. Հարտի քէմայը տէհչէթլէ կէրի կէրի կիտէրէք .

— Օ՛հ, ե՛տ Բապպի . . . ե՛տ Բապպի . . . հիշ պիր ճէվապ տա վէրմէյօր չ. . . :

Բօտէն . - Մ'առամ քի Մ. տը Պլէսագըն գարչըսընտա պուլընիքյօրըմ, Մ. Բօտէն նամընա Բարիսէ, Միլիէօ-տէզ-իւրսէն սօգաղընա պիր գաշ մէքթուպլար կէօնտէրմիշ օլտըղընը ինքեարա ճէսարէթ իտիպ իթմէտիյինի քէնտի-սինէ սիւալէ պօրճույըմ:

Մ. տը Պլէսագ տիւսիզ կիպի տուրարագ ճէվապ վէրմէտի: Մ. Հարտի, կէօրտիւյիւ վէ իշիթտիյի շէյլէրէ հէնուզ ինանմագ իսթէմէյէրէք, Բօտէնին վէրմիշ օլտըղը մէքթուպլ ալէլ աճէլէ աչտը, վէ պիր գաշ աթըր գա-տար օգուտը . . . էսնտի գըրաաթտա արա սըրա հայրէթ վէ թէաճճիւպինի իյմա իտէր նիտալար սալըվէրմէքտէ իտի:

Մ. տը Պլէսագըն խըյանէթի վագըտսընա գանաաթ հասըլ իթմէք իչուն, մէքթուզը մէգքիւրիւ քեամիլէն օձ գումաղա իհիթիյաճ գալմատը: Մ. Հարտի իքի եանընա տօղրու աալանտը, վէ պիր տագըգաճըգ քէնտիսինի զայպ իթմիշ կիպի տուրտու. պու տէհչէթէնկիզ քէշֆի-յաթ իւզէրինէ կէօզլէրի գարարտը, պու ալչագլըգ վէ խայընըգ կիրտապընա իլք տէֆա աթֆը նազար իտինճէ պէյի սուլանտը, վէ պու խայընանէ մէքթուպ թիթրէք էլլէրինտէն աշաղը տիւշտիւ:

Լաքին պիր ազ սօնրա պու մէյուսիյեթ եէրինէ հիտ.

տէթ , հազարէթ վէ ինփիալ գաիմ՝ օլարագ , չէհրէսի սօլմուշ վէ քէնտիսի տէ տիւչարը տէհչէթ օլմուշ օլարդը հալտէ , Ս. տը Պլէսագըն իւզէրինէ հիւճիւմ խալալ թէհտիտքեարանէ պիր չէհրէ իլէ « Խայըն » . . . խայըն չ տէյու հայգըրտը , վէ վուրաճաղը օրրաճա պիրտէն պիրէ տուրարագ , տէհչէթէնկիզ պիր սիւքիւնէթլէ .

— Խայը . . . խայը . . . էլիմ քիլիէնիր . . . — տէս տի , պատէհու միւտախէլէ իթմէք իւզրէ քէմալը կէրմի իլէ իլէրիյէ աթըրմըշ օլան Բօտէնէ տէօնէրէք .

— Պիր խայընըն եանաղընա սիլլէ վուրմաղա տէյիլ , սիզին միւհթէրէմ էլինիդի սըգմաղա պօրճուլըմ . . . Վալիւրա սիզ պիր խայընըն , պիր ալչաղըն մապէսինի աշաղը ալմագ ճէսարէթինտէ պուլունտընըզ . — տէտի :

Ս. տը Պլէսագ մահճուպիյէթ ինտէն նէ եարաճաղընը շաշըրարագ վէ պօղուլմագ յատտէսինէ կէլէրէք .

— Մօսիէօ . . . էմրինիզէ հազըրըմ . . . վէ . . .

Մէրգում սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի : Գաբունըն արգասնտա պիր բաթըրտը իշիտիլտի , վէ պատէհու գաբուլ քէմալը շիտտէթլէ աչըլարագ , եաշը պիր գատըն՝ խըտմէթքեարըն միւմանաաթընա լաղմէն , ալթ իւթթ պիր սէնտա իլէ . « Սանա՝ էֆէնտին իլէ շիմտի գօնուշմագ իսթէրիմ տէյօրըմ . . . » տէյէրէք իշէրի կիրտի :

Ս. Հարտի պու սէսի իշիտիպ տէ օ սօլլուն , մէյուք վէ կէօզլէրի եաշարմըշ գտտընը կէօրիւնճէ , Ս. տը Պլէսագը , Բօտէնի վէ խըյանէթի վագըայը պիւս պիւթիւն ունուտարագ , վէ պիր ատըմ կէրի չէքիլէրէք .

— Վա՛յ , մատամ Տիւբար . . . նէ՞ իշուն պուրայա գատար կէլտինիզ . . . նէ՞ վար . — տէյու սօրտու :

Գատըն . — Ա՛հ , էֆէնտիմ . . . պէօյիւք պիր ֆէլաքէթ . . . :

Ս. Հարտի . — (Տիւխրաշ պիր սէտա իլէ .) Մարկըրիթ նէ օլտու . . . :

Գատըն . . . կիթտի . . . մօսիէօ . . .

Մ. Հարտի . - (Էօնիւնէ երլտրրըմ տիւշմիւշ կիպի տիւշարը տէհչէթ օլարագ .) կիթտի մի . . . Մարկըրիթ կիթտի հա . . .

Գատըն . - (Պայլըն պիր պէտա իլէ .) Էվվէթ , հէր շէյ մէյտանա չըգտը . . . վալիտէսի պունտան իւշ կիւն ագտէմ քէնտիսինի ալրպ կէօթիւրտիւ . . .

Մ. Հարտի . - Մարկըրիթ . . . կիթտի հա . . . խա՛յր , պու սէօզ տօղրու օլամաղ . . . պէնի ալտաթըյօրլար . . .

Պաւ սէօղիւ միւթէագրպ ֆապրիգաճը՝ հիշ պիր սէօզ տինլէմէյէրէք , շաչըմըշ վէ տիւշարը տէհչէթ օլմուշ օլտըղը հալտէ , խանէսինաէն տըշարը ֆըրլատը , տօս տօղրու արապալըղլա գօշտու , վէ բօսթա պարկիրլէրի գօշուլմըշ օլտըղը հալտէ Մ. տը Պլէսագըն կէլմէսինէ պէքլէմէքտէ քլան արապագընա սըչրայարագ , աղապաճըյա խիթապէն .

— Բարի՛ս , երլտրրըմ կիպի . - տէտի :

Մ. Հարտինին արապասը երլտրրըմ կիպի սիւրաթլա Բարիսէ տօղրու կիթտիյի սըրատա , քէմալը շիտաթլէ էսմէքտէ օլան ըիւզկեար տախի՝ ալէլ աճէլէ ֆապրիգալա տօղրու կէլմէքտէ օլան Գուրլարըն մուհարէպէ շարգըլարընը ուզագտան ուզաղա օրալարա գատար կէթիլմէքտէ իտի :

5

ՀԻՒՃԻՒՄ

Մ. Հարսի ֆապրիգատան մեֆարագաթ իտինճէ և պէօյլէ նսկէհանի պիր ազիմէթէ պէքլէմէմէքտէ օլան Բօտէն տախի ազըր ազըր արապասընըն եանընա կիթտի՝ Լաքին պիրտէն պիրէ առարտու, զէ քէնտիսինտէն պիր ազ ուզագ տա մարէշալ Սիմոն իլէ բէտէրինի կէօրիւնճէ, մէմ նունիյեթ զէ թէաճճիւպինտէն նաշի սարսըլտը, Մարէշալ իլէ բէտէրի խանէի ումումինին գօլլարընտան պիրինէ տօղրու իլէրիլէմէքտէ իտիլէր. զիրա թէսատիւֆի պիր հալ սէպէպիյլէ պապա Խէ օղուլ արասընտաքի միւլագաթ գ զէմանա գատար կէճքմիշ իտի:

Բօտէն մէմնունանէ պիր չէհրէ իլէ քէնտի քէնտինէ. — Բէք էյի, իշ իսթէտիյիմէն տահա կիւլէլ եիւրիւյօր... չիմտի պէնիմ՝ առամըմըն օ ուֆաճըպ Բօզ-Բոմ բոնը եուվասընտան չըգարըպ գանտըրմասը մատտէտի գալլը. — տէտի:

Պատէհու արապասընա պինմէյէ իսթիճալ կէօսթէրտի. կիթտիքճէ քէսպի չիտտէթ իթմէքտէ օլան բուղկեսար պու սըրատա Գաբլարըն մահարէպէ շարգըշարընըն աւաղէսինի տահա եագընտան ժէպիւթին գուլաղընա աքս իյլէտի: Բօտէն՝ այաղընը արապանըն պասամաղընա տույթմըլ օլտըղը հալտէ, ուզագտան ուզաղա իչիտիլէն պու սէտայը պիր տագըգաճըպ քէմաղը աըգ գաթլա տինղէտիքտէն սօնրա, արապասընա չըգըպ զթուրապ, քէնտի քէնտինէ:

— Շու սըրատա ճավատաքի միւհթէրէմ ժողիւհ վան ճաէլ պարոն Թրիբոյ զիմէթինտէքի մաթլուպաթընըն սաղլամլաշմագտա օլտըղընը ասլա խաթըրընտան կէշիրմէզ. — տէտի :

Արապա քէմալը սիւրաթլա Բարիս Եօլունը էլէ ալտը :

.....

Փապրիգա իշծիւէրինին գըսմը ազամը՝ կիզլի շիրքէթ. էրէ տաիր օլան պաղը թէքլիֆլէրէ արգատաշլարը թաւաֆընտան վէրիլէն ճէվապը կէօթիւրմէք ֆաղքէ Բարիսէ կիտէճէքլէրի սըրատա, մարէշալ Սիմոնըն բէտէրիլէ խուսուսի պիր միւզաքէրէտէ պուլընմաղա մէճպուր օլմուշլարը. իշթէ պօւ միւզաքէրէ սէպէպիլէ բէտէր իլէ օղուլ արասընտաքի միւլաղաթը խուսուսիլէ օ վագթա գատար կէճիքմիշ իտի :

Իսթիյար իշծի՝ Փապրիգանըն իշծի պաշըսը օլուպ, խանէի իւմուսինին գօլլարընտան պիրի նիհայէթինտէ, զէմին գաթընտա իքի օտատան իպարէթ կիւզէլ պիր տաիրէ իսթիճար իթմէքտէ իտի. Գըրգ գուլաճ գատար քիւշիւք պիր պաղչէ իշպու տաիրէնին բէնճէրէլէրի էօնիւնտէ Եայըլըպ կիթմիշ օլուպ, պապա Սիմոն պուլըն քէնտի էլիլէ թիմար իտէրէք էլլէնիլ իտի. Պու քիւշիւք պաղչէյէ կիտէն ճամլը գաբու աշըգ գալմըշ օլտըղընտան, մարտ այը կիւնէշինին սըճադ շիւալարը՝ ամէլէ կէօմլէյի կիլինմիշ իսթիյար իշծի իլէ պէօյիւք իւնիֆօրմասընը լապիս օլան ֆլուան. սա մարէշալընըն կիրմիշ օլտըղլարը պու հագիրանէ տաիրէյէ տուկուլ իթմէքտէ իտի :

Մարէշալ բէտէրինին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իշինէ ալարագ :

— Պապաճըղըմ. — պէն բէք պէտապաթըմ. — տէտի :

Միւմաիլէյհ պու սէօղլէրի օ՝ գատար հէյէճանլը պիր սէտա իլէ սէօղլէմիշ իտիքի, իսթիյար իշծի պիրտէն պիրէ սարսըլտը : Պու սէօղիւ միւթէագըպ մարէշալըննէ :

ճիշտ չէ հրէսի՝ օ զէմանա գատար հազմ իտիւմիշ օլան պիր քէտէրի ազիմ թէէսիրիյէ պօզուլտը :

Պապա Սիմոն քէմալը էնտիշէ վէ ըզտըրապլա օղլու-նա եագլաշարագ .

— Սէ՛ն . . . պէտպախթ օլասըն հա՛ . . . - տէյու նիտա իյլէտի :

Մարէշալ . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Սիզէ հէր չէյի նագլ իտէճէյիմ, պապաճըղըմ . . . զիրա սիզին իս-թիգամէթի սէպաթքեարանէնիզտէն նասիհաթ տիլէմէյէ միւհթան ըմ :

Պապա Սիմոն . - Նամուս վէ սատագաթ խուսուսըն-տա սէնին հիշ քիմնէտէն նասիհաթ տիլէմէյէ իհթիյաճըն եօգ տըր :

Մարէշալ . - Էվվէթ , պապաճըղըմ . . . պէնիմ իչուն ազիմ պիր իշքէնճէ տէմէք օլան պու գարարըզլըդ հա-լինտէն պէնի եալընըդ սիզ գուրթարապիլիրսինիզ :

Պապա Սիմոն . - Ֆիքրինի անլայամայօրըմ, օղլում . . . նէ՛ տէմէք իսթէտիյինի իյզահ էթ . . . ըէճա իտէրիմ :

Մարէշալ . - Պիր գաշ կիւնտէն պէրու գըզլարըմ սօն տէրէճէ մահզուն վէ միւթէֆէքքիր կէօրինիւյօրլար : Պիր պիրիմիզէ գաւուշմամըզըն իւք կիւնլէրի զայէթլէ մէսուր վէ մէսուտ ըտըլար . . . պու հալ պիրտէն պիրէ տէյիշտի . մահզունիյեթ վէ քէտէրլէրի կիթ կիտէ արթըյօր . . . : Տահա տիւնքի կիւն իքիսինին տէ կէօղլէրի իաշարմըշ ըտը . պու հայի կէօրինճէ , պիւս պիւթիւն հէյէճանա կէլէրէք քէնտիլէրինի գուճագլատըմ, վէ քէտէրլէրինին սէպէպինի պանա սէյլէմէլէրինի ըէճա իյլէտիմ . . . : Հիշ պիր ճէվապ վէրմէքսիզին , պօյնումա սարըլտըլար վէ եիւզիւմիւ եաշ-լարլա ըսլաթտըլար :

Պապա Սիմոն . - Թօհաֆ շէյ . . . աճապա պու թէ-պէտտիւլին սէպէպի նէ՛ իմիշ :

Մարէշալ . - Վալիտէլէրինին վէֆաթընտան տօլայը

հըստ իթտիյիմ՝ քէտէրի քէնտիւէրինտէն կիզլէ յէմէմիշ օլ-տըղըմտան նաշի պաղը քէրրէ գօրգույօրըմ՝ . . . պէլքի տէ պու պիչարէ մէլէքլէր քէնտիւէրինին պէնի պաթթիյար իթմէյէ զայրը քեաֆի օլտըգլարընը տիւշիւնէրէք միւ-քէտտէր օլուօրլար՝ Լաքին, անլաշըլմա՛ղ շէյ, պունլար պէնիմ քէտէրի տէրուհիմի անլամագլա գալմայըպ, հաթթա սնա իշթիւաք տաթի իտիյօրլար . . . : Տահա տիւն-քի կիւն Պլանշ . « Էկէր վաթտէմիզ պիզիմլէ պէրապէր օլմուշ օլսայըտը, նէ՛ գատար մէսուտ օլտճագտըգ . . . » տէմէքտէ իտի :

Պապա Սիմոն . - Մատամ քի սէնին քէտէրինէ քէն-տիւէրի տէ իշթիւաք իտիյօրլար, պունտան տօլայը սէնի թայիպ իտէմէզլէր . . . կէօթէրտիքլէրի մահզունիյեթին «էպէպի պաշգա պիր շէյ օլմալը տըր :

Մարէշալ . - Պէն տէ պէօյլէ տիւշիւնիւյօրըմ, պապա-ճըղըմ . Լաքին պու սէպէպ նէ՞ տիր : Անը պուլմագ իչուն պէյնիմի պիհուտէ եէրէ չաթլատըյօրըմ . Լաքին հիշ պիր շէյ պուլմայօրըմ : Նէ՞ սէօյլէյիմ պիլմէմ . . . : Պաղը քէրրէ չօճուգլարըմլա պէնիմ արամըղա մէլուն պիր շէյ-թան կիրմիշ օլտըղընը միւլահաղա իտէճէք գատար իլէ-րիյէ վարըյօրըմ : Պու միւլահաղանըն պուտալաճա վէ տի-վանէճէ պիր շէյ օլտըղընը պիլիւրիմ . Լաքին նէ՞ եարայըմ . . . ինտան ագիւանէ սէպէպլէրտէն մահրու՛մ գալընճա, պէօյլէ պուտալաճա վէ տիվանէճէ ֆարզիյաթա կիրիւ-շիր :

Պապա Սիմոն . - Գըղլարընլա սէնին արանըղա քի՛մ կիրէպիլիր :

Մարէշալ . - Հիշ քիմսէ կիրէմէղ, պապաճըղըմ . . . պունը պէն տէ պիլիյօրըմ :

Պապա Սիմոն . - (Պապայանէ պիր սուրէթտէ .) Պա-նա պագ, օղլում, պէքլէ՛ . . . սապր էթ, նազարէթ էթ, սէնին պէնճէ մալիւմ օլան իհթիմամը բէտէրանէնլէ օ պի-

չարէ գալալէրի թէֆթիշ էլէ, հէր հալտէ մասումանէ
պիր էսրար պուլաճաղընտան էմին իմ:

Մարէշալ. - (Տիբ տիբ պապասընըն եիւզիւնէ պա-
գարագ.) էվվէ'թ, պապաճըղըմ, հագգըն վար աղըր, լա-
քին պու էսրարը քէշֆ իտէպիւմէք իչուն անլէրին եանըն-
աան հիչ պիր վագթ այրըլմամագ լաղըմ տըր . . .

Պապա Սիմոն. - (Սղուունըն մպհզուն չէ հրէսինտէն
միւթէաճճիպ օլարագ.) Նէ' իչուն այրըլաճագսըն . . . չիմ
տի արթըգ պիւս պիւթիւն գըղլարընըն եանընտա . . . պէ-
նիմ եանըմտա տէյիլ միսին:

Մարէշալ. - (Տէրունի պիր ահ չէքէրէք.) Դիմ պի-
լիր:

Պապա Սիմոն. - Նէ' սէօյլէյօրսըն, օղլում . . .

Մարէշալ. - Ահ, պապաճըղըմ, պէնի պուրատա ալը-
գօյան վաղիֆէլէրին քեաֆֆէսինի պիլինիզ . . . սօնրա տա
պէնի սիգաէն, գըղլարըմտան վէ տիկէր էվլատըմտան ա-
յըրաճագ օլան վաղիֆէլէրի անլայաճագսընըլ . . .

Պապա Սիմոն. - Պու տիկէր էվլատըն քիմ' օլույօր:

Մարէշալ. - Էսկի տօսթումըն օղլու, Հինալի բրէնա:

Պապա Սիմոն. - Ճալմա՞ մը . . . օնա Նէ' օլտու:

Մարէշալ. - Պապաճըղըմ. . . պէնի գօրգուտըյօր . . .

Պապա Սիմոն. - Օ՞ մը:

Պու սըրատա բուղկեարըն շիտտէթլէ էսմէսինտէն՝
ուզագտան ուզաղա տէհչէթէնկիզ պիր կիւրիւլթիւ իշի-
տիլտի. պու կիւրիւլթիւ օ՛ գատալ չիտտէթլի իտի քի,
մարէշալ Սիմոն սէօղիւնիւ քէսիպ բէաէրինէ խիթապէն:

— Պո՛ւ Նէ օլաճագ, պապաճըղըմ. - Թէյր սօրտու:

Իսթիյար՝ բուղկեարըն հուպուպըյլա պէրապէր կէ-
չիպ քէսպի գաաֆ իթմիշ օլան պու սաղըր սէտալաղա
պիր տագըգաճըգ գուլագ վէրտիքաէն սօնրա:

— Պէսպէլի գըրլարը տօլալմաղա չըգմըշ օլան Բաբիս
սէրխօշարը իծիւքի չաղըրըյօրլար. - տէտի:

Մարեշալ . - Պիր չօգ քիմնէտէն ի պարէթ պիր զալէ-
պէլիյին ալազէլէրինէ պէնզէյօրտու :

Պապա օղուլ թէքրար գուլագ վէրիպ տինլէտիլէր :
Կիւրիւթիւ պիւս պիւթիւն քէսիլմիշ իտի :

Իթիյար իյճի մարեշալա խիթապէն տէտի քի .

— Նէ՞ սէօյլէյօրտուն , օղլում . . . պու կէնճ Հինտ-
լի սէնի գօրգուտը՝յօր մը . . . նէտէն :

Մարեշալ . - Ա՛հ , պապաճըղըմ , մատմուազէլ տը
Գարտօվիլ հագգընտաքի մէճնունանէ աչգ ու մուհապ-
պէթիւնտէն սիզէ պահա իթտիմ :

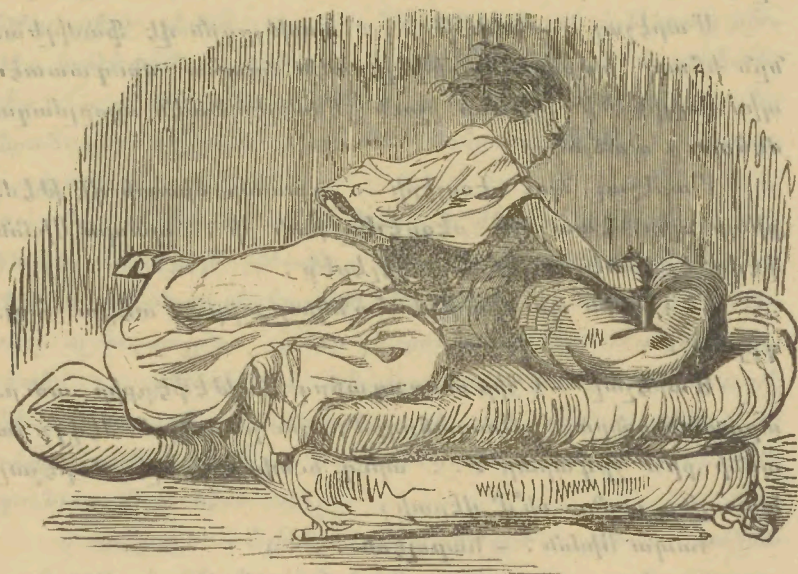
Պապա Սիմոն . - (Իէմայր թէաճճիւպլէ օղլունըն
եիւղիւնէ պագարագ .) Սէնի գօրգուտան չէյ պո՛ւ մը
տըր , օղլում . ձալմա տահա օն սէքիզ եաչընտա տըր . . .
պու չաղտա ինսան պիր մուհապպէթտէն տիկէրինի կէ-
չէր :

Մարեշալ . - Ստի պիր աչգ ու սէվտա օլմուչ օլսայը-
տը , հագգընըզ օլապիլիւր իտի , պապաճըղըմ . . . լաքին
պիր քէրլէ տիւչիւնիւնիւղ քի մատմուազէլ տը Գարտօվիլ
Ֆէվգ էլ աոտէ կիւզէլիյի իլէ պէրապէր զայէթ ալիճէնա-
պանէ պիր թապիաթա մալիք տիր . . . ձալմա իսէ ու-
ղուրսըլ . . . հէմ բէք ուղուրսըզ ահվալ արաաընտա հէր
նասըլ ըսա պու լաթիֆ րուհըն նատիր իւլ էմալ գըյմէ-
թիւնի թագտիր իտէպիլմիշ տիր :

Պապա Սիմոն . - Հագգըն վար , օղլում , հագգըն վար ,
պու իշ զանն իթտիյիմտէն տահա զիյաստէ վէխիմ տիր :

Մարեշալ . - Պու աչգ ու մուհապպէթին օ աթէշմէշ-
րէպ չօճուգտա նէ՛ տէրէճէ ալէվլէնմիշ օլտըղընը խայալ
խտէմէզսինիզ , պապաճըղըմ . պազը քէրլէ պիչարէնին մէ-
յուսիյնէթի եէրինէ վահշիյանէ պիր հիտտէթ գաիմ օ-
լույօր : Տիւնքի կիւն պիրտէն պիրէ քէնտի խանէսինէ կիթ-
տիմ , լաքին նէ՛ կէօրէյիմ պէյէնիրսինիզ . . . կէօղլէրի
գան չանաղընա աէօնմիւշ վէ սիմաքը հիտտէթ ու վահ-

չէթլէ պիւզիւմիւշ օլտըզը հալտէ, հիտտէթի մէճնունանէսի սարգասըյլա, գըրմըզը չուհատան մամուլ պիւր եասաւտըզը խանչէր իլէ տէլիք տէլիք իթմէքտէ վէ գըսըգ պիւր սէտա իլէ տէ «Ա՛հ . . . գա՛ն . . . անըն գանընը իսթէրիմ . . . » տէմէքտէ իտի . պէն քէնտիսինէ . « Սէֆի՛լ չօճուգ . . . պու հիտտէթի մէճնունանէ նէ՞ տիր . . . » տէտիքիմտէ, պօզուգ պիւր սէտա վէ ալթ իւսթ օլմուշ պիւր չէհրէ իլէ . « Հէրիֆի էօլտիւրիւյօրըմ » ճէվապընը վէրտի . Պու սէօզ իլէ ըադիպինի (հակառակորդ) անլաթմագ իսթմէքտէ իտի :

Պապա Սիմոն . - Ֆիլ հագըգա պու մուհապպէթ պէօյլէ պիւր գալպտէ բէք տէհչէթլի պիւր չէյ տիր :

Մարէշալ . - Պու հիտտէթի վտահիյանէսի պազէն մատմուռազէլ տը Դարտօվիլէ վէ պազէն տէ քէնտիսինէ գարջը աթէշ ալըյօյ : Սիլահարը իտնընտան գալտըրմաղա մէճպուր օլտում . չուհրի ճափատան քէնտիսի իլէ պէքապէր

կէլմիշ օլան վէ քէնտիսինէ բէք Ֆէտաքեար վէ սատըգ կէօրիւնէն պիր ատէմ՝ բրէնսին քէնտիսինի գաթլ իտէ՝ ճէյինտէն գօրգմագտա օլտըղընը պանա խապէր վէրտի :

Պապա Սիմոն . - Պէտպախթ չօճուգ . . . :

Մարէշալ . - (Քէտէրի տէրունյա .) Իշթէ , պապաճըղըմ , գըզլարըմլա պու մանէվի էվլատըմըն պէնիմ իհթիմամ վէ մուավէնէթիմէ էն զիյատէ միւհթաճ օլտըգլարը ալիք ոըրատա . . . քէնտիւէրինտէն այրըլմաղա մէճպուր օլաճաղըմ . . . :

Պապա Սիմոն . - Քէնտիւէրինտէն այրըլաճաճ մըսըն :

Մարէշալ . - Էվվէթ . . . տօսթլըղըն վէ ֆամիւեանըն իճապ իթտիյի վաղիֆէլէրտէն տահա մուգատտէս պիր վաղիֆէնին իյֆասը իշուն քէնտիւէրինտէն այրըլմաղա մէճպուր օլաճաղըմ :

Մարէշալ պու սէօղլէրի օ՛ գատար ճիտտի վէ թէմքինլի պիր սէտա իլէ սէօյլէմիշ իտի քի . պապա Սիմոն ֆէվգ էլ տտէ հէյէճանա կէլէրէք .

— Լաքին պու վաղիֆէ հանկըսը տըր . - տէյու հայգըրտը :

Մարէշալ . - (Պիր տագըգաճըղ միւթէֆէքքիր տուրտըգտան սօնրա .) Պապաճըղըմ , պուլընտըղըմ մէվգըյա պէնի քիմ չըգարտը . . . տիւգ իւնվանընը վէ մարէշալ ասասընը պանա քիմ վէրտի :

Պապա Սիմոն . - Նաբուլէոն . . . :

Մարէշալ . - Սիղին կիպի սօֆու ճիւմհուրիյեթթաւաֆտարլարը նազարընտա , միւշարիւյհ հիւմհուրիյեթթին իւք հուգուգընը թէրք իլէ իմրէրաթօյըղգ իւան իտինճէ պիւթիւն շան ու չէգհրէթինի զայպ իթտի , պուրասընը պիլիրիմ :

Պապա Սիմոն . - (Մահզուհիյեթթիլէ .) Էվվէթ , պէն պուզաաֆը գալպինէ լանէթլէր օգուտըմ . օ վազթա

գատար նիմ՝ խիւտա աստ օլունան պիր քիմնէ ինսանլար
մէնդէրէսինէ թէնէզպիւլ իյլէտի :

Մարէշալ . - Լաքին տալմա քէնտի եանընտաւէ կէծգ-
լէրի էօնիւնտէ մուհարէպէ իթմիշ վէ սայէսինտէ օրտու-
նըն է՛ն աշաղը տէրէճէլէրինտէն է՛ն եօգարքի մէրթէպէ-
լէրինէ չըզմըշ վէ բէք չօգ էյիլիքլէրինէ , մուհապպէթ-
չէքինէ մազհար օլմուշ օլպն պէնիմ կիպի պիր ասքէր նա-
ղարընտա , պիր գահրաման . . . պիլտօթմէնսապէսինցոէ
իտի . պէնիմ միւշարիլէյհ հազգընտաքի մուհապպէթի
բէրէսթիշքեարանէմ (պաշտողական) հըսսը չիւքրանիյ-
եէթ վէ հայրէթլէ մալամալ իտի . ֆէնտիսինի սիւրկիւն
իթտիքլէրի դէման , պու սիւրկիւնէ պէն տէ իշթլըքաք իթ-
մէք իսթէտիմ . Լաքին պու լութֆը պէնտէն էսիրկէտի-
լէր . օ դէման պէն տէ ֆէսատ գուրումում , վէ օլլունը
Ֆրանսանըն վէրտիյի թաճտան մահրում իթմիշ օլանլարա
գարշը գըլըճ չէքտիմ :

Պապա Սիմոն . - Պուլընտըղըն մէվգը իճապընճա բէք
կիւղէլ հարէքէթ իթտին , օղլում . . . պէն սէնին նաքո-
լէոն հազգընտաքի հայրէթ վէ մէֆթ ունիյեթինէ հիսսէ-
տար օլմագուրըն , հըսսը չիւքրանիյեթինի թադտիր իյ-
լէտիմ . . . քէնտիսիլլէ պիրիքտէ սիւրկիւնէ կիթմէք վէ
ֆէսատ գուրմագ հազգընտաքի թէսալվուրաթընա վէ
սաիր հարէքեաթընտ րուի մուվաֆագաթ կէօսթէրտիմ .
պունլար մալիսմիւն տիւր :

Մարէշալ . - Իշթէ , պապաճըղիմ , քէնտի նամընա
պունտան օն եէտի սէնէ էվվէլ ֆէսատ գուրմուշ օլտը-
ղըմ օմիրատտան մահրում չօճուգ՝ շիմաի բէտէրինին գը-
լըճընը էլէ ալմաղա մուգթէտիր տիր . . .

Պապա Սիմոն . - (Սօն տէրէճէ հայրէթ վէ էնտիշէ ի-
լէ օղլունըն եիւզիւնէ պադարագ .) Իքինճի նաքոլէոնը՝
մը . . . Բօմա գրալընը՝ մը տէմէք իսթիյօրսըն :

Մարէշալ . - Գրալ մը . . . խալը , շիմաի գրալ տէյիլ

տիր . . . Նաբուլէոն մը , խա՛յր , շիմտի քէնտիսինէ Նաբուլէոն
 իսմինի վերմէյօրլար . պու իսմ քէնտիլէրինէ տէհչէթ վէր-
 տիլի ճիհէթլէ , անա պիլմէմ նէ՛ ալթիթիալը իսմի թագ-
 մըլլար արը . . . զաթէն հէր շէյ քէնտիլէրինէ տէհչէթ
 վերմէքտէ տիր . . . (Սճը պիր հիտտէթլէ) Շիմտի իմ
 բէրաթօրնն օղլունը նէ՛ եաբըյօրլար պիլի՛ր միսինիզ , պա-
 պաճըղըմ . . . իշքէնճէ վէրիյօրլար . . . պիշարէյի աղըր
 նղըր էօլտիւրիւյօրլար . . .

Պապա Սիմոն . - Պունը սանա քի՛մ սէօլլէտի :

Մարէշալ . - Օ՛հ , պու իշտէն խապէրի օլան պիր քիմ-
 սէ սէօլլէտի . . . պու ատէմին սէօլլէտիլի տօղրու , հէմ
 բէք տօղրու տըր . . . էվվէ՛թ , իմբէրաթօրնն օղլու պէօյ-
 լէ վագըթսըզ պիր էօիւմէ գաբըլ պիւթիւն գուվէթիյ-
 լէ բէնչէլէշիյօր . կէօղլէրինի ֆրանսայա տօղրու չէվիւմիչ
 օլտըղը հալտէ , պէքլէյօր . . . պէքլէյօր . . . վէ հիշ
 քիմսէ , էվվէ՛թ , հիշ քիմսէ իմտատընա եէթիշմէյօր . . .
 բէտէրինին՝ պուլընտըղլարը հագիր վազիլէթտէն եիւք-
 սէք մէվգըլարա չըգարմըլ օլտըղը տտէմլէրտէն հիշ պիրի
 պօղուպ էօլտիւրմէքտէ օլտըղլարը օմուգատտէս չօճուղը
 խաթըրընա կէթիւմէյօր . . .

Պապա Սիմոն . - Ֆագաթ սէն քէնտիսինի ունութմազ-
 սըն , տէյիլ մի . . .

Մարէշալ . - Էվվէ՛թ , ունութմամ . . . լաքին քէն-
 տիսինի ունութմամագ իշուն հէր շէյի պիլմէք լազըմ կէլ-
 տի . . . օ՛հ , շիմտի արթըգ շիւպհէ իտէճէք պիր շէյիմ
 գալմապը . չունքի ալտըղըմ մալիւմաթըն քեաֆֆէսինի
 տէ պիր մէնպատան ալմատըմ . օ պիշարէ չօճուղըն հալը
 էսէֆիշթիմալինի պիլմէք լազըմ կէլտի . . . պէն պու չօ-
 ճուղա տաիսի եէմին վէրմիշիմ տիր . . . զիրա էվվէլճէ սի-
 զէ նագլ իթմիշ օլտըղըմ վէճհլէ պիր կիւն իմբէրաթօր ,
 պու ալիճէնապ վէ մուշֆիգ բէտէր անը պէշիյինտէ իքէն
 պանա կէօսթէրէրէք . ք էսկի տօսթում , բէտէրի իշուն նէ՛

օլտուն ըսա, օղլու իշուն տախի օ՛ օլաճագուն. զիրա իբի միզի պիրիբտէ սէվէն փրանսայը տա սէվէր տէմէք օլուր օ տէտի :

Պապա Սիմոն. - Էվվէթ, օրաքնը պիլիօրում. . . պիր գաչ տէֆալար պու սէօզիւ պանա սէօլէմիշին տիր, վէ պէն տախի չէնին կիպի միւթէստիր օլմըշում տըլլ :

Մարէշալ. - Իշթէ, պապաճըղում, Էկէր Իմբէրաթօրըն օղլունըն չէքտիյի իշքէնճէլէրի խապէր ալարագ պէնի ալտաթմատըգլարընա տաիր էլիմտէ գաթի իսպաթ. ըար պուլունսաճագ օլսա, վէ Բօմա գրալը (Նաբոլէոնըն օղլու) իլէ միւնասէպէթէ կիրիշմէք վէ հաթթա անը ճէլատլարըն բէնչէի զոքլմընտան գուրթարմագ իւզրէ իճապ իտէն վէսայիթի Իմբէրաթօրա սատըգ պիր աթէմէ թէհսիլ իտէճէլինէ տաիր Վիէննա սարայը էրքեանընտան պիր զաթըն մէքթուպընը կէօրմիւշ օլում. . . :

Պապա Սիմոն. - (Տիք սիք օղլունըն եիւզիւնէ պագարագ.) Սօնրա՞ . . . Իքինճի Նաբոլէոնը գուրթարաթգտան սօնրա . . . :

Մարէշալ. - Սօնրա՞ մը . . . Է՛հ, պապաճըղում, փրանսա շիմտիյէ գատար թէհամմիւլ իթտիյի հագարէթլէրէ գարչը գայտսը՛ղ մը տուրաճագ զանն իտիյօրսընըղ. . . Իմբէրաթօրըն խաթըրէսի պիւս պիւթիէն մա՛հվ մը օլմուշ իթիգատընտա սընըղ. Խա՛յր, խա՛յր, պիլ խասսա մէմլէքէթին իթիպարտան տիւշմիւշ օլտըղը շու ղէմանտա անըն մուգատտէր իսմի խաֆիյէն եատ օլունուլթը. . . Օղլունըն թագէ հոյաթ քէսպ իթտիրէճէյի պու նամը զիշան հուտուտ պօյունտան զուհուր իպէճէք օլուրսա, նէլէ՛ր օլաճաղընը պիր քէրրէ տիւշիւնիւնիւղ. Պիւթիւն փրանսըղլարըն գալպի անըն իշուն չա՛րմայաճագ մը տէյու զանն իտիյօրսընըղ :

Պապա Սիմոն. - Պու հարէքէթին Իքինճի Նաբոլէոնըն աթճաղը իլէ հիւքիւմէթի հաղըրէյէ գարչը պիր ֆէսատ

տէմէք՝ Թլտըղընտան՝ բէք վէսիմ պիր շէյ տիր, օղ-
ջոսմ, օ օջն, օս օջն, օս օլտանաթ մէյն օս օլտանաթ մէյն

Մարէշալ. - Ահ, պապաճըղըմ, պէնիմ բէք պէտ-
պախթ օլտըղըմն պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիմ. շիմտի սիզ
մուհաքէմէ իսիհիզ. . . պէօյլէ քիւսթախանէ պիր թէ-
շէպպիւսէ կիրիշմէք իշուն եալընըզ էվլասալարըմը վէ սիկի
թէրք իթմէք լաղըմ կէլիպ կէլմէտիյիսի քէնտի քէնտի-
մէ սօրմագլա գալմոյբայ, հաթթա իւնվան մէ րութպէմի
թանըյարագ պանա լութֆ իթմէմիշ իսէ պիլէ նիհայէթ
ատալէթ իթմիշ օլան հիւքիւմէթի հաղըրէյէ տախի պօրճ-
լու օլոնպ օլմատըղըմը քէնտի քէնտիմէ սիւալ իտէրիմ,
Շիմտի նէ՝ հաքմալըլըմ. պիւթիւն սէվտիքլէրիմի թէ՛րք
մի իթմէլիյիմ, եօգսա իմքէրաթօրըն օղլունըն տիւշար ի-
տիլտիյի իշքէնճէլէրէ գարշը գոյտսըզ մը տուրմալըլըմ
. . . օ իմքէրաթօրըն քի բէք չօգ էյիքլէրինէ մազհար օլ-
մուշում, վէ կէրէ՛ք քէնտիսի վէ կէրէ՛ք էվլատը իշուն
սատագաթ, եէմինի վէրմիշիմ տիր. 0 պիշարէ չօճուզը
գուրթարմագ իւզրէ պու եէկեանէ ֆրրսաթը գաշըրմա-
լըմըլըմ, եօգսա քէնտիմի իշուն պիր ֆէսատ մը գուրմա-
լըլըմ. . . . Սէօյլէյինիզ պապաճըղըմ իմքէրաթօրըն զիք-
րի ճէմիլինէ պօրճլու օլտըղըմ վազիֆէյի աճապա իֆրաթ
տէրէճէսինէ՝ մի վարտըլըլըլըմ. . . . սէօյլէյինիզ. . .
պիր բէյ վէրինիզ, Պու կիճէ կէօզիւմէ ույդու կիրմէյէ-
րէք նամուսըմըն իճապ իթտիյի քաթթըհաղէթէթի թա-
յին իթմէյէ չալըշտըմ. . . . լաքին գարարսըզլըգտան գա-
րարսըզլըզա հուվարլանմագտան պաշգա պիր շէյ եաբա-
մատըմ. . . . Թէքրար իտէրիմ, պապաճըղըմ, պու պապ-
տէ եալընըզ սիզ պանա պիր նասիհաթ վէրէպիլիսինիզ,
. . . . իսթիյար իշնի՝ պիր գաշ տագըզա գատալ միւթէ-
ֆէքքիր տուրտըգտան սօնրա օղլունա ճէվապ վէրմէյէ հա-
զըրլանմիշ իքէն, տէլիգանլընըն պիրի քիւշիւք պաղչէյի
ալէլ աճէլէ կէշտիքտէն սօնրա, ղէմին գաթընըն գաբու-

սրնը աչտը, վէ մարեշալ Ախմոն իլէ բէտէրինին պուլըն-
տըզլարը օտպչա կիրտի . . . Պու տէլիգանլը Օլիվիէ,
Եանի Դուրդլարըն թօբլանմըջ օլտըզլարը քէոյ մէյխանէ-
սինտէն գաշմըջ օլան կէնճ իշնի իտի:

Պիշարէ տէլիգանլը պէնպի քիւլ ընկինէ տէօնմիւշ
օլտըղը հալտէ, սօլույա սօլույա տէտի քի:

— Մօսիէօ Սիմոն . . . մօսիէօ Սիմոն . . . իշթէ կէլի-
յօրլար . . . Ֆապրիգանըն իւղէրինէ հիւճիւմ իտէճէք-
լէր . . . :

Պապա Սիմոն . - (Պիրտէն պիրէ այաղա գալգաբադ .)
Քի՛մ . . . :

Օլիվիէ . - Դուրդլար, պիր սիւրիւ թաշ օճաղը ամէլէ-
սի վէ թաշճըլար . . . ճիւլարլարտան վէ Բարիս սերսէրի-
լէրինտէն պիր ալայ սերիսօշ հէրիֆլէր տախի եօլ իւղէ-
րինտէ պուռնլարա իլթիհադ իթմիշլէր տիր: Պազընըզ, իշի-
տի՛յօր մըսընըզ . . . « Եըրթըճըլարա էօլիւմ . . . » տէյու
հայգըրըյօրլար:

Յիւ հագըգա ավազէլէր կիթ կիտէ տահա պէլլի պիր
սուրէթտէ իշիտիլմէքտէ իտի: Մարեշալ տախի օլտըղը
եէրտէն գալգաբադ:

— Պիր աղ էվլէլ իշիթմիշ օլտըղըմ սէտալար պուռն-
լար ըմըջ:

Օլիվիէ . - Իքի եիւզ քիշիտէն զիյատէ տիրլէր, մօսի-
էօ Սիմոն. հէմ տէ թաշլար վէ սօբալար իլէ միւսէլլահ
տըրլար. պէլասը շու քի Ֆապրիգամըզ իշնիլէրինին գըս-
մը ազամը Բարիսէ կիթմիշ օլտըզլարընտան, պուրատա
անճագ գըրգ քիշի վար ըզ. զաթէն գատընլար վէ չօ-
ճուգլար խէվֆի ու տէհշէթլէ հայգըրարագ օտալարընա
գաշըյօրլար: իշիտի՛յօր մըսընըզ . . . :

Յիւ հագըգա թավան՝ ալէլ աճէլէ աթըլան ալագ սէ-
տալարը թէէսիթիլէ սարսըլմագտա ըտը:

Մարեշալ՝ ըզտըրապ վէ էնտիշէսի կիթտիքճէ արթ-

մազ տա օլան բէտէրինէ իրիթապէն .

— Պու հիւճիւմ թէհլիքէլի պիր չէ՞յ մի տիր , պապա-
ճըղըմ :

Պապա Սիմոն . — Բէք թէհլիքէլի , օղլում , էսնափլըգ
գաւզալարընտան տահա տէհչէթլի պիր չէ՞յ օլամազ . պա
խուսուս քի ճիվարտաքի էհալիյի ֆապրիգամըզ ալէ՞յ հին-
տէ թահրիք իթմէք իչուն պիր վազթտան պէրու հէր
տիւրլիւ թէտապիրի միւմքինէ իթթիխազ օլունույօր ըտը :

Մարէշալ . — Էկէր սիզ մըգտարճա պու գատար ազ
ըսանըզ , էվվէլա պիւթիւն գաբուլարը սըգը սըգըյա գա-
բամալը սընըզ վէ պատէհու . . . :

Մարէշալ սէօղիւնիւ թէքմիլ իտէմէտի , վահչիյանէ
սէտալարտան միւթէհասսըլ պիր կիւրիւթիւ օտանըն ճամ-
լարընը սարստը , վէ պու կիւրիւթիւ օ՛ գատար եագըն-
տան վէ օ՛ գատար շիտտէթլէ բաթլատը քի , մարէշալ ,
բէտէրի վէ տէլիգանլը իչճի՝ պիր թարաֆտան օլտլարա
նազըր էբէյիճէ եիւքսէք պիր տիվար իլէ մուհաթ օլան
քիւչիւք պաղչէյէ չըգտըլար :

Նակէհան , ալագէլէրին պիր գաթ տահա քէսպի
շիտտէթ իթմէսինի միւթէագըզ խանէնին ճամլարընը
գըրմագ իւղրէ տօլու կիպի եաղտըրըլան իրի թաչար՝
պիրինճի գաթըն պիր գաչ բէնճէրէսինի տէլէրէք տիվա-
րա վուբուլտըգտան սօնրա , պաղչէնին իլինէ , մարէշալ
Սիմոն իլէ բէտէրինին էթրաֆլընա տիւշտիւլէր :

Պու սըրատա իխթիյարըն պաշընա պէօյիւք պիր թաշ
խապէթ իթմիշ օլտըղընտան , պիշարէ իքի եանընա տօղ-
րու սալլանտը , վէ գանլարա միւլէմիւ՝ օլտըղը հալտէ ի-
լէրիյէ տօղրու էյիլէրէք մարէշալ Սիմոնըն գօլտըրը արա-
սընա տիւշտիւ պու էսնատէ խարիճտէ տախի . « Եըրթը-
ճըլլարա՝ մուհարէպէ վէ էօլիւմ » . . . » սէտալարը վահչի-
յանէ պիր սուրէթտէ էթրաֆա աքօէնտազ օլմագտա
ըտը :

6

ԳՈՒՐՏԼԻՄ՝ ԻՄՆ: ԵԼԲԻՐՃՈՒՄՐ

Հարեքեթը խառնամանակին իւր էսէրի մարեշալ Սի-
մոնըն բէտէրինէ մըւծիպի ֆէլաքէթ օլմուշ օլան պու ազ-
ղն զաւէպէլիքաւն տաճա տէհշէթ լի պիր մէնզարէ օլտ-
մազ ըտը:

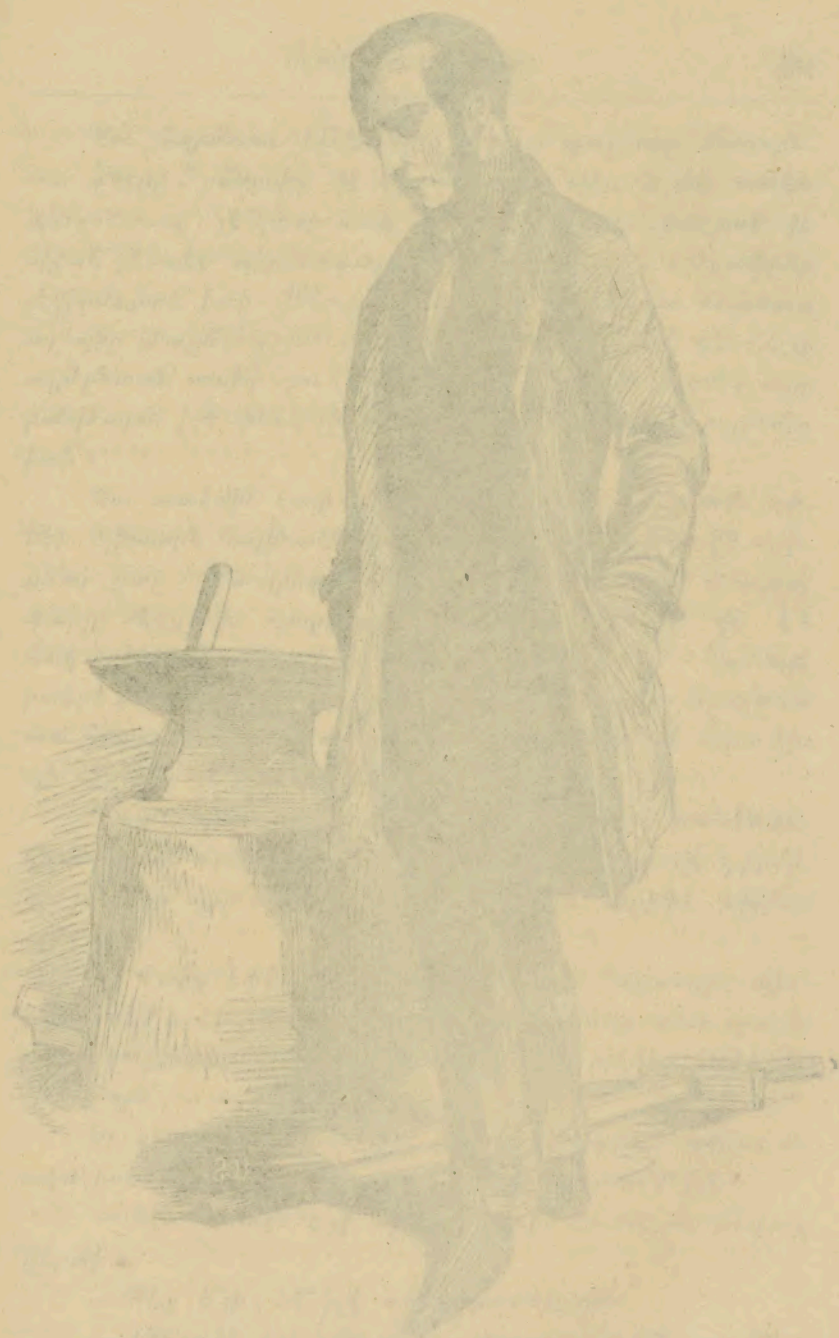
Պաղչէ տիվարընըն պու ճիհէթտէն միւնթէհի օլտըղը
խանէի պմումինին գօլարընտան պիրի օվալարա նազըր
ըտը: Իշթէ Գըւրտլար հիւճիւմիւ պու ճիհէթտէն պաշլա-
մաշար ըտը: Հարեքէթէրինտէ կէօսթէրտիքէրի աճէլէ
վէ թէլաշ, եօլ իւզէլինտէ իքի մէյխանէյէ տաճա ուղրա-
մալարը վէ գարիպիւզ զուհուր օլան գազանըն հուսուի
իչուն կէօսթէրտիքէրի սապրսրզլըգ՝ զաթէն վահշիյանէ
պիր հիտտէթէ տիւշար օլան պու ատէմէրի պիր գաթ
տաճա հարեքէթէ կէթիւմիւ իտի: Ելլէրինտէքի թաշարը
իւք տէֆա ֆըրլաթտըգտան զօնրա, հիւճիւմ իտէնէր-
տէն էքսէրիսի եէնիտէն թաշ թօրլամաղա պաշլատըլար,
պազըլարը տաճա զիյատէ սուհուլէթլէ թօրլայապիւմէք
իւզրէ սօրալարընը տիշլէրի արասընտա թուլթմըշ, վէ պա-
զըլարը տա տիվարըն ուզունըղընա տայաթմըշ ըտըլար:
Եէր Եէր պու վէճնուլար չէթէսինին պաշլըճա ֆէսատ
պաշլարը էթրաֆընտա պիր չօգ ֆըրգալար թէշէքքիւլ իթ-
միւ իտի: պուլնարտան պիր գըմըր ամէլէ կէօմէքէրի վէ
եա ըաթթօլարը իլէ եասը գասգէթալար կիյինմիւշ, վէ պիր
գըմըր տալիս ատէթա բաշալար քարշալարըյա էօրթիւն-
միւշ իտիլէր: զիրա էվվէլէ տէ սէօյլէմիւշ օլտըղըմըզ վէճհ-

լէ, պիր ալայ Բարիս սերսերիլէրի վէ իրսիզ սաբսըզլար խահնա խահ Գուրտլար սիւրիւսիւնէ իլթիհագ իթմիլէր իտի: Պու կիպի սէֆիլլէրին հօլլարը իւզէրինտէն հիչ պիր վագթ էքսիք օլմայան պիր գաչ պէտչէհիւ վէ բէթմիւրտէ գըյաֆէթլի գատընլար տախի անլէրէ բէֆագաթ իթմէքտէ, վէ կէրէք ավագէլէրի վէ կէրէք սէօզլէրի իլէ զաթէն բէք զիյատէ հարէքթէ կէլմիչ օլան ֆիքլլէրի պիր գաթ տահա թէհեիճ վէ թահրիք իթմէքտէ իտիլէր: Պու գատընլարտան պիրի՝ ուզուն պոյլու, կիւճիւ գուվլէթլի, գըրմըզը եիւզլիւ, մախմուր կէօզլիւ վէ տէօքիւք տիլլի պիր գատըն օլուպ, պաշննա բիս պիր թաքեէ գոյմուչ, վէ պու թաքեէնին էթրաֆընտան տա չալը կիպի պիրթ պիրի-նէ գարըչըգ օլան սարըմթրագ սաշլարը տըշարը ուզանմըշ ըտը: Բաշավրա բարչալարընտան իպարէթ ֆիսթանը իւզէրինտէն բէնկեարէնկ սաթրանճըլ էօղլի պիր եիւն չալ ալմըշ օլուպ, պու չալ կէօյսիւ իւզէրինտէ խաչվարի չէվրիլիչ վէ արգասընտա տա տիւյիւմէնմիչ իտի: Մէրգուլմէ զանն իտէրսին քի պիր հիտաէթի մէճնձէնանէյէ գաբըլմըշ ըտը: Եարը եըրթըգ գօլլաթընը եօգարը օրլաւմըշ օլտըղը հալտէ, պիր էլիլէ պիր սօքալը սալլաթմագտա վէ տիկէրիլլէ տէ իրի պիր թաշ բարչասը թուլթմագտա ըտը: Բէֆիգլէրի քէնտիսինէ Սէգու լագապընը վէրմէքտէ իտիլէր:

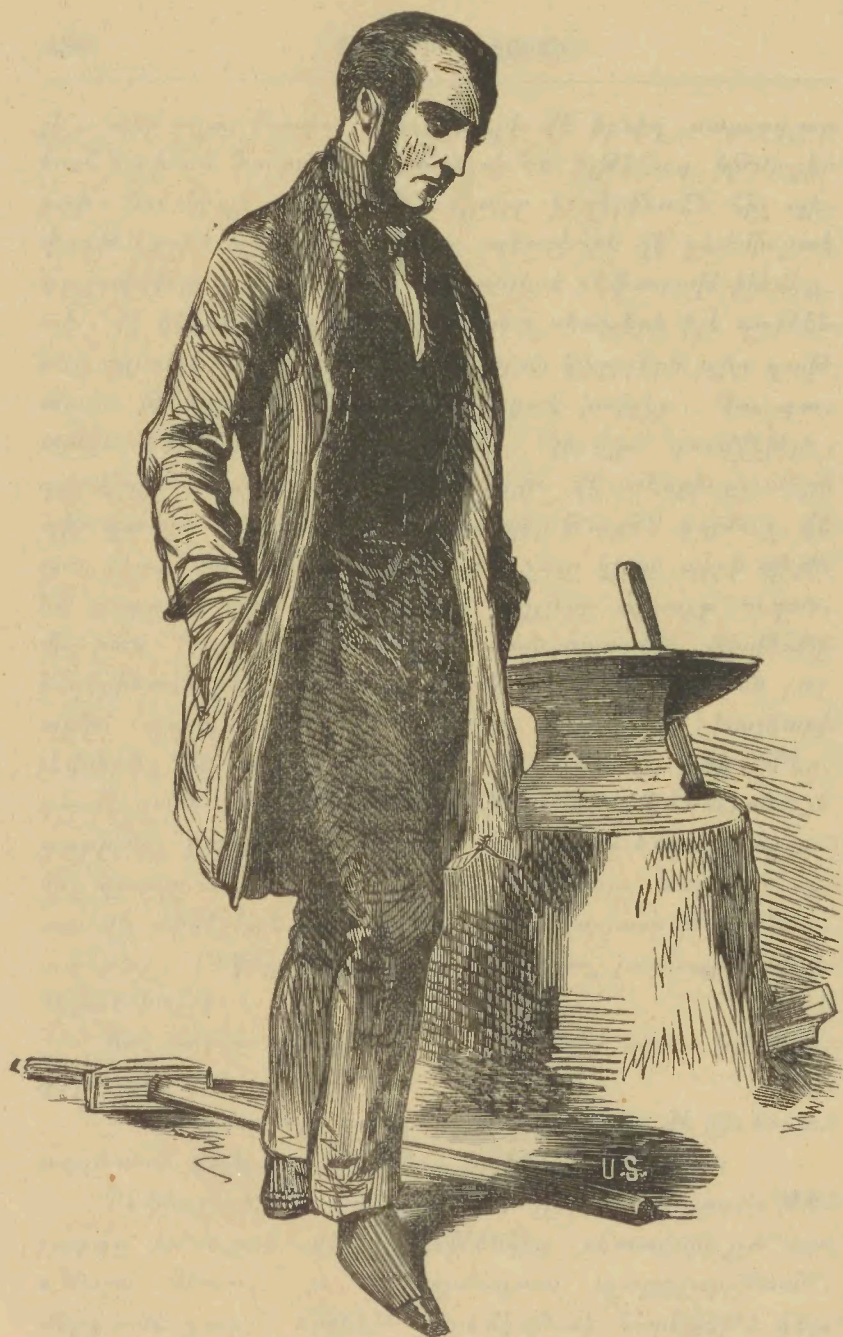
Պու մախլուգը միւտհիչ գալըն պիր սէտա իլէ հայգըրարագ:

— Ֆապրիգանըն գատընլարընը ըսըրմագ վէ վիւճուտլարընտան գանլար ագըթմագ իսթէրիմ. — տէտի:

Բէֆիգլէրի պու վահչիյանէ սէօզլէրի ալգըշլարլա թէլլագգը իթմէքտէ վէ տէհչէթէնկիզ սէտալարըյլա տա « Եաշա՛ Սիպուլ... » հայգըրմագտա օլտըղլարընտան, մէրգուլմէ գատըն ճիննէթ տէրէճէսինտէ հարէքթէ կէլմէքտէ իտի:

U. S. D. 1880

W. L. P. S. T.

Պու հայտուտ չէթեանին փէսատ պաշարը արասըն-
տա գոշը, ընթրիդ վէ գըսա պոյլու պիր հէրիֆ տահա
պիւղուհուպ, չէհրէսի տաղ կէլինճիյինէ պէնդէմէքտէ վէ
սիյահ չէմպէր պիր սագալ տախի նիւղիւնիւն էթրաֆընը
չէվիրմէքտէ իտի: Մէրգում պաշընա բումլարա մախսուս
ալ պիր թաքեէ գոյմուշ վէ կիյնի)ի եէնի ամէլէ կէօմէյի
ալթընտան տախի չուհատան մամուլ զայէթ թէմիզ պիր
բանթալօն իլէ ինճէ չիզմէլէր կէօրիւնմէքտէ պուլընմըշ
իտի:

Պու ատէմին հալի մէզքիւր աւայը թէշքիւ իտէն Ծի-
կէր էչխասըն հալինտէն ֆարգը օլտըզը պէտիհի վէ աչի-
քեար ըտը: Փապրիգա ամէլէսինիւ ճիվարտաքի էհալիյէ
գալըն սէջլէմիշ օլտըզլարը էն հիտտէթէնկիզ վէ էն
հագարէթ ամիզ նէօզլէրի պիլ խասմա մէրցում հիքեայէ
իտէրէք անլէրի թահրիք իթմէքտէ, վէ ավազը օլտըզնա
տա հայգըրմագտա ըտը: Լաքին էլինտէ թաշ վէ անքա կի-
պի հիշ պիր չէյ կէօրիւնմէքտէ իտի:

Գալըն պասս սէտառնա նազարէն քիլիսէ խանէնտէ-
կեմնընտան օլմասը զանն օլունան եուվարլագ վէ գըրմը-
զը չէհրէլի պիր ատէմ պու գըսա պոյլու հէրիֆէ խիթա-
պէն:

— Վաիզ էֆէնտինին տէտիյի կիպի Բուլէրայը պիւ-
թիւն մէմլէքէթիմիզ իւզէրինէ ճէլպ իտէճէք օլան պու Կ-
մանալը քէօրէքլէր իւզէրինէ սէն աթէշ իթմէք իսթէմէ-
յօրմըսըն: — տէտի:

Նիւղիւ տաղ կէլինճիյինէ պէնդէյէն գըսա պոյլու ա-
տէմ իտէ զարիպ վէ ուղուրաղ պիր թէպէսիւմ իլէ:

— Պէն ճէնտէն էյի աթէշ իտէրիմ: — տէյու ճէմապ
վէրտի:

— Բէք էյի, նէ իլէ աթէշ իտէճէքսին: . . .

— (Նէրտէն իլի պիր թաշ ալարագ:) Իշթէ պու թաշ
ըլա: . . .

Մերգում պու թաշը ալմագ իւզրէ եւրէ Եյիւտիյի
 արբատաւ իւզերինտէն Երէյիճէ շիշկին վէ ֆագաթ զա-
 յէթ խաֆիֆ պիր թօրպա տիւշտիւ և մէրքում պու թօր-
 պայը կէօմէ յինին ալթընտա պաղլամը կիպի կէօրէնիւ-
 յօրտու :

Գըրմըզը վէ եուվարլագ չէհրէիկ հէրիֆ պուհը կէօ-
 ռիւնճէ :

Պաֆպան ա', Էպհո'ւ . վարընը եօղընը եւրէ տիւ-
 շիւրիւյօրտուն . . . զաիպա բէք օ գատար աղըր օլմախլը .

- աէտի և

Կէլինճիք Եիւզլիւ հէրիֆ ալէւ աճէլէ թօլպայը ալա-
 բագ վէ թէքրար յիւօմէյի ալթընա եւրլէշտիւրէքէք :

— Էփիլէթ , եիւն մօսթըաւարը տըր . . . լաքին տըգ-
 գաթ իտէլիմ , գօնուշան պիղիմ թաշ օճագճը տըր զանն
 իտէրիմ . - աէտի :

Միւլ հազըգա հիտտէթ վէ վահշէթէ գաբըլմըշ օլան
 պու զալէպէլիք իւզերինտէ Է'ն զիյատէ հիւքմ ու թէհսիր
 իճրա իտէն քիմգէ' եօգարըտա պահս իթմիշ օլաղղմըղ
 թաշ օճագճը իտի : Մէրգումըն պօյու օ տէրէճէ եիւքսէք
 իտի քի , բարչալանմըշ գըրմըզը պիր մէնտիւ իլէ մուհաթ
 օլան գաֆտընը վէ տիշի քէշի բօսթը իլէ մէսթուր պուրլ-
 նան իքիտումաղլարը' գարընճա կիպի գալնումադտա օլան
 պու զալէպէլիքն պաշլարընտան եօգարը եիւքսէլմիշ կէդ-
 րիլմէքտէ իտի : Մէրքիւր զալէպէլիք արասընտա եւր
 եէր պէյաղ նօգթալար կիպի պիր գաշ գատըն թագե-
 ճէրի կէքրիւմէքտէ իտի :

Էսնաֆլըգ գալղասը զանն իտէրէք պու թէհիքէլի
 թէշէպպիւսէ իշթիքաք իթմիշ օլան պաղը Դամուքեար
 իշճիլէր' ֆիքրլէրին նէ' տէրէճէյէ գատար հարէքէթ վէ
 հէյէճանա . կէլմիշ օլաղղընը կէօրէրէք , վէ վոպու պու-
 լաճագ գալղանըն նէթիճէպի ֆէնայա յիւնճէլի օլաճա-
 ղընը տէրք իտէրէք , պու զալէպէլիք արասընտան չէքի-

— Ի՞նչ է վզէ՛թ, է վզէ՛թ, հէր չէ՛յ եւքեքէքէք պըրագըւմամալը տըր։

— Պիզ տէ ինթիգամըմըզը ալմագ իսթէրիզ, կէլինճիք եիւզլիւ ատէմ. — Փապրիգանըն գատընլարըն ճիվարտաքի գատընլարըն ումուժէն սէրխօզ վէ փահիչէն օլտըզլարընը իտտիւ իտէրէր։

— Բէք էյի, բէք էյի, լաքին պու սէօզ քէնտիլէրի, նէպէհալըյա մալ օլմադ տըր։

— Գատընլարըն տա պու իչէ գարընմալարը լազըմ տըր։

— Օ պիզիմ պիլէճէ յիմիզ շէյ, արիւ, ծապիլէպի մէյ թիպուլ։ — Մատամ քի ֆապրիգատաքի գատընլար իստ

նէիւ շուժուժիտէ հէք պիւր ալըզ շարգը շաղըրըյօրլար, պիզ տէ քէնտիլէրինէ. « Իմտատ . . . պէնի էօլտիւրիւյօրլար »

շարգըսընը էօլթէթէճէ յիզ փու վնհչիյանէ լաթիֆէ իւզէքինէ մէճնունանէ հայզ

գըրըյլար օտուհալար վէ պագ սէտալարը հէր թարաֆա աքսէնտազ օլտու. լաքին թաշ օճագըն դուվվէթչի պիւր

սէտա իլէ « Սուժըն պէ » տէյօզ հայգըրտարագ, պուզ ալազէլէրէ նիհայէթ վէրտի, վէ դալէպէլիք հէք պիւր ալըզ.

Սուսըն . . . պասուսըն քի թաշ օճագընը լտիյնէ յէլիմէ. — տէցզւ պազըրտըլարթ

թաշ օճագըն. — Էկէք ձեքթի ըճըլար իքինճի պիւր թաշ հիւճիւմիւնտէն սօնրա տա տըշարը չըգմայանագ օլտու

լարա, իլթէ չուրատա պիւր գնքու վար տըր, օնր ճէպրէն գըրար վէ քէնտիլէրինի եուվալարը իչինտէ պատառչ

ըրըզ քի թաշ . . . քիզտը շիտաք վէ քիւսթ — կէլինճիք եիւզլիւ ատէմ. — (Կիզլի պիւր էքքէտըր պու

լոնըր յօր կիպի կէօրիւնէրէք.) Մուհարէպէ իթմէք իլուն երթիլ ըճըլարը ֆապրիգատան տըշարը չըգարմագ վէ ֆապ

րիգա տախիլինտէ հիւ քիմնէյի պըրագ մամագ քաֆհա միւզ նասիպ տըր . . .

Թաշ օճագճը . - (Կիւրիւթիւիւ պիր սէտա իլէ .) Նէ-
րէտէ միւմքին օլուրսա , օրատա տէօյիւ չէպիլիրիզ . էլվէրիր
քի պիր տէֆա կէօյիւսէ կէօյիւսէ կէլէլիմ . . . օնտան սօն-
րասը գօլայ տըր . պիր տամըն սաչաղընտա օլսուն , պիր
տիվարըն թէրէսինտէ օլսուն , հէր նէրէտէ օլուրսա օլսուն
չարբըչապիլիրիզ , տէյիլ մի . Գո'ւրտլար :

Ղալէպէլիք պու . վահչիյանէ սէօզլէր սահգասըյլա
ղայրէթէ կէլէրէք . հէր պիր աղըզ .

— Էվվէ'թ . . . Էվվէ'թ , Էկէր տիշարը չըգմայաճագ
օլուրլարսա . . . ճէպրէն իչէրի կիրէրիզ :

— Վէ սարայլարընը կէօրիւրիւզ .

Պասօ սէսլի ատէմ . - Պու իմանսըզ քէօրէքլէրին պիր
իպատէթիսանէսի պիլէ եօգ տըր . վաիզ էֆէնտի քէնտի-
լէրինի աֆօրօզլատը :

— Օնլար սարայլարա մալիք օլսունլար տա , պիզիմ
քէօրէք եուվալարը կիպի գուլիպէլէրիմիզ պուլունսուն հա :
Կէլինճիք եիւզիւ ատէմ . - Մ . Հարտինին իշճիլէրի
սիզին կիպի չարգընլարա օ գուլիպէլէր պիլէ չօգ տըր տէ-
յօրլար :

— Էվվէ'թ . . . Էվվէ'թ , պունը պէն տէ իշիթտիմ :

— Էօյլէ իսէ պիւթիւն էչեալարընը գըրալմ :

— Բազարլարընը եըգալմ :

— Խանէյի բէնճէրէլէրտէն տըշարը աթալմ :

Սիպուլ . - Քէնտիլէրինի նամուքեար վէ ֆազիլէթլի
կէօսթէրէն օ աշիւֆիթ էլէրէ թիւրքի չաղըրթտըգտան սօն-
րա , գաֆալարընա թաչլար եաղտըլարագ օյնատալմ :

Թաշ օճագճը . - Հայտի պագալմ . . . Գո'ւրտլար ,
տըգգաթ իտինիզ . . . թաչլարը պիր տէֆա տահա ֆըրլա-
թաճաղըզ . . . Էկէր եըրթըճըլար պու տէֆա տա տըշարը
չըգմալլարսա , գաբույը գըրարըզ վէսսէլմ :

Իշպու թէքլիֆ վահչիյանէ ավազէլէրլէ թէլագգը օ-
լունտը . սէտասը պիւթիւն չամաթա արասընտա իշիտիւ-

մէքտէ օլան թաշ օճագճը՝ ագ ճիյէրլէրինին պիւթիւն գուվլէթիյլէ հայգըրարագ .

— Տըգգա՛թ իտին . . . Գո՛ւրտլար . . . թաշլարը էլի-նիզէ ալըն . . . հէք պիրլիքտէ . . . հազը՛ր մըսընըզ :

— Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ . . . հազըր ըզ :

— Էօյլէ իսէ . . . աթէ՛շ . . . :

Թաշ օճագճընն իշպու էմրի իւզէրինէ , խանէի ու-մուսինին օվալարա նազըր օլան ճիհէթինէ տօղրու իքինճի տէֆա օլարագ պիր թաշ պուլուլթը եազտըրըլտը : Պու թաշլարըն պիր գըսմը՝ իլք տէֆաքի հիւճիւմտէ գըրըլմա-մըշ օլան ճամլարըն քեաֆֆէսինի թուզ կիպի տաղըթտը : Գըրըլան ճամլարըն քէսկին վէ շամաթէթէնկիզ սէտասը ղալէպէլիյին վահշիյանէ ավազէլէրինէ մունզամմ օլտու . պու տիվանէլէր սիւրիւսիւ տէհշէթլի սէտալարըյլա . « Եըրթըճըլարա գարշը մուհարէպէ վէ էօլիւմ . . . » տէ-յու հայգըրմագտա ըտըլար :

Պիր աղ սօնրա հիւճիւմ իտէնլէր՝ գըրըլան ճամլար արասընտան գատընլարը կէօրտիւքտէ , պու ավազէլէր պիր գաթ տահա քէսպի շիտտէթ իյլէտիլէր . պիշարէ գա-տընլար իսէ նէ՛ եաբաճագլարընը շաշըմըշ վէ պէնզլէրի սօլմուշ օլտըզը հալտէ կէշիպ տէօնմէքտէ , պազըլարը չօ-ճուգլարը գալաըրըպ կէօթիւրմէքտէ , պազըլարը « ծան գուրթարան եօ՛գ մը . . . » տէյու հայգըրըպ գօլլարընը սէմայա տօղրու գալաըրմագտա վէ պազըլարը տա տի-կէրլէրինտէն տահա ճէսուր օլտըզլարընտան , բէնճէրէ-լէրտէն տըշարը սարգըլարագ բանճուրլարը գաբամաղա չապուլամագտա ըտըլար :

Սիպուլ պիր թաշ ալմագ իւզրէ եէրէ էյիլէրէք .

— Ա՛հ , իշթէ գարընճալար կէօշ իթմէյլէ պաշլատը-լար . քէնտիլէրինէ թաշլարլա իմտատ իթմէլիյիզ . — տէտի , վէ մէքգումէնին գուվլէթլի էլինտէն ֆըրլամըշ կիթմիշ օլան թաշ՝ օ սըրատա բէնճէրէնին քէնարընտան տըշարը

էյիւմիշ օլտըղը հալտէ պիր գանատը քէնտիսինէ տօղրու չէքմէյէ չապալամագտա պուլունան պիշարէ պիր գատընա իսապէթ իյլէտի : Պէտչէհրէ գատըն պունը կէօրիւնճէ ֆէվզ էլ ատէ սէվինճ իլէ :

— Վուրուլտը , վուրուլտը . . . Թաշըմ պօշա կիթմէտի . - տէյու հայդըրտը :

— Սիպուլ (1) լադապը սանս բէք կիւզէլ եագըշմըշ . նիշանկեահա բէք կիւզէլ տօգունտըրըյօրսըն :

— Եաշա՛ Սիպուլ . . . :

— Հէյ , երըթըճըլար , ճէսարէթ իտէրսէնիզ , տըշարը չըգընըզ պագալըմ :

Կէլինճիք եիւզլիւ ատէմ . - երըթըճըլար՝ ճիվարտաքի ատէմլէրին կէլիպ խանէլէրինէ պագմաղա պիլէ ճէսարէթ իտէմէյէճէք տէրէճէտէ գօրգադ օլտըղլարընը պէլքի եիւզ տէֆա սէօյլէմիշ օլտըղլարը հալտէ , շիմտի նէրէտէ տիրէր , նէ՛ իշուն տըշարը չըգմայօրլար :

— Շիմտի տէ տէլիքտէն տէլիյէ կիրիյօրլար :

Թաշ օճագճը . - (Կիւրիւլթիւլիւ պիր սէտա իլէ .) Տըշարը չըգմագ իսթէ՛մէյօրլար մը . . . հայտի կիտէլիմ՝ շունլարը տիւմանա թուլթալըմ :

— Էվվէ՛թ . . . Էվվէ՛թ , կիտէլիմ :

— Կիտէլիմ տէ գարույը գըրալըմ :

— Քէնտիլէրինի հէր հալտէ եագալամալըյըզ :

— Հայտի . . . եիւրիւյիւնիւզ . . . :

Պու սէօզիւ միւթէագըլպ , մէզքիւր ալալ ազ ուղագտա պուլունան պէօյիւք պիր գարույա տօղրու իլէրիլէմէյէ պաշլատը . Թաշ օճագճը պու ալայըն էօնիւնտէն կիթմէքտէ , վէ Սիպուլ տախի էլինտէ պիր ոօբա սալլսյարագանըն եագընընտան եիւրիւմէքտէ իտի : Ղալէպէլիք շու

(1) Սիպուլ ֆրանսըզճատա ուֆագ Թագէ սօղան տէմէք տիր :

սրբատա հայգըրմագտան ֆարիղ կէլմիշ օլտըղընտան , ալէլ աճէլէ աթըլան ատըմլարըն սէտասըլլա այագլարը ալթընտաքի թօբրագ սարսըլմագտա ըտը : Պու գարըշըգ վէ ատէթա պօղսւգ վէլվէլէ Դուրտլարըն մէճնունանէ ավագէլէրինտէն պիր գաթ տահա տէհշէթլի կէօրիւնմէքտէ իտի : Չօգ կէշմէքսիղին՝ սօմ մէշէտէն մամուլ պիր գաբունըն էօնիւնէ վասըլ օլտըլար :

Թաշ օճագճը գաբունըն գանատլարընտան պիրինէ էնտիրմէք իւզրէ էլինտէքի ճէսիմ թաշը չէքիճինի գալտըրտըղը սրբատա , մէգքիւր գանատ պիրտէն պիրէ աշըլտը : Հիւճիւմ իտէնէրին էն քիւսթախլարընտան պիր գաշը գաբուտան իչէրի սէյիրթմէյէ տավրանտըլար . ֆագաթ թաշ օճագճը պու քիւսթախլարըն ղայրէթինի թատիլ իթմէք վէ ղալէպէլիյի սուստըրմագ իսթիյօրմըշ կիպի գօլլարընը ուզաթարագ կէրի չէքիւտի : Ղալէպէլիք տէրհալ էթրաֆընա թօբլանտը :

Գաբու եարը եարըյա աշըլմըշ օլտըղընտան , իչէրիտէ պիր ամէլէ սիւրիւսիւ միւշահէտէ իտիլտի . պունլար մըգտարճա ազ ըտըլար . լաքին հալ ու թաժըլարընտան՝ շիտաէթլի պիր մուգավէմէթէ հազըրլանմըշ օլտըղլարը անլաշըլմագտա ըտը . մերգոււմլար ալէլ աճէլէ չաթալ գանճալար , տէմիր քէլքէթինլէր վէ սօբալար իլէ սիլահլանմըշ ըտըլար : Ակրիքօլ ճէմիյէթին պաշընտա տուրմըշ վէ էլինտէ տէ քէնտի աղըր տէմիրճի չէքիճինի թուլթմագտա պուլընմըշ իտի : Տէլիգանլը իշճինին լէհճէսի բէք զիյատէ սօլմուշ օլուպ , կէօղլէրինտէ բարլամագտա օլան աթէշի հիտտէթ վէ ղազապ , ճէսուրանէ չէհրէսի վէ էմնիյէթի գահրամանանէսի տամարլարընտա բէտէլինին գանը ճէվէլան իթմէքտէ օլտըղընը վէ պէօյլէ պիր գավղատա բէք տէհշէթլի օլաճաղընը կէօսթէրմէքտէ իտիլէր : Պունընլա պէրապէր քէնտիլինի զապիլ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլարագ , մէթին պիր սէտա իլէ թաշ օճագճըյա .

— Նէ՛ իսթէ յօրսընըզ . - տէյու սօրտու :

Թաշ օճագճը Նիւրիւթիւիւ պիր սէտա իլէ Վուհարէպէ՛ . . . տէյու ճէվապ վէրտի վէ զալէպէլիք տախի .

— Էվվէ՛թ . . . Էվվէ՛թ . . . մուհարէպէ՛ իսթէրիզ . . .

— տէյու թէքրարլատըլար :

Թաշ օճագճը արգասընա տէօնէրէք վէ կէնիշ էլինի զալէպէլիյէ տօղլու ուզաթարագ .

— Սուսընըզ . . . Գուրտլարմ . . . - տէտիքտէն սօնրա , Ակրիքօլա միւթէվէճճիհէն իլավէի մէգալ իլէ .

— Գուրտլար մուհարէպէ իսթէմէյէ կէլմիշէր տիր . - տէտի :

Ակրիքօլ . - Բիմէ՛ գարշը :

Թաշ օճագճը . - Երրթըճըլարա գարշը :

Ակրիքօլ . - Պաճրատա երրթըճը ֆիլան եօգ . պուրա տա սիւքիւնէթի հալտէ եաշայան իշճիլէր վար տըր . . . չէքիլինիզ . . .

Թաշ օճագճը . - Բէք էյի , իշթէ Գուրտլար տա սիւքիւնէթի հալտէ եաշայան իշճիլէրի եէմէք իսթիյօրլար :

Ակրիքօլ . - (Խէհտիտամիզ պիր չէհրէ իլէ քէնտիսինէ եագլաշմագտա օլան թաշ օճագճընըն եիւզիւնէ պագարագ .) Գուրտլար հիշ քիմնէյի եէյէմէյէճէքլէր տիր . Գուրտլար եալընըզ ուֆագ չճնուգլարը գօրգուտապիլիլէր :

Թաշ օճագճը վահշիյանէ պիր գահգահա սալտըրարագ .

— Եա . . . էօյլէ՛ մի գանն իտիյօրսընըզ . - տէտիքտէն սօնրա , էլինտէքի աղըր Թաշճը չէքիճինի գալտըրարագ վէ Ակրիքօլըն պուրնընըն ալթընա տօղլու ուզաթարագ .

— Պու կիւլմէ՛ք իշուն մը տըր . - տէյու սօրտուգտա , Ակրիքօլ սիւրաթլը պիր հարէքէթ իճրասըյլա էլինտէքի տէմիրճի չէքիճիլէ Թաշճը չէքիճինի գարշըլայըպ եիթէրէք .

— Եա պոճնա՛ նէ տէյէճէքսին . - տէտի :

Թաշ օճագճը . - Տէմիրէ գարշը տէմիր . . . չէքիճէ գարշը չէքիճ , էօյլէ՝ մի . բէք էյի , պու իշիմէ կէլիր :

Ակրիքօլ . - (Քէնտիսինի կիւճ հալ իլէ զապթ իտէ-պիլէրէք .) Խա՛յր , մէսէլէ սիզին իշինիզէ կէլմէսի հագ-դընտա տէյիլ տիր . սիզ բէնճէրէլէրիմիզի գըրտընը , գատընլարըմըզը գօրգուլթտընըզ վէ ֆապրիգամըզըն էն էսկի պիր իշնիսինի էօլիւմ տէրէճէսինտէ եարալատընըզ . պիշարէ իխթիյար շու սըրատա օղլունըն գօլլարը արա-սընտա ճան վէրիյօր : (Սէտասը պիլա իխթիյար թէղայ-եիւր իտէրէք .) Պու գատարը քեաֆի տիր զանն իտէ-րիմ :

Թաշ օճագճը . - Խա՛յր , պու գատարը քիֆայէթ իթ-մէզ . . . Գուրտլար տահա զիյատէ աճ տըրլար . . . սիզին պուրատան տըշարը չըզմանըզ վէ մէյտանա կէլիպ պի-զիմէ մուհարէպէ իթմէնիզ լազըմ սըր , սիզի գօրգագ-լար սիզի . - տէտի :

Պու սէօզտէն սօնրա զալէպէլիք՝ քէօրէք կիպի ու-լայարագ չըսըզ չալարագ , էլլէրինտէքի սօթալարը սալլ-լայարագ վէ պիր պիրինի գաբույա աօղլու իթիշտիրէ-րէք :

— Եվվէթ , էվվէթ , մուհարէպէ՝ իսթէրիզ . . . տը-շարը չըգսընլար . - տէյու հայգըրտըլար :

Ակրիքօլ . - Պիզ մուհարէպէ իսթէմէյիզ . ֆապրիգա-տան տըշարը տա չըզմանըզ . (Պաշընտաքի շապգայը եէրէ աթարագ վէ այաղընը բէրվասըզճա պիր սուրէթտէ անա տայաթարագ .) Լաքին էկէր պունտան պէրիյէ կէշմէք պէտպալիթլըղընտա պուլունաճագ օլուրսանըզ , օ զէման քէնտի խանէմիզտէ պիզիմ իւզէրիմիզէ հիւճիւմ իթմիշ օլաճագսընըզ քի , պունըն պիլճիւմէ նէթիճէլէրինտէն սիզ մէսուլ սընըզ :

Թաշ օճագճը . - Սիզին խանէնիզտէ օլսուն , պաշգա պիր եէրտէ օլսուն , մուհարէպէ իսթէրիզ վէսսէլամ :

Գուրտլար երթընդընդարձակ էր իսթիյորլար . . . : Տո՛ւր
իշթէ սէնին հիւճիւմին :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ թաշ օճագճը էլինտէքի ա.
ղըր չէքիճի Ակրիքօլըն իւզէրինէ գալտըրտը . Լաքին Ակ-
րիքօլ սիւրաթլը պիր աթլայըչլա պիր թարափա չէքիւէ-
րէք տարպէտէն գուրթուլտը , վէ էլինտէքի չէքիճի տօս
տօղրու թաշ օճագճընըն կէօյսիւնէ սալաըրտը . պունըն
իւզէրինէ թաշ օճագճընըն ալաղը գայարագ եէրէ տէվ-
լիտի իսէ տէ , տէրհալ պաճագլարը իւզէրինտէ աղպու-
լարագ , քէմալը վահշէթլէ Ակրիքօլըն իւզէրինէ հիւճիւմ
իթտի վէ « Եէթիշին » , Գուրտլար . . . » տէյու հայգըրմաչ
ղա պաշլատը :

7

Ա Վ Տ Ի Թ

Ակրիքօլ իյէ թաշ օճագճը արատընտա գալղա պաշլ
լար պաշլամաղ . Ղալէպէլիք տէհշէթլի վէ զալըմանէ պիր
սուրէթտէ պիրի պիրինէ գարըչտը . պիր ալալ աղղըն հէ-
րիֆլէր մուգավէմէթի զալըր գապիլ պիր վահշէթլէ թաշ
օճագճընըն արգասընտան մէգքիւր գարուտան իչէրի սէ-
յիրթտիլէր . պու տէհշէթլի զալէպէլիք արատընտա է՛ն
գիյատէ քիւսթախ օլանլար տիկէրլէրինի տէվիլիպ պօղ-
մագ փա վէ էզմէքտէ օլտըթլարընտան , պիր թագըմը տա-
խի պու կէչիտաէն կէչէմէյէրէք էրէյիճէ տօլաշտըգտան
սօնրա , պիր չիթ եանընտաքի գաֆէսլի թախթաբէրտէյի

գրուած իշերի կիրտիւնէն, վէ պու սուրէթլէ ֆապրիգա իշ-
 ճիւերին հէման իբի աթէշ արասընա ալտըլար: Մ. Հարս
 տինին իշճիւերինտէն պազըլարը քէմալը ճէսարէթ վէ շէ-
 ճաէթլէ գարշը գոյտուլար: պազըլարը տա Սիպուլ իւէ
 պիր գաշ պէտշէհրէ ըէֆիգէլէրինին վէ պիր սիւրիւ Բա-
 ըիս սէրսէլիւրինին գատընլար իւէ չօճուգլարըն իլթիճա
 իթմիշ օլտըլարը խանէի ումնէմիյէ չըգտըլարընը կէօ-
 ըրէէք, պուլըլարը գօվալամաղա պաշլատըլար: լաքին Սի-
 պուլըն արգատաշլարընտան պազըլարը կէրի տէօնէրէք
 նէրտիւպանըն գաբուսընը իշճիւերէ գարշը օւլաճա ղաշ-
 ըէթլէրիյլէ միւտաֆսա իթտիքլէրինտէն, Սիպուլ, քէնտի-
 սի կիպի իւշ տէօրթ գատըն, վէ պիր գաշ չաբընլար եօ-
 գարը չըգմաղա մուվաֆֆազ օլտուլար, վէ պազըլարը
 եաղմա իթմէք վէ պազըլարը տա պուլտըգլարընը գըրմազ
 նիյէթիյլէ օտալարա հիւճիւմ իթտիւէր:

Գաբուլարտան պիրի անլէրին մէսայիի վագըլարընա
 էվվէլի էմրտէ մուգավէմէթ իթտիքտէն սօնրա նիհայէթ
 գըրըլտը, վէ Սիպուլ՝ սօբասը էլինտէ օլտըղը վէ կիւրիւ-
 թիւ վէ շամաթա թէէսիրիյլէ պիր գաթ տահա գուտըր-
 մըշ պուլընտըղը հալտէ, սաշլարը տէօքիւք պիր հալ վէ
 վահշիյանէ պիր չէհրէ իւէ մէգըիւր տաիրէյէ կիրտի:

Իքինճի պիր օտանըն գաբուսընը մուհաֆաղա իթմէք
 իսթիյթըմըշ կիպի կէօքիւնէն տիւպէր պիր գըգըրաղ (Ան-
 ժէլ) պիրտէն պիւրէ տիւղ չէօքտիւ, վէ պէնդի ուշըշ վէ
 էլլէրինի եէքտիկէրինէ գալուշտըրմըշ օլտըղը հալտէ
 Պիյազքեարանէ պիր սէտա իւէ:

Ալլահ աշգընա՝ օլտուն, վալիտէմէ տօգուլմայը
 նըզ - տէտի:

Պէտշէհրէ գատըն: « Իւք էվվէլ սէնին վէ սօնրա վա-
 լիտէնին պախշիւինի վէրէճէյիմ » տէյու պազըրարագ պի-
 չարէ գըղճըղաղըն իւղէրինէ սալաըլտը, վէ թըրնագլա-
 ըըլա առըն եիւղիւնիւ կէօգիւնիւ թըրմալամաղա պաշ-

Լաւոր, պու սըրբատու սէրսէրի չարգընլարտան պաղըլարը
սօքալապըլլա այնէյի վէ չալար սաաթը գըրմագտա, վէ
պաղըլարը տախի էսվապ թագըմլարընը եաղմա իթմէքէ
մէշղուլ օլմագտա ըտըլար:

Անժէ Սիպուլա գարշը ռալիշմագլա պէրապէր տիշ-
խրաշ ավագէլէր սալըվլէրմէքտէ, վէ վարիտէսինին իլթի-
ճալ իթմիշ օլտըղը օտանըն գաբուսընը միւտաֆապէ չա-
լըշմագտա ըտը. վալիտէսի իսէ՝ մէգքիւր օտանըն բէնճէ-
րէսինտէն աըջարը սարգըլմըշ օլտըղը հալտէ. Ակրիքօլը
իմտատա չաղըրմագտա ըտը:

Ակրիքօլ թաշ օճագճը իլէ եէնիտէն գավղաշա թու-
թուլմըշ ըտը. կէօյիւս կէօյիւսէ վուգու պուլան իշպու-
գավղատա էլլէրինսէքի չէքիճէրին հիշ պիր ֆախտէսի
օլմամըշ ըտը. կէօղլէրի գան չանաղընա տէօնմիւշ, տիղ-
լէրի քինէտէնմիւշ վէ իքի տէհշէթլի եըլան կիպի պիր պի-
րինէ սարգըլմըշ օլտըղլարը հալտէ, կէօյիւս կէօյիւսէ պի-
րի պիրինի տէվիրմէյէ չապալամագտա ըտըլար. թաշ օ-
ճագճը Ակրիքօլա աշաղըլլա շիտտէթլի պիր տաքպէ էն-
տիրմէք իսթէյէրէք, կէնճ տէմիրճի մէրգումըն սօլ-
պաճաղընը եագալամաղա մուվաֆֆագ օլմուշ վէ պունը
սաղ գօլունըն ալթընտա աըգըշտըրմըշ ըտը. Լաքին
Գուրալարըն էր պաշըսընըն գուվլէթի օ՝ տէրէճէտէ իտի
քի. եալընըզ պիր պաճաղը իւղէրինտէ էյիլմիշ օլմագլա
պէրապէր. գուլէ կիպի եէրինտէն գըմըլտամայօրտու.
Ակրիքօլ մէրգուլմըն պիր էլինի մէնկէնէյէ սըգմըշ կիպի
սըգըշտըրմըշ օլտըղընտան, հէրիֆ սէրպէսթ գալմըշ օ-
լան էլիլէ եումրուգ տարպէլէրի էնտիրէրէք, պաշընը վէ
ալընըն խաամինին կէօյսիւսէ տաշաթմըշ օլան կէնճ տէ-
միրճինին չէնէսինի բարչալամաղա չալըշմագտա ըտը:

թաշ օճագճը. - Գուրա եըրթըճընըն տիշլէրինի
բարչալաշաճագ տըր քի, պունտան սօնրա հիշ պիր չէյ
եըրթմաղա մուգթէտիր օլամասըն. - տէտի:

Ակրիքօլ. - (ծահա ու զայրեթինի պիտ գաթ տահա արթըրարագ .) Սէն հագիգի պիր Գուրտ տէյիլ օին . հագիգի Գուրտար երկիթ ատէմէր տիր քի , պիր քիշիյէ գարշը օն քիշի իլէ չըգմաղլար

Թաշ օճագճը . - Հագիգի Գուրտ սաթթէ Գուրտ , տիշէրինի բարչալայաճաղըմ վէսսէլամ :

Ակրիքօլ . - Պէն տէ սէնին բէնչէնի բարչալայաճաղըմ :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ տէմիրճի՝ սիւրաթլը պիր հարէքէթ իճրասըյլա թաշ օճագճընն պաճաղընը օտէ . լէճէ շիտտէթլէ չէքտի քի . թաշ օճագճը շիտտէթլի պիր աղըը հըսս իտէրէք տիլլարաշ պիր նիտա տալվէրտի , վէ պիրաէն պիրէ պաշընը ուզաթարագ պիր վահչէթի ճանվէրանէ իլէ Ակրիքօլն պօյնուընը ըսըրտը :

Պու շիտտէթլի ըսըրըշ իւզէրինէ տէմիրճի պիր հաւրէքէթտէ պուլընմըշ օլտըղընտան , թաշ օճագճը պաճաղընը մէրգումըն գօլու ալթընտան գուրթարմաղա մուս վաֆֆագ օլտու , վէ օ ղէման թագաթը պէշէրիյէնին ֆէվգինտէպարֆը զայրեթ իտէրէք վիւճոճաթինին պիւթ իւն աղըրըղըյլա Ակրիքօլն իւզէրինէ սալտըրտը , վէ պիշա . լէյի իքի եանընա տօղրու սալլաթաղպտան սօնրա նիհա . յէթ ալթընա եաթըրտը Պու սըրատա Անֆէլին վալիտէսի՝ խանէի ումումի բէնճէրէքէրինտէն պիրինտէն տըշարը ուզանմըշ օլտըղը հալտէ , եիւրէք բարալայըճը պիր սէտա իլէ .

— Իմտա՛տ . . . մօսիէօ Ակրիքօլ . . . իմտա՛տ . . . գըզըմըն էօլտիւրիւյօլլար . - տէյու հայգըրտը . պրննըն իւզէրինէ Ակրիքօլ , սօլույա սօլույա թաշ օճագճըյա խիթապէն .

— Պէնի պրագ տէյօրըմ . . . նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ՝ քի եարըն . . . նէ վագթ իսթէրսէն եինէ տէյիւշիւրիւղ . - տէտիքտէ , թաշ օճագճը .

— Խա՛յր, էօլիւյիւ պաշը ուճընտա աղլամալը, սօ-
ղութմազա կէլմէզ . պէն ավըմը սըճագ սըճագ եէրիմ.
— ճէվապընը վէրտի, վէ պատէհու տէհէթէնկիզ էլլէ-
րինտէն պիրիլլէ տէմիրճինին պողազընտան գավրայարագ,
տիզինի կէօյսիւնէ տայաթմաղա չալըշտը .

Անժէլին վալիտէսի էլան պայղըն պիր սէտա իլէ .

— Ճան գուրթարան հօգ մը . . . դըզըմը էօլաիւ-
րիւօթլար . — տէյու հայգըրմագտա ըտը .

Ակրիքօլ խասմինին էլինտէն եագայը գուրթարմագ
իշուն ֆէվզ էլ ատէ սարֆը զայրէթ իտէրէք .

— Ալահ աշգընա՛ օլսուն . . . պէնի պըրագ տա կի-
տէյիմ տէյօրըմ . . . սէնտէն լութֆի տիլէյօրըմ . —
պէտի իսէ տէ, թաչ օճագճը պու լէճալարա գուլագ պի-
լէ ասմայարագ .

— Ամմա նէ տէ աճըգմըշըմ եա՛ . — Խէյու պէյան
իլլէտի :

Ակրիքօլ Անժէլին տիւշար օլտըղը թէհլիքէտէն տօ-
լայը հըսս իթտիյի իէվֆ ու տէհէթ սաիգասըյլա պիր
գաթ տահա հիտտէթէ կէլէրէք օլանճա գուվլէթիլլէ
ուղրաշմագտա օլտըղը սըրատա, թաչ օճագճը գալալա-
րընըն պիրտէն պիրէ քէսկին տիշլէր իլէ թութըլտըղընը
հըսս իթտի, վէ այնը զէմանտա գուվլէթի պիր էլ տա-
լի պաշընա իւշ տէօրթ սօրա տարպէսի էնտիրալ . պու-
նըն իւզէրինէ թաչ օճագճը չիքեարընը պըրագտը, վէ
նէ՛ եաբաճաղընը չաշըրմըշ օլտըղը հալտէ պիր աիզի վէ
պիր էի իւզէրինէ տէվրիլլէրէք, տիկէր էլիլլէ տէ գաֆա-
սընա տօլու կիսի եաղմագտա օլան տարպէլէրտէն քէնտի-
սինի մուհաֆազա իթմէյէ չապալատը . ֆագաթ Ակրիքօլ
գուրթուլուր գուրթուլմաղ պու տարպէլէրէ նիհալէթ
վէրիլլէտի :

Տէմիրճի օլտըղը Իէրտէն գալգարագ վէ կէնիշ պիր
նէֆէս ալարագ .

— Ահ, պապաճղղժ... պէնի գուրթարտընը...
Ալլահ վերէ տէ Անժէլ իշուն վագթ բէք կէճ օլմասա :

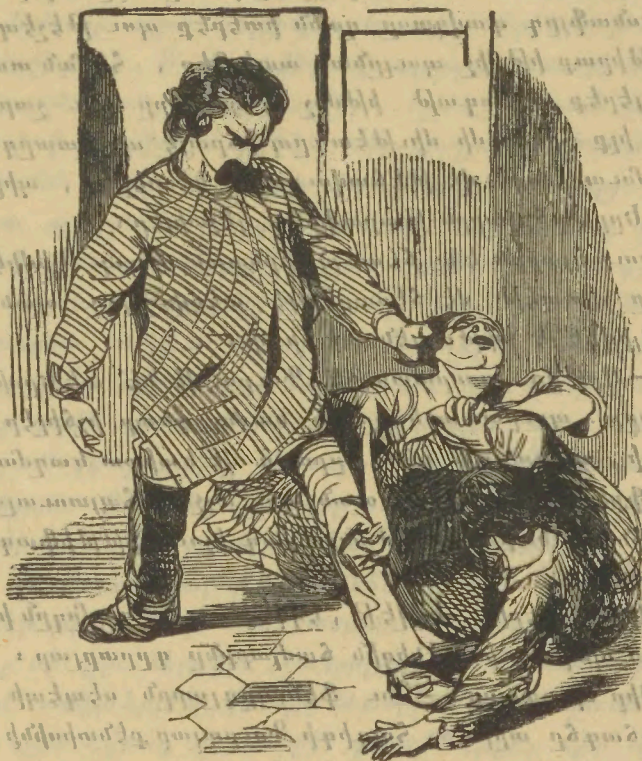
Տակոպէր . - Գօշըվէր . . . կի'թ . . . պէնիմէ մէշ-
ղուլ օլմա . - տէյու պէյան իյլէտի :

Ակրիքօլ ալէլ աճէլէ խանէի ումուսիյէ սէյիրթտի :
Եվվէլճէ տէ սէյլէմիշ օլտըղըմըզ վէճհլէ , Տակոպէր՝
Բապա-թուա տախի պերապէրինտէ օլարագ մարէշալ Սի-
մոնըն զըզլարընը պէօյիք բէտէրլէրինին հանընա կէ-
թիրմիշ իտի : Իթթիյար ասքէր կիւրիւթիւ էսնասընտա
վասըլ օլմուշ օլտըղընտան . պիր գաշ իշնիյի պաշընա
թօրլայարագ , մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինին էօլիւմ հա-
լինտէ նագլ իտիւմիշ օլտըղը փտանըն գարուսընը մուհա-
ֆաղա իթմէքտէ իտի : Պշթէ Ակրիքօլը թէհտիտ իտէն
թէհլիքէյի տէ մահալը մէգքիւրտէն կէօրմիւշ իտի :

Զօգ կէշմէքսիղին զալէպէլիյին տիկէր պիր տալ-
ղասը՝ Տակոպէրի պիր միւտտէթճիք քէնտիսինի զայպ
իթմիշ օլան թաշ օճագճընըն հանընտան սիւրիւպ կէօ-
թիւրտիւ :

Ակրիքօլ իբի սըշրայըշտա խանէի ումուսիյէ վասըլ
օլարագ , նէրտիւպանըն գարուսընը մուհաֆաղա իտէն
հէրիֆլէրի տէվիրմէյէ վէ ալէլ աճէլէ Անժէլին օտասընա
կիթմէյէ մուվաֆֆաղ օլմուշ ըտը՝ Յրայա վասըլ օլտըղը
զէման , պէտպախթ գըզճըզագ՝ չիքեարընըն իւզէրինէ
ապանմըշ պիր սըրթլան կիպի քէնտի իւզէրինէ տիւշմիւշ
օլտըղը հալտէ հիւզիւնիւ կէօգիւնիւ թըրմալամաղա չա-
լըշան Սիպուլա գարըն չէհրէսինի իբի էլլէրիյլէ մուհաֆա-
ղա իթմէքտէ իտի :

Ակրիքօլըն պու պէտշէհրէ գատըն իւզէրինէ հիւճիւմ
իտիպ մուգավէմէթի զայրը գապիլ պիր շիտտէթլէ անըն
սարմթրագ սաշլարընտան թութարագ սըրթ իւսթիւ տէ-
վիրմէսի վէ պատէհու չիզմէսինին էօքճէսիյլէ կէօյսիւնէ
պիր թէքմէ էնտիրէրէք Եէրէ Եաթըրմասը պիր օլտու :

Սիպուլըն տիւշար օլտըլը տարպէ բէք Յիտտէթի
 իտի իսէ տէ, մէրգումէ հիտտէթ ու զազապ սննիքաօրյ.
 Լա պիր գաթ տահա դուտուրարագ տէրհալ ալաղա
 գալգոր. պու սըրատա տիկէր պիր գաչ թշնիլէր Ակրիբօ-
 լըն արգասը սըրն օրայա կէլմիշ Եւտըգլարընտան, քէ-
 մալը ճէսարէթլէ տէօյիւշտիւլէր, վէ կէնճ տէմիրճի Ան-
 ժէլի եաթը պալըլըն պիր հալտէ գալտըրըպ եանընաօրի
 օտայա կէճթիւրտիւլիւ սըրատա, մէրգուլար տախի կէ-
 լնք Սիպուլը վէ կէրէք արգատաշլանընը խանէնին պու-
 գըսմընտան սըլարըր գօվտուլար:

Ակրիբօլըն տէտիյի կիպի հօգէէ Դալաշլարտան մաա-

տուտ ունի վէ նամուսքեար իշնիւէր օլմագլա պէրապէր պիր էննաֆլըգ գաւղասը պանն իտէրէք պու թէշէպպիւսէ իշթիրաք իթմիշ պուլընան ասէմէր , հէման տա իսթէմէյէրէք ըէֆագաթ իթմիշ օլտըգլարը պու չաբգընլարըն իւք հիւթիւմի միւթէաղըպ իճրայէ պաշլատըգլարը սուի մուամէլաթ վէ թէճալուգաթը կէօրէրէք , պիրտէն պիրէ Երթըճըլարըն թարաֆընա կէշտիւէր :

Գուրալարըն է՛ն ճէսուրլարընտան օլուպ Օլիվիէ իւէ քէմալը շիտտէթ վէ ճէսարէթլէ տէօյիւշմիւշ օլան պիր իշնի Օլիվիէյէ խիթապէն տէտիքի :

— Արթըգ պուրատանէ՛ Գուրա վէ նէ՛ տէ Երթըճը վար տըր . պուրատա եալընըգ նամուսքեար իշնիւէր վար տըր քի , պուլտըգլարընը գըրմագ վէ եախօտ եաղմա իթմէք էֆքեարըյա կէլմիշ օլան պու ալշագ հայտուտլարըն հատտիւրի քէնտիւէրինէ թանըթմագ իշոււն իթթիֆագ իթմէլի տիւլէր :

Պիր տիկէրի . - Էվլէ՛թ , Էվլէ՛թ . . . ըիգաւգընն խիւաֆընտա օլարագ խանէնիզին ճամլարընը գըրտըլար :

Պիր պաշգասը . - Պու ֆէնալըգլարըն սէպէպի հէք թաշ օճագճը տըր . . . հագիգի Գուրտլար քէնտիւսինի թանըմագլար . եաբտըղը շէյլէրին պէլասընը պուլաճագ տըր :

— Գուրտլար վէ Երթըճըլար եէքտիկէրիյէ հէր կիւն տէօյիւշիւլէր . լաքին եինէ պիրի պիրլէրինէ ըիայէթ իտէրլէր :

Հիւճիւմ փտէնլէրտէն բէք ճիւղի օլան պիր գըսմըն շու սուրէթլէ Երթըճըլար թարաֆընա կէլմէսի՝ ֆապրիգա իշնիւէրինէ Էէնի պիր զպրէթ վէրաի . վէ Գուրտլար իւէ Երթըճըլար՝ մըգտարճա բէք քզ օլմագլա պէրապէր իթթիֆագ իտէրէք , ֆապրիգա տախիլինտէ պէշլէ շալանը թէէսպիֆ հալէր իյգա՛ընա իպթիպար իտէն Բարիս սէրսէրիւէրիյէ տիկէր չաբգընլարա գաղը տէօյիւշմէյէ պաշլատըլար :

Պու սէփիլէրտէն պիտի գըսմը՝ պարտն իւրիւրոնն խա-
ֆիյէ մէմուրը օլան կէլինճիք երեզլիւ հէրիֆին թահրիք
վէ թէշվիդիլէ : Մ. Հարաֆին ֆապրիգ ասընտաքի տէպօ
կեահլարըն եանընա կիթ տիլէր : Իշթէ ք զէման շայանը
թէէնսիւֆ պիտի խարապիլեթ տիր պաշլատը : Խապիտանք
մէրգուեան՝ պիտի հիտտէթի վահշիլանէյէ քաբըլարադ :
օրատա պուլընան՝ էն գըյմէթտար մաքինալարը վէ էն
զիյատէ հիճէրլէ եաբըլմըշ օլան տէսթ կեահլարը գըրտը
լար ՝ վէ եարը եաբըլմըշ էմթիանըն քեաֆֆէսինի ինտաֆ-
պըզճաւընա մահվ ու պէրպատ իթտիլէր : Պիտի պիլէրինի
կէշմէք կիպի պիտի արզուէի ճանլէրանէ պու վահշի տտէմլէ
րի պիտի գաթ տահա թահրիք իթտիլինտէն , մահա տտէմա
ինթիզամ վէ զայրէթի թէսարու քեհուրանէ նուսուէնի
ժլան իշպու ֆապրիգայը պիտի ալ սօնրա խարապէզարա
տէճնտիւրտիւլէր . պիթիւն հալիլէր՝ վահշիյանէ ալա-
զէլէր վէ գահգահալար իլէ բէնճէրէլէրտէն աշաղը աթը
լան հէր տիւրլիւ եշեա իլէ տօլտը : Պատէհալ եինէ կէ-
լինճիք երեզլիւ հէրիֆին թահրիքիլէ Մ. Հարաֆին թիւճ-
ճարիյէ տէֆթէրլէրի վէ պիտի թաճիլ իշուէն լիւզումը տէր-
քեար օլան էվրագ վէ սաիրէ՝ գառըն երքէք պիտի սիւրիւ
բէթմիւրտէ գըյաֆէթլի վէ պէտշէհրէ ատէմլէրին՝ ել էլէ
վէրէրէք վէ տէհշէթէնկիզ ալազէլէր սալտըրարագ տէճն-
մէքտէ օլտըզլարը պիտի նէվ ճէհէնէմի բագս իլէ երը-
թըլտը վէ պրագլար ալթընա ալթնտը :

Ղարիպ վէ բէտէրպաշլազ զըտտիլեթ : Պու կիւրիւլ-
թիւ վէ խալիւապիլեթ մէնզարէլէրինին շահաթէթի տէհ-
շէթֆէրմասը էթրաֆը թութտըզը պիտի սըրատա , քաբու-
սը պաղը տատըզ իշֆիլէր թարաֆընտան նապալէթ վէ
մուհաֆաղա իտիլէն մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինին օտաւըն-
տա ղաթի սաքինանէ , հիւզնէնկիւզ վէ տէհշէթլի պիտի մէնճ
զարէ ճէրէյան իթմէքտէ իտի :
Իթթիյար իշֆի եաթաղը իւզէրինտէ եաղըլմըշ վէ

պաշը տախի պէյազ պիր սարգը իւէ սարըմըն օլուպ , պու սարղը ալթընտան պէյսիզ վէ գանյը ոաշլարը կէօրիւմէքտէ իտի , պիչպքէ իիթիյարըն չէհրէսի մօրալըն , թէնէֆֆիւսի ազըրլըն վէ կէօղլէրի տախի ատէթա կէօրմէմէքտէ պուլընմըն իտի : Մարէշալ Սիմոն եաթաղըն պաշը աւճընդա տուրմըն օլուպ , բէտէրինին իւզէրինէ , հն թիւիշ օգտըղը հալտէ անըն էտնա հարէքեաթըն պիր Բօզ տըրապը մէյուսանէ իւէ թէհէպիւս իթմէքտէ , վէ պիր թապիպ տախի մէրգուճըն պաշըն նապղընը մուպլէնէ իյլէմէքտէ իտի : Տակոպէր իւէ պիրիքաթէ կէլիշ օլան Բօզ վէ Պլանշ իսէ իիթիյարըն եաթաղըն էհնիւնտէ տիզ չէօքս վիշէ վէ ելլէրինի տէ պիրի պիրինէ գալուշտըմըն օլտըղլարը հալտէ , հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամադտա ըտըլար : պիր ազ ուզադտա , գարանլըք պասմադա պաշլամըն օլտըղըն ճիհէթլէ օտանըն նիմ գարարմըն օլան պիր թարաֆընտա տախի Տակոպէր տուրմըն օլուպ , գօլլարընը կէօյսիւնտէ իաշլարի գալուշտըմըն վէ չէհրէսի տախի քէտէրի պիր սուրէթտէ պուրընմըն ըտը :

Օտա տէրունիկտէ տէրին վէ հէվլնաք պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա պուքտնուպ պու սիւքիւթ արա սըրա եա Բօզ իւէ Պլանշըն պօղուգ ընչգըրըղլարը վէ եախօտ պապա Սիմոնըն կիւհ թէնէֆֆիւսիւ իւէ մունգաթի օլմադտա ըտը : Մարէշալ Սիմոնըն կէօղլէրի գուրգու , հիւզնէն կիզ վէ աթէշնաք օլուպ , միւմաիլէյհ անլէրի եպղընը թապիպին եիւզիւնէ պազմադ վէ անը նազարըյլն իսթիհմապ իթմէք իւզըն բէտէրինին եիւզիւնտէն այըրմադ տա ըտը :

Պազէն զարիպ թէսատիւֆլէր վուգու պուլուր , մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինի մուպլէնէ իտէն թապիպ պիզ զաթ Մ . Պազէնիւէ իտի : Տօգթէօրիւն խասթէիւանէսի ֆապրիգայա էբէյիճէ եազըն օլտըղընտան վէ հաղադաթ վէ մէհարէթճէ ճիվարըարտա պէօյիւք պիր չէօհրէթ գաղան .

մըշ պուլընտըղընտան, իմտատ պուլմագ իւզըէ էն էվվէ-
լա անըն խանէսինէ կիտիւմիշ խտի :

Նա կէհան տօգթէօր Պալէնիէ պիր հարէքէթ իճրա
իյլէտի, վէ մարէշալ Սիմոն կէօղլէրինի մէրգումըն եիւ-
զիւնտէն այըրմատըղընտան :

— Նէօ օ, մօսիէօ տօգթէօր . . . իւմիտ մի վար . . .
տէյու սօրտու :

Տօգթէօր . - Շիմտիլիք, մօսիէօ տիւգ, նապղը աղա-
ճըգ հարէքէթէ կէլիյօր . . . :

Մարէշալ . - Էօյլէ իսէ գուրթուլտո՛ւ :

Տօգթէօր . - (Թէմքինինի պօղմայարագ .) Եալանճը
իւմիտլէրէ գաբըլմամալը, մօսիէօ տիւգ . նապղընըն հա-
րէքէթէ կէլմէսի՝ այագլարընա գօյտըղըմ գուվվէթլի ի-
լաճլարըն թէէսիրինտէն նաշի տիր . . . պուլընլա պէրա-
պէր պու պուհրանըն նէթիճէսի նէ՝ օլաճաղընը քէստիրէ-
մէմ . . . :

Մարէշալ, իխթիյարըն պաշընը խաֆիֆճէ սալլաթտը-
ղընը վէ կէօղ գաբաղլարընը ճիւղիճէ յոյնաթտըղընը կէօ-
րէրէք :

— Պապաճըղըմ, պապաճըղըմ, սէսիմի իշիտիյօր մը-
սընըգ . - տէյու հայգըրտը :

Ֆիլ հագըգա պիր աղ սօնրա պապա Սիմոն կէօղլէ-
րինի աչտը : Պու տէֆա ագլը պաշընա կէլմիշ կիպի կէօ-
րիւնիւյօրտը :

Մարէշալ թարիֆի նագապիլ պիր մէսէրրէթ վէ իւ-
միտլէ :

— Պապաճըղըմ . . . նաճըլսըն, էյի՛ միսին . . . պէ-
նի թանըյօր մըսըն . - տէյու սօրտու . իխթիյար զայըֆ
պիր սէտա իյէ :

— Պետրո՛ս . . . օղլում . . . պուրատա՛ մըսըն . . .
էլինի պանա . . . վէր . . . - տէտի, վէ խաֆիֆ պիր հա-
րէքէթ տէ պուլընտը :

Մարեշալ իխթիյարըն էլինի բէնտի էլլէրի իշինտէ սը-
գարագ .

— Իշթէ . . . պապաճըղըմ . . . - տէտի , վէ պա-
տէհու Ղայրը իխթիյարի պիր հըսսը մուհապպէթէ գա-
բըլարագ բէտէրինին իւզէրինէ տիւշտիւ վէ էլլէրինի
եիւզիւնիւ , սաշլարընը էօբէրէք .

— Եաշա՛յօր . . . եա՛ Րապպի . . . եաշա՛յօր . . . գուր-
թուլտո՛ւ . . . - տէյու նիտա իյլէտի :

Պու սըրատա պիր սիւրիւ չաբգընլար իլէ Գուրտլար
վէ Եըրթըճըլար արասընտա եէնիտէն պաշլամըշ օլան
գաՎղանըն նէտալարը իխթիյար իշճինին թա գուլաղընա
Վասըլ օլտըղլարընտան , պիշարէ ատէմ գըսըգ պիր սէ-
տա իլէ .

— Պու կիւրիւթիւ . . . ա՛հ , պու կիւրիւթիւ . . .
էլան տէօյիւշիւյօրլար մը . - տէտիքտէ , մարեշալ՝ բէտէ-
րինին եիւրէյինի րահաթլանտըրմագ իշուն .

— Պիր շէյ տէյիլ , պապաճըղըմ . . . հէր շէյ պիթ-
մէք իւզէրէ տիր . - տէյու ճէՎապ վէրտի :

Պապա Սիմոն . - (Զայըֆ վէ քէսիք պիր սէտա իլէ .)
Պետրո՛ն . . . պէն չօգ վագթ եաշամայաճաղըմ . . . :

Մարեշալ . - Պապաճըղըմ . . . :

Պապա Սիմոն . - Օղլում . . . պրագ տա մէրամըմը
անլաթայըմ . . . իլլահ վէրէ տէ . . . հէր շէյի . . . սա-
նա . . . սէօյլէմէյէ . . . մուգթէտիր օլսայըտըմ . . . :

Տօգթէօր . - (Միւթէէսսիֆանէ պիր սուրէթտէ իխ-
թիյար իշճիյէ իսիթապէն .) Մօսի՛էօ , ճէնապը Հագգ սի-
զին իւզէրինիղտէ պէլքի պիր միւճիղէ կէօսթէրէճէք տիր .
Ճէնապը Հագգա չիւքր իտին . . . վէ պիր բարազ . . . :

Պապա Սիմոն . - (Տօգթէօրիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք .)
Պիր բարա՛զ մը . . . թէշէքքիւր իտէրիմ , էֆէնտիմ . . .
օղլում եանըմտա տըր . . . չիմտիյէ գատար . . . նամուս-
քեար վէ սատըգ գալմըշ օլան ըուհըմը . . . անըն գօլլա-

լը արասընտա . . . թէսլիմ իտէճէյիմ . . . :

Մարէշալ . - Էօլմէ՛ք մի . . . սէ՛ն մի , պապաճըղըմ
. . . օ՛հ , խա՛յր . . . խա՛յր . . . :

Իսթիյար իշճի՛ էվվէլա ազաճըգ գուվլէթի իքէն ,
աղար աղար քէսպի զաաֆ իտէն պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Պետրո՛ս . . . սէն պիր աղ . . . էվվէլ . . . Ղւս-
յէթ մուհիմմ . . . պիր մատտէ . . . հագգընտա . . .
պէնտէն նասիհաթ . . . թալէպ իյլէտին . . . պանա էօյ-
լէ . . . կէօրիւնիւյօր քի . . . սէնին վազիֆէն հագգընտա
. . . էֆքեարընը . . . լմէնլիր իթմէք . . . արզուսը . . .
պիր տագըգաճըգ . . . պոնա հայաթ պախշ իյլէտի . . .
չունքի . . . էկէր սէնի կէրէք սէնին . . . վէ կէրէք պէ-
նիմ շանրմըզա . . . լայըգ օլմայան . . . պիր եօլտա . . .
կէօրմիւշ օլսայըտըմ . . . բէք պէտպախթ . . . Էօլէճէք-
աիմ . . . : Շիմտի պէնի տինլէ . . . օլլւ՛ւմ . . . սա-
տըգ վէ ճէսուր օղլււմ . . . պու սօն տագըգատա . . .
պիր բէտէր . . . ասլա եանըլմազ . . . սէնին իյֆա իտէ-
ճէք . . . պէօյիւք պիր վազիֆէն . . . վար տըր . . . եօգ-
սա . . . նամուսքեար պիր ատէմ կիպի . . . հարէքէթ իթ-
միշ . . . օլմազսըն . . . պէնիմ սօն արզումա գարշը . . .
նանքէօրիւք իթմիշ . . . օլուրսըն . . . սէն պիւլա . . . պի-
լա թէրէտտիւտ . . . :

Իսթիյարըն սէտասը կիթ կիտէ քէսպի զաաֆ իթմիշ
իտի . . . պու սօն սէօղլէրի թէլաֆֆուլ իտինճէ , սէ-
տասը պիւս պիւթիւն անլաչըլմազ օլտու : Մարէշալ Սի-
մոն հալընըզ շու քէլիմէլէրի ֆէհմ իտէպիւտի .

— Իքինճի նաբօլէոն . . . Էէմին . . . նամուսսըղըգ
. . . օղլււմ . . . :

Պատէհու իսթիյար իշճի տուտագլարընը մաքինավա-
րի պիր սուրէթտէ օյնաթտը , վէ պուշը միւթէագըպ հէր
շէյ խիթամ պուլտու . . . :

Թէսլիմի բուհ իթտիյի գէման կիճէ գարանլըղը պիւս

պիւթիւն պատմը ջուռայ, խարիճտէ պիրտէն պիրէ ձեան-
ղըն վար . . . Եանղըն վար . . . » սէտաւարը տէհչէթլի
պիր սուրէթտէ իշիտիլմէյէ պաշլաար :

Հարիգ՝ ֆապրիգանըն չաբուգ թուլթուշըր նէսնէլէր-
լէ տօլու ջուռայ կէլինճիք եիւղլիւ հէրիֆին խաֆիյէն կիր-
միշ յաւըղը պինաւարընտան պիրինտէն զուհուր իյլէմիշ ի-
տի : Սըրատա ուզագտան տավուլ սէտաւարը իշիտիլմէ-
յէ պաշլաարայ, Բարիստէն պիր ասքէր միւֆրէզէսինին կէլ-
մէքտէ յաւըղը անլաշըլտը :

.

Հէր թարաֆտան ասրֆ իտիլէն զայրէթ իլէ պէրա-
պէր, Եանղըն պիր սաաթտան պէրու ֆապրիգայը խա-
րապ իթմէքտէ իտի : Կիճէ պէրրագ վէ սօլուգ վէ գուպ-
պէի ասիւման երլտըղլարլա միւզէյեէն ջուռայ, շիմալ
րուզկեարը տախի յաւնճա շիտտէթիյլէ էսմէքտէ վէ ա-
ճըգմըշ պիր արսլան միսալի ինլէմէքտէ իտի :

Հէթիֆին պիրի օվալար արասընտան եիւրիյէրէք ա-
ղըր աղըր իլէրիլէյօր վէ ֆագաթ գարշսընտա էրէյիճէ
եիւքսէք պիր արագի պուլընտըղընտան, Եանղընը կէօ-
րէմէյօրտը : Պու ատէմ պիզղաթ՝ Մ, Հարտի ջուռայ, ճան
չէքիլմէք յատտէսինտէ պուլընան պիր պիշարէնին թիթ-
րէմէսի կիպի սօղուգ ջուռն նէօպէթի միւնտէֆի ջուր իւ-
միտիյլէ եիւրիւյէրէք ֆապրիգասընա ավտէթ իթմէք իս-
թէմիշ իտի : Բէնտիսինէ վէրիլէն խապէր բէք տօղրու ի-
տի . բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ սէվտիլի մաշուգէսի, քէնտի-
սինէ իտիլէն տէհչէթլի խըյանէթտէն սօնրա նէղտինտէ
պիր իլթիճակեա՜ պուլապիլէճէյի օալիճէնապ գատըն
Փրանսայը թէրք իթմիշ իտի : Արթըգ պուռա շիւպհէ
գալմայօրտու . էվլէթ, Մարկըրիթ Ամէրիգայա ազիմէթ
իյլէմիշ իտի : Վալիաէսի՝ օզէմանա գատար մէրգուլմէնին
իրթիքեապ իթմիշ ջուրըղը խաթանըն ճէզասը յաւագ իւզ-
րէ, ուղուրընտա գէվճէլիք վէզայիֆինի պիլէ ֆէտա իթ-

միշտ օլտըղը Մ. Հարտիյէ վէտալաշմագ իչուն պիր սեօղ պիլէ եաջմամասընը Մարկըրիթտէն թալէպ իյլէմիշ , վէ մէրգու մէ տախի պիլա թէրէտտիւտ պունա իթաաթ կէօս

Զաթէն Մարկըրիթ բէք չօգ տէֆալար քէնտիսինէ . « Վալիտէմէ սիզտէն պիրինիզի ինթիսապ իթմէք լաղըմ կէլէճէք օլուրսա , ապա թէրէտտիւտ իթմէմ տէմիշ մի իտի : Թիլ հագըգա ապա թէրէտտիւտ իթմէտի . . . պի- նապէրին օ ճիհէթտէն արթըգ հիշ պիր իւմիտ գալմամըշ ըտը : Քէնտիսիյլէ Մարկըրիթ արասընտա Օգիանոս տախի պուլունմամըշ օլսա պիլէ , մէրգու մէվալիտէսինէ օ՛ տէ- րէճէ քէօր քէօրինէ իթաաթ իտէր իտի քի , քէնտիսիյլէ օլան միւնասէպաթընը եինէ միւէպպէտէն գաթ իտէճէ , յի պէտիհի վէ աշիքեար ըտը : Պինաէն ալէյհ քէնտի սօն իլթիճակեաճը տէմէք օլան պու գալպտէն արթըգ պիւս պիւթին գաթը իւմիտ իյլէմիշ իտի : Իշթէ քէնտի հայաթընըն է՛ն զիյատէ էհէմնիյէթլի օլան իքի քէօքիւ պիր տարպէ իլէ , պիր կիւնտէ վէ հէման տա պիր սաաթ- տա գօթարըլմըշ վէ մահվ իտիլմիշ իտի :

Վալիտէի ազիզէնին սէնի թէսմիյէ իթտիյի կիպի , պիչարէ Բէ-պէ-ն , արթըգ տիւնեատա սանա նէ՛ գալըր . էվլէթ\ զայպ իթտիյին աշգ ու մուհապպէթ իլէ ալշագ- լըղըն գալպինտէ մահվ իթմիշ օլտըղը տօսթլըգտան տօ- լայը թէսէլի պուլմագ իւզրէ տիւնեատա սանա նէ՛ գա- լըր : Օ՛հ սէնին թասվիրինէ կէօրէ վիւճուտէ կէթիրմիշ օլ- տըղըն օ՛ քէօշէի ինզիվա , օքիւչիւք վէ ֆագաթ սիւքիւ- նէթպախշ իլթիճակեաճ գալըր քի , օրատա սէնին սայէի հիմնէթլիտէ սայ ու ամէլ մէսէրրէթ վէ միւքեաֆաթը միւնթիճ օլմագտա տըր : Սէնին պու տէրէճէ մէսուտ վէ միւնէթտար գըլմըշ օլտըղըն օ միւհթէրէմ սէնաաթքեար- լար սէնին իչուն հիշ պիր վագթ էքիւք օլմայաճագլար տըր . . . : Պունտա տախի մուլտտէս վէ պէօյիւք պիր

մուհապպէթ վար տըր . . . Է՛ն մուգատտէս իւմիւլէրի-
նին պէօյլէ տէհչէթլի պիր սուրէթտէ մահվ ու զաիլ օւ-
մասը արասընտա , պու մուհապպէթ սէնին իլթիճակեա-
հըն օլսուն . . . Պու տիլքիւշա վէ լաթիֆ իլթիճակեահըն
սիւքիւնէթի ֆէվզ էլ ատէսի վէ իշհիլէրինին օրատա նաիլ
օլտըզլարը էմնաթըղ սաստէթին թէմաշասը՝ սէնին զամ-
նաք վէ խունալուտ (արիւնալից) բուհընը էքէյիճէ թէս-
քին իտէճէք տիր . զիրա շիմտի սէնին բուհընըն եալընըզ
էլէմ՝ վէ քէտէր իլէ եաշամագտյ օլտըզը պէտիհի տիր .
Հայտի . . . պիր ազ սօնրա պայըրըն թէքէսինէ վասըլ օ-
լուրսըն , վէ օրատան՝ շայանը թագարիս օլսճագ պիր սու-
թէթտէ վիւճուտէ կէթիլմիշ օլտըզըն օ էմնալըզ ճէնիէ-
թի (ֆապրիգայը) օվալար իշինտէ կէօրէպիլիսին . . . :

Մ. Հարտի պայըրըն թէքէսինէ չըգմըշ ըտը : Պու սը-
րատա եանըըն՝ պիր ազ զէման զապթ իտիլտիքտէն սօնրա ,
խանէի ումուիտէ թէքըրար շիտտէթլէ բարլամալա պաշ-
լամըշ ըտը : Էվվէլի էմրտէ պէյազա մաիլ իքէն պիր ազ
սօնրա գըղըլ վէ մուախսարէն տէ պագըր լէնկինէ թէ-
հավվիւլ իտէն քէսկին պիթ դըյա ուզագտան ուզաղա ու-
ֆուգը (հարիւզոն) թէթվիր իյլէտի :

Մ. Հարտի ֆէվզ էլ ատէ հայրէթ վէ մէսհուլթիյ-
եթթլէ օ թարաֆա պագըյօրտու : Նակէհան պիր տիւ-
ման ագընթըսը արասընտան , հատտսըզ հիսապսըզ գը-
ղըճըմլար իլէ գարըշըգ պիր ալէվ զուհուր իյլէտի , վէ
պիլթիւն օվալարա վէ հաթթա Մ. Հարտինին այագլարը
ալթընա աթէշըէնկ պիր շաշաա նէշր իթտիքտէն սօնրա
սէմայա տօղրու հիւքսէրտի : Փէմայը շիտտէթլէ էսմէքտէ
օլան շիմալ բուզկեարը՝ եանըընըն միւթէմէվվիճ ալէվ-
լէրինի սիւրիւպ կէթիլէրէք , պիր ազ սօնրա , հարիգին
բէնչէի զուլմընա տիւլմիւշ օլան ֆապրիգատաթի իսթիմ-
տաա իշուն շալընան շանլարըն հիւզնէնկիլ սէտալարընը
Մ. Հարտինին գուլագլարընա աքս իյլէտի :

ՏԵՕՐՏԻԻՆՃԻԻ ՃԻԼՏԻՆ ԻԻԹԱՄԸ

ԷՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՊԵՇԻՆՃԻ ՃԻԼՏ

ՄԻԹԵՐՃԻՄԻ
ՊԵՐՐԳ ՍԻՄԻԵՆԱՆ

ՆԱՇԻՐԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՐԵՆԱՆ

معارف نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومرولی رخصتیه طبع اولمشدر

Կ. ՊԵՐԵՆԱՆ ՄԱԹՊԱՍԱԸ
ԵԷՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻԿԵՐ-ԲԱԳԱՐԵ Ն. 23
Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

1890

Ե—251

1890

1890

1890

1890

1890

1890

1890

1890

1890

ԷՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՐՕՏԷՆ՝ ՄԱՍԲԷՏԷՆ ԱՐԻ

1

Մ Ի Յ Ա Ն Ճ Ը

ԻՐ. Հարտինին փապրիգասը հանաչըտան պէրու պիր
գաչ կիւն կէշմիշ իտի: Գլովիս սօգաղընտա վադը օլուպ
Րօտէնին պիր տախրէ թաթմագատա իքէն շիմտի թէրպ իթ-
միշ պուլընտըղը խանէտէ աթիտէքի մէնզարէ ճէրէյան
իթմէքտէ իտի: Իշպաչ խանէտէ Րօզ-Բումբոն տախի սա-
քին օլուպ, էանսա մէջթէպէ միւլահազա իթմէքսիդին
տօսթը Թիգէմնըն տախրէ վէ էշեսսընը մալի կիպի իսթի-
մալ իթմէքտէ իտի:

Սաաթ էօյլէ վագթընպ զարիպ իտի: Րօզ-Բումբոն է-
պէվէյնի նէզտինէ կիթմիշ օլաշ մէքթէպլինին օտարընտա
աթմէշին հանընտա օթուլմըշ օլուպ, զպյէթ քէյֆի պիր
սուրէթտէ գահվալթը իթմէքտէ իտի: Լաքին նէ՝ զարիպ
գահվալթը, նէ՝ աճայիպ պթէշ, նէ՝ թօհաֆ օտա:

Էբէյիճէ կէնիշ պիր օտա թէսամլուր օլունսուն . պու
օտա եալընը իբի բէրտէսիգ բէնճէրէտէն ըյըգ կէօրմէք-
տէ իտի . ցիրա պու բէնճէրէլէր պազը պօշ արսալար իւ-
զէրինէ հաղըր օլտըղընսան , օտա սահիպիանլէրի բէրտէ-
սիլ պըրագմագտա հիշ պիր ույզունսըզըգ կէօրմէմիշ ի-
տի . Օտանըն պիր թարաֆը էսվապ վազընա թախսիս ի-
տիլմիշ օլուպ , օրատա Բօզ-Բոմբոնըն գարնավալտա կի-
յինմիշ օլտըղը համալ էլպիսէսի իլէ Ֆիլէմոնըն գայըգճը
կէօմէյի վէ քիւլ ըէնկի գապտ պէզտէն եաբըլմը վէ
քիւրէի արղը սէյահաթ իտէրքէն պիր ֆըրգաթէյին
պէօյիւք չանագլըկլէնտա օթոնլմը պիւլ կէմիճինին էլպիսէ-
սի կիպի գաթրանլանմը կէնիշ տիզլիքլէրի պիր էսվապ-
լըգտան ասըլը պուլունմագտա իտի : Այագլը պիր բան-
թալօնըն պաճագլարը իւզէրինտէ տախի Բօզ-Բոմբոնըն պիր
ֆիսթանը կէչիրիլմիշ իտի :

Բէք զկյատէ թօզլանմը օլան քիւչիւք պիր քիւթիւպ-
խանէնին բաֆընտա , իւշ էսկի չիզմէ իլէ պիր սիւրիւ պօշ
չիշէլէր եանընտա , պիր էօյիւ գաֆասը կէօրիւլմէքտէ ի-
տի . պու գաֆայը Ֆիլէմոնըն ազիզ տօսթլարընտան վէ
թըպպիյէ թալէպէսթտէն պիր մէքթէպլի պիր Ենտի-
կեարը տօսթանէ ճըմագ իւզըն վէրմիշ խտիւ Բարիստէքի
մէքթէպլէր մահալլէսիսէ մախսուն ծըան պիր լաթիֆէյ
քեարլըգ սաիգասըլա , պու գաֆանըն գայր կիպիւ պէ-
յազ տիշլէրի աղանընա կարաթըլը լիւլէլի թօքրագ պիր
բիքօ վէ բաիւպ թէրէսի իւզէրինէ տէ գուրումըն չիշէք-
լէր վէ ըէնկի աթմըն գօրտէլալարըն միւզէյնէն զէսկի
պիր չապգա վազ իտիլմիշ իտի :

Ֆիլէմոն սէրիսի պաբըղը զէման քէմալը տըգգաթլա
պոք գաֆայը սէյի փաէր վէ էօմիւն մէճնսէն մէսէր
ընթէրիլէ էօյիւմ արատընտաքի չու գուրպիյէթի ֆէյլէ-
տօֆանէ հնագընտա քէնտի քէնտինէ հաքիմանէ միւլահատ
զաթ տա պուլունուր ըսը : Տիվաթմ մըրլանմը վէ պուգ

րունլարը վէ չենէլէրի՝ ազ չօգ գըրըլմը շլանիքի իւլալ-
 չըտան մամոն լ մասքէլէր՝ գափանըն սուրէթի թէրէքքիւպի
 իւզէրինէ միւէսսէս օլուպ ինսանըն թապիւթընտան վէ
 գնէվ վէր զիհնիյէսինտէն պահս իտէն օ պէօյիւք իւմ հազ-
 գընաաքի Ֆիլէմոնըն կէչիճի մէրագընը կէօսթէրվէքտէ
 իտի : Մէրգոււմ թէտգիգաթը պմիգա սէմէրէսի օլան պու-
 իլմէն շիւ տաղրու նէթիճէյի շըգարմըլ ըտք : « Բէնտի-
 սինին գափաթը իւզէրինտէ պօրճա տէլալէթ իտէր բէք
 չօգ չըգընթըլար պուլընտըղընտան , եարատըլըչընըն ֆէ-
 լաքէթլէրինէ գարըլ թէհամմիւլ իթմէյէ մէհպուր ճըտը-
 ղը կիպի : ալաճագըլըլար տախիլ քէնտիօթի իշուն պիր լիւ-
 գումը գաթի հիւքմիւնիւ ալմըլ ըտը : » Շըմինէնին իւզէ-
 րինտէ Ֆիլէմոնըն իրի գայըկէճը գատէհի օլանճա իհթի-
 չճմըլլա տուրմագտա օլտըղը կիպի : անըն եանընտա պա-
 լսի պօղաղը դըրըգ պիր չինի չայտան իլէ աղըլ եէչիլիմնի
 եօսունլար ալթընտա նըսֆէն մէսթուր սիյահ թախթա-
 տան պիր հօգգա պուլընմագտա ըտը :
 Պու օտա տէրունինտէ հիւքմիւթմալ պուլընան աիւ-
 քիւթ՝ Բօզ-Բոմբոնըն Ֆիլէմոնըն իշ օտասընտա եէրլէշտիր
 միշ օլտըղը կիւյէրճինիլէրին աքա սըրա էօթմէսի սէտա-
 սըլլա մունգաթի օլմագտա իտի : Բօզ-Բոմբոն պըլտըրճըն
 կիպի սօղոճագտան բէք չաքուգ միւթէէսսիր օլտըղընտան ,
 չըմինէնին եանընտա օթուրմըլ օլտըղը հալտէ , զըյաի զէ-
 րիյնի իլէ քէնտիսինի իհաթա իտէն կիւնէչին հարարէթի
 լաթիֆէպիլէ զանն իտէրսին քի կիւլլէր կիպի աչըլմագտա
 ըտը : Պըլ ղարիպ վէ ուփաճըգ մախլուգ ղայէթ թօհաֆ
 պիր գըյաֆէթէ կիրմիշ իտի իսէ տէ , պու գըյաֆէթ՝ օն
 եէտի սէնէլիք թարավէթի նէվճիվանանէսինէ , տիրուպա
 թասվիրինէ , վէ հէր սապահ քէմալը իհթիմամլա թարա-
 տըղը գոււմալ սաչլարըլլա միւզէյեէն օլան ճալիպ չէհ-
 րէսինէ չայտնը հայրէթ պիր սուրէթտէ Խազըլմագտա
 ըտը :

Մեր գումէ կիճէլիք էլ պիտէ տի ետքինէ կէօմէյի իւր
 զէրինչտէն ֆիլէմոնըն գայրգճը էլ պիտէ տիինն գորմըզը
 եռնաւան մամուլէ պէօյիւք կէօմէյիին կիլինմիշ իտի իշպու
 կէօմէյիին եագասը աշրդ վէ աշաղը տէօնմիշ օլտըզըն-
 տան, կէնճ գըզընչ իշ էլ պիտէ տիինն պէյազ գումաշը ալա-
 թիֆ կէրտանը, եռվարլագ մէվէլէրինն քէօքիւ վէ աթ-
 լաա կիպի բալլագ օլան վէ կիլինտիլի գորմըզը կէօմէյիին
 աքս իթմէսիլէ կիւլ րէնկինտէ կէօքիւնէն ումուղլարը մէյ-
 տանա չըզմագտա իտի: Մեր գումէնին թարավէթի վէ
 չիշման գալլարը կէօմէյիինն հօգարը գըվըլմիշ օլան կէ-
 նիշ գօլչագլարընտան նքսֆէն տըշարը չըգմիշ օլտըզը կի-
 պի, պէյաղ վէ ինճէ չօրապլարլա մէսմ ուր օլան պաճագ-
 լարը տաիի պիր պիրի իւզէրինն մէվզու՝ օլտըզը հալտէ
 եարը եարըյաճ կէօքիւլմէքտէ պուլընմիշ իտի: Սիյաճ ի-
 բէքտէն մամուլ պիր պօյուն պաղը՝ Բօզ-Բիւլունըն գըրմը-
 զը կէօմէյի իւզէրինտէն ինճէ պէլինի սրգարագ, քէն-
 տիսինի ազաճըզ զիյաատէ շէնվէթբէրէսթ իիքլէ իթհամ ի-
 տէն պու էլ պիտէյէ զարիպ պիր զարաֆէթ վէրմէքտէ
 իտի:

Բօզ-Բիւլունըն ըսընմագտա օլտըզը նաթէշին զարիպ
 օլտըզընը պէօքէմիշ իտիք: օգումյանլարըմըզ մուհաքէմէ
 իթսինլէր ց պու արսըզ վէ մուսրիֆ գըզ հագաճագ օտոգձ
 նընը քեաթիլէն թիւ քէթմիշ օլտըզընտան, ֆիլէմոնըն չիզմէ
 գալլարընը իտարէ իլէ հագըպ ըսընմագտա շար քիչ
 պուկար նազմըլարա էրէյիճէ մունթագամ պիր նաթէշ
 արը իթմէքտէ իտի: Մեր գումէնին գաշվալթ ըսընըն ա-
 ճայիպ զտըզընը պէյան իթմիշ իտիք: օգումյանլարըմըզ
 մուհաքէմէ իթսինլէր էօնիւնտէ մէվզու՝ օլան քիւլգիւր
 պիլ մասա իւզէրինտէ պէօյիւք պիր լէյէն պուլունմագ-
 տա օլտըզը պիր աղ էվվէլ շէհրէի թարավէթնիւմապընը
 պուլըն իշինտէրի թագէ սու իլէ երգամըշ ըտըհալ պու-
 քի շիմտի պու լէյէն սալաթա թագաղընա թէհափիւլ

իթմիչ օլտըղընտան, մէրգումէ բարմագլաքընըն ուճըյլա
իշպու լէյէն տէրունինտէն պօլ սիրքէյէ եպթըրըրմիշ եէ.
շիւ սալաթա եաբրագլաքընըն ալմագտա, վէ պատէհու
քիւշիւք պէյաղ տիշլէրինին պիւթիւն գուվլէթիլէ չիյնէ.
յիպ եէմէքտէ իտի: Իշկի օլարագ պիր գատէհ սու իլէ
ֆրէնկ իւզիւմիւ շուրուպը հաղըրլամիշ օլուպ, պուլարը
օտուլտան մամուլ քիւշիւք պիր խարտալ գաշըղը իլէ պիր
պիրինէ գարըշտըրմագտա ըտը: Նիհայէթ չէրէզ օլարագ
տախի եիկիրմի պէշ — գըյմէթինտէ օլան մաի վէ տօ
նուգ ճամտան եաբըլմըշ պիր եիւզիւք գութուսը տէրու
նինտէ օն իքի տանէ գատար զէյթին պուլունմագտա ը
տը: Եէմէք իւզէրինտէն եէյէճէք մէյվէսի իսէ պիր գաշ
տանէ ճէվիզտէն իպարէթ օլուպ, պուլարը՝ ֆիլէմոնըն
չիզմէ գալըպլարընըն աթէշիլէ գըզարմըշ օլան պիր աթէշ
քիւրէյի իւզէրինտէ բիշիրմէյէ հաղըրլանմագտա ըտը:
Բօզ-Բումբոնն պէօյլէ ինանըլմագ տէրէճէտէ ատի եէմէք
լէյլէ թէայիւիւ իթտիլի հալտէ իսմինէ (1) լայըգ պիր թա
լալէթ վէ շիշմանըղա մալիք պուլընմասը ճէնապը հագ
գըն միւճիզլէրինտէն պիրի օլուպ, կէնճիւք վէ սըհէ
թին գուվլէթի ֆէվգ էլատէսինի իրայէ իտէր իտի:

Մէրգումէ սալաթայը եէյիպ պիթիլտիքտէն սօնրա
եիւզիւք գութուսը տէրունինտէքի զէյթինլէրի եէմէյէ
տալրանմըշ իքէն, օտանըն գաբուսը եալաշճաճըգ չալըն
տը: Պու գաբու տախիլէն սիւրկիւ իլէ գաբանմըշ ըտը:
Բօզ-Բումբոն օլտըղը եէրտէն այաղա գաբարագ « Բիմ օ »
տէյու սօրտըգտա, գուվլէթիլ վէ խօշ պիր սէտա տէ
տի քի:

Պիր տօսթ... էսկիլէրտէն էսկի պիր տօսթ... օ
տանըղըն գաբուսընը գաբալը՝ մը սագլայօրսընըզ:
Բօզ-Բումբոն. - Վալ, սիզ միսինըզ, Նինի-Մուլէն:

(1) Բօզ-Բումբոն պիր ճէվ քիւշիւք կիւլ իսմի տիր:

Նինի-Մուլեն . - Էվվեթ , սեվկիլի գրգրմ . . . հայտնի
չար չարոգ գարույր աչընդ . և . ահէլէ իշիմ վար , պէթ
լէյեհէք վագթըմ եզգ :

Րօզ-Բոմբոն . - Գարույր աչայըմ մը . Կո . գըյա-
ֆէթիմէ մի . . . ֆէնա օլմազ :

Նինի-Մուլեն . - Ձանն իտերիմ քի գըյաֆէթինիզ հէր
նէ . առիսի օլսա , եինէ կիւղել վէ սեվկիլի սինիդն էյ կիւլ-
լէրին կիւլիւ . . .

Րօզ-Բոմբոն . - (Ֆիլէմանըն գըրմըզը կէօմլէյինի չը-
ղորրոյ եէրին է առնաղա կիտէլէք .) Հայտի կիտինիզ տէ
ղազէթանըզտա պէօյիք բէրհիզ իլէ ալլէադ հազգընտա
վազլար վէրինիզ , շիւման բէյղամպէր :

Նինի-Մուլեն . - Լաքին պէօյլէ գարօս արգարընտան

ուղղուն ուղատուրյա գծուշարագ գոմշուլարա հիւսնիւ իպ-
րէ՛թ մի օլաճաղղղ: Սիզէ սէօյլէյէճէք զայէթ մուհիմմ
շէյլէրիմ վար տըր: պունլար սիզի ֆէվզ էլ առէ ալթ
իւաթ իտէճէք տիր:

Րօզ-Բումբոն. - Պարը միւսաատէ իտինիզ տէ սըրթըմա
պիր ֆիսթան կիյինէյիմ, պաշ պէլասը:

Նինի-Մուլէն. - Էկէր պէնիմ հըսսը մահճուպիյէթիմի
ինճիթմէմէք իշուն ֆիսթան կիյինէճէք իսէնիզ, պէնի օ
գատար չաբուգ միւթէէսսիր օլուր զանն իթմէյինիզ. պէն
էօյլէ պիր թագըմ սախթէ մահճուպլարաան տէյիլ իմ:
հէր նէ՛ հալտէ տախի պուլընսանըզ, սիզի գապուլ իտէ-
պիլիթիմ:

Րօզ-Բումբոն. - (Գաբուլը աշարագ վէ ֆիսթանընըն
ինճէ պէլի իւզէրինտէքի տիւյմէլէրինի իլիքլէյէրէք.)
Պէօյլէ աճայիպ պիր հէրիֆին պիւթիւն ըուհանիլէրին սէվ-
կիլիսի օլմասը հագըգաթէն բէք զարիպ տիր:

Նինի-Մուլէն. - (Գօլլարընը խաչվարի կէօյսիւնէ տա-
յաթարագ վէ իսթիհզաքեարի պիր ճիտիյէթլէ Րօզ-Բոմ-
բոնը սիւզէրէք.) Նիհայէթ կիւյէրճինիյէ ալտէթ իթտի-
նիզ հա՛, կիւզէլ Եօլճը գուշճըղազ: Նէ՛րէյէ կիթմիշ իտի-
նիզ պագալըմ. իւշ կիւն վար տըրքի պուրատա տէյիլ ի-
տինիզ, Եարամա՛զ կիւյէրճին:

Րօզ-Բումբոն. - Տօղրու տըր. . . տահա տիւն ագչամ
ալտէթ իթտիմ: Տէմէք քի պէնիմ զայպուպէթիմ էսնա-
պընտա սիզ պուրայա կէլտինիզ, էօյլէ՛ մի:

Նինի-Մուլէն. - Էվվէ՛թ, մատմուաղէլ, հէր կիւն կէլ-
տիմ. . . հէմ կիւնտէ պիր Եէրինէ իքի տէֆա կէլտիմ.
չունքի սիզէ սէօյլէյէճէք զայէթ մուհիմմ շէյլէրիմ վար
տըր:

Րօզ-Բումբոն. - Մուհիմմ շէյլէ՛ր մի. . . տէմէք քի բէք
չօդ կիւլէճէյիզ:

Նինի-Մուլէն. - (Օթուրարագ.) Խա՛յր, սէօյլէյէճէ-
Ե—252

յիմ սէօզէր բէք ճիտտի չէյլէր տիր . լաքին էվվէլա սէօյ-
լէյինիզ պագալըմ, ֆիլէմոնըն խանէսինտէն ղայպուպէթ
իթտիյինիզ շու իւչ կիւն զարֆընտա նէ՝ եաբաընը . . .
սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէրի սիզէ պէյան իթմէզտէն էվվէլ
պուրասընը անլամագ իսթէրիմ :

Րօզ-Բոմբոն . - (Ձէյթինլէրտէն պիրիսինի կէմիրէ-
րէք .) Ձէյթին իսթէ՞ր միսինիզ :

Նինի-Մուլէն . - Իչթէ վէրէճէյինիզ ճէվապ պու-
տըր . . . անլայօրըմ . . . պէտպա՛խթ ֆիլէմոն :

Րօզ-Բոմբոն . - Հայտի՛, ֆիթնէքեար հէրիֆ, իչին ի-
չինտէ ֆիլէմոն իչուն հիչ պիր պէտպախթըք եօգ տուր :
Քլարանըն էվինտէ ատէմ էօլմիւշ իտի . . . տէֆնին-
տէն սօնրաքի իլք կիճէլէրի եալընը կէչիրմէքտէն գօրգ-
տու :

Նինի-Մուլէն . - Պէն քլարայը պու գատար գօրգագ
զանն իթմէզ իտիմ . . . :

Րօզ-Բոմբոն . - Իչթէ սիզի եանըլթան չէյտէ պու-
տըր, իրի երլա՛ն . պէնօ պիշարէ գըզըն խանէսինէ մահ-
զա քէնտիսինէ ըէֆագաթ իթմէք իչուն կիթտիմ :

Պու սէօզ իւզէրինէ, պիզիմ մէպահիսի տինիյեէ մու-
հարրիի ատէմի իթիմատ վէ իսթիհզայա տէլալէթ իտէ-
ճէք պիր չէհրէ իլէ տիչլէրի արասընտան պիր շարգը մը-
րըլտամաղա պաշլատը :

Րօզ-Բոմբոն՝ նամուսքեար պիր ատէմին ֆազիլէթի
նահագգ եէրէ չիւպհէ ալթընա տիւշտիւյիւնտէ հըսս ի-
տէճէյի հիտտէթէ միւշապիհ պիր հիտտէթլէ պիր ճէվիզ
գըրարագ .

— Տէմէք քի ֆիլէմոնա գարչը սատագաթսըղըզ
իթտիմ, էօյլէ՞ մի :

Նինի-Մուլէն . - Պէն սիզէ սատագաթսըղըզ իթտի-
նիզ տէմէյօրըմ . . . անճագ քիւչիւք պիր գուսուրտա պու-
լընտընը . . . :

Րօզ-Բոմբոն . - Պիր ազ էվվէլ տէ սէօյլէտիմ՝ քի պու-
րատան զայպուպէթ իտիչիմ քէնտի զէվգիմ իչուն օլմա-
յըպ , պիլաքս պիր քիմսէյէ մուավէնէթ իթմէք իչուն ի-
տի . հաթթա օ սըրատա պիչարէ Սէֆիզ տախի նապէ-
տիտ օլտու . . . :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէթ , գրալիչա Պաքանալ սէյա-
հաթտա իմիչ . պունը պանա Քվալիտէ Սրսէն սէօյլէտի .
լաքին պէն սիզէ Ֆիլէմնտան պահս իթտիլիմ հալտէ ,
սիզ պանա Սէֆիզտէն ճէվապ վէրիյօրսընըզ . . . իֆատա-
թընըղտա մանէա հօգ :

Րօզ-Բոմբոն . - Էկէր տօղրու սէօյլէմէյօրսամ , Բորթ
-Սէն-Մարթէն թիյաթրօսընտա սէյր իթտիրիլմէքտէ օ-
լան սիյահ բարս պէնի եէսին . . . : Հա՛ , էյի խաթըրըմա
կէլտի , պէնի պու հայվանլարըն սէյրինէ կէօթիւրմէք ի-
չուն իրի գօլթուգլը սանտալիէ թութմալըսընըզ , պէնիմ
քիւչիւք Նինիմ : Բիվայէթէ նազարէն օրատա վահչի հայ-
վանլար պիրի պիրիլլէ մուհապպէթ իտիյօրլարմը :

Նինի-Մուլէն . - Նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ , գըզըմ , տէլի՛
մի օլտընըզ :

Րօզ-Բոմբոն . - Նէ՛ իչուն :

Նինի-Մուլէն . - Պէն սիզին կիպի կէնճ պիր գըզը ա-
յըպ պէօյիւք բէտէրինիզ սըֆաթըլլա պալօ վէ սաիր օ-
յըն մահալլէրինէ կէօթիւրէպիլիլիմ . զիրա օրալարտա
պիզիմ շէհիրլի րահիպլէրտէն պիրինէ թէսատիւֆ իթմէք
թէհլիքէսի հօգ տըր . լաքին օրատա վահչի հայվանլար
թէմաշապընտան պաշգա պիր շէյ պուլընմատըղընտան ,
սիպի ալըպ պէօյլէ պիր պէօյիւք բէրհիզ սէյրինէ կէօթիւ-
րէճէք օլուրսամ , պիզիմ՝ րուհանիլէրտէն բէք չօղընա թէ-
սատիւֆ իտէճէյիմ քի պու իչիմէ կէլմէզ . սիզին իլէ գօլ
գօլա նէ՛ կիւզէլ պիր շէյ օլաճաղըմը պիր քէրրէ տիւ-
չիւնիւնիւզ :

Րօզ-Բոմբոն . - Պիր եաբմա պուրուն իլէ բանթալը-

նընդա տա պիր ասգը թագարսընդ, չիշման նինում, օ հալտէ սիգի հիչ քիմնէ թանըյամազ . . . :

Նինի-Մուլէն . - Շիմտի եաբմա պուրունտան ֆիլանտան պահս իթմէնին սըրասը տէյիլ . . մատամ քի պիր կէօնէ էնթրիգանըզ պուլընմատըղընա պէնի թէէմին իտիօրսընդ, պէն տէ սէօյլէյէճէյիմ չէյլէրի սիգէ պէյան իտէյիմ :

Րօզ-Բոմբոն սօլ էլինի ուֆուգի պիր սուրէթտէ նինի-Մուլէնէ ուզաթարագ վէ սաղ էլիյլէ տէ աղղընա պիր ճէվիզ կէօթիւրէրէք, քէմալը ճիտտիյէթլէ :

— Էվվէթ, պիր կէօնէ էնթրիգամ պուլընմատըղընա եէմին տախի իտէրիմ . - տէտի, վէ պատէհու նինի-Մուլէնին բալթօսընա պագարագ, միւթէաճճիպանէ պիր չէհրէ իլէ :

— Ա՛հ, եա՛ Ռապպի, նէ՛ տէ իրի ճէպլէրինիզ վար . պունլարըն իչինտէ նէ՞ վար :

Նինի-Մուլէն . - (Վագարլը պիր չէհրէ իլէ .) Սիղէ միւթէալիգ չէյլէր վար, գըղըմ :

Րօզ-Բոմբոն . - Պանա միւթէալիգ չէյլէր մի :

Նինի-Մուլէն . - (Հիւքմտարանէ պիր չէհրէ իլէ, պիրտէն պիրէ .) Րօզ-Բոմբոն, խըտմէթքեարլար, աթլար, արապալար իտինմէք, պու սէֆիլանէ գուլիպէ եէրինէ միւքէլլէֆ պիր գօնագ սահիպի օլմագ վէ պիր տիւշէս կիպի կիյինիպ գուշանմագ իսթէր միսինիզ :

Րօզ-Բոմբոն . - Օ . . . եինէ լաթիֆէյէ պաշլատընըզ Սէօյլէյինիզ պագալըմ, գէյթին իսթէր միսինիզ . . հօգսա թօբընը տա եէյիպ պիթիւրիւրիմ . . զաթէն պիր աանէճիք գալտը . . . :

Նինի-Մուլէն պու թէքլիֆէ ճէվապ վերմէքսիզին էլինի ճէպլէրինտէն պիրինէ սօգտու, վէ պիր միւտտէթճիք արաշտըրտըգտան սօնրա, զայէթ կիւզէլ պիր պիւլէզիի հավի պիր մահֆագա չըգարարագ, պու պիլէզիի կէնճ

գրգռն կեօղէրի էօնիւնտէ այնէ կիպի բարլաթտը .

Րօզ-Բոմբոն պունը կէօրիւնէ յինի մինի-էլէրինի պիրի պիրինէ վուրարագ .

— Ա՛հ, նէ՛ տէ կիւզէլ պիւէզիք . . . գույրուղընը ըսըմագտա օլան՝ եէշիլ պիր երլան շէքլինտէ . . . պէնիմ ֆիլէմոն հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթիմին ալամէթի օլապիրիլ :

Նինի-Մուլէն . - (Պիւէզիլի Րօզ-Բոմբոնըն գօլունա կէշիրէրէք .) Պանա ֆիլէմոնտան պահա իթմէ յինիլ . . . ճա՛նըմ սըգըլըր :

Րօզ-Բոմբոն . - (Տիվանէ կիպի կիւլէրէք վէ Նինի-Մուլէնին պիւէզիլի թագմաւընա միւստատէ իտէրէք .) Ալալպա քի պու պիւէզիլի սաթըն ալմագ իւզրէ սիզի մէս մուր իթմիշլէր, վէ շիմտի կիւզէլ կէօրիւնիւ պէօրիւնիւ տիլինի թէճրիւպէ իթմէք իսթիյօրսընըլ, Ալլահ էշուն, կիւզէլ պիւէզիք :

Նինի-Մուլէն . - Րօզ-Բոմբոն, խըտմէթքեարլար իտինմէք, Օրէլաթ թիյաթրօսընտա պիր լօճայա մալիք օլմագ վէ թոռալէթինիլ էշուն հէր այ պինէր ֆրանք ալմագ իսթէրմիսինիլ, էվվէթ եախօտ եօ՛գ տէ յինիլ :

Րօզ-Բոմբոն . - (Ճէվիղլէրի եէմէրլէ պէրուպէր պիւէզիլի գօլու իւզէրինտէ բարըլտաթարագ .) Հալէա այնը լաթիֆէտէ տէվլամ մը իտիյօրսընըլ : Պաշգա շագանըլ եօ՛գ մը :

Նինի-Մուլէն էլինի թէքրար ճէպինէ ոօդուու, վէ պու տէֆա զիգըլմէթ պիր զէնճիր չըգարըպ Րօզ-Բոմբոնըն պօյնանա կէշիրտի, կէնճ գըզ պիր պու զէնճիրէ վէ պիր տէ մէպահիսի տինիյեէ մուհարրիրինէ պագարագ .

— Օ՛հ, նէ՛ կիւզէլ զէնճիր . . . էկէր պունը տա սիլ իսթիլսապ իթմիշ իտէնիլ, հագըգաթէն ալէա պիր մէզագ սահիպի իմիշ սինիլ, լաքին տօղրու սէզլէ յինիլ, պէն տէ պու թէզեինաթա ճամէքսան խըտմէթինի կէօր-

տիւյիւմ իշուն է, յի պիւր գըզ տէյիլ միյիւմ:

Ճինի-Մուլէն. - (Կիթտիքճէ քէսպի իհիթիշամ իտէ-
րէք.) Րօզ-Բոմբոն, պու էսկի տօսթընդըն նասիհաթլար
ընը տինլէտիյինիզ հալտէ էլտէ իտէպիլէճէյինիզ շէյլէր
եանընտա, պունլար հիշ մէսապէսինտէ տիր:

Րօզ-Բոմբոն քէմալը հայրէթ չէ, թէաճհուպլէ Տիւ-
մուլէնին երեզիւնէ պագարագ:

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընը, Նինի-Մուլէն: Փիքըր-
նիզի իյզահ իտինիզ. պահս իթտիյինիզ նասիհաթլար նա-
սըլ շէյլէր տիր:

Տիւմուլէն հիշ պիւր ճէվապ վէրլէքսիզին էլինի թէք-
րաք, պիթմէզ թիւքէնմէզ ճէպլէրինպէն պիրինէ սօգ-
տալ. վէ պու տէֆա տախի պիւր բաքէթ չըգարարագ
քէմալը իհիթիմամլա շէօղտիւ քի, տէրունինտէ սիյահ տան-
թէլլարլա միւզէյիէն կիւզէլ վէ ուզուն պիւր էշարբ
պուլունըյօր իտի:

Րօզ-Բոմբոն եէնի պիւր հայրէթէ տահա տիւշար օլա-
րագ, տէրհալ այաղա գալգտը, վէ Տիւմուլէն պու միւ-
քէլլէֆ էշարբը կէնճ գըզըն ումուզլարը իւզէրինէ պը-
րագտը:

Րօզ-Բոմբոն պիւթիւն պու թէզեինաթը սատէտիլա-
նէ վէ մէնֆաաթբէրվէրլիքտէն արի պիւր մէրագ իլէ թէտ-
գիւզ վէ մուպլէնէ իտէրէք:

— Պու բէք ֆէվզ էլ ատէ պիւր շէյ տիր. տօղրուար
չիմտիլէ գատար պունա պէնզէր հիշ պիւր շէյ կէօրմէմիշ
իտիւմ. . . Նէ՞ կիւզէլ նագըչլար. . . Նէ՞ կիւզէլ իշլէմէլէր:
Լաքին սօրմագ այըպ օլմասըն ամմա, սիզին ճէպինիզ
տիւքընա՞ն մը տըր նէ տիր: Պու գատար կիւզէլ շէյլէրի
նէրէտէն չըգարըյօրսընը (Պատէհու տիւպէր շէհրէսինի
կիւլ րէնկինէ թահվիլ իտէճէք տէրէճէտէ շիատէթլի պիր
քահհադահա գօրարարագ) Հա՛, անլատըմ. . . անլատըմ. . .
մատար Սէնթ-Դոլոմպ իլէ իզտիվաճընը միւնասէպէթիլէ

կէօնտէրէճէյինիդ նիշան հէտիյէլէրի տիր : Թէպրիք ի-
տէրիմ . կիւզէլ ինթիխապ իթմիշսինիդ :

Նինի-Մուլէն . - Պէն պու զիգըյմէթ թէզեինաթը
սաթըն ալապիլմէք իչուն պու գնտար ագճէյի նէրէտէն
պուլաճաղըմ : Թէքրար իտէրիմ քի , էկէր իթթէյէճէք Ե-
լուլաանըզ , էկէր նաահաթլարըմը տինլէյէճէք օլուրսա-
նըզ , պիւթիւն պու միւճէվհէրէր սիզին տիր :

Բօզ-Բումբուն . - (Ֆէվզ էլ ատէ թէաճճիւպլէյ) Նա-
սըլ . . . ճիտտէն մի սէօյլէյօրսընըզ :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէթ , ճիտտէն սէօյլէյօրիմ :

Բօզ-Բումբուն . - Պէօյիւք պիր գատըն կիպիւ Եաշամագ
հագգընտաքի թէքլիֆլէրինիդ տէ ճիտտի մի տիր :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէթ , պու թէզեինաթ օ թէքլիֆ-
լէրին հագիգի օլտըղընա պիրէր թէէմինաթ աըր :

Բօզ-Բումբուն . - Պոքնը պիր պաշգասը իչուն սի՞զ մի
թէքլիֆ իտիյօրսընըզ , պիշարէ նինիմ :

Նինի-Մուլէն . - (Իսթիհզաքեարի պիր մահճուպիյ-
եթլէ .) Ողաճըգ սապը իտինիդ , սէվկիյի գըղըմ . . . սիզ
պէնի էքէյիճէ վագթտան պէրու թանըտըղընըզ ճիհէթ-
լէ , պէնիմ սիզի նամուսըզ վէ Եախօտ մուճիպի խէճա-
լէթ պիր իշէ թէշվիգ իտէմէյէճէյիմտէն էմին օլապիլի-
սինիդ . . . Սիզի մուհաֆազա իթմէք խուսուսընը պանա
թէվտի իթմիշ օլան ֆիլէմնիա գարշը պիր հագարէթ իթ-
միշ օլաճաղըմը հիսապա գաթմայարագ , պէօյլէ ալադ-
ճա պիր իշի հիշ պիր վագթ քէնտի նամուսըմա պըրագ-
մամ :

Բօզ-Բումբուն . - (Կիթ կիտէ հայրէթ վէ թէաճճիւպի
արթարագ .) Նամուսըմ իւզէրինէ Եէմին իտէրիմ քի սէօյ-
լէտիյինիդ սէօզլէրտէն հիշ պիր շէյ անլայամայօրըմ : Նի-
նի-Մուլէն :

Նինի-Մուլէն . - Հալ պու քի պուհտան տահա Եատէ
(պիր շէյ օլամագ . . . պէն . . .)

Րօզ-Բումբուն . - (Նինի-Մուլենին սէօգիւնիւ . քէպէրէք .)
Ո՛հ , անլատըմ . . . անլատըմ . . . պէոպէլի տէլիգանլընըն
պիրի ձիւնի վէ գալպինի պանա թագտիմ իթմէք իսթէ-
յօր . . . սէօգիւ տէմինտէն պէրի նէ՞ ուզատըյօրսընըզ ,
պունը պանա տէրհալ սէօյլէյէմէզ մի իտինիզ :

Նինի-Մուլէն . - (Ումուզլարընը գալպըրարագ .) Իզ-
տիվա՞ն մը տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Րօզ-Բումբուն . - (Թէքրար թէտհճիւպէ տիւչար օլա-
րագ .) Վա՛յ , իզտիվա՞ն տէյիլ մի տիր :

Նինի-Մուլէն . - Խա՛յր :

Րօզ-Բումբուն . - Է՛յ , պանա իթտիյինիզ թէքլիֆլէր
նամուքեարպնէ՞ մի տիր :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէթ , հէմ սօն տէրէճէ նամուս .
քեարանէ տիք : (Տիւմուլէն աօղբուս իսթէյլէյօրտը .)

Րօզ-Բումբուն . - Ճիւլէմնա գարշը սատագաթսըզլըզ
իթմիշ օլմա՞զ մըյըմ :

Նինի-Մուլէն . - Խա՛յր :

Րօզ-Բումբուն . - Տիկէք պիր քիմնէյէ սատագաթ :

Նինի-Մուլէն . - Խա՛յր :

Րօզ-Բումբուն շաշըրտը գալտը : Պատէհու շու վէճհ ի-
լէ իֆատէի մերամա պաշլատը .

Պագսան ա՛ , Նինի-Մուլէն , լաթիֆէյի պէր թարաֆ
իտէլիմ տէ ճիտտէն գօնուշալըմ : Եալընըզ պէնիմ կիւզէլ
կէօզլէրիմ իչուն պէնի տիւչէս կիպի պէսլէյէճէքլէրինի
խաթըրըմտան կէչիւրէճէք գատար ահմագ տէյիլիմ : (Բի-
յաքեարանէ պիր մահհուպիյեթլէ .) Էվվէթ , էկէր պու
թապիրի գուլլանմագլըզըմ ճաիզ իսէ , եալընըզ պէնիմ
կիւզէլ կէօզլէրիմ իչուն պէօյլէ պիր լութֆտա պուլունա .
մալլալ :

Նինի-Մուլէն . - Պու թապիրի բէք ալէա գալլանա-
պիլիրաիլիզ :

Րօզ-Բումբուն . - (Կիթտիքճէ էնտիչէսի արթարագ .)

Լաքին նիհայէթ պէն պու լուծփա մուգապիլ նէ՞ վերէ-
ճէյիմ:

Նինի-Մուլէն . - Հի՛չ:

Րօզ-Բումբուն . - Հի՛չ մի:

Նինի-Մուլէն . - (Թրրնաղընըն ուճընը ըսըրարագ .)

Էփվէթ , հի՛չ:

Րօզ-Բումբուն . - Լաքին օ հալտէ պէն նէ՞ եաբաճաղըմ:

Նինի-Մուլէն . - Սիդին իշինիզ՝ քէնտինիզի միւմքինի
մէրթէպէ կիւզէլ կէօսթէրմէք , նաղիքլէշմէք , էյլէնմէք
վէ արապա իլէ կէզինմէքտէն իպարէթ օլաճագ տըր:
կէօրիւյօրսընըզ ա՛ , պուճար միւշքիլ շէյլէր տէյիլ տիր .
պունտան պաշգա պիր էյիլիյէ տէ սէպէպ օլմըշ օլաճագ-
սընըզ:

Րօզ-Բումբուն . - Տիւշէս կիպի՞ մի եաշայարագ:

Նինի-Մուլէն . - Էփվէթ . . . պինաէն ալէյհ՝ պիր դա-
րար վէրինիզ . պու պապաէ պէնաէն տահա զիյատէ մա-
լիւմաթ ալմաղա չալըշմայրնըզ . զիրա պու պապտէքի աւ-
զունըզը խօշնուտ իտէմէմ . . . : Պունտան գաթը նաղար
էկէր մէմուռն օլմայաճագ օլուրսանըզ , սիզի ճէպրէն ալը-
գօյմազլար . թէքլիֆ իթաիյիմ էօմրիւ պիր քէրրէ թէճ-
րիւպէ իտինիզ . էկէր իշինիզէ կէլիրսէ , տէվամ իտէրսի-
նիզ . կէլմէզսէ , եինէ Ֆիլէմոնըն խանէսինէ ավտէթ իտէ-
պիլիրսինիզ:

Րօզ-Բումբուն . - Էկէր սահիհ իսէ . . . :

Նինի-Մուլէն . - Պիր քէրրէ թէճրիւպէ իտինիզ տէ-
յօրըմ , սէվկիլի գըզըմ , պունտա սիզճէ նէ՞ թէհիքէ վար
տըր:

Րօզ-Բումբուն . - Հի՛չ: Լաքին պու սէօզլէրին տօյրու
օլաղընա պիր աիւրլիւ ինանամայօրըմ վէսսէլամ: (Թէ-
րէտաիւտ իտէրէք .) Պունտան պաշգա պիլմէմ քի . . . :

Նինի-Մուլէն բէնճէրէյէ տօյրու կիտէրէք աշար վէ
Րօզ-Բումբունը եանընա չաղըրարագ տէտի քի:

— Պագընըզ . . . խանէնին գաբուսընա պագընըզ :
 Բօզ-Բումբոն . - Դիւչիւք վէ կիւզէլ պիր արապա տուր-
 մըշ . . . նէ՛ մուծլու իչինտէ օթուրանա , . . :

Նինի-Մուլէն . - Իշթէ օ արապա սիզին տիր : Սիզի
 պէքլէյօր :

Բօզ-Բումբոն . - Նասըլ, պէնի՞ մի պէքլէյօր : Պարա-
 րմը պու գատար չարո՞ւգ մը իթթիխազ իթմէլիյիմ :

Նինի-Մուլէն . - Էվլէ՛թ , եա չարուգ իթթիխազ իթ-
 մէլիսինիզ վէ եախօտ հիշ իթմէմէլիսինիզ :

Բօզ-Բումբոն . - Պո՞ւ կիւն միւ :

Նինի-Մուլէն . - Շի՛մտի :

Բօզ-Բումբոն . - Լաքին պէնի նէ՛րէյէ կէօթիւրէճէք-
 սինիզ :

Նինի-Մուլէն . - Պէն պիլի՛ր միլիմ :

Բօզ-Բումբոն . - Պէնի նէ՛րէյէ կէօթիւրէճէյինիզի պիլ-
 մէյօր մըսընըզ :

Նինի-Մուլէն . - Խա՛յր . . . արապաճը թալիմաթըլա-
 զըմէյի ալմըշ տըր : (Տիւմուլէն եինէ տօղրու սէօյլէյօրաբու)

Բօզ-Բումբոն . - Պիւթիւն պու հալլէրին բէք զարիպ
 օլտըզընը պիլի՛ր միսինիզ , Նինի-Մուլէն :

Նինի-Մուլէն . - Էվլէ՛թ . . . լաքին էկէր զարիպ օլ-
 մասա իտի , զէվգի չըգմազ ըար :

Բօզ-Բումբոն . - Հագգընըզ վար տըր :

Նինի-Մուլէն . - Տէմէքքի թէքլիֆիմի գապուլ իտի-
 յօրսընըզ , էօյլէ՛ մի . պունտան կէրէ՛ք սիզին վէ կէրէ՛ք
 պէնիմ իչուն բէք զիյատէ մէմնուն օլտըմ :

Բօզ-Բումբոն . - Սիզին իչուն մը :

Նինի-Մուլէն . - Էվլէ՛թ , զիրա պու թէքլիֆիմի գա-
 պուլ իտէրէք պանա պէօյիւք պիլ խըտմէթ իթմիշ օլա-
 ճագ սընըզ :

Բօզ-Բումբոն . - Սիզէ պիլ խըտմէթ մի իթմիշ օլա-
 ճաղըմ . . . պու նա՞սըլ միւմբին օլապիլիլի :

Նինի-Մուլէն . - Նէնիզէ՝ լազըմ . . . Էլ վերիւր քի
պէն սիգին միննէթ տարընըզ օլայըմ :

Րօզ-Բումբուն . - Տօղրու տըր . . . :

Նինի-Մուլէն . - Հայտի՛ . . . կիտէլիմ մի :

Րօզ-Բումբուն . - (Գաթի պիր սուրէթտէ .) Էլվէթ ,
նէ՛ օլմագ ինթիմալի վար . . . պէնի եէմէյէճէքլէր ա՛ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա կէնճ զըզ՝ սըշրայա
սըշրայա պիր գաշ տաըմ իւերիւէտի վէ քէնտի տիւպէր
չէհրէսի կիպի կիւրէնի պիր շապգա ալարագ վէ չաթ-
լագ պիր այնէնին էօնիւնէ կիտէրէք , գումրալ սաշլարը
իւզէրինէ եէրլէշաիրտի . պունըն իւզէրինէ պէյագ պօյնը
վէ էնսէսինտէ թօբլանմըշ օլան իբէք կիպի հումշագ սաշ-
լարը մէյտանա չըգարագ , մինի մինի կիւզէլ չէհրէսի պիր
գաթ տահա սէրպէսթանէ պիր սուրէթ քէսպ իյլէտի :
Պատէհու , թէքլիֆինի գապուլ իթտիրէլիտէն պէրու պէօ .
յիւք պիր էնտիշէտէն գուրթըլմըշ կիպի կէօրիւնէն Նինի-
Մուլէնէ խիթ ապէն .

— Մանթօմ նէրէտէ . - տէտի :

Նինի-Մուլէն « Մանթօն մը » տէտիքտէն սօնրա , սօն
տէֆա օլարագ էլինի թէքրար հէյպէ կիպի կէնիշ ճէպի-
նէ սօգտը վէ զայէթ կիւզէլ պիր գաշմիր շալ չըգարըպ
Րօզ-Բումբունըն ումուզլարը իւզէրինէ աթտը :

Կէնճ զըզ՝ մէսէրրէթ վէ հայրէթինտէն գալպի հէ-
յէճանա կէլէրէք .

— Գաշմիր շալ հա՛ . - տէտիքտէն սօնրա , պիր ճէ-
սարէթի գահրամանանէ իլէ .

— Բէք էյի . . . արթըգ հէր շէյ պիթտի . . . հէր
տիւրիւ թէհիքէյի կէօզէ ալտըրաճագըմ . - տէյու իլա-
վէ իյլէտի :

Պատէհու , Նինի-Մուլէն արգաօընտա օլտըղը հալ-
տէ , եավաշ եավաշ նէրտիւպանտան աշաղը էնտի : Մէյ-
վէ վէ քէօմիւր կիպի ուֆագ թէֆէգ շէյլէր սաթան գա-

տըն (վալիտէ Արսէն) քէնտի տիւքքեանընտա պուլընտը-
ղընտան , կէնճ գըզա խիթապէն .

— Սապահլար խալը օլսուն , մատմուլազէլ , պուլսա-
պահ էրքէնճէ տըշարը չըգըյօրսընըզ :

Րօզ-Բումբուն . - Էվվէթ , վալիտէ Արսէն . . . իշթէ ա-
նախթարըմ :

Վալիտէ Արսէն . - Թէշէքքիւր իտէրիմ , մատմուլազէլ :

Րօզ-Բումբուն . - (Պիրտէն պիրէ Նինի-Մուլէնէ պէօնէ-
րէք վէ գաբուճը գատընըն եանընտան ուզագլաշարագ ,
եաւաշ սէտա իլէ) Ա՛հ , եա՛ Րապպի . . . էյի խաթըրը-
մա կէլտի . . . եա Ֆիլէմոն :

Նինի-Մուլէն . - Ֆիլէմոն մը :

Րօզ-Բումբուն . - Էվվէթ , Ֆիլէմոն կէլէճէք օլուրսա պո :

Նինի-Մուլէն . - (Գուլագլարընը գաշըյարագ .) Հայ
շէյթան հայ . . . :

Րօզ-Բումբուն . - Էվվէթ , Ֆիլէմոն կէլէճէք օլուրսա ,
քէնտիսինէ նէ՞ սէօյլէյէճէքլէր . օլապիլիր քի պէն ու-
ղուն միւտտէթ պուրատան ղայպուպէթ իտէյիմ :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէթ , իւշ տէօրթ այ գանտար ղայ-
պուպէթ իտէճէքսինիզ զանն իտէրիմ :

Րօզ-Բումբուն . - Ձիյատէ տէյիլ մի :

Նինի-Մուլէն . - Ձանն իթմէմ :

Րօզ-Բումբուն « Էօյլէ իսէ դարարը եօգ » տէյերէք
վալիտէ Արսէնին եանընա ալտէթլէ , պիր տագըգաճըգ
միւլահազատան սօնրա .

— Վալիտէ՛ Արսէն , Ֆիլէմոն կէլէճէք օլուրսա , պիր
իշ իշուն տըշարը չըգմըշ օլտըղըմը քէնտիսինէ սէօյլէյի-
նիզ . . . :

Վալիտէ Արսէն . - Բէք էյի , մատմուլազէլ :

Րօզ-Բումբուն . - Քէնտի իշ օտասընտա պուլընան կիւ-
յերճինլէրիմէ եէմէք վէրմէյի տէ ունութմասըն . . . :

Վալիտէ Արսէն . - Պաշ իւսթիւնէ , մատմուլազէլ :

Բող-Բոմբոն . - Սկզբնա ըսմարաւորգ չիլալիտէ Ար-
սէն :

Վալիտէ-Արսէն . - Սաատէթ իլէ : գըզըմ ,
Պու սէօզլէրին թէաթիսինտէն սօնրա , Բող-Բոմբոն
նինի-Մուլէն իլէ պէրապէր , մուզաֆֆէրանէ պիր սու-
րէթ տէ արապայա պինտի :

Սկզբնա Վրովիս սօգաղընտան քէմալը սիւրաթլա ուն-
զազլաշորը սրրատա , մէպահիսի տինիյեէ վոնհարրիւրի
ժազ Տիւմուլէն քէնտի քէնտինէ .

Շու ճէրէյան իտէն ահվալին նէթիճէսի նէ՝ օլա-
ճաղընրէ կէր պիլիւսէմ , Ալլահ գաթ գաթ պէլամը վէր-
մինի Պէն եաբուղըմ պիր տիվանէլիյի թամուր իյնէտիմ .
պագըսը հագընտա կիւլմէքտէն պաշգա պիր իշիմ գալ-
մազ : - տէտի :

2

Ս Ն Ր Ր

Բող-Բոմբոն Նինի-Մուլէն վասթթասըյլա գաշըրըլ-
մաթընտան պիր գաշ կիւն սօնրա աթիտէրի վագըա ճէրէ-
յան իթմէքտէ իտի :

Մատմուշէլ տը Գարտօվիլ՝ պիր նէվ հէշիլ Զին գու-
մաշը իլէ տէօշէնմիլ օլան վէ ալթուն եալտըզըլ պէօյիւք
թունճ հէյթէլլէրլէ միւղէյեէն պիր ապանօզ քիւթիւպ
խանէ իլէ տօնանմըլ պուլընան իշ օտասընտա օթուրմըլ
օլուպ , տէրեաի իտյալաթ վէ միւլահազաթա տալմըլ
ըտը : Մէյտանտա պուլընան պագըլ մանիտար ալէամէթ :

էնքէ նազարէն՝ մերգումէնին աղբի վէ քէտէրավիդ միւ-
լահազաթա գարշը սէնայիի նէֆիսէտէ էյլէնճէ արամըշ
օլտըղը անլաշըմագտա ըտը : Այըգ պիր բիյանօնըն եա-
նըկտալ պիր մուզիգա լահէնթի (գրակալ) էօնիւնտէ պիր
հարբալ պուլընմագտա վէ պիր աղ ուզագտա , գուլթու-
լար , գարա գալէմ իլէ չըղըմըշ թասվիրլէր վէ սուլու պո-
յա իլէ Կարըմըշ րէսմէնլէ տօլու պիր մաուա իւզէրինտէ
տախի կէօղէ չարբաճագ սուրէթտէ պօյանմըշ լէվհա թաս-
լագլարընը հավի ինճէ թիրշլէր կէօրիւլմէքաէ իտի : Իշ-
պալ լէվհա թասլագլարընըն գըսմը քիւլլիսի՝ մէմալիքի
չարքիլէնին պերպաղ վէ հարարէթի կիլնէլինին զըյաի ա-
թէշպարը իլէ թուլթըշմըշ օլան Սսիա մէվգըլարընը իրայէ
իթմէքաէ իտի :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ խանէսի տախիլինտէ չա-
յանը թասվիր լիպալար կիլինմէք մէրագընտա պուլըն-
տըղընտան , օ կիւն տախի Վէլասքէզ նամ րէսսամը մէշ-
հուրըն մաղրուրանէ վէ նէճիպանէ թասվիրլէրինտէն պի-
րինի անտըրաճագ սուրէթտէ կիլինմիշ իտի : Իւզէրինտէ-
քի զայէթ ուզուն վէ կէնիշ ֆիթէքլի լիպասը սիյահ քէմ-
հատան ետըրմըշ օլուպ , գօլլարը տախի՝ սիյահ քէհրու-
պատան մամուլ ուֆագ պունճուգլարլա միւզէյեէն կիւլ
րէնկինտէ աթլաս գըրմալարլա տօնանմըշ իտի : Աբանեալը
ուսուլինտէ կիւզէլճէ գօլալանմըշ գըրմալը պիր եագալըգ-
ատէթա չէնէսինէ գատար չըգմըշ , վէ պօյնընըն էթրա-
ֆընտա կիւլ րէնկինտէ կէնիշ պիր գօրտէլա իլէ թուլթ-
տըրըմըշ ըտը : Պօյնու էօրթմէյէ մախսուս օլանչպիր մէն-
տիլ տախի՝ սիյահ քէհրուպատան մամուլ պիր գաշ սըրա
պունճուգ իլէ տօնանմըշ վէ պէլի իւզէրինտէ սիվլի օլա-
րագ ֆիհայէթ պուլմըշ օլան աթլաք գօրսաթընըն կէօյ-
սիւնտէ հիւլ շէքլինտէ տուրմագտա իտի : Կիւլ շէքլինտէ
սիւլէր վէ բարլագ պունճուգլար իլէ միւզէյեէն օլան
պաթ սիյահ լիպաթըն՝ Ատրիէնին թէնինտէքի նազարուպա

պէյազլըդ վէ իբէք կիպի եռմուշագ օլան ուզուն պիւք-
լիւմէրի թա կէօյսիւնէ սարգան դումրալ սաչլարըյլա նէ՝
պէրէնէ հէմահէնկ կէլմէքտէ օլտըղընը թարիֆ իթմէք
գապիլ օլամազ: Կէնճ գըզ եէշիլ Ձին գումաշըյլա մէֆ-
րուշ իբի քիշիլիք պիր գանաբէ իւզէրինտէ նիմ եաթմըշ վէ
տիրսէ յինէ տայանմըշ օլուպ, իշպու գանաբէնին շըմինէ
թարաֆընտան էրէյիճէ եիւքսէք օլան արգալըզը իսէ աշ
յազլարընա գատար հըսս օլունմայաճագ պիր սուրէթտէ
աշլարմըշ ըտը:

Եւրըմ՝ Գտիրէ շէքլինտէ վէ թագըրպէն պէշ գատէմ
իրթիֆալնտէ եալտըղը թունճտան եաբըլմըշ պիր նէվ
քիւշիւք ասմալըգ՝ պիր ապանօզ չիշէք սանտըղը իշինտէն
եօդարը եիւքսէլմիշ վէ կինէ պու սանտըգ տէրունինտէ
մպղուս չիշէքի սարմաշըզլարա թէզէյիւն իթմիշ օլտը-
ղընտան մէզքիւր քանաբէյի տըշարտան եէշիլ վէ ի-

չէրտէն Գրորմըզը չիչէքլէրլէ իհաթա իթմէքտէ իտի , իչպու չիչէքլէրին կէօնակէօն րէնքլէրի Սաքսոնիա փաղֆուրիլէ րինտէ կէօրիւլէն չիչէքլէր կիպի բարլազ վէ շաշաատար իտի՞ Պոս շայանը հայրէթ չիչէքլէրտէն՝ մէնէքչէ վէ Խաչ սէմին գօգուլարըյլա գարըչըզ վանն զուհնան լաթիֆ վէ խաֆիֆ պիր գօգու չըզըպ օտա տէրուհինի իսթիլա իթմէքտէ իտի :

Ագրիէնին իքի իւչ կիւնտէն պէրու սաթըն ալտըլմըչ օլտըզը պիր չօգ եէնի քիթապլար մէրգուսէնին էթրաֆըն տա տաղընըզ պիր սուրէթտէ տուրմագտա , եանի պաղըլարը գանաբէնին , պաղըլարը թէք այագլը քիչիւք պիր մասանըն վէ պաղըլարը տախի (պուհլար միյանընտա մուսավլէր (պատկերազարդ) ճօղրաֆիա խարթալարընը հավի մէճմուալար տա կէօրիւլիւյօր ըտը) գանաբէնին էօնիւն տէքի ղէրտէվա խալընըն իւզէրինտէ պուլուհմագտա ըտը : Ղարիպի շուրասը քի , պու քիթապլար՝ մուսթէլիֆ չէքիւլէրտէ վէ մուսթէլիֆ միւէլլիֆլէրին ասարը օլմագլա պէրապէր ճիւմլէթէն պիր մէսէլէտէն պահս իթմէքտէ իտիլէր :

Ագրիէնին տուլուչը՝ ղամնաք պիր մէյուսիյեթէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի . եանաղլարընը միւտհիչ պիր սօլգուհլըզ գաբլամըչ օլուպ , մախմաի խաֆիֆ պիր տաիրէ՝ նըսֆէն բէրտէտաթ օլան իրի գարա կէօպլէրինի իհաթա իտէրէք , անլէրէ տէրին պիր մահգուհիյեթէ էսէրի վէրմէքտէ իտի : Պու մահգուհիյեթէ մուսթէլիֆ սէպէպլէրտէն իլէրի կէլմէքտէ իտի քի , Սայեէօնիւն նապէտիտ օլմասը խուսուսը տախի իչպու սէպէպլէրտէն պիրի իտի : Մասքէսի քէնտիսի թարաֆընտան աշաղը ալընհաղըն տոնն զօղտըր ճիհէթիէ խոնէ տէրուհինտէ գալմաղա ճէսարէթ իտէմէմիչ օլտըզընը անլաթմագ զըմնընտա Բօտէնին վագը օլան իխթարաթը տէսիսէքեարանէսին՝ հէրնէ գատար Ատրիէն գաթիյէն ինանմամագտա իտի իսէ

րագլա օգումաղա պաշլատը : Պիր աղ սօնրա կէօզլէրի շէվզ ունէշէ իլէ բարլատը , թէպէսսիւմինտէ թարիֆի նագապիլ պիր լէթաֆէթ հասըլ օլտու վէ քէնտիսի տէ մադրուր , մէսուտ վէ մէմնուն պիր սուրէթ քէսպ իյլէտի , լաքին սօն պիր սահիֆէյի չէվիրտիյի սըրատա , չէհրէսին տէ եինէ էվվէլքի մէյունիյեթ վէ մահզունիյեթ անարը նիւմայան օլտը : Պունըն իւզէրինէ քէնտիսինճէ լաթիֆ պիր սէրիսչըղը մուճիպ օլան պու քիթապը թէքրար օգումաղա պաշլատը . լաքին պու տէֆա հէր պիր սահիֆէյի միւլահագաքեարի պիր աղըրըղլա օգույօր վէ հէր պիր սաթըրը , հէր պիր քէլիմէյի հէճէլէյօր կիպի կէօրիւնիյօրտը . հաթթա արա սըրա օգումագտան ֆարիղ կէլմէքտէ , վէ ալնընը էյմիշ վէ կիւզէլ էլինէ տայաթմըշ օլտըղը հալտէ , զանն իտէրսին քի լաթիֆ վէ անտարանէ պիր նէշէ իլէ օգումըշ օլտըղը պու ֆըզրալարա մանէա վէրմէքտէ իտի : Պիր աղ սօնրա քիթապըն տիկէր պիր ֆըզրասընա թէսատիւֆ իտէրէք , օ՛ տէրէճէ միւթէէսսիր օլտու քի , կէօզլէրինտէ պիր տամլա եաշ բարլատը , վէ պիրտէն պիրէ քիթապը չէվիրէրէք գաբաղը իւզէրինտէ միւլէլիֆինին իսմինի օգուտը : Պիր գաշ սանիյէ գատար ֆէվզ էլատէ էսֆրի շիւքրան իլէ պու իսմի թէմայա իթու տիքտէն սօնրա , նիհայէթ կիւրէնկ տուտագլարընա կէօթիւրիւպ պուս իյլէտի , վէ պատէհու քէնտիսինի պու տէրէճէ հայրան իտէն օ սաթըրըլարը պիր գաշ տէֆա տահա օգույարագ օ տէրէճէ տէրին պիր խայալաթ տէրեասընա տալտը քի , քիթապ էլինտէն սըյըրըպ խալընըն իւզէրինէ եուվարլանտը :

Պու տաղընըղ գարասընտա կէնճ գըղըն պագըըն՝ պիր ապանօղ սէբա (եռոտանի) իւզէրինտէ տուրմըշ օլան վէ բէնճէրէլէրտէն պիրինին եանընտա մէվզու՝ պուլընան չայանը հայրէթ պիւ հէյքէլէ թէսատիւֆ իյլէտի : Աթիգ պիր նումունէտէն ալընմա պիր ալըյա կէօրէ տէօքիւլ-

միւշ փնան պու թունճ հէյքէլ՝ հինտլի Բաքոսըն մուզաֆ-
ֆէրիյեթինի իրայէ իթմէքտէ իտի : Տէնիլէպիլիւր քի եու-
նոնիլէրին հիջ պիր էսէրի սէնաաթքեարանէսի պու գա-
տար նատիր իւլ էմսալ պիր միւքէմմէլիյեթէ վասըլ օլ-
մամըշ տըր :

Պու կէնճ ճիհանկիր (տշխարհակալ) պիր արսլան տէ-
րիսի իլէ նըպֆէն մէսթուր օլուպ , պունըն ալթընտան
վիւճոպտինին սաֆվէթի նէվճիվանանէսի կէօրիւլմէքտէ, վէ
ֆէվգ էլատէ հիւսնիւ ճէմալի իսէ կէօզլէրէ շաշաա սալ-
մապտա իտի : Բէնտիսի՝ իքի գարլան թարաֆընտան չէ-
քիլմէքտէ օլան պիր արապասաւ լաթիֆ վէ մազրուրանէ
պիր չէհրէ իլէ տուրմըշ օլուպ , պիր էլիյէ պիր մըզրաղա
տայանմըշ վէ տիկէրիյէ տէ քէմալը իհթիշամ ու ազա-
մէթլէ արապասընտաքի վահշի հայվանլարը սէվգ իթմէք-
տէ պուրնմըշ իտի : Օրմանլարտա եաշայան ինսանլար վէ
ճանվէրլէր իլէ պունճա մուհարէպաթը չէտիտէյէ կիրիշ-
միւշ օլան պու գահրաման՝ կիւզէլիք , գուվվէթ վէ սաֆ-
վէթլէ գարըշըգ օլան հէյեթէթ վէ հարէքէթինտէն թա-
նըլապիլիւր իտի : Իշպու հէյքէլին գումաւլ ըէնկի սայէ-
սինտէ , խարիճտէն կէլէն ըշըգ եանտան վուրտըղը սը-
րատա կէնճ մապուտըն չէհրէսի շայանը հայրէթ պիր
սուրէթպէ մէյտանա չըգմագտա , վէ թունճըն գարանլըգ
վէ օյմալը ղէմինի իւզէրինտէ ալթուն պիր սանէմ կիպի
գարլամագտա ըտը :

Ատրիէն կէօզլէրինի՝ քէմալաթը նատիրէնին նումու-
նէի միւճէսսէմի օլան պու հէյքէլ իւզէրինէ աթֆ իթտի-
յի՝ օըրատա , չէհրէսի սաքին վէ միւթէֆէքքիր պիր հալ-
տէ պուլունըյօրտը : անճագ պու թէմաշա էվվէլի էմր-
տէ հէման տա ղայրը իխթիյարի իքէն կիթտիքճէ տըգ-
գաթլը վէ միւլահազաքեարանէ պիր հալ քէսպ իլէ , կէնճ
գըղ պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը վէ խարիգ իւլատէ
պիր միւշապէհէթին ճազիպէսինէ մուգապէմէթ իտէմէմիւշ

հիւրդ աղըր աղըր հէյրէլին եանըմա եագլաշտը և Ոսրըն-
 տաճ խափիփ պիր զըրմըղըզ մէրդուհինն եանագլաշ-
 նըրդ արբամսիւս պնշայրա և ագար փզար չհէրէսինի քեա-
 վիէն իմթիրա իյիէտի վէ պատէհու քէմայը փուրաթլա ա-
 նընա վէ պոյնընա եայըլտը Մէրգումէ հէյրէլէ պիր աղ-
 լաւ հա եագլաշտը և վէ թայիպէ շոյան պիր իշտէ կէօրիւ-
 մէքաէն գօրգըջօրմը կիպի օթրափընա կիզլի վէ մահնու-
 սպանէ պիր նաղար և թփ իմթիրաէն սոնրա, հինտլի ծե-
 քարն թանճտան մամուլ ալնընը բարմագլարընըն ոգըր յ-
 լա օխշամագ իւզրէ թիթրէք էլինն իբր տէփա ազաթտըր-
 տը և զարին իբր օթփարնտա ապիւ պիր թէրէտտիւտի
 մահնուպանէ քէնտիսինի հարէքէթինտէն ալըզոյնը և
 ալն իհնայէթ և իլճալթըր գաղպիէսի պիր զաթմաւհա
 քէնպի չիլտէթ իանէրէք արթըզ տայանամատը և վէ սու-
 մէրմէրի կիզլի պէյազ օղան բարմաղընը կէնճ հինտլինին
 պօղուն ալթան ընկինտէրի չհէրէսինն ալթաթ արաթ նա-
 զիքեանէ պիր սուրէթտէ օխշաւըգաան պոնրա, պիր սա-
 նիյէճիք տոնի անըն նէճիպ վէ իսք ալնընա տայաթմաթ-
 տը և Պու խափիփ օխշայըր իւզէրինն և կէնճ գըզ զանաթ-
 արէրպին քի պիր սաանէմէի էլէթթիգիյէյէ (եղէկտրական
 բախտու) և թիւշար օղարագ պիւթիւն փէճուտըյլա տար-
 քընը վէ կէօղէրի գարարպ պիք տագըգաճըգ փէմար
 կէնճ աշանտար և ուվաղար իշինտէ արթընն իմթիրաէն
 սոնրա օէմայա տօղրու եիւքսէլտի վէ եալաշ իալաշ ա-
 զըրաշայագ փնքսին գաթանտը և Օ զէման վէրգիւմէնին
 պաշը տղաճըր արգայա տօղրու երգըլտը տիգիթի հըս-
 քըննմայաճագ անրէճէտէ էյիտի վէ գըրմըզ տուտագ-
 ընթընը և իմ արշաթագ ամէշնաք պիր նէփէզ սալըվէրաի
 չունք և կէնճիք վէ հայաթ փուվէթի գալպինն տարպէ-
 լէրինի քիլա գաթ ապա թէնրի իաիթօր վէ քանընը գայ-
 նաթըթօր ըմըշ կիզլի կէօյսի քէմալը չիտտէթլէ էնիպ չը-
 րըթօր ըտը և իհնայէթ պիր աղ և սոնրա իտրիէնին գըզընա

գարշը շիտակեթի պիր ինֆիալ վէ հիտտէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը քի, աղզընտան չըգան շու սէօզէրտէն անլա- չըլմագտա ըաը .

— Միւտտէթի էօմրիւմտէ իլք տէֆա պարագ քէն- տիմի զայըֆ վէ ալլագ պուլույօրմ . . . օհ, էվվէթ . . . ալլագ . . . հէմ բէք ալլագ . . .

Աչըլըպ գաբանմըշ օլան պիր գաբունըն շամաթասը՝ մատմուազէլ տը Գարտովիլի պու զամնաք խայալաթըն- տան ալլանտըրտը : Ժորթէթ օսալա կիրիպ խանըմընա .

— Մատմուազէլ, Մ. գոնթ տը Մոնպրոնը գապուպ ի- տէպիլիր միսինիզ . - տէյու սօրտու :

Ատրիէն պու միւնասէպէթսիզ զիյարէթտէն տօլալը հըսս իթտիլի պիր նէվ «ապըրսըզլըզը խըտմէթճի գըզլա- ըը էօնիւնտէ ըզհար իթմէյէճէք տէրէճէտէ նէզաքէթէ աշնա օլտըղընտան, Ժորթէթէ տէտի քի .

— Պուրատա պուլընտըղըմը Մ. տը Մոնպրոնա սէօյ- լէտինիզ մի :

Ժորթէթ . - էվվէթ, մատմուազէլ :

Ատրիէն . - էօյլէ իսէ պուրայա թէչրիֆ պույուրմա- լարընը պէնիմ թարաֆըմտան բէճա իտինիզ :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ Մ. տը Մոնպրոնըն մու- վասէլէթի իւզէրինէ հէր նէ գատար ազաճըզ սըզընթը հըսս իթտի իսէ տէ, միւմաիլէյհ հագգընտա ֆէրղէնտա- նէ պիր մուհապպէթ վէ ֆէվզ էլատէ հիւրմէթ ու րիա- յէթ կէօսթէրմէք միւթատընտա պուլընտըղընը տա սէօյ- լէմէյէ մէճպուր ըզ . մա մաֆիհ քէսիր իւլ վուգու օլան պիր զըտտիլէթ հաքէպիլլէ, մէրգուլէ հէման տաիմա գոնթըն էֆքեարընա մուխալէֆէթ կէօսթէրիլ վէ պինաէն ալլէյհ . մատմուազէլ տը Գարտովիլին ֆիլքրի սէրպէսթի թամմա մալիք օլտըղը սըրալարտա, իքիսի արասընտա շէն- մէչրէպանէ վէ շիտակեթի միւճատէլէլէր ճէրէյան իտէր ի-

456906

տի քի, Մ. տը Մոնպրոն՝ թապիաթը իսթիհզաքեարանէսի, թէճրիւպէքեարլըր, ինսանլար իլէ էշեա հագգընտաքի մալիւմաթը նատիրէսի, վէլ հասըլ քիպար ալէմնտէ գազանմըլ օլտըրը մէհարէթ ու մէլէքէսի իլէ պերապեր միւհատէլաթը մէղքիւրէնին բէք չօղընտա մաղլուպ օլուր վէ մաղլուպիլէթի վագըասընը շէնմէշրէպանէ պիր սուրէթտէ իթիրաֆ իլլէր իտի: Լիմտի գոնթ իլէ Ստրիէն աւրասընտաքի շու էֆքեարնա մուպայէնէթ հագգընտա պիր ֆէրը վէրմիշ օլմագ իւզըրէ շուրանընը սէօյլէյէլիմ քի, Մ. տը Մոնպրոն՝ Լիտրիէն իլէ հէմէֆքեար օլմագտան էվ վէլ, մատամ տը Սէն-Տիգիէնիկ սերտ իյէտիլի էսպապտան պիւս պիւթիւն պաշգա սէպէպլէրէ մէպնի, անըն եալընըլ պաշընա վէ քէյֆի իսթէտիլի կիպի եաշամագ հագգընտաքի էֆքեարընա տաիմա մուլալէֆէթ իթմիշ իտի. Բօտէն իսէ՝ մուղայիրի օլարագ կէնճ գըզըն պու պապտէքի գարարընը թաքվիպ վէ թաստիգ իթտիլինտէն, պու սայէտէ մերգումէ իւզէրինտէ պիր նէվ նուֆուղ ու թէէսիւր բէյտա իլլէմիշ իտի:

Գոնթ տը Մոնպրոն օ սըրատա ալթմըլ եաշընը կէշ կին օլուպ, Ֆրանսա հէյեթէթի իտարէի միւտիրանը, Գօնսօլօսլըգ վէ Լիմէրաթօլլըգ զէմանլարընըն էն բարլագ աւտէմէրինտէն պիրի օլմուշ իտի. քէնտիսինին իսրաֆնըլըգլարը, լաթիֆէլէրի, քիւսթալսլըգլարը, տուէլլօլարը, սէվտալարը վէ գուժար օյունընտաքի զարարլարը օ զէմանըն ճէմիյեթլէրինէ հէման տաիմա սէրմայէի միւպահասաթ օլուր ըտը: Թապիաթընա ք գալպինէ վէ միւնասէպաթընա կէլինճէ, միւմաիլէյհ էսկի մաշուգէլէրինին հէման քեաֆիէսիլլէ սատապաթ վէ տօսթըլընը թէմամըյլա մոհհաֆազալ իլլէմիշ իտի: Գէնտիսինի օգուլանլարըլլըլա թագաթիմ իթտիլիմիզ շու սըրատա պիլէ, զայէթ իրի վէ զայէթ ոչսթա օյունըլարտան օլուպ, խայգըն պիր վագթ տէտիլի կիպի գաթի, ֆէրասէթլի վէ իսթիհզա-

քեար պիր չէհրէյէ մալիք իտի . աթվար ու հարէքեաթը նաղիքեանէ օլմագլա պերապեր , սէվմէտիյի ատէմլէրի քիւթախանէ պիր սուրէթտէ ինճիթմէքտէն տէ կէրի տուրմագ ըտը : Պոյու ուզուն վէ ինճէ օլուպ , աթվար ու հարէքեաթընտա զարաֆէթ վէ ատէթպ կէնճիք ասարը կէօրիւմէքտէ իտի . աշը եիւքսէք վէ տազլագ , սաչլարը ագ վէ գըսա , քիւլ ըհնկինտէքլ փավօրի սագալը հիւլալ չէքլինտէ քէսիլմիշ , չէհրէսի ուզուն , պուրնը կակալը , կէօզլէրի մաի վէ ղայէթ քէսկին վէ տիչլէրի տէ ղայէթ կիւզէլ իտի :

Պու սքրատա ժորժէթ օտանըն գաբուսընը աչարագ .
— Մծսիէօ գոնթ տը Մոնպրոն . - տէտի :

Գոնթ իչէրի կիրտի , վէ բէտէրանէ պիր թէքլիֆսիզլիքլէ կիտիպ Ստրիէնին էլինի պուս իթտիքտէն սօնրա , քէնտի քէնտինէ .

— Հայտի , սէօլլէնիլէն սէօզիւն տօղրու օլուպ օլմա . տըղընը անըամաղա չալըչալըմ . իհթիմալ քի պէօիւք պիր ֆէլաքէթին էօնիւնիւ ալըրըզ . - տէտի :

3

Ի Գ Ր Ա Ր Լ Ա Ր

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ քէնտիսինի թէհեիճ ի . տէն հրսսիյաթը չէտիտէնին սէպէպինի Մ . տը Մոնպրոնա սէզտիրմէք իսթէմէտիյինտէն , միւմաիլէյհի սախթէ վէ զարուրի պիր պէչաչլթլէ գապուլ իլլէտի . գոնթ իսէֆէվգ էլ ատէ մէհարէթի ղաթիյէսի իլէ պերապեր Ատ .

րիէն իլէ սէօյլէշմէք իսթէտիյի մատտէ հաքգընտա պիր-
տէն պիրէ սէօզ աշմաղա ճէսարէթ իտէմէտիյինտէն , է-
սասը մուհավէրէյէ կիրիշմէզտէն էվվէլ , ավամըն տէտիյի
կիպի իսթիտա Բօթրուլ Եփէլուլա գալար վէրտի : Պինաէն
ալէյհ՝ պիր գաչ սանիյէ գատար կէնճ դըզըն եիւզիւնէ
պադտըգտան սօնրա , պաշընը սալլատը վէ թէէսիւֆինէ
տէլալէթ իտէճէք պիր ահը տէրունի սալտըրարագ :

— Ա՛հ , սէվկիլի գըզըմ . . . հիչ մէմուլն տէյիլիմ .
- տէտի :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմսէյէրէք .) Գալպէ՛ն մի , եօգսա
օյուն մատտէսինտէն մի մուզտարըպ սընըզ , ազիզիմ դոնթ
Մ . տը Մոնպրոն . - Գալպէն մուզտարըպ ըմ :

Ատրիէն . - Սիզ մահիր պիր օյունճը օլտըզընըզ հալ-
տէ , նա՛սըլ օլուպ տա պիր զար տարպէսինտէն զիյատէ
պիր գատըն տէսիսէսինէ էհէմիյեթ վէրիյօրսընըզ :
Մ . տը Մոնպրոն . - Գալպիմ բէք զիյատէ ըզտըրապ
իչինտէ տիր . պունըն սէպէպիտէ սիզ սինիզ , սէվկիլի գը-
զըմ :

Ատրիէն . - (Միւթէպէսսիմանէ ») Պէնի բէք զիյատէ
մազրուր իտիյօրսընըզ , ազիզիմ մօսիէօ տը Մոնպրոն :

Մ . տը Մոնպրոն . - Բէք զիյատէ եանըլըյօրսընըզ . . .
զիրա սիզէ աչըգտան աչըղա սէօյլէյիմ քի ըզտըրապը գալ-
պիմ՝ մահզա սիզին հիւսնիւ ճէմալինիզէ իհիթիմամ կէօս-
թէրվէմէնիզտէն նէշէթ իտիյօր . . . էվվէթ , պադընըզ
չէհրէնիզ նէ՝ գատար սօլմուշ վէ եօրուլմըշ . . . Ա պիր գաչ
կիւնտէն պէրու բէք զիյատէ մահզուն կէօրիւնիւյօրսընըզ . .
հիչ չիւպհէ եօգ քի պիր քէտէրինիզ , պիր ըզտըրապընըզ
վար տըր :

Ատրիէն . - Ազիզիմ մօսիէօ տը Մոնպրոն , սիզ օ՛ տէ-
րէճէ ֆէրասէթի ֆիքրէ մալիք սինիզ քի , պիր տէֆաճըզ
եանըլմագ սիզճէ մազուր կէօրիւլէպիլիր . . . պու հալաի-
զէ եալընըզ պու կիւն տըրըզ օլույօր : Պէն մահզուն տէյի-

լիմ, պիր կէօնէ քէնէրիմ, բղտըրապըմ եօգ տըր . . .
վէ էկէր միւսաատէ իտէրսէնիզ զայէթ պէօյիւք պիր թէր-
պիյէսիզլիքտէ պիւլունարադ, իքէնտիմի հիշ պիր վազթ
պու գատար կիւզէլ պուլմամըշ ծլադդընը տա իրավէթէն
պէյան իտէյիմ:

Մ. տը Մոնպրոն . . . Պիւլաք պու իփատէնիզպէն տա-
հա նամուսքեարպնէ պիր շէյ օլամազ . . . Լաքինպու եա-
լանը արդէ քիմ սէօյէտի . . . պիր գատըն մը . . .

Ատրիէն . - (Խաֆիֆ պիր հէյէճան իլէ .) Խայր, գալ-
պիմ սէօյէտիք հէմ տէ հադըգաթը հայի սէօյէտիլ տիր:
Անլաշապիլիքնէնիզ Կոնլայընը . . .

Մ. տը Մոնպրոն . - (Իէմալը տըգգաթլա Ատրիէնի
մուայէնէ իտէրէք .) Տէմէքքի գալպիմիլին ըզադիսպա-
թընտան մէմնուն սօլտըլընըլ ճիհէթլէ շէհրէնիլին թէ-
զայէրիւնառնէ տէ մէմնուն օլտըլընըլ իտաիա իպիյօր-
բընըլ, էօյլէ միլ բէք էյի, հայտի էօյլէ օլտուն . Սիլին
պիր քէտէրինիզ, պիր բղտըրապընըլ պոլընտըլընը իտաիա
իտէրէք հադգըմ վար ըմըշ . . . (Դանաաթքեարանէ պիւ
թավիլըլա .) Պու պապանք պիր գաթ մահա ըսրար իտէ-
րիմ . . . պիրա չու հալինիզ պէնճէ պէօյիւք պիր ըզտըրա-
պը մուհիպ օլդէյօր: Մուլիլըլ . . .

Ատրիէն . . . Միւսթէքիճ օլունըլ, ադիլիմ գոնթ, պէն
սուն տէրէճէ մէսոքա վէ պախթիյար ըմիլ զիրտ քոն չաղըմ
տա պէրպէսթ . . . հէմ պիւս պիւթիւն սէրպէսթ օլտըլըմը
տիր շիմաիւքնէ, հեք ան մէսէրրէթ հըսս թաիլօրըմ ճիլ
. . . Մ. տը Մոնպրոն . . . Էփվէթ . . . քէնտինիզէ իշքէնճէ
վէրմէք վէ իպթէտիլինիզ վիպի պէապախթ օլմադ իլուն
սէրպէսթ պուլունըլ օրսընըլ:

Ատրիէն . . . Հայտիլ ադիլիմ գոնթ իլինէ էսկի միւ-
ճատէլէյէ պաշլափալըմ . . . Կէօրիլօրըմ քի սիլ տաիմա
խալամ բրէնսէս վէ աբալա տէ կրիննի իլէ հէմէփքեար տը-
նըլ . . .

Մ. տը Մոնպրոն . - Պէ՛ն մի՛ , էվվէ՛թ . . . ճիւժհարկի
 եթթ թարափտնարը հիւքմտարը մէշրու՝ թարափտար-
 ւարը իլէ նա՛սը հէմէֆքեար ըմալար օ պէկտէ օնըարը
 էօյլէճէ հէմէֆքեար քմ՝ զիրա պուկլար պու կիւն իթթի-
 ֆադ իտէրլէր վէ եարըն պիր պիրլէրինի մօհվա չարընը-
 լար . . . Օ ալչագ խալանըզա կէրինճէ՝ պիր գաշ կիւնտէն
 պէրու խանէսինտէ պիր մէճիսի ումուսի ըուհանի Կագտ
 իտիմէքտէ օլմըլը ըիվայէթ օլոքնըյօր . պու մէճիս բէք
 զիյատէ հէյէճանը էֆքեար իշինտէ իմիչ . պու մէճիսէ հա-
 գիգի պիր քահիպ իթթիլալ տէնիլէպիրիլ : Խալանըզ թա-
 ըրգի սէլամէթէ կիրմիշ տիլ :

Ատրիէն՝ - Նի՛շուն կիրմէյէճէք . . . վագթըյլա Ագզ
 իլահէսի ըլընը օյնամագ սէվտաքընա տիւշմիւչ օլտըլընը
 կէօրտիւք . . . Իհիթիմալ քի պուքիւն տէ էվլիյա սըրասը-
 նա կէշմիշ կէօրիւրիւզ . . . Զաթէն Մարիամ Մագդաղեւ
 նապինին կէշիւրմիշ օլտըլը էօմիւն իլք գըմիւնը իճըա իթ-
 մէմիշ մի տիլ :

Մ. տը Մոնպրոն . ա Սիզ խաղտնըլըն իթտիյի ֆէնա-
 լըզլար հագգընտա պէօյլէ պիր լիսան գուլանմաղա հագլ
 գընըզ եօգ տըր , սէվլիլի կըզըմ . . . Մա մաֆիհ սիզին
 եալընըզ եաշամագ հագգընտա քի՛արգուճըզա պիւս պիւճ
 թիւն պաշգա սէպէպլէրէ մէպնիս պէն տէ խալանըզ կի-
 պի մուխալիֆի :

Ատրիէն . - Օրաճընը պիրիւրիմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Էվվէ՛թ , հաթթա սիզի շիմտիքին .
 տէն պին գաթ տահա զիյատէ սէրպէթ կէօրմէք արգու-
 սըյլա , սիզէ նասիհաթ իթաթոք քի . . .

Ատրիէն . - Էվվէնէյիմ , անէյիլ մի :

Մ. տը Մոնպրոն . - Հա՛յ հա՛յ . հէմ պու սուրէթլէ
 սիզէ խօշ կէօրիւնէն սէրպէթ լիլիսիկ՝ պիւթիւն Եթթայի-
 ճի իլէ պէրապէր , քէսպի մէթանէթ իտէր , վէ սիզ տէ
 մատմուազէլ տը Գարտօվիլ թէսիլյէ օլոքնաճագ եէրտէ

մատամ տը . . . թէսմիյէ օլունուրտընը . . . Սիզէ է-
յի պիր գօճա պուլուր ըտըզ քի , սիզին մէսուլիյէթինիզի
քեամիլէն տէրէօհտէ իտէր իտի . . .

Ատրիէն . - Էյ պու կիւլիւնճ գօճանըն մէսուլիյէէ-
թինի քիմ տէրէօհտէ իտէճէք . . . հէր քեսին իսթիհզ
վէ հագարէթինէ հէտէֆ օլան պիր իսմի թաշըմաղա քիմ
թէնէզզիւլ իտէճէք . . . պէն , տէյիլ մի իսայր , իսայր
աղիղիմ գոնթ . էյի քէօթիւ , պիլճիւմէ իճրաթ վէ հա-
րէքեթթիման եալընըզ պէն մէսուլ օլմագ իսթէրիմ . է-
յի քէօթիւ , հասըլ իտէճէյիմ պիր էֆքեար եալընըզ
պէնիմ իսմիմէ մէնսուպ օլմալը տըր , զիրա պանա ալիտ
օլմայան պիր իսմի ալչագճասընա ըէզիլ իթմէք պէնճէ
միւմթինիզ օլտըզը կիպի , միւթէմատիյէն հիւրմէթ ու
րիայէթէ մագհար օլմայան պիր նամը թաշըմագ տա
պէնճէ գապիլ տէյիլ տիր : Իշթէ հէր քէս եալընըզ քէն-
տի շախսընտան մէսուլ օլտըզը ճիհէթլէ , պէն տէ քէնտի
իսմիմի մուհաֆաղա իտէճէյիմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Տիւնեատա պու կիպի էֆքեարա
խըզմէթ իպէն սիզտէն պաշգա հիչ քիմնէ եօզ տըր :

Ատրիէն , - (Կիւլէրէք .) նիշուն . . . կիւզէլ վէ պի-
չաքէ պիր գըզըն չիրքին վէ խօտքէրէսթ պիր ատէմ իլէ
հէմիլիւճուտ օլուպ մահվ օլմագտա իտուլինի , վէ ճիտտէն
սէօյլէնիլտիյի վէճհլէ պիրտէն պիրէ օ ալչագ վէ չիրքին
մախուզըն եւրը օլտըզընը կէօրմէք պէնիմ իշուն բէք
գիյատէ մուճիպի քէտէր տիր . . . էվվէթ . . . օ գըզ
կիւլ կիպի թագէ վէ նագիք պիր մախուզ օլտըզը հալտէ ,
տէհչէթի պիր տիրէնին եւրը օլույօր . . . (Պիր գահ-
գահա գօրարարագ .) Հայտի , աղիղիմ գոնթ , իզտիվաճ
թէնիլէն չու թէպէտտիւլի աշվալին բէք մէքրօհ պիր
չէյ օլտըզընը իթիրաֆ իտինիզ . - տէտի :

Ատրիէնին չու սախթէ պէշաչէթի՝ չէհրէսինին սօլ-
ղընըզը վէ ալթ իւսթ իւլիլ իլէ եիւրէք բարալայաճագ

պիր զըտտիյեթ թէչքիլ իթմէքտէ իտի . պու զարուրի
գահգահալարլա պէօյիւք պիր քէտէրինի պաստըմաֆ
իսթէտիյի օ՝ տէրէճէ պէտահէթէն կէօրիլիւյօրտը քի ;
Մ. տը Մոնպրոն պունտան բէք զիյատէ միւթէէսսիր օւ-
տու . մա մաֆիհ հէյէճանը գալպինի կիզլէյէրէք պիր
տագըգաճըգ միւլահազա իթտիքտին սօնրա , Ստրիէնին
էթրաֆընտաքի եէնի քիթապլարտան պիրինի մաքինալա-
րի պիր սուրէթտէ էլէ ալարադ , անըն իւզէրինէ տալըն
պիր պագըլ աթֆ իթտի , վէ պատէհու մատմուաղէլ տը
Քարտովիլին զարուրի գահգահալարլընտան հըսս իթտիյի
հէյէճանը սէթր իտէրէք սէօզիւնէ շու եօլտա տէվնաժ
իյէտի .

— Հայտի պրգալըմ , սէվկիլի տիվանէճըղազ . . . իշ-
թէ սիզէ պաշգա պիր տիվանէլիք տահա . . . Ֆարգ ի-
տէլիմ քի պէն եիկիրմի եաշընսու օլուպ տա սիզ տէ պէ-
նիմլէ էվլէնմէք լութֆընտա պուլընսա իտինիզ ; օ հալտէ
սիզի մատամ տը Մոնպրոն թէսմիյէ իտէճէքլէր իտի ,
տէյիլ մի :

Ատրիէն : - Պէլքի :

Մ. տը Մոնպրոն . - Պէլքի մի . . . նա՛սըլ պէլքի . . .
պէնիմլէ էվլէնտիքտէն սօնրա պէնիմ իսմիմի թաջըմայա-
ճագ մը ըտընըզ :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմսէյէրէք .) Ազիզիմ գոնթ , գալ-
պիմտէ քէտէրտէն պաշգա պիր շէյ պըրագմայան պէօյլէ
պիր ֆարգիյաթը պէչ թարաֆ իտէլիմ . - տէտի :

Պու սըրատա Մ. տը Մոնպրոն նահէհանի պիր հարէ-
քէթտէ պուլընտը , վէ պիր հայրէթի ֆէվզ էլ աաէ իլէ
մատմուաղէլ տը Քարտովիլին եիւզիւնէ պագտը : Պիր
գաշ տագըգատան պէրու , Ատրիէն իլէ գօնուշմագլա պէ-
րապէր , գանարէ իւզէրինտէ տաղընըգ պիր սուրէթտէ
տուրմուշ օլան քիթապլարտան իքի իւշ տանէսինի էլէ
ալմըշ , վէ կէօզլէրինի պիլա իսթիյար մէզքիւր քիթապ-

լարըն իւզեցինէ աթֆ իթմիշ իտի : Պունլարտան պիրին-
 ճիտի ՀինՏիւթուսնըն թԱՐԻԽԻ ճէՏԻՏԻ , իբինճիտի Հին-
 Տիւթուսնըն Սէթուսու . վէ իւլիչնճիտիտէ ՀինՏիւթուսն
 ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՄԷԲԹՈՒՊԼԱՐ իւնվանընը հաիզ իտի : Մ. տը
 Մոնպրոնըն թէաճճիւպի կիթտիքճէ արթարագ , թէտգի-
 ցաթընտա տէվամ իթտի վէ Հինտիսթանա տաիը օլան
 պու քիթապլարըն՝ ՀինՏիւթուսնըն . թԷՖԷՐԻԻԻՃ Հին-
 Տիւթուսն իթթըրԷԷԷԷՐԻ վէ ՀինՏիւթուսնըն ՇԱՐԳԻՏԷ ՊԻՐ
 ՍԷՏԵԱՀԸՆ ԳՈՒՅՈՒՏԱԹԸ իւնվանլարընը հաիզ տէօր-
 տիւնճիւ , պէշիւնի վէ ալթընճը ճիւլէր իլէ թէմաման-
 մադաա օլտըղընը կէգրտիւ : Միւմաիլէյհին ղլհար իթտի-
 յի հայրէթ վէ թէաճճիւպի պունտան նէշէթ իթմիշ օ-
 լուպ , պիր շօգ էպպապը մուհիմմէ տօլալըսըլա պու
 հայրէթ վէ թէաճճիւպիտի արթըգ սէթը իտէմէտի , վէ
 կէօղէրի իլէ իշի Սարիէնէ յանլաթտը :

Ատրիէն իսէ՝ էսրարը գալպիտի իֆշա իտէն պու քի-
 թապլաղըն օլաաա պուլընտըղընը պիւս պիւթիւն դանութ-
 մըշ օլտըղընտան , ղայրը իթթիպարի պիր հիճապ վէ հիտ-
 տէթէ տիւշար օլարագ խաֆիֆճէ գըղարաը , լաքին պիր
 ազ քօնրա թապիթը ճէսրւթաֆէ վէ սէպպիթքեարանէսի
 մահճոսպիյեթինէ ղալէպէ իթտիյինտէն , տիք տիք Մ.
 տը Մոնպրոնըն եիւղիւնէ պագարագ .

— Բէք էյի ամմա , պու թէաճճիւպիտիղին նէպէպի
 նէ՝ տիր . . . ազիղիմ գոնթ . - տէտի :

Մ. տը Մոնպրոն՝ ճէվապ վէրէճէք եէլտէ , կէնճ գը-
 ղըն եիւղիւնէ պագարագ կիթտիքճէ տահա ղիյատէ միւ-
 թէֆէքքիւր վէ մէշըու կէօրիւնճիւ վէ քէնտի քէնտինէ
 տէտի քի .

— Խոյր . . . խոյր . . . պու օլամազ շէյ տիր . . . պու-
 նընլա պէրապէր . . . :

Ատրիէն . - Իհթիմալ քի շու միւթալնաթը խէստա-
 սիյեէնիղի տինլէտիյիմտէն տօլայը նէղաքէթէ մուղալիւր
 հարէքէթ իթմիշ օլույօրմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Պէնի մազուր կէօրիւնիւզ, սէվ-
կիլի գըզըմ . . . ֆագաթ կէօրտիւլիւմ շէյ պէնի բէք զի-
յատէ թէաճճիւպտէ պըրագըյօր . . .

Ատրիէն . - Նէ՛ կէօրիւյօրսընըզ, ռէճա իտէրիմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Հէր պիր քէլիմէսի իւզէրինտէ
տուրարագ վէ տըզգաթլը պիր սուրէթտէ կէնճ գըզըն
եիւզիւնէ պագարագ .) Նէ՛ մի կէօրիւյօրըմ . . . Հինտիս-
թանա միւթէալլիգ օլան խուսուսաթ հագգընտա եէնի
վէ ֆէվգ էլ ատէ պիր մէրագ էսէրի կէօրիւյօրըմ :

Ատրիէն . - (Ճէսուրանէ .) Բէք էյի , սօնրա՞ . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - Սօնրա պու նակէհըուհուր մէրա-
գըն էսպապընը արայօրըմ . . .

Ատրիէն . - (Մ. տը Մոնպրոնըն սէօզլիւնիւ քէսէրէք .)
Ճօղրաֆիյա հագգընտաքի՞ մէրագըմըն էսպապընը մը . . .
զալիպա պու՞ մէրագը պէնիմ եաշըմա նիսպէթլէ ազաճըգ-
եիւքսէք միւլույօրսընըզ, ազիզիմ գոնթ . . . լաքին պօշ
վագթլարըմը կէշիրմէք իշուն պանա պիր մէշղուլիյեթ լա-
զըմ տէյլէ մի տիր . . . պունտան պաշգա Հինտլի պիր
բրէնս խըշըմըմ պուլընտըզընտան , պու վահշի ագրա-
պալըզը վիճուտէ կէթիրմիշ օլան օ պաթթիյար մէմ-
լէքէթ հագգընտա պիր ֆիքր իտինմէք մէրագընտ տիւշ-
տիւմ :

Ատրիէն պու սօն սէօզլէրի օ՛ գատար աճը պիր քէ-
տէրլէ սէյլէտի քի , Մ. տը Մոնպրոն ատէթա միւթէէս-
սիր Նլտու , վէ քէմալը տըզգաթլա մէրգուճէնին եիւզիւ-
նէ պագարագ .

— Պանա էօյլէ կէօրիւնիւյօր քի պու Հինտլի բրէնս
հագգընտա ազաճըգ մէրարէթլէ պահս իտիյօրսընըզ :

Ատրիէն . - Խալը . . . պիւաքս գայտսըզլըզլա պահս
իտիյօրըմ , . . .

Մ. տը Մոնպրոն . - Հալ պու քի քէնտիսի պիւս պիւ-
թիւն պաշգա պիր տուլղույա լայըգ տըր . . .

Ատրիէն . - (Սօլուգ պիր թարգմտա .) Պաշգա քիմ սէլէր թարաֆընտան մազհար օլապիլիր :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Խալիսանէ վէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ .) Պիչարէ չօճուգ . բէք պէտպախթ տըր . . . պոլնտան իքի կիւն էվվէն քէնտիսինի կէօրտիւմ . եիւրէ- յիմ բարչա բարչա օլտա :

Ատրիէն . - (Քէտէրնաք վէ պտէթա հիտտէթամիզ պիր սապրսըզլըզլա .) Լաքին պու եիւրէք բարալանմալա- ըր պէնիմ նէմէ՝ լազըմ . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Ճիտտի պիր թավր ըլա .) Պու հալը էսէֆիշթիմալէ հիշ օլմազպա մէրհամէթ իթմէնիզի արզու իտէր իտիմ :

Ատրիէն . - (Հիտտէթամիզ պիր զուրուր իլէ .) Պէն մի մէրհամէթ իտէ յիմ . (Քէնտիմինի զապթ իտէրէք , պա- րիտանէ .) Լաքին , ազիզիմ գոյթ , լաթիֆէ՝ մի իտիյօրսը նըզ . եօգսա բրէնսին աշըգանէ իշքէնճէլէրինէ մէրհամէթ իթմէքլիյիմի ճիտտէն մի թալէպ իտիյօրսընըզ :

Ատրիէնին շու սօն սէօզլէրինտէ օ՝ գատար պարիտաչ նէ պիր հագարէթ , վէ սօլլուն վէ պիւզիւլմիւշ չէհրէսին- տէ օ տէրէճէ աճը պիր զուրուր ու ազամէթ կէօրիւլտիւ քի , Մ. տը Մոնպրոն մահզունանէ պիր չէհրէ իլէ :

— Տէմէք քի սահիհ իմիշ . . . պէնի ալտաթմամըշլար . պէն քէնտի էսկի վէ տաիմի տօսթլըղըմլա սիզին էմիլիէ- թինիզէ շայեսթէ օլմագ զաննընտա ազուլունըրքէն , հիշ պիր չէյտէն իսապէրտար օլամատըմ . . . հալ պու քի տիկէր պիր քիմսէյէ հէր չէյի սէօյլէմիշսինիզ տիր . . . պու քէյ- ֆիլիթ պէնիմ իչուն բէք զիյատէ մուճիպի քէտէր տիր :

Ատրիէն . - Ֆիքրինիզի անլայամայօրըմ , մօսիէօ տը Մոնպրոն :

Մ. տը Մոնպրոն . - Է՛հ , եա՛ Րապպի . . . արթըգ չէ- քինէճէք պիր չէյ գալմատը . . . կէօրիւյօրըմ քի ա պէտ- պախթ չօճուգ իչուն արթըգ հիշ պիր իւմիտ քէօշէսի

գալմամբը տըր . . . սիւզ պիրինի սէվիյօրսընըզ . - տէտի , վէ Ատրիէն նակէհանի պիր հարէքէթտէ պուլընտըղընտան , իլավէի մէգալ իլէ .

— Օհ , ինքեար իթմէյինիզ . . . սօլյուլըղընըզ , պիր գաշ կիշնտէն պէրու իւզէրինիզտէ կէօրիւլէն մահզունիյ-
եէթ վէ բրէնն հագգընտաքի պիինսափանէ դայտսըղըղը-
նըզ սիզին պիրինի սէվմէքտէ օլտըղընըզ իսպաթ իտի-
յօրլար . - տէտի :

Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ , գոնթըն քէնտիսինտէ ֆարզ իթտիյի պիր մուհապպէթ տույլուսընտան պու սուրէթլէ պահս իթմէսինտէն ատէթա միւնֆաիլ օլարագ , Վիթէքէպպիրանէ պիր վագար իլէ .

— Ազիզիմ մօսիէօ տը Մոնպրոն , արանսըզ պատու-
րըլան պիր սըրըն սուրէթի մահրէմանէտէ թէվտի օլունան
պիր սըրը օլմատըղընը պիլմէնիզ լազըմ տըր . գուլան .
տըղընըզ լիսան իսէ պէնի բէք գիյատէ թէաճճիւպտէ պը-
րագըյօր :

Մ . տը Մոնպրոն . - Ոհ , սէվկիլի գըղըմ , թէճրիւ-
պէքեարյըղըմտան հասըլ օլան մէլէքէյի իսթիմալ իլէ
պիրինի սէվմէքտէ օլտըղընըզ քէշֆ իտիպ սէօյլէմէմ , վէ
հաթթա պու մուհապպէթինիզտէն տօլայը սիզի թէքտիր
իտէճէք գատար իլէրիյէ վարմամ պու իշին օ պիշա-
րէ բրէնս իշուն պիր հայաթ ու մէմաթ մէսէլէսի օլ-
տըղընը պիլտիյիմտէն նէշէթ իթմէքտէ տիր . օ պիշարէ
չօճուղըն տսըլ էվլատըմ կիպի նազարը չէֆգաթ ու թէ-
վէճճիւհիմի ճէլպ իթմիշ օլտըղը մալիւմինիզ տիր . չունքի
քէնտիսինի կէօրտիւքտէն սօնրա հագգընտա մուշֆիգանէ
պիր մուհապպէթ հըսս իթմէմէք ատէթա իմքեան խարի-
ճինտէ տիր :

Ատրիէն . - (Պիր գաթ տահա պիւրուտէթ վէ իսթիհզա
իլէ .) Գալպիմտէ պիր մուհապպէթ տույլուսընըն էսասկիր
օլտըղընը ֆարզ իթսէք պիլէ , պու մուհապպէթին բրէնս

Ճաշմա իւզէրինտէ պէօյլէ զարիպ պիր թէէսիր բէյտա
իթմէսի հազըգաթէն բէք զարիպ տիր . . . Պէնիմ պիրի-
սինի սէվմէքլիյիմ բրէնսին նէսինէ՝ կէրէք :

Մ. տը Մոնպրոն . - Նէսինէ՝ մի կէրէք . . . լաքին միւ-
սաատէ իտինիզ տէ ինսաֆսըզճասընա լաթիֆէ իտէն սիզ
օլտըղընըզը սիզէ պէյան իտէյիմ , սէվկիլի գըզըմ . . .
Օ պէտպաթ չօճուգ իւք պիր սէվտանըն պիւթիւն չիտ-
տէթիլէ սիզի սէվիյօր . հաթթա հազգընըղտաքի պչգ ու
մուհապպէթինին մուճիպ օլտըղը քէտէրի ագիմէ նիհայէթ
վէրմէք իւզրէ , իքի տէֆա հայաթընա խաթիմէ չէքմէք
իսթէտի , վէ սիզ տահա տուրմըշ տա պիր պաշգասը
հազգընտաքի մուհապպէթինիգին բրէնս իչգն նա՛սըլ
պիր հայաթ ու մէմաթ մէսէլէսի օլաճաղընա թէաճճիւպ
իտիյօրսընըզ :

Ատրիէն . - (Թարիֆի նազապիլ պիր սէտա իլէ .) Տէ-
մէք քի պէնի սէվիյօր , էօյլէ՝ մի :

Մ. տը Մոնպրոն . - Էվվէթ , հէմ հայաթընը ֆէտա
իտէրճէսինէ սէվիյօր . պէն քէնտիսինի կէօրտիւմ :

Ատրիէն թէաճճիւպէ տէլալէթ իտէճէք պիր հարէ-
քէթտէ պուլընար . սօլղուն չէհրէսի ալա պօյանտը , վէ
պատէհու պու գըզարթը տախի զայպ օլարազ , տուտագ-
լարը պէմ պէյազ քէսիլիպ թիթրէտի . հէյէճանը գալի
օ՛ տէքէճէ քէսպի չիտտէթ իլլէտի քի , պիր գաշ տագը-
գա գատար հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիլին տուրտը , վէ
գալպինին չիտտէթի տարպէլէրինի պաստըրմագ իսթի-
յօրմըշ կիպի էլինի եիւրէյի իւզէրինէ գօյտու :

Մ. տը Մոնպրոն Ատրիէնին լէհճէսինտէքի պու նա-
կէհանի թէպէտտիւլ վէ թէղայեիւրտէն ատէթա տիւ-
չարը տէհէթ օլարազ , տէրագապ եանընա թէգարրուպլէ .

— Պագսանըզ ա՛ , պիլարէ՛ գըզըմ , նէ՛ օլաթօրսընըզ .
- տէյու հայգըրտը :

Ատրիէն՝ ճէվապ վէրէճէք եէրաէ , գոնթը թէէմին

Իթմէք իւզրէ ելիլէ պիր իշարէթ իթտի . ֆիւ հագըգա
գնթըն եւրէյի երէյիճէ րահաթլանտը . զիրա կէնճ գը-
ղըն պիրազ էվլէլ քէտէր , իսթիհզա վէ հագարէթ սաի-
գասըյլա պիւզիւլիւշ օլան չէհրէսի զանն իտէրսին քի
պիրտէն պիրէ էն լաթիֆ վէ էն թաթլը հէյէճանլար
թէէսիրիլէ քէսպի պէշաշէթ իյլէալի . մերգուլմէնին հըս
իթտիյի թէէսիրաթ օ' տէրէճէ լաթիֆ իտի քի , քէտիսի
պունտան ֆէվզ էլ ատէ մահզուզ օլույօր վէ անըն պիր
ղէրրէսինի պիլէ զայալ իթմէք իսթէմէյօր կիպի կէօրիւն .
մէքտէ իտի . պատէհու պէլքի տէ պիր իւմիտի պաթըլա
վէ եախօտ պիր եալանճըլըզա հէտէֆ օլմուշ օլտըղընը
քէնտի քէնտինէ տիւշիւնտիւշիւնտէն , Մ. տը Մոնպրոնա
խիթապէն ըզտըրապլա :

— Լաքին պանա սէօյլէտիյինիզ սէօզլէր սահիհ մի
տիր . - տէյու սօրտոյ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Սիզէ սէօյլէտիյիմ սէօզլէր մի :

Ստրիէն . - Էվլէ'թ . . . եանի բրէնս ճալմա . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - Սիզի չըտըրասըյա քէվիյօր . . .
պըտ իֆապէմ բէք տօղրու տըր :

Ստրիէն . - (Շայանը հայթէթ պիր սաֆտէրուշլըզա .)
Խա'յր . . . խա'յր . . . պու իֆապէնիզ բէք տօղրու օլա
մազ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Նէ' սէօյլէյօրսընըզ , գըզըմ :

Ստրիէն . - (Սէօյլէյէճէյի քէլիմէ տուտագլարընը
եագըյօրմըզ կիպի կէօրիւնէրէք .) Լաքին օ գատըն . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - Հա'նկը գատըն :

Ստրիէն . - Բրէնսին գալպինի միւլէլիմանէ պիր սու-
րէթտէ բարչալամաղա պատի օլան գատըն :

Մ. տը Մոնպրոն . - Օ գատըն սիզտէն պաշգա քիմ
օլապիլիւր , սէվկիլի գըզըմ :

Ստրիէն . - Պէն հա' . . . օ'հ , էվլէ'թ , պէն իմ , տէ-
յիլ մի . . . պէն իմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Կամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէ-
րիմ . . . թէճրիւպէքեալըլըյրմա իթիմատ իտինիզ . . . Վրէն-
սին աշգու մուհապպէթինտէն տահա խալիսանէ վէ տա-
հա միւէսմիր պիր մուհապպէթ ապա կէծրմէմիշ իտիմ . . .
Ատրիէն . . . Մ.Տ.՝ տէմէքքի գալպինտէ պէնիմ մու-
հապպէթիմտէն պաշգա պիր մուհապպէթ եօգ տըր , էօյ-
լէնի :

Մ. տը Մոնպրոն . - Ապա :
Ատրիէն . - Հալպուքի տիկէր պիր քիմնէ յի սէվմէք-
տէ օլտըղընը պանա սէօյլէտիլէր . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - Գիմ սէօյլէտի :
Ատրիէն . - Մ. Բօտէն . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - Ճալմա՞ իշուն մը :
Ատրիէն . - Էվլէթ , պէնի կէօրտիւքտէն իքի կիւն
սօնրա մէճնոււնանէ պիր մուհապպէթէ կիրիֆթար օլմաշ
ըմըլ :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Պիրտէն պիրէ խաթըրընա պիր
ֆիքը կէլէրէք .) Պու սէօղիւ սիղէ Մ. Բօտէն մի սէօյլէտի...
լաքին սիղին պաշգա պիրիսինէ ալէագա իթմիշ օլտըղընը-
ղը տա եինէ օ Ճալմայա սէօյլէմիշ . . . :

Ատրիէն . - Պէնիմ մի . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - Էվլէթ , հաթթա օ պէտպալթ
չօճուղըն պու տէհչէթլի մէյուսիյեթէ կիրիֆթար օլմա-
սընըն սէպէպի տէ պու տըր :

Ատրիէն . - Պէնիմ պու մէյուսիյեթիմին սէպէպի տէ
պու տըր :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Պիր մէսէրրէթի ազիմէ իլէ .) Տէ-
մէքքի սիզ տէ ահը սէվիյօր սընըղ , էօյլէ՞մի :

Ատրիէն . - Էվլէթ , պէն տէ ահը սէվիյօրըմ . . . :

Պու սըրատա գաբու եալաշճաճըգ չալընարագ մատ-
մուաղէլ տը Դարտալիլին սէօղիւնիւ գաթ իթտիյինտէն ,
գոնթ .

— Պէս պէլլի սիզին ատէմէրինիզտէն պիրի օլմալը ...
քէնտինիզի թօրլայընըզ. - տէտի :

Ատրիէնին հէյէճանլը պիր սէտա իլէ «կիրինիզ» տէ-
մէսինի միւթէագըզ գաբու աչըլտը վէ Ֆլօրին իչէրի կիր-
տիքտէ, մատմուազէլ տը Գարտօվիլ.

— Նէ՛ վար, գըզըմ. - տէյու սօրտու :

Ֆլօրին. - Պիր ազ էվվէլ Մ. Բօտէն կէլտի. լաքին
մուհավէրէնիզէ մանի օլմամագ իչուն իչէրի կիրմէք իսթէ-
մէտի. եարըմ սաաթա գատար եինէ կէլէճէք... քէն-
տիսինի գապուլ իթմէք իսթէ՛ր միսինիզ:

Մ. տը Մոնպրոն. - (Ֆլօրինէ խիթապէն) Էվվէլ թ-
էվվէլ թ. հպթթա պէն հէնուզ պուրատու պուլուեմագ
օլսամ քուտի, քէնտիսինի իչէրի կիրտիլինիզ... (Ատ-
րիէնէ խիթապէն) Սիզին էֆքեարընըզ տապու մէքքէզ
տէտէյիլ մի տիթ:

Ատրիէն. - Էվվէլ թ, պէնտէ պուլ էֆքեարտայըմ
Մէքգուսէ՛ Բօտէնին հէմ քէնտինին վէ հէմ տէ
ձալմայը ալտաթմագ սուլէթիլլէ վագը օլան հաքէքէթի
խայընանէսինի տիւշիւնէքէք, կէօղլէրինտէ պիր աթէշի
հիտտէթ բարլատը. Մ. տը Մոնպրոն տմիսի այնը հիտ-
տէթ սահգասըյլա.

— Ա՛հ, խայըն իսթիյար... պէն պու էյրի պօյուն
լը հէրիֆտէն տայիմա շիւպհէ վիթմիշիմ տիր. Է տէտի զ
Ֆլօրին խանըմը իլէ գոնթ տը Մոնպրոնը հալընըզ
պըրագարագ ծտատան տըշարը չըգուր:

Ֆլորին տըշարը չըգար չըգմազ, Ատրիէն սիւրաթը
ատըմլարւա Մ. տը Մոնպրոնա եագլաշտը : Մէրգումէ
պիրտէն պիրէ պոյ աթմըշ կիպի կէօրիւնիւյօրտը : Խա-
ֆիֆ եիւրիւյիւշիւնիւ , մուզաֆֆէրանէ տավրանըշընը վէ
շաշաստար չէհրէսինի կէօրէնէր՝ քէնտիսինի պուլուծ-
լար իւզէքինտէ եիւրիւյէն պիր իւահէ զանն իտէճէքէր
իտի :

Մէրգումէ իւք տէֆա սէօզէ պաշլայարագ . Մ. տը
Մոնպրոնա խիթապէն .

— Քէնտիսինի նէ՞ վագթ կէօրէպիւնէճիմ . - տէ-
յու սօրտըգտա , գոնթ .

— Եարըն , գըզըմ . . . քէնտիսինի էվվէլա պու սաա-
տէթէ հագըրլամագ լազըմ տըր . զիրա պէօյլէ աթէշմէշ-
րէպ պիր թապիաթ իշոււն պու կիպի նակէհանի վէ զայրը
մէմուլ պիր մէսէրրէթ տէհշէթի Օլապիլի . - տէտի :

Ատրիէն պիր տագըրգաճըգ միւթէֆէքքիր տուրտըգ-
տան սօնրա , պիրտէն պիրէ .

— Եարըն . . . էվվէթ . . . եարընտան էվվէլ Օլա-
մազ . . . պէնիմ գալպէն զարիպ պիր իթիգատըմ վար
տըր :

Մ. տը Մոնպրոն . - նէ՞ կիպի :

Ատրիէն . - Սօնրա անլարսընըզ . . . ԲէնՏիՍի Պէնի
ՍէվիթՕր . . . պու սէօզ հէր մանայը իֆատէ իտէր . . .
հէր ջէյի միւհթէվի տիր . . . հէր սէօզիւն մէճմուլ տըր
. . . հէր նէ գատար անըն հագըրնտա տիլիմին ուճընտա
պին տուրլիւ սիւալլէր վար ըսա տա , պուլնլարտան հիշ
պիրինի տէ եարընտան էվվէլ սիզէ սօրմագ իսթէմէմ . . .
խա՛յր , զիրա զարիպ պիր թէսատիւֆ հասէպիլլէ եարընքի
կիւն պէնիմ իշոււն մուգատտէս պիր եէվմի մախսուս տըր . . .
Եարընկա գատար օլան միւտտէթ պէնիմ նազարըմտա պիր
անր տէմէք իսէ տէ , պէրէքէթ վէրսին քի պէքլէյէպիլլէ-
ճէյիմ . - տէտի վէ պատէհու Մ. տը Մոնպրոնա պիր ի-

շարէթ իտիպ, քէնտիսինի հինտլի Բաքոսըն հէյքէլինին
եանընա կէօթիւրէքէք .

— Քէնտիսինէ նա'սըլ տա պէնզէյօր . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . — Էվվէ'թ, բէք պէնզէյօր . . . պու
բէք իշարիպ տիր :

Ատրիէն . (Լաթիֆ պիր մաղրուրիյեթլէ կիւլիւմէ-
յէրէք .) Ղարիպ մի տիր . . . պիր գահրամանըն, պիր հուռ
մունէի հիւսնիւ ճէմալըն ճալմայա պէնզէմէսինի զարիպ
մի պուլույօրսընըզ . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . — (Ֆէվզ Էլ ատէ միւթէէսսիր օ-
լարագ վէ Ատրիէնին եիւզիւնտէ բարլայան նուրը սաա-
տէթտէն ատէթա կէօզլէրի գամաշարագ .) Քէնտիսինի
նէ' գատար սէվիյօր սընըզ, սէվկիլի գըզըմ :

Ատրիէն . — (Պիր տագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա .)
Պիր ազ Էվվէլ բէք զիյատէ ըզտըրապ իշինտէ իտիմ, տէ-
յիլ մի, ազիգիմ գոնթ :

Մ. տը Մոնպրոն . — Էվվէ'թ, լաքին պէն պու կիւն
մէյուսիյեթ սահիգասըյու պուրայա կէլմէմիշ օլսայըտըմ,
իշ նէրէյէ վարաճագտը :

Ատրիէն . — Պիւմէմ . . . իհթիմալ քի քէտէրի տէրու-
նիմտէն էօլէճէքտիմ . . . (Էլինի գալպի իւզէրինէ վազ' ի-
տէրէք .) չունքի չիֆասը գապիլ օլմայաճագ սուրէթտէ
գալպիմտէն վուրըլմըշըմ տըր . լաքին Էվվէլճէ պաիսի
մէվթիմ օլաճագ պիր շէյ պատէզին սէպէպի հայաթըմ
օլաճագ տըր :

Մ. տը Մոնպրոն . — (Սարսըլարագ .) Սիզին կիպի մաղ-
րուր պիր մախլուզ իւզէրինտէ պէօլէ չիտտէթլի պիր
տույղու բէյտա օլմասը հագըգաթէն բէք տէհչէթլի տիր :

Ատրիէն . — Էվվէ'թ, մաղրուր ըմ . . . լաքին քիպիր-
իք տէնիլէն շէյի պիւմէմ . . . իմտի բրէնսին պիր պաշգա-
նընա կէօնիւլ վէլմիշ օլտըզընը վէ իւք միւլագաթըմըզ
էսնասընտա քէնտիսինտէ հասըլ իթմիշ օլմագ զաննընտա

պուլընտըղըմ՝ լժէսիրին բէք շարուգ մահվ օլմըշ իտուլի-
նի տուլընճա, հէր իւմիտտէն ֆէրաղէթ իթտիմ. լաքին
քէնտիսի հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթիմտէն պիր
տիւրլիւ ֆէրաղէթ իտէմէտիմ. անըն խաթըրէսինտէն ու-
ղազ տուրաճագ եէրտէ, քէնտիսինի պանա իխթար իտէ-
պիլէն հէր տիւրլիւ էշեա իլէ էթրաֆըմք իհաթա էլլէ-
տիմ. . . . Խնսան սաատէթ վէ իգպալտէն մահրում օլըն-
ճա, սէվտիյի պիր շէյին խաթըրէսիլէ օլսուն մահղուզ
օլմագ իսթէր:

Մ. տը Մոնպրոն. - Եւ, էօյլէ՞ մի, պուրայա Հին-
տիսթանա միւթէպլիգ պիր խայլը քիթապլար թօրլամա-
նըղըն սէպէպլինի շիմտի անլայօրըմ:

Ատրիէն՝ գոնթա ճէվապ վէրմէքսիզին, կիտիպ թէք
այագլը ուֆագ մասա իւզէրինտէքի եէնի քիթապլարտան
պիրինի ալտը, վէ Մ. տը Մոնպրոնա կէթիրիպ, մասու-
մանէ պիր մէսէրրէթ վէ սաատէթլէ կիւլիւմնէյէրէք.

— Պիր ազ էվլէլ քիպիրլիք տէնիլէն շէյի պիլմէմ
տէտիմ ամմա, հագգըմ եօղ ըմըշ: Շու քիթապլար ալը-
նըղ տա եիւքսէք սէտա իլէ օգուլընըղ. . . լէճա իտէ-
րիմ. . . քիզէ եարընա գաաար պէքլէյէպիլիլիմ տէյօ-
րըմ. - տէտի:

Պատէհու բարմաղընըն ուճըլլա գոնթա քիթապլըն
պիր ֆըգրասընը իրայէ իտէրէք, կիթտի զանաբէնին իւ-
զէրինտէ օթուրտը, վէ օրատա տըգգաթքեարանէ պիր
վազիյէթ ալարագ, վիւճուտի իլէրիյէ տօղրու էյիմիշ,
էլլէրինի գանաբէնին եաաթըղընա վէ շէնէսինի տէ էլլէ-
րինէ տայաթմըշ վէ երի գալա կէօղէրինի տէ պիր նէվ
հայրէթ վէ մէֆթուռնիյէթլէ հինալի Բաքոսըն հէյքէլինէ
աթֆ իթմիշ օլտըղը հալտէ, Մ. տը Մոնպրոնըն օգուլա-
ճաղը ֆըգրայը տինլէմէյէ հաղըրլանար:

Գոնթ իսէ՝ տէրին պիր հայրէթէ տիւչար օլմըշ օլուպ,
Ատրիէնին եիւզիւնէ պուգտըգտան սօնրա ֆըգրայը մէգ-

քիւրէյի օգույաճաղը սըրատա , Ատրիէն էն լաթիֆ սէ-
տասըյլա .

— Բէճա իտէրիմ , ազիզիմ գոնթ . . . աղըր աղըր
օգույընըզ . - տէտի :

Մ. տը Մոնպրոն Հինտիսթանտա սէյահաթ իտէն պիր
զաթըն ըուզնամէսինտէն աթիտէքի ֆըզրայը օգուտը .

« . . . 1829 սէնէսինտէ Պոմպայտա պուլընտըղըմ գէ-
ման , պիւթիւն ինկիլիզ ճէմիյեթլէրինտէ մահզն կէնճ
պիր գահրամանտան պահս իտիլմէքտէ իտիքի . . . »

Գոնթ ճալմանըն բէտէրինին թէլաֆֆուզը բէք վահ-
շիյանէ օլան իսմինի օգույապիլմէք իչուն պիր սանիյէ գա-
տար օգումասընը գաթ իթտիյինտէն , Ատրիէն լաթիֆ
պիր սէտա իլէ .

— Քաճա-Սինկին օղլու տըր . - տէտի :

Գոնթ կիւլիւմնէյէրէք « Գուվլէի հաֆրզանըզա տէ-
յէճէք եօգ » տէտիքտէն սօնրա , օգումասընա պէր վէճհի
աթի տէվլամ իյլէտի .

« . . . Մունտի հիւքմտարը Քաճա-Սինկին օղլու օլան
կէնճ պիր գահրամանտան պահս իտիլմէքտէ իտի : Միրա-
ւայ Տրաք՝ տաղլար արասընտա պու Հինտի հիւքմտարա
գարշը իճրա իթտիյի գանլը պիր մուհարէպէտէն ալտէ-
թինտէ , Քաճա-Սինկին օղլու ճալմա հագգընտա ֆէվզ ել
ատէ էսէրի հայրէթ կէօսթէրմէքտէ իտի : Պու կէնճ բը-
րէնս՝ չօճուգըզ չաղընը հէնուզ իքմալ իթմիշ օլտըղը
հալտէ , պու մուհարէպէի շէտիտէտէ էօյլէ պիր շէճաէթի
ճէնկեալէրանէ վէ էօյլէ պիր թապիաթընէճիպանէ կէօս-
թէրմիշ քի , պապասընա Ալէքէնապն Բէպիէ նամընը վէր-
միշլէր տիր : »

Գոնթ օգումասընը գաթ իտիպ միւթէհայեիրանէ պիր
թափը իլէ .

— Պու ատէթ բէք միւէսսիր տիր . . . օղլու իչուն
մուճիպի շէրէֆ օլան պիր լագապ իլէ բէտէրինի մաղհա-

ընդ միւթեաֆաթ իթմէք՝ ֆէվդէլ ատէ պիր շէյ տիր . . . Լաքին պու քիթապըն սիգին էլինիգէ կէշմէսի նէ՝ զարուպ թէսատիւֆ տիր . . . է՛ն սօղուգ գանլըլարը պիլէ թահ-
րիք վէ թէհնիճ իթմէք իսթիտատընը հաիզ տիր :

Ատրիէն : - Օ՛հ . . . կէօրէճէքսինիզ . . . կէօրէճէքսի-
նիզ :

Գոնթօ օգուճասընա շու եօլտա տէվամ իյլէտի . . . Ինկիլիզ օրտուսընըն է՛ն եիկիթ վէ է՛ն ալիճէնազ
զապըթլարընտան պիրի օլան միրալայ Տրաք՝ քէնտիսինին
մէզքիւր մոքհարէպէտէ շիտտէթլի պիր մուգավէմէթտէն
սօնրա , աղըրճա եարալանըպ բրէնս ճալմա թարաֆըն-
տան էպիր իտիլմիշ , վէ . . . քէօյիւնտէ պուլոււնպն օրտու-
կեահա կէօթիւրիւլմիւշ օլտըղընը տիւնքի կիւն պէնիմ
հուզուրըմտա «էօյլէմէքտէ իտի :

Գոնթօ՝ նօգթա վազ իտիլմիշ օլան մահալտէ էվվէք
քինտէն տահա զիյատէ թէլաֆֆուզը կիւճ պիր խամ թէ-
սատիւֆ իլէ եինէ թէրէտտիւտ իթտիյինտէն , պիհուտէ
պիր թէհրիպէտէ պուլընմամազ իւզրէ Ատրիէնէ խիթա-
պէն :

— Պու խամ օգուճագտան սարֆը նազար իտէրիմ .
տէտի :

Ատրիէն իսէ « Պուճտան գօլայ նէ օլապիլիր » տէ-
տիքտէն սօնրա , հագըգաթտա բէք լաթիֆ օլան իշպու
« Նուճապատ » քէլիմէսինի թարիֆի նագապիլ պիր լէթա-
ֆէթլէ թէլաֆֆուզ իյլէտի . գոնթօ տը Մոնպրոն :

— Իշթէ ճօլրաֆիյա իսմլէրինի զիհնտէ թութմագ փ-
շուն կիւզէլ պիր վասըթա . - տէյիպ , օգուճասընա եզեր
վէճհի աթի տէվամ իյլէտի :

« Միրալայ Տրաք Հինտիլէրին օրտուկեահընա վասըլ
օլընճա , քէնտիսինէ զայէթ մուշֆիգանէ պիր գապուլիյ-
եթ կէօսթէրիլտի , վէ բրէնս ճալմա ֆէրզէնտանէ պիր
տըգգաթ վէ իհթիմալա քէնտիսինի գայըրաը , Միրալայը

միւմախէյն օրատա պիր գաչ վուգուաթա վագըֆ օլտու-
քի, պոււնլար՝ քէնտիսինին բրէնս ծալմա հագգընտաքի
հայրէթ վէ մէֆթ ունիլեթինի մէրթէպէի զայէյէ իյսաւ
իթ տիլէր : Պոււնլարտան իքիսինի պէնիմ էօնիւմտէ հիքեա-
յէ իյլէտիքի, պէր վէճհի աթի տիր :

« Մուհարէպէլէրտէն պիրինտէն, բրէնս ծալմանըն եա-
նընտա թագրիպէն օն իքի չաղլարընտա պիր Հինտլի չօ-
ճուգ վար ըտըքի, քէնտիսինէ իչ օղլանլըղը խըտմէթինի
կէօրիլէր, վէ պարկիր իլէ արգասը սըրա կիտէրէք, եէ-
ճտէք սիլահլարը թաշըր իտի : Պու չօճուգ վալիտէսինին
եէկիտանէ մէտարը մուհապպէթի օլտըղը միսիլու, ծալմա
տախի աճը բէք զիյատէ սէվէր իտի : Մուհարէպէյէ կիթ-
տիլիլ շէման, վալիտէսի աճը բրէնսէ թէսիմ իտիպ, էս-
կի զէմանա մախսուս պիր ֆիքրի սէպաթքեարանէ իլէ տէ
« Սիգին պիրատէրինիլ օլսուն » տէմիլ վէ բրէնս տախի
« Պիրատէրիմ օլաճագ տըր » ճէվապընը վէրմիլ իտի, Գան-
լը պիր մաղլուպիլիեթ էսնասընտա, պիչարէ չօճուգ հէր
նասըլտա աղըրճա եարալանըպ պարկիրի տէ թէլէֆ օլուր :
բրէնս իսէ մէճպուրի պիր թիւճաթ արասընտա քէնտի հա-
յաթընը քախի թէհլիքէյէ գօյարագ, չօճուղը գալտըրըր
վէ քէնտի պարկիրինին սաղրըսընա ալարագ ֆիրար իտէր :
տիւշմէնլէր քէնտիլէրինի թաագիպէ պաշլարլար, վէ բը-
րէնսին ըաքիպ օլտըղը պարկիր տախի աթըլան գուրչուն-
չալտան պիրիլէ վուրուլուր : Լաքին հայվան հարէքէթ-
տէն գայմաչարագ պիր գամըշլըգ արասընա գատար վա-
սըլ օլմաղա մուվաֆֆագ օլուր, վէ օրատա պիր միւտ-
տէթճիք չապալատըգտան սօնրա, գուվվէթի պիւս պիւ-
թին քէսիլիպ տէվրիլիր գալըր : Չօճուղըն եիւրիւլէճէք
տէրմանը պուլընմատըղընտան, բրէնս աճը գալտըրըր վէ
գամըշլըղըն էն սըգ պիր եէրինէ կիրիպ սագլանըր : Պիր
պը սօնրա ինկիլիլէր եէթիլիլէր, գամըշլըգլարը թէ-
հարքի իտէրլէր վէ ֆագաթ ֆիրարիլէրի պուլամաղլար :

Ճալմա պիր կիճէ իլէ պիր կիւնտիւզ տաղլար վէ օրմանչ լար արասընտա կէզտիքտէն , տիւշմէնին բէնչէի գահըքնա տիւշմէմէք իչուն պիր չօգ տէսիսէլէր գուլանտըգտիւն վէ հատսըգ հիսապսըգ թէհիքէլէր կէչիքտիքտէն օզնրա , նիհայէթ թագաթ ու տէրմանը թիւքէնմիշ վէ պաճագ- լարընտան պիրի նիմ գըրքէմըշ օլան չօճուղը ումադընա վուրմըշ օլտըղը հալտէ , բէտէրինին օրտուկեահընա վասըլ օլուր վէ սափտիւնէ պիր սուրէթտէ . « Պիւատէրիմ օլա- « ճաղընը վալիտէսինէ վատ իթմիշ իտիմ . իշթէ պիրա- « տէրլիք վաղիֆէսինի իճրա իյլէտիմ » տէր : »

Գոնթ ազիմ պիր հայրէթ վէ թէաճճիւպլէ .

— Պու բէք ճալիպի հայրէթ պիր ֆէտաքեարըլգ տըր-
- տէյու հայգըրտը :

Ատրիէն իսէ քէմալը մէֆթունիյիէթլէ թէմաչա իթ- մէքտէ օլտըղը հինտլի Բաքոսըն հէյքէլինաէն կէօզլէրի- նի այըրմագսըզըն , պիր տամիա եաշ սիլէրէք :

— Օհ , տէվամ իտինիլ , ազիզիմ գոնթ , տէվամ իտի- նիլ . - տէտի :

Գոնթ օգուճասընա տէվամ իթտի :

« Տիկէր պիր կիւն տախի բրէնս ճալմա՝ իքի սիյահ քէօլէսինի պէրապէր ալարագ , պիր գաշ կիւնիւք օլան իքի գաբլան եավրուսընը գալտըրմագ իւզրէ , կիւնէչին թուլուհնտէն էվվէլ գըրա չըգար , վէ պու եավրուլարըն նէրէտէ պուլընտըղը քէնտիսինէ խապէր վէրիւմիշ օլտը- ղընտան , տէրհալ օրայա ազիմէթ իյլէր : Գաբլան իլէ տիչիսի ալ եաղալամագ իւզրէ հէնուզ տըչարըտա պու- լընտըղլարընտան , սիյահ քէօլէլէրաէն պիրի տաք պիր տէլիքտէն հայվանլարըն ինինէ կիրէր , վէ տիկէրի տէ ճալմանըն մուսվէնէթիյլէ . էքէյիճէ իրի պիր աղաճ քիւ- թիւլիւ քէսիպ գաբլանը վէ եա տիչիսինի թուլթմագ իւզ- րէ պիր տուգագ եաբար : Պու տար տէլիք ճիհէթինտէն մէզքիւր եուվա եօգարտան աշաղըյա գատար տօս տօղ-

րու պիր գայատան իպարէթ օլտրդընտան, բրէնս՝ տիկէր
 Խիյահըն եարտըմըյլա տուզաղը գուրմագ իւզրէ թըրմա-
 նա թըրմանա եօգարը չըգար. օ սըրատա պիրտէն պիրէ
 տէհչէթէնկիզ պիր կիւմիւրտէմէ սէտասը իշիտիւր, վէ
 Խփտան տէօնմէքտէ օլան տիշի գարլան պիր իքի սըջիւ-
 յըշտա ինին տէլիյնէ վաոըլ օլուր: Բրէնս իլէ պէրապէր
 տուզաղը գուրմագտա օլան սիյահ քէօլէնին գափասը
 պիր ըմքըշտա աշըլըր, վէ աղաճըն քիւթիւյիւ ինին
 տար տէլիյի էօնիւնէ տիւշէրէքտիշի գարլանըն իշէրի կիր-
 մէսինէ մանի օլտրդը կիպի, եաՎրոււարը ալարագ տըշարը
 սէյիրթմէքտէ օլան տիկէր սիյահըն տախի եօլունը քէսէր:
 Ե Բրէնս իսէ՝ ինին թէքէսինտէ, թագըրպէն եիկիրմի
 գատէմ իրթիֆաինտէ պիր գայա իւզէրինտէ եիւզիւ գօ-
 յուն եթթմըշ, պու տէհչէթէնկիզ մէնզարէյի թէմաշա իթ-
 մէյէ մէնգաղըր օլուր: Տիշի գարլան՝ եաՎրոււարընըն աՎա-
 զէլէրինտէն պիր գաթ տահա տիւշարը վահչէթ օլարագ,
 ին իշիտէքի սիյահ քէօլէնին էլլէրինի բարչաւամաղա պաշ-
 լար. պիշարէ քէօլէ իսէ՝ մէգքիւր ին տէրունինտէն եէ-
 կեանէ սիրէրի մուգաՎէմէթի օլան աղաճ քիւթիւյիւնիւ
 թութմաղա ճահտ իթմէքլէ պէրապէր, եիւրէք բարալայա-
 ճագ աՎազէլէր սալտըրմաղա պաշլար:

Գոնթ. — Լաքին պու բէք տէհչէթի շէյ տիր:

Ուտրիէն. — (Բէմալը հաղրէթ վէ հէյէճան իլէ.) Օհ,
 տէվամ իտինիզ. . . տէվամ իտինիզ. . . լութֆ ու քէ-
 ղէմ գահրամանլըղընըն նէլէր եաբապիւտիյնի կէօրէճէք-
 սինիզ. — տէտի:

Գոնթ օգուճասընա տէվամ իթտի:

Նալէհան բրէնս ճալմա խանչէրինի տիւշէրի արա-
 սընա տլըր վէ գուշաղընըն ուճընը պիր գայա բարչա-
 սընա պաղլայարագ, պիր էլիլէ պալթայը թութար վէ
 տիկէիլէ տէ գուշագտան աշաղը սըյըլըր վէ ճտնվէր-
 տէն պիր գաշ ատըմ էօթէյէ աթլայարագ քէմալը շիտ-

տէթլէ հայվանըն իւզէրինէ սալաբըրը վէ երլաբըրըմ սիւ-
րաթընա մուատիլ պիր սիւրաթլա արգա արգայա իքի
միւհլիք տարպէ էնտիրիր . թամ պու սըրատա սիյահ
քէօլէ տախք պիւթիւն գուվլէթինի զայպ իտէրէք , ա-
ղաճըն քիւթիւյիւնիւ գոյ վէրմէք վէ քէնտիսի տէ գաբ-
լանըն քէնչէի վահչէթինէ գուրպան օլմագ իւզէրէ պուլու-
նուր : »

Ատրիէն կիթտիքճէ արթմագտա օլան պիր հէյէճան
վէ նէչէ իլէ :

— Տահա տա սիզ բրէնսին պու հինտլի գահրամա-
նըն հէյքէլինէ պէնդէմէսինտէն տօլայը թէաճհիւպ իտի-
յօրսընթղ , հա . . . հալ պու քի էսկի մասալլար պիլէ պու
հինտլի գահրամանա պէօյլէ ալիճէնապանէ պիր ֆէտա-
քեարլըգ իսնատ իթմէզլէր . - տէտի :

Դոնթ . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Արթըգ Թէ-
տճհիւպ իթմէյօրըմ , հայրան օլույօրըմ . . . վէ պու իքի
ֆաղիչէթի գահրամանանէ վէ ալիճէնապանէ էօնիւնտէ
եիւքէյիմ եիկիրմի եաշընտա պիր տէրիգանլը կիպի չար-
բըյօր :

Ատրիէն . - Իշթէ պու հիքեայէյի իշիթտիյի զէման ,
պու քիթապը եազան սէյեահըն գալպի տալի սիզինքի
կիպի չարբըրչ տըր . չիմտի կէօրէճէքօինիզ :

Դոնթ օգոււմասընա տէվամ իյէտի .

« Բրէնսին չո՛ւ ճէսարէթի գահրամանանէսինի շոյանը
հայրէթ պիք մէրթէպէյէ իյաալ իտէն պիր շէյ վար ըսա ,
գտա՝ Հինտլիւրին մէպատիի գալմիյէսի իգթիզասընճա ղ
պիր քէօլէնին հայաթը ասլա հաիգի էհէմիլիյէթ օլմամա-
սը խուսուսը տըր . պինաէն ալէյհ՝ պիր հիւքմտարգատէ
պէօյլէ հագիր վէ զայըֆ պիր մախլուգըն սէլամէթի իշուն
հայաթընը թէհլիքէյէ գօյօրսա , խրիսթիյանլըղըն թավ-
սիյէ իյլէտիյի ինսանիյէթրէրվէրլիք հըսը գահրամանա-
նէսինէ իթաաթ իթմիշ օլույօրքի , պու հալ՝ օվագթա

գատար պու մեմլէքէթտէ իշիտիլմիշ չէյլէրտէն տէյիլ
տիր :

« Պու իքի վուգուաթըն պիր ատէմին հալ վէ սը-
փաթընը թասվիր իթմէյէ քեաֆի վէ վաֆի օլաղղընը մի-
րալայ Տրաք պիհագգին սէյլէմէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ,
պէն տախի մէճհուլ պիր սէյեահ օլաղղըմ հալտէ , բրէնս
ճալմանըն իսմինի պու սէյահաթնամէյէ պիր հիւրմէթի
ֆէվգ էլատէ վէ հայրէթի միւէսսիրէ իլէ թահրիր իյլէ-
տիմ , վէ մուհարէպաթը տախմէ իլէ խարապէզարա տէօն-
միւշ օլան պու վահշէթապատ մէմլէքէթտէ պու ալիճէ-
նապ հիւքմտարզատէնին իսթիգպալի նէ՝ օլաճաղղընը քէն-
տի քէնտիմէ սիւալ իտիպ պիր նէվ քէտէր վէ մահզունիյ-
եթ հըսս իյլէտիմ : Գահրամանլըգ զէմանլարընա մախ-
սուս օլան պու թապիաթը ալիճէնապանէյէ կէօսթէրտի-
յիմ ասարը հիւրմէթ վէ ըիայէթ նէ՝ գատար հագիրանէ
օլսա տախի , ալիճէնապանէ վէ ֆագիլէթքեարանէ օլան
իշլէրէ տախմա հիւսնիւ թէվէճհիւհ կէօսթէրէն ատէմլէր
թարաֆընտան իսմի հէր ան պիր հայրէթի իհթիրամքեա .
րանէ իլէ եատ օլունաճաղղ տէրքեար տըր : »

Ատրիէն . - Պիր աղ էվվէլ պու սատէ վէ միւէսսիր
սէծղլէրի օգուտըղըմ սըրատա քէնտիմի զապթ իտէմէ-
յիպ , պու սէյեահըն իսմինի տուտաղլարըմա կէօթիւրէ-
րէք պուսս իյլէտիմ . - տէտի :

Գոնթ կիթտիքճէ հէյէճանը արթարագ .

— Էվվէթ . . . պէն տէ թամ պէյլէ հիւքմ իթմիշ
իտիմ . - տէտի վէ էլինտէքի քիթտալը մատմուազէլ տը
Գարտովիլէ վէրտի :

Ատրիէն այաղա գալգարագ վագուրանէ վէ միւէսս-
սիր պիր չէհրէ իլէ .

— Իշթէ բէնտիսի հագգընտաքի մուհապպէթի չէտի-
տէմին սէպէպինի ննլայապիլմէնիզ իչուն , պէն տէ անը
սիզէ պէծլէ թանըթմագ իսթէր իտիմ . զիրա պէն քէնտի .

սինէ կէօրինմէզտէն էվվէլ, հէր նասըլ ըսա Քտինլէմէյէ մէճպուր օլտըղըմ՝ պիր մուհավէրէ էսնասընտա, անըն պու ճէսարէթինի, պու գահրամանանէ փէտաքեսարըղընը քէշֆ իթմիշ իտիմ . . . : Օ կիւնտէն պէրու քէնտիսինին ճէսուր օլտըղը գատար ալիճէնապ, սէպաթքեսար վէ շիտտէթմէշրէպ օլտըղը գատար տա շէֆագաթլը վէ տույլուր օլտըղընը պիլիւր իտիմ. լաքին քէնտիսինին ճալիպի հայրէթ պիր հիւսնիւ ճէմալէ մալիք օլտըղընը վէ օ զէմանա գատար թէսատիւֆ իթտիյիմ՝ տտէմլէրտէն կէրէք շէհրէսինին սուրէթի նէճիպանէի վէ կէրէք էլպիսէսի իլէ պիւս պիւթիւն պաշգա պիր մախլուգ իտույլինի վէ պա խուսուս քէնտիսի իւղէրինտէ հասըլ իթտիյիմ թէէօիրաթըն պէնտէ տահա զիյատէ շիտտէթլի օլտըղընը կէօրինճէ, էքփրիւմիւն պաւ աշգ ու մուհապպէթլէ պաղլը զլտըղընը հըսս իյլէտիմ.

Մ. տը Մոնպրոն. - Բէք էյի, շիմտի էֆքեսարընըղ նէ՞ տիր . . . :

Ատրիէն. - Գալպիմ կիպի էֆքեսարըմ՝ տախի մասուս մանէ վէ միւսթագիմանէ տիր: Ճալմանըն մէսուտիյեթի հալլինի խապէր ալարագ քէնտիսինին տախի պէնիմ կիպի կէօզ գամաշմասընա տիւշար օլմասընը իսթէրիմ. պէն հէնուզ քէնտիսինին շէմնի ճէմալինէ պագմաղու մուզթէտիր օլամայօրըմ . . . զիրա թէքըար իտէրիմ քի եարընա գատար օլան միւտտէթին պէնիմ նազարըմտա պիր ասը գատար հիւքմիւ վար տըր: Էվվէթ, զարիպի շուրասըքի պէօյլէ պիր քէշֆտէն սօնրա, պու լաթիֆ խայալաթ տէրեասընա տալմագ իւզրէ եալընըզ գալմագ լիւզումընը հըսս իտիյօրտում. լաքին, խա'յր, խա'յր . . . եարընա գատար եալընըզ գալմագտան պայաղը գօրգույօրըմ . . . պիւմէմ նէ՞ կիպի էնտիշէպախշ վէ շիտտէթլի պիր սապըրսըղըզ հըսս իտիյօրըմ . . . : Օհ, պիրտէն պիրէ պիր բէրի զուհուր իթսէ տէ էլինտէքի սիհիրլի տէյնէքլէ պանա

տօգուհնարագ պու սաաթտան եարնա գատար պէնի ու-
յութուպ պըրագսայըտը . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Կիւլիւմէյէրէք .) Պու քէրէմ-
քեար բէրի պէն օլաճաղըմ, սէվկիլի գըզըմ :

Ատրիէն . - Սի՛ղ մի :

Մ. տը Մոնպրոն . - Էվվէթ , պէն :

Ատրիէն . - Նա՛սըլ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Պէնտէքի սիհիրլի տէյնէյին գուվ-
վէթինի կէօրիւնիւզ . խայալաթընըզըն պիր գըսմընը մատ-
տէթէն կէօրիւլէճէք պիր հալէ գօյարագ , զիհնինիզի ան-
լէրլէ իշթիզալաէն գուրթարաճաղըմ :

Ատրիէն . - Ֆիքրինիզի իյզահ իտինիզ , լէճա իտէրիմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Պուհտան պաչգա , պէնիմ պու
էֆքեարըմըն սիզճէ տիկէր պիր ֆաիտէսի տահա օլաճաղ
տըր : Պէնի տինլէյինիզ : Սիզ շիմտի օ՛ տէրէճէ մէսուտ վէ
պախթիյար սընըզ քի , հէր տիւրլիւ սէօզիւ տինլէյէպի-
լիրսինիզ . . . սիզին խալանըզ իլէ խայըն տօթլարը՝ սիզին
Մ. Պալէնիէնին խանէսինտէ վուգուլի իգամէթինիզին . . . :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմէյէրէք .) Ագլըմա արըզ օլան
ղաաֆտան իլէրի կէլմիշ օլտըզընը թէվաթուր իտիյօրլար ,
տէյիլ մի . պէօյլէ սէօյլէյէճէքլէրինի զաթէն էվվէլտէն
պիլիր իտիմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Պու կիպի թէվաթուրլարա գալ-
գըշմագ ատէթա պուտալալըգ տըր . լաքին եալընըզ եա-
շամագ հագգընտաքի գարարընըզ հասէպիյլէ սիզէ գալ-
շը բէք չօգ հասուտլար վէ տիւշմէնլէր բէյտա օլտըզըն-
տան , հէր տիւրլիւ պուտալաճա շայիալարա ինանմաղա
մէյետալ կէօրիւնէն ատէմլէր էքսիք օլմայաճաղընը սուհու-
լէթլէանլայապիլիրսինիզ :

Ատրիէն . - Ումարըմ . . . պիր թագըմ պուտալալար
նաղարընտա տիւլանէ ատտ օլունմագ բէք էյլէնճէլի պիր
շէյ տիր :

Մ. առ Մոնպրոն. - Էվվեթ Ֆալաքին պիւթիւն Բարիս
խալը մուվանէ հէսինտէ պուտալարըն պուտալա քալը
ղընը իսպաթ իթմէք տէ էբէյիճէ էյլէնճէլի պիր չէյ տիր
Շիմտի մէյտանտան նապէտիւթ օլմանըգտան տօլպը հէր
քէս տիւչարը էնտիչէ օլմաղա պաշլամը տըր Նունքի ա-
րապա իլէ կէզինմէք իթիյատընըղը տա պէրթարաթ իթ-
տինիզ. գարտաշըմըն գըղը պիր միւտտէթտէն պէրու Վ-
թալեան թէաթիգալնտաքի լօճամըգտա եալընըգ կէզրի-
նիւյօր. մատամ քի ծիզ տէ եարընա գատար օլան վա-
թընըղը էօլտիւրմէք, եագմագ իսթիյօրսընըգ. . . իչթէ
սիղէ միւքէմէլ պիր ֆըրսաթ. . . պուստան փսթիֆատէ ի-
տինիզ. Շիմտի սաաթ իքի տիր. . . սաաթ իւչ պուշուգ
րատտէլէրինտէ գարտաշըմըն գըղը արապա իլէ պուրթայա
կէլիը. հալա պէրրագ վէ կիւզէլ օլտըղընտան, Պգէլընիը
օրմանընա հատտսըղ հիսապսըղ պտէմ կիտէր. պինպէն
ալէյհ սիղ տէ դայէթ էյլէնճէլի պիր թէֆէրքիւճ իճրա
իտէպիլիրսինիզ. խալդ սիզի օրատա կէօրիւր. . . պուստան
պաշգա, ալաճաղընըղ հալա վէ իճրա իտէճէյինիզ հա-
րէքէթ սաատէթ հիւմանըղը թէսքինէ մէտար օլուր. . .
ազշոմ տաթիւսպէնիմ սիհիրպաղըղըմ պաշլար. սիզի զոյ
լըպ Հինտիսթանա կէօթիւրիւրիւմ.

Ատթիէն. - Հինտիսթանա մը. . .

Մ. առ Մոնպրոն. - Արպանլարըն, բարալարըն վէ
գարլունլարըն սէտաի վահշէթէտասընտան պաշգա պիր
չէյ իչիտիլմէյէն եապանի օղմանլարտան պիլինէ. . . Ար-
աղ էվվէլ գաղպինիզի տիւչաքը հէյէճան իտէն օ գաճ-
րամաննէ գալղանըն պիր այնընը պիւթիւն հագըգպթը
միւտհիշէսիլէ պէրապէր կէօզիւնիւղէ կէօրէճէքսինիզ.

Ատթիէն. - Պէնիմլէ էյլէնլիյօրմըսընըղ, ազիզիմ գոնթ.

Մ. առ Մոնպրոն. - Ասլա. պիզիմ գահրամանըմըղըն
մէմլէքէթ ինին տէհշէթէնկիզ միւսաֆիլըլէրի օլան վահշի
հայվանլարը հագըգաթէն սիղէ կէօթէրմէյի վատ փտէ.

ըիմ . .) պաղըրան գաբլանլարը , կիւմիւրտէյէն արսլանլա-
րը կէօրէք՝ օգուտըղընը քիթապլարտան տահա էյի
տէյի՛լ մի տիր :

Ատրիէն . - Լաքին տահա . . .

Մ. տը Մոնպրոն . - (Ատրիէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք .)
Տուրընըղ , պէնիմ թապիաթըն ֆէվզինտէ օլան դուվվէի
սիհրիյէմին սըրը ու հիքմէթինի տէ սիզէ սէօյլէյիմ . արա-
պա իլէ կէզինմէքտէն ավտէթինիզտէ , գարտաշըմըն գը-
զընըն խանէսինտէ ագչամ թաամը իտէրսինիզ , վէ պատէ-
հու Բորթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսընտաքի ղայէթլէ ճա-
լիպի ժէրազ պիր թէմաշայը սէյր իթմէյէ կիտէրիզ . . .
Պիր հայվանաթը վահշիյէ ղալիպի՝ մէզքիւր թէաթրօտա
պիր օրման տէրուներինտէ վահշի ճանվէրլէր կէօսթէրիյօր ,
վէ գաբլանլար , արսլանլար վէ բարսլար իլէ տէհշէթլի
մուհարէպէլէր իճրա իտիյօր : Պիւթիւն Բարիս խալգը պու
թէմաշայը սէյր իթմէյէ կիտիյօրլար . պինսէն ալէյհ՝ պիւ-
թիւն Բարիս խալգը՝ սիզի հէր տէֆատան տահա կիւզէլ
վէ տիլպէր օլարագ օրատաճ կէօրէճէքլէր տիր :

Ատրիէն . - (Զօճուգճա պիր մէսէրրէթլէ .) Թէքլի-
ֆինիզի գապուլ իտէրիմ . . . էվվէթ , հագգընըղ վար
տըր . . . աշըղըմըն գահրամանանէ պիր սուրէթտէ տէօ-
յիւշմիւշ օլտըղը ճանվէրլէրի պանա իթար իտէճէք օլան
պու վահշի հայվանլարը կէօրէրէք ՚ղարիպ պիր մահզուզիյ-
եէթ հըսս իտէճէյիմ : Թէքլիֆինիզի գապուլ իտէրիմ . . .
զիրա միւտտէթի էօմրիւմտէ իլք տէֆա օլարագ պիւթիւն
ալէմ նազարընտա կիւզէլ կէօրիւնմէք արզուսըյլա սու-
զան օլույօրըմ . . . : Նիհայէթ . . . Թէքլիֆինիզի գապուլ
իտէրիմ . . . զիրա . . . :

Պու սըրատա գաբու եավաշճաճըղ վուրուլարագ ,
Ատրիէնին սէօղիւ մունգաթի օլտու . պատէհու մլորին ի-
չէրի կիրէրէք , Մ. Բօտէնին մուվասէլէթինի խապէր
վէրտի :

5

Ի Ճ Ր Ա

Րօտէն իչերի կիրտի, վէ մատմուազէլ տը Գարտովիլ իլէ Մ. տը Մոնպրոն իւզերինէ սիւրաթլը պիր նիկեա՜հ աթֆ իտէրէք, պու իբի քիչիյէ գարշը միւշքիլ պիր վազիյէթֆ տէ պուլընաճաղընը քէշֆ իյլէտի: Ֆիլ հագըգա, կէրէք Ուտրիէնին վէ կէրէք գոնթ տը Մոնպրոնըն թավր ու հէյ- եէթի քէնտիսի իչուն աւլա էմիւիյէթ պախշ տէյիլ իտի:

Էվվէլճէ տէ սէօյլէմիշ օլտըղըմըղ վէճհլէ, գոնթ տը Մոնպրոն՝ պիրիսինի սէվմէտիյի զէման թէճավուղ քեա- րանէ աթվարը վէ սիթէմամիղ սէօղլէրի իլէ տտէմի թէ- վէճճիւհինի ըզհարտան կէրի տուրմազ ըտը քի, պու սէպէպտէն նաշի բէք չօգ տուէլլօլարա կիրիշմֆ իաթֆ պինաէն ալէյ՜ Րօտէնի կէօրիւր կէօրմէզ, չէհրէսի պիր- տէն պիրէ քիւսթախանէ վէ սէրթ պիր թավր քէսպ իյլէ- տի: Մէրգուժ տիրսէյինի չըմինէյէ տայաթմըշ Վէ Ս.տ- րիէն իլէ գօնուշմագտա պուլընմըշ օլտըղընտան, պաշը- նը ումուզը իւզէրինտէն հագարէթամիզ պիր սուրէթտէ պերիյէ չէվիրտի վէ ժէզիւիթին իհթիթամբեարանէ սէլա՝ մընա մուգապէլէ պիլէ կէօթէրմէտի:

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ իսէ՝ պոն ալչազ աաէն մի կէօրիւնճէ, հիշ պիր հիտտէթ վէ եա նէֆրէթ հըսս իթմէտիյինտէն տօլայը աաթթա թէաճճիւպտէ գալտը: Գալպինտէ եանմագտա օլան ալէվի աշղ ու մուհապպէթ՝ քէնտիսինտէն հէր տիւրլիւ հըսսիյաթը ինթիգամճույանէ- յի մահվ իյլէմիշ իտի: Հաթթա մէրգուժէ կիւլիւմնէտի

պիլէ . . . չունքի եվկէլա հինտլի Բաքոսըն հէյքելի վէ սանկյէն քէնտիսի իւզերինէ մաղլուրանէ վէ լաթիֆ պիր նիկեան աթֆի իտերէք , պէօլէ կէնճ , տիւպէր , սերպէսթ վէ եէքտիկէրինէ ալըդ օլան իքի մախլուգըն՝ երլան կիպի էյրի պիւյրիւ ատըմլարլա իլէրիլէմէքտէ օլան պու բինթի վէ պէտշէհրէ իխթիյպրտան արթըզ նէ՞ գօրգուլարը օլապիլէճէյինի քէնտի քէնտինէ սիւալ իթմէքտէ իտի : Վէլ հասըլ , Բօտէնէ գարչը հիտտէթ վէ եա խուսուլմէթ հըսս իտէճէք եէրտէ , իսթիհզաքեարի պիր պէշաշէթ քէսպ իլլէփի , վէ նուրը սրատէթլէ շաշատար օլան կէօզլէրի ջէրարէթ վէ իսթիհզա իլէ բարլամաղա պաշլատը :

Բօտէնին ճանը սըգըլտը : Քէնտի թարիգաթընտան օլան ժէզիւիթլէր շիտտէթլի տիւշմէնլէրի իսթիհզաճը տիւշմէնլէրտէն միւրէճճաճ առտ իտերլէր . չունքի քէնտիլէրինէ գարչը ըզհար օգունան ասարը հիտտէթ վէ շիտտէթտէն կեան ալաղա գարանարագ , աղլայարագ վէ ահա ֆիղան իտերէք գուրթուլուրլար վէ կեան տախի՝ մուղայիրի օլարագ , պիր վահշէթի պիինսաֆանէ իլէ տէօյիւշիւքէր . լաքին սիթէմամիզ վէ իսթիհզաքեարանէ սէզզլէրէ գարչը չար չաբուգ ալթ իսթ օլուպ գալըրլար : Իշթէ Բօտէնէ տախի այնը հալ վագը օլմըլ ըտը : Մէքգուլմ Ատրիէն տը Գարտօվիլ իլէ Մ . տը Մոնպրոնըն արպսընտա գալտըղընտան , ավամըն տէտիլի կիպի ֆէս լէք սաղի կէշիրմէյէ մէճպուր օլաճաղընը տէրք իլլէտի :

Դոնթ տը Մոնպրոն եվկէլա աթէշէ պաշլատը , վէ պաշընը ումուզը իւզերինտէն Բօտէնէ տօղրու չէվիւրէրէք .

— Վալ ք նիհայէթ կէլտինիլ մի , լութֆքեար էֆէնտիւստէտի :

Ատրիէն . — (Իսթիհզաքեարի պիր թէպէսսիւմլէ) Եա գըն կէլինիլ , մօսիէօ , եադըն կէլինիլ . . . սիզ տօսթ լարըն ինճուսը , ֆէյլէսօֆլարըն մէտարը իֆթիւսարը վէ հէր

տիւրիւ հիյլէ վէ եաւանն տիւշմէնի օլտըղընը իչուն , սիղէ իտէճէք բէք չօգ թալթիֆաթըմ վար տըր . . . :

Բօտէն . - (Կիւիւմսէմէյէ չալըչարագ վէ սարարմըշ վէ չիրքին տիշէրինի մէյտանա գօյարագ .) Սիղտէն հէր շէյի վէ հաթթա լայըգ օլմատըղըմ թալթիֆաթը պիլէ գապուլ իթմէյէ հաղըրըմ , աղիղէմ մատմուաղէլ . անճագ , թալթիֆաթը վտգըանըլա նէտէն տօլայը միւս . թահագգ օլտըղըմը անլայապիլիբի միյիմ :

Ատրիէն . - Փէրասէթինիղտէն տօլայը , մօսիէօ . . . զիրա ֆէրասէթինիղին էմաւսըլ պիր շէյ օլտըղընը իթիւրաֆա մէճպուրըմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Պէն տէ տօղրու սէօղլիւ օլտըղընըլտան տօլայը սիղի թէպրիք իտէրիմ . . . զիրա տօղրու սէօյլէմէք խուսուսընտաքի զայրէթինիղ տախի էմաւսըլ , հէմ բէք էմաւսըլ շէյլէրտէն տիր :

Բօտէն . - (Ատրիէնէ խիթապէն , պարիտանէ .) Պէն ֆէրասէթ սահիպի իմիշիմ , էօյլէ մի . . . հա՞նկը խուսուստա , աղիղէմ մատմուաղէլ . . . (Մ. տը Մոնպրոնա միւս թէվէճճիհէն .) Պէն տօղրու սէօղլիւ իմիշիմ , էօյլէ մի . . . հա՞նկը խուսուստա , մօսիէօ գոնթ :

Ատրիէն . - Հա՞նկը խուսուստա մը . . . լաքին սիղ պիր չօգ միւշքիլաթ վէ խաֆաեա իլէ մուհաթ օլան պիր սըրըրը քէշֆի իթմէտինիղ մի . . . պիր գատընըն գալպինի օգո՞ւ . մատընըլ մը . . . :

Բօտէն . - Պէն մի , աղիղէմ մատմուաղէլ . . . :

Ատրիէն . - Էվվէթ , սի՛ղ . իմտի մէսրուր օլունըլ . . . պու խուսուստա կէօսթէրտիյինիղ ֆէրասէթ՝ նէթայիճի հասէնէյի թէվլիտ իյլէտի :

Մ. տը Մոնպրոն . - Վէ տօղրու սէօղլիւ օլմանըլ տախի հիքմէթլէր վիւճուաէ կէթիրտի :

Բօտէն . - (Տախմա թէտաֆիի պիր թավը թութաւրագ վէ կէօղիւնիւն ուճըյլա հէմ գոնթը վէ հէմ տէ

Ատրիէնի նազարը թէտգիգտէն կէշիրէրէք .) Էյիլիք իճ-
րա իթմէք գալպէ ֆէրահպախշ տըր , հաթթա պիլ-
մէքսիզին իճրա իտիլմիշ օլսա պիլէ . . . լաքին պու մէտհ
ու սէնալարըն սէպէպի նէ՝ օլտըղընը անլայապիլի՝ բմիլիմ ,
ազիզէմ մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - (Միւսթէհպիյանէ .) Հըսսը միննէթաւ-
րանէմ պունը սիզէ պէյան իթմէյէ պէնի մէհպուր իթ-
մէքտէ տիր . սիզ պէնիմ պիր մուհապպէթի չէտիտէ իլէ
պիրիսինի սէվմէքտէ օլտըղըմը քէշֆ իլէ բրէնս ճալմայա
սէօլէտինիզ . . . քէշֆի էսրար խուսուսընտաքի ֆէրասէ-
թինիզլէ իֆթիխար իտէպիլիբինիզ . . . զիրա պու քէշֆի-
նիզ բէք տօղրու տըր :

Մ. տը Մոնպրոն . - Սիզ բրէնս ճալմանըն պիր մու-
հապպէթի չէտիտէ իլէ պիրիսինի սէվմէքտէ օլտըղընը
քէշֆ իլէ մատմուաղէլէ խապէր վէրտինիզ . . . քէշֆի էս-
րար խուսուսընտաքի ֆէրասէթինիզլէ իֆթիխար իտէպի-
լիբինիզ , ազիզիմ մօսիէօ . . . զիրա պու քէշֆինիզ տէ
տօղրու տըր :

Րօտէն բուսուլայը շաշըրլպ տօնա գալտըր :

Ատրիէն . - Պէնիմ քէմալը մուհապպէթլէ սէվտիլիմ
պու քիմնէ՝ բրէնս ճալմա տըր :

Մ. տը Մոնպրոն . - Վէ բրէնս ճալմանըն քէմալը մու-
հապպէթլէ սէվտիլի պու գատըն տախի մատմուաղէլ տը
Գարտօվիլ տիր :

Պիրի պիրինի միւթէազըպէն եաղտըրըլան չու էնտի-
չէպախշ սէօզլէր իւզէրինէ Րօտէն պիւս պիւթիւն շա-
շըրտը , վէ միւսթապպէլի տիւշիւնէրէք , տիւշարը տէհ-
չէթ օլմուշնաւընա տուրտը գալտըր :

Ատրիէն իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ .

— Շիմտի հագգընըղտա հըսս իթմէքտէ օլտըղըմըզ
շիւքրանիյեթին էսպապընը անլայօր մըսընըզ , մօսիէօ :
Սիզին ֆէրասէթինիզ վէ հագգըմըղտա կէօսթէրտիյինիզ

հիւսնիւ թէվէճճիւհ սայէսինտէ , կէրէք պէն վէ կէրէք բրէնս եէքտիկէրիմիզէ գարչը հըսս իթտիյիմիզ աչգ ու մուհապպէթտէն խապէրտար օլտուգ . - տէտի :

Ժէգիւիթ ազար ազար սօղուգ գանլըլըղընը քէսպ իթտիյինտէն , զահիրէն կէօթէրտիյի սիւքիւնէթ իւէ Մ. տը Մոնպրոնն օ տէրէճէ թահրիք իյլէտի քի , Ատրիէն օ լատա պուլընմամըչ օլսայըտը , հարէքեաթը իսթիհզա- քեարանէսինէ պիւս պիւթիւն պաչգա պիր բէնք վէրէճէ- յի տէրքեար ըտը Բօտէն քէնտիսինի միւտաֆաա զըմնըն- տա , քէլամա պիլ իպթիտար տէտի քի :

— Սէօյլէտիյինիզ սէօղտէ եանլըլըղ օլմալը տըր , աղիզէմ մատմուաղէլ Պէն սիզին բրէնս ճալմա հագգըն- տաքի պու շայանը հիւրմէթ աչգ ու մուհապպէթինիզտէն ասլա պահս իթմէմիշիմ տիր :

Ատրիէն . - Պէնիմ սէօղիւմաէ եանլըլըղ եօգ տըր : Բրէնս ճալմանըն մուհապպէթի չէտիտէսինտէն պանա պահս իթտիյինիզ սըլատա , իհթիյաթը նաղիքեանէնիզ- տէն միւթէվլէլիտ պիր գուրունթը սաիգասըյլա , պու սէվիլէն գատըն պէն օլմատըղըմը պէյան իթտինիզ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Վէ եինէ պու գուրունթը սաի- գասըյլա , մատմուաղէլ տը Գարտօվիին քէմալը շիտտէթ- լէ պիրինի սէվմէքտէ օլտըղընը , վէ ֆագաթ պու սէվի- լէն քիմնէնին քէնտիսի օլմատըղընը բրէնսէ սէօյլէտի- նիզ :

Բօտէն . - (Սօղուգ պիր թարզտա .) Մօսիէօ գոնթ , պէնիմ սէվտա էնթրիգալարընա գարըչմաղա ասլա հա- ճէթ կէօրմէտիյիմի սիզէ պէյան իթմէյէ լիւզում կէօր- մէմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Բիւսթաիանէ պիր սուրէթտէ .) Հայտի , հայտի , պու սէօղ սաթմէ պիր մահճուպիյէթ վէ եա խօտըէրէսթլիք տիր : Հիչ օլմաղսա քէնտի մէնֆաա- թընըղ իչուն պու կիպի ույզունսըղ իֆատաթտա պու-

ընմայրնը . . . էկեր սիզին սէօզլէրինիզէ ինանըպ տա պու շայիա թէվաթուր պուլաճագ օլսայըտը , իշին սօնը նէրէյէ վարաճագտը . . . Սիզ իճրա իթմէքտէ օլտըղընըզ քիւչիւք սէնաաթը հիւսնիւ սուրէթտէ իտարէ իթմէյէ պագընըզ :

Բօտէն . - (Մ. տը Մոնպրոն կիպի թէճալուզքեարա- նէ պիր թավը իւէ պաշընը տիքէրէք .) էվվէթ , պու սէ- նաաթլարտան պիրի վար տըր քի , անը թահսիլ խուսու- սընը սիզէ պօրճու օլաճագըմ , մօսիէօ գոնթ . պու սէ- նաաթ տա՝ սիզի տինէմէք սըզընթըսընա թէհամիւլ ի- տէպիւմէք սէնաաթը տըր :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Հագարէթամիզ պիր չէհրէ իւէ .) Եա՛ , էօյլէ՛ մի , լաքին հայասըզլարը վէ հիյլէպազլարը ճէզալանտըրմագ իշուն հէր տիւրլիւ թէտապիր մէվճուտ օլտըղընը պիւմէյօր մըսընըզ . . . :

Ատրիէն . - (Թէքտիրամիզ պիր թավը իւէ Մ. տը Մոնպրոնա պագարագ .) Ազիզիմ գոնթ . . . :

Բօտէն . - (Պիֆիւթուրանէ պիր թավը ըլա .) Մօսիէօ գոնթ , էվվէլա՛ պէնիմ կիպի պիչարէ պիր իսթիյարը թէհտիտ իթմէք վէ հայասըզ թէսմիյէ իյլէմէք նէ՛ կիպի պիր ճէսարէթտէն իւէրի կէլտիյինի անլայամայօրմ . սա- նիյէն . . . :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Ժէզիւթին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Մօսիէօ Բօտէն , էվվէլա՛ իսթիյարըղը սիրէր իթթիխազ իտէրէք տիւրլիւ ֆէնալըզլար իճրա իտէն վէ պու սու- րէթլէ իսթիյարըզ նամուսընըտա պէրպատ իյլէյէն սի- զին կիպի պիր իսթիյար հէմ ալչագ վէ հէմտէ քէօթիւ , վէ պինաէն ալէյհ իքի գաթ ճէզայա միւսթահագգ տըր . Եա՛ խուսուսընա կէլինճէ , զանն իթմէմ քի գուրտ ալ- ճըլարըյլա ժանտարմա նէֆէրլէրի՛ իսթիյար գուրտլարըն քիւլ ընկինտէքի տէրիսի իւէ էսկի չաբգընլարըն պէյազ սաչարը էօնիւնտէ էյիւմէյէ թէնէզզիւլ իթսինլէր . սի-

զին պու պապտէքի էֆքեարընը՞զ նէ տիր , ազիզիմ մօսիէօ :

Բօտէն էլան պիֆիւթուրանէ պիր սուրէթտէ տուրմըջ օլուպ , կէօզլէրինին կէվչէք գաբագլարընը եօգարը գալտըրտը , վէ ուֆագ երլան կէօզլէրինի պիր սանիյէ գտտար գոնթըն իւզէրինէ տիքէրէք պարիտանէ վէ մըզրագ կիպի քէսկին պիր նիկեահ աթֆ իյլէտի . . . պատէհու մօրարմըջ գաբագլարը թէքրար պու էօլիւ չէհրէլի ատէմին տօնուգ պէպէքլէրի իւզէրինէ տիւչէրէք , սաքինանէ վէ պիֆիւթուրանէ պիր չէհրէ իլէ :

— Պէն իխթիյար պիր գուրտ վէ եախօտ էսկի պիր չաբզըն օլմատըղմտան , գուրտ ավճըլարըյլա ժանտարմա նէֆէրլէրինին թաագիպաթընտան բէք տէ օ գատաթ գօրգմամագլըղըմ՝ թապի տիր , մօսիէօ գոնթ . պանա թէվճիհ օլունան թէքտիրաթա կէլինճէ , պոննլարա զալթ սատէ պիր սուրէթտէ ճէվապ վէրէճէյիմ . լաքին քէնտիմի բաքա չըգարմաղա չալըշմայաճաղըմ . . . պիրա պէն հիչ պիր վագթ պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլընմամ :

Ս . տը Մոնպրոն . - Սահիհ մի :

Բօտէն . - (Պարիտանէ .) Էվվէթ , հիչ պիր վագթ պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլընմամ . իչլէրիմ՝ պէնիմ հագգլը օլտըղըմը իսպաթա քեաֆի վէ վաֆի տիր . եալընըջ շու ճէվապը վէրիրիմ քի , մատմուաղէլին բրէնս իւզէրինտէ իճրա իյլէտիյի ֆէվգ էլ ատէ վէ ատէթա տէհչէթլի թէէսիրաթը կէօրէրէք . . . :

Ատրիէն . - (Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք , լաթիֆ պիր թէպէսսիւմլէ .) Բրէնսին աչգ ու մուհապպէթի հագգընտա վէրմէքտէ օլտըղընըջ շու թէէմինաթ՝ պանա եարմագ իսթէտիյինիզ ֆէնալըղը աֆվա պատի օլսուն . . . պիզիմ գարիպէն նաիլ օլաճաղըմըջ սաատէթին թէմաչասը սիզին ճէզաի սէզանըջ օլաճագ տըր :

Բօտեն. — Պէնիմ ափվա վէ եախօտ ճէզայա իհթի-
յաճըմ եօգ տըր, ազիղէմ մատմուռաղէլ. զիրա մօսիէօ
գոնթա իխթար իթտիլիմ վէճհէ, իսթիգպալ հարէքեա-
թըմըն մէշրու՝ օլտըղընը իսպաթ իտէճէք տիր... էվ-
վէթ, պէն սիղին բրէնստէն պաշգա պիրիսինի սէվմէքատ
օլտըղընըղը միւմաիլէյհէ վէ բրէնսին տէ սիղատէն պաշգա
պիրիսինի սէվմէքատ օլտըղընը սիղէ սէօյլէմէյէ մէճպուր
օլտըմ... պուռնը տա սիղին մէնփաաթը միւլթէրէքէնիզ
իչաւն եարաւմ... իհթիմալ քի հագգընըղտա տէրքեար
օլան թէվէճճիւհ վէ իրթիպաթըմ պէնի եանըլթմըշ օլ-
սուն... պու միւմքին տիր, զիրա պէն եանըլմազ պիր ա-
տէմ տէյիլիմ, ազիղէմ մատմուռաղէլ. լաքին հագգընըղ-
տա վագը օլան հարէքեաթը սապըգա վէ սատըգամանա-
զարէն, սիղտէն պէօյլէ միւնասէպէթսիզ պիր մուամէլէ
կէօրտիւյիւմտէն տօլայը ըզհարը թէաճճիւպ իյլէսէմ, պէլ-
քի տէ հագգըմ վար տըր. պունընլա պերապէր, պու սէօ-
զիւմիւ պիր շիքեայէթէ համլ իթմէյինիզ... պէն քէն-
տիմի բաքա չըգարմատըղըմ կիպի, հիշ պիր վագթ տա
շիքեայէթէ գալգըշմամ...

Մ. տը Մոնպրոն. — Տօղըուսը պու հարէքէթ գահրա-
մանանէ տիր, ազիղիմ մօսիէօ. եարաղընըղ ֆէնալըգ-
տան տօլայը շիքեայէթ իթմէյէ վէ քէնտինիզի բաքա չը-
գարմազա թէնէզզիւլ իթմէզ սինիզ:

Բօտեն. — (Տիք տիք գոնթըն եիւղիւնէ պագարագ.)
Եարաղըմ ֆէնալըգտա՞ն տօլայը մը... պիլմէճէ՞ մի սէօյ-
լէյօրըղ, մօսիէօ գոնթ:

Մ. տը Մոնպրոն. — (Հիտտէթ վէ ինֆիալ իլէ.) Բէք
էյի, եալանճըլըղ լարընըզլա բրէնս ճալմայը տէհչէթլի պիր
մէյուսիյեթէ տիւչար իտիպ, իքի տէֆա նէֆսինէ սուի
գաստ իթմէյէ սէվգ իթմէնիզ ֆէնալըգ տէյիլ տէ նէ՞
տիր. քէզալիք եալանճըլըզլարընըզլա մատմուռաղէլի
ղայէթ պէօյիւք պիր խաթայա տիւչար իթմէնիզ ֆէնա-

լըզ տան պաշգա նէ՝ իսմ վերիւնպիլիր . էկէր պէն պու
կիւն պուրայա կելմէմիշ օլտալըտըմ, պու խաթա էլան տէ-
վամ իտիպ կիտէճէք վէ զայէթ միւէլլիմ նէթիճէլէրէ սէ-
պէպիլյէթ վէրէճէք իտի :

Բօտէն . - Պու մէյուսիյէթլէրէ , պու խաթալարա
գաստէն սէպէպիլյէթ վէրմիշ օլտըղըմ ֆարզ օլունսա
պիլէ , պունլարտան պէնիմ նէ՝ մէնֆաաթըմ օլաճաղընը
լութֆէն սէօյլէյէպիլի՞ր միսինիզ , մօսիէօ գոնթ :

Մ . տը Մոնպրոն . - (Շիտաէթլէ .) Էլպէթթէ պէօ-
յիւք պիր մէնֆաաթընըզ վար տըր . հէմ տէ պու մէն-
ֆաաթընըզ կիզլի օլտըղը իշուն տահա զիյատէ թէհիքէ-
լի տիր . զիրա սիզին պաշգալարընըն ֆէլաքէթ վէ պէտ-
պախթլըղընտան մահզուզ վէ միւսթէֆիտ օլան ատէմլէր-
տէն օլտըղընըզը կէօրիւյօրըմ :

Բօտէն . - (Թէվազու իտէրէք .) Սէօզիւնիւզտէ միւ-
պալաղա վար տըր , մօսիէօ գոնթ . պէն եալընըզ վիւսօ
թէֆիտ օլմագլա իքթիֆա իտէրիմ :

Մ . տը Մոնպրոն . - Սիզին պիէտէպանէ ֆիւթուրսըզ
լըղընըզ պէնի ալտաթամազ , մօսիէօ . եալտըղընըզ իշէ-
րին քեաֆֆէսի տէ աղըր շէյլէր տիր . պէօյլէ խալընանէ
պիր հիյլէքեալըզ թէսատիւֆի պիր շէյ օլամազ . պու իշ
շին տախի՝ մատամ տը Սէն-Տիզիէնին մատմուզէլ տը
Դարտօվիլ հազգընտաքի պուզզ ու ատավէթինին պիր նէ-
թիճէսի օլմատըղընը քիմ թէէմին իտէպիլիր :

Ատրիէն պու միւճատէլէյի ֆէվզ էլ ատէ պիր տըզ-
գաթլա տինլէմիշ իտի . նահէհանի պիր քէշֆ իլէ ֆիքրի
աշըլմըշ կիպի պիրտէն պիրէ սարսըլտը , վէ պիր տագը-
գաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա , պիլա քէտէր վէ պիլա հիտ-
տէթ վէ ֆագաթ լաթիֆ պիր սիւքիւնէթլէ Բօտէնէ տէ-
տի քի .

— Պախթիյարանէ պիր մուհապպէթ միւճիղէլէր վիւ-
ճուտէ կէթիլիր տէրլէր . . . պու սէօզէ պէնիմ տէ ինա-

նաճաղըմ կէլիօր . զիրա պիր գաշ տագըգա գատար տիւ-
շիւնէրէք վէ պաղը ահվալ վէ վուգուաթը խաթըրա կէ-
թիւրէրէք . հարէքէթի վագըանըզ նազարըմտա պիւս պիւ-
թիւն եէնի պիր սուրէթ քէսպ էյլէտի :

Բօտէն . - Պու եէնի սուրէթ հա՞նկըսը տըր , ազիզէմ
մատմուազէլ :

Ատրիէն . - Օրասընը սիզէ անլաթմագ իչուն , միւ-
սաատէ իտինիզ տէ պաղը վուգուաթը զիբր ու պէյան
իտէյիմ . Մայեհօ պանա ալիճէնապանէ պիր ֆէտաքեար-
լըզ կէօսթէրի , վէ մուհապպէթի սատըգանէսինին նա-
գապիլի ինքեար օլան ասարը միւլմէատտիտէսինի տաիմա
իպրազ իտէյ իտի . ֆիբրի տաիի դալպինտէն աչաղը գալ-
մազ ըտը . լաքին սիզէ գարշը պէօյիւք պիր նէֆրէթ վէ
ինֆիալ հըսս իթմէքտէն կէրի տուրմազ ըտը . պիրտէն պի-
րէ խանէմտէն նապէտիտ օլտու , վէ սիզ տէ մէրգումէ
հագգընտա աղըր շիւպհէլէրէ տիւշար օլմամա սէպէպիյ-
եէթ վէրտինիզ : Մ . տը Մոնպրոնըն պէնիմ հագգըմտա
բէտէրանէ պիր մուհապպէթի վար տըր . հալ պու քի սիզ-
տէն ասլա հագգ իթմէզ . պինաէն ալէյհ՝ սիզ տէ անըն-
լա պէնիմ արամըզա էմնիյէթսիզլիք թօխումլարը սաչմա-
զա չալըշտընը Նիհայէթ բրէնս ճալմանըն պէնիմ
հագգըմտա պիր մուհապպէթի շէտիտէսի պուլընտըղըն-
տան , պու տույղույը էօլտիւրմէք իւզրէ էն ալչագճա
հիյէքեարլըգլարը գուլլանըյօրսընըզ : Նէ՝ մագսատա
մէպնի պու եօլտա հարէքէթ իտիյօրսընըզ . . . օրասընը
պիլէմէմ . . . լաքին հարէքէթի վագըանըղըն հէր հալտէ
խասիմանէ օլտըղընը անլայօրըմ :

Բօտէն . - (Շիտտէթլէ .) Պանա էօյլէ կէօրիւնիւյօր քի,
ճէհալէթինիլլէ պլըլիքտէ իճրա իթտիլիմ խըտմէթլէրի
պիւս պիւթիւն ունուտըյօր սընըզ , մատմուազէլ :

Ատրիէն . - Խալր , մօսիէօ , պէնի Ս . Պալէնիէնին թի-
մարխանէսինտէն չըգարմըշ օլտըղընըղը ինքեար իտէմէմ :

լաքին, նիհայէթ պիր գաշ կիւն սօնրա, Մ. տը Մոնպրիշ
նըն մարիֆէթիյլէ տէ գուրթուլաճագտըմ... :

Մ. տը Մոնպրոն. - Հագգընըզ վար, սէվկիլի գըզըմ.
իհթիմալ քի, հագիգի տօսթլարընըզ սայէսինտէ իճրա ի-
տիլէճէյի մուհագգագ օլան պիր իշին մէզիյէթինի բէն-
տիսի գազանմագ իսթէմիշ օլսուն :

Բօտէն. - (Ինֆիալ իլէ.) Պօղուլմագ րաատէսինտէ
պուլունուր սընըզ տա պէն սիզի կէօրիւպ գուրթալըրըմ.
պունըն իշուն պանա միւթէշէքքի՛ր մի օլմանըզ լազըմ կէ-
լիր... խա՛յր, պիր ազ սօնրա օրապսն կէշէն տիկէր պիր
եօճը տախի սիզի գուրթարապիլիր իտի :

Ատրիէն. - (Կիւլիւմնէյէրէք.) Պու թէշպիհ բէք տէ
օ գատար տօղրու սայըլամագ. գիրա պիր խասթէխանէ
ըրմագ տէյիլ տիր. հէր նէ գատպր սիզին չիմտի իքի սու-
արասընտա եիւզմէքտէ ղայէթ մահիր օլաքընըզը թէս-
լիմէ մէճպուր ըսամ տա, պու իշտէ եիւզկէճիլին լիւզու-
մը օլմատըղընը տա անլայօրըմ... սիզ պանա պատէճէ
պիր գաբու աշտընըզ... հալ պու քի պու գաբու շպիր ազ
սօնրա հէր հալտէ աշըլաճագաթ :

Մ. տը Մոնպրոն. - (Ատրիէնին պու ճէվապը իւզէ-
րինէ գահգահա իլէ կիւլէրէք.) Օրասը բէք տօղրու տըր,
սէվկիլի գըզըմ :

Ատրիէն. - Հիմմէթ ու ղայրէթինիզին եալընըզ պա-
նա այիտ գալմատըղընը տա պիլիրիմ : Մ. մարէշալ Սիմո-
նըն գըզլարընը տախի մանասթըրտան գուրթաթտընըզ վէ
բէտէրլէրինէ իյատէ իթաինիզ... լաքին Լինէի տուգասը
մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը ալմագ իւզրէ վագք օլաճագ
թէշէպպիւսաթընըն տախի սէմէրէսիզ գալմայաճաղը պէ-
տիհի իտի : Պիր իսթիյար ապէրէ՛ նազարընտա պիր եա-
տիկեարը մուգատտէս հիւքմիւնտէ օլան վէ իմբէրաթ օր
թարաֆընտան վէրիլմիշ պուլընան նիշանընը իյատէ իթ-
տինիզ. ֆիլ հագըգա պու բէք թէէսնիւրպաիւշ պիր հա-

բէքէթ տիր... նիհայէթ արբայ տ'էկրինէի իլէ Մ. Պալէ-
նիէնին մասքէսինի աշաղը ալտընըզ... լաքին անլէրին
մասքէլէրինի երրթմայը պէն զաթէն ֆիքրիմէ գոյմը ը-
տըմ... Պուքընլա պէրապէր, պիւթիւն պու հալլէր օի-
զին զայէթ զէքի պիր առէմ օլտըղընըզը իսպաթ իտէր-
լէր... :

Բօտէն. - Նէ սէօյլէ յօրսընըզ, մատմուլազէլ... :

Ատրիէն. - Էվլէթ, բէք միւսէպպիր վէ բէք մահիր
պիր առէմ սինիզ... :

Բօտէն. - Նէ սէօյլէ յօրսընըզ, մատմուլազէլ... :

Ատրիէն. - Մ. Պալէնիէնին խասթ էխանէսինտէ վու-
գու պուլան ուզուն պիր միւլագաթըմըզ էսնասընտա ազլ
ոս զէքեալէթինիզին տէրէճէսինի պանա կէօթէրտիյինիզ
զէման, գապահաթ պէնտէ մի իտի... իթիրաֆ իտէրիմ
քի օրատա կէօթէրտիյինիզ էսէրի զէքեալէթ պէնի բէք
զիյատէ թէաճճիւպտէ պըրագաթը... շիմտի տէ անտէն
տօթըլը ալթ իւսթ օլմըզ կէօրիւնիւյօրսընըզ. լաքին նէ
Երաբաճագընըզ, սիզին կիպի էմաալըզ պիր զէքեալէթէ
մալիք օլան պիր առէմ իչուն քէնտիսինի կիզլի սազլամագ
միւլքիլճէ տիր: Մա մաֆիհ, եինէ Մ. Պալէնիէնին խասթէ-
թանէսինտէ վագը օլան միւլագաթըմըզ իճապընճա, հէր
իքիմիզին մուխթէլիֆ եօլլարլա այնը մագսատըն հուսուլի-
նէ չալըզմամըզ տա միւհթէմէլ օլտըղընտան, իլէրիտէ եէք-
տիկէրիմիզլէ իլթիլաթ իթմէմիզին մէնֆաաթը իչուն, սի-
զէ պիր նասիհաթ վէրմէք վէ խալիսանէ պէյանը էֆքեար
իթմէք իսթէրիմ:

Բօտէն շապգասընըզ գօլթուղը ալթընա ալմըզ, էլլէ-
քինի խաչվարի եէլէյի իւզէրինէ տայաթմըզ վէ պաշ բար-
մագլարընը տա միւլթէմատիյէն չէվիրմէքտէ պուլընմըզ օլ-
տըղը հալտէ, մատմուլազէլ որ Գարտօվիլին պու սէօզլէ-
րինի զահիրի պիր սիւքիւնէթլէ տիլլէմիշ իտի: Ատրիէնին
սաքինանէ սէօզլէրինին քէնտիսինճէ մուճիպ օլտըղը հէ-

յէճան վէ ալթ իւսթլիյիւն եէկեանէ էսէրի զահիրի-
սի օլարագ, մէրգուլմըն ըլյաքեարանէ պիր սուրէթտէ
էնտիրմիշ օլտըղը սօլղուն կէօզ գաբագլարը ազար ազար
գան իլէ տօլուպ գըրմըղըյա պօյանտը: Մա մաֆիհ իհ-
թիրամբեարանէ պիր սուրէթտէ էյիլէրէք, մէթին պիր
սէտա իլէ:

— Կիւզէլ պիր նասիհաթ վէ խալիսանէ պիր սէօզ
տտիմա մուճիպի իսթիֆատէ տիր. — տէտի:

Ստրիէն. — (Խաֆիֆ պիր հէյէճան իլէ.) Կէօրիւյօր-
սընըզ ա, պախթիյարանէ պիր մուհապպէթ ինսանա էօյ-
լէ պիր ֆէրասէթ, էօյլէ պիր շիտաէթ վէ էօյլէ պիր ճէ-
սարէթ վէրիր քի, պու սայէտէ ինսան հէր տիւրլիւ թէհ-
լիքէյի կէօզէ ալտըրըր. . . տուզագլարը քէշֆ իտէր վէ
պուզզ ու ատավէթլէրէ գարչը կէօյիւս վէրիր: Սէօզիւ-
մէ իթիմատ իտինիզ քի, եէքտիկէրինէ մէրպուլթ օլան ի-
քի գալպին էթրաֆընտա զըյա սաչան նուրը իլահի՝ գա-
րանըղը նապէտիտ իթմէյէ վէ հէր տիւրլիւ տուզագլարը
մէյտանա չըգարմազա քեաֆի վէ վաֆի տիր: Հինտիսթան-
տա. . . (Խարիֆի նագապիլ օլաճագ տէրէճէտէ գուր-
նազճա պիր թէպէսսիւմ իլէ.) պու զաաֆըմսան տօլայը
պէնի մազուր կէօրիւնիւզ. . . Հինտիսթանտա պահս իթ-
մէյի բէք սէվէրիմ. . . : Հինտիսթանտա սէյեհաչլար՝ կի-
ճէլէյին իսթիրահաթլարընը թէէմին իթմէք իւզրէ, ազաճ
տալլարը վէ գամըչլար իլէ եաբմըշ օլտըղլարը աթ-թալա-
ընըն էթրաֆընտա պէօյիւք պիր աթէշ եագարլար: պու
աթէշին քէսկին ըշըղը նէ՝ գատար ուզազա եայրլաճագ
օլուսա, պիր թագըմ տէհչէթլի վէ զէհիրլի եըլանլար
տախի օ՝ գատար ուզազա գաչարլար: չընքի պուչլարը-
չըգտան գօրգարլար վէ մահզա գարանլըգտա եաչար.
Լաբ:

Բօտէն. — (Պաշ բարմազլարընը միւթէմատիյէն չէ-
վիրէրէք վէ կիթտիքճէ գըզարան կէօզ գաբագլարընը նըս-

ֆէն աչարագ .) Պու թէչպիհին մանասընը հէնուզ անլա-
յամատըմ, աղիզէմ մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմնէյերէք .) Տահա աչըգ սուրէթ-
տէ պէյանը էֆքեար իտէյիմ : Պարզ իտինիզ քի ախիրէն
պանա վէ բրէնսէ իճրա իթմիշ օլտըղընըզ խըտմէթ . . .
զիրա սիզ տաիմա խըտմէթ իտէրէք իշ կէօրիւրսիւնիւզ . . .
պու թէտպիր զայէթ եէնի վէ զայէթ մահիրանէ տիր . . .
օրասընը ինքեար իտէմէմ . . . :

Մ'. տը Մոնպրոն . - (Ազիմ պիր մէսէրրէթլէ .) Եա-
շա՛, սէվկիլի գըզըմ, եաշա՛ . . . ճէզասը թամամ օ-
լաճագ տըր :

Բօտէն . - (Տաիմա պիֆիւթուրանէ .) Վա՛յ . . . պու
ճէզա՛ մը տըր :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմնէյերէք .) Խա՛յր, մօսիէօ, խա՛յր,
պիշարէ պիր գըզ իլէ իխթիյար պիր ֆէյլէսօֆ արասըն-
տա ճէրէյան իտէն պիր մուհաւէրէ տիր : Շիմտի ֆարզ
իտինիզ քի կէրէք պանա վէ կէրէք պէնիմքիլէրէ իթմիշ օլ-
տըղընըզ Էլքաթիլէ պիրտէն պիրէ պէնիմ կէօզիւմիւ աչմըշ
օլսուն, վէ եախօտ ճէնապը Հագգ պիր վալիտէյէ էվլատը-
նը միւտաֆաա իթմէք հըսըր թապիիսինի վէրմիշ օլտըղը
կիպի, պանա տա սաատէթիմի մուհաֆաղա իթմէք տույ-
ղուսընը վէրմիշ օլսուն, վէ զարիպ պիր շահատէթի գալպ
տախի շիմտիյէ գատար գարանլըգ իչինտէ գալմըշ օլան
պին տիւրիւ ահվալի պիրտէն պիրէ թէնվիր իտէրէք, սի-
զին ֆամիլեամ իլէ պէնիմ տօթըմըզ տէյիլ, պէլքի է՛ն
թէհլիքէլի պիր տիւշմէնիմիզ օլտըղընըզ պանա պէյան
իլլէսին . . . :

Բօտէն . - (Տաիմա գայտսըղ պիր չէհրէ իլէ .) Տէմէք
քի շիմտի տէ ճէզատան ֆարզիյաթա կէչտիք, էօյլէ՛ մի :

Ատրիէն . - (Իսթիհզաքեարի պիր սէպաթ իլէ .) Պար-
զիյաթ տան տա հագըգաթա ինթիգալ իտէճէյիզ, էվվէթ,
պիր վագթ սիզտէն ալտանմըշ օլտըղըմա շիմտի ինանըյօ-

ըրմ . . . պիլա ատավէթ , պիլա հիտտէթ վէ ֆագաթ քէ-
մալը թէհասիւֆլէ սէօյլէրիմ քի , սիզին կիպի զէքի վէ՛ա-
գըլը պիր ատէմին պէօյլէ տէսիսէքեարլըգլար իճրասընա
թէնէզզիւլ իթմէսինի վէ պունճա շէյթան տօլապլարը չէ-
վիրտիքտէն սօնրա , նիհայէթ կիւլինն օլմասընը կէօրմէք
հագըգաթէն բէք միւշքիւ շէյ տիր . . . զիրա , սիզին կի-
պի պիր ատէմին՝ մուհապպէթինտէն պաշգա պիր սիւհաճը,
պիր վէսիլէի միւտաֆաասը վէ ըշըղը պուլընմայան պիր
կէնճ գըզա շու սուրէթլէ մաղլուպ օլմասընտան տահա
կիւլինն նէ՝ օլապիլի . . . : Վէլ հասըլ , պու կիւնտէն ի-
թիպարէն սիզէ տէհչէթլի վէ թէհլիքէլի պիր տիւշմէն նա-
ղարըյլա պագաճաղըմ . չունքի նէ՝ կիպի թէտպիրլէրլէ
մագսատընըզա վասըլ օլմագ ազմինտէ պուլընտըղընըզը
հէր նէ գատար անլայամայօրսամ տա , պու իչլէր ալթըն-
տա հէր հալտէ պիր մագսատը խաֆի մէսթուր օլտըղընը
քէշֆ իտիյօրըմ . չիւպհէ եօգ քի պու թէտպիրլէր տախի
մագիտէ գուլլանըլան թէտպիրլէրլէ միւշապիհ տիր : Պիւ-
թիւն պու իչլէրլէ վագըֆ օլմագլա պէրապէր , սիզտէն
հիչ պիր գօրգուլմ եօգ տըր . հաթթա եարընտան իթի-
պարէն հէր շէյի ֆամիլեամ էֆրատընտ խապէր վէրէճէ-
յիմ , վէ զայուրանէ վէ սէպաթքեարանէ պիր իթթիհատ-
լա հէր տիւրլիւ թէտապիրի իհթիյաթքեարանէյի իթթի-
խազ իտէճէյիզ . զիրա մէսէլէ՝ էվվէլճէ պիզտէն գաբմագ
իսթէտիքլէրի քիւլլիյէթլի միրաս հագգընտա օլտըղը պէ-
տիհի տիր : Շայանը թէքտիր կէօրտիւյիւմ պու հիյլէքեար-
լըգլար ըլա օ միրաս մէսէլէսի արասընտա նէ՝ կիպի պիր
միւնասէպէթ պուլընապիլէճէյինի պիլէմէմ . . . : Լաքին
տիւշմէնլէրիմին սօն տէրէճէ տէսիսէքեարլ վէ թէհլիքէլի
ատէմլէր օլտըզլարընը , վէ գուրտըզլարը հիյլէ տօլապ-
լարը բէք զիյատէ մահիրանէ վէ միւթէնէվվի օլտըղըն-
տան , հէր շէյէ ինթիզար իթմէք վէ հէր խուսուսը էվ-
վէլտէն տիւշիւնմէք լազըմ կէլէճէյինի պիզզաթ սիզ պա-

նա սեփականիդ, պու սեփական ասլա ունութ մայաճաղըմ... սիղէ խախտանէ պէյանը էֆքեար իթմէյի վատ իթմիշ իտիմ, տէյիլ մի. իշթէ վատըմը իճրա իյլէտիմ զանն իտերիմ:

Րօտէն. - (Տախմա ֆիւթուրսըզ պուլընարագ.) Էկէր պէն սիղին տիւշմէնինիզ օլսայըտըմ, պէյլէ խախտանէ պէյանը էֆքեար իթմէք պէյիւք պիր թէտպիրսիղիք օլուր ըտը: Հէր նէ հալ իոէ, փիզ պանա պիր նթսիհաթ վերմէյի տէ վատ իթմիշ իտինիզ, աղիզէմ մատմուաղէլ:

Աարիէն. - Էվվէթ, ֆագաթ վերէճէյիմ նասիհաթ բէք գքաա տըր. պանա գարշը ուզրաշքաղա ճահթ իթմէյինիզ. զիրա սիղտէն վէ ալէնէնիզտէն զիյատէ գուվվէթի պիր շէյ պուլընտըղընը, վէ օտա՝ սատտէթի հալինի միւտաֆաա խտէն պիր գատըն օլտըղընը աերթյաթըր իտինիզ:

Աարիէն պու սօնընճը սեփականի էփլէ հիւքիւմտարանէ պիր էմիլյէթլէ սեփլէտի, վէ կիւզէլ կէօլլէրինտէ օտերէճէ ճէսուրանէ պիր սատտէթ բարլատը քի, Րօտէն՝ պիֆիւթուրանէ հէյեթիլլէ պերապեր, պիրտէն պիրէ տիւշտըր տէհշէթ օլտու գալտը. ֆագաթ թէմքինինի ասլա պօզմատը վէ պիր տազըզաճըզ սիւքիւթաէն սօնրա, ատէթա հագարէթամիզ պիր շէհիէ իլէ:

— Աղիզէմ մատմուաղէլ, իհթիմալ քի պունտան պէյլէ փէքտիլէրիմիզի պիր տահա կէօրմէյէճէյիզ... Եալընըզ օիգէ թէքրար թէքրար սեփլէտիյիմ շու սեփական խաթըրընըզտա թուլթըրզ. պէն քէնտիմի հիշ պիր վագթ բաքա չըգարմաղա ճահա իթմէմ. իսթիգպալ հարէքէթի վագըամին մէյրու՝ օլտըղընը իսպաթ իտէճէք տիր: Մա մաֆիհ, պէն եինէ սիղին սատըրչ պիր պէնտէնիզ իմ, աղիզէմ մատմուաղէլ. - տէտի, վէ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլի իհթիլրամքեարանէ պիր սուրէթտէ սէլամլատըզ-

տան սօնրա, Մ. աը Մոնպրոնա տէօնէրէք, վէ անըն աա էօնիւնտէ քէմալը ինթիրամլա թէվազու իտէրէք.

— Մօսիէօ գոնթ, սիզէ տախի արզը ուպուտիյեթ վէ հիւրմէթ իտէրիմ. — տէյիպ, եավաշ եավաշ օտատան տըշարը չըգտը.

Բօտէն տըշարը չըգար չըգմազ, Ատրիէն եւազը մաշ ստսընըն եանընա կիթսի վէ ալէլ աճէլէ պիը գաշ սաթըր շէյ եազտըգտան վէ իշպու բուսուլայը մէօհիւրլէտիքտէն սօնրա, Մ. աը Մոնպրոնա խիթապէն.

— Կէրէք գալպիմին ղարիպ պիր իթիգատընա վէ կէրէք տախի բրէնս իլէ վուզու պուլաճագ միւլագաթըմըն պազը կէօնէ մէթասիմ իլէ իճրա իտիւմէսի մուգթէղի յուտըղլէնա մէպնի, պէն բրէնսի եարընտան էվվէլ կէօթմէյէճէյիմ . . . Սիզ հէր շէյի խապէր ալաճագ սընըզ . . . շիմտիւքէնտիսինէ պիր գաշ սաթըրտան իպարէթ պիր բուսուլա եազմագ իսթէրիմ . . . զիրա գարշըմըզտա Բօտէն կիպի պիր տիւշմէն պուլընտըղընտան, հէր շէյի էվվէլտէն տիւշիւնմէք լազըմ տըր:

Մ. աը Մոնպրոն. — Հագգընըզ վար, սէվկիլի գըզըմ, հագգընըզ վար . . . պու մէթթուպը պանա վէրինիզ.

Ատրիէն. — (Մէթթուպը գոնթա վէրէրէք.) Բրէնսին քէտէրինի թէսքին իթմէք իւզրէ լիւզումը գատար շէյ եազտըմ. լաքին եարըն քէնտիսինէ վէրէճէյիմ նակէհա. նի զիյարէթին մահզուղիյեթի լաթիֆէսինտէն քէնտիմի մահրում իտէճէք գատար իլէրիյէ վարմատըմ.

Մ. աը Մոնպրոն. — Պիւթիւն պու սէօղլէր ագլ վէ հըսսիյաթլա տօլու տըր. պէն մէթթուպընըզը բրէնսին էլինէ թէսլիմ իթմէք իւզրէ շիմտի տէրհալ անըն խանէսինէ կիտէրիմ . . . լաքին քէնտիսինի կէօրմէք իսթէմէմ. զիրա պէն քէնտիմ իչուն քէֆալէթ իտէմէմ . . . Հա, էյի խաթըրըմա կէլտի, պիւր աղ սօնրա կէլինմէյէ չըգմագ վէ ագշամ տախի Բորթ-Սէն-Մարթէն թէաթթօսըն.

տաքի սէյրէ կիթմէք հագգընտաքի գարարըմըզ պագի մի տիր :

Ատրիէն . - Հա՛յ հա՛յ . եարընա գատար փիքրիմի պաշ-
գա շէյլէրէ իշղալ իթմէք լիւզումընը շիմտի հէր վագըթ-
տան զիյատէ հըսս իտիյօրըմ . պունտան պաշգա , տըշարը
չըգըպ հաւա աւմագլըղըն պէնճէ պէօյիւք պիր ֆատէսի
օլաճաղընը տա ֆէհմ իտիյօրըմ . զիրա Բօտէն իլէ վուզու
պուլան մուհավէրէմիզ պէնի ազաճըզ հիտտէթլէնտիրտի :

Մ . տը Մոնպրոն . - Սէֆի՛լ իխթիյար . . . լաքին սօն-
րա անտէն եինէ պահա իտէրիզ . . . : Շիմտիլիք պէն բը-
րէնսին խանէսինէ կիտէյիմ , վէ պատէհու Շանզ-էլիզէյէ
կիթմէք իւզրէ մատամ տը Մօրէնվալ իլէ պէրապէր կէ-
լիպ սիզի ալայըմ :

Կոնստանտին . - Սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , գոնթ տը Մոնպ-
րոն ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտը : Մէրգում մատմուա-
ղէլին նէզտինէ կիրտիյի զէման նէ՛ գատար մահզուն վէ
միւքէտտէր իտի իսէ , շիմտի տէ օ՛ գատար մէսրուր վէ
մէմուուն կէօրիւնիւյօրտը :

6

Շ Ա Ն Զ-Է Լ Ի Զ Է

Բօտէն իլէ մատմուաղէլ տը Գարաօվիլին մուհավէրէ-
սինտէն սօնրա , թախմինէն իքի սաաթ կէշմիշ իտի : Մարտ
այը խիթամ պուլմագ իւզէրէ օլտըղընտան , լաթիֆ պիր
իլք պէհար կիւնիւնիւն պէրրագ հաւասընա մէֆթուն օլա-

րագ Շանգ-Լիզէ, յէ կիթմիշ օլան պիր իւայլը ատէմլէր՝ ղայէթ կիւզէլ պիր արապայա հայրան օլմագ իձգրէ տուր մագտա ըտըլար :

Մաի լաճիվէրտ լէնկինտէ , պէյազ վէ մաի թաղը լարը հալի աչըգ պիր ֆայթօն թէսավիուր Եւոնսուն , պու ֆայթօնա սիյահ եէլէյի վէ էյի ճինգտէն տէժրթ տօւ թու պարկիր գօշուլմըշ օլուպ , պունլարըն կիւմիշ իլէ միւզէյեէն օլան գօշում թագըմլարը բարըլ բարըլ բարլամագտա ըտը : Գամէթճէ եէքտիկէրինէ միւսավի օլուպ սիյահ գաթիֆէ ումուզլըգլար , պէյազ եագալը աչըգ մաի գազմիրտէն եէլէքլէր տէրիտէն եաբըլմըշ տիզիքլէր վէ քէնարը տէօնիւք չիզմէլէր կիյինմիշ օլան իքի արապահը իշպու ֆայթօնը իտարէ իթմէքտէ օլտըգլարը կիպի : ուզուն պօյլու իքի խըտմէթ քեար տախի եինէ պէյազ եագալը աչըգ մաի լէնկինտէ էլպիսէլէր կիյինմիշ օլտըգլարը հալտէ , արապանըն արգասընտաքի մէվգըրի մախսուստա օթուրմագտա ըտըլար :

Պունտան տահա մունթազամ սուրէթտէ գօշուլան վէ իտարէ իտիլէն պիր արապա օլամագ ըտը : Ֆէվգ էլ անէ գուվլէթ վէ ճէսարէթլէ մալամալ օլան ճլարկիրէր՝ արապահըլար թարաֆընտան մահիրանէ պիր սուրէթտէ իտարէ իտիլէրէք , միւսավի վէ ահէնկլի ատըմլարլա եիւրիւմէքտէ , վէ քէօբիւքլէրէ ղարգ օլան կէմլէրինի ըսըրըպ արա սըրա տա պաշլարը իւզէրինտէքի մաի վէ պէյազ լէքէքտէն մամուլ ֆրէնք պաղլարընը սիլքմէքտէ իտիլէր : Զարիֆանէ պիր սատէլիքլէ կիյինմիշ օլան աթլը պիր աւտէմ տախի աղահըգլը եօլըն տիկէյ ճիհէթինտէն եիւրիւքէք , հէման տա քէնտիսինին վիւճուտէ կէթիքմիշ օլտըղը իշպու արապալը պիր մէմնունիյեթի մաղթուրանէ իլէ սէյր իթմէքտէ իտի : Պու աւտէմ Ատրիէնին պաշ յսէյիսի Մ. Թը Պոնվիլ օլուպ , մէգքիւր արապա տախի մատմուլազլին արապասը իտի :

Լաքին օ կիւնքի բրօկրամտա պիր թէպէտտիւլ վու-
գուա կէլմիշ իտի : Մ. տը Մոնպրոն մատմուազէլ տը Գար-
տովիլին մէքթուպընը ճալմայա թէսլիմ իտէմէմիշ իտի .
զիրա բրէնսին սապահլայըն մարէշալ Սիմոն իլէ պիրլիքտէ
քէօյէ կիթմիշ օլտըղընը վէ ֆադաթ ագչամ հէր հալտէ
ավտէթ իտէճէյինի Ֆարէնկա պիրտիրմիշ, վէ պինաէն ա-
լէյհ՝ մէքթուպը մէգքիւրը բրէնսին ավտէթինտէ քէնտի-
սինէ վէրմէքտէն պաշգա պիր չարէ պուլընմատըղընը ան-
լաշըլմըշ ըտը :

Ատրիէն՝ ճալմայա կէօնտէրմիշ օլտըղը իշպու պիր
գաշ սաթըրտա , միւմաիլէյհին իլէրիտէ նաիլ օլաճաղը
սաատէթ ու իգպալի հէր նէ գատար աչըգտան աչըղա
պէյան իթմէմիշ իսէ տէ , պազը եհրտէ նէվիմա անլաթ-
մըշ վէ պինաէն ալէյհ՝ ճալմա հագգընտա գալպինտէ
պիր էմիյեթի քեամիլէ հասըլ օլմըշ օլտըղընտան , Մ.
տը Մոնպրոնն նասիհաթընա իմթիսալէն , մատամ տը
Սէն-Տիգրիէնին քէնտիսի հագգընտա թէվաթուր իլէտի-
յի խայընալէ շայիալար իլէ պէրապէր եալընըզ եաշամագ
վէ քէնտիսինէ մախսուս պիր խանէ իտինմէք հագգըն-
տաքի գարարընը ասլա թէպտիլ իթմէմէյի գաթիլէն
գարարլաշտըլմըշ օլտըղընը ալէմ նաղարընտա իսպաթ
իթփէք իւզրէ , քէնտի արապասըլլա կէզինմէյէ չըգմըշ
ըտը :

Մէրգումէ պաշընա կիւզէլ պիր գաբօթ շապգա կի-
յինմիշ օլուպ , եիւզիւնէ տէ իւէքլի տանթէլալարտան եա-
բըլմըշ պիր եարըմ՝ նիգապ կէչիրմիշ իտի .քի , պու նիգապ՝
կիւլընք չէհրէսինի վէ ալթուն լէնկինտէքի սաշլարընը
չէրչիվէ կիպի իհաթա իթմէքտէ իտի . նար լէնկինտէքի
գաթիֆէ ֆիսթանը եէչիլ գաշմիրտէն պէօյիւք պիր շալ
ալթընտա ատէթա կէօրիւնմէզ օլմըշ ըտը : Քէնտիսի գա-
տար տիւպէր վէ նազիք օլան կէնճ մարքիզ տը Մորէն-
վալ Ստրիէնին սաղ թարաֆընտա օթուրմըշ օլտըղը կիպի,

Մ. տը Մոնպրոն տախի պունլարն գարչըսընտա եերլէշ-
միշ իտի :

Բարիս խալգընը վէ եա տահա տօղրուսը՝ հաւա լա-
թիֆ օլտըղը կիւնլէր ատէմ կէօրմէք վէ եախօտ քէնտի-
լէրինի ալէմէ կէօսթէրմէք իւզրէ պիր իքի սաաթ գատար
Շանղ-էլիզէյէ կիտէն Բարիս խալգընըն քիւչիւք պիր գըս-
մընը թանըյանլար՝ օ լաթիֆ մահալտէ մատմուաղէլ տը
Գարտօվիլին զուհուրը ֆէվզ էլ ատէ վէ իշիտիլմէմիշ պիր
վագըա ատտ օլունածաղընը անլայապիլիլէր : Խաւէ՝ օն
սէքիզ եաչընտա օլուպ միլիոնլար սահիպի վէ ասըլատէ
պիր խանէտանա մէնսուպ օլան պու կէնճ գըզըն՝ հէր
տիւրլիւ ատաթ վէ ուսուլըն խիւաֆընտա օլարագ պիւս
պիւթիւն սէրպէսթ վէ միւսթագիլլ եաշամագտա օլտըղը-
նը ալէմ նազարընտա իսպաթ իթմէք իւզրէ արապասըյ-
լա Շանղ-էլիզէյէ կէլմիշ օլտըղընը կէօրէրէք , ատէթա
կէօզլէրինէ ինանամայօրլար ըտը : Պու եօլտա պիր սէր-
պէսթլիւք քէնտիլէրինէ բէք զարիպ կէօրիւնմէքտէ , վէ
հաթթա կէնճ գըզըն հարէքեաթը լաթիֆէսի՝ քէնտիսի-
նին տիվանէլիյի հագգընտա մատամ տը Սէն-Տիգիէ իլէ
պօսթլարը թարաֆընտան նէշր իտիլէն իֆթիւրալարը պիւ-
թիւն պիւթիւն եալանա չըգարմագտա օլտըղընը կէօրէ-
րէք հէր քէս ըզհարը թէաճճիւպ իթմէքտէ իտի :

Բարիսին պազը շէկէրի պիլէ՝ մարքիզ տը Մ'որէնվալ
վէ Մ. տը Մոնպրոն իլէ օլան մուարէֆէլէրինտէն պիլ իս-
թիֆատէ , քէնտիլէրինի սէլամլամաղա կէլտիլէր , վէ մատ-
մուաղէլ տը Գարտօվիլի կէօրմէք , հիւսնիւ ճէմալինէ հայ-
րան օլմագ վէ պէլքի տէ սէօզլէրինի իշիթմէք իւզրէ պիր
գաշ տագըգա աթլարըյլա ֆայթօնըն եանը սըրա եիւ-
րիւտիւլէր : Ատրիէն իսէ միւթատը օլան հիւսնիւ էտա վէ
ճազիպէսիլլէ հէր քէսին արզուսընը իքմալ իյլէտի . պու-
նըն իւզէրինէ խալգըն հայրէթ վէ շէվզի տէրէճէի նիհա-
յէյէ վարտը . էվվէլի էմրտէ զարիպ պիր ագըլսըզլըգ

ատտ օլունան պիր շէյ անտէն սօնրա խօշ կէօրինմէյէ պաշլատը . հաթթա օ կիւնտէն իթիպարէն խալգ նազարընտա զարաֆէթ վէ մօտա գրալիչասը ատտ օլունմագ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին էրինտէ իտի :

Կէնճ գըզ խալգըն էֆքեարը իւզէրինտէ հասըլ իթտիյի թէէսիրաթը բէք ալէա անլամագտա , վէ ճալմայը տիւլինէրէք քէնտիսինի մէսուտ վէ պաթիյար ատտ իթմէքտէ իտի : Մէրգումէ ճալմայը պու մօտա մէրագլըսը տէլիգանլըլարա մուգայէսէ իտինճէ , մէսուտիյեթ վէ մէմուռնիյեթի պիր գաթ տահա թէզայիւտ իթտի : Ֆիւհ հագըգա , էքսէրիսի Բարիստէն տըշարը չըգմամըլ վէ եախօտ է՛ն չօղու նաբուլի վէ Պատէնէ գատար կիթմէյէ գաթլանմըլ օլան պու տէլիգանլըլար ճալմանըն եանընտա քէօլուն կէօրինմէքտէ իտիլէր . զիրա ճալմա շու չօնուգլըգ չաղընտա իքէն , պունճա գանլը մուհարէպէլէրէ կիրմիշ , գօմանտա իթմիշ , տէօյիւշմիւշ վէ ճէսարէթ վէ պէսալէթի գահրամանանէսինին շէօհրէթի սէյեահլար թարաֆընտան քէմալը հայրէթլէ զիքր իտիլէրէք , Հինտիսթանըն իլլէրինտէն Բարիսէ գատար վասըլ օլմըլ ըտը : Նիհայէթ , քիւլիւք չապգալար , տար ըրտէնկոթլար վէ կէնիշ պօյուն պաղըլար կիյինմիշ օլան պու տէլիգանլըլար՝ զիգըլմէթ վէ ըէնկկարէնկ լիպասընըն չաշաասըլա կիւզէլլիյի պիր գաթ տահա թէզայիւտ իտէն Հինտիլի քլէնսէ նախըլ նիսպէթ իտիլէպիլիլէր իտի :

Էլ հասըլ պու սատտէթպախշ կիւնտէ հէր շէյ Ուորիէն իչուն մէսէրրէթ վէ մուհապպէթտէն իպարէթ իտի : Կիւնէշ պէրրագ պիր սէմատա դուրուպ իթմէք իւզէրէ օլուպ , Շանգ-Էլիզէ թէֆէրրիւճկէահընը ալթուն չիւալարըլա տօլտուրմագտա իտի : Հավա միւլայիմ օլուպ , արապալար հէր թարաֆտան կէչիպ տէօնմէքտէ վէ սիւվարիլէրին աթլարը իսէ սըչրայա սըչրայա քէմալը սիւրաթլա գօշմագտա ըտըլար : Խաֆիֆ պիր ըուզկեար տախի գա-

տընւարըն շալլարընը վէ շապգալարընտաքի թիւլէրի իհ-
թիզազա կէթիւրմէքտէ , վէ խիւլասա հէր եէրտէ շամաթա
վէ հարէքէթ էսէրի կէօրիւմէքտէ իտի :

Ատրիէն Բարիսին պիւթիւն սալթանաթ վէ իհթիշա-
մընըն շու շաշաատար կիրտապը քէնտի կէօղիւ էօնիւնտէ
տէօնմէքտէ օլտըղընը կէօրէրէք , արապասը տէրունինտէն
մահզուզ օլմագտա , վէ պիւթիւն պու իհթիշամաթ արա-
սընտա ճալմանըն մահզուն վէ լաթիֆ չէհրէսինին թէճէս-
սիւմ իթտիլինի խայալէն կէօրմէքտէ իտի : Պու սըրատա
տիզլէրի իւզէրինէ պիր չէյ տիւշէրէք , մէրգումէ սարսը-
տը : Պու չէյ՝ ազաճըգ սարարմըշ մէնէքչէտէն միւրէթ-
թէպ պիր տէսթէ չիչէք իտի : Այնը ոըրատա պիր չօճու-
ղըն հազին սէտասը իշիտիլտի քի , ֆայթօնըն եանընտան
եիւրիւյէրէք .

— Ալլահ աշգընահ՝ օլտուն . . . , սէվկիլի մատամ . . .
պիր օնըգ վէրին . - տէյու հայգըրըյօրտը :

Ատրիէն պաշընը պէրիյէ չէվիւրտը վէ ատէթա բա-
շավրա բարչալարը կիլինմիշ սօլղուն վէ մահզուն չէհրէլի
վէ պըղըֆ վիւճուտը պիր գըզճըղազ կէօրտիւք քի , պի-
շարէ չօճուգ կէօղէրինի նիյազքեարանէ պիր տուրէթտէ
քէնտիսինէ աթֆ իթմիշ վէ էլինի տէ իլէրիյէ տճիլու ու-
զաթմըշ ըտը :

Պիւթիւն պու իհթիշամաթը խարիգ իւլ ատէ արա-
սընտա թէսատիւֆ օլտունան շու սէֆալէթի միւտհիչէ քէ-
սիլ իւլ վուգուլ սլտըղը ճիհէթլէ հէր նէ գատար ճիլպի
աըգգաթ պիր չէյ տէյիլ իտի իսէ տէ , Ատրիէն բէք զի-
յատէ միւթէհսսիր օլտը , վէ պիրտէն պիրէ Մայիէն խա-
թըրընա կէլտի քի , օ սըրատա պէլքի տէ տէհչէթլի պիր
սէֆալէթէ կիրիֆթար օլմըշ ըտը : Մէրգումէ քէնտի քէն-
տինէ :

— Ա՛հ , պարը պու կիւն եալընըզ պէնիմ իշուն պիր
մէսուտիյէթ կիւնիւ օլմասայըտը . - տէտի , վէ պատէ .

հօգ արապատան աղաճըգ տըշարը էյիլիպ, քիւչիւք դը-
զա խիթապէն:

— Անան վա՛ր մը, դըզըմ, — տէյու սօրտու:

Դըզ. — Խա՛յր, մատամ, նէ՛ անամ վար, նէ՛ պա-
պամ:

Ատրիէն. — Վէնի քի՛մ պագար:

Վալ. Դըզ. — Հիշ քիմսէ, մատամ . . . պանա պթլըգ չի-
չէք վէրիւրէր . . . պունա մուգապիլ ագչամա ծնլըգ կե-
թիւքմէիյիմ. . . եօգսա պէնի տէօյէրլէր:

Ատրիէն. — Պիչարէ՛ չօճուգ:

Դըզ, շուսըրատա եավաչ եավաչ հարէքէթ իթմէք-
տէ օլան ֆայթօնըն եանընտան եիւրիւմէսինի տէվամ ի-
տէրէք:

— Պիր ծնլըգ վէրին . . . սէվկիլի մատամ, պիր ծն-

լըգ վէրին . . . Ալլահ աչգընա օչսուն . - տէյուն թէքքարւ
լատը :

Ատրիէն Մ. տը Մոնպրոննա խիթապէն , կիւլիւմէյէ-
րէք .

— Ազիզիմ գոնթ , սիզ գըզ գաչըրմաղա ալըչըգսը-
նըզ . . . արապա գաբուսընտան տըչարը էյիլիպ իքի է-
լինիզի շու չօճուղա ուզաթընըզ վէ չար չաբուգ գալըտը-
րըպ իչէրի ալընըզ . . . պիզ մատամ տը Մորէնվալ իչէ
անը արամըզտա սագլար վէ պու հարէքէթիմիզի հիչ քիմ
սէյէ սէզտիրմէքսիզին չէքիլիւր կիտէրիզ :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Թէաճճիւպլէ .) Նասըլ . . . չօ-
ճուղը ալըպ կէօթիւրմէք մի իսթէյօրսընըզ . . .

Ատրիէն . - Էվվէթ . . . րէճա իտէրիմ :

Մ. տը Մոնպրոն . - Տիվանէ՞ մի օլտընըզ , գըզըմ :

Ատրիէն . - Պու արզումը տիւն պէլքի տիվանէլիք
ատտ իտէպիլիւրտինիզ . լաքին պու կիւն . . . (Պու քէլի-
մէնին իւզէրինտէ տուրարագ վէ մանիտար պիր սուրէթ-
տէ Մ. տը Մոնպրոնըն եիւզիւնէ պագարագ .) լաքին պու
կիւն պու հարէքէթիմին ատէթա պիր վազիֆէ օլտըղընը
անլամալըսընըզ :

Մ. տը Մոնպրոն . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .)
Էվվէթ , անլատըմ , քէրիմ վէ ալիճէնապ գալպինիզ օլ-
տըղընը թագտիր իտէրիմ . - տէտի :

Մատամ տը Մորէնվալ՝ մանումուազէլ տը Գարտօվի-
լին բրէնս ճալմա հագգընտաքի աչգ ու մուհապպէթին .
տէն քիւլլիյէն պիխապէր օլտըղընտան , քէմալը հայրէթ
վէ մէրագլա գոնթըն վէ կէնճ գըզըն եիւզիւնէ պագմագ-
տա ըտը :

Մ. տը Մոնպրոն արապա գաբուսընտան տըչարը է-
յիլէրէք , վէ էլլէրինի չօճուղա ուզաթարագ .

— Գըզըմ , էլլէրինի պանա վէր . - տէտի :

Չօճուգ բէք զիյատէ միւթէաճճիպ օլտու իսէ տէ ,

Թեքիֆի վագրայա մաքինավարի պիր սուրէթտէ իթաաթ իտէրէք, ուֆաճըզ գօլլարընը գոնթա ուզաթտը. գոնթ տախի չօճաղը պիւնքլէրինտէն թուլթուպ մահիրանէ պիր սուրէնտէ գալտըրտը վէ արապա զայէթ ալչագ օլտըղը վէ աղըր, աղըր եիւրիւտիւ ճիհէթլէ սուհուլէթլէ իչերի ալապիլաթ: Չօճուզ գօրգմագտան զիյատէ վալթէաճճիպ օլտըղընտան, սէս չըգարմատը, վէ Աարիէն իլէ մապաալ տը Մորէնվալ արալարընտա պիր եէր աչարագ, անը օրատա եէրլէշտիրտիլէր: Չօճուզ պու իքի կէնճ գաաթընն շալլարը ալթընտա տէրհալ կէօզտէն նիհան օլտու:

Պիւթիւն պու հալլէր օ տէրէճէ սիւրաթլա իճրա իտիլմիշ իտի քի, եան թարաֆտաքի աղաճլըզլը եօլլարտան կէչէն պիր գաչ քիչի անճագ պու իչին փարզընա վարապիլտիլէր: Աարիէն քէմալը մէսէրթէթ ու պէշաչէթլէ:

— Շիմտի, ագիզիմ գոնթ, շիքեարըմըզլա պէրապէր շուրապտան հէման ֆիրար իտէլիմ. — տէտի:

Պուրնի իւզէրինէ Մ. տը Մոնպրոն նիմ այաղա գաղգտը, վէ արապաճըլարա խիթապէն « Գօնաղա » տէյու էմի վէրտի, վէ արապայա գօշուլմըշ օլան տէօրթ պարկիք քէմալը սիւրաթլա եիւրիւմէյէ պաշլատըլար:

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ քէնտի քէնտինէ չէօյլէ տիւչիւնմէքտէ իտի:

— Պանա էօյլէ կէլիյօր քի պու սաատէթ կիւնիւ չիմտի պիր եէվմի մուգատտէս հիւքմիւնիւ ալմըշ վէ կէօթէրտիյիմ իհթիշամ վէ սալթանաթ տախի շայանը աֆվ օլմըշ տըր: շիմտիլիք պիշարէ Մայեէօյիւ պուլմագ խուսուսը գալըր. պու իշ իչուն պու կիւնտէն իթիպարէն պիլ շօգ թէհարդիյաթ իճրա իթտիրէճէյիմ. հիչ օլմագսա անըն եէրի պօշ գալմամալը տըր:

Էքսէրիյա զարիպ զարիպ թէսատիւֆլէր վուգուա կէլիլը: Մայեէօ հագգընտաքի շու ֆիրքի ալիճէնապա-

նէ Սարիէնին խաթըրընա կէտիյի պըրատա, ետն թարափ-
տաքի աղաճըղը. եօղարտան պիրիսինտէ պէօյիւք պիր
շամաթա զուհուր իյլէտի, վէ օրատան կէշէն պիր չօգ ա-
տէմէր. հէման օ թարափա տօղըու սէյիրթաիլէր. պիր
աղ սօնրա տիկէր պիր սիւրիւ խալգ տախի զալէպէիլէ
իլթիհագ իյլէտի:

Մատամ տը Մորէնիւք Մ. տը Մոնպրոնա խիթապէն:

— Պագընըղ, ամճաճըղըմ, զալէպէիլք օրատա նա-
սըլ թօրլանըյօր. Սճապա նէ վար. . . նէ՞ վուգու պուը-
մըշ. պու իզտիհամըն սէպէպինի անլամագ իւզըն ալապալը
աղաճըգ տուրտըրթալըմ մը:

Գոնթ. — Վաթընա պագարագ.) Թէէսիւֆ իտէ-
րիմ քի պու մէրագընըղըն տէֆի գապիլ օլմայաճագ տըր,
աղիղէմ. Սաթալ ալթըյա կէիլյօր. վահի հայվանլարըն
թէմաշասը սաթա սէքիզտէ պաշլայաճագ տըր. պինաէն
ալէյ՝ անճագ խանէյէ ավտէթ իլէ աղշամ թաամը իթ-
մէյէ վագթ պուլապիլէճէյիլ. (Ուրիէնէ խիթապէն.)
Սիզ տէ պու ֆիքրտէ միսինիզ, սէվկիլի դըզըմ:

Ատրիէն. — (Մարքիզ տը Մորէնիւլա.) Սիզ տէ պու
ֆիքրտէ մի սինիզ, ժիւլի:

Մարքիզ. — Հայ հայ:

Գոնթ. — Կէճ գալմագ իսթէմէմէմին պաշլըճա սէ-
պէպլէրինտէն պիրի տէ շու տըր քի, սիզի Բորթ-Սէն-Մար-
թէն թէաթրօսընա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա եարըմ սա-
թա գատար գլիւպէ կիտիպ վէքիլի օլտըղըմ ըորտ Գամ-
պէլ թարափընտան դուրա վէրէճէյիմ:

Մարքիզ. — Տէմէք քի Ատրիէն իլէ պէն թէաթրօտա
եալընըղ գալաճաղըղ, էօլլէ մի, ամճաճըղըմ:

Գոնթ. — Լաքին զէվճինիզ սիզինլէ պիրլիքտէ կէլէ-
ճէք տիր զանն իտէրիմ:

Մարքիզ. — Հագգընըղ վար, ամճաճըղըմ. պարը չօգ
կէճիքմէյինիզ:

Գոնթ . - Մերազ իթմէյինիզ , միւմքինի մերթէպէ չա-
բուզ կէլմէյէ ճահա իտէրիմ . զիրա պու տէհէթլի հայ-
վանլարը վէ անլէրի զապթ իտէն մէշհուր Մորոքը կէօր-
մէք իչուն պէն տէ սիզին կիպի մէքադա տիւշմիւշիւմ
տիւր :

Պիր գաչ տադըզա սօնրա , մատմուլազէլ տը Գարտօյ
վիլին արապասը՝ քիւշիւք գըզը տախի համիլ օլարազ
Շանգ-էլիզէ թէֆէրիւճկեաճընը թէրք իլէ տ'Անժու սօ-
գաղընա թէվէճճիւհ իլլէտի : Պու միւքէյլէֆ արապա մէզ-
քիւր մահալտէն թէպասուտ իթտիյի սըրատա , եօգարը-
տա պահա իթմիշ օլտըղըմըզ զալէպէլիք պիր գաթ տա-
հա չօղալմըշ ըտը . պիր սիւրիւ խալզ Շանգ-էլիզէտէքի
ճէսիմ աղաճլարտան պիրինին էթրաֆընտա թօրլանմըշ ,
վէ արա աըրա սէյիքճիլէրին իչինտէն մէրհամէթ նիտալա-
րը իչիպիլմէքտէ պուլընմըշ իտի :

Օրատա կէզինէն սէյիրճիլէրտէն պիրի իչպու զալէ-
պէլիլին արգա սըրասընփա պուլընան պիր տէլիգանլըյա
եադլաշարպ :

— Նէ՛ վար և մօսիէօ , նէ՛ օլմըշ . - տէյու սօրտու :

Տէլիգանլը . - Ֆադըր վէ գանպուր պիր գըզճըղազ
աճլըգտան պայըլմըշ գալմըշ տէյօրլար . . . :

— (Դապա պիր սուրէթտէ կիւլէրէք .) Պիր գան-
պուր մը . . . պէօյի՛ք ֆէլաքէթ . . . գանպուրըն գըթ-
լըղը՛ մը վար . . . :

— (Հիտտէթինի կիւճ իլէ զապթ իտէրէք .) Դան-
պուր օլսուն օլմասըն . . . աճլըգտան էօլտիւյիւ վազթ ,
տախմա մէրհամէթէ շայան ցըր . պուրատա կիւլէճէք պիր
շէյ եօգ , մօսիէօ :

— (Ումուլլարընը գալտըրարազ .) Աճլըգտան էօլ-
մէք մի , ատամ սէն տէ . . . տիւնեատա եալընըզ պյազ
թադըմը տըր քի շալըշմազ իսթէմէզ տէ աճլըգտան էօ-
լիւր . . . էօյլէլէրէ միւսթահազգ տըր :

— (Մէրգումըն ալշագճա եիւզսիւզլիւյինտէն հիտ-տէթէ կէլէրէք .) Պէն տէ պահա իտէրիմ քի տինեատա պիր էօլիւմ վար տըր քի սիզ անտէն էօլմէյէճէքսինիզ :

— (Ղուրուր ու ազամէթլէ .) Նէ՝ տէմէք իսթիյօր-սընըզ , մօսիէօ :

— Տէմէք իսթիյօրըմ քի գալպինիզ հիշ պիր վազթ թապիւթընըզը ըսահ իթմէյէճէք տիր :

— (Հիտտէթլի պիր թալլօր իլէ .) Լաքին , մօսիէօ . . . :

— (Տիք տիք մէրգումըն եիւզիւնէ պագալագ .) Էյ , չարուգ սէօյլէյինիզ պագալըմ , նէ՝ եարաճագսընըզ :

Սէյիրճի « Հիշ . . . » տէյէրէք , պիրտէն պիրէ ուր-թընը չէվիրիպ քէնտի քէնտինէ մըրըլտանարագ թուրուն-ճի պիր արապանըն եանընա կիթտի : Իշպու արապանըն իւղէրինտէ ինճուլէրլէ միւզէյեէն պարոնըզ թաճընը հա-վի պէօյիւք պիր խանէտան ալամէթի կէօրիւմէքտէ իտի : Ալթուն թէլլի շէրիտլէր վէ ուզուն բիւսկիւլլէր իլէ միւ-զէյեէն եէշիլ պիր լիպաօ կիյինմիշ օլան կիւլիւնճ պիր խըտմէթքեար՝ արապա պարկիրինին եանընտա տուրմըշ օլտըզը հալտէ , էֆէնտիսինի կէօրէմէ ոի : մէրգում էլին-տէքի տէյնէյին ուճըյլա իըտմէթքեարը տիրթէրէք :

— Աղզընը բէնճէրէ կիպի աշմըշ նէ՝ ալըգ ալըգ պա-գըյօրսըն , հալվան . - տէտի :

Խըտմէթքեար ալթ իւսթ օլարագ վէ պէրիյէ տէօ-նէրէք :

— Մօսիէօ . . . շու . . . :

— (Հիտտէթլէնէրէք .) Տահա մօսիէօ պարոն տէ-յէճէյէճէք միսին , չա՛րգըն : Արապանըն գարուսընը աշ պագալըմ :

Պու ատէմ մուամէլէճի վէ ֆապրիգաճը պարոն թը-րէբոյ քէնտիսի իտի : Պիչարէ գանպուր իսէ պիզլաթ Մայ-եէօ օլուպ , մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին խանէսինէ կիթ-տիյի սըրատա , սէֆալէթ վէ աճլըգտան տէրմանը թիւ-

քեներէք, օրատա պայրւագաւմը ըտը: Պէտպարթ գըզ-
 ճըղաղ՝ քենտի իթթիյարըյա թէրք իթմիշ ծաւըղը իշպու
 խանէյէ կիթտիլնտէ տիւշար օլաճագ զանն իթտիյի հէր
 տիւրլիւ հիճապ վէ իսթիհալարը կէօզէ ալտըրաճագ
 տէրէճէտէ քէսպի ճէսարէթ իլլէմիշ իտի: Լաքին պու
 տէֆա Ատրիէնին խանէսինէ քէնտիսի իշուն տէյիւ, իլա
 պիր կիւն էվվէլ Բարիսէ ալտէթ իթմիշ օլան հէմիւրէսի
 գրալիշա Պաքանալ իշուն կիտիօր, վէ Ատրիէնին սայէ-
 սինտէ, մէրգումէյի հալը տէհէթիշթիմալինաէն գուր-
 թարմագ իւմիտինտէ պուլունըյօր ըտը:

.....
 Պու մուխթէիֆ մէնզարէլէրտէն իքի սաաթ գատար
 սօնրա, Մորոքըն մէվգըրի թէմաշայա վաղ իտէճէյի օյուն-
 լարը կէօրմէք իւղրէ, պէօյիւք պիր իզտիհամ Բորթ-Սէն-
 Մարթէն թէաթրօսընըն գաբուսը էօնիւնտէ երզըւմը ը-
 տը: Մորոք պու տէֆա էնէլ նամընտաքի սիյահ ճափա բար-
 սը իլէ պիր մուհարէպէյէ կիրիշէճէք իտի:

Զօգ կէյմէքսիզին Ատրիէն, մատամ տը Մորէնվալ վէ
 զէվճի թէաթրօնըն գաբուսը էօնիւնտէ արապատան աշա-
 ղը էնտիլէր: Եօլտա կէիւրքէն գլիւպտէ պըրագմըշ օլ-
 տըզլարը գոնթ ալ Մոնպրոն իսէ՝ եարըմ՝ սաաթ սօնրա
 կէիւպ քէնտիլէրինէ իլթիհագ իտէճէքտի:

7

ԲԵՐՏԷՆԻՆ ԱՐԳԱՍԸ

Բորթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսընըն կէնիշ սալասը՝
 պիր խայլը սապրսըզ սէյիւրճիլէրլէ տօլմըշ ըտը: Մ. տը

Մոնպրոնըն մատուցել ար Գարտովիլէ սէօյլէմիշ օլտըղը վէճհլէ , պիւթիւն Բարիս խալգը ֆէվզ էլ ատէ պիր մէրազլա Մորոքըն մէվգըրի թէմաշայա գոյաղըն օյունլարը սէյր իթմէյէ կէլմէքտէ իտիլէր : Հայվանաթը վահշիյէ ղալիպի՝ Լիբսիքա գուրպինտէքի Փահ-Պան միւսաֆիրիթա նէսինտէ իքէն իճրա իթմէքտէ օլտըլը տուա քիթապլարը , թէսպիհլէր վէ էմսալի կիպի տինէ միւթէալիդ ուֆադ թէֆէգ շէյլէր սաթմադ սէնաաթընը քէամիլէն թէրք իյլէմիշ իտի . քէզալիք քէնտիսինին նակէհանի պիր սուրէթտէ թէպտիլի մէզհէպ իթմէսինին շայանը իսթիղ-րապ նէթիճէլէրինի իրայէ իթմէք իւզըէ աճայիպ պիր սուրէթտէ նագշ իտիլմիշ օլան սէօյիւք լէվհալարը տախի պիր եանա աթմըշ ըտը . ղիրա պու կիպի էսկիմիշ հիլլէլէրի Բաքիստէ կէշիրէմէյէճէյինէ գանաաթ հասըլ իյլէմիշ իտի :

Մէրգում՝ քէնտիսինէ թախսիս իտիլմիշ օլան օտալարտան պիրինտէ կիլինմէսինի պիթիրմէք իւզէրէ իտի : Զըրհ կէօմլէյի , բաշալըգլարը վէ գօլըգլարը իւզէրինտէն կէնիշ վէ գըրմըղը պիր բանթալօն կիլինմիշ օլուպ , պիր չօգ ալթուն եալտըղը պագըր հալգալար պունը թօրուգլարընա ըապթ իթմէքտէ իտի : Սիյահ , սարը վէ ալ նագըլը գումաշտան մամուլ ուզուն գաֆթանը տախի քէզապիր չօգ ալթուն եալտըղը հալգալարա պէլինէ վէ պիլէրլէրինէ պաղլանմըշ ըտը , Պու աճիպ գըյաֆէթ Մորոքըն չէհրէսինէ պիր գաթ տահա ուղուրսըզ պիր սուրէթ վէրմէքտէ իտի : Սըգ վէ սարրմթրագ սագալը կէօյսիւ իւզէրինէ սարգմըշ օլուպ , գըրմըղը թաքէսինին էթրաֆընա տա պէյազ ուզուն պիր տիւլպէնտ սարմագտա ըտը : Ալմանիատա սօֆու պիր բէյլամպէր վէ Բարիստէ իսէ գօմէտիաճը լօլընը օյնայան պու ատէմ քէնտի համիլէրի կիպի վագթ ու հալին իճապաթընա ույմայը բէք ալէա պիլիր իտի :

Գուշ-թու-նիւ (չըր չըպլագ եաթան) Լագապըյլա

մաարուֆ օլան ժագ րէննրոն՝ Մորոքա մախսուս օլան օտաննն պիր քէօչէսինտէ օթուրմըչ օլուպ, պիր նէվ հայրէթլէ անը սէյր իթմէքտէ իտի: Մ. Հարտինին ֆապրի-գասընը եէր իլէ եէքսան իտէն հարիգին վուգուինտէն պէրու, ժագ մէրգումըն եանընտան ասլա այրըլմամըչ, վէ հէր կիճէ անընլա պիրլիքտէ այչ ու իշրէթէ միւսթաղ-րագ օլմըչ ըտը: Վահի հայվանլար ղալիպինին տէմիրտէն եարըլըչը պու կիպի այչ ու իշրէթլէրին թէէսիրաթը մու-ղիրէսինէ մուգավէթ իտէպիլիր իտի: Հալ պու քի ժագըն չէհրէսի ֆէվգ էլատէ թէղայեիւր իթմէյէ պաշլա-մըչ ըտը: օյուգ եանագլարը, մէրմէր կիպի սօղոուն սի-մասը, կեահ շաչըն վէ կեահ տալի հիւզնէնկիղ պիր շա-շաա իլէ բարլայան կէօղլէրի՝ սէֆահէթին քէնտիտի իւզէ-րինտէ հասըլ իթտիյի խարապլյեթի կէօսթէրմէքտէ իտի: գուրումըչ տուտագլարը իւզէրինտէ հէման տաիմա աճը պիր թէպէսսիւմ կէօրիւլմէքտէ իտի: Պիր վագթ զէքի վէ պէշաչէթլի օլան պու տէլի գանլը հէման տաիմի պիր սեր-խօշըգտան միւթէվէլլիտ աղըր պիր մախմուրըլա գսրըչ հէնուզ ուղրաչըյօրտու: Իշտէն կիւճտէն սօղումըչ, գա-պա էյլէնճէլէրտէն ֆարիղ կէլմէք իգթիտարընը ղայպ իթ-միչ վէ գալպինտէքի նամուսքեարըլգ վէ հիճապ տույղու-սընըն պագըսընը տա շարապ գատէհինտէ մահվ իթմէք սէվտասընա տիւշմիւչ օլտըլընտան, Մորոքըն քէմալը սէ-մահէթլէ իթա իթտիյի զէվգիլաթը ճիսմանիյէ սատագալա-րընը պիւա հիճապ գապուլ իթմէքտէ իտի: զիրա պու կիպի այչ ու իշրէթլէրին մէսարըֆընը տաիմա Մորոք թէէտիյէ իտէր, վէ ֆագաթ ժագը տաիմա քէնտի թահթը հիւքմիւն-տէ պուլընտըրմագ իւզրէ, էլինէ պիր բարա վէրմէղ իտի:

Ժագ պիր միւտտէթճիք քէմալը հայրէթլէ Մորոքա պագտըգտան սօնրա, տէտի քի:

— Ֆիլ հագըգա սէնին սէնաաթըն մէտարը իֆթիխար օլաճագ պիր սէնաաթ տըր: չու սըրատա պիւլիւն տիւնեա

իւզէնտէ սէնին կիպի իքի ատէմ պուլընմատըդը իջուն
իֆթիխար իտէպիլիւսին . . . լաքին չուրասը էսէֆէ շալան
տըր քի , պուլ-շանլը սէֆաաթ իլէ իքթիֆա իթմէ յօրսըն :

Մորոք . - Նէ՛ տէմէք իսթիյօրսըն :

Ժագ . - Մէստըրֆըյա կիճէ կիւնտիւզ պանա զըյա
ֆէթլէր վէրտիյին ֆէսատ նէ՛ վագթ զուհուրա կէլէճէք :

Մորոք . - Ի՛չ գըզըյըյօր . . . ֆագաթ հէնուզ վագթը
կէլմէմիշ տիքա իշթէ պունըն իչուն տըր քի օ պէօյիւք
կիւնին վիւրաւտինէ գատար , սէնի էլիմին ալթընտա պու-
լընտըմագ իսթէ յօրըմ . . . պու հալտէն խօշնուտ տէյիլ
միսին :

Ժագ . - Նիչուն խօշնուտ օլմայաճաղըմ . . . պէն պուն-
տան սօնրա նէ՛ եաբապիլիւրիմ . . . րագը հումմասընա
թուլթըմըշ օլտըղըմտան , չալըյմագ արղուսընտա պուլըն-
սամ տախի , գուվվէթ պուլամայաճաղըմ . . . պէնիմ սէ-
նին կիպի մէրմէրտէն գաֆամ վէ տէմիրտէն վիւնուտըմ
եօգ տըր . . . ֆագաթ պաչգա շէյ իլէ սէրխօշ օլաճագ
եէրտէ , պարուլթ իլէ սէրխօշ օլսամ իշիմէ կէլիւր . . . պէ-
նիմ արթըգ պունտան պաչգա շէյ իսթիտատըմ եօգ
տըր . . . պունտան պաչգա , պու հալ պէնի տիւշիւնմէք-
տէն տէ մէն՝ իտիյօր :

Մորոք . - Տիւշիւնէճէք նէ՛ն վար :

Ժագ . - (Մահզուրանէ պիր չէհրէ իլէ .) Բէք էյի պի-
լիրսին քի պէն տիւշիւնէճէք օլուրսամ , եալընըզ պիր շէյ
հագգընտա տիւշիւնիւրիւմ :

Մորոք . - (Հագարէթամիզ պիր թարզտա .) Էլան դը-
րալիչա Պաքանայլը մը տիւշիւնիւրիւմ :

Ժագ . - Էվվէթ , Էլան անը տիւշիւնիւրիւմ . . . Էկէր
հիշ տիւշիւնմէյէճէք օլուրսամ , եա էօլմէլիլիմ վէ հախօտ
պիւս պիւլթին սէրսէմ օլմալըյըմ :

Մորոք . - (Սարըղընը պաղլայարագ .) Շաշըն , սէն
հիշ պիր վագթ չիմտիքի գատար սըհհէթտէ պուլընմա-

տըղըն կիպի, ագլ ու զէքեավէթ ինին տախի պու տէրէ-
ճէյէ վարաւըը հիշ պիր վագթ կէօրիւմէմիշ տիր:

Պոռ սըրատան Վ Մորոք ըլա Գուշ-ժու-նիւ արասըն-
տա ճէրէյան իտէն մուհավէրէ պիրտէն պիրէ մունգաթի
օլտոմ. Գողիաթ ալէշ աճէլէ օտայա կիրտի:

Մէրգոււմըն գամէթի տէհէթ պաւիշասը պիր գաթ
տահա քէսպի ճէնամէթ իյըմիշ, վէ քէնտիտի տէ Հէրքիւ-
նամ գահրամանըն օղլու Ալկիդէսին գըյաֆէթինէ կիր-
միշ իտի: պաշ բարմաղը գալընլըղընտա տամարլարը հավի
օլան Կագաի վիւճուտի թէն բէնկի ֆանէլա տօնը իլէ գըր-
մըջը տիգիլի ալթընտա պիր գաթ տահա գապարմըշ կէօ-
րիւնիւյօլտը:

Մորոք . - Պէօլէ ֆուրթունա կիպի պուրայա կիրմէ-
յէ նէ՝ սէպէպ վար . - տէյու սօրտու :

Գողիաթ . - Թէաթրօ սալասընտա պաշգա պիր ֆուր-
թունա ճէրէյան իտիյօր . սէյիրճիլէր սապրսըզըզ տւէա-
մէթի կէօսթէրմէյէ պաշլայօրլար . վէճին չարբմըշ կիպի
հայզըրըյօրլար . ֆագաթ հէքսի պու տէյիլ տիր :

Մորոք . - Տահա՞ նէ վար :

Գողիաթ . - Էճէլ պու ագչամ օյնայամայաճագ տըր :

Մորոք . - (Հէման տա էնտիլէ իլէ պէրիյէ տէօնէրէք .)
նիչո՞ն :

Գողիաթ . - Շիմտի անը կէջրմէքտէն կէլիլըրմըշ
մահալը մախսուընտա պիր քէօշէտէ եիւպի քօյու՛ն եաթ-
մըշ . . . դուլագլարը պաշը իւզէրինտէ օգատօր եսնըւշ-
մըշ քի , զանն իտէրսին քէսիլիպ չըգարըւմըշ . . . պունըն
նէ՝ տէմէք օլտըղընը պիլիւ սինիգ :

Մորոք . - (Պաշընըն չէքէ տիւզէնինի իբմալ Վիմէք
իւզրէ պինէյէ պագարագ .) Հէքսի պունտա՛ն իպա-
րէթ մի :

Գողիաթ . - Ֆագաթ պու քիւչիւք պիր չէյ տէյիլ
տիր . հայվան սօթ տէրէճէտէ գուտուրմըշ տըր : Քէնսաի-
սինի՝ Ալմանիատա օ զայըֆ պէյաղ պարկիրի բարաւաւըճ
ըը կիճէտէն պէրու , պու տէրէճէ վահշէթ իշինտէ կէօր-
մէմիշ իտիմ . կէօզլէրի գանտիլ կիպի բարըյօր :

Մորոք . - (Պիֆիւթուրանէ .) Էօյլէ իսէ , կիւզէլ պօ-
ղաղ պաղընը պօյնընա թագարըզ :

Գողիաթ . - Կիւզէլ պօղա՞ղ պաղընը մը :

Մորոք . - Էվվէ՛թ , եայլը կէրտանըղընը տէմէք իս-
թիյօրլմ :

Գողիաթ . - Պիր խըտմէթքեար գատըն կիպի սիզէ
մուսվէնէթ իթմէմ լազըմ կէլէճէք , Էօյլէ՛ մի . Ֆէնա չէյ
տէյիլ . . . :

Մորոք . - Սո՛ւս :

Գողիաթ . - (Էնտիշէլի պիր չէհրէ իլէ .) Լաքին հէքսի պու տէյիլ տիր :

Մորոք . - Տահա՛նէ վար :

Գողիաթ . - Օնը տա սիզէ սէօյլէմէք իսթէրիմ :

Մորոք . - Սէօյլէ պագալըմ :

Գողիաթ . - Պուրատա տըր :

Մորոք . - Քի՛մ, պուտալա հայվան :

Գողիաթ . - Ինկիլիզ :

Մորոք պու սէօզիւ իշիտինճէ սարսըլտը , վէ տամար-լարընտաքի գան գուրույուպ , գօլլարը քէնտիլիյինտէն ա-շաղը տիւշտիւ : Ժագ Բէննըբոն՝ վահշի հայվանլար ղալի-պինին եիւզիւնտէքի սօլղուլըգ վէ թէղայեիւրիւ կէօրիւն-ճէ , թէհաճճիւպտէ գալտը :

Մորոք Գողիաթա միւթէվէճճիհէն .

— Ինկիլի՛զ մի . . . սէն քէնտիսինի կէօրտի՛ւն մի . . . էմի՛ն մի սին . - տէտի :

Գողիաթ . - Գաթիյէն էմին իմ . . . բէրտէնին տէլիյին-տէն պագալըղըմ ղէման , հէման տա սահնէյէ նազըր քիւ-չիւք պիր լօճատա օթուրմըշ օլտըղընը կէօրտիւմ : Մէր-գում օյուլը եագընտան սէյը իթմէք իսթիյօր , Սիվրի ալ-նընտան , իրի պուրնընտան վէ եուվարլագ կէօզլէրինտէն քէնտիսինի թանըմագ բէք գօլայ տըր :

Մորոք թէքրար սարսըլտը : Էքսէրիյա վահշիյանէ պիր գայտսըզլըգ կէօսթէրմէք իթիյատընտա պուլընան պու ատէմ՝ կիթտիքճէ ալթ իւսթ օլարագ օ տէրէճէ իւրք-միւշ կէօրիւնտիւ քի , ժագ քէմալը հայրէթլէ .

— Պու Ինկիլիզ քի՛մ օլույօր . - տէյու սօրտու :

Մորոք . - (Մէյուսիյեթիինի քէթմ իտէմէյէրէք .) Պանա Սթրազպուրկտա թէսատիւֆ իթմիշ օլան պիր ա-տէմ տիր . . . մէրգում օրատան պուրայա գատար ար-գամ սըրա կէլմէքտէ իտի . օ տա պէնիմ կիպի պարկիր-լէրիլէ սէյահաթ իթմէքտէ , վէ մէվզըրի թէմաշայա գօյ-

տըղըմ՝ օյունլարըն հիչ պիրիսինտէն մահրում գալմամագ իւզըէ պէն նէրէտէ թէվագգուֆ իտէրսէմ, օ տա օրատա թէվագգուֆ իթմէքտէ իտի : Լաքին Բարիսէ մուվասէլէ-թիմտէն իքի կիւն էվվէլ եագամը պըրագմըչ օլտըղընտան, պէն տէ մէրգումըն էլինտէն գուրթուլմըչ զանն իտիյօր-տըմ :

Ժագ . - (Միւթէաճճիպանէ .) Գուրթուլմըչ մը զանն իտիյօրտըն . . . մէվգըի թէմաշայա գօյտըղըն օյունլարըն հիչ պիրիսինտէն մահրում գալմագ իսթէմէյէն պէօյլէ պիր միւշթէրի հագգընտա պու սէօղիւ նա՛սըլ սէօյլէյէ . պիրիսին :

Մորոք . - (Կիթտիքճէ մահզուն վէ մէյուս օլարագ .) Էվվէթ , պու ալչագ ատէմ՝ մէվգըի թէմաշայա գօյտըղըմ՝ օյունլարտան պիրիսինտէ , հայվանլարըմ՝ պէնի քէն-տի կէօղիւ էօնիւնտէ բարալայըպ եէյէճէքլէքինէ տաիր քիւլլիյէթլի պիր մէպլաղ պահսա կիրիշմիշ տիր . չիմտի պահսընը գազանմագ իւմիտինտէ պուլունըյօր . . . պունըն իչուն եագամը պըրագմայօր :

Գուշ-թու-նիւ ինկիլիզին շու էֆքեարընը օ՛ տէրէճէ կիւլիւնճ պուլտը քի , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու իլք տէֆա օլարագ սէրպէսթանէ պիր գահգահա սալը վէր-տի : Մորոք իսէ՝ հիտտէթ ու վահշէթինտէն պէնզի ուշա-րագ , էօյլէ պիր թավըր թէհտիտքեարանէ իլէ իւզէրինէ սէյիրթտի քի , Գողիաթ իքիսինին արասընա կիրմէյէ մէճ-պուր օլտու :

Ժագ . - Հայտի . . . հայտի . . . հիտտէթլէնմէ . . . մա-տամ քի սէօյլէտիլին սէօզ ճիտտի իմիշ , պէն տէ արթըգ կիւլմէմ . - տէտի :

Մորոքըն հիտտէթի սիւքիւնէթեապ օլարագ , պօղուգ պիր սէտա իլէ Գուշ-թու-նիւյէ խիթապէն .

— Պէնի ալչագ մը զանն իտիյօրսըն . - տէտի :

Ժագ . - Խայր :

Մորոք. - Հալ պուքի պու պէտէհրէ Ինկիլիզ գաբ-
լանըմտան վէ բարսըմտան զիյատէ պէնի գորգուտըյոր :

Ժագ. - Մատամքի պու սէօզիւ սէն սէօյլէյօրսըն ,
պէն տէ ինանըրըմ . լաքին պու ատէմին պուրատա հազըր
պուլընմասըմ տէնի նէ՝ իչուն գօրգութտըղընը անլայամա-
յօրըմ :

Մորոք. - Լաքին տիւշիւն պիր քէրրէ քի , հարէքեա-
թըմ վէ պագըրըմ իրէ զապթ իթմէքտէ օլտըղըմ վահշի
հայվանլարըն էտնա հարէքեաթընը ալէտ տէվամ թէճէս-
սիւս իթմէյէ մէճպուր օլտըղըմ հալտէ , ուֆաճըգ պիր
տըգգաթսըղըգլա հայվանլարըմըն տիւշերինէ շիքեար օլ-
մագլըղըմա մունթաղըր պուլընան իքի կէօզիւն պանա
մունաթըփ օլտըղընը տիւշիւնմէք պէնիմ իչուն ֆէվգ էլ
ատէ մուճիպի տէհշէթ տիր :

Ժագ. - (Քէնտիսի տէ սարսըլարագ .) Շիմտի պէն տէ
անլայօրըմ . . . ֆիլ հագըգա գօրգուլաճագ շէյ :

Մորոք. - Էվվէթ . . . պիր տէֆա սահնէյէ չըգընճա ,
օ ուղուսըղ ինկիլիզին եիւզիւնիւ կէօրմէմէյէ նէ գա-
տար ճահա իթսէմ տախի , եինէ անըն եուվարլագ կէօզ-
լէրի իրի իրի աչըմըշ վէ պէնիմ իւզէրիմէ աթֆ օլընմըշ
օլտըղը հալտէ , խսոյալըմտա թէճէսսիւմ խտիյօր : Պիր տէ-
ֆա ֆիքրիմ պու ճէհէննէմիլք ինկիլիզ իլէ մէշուլ օլա-
րագ , ազ գալսըն գաբլանըմ՝ Կոյէն ֆօլըմըն պիրինի գա-
բաճագար . . . Օհ , Ալլահ պէլասընը վէրսին , պու հէ-
րիֆ պէնիմ իչուն պէօյիւք պիր ֆէլաքէթի մուճիպ օլա-
ճագ տըր :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Մորոք օտա տէ-
րունինտէ քէմալը հէյէճան իլէ կէզինմէյէ պաշլատըր :
Գողիաթ գապա վէ վահշիյանէ պիր թարղտա .

— Էթէլին գուլագլարընը գաֆասը իւզէրինտէ եասը-
լաթմըշ օլմասընա նազարէն , էկէր թէմաշայա չըգմագ-
տա էլան ինատ կէօսթէրէճէք օլուրսանըղ , սիզէ աչըգ-

տան աչըղա սէյլէրիմ քի Խնկիլիզ պու ազչամ պահսընը
գազանաճագ տըր . - տէտի :

Մորոք . - Տէֆ օլ շունտան , հայվան , պիր թագըմ
ուղուրսըզ քէշֆիյաթընլա պաչըմը ազըրըթմա . . . կիթ տէ
Էֆէլին կէրտանլըղընը հազըրլա :

Գողիաթ . - Բէք էյի , հէր քէսին պիրէր միզաճը վար .
սիզ բարսա չէշնինիզի պագտըրմագ իսթէյօրաընըզ :

Մէրգուլմ . պու լաթիֆէտէն սօնրա , եավաշ եավաշ
օտատան տըչարը չըգտը :

Գուշ-թու-նիւ . - (Մորոքա խիթապէն .) Մատամ քի
պու եօլտա գօրգուլարըն վար տըր , բարսըն պու ազչամ
խասթա օլտըղընը իլան իտէմէզ միսին . - տէտի :

Մորոք ումուզլարընը գալտըրտը վէ վահշիյանէ պիր
հէյէճան իլէ , ճէվապէն .

— Նամուսընը վէ հաթթա հայաթընը պիլէ պիր օյուն
քեաղըտընա հասր իտէն գումարպազլարըն էյլէնճէսինէ'
օլտըղընը հիշ իշիթմիշ միսին : Իշթէ պէն տէ հայաթըմը
թէհլիքէյէ աթարճասընա արզ իթտիյիմ պու հէր կիւն .
լիւք թէմաշալարտա , ճէսարէթի քիւսթախանէմտէն տիւ-
չարը տէհշէթ օլուպ զանղըր զանղըր թիթըէյէն պիր սիւ-
րիւ սէյիրճի մուվաճէհէսինտէ էօլիւմէ գարչը ճէնքլէշ-
մէքտէն վահշիյանէ պիր զէվգ տույարըմ . . . հաթթա պու
Խնկիլիզին պէնճէ մուճիպ օլտըղը խէվֆ ու տէհշէթ տէ
տախի պաղը քէրրէ պիլա իսթիյար միւտհիշ պիր թէէսիր
հըսս իտէրիմ . - տէրօի :

Պու սըրատա թէաթրօ միւտիւրի վահշի հայվանլար
ղալիպինին օտասընա կիրիպ , անըն սէօզիւնիւ գաթ ի
տէրէք տէտի քի .

— Չանը իւշ տէֆա չալապիլիւր միլիզ , մօսիէօ Մորոք .
պաշլանղըճ մուղիգասը օն տագըգատան զիյատէ սիւրմէ .
յէճէք տիր :

Մորոք . - Չալապիլիւրսինիզ :

Միւտիր . - Բօլիս գօմիսէրի շիմտի թէքրար կէլէրէք , բարսը պաղլամաղա մախսուս օլան իքի ղէնճիրի իլէ սահ-նէնին տէօշէմէ թախթասընա մըխանմըչ օլան հալգայը թէտգիգ վէ պուռլարըն քեաֆֆէսինին տէ էմնիյէթպախչ օլաճագ տէրէճէտէ մէթին վէ միւհքէմ օլտըղընը պէյան իյլէտի :

Մորոք . - (Մըրըլտանըրճասընա .) էվվէթ , էմնիյէթ-պախչ օլաճագ տէրէճէտէ տիր . . . Լաքին պէնիւմ իչուն տէյիլ :

Միւտիր . - Տէմէք քի չանը իւչ տէֆա չալապիլիրիզ , էօյլէ՞ մի , մօսիէօ Մորոք :

Մորոք . - էվվէթ , չալապիլիրսինիզ :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , թէաթրօ միւտիրի Մորոքըն օտասընտան տըչարը չըգտը :

8

ԲԵՐՏԵՆԻՆ ԱԶԸԼՄԱՍԸ

Ատէթտէն օլտըղը իւզրէ բէրտէ արգասընտան իւչ տէֆա չան չալընտը , վէ պատէհու մուգիգա թագըմը թէ-րէննիւմէ պաչլատը . հալ պու քի պու մուգիգայա գուլագ վէրէն օլմատը :

Թէաթրօ սալասը ղայէթ շաչալը պիր մէնպարէ ի-րայէ իթմէքտէ իտի : Սահնէնին սաղ վէ սօլ թարաֆլա-րընտա պուլընան իքի ատէտ պիրինճիլօճատան մաատա , պիւթիւն եէրլէր թուլթըմըչ ըտը : Թէմաչանըն ղարապէ-թի վահչիյանէսի սէպէպիլլէ մէրագա տիւշէրէք թէաթ-

րոյա կէմիշ օլան պիր խայլը զարիֆ վէ նազիք գատընլար լօճալարը իշղալ իթ միշլէր, վէ սահնէնին էօնիւնտէքի գօլ-թուգլը սանտալիէլէրտէ տախի սապահլայըն պարկիրլէք իլէ Շանղ-էլիզէտէ կէզիւն, տէլիգանլըլարըն էքսէրիսի օ. թուրմըշլար ըտը :

Պիր սանտալիէտէն տիկէրի արասընտա թէաթի օլան աթիտէքի սէօզլէր՝ պու տէլիգանլըլարըն մուհավէրաթը հագգընտա պիր ֆիքը վէրէպիլիլէր :

— Պիլի՛ր միսինիզ, ազիզիմ, Ար-ւէյի (1) կէօրմէք ի-շուն թէաթրոյա պէլքի պու գատար զալէպէլիք թօբլան. մայաճագ ըտը :

— Շիւպհէսիզ . . . պիր գօմէտիպըն սէտասընըն պիր արսլանըն կիւմիւրտէմէսի եանընտա նէ՛ հիւքմիւ օլա-պիլիլ :

— Պու Մորոքըն՝ Քարսընը պիր զէնճիր իլէ սահնէտէ պիր տէմիր հալգայա պաղլամասընա նա՛սըլ միւսաատէ ի տիտիլինէ պիր տիւրլիւ ագէրմ էրմէյօր . . . եա պու զէնճիր գօբաճագ օլո՛ւրսա . . . :

— Ջէնճիրին գօբմասը միւնասէպէթիլլէ, մատամ տը Պլէնվիլ զիքրէ շայան տըր. մէրգումէ գաբլան տէյիլ ի-սէ տէ, գաբլանտան տա աշաղը գալմազ . . . գաբլըքի իքինճի լօճալարտան պիրինտէ քէնտիսինի կէօրիւյօ՛ր մը. սընըզ :

— Մէրգումէնին զէնճիրի զէվճիլէթի գօբարմըշ օլմա-սը քէնտիսինէ բէք եագըշմըշ տըր. պու սէնէ տահա զի-յատէ կիւզէլլէշմիշ :

— Այ, պիզիմ տիւշէս տը Սէն-Բրիյէ պագընըզ . . .

(1) Բասին նամ չաիրի մէշհուրըն թէէլիֆքէրտէսի օլան պիր թէաթրօ օյունը տըր քի, հավի օլտըղը էֆքեարըն նէճապէթի վէ միւթալաաթըն լէթաֆէթի հասէպիլլէ Ֆրանսանըն է՛ն պէօ-յիւք միւնէլլիֆլէրի թարաֆընտան մաղհարը թագտիր օլմըշ տըր :

լաքին պու աղշամ նէ՝ գատար կիւզէլ վար ըսա պուրա-
յա թօրլանմը . . . պու սէօզի պիզիմ իշուն սէօյլէմէ-
յօրըմ :

— Հադըգաթէն իթալ թէաթօսընըն պալսընա
տէօնմիւ . . . նէ՝ մէսէրրէթա՝ սիւ վէ էյլէնճէլի թէմաչալ :

— Սէօզ արամըզտա գալսըն եա՝ բէք էյի եարըպ տա
էյլէնիյօրլար . չունքի ուզուն միւտտէթ էյլէնէմէյէնէք-
լէրի տէ մէլնուզ տըր :

— Նէտէլնի :

— Եա քուէրա Բարիսէ կէլիբսէ :

— Ատամ սէն տէ . սիզ քօլէրայա ինանըր մըսընը :

— Հա՛յ հա՛յա . տէյնէյինի էլինտէ թուլթմըզ օլտըզ
հալտէյի քիւրիւյէ եիւրիւյէ շիմաչալան պու թաքաֆլարա
կէլիյօր :

— Եօլտա կէլիւր իքէն քէնտիսինի շէյթան ալսըն տա
եիւզիւնիւ պուրատա կէօրմէյէլիմ :

— Շիմտի Լօկտիատա տըր տէյօրլար :

— Ուզուրլա՛ր օլսուն :

— Բէճա իպէրիմ , պաշգա շէյթէն պահա իտէլիմ .
պունըն պիր զաաֆը գալպ օլտըզընը պիլիրիմ . լաքին պէն
պու կիպի սէօզլէրտէն բէք միւքէտտէր օլսըրմ :

— Էլպէթթէ :

— Ա՛հ , էֆէնտիլէր . . . էկէր եանըլմայօրսամ . . . թա
քէնտիսի տիր . . . :

— Քի՛մ :

— Մատմուազէլ տը Դարտօվիլ՝ մարքի տը Մորէնվալ
վէ մատամսըյլա պիրիքտէ սահնէնին եանընտաքի պի-
րինճի լօճայա կիրիյօր : Պու գրզ թէմամըյլա քէսպի հա-
յաթ իյլէմիշ տիր . սապմօճալըն Շանգէլիզէտէ , աղշամա
տա պուրատա հա՛ . . . :

— Բէք տօղրու . . . մատմուազէլ ար Դարտօվիլ պիլի :

— Եա՛ Րապպի , նէ՝ գատար տա կիւզէլլէշիլ . . . :

—Տուրպինինիզի ազաճըգ պանա վերինիզ :

—Քէնտիսինի նաւըլ պուլույորսընըզ :

—Կիւզէլլիի ճալիպի հայրէթ օլաճագ տէրէճէտէ . . .
ատէթա կէօզլէրիմի գամաշտըրըյօր :

—Հէմ պու կիւզէլլիի իլէ պիրլիքտէ շէյթան գա-
տար ագըլ վէ սէնէվի իւշ եիւզ պին ֆրանգ գատար ի-
րատը վար տըր . քէնտիսի օն սէրիզ եաշընտա , աւըլգատէ
պիր ֆամիլեայա մէնսուպ վէ հավա կիպի տէ սէրպէսթ
տիր :

—Տէմէք քի քէնտիսինէ խօշ կէօրիւնէճէք օլուրսամ ,
եարըն վէ հաթթա պու կիւն ինսանլարըն է՛ն պախթիյարը
օլապիլիրիմ :

—Հայ հայ . . . ինսան հէմ տիվանէ օլուր վէ հէմ տէ
ազար :

—Րիվայէթէ կէօրէ , տ՛վնժու սօգաղընտաքի գօնա-
ղը հիւրի իգամէթ կեանը կիպի պիր շէյ իմիշ . Պէն պէր կիճէ
հիքեայէսինտէքի մասալլարը իխթալը իտէճէք տէրէճէտէ
պիր համամ սալասը իլէ պիր տէ եաթագ օտասը վար
ըմըշ :

—Հէմ տէ հավա կիպի սէրպէսթ հա՛ . . . պու սէօզ
ասլա խաթըրըմտան չըգմայաճագ աըր :

—Ա՛հ , պէն անըն եէրինտէ օլմըշ օլսպըտըմ . . . :

—Պէն պէօյիւք պիր խաֆիֆմէշրէպլիքտէ պուլուընըր
ըտըմ :

—Ա՛հ , էֆէնտիլէր , պու գըզըն է՛ն էվվէլ սէվէճէլի
տէլիգանլը նէ՛ գատար պախթիյար տըր :

—Տէմէք քի քէնտիսինին բէք չօգ ատէմ սէվէճէլի-
նի զանն իտիյօրսընըզ , էօյէ՛ մի :

—Էվվէթ , հավա կիպի սէրպէսթ օլտըգտան սօն-
րա . . . :

—Իշթէ պիւթիւն լօճալար տօլտու . եալընըզ մատ-
մուազէլ տը Գարտօվիլին գարշըսընտաքի պիրինճի լօճա

պօշ գալմըշ տըր . օ լօճատա օթուրաճադ ատէմէր նէ պախթիյար ըմըշլար :

— Պիրինճի լօճալարտա Խնկիլթէրրա սէֆիրինին մա- տամասընը կէօրտինիւզ միւ :

— Եա բրէնսէս տ'Ալվիմարը . . . նէ՛ թօհասֆ պուքէթ :

— Պէն օ պուքէթին իսմինի պիլմէք իսթէր իտիմ :

— Պիլմէյօր մըսընըզ , ժէրմինեի տիր :

— Ֆազաթ պու արալանլար վէ գաբլանլար պուրայա պէօյլէ կիւզէլ պիր ճէմիյեթ ճէլպ իթտիքլէրի իչուն նէ՛ գատար իֆթիխար իթսէլէր , եերի տիր :

— Տըգգաթ իտիյօր մըսընըզ , էֆէնտիլէր , կիւզէլ գատընլար նա'սըլ տա մատմուլազէլ տը Գարտօվիլի թէ- մաշա իտիյօրլար :

— Էվլէ'թ , հէր քէսին նազարը տըգգաթը քէնտի- սինէ մուհաթըֆ տըր :

— Բէնտիսինի ալէմէ կէօսթէրմէյէ հագգը վար տըր Վ զիրա պիշարէնին տիվանէ օլտըզընը հէր թարաֆա թէվա- թուր իթտիլէր :

— Ա'հ , էֆէնտիլէր . . . շու սէվիմի վէ կիւզէլ չէհրէ- յէ տէ պազընըզ :

— Նէ'րէտէ , նէ'րէտէ :

— Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին ալթընտաքի քիւ- չիւք լօճատա :

— Օ նիրէմպէրկին պիր ֆընտըգ գըրըճըսը տըր :

— Օտունտան պիր ատամ տըր տէսէք , տահա միւ- նասիպ օլուր :

— Նէ՛ տէ եուվարլագ վէ տիք կէօզլէրի վար :

— Եա պուրընը :

— Եա ալընը :

— Նէ՛ կիւլիւճ թասվիր :

— Ամա'ն , էֆէնտիլէր , սուսընըպ , իլթէ բէրտէ աչը- լըյօր :

Ֆիւ հագըգա բէրաէ աշըւտը : Աթիտէքի վուգուաթը էյիճէ անլայապիլմէք իշուն , շուրատա պազը իյզահաթ վէրիլմէսի միւնասիպ տիր :

Սահնէնին սօլ թարաֆընտա պուլընան զէմին գաթընըն պիրինճի լօճասը իքի գըսմա պրըլմըշ օլուպ , պունլարտան պիրինտէ մէրգուման տէլիգանլըլարըն իշարէթ իթտիքլէ-րի՛ ատէմլէր պուլընմագտա , վէ սահնէյէ տահա եագըն օլան տիկէրինտէ իսէ՝ Մորոքը ֆէվգ էլ ատէ գօրգութ-մագտա օլան ղարիպ իւլ գըյաֆէ վէ պէրլէհրէ ինկիլիզ օթուրմագտա ըտը : Մէրգումըն լօճա տախիլինտէքի գա-րանլըգ իշինտէ բէք միւտհիշ կէօրիւնէն ուղուրսըզ չէհրէ-սինի լայըզը վէճհ իւզրէ թաավիր իտէպիլմէք իշուն , Հոֆ-ման համ էտիպի մէշհուրըն զէքեալէթի նատիրէսինէ վէ խայալաթը ֆէվգ էլ ատէսինէ մալիք օլմագ լազըմ տըր :

Պու ինկիլիզ թագրիպէն էլլի եաշընտա պիր ատէմ օլուպ , թէմամըյլա սաշտան խալի օլան ալըն իլէրիյէ տօղրու ուզանմըշ , վէ գաշարը տախի թամ իւշ քէօլէ չէքլինի անտըրմագտա պուլընմըշ ըտը . իշպու գաշար ալ-թընտա , չըզընթըլը վէ սիվրի պուրնընըն եանը պաշընտա տախի իքի ատէտ եէշիլ վէ եուվարլագ կէօզլէր բարլա-մագտա ըտը : Ավամըն տէտիյի կիպի ֆընդէ բըրհոգ չէք-լինտէ օլան չէնէսի՝ գուլագլարընըն ուճընա գատար կի-տէն կէօմլէյինին կէնիշ եագասը կիպի գօլալանմըշ օլան պէյագ վէ էնի գրավաթը ալթընտա նըսֆէն կէօրիւնմէզ օլմըշ ըտը : Պու ատէմին չէհրէսի հէր նէ գատար սօն տէ-րէճէ զայըֆ վէ քէմիքլի իտի իսէ տէ , լէնկի հէման տա ալ տէնիլէճէք գատար գըրմըզը օլտըղընտան , պէպէքլէ-րինին բարլագ եէշիլ լէնկի վէ կէօզլէրինին պէյագը՝ պիր գաթ տահա կէօզէ չարբմագտա ըտը : Ֆէվգ էլ ատէ պէօ-յիւք օլան ազըզ՝ կեահ Սգոշեալըլարա մախսուս էսկի պիր ըագս հավասը մըրըլտամագտա վէ կեահ տախի միւսթէհ-գիյանէ պիր թէպէսսիւմէ խաֆիֆճէ աշըլմագտա ըտը :

Մա մաֆիհ պու ինկիլիզ պէօյիւք պիր իհթիմամլա կի-
յինմիշ իտի : Մատէն տիւյմէլէրի պուլընան մաի էլպիսէսի
ալթընտան՝ գրավաթը կիպի գուսուրսըզ տէնիլէճէք գա-
տար պէյազ օլան բիքէ պէզինտէն մամուլ ելէլէյի կէօ-
րիւնմէքտէ , վէ իքի զիգըյմէթ գըրմըզը եագութ տախի
կէօմէլէյինին տիւյմէլէրինի թէշքիլ իթմէքտէ իտի . բարլազ
վէ թէմիզ էլտիվէնլէր կէշիրմիշ օլտըզը էլլէրինի տէ լօճա-
նըն քէնարընա տայաթմըշ ըտը : Քէնտիսինի կէօրէնլէր՝
պու օյուլնլարը նէ՝ կիպի զարիպ վէ միւտհիշ պիր արզու ի-
լէ սէյր իթմէյէ կէլմիշ օլտըզընը պիւսէլէր , անըն գա-
պա վէ չիրքին չէհրէսինտէն իսթիհզաքեարի պիր գահգա-
հա սալը վէրէճէք եէրտէ , հէման տա տիւշարը տէհշէթ
օլուրլար , վէ քէմալը սիւքիւնէթ վէ էմնիյեթլէ վահշի
հայվանլար զալիպինին էօլիւմիւնէ պէքլէմէքտէ օլան պու
իքի իրի վէ եուվարլազ կէօզլէրտէն Մորոքըն հըսս իթ-
տիյի խէվֆ ու տէհշէթի անլայապիլիւրլէր իտի :

Ինկիլիզին գարանլըզ լօճասը իլէ Մ. վէ մատամ տը
Մորէնվալըն վէ մատմուազէլ տը Պարտովիլին պուլընտըզ-
լարը լօճա արասընտա զարիպ պիր զըտտիյեթլէ միւշահէ-
տէ օլուլմագտա ըտը : Ատրիէն սահնէ թարաֆընտա օ-
թուրմըշ օլուպ , պաշընը եալընըզ սաշլարլա տօնաթմըշ
վէ Չին պիւրիւմհիւյիւնտէն մամուլ կէօք մաիսի պիր ֆիս-
թան կիյինմիշ վէ գօրսաթընա տա զիգըյմէթ ինճուլէրլէ
միւզէյեէն պիր պրօշ եէրլէշտիրմիշ իտի : Ատրիէնին չու
հալի բէք զիյատէ ճալիպի հայրէթ իտի . էլինէ տէ Հին-
տիսթանըն է՛ն նատիտէ չիշէքլէրինտէն միւրէթթէպ պէօ-
յիւք պիր պուքէթ թուրմըշ ըտը : Լօճանըն տիկէր թա-
րաֆընտա օթուրմըշ օլան մատամ տը Մորէնվալ տախի՝
քէզալիք քէմալը զարաֆէթ վէ սատէիլքլէ կիյինմիշ իտի :
Մարքի տը Մորէնվալ իսէ՝ զայէթ կիւզէլ , գումրալ սաշ-
լը վէ զայէթ եագըշըգլը պիր տէլիգանլը օլուպ , իքի գա-
տընըն արգասընտա օթուրմըշ ըտը : Մ. տը Մոնպրոնըն

տագըգա պէ տագըգա մուվասէլէթի մէլհուզ իտի : Սահ-
նէնին սաղ թարաֆընտա , Ատրիէնին լոճասը գարշըսըն-
տա վագը պիրինճի լոճա օ վագթա գատար պօշ գալմըշ
ըտը :

Թէաթրօ սահնէսի Հինտիսթանըն զայէթ ճէսիմ պիր
օրմանընը իրայէ իթմէքտէ իտի քի , պու օրմանըն իշէ-
րինտէ զայէթ ճէսիմ Հինտիսթան աղաճլարը սիվրի գայա
բարչալարը իւզէրինտէ եիւքսէլմէքտէ , վէ գըրմըզըյա
մաիլ օլան գուպպէի սէմանըն պագը քէօշէլէրինի անճագ
կէօսթէրմէքտէ իտի : Սահնէնին հէր իքի թարաֆընտա
վագը արալըգ բէրտէլէրի՝ եէր եէր գայա բարչալարը
պուլընան անղաճ երզընթըլարընը իրայէ իթմէքտէ իտի .
նիհայէթ սահնէնին սօլ թարաֆընտա , Ատրիէնին լոճա-
սընըն թա ալթընտա , գարանլըգ վէ տէրին պիր մաղա-
րա կէօրիւլմէքտէ իտի քի , պիր եանար տաղըն չիտտէթի
իլթիհապը սաիգասըյա օրայա ֆըրլանմըշ օլան պիր եը-
ղըն կրանիթ թաշլարը թէէսիրիյլէ եարը եարըյա խարապ
Ծըմըշ զանն օլունըյօր ըտը : Պու վահշիյանէ վէ հէյպէթ-
նիւմա մէնզարէ՝ ճալիպի հայրէթ օլաճագ պիր սուրէթտէ
թէթթիպ իտիլմիշ իտի . սահնէ էօնիւնտէ սըրալանմըշ օ-
լան գանտիլլէր նըսֆէն աշըլմըշ օլտըզլարընտան , գըր-
մըզը պիր ֆանօս վասըթասըյա էթրաֆա աթէշրէնկ պիր
զըյա նէշը իթմէքտէ , վէ պու սուրէթլէ մէնզարէի մէզ-
քիւրէնին հիւզնէնկիւզ կէօրիւնիւշիւնիւ պիր գաթ տահա
արթըրմագտա ըտըլար :

Ատրիէն՝ լոճասընտան աղաճըգ տըշարըյա էշիլմիշ,
եանագլարը խաֆիֆճէ գըզարմըշ, կէօզլէրի բարլամագ-
տա վէ եիւրէյի չարմագտա պուլընմըշ օլտըղը հալտէ ,
ճալմանըն՝ մաղարայա իլթիճա իթմիշ օլան պիշարէ սիյահ
քէօլէյի գուրթարմագ իւզրէ նա՛սըլ պիր մէթանէթ վէ
ճէսարէթի գահրամանանէ իլէ պիր տիշի գաբլանըն իւզէ-
րինէ սալտըլմըշ օլտըղընը նագլ իտէն սէյեհանըն թասսփիր

իլէտիյի օրմանը պու մէնզարէ տէրունինտէ պուլմազա չալըմագտա իտի . ֆիւ հագըգա թէհատիւֆ կէնճ գըզըն խաթըրէլէրինէ ճալիպի հայրէթ պիլ սուրէթթէ եարտըմ իթմէքտէ իտի : Մէրգուլմէ իշպու օրման մէնզարէսինի թէմաշայէ տալմըշ վէ զիհնինտէ ույանան խալալաթ իլէ մէշ-ղուլ պոլընմըշ օլտըղընտան , սէյիրճիլէրէ վախսուս օղան սալատա ճէրէյան իտէն ահվալ վէ վուգուլաթա պաշա' աթֆը էհէմիլյետէթ իթմէմէքտէ իտի : Հալ պու քի Ատրիէնին լոճասը գալջըսընտաքի պիրինճի լոճատա էքէյիճէ ճալիպի մէրազ պիր վագըա ճէրէյան իթմէքտէ իտի :

Պու լոճանըն գաբուսը պիրտէն պիրէ ալըլտը , վէ թագըրիպէն գըրգ եաշընտա վէ պագըր ըհնկինտէ պիր ա-տէմ իշէրի կիրտի . մէրգուլմ' Հինա ուսուլի իւզըրէ , բօր-թուգալ ըհնկինտէ իքէք գուլմաշտան մամուլ ուզուլն պիր անթէրի կիլինմիշ օլուպ , պէլինէ եէշիլ պիր գուշագ վէ պաշընա տա քիւլիւք պէյաղ պիր սարըգ պաղլամըշըտը : Բէնտիսի լոճանըն էօն թարաֆընտա իքի սանտալիէ վաղ իթտիքտէն վէ թէաթրօնըն սաղընը սօլընը պիր տագը-գաճըգ նազարը թէտգիգտէն կէշիրտիքտէն սօնրա , պիր-տէն պիրէ սարսըլտը , գարա կէօզլէրի բարլամաղա պաշ-լատը վէ ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտը : Պու ատէմ Պա-րէնկա իտի :

Մէրգուլմըն օրապա պու սուրէթլէ գուհօլըր' սէյիրճի-լէր արաւընտա մէրազ իլէ գարըշըգ պիրթէաճճիւպ հու-սուլէ կէթիրտի . զիրա սէյիրճիլէրտէն էքսէրիսինին Ատ-րիէն կիպի եալընըգ բէրտէ նագշիյաթընը սէյրէ տալմաղա պին տիւրյիւ էսպապը մախսուսէսի հօղ ըտը : Հաթթա Պարէնկանըն տըշարը չըգմասընտան պօնրա , նատիր իւլ էմ-սալ պիր հիւսնի ճէմալէ մալիք վէ քէզա հինտիլ ղըյաֆէ-թինտէ պիր տէլիգանը լոճայա կիրինճէ , խալըն մէրազը պիր գաթ տահա արթտը : Պու տէլիգանը պէյաղ գաշ-միրտէն մամուլ վէ միւթէմէվիիճ գօլլարը հալի ուզուլն

պիր անթէրի կիլինմիշ, պաշնա գուշաղը կիպի սարը չըզ-
ղըլը ալ պիր սարըգ պաղլամըշ վէ պէլինտէքի գուշաղըն-
տան տախի միւճէվհէրաթ իլէ միւզէյեէն ուզոն պիր ինան-
չէր ասմըշ ըտը: Պու տէլիգանլը տառ ճալմա իտի:

Մէրգոււմ պիր ան գատար լօճանըն գաբուսընտա տու-
րարագ, սէյիրճիլէրին իշղալ իթմիշ օլտըզլարը թէաթրօ
սալասընա գայասըզճա պիր նիկհաճ աթֆ իթտիքտէնճան-
րա, լաթիֆ վէ սաքինանէ պիր իհթիշամ ու աղամէթլէ
պիր գաշ Կատըմ ալարագ, սանտաղիէրտէն պիր իւզէ-
րինտէ օթուրտը, վէ պիր գաշ սանիյէ կէշտիքտէն սօնրա
պաշնը գաբուշա տօղրու չէվիրէրէք, պէսպէլլի պէքլէ-
մէքտէ օլտըղը պիր քիմնէնին իշէրի կիրմէտիլինտէն տօլայը
թէաճճիւպ իլլէտի:

Նիհայէթ պէքլէտիյի քիմնէ զահիր օլտուճ լօճալա-
րը աշմագ մէմուրիյիէթինտէ պուլընան գատըն անըն ման-
թօսընը չըգարմագլա մէշղուլ օլտըղընտան, ազաճըգ
կէճիքմիշ իտի: Պու քիմնէ գումրալ սաչլը տիւպէր վէ
նաղիք պիր գըզճըղաղ ծլուպ, քիրճաք թէնկինտէ էնլի չըզ-
ղըլարը հալլի պէյազ իրէք պիր ֆիսթան կիլինմիշ, վէ
կէօյսիւնիւ վէ գօլլարընը տա հայասըզճա պիր սուրէթտէ
չըպլագ պըրագմըշ ըտը: Բիրագ ըէնկինտէ գօրտէլալար-
տան միւրէթթէպ իքի տիւյիւմ գումրալ սաչլարընըն հէր
իքի թարաֆընը սըգարագ, էն սէվիմլի վէ էն ույանըգ
չէհրէլէրտէն օլան մինի մինի սիմասընը չէրչիվէ կիպի իհա-
թա իթմէքտէ իտի:

Օգույանլարըմըզ պու գըզըն Բօզ-Բոմբոն օլտըղընը
էլպէթթէ անլամըշ տըրլար: Մէրգոււմէ էլլէրինէ պէյաղ
վէ ուզըն էլթիվէնլէր կէշիսիշ վէ պուճլարըն իշղէրինէ
տէ կիլիւնճ պիր սուրէթտէ պիր չօգ պիլէզիքլէր թագ-
մըշ ըտը: Փագաթ պղպէլտիվէնլէր թօմպօպ գօլթօրընը
անճագ եարը եարըլա սէթր իթմէքտէ իտիլէր: Էլլինէ տէ-
րի պիր կիւլ պուքէթի թուլմըշ ըտը:

Բազմ-Բոմբոն ճալմանըն թավրը սաքինանէսինէ մուվա-
 ֆըդ սուրէթտէ հարէքէթ իտէճէք եւրտէ , սըչըայա սըչ-
 րայա լգճայա կիրտի , սանտալիէլէրի շամսթա իլէ օյնաթ-
 տը , վէ օթուրմազտան էվվէլ կիւզէլ ֆիսթանընը հայմագ
 իւզրէ պիր միւտտէթճիք սանտալիէսի իւզէրինտէ սալլան-
 տը . պատէհու , թէաթրօ սալսաընտա թօրլանմըչ օլան
 ճէմիյէթտէն զէրէճէ սալլը իթմէքսիլին , էլինտէքի կիւլ
 պուքէթինի ճալմայա գօղլաթտը , վէ նիհայէթ թթուրտը-
 ղը սանտալիէ իւզէրինտէ մուվագէնէսինի պուլտու , Պու
 սըրատա ֆարէնկա թէքրար լգճայա կիրտի վէ գաքույը
 դարպտըդտան սօնրա , բրէնսին արգասընտա օթուրտը :

Ստրիէն էլան Հինտ օրմանընը թէմաչայէ տալմըչ վէ
 թաթը թաթը խաթըրէլէրէ իշթիղալ իթմէքտէ պուս
 լընմըչ օլտըղընտան , պու էէնի կէլէնլէրէ սալա աթֆը
 նազարը տըգգաթ իթմէմիշ իտի : Մէրդուվէ պաշընը պիւս
 պիւթիւն սահնէ թարաֆընա չէվիրմիշ օլուպ , ճալմա իսէ
 դարչըտան անըն անճազ եարը սիմասընը կէօրէպիլտիյի
 ճիհէթլէ , մատմուազէլ տը Գարտազիլի թանըյամամըչըպը :

9

ԷՃԷԼ

Մորդը իլէ սիյահ բարս արադընտա վոնգու պուլպաճագ
 օլան մուհարէպէնին միւնաէրիճ պոլլընտըղը օբէրա կիւֆ-
 թէսի օաէրէճէ էհէմիյիէթսիզ պիր չէ , իտի քի , սէյիրճ
 ճիլէրտէն էքսէրիպի անա աալա հասըր տըգգաթ իթմէ-
 յիպ , պիլաքս պէօյիւք պիր մէրագ վէ սապըրըզըզլա վահչի

հայվանլար զարիպինին զուհուր իտէճէյի տագըգայա պէք-
լէմէքտէ իտիւէր : Խալզըն շու գայտաըզըզը՝ Ֆարէնկա իլէ
ճալմանըն լօճայա կիրմէսի իւզէրինէ սէյիրճիլէր արասըն-
տա բէյտա օլան մէրագ վէ հըսսը թէճէսսիւսիւն տէրէ-
ճէսինի թային իտէպիլիր . պու մէրագ՝ պիզիմ կիւնլէրի-
միզտէ պազը ումուժի մահալլէրտէ Արապ կէօրիւլտիւյիւ
վագթ վուգու պուլտըզը կիպի , զայէպէլիք արասընտա
խաֆիֆ պիր վէլվէլէ վէ ումուժի պիր հարէքէթ հուսուլէ
կէթիրտի :

Րօզ-Բոմբոնըն պէօյլէ պիր թէաթրօ իշուն կիւլիւնճ
օլաճագ տէրէճէտէ շաշաալը օլան էլպիսէսինէ ըզմէն
տախմա տիւպէր կէօրիւնէն նազիք վէ ույանըգ չէհրէսի վէ
հէլէ պէրապէրինտէ պուլընտն տիւպէր Հինտլի հագգըն-
տաքի խաֆիֆմէշրէպանէ վէ թէքլիֆսիզճէ հարէքեաթը
խալզըն թէաճճիւպինի պիր գաթ տահա թահրիք վէ
թէզեհիտ իյլէտի . զիրա Րօզ-Բոմբոն պու սըրատա , պիր
հարէքէթի ճիւլէքեարանէ իլէ , էլինտէքի կիւլ պուքէթի-
նի գօզլաթմագ իւզրէ ճալմանըն եիւզիւնէ Էանաշտըրմըշ
ըտը . լաքին բրէնս՝ քէնտիսինէ մէմլէքէթինի իխթար իտէն
սահնէ թաավիրլէրինի կէօրիւնճէ , Րօզ-Բոմբոնըն թահրի-
քեաթը ճիւլէքեարանէսինէ մուգապէլէ կէօսթէրէճէք
եէրտէ , կէօզլէրինի սահնէյէ աթֆ իլէ պիր գաշ տագըգա
խայալաթ տէրեասընա տալտը . պունուն իւզէրինէ Րօզ-
Բոմբոն՝ էլինտէքի կիւլ պուքէթի իլէ լօճանըն քէնարընա
ահէկկ վուրմաղա պաշլատը . կիւզէլ ումուզլարընըն սա-
լընթըսը , պու օյուն պուտալասը գըզըն օ սըրատա մու-
զիւանըն թէրէննիւմ իթմէքտէ օլտըզը կիւզէլ պիր հա-
վայը տինլէյէրէք , ազ չօգ ֆուրթ ունալը ըագսլար սէվ-
տասըյլա թուլթըշմաղա պաշլամըշ օլտըզընա տէլալէթ
իթմէքտէ իտի :

Մատամ տը Մորէնվալ՝ Ֆարէնկանըն , ճալմանըն վէ
Րօզ-Բոմբոնըն պուլընտըգլարը լօճանըն թա գարշըսընտա
Ե—265

օթուրմը օտըղընտան, պու եէնի կէլէնլէրին մուվասէ-
լէթինի վէ խուսուսըյլա Բօզ-Բոմբոնըն հարէքեաթը զա-
րիպէի ճիւղէքեարանէսինի չար չարուգ ֆարգ իտէպիւմիչ
իտի. պինաէն ալէյհ տէրեաի խայալաթա տալմը օլան
մատմուազէլ տը Գարոօվիլէ Կօղրու էյիլէրէք վէ կիւլէ-
րէք.

— Ազիզէմ Ատրիէն, պուրատա էն զիյատէ էյլէն-
ճէլի օլան չէյ թէաթրօ սահնէսի տէյիլ տիր. . . պիր
քէրրէ գարչըմըզտաքի լօճայա պագընըզ. — տէտի:

Ատրիէն « Գարչըմըզտաքի լօճայա մը » տէյու թէք-
րար իթտիքտէն սօնրա, պիր թավըը միւթէաճճիպանէ ի-
լէ մատամ տը Մորէնվալա տէօնտիւ վէ պատէհու կէօզ-
լէրինի իշարէթ օլունան մահալէ աթֆ իյլէտի. լաքին
նէ կէօրսին պէյէնիրսինիզ. . . Ճալմա կէնճ պիր գըզըն
եանընտա օթուրըյօր, վէ պու գըզ իսէ էլինտէքի կիւլ
պուքէթինի թէքլիֆսիզէսինէ անա գօզլաթըյօր ըտը:
Ատրիէն նէ՝ եաբաճաղընը շաչբարադ, չէտիտ պիր էլէք-
թրիգ տարպէսիլլէ թա գալպկեահընտան վուրըլմըզ կիպի
չէհրէսի էօլիւ չէհրէսի կիպի սարարտը, վէ խանչէր իլէ
վուրուլմըզ պիր ատէմին քէնտիսինի թէհտիտ իտէն իքին
ճի պիր տարպէյի պօչա չըգարմադա չալըշտըղը կիպի,
քէնտիսի տէ պու մէնզարէի միւլէլլիմէյի կէօրմէմէք իւզրէ
պիր սանիլէ գատար կէօզլէրինի գաբատը: Պատէհու պու
քէտէրի ազիմի եէրինէ աչգ ու մուհապպէթի վէ հայսիյէ
թի զաթիյէսինէ գարչը տէհչէթլի պիր միւլահազա գաթ
օլարագ, քէնտի քէնտինէ տէտի քի.

— Ճալմա՝ իլէրիտէ նաիլ օլաճաղը սաատէթի քէնտի
սինէ պիր տէրէճէյէ գատար իխպար իտէն մէքթուպըմը
ալտըզտան սօնրա, եինէ պու գատըն ըլա պէրապէր պու
րատա պուլունսըն:

Մէրգումէ պու հագարէթի ազիմէյի տիւչիւնիւնճէ,
չէհրէսինին էվլէլքի սօլըունըղը եէրինէ հիճապ վէ ին-

փիլիսոփայական միութենական պիտակները միմյանցից զատի՝ ոչ ոք , վե՛ շուրջ հազարգամբ միտհիշէ մեզ պէտքսինտէ երկու-
րման ուրբմընճասնա .

— Բոտէն պէնի ալտաթմամը . . . - տէտի :

Պիր տագըգա զարֆընտա ինսանը տիւարը բերիչանի
վէ մահվ իյլէյէն օ նակէհանի հէյէճանլարն սիւրաթը
միտհիշէսինի նազ ու թասվիր իթմէք գապիլ տէյիլ
տիր : Պիշարէ Ատրիէն պիրտէն պիրէ էն լաթիֆ մէսու-
տիյէթ զիրվէսինաէն է՛ն տէհէթի ըզարապաթ տէր-
եասնա տիւրիւլ իտի . պինապէրին պիր սանիյէ կէշմէ-
տէն մատամ տը Մորէնվալըն սիւալինէ ճէվապէն .

— Գարշըմըզտարի լօճատա պու գատար ճալիպի մէ-
րադ օլաճագ նէ՛ վար , ազիզէմ թիւլի . - տէտի :

Պու գաչամագ եօլլու ճէվապ՝ Ատրիէնին ալթ իւթ .
լիւյիւնիւ կիզլէմէսինէ վէ էվլէքի սօղուգ գանլըղընը
թէքրար իքթիսապ իթմէսինէ մէյտան վէրմէքտէ իտի :
Պէրէքէթ վէրսին սաչլարընըն ուզուն զիւլիւֆլէրի իքթա-
րաֆտան աչաղը տարգարադ Էանագլարընը հէման քեա-
միւէն սէթը իթմիշ օլտըղընտան , մատամ տը Մորէնվալ
չհհրէսինին նակէհզուհուր սօղունլըղընը վէ գըրմըզըղը-
նը կէօրէմէյէրէք քէմաղը պէշաշէթլէ տէտի քի .

— Նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ , ազիզէմ , սահնէնին Էանըն-
տաքի պիրինճի լօճայա կիրմիշ օլան Հինտլիւրի կէօրմէ-
յօր մըսընըզ . . . պագընըզ . . . պիզիմ լօճանըն թա գար-
շըսընտաքի լօճայա պագընըզ :

Ատրիէն . - (Մէթին պիր սէտա իլէ .) Ա՛հ , էվլէթ , էվ-
լէթ . . . կէօրիւյօրըմ :

Մարքիզ . - Էյ անլէրի ճալիպի մէրագ պոլմայօր մը-
սընըզ :

Մարքի տը Մորէնվալ . - (Կիւլէրէք .) Պագսանըզ ա՛ ,
մատամլար , պիշարէ էճնէպիւրէրէ ազաճըզ միւսամահա վէ
մէրհամէթ կէօսթէրմէլի տիր . զավալըլար պիզիմ ուսուլ

վէ ատաթըմըզը պիւմէզէր . էկէր ուսուլ վէ ատաթըմըզը պիւմիշ օլսայըտըլար , պիւթիւն Բարիս խալգը հուզուընա պէօյլէ ույղունսըզ պիր հալտէ չըգարլա՛ր մը իտի :

Ատրիէն . - (Աճը պիր թէպէսսիւմէ .) Ֆիլ հագըգա շու սաֆտէրունըզլարը շայանը մէրհամէթ տիր . . . քէն . տիւէրինէ աճըմագ լազըմ տըր :

Մարքիզ . - Լաքին պէրապէրլէրինտէ պուլընան քիւ . չիւք գըզ տէգօլթէ ֆիսթանը վէ չըպլագ գօլլարըյլա է . բէյիճէ կիւզէլ կէօրիւնիւյօր . . . օն ալթը օն եէտի եա . չընտա անճագ օլմալը տըր . պագընըզ , ազիզէմ Ատրիէն , մէրհամէթէ շայան տէյի՛լ մի տիր . . . :

Ատրիէն . - Ձէվճինիզ վէ սիզ պու կիւն վագթընըզը մէրհամէթլէ կէչիւրիյօրսընըզ , ազիզէմ Ժիւլի . Հինտիւէրէ մէրհամէթ իթմէլի , գըզա մէրհամէթ իթմէլի . . . պագա . լըմ տահա քիմէ՛ մէրհամէթ իտէճէյիզ :

Մարքի . - (Կիւլէրէք .) Սարը վէ գըրմըզը սարըգլը կիւ . զէլ Հինտիւյի աճըմամալըյըզ . զիրա պիր ազ տահա կէչէ . ճէք օլուրսա , քիրազ րէնկինտէ գօրտէլալար թագընմըշ օլան քիւչիւք գըզ քէնտիսինի գուճագլայըպ էօքէճէք տիր . պագընըզ , Հինտիւյէ տօղրու նա՛սըլ էյիլմիշ գալմըշ :

Մարքիզ . - (Ձէվճի կիպի կիւլէրէք վէ տուրպինիյլէ Բօզ-Բոմբոնա պագարագ .) Ֆիլ հագըգա պունլար բէք էյ . լէնճէլի շէյլէր տիր . (Ատրիէնէ խիթապէն .) Հէմ պէն պիր շէյ քէշֆ իտիյօրըմ . . . պու քիւչիւք գըզճըլազ խաֆիֆ . մէշրէպանէ հարէքեաթըյլա պէրապէր Հինտիւ տէլիգան . լըյը չըլտըրասըյա սէվիյօր . . . քէնտիսինին պիր պագընը կէօղիւմէ իլիշտի քի , պու պագըն բէք չօգ շէյլէր իֆա . տէ իթմէքտէ իտի :

Ատրիէն . - Պու գատար ինճէ թէտգիգաթա կիրիշ . մէյէ նէ՛ լիւզում վար , ազիզէմ Ժիւլի . պու կէնճ գըզըն էսրարը գալպինի քէշֆ իթմէքտէ պիզճէ նէ՛ մէնֆաաթ մէլ . հուզ տըր :

Մարքի . . (Զեվճեսի կիպի տնւրպին իւն պագարագ.)
Էկէր պու գըզ Հինտլիի սեվիյօրսա , բէք զիյատէ հագգը
վար տըր . զիրա միւտտէթի էօմրիւմտէ պու Հինտլի գա-
տար կիւզէլ պիր տէլիգանլը կէօրմէմիշիմ տիր . Հէր նէ
գատար քէնտիսինի եանտան կէօրիւյօրսամ տա , չէհրէսի-
նին եարըսը էսկի զէմանտան գալմա գապարթմալը սա-
նէմէր կիպի սափ վէ ճագիպէլի տիր . (Ատրիէնէ տօղրու
էլիւէրէք .) Սիզ տէ պէօյլէ կէօրմէյօր մըսընըզ , մատմոււա-
ղէլ . շիւպհէ եօգ քի սիզէ խիթապ իթտիլիմ պու սիււա-
լին սէնայիի նէֆիսէյէ այիտ պիր սիււալ օլտըղընը ան-
լարսընըզ . . . :

Ատրիէն . - Էվվէթ , սէնայիի նէֆիսէ նօգթաի նազա-
րընտան , պու Հինտլի զայէթ կիւզէլ պիր տէլիգանլը տըր .

Մարքի . - Լաքին եանընտաքի գըզ նէ՛ արսըզ չէյ ի-
միշ . . . պագընըզ տուրպինիյէ նա՛սըլ , պիզէ պագը-
յօր . . . :

Մարքի . - Տահասը վար . . . պէս պէլլի սիզին քէնտի-
սինտէ հասըլ իթտիլինիզ հայրէթի ֆէվզ էլ ապէյի Հինտ-
լիյէ տէ թէպիլիլ իթմէք իւզրէ , էլինի տէ գայտսըզճասընա
անըն ումուզընա տօգ ունտըրյօր :

Յիլ հագըգաւ ճալմա՝ օ զէմանա գատար քէնտիսինէ
մէմէքէթինի իսթաք իտէն օրման մէնզարէլէրինի թէմա-
շայէ տալմըշ օլտըղընտան , ֆօզ-Բոմբոնըն հարէքեաթը
ճիլվէքեարանէ վէ թահրիքնույանէսինէ էհէմիլիէթ վէր-
մէմիշ վէ Ատրիէնի տէ հէնուզ կէօրմէմիշ իտի :

Պու սըրատա Բօզ-Բոմբոն լօճանըն էօնիւմտէ սալլա-
նարպ , վէ նազարը տըգգաթընը ճէլպ իտէն մատմոնփ-
ղէլ տը Դարտօվիլի տուրպինիյէ թէտգիգ իտէրէք :

— Իշթէ գըզըլ վէ ֆագաթ կիւզէլ սաշլը վէ ճալիպի
հայրէթ օլաճագ տէրէճէտէ տիւպէր պիր գատըն . . . պա-
գընըզ , պագընըզ , սեվկիլի բրէնա . - տէաթս վէ էլինի տէ
խաֆիֆճէ ճալմանըն ումուզընա տօգ ունտըրտը :

Ճալմա պու սէօզլէրի իշիտինճէ պիրաէն պիրէ սարսըլտը , վէ պաշընը պէրիյէ շէվիրէրէք իւք տէֆա օլարադ մատմուաղէլ տը Դարտովիլի կէօրտիւ :

Հէր նէ գառար քէնտիսինի պու թէսատիւֆէ հաղըւմըչլար ըտը ըսա տա՝ քրէնս պիրտէն պիրէ օ տէրէճէ շիտէթլի պիր հէյէճանա տիւչար օլադ քի , նէ՛ Խաբաճաղընը շաշըրտարադ , պիւա իխթիյար այաղա գալգմադ իսթէտի . լաքին արգաթընտա օթուրմագպու Ջլան Ֆարէնկանըն տէմիր կիպի աղըր էլի օլանճա գուլլէթիլէ ումուղընա տայանար , վէ ալլադ պիր չէտա վէ Հինալի լիսանը իլէ :

— Ճէսուր օլուն . . . մէթանէթի էլտէն պրրագմայըն . . . Եարըն պոթ գատըն սիզին այաղլարընըլա գարա նաճագ աըր . - տէտի :

Լաքին ճալմա այաղա գալգմադ իւղրէ Եէնի պիր ղայրէթտէ տահա պուլընտըղընտան , Ֆարէնկա անը աղլգոյմագ իւղրէ իլավէթէն :

— Պիր ազ էվլէլ գըսգանճըղընտան պէնզի աթտը վէ սօնրա տա աթէշ կիպի գըզարտը . . . կէվլէքիւք լաղըմ տէյիլ . . . Եօգսա հէր շէյի ղայալ իտէրսինիլ . - տէտի : Բօզ-Բումրոն . - (Ֆարէնկայա տէօնէրէք .) Օհ , Եինէ շու ղարիպ լիսանը՝ մը գօնուշմաղա պաշլատընըլ . պու հարէթէթինիլ նէղաթէթէ գարշը տըր . պուլնտան պաշգա պու լիսան օ՝ գատար ղարիպ տիր քի , թէքէլլու մինիլի շիտէնլէր ճէվիլ գըրըյօրսընըլ զանն իտէճէրլէր :

Ֆարէնկա և Բրէնս իլէ սիզտէն պահա իտիյօրըմ . սիլիւրիւնէն պիրէ թէաճճիւպտէ պըրագաճագ պիր շէյ Եարմագ իսթէյօր :

Բօզ-Բումրոն . - Պէնի թէաճճիւպտէ պըրագաճագ պիր շէյ մի . . . օ պահսը տիկէր . (Բէմալը մուհապպէթլէ ճալմայա պագարագ .) Օ հալտէ գօնուշընըլ , սէվլէլի բրէնս :

Ճալմա . - (Հինո լիսանը վէ պօղուգ պիւլ տէտա իլէ
Փարէնկայա խիթապէն .) Եիւրէյիմ բարչալանը յօր .

Փարէնկա . - Եարըն տա մէսէրրէթ վէ մահապպէթ .
լէ մալամալ օլաճագ տըր . մաղրուր վէ միժթ էքէպպիր
պիր գատըն մահգա հագարէթլէ մաղլուպ օլապիլիր . Եա-
րըն թիթրէյէրէք վէ մահնուպ օլարագ պաղլարընըզա
գարանաճագ տըր .

Ճալմա . - (Մէյուսիյեթլէ .) Պիլաքա եարըն պէնտէն
նէֆրէթ իտէճէք տիր .

Փարէնկա . - Ելվէթ . . . չիմտի սիդի զայըֆ վէ գօրձ
գագ կէօրէճէք օլընրսա . Եու սաաթտա քրթըգ կէրի չէ-
քիլմէք օլմազ . . . գայտսըզճա պիր սուրէթտէ եիւզիւնէ
պագընըզ , վէ սօնրա տա քիւշիւք գըզըն էլինտէքի կիւլ
պուքէթի ալըպ տուտագլարընըզա կէօթիւրիւնիւզ . . .
հէման կէօրէճէքմինիւք քի օ մաղրուր վէ միթէքէպպիր
գատըն պիր ազ էվվէլ օլտըզը կիպի հէմ սօլաճագ վէ
հէմ տէ դըզարաճագ տըր . օ զէման սէօզիւմէ ինանա-
ճագ Սը սընըզ .

Ճալմա . մէյուսիյեթլինտէն հէք շէյի թէճրիւպէ վիթ-
մէյէ մէճպուր պոնլընտըզընտան , պիւլա իխթիյար Փազ
րէնկանըն շէյիթանէթքեարանէ նաաիհաթլարընա գարը-
լարագ , պիր սանիյէ գատար մատմուազէլ տը Գարտօվի-
լին եիւզիւնէ պագտը , վէ պատէհու թիթրէք էլիլէ
Րօզ-Բոմբօնըն էլինտէքի կիւլ պուքէթինի ալարագ , պիր
տէֆա տահա Ատրիէնէ պագտըգտան սօնրա , տուտագլա-
րընա կէօթիւրտիւ :

Պա հագարէթի ֆէվգ էլ ատէ իւզէրինէ , մատմուա-
զէլ տը Գարտօվիլ քէնտիտինի զապթ իտէմէյիւք էօյլէ
չիտտէթլի պիր սուրէթտէ սարսըլտը քի , բրէնս պու հալ-
տէն բէք զիյատէ միւթէաճճիպալտը :

Փարէնկա կէնճ գըզըն պու հալինի կէօրիւնճէ բրէնտէ
խիթապէն .

— Սիգին տիր . . . կէօրտիւնիւզ եւ՝ գըսգանճըղըն-
տան նաւըլ թիթրէտի . էվվէ՛թ , սիգին տիր . . . ճէսուր
օլընըզ , վէ չօգ կէչմէքսիգին սիգի . արգասընտա օթուրան
կիւզէլ տէլիգանլըյա թէրճիհ իտէճէք տիր . . . չունքի
մէրգումէնին շիմտիյէ գատար սէվտիյի տէլիգանլը օ տըր .
— տէտի վէ կիւյա պու . իֆատէնին բրէնսին զալլինտէ
հասըլ իտէճէյի հիտտէթ վէ ատավէթի . քէչֆ իթմիշ կի
պի . իլավէի մէգալ իլէ .

— Պինաէն ալէյհ՝ սիւքիւնէթ վէ հագարէթ կէօս-
թէրինիզ . . . շիմտի օ ատէմ տախի սիգին հագգընըզտա
պուղզ բւ ատավէթ բէյտա իթմէյէճէք մի տիրզ
ձալմա քէնտիսինի զալթ իտիպ , էլինի քէվալը հիտ-
տէթինտէն աթէշ կիպի եպչմագտա օլան ալնընա կէօ-
թիւրտիւ :

Բօզ-Բոմբոն թէքա պիր շէհրէ իլէ Ֆարէնկայա պա-
ղարազ .

— Լաքին քէնտիսինէ նէ՞ սէօլլէյօթսընըզ քի պէօլլէճէ
հիտտէթէ կէլիյօր . . . հայտի , սէվկիլի բրէնս , պուքէթի-
մի պանա իյաթէ իտինիզ . — տէյիպ , կիւլ պուքէթինի բը-
րէնսին էլինաէն ալտը վէ պատէհու իլավէի մէգալ իլէ .

— Սիզ պունը տուտագլարընըզա կէօթիւրտիւյիւնիւզ
իչուն՝ ատէթա եէյէճէյիմ կէլիյօր . — տէտի , վէ տէրունի
պիր ահ շէքէրէք վէ ձալմանըն իւզէրինէ աշըգանէ պիր
նիկեահ աթֆ իտէրէք , եավաշ սէտա իլէ .

— Օ վահշի նինի-Մուլէն պէնի ալտաթմամըշ . . . պիւ-
թիւն պու շէյլէր զայէթ նամուքեարանէ տիր , վէ եալը-
նըզ պու խուսուստա քէնտիմի թէքտիր իտէճէք պիր սէ-
պէպիմ եօգ տրր . — տէյու պէյան իլլէտի :

Պատէհու սաղ էլտիվէնինի չըգարմըշ օլտըղընտան ,
ուֆագ պէյազ տիշէրիլէ կիւլրէնք թընագլարընըն ու-
ճընը բսրտը :

Ատրիէնին կէօնտէրտիյի մէթուպըն բրէնսէ վէրիւ-

մէմիշ օլտըղընը վէ բրէնսին օ կիւնիւ մարէշալ Սիմոն իլէ քէօյէ կիթմիշ օլմասը սըրֆ եալանտան իպարէթ իտուլի-նի սէօյքէմէյէ հաճէթ եօգ տըր : Մ. տը Մոնպրոն իւշ կիւնտէն պէրու ճալմայը կէօրմէմիշ օլտըղընտան , փա-րէնկա՝ տիկէր պիր գըզ սէվիյօր կիպի կէօրիւնէրէք մատ-մուազէլ տը Գարտօվիլի մաղուպ իտէպիլէճէյինէ բրէնսի իգնա իթմիշ իտի : Ճալմանըն թէաթրօյա կէլմէսի խու-սոսընա կէլինճէ , Բօտէն՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին օ ագչամ Բորթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսընա կիտէճէյինի Ֆլորինտէն խապէր ալմըշ ըտը :

Ճալմա քէնտիսինի թանըմազտան էվվէլ , Ատրիէն պայըլաճաղընը հըսս իլէ թէաթրօյը թէրք իթմէք իսթէ-տի : Օ զէմանա գատար գալպինտէ օ տէրէճէ եիւքսէլթ-միշ օլտըղը վէ պիր գահրաման , պիր մապուտ տէրէճէ-սինտէ շայանը հայրէթ կէօրտիւլիւ վէ միւտհիշ պիր մէ-յուսիյեթէ միւսթաղրազ օլմուշ զանն իտէրէք քէտէր վէ էլէմինի լաթիֆ պիր իւմիտլէ թաատիլ իթմէք իւզրէ խա-լիսանէ պիր մէքթուպ եազմըշ պուլընտըղը պու ատէմ՝ քէնտիսինին իպրազ իթտիյի էսէրի խուլուս ղէ մուհապ-պէթէ մուգապիլ , շանընա եագըշմայաճազ տէրէճէտէ կիւլիւնճ պիր գըզ իլէ գարշըսընա չըգարազ մուգապէլէ կէօսթէրմէքտէ իտի : Ատրիէն կիպի մաղրուր պիր գըզ-ճըղազ իչուն նէ՝ պէօյիւք եարալար :

Մէրգումէ ճալմանըն պու նալայըգ հագարէթի գաս-տէն եարմըշ օլուպ օլմատըղընա բէք տէ օ գատար էհէմ-միյեթ վէրմէմէքտէ իտի իսէ տէ , բրէնսին քէնտիսինի թանըմըշ օլտըղընը , վէ մա մաֆիհ հագարէթի՝ տիք տիք եիւզիւնէ պագաճազ վէ հանընտաքի խաֆիֆմէշրէպ գը-զըն էլինտէքի պուքէթի ալըպ տուտագլարընա կէօթիւ-րէճէք գատար իլէրիյէ վարտըրտըղընը կէօրիւնճէ , պիր ինֆիալը նէճիպանէյէ թապի օլարազ քէմալը՝ ճէսարէթլէ օրատա գալմաղա գարար վէրտի , վէ հագըգաթը հալէ

գարշը կէօզէրինի գարպամագ շէօյէ տուրսուն, պիւարս մուհապպէթի խալիսանէ վէ դահրամանանէսինին մահվ օլմասընը կէօրմէք իշուն վահշիյանէ պիր մահզուղիյէթ հըսս իյլէտի Պինապէրին՝ ալնը եիւքսէլմիշ, կէօզէրի զուրուր ու ազամէթլէ բարլամագտա պուլընմըշ վէ եանագլարը ֆէվզ էլ ատէ գըզաբմըշ օլտըղը հալտէ, քէնտիպի տախի թահգիրամիզ պիր մէթանէթլէ տիք տիք բրէնսին եիւզիւնէ պագտը վէ տուտագլարընտա իսթիհզաքեարի պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնտիւ, պատէհու, սաիր պիր չօգ սէյիրճիլէր կիպի ճալմանըն լօճասընտա ճէրէյան իտէն մէնզարէ իլէ մէշլուլ պուլընան մարքիզէ խիթպպէն.

— Ախլագը վահշիյանէնին շու զարիպ թէմաշասը վէրիլէճէք օյուն բրօկրամընա թամամըյլա մութապըգ տըր. — տէտի:

Մարքիզ. — Շիւպհէսիզ... գօրգույօրըմքի ամճամ պու էյլէնճէլի մէնզարէյի կէօրմէքտէն մահրուճ գալաճագ տըր:

Ատրիէն. — (Անճագ զապթ իտէպիլտիյի պիր ինֆիալ իլէ.) Մ. տը Մոնպրոն մը... էվվէթ, հէր շէյի կէօրէմէտիյինտէն տօլայը թէէսսիֆ իտէճէք տիր... չօգ արալըգ պուրատա պուլընմասընը բէք արգու իտէր իտիմ... պու լաթիֆ մէնզարէլէրի կէօրմէք մահզուղիյէթինի անա պօրճու տէյիլ միյիզ:

Մատամ տը Մորէնվալ՝ Ատրիէնին քեամիլէն սէթր իտէմէմիշ օլտըղը պու սիթէմամիզ իսթիհզայը պէլքի տէ ֆարգ իտէպիլիր իտի. լաքին պու սըրատա պիրտէն պիրէ գըսըգ վէ տէհշէթէնկիզ պիր կիւմիւրտէմէ սէտապը իշիտիլպ, Մորոքըն սահնէյէ չըգմասընա մուգատաթէվէ օլարագ իճրա գըլընան մէնզարէլէրէ օ վագթա գատար էհէմիլիյէթ վէրմէմիշ օլան ումում սիյիրճիլէրին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իյլէտի: Պունըն իւզէրինէ հէր քէսին կէօզիւ պիր սէվգի թապիի իլէ սահնէնին սօլ թարաֆըն:

տա, մատուցել տը Դարտովիլին լոճասը ալթընտա վագը մաղարայա աթֆ օլընտը, վէ պիւթիւն թէաթրօ տէրունինտէ պիր մէրագը չէտիտ էսէրի բէյտա օլտը:

Պու սըրատա տահա չէտիտ վէ տահա տէրին տիկէր պիր կիւմիւրտէմէ տախի մողարա տէրունինտէն իշիտիլտի. իշպու մաղարանըն գաբուսը պիր թագըմ եարմա չալլըգլարլա եարը եարըյա գաբանմը իտի: Պու կիւմիւրտէմէ իւղէրինէ, ինկիլիզ քիւչիւք լոճասը տէրունինտէ պաղա գալգտը, վէ հէման տա եարը պէլինէ գատար տըշարը ուզանարագ էլլէրինի քէմալը կէրմի իլէ օղուշտըմաղա պաչլատը. պատէհու պիւս պիւթիւն հարէքէթսիզ տուրարագ, իրի, եէշիւ վէ շաշատար կէօզլէրինի մաղարա գաբուսընտան ալըրմատը:

Պու վահշիյանէ սէռալար իւղէրինէ, օ սըրատա հըսս իթմէքտէ օլտըղը մուհապպէթ, հասէտ վէ ատավէթ տուղուլարըյա պէրապէր ճալմա տախի թիթրէտի: Օրմանըն թէմաշատը վէ սիյահ բարսըն կիւմիւրտէմէսի զիհնինտէ եէնիտէն մէմլէքէթինին վէ մուհարէպէ կիպի տէհշէթիլ պիր զէվգի պուլընան ավճըլըգլարընըն խաթըրէսինի ույանտըրարագ, գալպինտէ ֆէվգ էլատէ պիր հէյէճան հասըլ օլտու. օ սըրատա պիրտէն պիրէ բէտէրինին օրտուսընտաքի հիւճիւմ պօրուլարընը իշիթմիշ օլսայըտը, պունտան զիյատէ վահշիյանէ պիր չէվգ ու զայրէթէ կէլէմէզ իտի:

Պիր ազ սօնրա պիր կէօք կիւրլէմէսի կիպի պօղուգ կիւմիւրտէմէլէր տահա իշիտիլտի քի, պունլար սիյահ բարսըն չիտտէթլի խըրըլթըլարընը հէման տա իշիտիլմէզ հալէ կէթիտիլէր. արսլան իլէ գաթլան, եանի Յուդա իլէ կայէն՝ գաֆէսլէրինին մէվզու օլտըղը սահնէ իչլէրինտէն բարսըն սէտաի վահշէթէտասընա մուգապէլէ կէօսթէրմէքտէ իտիլէր: Ճալմա ավճըլըգ վէ եա մուհարէպէ իթմէք իշուն օրտու գուրտըղը սըրալարտա, Հինտիսթանըն

Թէնհա օրմանլարընտա պու տէհչէթէնկիզ ահէնկի բէք չօգ տէֆալար իշիթմիշ օլտըղընտան, պու տէֆա եինէ գուլագլարընա վասըլ օլընճա, գանը տամարլարընտա գայնամաղա, վէ կէօզլէրի պիր շաշաաի վահչիյանէ իլէ բարլամաղա պաշլատը. պաշը ազաճըգ իլէրիյէ տօղրու էյիլմիշ վէ էլլէրի տէ լոճանըն քէնարընա տայանմըշ օլտըղը հալտէ, սինիրլէրի չէքիլիրճէսինէ թիթրէմէքտէ իտի: Սէյիրճիլէր, սահնէ, Ստրիէն արթըգ կէօզիւնէ կէօրիւնմէմէքտէ իտի. քէնտիսի մէմէքէթինին պիր օրմանընտա պուլունըյօր, վէ գաբլան գօգուսը ալըյօր ըտը:

Պու սըրատա ճալմանըն կիւզէլլիյի օ տէրէճէ քիւսթախանէ վէ վահչէթամիզ պիր թավը ալմըշ ըտը քի, Բօզ-Բոմբոն պիր նէվ տէհչէթ վէ հայրէթլէ անա պագմաղա պաշլատը: Էքսէրիյա պէշաշէթլի օլան կիւզէլ մաի կէօզլէրինտէ միւտտէթի էօմրիւնտէ պէլքի իլք տէֆա օլարագ ճիտտի պիր հէյէճան էսէրի կէօրիւլիւյօր վէ ֆագաթ հըսս իթտիյի տուլղունըն նէ՝ օլտըղընը պիր տիւրլիւանլայամայօրտը. վէ կիւյա պիր ֆէլաքէթի ազիմէ զուհուր իտէճէք իմիշ կիպի եիւրէյի սըգըլլպ քէմալը չիտտէթլէ չարբըյօր ըտը. պինաէն ալէյհ՝ դայրը իիթիյարի պիր գօրգույա գաբըլարագ ճալմանըն գօլընտան թուլթուպ:

— Օ մաղարայա պէօլլէ պագմայընըզ... պէնի ատէթա գօրգուտըյօրսընըզ. — տէտի:

Բրէնա պու սէօզլէրի իշիթմէտի: Պու սըրատա ղալէպէլիք հէման հէք պիր աղըզ:

— Ահ, իշիթէ... իշիթէ. — տէյու հայգըրտըլար:

Մորոք սահնէնին իշէրիօինտէն կէօրիւնմէյէ պաշլամըշ ըտը: Մէրգում եօգարըտա թարիֆ իթտիյիմիզ սուրէթտէ կիյինմիշ օլուպ, պու տէֆա պիր եայ վէ օղլարլա տօլը պիր տէ օգ գուպուրը զիյատէ ալմըշ ըտը: Քէնտիսի եաբմա գայալարըն ալչալա ալչալա սահնէնին թա օր-

Թասընա գատար կէլմիշ օլան եօգուշընտան աղըր աղըր էնմէյէ պաշլատը . լաքին արա սըրա տուրարագ էթրաֆա գուլագ վէրմէքտէ վէ քեմալը իհթիյաթլա իլէրիլէյօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի . էթրաֆա աթֆը նիկեհաճ իթտիյի սըրատա , լօճասը թա մաղարանըն եանընտա պուլընան ինկիլիզին իրի վէ եէշիլ կէօղլէրի պիլա իսթիյար նաղարը տըգգաթընա իլիշտի . պուլըն իւղէրինէ Մորոքըն չէհրէսի օ' տէրէճէ տէհչէթէնկիզ պիր հալ քէսպ իյլէտի քի , միւքէմմէլ պիր տուրպին իլէ մէրգումը պիր սուրէթի միւթէճէսսիսանէտէ թէտգիգ իթմէքտէ օլան մատամ տը Մորէնվալ պիրտէն պիրէ Ատրիէնէ տէճնէրէք .

— Ազիզէմ , պու ատէմ գօրգըյօր . . . պիր ֆէլաքէթ զուհուր իտէճէք . - տէտի :

Ատրիէն . - (իսթիհզաքեարի պիր թէպէսսիւմլէ .)
Պիր ֆէլաքէթ մի զուհուր իտէճէք . . . պուրատա , պէօյլէ բարլագ վէ քէյֆիլ պիր զալէպէլք արասընտա ֆէլաքէթ զուհուր իթմէք գապիլ մի տիր , Հայտի , ազիզէմ ծիւլի . . . պզըն իսթըրընըզա պիլէ կէթիւմէյինիզ . . . մուսիպէթ , ֆէլաքէթ գարանըգտա , թէնհա պիր մահալտէ վուգուա կէլէպիլիր . . . պէօյլէ մէսրուր պիր զուլէպէլիք արասընտա , ըըգըլար իչինտէ հիշ պիր վագթ զուհուրա կէլէմէղ . - տէտի :

Մարքիզ իսէ պիր սէտաի աէհչէթ սաշտըրարագ վէ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլի քինտիսինէ չէքմէք իսթիյօրմըշ կիպի գօլընտան թութարագ .

— Աման եա' Բապպի . . . քէնտինիզի սագընընըզ Ատրիէն . . . կէօրիւյօր մըսընըզ . - տէյու հայգըրտը , վէ թիթրէք էլէրիլէ մաղարանըն աղղընը կէօսթէրտի : Ատրիէն չար չարուգ պաշընը ուզաթըպ պագտըղընտան , մատամ տը Մորէնվալ քէմալը խէլէճան իլէ .

— Քէնտինիզի սագընընըզ , Ատրիէն . . . օ' գատար ուզանմայընըզ . - տէյու հայգըրտը :

Մարքի . - (Չէվճէսինէ խիթապէն .) Տիվանէ՞մի սին , ազիզէմ , գօրգաճագ նէ՞ վար . . . Բարս պիր էյիճէ զէն-
ճիրէ վուրըմըշ տըր . շայետ զէնճիրի գօբարաճագ օլսա
պիլէ , պուրատա պիզէ պիր զիյան վէրէմէզ . - տէտի :

Պու սըրատա թէաթրօ սալասընտա պէօյիւք պիր
մէրագ վէլվէլէսի զուհուր իյլէտի , Հէր քէնին կէօզիւ
մաղարա գաբուսընա տիքիւմիշ գալմըշ ըտը . Նակէհան
սիյահ բարս՝ Էնլի կէօյնիւ իլէ եարմա չալըլըզլարը պիր
եանա աթարագ զուհուր իթտի , վէ իքի ատէտ սարը վէ
աթէշֆիշան կէօզլէրի հավի ծլտն եասը պաչընը իքի տէ-
ֆա իլէրիյէ ուզաթտը . պատէհու գըրմըզը աղզընը եարը
եարըյա աչարագ վէ իքի սըրա չէնկէլ կիպի տիշլէրինի
նազարլարա արզ իտէլէք . պիր տէֆա աահա կիւմիւրտէ-
տի : Տէմիրտէն եարըլմըշ իքի գաթ պիր զէնճիր իլէ քէզա
տէմիրտէն եարըլմըշ սիյահ պօյալը պիր կէրտանլըգ՝
հայվանըն սիյահ տէրիսի իլէ մաղարանըն գարանլըզընա
գարըշարագ , ինսանը թէմամըյլա ալտաթմագտա , վէ
տէհշէթի ճանվէր՝ ինինտէ սէրպէսթ պուլունըյօր կիպի
կէօրինմէքտէ իտի :

Մարքի տը Մորէնվալ պիրտէն պիրէ եանընտաքի-
լէրէ տէճնէրէք :

— Մատամլար , Հինտլիլէրէ պագընըզ . . . հրսն իթ-
տիբլէրի հէյէճան իլէ նասըլ մալիուրանէ պիր թալը ալ-
մըշլար : - տէտի :

Փիլ հագըզա ճալմա սիյահ բարսը կէծրիւր կէօրմէզ ,
պայրէթի վահլիյանէսի նիհայէթ տէլէճէյէ վարմըշ ըտը .
կէօզլէրի պէյագ չուգուրլարը տէրունինտէ սիյահ էլմաս-
բարէլէր կիպի բարլամագտա , վէ իւսթ տուտաղը տախի
կիւյա ֆէվզ էլ առտէ պիր հիտտէթէ տիւշար օլմըշ կիպի
պիր վահշէթի ազիմէ իլէ պիւզիւմիւշ կէօրինմէքտէ ի-
տի :

Ֆարէնկա՝ տիրսէյինի օ սըրատա լօճանըն քէնարընա

տայաթմըջ օլուպ, զարիպ պիր թէսնատիւֆ սէպէպիյէ ճալմա կիպի ֆէվզ էլատէ հէյէճանա տիւշար օլմըջկէօրինիւյօր վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէյօրտը .

— Պարապա, պիր թէաթրօյա հէսինտէ կէօրտիւյիւմ շու նատիր իւլ էմնալ բարս՝ Մալայըն (ճավատապ ճպմանըն ույուտըղը զէման գօլը իւզէրֆինտէ իյնէ իլէ իլէմիշ օլան պօղըճընըն) հէնուզ եավրու իքէն ինինտէն աշըրըպ պիր էվրօպալը գարտանա սաթմըջ օլտըղը բարս օլմալը : Պոհվանինին իգթիաար վէ հիւքիւմէթի հէր եէրտէ տիր :

Մարքի տը Մորէնվալ Ատրիէնէ խիթապէն .

— Պու Հինալիլէրիւպէնյէճէ մաղդուրանէ պիր թավրալմըջ օլտըզլարընը սիզ տէ կէօրմէյօր մըսընըզ, մատմուաղէլ . — տէտի :

Ատրիէն կիպա զիհնիւտէքի էն միւէլիմ խաթըրէլէրի ույանարմագ իսթիյօլմըջ կիպի, ճէվապէն .

— Պէլքի տէ քէնտի մէմլէքէթլէրինտէ պէօյլէ պիր ալճըրըգտա հազըր պուլընմըշլար տրր . — տէտի :

Պու սըրապա մարքիզ տը Մորէնվալ մաամուաղէլ տը Պարտօվիլէ տէօնէրէք, հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Ատրիէն . . . Ուտրիէն . . . իլթէ վահշի հայվանլար զալիպի պիզէ էրէլիճէ եագըն պուլուըյօր . . . չէհէսի տէհշէթլի տէլիլ մի տիր . . . սիզէ պու ապամգ գօրգօյօր տէյօրըմ :

Մարքի . — (Պու տէֆա թէմքինլի պիր սուրէթտտէ .) Ֆիլ հագըգա եիւզիւնիւն րէնկի տէհշէթլի պիր սուրէթտէ զօլմըջ . . . հէմ տէ պու թարաֆա թէգարդրուպ իթտիքճէ, եիւզիւնիւն սօլդունըղը արթըյօր . . . Տէյօթլար քի սօղուգ գանլընըղընը պիր տագըգա զայպի տէճէք օլուրսա, բէք պէօյիւք թէհիքէյէ տիւշար օլուրըմըջ :

Մարքիզ . — (Ատրիէնէ .) Ա՛հ . . . պուրատա, կէօ .

զիւմիւզիւն էօնիւնտէ եարալանաճագ օլուրսա , բէք՝ տէհ-
չէթլի շէյ օլուր :

Ատրիէն . - Ինսան պիր եարա իլէ էօյլուր միւ . . .

Կէնճ գըզ պու սէօզլէրի օ՛ գատար պարիտանէ պիր
գայտսըզըզլա սէօյլէմիշ իտի քի , կէնճ գատըն քէմալը
թէհաճճիւպլէ մատմուազէլ տը Գարաօվիլին եիւզիւնէ
պագարագ .

Ա՛հ , ազիզէմ . . . պու սէօյլէտիյինիզ սէօզ բէք
զալըմանէ տիր . - տէտի վէ Ատրիէն՝ պարիտանէ պիր թէ-
պէսսիւմլէ .

— Նէ՛ եարալըմ , պիզի իհաթա իտէն հավա իւզէրի-
մէ թէհսիր իտիյօր . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Պու սըրատա մարքի տը Մորէնվալ պիրտէն պիրէ
սէօզէ գարըշարագ .

— Պագընըզ , . . . պագընըզ . . . վաճի հայվանլար
ղալիպի սիյահ բարսըն իսզէրինէ օգ աթաճագ . պէս պէլլի
օնտան սօնրա տա կէօյիւս կէօյիւսէ տէօյիւշմէք օյունը
պաշլայաճագ տըր . - տէտի :

Մորոք պու սըրատա սահնէնին էօնիւնտէ պուլունը-
յօրտը : Լաքին մաղարանըն գաբուսընա գատար վասըլ
օլմագ իչուն , սահնէյի տօլաշմագ լազըմ կէլմէքտէ իտի :
Մէրգոււմ պիր տագըզաճըզ տուրտը , եայընըն իբի իւզէ-
րինէ պիր օգ եէրլէշաիրտի , վէ պիր գայա արգասընտա
տիզ չէօքտիւքտէն սօնրա , պիր միւտտէթճիք հայվանա
տօզրու նիշան ալտը , պատէհու եայը չէքէրէք օգ վըզ-
լատը , վէ բարսըն մէհիպ պաշընը կէօսթէրտիքտէն սօն-
րա չէքիւմիշ օլտըղը մաղաիանըն իչինտէ զայպ օլտու :

Օգ մաղարայա վասըլ օլուր օլմագ , հայվան՝ օ սը-
րատա կէօզէ կէօրիւնմէմէքտէ օլտն Գողիաթ թարաֆըն ,
տան թահրիք իտիլէրէք , կիւյա աթըլան օգտան վուրըլ-
մըշ կիպի , վահշէթամիզ պիր սէտա սալը վէրտի : Մորո-
քըն բանթօմիմալը օ՛ տէրէճէ զարիպ վէ հայվանը վուր-

մըջ օլտըղընտամք տօլայը ըզհար իթտիյի մէսէրրէթ օ՛գա-
տար թապիի իտի քի, պիւթիւն սէյիրճիլէք քէնտիսինի
ալգըչլատըլար: Պուռն իւզէրինէ էյինտէքի եայը պիր
թարաֆա աթարագ, գուչաղը արասընտան պիր խանչէր
չըգարտը, վէ պուռն տիչլէրի արասընա ալտըգտան սօն-
րա, հարալանմըջ օլան բարսը մաղարասը տէրունինտէ
վաֆլէթէն պաամագ իսթիյօրմըջ կիպի, էլլէրի վէ տիզլէ-
րի իւզէրինտէ սիւրինիւպ եիւրիւմէյէ պաչլատը: Պու
սըրատա էճէլ՝ պիր տէմիր տէյնէքլէ քէնտիսինէ միւթէ-
մատիյէն վուրմագտա օլան Գողիաթ թարաֆընտան եէնի-
տէն թահրիք իտիլէրէք, մաղարա իչէրիսինտէն տէհչէթլի
պիր սուրէթտէ պիր գաչ տէֆա տահա կիւմիւրտէտի:

Գըրմըզըյա մաիւ պիր զըյա իլէ անճագ թէնվիր ի-
տիլմիջ օլան օրմանըն դարիպ մէնզարէսի օ՛ տէրէճէ հէյ-
պէթնիւմա, սիյահ բարսըն խըրըլթըլարը օ՛ տէրէճէ վահ-
չիյանէ վէ Մորոքըն հարէքեաթը, տուրուչը վէ սիմասը
օ՛ տէրէճէ տէհչէթէնկիլ իտի քի, պիւթիւն սէյիրճիլէք
թիր թիր թիթրէյէրէք աըգգաթ իթմէյէ պաչլատըլար:
Պիւթիւն սալա տէրունինտէ պէօյիւք պիր սուսլըգ հիւքմ-
ֆէրմա պուլընմագտա ըտը. հէր քէս սօլուղընը թուլմըջ
վէ կիւյա տէհչէթլի պիր վագըանըն զուհուրընա պէքլէ-
յօրլար կիպի ումոմ սէյիրճիլէրի պիր տէհչէթի ազլմէ
իսթիւա իյլէմիչ իտի:

Մորոքըն իճրա իյլէտիյի օյուռնըն տէհչէթլի պիր հա-
գըգաթ սուրէթինի ալմասընըն սէպէպլէրինտէն պիրի տէ
չու իտի քի, մէրգում խաթվէ պէ խաթվէ մաղարայա
թէգարբուպ իթտիքճէ, ինկիլիզին լօճասընա տու թէ-
գարբուպ իթմէքտէ, վէ պիւա իիսթիյար հըսս իթտիյի
գօրգույա մաղուպ օլարագ, կէօզլէրինի պու ատէմին ի-
րի եէչիլ կէօզլէրինտէն այըրամամագտա ըտը. զանն ի-
տէրսին քի սիւրինիւպ եիւրիւտիւյիւ զէման իճրա իթ-
տիյի հէր պիր հարէքէթ՝ ինկիլիզին տիք տիք պագըչըն:

տան հասըլ օլան պիր մանեթիգմա գուվվեթինտէն իլէրի կէլմէքտէ իտի . պինապէրին՝ Մորոք հէրիֆէ թէգարուպ իթտիքճէ , չէհրէսի պօզուլմագտա վէ մօրարմագտա ըտը :

Պիր օյունտան իպարէթ գալմայըպ տէհչէթլի պիր հագըգաթ րէնկինի ալմըլ օլան պու բանթօմիմա իւ . զէրինէ , թէաթրօ սալասընտա հիւքմֆէրմա պուլընան սիւքիւնէթի միւտհիչէ սէյիրճիլէրին ալգըլլարըյլա պիր տէֆա տահա մունգաթի օլտու , վէ պիր ազ սօնրա բարս սըն կիւմիւրտէմէսիլլէ արսւանըն վէ գաբլանըն ուզագտան իշիտիլէն խըրըլթըլարը մէգքիւր ալգըլլարա ինզիմամ իթտի :

Ինկիլիզ՝ ատէթա պիւթիւն վիւճուտըյլա լօճատան տըլարը ուզանմըլ , տուտագլարը տէհչէթլի պիր թէպէս սիւմլէ աչըլմըլ վէ իրի եէշիլ կէօզլէրի էլան տիքիլմիշ գալմըլ օլտըլը հալտէ , կիւճ իլէ նէֆէս ալապիլմէքտէ , վէ նիհայէթ մաղարանըն գաբուսընա վասըլ օլմըլ օլան Մորոքը օրայա ճէզպ իթմէք իչուն հագըգաթէն պէօյիւք պիր մանեթիգմա գուվվեթի սարֆ իթմիշ կիպի սաչտան խալի օլան գըրմըլը ալընտան սէյլ կիպի թէր ազմագտա ըտը :

Վագըթ գաթի վէ տէհչէթէնկիզ իտի . Մորոք մա . զարա էօնիւնտէ չէօմէլմիշ տուրմըլ վէ խանչէրինի էյինտէ թուլթմըլ օլուպ , հայվանըն էտնա հարէքեաթընը թէճէս . սիւս իթմէքտէ , վէ անըն իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէք ֆըր . սաթընա պէքլէմէքտէ իտի . հայվան իսէ՝ հիտտէթ ու վահչէթ սաիդասըյլա աճը աճը հայգըրմագտա , վէ իրի տղզընը աչմըլ օլտըլը հալտէ , մաղարանըն գաբուսընը միւտաֆաա իթմէք իսթէյօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի :

Թէհիլքէ տէնիլէն չէյտէ էօյլէ պիր ճաղիպէ վար տըր քի , Ատրիէն տախի ումոււմ սէյիրճիլէրին գալպինի օյնատան հլսսը մէրադ վէ թէճէսսիւնէ պիւա իսթիյար իշիիրաք , վէ մարքիզ տը Մօրէնվալ կիպի լօճատան տը .

շարք է յիշերէք, պիւթիւն նազարը տըգգաթընը պու թէ-
մաշաի տէհչէթպախչայա հասր իյլէտի: Տաիմա եանըն-
աա սագլամագտա օլտըղը Հինտ չիչէքլէրինտէն միւրէթ-
թէպ պուքէթի տախի էլինտէ թութմագտա ըտը:

Նակէհան Մորոք էճէլին իւզէրինէ սալտըրարագ պիր
սէտաի վահչէթէտա սալը վէրտի. հայվան իսէ պոս սէ-
տայա տէհչէթի պիր ավագէ իլէ մուգապէլէ կէօթէրէ-
րէք, էօյլէ պիր վահչէթլէ մէրգումըն իւզէրինէ սէյիրթ-
աի քի, Ատրիէն տիւշարը տէհչէթ օլարագ վէ հէրիֆին
իշի պիթմիշ զանն իաէրէք, պիրտէն պիրէ կէրի չէքիւտի
վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իշինտէ սագլատը . . . : Լաքին պու
հարէքէթի նակէհանի սէպէպիլլէ էլինտէքի պուքէթ ֆըր-
լանարագ սահնէնին իւզէրինէ տիւշտիւ, վէ բարս իլէ Մո-
րոքըն տէօյիւշմէքտէ օլտըղարը մաղարա տէրօւնինէ եու-
վարլանտը:

Պունըն իւզէրինէ ծալմա՝ պիր թարաֆտան մատմուա-
ղէլ տը Դաբաօվիլ հագգընտաքի աչգ ու մուհապպէթի-
նին չիտպէթինէ վէ տիկէր թարաֆտան իսէ՝ սիյաճ բար-
սըն միւտհիշ ավագէլէրիլլէ դալպինտէ ույանմըշ օլան զալլ-
րէթի վահչիլանէյէ գաբըլարագ, երլտըրըմ կիպի. քիւ
րաթլը վէ գաբլան կիպի չէվիք պիր սուրէթտէ քաճպալլան
սահնէյէ սըշրատը, վէ պէլինտէքի խանչէրի չէքտիքտէն
սօնրա, Ատրիէնին էլինտէն ֆըրլանմըշ կիթմիշ օլան պու-
քէթի ալմագ իւզրէ մաղարանըն իշինէ սէյիրթտի:

Պու սըրատա Մորոք՝ եարալանմըշ օլտըղընտան, ա-
ճը աճը հայգըրարագ իսթիմտատ իթմէքտէ իտի. . . :
Բարս ծալմայը կէօրիւնճէ պիր գաթ տահա վահչէթէ կէ-
լէրէք, զէնճիրի գօբարմագ փւզրէ մէյուսանէ պիր զայ-
րէթտէ պուլլնտը ըսա տա, մուվաֆֆագ օլամատըղընտան
քէսկին բէնչէլէրինին թա եանը պաշընտա պուլլնան ծալ-
մայա սարըլմագ իւզրէ, արգա այագլարը իւզէրինտէ տի-
քիլիպ տուրտը:

Լաքին ճալմանն պաշնը էյիպ եէրտէ տիզէ չէօքս մէսի վէ էլինտէքի խանչէրի երլտըրըմ սիւրաթընա միւսավի պիր սիւրաթլա իքի տէֆա հայվանն գարնընա սաբլամասը պիր օլտու, վէ պէօյլէճէ մուհագգագ պիր էօլիւմտէն գուրթուլտը. հայվան սահնէյի սարսարճասընա կիւմիւրտէյէրէք վիւճուտինին պիւթիւն աղըրլըղըյլա բրէնսին իւզէրինէ տիւշտիւ, վէ ճան չէքիչմէք հալինին իմ. թիտատ իթտիյի միւտտէթճէ, սիյահ պիր վիւճուտտան վէ գանլարա միւլէմմա պէյազ էլպիսէլէրտէն պաշգա պիր չէյ կէօրիւլէմէտի. նիհայէթ ճալմա պէնզի ուշմըշ, գանլարա զարգ օլմըշ վէ եարալանմըշ օլտըղը հալտէ այաղա գալգտը, վէ կէօզլէրի պիր զուրուրը վահչիյանէ իլէ շաշատար օլարագ, այաղընը բարսըն ճէսէտի իւզէ. րինէ տայաթտըգտան սօնրա, Ատրիէնին պուքէթինի էլինտէ թուլթմըշ օլտըղը հալտէ, մուհապպէթի մէճնուճա. նէսինի իյմա իտէր պիր սուրէթտէ Ատրիէնէ պագտը:

0 զէման Ատրիէն պիւս պիւթիւն գուլվէթտէն տիւշմէքտէ օլտըղընը հլսս իթտի. զիրա թագաթը պէ. չէր ֆէվգիւտէ պիր ճէսարէթլէ պու մուհարէպէի չէտի. տէնին նէթայիճի միւտահիչէսինի սէյր իթմէյէ մուգթէ. տիր օլապիլմիշ իտի:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ԻՔԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

Ք Ո Ն Ե Ր Ա

Ե Օ Ն Ճ Ո Ւ

Վագբթ կիճէ իտի։ Մահիթապ էթրաֆա խաֆիֆ պիր զըյա նէշը իթմէքտէ օլտըզը կիպի, երւտըզլար տախի պերրագ վէ ֆագաթ գասվէթնիւմա օլան գուպպէի ա- սիւմանտա բարըլտամագտա ըտըլար։ Գուրու ասղուգ վէ մէնհուս պիր շիմալ ըուզկեարընըն շիտաէթի հուպուպըն- տան հասըլ օլան ինիթիլէր՝ պիրի պիրլէրիլէ թէսատիւմ իտէրէք քէմալը շիտտէթլէ բաթլամագտա վէ Մոնմարթը թէքէսինի եալամագտա ըտըլար։

Իշպու թէքէսին էն եիւքսէք զիրվէսինտէ պիր ա- տէմ տուրմագտա, վէ պու ատէմին կէօլկէսի մահիթա- պըն խաֆիֆ զըյասըյա միւնէվվէր օլան թաշըզըլ ա- ըազի իւզէրինէ աքսէնտազ օլմագտա ըտը։ Պու եօլճու այագլարը ալթընտա հայըլմըշ կիթմիշ օլան Բարիս շէհրի- նէ պագմագտա ըտը քի, շէհրի մէզքիւրըն գուլէլէրինին, գուպպէլէրինին, քիլիսէլէրինին վէ չան գուլէլէրինին սիյահ կէօլկէլէրի պերրագ վէ մաի ուֆուգ իւզէրինտէ նագշ իտիլմիշ կէօրիւնմէքտէ վէ շէհրին օրթասընտան

տախի զըյատար պիր տիւման չըգարագ ասիւմանըն երլ-
տըզլարլա միւզէյենն ոլան լաճիվէրտ գուպպէսինի գըր-
մըզըյա թահվիլ իթմէքտէ իտի : Պու զըյատար տիւման՝
ագչամլարը էյլէնճէ վագթլաքընտա Բարիսի եէր եէր
թէնվիր իտէն պինլէրճէ աթէչլէրին ուզագտան ուզաղա
կէօրիւլէն շաշասը ըտը : Թէքէնին է՛ն եիւքսէք պիր մա-
հալինտէ տուրմըչ ոլան եօլճու քէնտի քէնտինէ շու սէօզ-
լէրի սէօյլէմէքտէ իտի .

— Խա՛յր , պու ոլամազ շէյ տիր . . . Ճէնապը Հագգ
պունա ըազի ոլամազ . իքի տէֆա քեաֆի տիր : Պունտան
պէշ եիւզ սէնէ մուգատտէմ , Դատիրի Մութլագ հազ-
րէթլէրինին տէսթի ինթիգամը պէնի Ասիա իշլէրինտէն
պուրայա սէվգ իթմիշ իտի . . . Պէն՝ քէօշէյի վահտէթ-
տէ եաշայան պիր եօլճու ոլտըզըմ հալտէ , կէշտիյիմ
եէրլէրտէ օ՛ գատար մաթէմ , օ՛ գատար մէյուսիյէթ վէ
օ՛ գատար ֆէլաքէթ վէ էօլէթ պըրագտըմ՝ քի , կիրտիյի
եէրլէրի խարապէզարա տէօնտիսրէն եիւզ ճիհանկիրին
պինիհայէ Ծառուլարը պիլէ պըրագամազ ըտը . . . Պու
շէհրէ տախի կիրտիմ՝ վէ պուրատա տա պէօյիւք պիր
գըրկըն իյգա՝ իյլէտիւմ , Պունտան իքի եիւզ սէնէ էվլէլ ,
պէնի տիւննանըն պիյ ուճընտան տիկէքինէ սէվգ քտէնն
տէսթի զալըմ՝ պէնի եինէ պուրայա կէթիլտի , վէ Ճէհա-
պը Հագգըն ուզագտան ուզաղա պէնիմ խաթվէլէրիմէ
պաղլատըլը օ մուսիպէթի ազիմէ (քիլէրա) եինէ պու
շէհրի խարապ վէ էվլէլն շալըշմագտան վէ սեֆալէթ
տէն պիթապ գալմըչ ոլամ պիրատէրլէրիմէ Թէալրուգ
իյլէտիւմ .

— Էվլէթ , անլէր պէնիմ պիրատէրլէրիմ . . . Եանի
Դուտըն Եէրիֆտէքի լանէթզէտէ սէնտաթ քեպըն պիրաւ
տէրլէրի տիրլէր . Ճէնապը Ալլահ պէնիմ , սէպէպիմլէ չա-
լըշանլար սիւլալէսինի լամէթլէմիշ տիր . . . օ սիւլալէյի քի ,
տաիմա ըզտըրապ իշինտէ , հուգուգը վէրազէթտէն մպհ

Խոնամ վէ զէնծիրի էսարէթէ մահքիւմ օլտըղընտան, Կդա-
 տընլար, Էրքէքլէր, շօճուգլար վէ ինթիպարլար պիր տէ-
 միր պօյունտրագ, աթընտա էօրիւնճէյէ գատար պիլա
 րահաթ, պիլա միւքեաֆաթ վէ պիլա իւմիտ պէնիմ կի-
 պի երաբիւտիւքճէ երէրիւր, պու աղըր պօյունթրագըր բօն-
 րա տա պաշգաղարը աղըր, վէ պէօյլէճէ չալըչանլար սիւ-
 լալէնի անը աքրտան ապիա ումուզլարընտա թաշըրլար,
 իշթէ հպու շէհրէ նազըր օլան թէքէլէրտէն պիրինին զիր-
 վէսինէ պէշ աարըճան պէրու իւշիւնճիւ տէֆա օլարագ
 կէլիյօրըմ, վէ պէգքի տէ եինէ պիրլիքտէ Ծէհշէթ, խա-
 րապիյէթ վէ էօյլէթ կէթիրիյօրըմ, հալ պու քի պու շէհր
 էհալիսի էյլէնճէլքիինին վէ կիճէ շէնլիքլէրինին շամաթա-
 մըյլա սերմէմթ օլմըշ օլտըղընտան, պէնիմ քէնտի գա-
 բուսընա կէլիմիշ օլտըղըմը պիլմէյօր Կա . . .
 « Լաքին խա'յր յ խա'յր, պու տէֆաքի մուվապէլէթիմ
 եէնի պիր ֆէշաքէթէ սէպէպ օլմայաճագ տըր . . . Ծէ-
 նապը Հագգ գապիլի իտրաք օլմայան էսրաթը իլէ պէնի
 Ծիրանսանըն իշինտէն թա պուրայա գատար կէթիրտի, վէ
 կէշտիյիմ եօլլար իւզէրինտէքի է'ն քիւշիւք քէօյլէքէ պիլէ
 թէգարրուպտան պէնի ալըգօյտը պինաէն ալէյհ' հիշ
 պիր էօրիւ չանը պէնիմ կէլմէքտէ օլտըղըմը ինպար իթ-
 մէտի, Պունտան պաշգա, օ մաի . . . վէ եէշիլ շէհրէրի . . .
 տէրին վէ գանլը կէօզլիւ խայալ տաիսի պէնտէն պըրըլ-
 տը . . . Պէն Ծիրանսա թօբրաղընա ալագ պաստը պաս-
 մագ, անըն նէմուգ վէ սօղուգ էլի պէնիմ էլիմի թէքք
 իտէրէք կէօզտէն նիճան օլտու . . . Հալ պու քի էճէ-
 լին հէնուգ պէնի իհաթա իթմէքտէ Կալաղընը հըսս իտիյօ-
 րըմ, կիրտապլարըյլա պէնի գուշաթարագ զէհրնաք նէ-
 ֆէսիլլէ տէ էճէլ աաշըյօր կիպի կէօրիւնէն օ ուղուքըզ
 րըպկեարըն շիտաթթի ինիթիպինի հէնուգ իշիտիյօրըմ:
 « Շիւպհէ եօգ քի զագապը իլահի սիւքիւնէթքէղըր
 օլույօր . . . Պէնիմ պուրայա մուվապէլէթիմ իհթիմալ քի

մահադա պիր թէհտիտ օլուպ , ձէնապը Հազգ պէօյլէճէ
թարիգի իսթիգամէթէ կիրմէսի լազըմ կէլէնլէրի գօր-
գ ութմագ իսթէմէքտէ տիր . . . էվվէթ , պէօյլէ օլմամըչ
օլսայըտը , ձէնապը Հազգ էվվէլի էմրտէ մէմլէքէթին
գալպկեհաճնա , պու նիհայէթսիզ շէհրին սինէսինէ տէհ-
շէթ վէ մէմաթ սաչարագ , զայէթ միւտհիչ պիր տարպէ
էնտիրմէք իսթէյէճէք իտի : Մհ , խա՛յր , խա՛յր , ձէնապը
Հազգ պէնի աճըյաճագ տըր , . . . խա՛յր . . . պէնի պու
եէնի իշքէնճէյէ մահքիւմ իթմէյէճէք տիր :
« էյվա՛հ , պիրատէրլէրիմ պու շէհրտէ պաշգա եէր-
լէրտէն տահա քէսրէթլի վէ տահա սէֆիլ տիրլէր . . .
պէն իսէ . . . անլէրէ էօլիւմ կէթիրէճէյիմ հա՛ . . .
խա՛յր , խա՛յր , ձէնապը Ալլահ պէնի աճըյաճագ տըր . զի-
րա հէմլիրէմին եէտի նէֆէր թօրոսնլարը պու շէհրտէ
թօբլամըչ տըրլար . . . պէն իսէ անլէրէ էօլիւմ կէթիրէ-
ճէյիմ հա՛ . . . միւհթաճ օլպըզլարը իմտատ վէ մուսավէ-
նէթ եէրինէ էճէ՛լ . . . »

« Պէնիմ կիպի տիւնեանըն պիր ուճընտան տիկէրինէ
գատաճը սէրսէրիյանէ կէզինէն գատըն՝ անլէրին տիւշմէնլէ-
րինին տուզագլարընը պիր տէֆա տահա թարումար իթ-
տիքտէն սօնրա , եինէ պիթմէզ թիւքէնմէզ Եօլընա տէ-
վում իյլէտի : Հէմլիրէմ թարաֆընտան ագրապամ օլան
եէտի նէֆէր սէվկիլիլէրիմ իչուն եէնիտէն պէօյիւք պէօ-
յիւք մուսիպէթլէր հազըրլանմըչ օլտըղընը պիհուտէ եէ-
թէ հըսս իյլէտի . . . Պէնի պուրայա սէվգ իտէն տէսթի
պիւման՝ օ սէրսէրի գատընը տաիմա էօնիւմէն տէֆ ի-
տիյօր . . . Մէրգուճ մուգավէմէթի նագապիլ օլան ա-
զընթըտան սիւրիւլէրէք , ագրապամտան այրըլաճաղը ու-
րատա պիհուտէ եէրէ հայգրրտը վէ նիյազ իյլէտի :

« — Եա՛ Բապպի , հիչ օլմազսա վազիֆէմի իբմալ իր
տէյիմ :

« — ԵիիՐԻԻԻ ,

« — Եալընըզ պիր գաշ կիւն . . . մէրհամէթ . . .
Եալընըզ պիր գաշ կիւն :

« — Եիիթիի .

« — Եյվան՛հ , հիմայէ իթտիյիմ ատէմլէրի կիրտապը
հէլպը քէնարընտա պըրագըյօրըմ :

« — Եիիթիի . . . Եիիթիի . . .

« Վէ պերսէրի եըլտըզ եէնիտէն պիթմէզ թիւքէն-
մէզ Եօյնը տէվամ իյլէտի . . . սէտասը օնհայէթսիզ
մէսաֆէյի դաթ՝ իտէրէք , պէնի ագրապամըն իմտապը-
նա չաղըրտը . . . :

« Պու գատընըն սէտասը պանա վասըլ օլտըղը զէ-
ման , հէմշիրիմին թօրունլարընըն եէնիտէն պէօյիւք թէհ-
լիքէլէրէ տիւչար օլմըշ օլտըղլարընը հըսս իյլէտիմ . . . :
Պու թէհլիքէլէր շիմտի պիր գաթ տահա արթմագ իւզէ-
րէ տիր . . . :

« Օ՛հ , սէօյլէ՛ , Եա՛ Բապպի , սէօյլէ՛ , աճապա հէմշի-
րէմին թօրունլարը՝ պուհնա ասըլարտան պէրու սիլսիլէ-
մին իւզէրիյէ , չէօքմէքտէ օլան մուսիպէթի ազիմէտէն
գուրթուլապիլէճէքլէ՛ր մի տիր : Անլէր սէպէպիյլէ պանա
աֆվ իտէճէ՛ք միսին , Եօգսա անլէր եիւզիւնտէն պէնի
ճէզալանտըրաճագ մըսըն :

« Օ՛հ , միւսաատէ էթ տէ էճտատըմըն սօնընճը ար-
զուլարընա իթաաթ իթսինլէր , վէ գալպլէրինի , գուվ-
վէթլէրինի , զէքեավէթլէրինի , վէ սէրվէթլէրինի պիր-
լէշաթիւմէյէ մուգթէտիլ օլտունլար . պու սուրէթլէ ինսա-
նիյէթին միւսթագպէլտէքի սաատէթինէ չալըշաճագլար ,
վէ պէլքի տէ պէնիմ պիթմէզ թիւքէնմէզ ճէզամըն աֆվը-
նա սէպէպ օլաճագլար տըր :

« Հազրէթի Խանըն « ԵիֆՏիկիՐիՆԻՁի ՍէվիՆԻՁ »
սէօզլէրի անլէրին եէկեանէ մագսատլարը վէ եէկեանէ
վասըթալարը օլաճագ տըր : Հազրէթի Խանըն թէնպիհաթը
մուհապպէթ վէ իւմիտինի ինքեար իտէրէք անլէր եէրինէ

պուղզ ու ատավէթ, ճէպը ու շիտտէթ վէ մէ յուսիյեթ-
թի հավի գաիտէլէր վազ իթմիշ օլան օ սախթէ բաբազ-
լարը՝ պու քէլամըն գուվվէթի ֆէվզ էլ ատէսի սա)էսին-
տէ մաղլուպ վէ մահքիւմ իտէպլվէճէքլէր տիր :

« Պու սախթէ բաբազլար՝ հէր զէման քէնտիլէրինին
չէրիքի թէօհմէթլէրի օլան ասհապը իգթիտար վէ սա-
տէթ թարաֆընտան իւճրէթլէ թուլթըլարազ, ասրլար-
տան պէրու տիւնեա իւզէրինտէ ըզտըրապ չէքէն պիշարէ
պիրատէրլէրիւմ իչուն ազաճըզ սաատէթ վէ իսթիրահաթ
տիլէյէճէք եէրտէ, ֆուգարանըն պու տիւնեա իւզէրին-
տէ իլէլ էպէտ իշքէնճէ չէքմէյէ մահքիւմ օլտըղընը վէ
թէսէլլի պուլմազ վէ եախօտ ազ իշքէնճէ չէքմէք արղու
վէ իւմիտի սէնին նազարընտա պէօյիւք պիր կիւնահ վէ
աղըր պիր ճինայէթ իտույինի սէնին նամընա սէօյլէմէյէ
ճէսարէթ իտիյօրլար, եա՛ րապպի . . . ճինսանլարտան ճիւ-
զի պիր գըսմըն սաատէթի . . . վէ հէման պիւթիւն ին-
սանիյեթին սէֆալէթի » . . . մէյէր սէնին իրատէի Խ-
լահիյէն պու իմիշ . . . նէ՛ պէօյիւք քիւֆր . . . պու
սէօզլէրին աքսի տէյիլ մի քի սէնին իրատէի րապպանի-
յէնէ մուվաֆըզ տըր :

« Մէրհամէթ էթ, եա՛ րապպի, նիյաղլարըմը իսթի-
մա՛ իյլէ . . . հէմիլրէմին թօրունլարընը՝ սէնաաթքեար-
տան հիւքմտարզատէյէ գատար տիւշմէնլէրինին էլինտէն
գուրթար . . . Սէնին սայէի ինայէթինտէ սաատէթի ին-
սանիյեթին գույուտաթընտա պիր թարիխի մուհիւմ իհ-
րազ իտէճէք օլան պէօյլէ գուվվէթի վէ մահսուլտար
պիր սիւսիլէնին մահվընա միւսաատէ իթմէ : Պու սիւսիլէ
ազասընը թէֆրիգ իթմէք իսթէտիքլէրինտէն, անլէրի
պիրլէշտիրմէքլիյիմէ, վէ քէնտիլէրինի ըզրար իթտիքլէրի
ճիհէթլէ, անլէրի միւտաֆաա իթմէքլիյիմէ միւսաատէ
էթ . . . իւմիտսիլլէրի իւմիտվար իթմէք, մէյուս օ-
լանլարա ճէսարէթ վէրմէք, տիւշմէք թէհլիքէսինտէ պու-

լընձնաբեր գալտըմագ վէ էյիլիք եօլընտա սէպաթ կէօս-
թէրէնլէրէ տէ մույին օլմագ իւզրէ պանա գուվվէթ վէր :

« Դէլքի տէ անլէրին ղայրէթի , ֆէտաքեարլըզը , ֆա-
ղիլէթի վէ քէտէրլէրի պէնիմ խաթամը մազհարը աֆվ
իտէճէք տիր . . . զիրա պէն եալընըզ պէտպախթլըզ
սէպէպիլլէ հազգսըզ վէ պէտխույ օլտում :

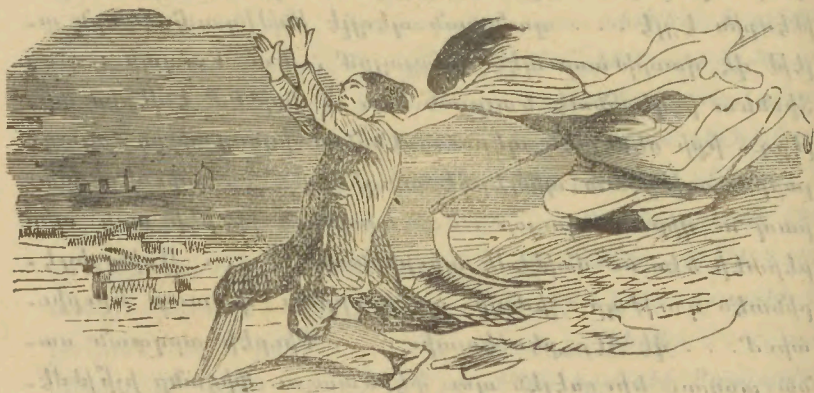
« Եա՛ Րապպի . մատամ քի տէնին հէր շէյէ մուգթէ-
տիր օլան էլին՝ մէճհուլըմ օլան պիր մագսատա մէպնի
պէնի պուրայա սէվգ իթմիշ տիր , ղազապընը արթըզ
թէսքին էյլէ . . . պուռտան պէօյլէ ինթիգամլարընըն ա-
լէթ վէ վասըթասը պէն օլմայայըմ , եա՛ Րապպի . . . :
Տիւնեա իւզէրինտէ եայրլան եէս ու մաթէմ էլվէրիր ար-
թըզ . իքի սէնէտէն պէրու սէնին մախլուգաթըն այագ-
լարըմ ալթընտա պինլէրճէ տիւշիւյօր . . . տիւնեա խա-
րապ ու վիրան օլույօր . . . պիւթիւն քիւրէի արզ պիր
բէրտէի եէս ու մաթէմէ պիւրիւնտիւ . . . : Ասիա իչլէ-
րինտէն գուլթպը չիմալի պուզլարընա գատար եիւրիւ-
տիւմ . . . վէ հէր քէս էօլտիւ . . . : Քիւրէի արզտան սա-
նա տօղրու եիւքսէլէն պու ֆէրնատ ու ֆիղանը իշիթմէ-
յօր մըսըն , եա՛ Րապպի . . . : Տիւնեայա վէ պանա մէր-
համէթ էյլէ . . . պիր կիւն , եալընըզ պիր կիւն . . .
հէմշիրէմին թօրուլարընը պիր եէրէ ճէմ իտէյիմ . . .
վէ գուրթուլաճագլար տըր . . . : »

Պու սէօղլէրի սէօյլէյէրէք , եօլճու տիզ չէօքտիւ վէ
էլլէրինի նիյազքեարանէ պիր սուրէթտէ սէմայա տօղրու
գալտըրտը :

Նազէհան շիմալ ըուզկեարը պիր գաթ տահա շիտ-
տէթլէ ինլէմէյէ պաշլատը . պիր ազ սօնրա , շիտտէթի
հուպուպընտան հասըլ օլան սէտալար պօրայա թէհապվիւլ
իլլէտի : Պուռն իւզէրինէ եօլճու սարսըլտը , վէ տէհշէ-
թամիզ պիր սէտա իլէ հայգըրարագ .

— Եա՛ Րապպի , էճէլ ըուզկեարը քէմալը վահշէթլէ

ինչէյօր . . . հասըլ իթտիյի կիրտապ պէնի տէ գալտըրը-
յօր տէյու զանն իտիյօրըմ, եա՛ րապպի , տուա վէ նիյա-
ղըմ մազհարը գապուլ օլմայօր , էօյլէ՞ մի , խայալ . . .
օ՛հ , խայալ . . . իշթէ եինէ կէօրիւնիւյօր . . . եէշիւ չէհ-
քէսի սինիւրէրի չէքիւրճէսինէ հարէքէթէ կէլիյօր . . . գըր-
մըզը կէօզլէրի չուգուրլարը իշինտէ տէվէրան իտիյօր . . .
կիթ . . . կիթ . . . էլի . . . օ՛հ , սօղուգ էլի պէնիմ է-
լիմի թուլթուր . . . մէրհամէ՛թ , եա՛ րապպի . . . :

« — ԵԻԻՐԻՒՒ՜ :

« — Օ՛հ , պու ֆէլաքէթի , պու տէհչէթլի ֆէլաքէ-
թի եէնիտէն պու շէհրէ կէթիրմէք . . . է՛ն էվլէլ պիրա-
տերլէրիմ մահվ օլաճագլար տըր . . . սէֆիլ պիրատերլէ-
րիմ . . . լո՛ւթֆ , եա՛ րապպի . . . :

« — ԵԻԻՐԻՒՒ՜ :

« — Եա հէմշերէմին սիւսիւէսի՞ . . . լո՛ւթֆ , լո՛ւթֆ :

« — ԵԻԻՐԻՒՒ՜ :

« — Օ՛հ . . . եա՛ րապպի , մէրհամէթ էյլէ . . . ար-
թըգ քէնտիմի թօրրագ իւզէրինտէ թուլթամայօրըմ . . .
խայալ պէնի թէրէտէն աշաղըյա սօղու սիւրիւքլէյիպ
կէթիւրիւյօր . . . պէնիմ հարէքէթիմ տախի տըգամտան
էսէն էճէլ ըուզկեարը կիպի սիւրաթլը տըր . . . : Շէհրին

տիւարարընը կէօրիւյօրըմ... օ՛հ, մէրհամէ՛թ, եա՛րապ-
պի, հէմշիրէմին ահֆատընա մէրհամէ՛թ էյլէ... քէնտի-
լէրինի աճը... պըրագմա քի պէն անյէրին ճէլլատը օլա-
յըմ... տիւշմէնլէրինի մաղլուպ իթմէլէրինէ միւսաա-
տէ էթ:

« — Եիիրի՛ի... Եիիրի՛ի:

« — Թօքրագ տաիմա արգամտան գաշըյօր... շէհ-
րին գաբուսընա վասըլ օլտըմ... օ՛հ, եա՛րապպի...
հէնուզ վագթ վար տըր...: Օ՛հ, ույգու իյինտէ պուլը-
նան պու շէհր էհալիսինէ մէրհամէ՛թ էյլէ... պիր ազ
սօնրա տէհէթ, մէյուսիյեթ վէ էճէլ նիաալարըյլա ու-
յանաճագլար տըր...: Եա՛րապպի, գաբուսընըն էշիյի-
նէ սօգուըյօրըմ... տէմէք քի միւրատըն պու իմիշ...
պիթտի... Բարի՛ս... ֆէլաքէթի ազիմէ արթըզ գալպ-
կեհհընա կիրտի... ա՛հ, մէլո՛ւն... մէլո՛ւն:

« — Եիիրի՛ի... Եիիրի՛ի... Եիիրի՛ի (1):

(1) 1346 սէնէսինտէ, գաբա եուսուրճագ իլլէթի ուսուս
քիւրէի գէմինի խարապ իյլէտի. պու իլլէթին ալամէթի տախի
հէք քուլէրանընքինէ միւշապիհ իտի. անըն կիպի պու տա մէն-
զիլտէն մէնզիլէ իլլէրիլմէքտէ իտի: 1660 սէնէսինտէ, պունա
պէնգէր տիկէր պիր սալըն խասթալըգ տահա տիւնեայը խա-
րապ իյլէտի:

Մալիւմ տիւր քի քուլէրա նակէհանի վէ անլաշըմագ պիր
սուրէթտէ խաթթը հարէքէթինի թէպտիլ իտէրէք էվվէլա Բա-
րիստէ զուհուք իյլէտի: — իլլէթի մէգքիւրէնին է՛ն պէօյիւք գըր-
կընլարը էսնասընտա, բօրեագ ըուգկեարընըն ալէտ տէվամ էսմիշ
օլտըր տա խաթըրլարտա օլմագ կէրէք տիր:

2

ԽԱՆԻՖ ԱԳՇԱՄ ԹԱԱՄԸ

Պու ուղուրսըզ եօճընըն Մոնմարթր թէբէսինտէն ի-
նէրէք Բարիսէ կիրմէսինին ֆէրտասը կիւնիւ, Սէն-Տիգիէ
գօնաղընտա եբէյիճէ պէօյիւք պիր թէտարիքեաթ կէօ-
րիւմէքտէ իտի :

Հէր նէ գատար էօյլէ վագթը հէնուզ կէլմիշ իտի ի-
սէ տէ, բրէնսէս աը Սէն-Տիգիէ՝ իսթէտիյի կիպի կիյինմիշ
գուշանմըշ տէյիւ իսէ պիւլէ, միւթատընտան զիյատէ իհ-
թիմամլա կիյինմիշ իտի, գումրալ սաչլարը՝ էօրկիւ էօրկիւ
եասըլանաճադ եէրտէ, իքի տէմէթ թէշքիւ իթմիշ վէ պու
տէմէթլէր թժմպուլ վէ գըրմըզը եանագլարընա բէք կիւ-
զէլ եադըշմըշ ըտը. պաշընտաքի թաքէ տախի թազէ
կիւլէնկ քօրտէլալարլա տօնատըլմըշ ըտը. վէլ հաճըլ՝
բրէնսէսին քիւլ ըէնկինտէքի քէմհատան մամուլ ֆիսթա-
նը իշինտէ գըրըլըպ տէօքիւլմէսինի կէօրէնլէր՝ մատամ
կիրվուանըն մէրգալմէնին շիշման պէլինէ պու ճալիպի հայ-
րէթ ինճէլիի վէրմէք իշուն չպսնըն պէսլէմէլէրիստէն պի-
րինին մոււվէնէթինէ միւրոճաաթ իթմէյէ վէճպուր օլմըշ
օլտըղընը քէշֆ իտէպիլիւրէր իտի :

Պու զարաֆէթ բէրվէրլիին սէպէպի նէ՝ օլտըղընը պիր
ազ սօնրա իյզահ իտէճէյիզ :

Բրէնսէս՝ պէրապէրինտէ քէհեասը մատամ կիրվուա
օլտըղը հալտէ, վասի պիր սալօնտա կէօրիւլմէքտէ օլան
պազը թէտարիքեաթա տաիր սօն էմլէրինի վէրմէքտէ
իտի : իշպու սալօնըն օրթասընտա պէօյիւք վէ եուվար-

լազ. պիր մասա մէվլու օլուպ, գըրմըզը գաթիֆէ պիր էօրթիւ իլէ էօրթիւմիւշ վէ էթրաֆընտա տա պիր խայլը սանտալիէլէր սըրաշանմըշ ըտը. պու սանտալիէլէր օրթասընտա տախի եալտըզլը պիր գօլթուգ. սանտալիէսի կէօրիւմէքտէ իտի՝ Սալօնըն պիր քէօշէսինտէ, տէրու. նինտէ միւքէմմէլ պիր աթէշ եանմագտա օլան չըմինէնին եագընընտա միւքէլլէֆ պիր սուֆրա թէրթիպ իտիւմիշ օլուպ, պունըն իւզէրինտէ տէ խաֆիֆ պիր ագշամ թատմը իշուն լազըմ օլան էն լէզիզ վէ էն նէֆիս. եէմէքլէր մէվլու պուլընմագտա ըտը. սուֆրանըն պիր թարաֆընտա, կիւմիւշ բիյաթալար տէրունինտէ, սագան պալըզը եումնաթթասընտա եաբըլմըշ վէ իւզէրինէ թէրէ եազը սիւրիւմիւշ տիլիմ տիլիմ մէզէիլլէր, ինճէ ինճէ քէսիւմիշ մարինաթալը բալամուտ պալըզլարը վէ պէօյիւք բէրհիզ իշինտէ պուլընտըզլարընտան ալէա եէր մանթարլարը կէօրիւմէքտէ, վէ տիկէր թարաֆընտա տախի՝ սըճագ գալմագ իշուն իսբիրթօ իլէ ըսըտըլմըշ քիւշիւք կիւմիւշ մանղալլար իւզէրինտէ, Մէօզ նէհրինտէն չըգմըշ վէ սիւտ վէ եումուլթա իլէ թէրթիպ իտիւմիշ ըսթագզս գույրուզը ըզգմալարը, Մատէրա շարապը իշինտէ բիշմիշ ըսթրիտեա պէօրէքլէրի վէ պահարը մէրսին պալըզը դըյմասը պուլընմագտա ըտը: Պու եէմէքլէր եանընտա տախի տահա խաֆիֆ չէրէզլէր, անանասը քիւշիւք բէքսիմէթլէր, չիլէքի շէքէրլամէլէր, քէմալը մէհարէթլէ եաբըլմըշ բօրթուգալ մուրապպասը վէ տահա բէք չօգ շէյլէր գօնըլմըշ ըտը: Պոթոյ, Մատէրա, Ալիգանթ վէ Շամբանեա շարապլարը կէնիշ պիլօր շիշլէր տէրունինտէ գըրմըզը վէ սարը եագուլթ լէնկինտէ բարըլ բարըլ բարլամագտա ըտը. պիրի գալմագլը գահվէ վէ տիկէրի վանիլեալը չիգալաթ իլէ տօլու օլան Սէվր ֆաղֆուրիսինտէն իքի երպըրգ տախի՝ օյմալը կիւմիւշտէն մամուլ վէ պուզ իլէ տօլու պէօյիւք պիր գապ իշինէ գօնըլմըշ օլ-

տըղընտան, ատէթա սօղումը շէրպէթ հալինի պուլ-
մագտա ըտըս

Լաքին պու խաֆիֆ ագշամ թաամընա զարիպ պիր
հալ քէսպ իթտիրէն պիր շէյ վար ըսա, օ տա՛ մահի-
րանէ պիր սուրէթտէ թէրթիպ իտիւմիշ օլան շէքերլամէ-
լէր իտի շէօյլէ քի մասանըն իւզէրինտէ եէր եէր գալքը
մահունընպան եաբըլմըշ քիւչիւք Գողգոթալար և պատէմ
շէքերինտէն Վաբըլմըշ րահիպ թաճլարը, պատէմի պագ-
լավատան եաբըլմըշ բիսգորոս ապալարը կէօրիւմէքտէ ի-
տի քի, բրէնսէս պու ասալարըն իւզէրինէ քիրազ շէքէ-
րինտէն եաբըլմըշ վէ ագիտէ շէքերլէրիլէ տէ թէգեին
իտիւմիշ քիւչիւք պիր գարտինալ շապգասը կէշիրմիշ ի-
տի մէզհէպէ միւթեալիգ շէյլէրի թագիթտէն եաբըլմըշ
օլան պու շէքերլամէլէրին է՛ն կիւզէլի՝ Հազրէթի Խալը
համիլ օլան պիր խաշ թաավիլի իտի:

Պունլար ումուրը տինիյեէյէ գարը զարիպ պիր
հիւրմէթսիլիքտէն իպարէթ օլուպ, մէզհէպէ բէք տէ օ
գատար էհէմմիլէթ վէրմէյէն քիմսէլէրի պիլէ հիտտէթ-
լէնտիրի իտի: Լաքին թրէվտէքի ըուհպան լիպասընըն
հօգգապաղըզլարընտան վէ Արթանթէօյլտէքի էվիլ-
յա պագըյաթընըն քիւսթախանէ լաթիֆէլէրինտէն պէ-
րու, տինտար ատէմլէր՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ կիպի,
ումուրը մսկատտէսէի տինիյեէյի մասխարա իթմէք զալ-
րէթինտէ պուլունըյօրլար:

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ պու սուրէթլէ թէրթիպ ի-
տիւմիշ օլան սուֆրայա մէմնունտնէ պիր նազար աթֆ իթ-
տիքտէն սօնրա, պու ճէմիյեէթին բէիսի օլան զաթա
մախսուս կիպի կէօրիւնէն երլարզըր գօլթուգ սանտալիէ-
սինի մուտամ Կրիվույա կէօսթէրէրէք:

Գարտինալ ճէնտպլէրինին այագլարընը իւզէրինէ
գօյմասը իշուն, պէնիմ իշի քիւրքիւ ալագ եաստըղըմ մա-
սանըն ալթընա վազ իտիլտի մի միւմաիլէյհին սօղուգ-

տան ասլա հաղղ իթմէտիյինի պիլիրսինիզ . - տէտի :

Մատամ Կրիվուա մասանըն ալթընա պագարագ .

— Էվվէ'թ , մատամ , իչի քիւրքլիւ եաստըգ օրատա
տըր . . . :

Բրէնսէս . - Գարտինալ ճէնապլէրի այագլարընը ը-
սըթմագ իչուն պու այագ եաստըղընը քեաֆի պուլմատը-
ղը վագթ գուլլանմագ իւզրէ , գալոյ թօրլարտան պիլի-
նէ տախի սըճագ սու տօլտուրմալարընը թէնպիհ իտի-
նիզ :

Մատամ Կրիվուա . - Բէք էյի , մատամ :

Բրէնսէս . - Օճաղա տահա օտուն աթընըզ :

Մատամ Կրիվուա . - Լաքին , մատամ , օճագ զաթէն
քիւլսան կիպի եանըյօր . . . պիր տէֆա պագընըզ : Պուն-
տան պաշգա , գարտինալ ճէնապլէրի հէր զէման իւչիւր-
սէ , Ալֆաթէն բիսգորոսը տախի սըճագտան հիչ հաղղ իթ-
մէզ . տախմա թէրլէնիր :

Բրէնսէս . - (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Գարտի-
նալ Մալիբէրի Ալֆաթէն բիսգորոսընըն պէօյիւյիւ տէ-
յիլ մի տիր :

Մատամ Կրիվուա . - Էվվէ'թ , մատամ :

Բրէնսէս . - Էօյլէ իսէ , սիլսիլէյի մէրաթիպ գաիտէ-
սի իգթիզասընճա , բիսգորոս էֆէնտի սըճագտան սըզը-
լաճագ ամմա , գարտինալ ճէնապլէրի սօղուգտան մուզ-
տարըպ օլմայաճագ տըր . սիզ թէնպիհիմի իճրա իտինիզ .
աթէչէ տահա օտուն աթընըզ : Հէմ պու խուսուստա
թէաճճիւպ իտէճէք նէ՝ վար . գարտինալ ճէնապլէրի իթա-
լիալը , բիսգորոս էֆէնտի իսէ Պէլճիգանըն շիմալ թա-
րաֆը էհալիսինտէն տիր . շու հալտէ հէր իքիսինին տէ
պաշգա պաշգա հավալարա ալըշմըշ օլաճագլարը թապիի
տիր :

Մատամ Կրիվուա . - (Օճաղա իքի բարչա իրի օտուն
աթարագ .) Իսթէտիյինիզ կիպի օլսուն , մատամ . Լաքին

պուրատաքի սըճագ թէնսիրիյէ բիսգորոս էֆէնտի պու-
ղուղուպ գալաճագ տըր :

Բրէնսէս . - (Միւէսսիր պիր ֆէտաքեարլըզլա .) Է՛հ,
նէ՞ եաբալըմ, պուրանըն բէք սըճագ օլտըղընը պէն տէ
պիլիյօրըմ . Լաքին պիզիմ մուգատտէս տինիմիզ պիզէ ֆէ-
տաքեարլըզ վէ իշքէնճէ էօյրէթմէյօր մը :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին ազաճըզ զարաֆէթբէր-
վէրանէ կիլինմէսինին սէպէպի շիմտի անլաշըլտը զանն ի-
տէրիզ : Մէրգուճէ՝ աբբայ տ'էկրինների վէ սաիր Քիլիսէ
մէսնէտտարանը իլէ պիրլէշէրէք քէնտի խանէսինտէ զա-
թէն քիւշիւք պիր մէճլիսի բուհանի ագտ իթմիշ օլան
պու բիւհսաի բուհանիյէյի հիւանիւ սուրէթլէ գապուլ
իթմէք իսթէյօրտու : Հէնուզ էվլէնմիշ օլուպ տա իւք
պալօսընը վէրէն կէնճ պիր գատըն , սիննի պիւղուղա վա-
սըլ օլտըղընտան տօլայը իւք զիյաֆէթինի քէշիտէ իտէն
պիր տէրիգանլը վէ զայրը մաթպուլ օլան իւք էսէրինի իւք
տէֆա օգուլյան պիր գատըն՝ քէնտի միւսաֆիրլէրի նէղ-
տինտէ մատամ տը Սէն-Տիգիէ գատար պէշաշէթլի , մաղ-
րուր , իլթիֆաթքեար վէ իհթիմամլը օլամազլար ըտը :

Խանէսինտէ վէ քէնտի հուզուրընտա զայէթ մուհիմմ
մէնֆաաթլարա միւթէալիգ մէսէլէլէրին մէվգըի պահս
վէ ֆիւզաքէրէյէ գօնըլտըղընը կէօրմէք վէ պազը էրպա-
պը իգթիտար վէ զէքեավէթին՝ գատըն ճէմիյէթլէրի-
նին նուֆուզընա տաիր օլան ահքեամ վէ թէրթիպաթ
հագգընտա քէնտի էֆքեարընը թալէպ իթտիքլէրինի ի-
շիթմէք՝ բրէնսէս իչուն ղուրուրընտան էօլէճէք շէյլէրտէն
իտի . զիրա պու սուրէթլէ քէնտիսինին Քիլիսէնին մու-
գատտէս պիր վալիտէսի օլմագ իւզրէ թէլագգը իտիլմէք
արզուսը գարտինալլար վէ բիսգորոսլար թարաֆընտան
թագտիս վէ թաստիգ իտիլմէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ՝
պու եէրլի վէ էճնէպի բուհպանլար հուզուրընտա , պին
տիւրիւ միւտահէնէլէր վէ ճիվէքեարլըզլար իպրազ իտէր

իտի : Եկուէքսիզ վէ ֆագաթ թարաֆկիրանէ էնթրիգա-
լարա վէ թէհաքքիւմքեարլըղա ֆէվզ էլ ատէ աշըգ օլան
պու գատընըն խաթթը հարէքէթինճէ վուգուա կէլէն
թէպէտտիւլաթտան տահա սատէ վէ մուվաֆրգը ման-
թըգ պիր չէյ օլամալ ըսը : Քէնտիսի՝ սիննինին թէրագ-
դը իթմէսինէ կէօրէ աշգ ու սէվտա էնթրիգալարընտան
բօլիթիգա էնթրիգալարընա վէ բօլիթիգա էնթրիգալա-
րընտան տախի մէզհէպ էնթրիգալարընա կէչմիշ իտի :

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ թէտարիքեաթը վագըանըն
էմրի մուայէնէսինի իքմալ իթմէք իւզէրէ իքէն , գօնաղըն
հավլիսինտէ պիր արապա վէլվէլէսի իշիթ տիյինտէն , պէք-
լէտիյի ատէմլէրին մուվասէլէթ իթմիշ օլտըզլարընը ան-
լատը . պէս պէլլի պու ատէմլէր բէք եիւքսէք մէսնէտ
ասհապընտան օլմալը տըրլար քի , բրէնսէս՝ պիւթիւն ա-
տաթ վէ ուսուլ խիւաֆընտա օլարագ , քէնտիլէրինի իս-
թիգպալ իշուն իւք սալօնըն գարուսընա գատար կիթտի :

Կէլէնլէր՝ տաիմա իւշիւյէն գարտինալ Մալիբէրի ի-
լէ սըճագտան տաիմա մուզտարլուլ օլան Պէլճիգալը Ալ-
ֆաթէն բիսգորոսը օլուպ , պէրապէրլէրինտէ տէ աբբայլը
տ'էկրիննէ պուլուընյօրտը : Բօմալը գարտինալ՝ իրի եա-
րը , զայըֆ , քէմիքի , միւթէազգիւմ վէ գուրնազ չէհրէլի ,
սարըմթրագ վէ շիշկին եիւզլիւ պիր ատէմ օլուպ , չօգ-
տէֆա շաշը պագան գարա կէօզլէրինին էթրաֆընտա տա
սիյահա մաիլ պիր տախիէ պուլընմագտա ըտը : Պէլճի-
գալը բիսգորոս իսէ՝ գըսա պօլու , շիշման , չըգըգ գարըն-
լը , թօմպուլ վէ եոււուշագ էլլի պիր ատէմ օլուպ , չէհրէ-
սի տէ տամլար ատէմլէրին չէհրէսինէ պէնզէր իտի :

Չօգ կէչմէքսիզին ճէմիյեթ ազասը պէօյիւք սալօն-
տա իճթիմա իթտիլէր : Գարտինալ հէման կիտիպ չըմինէ-
յէ եարըշտը . բիսգորոս իսէ՝ թէրլէմէյէ վէ սօլումագա
պաշլամըշ օլարընտան , սալօնըն հարարէթի ֆէվզ էլ
ատէսինէ թէհամմիւլ իյլէմէսինէ եարտըմ իտէճէք օլան

պուզլու չի գօլաթա վէ գահվէյէ արա սըրա եան եան
պագմագտա ըտը :

Պու սըրտտա աբբայ տ'էկրինեի՝ բրէնսէս տը Սէն-Տի-
զիէյէ եագլաշարագ , ալչագ պիր սէտա իլէ :

— Սիրի սօրմաղա կէլէճէք օլան աբբայ Դաբրիէլ տը
Ռէնըբոնը տէրհալ իչերի կիրտիրմէլէրինի լութֆէն էմր
իտէր միսինիզ . - տէտի :

Բրէնսէս . - (Ֆէվգ էլ ատէ հայրէթ վէ թէաճճիւպ-
լէ.) Օ կէնճ բաբաղ պուրատա՝ մը տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Էվվէթ , իքի կիւնտէն պէրու
պուրատա տըր : Քէնտի պէօյիւքլէրի մարիֆէթիլէ Բա-
րիսէ կէթիրթտիք . Պուլնըն սէպէպինի իլէրիտէ անլայա-
ճագ սընըզ : Մ . Բօտէնէ կէլինճէ , կէչէն կիւնքի կիպի
մատամ Կրիվուա կիտէճէք վէ կիզլի նէրտիւպանըն քիւ-
չիւք գարուսընտան քէնտիսինի իչերի ալաճագ տըր :

Բրէնսէս . - Մ . Բօտէն պու կիւն կէլէճէք մի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Էվվէթ . պիզէ թէպլիզ իտէ-
ճէք բէք մուհիմմ շէյլէրի վար ըմըշ : Էսնտի միւլադաթ-
տա գարտինալ Մալիբիէրի իլէ բիսգորոս էֆէնտինին
տախի հազըր պուլընմալարընը արզու իլէտի . զիրա ան-
լէր տէ ճէմիյեթիմիզին ազասընտան օլտըզլարընտան ,
Բօմատաքի բէտէրի ումումի քէնտիլէրինի հէր շէյաէն
խապէրտար իթմիշ տիր :

Բրէնսէս չանը չալտը , վէ էվամիրի լազըմէյի իթա
իթտիքտէն սօնրա գարտինալըն նէզտինէ ավտէթլէ .
Ֆէվգ էլ ատէ պիր իհթիմաս ու նէզաքէթլէ :

— Չաթը ալիլէրի աղաճըզ ըսընմաղա պաշլատըլա՝
մը . այագլարընըզըն ալթընա սըճագ սու իլէ տօլու պիր
թօք գօյսընլա՝ր մը . օճագտա տահա զիյաաէ աթէշ եա-
գըլմասընը արզու իտէր միսինիզ . - տէտի :

Պու թէքլիֆ իւզէրինէ , միւլթէմատիլէն ալնընտաքի
թէրի սիլմէքտէ օլան Պէլճիգալը բիսգորոս մէյուսանէ
պիր ահ չէքտի :

Գարտինալ իսէ՝ ղայէթ ֆասիհ պիր ֆրանսըզ լիսանը վէ ֆագաթ թէհամմուլի կիւճ պիր իթալեալը թէլաֆֆուզը իւէ .

— Թէշքքիւր իտերիմ, մատամ բրէնսէս . պունճալութ ֆլարընըզտան տուայը հագըգաթէն մահճուպ զընյօրըմ . — տէյու ճէվապ վէրտի :

Բրէնսէս բիսգորոսա խիթապէն սուֆրայը կէօսթէրէրէք .

— Բիսգորոս էֆէնտի , պիր շէյ պույուրմա՞ղ մը սընըզ . — տէտիքտէ , բիսգորոս .

— Էկէր միւսատէ իտէրսէնիզ , ազաճըզ պուզլուգահվէ իշէրիմ . — տէտի , վէ պատէհու չըմինէնին էօնին . տէն կէշմէքսիզին սուֆրանըն եանընա եագլաշմագ իւզրէ , իհթիյաթքեարանէ պիր սուրէթտէ տուաշտը :

Բրէնսէս . — (Գարտինալա խիթապէն .) Ձաթը ալիլէրի շու քիւշիւք ըսթրիտեա պէօրէքլէրինտէն պիր տանէսինի ալմա՞ղ մըսընըզ . հէնուզ սըճագ տըրլար :

Գարտինալ . — (Եէմէյին լէզզէթինտէն անլարճասընա պիր թավը իւէ .) Պիլիրիմ , մատամ բրէնսէս , բէք լէզզէթի օլուրլար . տօղրուսը թէքլիֆինիզի գապուլ իթմէքտէն իմթինա իտէմէմ :

Բրէնսէս . — (Իլթիֆաթքեարանէ .) Ձաթը ալիլէրինէ հանկը շարապտան թագտիմ իտէյիմ :

Գարտինալ . — Լութֆէն ազաճըզ Պորտոյ շարապը վէրինիզ , մատամ :

Պու սէօզ իւզէրինէ արբայ տ'էկրինեի գարտինալա շարապ տօլտուրմաղա հագըրլանտը ըսա տա , բրէնսէս պու մահզուզիյեթէ տէ քէնտիսի նաիլ օլմագ իսթէտիյինտէն , արբայ տ'էկրինեիյի հարէքէթինտէն ալըգօյտը :

Գարտինալ վագարլը պիր թավը իւէ քիւշիւք ըսթրիտեա պէօրէքլէրինի եէմէքտէ իքէն , արբայ տ'էկրինեի քէնտիսինէ տէտի քի .

— Զաթը ալիւէրի հարեքեաթը վագըամը թասվիպ իտէճէքլէր տիր զանն իտէրիմ. Մոկատոր բիսգորոսը իլէ նանթէրսէր բիսգորոսընը վէ Սէնթ-Մարի մանասթըրընըն պաշ րահիպէսի վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւյիւ պու կիւնքի մէճլիսիմիզէ տավէթ իթմէյի միւնասիպ կէօրմէտիմ. չունքի Մ. Բօտէն վէ աբբայ Գաբրիէլ իլէ վուգու պուլաճագ միւլագաթըմը պիւս պիւթիւն խուսուսի վէ մահրէմանէ տիր :

Գարտինալ. - Պու պապտէ բէք զիյատէ հագգընըզ վար տըր. պու Բէննըրոն մէսէլէսինին նէթոյիճի միւհթէմէլէսի հէր նէ գատար պիւթիւն Բօմա Գիլիսէսինէ թէալլիւգ իտէր իսէ տէ, իչինտէ էօյլէ սըրըլար վար տըր քի, անլէրի հէր հալտէ կիզլի սագլամագ լազըմ տըր :

Բրէնսէս. - (Գարտինալըն էօնիւնտէ իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ թէվագու իտէրէք.) Օ հալտէ պու ֆըրսաթտան պիլ իսթիֆատէ, Գիլիսէսին էն հագիր վէ էն ասի ճարիյէլէրինտէն պիրի օլան պէնտէնիզի պու պապտէ միւսթէսնա թուլթուրընըզտան տօլայը զաթը ալիլէրինէ սուրէթի մախուսէտէ թէչէքքիւր իլլէրիմ :

Գարտինալ. - (Էլինտէքի պօշ գատէհի մասանըն իւղէրինէ գօյտուգտան սօնրա, բրէնսէսին էօնիւնտէ էյիլէրէք.) Հարէքէթի վագըամըզ հագգըլ վէ եագըչըզլը Ըտը, մատամ բրէնսէս. հիմայէ իթտիյինիզ ումուրը տինիյեէտէ կէօսթէրմէքտէ օլտըղընըզ սէլամէթ պալսշ իսթիգամէթտէն տօլայը Գիլիսէսին սիզէ նէ՝ գատար պօրճլու օլտըղընը պիզ պիլիլիզ :

Բրէնսէս. - Օ խուսուսա կէլինճէ, թէմամըյլա էմին օլապիլիսինիզ քի, պէն՝ իթիրաֆ (խոստովանանք). քեաղըտընը իպրազ իտէմէյէն ֆուգարայա հէր տիւրլիւ մուավէնէթտէն իսթինքեաֆ իտէրիմ :

Գարտինալ. - (Պու տէֆա տա ըսթագօզ գույրուղը լօգմալարընըն թէմաշասընա տայանամայարագ վէ անլէր-

տէն պիր տանէսինի ալարագ .) Էվվէ՛թ , եալընըզ պու սուրէթլէ տիր քի շէֆգաթ ու մէրհամէթին պիր մանասը օլապիլիր . . . տինսիզլէր աճլըգտան էօլէճէք աախի օլսալար , էհէմմիյեթ վէրմէմ . . . լաքին իմանընտա գավի օլանլար իչուն տէյէճէյիմ եօգ : (Էլինտէքի ըսթագօզ լօգմասընը աղղընա աթարագ .) Պունտան պաշգա , տինսիզլէրի վէ ազիվ-բէտէրիմիզին (Բաբանըն) հիւքիւմէթինէ ասի օլանլարը նա'սը ղայրէթի տինտարանէ վէ պիլինսաֆանէ իլէ գօվալամագտա օլտըղընըզը տա պիլիրիզ :

Բրէնսէս . - Ձաթը ալինիզ պէնիմ կէրէք գալպէն , կէրէք բուհէն վէ կէրէք գանաաթէն Բօմալը օլտըղըմա գանի օլապիլիրսինիզ , պէն պիր ֆրանսըզ քիլիսէսի թաւաֆտարը իլէ պիր պութբէրէսթ արասընտա հիչ պիր ֆարգ կէօրէմէմ . պէնճէ հէր իքիսի տէ պիր տիր :

Պէլճիգալը բիսգորոս . - Մատամ բրէնսէսին պու պապտէ հագգը վար տըր . պէն տահա իլէրիյէ վարըպ տէյէճէյիմ քի , ֆրանսըզ քիլիսէսինէ թապի օլան պիր քիմնէ Բիլիսէճէ պիր պութբէրէսթտէն տահա զիյատէ ճալիպի նէֆրէթ տիր . պու պապտէ օն տէօրտիւնճիւ գրալ Լուինին էֆքեարընտան ըմ : Միւշարիլէյհին սարայ էրքեանընտան պիր զաթ իչուն քէնտիսինտէն չութֆ տիլէտիլէր . գրալ իսէ ճէվապէն .

« — Ասլա' , ասլա' , պու ատէմ ժանսէնիսթ ֆըրգասընտան տըր . բէճանըզը հիչ պիր վագթ գապուլ իտէմէմ . - տէտի :

« — Խա'յր , էֆէնտիմ , օ ժանսէնիսթ ֆըրգասընտան տէյիլ , միւլհիտլէր (անաստուած) կիւրուհընտան տըր . - տէտիքլէրինտէ , գրալ .

« — Էօյլէ իսէ տիլէտիլինիզի գապուլ իտէրիմ » տէյու ճէվապ վէրտի :

Բիսգորոսըն չու քիւչիւք լաթիֆէսի իւզէրինէ , հա-

զըրուն էբէյիճէ կիւլտիւ . արբայ տ'էկրինեի գարտինաւա խիթապէն , վագարլը պիր չէհրէ իլէ .

— Պիր ազ սօնրա արբայ Գարրիէլ իչուն զաթը ալինիզէ սէօլէյէճէյիմ վէճհլէ , էսէփ օլունաճագ նօգթա չուրասը տըր քի , էկէր լպըզը վէճհ իւզրէ նազարէթ իտիլմէյէճէք օլուրսա , հէյէթի բուհանիյէնին աշաղը տէրէճէսինտէ չօլւրնան բահիպէր՝ Ֆրանսըզ քիլիսէսի թարաֆտարլըզընա պիւս պիւթիւն թէմայիւլ , վէ բիսգոբոսլարըն ուսուլը իսթիպատաընա (բռնակալութիւն) գարչը ըսեան եթմէք ֆիքրինի իլթիզամ իտէճէքլէր տիր :

Գարտինալ . - (Շիտտէթլէ .) Պունըն էօնիւնիւ ալմագ իչուն , բիսգոբոսլարըն պիր գաթ տահա թէզեհիտի շիտտէթ իթմէլէրի վէ Ֆրանսըզ օլմազտան էվլէլ Բօմալը օլտըզլարընը տաիմա խաթըրլարընա կէթ իրմէլէրի լազըմ տըր . չունքի պիր սէֆիր տիւվէլի էճնէպիյեէ հուզուրընտա մէմլէքէթինին , հիւքմտարընըն վէ մէնաֆիի միլլիյէսինին վէքիլի օլտըզը կիպի , բիսգոբոսլար տաիսի Ֆրանսատա Բօմանըն , ազիզ-բէտէրին (Բաբանըն) վէ Բիլիսէ մէնաֆիինին վէքիլի տիրէլ :

Արբայ տ'էկրինեի . - Օրասը տօղրու . զաթը ալինիզին ֆրանսըզ բիսգոբոսլարընա վէրմիշ օլտըզընըլ թէշվիգաթ սայէսինտէ , սէրպէսթի թալիմի իսթիհսալ իտէպիլէճէյիզ իւմիտինտէ իմ , էկէր մուվաֆֆագ օլուրսագ , էֆքեարը ֆէյլէսօֆանէ վէ հլսսիյաթը մէճնունանէի վաթանբէրվէրանէ իլէ զիհինլէրի տօլու օլան կէնճ Ֆրանսըզլար եէրինէ , միւթի , հալիմ վէ էտէպլի Բօմալը գաթօլիզլէրէ մալիք օլաճաղըզ քի , պունլար պու սուրէթլէ ազիզ-բէտէրիմիզին սատըդ թէպաասը օլաճագլար տըր :

Պէլճիգալը բիսգոբոս . - (Կիւլմմէյէրէք .) Վէ էկէր ազիզ բէտէրիմիզ Ֆրանսա գաթօլիզլէրինի շիմտիքի հիւքիւմէթի ճիսմանիյէնին թահթը իթաաթընտան չըգար-

մագ իսթէյէճէք օլգարսա, տիկէր պիր հիւքիւմէթէ թա-
պի օլարագ, պիր միւտտէթ սօնրա պէօյիւք վէ մունթա-
զամ պիր գաթոլիգ ֆըրդասը թէէմին իտէպիլէճէք տիր:

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, բիսդսքոս ալնընը սիւտի
վէ պուզըն չիգորաթ իլէ տօլու օլան երպըրզլարտան պի-
րինին եանընա կիտիպ ազաճըգ իչմէք իսթէտի:

Բրէնսէս. - (Կիւլիւմէյէրէք.) Յիւ հագըգա պիր
հիւքիւմէթ պէօյլէ պիր հէտիյէտէն տօլայը տաիմա ըզ-
հարը թէչէքքիւր իտէր, վէ հաթթա Բիլիսէյէ պէօյիւք
պէօյիւք միւսատէլէր վէ իմթիյազլար տաիսի վէրիր:

Գարտինալ. - Հէմ պու սուրէթլէ Գիլիսէ տաիսի շա-
նընա լայըգ օլան մէվգըյը իհրազ իտէր. հայըֆ քի
մրանսատա, պու իմանսըզլըգ վէ հիւքիւմէթսիլիք զե-
մանընա, օ մէվգըրի ալիյի իթթիսապ իտէմէմիշ տիր:
Պէրէքէթ վէրսին քի եօլումըն իւզէրինտէ պիր խայըր ըի-
էսաի բոհհանիյէյէ թէսատիւֆ իթտիւմ, վէ պունազըն
կէվչէքիլքէրինի եիւզէրինէ վուրմագլա պէրապէր, իսթի-
լալ գանուլարըյլա թաստիգ իտիւմիշ օլսա տաիսի,
մաթպուաթ վէ մէզահիպ սէրպէսթիլինէ աչըգտան աչը-
ղա վէ ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ հիւճիւմ իթմէլէրինի
ազիլ-բէտէրիւմիզ նամընա թէնպիհ իտէրէք քէնտիլէրինի
թէչիլիգ իյլէտիւմ:

Բրէնսէս. - (Պէշաչէթլի պիր սուրէթտէ.) Տէմէք
քի թէնպիհի վագընըգա իթաաթ իտէրէք պիլիւմ ըիւ-
էսաի բոհհանիյէնին տիւշար օլաճագլարը տէհչէթլի թէհ-
լիքէլէրտէն, վէ իչքէնճէլէրտէն գօրդմատընը, էօյլէ-
մի, եա հարէքէթի վագընըգըն սուի իսթիւմալ օլտըրը
հագըգընտաքի չիտտէթլի բրօթէսթօլաթ. չունքի պու ա-
վօգաթ վէ բաքլամէնթօ ազալարընըն տէտիլքէրի վէճհէ,
զաթը ալիլիլ մրանսատա իգալէթ իտէրէք, մէմէքէ-
թին գանուլարընը պօզմայա չալըշաճագ սընըգ... օ զե-
ման, տէհչէթլի հալ շուրաի տէվլէթ սիլիլն թէնպիհնա-

մէնիզտէ սուի իսթիմալ պուլընուրդընը իրան իտէճէք տիր. քիւրսիի բուհանիսինտէ օթումըլ վէ էթրաֆընը զիւմրէի բուհայան իհաթա իթմիլ օլտըղը հալտէ, սիյահ վէ մաի էլպիսէի ըէօմթիլէ, ի լապիս օլան պիր գաչ տին. սիզ մէմուրլարըն հէր էզկի իւզրէ և Սուի իսթիմալ վար... սուի իսթիմալ վար օ տէյու հայգըրմալարընը իշիթմէք պիր Բիլիսէ ըէիսի իչուն նէ՝ տէրէճէ միւէլլիմ պիլ շէյ՝ օլտըղընը անլայօր մըսընըլ, Մա մաֆիհ, էկէր պիր նօգ. թատա սուի իսթիմալ վար ըսա, օ տա պու հէրիֆլէրին մասխարալըղը սուի իսթիմալ իթմէլէրի տիր:

Բրէնսէսին շու լաթիֆէսի ումումըն գահգահալա. ըըյլա թէլագգը օլունտը. Պէլճիգալը բիսգոբոս սէօզէ գարըշարագ տէտի քի.

— Պէն կէօրիւյօրըմ քի գանունլարը հիմայէ իտէն պու մաղրուր հէրիֆլէր պէօյլէ շարլաթանլըզ իթտիքլէրի սըրուտա, թէմամըյլա խըրիսթիյանլըզա մասսուս պիր կէճնիլ ալլագլըղը կէօսթէրիյօրլար. զիրա պիր բահիպ քէնտիլէրինին տինսիզլիլինի սուրէթի շէտիտէտէ թէքտիր իտէճէք օլուրսա, քէնտիլէրի իհթիրամքեարանէ պիր սու. ըթտէ էյիլէրէք, էտէպլի պիր թավը իլէ. և Ուհ, բահիպ էֆէնտի, հարէքթի վագըրանըզտա սուի իսթիմալ վար...՝ ճէվապընը վէրիյօրլար:

Պու լաթիֆէ տախի պիր թագըմ եէնի գահգահա. լարլա թէլագգը օլունտը: Գարտինալ կիլլիմսէյէրէք տէտի քի.

— Մէքթէպ թալէպէսինին մուալլիմլէրինտէն տէյ. նէք եէտիքլէրի վագթ հայգըրտըզլարը կիպի, պունլա. ըըն տախի պու եօլտա հայգըրտագ էյլէնմէլէրինէ միւ. սաատէ կէօսթէրմէլի տիր: Քէնտիլէրի իսթէսէլէր տէ իս. թէմէսէլէր տէ, պիզ տաիմա քէնտի մէմէքթէրինտէ պուլընաճաղըլ... էվլէլէն՝ պիզ քէնտի սէլամէթլէ. ըրինի քէնտիլէրինտէն զիյատէ արզու իտէրիզ. սանիլէն՝

քենտիւէրինի թագաւիս իթմէք վէ խալգըն աղղընա կէմ
թագամագ իւզրէ հիւքիւմէթլէր տաւմա պիղէ միւհթաճ
տըրլար : Գալտըքի ավօգաթլարըն , բարլամէնթօ ազալա-
րընըն վէ տար իւլ ֆիւնուէն տինսիզլէրինին հիւքմսիւզ
պիր քին ու զարազ սաիգասըյլա պիղէ գարչը հայգըր-
տըգլարը սըրատա , հագըգաթէն խրիսթիյան օլանլար
տախի տինսիզլիյէ գարչը իթթիֆագ վէ իլանը ըսեպն ի-
տիյօրլար : Լիօնլարն կէշտիյիմ զէման , ֆէվդ էլ ատէ
միւթէէսսիր օլտում : Պոչ շէհիր հագըգաթէն պիր գա-
թօյիք մէմլէքէթի տիր . ըուհպան ճէմիյեթլէրի վէ հէր
տիրլիւ միւէսսէսաթը խոյրիյէ օրատա էքսիք տէյիլ
տիր . . . պուշլար միյանընտա է՛ն զիյատէ ճալիպի հայ-
րէթ օլան շէյ՝ ըուհպան կիւրուհընա սէնէտէ իւշ եիւզ
պին ֆրանքտան զիյատէ հիպէ վուգու պուլմասը խուսու-
սը տըր : Ա՛հ , Լիօն գաթօյիք ֆրանսայա լայըգ պիր քա-
յիթախթ տըր : Իւշ եիւզ պին ֆրանք հիպէ հա՛ . . . տին-
սիզլէրի շաշըրթմագ վէ ութանտըրմագ իչուն պու գա-
տար շէյ քեաֆի տիր : Պիզիմ ֆէյլէսօֆ էֆէնտիւէր պա-
գալըմ պունա նէ՛ ճէվապ վէրէճէքլէր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Նէ չարէ քի ֆրանսանըն պիւ-
թիւն շէհիրլէրի Լիօնա պէնզէմէզլէր . հաթթա զաթը ա-
լինիզէ չուրասընը խապէր վէրէյիմ քի , չու արալըգ զա-
յէթ վէրիմ պիր վագըա տախի պաշ կէօսթէրիյօր . հէյ-
եթի ըուհանիյեէնին աշաղը տէրէճէսինտէ պուլունան
րահիպլէրտէն պազըլարը՝ ֆագը ու զարուրէթտէ միւլթէ-
րէք օլտըգլարը խալգ իլէ իթթիֆագ իթմէք իտախասըն-
տա պուլունըյօրլար , վէ բիսգոբոսլարըն ուսուլը իսթիպ-
տատընա գարչը միւսավաթը ինճիլիյէ նամընա օլարագ
բրօթէսթօ իթմէյէ հագըրլանըյօրլար :

Գարտինալ . - Էկէր պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլու-
նաճագ օլուրլարսա , նասըլ պիր ճէզալ շէտիտէ տիւչար
օլաճագըրընը կէօրիւրլէր :

Աբբայ տ'եկրինեի. Պուստան զիյատէ ճէսարէթտէ տէ պաւլոնը յօրլար. պաղըլարը պիր իթթիֆագօրզըզ հասըլ իթմէյի տիւղիւնիւ յօրլար, վէ Բաբա թարաֆտարըղընըն Հաղրէթի իսանըն պրագմըլ օլտըղը գաւախտ վէ թէնպի հաթըն սաֆվէթի ապիյէսինի թաղեիր իթմէքտէ օլտըղընը պէհանէ իտէրէք, ֆրանսըզ քիլիսէօինի Ռօմատան պիւս պիւթիւն այըրմագ իսթէյօրլար, էվիլէլի էմրտէ վաիզլիք մէմուրիյէթինտէ իքէն մուախսարէն քէօյ բաբազը օլմուշ օլան վէ պէօյիւքլէրի մարիֆէթիյէ թաթաֆըմտան Բարի սէ ճէլպ իթտիրիւմիշ պուլընան աբբայ Դաբրիէլ տը Բէն նըբոն պու էֆքեարըն մէրքէզի ինթիշարը տըրը պու կէնճ բաբազ պուլընտըղը քէօյէ եագըն օլան տէվաիրի լուհա նիյէնին հէման պիւ ճիւմէ բաբազլարընը ճէմ իթմիշ, վէ շիմտիքի սիլսիլէի մէրաթիպ գաիտէսինճէ պիր կէօնէ թէ պէտտիւլաթ վուգուա կէլմէտիքճէ քէնտի բիսգորոսլարընն իթաաթը քաեմիլէտէ պիւլունմալարընը թէնպիհ իթմէքլէ պէթնպէր, հէյեթի լուհանիյէնին աշաղը տէ րէճէսինտէ պուլընան լուհպանըն հուրրիյէթինի էլտէ իթմէք իւզրէ Ֆրանսըզ թէպաասընտան օլմագ հուգու գընը իսթիմալ իթմէլէրինի թապսիյէ իյլէմիշ տիր չունքի քէնտի էֆքեարընճա, պիր տաիրէի լուհանիյէտէ պուլընան բաբազլար բիսգորոսլարըն քէյֆինէ թապի իմիլէր. բիսգորոսլար իսթէտիքլէրի կիպի քէնտիլէրինի իճրաի մէմուրիյէթի լուհանիյէտէն մէն իտիյօրլար վէ էքմէքլէրինի էլլէրինտէն ալըյօրլար ըմըշ քէնտիլէրինին տէ պուսլարա գարշը թէշէքքի իտէճէք պիր մէրճիի մախտուսլարը եօղ ըմըշ(1) :

(1) Հէր վէճկէ չայանը իհթիրամ պիր րահիպ՝ ֆագըր պիր քէօյ բաբազընըն վագըասընը պիզէ նագլ իյլէտի. պու կէնճ բաբազ մէյտանտա հիշ պիր սէպէպի մագպուլ պուլընմագսըղըն մաֆէվգինտէ պուլընան բիսգորոս թարաֆընտան իճրաի մէմուրիյէթի լուհանիյէտէն մէն իտիլմիշ, վէ սէֆալէթ վէ գարու-

Բիսգորոս, « Լաքին պու աշխիգանլը գաթօթիգլերին
Լուտերի կիպի պիր շէյ իմիշ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, այագլարընըն ու-
ճըյլա եիթիւյէրէք հուֆրանըն եանընա կիթաի վէ պիր
գատէհ Մատէր շարապը՝ ժօլտուրտըղը Վիպի, բիսգորոս
ասաաը շէքլինտէ եաթըլըն պիր շէքէլլամէյի տէ իլինէ
պաթըրտը, Գարտինալ տախի անըն էսէրինէ իմթիսալ
իթմէք իսթէյէրէք, տաիմա սօղուդ օլան այագլարընը
շըմինէնին աթէշինտէն ըսթմայը պէհանէ իտէրէք, պիր
գատէհ ալէա էսկի Վալակա շարապը՝ աստուլտու, վէ
պուըն միւթէֆէքքիր պիր շէհրէ իլէ եոնտոււմ եուտոււմ
իլտիքտէն սօնրա տէտի քի :

— Տէմէք քի պու բարաղլէդէպէ պաղը ըսլահաթ
իճրա իթմէք իսթիյօր : Կէօրինիթը քի հարիսի շան ու շէհ-
րէթ պիր քիմնէ տիր : Թէհիքէլլի մի տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի. — Պիզիմ իսթարաթըմըղ իւզէ-
րինէ, մաֆէվգինտէ պուլընանլար քէնտիսինի թէհիքէլի
ատտ իթտիլէր : պուրայա ֆէլմէսի Վիսըն քէնտիսինէ էմ
վէրիլտի : պիր աղ սօնրա վէլէճէք, վէ պէն տէ քէնտի-
սինի նէ իշուն շաղըրմըղ օլտըղմը սիզէ անլաթաճաղըմ :
Լաքին էվիլէլա քէնտիսինին մէյիլթաթը մուզիրրէսինի ի-
րայէ իտէն պիր գաշ սաթըրըղ պիր թագրիթի արղ իտէ-
յիմ : Իճրաաթը վագըասընըն էքսէրիսի հագգընտա քէն-
տիսինէ ծիւալլէր իրատ իտիլտի, վէ քէնտիսի տէ աթի-
տէքի ճէվապլարը վէրտի : պու ճէվապլար իւղէրինէ մա-
ֆէվգինտէ պուլընանլար քէնտիսինի Բալիսէ ճէլպ իթ-
տիրմէյէ մէճպուր օլտուլար :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, աբբայ տ'էկրինեի էվրազ

րէթտէն էօլմէք տէրէճէսինէ կէլէրէք, նիհայէթ իւլ էմր Լիտէ,
պիրատէրինին պուլընտըղը պիր գահվէխանէտէ կարսօնըղ խըռ-
մէթինի իլֆայէ մէճպուր օլմուշ տըր :

ճրջտաննան պիր քեաղըտ չըգարտը , վէ պու քեաղըտը պէր վէճհի աթի օգուժաղա պաշլատը .

Սիւալ .

« Ենէֆսինէ սուի գաստ իթտիյի ճիհէթլէ սօն նէֆէսինէ գատար պագը օլան մէքրուհ պիր թէօպէսիզիլք իչինտէ վէֆաթ իթմիշ պուլընան քէօյիւնիւզ էհալիսինտէն պիրիսինէ վէզայիֆի տինիյէյի իյֆա իթմիշ օլտըղընըզ սահիհ մի տիր : »

Աբբայ Գաբրիէլին ճէվապը .

« Պէն քէնտիսինէ սօնընճը վէզայիֆի իճրա իյլէտիմ . զիրա պու ատէմ . հարէքէթի ճինայէթ քեարանէսի սէպէպիլէ , հէր քէստէն զիյատէ Բիլիսէ առուլարընա միւհ . թաճ ըտը . պուլնտան պաշգա , քէնտիսինին տէֆն օլընտըղը կիւնիւն կէճէսի տէ հագգընտա ճէնապը հագգըն մէրհամէթ վէ ինայէթինի տավէթ իյլէտիմ : »

Սիւալ .

« Թաշթը իտարէնիզտէ պուլընան տաիրէ էհալիսինտէն պիրի պիր արզուի տինտարանէ իլէ Բիլիսէնիզէ եալտըզլը կիւմիւշտէն մամուլ մուգատտէս գապլար վէ թէզեինաթը սաիրէ իհտա իտէրէք Բիլիսէնիզի թէզեին իթմէք իսթէտիյի հալտէ , սիզին պուլնարը ըհտա իթմիշ օլտըղընըզ սահիհ մի տիր : »

Ճէվապ .

« Էվվէթ , պու գապլարը վէ թէզեինաթը մէզքիւրէյի ըհտա իյլէտիմ . չուքի Ալլահըն էվի հագրէթի իսանըն պիր պիւրը իչինտէ տօղմըշ օլտըղընը տինտարանա տաիմա իսթար իթմէք իւզրէ , միւթէմատիյէն ասարը զիյնէթտէն արի օլմալը տըր . հաթթա պու ֆաիտէսիզ հէտիյէլէրին ագճէսինի լազըմ օլան եէրլէրէ սատագա սուրէթինտէ իսթիմալ իտէճէք օլսա , ճէնապը հագգա տահա զիյատէ մագպուլ օլաճաղընը միւմաիլէյհէ պէյան իքէտիմ : »

Գարտինալ լայիհանրն պու սէօղէրինի իշխոննէ,
ֆէվզ էլ ատէ հիտտէթլէնէրէք :

— Լաքին պու հարէքէթ քիլիսէլէրին թէզեինաթը-
նա գարչը շիտտէթլի պիր թէարրուզ տըրէ պու կէնն բա-
բազ բէք թէհլիքէլի տիր : Տէվամ իտինիզ, բահիպ էֆէն-
տի : — տէտի :

Պատէհու քէմալը հիտտէթինտէն պիրի պիրինի միւ-
թէագըպ պիր գաչ չիլէքլի շէքէրլամէ աղզընա աթտը :
Աբբայ տէկրիննի օգումաւընը շու եօլտա տէվամ իլլէտի :

Սիւալ .
« Պուլընտըղընըզ քէօյ էհալիօինտէն օլուպ տա ան-
ասը Զուհցերեալը վէ բրօթէսթան մէզհէպինտէն օլան
պիր ատէմի էվինիզէ գապուլ իտէրէք պիր գաչ կին
գատար պագմըշ օլտըղընըզ, վէ պու ատէմէ Բօմա գա-
թօլիգ վէզհէպինի գապուլ իթտիրմէյէ չալըշմատըգտան
ֆազլա, վազիֆէտէ թէքեասիւլ խուսուսընը պիզիմ ճէ-
մաաթը մուգատտէսէմիզ ազասընա մախուս օլան մէզա-
րիսթանա տէֆն իտէճէք գատար իլէրիյէ վարտըրմըշ
պուլընտըղընըզ սահիհ մի տիր : »

Ճէվապ :

« Պիրատէրլէրիմտէն պիրի սըղընաճագ պիր եէրտէն
մահրում գալմըշ ըտը : — Պու ատէմ նամուքեարանէ վէ
չալըշգան պիր էօմր կէչիրմիշ իտի : Նիհայէթ իթթիյարլա-
տը, վէ չալըշաճագ գուվվէթի գալմատըն մուախաթէն
տէ խաաթա տիւշտիւ . պուլըն իւզէրինէ, պիր սէնէլիք
քիրա պօրճուլ օլտըղը խայըն պիր ատէմ ատէթա էօլիւմ
հալինտէ իքէն քէնտիսինի խանէսինտէն տըշարը աթտը .
պէն իսէ քէնտիսինի աճըյարագ էվիմէ ալտըմ, վէ պիշա-
րէնին սօն կինլէրինտէ քէնտիսինէ թէսէլլի վէրտիմ : Զա-
վալը իթթիյար պիւթիւն միւտտէթի էօմրիւնտէ չալըշմըշ
վէ ըզտըրապ չէքմիշ իտի . լաքին էօլէճէյի սըրաաա հն .
լինէ գարչը հիշ պիր աճը սէօղ սէօլլէմէտի . քէնտիսինի

Ճէնապը Հագգա թէվտի էյլէյիպ, տինտարանէ պիր սու-
րէթտէ խաչը Էօրտիւ վէ պատէհու ռուհընը թէսլիմ իյ-
լէտի . . .) Գէմալը իհի իրամլա կէօղլէրինի գաբատում,
քէնլոթսինի էլիմէ տէֆն իթտիմ վէ սէլամէթի ռուհը իշուն
տա Գոուալար Ծօգաւտում. հէր նէ գատար բրօթէսթան
մէզհէպինտէ Էօլտիւ իսէ տէ, գաթօլիզլէրէ մախսուս օ-
լան մէզարիպթանա կերմէրինի միշնասիպ կէօրտիմ :

Գարտինալ . - Տահա ֆէնա եա. պու հարէթէթ՝ գա-
թօլիգէլին ռուհը տէմէք օլան և Բօմա Գիլիսէսինին խա-
րիճինտէ սէլամէթ եօգ տըր » գաիտէի քիլլիլէսինէ գար-
չը պէօյիւք պիր միւգամահա, տէհչէթլի պիր թէաբրուզ
տէմէք տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Աբբայ Գաբրիէլին պիւթիւն հա-
րէթեթթ պէօյիւք պիր էհէմիլլէթլէ թէլագգը օլընմագ
լաօղլէտէն տիր . զիրն մէրգումըն խըրիթիլլանլըգ շանըն
տան օլան հիլլիլէթ, չէֆգաթ վէ ֆէտաքեարլըղլ եալը-
նըգ քէնաի աաիրէի ռուհանիլէսի աախիլինտէ տէյիլ,
պէթի ճիվարտաքի քէօլլէրտէ տախի պէօյիւք պիր թէէէ-
սիր հասըլ իթմիշ տիր, ձիվարտաքի քէօ բաբաղաբը
տախի ումումըն հայրէթ վէ թէվէճճիւհինէ իշիիրաք իթ-
միշ օլտըգլարընտան, շուքասընը իթիրաֆ իթմէք լաղըմ
տըր քի, էֆէք քէնտիսինին հարէթէթի իթիտալքեարանէսի
օլմամըլ օլա, հագիգի պիր իթթիֆագսըղլըգ պաշ կէօս-
թէրէպիլիւր իտի :

Գարտինալ . - Լաքին քէնտիսինի պուրայա պիղիմ
էգնիւմիւզէ կէթիւրմէքտէն նէ՝ մէմուլ իտիլօքսընըգ :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Աբբայ Գաբրիէլին հալ ու վա-
զիլէթի էվլէլա Բէնիւրբուհ ֆամիլեասընըն մէրասիտօրը օլ-
մագսըֆաթըլլա բէք գարրչըգ տըր . . .

Դաբալինալ . - Լաքին պու միւրաստա օլան հիսսէսին-
տէն քեպիլլէն ֆէրաղէթ իթմէմիշ մի տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Էվլէթ, իթմիշ տիր . պու ֆէ-

րաղէթ մատուցսինին էվվէլի էմրտէ գանուէն պազը նօգսանլարը վար ըտը ըսա տա. մուախսարէն քէնտի ըրզասընն տախի ինղիմամըյլա հէր շէյ նիզամընա կիրտի. զիրա արբայ Գարրիէլ՝ հէր նէ տախի օլսա, Րէննըրոն ֆամիլեասը միրասընտան քէնտիսինէ տիւշէն սէրվէթի քեա. միլէն ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ թէրք իյլէտիյինէ տաիր հէմին իթմիշ իտի: Մա մաֆիհ, էկէր զաթը այինիզ արբայ Գարրիէլէ պէօյիւքէրի թարաֆընտան ազլ իտիլէճէյինի պէյան իթտիքտէն սօնրա, քէնտիսինէ Րօմատա զայէթ երւքսէք պիր մէմուրլիյէթ թէքլիֆ իտէճէք օլուրսանըզ, քէնտիսինի Ֆրանսատան ուզագլաշտըրմագ վէ գալպինտէ ույումըշ օլան հըսսիյաթը շէօհրէթ ճույանէյի ույանտըրմագ պէլքի տէ միւմքին օլաճաղընը Մ. Րօտէն զանն իտիյօր. զիրա պիր ազ էվվէլ հագգըյլա սէօյլէմիշ օլտըղընըզ վէճհլէ, ըսլահաթ իճրա իթմէք իսթէյէն զաթլար հարիսի շան ու շէօրէթ օլմալը տըրլար:

Գարտինալ. - (Պիր տագըգա գատար միւլահազա. պան սօնրա.) Պու ֆիքրի պէն տէ թաստիգ իտէրիմ. արբայ Գարրիէլ էկէր հալիմ իսէ՝ հայսիյէթի զաթիյէսի վէ ինսանլար իւզէրինտէքի թէէսիրաթը գալլիյէսի սայէսինտէ, զայէթ երւքսէք պիր մէվգըյլա վասըլ օլապիլիր. էկէր հալիմ տէյիլ իսէ՝ ֆիլիսէնին սէլամէթի իչուն պուրատա գալաճագ եէրտէ Րօմատա գալսա տահա էյի օլուր. զիրա մալիւմիւնիւզ տիր. քի Րօմատա, Ֆրանսատա հիշ պիր վագթ մալիք օլմատըղընըզ պիր թագըմ թէէմինաթ վար տըր:

Գարտինալ պիր գաշ տագըգա սիւքիւթտէն սօնրա, պիրտէն պիրէ արբայ տէկըրինէլիյէ տէտի քի.

— Մատամ քի Մ. Րօտէնտէն պահս իտիյօրըզ, մէրգում հագգընտա նէ՝ էֆքեարտա պուլընտըղընըզը խալիսանէ սէօյլէյինիզ:

Արբայ տէկըրինէի. - (Իհթիյաթ քեարանէ վէ չիւպ.

հէլի պիր սուրէթտէ .) Միւմախլէյհին հէլիյէթ վէ տիրա-
յէթի զաթը ալիլէրինճէ մալիւմ տիւր . միւհթէրէմ բէ-
տէրի ումումիմիզ . . . :

Գարտինալ . - Քէնտիսինի սիզին եէրինիզէ կէչիրտի ,
տէյի՛լ մի . օրասընը պիլիրիմ . Բոմատա օլտըզըմ զէման
պունը պանա նագլ իթտի . Լաքին Մ . Բօտէնին ախլէագը
հագգընտա սիզին էֆքեարընըզ նէ՞ տիր . քէնտիսինէ քէօր
քէօրիւնէ էմնիյեէթ օլունապիլի՛ր մի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Թէրէտտիւտլէ .) Քէնտիսի օ՛
տէրէճէ քէսկին , միւքէմմէլ վէ կիզլի պիր ֆիքրէ մալիք
տիր քի , հագգընտա մուայեէն պիր մուհաքէմէտէ պու-
լընմագ միւչքիլ տիր :

Գարտինալ . - (Թէգրար պիր տագըգաճըգ սիւքիւթ-
տէն սօնրա .) Շան ու շէօհրէթէ մէյէլանը վա՛ր մը տըր .
ճէմիյեէթիմիզին է՛ն պէօյիւք շանընտան պաշգա էֆքեարը,
ամալը վա՛ր մը տըր , էվվէ՛թ . . . սիզէ պու եօլտա պահս
իտիշիմին սէպէպլէրի վար տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Պիր ճինստէն օլան ատէմլէր
եէքտիկէրիլէ տաիմա իհթիյաթլա տավրանտըլարընտան ,
եէնիտէն էմնիյէթսիզլիք չէօսթէրէրէք .) Լաքին զաթը
ալինիզ կէրէք քէնտիլիլինիզտէն վէ կէրէք բէտէրի ումու-
մինին վէրտիլի մալիւմաթտան քէնտիսի հագգընտա նէ
ֆիքրտէ պուլունըյօրսընըզ :

Գարտինալ . - Պէնիմ ֆիքրիմ շու տըր քի , էկէր զա-
հիւրէն ճէմիյեէթիմիզէ կէօսթէրտիլի ֆէտաքեարըզ ալ-
թընտա կիզլի պիր մագսատը վարըսա , պունա հէր հալ-
տէ քէսպի վուգուֆ իթմէք լազըմ տըր . զիրա միւտտէ-
թի մէտիտէտէն պէրու Բոմատա էլտէ իթմիշ օլտըղը վէ
հէր նասըլ ըսա ֆարգընա վարմըշ պուլընտըղըմ պազը
նուֆուզը սայէսինտէ պիր կիւն բէք թէհլիքէլի պիր ա-
տէմ օլապիլի՛ր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Բօտէնին հագգընտաքի հասէ-

տինտէն (Թահրիք օլունարագ.) Պու պապտէ պէն տէ զա-
թը ալինիզլէ հէմէֆրեար ըմ. զիրա պէն տէ վագթ վագթ
քէնտիսի իւզէրինտէ պազը հըսսիլաթը չէօհրէթբէրվէրա-
նէ ասարը կէօրմիւշիւմ տիւր. մատամ քի զաթը ալիւէրի-
նէ հէր չէյի սէօյլէմէք իճապ իտիյօր . . . :

Աբբայ տ'էկրիննի սէօզիւնիւ տէվամ իտէմէտի: Պու
սըրատա մատամ կրիվուա դաբույա վուրաղգտան սօնրա
արալըգ իթտի, վէ խանըմընա պիր իշարէթ վէրտի: Բը-
րէնսէս իսէ պիր պսշ իշարէթիյլէ մուգապէլէ կէօսթէր-
տի:

Մատամ կրիվուա թէքրար տըշարը չըգտը, վէ պիր
սանիյէ գատար սօնրա, Բօտէն սալօնա կիրտի:

3

Պ Ի Լ Ա Ն 2 0

Բօտէնին էհէմիյէթի հագիգիյէսի օ տէրէճէ ճալի-
պի իհթիրամ ըտըքի, մէրգումը կէօրիւր կէօրմէզ, գար-
տինալ, բիսգորոս վէ աբբայ տ'էկրիննի քէնտիլիքլէրին-
տէն ալաղա գալգտըլար. պունլարըն չէհրէլէրի պիր ազ
էվլէլ էմիյէթսիզլիք վէ գըսգանճըգ ասարըյլա պու-
րույմըշ օլտըզը հալտէ, պիրտէն պիրէ քէսպի պէշաշէթ
իյլէտի, վէ Բօտէնէ գարշը պիր իհթիրամը տօսթանէ իլէ
թէպէսսիւմ իտիյօրլար կիպի կէօրիւնտիւլէր. բրէնսէս ի-
սէ մէրգումը իսթիգպալ իչուն պիր գաշատըմ իլէրիլէտի:

Բօտէն միւթատը վէճհ իւզրէ միսքինանէ պիր սու-
րէթտէ կիյինմիշ օլուպ, իրի ալաղ գապլարընըն չամուր-

լու իղլէրինի եւրտէքի եռմուշագ խալը իւղէրինտէ պը-
րագա պըրագա շէմսիյէսինի պիր քէօշէյէ տայաթտը , վէ
հէր վագթքի աթվալը հագիրանէսի իլէ տէյիլ , իլլա սէր-
պէսթանէ ատըմլար աթարագ վէ պաշընը եհլքսէք թուլթ-
տըղը կիպի կէօղլէրինտէ տէ ասարը էմնիյէթ վէ մէթա-
նէթ մէշհուտ օլարագ , մասայա տօղրու իլէրիլէտի . զի-
րա քէնտիսինի քէնտի առէմլէրի արասընտա պուլտըգտան
պաշգա , մալիք օլտըղը զէքեալէթ ու տիրայէթ սայէ-
սինտէ տնլէր իւղէրինէ հիւքմ իտէճէյինի տէ պիլմէքտէ
իտի :

Դարտինալ տօսթանէ պիր սուրէթտէ Բօտէնէ խի-
թապէն .

— Պիղտէ զաթը ալինիղտէն պահա իտիյօրտըգ , ա-
զիզ բէտէր . - տէտի :

Բօտէն . - (Տիք տիք գարտինալըն եհլգիւնէ պագա-
րագ .) Պէնտէնիղտէն մի պահա իտիյօրտընըգ . . . նէ՞ սէօյ-
լէյօրտընըգ պագալըմ :

Պէլճիգալը բիսգոբոս . (Ալնընը սիլէրէք .) Զաթը ա-
լինիզ հագդընտա նէ գատար էյիլիք սէօյլէնիլէպիլիրսէ ,
անտէն պահա իտիյօրտըգ :

Բրէնսէս . - (Սուրէթի միւքէմմէլէտէ տօնատըլմըշ օ-
լան սուֆրայը կէօսթէրէրէք .) Պիր շէյ պույուլմա՞ղ մը
սընըգ , ազիզ բէտէր :

Բօտէն . - Թէշէքքիւր իտէրիմ , մատամ , պու սապահ
թուրբլարըմը եէտիմ :

Դարտինալ . - Սըրը քեաթիպիմ աբբայ Պէրլինի պու
սապահ եէմէք վագթընըգտա հաղըր պուլընմըշ օլտըղըն-
տան , զաթը ալիլէրինին գանաաթքեարլըղը հագդըն-
տա մէտհ ու սէնա իլէ պահա իյլէտի . պէօյլէ պիր գա-
նաաթքեարլըգ տիւնհատան էլ չէքմիշ օլանլարա մախսուս
տըր :

Բօտէն . - (Հիւքմ իթմէյէ վէ մուհալէրաթը իտա-

ըն իթմէյէ ալըշգըն պիր առէմ կիպի .) Իշէրտէն պահս խտէպիրիւր միյիզ :

Գարտինալ . - Շիւպհէսիզ , սիզի տինլէմէք պիզիմ՝ Իշուն տաիմա մուճիպի մահգուպիյիմէթ աիր : Զաթը ալինիզ Րէննըրոն մէսէլէի մուհիմէսի հագգընտա մուպահասա իթմէք իւզրէ , պու կիւնիւ թային իթտինիզ . պոռ մէսէլէ օ գատար մուհիմէ տիր քի , պէնիմ Ֆրաննայա վուզուը սէյահաթիմըն պաշըրճա սէպէպլէրինտէն պիրի տէ պու տըր . չուքի մէնսուպ օլտըղըմ թէղիւթ ճէմիյեթինին մէնափիինի միւտափաա իթմէք՝ Րոմանըն Մէնափիինի միւտափաա իթմէք տէմէք աիր . հաթթա քէնտիմի թէմամըյլա էվամիրինիյին իճրաննա վագֆ իտէճէյիմի տէ միւհիթէրէմ բէտէրի ումումիմիզէ վատ իթմիշիմ տիր :

Բիսգորոս . - Գարտինալ էֆէնտինին սէօղիւնիւ պէն տէ թէքրար խտէրիմ : Րոմատան պիրլիքտէ չըգմըշ օլտըղըմըզտան , էֆքեարըմըզ տա պիր աիր :

Րօտէն . - (Դարտինալա խիթապէն .) Ֆիլ հագըրճա զաթը ալինիզ պու իշտէ բէք պէօյիւք խըտմէթ)էլիյֆա խտէպիրլիւսինիզ . . . նէ՝ սուրէթլէ իյֆաի խըտմէթ իտէպիլէճէյինիզի շիմտի սէօյլէյէճէյիմ . (պատէհու բրէնսէսէ տէօնէրէք .) Տօգթէօր Պալէնիէյէ պուրայա կէլմէնի իչսն առէմ կէօնտէրտիմ , մատամ . զիրա աճը պազը շէյլէրտէն խապէրտար իթմէք լաղըմ տըր :

Բրէնսէս . - Կէլէճէք օլուրսա , հէր տէֆաքի կիպի իշէրի կիրտիրիլէր :

Րօտէնին մուվասէլէթինտէն պէրու , աբբայ տ'էկրինէի սիւքիւթ իթմէքտէ իտի . զանն իտէրսին քի զիհնէն բէտէրամիզ պիր ըզտըրապ իշինտէ պուլունըյօր , վէ գալպինտէ շիտտէթլի պիր մուհարէպէ վուգուա կէլիյօր ըտը : Նիհայէթ նիմ այազա գալգարազ , էքշի պիր սէտա իլէ գարտինալա խիթապէն .

— Միւհթերէմ Մ. Բօտէն իլէ պէնտէնիզ արասընտա հաքիմ օլմանըզը ըէճա իթմէք իսթէմէմ. բէտէրի ումու. միմիզ սէօյլէտի, պէն տէ իթաաթ իթտիմ, Լաքին զաթը ալինիզ գարիպէն քէնտիլէրինի թէքրար կէօրէճէյինիզ. տէն, միւհթերէմ Մ. Բօտէնէ սօրաճաղըմ պազը սիւալ. լէրէ վէրէճէյի ճէվապլարը լութֆէն քէմալը սատագաթ. Լա քէնտիլէրինէ թէպլիզ իթմէնիզի արզու իտէրիմ. — տէտի :

Գարտինալ մուվաֆագաթ թարզընտա պաշընը էյ. տի :

Բօտէն միւթէաճճիպանէ պիր չէհրէ իլէ աբբայ տ'էկ. ըլինեիլէ պագարագ պարիտանէ պիր թավը իլէ :

— Մէսէլէ հիւքմ օլունմըշ պիթմիշ տիր... եէնի. տէն պիր թագըմ սիւալէր իրատ իթմէնին նէ՝ ֆաիտէսի վար :

Աբբայ տ'էկրինեի . — Պէն քէնտիմի բաքա չըգարմագ իչուն տէյիլ, ահվալ վէ վուգուաթը գարտինալ ճէնապ. լէրինին նազարընտա պիր էյիճէ թասրիհ իթմէք իչուն պու սիւալէրտէ պուլընաճաղըմ :

Բօտէն . — Էօյլէ իսէ սէօյլէյինիզ... Լաքին պիհուտէ սէօզլէր Լազըմ տէյիլ : (Պատէհու ճէպինտէն իրի կիւմիւշ սպաթընը չըգարըպ պագարագ .) Սաաթ իքիտէ Սէն-Սիւլ. բիստէ պուլունաճաղըմ :

Աբբայ տ'էկրինեի . — (Հազմ իտիլմիշ պիր քին ու զա. բազլա .) Միւմքինի մէրթէպէ գըսա սէօյլէրիմ : Զաթը ա. լինիզ պանա թէվտի իտիլմիշ օլան մէնաֆիի սուրէթի ի. տաղէ վէ միւտաֆաամը շիտտէթի պիր սուրէթտէ թագ. պիհ իտէրէք, պէնիմ եէրիմէ կէչմէք իսթէտիյինիզ զէ. ման, խալիսանէ իթիրաֆ իտէրիմ քի մէնաֆիի մէզբիւրէ թէհլիքէյէ տիւչար օլմըշ ըտը... :

Բօտէն . — (Իսթիհզաքեարանէ .) Թէհլիքէյէ՞մի տիւ. չար օլմուշ... զայպ օլմըշ տէյէ՞մէյօր մըսընըզ... հէր իւ.

միտտէն ֆարիզ օլմագ լազըմ կէլտիյինի Բօմայա եազմագ իւզրէ պանա էմր վէրմէտինիզ մի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Տօղրու տըր :

Բօտէն . - (Եինէ իսթիհզաքեարի պիր թավր իլէ .) Տէս մէք քի պէն է'ն մահիր հէքիմլէրին եաշայաճաղընտան գաթը իւմիտ իտէրէք էլ չէքմիշ օլտրգլարը պիր խասթայը եաշաթմայա թէչէպպիւս իթտիմ : Տէվամ իտինիզ . . . :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , էլլէրինի բանթալօնըննէն ճէպլէրինէ սօգուպ տիք տիք աբբայ տ'էկրինեիյէ պագտը :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Սէօզիւնէ տէվամ իլէ .) Զաթը ալինիզ պէնի սուրէթի չէտիտէտէ թէքտիր իթտինիզ : լաքին ճէմիյեթիմիդտէն խայընանէ պիր սուրէթտէ զասպ իտիլմիշ օլան սէրվէթի ճէսիմէյի հէր տիւրլիւ թէտապիրի միւմքինէ իլէ էլտէ իթմէյէ չալըշտըղըմտան տօլսյը տէյիլ , պէլքի . . . :

Գարտինալ . - (Աբբայ տ'էկրինեինն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Միւշքիւթը մէզհէպիյէյի հալլ իտէն բահիպլէրիմիզին քեաֆֆէսի տէ պու խուսուստա սիզէ հագգ վերիրլէր . գանուռն պու պապտէ սարիհ վէ գաթի տիր . խայընանէ պիր սուրէթտէ զասպ իտիլմիշ օլան պիր մալի հէր տիւրլիւ թէտապիրի միւմքինէ իլէ էլէ կէչիրմէյէ հագգընըզ վար տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Միւհթէրէմ Մ . Բօտէն գուլլան , տըղըմ թէտապիրլէրին հալընըզ գապա սապա չէյլէր օլտըղընտան տօլայը պէնի թէքտիր իլլէտի . թէտապիրի մէզքիւրէնին չիտտէթի՝ ղէմանէմիզին ախլագ վէ ատաթընա ասլա մուվաֆըգ տէյիլ իմիշ . . . հայտի էօյլէ օլսուն . . . լաքին էվվէլէն՝ ալէյհիմտէ գանուռնէն հիչ պիր տավա իգամէ իտիլմէզ իտի . սանիյէն՝ ագըլտան ֆիւքիրտէն կէչմէզ ուղուրսըզ պիր վագըա ղուհուր իթմէմիշ օլսայըտը , գուլլանտըղըմ թէտապիր նէ գատար

գապա, նե՛ գատար շիտտէթլի օլսա տախի թէմամըյլա նախի մուվաֆֆադիյեթ օլաճաղը տէրքեալը ըտը . . . Շիմտի զաթը ալիլէրինէ սօրապիլի՛ր միյիմ՝ քի սիզ պէնտէն . . .

Բօտէն . - (Սէօզիւ քէսմէք խուսուսընտաքի քիւսթախճա ատէթինէ իթթիպաէն .) Պէնիմ սիզտէն ֆազլա նե՛ եաբւրշ օլտըղըմը, վէ Բէննըբոն ֆամիլեաաը մէսէլէսինի սիզին էլինիզտէն պիւթիւն պիւթիւն իւմիտսիզ պիր հպտէ պտըգտան աճնրա, նե՛ գատար իլէրիյէ կէօթիւրմիւշ պուլընտըղըմը անլամա՞դ մը իսթէյօրսընըղ :

Արքայ տ'էկրինեի . - (Պարիտանէ պիր թարգտա .) Էվվէթ :

Բօտէն . - (Միւսթէհզիյանէ պիր չէհրէ իլէ .) Բէք էյի . իթիւրաֆ իտէրիմ քի սիզ նե՛ գատար պէօյիւք, իրի վէ չամաթալը չէյլէր եաբտընըղ ըսա, պէն տէ օ գատար քիւչիւք, չօճուգճա վէ կիզլի չէյլէր եաբտըմ՝ Էվվէթ, պէն քէնտիմի նիհայէթի տիւշիւնիւր վէ ուզաղը կէօրիւր պիր ատէմ եէրինէ գօյմադ ճէսարէթինտէպուլօչնդւրքէն, ալթը հաֆթատան պէրու նե՛ տէրէճէ մէճա նուենէ վէ պուտալաճա իշլէր եաբմըշ օլտըղըմը թէսավիւր իտէմէզսինիզ :

Արքայ տ'էկրինեի . (Սճը պիր թէպէսսիւմ իլէ .) Հէք նե՛ գատար լայըզ օլսանըղ տախի, պէն զաթը ալինիզէ պէօյլէ պիր թէքտիրտէ պուլընմաղա հիշ պիր վազթ ճէսարէթ իտէմէզ իտիմ :

Բօտէն . - (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Թէքտիրմի, թէքտիրմի . իշթէ սիզի մուհաքէմէ իթմէք իշուն պու գատար չէյ քեաֆի տիր : Պուլնտան ալթը հաֆթա էվվէլ սիզին հազգընըղտա նե՛ ետըմըշ օլտըղըմը պիլի՛ր մի սինիզ . - Արքայ տ'էկրինեի էվվաֆը միւքէմէլէյէ մայիք օլտըղընտան, պանա խըտմէթ իտէպիլի . (վէ եաբընտան իթիպարէն սիզի իսթփիտամ իտէճէյիմ) Լաքիւ լիւզումը

Թագադիրին տե քէնտիսինի քիւչիւթմէյի պիւնճէք գա-
տար պէօյիւք տէյիլ տիր » տէմիշ իտիմ: Անլաճօր մըսը-
նըզ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - (Գըզարարագ .) Բէք տէ էյի
անլաճամայօրմ:

Բօտէն. - Տահա ֆէնա եա. հագգըմ օլտըղընը պու-
խուսուս տա իսպաթ իտէր: Մատամ քի սէօյլէմէք լաղըմ
կէլիօր, պէն ալթը հաֆթատան պէրու տիւնեանըն էն
պուտալաճա սէնաաթընը իճրա իյլէտիմ: Էվվէթ, ճիվէ-
քեար պիր իշճի գըզ իլէ տօսթլուգ բէյտա իթտիմ: Խա-
ֆիֆ պաշլը պիր կէնճ գըզ իլէ թէրագգըտան, ինսանի-
յէթտէն, հուրրիյէթտէն, գատընլարըն սէրպէսթլիին-
տէն պահա իյլէտիմ: պուտալա պիր իխթիյար ասքէր իլէ
Պոնաբարթ թարաֆտարլարընըն բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ
սէվտիքլէրի պէօյիւք նաբուլէոնտան պահա իյլէտիմ: ոաֆ-
տէրուն պիր ֆրանսա մարէշալը իլէ իմբէրաթօրլըզ զէմա-
նընըն շէրէֆ ու շանընտան, ֆրանսանըն մէզէլլէթինտէն
վէ Բօմա գրալընըն (պիրինճի նաբուլէոնըն օղլունըն) իս-
թիգպալի հագգընտաքի իւմիտլէրտէն պահա իյլէտիմ: պու-
մարէշալըն եիւրէյի 11. Հեղինէ առտաընտա վէֆաթ իթ-
միշ օլան թախթ վէ թաճ զասըպը նաբուլէոն հագգընտա
հըսսիյաթը մուհապպէթ վէ խուլուս իլէ տօլու իսէ տէ,
գաֆաաը պիր ճէնի պօրուսը կիպի պօշ օլտըղընտան, պու-
պէյինսիզ գութու իչինտէ ճէնկեալէրանէ վէ եա վա-
թանբէրվէրանէ պիր նաղմէ իւֆլէյէճէք օլսանըզ, քիմին
իչուն, նէ իչուն վէ նա'սըլ օլտըղընը պիլմէքսիզին պիր
թագըմ տիվանէճէ էզկիլէր չալար: Պունտան զիյատէսի-
նի տէ եաբարմ. . . վահշի կէնճ պիր գաբլան իլէ աշգ ու
մուհապպէթտէն պահա իյլէտիմ: Ազաճըզ զէքեալէթ սա-
հիպի օլան պիր առէմին՝ պէնիմ կիպի պէօյլէ քիւչիւք
թէտպիրլէրէ միւրաճաթլա քէնտիսինի քիւչիւթտիյիւնիւ
վէ կիզի պիր տուզաղըն հէր պիր թէլինի քէմալը իհթի-

մամլա պաղլամաղա թէնէզղիւ իյլէտիյնի կէօրմէք բէք զիյատէ պաիսի թէէսսիւֆ օլտըղընը պիր ազ էվվէլ սէօյլէմէքտէ իտիմ: Էօրիւմճէյին քէմալը զայրէթլէ աղընը էօրմէսինի կէօրմէք կիւզէլ պիր թէմաշա տէյիլ մի տիր. սիյահըմը պիր հայվանճըղըն թէլ թէլ իւզէրինէ կէրէրէք, պուշլարտան պազըսընը տիւլիւմէտիյնի, պաղըսընը գավիլէշտիրտիյնի վէ պաղըսընը տա ուզաթտըղընը սէյր իթմէք ճալիպի տըգգաթ պիր մէնղարէ տէյիլ մի տիր. պու հալի կէօրէրէք էվվէլա ումուղլարընըղը գալտըրըսընըղ. լաքին իքի սաաթ սօնրա ավտէթ իթտիյինիղտէ, նէ պուլուրսընըղ. օ սիյահըմը հայվանճըգ գարնընը պիր էյիճէ տօյուրտըգտան ֆաղլա, աղընըն իչինտէ տէ օն օն իքի գատար պուտալա սինէքլէր թուլթմըլ վէ սըգը սըգըյա պաղլամըլ օլտըղընտան, պուշլարը իսթէտիյի կիպի եէմէք զէմանընը թային իթմէքտէն պաշգա պիր եարաճաղը գալմամըլ տըր . . . :

Բօտէն պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք զարիպ պիր սուրէթտէ կիւլիւմսէտի. կէօղլէրի էքսէրիյա կէվլէք գաբազլարը իլէ եարը եարըյա մէսթուր իքէն, իրի իրի աչըլըպ միւթատընտան զիյատէ բարլայօր կիպի կէօրիւնտիւ. Ժէզիւիթ պիր գաշ տագըդտտան պէրու պիր նէվ սինիր հարէքէթինէ տիւշար օլմըլ, վէ ֆագաթ պուշնը քէնտի սէօղլէրինին թէէսիրաթընա ուղըամըլ օլան գարտինալ իլէ բիսգորոս հուզուրընտա իթտիյի միւճատէլէյէ համլ իթմէքտէ պուլընմըլ իտի:

Արբայ տիկրինեի պու միւճատէլէյի աչմըլ օլտըղընտան տօլայը թէէսսիւֆ իթմէյէ պաշլատը. մա մաֆիհ իսթիհզաքեարի պիր թավր իլէ աէտի քի.

— Գուլլանտըղընըլ թէտպիրլէրին նազիքիյինի ինքեար իտէմէմ: Պէն տէ իթիրաֆ իտէրիմ քի թէտապիրի մէզքիւլէ չօճուզճա վէ ատի շէյլէր տիր. լաքին պու խուսուս սիզին լիյագաթ վէ էհլիյէթինիղ հագգընտա

պէտք ունի պիտի փութի վերմէյէ քեաքի սալըլամազ . պինա-
էն ալէյ՝ սիզէ սորարըմ քի . . . :

Բօտէն . - (Միւթատը խարիճինտէ պիր հէյէճան ի-
լէ .) Պու թէտպիրլէր նէ՞ նէթիճէ հասըլ իթտիլէր .
թէրթիպ իթտիլիմ էօրիւմճէք աղընա պագաճագ օլուր-
սանըզ , պունտան ալթը հաֆթա էվվէլ կիւղէլլիյինէ , գէ-
քեալէթինէ վէ ճէսարէթինէ մաղրուր օլան վէ ֆագաթ
շու սըրատա սօլմուշ , գուվվէթտէն տիւշմիւշ վէ գալ-
պինտէն միւհիք պիր սուրէթտէ եարալանմըշ պուլընան օ
արսըզ գըզճըզաղը օրատա կէօրէճէքսինիզ :

Բրէնսէս . - Լաքին Հինտլի բրէնսին գահրամանանէ
ճէսարէթ պիւթին Բարիս էհալիսինի տիւշարը հէյէճան
իթմիշ օլարըզ հալտէ , մատմուլաղէլ աը Գարտօլիլէ
թէէսիր իթմէտի մի . . . :

Բօտէն . - Էվվէթ , թէէսիր իթտի . Լաքին պէն՝ տույ .
ղուլը , նագիք վէ սատըգ պիւ աշըգ օլարըլընը կէօթէր-
մէք իչուն եալընըզ սիյահ բարսլար էօլտիւրմէք քիֆա-
յէթ իթմէտիլինի կէնճ գըզա իստլաթ իտէրէք , օ պուտա-
լաճա վէ վահշիյանէ ֆէտաքեարլըղըն թէէսիրինի գըր-
տըմ :

Արբայ տ'էկրիննի . - Բէք էյի , մատմուլաղէլ աը Գար-
տօլիլ գալպինտէն եարալանմըշ օլսուն :

Գարտինալ . - (Տիրսէյինի մասայա տայաթարագ , քէ-
վալը մէրագլա .) Լաքին Բէնըրոն մէսէլէսինին մէնաֆիի
իչուն պունտան նէ՞ ֆաիտէ հասըլ օլապիլիլ :

Բօտէն . - Էվվէլա շու ֆաիտէ հասըլ օլուր քի ,
էն զիյատէ թէհլիքէլի պիր տիւշմէն թէհլիքէլի պիր սու-
րէթտէ եարալանաճագ օլուրսա , մուհարէպէ մէյտանըն-
տան կէրի չէքիլիլ . պու խուսուս քիւչիւք պիր մուվաֆ-
ֆագիյեթ տէյիլ տիր զանն իտէրիմ :

Բրէնսէս . - Ֆիւ հագըգա մատմուլաղէլ աը Գարտօ-
վիլ զէքեալէթ վէ ճէսարէթի սայէսինտէ , պիզէ գարշը

Թէչքիլ օլունան իթթիֆագըն բուհը սայըլապիլիր :

Արբայ տ'էկրինեի . - Բէք էյի , օ պապտէ քէնտիսին-տէն գօրգումըզ գալմամըշ տըր . պու տա պիր ֆաիտէ սա-յըլապիլիր . Լաքին գալպինտէն եարալանմըշ օլմասը քէն-տիսինի միրասա հիսսէտար օլմագտան մէն՝ իտէպիլիր մի :

Բօտէն . - (Էմնիյէթլի պիր թավը վէ պարիտանէ պիր չէհրէ իլէ .) Պունը սիզէ քիմ սէօյլէտի . քէնտիսինի խի-լաֆը ըիզասը օլարագ ճալմայա եագլաշտըրմագ վէ մու-ախաարէն տէ եինէ խիլաֆը ըիզասը օլարագ անտէն ու-զագլաշտըրմագ իչուն նէ՝ սէպէպլէ օ գատար չալըշտըղը-մը պիլիր միսինիզ :

Արբայ տ'էկրինեի . - Իշթէ պէն տէ օնը սօրույօրըմ ա՛ . պու սէվտա ֆուրթունասը կէրէք մատմուազէլ տը Գարաօվիլի վէ կէրէք բրէնս ճալմայը միրասա իշթիրաք-տան նա՛սըլ մէն՝ իտէպիլիր :

Բօտէն . - (Հագարէթամիզ պիր թավը իլէ .) Պիրտէն պիրէ վուրուպ ինսանը եէրէ եաթըրան եըլաըրըմ միւլա-յիմ հավատա մը , եօգսա պօրալը հավատա մը զուհուր իտէր . սիզ միւսթէրիհ օլըն , պէն եըլտըրըմա նէ՛րէտէ սիբէր գօյմագ լազըմ՝ կէլտիյինի պիլիրիմ : Մ . Հարտիյէ կէլինճէ , պու ատէմ տիւնհատա իւշ չէյ իչուն եաշար ըտը . իշճիլէրի իչուն , պիր տօսթ իչուն , պիր տէ մաշու-գէսի իչուն . եիւրէյինէ իւշ օգ պիրտէն սաբլանտը : Պէն ինսանը տաիմա գալպինտէն վուրմաղա չալըշըրըմ . չունքի է՛ն էմնիյէթլի վէ է՛ն մէշրու՝ տարպէ օ տըր :

Բիսգորոս . - Էվվէթ , մէշրու՛ , էմնիյէթլի վէ մէտհէ չայան տըր . զիրա պու ֆապրիգաճընըն պիր մաշուգէսի պուլընտըղընը պէն տէ խապէր ալտըմ . . . քէօթիւլիս ճէ-զալանտըրմագ իչուն պազը քէրլէ պիր սուի մէյլի խթի-մալ իթմէք մէտհէ չայան տըր :

Գարտինալ . - Օրասը աշիքիար տըր . . . սուի մէյլէ-րի վար տըր . . . պաշգալարը տա պունչալը խթիմալ ի-

տէրէր . . . գապահաթ քէնտիլէրինին տիր . . . :

Բրէնսէս . - Պիզիմ վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւ տախի՝
հէր տիւրիւ վասըթայա միւրաճաաթլա , պու մէքրուհ
զինաքեարլըղը զահիրէ չըգարմամըզա մուավէնէթ իյլէ-
տի :

Աբբայ տ'էկրինսի . - (Մէյտանը միւճատէլէտէն եա-
վաշ եավաշ չէքիլմէյէ գարար վէրէրէք .) Բէք էյի , Մ.
Հարտինին է՛ն սէվկիլի հըսսիյաթընտա նակէհանի պիր
տարպէ իլէ վուրուլմըլ վէ սէրվէթի զաթիյէսինի պիր ոա .
նիյէ զարֆընտա զայպ իթմիշ օլտըղընը պէն տէ թէսլիմ
իտէրիմ . Լաքին պու խուսուս՝ օ ճէսիմ միրասը էլտէ իթ-
մէք իչուն տահա զիյատէ զայրէթ վէ թամա՝ կէօսթէրմէ-
սինէ պատի օլմա՛ղ մը :

Աբբայ տ'էկրինսիին շու պիւրհանը կէրէք գարտինալ
վէ բիսգորոսա վէ կէրէք բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյէ էրէյի
ճէ գուվվէթլի կէօրիւնտիւ , վէ իւշիւ պիրլիքտէ պէօյիւք
պիր մէրազլա Բօտէնին եիւզիւնէ պադտըլար . Բօտէն իսէ՝
ճէվապ վէրէճէք եէրտէ սուֆրանըն եանընա կիթտի , վէ
ֆէվզ էլ ատէ գանաաթքեարանէ եաշամագ իթիյատը վէ
շարապտան նէֆրէթ իթմէսի իլէ պէրապէր , շիշէլէրի
մուայէնէ իտիպ .

— Պունլարըն իչինտէ նէ՛ վար . - տէյու սօրտու :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ Բօտէնին պու իշթիհաինա-
կէհանիսինտէն բէք զիյատէ թէաճճիւպ իտէրէք .

— Պորտոյ վէ Դսէրէս շարապը վար . - տէյու ճէվապ
վէրտի :

Բօտէն շիշէլէրտէն պիրինի բասթ կէլէ ալտը վէ պիր
գատէհ Մատէրա շարապը տօլտուրտըգտան սօնրա , պիր
եուտումոտ իչտի : Մէրգոււմ պիր գաշ տադըգատան պէ-
րու վիւճուտինին զարիպ պիր սուրէթտէ թիթրէմէքտէ
օլտըղընը հըսս իթմիշ վէ պու թիթրէմէ եէրինէ պիր նէվ
զայըֆլըգ գաիմ օլմըլ օլտըղընտան , շարապ իչէրէք ա-

զաճըգ գու՛վվէթլէնէճէյինի իւմիտ իյլէմիշ իտի :

Փէզիւիթ մուրտար էլինին թէրսիյլէ տուտագլարընը սիլտիքաէն սօնրա , թէքրար մասանըն եանընա կէլտի , վէ աբբայ տէկրինեիյէ խիթապէն :

— Մ. Հարտի հագգընտա պանա նէ՞ սէօյլէյօրտը . նրդ . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Րօտէնին ամիրանէ թավրընտան ատէթա հիտտէթլէնէրէք .) Սէօյլէյօրտըմ քի սէրլէթի զաթիյէսինի զայպ իթմիշ օլտըղը հալտէ , Ռէննըրոն ֆամիլեասը միրասընը էլտէ իթմէք իչուն տահա զիյատէ զայրէթ վէ թամա՝ կէօսթէրմէ՞գ մի :

Րօտէն . - (Ումուգլարընը գալտըրարագ .) Մ. Հարտի միրասը տիւշիւնէճէք հա՛ . . . պագալըմ տիւշիւնմէյէ իգթիտարը գալմը՛շ մը տըր . օ տէրէճէ մէյուս վէ մաղմու՛մ օլմըշ տըր քի , հայաթա միւթէալլիգ շէյլէրտէն հիշ պիրիսի կէօզիւնէ կէօրիւնմէյօր . ատէթա շաչըն՝ կիպի պիր շէյ օլմուշ տըր . պու հալտէն արա սըրա գուրթուլ տըղընտան հէօնքիւր հէօնքիւր ալլար վէ էթրաֆընտա պուլընան վէ քէնտիսինի ֆէվգ էլատէ իհթիմամլա գալըրան ատէմլէրլէ գօնուշուր . չունքի պէն քէնտիսինի էյի էլլէրէ թէսլիմ իթմիշիմ տիր : Մա մաֆիհ քէնտիսինէ միւթէմատիյէն կէօսթէրիլէն հիւսնի մուամէլէի մուշֆիգանէտէն միւթէէսիր կէօրիւնմէյէ պաշլամըշ տըր . . . զիրա քինտիսի զայըֆ օլտըղը գատար տա էյի վէ միւքէմմէլ պիր ատէմ տիր . . . իշթէ իշին պագըսընը տա սիզին պաշա չըգարմանը իչուն , սիզի պու միւքէմմէլ ատէմէ կէօնտէրէճէյիմ , Մ. տ'էկրինեի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Ֆէվգ էլ ատէ թէաճճիւպլէ) Պէնի՞ մի :

Րօտէն . - Էվվէթ , սիզի . . . հէմ աէ իսթիհալ իթտիլիմ նէթիճէնին պէօյիւք պիր շէյ օլուպ օլմատըղընը օ վագըթ անլայաճագսընը . . . վէ . . . :

Բժտէն պիրտէն պիրէ սէօղիւնիւ քէսէրէք, վէ էլինի ալնընա կէօթիւրէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Պու բէք զարիպ շէյ տիր. — տէտի:

Բրէնսէս. — (Շէֆգաթլա.) Նէնի՞ղ վար, աղիզ բէտէր:

Բօտէն. — (Սարսըլարագ.) Հիշ պիր շէյիմ եօգ տըր, մատամ. շարապ իշմէյէ ալըշգըն օլմատըղըմտան, պէս պէլլի իշտիյիմ շարապտան նէշէթ իտիյօր. . . պաշըմ ա. զաճըգ աղըրյօր. . . Ֆագաթ շիմտի կէշէր մէմուլ իտէ. ըիմ:

Բրէնսէս. — Կէօղլէրինիզ գան իլէ տօլմըշ, աղիզ բէ. տէր:

Բօտէն. — (Ուղուրսըզ պիր թէպէսսիւմլէ.) Թէրթիպ իթտիյիմ էօրիւմճէք աղընա տիք տիք պագտըղըմտան տըր. պիզիմ Մ. տիկրիննէի շու արալըգ հէր շէյի գըսա կէօրտիւյիւնտէն, քէնտիսինէ տիկէր սինէքլէրիմի տախի կէօթէրմէք իշուն պիր ազ տահա օրայա պագմաղա մէճ. պուր օլաճաղըմ. . . մարէշալ Սիմոնըն գըզլարըր կիւնտէն կիւնէ տահա զիյատէ մահզուն վէ մաղմում օլարագ, քէնտիլէրիյլէ բէտէլլէրի արասընտա պէօյիւք պիր տիվար եիւքսէլտիյինի հըսս իտիյօրլար. . . մարէշալ իսէ՝ բէտէ. ըինին վէֆաթընտան պէրու իքի մուխալիֆ էֆքեար արա. սընտա նա՛սըլ չալգանտըղընը կէօրմէլիսինիզ. պու կիւն ֆիլանճա շէյի եաբաճագ օլուրսա, նամուսընը լէքէտար իտէճէյինի, վէ հարըն եաբմայաճագ օլուրսա նամուսը պէրպատ օլաճաղընը զանն իթմէքտէ տիր. նիհայէթ պու ասքէր, իմբէրաթօրլըգ տէվրինին պու շանլը գահրամանը շիմտի պիր չօճուգտան զիյատէ զայըֆ վէ միւթէրէտտիտ պուլունըյօր. Պագալըմ պու տինսիզ ֆամիլեատան տահա ըիմ գալտը. . . Ժագ Բէննըրոն մը: Այշ ու իշրէթ պու սէֆիլի նէ՝ տէրէճէ հալը բէրիշանիյէ տիւշար իթմիշ օլ. տըղընը վէ նէ՝ կիպի մէխուֆ պիր ուշուրումա եուվար. լանմագ իւզէրէ պուլընտըղը Մորօքա սօրընըզ, իշթէ պէ.

նիմ իծրաւթըմըն խիւլասասընը հալի օլան պիլանչօ պու տըր . պունտան ալթը հաֆթա էվլէլ պիրլէշտիքլէրինտէ բէք զիյատէ գուվլէթլի , միւէսսիր վէ թէհլիքէլի օլան պիր ֆամիլեանըն պու կիւն նէ՝ տէրէճէ բէրիշան վէ գուվլէթսիզ պիր հալտէ պուլընտըղընը կէօրիւյօրսընը . . . իմանսըզ էճտատլարընըն նասիհաթընա իմթիւ սալէն պիղիմլէ տէօյիւշմէք վէ պիղի էզմէք իշուն գուվլէթլէրինի պիրլէշտիքէճէք օլան Բէննըրոն ֆամիլեասը էֆրաստը իշթէ պու հալէ կէլտիլէր . . . : Պէն նէ՝ տէմիշ իտիմ . անլէրին մէյլիյաթընա կէօրէ հարէքէթ իտէճէյիմ տէմիշ իտիմ . նէ՝ եաբտըմ . անլէրին մէյլիյաթընա կէօրէ հարէքէթ իթտիմ : Շու սըրատա քէնտիլէրինի հէր թարաֆտան սարմըշ օլան աղըմըն իշինտէ պիհուտէ եէրէ չապալանըպ տուրըյօրլար . . . օնլար պէնիմ տիրլէր տէյօրըմ . . . պէնիմ տիրլէր . . . :

Բօտէն պու սուրէթլէ իտարէի քէլամ իթտիքճէ , չէհրէսի վէ սէտասը զարիպ պիր սուրէթտէ թէղայեհլը իտիյօրտը . տաիմա էօլիւ չէհրէսի կիպի սօլղուն օլան եիւզիւնիւն ընէկի կիթտիքճէ գըզարմաղա պաշլայօր , վէ կէօզլէրի տէ կիթ կիտէ լարլայարագ տահա զիյատէ չուգուրլաշմըշ կէօրիւնիյօր ըտը : Սէտասը թիթրիմէյէ պիշլայըպ , գըսըգ վէ քէսկին պիր սուրէթտէ իշիտիլմէքտէ իտի : Գէնտիսինին հըսս իթմէմէքտէ օլտըղը չու թէպէտտիւլ օտէրէճէ ճալիպի տըգգաթ պիր չէյ իտի քի , օրատա հազըր պուլընանլար քէմալը տէհշէթլէ քէնտիսինէ պագմաղա պաշլատըլար :

Բօտէն պու հալի պիւս պիւթիւն պաշգա պիր սէպէպէ համլ իտէրէք ատէթա հիտտէթլէնտի վէ սօլույա սօլույա թէնէֆֆիւս իտէրէք տէտի քի .

— Ընտալա չէհրէնիզտէ կէօրտիւյիւմ հալ՝ պու իմանսըզ ֆամիլեա հագգընտա պիր մէրհամէթ տուլղուսը մը տըր . . . միւտտէթի էօմրիւնտէ քիլիսէյէ սյագ պաս .

մամըլ վէ խանէսինի տէ պիր պութխանէ հալինէ գոյմըլ
 օլան օ կէնն զըզա մէրհամէթ մի իտիյօրսընըզ . . . Ֆապ-
 րիգասընտա պիր իպատէթխանէ եաբարըմամըլ վէ Սոկրա-
 տըն, Մարկոս Աւրելիոսըն վէ Պլատոնըն իամլէրինի Հազրէ-
 թի Խանըն իամիյլէ գարըշտըրմազա ճէսարէթ իտէրէք ,
 քէնտիսինէ Սէֆֆէ ֆէյլէօֆ Հազրէթի Իսա նամընը վէրմէքտէ
 պուլընմըլ օլան օ քեաֆիրէ , օ ինսանքէրվէր Կոմանսըզա ,
 օ Հարտիյէ մէրհամէթ մի իտիյօրսընըզ . . . Պրահմա մէզ-
 հէպինէ թապի օլան Հինտիյէ . . . հէնուզ վաֆթիզ եիւզիւ
 կէօրմէմիշ օլան օ իբի հէմշիրէյէ . . . օ պուտանլա Ժագ Բէն-
 նըրոնա . . . Նաբոլէոնը պիր մապուտ վէ պէօյիւք օրտունըն
 վուգուաթ Ժուրնալլարընը տախի պիր Ինճիլ օլմագ իւզրէ
 թանըյան օ պուտալա իմքերաթօր ասքէրինէ մէրհամէթ
 մի իտիյօրսընըզ . . . Էմվալ վէ Էմվաքըմըզը չալմագլա իք-
 թիֆա իթմէյիպ պիր պուչուգ ասրտան պէրու տախի մէ-
 ղարընըն իչինտէն քէնտի մէլուն սիլսիլէսինի պիզէ գարըլ
 թահրիք իտէն վէ գաթօլիք մէզհէպինի գապուլ իթտիքտէն
 սօնրա թէքրար րաֆըղլըզա (հերետիկոսութիւն) սարմըլ օ
 լան օ խալըն հէրիֆին ֆամիլեասընը աճը՝յօր մըսընըզ :
 Քէնտիմիզի պու ելլանլարտան մուհաֆազա իթմէք իչուն ,
 էթրաֆա սաշտըզլարը պէհր իլէ քէնտիլէրինի մահլ իթ-
 մէյէ հագգըմըզ եօգ մը տըր : Պէն սիզէ տէյօրըմ՝ քի ,
 պու տինսիզ ֆամիլեա էֆրատընը ալէմ հուզուընտա վէ
 պիզզաթ քէնտի սուի մէյլիյաթլարը թէէսիրիյլէ քէտէրէ ,
 մէյուսիյէթէ , մէմաթա տիւչար իթմէք՝ Ալահա մագպուլ
 պիր խըտմէթտէ պուլունմագ , վէ ալէմէ սէլամէթ պաիշ
 պիր իպրէթ կէօսթէրմէք տէմէք տիր . . . :

Բօտէն պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա , չէհրէսի
 տէհէթլի պիր վահէթ քէսպ իթմիշ , վէ կէօզլէրինին ա-
 թէշի տէ չաշատտար պիր սուրէթտէ ըարլամագտա պու-
 լընմըլ ըտը . տուտագլարը գուրու վէ պիւզիւլմիւշ օլաըզը
 կիպի , չարուգ չարուգ աթմագտա օլան գուլագ թօզա-

ըննը տախի սօղուգ պիր թէր գաբլամըն ըտը . պու սը-
րատա եէնիտէն պիր թագըմ սինիր հարեքէթլէրի պիւ-
թիւն վիւճուտինի սարսմաղա պաշլատը :

Մէրգում կիճէնին պիր գըսմընը եազը եազմագլա
կէշիրմիշ օլտըղընտան , պու րահաթսըղըղը վիւճուտինին
եօրղունըղ վէ ույուշուգլըղընա ֆամլ իտէրէք , եէնի պիր
պալղընըղըն էօնիւնիւ ալմագ իւզրէ , թէքրար սուֆրանըն
եանընա կիթտի , վէ աիկէր պիր գատէհէ շարապ տօլ-
տուրտըգտան սօնրա , պիր եուտուլմսա իչտի . պատէհու
կէրի տէօնիւպ կէշտիյի սըրատա , գարտինալ քէնտիտինէ
թիթապէն .

— Էկէր պու ֆամիւեա հագգընտա իթթիխազ իթտի-
յինիզ մէպէքին հագգանիյեթի միւհթաճը իսպաթ օլմըշ
օլպայըտը , պու սօն սէօղլէրինիզլէ մուգաֆֆէրանէ պիր
սուրէթտէ իսպաթ իտէպիլիրտինիզ , ազիզ բէտէր . . . :
Թէքրար իտէրիմ քի , սիզ միւշքիւաթը մէզհէպիյէյի հալլ
իտէն րահալլէրիմիզին թալիմաթընա կէօրէ հագգլը օլ-
տըգտան պաշգա , գաւանիյնի ինսանիյէ նազարընտա տա-
խի շայանը թէքտիր օլաճագ հիշ պիր հարեքէթտէ պու-
լընմամըշսընըղ տըր . գաւանիյնի իւհիյէյէ կէլինճէ ,
տինսիզլէրէ գարըն պիզզաթ քէնտիլէրինին վէրտիքլէրի
սիւահլա տէօյիւշմէք վէ քէնտիլէրինի եէրէ սէրմէք Ալա-
հա մագպուլ պիր խըտմէթտէ պուլընմագ տէմէք տիր .
— տէտի :

Աբբայ տ'էկրիննի տիկէրլէրի կիպի Ռօտէնին թէէմի-
նաթը շէյթանէքեարսանէսինէ մաղուպ վէ մէրգում
հագգընտա խէվֆ իլէ գարըշըգ պիր հայրէթէ տիւշար օ-
լարագ .

— Ձաթը ալինիզին ղէքեաւէթ վէ տիրայէթի հագ-
գընտա շիւպհէյէ զահիպ օլտըղըմտան տօլայը հագգսըղ-
լըգ իթմիշ օլտըղըմը իթիրաֆ իտէրիմ . գուլլանտըղընըղ
թէտպիլլէրին ղահիրինտէն ալտանարագ , վէ անլէրի ալ-

րը այրը նազարը տըգգաթա ալարադ, հէյեթի մէճ. մուսաընը վէ պիլ խասսա հաւըլ իթտիքլէրի նէթիճէլէրի մուհաբէմէ իտէմէմիշտիմ: Շիմտի սիգին սայէնիգտէ մու. վաֆֆագիյեթին չիւպհէլի օլմատըղընը կէօրիւյօրիմ:

Բօտէն. - (Պէօ)իւք պիր սապրսըղլըգլա.) Պու իւմիտ տէ միւպաւաղալը տըր. պու ֆամիւեա ազասընըն պիլ ճիւմէ մէյիլթաթը շիմտի գայնամագ իւզրէ տիր. լաքին վագթ բէք թէհլիքէլի տիր. ատի մամէնլէրի ալթունա թահվիլ իթմէյէ չալըշան պիր ֆիմեակիր՝ եա խաղինէյէ մալիքիյէթինի վէ եախօտ էճէլինի մուճիպ Ծլաճագ. օլան պիր մախլաթըն գայնատըղը բօթանըն իւզէրինէ էյիլմիշ օլաղըղ կիպի, շու սըրատա պու իշի եալընըղ պէն.

Բօտէն սէօղիւնի իքմալ իտէմէտի: Պօղուգ պիր ինիլթի սալըվէրիպ իքի էլինի պիրտէն պիրէ ալնընա կէօ. թիւրտիւ:

Աբբայ տ'էկրինեթի. - Նէնիղ վար, պիր գաչ տագը. գատան պէրու բէնկինիզ տէհէթլի պիր սուրէթտէ սօ. լույծր:

Բօտէն. - (Պօղուգ պիր սէտա իլէ.) Նէմ օլտըղընը պէն տէ պիլմէմ. պաշըմըն աղընը կիթտիքճէ արթըյօր, վէ պէյնիմ ձօլանըպ իւզէրիմէ ույուշուգլըգ կէլիյօր:

Քրէնսէս. - (Մէրհամէթլէ.) Օթուրընըղ, ագիզ բէ. տէր:

Բիսգոբոս. - Պիր շէյ իշսէնիզ ֆէնա Ծլմագ զանն իտէրիմ:

Բօտէն. - (Քէնտիսինէ զայրէթ վէրմէյէ չալըշա. ըագ.) Պու պիր շէյ տէյիլ. համտ օլսուն, պէն նա. զիք պտէմէրտէն տէյիլ իմ. Պու կիճէ բէք ազ ու. յուտուճ. եօրղունլըգտան պաշգա պիր շէյ նէյիլտիր: Պիր ազ էվվէլ տէյօրաւմ քի շու սըրատա պու իշի եա. ընըղ պէն իտարէ իտէպիլիւրիմ. լաքին իճրաաթտա պուլընամամ. պէնիմ մէյտանտան զաիպ օլմամ վէ

գարանլըգտա տուրուպ միւթէմատիյէն նազարէթ իթմէմ
լազըմ տըր . . . եալընըզ պէնիմ . . . թէրթիպ իտէպիլէ-
ճէյիմ . . . տօլապըն պիւթիւն թէլլէրինի գարանլըգտա
. . . էլիմտէ թութապիլիբիմ . . . :

Գարտինալ . - (Էնտիշէ վէ թէլաշ իլէ .) Ազիզ բէ-
տէրիմ, սիզի թէէմին իտէրիմ .քի սիզ թէհիբէլի պիր
սուրէթտէ խասթա սընըզ . . . եիւզիւնիւզտէքի սօլղուն-
լըզ կիթ կիտէ մօրարըյօր :

Րօտէն . - (Ճէսուրանէ .) Գապիլ տիր . . . լաքին
պէն պէօյլէ քիւչիւք շէյլէրէ էհէմմիյեթ վէրմէմ . . . ,
կէլէլիմ իշիմիզէ . . . իշթէ , Մ . տէկրինեի , վիւճուտինի
հիշ պիր վազթ ինքեար իթմիշ օլմատըլըմ էվաաֆ վէ
խասույիսի ֆէվզ էլ ատէնիզին պանա խըտմէթ իտէպիլէ-
ճէյի սաաթ կէլմիշ չաթմըշ տըր . . . : Սիզին կէօնիւ
գարմագ վէ ճէլպ իթմէք իշուն խասսաի մախսուսէնիզ
վէ միւէսպիր պիր պէլաղէթինիզ վար տըր . . . լազըմ
տըր .քի . . . :

Րօտէն եինէ սէօզիւնիւ քէստի : Ալնընտան սօղուգ
պիր թէր ագմագտա , վէ տիզլէրինին պազը չէօզիւլտիւ-
յիւնիւ հըսս իթմէքաէ իտի . մէթանէթ վէ ղայրէթի իլէ
պէրապէր , հալինին ֆէհալըղընը հըսս իտէրէք :

— Ֆիլ հագըգա . . . քէնփիմի էյի կէօրէմէյօրըմ . . .
հալ պու քի պու սապահ հիշ պիր շէյիմ եօղ ըտը . . .
հէր վազթթան ղիյապէ էյի իտիմ . . . պիւլա իլսթիյար
թիթրէյօրըմ . . . կիթ կիտէ վիւճուտիմ պուզ քէսիլիյօր .
- տէտի :

Բիսգորոս . - (Գահրամանանէ պիր ֆէտաքեարլըգլա
գօլընը անա ուզաթարագ .) Աթէշէ եագլաշընըզ . . . իւ-
ղէրինիզէ պիրտէն պիրէ պիր պայղընլըգ կէլմիշ օլմալը ,
չօգ սիւրմէզ կէշէր . . . գօրգաճագ պիր շէյի եօգ :

Բրէնսէս . - Պիր ազ սըճագ շէյի իշսէնիզ ֆէնա օլ-
մազ զանն իտէրիմ , մէսէլա պիր գատէհ չայ . . . Մ . Պա-

լէնիէ պիր ազտան կէլիպ պու քէյփսիզլիք հագգընտա պիզէ էմնիյէթ վէրէճէք տիր :

Գարտինալ. — Տօղրուսը պու բէք աճայիպ չէյ :

Գարտինալըն պու սէօզիւ իւզէրինէ , աթէչէ կիւճ իլէ եազլաշմըշ օլան Բօտէն կէօզլէրինի ահա տօղրու չէվիր-տի վէ պիր սանիյէ գատար տիք տիք եիւզիւնէ պագտը . պատէհու կէօզ կէօրէ պօզուլմագտա օլան չէհրէսինին թէղայեիւրիւ իլէ պերապէր ղայրէթ վէ գուվվէթինի թէքրար քէսպ իտիպ , մէթին կէօսթէրմէյէ չալըշաղղը գըսըզ պիր սէտա իլէ .

— Պու աթէչ վիւճուտիմի ըսընտըրտը . . . արթըգ պիր չէյիմ եօգ . . . տօղրուսը նազիքլէնմէնին վագթընը էյի պուլտուք . . . նէ՛ միւսաիտ ֆըրսաթ . . . Բէննըրոն մէսէլէսի եալընըզ պէնիմ էլիմլէ մուվաֆֆագիյեթբէզիր օլապիլէճէք պիր սըրատա խասթա տիւշմէք . . . Պիզ քէն-տի իչիմիզէ կէլէլիմ . . . Մ. տ'էկրինեի՛ , պիր ազ էվվէլ տէյօրտըմ քի պիզէ պէօյիւք խըտմէթլէրտէ պուլուճա-պիլիրսինիզ . . . քէզալիք սիզ տէ պէօյիւք խըտմէթլէր իտէ . պիլիրսինիզ , մատամ բրէնսէս . չունքի սիզ պու իչի ասըլ իլինիզ կիպի գուճագլաճըշսընըզ տըր , վէ . . . :

Բօտէն եինէ սէօզիւնիւ քէստի . պու տէֆա քէսկին պիր ավաղէ սալաըրարագ եանընտա մէվզու օլան պիր սան-տալիէնին իւզէրինէ երգըլտը վէ սինիրլէրի չէքիլիրճէսինէ թիթրէյէրէք արգա իւսթիւ տիւշտիւ , վէ իքի էլինի տէ կէօյսիւնէ տայաթըպ .

— Օֆ , պու նէ զալըմ աղըր . . . — տէյու հայգըրտը :

Օ ղէման , Բօտէնին չէհրէսինտէքի թէղայեիւր եէրինէ ֆիքիր գատար սիւրաթլը պիր պօզուզլուգ գաիմ օլարագ , պիւս պիւթիւն էօյիւ կիպի սարարտը : Զաթէն չուգուրա պաթմըշ օլան կէօզլէրի գան չանաղընա տէօնտիւ , վէ զանն իտէրսին քի չէշմիտնէլէրինին թա ալթընա չէքիլ-տի . պատէհու պու կէօզլէրին կէօկէսի քէսպի ճէսամէթ

իտեքէք իբի ատէտ սիյահ տէլիք թէչքիլ իյլէտի քի, պուն-
լարըն իչինտէ աթէչփիչան պէպէքլէրի բար բար բարլա-
մագտա ըտը: Եիւզիւնիւն կէվչէք, նէմնաք վէ տօնուգ
տէրիսի՝ սինիրլէրի չէքիլիւրճէսինէ կէրիլէրէք* չըգընթ ըլը
քէմիքլէրի իւզէրինէ եաքըչտը, վէ պիր տաւգըգա զարփըն-
տա պիւթիւն չէհրէսի ետչիլէ պոյանտը. տուտագլարը
չիտաթթիլի պիր աղըրնըն թէեփրիլէ պիւզիւլէրէք աչըլ-
տը, վէ արա սըրա գըսըգ պիր սէտա իլէ. « Օ'ֆ . . . եւ'
Րապպի . . . պու նէ՝ միւտհիչ աղըր . . . եանըյօրըմ' . . . թու-
թուչըյօրըմ' . . . » տէյու հայգըրարագ, սօլույա սօլույա
նէֆէս ալմալա պաշլատը:

Պատէհու պիր հիտաթթի վտհչիյանէյէ տիւչար օւ
լարագ, թըրնաղլարընըն ուճըյա չըպլագ կէօյսիւնիւ
թըրմալաւտը. զիրա սըթթընտաքի լիպասլար աղըրսընըն
չիտաթթիլի թէզեիտ իտիյօրմըչ կիպի, ետլէյինին տիւյմէ-
լէրինի գօթարմըչ, վէ սիյահ վէ քիրլի կէօմլէյինի տէ
եաղը եաղըյա եըրթմըչ ըտը:

Բիսգոքոս, գարտինալ վէ աբբայ տիկրինեի տէրա-
գապ եանընա եագլաչտըլար, վէ քէնտիսինի թութմագ
իւզրէ էթրափընը ալտըլար. Ժէպիւթիին սինիրլէրի տէհ-
չէթչի պիր սաւրէթտէ չէքիլիյօրտը: Նակէհան օլմնճա
գուվլէթինի թօրլայարագ, պիր էօլիս նաչը կիպի այա-
ղա գալգըպ տիմ տիք տուրտու, վէ էլպիսէսի տարմա-
տաղըն օլմըչ վէ քիւլ լէնկինտէքի սէյրէք սաչլաըր եէ-
չիլ չէհրէսինին էթրափընա տէօքիւլմիւչ օլտըղը հալտէ,
գըրմըղը վէ աթէչրէնէ կէօղլէրինի՝ քէնտիսինէ տօղրու է-
յիւլմիւչ օլան գարտինալըն իւզէրինէ աթֆ իտիպ թիթրէք
էլլէրիլէ մէրգուճը թութտը, վէ տէհչէթիլի վէ պօղուգ
պիր սէտա իլէ:

— Գարտինալ Մալիքիէրի . . . պու խասթալըգ բէք
նալիհֆանի տիր . . . Րօմատա պէնտէն շիւպհէ իտիյօրլար.
սիգ Պորթիալար սիւսիլէսինտէն սինիգ . . . վէ սիզին սըրր

քեթաթիպինիզ տէ . . . պու սապահ պէնիմ էվիմտէ իտի .
- տէտի :

Գարտինալ պու իթհամտան տօլայը հէմ միւթէթաճ
ճիպ վէ հէմտէ միւնֆաիլ օլարագ .

— Պէտպախթ . . . նէ սէօյլէյօրսըն . - տէյու հայ-
գըրտը վէ պիւզիւլմիւլ բարմագլարը տէմիր կիպի սէրթ
օլան ժէզիւլիթին էլինտէն քէնտիսինի գուլթարտը :

Րօտէն իսէ « Պէնի զէհրլէտիլէր . . . » տէյու մը-
րըլտանարագ , վէ պագլարը իւզէրինտէ տուրմաղա
մուգթէտիր օլամայարագ աբբայ տ'էկրինեինին գօլլարը ի-
չինէ տիւշտիւ :

Գարտինալ տիւշարը տէհչէթ օլմագլա պերապէր ,
ղայէթ եավաշ սէտա իլէ աբբայ տ'էկրինեիլէ . « Քէնտի-
սինի զէհրլէմէք իսթէյօրլար տէյու զանն իտիյօր . . .
տէմէք քի պու ատէմ թէհլիքէլի պիր տօլապ գուրույօր
լմըլ » սէօզլէրինի սէօյլէմէյէ մէյտան պուլապիլտի :

Պու սըրատա սալօնըն գարուսը աչլտը , վէ տօգ-
թէօր Պալէնիէ կէօրիւնտիւ : Բրէնսէս պէնզի ուշմուշ վէ
գօրգմուշ օլտըլը հալտէ , տօգթէօրէ տօղրու գօշարագ .

— Ա՛հ , տօգթէօր , Մ . Րօտէն պիրտէն պիրէ տէհ-
չէթլի պիր սինիր չէքիլմէսինէ թուլթուլտը . . . կէլինիզ . . .
կէլինիզ . - տէտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ շապգասընը պիր սանտալիէ իւ-
զէրինէ աթարագ , վէ Րօտէնին էթրաֆընտա պուլընան
ատէմէրէ տօղրու գօշարագ .

— Սինի՞ր չէքիլմէսիւմի . . . պիր չէյ տէյիլ , գօրգմա-
յընըլ , մատամ . - տէտի :

Բրէնսէս . - իշթէ տօգթէօր կէլտի . - տէյու հայ-
գըրտը :

Պուլըն իւզէրինէ , Րօտէնի պիր սանտալիէ իւզէրինտէ
պայլըն պիր հալտէ թուլթմուշ օլան աբբայ տ'էկրինեիտէն
մատա , ճիւմէսի պիր եանա չէքիլտիլէր :

Տօգթէօր՝ Բօտէնին եչիլտէն մաիյէ թէհավիլիլ
իտէն չէհրէսինի պիր տէհչէթի ֆէվզ էլ ատէ իլէ մուայէ-
նէ իտէրէք :

— Ա՛հ , եա՛ Բապպի . . . նէ՛ տէհչէթի ալէամէթ . . .
— տէյու հայգըրտը :

Օրատա հազըր պուլընանլար հէք պիր աղըզ :

— Նէ՞ վար . . . նէ՞ վար . . . տէյու սօրտըլար :

Տօգթէօր պիր երլան իւզէրինէ պասմը կիպի պիր-
տէն պիրէ կէրի չէքիլէրէք :

— Նէ՞ օլաճագ . . . քոլէրա տըր . . . հէմ տէ պուլա-
շըգ քոլէրա . . . — տէտի :

Պու տէհչէթէնկիլ քէլիմէ իւզէրինէ , աբբայ տ'էկ-
րինեի Բօտէնի պըրագտը , վէ ժէգիւիթ տախի եուվար-
լանըպ տիւշտիլ :

Տօգթէօր . « Պունըն իշի պիթմիշ տիր . . . մա մաֆիհ
չար չաբուգ կիտիպ լազըմ՝ օլան չէյլէրի ալայըմ տա սօն
պիր թէճրիւպէտէ տահա պուլընալըմ » տէտի , վէ գաբու-
յա սօղըրու սէյիրթտի :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ , աբբայ տ'էկրինեի , բիսգո-
բոս վէ գարտինալ նէ՛ եաբաճագլարընը շաշըրըպ տօգ-
թէօր Պալէնիէնին արգասը սըրա գօշտըլար : Պունլար
հէքսի տէ գաբունըն եանընտա թօբլանտըլար . լաքին օ
տէրէճէ ալթ իւսթ օլմուշլար ըտը քի , հիչ քիմնէ գաբու-
յը աշամայօրտը :

Մա մաֆիհ գաբու տըշարտան աշըլտը վէ հագիգի ,
աղիլ վէ ֆէզայիլի ինճիլիյէ իլէ մութթասըֆ բաբաղլարըն
նումունէի քէմալը օլան Գաբրիէլ զուհուր իթտի . օ Գաբ-
րիէլ քի քէնաիսինէ նէ՛ գատար իհթիրամ կէօսթէրսէք վէ
հագգընտա նէ՛ գատար հոյրան օլագ , եինէ աղ տըր :
Միւմաիլէյհին մէլէքլէրի մախսուս օլան սիմասը՝ ասալը
խէվֆ ու տէհչէթլէ պուրուշմըշ օլան պիւթիւն պու չէհ-
րէլէր իլէ զարիպ պիր զըատիյէթ թէշքիլ իթմէքտէ իտի :

Կէնճ բաբազ՝ գօրգուլարնտան ֆիրար իտէն պու
ատէմէրին ագընթընտան ազ գալսըն եէրէ տէվրիլէ-
ճէքտի . պուռնար միւմաիլէյհին աշտըղը եօլտան տըշարը
գօշարագ . « Իչէրի կիրմէյինիզ . . . քոլէրատան էօլիւյօր . . .
գաշընըզ . . . » տէյու հայգըրմագտա ըտըլար :

Գաբրիէլ՝ պու սէօզիւ իշիտինճէ , է՛ն կէրիտէ գալմըշ
օլան վէ գաբուտան տըշարը չըգմաղա չապալամագտա
պուլընան բիսգօրոսը սալօնա եիթէրէք , Բօտէնին եանընա
գօշտու . բիսգօրոս տախի՝ գաբույը աշըղ պուլարընտան,
ալէլ աճէլէ տըշարը գաշտը :

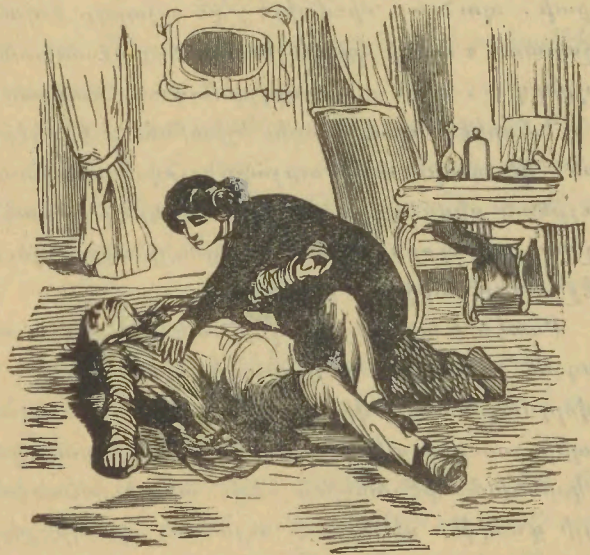
Բօտէն խալընըն իւզէրինտէ եաթմըշ օլուպ , պիր
թագըմ շիտտէթի աղրըլարըն թէէսիրիյլէ պիւքիւլիւպ
գըվըրմագտա վէ վիւճուտինին հէր պիր աղասը տէհէթ-
ի պիր սուրէթտէ չէքիլիպ թիթրէմէքտէ իտի : Աբգայ
տիկրինեինին քէնտիսինի եէրէ տիւշիւրմէսի իւզէրինէ պէս
պէլի գուվէի զիհնիյէսի ույանմըշ օլմալը քի , պիր մէ-
ղար տէրինինտէն իշիտիլըճէսինէ պօղուգ պիր սէտա ի-
լէ . « Պէնի պուրատա . . . քէօրէք կիպի . . . թէրք իտի-
յօրլար . . . օ՛հ , ալչագլա՛ր . . . ալչագլա՛ր . . . իմտա՛տ . . .
հիչ քիմնէ . . . » տէյու մըրըլտամագտա ըտը :

Պու սըրատա պիր սինիր հարէքէթի թէէսիրիյլէ սըրթ
իւսթիւ տէվրիլիշ օլտըղընտան , ֆէվգ էլ ատէ պիր մէ-
յուսիյնէթ մէնգուշ պուլընան չէհրէի մէնհուսընը թալա-
նա տօղրու չէվիլըրէք . « Հիչ քիմնէ . . . հիչ քիմնէ . . . »
տէյու թէքրարլատը :

Նազէհան մէրգուժըն աթէշֆիշան կէօզլէրի Գաբրիէ-
լին մէլէքնանէ չէհրէսինին իրի մաի կէօզլէրինէ թէսա-
տիւֆ իթտի . Կէնճ բաբազ ժէզիւթին եանընտա տիզ
չէօքմիւշ օլտըղը հալտէ , լաթիֆ վէ հագլիմ պիր սէտա
իլէ .

— Պէն իմ , պապաճըղըմ . . . սիզէ մուավէնէթ իթ-
մէք միւմքին իսէ մուավէնէթ իթմէյէ , ճէնապը Հագգ

սիզի քէնտիսինէ չաղըրաճագ իսէ , լուհընըզ իչուն տուա
իթմէյէ կէլէյօրըմ . - տէտի :

Րօտէն . - (Սէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Գարրիէ՛լ...
սանա իթտիյիմ... ֆէնալըգտան տօլայը... պանա աֆվ
էյլէ... պանա մէրհամէթ էթ... պէնի պուրատա պը-
րագմա... :

Րօտէն սէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի . պաշընը եօգարը
գալտըրմաղա մուվաֆֆագ օլմըչ իքէն , քէսկին պիրնիտա
սալը վէրտի վէ թէքրար հարէքէթսիզ եէրէ տէվրիլտի :

.....
.....
.....

Եէվմի մէգքիւրտէքի ագչամ ղազէթալարընտա աթի-
տէքի ֆըգրա օգունմագտա ըտը .

« Բուլէրա Բարիսէ կէլտի... պիրինճի վագըրա՝ պու
կիւն , սաաթ իւչ պուչուգ րատտէլէրինտէ , Պապիլոն սօ-
գաղընտա վագը Սէն-Տիգիէ գօնաղընտա զուհուր իթտի »

4

ՆՈԹՐ-ՏԱՄ ԲԻԼԻՍԵՍԻՆԻՆ ՍԷՅՏԱՆԸ

Բօտենին քոլերայա թուլութեամբստան պերու սէքիզ
կիւն կէշմիշ օլուպ, պու իլլէթի միւտհիշէնին թախրիպա-
թը կիւնտէն կիւնէ արթմագտա ըտը :

Տէհշէթլի՝ կիւնլէր : Պիր գաշ կիւն էվվէլ զէվգ ու
մէսէրրէթ օճաղը օլան Բարիս չէհրի պիր բերտէի եէս ու
մաթէմէ պիւրիւնմիւշ իտի : Մա մաֆիհ, գուպպէի ասիւ-
ման հիշ պիր վազթ պու գատար սաֆ վէ պերրագ կէօ-
րիւնմէմիշ, վէ կիւնէշ տախի հիշ պիր զէման պու գատար
պէշաշէթլէ նէշրի էնվար իթմէմիշ իտի :

Պու իլլէթի միւհլիքէնին գըրկընլարը էսնասընտա
թապիաթըն շու պէշաշէթ վէ սաֆվէթի՝ զարիպ վէ ան-
լաշըմագ պիր զըտախիթ թէշքիլ իթմէքտէ իտի :

Կիւնէշին կէօզ գամաշտըրաճագ տէրէճէտէ բարլագ
զըյասը՝ չէհրէլէրտէ էճէլ գօրգուսընտան հասըլ օլան
թէղայեիւրաթ վէ թէպէտտիւլաթը պիր գաթ տահա
կէօզէ չարբաճագ պիր հալէ կէթիւրիյօրտու, Հէր քէս թիթ-
րէյօր, պիրի քէնտիսինի վէ տիկէրի տէ սէվտիքլէրինի
տիւշիւնիւյօր տը . հէր քէսին չէհրէսինտէ էնտիշէ, հայ-
րէթ վէ թէլաշ ասարը մէշհուտ օլմագտա ըտը : Տահա
չաբուգ եիւրիւյերէք թէհլիքէտէն գուրթուլաճագլար ը-
մըշ կիպի, աթըլան ատըմլար զայէթլէ սիւրաթլը իտի .
պոնտան պաշգա, հէր քէս խանէսինէ կիթմէյէ իսթի-
ճալ կէօսթէրմէքտէ իտի . զիրա իքի սաաթ էվվէլ խանէ-
սինտէն չըգտըղը զէման հէր քէսի հայաթտա, սըհհէթ-
տէ, սաատէթտէ պըրագմըշ օլան պիր ատէմ՝ իքի սաաթ

սօնրա ավտէթինտէ Էքսերիյա ճան չէքիչմէսի , էօլիւմ վէ մէյուսիյեէթ պուլուր ըտը : Հէր պիր տագըգատա եէնի վէ միւտհիշ մէնզարէլէր կէօղէ չարբար ըտը . արա սըրա սօգագլարտան , պիրի պիրլէրի իւզէրինէ իսթիֆ իտիլմիշ թապուլթլարլա տօլու եիւք արապալարը կէչէր , վէ պու արապալար հէր պիր խանէ էօնիւնտէ տուրուր ըտը . քիւլ րէնկինտէ վէ սիյահ լիպասլը ատէմլէր գաբուլարըն էօնիւնտէ պէքլէյէրէք , գօլլարընը ուզատըրլար , վէ արապաճըլար տախի պիրինէ պիր , տիկէրինէ իքի վէ չօգ տէֆա պիր խանէ իչուն իւշ տէօրթ թապուլթ վէրիրէր իտի . հաթթա արապալարըն հավի օլտըղը թապուլթլար պաղը քէրրէ չար չաբուգ թիւքէնէրէք , խանէլէրտէ պուլընան էօլիւլէրաէն բէք չօղու թապուլթսըղ գալըր , վէ արապալար իսէ տօլու կէլմիշ իքէն պօշ կէրի տէօնէրլէր իտի :

Խանէլէրին հէման քեաֆֆէսինտէ , աշաղլտան եօգարըյա վէ եօգարըտան աշաղըյա գատար գուլագլարը սաղըր իտէճէք պիր չէքիճ կիւրիւլթիւսիւ իչիտիլմէքտէ իտի . հէր քէս ալէտ տէվամ թապուլթ մըխլամագլա մէշղուլ օլուլյօր ըտը . մըխլանըլան թապուլթլար օ' գատար քէսրէթլի իտի քի , մըխլայանլար արա սըրա եօրուլարագ , ազաճըգ րահաթ իթմէք իւզրէ տուրմաղա մէճպուր օլուլյօրլար ըտը : () հալտէ պիր թագըմ քէտէրնաք ավագէլէր , ահ ու ֆիղանլար վէ մէյուսանէ պէտտուալար իչիտիլի իտի . չունքի քիւլ րէնկինտէ վէ սիյահ լիպասլը ատէմլէր թապուլթա գօյմագ իւզրէ պիր էօլիւ գալտըրմագտա ըտըլար :

Իչթէ պու սուրէթլէ թապուլթլար միւթէմատիյէն տօլտուրըլըր , վէ կիճէ կիւնտիւզ մըխլանըր ըտը . լաքին պու իշ կիճէտէն զիյատէ կիւնտիւզ իճրա իտիլի իտի . զիրա ագչամ այտընըղը պասար պասմազ , զաթէն էօլիւ նագլընա գայրը քեաֆի օլան ճէնագէ արապալարը պուլընմատըղընտան , պիր չօգ թաշ վէ գոււմ արապալարը ,

եիւք արապաւարը , մէյտան արապաւարը վէ սաիրէ Էօլիւ նազլ իթմէք իշուն սօգագլարըն հէր ճիհէթինտէ սըրաւա նըպ տուրուրլար , վէ թապութլարըն հապի օլան արապաւար սօգագլարա տօլու կիրիպ պօշ չըգտըգլարը հալտէ , պունլար մուղայիրի օլարագ պօշ կիրիպ տօլու չըգաւարը ըտը :

Օ զէման խանէլէրին բէնճէրէլէրինտէ ըշըգ կէօրիւ նիւր , վէ հաթթա պու ըշըգլար չօգ տէֆա սապահա գա տար եանար ըտը : Կիւնէր պալօ մէվսիմի օլուպ , պու ըշըգլար չըլլընճասընա թէրթիպ օլունան շէնլիք կիճէլէրինին բարըլթըլարընա պէնգէր իտի . շու գատար քի ատի մումլար եէրինէ քիլիսէ մումլարը վէ պալօլարըն մէսըուրանէ նաղմէլէրի եէրինէ տէ իսթիւրահաթթը բուհ իշուն օգունան տուլար գալմ օլմուշ ըտը . պունտան պաշգա , մասխարա գըյաֆէթինէ կիրէճէք քէսան իշուն տիւրլիւ տիւրլիւ պալօ էլպիսէլէրի սաթանլարըն կիւլիւնճ գըյաֆէթլէր կէօսթէրէն ֆէնէրլէրի վէ եա զըչատար լէվհալարը եէրինէ , գան բէնկինտէ իրի ֆէնէրլէր կէօրիւլմէք տէ իտի քի , պու ֆէնէրլէրին իւզէրինտէ սիյահ հարֆլարլա աթիւէքի սէօզլէր եազըլմըշ ըտը :

ԳՈՒԼԵՐԱՅՍ ԹՈՒԹԸԼԱՆԼԱՐԱ ՄՈՒԱՎԷՆԷԹ

Պունճա եէս ու մաթէմ արասընտա հագիգի պիր շէնլիք եէրի վայր ըսա , օ տա՝ կիճէլէրի մէջարիսթանլար ըտը : Կիճէնին շամաթասըզ զէմանլարընտա տաիմա հիւզնէնկիզ վէ սաքին օլան օ մահալլէր , տէրունլէրինտէ բուզկեարըն թէէսիրիլէ սալանան սերվի աղաճլարընըն խաֆիֆ խըշըրթըլարընտան պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէյէն վէ պէյազ մէզար թաշլարը իւզէրինէ աքս իտէն մահիթապըն խաֆիֆ զըյասը իլէ սղաճըգ քէսպի պէշաշէթ իլլէյէն օ մահալլէր , կիճէլէյին սիւրիւնէթի ֆէվզ էլ տէսինի իխլալ իթմէյէ հիշ քիմսէնին ճէսարէթ իտէմէ

տիյի օ մահալլէր պիրտէն պիրէ մէսրուրանէ , կիւրիւթիւ-
լիւ վէ շաշատար պիր սուրէթ քէսպ իթմիշ իտի :

Սիյահ չամ աղաճլարը վէ պէյազ մէզար թաշլարը
իւզէրինէ գըրմըզըյա մաիւ պիր զըյա նէշը իտէն մաշա-
լալարըն տիւմանը ըշըղըյա , պիր սիւրիւ մէզարճըլար
հէմ քէմալը չէվգ ու նէշէ իլէ շարգը չաղըրմագտա վէ
հէմ տէ միւթէմատիյէն մէզար գազմագտա ըտըլար :
Պու թէ հլիքէլի վէ ըզտըրապլը սէնաաթ օ կիւնլէրտէ ալ-
թոււն քէսիյօրտու . պու ատէմլէրէ օ գատար իհթիյաճ
վար ըտը քի , հէր նէ տախի օլսա քէնտիլէրինի խօշնուտ
իթմէք լազըմ կէլիյօրտու . պուհլար պէօլլէ զահմէթլի
պիր սէնաաթըն իճրասը իշուն լազըմ օլան գուվվէթ վէ
նէշէլէրինի մուհաֆազա իթմէք իշուն , ալէտ տէվամ իշ-
կի իյմէքտէ վէ շարգը չաղըրմագտա ըտըլար Էկէր պուհ-
լարտան պազըլարը պաշլամըշ օլտըզլարը պիր չուգուրը
թէսատիւֆէն պիթիրէմէյիպ տէ էօլէճէք օլսայրտըլար ,
արգատաշլարը անլէր նամընա պու չուգուրը աշարլար ,
վէ անլէրի սուրէթի տօսթանէտէ իյինէ Եէրլէշտիրիրլէր
իտի :

Մէզարճըլարըն մէսրուրանէ շարգըլարընա գարշը ու-
զագտան ուզադա պաշգա շարգըլար տախի մուգապէլէ
կէօսթէրմէքտէ իտի . մէզարիսթան ճիվարլարընտա մէյ-
խանէլէր աշըլմըշ օլուպ , էօլիւ նագլընա մէմուր օլան
արապաճըլար՝ Գըլէրէլէրէնէ Էրէրէնէ Էօթիւրփիւտփէն սօնրա ,
ֆէվգ էլ ատէ իւճրէթլէ զէնկիւնլէշմիշ օլտըզլարընտան ,
մէզըրիւր մէյխանէլէրէ կիրիպ վուր բաթլասըն թարզըն-
տա Եէյիպ իշէրլէր վէ էյլէնիպ քէյֆ իտիլէր իտի .
չօգ տէֆա գատէհ էլլէրինտէ իքէն չաֆագ աթար ըտը :
Լաքին դարիպի շուրասը տըր քի , իլլէթի մէզըիւրէնին
հէման տա պազըրնտա Եաշայան պու ատէմլէր արասըն-
տա բէք ազ վէֆիյաթ վուգու պուլուր ըտը :

Տար , գարանլըգ վէ մուրտար մահալլէլէրտէ միւհ .

լիք պիր հավա իլէ մուհաթ օլարագ, պիր խալլը ֆագըր ֆամիլեալար իգամէթ իտէր իտի քի, պոււնար զաթէն է՛ն տէհչէթլի մահրումիյէթլէր սահգասըյլա պիւս պիւթիւն տէրմանտան տիւշմիւշ օլտըզլարընտան, քուէրանըն բէնչէսինէ գուրպան օլմաղա հազըր ըտըլար, պինաէն աւէյհ՝ մէզբիւր մահալլէլէրտէ այրը այրը ատէմլէր տէյիլ, իլլա պիւթիւն ֆամիլեա ազասը պիրտէն պիր իքի սաաթ զարֆընտա՝ թօբրաղա կիրէրլէր իտի. մա մաֆիհ զարիպ պիր ինայէթի Րապպանիյէ էսէրի տիր քի, պիր խանէտէ բէտէր, վալիտէ, պիրատէր, հէմշիրէ թապուլթլարլա կիթտիքտէն սօնրա, սօղուգ վէ խարապէզար պիր օտա տէրունինտէ եալընըզ պիր իքի քիւչիւք մասումըզազ գալլը ըտը: Չօգ տէֆա տախի չալըզգան իշծիլէր մէսքէնի օլան պու խանէլէրտէն էքսէրիսի՝ քիւչիւք օճագ սիւբիւրիւծիւլէրին սամանլար իւզէրինտէ եաթտըզլարը պօտուրումտան պիլ իպթիտար, պիր գաչ իշսիլ վէ էքմէքսիլ պիչարէլէր եաթաղը օլան թավան իչի օտալարընա գատար պիր կիւնտէ պօշանարագ, պիւս պիւթիւն գաբաւնըր կիտէր իտի:

Քուէրանըն քէսպի շիտտէթ իթտիյի կիւնլէր էսնասընտա, Բարիսին պիւթիւն մահալլէլէրի արասընտա է՛ն տէհչէթլի մէնզարէյի իրայէ իտէն եէր Սիթէ մահալլէսի, վէ Սիթէ մահալլէսինտէ տախի Նոթր-Տամ քիլիսէսինին մէյտանը իտի. չունքի ճիվարտաքի սօգագլարտան Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէսինէ նագլ իտիլէն խասթալարըն էքսէրիսի մէզբիւր մէյտանտան կէչիրիլիր իտի:

Քուէրանըն պիր տէյիլ, պին շէքլ վէ սուրէթի վար ըտը...: Բօտէնին պիրտէն պիրէ իլլէթի մէզքիւրէյէ թութըլմասընտան սէքիլ կիւն սօնրա, Նոթր-Տամ քիլիսէսինին մէյտանընտա պաղը զարիպ վէ տէհչէթլի վա. գըալար ճէրէյան իթմէքտէ իտի:

Շիմտի տօղրուտան տօղրույա մէզբիւր մէյտանա կէօ.

Թիւրէն Արգոլ սօգաղը եէրինէ, օ զէման Սիթէնին պիւ ճիւմէ սօգաղարը կիպի քիւշիւք վէ մուրտար պիր սօգաղ վար ըտը քի, պու սօգաղըն ուճը գարանլըգ վէ երգըգ պիր քէմէր իլէ նիհայէթ պուլուր ըտը: Պու սօգաղտան մէյտանա կիրիլտիյի զէման, սօյ թարաֆտա նոթր-Տամ քիլիսէսինն գաբուսը վէ գարշըտա տախի Յթէլ-Տիէօ խասթէխանէսինն պինալարը պուլունուր, վէ պիր աղ ուղագտա տախի նոթր-Տամ քիլիսէսինն ըրխթըմը կէօրիւրիւր իտի:

Քէմէրին սիյահըմը վէ չաթլագ տիվարը իւզէրինտէ եէնի պիր եաֆթա եաբըշտըրըմը ըտը քի, պու եաֆթա իւզէրինտէ քէօմիւր թօղու վէ պագըր հարֆլարլա մուհարրէր օլան աթիտէքի սէօղլէր օգունըյօր ըտը (1):

« Ինթիգա՛մ . . . ինթիգա՛մ . . . »

« Խասթէխանէլէրէ նազլ օլունան ֆագըր էհալիլի օրատա զէհիրլէյօրլար. չուն քի խասթէլէրին մըգտարընը բէք չօգ պուլույօրլար: Հէր կիճէ նաչլարլա տօլու գալըլար Սէն նէհրինտէն աչաղը էնիյօր:

« Ինթիգա՛մ . . . էհալի գաթիլլէրինէ էօլի՛ւմ: »

Մանթօլարընա պիւրինմիւշ վէ քէմէրին ալթընտա կիզլէնմիւշ օլան իքի քիշի՝ Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէսի ճի-

(1) Քոլէրա զէմանընտա Բարիստէ պու կիպի եաֆթալար քէսրէթլէ տաղըտըտը, վէ պունլարըն տաղըտըմասը այրը այրը բօլիթիգա ֆըրգալարընա վէ պիլ խաստա բուհպան կիրուհընա խանտ իտիլի. զիրա ըիւէսաի բուհանիյէտէն պաղըլարը՝ Ֆըրանսա էհալիսի հիւքմտարը մէշրուլարընը թարտ իթմիլ վէ գաթոլիք մէզհէպինի տախի տիկէր մէզհէպլէր տէրէճէսինէ էնտիրմիշ օլտըղընտան տօլայը, Շէնասը շագգըն զագապա կէլմիշ վէ ճէզա օլմագ իւզրէ քոլէրայը կէօնտէրմիշ օլտըղընը կէրէք էվրագը մախսուսէ իլէ վէ կէրէք քիլիսէլէրտէ վագ վէրմէք սուրէթիլլէ էհալիյէ իլան իթտիլէր:

վարընտա պիտիբմիշ օլան զալէպէլիք արասընտան իշիտի-
լէն վէ կիթ կիտէ թէհտիտամիզ պիր սուրէթ քէսպ իտէն
պիր վէլվէլէյի պէօյիւք պիր մէրագլա տինլէմէքտէ իտի-
լէր : Զօգ կէշմէքսիզին և Հէքիմլէրէ Էօլիւմ . . . ինթիգա՛մ
կիպի ավազէլէր քէմէր ալթընտա կիզլէնմիշ օլան պու հէ-
րիֆլէրին գուլագլարընա գատար աքս իթտիյինտէն , պուռն-
լարտան պիրի տիկէրինէ խիթապէն .

— Եաֆթալարըն թէհտիրի կէօրիւլմէյէ պաշլայօր .
պարուլթ աթէշ ալմագ իւզրէ տիր . . . Էհալի պիր տէֆա
թուլթուշընճա , քիմի՛ն իւզէրինէ իսթէնիլիրսէ սալտըրըլա-
պիլիր . - տէսի :

Որգատաշը . - Հէլէ աշաղը թարաֆա պագ . . . իրի
պօյու իլէ պիւլթիւն այագ.թագըմը արասընտա թէմէյեիւզ
իտէն շու հէրիֆի կէօրիւլայօր մըսըն : Ո՛ . Հարտինին ֆապ-
րիգասը խարապ իտիլտիյի զէման և մէրգուլմ է՛ն պէօյիւք
ֆէսատ պաշլարընտան պիրի իտի զանն իտէրիմ :

— Էվվէթ . . . պէն քէնտիսինի թանըրըմ . նէրէտէ
իյգա իտիլէճէք պիր քէօթիւլիւք վար ըսա , պու հապլագ
օրատա տըր :

— Էկէր պանա սօրարսան պու քէմէրին ալթընտա
տուրմայալըմ . պուզ կիպի սօզուգ պիր ղուզկեար Էսիյօր .
հէր նէ գատար ֆանէլալարա պիւրիւնմիւշ իսէմտէ . . . :

— Հագգըն վար , արգատաշ , քուէրա Էօյլէ ֆանէ-
լա ֆիլան տիյնէմէզ . գաբտըղընը կէօթիւրիւր : Պուրատա
հէր շէյ սըրասընտա տըր . հաթթա թէհմին իտիյօրլար
քի ճիւմհուրիյեթթ թարաֆտարլարընըն գըյամը պիւ-
լթիւն Սէնթ-Սէնթուան վարըշընը այաղա գալտըրաճագ
տըր . ֆէնա տէյիլ . արագէտա իսթէտիյի գատար պէօյիւ-
սիւն . պու հալ պիզէ խըտմէթ իտէպիլիր . մէզհէպին մու-
գատտէս տավասը իսթիլալճըլարըն տինսիզլիյինէ նիհա-
յէթ զալէպէ իտէճէք տիր : Հայտի՛ , աբբայ տ՛իկըլինեի-
նին Եանընա կիտէլիմ :

— Աբբայ տ'եկրինեիյի նէ՛րէտէ պուլաճաղը :

— Պուրատա , եագընտա . . . կէ՛լ . . . կէ՛լ . . . :

Պու սէօգիւ միւթէագըպ մէրգուման իքի քիշի աւել աճելէ կէօգտէն նիհան օլտըլար :

Կիւնէշ զուրուպ իթմէք իւզէրէ օլուպ , ալթուն ըհն-կինտէքի շիւալարընը՝ նոթր-Տամ քիլիսէսինին գաբուսը իւզէրինտէքի սիյահ օյմալար վէ լաճիվէրտ պիր սէմա ի-շինտէ սէրֆիրազ օլան իքի միւքէլլէֆ չան գուլէսի իւզէրինէ սալմագտա ըտը . զիրա պիր գաշ կիւնտէն պէրու գուրու վէ սօղուգ պիր բօյրազ լուզկեարը՝ էն քիւչիւք պուլուլթլարը պիլէ սիւբիւրիւպ կէօթիւրմէքտէ իտի :

Եօգարըտա սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ , Օթէլ-Տիէօ խաս-թէխանէսի ճիւլարընտա թօբլանմըշ օլան ղալէպէլիք՝ խասթէխանէնին հավլիսինի մուհիթ օլան բարմագըլդ էօ-նիւնտէ երզըլմագտա ըտըլար , իշպու բարմագըլդըն ար-գասընտա տախի պիր պէօլիւք բիյատէ ասըքրի սըրալան-մըշ տուրույօրտը . զիրա « Հէքիմլէրէ էօլիւմ . . . » ավազէ-լէրի կիթտիքճէ թէհտիտամիզ պիր սուրէթ քէսպ իթմիշ իտի :

Պու եօլտա հայգըրան ատէմլէր՝ ալէլ ումունմ Բարիս շէհրինին այագ թագըմընա մէնսուպ իշսիզ , սէրսէրի վէ ֆէսատը ախլէագ իլէ մութթասըֆ ատէմլէրտէն իտիլէր . պինաէն ալէյհ , Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէսինէ նագլ օլը-նան պիշարէլէր իսթէր իսթէմէզ պու ղալէպէլիյին միւտ-հիշ ավազէլէրի վէ էօլիւմ թէհտիտլէրի արասընտան կէչէ-րէք խասթէխանէյէ կիրմէքտէ իտիլէր :

Հէր տոգըպ սէտեալար վէ թէճկերէլէր իլէ եէնի եէնի խասթալար կէթիրիլմէքտէ իտի . սէտեալարտա էք-սէրիյա եէլքէն պէզինտէն մամուլ բէրտէլէր պուլընտը-ղընտան , խասթէկեանը նազարլարտան էբէյիճէ կիզլէ-յէպիլիր իտի . լաքին թէճկերէլէրտէ էօյլէ բէրտէ ֆիլան պուլընմատըղընտան , պազէն ճան չէքիշմէք հալինտէ պու-

լընան պիր պիշարէնին սինիրլէրի հարէքէթէ կէլմէսի սէպէպիլլէ իւզէրինտէքի էօրթիւ սըյրքլարագ , էօյիւ կիպի սօլղուն չէհրէսի մէյտանա չըգար ըտը :

Պու կիպի մէնզարէլէր՝ խասթէխանէնին էօնիւնտէ երղըլմըլ օլան հէրիֆլէրի գօրգուտաճագ եհրտէ , պիլաքս պիր թագըմ վահշիյանէ լաթիֆէլէր իթմէյէ վէ եաստ պու պիշարէլէրին հէքիմէր էլինէ տիւշտիւքտէն սօնրա տիւշար օլաճագլարը հալ հագգընտա զալըմանէ քէշֆիյաթա պուլընմաղա պաիս օլմագտա ըտըլար :

Թաշ օճագճը իլէ Սիպուլ՝ արգատաշլարընտան էքսէրիսի իլէ պէրապէր պու զալէպէլիյէ գարըշմըշլար ըտը : Մ. Հարտինին ֆապրիգասը խարապ օլալըտան պէրու Դուրտլար ճէմիյեթի թաշ օճագճըյը ըէսմէն ճէմիյեթտէն թարտ իթմիշլէր իտի . պուլնըն իւզէրինէ թաշ օճագճը տախի ալշագճա պիր սէֆահէթ տէրեասընա տալմըլ , վէ գուվվէթի պագուսընը պիր վասըթաի իսթիֆատէ ատտ իտէրէք , իւճրէթ իլէ Սիպուլ վէ էմսալինին համիսի օլմուշ ըտը :

Թէսատիւֆէն Նոթր-Տամ մէյտանընտան կէշմէքտէ օլան պիր գաշ քիշի միւսթէսնա օլարագ , մէզքիւր մէյտանտա պիրիքմիշ օլան դալէպէլիք Բարիս էհալիսինին էսաֆիլ թագըմընտան ըտըլար . պուլնլար թէքտիրէ շայան օլմագտան զիյատէ աճըմաղա շայան տըրլար . զիրա սէֆալէթ , ճէհալէթ վէ մէթրուքիյէթին ալէլ ումում ֆէնալըգ վէ ճինայէթ թէվլիտ իթտիյի մալիւմ տիւր : Պու մէտէնիյէթ վահշիլէրի իչուն , էթրաֆլարընտա ճէրէյան իտէն տէհշէթնաք մէնզարէլէրի կէօրիւպ աճըմագ , իպրէթ ալմագ վէ եա իւրքմէք կիպի տուլղուլար իհթիմալ խաիճինտէ իտի . պուլնլար հէր կիւն աճըղա վէ եա ճինայէթ իղվաթթընա տիւշար օլտըգլարը ճիհէթլէ հայաթլարընա էհէմմիյեթ վէրմէտիքլէրինտէն , պէօյիւք պիր ճէսարէթլէ պու աֆէթի միւտհիշէյէ գարշը կէօյիւս կէր .

մէքտէ՛ր վէ եախօտ սէօյէ սայա էօլմէքտէ իտիւէր :

Ուզուն պօյու իլէ զալէպէլիք արասընտա թէհաքքիւմ իտէն թաշ օճագճը՝ կէօզլէրի գան չանաղընա տէօնմիւշ վէ չէհրէսի աթէշի հիտտէթլէ գըզարմըշ օլտըղը հալտէ , վարձ գուվվէթիլէ . « Հէքիմլէրէ էօլիւմ . . . էհալիլի զէհիրլէյօրլար » տէյու հայգըրմագտա , վէ Սիպուլ տախի « էհալիլի պէսլէմէքտէն իսէ զէհիրլէմէք տահա գօլայ տըր » տէյու իլավէ իթմէքտէ իտի :

Պու սըրատա իքի քիշի զալէպէլիլի խայլը զահմէթլէ եարըպ պիր իսկէմլէ իւզէրինտէ պուլընան իթիլար պիր խասթէյի կէթիրմէքտէ օլտըգլարընտան , Սիպուլ մէրգոււմ իթիլարա իթիթապէն :

— Պագսան ա՛, իթիլար , իշերի կիրմէ . . . պու մաղարա իշինտէ կէպէրէճէք եերտէ , աշըգ հավատա կէպէր . չունքի պու մաղարա իշինտէ սէնի իթիլար պիր սըչան կիպի զէհիրլէյէճէքլէր տիր . - տէտի , վէ թաշ օճագճը տախի իլավէթէն :

— Էվվէթ , սօնրա տա ագ քէֆալլարա եէմ օլմագ իչուն սէնի նէհրէ աթաճագլար , վէ օնտան սօնրա ագ քէֆալ եէյէմէյէճէքսին . - տէյու պէյան իլլէտի :

Պու վահշիյանէ իսթիհալար իւզէրինէ , իթիլար չուգուրա պաթմըշ օլան կէօզլէրինի պէրիյէ չէվիրտի վէ տէրին տէրին ինլէմէյէ պաշլատը : Սիպուլ խասթէյի նագլ իտէնլէրի տուրտըրթ մագ իսթէտիլինտէն , պիչարէլէր մէրգոււմէնին էլինտէն գուրթուլընճայա գատար պէօյիւք զահմէթ չէքտիլէր :

Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէսինէ կէթիրիլմէքտէ օլան խասթէլէրին մըգտարը ան պէ ան արթմագտա ըտը . պիլ ճիւմլէ վէսայիթի նագլիլի քիֆայէթ իթմէտիլինտէն , վէ պօշ սէտեա վէ թէճկէրէ տէ պուլընամտըղընտան , խասթէլէրի էլ իւզէրինտէ կէթիրմէյէ մէճպուրիլիյեթ հասըլ օլմուշ ըտը :

Ինքն եւր կէօրիւնն տեսնելի վագրաւար՝ իւնթի մէգքիւրէնին նէ՝ տերէճէ սիւրաթլա սիրայէթ իթմէքտէ օլտըղընը կէօսթէրմէքտէ իտիլէր : Մէյտանըն պիր թաւափընտան իքի քիչի՝ գանլը պիր չարչէպ իւն էօրթիւրէլէլ պիր թէճկերէ կէթիւրմէքտէ իտիլէր : պուռնլարտան պիր պիրտէն պիրէ թուլուլարագ ազաճըգ տուրտու , գօլլարը գուվլէթ վէ տերմանտան տիւշէքէք թէճկերէյի պըրագ տը , պէնզի սօլտու , տիղլէրինին պաղը չէօղիւլտիւ , խաս թէնին իւղէրինէ եուվարլանըպ տիւշտիւ , վէ անըն կիպի մօս մօր քէսիլտի . . . տիկէր արգատաշը իսէ՝ պու հալտէն բէք զիյատէ գօրգարագ , կէրէք արգատաշընը վէ կէրէք խասթէյի զալէպէլիք արաւընտա պըրագըպ գաշտը : Դալէպէլիքտէն պազըլարը իւրքէրէք օրատան սավուշտըլար , պազըլարը տախի վահշիյանէ գահգահալար իւն կիւմէյէ պաշտըլար :

Թաշ օճագճը . - Աթլար իւրքտիւլէր վէ արապայը պըրագըպ գաշտըլար . - տէտի :

Թէճկերէտէ պուլընան խաթթէ իսէ եիւրէք բարալա , յըճը պիր սէտա իւն :

— Իմսա՛տ . . . Ալլահ աշգընա օլտուն , պէնի խաս թէխանէյէ կէօթիւլէրինիւլ . - տէյու հայգըրմագտա ըտը եահո՛ւ :

Իսթիհաքեար պիր սէտա . - Թէաթրօ քարթէրինտէ եէր գալմատը ,

Պիր տիկերի . - Վէնին տէ բարատիյէ չըգաճագ իգո թիտարըն եօգ տըր :

Խասթէ գալգմագ իչուն պիր զայրէթտէ պաւընտը . լաքին գուվլէթի պունա քիֆայէթ իթմէյէրէք թէքբար պայղըն պիր հալտէ եաթաղը իւղէրինէ տիւշտիւ , Պու սըրատա դալէպէլիք պիրտէն պիրէ սէյլ կիպի պաստը , թէճկերէ տէվրիլտի վէ հէմ թէճկերէյի թաշըյան շախս վէ հէմ տէ իսթիյուր այագլար աթընտա գալտըլար . պի-

չարեւերին ինիլթիւէրի Թէ Զեքիմէրէ Էօլիւմ՝ ու օգտաւարը
Թէ Էսիրիլէ իշիտիլմէզ օլտու :

Պու սըրատա ավազէլէր պիր գաթ տահա շիտտէթլէ
իշիտիլմէյէ պաշլատը : Ղալէպէլիյի թէշթիլ Իտէն հայ-
տուտլար՝ ճիննէթի վահշիյանէլէրի սահգասըյլա հիշ պիր
շէյէ ըիպէթ իթմէմէքտէ օլտըզլարը հալտէ , պիր Իքի
տագըգա սօնրա արգնտաշլարընտան իքիսինէ Էօլ աշ-
մագտա օլան պիր սիւրիւ իշիլէրին թագեիգինէ տայանա-
մայըպ աշըլմաղա մէճպուր օլտուլար : պու Իքի քիշի՝
կէնճ պիր իշիլի գօլլարը իւզէրինէ ալմը կէթիլմէքտէ
Իտիլէր : պիշարէնին պաշը աղըրլաշմըշ վէ մօս մօր քէսիլ-
միշ օլուպ , արգատաշլարընտան պիրինին ումուզունա տա-
յաթմըշ ըտը : քիւշիւք պիր չօճուգ տախի իշիլէրտէն պի-
րինին քէշինի թուլթմըշ օլտըզը հալտէ , ընչգըրա ընչգըրա
աղլայարագ արգալարը սըրա կէլմէքտէ Իտի :

Պիր գաշ տագըգատան պէրու Սիթէ մահալլէսինին
էյրի պիւյրիւ սօգագլարընտա , պիր գաշ թրամբէթա սէ-
տալարը իշիտիլմէքտէ Իտի : պու թրամբէթալար ասքէրի
գըշլալարընա տավէթ Իտիօրաը : զիրա Սէնթ-Անթուան
վարըշընտաքի գարըշըգլըգ պէօլիւմէյէ պաշլամըշ ըտը :
թրամբէթաճըլար քէմէրտէն տըշարը չըգըպ Նոթը-Տամ
քիլիսէսի մէյտանընտան կէշմէքտէ Իտիլէր : լաքին գըր
պըյըգլը էսկի ասքէրլէրտէն պիրի թրամբէթասընը պիր-
տէն պիրէքէսէրէք , պիր ատըմ կէրիտէ գալտը : արգա-
տաշլարը հայրէթլէ արգալարընա տէօնտիւլէր . . . ասքէ-
րին Էիւզիւ Էէր Էէշիլ օլմուշ վէ պաճագլարը տախի
թիթրէմէքտէ պուլընմիշ Իտի : պիշարէ պիր գաշ անլա-
շըլմաղ սէօզլէր քէքէլէտի վէ Էօն սըրատաքի թըրամբէ-
թաճըլար չալմալարընը թաթիլ իթմէզտէն էվլէլ Էրլտը-
ըրմտան վուրուլմըշճատընա Էէրէ տիւշտիւ :

Պու տարպէի նակէհանի՝ Է՛ն զիյատէ թաշ Էիւրէքլի
օլանլարը պիլէ գօրգուլթու : Ղալէպէլիյին պիր գըսմը

Թրամբէթաւարըն պիրտէն պիրէ սիւքիւթ իթմէսինտէն ղայէթլէ միւթէաճճիպ օլարագ , ասքէրլէրէ տօղրու գօշտուլար :

Մրգատաշլարընտան իքիսինին գօլլարը արասընտա թութմըշ օլտըզլարը ասքէրին ճան չէքիշմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ , պիր միւտտէթ էվվէլ քէմէրին ալթընտա կիզլէնմիշ օլան իքի քիշիտէն պիրի ասքէրլէրտէն պիրինէ խիւթապէն :

— Արգատաշընըզ կէլիւքէն չէշմէլէրին պիրինտէն սու իշտի մի . - տէյու սօրտու :

Ասքէր . - էվվէթ , էֆէնտիմ , սուսըզլըգտան պայըլըյօրտու , Շաթըլէ մէյտանընտաքի չէշմէտէն սու իշտի :

— Էօյլէ իսէ ղէհիրլէնմիշ տիր :

Պիր չօգ սէտաւար . - Ձէհիրլէնմիշ մի տիր :

— (Էսրարի պիր թավր իլէ չ) Պունտա թէաճճիւպ իտէճէք նէ՞ վար . ումուլմի չէշմէլէրէ ղէհիր աթըյօրլար , պու սապահ Պոպուրկ սօգաղընտա պիր առէմ թէլէֆ իտիլտի . պու խայըն քէօքէք պիր մէյխանէճինին շարապ գապը փչինէ սըչան օթու պօշալթըրքէն թութուլմըշ :

Մէրգուլմ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքաէն սօնրա , ղալէպէլիք արասընտա նապէտիտ օլտու :

Օթէլ-Տիէօյէ նագլ օլունան խասթէկեանըն ղէհիրլէնմէքտէ օլտըյընա տաիր խալգ արասընտա տէվէրան իտէն շայիա գատար մէճնունանէ օլան պու շայիա տախի ղալէպէլիք թարաֆընտան պիր թագըմ հիտտէթ ավալէլէրլէլէ թէլագգը օլունտը . երթըրգ լիպասլար կիյինմիշ օլան պէշ ալթը հայտուտ՝ ճան չէքիշմէք հալինտէ պուլընան ասքէրի թութտըլար վէ արգատաշլարընըն մուլխալէֆէթինէ պագմայարագ ումուլլարընա ալթըլար վէ թաշ օճագճը իլէ Սիպուլ տէլալէթիլէ մէյտանըն տէօրթ թարաֆընը տօլաշիւրտըլար . թաշճը իլէ Սիպուլ իսէ . « Նաշլարա հօլ աշընըզ . . էհալիյի նա՛սըլ ղէհիրլէմէքաէ

օլտրագլարընը կէօրիւնիւզ . . . » տէյու հայգըրմագտա ը-
տըլար :

Պու սըրատա տէօրթ աթլը պիր բօսթա արապասը
կէլիպ , զալէպէլիյի եէնիտէն հարէքէթէ կէթիրտի . պու
արապա՝ գալտըրըմը նըսֆէն սէօքիւմիւզ օլան Նաբուէոն
ըլթիթըմընտան կէչէմէյէրէք , Նոթը-Տամ քիլիսէսի մէյ-
տանընտան Սէն նէհրինին տիկէր սահրինէ կէչմէք իւզրէ
Սիթէնին էյրի պիյրիւ սօգագլարընա կիրմիչ իտի : Պու
արապա տէրուներտէ պուլընանլար տախի՝ սահր պիր թա-
գըմ էհալի կիպի քուլէրանըն էլինտէն գուրթուլմագ իւզ-
րէ Բարիստէն գալմագտա ըտըլար :

Արապանըն արգասընտա օթուրմագտա օլան պիր
խըտմէթքեար իլէ պիր պէսլէմէ Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէ-
սի էօնիւնտէն կէչտիքլէրի սըրատա , տէհչէթի հալի պիր
նիկեահ թէաթի իթտիլէր . պու սըրատա արապա իչինտէ
օթուրմըչ օլան պիր տէլիգանլը տախի ճամը աչաղը ալա-
րագ , եավաչ եավաչ եիւրիւմէյի արապաճըլարա թէն-
պիհ իյլէտի . զիրա օ սըրատա մէյտանտաքի զալէպէլիք
բէք քէսրէթլի օլտըղընտան , պիր գագա վուգուի մէլ-
հուզ իտի : Պու տէլիգանլը Մ. տը Մորէնվալ իտի . արա-
պանըն արգա թարաֆընտա տախի Մ. տը Մոնպրոն իլէ
եէկէնի մատամ տը Մորէնվալ պուլուընըյօրտը : Կէնճ գա-
տընըն չէհրէսինտէքի սօլլուընըզ վէ թէղալեիւր՝ նէ՝ տէ-
րէճէ տիւչարը տէհչէթ օլմըչ օլտըղընը իրայէ իթմէքտէ
իտի . Մ. տը Մոնպրոն տախի՝ մէթանէթի ֆիքրի իլէ պէ-
րապէր բէք զիյատէ ըզտըրապ իչինտէ կէօրիւնիւյօր , վէ
արա սըրա քեաֆիրի իլէ տօլու պիր շիչէյի եէկէնի կիպի
պուլընա կէօթիւրիւյօր ըտը :

Արապա պիր իքի տագրգա գատար աղըր աղըր իլէ-
րիլէտի . արապաճըլար պարկիւղէրինի քէմալը իհթիյաթլա
եիւրիւթմէքտէ իտիլէր : Նակէհան զալէպէլիք արասընտա
պիր ֆըսըլթը բէյտա օլտու , վէ պու ֆըսըլթը եավաչ

եալաչ, եագլաչմաղա պաշլատը . ալէլ ումում թօքճու ա-
րապալարընա մախսուս օլտն պիր թագըմ զէնճիրէր վէ
տէմիրէր շամաթասը իչիտիլմէքտէ , վէ պու ֆըսըլթը
տախի տրթտըգճա արթմագտա ըտը . ֆիլ հագըգա Մ.
տը Մորէնվալըն արապասընըն մուխալիֆ ճիհէթինտէն ,
եանի Նոթը-Տամ ըրիթըմընտան պիր թօքճու արապասը
կէլմէքտէ իտի :

Ղարիպ հալ. զալէպէլիյի թէչքիլ իտէր խալգ քէս-
րէթլի վէ մէգքիւր արապանըն եիւրիւյիչիւ տէ սիւրաթլը
օլմագլա պէրապէր , արապա եագլաշտըգճա , զալէպէ-
լիք կիւյա պիր գուվլէի սիհրիյէյէ գաբըլմըչ կիպի աչըլ-
մագտա ըտը : Պու վագըաի դարիպէնին նէտէն իլէրի կէլ-
տիյի՝ պիր ազ սօնրա աղըգտան աղըգա իչիտիլէն . « Էօ-
լիւլէ՛ր արապասը . . . Էօլիւլէ՛ր արապասը » սէօզլէրինտէն
անլաշըլտը :

Ճէնագէ արապալաքը Էօլիւլէրին նագլընա քիֆայէթ-
իթմէտիքլէրինտէն պ հիւքիւմէթի մահալիյէ պիր գաչ թօք-
ճու արապասը կէօնտէրմիչ իտի քիա Էօլիւլէրին թապութ-
լարընը պունլարըն իչինէ տօլտուրարագ , մէզարիսթանա
կէօթիւրմէքտէ իտիլէր :

Մէյտանտան կէչէն պիր խայլը ատէմլէր պու ուղուր-
սըզ արապայը տէհչէթլէ կէօրմէքտէ իտիլէր . թաշ օճագ-
ճը իլէ արգատաշլարը իսէ մէքրուհի իսթիհզալարընը թէք-
րարէ պաշլատըլար :

Սիպուլ. - Էօլիւլէր օմնիպիւսիւնէ եօ՛լ աչըն . - տէ-
յու պաղըրտը :

Թաշ օճագճը . - Պու օմնիպիւս իչինտէ պիր պիրլէ-
րինին այագլարընա պատմագ թէհլիքէսի եօգ տըր :

— Իչինտէքիլէր եումուշագ թապիաթլը եօլճուլար
տըրլար :

— Էվվէթ , հիչ պիր վագթ աշաղըյա էնմէք իսթէ-
մէզլէր :

— Պագընըզ, պագընըզ, արապանըն արգա թարաֆըն.
տա եալընըզ պիր ասքէր վար տըր :

— Տօղրու տըր, էօնտէքի պարկիրլէրի սիւրէն հէրիֆ,
ամէլէ կէօմլէյի կիյինմիշ պիր ատէմ տիր :

— Պէս պէլլի օ պիր ասքէր եօրուլմըշ վէ տիկէրլէրիյ-
լէ պէրապէր էօլիւլէր օմնիպիւսիւնէ պինմիշ տիր . պուն-
լար պէօյիւք տէլիքտէն պաշգա պիր եէրտէ էնմէյէճէք-
լէրտիր :

— Պաշ աշաղը էնէճէքլէր, տէյիլ մի :

— Էվվէթ, քիրէճտէն եաբըլմըշ պիր եաթաղա կի-
րէճէքլէր տիր :

— Հէմտէ պու եաթագ իչինտէ արգա իւսթիւ եիւ.
զէճէքլէր տիր :

— Ինսան կէօղլէրի գաբալը օլարագ պու արապա-
նըն արգասը սըրա կիտէպիլիր . . . պու արապա Մոնֆո-
սոնտաքի տար աղաճընտան տահա ֆէնա տըր :

Թաշ օճագճը . - (Արապանըն պըրնագտըղը լէշ գօ-
գուսընը անլաթմագ իսթէյէրէք .) Էվվէթ, տօղրու տըր
պայաթ էօլիւ գօգույօր :

Սիպուլ . - Պագընըզ, պագընըզ . . . էօլիւլէր օմնի-
պիւսիւ օ պիր արապայա չաթըշաճագ . . . ֆէնա տէյիլ . . .
իչինտէքի զէնկինլէր էօլիւմ գօգուսընը ալըրլար :

Ֆիլ հագըգա թօբճու արապասը օ սըրատա բօսթա
արապասըյլա գարըզ գարըշյա պուլուշըյօր ըտը . ամէլէ
կէօմլէյի կիյինմիշ վէ այագլարընա թախթա բապուճլար
կէչիրմիշ օլան պիր ատէմ թօբճու արապասընըն էօնտէ-
քի պարկիրլէրինի վէ պիր ասքէր տախի արգատաքի պար-
կիրլէրի սիւրմէքտէ իտի . Արապանըն իչինտէքի թապուլթ .
լար օ գատար քէսրէթլի իտի քի , սանտըղըն եարըմ տախ-
րէ շէքլինտէքի գաբաղը անճագ նըսֆէն գաբանմըշ , վէ
պինաէն ալէյհ տրապա էյրի պիւյրիւ գալտըրըմ իւզէ-
րինտէ եիւրիւյէրէք սարսըլտըգճա , իչինտէքի թապուլթ :

լար տախի պիրի պիրլէրինէ շարքըմագտա պուլընմը
ըտը :

Ամէլէ կէօմլէյի կիյինմիշ օլան հէրիֆին աթէշին
կէօղլէրինտէն վէ գըզարմըշ չհհրէսինտէն՝ եարը սէրխօշ
օլտըղը անլաշըմագտա ըտը . մէրգում կէրէք սէտասը վէ
կէրէք գամլըսը իլէ աթլարը թահրիք իթմէքտէ վէ աս-
քէրին իխթարաթընա գուլագ պիլէ ասմամագտա ըտը .
ապէր իսէ պարկիրլէրինի կիւճ իլէ դապթ իտէրէք , չար
նաչար մէրգումըն հարէքէթինէ իմթիսալ իթմէքտէ իտի .
պուլըն իչուսն սէրխօշ արապայը հօլընտան չըգարարագ ,
տօս տօղրու օ պիր արապանըն իւզէրինէ կիտիպ անընլա
չաթըշտը :

Պու մղասատէմէ իւզէրինէ թօքճու արապասընըն գա-
բաղը տէվրիտի , իչինտէքի թապութլարտան պիրի քէ-
մայը չիտտէթլէ սարսըլըպ տըշարը փըրլատը , վէ տիկէր
տրապանըն գաբուսընը զէտէլէտիքտէն սօնրա , աղըր պիր
չամաթա իլէ գալտըրըմ իւզէրինէ տիւշտիւ . պուլըն իւ-
զէրինէ թապութըն ալէլ աճէլէ մըլիւանմըշ օլան չամ թախ-
թալարը սէօքիւլիւպ , եարը եարըյա քէֆինէ սարըլմըշ օ-
լան մահմսի պիր էօյիւ տըշարը եուվարլանտը :

Մատամ տը Մորէնվալ՝ պաշընը բասթ կէլէ արապա-
նըն գաբուսընտան տըշարը ուզաթմըշ օլտըղընտան , պու
տէհչէթլի մէնդարէյի կէօրիւնճէ աճը պիր նիտա սալը
վէրիպ քէնտինի ղայպ իթտի : Ղալէպէլիք տախի տիւշարը
խէվֆ ու տէհչէթ օլարագ կէրի չէքիլտի : Բօսթա արա-
պասընըն արապաճըլարը իսէ՝ պու հալտէն բէք զիյատէ
իւրքմիւշ օլտըզլարընտան , ղալէպէլիյին պիրտէն պիրէ
կէրի չէքիւմէսինտէն պիլ իսթիֆատէ , պարկիրլէրի գամ-
չըլատըլար , վէ արապա ըրիթըմա տօղրու միւթէվէճճիհ
օլտու :

Իչպու արապա Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէսինին սօն
պինալարը արգասընտա կէօզտէն նիհան օլտըղը սըրտտա ,

ուզագտան ուզաղա չաթարէթլի պիր մուզիգանըն էզկի-
լէրի վէ աղըզտան աղըզա թէքրար օլունան . « Գուէր » Դա-
Խոււ » սէօզլէրի իշիտիլմէյէ պաշլատը :

Պու սէօզլէր՝ քուէրանըն քէսպի շիտտէթ իթտիյի
զէմանլարտա չօգ տէֆալար կէօրիւլիւշ օլան եարը կիւ-
լինն վէ եարը գօրգունն ալայլարտան պիրի կէլմէքտէ
օլտըղընը իթթար իթմէքտէ իտիլէր : Յիլ հագըգա , է-
կէր մէզքիւր մասխարա ալայընը կէօրմիւշ օլան զէվաթըն
իֆատաթը զազէթալարըն բիվայաթընա թէմամըյլա մու-
վաֆըգ օլմամըշ օլսայըտը , պունըն պիր վագըձի հագի-
գիյէ տէյիլ պէլքի խայալաթ իլէ ուղրաշան պիր պէյնին
էսէրի իիթիրա՛ը օլտըղընա հիւքմ օլունաճագ իտի :

Մ . տը Մորէնվալըն արապասը էօլիւլէր արապասըյ-
լա չաթըշարգտան սօնրա բրիթըմ ճիհէթինտէ կէօզտէն
նիհան օլտըղը սըրատա , քուէրա մասխարասը տախի նո-
թըր-ճամ մէյտանընա վասըլ օլտու :

5

ԳՈՒԼԵՐԱ ՄԱՍԽԱՔԱՍԸ (1)

Մասխարալար կիւրուհընըն էօնիւնաէն եիւրիւմէքտէ
օլան պիր սիւրիւ խալգ՝ ավազլարը օլտըգճա հայգըրա-
րագ , քէմէրտէն պիրտէն պիրէ մէյտանա հիւճիւմ իթ-
տիլէր : Պիր ալայ չօճուգլար պօրու չալմագտա , պագըլա-

(1) 1832 մարտ 31 ճումաա իրթէսի թարիխլի Գօնստիթիլ-
սիօնէլ զազէթասընտա պէր վէճհի աթի օգունմըշ տըր .

« Բարիսիլէր՝ քուէրատան մուհաֆազա օլունմագ իչուն լա-

րը եռահա պաղըրմագտա վէ պաղըլարը տախի ըսլըգ չալ-
մագտա ըտըլար :

Թաշ օճագճը , Սիպուլ վէ արգատաշլարը պոս եինէ
մէնզարէնին ճազիպէպինէ տայանամայարագ , քէմէրէ
տօղրու սէյիրթտիլէր : Շիմտի Արգու սօգճաղընըն հէր իքի
թարաֆընտա պուլընան լօգանթալար եէրինէ } օ վագթ-
լար քէմէրին սօլ թարաֆընտա եալընըզ պիր լօգանթա-
վար ըտը քի , շաքապլարընըն նէֆասէթի վէ եհմէքէքի-
նին միւքէմմէլիյեէթի իլէ մէքթէպիլիլէր ալէմինտէ պէօ-
յիւք պիր չէօհրէթ գազանմըշ ըտը :

Մասխուրալար ալայը էօնիւնտէ պուլընան ըհհպէրէէ-
րին չալըրգլարը պօրուլարըն իւք սէտասը իշիտիլիր իշի-
տիլմէզ , մէզքիւր լօգանթանըն պէօյիւք սալօնընտաքի
բէնճէրէլէր աշըլտը , վէ պիր թազըմ կարսօնլար բէշ-
կիրլէրի գօլլարընըն ալթընա օլտըղը հալտէ , պէքէմէքտէ
օլտըզլարը տալէթիլիլէրին վիւրուտինի կէօրմէք իւզրէ ,
սապըրսըզըզլա բէնճէրէլէրտէն տըշարը էյիլտիլէր :

Նիհայէթ մասխարալար ալայը ոօնսըզ ալագէլէք ա-
րասընտա զահիր օլտու : Պու ալայ տէօրթ պարկիրլի պիր-
արապատան իպարէթ օրուպ , պուլըն եալընտան տախի-
գատըն , էրքէք պիր չօգ աթլըլար եիւրիւմէքտէ իտի-
կէրէք էրքէքլէր վէ կէրէք գատընլար նէվ պէ նէվ զա-
րիֆ վէ միւզէյեէն էլպիսէլէր կիյինմիշլէր իտի . զիրա պու-

զըմ կէլէն թէտապիրի սըհհիյէտէն պիրի տէ իլլէթի մէքքիւրէ-
տէն գօրգմագագ վէ միւմքին օլտըղը գատար էյլէնմէք խու-
սուսընա մուհհասըր օլտըղընը գապուլ իթմիշ օլտըզլարընտան ,
պէօյիւք բէլհիզ օրթասընտա իճրա օլուան չէնլիլէր գարնա-
վալ հաֆթասը գատար շաշալը վէ թանթանալը պիր սուրէթ-
տէ իճրա օլուտը . միւստէթի մէտիտէտէն պէրու սէնէնին պու-
մէվսիմինտէ պու գատար պալօ կէօրիւմէմիշ օլտըղը կիպի , քո-
լէրա իշուհ տախի այրըճա պիր մասխարա ալայը թէրթիպ օլու-
նտրագ , Բարիսին հէր թարաֆընա կէզտիրիլտի :

մասքէիլէրտէն բէք չօղու՝ օրթա հալլը վէ սապտէթի հալ-
տէ եաշայան էհալիյէ մէնսուպ ըտըլար :

Քոլէրայը մէզահա ալմագ վէ նէշաթ պախչ պիր
նիւմայը իլէ , տիւշարը տէհշէթ օլմուշ օլան էհալինին
գալպինի ճէսարէթլէնտիրմէք իւզրէ , պիր միսխարա ա-
լայը թէրթիպ իտիլտիյինէ տաիր պիր շայիա տէվէրան
իթմիշ իտի . տէրհալ պիր թագըմ սէնաաթ քեարըլար ,
չաղըճըլար , էյլէնճէ պուտալաթ տէլիգանըլար , մէք-
թէպլիլէր , թիւճճար եազըճըլարը վէ սաիրէ պու տալէ-
թէ իճապէթ իթտիլէր , վէ օ վագթա գատար պիրի պիր-
լէրինի թանըմատըզլարը հալտէ տէրհալ գարտաշ կիպի
օլտուլար : Պունլարտան պազըլարը՝ շէնիլին շաշատսընը
պիր գաթ տահա արթըրմագ իւզրէ մաշուգէլէրինի տէ
պէրապէր կէթիրմիշլէր իտի :

Շէնիլին մէսարըֆընը գաբամագ իւզրէ էվվէլա պիր
իյանէ տէֆթէրի աշըլմըշ ըտը . պու քէչֆի ալայ՝ սա-
պահլայըն Բարիսին տիկէր պիր ուճընտա միւքէմմէլ
պիր գահվալթը իթտիքտէն սօնրա , ագշամ թատմընը
տա նոթը-ճամ քիլիսէսի մէյտանընտա եէմէք իւզրէ ճէ-
սոթրանէ պիր սուրէթտէ եօլա տիւզէլմիշլէր իտի : « Ճէ-
սուրանէ » թապլիրինի գաստէն գուլլանըյօրըզ . չունքի
տէհշէթ վէ մաթէմ իշինէ միւսթաղրագ օլան Բարիս կի-
պի պէօյիւք պիր շէհրի ուճտան ուճա տօլաշմագ : հէման
հէր ատըմտա ըէնկի աթմագսըզըն ճան չէքիշմէք հալինտէ
պուլունան խոսթալարլա տօլու թէճկէրէլէր վէ էօլիլէր-
լէ տօլու աքապալարա թէսատիւֆ իթմէք , վէլ հասըլ՝
Բարիսի խալապէզարա տէճնտիւրէն պու իլլէթի միւտհի-
շէյի պէօյլէ դարիպ պիր նիւմայը իլէ իսթիհզայէ ալմագ
իչուն , իչպու նիւմայըշա իշթիրաք իտէն կէնճ գատընլար-
տա զարիպ պիր եարատըլըլ վէ պէօյիւք պիր մէթանէթի
էֆքեար վէ թապիաթ պուլընմագ լազըմ ըտը : Դալար
քի պէօյլէ պիր ֆիքը եալընըզ Բարիստէ , վէ անճագ է

հալինին պիր սընըֆընտա տօղուպ հասըլ օլապիլիր իտի :

Իքի քիչի՝ ճէնազէ արապաճըլարը կիպի կիյինմիշ, իրի ետըմա պուրունլարլա տօնանմըշ, շապգալաթընա կիւլլէնկ պիւրիւմճիւքաէն եաս շէրիտլէրի թագմըշ, վէ տիւյմէ տէ-լիքլէրինէ տէ իրի կիւլ պուքէթլէրի վէ պիւրիւմճիւք բիւսկիւլլէր եէրլէշտիրմիշ օլտըգլարը հալտէ՝, տէօրթ աթմ լը արապայը եիւրիւթմէքտէ իտիլէր : Արապանըն իւզէ-րինտէ տէ տիւրլիւ տիւրլիւ գըյաֆէթլէրէ կիթմիշ տէօրթ քիչի օթուրմագ տա ըտը քի , պոււնլար՝ ՇԱՐԱՊ , ՃԻՆՆԷԻԻ , ՄՈՒՀԱՊՊԷԹ վէ ՕՅՈՒՆ նամլարըյլա տէօրթ շէյ իրայէ իթմէքտէ իտիլէր :

Պու տէօրթ քիչինին մէմուրիյէթի՝ պիր թագըմ մու-գալլիտլիքլէր, մասխարալըգլար վէ հիւճվիյէլէր իլէ կիւլիւնճ պիր գըյաֆէթէ կիրմիշ օլան ՍԱՏԷՏԻԼ ԴՈՒԼԷՐԱՅԸ էօմը ըրւմտէն պըգտըրմագ տան իպարէթ օլմաղլա , անը պին-լէրճէ սուրէթլէ իսթիհզայէ ալըպ թահգիր իթմէքտէ ի-տիլէր : Պու լաթիֆէտէն մագսատ իսէ . « Բուլէրայա քէ-մալը էմնիյէթլէ կէօյիւս վէրմէք իչուն , իչմէք , կիւլմէք օյնամագ վէ սէվիչմէք լաղըմ տըր » հիքմէթինի անլամագ-տան իպարէթ իտի :

ՇԱՐԱՊՊ, վէքեալէթ իտէն շախս՝ իրի գարընլը , շիշ-ման թըգնազ վէ պիւյնուզլու պիր ատէմ օլուպ , պաշը-նա սարմաշըգտան միւրէթթէպ պիր թաճ գօյմաշ, ումու-զունա պիր բարս ինէրիսի աթմըշ վէ էլինէ տէ եալտըզլը վէ չիչէքլի պէօյիւք պիր գատէհ թուլթմըշ ըտը , Ախլա-գիյալթ վէ մէզհէպ հագգընտա պէնտլէր եազան նինի-Մուլէնտէն պաշգա հիշ քիմսէ սէյիւրճիլէրէ պոււնտան զի-յատէ գըրմըզը պիր գուլագ , պէօյիւք պիր գարըն , մու-գաֆֆէրանէ վէ պօյալը պիր չէհրէ արզ իտէմէզ իտի : Արա սըրա նինի-Մուլէն էլինտէքի գատէհի պօշալթըյօր կիպի կէօթէրիր , վէ պատէհու կէլիպ Բուլէրանըն պոււր-նունա գահգահա իլէ կիւլէր իտի :

Էօրիւ նաչընա միշտապի՛ն օլան Բոլէրա իսէ՛ նըսֆէն պիր քէֆինէ պիւրիւնմիւշ օլուպ , գըրմըզը վէ պաթըզ կէօզլէրի հավի օլան եէշիլիմսի մուգավատան մամուլ մաս քէսի՛ միւթէմատիյէն էօլիւմիւ իսթիհզա իտիյօր կիպի կէօ ըիւնմէքտէ իտի : Մէրգում պաչընա իւշ գույրուգուլու պիր բէրուգա թագմըշ օլգըզը կիպի , պոււնըն իւզէրինէ տէ ի ըրի բամպուգ պիր թագեէ եէրլէշտիրմիշ , վէ քէֆին տէն տըշարը չըգմըշ օլան պօյնը իլէ գօլարընտան պիրի կիւզէլ պիր եէշիլէ պօյանմըշ ըտը . սըթմայա թութուլ մըշճասընա միւթէմատիյէն թիթրէմէքտէ օլան զայըֆ էլի՛ գարկա պուրոււնլը պիր տէյնէյէ տայանմըշ , վէ նիհայէթ ալաղընա տա գօրճալը տիզ պաղլարընը հավի գըրմըզը չքրապլար իլէ սիյաճ գապթօրաան եիւքտէթ թէրլիքլէթ կէ չիրմիշ իտի : Բոլէրայա վէքեալէթ իտէն պու կիւրիւնճ շախ տախի՛ Գուշ-Թու-Նիւ իտի : Մէրգում՛ չօգ իշրէթ գուլ լանմագտան վէ սէֆահէթտէն իլէրի կէլէն աղըր վէ թէհ լիքէլի պիր հիւմմայա միւպթէլա պուլընմագլա պէրապէր , Մորոքըն թէշվիգիլլէ պու մասխարա ալայընա իշթիրաք իթմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը :

Մորոք իսէ՛ օյուն քեաղըտլարընտան օրեա թաղըսը գըլաֆէթինէ կիրմիշ օլտըզը հալտէ , ՕՅՈՒՆԱ վէքեալէթ իթմէքտէ իտի : Պաչընա եալտըզլը մուգավատան մամուլ պիր թաճ վազ իթմիշ օլուպ , գույտսըզ վէ սօլլուսն չէհ րէսինի սարը ուզուն պիր սագալ իհաթա իթմէքտէ վէ պու սագալ տախի րէնկեարէնկ անթէրիսինին էօնիւնէ տօղրու սաըգմագտա ըտը . խիւլասա՛ Մորոք իճրա իտէ ճէյի վազիֆէնին թամ՛ սուրէթինի ալմըշ ըտը :

Մէրգում՛ օյուն քեաղըտլարը սուրէթինտէ թէրթիպ իտիլմիշ մարգալար իլէ տօլու օլան պէօլիւք պիր թօրպա լը գուլնազճա պիր թավը իլէ արա սըրա Բոլէրանըն կէօզլէրի էօնիւնտէ սալլաթմագտա ըտը : Լաքին սաղ գօ լընը օյնաթըրքէն կէօսթէրտիլի սըգընթըյա նազարէն՝ սի

յահ բարսըն ճալմա թարափընտան թէլէփ իտիւմէզաէն էվ-վէլ գօլընտա աշմըշ օլտըղը հարանըն աճըսը հէնուզ կէշ-մէմիշ օլտըղը անլաշըլմագտա ըտը :

Կիւլմէք մագամընը թութմըշ օլան ճիննէթ տախի հալտըղը ուֆագ չընղըրագլարը հալի օլան ասասընը արա սըրա Գոլէրանըն գուլագլարը ալթընտա էօթտիւրմէքտէ իտի : Ճիննէթի իրայէ իտէն չախս՝ կէնճ , չէվիք վէ կիւզէլ պիր գըզըղազ օլուպ , կիւզէլ սիյահ սաշլարը իւզէրինէ գըրմըղը քիւշիւք պիր թագեէ եէրլէշտիրմիշ իտի : Պու գըզ Գուշ-Թու-Նիւնիւն նէզտինտէ պիշարէ գրալիշա Պա-քանալըն եէրինի թութմագտա ըտը . օ ճէսուր վէ չէն-մէշըէպ գըզըղազըն քի պու կիպի չէնլիքլէրտէն աւա կէրի գալմատըղը կիպի , տահա պիր գաշ հաֆթա էվվէլ տէ պունըն գատար էլլէնճէլի տիկէր պիր մասխարա ա-լայընա իշթիրաք իթմիշ իտի :

Իշպու ալայ աթըլըլարընտան մէշհուր պիր ըէսսամըն եանընտա մօտէլ իըտմէթինի կէօրէն մատմուաղէլ Մու-տէսթ Պորնիշու նամընտա պիր գըզ տախի ՄՈՒՀԱՊՊԷթ վէքեալէթինի իճրա իթմէքտէ իտի . Մուհապպէթ նա-մինա պունտան տահա տիլրուպա պիր չէհրէ վէ տահա նազիքեանէ աթվար թէսալվուր օլունամազ ըտը : Մէր-գումէ՝ ալթուն բուլլարլա միւզէյեէն մաի պիր լիպաս կիլինմիշ , քէսթանէ ընկինտէքի սաշլարը իւզէրինէ բար-լագ վէ մաի պիր թագեէ գօյմըշ վէ պէյազ ումուզլա-րը արգասընա տա իքի քիւշիւք շիֆֆաֆ գանատլար թագ-մըշ օլտըղը հալտէ , արա սըրա սաղ էլինտէքի շահատէթ բարմաղընը սօլ էլինտէքի շահատէթ բարմաղը իւզէրինէ գօյարագ , Գոլէրայը արսըզճա վէ ֆագաթ նազիքեանէ պիր սուրէթտէ գէվգէ ալմագտա ըտը :

Պաշըճա ալայըն էթրաֆընտա ազ չօգ կիւլինճ տի-կէր մասքէլիլէր տահա պուլունուպ , պունլար էլլէրինտէ-քի պայրագլարը սալլայըպ տուրմագտա իտիլէր . իշպու

պայրագլար իւզերինտէ վագթ ու հալէ մուվաֆըդ օլան
աթիտէքի սէօզլէր եազըլմըշ ըտը .

« ԲՈԼԷՐՈՍ ՏԷՖՆ ՕԼՈՒՆՏԸ . - ԳԸՍՍ ՎԷ ԷՅԻ . - ԿԻԻԼ
ՄԷՔ . . . ԿԻԻԼՄԷՔ , ՀԷՄ ՏԱԽՄՍ ԿԻԻԼՄԷՔ ԼԱԶԸՄ ՏԸՐ .
- ՄԱՐՍԸԴԼԱՐ ԲՈԼԷՐԱՅԸ ԵԱԳԱՃԱԳԼԱՐ . - ԵԱՇԱՍԸՆ
ՄՈՒՀԱՊՊԷԹ . - ԵԱՇԱՍԸՆ ՇԱՐԱՊ . - ԼԱՔԻՆ ԿԷԼ ՊԱԳԱ .
ԼԸՄ , ՈՒՂՈՒՐՍԸՉ ՊԷԼԱ : »

Պու մասխարալար կիւրուհընտա օ՛ դատար չաթա-
րէթ վէ պէշաշէթ մէշհուտ իտի քի , ագշամ թաամը վու-
գու պուլաճագ օլան լոգանթայա կիթմէք իւզրէ սըրա ի-
լէ մէյտանտան կէշտիքլէրի սըրատա , սէյիրճիլէրին էք-
սէրիսի քէնտիլէրինի պիր գաշ տէֆալար ալգըշլատըլար ,
պու հարէքէթի քիւսթախանէ պազըլարընճա հայրէթի
մուճիպ օլտըղը հալտէ , մըգտարճա ազ օլան սաիր պիր
թագըմ սէյիրճիլէրէ տախի զազապը իւհհիյէ գարշը պիր
նէվ մէյտան օգուճա օլմագ իւզրէ կէօրիւնտիւյիւնտէն ,
իշպու ալայը հիտտէթ ավազէլէրիլէ թէլագգը իթտիլէր :

Պու մէնզարէի խարիգ իւլ ատէ վէ մուճիպ օլտըղը
թէէսիրաթը մուխթէլիֆէ՝ հէր տիւրլիւ վուգուաթ վէ ա-
տաթըն խարիճինտէ օլտըղընտան , հագգըլա թագտիր
իտիլէմէզ , վէ պու հարէքէթի քիւսթախանէ թահսինէ՝ մի,
թէքտիրէ՝ մի չայէսթէ օլտըղը հագգըլաթէն պիլինէմէզ :
Գալտը քի ասրտան ասրա պիր չօգ էհալիյի մահվ ու նա-
պուտ իտէն պու իլլէթի միւտհիշէնին զուհուրը՝ ախլէագ
վէ էֆքարճա հէման տախմա պիր նէվ հէյէճանը մուճիպ
օլմուշ տըր քի , իլլէթի մէզքիւրէյէ տիւչար օլմայանլար
հէյէճանը մէզքիւրիւն թէէսիրինտէն հիշ պիր վագթ գուր-
թուլաճագլար . պու էօյլէ զարիպ վէ թէհիլէլի պիր ճին-
նէթ տիր քի , պազէն է՛ն պաթըլ իթիգատլարը վէ է՛
վահիյանէ մէյիլէրի մէյտանա չըգարըր , վէ պազէն տէ
մուղայիրի օլարազ է՛ն կիւզէլ ֆէտաքեարըլըզլարը վէ է՛ն
գահրամանանէ հարէքէթլէրի մուճիպ օլուր . օ սայէտէ

պազը ատէմէր էօլիւմ գօրգուսընը ճիննէթ տէրէճէսինէ
իյսալ իտէրէր վէ պազըլարը տախի էն քիւսթախանէ
հարէքէթլէրլէ հայաթը հիչ եէրինէ գօրլար :

Մասխարալար կիւրուհը՝ հագգլարընտա տէրմիյան օւ
լունան մէտայիհ վէ թէքտիրաթը ասլա տիւշիւնմէյէրէք ,
լօգանթանըն գաբուսընա վասըլ օլտըլար վէ ումուսըն ալ-
գըշլարը արասընտա լօգանթայա կիրտիլէր :

Պու զարիպ նիւմայըշը ղայէթ աճայիպ զըտտիյէթ-
լէր իլէ իքմալ իթմէք իչուն , ստնըրսըն քի հէր շէյ էվվէլ-
տէն սէօզ պիրլիյի իթմիշ իտի . . . : Մէսէլա , պու շէնլի-
յին վուգու պուլաճաղը լօգանթա նոթը-Տամ քիլիսէսինէ
վէ Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէսինէ բէք եագըն օլտըղընտան ,
քիլիսէտէ օգունան տուալար , խասթէխանէտէն կէլէն ահ
ու ֆիղանլար վէ այշ ու իշրէթլէ մէշղուլ օլան մասխարա-
լարըն շարգըլարը եէքտիկէրինէ գարըշաճագ վէ եախօտ
նէօպէթլէ իշիտիլէճէք իտի :

Մասքէլիլէր արապատան վէ աթլարտան աշաղը էնէ-
րէք , քէնտիլէրի իչուն հագըրլանիլըշ օլան սուֆրանըն էթ-
րաֆընտա օթուրտըլար :

Պու սուֆրա լօգանթանըն պէօյիւք սալասընտա գու-
րուլմըշըտը : Մասխարալար ալայընը թէշքիլ իտէն գա-
տընլար վէ էրքէքլէր բէք զիյատէ մէսրուր կէօրիւնիւյօր-
լար , վէ քէմալը մէսէրլէթլէրինտէն բաթըրտը կիւրիւլ-
թիւ իտիյօրլար ըտը . լաքին պունլարըն պէշաշէթ վէ շա-
թարէթի զարիպ պիր հալտէ պուլունըյօրտը . էն զիյա-
տէ ճիւրէթքեար օլանլար պիլէ՝ քուլէրայա գարշը պէօյլէ
մէճնունանէ վէ քիւսթախանէ պիր սուրէթտէ հարէքէթ
իտէրէք , հայաթլարըյլա օյնամագտա օլտըղլարընը պա-
ղէն պիլա իխթիյար տէրխաթըր իթմէքտէ իտիլէր : Պու
խաթըրէ՝ ինսանը պիր տագըգա իչինտէ տօնտուրան սըթ-
մա թիթրէմէսի կիպի բէք շաբուգ թէէսիր իթտիլինտէն ,
վագթ վագթ հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւթլէր պու էնտիշէ-

լէրի տէրհալ կէօզէ չարբաճագ պիր հալէ կէթիրմէքտէ
իտիլէր . լաքին պու սիւքիւթլէր պիր սանիյէ անճագ իմ
թիտատ իթտիյինտէն , մէգքիւր էնտիչէլէր տախի եէնի
մէսէրրէթ ավագէլէրիյլէ միւնտէֆի օլուր ըտը . չունքի
հէր քէս քէնտի քէնտինէ . « Կէվչէքլիք լազըմ տէյիլ . .
արգատաշըմ վէ մաշուգէմ պանա պագըյօր » տէր իտի .
Հէր քէս կիւլէր , գատէհ տօգուշտուրուր , եանընծաքի
իլէ սէնլի պէնլի կէօրիւշիւր , վէ գատէհինտէն պիթ թէր-
ճիհ իչկի իչէր իտի :

Գուշ-թու-նիւ Գուլէրա մասքէսինի վէ բէրուգասընը
չըգարմըշ ըտը , Գուրշուն ըէնկինտէքի չէհրէսինին զայըֆ-
լըղը , տէհչէթլի սօլղունլըղը վէ պաթըգ կէօզլէրինին
սէօնիւք բարըլթըսը՝ քէնտիսինի եավաշ եավաշ եէյիպ
պիթիրմէքտէ օլան խասթէլիյին միւթէմատիյէն իլէրիլէ-
մէքտէ օլտըղընը կէօսթէրմէքտէ իտի . Պիչարէ տէլիգան-
լը սէֆահէթի ֆէվգ էլ ատէսիյլէ սօն տէրէճէ թիւքէն-
միշ վէ գուվվէթտէն տիւշմիւշ իտի . հէր նէ գատար կիզ-
լի պիր ալէվ իչինի եագմագտա իտի իսէ տէ , եարմա պիր
թէպէսսիւմլէ աղրըլարընը կիզլէմէյէ ճահտ իթմէքտէ
իտի :

Մէրգումըն սօլ թարաֆընտա հիւքմ ու թէէսիրի
կիթտիքճէ արթմագտա օլան Մորոք , վէ սաղ թարաֆընտա
տախի ճիննէթէ վէքեալէթ իտէն գըզճըղազ օթուրմըշ
ըտը . Մարիէթ նամընը վէրտիքլէրի պու գըզըն եանընտա
տախի նինի-Մուլէն պուլունմագտա օլուպ , մէրգում՝ չիշ-
մանլըղը իլէ գուրուլուպ տուրմագտա վէ տիկէր թարա-
ֆընտաքի գօմշուսը մատմուլազէլ Մոտէսթին պաճագլարը-
նը սըգմագ իւզրէ , սըգ սըգ մասանըն ալթընա էյիլիպ
բէշկիրինի արայօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի :

Տավէթլիլէրին էքսէրիսի մաշուգէլէրինի եանլարընա
ալարագ ալայ թէշքիլ իթմիշլէր , վէ մաշուգէտէն մահ-
րում օլանլար տախի նէրէտէ լասթ կէլմիշլէրսէ օրատա

օթուրմը չլար ըտը : Եւմէյին իբրնճի թագըմը օրթայա կէմիշ իտի . միւքէմմէլ շարապլար , նէֆիս եւմէքլէր , նէշէլի մուհաւէրէլէր վէ պու շէնլիյին զարապէթի հէր քէսին էֆքեարընը զարիպ պիր սուրէթտէ թէհեիճ իթ . միշ իտի քի , աթիտէ ճէրէյան իտէճէք օլան վուգուաթ տէլալէթիլէ տախի անլաշըլաճագ տըր :

6

ՏՈՒԷԼԼՕ

Լօգանթա կարսօնլարնտան պիրի՝ տաւէթիլէրին նաղարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէքսիզին իքի իւշ տէֆա իշէրի կիրմիշ , վէ մանիտար պիր սուրէթտէ սալանըն թան . վանընը կէօսթէրէրէք , արգատաշլարըյլա եաւաշ սէտա իլէ գօնուշմըշ ըտը . լաքին արգատաշլարը՝ տաւէթիլէրին կիթտիքճէ արթմագտա օլան պէշաշէթի մէճնուհանէսինի իւլալ իթմէք իսթէմէտիքլէրինտէն , մէրգումըն միւլահա . զաթ վէ գօրգուլարընա էհէմիյեէթ վէրմէմիշլէր իտի :

Մասխարալար ալայը պայրագտարընտան օլուպ հօգգապազ գըյաֆէթինէ կիրմիշ պուլընտն պիր մասխա . լա տէտի քի :

— Քուլէրայա գարշը կէօսթէրտիյիմիզ շու հարէքէթին ֆէլգ էլ ատէլիյինտէն շիմտի քիմ շիւպհէ իտէպիլիր : Պազընըզ , պիզիմ մուգատտէս թապուրըմըզա տօգուն . մաղա ճէսարէթ իտէպիլտի՝ մի :

Պիր տիկէրի . - Իշթէ իշին պիւթիւն էսրալը օրատա տըր :

— Օնտան տահա սատէ պիր չէյ օլամազ, տօսթըմ.
քոլէրանըն պուրնընա կիւլիւնիւզ, տէրհալ սիզէ սըրթընը
չէվիրէճէք տիր :

Քիւլիւք պիր գըզ. — (Ելինտէքի գատէհի եավաշ
եավաշ պօշալթարագ.) Հագգընը քէնտիսի իհգագ ի-
տէր. զիրա եարտըղը չէյին ագըլսըղլըզ օլտըղընը քէն-
տիսի տէ պիրի :

Պու գըզըն աշըգը. — Հագգըն վար, Շուշու, ագըլ-
սըղլըզ, հէմ տէ ֆէվզ էլ ատէ ագըլսըղլըզ տըր. զիրա
իսթիրահաթը քեամիլէ իչինտէ պուլունուր վէ սաատէթի
հայաթտան միւսթէֆիտ օլուր իքէն, եիւզիւն պիրտէն պի-
րէ տէհչէթլի պիր սուրէթտէ պուրուշուր վէ պիր սանիյէ
սօնրա ախրէթ եօլընը թուլթարսըն . . . Շիմտի սիզէ շու-
րասընը սօրմագ իսթէրիմ քի պէօյլէ իշիտիլմէտիք պիր
ֆէնալըզ նէյի իսպաթ իտէր :

Տավիտ նամ բէսսամըն թասվիր իթտիյի Բօմալը գը-
յաֆէթինէ կիրմիշ օլան մէշհուր պիր բէսսամ սէօզէ
գարըշարագ .

— Քոլէրանըն աճընահագ պիր նագգաշ օլտըղընը
իսպաթ իտէր. զիրա գալէմինին ուճընտա եալընըզ պիր
րէնկ վար տըր քի, օ տա՝ ֆէնա պիր եէշիլ րէնկ տիր :
Ղալիպա քի քոլէրանագգաշըղը մէթէպ բէսսամլարընըն
պաշը օլան ժագոպիւստէն էօյրէնմիշ տիր :

Բէսսամըն շակիրտլէրինտէն պիրի. — (Իհթիրամքեա-
րանէ պիր թտվր իլէ.) Մա մաֆիհ պէն էօյլէ քոլէրայա
թուլթըլանլար կէօրտիւմ քի, պունլարըն սինիր կէրիւ-
մէսի վէ ճան չէքիշմէսի էբէյիճէ ճալիպ վէ զարիֆանէ
իտի :

Պիր հէյքէլթըաշ. — Էֆէնտիլէր, մէսէլէյի խիւլասա
իտէլիմ. քոլէրա ֆէնա պիր նագգաշ տըր, լաքին րէսիմ-
ճիլիքտէ բէք մահիր տիր . . . ինսանըն պէտէնինի մահի-
րանէ պիր սուրէթտէ թէշրիհ իտէր վէ էթլէրինի քէմիք-

լէրինտէն այրըրը : Միքէլ-Անժպիլէ օնըն եանընտա չըրադ-
տան պաշգա պիր շէյ օլտմազ :

Հէբ պիր աղըզ . - Սէօյլէտիյինիզ տօղրու տըր , քո-
լէրա էյի պիր նազգաշ տէյիլ Իսէ տէ , ուսթա պիր րէ-
սիմճի տիր :

Նինի-Մուլէն . - (Կիւլիւնճ պիր վագար իլէ .) Պուս-
տան պաշգա պէօյիւք Պոսիւէնին տէտիյի կիպի , պու իլ-
լէթտէ չաբգընճա պիր նասիհաթ վար տըր :

— Նասիհաթ մը . . . նա՞սըլ նասիհաթ :

Նինի-Մուլէն . - Էվվէթ , էֆէնտիլէր . . . պանա էօյ-
լէ կէլիյօր քի ալէմի պալէատան կէլէն պիր սէտա պիզէ .
« Իսթէտիյինիզ գատար իչինիզ , քէսէնիզի պօշալթընըզ

վէ գօմունքըն գարըսընը էօքինիւզ... չունքի սաաթ-
լարընըզ մահտուտ տըր, ա' սէֆիլէր... » տէյու պաղը-
րըյօր :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք, Նինի-Մուլէն՝ եանընտա
օթուրան մատմուազէլ Մոտէսթին մէշղուլ պուլընտըղը
պիր զէմանտան պիլ իսթիֆատէ, մերգումէնին գըրմըզը
եանաղընա իրի պիր պուսէ գօնտուրտու : Նինի-Մուլէնին
չու հարէքէթի պաշգաւարընա տա սիրայէթ իտէրէք, շա-
մաթալը գահգահաւարլա պէրապէր պիր պուսէ շագըլ-
տըսը տըր գօքտու :

Րէսսամ Նինի-Մուլէնի շէնմէշրէպանէ պիր սուրէթ-
տէ թէհտիտ իտէրէք :

— Տուա իտինիզ քի եարըն տիւնեանըն սօնը տըր .
եօգսա մուհապպէթիմին Մուհապպէթի օլան գըզը պու
եօլտա էօքմէնիզի սիզին եանընըզտա պըրագմազ ըտըմ .
տէտի :

Նինի-Մուլէն . — Էյ Րիւպէնս, էյ Րաֆաէլ, իշթէ
պու տա քուէրանըն պին տիւրլիլ ֆաիտէլէրինի իսպաթ
իտէր . տօղրուսը պէն քուէրայը գապիլի իւլֆէթ վէ իա-
թըրչինաս պիր քիմսէ ատտ իտէրիմ :

Տավէթիլէրտէն պիրի . — Ինտանիյէթբէրվէր օլտըղը-
նը ունուտըյօր մըսընըզ . օնըն սայէսինտէ, ալաճագըլ-
լար պօրճուլարընըն սըհհէթլէրինէ իհթիմամ կէօսթէրի-
յօրլար : Սաղ գալմագըլըղմ քէնտիսի իչուն սուրէթի մախ-
սուսէտէ մուհիմմ օլան պիր թէֆէճի՝ պու սապահ քուէ-
րայա զըտտ պիր թագըմ իլաճլար կէթիրէրէք, անլէրի
գուլլանմագըլըղմը մուսիրրանէ ըէճա իլլէտի :

Րէսսամըն շակիրտի . — Պէօյլէ պիր շէյ տէ պէնիմ
պաշըմտ կէլտի . թէրզիմէ իւշ պին ֆրանք պօրճում օլ-
տըղընտան, հէրիֆ պէլիմէ պիր ֆանէլա գուշագ սարմա-
ղա պէնի մէճպուր իլլէտի . պէն տէ պունա գարչըրգ
քէնտիսինէ տէտիմ քի . « Էյ թէրզի, ալաճաղընը ալտը-

ղընա տաիր պանա պիր մագպուզ քեաղըտը վեր , արդու իթտիյին վէճհլէ սանա տաիմա միւշթերի գալմագ իչուն պիւթիւն վիւճուտիմի ֆանէլա իչինէ սարարլմ : »

Նինի-Մուլէն . - Է՛յ քուէրա , պու գատէհի սէնին աշգընա իչիյօրլմ . սէն մէյուսիյեթ տէյիլսին . պիլ աքս իւմիտին ալէամէթի միւճէսսէմէսի սին : Նէ՛ գատար գօճալար , նէ՛ գատար գարըլար տուլլըգ բիյանգօսընըն ղա . յէթ չիւպհէլի օլան պիր նիւմէրօսընա կիւվէնմէքտէ իտիւլէր : Սէն զուհուր իտինճէ , ճիւմլէսինին տէ եիւզիւ կիւլմէյէ պաշլատը . պիրտէն պիրէ հայաթը թազէ քէսպ իթտիլէր . զիրա սէնին սայէի լութֆընտա սէրպէսթ օլմագ հագգընտաքի իհթիմալաթըն եիւզտէ եիւզ տէրէճէտէ արթմըլ օլտըղընը կէօրիւյօրլար :

— Եա միրասիսօրլար . . . քուէրայա նէ՛ գատար միւթէչէքքիր տիրէր : Ազտճըգ սօղուգ տլարագ վէ եախօտ տիկէր ճիւզի պիր պէհանէ իլէ պիր ամճա վէ եախօտ ագրապատան տիկէր պիր քիմնէ պիր սաաթ զարֆընտա եուվարլանըպ կիտիյօր :

— Եա պաշգալարընըն մէմուրիյեթինէ կէօզ տիքէն . լէր . . . քուէրանըն իւզէրէնէ նէ՛ պէօյիւք իւմիտլէր գօյօրլար :

Մատմուլազէլ Մոտէսթ . - Քուէրա նէ՛ գատար սա . տագաթ եէմինլէրինի հագըգաթ սուրէթինէ թահվիլ իտէճէք տիր . նէ՛ գատար չաբգընլար լաթիֆ վէ զաիֆմիւզաճ գատընլարա էօլիւնճէյէ գատար քէնտիլէրինի սէվէճէքլէրինի վատ իթմիլէր տիր . պու վահշիլէր սէօղլէրին տէ պու գատար սատըգ գալաճագլարընը ասլա մէմուլ իթմէղլէր իտի :

Նինի-Մուլէն . - Էֆէնտիլէ՛ր , շու մէշհուր ըհսսամըն տէտիլի կիպի , եարըն պէլքի տէ տիւնեանըն սօնընճը կիւնիւ օլտըղընտան , ալթ իւոթ օլմուշ տիւնեա օյունընը օյնամայը թէքիլի իտէրիմ . ըհճա իտէրիմ քի պու գատըն .

լար պիղի թահրիք իթսինէր, պիղէ յէյտան օգուսընլար, պիղի իզաճ իթսինէր, պիղտէն պուսէլէր գաբսընլար, պիղիմ իլէ իֆրաթ սէրպէսթիւքլէ հարէքէթ իթսինէր վէ հաթթա, նէ՞ օլմագ իհթիմալի վար, առամ էօլմէզ ա՛ պիղի քէմալը շիտտէթլէ թահգիր իթսինէր. էվլէթ \ պէնի թահգիր իթմէլէրինէ միւսատէ իթմէյի ալէնէն վատ իտէրիմ: Պիճաէն ալէյհ, է՛յ Մուհապպէթ, պէնիմ կիպի ֆաղիլէթլի վէ մահճուպ պիր էրկէնին եիւզիւնէ էն զիյատէ գապա սապա թահգիրաթը հաղտըրարագ պէնի շէրէֆէապ իտէպիլիրսինիզ:

Պու սէօզիւ միւթէագըպ մէրգում մատմուազէլ Մոտէսթէ տօղրու էյիլտի իսէ տէ, գըզ տիվանէ կիպի կիւլէրէք քէնտիսինի կէրի եիթտի: Նինի-Մուլէնին շու կիւլիւնճ թէքլիֆի՝ գահգահալարլա թէլագգը օլընտը, վէ այշ ու իշրէթ եէնի պիր շէվզ ու շաթարէթ քէսպ իյլէտի:

Պու շիտտէթլի կիւրիւլթիւ արասընտա, էվլէլէնէ պիր գաշ տէֆալար զըյաֆէթ սալասընա կիրմիշ վէ մուզտա. ըրպանէ պիր շէհրէ իլէ թավանը կէօսթէրէրէք արգա. տաշլարըլա գօնուշմըշ օլան խըտմէթ.քեար՝ պէնզի ուշմըշ վէ ալթ իւսթ օլմուշ օլտըզը հալտէ թէքրար իշէրի կիրտի, վէ սուֆրաճը խըտմէթինի կէօրէն շախսըն եանընա կիտէրէք, զայէթ եավաշ վէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.

— Կէլտիլէր. — տէտի:

Սուֆրաճը. — քի՞մ:

Խըտմէթ.քեար. — (Թաւանը կէօսթէրէրէք.) Պիլմէյօր մըսընըզ... եօգարքի իչուն...:

Սուֆրաճը. — (Թէլաշա տիւշար օլարագ.) Ա՛հ... նէրէտէ տիրէր:

Խըտմէթ.քեար. — (Գօրգտըզընը իյմա իտէր պիր սուրէթաէ պսշընը «ալլախարագ».) Եիմաի եօգարը չըգտըլար... եժգարտա տըրլար:

Սուփրածը . - Եօգարտա՞մը... ուսթա նէ՞ սէօյլէ յօր .
 Խըտմէթքեար . - (Տավէթլիլէր իւզերինէ կէօզ կէզ-
 տիրէրէք .) Ուսթա սօն տէրէճէ ալթ իւսթ օլմըշ տըր . . .
 նէ՛ եաբաճաղընը պիլմէյօր . . . պէնի սիզէ կէօնտէրտի :

Սուփրածը . - (Լիւնընը սիլէրէք .) Սէնի պանա՞մը
 կէօնտէրտի . . . պէն նէ՛ եաբապիլիրիմ . . . պու շէյ օլաճագ
 իտի . . . պունտան գուրթուլմագ ինթիմալի եօգ տըր :

Խըտմէթքեար . - Պէն պուրատա տուրամամ . . . զի-
 րա շիմտի պաշլայաճագ տըր :

Սուփրածը . - Բէք էյի եաբարսըն . չունքի պու սօլ-
 ղուն չէհրէ իլէ զաթէն նազարը տըգգաթը ճէլպիթմէքէ
 պաշլաթըն . հայտի կիթ ուսթայա սէօյլէ քի իշին սօնընա
 պէքէմէքտէն պաշգա չարէ եօգ տըր :

Պա կիւրիւլթիւլիւ այշ ու իշրէթին կիթտիքճէ աբ-
 թան շամաթասը արասընտա . չու վագըա հէման տա հիշ
 քիմէնին նազարը տըգգաթընա չարքմատը :

Մա մաֆիհ տավէթլիլէր արասընտա պիր քիմէ վար
 ըտը քի , ապա կիւլմէյօր վէ իշմէյօրտը . պու քիմէ պիզ
 զաթ Գուշ-թու-նիւ օլուպ , պիշարէ՛ մահղուն վէ սապիթ
 պիր նազարլա հավայա պագըյօր , վէ էթրաֆընտա ճէ-
 րէյան իտէն շէյլէրին եապանճըսը իմիշ կիպի , պէօյլէ
 պիր շէնիքտէ դայէթլէ բարլագ վէ շաթարէթլի օլաճագ
 օլան գուլիշա Պաքանալը տիւշիւնիւյօր իտի : Էլան պիր
 մուհապպէթի շէտիտէ իլէ սէվմէքտէ օլտըղը պու գըղըն
 խաթըրէսի՝ վագթ վագթ գիհնինէ կէլէրէք քէնտիսինի
 սէրսէմիլինտէն ույանտըրան եէկեանէ մուլահազա իտի :

Ղարիպի չուրասը քի , ժագ պու մասիսարա կիւրուր
 հընա եալընըզ պիր սէպէպլէ իշթիրաք իթմէյէ մուվա-
 ֆագաթ կէօսթէյիմիշ իտի . օ սէպէպ տէ՛ պու մէճնուհա-
 նէ չէնլիլին՝ Սէֆիզ իլէ կէշիլտիլի գարնավալըն սօնընճը
 կիւնիւնիւ , եանի մասքէլի պիր պաշօ կիճէսինտէն սօնրա
 վուգու պուլան սապահ թաամընը իթթար իթմէքտէ օլ-

մասը իտի . պու չէվգամիզ զըյաֆէթ էսնասընտա գրա-
լիչա Պաքանալ՝ զարիպ պիր շահատէթի գալպ սահգա-
սըյլա , Ֆրանսայա եագլաշմագտա օլտըղը ըիվայէթ օ-
լունան քոլէրա աշգընա իտարէի ագտահ իտէրէք . « Եա-
շամագ արզուսընտա պուլընանլարը էսիրկէմէսի վէ պիրի
պիրինտէն այրըլմագ իսթէմէյէնլէրի տէ պէրապէրճէ էօլ-
տիրմէսի իչուն , քոլէրա աշգընա իչէլիմ » տէմիշ իտի :

Ժագ՝ պու սըրատա պու քէտէրնաք սէօզլէրի տէր-
խաթըր իտէրէք , տէրին պիր միւլահագաթ տէրեասընա
տալմըշ ըտը : Մորոք մէրգումըն մէշղուլիյէթի զիհնիյէ-
սինի ֆարգ իտէրէք , եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Պագսան ա՛ , ժա՛գ . . . արթըգ իչմէյօրսըն . շա-
րապտան օսանտը՛ն մը . . . ըագը՛ մը իսթէրսին . . . կէթիրթ-
տիրէյի՛մ մի . - տէտիքտէ , ժագ քէմալը շիտաթէթլէ .

— Պանա նէ՛ ըագը , նէ՛ տէ շարապ լաղըմ տըր . -
տէյու ճէվապ վէրտի , վէ պատէհու եէնիտէն միւլահա-
ղաթ տէրեասընա տալտը :

Մորոք ճէպրէն կիւլիւմնէյէրէք , վէ կիթ կիտէ սէ-
տասընը եիւքսէլտէրէք .

— Հագգըն վար տըր , ժագ , քէնտինի պագարագ
բէք էյի եաբըյօրսըն . . . պէն ըագըտան պահս իտէրէք
տիվանէլիք իթտիմ . . . պէօյլէ պիր զէմանտա պիր շիչէ
ըագընըն գարշըսընտա օթուրմագ՝ տօլու պիր տապանճա-
նըն աղղը մուգապիլինտէ տուրմագ գատար թէհլիքէլի
տիր . - տէտի :

Գուշ-թու-նիւ իչկի իչմէք հագգընտաքի ճէսարէթի-
նին պէօյլէ շիւպհէ թահթընա վաղ իտիլտիյինի կէօրիւն-
ճէ , հիտաթէթլի պիր չէհրէ իլէ Մորոքըն եիւզիւնէ պագ-
տը , վէ նըսֆէն սէօնմիւշ օլան շուլէի զէքեաթէթի հայ-
սիյէթի զաթիյէսինի միւտաֆաա իթմէք իւզրէ ույանտրագ
տէտի քի .

— Վա՛յ , գօրգագլըղըմտա՛ն նաչի մի ըագը իչմէք իս-

Թէմէյօրըմ . . . ճէվապ վէր պագայըմ, Մորոք . . . գորգադըղըմտա՞ն նաշի միջրագը իշմէքտէն իմթինա իտիյօրըմ :

Տավէթիլէրտէն պիրի . - (Ժագա խիթապէն .) Հայտի՛, եիկիթ արգատաշ, պիզ հէքսիմիզ տէ պու կիւն ճէսարէթիմիզին ասարընը կէօսթէրտիք . պա խուսուս սիգ ազաճըգ խասթա օլմագլա պէրապէր Գուլէրա ըօլընը գապուլ իթմէք ճէսարէթինտէ պուլընտընը :

Մորոք . - (Հէր քէսին նազարը տըգգաթը քէնտիտի իլէ Գուշ-Թուհիւ իւզէրինէ աթֆ օլընտըղընը կէօրէրէք .) Էֆէնտիլէր, պէնիմ եաբտըղըմ լաթիֆէտէն իպարէթ իտի . (Ժագը կէօսթէրէրէք .) Էկէր պու արգատաշըմիզ թէքլիֆիմի գապուլ իթմէք պասիրէթսիզլիյինտէ պուլընմըլ օլսայըտը, ճէսուր տէյիլ տիվանէ սայըլաճագտը . . . պէրէքէթ վէրսին քի շու սըրատա ղայէթ թէհլիքէլի օլան պու կիպի էօյիւնիւճիլիւքէրտէն կէրի տուրաճագ գատար ազլը վար տըր, վէ պէն . . . :

Գուշ-Թու-Նիւ . - (Պէօյիւք պիր սապրսըղըղլա Մորոքըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Կարսօն, իքի շիշէ րագը իլէ իքի գատէհ կէթիթ :

Մորոք . - (Էնտիշէլի պիր թէաճճիւպ թատլայարագ .) Նէ՛ եաբաճագսըն, ժագ, պու իքի շիշէ րագըյը նէ՛ իշուն չաղըրըյօրսըն :

Ժագ . - (Պարիտանէ վէ գաթի պիր թավը իլէ .) Պիր տուէլլօ իշուն :

Տավէթիլէր . - (Բէմալը թէաճճիւպլէ .) Տուէյլօ իշուն մը :

Ժագ . - Էվվէ՛թ . . . պիր րագը տուէլլօսը իշուն . սէն պիր շիշէ րագընըն գարշըսընտա օթուրմագ՝ տօլու պիր տապանճանըն ազլը միւգապիլինտէ տուրմագ գատար թէհլիքէլի օլտըղընը իտտիա իտիյօրսըն, տէյիլ մի . . . բէք էյի, հէր իքիմիզ տէ պիրէր շիշէ տօլուսը րագը ա .

լալում, վե իքիմիզտէն հա՛նկըսը կեռի չեքիւմէյե մեճպուր
օլաճաղընը հէր քէս կէօղսիւն :

Գուշ-թու-նիւնիւն շու ղարիպ թէքիփի՝ պաղըլարը
թարափընտան մէսէրընթ (թ) ավազէլէրի վե պաղըլարը թա-
րափընտան տա հաղբի պիր էնտիչէ իլէ լթէլագըր օ-
լունտը :

Պաղըլարը - Խաչաոր՛ն , շիչէ բէհիվանլարը :

Տիկէրլէրի . - Խա՛յր , խա՛յր , պէօյլէ պիր Եարըշ բէք
թէհիքէլի տիպ :

(ԳՅ) Պիր պաշգասը . - Էվլէթ , պէօյլէ պիր միւհատէլէ
շու սրբատա սիլահ իլէ տուէլլօ իթմէք գատար վէլիմ
տիր :

Մարոք . - (Ելլթանի պիր թէպէսսիւմէ) Խիտի՛յօր
մըսըն , Ժա՛ղ , թէհիքէ էօնիւնտէն չեքիւմէք իսթէ յիպ
խսթէմէտիյէնի շիմտի կէօր :

Ժագ , թէհիքէի վագըլայը քէնտիսիւնէ Եէնիպէն ին-
թար իտէն շու սէօլլէր իւղէրինէ , զիհնինէ նակէհանի
պիր ֆիքը վարիտ օլմուշ կիպի պիքտէն պիրէ սարսըլտը ,
պաշընը մաղրուրպնէ պիր սուրէթտէ Եօղարը գալսըլտը ,
Եանագըլարը խափիֆօն գըզարտը , սէօնիւք կէօղլէրինտէ
մէշում պիր մէմնունիյեթ էսէրի կէօրիւնտիւ , վէ մէթին
պիր սէտա իլէ :

— Պագսան ա՛ , կարսօն , սաղըր մը սըն , սէնտէն իքի
շիչէ րագը իսթէմէտիմ մի . - տէտի :

Կարսօն « Իշթէ կէթիրիյօրըմ , Եֆէնտիմ » տէ յէրէք ,
պու իշրէթ գավգասը Ենիպսընտա ճէրէյան իսէճէք վա-
գըատան տօլայը տտէթա իւրքմիւշ օլտըղը հալտէ տըշա-
րը չքգար :

Ժագըն տիվանէճէ վէ թէհիքէի գարարը՝ տավէթ ,
իլէրին Եքսէրիյէթի թարափընտան ալդըշլարա թէլագըր
օլունտը :

Նինի-Մուլէն օթուրտըղը սանտալիէնին իւղէրինտէ

ստորանորագ, չէ սյազւարդներ եւքէ վուրարագ վար գուվ-
վէթիլէ .

— Բարոս վէ-սուսըզլըզը՝մ. . . գատէհիմ վէ գու-
բամ. . . պօղազլար աչըլտը. . . րագը՝, իմտատա կէլ. . .
պօլլո՛ւգ, պօլլո՛ւգ. . . — տէյու հայգըրտը, վէ հագիգի
պիր ճիրիտ բէհիվանը կիպիմատմուագէլ Մոտէսթին երւ-
զինիւ քօքտիւ. պատէհու պու հարէքէթինի մազուր
կէօսթէրմէք իւզրէ, իլավէի մէգալ իլէ .

— Է՛յ Մուհապպէթ, սէն կիպէլլիք գրալիշասը օլա-
ճագսըն. . . պէն տէ սանա ղալէպէ իթմէք սապտէթինի
յիմտիտէն թէճըրիւպէ իթմէք իսթէյօրլմ. — տէտի :

Պուլնըն իւզէրինէ տավէթլիլէր հէք պիր աղըզ .

— Բագը՝, րագը՝, պօլլո՛ւգ. . . տէյու հայգըրտըլար
Նինի-Մուլէն. — (Շէվզ իլէ.) Եֆէնտիլէր, սատէտիլ-
Քուլէթնըն (ժագըն) պիզէ կէօսթէրտիյի հիւսնիւ միսալա
գարչը պիզ գայտսը՛ղ մը տուրաճաղըզ. օ մազրուրանէ
պիր սուրէթտէ րագը ըսմարլատը. . . պիզ տէ քէնտիսիւ
նէ բօնճ իլէ մուգապէլէ կէօսթէրէլիմ. . . :

— Էվվէթ, էվվէթ, բօնճ իլէ մուգապէլէ կէօսթէ-
րէլիմ :

Նինի-Մուլէն. — (Շիտտէթլի պիր սէտա իլէ.) Պագ-
սանա՛, կարսօն, պուրպտա պէօյիւք պիր բօնճ եաքմագ
իշնան պիր գաղանընըզ, պիր զթէնճիրէնիզ, պիր թէքնէ-
նիզ, վէլ հասըլ պէօյիւք պիր գապընըզ վա՛ր մը տըր :

— Էվվէթ, էվվէթ, պապիլոնեալըլարա մախսուս
պիր բօնճ. . . :

— Պիր բօնճ կէօլիւ. . . :

— Պիր բօնճ օգիյանօսը. . . :

Նինի-Մուլէնին թէքիֆի պու կիպի թապիրաթը միւ-
պալաղաքեարանէ իլէ գապուլ օլունտու : Նինի-Մուլէնին
հայգըրմասը իւզէրինէ կէլմիշ օլան կարսօն՝ մուգաֆֆէ-
րանէ պիր չէհրէ իլէ .

— Եհնի գալայլանմըչ պիր պագըր թէնճիրէմիզ վար տըր , էֆէնտիմ . շիմտիյէ գատար հիչ գուլլանըմամըչ տըր . էն ազը օթուզ շիչէ բօնճ ալըր . — տէտիքտէ , նինի -Մուլէն .

— Էօյլէ իսէ թէնճիրէյի պուրայա կէթիր . — տէյու էմը իյլէտի վէ տավէթիլէր հէբ պիր ազըզ .

— Եաշասըն թէնճիրէ . — տէյու պագըրտըլար :

Նինի-Մուլէն վահշիյանէ պիր սուրէթտէ հայգըրարագ .

— Կարածն , թէնճիրէնին իչինէ տէ երկիրմի շիչէ քիրազ րագըսը , ալթը քէլլէ շէքէր , օն իքի լիմօն , պիր լիպրա տարչըն վէ հէր թարաֆընա տա աթէշ գօյ . — տէտի , վէ հուզզար եինէ հէբ պիր ազըզ .

— Էվվէթ , Էվվէթ , հէր թարաֆընա տա աթէշ գօյ . — տէյու թէքրարլատըլար :

Նինի-Մուլէնին թէքլիֆի ումումըն պէշաշէթ վէ շաթարէթինէ Էհնի պիր ղայրէթ վէրտի . հէր թարաֆտան տիրլիւ տիրլիւ տիվանէճէ սէօզլէր պիրի պիրինէ գարըչմագտա , վէ իրթէսի կիւնիւ պէլքի տէ տիւնեա պուլընմայաճաղընտան պու կիւն հէր նէ՛ Էաբարլարսա գաթլանմագ լազըմ կէլէճէյի պէհանէսիյլէ վէ եախօտ անսըզըն ալլընան պուսէլէրին շագըրտըսը իշիտիլմէքտէ իտի :

Նակէհան , պագէն էն պէօյիւք շամաթալար արասընտա պիլէ հիւքմֆէրմա օլան պիր սիւքիւթ էսնասընտա , զիյաֆէթ սալասընըն իւսթ գաթընտան պագը տէրին վէ մունթազամ տարպէլէր իշիտիլտի . պուլըն իւզէրինէ տավէթիլէր սիւքիւթ իտէրէք էթրաֆը տինլէմէյէ պաշլատըլար :

7

ՐԱԳԸ, ԵՆԵՆ ԲԱԳԸ

Տալեթիլերի տիւշարը թէաճճիւպ իթմիչ տաւ տար. պէլերին շարիպ կիւրիւթիւսիւ՝ պիր գաչ սանիյէ սօնրա էվվէլքինտէն տահա շիտտէթլի վէ տահա սիւրէքլի պիր սուրէթտէ թէքրար իշիտիւմէյէ պաշլատըղընտան, տալ վէթիլերտէն պիրի .

— Կարսօն, պու կիւրիւթիւնէ՞ տիր. — տէյու չիք տու :

Կարսօն արգատաշլարըյա էնտիշէլի պիր նազար թէ աթի իթտիքտէն սօնրա, քէքէլէյերէք տէտիլքի .

— Մօսիէօ . . . չէյ . . . Եանի . . .

Նինի-Մուլէն. — Նէ՞ օլաճագ, ա՛ ճանլմ, պէսպէլլի պէտխույ վէ թիթիլդ պիր քիրաճը վէ եա փահա տօղրու. սը էյլէնճէ տիւշմէնի պիր հայվան օլմալը քի, չօգ պա. զըրմամամըղը պիղէ իլթար իթմէք իշուն տէօշէմէ թախ. թասընա վուրըյօր :

Բէսսամըն շակիրտի. — (Միւթէհաքքիմանէ պիր թարաք տա.) Օ հալտէ գաիտէի ումումիյէյէ ըիայէթ իթմէլի իլ. պիր խանէ սահիպի վէ եախօտ պիր քիրաճը սիւքիւթ իտիւմէսինի թալէպ իտէճէք օլուրսա, ըիվայաթը թարի. խիյէ մուճիպինճէ միւմքին օլուրսա գուլագլարընը սաղրը իտէճէք սուրէթտէ պիր շամթա իլէ մուգապէլէ կէօս. թէրմէք լաղըմ կէլիլ. թալման արաշարընտա հէճճիւլար օլան տէվլէթլէր մապէյնինտէ միսնասէպաթ վէ մուամէ. լաթ պու եօլտա տըր :

Ազաճըգ քիւսթախանէ օլան պու լաթիֆէ՞ ումումըն

գահգահալարը վէ պրավօ սէտալարը իլէ թէլագգը օլուն-
տը : Պու վէլվէլէ էսնասընտա Մորոք կարսօնլարտան պի-
րինի իսթիճվապ իլէ մաթլուպ օլան ճէվապը ալմըշ օլ-
տըղընտան , շամաթայը պաթթալ իտէճէք գատար քէս-
կին պիր սէտա իլէ .

— Սէօզ իսթէրիմ . — տէյու հայգըրտը :

Մասխարալար հէք պիր աղըզ քէյֆլի պիր շէհրէ իլէ .

— Սէօյլէմէյէ մէհզուն սընըզ . — տէյու պաղըրտըլար :
Մորոքըն սէօզիւնիւ միւթէագըպ բէյտա օլան սիւ-
քիւթ էսնասընտա , թավան արասընտան կէլէն տարպէ-
լէր պու տէֆա տահա սիւրաթլը պիր սուրէթտէ թէքրար
իշիտիլմէքտէ օլտըղընտան , Մորոք մէնհուս պիր թէպէս-
սիւմլէ .

— Քիրաճընըն գապահաթը եօգ տըր . քիրաճը պի-
զիմ էյլէնճէմիզէ մուխալէֆէթ իթմէյէ մուգթէտիր տէ-
յիլ տիր . — տէտի :

Նինի-Մուլէն . (Գատէհինի պօշալտարագ .) էօյլէ ի-
սէ սաղըր կիպի նիճուն տէօշէմէյէ վուրըյօր :

Մորոք . — (Քէսկին վէ գաթի պիր սէտա իլէ .) Վու-
րան քիրաճը տէյիլ տիր , ա' ճանըմ . . . քէնտի թապու-
թընը մըխլայօրլար . . . :

Պու սէօզ իւզէրինէ սալա տէրունինտէ նակէհանի
պիր սիւքիւթ բէյտա օլտու : Մորոք սէօզիւնիւ չու եօլտա
տէվամ իյլէտի .

— Քէնտի թապութընը մը տէտիմ . . . խա'յր . . .
եանըլտըմ . . . թապութլարընը տէյէճէքտիմ . . . զիրա
վագթ բէք միւսթաճէլ օլտըղընտան , չօճուգ իլէ վալի-
տէյի պիր թապութա գօյօրլար :

Ճիննէթ . — (Կարսօնա խիթապէն .) Պիր վալիտէյի
մի . . . էօլէն պիր գատըն մը տըր :

Կարսօն . — (Մահլունիյէթլէ .) էվվէթ , մատամ , եի-
կիրմի եաշընտա ֆագըր պիր գատընճըղագ տըր . հէնուզ

մէմէտէ օլան քիւչիւք գըզը տախի քէնտիսինտէն պիր ազ սօնրա էօլտիւ . . . պիւթիւն պու հալէր իքի սաաթ սիրմէտի . . . Ուսթամըզ պու վազըանըն սիզին եէմէ յինիզի հարամ իտէճէ յինի տիւչիւնէրէք , բէք զիյատէ էսէֆ իչինտէ պուլունըյօր . ֆագաթ պու ֆէլաքէթի էվ վէլտէն քէչֆ իտէմէզ իտի . զիրա պու գատընըն տիւն սապահ հիչ պիր շէյսի եօզ ըտը . մուղայիրի օլարագ , եիւքսէք սէտա իւէ թէղաննի իթմէքտէ իտի . քէնտիսինտէն տահա մէսրուր վէ տահա պէշաշէթլի պիր քիմնէ օլամազ ըտը :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ , պու մէսրուրանէ մէնզարէ իւզէրինէ պիրտէն պիրէ պիր բէրտէի եէս ու մաթէմ եա . յըլտը . նէչէի շարապ իւէ գըզարմըշ օլան չէհրէլէրին քեաֆֆէսինտէ մահզունիյեթ վէ մաղմուսիյեթ ասարը բէյտա օլտու , վէ պիր թապութա գօյուպ մըիլամագտա օլտըզլարը վալիտէ իւէ չօճուգ հագգընտա իսթիհզայա գօյուլմաղա հիչ քիմնէ ճէսարէթ իտէմէտի :

Օրթալըգտա հասըլ օլան սիւքիւթ օ' տէրէճէ տէրին իտի քի , տավէթլիլէրտէն պազըլարընըն գըսըզ թէնէֆֆիւսլէրի իչիտիլմէքտէ իտի . չէքիճին սօն տարպէլէրի հէր քէսին գալպինտէ մաթէմնաք պիր սուրէթտէ աքսէնտազ օլմագտա իտի . սանրըսըն քի օ վագթա գատար հագմ իտիլմիշ օլան հըսսիյաթը միւքէտտէրանէ՝ էվվէլքի շաթարէթ վէ պէշաշէթ մագամընա գաիմ օլաճագ իտի : Վագթ բէք գաթի օլտըզընտան , պէօյիւք պիր տարպէ էնտիրէրէք , հիւզն ու տէհչէթլէ մալի օլան գալպլէրի ճէսարէթլէնտիրմէք լազըմ կէլմէքտէ իտի . զիրա պազը կիւզէլ չէհրէլէր պիրտէն պիրէ սօլմըշ վէ պազը գըրմըզը գուլագլար տախի պէմ պէյազ քէսիլմիշ իտի . նինի՝ Մուլէնին գուլագլարը տախի պու գապիլտէն իտի :

Գուչ-թու-նիւ իսէ՝ պիլ աքս ճէսարէթ վէ ճիւրէթին թէգեիտ իթմէքտէ օլտըզընտան , տէրմանսըզլըզ

սէպէպիյլէ գամպուլաշմըշ օլան պէլինի տօղրուլթմըշ վէ չէհրէսի խափիֆճէ գըզարմիշ օլտըղը հալտէ .

— Պագսան ա՛, կարսօն, բագը շիչէլէրի, բօնճ նէ՛. քէտէ գալտը . . . հայ եէրէ պաթաւը չէյ . . . տիրիլէ. րի իւրքիւթմէք էօլիւլէրէ՛ մի գալտը . - տէտի :

Տավէթիլէրտէն պազըլարը թէէմինի էֆքեար իթմէք իհթիյաճընը հըսս իթմէքտէ օլտըզլարընտան, հէբ պիր ազըզ .

— Գուշ-թու-նիւնիւն հագգը վար . մահըունիլէթ եէրէ պաթսըն . էվվէթ, էվվէթ, բօնճ, բօնճ . - տէյու հայգըրտըլար :

— Բօնճ իլէրի՛ կէլսին . . . :

— Քէտէք եէրէ՛ պաթսըն . . .

— Եաշասըն՝ մէսէրթէթ :

Պու սըրատա կարսօնլարտան պիր սալա գաբուլընը աշարագ .

— Իշթէ բօնճ, էֆէնտիլէր . - տէտի :

Տէհչէթլէ քէսպի զաափ իթմիշ օլան ֆիքիլլէրէ գուվէթ վէրէճէք օլան պու պէվլի իշկի զոնհուր իտինճէ, գալա չըլընճա պրավօ սէտապարըյա տօլտու :

Կիւնէշ հէնուզ զուլուպ իթմիշ իտի : Չըյաֆէթ վուգու պուլմագտա օլան պու աալա տըղուն վէ տէրին վէ բէնճէրէլէր սէյրէք, տար վէ գըրմըզը բամպուգ գու. մաշընտան մամուլ բէլտէլէր իլէ նըսիէն մէսթուր օլուպ, հէր նէ գատար հէնուզ կիճէ օլմամըշ ըտը ըսա տա, պու կէնիշ սալանըն տիկէր ուճը ատէթա պիւս պիւթի ֆգա. րանկըգ իչինտէ գալմըշ ըտը : Պու սըրատա իքի կարսօն՝ ալթուն կիպի բարլայան ճէսիմ պիր պագըր գազանըն ֆ. քի գուլընա պիլ տէմիւր չուպուգ կէչիրմիշ օլտըզլարը հալտէ բօնճը կէթիրտիլէր . իշպու գազան տէրզանինտէն ըէնկեարէնկ ալէվլէր չըգմագտա ըտը : Ալթէշ կիպի եան. մագտա օլան իշկի՛ պիլ ազ էվվէլ իւզէրլէրինէ չէօքէն

տէհչէթ վէ էլէմի ունութմաղա պաշլամըշ ջլան տալէթ .
իլէրին մէսէրրէթ տվաղէլէրի արասընքա մասանըն իւզէ-
րինէ գօնուլտու :

Պունըն իւզէրինէ Գուշ-Թու-Նիւ մէյտան օգուրճասը-
նա պիր թափը իլէ Մորոքա խիթապէն :

— Թօնճ եանըպ գըվամընը պուլընճայա գատար պիզ
տուէլլամըզը իճրա իտէլիմ . սէյիրճիլէր հանկըմըզ զաչէ-
պէ իթմիշ օլարզըմըզը մուհաքէմէ իթէճէրէր տիր . -
տէտի , վէ պատէհու կարսունըն կէթիրմիշ օլտըզը եթի շի-
շէ բազըյը խաամինէ կէգսթէրէրէք :

— Սիլահընը ինթիխապ էթ . - տէտի :

Մորոք . - Սէն ինթիխապ էթ :

Ժագ . - Բէք էյի . . . իշթէ սէնին շիշէն . . . վէ դա-
տէհին . . . Նինի-Մուլէն մուհաքէմէ իթսին

Նինի-Մուլէն . - Պէն գաբալը պիր եէրտէ իճրա օլու-
նան պէօյլէ պիր եարքշտա հաքիմ օլմագտան գաշքնմամ .
եալընըզ սիզէ շուրասընը ինթար իտէյիմ քի օյնատըզը-
նըզ օյուն բէք աղըր տըր , վէ էֆէնտիլէրտէն պիրինին
պէտիյի կիպի , պէօյլէ պիր զէմանաա պիր ըագը շիշէսի-
նի աղըզա աօգմաղէն աօլու պիր տապաննայը աղըզա աօգ-
մագտան տահա թէհիքէլի տիր վէ . . . :

Ժագ . - (Նինի-Մուլէնին սէզղիւնիւ քէտէրէք) Աթէշ
գօմանտաղնը վէրինիզ , ինթիյար տօսթըմ , եօզսա գօ-
մանտայը պէն վէրիրիմ :

Նինի-Մուլէն . - մատամ քի խսթէյօլսընըզ , էօյլէ օլ-
զան :

Ժագ . - Պագ , շիմտիտէն սէօյլէյիմ , իշմէքտէն էն
էվվէլ քիմ ֆէրաղէթ իտէրսէ , մագլուպ օլմուշ ատա օ-
լուհաճագ տըր :

Մորոք . - Բէք էյի :

Նինի-Մուլէն . - էֆէնտիլէր , աղգաթ իտէլիմ . . .
իշլէն գատէհէրէ պագալըմ . . . լաքին էվվէլա շիշէլէրի :

միւսամի օլուպ օլմատրղընը անլայալըմ . . . զիրա հէր չէյ տէն էվվէլ սիլահլարտա միւսամաթ պուլընմադ լազըմ տըր :

Պու հազըրլըդլար էսնաւընտա , սալա տէրունինտէ տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմ իթմէքտէ իտի : Տավէթլիւ լէրտէն էքսէրիսինին գալպի բօնճըն կէթիթիլմէսի իւզէրի . նէ ազաճըգ քէսպի գուլվէթ իթտիքտէն թօնրա , պիր թազըմ հիւզնէնկիզ միւլահազաթ թէէսիրիյլէ եէնիտէն կէվլէմէյէ պաշլամըշ ըտը . հէրքէս Մորոքըն վուզուինէ սէպէպիյեթ վէրտիյի պու տէհչէթլի տուէլլօնըն թէհլի . քէսինի միւպհէմ սուրէթտէ հըսս իթմէքտէ իտի : Պու թէէսիրաթ՝ թապուլթ վազըմսընըն հասըլ իթտիյի միւլա հազաթը միւտհիչէյէ ինզըմամ իտէրէք , հուզզարըն չէհրէսինի ազ չօգ մաղմուլմ իթմէքտէ իտի : Տավէթլիւ լէրտէն պազըլարը քէնտիլէրինի մէթին կէօսթէրմէյէ չալըշմագտա ըտըլարսա տա , պէշաչէթի վազըմալարը մէճ . պուրի օլտըղը կէօրիւլմէքտէ իտի :

Պազէն էօյլէ հալէր վար տըր քի , է՛ն ճիւզի չէյլէր պիլէ պէօյիւք պէօյիւք թէէսիրաթը մուճիպ օլուր : Եօ . գարլտա սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ , կիւնէչին ղուրուպընտան սօնրա գարանլըգ իչպու պէօյիւք սալանըն պիր գըսմընը իսթիլա իթմիշ օլտըղընտան , օ թարաֆլարտա օթուրան տալէթլիլէր եալընըզ բօնճըն բարըլթըսը իլէ թէնվիր իտիլմիշ իտիլէր . մալիւմ օլտըղը իւզրէ , իսքիւթօ ալէվի չէհրէլէր իւզէրինաթէ մաիմսի պիր բէնկ-նէշը իտէր . պու սէպէպլէ բէնճէրէլէրտէն ուզագտա օթուրան պիր խաղը տալէթլիլէրին չէհրէլէրի ղարիպ վէ հէման տա տէհչէթէն . կիզ պիր մէնզարէ իրայէ իթմէքտէ իտի :

Բէսսամ պու թէմաշաի ղարիպտէն հէր քէստէն զիյատէ միւթէէսիր օլարագ .

— Շու մասանըն ուճընտան պիրի պիրիմիզէ պազալըմ . եիւզիւմիւզ օ՛ գատար եհչիլիմսի վէ մաիմսի կէօ-

րիւնիւյօր քի , քօլէրայա թուլթլանլար իշինտէ եէմէք եէ-
յօրըզ զանն օլունըյօր . - տէտի :

Պու լաթիֆէ տավէթիլէրին բէք տէ օ գատար խօ-
շընա կիթմէտի : Պէրէքէթ վէրսին քի տըզգաթ թալէպ
իտէն Նինի-Մուլէնին շամաթալը սէտապը հուզզարը պիր
տագըզաճըզ իշղալ իյլէտի : Մէրգում զահիրէն կէօ
րիւնտիւյիւնտէն տահա զիյատէ խալիսանէ պիր էնտիշէ
իլէ :

— Կիւլէշ մէյտանը աշըլտը , հազըրմը սընըզ , եի-
կիթ բէհիվանլար . - տէտի :

Մորոք վէ ժագ . - Էվվէթ , հազըր ըզ . - տէյու ճէ-
վապ վէրտիլէր :

Նինի-Մուլէն . - (Էլինի էլինէ վուրարագ .) Էօյլէ ի-
սէ . . . աթէշ . . . - տէյու պաղըրտը :

Ժագ իլէ Մորոք պիրէր գատէհ ըագըյը պիր եու-
տումտա պօշալթտըլար : Մորոք գաշլարընը պիլէ օյնաթ .
մատը . մէրմէրտէն չէհրէսի էվվէրէի թավըր պիֆիւթ ու-
րանէսինի մուհաֆազա իյլէտի , վէ մէթին պիր թավըր իլէ
գատէհինի մասանըն իւզէրինէ գօյտու : Լաքին ժագ է-
լինտէքի գատէհի պըրագտըղը զէման , գալպինտէքի խաս-
թէլիքտէն իլէրի կէլէն խաֆիֆ պիր սինիր թիթրէմէսինէ
տիւշար օլտու :

Նինի-Մուլէն . - Իշթէ եիկիթճէ իշմէք պունա տէր-
լէր . . . պիր եուտումտա պիր շիշէ ըզզընըն չարեէյինի պի-
թիրմէք տօղրուսը մուզաֆիֆէրանէ պիր հարէքէթ տիր . . .
պուրատա պուլունանլարտան հիշ պիրի պէօյլէ պիր շէյ
եարմաղա մուգթէտիր տէյիլ տիր . . . Էկէր սէօզիւմիւ
տինլէրսէնիզ , պու գատարլա իքթիֆա իտինիզ , ճէսուր
բէհիվանլար . - տէտի :

Գուշ-թու-Նիւ . - (Ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ .) Ա-
թէշ գօմանտասընը վէրինիզ . - տէյու պաղըրտը :

Պատէհու թիթրէք էլիլէ ըագը շիշէսինի ալտը վէ

գատէհինի տօլտոլումագտան եկվել, Մորոքա խիթա-
պէն .

— Պագօսան ա', արգատաշ, գատէհ ֆիւլան լազըմ
տէյիլ . շիշէ իլէ իշէլիմ . շիշէ իլէ իշմէք տահա եի-
կիթճէ տուր . ճէսարէթ իտէրմիսին . տէտի :

Մորոք ալու սէօղէրէ ճէվապ օլմագ իւզրէ , ումուզ-
լարընը գալալարադ շիշէնին աղղընը տուտագլարընա
կէօթիւրտիւ : Ժագ տախի տէրհալ պու հարէքէթէ իմ-
թիսալ իլէտի : Շիշէլէր սարըմթըրաքալինճէ վէ շէֆֆաֆ
օլտըղընտան , տէրունլէրինտէքի ըագընըն թէտրիճէն ա-
զաւտըղը կէօրիւմէքտէ իտի :

Մորոքըն մէրմէր կիպի շէհրէսի վէ Ժագըն սօղուգ
թէր տամլալարըյլա մէսթուր օլան սօլղուն վէ զայըֆլէհ-
ճէսի պու սըրատա տիկէր տավէթիլէրին եիւզլէրի կիպի
բօնճըն մաիմաի զըյասը իլէ թէնէվիլիւր իթմիշ իտի . պիւ-
ճիւմէ զանլիմանէ մէնզարէքրին ինսանտա . պիւա իթի-
յար ոսյանտըրտըղը վահշիյանէ մէրագ սահգասըյլա , հէր
քէսին նազարը Մորոք իլէ մագըն իւզէրինէ տիքիլմիշ
գալմըշ ըտը :

Ժագ ըագը շիշէսինի սօլ էլինտէ թուլթմըշ օլարագ իշ-
մէքտէ իտի . նախհան աաղ էլինին բարմագլարընը զայ-
ըն իթիլարի պիւ սինիւր շէքիլմէսի թէհսիրիլէ գարայըպ
սըգտը . սաջարը պուզ կիպի սօղուգ օլան ալնընա եա-
բըշտը , վէ պիլը պանիլէ գատար շէհրէսինտէ շիտտէթիլ
պիւ աղըն էտէրի կէօրիւնտիւ . մա մաֆիհ իշմէքտէ քինէ
տէվամ կէծսթէրտի . շու գատար քի շիշէնին աղղընը տու-
տագլարընա տայաթմըշ օլտըղընտան , կիւյա սօլուգ ալ-
մագ իթիլյարմըշ կիպի շիշէ յի պիւ տագըգաճըգ աշաղը
ալտը : Պու սըրատա կէօղլէրի պիւ թավըն պիֆիւթու-
րանէ իլէ իշմէքտէ օլան Մորոքըն իթիլհզաքեարանէ պա-
գըշընա թէսատիւֆ իթաիլինտէն , պու պագըշտա թահ-
գիրամիլ պիւ մուզաֆիֆէրիլէթ հսէրի կէօրէլէք , տիրսէ-

յինի պիրտէն պիրէ եօգարը գալտըրտը վէ պիր գաշ եու-
տում տահա իչտի :

Լաքին պիշարէնին գուվվէթի թիւքէնմիշ իտի . սէօն-
մէսի գապիլ օլմայան պիր աթէշի տիլսուզ՝ իչինի եագըպ
խարապ իթմէքտէ իտի . հըսս իթտիյի աղըր բէք շիտտէթ-
լի օլտըղընտան , արթըգ տայանամայըպ պաշը տէվրիլտի,
չէնէլէրի քինէտլէնէրէք շիշէնին աղըր տիշէրի արասըն-
տա բարչալանտը, պօյնու պիւքիւլտիւ , վիւճուտի թիթրէ-
մէյէ պաշլատը, վէ ատէթա քէնտիսինի զայպ իթտի :

Մորոք պու հալի կէօրիւննէ կէօզլէրի շէյթանի պիր
մէսէրրէթլէ բարլայարագ .

— Ժագ . . . օղլում . . . պիր շէյ եօգ . . . գօրգմա . -
տէտի վէ պատէհու էլինտէքի շիշէյի մասանըն իւզէրի-
նէ գօյարագ , նինի-Մուլէնէ եարտըմ իթմէք իւզրէ այա-
ղա գալգտը . նինի-Մուլէն իսէ՝ Գուշ-թու-Նիւլիւ պիհու-
տէ եէրէ թուլմաղա չապալամագտա իտի :

Շու պուհրանը նակէհանիտէ պիր կէճնէ քուէրա պ-
լամէթի կէօրիւնմէմէքտէ իտի իսէ տէ , տավէթլիլէրի նա-
կէհանի պիր տէհչէթ գաբլատը . գատընլարտան պիրի
շիտտէթլի պիր սինիր սըթմասընա տիւշար օլտըղը կիպիւ
պիր տիկէրի տէ աճը աճը հայգըրարագ պայըլտը :

Նինի-Մուլէն ժագը Մորոքըն էլինտէ պըրագաբագ ,
իսթիմաատ իթմէք իւզրէ գաբույա տօղրու գօշտու . լա-
քին գաբու պիրտէն պիրէ աշըլտը , վէ նինի-Մուլէն հիւ-
տէ մէմուլ իթմէտիյի պիր շախսը կէօզիւ էօնիւնտէ կէօ-
րիւննէ , քէմալը թէաճճիւպլէ կէրի շէքիլտի :

8

ԽԱԹԸՄԷԼԷՐ

Դիմի-Մուլենին քէմալը թէաճճիւպլէ կէրի չէքլմէսի նէ սէպէպ ծլմուշ զըան չախս՝ գրնալիչա Պաքահալ իտի Պիշարէ գըզըզազ զայըֆլանմըշ պէնգի սօլմոնչլ սաչլարը գարըշմըշ, եանագլարը չուգուրլաշմըշ, կէօզլէրի պաթմըշ, էնկի պիւսկիւ լիպասլար կիյինմիշ, վէլ հասըլ՝ պոռնճա մէճնունանէ շնիլքլէրին օբարլագ վէ պէշաշէթլի գահ ըամանը պիր կէօլլէյէ տէճնմիւշ իտի՝ անֆալէթ վէ քէ տէր՝ մէրգուլմէնին հայրէթպախշ կիւզէլլիինի պիւս պիւ թիւն սալտուրմիւշ ըտըլար :

Սէֆիզ սաւայա կիրէր կիրմէզ տօնրտու ՝ վէ արատը զը ատէմի պուլմագ իւզրէ սալանըն նիմ գարանըզը իշին տէ կէօզ կէզտիրմէյէ պաշլատը : Նալէհան կէնճ զըզ թիթրէյիպ միւտհիշ պիր ալագէ սալը վէրտի : Բօնճին մախմնի բարըլթըաը իլէ, մասանըն տիկէր ուճունտա ժա գը կէօրմիւշ իտի քի, Մորոք վէ տալէթլիլէրտէն պիրի սինիր հարէքէթլէրինի անճագ մէն՝ իտէպիլմէքտէ իտիլէր Պունըն իւզէրինէ պիշարէ գըզըզազ տիւշարը աքէշէթ օլարագ վէ մէրգուլմ հագգըկտաքի աշգ ու մուհագպէ թինտէն սէվգ իտիլէրէք, մէսէրրէթ վէ էյլէնճէ զէման լարընտա չօգ տէֆալար եաբմըշ օլտըզը շէյի պու տէֆա տախի եաբտը : Եանի՝ մասանըն էթրաֆընը տօլաշարագ գըլմէթտար պիր վագթ զայպ իտէճէք եէրտէ, խաֆիֆ պիր սուրէթտէ մասանըն իւզէրինէ սըշրատը, շիշէլէրին վէ թապագլարըն արասընտան կէշտի, վէ պիր աթլայըշ :

տա Գուշ-Թու-Նիւնիւն եանընտա պուլընտը : Պատէհու Մորոքըն օրատա պուլընտըղընը հէնուզ ֆարգ իթմէյէ-րէք վէ աշըգընըն պոյնընա սարըլարագ :

— Ժա՛գ . . . Ժա՛գ , պէն իմ . . . Սէֆիզ . . . - տէ-յու պաղըրտը :

Գուշ-Թու-Նիւ բէք չօգ տէֆալար իշիթմիշ օլտըղը պու սէտայը , թա գալպկեհատան չըգան պու տիլսրաշ ավազէյի իշիթմիշ կիպի կէօրիւնտիւ . կէօզլէրինի աչմագ-սըղըն պաշընը գրալիշա Պաքանալըն պուլընտըղը թարա-ֆա չէվիրտի վէ տէրունի պիր ահ սալտըրտը . պատէհու չէքիլմիշ օլան ազաի վիւճուտի կէվշտի , սինիր հարէ-քէթլէրի եէրինէ խաֆիֆ պիր թիթրէմէ հասըլ օլտու , վէ պիր գաշ տաղըգա սօնրա կէօզ գաբագլարը ազաճըգ աշըլարագ , միւպհէմ վէ սօնիւք կէօզլէրինի նազարլարա արզ իյլէտի :

Տավէթլիլէր տիլսիզ կիպի սաքիթ վէ միւթէհայելը օլարագ էնտիշէյի պիր վէրագ իլէ պագմագտա ըտըլար : Սէֆիզ իսէ՝ աշըգընըն էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւշ օլտըղը հալտէ , էլլէրինի կէօզ եաշլարը վէ պուսէլէր իլէ ըսլաթ-մագտա վէ բնչգըրա ընչգըրա ալլայարագ :

— Ժա՛գ . . . պէն իմ . . . Սէֆիզ . . . իշթէ սէնի պուլտում . . . սէնտէն այրըլտըմ՝ ըսա քապահաթ պէն-տէ տէյիլ տիր . . . պէնի աֆվ էթ . . . - տէմէքտէ իտի :

Մորոք՝ շու թէսատիւֆիւն պէլքի տէ քէնտի թէսավ-վուրաթընա մանի օլաճաղընը տիւշիւնիւպ հիտտէթ լէնէրէք :

— Սէֆի՛լ , պիշարէյի էօլտիւրմէ՛ք մի իսթիյօրսըն . . . պու հալինտէ գալպինի հէյէճանա ուղրաթմագ թէհիքէ-լի օլտըղընը պիլմէյօր մըսըն . . . կէրի չէքիլ . - տէտի , վէ մէրգումէնին գօլունտան թուլթուպ չէքտի :

Պու սըրատա ժագ տալի՝ ըղտըրապլը պիր ըույա-տան ույանմըշ կիպի , էթրաֆընտա ճէրէյան իտէն հալ-լէրի ֆարգ իթմէյէ պաշլայօրտու :

Դրալիչա Պաքանալ Մորոքը կէօրիւնճէ տէրհալ թա-
նըյարագ , վէ շաշղըն շաշղըն երւզիւնէ պագարագ .

— Սի՛ղ . . . սի՛ղ սինիղ . . . պէնի ժագտան այը-
րան սի՛ղ սինիղ . . . — տէյու հայգըրտը , վէ ֆագաթ
սէօգիւնիւ պիրտէն պիրէ քէստի . զիրա Գուշ-թու-նիւնիւն
սէօնիւք պագըշը քէնտիսի իւզէրինէ մաթ ուֆ օլտըղընտան ,
սանըրսըն քի եավաշ եավաշ ճանլանըյօրտու :

Ժագ . — Սէֆի՛ղ . . . սէ՛ն մի սին . — տէյու մըրըլտա-
տը :

Սէֆիղ . — (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Էվվէթ ,
պէն իմ . . . պէն իմ . . . կէլտիմ . . . սանա սէօյլէյէճէյիմ . . .

Պիշարէ գըզճըղազ սէօգիւնիւ տէվամ իտէմէտի . Էլ-
լէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրտը , վէ սօլղուն վէ եա-
շարմըշ չէհրէսինտէ պիր հայրէթի մէյուսանէ էսէրի կէօ-
րիւնտիւ . պու հայրէթ՝ ժագըն սիմասընտաքի ֆէվգ Էլ
ատէ թէղայեիւրտէն իլէրի կէլմէքտէ իտի :

Ժագ պու հայրէթին սէպէպինի անլատը , վէ քէնտի-
սի տէ Սէֆիղին սօլղուն վէ զայըֆ չէհրէսինէ պագարագ .

— Պիշարէ գըզճըղազ . . . սէն չօգ քէտէր . . . չօգ
սէֆալէթ չէքմիշ սին . . . օ գատար տէյիշմիշ սին քի , պէն
տէ սէնի թանըյամայօրըմ . — տէտի :

Սէֆիղ . — (Թիթրէյէրէք վէ սօլղուն չէհրէսի ֆէվգ
Էլ ատէ գըզարարագ .) Էվվէթ , չօգ քէտէր . . . չօգ սէ-
ֆալէթ վէ սէֆալէթտէն տէ ֆէնա չէյլէր չէքտիմ .

Ժագ . — (Միւթէաճճիպանէ .) Սէֆալէթտէ՛ն տէ
ֆէնա մը . . . :

Սէֆիղ . — (Ժագըն սէօգիւնէ տօղրուտան տօղրույա
ճէվապ վէրմէյէրէք .) Լաքին սէն . . . սէն տահա զիյատէ
ըզտըրապ չէքմիշսին :

Ժագ . — Պէն պիր ազ Էվվէլ հայաթըմա նիհայէթ
վէրմէք իւզէրէ իտիմ . . . սէն պէնի չաղըրտըն . . . պիր
տագըզա իչուն տվտէթ իյլէտիմ . . . (Էլինի կէյօսիւնէ

տայաթարագ . .) զիրա պուրատաքի աղբը՝ տահա զիյատէ եաշամագլըզըմա միւստատէ իթմէզ, լաքին պէիս եօգ . . . չիմտի սէնի կէօրտիւմ . . . մէմնդնէն էօլէճէյիմ :

Սէֆիզ . - Սէն էօլմէյէճէքսին . . . ժագ . . . իչթէ պէն եանընտայըմ :

Ժագ . - Պէնի տինէ, գըզըմ . . . էկէր միտէմտէ պիր քիլէ եանմըշ քէօմիւր պուլընմըշ օլսայըտը, պու գատար եագամագ ըտը . . . պիր այտան զիյատէ տիր քի, եիւրէյ յիմտէ պիր աթէշ վար տըր . պու աթէշ ազար ազար պէնի եագըպ պիթիրիյօր : (Պաշըյլա Մորոքը կէօթէրէրէք .) Հաթթա պու սէվկիլի տօսթըմ տախի պու աթէշի տաիմա ալէվլէնտիրմէքտէն խալի գալմայօր . . . Պունտան պաշգա, պէն հայաթըմ էլտէն կիթտիլի իչուն թէյէսսիւֆ իթմէյօրըմ . . . չալըշմագ տտէթինտէն վազ կէշմիշ վէ այշ ու իչրէթէ միւպթէլա օլմուշ օլտըզըմտան, նիհայէթ սէֆիլ պիր ատէմ ծլաճագտըմ . պու սէպէպլէ պու տօսթըմըն կէօյսիւմտէքի աթէշի թուլթըշտըրարագ էյլէնմէսինէ միւսատէ իթմէյի թէրճիհ իյլէտիմ . . . Պիր ազ էվվէլ իչտիլիմ ըագըտան պէրի, իչէրիմտէքի աթէշին շու բօնճըն ալէվլէրի կիպի թուլթըշմագտա օլտըզընտան էմին իմ :

Մորոք . - (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Սէն հէմ տէլի վէ հէմտէ նանքէօր սին, ժագ . սէն գատէհինի ուզաթտըն, պէն տէ տօլտուրմուլմ . . . հաթթա պունստան պէօյլէ տահա բէք չօգ զէմանլար գատէհ տօգուշտըրաճաղըզ :

Պիր գաշ տագըզատան պէրու, Սէֆիզ կէօզիւնիւ Մորոքըն եիւզիւնտէն այըրմամագտա ըտը : ժագ զայըֆ պիր սէտա իլէ Մորոքա խիթապէն .

— Վիւճուտիմի եագմագտա օլան աթէշի պիր չօգ զէմանտան պէրու սէն իւֆլէյօրսըն . քոլէրատան էօլիւյօրըմ զանն իթմէսինլէր տէյու պու սէօզլէրի սէօյլէյօրըմ : Պինաէն ալէյհ՝ պու սէօզիւմ սանա գարշը պիր թէք :

տիր, պիր շիբեպէթ տէյիլ տիր, տօսթըմ. սէն քէմալը մէսէրրէթզէ պէնիմ մէզարըմը գազալըն... ֆիլ հագըգաւ արա սըրա տիւշէճէյիմ ուշուըումը կէօրէքէք, պիր տօսթըմ կէրի չէքիլիւր իտիմ... լաքին սէն, մուշֆիզ տօսթըմ, պէնի քէմալը շիտտէթլէ ուշուըուման աշաղը իթէրէք. « Հայտի՛ր կի՛թ, մասխարա... կիթ » տէր իտին. պէն տէ կիտէր իտիմ, էվվէթ... իշթէ նիհայէթ օրայա եէթիշտիմ... »

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, Գուշ-թու-նիւ էօյլէ պիր գահգահա գօրաբտը քի, կիթտիքճէ աիւշարը հէյէճան օլան տավէթիլէր տօնագալարլար :

Մորոք. - (Պարիտանէ.) Օզլոււմ... պէնի տինլէ... նասիհաթլըմա կէօրէ տավրան... վէ... »

Ժադ. - (Մորոքըն սէօզիւնիւ քէսէրէք) Թէշէքքիւր իտէրիմ... սէնին նասիհաթլարընը պիլիլիմ... սէնի տինլէ մէքաէն իսէ, պէնիմ պիլարէ Սէֆիլիմէ գօնուշմայը տահա գիլպտէ Թէրճիհ իտէրիմ... մէզարըմա կիրմէզպէն էվվէլ, գալպիմտէքի աղրըյը քէնտիսինէ սէօյլէյէճէյիմ :

Սէֆիլ. - Ժադ, սոլա, պէնի նէ գաւտար միւքէտ տէր իթտիլինի պիլմէյօրսըն... անսաէօլմէյէճէքպին տէյօրըմ :

Ժադ. - (Հուզգարը թէհաճճիւպտէ պըրադահադ տէրէճէտէ աղրը վէ միւէսսիր պիր պէտա իլէ.) Օ հալտէ սէն պէնի գաւթարթարահադսըն, ազիզէմ Սէֆիլ. էվվէթ, ազըմ աշաղմա կէլիպ տէ սէնի պէօյլէ սէֆիլանէ պիր գըյաֆէթտէ կէօրիւնճէ, գալպիմտէ պիր թէպէլի բէյտա օլտու. սէպէպինն պիլիլիմսին... զիլա քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի. « Զավալը գը՛ղ... պանա վէրտիլի սէօզտէ աէպաթ իթմիշ... պէնիմ վագթըյլա վէրտիլիմ չէյի քէնտիսինէ վէքէճէք օլան տիկէր պիր աշըգ պուլմագտան ըսա, չալըշմայը, ըզտըրապ չէքմէյի, զարուրէթ վէ սէֆալէթէ տիւշար օլմայը Թէրճիհ իթմիշ... » Պու

միւլահազա թուհւմը թագէլէնտիրտի . . . պէնիմ պունա
բէք զիյատէ Բհթիյաճըմ վար ըտը . . . զիրա եանըյօրտըմ,
վէ էլան տա եանըյօրտըմ. նիհայէթ մէսուտ օլտուամ վէ
էյիք հըսս իթտիմ. թէչէքքիւր իտէրիմ, լութֆքեար վէ
ճէսուր Սէֆիզիմ. . . էվվէթ, սէն հէմ լութֆքեարլըգ
վէ հէմ տէ ճէսուրլըգ իթտին . . . հագգըն վար տըր . . .
զիրա պէն տիւնեատա սէնտէն պաչգա հիչ քիմսէյի սէվ-
մէմիչիմ տիր . . . սէրսէմիք հալիմտէ պիլէ՝ տահա էյի
օլմատըղըմտան տօլայը պէնի քէտէրլէնտիրէն պիր միւ-
լահազա վար ըսա օ տա՝ սէնին հագգընտաքի մուհապ-
պէթիմին խաթըրէսի իտի . . . իմտի, թէչէքքիւր իտէրիմ,
պիլարէ տօսթըմ, թէչէքքիւր իտէրիմ:

Ժագըն ամէշնաք կէօզլէրի պու սըրատա եաչարմա-
ղա պաչլատը, վէ պուզ կիպի սօղուգ էլինի Սէֆիզէ ու-
ղաթարազ, իլավէի մէգալ իլէ:

— Էկէր էօիւրսէմ . . . մէմուտ օլարադ էօլէճէյիմ.
եաչարսամ: . . մէսուտ օլարադ եաչարսամաղըմ: . . էլինի
պանա վէր . . . սէվկիլի Սէֆիզիմ, էլինի պանա վէր . . .
սէն նամաւքեար վէ սաարգանէ պիր մախուք կիպի հա-
րէքէթ իթտին. — տէտի:

Էլան տիզ չէօքմիւլ պուլընան Սէֆիզ՝ Ժագըն ու-
ղաթտըղը էլիթուլթաճազ եէրտէ, պաչընը Գյտի վէ կէօզ-
լէրինի գալտըրըպ տա աչըգընա պագմաղա ճէսարէթ ք-
տէմէտի:

Ժագ կէնճ գըղա տօղրու էյիլէրէք:

— Ճէվապ վէրմէյօրսըն . . . էլիմի թուլթապօրսըն . . .
նիչուն. . . սէպէպ. — տէյու հայգըրտը:

Պէնպաթի գըղըրըպ պօղուգ ընչըրըրըլարլա մուճ
գապէլէ կէսաթէրտի, հիճապընտան տուրթմայարազ, օ
գատար հագիրանէ վէ նիյազքեարանէ պիր վազիլէթ ալ-
միլ ըտը քի, ալըր աստէթա Ժագըն ալթըլարընա տօղրու
նըյօր իտի:

Ժագ՝ գրալիչա Պաքանալըն սիւքիւթ վէ հարէքէ-
թինտէն միւթէաճճիպ օլարագ, շաշղըն շաշղըն քէնտիսի-
նէ պագըյօրտու. պիրտէն պիրէ չէհրէսի թէղայեիւր ի-
տէրէք, տուտագլարը թիթրէմէյէ պաշլատը; վէ ատէթա
քէքէլէյէրէք.

— Սէֆիզ . . . պէն սէնի թանըրըմ . . . էլիմի թութ.
մամանըն սէպէպի . . . :

Պիչարէնին՝ սէսի՝ գըսըլարագ՝ սէօզիւնիւ քէստի վէ
պիր նագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա, պօղուգ պիր սէ-
տա իլէ.

— Պունտան ալթը հաֆթա էվլէլ պէնի հապօխանէ-
յէ կէօթիւրտիւքլէրինտէ, սէն պանա տէտին քի . . . Թագ,
հայաթըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի, չալըչաճաղըմ . . .
իճապ իտէրսէ տէհչէթլի պիր սէֆալէթ իչինտէ եաշայաճ-
աղըմ . . . լաքին նամուսքեարանէ եաշայաճաղըմ . . . »
Իշթէ պանա պէօյլէ վառ իթմիշ իտին . . . սէն հիչ պիր
վագթ հալան սէօյլէմէմիչին սիր . . . սէօյլէ պագայըմ,
սէօզիւնիւ թութուրն մը . . . պէն սանա ինանըրըմ . . .
տէտի :

Սէֆիզ՝ Ժագըն տիղէրինի սօլումագտա օլան կէօյ-սիւնէ պասարագ , ընչգըրա ընչգըրա աղլամագտան պաշգա պիր մուգապէլէտէ պուլընմատը :

Ղարիւ պ զըտտիյեթ . . . սէրիօշլըգ վէ սէֆիհիք ի-լէ ատէթա հայվանա տէօնմիւշ վէ հապսխանէտէն չըգա-լըտան պէրու իշրէթտէն իշրէթէ եուվարլանարագ Մորո-քըն պիլ ճիւմլէ թէշվիգաթընա թապի օլմուշ օլան պու-ատէմ՝ էօթէտէն պէրու ահվալը բէգիլանէսիյլէ պէրապէր սէվմիշ օլտըղը պու մախլուգըն սիւքիւթի վագըասընտան քէնտիսինէ սատագաթսըղլըգ իթմիշ օլտըղընը քէշֆ իլէ , միւտհիշ պիր տարպէյէ ուղլամըշ ըտը :

Մէրգումըն իւք հարէքէթի բէք տէհշէթլի օլտու . վիւճուտինին զաաֆ վէ տէրմանսըղլըղըլա պէրապէր ա-յաղա գալգտը , վէ չէհրէսի հիտտէթ վէ մէյուսիյեթ սասարըլա պուրուշմըշ օլտըղը հալտէ՝ հուզգարըն մուխա-լէֆէթինէ մէյտան վէրմէքսիղին պիր պուչագ ալըպ Սէ-ֆիզին իւզէրինէ գալտըրտը : Լաքին վուրաճաղը սըրաւտա , իյգա՝ իտէճէյի ճինայէթտէն իւրքէրէք , պուչաղը պիր եա-նա ֆըրլաթտը , վէ չէհրէսինի էլէրի իշինէ ալարագ պայ-ղըն պիր հալտէ սանտալիէսի իւզէրինէ տիւշտիւ :

Ժագըն էլինտէն պուչաղը ալմագ իշուն իւզէրինէ ա-թըլմըշ օլան Նինի-Մուլէնին հայգըրմասը իւզէրինէ , Սէ-ֆիզ պաշընը եօգարը գալտըրտը , վէ Գուշ-Թու-Նիւնիւն պայղընըղընը կէօրիւնճէ եիւրէյի բարչալանարագ , պիր-տէն պիրէ այաղա գալգտը , վէ Ժագըն մուխալէֆէթինէ րաղմէն պօյնընա սարըլարագ , ընչգըրըղը պիր սէտա իլէ .

— Ժա՛գ . . . էկէր պիլսէ իտին . . . ա՛հ . . . էկէր պիլ-սէ իտին . . . պէնի տինլէ . . . պէնի տինլէմէքսիղին մահ-քիւմ իթմէ . . . եէմին իտէրիմ քի հէր շէյի սանա սէօյ-լէյէճէյիմ . . . (Մորօքը կէօսթէրէրէք .) պու ատէմ ին-քեար իտէմէղ . . . քէնտիսի կէլիպ պանա տէտի քի . « Ճէ-սուր օլունըղ քի . . . »

Ժագ. - (Սէֆիլի կէրի իթէրէք, կիթտիքճէ քէսպի զաաֆ իտէն պիր սէտա իլէ.) Պէն սէնի թայիպ իթմէմ. . . թայիպ իթմէյէ հագգըմ հոգ տըր. . . պէնի պըրագ տա ըահաթ էօլէյիմ. . . շիմտի արթըգ պունտան պաշգա պիր շէյ իսթէմէմ. . . Պէրէքէթ վէրսին քի. . . հիսապըմը ունութմամըշըմ տըր. . . ըագը տուէլլօսընը. . . գապուլ իթտիյիմ զէման. . . պէն եաբտըղըմը պիլիր իտիմ:

Սէֆիլ. - Խա'յր. . . սէն էօլմէյէճէքսին, վէ պէնի տինլէյէճէքսին. . . հէր քէս տախի սէօղլէրիմի իշիտէճէքլէր վէ գապահաթ պէնտէ օլուպ օլմատըղընը կէօրէճէքլէր տիր. . . էֆէնտիլէր. . . մէրհամէթէ միւսթահագգ օլտըղըմ հալտէ, պանա աֆվ իթմէսինի ժագտան ըէճա իտէճէքսինիլ, տէյիլմի. . . վագըա պէն սէֆալէթէ տիւշար օլարագ վէ իշլէյէճէք իշ պուլամայարագ, քէնտիմի սաթմաղա մէճպուր օլտում. հալ պուլ քի պու քէյֆիյէթ՝ կիյինիպ գուշանմագ իչուն տէյիլ, իլլա էրմէք թէտարիք իթմէք վէ խասթա վէ էօլիմ հալինտէ վէ պէնտէն տահա զիյատէ սէֆիլ պուլընան հէմչիրէմէ սըղընաճագ պիր եէր պուլմագ իչուն իտի. . . պու սէպէպլէ պանա մէրհամէթ իտիլէճէք տիր զանն իտէրիմ. . . (Նիտտէթլի պիր գահգահա գօբարարագ.) հօգսա պէնիմ կիպի պիր զըզ քէնտի էյլէնճէսի իչուն քէնտիսինի սաթար տէնիլէճէք իտի: (Տէհշէթինտէն թիթրէյէրէք ալշագ պիր սէտա իլէ.) Օ'հ, ժա'գ, քէնտիսինի պէօյլէ սաթմագ նէ՝ գատար մէքրուհ, նէ՝ գատար միւտհիշ պիր շէյ օլտըղընը պիլսէ'ն. . . պուլըն իչուն իքինճի տէֆա պէօյլէ պիր մէճպուրիյէթէ գաթլանմագտան ըսա, էօլմէյի թէրճիհ իլլէտիմ: Քէնտիմի էօլտիւրմէյէ հագըրըլանմըշ իքէն, սէնին պուլատա պուլընտըղընը խապէր ալտըմ:

Պատէհու ժագըն՝ քէնտիսինէ ճէվապ վէրմէքսիլին պաշընը մահգունանէ պիր սուրէթտէ սալատըղընը վէ հէր նէ գատար Նիլ-Մուլէն քէնտիսինի թութմըշ ըսա տա:

երևեց քենտի քենտիսինին իւզէրինէ երգըլտըղընը կէօրիւն-
ճէ , էլլէրինի նիյաղքեարանէ պիր սուրէթտէ անա ուզա-
թարագ .

— Ժա՛գ , պիր քէլիմէ . . . ափվա , մերհամէթէ տալի
պիր սէօղ սէօյլէ . - տէտի :

Մորոք ^ - Էֆէնտիլէր , Ալլահ աշգընա օլսուն , շու
գատընը շուրատան տէֆի իտինիզ . տօսթըմ քենտիսինի
կէօրտիւքճէ , շիտտէթլի պիր հէյէճանա տիւչար օլտյօր .
- տէտի :

Պու սէօղ իւզէրինէ , փէվգ էլ ատէ հէյէճանա կէլ-
միշ օլան պաղը տալէթլիլէր Սէֆիզի ուզագլաշտըրմաղա
չալըշարագ .

— Հա՛յտի , սէվկիլի գըզըղաղ , սէօղ տինլէ . . . անը
պըրագ տա պիզիմ եանըմըղա կէլ , քենտիսի իշուն հիշ
պիր թէհլիքէ եօգ տըր . - տէտիլէր :

Պիչարէ գըզըղաղ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ
վէ էլլէրինի մագամը լէճատա եօգարը գալտըրարագ .

— Էֆէնտիլէր , ա՛հ , էֆէնտիլէր , պէնի տինլէյինիզ ,
միւսատէ իտինիզ տէ պիր սէօղ սէօյլէյիմ . . . իսթէտի-
յինիզի եաբարըմ . . . պուրատան կիտէրիմ . . . ֆագաթ ,
Ալլահ աշգընա՛ օլսուն , պիրիսինի կէօնտէրիպ իմտատ իսթէ-
յինիզ . . . պըրագմայընըղ քի պու հալտէ էօլսիւն : Ա՛հ ,
պագընըղ , պագընըղ , նէ՛ զալըմ աղրըլար չէքիյօր . . . սի-
նիրլէրի նա՛սըլ տէհչէթլի պիր սուրէթտէ չէքիլիյօր :

Տավէթլիլէրտէն պիրի . - (Գաբույա տօղրու գօշա-
րագ .) Հագգը վար տըր , պիրիսինի կէօնտէրիպ պիր հէ-
քիմ չաղըրթմագ լագըմ տըր :

Պիր տիկէրի . - Շիմտի հէքիմ պուլընմաղ . . . հէ-
քիմէր բէք զիյատէ մէշղուլ տըրլար :

Պիր իւչիւնճիւ . - Էօյլէ իսէ տահա ագիւննէ պիր
թէտպիրէ միւրաճաթ իտէլիմ . Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէ-
սի գարչըմըղտա տըր , պու պիչարէ տէլիգանլըյը օրայա

նազել իտելիմ. օրատա լազըմ կէլէն թէտավիյի իճրա իտէրլէր. մասանըն էք թախթալարընտան պիրիսինի թէճկէրէ, վէ իւզէրինտէքի էօրթիւյիւ տէ եօրղան մագամըն. տա գուլլանըրըլ:

Պիր չօդ սէտալար. - էվվէթ, էվվէթ, պու թէտա պիր էյի տիր. քէնտիսինի օրայա նազել իտելիմ, վէ պիզ տէ շուրատան չէքիլիպ կիտելիմ:

Ժագ՝ պիր եանտան իչտիյի ըազըտան խարապ օլա. ըագ վէ տիկէր եանտան Սէֆիզ իլէ վուզու պուլան միւ. լագաթընտան հէյէճանա կէլէրէք, եէնիտէն շիտտէթլի պիր սինիր չէքիլմէսինէ տիւշար օլմուշ ըտը. պու հալ՝ պէտպախթ տէլիգանլընըն ճան չէքիլմէսի իտի. Գէնտիսինի սուֆրա էօրթիւսիւնիւն ուզուն ուճլարըլա պաղլատըլար, վէ պատէհու թէճկէրէ խըտմէթինի կէօրէճէք օլան թախթանըն իւզէրինէ եաթըրտըգտան սօնրա, տա. վէթլիլէրտէն իքի քիչի թէճկէրէյի գալտըրըպ կէօթիւրտիւլէր: Սէֆիզ՝ սօնընճը պիր լութֆ օլմագ իւզրէ, խաս. թէխանէյէ գատար ժագա ըէֆագաթ իթմէսինէ միւսա. առէ իտիլմէսինի ըէճա իթմիշ օլտըղընտան, իչպու ըէճա. յա մուվաֆագաթ կէօթէրիլտի:

Խասթա լօգանթանըն պէօյիւք սալասընտան տը. շարը չըգարըլընճա, տավէթլիլէր ումումէն ֆիրար իթմէյէ պաշլատըլար. էրքէքլէր վէ գատընլար գըյաֆէթլէրինի կիզլէմէք իչուն մանթօլարընա պիւրիւնմէյէ իսթիճալ իթտիլէր: Պէրէքէթ վէրսին քի մասխարալար ալայընըն ավտէթի իչուն իսթէնիլէն արապալար վասըլ օլմուշլար ըտը: Քուէրայա գարչը կէօսթէրիլէն հագարէթ խիթամ պուլմըշ օլուպ, պու քիւսթախանէ հարէքէթ էլթիրաք իտէնլէր վազիֆէլէրինի իքմալ իթմիշ օլտըղլարընտան, մուզաֆֆէրանէ պիր սուրէթտէ ավտէթ իտէպիլիլէր իտի. ճավէթլիլէրին պիր գըսմը հէնուզ լօգանթանըն պէօյիւք սալասընտա պուլընտըղլարը սըրատա, էվվէլա

ուղագատան իշխտիլտիյի հալտէ մուախարէն եագլաշմա-
ղա պաշլայան պիր վէլվէլէ Նոթր-Տամ մէյտանընտա զու-
հուր իյլէտի :

Ժագ լօգանթանըն տըշարտաքի գաբուսընա գատար
էնտիրիմիշ իտի . Մորոք վէ Նինի-Մուլէն՝ թէճկէրէնին
էօնիւնտէն եիւրիւյերէք , Օթէլ-Տիէօ խասթէխանէսինէ վա-
սըլ օլմագ իշուն զալէպէլիք արասընտա եօլ աշմաղա չա-
լըշմագտա ըտըլար : Լաքին զալէպէլիյին շիտաէթլի պիր
թէհաճիւմիւ քէնտիլէրինի պիրտէն պիրէ տուրմաղա մէճ-
պուր իյլէտի , վէ մէյտանըն տիկէր ուճընտա , Նոթր-Տամ
քիլիսէսինին քէօշէսինտէ եէնիտէն պիր թագըմ վահշիյանէ
սէտալար իշխտիլտի :

Նինի-Մուլէն՝ էօնիւնտէ սըչլամագտա օլան պէտ-
չէհրէ պիր ատէմէ խիթապէն .

— Նէ՞ վար , արգատաշ , պու սէտալար նէ՞ տիր . -
տէյու սօրտու :

— Նէ՞ օլաճագ , պիր աղ էվվէլ ճէսէտի նէհրէ ա-
թըլան զէհրլէյիճի կիպի , պիր հէրիֆ տահա էօլտիւրիւ-
յօրլար . . . պու մէնղարէյի սիզ տէ կէօրմէք իսթէրսէ-
նիզ , արգամ սըրա կէլինիզ . . . Լաքին տիրսէյինիզի օյնա-
տընըզ . . . եօգսա կէճ եէթիշիրիզ :

Մէրգում պու սէօզլէրի հէնուղ իրատ իթմիշ իքէն ,
Պուշ-Թու-Նիւնիւն թէճկէրէսինի կէօթիւրէն ատէմլէրին
խայլը զահմէթլէ աշտըզլարը զալէպէլիք արասընտան
միւտհիշ պիր ավազէ իշխտիլտի : Պու ավազէի մէյուսանէ՝
Սէֆիզին ճանկեհաճընտան չըգմըշ իտի . . . զիրա , Բէնըրդոն
ֆամիլեաթընն եէտի վարիսլէրինտէն պիրի օլան ժագ՝
քէնտիսինին գօլլարը արասընտա լուհընը թէսլիմ իյլէմիշ
իտի . . . :

Դարի պ թէսատիւֆ . . . Սէֆիզին ավազէի մէյուսա-
նէսի ժագըն վէֆաթընը իլան իթտիլի սըրատա , պիր զէ-
հրլէյիճինն էօլտիւրիւմէքտէ օլտըզը թարաֆտան տա .

Խի տիկէր պիր սէտա զուհուր իյէտի . . . : Դաթիլէրինն տարպէլէրի ալթընտա հէլաք օլան պիր քիմէնին սօնըն-
ճը ֆիղանընա պէնղէյէն պու նիյաղքեարանէ ավաղէ իւ-
զէրինէ , Մորոք՝ նախի մուզաֆֆէրիյէթ օլտըղը անտէ
տօնա գալտը :

Սիւահը մահվ ու հէլաք օլարագ սէրխօշըդ վէ սէ-
ֆահէթ կիպի պիր տէրէճէյէ գատար մէշու օլան վասը-
թալար ինթիխապ իթմիշ օլան պու գաթիլի մէշուր .

— Ճէհէննէ՛մ . . . ճէհէննէ՛մ . . . աբբայ տ'էկրինեինն
սէտասը տըր . . . քէնտիսինի էօլտիւրիյօրլար . - տէյու
հայգըրտը :

9

Զ Է Հ Ի Ր Լ Ե Յ Ի Ճ Ի

Ժագ Բէնըբոնըն թէսիմի րուհ իթտիյի սըրատա ,
չըգարտըղը ավաղէի մէյուսանէ Մորոքա բէք զիյատէ թէ-
էսիր իթմիշ օլան աբբայ տ'էկրինեիյէ միւթէալլիգ վու-
գուաթըն հիքեայէսինէ կէլմէք իչուն , ազաճըգ վուգուա-
թը մազիյէյէ իյատէի նազար իթմէմիլ լազըմ կէլիր :

Նագլ իտէճէյիմիլ մէնզարէլէր բէք վահշիյանէ տիր:
Պու մէնզարէլէրին պիր տէրսի իպրէթ օլապիլէճէյինի իւ-
միտ իթմէք միւմքին օլտայըտը , պու միւտհիշ թասվիր՝ մու-
ճիպ օլաճաղը հըսը տէհչէթ իլէ , պիր թագըմ ճահիլ
վէ քէօր խալգըն է՛ն միւտհիշ իթիգատլարա գաբըլարագ
պուտալա վէ վահշի ֆէսատ պաշլարընըն թահրիքեթը

իլէ իյգա իթտիքլէրի մուամէլաթը վահշիյանէնին էօնիւ-
նիւ ալապիլիը իտի :

Յօգարտա սէօյլէտիյիմիզ վէճհէ , Բարիստէ պիր թա-
գըմ զարիպ վէ թահրիքամիզ շայիալար տէվէրան իթմէք-
տէ իտի . եալընըզ խասթալարըն վէ ումումի չէշմէլէրին
զէհիրլէնմէքտէ օլտըզլարը տէյիլ, հաթթա պիր թագըմ
սէֆիլէրին՝ շարապ սաթանլարըն տէսթկեահլարը իւզէ-
րինտէ հազըր պուլընան շարապ գատէհլէրինէ սըչան օ-
թու աթարքէն թութըլմը օլտըզլարը տա տիլտէն տիլէ
սէօյլէնմէքտէ իտի :

Գողիաթ՝ Սէրքիսգոբոսխանէ մէյտանընտաքի խանէ-
լէրտէն պիրինտէ քէնտիսինէ պէքլէմէքտէ օլան արբայ
տիկրինեի նէզտինտէ պիր մէմուրիյեթի մախսուսէ իյֆա
իթտիքտէն սօնրա , կէլիպ Մորոքը պուլաճագ ըտը : Գո-
ղիաթ՝ քէնտիսինի ազաճըգ սէրինլէնտիրմէր իւզրէ Գալտն-
տըր սօգաղընտաքի մէյխանէլէրտէն պիրինէ կիրտի , վէ
օրատա իքի գատէհ շարապ իչտիքտէն սօնրա , բարասընը
վէրտի : Մէյխանէճի գատըն կէրի վէրէճէյէ բարայը ա-
րաշտըրտըզը սըրատա , Գողիաթ էլինի լաաթ կէլէ վէ պիր
նիյէթի մախսուսէսի օլմայարագ , տէսթկեահ իւզէրինտէ
պուլընան շարապ գատէհլէրինտէն պիրինին աղզընա տա-
յաթտը :

Մէրգուլմըն ուզուլն պօյը , չիրքին չէհրէսի վէ վահշի-
յանէ սըֆաթը՝ պէյն էլ իալգ տէվէրան իտէն շայիալար
իլէ զիհնի տօլմուշ օլան մէյխանէճի գատընա զաթէն չիւպ-
հէյի մուճիպ օլմըշ օլտըզընտան , մէրգուլմըն էլինի շարապ
գատէհլէրինտէն պիրինէ տալաթտըզընը կէօրիւնճէ , ա-
տէթա տիւշարը տէհշէթ օլարագ .

— Ս՛հ , եա՛ Բապպի , գատէհին իչինէ պիր շէյ աթ-
տընըզ . — տէյու հայգըրտը :

Պու սէօզլէր տէհշէթի իյմա իտէր պիր սէտա իլէ
իրատ իտիլմիշ օլտըզընտան , մէյխանէ տէրուլնինտէ օ-

Թուրմընչ օլան իքի իւշ քիշի պիրտէն պիրէ այաղա գաւ-
գարագ , տէսթկեահըն եանընա գօշտուլար վէ պունլար-
տան պիրիսի միւլահազասըղճասընա .

— Պու առէմ գէհիրլէյիճի տիր . - տէտի :

Գողիաթ մահալլէտէ տէվէրան իտէն շայիալարտան
պիրսապէր պուլընտըղընտան , հագգընտա իտիլէն իթհամ
նէտէն իպարէթ օլտըղընը իպթիտաի էմրտէ անլայամա-
տը : Մէյխանէ միւլթէրիլէրի քէնտիսինէ պիր թագըմ
սիւալլէր սօրարագ եաւաշ եաւաշ սէսլէրինի հիւքսէլթմէ-
յէ պաշատըլար . Գողիաթ իսէ՝ գուվվէթի պազուսընա
կիւվէնէրէք , մագամը հագարէթտէ ումուզլարընը գաւ-
տըրտը , վէ գապա պիր սուրէթտէ վէլտիյի ագճէնին
իւսթ եանընը թալէպ իյլէտի . զիրա մէյխանէճի գատըն՝
պէնդի սօլմընչ վէ ֆէվգ էլ առէ գօրգմըն օլտըղընտան ,
մէզքիւր ագճէյի կէրի վէրմէյի ունուլթմընը ըտը :

Մէյխանէ միւլթէրիլէրինտէն պիրի սօգադտան կէ-
շէն առէմլէրտէն պազըսընը տուրտըլթաճագ տէրէճէտէ
շիտտէթլի պիր սէտա իլէ .

— Հայտուտ . . . շարասլ գատէհի իշինէ նէ՝ աթ-
մընչ օլտըղընը սէօյլէյէճէք օլուրսան , բարան կէրի վէ-
րիլի . - տէտի :

Կէշէնլէրտէն պիրի . -Վա՛յ , գատէհին իշինէ պիր շէյ
մի աթտը :

Պիք աթկէրի . -Կէօրինիւր քի պու տա գէհիրլէյիճիլէր
ֆըրգասընտան տըր :

Պիր իւշիւնճիւսիւ . - Էօյլէ իսէ քէնտիսինի տէրտէսթ
իթմէլի :

Պու սէօզ իւզէրինէ մէյխանէ միւլթէրիլէրի պէլքի
տէ նամուսքեար առէմլէր օլմագլա պէրսապէր , ահշէթի
ուսուլթիլէն թէհիլլինէ տիւշտը օլարագ .

— Էվվէթ , Էվվէթ , պու առէմ գէհիրլէյիճի տիր ,
քէնտիսինի տէրտէսթ իթմէլի . . . տէսթկեահ իւզէրին-

տէքի գատհնէրտէն պիրինէ զէհիր աթարքէն թոյթուլտու . - տէտիլէր :

« Պու պտէմ զէհիրլէյիճի տիր » սէօղիւ զալէպէլիք արասընտա տէրհալ աղըղտան աղըղա եայըլտը . զալէպէլիք իսէ՝ իպթիտա իւչ տէօրթ քիչիտէն իպարէթ իքէն , տագըգատան տագըգայա արթմադտա վէ մէյխանէնին էօնիւնտէ պիրիքմէքտէ իտի . օ սըրատա պիր թագըմ թէհտիտքեարանէ սէտալար տախի իշիտիլմէյէ պաշլատը . « զէհիրլէյիճի » սէօղիւնիւ էն էվվէլ իրատ իթմիշ օլան ատէմ՝ տէհշէթի վագըրասընա պաշգալարընըն տախի իշթիրաք իթտիքլէրինի կէօրէրէք , էյի վէ ճէսուր ատէմլէրէ մախսուս պիր հարէքէթտէ պուլունըյօր գըյասըյլա , Գո . զիաթըն եագասընտան թուլթարագ .

— Հայտո՛ւտ , հայտի գարաղօլա եիւրիւ տէ օրատա ճէվապ վէր . - տէտի :

Գողիաթ՝ տիւչար օլտըյը հագարաթըն նէ՛տէն իլէրի կէլտիլինի պիլմէտիյի ճիհէթլէ զաթէն բէք զիյատէ հիտտէթլէնմիշ օլտըղընտան , պու հիւճիւմի նակէհանի իւզէրինէ պիւս պիւթիւն հիտտէթլէնտի , վէ թապիաթը վահշիյանէսինէ թապի օլարագ խասմինի տէսթկեահըն իւզէրինէ տէվիրտի , վէ եումրուգլարըյլա մէրգումը թէբէլէմէյէ պաշլատը :

Պու գավղա էսնասընտա , պիր գաշ շիշէ իլէ իբի իւչ ճամ գըրըլըպ պէօյիւք պիր շամաթա հասըլ օլտու . մէյխանէճի գարը իսէ տիւչարը տէհշէթ օլարագ , վար գուվվէթիլլէ .

— Իմտա՛տ . . . զէհիրլէյիճի՛ վար . . . գաթի՛լ վար . գարաղօ՛լ կէլսին . . . - տէյու հայգըրտը :

Գըրըլան ճամլարըն շամաթասը վէ մէյխանէճի գարընըն ալագէլէրի իւզէրինէ , մէյխանէ էօնիւնտէ պիրիքմիշ օլան սէյիթիլէրտէն էքսէրիաթ իշէրտէ սահիհէն պիր զէհիրլէյիճի վար զէհապըյլա , Գողիաթը թուլթմագ ի-

չուն մէյխանէ միւշթերիլերինէ մուսվէնէթ իթմէք իւզրէ տէրհալ տիւքքեանա կիրտիլէր : Գողիաթ իսէ՝ եէտի սէ- քիզ քիշի իւէ պիր գաչ տագըգա տէօյիւշտիւքտէն ոօն- րա , գուվիլէթի ֆէվզ էլ ատէսի սայէսինտէ է՛ն ազղըն տիւշմէնլէրինտէն իքիտինի եէրէ եաթըրտը , վէ տիկէր- լէրինի տէ տաղըթտը : պատէհու մէյխանէ տէսթկեա- հընա եազլաշարագ պիր շիտտէթի ճէտիտէ քէսպ իթ- տիքտէն ոօնրա , գուտուրմըշ պիր պուղա կիպի պաշընը էյէրէք գաթու էօնիւնտէքի զալէպէլիք իւզէրինէ սալ- տըրտը , վէ իրի ումուղլարը վէ բէհիվանանէ գօլլարը ի- լէ զալէպէլիք արասընտան պիր եօլ աշարագ , լիպասա- րը եըրթըմըշ , պաշը աչըգ գալմըշ վէ քէմալը հիտտէ- թինտէն պէնզի ուշմըշ օլտըղը հալտէ , Նոթըր-Տամ մէյ- տանընտան գօշմաղա պաշլատը . զալէպէլիյի թէշքիլ ի- տէն էյիսաստան էքսէրիսի Գողիաթըն արգասընա տիւշ- տիւլէր վէ եիւզլէրճէ խալգ հէք պիր աղըզ .

— Թուլթընը՝ զ . . . զէհիրլէյիճիյի թուլթընը՝ զ . - տէ- յու հայգըրմաղա պաշլատըլար :

Պաշընտա պէօյիւք պիր պօշ սէրէտ պուլընտըղը հալ- տէ օ՛նըրատա օրատան կէշմէքտէ օլան պիր գասսապ չը- րաղը պու սէտալարը իշիտէրէք , պէտշէհրէ վէ շաշըմըշ պիր ատէմին տէ գօշմագտա օլտըղընը կէօրիւնճէ , պա- շընտաքի սէրէտի հէման Գողիաթըն ալագլարը ալթընա աթտը . պու նակէհզուհուր մանիա իւզէրինէ , Գողիաթըն ալաղը գայարագ եէրէ տէվրիլտի : Գասսապ չըրաղը՝ գու- տուրմըշ պիր քէօբէք իւզէրինէ սալտըրըրճասընա պիր հարէքէթի գահրամանանէ իլէ՝ Գողիաթըն իւզէրինէ ա- թըլտը , վէ անընլա սօգագ գալտըրըմը իւզէրինտէ եու- վարլանարագ .

— Իմտա՛տ . . . պու ատէմ զէհիրլէյիճի տիր . . . Իմտա՛տ . . . - տէյու հայգըրմաղա պաշլատը :

Պու վագըլա Նոթըր-Տամ քիլիսէսինէ եագըն պիր եէր-

տէ ճէրէյան իթմէքտէ իտի իսէ տէ , Օթէլ-Տիէօ խաս-
թէխանէսինին գարուսը վէ Գոլէրա մասխարասընըն կիր-
միշ օլտըղը լօգանթա էօնիւնտէ պիրիքմիշ օլտն զալէպէ-
լիքտէն էրէյիճէ ուզագտա իտի . գասսապ չըրաղընըն ա-
ճը աճը հայգըրմասը իւզէրինէ , պաշլարընտա Սիպուլ իլէ
թաշ օճագճը պուլընան պիր սիւրիւ խալգ մահալը միւ-
նազապա տօղրու շիթապ իթտիքլէրի կիպի , Գալանտը
սօգաղընտան պերու Գողիաթը թաաղլպ իթմէքտէ օլտն
առէմլէր տախի մէյտանա վասըլ օլտուլպր :

Գողիաթ թէհտիտքեարանէ պիր սուրէթտէ քէնտիսի-
նէ տօղրու կէլէն պու զալէպէլիյի կէօրիւնճէ , իրի սամ-
սուն քէօթէքլէրինէ մալսուդս պիր մէթանէթլէ տէօյիւշ-
մէքտէ օլտն գասսապ չըրաղընա գարշը քէնտիսինի միւ-
տաֆաա իթմէքլէ պէրապէր , պու տիւշմէնինտէն եազա-
յը սըյըրմայաճագ օլուրսա , իշի պիթմիշ օլտըղընը հըսս
իլլէտի . պինաէն ալէյհ՝ իւզէրինտէ պուլընան գասսապ
չըրաղընըն եիւզիւնէ շիտտէթլի պիր եումրուգ վուրարագ
չէնէսինի բարչալատը , վէ անըն գօլլարը արասընտան
քէնտիսինի գուրթարարագ այաղա գալգըպ շաշըն շաշըն
պիր գաշ ատըմ իլէրիլէտի . ֆագաթ պիրտէն պիրէ տուր-
տու . հէր թարաֆտան ապլօգա իտիլմիշ օլտըղընը միւշա-
հէտէ իլլէտի : Արգասընտա Նոթր-Տամ քիլիսէսինին եիւք-
սէք տիվարլարը պուլընմագտա , վէ սաղտան , սօլտան վէ
գարշըտան տախի զալէպէլիք գօյմագտա իտի : Գանլարա
միւլէմմա օլարագ գալտըրմըշ օլտըգլարը գասսապ չըրա-
ղընըն ֆէրեատ ու ֆիղանլարը տախի խալգըն հիտտէթի-
նի պիր գաթ տահա թահրիք իթմէքտէ իտի :

Գողիաթ՝ եալաշ եալաշ տարլաշմագտա օլտն պիր
տաիրէ իշինտէ եաը եալընըղ տուրմըշ օլտըղը հալտէ ,
պիր թագըմ՝ ազղըն տիւշմէնլէրին էօլիւմ թէհտիտէրի
իլէ իւզէրինէ տօղրու կէլմէքտէ օլտըգլարընը կէօրիւնճէ ,
պիր տագըգա գատար տէհշէթլի պիր հալէ տիւշար օլ-

տու : Պիր եապան տօմուզը քէնտի իւզէրինէ հիւճիւմ ի-
տէն ավճը քէօբէքլէրինէ գարշը գօյմազտան էվվէլ պիր
իքի տէֆա քէնտի քէնտիսի իւզէրինէ տէօնտիւյիւ կիպի ,
Գողիաթ տախի՝ գօրգուսընտան շաշըրարագ , քէմալը թէ-
րէտտիւտլէ շուրայա պուրայա պիր գաշ ատըմ աթտը .
լաքին գաշմագ միւմքինսիզ օլտըղընը անլայարագ , վէ հըս-
սը տախիլիսի՝ պէօյիւք պիր հիտտէթ վէ վահշէթէ տիւչար
օլմըշ օլան պու ղալէպէլիքտէն մէրհամէթ վէ լութֆ տի-
լէմէք պիհուտէ օլտըղընը հըսս իթտիրէրէք , հիշ օլմագսա
հայաթընը պէհալըյա սաթմագ իսթէտի . պինաէն ալէյհ՝
պուչաղընը ճէպինտէ արաշտըրտը ըսա տա , պուլմաղա
մուվաֆֆագ օլամատըղընտան , բէհլիվանվարի պիր վա-
ղիյէթլէ սօլ պաճաղը իւզէրինէ տայանտը վէ իքի տէմիր
շուպուգ կիպի սէրթ վէ սինիրլի օլան գօլլարընը նըսֆէն
ալմըշ օլտըղը հալտէ իլէրիյէ մօղրու ուզատարագ , վու-
գու պուլաճագ հիւճիւմէ գարշը քէմալը ճէսարէթլէ
պէքլէտի :

Գողիաթըն եանընա է՛ն էվվէլ վասըլ օլան շախա՝ Սի-
պուլ ըտը : Մէրգումէ Գողիաթըն իւզէրինէ հիւճիւմ ի-
տէճէք եէրտէ պիրտէն պիրէ տուրտու , վէ եէրէ էյիլէ-
րէք այաղընտաքի թախթա բապուճլարտան պիրիսինի ալ-
տըգտան սօնրա , պունը էօյլէ պիր շիտտէթ վէ մէհա-
րէթլէ Գողիաթըն գաֆասընա ֆըրլաթտը քի կէօղիւնիւն
թա օրթասընա իսապէթ իտէրէք , պիչարէնին կէօղիւ գա-
նա միւլէմա օլարագ խանէսինտէն տըշարը ֆըրլանտը :

Գողիաթ իքի էլինի պիրտէն եիւզիւնէ կէօթիւրէրէք ,
աղընըն շիտտէթինտէն աճը աճը հայգըրմաղա պաշլատը .
Սիպուլ իսէ գահգահա իլէ կիւլէրէք .

— Գէնտիսինի շաշի եաբտըմ . — տէտի :

Գողիաթըն տիւշմէնլէրի անըն հէյպէթնիւմա չէհ-
րէսինտէն իւրքէրէք հէնուզ քէնտիսինէ վուրմաղա ճէսա-
րէթ իտէմէտիքլէրինտէն , վէ թաշ օճագճը տախի քէն-

տիսինէ լայրգ պիր տիւշմէն իսէ տէ , ղալէպէլիյին պիր հարեքէթի իւզէրինէ կէրի սիւրիւյմիշ օլտըղընտան , Գոզիւթ կէօզիւնիւն աճըսընտան նիհայէթ տէրէճէտէ հիտտէթլէնէրէք , եանընտա պուլընտան ալայըն իւզէրինէ սուլտըրաը :

Պէօյլէ պիր գաւղայա իշթիրաք իտէնլէր հէր ճիհէթաճէ միւսաւի օլմատըգլարընտան , գաւղանըն ուզոն միւտտէթ տէվամ իտէմէյէճէյի աշիքեար ըտը . լաքին մէյուսիյեթ՝ Գոզիւթըն , գուվլէթինի պիր գաթ տահաարթըրմըշ օլտըղընտան , մուհարէպէ պիր միւտտէթճիք տէհէթլի պիր ըհնկ քէսպ իյլէտի : Գոզիւթ չարուգ տիւշմէտի : Պիր սիւրիւ ազղըն հէրիֆլէր արասընտա պիր գաջ սանիյէ գատար հէման պիւս պիւթիւն ղայպ օլարմագ , կեան գուվլէթի գօլընըն հաւայա եիւքօէլտիյի վէ շուշնըն . շուշնըն գաֆասընա վէ եիւֆիւնէ եումրուգլար Ֆնշ տիրտիքտէն սօնրա աշաղըյա տիւշտիւյիւ վէ կեան աաիք մօրարմըշ վէ գանլարա ղարգ օլմուշ օլան գաֆասընըն գըվըճըգ սաչլարընտան չէքիլէրէք արգասընա տօղրուէյիլտիյի կէօրիւլմէքտէ իտի : Եէր եէր ղալէպէլիյին պիրտէն պիրէ աշըլմասը վէ չիտտէթլի պիր սուրէթտէ տալլալանմասը՝ Գոզիւթըն նէ՝ տէրէճէ չիտտէթլէ քէնտիրսինի միւտաֆաա իթմէքտէ օլտըղընը կէօթէրմէքտէ իտի : Մա մաֆիհ թաշ օճագճը քէնտիրսինէ թէգարրուպ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլարագ , պիշարէ նիհայէթ եէրէ տէվրիլտի :

Ղալէպէլիք պու հալի վահշիյանէ պիր մէնէրրէթլէ թէլաֆըր իյլէտի . ղիրա պու կիպի ահվալտէ տիւշմէք էթմէյէ միւսաւի տիր . պինլէրճէ ատէմէր սօլուսագտա օլան սէտալարըյա . « Զէհիւլէյիճիլի էօլտիւքմէլի » . . . » սէօզլէրինի թէքրարլատըլար :

Թամ պու սըրատա Ամէրիգա վահշիլէրինէ մախսուս մէնգարէլէրտէն պիրի ճէրէյան իթտի . պու մէնգարէ օ տէ :

րէճէ տէհչեթլի վէ թէճավուգքեարանէ իտի քի , ինսան հիչ պիր վազթ վուգու ինէ իհթիմալ վէրէմէզ , զիրա պու կիպի հարէքեաթը վահչիյանէտէ չօգ տէֆա սէյիրճի սը-
ֆաթըյլա նամուքեար վէ ինսանիյեթլի ապէմէր պու-
լունուր քի , պունլար՝ պուտալաճա իթիգատլարա վէ պա-
թըլէ քեքեարլարա գաբըլարագ պիւ հարէքեթի ատիլանէ-
տէ պուլունըյօրլար գըյասըյլա , հէր տիւրլի պարպար .
լըգլար իճրա իտէրէր :

Էքսէքիյա վուգու պուլտըքը իւզրէ , Գողիաթըն եա-
րալարընտան սէյլ կիպի ճարի օլան գանըն թէմաշասը՝
տիւչվէնլէրինին հիտտէթ վէ վահչեթլինի պիր գաթ տա-
հա թէշտիտ իյլէտի : Եիւզլէրճէ Գօլլար էնիպ գալգամաղա
պաշլատըլար . պիշարէյի այադլարը ալթընա ալտըլար .
Եիւզլինիւ եարա պէրէ իթտիլէր / կէօյսիւնիւ բարչալատը-
լար : Արա սըրա տախիւք Ձէհիլլէյիճէյի էօլտիւրմէլի' . . . »
ավագէլէրի աբասընտա , չէտիտ եումրուգլար վէ պունլա-
րը միւթէագըպ պօղուգ ինիլթիլէր իշիտիլմէքտէ իտի .
խիւլասա պու մէնղարէ տէհչեթլի պիր չէյ իտի . հէր քէս
պիր արզուի գաթիլանէ սաիգասըյլա պիր տարպէ տէ
քէնտիսի վուրմագ վէ պիշարէնին էթինտէն պիր բարչա
չէքիպ գօբարմագ իսթէմէքտէ իտի . գատընլար , էվվէթ ,
գատընլար վէ վալիտէլէր պիլէ պու ճէսէտի պիրուհտան
քէմալը վահչեթլէ ինթիգամ ալտըլար :

Պիր տագըգա գատար ֆէվգ էլ ատէ պիր տէհչեթ
հիւքմֆէրմա օլտու : Գողիաթ՝ Եիւզլիւ պէրէլէնմիշ , չա-
մըւըլար իշինտէ գալմըշ , լիպասլարը բարչալանմըշ , կէօյ-
սիւ գըզարմըշ վէ եարըլմըշ օլտըլը հալտէ , գաթիլլէրի-
նէ արըզ օլաֆն եօրղունլըգտան պիլ իսթիֆատէ , էճէլ
պուհրանընտա քէսիր իւլ վուգու օլան սինիր հարէքեթչ
լէրինտէն պիրի թէհսիրիլլէ պիրտէն պիրէ այաղա գալգ-
տը , վէ պիր գաշ սանիյէ գատար պաճագլարը իւզէրին-
տէ տուրարագ , վէ քէնտիսինի էնտիլիլէն տարպէլէրտէն

մուհաֆազա իթմէք իսթէյօրմըշ կիպի գօլլարընը սալլա-
յարադ . « Մէրհամէթ . . . մէրհամէթ . . . պէն զէհիրլէ-
յիճի տէյիլիմ . . . մէրհամէթ . . . » տէյու մըրըլտատը ,
վէ պու սէօղիւ միւթէագըպ աղզընտան տէյլ կիպի գան-
լար ֆըշգըրտը :

Պու հալ զալէպէլիք իւզէրինտէ էօյլէ պիր թէհսիր
հասըլ իյլէտի քի , հէր քէս տիւշարը տէհէթ օլարադ
կէրի չէքիլտի . սէտալար պիրտէն պիրէ քէսիլտի , պիշա-
րէնին էթրաֆը ազաճըգ աչըլտը , պազըլլարընըն գալպի
տէ մէրհամէթէ կէլմէյէ պաշլատը . ֆագաթ թաշ օճագ-
ճը՝ մէրգուլմըն եիւզիւ կէօղիւ գան իչինտէ գալմըշ օլտը-
ղը հալտէ էլլէրինի էօթէյէ պէրիյէ սալլաթտըղընը կէօ-
րինճէ , վահշիյանէ պիր սուրէթտէ իմթիհզայա ալարադ .

— Պագընըզ , պագընըզ , կէօզ գարամաճա օյնայօզ .
- տէտի :

Պատէհու գարնընա շիտտէթլի պիր թէքմէ էնտիրէ-
րէք , պիշարէ թէքրար եէրէ տէվրիլտի վէ պաշը իբի տէ-
ֆա գալտըրըմ թաշլարընա վուրուլաու : թամ պու սը-
րատա , զալէպէլիք արասընտան պիր սէտա .

— Գոդիաթ տըր . . . տոարընըզ . . . օ պիշարէ պի-
կիննահ տըր . - տէյու հայգըլտը :

Պու սէտանըն սահիպի աբբայ տ'էկրիննի օղուպ , պիր
հըսըլ ալիճէնապանէօ սափգասըյլա զալէպէլիյին թա էօն
սըրասընա վասըլ օլմաղա չապալամագտա ըտը , նիհայէթ
օրայա վասըլ օլարադ , պէնզի պէթի գաշմըշ վէ հիտ-
տէթլէնմիշ օլտըղը հալտէ թէհտիտքեարանէ պիր սէտա
իլէ .

— Սիզ ալչագ սընըզ , գաթիլ սինիզ . . . կապու ա-
տէմ պիկիլֆնահ տըր . . . պէն քէնտիսինի թանըրըմ . . .
անըն գանը սիզտէն իսթէնիլէճէք տիր . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրիննին շու շիտտէթլի ֆէօղէրի զալէ-
պէլիք արասընտա պէօղիւք պիր կիւրիւլթիւ հասըլ իյլէտի :

Թաշ օճագճը ժէզիւիթին Եագասընտան թուրարագ :

— Սէն պու զէհիրլէյիճիյի թանըյորսըն, էօյլէ՞ մի . . . տէմէք քի սէն տէ պիր զէհիրլէյիճի սին . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Թաշ օճագճընն էլինտէն եա. գասընը գուրթարմաղա չալըշարագ .) Սէֆիլ, իւզէրիմէ էլ գալտըրմաղա ճէսարէթ մի իտիյորսըն :

Թաշ օճագճըն . - էվվէթ . . . պէն հէր չէյէ ճէսա. րէթ իտէրիմ :

Պիր չօգ սէտալար . - Մատամ քի անը թանըյոր . . . պու տա զէհիրլէյիճի օլմալը տըր :

Ղալէպէլիք կիթտիքճէ թաշ օճագճը իլէ արբայ տ'էկրինեիինն էթրաֆընտա պիրիքմէքտէ իտի . Դոդիաթ ի. սէ իքինճի տէֆա տիճչտիւյիւ վագթ գաֆասը եարըլմըշ օլտըղընտան , ճան չէքիչէնլէր կիպի խըրըլտամագտա իտի :

Աբբայ տ'էկրինեի թաշ օճագճընն էլինտէն գուր. թուլմագ իչուն պիր հարէքէթի չէտիտէտէ պուլընտըը սըրատա , եէչիլիմսի պիր սու իլէ տօլու վէ խուսուսի պիր չէքիլտէ եաբըլմըշ էքէյիճէ պէօյիւք պիր չիչէ ճէպինտէն տըշարը ֆըրլանըպ , Դոդիաթըն եանընա եուվարըանտը Պու չիչէյի կէօրիւնճէ , զպէպէլիք :

— Զէհիր տիր , զէհիր . . . պագընըգ . . . ճէպինտէ զէհիր վար ըմըշ . - տէյու հայգըրտըլար :

Պու իթհէմ իւզէրինն սէսլէր չօղնալտը , վէ ղալէպէ. լիք արբայ տ'էկրինեիյի օ գատար եագընտան սըգմաղա պաշլատը քի ժէզիւիթ :

— Պանա տօգուլմայընըգ . . . պսնա եագլաշմայընըգ . - տէյու պաղըրտը :

Ղալէպէլիքտէն պիրի . - էկէր պու տա զէհիրլէյէն. չէր ալայընտան ըտա , պունը տա օ պիրի կիպի կէպէրթ. մէլի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Տէհչէթինտէն շաշըրարագ .) նէ . . . պէն զէհիրլէյիճի մի օլայըմ :

Սիպուլ շիշենին իւզերինէ ամբլուպ ամբլուպ . թաշ
օճագճը պունը մերգումէնին էլինտէն աւարագ աղղընը
աշար վէ արբայ տ'էկրինեիյէ ուզաթարագ .

— Պու նէ տիր . . . սէօյլէ պագայըմ . — տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի . — Չէհիր տէյիլ տիր :

Թաշ օճագճը . — Էօյլէ իսէ իչ տէ կէօրէլիմ . . . :

Ղալէպէլիք . — (Հէք պիր աղղտան .) Եվլէթ . . .
Եվլէթ . . . իչսին տէ կէօրէլիմ :

Աբբայ տ'էկրինեի քեմալը տէհշէթլէ կէրի չէքիլէ .
րէք .

— Ուլա . . . աւլա' . — տէյու ճէվապ վէքտիքտէն
սօնրա , էլիլէ շիշէյի կէրի եիթտի :

Ղալէպէլիք պունը կէօրիւնճէ պիր գաթ տահա հէ-
յէճանա կէլէրէք .

— Կէօրիւյօր մըսընը . . . շիշենին իչինտէքի զէհիր
լիլիչ . . . իչմէյէ ճէքարէթ իտէմէյօր . — տէյու հայգըր-
տըլար :

Աբբայ տ'էկրինեի խալիքն թաղեիգիլէ սըգըչարագ
Դողիաթըն ճէսէտի իւզերինէ եուվարլանաճագ իտի .
մերգում զէհիրլէյիճի օլմատըղընը իսպաթ իթմէք իչուն
տէհշէթլի պիր թէճրիւպէտէ պուլունմագ մէճպուրիչե-
թինտէ իտի . զիրա մէքքիւր շիշենին միհթէվլիյաթը քոյ
լէրայա գարչը սէրթ պիր իլաճտան իպարէթ օլտըղընտան,
պունը իչմէք զէհիր իչմէք գատար թէհլիքէլի իտի . պի-
նաէն ալէյհ ղալէպէլիյէ թէվճիհի խիթապլա տէտի քի .

— Տօսթլար , սէվկիլի տօսթլար , եպիլըյօրսընը . . .
ձէնապը Հագգ համընա եէմին իտէրիմ քի . . . :

Թաշ օճագճը . — (Շիշէյի թէքրար ժէղիւթէ ուզա-
թարագ .) Պունըն իչինտէքի զէհիր տէյիլ իսէ . . . իչ
տէ կէօրէլիմ . . . Եկեր իչմէյէճէք օլուրսան , արգատա-
չըն կիպի սէն տէ Էօլէճէքսին . . . զիրա սէն տէ օնըն
կիպի Էհալիլի զէհիրլէյօրսըն :

Ղալէպէլիք . - Էվվէթ . . . Էօլտիւրմէլի . . . Էօլտիւրմէլի . . . :

Աբբայ տ'էկրիննի . - (Տէհչէթինտէն սաչլարը տիքիւլէրէք .) Լաքին , սէֆիլէր , պէնի գաթլ մը իթմէք իսթէյօրսընը :

— Եա սէնին իլէ արգասաչընըն զէհիրլէտիյինիլ ա. տէմլէր . . . օնլար պիր շէյ տէյիլ մի , հայտուտ :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Լաքին պու սէօզ տօղրու տէյիլ տիր , եալան տըր , վէ . . . :

Թաշ օճագճը . - Էօյլէ իսէ իչ պագալըմ . . . իշթէ օճն տէֆա օլարագ սէօյլէյօրըմ . . . իչէճէք մի սին :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Իշմէք մի . . . Լաքին իչէճէք օլուրսամ , Էօլիւրիւմ : (1)

Ղալէպէլիք . - (Տահա զիյատէ սըգըչարագ .) Հէլէ շո. հայտուտա պագընը . . . իգըար իտիյօր . . . իգըար իտիյօր . . . քէննիսինի էլէ վէրտի . . . « իչէճէք օլուրսամ , Էօլիւրիւմ » տէտի :

Աբբայ տ'էկրիննի . - (Էլլէրինի գալուչաըքարագ .) Լաքին . . . պէնի տինլէյինիլ . . . պու շիչէնին իլինտէքի . . . :

Վահչիյանէ ավագէլէր արբայ տ'էկրիննինն աքօղիւնիլ գաթ իթտիլէր . Թաշ օճագճը տալի ալաղըյա Դո. զիաթը եիթէրէք .

→ Սիպուլ , սէն շունըն իչինի պիթիր , պէն տէ պոննը պաչլայայըմ . - տէտի , վէ արբայ տ'էկրիննիյի պօղագընտան գալրաթը :

Պու սէօզ իւզէրինէ իքի ալայ թէչէքքիւլ իթտի .

(1) Պու վագըա թարիսէ միւսթէնիտ տիր . իւզէրինտէ պիր ամօնեագ շիչէսի պուլընմըշ օլան պիր ատէմ մէզքիւր էճգայը իշմէքտէն իմթինա իթտիյի իչուն , խալգ շիչէնին զէհիր իլէ տօլու օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտէրէք , պիչարէյի բարչա բարչա իթտիլէր :

պունևարտան պիրի Սիպուլըն տեւալէթիլէ թեքմէ , թաշ , գունտուրա իլէ Գողիաթըն իշինի պիթիւրտիւէր . պիր ազ սօնրա պիշարէնին ճէսէտի շէքիւսիզ վէ հարէքէթսիզ պիր էթ երզընթընը , չամուր իլէ միւլէմմա պիր ճիսմի պիրոնէ հալինէ կէլտի : Սիպուլ ումուզընտաքի րէնկեծրէնկ շալը վէրտի , վէ պունը նաշըն այագլարընտան պիրինէ պաղ-լայարագ , րըլսթըմըն քէնարընա գատար շէքիպ կէօթիւր-տիւլէր , վէ օրատա վահշիյանէ ալաղէլէր արասընտա նէհրէ աթտըլար :

Խալգըն հէյէճանա կէլտիլի վագթլար , նամուսքեար վէ հաթթա պիղարագ պիր քիմնէնին աղղընտան չըգան պիր քէլիմէնին պէօյլէ տէհշէթլի պիր ճինայէթ իյգա՛ընա քեաֆի օլտըզ տիւշիւնիւլիւրսէ , պու տիւշիւնճէ ինսանը թիթրէթմէ՞զ մի :

Գալանտը սօգաղընտաքի մէյիսանէ միւշթէրիսի « Պու առէմ պէլքի տէ պիր զէհրլէյիճի տիր . . » տէմիշ իտի . հալ պու քի Գողիաթ պիրահմանէ պիր սուրէթտէ թէ-լէֆ իտիլտի . . . :

Թալլիմ ու թերպիլէյի էհալի արասընտա նէշը իթ-մէք , վէ պու սուրէթլէ պիր խայլը պէտպախթլարը սյու-տալանա էֆքեարլարա , մուզիրը իթիգատլարա վէ տէհ-շէթլի սօֆըլըզլարա գարշը քէնտիլէրինի միւտաֆաա ի-տէճէք պիր հալէ գօյմագ իշուն , պունլար պէօյիւք պէօ-յիւք սէպէպլէր տէյիլ մի տիր : Ճէհալէթ սէպէպիլլէ հայվանա տէօնմիշ , սէֆալէթ իլէ ֆէսատա եիւզ թուլթմըշ վէ տիւշար օլտըզ իշքէնճէլէր իլէ հիտտէթէ կէլմիշ օ-լան վէ անճագ քիւրէյէ գօնուլմասընա վէ ճէլլատա թէսլիմ իթմէք իշուն պաղլանմասընա լիւզօւմ կէօրիւլ-տիւլիւ վագթ ճէմիլլէթի պէշէրիլէնին նազարը տըգգա-թընը ճէլպ իտէն պու կիպի մէթրուգ մախլուզլարտան սիւքիւնէթի էֆքեար , միւլահազա , քէնտիսինէ հիւքմ , առալէթ տույղուսը կիպի շէյլէր թալէպ օլընապիլի՛ր մի :

« Ես
 Թաշ օճագճը էօլիւմ հալինտէ պուլընան Գողիաթը
 Սիպուլա կէօւթէրէրէք վէ « Սէն շուներն իշինի պիթիր . . .
 պէն տէ պոնը պաշլաշայըմ » տէյերէք էլինի աբբայ
 տ'էկրինեինին իւղէրինէ գօյտըղը զէման , Ժէզիւթին չը-
 գարտըղը սէտաի տէհշէթինթիմա Մորոքը՝ տիւչարը տէհ-
 շէթ իտէն սէտա իտի :

10

ՊԱՇ ԲԻԼԻՍԷ

Գողիաթըն նաչը նէհրէ աթըլտըղը զէման , կիճէ
 գարանըղը հէման քեամիլէն պաամըշ րաւ : Դալէպէլիյին
 տալլալանմասը՝ աբբայ տ'էկրինեինին տէսթի գուլմընա
 տիւչմիւշ օլտըղը ալալը Նոթր-Տամ քիլիսէսինին սօլ թա-
 րաֆընտաքի ոօգագ իշինէ գատար սիւրմիւշ կէօթիւրմիւշ
 իտի . աբբայ տ'էկրինեի իսէ՝ թաշ օճագճընըն գուլվէթ-
 լի էլլէրինտէն գուլթուլապիլմիշ իսէ տէ , « Զէհիրլէյի-
 ճիյէ էօլիւմ » տէյու հայգըրարագ քէնտիսինի սըգըշ-
 տըրմագտա օլան զալէպէլիյին թազեիգաթընա գարշը ա-
 տըմ՝ ատըմ կէրի չէքիլմէքտէ վէ էնտիրիլէն եումրուգ
 լարտան քէնտիսինի մուհաֆաղա իթմէյէ չալըմագտա ի-
 տի : Մէրգուլմ պէտահէթի զիհնի , մէհարէթ վէ ճէսարէ-
 թի սայէսինտէ պու պուհրանիլ տազըգատա սապըգ չիտ-
 տէթի ասքէրիյէսինի թէքրար էլտէ իթմիւշ վէ տիւչմէք
 էօլմէյէ միւսավի օլտըղընը Գողիաթա վազը օլան ֆէլա-
 քէթտէն էօյրէնմիւշ օլտըղընտան , օ զէմանա գատաբ մու-

գալէմէթ իթմէյէ վէ այագտա տուրմաղա մուվաֆֆագ-
 օլապիլմիշ իտի : Հէր նէ գատար սէտի իշիտիլէճէյինի իւ-
 միտ իթմէմէքտէ իտի իսէ տէ , եինէ վար գուվլէթիլէ
 « իմտա՛տ . . . իմտա՛տ . . . » տէյու հայգըմագտա ըտը
 Ատըմ ատըմ կէրի չէքիլէրէք վէ քիլիսէնին եան տիվար-
 լարընտան պիրինէ եագլաշաճագ սուրէթտէ մանօվրալար
 իճրա իտէրէք , իհհայէթ քիւշիւք պիր գաբունըն եանըն-
 տա տըշարը չըգմըշ օլան պիր տիրէյին թէշքիլ իլլէտիյի
 քէօշէյէ կէլէպիլտի : Պու մէվգը քէնտիսի իշուն էքէյի-
 ճէ միւնասիպ իտի . մէրգում սըրթընը տիվարա տայա-
 թարագ վուգու պուլան հիւճիւմլէրտէն գըսմէն սիբէրտէ
 պուլունըյօր ըտը : Լաքին թաշ օճագճը՝ պու սօնընճը իւ-
 միտի սէլամէթի տէ քէնտիսինտէն ալմագ իսթէյէրէք ,
 պուլընտըղը քէօշէտէն զալէպէլիյին օրթասընա չէքիպ ա-
 յագլար ալթընա ալմագ ֆիքրիլլէ իւղէրինէ հիւճիւմ իյ-
 լէտի . ֆագաթ էօլիւմ գօրգուսը աբբայ տ'էկրինեիյէ
 ֆէվգ էլ ատէ պիր գուվլէթ վէրմիշ օլտըլընտան , թաշ
 օճագճըյը չիտտէթլէ կէրի եիթմէյէ վէ սըղընմըշ օլտըղը
 քէօշէտէ գալմաղա մուվաֆֆագ օլտու . Ժէղիւիթին չու
 մուգալէմէթի տիւշմէնլէրինին հիտտէթինի պիր գաթ տա-
 հա թահրիք իլլէտիյինտէն , էօլիւմ ալագէլէրի պիր գաթ
 տահա չիտտէթլէ իշիտիլմէյէ պաշատու :

Թաշ օճագճը եէնիտէն աբբայ տ'էկրինեիյին իւղէրի-
 նէ աթըլարագ .

— Պագսանըղ ա՛ , տօսթլար . . . պունըն իշի ուղուն
 սիւրտիւ . . . պու իշէ պիր իհհայէթ վէրէլիւմ . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի մահվ օլաճագընը կէօրտի . . . գուվ-
 վէթի թիւքէնտի . . . պաճագլարը թիթրէմէյէ պաշա-
 տը . . . պայըլաճագընը հըսս իթտի . . . կէօղլէրի էօնիւն-
 տէն պիր պուլուլթ կէշտի վէ պու աղղըն հէրիֆլէրին հայ-
 րէքըշլարը գուլագլարընա զայըֆ պիր սուրէթտէ վասըլ
 օլմաղա պաշատու . գալղա էսնասընտա պաշընտա վէ պիլ

Երեսուցի կէօյսիւնտէ հասըլ օղմըջ օլան եարաւարըն թէէն սիրաթըրնը հըկն իթմէքտէ իտի : Էքի իւշ տէֆա աղղըն տան գան իլէ գարըշըգ պէյաղ քէօքիւք կէլտի : Խիւլա-
նաի քէլամ պուլընտըղը հալ բէք տէհէթիլի իտի :

« Մուհարէպէտէ պունճա տէֆա էօլիւմտէն գուրն
թաւտըգտան սօնրա , պու գապա հէրիֆլէրին էլինտէ էօլ-
մէք հա' : »

Թաշ օճագճը իւղէրինէ հիւճիւմ իթտիլի ղէման ,
արքայ տէկրինէինին միւլահազասը պու օլմուշ իտի :

Ժէգիւլիթ քէնտիսինի մուհաֆաղա իթմէք սէվտասը
իլէ սօնընճը տէֆա տիլսրաշ պիր սէտա իլէ իսթիմուտա

ի թաղի սըրատա, արդասընտքի գաբու պիրտէն պիրէ ալըտը վէ գուվլէթի պիք էլ քէնտիսինի քիլիսէ իշէրիսինէ չէքտի: Պու հարէքէթ օ տէրէճէ սիւրաթլա իճրա իտիլիշ իտի քի, թաշ օճագճը՝ արբայ տ'էկրինեիյի թուլթ-ձ մպգ իշուն իլէրէյէ աթըլտըղը զէման հըղընը ալթմայա-րագ, արբայ տ'էկրինեիյին մագամընա գաիմ օլմըշ օլան ատէմ իլէ եիւզ եիւզէ կէլտի: Թաշ օճագճը պիրտէն պիրէ տուրտու վէ պատէհու պուլնակէհգուհուր թէմաշատան շաշըրարագ, ի վէ պէօյլէ միւհճիղէ գապիլին տէն պիր սուրէթտէ արբայ տ'էկրինեիյին մուավէնէթինէ կէլէն ատէմի կէօրիւնճէ դալէպէլիք կիպի քէնտիսի տէ տիւշարը հայրէթ օլարագ, իքի ատըմ գատար կէրի չէ-քիլտի: Պու ատէմ Գաբրիէլ իտի:

Կէնճ բարազ գաբուլնն էշիյինտէ տուրմըշ ըտը: Ուշ ղուն սիյահ գափթանը քիլիսէնին իշէրիսինտէքի խափիֆ ըշդ իլէ կէօլկէլէնտիյի կիպի, ուզուլն գուամրալ սաշլար իլէ մուհաթ օլան չէհքէի մէլէքեանէսի տալիս ագշամ այտընլըղընն զալըֆ զըյասը իլէ խափիֆճէ զըյատար օլմըշ իտի: Եիւզիւնտէ էօյլէ իլահի պիր կիւզէլիք բար-լամագտա, վէ էօյլէ միւհսսիր պիր չէֆգալի էսէրի կէօ-րիւլմէքտէ իտի քի, կէնճ բարազ՝ իրի մաի կէօլլէրի եա-շարմըշ վէ էլլէրինի նիյագքեարանէ պիր սուրէթտէ իլէրի-յէ ուզաթմըշ օլտըղը հալտէ, հալիմանէ վէ թիթքէք պիր սէտա իլէ « Լուլթի . . . պիրատէրլէրիմ . . . Լուլթքեար օլընըզ . . . ատիլ օլընըզ . . . » տէտիյի զէման, զալէ-պէլիյին գալպի ատէթա հէյէճանա կէլտի:

Թաշ օճագճընն իլք հայրէթ վէ հէյէճանը ազար ազար միւնտէֆի օլարագ, Գաբրիէլէ տզլուլ իլէրլէյէրէք տէտի քի:

— Չէհրլէյիճիյէ Լուլթի իտիլէմէզ . . . օ պիղէ լա-զըմ տըր . . . եա՝ քէնտիսինի պիղէ վէրմէլի . . . վէ եա-լստ պիղ իշէրի կիրիպ ալըրըզ:

Գաբրիել. - Էյր Խրչիւնիւոյ մըսընը, պիտտէրէ-
րիւ՛՛՛՛՛. քիլիսէտէ՛՛՛՛՛. պէօյլէ՛՛՛՛՛ մուգատտէս պիր մահալ-
տէ՛՛՛՛՛. մաղտուրլարըն՝ իլթիւհեհհհհհ յլան պիր եէրտէ
էօյլէ՛՛՛՛՛ պիր հալ էյգա իսիլէպիլիւր՝ մի՛:

ԹԻՄՈՒՇ օճագքճը . - (Ճանվէրանէ պիր սուրէթ տէ .) Պիղ
ղէհիրլէ յիճիլի միհրապ իւզէրինտէն պիլէ ալըրըղ . . քէն-
տիսինի պիղէ թէօլիմ իթմէլի :

Գրաբրին՝ - (Գօլլարրնը անա տօղրոն ուզաթարագ.)
Պիրատէրէրին, պէնի տինէ յինիդ) . . .

ՀԱՅԹԻԱՅ ԺճԱԳՃՐԵՆ - ՄԱՆՎՈՂՈՒՆ ԹԱԳԵՆԻՐԷՐ . . .
 ՂԵՆԻՐՆԵՅԻՆԻ ԲՐԻՒՆԵԱՆ ԵՄԵՐԱՆԵՐԻ . . . ԲՐԻՒՆԵՅԻ ԿԻՐԷ-
 ՐԻՄ:

Ղալէպէիք . - Էվլէթ . . . Էվլէթ . . . մահլ ուլ
սուն թաքէ Էլիլէյ . . .

Փ/Փ — Սէօգլէրի պիր տիր :

— Մա՛հվո՛ւսու՛ն թաղեկիկէր :

Վազթըլլա սերբիսգ որոսխանէ, լէ Սէն-ժէրմէն
Ընդսերուայա կիրաիքլէրի կիպի, պիղ տէ քիլիսէյէ կի-
րէիմ:

→ Պիր, քիլիմենին, պիզզե և է՝ թէէսիրի օլապիլիր . . .

— Եկէր թագեելիւնը զէհիրէ յիծիւրէն սահապէթ
խտիյօրլարսա . . . անլէրի տէ սուլա Խթարըզ :

— Էվվէ՛թ, Էվվէ՛թ . . .

— Պէն սիգէ եօլու կէօսթէրիւրիմ:

Պու սէօղիւ սէօյլէ յիպ թաշ օճագճը՝ Սիպուլ վէ պիւ
սիւրիւ ատէմլէր ընփագաթըյա Գարրիէլէ տօղրու պիր
ատըմ աթտը Կէնճ բաբաղ պիր գաշ սանիյէտէն պէրու
ղալէպէլիյին հիտտէթի արթմագտա օլտըղընը կէօրէրէք
պու հալի քէշֆ իթմիշ իտի . պինաէն ալէյհ՝ պիրտէն պիւ
րէքիլսէյէ կիրէրէք գաբույը գաբատը , վէ հիւճիւմ
իտէնլէրին թագեիգաթընա ըաղմէն գաբույը կիւճիւ եէթ
տիյի գատար գաբալը թութմաղտ մուվաֆֆագ օլտու .

պատէհու պիր օտուէն բարչասընըն պիր դոճընը գալտըրը մա վէ տիկերինի տէ գաբու իւզերինտէքի թախթալարտան պիրինէ տայաթտը , վէ պու բպանտա սաչէսինտէ գաբու պիր գաչ տագըգա մուգավէմէթ իտէպիտի :

Գաբրիէլ պու սուրէթլէ գաբույը միւտափաա իթչ մէքլէ պերապէր , աբբայ տ'էկրինէկէ խիթապէն .

— Գաչընըզ , պապաճըղըմ . . . էլպիպէ մահալինտէն գաչընըզ . . . օ պիր գաբուլար գաբալը տըր . - տէյուէ հայգըրմագտա ըտը :

Թէզիւիթ իսէ պայըլաճագ հալէ կէլմիչ , վիւճըւտի ետրա պէրէ իշինտէ գալմըզ վէ սզզուգ պիր թէրէ միւս թաղրագ օլմուշ օլտըղընտան , գոււվլէթի պիւս պիւթիւն թիւքէնտիյինի հըսս իտէրէք , վէ քէնտիսինի էմնիյէթ ի չինտէ զանն իյլէյէրէք , ետրը պայղըն պիթ հալտէ պիթ սանտալիյէնին իւզերինէ տիւշմիւշ գալմըզ ըտը : Գաբրիէլին հայգըրմասը իւզերինէ խայլը զահմէթլէ այաղա գալգտը , վէ թիթրէք ատըմլարլա քիլիսէնին օրթասընտան պիր տէմիր բարմագլըգ իւէ այրըմըշ օլան Վանէնտէլէր մահալինէ կիթմէյէ չիթապ իյլէտի :

Գաբրիէլ խարիճտէն եիթվէքտէ օլտըղլարը գաբույա օլանճա գոււվլէթիլէ տայանարագ .

— Չաբուգ օլընըզ , պապաճըղըմ , չաբուգ օլընըզ . . . պիր իքի տագըգա սօնրա իշ իշտէն կէչմիշ օլաճագ տըր . - տէյուէ հայգըրտը , վէ պատէհու մէյուսանէ պիր թափը իլէ .

— Պու տիվանէլէրին հիւճիւմիւնէ գաբըզ գօյմագ իշ չոնն եալընըզ գալմագ հա' . . . - տէյուէ մըրըլտապտը :

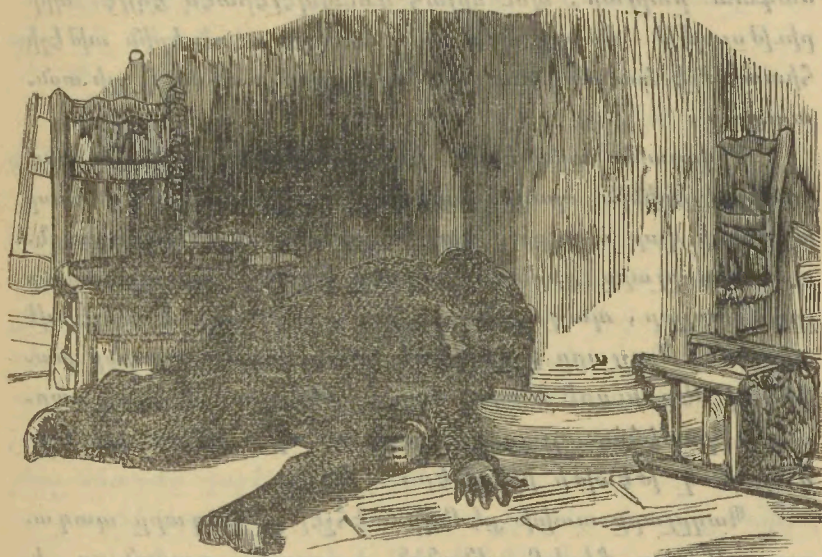
Փիլ հագըգա Գաբրիէլ եալընըզ պուլունըյօրտու : Հիւճիւմիւն իլք կիւրիւլթիւսիւ էսնասընտա , իւշ տէօրթ քիլիսէ խատէմէսի վէ պիթ գաչ իտարէ մէմուրլարը , տէր բիսգորոսխանէտէ վէ Սէն-Փէրմէն ը'Օգսէրուա քիլիսէսինտէ վուգու պուլան զասպ ու զարէթի տէրխաթըր իտէ :

րէք, հէման ֆիրարա եիւզ թուծմըչլար, չէօյլէ քի՝ պա-
զըլարը էրղանունլարըն մէվզու պուլընտըղը մահալլէրէ իւ-
թիճա իթմիչլէր վէ պազըլարը տախի էլպիսէ մահալինտէն
ֆիրար իտէրէք դաբուլարը իչէրտէն գաբամըչ օլտըզլա-
րընտան, Դաբրիէլ իլէ աբբայ տ'էկրինեինին ֆիրարընը իմ-
քեան խարիճինէ չըգարմըչլար ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ հըսս իթտիյի աղըը թէէսիրիյլէ ի-
քի գաթ օլմըչ օլթըղը հալտէ, կէնճ բաբաղըն սէօզլէրի-
նի տինլէմէքտէ, վէ եօլը իւզէրինտէ քասթ կէլտիյի սան-
տալիէլէրի թուծընարագ, խանէնտէլէր մահալինին բար-
մագլըղընա գատար կիթմէք իւզրէ պիհուտէ եէրէ սարֆը
ղայրէթ իթմէքտէ իտի . . . Պիր գաչ ատըմ իլէրիլէտիք-
տէն սօնրա, հէյէճան վէ աղըըսընա մաղլուպ օլարագ,
իքի եանընա տօղրու սալլանտը վէ թաչլար իւզէրինէ տիւ-
չիւպ պայըլտը :

Պու էսնատէ Դաբրիէլ՝ աբբայ տ'էկրինեիյի գուրթար-
մագ իւզրէ կէօսթէրտիյի հիմմէթ վէ զայրէթէ լաղմէն,
գաբուլըն թաղեիգաթը վագըլայա տայանամայըպ գըրըլ-
մագ իւզրէ օլտըղընը կէօրտիւ, վէ հիչ օլմազաս ժէզիւի-
թին էլպիսէ մահալինէ կիրիպ կիրմէտիյինի անլամագ իւզրէ
պաչընը պէրիյէ չէվիրինճէ, մէրգուլմըն խանէնտէլէր մա-
հալինտէն պիր գաչ ատըմ պէրիտէ էօլիւ կիպի սէրիլմիչ
գալմըչ օլտըղընը քէմալը տէհչէթլէ միւշահէտէ իյլէտի-
պուլըն իւզէրինէ նըսֆէն գըրըլմըչ օլան գաբուլը պըրա-
գըպ աբբայ տ'էկրինեինին եանընա գօշմասը վէ մէրգուլմը
գալտըրըպ խանէնտէլէր մահալինին բարմագլըղընտան ի-
չէրի չէքմէսի պիր սանիյէ սիւրմէտի . զիրա քէնտիսի խա-
նէնտէլէր մահալինին բարմագլըգ գաբուլընը գաբատըղը
սըրատա, թաչ օճագճը իլէ չէթէսի տախի գաբուլը ճէպ-
րէն գըրըպ քիլիսէյէ կիրմէքտէ իտիլէր :

Դաբրիէլ խանէնտէլէր մահալինտէն տըշարը չըգտը,
վէ գօլլարընը խաչվարի կէօյսիւնէ տայաթմըչ օլտըղը հալ-

տէ, պէօյլէ մէմուլըն զայրը պիր մուգավէմէթ իւզէրինէ պիր գաթ սահա գուտուրմըլ օլան զալէպէլիյին վիւրուսինէ պէքլէտի:

Գիլիսէ գաբուսը գըրըլընճա, հիւճիւմ իտէնլէր մէճ նունանէ պիր սուրէթտէ իչէրի կիրտիլէր. ֆագաթ այագա լարընը հէնուզ քիլիսէյէ գօյմըլ իքէն զարիպ պիր մէնզարէ ճէրէյան իթտի:

Կիճէ գարանլըղը օրթալըղը պասմըլ ըտը... պիր գաչ ատէտ կիւմիւշ գանտիլ՝ պաշ միհրապըն էթրաֆընա սօլղուն պիր զըյա նէշը իթմէքտէ, վէ սաիւր մահալլէր իսէ գարանլըգ իչինտէ նապէտիտ օլմագտա ըտը: Ղալէպէլիյին է՛ն ճէսուրլարը պու գարանլըգ, սիւքիւնէթլի վէ թէնհա քիլիսէյէ կիրինճէ, օրանըն մէհիպ վէ տէհչէթէնկիլ պէօյիւքիւյիւ գարշըսընտա տիւշարը հայրէթ օլուպ գալտըլար. ավաղէլէր վէ թէհտիտլէր տուտագլարընտա գալտը. զանն իտէրսին քի քիլիսէնին նիհայէթսիզ գուպպէլէրինտէ հասըլ օլաճագ աքսը սէտատան գօրգօ

մագտաւ ըտըլար . պու սիյահ գուպպէլէրտէն էօյլէ պիր
րիւթուպէթ հասըլ օլմագտա իտիքի , անլէրին աթէչի
հիտտէթլէ եանմագտա օլան ալընլարընը պուզ կիպի տօն .
տուրտը :

Րիվայաթը տինիյէնին , էսկի ատէթլէրին , չօճուգըզ
խաթըրէլէրինին պազը ատէմլէր իւզէրինտէ օ գատար
թէէսիրի վար տըրքի , թաշ օճագճընն արգատաշլարըն .
տան պազըլարը քիլիսէյէ կիրէր կիրմէզ շապգալարընը
չըգարտըլար , պաշլարընը քէմալը իհթիրամլա էյտիլէր վէ
տէօշէմէ թաշլարը իւզէրինտէ այագ բաթըրտըսընը խա-
ֆիֆլէթմէք իւզըէ եավաշ եավաշ եիւրիւմէյէ պաշլատը-
լար . պատէհու ալչագ վէ գօրգագ պիր սէտա իլէ պիր
գաշ սէօզ թէաթի իթտիլէր :

Պազըլարը տախի քէմալը տէհշէթլէ եօգարը պագա-
րագ վէ պու ճէսիմ պինանըն օ սըրատա գարանլըզ ի-
չինտէ գալմըշ օլան սօնընճը գուպպէլէրինի արաշտըրա-
րագ , քէնտիլէրինի զայէթ քիւչիւք կէօրտիւքլէրինտէն տօ-
լայը ատէթա գօրգմագտա ըտըլար : Լաքին թաշ օճագ-
ճընըն պիր լաթիֆէսի իւզէրինէ , զալէպէլիյին շու հէյէ-
ճանը տէրհալ միւնտէֆի՝ օլտու . մէրգուլմ սիւքիւթի
վագընը պէրթարաֆ իտէրէք :

— Պագսանըզ ա՛ , տօսթլար , ագչամ տուասը օգու-
մագ իչուն նէֆէս մի ալըյօրըզ : Մուգատտէս սու գապը
իչինտէ շարապ պուլընսայըտը , ֆէնա օլմագ ըտը . - տէ-
տի :

Պու սէօղլէր վահիյանէ գահգահալար իլէ թէլագ-
գը օլընտը :

Պիրիսի . — Պու թէրէտտիւտ էսնասընտա հայտուաթ
էլիմիզտէն գաշըրաճաղըզ : - տէտի :

Սիպուլ . - Էվվէթ , ալըմըզը շալտըրաճաղըզ :

Թաշ օճագճը . - Պիզի գօրգագ զանն իտէճէքլէր վէ
քիլիսէ խատէմէլէրինտէն գօրգույօրլար տէյէճէքլէր :

Ղալէպէլիք . - (Հէր պիր աղըզը) Ասլա' . . . Կասլ'ա ,
պիզ հիշ քիմսէտէն գօրգմայըզ :

Թաշ օճագճը . - Էօյլէ իսէ եիւրիւյիւնիւզ պաղալըմ . . :

Ղալէպէլիք . - (Հէր թարաֆտան) Էվլէթ թալէթ Էվ-
վէթ . . . Եիւրիւյէլիմ :

Պոռ սէօզիւ միւթէագըպ , պիր միւտտէթճիք Եիւրիւս
նէթ պոլմըջ , օլան հէյէճան , վէ հարէքէթ քէսպի շիտա
տէթ իյլէտի : Պիր գաշ տագըգա սօնրա , հիւճիւմ իտէնլէ ,
րին կէօզլէրի գարանլըղա ալըշարագ , կիւմիճ , պիր գան-
տիլին նէշը իյլէտիյի խաֆիֆ զըյանըն իյանէսիյլէ , խանէն
տէլէր մահալինին բարմագըլըլը խարիճինտէ տուրմըշ . օ-
լան Դարըրիէլին չէհրէսինի կէօրտիւլէր . պոլմըն իւզերինէ
թաշ օճագճը զալէպէլիյէ խիթապէն .

— Զէհրլէյիճի պուրատա պիր եէրտէ կիզէնմիշ
տիր , . . օ հայտուտը պիզէ թէսլիմ իթմէյէ պուլ բաքա-
զը մէճպուր իթմէլիյիզ :

— Էվլէթ , զէհրլէյիճիյի օնտան իսթերիզ . . . մէ-
սուլը օ տըր :

— Հայտուտը քիլիսէյէ օ գաշըրտը :

— Օ պիրի պուլունմայաճագ օլուրսա , իքիսինին տէ
աճըսընը քէնտիսինտէն չըգարաճաղըզ :

Ղալէպէլիյին պիւա իսթիյար հըսս իյլէտիյի հէյէճան
վէ գօրգուլնըն իլք թէհսիրի մահվ օլտըգճա , սէսլէր տա-
լի եիւքսէլմէքտէ , վէ հէր քէս պիր տագըգաճըգ թէ-
րէտտիւտ վէ զաաֆը գալպ կէօսթէրմիշ օլտըղընտան
սանքի մահճուպ օլարագ , չէհրէլէրտէ տահա զիյատէ
վահչէթ վէ թէհտիտ ալայիմի կէօրիւլմէքտէ իտի :

Հիտտէթլէրինտէն սէսլէրի թիթրէմէքտէ օլան պաղը
քիմսէլէր .

— Էվլէթ . . . Էվլէթ . . . պիզէ իքիսինտէն պիրի-
նին հայաթը , եախօտ հէր իքիսինին տէ հայաթը լազըմ
տըր . - տէյու հայգըրտըլար :

— Կիւնահը պոյնընա . . . պու բաբաղ զէհիրլէյիծի-
յի կէպէրթմէմիղէ նիշուն միւմանաաթ իտիյօր :

— Էօլիւմ . . . Էօլիւմ :

Քիլիսէնին հիւսյէթսիզ գուպպէլէրի ալթընտա մի . . .
հիշ պիր սուրէթտէ աքսէնտազ օլան շու ճանվէրանէ սէ-
տալար իւզէրինէ , ղալէպէլիք՝ Գարրիէլին գաբուսընտա
տուրմագտա օլտըզը բարմագլըղա տօղրու հիւճիւմ իյ-
լէտի :

Միւմէրիգանըն Քօչօզ տաղլարընտաքի վահիյէր թա-
րաֆընտան խաչա կերիլտիյի հալտէ տախի ճէլլատլարը-
նա աֆվ իթմէսինի ճէնապը Հազգտան թէմէննի իտէն
պու կէնճ բաբաղըն գալպինտէ օ տէրէճէ ճէսարէթ վէ
շէֆգաթ մէրքիւզ իտի քի , աբբայ տ'կրինեիյի գուր-
թարմագ իշուն քէնտի հայաթընը թէհլիքէյէ գօյմաղա
հազըր շտը . . . օ ատէմի քի քէնտիսինի ալչագճա վէ ին-
սաֆսըզճա պիր մուրայիլիքլէ ալտաթմըշ ըտը :

11

Գ Ա Թ Ի Լ Լ Ե Ր

Թաշ օճագճը՝ ղալէպէլիյի արգասնա՝ թագմըշ օւտըղը հալտէ , բարմագլըգտան պիր դաշ ատըմ՝ իլէրիլէմիշ օլան Գաբրիէլին իւղէրինէ եիւրիւյիւպ , կէօզլէրինտէն աթէշի հիտտէթ սաշմագտա օլտըղը հալտէ .

— Ձէհիրլէյիճի նէ՛րէտէ տիր . . . օ պիզէ լազըմ տըր .
— տէյու հայգըրտը :

Գաբրիէլ . - (Միւէսսիր վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ .)
Օնըն ղէհիրլէյիճի օլտըղընը սիզէ քի՛մ սէօյլէտի , պիրատէրլէր . . . պու՛նը իսպաթ իթմէք իշու՛ն տէլիլէր . . . շահալէր . . . ղէհիրլէնմիշլէր վա՛ր մը տըր :

Թաշ օճագճը . - (Թէհտիտքեարանէ պիր սուրէթտէ իլէրիլէյէրէք .)
Էլվէրիւր , էլվէրիւր . . . պիզ պուրայա կիւնահ չըգարմաղա կէլմէտիք . . . սիզ ժատէմի պիզէ թէսլիմ իտինիզ . . . եօգսա օնըն եէրինէ սիզ կիտէրսինիզ . . .

Պիր չօգ սէտալար . - Էլվլէթ . . . Էլվլէթ . . . օնլար եէքտիկէրիլէ հէմէֆքեար տըրլար . . . պիզէ իքիսինտէն պիրի լազըմ տըր :

Գաբրիէլ պիրտէն պիրէ պաշընը եօգարը գալտըրտը վէ քէմալը թէսլիմիլէթ վէ սիւքիւնէթլէ իլէրիլէյէրէք .

— Մատամ քի իքիմիզտէն պիրիսինի իսթէյօրսընըզ , իշթէ պէն հազըր ըմ . . . հա՛ օ , հա՛ պէն . . . սիզ գան իսթէյօրսընըզ , տէյի՛լ մի , պէնիմ գանըմը ալընըմ , պէն սիզէ աֆվ իտէրիմ , գարտաչլարըմ . զիրա սիզին էֆքեարընըզ ուղուրսըզ պիր հէյէճան սէպէպիլէ գարըշմըշ տըր . - տէտի :

Գարրիէլին շու սեօղէրի, ճէսարէթի, տուրըշնըն նէճապէթի, չէհրէսինին լէթաֆէթի հիւճիւմ իտէնլէր. տէն պազըլարը իւզէրինտէ պէօյիւք պիր թէէսիր հասըլ իյլէտի. ֆագաթ պու սըրատա շիտտէթի պիր սէտա.

— Հէ՛յ, տօսթլա՛ր... զէհիրլէյիճի օրատա... բարմագլըղըն արգասընտա տըր. — տէյու հայգըրտըր:

— Ապէպէլիք. — նէրէտէ... նէրէտէ...
— Իշթէ... կէօրիւյօր մըսընըգ. բաֆէրտէ մէրլիմիզ գալըշ...

Հիւճիւմ ֆտէնլէր՝ օ զէմանա գատար թիլիսէ օրթա. սընըն իքի ճէնահընը պիրի պիրիտէն ալքըան տար կէ. շիտտէ պիրիքմիշ օլտըզլարը հալտէ, պու սեօղէրի էլի. տիճէ արբայ տ'էկրինսիյի մուհաֆաղա իտէն վէ եէկէա. նէ մէթէրիս հիւքմիւնտէ օլան բարմագլըղա մօղըու ղիթ. մէք իւզրէ հէր թարաֆա տաղըլտըլար:

Պու սըրատա թաշ օճագճը, Սիպուլ վէ տահա պիր չոգ. քիւնէլէր Գարրիէլէ մօղըու իլէրիլէյէրէք, վահշիյա. նէ պիր մէսէրէթլէ.

— Պու տէֆա էլիմիզտէն գուրթուլամագ... զէհիրլէյիճիէ էօյիւմ... Է տէյու հայգըրտըլար:

Գարրիէլ արբայ տ'էկրինսիյի գուրթարմագ իշուն, բարմագլըգ գաբուսը էօնիւնտէ էօլմէյէ հազըր ըտը. լա. քին բարմագլըգ անճագ տէօրթ գատէմ եիւքճէքլիքտէ օլտըղընտան, հիւճիւմ իտէնլէր պունը պիր տագըգա զար. ֆընտա գըրմաղա վէ եախօտ իւզէրինտէն ալմաղա մուգ. թէտիր իծիլէր. պինաէն ալէյճ Գարրիէլ փէզլիլթի տէհ. շէթլի պիր էօրիւմտէն գուրթարմագ իւմիտինի պիւս պիւ. թիւն ղտոյա իթտի: Պա մաֆիհ եինէ պիր քէրրէ, Եճու. ընըզն. Ե պիշարէ ագըլըղըլար... տըզըրնըգ. Ե տէյու հայգըրտը վէ էլէրինի զալէպէլիյէ մօղըու ուզաթարաղ իլէրիլէ աթըլտը:

Սէտասը, թալըր, սիմասը զալէպէլիք իւզէրինտէ

էօյլէ մոռչֆիզանէ վէ պիրատերանէ պիր թէէսիր հասըլ
 ֆոյլէտի քի, պիր միւտտէթճիք թէրէտտիւտէ տիւչար օլ-
 տուչար. լաքին պիր ազ սօնրա պու թէրէտտիւտ եհրինէ
 եհնիտէն վահշիյանէ սէտալար գաիմ օլարագ.

— Էօլիւմ... էօլիւմ... — տէյու հայգըրմաղա պաշ-
 լատըլար :

Գաբրիէլին պէնզի պիր գաթ տահա սօլարագ.

— Էօլմէսինի մի իսթէյօրսընըզ. — տէտի :

Ղալէպէլիք. — Էվվէթ... Էվվէթ, էօլմէսինի իւ-
 թէրիզ. Կ տէյու ճէվապ վէրտիւէր :

Գաբրիէլին զիհննտէ նակէհանի պիր իւմիտ տօղա-
 րագ.

— Բէք էյի... էօլսիւն... Էվվէթ, շիմտի էօլսիւն.
 Կոնէտի :

Կէնճ բաբաղըն շու սէօզլէրի զալէպէլի հայրէթէ
 տիւչար իյլէտի. Պիր գաշ սանիյէ գատար սաքին վէ հա-
 րէքէթսիզ պիր հալտէ Գաբրիէլին եիւզիւնէ պագտըլար :

Կէնճ բաբազ թիթրէք վէ հէյէճանլը պիր սէտա ի-
 լէ տէտի քի.

— Պու առէմ գապահաթլը տըր տէյօրսընըզ... իւ-
 պաթսըզ, շահիտսիզ քէնտիսինի մուհաքէմէ իտիյօրսընըզ,
 տէյիւ մի. զարար եօգ... էօլսիւն... զէհիրլէյիճի տիր
 անյօրսընըզ... զէհիրլէտիյի առէմլէր նէրէտէ տիր, պիւ-
 մէզսինիզ... պուլըն տա զարարը եօգ... մահքիւմ օլմըշ
 տըր... Հէր միւթթէհիմին հուգուգըր մուգատտէսէսին.
 տէն ժլան միւտաֆաասընը տինլէմէք իսթէմէյօրսընըզ...
 պուլըն տա զարարը եօգ... հագգընտա հիւքմ սատըր
 օլմըշ տըր : Սիզ հէմ իթհամ իտիճի, հէմ հաքիմ, հէմ
 տէ ճէլլատ սընըզ... բէք էյի, էօյլէ ծլսուլ... սիզ պու
 պիւարէյի միւտտէթի էօմրիւնիւզտէ ասլա կէօմէմիշսիմիզ
 տիր, սիզէ հիշ պիր ֆէնալըզ եաբմամըշ տըր... պաշգա-
 սընա եաբմըշ մը տըր, ծնու տա պիւլմէյօրսընըզ... վէ

պիւթիւն ալէմ հուզուրընտա էճէլինին . . . իշխոյթօրմըսը-
նըզ . . . էճէլինին տէհչէթլի մէսուլիյեթինի իւզէրինիզէ
ալըյօրսընըզ . . . էօյլէ օլսուէն . . . վիճտանընըզ սիզէ ափվ
իտէճէք տիր . . . բէք էյի . . . մահքիւմ օլան շախս էօլէ-
ճէք տիր . . . էվվէթ, քիլիսէնին մուգաւտէսլիյի տախի
քէնտիսինի գուրթարամայաճագ տըր . . . :

Պիր չօգ սէտալար . - խա'յր . . . խա'յր . . . :

Գաբրիէլ . - (Պիր գաթ տահա հէյէճան իլէ .) Խա'.
յըր . . . սիզ գան տէօքմէք իսթէյօրսընըզ, ձէնապը Հագ-
գըն իպատէթխանէսինտէ պիլէ տէօքէճէքսինիզ: Պու աի-
զին հագգընըզ տըր տէյօրսընըզ . . . տէհչէթլի վէ ֆագաթ
ատիլանէ պիր հարէքէթտէ պուլընաճագսընըզ . . . լաքին
էօլիւմ հալինտէ պուլընան պու ատէմին իշինի պիթիրմէք
իշուէն պու գատար գուվվէթլի պագուլարա նէ լիւզոււմ
վար . . . պու սէտալարա, պու հիտտէթլէրէ, պու շիտ-
տէթլէրէ նէ հաճէթ . էհալինին, ատալէթբէրվէր վէ
գուվվէթլի էհալինին մուհաքէմաթը պէօյլէ մի իճրա ի-
տիլիր: Խա'յր, խա'յր . . . էհալի հագգ քէնտի թարաֆըն-
տա օլտըղընա էմին օլուպ տա տիւշմէնինի վուրընճա,
վիճտանէն վէ ռուհէն հիւքմ վէրէն հաքիմէ լայըգ պիր
սուրէթտէ վուրըր . . . խա'յր, ատալէթբէրվէր վէ գուվ-
վէթլի օլան էհալի՝ ալչագճա պիր ճինայէթլէ մահգուլօլ-
մագ իսթէյօրմըշ կիպի քէօր քէօրինէ վէ չըլընճասընա
վուրմազ: Խա'յր, սիզին իճրա իթմէք իսթէտիյինիզ հագգ
պու եօլտա իճրա իտիլէմէզ . . . գիրա սիզ շու սըրաւա
պէօյլէ պիր հագգ իսթիմալ իթմէք իսթէյօրսընըզ:

Գաբրիէլին շու սէօզլէրի իւզէրինէ հիւճիւմ իտէնլէր-
տէն էքսէրիսի միւթէէսիր օլարագ սիւքիւթ իթտիլէր .
հալ պու քի թաշ օճագճը, Սիպուլ վէ տահա սաիր պիր
չօգ ինսաֆսըզլար .

— Էվվէթ, էվվէթ պու հագգը իսթիմալ իթմէք
իսթէրիզ . - տէյու հայգըրտըլար :

Թաշ օճագճը . - Էվվեթ , հագգըմըդ տըր , զէհիր-
լէյիճիյի էօլտիւրմէք իսթէրիզ . - տէյու թէքրարլատըգ-
տան սօհրա , կէօզլէրի գանա զարգ օլմուշ , վէ եանագ-
լարը աթէշի հիտտէթլէ գըզարմըշ օլտըղը հալտէ , պիր
սիրիւ չաբգընլարըն ըէֆագաթըլլա իլէրիէ աօղրու եիւ-
րիւտիւ , վէ բարմագլըգտան պիր ազ պէրիտէ տուրմագտա
օլան Գաբրիէլի պիր Թարաֆա սիրմէք իսթէյօրմըշ կիպի
էլիլլէ պիր հարէքէթտէ պուլունտը : Ֆագաթ կէնճ բա-
բազ հայտուտըն հիւճիւմինէ միւմանաաթ իտէճէք եէր-
տէ , քէնտիսինէ աօղրու իլէրիլէտի վէ գօլընտան թուլթ-
տըգտան սօհրա , մէթին պիր սէտա իլէ . « կէլինիզ . . . »
տէտի :

Գաբրիէլին շու հարէքէթի իւզէրինէ , թաշ օճագ-
ճընըն արգատաշլարը տիւշարը հայրէթ օլարագ , մէրգու-
մըն արգասը սըրա կիթմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիլէր : Գաբ-
րիէլ իսէ թաշ օճագճըյը ատէթա չէքիպ կէօթիւրէրէք ,
խանէնտէլէր մահալինին բարմագլըգ գաբուսընը աշտը վէ
մէրգումը տէօշմէ թաշլարը իւզէրինտէ սէրիլմիշ գալմըշ
օլան աբբայ տ'էկրինեինին եանընա կէօթիւրէրէք .

— Իշթէ գուրպանընըզ . . . մահբիւմ օլմըշ տըր . . .
վուրընըզ . . . - տէյու հայգըրտը :

Թաշ օճագճը . - (Թէրէտտիւտլէ .) Պէ'ն մի . . .
եալընըզ պէ'ն մի վուրայըմ . . . :

Գաբրիէլ . - Օ'հ , գօրգմայընըզ , հիշ պիր թէհիլքէ եօգ
տըր , չար չաբուգ իշինի պիթիւրէպիլիւսինիզ . . . զաթէն ադ-
ըրլարտան ույուշմըշ տըր . . . իւզէրինտէ անճագ պիր նէ-
ֆէս գալմըշ տըր . . . հիշ պիր մուխալիֆէթտէ պուլընա-
մազ . . . գօրգմայընըզ :

Թաշ օճագճը հարէքէթսիզ տուրըյօրտը . զալէպէ-
լիք իսէ պու վագըաի զարիպէտէն բէք զիյատէ միւթէէ-
սիր օլարագ ազար ազար բարմագլըգ գաբուսընա եագ-
լաշտըլար ըսա տա , իշէրի կիւմէյէ հիշ քիմսէ ճէսարէթ
իտէմէմէքտէ իտի :

Գաբրիէլ միւթէազգիմանէ պիր թավր իւն ղալէպէլի-
յի կէօսթերերէք . թաշ օճագճըյա խիթապէն .

— Վուրսանըղ ա՛, իշթէ հաքիմէրինիղ . . . սիղ տէ
ճէլատը սընըղ . - տէյու թէքրարլատը :

Փագաթ թաշ օճագճը քէմալը տէհչէթլէ կէրի չէ-
քիլտի , վէ կէօղէրինի պէրիյէ չէվիրէրէք .

— Խա՛յր , պէն ճէլատ տէյիլիմ . . . պէն ճէլատ
օլմայաճաղըմ . - տէյու հայգըրտը :

Պունըն իւզէրինէ ղալէպէլիք արասընտա պիր սիւ-
քիւթ հասըլ օլտու : Պիր գաշ սանիյէ գատար հիչ պիր
սէօղ վէ հիչ պիր սէտա քիլիսէնին սիւքիւնէթի ֆէվգ էլ
ատէսինի իսլալ իթմէտի :

Գաբրիէլ՝ պիր մէյուսիյէթ ղէմանընտա , ինսանըն
հըսիյաթը գալպիյէսի հազգընտաքի վուգուֆընա մուվա-
ֆըգ սուրէթտէ հարէքէթ իթմիշ իտի : Պիր ղալէպէլիք՝
քէօր քէօրիւնէ պիր հիտտէթէ տիւշար օլարագ , պիր մաղ-
տուընն իւզէրինէ հիւճիւմ իտէր վէ հէր քէս պիրէր տար-
պէ էնտիրիրսէ , պէօյլէ պիր ճինայէթ՝ ֆաիլլէրի չաղարըն .

տա օգտար տէհչեթի կէօրիւնմէզ. զիրա հէր քէա պու
ճինայէթատ միւշթէթէք ծայլլըր. պունտան պաշգա չըգա
րըլան սէտալար, գանրն թէմաշասը, գաթլ ժտիլէն ատե-
մին մէյուսանէ մուխալէֆէթի տախի վահչեթ վէ հիտտե-
թի թէզեիտ իտէր. լաքին պէօյլէ պիր ճինայէթի իրթի
քեապ իտէնլէք արասընտան պիրիսի ալընըպ տա քէնտիսինի
միւտաֆաա իթմէյէ մուդթէտիր զմայան պիր մազլուսմըն
եանընա կէօթիւրիւլէրէք, « Վո՛ւր » տէնիլէճէք զլուրգա
հէման տախմա վուրմազա ճէսարէթ իտէմէզ, իշթէ թաշ-
ճը տախի պու հալէ տիւշար օլմուշ ըտը. խապիսի մէր
գաթլ եալընըզ պաշընա վէ սօզուգ գանլըրզընը մուհաֆա
զա իտէրէք պիր ճինայէթ իրթիքեապ իթմէք ֆիրիստէն
թիթրէմէքտէ իտի:

Պու մէնդարէ բէք չարուգ ճէրէյան իթմիշ իտի.
թաշ օճագճընըն արգադաշլարընտան բարմագլըզ գաթու-
սընա տահա եագըն պուլունանլար՝ մէրգուսըն տիւշար
զաքզըր տէհչեթին սէպէպինի անլամամըշլար ըտը՝ հալ
պու քի քէնտիլէրինէ տէ ճէլլատ օլմայը թէքիթ իտէճէք
օլալար, քէնտիլէրի տախի այնը թէէսիթէ տիւշար օլաշ
ճագլար ըտը՝ ճաթթա իշլէրինտէն բէք չօզլարը մէրգու-
սըն կէվլէրիլինի եիւզիւնէ վուքարաք չու սօզլէթի սէօյ-
լէմէյէ պաշլատըլար:
— Եագը՛գ, զէհիլլէյիճիլի եգտիւրմէյէ ճէսարէթ
իտէմէյօր:

— Ալչալ, գօրգուսընտան էօտիւ բաթլայօր:

— Պագսան ա՛, կէրի չէքիլիօթ:

Թաշ օճագճը պու սէօզլէրի իշիտինճէ բարմագլըլըն
եանընա գօշուպ գաբուլը աշտը վէ էլիլէ տըբայ ա՛լկըրն.
Եիլի կէօսթէրէրէք:

— Իշինիլտէ պէնտէն տահա ճէսարէթիսի վար ըտա,
կէլսին տէ իշինի պիթիրսին... ճէլլատ վազիֆէսինի իշթա
իթսիլ... հայտի պագալըմ. — տէտի:

ճէվապա պէքէտի . օրթալըգաա տէրին պիր . սիւքիւնէթ հիւքմ' իտիյօր, վէ անճագ եաւաշ սէտա իլէ պիր իքի սէօղ թէաթի օլունըյօր ըտը . պու սըրատա Գաբրիէ, պիրտէն պիրէ .

— Շիւքրէր օլուն , եա' Ռապաի . . . Էփերէյի վուրույօր . . . - տէտի :

Թաշ օճագճը պու միւթտէյի վէրմէք իւզրէ պաշընը զալէպէլիյէ տօղրու չէվիւրէրէք .

— Շիւքրէյի վուրույօր . . . - տէյու թէքքարլատը :

Հալէպէլիք . - (Եաւաշ անտա իլէ .) Ա՛հ , Էփերէյի վուրըյօր ըմը . - տէպիւէր :

Գաբրիէ . - (Թարիֆի նագապիլ պիր մէսէրրէթլէ .) Հէնոզ իւմիտ վար տըր . .) քէնտիսինի գուրթարապիլէ .

ճէյիզ . - տէտի :

Թաշ օճագճը . - Քէնտիսինի գուրթարապիլէճէյիզ . - տէյու թէքքարլատը :

Հալէպէլիք . - (Եաւաշ սէտա իլէ .) Գուրթարապիլէճէլէր տիր . - պէյու պէյան իլլէտի :

Գաբրիէ . - (Թաշ օճագճըյա իթթապէն .) Չաբուգ , չաբուգ , պանա եարալմ' իտինիզ , քէնտիսինի գալտըրա-

լլմ' տա ճիվարտաքի խանէլէրտէն պիրինէ նագա իտէլիմ' . . . արատա լաղըմ կէլէն թէտավի իճրա իտիլիք :

Թաշ օճագճը տէրհալ իթաաթ իլլէտի : Կէնճ բա-

բազ աբբայ տ'էկրինէիյի գօլլարընտան գալտըրտըղը սը-

րատա , թաշ օճագճը տախի պաճագլարընտան թութ-

տոգ , վէ Էփիսի պիրլիքտէ բարմագլըզ գաբուսընտան տը-

շալը չըգարտըլար :

Հալէպէլիք . թաշ օճագճընըն պիր աղ էվվէլ էօլիւմ

թէհտիալէրի իլէ թաագիպ իթմէքտէ օլտըղը ատէմէ

մուավէնէթ իթտիլինի կէօրիւնճէ , հէր քէսին գապինտէ

պիր հըսսը չէֆագաթ հասըլ օլտու : Պունլար , Գաբրիէ-

յին սէօղէրինտէն զաթէն միւթէէսսիր օլմուշ օլտըգլա-

թրնտան, եէքտիկերիլէ ատէթա ըէգապէթէ պաշլաւոր-
լար :

Սիպիւլ . - Բաբազ էֆէնտի , քէնտիսինի պիր սանճա,
լիյէ իւզերինէ գոյուպ կէօթիւրմէք տահա էյի օլուր :
Պիր պաշգասը . - Կիտէյիմ Օթէլ-Տիէօտէն պիր թէն.
կէրէ կէթիրէյիմ յի :

Պիր իւչիւնճիւ . - Բաբազ էֆէնտի , պըրագընը տա
սիզին եէրինիզէ պէն կէչէյիմ . պու աղըր վիւճուտը փիզ
կէօթիւրէմէք սինիզ :

Գուվիթլի պիր ատէմ . - (Թապիւմքեարանէ պիր
սուրէթտէ Գաբրիէլէ եագլաշարագ) Սիզ եօրուլմայընըզ,
բաբազ էֆէնտի , պէն տահա էյի կէօթիւրէպիրիթիմ :

Հայլազ պիր չօճուգ . - (Պաշընտաքի թագեէյի գալ-
տըրարագ .) Գօյուպ պիր արապա կէթիրսեմ-նաւըլ .
բաբազ էֆէնտի :

Թաշ օճագճը . - Հագգըն վար , հայաթի սէնի կէօրէ.
յիմ , չաբուգ կիթ :

Սիպուլ . - (Չօճուղա պըգօյարագ .) Լաքին կիթ.
ձէգտէն էվիէլ արապա կէթիրմէյէ լիւզում օլուպ օլմա
տըղընը բաբազ էֆէնտիյէ սօրըվէր :

Սէյիրճիլէրտէն պիրի . - Տօղրու տըր , քիլիտէ իչին.
տէ պուլունըյօրըզ . . . պուրատա բաբազ էֆէնտի գա-
րըշըր :

Գաբրիէլ . - (Չօճուղա խիթապէն .) Էվիէթ , օղլում,
էվիէթ , չար բաբուգ կիթ տէ պիր արապա կէթիր :

Չօճուգ զալէպէլիլի եարըպ կիթտիլի սըրատա , շալէ.
պէլիք արասընտան պիր սէտա .

— Եամըմտա ըագը իլէ տօլու ուֆագ պիր շիլէ վար
տըր . . . պիր իչէ եարայապիլիլի մի :

Գաբրիէլ . - Եիւպհէսիզճ . վէրինիզ , վէրինիզ . . .
թաաթանըն գուլագ թօղլարընը օվալարըզ , վէ քէնալսինէ
տէ գօթլաթտըրըրըզ :

Սիպուս . - Շիշէյի պու թարափա կէշիրինիզ . . . ֆա-
գաթ պուրնոննըզը իշինէ սօգմայրնըզ :

Բագը շիշէսի քէմալը իհթիյաթլա էլտէն էլէ կէշէրէք :
Դաբրիէլէ գատար վասըչ օլտու : Արապանըն վիւրուտինէ
ինթիզարէն , աբբայ տիէկրիննի պիր սանտալիէ իւզէրինէ
օթուրթաւըըլմըզ ըտը . պիր թագըմ խայրխա՛հ ատէմէր
Ժէզիւիթի քէմալը իթինա իլէ թուրթալարը սըրատա ,
կէնճ բաբազ տախի քէնտիալինէ բագը գօզլաթմագտա
ըտը : պիր իքի տագըգա սօնրա բագընըն թէհսիրի կէօ-
րֆւմէյէ պաշլատը . Ժէզիւիթ պիր գաշ տէֆալար խա-
ֆիֆէ գըմըրտանտըգտան սօնրա , տէրինտէն պիր ահ
չէքտի :

Դաբրիէլ պու հալի կէօրիւնճէ ֆէվզ էլ դայէ մէս-
րուր օլարագ , մուզաֆֆէրանէ պիր սէտա իլէ .

— Դուրթուլտը . . . եաշայաճագ տըր . . . պիրա-
տէրլէրիմ , եաշայաճագ տըր . - տէտի :

Պիր չօգ սէտալար . - Ա՛հ , եաշայաճագ մը :

Դաբրիէլ . - Օ՛հ , էվլէթ , պիրատէրլէրիմ , հէմտէ
վիճառնըզ տէհշէթի պիր ճինայէթին ազապը իլէ մուզ-
տարըպ օլաճագ եէրտէ , ալիճէնապանէ վէ ատիլանէ պիր
իշին խաթըրէսիյէ մահզուզ օլաճագ տըր : Սիզին հիտտէ-
թինիզի չէֆգաթ ու մէրհամէթէ թէպտիլ իթմիշ օլտը-
ղընտան տօլայը ճէնապը Հագգա շիւքը իտէլիմ , վէ կէ-
րէք սիզի վէ կէրէք սէվտիքլէրինիզի պու պիշարէնին
գուրթուլմըզ օլտըղը թէհլիքէյէ տիւշար իթժէմէսլինի
քէնտիսինտէն բէճա իտէլիմ : (Հագըթի իսանըն թափա-
րինի կէճաթէրէքէք , միւհսսիր վէ հէյէճանը պիր սէտա
իլէ .) Դարտաշարըմ , մազլուլարըն , պիզիմ կիպի
մէճհալ գալան էվլատը էհալինին խէլտսը իշուն պու
խաշ իւզէրինտէ էօլմիւշ օլան զաթըն « Պիքի պիրիմիզի
սէվէլիմ . . . » տէմիշ օլտըղընը ասլա ունուրթմայալմ .
պու լաթիֆ վէ մուշֆիզանէ սէօղլէրի հէր տայըմ խա-

Թըրըմըզա կէթիրէլիմ. պիրի պիրիմիզի սէվէլիմ, պիրի պիրիմիզէ մուավէնէթ իտէլիմ. զիրա պիզիմ կիպի ֆաշ գըրլար մահզա պու սայէտէ էյի, մէսուտ վէ ատիլ օլա. պիլիւրէր: Պիրի պիրիմիզի սէվէլիմ, գարտաշլարըմ, պիրի պիրիմիզի սէվէլիմ, վէ տիւնեատա մաղտուրլարըն, զա. յըֆլարըն վէ էլէմզէտէլէրին համիի եէկեանէսի օլան հազըլէթի Խանըն էօնիւնտէ սէճտէ իտէլիմ:

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Դաբրիէլ տիզ չէօքտիւ: Սէօյլէտիյի սէօզլէր օ գատար սատէ վէ միւէս. սիր իտի քի, օրատա հազըր պուլունանլարըն քեաֆֆէսի տէ անըն հարէքէթինէ պիլ իթթիպա, իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ տիզ չէօքտիւլէր:

Պու սըրատա զարիպ պիր հալ զուհուր իտէրէք պու մէնզարէնին ազամէթինի պիր գաթ տահա արթըրտը:

Եվվէլճէ սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ, թաշ օճագճընըն չէթէսի քիլիսէյէ կիրմէզտէն պիր ազ էվվէլ, օրատա պուլունան պիր գաշ քիշի հէման ֆիրարա եիւզ. թուլթուպ, պունլարտան իքիսի տէ էրղանունլարըն մէվզու պուլընտը. զը մահալէ իլթիճա իթմիշլէր, վէ օրատան հիշ քիմսէյէ կէօրիւլմէքսիզին եօգարըքի վուգուլաթը սէյր իթմիշլէր իտի: Պունլարտան պիրիսի էրղանունլարըն մուհաֆազա. սընա մէմուր պիր տէլիգանլը օլուպ, մուզիգայա տա է. բէյիճէ աշնա իտի. մէրգում՝ պաշլանղըճը գօրգունճ օճլան իշպու վագըանըն ֆէվզ էլ մէմուլ նէթիճէսինտէն միւթէէսսիր օլարագ, խալգըն Դաբրիէլ իլէ պէրապէր տիզ չէօքտիւյիւնիւ կիօրիւնճէ, էրղանունըն բարմագլարընը վուրմազա պաշլատը: Իպթիտա քիլիսէնին տէրինին. տէն հըսս իտիլի իտիլմէզ տէրէճէտէ խաֆիֆ պիր ա. հէնկ զուհուր իյլէտի, վէ պատէհու քիւնլիւյիւն խօշպույ տիւմանը կիպի գուպպէլէրէ գատար եիւքսէլէրէք հէթարաֆա եայըլտը. ազար ազար օ խաֆիֆ վէ լաթիֆ ահէնկլէր՝ բուհէֆզա, տինտարանէ վէ հազին պիր մագամ

սուրէթինի աւտըլար քի , թարիֆի նազապիլ պիր սէտաի չիւքրան վէ մուհապպէթ կիպի սէմայա չըգմագտա ըտը : Պու ահէնկէր օ գատար պիրուպա վէ օ գատար միւէսսիր իտի քի , սէճոէյէ վարմըչ օլան ումուլ խալգ՝ անլէրին թէէսիրի չէտիտինէ ազար ազար մաղլուպ օլտուլար : օ վագթա գատար գուրու օլան կէօզլէր եաշարտը վէ պիր չօգ սէրթ եիւրէքլէր՝ Գաբրիէլին միւէսսիր պիր սէտա իլէ սէօլէտիյի « Պիրի պիրիմիզի սէվէլիմ » սէօզլէրինի տէր խաթըր իտէրէք , թաթըլը թաթըլը չարմաղա պաշլատը :

Թամ պու սըրատա աբբայ տ'էկրինեի քէնտիսինէ կէլէրէք , կէօզլէրինի աշտը . ֆագաթ էվվէլի էմրտէ բույա կէօրիւյօր զանն իյլէտի . . . մէրգում՝ պիր թագըմ վահչի ատէմլէրին էօլիւմ թէհտիտլէրիլէ քէնտիսինի քիլիսէյէ գատար գօվալամագտա օլտըգլարընը կէօրէրէք , քէնտիսինի զայպ իթմիչ իտի . . . հալ պու քի չիմտի կէօզլէրինի աշտըղընտա , գանաթիլլէրին սօլղուն զըյասը վէ էրղանուներն բուհէֆզա ահէնկէրի արասընտա պիր ազ էվվէլ օ գատար գուտուրմըչ օլան զալէպէլիլին քէմալը սիւքիւնէթլէ տիզ չէօքմիւչ , հէյէճանա կէլմիչ վէ իպատէթխանէնին իհթիչամ վէ ազամէթի էօնիւնտէ հագիրանէ պիր սուրէթտէ պաշ էյմիչ օլտըղընը կէօրմէքտէ իտի :

.

Պիր գաշ տագըգա սօնրա , Գաբրիէլ՝ զալէպէլիլին գօլարը իւզէրինտէ քէմալը մուգաֆիթէրիյէթլէ արապայա կիրմէքտէ իտի քի , եավաշ եավաշ ագլը պաշընա կէլմիչ օլան աբբայ տ'էկրինեի պու արապա իչինտէ ուզանմըչ եաթմըչ ըտը :

Արապա պիր միւտտէթ եիւրիւտիւքտէն սօնրա , Ժէզիւթին էմրի իւզէրինէ Վոթիւար սօգաղընտաքի պիր խանէնին գաբուսը էօնիւնտէ տուրտու , վէ աբբայ տ'էկրինեի եալընըզ պաշընա պու խանէյէ տախիլ օլտու իսէտէ , Գաբրիէլ իչերի գապուլ իտիլմէտի . պիզ տէ օգուլանլարըմըզ պու խանէյէ նագլ իտէճէյիզ :

12

Կ Ե Ջ Ի Ն Մ Է

Վոժիրար սօգաղընըն նիհայէթինտէ օ վագթլար դա-
յէթ եիւքսէք պիր տիվար կէօրիւմէքտէ իտի քի , պու
տիվարըն իւզէրինտէ ուփագ բէնճէրէլի քիւչիւք պիր գա-
բուտան պաշգա պիր շէյ եօղ ըտը : Պու գաբուտան կի-
րիինճէ , էթրաֆը տէմիր բարմագլըզլարլա մուհաթ օլան
պիր հալլի կէօրիւլիւ իտի քի , բարմագլըզ տէմիրէրի-
նին արասընտան էօթէքի թարաֆը կէօրիւմէմէք իւզըն
արգասընա տա թախթա գաֆէսլէր վազ իտիւմիշ իտի .
հալլիտէն էօթէյէ հիւսնիւ թէրթիպ իւզըն տօնատըլմը
վաճի վէ կիւզէլ պիր պաղչէյէ կիրիլի իտի . պու պաղ-
չէնին նիհայէթինտէ տէ կիւզէլ կէօրիւնիւլիւ վէ ֆագաթ
սատէ պիր սուրէթտէ եաբըլմըշ ի.քի գաթլը պիր պինա
պուլունըյօրտը :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ Գաբրիէլին ճէօարէթի գահրամա-
նանէսի սայէսինտէ խալզըն բէնչէի վահչէթինտէն գուր-
թուլալը պիր գաչ կիւն կէչմիշ իտի : Սիյահ գաֆթանլար
կիյինմիշ , պէյազ պօղազ պաղըլար թագմըշ վէ պաչա-
րընա տա տէօրթ քէօչէ թագեէլէր գօյմուշ օլան իւշ ըա-
հիպ պաղչէտէ եավաշ եավաշ կէզինմէքտէ իտիլէր . պու
րահիպլէրին է'ն կէնճի օթուզ եաշքնտա գատար կէօրիւ-
նիւյօրտու . . . չէհրէսի սօլղուն , դայըֆ վէ բուհանիւրէ
մախսուս սէրթ պիր հէյեթէ մալիք իտի , պունըն իքի
արգատաշը իսէ էլլիտէն ալթմըշա գատար կէօրիւնտիւք
լէրի հալտէ , տինտարանէ վէ պիւ խասսա հիյէքեարանէ
պիր չէհրէյէ մալիք իտիլէր . եանագլաբը բաբլագ , գըր-

մըզը վէ տօղղուն օլուպ , կէրտանլարը իմէ գաթմէր գաթմէր օլարագ ինճէ բաթիսթատան եաբըմը պօղազ պաշըլարընա գատար սարգմը իտի : Պունլար ժեզիւթ ճէմիլէթինին գաւաիտի էսասիյէսի իգթիզարնճա , քքի քքչի եալընըզ կէզէմէյէճէքլէրինտէն , պիրի պիրլէրինտէն պիր սանիյէ պիլէ այրըլմամագտա ըտըլար :

Պունլարտան պիրի՝ էվվէլճէ պաշլանմըլ օլան պիր մուհավէրէյի տէվամ իլէ , օրատա հազըր պուլընմայան պիր քիմնէ հագգընտա պահս իտէրէք տէտի քի :

— Միւհթէրէմ բէտէրիմիզին քուէրայա թոթթըլմա սընտան պէրու միւթէմատիյէն տիւշար օլտըզը հէյէճանլարըն՝ գուվվէթինի թիւքէթմիլ , վէ խասթալըղընըն պէօյլէ թէհլիքէլի պիր սուրէթտէ ալտէթինի մուհիպ օլմըլ օլտըղընտան բէք զիյատէ գօրգույօրըմ :

Տիկէրի . - Հիչ պիր վագթ անըն պուհրան վէ ըզտըրտալընա պէնզէր պիր շէյ կէօրիւվէմիլ տիր տէյօրտար :

Կէնճ ըահիպ . - Փէնտիսինին ահվալը սըհհիյէսի իւմիտսիզ կէօրիւնէրէք սօնընճը վագիֆէլէրինին իճրասը էվվէլքի կիւն քէնտիսինէ թէքլիֆ իտիլտիքտէ , կիւնահլալըղըն ալէնէն սէօյլէմէք իսթէմէմէսիլէ ըզգալէթ է սէպէպիլէթ վէրմիլ օլտըզը բէք զիյատէ շայանը թէէսսիւֆ տիր :

Խաշըլարտան պիրի . - Մ. Բօտէն ահվալը սըհհիյէթիսին օ գատար ֆէնա օլմատըղընը գանն իտիյօրտու , հաթթա թա քէնտիսի լիւզում կէօրտիլիւ վագթ սօնընճը վագիֆէլէրինի իյֆա իտէճէք իտի :

Տիկէրի . - Շուրատը տօղղոյ տըր քի , ճն կիւն էվվէլ պուրայա կէթիրիլտիլի զէման էօլիւմ հալինտէ իտիյաի օ կիւնտէն պէրու հայաթը պուհրանլը պիր ճան չէքթիլէսինտէն պաշգա պիր շէյ օլմատը , հալ պու քի էլան եալչայօր :

Կէնճ ըահիպ . - Պէն խասթալըղընըն իլք իւլ կիւնիւ :

զարփընտա տօգթէօր Պալէնիէնին շակիրտի Մ. Բուպէ ի-
լէ քանընտա պէրլէտիմ. պիր տագըգա պիլէ ագլը պաշը-
նա կէլմէտի. ձէնապը Հագգ քէնտիսինէ պիր գաշ տա.
գըգա րահաթ վէրտիյի զէման տախի, քէնտիսինի եաթա.
ղընա մըխլամըշ օլան թալիինէ գարշը Լանէթլէր օգույա.
րագ վագթ կէշիրիր իտի:

Տիկերի. — Թէէմինէն պէյան իտիլիյօր քի, հիւրմէթ.
ըռ գարտինալ Մալիբիէրի՝ միւէսսիսի մուգատտէսիմիզ
Լոյոլանըն էվլատընա լայըգ պիր սուրէթտէ էօմիւնէ խի-
թամ վէրմէսինի քէնտիսինէ նասիհաթ իթտիլինտէ, Մ.
Բօտէն գարտինալա « Պէնիմ կիւնահլարըմը ալէնէն սէօյ-
լէմէյէ իհթիյաճըմ եօգ տըր. Պէն ԵԱՀՈՒՄԱԳ ԻՍԹԵՐԻՄ
ՀԵՄ ՏԵ ԵԱՀՈՒՄԱԳԱՂԼՄ » ճէվապընը վէրմիշ:

Կէնճ րահիպ. — (Հիտտէթլէնէրէք.) Պէն պու սէօ.
զիք գուլաղըմլա իշիթմէտիմ. . . Փագաթ Մ. Բօտէն պէօյ-
լէ պիր սէօղ սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իթմիշ իսէ. . . րուհը
իչուհն հօ:

Պու սըրատա ագլընա պիր միւլահաղա կէլէրէք, պի-
թիւթուրաւնէ պիր չէհրէ իլէ տուրմագտա օլան արգատաշ.
Լարընա եան եան պագտը, վէ պատէհու իլավէի մէգաթ
իլէ:

— Էկէր պէօյլէ պիր սէօղ սէօյլէմիշ իսէ, րուհը ի-
չուհն պէօյիւք պիր ֆէլաքէթ տիր. . . Փագաթ պուհըն
պիր իֆթիրա օլտըղընտան էմին իմ. — տէտի:

Տիկեր րահիպ րէֆիգիլէ պիր նիկեահ թէաթի իտէ-
րէք.

— Պէն տէ պու սէօղլէրի իֆթիրա գապիլինտէն պիր
թէվաթուր օլմագ իւզրէ սէօյլէտիմ. — տէտի:

Պու մուհալլէրէյի միւթէագըպ էքէյիճէ ուզուհն պիր
սիւքիթ քէյտա օլտու: Մէրգուման իւշ րահիպլէր՝ պու
եօլտա գօնուշա գօնուշա, պիր աղաճըլ մէյտանճըղա
միւթէհի ուզուհն պիր եօլու եիւրիւմիւլլէր իտի: Պու մէյ.

տանճըղըն օրթա եերինտէ պէօյիւք վէ եռւվարլազ պիր թաշ մասա կէօրիւմէքտէ օլուպ, րահիպ գըյաֆէթինտէ պիր ատէմ պու մասա իւզէրինտէ տիզ չէօքմիւշ, վէ սըրթնա վէ կէօյսիւնէ իքի պէօյիւք եաֆթա եաքըշտըրըմըշ ըտը քի, պուշարտան պիրի իւզէրինտէ « ԻԹԱԱԹՍԸԶ » վէ տիկէրի իւզէրինտէ տէ « ԹԷՆԲԷՐՎԷՐ » քէլիմէլէրի եազըմըշ ըտը :

Ճէմիյէթին գալաիտի էսասիյէսի իգթիզասընճա կէզինմէ զէմանընտա մէքթէպ շակիրտանընա մախսուս օլան շիւ պուտալաճա ճէզայը չէքմէքտէ օլան րահիպ գըրգ եաշընտա, իրի եարը, գալըն պօյուշու, սիյահ վէ գըվըրճըգ սաշը վէ էսմէր չէհրէլի պիր ատէմ իտի հէրնէ գատար ատէթ մուճիպինճէ տաիմա էօնիւնէ պագմագ տա իտի իսէ տէ, գալըն գաշարընըն սըգ սըգ չաթըմա սը գալպինտէքի քին ու դարազըն զահիրէն կէօրիւէն հալը թէսլիմիյէթի իլէ բէք տէ օ գատար թէվաֆուգ իթ մէմէքտէ օլտըղընը կէօսթէրմէքտէ իտի. պա խուսուս քէնտիսինին պուլընտըղը եռւվարլազ մէյտանճըղա միւնթ թէհի եօլարտա իւշէր իւշէր վէ եախօտ թէք թէք կէզինմէքտէ օլան րահիպլէրին քէնտիսինէ տօղրու եազլաշ տըզլարընը կէօրտիւյիւ զէման, հիտտէթի տահա զիյա տէ արթմագտա ըտը :

Եօգարըտա պահա իթմիշ օլտըղըմըզ իւշ րահիպլէր պու կիւճիւ գուվվէթլի ատէմին էօնիւնտէն կէշտիքլէրի սըրատա, քէնտի մէսլէքտաշարընտան պիրիսինին իրթիքեապ իթմիշ օլտըղը խաթատան տօլայը ճէնապը Հագգ տան աֆվ տիլէյօրլարմըշ կիպի իւշիւ պիրլիքտէ կէօզլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրալար, վէ պատէհու եըլտըրմ կիպի չարբարճասընա պիշարէնին եիւզիւնէ պագտըլար քի, իրի եարը վիւճուտինէ նազարէն իթաաթսըզ վէ թէնքէրվէր օլմագ իշուն բէք չօգ հուգուգը հաիզ իտի. պատէհու եինէ իւշիւ պիրլիքտէ կիւյա տէրունը

տիւտէն պիր աճ չէքտիքտէն սօնրա, քէնտիլիլինտէն իլլէ-
յէն մաքինալարա մախսուս պիր տօղրուլըգլա կէզինմէքտէ
տէվամ իթտիլէր:

Պաղչէտէ կէզինէն տիկէր ըահիպլէր արաօընտա պա-
ղը ճիւմանիլէր տախի կէօրիւլմէքտէ իտի քի, պունըն սէ-
պէպինի պէր վէճհի աթի իյզահ իտէճէյիզ, ըահիպլէրին
սաքին օլտըգլարը խանէյէ գարիպ տիկէր պիր խանէ
տահա մէվճոկտ օլուպ, իքիսի արաօընտա կիւրկէն աղաճ-
լարը տիքիլմիչ պիր կէչիտտէն պաշգա պեր շէյ եօղ ըտը.
պիր չօգ տինտար առէմլէր՝ չիլէ չէքմէքլէ վազթ կէչիլմէք
իլլու մէզքիւր խանէյէ կէլիպ իւճրէթլէ իգամէթ իտէր-
լէր իտի: Պիլ հագըղա պունտան տահա կիւղէլ պիր եէր
օլամազ ըտը. օրատա նէֆիս եէմէքլէր, քիւչիւք պիր ի-
պատէթխանէ, հէր տիւրլիւ էչեա իլէ մէֆրուշ օտալար
վէ միւքէմմէլ սուֆրալար պուլունուր ըտը:

Պու մղգատտէք միւսաֆիրխանէտէ ըուհանի վէ ճիւ-
մանի եէմէքլէր միւպավի տէրէճէտէ նէֆիս վէ լէզզէթլի
իտի, օրատա ինսան պիր մըգտար ազճէ վէրէրէք հէմ
ըուհընը վէ հէմ տէ ճիւմինի պէսլէյէպիլիւր իտի. հաթ-
թա օրատա պուլունանլար՝ ըամատան կէլէն պիր ըուխաթ-
նախին պէտէլինի թէէտիյէ իտէրէք ճումաա կիւնլէրի
բէրհիլլէրինի քէմալը էմնիյէթլէ եէյէպիլիլլէր իտի քի.
պու ըուխաթնամէ գահվէտէն վէ ըազըտան սօնրա եէ-
մէք բուսուլասը իլէ պերլիքտէ թազտիմ իտիլիւր իտի:

Հաթթա ժէզիւիթ բաբազլարընըն բարա չէքմէյէ օ-
լան ֆէվզ էլ առտէ մէհարէթլէրինի մէտհ իթմէք իւղրէ
տէրիզ քի, պու միւսաֆիրխանէնին բէք չօգ միւլթէրիսի
վար ըտը. նա՛սըլ օլմասըն. օրատա ալ էթլէրի օ գա-
տար կիւղէլ եումուշաթտըրըլըր, ախրէթ եօլու օ գա-
տար գօլայ կէօսթէրիլիւր, պալըգլար օ գատար թաղէ
քիչիլիլիւր, սէլամէթ եօլու օ գատար տիւղ կէօսթէրիլիւր,
թոյրֆանտա մէվլէլէր օ գատար քէսրէթլէ պուլունուր:

վէ տօղրուտան տօղրույա Բօմաստան կէլէն Իթալեա սու-
ճուզլարընը վէ Ազիզ-Բէտէրին (Բարանըն) մաղֆէրէթլէրի-
նի հիսապա գաթմայարագ , չէքիլէճէք չիլէլէր օ գատար
թախֆիֆ իտիլէր իտի քի , հէր քէս օրայա ճան աթար
ըտը : Ճէնապը Հագգ իլէ ուզլաշմագ իչուն տէրունինտէ
պին տիւրլիւ սուհուլէթ պուլընան պու մահալ իլէ հո՞ն-
կը լօգպնթա ըէգապէթ իտէպիլիր իտի : Պիր չօգ զէնկին
վէ տինաբար ատէմլէր վար տըր քի , չէյթանըն պույնուզ-
լարընտան ֆէվգ էլ ասէ գօրգմագլա պէրագէր , պիր
թագըմ խօշ վէ լաթիֆ կիւնահլարտան վազ կէչէմէղլէր :
Իլթէ պու կիպիլէր իչուն ժէզիւիթ րահիպլէրինին գավաի-
տի տինիլէյի իպթէտիլէրի գալըպա տէօքմէլէրի խա-
թըրչինասանէսի պէհասըզ պիր նիյմէթ իտի :

Ֆիլ հագըգա ֆէսատը ախլէագ սահիպի , վէ գօր-
գագ պիր իթիլյար՝ հուզուզաթը նէֆսանիյէսինտէն , հըս-
սիլաթը ֆասիտանէսինտէն վէ մէյլիլաթը խօտպինանէ-
սինտէն հիշ պիրինին թէրքինի թալէպ իթմէքսիզին
քէնտիսինի ճէհէննէմէ կիթմէքտէն մէն իտին վէ սաատէ-
թի էպէտիլէյի թահթը թէէմինէ ալան պու րահիպլէրէ
նէ գապար միւթէչէքքիր օլմագ : Ֆագաթ պու գատաթ
միւսաատէքեար օլան իթիրաֆ բարազլարընա , պէօյլէ խա-
թըրչինաս րուհանիլէրէ նա՞սըլ արզը շիւքրան իտիլիր՝ պու
տէյնի շիւքրան՝ նամուքեար , չալըշգան վէ էքսէրիյա ֆա-
գըր վարիպլէրէ զատը օլմագ իւզրէ կիւղէլ էմլաք վէ ա-
րաղի վէ բարլագ լիրալար թէրք իլէ իյֆա իտիլիր քի , պի-
շարէ վարիսլէր տինտարանէ պիր սուրէթտէ րահիպ էֆէն-
տիլէրտէն սօյուլուրլար :

Եօգարըտա պահս իթտիլիմիզ եաշլը րահիպլէրտէն
պիրի՝ արալարընտա չէօքմիւշ օլան սիւրիւթի պէրթարաֆ
իթմէք իսթէյէրէք , խանէնին պաղչէսինտէ կէզինմէքտէ
օլան ճիսմանիլէրի անլաթմագ իւզրէ , սօֆույանէ պիր
չէհրէ իլէ կէնճ րահիպէ տէտի քի :

— Կէչէն կիւն միւսափրիսանէյէ կէթրիւմիչ օլան
եարալը ատէմ՝ պէսպէլի հէնուզ Զվվէլքի վահշիլիք հա-
լինտէ պուլընմալը քի, պիզիմ օ պիր միւսափրիլէր արա-
սընտա քէնտիսինի կէօրէմէյօրըմ:

Տիկէրի. — Իհ/թիմալ քի եէնի պինանըն պաղչէսինտէ
եալընըզ պաշընա կէզինմէյի թէրճիհ իտիյօր:

Կէնճ րահիպ. — Օ ատէմ պիզիմ միւսափրիսանէյէ
կէչէլիտէն պէրու օթուրմագտա օլտըղը քէօշք իթթիսա-
լինտէքի շիչէք պաղչէսինէ պիլէ էնմէմիչ տիր. քէնտիսինէ
եալընըզ կէօրիւշմէքտէ օլան աբբայ տ'իկրինեի կէչէնլէր-
տէ անըն տուլլուսըղըղընտան շիքեայէթ իթմէքտէ իտի-
մէրգում պիր տէֆաճըզ օլսուն իպատէթիսանէյէ կիթմէ-
միչ տիր:

Եաշըլարտան պիրի. — Պէլքի իպատէթիսանէյէ կիտէ-
ճէք հալտէ տէյիլ:

Տիկէրի. — Տօգթէօր Պալէնիէնին պու ատէմ իյոզն
կէզմէք վէ հարէքէթտէ պուլընմագ զայէթլէ ֆաթտէլի
վէ շիֆապախշ օլտըղընը սէօյլէտիլինի պէն գոլլաղըմէս
իշիթտիմ, ֆագաթ մէրգում օտասընտան տըշարը չըզ-
մագ իսթէմէյօրտու:

Կէնճ րահիպ. — (Գըսա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ.) Ին-
սան իսթէտիլի վագթ իպատէթիսանէյէ կիտէպիլի. — տէ-
տի, վէ պատէհու սիւքիլթ իտէրէք ըէֆիգլէրիլէ պիրլիք-
տէ կէզինմէսինի տէվամ իլլէտի. ըէֆիգլէրիլիս սէ պէր վէն-
հի աթի գօնուշմաղա պաշլատըլար:

— Պու ատէմին իսմինի պիլիյօրմըսընըզ:

— Խա'յը, օն պէշ կիւնտէն պէրու պուրատա պու-
լընտըղը հալտէ, իսմինի հէնուզ իշիթմէտիմ. քէնտիսինէ
տաիմա « Գէօշէիւն էֆէնտիսի » նամընը վէրիյօրլար: Քէն-
տի խըտմէթինէ թախսիս իտիլմիչ օլան խըտմէթքեար-
լարտան պիրիսի մէրգումըն սօն տէրէճէ հալիմ թա-
պիաթլը պիլ ատէմ օլտըղընը վէ պէօյիւք պիր քէտէրի

պուլունըյոր կիպի կէօրիւնտիւյիւնիւ պանա սէօյլէտի . ա-
տէթա հիչ լազըրտուր սէօյլէմէզ իմիչ . չօգ տէֆա ալնընը
իքի էլլէրի արասընա ալարագ սաաթլարճա տիւչիւնիւր-
վիւչ . ֆագաթ կէօրիւնիւր քի օթուրտըղը օտատան մէմ-
նուն տըր . զարիպի շուրասը քի եարը գարանլըղը ընըգ-
տան տահա զիյատէ սէվէրմիչ . հէլէ աթէչին այտընլըղը
քէնտիսինէ օ տէրէճէ սըգընթը վէրիյոր ըմըչ քի , մարտ
այլնըն աճն կիւնէրինտէքի ֆէվգ էլատէ սօղուղա պագ-
մայարագ , օտասընտա աթէչ եագմալարընը մէն՝ իթմիչ :

— Պէլքի տէ տիվանէ տիր :

— Խայր , խըտմէթքեարըն իֆատէսինէ կէօրէ , ագ-
լը պաշընտա պիր տտէմ իմիչ . ֆագաթ իհթիմալ քի ա-
թէչին այտընլըղը ֆիքրինէ քէտէրնաք պիր խաթըրէ տիւ-
չիւրիւթըր :

— Պու առէմէ միւթէալլիք խուսուսաթ հագգընտա
աբբայ տ'էկրինեհինն հէր քէստէն զիյատէ մալիւմաթը օլ-
մալը տըր . զիրա հէման հէր կիւն քինտիսիլլէ ուղուն ու-
զատըյա կէօրիւչիւյոր :

— Աբբայ տ'էկրինեհի իւչ կիւնտէն պէրու միւլագաթ-
լարընա խիթամ վէրմիչ տիր . զիրա կէչէն կիճէ աղըր
սուրէթտէ խասթալանմըչ օլտըղը սէօյլէնիլէրէք արապա
իլէ պուրայա նագլ օլունալըտան պէրու օտապընտան տը-
շարը չըգմամըչ տըր :

— Օրասը մալիւմ . (Ազաճըրգըլը եօլուն գում տանէ-
լէրինի սայըյոր կիպի կէօրիւնէն կէնճ բաբազը իյմա
իտէրէք .) ֆագաթ պիզ եինէ սէվկիլի պիրատէրիմիզին
սէօյլէտիյի սէօզէ ալտէթ իտէլիմ . խասթալըգտան չըգ-
մըչ զլան պու պաէմին իպատէթխանէյէ այագ պասմա-
մըչ օլմասը բէք զարիպ տիր : Օ պիր միւսաֆիրլէրիմիզ
պիր իլթիյագը իպատէթքեարանէ իլէ վագթ կէչիւմէք ի-
չուն պուրայա կէլիյօրլար . . . նա՛սըլ օլույոր տա քեռէ-
քէլէպէ պու զայրէթի ըուհանիյէյէ իլթիւրաք իթմէյօր :

— Էօյլէ եա՛, օ հալտէ նիշուն պաշգա եերէ կիթմէ միշ տէ, պիզիմ խանէմիզէ կէլմիշ :

— Պէլքի թէպտիլի մէսլէք իտէճէք, պէլքի մուգատօ տէս տինիմիզտէ թէրպիյէ կէօրմէք իշուն պուրայա կէլ միշ տիր :

Մերգուժան իւշ րահիպլէր՝ պու սուրէթլէ գօնուշա րազ կէզինմէլէրինի տէվամ իթտիլէր : Պու ֆաիտէսիզ, ճուգճա վէ լազլագիյաթ գապիլինտէն օլան մուհավէրէյէ պագաւրագ, պու իւշ րահիպլէր ատի վէ ճահիլ րահիպլէր տէն ատտ իտիլէճէք օլուրսա, ֆէվգ էլ ատէ խաթա ի տիլիր . պունլարըն հէր իւշիւ տէ տինտարան գիւմրէսի ա րասընտա կէօրէճէքլէրի խըտմէթէ կէօրէ, ժէզիւիթ ճէճ միյեթի տզասընըն էքսէրիյէթինէ մախսուս օլան քիւս թախանէ, սէպաթքեարանէ, տէսիսէքեարանէ վէ մու րայիճէ իսթիտատ իլէ պէրապէր պիրէր նատիր իւլ էմ սալ էհիլիյէթ վէ մէհարէթէ մալիք իտիլէր : Լաքին պիրի պիրլէրինէ գարշը ճասուսըգտա պուլընմագ մէճպուրիյեթ թի վէ պունտան իլէրի կէլէն էմիլիյէթսիզլիք սէպէպիլլէ, քէնտի արալարընտա տաիմա ղամմազլըղա էլվէրիշի օլ մայան պէօյլէ պիհուտէ սէօզլէր թէաթի իտէրլէր, վէ օլանճա գուվվէթ վէ զէքեալվէթլէրինի ըէիսլէրինին իրա տէսինի պիւա գուսուր իյֆա իթմէյէ սագլարլար, վէ ան տէն ալտըզլարը էվամիր վէ թուլիմաթըն իճրասընտա ի թաաթը քեամիլէ իլէ պէրապէր պիր մէհարէթի չէյթա նէթքեարանէ կէօսթէրիլէր իտի :

Հաթթա պու հալիմ վէ գըրմըզը չէհրէլի իքի րահիպին էֆքեարը խայընանէլէրինի զայըֆ էֆքեար աս հապը, խասթալար վէ էօիւմ հալինտէ պուլունանլար իւզէրինտէ իճրա իթմէք իւզրէ, պազէն իղֆալաթը տէ սիսէքեարանէ վէ միւտահէնէ իճրա իթմէք, պազէն ճէն նէթտէ րահաթ երլէր վատ իյլէմէք վէ պազէն տէ իֆ թիւրա, թէհտիա վէ գօրգու իյգա իթմէք կիպի վասըթա :

լարա թէչէպպիւս իտէրէք, տախմա աղզը աչըդ օլան ճէ-
միյէթ չուվալընա իտխալ իթմիշ օլտըզլարը միրասլարը
վէ հիպէլէրի սայմագ իմքեան խարիճինտէ տիր:

Պու իւշ րահիպէլէրտէն է՛ն կէնճի՝ սօլզուն վէ զայըֆ
պիր չէհրէյէ, մահզունանէ կէօզլէրէ վէ սէրթ վէ շիտ-
տէթլի պիր թավրա մալիք օլուպ, ուսուլը տինիյեէնին
պիր նուսունէի միւճէսսէմի հիւքմիւնտէ օլտըզընտան,
Լոյուլա էվլատլարընըն տինլէրինտէ գավի վէ իպատէթքեար
օլտըզլարընը վէ բէրհիզ վէ իչքէնճէ սէպէպիյլէ քէմիք
թօրպալարընա տէօնմէքտէ պուլընտըզլարընը պիր թա-
զըմ սատէտիլէրէ ինանտըրմագ լազըմ կէլտիյի զէման,
Ժէզիւթ ճէմիյէթի մէրգուլը տախմա իլէրիյէ սէվգ իտէր
իտի. չունքի իրի գարընը վէ եուվալագ չէհրէլի րահիպ-
լէր պէօյլէ պիր եալան եուլթուլըմաղա մուգթտիր տէյիլ
իտիլէր. խիւլախաի քէլամ, էսկի գօմէտեաճը գուլման-
եալարը կիպի, Ժէզիւթ ճէմիյէթի տախի՝ հէր պիր ըօլ
սահիպինին քէնտի խըտմէթինէ կէօրէ իսթիտատը պէս
տէնիսի տախի պուլընմանընա ճահտ իտէր իտի:

Պու իւշ րահիպլէր՝ պալէատէ պէյան օլընտըզը վէճհ-
լէ գօնուշա գընուշա, պաշըճա իգամէթ կեահա մութթա-
սըլ մաղաղա շէքլինտէ պիր պինանըն եանընա վասըլ օլ-
տուլար, պու պինա իլէ իսթիլաթ իթմէք իչուն խուսուսի
պիր գարու վար ըտը քի, էբէյիճէ եիւքսէք պիր տիվա-
րըն արգասընտա պուլընտըզը իչուն կէօրինմէզ օլմուշ
ըտը, տէմիր բարմագլըզլը աչըդ պիր բէնճէրէտէն ալէտ
տէվամ պիր չօգ ագճէլէր շագըրտըսը իշիտիլմէքտէ իտի.
պու ագճէլէր կեահ պիր չուվալտան պիր մասա իւզէրի-
նէ տէօրիւլիյօր կիպի կէօրինմէքտէ վէ կեահ տախի քիւ-
մէ քիւմէ եաբըլըյօր կիպի գուրու պիր սէս չըգարմագ-
տա ըտը:

Պու պինա տէրունինտէ թիճարէթ սանտըզը պուլը-
նուպ, ճէմիյեթ թարաֆընտան եաբըլան վէ Բիլիսէնին

մուսուլմաններն և ծրանաւորն հէր թարափոնտա նէշո իտիւ
լէն քիթապլարն , թասվիրլէրին , թէսպիհլէրին վէ տահա
սաիր պիր շօգ շէյլէրին պէտէլի պուրայա թէէտիյէ հտի-
իւր իտի . ճէմիյէթին նէշո իթտիյի քիթապլար էքսէրիյա
սաշմա սաբան , տաիրէքէ տէպ խարիճինտէ (1) վէ եալան
սէօզլէրլէ տօլու օլուպ , ծրանաւորն ճիւմհուրիյէթի թարի-
խինտէքի է՛ն կիւզէլ , է՛ն պէօյիւք վէ է՛ն մէշհուր վագըա-
լար մէզքիւր քիթապլարոնա դայէթ դապա պիր լիւան իլէ
թաղեիր վէ թահգիր իտիւմիշ իտի : Զէմանէմիզտէ վու-
գու պուլան միւճիւզէլէրի իրայէ իտէն թասվիրլէրէ կէ-
լինճէ , պուշլարն գիյրինտէ էօյլէ կիւլինճ վէ արսըգճա
հաշիյէլէր եազըլմըշ ըտը քի , բանայըր հօգգապալարը-
նըն եաֆթալարնա թէֆէվիւզ իտէր իտի :

Բահիպլէրտէն պիրի ագճէլէրին շագըրտըսընը քէմա-
լը ֆէշէ իլէ տինլէտֆըտէն սօնրա , կիւլիւմսէյէրէք .

— Պու կիւն ուֆագ թէֆէք թահպիլաթ կիւնիւ տիւր
վէքիլիսարճ բահիպ իւք իւշ այըն հասըլաթը սէքտէն փւշ
պին ֆրանք օլմուշ օլտըղընը կէշէնլէրտէ սէօյլէյօրտու :

Կէնճ բահիպ . - (Սէրթ պիր թազը փլէ .) Պու գա-
տար ագճէ իմանսըզլարն էլինտէ գալմըշ օլապըտը քէօ-
թիւիւք իթմէյէ պիր վասըթա օլաճագտը . պու վասը-
թա քէնտիլէրինտէն գալտըրըլմըշ տըր տէմէք օլուր :

Եաշըր բահիպլէրտէն պիրի . - Իմանսըզլար իսթէտիք-
լէրի գառար պաշ գալտըրընլար . տինտար ատէմլէր
պիգիմլէ պէրապէր տիրլէր . քուլէրանըն մուճիպ օլտըղը
պուհրան վէ էնտիշէյէ բաղմէն , պիգիմ ումուրը տինիյէ

(1) Միւտտաամըզը խապթ իթմէք իշուն պու քիթապլար
միյանընտա եալընըզ պիր ըիսալէյի գիւր իթմէքլէ իքթիֆա ի-
տէրի . գ պու ըիսալէտէ Հագրէթի Մէրեէմին վագը համլը է՛ն ըէ-
զիլանէ թէֆէրրուաթը իլէ պէրապէր նագշ իտիւմիշ տիր . պու
քիթապ կէնճ գըզլարըն միւթալաասընպ մախսուս տըր :

բխանգամըն նիւմէրուարը գաբան քաբանա օյույօր Պուռն
տան պաշգա . բխանգոյա գօնըմագ իւզրէ հէր կիւն պի-
ղէ եէնի եէնի հէտիյէլէր կէթիրիյօր . Տիւնքի հէտիյէ-
լէր բէք կիւզէլ իտի . 10. Վէնիւս Դալիրիօ հէյքէլինն
պէյազ մէրմէրտէն քիւչիւք պիր թագլիտի . (պուռնա պէ-
տէլ պաշգա պիր հէտիյէ կէթիրիւսէ իտի , տահա զիյա-
տէ մուվաֆըդը էտէպ Ելիւր րտը . ֆագաթ վասըթաւա-
րա տէյիլ , մագսատն պագմալը տըր .) 20. խայըն Բօ-
պէսթէրի գաթլկեհանը իւզէրինէ պաղլամաղա գուլանըլ-
մըչ օլան իրին պիր բարչասը . (պուռն իւզէրինէ օ մէլու-
նըն գանը հէնուզ կէթիրիւսօր .) 30. ալթունտան մա-
մուլ քիւչիւք պիր պագըլթաթ գապը իչինէ ալընմըչ ա-
զիզ ֆիրլաթիւսէն ազը տիչլէրինտէն պիրի . 40. կիւ-
զէլ Դորոմանտէլ լէօքիւյէ պօյանմըչ վէ զիգըյմէթ ին-
օգուարլա պէզէնմիչ օ պիր ասըրտան գաղմա պիր տիւզ-
կիւն գաթուսը :

Տիկէրի . - Պու սապահ բխանգոյա գօնըմագ իւզ-
րէ պաշգա պիր հէտիյէ տահա կէթիրիլտի : Սաբը եալ-
տըզը կիւմիւշտէն զայէթ կիւզէլ պիր խանչէր թէսաւ-
վուր իտինիզ . պու խանչէրին կէնիչ վէ օյուզ տէմիրի
պիրիսինն վիճուտինէ սաբլանտը մը , հագըգաթէն հիւ-
նէրլի պիր թէրթիպ սայէսինտէ , պու տէմիրին իքի եան-
լարընտան պիր չօգ ուֆագ ուֆագ քէսքին տէմիրլէր
տահա չըգըյօր , վէ էթլէրին իչինէ կիրէրէք խանչէրին չէ-
քիպ չըգարըլմասընա մանի օլույօր . պէն զանն իթմէմ քի
պուռնտան զիյատէ միւհլիք պիր սիլահ թէսաւվուր օլընա-
պիւսին . գընը տա գատիֆէտէն եաբըլմըչ վէ օյմալը ալ-
թուն իչլէմէլէրլէ պէզէնմիչ տիր :

Կէնճ բարագ . - Օհ , էկէր պու խանչէր բխանգոյա
գօնըլաճագ օլուրսա , բէք չօգ ատէմ եազըլաճագ տըր :
Եաչլըքարտան պիրի . - Օնա չիւպհէ եօգ . . . պուռն
իչուն անը վէնիւսին հէյքէլի վէ տիւզկիւն գութուսը ի-

լէ պէրապէր Հաղրէթի Մէրեէմ՝ բիյանգօսընըն՝ պէօյիւք
 Իբրամիյէլէի շրաւընա գօյմագ տահա միւնապիպ օլուր
 Տիկէրի. - (Թէաճճիւպլէ.) Նէ՛ տէմէք իմթէյօրսը
 նըզ , Հաղրէթի Մէրեէմին բիյանգօսը՝ հանկըսը տըր :

— Պիլմէյօրմը սընըզ :

— Խա՛յր , պիլմէյօրմ :

— Վալիտէ Սէնթ-Բէրբէթիւնիւն կիւղէ՛ր պիր իճտ
 տը տըր : Պէօյիւք Իբրամիյէլէի զէմպէրէքլի քիւշիւք պիր
 Հաղրէթի Մէրեէմ հէյքէլի վասըթածըյլա չէքիւճճէք
 տիր . պու զէմպէրէք ֆիւթանը ալթընտքն պիր սապթ ա
 նախթարըյլա գուրլաճաղընտան , Հաղրէթի Իսանըն վա
 լիտէսի պիր գաչ տաղըգա գատար քէնտիսի իւղէրինտէ
 տէճնէճէք վէ հանկը նիւմէրօնըն իւղէրինտէ տուրաճագ
 օլուրսա , օնիւմէրօ գաղանաճագ տըր :

— Հաղըգաթէն կիւղէլ չէյ . . . պու իճտ է. ի տիւն
 շիւնիւլիւշտիւր . . . ֆագաթ պու բիյանգօնըն թիճարէթի
 իլէ մէսարըֆը գաբատըլաճագ օլան պիւրչանիյէնին՝ Սըր
 բութուն ճաճանչ) գաչա մալ օլաճաղընը պիլիյօրմը սը
 նըզ :

— Վիքիլ րահիպ պանա տէտի քի պիւրչանիյէ՛ իւղէ
 րինտէքի միւճէվհէրաթ իլէ պէրապէր օթուզ պէչ պին
 ֆրանքա մալ օլաճագ տըր . . . տօգուզ պին ֆրանք ալ
 թուն պէհասընա կէրի ալմըչ օլտըզլարը էսկի պիւրչանի
 յէ տէ պաչգա . . . :

— Բիյանգօտան գըրգ պին ֆրանք հասըլ օլաճաղը
 ճիհէթլէ , պիւրչանիյէնին մէսարըֆընը էօտէյէպիլիլիզ
 Հիչ տէյիլ իսէ , պիզիմ իպատէթխանէ Լազարիսթլէրին
 իպատէթխանէսինտէքի իհթիչամ վէ շաչաատան աչաղը
 գալմայաճագ տըր :

— Պիլաքս շիմտի անլէր պիլէ հասէտ իտէճէքլէք
 տիր . գիրա անլէրին օ գատար մաղրուրլանտըզլարը սօմ
 ալթուն պիւրչանիյէ՛ բիյանգօնըն թիճարէթիլէ էլտէ Ի

տէճէյիմիդ պիւրչանիյէնին եարըսընը պիլէ տէյմէզ . պի-
զիմքի տահա պէօյիւք օլտըզտան պաշգա , իւզէրի տէ
զիզըյմէթ թաշլար իլէ տօնանմըշ տըր :

Պու ճալիպի տըզգաթ մուհավէրէնին խիթամ պուլ-
տըղընա էսէֆ իտիլիր : Ֆուգարալըզ , կէօնիւլ ալշագլը-
ղը , նամուքեարլըզ վէ չէֆագաթ իւզէրինէ միւպթէնի
օլան պիր մէզհէպին ըահիպլէրի՝ քիլիսէ միհրապլարընը
քէմալը իհիթիշամ վէ շաշաա իլէ թէզեին իթմէք իւզրէ ,
գանուէն մէմնու օլան պախթ օյունլարընա միւրաճաաթ
իթմէքտէ վէ շունա պունա էլ աշմագտա օլտըզլարընը
վէ պու իսէ՝ պինլէրճէ պիրատէրլէրինին աճըզտան վէ
սէֆալէթտէն քիլիսէ գաքուլարընտա էօլտիւքլէրի պիր
սըրատա վուգու պուլտըղընը կէօրմէք շայանը թէէսսիւֆ
տէյիլ մի տիր , պունլար խօտպինանէ ըիգապէթլէր օլուպ ,
ատի վէ ալշագճա պիր հասէտտէն պաշգա պիր սէպէպ-
տէն նէշէթ իթմէզլէր . հանկը թարաֆըն ֆուգարայա
տահա զիյատէ մուավէնէթ իտէճէյի տիւչիւնիւլմէզ տէ ,
իպատէթխանէնին միհրապը իւզէրինտէ հանկը թարա-
ֆըն տահա զիյատէ շաշաա վէ իհիթիշամ արզ իտէճէյի
տիւչիւնիւլիւր :

.....
.....

Նակէհան պաղչէնին տէմիր բարմագլըղընտաքի գա-
բուլարտան պիրի աշըլտը , վէ իւշ ըահիպտէն պիրի գա-
բուտան եէնի պիր շախսըն իչէրի կիրտիյինի կէօրիւն-
ճէ .

— Ս՛հ , իշթէ գարտինալ Մալիբիէրի Մ . Բօտէնի զի-
յարէթէ կէլիյըր . — տէտի :

Կէնճ ըահիպ . — (Բիւսթախանէ պիր չէհրէ իլէ .) Սէ-
լահ վէրէ տէ միւմալլէյհին շու զիյարէթի Մ . Բօտէն
հագգընտա էվվէլքինտէն զիյատէ մուճիպի իսթիֆատէ
օլտա :

Ֆիլ հագըգա գարտինալ Մալիբիէրի պաղչէնին նի-
հայէթինէ տօղրու կիտէրէք, Բօտէնին իգամէթ իթալիյի
խանէյէ կիրտի :

13

Խ Ա Ս Թ Ա

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին գօնաղընտա ինիգատ իտէն
մէճլիսի րուհանիտէ հաղըր պուլընտըղը մէշհուտըմըզ օւ-
մուշ օլան վէ շիմաի տէ Բժտէնին պուլընտըղը տաիթէյէ
կիթմէքտէ պուլունան գարտինալ Մալիբիէրի՝ ճիւմանի
գըյաֆէթինէ կիթմիշ վէ սիյահ աթլաստան մամուլ բամ.
պուգլու կէնիշ պիր էլպիսէյէ պիւրիւնմիւշ իտի . իւզէ-
րինտէն տէ քէսկին պիր քեաֆիրի գօգուսը կէլմէքտէ ի-
տի . զիրա գարտինալ քուէրայա զըտտ օլան հէր տիւրլիւ
էճգա իլէ էթրաֆընը իհաթա իթմիշ իտի :

Մէրգում խանէնին իքինճի գաթընտաքի սահանլըգ-
լարտան պիրինէ վասըլ օլարագ, քիւլ րէնկինտէ պիր
գաբույը չալտը, վէ իչէրտէն ճէվապ վէրէն օլմատըղընը
կէճրիւնճէ, գաբույը աչարագ վէ խանէ սէքէնէսինի թէ-
մամըյլա թանըյօրմըշ կիպի պիր թալը իլէ թէնէֆֆիւս
օտանը կիպի պիր եէրտէն կէչէրէք, տիկէր պիր օտայա
տախիլ օլտու . պու օտատա պիր գայըշ Ծաթագ պուլու-
նըյօր, վէ սիյահ թախթատան մամուլ պիր մասա իւզէ-
րինտէ տէ տիւրլիւ տիւրլիւ մուալէճաթը հավի պիր չօգ
բուլլուգ շիշէլէր կէօրիւլիյօր ըտը :

Գարտինալըն չէհրէսինտէ էհտիշէ վէ մահզուլիյեթ

ասարը մէնգուշ իտի . եիւզիւնիւն ընկի սարըմթրագ վէ սափրալի իտի . գարա վէ շաշը կէօզլէրինի մուհիթ օլան սիյահըմսը տաիրէ տախի միւթատընտան զիյատէ գարար-մըշ կէօրիւնիւյօր ըտը : Մէրգում պիր տագըգա գատար տուրարագ , ատէթա տէհշէթլէ էթրաֆընա պագտըգ-տան վէ պիր գաշ տէֆալար քոլէրանըն զըտտը օլան պիր ըուհը գօգլատըգտան սօնրա , քէնտիսինի եալընըզ կէօ-րէրէք , չըմինէնին իւզէրինտէ մէվզու օլան պիր այինէնին եանընա կիթտի , վէ քէմալը տըգգաթլա տիլինի մուայէ-նէ իյլէտի :

Էբէյիճէ մէմնունիյեթինի մուճիպ օլմուշ օլան պու մուայէնէի մուտագգըգանէտէն սօնրա , ալթունտան մա-մուշ պիր շէքէրյամէ գուլթուսը իշինտէն պիր գաշ տանէ հապ չըգարտը , վէ կէօզլէրինի գաբայարագ պունշարը աղզընա ալթաը : Պու թէտապիրի սըհհիյէյի իթթիխագ իթտիքտէն սօնրա , շիշէյի եէնիտէն պուընունա կէօթիւ-րէրէք եանընտաքի օտայա կիրմէյէ հազըըլանմըշ իքէն , պու իքի օտա արասընտաքի ինճէ պիր պէօլմէ արգասըն-տան էբէյիճէ եիւքսէք պիր մուհապէրէ իշիտէրէք , սէօյ-լէնիլէն սէօզլէրի տինլէմէք իւզրէ օրատա տուրտու . զի-րա մէզքիւր օտատա ճէրէյան իտէն մուհապէրէ քէնտի-սինէ գատար աքս իթմէքտէ իտի :

Ջայըֆ վէ ֆագաթ գըսա վէ միւթէքէպպիրանէ պիր սէտա տէտի քի .

— Եարալարըմ սարըլտը պիթտի . . . եաթագտան գալգաճաղըմ :

Տահա գուվվէթլի պիր սէտա . - Պու շէյի խաթըըը-նըգտան պիլէ կէշիրմէյինիզ , պապաճըղըմ , պունըն իմ քեանը եօգ տըր :

— Իմքեանը վա՞ր մը , եօ՞գ մը , կէօրէճէքսինիզ :

— Փագաթ , պապաճըղըմ քէնտինիզի թէլէֆ իտէ-ճէքսինիզ . . . սիզին այաղա գալգամաղա իգթիտարընըզ

եօգ տուր . . . խասթելիյնիզին մուհլիք պիր սուրէթտէ ալտէթինէ մուհիպ օլաճագսընըզ . . . պէն պունա մու վաֆագաթ իտէմէմ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , շիքեայէթ տէն զիյատէ հիտ . տէթէ տէլալէթ իտէն ինիլթիլէրլէ գարըչըգ զայըֆ պիր կիւրիւլթիւ իշիտիլտի , վէ գուվլէթլի սէտա :

— Խա՛յր , խա՛յր , պապաճըղըմ , պու հարէքէթինիզ իմքեանսըզ տըր , վէ տահա զիյատէ էմին օլմագ իչուն լիպասլարընըզը տախի եանընըզտա պըրագմայաճաղըմ . . . իւճ իչէճէք վագթընըզ կէլմիշ տիր , կիտէյիմ հազըրլայայըմ . — տէտի , վէ հէման ագապինտէ գաբու ոչըրլադ , գարտինալըն պուլընտըզը օտայա թագրիպէն եի . կիրմի պէշ եաչընտա պիր տէլիգանլը կիրտի , վէ գօլթըզը ալթընտաքի զէյթուճի էսկի ըրտէնկօթը վէ աչընմըչ սիյահ բանթալօնը պիր սանտալիէնին իւզէրինէ ֆըրլաթ տը :

Տէլիգանլը՝ տօգթէօր Պալէնիէնին իւք չակիրտի Մ . Անժ-Մոտէսթ-Րուսլէ օլուպ , չէհրէսինտէ հիւմլիէթ վէ լէթաֆէթ վէ իհթիյաթ ասարը կէօրիւլմէքտէ , վէ պաչընըն էօն թարաֆընտա զայէթ գըսա օլան սաչլարը իսէ պօյնընըն արգասընտա տալլալանմագտա ըտը . մէրգում գարտինալը կէօրիւր կէօրմէզ թէաճճիւպի իյմա իտէր պիր հարէքէթտէ պուլընտը , վէ եիւզիւնէ պագմագսըզըն միւմաիլէյհի իքի տէֆա թաազիմքեարանէ պիր սուրէթտէ սէլամլատը :

Գարտինալ՝ քեաֆիրի շիշէսինի պուրնընա տայաթմըչ օլտըզը հալտէ , իթալեալը թէլաֆֆուզը իլէ :

— Հէր չէյտէն էվլէլ , քոլէրա ալէամէթլէրինին եէնիտէն զուհուր իտիպ իթմէտիյինի անլամագ իսթ էրիմ . — տէտի :

Րուսլէ . — Խա՛յր , էֆէնտիմ , քոլէրայը միւթէագըպէն զուհուր իտէն սըթմա հիւքմիւնիւ էլան իճրա իտիյօր :

Գարտինալ. - Էօյլէ իսէ բէք էյի . . . ֆագաթ խաս
թա ուսլու տօլըմագ իսթէմէյօրմը : Շիմտի իշիթտիյիմ
կիւրիւթիւ նէ՞ իտի :

Րուսլէ. - Մ. Րօտէն մութլագա եաթնդտան գալգ-
մագ վէ լիպանլարընը կիլինմէք իսթէյօրտու . ֆագաթ օ
տէրէճէ տէրմանտան տիւշմիւշ տիւր քի , եաթաղընտան
տըշարը պիր ատըմ պիւէ աթամագ : Սապրսըզըզընտան
քէնտիսինի եէյօր . . . պու շիտտէթլի հէյէճանլար սէ-
պէպիլլէ խասթալըզընըն միւհլիք պիր սուրէթտէ ավտէթ
իտէճէյինտէն գօրգույօրըզ :

Գարտինալ. - Տօգթէօր Պալէնիէ պու սապան կէլ-
տի մի :

Րուսլէ. - Էվվէթ , վէ շիմտի տըշարը չըգտը :

Գարտինալ. - Խասթա հագգընտաքի էֆքեարը նէ՞
տիր :

Րուսլէ. - Խասթայը մուճիպի էնտիշէ օլաճագ պիր
հալտէ պուլույօր . . . տիւն կիճէ օ գատար ֆէնա իտի
քի , Մ. Պալէնիէ պու սապան ֆէվգ էլ ատէ գօրգույօր
ըտը . նիհայէթ Մ. Րօտէն եաշայըպ էօլէճէյինի պիր գաշ
սաաթ զարֆընտա թային իտէճէք պուհրանլը տագըգա-
լարտան պիրինտէ պուլուընյօր . . . : Մ. Պալէնիէ միւ-
էսսիր պիր ամէլիյաթ իճրասը իշուն լագըմ օլան ալաթ
վէ էճզայը կէթիրմէք իւզըէ տըշարը չըգտը . շիմտի կէլէ-
ճէք տիր :

Գարտինալ. - Լբբայ տիկրինեիյէ խապէր վէրիլձի մի :

Րուսլէ. - Մալիւմիւնիւզ օլտըզը վէճհլէ , արբայ
տիկրինեի տէ խասթա տըր . . . իւշ կիւնտէն պէրու եա-
թաղընտան չըգամատը :

Գարտինալ. - Եօգարը չըգարքէն քէնտիսի հագգըն-
տա մալիւմաթ ալտըմ , վէ պիր ազ սօնրա տա քէնտիսիյ-
լէ կէօրիւշէճէյիմ : Մ. Րօտէնէ կէլինճէ , մատամ քի իւ-
միտսիզ պիր հալտէ պուլուընյօր , մատամ քի հագգըն-

տա պէօյլէ թէհլիքէլի պիր ամէլիյաթ իճրա իտիլէճէք , քէնտի իթիրաֆ բաբազընա խապէր վէրիլտի մի :

Րուսլէ . - Մ. Պալէնիէ կէրէք պու խուսուսը վէ կէրէք սօնընճը վազիֆէլէրինի իյֆա իթմէք լիւզումընը պիր իքի սէօզ իլէ անլաթտը . ֆազաթ Մ. Րօտէն քէնտիսինի պիր տազըզա լահաթ պըրագմամագտա վէ միւթէմատի , յէն խըրբալամագտա օլտըզլարընը վէ սէլամէթի Րուհընը քէնտիսի հէր քէստէն զիյատէ տիւշիւնմէքտէ պուլընտըղընը քէմալը հիտտէթլէ պէյան իլլէտի , վէ . . . :

Գարտինալ . - (Մ. Րուսլէնին լագըրտընը քէսէրէք վէ քէսկին վէ չիտտէթլի սէտասընը պիր գաթ տահա երւքսէլտէրէք .) ֆազաթ մէսէլէ քէնտի նէֆսինէ այիտ տէյիլ տիր . արա եէրտէ ճէմիյէթին մէնֆաաթը վար տըր : Մ. Րօտէնին սօնընճը վազիֆէլէրինի շաշաալը սուրէթտէ իյֆա իթմէսի վէ սուրէթի վէֆաթը խրիսթիյանճա օլմագլա գալմայըպ պէօյիւք պիր նէթիճէ հասըլ իլլէմէսի հէր հալտէ լաղըմ տըր . . . հէմ տէ վէֆաթը պէօյիւք պիր թէէսսիր հասըլ իտէպիլմէք իշուն պու խանէնին պիւթիւն ատէմլէրի վէ հաթթա էճնէպիլէր պիլէ պու մէնզարէյէ տավէթ օլունմալը տըր :

Րուսլէ . - Հիւրմէթլու լահիպ Կրիզոն վէ հիւրմէթլու լահիպ Պրիւնէ պու խուսուսը քէնտիսինէ անլաթմաղա շալըշտըլար : ֆազաթ Մ. Րօտէնին պու նասիհաթլարը նասըլ պիր հիտտէթլէ թէլագգը իթմիշ օլտըղը մալիւմիւնիւզ տիւր : Մ. Պալէնիէ տախի թէհլիքէլի վէ պէլքի տէ միւհլիք պիր պուհրանը տավէթ իտէճէյինտէն գօրգալադ , պու պապտէ ըսրար կէօսթէրմէյէ ճէսարէթ իտէմէտի :

Գարտինալ . - Օ ճէսարէթ իտէմէտի իսէ , պէն ճէսարէթ իտէպիլիւրիմ . զիրա պու իմանսըղըզ վէ ֆէսատճըլըք զէմանընտա , խրիսթիյանըզ գաւաիտինէ մուվաֆըզ սուրէթտէ հայաթընա խիթամ վէրմէքլիյին խալգ

իւզերինտէ սէլամէթպախչ պիր թէէսիրի վար տըր . հաթ-
թա վէֆաթը հալինտէ միւմահիլէյհին ճէսէտինի պահար-
լամագ վէ Բօմա ատէթի իւզրէ պիր գաչ կիւն գատպու
պիր իպատէթխանէտէ թէչհիր իթմէք լազըմ տըր : Սըրը
քեաթիպիմ՝ թապուլթը իւզերինէ վազ իտիլէճէք մահ-
ֆազանըն ըէսմինի վէրէճէք տիր քի , զայէթ շաշաալը վէ
միւքէլլէֆ պիր շէյ տիր : Մ . Բօտէնին թարիգաթըմըզտա
հաիզ օլտըղը մէվգը իգթիգասընճա , ճէնազէ ալայը պէօ-
յիւք պիր շաշաա իլէ իճրա օլընմալը տըր . քէնտիսինի
թէնվիր իթմէք իչուն լա էգալ ալթը եիւզ պալ մօմու
իլէ օն իքի գատար իսքիրթօլու ճէնազէ գանտիլի եագ-
մալը տըր քի , պու քէյֆիյէթ շանընա լայըգ օլուր .
պունտան պաչգա , միւմահիլէյհին տինտարանէ վէ միւն-
զիվիյանէ հայաթը հագգընտա քիւչիւք պիր ըիսալէ թէր-
թիպ իտէրէք էհալիյէ թէվզի իթմէլի տիր , վէ . . . :

Պու սըրատա Բօտէնին պուլընտըղը օտատա քէմալը
հիտտէթլէ եէրէ աթըլան պիր սիքքէնին սէտասը կիպի
գուրու պիր սէտա իչիտիլէրէք , գարտինալըն սէօզլէրինի
մունգաթի օլտու . Պունըն իւզերինէ Մ . Անթ-Մոտէսթ Բուս-
լէ ալչագ պիր սէտա իլէ .

— Ալլահ վէրէ տէ Մ . Բօտէն վիճուտինին պահար-
լանմասը հագգընտաքի սէօզլէրինիլի իչիթմէմիչ օլսա . . .
եաթաղը պու պէօլմէնին եանընտա օլտըղընտան , պու-
րատա սէօլլէնիլէն սէօզլէրին քեաֆֆէսի տէ օրատա իչի-
տիլիր . - տէտի :

Գարտինալ . - (Ստանըն օ պիր ուճընա կիտէրէք , քէ-
զալիք ալչագ պիր սէտա իլէ .) էկէր Մ . Բօտէն սէօլլէ-
տիքլէրիմի իչիթմիչ իսէ , պու քէյֆիյէթ քէնտիսինէ սէօզ
ալմագլըղըմա եարտըմ իտէճէք տիր . ֆագաթ հէր նէ
տախի օլսա , էվվէլքի սէօզիւմտէ ըսրար իլէ տէրիմ քի ,
պահարլամագ վէ թէչհիր իթմէք խուսուսլարը՝ էհալինին
էֆքեարընա թէէսիր իթմէք իչուն հէր հալտէ լազըմ տըր :

Խալդ զաթէն քուէրատան իւրքմիւշ օլտըղընտան, պէօյլէ պիր ճէնազէ ըէսմի՝ անըն էֆքեարը իւզէրինտէ պէօյիւք պիր թէէսիր հասըլ իտէճէք պիր :

Րուսլէ . - Միւսաատէնիզէ մաղրուրէն շուրասընը իւթար իտէրիմ քի, պուրատա գանուըն պու կիպի թէշհըր. լէրէ ըուխսաթ վէրմէզ, վէ . . . :

Գարտինալ . - (Թապիպին սէօզիւնիւ քէսէրէք, հիւտէթլէ .) Գանուըն . . . հէր վազթ գանուըն . . . Ռօմանըն տախի քէնտիսինէ մախսուս գանուընլարը եօգ մը տըր . րասիպլէրին քեաֆֆէսի տէ Ռօմայա թապի տէյիլմի տիր հէնուզ վազթ կէլմէմիշ մի տիր քի . . . :

Գարտինալ կէնճ թապիպ իլէ պէս պէլի տահա զիյատէ աչըգտան աչըղա գօնուշմագ իսթէմէտիյինտէն, էվ վէրքի սէօզիւնիւ թէրք իլէ տէտի քի .

— Պոնլարտան սօնրա պահա իտէրիզ. սէօյլէյինիզ պագայըմ, պէնիմ սօնընճը վիզիթամգան սօնրա Մ. Րօտէն եէնիտէն սայըգլատը՝ մը :

Րուսլէ . - Էվվէթ, էֆէնտիմ, պու կիճէ պիր պու. չուգ սաաթտան զիյատէ սայըգլատը :

Գարտինալ . - Սիզէ թէնպիհ իտիլտիյի իւզըէ, պու եէնի պայըգլամա էսնասընտա աղզընտան չըգան սէօզլէրին քեաֆֆէսինի տէ տաղրու տօղրույա գայտ իթտինիզ մի :

Րուսլէ . - Էվվէթ, էֆէնտիմ, գալէմէ ալտըղըմ նօ. թա իշթէ շու տըր :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Մ. Րուսլէ՝ չօգ կէօզլիւ պիր էվրագ տօլապընտան պիր քեաղըտ չըգարըպ գարտինալա վէրտի : Շուրասընը տա խապէր վէրէյիմ քի, Մ. Րուսլէ իլէ գարտինալ արասընտա ճէլէյան իտէն մուհալլէրէնին շու գըսմը պէօլմէտէն ուզագ պիր եէրտէ ճէրէյան իթտիյի ճիհէթլէ, Րօտէն հիշ պիր չէ, իշիթմէմիշ իտի . ֆագաթ քէնտիսինին պահարլանմասը հագգընտաքի սէօզլէր թէմամըլա գուլաղընա վասըլ օլմըշ ըտը :

Գարտինալ ազիմ պիր մերագլա Մ. Րուսլէնին էլին տէն նոթայը ալտը, վէ քեմալը տըգգաթլա կէօղտէն կէ- չիրտիրտէն սօնրա, քեաղըտը ափուճը իչինտէ էօրսէլէյէ- ռէք, վէ խօշնուտսըղըղընը քեթմ իտէմէյէրէք, քէնտի քէնտինէ. « Եինէ օ ըապըթասըղ սէօղէր... ատամ ա- գըլը պիր նէթիճէ չըգարըլաճագ իքի քէլիմէ եօգ... զանն իտէրսին քի պու ատէմ սայըգլամասը էսնասընտա տաիի քէնտիսինէ սահիպ օլմագ իգթիտարընը հաիզ պու- լուճըյօր... զիրա էհէմմիյէթսիզ վէ ըապըթասըղ սէօղ- լէրտէն պաշգա պիր շէյ սէօյլէմէյօր » տէտի վէ պատէ- հու Մ. Րուսլէյէ խիթապէն:

— Սայըգլամասը էսնասընտա աղղընտան չըգան սէօղ- լէրի թէմամըյլա գայտ իթմիշ օլտըղընըղտան էմի՞ն մի սի- նիզ. — տէյու սօրտու:

Րուսլէ. — Էվվէթ, էֆէնտիմ, միւթէմաաիյէն թէք- ըար իթտիյի ճիհէթլէ պիր տէֆա գայտ իթմիշ օլտըղըմ ճիւմլէլէր միւսթէսնա օլարագ, է՛ն պիհուտէ վէ է՛ն ըա- պըթասըղ սէօղէրի պիլէ գաշըրմամըշ օլտըղըմտան էմին օլապիլիրսինիզ:

Գարտինալ. — (Պիր տագըգաճըգ սիւքիլթ տէն սօնրա.) Պէնի Մ. Րօտէնին օտաարնա կիրտիրինիզ:

Րուսլէ. — (Թէրէտտիւտլէ.) Փագաթ. էֆէնտիմ. ա. նէօպէթի քէսիլէլի անճագ պիր սաաթ օլտու... Մ. Րօ- տէն պու սըրատա պէօյիւք պիր զաաֆ իչինտէ տիր:

Գարտինալ. — Տահա էյի եա... տահա էյի եա... վէրէճէյիմ թէսէլլիլէրի տահա էյի անլար... էկէր ու- յույօրսա, ույանտըրընըղ վէ զիյարէթինէ կէլտիլմի խա- պէր վէրինիզ:

Րուսլէ. — Էմիլինիզէ հաղըրըմ, էֆէնտիմ:

Կէնճ թապիպ պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, թաազիմքեարանէ պիր սուրէթտէ էյիլէրէք, Րօտէնին օտաարնա կիրտի:

Գարտինալ եալընըզ դալընճա, քէնտի քէնտինէ թէ. ֆէքքիւր իտէրէք տէտի քի.

— Մէսէլէ տաիմա օ նօգթայա կէլլյօր . . . Մ. Բօտէն պիրտէն պիրէ քուէրայա թուլթըլտըզը զէման, Ազիզ-Բէ տէրին էմրի իւզէրինէ քէնտիսինի զէհիրլէտիլէր զանն իյլէտի. պէօլէ մէքրօւհ պիր գօրգույա տիւշար օլտըղընա նազարէն, Բօմայա դարչը մուլթադա պազը գօրգուլնէ էնթրիգալար թէրթիպ իթմէքտէ օլտըզը քէշֆ իտիլիյօր. աճապա շիւպհէլէրիմիզ տօղրու չըգաճա՞գ մը. աճապա գարտինալար մէճլիսի ազասընըն էքսէրիսի իւզէրինտէ իաֆիյէն գուվլէթլի պիր նուֆուզ մը իճրա իտիյօր . . . ֆադաթ նէ՞ մադսատա մէպնի, Հէմէֆքեարլարը մէրգու. մըն էօրարընը օ տէրէճէ սատագաթլա կիզլէյօրլար քի\ շիմտիյէ գատար պու իշէ քէսպի վուգուֆ իթմէք միւմքլն օլամատը . . . Սայրգլատըզը էսնատէ ազզընտան չըգա. ճագ պազը սէօղլէրտէն՝ պիզճէ պիլինմէսի էլզէմ օլան մէ. սէլէ հագգընտա պազը էմարէլէր ելտէ իտէպիլէճէյիմի. զի իւմիտ իթմէքտէ իտիմ. չուլքի սայրգլամա՞ պիլ խաս. սա թէլաչըզ վէ րահաթսըզ պիր ատէմ իշուլն հէման տաի. մա զիհնինի իշալ. իտէն պիր էֆքեար հագգընտա վու. գու պուլուր. հալ պու քի պու ատէմին սայրգլամասը պէշ տէֆա օլարագ գայտ իտիլտիյի հալտէ, պիր թագըմ պի. հուտէ վէ նէթիճէսիզ սէօղլէրտէն պաշգա պիր շէյ կէօ. րիւլէմէտի . . .

Մ. Բուպէնին ավտէթի գարտինալըն միւլահագաթը. նա խիթամ վէրտի. կէնճ թապիպ մէրգուլնն ետնընա եագլաշարագ.

— Մա էթթէէսսիւֆ պէյան իտէրիմ քի, Մ. Բօտէն հիշ քիմնէյի գապուլ իթմէք իսթէմէյօր. ազաճըզ իսթի. րահաթա միւհթաճ օլտըղընը սէօղլէյօր, Հէր նէ գատար սօն տէրէճէ զայրֆ ըսա տա, չէհրէսինտէ մահգուլնիյէթ վէ հիտտէթ ալէամէթի կէօրիւլիւյօր . . . քէնտիսինի պա.

հարլամագ հազգընտաքի սէօղլէրինիզի իշիթմիշ տիր զանն իտէրիմ . . . պիր տէ . . . :

Դարտինալ Մ. Բուսլէնին սէօղլիւնիւ քէսէրէք .

— Տէմէք քի Մ. Բօտէն սօն տէֆա օլարագ պու կի-
ճէ սայըզլատը , էօյլէ՞ մի :

Բուսլէ . - Էվվէ՛թ , էֆէնտիմ , սաաթ իւշտէն պէշ
պուշուղա գատար :

Դարտինալ . - (Պու խուսուսը գուվվէի հաֆըզասըն-
տա սազլամագ իսթէյօրմըշ կիպի .) Սաաթ իւշտէն պէշ
պուշուղա գատար հա՛ . . . էյ պու սայըզլայըշնտա շա-
յանը տըզգաթ պիր շէյ եօ՞գ մը իտի :

Բուսլէ . - Խա՛յր , էֆէնտիմ , թագտիմ իթտիյիմ նօ-
թատան անլայապիլիշ օլտըղընըզ վէճհլէ , պուշուղարտան
տահա րապըթասըզ վէ սաշմա սաբան սէօղլէր թօբլամագ
իմֆեանսըզ տըր :

Պատէհու գարտինալըն օ պիր օտանըն գաբուսը-
նա տօղրու իլէրիլէմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ , իլավէ-
թէն .

— Փագաթ , էֆէնտիմ , Մ. Բօտէն հիշ քիմնէյի գա-
պուլ իթմէք իսթէմէյօր . . . պիր միտտէթ սօնրա իճրա
իտիլէճէք ամէլիյաթտան մուգատտէմ քեաթիլէն իսթի-
րահաթա միւհթաճ տըր . . . իհթիմալ քի շիմտի թէհլիքէ-
լի . . . :

Դարտինալ պու միւլահաղաթա ասլա էհէմիլիյէթ
վէրմէքսիզլին , Բօտէնին օտասընա կիրտի :

Պու օտա էրէյիճէ կէնիշ վէ իքի բէնճէրէլի օլուպ ,
սատէճէ վէ ֆագաթ գուլլանըշլը պիր սուրէթտէ տէօշէն-
միշ իտի . օճագ իշինտէ աղըր աղըր իքի բարչա օտուճ
եանմագտա օլուպ , պուշուղըն իւզէրինտէ տէ պիր Քահվէ
եըպըղը , պիր չինի գապ վէ չուգուր պիր թավա կէօ-
րիւլմէքտէ իտի քի , պուշըն իշինտէ ուն իլէ հարտալտան
իպարէթ գաթը պիր մաիլուլթ գայնամագտա ըտը . օճա .

ղըն՝ իւզէրինտէ տէ տաղընըգ պիր սուրէթտէ պիր չօգ պէզ բարչալարը վէ սարղըլար պուլընմագտա ըտը : Խաս. Թա պուլունան մահալլէրտէ օլտըղը կիպի , պու օտա տէ. ըունինտէ տախի իլաճլարտան հասըլ օլան էճզա գօգուսը իլէ սէրթ , Թէաֆֆիւնիւ վէ պուլանթը վէրէն տիկէր պիր գօգու հիւքմ իթմէքտէ օլտըղընտան , գարտինալ պիր միւտտէթճիք գաբու իշինտէ տուրտը , վէ իլէրի կիթմէ. յէ ճէսարէթ իտէմէտի :

Խանէ պաղչէսինտէ կէօրտիւյիւմիւզ ըահիպլէրին սէօյլէտիքլէրի վէճհլէ , Բօտէն «Պէն եաչամագ իսթէրիմ, հէմ տէ եաչայաճաղըմ » տէմիշ օլտըղը իշուն եաչամագ տա ըտը : Զիրա զայըֆի ֆիքիւլի վէ գօրգագ եիւրէքլի ատէմլէրին չօգ տէֆա եալընըզ Թէհլիքէ գօրգուսընա մաղլուպ օլտըգլարը կիպի , շիտտէթի Թապիաթ վէ մէ. Թանէթի մանէվիյէ սահիպի օլանլար տախի Թէհլիքէյէ գարչը ճէսուրանէ տէօյիւշէպիլիւրէր վէ պազը տէֆա տա զալիպ չըգարլար :

Իշթէ Բօտէնէ տախի պէօյլէ վազը օլմիշ ըտը : Թա. պիաթընըն շիտտէթի ֆէվզ էլ ատէսի վէ իրատէսինին մէթանէթի միւտհիշէսի տօգթէօր Պալէնիյէնին մահի. ըանէ Թէտավիսինէ ինզիմամ իտէրէք , Ժէզիւիթ պիրտէն պիրէ տիւչար օլտըղը իլլէթի միւտհիշէտէն գուրթուլմիշ ըտը . ֆագաթ պու իլլէթ եէրինէ զայէթ Թէհլիքէլի պիր սըթմա գաիմ օլմուշ ըտը քի , Բօտէնին հայաթընը պէօյիւք պիր մուխաթարայա իլգա իթմէքտէ իտի : Թէհլիքէնին շու սուրէթլէ արթմասը՝ արբայ տիկրինեիյէ պէօ. յիւք պիր էնտիշէյի մուճիպ օլմուշ ըտը . զիրա մէրգուճ Բօտէն հագգընտաքի խուսուլմէթ վէ հասէտիլլէ պէրա. պէր , Բէնըբոն մէհլէսինին վասըլ օլտըղը նօգթայա նա. գարէն , անը եալընըզ Բօտէն իտարէ իտէպիլէճէյինի հըսս իթմէքտէ իտի :

Խասթանըն օտասընտաքի բէրտէլէր նըսֆէն էնտի.

րիւմիչ օլտըղընտան, Ռօտէնին եաթաղը էթրաֆընա ան-
ճագ խաֆիֆ պիր զըյա աքս իթմէքտէ իտի: Քոչըրտյա
թութուլանլարա մախսուս օլան եէչիլիմսի ըէնկ ժէզիւիթին
չէհրէսինտէն մահվ օլմուչ իսէ տէ, էօլիւ չէհրէսի կիպի
մօրարթը հէնուղ պագը գալմըչ ըտը. վիւճուտի օ տէրէճէ
զայըֆլանմըչ ըտը քի, գուրու վէ պուրուչուգ տէրիսի
չըգընթըլը քէմիքլէրինէ եաբըչմըչ, վէ ագ պապա պօյնու
կիպի ուզուն, թիւյսիւզ վէ գուրու պօյնընտաքի տա-
մարլար տախի քիւչիւք պիր աղըն իբլէրինէ պէնզէմէքտէ
պուլունմըչ իտի:

Պաշը սիյահ վէ սարը իբէքտէն մամուլ քիրլի պիր
պօնէթ իլէ մէսթուր օլուպ, պունըն ալթընտան տա գօ-
յու քիւլ ըէնկինտէքի սաչլարընըն ուճլարը տըչարը ֆըր-
լամըչ ըտը. եիւզիւնիւ քիրլի պիր եասթըղա տայաթմըչ
ըտը. զիրտ իւզէրինտէքի պէզլէրի տէյիչտիրմէլէրինէ տա-
իմա միւմանաթ իտէր իտի: Սէյրէք վէ պէյազ սագալը
միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու թրաչ իտիլմէմիչ օլտըղըն-
տան, ֆըրչա գըլլարը կիպի անըն թօբրագ ըէնկինտէքի
տէրիսի իւզէրինտէ տիքիլմիչ տուրմըչ ըտը. կէօմլէյինին
ալթընտան էսկի վէ տէլիք տէլիք պիր եիւն եէլէք կիյինմիչ,
գօլլարընտան պիրիսինի եաթաղընտան տըչարը ուզաթ-
մըչ, վէ քէմիքլի վէ գըլլը էլինտէ տախի ըէնկի աալիսի
նագապիլի թարիֆ պիր էնֆիյէ մէնտիլի թուլթմըչ ըտը:

Կէօղ չուգուրլարը իչինտէ բարլամագտա օլան թթէչ-
ֆիլան կէօզլէրի պուլունմամըչ օլսայըտը, քէնտիսինի պէ-
հէմէհալ պիր ճէսէտի պիրուհ գանն իտէրլէր իտի. վիւ-
ճուտընտա հայաթ վէ գուվվէթտէն իպարէթ հէր նէ-
գալմըչ ըսա կէօզլէրինտէ թօրլանմըչ կիպի կէօրիւնէն
պու ատէմին պագըչը՝ պէօյիւք պիր ըզտըրապ էսէրի կէօս-
թէրիյօրտու. պագէն սիմասը քէսկին պիր աղըր ըզհար ի-
տէր, վէ պագէն տէ էլլէրինին պիւզիւլմէսի վէ վիւճու-
տինին թիթըմէսի՝ տէրէօհտէ իթտիյի մէնաֆիի մուհիմէ

Ֆիբրինին պիւթիւն զէքեւմէթ վէ մէհարէթինի իսթիւ-
զամ իթտիյի պիր սըրատա եաթաղընտա մըխլանըպ գալ-
մըշ օլտըղընտան տօլայը հըսս իթտիյի հիտտէթի մէյու-
սպանէյի իֆհամ իյլէր իտի: Իշթէ պու սուրէթլէ միւթէ-
մատիյէն հարէքէթտէ պուլունան ֆիբրի քէսպի զաաֆ ի-
տէրէք, չօգ տէֆա սայըգլամաղա պաշլար, վէ պա-
տէհու ըզտըրապլը պիր ըույատան ույանըյօրմըշ կիպի
քէնտիսինէ կէլէրէք, պու հալին խաթըրէսի քէնտիսինի
իւրքիւտիւր իտի:

Հէր նէ գատար ժէզիւթ՝ պիր գաշ ճիհէթլէ էհէմ-
վիյէթ վէրմէքտէ օլտըղը վէ խասթէլիք սէպէպիյլէ Թէրին
տէն գըմըլտայամատըղը ճիհէթլէ թէհլիքէյէ տիւշար օլա-
ճաղընտան վէ եախօտ զայպ իտիլէճէյինտէն գօրգմագտա
պուլունտըղը Րէնըբոն մէսէլէսինին կիտիշի հագգընտա
աբբայ տ'էկրինէիյէ պազը սիւալլէր կէօնտէրմիշ իտի իսէ
տէ, տօգթէօր Պալէնիէ պու կիպի մէսալիհի մուհիմմէ
իլէ մէշղուլ օլմագ քէնտիսինճէ միւմքին օլամայաճաղընք
պիւտիւրմիշ օլտըղընտան, աբբայ տ'էկրինէի տախի միւմալի-
լէյինն ագիլանէ նասիհաթլարընա թէվֆիդէն, մէզքիւր
սիւալլէրէ ճէվապ վէրմէքտէն օ վազթա գատար իճթի-
նապ իյլէմիշ իտի:

Հէր ճիհէթլէ քէնտի էլինտէ պուլունան պու ֆէսատ
տօլապը հագգընտա աբբայ տ'էկրինէիինն սիւքիւթի վա-
ղըր վէ քէնտի խասթէլիյինտէն պէրու ճէրէյան իտէն
ահվալ վէ վուգուաթ հագգընտաքի ճէհալէթի քեամի-
մէսի Րօտէնին հէյէճան վէ հիտտէթինի պիր գաթ տա-
հա արթըրմագտա իտի:

Իշթէ գարտինալ Մալիբիէրինին քէնտի օտապընա
կիրտիյի զէման, Րօտէնին ահվալը մանէվիյէ վէ պէտէնի-
յէսի պու մէրքէզտէ իտի:

14

Տ Ո Ւ Ձ Ո Գ

Խաթմէլիք սէպէպիլլէ եաթագտա գալմագ մէճպու-
րիյեթինտէ պուլունան Բօտէնին ըզտըրապլարընը պիր
էյիճէ անլաթմագ վէ գարտինալ Մալիբիէրինին զիյարէ-
թինտէքի էհէմիլլէթի իյզան իթմէք իշուն , քէնտիտինի
Բաբա պէշինճի Սեքստոսըն ըագիպինի ատտ իտէն վէ պիր
կիւն օլուպ տա անրն տէրէճէսինէ չըգմաղա պէքլէյէն
Բօտէնին էֆքեարը շէօհրէթճույանէսինի պիր իքի սէօզ
իլէ իյզան իտէլիմ , Բէննըբոն մէսէլէսինին նաիլի մուվաֆ-
ֆազիյեթ օլմասը սայէսինտէ մէնսուպ օլտըղը ճէմիյեթ-
թին ըէիսի ումուսիսի օլմագ վէ պապէհու Բաբա իսթիֆա
իթտիյինտէ , գարտինալլար մէճլիսինին էքսէրիյէթինի
րիշվէթ իլէ գազաննարագ բաբալըգ մագամընա չըգմագ
վէ օհալտէ թէզիլիթ ճէմիյէթինին նիզամնամէսինի թէպ-
տիլ իտէրէք , պու գուվվէթի ճէմիյէթին բաբալըգ հիւ-
քիմէթինէ միւսապի կէլմէսինէ վէ հէման տաիմա անա
թէհաքքիւմ իթմէսինէ միւսաատէ իտէճէք եէրմէ անը
բաբալըգ մագամընա մահքիւմ գըլմագ , իշթէ Բօտէնին
էֆքեարը խաֆիյէսի պունտան իպարէթ ֆտի :

Պու էֆքեար վէ ամալին հուսուլբէզիր օլապիլմէսի
խուսուսընա կէլինճէ , ահվալը սապըգա պունլարըն միւհ-
թէմէլ օլտըղընը կէօսթէրմէքտէ իտի . զիրա պիր չօգ ա-
տի ըահիպըրին վէ բաբալլարըն պիրտէն պիրէ բաբալըգ
մագամընա չըգմըշ օլտըգլարը կէօրիւլմիւշ իտի : Մէսէլէ-
նին ախլազիյաթ ճիհէթինէ կէլինճէ , Պորճիալարըն , իքին-
ճի Յուլիոսըն վէ տահա սաիլ պիր չօգ Հազրէթի իսա վէ-

քիլլէրինին բաբալըգ մագամընա ճիւղուսը՝ Բօտէնին պու պապտէքի էֆքեար վէ ամալինի հագգլը կէօսթէրմէքտէ իտի . զիրա Բօտէն անլէրէ նիսպէթլէ միւհթէրէմ պիր ազիզ սայլլապիլիր իտի :

Մէրգումըն Բօմատա չէվիրտիյի կիզլի էնթրիգալար հէր նէ գատար օ զէմանա տէյին բէրտէի մէճհուլիյէթ ալթընտա գալմըշ ըտը ըսա տա , գարտինալլար մէճլիսի ազասընըն էքսէրիսի իլէ միւնասէպաթը խաֆիյէտէ պուլունմասը ֆարգ իտիլմիշ իտի : Իշպու մէճլիս ազասընտապ պիր գըսմը շիւպհէյէ զահիպ օլմուշ օլուպ , գարտինալ Մալիբիէրի գըսմը մէգքիւրիւն ըիյասէթինտէ պուլունտըղը ճիհէթլէ , Ֆրանսայա վուգու պուլան սէյահաթընտան պիլ իսթիֆատէ , ժէզիւիթին խաֆիյէսինի անլամաղա ճահտ իթմէքտէ իտի : Հաթթա Բօտէնին քէնտիսինի գապուլ իթմէք իսթէմէմէսի իլէ պէրապէր անընլա պէհէմէ հալ կէօրիւչմէք իւզրէ ըսրար կէօսթէրմէսի՝ Բօտէնին Բօմատա չէվիրտիյի մագնուլն օլան էնթրիգալար հագգընտա օ վազթա գատար կիզլի սագլանմըշ օլան պիր սըրրա հիլէ իլէ ալեհաս օլմագ իւմիտինտէն նէչէթ իթմէքտէ իտի :

Իշթէ պու կիզլի ահվալը մուհիմմէ արպսընտա իտի քի , Բօտէն՝ օլանճա զէքեալէթ իշկիւզարլըղընա հէր վագըթտան զիյատէ միւհթաճ օլտըղը հալտէ , պիւթիւն գուվլէթլէրինի հարէքէթտէն պըրագան պիր խասթէլիյէ տիւշար օլմուշ ըտը :

Դարտինալ օտանըն գաբուսը իշինտէ պիր գաչ տագըգա տուրաղգտան սօնրա , շիչէսինի էլան պուրընա տայաթմըշ օլտըղը հալտէ , աղըր աղըր Բօտէնին եաթաղընա եագլաշտը : Բօտէն իսէ գարտինալըն շուէիւզսիւզլիւիւնտէն հիտթէթլէնէրէք վէ պիր չօդ սէպէպլէրտէն աջլայը քէնտիսինճէ ճալիպի նէֆրէթ օլան պիր

միւլադաթտան գուրթուլմագ խթէյերէք, պիրտէն պիրէ պաշընը տիվարա տողրու չէվիրիպ ույույօր կիպի կէօրիւն տիւ :

Գարտինալ պու հալէ ասլա էհէմմիյէթ վէրմէյերէք, վէ Բօտէնին հալը զաաֆընտան իսթիֆատէ իթմէյի գաւարլաշտըրմըշ օլտըղընտան, պիր սանտալիէ ալտը վէ քոլէրատան սօն տէրէճէ գօրգմագլա պէրապէր ժէզիւիթին պաշը ուճուճտա օթուրտըգտան սօնրա, իթալիալը թէլաֆիուզըյլա պիր գաթ տահա քէսպի լէթաֆէթ իտէն պիր սէտա իլէ :

— Միւհթէրէմ վէ ազիզ բէտէրիմ... նա՛սըլ սընըզ, էյի՞ մի սինիզ. — տէտի :

Բօտէն պու սէօղիւ իշիթմէմիշ կիպի կէօրիւնէրէք, շիտտէթի պիր նէֆէս ալտը ըսա տա, հիշ պիր ճէվապ վէրմէտի : Գարտինալ հէր նէ գատար էլտիվէն կիլինմիշ իտի իսէ տէ, եինէ նէֆրէթտէն խալի օլմայարագ Բօտէնին էլինի թուրթը, վէ պուճը ազաճըզ սիւքտիքտէն սօնրա, տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ :

— Միւհթէրէմ վէ ազիզ բէտէրիմ, ճէվապ վէրինիզ, բէճա իտէրիմ. — տէտի :

Բօտէն պիր ալէամէթի հիտտէթ ըզհարընտան քէնտի սինի մէն իտէմէտի. ֆագաթ եինէ սիւքիւթ տուրտու : Գարտինալ իսէ՝ պու գատար ճիւզի պիր չէյտէն օսանաճագ ատէմէրտէն օլմատըղընտան, տահա զիյատէ շիտտէթլէ ժէզիւիթին գօլընը սիւքտի, վէ տիւնեատա է՛ն սապըրլը ատէմի պիլէ հիտտէթլէնտիրէճէք պիր մէթանէթի պարիտանէ իլէ :

— Միւհթէրէմ վէ ազիզ բէտէրիմ, մատամ քի ույումայօրսընըզ... պէնի տինլէյինիզ, բէճա իտէրիմ. — տէտի :

Բօտէն՝ հըսս իթտիյի աղրըտան միւնֆաիլ օլարագ վէ գարտինալըն շու ինատճըլըղընտան հիտտէթլէնէրէք, պա-

չընը պիրտէն պիրէ պէրիյէ չէվիրտի, պաթըզ վէ ա. թէչիյն կէօզլէրինի գարտինալա աթֆի իթաի, վէ միւս. թէհգիյանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմնէյերէք, մէհարէթ. լէ.

— Ղալիպա պէնի պահարլայըպ պիր իպատէթխանէ. տէ թէչհիր իթմէյի բէք զիյատէ արզու իտիյօրսընըզ քի. էօլիւմ հալիմտէ պիլէ պանա իչքէնճէ վէրմէյէ վէ վէֆա. թըմը թաճիլ իթմէյէ կէլմիշսինիզ. — տէտի:

Գարտինալ. — Պէն մի, ազիզ բէտէր... եա՛ Ռապ. պի... նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ. — տէյիպ, Ռօտէն հագգըն. տաքի թէվէճճիւհի մուշֆիգանէսինէ ճէնապը հագգը շահիտ կէօսթէրմէք իսթէյօրմըզ կիպի, իքի էլինի սէմայա տօղրու գալտըրտը:

Ռօտէն պիր գաթ տահա մէրարէթ վէ քէտէրլէ.

— Պիր ազ էվվէլ իշիթտիյիմ շէյլէրի սէօյլէյօրմ. չուրքի պու օտանըն պէօլմէսի զայէթ ինճէ տիր. — տէ. տի:

Գարտինալ. — էկէր պու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէն մագսատընըզ՝ սիզին խրիսթիյանլըզա լայըզ վէ սաիրլէ. րինէ իպրէթնիւմա օլաճագ պիր սուրէթտէ էօմրիւնիւզէ խիթամ վէրմէնիզի արզու իթտիյիմի անլաթմագտան իպա. րէթ իսէ, օնա տէյէճէյիմ եօզ, ազիզ բէտէրիւմ... սիզէ սէօյլէտիյիմ սէօզլէրի քեամիլէն իշիթտինիզ, զիրա էօմ. րիւնիւզիւ ֆաիտէլի պիր սուրէթտէ կէչիրտիքտէն սօնրա վէֆաթընըզտա խրիսթիյանլար իչուն պիր սէպէպի իպրէթ օլտըղընըզը կէօրմէք պէնճէ զայէթ լաթիֆ պիր շէյ օլա. ճագ տըր:

Ռօտէն. — (Զայըֆ վէ գըսըզ պիր սէտա իլէ.) Պէն տէ սիզէ սէօյլէյօրմ քի, պէնիւմ կիպի մէյուս պիր հալ. տէ պուլունան պիր խասթանըն էօնիւնտէ պէօյլէ արզու. լար պէյան իթմէք ատէթա վահշիլիք տիր. (Փէմալը զաա. ֆը իլէ զըտտիյէթ թէչքիլ իտէճէք պիր հէյէճանը ֆէվգ

էլ ատէ իլէ .) Ֆագաթ սագընսընլար , իշիտիյօր մըսընըզ ... էկէր չօգ արգամտան տիւշէճէք , պանա միւթէմատիյէն էզիյէթ վէրէճէք վէ էօլիւմ հալիմտէ տախի պէնի րահաթ պըրագմայաճագ օլուրլարսա ... իշթէ աչըգտան աչըղա սէօյլէրիմ քի , խըիսթիյանլըղա բէք տէ լայըգ օլմայաճագ սուրէթտէ էօլմէյէ պէնի մէճպուր իտէճէքլէր ... էկէր խալգա ճալիպի իպրէթ պիր մէնզարէ իրայէ իթմէք իշուն վէֆաթըմտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէյօրլարսա , բէք զիյատէ եանրլըյօրլար :

Պու հիտտէթ Ռօտէնէ պէօյիւք պիր եօրղունլըղը մուծիս օլտըղընտան , պաշը եասթըղը իւզէրինէ տիւշտիւ , վէ էլինտէքի էնֆիյէ մէնտիլիյէ եարըգ վէ գանայան տուտագլարընը սիլտի :

Գարտինալ Ռօտէնի գալպինի թէէմին իթմէք իւզրէ բէտէրանէ պիր թավը իլէ .

— Հայտի , հայտի , ազիզ բէտէրիմ , խաթըրընըզտան պէօյլէ ուղուրսըզ ֆիքիւրլէր կէշիրմէյինիզ : Ճէնապը Հագգըն սիզի պէօյիւք պիր թէհլիքէտէն գուրթարմըշ օլտըղընա նազարէն , հագգընըզտա պէօյիւք պէօյիւք թէսավվուրաթը պուլունտըղը աշիքեար տըր ... սիզի շու սըրատա թէհտիտ իտէն թէհլիքէտէն տախի գուրթարաճաղընը իւմիտ իթմէլիյիզ . — տէտի :

Ռօտէն գարտինալըն պու սէօզլէրինէ պօղուգ պիր խըրլթը իլէ մուգապէլէտէ պուլունարագ , եէնիտէն պաշընը տիվարա չէվիրտի : Գարտինալ իսէ քէնտիսինէ ասլա ֆիւթուր կէթիրմէյէրէք սէօզիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Ճէնապը Հագգ արղուլարընը մահգա սիզի գուրթարմագլա կէօսթէրմէտի , ազիզ բէտէր . քէնտի գուվվէթ վէ գուտրէթինի պաշգա պիր թարղ իլէ տէ իսպաթ իյլէտի ... սիզէ սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէր ֆէվգ էլ ատէ մուհիմմ տիր , տըգգաթլըճա տինլէյինիզ :

Ռօտէն երեւոյնիւ չեմբարմէքսիզին ըզտըրապը հա-
գիգիսինի իյմա իտէճէք պիր թափըր միւքէտտէրանէ իլէ.

— Էօլմէմի իսթէյօրլար . . . կէօյսիւմ աթէչլէր իչին-
տէ եանըյօր . . . պաշըմ գըրըլտը . . . տահա տա մէրհա-
մէթ իթմէյօրլար . . . օհ , եա՛ Ռապպի , պու նէ՛ տէհչէթ-
լի ըզտըրապ . . . պիր ճէհէննէմլիք կիպի ազապ վէ իշքէն-
ճէ չէքիյօրլար . - տէտի :

Գարտինալ իսթիհզաքեարի պիր սուրէթտէ կիւլիւմ-
սէյերէք , քէնտի քէնտինէ .

— Տահա տուր պագալըմ . . . - տէյու մըրըլտանտըգ-
տան սօնրա , սէսինի երեքսէլտէրէք .

— Ըսրար իթտիլիմտէն տօլայը պէնի մազուր կէօ-
րիւնիւզ , ազիզ բէտէր . . . պէնի տինլէմէք իչուն ազա-
ճըգ զայրէթ իտինիզ , թէէսսիւֆ իթմէյէճէքսինիզ . -
տէտի :

Ռօտէն՝ եաթաղը իւզէրինտէ սէրիլմիշ եաթմըշ օլտը-
ղը հալտէ , հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին պիր հարէքէթի
մէյուսանէ իլէ իքի էլինի պիրտէն սէմայա տօղրու գալ-
տըրտը . ֆագաթ գօլլարը տէրմանտան քէսիլէրէք թէք-
րար աշաղըյա տիւշտիւ :

Գարտինալ խաֆիֆճէ ումուզլարընը գալտըրտը , վէ
Ռօտէնին հէր պիր քէլիմէյի իշիտէպիլէճէյի սուրէթտէ
աղըր աղըր վէ տանէ տանէ սէօյլէյերէք .

— Ազիզ բէտէրիմ , սայըգլատըղընը սըրատա խա-
պէրինիզ օլմագսըղըն պաղը մուհիմ իթիրաֆաթտա պու-
լունմանըղը ծէնապը Հագգ միւրատ իթմիշ . - տէտի վէ
պատէհու քէմալը մէրագլա ժէզիւլիթին ֆիքրի գայը-
ֆընա գարչը գուրտըղը շու տուզաղըն նէթիճէսինէ պէք-
լէտի :

Փագաթ Ռօտէն՝ երեւոյնիւ էլան տիվարա տօղրու
չեմբարմիշ օլտըղը հալտէ , պու սէօզլէրի իշիթմէմիշ կիպի
կէօրիւնէրէք սիւքիւթ իյլէտի :

Գարտինալ. - Շիւպհէ եօգ քի սէօյլէտիյիմ սէօզլէ-
րի տիւշիւնիւյօրսընըզ, ազիզ բէտէրիմ. պու պապտէ
հագգընըզ վար տըր. զիրա մէսէլէ զայէթ մուհիմ տիր
էվլէթ, սայըգլատըղընըզ սըրատա սէօյլէտիյինիզ սէօզ-
լէրլէ է'ն կիզլի էֆքեար վէ էսրարընըզը ֆաշ իթմէնիզի
ձէնապը հագգ միւրատ պույուրտու. պէրէքէթ վէրսին
քի սիզի աղըր պիր սուրէթտէ իթհամ իտէպիլէճէք րատ-
տէտէ օլան պու էֆքեար վէ էսրարընըզ պէն իշիթ.
տիմ... վէլ հասըլ՝ իքի սաաթ գատար տէվամ իտէն
պու կիճէքի սայըգլամանըզտա գարտինալլար մէճլիսի ա-
ղասընտան պազըլլարըյլա Բօմատա չէվիրտիյինիզ էն-
թրիգալարըն մագսատը խաֆիսինի մէյտանա չըգարտը-
նըզ:

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, գարտիմալ եա-
վաշ եավաշ այաղա գալգտը վէ Բօտէնին չէհրէպինի
թէտգիգ իթմէք իւզրէ եաթաղա տօղրու էյիլմէք իսթէ-
տի: Ֆագաթ Բօտէն անըն պու հարէքէթինէ մէյտան պը-
րագմատը, էլէքթրիգ ամէլիյաթընա տիւշար իտիլէն պիր
էօլիւ նակէհանի պիր սուրէթտէ իլքինիպ սըչրատըղը
կիպի, Բօտէն տախի գարտինալըն սօնընըն սէօզլէրինի իշի-
տինճէ եաթաղը իչինտէ սըչրայըպ եիւզիւնիւ գարտինալա
տօղրու չէվիրտի:

Գարտինալ Ժէգիւիթին շու հարէքէթինի կէօրիւնճէ
իթալեանճա վէ եավաշ սէտա իլէ. «Եագայը էլէ վէր-
տի...» տէտի վէ պիրտէն պիրէ եէրինէ օթուրարագ մէ-
սերրէթլէ բարլայան կէօզլէրինի Բօտէնին իւզէրինէ տիք-
տի:

Բօտէն գարտինալ Մալիբիէրինին շու սէօզլէրինի իշիթ-
մէմիշ վէ չէհրէսինտէքի խօշնուտիյէթ վէ մէսերրէթի ֆարգ
իթմէմիշ իտի իսէ տէ, քէմալը զաաֆըյլա պէրնպէր իլք
հարէքէթինին գաիտէի իհթիյաթա նէ աէրէճէ մուղա-
յիր օլտըղընը անլատը. կիւյա պիր պաշ տէօնմէնինէ

տիպար օլմուշ կիպի էլինի եավաշ եավաշ ամենա կէօթիւրտիւ, վէ շաշղըն շաշղըն էթրաֆընա պագտըգտան սօնրա, էլինաէքի էսկի էնֆիյէ մէնտիլինի թիթրէք տու. տաղլարընա կէօթիւրէրէք, պիր գաշ սանիյէ գատարըն Կըրտը:

Պարտինալ տէսիսէի վագըապընն էթիճէքէզիր օլտըղընտան տօլայը պիր գաթ տահա քէսպի մէսէրրէթիտէրէք, վէ նիհայէթ մուհիմմ պիր սըրբա ակեսա՛ն օլմագիւզրէ պուլընտըղընը զանն իյլէյէրէք տէտի քի.

— Շու հէյէճան վէ տէհշէթինիզ քէշֆիյաթը վագըամըն սըհհէթինի թաստիգ իտէրլէր, աղիզ քէտէր. շիմաի թէսավվուրաթընըզ վէ Բօմատաքի հէմէֆքեարլաւընըզ հագգընտա մալիւմաթը մուֆասսալէ իթա իթմէք սիզին մէնֆաաթընըզ իճապընտան օլտըղընը կէօրիւյօրսընըզ. եալընըզ պու սուրէթլէ, փիւրսիի Մուգատտէստէն աֆվու մագֆէրէթ ումապիլիրսինիզ... պա խուսուս սայըգլատըղընըզ գէման ֆաշ իթտիյինիզ էսրարըն պագըէքսիք եէրլէրինի իքմալ իթմէք իւզրէ իթիրաֆաթընըզ մուֆասսալ վէ մուսարրահ օլուրսա...

Բրտէնին իլք հէյէճանը միւնտէֆի ջլունճա, տէքէ կէլմիշ օլտըղընը վէ սէօզլէրիլէ տէյիլ պէլքի հայրէթ վէ տէհշէթի իյմա իտէր պիր հարէքէթիլլէ քէնտիսինի էլէ վէրմիշ պուլունտըղընը անլատը: Ֆիլ հագըգա, Բօմա իլէ կիզլի էնթրիգայար թէրթիպ իթմէքլէ իթհամ իտիլտիլինի կէօրիւնճէ, սայըգլամասը էսնասընտա աղզընտան պիր շէյ գալըրմըշ օլտըղընտան իպթիտա գօրգմըշ ըտը. լաքին պիր գաշ տագըգա տիւշիւնիւնճէ, ֆիքրինին շայըֆլըղըլա պէրապէր քէնտի քէնտինէ.

— Էկէր պու Բօմայք պէնիմ էսրարըմա վագըֆ օլմուշ օլսայըտը, անը պանա խապէր վէքմէքտէն իճթինապ իտէր իտի. տէմէք քի պագը շիւպհէլէրէ զահիպ օլմուշ, վէ պիք ազ էվվէքի շայըք իթթիյարի

հարեքեթիմ տախի պու չիւպհէլէրի թէէեիտ իթմիշ տիր . - տէտի :

Պատէհու աթէշ կիպի եանմագտա օլան ալննտան ագան սօղուգ թէրլէրի սիլտի : Լաքին պու վագըանըն մու ճիպ օլաըղը հէյէճան աղրլարընը պիր գաթ տահա արթըրմըշ վէ զաթէն թէհլիքէ իչինտէ օլան ահվալը սըհհիյէսինի պիր գաթ տահա ֆէնալաշտըրմըշ ըտը . եօրղունլուգտան պիթապ գալմըշ օլտըղընտան , եաթաղը իչինտէ օթուրամայարագ , եասթըղը իւգէրինէ տիւշտիլ :

Գարտինալ ժէգիւիթին չէհրէսինտէքի սօղունլըգտան տիւշարը տէհյէթ օլարագ , քէնտի քէնտինէ :

— Հայ չէյթանըն պէլասը . . . օլմայաքի հիչ պիր չէյ սէօյլէմէտէն էօլսիւն վէ պու գատար մէհարէթլէ թէրթիպ իթմիշ օլտըղըմ տուգագտան գուրթուլսուն . - տէտի վէ Բօտէնէ տօղրու էյիլէրէք , քէմալը կէրմի իլէ :

— Նէնիղ վար , ագիղ բէտէր , նէ օլույօրսընըգ . - տէյու սօրտու :

Բօտէն . - Քէնտիմի սօն տէրէճէ զայըֆ պուլույօրըմ . չէքտիլիմ աղրլար թարիֆ իտիլէմէգ . . . :

Գարտինալ . - Պու պուհրանըն պիր սուի նէթիճէ հաւըլ իթմէյէճէյինի իւմիտ իթմէլիյիլ , ագիղ բէտէր . . . Փագաթ աքսը մէմուլ տախի զուհուր իտէպիլէճէյինտէն , սէլամէթի րուհընըղ իչուն հէր չէյի պանա միւքէմմէլ վէ մուֆասսալ սուրէթտէ իթիրաֆ իթմէնիլ լաղըմ տըր . պու սուրէթլէ գուվլէթինիլ թիւքէնէճէք օլսա տախի , պէիս եօգ . . . զիրա հայաթը էպէտիյէ հայաթը ֆանիյէյէ միւրէճճահ տըր :

Բօտէն . - (Զայըֆ պիր սէտա վէ իսթիհզաքեարի պիր չէհրէ իլէ .) Հանկը իթիրաֆտան պահս իտիյօրսընըղ :

Գարտինալ . - (Թէաճճիւպլէ .) Հանկը իթիրաֆտան մը . . . Բօմատա չէվիրտիլիլ թէհլիքէլի էնթրիգալար հագընտաքի իթիրաֆընըգտան պահս իտիյօրըմ :

Բօտէն . - Նա՞սըլ էնթրիգալար :
 Գարտինալ . - (Կիթ կիտէ հարէքէթէ կէլէն պիր սա-
 պրըսըղըզլա .) Սայըզլատըղընըզ գէման սէօյլէմիշ օլտը-
 ղընըզ էնթրիգալար . . . վագը օլան իթիրաֆաթը-
 նըզ էքէյիճէ մուսարրահ տէյիլ մի իտի . շիմաի նօգ-
 սան ճիհէթլէրինի իքմալ իթմէքտէ նէ՝ իշուն թէրէտտիւտ
 իտիօրսընըզ :

Բօտէն . - (Հէր պիր քէլիմէտէ սէօղիւնիւ քէսէրէք .)
 իթիրաֆաթըմ . . . մուսարրահ մը . . . իտի . . . պէնի
 թէէմին իտէրմիսինիզ :

Գարտինալ . - Էվվէթ , թէքրար իտէրիմ քի պիր գաշ
 էքսիք եէրլէրոէն մատաւ , իթիրաֆաթընըզ ղայէթլէ
 մուսարրահ իտի :

Բօտէն . - Օ հալտէ . . . անլէրի սիղէ թէքրարլամա-
 յա . . . նէ լիւզում վար . . .

Պու սէօղիւ միւթէագըպ Բօտէնին մաիմօի տուտագ-
 լարընտա միւսթէհիյանէ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնտիւ :

Գարտինալ . - (Հիտտէթլէ .) Նէ լիւզում մը վար . . .
 մազհարը ափվ օլմաշա իսթիհագաք քէսպ իտէճէքսինիզ .
 զիրա խաթալարընը իթիրաֆ իտէն պիր կիւնահքեարա
 ափվ ու մէրհամէթ կէօսթէրմէյէ լիւզում վար ըսա ,
 գալպի բէք օլան պիր կիւնահքեարա տալի նէֆրէթ վէ
 լանէթտէն պաշգա պիր շէյ եաբըլամազ :

Բօտէն . - Օ՛հ . . . պու նէ՝ իշքէնճէ . . . պու աղապ
 իշինտէ էօլմէք տիր . . . : Ֆագաթ մատամ քի հէր շէյի
 սիղէ սէօյլէմիշիմ տիր . . . արթըզ պէյան իտէճէք հիշ
 պիր շէյիմ գալմամըշ տըր . . . սիզ հէր շէյի պիլիյօր Ը-
 մըշսընըզ :

Գարտինալ . - Էվվէթ , հէր շէյի պիլիրիմ . . . Ֆագաթ
 պոնիլար նա՞սըլ խապէր ալտըմ . . . քէնտինիզէ մալիք օլ-
 մատըղընըզ պիր սըրատա սէօյլէտիլինիզ սէօզլէր սայէսին .
 տէ խապէր ալտըմ . . . պոնիլա վաղիֆէնիզի կիֆա՞ մը

իծտինիզ զանն իտիյօրսընըզ . . . խայր , խայր . . . սէօ-
զիւմէ իծիմատ իտինիզ . . . վագթ բէք թէհլիքէլի տիր . . .
էօլիւմ պաշընըզըն ուճընտա տըր , էվլէթ , պաշընըզըն ու-
ճընտա սիզի թէհլիտ իտիյօր . (Կիծտիքճէ հիտտէթի
արթաղագ վէ շիտտէթլէ Բօտէնին գօլունու սիւքէրէք .)
Թիթրէ յինիզ . . . ումգըր մուգատտէսէյէ մուգայիլ պիր
եալան սէօյլէմէքտէն իճթինապ իտինիզ . . . էկէր ճօգը-
գաթ օլտըզընք պիլտիյինիզ պիր շէյի ինքեար իտէճէք
օլուրսանըզ , ճէհէնէմին աթէշինտէն գօրգընըզ . . . :
ինքեար իտէր վիսինիզ .

Բօտէն . - (Պէօլիւք պիր զահմէթլէ .) Պէն հիշ պիր
շէյի . . . ինքեար իծմէմ . . . պէնի րահաթ պըրագընըզ :

Գարտինալ . - (Մէմնունանէ պիր թէպէսսիւմէ .) Նի-
հայէթ ծէնապը Հագգ սիզէ իլհամ իտիյօր . . . (Մագ-
սատընա վասըլ օլույօր զանն իտէքէք .) ծէնապը Հագգըն
սէտապընը իշիտինիզ . . . պու սէտա սիզէ տէլալէթ իտէ-
ճէք տիր , ազիզ բէտէրիմ , տէմէք քի շիմտի հիշ պիր շէ-
յի ինքեար իծմէյօրսընըզ , էօյլէ մի :

Բօտէն . - Պէն . . . սայըզլայօրտում . . . հիշ պիր . . .
շէյի . . . ինքեար . . . իտէմէմ . . . օհ , պու նէ՝ տէհ-
շէթլի ազըր . . . էվլէթ , սայըզլաարգըմ էսնատէ . . .
ազըրմտան չըգան . . . տիվանէճէ սէօզլէրի . . . ինքեար
իտէմէմ . . . :

Գարտինալ . - (Զաննընտա եինէ ալտանմըշ օլտըզըն-
տան տօլայը ֆէվզ էլ ատէ հիտտէթլէնէրէք .) Փագաթ
պու տիվանէճէ սէօզլէր հագըգաթա մութապըզ ըսա . . .
պու սայըզլամա՝ ծէնապը Հագգըն էսէրի հիքմէթի օլարագ
ղայըր իթթիյարի պիր իթիրաֆտան իպարէթ իսէ . . . :

Բօտէն . - (Սէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Գարտինալ
Մալիբիէրի . . . շու տէսիսէնիզ . . . էօլիւմ հալինտէ պու-
լընտըզըմ հալտէ տալի . . . պանա թէէսիր իտէմէզ . . . :
էկէր սահիհէն պիր էսրարըմ վար ըսա . . . անը սէօյլէ-

միշտ օլմատըղըմըն իսպաթը՝ սիզին անը պանա . . . սէօյ-
լէթ տիրմէյէ չալըշմանըղ տըր . . . :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , ժէզիւիթ՝ վիւճու-
տինին աղըրլարը վէ զաաֆը հալիլլէ պէրապէր եաթաղը
իւզէրինտէ նըսֆէն գալգըպ , տիք տիք Գարտինալըն եիւ-
զիւնէ պագմաղա վէ չէյթանի պիր թէպէսսիւմլէ մէրգու-
մը իսթիհզայէ ալմաղա պաշլատը , պատէհու իքի էլինի
կէօյսիւնէ կէօթիւրէրէք , վէ ուզոււն պիր ահ չէքէրէք եե-
նիտէն եասթըղը իւզէրինէ տիւշտիւ :

Պունըն իւզէրինէ գարտինալ մէյուս օլարագ վէ քէ-
մալը հիտտէթինտէն այաղընը եէրէ վուրարագ , քէնտի
քէնտինէ .

— Լանէ՛թ օլսուն... պու ճին ֆիքրիլի ժէզիւիթ գուր-
տուղըմ տօլապը եութմատը . . . իւք հարէքէթինին քէն-
տիսինի թէհիքէյէ տիւշիւրմիւշ օլտըղընը անլատը , չիմ-
տի իհթիյաթլը տավրանըյօր . . . քէնտիսինտէն հիշ պիր
սէօզ ալամայաճաղըմ . . . քէնտիսինի միւթէմատիյէն թա-
ճիզ . . . թէհտիտ վէ թէտհիշ իտէրէք , հալը զաաֆիլթի-
մալինտէն իսթիֆատէ իթմէյէճէք օլուրսամ . . . :

Գարտինալ սէօզիւնիւ պիթիւրէմէտի . գաբու պիր-
տէն պիրէ աչըլտը , վէ արբայ տ'էկրինեի իչէրի կիրէրէք ,
թարիֆի նագապիլ պիր սէվինճլէ . « Խայըրլը պիր հաւա-
տիս . . . » տէյու հայգըրտը :

15

ԽԱՅՐԸ ՀԱՎԱՏՈՍ

Արքայ տ'եկրիններին չէ հրէսինտէքի թէղայկիւր, ուր-
ղունը՞ վէ աթվար ու հարեքեաթընտաքի էսէրի զապֆ-
նոթը-Տամ քիյիսէսի մէյտանընտաքի վագըաի միւսհիչէ-
նին սըհհէթի վիւճուտինէ ֆէնա թէէսիր իթմիշ օլտըղը-
նը կէօսթէրմէքտէ իտի: Մա մաֆիհ Ռօտէնին օտասընա
կիրէրէք: Բայրըլը պիր հավատիս... Ետէյու հայգը-
րընա, չէհրէսի պէշաշէթի վէ մուղաֆֆէրանէ պիր
թավը ալտը:

Ռօտէն պու սէօղիւ իշիտիր իշիթմէզ սարսըլտը. քէ-
մալը զատֆըլը պերապէր պաշընը պիրտէն պիրէ եօ-
գարը գալտըրտը, կէօղլէրի մերագըլը վէ էնտիշէի պիր
թավը ալըպ բարլամաղա պաշլտը, վէ զայրֆ էլիլէ տը-
բայ տ'եկրինեյի եանընա չաղըրըպ, անճագ իշիտիլէպի-
լէճէք տէրէճէտէ զայրֆ վէ գըսըգ պիր սէտա իլէ:

— Բէք ֆէնայըմ, ... գարտինալ պէնի պիթիրտի...
ֆագաթ էկէր պու խայրըլը հավատիս... զիհնիմի իշլալ
իտէն վէ ֆագաթ պէնտէն սագլանըլան Ռէնըրըն մէսէ-
լէսինէ տաիր իսէ... պանա էօյլէ կէլիօր քի... շիֆա-
եապ օլաճաղըմ. — տէտի:

Արքայ տ'եկրինեի՝ Ռօտէն իլէ մէնաֆիի մուհիմմէ
հագըրնտա պահս իտիլմէսինի մէն՝ իթմիշ օլան տօղթէօր
Պալէնիէնին թէնպիհաթընը պիւս պիւթիւն ունուտարագ:

— Էօյլէ իտէ շիֆաեապ օլընըզ... էվլէթ, շիֆա-
եապ օլունըզ... օգուլունըզ տա իֆթիխար իտինիզ...
սէօյլէտիլինիզ չէյ հուսուլրէզիր օլմաղա պաշլայօր. — տէ-

տի , վէ պատէհու ճէպինտէն պիր քեաղըտ չըգարըպիւր-
տէնէ վէրտի . Բօտէն իսէ թիթրէք էլլէրիլէ պու քեաղը-
տը ալտը :

Պիր գաչ տագըգա էլվէլ թէգիւիթ՝ ինթիյաթ վէ պա-
սիրէթէ ըիայէթ մէճպուլիյէթինտէ պուլլնմամըչ օլսա
տախի , գարտինալ իլէ վագը օլան մուհավէրէսինի տէ-
վամ իթմէյէ մուգթէտիր օլմատըղը կիպի , գուվվէի պա,
սիրէսի տէ օ գատանը զայըֆլաչմըչ վէ գարարմըչ ըտը քի
պիր սաթըր եագըլը պիլէ օգուլամազ ըտը , ֆադաթ աբ-
բայ տիկրինեինին սէօղլէրինտէն էօյլէ պիր չէվգ ու խմիտ
քէսպ էյլէտի քի , մէթանէթի թապիաթընա տէլալէթ ի-
տէճէք պիր զայրէթի ֆէվգ էլ ատէ իլէ եաթաղը իւզէ-
րինտէ օթուրտու , վէ սէրպէսթ պիր ֆիքը վէ բարլագ
պիր նաղարլա աբբայ տիկրինեինին վէրտիլի քեաղըտը ա-
լէլ աճէլէ օգուտու :

Դարտինալ՝ պու թէպէտտիւլի նակէհանիտէն հայ-
րան օքտրագ , պիր գաչ տագըգա էլվէլ ատէթա քէնտի-
սինտէն պիխապէր օլարագ եաթաղը իւզէրինտէ եայըլմը
ֆալմըչ օլան ատէմին սահիհէն պու տտէմ օլուպ օլմատը-
ղընը քէնտի քէնտինէ տիւչիւնմէյէ պաչլատը :

Բօտէն մէզքիւր քեաղըտը օգուր օգումազ պօղուգ
պիր մէսէրրէթ ավագէսի չըգարտը , վէ թարթի նագա-
պիլ պիր սէտա իլէ . « Պիրիսի հա՛ . . . » իչ պաչլայօր . . .
սըրասընա կիրտի . . . » տէյու պէյան էյլէտի . պատէհու
պիր հայրէթի ազիմէ իլէ կէօղլէրինի գաբայարագ-ս չէհ-
րէսինտէ մուղաֆֆէրանէ պիր թէպէտտիւլ կէօրիւնտի ,
վէ ֆադաթ սարը վէ քիրլի տիչլէթի մէյաանա չըգարագ
եիւզիւ պիր գաթ տահա չիրքին պիր թավր ալտը ք ճէյէ-
ճանը գալպի օ տէրէճէ պէօյիւտիւ քի , օգուտըղը քեա-
ղըտ թիթրէք էլլէրինտէն եէրէ տիւչիւ :

Աբբայ տիկրինեի էնտիչէ իլէ Բօտէնէ տօղրու էյի-
լէրէք .

— Քէնտիսինի զայս իտիյօր... գապահաթ պէնտէ
օլտու... տօգթէօր Պալէնիէնին մէսալիհի մուհիմմէտէն
քէնտիսինէ պահս իթմէմէյի պանա թէնպիհ իթմիշ քտի...
պու թէնպիհինի պիւս պիւթիւն ունութտըմ. — տէտի :

Բօտէն աբբայ տ'էկրինեիյէ թէէմին իթմէք իւզրէ ,
նըսֆէն գալզըպ օթուրարագ , ալչագ պիր սէտա իլէ .

Խա'յր... խա'յր... գապահաթ սիզտէ տէյիլ տիր...
պու մէմուլըն զայրը մէսէրրէթ... պէլքի տէ չիֆաեապ
օլմամա սէպէպ օլաճագ տըր . էվվէթ... նէ' հըսս իթ-
տիյիմի պիլէմէմ... ֆագաթ եանագլարըմա պագընըգ...
պանա էօյլէ կէլիյօր քի պու սէֆալէթ եաթաղընա մըիլա-
նայլտան պէրու իլք տէֆա օլարագ ազաճըգ գըզարըյօրս .
եիւզիւմտէ պիր հարարէթ հըսս իտիյօրըմ. — տէտի :

Բօտէնին սէօղիւ տօղրու իտի : Մօրըմսը վէ աօնուգ
եանագլարընտա պիրտէն պիրէ նէմնաք վէ խաֆիֆ պիր
գըզարթը բէյտա օլտու . սէֆասը պիլէ հէր նէ գատար
էլան զայրֆ ըսա տա , էվվէլքի կիպի թիթրէք վէ գըսըգ
լըգմայօրտու . հաթթա աբբայ տ'էկրինեի իլէ գարտինա-
լը թիթրէթտիրէճէք սուրէթտէ գանաաթ քեարանէ պիր
թավը իլէ .

— Պու պիրինճի մուվաֆֆագիլիէթ տիկէրլէրի իչուն
պիր թէէմինաթ տըր... պէն իսթիգպալի կէօրիւյօրըմ .
էվվէթ , էվվէթ... պիզիմ տաւամըգ զալէպէ իտէճէք
տիր... Բէնըբոն ֆամիլեասընըն պիլ ճիւմլէ ազառը մահվ
ու բէրիշան օլաճագ տըր... հէմ տէ պունը չօգ կէլմէք-
սիզին կէօրէճէքսինիզ... — տէտի :

Պատէհու սէօղիւնիւ պիրտէն պիրէ քէստի վէ « Օ'հ ,
սէլինճիմտէն նէֆէսիմ քէսիլիյօր... պէսիմ թութու-
լըյօր » տէյէրէք , եէնիտէն եասթըզը իւզէրինէ տիւշ
տիւ :

Դարտինալ պու սէօղէրտէն մէրագա տիւշար քլա-
րագ , աբբայ տ'էկրինեիյէ խիթապէն .

— Նէ վար . . . մէսէլէ նէտէն իպարէթ . — տէյու
սօրտու :

Սբբայ տ'էկրինեի ըիյաքեարանէ պիր սէտա իլէ՛ ճէ-
վապէն :

— Բէննըբոն ֆամիլետօր միրասխօրլարնտան սէֆիլ
պիր սէնաաթքեար՝ զաթէն սէֆահէթ վէ իշրէթ թէէսի-
րիլէ խարապ օլմուշ օլտըղընտան , պուտան իւշ կիւն
էվլէլ քոլէրայա գարշը իճրա օլունան պիր մասխարատա
բէք զիյատէ այշ ու իշրէթ իտէրէք , վէֆաթ իթմիշ տիր :
Բէյֆսիզլիք վէ տիկէր պիր քէյֆիլէթ մէպէպիլլէ խա-
նէմտէն տըշարը չըգամատըղմտան , սէֆահէթ վէ տին-
սիզլիք գուրպանը օլան պու սէֆիլին վէֆաթընա տաիր
օլան քեաղըտը անճագ պու կիւն էլտէ իտէպիլտիմ : (Բօ-
տէնի կէօսթէրէրէք .) Պունտան տօլայը քէնտիլէրինի մէտհ
ու սէնայէ պօրճուլըմ : զիրա քէնտիլէրի պանա , « Պու
տինսիզ ատէմին վարիսլէրինին էն ֆէնա տիւշմէնլէրի՝
քէնտիլէրինին սուի մէյլիլթը տըր . . . իմտի պու ի-
մանսըզ սիւսիլէ ալէյհինտէ անլէր պիզէ եարտըմճը օլ-
սունլար . . . » տէմիշ իտի : Ժագ Բէննըբոն հագգընտա
տախի այնը հալ վագը օլտու :

Բօտէն . — (Անլաշըմագ տէրէճէտէ զայըֆ վէ սէօ-
նիլք պիր սէտա իլէ .) Կէօրիւյօրսընըզ տ' ճէզա պաշա-
յօր . . . Բէննըբոնլարտան պիրի . . . էօլտիւ . . . (Սբ-
բայ տ'էկրինեիինն էլինտէքի քեաղըտը կէօսթէրէրէք .)
իւշիւնիւնիւզ քի . . . պու վէֆաթ քեաղըտը . . . պիր
կիւն ժէզիւիթ ճէմիյեթինէ գըրգ միրոն ֆրանք կէթի-
րէճէք տիր . . . պու տա . . . մահզա . . . պէնիմ . . .

Պու սէօզլէրին պագըսը Բօտէնին տուտագլարնտա
գալտը : Պիր գաշ տագըգատան պէրու սէսի օ տէրէճէ
զայըֆլանմըշ ըտը քի , նիհայէթ պիւս պիւթիւն գըսըլըպ
իշիտիլմէզ ըատտէյէ կէլտի . խըրթլագը չիտտէթի հէյէ-
ճանընտան պիւզիւլէրէք սէտասընըն չըգամսընա մանի օ

լույսօրտու : Ժէզիւիթ պնէ հալտէն էնտիշէյէ տիւչար օ. լաճագ եէրտէ , սէօզիւնիւ բանթօմիմա իլէ իքմալ իյլէտի. չէօյլէ քի՝ պաշընը մաղրուրանէ պիր սուրէթտէ եօգարը գալարրարագ , միւթէագզիմանէ վէ միւֆթէիւրանէ պիր չէհրէ իլէ շահատէթ բարմաղընըն ուճընը իքի իւշ տէֆա ալնընա տօգուռտըրտը , վէ պու իլք մուվաֆֆագիյեթին քէնտի ֆիքր ու թէտպիրի սայէսինտէ հասըլ օլմուշ օլտըղընը պու սուրէթլէ անլաթմագ իսթէտի :

Փագաթ չօգ կէշմէքսիզին պիթապ վէ պայղըն պիր հալտէ թէքրար եաթաղը իւզէրինէ տիւչիւպ , էլինտէքի մէնտիլի գուրումուշ տուտագլարընա կէօթիւրտիւ : Աբբայ տ'էկրինեինն տէտիյի կիպի , իշպու « խայըրլը հավատիս» Ռօտէնի աւլա տիրիլթմէմիշ իտի . եալընըզ պիր տագըզագ գատար աղրըլարընը քէմալը ճէսարէթլէ ունդետապիլմիշ իտի . հաթթա եանագլարընա աղաճըզ րէնք վէրմիշ օլան խաֆիֆ գըրմըզըլըզ պիրտէն պիրէ զաիլ օլտու , եիւզիւ եէնիտէն մօրարտը վէ աղրըլարը պիր տագըզաճըզ տին. լէտիքտէն սօնրա օ տէրէճէ քէսպի շիտտէթ իյլէտի քի , եաթաղը իշինտէ սինիրէրի չէքիլիւճէսինէ պիւքիւլիւպ գըվըլմաղա պաշլատը . պատէհու եիւզիւնիւ եաթըզընա չէվիրտի , վէ պիւզիւլմիւշ վէ տէմիր կիպի սէրթ էլլէրինի տէ պաշընտան եօգարը ուզաթտը :

Պու շիտտէթլի վէ սիւրաթլը պուհրան էսնասընդա աբբայ տ'էկրինեի իլէ գարտինալ Մալիբիէրի Ռօտէնին եանընա շիթապ իթտիլէր . ֆագաթ պու պուհրան կէշին. ճէ , չէհրէսի սօղուգ պիր թէր իշինտէ գալմըշ օլտըղը հալտէ , աղրըսը աղաճըզ տիյնէնմիշ օլտըղընը վէ մասա իւզէ. րինջէ մէվզու պուլունան պիր իլաճտան աղաճըզ իշմէք իսթէտիյինի իշարէթլէ անլաթտը : Աբբայ տ'էկրինեի տէր. հալ մէքիւր իլաճը կէթիւրտի , վէ գարտինալ Մալիբիէրի պիր նէֆրէթի աղիմէ իլէ Ռօտէնի թութարագ , աբբայ տ'էկրինեի տախի մէքիւր իլաճտան պիր գաշ գաշըզ ի-

չիրտի, վէ չօգ կէշմէքսիզին անըն թէէսիրաթը կէօրիւ մէյէ պաշլատը:

Բօտէն եաթաղը իւզէրինտէ եայրլըպ եաթընճա, աբբայ տ'էկրինեի:

— Մ. Բուսլէյի չաղըրայը՝ մ' մը, իսթէ՛ր միսինիզ. — տէյու սօրտու:

Բօտէն « Խա՛յր » մանասընը մուլին օլարագ պաշընը սալլատը վէ պատէհու եէնի պիր զայրէթ իլէ սաղ էլինի եօգարը գալտըրըպ աչտըգտան սօնրա, սօյ էլինին չա. հատէթ բարմաղընը սաղ էլինին ափուճընտա կէզտիրէրէք վէ օտախըն պիր քէօշէսինտէ պուլունան եաղը մասաօր. նը կէօսթէրէրէք, նութգա մուգթէտիր օլամատըղը իչուն եաղը եաղմագ իսթէտիյինի անլաթտը: Պունըն իւզէրինէ աբբայ տ'էկրինեի ճէվապէն:

— Նէ՛ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայօրըմ, լաքին հէլէ աղաճըգ տիյնէնինիզ. պիր աղ սօնրա իհթիյաճ մէսս իտէր. տէ, եաղմագ իչուն լաղըմ օլան չէյլէրի սիզէ վէրրիմ. — տէտի:

Պու սըրատա, Բօտէնին պուլընտըղը օտանըն եանըն. տաքի տաիրէնին գաբուսը իքի տէֆա շիտտէթլէ վուրու. լարագ, պու մէնզարէնին ճէրէյանընա մանի օլտու. աբբայ տ'էկրինեի գաիտէի իհթիյաթա ըիայէթէն վէ Բօտէն իլէ վագը օլաճագ միւլագաթ կիզլի գալմագ իչուն թէ. նէֆֆիլս օտասը գաբուսընտա տուրմասընը Մ. Բուսլէ. տէն ըհճա իյլէմիշ իտի:

Աբբայ տ'էկրինեի իքինճի օտայը կէշտիքտէն սօնրա, թէնէֆֆիլս օտասընըն գաբուսընը աչտը, վէ Մ. Բուսլէյի օրատա պուլտու. կէնճ թապիպ մէրգուճա պէօյիւճէք պիր էվրագ բաքէթի ուղաթարագ տէտի քի:

— Սիզի բահաթսըղ իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըղ տիլէրիմ. Եսքին պու քեաղըտլարը տէրհալ սիզէ թէսլիմ իթմէյի պանա թափսիյէ իյլէտիլէր:

Աբբայ տ'եկրինեի . - Թէչէքքիւր իտէրիմ, մօսիէօ
Րուսլէ , Մ. Պալէնիէնին սաաթ գաչտա կէլէճէյինի պիլմը
միսինիզ :

Րուսլէ . - Կէճիքմէյիպ կէլէճէք տիր , բէտէրիմ . . .
զիրա Մ. Րօտէնին ահվալը սըհհիյէսի իւզէրինտէ թէէսի-
րաթը գաթիյէսի կէօրիւլէճէք օլան պիր ամէլիյաթը կէճէ
օլմազտան էվիլէլ իճրա իտէճէք տիր . (Պիր թագըմ զա-
րիպ վէ տէհչէթլի ալէթլէր կէօսթէրէրէք .) Պէն տէ պու-
նըն իչուն լազըմ օլան շէյլէրի հազըրլայօրըմ :

Աբբայ տ'եկրինեի . - Պիւմէմ քի թէհլիքէլի պիր շէյ
մի տիր . . . Մ. Րօտէնին սէսի պիրտէն պիրէ գըսըլտը :

Րուսլէ . - Պու հալ սէքիզ կիւնտէն պէրու իւչիւն-
ճիւ տէֆա օլարագ վուգու պուլույօր . Մ. Պալէնիէնին
իճրա իտէճէյի ամէլիյաթ հէմ խըրթլաղը վէ հէմ տէ
ագ ճիյէրլէրի իւզէրինտէ պէօյիւք պիր թէէսիր հասըլ
իտէճէք տիր :

Աբբայ տ'եկրինեի . - Պու ամէլիյաթ չօգ ազըր վէրմը
մի :

Րուսլէ . - Զանն իթմէմ քի ճէրրահլըգտա պունտան
տահա զալըմ պիր ամէլիյաթ պուլունսուն . Մ. Պալէնիէ
պունըն էհէմմիյէթինի Մ. Րօտէնտէն կիզլէտի :

Աբբայ տ'եկրինեի . - Լութֆէն պուրատա պէքլէյի-
նիզ , վէ Մ. Պալէնիէ կէլիր կէլմէզ իչէրի կէօնտէրինիզ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք աբբայ տ'եկրինեի Րօտէնին
օտասընա ավտէթ իտիպ , պաշը ուճընտա օթուրտու , վէ
ալմըշ օլտըրը էվրագ բաքէթինի կէօսթէրէրէք .

— Ահվալինի սուրէթի մախսուսէտէ թէֆթիչէ իւ-
զում կէօրտիւյիւմ Րէննըրոն ֆամիլեասը ազասընտան պա-
ղըլարը հագգընտա օլան բաբօրթօլար իշթէ չունլար տըր .
պիր գաչ կիւնտէն պէրու ազաճըգ քէյֆսիզ պուլընտը-
ղըմ ճիհէթլէ , քէնտիմ հիչ պիր շէյէ պագամատըմ . . .
պու կիւն իլք տէֆա օլարագ տըշարը չըգըյօրըմ . . . ֆա .

գաթ պիլմէմ քի հալինիզ պունլարը տինլէմէյէ միւսա-
րէտ մի տիր :

Պու սէօզ իւզէրինէ Րօտէն էօյլէ նիյազքեարանէ վէ
մէյուսանէ պիր հարէքէթտէ պուլունտը քի, աբբայ տ'էկ-
րինեի՝ անըն արգուսընը իճրա իթմէմէք տէ իճրա իթմէք
գատար թէհլիքէլի օլաճաղընը հըսս իյլէտի, վէ պինաէն
ալէյհ՝ Րօտէնին էֆքեար վէ էսրարընա աղեաճ օլամա-
տըղընտան տօլայը էլան մէյուսիյէթ իչինտէ պուլունան
գարտինալա տէօնէրէք, վէ էվրագ բաքէթինի կէօսթէ-
րէրէք, իհթիրամքեարանէ պիր թավը իլէ. « Միւսաաուէ
իտէր միսինիզ » տէտի : Գարտինալ իսէ պաշընը էյէրէք :

— Սիզին իշլէրինիզ պիզիմ իշլէրիմիզ տէմէք տիր,
ազիզ բէտէրիմ. սիզին շանլը ճէմիյէթինիզի սէվինտիւրէն
չէյ Գիլիսէ իշուն տախի պատիի մէսէրրէթ տիր. — տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի բաքէթին մէօհրիւնիւ ֆէքք իթաի,
վէ իչինտէն մուսթէլիֆ Եազըլարլա մուհարրէր պիր գաշ
րաբօրթօ չըգտը : Աբբայ տ'էկրինեի պունլարըն պիրինճի-
սինի օգուտըգտան սօնրա, չէհրէսի պիրտէն պիրէ պու-
րուշտու վէ ճիտտի վէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ :

— Ֆէլաքէթ . . . պէօյիւք պիր ֆէլաքէթ . . . — տէ-
յու պաղըրտը :

Րօտէն պաշընը պիրտէն պիրէ անա տօղրու չէվիրիպ
էնտիշէլի վէ իսթիճվապքեարի պիր նազարլա Եիւզիւնէ
պագտըգտա, աբբայ տ'էկրինեի :

— Ֆլորին քոլէրատան էօլմիւշ . . . (Րաբօրթօյը էլէ-
րի իչինտէ էօրսէլէյէրէք.) Փագաթ իչին նէֆսէ կիւճ
կէլիր ճիհէթի չուրասը տըր քի, պու սէֆիլ գըզ՝ սիգտէն
ալտըղը էվամիր իւզէրինէ պիր չօգ վագթտան պերու
քէնտիսինի ճասուսլամագտա օլտըղընը էօլմէղտէն էվլէ
մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ իգրար իթմիշ տիր. — տէտի :

Ֆլորինին վէֆաթը վէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ
վուգու պուլան իգրարաթը Րօտէնին թէսավվուրաթ վէ

էֆքեարընը իրաւ իտէպիլիւ իտի . պինաէն ալէյհ' աղ-
ղընտան պիր թագըմ' լապըթասըզ վէ գարըշըգ սէօզլէր
շըգտը , վէ երւզիւ ֆէվգ էլատէ պուրուշտու :

Արբայ տ'էկրինեի տիկէր պիր քեաղըտ ալըպ օգու-
տըգտան սօնրա , Բօտէնէ խիթապէն .

— Մարէշալ Սիմոնա տաիր օլան շու բարօրթօ պիւս
պիւթիւն ֆէնա տէյիլ իսէ տէ , մուճիպի մէմնունիյէթ օ-
լաճագ լատտէտէ տէ տէյիլ . զիրա անլն հալինտէ աղա-
ճըգ էյիլիք կէօրիւմիւշ օլտըղընը իշար իտիյօր : Պագաթ
տիկէր պիր մէնպատան ալլընան մալիւմաթ' պու բարօրթօ-
նըն էմնիյէթէ չայէսթէ օլուպ օլմատըղընը կէօսթէրէճէք
տիր . — տէտի :

Բօտէն սապըրսըզլըղընա տէլալէթ իտէճէք պիր թաւր
իլէ չաբուգ օգումասընը աբբայ տ'էկրինեիյէ անլաթտը-
ղընտան , աբբայ տ'էկրինեի տախի պէր վէճհի աթի օ-
գուտը .

« Պիր գաչ կիւնտէն պէրու մարէշալըն էվվէլքինտէն
տահա աղ միւքէտտէր , էնտիշէլի վէ մուզտարըպ կէօ-
րիւնտիւյիւ թէէմին իտիլիյօր . ախիրէն իքի սաաթ գատար
զըզլարըյլա վագթ կէչիրտի . էբէյիճէ ուզուն պիր վա-
գըթտան պէրու պէօյլէ պիր հալ վուգու պուլմամըշ ըտը :

« Մայէթինտէ պուլընմըշ օլան Տակոպէր նամընտաքի
ասքէրին սէրթ չէհրէսի կիթ կիտէ քէսպի պէշաշէթ իթ-
տիլինտէն , պու ալէամէթ' մարէշալըն հալինտէ հրսս օ-
լունուր տէրէճէտէ իյիլիք հասըլ օլտըղընա է'ն սահիհ պիր
տէլիլ ատա օլունապիլիր . . . :

« Սօն տէֆա կէօնտէրիլէն իմզասըզ մէթուպար եա-
ղըլարընտան թանրլարագ , մարէշալըն էլինէ վասըլ օլմա-
տան Տակոպէր թարաֆընտան մէթուպ միւվէզզիինէ իյա-
տէ իտիլմիշ օլտըղընտան , անլէրի տիկէր պիր վասըթա իլէ
մարէշալըն էլինէ իյսալ իթմէք էսպապը տիւշիւնիւլիւյօր : »

Աբբայ տ'եկրինների պու սէօզլէրի օգուտըդտան սօն-
րա, Բօտէնին երւզիւնէ պագարադ .

— Շիւպհէ եօգ քի զաթը ալիւէրի տախի պէնիմ կի-
պի պու րաբօրթօնըն տահա զիյատէ մէմնունիյէթպախշ
օլտըղընա հիւքմ իտիյօրլար . - տէտի :

Բօտէն պաշընը էյտի : Լագըրտը սէօյլէյէմէտիյին-
տէն տօլայը նէ՝ գատար միւքէտտէր օլտըղը պուրուշմուշ
չէհրէսինտէն անլաշըմագտա ըտը . քէմալը ըզտըրապա
աբբայ տ'եկրինների պագարագ , իքի տէֆա էլինի պօղա-
ղընա կէօթիւրտիւ :

Աբբայ տ'եկրինների տիկէր պիր քեաղըտը կէօզտէն կէ-
չիրտիքտէն սօնրա , հիտտէթ վէ քէտէրլէ .

— Ահ , պու կիւն պիր խայըրլը խապէրէ գարշը պին
տէ ուղուսըղ հաւատիս վար տըր . - տէտի :

Բօտէն պու սէօզլէրի իչիտինճէ , պիրտէն պիրէ աբ-
բայ տ'եկրինների տէօնտիւ վէ թիթրէք էլէրինի անա տօղ-
րու ուզաթարագ , թավր վէ պագըշըյա նէ՝ օլտըղընը
սիւալ էյլէտի :

Գարտինալ տախի այնը էնտիչէյէ տիւչար օլարագ .

— Պու րաբօրթօ նէ՝ խապէր վէրիյօր , ազիզ բէտէր .
- տէյու սօրտու :

Աբբայ տ'եկրինների . - Մ . Հարտինին պիզիմ խանէմիզ-
տէ իգամէթ իթտիյինտէն հիչքիմէնին խապէրի եօգ տըր
զանն օլունըյօրտու . հալ պու քի շիմտի Ակրիքօլ Պոտուէ-
նին էսկի ուսթասընըն պուրատա պուլընտըղընը խապէր
ալմըշ վէ հաթթա խանէ խըտմէթքեարլարընտան պիրի
վասըթասըյա քէնտիսինէ պիր տէ մէքթսւպ էյսալ իթ-
միշ օլտըղընտան գօրգուլըյօր . . . : Պու իւշ կիւն զար-
ֆընտա Մ . Հարտիյի կէօրմէյէ կիթմէք պէնճէ միւմքին օ-
լամատըղը ճիհէթլէ , խըտմէթքեարլարընտան պիրինի լիչ-
վէթլէ գանտըրմըշ օլմալը տըրլար . . . : Պունլարըն իչինտէ
պիր թէք կէօզլիւ վար տըր քի , քէնտիսինտէն տաիմա

չիւպհէ իթմիչիմ տիր . . . : Յագաթ խա՛յր , խա՛յր , պէն
պու խըյանէթէ ասլա ինանամամ . պէօյլէ պիր հալ բէք
ֆէնա նէթիճէլէրի ինթաճ իտէր . զիրա պէն իչին նէ՛ մէր .
քէզտէ պուլընտըղընը հէր քէստէն էյի պիլիրիմ . պէօյլէ
պիր մուխապէրէ Մ . Հարտինին զիհնինտէ խայլը զահմէթ .
լէ ույուշմըշ օլան խաթըրէլէրի թէքըար ույանտըրարագ
հէր շէյի զայպ իտէպիլիր . պու սուրէթլէ միւսաֆիրիսա .
նէմիլտէ իգամէթ իտէլիտէն պէրու չնվիրտիյիմ էնթրի-
գալարըն քեաֆֆէսի պիր կիւնտէ պօզուլուր . . . պէրէքէթ
վէրսին քի պու ըաբօրթօտա եալընը շիւպհէլէր վէ գօր-
գուլար պէյան իտիլմիշ տիր . տահա զիյատէ հագիգի
կէօրիւնէն մալիւմաթը սաիրէնին պու շիւպհէլէրի թէէեհիտ
իթմէյէճէքլէրինի իւմիտ իտէրիմ :

Գարտինալ . - Ողիզ բէտէր , մէյուս օլմագ լազըմ
տէյիլ . . . տօղրու օլան պիր տավանըն նէթիճէբէզիր օլ-
մասընա ճէնապը Հագգ տաիմա եարտըմ իտէր :

Դարտինալըն շու սէօզլէրի աբբայ տ'էկրինեիյի բէք
տէ օ գատար թէէմին իտէմէտի . Բօտէն իսէ եաթաղը
իւզէրինտէ եայըմըշ օլտըղը հալտէ , պու եէնի մուվաֆ-
ֆագիյեթիսիզլիյի տիւշիւնէրէք քէմալը հիտտէթէնտէն
թիթրէմէքտէ իտի :

Աբբայ տ'էկրինեի պիր միւտտէթ սիւքիւթ իտիպ
տիւշիւնտիւքտէն սօնրա .

— Շու սօնընճը ըաբօրթօյը տա կէօզտէն կէչիրէլիմ .
պունը կէօնտէրէն զաթ հագգընտա էմնիյէթի քեամիլէմ
պուլունտըղընտան , հավի օլտըղը մալիւմաթ վէ թաֆսի-
լաթըն սօն տէրէճէ տօղրու օլաճաղընտան էմին իմ . Ու-
լահ վէրէ տէ էվվէթիլէրինէ մուղայիր մալիւմաթը հավի
պուլունսա . - տէտի :

Պու մէնզարէտէ հազըր պուլունանլարա տէհչէթլի
պիր սուրէթտէ թէէսիր իտէճէք օլան պու սօնընճը ըա-
բօրթօնըն հավի օլտըղը ահվալ վէ վուգուաթը գաթ իթ .

մէջէք իշուն, մէջքիւր ըստօրթօնն գրաւթը էսնասընտա
աբբայ տ'էկրինեհին ըզհար իթտիյի հայլէթ, հիատէթ,
ատավէթ վէ տէհչէթ ասարընն վէ Բօտէնին իճրա իյլէ-
տիյի տէհչէթի բանթօմիմանն թագտիր վէ թէսավիու-
ընը օգույանլարըմըզըն ֆիքիլէրինէ հավալէ իտէրիզ:

Պու ըստօրթօ՝ ժէզիւիթլէրին զայլէթ սատըզ խաֆիյէ
մէմուրլարընտան պիրիսինին նէթիճէի թահգիգաթը իտի:

16

ԿԵՂԼԻ ԲԱՐՈՐԹՕ

Աբբայ տ'էկրինեի պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշ-
լատը:

«Աբբայ Գաբրիէլ տը Բէննըրոն չիմտիյէ գատար աս-
լա մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին խանէսինէ կիթմէմիշ
օլտըղը հալտէ, պունտան իւշ կիւն մուգատտէմ էօյլէ-
տէն սօնրա սաաթ պիր պուշուգ բատտէլէրինտէ մէզքիւր
խանէյէ կիթտի, վէ սաաթ պէշէ գատար օրատա գալ-
տը: Գաբրիէլին մուֆարագաթընը միւթէագըզայ իքի խըտ-
մէթքեար խանէտէն տըշարը չըգաճըլար, վէ պունլարտան
պիրի մարէշալ Սիմոնն խանէսինէ վէ տիկէրի տէ իպթի-
տա Ակրիքոլ Պոտուէն նամ տէմիրճինին վէ մուախնարէն
տէ բրէնս ճալմանըն խանէսինէ կիթտի...»

«Տիւնքի կիւն, էօյլէ վագթընա տօղրու, մարէշալ
Սիմոն իլէ իքի գըզը մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին խանէ-
սինէ կէլտիլէր պիր աղ սօնրա տա Ակրիքոլ Պոտուէն իլէ

արքայ Գարրիէլ վասըլ օլտու : Պունլար իլէ մատմուազէլ տը Գարտովիլ արասընտա ուզուն պիր միւզաքէրէ վուգու պուլտու . մէրգումլար սաաթ իւշ պուշուզա գատար մաքմուազէլին խանէսինտէ գալտըլար :

« Մարէշալ Սիմոն արապա իլէ կէլիշ օլտըղը հալտէ , իքի գըզըյա պերապեր եիւրիւյերէք ավտէթ իթտի : Պունլարըն իւշիւ տէ ղայէթլէ մէմնուն կէօրիւնմէքտէ իտիլէք . հաթթա Շանգ-էլիզէնին աղաճըղըլը եօլլարընտան պիրիսինտէ մարէշալ Սիմոնըն քէմալը շէֆգաթ վէ մուհապպէթլէ գըզլարընը էօբմիւշ օլտըղը տա կէօրիւմիւշ տիւր :

« Արքայ Գարրիէլ իլէ Ակրիքոլ Պոտուէն մատմուազէլին խանէսինտէն էն սօնրա չըգալտըլար :

« Մուռխարէն խապեր ալընտըղընա կէօրէ , արքայ Գարրիէլ տօղրուճա խանէսինէ կիթտի : Հագգընտա ճասուսըղդ իթմէք իշուն բէք չօգ սէպէպլէրիմիլ պուլունան տէմիրճի իսէ՝ ըս Հարբ սօգաղընտա վագը պիր մէյխանէյէ կիրտի . պիզտէ արգասընտան կիրտիք . տէմիրճի պիր շիշէ շարապ իսթէյիպ , իշ օտասընըն սօլ թարաֆընտա թէնհա պիր քէօյէտէ օթուրտու . ֆագաթ կէթիրթմիշ օլտըղը շարապը իշմէյօր , վէ պէօյիւք պիր մէշղուլիյէթ իշինտէ իմիշ կիպի կէօրիւնիւյօր ըտը . եարըմ սաաթ սօնրա , թագրիպէն օթուզ եաշընտա , ուզուն պօյլու , էսմէր , սօլ կէօզիւ քէօր , քէսթանէ ըէնկինտէ պիր ըրտէնկօթ վէ սիյահ պիր բանթալօն կիյինմիշ պիր ատէմ մէյխանէյէ կիրտի . պաշը աշըգ օլտըղընա նազարէն , եագըն պիր եէրտէն կէլտիյի անլաշըլմագտա ըտը : Մէրգում կիտիպ տէմիրճինին եանընտա օթուրտու , վէ ալալարընտա հարարէթլի պիր մուհապլէրէ տիր պաշլատը . ֆագաթ թէնսսիւֆ օլունուր քի պու մուհապլէրէնին հիշ պիր քէլիմէսի իշիտիլէմէտի :

« Եարըմ սաաթ սօնրա , Ակրիքոլ Պոտուէն թէք

կէօզլիւ ատէմին էլինէ ուժագ պիր բաքէթ եերէշտիրտի . պու բաքէթին քիւշիւքիւիւնէ վէ թէք կէօզլիւնիւն քէմալը շիւքրանիյէթլէ անը գապուլ իթմէսինէ նազարէն , իշինտէքի ալթունն օլտըղը գանն օլունապիլիր իտի . պատէհու Ակրիքոլ մերգումա պիր մէքթուպ վերտի , վէ պու մէքթուպը քէնտիսինէ մուսիրրանէ թավսիյէ իյլէտի . թէք կէօզլիւ ատէմ մէքթուպը տէրհալ ալքալ ճէպինէ գօյտու . պունտան սօնրա իքիսի տէ պիրի պիրլէրինտէն այրըլտըլար վէ տէմիրճի « Եալըն կէօրիւշիւրիւզ » տէյէրէք չէքիլտի կիթտի :

« Պու միւլագաթտան սօնրա , թէք կէօզլիւ ատէմին հարէքեաթընը թէֆթիշ իթմէք լիւզումը հըսս օլունտու . մերգումա լա Հարբ սօգաղընտան չըգտը , Լիւքսէնպուրկտան կէշտի վէ Վոթիրար սօգաղընտաքի խանէյէ կիրտի : « Իրթէսի կիւնիւ բէք էրքէնտէն լա Հարբ սօգաղընտաքի մէյխանէ ճիվարլարընա կիթտիք . գիրա Ակրիքոլըն իղք կիւնիւ սաաթ գաշտա պուլուշմագ իւզրէ սէօզ վէրմիշ օլտըղընը պիլմէյօրտուգ . Սաաթ պիր պուլուշա գատար պէքլէտիք . նիհայէթ տէմիրճի կէլտի , կէօրիւլմէմէք իւզրէ քէնտիմիղի պիւս պիւթիւն թանըլմազ պիր հալէ գօյմուշ օլտըղըմըգտան , իւք կիւնքի կիպի մէյխանէյէ կիրտիք վէ առլա շիւպհէյի տավէթ իթմէքսիղին տէմիրճիյէ եագըն պիր մասատա օթուրտուգ . չօգ կէշմէքսիղին թէք կէօզլիւ ատէմ տէ կէլտի , վէ տէմիրճիյէ սիյահ մէհիւրլիւ պիր մէքթուպ վերտի : Ակրիքոլ Պոտուէն պու մէքթուպը կէօրիւնճէ , օ տէրէճէ միւթէէսսիր օլտու քի անը օգումագտան էվվէլ , կէօզլիւնտէն պիր տամլա եաշ ագըպ պըյըլլարը իւզէրինէ տիւշտի :

« Մէքթուպ զայէթ գըսա իտի . չունքի տէմիրճի իքի տագըգա զարֆընտա անը օգույուպ պիթիւրտի . ֆագաթ օ՝ գատար մէմուլն վէ օ՝ գատար մէսուր կէօրիւնտիւքի , սէվինճինտէն օթուրտըղը եերտէ սըշրայըպ թէք կէօզ-

իւր ատէմին, էլինի սըգտը, վէ պատէհու քէնտիսինէ մուսի
սիրտանէ պիր չէյ թէքլիֆ իյլէտի. թէք կէօզլու իպթիւ
տա գապուլ իթմէք իսթէմէտի. ֆաղաթ նիհայէթ մուս
վաֆագաթ կէօսիէրիր կիպի օլարագ. իքիսի պիրիքտէ
մէյխանէտէն տըշարը չըգտըլար.

« Պիզ տէ ուղագ տան քէնտիէրինի թաագիպ իթ
տիք. թէք կէօզլիւ ատէմ իք կիւնքի կիպի Վիժիրար սօ
գաղընտաքի խանէյէ կիրտի 3 Ոկրիքոլ իսէ խանէ գարու
սինա գատաք քէնտիսինէ րէֆագաթ իթտիքտէն սօնրա,
օրանըն ահվալը մաթսուսէսինի թէտգիգ իտիցօր կիպի
կէօրիւնէրէք, պիր միւտտէթ տիվարլարին էթրաֆընտա
տօլաշտը. արա սըրա տաթի էլինտէքի ճէպ աէֆթէրինէ
պիր չէյլէր եազմագտա ըտը. Պատէհու ալէլ աճէլէ Օ
տէոն մէյտաֆընտ կիտէրէք, օրատա պիր ճարապայա օ
թուրտու. պիզ տէ պիր արապա թութարագ, արգասը
սըրա կիթաիք վէ տ'Ոնժու սօգաղընտա մատմուազէլ տը
Գարտօվիլին խանէսինէ կիրմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւք:

« Կիւզէլ պիր թէսատիւֆ սէպէպիյլէ Սկրիքօլ մէզ
քիւր խանէյէ կիրտիյի սըրտտա, մատմուազէլին պիր ա
րապասը տաթի տըշարը չըգտադտա չտը. իշպու արապա
տա մատմուազէլին պաշ սէյիսի իլէ պէտչէհրէ, օօղուն
եիւզլիւ վէ սէֆիլանէ գըյաֆթթիլի պիր ատէմ օթուրմըշ
ըտը:

« Պու վագըա նազարը տըգգաթըմըզը ճէլպ իթտի
յինտէն, արապանըն արգասը սըրա կիթմէյէ մէճպուր
օլտուգ. Որապա օտղրուճա գապթիյէ նազարէթինէ կիթ
տի վէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին պաշ սէյիսի իլէ
պէտչէհրէ ատէմ արապայտան աշաղըյա էնտիքտէն սօն
րա, մուհաֆագա մէմուրճարը գալէմինէ կիրտիլէր. եա
րըմ սապթ սօնրա մատմուազէլ տը Գարտօվիլին պաշ սէք
յիսի եալընըզճա տըշարը չըգտը, վէ արապայա պինէրէք
պօղրուճա տալիյէ գճնաղընա կիթտի, վէ միւտտաթի ու

մուսնին տախտակներ կերէրէք, ետքը՝ ստաթ գատար օրատա գալտըգտան սօնրա, տ'Անժու սօգաղընա ավտէթ իյլէտի:

« Մէվսուգ պիր մէնպատան ալընան խապէրէ կէօրէ, մատմուլազէլ տը Գարտովիլ տօգթէօր Պալէնիէնին թի. մարխանէսինտէ թէվզըֆ իտիլտիլի զէման չիքեպաթընը գապուլ իթմիլ օլան միւսթէնթիգ. իլէ Մ. տ'Օրմէսոն վէ Մ. տը վալպէլ նամ մէշհուր ավօգաթլար եինէ • կիւնիւ, ագչամըն սաաթ սէքիզինէ տօղրու մատմուլազէլին գօնազընա կիտէրէք, ետքը կէճէյէ գատար միւզաքէրէ իթմիլ. լէր վէ Ակրիքօ Պոտուէն իլէ Մ. Հարտինին ֆապրիգասը իշճիլէրինտէն իքի քիչի պու միւզաքէրաթտա հազըր պուլընմըշլար տըր:

« Պու կիւն տէ բրէնս ճալմա մարէշալ Սիմնըն խանէսինէ կիթտի, վէ իւշ պուշուգ սաաթ գատար օրատա գալտը. պատէհու մարէշալ իլէ բրէնս ճալմա մատմուլազէլ տը Գարտովիլին խանէսինէ կիթտիլէր. զիրա արապալարը տ'Անժու սօգաղընտա մատմուլազէլին խանէսի էօ. նիւնտէ տուրմըշ ըտը: Նապէհզուհուր պիր վագըմ՝ պու սօնընճը մարխմաթը իքմալ իթմէյէ մանի օլտու:

« Շիմտի խապէր ալտըգ քի, Մ. Թրիբոնըն սապըգ վէքիլի ումուրը օլան Լէօնար նամ շախս ալէյհինտէ պիր թէվզըֆ միւզէքէրէսի սատըր օլմուշ: Պու Լէօնար՝ Մ. Ֆրանսուա Հարտինին ֆապրիգասընը եագմըշ օլան շախս օլտըղը զանն օլունըյօր. Ակրիքօ Պոտուէն վէ արգատաշլարընտան իքիսի պիր ատէմին էշքեալընը թարիֆ իթմիլ. լէր քի, թէմամըշլա Լէօնարընքինէ պէնզէմէքտէ իմիլ:

« Պիւթիւն չու աշվալտէն աշիքեարէն կէօրիւլիօր քի. մատմուլազէլ տը Գարտովիլին խանէսի պիր գաշ կիւնտէն պէրու մարէշալ Սիմնա, գըզլարընա վէ Մ. Ֆրանսուա արտիյէ միւթէալիգ պիր թագըմ՝ զպուրանէ թէշէպ պիւսաթըն մէրքէզի ինթիշարը օլմուշ տըր. մատմուլազէլ

տը Գարտովիլ, արքայ Գարրիէլ վէ Ակրիքու Պոտուէն իսէ պու թէշէպպիւսաթըն է՛ն զայրէթքեար վէ հաթթա է՛ն թէհլիքէլի ֆաիլլէրի տիրլէր : »

Պու րաբօրթօնըն միւհթէվիյաթընը մալիւմաթը սաիւրէ իլէ մուգայէսէ իտէրէք , վէ վուգուաթը մազիյէյի կէօզ էօնիւնէ կէթիրէրէք , ժէզիւիթ րահիպլէրի իշուն մէյուսիյէթպախշ օլաճագ հալլէր մէյոտանա չըգմագտա իտի : Մէսէլա Գաբթիէլ օ զէմանա գատար Ատրիէնի թանըմատըղը հալտէ , անընլա սըգ սըգ վէ ուզուն ուզատըյա միւզաքէրաթտա պուլունմըշ վէ Ակրիքու Պոտուէն Մ. Պրանսուն Հարտի իլէ միւնասէպէթէ կիրիշմիշ իտի : ատլիյէ մէմուրլարը տախի Մ. հարտինին ֆապրիգասընը եագմաղա սէպէպ օլան ֆէսատըն էօն այագլարընը պուլմագ իւզէրէ իտիլէր . մատմուազէլ տը Գարտովիլին բրէնս ճալմա իլէ միւլագաթ իթմիշ օլտըղը տախի մուհագգապ կէօրիւնմէքտէ իտի :

Պիւթիւն շու հալլէրտէն անլաշըլըյօրտու քի , մատմուազէլ տը Գարտովիլ Բօտէնին խըյանէթլէրի մէյոտանա չըգալըղը զէման տէրմիյան իթտիյի սէօգտէ սատըգ գալարագ , ֆամիլեասընըն տաղընըգ աղասընը էթրաֆընա թօբլամաղա վէ պու սայէտէ թէսավվուրաթը խայընանէսի մէյոտանա չըգմըշ օլան թէհլիքէլի տիւշմէնինէ գարշը էլ պիլիլիյիլէ մուգապէլէ կէօսթէրմէյէ չալըմագտա բուր :

Շիմտի շու րաբօրթօնըն արքայ տիկրինեի իլէ Բօտէն իւզէրինտէ նա՛սըլ տէհշէթլի պիր թէէսիր հասըլ իթմիշ օլտըղը անլաշըլապիլիր . . . : Բօտէն էօլիւմ եաթաղընա մըխլանըպ գալմըշ վէ տէրմանսըզըղա մահքիւմ օլմուշ օլտըղը հալտէ , օ գատար զահմէթլէ մէյոտանա կէթիրմիշ օլտըղը պինանըն բարչա բարչա երգըլմագտա օլտըղընը նաղարը տէհշէթլէ կէօրմէքտէ իտի :

17

ԱՄԷԼԻՅԱԹ

Միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու պէսլէտիյի իւմիտէ-
 ըի պիւր սանիյէ զարփընտա մահվ իտէն իշպու ըաբօր-
 թօնըն գրաաթը էսնասընտա Րօտէնին չէհրէսինի, վազի-
 յէթինի, հարէքեաթընը թարիֆ իթմէյէ լիւզոււմ կէօր-
 մէտիք, Գուրաթընը ֆէսսա տօլապընըն մուվաֆֆադիյ-
 եթմէզիւր օրաճաղը հագգընտա հասըլ իթմիշ օլտըղը եմ-
 նիյէթին՝ հէնուզ խասթալըղընը եէնէճէք գատար քէնտիդ
 սինէ գուվլէթ վէրմէքաէ օլտըղը սըրատա, հէր շէւ պիւր-
 տէն պիւրէ մահվ օլույօրաու, Բուլէրատան հէնուզ գոթը
 թուլմըշ իքէն, եէկեանէ պիւր տիւշիւնճէ ֆիքըրինի թէհ-
 եիճ իթմիշ վէ հաթթա սայըգլամաղա գատար սէվգ իյլէ-
 միշ իտի, պու տիւշիւնճէ տէ՝ խասթալըղը էսնասընտա
 Րէնըրըն մէսէլէսինին էյի քէօթիւ նէ՝ գատար թէրադը
 իթմիշ օլտըղը քէյֆիյէթի իտի, էվվէլա քէնտիսինէ ժադ
 Րէնըրընըն վէֆաթընը թէպշիր իթմիշլէր իտի, ֆագաթ
 պիւր աղ Վօնրա Րէնըրըն միրասխօրարընըն մըգտարընը
 եէտիտէն ալթըյա էնտիպէն շու վէֆաթ քէյֆիյէթինտէն
 միւթէվէլլիտ ֆաիտէլէյ պիւս պիւթիւն մահվ օլույօրը-
 տը, Շուրայա պուրայա տալըլմըշ օլան պու ֆամիլեա
 ազասը՝ պիւր չօգ զէմանտան պէրու քէնտիսինի մահվա չա-
 լըշան տիւշմէնլէրինի նիհայէթ թանըյարագ պիւրլէշմէքաէ
 օլտըղարընտան, Ժագըն վէֆաթը նէ՝ ֆաիտէ հասըլ ի-
 տէպիւր իտի, էվէր պիւթիւն պու մէճրոհ, միւքէտտէր
 վէ պէրէլէնմիշ գալպէր թէգարրուպ իտիպ պիւրի պիւրլէ-
 րինի միւթէսէլլի իտէրլէր վէ պիւրի պիւրլէրինէ մուալէ-

նէթ իտիպ էֆքեպրլարընը թէնվիր էյլէրլէրսէ իտիպ տա.
վալարընը գազանաճագլարը վէ օ միրապը ճէսիմին ժէն
գիրիթ ըահիպլէրի էլինտէն չըգաճաղը տէրքեար վէ ա-
չիքեար ըտը : Պունա գարչը նէ՝ եարմագ Վազրմ ըտը :

Իրատէի ինսանիյէնին գուվվէի զարիպէսինէ պագը-
նըզ : Ռօտէնին պիր ալաղը հէնուզ մէզալլատա Յալըղը ,
քէնտիսի հէման տա ճան չէքիշմէք ըատտէտիտէ պուլըն-
տըղը վէ սէտասը գըսըլմըլ օլտըղը հալտէ , հէնուզ մէ-
յուս օլմամագ տա իտի . պիր միւճիզէ իլէ պիրտէն պիրէ
քէսպի սըհհէթ իտէճէք օլալըտը , թէսավվուրաթընըն
մուվաֆֆագիյեթթէզիր օլաճաղը հագգընտաքի էմնիյէթի
քեամիլէսի ստիգասըյլա հէր շէյի հէնուզ թամիր իտէպիչ
լէճէյինի իւմիտ իթմէքտէ իտի . . . ֆագաթ քէնտիսինէ
հէր շէյտէն էվվէլ սըհհէթ վէ հայաթ լաղըմ ըտը . . . :

Սըհհէթ մի . . . հայաթ մը . . . հալ պուքի թա-
պիպի՝ պունճա հէյէճանլարտան սօնրա եաշալըպ եաշա-
մայաճաղընը վէ իճրա իտէճէյի ամէլիյաթա տայանըպ
տայանամայաճաղընը հէնուզ պիլմէմէքտէ իտի : Սըհհէթ
մի . . . հայաթ մը . . . հալ պուքի տահա պիր աղ էվվէլ
քէնտիսի իչուն իճրա իտիլէճէք օլան ճէնաղէ ալալընտան
պահա օլընտըղընը իչիթմէքտէ իտի : Փագաթ քէնտիսի
սըհհէթ վէ հայաթ պուլաճագ իտի : Էվվէթ , օ զէմանա
գատար եաշամագ իսթէմիշ վէ եաշամըլ ըտը : Տահա ու-
ղուն միւտտէթ նէ՝ իչուն եաշամայաճագ իտի . . . էվվէթ ,
եաշայաճագ իտի . . . զիրա քէնտիսի պէօյլէ իսթէմէքտէ
իտի . . . :

Իշթէ պու եաղտըղըմըլ շէյլէրի Ռօտէն պիր քանիլէ
զարֆընտա տիւշիւնմիւշ իտի : Պու մանէվի իշքէնճէ իլէ
թէպէտտիւլ իթմիշ օլան չէհրէսի զայէթ զարիպ պիր հէյ-
եթթէթ քէսպ իթմիշ օլմալը քի , աբբայ տ'էկրինեի իլէ գարա
տինալ Մալիբիերի քէմալը սիւքիւթ վէ հայրէթլէ քէնտի-
սինէ պագմագտա ըտըլար :

Րօտէն Րէննըբոն ֆամիլեասընա գարշը մէջուսանէ պիր սուրէթտէ ուղրաձմագ իչուն եաշամաղա գարար վեր տիքտէն սօնիա, օ եօլտա հարէքէթ իյլէտի. պիր գաշ տագըգա գատար աբբայ տ'էկրինեի իլէ գարտինալ ըու. յա կէօրիւյօրլար զանն իթտիլէր: Րօտէն շիտտէթի թա. պիաթընա տէլալէթ իտէճէք պիր զայրէթլէ եաթաղըն տան տըշարը ֆըրլատը, վէ ալթընտա պուլընան չարչէպ. ըէրաէն պիրինի տէ զայըֆ վիւճուտինին արդաւընտան քէ. ֆիճ կիպի սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրտիւ:

Օտա սօղուգ իտի: Ժէգիւիթին եիւզիւնտէն սէլ կի. պի Վէր ագըյօր, վէ չըպլագ վէ նէմնաք այագլարընըն իզի տէօչմէ իւղէրինտէ գալըյօր ըտը:

Աբբայ տ'էկրինեի հէման Րօտէնէ տօղրու գօշարագ. « Նէ՛ եաբըյօրպընըզ. . . տիվանէ՛ մի օլտունըզ. . . քէն. տինիզի թէլէֆ մի իտէճէք սինիզ » տէյու հայգըրտը, վէ մէրգումը թութուպ եաթաղընա եաթըրմագ իսթէտի: Փագաթ Րօտէն գուրու վէ տէմիր կիպի սէրթ գօլլարըն. տան պիրիսինի ուզաթարագ, ֆէվգ էլ ատէ շիտտէթլէ աբբայ տ'էկրինեիյի կէրիյէ եիթտի:

Աբբայ տ'էկրինեի տիւշմէք իւղրէ քէնտիսինի թու. թարագ, գարտինալա խիթապէն:

— Նէօպէթի թութտըզը զէման, սարալը պիր ա. տէմ գատար գուվվէթի վար տըր. - տէտի:

Րօտէն եավաշ եավաշ եիւրիւյէրէք, եազը մասսը. նըն հանընա կիթտի. պու մասա իւղէրինտէ տօգթէօր Պալէնիէնին ըչէթալարընը եազմաղա մախսուս հէր տիւր. լիւ լէվաղիմաթ հաղըր պուլունըյօրտու. Րօտէն մասանըն էօնիւնտէ օթուրտուգտան սօնրա, ազաճըգ քեաղըտ իլէ պիր գալէմ ալտը վէ մէթին պիր թավր իլէ եազմաղա պաշալտը: Հարէքեաթը սաքինանէ վէ էմիիյէթ քեարանէ. սի՛ ույգուտա կէզմէք խասթէյիյինէ թութըլանլարըն հա. ըէքեաթընը անտըրըյօրտու:

Գարտինալ իւէ աբբայ տ'էկրինեի՝ կէօրտիւքէրի ըույս օլուպ օլմատըղընը պիւմէտիքէրինտէն, եարը չըպլագ պիր հալտէ եազը եազմագտա օլան Բօտէնին ֆէվգ էլ ղայէ «օղուգ գանլըղընը կէօրէրէք, սէսսիգ, հարէքէթ սիղ վէ միւթէհայեիրանէ պիր սուրէթտէ քէնտիսինէ պագմագտա ըտըլար :

Նիհայէթ աբբայ տ'էկրինեի անա տօղրու իւէրիւէյէրէք :

— Ֆագաթ, բէտէրիմ, հարէքէթի վագըանըղ պէօյիւք պիր պասիրէթսիզլիք տիր... — տէտի :

Բօտէն ումուզլարընը գալտըրարագ, պաչընը քէնտիսինէ տօղրու չէվիրտի, վէ պիր հարէքէթլէ սէօղիւնիւ քէսէրէք, եազտըղը շէյի կէլիպ օգումասընը իշարէթէն անլաթտը :

Աբբայ տ'էկրինեի սայըղլայան պիր ֆիքրին տիվանէ. ճէ հէզէյանլարընը կէօրէճէք զաննըյլա, Բօտէն տիկէր պիր քեաղըտ եազմագ պաչատըղը սըրատա քէնտիսի տէ մէզքիւր քեաղըտը ալտը վէ անը օգուտըգտան սօնրա գարտինալա ուզաթարագ :

— Շու քեաղըտը օգուլընըղ. — տէտի :

Գարտինալ քեաղըտը ալըպ օգուտը, վէ պատէհու քէնտիսինէ իյատէ իտէրէք, միւթէհայեիրանէ պիր չէհրէ իւէ :

— Զէքեավէթ, մէհարէթ վէ տիրայէթ իւէ տօլուտըր. պու սայէտէ Բէննըբոն ֆամիլեասընըն էն թէհլիքէլի էօն այագլարը օլան աբբայ Գաբրիէլ իւէ մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին իթթիֆագը թէէսիրսիզ պըրագըլապիլէ՜՜ ճէք տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի. — Տօղրուսը միւճիզէ նէվինտէն պիր շէյ տիր :

Գարտինալ. — (Աբբայ տ'էկրինեինին սէօղլէրինտէն միւթէէսսիր օլարագ վէ պիր թավլը մահղունանէ իւէ

պաշնը սալլայարագ .) Ա՛հ , ազիզ բէտէրիմ , պու մէն .
զարէյի ետընը պիղիմ կէօրմէմիզէ էսէֆ իտիմէ՛զ մի . .
պունտան նէ՛ կիւզէլ պիր ՄիւճիՁի հասըլ օլապիլիր իտի
էնիւմ հալինտէ պուլունան պիր ատէմ պէօլէ պիրտէն
պիրէ թէպէտտիւլ իթսի՛ն . . . պու մէնզարէ մահիրանէ
պիր սուրէթտէ թասվիր իտիւէճէք օլուրսա , Դազարոսըն
տիրիվէսի մագամընը թութապիլիր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Եավաչ սէտա իլէ .) Նէ՛ կիւ-
զէլ Ֆիրըր , պունը էյի տիւչիւնտիւնիւզ , պու թէսավլու-
րընըզը կէրի պըրագ մամալը տըր . . . զայէթ մագպուլ
պիր շէյ տիր վէ . . .

Րօտէն պաշնը պէրիյէ չէվիրէրէք պու մասումանէ
ֆէսատա խիթամ վէրտի . մէրգում քէնտիսինէ եագլաչ-
մասընը աբբայ տ'էկրինեիյէ իշարէթլէ անլաթտըզտան
սօնրու , քիւչիւք պիր քեաղըտ իլէ պիրիքտէ տիկէր պիր
քեաղըտ վէրտի . քիւչիւք քեաղըտ իւզէրինտէ . « Պիր
սաաթա գատար իճրա իտիւմէլի » սէօզլէրի եազըլմըշ
ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի պու եէնի քեաղըտը ալէլ աճէլէ
օգույարագ .

— Տօղրու տըր , պէն պունը ասլա տիւչիւնմէմիշ ի-
տիմ . . . պու սայէտէ Ակրիբու Պոտուէն իլէ Մ . Հարաի .
նին մէքթուպլաչմասը պիզճէ մուզիրր օլաճագ եէրպէ ,
պիլաքս ֆաիտէլի օլապիլիր : (Գարտինալա եագլաչարագ
եավաչ սէտա իլէ .) Հագըգաթէն զիհնիմ գարըշըյօր . .
կէօրիւյօրմ . . . օգույօրմ . . . վէ կէօզլէրիմէ պիր տիւր-
լիւ ինանամայօրմ . . . պիր ազ էվվէլ մէյուլ վէ էօլիւմ
հալինտէ իքէն , չիմտի Ֆիրրինտէ պու տէրէճէ բարլագ
ըգ վէ սաֆվէթ բէյտա օլսո՛ւն . . . : Սագըն ույգուտա
կէզինմէք հալէաթընտան պիրինի կէօրմիւշ օլմայալըմ :

Պու զըրատա պիրտէն պիրէ գաբու աշըլըպ Մ . Պա-
լէնէ իչէրի կիրտի : Մէրգում Րօտէնի եարը չըպլագ օ :

լարագ եազը մասասընըն էօնիւնտէ օթուրմըն վէ ալագ-
լարընը տէօշէմէ իւզէրինէ գօյմուշ կէօրիւնճէ , թէքտիրի
վէ տէհչէթի հալի պիր թավր իլէ .

— Ծագաթ , մօնէնէնէօր . . . ֆագաթ , բէտէրիմ . . .
պու պիչարէյի պու հալտէ պըրագմագ ատէթա ճինայէթ
տիր . էկէր պիր հիւմմա նէօպէթինէ թութըլմըն ըսա ,
քէնտիսինի եաթաղը իչինտէ պաղլամագ վէ հաթթա գա .
միզօլ կիյտիրմէք լաղըմ տըր . - տէտի :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , տօգթէօր Պալէնիէ քէմալը
կէրմի իլէ Րօտէնէ թէգարրուպ իտիպ գօլունը թութաթ-
մէրգումըն տէրիսինի գուրու վէ պուզ կիպի սօղուպ պու-
լաճագ զանն իտիյօրտու . հալ պու քի անըն եումուշաֆ
վէ ատէթա ըսլագ օլտըղընը կէօրիւնճէ , բէք զիյատէ
թէաճճիւպտէ գալարագ , սօլ էլինին նապղընը եօգլա-
մագ իսթէտի . Րօտէն իսէ սաղ էլիլէ եաղմագտա տէ-
վամ իթմէքլէ պէրապէր , սօլ էլինի տօգթէօրէ թէսլիմ
իլէտի :

Տօգթէօր Րօտէնին նապղընըն տարպէլէրինի սալա-
րագ .

— Հիքմէթ , սէքիզ կիւնտէն պէրու վէ հաթթա
պու սապահ նապղը նիզամըզ , քէսիք վէ ատէթա հըսս
իտիլմէզ տէրէճէտէ իքէն , չիմտի պիրտէն պիրէ ճանլան-
տըղընը վէ ինթիզամ բէյտա իթտիյինի կէօրիւյօրըմ . . .
(Սրբայ տ'էկրիննի իլէ գարտինալա տէօնէրէք .) նէ՞ օլ-
տու . . . նէ՞ վուգուա կէլտի . . . կէօրտիւյիւմէ պիր տիւր-
լիւ ինանամայօրըմ :

Սրբայ տ'էկրիննի . - Միւհթէրէմ բէտէրիմիզին էվ-
վէլա սէսի գըսըլտը , պատէհու ֆէնա հավատիսլէր ալա-
րագ օ՝ տէրէճէ չիտտէթլի պիր մէյուսիյէթէ տիւչար օլ-
տու քի , պիր միւտտէթ հայաթընտան գօրգմաղա պաչլա-
տըզ . . . հալ պու քի քէմալը ճէսարէթլէ եաթաղընտան
սըչրայարաֆ եազը մասասընըն եանընա գաւտար կիթտի ,

վէ ըն տագըգատան պէրու էջլէ պիր էֆքեար բարազ-
լըղը իլէ եազը եազըյօր քի, կէրէք գարտինալ վէ կէրէք
պէնտէնիզ պու հալէ հայրան օլուպ գալտըգ :

Տօգթէօր . - Արթըգ շիւպհէ գալմատը, տիւշար օլ-
տըղը մէյուսիյէթ քէնտիսինտէ շիտտէթլի պիր պուհրան
հասըլ իթմիշ տիւ քի, շիմտի իծրա իտէճէյիմ ամէլիյաթ
իլէ իսթիհսալինտէն էմին պուլընտըղըմ հիւսնիւ նէթիճէ-
յէ եարտըմ իտէպիլիր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Եազաշ սէտա իլէ .) Էլան ա-
մէլիյաթ իծրասը էֆքեարընտա՝ մը սընըզ :

Տօգթէօր . - Պու սապահ թէրէտտիւտ իտէպէլիր ի-
տիմ, ֆազաթ շիմտի հասըլ օլան հէյէճանը շէտիտ պու-
նըն իծրասընը հազըրլամըշ օլտըղընտան, պու հէյէճան,
տան իսթիֆատէ իթմէք լազըմ տըր . զիրա պու հէյէ-
ճան եէրինէ պիր ազ սօնրա պէօյիւք պիր զաաֆ գալմ
օլաճաղընը կէօրիւյօրըմ :

Գարտինալ . - Տէմէք քի պու ամէլիյաթ իծրա իտիւշ
մէյէճէք օլուրսա . . .

Տօգթէօր . - Մէմուլըն զայրը օլարագ զուհուրա կէ-
լէն չու պուհրան պօշա չըգար . . : հաթթա անըն աքսը
թէէսիլի քէնտիսինի էօլտիւրէպիլիր :

Գարտինալ . - Էյ պու ամէլիյաթըն վէխամէթ վէ է-
հէմիյեէթինի քէնտիսինէ խապէր վէրմիշ միսինիզ . . .

Տօգթէօր . - Պիր տէրէճէյէ գատար :

Գարտինալ . - Ֆազաթ պուսա քէնտիսինի իգնա՝ իթ-
տիրմէք զէմանը շիմտի տիր :

Տօգթէօր . - Իշթէ պէն տէ օ թէճրիւպէտէ պուլու-
նաճաղըմ :

Պու սէօղիւ սէջլէյէրէք տօգթէօր Պալէնիէ Բօտէ-
նին եանընա կիթտի : Ժէզիւթ եազմագ վէ տիւշիւնմէյի
տէվամ իթտիյինտէն, ալչագ սէտա իլէ ճէրէյան իտէն
իշպու մուհապէրէյի իշիթմէմիշ իտի : Տօգթէօր մէրգու-

մըն եանընա եազաշընճա, մէթին պիր սէտա իլէ :

— Միւհթերէմ բէտէրիմ, սէքիզ կիւնէ գատար ա-
յաղա գալգմագ իսթէրմիսինիզ . — տէտի :

Րօտէն «իշթէ այաղա գալգմիշըմ եա՝ » սէօղիւնիւ իյ-
մա իտէճէք պիր հարէքէթտէ պուլընտըղընտան, մօգ-
թէօր Պալէնիէ :

— Օնա ալտանմայրնըզ, ազիզ բէտէրիմ, պու պուհ-
րանը նակէհանի սիզին իչուն բէք էյի իսէ տէ, չօգ սիւր-
մէզ կէչէր . պիր իքի սէօղ իլէ սիզէ անլաթմըչ օլտըղըմ
ամէլիյաթըն իճրասը իչուն, էկէր պու հալտէն իսթիֆա-
տէ իթմէյէճէք օլուրսագ, ալըգտան աչըղա սէօյլէրիմ
քի, պէօյլէ պիր պուհրանտան սօնրա կէլէճէք շէյտէն
մէսուլ օլամամ . — տէտի :

Րօտէն՝ եարըմ սնաթ էվլէլ աբալ տ'էկրինեի թա-
րաֆընտան վերիլէն հավատիսին թէէսիրիլէ հըսս իթմիշ
օլտըղը մուվագգամ էյէլէնէն նէ՝ գատար ալ սիւրմիւշ օլ-
տըղընը թէճրիւպէ իլէ կէօրմիւշ օլտըղընտան, վէ կէօյ-
սիւնտէքի թագեիզին եէնիտէն քէսպի շիտտէթ իթտիյի-
նի հըսս իթմէյէ պաշլատըղընտան, մօգթէօրիւն պու
սէօղլէրի քէնտիսինէ ֆէվզ էլ առէ թէէսիր իթտի :

Մ. Պալէնիէ Րօտէնի թէրէտտիւտտէ զանն իտէրէք,
վէ անը իգնա իթմէք իսթէյէրէք, իլավէի մէգալ իլէ :

— Խիւլասա, եաշամագ իսթէրմիսինիզ . — տէտի :

Րօտէն պիր քեհաղըտ ալըպ «եաշամագ իչուն» . վիւ-
ճուտիմին տէօրթ ազասընք պիլէ քէստիրմէյէ հազըր
ըմ՝ » սէօղլէրինի եազտըգտան սնրա մօգթէօրէ վէրտի,
վէ պատէհու այաղա գալգմագ իւզրէ պիր հարէքէթտէ
պուլուլտը :

Տօգթէօր . — Սիզի թէրէտտիւտտէ պըրագմագ իչուն
տէյիլ, ճէսարէթինիզի պիրտէն պիրէ քէամէմէք իչուն
շիմտիտէն սէօյլէյիմ քի, իճրա իտէճէյիմ ամէլիյաթ բէք
քիյատէ աղըր վէրիլ . — տէտի :

Բօտեն ումուզլարնը գալտըրտը վէ մէթին պիր
թավի իլէ շու սէօզլէրի եաղտը .

« Պաշըմը պանա պըրագընըզ տա . . . իւսթ եանընը
նէ՛ եաբարսանըզ եաբընըզ . . . »

Տօգթէօր Պալէնիէ պու սէօզլէրի եիւքսէք սէտա իլէ
օգոււմըշ օլտըղընտան , գարտինալ իլէ աբբայ տ'էկրինեի
ժէզիւիթին շու ճէսարէթի ֆէվզ էլ ատէսէնտէն հայրան
օլարագ պիրի պիրլէրինէ պագըշտըլար :

Տօգթէօր Պալէնիէ մէմնունանէ պիր չէհրէ իլէ .

— Թէքրար եաթաղընըզա եաթմալըսընըզ , միւհ-
թէրէմ բէտէրիմ . — տէտի :

Բօտեն պիր քեաղըտ ալըպ . « Սիզ հազըրլըզ կէօ-
րիւնիւզ . . . պէնիմ ղայէթ միւսթաճէլ էմրլէրիմ պուլըն-
տըղընտան , անլէրի եազմաղա մէճպուր ըմ . . . վագթ
կէլինճէ պանա խապէր վէրինիզ » սէօզլէրինի եաղտըզ-
տան սօնրա , տիկէր պիր քեաղըտը տիւրիւպ մէօհիւրլէ-
յէրէք , եազաճաղը սէօզլէրի օգումասընը աբբայ տ'էկ-
րինեիյէ իշարէթլէ անլաթտը , վէ պատէհու շու սէօզլէ-
րի թահրիր իյլէտի .

« Պու քեաղըտը տէրագապ իմլասըզ մէթուպլարը
մարէշալ Սիմոնա իրսալ իտէն ճասուսա կէօնտէրինիզ . »

Ս.բբայ տ'էկրինեի . — Էմնիյէթլի պիր ատէմ վասը-
թասըլլա շիմտի կէօնտէրիրիմ , բէտէրիմ :

Տօգթէօր . — (Բօտենէ խիթապէն .) Միւհթէրիմ բէ-
տէր : մաթամ քի եազը եազմագ իսթէյօրսընըզ , եաթա-
ղընըզա եաթընըզ . պիզ ուֆագ թէֆէք հազըրլըզլարը
կէօրիւնճէյէ գատար , սիզ տէ եաթաղընըզտա եազարսը-
նըզ . — տէտի :

Բօտեն ըիզասընա տէլալէթ իտէճէք պիր թավի իլէ
այաղա գալգտը : Ֆագաթ տօգթէօրիւն քէշֆի հուսուլէ
կէլտի . ժէզիւիթ անճագ պիր սանիյէ գատար այագտա
տուրապիլէրէք , եէնիտէն սանտալիէսի իւզէրինէ երգըլ

տը վէ քէմալը էնտիշէ իլէ տօգթէօրիւն եիւզիւնէ պագտը . սօլուղը կիթ կիտէ տարւաշմաղա պաշլամըշ ըտը .

Տօգթէօր քէնտիտիւնի թէէմին իթմէք իսթէյէրէք .

— Վէսվէսէ իթմէյինիզ , ֆագաթ աճէլէ իթմէմիզ լազըմտըր . . . պանա վէ աբբայ տ'էկրինեիյէ տայանընըզ . - տէտի :

Ռօտէն պու իքի ատէմէ տայանարադ եաթաղընա կիթտի , վէ օրատա օթուրտըգտան սօնրա , հօգգայը վէ քեաղըտը եանընա կէթիրմէլէրինի իշարէթլէ անլաթտը . պատէհու գալըն պիր տէֆթէրի տիզինէ տայաթարագ , եազըսընը տէվամ իթմէյէ պաշլատըր . ֆագաթ արա սըրա տուրարագ պօղուլույօր կիպի պէօյիւք զահմէթլէ սօլուգ պմագտա վէ էթրաֆընտա ճէրէյան իտէն ահվալէ պագմամագտա իտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ աբբայ տ'էկրինեիյէ իսթապէն :

— Միւհթէրէմ բէտէր , իճրա իտէճէյիմ ամէլիյաթ էսնասընտա պանա եարտըմ իտէպիլիր մի սինիզ . . . պէօյլէ իշլէրտէ ճէսարէթինիզ վա՞ր մը տըր . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Խա՛յր , էֆէնաիմ , աքէր օլտըղըմ զէման օրտուտա ազա քէսմէք ամէլիյաթընտա աշլա հազըր պուլընամամըշըմ տըր . գան կէօրէճէք օլուրսամ , եիւրէյիմ տայանմազ , իւզէրիմէ պայղընլըզ կեւիր :

Տօգթէօր . - Գան եօգ աըր ամմա , պու ամէլիյաթ տահա ֆէնա տըր . . . Միւհթէրէմ բէտէրլէրտէն իւշիւնիւ լութֆէն պուրայա կէօնտէրինիզ , օնլար պանա եարտըմ իտէպիլիրլէր . . . Մ . Րուսլէյի տախի էլաթլալըլա պէրապէր պուրայա կէօնտէրինիզ :

Աբբայ տ'էկրինեի տըշարը չըգտը . Գարաինալ Մալիբիէրի տօգթէօրիւն եանընա եագլաշտը վէ Ռօտէնի կէօս . թէրէրէք ալշագ պիր սէտա իլէ .

— Թէհլիքէյի սավուշտըրմըշ մը տըր . - տէտի :

Տօգթէօր . - Էվվէթ , իճրա իտէճէյիմ ամէլիյաթա

տայանաճանգ օլուրպա : թէհիքէյի սափուշտըմըշ տըր :

Գարտինալ . - Տայանաճաղընտան էմին մի սինիզ :

Տօգթէօր . - Քէնտիսինէ « էվվէ'թ » տէրիմ, ֆագաթ սիզէ « Իւմիտ իթմէլի » տէն պաշգա պիր ճէվապ վէրէմէմ :

Գարտինալ . - Տայանմայրպ էօյէճէք օլուրսա , սօնըն-
ճը վազիֆէլէրինի ալէնէն իճրա իթմէյէ վազթ պուլապի-
լէճէք միյիզ : Ղիրա պէօյլէ պիր շէյ ազաճըգ ուզուն-
ճա սիւրէյ :

Տօգթէօր . - Ճան շէքիշմէսի պիր չարեէք գատար
տէվամ իտէճէք տիր զանն իտէրիմ :

Գարտինալ . - Աջ տըր , ֆագաթ նէ՝ չարէ . . . պու-
նընլա իքթիֆա իթմէք լազըմ տըր :

Պու սէօյիւ սէօյլէյէրէք գարտինալ բէնճէրէլէրտէն
պիրինին եանընա կիթտի , վէ Բօտէնին թապուլթը իւզէ-
րինէ գօյաըրմագ իսթէտիյի մահֆազաի միւզէյեէնէնին
հաօըլ իտէճէյի թէհսիւրաթը տիւշիւնէրէք , բէնճէրէնին
ճամլարը իւզէրինտէ բարմագլարընըն ուճըյլա տափուլ չաբ-
մօղա պաշլատը :

Պու սըրատա Մ. Բուսլէ՝ գօլթուզը ալթընտա տէօրթ
քէօշլի պէօյիւք պիր գուլթու պուլունտըզը հալտէ օտա-
տան իչէրի կիրտի , վէ պիր պըրօյա թէգարրուպլէ անըն
մէրմէր թաշը իւզէրինէ ալէթլէրի սըրալատը :

Տօգթէօր . - Գո՛շ տանէ հազըրլատընըզ . - տէյու
աթրտու :

Բուսլէ . - Ալթը տանէ :

Տօգթէօր . - Տէօրթ տանէ քիֆայէթ իտէր , ֆագաթ
իհթիյաթը պուլունմագ տախմա էյի տիր : Բամպուգ է-
յի թըգըլմըշ մը տըր :

Բուսլէ . - Պագըֆըզ :

Տօգթէօր . - Բէք էյի տիր :

Բուսլէ . - Խասթա նա՛սըլ տըր :

Տօգթէօր . - (Այայէթ եափաշ սէտա իլէ .) Էհ . . .

կէօյսիւ տէհչէթի պիր սուրէթտէ թուլութունը տըր , սօ-
լուղը խըշըրտայօր . . . սէսի էլան գըսըգ տըր . . . լաքին
նիհայէթ պիր իւմիտ եհրի վար տըր . . . :

Րուսլէ . - Պէն է'ն զիյատէ աղըրյա տայանամայա-
ճաղընտան գօրգույօրըմ :

Տօգթէօր . - Օ տա մէմուլ օլունապիլիր . . . ֆագաթ
պէօլէ պիր հալտէ հէր շէյի կէօզէ ալտըրմագ լազըմ
տըր . . . հայտի , ազիզիմ , պիր մօմ Խագընըզ , իշթէ եար-
տըմճըլարըմըզ տա կէլիյօրլար :

Ֆիլ հագըգա պու սըրատա , սապահլայըն վոթիրար
սօգազընտաքի խանէնին պաղչէսինտէ կէզինմէքտէ օլան
իւշ րահիպ աբբայ տ'էկրինեի իլէ պէրապէր օտայա կիր-
տիլէր :

Էվվէլճէ սէօլէտիյիմիզ վէճհէ , պունլարըն իքիսի
գըրմըզը վէ եուվարլագ եիւզիւ պիւէր իթիյար վէ տի-
կէրի տէ սօֆու չէհրէլի պիր կէնճ օլուպ , պէրմիւթատ
սիյահ գաֆթանլար կիյմիշէր , պաշլարընա տէօրթ քէօշէ
թագեէլէր գօյմուշլար , վէ պօղազլարընա տա պէյազ պօ-
յուն պաղըլար թագմըշլար ըտը . պունլարըն իւշիւ տէ
սօգթէօր Պալէնիէնին իճրա իտէճէյի ամէլիյաթը միւտ-
հիշէ էսնասընտա անա մուավէնէթ իթմէյէ հազըր վէ ա-
մատէ կէօրիւնմէքտէ իտիլէր :

Ի Շ Ք Ե Ն Ճ Է

Տօգթէօր Պալէնիէ սէօղիւնիւ պու իւչ Ժէզիւնիթէ խի-
թապ իտէրէք, նէզաքէթլէ :

— Միւհթէրէմ բէտէրլէր, մուսվէնէթիմէ միւսա-
րաւթ իթտիյինիլտէն տօլայը սիզէ արզը թէշէքքիւր ի-
տէրիմ. . . եաբաճաղլնըզ չէյ զայէթ ոատէ տիր. . . Ճէ-
նապը Հագգըն ինայէթ վէ մուսվէնէթիյլէ, պու ամէլի-
յաթըն միւհթէրէմ բէտէրիմիզ Մ. Բօտէնի գուրթարա-
ճաղընտան էմլն իմ. — տէտի :

Սիյահ գաֆթանլըլար կէօզլէրինի նիյազքեարանէ պիր
սուրէթտէ սէմայա տօղրու գալտըրտըլար, վէ պատէհու
իւչիւ պիրլիքտէ էյիլտիլէր :

Բօտէն էթրաֆընտա վուգուա կէլէն ահվալէ աթֆը
տըգգաթ իթմէյիպ, եազը եազմագասն վէ տիւչիւնմէք-
տէն պիր տագըգա պիլէ կէրի տուրմամըշ ըտը : Մա
մաֆիհ զահիրէն կէօրիւլէն սիւքիւնէթի հալի իլէ պէրա-
պէր արա սըրա թէնէֆֆիւսի օ՝ տէրէճէ տարլաշմագտա
ըտը քի, տօգթէօր Պալէնիէ խասթէնին պօղազընտան չը-
գան պօղուգ իըշըրթըլարը իշիտէրէք քէմալը էնտիշէ իլէ
պաշընը պէրիյէ չէվիրիյօրտու. պինաէն ալէյհ՝ շակիրտինէ
պիր իշարէթ իթտիքտէն սօնրա Բօտէնին եանընա կիտէրէք :

— Հայտի, միւհթէրէմ բէտէր, իշթէ գաթի տա-
գըգա կէլտի. . . ճէսուր օլունըզ. — տէտի :

Ժէզիւնիթին չէհրէսինտէ հիշ պիր էսէրի տէհշէթ կէօ-
րիւլմէտի. եիւզիւ էօլիւ չէհրէսի կիպի ասլա պօղուլմատը.
շու գատար քի ուֆագ. երլան կէօզլէրի պուլանըզ չու-

գուրլարը իշինտէ ամէշ կիպի բարլամաղա պաշլատը . պու մէնզարէտէ հազըր պուլունանլար իւզէրինէ էմնիյէթ . քեարանէ պիր նիկեան ամֆ իթտիքտէն սօնրա , գալէմինի տիշէրի արասընա ալարագ տիկէր պիր քեաղըտ տահա տիւրտիւ վէ պունը մէօհիւրլէյէրէք եանընտաքի մասա . նըն իւզէրինէ գօյտսւգտան սօնրա , տօգթէօր Պալէնիէյէ տէօնէրէք , հազըր օլտըղընը իշարէթլէ անլաթտը :

Տօգթէօր . - Էվվէլա եուն եէլէյինիզի վէ կէօմլէյի . նիզի չըգարմագ լաղըմ տըր . - տէտի :

Բօտէն ութանտըղընտա՞ն մը , եօգսա մահնուպիյէթինտէ՞ն մի , պիր տագըգաճըգ թէրէտտիւտ իյլէտի . ֆագաթ տօգթէօր . « Պէօյլէ իգթիզա իտէր , միւհթէրէմ բէտէրիմ » տէյու թէքրարլայընճա , ժէզիւիթ էլան եաթաղը իշինտէ օթուրմըշ օլտըղը հալտէ , Մ . Պալէնիէնին մուավէնէթիլլէ եէլէյինի վէ կէօմլէյինի չըգարտը : Տօգթէօր իսէ պէսպէլլի անըն մահնուպիյէթինի տէֆ իթմէք իւզրէ .

— Պիզիմ եալընըզ կէօյսիւնիւզէ իհթիյաճըմըզ վար տըր , ազիզ բէտէրիմ , ամէլիյաթը սաշ վէ սօլ թարաֆլարընըղտա իճրա իտէճէյիզ . - տէտի :

Բօտէն՝ սիյահ իբէքտէն մամուլ քիրլի թագեէսի էլան պաշընտա օլտըղը հալտէ սըրթ իւսթիւ եաթարագ , մաի վէ սարըյա մաիլ կէօվտէսինին պիր գըսմընը մէյտանա չըգարտը . չըգընթըլը գապուրղալարընըն վէ կէյրէքլէրինին արասընտաքի սիյահ վէ եուվարլագ չուգուրլար կէօզէ չարմագտա իտի . սինիլէրինին չէօքիւքիւյիւնտէն քէմիքլէրի վէ տամարլարը օ գատար չըգըգ կէօրիւնմէքտէ իտիքի , գօլլարը գալըն իբլէրլէ սարըլմըշ վէ իւզէրինէ ճիւլալը թիւրշէ կէչիւրիւմիշ պիրէր քէմիք զանն օլու . նուր ըտը :

Տօգթէօր Պալէնիէ « Հայտի , մօսիէօ Բուսլէ , ալէթլէրի կէթիրինիզ » տէտիքտէն սօնրա , ժէզիւիթ ըահիպլէրինէ տէօնէրէք .

— Էֆէնտիւէր, եագըն կէլինիզ... պիր ազ էվվէլ սէյլէտիյիմ կիպի, եաբաճաղընը չէյ զայէթ սատէ տիր, չիմտի կէօրէճէքսինիզ. - տէտի:

Պատէհու անլէրին վազիֆէլէրինի թային իյլէտի: Յիլ հագըգա պու վաղիֆէ զայէթ սատէ իտի: Տօգթէօր տէօրթ եարտըմճըլարընտան հէր պիրիսինէ իւչ բարմագ եիւքսէքլիյինտէ վէ իքի բարմագ գուլթրինտէ պիրէր քիւչիւք սաճ այագ վէրտի. պու սաճ այագլարըն տաիրէ չէքլինտէքի մէրքէվլէրինէ ֆիթիլ կիպի բամպուգլար թըգըլմըլ ըտը. եարտըմճըլար պու ալէթլէրի պիր օտուճ սաթ վասըթասըյլա սօլ էլտէ թուլթմըլլար, վէ սաղ էլլէրինէ տէ օն սէքիզ բարմագ ուզուճըլընտա պիրէր թէնէքէ օլուգ ալմըլլար ըտը քի, պու օլուգլարըն պիր ուճընտա եարտըմճըլարըն տուտագլարընը իչինէ ալաճագ գատար պիր տէլիք աչըլմըլ վէ տիկէր ուճը տալի քիւչիւք սաճ այագլարը գարագ խըտմէթինի կէօրէպիլէճէք սուրէթտէ էյիլմիչ վէ կէնիչլէտիլմիչ իտի:

Իչպու հազըլըլգլարտա տէհչէթի մուճիպ օլաճագ հիչ պիր չէյ եօղ ըտը: Ուղագտան պագմագտա օլան աբբայ տ'էկրինեի իլէ գարտինալ՝ պու ամէլիյաթըն նա'սըլ օլուպտա, ֆէվգ էլ ատէ աղըլ վէրէճէյինի պիր տիւրլիւ անլայամայօրլար ըտը:

Պագաթ պիր ազ սօնրա իչի անլատըլար: Տօգթէօր Պալէնիէ եարտըմճըլարընը պու սուրէթլէ սիլահլանտըրտըգտան սօնրա, Րօտէնին գարեօլասընը օտանըն օրթպսընիա չէքտիրիպ եարտըմճըլարընը անըն եանընա եագլաչտըրտը, վէ իքիսինի պիր թարաֆտա վէ տիկէր իքիսինիտէ օ պիր թարաֆտա տուրտուրթտը. պատէհու քէլամա պիլ իպթիտար:

— Շիմտի, էֆէնտիւէր, բամպուղը եագընըզ... ալէվի գըսմընը՝ ֆիթիլի հավի օլան սաճ այագ վասըթասըյլա խասթանըն տէրիսի իւզէրինէ գօյընըզ... օլուգ:

լարընդըն կենիչ աղղըյլա սաճ աշաղը դաբայընըզ. պատէհու աթէչի բարլաթմագ իւզրէ աղըզ տէլիյինտէն իւֆլէյինիզ. . . կէօրիւյօրսընըզ ա՛, դայէթ գօլայ պիր շէյ տիր. - տէտի :

Յիլ հագըզա պու ամէլիյաթ դայէթ գօլայ պիր շէյ իտի : Թուլթուշորըլմըշ վէ ֆագաթ եավաշ եավաշ եանմագ սուրէթինտէ եաբըլմըշ տէօրթ ատէտ բամպուզ ֆիթիլ՝ Բօտէնին կէօյսիւնիւն սաղ վէ ուլ թարաֆլարընա եէրլէշտիրլտի : Պու ամէլիյաթա ավամ լիսանընտա հօսա , եանի եանմըշ բամպուզ իւէ եագը աչմագ թապիր օլունուր : Տէրինին պիւ թիւն գայընըզը պու սուրէթլէ եանընճա , ամէլիյաթ խիթամ պուլմըշ օլուր . . . պու իսէ՝ եէտի սէքիզ տագըզա իմթիտատ իտէր : Աղա քէսմէք ամէլիյաթը պու ամէլիյաթա նիսպէթլէ հիչ պիր շէյ տիր տէրլէր :

Բօտէն պու հագըրյըզլարը ճէսուրանէ պիր մէրագլա սէյր իթմիշ իտի . ֆագաթ պու տէօրթ աթէշտանլար տէրիսինէ թէմաս իտինճէ , պիրտէն պիրէ տիքիլիպ տուրտու վէ եըլան կիպի պիւքիւլիպ գըվըրմաղա պաշլատը . նուլթը պիւս պիւթիւն թուլթըլմըշ օլտըղընտան , հիչ պիր սէտա չըգարամատը . աղըրսընը պէյան իթմէք իգթիտալը պիւէ քէնտիսինտէն սէլպ օլունմըշ ըտը :

Բօտէնին հարէքէթի նակէհանիսի իւզէրինէ , տէօրթ եարտըմընըն ալէթլէրի՝ մէվզու օլտըզլարը եէրլէրտէն գըմըլտանմըշ օլտըզլարընտան , ամէլիյաթը եէնիտէն պաշլամագ լազըմ կէլտի :

Տօգթէօր Պալինիէ Ժէզիւիթի ճէսարէթլէնտիրմէք իւզրէ , միւտահէնէքեարանէ պիր սէտա իւէ .

— Ճէսուր օլունըզ , ազիզ բէտէրիմ , պու իշքէնճէլէրինիզի ճէնապը Հագգա հավալէ իտինիզ . . . Ճէնապ Հագգ պունլարը գապուլ իտէր . պիր ազ էվվէլ սէօլլէտիմ ա՛, պու ամէլիյաթ բէք զիյատէ աղըր վէրիւր , ֆագաթ ո նիսպէթտէ տէ սէլամէթպախշ տըր . . . : Հայտի ,

չիմտիյէ գատար ճէսարէթ վէ մէթանէթ կէօսթէրտիք-տէն սօնրա, շու գաթի տագըգաւտա կէվչէմէյինիզ. - տէտի :

Րօտէն կէօզլէրինի գաբամըշ ըտը . հըսս իթտիյի աղ-րընըն թէէսիրինէ մաղլուպ օլարագ եէնիտէն աչտը, վէ պու գատար էսէրի զաաֆ կէօսթէրմիշ օլտըղընտան տօ-լայը ատէթա մահճուպ օլարագ տօգթէօրիւն եիւզիւնէ պագտը : Մա մաֆիհ եանըզլար օ տէրէճէ չիտտէթլի իտի քի, կէօյսիւնիւն սաղ վէ սօլ թարաֆլարընտա գըզըլ գան-րէնկիւնտէ տէօրթ տանէ կէնիշ եարըգ բէյտա օլմուշ ըտը :

Ժէզիւիթ եաթաղը իչինտէ եէրլէշէճէյի սըրատա, հօգգայը կէօսթէրէրէք եաղը եազմագ արզուսընտա պուլուստըղընը անլաթտը : Պու արզու քէնտիսի ի-չուն մազուր կէօրիւլէպիլի իտի : Տօգթէօր Պալէնիէ հօգ-գա վէ քեաղըտը քէնտիսինէ ուզաթտը, վէ Րօտէն տա-խի քիւչիւք պիր քեաղըտ իւզէրինէ շու սէօզլէրի եաղ-տը :

« Վագթ զայպ իթմէմէք տաիմա էյի տիր . . . : Սա-պըգ վէքիլի ումուրը Լէօնար ալէյհինտէ թէվգըֆ միւ-զէքքէրէսի սատըր օլմուշ օլտըղընը տէրհալ պարոն թրի-բոյա իխպար իտինիզ : »

Պատէհու պու քեաղըտը տօգթէօր Պալէնիէյէ վէր-տի վէ աբբայ տ'էկրինեիյէ իթա իթմէսինի իշարէթլէ ան-լաթտը : Աբբայ տ'էկրինեի' պու տէհշէթլի աղրըլար ա-րասընտա Րօտէնին շու զէքեալէթ վէ տիրայէթինտէն տօգթէօր վէ գարտինալ կիպի միւթէհայեիր օլարագ, պիր միւտտէթճիք չաչագալտը . Րօտէն իսէ՝ կէօզլէրինի աբ-բայ տ'էկրինեինին իւզէրինէ տիքմիշ օլտըղը հալտէ, զանն իտէրսին քի վէրտիյի էվամիրին իճրասը իչուն տէրհալ չը-գըպ կիթմէսինէ պէքլէմէքտէ իտի : Տօգթէօր Պալէնիէ Րօտէնին ֆիքըրի նէ՝ օլտըղընը անլայարագ, աբբայ տ'էկ-

րինեից պիր իքի սէօզ սէօյլէտի, վէ պուռնն իւզէրինէ աբբայ տ'էկրիննի տըշարը չըգտը:

Տօգթէօր. - (Րօտէնէ խիթապէն.) Հայտի՛, միւհթէ-րէմ բէտէր, ամէլիյաթը եէնիտէն պաշլայաճաղըզ, պուտէֆա եէրինիզտէն գըմըլտամայընըզ, ամէլիյաթըն թէէ-սիրի կէօրիւլմէյէ պաշլատը. - տէտի:

Րօտէն ճէվապ վէրմէյիպ, էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրտը, կէօյսիւնիւ իլէրիյէ ուզաթ տը վէ կէօզլէ-րինի գաբատը:

Պու մէնզարէ՛ դարիպ, հիւզնէնկիզ վէ ատէթա խայա-լի պիր թէմաշա իտի: Ուզուռն սիյա՛ գաֆթանլար կիյին-միշ օլան իւշ րահիպլէր՝ ատէթա էօլիւ հալինէ կէլմիշ օ-լան Րօտէնին վիւճուտը իւզէրինէ էյիլմիշ վէ տուտագ-լարընը անըն կէօյսիւ իւզէրինտէֆի թէնէքէ օլուգլարա տայաթմըշ օլտըզլարը հալտէ, զանն իտէրսին քի ժէ-զիւիթին գանընը էմիյօրլար վէ եախօտ պիր սինրի զա-րիպ իլէ իմլա իտիյօրլար ըտը...

Պու սըրատա օտա իչինտէ քէսկին վէ պուլանթը վէ-րիճի պիր եանըզ էթ գօգուսը եայըլմաղա պաշլատը, վէ եարտըմճըլարըն հէր պիրի թիւթմէքտէ օլան սաճ այագ-լարըն ալթընտա խաֆիֆ պիր չաթըրտը իչիթտիլէր... Րօտէնին տէրիսի աթէշին թէէսիրիյլէ չաթըրտամագտա վէ կէօյսիւնիւն տէօրթ մուխթէլիֆ եէրլէրի չաթլամագ-տա իտի:

Ժէզլիւիթին ալնընտան սօղուգ պիր թէր ագարագ, անըն մօրարմըշ եիւզիւնիւ բարլաթմագտա իտի. սէրթ վէ ըլագ սաշլարը գուլագ թօզլարընա եարըշմագտա ըտը: Արա սըրա աղըրլարը օ՛ տէրէճէ քէսպի շիտտէթ իտէր ի-տի քի, գօլլարընտաքի տամարլարը շիշէր վէ գօրմագ իւ-զէրէ օլան իրլէր կիպի չէքիլիպ կէրիլիւ իտի: Պիւթիւն չէրէֆ ու չանը աղըրլա նազարը հագարէթլէ պագմագ-տան իպարէթ օլան վահշիլէրէ մախսուս պիր թէսլիմիյէթ-

լէ պու տէհչէթլի իշքէնճէյի չէքտիյի զէման, Բօտէն ճէ. սարէթ վէ գուվլէթինի եաշամագ իւմիտինտէ վէ եա. տահա տօղրուսը եաշամագ էմիյէթինտէ պոլքուչը ըտը. Պու չիտտէթլի թապիաթըն տէրէճէի մէթանէթի օ' տէ. րէճէ պէզիւք իտիքի, տէհչէթլի իշքէնճէլէրի արասընտա պիլէ եէկեանէ էֆքեարը քէնտիտինտէն այրըմայօր ըտը. Աղըլարընըն վագթ վագթ քէսիլտիյի սըրատա Բէնըրոն մէսէլէսինի տիւշիւնիւր, անըն մուվաֆֆագիյիէթ իհթի. մալլէրինի սայար, վէ զայպ իտէճէք պիր տագըգա պիլէ պուլունմատըղընը հըսս իտէրէք է'ն սիւրաթլը թէտպիր. լէրի թէրթիպ իտէր իտի:

Տօգթէօր Պալէնիէ կէօղիւնիւ Բօտէն իւզէրինտէն ա. յըրմայարագ, աղընըն նէթիճէսինի վէ անըն խասթէ իւ. զէրինտէ հասըլ իտէճէյի թէէսիրաթը սէլամէթպաիշա. յը քէմալը տըգգաթլա թէֆթիշ իթմէքտէ իտի. Բօտէն իսէ ազաճըգ տահա զիյատէ բահաթճա նէֆէս ալմաղա պաշլամըշ ըտը:

Նակէհան խաթըրընա պիր շէյ կէլմիշ կիպի էլինի ալնընա կէօթիւրտիւ, պաշընը քէմալը կէրմի իլէ Մ. Պա. լէնիէյէ տօղրու չէվիրտի, վէ ամէլիյաթը պիր տագըգա. ճըգ թաթիլ իթմէսինի իշարէթլէ րէճա իթտիքտէ, տօգ. թէօր:

— Սիզէ շուրասընը խապէր վէրէյիմ քի, իշին եա. ըրտան զիյատէսի պիթմիշ տիր. էկէր չիմտի ամէլիյա. թը թաթիլ էտէճէք օլուրսագ, եէնիտէն պաշլամագ սի. զին իշուն տահա զիյատէ էլէմպաիշ օլաճագ տըր. - տէ. տի:

Բօտէն պունըն բէք տէ օ գատար էհէմմիյէթի օլմա. տըղընը վէ քէնտիտի պէհէմէ հալ եազմագ իսթէտիյի. նի իշարէթլէ անլատընճա, տօգթէօր Պալէնիէ եարտըմ. ճըլարընա խիթապէն:

— Էֆէնտիլէր... ազաճըգ թաթիլ իտինիգ... եան.

միշ բամպուգլարը գալտըրմայրնը... ֆագաթ աթէչի տէ իւֆլէմէյինիզ . - տէտի :

Աթէչ՝ խասթէնին տէրիսինի շիտտէթլէ եագաճագ եէրտէ եավաշ եավաշ եագաճագ իտի : Բօտէն իսէ ազ էլէմլի վէ ֆագաթ էվէլքի գատար քէսքին վէ տէրին օւլան աղրըյա բաղմէն սըրթ իսթիւ եաթարագ , եէնիտէն եազը եազմաղա պաշլատը . պուլունտըղը վազիյէթ իգթի-զասընճա քեազըտը սօլ էլինէ ալըպ , կէօզիւնիւն հիզասընա կէթիրմէյէ վէ սաղ էլիյլէ եազմաղա մէճպուր օլտու : Բեազըտըն պիրինճի թապագասընա՝ կիզլի շէյլէր իշարէթ իթմէք իւզրէ մահզա քէնտիսի իչուն իճատ իթմիշ օլտըղը էլիֆպէ թէրթիպի իւզրէ պազը իշարէթլէր չըգտը . պիր գաշ տագըգա էվլէլ չէքտիյի իշքէնճէլէր ա-րասընտա զիհնինէ պիրտէն պիրէ բարլագ պիր ֆիքիր կէլմիշ օլտըղընտան , ըզտըրապըսըրը պրասընտա ունուտուպ կիթմէմէք իչուն անը գայտ իթմէյէ լիւզում կէօրմիւշ իտի . ֆագաթ իքի իւշ տէֆա եազըսընը թաթիւ իյլէտի . զիքա տէրիսի հէր նէ գատար եավաշ եավաշ եանմագաղա ըտը ըսա տա , եինէ տէհչէթլի պիր սուրէթտէ աղըրմագ-տա ըտը :

Բօտէն եազմագտա տէվամ իլէ տիկէր պիր քեազըտ իւզէրինէ պիր դաշ սէօզ եազտը , վէ պատէհու արբայ տիկրինեիյէ վէրմէլէրինի իշարէթլէ անլաթտը . իշպուլ քեաղըտ իւզէրինտէ աթիտէքի սէօզլէր եազըլմըշ ըտը .

« Պ... յի տէրհալ ծարէնկայա կէօնտէրինիզ . բրէնս ճալմա հագգընտա շու սօն կիւնլէրտէ ճէրէյան իտէն վուգուաթըն բարօրթսընը ալսըն վէ տէրագապ պուրա-յա կէթիրսին : »

Աքբայ տիկրինեի պուլ եէնի էմրի տէ իճրա իթմէք իւզրէ ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտը : Պուսըրատա գարտինալ ազաճըգ Բօտէնին եաթաղընա եագլաշտը , օտատա ֆէնա պիր գօգու եայըլմըշ օլմագլա պէրապէր , Ժէզիւիթին

գըսմէն գաւորուլտըղընը կէօրէրէք պէօյիւք պիր մահզու-
զիյէթ հըսս իթմէքտէ իտի . զիրա քէնտիսի իթալիա բա-
բազը օլմագ հայսիյէթիյէ Րօտէնէ գաւըք քէն թուլթ-
մագտա իտի :

Տօգթէօր . - (Րօտէնէ խիթապէն .) Հայտի , միւհ-
թէրէմ բէտէր , շու ճալիպի հայրէթ ճէսարէթինիզի տէ-
վամ իտինիզ , կէօյսիւնիւզ կիթտիքճէ աշըլըյօր . . . տա-
հա պիր գաշ տագըգալըգ իշքէնճէնիզ գալտը . . . Օն-
տան սօնրա էյի իւմիտէր վար տըր . - տէտի :

Րօտէն եէնիտէն էվլէլէի վազիյէթինի ալտը : Պու սը-
րառա աբբայ Ժէկրինեի օտայա կիրտիյինտէն , Ժէգիւիթ
պագըշըյլա մէրգումը իսթիճվապ իյէտի . աբբայ տէկ-
րինեի իսէ թաստիզի հաւի պիր իշարէթլէ մուգապէլէ
կէօթէրտի :

Տօգթէօրիւն պիր իշարէթի իւզէրինէ տէօրթ եար-
տըմճըլար տոնաթգլարընը օլուգլարա եանաշտըրտըլար ,
վէ աճէլէ աճէլէ իւֆլէյէրէք աթէշի ալէվլէնտիրմէյէ
պաշլատըլար : իշքէնճէնին շու սուրէթլէ արթմասը օ գա-
տար վահշիյանէ իտի քի . Րօտէն քէնտիսիի թուլթմաղա
իգթիտարը պուլընմաղլա պէրապէր տիշլէրինի բարչալա-
յաճագ տէրէճէտէ կըճըրտաթտը վէ սինիրլէրի չէքիլի-
յօրմըշ կիպի սիլքինտի . պատէհու աթէշին թէէսիրիյէ
շարբմագտա օլան կէօյսիւ օ տէրէճէ գապարտը քի , շիտ-
տէթլի պիր սբազմօզ իլէ ագ ճիյէրլէրինտէն տէհշէթլի
վէ ֆագաթ ըահաթճա պիր սէտա չըգտը :

Պուլըն իւզէրինէ տօգթէօր Պալէնիէ ֆէվգ էլ ամէ
մէսրուր օլտրագ , մուղաֆֆէրանէ պիր թավը իլէ .

— Կէօյսիւ աշըլտը . . . գուրթուլտու . . . ագ ճի-
յէրլէրի հարէքէթէ պաշլատը . . . սէտասը աշըլըյօր . . .
իւֆլէյինիզ , էֆէնտիլէր , իւֆլէյինիզ . . . (Րօտէնէ խի-
թապէն մէսէրրէթլէ .) Միւհթէրէմ բէտէրիմ , սիզ տէ
էկէր գապիլ իսէ պաղըրընը . . . հայգըրընը . . . չէ-

քինմէ յինիզ . . . սէսինիզի իշիտէրէք մէմնունն օլուրըմ . սիզտէ թէսէլլի պուլուրսընըզ . . . : ձէսուր օլունըզ , շիմ տի շիֆարէզիր օլաճաղընըզտան էմին իմ . . . պու թէտա վի հայրէթէ շայան պիր շէյ տիր . . . պունը իլան իտէ-ճէյիմ . . . ալէմէ տուլուրաճաղըմ . — տէտի :

Պու սըրատա աբբայ տ'էկրիննի պիրտէն պիրէ տօգ-թէօր Պալէնիէյէ թէգարըրուպ իտէրէք , ալչազ պիր սէ-տա իլէ .

— Միւսաատէ իտինիզ , տօգթէօր , պու վագըանըն իլանը քէյֆիյէթինի պէնտէնիզին պունտան էվվէլ գարար-լաշտըրմըջ օլտըղըմա գարտինալ շահիտ տիր . զիրա պու վագըա հագըգաթէն պիր միւճիզէ եէրինէ կէչէճէք տիր . — տէտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ իճրաաթը վագըասընըն թագտիր իտիլմէսինէ ֆէվզ էլատէ էհէմմիյէթ վէրտիյինտէն , գու-րու պիր թապը իլէ .

— Ֆիլ հագըգա պու թէտավի միւճիզէ նէվինտէն պիր շէյ օլաճագ տըր . — տէտի :

Աթէշ տէրինին ոօն թապագասընա վասըլ օլմըջ օլ-տըղընտան հէր նէ գատար Րօտէնին հըսս իթտիյի աղըր-լար էվվէլքիլէրինտէն տահա շիտտէթլի իտի իսէ տէ , մէր-գում գուրթուլմըջ օլտըղընը իշիտինճէ , հագըգաթէն ճէ-հէննէմիքլէրէ մախսուս պիր կիւզէլլիք քէսպ իյլէտի : Ձէհրէսի տէհչէթլի պիր սուրէթտէ պիւղիւլմէքլէ պէրա-պէր , վահչիյանէ վէ մուզաֆֆէրանէ պիր մաղըրուրիյէթ էսէրի կէօսթէրիյօր ըտը . մէրգում եէնիտէն քէսպի գուվ-վէթ վէ իգթիտար իթտիյինի հըսս իտիյօր , վէ իյատէի հայաթ իթմէսինին մուճիպ օլաճաղը ֆէնալըգլարտան է-մին պուլընտըղը կէօրիւլիյօրՎտը . պինաէն ալէյհ' քէն-տիսինի գալուրմագտա օլան աթէչին թէհսիրիյլէ գըվըրմ գըվըրմ օլմագլա պէրապէր .

— Պէն եաշայաճաղըմը սէօյլէյօր ըտըմ . — տէտի :

Ետևալ, ետևալ աշըմըն օլան կէօյսիւնտէն իւք տէֆա
օլարագ չըգան սէօզլէր պունլար օլտու :

Տօգթէօր իսէ Ռօտէնին նապզընը եօգլայարագ .

— Սէօյլէտիյինիզ տօղրու իտի , ազիզ բէտէրիմ . չիմ-
տի նապզընըզ տօղրուն , գուզվէթիի վէ մունթ աղլամ օլան
րադր լուրըյօր . ամէլիյաթըն թէէսիրաթը թէմամը յէօ-
րիւլտիւ , գուրթուլտընըզ . — տէտի :

Պու սըրատա բամպուգլարըն սօն գըսմը տա եանմը
օլտըզընտան , սաճ այագլար գալտըրընը վէ Ռօտէնին քէ-
միքի վէ զայըֆ կէօյսիւնտէ տէօրթ ատէտ կէնիշ վէ եոէ-
վարլագ եանըզլար կէօրիւլտիւ : Քէօմիւրէ տէօնմիւշ օլան
վէ հէնուզ տիւմանը չըգմագտա պուլունան տէրիսի ալ-
թընտա զըրմըզը էթի կէօրիւլտիւյօր ըտը . . . : Ռօտէնին
էվվէլճէ նակէհանի պիր սուրէթտէ սըչրամանըյլա սաճ
այագլարտան պիրիսի եէրինտէն օյնամըշ օլտըզընտան ,
եարալարտան պիրիսի տիկէրլէրինտէն տահա զիյատէ եա-
յըլմըշ վէ պինաէն ալէյհ իքի սիյահ վէ եանըզ տաիրէ-
լէր թէշքիւ իթմիշ իտի :

Ռօտէն կէօզլէրինի պու եարալարա տիքէրէք , պիր
գաշ սանիյէ գատապ սիւքիւթլէ թէմաշա իթտիքտէն սօն-
րա , տուտագլարընտա զարիպ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւն-
տիւ . պունըն իւզէրինէ վազիյէթինի թէպտիլ իթմէքուիլին
արբայ տ'էկրիննի իւզէրինէ մանիտար պիր նիկեահ աթֆ
իթտի վէ եասը թըրնագլը բարմագլարընըն ուճըյլա պի-
րէր պիրէր եարալարընը սայարագ .

— Աբբայ տ'էկրիննի . . . նէ խայըրը ալէամէթ . . .
պիր քէրթէ պագընըզ . . . պիր Ռէննըբոն . . . իքի Ռէննը-
բոն . . . պիւշ Ռէննըբոն . . . տէօրթ Ռէննըբոն . . . պէշին-
ճիսի՝ նէրէտէ . . . հա՛ , պուրատա տըր . . . պու եարա
իքիյէ պէտէլ տիլ . . . էքիզ տիր (1) . — տէտի , վէ պատէ-

(1) Ժագ Ռէննըբոն էօլմիւշ վէ Գարբիէլ տախի նիզամը տաի-
րէսինտէ հուգուգը վէրասէթինի Ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ թէրք

հու գուրու վէ քէսկին պիր քահգահա գօրարտը :

Արքայ տ'էկրինեի , գարտինալ Մայիբէրի վէ տօգ-
թէօր Պալէնիէ պու էսրարի վէ ուզուսըզ սէօզլէրին մա-
նէսընը անլատըլար . Բօտէն իսէ պիր ազ սօնրա բէյզամ-
պէրանէ պիր սէտա վէ էմնիյէթլի պիր թավը թագընա-
րագ , իւք սէօզլէրինին մանէսընը իքմալ իթմէք իւզրէ .

— Էվվէթ , աչըգաւան աչըզա սէօյլէրեմ քի , վիւհու-
տիմին տէրիսի բարչա բարչա քիււլ քէսիւտիյի կիպի , օ ի-
մանպըզըն սիւսիյէսի տախի մահվ օլաճագ տըր . . . սէօյլէ-
յօրըմ . . . օլաճագ տըր . . . զիրա եաշամագ իսթէտիմ . . .
եաշայօրըմ . — տէտի :

19

ԳԱՊԱՀԱԹ ՎԷ ՖԱԶԻԼԷԹ

Բօտէն միւճիգէ նէվինտէն օլարագ քէսպի հայաթ ի-
տէլիտէն պէրու իքի կիւն կէչմիշ իտի : Բօտէնին Գլովիս
սօգազընտաքի իսանէտէ էվվէլճէ իքի օտատան իպարէթ
պիր տաիրէ իսթիճար իթմիշ օլտըղընը վէ Բօզ-Բոմբոնըն
օթուրաղըր Ֆիլէմոնըն իգամէթ կեահը տախի մէզքիւր խա-
նէտէ պուլընտըղընը օգույանլարըմըզ ունութ մամըշ օլմալը
տըրլար :

Սաաթ էօյլէտէն սօնրա թագրիպէն իւշ իտի : Կիւնէ-

իթմիշ օլտըղընտան , Բէննըրոն Ֆամիլետըր միրախօրլարընտան
եալընըզ պէշ քիշի , Էանի Բօզ վէ Պլանշ , Ճալմա , Վարդէն տը
Գարտօվիլ վէ Մ . Հարտի գալմըշ ըտը :

չին բարլագ զըյասը՝ սէպզէճի վէ քէօմիւրճիւ վալիտէ Արսէնին եարը եէր ալթընտա պուլընան տիւքքեանընըն գաբու գանապը իւզէրինտէքի եուվարլագ պիր տէլիքտէն իչէրի կիրէրէք, պու պօտուրում կիպի եէրին գարանլըղը իլէ կէօզէ չարբաճագ պիր զըտտիյէթ թէչքիլ իթմէքտէ իտի: Կիւնէչին պու զըյասը ուղուրսըղ պիր նէսնէ իւզէրինէ աքս իտիյօրտու... օտուէն տէմէթլէրի վէ գուրու մըչ սէպզէլէր օրթասընտա, պէօյիւք պիր քէօմիւր եըղըն. թըսը եանընտա բիս պիր եաթագլըգ պուլունմագտա օշուպ, իւզէրինէ էօրթիւլմիւշ օլան եօրղան ալթընտա պիր էօյիւ կէօրիւլիյօր ըտը: Պու էօյիւ վալիտէ Արսէնին ճէսէտի օլուպ, պիչարէ գատըն քոլէրայա թուլթուլարագ իքի կիւն էվլէլիսի վէֆաթ իթմիշ, վէ ֆագաթ օ սըրատա կէօմիւլէճէք ճէնագէլէր բէք քէսրէթլի օլտըղընտան, մէրգուլմէնին ճէնագէսի հէնուզ գալտըրըլամամըչ ըտը:

Գլուվիս սօգաղը հէման տա թէնհա իտի. խարիճտէ հիւզնէնկիզ պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլուպ, բօյրազ ըուզկեարընըն շիտտէթի հուպուպընտան հասըլ օլան սէտալար վագթ վագթ պու սիւքիւթիւ իսլալ իթմէքտէ իտի. ըուզկեարըն սէտասը քէսիլտիքճէ տիւքքեան տէրու. նինտէ գուրու վէ նիզամըղ պիր պիր խըչըրթը իչիտիլիյօր ըտը քի, պու տա՝ իրի ֆարէլէրին քէօմիւր բարչալարը իւզէրինտէ կէլիպ կիթմէսինտէն հասըլ օլմագտա ըտը:

Նակէհան խաֆիֆ պիր կիւրիւթիւ իչիտիլտի, վէ միւթէագըպէն պու մուրտար հայվանլան գաչըպ տէլիքլէրինէ կիրտիլէր: Աղաճըզըլը եօլտան տիւքքեան իլէ իթիւլաթ իտէն գաբույը պիրիսի ճէպրէն աչմագ իսթէյօրտու. պու գաբու զաթէն բէք չիւրիւք օլտըղընտան, պիր տագըգա սօնրա բիլիտի գըրըլըպ աչըլտը վէ պիր գատըն իչէրի կիրէրէք, օ նէմնաք վէ պուզ կիպի սօղուգ պօտուրումըն գարանլըղը իչինտէ պիր միւտտէթճիք հա-

րէքէթսիզ տուրտու : Պիրտագըգա գատար թերէտտիւտ-
տէն սօնրա , իլէրիլէ տօղրու կիթտի . վէ կիւնէշին զըյա-
սը գրալիշա Պաքանալըն չէհրէսինի թէնվիր իյլէտի : Մէր-
գումէ եավաշ եավաշ վալիտէ Արսէնին Եօլիւսիւ պուլու-
նան եաթագլըղըն եանընա եագլաշտը :

Ժագըն վէֆաթընտան պէրու Սէֆիզին չէհրէսինտէ-
քի թէղայեհլը պիր գաթ տահա արթմը ըտը . պիշարէ
գըզըղազ տէհչէթի պիր սուրէթտէ սօլմը , կիւզէլ սի-
յահ սաշլարը պիրի պիրինէ գարըշմը վէ պաճագլարը
վէ այագլարը տա ատէթա չըպլագ գալմը ըտը . սըրթը-
նա եամալը պիր եարըմ ֆիսթան կիլինմիշ վէ պօղագընա
տա բարչա բարչա պիր մէնտիլ պըրագմը ըտը :

Մէրգումէ եաթագլըղըն եանընա վասըլ օլունճա ,
ատէթա վահչիյանէ պիր էմիլիէթլէ ճէնագէնին քէֆինինէ
պագտը . . . ֆագաթ պիրտէն պիրէ ղայըր իսթիյարի պիր
սէտաի տէհչէթ սալտըրարագ , կէրի կէրի չէքիլտի . չուն-
քի անլաշըլմազ պիր չէյ Եօլիւսիւն այագընտան թա պա-
շընա գատար եիւրիւյէրէք քէֆինի տալլալաթմը ըտը .
պիր ազ սօնրա եաթագլըղըն գուրտտան եէնմիշ թախ-
թալարը արասընտան պիր ֆարէ գաշարագ , քէֆինին սալ-
լանմասընըն սէպէպի անլաշըլտը :

Սէֆիզ պուլնտան ճէսարէթ ալարագ , իւսթէ ատէմ
կէլիր տէ քէնտիսինի պու սէֆիլանէ տիւքքեանտա արան ,
սըղա կէթիրիր գօրգուսըյա , ալէլ աճէլէ պագը չէյլէր
արաշտըրմաղա վէ թօբլամաղա պաշլատը : Էվվէլա պիր սէ-
րէտ ալարագ անը քէօմիւր իլէ տօլտուրտըգտան սօնրա ,
էթրաֆընա պագընարագ պիր քէօշտէ պիր թօբրագ
մանղալ կէօրտիւ վէ միւտհիշ պիր մէսէրրէթլէ անը տա
ալտը . պիշարէ գըզըղազ էնտիշէլի պիր թավը իլէ էթ-
րաֆընա պագընարագ .

— Պունընլա պիթմէզ . . . պունընլա պիթմէզ . - տէ-
մէքտէ իտի :

Նիհայեթ տէօքմէ տէմիրտէն մամուլ քիւչիւք պիր սօպանըն եանընտա պիր չագմագ իլէ քիպրիթլէրի հալի պիր թէնէքէ գուլթու պուլտու, վէ պունլարը սէքէտին իւզէրինէ գոյտըգտան սօնրա, պիր էլիլէ անը վէ տիկէր էլիլէ տէ մանդալը գալտըրտը: Պիչարէ քէօմիւրճիւ գա, տընըն ճէնագէպի եանընտան կէշտիյի սըրատա, զարիպ պիր թէպէսսիւմէ:

— Սէնին մալլէրինի չալըյօրըմ, պիչարէ վաչիտէ Ուսէն... փագաթ պու խըրսըզլըգտան պէօյիւք պիր ֆաիտէ իպթիհսալ իթմէյէճէյիմ. — տէտի:

Պատէհու տիւքքեանտան տըշարը չըգտը, գաքույը միւմքին օլտըղը գատար գաբատը, աղաճլըզը եօլու եիւրիւտիւ վէ պինանըն պու գըսմընը Բօտէնին տաիրէսի պուլընաւ իշէրքի գըսմտան այըրան քիւչիւք հալիլիյէ կիւրտի:

Փիլէմոնըն թահթը իսթիճարընտա օլուպ Բօզ-Բոմբոնըն չօգ տէֆաշար պիր գուշ կիպի օթուրարագ Պէրանթէ նամ չաիրի մէշհուրըն նաղմէլէրինի թէղաննի իթտիյի օտա. նըն բէնճէրէլէրինտէն մատա, խանէնին տիկէր պիլճիւմ. լէ բէնճէրէլէրի աչըգ պուլտընըյօրտը. պիրինճի վէ ի. քինճի գաթլարտա տախի էօյիւլէր պուլտընմագտա օլուսի պունլարտա սաիր պիր չօգլարը կիպի թապուլթլարը նագլ իտէն արապաշարա պէքլէմէքտէ իտիլէր:

Գրալիչա Պաքանալ էվվէլէճէ Բօտէնին թուլթմըշ օլտըղը օտալարա կիտէն նէրտիւպանտան հօգարը չըգտը, վէ պատէհու եարը խարապ օլան վէ պիր թարաֆընտա բարմագլըգ եէրինէ էսկի պիր իբ պաղը պուլընան տիկէր պիր նէրտիւպանտան եօգարը չըգարագ, նիհայեթ չաթը արասընտա սէֆիլանէ պիր օտանըն եարը չիւքիւք գաբուսը էօնիւնէ վասըլ օլտու:

Պու խանէ օ՛ գատար էսկի իտի քի, չաթըսը պիր չօգ եէրլէրինտէն տէլինմիշ օլտըղընտան, եաղմիւր հաղտըղը

դէման սուլար՝ տնճագ օն գատէմ՝ մուրապպաինտէ օլան վէ թավանտաքի եէկեանէ բէնճէրէտէն ըլլգ կէօրէն պու քիւչիւք օտայա ագար ըտը : Օրատա մօպիւեա օլարագ տիվար պօլընճա սէրիւմիշ վէ պիր գաչ սաման բարչասը տըշարը ֆըրլամըշ պիր սաման տէօչէք իլէ պու տէօչէյին եանընտա տա աղղը գըրըգ վէ պիր մըֆտար սույը հալի քիւչիւք պիր չինի գահվէ եըպըղը պուլմէնըյօր ըտը :

Մայեէօ էսկի պիւսկիւ պէզլէր կիյինմիշ օլտըղը հաւա տէ , մէգքիւր սաման եաթաղը քէնարլընտա օթուրմըշ , տիրսէքլէրինի տիղլէրինէ տայաթմըշ վէ եիւզիւնիւ տէ ինճէ վէ պէյաղ էլլէրի արասընտա կիզլէմիշ իտի : Սէֆիզ իշէրի կիրիմնէ Կիւշարէ գըղճըղազ պաշընը եօգարը գալտըրտը . սօլքոն վէ լաթիֆ սիմասը պիր գաթ տահա զայըֆլաշմըշ վէ ըզտըրապ , քէտէր վէ սէֆալէթ թէէսիւրիլէ թէզայեհիւր իթմիշ իտի : Չուգուրա պաթմըշ վէ աղւայա աղլայա գըղարմըշ օլան կէօզլէրինի մահզուսանէ պիր չէֆգաթլա հէմշիրէսինին եիւզիւնէ աթֆ իթտի .

Սէֆիզ Մայեէօնիւն եանընա եագլաշտըգտան սօնրա , ալազ պիր սէտա իլէ :

— Հէմշիրէճիյիմ . . . պիզէ լազըմ՝ օլան չէյլէրի պուլտու . . . սէֆալէթի հալիմիզէ խիթամ վէրէճէք օլան չէյլէր պիւ սէրէտ իշինտէ տիր . - տէտի վէ պատէհու տէօչէմէ իւզէրինէ սըրալամըշ օլտըղը էշեայը կէօթէրէրէք , իլավէթէն .

— Միւստէթի էօմրիւմտէ իլք տէֆա օլարագ խըրսըղը իթտիմ . . . պու քէյֆիլէթ ֆէվգ էլ ատէ մահճոնպիլէթ վէ տէհէթիմէ մուճիպ օլտու . . . ֆիլ հագըգա պէն նէ՝ իըրծըղ օլմագ վէ նէ՝ տէ տիկէր պիր քէօթիւլիւք եաբմագ իզթիտարընը հաիզ տէյիլ իմ . - տէտի :

Պիր միւտաթի սիւքիւթ իթտիլտէն սօնրա , Մայեէօ եիւրէք քարալայաճագ պիր սէտա իլէ :

— Սէֆի՛ղ... սէվկիլիմ Սէֆի՛ղ... պէհէմէհալ էօլ.
մէ՛ք մի իսթէյօրսըն . - տէտի :

Սէֆիղ . - (Մէթին պիր սէտա իլէ .) Պունտան սօնրա
թէրէտտիւտ իտէպիլի՛ր միյիմ, հէմշիրէճիյիմ. էկէր իս.
թէրսէն , հիսապըմա պիր տէֆա տահա պագալըմ . մահ.
ճուպիյէթիմի վէ ժագըն հիյնի վէֆաթընտա պանա գար-
շը կէօթէրտիյի նէֆրէթ վէ հագարէթի ունուտաճագ օլ-
սամ տախի , եաշամագ իչուն պանա իքի վասըթա գալըր,
տէյիլ մի . . պիրինճիսի՛ եինէ նամուս տաիրէսինէ կիրիպ
շալըշմագ տըր . հալ պու քի , պու պապտէքի հիւսնիւ
րիզա վէ յալլէթիմլէ պէրապէր , պիր գաշ կիւնտէն պէ-
րու օլտըյը կիպի , չօգ տէֆալար իշլէյէճէք իշ պուլուն .
մայաճագ տըր . իշ պուլունաճագ օլսա տախի , հաֆթա-
տա տէօրթ պէշ ֆրանք իլէ եաշամագլըղըմ լաղըմ կէլէ-
ճէք տիր . եանի զարուրէթ վէ սէֆալէթ չէքէրէք եավաշ
եավաշ էօլէճէյիմ . . պինաէն ալէյ , պէօլլէ եավաշ
եավաշ էօլմէքտէն իսէ պիրտէն պիրէ էօլմէյի տահա զի-
յատէ թէրճիհ իտէրիմ . իքինճիսի՛ էվվէլճէ պիր տէֆա
թէճրիւպէ իթմիշ օլտըղըմ մէքրուհ սէնաալթը տէվամ
իթմէք տիր . . հալ պու քի պունը տա եաբմագ իսթէմէմ .
գիրա շիմտի արթըգ իգթիտարըմըն խարիճինտէ տիր .
նիհայէթ , հէմշիրէճիյիմ , տէհշէթլի պիր սէֆալէթ , նա-
մուսսըղըգ վէ եախօտ էօլիւմ արասընտա ինթիխապ ի-
տէճէյիմ շէյ շիւպհէ գալտըրապիլի՛ր մի . . ճէվապ վէր :

Փագաթ Մայեհէօնիւն ճէվապ վէրմէսինէ մէյտան
պըրադմայարագ , թիթրէք վէ գըսա պիր սէտա իլէ սէօ-
զիւնիւ չու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Փագաթ պու պապտէ միւճատէլէյէ կիրիշմէք նէ-
յէ՛ եաքար . . . պէն գարարը գաթիմի վէրմիշիմ տիր . . .
հայաթըմա հէր հալտէ խիթամ վէրէճէյիմ , տիւնեատա
հիշ պիր շէյ պու գարարըմա մանի օլամագ . սէն . . .
սէվկիլի հէմշիրէճիյիմ , սէն պէնտէն թալէպ իթտիյին շէ-

յի էլտէ իթտին . . . եանի քուէրա պու պապտէ իսթի-
յար իտէճէյիմիզ զահմէթտէն պիզի գուրթարըր իւմի-
տիյլէ , պիր գաչ կիւն պու գարարըմը թէէխիր իթտիր-
տին . . . պէն տէ խաթըրըն գըրըմասըն տէյու պու
թէքլիֆինէ մուվաֆագաթ կէօսթէրտիմ . քուէրա կէլտի ,
պու խանէտէ իգամէթ իտէնլէրին քեաֆֆէսինի էօլտիւ-
րիւյօր վէ պիզէ տօգոււմայօր . . . Կէօրիւյօրսըն ա' ,
քէնտի իշինի քէնտի էլիյլէ կէօրմէք տահա խայըրլը տըր .
պունտան պաշգա , սէն տէ պէնիմ կիպի հայաթընա խի-
թամ վէրմէք արգուսընտա սըն , տէյիլմի , սէվկիլի հէմ-
շիրէճիյիմ :

Մայեէօ . - (Ո'էյուսանէ պիր թավր իլէ .) Տօղրու
տըր . . . ֆագաթ ինսան պէօյլէ պիր շէյի եալընըզա իճրա
խտէրսէ , եալընըզ քէնտի նէֆսինտէն մէսուլ օլուր . պա-
նա էօյլէ կէլիյօր քի սէնինլէ պէրապէր էօլէճէք օլուրսամ ,
սէնին էօլիւմիւնէ շէրիքի թէօհմէթ օլմըշ օլաճաղըմ :

Սէֆիզ . - (Օ տէհշէթլի տագըգատա պիլէ աճը վէ
մէյուսանէ պիր իսթիհզա կէօսթէրէրէք .) Տէմէք քի սէն
քէնտի թարաֆընտան վէ պէն տէ քէնտի թարաֆըմտան
հայաթըմըզա խիթամ վէրէլիմ , էօյլէ մի . . . տօղրուսը
պու բէք թօհաֆ պիր շէյ օլուր :

Մայեէօ . - (Տէհշէթլէ .) Օ'հ , խա'յր , խա'յր . . .
պէն եալընըզ էօլմէք իսթէմէմ :

Սէֆիզ . - (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .) Կէօրիւյօր-
սըն ա' , սէվկիլի հէմշիրէճիյիմ . . . պիրի պիրիմիզտէն այ-
ըրըմամազա հագգըմըզ վար տըր . . . ֆագաթ սէնին տա-
խի պէնիմ կիպի էօլմէք իսթէտիլինի տիւշիւնտիւքճէ ,
եիւրէյիմ բարչա բարչա օլույօր :

Մայեէօ . - (Փէտէրնաք պիր թէպէսսիւմլէ .) Խօտ-
պի'ն , հայաթը սէվմէք իչուն պէնիմ սէնտէն զիյատէ նէ'
մէճպուրիյէթիմ վար տըր . պէն էօլէճէք օլուրսամ , հան-
կը եէր պօշ գալաճագ տըր :

Սէֆիզ. - Լաքին, սէվկիլի հէմիրէճիյիմ, սէն պէտ. պախթ պիր մաղտուր սըն. . . բաբաղար ազիզէ գատըն. լարտան պահա իտէրլէր, սէն օնլարտան աշաղա՞մը գա. լըրսըն. . . : Սէն միւտտէթի հօմրիւնիւ չալըշղանլըզ վէ ըզտըրապ իչինտէ պուլունանլար հագգընտա ֆէտաքեար. լըզ իլէ կէչիրմիշ օլտըղըն հալտէ, պէն իշսիզիք, գայտ. սըզլըզ վէ կիւնահքեարլըզ իլէ կէչիրտիմ. . . հալ պու. քի սէն տէ պէնիմ կիպի հօլմէք իսթէյօրսըն. . . : Սանա նէ սէօյլէյիմ իսթէրսին. . . սէն եէր եիւզիւնտէ պիր մէլէք տէրէճէսինտէ իքէն, պէնիմ կիպի նամուսընը զայպ իթ. միշ օլան պիր գատըն միսիլլու մէյուսանէ պիր սուրէթ. տէ հօլէճէքսին :

Մայեհօ, - (Տիւշիւնէրէք.) Պու զարիպ շէյ տիր, իքիմիզտէ այնը նօգթատան հարէքէթ իթտիք վէ պիրի պիրինէ մուղայիր եօլլար եիւրիւտիւք. . . հալ պու. քի իքիմիզտէ այնը մագսատա վասըլ օլտըզ, եանի եաշա մագտան օսանտըզ. . . : Սէն տահա պիր գաշ կիւն էվ. վէլ կիւզէլ, ճէսուր վէ զէվզ ու մէսէրրէթլէ բիւր պիր գըզ օլտըղըն հալտէ շու սըրատա հայաթտան նէֆրէթ իթտիլիմ կիպի, պէն տէ հագիր վէ զայըֆ պիր մախուզ օլտըղըմ հալտէ հայաթը սըգընթըլը կէօրիւյօրըմ. . . լա. քին հէր նէ տախի օլսա, պէն քէնտի վազիֆէմի աօնունա գատար իյֆա իյլէտիմ. Ակրիօքլըն արթըզ պանա իհթի. յաճը եօգ տըր. . . շիմտի էվէնմիշ տիր. . . սէվիյօր, սէվիլիյօր. . . սաատէթի հալի մուհագգագ տըր. . . մատմուազէլ տը Գարտօվիլին տախի արզու իտէճէք հիշ պիր շէյի եօգ տըր. քէնտիսի տիլպէր, զէնկին վէ մէսուտ տըր. պէնիմ կիպի պիչարէ պիր գըզ քէնտիսի հագգըն. տա նէ՛ եաբապիլիրսէ, պէն տէ օնու եաբտըմ: Պանա խայրխահլըզ կէօսթէրէնլէրին քեաֆիֆէսի տէ մէսուտ տըր. լար. արթըզ կիտիպ րահաթ իթմէքտէն պաշգա պիր եաբաճաղըմ գալմամըշ տըր. . . արթըզ պիւս պիւթիւն

Եօրոււմը վէ գուվվէթտէն տիւշմիւշիւմ տիւր :

Սէֆիզ. - (Միւէսսիւր պիր հէյէճան իլէ.) Պիշարէ հէմշիրէճիյիմ, սէնին պանա խապէր վէրմէքսիզին վէ օ ալիճէնապ մատմուլազէլին խանէսինէ պիր տահա ալագ պասմամագ իշուն վէրմիշ օլտըղըն գարարըլտա պօղարագ, հագգըմտա անըն նազարը շէֆգաթ ու մէրհամէթինի ճէլպ իթմէք իւզրէ, Եօրղունլըզ վէ աճլըգտան ատէթա էօլիւմ հալինտէ օլտըղըն հալտէ անըն խանէսինէ գատար կիթ մէյի կէօզէ ալտըրտըղընը տիւշինիւյօրմ... էվվէթ, մէրգուլմէնին խանէսինէ կիթտիյին զէման, էօլիւմ հալինտէ իտին . . . զիրա Շանզ-էլիզէտէ թապ ու թագաթըն քէսիլէրէք տիւշիւպ պայըլտըն :

Մայեէօ. - Նիհայէթ մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին գօնաղընա վասըլ օլտըղըմ զէման, քէնտիսի օրատա տէյիլ իտի . . . օհ, պու բէք պէօյիւք պիր պէտպախթլըզ ըտը. զիրա իրթէսի կիւնիւ պու սօնընճը իւմիտիմիզին տէ պօշա չըգտըղընը կէօրէրէք վէ սէնտէն զիյատէ պէնի տիւշինէ. քէք վէ հէր աիւրիւ ֆէտաքեարլըղը կէօզէ ալտըրըպ էքմէք թէտարիք իթմէք իսթէյէրէք . . . :

Մայեէօ սէօղիւնիւ պիթիւրէմէտի, վէ թիթրէյէրէք եիւզիւնիւ էլլէրի իշինտէ սագլատը :

Սէֆիզ. - (Թիթրէք վէ քէսիք պիր սէտա իլէ.) Օհ, էվվէթ, քէնտիմի սաթմաղա մէճպուր օլտոււմ, իշթէ պիր չօգ պէտպախթլար տախի իշ պուլամատըղլարը վէ եախօտ իւճրէթի ֆէվմիյէլէրի քիֆայէթ իթմէտիյի զէման քէնտիլէրինի պէօյլէճէ սաթարլար . . . չու գատար քի պէն սաիր պիր չօգլարը կիպի մահճուպիյէթլէ եաշայաճագ եէրտէ, էօլէճէյիմ . . . :

Մայեէօ. - Ահ, պիշարէ Սէֆիզ, էկէր պէն օ կիւնիւ մատմուլազէլ տը Գարտօվիլի կէօրէպիլմիշ օլսայըւմ վէ եախօտ գարուճընըն օտաքընտա եազմըշ օլտըղըմ մէքթուպա ճէվապ վէրմիշ օլսայըտը, գալպ սահիպի օլտըղըն

իշուն էօլիմիւնէ սէպէպ օլաճադ օլան պու տէհչէթի մահճուպիյէթէ ասլա տիւշար օլմայաճագտըն . խանէսին տէն պիրտէն պիրէ ֆիրար իթտիյիմտէն տօլայը բէք զիյատէ ինճինմիշ օլտըղընը սիքիւթիւնտէն անլայօրըմ . . . հարէքէթի վագըամը ալշագճա պիր նանքէօրլիւյէ համլ իթմիշ օլմալը տըր . . . էվվէթ . . . պանա ճէվլապ վէրմէք իսթէմէմէսինէ նազարէն բէք զիյատէ ճէրհնատար օլմուշ օլմալը տըր . . . պու պապտէ հագգը տա վար տըր պինաէն ալէյհ իքինճի տէֆա օլարագ քէնտիսինէ մէքթուպ եազմաղա ճէսարէթ իտէմէտիմ . . . չունքի պու հարէքէթիմին ֆաիտէսիզ օլաճաղընտան էմին իմ . . . Գէնտիսի նէ՝ գատար քէրէմքեար վէ հագգանիյէթբէրվէր իսէ , պու միսիլու իշլէրտէ օ՝ գատար տա մէրհամէթսիզ տիր . . . պունտան պաշգա , վագթ տա կէշմիշ իտի . . . սէն հայաթընա խիթամ վէրմէյէ գարար վէրմիշ իտին :

Սէֆիզ . - էվվէթ , հէմտէ գաթիյէն գարար վէրմիշ իտիմ . . . զիրա նամուսըզլըղըմ իշիմի եէյիպ պիթիւրիյօրըտը . . . Ժագ պէնտէն նէֆրէթ իտէրէք , գօլլարըմըն իշինտէ էօլմիւշ իտի . . . ֆագաթ պէն քէնտիսինի սէվէր իտիմ . . . էվվէթ , պէն քէնտիսինի ինսանըն միււտտէթի էօմրիւնտէ պիր տէֆա թէսատիւֆ իթտիյի մուհապպէթլէ սէվէր իտիմ . . . :

Մայեէօ . (Միւթէֆէքքիրանէ .) էօլլէ իսէ պախթըմըզ նէյի իճապ իտիյօրսա օ օլսուն :

Սէֆիզ . - (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա .) Լաքին , հէմշիրէճիյիմ , մատմուլազէլ տը Գարտօլիլին խանէսինտէն ֆիրարընըն սէպէպինի պանա սէօլլէմէմիշ սին :

Մայեէօ . - (Կէօզլէրինի էյէրէք .) էվվէթ , եալընըզ պու էսրարը պէրապէր մէզարա կէօթիւրէճէյիմ , սէվկիլի հէմշիրէճիյիմ :

Պիշարէ գըզըղազ՝ հայաթընըն սօնընճը կիւնլէրինի զէհիլլէմիշ օլան գօրգուտան , եանի Ակրիբուլ հագգըն .

տաքի ուղուրսը վէ կիւլիւն՝ մուհապպէթինտէն տէմիր ճի խապէրտար օլմըն օլտըղընտան, անընլա եիւղ եիւղէ կէլմէք գօրգուսընտան չօգ կէլմէքսիղին գուրթօնլաճաղընը քէմալը մէսէրրէթէ տիւշիւնմէքտէ իտիւ Զիրա պու պիշարէնին նէֆսինէ սուի գաստ իթմէսինին էսպապընտան պիրի տէ պու աչգ ու մուհապպէթ քէյֆիլէթի իտի :

Րուզնամէ տէֆթէրինին նապէտիւ օլմասընտան պէօրու, Ակրիքոլըն օ եիւրէք բարալայըճը սահիֆէլէքին հալլի օլտըղը էսրարը տույմուշ օլտըղընը զանն իթմէքտէ իտի : հէր նէ գատար քէնտիսի Ակրիքոլըն ալիճէնապ թապիաթը վէ էյի գալպի հագգընտա զէրրէճէ շիւպհէ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, պու նէճիպանէ վէ խալիսանէ մուհապպէթինտէն օ՝ տէրէճէ մահճուպ օլմագտա իտի քիլ Սէֆիղ իլէ քէնտիսինին տիւշար օլտըղը հալը սէֆալէթ իշթիմալտէ պիլէ, Ակրիքոլտան իմտաւ վէ իյանէ թալէպ իթմէք իւզրէ անըն եանընա կիթմէյէ հիշ պիր գուվլէի պէշէրիյէ քէնտիսինին իճպար իտէմէղ իտի :

Տիւշար օլտըղարը պէտպախթըդ հէք ալիքիւ հու տուտը կէշալիյի զէման էն մէթին թապիաթ մահապընըն թախի չօգ տէֆա թուրքլտըղարը պիր նէվ ճիննէթ իլէ Մայեհէօնիւն ֆիրրի գարըշմըն օլմասայըտը, հալ ու վաղիւյ յէթինի պաչգա պիր սուրէթտէ թէլագգը իտէճէյի շիւպհէսիղ իտի : լաքին սէֆալէթ, աճլըգ, Սէֆիղին հայաթընա խիթամ վէրմէք հագգընտարի էֆքեարընըն հապը իթտիլի թէէսիրաթը, միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու քէտէր վէ ըզտըրապ իշինտէ կէշմիշ օլման պիր հայաթագտան արթըգ օսանմըն օլմասը՝ Մայեհէօնիւն միւլահազաթընա սօն տարպէյի տէ էնտիրտի, պիշարէ գըզըղաղ հէմիլրէսինին գարարընա գարշը պիր միւտտէթ ուղրաշտըգտան սօնրա, նիհայէթ մաղլուպ վէ մէյուս օքարագ վէ սէֆալէթի հալինին խիթամ պուլաճաղընը կէօրէրէք :

Սէֆիզին դարարընա իշթիրաք իթմէք ազմինէ տիւշտիւ :

Սէֆիզ Մայեէօնին պէօյլէ ուզուն միւտտէթ սիւ.
քիւթ իթմէսինտէն միւթէաճճիպ օլարազ .

— Նէ՞ տիւշիւնիւօրսըն , հէմշիրէճիյիմ . — տէյու սօր.
տու :

Մայեէօ . - (Թիթրէյերէք .) Մատմուազէլ տը Գար.
տօվիլին խանէսինտէն պիրտէն պիրէ ֆիրար իտէրէք անըն
էօնիւնտէ պիր նանքէօր ատտ իտիլմէքլիյիմի միւլթէլզիմ
օլան սէպէպի տիւշիւնիւօրմ . Ալլահ վէրէ տէ անըն խա.
նէսինտէն պէնի տըշարը պըրագան թալիի մէնհուսա պիզ.
տէն պաշգալարը տա գուրպան կիթմէմիշ օլսա . . . Ալլահ
վէրէ տէ էլինի ֆագըր պիր իշճի գըզա ուզապըպ քէնտի.
սինի « Հէմշիրէմ . . . » տէյու թէսմիյէ իթմիշ օլան պոս
ալիճէնապ մատմուազէլ հագգընտաքի ճիւզի վէ էհէմ.
միյէթսիզ ֆէտաքեարլըղըմ իւզէրինտէն ասլա էքսիք օլմա.
սա . . . (Խալիսանէ վէ նիյազքեարանէ պիր թալի իլէ
էլլէրինի պիրի պիրինէ գալուշտըրարագ .) Ալլահ վէրէ
քէնտիսի մէսուտ , իլէլ էպէտ մէսուտ օլսա . . . :

Սէֆիզ . - Պէօյլէ պիր սըրատա պու կիպի թէմէն.
նիյաթ ֆէնա տէյիլ , հէմշիրէճիյիմ :

Մայեէօ . - Օհ , ֆէվզ էլ ատէ պիր ֆիքրէ , ալիճէ.
նապ պիր գալպէ վէ պուշունմազ պիր կիւզէլլիյէ մալիք
օլան օ գըզը պէն տինտարանէ պիր իհթիրամլա սէվիպ
հայրան օլուր լտըմ . զիրա ճէնապը Հագգըն ասարը
գուտրէթ վէ ազամէթի անտէն տահա շայանը հայրէթ
վէ տահա սաֆի պիր մախուգտա ասլա կէօրիւլմէմիշ
տիր . . . պէնիմ սօնընճը միւլահազաթըմտան պիրի տէ
պարը ծնա մունհասըր օլսուն :

Սէֆիզ . - Էվվէթ , օ ալիճէնապ մատմուազէլի սօ.
նընա գատար սէվմիշ վէ հիւրմէթ իթմիշ օլաճագսըն . . . :

Մայեէօ . - (Պիր տագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա .)
Սօնընա՞ գատար մը . . . տօղրու տըր . . . հագգըն վար . . .

սօնը կէլմիշ տիր . . . պիր աղ սօնրա հէր շէյ խիթամ
պուլաճագ տըր . . . կէօրիւյօրսըն ա , սաիր պիր չօղլարը-
նը իւրքիւտէն պիր շէյտէն նա'սըլ սիւքիւնէթլէ պահս ի-
տիյօրըզ :

Սէֆիզ . - Էվլէթ , սիւքիւնէթլէ պահս իտիյօրըզ , չուն-
քի եաբաճաղըմըզ շէյի գաթիյէն գարարլաշտըրմըշըզ
տըր :

Մայեէօ . - (Եէնիտէն հէմիրէսինէ թէճէսսիւսքեա-
րանէ պիր նիկեաճ աթֆ իտէրէք .) Կէրչէք մի , գաթի-
յէն գարարլաշտըրմըշ մըսըն , Սէֆիզ :

Սէֆիզ . - Օհ , էվլէթ . . . Ալլահ վերէ տէ սէն տէ
պէնիմ կիպի գարար վէրմիշ օլսայըտըն :

Մայեէօ . - Միսսթէրիճ օլ . . . պու գարարը կիւնտէն
կիւնէ թէէսիր իտիշիմ սանա տիւշիւնմէյէ մէյտան վէր-
մէք արղուսընտան նէշէթ իթ մէքտէ իտի . . . զիրա պէնիմ
իչուն . . . :

Մայեէօ սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի . ֆագաթ մէյու-
սանէ պիր սուրէթտէ պիր պաշ իշարէթի եաբտը :

Սէֆիզ . - Հայտի' . . . հէմիրէճիյիմ . . . պիրի պիրիմի-
զի պուս իտէլիմ տէ ճէսարէթ ալալըմ . - տէտի :

Մայեէօ այաղա գալգարագ հէմիրէսինին գօլլարը
արասընա աթըլտը . . . հէր իքիսի տէ ուղուն միւտտէթ
պիրի պիրինէ սարըմըշ գալտըլար . . . : Օտա տէրունին-
տէ տէրին վէ հիւզնէնկիզ պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլ-
տու քի , արա սըրա իքի հէմիրէնին ընչգըրըզլարը իլէ
մունգաթի օլմագտա իտի . զիրա պունլար անճագ օ սըրա .
տա աղլամաղա պաշլամըշլար ըտը :

Նիհայէթ Սէֆիզ սիւքիւթիւ իխլալ իտէրէք , տէ-
տի քի .

— Օհ , եա' րապպի . . . պիրի պիրիմիզի պու գա-
տար սէվիպ տէ իլէլ էպէտ պիր իպիրիմիզտէն այըլմա'գ ,
բէք տէհշէթլի շէյ տիր . . . :

Նա Մայեհօ. - (Սօլմուշ վէ եաշարմըշ օլան չէհրէսի ի. լահի պիր իւմիտլէ բարլայարագ.) Պիրի պիրիմիզտէն ալ. ըլլմագ մը . . . օհ, խա՛յր, խա՛յր, պիրի պիրիմիզտէն էպէտա այրըլմայաճաղըզ: Պանա սիւքիւնէթ վէ հմնիյէթ վէրէն շէյ՝ պիզիմ իչուն տահա էյի պիր հոյաթ մէվճուտ օլան ալէմի պալէայա տօղրու եիւրէյիմտէ հագիզի պիր մէյէլան պուլունմասը տըր: Ճէնապը Հագգ ազիմ, մէր համէթի վէ քէրէմքեար օլաղըր ճիհէթլէ, մախլուգաթը. նըն փլէլ էպէտ սէֆիլ օլմասընը միւրատ պուլուրմամը տըր. ֆագաթ պիր թագըմ խօտքէրէսթ աստէմէր անըն վիւճոճտէ կէթիլթիլի շէյի հալը թապիրսինտէն չըգարա. րագ, պիրատէլլէրինի սէֆալէթ վէ մէյուսիյէթ տիւշար իտէրլէր. Վ. Կէզթիւլէրի աճըյալըմ . . . ալէմի պալէա. յա կիտէրիմ, հէմչիրէճիյիմ . . . ինսան օրատա հիչ պիր շէյ ծօէյիլ տիր . . . օրատա ճէնապը Հագգ հիւքմ իտէր. ալէմի պալէայա կիտէրիմ, հէմչիրէճէյիմ, ինսան օրատա մէսըւտ օլուր . . . շարուգ կիտէրիմ . . . զիրա վագթ կէճ տիր:

Պու սէօզիւ սէօլլէյերէք Մայեհօ՝ բէնճէրէ ճամլա. րընը գըզըլա պօյամըշ օլան ղուրուպըն գըրմըզը աչտըն. լըզընը կէօսթէրտի:

Սէֆիզ, գարիպէն խէլաս վէ սէլամէթ պուլմագ իւ. միտիլէ շէհրէսի թէպտիլի սուրէթ իթմիշ վէ ղուրուպ իւ. տէն կիւնէչին զըյաի լաթիֆի իլէ խաֆիֆճէ գըզարմըշ օ. լան հէմչիրէսինին շու շէվզի տիւտարանէսինէ հայրան օ. լարագ, անըն իքի էլլէրինի թութտը վէ ֆէվզ էլատէ շէֆգաթլա եիւզիւնէ պագարագ:

— Օհ, հէմչիրէճիյիմ, նէ կիւզէլ կէօրիւնիւյօրսըն. տէտիր:

Մայեհօ. - (Մահզուհիյէթլէ կիւլիւմնէյերէք.) Կիւ. զէլլիյիմ ազաճըգ կէճ կէլիյօր զանն իտէրիմ:

Սէֆիզ. - Խա՛յր, հէմչիրէճիյիմ, օ՛ գատար մէսուտ

կէօրինելոյսընքի, սէնին հագգընտաքի սօնընճը շիւպ-
հէլէրիմ տախի պիւս պիւթիւն պէրթարաֆ օլտու :

Մայեէօ . - (Թօրրագ մանղալը կէօսթէրէրէք .) Էօյլէ
իսէ աճէլէ իտէլիմ :

Սէֆիզ . - Միւսթէրիհ օ'լ, հէմշիրէճիյիմ, պու իշ ու-
ղուն սիւրմէյէճէք տիր :

Պու սէօգիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Սէֆիզ օտանըն
պիր քէօչէսինէ գօյմըշ օլտրղը քէօմիւր իլէ տօլու մանղա-
լը ալտը վէ օրթա եէրէ կէթիւրտի :

Մայեէօ հէմշիրէսինին եանընա եագլաշարագ :

— Պունը նա'սըլ թէրթիպ իթտիքլէրինի պիլի'րմիսին .
- տէյու սօրտու :

Սէֆիզ . - Օ'հ . . . պունտան տահա սատէ պիր շէյ
օլապիլի'ր մի . . . գաբույը, բէնճէրէյի գաբարլար վէ
քէօմիւրիւ եագարլար . . . :

Մայեէօ . - Էվվէ'թ, ֆագաթ հավանըն իշէրի կիրմէ-
սինի մէն' իթմէք իւզրէ պիւթիւն տէլիքլէրի տախի գաբա-
մագ լազըմ կէլէճէյինի իշիթմիյիմ տիր զանն իտիյօրլմ :

Սէֆիզ . - Հագգըն վար, սէվկիլի հէմշիրէճիյիմ, գա-
բումըզ պիր էյիճէ գաբանմազ :

Մայեէօ . - Թավան եարըզլարընը կէ'օրմէյօրմըսըն :

Սէֆիզ . - Նա'սըլ եաբալըմ, հէմշիրէճիյիմ :

Մայեէօ . - Պիր չարէսինի պուլուրըզ, տէօչէյիմիզին
սամանլարընը պիր էյիճէ պիւքէրէք եարըզլարը գաբա-
յապիլիւրիզ :

Սէֆիզ . - Էվվէ'թ, էյի օլուր, պիր մըգտարընը աթէ-
շի թուլթըշտըմագ իշուն սագլարըզ վէ պագքնըյլա տա
թավանըն եարըզլարը իշուն թաբալար վէ գաբու իլէ բէն-
ճէրէ իշուն տախի եասթըզլար եաբարըզ :

Պատէհու պէօյլէ տէհէթլի զէմանլարտա սըգ սըգ
կէօրիւլէն պիր թավըր իսթիհզաքեարանէ իլէ կիւփումէ-
յէրէք :

— Պագսան ա՛, հեմշիրեճիյիմ . . . հաւայը մէն իթ. մէք իշուն գարուլարը, բէնճէրէլէլի թըգամագ հա՛ . . . նէ՛ սէֆահէթ . . . զէնկին գատընլար կիպի նազիք օլու. յօրըզ. - տէտի :

Մայիէօ տախի հեմշիրէսի կիպի լաթիֆէ իթմէյէ չա. լըշարագ .

— Էվվէթ . շու սըրատա ազաճըգ րահաթըմըզա պագապիլիրիզ. - տէտի :

Պատէհու պու իքի հեմշիրէլէր՝ գարու վէ տէօյէմէ թախթալարը արասընտաքի տէլիքլէլէ թըգամագ իւզլէ ինանըլմազ պիր ֆիւթուրսըզլըզլա քիւչիւք ոաման եաս. թըգլար եաբմազա պաշլատըլար . օնտան սօնրա տա թա. վան եարըզլարընը գարամագ իւզլէ իրի թաբալար եաբ. տըլար : Պու ուզուրսըզ մէշղուլիյեթ տէվամ իթտիյի միւտտէթճէ , պու իքի պէտպախթըն սիւքիւթ վէ թէսլի. միյէթինի հիշ պիր շէյ իսլալ իթմէտի :

20

Թ Է Լ Է Ֆ Ի Ն Է Ֆ Ս

Սէֆիզ վէ Մայիէօ էօլիւմ թէտարիքեաթընը քէմա. լը սիւքիւնէթլէ տէվամ իթմէքտէ իտիլէր :

Էյվահ , պու իքի հեմշիրէ կիպի քիմ պիլիր տահա նէ՛ գատար պիշարէ գըզճըղազլար մէյուսիյէթէ , նամուս. սըզլըզա վէ եախօտ սէֆալէթէ գարչը պու եօլտա թէլէ. ֆի նէֆա իթմէյէ մէճպուր օլմուշլար տըր :

Պու հալին վուգուի գարուրի տիր . . . պինլէրճէ ա.

տէմէր քէնաիլէրինէ վերիլէն ճիւղի իւճրէթլէ հասարէն
եաշայտայտօք , աթիտէքի իւշ ըզտըրապ , մահճուպիլէթ վէ
քէտէր կիրտապլարընտան պիրիսինի ինթիիապ իթմէյէ
մէճպուր օլտըզճա , պու մէյուսանէ էօլիւմէրին մէսուլի-
յէթի ճէմիլէթի պէշէրիյէյէ այիտ գալաճադ տըր . մէզ-
քիւր իւշ կիրտապլար իսէ շունլար տըր .

1.⁰ Գուվլէթ տէն տիւշիւրիւճիւ պիր չալըշղանլըզ վէ
տէհշէթլի մահրուսիլէթլէր իլէ էօմր կէչիրմէք . պու հալ
վազթընտան էվվէլ էօլիւմիւ միւսթէլղիմ օլուր :

2.⁰ Յահիշէլիք իթմէք . պու տա քէզալիք ինսանըն
մէվլիինի մուճիպ օլուր . ֆագաթ աղըր աղըր վէ միւտհիշ
խասթալըզլարլա էօլտիւրիւր :

3.⁰ Հայաթընա խիթամ վէրմէք . պու տա ինսանը
տէրհալ մահվ իտէր :

Սէֆիզ իլէ Մայեէօ՝ գատընլարտան իպարէթ օլան
իշճի սընըֆընըն իքի գըսմընա պիրէր միսալը միւճէսսէմ
ատտ օլունապիլիլէր :

Պունլարտան պիր գըսմը Մայեէօ կիպի ագըլը , չա-
լըշղան վէ նամուսլը օլուպ , շունըն պունըն իղֆալաթընա ,
գուվլէթլէրինին ֆէվզինտէ օլան պիր իշին եօրղունլըզլա-
րընա վէ տէհշէթլի պիր սէֆալէթէ գարշը քէմալը սէ-
պաթ վէ մէթանէթլէ կէօյիւս վէրիպ ուղրաշըրլար : Պու
ճէսուր մախլուզլար հէման տաիմա աճլըզտան վէ սօղուգ-
տան մուզտարըպ վէ լահաթտան , հավատան վէ կիւնէշտէն
մահրում օլտըզլարը ճիհէթլէ հէր նէ գատար զայըֆ ,
սօլղուն վէ խասթէմիզաճ իսէլէր տէ , կիտէպիլէճէքլէրի
նօգթայա գատար հագիրանէ , հալիմանէ վէ սապրքեա-
րանէ պիր սուրէթտէ կիտէրլէր : էվվէլթ , սօն նօգթայա
գատար ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ կիտէրլէր . . . հատ-
տէն աշըրը չալըշմա իլէ զայըֆլանարադ վէ թէլէֆի նէֆ-
սի մուճիպ օլան պիր ֆագըրլըզլա թիւքէնէրէք գուվ-
լէթտէն պիւս պիւթիւն տիւշիւնճէյէ գատար եիւրիւր-

լէր . . . օ զէման միւտհիշ խասթալըզլարա տիւշար օւ-
րագ էքսերիսի խասթէխանէլէրէ կիտիպ էօլիւրլէր վէ
պատէլ վէֆաթ տախի թէշրիհխանէլէրի պէսլէրլէր . . .
հայաթտա իքէն տէ , պատէլ վէֆաթ տա տիրիլէրին իս-
թիֆատէսինի մուճիպ օլուրլար . . . պիշարէ՝ գատընլար . . .
ազիզ շէհիտլէր :

Տիկէր թագըմը իսէ էվլէլքիլէր գատար սապըրլը օւ-
մատըզլարընտան , աղաճըգ քէօմիւր եադարլար , վէ
Մայեհօնիւն տէտիյի կիպի մէսէրրէթտէն , խաթըրէտէն ,
իւմիտտէն խալի օլան պու զալըմ էօմիւրտէն արթըգ օ-
սանմըշ օլտըզլարընտան , քէնտիլէրինի նիհայէթ թէլէֆի
նէֆսէ սէվգ իտէն պէօյլէ պիր տիւնեայա լանէթ օգուճայը
պիլէ տիւշիւնմէքսիզին միւէպպէտէն ուլուրլար . . . : էվ-
վէթ , պունլարըն թէլէֆի նէֆստէն պաշգա պիր չարէի
սէլամէթլէրի եօգ տըր . . . զիրա սըհհէթէ մազլարաթը
հասէպիլլէ իշճի գատընլարընըն էքսերիսինի էօլտիւրէն
սէնաաթլարը հիսապա գաթմայարագ , սէֆալէթ վէ զա-
րուրէթ տախի նէֆէս քէսիլմէսի կիպի վադթը մուայեհն-
տէ ինսանը էօլտիւրիւր :

Տիկէր պիր գըսմը իսէ՝ Սէֆիզ կիպի աթ էշմէշրէպ վէ
կիւճլիւ գուվլէթլի օլտըզլարընտան , վէ գանլարը տաիմա
ճէվէլան իշինտէ պուլընտըղընտան , աճըզլարընը պաս-
տըրմաղա պիլէ քիֆայէթ իթմէյէն պիր իւճրէթ իլէ եա-
շամաղա գաթլանամաղլար : Հէլէ քիւշիւք , պիր էյլէնճէ
եաքմուգ վէ գատընլարըն էքսերիսի նէզտինտէ աճըզ
գատար մուհիմմ օլան զարիֆանէ տէյիլ ֆագաթ թէմիզ-
ճէ պիր լիպաս կիլինմէք խուսուսլարընը խաթըրտան պիլէ
կէշիրմէմէլի տիր :

Պուներն նէթիճէսի նէ՝ օլուր : Պիր աշըգ զուհուր իտէր-
հէնուզ կէնճ օլան վէ գարանլըգ վէ թէաֆֆիւնլիւ պիր
օտատա կիւնտէ օն սէքիզ սաաթ իսկէմլէսի իւզէրինտէ
մըլիւլանըպ գալմաղա մէճպուր պուլընտան պիր գըզա շէն-

լիբերէն , պալօլարա կիթմէք վէ սէյիւր եհրլէրինտէ կէ-
զինմէք կիպի էյլէնճէլէր թէքլիֆ իտէր . զարիֆ վէ ճէ-
տիտ լիպասլարտան սէօղ աչար . հալ պու .քի իշճի գըզըն
սըրթընտաքի եըրթըգ ֆիսթան քէնտիսինի սօղուգտան
պիլէ մուհաֆազա իտէմէզ . նէֆիս եէմէքլէրտէն պահա ի-
տէր . հալ պու .քի պիչարէ գըզըն ագչամտան ագչամա
եէտիյի գուրու էքմէք գարնընր պիլէ տօյուրմազ :

Օ զէման պէտպախթ գըզըզազ ըէտտի նագապիլ օ-
լան պու թէքլիֆլէրէ մուվաֆագաթ կէօթէրիւր . չօգ կէչ-
մէքսիզին աչըգը քէնտիսինտէն օսանըպ քէնտիսինի թէրք
իտէր . ֆագաթ իչսիզլիք ատէթի տամարլարընա եայըլմըչ
վէ հայաթը նազիքլէշտիքճէ , սէֆալէթ գօրգուսը տախի օ
նիսպէթտէ արթմըչ օլտըզընտան , վէ միւթէմատիյէն
չալըչսա տախի էլտէ իտէճէյի իւճրէթի ճիւզիյէ ատի մէ-
սարըֆաթընա պիլէ քիֆայէթ իտէմէյէճէյինտէն , զսաֆ ,
գօրգու վէ գայտսըզըզ սահգասըյլա , ըէզալէթ հալինին
պիր տէրէճէ տահա աչաղըսընա էնէր վէ նիհայէթ նա-
մուսըզըզ կիրտապընըն թա գաարընա եուվարլանըր . վէ
Սէֆիզին տէտիյի կիպի պազըլարը նամուսըզըզ իչինտէ
եաչարլար վէ պազըլարը տա հայաթլարընա խիթամ վէ-
րիւլէր :

Սէֆիզ կիպի էօլէնլէր թայիպտէն զիյատէ թէէսսիւ-
ֆէ չայան տըրլար : էֆրտտը պէշէրտէն պիրիսի էվվէլա
չալըչգան վէ նամուսըլու իքէն , միւթէմատիյէն չալըչմասը
մուգապիլինտէ սըհհէթէ նաֆի պիր իգամէթկեահ , սը-
ճագ թուլթաճագ պիր էլպիսէ , գարնընր տօյուրաճագ
գատար եէմէք , պիր գաչ կիւն իսթիրահաթ վէ թէալլիւմ
վէ թէտէրըիւս իչուճն աա հէր տիւրլիւ սուհուլէթի պուլ-
մազ տա կիրտապը ըէզալէթէ եուվարլանըրսա , ճէմիյէթի
պէշէրիյէ անը թէքտիր վէ թայիպ իթմէք հագգընը զայպ
իթմէզ մի . էվվէթ , պու պիչարէլէրէ թէալլիւմ վէ թէ-
տէրըիւս իչուճն հէր տիւրլիւ սուհուլէթի տէ կէօթէրմէլի

տիր. զիրա չալըզգանլըզլարընա վէ տօղլուլըզլարընա մուգապիլ էքմէք վերմէք նասըլ մուգթէզի իսէ, բուհը տա թէրպիյէ վէ ըսլահ իթմէք էօյլէճէ վապիֆէ տիր:

Էվվէթ, խօտպին վէ գայտսըզ պիր ճէմիյէթ՝ մահ. զա մունթազամէն եաշամագ մատտէթէն գապիլ օլմամա. սընտան նէշէթ իտէն պունճա ըէզալէթլէրտէն, պունճա ֆէնա իշլէրտէն մէսուլ տըր:

Էվվէթ, թէքլար իտէրիզ քի, ագըլլարա տէհշէթ վէրէճէք տէրէճէտէ չօգ օլան պիշարէ գատընլար պու կիւն եա՝ միւհլիք պիր սէֆալէթի, եա՝ ֆահիշէլիյի վէ եա՝ խօտ թէլէֆի նէֆսի ինթիխապ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունըյօրլար. պու մէճպուրիյէթ իսէ՝ օ պէտպախթ. լարա վէրիլէն իւճրէթլէրին քիֆայէթսիզ վէ կիւլիւնճ օ. լաճագ տէրէճէտէ ազ օլմասընտան նէշէթ իտէր... զանն օլունմասըն քի պունլարըն ուսթալարը ալէլ ումում սէրթ թապիաթլը վէ հագգսըզ ատէմլէր տիր. խայր. ֆա. գաթ անլէր տախի շիտտէթլի պիր ըէգապէթին թէէսի. ըաթը տաիմէսինէ ուղրատըզլարընտան վէ սէնաաթքեա. բանէ պիր տէրէպէյիլիք ալթընտա էզիլտիքլէրինտէն, պիւս պիւթիւն խարապ օլմամագ իւզրէ իշճիլէրին եէվմի. յէսինի կիւնտէն կիւնէ ազալթմազա մէճպուր օլուլլար:

Պու գատար աճընաճագ սէֆիլլէր՝ հիշ օլմազսա պա. զը քէրրէ տահա էյի պիր իսթիգպալին իւմիտի իլէ միւ. թէսէլլի օլուրլա՞ր մը: Էյվահ, պունա հիշ քիմսէ ինան. մազա ճէսարէթ իտէմէզ...:

Փարզ իտէլիմ քի հիտտէթտէն, ինֆիալտան վէ շիտ. տէթտէն արի օլուպ ֆագաթ պունճա սէֆալէթլէրի կէօ. ըրէրէք գալպի ֆէվզ էլ ատէ միւթէէսսի օլմըշ օլան խու. լուսքեար պիր ատէմ՝ շու աթիտէքի իթիրազը գանուն վազ իտէնլէրիմիզին նազարը տըգգաթընու արզ իթսին.

« Պիր թագըմ աշիքեարէ վէ իթիրազ գապուլ իթ. մէզ վուգուաթլա միւսպէթ տիր քի, Բարիստէ պինլէրճէ

գատնւար հափթատա է՛ն ղիյաոէ ՊէՇ ՖՐՈՆԻԻ իլէ կէ-
չինմէյէ մէճպուր օլույօրլար . . . իշիտիյօ՞ր մըսընըզ . խանէ
քիրասը , բուպա պէհասը , ըսընմազ վէ պօղազ պազմազ
իշուն հափթատա ՊէՇ ՖՐՈՆԻԻ : Պու գատնւարտան էք-
սէրիսի տուլ օլուպ քիւչիւք չօճուգլարը տա վար տըր .
ֆազաթ պուրատա էօյլէ պիր թագըմ ըսթըլահքերտազ-
լըզ իթմէյէճէյիմ . եալընըզ գըզլարընըզը , հէմչիլէլէ-
րինիզի , գարըլարընըզը , վալիտէլէրինիզի տէրխաթըր
իթմէնիզի ըէճա խոէճէյիմ : Պու պինլէրճէ պիշարէլէր՝
տէհչէթլի վէ ֆէսատը ախլէազը մուճիպ օլան պիր հալէ
մահքիւմ օլմազլա սէրապէր անլէր կիպի վալիտէ , հէմ-
չիլէ , էվլատ վէ զէվճէ տիրլէր : Ինսանիյէթ , տիրայէթ ,
մէնֆաաթը ումուսիյէ վէ հայիլէթի պէշէրիյէ նամընա
սիզէ սօրարըմ քի , կիթ կիտէ քէսպի վէխամէթ իթմէքտէ
օլան պէօյլէ պիր հալ թէճվիզ օլունապիլի՞ր մի , միւմքի՞ն
մի տիր . պա խուսուս պէօյլէ պիր սէֆալէթտէն պունճա
ֆէնալըզլար , ըզալէթլէր թէվէլլիւտ իթտիյինի տիւշիւ-
նէճէք օլուրսանըզ , պէօյլէ պիր հալէ թէհամմիւլ խոէ-
պիլի՞ր միսինիզ : »

Պու իթիրազ իւզէրինէ գանոււն վազ իտէնլէրիմիզ նէ՞
եաքաճազլար : Շիւպհէսիզ քի իգթիտարսըզլըզլարըն
տան տօլայը եիւրէքլէրի բարչալանարազ (էօյլէ ֆարիզ ի-
տէլիմ) . « Էյվա՛հ , հազըզաթէն աճընաճազ հալ , պու
միւտհիշ սէֆալէթլէր իւզէրինէ պիզ տէ աճըրըզ , լաքին
էլիմիզտէն հիշ պիր շէյ կէլմէզ » ճէվապընը վերէճէքլէր :
ԷԼԻՄԻՉՏԻՆ ՀԻՉ ՊԻՐ ՇԷՅ ԿԷԼՄԻՉ :

Պու սէօզլէրին մանէասը սատէ , վէ նէթիճէսի պիլ
խասսա ըզտըրապ չէքէնլէր իշուն միւլէլիմ տիր . . . պուն-
լար ղայէթ քէսրէթլի օլտըզլարընտան իսթէտիքլէրի սու-
րէթտէ նէթիճէլէր չըգարըպ պէքլէրլէր : Ֆազաթ պիր
կիւն կէլէճէք քի , ճէմիլլէթի պէշէրիյէ չու շայանը թէհս-
սիւֆ գայտսըզլըզընտան տօլայը բէշիման օլաճազ տըր : օ

զէման տիւնեանըն մէսուտլարը՝ շու սըրատա պիզի իտա-
րէ իտէն ատէմլէրտէն հիսապ իսթմէյէճէքլէր տիր . զիրա
պունլար պիր կէօնէ զարըշըղլըգ վուգուա կէթիւմէքսի-
զին վէ իսթիմալը շիտտէթէ լիւզում կէօրմէքսիզին ֆու-
գարանըն սաատէթինի վէ ասհապը սէրվէթին տէ իսթի-
րահաթընը թէէմին իթմէյէ մուգթէտիր իտիլէր :

Թէէսսիւֆ օլունուր քի , ճէմիյէթի պէշէրիյէնին վէ
պէլքի տէ պիւթիւն ալէմին իսթիգպալինէ թէալլիւգի պու-
լունան պու մուհիմմ մէսէլէլէր պիր սուրէթլէ հալլ իտի-
լինճէյէ գատար , պիր խայլը պիշարէլէր Մայնէօ վէ Սէ-
ֆիղ կիպի սէֆալէթ վէ մէյուսիյէթտէն էօլէճէքլէր տիր :
.....

Իքի հէմշիրէլէր հավանըն տուխուլինի մէն իթմէյէ
վէ պօզուլմա խուսուսընը սիւրաթլը վէ էմնիյէթլի պիր
սուրէթտէ իճրա իյլէմէյէ մախսուս օլան թաբալարը վէ
քիւչիւք եասթըղլարը տէօշէքլէրինին սամանըյլա պիր
իքի տագըգա զարֆընտա եաբըպ պիթիրտիլէր . պատէհու
Մայնէօ հէմշիրէսինէ խիթապէն .

— Սէն պէնտէն տահա ուզուն սըն , Սէֆիղ , թաւան-
տաքի տէլիքլէրի սէն գաբա , բէնճէրէնին վէ դարունըն
արալըղլարընը տա պէն թըգայըմ . — տէտի :

Սէֆիղ . — Միւսթէրիհ օլ , հէմշիրէճիյիմ . . . պէն սէն .
տէն էվվէլ իշիմի պիթիրիւրիմ . — տէյու ճէվապ վէրտի :

Պատէհու իքի հէմշիրէ՝ օ վազթա գատար իշպու խա-
րապ օտա տէրունինէ ճէրէյանը հավայա խըտմէթ իտէն
տէլիքլէրի վէ արալըղլարը քէմալը իհթիմամլա գաբա-
մաղա պաշլատըլար :

Սէֆիղ ուզուն պօյլու օլտըղընտան թաւանտաքի
տէլիքլէրի սըգը սըգըյա թըգամաղա մուվաֆֆադ օլտու :

Պու հիւզնէնկիղ մէշղուլիյէթ խիթամ պուլունճա .
իքի հէմշիրէլէր եան եանա կէլտիլէր վէ սէսսիզճէ պիրի
պիրինէ պագըշտըլար : Տէհշէթլի տագըգա թէգարրուպ

իթմէքտէ իտի . չհհրէլէրի հէր նէ գատար սիւքիւնէթի իտի իսէ տէ , պէօյլէ իքի քիչի պիրտէն թէլէֆի նէֆսէ հաղըրլանտըղը զէման էքսէրիյա զուհուրա կէլէն զարիպ պիր հէյէճան իլէ խաֆիֆճէ գըզարմըշ ըտը :

Մայեէօ « Շիմտի չար չաբուգ աթէչի եագալըմ . . . » տէյէրէք , քէօմիւր իլէ տօլու օլան քիւչիւք մանղալըն էօ . նիւնտէ տիլ չէօքտիւ . ֆագաթ Սէֆիլ մէրգուլմէյի գօլարընտան թութուպ այաղա գալտըրարագ տէտի քի .

— Պըրագ տա աթէչի պէն եագայըմ . . . օ իշ պանա եագըշըր :

Մայեէօ . - Պագաթ , Սէֆիլ . . .

Սէֆիլ . - Պիչարէ հէմչիրէճիյիմ , քէօմիւր գօգուսընըն սանա պաշ աղըրսը վէրտիյինի պիլիրսին :

Գրալիչա Պարանալ պու սէօղլէրի ճիտտէն սէօյլէտիլինտէն , անըն շու սաֆտէրուլըղը իւզէրինէ իքի հէմչիրէլէր մահգուլնանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմէտիլէր :

Սէֆիլ . - Պէիս եօգ , պիր իչքէնճէ տահա չէքմէյէ նէ լիւզում վար . - տէտիքտէն սօնրա , հէնուզ ազաճըգ սամանը հավի օլան եաթաղը կէօսթէրէրէք .

— Սէն օրատա կիթ եաթ , հէմչիրէճիյիմ , մանղալ եանաճագ օլուրսա , պէն տէ կէլիր եանընտա օթուրուրըմ . - տէտի :

Մայեէօ . - Պագաթ կէճիքմէ , Սէֆիլ :

Սէֆիլ . - Խայր , պէշ տագըգայա գատար օլուր պիթէր :

Սօգագ թարաֆընտաքի պինա՝ պու իքի հէմչիրէնին օտապընը հավի օլան տաիրէտէն տար պիր հավի իլէ այրըմըշ օլուպ , իշպու տաիրէտէն տէ օ գատար եիւքսէք իտի քի , կիւնէշ եիւքսէք տամլարըն արգասընտա զայպ օլունճա , պունլարըն օտասը տա գարանլըգ իշինտէ գալըր ըտը . բէնճէրէնին ճամլարը օտա աէրունինէ ըշըգ կիրմէսինէ մանի օլաճագ տէրէճէտէ սարարմըշ վէ քիր պաղ-

լամբը օլտըղընտան, խարիճտէքի ըշըգ մսի վէ պէյազ տա-
մալը էսկի՛ սաման եաթաղընըն եիւզիւնիւ խաֆիֆ պիր
սուրէթտէ թէնվիր իթմէքտէ իտի: Մայեէօ պու եաթագ
իւզէրինտէ եըրթըգ ֆիսթանըյա նըսֆէն ուզանմըշ եաթ-
մըշ ըտը. մէրգուժէ սօլ գօլունա տայանմըշ վէ չէնէսինի
էլինին իչինէ ալմըշ օլտըղը հալտէ, եիւրէք բարալայա-
ճագ պիր թավր իլէ հէմչիրէսինին եիւզիւնէ պագըլօր ը-
տը: Սէֆիզ իսէ՝ մանղալըն էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւշ վէ
իւզէրինտէն մաիմնի ալէվլէր ուչուլմաղա պաշլամըշ օ.
լան սիյահ բէօմիւրէ տօղրու էյիլմիշ օլտըղը հալտէ, օ.
լանճա գուվվէթիյլէ իւֆլէմէքտէ, վէ աթէչին գըրմըղը
ղըյասը սօլղուն չէհրէսինէ աքս իթմէքտէ իտի:

Օտա տէրունինտէ տէրին պիր սիւքիւնէթ հիւքմֆէր-
մա օլուպ, Սէֆիզին սօլույա սօլույա իւֆլէմէսինտէն վէ
աթէչին արա սըրա խաֆիֆ խաֆիֆ չաթըրտամասընտան
պաշգա պիր սէտա իչիտիլմէմէքտէ իտի. քէօմիւր իսէ
եանմաղա պաշլամըշ օլտըղընտան նախօշ վէ մուրտար
պիր գօգու նէչր իթմէքտէ իտի:

Սէֆիզ մանղալըն պիր էյիճէ եանմըշ վէ պաշընըն
տա ազաճըգ սէրսէմլէնմիշ օլտըղընը կէօրէրէք, պիրտէն
պիրէ այաղա գալգտը վէ հէմչիրէսինէ եագլաշարագ.

— Պու իշ պիթտի, հէմչիրէճիյիմ. - տէտի:

Մայեէօ եաթագ իւզէրինտէ տիզ չէօքէրէք.

— Նա՛սըլ եաթաճաղըզ, հէմչիրէճիյիմ... պէն սօն
տագըգայա գատար սէնին եանընտա պուլընմագ իսթէօ
րիմ. - տէտի:

Սէֆիզ. - Տո՛ւր, պէն եաթաղըն պաշ թարաֆընտա
օթուրուպ սըրթըմը տիվարա վերիրիմ. Շիմտի կէլ սէն
տէ պուրատա եաթ... թամամ, պաշընը տիզլէրիմէ
տայաթտըր վէ էլինի տէ պանա վէր... պէօյլէ էյիլմիսին:

Մայեէօ. - Էվվէթ, էյի իմ, լաքին սէնի կէօրէմէ.
յօրըմ:

Սէֆիզ. - Տահա է, յի եւա՛... էօյլէ պիր տագըգա վար տըր, յի հէր նէ գատար զայէթ գըսա իսէ տէ, եինէ բէք զիյատէ ըզտըրապլը տըր... (Հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) պիրի պիրիմիղին իշքէնճէ չէքտիյինի կէօրմէսէք, տահա է, յի օլուր :

Մայեէօ. - Հագգըն վար, Սէֆիզ :

Սէֆիզ. - Միւսաատէ էթ տէ սօն տէֆա օլարագ չու կիւզէլ սաչլարընը պիր տահա էօրէյիմ. սօնրա քէմալը սիւքիւնէթլէ էճէին վիւրուտինէ պէքլէրիզ :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք, կէնճ գըզ Մայեէօնիւն սօլ-ղուն վէ մահղուն չէհրէսինի իհաթա իտէն իրէք կիպի բար-լագ սաչլարը տուտագլարընա կէօթիւրիւպ էօրտիւ :

Մայեէօ. - Հէմիլիւնէճիյիմ... էլինի վէր... սօն տէ-ֆա օլարագ էլինի թուլթայըմ... արթըգ օնտան սօնրա եէրիմիզտէն գըմըլտամայըզ... ուղուն միւտտէթ պէքլէ-մէյէճէյիզ զանն իտէրիմ. պաչըմ տէօնմէյէ պաչլատը-ղընը հըսս իտիյօրըմ... սէ՛ն նասըլսըն... :

Սէֆիզ. - Պէ՛ն մի... պէն տահա հիչ պիր չէյ հըսս իթմէյօրըմ... եալընըզ քէօմիւր գօզուսընը ալըյօրտում :

Մայեէօ. - (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա.) Պիզի հա՛նկը գապրիսթանա կէօթիւրէճէքլէրինի քէչֆ ի-տիյօր մըսըն :

Սէֆիզ. - Խա՛յր, պունը նի՛չուն սօյուլյօրսըն :

Մայեէօ. - Զիրա պէն Բէր-Լաչէզի թէրճիհ իտէր ի-տիմ... պիր տէֆա Ուկրիքոլ վէ վալիտէսիլլէ պէրապէր օրայա կիթտիմ վէ բէք պէյէնտիմ... 'նէ' կիւզէլ մէնզա-րէ... հէր թարաֆտա աղաճլար... չիչէքլէր... մէրմէր-լէր կէօրիւլիւյօր... էօլիւլէր տիրիլէրտէն տահա է, յի իգամէթկեահըարա մալիք տիրլէր... վէ... :

Սէֆիզ. - (Հէմիլիւնէսինին աղըր աղըր սէօյլէտիքտէն սօնրա պիրտէն պիրէ սէօղիւնիւ քէստիյինտէն թէլաչա տիւ-չէրէք.) 'նէն' վար, հէմիլիւնէճիյիմ, 'նէ' օլուլյօրսըն... :

Մայեհէօ . - Պաշըմ տէօնիւյօր . . . գուլագ թօղա-
րըմ չընլայօր . . . սէն նասըլսըն , քէնտինի նասըլ պու-
լույօրսըն :

Սէֆիզ . - Պէն եալընըզ ազաճըզ սէրսէմիք տույը-
յօրըմ . . . աճալիպ , քէօմիւրիւն թէէսիրի պէնտէն զի-
յատէ սէնին իւզէրինտէ կէօրիւլիւյօր :

Մայեհէօ . - (Կիւլիւմէմէյէ չալըշարագ .) Օհ , պէն
հէր չէյտէ պէօյլէ պաշգասընտան իլէրի կէչէրիմ . . . խա-
թըրընտա՞ մը տըր , Սէֆիզ , բահիպէլէր մէքթէպինտէ
պուլընտըղըմը սըրատա , պէնիմ տաիմա տիկէրլէրինտէն
իլէրտէ օլտըղըմը սէօյլէրլէր իտի , շիմտի տէ այնը հալ
վագը օլույօր :

Սէֆիզ . - Էվվէթ , ֆագաթ պէն տէ չար չաբուգ ար-
գանտան եթիշէճէյիմի իւմիտ իտէրէմ :

Իքի հէմշիրէնին թէաճճիւպի թապիի իտի . գրալիչա
Պաքանալ հէր նէ գատար քէտէր վէ սէֆալէթ սահգա-
սըյլա քէսպի զաաֆ իթմիշ իտի իսէ տէ , Մայեհէօ նէ
գատար զայըֆ վէ նազիք իսէ , քէնտիսի տէ օ՛ գատար
տինճ վէ գուվվէթլի օլտըղընտան , քէօմիւր գօգուսընըն
թէէսիրաթընը հէմշիրէսինտէն տահա կէճ հըսս իտէճէյի
թապիի իտի :

Պիր տագըգա գատար սիւքիւթտէն սօնրա , Սէֆիզ՝
էլինի էլան տիզլէրի իւզէրինտէ եաթմըշ պուլընան Մայ-
եհէօնին ալընա գօյարագ .

— Գօնուշմայօրսըն , հէմշիրէճէյիմ . . . աղըր տույու-
յօրսըն , տէյիլ մի . - տէտի :

Մայեհէօ . - (Զայըֆ պիր սէտա իլէ .) Խա՛յր , կէօզ
գաբագլարըմ գուրշուն կիպի աղըրլաշմըշ տըր . . . ու-
յուշուգլըլըմ արթըյօր . . . տիլիմին կիթտիքճէ աղըրլաշ-
մագտա օլտըղընը հըսս իտիյօրըմ . . . ֆագաթ հէնուզ
չիտտէթլի պիր աղըր տույմայօրըմ . . . սէն նասըլ սըն ,
հէմշիրէճէյիմ :

Սէֆիզ. - Սէնին լագրրտը սէօյլէտիյին զէման, պիր պաշ տէօնմէսի հըսս իթտիմ. չիմտի տէ գուլագ թօզլա. ըրմ շիտտէթլէ վուրըյօր :

Մայեէօ. - Պիր ազ էվվէլտէ պէնիմ գուլագ թօզլա. ըրմ վուրույօր ըտը. շու հալ՝ էօլմէքտէն տահա ըզտը. ըրապը վէ տահա միւշքիլ տիր տէնիլէպիլիր . . . :

Պու սէօզտէն սօնրա, Մայեէօ պիր միւտտէթծիք սիւքիլթ իթտի. պատէհու պիրտէն պիրէ սէօզէ պաշլա. յարագ .

— Ակրիքուլըն պէնի չօգ աճըտըղընը վէ չօգ վագթ. լար պէնի տիւշիւնտիւշիւնիւ զանն իտէ՞ր միսին. - տէտի :

Սէֆիզ. - (Թէքտիլի հավի պիր թավր իլէ.) Պու տա սօրաճագ պիր չէ՞յ մի :

Մայեէօ. - (Հալիմանէ պիր չէհրէ իլէ.) Հագգըն վար տըր, հէմշիրէճիյիմ. . . պու շիւպհէմտէ ֆէնա պիր տույու վար տըր. . . ֆագաթ էկէր պիլմիշ օլսայըտըն. . . :

Սէֆիզ. - Նէյի, հէմշիրէճիյիմ :

Մայեէօ պիր միւտտէթծիք թէրէտտիւտ իթտի. պա. տէհու մէյուսանէ պիր թավր իլէ .

— Հի՛շ . . . պերէքէթ վէրսին քի Ակրիքուլըն պուն. տան պէօյլէ պանա իհթիյաճը պուլունմայաճաղընա գանի օլարագ էօիւյօրըմ. քէնտիսի կիւզէլ պիր գըզ իլէ էվլէնմիշ տիր. պիրի պիրինի սէվիյօրլար . . . մէսուտ օլա. ճագլարընտան էմին իմ. - տէտի :

Պու սօն սէօզլէրի սէօյլէտիյի զէման, Մայեէօնին սէ. տասը կիթտիքճէ քէսպի զաաֆ իյլէմիշ իտի. մէրգուլմէ պիրտէն պիրէ սարսըլտը վէ թիթրէք վէ գօրգագ պիր սէտա իլէ .

— Հէմշիրէճիյիմ, պէնի գօլլարընըն իչինէ ալըվէր. գօրգույօրըմ. . . հեր չէյ կէօզիւմէ գօյու մաի լէնկինտէ կէօրիւնիւյօր . . . կէօրտիւյիւմ չէյլէր էթրաֆըմտա գա. սըրղա կիպի տէօնիւյօր. - տէտի :

Պատէհու եաթտըղը եէրտէն ազաճըզ գալգարագ երւզիւնիւ հէմշիրէսինին կէօյսիւնէ գօյտու, վէ գուվվէթ. սիզ գօլլարըլլա մէրգոււմէյէ սարըլտը:

Սէֆիզ իսէ անը կէօյսիւնէ պասարագ կիթտիքճէ քէսպի զաաֆ իտէն պիր սէտա իլէ:

— Գօրգժա, հէմշիրէճիյիմ. . . ճէսուր օլ. . . շիմտի հէր շէյ պիթէր. — տէտի վէ պատէհու հասէտ վէ տէհ. շէթլէ գարըլըզ պիր թաւը իլէ քէնտի քէնտինէ:

— Հէմշիրէմ նէ՞ իչուն պէօյլէ չարուգ պայըմաղա պաշլայօր. . . պէնիմ հէնուզ ագլըմ պաշըմտա տըր. . . անտէն տահա աղ ույուչուգլըզ տույուչօրըմ. . . Օ՛հ ու մարըմ քի պու հալ չօգ վագթ սիւրմէյէճէք տիր. էկէր հէմշիրէմին պէնտէն էվվէլ էօլէճէյինի պիլսէ իտիմ, կիտէր երւզիւմիւ մանղալըն իւզէրինէ թութար քտըմ. . . էվվէթ. . . կիտէյիմ էօյլէ եաբայըմ. — տէտի:

Սէֆիզ գալգմագ իչուն պիր հարէքէթտէ պուլունտը ֆագաթ հէմշիրէսինին սըգը սըգըյա քէնտիսինէ սարըլմասը՝ պու հարէքէթինէ մանի օլտու:

Սէֆիզ. — (Թիթրէյէրէք.) Պիչարէ գըզճըղաղ, աղըմ մը տույուչօրսըն. . . — տէտի:

Մայեէօ. — Ո՛հ. . . էվվէթ. . . շու սըրնատա. . . քէք զիյատէ. . . աղըլ տույուչօրըմ. . . պէնի պըրագմա, ըէճա իտէրիմ. . . :

Սէֆիզ մանղալ իւզէրինէ վահշիյանէ պիր նաղար աթֆ իտէրէք, քէնտի քէնտինէ:

— Պէն իսէ. . . հէնուզ հիշ պիր շէյ տույմայօրըմ, Ո՛հ. . . տուր. . . էվվէթ. . . պէն տէ պօղուլմաղա պաշլայօրըմ. . . նէֆէսիմ թութուլօր. . . կէօյսիւմ թըգանըյօր. . . պաշըմ չաթլայաճագ տըր զանն իտիյօրըմ. — տէտի:

Փիլ հագըգա մանղալտաքի քէօմիւրտէն չըգան կաղ իչպու քիւչիւք օտա տէրունինտէքի հավայը աղար աղար

Թարտ իթմիշ վէ անը քեամիլէն տօլտըրմըշ ըտը : Կէճէ թէգարրո : պ իթմէքտէ օլուպ, օտայը էքէյիճէ գարարթմըշ ըտը . մանղալտան հասըլ օլան զըյա պու օտայը ճիւղիճէ թէնվիր իթմէքտէ վէ աթէշին ալէվլէրի իսէ՝ սըգը սըգը . յա պիրի պիրլէրինէ սարըլմըշ օլան իքի հէմշիրէնին իւզէրինէ աքս իթմէքտէ իտի :

Նակէհան Մայեէօ սինիրլէրի չէքիլիճէսինէ պիր հարէքէթտէ պուլուհարագ , սէօնիւք պիր սէտա իլէ . « Ակրիքու . . . մատմուազէլ տը Գարտօվիլ . . . օ՛հ , Ալլահա ըսմարլատըգ . . . Ակրիքու . . . պէն սէնի . . . » սէօղլէրինի սէօլլէտիքտէն սօնրա , անլաշըլմազ պիր գաշ սէօղտահա մըրըլտանտը . պատէհու սինիր չէքիլմէլէրի քէսիլտի , վէ Սէֆիղէ սարըլմըշ օլան գօլլարը հարէքէթսիզ գալըպ տէօշէք իւզէրինէ տիւշտիւ :

Սէֆիղ Մայեէօնիւն պաշընը իքի էլլէրիլէ գալտըրըպ քէմալը տէհէթլէ եիւղիւնէ պագարագ .

— Հէմշիրէճիլիմ . . . սէն պէնտէն էվլէլ էօլիւյօրսըն . . . լաքին պէն . . . լաքին պէն նէ օլաճաղըմ . — տէյու հայգըրտը :

Մայեէօնիւն չէհրէի լէթաֆէթնիւմասը միւթատըն . տան զիյաստէ սօլղուն տէյիլ իտի . ֆագաթ նըսֆէն գաբանմըշ օլան կէօղլէրի արթըգ կէօրմէյօր , վէ մահզուհիյէթ վէ լէթաֆէթլէ մալի օլան պիր նիմ թէպէսսիւմ հէնուզ մօրարմըշ տուտագլարընտա տօլաշըյօր ըտը . աղղընտան հըսս իտիլմէզ տէրէճէտէ խաֆիֆ պիր սօլուգ չըգմագտա իքէն , օտա պիրտէն պիրէ տուրտու . չէհրէսինտէ զարիպ պիր պէշաշէթ վէ սիւքիւնէթ ասարը կէօրիւմէքտէ իտի :

Սէֆիղ Մայեէօնիւն սօղումագտա օլան եանագլարընը պուսէլէր իլէ գաբլայարագ տիլսրաշ պիր սէտա իլէ .

— Լաքին սէն պէնտէն էվլէլ էօլմէմէլի սին , հէմշի-

ընդհանրապես . . . պէնի պէքէն . . . պէնի պէքէն . . . — տէ-
յու հայգըրտը :

Մայեէօ հիշ պիր ճէվապ վէյմէտի . Սէֆիզին ազա-
ճըդ պըրագմըշ օլտըղը պաշը եավաշճաճըդ եաթագ իւ-
զէրինէ տիւշտիւ :

Սէֆիզ՝ Մայեէօնին սէրիւմիշ օլտըղը եաթագ էօնին-
տէ տիզ չէօքէրէք , մէյուսանէ պիր թավը իլէ .

— Եա՛ Րապպի . . . եէմին իտէրիւմ քի պիրլիքտէ
էօլմէմէքտէ պէնիւմ հիշ պիր գապահաթըմ եօգ տըր . . .
օհ , էօլտիւ . . . պէնտէն էվվէլ էօլտիւ . . . կէօրիւնիւր
քի պէն տահա գուվվէթի օլտըղըմ իշուն տայանապիլի-
յօրըմ . . . Սհ . . . պէրէքէթ վէրսին քի . . . պէն տէ
անըն կիպի . . . հէր չէյի գոյու մաի կէօրմէյէ . . . պաշ-
լայօրըմ . . . օհ . . . աղըր հըսս իտիյօրըմ . . . նէ՛ սաա-
տէթ . . . սօլուղըմ քէսիւմէյէ պաշլայօր . — տէտի , վէ
գօլլարընը Մայեէօնին պօյնընա տօլայարագ .

— Հէմիլրէճիյիւմ , իշթէ պէն տէ կէյիյօրըմ . — տէյու
հայգըրտը :

Նակէհան նէրտիւպանտա այագ վէ մուհավէրէ սէ-
տալարը բէյտա օլտու : Սէֆիզ հէնուզ պու սէտալարը
ֆարգ իտէպիլէճէք տէրէճէտէ քէնտիսինէ մալիք օլտը-
ղընտան , հէմիլրէսի իւզէրինէ եայըմըշ օլտըղը հալտէ ,
պաշընը եօգարը գալտըրտը : Սէտալար կիթ կիտէ եագ-
լաշմագտա իտի . չօգ կէշմէքսիզին գաբունըն խարիճինտէն
կէլէն պիր սէտա .

— Եա՛ Րապպի . . . պու նէ քէօմիւր գօգուսը տը .
— տէյու պաղըրտը :

Այնը սըրատա գաբունըն թախթալարը սարսըլմաղա
պաշլայըպ , տիկէր պիր սէտա .

— Աշընը՛զ . . . գաբույը աշընը՛զ . . . — տէյու հայ-
գըրտը :

— Շիմտի իշէրի կիրէճէքլէր . . . պէնի գուրթարա .

ճագլար . . . հալ պու քի հեմշիրեմ էօլմիւշ տիւր . . . օ՛հ ,
 խա՛յր , խա՛յր . . . պէնիմ իչուն արթըզ եաշամագ հարամ
 տըր . . . պէն անտէն սօնրա եաշամագ ալշագլըղընը գա-
 պուլ իտէմէմ :

Սէֆիզին սօնընճը միւլահագասը պու օլտու : Մէր-
 գումէ պիւթիւն գուվէթինի թօբլայըպ բէնճէրէյէ տօղ-
 րու գօշտու , ճամը աշտը վէ գաբու՝ խարիճտէն սարֆ
 խիլէն զայրէթ իլէ նըսֆէն գըրըլըպ աշըմագտա օլտըղը
 սըրատա , պէտպախթ գըզճըղաղ քէնտիսինի էվին իւշիւն-
 ճիւ գաթընտան հավիլիյէ աթտը : Պու սըրատա Ատրիէն
 իլէ Ակրիքու օտանըն էշիյինտէ կէօրիւնտիւլէր :

Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ օտանըն հավասընը գաբ-
 լամըշ օլան վէ ինսանը պօղսճագ րատտէտէ պուլընան
 քէօմիւր գօգուսընա պագմայարագ տէրհալ իշէրի սէ-
 յիլթտի , վէ մանղալը կէօրիւնճէ , տէհշէթլէ :

— Պէտպա՛խթ գըզճըղաղ . . . քէնտիսինի էօլտիւրմիւշ .
 — տէյու հայգըրտը :

Ակրիքու գաբու աշըտըղը զէման պիր ինսան կէօլկէ-
 սինին բէնճէրէտէն եուվարլանըպ նապէտիտ օլտըղընը
 կէօրմիւշ օլտըղընտան , օ թարաֆա գօշարագ :

— Խա՛յր . . . բէնճէրէտէն աշաղը աթըլտը , ա՛հ . . .
 պու բէք տէհշէթլի շէյ տիր . — տէյու հայգըրտը , վէ
 եիւրէք բարալտըճը պիր նիտա սալը վէրէրէք , պէնզի
 պէթի աթմըշ վէ ատէթա իւրքմիշ օլտըղը հալտէ , մատ-
 մուլազէլ տը Գարտօվիլին նէզտինէ ավտէթ իյլէտի :

Ճագաթ Ատրիէն գարանըգտա Մայեէօյիւ ֆարգ
 իթմիշ օլտըղընտան , վէ Ակրիքուլըն տա սէպէպի տէհշէ-
 թինի պիլմէտիլինտէն ք խա՛յր . . . իշթէ պուրատա տըր »
 տէյու պաղըրտը , վէ սաման տէօշէք իւզէրինտէ եայըլ-
 մըշ օլան Մայեէօնիւն սօլղուն չէհրէսինի կէօթէրտի .
 պատէհու եաթաղըն եանընտա տիզ չէօքէրէք , պիշարէ
 գըղըն էլլէրինի թուլթտու վէ անլէրին պուլ կըպի տօն .

մըշ օլտըղընը կէօրտիւ . . . տէրագապ էլինի եիւրէյի իւ-
ղէրինէ գօյարագ , անըն տախի վուրմատըղընը հըսս իթ-
տի . լաքին պիր աղ սօնրա , գաբուտան վէ բէնճէրէտէն
թաղէ հավա իշլէյինճէ , Ատրիէն Մայեօնիւն գալպինտէ
ատէթա հըսս իտիլմէզ տէրէճէտէ պիր չարբընթը հըսս
իտէրէք .

— Եիւրէյի վուրըյօր , չաբո՛ւգ , մօսիէօ Ակրիքոլ , գօ-
շընըզ , իմտատ թալէպ իտինիզ . . . պէրէքէթ վերսին քի
շիշէմ՝ եանըմտա տըր . - տէտի :

Ակրիքոլ մէյուսանէ պիր թավը իլէ . « Էվվէ՛թ . . .
էվվէ՛թ . . . հէնուզ վագթ վար ըսա , կէրէք պուներն վէ
կէրէք տիկերի իշուն իմտատ թալէպ իթմէլիիզ » տէտի
վէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլի Մայեօնիւն տէօշէյի
հանընտա պըրագարագ , նէրտիւպանա տօղրու սէյիրթ-
տի :

21

Ի Թ Ի Ր Ա Ֆ Լ Ա Ր

Պալէատէ թասվիր իթտիյիմիզ մէնզարէի միւտհիշէ
էանասընտա , մատմուազէլ տը Գարտօվիլին քէտէրտէն
սօլմըշ վէ գայըֆլանմըշ օլան չէհրէսի շիտտէթլի պիր հէ-
յէճան թէհսիրիլէ գըզարմըշ ըտը : Մուգատտէմա հու-
վարլագ վէ տօղրուն օլան հանագլարը խաֆիֆճէ չու-
գուրլաշմըշ , վէ Էվվէլքի շաշաա վէ ըէֆնագընը զայպ իթ-
միշ օլան իրի գարա կէօղլէրինի տէ ինճէ վէ մաիմսի պիր
տաիրէ իհաթա իթմիշ իտի . նազիք տուտագլարը հէքնէ

գատար քետեր վէ էնտիչէ թէէսիրիյէ պիւղիւմիւշ իտի
իսէ տէ, էվէլէքի լաթիֆ բէմպէլիյինի մուհաֆազա իյ-
լէվիշ իտի :

Մէրգումէ Մայեէոյէ տահա էյի պազապիւմէք իւզ-
րէ պաշնտաքի շապգայը պիր թարաֆա աթմըշ զտը-
ղնտան, աթուն բէնկինտէքի լիբիսգա սաշլարընըն ի-
բէք կիպի տալլալարը՝ չէհրէսինի հէման պիւս պիւթիւն
գաբլամըշ ըտը : Քէնտիսի իսէ եանընտա տիզ չէօքմիւշ
օլտըղը սաման տէօշէք իւզէրինէ էյիւմիշ օլտըղը հալտէ,
պիշարէ Մայեէօնիւն զայըֆի էլլէրինի քէնտի պէյազ էլ-
լէրիյէ սըգմագտա ըտը :

Մայեէօ իսէ պիր թարաֆապն հալանըն սերինիյի
վէ տիկէր թարաֆտան տախի Ատրիէնին շիչէսինտէքի
յուհլարըն թէէսիրի իլէ քեամիլէն իյատէի հայաթ իյլէ-
միշ իտի : պէրէքէթ վէրսին քի մէրգումէնին պայլըմասը՝
քէօմիւր գօգուսընըն թէէսիրինտէն զիյատէ քէնտի հէյէ-
ճան վէ զաաֆը հայինտէն իլէրի կէլմիշ իտի : չունքի պի-
շարէ գըզ քէնտիսինի զայպ իթտիյի զէման, եանան քէօ-
միւրտէն չըգան միւհիք կազ՝ տէրէճէի գուվվէթինին սօն
հօգթասընը հէնուզ պուլմամըշ ըտը :

Մայեէօ իլէ Ատրիէն արաւընտա վուգուա կէլէն իչ-
պու մէնզարէնին հիքեայէսինի տէվամ իթմէզտէն էվվէլ,
վուգուաթը մազիյէյէ տաիր պիր գաշ սէօզ սէօյլէմէք
իգթիզա իտէր :

Բարթ-Սէն-Սարթէն թէաթրօսընտա զուհուրա կէլէն
վազըաի զարիպէտէն սօնրա, եանի ճալմանըն հայաթընը
թէհիքէյէ աթարճասընա մատմուազէլ տը Գարտովիլ
մուվաճէհէսինտէ սիյաս բարսըն իւզէրինէ հիւճիւմ իթ-
մէսինտէն պէրու, կէնճ գըզ միւլահազաթը մուխթէլի-
ֆէյէ տիւշար օլմուշ ըտը : ճալմանըն քէնտի շանընա եա-
ղըմայան պիր գատըն իլէ խալգ հուզուրընա չըգմասըն-
տան հըսս իթտիյի գըսգանճըզ վէ հազարէթի պիրտէն

պիրէ ունուտարագ վէ անըն իպրազ իթտիյի մուամէլէի գահրամանանէ վէ ճէնկեալէրանէ,յէ հայրան օլարագ, քէնտի քէնտինէ . « Շու ահվալը էսէֆիլթիմալ իլէ պէրապէր , ճալմա էլան պէնի սէվիյօր . զիրա պուքէթիմի ալ մագ իչուն հայաթընը էօլիւմ թէհլիքէսինէ գօյտու տէմիչ իտի :

Լաքին նազիք պիր գալպ , ալիճէնապ պիր թապիաթ վէ հագգչինաս պիր ֆիքր սահիպի օլան պու կէնճ գըզ՝ պիր ազ սօնրա ագլը սէլիմի տէլալէթիլլէ պիլ միւլահազա , մուհապպէթինին վէ հայսիլլէթի զաթիլլէսինին ալտըղը ճէրիհայա շիֆա վէրէմէյէճէք օլան պու կիպի թէսէլիլլէրին պիհուտէ օլտըղընը հիւքմ իտէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Բրէնս ալճըլըգտա քիմ պիլիր գաչ տէֆալար պիլա սէպէպ պէօյլէ թէհլիքէլէրի կէօզէ ալտըրմըշ տըր , պունտան պաչգա , պուքէթիմի ալմագ իչուն հայաթընը թէհլիքէյէ գօյմասը տա՝ անը պէրապէրինտէքի գատընա հէտիլլէ իթմէք ֆիքրինտէն նէչէթ իթմիչ օլմատըղընը քիմ իսպաթ իտէպիլիր . — տէմէքտէ իտի :

Մուհապպէթ հագգընտա Ատրիէնտէ մէվճուտ Եւլպ պէլքի տէ ինսանլարա զարիպ կէօրիւնէն վէ ֆագաթ ճէնապը Հագգ ինտինտէ ատիլանէ վէ միւհթէրէմ օլան էֆքեարընա մաղրուրիլլէթի զաթիլլէսի տէ ինղիմամ իտէրէք , ճալմանըն մաշուգէսի սըֆաթըլլա խալգա ալզ իթմիչ օլտըղը գատըն հէր քիմ օլուրսա օլսուն անըն եէրինէ կէչմէյի խայալընտան պիլէ կէչիրմէսինէ մանի իտի . հալ պու քի Ատրիէն պունը քէնտի քէնտինէ իգրար իթմէյէ պիլէ ճէսարէթ իտէմէյօր իտի . լագիպէսի օլան գատըն հագգընտա ճալիպի հնգարէթ օլան պիր գըսգանճըրգ հըս իթմէքտէ իտի . պա խուսուս քի մէրգումէ քէնտիսիլլէ մուգայէսէ իտիլմէյէ զայրը լայըգ կէօրիւնիլլօր իտի :

Պազը քերրէ տէ , քէնտի գըյմէթի զաթիյէսինի ըանա պիւմէքլէ պերապէր , Բօզ-Բոմբօնըն նազարրուպա վէ տիւպէր չէհրէսինի տէրխաթըր իտէրէք , պու կիւզէլ մախլուգըն պուլընտըղը հարէքեաթը սէրպէսթանէ վէ նալալըգանէնին պիր հայասըզլըգտան մը , եօգսա ուսուլ վէ ատաթտան պիխապէր պուլընմասընտան մը իլէրի կէլտիյինի քէնտի քէնտինէ տիւշիւմէքտէ իտի . հարէքեաթը մէզքիւրէ ուսուլ վէ ատաթտան պիխապէր պուլընմասընտան նէչէթ իթմիշ իսէ , պու հալ պէլքի տէ սաֆտէրուն պիր թապիաթտան իլէրի կէլտիյինտէն պէօյիւք պիր ճազիպէյի հաիզ օլապիլիր իտի . խիւլասա , պու ճազիպէյի վէ նազապիլի ինքեար օլան պու կիւզէլիյէ խալիսանէ պիր մուհապպէթ վէ սամիմանէ պիր սատագաթ տախի ինզիմամ իթմիշ իսէ , մէրգուլմէնին պայաղը պիր սիլսիլէյէ մէնսուպ օլմասը վէ թէրպիյէտէն քիւլիյէն մահրում պուլընմասը էհէմիյէթի հաիզ օլմայըպ , ճալմանըն գալպինտէ շիտտէթլի պիր աչգ ու մուհապպէթ ուլյանտըրապիլիր իտի :

Ատրիէնին շու էսէֆէնկիզ հալլէր իլէ պերապէր Բօզ-Բոմբօնը պայաղը պիր մախլուգ ատա իթմէքտէ թէրէտտիւտ կէօսթէրմէպի՝ ճալմանըն ազամէթի գալպ վէ շահամէթի ագլը հագգընտա պիր չօգ սէյեահլարըն հիքեայաթընը վէ պա խուսուս պիր կիւն Բօտէն իլէ բրէնսալաաընտա ճէրէյան իտէրքէն խաֆիյէն տինլէմիշ օլտըղը մուհավէրէյի տէրխաթըր իտէրէք , պէօյլէ մէշհուր պիր ֆիքը , նազիքեանէ պիր գալպ , շաիրանէ պիլը խայալ վէ ֆէզայիլ վէ քէմալաթը նատիրէյի թագտիր իտիճի պիր բուհ իլէ մութթասըֆ օլան պիր ատէմին պայաղը պիր մախլուգը սէվէպիլէճէյինէ վէ անընլա խալգ հուզուրընա չըգապիլէճէյինէ ինանագ իսթէմէմէսինտէն նէչէթ իթմէքտէ իտի : Պուրատա պիր էսրար մէվճուտ օլուպ , Պտրիէն անը անլամաղա սայ իթմէքտէ իտի :

Պու տէհչեթի շիւպհէլէր վէ պու մերագ՝ Ատրիէնին աչգ ու մուհապպէթինի պիր դաթ տահա արթըրմագտա իտի . Ճալմանրն կէսսթէրտիյի գայտսըզլըգ վէ հագարէթ պիլէ պու աթէշի աչգ ու մուհապպէթի սէճնտիւրէմէյէ-ճէյինի սէօյլէյէճէք յոււրսագ , պիշարէ գըզըն մէյուսի-յէթի ֆէվգ էլ ատէսինին տէրէճէսի տիւաշըլապիյիր զանն իտէրիզ :

Մէրգումէ պազը քէրրէ ինսանըն հասպ էլ գատէր տիւշար օլաճազը ֆէլաքէթլէրի տիւշիւնէթէք , պու մու-հապպէթի չէքմէյէ մէճպուր պուլընտըզընը , Ճալմանըն պու մուհապպէթէլպըգ օլտըզընը վէ միւմաիլէյհին հարէ-քեաթընտա մէվճուտ օլտն տիւաշըլմազ հալլէրին պիր կիւն քէնտի լէհինէ օլարագ մէյտանը վուզուհա չըգաճազընը քէնտի քէնտինէ տիւշիւնիւր , վէ պազը քէրրէ տէ պիւաքս Ճալմայը մազուր կէօրտիւշիւնտէն տօլայը մահճուպ օլա-րագ , շու զաաֆը գալպինտէն տօլայը վիճտանէն մուզ-տարըպ օլուր ըտը : Խիւլասա՝ պու քէտէրլէր թէէսիրիլէ տիւկիր օլարագ , օ կիւնտէն պէրու եալընըզլըգ իչինտէ եաշամաղա պաշլատը :

Չօգ կէչմէքսիզին քոլէրա եըլտըրըմ՝ կիպի բաթլատը : Ատրիէն բէք զիյատէ պէտպախթ օլտըզընտան , պու ա-ֆէթի միւտհիշտէն ապա գօրգմայօր վէ եալընըզ պաշ-գալարընըն սէֆալէթի հալինտէն տիւշարը քէտէր օլույօր ըտը : Շայանը հայրէթ պիր մէրհամէթ սաիգասըյլա հէր թարաֆտան իթա օլուճան ճէսիմ իյանէլէրէ էն էվվէլ քէնտիսի իշթիրաք իթտի :

Ֆլորին պիրտէն պիրէ քոլէրայա թուլթուլտու : Ատ-րիէն թէհլիքէյի տիւշիւնմէյէրէք անը կէօրմէք վէ գալ-պինի ճէսարէթլէնտիրմէք իթթէտի : Ֆլորին հանըմընըն շու եէնի էսէրի լուլթընտան միւթէէսիր օլարագ , օ զէմանա գատար իճրա իյլէտիյի խայընըզը արթըգ քէթմ իտէմէ-տի . էօյլիւմ քէնտիսինէ հիւքմ իտէն ատէմլէրին բէնչէր

զուլմընտան քէնտիսինի գուրթարածաղը ճիհէթլէ , նի-
հայէթ հէր շէյի Ատրիէնէ սէօյլէտի :

Պու սուրէթլէ Ատրիէն Ֆլորինին հէր կիւն իճրա իյ-
լէտիյի ճասուսըղա վէ Մայեհօնիւն նակէհանի պիր սու-
րէթտէ խաճէպինտէն ֆիրար իթմէսինին սէպէպինէ ա-
կեահ օլտու : Պու իֆատաթ իւզէրինէ , իշճի գըղ հադ-
գընտաթի մուհապպէթ վէ շէֆգաթը պիր գաթ տահա
արթտը : Քէնտի էմրիլլէ Մայեհօնիւն իզինի պուլմագ իւզ-
րէ թէհարրիյաթը լազըմէ իճրա իտիլտի :

Ֆլորինին իֆատաթը մուհիմմ պիր նէթիճէ տահա
հասըէ իյլէտի , Ատրիէն՝ Րօտէնին չէվիրտիյի էնթրիգա
տօլապլարընըն շու եէնի էմարէինտէն հագգըլա ալթ
իւսթ օլարագ , ճալլա իլէ Րէննըբօն ֆամիլեապընըն տիկէր
ազասընըն տիւչար օլաճագլարը թէհլիքէլէրի խաթըրլատը
Ֆլորինին իֆատաթընտան սօնրա մէրգումէնին եէկեա-
նէ տիւչիւնճէսի՝ պիլճիւմլէ ֆամիլեա ազասընը պիր եէրէ
թօրլայըպ անլէրի տիւչմէնէ գարչը պիրլէշտիրմէքտէն ի-
պարէթ գալտը , պու տիւչիւնճէյի մէվգըրի իճրայա գօյ-
մայը ատէթա պիր վազիֆէ աոտ իթմէքտէ իտի . Րօտէն ,
աբբայ տ'էկրինեի , բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ վէ անլէրին
հէմէֆքեաըլարը կիպի թէհլիքէլի վէ գուվլէթլի տիւչմէն-
լէրէ գարչը ուլլաշմագլա , Րիյաքեարլըպը վէ սէրվէթ
մէֆթուլըղընը մէյտանա չըգարմագ կիպի մէտհէ շայան
վէ ֆագաթ մուխաթարալը պիր վազիֆէ իյֆա իթտիք-
տէն պաչգա , տիւչար օլտըղը քէտէրլէրէ գարչը պիր թէ-
սէլլի տէյիլ իսէ պիլէ պէօյիւք պիր տէֆիղամ պուլմըշ
օլաճագ ըտը :

Իշթէ կէնճ գըզըն պիր զէմանտան պէրու տիւչար օլ-
տըղը հարէքէթսիղլիք եէրինէ օ անտէն իթիպարէն պէօ-
յիւք պիր իչկիւզարլըգ գաիմ օլտու : Տալլէթինէ իճա-
պէթ իտէպիլէն ֆամիլեապը ազասընըն քեաֆֆէսինի
էթրաֆընա թօրլատը , վէ աբբայ տ'էկրինեիյէ վէրիլէն

րաբօրթօտա սէօյլէնիլմիշ օլտըյը վէճհլէ, մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին գօնաղը չօգ կէչմէքսիղին պիր թագըմ միւղաքէրաթ վէ թէչէպպիւսաթըն մէրքէղի օլտու. ֆաւ միլեա ազաօը սըգ սըգ օրատա իճթիմա իտէր, վէ թէ- ճավուզ վէ միւտաֆաաի նէֆս իչուն հէր տիւրլիւ էսպապ վէ թէտապիր միւղաքէրէ օլունուր ըտը:

Հէր վէճհ իլէ հագըգաթը հալէ մութապըգ օլան մէղքիւր րաբօրթօ՝ մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին բրէնս ճալմա իլէ միւլագաթ իթմիշ օլտըղընը տախի խապէր վէրմէքտէ իտի. Պու մալիւմաթ տօղրու տէյիլ իտի. Պու չիւպհէյի իսթիլգամ՝ իտէն սէպէպ մուախիսարէն անլաշը- լաճագ տըր: Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ ֆամիլեասընա միւթէպլիգ օլան մէնաֆիի աղիմէնին միւսթէլգիմ՝ օլտը- ղը մէշղուլիյէթի զիհնիյէ իլէ, եիւրէյիի եէյիպ պիթի- րէն վէ պունտան տօլալը քէնտիսինի թէքտիւր իթմէսինէ սէպէպ օլան աթէչի աշգ ու մուհապպէթինի անճագ մու- վագգաթ սուրէթտէ ունուտապիլմէքտէ իտի:

Մէրգումէ Մայեհէօնիւն մահալը իգամէթինի խապէր ալարագ քէնտիսինի պէօյլէ միւճիգէ նէվինտէն պիր սու- րէթտէ էճէլ բէնչէսինտէն գուրթարմաղա կէլտիյի կիւ- նիւն սապահըսը, Ակրիքու Պոտուէն՝ Մ. Ֆրանսուա Հար- տի հագըգընտա պաղը կէօնէ միւղաքէրաթտա պուլուն- մագ իւզրէ քէնտի խանէսինտէ պուլընտըղընտան, Գլօվիս սօգաղընտ պիրլիքտէ կիթմէլէրինի մէրգումէյէ բէճա իթմիշ վէ իքիսի պիրլիքտէ ալէլ աճէլէ օրայա կիթմիշէր իտի:

Իշթէ պու տէֆա տախի տէրէճաթը ալէմին իքի ուճ. լարընտա պուլունան մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ իլէ Մայ- եհօ պիրի պիրինէ եագլաշմագտա, վէ հալը միւսապաթտա պուլունմագտա ըտըլար. . . ղիրա ագըլճա, բուհճա վէ գալպճը իշճի գըզ իլէ ասըլգատէ գըզ թէմամըյլա պիր պիրլէրինէ միւսապի իտիլէր. պունտան պաշգա Ատրիէն

սերվէթ , նեղաքէթ վէ կիւղէլլիք ճիհէթլէրիյէ պիր նու-
մունէի քէմալ օլտըղը կիպի , Մայեէօ տախի թէսլիմլէթ
վէ սէֆալէթին պիր միսալը միւճէսսէմի օլտըղընտան , պու-
ճիհէթլէ տէ եէքտիկէրիյէ հէմայար ըտըլար . էյվա՛հ ,
ճէսարէթ վէ մէթանէթլէ չէքիլէն սէֆալէթ տախի շէրէֆ
ու միւքեաֆաթա լայըգ տէյի՛լ մի տիր :

Մայեէօ եաթաղը իւղէրինէ եաթմըշ օլտըղը հալտէ ,
օ՛ գատար զայըֆ կէօրիւնմէքտէ իտի քի , Ակրիքոլ՝ խա-
նէնին զէմին գաթընտա , տէհէթլի պիր սուրէթտէ ճան
չէքիմէքտէ օլան Սէֆիզին եանընտա պուլընմամըշ օլսա
տախի՛ , մատմուլազէլ տը Գարտովիլ այաղա գալգըպ ա-
րապաւընա էնմէյի Մայեէօյէ թէքլիֆ իթմէք իւղրէ տա-
հա պիր միւտտէթ պէքլէյէճէք իտի :

Ատրիէնին ֆէթանէթի ազլը վէ վագթ ու հալէ մու-
վաֆըգ օլան պիր եալանը սայէսինտէ , Մայեէօ՝ Սէֆիզին
եազընտա վագը պիր խասթէխանէյէ նագլ իտիմիշ օլ-
տըղընա վէ օրատա լազըմ՝ կէլէն միւտալաթ իճրա իտիւ-
մէքտէ պուլընտըղընա վէ հաթթա ազ վագթ զարֆընտա
թէմամըլա շիֆաբէզիր օլաճաղը տա շիւպհէսիզ պուլըն-
տըղընա ինանմըշ ըտը : Մէրգումէնին գուվլէի ագլիյէսի
աղըր աղըր ույանմագտա օլտըղընտան , վէ Ակրիքոլըն
մատմուլազէլ տը Գարտովիլ իլէ պէրապէր կէլմիշ օլտը-
ղընը տա պիլմէտիյինտէն , էվլէի էմրտէ ասլա շիւպհէյէ
զահիպ օլմագսըղըն Ատրիէնին սէօյլէտիյի եալանը գապուլ
իթմիշ իտի :

Մէրգումէ մահգուն վէ միւէսսիր չէհրէսինի Ատրիէնէ
տօղրու չէվիրէրէք :

— Սէֆիզ իլէ պէն հայաթըմըղը սիզէ պօրճուլըզ ,
մատմուլազէլ սիզ պու խարապէզար օտատա , հէմիրէմլէ
պէրապէր էօլմէք իսթէտիյիմիզ պու սէֆալէթ եաթաղը
եանընտա տիզ չէօքէսինիզ հա՛ . . . պէնի թէէմին իթտի-

յինիզ վեճհլէ, Սէֆիզին տախի վագթըյլա իմատառնա
 եէթիշիլտի, տէյիլ մի, մատմուլազէլ:

Ատրիէն. - Էվլէթ, գըզըմ, օ պապտէ էմին օլունըզ,
 պիր աղ էվլէլ ագլը պաշնա կէլմիշ օլտըղընը պանա
 խապէր վէրտիլէր:

Մայեէօ. - Պէնիմ հայաթտա օլտըղըմը տա քէնտի.
 սինէ սէօյլէտիլէր, տէյիլ մի, մատմուլազէլ... եօգսա,
 պէնտէն սօնրա պէրհայաթ գալտըղընտան տօլայը թէէս.
 սիւֆ իտէճէք տիր:

Ատրիէն. - (Մայեէօնին էլլէրինի սըգարագ վէ եա.
 շարմըզ կէօզլէրինի անըն իւզէրինէ աթֆ իտէրէք.) Միւս.
 թէրիհ օլունըզ, սէվկիլի գըզճըղազ, քէնտիսինէ լազըմ
 օլան շէյլէրի սէօյլէտիլէր, եիւրէք թիւքէթմէյինիզ, եա.
 լընըզ շիֆաեապ օլմանըզը վէ շիմտիյէ գատար բէք աղ
 նաիլ օլտըղընըզ սաատէթի հալի տիւշիւնիւնիւզ:

Մայեէօ. - Պու նէ՛ գատար լութֆքեարըզ, մատ.
 մուլազէլ... ա՛հ, խանէնիզտէն ֆիրար իթտիքտէն սօնրա
 պէնի նանքէօր ատտ իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղընըզ
 հալտէ, պէնի իհեա իտիյօրսընըզ:

Ատրիէն. - Պիր աղ սօնրա զաաֆը հալինիզ քեամի.
 լէն պէրթարաֆ օլունճա, սիզէ բէք չօգ շէյլէր սէօյլէ.
 յէճէյիմ... պու սէօզլէր պէլքի շիմտի սիզի եօրուտուր.
 լար. ֆագաթ սէօյլէյինիզ պագայըմ, շիմտի նասըլ սը.
 նըզ:

Մայեէօ. - Էյիյիմ, մատմուլազէլ... էվլէլա հալա.
 նըն սէրինիլի վէ սանիյէն սիզին պուրատա պուլընտըղը.
 նըզ ճիհէթլէ հէմշիրէմին պունտան պէօյլէ մէյուսիյէ.
 թէ տիւշար օլմայաճաղը միւլահազասը պէնի էյիլէշտիր.
 տի... պէն տէ հէր շէյի սիզէ նագլ իտէճէյիմ վէ Սէ.
 ֆիզէ մէրհամէթ իտէճէքսինիզ, տէյիլ մի, մատմուլա.
 զէլ:

Ատրիէն. - (Ալթիւսթիւլիւնիւ սէթրէ շալըշարագ.)

Սիւզուտիմա՝ պանա իթիմատ իտէպիլիրսինիզ, գըզըմ, սի-
զին սէվկիլինիզ օլան շէյլէր պէնիմ տախի սէվկիլիմ տիր-
լէր . . . (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ.) Լաքին, սէօյլէյի-
նիզ պադայըմ, հայաթընըզա խիթամ վէրմէյի գարար-
լաշտըրմազտան էվվէլ, պանա մէքթուպ եազտընըզ, տէ-
յիլ մի:

Մայեէօ. - Էվվէթ, մատմուազէլ:

Ստրիէն. - Էյվա՛հ, պէնտէն ճէվտպ ալամայընճա,
աճապա պէնի նէ՛ գատար ունութգան վէ նէ՛ գատար
նանքէօր ատտ իթտինիզ:

Մայեէօ. - Օ՛հ, պէն սիզի հիշ պիր վագթ իթհամ
իթմէտիմ, մատմուազէլ, պիշարէ հէմյիրէմ պունա շահա-
տէթ իտէպիլիր. պէն սօնընա գատար սիզէ միւթէշէքքիր
գալտըմ:

Ստրիէն. - Սէօզիւնիւղէ ինանքըրմ. . . զիրա գալպի-
նիզի պիլիրիմ. . . Փագաթ նիհայէթ պէնիմ սիւքիւթիւմէ
նէ՛ մանէա վէրտինիզ:

Մայեէօ. - Խանէնիղտէն պիրտէն պիրէ ֆիրար իթ-
ալիյիմ իչուն պիհագգըն ինճինմիշ օլտըղընըզը զանն իյլէ-
տիմ, մատմուազէլ:

Ստրիէն. - Պէ՛ն մի ինճինմիշ օլայըմ. . . Էյվա՛հ քի
մէքթուպընըզը ալմատըմ:

Մայեէօ. - Հալ պուլ քի պէն անը սիզէ կէօնտէրտիմ,
մատմուազէլ:

Ստրիէն. - Էվվէթ, տօսթըմ, հաթթա պուլ մէքթու-
պը գաբուճըմըն օտասընտա եազմըշ օլտըղընըզը տա պի-
լիրիմ. էսէֆ իտէրիմ քի գաբուճը պուլ մէքթուպըն սիզ-
տէն կէլտիյինի պէյան իտէրէք պէսլէմէլէրիմտէն Ֆլորին
համընտաքի գըզա վէրմիշ:

Մայեէօ. - Մատմուազէլ Ֆլորի՛ն մի, օ գըզ պանա
ֆէվզ էլատէ մուհապպէթ կէօսթէրիր իտի:

Ստրիէն. - Մէյէր Ֆլորին պէնի ալազճասընա ալ-

տատըր ըմըշ. քէնտիսի տիւշմէնլէրիմին ատամը օլուպ, անլէրէ ճասուսլըգ խըտմէթինի կէօրիւր իմիշ:

Մայեէօ. - Օ՞ մը... եա՛ րապպի, պու միւմքի՛ն մի տիր, մատմուլազէլ:

Ատրիէն. - (Քէտէրի ազիմ իլէ.) Էվվէ՛թ, միւմքին իմիշ... Լաքին քէնտիսի թէքտիրտէն զիյատէ աճըմաղա Լայըգ տըր. զիրա պիչարէ գըզճըղազ տէհչէթլի պիր մէճ. պուրիյէթէ իթաաթ իթմէյէ մէճպուր պուլունըյօրմըշ. պու հարէքէթինի թէմամըյլա իգըար իթմէսի վէ անտէն տօլայը ըզհարը նէտամէթ իյլէմէսի իւզէրինէ, էօլմէզտէն էվվէլ քէնտիսինէ աֆվ իյլէտիմ:

Մայեէօ. - Վա՛յ, ֆլորի՛ն տէ մի էօլտիւ... օ կէնճ վէ կիւզէլ գըզճըղազ էօլտիւ հա՛...:

Ատրիէն. - Հէր նէ գատար քէնտիսի պանա խըյա-նէթ իթմիշ իտի իսէ տէ, վէֆաթընտան տօլայը ֆէվգ էլ ատէ մահզուն վէ միւքէտտէր օլտոււմ. զիրա խաթալարը-նը եիւրէք բարալայաճագ պիր նէտամէթլէ իգըար իյլէ-տի: Հաթթա պու իգըարաթը արասընտա, հէմչիրէնիզին հայաթընը գուրթարմագ իւզրէ պէնտէն պիր միւլագաթ թալէպ իթմէք իչուն եազտըղընըզ մէքթուպը տա զապթ վէ քէթմ իթմիշ օլտըղընը պէյան իյլէտի:

Մայեէօ. - Տօղրու տըր, մատմուլազէլ, մէքթուպը-մըն միւնտէրիճաթը պունտան իպարէթ իտի. ֆագաթ օ մէքթուպը սիգտէն սագլամագտա նէ՞ ֆաիտէլէրի օլապիւ-լիր իտի:

Ատրիէն. - Սիզին թէքըար եանըմա կէլէճէյինիզտէն գօրգույօրլար ըտը... զիրա սիզ պէնի խալիսանէ պիր սու-րէթտէ սէվտիյինիզ ճիհէթլէ, պէնի մուհաֆագա իտէն պիր մէլէք մէսապէսինտէ իտինիզ: Էվվէթ, տիւշմէնլէրիմ սի-զին մուհապպէթի սատըգանէնիզտէն գօրգույօրլար ըտը. զիրա գալպինիզին շայանը թէաճճիւպ օլան սէվգի թա-պիլիսի պու մուհապպէթի խալիսանէյէ ֆէվգ էլ ատէ

խըտմէթ իթմէքտէ իտի . . . : Ա՛հ , սիզին շիւպհէլէրինիզէ
գարչը միւտաֆաա իթտիյիմ օ ալչաղըն սիզէ մուճիպ օլ-
տըղը տէհչէթ վէ նէֆրէթին նէ՝ քատար հագգըլ օլտը-
ղընը աալա ունուլթմայաճաղըմ :

Մայեհօ . - (Թիթրէյէրէք .) Մ . Բօտէնտէ՞ն մի պահս
իտիյօրսընըզ :

Ատրիէն . - Էվվէ՛թ . . . Լաքին շիմաի պու ատէմլէր-
տէն պահս իթմէյէիմ . . . պունլարըն խաթըրէսի սիզին
քէսպի հայաթ իթմէնիզի կէօրմէքլէ հըսս իթտիյիմ մէ-
սէրրէթի իխլալ իտէճէք տիր . . . համտ օլսուն , սէտանըզ
էվվէլքի գատար զայըֆ տէյիլ տիր , եանագլարընըզա տա
ազաճըգ րէնկ կէլմէյէ պաչլատը : Շիւքրլէր օլսուն , սի-
զի թէքրար պուլապիլտիյիմտէն տօլայը ֆէվզ էլ ատէ
մէսրուր օլտըմ . պիրլէչմէմիզտէն նէլէր իւմիտ իթտիյիմի ,
նէլէր պէքլէտիյիմի պիլսէնի՛զ . . . արթըգ պիլի պիրիմիզ-
տէն այրըլմայաճաղըզ , տէյիլ մի , օ՛հ , տօսթըլըզընը նա-
մընա պունը պանա վատ իտինիզ :

Մայեհօ . - (Կէօղլէրինի մահճուպանէ պիր թավը ի-
լէ էյէրէք .) Պէ՛ն մի . . . մատմուաղէլ . . . պէ՛ն մի սի-
զին տօսթընըզ ըմ :

Ատրիէն . - Խանէմտէն ֆիրար իթմէզտէն էվվէլ սիզէ
տօսթըմ , հէմչիրէմ տէյուլ խիթապ իթմէ՛զ մի իտիմ . . .
էվվէլքի հալ իլէ շիմաիքի հալ արասընտա նէ՝ ֆարգ վար
տըր . հի՛չ . . . պիլաքս հալ ու վազիյէթիմիզտէ հասըլ
օլան շու մուգարէնէթ՝ տօսթըլըզընըզը ինտիմտէ տահա
մագպուլ , տահա գըյմէթտար գըլըյօր . . . պու տօսթըլ-
ղընըզ ճէլպ իթմիչիմ տիր , տէյիլ մի . . . օ՛հ , րէճա
իտէրիմ , պունու պէնտէն էսիրկէմէյինիզ , պէնիմ սիզին
կիպի պիր տօսթա րէք զիյատէ իհթիյաճըմ վար տըր . . . :

Մայեհօ . - Սի՛զ մի , Մատմուաղէլ . . . պէնիմ կիպի
ֆագըր պիր մախլուգըն տօսթըլըզնա մի՛զ մի միւհթաճ
օընըզ :

Ատրիէն . - (Եիւրէք բարաւայաճագ պիր թավրը մահ-
ղունանէ իլէ Մայեէօնիւն եիւզիւնէ պագարագ .) Եվլէթ,
հաթթա տիւնեատա քէտէրլէրիմի քէնտիսինէ թէվտի ի-
տէպիլէճէք պիր քիմսէմ վար ըսա , օ տա սիզ սինիզ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ մատմուաղէլ տը Գարսովի-
լին եանագլարը գըզարտը :

Մայեէօ . - (Կիթ կիտէ թէաճճիւպի արթարագ .)
Պէօյլէ պիր էսէրի թէվէճճիւհ վէ էմիյէթէ հէ իլէ մաղ-
հար օլտըղըմը անլայապիլի՛րմիյիմ , մատմուաղէլ :

Ատրիէն . - (Խաֆիֆ պիր թէրէտտիւտէ .) Գալպի-
նիզին նէզաքէթի վէ թապիաթընըզըն սատագաթը իլէ . . .
պունտան պաշգա սիզ գատըն սընըզ . . . էմին իմ քի
չէքաիյիմ ըզտըրապաթը հէր քէստէն էյի անլայաճագ վէ
պէնի աճըյաճագսընըզ . . . :

Մայեէօ . - (Թէաճճիւպի պիր գաթ տահա արթա-
րագ .) Սիզի աճըմագ մը . . . սիզ պէօյլէ տիւպէր վէ
ճալիպի հասէտ պիր գպտըն իքէն , պէնիմ կիպի ֆագըր
վէ սագաթ պիր մախլուգ սիզի նա՛սըլ աճըյապիլիր , մատ-
մուաղէլ :

Ատրիէն . - (Պիր գաչ տագըզա գատար սիւքիւթտէն
սօնրա .) Սէօյլէյինիզ , պիշարէ տօսթըմ , է՛ն պէօյլէք քէ-
տէրլէր՝ ճալիպի իսթիհզա վէ եախօտ մուճիպի հագարէթ
օլմագ գօրգուսըյլա հիչ քիմսէյէ սէօյլէնիլէմէյէն քէտէր-
լէր տէյի՛լ մի տիր . . . : Ինսան նէֆսինտէն ութանտըղը
իչուն քէնտիսինէ իգըար իթմէյէ պիլէ ճէսարէթ իտէմէ-
տիյի պիր թագըմ ըզտըրապլար վէ քէտէրլէր հագգըն .
տա պաշգասընտան նա՛սըլ չէֆգաթ վէ մէրհամէթ թա-
լէպ իտէպիլիր :

Մայեէօ իչիթտիյի սէօյլէրէ անճագ ինանապիլիյօր
ըտը . վէլի նիյմէթի օլան պու գըզ քէնտիսի կիպի ու-
ղուրսըզ պիր աշգ ու մուհապպէթէ կիրիֆթար օլմատըգճա ,
պէօյլէ պիր լիսան գուլլանամագ ըտը . ֆագաթ Մայեէօ

պէօյլէ պիր իհթիմալի խաթըրընտան պիլէ կէչիրէմէյէճէ-
յինտէն, Ատրիէնին քէտէրլէրինի տիկէր պիր սէպէպէ
համլ իտէրէք վէ Ակրիքոլ հազգընտաքի աշգ ու մուհանպ-
պէթինի տիւշիւնէրէք, պիր թավըր մահզունանէ իլէ .

— Օհ, էվվէթ, մատմուազէլ, ինսունըն մահճուպի-
յէթինի պաիս օլան պիր քէտէր տէհչէթլի . . . հէմ զա-
յէթ տէհչէթլի տիր, — տէտի :

Ատրիէն . — Լաքին ինսանըն էմնիյէթի քեամիլէսինի
ճէլպէ շայէսթէ օլտըգտան պաշգա պին տիւրլիւ քէտէր վէ
էլէմ կէօրիւպ կէչիրմիշ օլտըղընտան մէրհամէթ վէ մուա-
վէնէթ վէ նասիհաթ իթմէյէ մուգթէտիր օլան ալիճէ-
նապ պիր գալպէ թէսատիւֆ իթմէք տէ նէ՝ պէօյիւք
պախթիյարլըգ տըր : (Իէմալը տըգգաթլա Մայեէօյէ պա-
գարագ .) Սէօյլէյինիզ պաղալըմ, սէվկիլի գըզըմ, սիզ
պէօյլէ պաիսի մահճուպիյէթ օլան պիր քէտէր ալթընտա
էզիլմիշ օլսայըտընըզ, քէտէրլէրինիզի քէնտիսինէ արզ ի-
տէպիլէճէք վէ պիր էմնիյէթի քեամիլէ իլէ անլէրի եարը
եարըյա խաֆիֆլէթէճէք սուրէթտէ սիզին գալպինիզ
կիպի պիր գալպէ թէսատիւֆ իթտիյինիզտէ մէսուտ օլ-
մազ մը իտինիզ :

Մայեէօ՝ միւտտէթի էօմրիւնտէ իլք տէֆա օլարագ
շիւպհէ վէ մահզունիյէթ իլէ մատմուազէլ տը Գարտօվի-
լին եիւպիւնէ պագտը :

Կէնճ գըզըն շու սօնընճը սէօզլէրի քէնտիսինէ մանի-
տար կէօրիւնտիւյինտէն, քէնտի քէնտինէ .

— Շիւպհէ եօգ քի պէնիմ սըրըմը պիլիր . բուզնամէ
տէֆթէրիմ էլինէ կէչմիշ տիր . Ակրիքոլ հազգընտաքի
աշգ ու մուհապպէթիմի եա՝ պիլիյօր վէ եախօտ անտէն
շիւպհէ իտիյօր . շիմտիյէ գատար սէօյլէտիլի սէօզլէրտէն
մագսատը՝ էյի մալիւմաթ ալըպ ալմատըղընը թահգիգ
իթմէք իւզրէ պէնի սըրըմը իֆշայէ թէշվիգ իթմէքտէն
իպարէթ իտի . — տէմէքտէ իտի :

Պու տիւշիւնճէլէր Մայեճօնիւն գալպինտէ Ատրիէնէ գարշը քէտէրլի վէ եախօտ նանքէօրանէ պիր տուլլու հասըլ իթմէմէքտէ իտի . ֆագաթ պու սոյգ ու մուհապ պէթի հագգընտա պիշարէ գըզըղաղըն գալպի օ՛ գա. տար հըսսը նէզաքէթլէ տօլու վէ օ՛ գատար չաբուգ միւ. թէէսսիր օլուր իտի քի , մատմուազէլ տը Գարտօվիլ հագ. գընտաքի մուհապպէթի խալիսանէսիլլէ պէրապէր , անը քէնտի էսրարընա վագըֆ զանն իտէրէք ֆէվգ էլ ատէ մահգըն վէ միւքէտտէր օլտու :

22

ԻԹԻՐԱՅԼԱՐԸՆ ՏԵՎԱՍԸ

Ակրիբըլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինէ մատ. մուազէլ տը Գարտօվիլին վագըֆ օլմըլ օլմասը քէյֆիլէ. թի էվվէլի էմրտէ Մայեճօյիւ մահգըն իթտի . ֆագաթ պիր ազ Կօնրա օ միւլահազա պու նատիր իւլ էմալ մախ. լուգըն հըսսիյաթը ալիճէնապանէսի սայէսինտէ ազիմ պիր թէէսսիւֆէ մուհապալիպ օլտու քի , Ատրիէն հագգըն. տաքի թէվէճճիւհ վէ հիւրմէթինի իսպաթ իթմէքտէ ի. տի : Պիշարէ գըզըղաղ քէնտի քէնտինէ :

— Իհիմալ քի վէլիի նիյմէթիմ օլան պու ալիճէնապ մատմուազէլին կէօթէրտիլի լութֆըքարըղըն թէէսիրի. նէ մաղլուպ օլարազ , շիմաիյէ գատար հիշ քիմսէյէ սէյ. լէմէտիլիմ վէ տահա պիր ազ էվվէլ մէզարա կէօթիւր. մէք իւմիտինտէ պուլընտըղըմ պիր սըրըր քէնտիսինէ սէյլէր իտիմ . . . պու սուրէթլէ հիշ տէյիլ իսէ քէն.

տիսի հագգընտաքի հըսսը շիւքրանիյէթիմին պիր տէլիլի-
նի կէօսթէրմիշ օլուր ըտըմ . . . լաքին էյվահ քի հայա-
թըմըն եէկեանէ յըրրընը վէլիի նիյմէթիմ օլան գըզա
թէվտի իթմէք պախթիյարըղընտան տա մահրում գալ-
տըմ: Պուլնտան պաշգա, անըն հագգըմտաքի չէֆգաթ
ու մէրհամէթի նէ՝ գատար պէօյլւք օլսա, մուհապպէթ
վէ թէվէճճիւհի նէ՝ գատար ագիլանէ տախի պուլունսա,
էօյլէ տիւպէր վէ պախթիյար պիր գըզ պէնիմ կիպի գալ-
պինին է՛ն տէրին նօգթասընտա մէյուսանէ վէ կիւլիւնճ
պիր աշգ ու մուհապպէթ սագլամըշ օլան հագիր պիր
մախլուգըն հալը էսէֆիշթիմալինի հիշ պիր վագթ անլա-
յամազ: Խա՛յր . . . խա՛յր . . . քէնտիսինին պանա օլան մու-
հապպէթի նազիքեանէսինէ բաղմէն, պէնի աճըմաղա գալ-
ղըշտըղը սըրատա պիւմէյէրէք պէնի ինճիտէճէք տիր. զի-
րա տիւնեատա եալընըզ տէրտ արգատաշլարը պիր պիր-
լէրինի թէսէլլի իտէպիլիլէր . . . : Էյվահ, նի՛շուն պը-
րագմատը քի էօլէյիտիմ:

Շու միւլահաղաթ Մայեէօնիւն ֆիքրինտէն բէք չա-
բուգ կէշմիշ իտի: Ատրիէն քէմալը տըգգաթլա քէնտիսինի
թէֆթիշ իտիյօրտու. իշճի գըզըն չէհրէսի օ վագթա գա-
տար եավաշ եավաշ քէսպի պէշաշէթ իթտիքտէն սօնրա,
եէնիտէն մահգունիյէթ բէյտա իթմէքտէ օլտըղընը պիրտէն
պիրէ ֆարգ իթտի. Մայեէօ հէնուզ բէք զայըֆ օլուպ
պիր այաղը տա մէզար քէնարընտա պուլընտըղընտան, նէ-
թիճէսի վէխիմ օլապիլէճէյինտէն գօրգուլան շու մէյու-
սիյէթ վէ մահգունիյէթին ալաթթիինտէն մատմուլազէլ տը
Դարտօվիլ ատէթա էնտիշէյէ տիւշէրէք:

— Սէվկիլի տօսթըմ . . . ինսան եիւրէյինի սատագաթ-
լը վէ ֆէտաքեար պիր գալպէ աշաճագ օլուրսա, է՛ն
տէհշէթլի վէ հաթթա է՛ն ղիյատէ ճալիպի հագարէթ օ-
լան պիր քէտէրին պիլէ խաֆիֆլէնէճէյինի սիղ տէ պէ-
նիմ կիպի զանն իթմէ՛ղ միսինիղ. — տէտի:

Մայեհօ . - (Մահզունիյէթլէ .) Էվվէ'թ , մատմու-
զէլ , ֆագաթ քէնտի հալինէ ըզտըրապ չէքէն պիր եիւ-
րէք պէօյլէ քէտէրպախչ պիր իթիրաֆտա պուլընմագ
զէմանընը անճագ քէնտիսի ինթիխապ իթմէլի տիր . . . ա-
նըն էսրարը վագըասը տուլուլմըն օլսա պիլէ , օ զէմանա
գատար անա ըիպյէթ իթմէք տահա զիյատէ մուվաֆըզը
ինսանիյէթ օլուր զանն իտէրիմ :

Ատրիէն . - (Մահզունանէ պիր չէհրէ իլէ .) Հագգը-
նըզ վար , գըղըմ , ֆագաթ քէտէրնաք պիր սըրըն սիզէ
թէվտի իթմէք իչուն շու վէխիմ տագըգայը ինթիխապ ի-
տիչիմին սէպէպի բէք սատէ տիր . չունքի պէնի տինլէյէ-
ճէք օլուրսանըզ , պէնիմ սիզին չէֆգաթընըզ , թէսէլ-
լինիզէ , մէրհամէթինիզէ նէ' տէրէճէ միւհթաճ օլտըղըմը
թագտիր իտէրէք , եաշամաղա տահա զիյատէ էհէմիլլէթ
վէրէճէքսինիզ :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ , Մայեհօ գալգըպ օթուրմագ
իչուն պիր զայրէթտէ պուլունտը վէ եաթաղընա տայա-
նարագ , շաշըն շաշըն մատմուազէլ տը Գարտօվիլին եիւ-
զիւնէ պագտը : Պիշարէ գըղճըղազ իշիթտիլի սէօզլէրէ ի-
նանամայօր ըտը . վէլի ինիյմէթի օլան պու գըզ քէնտի
սըրընա վագըֆ օլմագ ֆիքրինտէ պուլընմատըգտան պաշ-
գա , քէնտիսինէ ըզտըրապլը պիր իթիրաֆտա պուլընմա-
ղա վէ քէնտիսինտէն թէսէլլի վէ մէրհամէթ թալէպ իթ-
մէյէ կէլիյօրտու . պինաէն ալէյհ տաէթա քէքէլէյէ-
րէք տէտի քի :

— Նէ' սէօյլէյօրսընըզ , մատմուազէլ . . . սի'զ մի'պա-
նա . . . :

Ատրիէն . - Էվվէ'թ , պէօյիւք պիր քէտէրիմ պուլըն-
տըղընը վէ պու քէտէրիմին պէնճէ մահճուպիյէթի տայի
օլտըղընը սիզէ սէօյլէմէյէ կէլիյօրմ . . . Էվվէ'թ . . . սիզէ
ըզտըրապլը պիր իթիրաֆտա պուլըննաճաղըմ . . . սէվիյօ-
րըմ , ֆագաթ սէվտիյիմտէն տօլայը հիճապ իտիյօրմ :

Մայեէօ . - (Էլէրինի պիրի պիրինէ գաւուշտըւա-
րագ .) Պէնիմ կիպի . . . :

Ատրիէն . - (Օ վագթա գատար զապթ իտիւմիշ օ-
լան պիր քէտէր իւէ .) Սէվիյօրըմ . . . Էվվէթ , սէվիյօրըմ ,
ֆագաթ սէվիւմէյօրըմ . . . մուհապպէթիմ պաիսի ըզտը-
րապը ազիմ տիր . . . պէնի եէյիպ պիթիրիյօր . . . պէնի
թէլէֆ իտիյօր . . . հաւ պու քի պու սըրրըմը հիշ քիմսէյէ
թէվտի իտէմէյօրըմ :

Մայեէօ . - (Տիք տիք Ատրիէնին եիւպիւնէ պագա-
րագ .) Պէնիմ կիպի . . . կիւզէլիք , սէրվէթ վէ զէքեա-
վէթ ճիհէթլէրիյլէ պիր գրալիշա տէրէճէսիտէ օլտըզը
հալտէ , օ տա պէնիմ կիպի մուզտարըպ օլույօր . . . պէ-
նիմ կիպի պէտպախթ պիր մախլուգ միսիլլու օ տա սէվի-
յօր . . . վէ ֆագաթ սէվիւմէյօր . . . :

Ատրիէն . - Ա՛հ . . . Էվվէթ . . . սիզին կիպի սէվի-
յօրըմ վէ ֆագաթ սէվիւմէյօրըմ . . . տիւնեատա գալպի-
մի աշապիլէճէք պիր քիմսէմ վար ըսա , օ տա սիզ օլտը-
ղընըզը սէօյլէմէյէ հագգըմ եօգ մը ըմըշ . . . սիզ տէ
այնը քէտէրէ տիւշար օլմուշ օլտըղընըզտան , եալընըզ սիզ
պէնի աճըյապիլիր սինիզ :

Մայեէօ . - (Կէօզլէրինի էյէրէք վէ թէաճճիւպինի
պէրթարաֆ իտէրէք .) Տէմէք քի . . . մատմուլագէլ . . .
սիզ պիլիր իտինիզ . . . :

Ատրիէն . - Էվվէթ , պէն հէր շէյի պիլիր իտիմ ,
պիշարէ չօճուգ . . . հաթթա պէնիմ սիզէ թէվտի իտէճէք
տահա ըզտըրապը պիր սըրրըմ պուլունմամըշ օլսայըտը ,
սիզին սըրրընըզտան ասլա պահս իթմէզ իտիմ . . . սիզին
սըրրընըզ եիւրէք եագըճը տըր , պէնիմքի իսէ պաիսի
հագարէթ վէ մէզէլլէթ տիր . . . Օ՛հ , հէմլիրէճիյիմ ,
կէօրիւյօրսընըզ քի պէտպախթլըգ ֆարգ վէ թէֆաւիւթ
տէնիլէն շէյի իզալէ իտէր . . . հէմ այըրըր վէ հէմ տէ
պիլէշտիրիր . . . չօգ տէֆա հէր քէսին նազարը հասէտինի

ճելալ իտէն պախթիյարլար տէհչէթլի քէտէրլէրէ տիւ-
չար օլարագ, է'ն հագիր վէ է'ն սէֆիլ մախլուգլարտան
մէրհամէթ վէ թէսէլլի թալէպ իթմէյէ մէհպուր օլտը-
լարընտան, անլէրտէն տահա զիյատէ աշաղըյա տիւշէրլէր,
(Կէօզիւնտէն ագան եաշլարը սիլէրէք, հէյէճանլը պիր
սէտա իլէ.) Հա'յտի, հէմշիրէճիյիմ, ճէսուր օլունըզ, ճէ-
սարէթի էլտէն պըրագմայընըզ, պիրի պիրիմիզի սէվէլիմ,
պիրի պիրիմիզէ մուալէնէթ իտէլիմ. պու քէտէրլի վէ
կիզլի ըապըլթա պիզիմ միւէպպէտէն իթթիֆագըմըզա
վասըլթա օլսուն :

Մայեէօ. - (Կէօզլէրինի էյէրէք վէ մահճուպիյէթի-
նի սէթր իտէմէյէրէք.) Ա'հ, մատմուազէլ, պանա աֆլ
իտինիզ, ֆագաթ հայաթըմըն է'ն կիզլի պիր սըրըրընը պիւ-
տիյինիզ իչուն պունտան պէօյլէ պիլա հիճապ եիւզիւնիւ-
զէ պագամայաճաղըմ զանն իտիյօրըմ :

Ատրիէն. - Նէ' իչուն... Մ. Ակրիքօլը սէվտիյինիզ
իչուն մը... լաքին օ հալտէ պէն սիզին էօնիւնիւզտէ հի-
ճապըմտան էօլմէլիյիմ. զիրա պէն սիզին գատար ճէսա-
րէթլի օլմատըղըմտան, ըզտըրապը գալպիմէ թէհամմիւլ
իտիպ տէ աշգ ու մուհապպէթիմի եիւրէյիմին է'ն տէրին
նօգթասընտա սագլամաղա մուգթէտիր օլամատըմ : Պուն-
տան պէօյլէ մահվը նագապիլ օլան պիր մուհապպէթլէ
սէվտիյիմ զաթ' պու մուհապպէթիմի տույտու վէ ֆագաթ
եալընըզ ինթիսապը եէնի վէ գանլը պիր հագարէթ տէ-
մէք օլան պիր գատընը պանա թէրճիհ իտէրէք, մուհապ-
պէթիմէ էհէմնիյէթ վէրմէտի... Էկէր ահվալը զահիրէ
պէնի ալտաթմայօրսա, պու գատըն պէնիմէ մուգայէսէ
իտիլմէյէ նալայըգ տըր... չիմտի սէօյլէյինիզ պագայըմ,
մահճուպ օլմագ սիզէ' մի տիւշէր եօգսա պանա մը :

Մայեէօ. - Սիզինլէ մուգայէսէ իտիլմէյէ նալայըգ
պիր գատըն իչուն տիւշարը հագարէթ օլասընըզ հա'...
ա'հ, մատմուազէլ, պունա ինանամամ :

Ատրիէն . - Պազը քերրէ պէն տէ ինանամպմ . . .
պու իսէ քիպր ու զուրուրմտան տէյիլ գալպիմին նէ՝
տէյէրտէ օլտըղընը պիլտիյիմտէն նէչէթ իտէր . . . օ զէ-
ման քէնտի քէնտիմէ տէրիմ քի . « Խայր , պանա թէրճիհ
օլունան գատընըն պիր խասսատսը օլմալը տըր քի , անը
պանա թէրճիհ իտէնին ըուհընը , ֆիքրինի , գալպինի
ճէլպ իտիյօր : »

Մայիէօ . - Ա՛հ , մատմուլազէլ , էկէր իշիթտիյիմ շէյ-
լէր պիր ըույա տէյիլ իսէ . . . էկէր անվալը զահիրէ սի-
զի ալտաթմայօրսա , քէտէրի տէրունինիզ հագըգաթէն
պէօյիւք տիւր :

Ատրիէն . - Էվվէթ , գըզըմ . . . պէօյիւք . . . հէմ ղա-
յէթ պէօյիւք տիւր . մա մաֆիհ սիզին սայէնիզտէ պու աչգ
ու մուհապպէթիմին քէսպի զաաֆ իտէճէյինի շիմտի իւ-
միտ իտիյօրմ . պէլքի տէ անա ղալէպէ իտէճէք գուվվէ-
թի պուլաճաղըմ . . . սիզ հէր շէյի տույաճագ օլուրսա-
նըզ , սիզին էօնիւնիւզտէ մահճուպ օլմագ իսթէմէյէճէ-
յիմ . . . սիզ գատընլարըն է՛ն նէճիպի վէ է՛ն հայսիյէթլի-
սի օլտըղընըզտան , ճէսարէթ վէ սապրքեարլըղընըզ պէ-
նիմ իշուն տաիմա պիր նումունէի իպրէթ օլաճագ տըր :

Մայիէօ . - Ա՛հ , մատմուլազէլ . . . ճէսարէթիմտէն
պահս իթմէյինիզ . զիրա պէնիմ տախի զաաֆը գալպիմ
տէն մահճուպ օլաճագ բէք չօգ սէպէպլէրիմ վար տըր :

Ատրիէն . - Մահճուպ օլաճագ սէպէպլէրինի՞զ մի
վար . . . եա՛ Րապպի , էլան պու գօրգո՛ւ մը , սէվկիլի
տօսթըմ , սիզին մուհապպէթինիզտէն տահա միւլէսսիր ,
տահա գահրամանանէ վէ տահա ֆէտաքեարանէ պիր շէյ
վա՛ր մը տըր : Սիզ մահճուպ օլապընըզ հա՛ . . . նէ՛ իշուն . . .
չօճուգլըղընըզտան պէրու սէվվէյէ ալըշտըղընըզ օ սա-
տագաթլը սէնաաթքեար հագգընտա մուգատտէս պիր
մուհապպէթ կէօսթէրտիյինի՞զ իշուն մը . վալիտէսինէ շէ-
ֆագաթլը պիր գըզ օլտըղընըզ , եօգսա տալա սէս չըգար-

մագսըղըն պին տիւրիւ ըզտըրապլար չէքտիյինիզ իշուն մը . պու ըզտըրապլար գալպինիզի նէ՝ գատար միւքէտ . տէր գըլար ըտը . չունքի պունա մէպէպիյէթ վէրէնլէր տիւզի քէտէրլէնտիրտիքլէրինի ապա պիլմէղլէր իտի . սիզէ Մատլէն նամընը վէրէճէք եէրտէ կիւլիւնճ վէ հագարէթամիզ պիր լագապ վէրտիքլէրի զէման սիզի ինճիթմէյի խայալլարընտան կէչիրէպիլիւլէր մի իտի . ֆագաթ սիզ պունտան նէ գատար միւթէէսսիր օլուր , նէ՝ գատար քէտէր հըսս իտէր իտինիզ . . .

Մայեէօ . - Էյվա՛հ , մատմուտզէլ , պունլարը սիզէ քի՞մ սէօյլէտի . . .

Ատրիէն . - Պունլարը միզ եալընըզ ըռզնամէ տէֆթէրինիզէ գայտ իթմիշ իտինիզ , տէյիլ մի . Էօյլէ իսէ , սիզէ հէր շէյինագլ իտէյիմ . . . Յըրիւն էօլտիւյիւ վագթ եարտըղը ֆէնալըզլարը պանա իզընար իյլէտի : Քէնաթսինէ հիւքմ իտէն ատէմլէրին իճպարըյլա սիզին պու քեաղըտլարընըղը չալմըշ , վէ անլէրի քեամիլէն օգումըշ . . . հալ պու քի պու գըզըն հըսսիյաթը հասէնէսի հէնուզ քեամիլէն սէճնմէմիշ օլտըղընտան , շայանը հայրէթ սապրքեարլըղընըղըն վէ մահզունանէ վէ տինտարանէ աշգ ու մուհապպէթինիզին թէճէլլիկեահը օլան մէզքիւր քեաղըտլարըն միւթալէասըյլա օ տէրէճէ միւթէէսսիր օլմուշ քի , էօյիւմ եաթաղընտան անըն պազը ֆըզիւլարընը պանա զիքր իտէրէք խանէմտէն ֆիրարընըզն սէպէպինի իյզաճ իյլէտի . զիրա սիզին ֆիրարընըզ Ակրիքու հագգընտաքի մուհապպէթինիզին մէյտանա չըգաճաղը գօրգուսընտան իլէրի կէլտիյինի շիւպհէ իթմէյօր ըտը :

Մայեէօ . - Էյվա՛հ , մատմուտզէլ , բէք տօղրու տըր :

Ատրիէն . - (Մահզունիյէթլէ .) Օ՛հ , էվվէթ , օ պէտպաթիզ գըզճըղաղը թահրիք իտէնլէր տարպէյի հանկը նօգթայա էնտիրմէք լաղըմ կէլէճէյինի պիլիւլէր իտի . . . պու հաթէքէթ անլէրին իլք թէճըրիւպէսի տէյիլ տիր . . .

սիցի մէյուսիյէթէ տիւշար իտէրէք, էջլտիւրմէք իսթէ-
մէքտէ իտիւէր... սիզ նէ՞ իչուն պանա ֆէտաքեարլըգ
կէօսթէրիւ իտինիզ... նէ՞ իչուն անլէրին թէհլիքէլի օլ-
տըզլարընը քէշֆ իթալինիզ, (Թիթրէյէրէք...) Օ՛հ, պու
սիյան լիպասըլար ինսաֆսըզ, մէրհամէթսիզ քտիւլէր,
գուվլէթ վէ իգթիտարլարը տա զալթ պէօյիւք տիւր:

Մայնէօ. - Տէհշէթլի շէմ, մատմուաղէլ:

Ատրիէն. - Միւսթէրիհ օլունըզ, սէվկիլի գըզըմ, գօր-
գաճագ պիւր շէյինիզ եօգ տըր. կէօրիյօրսընըգ քի քէօ-
թիւլէրին սիւհաշլարը չօգ տէֆա քէնտիլէրինէ գարչը տէօ-
նէր. խանէմտէն ֆիրարընըզըն սէպէպինի տույընճա, հագ-
գընըզտաքի մուհապպէթ վէ շէֆգաթըմ տահա զիյատէ
արթը: Օ կիւնտէն իթիպարէն, սիզի պուլմագ իչուն է-
լիմտէն կէլէն զայրէթի սարֆ իյլէտիմ. նիհայէթ, պիր
թագըմ թէհարրիյաթ տան սօնրա, մահալը իգամէթ ինիզի
պուլմաղա մէմուր օլան շսխս պու խանէտէ իգամէթ իթ-
տիլինիլի պու սապահ խապէրալմաղա մուվաֆֆագ օլ-
տու: Մ. Ակրիքոլ օ սըրատա խանէմտէ պուլընտըզընտան,
պէնիմէ պէրապէր կէլմէյի րէճա իյլէտի:

Մայնէօ. - (Էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրարագ.)

Ակրիքոլ մը... օ տա մը կէլտի...:

Ատրիէն. - Էվլէթ, գըզըմ, միւսթէրիհ օլունըզ...
պէն պուրատա սիզէ իւք թէտավիյաթը իճրա իտէրքէն,
օ տա սիզին հէմլիրէնիզլէ մէշղուլ օլտու... քէնտիլինի
պիրազ սօնրա կէօրէճէքսինիզ:

Մայնէօ. - (Տէհշէթլէ.) Էյվա՛հ, մատմուաղէլ, էլ-
պէթթէ քի տուլմըշ տըր...:

Ատրիէն. - Մուհապպէթինիլի մի... խա՛յր, խա՛յր,
միւսթէրիհ օլունըզ, եալընըզ պու սատագաթըլը վէ քէ-
րէմքեար պիրատէրի կէօրմէք սատտէթինի տիւշիւնիւնիւզ:

Մայնէօ. - Ս.՛հ, մատմուաղէլ... պէնճէ պատիի
մահնուպիլիթ օլան վէ էօլմէյի արզու իթտիլէն շէյլէն

ասլա խապերտար օլմասըն . . . շիւքիւրէր օլսուն, եւ՝
Րապպի, հիշ պիր շէյ պիւմէյօր ըմըշ:

Ատրիէն. - Էվվէթ, հիշ պիր շէյտէն խապերի եօգ
տըր, սէվկիլի գըզըմ, օ հիւզնէնկիզ տիւշիւնճէլէրի պէր.
Թարաֆի իտինիզ, պու սատագաթլը վէ ալիճէնապ պիրա.
տէրինիզ պիզի էպէտա ունուտուլմազ պիր քէտէրէ տիւ.
չար օլմագտան վէ սիզի տէ պէօյիւք պիր խաթա իրթի.
քեապընտան գուրթարմագ իւզրէ թամ վազթընտա եէ.
Թիշտիյի իշուն, քէնտիսինի ասլա խաթըրտան չըգարմա.
յընըզ. . . Օհ, պիր ինսան հայաթընը աղըր պուլտը.
ղը զէման տնը ձէնապը Հագպա իյատէ իթմէյէ հագգը
պուլունարընա տաիր ալէմտէ մէվճուտ օլան էֆքեար
վէ իթիգատաթը պաթըլէտէն պահա իթմէք իսթէմէմ.
եալընըզ շուրասընը սէօյլէրիմ քի, սիզին էօլմէմէնիզ լա.
զըմ տըր. զիրա սիզի սէվէնէր վէ սիզին Թարաֆընըզ.
տան սէվիլէնէր հէնուզ սիզէ միւհթամ տըրլար:

Մայեէօ. - Պէն սիզի պախթիյար զանն իտիյօրտում,
մատմուաղէլ. Ակրիքուլ իսէ սէվտիյի գըզ իլէ էվլէնմիշ օլ.
տըլընտան, պու գըզըն քէնտիսինի մէսուտ իտէճէյինտէն
էմին իտիմ. . . շու հալտէ քիմէ՞ ֆաիտէլի օլապիլիր ի.
տիմ:

Ատրիէն. - Էվվէլա պանա, սէվկիլի գըզըմ . . . պուն.
տան պաչգա, Մ. Ակրիքուլըն սիզէ ասլա միւհթամ օլմա.
յաճաղընը վէ կէրէք անըն վէ կէրէք սէվկիլիլէրինին
նաիլ օլտըզլարը սաատէթին իլէլ էպէտ տէվամ իտէճէ.
յինի վէ հախօտ շիտտէթլի թէարրուզաթա կիրիֆթար
օլմայաճաղընը սիզէ քիմ սէօյլէտի՝ Սիզի սէվէնլէրին
սաատէթի իլէլ էպէտ պէր տէվամ օլաճաղընը ֆարզ իթ.
սէք պիլէ, սիզ օլմագսըզըն անլէրին սաատէթի թամամ
օլապիլիր մի իտի: Պէլքի տէ քէնտիլէրինի լմէքտիրէ ոէ.
պէպ օլաճագ օլան վէֆաթընը՝ անլէրին գալպինտէ էպէ.
տա ունուտուլմազ պիր քէտէր պըրագմայաճագ մը իտի:

Մայեհէօ . - Տօղրու տրր , մատմուազէլ , եանըլտրմ . . .
մէյուսիյէթիմտէն իւզէրիմէ ճիննէթ կէլտի . . . պունտան
պաշգա , տէհչէթլի պիր սէֆալէթ պիզի էզիյօրտու . պիր
գաչ կիւնտէն պէրու , իշ պուլամամըլ ըտըգ . . . ֆագըր
պիր գատընըն մուավէնէթիյլէ կէչինիյօրտըգ . . . հալ պու
թի պու գատըն . քուէրայա թուլթուլուպ էօլտիւ . . . պու
սէպէպլէ եարըն եախօտ օ պիր կիւն աճըլգտան հէր հալ-
տէ էօլէճէքտիք :

Ատրիէն . - Աճըլգտան էօլէճէք մի իտինիզ . . . պէ-
նիմ մահալը իգամէթիմի պիւմէ՛զ մի իտինիզ . . . :

Մայեհէօ . - Էվվէթ , պիլիր իտիմ , ֆագաթ սիզէ
մէթուպ եազմըլ ըտրմ , պունա գարչըլըգ ճէվապ ալամա-
յընճա , խանէնիզտէն ֆիրար իթտիյիմտէն տօլայը ինճին .
միշ օլտըղընըզը զանն իյլէտիմ :

Ատրիէն . - Վա՛հ , պէտպախթ գըզճըղազ , պիր ազ
էվվէլ սէօյլէտիյինիզ կիպի , իւզէրինիզէ պիր նէվ ճիննէթ
կէլմիշ . . . պունըն իչուն , պէնիմ սատագաթ վէ խալի-
սէթիմտէն պիր տագըգաճըգ . շիւպհէ իթտիյինիզտէն տօ-
լայը սիզի թէքտիրէ հագգըմ եօգ տըր : Նա՛սըլ թէքտիր
իտէպիլիրիմ : Պէն տախի հայաթըմա խիթամ վէրմէք ֆիք-
լինտէ պուլը՛նմատըմ մը :

Մայեհէօ . - Սի՛զ մի , մատմուազէլ . . . :

Ատրիէն . - Էվվէթ . . . պէն տէ պու խայալա տիւշ-
տիւմ . . . օ սըրատա Ֆլորինին էօլիւմ հալինտէ օլտըղը
հալտէ , պէնի կէօրմէք արզուսընտա պուլընտըղընը խա-
պէր վէրտիլէր . . . պու արզույա մուվաֆագաթլա քէնտի
օտասընա կիթտիմ վէ ուզուն ուզատըյա գօնուշտըգ . իգ-
րարաթ վէ իթիրաֆաթը ֆիքրիմի պիւս պիւթիւն թէպտիլ
իյլէտի . պէնճէ արթըգ նագապիլի թէհամմիւլ օլան պու
մէյուսանէ էօմր ինտիմտէ պիրտէն պիրէ պաշգալաշտը .
գալպիմտէ վաղիֆէշինասըլըգ ֆիքրի ույանտը . սիզ շիւպհէ
եօգ քի տէհչէթլի պիր սէֆալէթէ տիւշար օլմուշ իտինիզ .

սիզի արայրայ գուրթարմագ պէնիմ վազիֆէմ իզթիզա-
սընտան ըտը : Ֆըզրինին իթիրաֆաթը՝ պէօյիւք պէօյիւք
քէտէրլէր վէ տէհչէթի զաիյաթ իլէ էօթէյէ պէրիյէ
տազըլմըշ օլան ֆամիլեամըն տիւշմէնլէրի թարաֆընտան
գուրթուլան եէնի եէնի ֆէսատ տօլապարընը մէյտանա
չըգարտը . ֆամիլեամ ազասընըն պիլմէտիլէրի պու թէհ-
լիքէյի քէնտիլէրինէ խապէր վերմէք վէ տիւշմէնի ումու-
միյէ գարչը անլէրի պիրլէշտիրմէք վազիֆէմ ճիւմէսինտէն
իտի : Պէն տէ պիրթագրմ աչադճա էնթրիգալարա գուր-
պան կիթմիշ իտիմ . օ սիյահ լիպասլըլար ճէզասըզ գալ-
տըզլարընտան ճէսարէթ ալըպ տա պաշգալարընը տա
գուրպան իթմէսինլէր իչուն հագգըմտա վագը օլան ֆէ-
նալըզլարըն ֆաիլլէրինի թաագիպ իթմէք վազիֆէմ իզթի-
զասընտան ըտը . իշթէ օ զէման վազիֆէչինասլըզ տույ-
ղուսը պանա գուվվէթ վէրտի , վէ պուլընտըղըմ հալը
մէյուսիյէթտէն գուրթուլտըմ , վէ խրիսթիյանլըղըն նու-
մունէի միւճէսսէմի օլան միւհթէրէմ րահիպ Գաբրիէլին
մոււվէնէթիլլէ ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ մուհարէպէյէ
կիրիչտիմ : Ա՛հ , գըզըմ , պու վազիֆէլէրին իճրասը վէ
սիզի եէնիտէն պուլմագ իւմիտի քէտէրիմի ազաճըզ թախ-
ֆիֆ իլլէտի . հէր նէ գատար պիւս պիւթիւն միւթէսէլլի
օլմատըմ ըսա տա , ազաճըզ աէֆի զամ իլլէտիմ . . . հագ-
գըմտա տէրքեար օլան մուհապպէթի մուշֆիգանէնիզ վէ
թարաֆընըզտան կէօսթէրիլէն ըիզա վէ թէսիմիյէթ տա-
խի իշին պագըսընը իճրա իտէճէք վէ պէն տէ օ ուլուր-
սըզ մուհապպէթի ունուտաճաղըմ . . .

Ստրիէն պու սէօղլէրի սէօլլէմէքտէ իքէն , նէրտիւ-
պան իւզէրինտէ աճէլէ աճէլէ աթըլան պիր այագ սէտա-
սը իշիտիլտի վէ լաթիֆ վէ թագէ պիր սէտա .

— Ա՛հ , եա՛ րապպի , պիչարէ՛ Մայեէօ . . . թամ վագ-
թընտա եէթիշտիմ . . . Ալլահ վէրէ տէ քէնտիսինէ ֆաի-
տէլի օլապիլսէ իտիմ . — տէտի :

Պատէհու Րօղ-Բումբոն ալէլ անէլէ Մայեհօնիւն օտաւ-
սընա կիրտի : Պիր աղ օծնրա Ակրիքոլ տախի արգասըն-
տան կիրտի , վէ աչըգ բէնճէրէյի Ատրիէնէ կէօսթէրէրէք ,
գրալիչա Պաքանալըն վէֆաթընտան իշէրի կիրէն գըզա
պահա իթմէմէսինի պիր իշարէթլէ անլաթմաղա չալըչտը :
Լաքին մատմուազէլ տը Գարտովիլ պու իշարէթին ֆար-
գընտա օլամատը : Մէրգուլմէ Բորթ-Սէն-Մարթէն թէաթ-
րօղնտա ճալմա իլէ պրիթթէ կէօրմիւշ օլտըլը վէ օ ագ-
չամտան պէրու չէքտիյի ըզտըրապըրըն սէպէպի եէկեա-
նէսի զանն իթտիյի պու կէնճ գըզը թանըլընճա , գալպի
քէտէր , հիտտէթ վէ ղաթուր իլէ չարբմաղա պաշլատը :

Թիլ հազըգա շու թէսատիւֆ թալիին գանլը պիր իս-
թիհզապը իտի . ղիրա Ատրիէն սէվտիյի վաթ թարաֆըն-
տան տիւչարը հագարէթ օլտն աչգ ու մուհապպէթինի ի-
թիրաֆ իթտիյի պիր սըրատա , ըզտըրապը գալպինէ սէ-
պէպիյէթ վէրէն գատըն տախի կէօզլէրի էօնիւնտէ տի-
քիլմէքտէ իտի :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլին թէաճճիւպի նէ՝ գա-
տար ֆէվգ էլ ատէ իսէ , Րօղ-Բումբոնընքի տէ անտէն աղ
տէյիլ իտի : Մէրգուլմէ՝ սիյահ բարա վաղըրասընըն ագչա-
մըսը թէաթրօտա , պուլընտըլը լօճանըն թա գարչըսըն-
տա օթուրմըլ օլտն ալթոնն սաշլը տիւպէր գըզը եալընըզ
թանըմազլա գալմայըպ , հաթթա պիր թագըմ վէխիմ
սէպէպլէր տօլայըսըլլա պու մէմուլըն ղայրը թէսատիւ-
ֆիւ ֆէվգ էլ ատէ արզոճ իթմէքտէ իտի . պու ճիհէթլէ
Ատրիէնէ աթֆ իթտիյի նազարը խապիսանէ վէ մուզաֆ-
ֆէրանէյի թարիֆ ու պէյան իթմէք միւմքին օլամազ :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ իլք էօնճէ օտայը թէրք
իլէ տըչարը չըգմագ իսթէտի . ֆագաթ Մայեհօյիւ եիւզ
իւթիւնէ պըրագմագ վէ Ակրիքոլա տախի պու ազիմէթի
նակէհանիյէ պիր սէպէպ կէօսթէրմէյէ մէճպուր օլմագ
եիւրէյինէ աղըր կէլմէքտէ իտի . պունտան պաշգա ան-

լաշըլմազ վէ շիտտէթլի պիր մէրազ քէնտիսինի ալըգօ. յօր ըտը. պինաէն ալէյհ հայսիյէթի զաթիյէսի ճէրիհա. տար օլմագլա պէրապէր օրատա տուրմաղա գարար վէր. տի: Քէնտիսի իչուն հայաթընա խիթամ վէրմէք ազմինէ տիւշմիւշ օլտըղը վէ գալպինին հէյէճանլարը արասընտա ճալմանըն մուհապպէթինի ճէլպ իթմէսինին սէպէպինի իյզահ իտէճէք սուրէթտէ քէնտիսինէ պիր թագըմ սիմա. լար թէսավվուր իթտիյի գըզը նիհայէթ եագընտան կէօ. ըրւպ մուհաքէմէ իտէճէք իտի:

23

ՐԱԳԻՊԷԼԷՐ

Հուզուրը մատմուազէլ տը Գարտօվիլտէ շիտտէթ. լի պիր հէյէճան հասըլ իթմիշ օլան Բօզ-Բոմբոն՝ խաֆիֆ. մէշրէպանէ վէ մաղրուրանէ պիր սուրէթտէ կիլինմիշ ի. տի: Դըրմըզը աթլաստան մամուլ տար քէնարլը շապգա. սը օ գատար էօնէ գայտըրըլմըշ ըտըքի, ատէթա պուր. նընըն ուճընա գատար էնմէքտէ վէ պաշընըն ալգա թա. րաֆընտաքի գումրալ վէ իրէք կիպի եումուշագ սաշլարը. նըն եարըսընը մէյտանա չըգարմագտա իտի. զարիպ տա. մալարը հավի օլան ֆիսթանը էօն թարաֆընտան աշըմըշ, վէ կէօյսիւնտէքի հայրէթէնկիզ եուվարլագլարը քէմալը սատագաթլա մէյտանա չըգարան ինճէ շէֆֆաֆ պօյուն մէնտիլի իսէ գօրսաթընըն նիմ տաիրէ շիքլէնտիքի աշըգ. լըղը անճագ պիր ազ գարամըշ ըտը:

Մէրգուլմէ նէրտիւպանը ալէլ աճէլէ չըգմըշ օլուպ,

ուսուցողներու պէջիւք մահ չալ սըյըլարագ Ինճէ պէ-
լինին աշաղըսընա գատար էնմիշ վէ օրատա թապիի
պիր էնկէլէ թէսատիւֆ իլէ տուրմըշ օլտըղընտան , քէն-
տիսի մէգըիւր շալըն իքի ուճըլընը էլինտէ թութմըշ
ըտը :

Շու թաֆսիլաթը գատտէն զիքր իտիյօրըզ . չունքի
մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պէջլէ քիւսթախանէ վէ աշըգ
սաշըգ պիր սուրէթտէ կիլինմիշ օլան պու տիլպէր մախ-
լուգը կէօրինճէ , հիտտէթ , քէտէր վէ մահճուպիյէթի
պիր գաթ տահա արթմըշ ըտը . հաթթա Բօզ-Բոմբոն
խաֆիֆմէշըէպանէ վէ սէրպէսթանէ պիր թավը իլէ « Սի-
զի պուրատա պուլտըղըմտան տօլայը բէք զիյատէ մէս-
րուր օլտըմ , մատամ . պէրապէր գօնուշաճաղըզ . . . ֆա-
գաթ միւսաատէնիզէ մաղրուրէն էվվէլա պու պիշարէ
Մայեէջիւ էօքմէք իսթէրիմ , մատամ » սէօզէրինի սէջ-
լէյինճէ , Ատրիէնին հայրէթ վէ մահճուպիյէթի տէրէճէի
նիհայէյէ վարտը :

Պու « մատամ » քէլիմէսինին սուրէթի իֆատէսինի
թէսավվուր իտէպիլմէք իշուն եէքտիկէրինէ ըագիպ վէ
խասիմ օլան պու իքի Բօզ-Բոմբոն արասընտա վուգուա
կէլէն ազ չօգ չիտտէթի պիր միւճատէլէտէ հաղըր պու-
լընմագ լազըմ տըր . պէջլէ պէջիւք հալլէրտէ թէլաֆ-
ֆուզ օլունտն « մատամ » քէլիմէսինտէ նէ՝ գատար թահ-
րիքամիզ պիր խուսուլմէթ մէվճուտ օլտըղը անճագ օ հալ-
տէ անլաշըլապիլիր :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ Բօզ-Բոմբոնըն եիւզ-
սիւզլիլիւնտէն միւթէաճճիպ օլարագ , սէս չըգարմայօր
իտի . Ակրիքուլ իսէ օտայա կիրէլիտէն պէրու կէօզլէրինի
քէնտի կէօզլէրինտէն այրըմայան Մայեէջէ հասըր տըգ-
գաթ իթմիշ օլտըղընտան վէ խանէնին զէմին գաթընտա
ճէրէյան իտէն մէնզարէի քէտէրպախշա խաթըրէսիյէ
մէշըուլ պուլընտըղընտան , Բօզ-Բոմբոնըն հայասըզլըղընը

Ֆարգ իթմէյերէք շայէթ եաւաշ սէտա իլէ Ատրիէնէ
խիթապէն .

— Էյվա՛հ , մատմուաղէլ . . . հէր շէյ պիթտի . . .
Սէֆիլ քէնտիսինի պուլամայարագ բոճֆընը թէպիմ էլլէ-
տի . - տէտի :

Ատրիէն . - (Բօզ-Բոմբոնը պիրտէն պիրէ ունուտա-
րագ հէյէճանը գալպ իլէ .) Պետպա՛խթ գըզճըղաղ . . .
էօլտիւ հա՛ . . .

Ակրիբոլ . - Պու խապերի Մայետէօտէն սազլամագ լա-
զըմ տըրօ մուախարէն եինէ պէօյիւք պիր իհթիյաթլա
քէնտիսինէ տույուրապիլիլիլ . պէրէքէթ վէրսին քի պի-
զիմ քիւչիւք Բօզ-Բոմբոն տախի հիշ պիր շէյտէն փապէք
տար տէյիլ տիր :

Պու սէօյիւ միլթէագըպ Ակրիբոլ կէօյիւյլէ Մայ-
եէօնիւն եանընտա պիւզիւլմիւշ գալմըշ օլան գըզը կէօս-
թէրտի :

Ատրիէն Ակրիբոլն Բօզ-Բոմբոնտան պէօյլէ թէքլիֆ-
սիղճէ պահա իթտիյինի իշիտինճէօ հայրէթ վէ թէան-
ճիւպի պիր գաթ տահա արթաղ . հըսս իթտիյի շէյէրի
վառֆ ու թարիֆ իթմէք միւմքինսիլ տիք . զիրա Բօզ-
Բոմբոնըն իֆատաթընը իշիթտիքճէ ըզտըրապը գալպի
զանն իտէրսին քի ազալմագտա վէ հէյէճանլարը տա
խաֆիֆլէշմէքսէ իտի : Բօզ-Բոմբոն կիւղէլ մաի կօզլէրի
եաշարմըշ օլտըղը հալտէ , հէյէճանը գալպ իլէ տէմէքսէ
իտի քի .

— Ա՛հ , սէվկիլի Մայետէօմ , պէօյլէ պիր տիվանէլիք
եաքմագ միւմքին մի տիր . . . ֆագըր ատէմլէր պիրի պի-
րինէ մուավէնէթ իթմէզլէր մի . . . պանա միւրաճաթ
իտէ՛մէզ մի իտինիլ . . . պանա այիտ օլան շէյլէրին պաշ-
գալարընա տա այիտ օլտըղընը պիլիլ իտինիլ . . . ֆիլէ-
մոնըն օտասընտա սօն պիր եաղմա տահա եաքար ըտըմ . . .
օնիւն իւշ չիզմէսինի , թիւթիւն չուպուզլարընը , գարնա-

վաւտա կիյնտիյի սանտալճը եւպիսէսինի, եաթաղընը վէ հաթթա պէօյիւք պարտաղընը տախի սաթար ըտըմ, վէ հիչ օլմազաս սիզ պէօյլէ տէհչէթլի պիր հալէ տիւշմէզ իտինիզ Ֆիլէմոն էյի պիր չօճուգ օլտըղընտան, պանա տարըլմազ ըտը. տարըլսա պիլէ քէնտիսինի տիյ-նէմէզ իտիւմ . . . համտ օլսուն, անընլա էյլէնմիշ տէյի-լիւմ . . . տէմէք իսթէրիւմ քի քիւշիւք Բօզ-Բոմբոնը ունուլթ-մամալը իտինիզ:

Մայեէօ Բօզ-Բոմբոնըն էմսալի կիպի ալիճէնապ պիր գալպէ մալիք օլտըղընը հէմչիրէսինտէն իշիթմիշ օլտըղըն-տան, հէյէճֆանլը պիր սէտա իլէ:

— Լուլթֆքեար վէ խաթըրնիւվազ օլտըղընըզը պի-լիրիւմ, մատմուլազէլ:

Բօզ-Բոմբոն. — (Էլլինին թէրսիյլէ պուրնունըն ուճու-նա տօղրու եուվաղլանմիշ օլան պիր տամլա եաշը սիլէ-րէք.) Իհթիմալ քի պիր զէմանտան պէրու հա'նկը տէ-լիյէ կիրմիշ օլտըղըմը պիլմէտիյինիզի չիմտի պանա սէօյլէ-յէճէքսինիզ: Պէնիւմ հիքեայէմ թօհաֆ պիր հիքեայէ տիր . . . թօհաֆ տէրսէմ մուղալիրի տիր . . . : (Տէրին պիր ահ իտէրէք.) Լաքին պէիս եօգ . . . սիզէ պուճնպան պահա իտէճէք տէյիլիւմ. չիմտի սիզ արթըգ թէճլիքէյի սափուշտըրտընըզ . . . նէ' սիզ վէ նէ' տէ Սէֆիզ պիր տահա պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլունմայաճագսընըզ, տէյիլ մի . . . Սէֆիզ զայէթ տէրմանսըզ ըմըշ . . . քէն-տիսինի կէօրմէք գապիլ տէյիլ իմիշ տէյօրլար, տօղրո՞ւ մը տըր, մօսիէօ Ակրիբու:

Ակրիբու. — (Մայեէօ կէօղլէրինի քէնտի կէօղլէրին-տէն տըրմամագտա օլտըղընտան, թէրէտտիւտլէ.) Էվ-վէ'թ, մատմուլազէլ, տօղրու տըր, ազաճըգ տահա սապր իթմէք լազըմ տըր:

Մայեէօ. — Փագաթ պէն քէնտիսինի պու կիւն կէօ-րէպիլէճէյիւմ, տէյիլ մի, Ակրիբու:

Ակրիքով. — Օ խոստուտան տա պահա իտերիդ . . . սէն գալպինի ֆէրահ թուրթ , բէճա իտերիմ . . . :

Րօզ-Բումբոն . ♣ Մ. Ակրիքովն հագգը վար տըր . սա. պըրսըղըզ լաղըմ տէյիլ , աղիզէմ Մայեէօ . ազաճըզ տահա պէքլէյէպիլիբիդ . . . (Ատրիէնին իւզէրինէ գուր. նաղճա պիր նազար աթֆ իտերէք .) Պէն տէ մատամ իլէ գօնուչարագ պէքլէյէճէյիմ. էվլէթ , էվլէթ , պէքլէյէ-ճէյիմ , զիրա սիզին կիպի պիչարէ Սէֆիզէ տախի պանա իթիմատ իտէպիլէճէյինի սէօյլէմէք իսթէրիմ : Միւսթէ-րիհ օլունըզ , պիր ինսան ազ չօգ սաատէթի հալտէ պու-լունուր տա պէտպախթ տօսթլարը անը հըսս իտեր-լէրսէ , պէօյիւք պիր շէյ տէյիլ տիր . սաատէթի հալինի եալընըզ քէնտիսինէ սագլամագ կիւզէլ պիր շէյ մի տիր : Էօյլէ պիր ատէմ սաատէթինի սամանյար իչինէ սարսըն տա հիչ քիմնէ էլ տէյմէմէք իչուն քիլիտ ալթընա վէ եախօս շիշէ իչինէ գօյսուն . . . : Պունտան պաշգա , պէ-նիմ սաատէթի հալիմ տէրսէմ , պու պիր շիյվէի իֆատէ տիր . վագըա պիր ճիհէթլէ սաատէթ սայըլապիլի . . . էվլէթ , ֆագաթ տիկէր ճիհէթլէ . . . անլայօր մըսընըզ , աղիզէմ Մայեէօ . . . : Ֆագաթ նէմէ լաղըմ . . . պէն հէ-նուզ օն եէտի եաշընտայըմ . . . նէ՞ պէիս վար . . . սէսի-մի քէսէրիմ վէսսէլամ . . . զիրա եարընա գատար տա պու եօլտա տէվամ իտէճէք օլսամ , հիչ պիր շէյ անլա-յամայաճագ սընըզ . . . : Միւստատէ իտինիդ տէ սիզի պիր տէֆա տահա էօբէյիմ . . . պունտան պէօյլէ նէ՞ սիզ վէ նէ՞ տէ Սէֆիզ մէյուս օլմայընըզ . . . իշիտիյօր մըսը-նըզ , զիրա պէն պուրատայըմ . . . :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ Րօզ-Բումբոն էյիլէրէք Մայ-եէօյիւ խալիսանէ պիր սուրէթտէ պուս իթտի :

Մայեէօնին թէլէֆի նէֆս թէճրիւպէսի հագգընտա տէրմիյան իթտիյի շու միւլահազա վէ եա տահա տօղրու-սը քէնտի քէնտինէ սէօյլէտիյի շու սէօղէր իւզէրինէ

մատմուհազէլ տը Գարտովիին հըսս իթտիյի շէյի թարիֆ իթմէք միւմքին օլամազ. Բօզ-Բոմբօնըն գուլլանտըղը լիսանըն դապալըղը, պիրլիքտէ էվլէնմիշ օլմատըղընտան տօլայը պէյանը մէմնունիյէթ իթտիյի Ֆիլէմօնըն էշեաւը հագգընտաքի պէմահէթ վէ սէխավէթի, Մայնէօյէ վատ իթտիյի խըտմէթ վէ մուլավէնէթտէ արա սըրա զուհուրա կէլէն միւրիւվլէթի գալպի, եէքտիկէրինէ թէմա. մըյլա զըտտ օլան շու արսըզնա վէ կիւլինն հարէքէթլէր, վէլ հասըլ պիւթիւն պու հալլէր մատմուհազէլ տը Գարտովի իշուն ծ' դատար եէնի շէյլէր իտիքի, քէմալը թէաճճիւպինտէն էվլէլի էմրտէ տիւսիզ կիպիսաքիթ վէ հարէքէթսիզ գալտը :

Ճալմանըն քէնտիսինէ թէրճիհ իթտիյի գըզ պո'ւ մը իտի :

Ատրիէնին Բօզ-Բոմբօնը կէօրիւր կէօրմէզ իճրա իթտիյի իւք հարէքէթ հէր նէ գատար զայէթ տէհշէթլի վէ զայէթ ըզտըրապլը իտի իսէ տէ, պիր ազ սօնրա միւլահազա իտիննէ զիհնինտէ պիր թագըմ չիւպհէլէր տօղաւրազ, պու չիւպհէլէր կիթ կիտէ թաթլը թաթլը իւմիտլէրէ միւթէհավվիլ օլտու. մէրգուլմէ՝ Բօտէնին սատա. գաթընը թահգիգ իթմէք իւզրէ ֆիտան սօպասընտա կիզլէնէրէք տինլէմիշ օլտըղը մուհավէրէյի եէնիտէն տէրլսաթըր իտէրէք, աշգ ու մուհապպէթ հագգընտաքի էֆ. քեար վէ խայալաթը օ տէրէճէ չաիրանէ վէ սաֆիյանէ օլան բրէնտին պու քիւշիւք գըզըն արսըզնա վէ կիւլինն հարէքեաթընտա պիր կէօնէ զէվգ ու լէզզէթ պուլապիւլէճէյինէ ինանմագ մագուլ օլուպ օլմատըղընը արթըգ տիւշիւնմէյօր իտի . . . մէրգուլմէ պու տէֆա արթըգ թէ. ըհտտիւտ իթմէյիպ, պու իհիլիմալի պիհագգըն իմքեան խարիճինտէ կէօրմէքտէ իտի. չունքի օ սըրատա ըագիպէսի օլան պու գըզը եագընտան թէտգիգ իթտիյի կիպի, գապա պիր լիսանլա իտարէի քէլամ իթտիյինի տէ իշիթմէքտէ

իտի . պու հարեքեաթ վէ լիսան չէհրէսինին կիւզէլլիինէ հէր նէ գատար խալէլ կէթիրմէմէքտէ իտի իսէ տէ , անա պայաղը վէ ճաղիպէտէն խալի պիր հէյեթ վէրմէքտէ իտի :

Բրէնս ճալմանըն Բօղ-Բամբոնա աչրգ օլմուշ օլմասը հագգընտա Ռարիէնին զիհնինտէ ույանմըշ օլան չիւպհէլէր չօգ կէշմէքսիզին պիւս պիւթիւն էմնիյէթսիզլիյէ թէ պէտտիւլ իթտի . քէնտիսի զէքեալէթ վէ ֆէրասէթի ֆէվլ Էլ ատէ սահիպի օլտըղընտան , բրէնս ճալմա թաւաֆընտան մէմուլ օլունմայան պու միւնասէպէթ վէ իր թիպաթ ալթընտա հէր հալտէ պիր էսրար մէվճուտ օլտըղընը հըսս իտէրէք , իւմիտլէրի եէնիտէն թէճէտտիւտ իթտի :

Պու թէսէլլիպախշ միւլահագա Ռարիէնին ֆիքրինի իսթիլա իթտիքճէ , օ վագթա գատար թագեիգ ալթընտա պուլունան եիւրէյի տէ օ նիսպէթտէ աչըլըպ եայըլմագտա վէ տահա էյի պիր իսթիգպալ հագգընտա միւպհէմ միւպհէմ արզուլար տօղմագտա իտի . մա մաֆիհ կէյմիշ ղէմանտան բէք աճը տէրսլէր ալմըշ օլտըղընտան , պիր խայալը պաթըլա գաբըլըր գօրգուսըյլա , բրէնսին պու կէնճ գըզ իլէ խալգ հուզուրընա չըգմասը կիպի պիր թագըմ հագիգի վուգուաթը տէրիսաթըր իթմէքտէ վէ քէնտիսի օ սըրատա պու գըզը թէմամըյլա թագտիր իտէպիլտիյի ճիհէթլէ , բրէնսին հարեքէթինի կիթտիքճէ ղարիպ վէ աճայիպ պուլմագտա ըտը :

Ֆիլ հագըզա էսրար իլէ մուհաթ օլան պիր չէյի ագիլանէ վէ տօղրու պիր սուրէթտէ նաճըլ մուհաքէմէ իտէպիլիր իտի : Ֆագաթ պիր ազ սօնրա քէսպի էմնիյէթ իթտի . կիզլի պիր հըսսը տէրունի բէնչէի էճէլտէն գուրթարմըշ օլտըղը իշճի գըզըն եաթաղը եանընտա պէթի տէ սաատէթի էօմրիւնիւն միւթէվագգըֆ պուլընտըղը էսրարտան խապէրտար օլաճաղընը քէնտիսինէ իֆհամ իթմէքտէ իտի :

Ատրիենին գալպինտեքի հէյէճանլար կիթ կիտէ օ՝ գատար պէօյիւտիւ քի, տիւպէր վէ լաթիֆ չէհրէսի կիււ կիպի գըզարտը, կէօյսիւ քէմալը շիտտէթլէ չարբմաղա պաշլատը, վէ օ վագթա գատար բէրտէի մահգունիյէթլէ մէսթուր օլան իրի գարա կէօզլէրի օլանճա լէթաֆէթ վէ պէշաշէթիյլէ բարլատը. թարիֆի նագապիւ պիր սապըր-սըզլըզլա Րօզ-Բոմբոնըն քէնտիսինի թէհտիտ իթմիշ օլտըղը մուհաւէրէյէ պէքլէմէքտէ իտի. ֆիւ հագըգա պիր գաշ տագըգա եվվէլ իշպու մուհաւէրէյի պիւթիւն հիտտէթի մաղրուրանէ վէ մէշրուասըյլա ըէտտ իտէճէք իտի իսէ տէ, շիմտի քէնտիսինճէ պիլինմէսի էլզէմ՝ օլան պիր սըրըն մէյտանա չըգմասընա խըտմէթ իտէր իւմիտիյլէ, անլն վուգուինի բէք զիյատէ արզու իտիյօր ըտը:

Րօզ-Բոմբոն Մայնէօյիւ մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ պիր տահա էօբտիւքտէն սօնրա, այաղա գալգտը վէ Ատրիենէ թէվէճճիւհլէ անը թէբէտէն թըրնաղընա գատար փւզտիւքտէն սօնրա քիւսթախանէ պիր թավը իլէ.

— Շիմտի սըրա պիզիմ տիր, մատա՛մ, պէրապէրճէ հալլ իտէճէք պիր մէսէլէմիզ վար տըր. — տէտի վէ Ատրիեն տախի զայէթ հալիմանէ պիր թավը իլէ.

— Էմիլինիզէ մունթաղըր ըմ, մատմուազէլ. — տէյուճէվապ վէրտի:

Ակրիքոլ Րօզ-Բոմբոնըն մուզաֆֆէրանէ վէ մաղրուրանէ չէհրէսի կէօրէրէք վէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ մէյտան օգուտըղընը իշիտէրէք, Մայնէօ իլէ պիր գաշ սէօզ թէաթի իթտիքտէն սօնրա, գուլապլարընը տիքտի վէ Րօզ-Բոմբոնըն քիւսթախըղընտան տօլայը հայրէթտէ գալտը. պատէհու կիտիպ գօլունտան չէքէրէք եավաշճա.

— Պագսան ա՛, սէն չըլտըրտը՞ն մը, քիմին իլէ գօնուշ-մագտա օլաղընը պիլիյօր մըսըն. — տէտի:

Րօզ-Բոմբոն. — (Եիւքսէք սէտա վէ մաղրուրանէ պիր թավը իլէ.) Էյ, նէ՛ օլմուշ... տիւպէր պիր գատըն տի-

կէր պիր գատընտան աշաղը գաւմազ եւ՝ . . . պու սէօղիւ մատամ իշուն սէօյլէյօրըմ . . . պէնիմ մատամ իլէ պիր-լիքտէ սէօյլէշէճէք չէյլէրիմ վար տըր . . . էմին իմ քի քէնտիսի պու չէյլէրին նէյէ՝ տաիր վէ նիշուն օլտըղընը պիրիւր . . . եօգսա քէնտիսինէ պէն սէօյլէյէճէյիմ . իֆա-տաթըմ բէք ուզուն տէյիլ տիր :

Ատրիէն մէրգուճէնին Ակրիքոլ հուզուրընտա ճալմա հագգընտա պազը կիւլինճ սէօղլէր սէօյլէյէճէյինտէն գօրգարագ , Ակրիքոլա պիր իշարէթ իթտիքտէն սօնրա , Բօզ-Բումբոնա խիթապէն .

— Սիզի տինլէմէյէ հազըրըմ , մատմուազէլ , լաքին պուրատա օլմազ . . . սէպէպինի անլարսընըզ ա՛ . — տէտի :

Բօզ-Բումբոն . — Հագգընըզ վար , մատամ . . . անախ-թարըմ եանըմտա տըր . . . էկէր արզու իտէլսէնիզ . . . պէնիմ օտամա կիտէլիմ :

Պու « պէնիմ օտամա » քէլիմէլէրի մաղրուրանէ պիր չէհրէ իլէ իրատ իտիլտի :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իսէ լաթիֆ վէ ահէնկիլ պիր սէտա իլէ .

— Մատամ քի պէնի օտանըզա գապուլ չէրէֆինէ նաիլ իթմէք իսթէյօրսընըզ , պու արղունըզա մուվաֆա-գաթ իտէրիմ , մատմուազէլ . — տէտի :

Պատէհու Բօզ-Բումբոնն էօնիւնտէ օ՛ տէրէճէ նէզա-քէթ վէ լէթաֆէթլէ էյիլտի քի , կէնճ գըզ արժըղըղըյ-լա պէրապէր ֆէվզ էլ ատէ միւթէհայեիլ օլուպ գալտը :

Ակրիքոլ . — Նասըլ , մատմուազէլ , թէնէզզիւլ իտիպ տէ . . . :

Ատրիէն . — (Ակրիքոլըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մօ-սիէօ Ակրիքոլ , պէն կէլինճէյէ գատար լութֆէն պիշարէ տօսթըմըն եանընտա պէքլէյինիզ . . . պէն չար չարուգ ավտէթ իտէրիմ . — տէտի վէ Ակրիքոլ կիպի միւթէհաճիպ օլան Մայեէօյէ եազլաշարագ .

— Պիր գաջ տագըգա գատար սիզտէն այրըտըղըմ
իչուն ափվընըղ տիւէրիմ, հէմչիւհէճիւիմ . . . պիր ազ
տահա քէնտիքիգի պուլընըղ . . . պիր ազ սոնրա խանէմէ
կէօթիւրմէք իւզրէ սիզի ալմաղա կէլէճէյիմ, — տէաի :

Պատէհու, Մայեէօյէ « հէմչիւրէմ » տէյու խիթապ
իթ տիյինտէն տօլայը թէաճճիւպտէ գալմըչ օլան Բօզ-Բոմբոն
բոնա տէօնէրէք :

— Իսթէտիյինիզ վագթ կիտէպիլիլիզ, մատմուազէչ.
— տէտի :

Բօզ-Բոմբոն, — Եօլու կէօսթէրմէք իչուն էօնէ կէչ
տիրիմտէն տօլայը ափվընըղ տիւէրիմ, մատամ. պու տա.
իւէտէ թէհլիքէլի եէրլէր չօգ օլտըղընտան, լէհպէրսիզ
եիւրիւմէք գապիլ տէյիլ տիր. — տէտի վէ աթվարը նա.
զիքեանէյէ վէ հիւսնիւ իֆատէյէ աշնա օլտըղընը կէօս.
թէրմէք իչուն տիրսէքլէրինի վիւճուտինէ եաքըշտըրըպ
տուտագլարընը տա պիւզտիւ :

Պատէհու իքիսի պիլիլիքտէ Ակրիքու իլէ Մայեէօյիւ
եալընըղ պըրագարագ օտատան տըշարը չըգտըլար :

Գրալիչա Պաքանալըն ճէսէտի վալիտէ Արսէնին եէր
ալթընտաքի տիւքքեանընա նագլ իտիլմիչ օլտըղընտան,
պու կիպի ուղուրսըզ վագըլարըն տաիմա ճէլպ իթտիք.
լէրի էրպապը մէրագ սօգագ գաբուսընտա երզըլմըչ ը-
տըլաթ. պու ճիհէթլէ Բօզ-Բոմբոն Ատրիէն իլէ պէրապէր
քիւչիւք հավլիտէն կէշտիլի Երատա հիչ քիմսէյի կէօրէ-
մէտիյինտէն, էսկի տօսթը Սէֆիգին տէհչէթլի պիր սու.
րէթտէ վէֆաթ իթմիչ օլտըղընը եինէ թապէր ալմամաթ :

Պիր գաջ տագըգա սոնրա Բօզ-Բոմբոն իլէ մատմուա-
զէլ տը Դարտօվիլ Ֆիլէմոնըն օտաւընա կիրտիլէր : Մէգ-
քիւր օտա՝ Նինի-Մուլէնին Բօզ-Բոմբոնը ալմաղա կէշտիլի
զէման պըրագըլմըչ օլտըղը գարըշըգըզ վէ բէրիշանլըզ
իչինտէ պուլոււնըյօրտա :

Ատրիէն էրքէք վէ գըզ թալէպէլէրին ախապը զա :

րիպէսինտէն պիւս պիւթիւն պիսապէր պուլնտըղնտան , մէշղուլիյէթի զիհնիյէսիյէ պէրապէր , մասքէլի պալօ էլ պիսէլէրի , չուպուգ իշմէքտէ օլան էօլիւ գաֆալարը , քիւթիւպիւսանէ իւզէրինտէ պըրագըլմըշ օլան չիզմէլէր , իրիպարտագլար , գատըն լիպասլարը , ալթը գարարմըշ թիւթիւն չուպուգլարը վէ սաիրէտէն միւրէքքէպ պիր թագըմ տաղընըգ էշեանըն չու զարիպ վէ կիւլիւնճ գարըշըգլըղընը պիր հայրէթի ազիմէ իլէ թէմաշա իլլէտի , Ֆագաթ պիր ազ սօնրա Ատրիէնին պու հայրէթի եէրինէ միւլէլիմ պիր նէֆրէթ գաիմ օլտու . կէնճ գըզ մէզքիւր օտանըն ֆագլը հալինտէն տէյիլ , պէլքի օրատա հիւքմֆէրմա պուլլէնան գարըշըգլըգտան նէֆրէթ իթմէքտէ իտի . հալ պոճքի Մայեէօնիւն խարապէզար օտասընտա պէօյլէ պիր նէֆրէթ տույմամըշ ըտը :

Բօզ-Բումբոն՝ աթվարը մաղրուրանէսինէ լաղմէն , մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ իլէ եալընըգ պուլլէնալըտան պէրու չիտտէթի պիր հէյէճան հըսս իթմէքտէ իտի . մէրգուլմէնին նատիտէ կիւզէլլիյի , չէհրէի ազամէթնիւմասը , աթվար ու հարէքեաթընըն նէզաքէթի ֆէվգ էլ ատէսի վէ քէնտիսինին քիւսթալսանէ սէօզլէրինէ գարըշ վէրմիշ օլտըղը թէմքինի վէ նազիքեանէ ճէվապլար քէնտիսի իւղէրինտէ պէօյիւք պիր թէէսիր հասըլ իլլէմիշ իտի . պունտան պաշգա , մէրգուլմէ հատտը զաթընտա էյի պիր գըզճըղաղ օլտըղընտան , մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին Մայեէօյէ հէմիլրէմ , տօսթըմ տէյուլ խիթապ իթտիլինի կէօրէրէք ֆէվգ էլ ատէ միւթէէսսիր օլմըշ ըտը :

Քէնտիսինին Ատրիէն հագգընտա հիշ պիր մալիւմաթը խուսուսիյէսի եօղ ըտը ըսա տա , անըն ճէմիյէթի պէշէրիյէնին էն զէնկին վէ էն եիւքսէք սընըֆընա մէնսուպ օլտըղընը պիլտիլինտէն , անա գարըշ էօյլէ հայասըզճա վէ մաղրուրանէ պիր մուլամէլէտէ պուլլէնմըշ օլտըղընտան տօլայը վիճտանէն մուզտարըպ օլմագտա

իտի . պինաէն ալէյհ մատմուազէլ տը Գարտովիլ հագ-
գընտաքի էֆըեար վէ թէսավիւրաթը էվվէլնէ զայէթ
խասիմանէ իքէն ազար ազար քէսպի սիւքիւնէթ իթմէյէ
պաշլամըշ ըտը :

Մա մաֆիհ մէրգումէ բէք տիք պաշլը օլտըղընտան ,
վէ հայսիյէթի զաթիյէսինէ տօգունան պիր նուֆուզա
մաղուպ օլմուշ կէօրիւնմէք իսթէմէտիյինտէն , էվվէլքի
թավըր քիւսթախանէսինի թէքրար թագընմաղա չալըշտը
վէ գարույը սիւրմէլէտիքտէն սօնրա , Ատրիէնէ խիթա-
պէն .

— Լուծֆէն օթուրընըզ , մատամ . - տէտի :

Պու եօլտա իտարէի լիսանտան մագսատը՝ հիւսնիւ
իֆատէյէ աշնա օլտըղընը իսպաթ իթմէքտէն իպարէթ
իտի :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ պիր սանտալիէ ալմագ-
իւլըէ իքէն , Բօզ-Բոմբոն՝ պիր տիւշմէնի պիւէ իքրամ իթ-
մէյի իլթիզամ իտէն հըսսը միւսաֆիրքէրվէրիյէ իթթի-
պաէն .

— Օ սանտալիէյի ալմայընըզ , մատամ , պիր այաղը
էքսիք . - տէտի :

Ատրիէն էլինի տիկէր պիր սանտալիէյէ ուզաթտը
իսէ տէ , Բօզ-Բոմբոն եէնիտէն միւմանաաթ իտէրէք .

— Օնու տա ալմայընըզ , զիրա արգալըղը գըրըգ տըր .
- տէյու հայգըրտը :

Մէրգումէնին սէօյլէտիյի սէօզ տօղրու իտի . զիրա
սանտալիէնին պիր քէման շէքլինի կէօսթէրէն արգալըղը
մատմուազէլ տը Գարտովիլին էլինտէ գալտը . կէնճ գըզ
մէգքիւր արգալըղը սանտալիէնին իւզէրինէ եէրլէշտիր-
տիքտէն սօնրա , Բօզ-Բոմբոնա խիթապէն .

— Այագտա տահա էյի գօնուշապիլիրիզ , մատմուա-
զէլ . - տէտի :

Բօզ-Բոմբոն պաճազլարը իւզէրինտէ մաղրուրանէ

պիր սուրէթտէ տիքիլէրէք վէ հէյէճանը գալպինի սէթ-
րէ չալըշարագ .

— Նասըլ արզու իտէրսէնիզ, մատամ. — տէյու ճէ-
վապ վէրտի :

Պատէհու մատմուլազէլ տը Գարտովիլ Ֆիլէ Բօզ-Բոմբոն
արասընտա աթիտէքի մուհավէրէ ճէրէյանէ պաշլատը :

24

Մ Ո Ւ Հ Ա Վ Է Ր Է

Բօզ-Բոմբոն պիր տագըգա գատար թէրէատիւտտէն
սօնրա, գալպի քէմալը շիտտէթլէ չարբմագտա օլան Ատ-
րիէնէ իիթապէն .

— Գալպիմտէ օլան շէյի սիզէ թէմամըյլա սէյլէյէ-
ճէյիմ, մատամ. սիզէ թէսատիւֆ իտէճէյիմի պիլմէզ ի-
տիմ, ֆագաթ մատամ քի թէսատիւֆ իթտիմ, պու ֆըր-
սաթտան իսթիֆատէյէ գալգըշմամ թապիի տիր . — տէտի,

Ատրիէն . — (Հագիմանէ պիր թավը իլէ .) Լաքին,
մատմուլազէլ, հիչ օլմազսա վուգու պուլաճագ մուհավէ-
րէմիզին էսասը նէտէն իպարէթ օլտըղընը անլայամազ-
մըյլմ :

Բօզ-Բոմբոն . — (Թապիի օլմագտան զիյատէ ետրմա
պիր թավը մաղրուրանէ իլէ .) Էվվէթ, մատամ, անլա-
յապիլիրսինիզ, Էվվէլա, պէնիմ պէտպաթթ օլտըղմը
վէ գըսգանճըգ սաիգասըյլա սիզէ գարշը նիմայըշլար-
տա պուլուլանճաղըմը վէ եաթսոտ պիր մէթրուք կիպի
աղլայըպ սըզլայաճաղըմը զանն իթմէյինիզ . . . պուլա .

թիֆ իւմիտէ տիւշմէ յինիզ . . . շիւքըլէր օլտուն , պէնիմ կիւ-
ղէլ բրէնստէն շիքեայէթ իտէճէք պիր սէպէպիմ եօգ տըր .
քէնտիսի պէնի բէք զիյատէ պաթթիյար իթտի . քէնտի-
սինի պըրագմագլըղըմ տա խիւաֆը ըրզասը օլարագ վու-
գու պուլտու . զիրա քէյֆիմ էօյլէ իսթէտի :

Րօզ-Բոմբոն՝ աթվարը սէրպէսթանէսիյլէ պէրապէր
գալպի բէք զիյատէ գապարմըշ օլտըղընտան , պու սէօ-
ղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա պիր ահ չէքտի վէ պատէհու
սէօղիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Էվվէթ , մատամ , քէնտիսինի պըրագտըմ , զիրա
քէյֆիմ էօյլէ իսթէտի . քէնտիսի պէնի չըլտըրասըյա
սէվէր իտի . . . Էկէր իսթէմիշ օլսայըտըմ , պէնիմլէ Էվ-
լէնէճէք իտի . . . պու սէօղլէրիմ սիզճէ քէտէրի մու-
ճիպ օլույօրսա , գապահաթ պէնտէ տէյիլ տիր . . . ֆիլ
հագըգա սիղէ քէտէրի մուճիպ օլմագ իսթէր իտիմ . . .
ֆագաթ պիր աղ Էվվէլ Մայեէօ հագգընտա կէօսթէրտի-
յինիզ հիւսնիւ մուամէլէյի կէօրիւնճէ , գալպիմտէ պիր
չէյլէր հըսս իթտիմ . . . (Այաղընը եէրէ վուրարագ .) Նի-
հայէթ շուրասը սահիհ տիրքի , պէն սիզտէն նէֆրէթ ի-
տիյօրըմ , վէ սիզ տէ պու նէֆրէթիմէ լայըգ սընըզ :

Պու սէօղլէրտէն՝ Ատրիէն գատար ֆէրասէթլի օլմա-
յան վէ հագըգաթը հալի անլամաղա անըն գատար մէն-
ֆաաթը պուլընմայան պիր քիմսէ պիլէ , Րօզ-Բոմբոնըն
քէնտիսինի չըլտըրասըյա սէվէն վէ քէնտիսիյլէ Էվլէնմէք
իսթէյէն քիմսէ հագգընտա սէօյլէտիյի քիւսթախսնէ
սէօղլէրլէ պէրապէր պիւս պիւթիւն պօշա չըգմըշ օլտըղը-
նը , սէօյլէտիյի սէսղլէր սըրֆի եալանտան իպարէթ պու-
լընտըղընը , բրէնսին քէնտիսինի սէվմէտիյինի վէ Ատրիէնէ
պաթթիյար պիր ըագիպէ նաղարըյլա պագտըղընտան ,
քէնտիսինտէն ինթիգամ ալմագ իւզրէ պագը հիւրէք
տէլիճի սէօղլէր սէօղլէմէք իշուլն անա թէսատիւֆ իթմէք
արզուսընա տիւշմիւշ օլտըղընը անլայապիլիր իտի . լաքին

Բողոք-Բամբոսներն թապիաթը խայրիսահանէսի զալէպէ իտէրէք, հիւճիւմինի տէվլամ իպէմէզ օլմուշ քտը. զիրա Ատրիէն եօ. գարըտա պէյան օլսունան սէպէպլէրտէն նաշի քէնտիսինի կիթ կիտէ միւթէէսսիր իթմիշ իտի :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ՝ Բօղ-Բամբոսն շու դարիպ հիւճիւմինէ տէյիլ իսէ պիյէ բրէնս ճալմանըն մէրգումէ հագգընքա պիր կէօնէ մուհապպէթի ճիտտիյէսի օլամայաճաղը նէթիճէսինէ հէր նէ գատար պէքլէյօր իտի իսէ տէ, բագիպէսինին թախմինաթը վագըասընտան պիր գըսմընը շու սուրէթլէ թէէէիտ վէ թաքպիգ իթտիյինի կէօրիւնճէ, էվվէլի էմրաէ հայրան օլուպ գալար, ֆաղաթ պիր աղ սօնրա հագգաթ սուրէթինի ալմաղա պաղլայան իւմիւլէրի պիրտէն պիրէ միւտհիշ պիր շիւպհէյէ թէպէտտիւլ իթտի : Սէօղիւմիւզիւ կյաւհ իտէվիւմ :

Ատրիէնին իշիթմիշ օլտըզը սէօզ քէնտիսինի պիւս պիւթինն մէմնուն իթմէլի իտի : Տիւնեանըն ուսուլ վէ տաթը իգթիպասընճա, ճալմանըն նիւրէյի քէնտիսինէ մէրպուլթ օլմագտան իսալի գալմամըշ օլտըզընա արթըգ էմին օլարագ, բրէնսին կէնճիք սաիգասըյէա պու սէվիմլի վէ ճագիպէլի գըզ հագգընտա մուվագգաթ պիր արզույա դաբըլըպ գաբըլմատըզընա բէք տէ էհէմիյէթ վէրմէմէլի իտի : զիրա պէօլէ պիր արզույա գաբըլմըշ օլտա տալի, իսաթաի նէֆսանիսինտէն տօլայը մահճուպ օլարագ Բօղ-Բամբոստան ալրըմըշ ըտը :

Ատրիէն՝ պու գանաւթքեարանէ սէպէպլէր իլէ պէրապէր չգե իսաթաի նէֆսանիի հիշ պիր վէճհլէ աֆվ իտէմէզ իտի : Մէրգումէ պիրիսինին լէքէսինտէն տիկէրի լէքէտար օլմամագ սուրէթիլէ րուհըն վէ ճիսմին պիրի պիրինտէն ալրըլմասը խուսուսընը աւլա գապուլ իտէմէզ իտի : քէնտիսի մուհապպէթի մասումանէ վէ շէտիտէ խուսուսընտա բէք միւշքիլրէսէնտ իտի : պու քէյֆիյէթ ինսանլար նազարընտա կիւլիւնճ վէ պուտալաճա պիր :

չէյ օշնա տախի, թապիաթ վէճէնապը Հագգ հուզու-
րընտա ատիլանէ վէ մէշրու՝ իտի :

Քէնտիսի հըսսիյաթը նէֆուանիյէյի պաշղա տիւրլիւ
անլաթըղընտան, անլէրէ վէ ճէնապը Հագգըն ազամէթ
վէ ճէլալէթինէ պիր տէլիլի գավի մագամընտա բզհարը
հիւրմէթ վէ լիայէթ իթտիյինտէն, հըսսիյաթը մէգըիւ-
րէ հագգընտա էօյլէ եիւքսէք ֆիքիլլէրի վար բար քի,
բուհ վէ մանէվիյաթը ֆթէտդիդ իթմէքլէ ուղրաշնի ֆէլ-
սէֆէ թարաֆտալլաթընճա պիլէ բիւմիլէն մէճհուլ իտի :

Մանմուադէլ տը Գանուսուլիլ Էէնճ, կիւզէլ վէ բաք
պիր զէվճ իսթէտիլլէրինի ալլըգտան աշղա սէօյլէմէքսէն
խէ էօլմէյի իթէրճիհ իտէն վէ պինաէն ալէյհ ալթը ալ
սօնրա իքի իւշ տօսթ թուլմագ շարթըղա դայէթ չիլ-
լին, դայէթ տուլղուսըղ վէ ֆէսաաթը ախէսադ սահիպի
ատէմէր իլէ էվլէնմէյէ մէճպուր օյսն իւրքէք վէ մահ-
ճուպ մախլուզլարտան տէլիլ իտի : Խալլ, մէրդումէ եէք-
տիկէրինի չըլաթրասըյա սէվէն իքի կիւզէլ ժալուսըրն
մաուսիյէթինտէ նէ՝ գտտար սաֆի վէ սէմպի պիր թու-
լալթ մէվճուտ օլաթըղընր վէ ինտանըն իլք տէֆա հըսս
իթտիլի մուհապպէթին լէվհաի գալպինէ հէքք իթտիլի
լաթիֆ վէ բուհբէրվէր խաթըրէլէրտէ իսթիլգալ իշուն
նէ՝ գատար լէէէմինաթ պուլընտըղընը գալպէն հըսս իտէր
իտի :

Պալէատէ սէօյլէտիլիմիղ վէճհէ, բրէնա ճանլանըն
Բօզ-Բումբուն հագգընտա ճիտտի պիր մուհապպէթ կէօս-
թէրմէմիշ օլաթըղ պիզզաթ մէրգումէնին հիտտէթի մազ-
բուրանէսինտէն անլաշըլմագտա իտի իսէ տէ : Ընարիէն
նին պիւս պիւթիւն էմին օլմամըշ ըտը :

Բօզ-Բումբուն իֆատէսինէ « Նիհայէթ, մատամ, սիզ-
տէն նէֆրէթ իտիյօրըմ » ճիւմէի խառմանէտիլլէ խիթաթ
վէրմիշ իտի : պինաէն ալէյհ Ատրիէն լաթիֆ պիր չէհրէ
իլէ :

— Նիշու՛ն պէ՛նտէն նէֆրէթ իտիյօրսընըզ, մատմուա-
զէլ. — տէյու սօրտու :

Րօզ-Բոմբոն . — (Էվվէլքի րօլընը ունուտարագ վէ
խուլուսը գալպինէ իթթիպա իտէրէք .) Օ՛հ , եա՛ Րապպի,
սիգտէն նէ՛ իշուն վէ նէտէ՛ն տօլայը նէֆրէթ իթտիյիմի
պիլմէյօր կիպի կէօրիւնմէյինիզ, մատամ . . . միւմքին մի
տիր քի պիր ինսան հիշ թանրմատըղը պիր քիմէնին չիչէք
պուքէթինի ալմագ իշուն թա բարսըն աղղընա գատար
աթըլսըն . . . : (Եավաշ եավաշ քէսպի չիտտէթ իտէ-
րէք վէ օ վագթա գատար ճիւզի պիր հիտտէթլէ գը-
ղարմըշ օլան չէհրէսի հագիգի վէ ֆագաթ կիւլինն պիր
թավըր միւքէտտէրանէ ալարագ .) Էկէր մէսէլէ եալը-
նըզ չիչէք պուքէթինի ալմագտան իպարէթ օլսայըտը , նէ
իսէ . . . կիւզէլ բրէնսին քէչի եավրուսը կիպի թէաթրօ
սահնէսինէ աթըլտըղընը կէօրտիւյիւմ զէման հէր նէ գա-
տար գանըմ թէրէմէ սըչրատը իսէ տէ , եինէ քէնտիքէն-
տիմէ . « Պու Հինտլիլէրին նէզաքէթի տէ պու իմիշ . . .
պուրատա պիր գատըն էլինտէքի չիչէք տէմէթինի տիւշիւ-
րիւրսէ , թէրպիլէյի պիր էֆէնտի անը գալտըրարագ գա-
տընա վէրիր . Լաքին Հինտիսթանտա իշ պէօյլէ տէյիլ ի-
միշ . հէրիֆ չիչէք տէմէթինի եէրտէն գալտըրըյօր , տիւ-
շիւրէն գատընա իյատէ իթմէյօր վէ անըն կէօղլէրի էօ-
նիւնտէ պիր տէ բարս էօլտիւրիւյօր . կէրիւնիւր քի օ մէմ-
լէքէթին նէզաքէթ վէ ատէթի տէ պու իմիշ . . . » տէտիմ :
Լաքին հիշ պիր եէրտէ նէզաքէթէ մուվաֆըզ կէօրիւմէ-
յէճէք պիր շէյ վար ըսա , օ տա պանա իթտիյի մուամէլէ
տիր , մատամ . . . պու մուամէլէյէ իսէ մահզա սիլին սա .
յէնիզտէ մագհար օլտում :

Րօզ-Բոմբոնըն հէմ աճը վէ հէմ տէ կիւլինն օլան
չու չիքեպէթլէրի՝ ճալմանըն քէնտիսինի չըլտըրաւայ
սէվմիշ օլմասը հագգընտա պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիյի
սէօղլէրէ բէք տէ թէվաֆուգ իթմէմէքտէ իտի . Լաքին

Ատրիէն պու պիրի պիրինէ զըտտ սէօղլէրի քէնտիսինէ ան-
լաթտըրմագ իսթէմէյէրէք , հալիմանէ պիր թավր իլէ տէ-
տի քի .

— Բէտէրլէրինիզէ պէնի սէպէպ ատտ իպէրէք եա-
նըլլօրսընըզ զանն իտէրիմ , մատմուաղէլ լաքին հէր նէ
տախի օլսա , սիզին պէօյլէ պիր սուի մուամէլէյէ ուղրա-
մանըզտան տօլայը խալիսանէ պէյանը թէէսսիւֆ իտէ-
րիմ :

Բօզ-Բոմբոն . — Էկէր պէնի տէօյմիւշ օլտըզլարընը
զանն իտիյօրսանըզ , եանըլլօրսընըզ , մատամ , խալլէ ,
պէօյլէ պիր հալ վուգու պուլմաւը . . . ֆագաթ էկէր
սիզ օլմասայըտընըզ , բրէնս պէնի ազաճըզ օլսուի սէվէ-
ճէք իտի . . . պէն տէ պու զահմէթէ տէյէր իտիմ զանն
իտէրիմ : Տիւնեատա սէվմէք վար . . . սէվմէք տէ վար .
պէն օգատար միւլքիլլէսէնտ տէյիլ իմ . ֆագաթ պու
թալէպտէ՞ տէ մի պուլլունմայըմ . . . (Պաշ բարմաղընըն
թըրնաղընը ըսըրարագ .) Ա՛հ , Նինի-Մուլէն պուրայա
կէլիպ տէ պէնի զանտըրմագ իւզրէ միւճէվհէրլէր վէ
սաիր զինէթլէր կէթիրտիյի զէման , պէնի զայէթ նամուս-
քեարանէ պիր իշէ կէօթիւրմէքտէ օլտըզընը սէօյլէմէյէ
հագգը վար ըմըշ . . .

Ատրիէն . — (Կիթտիքճէ մէրագա արթարագ .) Նինի
-Մուլէն մի . . . պու Նինի-Մուլէն քիմ օլույօր , մատ-
մուաղէլ :

Բօզ-Բոմբոն . — (Սէրթ պիր թավր իլէ .) Մէզհէպէ
տայըր պէնտլէր եազան պիր մուհարրիւր , վէ եա տահա
տօղրուսը պիր թագըմ բուհանիլլէրին իլգաաթընա քէօր
քէօրիւնէ խըտմէթ իտէն պիր ճէհէննէմիլի . . . պու հէ-
րիֆ կիւյա ախլագ վէ մէզհէպ հագգընտա պահսլաը
եազմագ իշդէն պու բուհանիլլէրին բարաւարընը տէրճէպ
իտէր : Տօղրուսը ախլագընա տէյէճէք եօգ . . .

Ատրիէն « մէզհէպ » վէ « բուհանի » սէօղլէրինի իշի-

տինճէ , քէնտիսիլէ ճալմայը գուրպան իթմէք իւզրէ Բօ-
տէն վէ եա արբայ տէկրինեհինին գուրմըշ օլտըգլարը ֆէ-
սատ տօլապլարընըն եէնի պիր ուճընը տահա էլէ կէչիր-
տիլինի կէօրտիւ վէ հագըգաթը հալի միւպհէմ սուրէթ-
տէ ֆարգ իթմէյէ արաշլայարագ .

— Մագաթ , մատմուաղէլ , պու տտէմ նէ՞ պէհանէ
իլէ սիզի պուրատան կէօթիւրտիւ . - տէյու սիւալ իյ-
լէտի :

Բօգ-Բոմբոն . - Նամուս վէ ֆիզիլէթիմ իչուն գօր-
գաճագ հիշ պիր չէյ օլմատըզընը վէ եալընը քէնտիմի
հէր վէճհ իլէ կիւզէլ կէօթէրմէյէ չալըշմազըզըրմ լա-
զըմ կէլէճէյինի սէօյլէյէրէք պէնի գանտըրտը . օ զէ-
ման պէն տէ քէնտի քէնտիմէ . « ֆիլէմոն մէմլէքէթինտէ
տիր , պիւրսատ եաք եալընը ճանրմ սըգըլըյօր . վու-
գու պուլան թէքիֆ թօհաֆ կէօրիւնիւյօր . ֆագաթ պէն
ճէ հիշ պիր թէհլիքէ հօգ տըր . . . » տէտիմ : Օհ , խալը ,
քէնտիմի նէ պէօյիւք պիր թէհլիքէյէ գօյտըզըմը պիլմէ-
յօր ըտըմ : Նիհայէթ Նինի-Մուլէն պէնի կիւզէլ պիր արա-
պայա օթուրթտու . Բալէ-Բուպյալ մէյտանընա կէլիր կէլ-
մէզ արապտ աուրատու . Նիլի-Մուլէն տչազըյա էնտի վէ
անըն եէրինէ գուրնազ չէհրէլի սարը պիր տտէմ օթու-
րարագ , պէնի բրէնսին խանէսինէ կէօթիւրտիւ . օրատա
պանա խուսուսի պիր տաիրէ թախսիս իթտիլէր : Բրէնսի
կէօրտիւյիւմ զէման , օ՛ տէրէճէ կիւզէլ իտի քի , պիր-
տէն պիրէ կէօզլէրիմ գամաշարագ հայրան օլուպ գալ-
տըմ . ֆագաթ սիմսսը զայէթ լաթիֆ վէ վագարըլը օլտը-
զընտան , քէնտի քէնտիմէ . « Ագիլանէ տավրանմազըզըմ
լազըմ տըր . պու տէֆա պանա պէօյլէ եագըշըր . . . »
տէտիմ : պու սէօզիւմիւ թութաճազըմը զանն իթմէզ ի-
տիմ . . . ֆագաթ աչիլանէ , հէմ տէ ֆէվզ էլ տտէ աճ
զիլանէ տավրանտըմ . . .

Ատրիէն . - Նաոըլ , մատմուաղէլ , պէօյլէ իֆֆէթ վէ

Ֆազիլէթ կէօսթէրտիլինիզտէն տօլայը ըզհարը թէէսսիւֆ մի իտիյօրսընըզ . . .

Բօզ-Բումբոն . - Խայր . . . պիր շէյի ըէտտ իթմէք մահզուզիյէթինի օլտուն հըսս իտէմէտիյիմտէն տօլայը թէէսսիւֆ իտիյօրմ . . . Ֆազաթ սիզտէն հիշ պիր շէյ իսթմէզլէրսէ , նա՛սըլ ըէտտ իտէպիլիր սինիզ . . . սիզէ հագարէթ կէօսթէրէճէք վէ քիւչիւք պիր մուհապպէթ սէօզիւ պիլէ սէօյլէմէյէճէք օլուրլարսա , նէ՛ տարարսընըզ :

Ատրիէն . - Լաքին , մատմուզէլ , հազգընըզտա կէօսթէրիլէն պու գայտսըզլըզ , օխանէտէ էրէյիճէ միւտտէթ գայմանըզա մանի օլմատը զանն իտէրիմ :

Բօզ-Բումբոն . - Բրէնպին պէնի քէնտի նէլտինտէ նէ՛ իչուն սագլատըղընը վէ արապայա պինտիրիպ նէ՛ իչուն կէզտիրտիլինի վէ թէաթրօյա նէ՛ իչուն կէօթիւրտիւյիւնիւ պէն պիլիբ միյիմ : իհիմալ քի եանընտա կիւզէլ պիր գըզ պուլունտըրմագ վէ Ֆազաթ անըն եիւզիւնէ պիլէ պագմամագ տաիի բրէնսին ետպանի մէմլէքէթինտէ նա . զիքեանէ պիր ատէթ տիր :

Ատրիէն . - Ֆազաթ օ հալտէ բրէնսին խանէսինտէ նէ՛ իչուն տուրըյօր ըտընըզ :

Բօզ-Բումբոն . - (Հիտտէթինտէն այաղընը եէրէ վուրարագ .) Տուրըյօր ըտըմ , չունքի նասըլ օլտըղընը պիլմէքսիլին քրէնսի սէվմէյէ պաշլամըշ ըտըմ : Իչին իչինտէ զարիպ պիր նօգթա վար ըսա , օ տա շուրասը տըր քի պէն իսթիննօզ կիպի շէնմէշրէպ պիր գըզ օլտըղըմ հալտէ , անը մահզուն օլտըղը իչուն սէվիյօր ըտըմ : պու իսէ քէնտիսի . նի ճիտտի պիր սուրէթտէ սէվտիյիմի իսպաթ իտէպիլիր իտի . նիհայէթ պիր կիւն սապր իտէմէտիմ . . . քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի . « նէ օլուրսա օլտուն , պու հալէ պիր նէթիճէ վէրմէլի . Ֆիլէմին մէմլէքէթինտէն պանա աճը աճը մէթմուպլար եազաճագ տըր . Ֆազաթ վազիֆէմտէ տէյիլ . » քէնտի քէնտիմէ ճէսարէթ վէրտիմ , վէ

պիր սապահ գալգըպ իսթէտիյիմ կիպի կիլիկիա գուշան. տըգտան սօնրա, այնէյէ պագարագ. « Օ՛հ, արթըգ տա. յանամայաճագ տըր... » տէտիմ վէ գալգըպ քէնտի օ. տասընա կիթտիմ. ագլըմ պաշըմտա տէյիլ իտի... ֆիր-րիմէ նէ՝ գատար լաթիֆ սէօղլէր կէլտի իսէ, քեաֆֆէ. սինի տէ սէօյլէտիմ, կիւլտիւմ, աղլատըմ վէ նիհայէթ քէնտիսինի թաբարճասընա սէվմէքտէ օլտըղըմը պէյան իլլէտիմ... պու իֆատէմէ նէ՝ ճէվապ վէրսէ պէյէնիր-սինիզ... լաթիֆ վէ ֆագաթ մէրմէր կիպի հէյէճանսըզ սէտասըյլա. « Պիշարէ՝ չօճուգ... » տէյու նիտա իլլէ. տի. էվլէթ, կիյա քէնտիսինէ պիր տիշ աղըսընտան շի. քեայէթ իտիյօրմըշըմ կիպի « Պիշարէ՝ չօճուգ... » սէօղլէն. տէն ֆաղլա վէ եախօտ էքսիք հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէ. տի... Պագաթ էմին իմլքի էկէր քէնտիսի աշգ ու մուհապ. պէթ խուսուսընտա պաշգա թարաֆտան պէտպախթ օլ-մամըշ օլսայըտը, պարութ կիպի թութուշաճագտը. ֆա-գաթ սօն տէրէճէ մահզուն վէ մէյուս կէօրիւնիւյօր ըտը (Պիր սանիյէ գատար սիւքիւթտէն սօնրա.) Տօղրուսը... ֆագաթ խա՛յր, խա՛յր, պունը սիզէ սէօյլէմէք իսթէմէմ. զիրա՞ ֆէվգ էլ ատէ մէմնուն օլաճագսընիզ... (Պիր սա. նիյէ գատար եէնիտէն տուրարագ վէ մուշֆիգանէ վէ թաազիմքեարանէ պիր թավը իլէ մատմուազէլ տը Գար. տօլիլին եիւզիւնէ պագարագ.) Պագաթ նի՛շուն սիւքիւթ իտէճէյիմ... սէօյլէրիմ վէսսէլամ. էվլէլա բրէնսին պէ-նիմէ էվլէնմէք իսթէտիլինի մաղրուրանէ պիր սուրէթտէ սէօյլէտիմ վէ սօնրա տա պէնի պայաղը գաբուտան տըշա-րը աթմըշ օլտըղընը պիլա իսթիյար իթիրաֆ իթտիմ: Նէ՝ եաբայըմ, էլիմտէ տէյիլ, պիր եալան սէօյլէյէճէք օլուր-սամ, պէօյլէ տաիմա բուսուլայը շաշըրըրմ: Տինլէյինիզ, մատամ, հագըգաթը հալ շունտան իպարէթ տիր. սիզի Մայեէօնիւն օտասընտա կէօրտիւյիւմ զէման, էվլէլա սի-զէ գարշը պիր հինտի եավրուսը կիպի հիտտէթլէնտիմ...

Ֆագաթ սիզին կիպի տիւպէր վէ ասըլգատէ պիր գատը-
նըն օ պիչարէ իշճի գըղա հէմչիրէ կիպի մուամէլէ իթտի-
յինի կէօրիւնճէ, հիտտէթիմ պիւս պիւթիւն պէրթարաֆ
օլտու... Պուրայա կէլտիյիմիզ զէման, հիտտէթիմի թէք-
րար էլտէ իթմէք իսթէտիմ. Ֆագաթ պիր տիւրիւ մու-
վաֆֆագ օլամատըմ... սիզինլէ պէնիմ արամըղտա մէվ-
ճուտ օլան ֆարգը կէօրտիւքճէ, բրէնչին մահզա սիզի
տիւչիւնմէյէ հագգը պուլընտըղընը թէսիմ իտիյօր ը-
տըմ... պիչարէ տէրիգանլը սիզի չըլտըրասըյա սէվիյօր,
մատամ... պու սէօղիւ եալընըզ Բորթ-Սէն-Մարթէն
թէաթրօսընտա սիզին իչուն էօլտիւրտիւյիւ բարս վագըա-
սընտան տօլայը սէօյլէմէյօրըմ. ծնտան սօնրա սիզին չի-
չէք պուքէթինիզլէ եաբտըղը չըլընլըզլարը պիւսէնիզ...
կէճէլէրի ույգուսըզ կէչիւրի, վէ չօգ տէֆալար սիզի իք
տէֆա կէօրմիւլ օլտըղը սալօնտա օթգըրուպ սապահլարա
գատար աղլար ըտը, թասվիրինիզի տէ մէմէքէթինին
ուսուլինճէ այնէ իւզէրինտէ չըզտը, Պէն քէնտիսինի
ֆէվզ էլ ատէ սէվտիյիմտէն, պու հալլէրի կէօրէրէք էվ-
վէլա քէտէրիմտէն քէնտիմի զայպ իտէր իտիմ. Ֆագաթ
սօնրատան օ տէրէճէ միւթէէսսիր օլուր ըտըմ քի, պէն
տէ աղլամաղա պաշլար ըտըմ. էվվէթ, մատամ... հասըլ
քի չիմտի տէ օ պիչարէ բրէնսի խաթըրլատըգճա, կէօզ-
լէրիմ եաշարըր: (Կիւզէլ մաի կէօզլէրի եաշարմըշ օլա-
րագ վէ Ատրիէնի հէյէճանա տիւչիւրէճէք տէրէճէտէ
խալիսանէ պիր թավը իլէ.) Ա՛հ, մատամ... սիզ լա-
թիֆ վէ քէրէմքեար պիր չէհրէյէ մալիք օինիզ. պիչարէ
բրէնսի պէտպաթ իթմէյինիզ, քէնտիսինի ազաճըգ սէվի-
նիզ... քէնտիսինի սէվմէքտէն սիզճէ նէ՞ զարար հասըլ օ-
լապիլիր...

Պու սէօղիւ միւթէագըպ Բօլ-Բոմբոն ըէճասընա տա,
հա զիյատէ չիտտէթ վերմէք իւզրէ թէքլիֆսիզճէ վէ ֆա-
գաթ սաֆտիլանէ պիր թավը իլէ Ատրիէնիք էլինի թուլթար:

Մատմուագէլ տը Գարտովիին իսէ գալպինտէն տու-
տագլարընա չըգան չէվզ ու մէսէրրէթի գապթ իթմէք,
Բօղ-Բոմբոնա սօրմագ արզուսընտա պուլընտըղը սիւալ-
լէրի սօրմամագ վէ պիր գաչ տագըգատան պէրօւ քիւ-
րիքլէրի ալթընտա բարլայան թաթլը թաթլը մէսուտիյէթ
եաչլարընը թուլթմագ իչուն քէնտիսինի ֆէվզ էլ ատէ
ճէպը իթմէսի լսաղըմ կէլմիշ իտի . պուլտան պաչգա ,
Բօղ-Բոմբոն քէնտի էլինի թուլթաղըղ զէման , Ատրիէն ա-
նը կէրի չէքէճէք եհրտէ քէնտիսի տէ մէրգուլէնին էլի-
նի սըգմըշ վէ պատէհու մէրգուլէնին լաթիֆ չէհրէսինի
տահա զիյատէ տըգգաթլըճա թէմաչա իթմէք իսթէյօր-
մըշ կիպի անը քէնճէրէնին եանընա տօղրու չէքմիշ կէօ-
թիւրմիւշ իտի :

Բօղ-Բոմբոն իչէրի կիրտիյի զէման շալընը վէ շապ-
գաաընը եաթաղըն իւզէրինի աթմըշ օլտըղընտան , Ատրիէն
անըն թարապէթլի չէհրէսինի չէրչիվէ կիպի իհաթա իտէն
գօյու գուլմըալ սաչլարընըն գալըն վէ իրէք կիպի եուսու-
շագ էօրկիւլէրինի , կիւլընք եանագլարընը , բէմպէ տու-
տագլարընը , իրի մաի կէօղլէրինի վէ աչըգ օլան ումուզ-
լարընտան տա կէօլտէսինին լէթաֆէթ վէ խազինէլէրինի
սէյր ու թէմաչա իտէպիլտի :

Պու հալ նէ գատար զարիպ կէօրիւնսէ տախի , Ատ-
րիէն պու կէնճ գըղը էվվէլքինտէն տահա զիյատէ կիւ-
զէլ պուլտըղընտան տօլայը ֆէվզ էլ ատէ մէսրուր օլ-
մագտա իտի Ճալմանըն պու ճազիպէլի մախուգ
հագգընտա կէօսթէրտիյի գայտսըղըղ վէ ֆիւթուրսըղ-
լըգ գալպինտէքի աչգ ու մուհապպէթին խալիսէթինէ պիր
տէլիլի գավի իտի :

Բօղ-Բոմբոն՝ Ատրիէնին էլինի թուլթաղըտան սօնրա ,
անըն շու թէքլիֆսիզճէ հարէքէթինի պէօլլէ քէրիմանէ
պիր սուրէթտէ թէլագգը իթտիյինտէն մէպհուլթ վէ միւ-
թէհայեիր օլտու , վէ պիր գաչ տագըգատան պէրու

միւննէթ տարանէ պիր թավր իլէ քէնտիսինէ պագան Ատ-
րիէնին շու միւսաաաէ վէ սիւքիւթիւնտէն ճէսարէթ ա-
ւարագ .

— Օ՛հ , մատամ . . . պու պիշարէ բրէնսի աճըյաճագ-
սընըզ , տէյիլ մի . — տէտի :

Մատմուազէլ տը Դարաօվիլին շու միւլահազասըզճա
սիւալէ նէ՛ ճէվապ վէրէճէյինի պիլէմէյիզ . պու սըրա
տա գաբու արգասընտան խօրօզ սէտասը կիպի վահշիյա-
նէ , քէսկին վէ գուլագլաքը պազըր խտիճի պիր սէտա
իշիտիլտի :

Ատրիէն պիրաէն պիրէ գօրգուպ սարալտը . ֆագաթ
թօզ-Բոմբոննն օ վագթիա գատար միւթէէսիւր կէօրիւնէն
սիմասը պիրտէն պիրէ պէշաշէթ քէսպ իյլէտի վէ էլլէրի-
նի պիրի պիրինէ վուրարագ . « Ֆիլոմոն տըր » տէյու հայ-
գըրտը :

Ատրիէն շաշըմըզ գալմըզ օլտըղընտան , քէմալը
կէրմի իլէ .

— Ֆիլէմոնն իլ . . . Ֆիլէմոնն քիմ օլույօր . — տէյու
սօրտու :

Թօզ-Բոմբոնն . — էվվէթ , մատամ . . . աշըգըմ տըր . .
ա՛հ , ճանավար . . . խօրօզ սէսի չըգարմագ իշուն գուրտ
կիպի եավաշ եավաշ եօգարը չըգմըզ . . . էվվէթ , թա
քէնտիսի տիր :

Պու սըրատա գաբուննն արգասընտան էվվէլքինտէն
տահա շիտտէթլի պիր քօթօթէթ տահա իշիտիլտի :

Թօզ-Բոմբոնն . — Եա՛ Բապպի , նէ՛ մուգալլիտ հէրիֆ
տիր , տախմա պու մասխարալըղը եաբար տա պէնի էյլէն-
տիրի . — տէտի :

Պատէհու էլինին թէրսիյլէ կէօղէրինտէ գալան եաշ-
լարը սիլէրէք , քէնտիսինէ բէք էյլէնճէլի կէօրիւնէն Ֆի-
լէմոնն շու լաթիֆէսինէ գարշը տէլի կիպի կիւլմէյէ
պաշատը :

Ատրիէն իսէ կիթ կիտէ թէլաշա տիւշերէք, եալաշ
սէտա իլէ .

— Գաբուլը աշմայընըզ, ճէվապ վէրմէյինիզ, ըէճա
իտէրիմ . — տէտի :

Բօզ-Բումբուն . — Անախթար գաբունըն իւզէրինտէ
տիր, սիւրկիւ տախի գօնուլմըշ տըր . Ֆիլէմոն իչէրտէ
ատէմ պուլընտըղընը հէր հալտէ անլար :

Ատրիէն . — Պէիս եօզ :

Բօզ-Բումբուն . — Լաքին պուրասը քէնտի օտասը տըր,
մատամ . պիզ անըն օտասընտա պուլունըյօրըզ :

Ֆիլէմոն խօրօզ սէտասը թագլիտլէրինտէն բէք տէ օ
գատար ֆաիտէ հասըլ օլմատըղընը կէօրէրէք պէսպէլի
ճանը սըզըլտըղընտան, անախթարը քիլիտի իչինտէ չէ-
վիրտի վէ գաբուլը աշամայընճա, ղայէթ գալըն պիր սէ-
տա իլէ .

— Պո՛ւ նէ, սէվկիլի քէտիճիյիմ . . . իչէրտէ գաբան-
մըշ նէ՞ եաբըյօրսընըզ . . . Մոն-Մոնըն (Ֆիլէմոնըն) ալ-
տէթի իչուն տուա՞ մը իտիյօրսընըզ . — տէտի :

Ատրիէն պու հալին տէվամընա մէյտան վէրէրէք ա-
նըն սըգլէթինի արթըրմագ իսթէմէտիյինտէն, կիտիպ
գաբուլը աշտը . Ֆիլէմոն մէրդուլմէյի կէօրինճէ, հայ-
րէթտէ գալարագ իքի ատըմ վէրի չէքիլտի . Մատմուա-
ղէլ տը Դարտօվիլ իսէ գալպինին սըզընթըը իլէ պէրա-
պէր . Բօզ-Բումբունըն աշըզընը վէ էլինտէ վէ գօլթուղըն-
տա պուլունան չէյլէրի կէօրինճէ, կիւլիւմնէմէքտէն
քէնտիսինի մէն իտէմէտի :

Ֆիլէմոն ուզուն պօյլու վէ էսմէր չէհրէլի պիր տէլի-
գանլը օլուպ, եօլտան կէլտիյի ճիհէթլէ պաշընա եասը
պէյաղ պիր շապգա գօյմուշ ըտը . սիյահ վէ սըզ սագա-
լը աշըգ մաի ըէնկինտէքի կէնիշ եէլէյինէ գատար էն-
միշ իտի . ղէյթունի գատիֆէտէն գըսա պիր ըրտէնկօթ
վէ տամալը ղայէթ կէնիշ պիր բանթալօն Ֆիլէմոնըն է-

պիսէսինի իբժմէքտէ իտի : Ատրիէնին թէպէսսիւ-
մինի ճալիպ օլան շէյլէրէ կէլինճէ , պուռլար տա պիր
հէյպէ վլէ պիր տէ գափէստէն իպարէթ իտի : Ֆիլէմոն
հէյպէյի գօթուղը ալթընա ալմըշ օլուպ , պիր ուճընտան
պիր գազըն գափասը իլէ այագլարը կէօրիւլիւյօր , վէ-
լինտէքի գափէստէ տէ իրի պէյազ պիրտա թավչանը
պուռլուրյօր ըտը :

Րօզ-Բումբոն իր տէֆա սէօզէ պաշլայարագ :

— Ահ , մինի մինի պէյազ թավչան . . . նէ՛ կիւզէլ
գըրմըզը կէօզլէրի վար . . . տէտի :

Րօզ-Բումբոն պու սէօզլէրի Ֆիլէմոնա խիթապ իթմէ-
միշ իտի . հալ պու քի Ֆիլէմոն ուզուն պիր սէյասէթ-
տէն ավտէթ իթմիշ օլուղը . հալտէ , ուզուն գուրագը
վէ գըրմըզը կէօզլիւ արգատաշընա թէրճիհ իտիլտիյին-
տէն տօլայը կիւճէնմէտիքտէն պաշգա , պէօյլէ պիրտէն
պիրէ մաշուգէսինի կէթիլտիյի շէյլէրին մազհարը հիւս-
նիւ գապուլ օլտըղընտան տօլայը մէմնուն տախի օլարագ ,
կիւլիւմսէտի :

Պու հալ բէք չաբուգ ճէրէյան իթմիշ իտի : Րօզ-Բում-
բոն գափէսին էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւշ օլտըղը հալտէ ,
ատա թավչանընը թէմաշա իթտիյի սըրատա , Ֆիլէմոն
տախի մատմուազէլ տը Գարտօվիլին ազամէթլի չէհրէ-
սինտէն միւթէէսիր օլարագ , պաշընտաքի եասը շապ-
գայը չըգարտը վէ տիվար պօյընճա կէրի կէրի կիտէրէք
մէրգուլմէյի թաազիմքեարանէ պիր սուրէթտէ սէլամլա-
տը : Ատրիէն իսէ նէզաքէթի ֆէվգ էլ ատէ իլէ իյատէի
սէլամ իթտիքտէն սօնրա , նէրտիւպանտան եավաշ եա-
վաշ աշաղըյա էնիպ կէօզտէն նիհան օլտու :

Ֆիլէմոն մէրգուլմէնին կիւզէլիլինէ վէ նէճիպ վէ միւհ-
թէրէմ չէհրէսինէ հայրան օլարագ , վէ պա խուսուս Րօզ-
Բումբոնըն նասըլ օլուպ տա պու կիպի գատընլարլա մու-
արէֆէօի պուլընտըլընը անլամագ մէրագընա տիւշէրէք ,

քէնտիսինէ մահաւորս ուն ըսթըրահաթը աչըզանէ իլէ .
— Պագսան ա', Մոն-Մոնըն (Ֆիլէմոնըն) սէվկիլի քէ-
տիսի, պու կիւզէլ գատըն քիմ տիր . - տէյու սօրտու :
Րօզ-Բումբոն իսէ պէյազ ատա թավշտընը օխշայա-
րաք .

— Մէքէթալ արգաստաշարըմտան պիրի տիր, իրի
ճանավար . . . - տէյու ճէվապ վէրտի վէ պատէհու ֆի-
լէմոնըն գաֆէս իլէ հէյպէնին եանընա քօյմըշ օլտըղը
սանտըղա պագարաք .

— Պահս իտէրիմ քի պու սանտըղա եինէ պանա իւ-
զիւմ ըէշէլի կէթիրիյօրըն . - տէտի :

Ֆիլէմոն . - Մոն-Մոն սէվկիլի քէտիսինէ օնտան տա-
հա էյիսինի կէթիրիյօր . . . Մոն-Մոն քէտիսինէ եիւրէ-
յինի կէթիրիյօր . - տէտի :

Պատէհու այաղա գալգմըշ օլան Րօզ-Բումբոնըն թա-
րավէթի եանագլարընա իքի պուսէ գօնտուրտու :

Րօզ-Բումբոն « Ֆէշաշըլտը . . . անլաշըլտը » տէյէրէք
սօլ էլինին պաշ բարմաղընր պուրնուըն ուճընա գօյտու
վէ ուֆաճըք էլինի աշըպ եավաշ եավաշ սալլաթտը :

Ֆիլէմոն՝ մէրգումէնին չու հարէքէթի ճիլվէքետարա-
նէսինէ մուգապէլէ զմագ իւզրէ, մուհապպէթքետարանէ
պիր սուրէթտէ պէշինէ սարըլտը . պատէհու աշըք վէ
մաշուգէ գարուլարընը գաբատըլար :

25

Թ Է Ս Է Լ Լ Ի

Ատրիէն իւէ Բօզ-Բոմբօն արասընտա մուհաւէրէի մէգքիւրէ ճէրէյան իթտիյի սըրատա, մատմուաղէլ տը Գարուօվիլին Բօզ-Բոմբօնըն հադգընտա իպրազ իթտիյի մուամէլէի թէնէգգիւլքեարանէտէն ֆէվզ էլ ատէ տիւ- չարը թէաճճիւպ օլմուշ օլան Ակրիքոլ իւէ Մայեէօ արա- սընտա տա աթիտէքի վագըա զուհուրա կէլմիշ իտի:

Ատրիէն օտատան տըշարը չըգար չըգմազ, Ակրիքոլ Մայեէօնիւն եաթաղը հանընտա տիզ չէօքտիւ վէ հէյէ- ճանը ֆէվզ էլ ատէ իւէ:

— Շիմտի արթըզ եալընըզ պուլունըյօրըզ . . . գալ- պիմտէ օլան չէյի նիհայէթ սանա սէօյլէյէպիլիլիմ, Եաք- տըղըն չէյին ղայէթ տէհչէթլի պիր չէյ օքտըղընը պիլի- յօրմըսըն . . . սէֆալէթտէն, մէյուսիյէթտէն էօլմէք տէ պէնի եանընա չաղըրմամազ հա' . . . :

Մայեէօ . - Ակրիքոլ . . . պէնի տինլէ . . . :

Ակրիքոլ . - Խալր . . . պու պապտէ հիչ պիլ էօգրիւն օլմազ . . . սէֆալէթ վէ մէյուսիյէթ զէմանընտա պէօյլէ հայաթընա խիթամ վէրմէյի գարարլաշտըրտըղըն հալտէ, պիրի պիրիմիդէ պիրատէր վէ հէմչիրէ նամընը վէրմէմիզ վէ ըն պէշ սէնէ միւթէմատիյէն եէքտիկէրիմիզ հազ- գընտա մուհապպէթի խալիսանէ կէօսթէրմիշ օլմամըզ նէյէ՝ եարար . . . արգանտա պըրագտըղըն ատէմլէրի տիւ- չիւնմէքսիղին հայաթընա խիթամ վէրմէք՝ անլէրէ «Սիզ պէնիմ նազարըմտա հիչ հիւքմիւնտէ սինիզ» տէմէյէ միւսավի տիր:

Մայնէօ . - (Կէօզլէրինի էյէրէք .) Աֆվ իտէրսին ,
Ակրիքու . . . սէօյլէտիյին սէօզլէր բէք տօղրու տըր . . .
պէն պուրասընը տիւչիւնմէտիմ . . . լաքին սէֆալէթ . . .
իշտիզլիք . . . :

Ակրիքու . - Սէֆալէթ մի . . . իշտիզլիք մի . . . պէն
պուրատա տէյիլ մի իտիմ :

Մայնէօ . - Մէյուսիյէթ . . . :

Ակրիքու . - Մէյուսիյէթ մի . . . պու մէյուսիյէթ նէ-
տէն իճապ իտիյօր . . . օ ալիճէնապ մատմուաղէլ սէնի
գօնաղընա ալտը , տէյէրինի թագտիր իտէրէք սանա
տօթը կիպի մուամէլէ իթտի վէ իսթիգպալտէքի սա-
ատէթին թահթը թէէմինտէ օլտըղը պիր սըրատա , պիր-
տէն պիրէ խանէսինտէն ֆիրար իտիպ պիզի պուլընտը-
ղըն հալ հագգընտա տէհչէթլի պիր էնտիշէյէ տիւչար
իթտին :

Մայնէօ . - (Քէքէլէյէրէք .) Պէն . . . պէն . . . մատ-
մուաղէլ տը Գարտօվիլէ . . . եիւք օլմագտան գօրգույօր
ըտըմ :

Ակրիքու . - Սէն . . . օ պէնկին վէ ալիճէնապ մատ-
մուաղէլէ եիւք օլմագտըն հա' . . . :

Մայնէօ . - (Կիթ կիտէ թէլաշա տիւչէրէք .) Սայը-
սըզլըգտա պուլունաճաղըմտան գօրգույօր ըտըմ :

Ակրիքու Մայնէօյէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ , նագա-
պիլի թարիֆ պիր թավըր մուշֆիգանէ իլէ պիր միւտտէթ-
ճիք եիւզիւնէ պագտը . պատէհու կիւյա քէնտի քէնտի-
սինէ իրատ իթմիշ օլտըղը պիր սիւալէ ճիվապ վէրիյօր
ըմըշ կիպի .

— Քէնտիսինէ իթաաթսըզլըգ իթմիշ օլտըղըմտան
տօլայը պէնի աֆվ իտէճէք տիր . էվվէթ , պու պապտէ
էմին իմ . - տէտի վէ պատէհու միւթէաճճիպանէ պիր
թավըր իլէ քէնտիսինէ պագմագտա օլան Մայնէօյէ խի-
թապէն , գըսա վէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Պէնիմ խուլուսը դալպ սահիպի օլտըղըմը պիլիր. սին . . . պու հալ չէքիլիր շէյ տէյիլ տիր. պէն սէնի թէքտիր իտիյօրըմ. սէնի այըպլտիյօրըմ . . . վէ քանա սէգլէտիլիմ սէօզէ պէն սալիք օլմայօրըմ . . . պաշգա շէյ տիւշիւնիւյօրըմ . . .

Մայեհէօ . - Նէ՞ տիւշիւնիւյօրսըն, Ակրիքուլ :

Ակրիքուլ . - Ոսնա եաբտըղըմ ֆէնալըղ տիւշիւնէրէք, եիւրէյիմ բաթչա բարչա Պուլյօր :

Մայեհէօ . - Ֆիրքինի անլայփամայօրըմ, Ակրիքուլ . . . սէն պանա հիշ պիր վագթ ֆէնալըգ իթմէմիշքին տիր :

Ակրիքուլ . - Էօյլէ՞ մի . . . հաթթա ուֆագ թէֆէք շէյլէրտէ տախի սանա ֆէնալըգ իթմէմիշ միյիմ . . . մէսէլա պէն սէնի ֆէվգ էլապէ սէվտիլիմ վէ հէմշիթէմ կիպի հիւրմէթ իթտիլիմ հալտէ, պիր չօնուգչուգ առէթինէ թէպաիյեթլէ, կիւնտէ պէլքի եիւզ տէֆա սէնի թաշգիր իթմէ՞ղ մի իտիմ :

Մայեհէօ . - Սէն պէնի թահգիր մի իտէր իտին :

Ակրիքուլ . - Սէնի ասըլ իսմինէ եատ իտէճէք եէրճէ, մէքուհ վէ կիւլիւնս պիր լագապ իլէ եատ իթտիլիմ զէման, թահգիր իթմէղ տէ նէ՞ եաբար ըաըմ :

Մայեհէօ պու սէօզլէրի իշիտինճէ քէմալը տէհշէթլէ տէմիրճինին եիւզիւնէ պագտը, վէ մատմուաղէլ տը Գարսօվիլին աքսինի միւլէյիտ օլարագ սէօյլէմիշ օլտըղը սէօզլէր իլէ պէրապէր, Ակրիքուլըն քէնտի էսրարընա վագըֆ օլաղընտալն տօլայը թիթրէմէյէ պաշլատը . մափմաֆիհ քէնտիսին տաիմա պէօյլէ թահգիրամիղ պիր լագապ իլէ եատ օլունմասընտան գալպէն հրսս իտէճէյի ըզտըրապը Ակրիքուլըն քէշֆ իթմիշ օլտըղընը պիլ միւլահաղա աղաճըգ քէնտիսինի թէսքին իթտի վէ պինաէն ալէյհ կիւլիւմ սէմէյէ չալըշարագ .

— Պէօյլէ ճիւզի պիր շէյ իչուն նէյէ՞ քէտէրլէնիյօրսըն, Ակրիքուլ . . . պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիլին կիպի պու

հարեքէթին պիր չօճուգլուգ ատէթի տիր . . . սէնին քէ.
րէմքեար վէ շէֆագաթլը վալիտէն տախի պէնի գըզը կի.
պի սէվտիյի հալտէ Մայեէօ նամըյլա եատ իտէր իտի.
— տէտի :

Ակրիքոլ. — Վալիտէմ իզտիվաճըմ հագգընտա սանա
ֆիքիր տանըշմաղա կէլտի՞մի . . . նիշանլըմըն կիւզէլիյին.
տէն սանա պահս իթտի՞մի . . . զհագգըմտա օլան մուհապ.
պէթին սաիգասըյլա վուգու պուլան ինթիխապլըմըն էյի
օլուպ օլմատըղընը հըսս իտէրսին իւմիտիյէ պու կէնճ
գըզը կէօրմէնի վէ ախլագ ու թապիաթընը մուայէնէ իթ.
մէնի սէնտէն րէճա իթտի՞մի . . . սէօյլէ պագայըմ, սէվ.
կիլի Մայեէօմ, վալիտէմ պէօյլէ պիր մէրհամէթսիզիքտէ
պուլունտը մը խա՛յր . . . պու սուրէթլէ եալընըզ պէն սէ.
նին գալպինի ինճիթտիմ:

Մայեէօնին գօրգուլարը եէնիտէն պաշ կէօթէրտի.
Ակրիքոլըն քէնտի սըրընտան խապէրտար օլտըղընա ար.
թըգ շիւպհէսի գալմատը վէ հիճապ վէ մէյուսիյէթին.
տէն պայըլաճագ հալէ կէլտի. մա մաֆիհ պու քէշֆէ ի.
նանմամագ իչուն սօն պիր դայլէթտէ տահա պուլունա.
րագ, զայըֆ պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Ֆիլ հագըգա պունլարը պէնտէն րէճա իտէն վա.
լիտէն տէյիլ իտի . . . Ակրիքո՛լ. . . սէ՛ն իտին . . . վէ պէն
տախի պու էսէրի էմիյէթինտէն տօլայը սանա թէշէք.
քիւր իթտիմ:

Ակրիքոլ. — (կէօզլէրի եաշլարլա տօլարագ.) թէշէք.
քիւր մի իթտին . . . պէտպա՛խթ գըզճըղաղ. . . խա՛յր,
պու սէօզին տօղրու տէյիլ տիր. չունքի սանա տէհշէթլի
պիր ֆէնալըգ իտիյօրտում. . . խապէրիմ օլմագսըզըն զա.
լըմանէ պիր հարեքէթտէ պուլունըյօրտում:

Մայեէօ. — (Անճագ տույուլուր պիր սէտա իլէ.) Ֆա.
գաթ . . . պունլարը նի՛չուն զիքր իտիյօրտըն:

Ակրիքոլ. — Նի՛չուն մը զիքր իտիյօրտմ. . . (Մայեէօյիւ

պիրատերանէ պիր մուհապպէթլէ տէրադուշ իտէրէք ,
թիթրէք պիր սէտա իլէ .) չունքի սէն պէնի սէվիյօր Ը-
տըն :

Մայեէօ . - (Իրազիւնիւ էլլէրի իշինէ ալարագ .) Օ՛հ ,
եա՛ Ռապպի . . . հէր շէյի պիլիյօր . . . հէր շէյի պիլիյօր :

Ակրիքօլ . - (Խարիֆի նազապիլ պիր շէֆգաթ ու իհ-
թիրամլա .) Էվվէթ . . . հէր շէյի պիլիրիմ . . . վէ պէնճէ
պախի շէրէֆ ու իֆթիխար օլան պէօյլէ պիր տուլլուտան
տօլայը սէնին մահճուպ օլմանը իսթէմէմ . Էվվէթ , հէր
շէյի պիլիրիմ , վէ տիւնեատա է՛ն կիւզէլ , է՛ն նէճիպ պիր
գալպին պանա պաղլամըշ օլտըղընը , էլան պաղլը պուլըն-
տըղընը վէ իլէլ էպէտ տէ պաղլը գալաճաղընը քէմայը զու-
րուր ու իֆթիխար իլէ սէօյլէրիմ : Հայտի՛ , աղիզիմ՛ Մատ-
լէն , մահճուպիյէթինի պէր թարաֆի էթ . պաշընը եօգա-
րը գալտըր , երւզիւմէ պագ . . . չէհրէմին հիչ պիր վագթ
պէնի եալանճը չըգարմատըղընը վէ սըֆաթըմտա հիչ պիր
վագթ սախթէ պիր հէյէճան էսէրի կէօրիւմէտիյինի պի-
լիրսին . . . երւզիւմէ պագ տէյօրըմ , երւզիւմէ պագ . . .
մուհապպէթինտէն նէ՛ գատար իֆթիխար իթտիյիմի երւ-
զիւմտէ կէօրէճէքսին , Էվվէթ , Մատլէն , մուհապպէթին-
տէն պէհագգին իֆթիխար իտէրիմ :

Մայեէօ քէտէր վէ հիճապընտան շաշըրլըշ գալմըշ
օլտըղը ճիհէթլէ , օ վագթա գատար կէօզլէրինի գալտը-
րըպ տա Ակրիքօլըն երւզիւնէ պագամամըշ ըտը . լաքին
տէմիրճինին սէօզլէրի օ՛ գատար գանաթքետրանէ վէ
թիթրէք սէտասը օ՛ տէրէճէ մուշֆիգանէ իտի քի , պիշա-
րէ գըզըղազ մահճուպիյէթինին ազար ազար զաիլ օլ-
տըղընը հըսս իթտի :

Ակրիքօլ կիթ կիտէ արթան պիր հէյէճան իլէ սէօ-
զիւնիւ չու եօլտա տէվամ իյլէտի . 4

— Սէվկիլի Մատլէնիմ , պու խալիսանէ վէ մուգատ-
տէս մուհապպէթինտէն էմին օլ . . . պէն օ մուհապպէթէ

լայրգ օլաճաղըմ. սէօզիւմէ իթիմատ իտէպիլիրսին . պոս
մուհապպէթ եխզիւնտէն պու անէ տէյին նէ՝ գատար
կէօզ եաշը տէօքտիւն իսէ , պունտան սօնրա տա օ՝ գա.
տար մէսուտ վէ պախթիյար օլաճագսըն Պու մու.
հապպէթ պունտան պէօյլէ սէնճէ նիշուն պախթի խէվֆ
ու մահճուպիյէթ օլաճագ . սէնին գալպինին հըսս իթ.
տիյի մուհապպէթ նէ՝ տիր . պիր պիրի հագգընտա ֆէ.
տաքեարլըգ , չէֆագաթ , հիւրմէթ վէ էմնիյէթ կէօս.
թէրմէքտէն պաշգա պիր չէյ մի տիր . պիզ եէքտիկէրի.
միզ հագգընտա պու ֆէտաքեարլըղը , պու չէֆագաթը ,
պու էմնիյէթի էվվէլտէն զիյատէ կէօսթէրէճէ,իլզ , ազի.
զէմ Մատլէն : Շիմտիյէ գատար էսրարըն սէնճէ զօրգու
վէ էմնիյէթ սիզլիյի մուճիպ օլույօր ըտը . . . միւսթագպէլ-
տէ իսէ սէնին ճէսարէթլի գալպինի տօլտուրմագ խուսու-
սընտա պէնի օ՝ տէրէճէ չէն վէ պէշաշէթլի կէօրէճէքսին
քի , պանա պախշ իթտիյին սաատէթտէն սէն տէ մէսուտ
օլաճագսըն : Պու սէօզլէրիմ իհթիմալ քի խօտպինանէ օլ-
սուն . . . ֆագաթ նէմէ՝ լաղըմ . . . պէն եալան սէօյլէմէք
պիլմէմ :

Տէմիրճի պու սէօզլէրի սէօյլէտիքճէ , Մայեէօ տաթի
քէսպի ճէսարէթ իթ մէքտէ իտի : Սըրընըն մէյտանա չըգ-
մասընտա է՛ն զիյատէ զօրգտըղը պիր ճիհէթ վար ըսա :
օ տա՝ անըն իսթիհզա վէ հագարէթէ տիւչար օլաճաղը
խուսուսը իտի . հալ պու քի պէօյլէ պիր հալ վուգու պուլ-
մատըգտոն պաշգա , Ակրիքոյըն մէրտանէ վէ խալիսանէ
չէհրէսինտէ ասարը մէսէրրէթ վէ սաատէթ տախի կէօ-
րիւլիւյօրտու . Մայեէօ մէրգուլըն սախթէ պիր թավր
թագընմաղա մուգթէտիր օլմատըղընը պիլտիյինտէն , պու
տէֆա պիլա մահճուպիյէթ վէ պիլաքա պիր նէվ ղուրուր
իլէ տէտի քի .

— Հէր պիր մուհապպէթի խալիսանէնին չու կիւղէլ
վէ թէսէլլիպախշ հալի վար տըր քի , ինսան անըն իլք

պուհրանլարընա տայանընճա , նիհայէթ պէօյիւք պիր թէ-
վէճճիւհէ մազհար օլուր վէ անըն հուսուլինէ սէպէպ
օլան գալպի վէ թէէսիրինի հըսս իտէն գալպի միւսալի
սուրէթտէ շէրէֆլէնտիրիր : Սէնին սայէնտէ , Ակրիքուլ ,
քէնտիմի պէնիմ նազարմտա եիւքսէլտէն օ պիր թագըմ
կիւզէլ ծէօզլէրին սայէսինտէ , պու մուհապպէթտէն տօ-
լալը մահճուպ օլաճագ եէրտէ , իֆթիխար իթմէյէ մէճ-
մուր պուլընթրդըմը հըսս իտիյօրըմ . . . Մատմուազէլ տը
Գարտօվիլին հագգը վար տըր . . . սէնին տէ հագգըն վար
տըր . . . Նիշուն մահճուպ օլաճաղըմ : Պու մուհապպէթիմ
մուգատտէս վէ հագիգի տէյիլ մի տիր : Տաիմա սէնին
հայաթընա մէրպուլթ գալմագ , սէնի սէվմէք վէ պիր
մուհապպէթի տաիմէ իլէ անը սանա իսպաթ իթմէք ,
պուստան զիյատէ նէ իսթէտիմ : Հալ պու քի գօրգու վէ
մահճուպիյէթ տէհէթի պիր սէֆալէթին մուճիպ օլտը-
ղը ճինէթէ մուշղամմ օլտրագ , պէնի թէլէֆի նէֆսէ
գատար սովգ իթտի : Պունտան պաշգա , չօճուգլըլընտան
պէրու հէր քէսին իսթիհզասընա հէտէֆ օլմուշ օլան ֆա-
գըր պիր մախլուգըն պու կիպի շիւպհէլէրինէ աֆվ իթ-
մէք լաղըմ տըր . . . : Էկէր քէշֆի նագապիլ օլան պիր
թէսատիւֆ սաիգ ուրլա պու սըրտան ալեհաճ օլմամըշ
օլալըտըն , պու սըրր պէնիմլէ պէրապէր մէզարա կիրէճէք
իտի : Պոճ պապտէ սէնին հագգըն վար տըր : Կէրէք քէն-
տիմտէն վէ կէրէք սէնտէն էմին օլարագ , հիշ պիր շէյ-
տէն գօրգմամալըլըտըմ : Լաքին պանա աֆվ իթմէլի տիր .
ինսան քէնտիսի հագգընտա էմնիյէթսիլլիք կէօսթէրէճէք
օլուրսա , պաշգալարընտան տա շիւպհէ իթմէյէ պաշլար :
Փագաթ պուշարը ունուտալըմ , ալիճէնապ գարտաշըմ ,
պիր ազ էվվէլ սէնին պանա սէօյլէտիլին սէօզիւ շիմոֆ
տէ պէն սանա սէօյլէյիմ : Եիւզիւմէ պագ , պիլիրսին քի
պէնիմ եիւզիւմ տաիսի հիշ պիր զէման պէնի եալանճը
շըգալմամըշ տըր : Եիւզիւմէ պագ . . . պագ պէնիմ կէօզ-

լէրիմ սէնինքիւնէրտէն այրելւօր մը . . . հիշ պիր վագթ եիւզիւմտէ պու գատար աւարը մէսուտիցէթ կէօրիւմիւշ միւ տիւր . . . հալ պու քի պիր ազ էվվէլ էօլէճէք ի տիւմ :

Մայեճօնիւն սէօզիւ տօղրու իտի . սէօլէտիյի սէօզլէրին պու գատար չարուզ թէէսիր իտէճէյինի Ոկրիքու տախի մէմուլ իթմէյօրտու . սէֆալէթ , քէտէր վէ խասթալըզ հէր նէ գատար կէնճ գըզըն եիւզիւնտէ տէրին տէրին էսէրլէր պըրագմիւշ իտի իսէ տէ , չէհրէսի օ սըրատա ֆէվզ էլ ատէ սաատէթ վէ պէշաշէթլէ բարլայօր , վէ բուհը կիպի լաթիֆ վէ սաֆի օլան մաի կէօզլէրի տախի պիլա մահճուպիյէթ Ոկրիքուրն կէօզլէրինէ մաթուֆ պուլոււնըյօր ըտը :

Ոկրիքու իսէ մէսէրրէթինտէն ատէթա սէրխօշ օ լարագ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , թէշէքքիւր իտէրիմ , սէնի պէօլէ բահաթ վէ մէսուտ կէօրէրէք , գալպէն շիւքրանիյէթ հըսս իտիյօրըմ , Մատլէն . — տէտի :

Մայեճօ . — էվվէթ , բահաթ վէ մէսուտ ըմ . . . իլէլ էպէտ տէ մէսուտ օլաճաղըմ . զիրա շիմտի սէն պէնիմ էն կիզլի էֆքեարըմը պիլիրսին . . . էվվէթ , մէսուտ ըմ , չունքի պու կիւն ուղըրսըզ պիր սուրէթտէ պաշլա մըշ իքէն , իլահի պիր բույա կիպի խիթամ պուլույօր շիմտի արթըզ գօրգմայօրըմ , պիլաքս իւմիտ վէ մէսէրրէթլէ եիւզիւնէ պագըյօրըմ . պէնի հիմայէ իտէն ալիճէնապ գըզըղաղը եէնիտէն պուլտում . պիչարէ հէմշիւրէմին իսթիգպալինտէն արթըզ էմին օլտում . . . Պիր ազ սօնրա քէնտիսինի կէօրէճէյիզ , տէյիլ մի , Ոկրիքու . . . պու մէսէրրէթէ անըն տախի իշթիրաք իթմէսի լաղըմ տըր :

Մայեճօ ք' գատար մէսուտ կէօրիւնիւյօր ըտը քի , տէմիրճի Սէֆիզին վէֆաթընը խապէր վէրմէյէ ճէսարէթ

իտէմէտի . պու խապէրի սօնրատան տույուրմագ էֆքեա-
րընտա պուլուհարագ տէտի քի .

— Սէֆիզ սէնտէն տահա զիյատէ կիւճիւ գուվլէթ .
ի օլտըղընտան , տահա զիյատէ պօզուլմըշ տըր . պու
սէպէպլէ քէնտիսինին պու կիւն քեամիլէն իսթիրահաթ .
տա գալմաքը լազըմ կէլէճէյինի պիր աղ էվլէլ պանա
սէօյլէտիլէր :

Մայեէօ . - Տէմէք քի պէքլէյէճէյէմ , էօյլէ՞ մի . պէ-
իս եօգ , քէնտիմի իշղալ իտէճէք չէյիմ վար տըր , սանա
սէօյլէյէճէք օ գատար չէյլէրիմ վար քի . . . :

Ակրիքուլ . - Սէվկիլի Մատլէն . . . :

Մայեէօ . - (Ակրիքուլն լագըրտըսընը քէսէրէք վէ
սէվինճինտէն ալլայարագ .) Ահ , պէնի Մատլէն թէսմիյէ
իթտիլին զէման գալպիմտէ բէյտա օլան հըսսիյաթը սա-
նա թարիֆ իտէմէմ . . . պու իսմ պէնիմ իշուն օ՛ գատար
թաթըլ , օ՛ գատար լաթիֆ վէ օ գատար հայաթէֆզա
տըր քի , եիւրէյիմ անընյա ֆէրահ պուլույօր :

Ակրիքուլ . - (Թարիֆի նագապիլ պիր չէֆգաթլա .)
Պէտպաիթ գըզըղղազ , քիմ պիլիր նէ գատար ըզտըրապ
չէքմիշ քի , քէնտի իսմիյլէ եաա իտիլտիլինի իշիտէրէք ,
պու գատար մէսուտիլէթ վէ չիւքրանիյէթ կէօսթէրիյօր :

Մայեէօ . - Լաքին տիւշիւն պիր քէրրէ քի պու իսմ
սէնին աղղընտա պէնիմ իշուն պիր լէթաֆէթի մախսուսէ-
յի հավի տիր . իսթիգպալ իշուն շու սըրատա կէօրտիլ-
յիւմ իւմիտլէրի , պիլսէ՛ն . . . հըսսիյաթը մուշֆիգանէմին
պիլթիւն արզուլարընը պիլսէ՛ն . . . սէնին զէվճէն , օ տիլ-
պէր Անժէլ . . . մէլէքեանէ չէհրէսի վէ բուհը իլէ պու-
լունմազ պիր մախլուգ տըր . . . եիւզիւմէ պագ , Ակրի-
քուլ , պու թաթըլ իսմին հէմ տուտագլարըմա վէ հէմ տէ
գալպիմէ նէ գատար լէթաֆէթ վէրտիլինի կէօրէճէքսին .
էվլէթ , սէնին սէվիմիլի վէ քէրէմքեար Անժէլին տախի
պանա Մատլէն նամընը վէրէճէք տիր . . . չօնուգլարըն . . .

Ակրիբոյ . . . օ սէվիլմէյէ շայան մինի մինի եավրուճըգ-
լար . . . անլէրին տախի Մաթլէնի օլաճաղըմ . . . անլէր
հազգընտա կէօպթէրէճէյիմ մուհապպէթլէ պէնիմ մա-
լիմ տախի օլաճաղլար տըր . զիրա շէֆգաթը մատէրանէ
յէ պէն տէ հիսսէտար օլմագ իսթէրիմ . պունլար իւշիւ
միւղիւն տէ մպլի օլաճաղ տըր , աէյիլ մի Վկրիբոյ . . .
Մհ , պըրագ , պըրագ պէնի աղլայայըմ . . . մէրաթէթսիզ
վէ աշիքեարէ օլան կէօղ եաշլաթը նէ՝ գատար թաթլը
տըր . . . համտ օլուն , սէնին սայէնտէ աճը վէ կիզլի եաշ-
լարըն մէնպար՝ միւհպպէտէն գուրուտու :

Պիր գաշ տագըգատան պէրու պու միւհսսիր մէնգա-
րէյի պիրիսի խաֆիյէն թէմաշա իտիյօր ըտը : Ակրիբոյ
վէ Մայիէօ՝ ֆէվզ էլ ատէ տիւշտըը հէյէճան օլմուշ
պուլընտըղլաթընտան , զաբուճըն իշինտէ տուրմըշ օլան
մատմուաղէլ տըր Գարտօվիլի կէզրէմէմիշէր իտի :

Մայիէօնիւն սէօյլէտիյի վէճհլէ , օ կիւնիւ հէր քէ
իշուն ուղուրսըղ պիր խուրէթտէ պաշլամըշ օլտըղը հա-
տէ , թարիֆի նադապիլ պիր սաաաէթ վէ իգպալ կիւնիւ
օլմուշ ըտը : Ատրիէն տախի զայէթ մէսրուր կէօրիւնիւյօր
ըտը . զիրա ճալմա քէնտիսինէ պատըգ գալմըշ օլտըղը
կիպի . քէնտիսինի տէ ֆէվզ էլ ատէ սէվիլթօրտու , Բէն-
տիսինի իղֆալ իթմիշ օլան օ պիր թագըմ . ահվալը գա-
հիրէնին Ռօտէնին եէնի պիր էնթըրիգասը օլտըղը աշիքեար
օլուպ , մատմուաղէլ տըր Գարտօվիլ իշուն եալընըղ պու
էնթըրիգալաթըն էսասը մագսատընը մէյտանա չըգարմագ
վազիֆէսի գալըյօր ըտը :

Բէնտիսի սօն պիր մէզէրէթ տահա հըսս իտէճէթ
իտի : Սաատէթ ինսանա ֆէվզ էլ ատէ ֆէրասէթ վէրտի-
միւտէն , Ատրիէն Մայիէօնիւն սօն սէօզլէրինի իշիտինճէ *
իշէի գըզ իւէ պէմիրճի արասընդա արթըգ հիշ պիր սըր
գալմամըշ օլտըղընը անլատը վէ պինաէն ալէյհ իշէթ
կիրտիլի զէման քէնտիսինի զապթ իտէմէյիպ :

— Ա՛հ, պու կիւն էօմրիւմիւն է՛ն կիւզէլ պիր կիւնիւ տիւր . . . զիրա մէսուտ օլան եալընըզ պէն տէյի-իմ . — տէյու հայգըրտը :

Ակրիքուլ վէ Մայեէօ պիրտէն պիրէ արգալարընա տէօնտիւքլէրինտէն, Ակրիքուլ .

— Մատմուաղէլ, սիզէ վէրտիյիմ վատը թութամա-յարագ պէնի սէվտիյլինտէն խապէրտար օլտըղըմը Մատ-լէնէ սէօյլէտիմ . — տէտի :

Մայեէօ . — Արթըզ պու մուհապպէթիմտէն տօլայը Ակրիքուլըն էօնիւնտէ մահճուպ օլմայօրըմ . սիզին էօնիւնիւզտէ նա՛սըլ մահճուպ օլապիլիրիմ, մատմուաղէլ . տա-հա պիր ազ էվլէլ պանա & Պու մուհապպէթտէն տօլայը իֆթիխար իտինիզ . . . չունքի պունտան տահա նէճիպա-նէ վէ խալիսանէ պիր շէյ օլամազ . . . » տէ՛մէտինիզ մի :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, Մայեէօ՝ հըսս իթտիյի մէ-սէրէթ գուվլէթիյլէ տյալա գալգմաղա վէ Ակրիքուլըն գօլընա տայանմաղա մուվաֆֆագ օլտու :

Ատրիէն մէրգուճէնին եանընա կիտէրէք վէ անը պիր գօլույլա թութարագ տէտի քի .

— Բէք էյի, գըզըմ, բէք էյի, պէլքի տէ թէքտիրէ շոյան կէօրէճէյինիզ պիր միւլահագասըզըղըմտան տօլա-յը քէնտիմի մագուր կէօսթէրմէք իչուն պիր իքի սէօզ սէօյլէյիմ . . . սիզին սըրընըզը Մ. Ակրիքուլա սէօյլէյիշիմին սէպէպի . . . :

Ակրիքուլ . — (Ատրիէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պիլի՛ր-միսին նէ տիր, Մատլէն . . . մատմուաղէլտէ հիչ պիր վա-գըթ էքսիք օլմայան ուլուվլը ճէնապ վէ նէզաքէթի գալ-պին եէնի պիր տէլիլի տիր . քէնտիսի պու սապահ պա-նա տէտի քի . & Պէն պու սըրըր սիզէ թէվտի իթմէքտէ բէք չօգ թէրէտտիւտ իթտիմ . լաքին նիհայէթ գարար վէրտիմ . մանէվի հէմշիրէնիզի պուլմաղա կիտէճէյիզ : Սիզ անըն իչուն պուլունմաղ պիր պիրատէր սինիզ . ֆագաթ

խապերինիզ օլմագսըզըն վէ ֆարգընա կիթմէքսիզին շիմ տիյէ գատար քէնտիսինի բէք չօգ տէֆալար ինճիտիր ի տինիզ . շիմտի իսէ անըն սըրրընը պիլիրսինիզ . . . պու սըրընը սատըգանէ պիր սուրէթտէ սազլայաճաղընըզը վէ օ պիշարէ գըզը պու կիպի քէտէրլէրտէն մուհաֆազա իտէ ճէյինիզի սատագաթը գալպինիզտէն պէքլէրիմ . . . զիրա պու քէտէրլէր սիզին թարաֆընըզտան կէլտիյի իչուն տա հա զիյատէ քէտէրպախշ տըրլար : Պինաէն ալէյճ զէվճէնիզտէն , սատտէթինիզտէն պահա իթտիյինիզ վագթ , օնէճիպ , քէրէմքեար վէ չէֆագաթըլը երւընի ինճիթմէզ մէք իչուն ինթիյաթ իլէ սէօզ սէօյլէյինիզ . . . » էվվէթ , Մատլէն , իլթէ մատմուազէլ միւլահազասըզըզ տէտիյի չէյի պունըն իչուն եաբտը :

Մայեէօ : - Սիզէ միւէպպէտէն արզը թէչէքքիւր ի չուն նէ եօլտա թապիր գուլլանաճաղըմը պիլէմէմ , մատմուազէլ :

Ատրիէն . - Պագընըզ , տօթըմ , քէօթիւլէրին էնթըրիգալարը նա'սըլ քէնտիլէրինէ գարչը տէօնէր . սիզին հագգըմտա օլան ֆէտաքեարըզընըզտան գօրգարագ , բուզնամէ տէֆթէրինիզի չալմայը պէտպախթ Ֆլորինէ էմր իթտիլէք :

Մայեէօ . - Չունքի էն կիզլի էսրարըմըն չունըն պու նըն իսթիհզաքեարըզլարընա հէտէֆ օլաճաղընը կէօրէրէք , մահուպիյէթիմտէն խանէնիզի թէրք իտէճէյիմի միւլահազա իթմիչլէր իտի . . . շիմտի արթըզ չիպահէմ գալմատը , մատմուազէլ :

Ատրիէն . - Հագգընըզ վար , գըզըմ . ֆագաթ աղ գալըն վէֆաթընըզա պէպէպ օլաճագ օլան պու տէհչէթի ֆէնալըզ շիմտի քէօթիւլէրի ըէզիլ պէտնամ իթմէյէ պալա օլույօր . անլէրին էնթրիգալարը մէյտանա չըգտը . (Բօզ - Բոմբոնըն սէօզլէրինի խաթըրլայարագ .) էվվէթ , հէմ պու վէ հէմ տէ սաիր պիր չօգ էնթրիգալար մէյ .

տանա չըգտը : Խիւլասա պիղ անվէլաէն զիյատէ միւթ-
թէֆիգ , էվվէլտէն զիյատէ մէսուտ օլտուպ , պու մէսու-
տիյէթիմիզ իսէ տիւշմէնլէրիմիզէ գարշը պիղէ Եէնի Եէնի
գուվվէլմէր վէրիյօր . տիւշմէնլէրիմիզէ տէյօրըմ , չունքի
պէնի սէվէնլէրին քեաֆֆէսի օ ալչագլար նազարընտա
մէրտուտ վէ մէնֆուր տըր . . . Լաքին գօրգմայընըզ . վազթ
կէլտի . չիմտիտէ սըրա գալպ սահիպի օլանլարըն տըր :

Ակրիքուլ . - Համոտ օլսուն , մատմուաղէլ , պէնտէն տէ
ղայրէթ վէ սատագաթ էքսիւմէզ . . անլէրին նիգապլա-
րընը չէքիպ աշմագ նէ պէօյիւք սատտէթ տիր :

Ատրիէն . - Պիլիբսինիզ Եա , մօսիէօ Ակրիքուլ , Եա-
րըն Մ . Հարտի իլէ պիր միւլագաթընըզ օլաճագ տըր :

Ակրիքուլ . - Խաթըրըմտա տըր , մատմուաղէլ , հաթթա
ալիճէնապանէ թէքիթիլէրինիզի տէ ունութ մամըշըմ տըր :

Ատրիէն . - Ալիճէնապանէ օլաճագ նէ՞ վար . . . Մ .
Հարտի տախի ագբապամտան տըր . պու ագշամ քէնտի-
սինէ Եազաճաղըմ չէյի սիզ տէ չիֆահէն սէօյլէյինիզ .
ֆապրիգասընը թէքրար թէէսիս իթմէք իչուն լազըմ օ .
լան ագճէլէր հազըր տըր . պու սէօզիւ Եալընըզ քէնտի-
սի իչուն տէյիլ , գարաքսըզ պիր հալէ տիւշար օլմուշ օ .
լան Եիւզլէրճէ ֆամիլեալար իչուն տախի սէօյլէյօրըմ . . .
Քէնտիսինի կէօթիւրմիւշ օլտըզլարը ուղուրսըզ էվի հէ-
ման թէրք իթմէսինի քէնտիսինտէն ըէճա իտինիզ . պիր
չօգ էսպապտան տօլայը էթրաֆընտա պուլունանլարտան
չիւպհէ իթմէլի տիր :

Ակրիքուլ . - Միւսթէրիհ օլունըզ , մատմուաղէլ . . .
Խաֆիյէն քէնտիսինէ կէօնտէրտիյիմ մէքթուպա Եազտըզը
ճէվապ զայէթլէ քէտէրամիզ օլմագլա պէրապէր , գըսա
վէ խալիսանէ իտի . պէնիմլէ միւլագաթ իթմէք արզու-
սընտա պուլընտըզընը պէյան իթմիշ իտի . քէնտիսինի օ
հիւզնէնկիզ խանէյի թէրքէ վէ պէլքի տէ պէնիմլէ պիր-
լիքտէ կէլմէյէ իզնա իտէճէյիմտէն էմին իմ . Մ . Հարտի

Ֆէտաքեարլըղըմը պիւտիյիմտէն , պանա էմիյէթ իթմէքա տէն ասլա կէրի տուրմամըչ տրր :

Ատրիէն . - (Մանթօսընը Մայեէօնիւն ումուզլարընա վէրիպ , անը քէմալը իհթիմամլա սարարագ .) Ճէսարէթ , մօսիէօ Ակրիքուլ , արթըգ կիտէլիմ , զիրա վագթ կէճ տիր , էվիմէ կիտէր կիթմէզ Մ . Հարտի իչուն սիզէ պիր մէք , թուպ վէրէճէյիմ վէ միւլագաթընըղըն նէթիճէսինի եա . ըրն պանա խապէր վէրմէյէ կէլէճէքսինիզ , տէյիլ մի : (Պատէհու խաթըրընա պիր շէյ կէլէրէք խաֆիֆճէ գըզա . ըրպ .) Խա'յրա . . եարըն կէլմէյինիզ . . եալընըզ պանա թահրիրէն մալիւմաթ վէրինիզ , օ պիր կիւն էօյլէ վագթը . նա տօղրու կէլիրսինիզ :

.

Պու մուհավէրէնին ճէրէյանընտան պիր գաչ տագը . գա սօնրա , իշճի գըզ՝ Ակրիքուլ վէ Ատրիէնին մուավէնէ . թիյլէ օ հիւզնէնկիզ խանէնին նէրուպանընտան աշաղը էնտի վէ մատմուլազէլ տը Գարտուիլ իլէ արապայա պի . նէրէք սօն տէրէճէ ըսրար իլէ Սէֆիզի կէօրմէք իպթէտի . Ակրիքուլ պունըն միւմքինսիզ օլտըղընը վէ անը իրթէսի կիւնիւ կէօրէպիլէճէյինի պիհուտէ եէրէ սէօլէտի :

.

Մատմուլազէլ տը Գարտուիլ Ռօզ-Բոմբոնըն վէրտիյի մալիւմաթ սայէսինտէ , ճալմանըն էթրաֆընտա պուլու . նան ատէմլէրէ պիհագգըն էմիյէթ իթմէյէրէք , օ ագ . շամը բրէնսին էլինէ քէնտի թարաֆընտան պիր մէքթուպ իյսալ իթմէնին էմիյէթ ի պիր չարէսինի պուլտու :

26

Ի Ք Ի Ա Ր Ա Պ Ա

Մատուռազէլ ար Գարտովիլին Մայեէօյիւ թէլէֆի նէֆստէն մէն իթմիշ օլտըղը կիւնիւն ագշամը իտի :

Սաաթ օն պիրի չալմագտա օլուպ, կէճէ բէք դարան լըդ իտի . լուզկեար քէմալը շիտտէթլէ էսիյօր վէ մահի-թապըն սօլղուն ըշըղընը սէթր իտէն իրի սիյահ պուլուլթ-լարը սիւրիւպ կէօթիւրիւյօր ըտը :

Պու սըրատա պիր մէյտան արապասը՝ պարկիրլէրի-նին սօլուղը քէսիւմիշ օլտըղը հալտէ աղըր աղըր վէ խալը զահմէթլէ Պլանշ սօգաղընըն եօգուշընտան եօգարը չըգ-մագտա ըտը . պու սօգագ շէհիր գարուսը թարաֆընտա էբէյիճէ տիք օլուպ, ճալմանըն խանէսի տէ շէհիր գա-րուսընա եսագըն պուլունըյօր ըտը :

Արապա տուրտու : Արապաճը՝ պու տիք եօգուշա միւնթէհի օլան եօլուն պիթմէզ թիւքէնմէզ ուզունըղըն-տան հիտտէթլէնէրէք, օթուրտըղը մահալտէն արգասը-նա տէօնտիւ վէ արապանըն էօն թարաֆտաքի ճամա տօղ-րու էյիլէրէք, իչինտէքի ատէմէ թէրս պիր թափը իլէ :

— Պագսանըզ ա՛, էֆէնտի, տահա կէլմէտիք մի . վո. ժիրար սօգաղընտան թա Պլանշ սօգաղընա գատար պիր եօլճուլուգ սայըլըր . կէճէ տէ օ գատար գարանլըգ տըր քի, ինսան տէօրթ ատըմ իլէրիսինի կէօրէմէյօր . մահի-թապ վար տէյու սօգագ ֆէնէրլէրինի եագմամըշլար, հալ պու քի մահիթապ պուլուլթլար ալթընտա գալմըշ տըր . — տէտի :

Արապանն իշխտէն քէսքին պիր սէտա իթալեան շիվէսիլէ .

— Իւզէրի սաչագլը քիւչիւք պիր գաբու արայընը, պու գաբույը եիկիրմի առըմ գատար կէշտիքտէն սօնրա, տիվար ալթընտա տուրունը :

Արապանը . - (Գէմալը հիտտէթլէ , քէնտի քէնտինէ .) Ալ սանա իմանսըզ պիր Ալման քի , պէնի պուտալայա չէվիրէճէք : (Եիւքսէք սէտա իլէ .) Լաքին կէօզ կէօրմէտիյինի սիզէ սէօյլէտիյիմ հալտէ , օ քիւչիւք գաբույը նաւըլ կէօրէպիլիրիմ :

Միւշթէրի . - Օ գատար ազլընըզ եօգ մը . . . սաղ թարաֆտաքի տիվար պօյունճա եիւրիւյինիւզ վէ արապա ֆէնէրլէրինին ըշըզըյա քիւչիւք գաբույը գօլայլըզլա ֆարգ իտէպիլիրսինիզ . պու գաբու 50 նիւմէրօտան սօնրաքի գաբու տըր . . . պուլմայաճագ օլուրսանըզ , սէրխօշ օլտըզընըզ անլաշըլաճագ տըր :

Արապանը ճէվապ վէրէճէք եէրտէ աղընա կէլէն քիւֆիւրլէրի եաղտըրարագ , եօրուլմիշ պարկիրլէրինի գամըլառը վէ տիվար պօյունճա եիւրիւյէրէք արապա ֆէնէրլէրինին ըշըզը իլէ գաբու նիւմէրօլարընը կէօրմէք իշուն կէօզլէրինի աշտըն :

Պիր գաչ տագըզա գատար եիւրիւտիւքտէն սօնրա արապա եէնիտէն տուրտու վէ արապանը :

— 50 նիւմէրօյը կէշտիմ , իւզէրի սաչագլը քիւչիւք գաբույա կէշտիմ , պօւ մը տըր . - տէյու սօլտու :

Միւշթէրի . - Էվվէթ . . . շիմտի եիկիրմի առըմ գատար իլէրի կիտինիզ վէ օրատա տուրընըզ :

Արապանը , - Հայտի օնու տա եաբալըմ :

Միւշթէրի . - Սօնրա օթուրաըզընըզ եէրտէն աշաղը էնէրսինիզ վէ կէչէճէյիմիզ քիւչիւք գաբունըն եանընա կիտիպ իբի տէֆա իւչէք քէրրէ վոսրուրաընըզ . . . անլաւ . . . յօր մըսընըզ , իբի տէֆա իւչէք քէրրէ :

Արապաճը . - (Հիտտէթլէնէրէք .) Պանա վերէճէյի-
նիզ պախշիշ պու մը տըր :

Միւշթէրիս - Էկէր ագըղը իսէնիզ , պէնի պուրա-
տան իգամէթկեաճըմ ուն Սէն-ժէրմէն վարըշնա կէօ-
թիւրտիցիւնիւզ վազթ , էյի պիր պախշիշ ալըրսընը :

Արապաճը . - Թամամ . . . չիմտի տէ Սէն-ժէրմէն
վարըշ չըգտը . . . Թէշէքքիւր իտէրիմ , Թէաթիս տէօնիւ-
շիւ պուլվար իւղէրինտէ պուլուճմագ իշուն , պարկիրլէ-
րիմին ճանընը չըգարտըմ . . . (Պախթընա քիւնէրէք վէ
վէրիլէճէք պախշիշէ կիւվէնէրէք .) Տէմէք քի քիւշիւք
գաբույա ալթը քէրրէ վուրաճաղըմ , էօյլէ մի :

Միւշթէրի . - Էվվէթ , էվվէլա իւշ քէրրէ վէ պիր
ազ տուրտըգտան սօնրա , իւշ քէրրէ տաճա վուրաճագ-
սընը . . . անլայօր մըսընը :

Արապաճը . - Անլամայաճագ նէ՞ վար . . . սօնրա :

Միւշթէրի . - Գաբույը աչան ատէմէ « Սիզի պէքլէ-
յօրլար » տէրսինիզ վէ քէնտիսինի ալըպ արապանըն եա-
նընա կէթիրիւսինիզ :

Արապաճը . - (Թէքրար եէրինէ օթուրարագ վէ
պարկիրլէրինի գամըլայարագ .) Շէյթան ճանընը եագ-
սըն , պու իմանսըզ Ալմանըն Ֆրան-Մասօնլար վէ պէլքի
տէ գաշագճըլարլա միւնտսէպէթի օլմալը տըր . չունքի
չէհի գաբուսընա հագըն պուլունըյօրըզ . . . պէօլէ ա-
տէմի թուլթտըրմալը քի , պէնի վոթիւրար սօգաղընտան
պուրայա գատար կէթիրտիյինի անլաճըն :

Քիւշիւք գաբուտան եիկիրմի ատըմ գնատար ուզագ-
տա արապա էէնիտէն տուրտու , վէ Թիւպաճը ալտըղը
էմի իճրա իթմէք իւզրէ օթուրտըղը եէրտէն աշաղըյա
էնտի . պիր ագ սօնրա քիւշիւք գաբունըն եանընա վասըլ
օլարագ , էվվէլա իւշ քէրրէ վէ պիր ազ տուրտըգտան
սօնրա , իւշ քէրրէ տաճա գաբույը վուրտու :

Պու սըրատա մահիթաղը գաբլայան պուլուլթլար

եէրինէ տահա ազ քէսիֆ վէ տահա ազ գոյու պուլուծ-
լար գաիմ օլարագ , մահիթապըն զըյասը էթրաֆա աք-
սէնտազ օլտու , վէ վէրիլէն իշարէթ իւզէրինէ գաբու
աչըլընճա , արապածը պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ վէ պա-
շընա տա րէնկի պիր թաքեէ գոյմուշ օրթա պօյու պիր
ատէմին տըշարը չըգտըղընը կէօրտիւ :

Պու ատէմ գաբույը անախթար իլէ գաբատըգտան
սօնրա , սօգագտա իքի ատըմ եիւրիւյիւնճէ , արապածը
« Սիզի պէքլէյօրլար . . . սիզի արապանըն եսնընա կէօ-
թիւրէճէյիմ » տէտի վէ պատէհու քէնտիսինէ պիր պաշ
իշարէթի իլէ մուգտպէլէտէ պուլսնմըշ օլան մանթօլու
հէրիֆին էօնիւնտէն եիւրիւյէրէք , անը արապանըն եա-
նընա կէօթիւրտիւ :

Մէրգում արապա գաբուսընը աշմաղա վէ պասամա-
ղընը ալշալթմաղա հազըրլանմըշ իքէն , իշէրտէքի սէտա :

— Լիւզումը եօգ տըր . . . էֆէնտի արապայա օ-
թուրմայաճագ . . . պէն քէնտիսիլլէ արապա գաբուսըն-
տան գօնուշաճաղըմ . . . կիթմէք զէմանը կէլինճէ պիզ
սիզէ խապէր վէրիւրիզ . - տէտի :

Արապածը . - (Բէնտի քէնտինէ մըրըլտանարագ .)
Տէմէք քի սանա լանէթ օգու մաղա վագթըմ օլաճագ տըր .
պարը ազաճըգ կէզինէյիմ տէ այագլարըմըն ույուշուգ-
լըղընը տէֆ իտէյիմ . - տէտի վէ պատէհու քիւչիւք
գաբուսըն եանընտաքի տիվար պօյընճա եօգարը աշաղը
կէզինմէյէ պաշլատը :

Պիր գաշ տագըգա սօնրա ուզագտան տիկէր պիր ա-
րապա սէտուսը իշիտիլտի քի , մէզքիւր արապա տախի
եօգուշը սիւրաթլա չըգարագ քիւչիւք գաբուտան ազ
ուզագտա տուրտու . պուսըն իւզէրինէ արապածը .

— Օ . . . իշթէ կիւզէլ պիր արապա . . . գապատույը
աթլար . . . պուսըն տա պիզիմքիլէր կիպի պու եէրէ պա-
թալը եօգուշը չըգմաղա մէճպուր օլտուշար . - տէտի :

Արապաճը պու սէօլէրի սէօլէմէքտէ իքէն , մահի-
թապըն խաֆիֆ ըըղըլլա մէգըիւր արապատան պիր ա-
տէմ էնտիյինի վէ ալէլ աճէլէ քիւչիւք գաբույա թօղրու
իլէրիլէտիյինի միւշահէտէ իյլէտի . պու ատէմ քիւչիւք
գաբունըն էօնիւնտէ ազաճըգ տուրտըգտան սօնրա , գա-
բույը աչտը վէ իչէրի կիրիպ թէքրար գաբատըգտան սօն-
րա կէօզտէն նիհան օլտու :

Արապաճը զայէթլէ թէաճճիւպտէ գալարագ .

— Օ՛, օ՛, իշ չաթալլաչտը . . . պիրի տըշարը չըգտը ,
տիկէր պիրի տէ իչէրի կիրտի . - տէտի վէ եավաշ եավաշ
արապայա տօղրու իլէրիլէտի :

Պու արապայա իքի կիւզէլ վէ գուվլէթլի պարկիր
գօլումըշ ըտը . արապաճը իսէ պիր գաշ եագալը ու-
զուն պիր ըրտէնկօթ կիյինմիշ օլտըղը հալտէ օթուրմըշ
վէ գամշըսընըն սաբընը տա սաղ տիզինէ տայաթըպ հա-
րէքէթսիզ տուրմըշ ըտը :

Մէյտան արապասընըն արապաճըսը մէրգում արա-
պաճըյա խիթապէն .

— Պագսանըզ ա՛, արգատաշ, հալա պու կիճէ բէք
ֆէնա օլտըղընտան , սիզին հայվանլարընըզ կիպի միւքէմ
մէլ հայվանլարը ուզուն միւտտէթ այագ իւզէրինտէ պէք-
լէթմէք հիսապա ույմազ . - տէտի . լաքին տիկէր արա-
պաճը քէնտիսինէ սէօլէմէյօրմըշ կիպի աալա ֆիւթուրը-
նը պօզմատըղընտան , պիզիմ արապաճը անըն սիւքիւթիւ-
նէ հիշ պիր մանէա վէրէմէյէրէք .

— Ֆրանսըզճա անլամայօր . . . ինկիլիզ օլմալը . . .
պարկիրլէրէ պագըլընճա ինկիլիզ օլտըղը անլաշըլապի-
լի . - տէտի :

Պատէհու , պիր գաշ ատըմ ուզագտա արապանըն
գաբուսընտա տուրմըշ օլան վէ աչըգ մաի եագալը վէ
կիւմիւշ տիւյմէլի սարըյա մաիլ ուզուն վէ կէնիշ պիր
ըրտէնկօթ կիյինմիշ պուլունան իրի եարը պիր խըտմէթ-

քեար կէօրէրէք, անըն եանընա կիթտի վէ լիսանընը թէպտիլ իթմէքսիզին .

— Տօղրու տէյի՛լ մի, արգատաշ, հալա բէք ֆէնա օլտըղընտան, ուզուն միւտտէթ այագ իւղէրինտէ պէքէմէք միւշքիլ կէլիյօր . - տէտի իսէ տէ, խըտմէթքեար տաիի արապաճը կիպի հիշ պիր ճէվապ վէրմէտի :

Պունըն իւղէրինէ արապաճը ֆէյլէսօֆանէ պիր թավր իլէ .

— Պու տա ինկիլիզ իմիշ . - տէտի վէ քիւչիւք գաբու վագըասընտան էբէյիճէ միւթէաճճիպ օլմագլա պէրապէր, արապասընա եագլաշարագ եէնիտէն կէղինմէյէ պաշլատը :

Պէրիտէ պու վագըա ճէրէյան իթտիյի սըրատա, մանթօլու ատէմ իլէ իթալեան չէյվէսիյլէ գօնուշան ա, տէմ տախի մուհավէրէլէրինի տէվամ իթմէքտէ իտիլէր . պիրիսի արապա իչինտէ օլուպ, տիկէրի իսէ տըշարըտա այագ իւղէրինտէ տուրմըշ վէ էլինի տէ արապա գաբուս սընըն քէնարընա տայաթմըշ ըտը :

Մուհավէրէ պիր միւտտէթտէն պէրու իթալեանճա օլարագ տէվամ իտիյօր ըտը . զիյրտէքի սէօղլէրտէն անլաշըլաճաղը վէճհլէ, պու մուհավէրէ օրատա հաղըր պուլունմայան պիր քիմսէ հագգընտա իտի : Արապա իչինտէքի ատէմ տէտի քի .

— Տէմէք քի իշ գարարլաշտը, էօյլէ՛ մի :

Մանթօլու ատէմ . - էվվէթ, մօնսէնեէօր, ֆագաթ գարթալ գուշու եըլան օլաճագ օլուրսա :

— Աքսի թագտիրինտէ շիմտի սիղէ վէրտիյիմ ֆիլտիշի խաշըն օ պիր եարըսընը ալըր ալմազ . . . :

— Պունըն նէ՛ տէմէք օլտըղընը անլայաճաղըմ, մօնսէնեէօր :

— Սիզ տաիմա անըն էմնիյէթինի ճէլպ իթմէյէ չալընընը :

— Չայրչաճաղըմ, մօնսէնեէօր, չունքի ագլը, ճէսա-
րէթ վէ մէթանէթի իլէ տիւնեանըն է'ն իգթիտարլը ա-
տէմլէրինտէն զիյատէ գուվվէթլի օլան պու ատէմէ հայ-
րան օլուպ քէնտիսինէ հիւրմէթ իտէրիմ: Պոհվանի իլէ
իպատէթ քեարլարը արտսընտա պուլունան իւչ պութլար-
տան պիրինին էօնիւնտէ իմիչիմ կիպի անըն էօնիւնտէ
տաիմա քէմալը թէվազու իլէ տիզ չէօքէրիմ... զիրա ա-
նըն տախի մէզհէպի պէնիմ կիպի հայաթը հիչէ թահվիլ
իթմէքտէն իպարէթ տիր:

— (Թէլաչա տիւչէրէք.) Պագսան ա, օղլում, պուն-
լար լիւզումնըզ վէ եանլըչ թէչպիհլէր տիր... սիզ եա-
լընըզ քէնտիսինէ իթաաթ իթմէյի տիւչիւնիւնիւզ...
իթաաթընըզըն մագսատընը միւլահազա իթմէյինիզ:

— Էմր իթսին, պէն իճրա իտէրիմ. քէնտիսինին
սէյլէտիյի վէճհլէ, պէն անըն էլինտէ պէք ճեփէ պէր-
կիպի իմ... Բրէնս ճալմա նէզտինտէ քէնտիսինէ իյփա
իթտիյիմ խըտմէթլէրլէ ֆէտաքեարլըզըմը կէօրմիւչ աիւր
վէ էլան տա կէօրիւր: Պանա ա Պու հիւքմտարզատէյի
էօլտիւր... տէսին...:

— (Մանթօլու հէրիֆին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) (Սլ-
լահ աչգընա օլսուն, պէօյլէ միւլահազաթտա պուլուն-
մայընըզ... համտ օլսուն, սիզտէն պու կիպի ասարը սա-
տագաթ իպրազը հիչ պիր վագթ թալէպ օլունմայաճագ
տըր:

— Պանա նէ' էմր իտէրլէրսէ, իճրա իտէրիմ... զի-
րա Պոհվանի տաիմա պանա պագար:

— Ղայրէթ վէ սատագաթընըզտան զէրլէ գատար
չիւպհէմ եօգ տուր... սիպին բրէնս իլէ պիր թագըմ մէ-
նաֆիի ազիմէ արասընա մէվզու պիր մէթէրիս օլտըզընը-
զը պիլիրիմ. հաթթա պէն տէ կէնճ Հինտլիյի ալտաթ,
մագ խուսուսընտաքի զայրէթ վէ մէհարէթինիզտէն վէ
խուսուսըյլա ալտըզընըզ էմրլէրի իճրատա կէօսթէրտի:

յինիդ ֆէտաքեարլըգտան խապէրտար օլտըղըմ իչուն հէր շէյի սիզէ անլաթմագ իսթէտիմ: Սիգ խըտմէթ իթ տիյինիդ քիմսէ հագգընտա վիւթէասսըպանէ պիր ու պուտիյէթ կէօսթէրիյօրսընըզ . . . պու ֆէնա տէյիլ . . . ինսան ինթիխապ իթտիյի մապուտըն էսիրի օլմալը տըր:

— Էվվէ'թ , մօնսէնեէօր , օ մապուտ մապուտ գալ տըգճա :

— Պիր պիրիսիզին էֆքեարընը բէք ալէա անլայօրըզ: Սիզին միւքեաֆաթընըզա կէլինճէ , վէրտիյիմ վատարը պիլիրսինիլ:

— Միւքեաֆաթըմ մը . . . պէն միւքեաֆաթըմը զաթէն ալմըշըմ տըր , մօնսէնեէօր :

— Նա'սըլ:

— Պէն պիլիրիմ:

— Բէք էյի . . . սըրր սագլամագ խուսուսընա կէլինճէ . . . :

— Պու պապտէ թէէմինաթը քեաֆիյէնիդ վար տըր , մօնսէնեէօր :

— Էվվէ'թ . . . :

— Պուռտան պաշգա , խըտմէթ իթտիյիմ իչին մէնֆաաթը՝ սատագաթլը տավրանաճաղըմա վէ սըրր սագլամագ խուսուսընտա սէպաթ իտէճէյիմէ տէլիլ տիր:

— Տօղրու տըր . . . սիզ մէթանէթ վէ գանաաթ սահիպի պիր տտէմ սինիզ:

— Էօյլէ օլմաղա չալըշըրըմ , մօնսէնեէօր :

— Պա խուսուս սիզին իթիգատընըզճա զայէթլէ տինտար սընըզ . . . զաթէն տինսիզլիք հիւքմ իտէն պէօյլէ պիր զէմանտա պու կիպի խուսուսաթտա պիր իթիգատա զահիպ օլմագ ֆէվզ էլատէ չայանը թահսին տիր . խուսուսըյլա սիզին իթիգատընըզճա պանա մուալէնէթ իտէճէյինիզի տէ թէէմին իտիյօրսընըզ:

— Էվվէ'թ , մօնսէնեէօր , պու պապտէ էմին օլապի-

լիրսինիզ. զիրա ճէսարէթի պիր աժճը պիր չագալը օն թիլքիյէ, պիր գաբլանը օն չագալա, պիր արսլանը օն գաբլանա վէ պիր ուէլմիսի տէ օն արսլանա թէրճիհ ի-տէր :

— Ուէլմիս նէ տիր :

— Բուհ ճիսմէ, գըլըճ գընա, գօգու չիչէյէ վէ պաշ կէօվտէյէ նէ իսէ, պու տոօ օ տըր :

— Անլատըմ. . . հիչ պիր թէշպիհ պու գալտար տօղ-րու օլամազ. . . էյի մուհաքէմէ սահիպի իմիշսինիզ : Շիմ-տի պանա անօյլէտիյինիզ շէյի տաիմա տէրխաթըր իտի-նիզ, վէ խըտմէթ իթտիյինիզ շախսըն էմիլէթինի գա-զանմաղա չալըշընըզ :

— Գարիպէն պէնի տինլէյէպիլէճէ՞ք մի տիր, մօն-սէնեէօր :

— Իքի վէ նիհայէթ իւչ կիւնէ գատար. տիւնքի կիւն հուսուլէ կէլէն պիր պուհրան հասէպիլէ էօլմէքտէն գուր-թուլտը. . . իրատէսի օ տէրէճէ գուլվէթի տիր քի, բէք շաբուգ շիֆահապ օլաճագ տըր :

— Խարըն քէնտիսինի թէքրար կէօրէճէ՞ք մի սինիզ, մօնսէնեէօր :

— Էվվէթ, եօլա չըգմազտան էվվէլ վէտա իթմէք իչուն քէնտիսինի կէօրէճէյիմ :

— Օ հալտէ սիգէ զարիպ պիր շէյ նագլ իտէյիմ տէ քէնտիպինէ սէօյլէյինիզ. պու վագըա տիւնքի կիւն զու-հուրա կէլտիյի ճիհէթլէ քէնտիսինէ խապէր վէրէճէտիմ :

— Սէօյլէյինիզ :

— Տիւնքի կիւն գապրիսթանա կիթմիշ իտիմ. . . հէր թարաֆտա ճէնազէ ալայլարը կէօրիւլիւյօր ըտը. . . կէ-ճէ գարանըղը արասընտա եագըլան մաշալալար մէզար-լարը թէնգիր իտիյօրլար ըտը. . . Պոհվանի ապանօզտան եաբըլմիշ թախթը իւզէրինտէն պագըպ կիւլիւյօր ըտը : Պու մուգատտէս հիչլիք իլահընը տիւչիւնէրէք, թապուլթ-

լարլա տօլու օլան պիր արապայը պօշալթ մալարընը սէյր իտիյօրտում, Կէնիշ պիր չուգուր ճէհէննէմ աղղը կիպի աչըգ տուրըյծրտու... Էօլիւլէրի իւթ իւթէ պու չուգուրըն իչինէ աթըյօրլար ըտը... Փագաթ չուգուր եինէ տօլմայօր ըտը: Պիր տէ պու սըրատա պիր մաշալանըն ըչըղըյա եանըմտա պիր իսթիյար կէօրտիւմ քի հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայօրտու... պէն պու իսթիյարը զաթէն կէօրմիւշ իտիւմ... մալիւմիւնիւզ օլան Սէն-Ֆիրանսուա սօգաղընտաքի խանէնին եահուտի պէքճիսի իտի:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ մանթօլու ատէմ թիթրէյիպ տուրտու:

— Էվվէթ, պիլիրիւմ... Փագաթ նէ՞ օլտունըզ տա պէյլէ պիրտէն պիրէ սէօղիւնիւզիւ քէստինիզ:

— Պու խանէտէ եիւզ էլլի սէնէտէն պէրու պիր ա տէմին թասվիրի վար տըրքի, պու ատէմի պէն վագթըյա Հինտիսթանտա, Գանգէս նէհրի սահիլինտէ կէօրմիւշիւմ տիւր:

Մանթօլու ատէմ եէնիտէն թիթրէյիպ տուրտու:

— Պէսպէլլի զարիպ պիր միւշապէհէթ էսէրի օլմալը տըր:

— Էվվէթ, մօնսէնեէօր, զարիպ պիր միւշապէհէթ... պաշգա պիր շէյ օլամազ...

— Լաքին օ իսթիյար եահուտի նէ՞ օլտու:

— Իշթէ օրասընա կէլէճէյիւմ, մօնսէնեէօր, պու իսթիյար եահուտի ալէտտէվամ աղլայարագ պիր մէզարճըյա. « Պագսանըզ ա՛, թապուլթը պուլտընըզ մը » տէյու սծրտու. մէզարճը իսէ. « Էվվէթ, հագգընըզ վար ըմըշ օ պիր չուգուրըն իրինճի սըրասընտա պուլտում. սէյլէտիյինիզ կիպի, իւզէրինտէ եէտի ատէտ սիյահ նօգթատան միւթէշէքքիւ պիր խաշ իշարէթի վար ըտը: Լաքին սիզ պու թապուլթըն իւզէրինտէքի իշարէթ իլէ պուլուն. տըղը եէրի նա՛սըլ պիլտինիզ » տէյինճէ, եահուտի պիր

մահալանիյէթի ազիմէ իլէ . « նէնիզէ՞ լազըմ, էյի մալիւ-
մաթ ալտըզըմը կէօրիւյօրսընըզ ա՛ . թապութ նէրէտէ
տիր , օնու սէօյլէյինիզ » տէյու պէյան իյլէտի . մէզարճը
իսէ « Պիլտիյինիզ սիյահ մէրմէրտէն պէօյիւք մէզարըն
արգասընտա տըր . թօքրագլա պէրապէր սագլանմըչ
տըր . լաքին չաբուգ օլունըզ . պու գարըչըզլըգ արա-
սընտա հիչ պիր շէյի կէօրէմէզլէր : Սիզ պանա պօլ իւճ-
րէթ վէրտինիզ . պէն տէ իսթէրիմ քի եաբաճաղընըզ
չէյտէ մուվաֆֆագ օլասընըզ » տէտի :

— Պու իսթիյար եահուտի օ եէտի սիյահ նօգթալը
թապութը նէ՞ եաբտը :

— Պու եահուտի իլէ պէրապէր տիկէր իքի քիչի տա-
հա վար ըտը . պունլար տա բէրտէլէրի գաբալը պիր սէտ-
եա թաշըմագտա ըսըլար . եահուտի պիր ֆէնէր եագտը
վէ պէրապէրինտէքի իքի քիչի իլէ մէզարճընըն կէօսթէր-
տիյի եէրէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը . . . պէն տէ
մէզարլարըն արասընտան եահուտինին արգասը սըրա կիթ-
մէյէ պաշլատը իսէմ տէ , պիր եէրտէ հէր նասըլսա էօլիւ
արապալարընըն բաթըրտըսընտան քէնտիսինի զայպ իթ-
տիմ վէ պիր տահա պուլմագ միւմքին օլամատը :

— Ֆիլ հագըգա պու բէք զարիպ շէյ տիր . . պու
եահուտի աճապա օ թապութը նէ՞ եաբաճագ իտի :

— Եահուտիլէր սիհիրպազլըղա տաիր թըլըսըմլար եաբ-
մագ իչուն էօլիւլէրի գուլլանըլար տէրլէր , մօնսէնեէօր :

— Պու իմանսըզլար հէր շէյէ . . . հաթթա շէյթան-
լար իլէ միւնասէպէթէ կիրիշմէյէ պիլէ մուգթէտիր տիր-
լէր . . . հէր նէ հալ իսէ , պունը իլէրիտէ տիւշիւնիւրիւզ .
իհթիմալ քի պու քէչֆինիզ զայէթ էհէմմիյէթլի պիր շէյ
տիր :

Պու սըրատա ուզագտան պիր սաաթ եարը կիճէյի
վուրտու :

— Վա՛յ , կէճէ եարըսը օլմըչ հա՛ . . . :

— Էվվէթ , մօնսէնեէօր :

— Էօյլէ՛ իսէ կիտէյիմ . . . Ալլահա ըսմարլատըզ , օղլում . . . տէմէք քի սօն տէֆա օլարագ եէմին իտիյօր . սընըզ , արամըզտա գարարկիր օլան ֆըրսաթ զուհուր իթ . տիյի վագթ , վէրտիյիմ ֆիւ տիչի խաչըն օ պիր եարըսընը ալըր ալմազ վատընըզը իճրա իտէճէքսինիզ , տէյիլ մի :

— Պուռը Պահվանի նամընա սիզէ եէմին իթտիմ , մօն . սէնեէօր :

— Շուռը տա ունութ մայընըզ քի խաչըն օ պիր եարը . սընը սիզէ թէսլիմ իտէճէք օլան քիմսէ՛ տահա զիյատէ էմիյէթ հասըլ օլմագ իչուն սիզէ պիր սէօզ սէօյլէյէճէք տիր . . . պու սէօզ խաթըրընըզտա՞ մը տըր :

— Էվվէթ , մօնսէնեէօր , խաթըրըմտա տըր . « Գա . տէհտէն աղզընա գատար եքէյիճէ մէսաֆէ վար տըր » տէյէճէք տիր :

— Բէք էյի , Ալլահա ըսմարլատըզ , սըրըր մուհաֆազն իթմէքտէն , սատագաթ կէօսթէրմէքտէն պիր ան կէրի տուրմայընըզ :

— Բէք էյի , մօնսէնեէօր , օ պապտէ էմին օլու . նըզ :

Պու մուհավէրէնին ճէրէյանընտան պիր գաչ տագը . գա սօնրա , մէյտան արապասը եօլա չըգարագ գարտինալ Մալիբիէրիի կէօթիւրտիւ . զիրա մանթօլու հէրիֆ իլէ գօնուչան շախս օ իտի :

Մանթօլու ատէմ իսէ պիլտիյիմիզ Պարէնկա օլուպ . ճալմանըն իգամէթ իթտիյի խանէնին քիւչիւք գարուսը եանընա ավտէթ իթտի վէ անախթարը քիլիտէ սօգաճաղը սըրատա , գարուռըն իչէրտէն պիրտէն պիրէ աչըլտըղընը վէ պիր ատէմ տըչարը չըգաղընը քէմալը թէաճ ճիւպլէ միւշահէտէ իյլէտի :

Պարէնկա հէման պու ատէմին իւզէրինէ հիւճիւմ իթտի վէ եագասընտան սըզը սըգըյա թուլթարագ .

— Սիւզ քի՛մ սինիզ, նէ՞րէտէն կէլիօրսընըզ. — տէյուսորտու :

Շախսը մէճհուլ պու սիւալին թարզը իֆատէսինի , բէք տէ էմնիյէթպախչ պուլմամըչ օլմալը քի , մէզքիւր սիւալէ ճէվապ վերէճէք եէրտէ , Փարէնկանըն էլինտէն եագայը . սըյըրմաղա չալըչմագլա պերապէր , քէսկին պիր սէտա իլէ « Բիէ՛ր . . . եէթիչի՛ն . . . » տէյու հայգըրտը :

Պունըն իւզէրինէ քիւչիւք գաբուտան պիր գաչ աւըմ ուզագաա տուրմըչ օլան արապա ալէլ աճէլէ օրայա եագլաչտը , վէ իրի եարը խըտմէթքեար Փարէնկայը ռմուզլաըընպան թուլթուպ պիր գաչ աւըմ կէրիյէ աթաւը վէ պու քուրէթլէ մէճհուլ ատէմի օ այղըր հէրիֆին բէնչէսինտէն գուրթարտը :

Շախսը մէճհուլ իւսթիւնիւ պաչընը աիւզէլթէրէք վէ իրի եարը խըտմէթքեարը տա քէնտիսինէ համի իթթիւթազ իտէրէք .

— Շիմտի սիզին սիւալլէրինիզէ ճէվապ վերէպիլիրիմ , մօսիէօ . . . հէր նէ գատար սիզ էսկի պիլտիքլէրինիզտէն պիրիսինէ գապա մուամէլէտէ պուլուլնտընըզ ըսա տա , պէիս եօգ տըր . . . : Պէն Գարտօվիլ արագիսինին սապըգ միւտիրի ումուրը Մ. Տիւբոն ըմ . . . ըագիպ օլտըղընըզ կէմինին բարալանտըզը զէման սիզի տալղալար արասընտան գուրթարան պէ՛ն իտիմ . — տէտի :

Ֆիլհագըգա Փարէնկա՝ արապա ֆէնէրլէրինին քէսկին ըչըղըյա Մ. Տիւբոնըն սատըգանէ վէ խալիսանէ չէհրէսինի կէօրտիւ քի , էվվէլճէ Գարտօվիլ արագիսինին միւտիրի ումուրը իքէն շիմտի մատմուլաղէլ տը Գարտօվիլին խանէսինտէ քէթիւլաալըզ խըտմէթինի կէօրմէքտէ իախ :

Ճալմա կէմինին զարգ օլտըղը էսնատէ ալմըչ օլտըղը եարա սէպէպիլլէ Գարտօվիլ գօնաղընտա գալմաղա մէճպուր պուլուլնտըղը զէման , միւմաիլէյհ հագըղնտա

մատմուհիները Գարտովիին նազարը չէֆգաթ ու մեր համեթինի ճէլպ իթմէք իւզրէ իւք տէֆա Մ. Տիւբոն մեր գումէյէ մէքթուպ եազմը զլտըղը օգույանլարըմըղըն խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք տիր :

Փարէնկա շիւպհէ իթտիյինի կէօսթէրիր պիր թալր իլէ :

— Լաքին , մօսիէօ . . . սիզին պուրատա նէ՞ իշինիզ վար . պու խանէյէ պէօյլէ կիզլիճէ նէ՞ իշուն կիրտինիզ . տէտի :

Մ. Տիւբոն . — Հարէքէթի վագըամտա կիզլի պիր շէյ պուլընմատըղընը սիզէ ինթար իտէրիմ . պէն պուրայա սէվկիլի հանըմըմ մատմուհիները Գարտովիին խուսուսի պիր արապասըյլա կէլտիմ . մէմուրիյէթիմ իսէ՝ մատ . մուհէլին ագրապասընտան օլան բրէնս ճալմայա քէնտի թարաֆընտան ալէնէն վէ աշիքեարէն պիր մէքթուպ վէր . մէքտէն իպարէթ տիր :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ Փարէնկա կիզլի պիր հիտտէթ . Լէ թիթրէյիպ տէտիքի :

— Բէք էյի , Լաքին նէ՞ իշուն պէօյլէ կէճ վագթ կէլ տինիզ , նէ՞ իշուն պու քիւչիւք գաբուտան իշէրի կիրտինիզ :

Մ. Տիւբոն . — Մատմուհիները Գարտովիին էմրի պու օլտըղը իշուն պու վագթ կէլտիմ . պու քիւչիւք գաբուտան կիրիշիմ իսէ՝ պէօյիւք գաբույը չալաճագ օլուր . սամ բրէնսին եփնընա գատար չըգապիլմէքլիյիմ միւմքին . սիզ օլաճաղը միւլահազասընտան նէշէթ իթմիշ տիր :

Փարէնկա . — Եանըլըյօրսընըզ , մօսիէօ :

Մ. Տիւբոն . — Գապիլ տիր . . . Լաքին բրէնսին էք . սերիյա կէճէնին պէօյիւք պիր գըսմընը քիւչիւք սալօնտա կէշիրտիյի մալիւմ օլտըղընտան , վէ պու քիւչիւք սալօն իսէ՝ գաբուսը շու օլան ֆիտան սօպասընա միւն . թէհի օլուպ մատմուհիները Գարտովի պու խանէյի իս :

Թիճար խտելիտէն պերու մէզքիւր գաբունըն պիր անախ-
թարընը տա քէնտի եանընտա սագլատըղընտան, պու
գաբուտան կիրէրէք մատմուլազէլ տը Գարտովիին մէք-
թուպընը բրէնսին էլինէ վերէպիլէճէյիմէ էմին իտիմ.
իլթէ պէն տէ պէօյլէ եաբտըմ, վէ բրէնսին պանա կէօս-
թէրտիյի հիւսնիւ գապուլիյէթտէն վէ հաթթա պէնիմ
քիմ օլտըղըմը խաթըրլամասընտան տօլայը ֆէվզ էլ ատէ
մէմնուն վէ մէսրուր օլտուլմ:

Փարէնկա . - (Հիտտէթինի զապթ իտէմէյերէք .) Բը-
րէնսին ատէթլէրինի պէօյլէ տօղրու տօղրույա սիզէ քիմ
սէօյլէտի :

Մ. Տիւբոն . - (Իսթիհզաքետարի պիր թավը իլէ .) Բը-
րէնսին ատէթլէրի հագգընտա տօղրու մալիւմաթ ալա-
պիլտիյիմ հալտէ, սիզին ատէթլէրինիզ հագգընտա էյի-
ճէ մալիւմաթ ալամամըչըմ տըր . զիրա սիզ պանա պու
գաբու իչինտէ թէսատիւֆ իտէճէյինիզի մէմուլ իթմէ-
տիյինիզ կիպի, պէն տէ սիզի պուրատա կէօրէճէյիմի
գաթան մէմուլ իթմէզ իտիմ:

Պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Մ. Տիւբոն իսթիհ-
զաքետարի պիր թավը իլէ Փարէնկայը սէլամլատը վէ ա-
րապասընա ըաքիպ օլտըգտան սօնրա, Փարէնկայը հիտ-
տէթ վէ հայրէթ իչինտէ պըրագարագ օրատան մուֆա-
րագաթ իլլէտի :

27

Մ Ի Ի Լ Ա Գ Ա Թ

Ճալմա՝ Մ. Տիւրոն վասըթասըյլա մատմուաղէլ տը Գարտովիին կէօնտէրտիյի մէքթուպը ալտըղը կիճէնին իրթէսի կիւնիւ, Պլանշ սօգաղընտաքի խանէնին Հինտ ուսուլի իւղրէ մէֆրուշ օլան քիւչիւք սալօնընտա աճէլէ աճէլէ վէ պէօյիւք պիր սապըրսըզըզլա կէզինմէքտէ իտի: Մալիւմ օլտըղը վէճհլէ, պու սալօն Ատրիէնին իւք տէֆա ճալմայա կէօրիւնտիւյիւ ֆիտան սօպասընա մութթասըլ իտի:

Ճալմա՝ եէվմի մէզքիւրիւն խաթըրէսինէ թիայէթէն, պու կիւն տախի օ կիւնքի գըյաֆէթինի ինթիխապ իթմիշ, շէօյլէ քի պէյազ գաշմիրտէն պիր անթէրի կիյինմիշ պաշընա քիրազ լէնկինտէ պիր սարըզ վէ պէլինէ տէ եինէ այնը լէնքտէ պիր գուշագ սարմըշ ըտը: Գըրմըզը գաթիֆէտէն մամուլ վէ կիւմիւշ իշլէմէլէրլէ միւզէյեէն թօղլուգլարը՝ պաճագլարընը կիւղէլ եուվարլագլըղընը մէյտանա չըգարմըշ վէ պէյազ սախթիյանտան գըրմըզը էօքճէլի քիւչիւք բապուճլարընա գատար էնէրէք օրատա եայվարի քէսիլմիշ իտի:

Սաատէթ վէ իգպալին կէնճ վէ գուվլէթլի քիմէլէր իւզէրինտէ օ տէրէճէ նակէհանի վէ մատտի պիր թէէսիրի վար տըր քի, տահա իքի կիւն էվլէլ մաղմում, մահզուն վէ մէյուս օլան ճալմա շիմտի թանըլմազ հալէ կէլմիշ իտի: Տօնուգ վէ չէֆֆաֆ չէհրէսինին ալթուն լէն:

կի Եվլէլքի կիպի մօրարմը Վէ սօլդուն տէյիլ իտի . իրի կէօզ պէպէքլէրի տահա իքի կիւն Եվլէլ նէմնաք պիր պուղու իլէ գաբլը սիյաճ Ելմասբարէլէր կիպի բէրտէ-տար ծլտըղը հալտէ , չիմտի սէտէֆ ընկինտէքի չուգուրյ լարը իչինտէ լաթիֆ պիր չաչաա իլէ բարլայօր իտի . ինայ-լը վազթտան պէրու ընկի անլիսինի ղայպ իթմիչ օլան տուտագլարը իսէ մէմլէքէթիմին էն կիւզէլ վէ էն հայ-րէթէֆզա չիչէքլէրի կիպի լաթիֆ վէ բէմպէ պիր ընկ քէսպ իթմիչ իտի :

Մհրգում արա սըրա Եիւրիւմէսինէ խիթամ վէրէ . ըք , պիրտէն պիրէ տուրուր վէ գօյնընտան իհթիմանլա տիւրիւմիւչ քիւչիւք պիր քեաղըտ չըգարըպ պիր շէվգի մէննոճնանէ իլէ պուս իտէր իտի . օ զէման հըսս իթտիյի սատէթի զապթ իտէմէյէրէք , կէօյսիւնտէն պիր ալա-ղէի մէսէրիթ ֆըրլար վէ պիր սըչրայըչտա մատմուազէլ ալ Դարտօվիլի իլք տէֆա կէօրմիւչ օլտըղը ֆիտան սօ-պամընըն ճամ գաբուսը Էծնիւնէ կիտէր իտի :

Յիլ հագըգա խաթըրէնին ղարիպ պիր գուվլէթի վար տըր . տաիմի պիր տիւչիւնճէյէ սաբլանմըչ գալմըչ օլան պիր ֆիքրին խայալաթը ագըլարա հայրէթ վէրէ-ճէք տէրէճէտէ ղարիպ պիր . ճալմա օ գաբուսըն ճամը արասընտան գաչ տէֆայար Ատրիէնին Թասվիրինի կէօր-մէք զաննընա տիւչմիւչ վէ եախօտ հագըգաթէն կէօր-միւչ իտի . հաթթա խայալաթընտա Ե աէրէճէ իլէրիլէ վարմըչ ըտը քիլ կէօզլէրինի Թասվիրի մէվհուսըն իւ-զէրինէ տիքէրէք , ալ պօյա իչինէ պաթըրլմըչ պիր ֆըր-չա վապըթ ապըլլա գուվլէի խայալիլէսինին իթայէ իթտի . յի չէհրէի պինազիրին րէսմիմի ճամ իւզէրինտէ չայանը հայրէթ պիր սիւրէթլէ չըզմըչ ըտը :

Իչթէ ճալմա իլք կիւնիւն ագջամսը Մ . Տիւրոն վա-սըթմաըլլա ալմըչ օլտըղը մէքթիւպը Թէքրար Թէքրար օգուլուպ էօբտիւքտէն սօնրա , ալ պօյա իլէ չըզլմըչ օ :

լան պու կիւզէլ թասվիրին գարշըսընա կէշիպ տէրին տէրին թէմաշայա տալար ըտը :

Ճալմա եալընըղ տէյիլ իտի : Փարէնկա մուտագ. գըգանէ էվէ մահզունանէ պիր նազարլա միւմաիւէյհին հէր պիր թալը ու հարէքէթինի կէօզտէն կէշիրիյօր ըտը . մէրգուժ սալօնըն պիր քէօշէսինտէ քէմալը իհթիրամլա տուրմըշ օլուպ, ճալմանըն պիր գաֆթանընը աշըպ տիւ. զէլթմէքլէ մէշղուլ կէօրիւնիւյօր ըտը : պու գաֆթան ի սէ Հինտ գումաշընտան մամուլ խաֆիֆ վէ իրէքլի պիր նէվ պուրնուզ օլուպ, պունըն սիյահա մաիլ զէմինի ալթուն վէ կիւմիւշ ինճէ վէ կիւզէլ իշլէմէլէրլէ քեամի. լէն մէսթուր պուլունըյօր ըտը :

Փարէնկանըն սիմասընտա ասարը հիւզն ու էնտիշէ կէօրիւլմէքտէ իտի . ճալմանըն շու շէվգի մէճնունանէսի՝ իլք կիճէսի Մ. Տիւրոն վասըթասըյլա ալմըշ օլտըղը մէք. թուպտան նէշէթ իթմէքտէ օլտըղը վէ պու մէքթուպ սայէսինտէ Ատրիէն թարաֆընտան սէվիլմէքտէ օլտըղընը խապէր ալմըշ պուլունտըղը աշիքեար ըտը . Փարէնկա պու պապտէ ասլա շիւպհէ իթմէտիյինտէն, սալօնա կի. ըէլիտէն պէրու ճալմանըն քէնտիսիյլէ գօնուշմամասը քէն. տիսինի ֆէվգ էլ ատէ գօրգուտըյօր վէ անա նէ՝ մանէա վէրէճէյինի պիլմէյօր ըտը :

Իլք կիճէսի Փարէնկա՝ Մ. Տիւրոնտան այրըլտըգտան սօնրա, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին կէօնտէրտիյի մէք. թուպըն նէ՝ թէէսիւր հասըլ իթմիշ օլտըղընը անլամագ իւզրէ ալէլ աճէլէ բրէնսին եանընա կիթտի . հալ պու քի սալօնը գաբալը պուլտըղընտան, գաբույը պիր գաշ տէֆալար չալտը իսէ տէ, ճէվապ վէրէն օլմատը : Պունըն իւզէրինէ վագթ կէշմիշ օլմագլա պէրապէր ալէլ աճէլէ Բօրէնէ պիր մէքթուպ եազտը վէ պու մէքթուպընտա Մ. Տիւրոնըն զիյարէթինի վէ պու զիյարէթին էսասը մագ. սպտընը իշար իյլէտի :

Ճալմա օ կիճէյի սաատէթ վէ իւմիտ վէ թարիֆի նազապիլ պիր սապըրսըզըզ իչինտէ կէչիրմիչ վէ անճագ սապահլայըն եաթագ օտասընա կիրէրէք, պիր միւտտէթ. ճիք ըահաթ իթտիքտէն սօնրա, եաբ եալընըզ կիյինմիչ իտի:

Պարէնկա ճալմանըն տաիրէ գարուսընը պիր գաչ տէֆալար քէմալը իհթիյաթլա չալմըչ իտի իսէ տէ, հիչ պիր նէթիճէյէ տէսթրէս օլամամըչ ըտը: Ճալմա արապասընըն սաաթ իքի պուչուգուտ հազըր օլամասընը էմր իթմէք իչուն, անճագ էօյլէ վազթընը եարըմ սաաթ կէչէ չանը չալմըչ ըտը. Պարէնկա չանըն սէտասընը ալըր ալմազ տէրհալ սալօնա գօշմըչ վէ լաքին բրէնա խըտմէթքեարլարընտան պիր տիկէրինէ թէվճիհի խիթապ իտիյօրմըչ կիպի եիւզիւնէ պիլէ պագմագսըզըն պու էմրի վէրմիչ իտի:

Պու հալ բրէնսին էմնիյէթսիզիլինտէն մի, քէնտիսինտէն նէֆրէթ իթտիլինտէն մի, եօգսա մէչղուլիյէթի զիհնիյէսինտէն մի նէչէթ իթմէքտէ իտի. իչթէ Պարէնկա ֆէվզ էլ ատէ էնտիչէ իլէ պու սիւալլէրի զիհնինտէն կէչիրիյօր ըտը. զիրա էն զայրէթի վէ էն իշկիւզար ալթի իճրաիյէսի օլտըղը էֆքեար վէ թէսապվուրաթ՝ ճալմանըն էտնա պիր շիւպհէսի իլէ պիւս պիւթիւն մահվ օլապիլիր իտի:

Նակէհան կէնճ Հինտլի ալչագ վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ:

— Օհ . . . սաաթլար . . . սաաթլար նէ՛ գատար աղըր կէչէր . . . — տէյու հայգըրտը:

Պարէնկա. — Էվվէլքի կիւն տէ սաաթլար բէք ուզուն տըր տէյօր ըտընըզ, էֆէնտիմ:

Պարէնկա պու սէօզլէրի սէօյլէյէրէք, ճալմանըն նաշալըր տըգգաթընը ճէլպ իթմէք իւզրէ եանընա եագլաչտը: լաքին իւմիտինտէ մուվաֆֆագ օլամատըղընը կէօ:

րինճէ, պիր գաչ պտըմ տահա իւերէտի, վէ պատէ. հոս իւրվէի մէգալ իլէ.

— Պէօյիւք պիր շէվգ ու մէսէրրէթ իշինտէ կէօրիւ. նիւօրսընըզ, էֆէնտիմ, պունըն սէպէպիւնի Լութֆէն սա. տըզ պէնտէնիղէ տէ սէօյլէյէնիզ տէ օ տա սիզինլէ պէ. րապէր մէսրըւր օլսուն. — տէտի:

Ճալմա Փարէնկանըն պու սէօզլէրինի իշիթմիշ իսէ պիլէ հիշ պիրիսինի անլամամըշ օլտըղընտան, ճէվապ վէրմէտի. իրի գարա կէօզլէրիլէ էթրաֆընա պագըյօր վէ տուա իտէճէք կիպի իրի էլինի խաշվարի կէօյսիւնէ տայաթմըշ օլտըղը հալտէ, լաթիֆ պիր խայալա գարըր հայրան հայրան թէպէսսիւմ իտիյօր ըտը:

Պիշարէ տէիգանլը պիր գաչ տագըգա գատար պու հալտէ գալտըգտան սօնրա. « Սաաթ գաշ տըր » տէյու սօրտու: Լաքին պու սիւալի պիր պաշգասընա խիթապ իթ. մէքտէն զիյատէ քէնտի քէնտիսինէ սօրույօր ըտը:

Փարէնկա. — Իքիլէ եպօըն տըր, էֆէնտիմ. — տէյու ճէվապ վէրտի:

Ճալմա պու ճէվապը ալտըգտան սօնրա պիր գօլ. թուգ սանտալիէսինէ օթուրտու վէ կիւյա զիհնինի թօր. լամագ վէ պիւս պիւթիւն պահըր խայալաթա տալմագ իսթէյօրմըշ կիպի եի զիւնիւ էլլէրի իշինտէ սագլաւոր:

Փարէնկանըն սապր ու թագաթըր արթըզ պիւս պիւ. թիւն թիւքէնմիշ օլտըղընտան, նէ օլուրսա օլսուն ճալ. մանըն նազարը տըզգաթընը ճէլպ իթմէք իւզըէ պիւս պիւթիւն եանընա եագլաշտը վէ սէօյլէյէճէյի սէօզլէրին թէէսիրինտէն ատէթա էմին օլարագ, աղըր վէ միւէսսիր. պիր սէտա իլէ.

— Էֆէնտիմ, գալպիւիզի իսթիւա իտէն պու սաա. տէթ չիւպհէսիզ քի մատմուաղէլ ար Գարտօվիլ սայէսին. տէ հասըլ օլույօր. — տէտի:

Մէրգում պու իսմի հէնուզ իրատ էթմիշքէն, ճալ.

մա թիթրէյէրէք գծլթուգ սանտաքիէսի իւզէրինտէն սըչ-
լայրպ ալաղա գալգառ վէ տիք տիք Ֆարէնկանըն եիւ-
զիւնէ պագարագ, մէրգումը հէնուզ կէօրիւյօրմըչ կիպի .

— Սէն պուրատա՞ մը սըն . . . Ֆարէնկա՞ . . . նէ՞ իսթէ-
յօրմըն . - տէյու պաղըրտը :

Ֆարէնկա . - Սատըգ պէնտէնիզ տախի սիզին մէսէր-
րէթինիզէ իշթիրաք իտիյօր , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Հա՞նկը մէսէրրէթէ :

Ֆարէնկա . - Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին կէօնտէր-
տիյի մէքթուպըն մուճիպ օլտըղը մէսէրրէթէ :

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի . Լաքին կէօզլէրի օ՛ գատար
սաատէթ վէ էմնիյէթլէ բարլայօր ըտը քի , Ֆարէնկա պու-
նա պագարագ քեամիլէն քէսպի ճէսարէթ իլլէտի . բրէն-
սին շաշաատար չէհրէսինտէ հիչ պիր շիւպհէ վէ եա էմնի-
յէթսիզլիք էսէրի կէօրիւլմէյօր ըտը :

Ճալմա պիր գաչ տագըգա սիւքիւթտէն սօնրա մէ-
սէրրէթ եաշլարըլլա տօլու օլան կէօզլէրինի Ֆարէնկայա
չէվիրտի , վէ մուհապպէթ վէ սաատէթ իլէ մալամալ օ-
լան գալպլէրէ մախսուս պիր թավը իլէ .

— Օ՛հ , սաատէթ . . . սաատէթ . . . Ճէնապը Հագգ
կիպի քէրիմ վէ ազիմ տիր . . . ատէթա իալիգ մէսապէ-
սինտէ տիր . - տէտի :

Ֆարէնկա . - Պունճա ըզտըրապլարտան սօնրա պէօյ-
լէ պիր սաատէթէ նախիլէթէ միւսթահագգ ըտընըղ , է-
ֆէնտիմ :

Ճալմա . - Պէն նէ՞ վագթ ըզտըրապլարա տիւչար օլ-
տում . . . հա՛ , էվլէթ , վագթըլլա բէք չօգ ըզտըրապլար
չէքտիմ . վագթըլլա ճավատա տախի պուլունտում . . . Լա-
քին օ վագթտան պէրու սէնէլէր կէչտի . . . :

Ֆարէնկա . - Պէնտէնիզ պու հիւսնիւ մալաֆֆագի-
յէթտէն տօլայը գաթան թէաճճիւպ իթմէմ , էֆէնտիմ :
Պիզէ հէր զէման նէ՞ տէր իտիմ . « Մէյուս օլմայընըղ . . .

պաշգա պիր գատընը սէվիյօր կիպի կէօրիւնիւնիւզ... պու մաղրուր գըզըղազ նիհայէթ... »

Պու սէօզ իւզէրինէ ճալմա՝ Ֆարէնկանըն երւզիւնէ էօյլէ քէսկին պիր նազար աթֆ իթտիքի, հէրիֆին սէօզիւ աղզընտա գալար. մա մաֆիհ բրէնա խալիսանէ պիր հիլմիյէթ վէ լէթաֆէթլէ. « Տէվամ էթ... սէնի տինլէյօրլմ... » տէտի :

Պատէհու էլինի չէնէսինէ վէ տիրսէյինի տէ տիզինէ տայաթարագ, Ֆարէնկանըն իւզէրինէ էօյլէ լաթիֆ վէ էօյլէ միւէսսիր պիր նիկեան աթֆ իթտիքի, Ֆարէնկա՝ պու տէմիր եիւրէքլի հէրիֆ՝ ատէթա ազապը վիճտանա տիւշար օլարագ պիր տագըգաճըգ ալթ իւսթ օլտու վէ ֆագաթ սէօզիւնիւ տէվամ իլէ :

— Պաշգա պիր գատընը սէվիյօր կիպի կէօրիւնմէք իւզրէ սատագաթլը պէնտէնիզին վերտիյի նասիհաթլարա իթթիպա իտէրէքօ մաղրուր վէ միւթէքէպպիր մատմուս. զէլի նիհայէթ այաղընըզա գաբանմաղա մէճպուր իթտի. նիզ... պունը էվվէճէ սիզէ սէօյլէ՝ մէմիշ մի իտիմ. — տէտի :

Ճալմա էլան տիրսէյինէ տայանմըշ օլտըղը հալտէ, այնը տըգգաթ վէ միւլայէմէթլէ Ֆարէնկանըն երւզիւնէ պագարագ :

— Էվվէթ... պունը պանա սէօյլէմիշ իտին. — տէտի :

Ֆարէնկանըն թէաճճիւպի կիթ կիտէ արթմագտա իտի. բրէնա էքսէրիյա քէնտիսինէ սէրթ մուամէլէտէ պուլունմազսա պիլէ մէմլէքէթլէրինէ մախսուս օլան միւթէ ազգիմանէ վէ ամիրանէ ատէթլէրի տէ զայպ իթմէտիյին. տէն, քէնտիսիյլէ հիշ պիր վագթ պէօյլէ հիլմ ու լէթա. ֆէթլէ գօնուշտըղընը կէօրմէմիշ իտի. Պօղսւճը բրէնսէ իթմիշ օլտըղը ֆէնալըգլարը պիլտիյինտէն, վէ պաշգա ֆէնա ատէմլէր կիպի քէնտիսի տէ հէր շէյտէն չիւպհէ իթ.

տիյինտէն , բրէնսին մուամէլէի խայրխահանէսի ալթընտա
պիր տուզագ պուլընտըղը զաննընա տիւշտիւ վէ պինաէն
ալէյհէ վիլէլքինտէն տահա ազ էմնիյէթլէ .

— Սէօգիւմէ իթիմատ իտինիզ , էֆէնտիմ , էկէր պու
կիւն էլիւիզտէ օլան միւսաատաթտան իսթիֆատէ իտէ-
ճէք օլուրսանըզ , պիւթիւն քէտէրլէրինիզտէն թէսէլի
պուլաճագսընըզ . պու քէտէրլէրինիզ բէք ֆէվզ էլ ատէ
օլտու . զիրա սիզ հէր նէ գատար ունութմագ ալիճէնապ-
լըղընտա պուլուսանըզ տախի , տահա տիւնքի կիւն տէհ-
լէթլի պիր ըզտըրապ չէքտիյինիզ մէյտանտա տըր . լա-
քին ըզտըրապ չէքէն եալընըզ սիզ տէյիլ իտինիզ . . . օ
մաղրուր վէ միւթէքէպպիր զըզ տախի ըզտըրապ իչինտէ
իտի :

Ճալմա . — Զանն իտէ՞ր մի սին :

Ֆարէնկա . — Պունտան քեամիլէն էմին իմ , էֆէնտիմ .
սիզի թէաթրօտա պաշգա պիր գատըն իլէ կէօրտիւլիւն-
տէ հըսս իթտիյի քէտէր վէ ըզտըրապը պիր քէրրէ տիւ-
շիւնիւնիւզ . . . քէնտիսի սիզի կէվլէքճէ սէվէր իտի իսէ ,
հայսիյէթի զաթիյէսի ալըր սուրէթտէ ճէրիհատար օլտու . . .
շիտտէթլէ սէվէր իտի իսէ , թա գալպինտէն եարալան-
տը . . . պինաէն ալէյհէ՞ ըզտըրապ չէքմէքտէն արթըգ օ-
սանարագ , քէնտիսի սիզին այաղընըզա կէլտի , էֆէն-
տիմ . . . :

Ճալմա . — (Եինէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ .) Տէմէք քի
քէնտիսինին ըզտըրապ չէքաիյինտէն . . . հէմ տէ բէք զի-
յատէ ըզտըրապ չէքտիյինտէն հէր վէճհ իլէ էմին սին ,
էյլէ՞ մի . պու քէյֆիյէթ սէնին մէրհամէթինի թահրիք
իթմէ՞զ մի :

Բօտէնին նուֆուզ ու թէէսիրի Պօղուճընըն ախլագ ու
թապիաթընը էբէյիճէ թէսլտիլ իթմիշ օլտըղընտան , ըի-
յաքեարանէ պիր թալը իլէ .

— Պաշգալարընա մէրհամէթ իթմէյի տիւշիւնմէղտէն

էվվէլ, սիզին քէտէրլէրինիզի միւլահազա իթտիյիմտէն, օ՛ տէրէճէ միւթէէսսիր օլույօրըմ՝ քի պաշգալարը իչուն եիւրէյիմտէ մէրհամէթ գալմայօր:

Ճալմա. - (Քէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք վէ Ֆարէն. կայա տահա քէսկին վէ ֆագաթ եինէ լուծֆքեարանէ պիր նազար աթֆ իտէրէք.) Պու բէք ղարիպ տիր...:

Ֆարէնկա. - Ղարիպ օլաճագ նէ՛ վար, էֆէնտիմ:

Ճալմա. - Հիչ: Լաքին սէօյլէ պագայըմ, մատամ քի սէնին նասիհաթլարըն մազիտէ պանա պու գատար ֆաիտէլի օլտու, միւսթագպէլ հագգընտաքի էֆքեարը՛ն նէ տիր...:

Ֆարէնկա. - Միւսթագպէլ հագգընտաքի էֆքեա. ըը՛մ մը:

Ճալմա. - Էվվէթ... պիր սաաթա գատար մատ. մուազէլ տը Գարտօվիին գօնաղընտա պուլունաճաղըմ:

Ֆարէնկա. - Պու քէյֆիյէթ բէք մուհիմմ տիր, էֆէնտիմ... միւսթագպէլ պու իլք միւլագաթըն նէթիճէ սինէ մէնութ տըր:

Ճալմա. - Պիր ազ էվվէլ պէն տէ պունը տիւչիւ. նիւյօրտում:

Ֆարէնկա. - Սէօղիւմէ իթիմատ իտինիզ, էֆէնտիմ, գատընլար եալընըլ ըէտտ իթմէք միւչքիլաթընտան քէն. տիլէրինի գուրթարան ճէսուր ատէմլէրի սէվէրլէր:

Ճալմա. - Ֆիքրինի իյզահ էթ:

Ֆարէնկա. - Բէք էյի, էֆէնտիմ, գատընլար ճէպ. ըէն ալաճաղը պիր շէյի զայըֆ պիր սէտա իլէ իսթէյէն գօրգագ վէ կէվչէք աչըգլարը թահգիր իտէրլէր:

Ճալմա. - Լաքին պէն մատմուազէլ տը Գարտօվիի պու կիւն իլք տէֆա օլարագ կէօրէճէյիմ:

Ֆարէնկա. - Սիզ ըույալարընըղտա քէնտիսինի պին տէֆա կէօրմիւչսինիզ տիր, օ տա սիզի կէօրմիւչ ալար, չունքի սիզի սէվիյօր... սիզին էֆքեարը աչըգանէնիզին

քեաֆֆէսի անըն գալպինտէ աքսէնտազ օլմուշ տըր ,
անըն հագգընտա հըսս իթսիյինիզ մուհապպէթի շէտի-
տէյի օ տա սիզին հագգընըզտա հըսս իթմիշ տիր . . .
Ոչգ ու մուհապպէթին իքի լիսանը եօգ տըր . սիզ պիր
պիրինիզի կէօրմէքսիզին սէօլլէյէճէյինիզ սէօզլէրի պիր
պիրինիզէ սէօլլէմիշսինիզ տիր . . . պու կիւն հաքիմանէ
տավրանընը . . . օ սիզին էլինիզտէ տիր :

Ճալմա կէօզլէրինի Ֆարէնկատան պըրմայարագ , իւ-
քինճի տէֆա օլմագ իւզրէ .

— Պու բէք զարիպ տիր . . . - տէտի :

Ֆարէնկա պու սէօզլէրին մանէասընը եանլըշ անլա-
յարագ :

— Սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ , էֆէնտիմ , պու քէյ-
ֆիյէթ սիզէ նէ՝ գատար զարիպ կէօրիւնսէ , եինէ ագիւ-
լանէ տիր . . . կէշմիշ զէմանը տէրխաթըր իտինիզ . . . գօր-
գագ պիր աշըգ կիպի՝ յի հարէքէթ իտէրէք օ մաղրուր
գըզը ալաղընըզա կէթիրտինիզ . . . խա՛յր , տիկէր պիր
գատըն սէվիյօր կիպի կէօրիւնէրէք վէ քէնտիսինէ նազարը
հագարէթլէ պագարագ մուվաֆֆագ օլտընըզ . . . կէվ-
շէքիք լազըմ տէյիլ . . . էրքէք արսլան զայըֆ գումուռ
եավրուսը կիպի ինլէմէզ . . . չէօլլէրին օ մաղրուր հիւքմ-
տարը տիշի արսլանըն հագին հագին ինիլթիլէրինէ էհէմ-
միյէթ վէրմէզ . . . տիշի արսլան իսէ անըն սէրթ վէ վահ-
շիյանէ օխշայըշլարընտան հիտտէթլէնմէզ , պիլաքս մէմնուռ
օլուր . պինսէն ալէյհ չաբուգ արզը իթաաթ իտէր վէ
սէվինճլէ անըն արգասը սըրա եիւրիւմէյէ պաշլար : Սէօ-
զիւմէ իթիմատ իտինիզ , էֆէնտիմ , ճէսուր օլտընըզ . . .
կիւղէյիյի պիւթիւն Բարիս խալզընը հայրան իթմիշ օլան
պու գըզըն պու կիւն սահիպի եէկեանէսի օլաճագսընըզ :

Ճալմա պիր միւտտէթճիք սիւքիւթտէն սանրա , մուշ-
ֆիգանէ պիր թավր իլէ պաշընը սալլայըպ լաթիֆ սէ-
տասըյլա .

— Պանա նիշուն պէօյլէ խըյանէթ իտիյօրսըն , Փա-
րէնկա . . . վալիտէմ կիպի հիւրմէթ իթտիյիմ պիր մէլէ-
յէ գարշը չիտտէթլէ մուամէլէ իթմէքլիյիմի նիշուն պա-
նա նասիհաթ իտիյօրսըն . . . պէնի ճավայա գատար ա-
թաագիպ իտէն տիւշմէնլէրիմէ ֆէտաքեարանէ իյֆաի
խըտմէթ իթմէքլիյին քեաֆի տէյիլ մի տիր . . . տէտի :

Ճալմա կէօղլէրինի չանագ չանագ աշմըշ, եիւզիւնտէ
ասարը տէհշէթ բէյտա օլմըշ վէ խանչէրինի տէ գալտըր-
մըշ օլտըղը հալտէ Փարէնկանըն իւզէրինէ սալտըրմըշ օւ-
սայըտը , Պօղըճը պու գատար թէաճճիւպ վէ տէհշէթէ
տիւշար օլմաղ ըտը . նէթէքիմ միւմաիլէյհին խըյանէթի
վազըասընը պէօյլէ լաթիֆ պիր թէքտիր սուրէթինտէ
եիւզիւնէ վուրմասընտան բէք զիյատէ թէաճճիւպ վէ
տէհշէթէ տիւշար օլտու վէ քէնտիսինի մուհաֆազա իթ-
մէք իսթէյօրմըշ կիպի պիր ատըմ կէրի չէքիւտի :

Ճալմա էվվէլքի հիւմ ու միւլայէմէթլէ սէօզիւնիւ
շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Գօրգմա . . . գօրգմա . . . սէնի թէէմին իտէրիմ
քի տիւն սէնի էօլտիւրէճէք իտիմ . . . լաքին պու կիւն
հըսա իթտիյիմ մուհապպէթի մէսուտանէ պէնի ատիւ վէ
մէրհամէթլի զըլըյօր . սէնի աճըրմ, սանա մէրհամէթ
իտէրիմ : Սէն պու գատար քէօթիւ օլմագ իշուն բէք զի-
յատէ պէտպաթիթ օլմըշ օլմալըսըն :

Փարէնկա . - (Տահա զիյատէ թէաճճիւպլէ .) Պէն
մի , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Սէն չօգ ըզտըրապ չէքմիշ օլմալըսըն , սա-
նա չօգ զուլմքեարլըգ իթմիշ օլմալը տըրլար քի , սէն տէ
ատավէթինտէ պու տէրէճէ զալլմ սըն , վէ պէնիմ սա-
ատէթիմ պիլէ պու ատավէթինի թէսքին իթմէյօր . . . պիր
աղ էվվէլ սէնի տինլէր իքէն ատավէթտէ տէվամ ու
սէպաթընը կէօրէրէք սէնի խալիսանէ աճըյօրտըմ :

Փարէնկա . - էֆէնտիմ , պիլմէմ քի . . . :

Պօղոսը քեզէլէ յիպ սէօյլէյէճէք պիր սէօզ պուլա-
մատը :

Ճալմա . - Սէօյլէ պագայըմ, պէն սանա նէ ֆէնա-
լըգ իթմիշիմ :

Փարէնկա . - Լաքին . . . հիշ պիր ֆէնալըգ իթմէմիշ-
սինիզ տիր , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Օ հալտէ նիշուն պէնտէն նէֆրէթ իտիյօր-
սըն . նիշուն պանա պէօյլէ ֆէնալըգ իթմէք իսթէյօրսըն .
պուրայա կէթիրմիշ օլտըղըն գըղ հագգընտա մահճու-
պիյէթի տայի պիր մուհապպէթ կէօսթէրմէք խուսուսըն-
տա պանա վէրտիյին նասիհաթ քեաֆի տէյիլ մի տիր . . .
օ գըղ պէնիմ նէզտիմտէ իյֆա իթտիյի վազիֆէտէն օսա-
նարագ պուրատան չէքիլտի կիթտի :

Փարէնկա . - (Եաւաշ եաւաշ էվվէլքի ֆիւթուր-
սըղըղընը պուլարագ .) Օ կէնճ գըղ հագգընտա կէօս-
թէրտիյինիզ մուհապպէթ՝ մատմուլազէլ տը Գարտուլիլին
պիւրուտէթ վէ գայտսըղըղընա զալէպէ . . . :

Ճալմա . - (Պօղոսընըն սէօզիւնիւ քէսէրէք , այնը
լէթաֆէթլէ .) Պու սէօզիւ սէօյլէմէ պէնի սէնին հագ-
գընտա ըզհարը մէրհամէթէ սէվգ իտէն վէ պէնի եինէ
քէնտի նազարըմտա եիւքսէլտէն պու իգպալ ու սաատէ-
թէ նաիլիյէթիմ՝ մատմուլազէլ տը Գարտուլիլին քէմալը
չիտտէթ վէ իհթիրամլա քէնտիսինի սէվմէքտէն պիր ան
կէրի տուրմամըշ օլտըղըմը պիլտիյինտէն նէշէթ իթմէքտէ
տիր . սէն իսէ պանա օ նասիհաթլարը վէրէրէք անը պէն-
տէն պիւս պիւթիւն ուզագլաշտըրմագ իսթէմէքտէ ի-
տին , վէ ազ գալսըն մուվաֆֆագ տախի օլույօրտուն :

Փարէնկա . - Էկէր հագգըմտա պէօյլէ պիր ֆիքրէ
զահիպ օլույօրսանըզ , պանա էն տէհլէթլի պիր տիւշմէն
նազարըլլա պագմանըզ լազըմ կէլիր , էֆէնտիմ . . . :

Ճալմա . - Սանա գօրգմա տէյօրըմ . . . պէնիմ սէնի
թէքտիր իթմէյէ հագգըմ եօգ տըր . . . : Հըսս իթտիյիմ

քէտէր սահագասըյլա սէնի տինլէտիմ . . . նասիհաթլարընա սիւլիւք իթտիմ . . . իղֆալաթընա գուրպանն օլտըմ . . . Պուընընլա պէրապէր , օ մահգուն վէ մէյուս հալիմտէ պէնի պիւս պիւթիւն սէնին էլինտէ կէօրէրէք , պանա էն զիյատէ պաիսի քէտէր օլապիլէճէք պիր նասիհաթ վէրմէքլիին զալըմանէ պիր հարէքէթ տէյիլ մի իտի :

Փարէնկա . - Ղայրէթ վէ սատագաթըմ պէնի եա նըլթմըլ օլմալը տըր , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Պու սէօղիւնէ ինանմագ իսթէրիմ . . . լաքին պու կիւնքի սուի թահրիքեաթընա նէ տէմէլի . . . սէն ֆէլաքէթիմ վագթընտա զալըմանէ տավրանարղըն կիպի , սատտէթիմ վագթընտա տախի զալըմանէ տավրանտըն . . . հըսս իթտիյիմ հուզուզաթը գալպիյէ սէնտէ պիր արզու հասըլ իտիյօր քի , օ տա մէսէրրէթ վէ սատտէթիմի մէյուսիյէթէ թահվիլ իթմէք տիր :

Փարէնկա . - Պէն մի , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Էվվէթ , սէն . . . սէնին նասիհաթլարընա սալիք օլարագ մատմուաղէլ տը ֆարտօլիլ նազարընտա նամուս ու հայսիյէթիմի իլէլ էպէտ զայպ իտէճէյիմի տիւշիւնտիւն . . . Սէօյլէ պագայըմ , պու նէֆրէթ ու տավէթին նէտէն իճապ իտիյօր . . . պէն սանա նէ ֆէնալըգ իթմիշիմ տիր :

Փարէնկա . - Էֆէնտիմ . . . պէնի եանլըլ մուհաքէմէ իտիյօրսընըլ , պէն . . . :

Ճալմա . - (Փարէնկանըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Պէնի տինլէ , պէն սէնին պուստան պէօյլէ քէօթիւ վէ խայըն օլմանը իսթէմէմ . պէն սէնի էյի պիր ատէմ իտէճէյիմ . . . պիզիմ մէմլէքէթիմիզտէ էն թէհլիքէլի երլանլարը պիւլլիւլէրլէր , էն աղղըն գաբլանլարը ալըշտըրըրլար . պէն տէ սէնին կիպի քէնտիսինի իաարէ իչուն ֆիքրի վէ սէվմէք իչուն տախի գալպի պուլունան պիր ինսանը հիմ ու միւլայէմէթլէ ալըշտըրաճաղըմ : Պու կիւն գալպիմտէ

պէջիւք պիր սաատէթ հըսս իտիյօրըմ. սէն պու կիւնիւ մուգատտէս ատտ իթմէլիսին . . . : Սէնին իչուն նէ՞ եաբապիլիրիմ. նէ՞ իսթէրսին . ալթոն մը . . . իսթէտիյին գատար վէրիրիմ . . . պիր տօսթ մը իսթէրսին քի սէնի թէսէլլիեապ իթսին վէ սէնի քէօթիւ իտէն քէտէրլէրի ունութորսըն . . . պէն պիր հիւքմտարզատէ օլմագլա պէրապէր , տօսթըն օլայըմ մը , իսթէրմիսին . . . էվվէթ , օլաճաղըմ . . . պանա եաբտըղըն քէօթիւլիւյէ ըաղմէն վէ եա տահա տօղրուսը պանա եաբտըղըն քէօթիւլիւքտէն նաչի սանա սամիմի պիր տօսթ օլաճաղըմ վէ քէնտի քէնտիմէ . « Մէլէյիմ պէնի սէվմէքտէ օլտըղընը սէօյլէտիյի կիւն , սաատէթիմ բէք ֆէվզ էլ ատէ օլտու . սապահլա . . . յըն տէհչէթլի պիր տիւշմէնիմ վար ըտը . ագչամլայըն անըն ատաւլէթի տօսթլըղա թէհաւվիւլ իթտի . . . » տէյէճէյիմ : Սէօգիւմէ իթիմատ էթ , Ֆարէնկա , պէտպախթլըգ ինսանը քէօթիւ վէ սաատէթ իսէ էյի իտէր . մէսուտ օլ . . . :

Պու սըրատա սաաթ իքիյի չալտը : Բրէնս եօգարը սըչրատը . Ատրիէն իլէ կէօրիւշմէք իչուն կիտէճէյի գէման կէլմիշ իտի : Մէրգումըն հայրէթպախչ չէհրէսի Պօղըճը իլէ գօնուշուրքէն վասֆը նագապիլ պիր լէթաֆէթլէ պիր գաթ տահա կիւզէլլէշմիշ օլտըղընտան , զանն իտէրսին քի իլահի պիր նուր իլէ բարլատը : Փարէնկայա եագլաշարագ հալիմանէ վէ լաթիֆ պիր թավը իլէ էլինի անա ուզաթըպ . « էլինի վէր . . . » տէտի :

Պօղուճընըն ալնընը սօղուգ պիր թէր գաբլամըշ վէ սիմասը տա ֆէվզ էլ ատէ սօլմուշ վէ պօղուլմըշ օլուպ , պիր տագըգաճըգ թէրէտտիւտ էյլէտի . պատէհու մահքիւմ վէ մաղլուպ օլարագ էլինի թիթրէյէ թիթրէյէ բրէնսէ ուզաթտը վէ բրէնս տախի պուներ թուլթուպ սրգարագ մէմլէքէթիին ատէթինճէ « Ոէն էլինի սամիմի պիր տօսթըն էլինէ վէրտին . . . պու էլ հէր գէ-

ման սէնին իշուն աչրգ օլաճագ տըր . . . : Ալլահա ըս. մարլատըգ , Ֆարէնկա . . . մէլէյիմին էօնիւնտէ տիղ չէօք. մէյէ շիմաի քէնտիմի տահա լայըգ կէօրիւյօրըմ՝ տէտի վէ պատէհու Ատրիէնին խանէսինէ կիթմէք իւզրէ խանէ. տէն տըշարը չըգտը :

Ֆարէնկա թապիաթը վահշիյանէսի վէ ինսան ճինսի հագգընտա օլան ատավէթի զալըմանէսի իլէ պէրապէր , ճալմանըն ալիճէնապանէ վէ մուշֆիգանէ սէօղլէրինտէն ալթիւսթ օլարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Էլինի թութտում . . . անըն նէֆսի պունտան սօն. րա պէնիմ իշուն մուգատտէս տիր . — տէտի :

Պատէհու պիր տագըգաճըգ սիւքիւթ վէ միւլահա. ղատան սօնրա եինէ քէնտի քէնտինէ .

— Էվվէթ , անըն նէֆսի պէնիմ իշուն մուգատտէս տիրալաքին պուս կիճէ պանա վէրիւմիշ օլան ճէվապա կէօք. րէ պու խանէնիլ զաբուսընտա քէնտիսինի պէքլէյէճէք ժլան ատէմ իշուն մուգատտէս տէյիլ տիր . — տէտի :

Պու սէօղլէ սէօղլէտիքտէն սօնրա , սօգաղա նաղըր օլան տիկէր պիր օտայա գօշտու վէ բէրտէնին պիր ուճը. նը եօգարը գալտըրարագ , քէմալը ըզտըրապլա .

— Սրապասը տըշարը չըգըյօր . . . հէրիֆ Եագլա չըյօր . . . ֆէլաքէթ . . . արապա հարէքէթ իթտի . . . արթըգ հիշ պիր շէյ կէօրմէյօրըմ . — սէօղլէրինի սէօյ. լէտի :

28

ՊԷՔԼԵՄԷ

Ղաբիպ պիր թէսատիւֆի էֆքեար սէմէրէսի օլարագ , Ատրիէն տախի Պլանշ սօգաղընտաքի խանէտէ ճալմա իլէ

իւր տէֆա կէօրիւշտիւիւ զէման նէ՝ էլպիսէ կիյինմիշ իսէ պու կիւն տէ եինէ այնը էլպիսէյի կիյինմիշ իտի :

Մէրգոււմէ սաատէթի հարի նօգթաի նազարընճա դաւթիլէ մուհիմմ օլան պու միւլագաթիշուէն , Գարտօվիլ քօնաղընըն պէօյիւք սալօնընը ինթիխապ իթմիշ իտի . պու սալօնտա պիր թագըմ ֆամիլեա թասվիրլէրի կէօրիւլմէքտէ օլուպ , պուլնար միյանընտա է՛ն զիյատէ կէօզէ կէօրիւնէնլէր բէտէր վէ վալիտէսինին թասվիրլէրի իտի :

Պու սալօն զայէթ կէնիշ վէ զայէթ եիւքսէք օլուպ , եագընտա պուլընան տիկէր սնլօնլար կիրպի գիւլ օն քաէօրաիւնճիւ Լուի ասրընա մախսուս թէքէլլիֆ վէ շաշա իլէ տէօշէնմիշ իտի . շիրը վէ սէնայիի նէֆիսէ իլահը Ապողոնըն զալէպէսինի իրայէ իտէն վէ Լըպրիճօն նամրէսամը մէշնօր թարաֆընտան նագշ իտիլմիշ օլան թաւան՝ ըէսսամը միւմաիլէյհին ֆէննի ըէսմտէ օլան մէհարէթինի իրայէ իթմէքտէ իտի . պու ըէսմին էթրաֆընտա միւքէմմէլ սուրէթտէ օյուլմըշ վէ ալթուէն Կալտըզլարա պէզէնմիշ կէնիշ պիր չէրչիվէ պուլընուպ , անըն տէօրթքէօշէսինտէ տախի սէնէնին տէօրթ մէվսիմինի իրայէ իտէն պիրէր եալտըզլը պէօյիւք սանէմիէր կէօրիւլմէքտէ իտի . սալօնը թէզեին իտէն ֆամիլեա թասվիրլէրի տախի գըրմըքը տամասագօ իլէ մէսթուրչէրչիվէլէր իչինէ ալընմըշ ըտը :

Ճալմա իլէ վուգու պուլաճագ միւլագաթընըն զէմանը եագլաշտըգճա , մատմուագէլ տը Գարտօվիլին հըսս իլէտիլի պին տիւրլիւ հէյէճանլարը խայալլամագ՝ թարիֆէ գալգըշմագտան տահա գօլայ տըր :

Անլէրին միւլագաթը օ վագթա գատար պիր թագըմ միւլէլլիմ էնկէլլէրէ թէսատիւֆ իտէրէք կէրի գալմըշ իտի . Ատրիէն տիւլէնլէրինին նէ՝ տէրէճէ ույանըգ , զայրէթի վէ խայըն օլտըզլարընը պիլտիյինտէն , հուսուլը սաատէթինտէն հէնուզ չիւպհէ իտիյօր ըտը : Տագը-

գատաւոր պիր կեօզլէրի ատէթա իսթէմէյէրէք չալար սաաթա թէվէճճիւհ իթմէքտէ իտի . պիր գաչ տագըգա տահա կէշինճէ միւլագաթ սաաթը չալաճագ իտի . Նիհայէթ պու սաաթ չալտը . սաաթ չանընըն հէր պիր տարպէսի Ատրիէնին գալպինտէ ուզուն ուզուն աքսէնտազ օլտու . Ճալմանըն ինթիյաթա ըիայէթին թային օլունան սաաթտան թէվէլ կէլմէմիշ օլտըղընը քէնտի քէնտինէ տիւշիւնտիւ վէ պու ինթիյաթտան տօլայը անը թէվպիթ իտէճէք եէրտէ , մէմնուն վէ միւթէշէքքիր օլտու . մա մաֆիհ եագընտաքի սալօնլարտա էտնա պիր կիւրիւլթիւ իշիտէճէք օլտա , հէման նէֆէսինի թուլթուպ իւմիտ իլէ գուլագ վէրիր իտի :

Ճալմա իլէ կէօրիւշէճէյի սաաթըն իլք տագըգալարը կէշտիյի զէման , մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ճիտտի պիր շիւպհէյէ տիւշմէտի վէ սաատէթպախշ պիր ինթիւղարըն հէյէճանլարընը պիլմէյէն էշխաս նագարընտա չօճուգճա վէ պուտալաճա կէօրիւնէն պիր ֆիքրէ տիւշէրէք Պլանշ սօգաղընտաքի խանէնին չալար սաաթը քէնտի խանէնտէքի սաաթտան պիր գաչ տագըգա կէրի օլապիւլէճէյինի տիւշիւնէրէք սապըրսըզլըղընը թէսքին իյէտի : Լաքին պու ֆարգ պիր չարեէք սաաթ , եիկիրմի տագըգա վէ տահա զիյատէյէ պալիղ օլունճա , Ատրիէնին ըղտըրապը պէօյիւմէյէ պաշլատը . կէնճ գըղ իքի իւշ տէֆա եէրինտէն գալգարագ , եիւրէյի չարբմագտա օլտըղն հալտէ այագլարընըն ուճըյլա սալօնըն գաբուսընա գատար կիտիպ տինլէտի . Լաքին հիշ պիր շէյ իշիթմէտի...

Պու սըրատա սաաթ իւշ պուշուղը վուրտու : Ատրիէն գալպինտէ հասըլ օլան տէհէթի եէնէմէյէրէք վէ սօն պիր իւմիտէ տահա տիւշէրէք չըմինէնին եանընա ալտէթ իթտի վէ հէյէճանը գալպինի պէլլի իթմէմէք իւզրէ սըֆաթընը տիւզէլթտիքտէն սօնրա չանը չալտը :

Պիր գաչ սանիյէ սօնրա եարը սիյահ եարը պէյազ

սաչը վէճիցիւմ էլ պիտի չպիտի օտա խրտմէթ քեարը գա-
բույր աչտը վէ ինթիրամքեարանէ պիր թավր իլէ հանը
մընընէ վամիրինէ պէքլէտի՝ Ատրիէն հալիմանէ պիր սէ-
տա իլէ .

— Անտրէ՛, Հէպէյէ սէօյլէ տէ օտամըն չըմինէսի իւ-
ղէրինտէ ունութմըն օլտըղըմ պիր շիշէյի սանա վէրսին
վէ պուրայա կէթիր . — տէտի :

Անտրէ էյիլտի վէ Ատրիէնին էմրինի իճու իթմէք
իւղրէ սալօնտան չըգմաղա հաղըրլանտը իսէ տէ , մատմու-
աղէլ տը Գարտօվիլ՝ բրէնսին օրայա կէլէճէյինի պիլէն
ուչագլարընտան էհէմիլէթինի կիղլէմէք իսթէտիյի տի-
կէր պիր սիւալի սօրմադ իւղրէ օ էմրի վէրմիշ օլտըղըն-
տան , չալար սաաթը կէօսթէրէրէք ֆիւթուրսըզ պիր
չէհրէ իլէ .

— Պու սաաթ էյի կիտէ՞ր մի , Անտրէ . — տէյու
սօրտու :

Անտրէ սաաթընը չըգարըպ պագտըղտոն սօնրա .

— Էվվէթ , մատմուաղէլ , պէն քէնտի սաաթըմը
թիւիլըրի սաաթընա կէօրէ այար իթմիշիմ տիր . պու տա
իւշ պուչուղը կէչիյօր . — տէտի :

Ատրիէն . — Բէք էյի . . . թէշէքքիւր իտէրիմ :

Անտրէ . — (էյիլէրէք վէ սալօնտան չըգմաղա հա-
ղըրլանարագ) Պիր սաաթ գատար էվվէլ Մ . մարէչալ
Սիմոնըն պուրայա կէլտիյինի սիզէ խապէր վէրմէյէ ու-
նութտըմ , ֆագաթ գաբունըզ բրէնս հաղրէթլէրինտէն
մատա հէր քէս իչուն գաբալը օլտըղընտան , հիշ քիմ-
էյի գապուլ իթմէտիյինիզի քէնտիսինէ սէօյլէտիմ :

Ատրիէն . — Բէք էյի :

Անտրէ թէքրար էյիլէրէք սալօնտան տըչարը չըգտը
վէ օրթալըզ եէնիտէն սիւքիւնէթ իչինտէ գալտը :

Ատրիէն ճալմա իլէ վուգու պուլաճագ միւլագաթը
իչուն թային օլունան սաաթըն սօն տագըղգասընա գա-

տար հիշ պիր շիւպհէյէ տիւշար օլմամըշ օլտըղընտան ,
իւմիտինին շու սուրէթլէ պօշա չըգմայր քէնտիսինի տէհ .
չէթլի պիր սուրէթտէ քէտէրլէնտիրմէքտէ իտի . պու սէ-
պէպլէ չըմինէնին եան թարաֆընտա պաշընըն իւսթիւն .
տէ ասըլը պուլընան թապիրլէրաէն պիրինէ պագարագ ,
հաղին վէ քէտէրնաք պիր սէտա իլէ . « Ահ , վալիտէհի-
յիմ » տէյու նիտա իյլէտի :

Մատմուաղէլ տը Գարտովիլ պու սէօղիւ հէնուլ ի-
րատ իթմիքէն , խանէնին հավիտինէ կիրմէքտէ օլան պիր
արապանըն կիւրիւթիւսիւ սալօնըն ճամշարընը խաֆիֆէ
սարստը : Կէնճ գըղ պիրտէն պիրէ թիթրէտի վէ խաֆիֆ
պիր ավաղէի մէսէրրէթ սալըլէրմէքտէն քէնտիսինի ալա-
մատը . եիւրէյի հօբլամաղա պաշլատը . զիրա պու տէֆա
կէլէն ճալմա օլտըղընը հըսս իտիյօր ըտը . բրէնսի կէօղիւ
իլէ կէօրմիւշ կիպի պու հըսսըն տօղրու օլտըղընտան է-
մին իտի :

Պիշարէ գըղճըղաղ եէնիտէն օթուրտու վէ ուզուն
քիրքիքլէրինտէն ապըլը օլան պիր տամլա եաշը սիլտի :
Էլի եաբրագ կիպի թիթրէմէքտէ իտի : Պիր պիրինի միւ-
թէագըպէն աշըլան գաբուլարըն շիտէթլի շամաթասը
կէնճ գըղըն քէշֆիյաթընը թաուտիք իյլէտի :

Սալօն գաբուսընըն իքի եալտըղլը գանատը տախի ա-
չըլարագ , բրէնս ճալմա նիւմայան օլտու :

Տիկէր պիր օտա խըտմէթքեարը գաբուլը գաբատը-
ղը սըրատա , Անտրէ ճալմանըն արգասընտան սալօնա կի-
րէրէք , պիր պիլլօր շիշէյի հավի օլան եալտըղլը կիւ-
միւշտէն մամուլ քիւշիւք պիր թէբսիյի կէնճ գըղըն եա-
նընտաքի եալտըղլը մասանըն իւզէրինէ գօյտու վէ պա-
տէհու սալօնտան տըշարը չըգարագ , գաբու գաբանտը :

Բրէնս ճալմա իլէ մատմուաղէլ տը Գարտովիլ եալը-
նըղ գալտըլար :

29

ԱՏՐԻՆ ՎԷ ԶԱԼՄԱ

Բրէնս ճալմա եավաշ եավաշ մատմուղէլ տը Գար-
տօվիլէ եագլաշմըշ ըտը :

Կէնճ Հինտլինին հըսսիյաթը շիտտէթլի օլմագլա պէ-
րապէր , էֆնիյէթսիզ վէ գօրգագճա եիւրիւլիւշիւ գալ-
պինին հէյէճանը ֆէվզ էլ ատէսինէ տէլալէթ իթմէքտէ
իտի : Մէրգուժ հէնուզ կէօզլէրինի գալտըրըպ տա Ատ-
րիէնին եիւզիւնէ պագմաղա ճէսարէթ իտէմէյօրտու ...
պիրտէն պիրէ եիւզիւնիւն ըէնկի սօյմըշ վէ մէմլէքէթին-
տէ ճարի օլան ատէթէ կէօրէ տինտարանէ պիր սուրէթ-
տէ կէօյսիւնտէ գալուշտըրմըշ օլտըղը կիւզէլ էլլէրի թիր
թիր թիթրէմէքտէ պուլլնմըշ իտի . քէնտիսի իսէ պաշընը
խաֆիֆճէ էյմիշ օլտըղը հալտէ Ատրիէնտէն պիր գաչ ա-
տըմ կէրիտէ տուրմըշ ըտը :

Պաշգա պիր քիմսէտէ օլա կիւլինճ օլաճագ օլան
պու ալթիւսթլիւք եիկիրմի եաշընտա օլան պու բրէնստէ
կէօրիւնճէ , ինսան բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլուր ըտը .
զիրա անըն ինանըլմայաճագ տէրէճէտէ օլան ճէսարէթ
ու մէթանէթի վէ թապիաթը գահրամանանէսի Հինտիս-
թանա սէյահէթ իտէն եօլճուլարը օ' տէրէճէ հայրան իթ-
միշ իտիքի , պունլար միւմաիլէյհ հագգընտա հայրէթ-
վէ իհթիրամյա պահս իտէրլէր իտի : Կէնճ Հինտլինին
հըսսիյաթը շէտիտէսի օ վագթա գատար քեամիլէն
զապթ իտիլմիշ օլտըղընտան , օ նիսպէթտէ չաբուզ ա-
թէշ ալաճաղը տիւշիւնիւլիւրսէ , անըն շու լաթիֆ հէյէ-
ճանը տահա զիյատէ նազարը տըգգաթը ճալիպ օլապիլիր :

Մատմուղէլ տը Գարտօվիլ տախի անըն գատար
ալթիւսթ օլմըշ վէ շաշըրմըշ օլտըղը հալտէ օլտըղը եէր-

տէ գալմըշ վէ ճալմա կիպի օ տա կէօզլէրինի եէրէ էյ-
միշ իտի . լաքին եանագլարրնն աթէշրէնկ զըրմըզըլը
վէ կէօյսիւնիւն շիտտէթլէ չարմասը հէյէճանը գալպինին
տէրէճէսինի կէօսթէրիյօր վէ ֆագաթ քէնտիսի պու հէ-
յէճանընը կիզլէմէյէ չալըշմայօր իտի : Մէրգումէ ֆիք-
րի զիքիյանէսինին մէթանէթի , միւսթագիլլ վէ մաղրուր
թապիաթը վէ ինսանլարլա օլան միւնասէպէթի տաիմէսի
իլէ պէրապէր , ճալմա կիպի քէնտիսի տէ լաթիֆ պիր
թէլաշ էսէրի կէօսթէրիյօր ըսը . վէ կիւյա հըսսիյաթը
չէտիտէլէրինին զալէտնընա վէ գալպլէրինին հէյէճանը
չէտիտինէ թէհամմիւլ իթմէյէ մուզթէտիր տէյիլ իմիշ-
լէր կիպի , եէքտիկէրինի ֆէվզ էլ ատէ սէվէն պու իքի
կիւզէլ մախլուգըն իքիսի տէ մուվագգաթ վէ լաթիֆ
պիր պիհուշլըղա տիւչար օլմուշլար ըսը :

Հալ պու քի պունլարըն կէօզլէրի հէնուզ պիրի պի-
րինէ թէսատիւֆ իթմէմիշ իտի : Ելէքթրիգ սատէմէսի
կիպի միւէսսիր օլան պու իք պագըշտան , ելլտըրըմտան
տահա չարուգ գանլարընը հարէքէթէ կէթիրէն վէ պա-
զէն տէ խապէրլէրի օլմագսըզըն թուհլարընը թուի զէմին-
տէն ալէմի պալէայա գալտըրան պու մուգատտէն աթէշ-
տէն իքիսի տէ գօրգույօրլար ըսը . զիրա ձէնապը Հագ-
գըն գալպիմիզէ վազ իթտիյի պու նէճիպ վէ շիտտէթի
տույղույա պէօյլէ տինտարանէ պիր սուրէթտէ թէսլիմի
նէֆիս իթմէք ձէնապը Հագգա եագլաշմագ տէմէք տիր .
զիրա եալընըզ պու տույղու տըր քի ձէնապը Հագգ գուտ-
րէթի խալիգասընըն պիր նէպզէսինի իհսան իտէրէք անը
թագտիս իթմէք իսթէմիշ տիր :

Էն էվվէլա ճալմա կէօզլէրինի գալտըրտը . լաքին
պու կէօզլէր նէմնաք օլուպ , գըզըլըճըմլար սաշմագտա ը-
տը . պու պագըշտա շիտտէթի պիր մուհապպէթին աթէ-
շի , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու զապթ իտիլմիշ օլան
պիր տույղունըն շիտտէթի վէ հէր տիւրլիւ քէմալաթ իլէ

մութթասըֆ օլան պիր կիւզէլիյին հայրէթի կէօրիւմէք-տէ վէ բրէնսին չէհրէսինէ մուգավէմէթի նազապիւ պիր լէթաֆէթ վէրմէքտէ իտի . . . : Իվվէթ , պու լէթաֆէթին մուգավէմէթի նազապիւ իտի . . . զիրա Ատրիէն բըրէնսին պագըչընա թէսատիւֆ իտէր իթմէզ պիւթիւն ազասըյլա թիթրէտի վէ պիր մըգնաթըս ճազիպէսինէ գաբըմը կիպի հըսս իթտի : Կէօզլէրի պէօյիւք պիր ալըրլըք թէէսիրիյլէ գաբանմաղա պաշլատըղը սըրատա , մէրգումէ ֆէվզ էլ ատէ պիր ղայրէթլէ պու լաթիֆ հէյէճանա ղալէպէ իտէրէք , օթուրտըղը գօլթուգտան գալգտը վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ :

— Բրէնս , սիզի պուրատա գապուլ իթտիյիմտէն տօլայը բէք զիյատէ պախթիյար ըմ , - տէտի վէ պատէհու արգասընտա ասըլը յլան թասվիրլէրտէն պիրինի կէօսթէրէք , կիւյա պիր քիմսէյի թագտիմ իտիյօրմը կիպի :

— Բրէնս , իշթէ վալիտէմ . . . - տէյու իլավէ իյլէտի :

Ատրիէն՝ պու սէօզլէրի սէօյլէյէրէք , ճալմա իլէ վուգու պուլաճագ միւլագաթընտա վալիտէսինի հազըր պուլընտըրմագ կիպի նազիքեանէ պիր ֆիգրէ խըտմէթ իթմէքտէ իտի . պու սուրէթլէ կէրէք քէնտիսինի վէ կէրէք ճալմայը իլք պիր լիէսատիւֆիւն ճազիպէլէրինէ գարչը մուհաֆագա իթմէք իսթէմէքտէ իտի : զիրա հէր իքիսի տէ եէքտիկէրինի քէմալը շիտտէթլէ սէվտիքլէրինտէն , հէր իքիսի տէ հիւր վէ սերպէսթ օլտըզլարընտան վէ ձէնապը հագգըն քէնտիլէրինէ իհսան իթտիյի սաատէթ վէ հուզուզաթ խազինէլէրինտէն տօլայը եալընըզ ձէնապը հագգա մէսուլ պուլընտըզլարընտան , պու միւլագաթ քէնստիլէրի իշուլն տահա զիյատէ ճազիպէլի կէօրիւնէպիլի իտի :

Բրէնս ճալմա Ատրիէնին ֆիքրինի անլատը , վէ կէնճ գըզ վալիտէսինին թասվիրինի կէօսթէրտիլի զէման , քէնտիսի տէ սաատէ վէ լաթիֆ պիր հարէքէթլէ թասվիրին էօնիւնտէ տիզ չէօքիւպ էյիլտի վէ լաթիֆ վէ մէրտանէ

պիր սէտա իլէ թասվիրէ խիթապէն .

— Սիզի վալիտէմ կիպի սէվէճէյիմ, վալիտէմ կիպի թագտիս իտէճէյիմ, վէ սիզ քէնտի գըզընըզըն եանըն. տա օլտըզընըզ կիպի, վալիտէմ տախի ֆիգըրիմէ պուրա. տա պուլունաճագ տըր . - տէտի :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին քէնտիսինի վալիտէսինին հիմայէսի թահթընա վազ իթմէսինէ պուլնտան տահա էյի պիր ճէվապ վէրիլէմէզ իտի . պինաէն ալէյ հէնճ գըզ կէրէք ճալմատան վէ կէրէք քէնտիսինտէն էմին օ. լարագ, վէ քէնտիսինի տահա զիյատէ րահաթ պուլարագ էվվէլքի հէյէճանյարը ազար ազար մահվ օլտու վէ անըն եէրինէ սաատէթ պախշ պիր մէսէրրէթ ու պէշաշէթ գաիմ օլտու . պուլըն իւզէրինէ եէնիտէն օթուրտու վէ ճալմա. յա տիկէր պիր սանտալիէ կէօսթէրէրէք տէտի քի .

— Լուծֆէն օթուրընըզ, սէվկիլի ամուճագատէմ... էկէր միւսաատէ իտէրսէնիզ, սիզի պու սուրէթլէ եատ իտէճէյիմ. զիրա քընն քէլիմէսի բէք զիյատէ թէքէլ իւֆլիւ կէօրիւնիւյօր . սիզ տէ պէնի եէկէնիմ տէյու թէսմիյէ իտինիզ. զիրա հադիսալէ քէլիմէսինի տէ բէք ա. զըր պուլույօրմ, Պու խուսուսը գարարլաշտըրտըգտան սօնրա, էվվէլա աօսթանէ գօնուշալըմ,

ճալմա . - (Էվլէլ քէլիմէսինտէն տօլայը գըզարա. րագ.) էվվէթ, սէվկիլի եէկէնիմ :

Ատրիէն . - Տօսթըզըն պիրինճի շարթը խուլուս վէ սատագաթ օլտըզընտան, էվվէլա սիզի թէքաիր իտէճէյիմ... :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, Ատրիէն՝ բըէնսին եիւզիւ. նէ պագարագ թէպէսսիւմ իյլէտի :

Ճալմա օթուրաճագ եէրտէ, լաթիֆ վէ իհթիրամ. քեարանէ պիր վազիյէթլէ տիրսէյինի շըմինէյէ տայաթմըլ տուրըյօր ըտը : Ատրիէն սէօզիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Էվվէթ , ամուսնացատեմ . . սիզի թէքտիր իտէ-
ճէյիմ . Լաքին իւմիտ իտէրիմ .քի պունտան տօլայը պէնի
մազուր կէօրէճէքսինիզ . . . Խիւլասա սիզէ պիր ազ տա-
հա էրքէն պէքլէր իտիմ :

Ճալմա . — Պէլքի տէ պիր ազ տահա կէճ կէլմէտի-
յիմտէն տօլայը պէնի թէվպիխ իտէճէքսինիզ :

Ատրիէն . — Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընը :

Ճալմա . — Խանէմտէն չըգտըղըմ զէման , թանըմա-
տըղըմ պիր ոտեմ տրապամա հագլաշարադ . « Բէտէրի-
նիզ մագամընտա օլան պիր ատէմին հայաթընը գուրթար-
մագ սիզին էլինիզտէ տիր . . . մարէշալ Սիմոն պէօյիւք պիր
թէհլիքէ իչինտէ տիր . . . քէնտիսինէ իմտատ իթմէք իչուն
չիմաի պէնիմէ պիրլիքտէ կէլմէնիզ լազըմ տըր . . . » տէ-
տի . մէրգուլմ պու սէօզլէրի օ գատար ստմիմի պիր սու-
րէթտէ սէօյլէտի քի , քէնտիսինէ ինանտըմ . . .

Ատրիէն . — (Փէմալը կէրմի իլէ .) Պու պիր տուզագ
տըր , զիրա մարէշալ Սիմոն պիր ստաթ էվվէլ պուրայա
կէլտի . . . :

Ճալմա . — (Կիւյա աղըր պիր եիւք ալթընտան գուր-
թուլմըշ կիպի , մէսէրրէթլէ .) Սահիհ մի սէօյլէյօրսը-
նը . . . ահ , շիւքիւրլէր օլսուն , եա՛ Բապպի , հէլէ պու
կիւզէլ կիւն քէտէրսիզ կէչէճէք տիր :

Ատրիէն . — Լաքին , ամուսնացատեմ , օ ճասուստան
նա՞սըլ շիւպհէ իթմէտինիզ :

Ճալմա . — Պիր ազ սօնյա աղզընտան գաշըրտըղը
պիր գաշ սէօզլէր շիւպհէմի տավէթ իյլէտի . Լաքին մա-
րէշալըն տախի տիւշմէնլէրի պուլընտըղընը պիլտիյիմտէն ,
քէնտիսինին սահիհէն թէհլիքէ իչինտէ պուլընտըղընտան
գօրգարագ , էվվէլի էմրտէ հէրիֆ իլէ պիրլիքտէ կիթտիմ :

Ատրիէն . — Հագգընըզ վար տըր , իհթիմալ քի մա-
րէշալա գարշը հէնի պիր ֆէսատ տօլապը գուրուլմըշ ը-
տը . . . էտնա պիր շիւպհէնիզ վար ըտը ըսա , տէրհալ ա-

ներն իմտատընա գօշմալը իտինիզ :

Ճալմա . - Պէն տէ էօլլէ եաբտըմ . . . հալ պու քի սիզ տէ պէնի պէքլէյօր ըտընըզ :

Ատրիէն . - (Հէյէճանը գալպ իլէ .) Պու ալիճէնա . պանէ պիր ֆէտաքեարլըզ տըր . . . պու սէպէպլէ հագ-գընըգտաքի հիւրմէթ վէ ըաղպէթիմ պիր գաթ տահա թէզլալիւտ իտէճէք իտի . . . լաքին սօնրա հէրիֆ նէ՞ օլտու :

Ճալմա . - Վէրտիյիմ էմի իւզէրինէ արապամա պին տի : Հէմ մարէշալը տիւշիւնիւպ վէսվէսէ իտէրէք վէ հէմ տէ սիզին նէզտինիզտէ կէշիրէճէյիմ զէմանըն պու սու-րէթլէ միւրուր իթմէսինտէն ճանըմ սըգըլարագ , մէր-գուլմա պիր պիրիոի միւթէագըպ պազը սիւալլէր սօրտըմ վէ պիր գաշ տէֆալար շաշըրարագ ճէվապ վէրտիյինի կէօրտիւմ : օ զէման պէլքի պանա եէնի պիր տուզագ գուրուլմագտա օլտըղընը տիւշիւնտիւմ վէ պէնի նազա-լընըգտան տիւշիւրմէք իշուլն շիմոյիյէ գատար գուրուլան ֆէսատ տօլապլարընը խաթըրլայարագ , հէման եօլըֆթ թէպտիլ իլլէտիմ : պուըն իւզէրինէ պէրապէրիմտէքի ատէմին խօշնուտսըզլըզը օ տէրէճէ պյան օլտու քի , պէ-նի ալտաթմըշ օլտըղընա արթըգ շիճպհէմ գալմարը : լաքին պէն եինէ մարէշալ Սիմօնը տիւշիւնէրէք , էլան միւպհէմ պիր ըահաթսըզլըզ հըսս իտիյօրտըմ քի , սիզ պուըն տա տէֆ իթտինիզ :

Ատրիէն . - Պու ատէմլէր բէք խալըն տըրլար , լաքին պիզիմ սաատէթիմիզ անլէրին տավէթ վէ խըյանէթին տէն տահա գուվվէթլի տիր :

Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , Ատրիէն միւ-թատը օլան խալիսէթլէ սէօզիւնէ տէվտմ իլէ տէտի քի :

— Սէվկիլի ամուճազատէմ , գալպիմտէ օլան շէյլէ-րի կիզլէմէք պէնճէ միւմքինսիզ տիր . . . պիր ազ տահա տօսթանէ գօնուշալըմ . բէք զիյատէ ըզտըրապ իլլինտէ կէշմիշ օլան մազիտէն պահա իտէլիմ . պատէհու ֆէնա

պիր բուլա կիպի անը պիւս պիւթիւն ունուտուրըզ՝

Ճալմա . - Իլէրիսի հէր նէ տախի օլսա , սիզէ խալի-
սանէ ճէվապ վէրէճէյիմ :

Ատրիէն . - Նա՞սըլ օլուպ տա խալգ հուզուրընա չըզ-
մաղա գարար վէրտինիզ . . . :

Ճալմա . - (Ատրիէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Օ կէնճ
գըզ իլէ մի :

Ատրիէն . - Էվվէթ :

Ճալմա . - (Պիւս թէլաշ .) Պու մէմլէքէթին աաէթ .
լէրինտէն պիխապէր պուլընտըղըմտան վէ ֆիքրիմ տախի
մէյուսիյէթ վէ տիւշմէնլէրիմիզէ սատըգ պիր ատէմին
վէրտիյի նասիհաթլար իլէ տիւշաբը զաաֆ օլտըղընտան ,
պու ատէմին սէօյլէտիյի վէճհլէ սիզին գարշընըզտա պաշ-
գա պիր գատընը սէվիյօր կիպի կէօրիւնէճէք օլտըսամ ,
հասէտինիզի թահրիք իտէճէյիմ տէյու զանն իլլէտիմ ,
վէ . . . :

Ատրիէն . - (Պէօյլէ աղըր պիր իթիրաֆտա պուլըն-
մագ մէճպուլիյէթինտէն Ճալմայը գուրթարմագ ինչրէ ,
քէնտիսի տէ անըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Էվվէրիւ , ամու-
ճազատէմ , էվվէրիւ . հէր շէյի անլատըմ . պէնիմ պասի-
րէթիմ տախի մէյուսիյէթ սաիգասըյլա պաղլանմըլ օլ-
տըղընտան , չիչէք պուքէթիմի ալմագ իչուն էօլիւմ թէհ-
լիքէսինի կէօզէ ալտըրմագ կիպի պիր հարէքէթի մէճնու-
նանէ վէ ճէսուրանէտէն սօնրա տախի օ ալչագճա ֆէսա-
տը քէչֆ իտէմէտիմ : Վէրէճէյինիզ ճէվապտան հէր նէ
գատար էմին իսէմ տէ , սօն պիր սիւալ տահա սօրաճա-
ղըմ . սիզի թէաթրօտա կէօրտիւյիւմ կիճէնին սապահըսը
սիզէ պիր մէքթուպ հաղմըլըտըմ , ալմատընըլ մը :

Ճալմա հիչ պիր ճէվապ վէրմէտի . տիրուպա չէհրէ-
սի պիրտէն պիրէ գարարտը , վէ պիր սանիյէ գատար
էօյլէ թէհտիտքեարանէ պիր թավը քէսպ իթտի քի , Ատ-
րիէն տիւշարը տէհչէթ օլուպ գալտը . լաքին պիր աղ

սօնրա պու հէյէճանը չէտիտ պէրթարաֆ օյարագ , ճարմանըն եիւզիւ եէնիտէն քէսպի պէշաշէթ իյլէտի , վէ քէմայը հայրէթլէ քէնտիսինէ պագմագտա օլան Ատրիէնէ խիթապէն տէտի քի .

— Զանն իթտիյիմտէն տուհա ղիյատէ մէրհամէթլիիմիչիմ . շանընըզա լայըգ պիր սուրէթտէ պուրայա կէլմէք արգուսընտա պուլընտըմ . տիւշմէնլէրիմէ խըտմէթ իթմէք իչուն պանա խայընանէ նասիհաթլար վէրմիշ վէ էլան տա վէրմէքտէ պուլընմըշ օլան պիր ատէմէ աֆվ իյլէտիմ : Կէօնտէրտիյինիզ մէքթուպը օ ատէմին սագլամըշ օլտըղընտան էմին իմ . . . պիր ազ էվվէլ մէրգուլըն պանա եաբտըղը պիւթիւն ֆէնալըզլարը տիւշիւնէրէք , հագգըն . տա կէօսթէրտիյիմ մէրհամէթէ ազաճըզ թէէսսիւֆ իթտիմ : Լաքին տիւնքի մէքթուպընըզ խաթըրըմա կէլինճէ , հիտտէթիմ տէրհալ պէրթարաֆ օլտու :

Ատրիէն . — Տէմէք քի խայըլ միւտտէթ պիզի իչքէնճէյէ գօյան վէ պէնիմ սիզին հագգընըզտա վէ սիզին տէ պէնիմ հագգըմտա պիր թագըմ շիւպհէլէրէ տիւշմէմիզէ սէպէպիյէթ վէրէն օ ուղուրսըզ մագի , օ գօրգուլար , օ էմիյէթսիզլիքլէր կէշմիշ կիթմիշ տիր : (Ֆէվգ էլ ատէ մէսէրրէթլէ .) Օհ , էվվէթ , օ ուղուրսըզ մագիյի ունուտալըմ . . . : (Կիւյա զիհնինի իշլալ իտէն սօն միւլահագալարտան տախի գուրթուլարագ .) Արթըգ իսթիգպալ պիւս պիւթիւն պիզիմ տիր . պու իսթիգպալ բարլագ , պուլուլթսըզ վէ զուլմէթսիզ տիր . . . շիմտի կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէ հուտուտսըզ վէնիհայէթսիզ պիր ուֆուգը սաատէթ աշըլըյօր :

Ատրիէն պու սէօղլէրի սէօյլէտիյի զէման կէօսթէրտիյի չէվվ ու հէյէճան վէ իւմիտի վասֆ ու թարիֆէ գալգըշմագ միւմքինսիզ տիր : Լաքին պիրտէն պիրէ եիւզիւնտէ պիր մահգուսիյէթ էսէրի կէօրիւլտիւ վէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ .

— Հալ պուքի շու սըրատա ըզտըրապ չէքէն պէտպախթլար տա վար տըր . — տէտի :

Կէնճ գըզ պիր զէմանտան պէրու խայալլատըղը սաատէթին տէրէճէի պալէասընա վասըլ օլտըղը պիր սըրատա , պէտպախթլար հագգընտա շու սուրէթլէ ըզհարը

չեֆգաթ ու մերհամէթ իթմէսի ճալմայա օ' տէրէճէ թէէ-
սիր իյլէտի քի, պիլա իխթիյար Սարիէնին տիգլէրինէ գա-
բունտը, էլլէրինի պիրի պիրինէ գաւուշտըրտը վէ չէհրէի
տիրուպասընը տինտարանէ պիր հայրէթլէ մերգումէյէ
տողրու չէվիրտի: Պատէհու եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալա-
րաֆ, հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին պաշընը էյտի:

Սալօնտա պիր միւտտէթճիք տէրին պիր սիւքիւնէթ
հիւքմֆէրմա օլտու: Ատրիէն ճալմանըն ինճէ ուզուն բար-
մագլարը արասրնտան եաշլար ագամագտա օլտըղընը կէօ-
րիւնճէ, էն էվվէլ սիւքիւթիւ գաթ իտէրէք:

— Նէնիզ վար, տօսթըմ, նէ՞ օլույօրսընըզ... — տէ-
յու հայգըրտը վէ հէման բրէնսէ տօղրու էյիլէրէք, էլ-
լէրինի աշաղը էնտիրտի:

Ճալմանըն եիւզիւ հաշլարլա ըսլանմըշ ըտը:

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ « Աղլայօրսընըզ հա'... »
տէյու նիտա իտէրէք, օ գատար հէյէճանա կէլտի քի,
ճալմանըն էլլէրինի քէնտի էլլէրի իչինտէ թութտու: Ճալ-
մա իսէ կէօզ եաշլարընը սիլէմէտիլինտէն, ինճու տանէ-
լէրի կիպի ալթուռն բէնկինտէքի եանագլարը իւզէրինտէն
եուվարլանմաղա պաշլատը: Պատէհու լաթիֆ վէ թիթրէք
պիր սէտա իլէ:

— Շու սըրատա հըսս իթտիլիմ սաատէթին էմնալի
եօգ տըր, հալ պու քի պէօյիւք պիր մահզունիյէթ տալի
հըսս իտիյօրըմ... սիզ պանա կէօյիւլ վէրիյօրսընըզ...
պէն սիզէ եէրի վէրէճէք օլսամ տալի, եինէ սիզին հու-
զուրընըգտա նանքէօր պուլընմըշ օլուրըմ: Ինսան ձէնապը
Հագգա նէ՞ եաբապիլիր, անը թագտիս իտէր, անա ի-
պատէթ իյլէր վէ ֆագաթ անըն իհսան իյլէտիլի խազի-
նէլէրի աշալ քէնտիսինէ իյատէ իտէմէզ. պունտան տօ-
լայը հայսիլէթի զաթիլէսի ճէրիհատար օլմազ, ֆագաթ
քէնտիսի մահզուն օլուր. — տէտի:

Ճալմա միւպալաղա իթմէյօր ըտը. գալպէն հըսս իթ-
տիլի չէյի սէօյլէյօր ըտը. ֆագաթ Շարգլըլարա մախսուս
օլան միւպալաղա սուրէթիլլէ պէյանը էֆքեար իտէպի-
լիր իտի:

Միւմալէյհին սէտասը օ' տէրէճէ սամիմի վէ հալ
ու թավըր օ' գատար լաթիֆ իտի քի, Սարիէն աղլայա:

ճագ տէրէճէտէ միւթէէսսիր օլարագ, ճիտտի պիր չէֆ. գաթլա տէտի.քի.

—Տօսթըմ, հէր իքիմիզ տէ սաատէթին տէրէճէինի. հայէսինէ վասըլ օլտուզ... իգպալիմիզին հուտուտը եօգ տըր... լաքին մէնպար մուխթէլիֆ օլմագլա պէրապէր, հէր իքիմիզի տէ հիւզնէնկիզ էֆքետարլար իսթիլա իյլէտի... շու հալտէ տիւնետատա էօյլէ սաատէթլէր վար տըրքի, անլէրին նիհայէթսիզլիյի պիլէ ինսանը շաշըրտըր... պիր միւտտէթ գալպիմիզ, ֆիքրիմիզ վէ բուհըմըզ անլէրի ի. չինէ ալմաղա քիֆայէթ իթմէզ... պու ճիհէթլէ թաշարլար վէ պիզի էզէրլէր... Զիչէքլէր տախի կիւնէչին քէսկին զըյասը թէէսիրիյլէ պաշլարընը էյէրլէր... հալ պու քի կիւնէչ անլէրին պախի հայաթ վէ մուհապպէթլէրի տիր: Էվվէթ, տօսթըմ, պու մահզուհիյէթ պէօյիւք վէ ֆա. գաթլ զայէթ լաթիֆ տիր:

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա, Ատրիէնին սէտա. սը ազար ազար պօղուլտու վէ պաշը տախի սաատէթի վագըասընըն սըգլէթի ալթընտա չէօքմիւշ կիպի եավաշ. ճա էյիլտի:

Ճալմա էլլէրի Ատրիէնին էլլէրի իչինտէ օլտըզը հալ. տէ մէրգուլէնին էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւշ օլտըզընտան, Ատրիէն պաշընը էյաթիյի զէման, ֆիլ տիշի կիպի պէյազ ալնը վէ լիքիսգա սաշլարը ճալմանըն քէհրուպա լէնկին. տէքի ալնընա վէ ապանօզ կիպի սիյահ զիւլիւֆլէրինէ տօգուլտը:

Պու իքի աշըգըն լաթիֆ կէօզ եաշլարը եավաշ եա. վալ աշաղը տէօքիւլէրէք, քինէթլէնմիշ գալմըշ օլան էլ. լէրի իւզէրինտէ պիրի պինէ գարըշըյօր ըտը:

.....

Գարտօվիլ գօնաղընտա պու մէնղարէ ճէրէյան իթ. տիյի սըրատա, Ա.կրիքուլ տախի Ատրիէնին պիր մէքթու. պընը համիլ օլարագ Վոթիրար սօգաղընա Մ. հարտինին պուլընտըզը խանէյէ կիթմէքտէ իտի:

ՊԷՇԻՆՃԻ ՃԻԼՏԻՆ ԽԻԹՍՄԸ

ՀՕԺԷՆ ՄԻԻ

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ

ԱԼԹՐՆՃԸ ՃԻԼՏ

ՄԻԻԹԵՐՃԻՄԻ

ԳԻՈՐԳ ՄԻՄԳԵՆԵԱՆ

ՆԱՇԻՐԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՐԵԱՆ

معارف نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومرولی رخصتیه طبع اولنشد

Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
ԵՆՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻԶԵՔ-ԲԱԳԱՐԸ Ն. 23
ՍԹ.Ա.Ն.ՊՕԼ

1890

2—314

FOR THE
OFFICE OF THE
SECRETARY OF THE
NAVY

WASHINGTON

DEPARTMENT OF THE NAVY
OFFICE OF THE SECRETARY

WASHINGTON
DEPARTMENT OF THE NAVY
OFFICE OF THE SECRETARY

1880

1880

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

30

Պ Ե Ն Ջ Ե Յ Ի Շ

Ի վիզէլճէ տախի սէօյլէնիլտիլի վէճհէ, Մ. Հարտի՝
Վոժիրար սօգաղընտա, Ժէգիւիթ բաբազլարընըն սաքին
օլտըզլարը խանէնին իթթիսայինտէքի իգամէթկեահըն
պիր թարաֆընտա խուսուսի պիր տաիրէտէ իգամէթ ի.
տէր իտի: Պու իգամէթկեահտան տահա սիւքիւնէթի վէ
տահա սէսսիզ պիր եէր օլամազ ըտը. օրատա հէր զէ.
ման ալչազ պիր սէտա իլէ լազըրտը իտիլիր, վէ խըտ.
մէթքեարլարըն պիլէ սէօզլէրինտէ պիր լէթաֆէթի մախ.
սուսէ վէ հարէքէթլէրինտէ մուրալիճէ պիր թաւր մէշհուտ
օլուր ըտը:

Եագընտան վէ եա ուզագտան Ժէգիւիթլէրին թէէսի.
րաթը թագեիքեարանէսինէ տիւչար օլան հէր չէյտէ կէօ.
րիւտիւյիւ կիպի, պու սիւքիւնֆէրումա խանէտէ տախի հա.
յաթ վէ հարէքէթ էսէրի էքսիք իտի: Օրատա իւճրէթլէ
սաքին օլանլար թէհամմիւլիւ կիւճ պիր ըթթըրատ վէ պա.
րիտանէ պիր ինթիզամ իւզրէ եաշարլար, վէ պուշլար.
տան պազըլլարը արա սըրա իպատէթ իթմէք կիպի ամէ.

լիյաթը տինիյեէ իճրասը իչուն պոէ հալտէն խուրուճ ի տէրլէր իտի . պինաէն ալէյհ օրայա տախիլ օլանլարըն ֆիքրի միւնասէպաթը խարիճիյէտէն վէ թահրիքեաթտան մահրում գալարագ , ժէզիւիթ բարազլարընըն արզուի մէնֆաաթճոլյանէսի մուգթէզասընճա , չօգ կէչմէքսիզին կէվչէր , եիւրէյինին տարպէլէրի զանն իտէրսին քի աղըր . լաշըր , բուհը տօնար , հըսսիյաթը գալպի եավաշ եավաշ քէսպի զաաֆ իտէր , իրատէի զաթիյէսի մահվ օլուր վէ պիչարէ ատէմլէր ճէմիյէթէ հէնուզ տախիլ օլան բահիպ . լէր կիպի գաւլայիտի ճէմիյէթէ իթաաթ իլէ , ժէզիւիթլէրին էլինտէ պիրէր բուհալ ֆէսի հալինէ կիրէրլէր իտի :

Պու էնթրիգալարըն էսասը մագսատը սատէ վէ պէտիհի տիր . պու տօլապլար՝ հէր տիւրլիւ հիպէլէր , միրասլար վէ վասիյէթլէր էլտէ իթմէք իւզրէ գուլլանտըգլարը թէտպիրլէրին հուսուլը մուվաֆֆագիյէթինի թէէմին իտէրլէր իտի . չունքի ժէզիւիթլէրին մէսլէք վէ մագսատը եէկեանէսի պու իտի . պու սուրէթլէ սահիպ օլտըզլարը մէպալիդի ճէսիմէ իլէ թէսավվուրաթ վէ թէրթիպաթլարընըն թէրվիճ վէ թաագիպ իտէրլէր իտի . մագսատլարընըն հուսուլի իչուն իյգա՛ընա լիւզում կէօրտիւքլէրի գաթլէ եանղըն , բսեան կիպի շէյլէր վէ մուհարէպաթը տախիլիյէնին պիւճիւմլէ ահվալը միւտհիշէտի՝ խաֆիյէն հիւքիւմէթ իթմէք իսթէտիքլէրի մէմլէքէթլէրի գըզըլ գանլարա պօյասա տա , էհէմմիյէթ վէրմէզլէր իտի :

Քէնտիլէրի նազարընտա ագճէ հէր իչի պաշա չըգարմաղա վասըթաի եէկեանէ օլտըղընտան , հէր տիւրլիւ թէտապիրի պիլ իթթիխազ , հաթթա է՛ն բէզիլանէ վէ է՛ն ճինայէթքեարանէ վասըթալարա տախի միւրաճաաթլա , ագճէ էլտէ իթմէյէ չալըշըրլար , վէ ֆիքր վէ վիճտան իւզէրինէ թէհաքքիւմ իտէրէք , անլէրտէն ժէզիւիթ ճէմիյէթինին մէնֆաաթընա օլարագ իսթիֆատէ վէ ինթիֆա իտէրլէր իտի . պու բարազլարըն վասըթա վէ մագսատլա .

ըը պունկար օլմըշ վէ տաիմա տա պունկար օլաճագ տըր :

Իշթէ ճէմիյէթին տաիմա աշըգ օլան սանտըգլարընա բարա ճէլպ իթմէյէ պիր վասըթաի տիկէր օլմագ իւզրէ , Ժէզիւիթ բաբաղլարը Վոթիրար սօգաղընտաքի խանէնին եանընտա պու խուսուսի իգամէթ կեանը թէէսիս իթմիշէր իտի քի , Մ . Հարտի տախի օ սըրատա օրատա պունկըյօր ըտը :

Պիքրէն իսասթա , գալպէն մէճրուհ վէ ագլէն զայըֆ օլան ատէմլէր սախթէ պիր իպատէթ քեարլըգ արղուսընա տիւշէրէք վէ բարազ թարափտարլարընըն էն նուֆուզքեար ազասընըն թէնպիհաթընա ալտանարագ , պու խանէյէ ճէլպ իտիլիր , թալթիֆ օլունուր վէ պատէհու հըսս խոլմէզ տէրէճէտէ հէր տիւրլիւ միւնասէպաթտան մահիւմ իտիլէրէք , պիր եէրէ թըգըլըր վէ էն սօնրա տա պու միւհթէրէմ ճէմիյէթին մէսլէքի մուգթէզասընճա , Ճէնպը Հաֆէն շան «- շէրէֆի «-դո-բընդ» սօյուլուրլար ըտը :

Ժէզիւիթլէրին հիյլէքեարլըգլարընա գուրպան օլան սատէտիլ ատէմլէրէ մախսուս իլաննամէլէրտէ կէօրիւլ տիւլիւ վէճհլէ , մէզհէպ բէրտէսի արգասընտա կիզլէնմիշ օլան պու խըրսըզ եաթագլարընա , Ժէզիւիթ լիսանընճա . « Տաղտաղաի տիւնեատան եօրուլմըշ օլան բուհլարը գապուլէ մախսուս մուգատտէս իլթիճակեահլար » վէ եաստ « Սատագաթլը պիր ատէմին տիւնեանըն պագասըզ ալագալարընտան վէ ֆամիլեա բապըթալարընտան գուրթուլարագ , եալընըզ Ճէնապը Հագգ իլէ մէշղուլ օլարագ հուսուլը սէլամէթինէ չալըշապիլէճէյի վահտէթխանէլէր » նամը վէրիլիր :

Իահիպլէրին թահթը իտարէսինտէ պուլունան խանէլէրին էքսէրիսինտէ , իւճրէթլէ իգամէթ իտէն ատէմլէրին ֆամիլեալարը զարարընա օլարագ իճրա իտիլէն պու կիպի հիյլէ տօլապլարը պինլէրճէ միսալլար իլէ իսպաթ վէ իրայէ իտիլտիքտէն սօնրա , էֆքեարլը սէլիմէ աահա .

պընտան պիրի՝ պու թէհլիքէի եհլէրի լիզումը գա-
տար նազարէթ ալթընտա պուլընտըրմատըղընտան տօլա-
յը հիւքիւմէթի թայիպէ գալգըշաճագ օլուրսա , բաբազ
թարաֆտարլարը հէման բէֆի սէտա իտէրլէր վէ սէրպէս-
թիի վիճտանա թէարրուզ վէ զուլմ իթմէք իսթէնիլիյօթ
տէյէրէք , հուրրիյէթի շախսիյէ տավասընա գալգըշըրլար
վէ ֆէրլատ ու ֆիղանէ պաշլարլար :

Պունա ճէվապ օլարագ տէնիլէպիլիր քի , պու դարիպ
իտտիալարը մէշուր վէ միւթէպէր թուլուլաճագ օլուր-
սա , գումար օյունլարը իլէ շունը պունը տօլանտըրանլա-
րըն տախի հուրրիյէթի շախսիյէ տավասընա գալգըշմագա
վէ գումարիւանէլէրին գաբանմուսընը հիւքմ իտէն գարար-
լարա գարշը բրօթէսթօ իթմէյէ հագգըրը օլուր : ֆիլ
հագըգա հիւքիւմէթ պու գարարը վէրէրէք , սէրպէսթ
սէրպէսթ օլանճա մէվճուտլարընը օ խըրսըզ Կաթագլա-
րընտա սարֆ իթմէյէ կիտէն օյունճըլարըն հուրրիյէթինէ
թէարրուզ իթմիշ օլմա՞ղ մը . պիր քեաղըտ իլէ ֆամիլ-
եալարընըն պիւթիւն մէտարը թէայեիւշինի զայի իթմէ-
լէրինէ միւսաիտ օլան վիճտանլարընա զուլմ իտիլմիշ օլ-
մա՞ղ մը :

Էվվէթ , սահիհէն վէ ճիտտէն սօրարըզ քի , Գըրըն
վէ եա Սէյաճ օյնայարագ ֆամիլեասընը պաթըրան պիր
ստէմ իլէ՝ Ճէննէթ վէ եա Ճէհէննէթ օյունընտա մուվաֆֆագ
օլմագ իւմիտիլէ մէզհէպի քէնտի էնթրիգալարընա ա-
լէթ իթթիխազ իթմիշ օլան պիր սիւրիւ բաբազլարըն
մէնֆաաթընա օլարագ ֆամիլեասընը պաթըրան պիր
ատէմ արասընտա նէ՞ ֆարգ վար տըր :

Խրիսթիյանլըղըն հագիգի բուհընա պու քիւսթախա-
նէ հէյլէքեարլըզլարտան տահա մուղայիլ պիր շէյ օլա-
մազ . ինսանըն ճէննէթէ նաիլ օլապիլմէսի՝ կիւնահլարըն-
տան թէօպէ իթմէսինէ , հէր տիւրիւ ֆէզայիլի ախլազը
իճրա իյլէմէսինէ , ֆէլաքէթ զէտէլէրէ ֆէտաքեարլըզ

կէօթերմէսինէ վէ ըրւֆէգա վէ ահրպասընը սէվմէսինէ միւթէվազգըֆ տըր, եօգսա ճէննէթի քաղանֆ իւմի-տիյլէ օրթայա գօնուլան ագճէլէր հիչ պիր վազթ պա-տիի սէլամէթ օլամազ. չունքի պու ագճէլէր պիր թագըմ մահիրանէ հօգգապազըզլար իլէ սատէտիլլէրի ալտաթ-մագտա օլան սախթէ րահիպլէր թարաֆընտան հիւնէր վէ մէհարէթլէ զասպ օլունուրլար:

Իչթէ Մ. Փրանսուա Հարտինին պուլընտըզը «Եւրօպէ» վէ մասսօնի մահալի պէօյլէ պիր եէր իտի:

Մէրգում՝ պաղչէնին պիր գըսմընա նազըր օլան խուսուսի պիր պինանըն զէմին գաթընտֆ իգամէթ իտէր իտի. պու տաիրէ ագիլանէ պիր սուրէթտէ ինթիխապ իտիլմիչ իտի. զիրա ժէղիւիթ բաբազլարընըն ճէլպ իթ-մէք իսթէտիքլէրի էֆքետար իւզէրինտէ չիտտէթլի պիր թէէսիր հասըլ իթմէք իչուն թէտապիր վէ վէսայիթի մատ-տիյէ իսթիմալ իթմէք խուսուսընտա նէ՝ գատար մահիր օլտըզլարը մալիւմ տիւր:

Մէնզարէի եէկեանէ օլարագ, գօյու սիյահ պիր պօ-յա իլէ պօյանմըչ վէ խարապ մահալլէրտէ պիթէն սար-մաչըզլար իլէ էօրթիւլմիւչ ճէսիմ պիր տիվար թէսավ-վուր օլունսուն. էքսէրիյա մէզարըզլարտա կէօրիւլէն էսկի բօրսուգ ազաճլարընտան իպարէթ գարանլըգ պիր կէչիտ՝ պիր թարաֆտան պու ճէսիմ տիվարա վէ տիկէր թարաֆտան իսէ Մ. Հարտինին էքսէրիյա օթուրտըզը օ-տանըն էօնիւնտէքի նիմ տաիրէ շէքլինտէ օլան քիւչիւք սուֆայա միւնթէհի իտի. հիւսնիւ թէրթիպ իւզրէ քէսիւ-միչ չիմիլի ազաճլարըյա մուհաթ իքի իւչ թօրագ եը-ղընթըր՝ հէր ճիհէթլէ մէզարըզլար էթրաֆընտաքի պաղչէլէրէ միւշապիհ օլան պու պաղչէնին ճիւմէի թէզ-եինաթընը իքմալ իթմէքտէ իտի:

Վազթ էօյլէյի իքի սաաթ գատար կէչմիչ իտի. նիսան այընըն կիւզէլ կիւնէչի հէր թարաֆա նէչրի զըյա

իթմէքտէ իտի իսէ տէ , եօգարըտա պահս օլունան պէօ . յիւք տիվար անըն զըյալարընա մանի օլտըղընտան , մախ . զէն կիպի գարանլըգ , նէմնաք վէ սօղուգ օլան պաղչէ . նին պու գըսմընա գատար նուֆուզ իթմէզ իտի . Մ . Հարտինին էքսէրիյա օթուրտըղը օտա տախի պաղչէնին օ գըսմընա նաղըր ըտը :

Պու օտա պիր սուրէթի միւքէմմէլէտէ տէօչէնմիշ ի . տի . եէրտէ եումուչագ պիր խալը սէրիլմիշ օլուպ , տի . վարըարըն էօրթիւսիւ իլէ հէմրէնկ օլան գօյու եէշիլ գագ . միրտէն մամուլ գալըն բէրտէլէր՝ կիւղէլ պիր եաթագ ի . լէ պաղչէյէ աչըլան գաբու բէնճէրէսինի սէթր իթմէքտէ իտի : Սատէ վէ ֆագաթ ղայէթ թէմիզ պիր գաչ մահոն էշեալար պու օտայը թէզեին իթմէքտէ իտի . եաթաղըն գարշըսընտա պուլընան եաղը մասասը իւզէրինտէ , սիյահ գաթիֆէ պիր զէմին իւզէրինէ օթուրտըլմըշ ֆիլ տիշին . տէն պէօյիւք պիր Հագրէթի իսա թասվիրի կէօրիւմէքտէ իտի . չըմինէնին իւզէրինտէ իսէ պիր չալար սաաթ մէվ . ճուտ օլուպ , պունըն չէրչիվէսի ապտնօզտան օլտըղը կի . պի , իւզէրինտէ տէ էօիւ գաֆասը , օրագ վէ սաիրէ կիպի պիր թագըմ ֆիլ տիշի գաբլամալը ուղուրսըղ ալէամէթ . լէր մէշհուտ օլույօր իտի :

Եարը գարանլըգ օլան պու տաիրէ միւթէմատիյէն հիւզնէնկիզ պիր սիւքիւթ իչինէ միւսթաղրագ օլուպ , եա . լընըզ իճրաի իպատէթ զէմանլարընտա Ժէզիւիթ բաբաղ . լարընըն իպատէթ խանէսինտէքի չանլարըն մաթէմնաք սէ . տալարը պու սիւքիւթիւ իիւլալ իթտիքլէրինտէն , պու խու . սուս տախի նազարը տըգգաթա ալընաճագ օլուրսա պու թէհիքէլի բաբաղլարըն ճէլպ իթմէք իսթէտիքլէրի ատէմ . լէրին ֆիքրի իւզէրինտէ շու եա պու սուրէթլէ թէէսիր հասըլ իթմէք վէ անլէրին ահվալը խարիճիյէսինտէն իս . թիֆատէ իյլէմէք խուսուսընտա նէ՝ տէրէճէ մահիր օլ . տըզլարը անլաշըլապիլիր :

Լաքին հերսի պունտան իպարէթ տէյլի իտի : Կէօզ-
լէրէ թէէսիր իտէճէք ահվալի հազըրլատըգտան սօնրա ,
ֆիքրէ տախի միւրաճաաթ իթմէք լազըմ կէլիր իտի : Իշ-
թէ ժէզիւիթ բարազլարընըն պու պապտէքի թէտպիրի
տէ շունտան իպարէթ իտի :

Պիր քիթապ . . . եալընըզ պիր քիթապ կիւյա թէսա-
սատիւֆէն Մ . Հարտինին եանընտա պըրագըրլմըշ ըտը :
Պու քիթապ ՊէնՁէֆիՇ իւնվանլը պիր էսէր իտի :

Լաքին Մ . Հարտինին պու մէյուսիյէթպախշ քիթապը
օգումամասը աա միւհթէմէլ օլտըղընտան , քիթապը մէզ-
քիւրտէն մուգթէպէս պիր թագըմ էֆքեար վէ միւթա-
լաաթ զայէթ իրի հարֆլարլա եազըլարագ վէ սիյահ չէր-
շիվէլէր իչինէ ալընարագ , կէրէք Մ . Հարտինին եաթագ-
եէրինին էթրաֆընա վէ կէրէք նազարը տըգգաթընա էն
զիյատէ չարբաճագ եէրլէրէ ասըլմըշ ըտը . պինաէն տլէյհ
մէրգումմըն պուլընտըղ իշսիզլիք հալինտէ , կէօզլէրի իս-
թէր իսթէմէզ պու եազըլարա աթֆ օլունաճագ իտի :

Ժէզիւիթ բարազլարընըն բէնչէի զուլմընա տիւչէն
պու ատէմի իհաթա իթտիքլէրի էֆքեար վէ գավաիտ միյա-
նընտա պաղըլարընը զիքր իթմէյի միւնասիպ աաա իտէ-
րիզ . պիր միւտտէթտէն պէրու միւտհիշ քէտէրլէրլէ պի-
թապ գալմըշ օլան պու պիշարէնին ֆիքրի զաիֆինի նէ'
կիպի տէհչէթլի վէ մէյուսիյէթպախշ պիր տաիրէ իչին-
տէ պուլընտըրտըղլարը պու սուրէթլէ անլաշըլապիլէճէք
տիր (1) :

(1) Ժէզիւիթլէրին իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիքլէրի ատէմ-
լէրի ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ իտիալ իթմէք իւզրէ գուլլանըլա-
ճագ թէտապիր հագըրնտա , Տիրէքթօրիում նիզամնամէսինտէ
պէր վէճհի աթի օգումմըշ տըր .

« Պիր քիթմէյի ճէմիյէթ տախիլինէ ճէլպ իթմէք իչուն պիր-
տէն պիրէ տալրանմամալը տըր . պունըն իչուն կիւզէլ պիր ֆըր-

Իշթէ Մ. Հարտինին աղլամագտան գըզարմըշ օլան կէօզլէրինտէն ույգու գաչարղը զէմանլար, կէճէնին վէ կիւնտիւզին հէր պիր տագըղ ասընտա օգուտըղը սէօզլէր շունլար տըր :

« Իւմիտինի ինսանլարա վէ եախօտ մախլուգաթտան պիրիսինէ հասր իտէն ատէմ՝ պօշ պէյինլի տիր (2) :

« Գարիպէն հայաթընը խիթամ՝ պուլաճագ տըր... պիր տէֆա նէ՝ հալտէ պուլընտըղընըղա տըգգաթ իտինիզ :

« Պու կիւն եաշայան ատէմ՝ եարըն արթըգ կէօրինմէզ... քէնտիսի կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէն զայպ օլունճա, ֆիքրիմիզտէն տախի զաիլ օլուր :

« Սապահլայըն հայաթտա օլտըղընըղ զէման, ագշամա գատար եէթիշմէմէնիզ տէ իհիմալտէն օլտըղընը տիւշիւնիւնիւզ :

« Ագշամլայըն հայաթտա օլտըղընըղ զէման, սապահա չըգաճաղընըղը իւմիտ իթմէյինիզ :

« Վէֆաթընըղտան սօնրա, սիզի քիմ տէրխաթըր ի տէճէք տիր :

« Սիզին իչուն քիմ տուա իյլէլէճէք տիր :

« Տիւնեատա քէտէր վէ ըզտըրապտան պաշգա պիր չէյ արարսանըղ, եանըլըրսընըղ :

« Պու ֆանի տիւնեա սէֆալէթլէր, իշքէնճէլէր վէ տիքէնլէր իլէ տօլու տըր. պու իշքէնճէլէրի չէքինիզ, վիւճուտինիզէ էզիյէթ վէրիպ անը թահթը զապթա ալընըղ :

սաթա պէքլէմէլի, մէսէլա օ առէմին չիտտէթլի պիր քէտէրէ տիւշար օլտըղը վէ եախօտ ումուրը թիւճճարիյէսի պօզուտըղը զէմանտան իսթիֆատէ իթմէլի տիր. ինսանըն պէտ իուլլարընտան տախի կիւզէլճէ իսթիֆատէ օլունապիլիր :

(2) Պու ֆըգրալար այնէն Պէնզէյիշ նամ քիթապտան ախլ օլունմըշ տըր :

քէնտինիդի թահգիր իտինիզ վէ պաշգալարը թարափըն-
տան տախի տիւշարը հագարէթ օլմայը արզու իտինիզ :

« Հայաթընըզըն տախի պիր մէմաթ օլմագ լազըմ
կէլտիյինէ գանաաթ հասըլ իտինիզ :

« Ինսան քէնտիսի իչուն նէ՝ գատար էօլիւրսէ , ձէ-
նապսը Հագգ ինտինտէ տէ օ՝ գատար Խաշամաղա պաշ-
լար : »

Պու քէտէրամիզ գատիւէլէր իլէ պիշարէնին ըուհը-
նը տախի պիր մէյուսիյէթէ զարգ իթմէք քեաֆի օլմա-
տըլընտան , վէ քէնտիսինի ժիւզիւիթ ճէմիյէթինէ Է-հ-հ-հ-
դի Գե-հ-հ կիպի իթաաթա ալըշտըրմագ տախի լազըմէտէն
պուլընտըլընտան , ժէզիւիթ բաբաղլարը Պէնդէն նամ քի-
թապտան աիկէր պազը ֆըգրալար տախի ինթիսապ իթ-
միչէր իտի . զիրա օ միւտհիշ քիթապտա զայըֆ ֆիքիրլի-
ւէրի իւրքիւտէճէք պին տիւրլիւ թէհտիտէլ վէ գօրգագ-
լարը տա թահթը զապթա ալաճագ պին տիւրլիւ ֆըգ-
րալար վար ըտը :

Իչթէ պու ֆըգրալարըն տա պիր գաշընը պուրատա
դիքր իտէլիմ :

« Իթաաթ իչինտէ Խաշամագ , պիր ամիրէ մալիք օլ-
մագ վէ հարէքեաթ վէ իճրաաթընըն սահպի օլմամագ
պէօյիւք պիր մէզիյէթ տիր :

« Իթաաթ իթմէք էմր իյլէմէքտէն տահա էմնիյէթլի
տիր :

« Եէր եիւզիւնտէ ձէնապը Հագգըն մագամընը թու-
թան ամիրլէր վասըթասըյլա եալընըզ ձէնապը Հագգա
թապի օլմագ պէօյիւք պիր պաթթիյարըզ տըր : »

Ֆագաթ պու սէօզլէր տէ քեաֆի տէյլի իտի . բէն .
չէլէրինէ տիւշէն ատէմի մէյուս իտիպ գօրգուլթտըգտան ,
հէր տիւրլիւ սէրպէսթլիքտէն մահրում իթտիքտէն , հայ-
վանճա պիր իթաաթա ալըշտըրտըգտան , վէլ հասըլ գար-
շըննա չըգաճագ պիր րահիպէ քէօր քէօրիւնէ իթաաթ

իթմէք՝ ճէնապը Հագգա իթաթ իթէ+ տէմէք օլաճաղընա քէն. տիսինի ինանըլմազ պիր եիւզսիւզիւքլէ իգնա իյլէտիքտէն սօնրա, պիչարէնին զէնճիրի էսարէթինի հէր զէման գա. վիլէշտիրմէք իւզրէ անը պալէատէ պահս օլունան խա. նէտէ ալըգօյմագ տախի լազըմ կէլիր իտի:

Պունըն իչուն տախի աթիտէքի գաիտէլէր օգունուր ըտը:

Հէր հա՞նկը թարաֆա կիտէրսէնիզ կիտինիզ, պիր ամիրին իտարէ վէ տէլալէթինէ արզը իթաաթ իթմէտիք. ճէ, իսթիրահաթ պուլամազսընըզ:

« Պիր չօգ ատէմլէր պաշգա եէրտէ տահա զիյատէ րահաթ օլմագ իւմիտինէ վէ թէպտիլի մէքեան իթմէք արզուսընա տիւշէրէք, ալտանտըլար: »

Մ. Հարտի եարալանմըշ օլտըղը հալտէ պու խանէյէ կէթիրիւմիշ իտի. գալպի տախի տէհշէթլի քէտէրլէր վէ մէքրուհ պիր խայընըզլա եարալանմըշ օլուպ, վիւճու. տինտէքի եարալարտան զիյատէ պալպինտէն գանլար ագըյօր ըտը:

Պիչարէ ատէմ էվվէլի էմրտէ իհթիմամը վէ խա. թրրնիւվազանէ պիր սուրէթտէ պագըլարագ, տօգ. թէօր Պալէնիէնին մաարուֆ օլան մէհարէթ վէ հազագա. թը սայէսինտէ, ֆապրիգասը եանար իքէն ալէվլէր իչինէ աթըլըպ ալմըշ օլտըղը եարալար չօգ կէչմէքսիզին էյի. լէշտի:

Մա մաֆիհ ժէգիւիթ բարազլարընըն թէսավվուրա. թընը թէրվիճ վէ թէսհիլ իթմէք իւզրէ, տօգթէօր Պա. լէնիէ՝ սաիր պիր չօգ ահվալը մուհիմմէտէ իսթիմալ իթ. տիյի զարարսըզ վէ ֆագաթ ինսանըն էֆքեար վէ հըս. սիյաթընա թէէսիր իթմէյէ մախսուս պիր նէվ իլաճը Մ. Հարտիյէ տախի թէրթիպ իթմիշ օլտըղընտան, մէր. գում էքէյիճէ միւտտէթ ֆիքիրճէ պիր նէվ ույուշուգ. լըզ իչինտէ գալմըշ ըտը:

Զալումանէ քէտերլէր թէսիրիյլէ եիւրէյի բարչաւան-
միջ օլան պիր ատէմին պէօլէ պիր ույուշուգլըգ իչինէ
տիւշմէսի զահիրի հալտէ պէհասըզ պիր նիյմէթ իտի . զի-
րա հիշ օլմաղսա մէյուսիյէթպախշ պիր մաղիյի տէրխա-
թըր իթմէսինէ մանի օլուր ըտը . Մ. Հարտի տախի պու-
հայէ թէսլիմ օլարագ , եավաշ եավաշ ֆիքրինին ույու-
շուգլըղընը պէօլիւք պիր նիյմէթ օլմագ իւղրէ թէլագ-
գը իթմէյէ պաշլատը . իշթէ տէհէթլի խասթալըղլա-
րա տիւշար օլմուշ օլան պիշարէլէր քէնտի լէրինի եա-
վաշ եավաշ էօլտիւրէն վէ ֆագաթ աղըրլարընը մուվագ-
գաթէն օլսուն ույուշտուրան աֆիյօնլու շէրպէթլէրի քէ-
մալը շիւքրան իլէ իշէրլէր :

Պունտան էվվէլ Մ. Հարտինին էվսաֆընը նագշ ու
թասվիր իթտիյիմիզ սըրատա , պու շէֆագաթլը գալպին
նէղաքէթի ֆէվգ էլ ատէսինի , ալլագճա վէ քէօթիւ չէյ-
լէր հագգընտաքի ուլուվլը ճէնտպընը , վասֆա կէլմէզ
տէրէճէտէ օլան լութֆքեարլըղընը , իսթիգամէթինի , ճէօ-
մէրտլիյինի թարիֆէ չալըշմըշ ըտըգ , էվսաֆը մէզքիւրէյի
հաիզ օլան պիւթիւն ատէմլէրտէ օլտըղը կիպի , Մ. Հար-
տիտէ տախի պունշար սէրթ վէ մէթին պիր թապիաթ
իլէ իճթիմա իտէմէզ իտի : Պու միւքէմմէլ ատէմին էյիլիք-
տէ չայանը հայրէթ պիր սէպաթը պուլունուպ , մուամէ-
լաթ վէ իճրաաթը միւէսսիր իտի իսէ տէ , միւթէհաքքի-
մանէ տէյիլ իտի :

Մ. Հարտի ֆապրիգասը եանընտաքի ամէլէնին իգա-
մէթինէ մախսուս օլան խանէի ումումիտէ վիւճուտէ կէ-
թիրտիյի միւճիզէ նէվլինտէն չէյլէրի՝ սաիր ատէմլէրէ
մախսուս օլան չիտտէթ վէ գապա մուամէլէ իլէ տէյիլ ,
պէլքի խալիսանէ պիր գանաաթ սայէսինտէ վիւճուտէ կէ-
թիրմիշ իտի . քէնտիսի ճէպրտէն զիյատէ միւլայէմէթլէ
իշ կէօրմէյի սէվէր իտի : Պիր ալլագլըղա , պիր հագգսըղ-
լըղա թէսատիւֆ իտինճէ , հիտտէթլէնմէզ , պիւլաքս միւ-

Թէէսսիւր օլուր ըտը : Բէօթիւ իլէ կէօյիւս կէօյիւսէ չար-
բըշմայըպ , մահգունիյէթ վէ քէտէրլէ անտէն եիւզ չէվի-
րիւր իտի : Պունտան պաշգա , գատըն գալպի կիպի նազիւր
օլան պու գալպ՝ րունըն է՛ն գըյմէթ տար հըսսիյաթընա
միւհթան ըտը . եալընըզ հըսսիյաթը մէզքիւրէ քէնտի-
սինի եաշատուպիլիւր իտի . չունքի զայըֆի վէ պիշարէ պիւր
գուշըզազ եուվատաքի պիրատէրլէրի արասընտա սօգու-
լուպ տա քէնտիլէրինի ըսընտըրան օ լաթիֆ հարարէթի
անլէրտէն ալամայընճա , սօղուգ տան տօնուպ էօլիւր :

Իշթէ ֆէվզ էլ ատէ նազիւր վէ չաբուգ միւթէսսիւր
օլան պու պիշարէ ատէմ պիրի պիրինի միւթէագըպ էօյ-
լէ քէտէրլէրէ , էօյլէ ըզտըրապլարա տիւշար օլմուշ ըտը
քի , պունշարտան եալընըզ պիրիսի է՛ն գալի ատէմլէրի
պիւս պիւթիւն տէվիրէմէզսէ պիլէ էսասընտան սարամա-
ղա քիֆայէթ իտէր իտի :

Մ . Հարտինին է՛ն սատըգ տօսթլարընտան պիրի քէն-
տիսինի ալշագճասընա ալտաթմըշ ըտը :

Թաբարճասընա սէվտիյի գատըն քէնտիսինի թէրք
իթմիշ իտի :

Պիրատէրի կիպի սէվտիյի իշճէլէրինին սաատէթի հա-
լի իշուն թէէսիս իթմիշ օլտըզը խանէ խարապէզարա
տէօնմիւշ իտի :

Պու վուգուլաթ թէէսիւրիլէ գալպինին պիւթիւն հըս-
սիյաթը մահվ օլմուշ ըտը : Պունճա տէհշէթլի տարպէլէ-
րէ գարշը թէհամմիւլ իտէճէք գատար մէթանէթի պու-
լընմատըզընտան վէ տիւշար օլտըզը խըյանէթտէն սօնրա
պաշգալարընըն տօսթլըզընը արամագտան վէ եէնի պիւր
ֆապրիգա տահա թէէսիւր իթմէքտէն գաթը իւմիտ իթ-
միշ օլտըզընտան , վէ տիկէր թարաֆտան իսէ հէր տիւր-
լիւ միւնասէպաթը խարիճիյէտէն մահրում իտիլմիշ պու-
լընտըզընտան , պէօյլէ պիւր ույուշուգլըգ իշինտէ հէր շէ-
յի վէ հաթթա քէնտի նէֆսինի պիլէ ունութմաղա չալըն

մագտա իտի : Մա մափիհ քէնտիսինտէ պաղը քէրրէ հա-
յաթ վէ մուհապպէթ տուլղուլարը ույանըպ տա , հալը
հաղըրը , մաղիյի վէ իսթիգպալի կէօրմէմէք իչուն գաբա-
մըշ օլաղը կէօղլէրինի նըսֆէն աչարագ էթրաֆընա պա-
գաճագ օլսա , նէ՞ կէօրիւր իտի . աթիտէքի մէյուսիյէթ-
պախշ սէօղլէրտէն պաշգա պիր շէյ կէօրիւր միւ իտի .

« Սէն քիւլտէն վէ թօբրագտան պաշգա պիր շէյ տէ-
յիւ սին ,

« Սէն եալընըղ տէրտ չէքմէք վէ աղլամագ իչուն
տիւնեայա կէլտին :

« Տիւնեատա հիչ պիր շէյէ ինանմա :

« Ինսան իչուն նէ՛ ագրապա վէ նէ՛ տէ ահպապ վար
տըր :

« Մուհապպէթ տէնիլէն շէյլէրին քեաֆֆէսի տէ եա-
լան շէյլէր տիր :

« Պու սապահ էօլ . . . ագչամա գատար սէնի ու-
նուտուրլար :

« Բէնտինի թէղլիլ է՛թ , թահգիր է՛թ , պաշգալա-
րընտան տա տիւչարը հագարէթ օլ :

« Տիւչիւնմէ , մուհաքէմէ իթմէ , եաչամա , թալիինի
պիր ամիրին եէտի իտարէսինէ թէսլիմ է՛թ . օ սէնին ի-
չուն տիւչիւնիւր վէ մուհաքէմէ իտէր :

« Սէն եալընըղ աղլա՛ , իչքէնճէ չէ՛ք , էօլիւմիւ տիւ-
չիւն :

« Էվվէ՛թ , պիւթիւն էֆքեար ու միւլահաղաթընըն
հատտը միւնթէհասը , մագստտը էօլիւմ . . . տաիմա էօ-
լիւմ օլմալը տըր . . . : Տիւչիւնմէմէք տիւչիւնմէքտէն տա-
հա էյի տիր :

« Գալպինտէ տաիմա պիր հըսսը քէտէր պուլունմա-
լը տըր . հայաթը էպէտիյէ նաիլ օլմագ իչուն եալընըղ
պու լաղըմ տըր :

« Գահհար վէ հաքիմ օլան ձէնապը հագդըն լութֆ

ու քերէմինէ անճագ սէֆալէթ վէ իշքէնճէ սայէսինտէ մաղհար օլունապիլիր։»

Իշթէ պու պէտպախթ ատէմէ վէրիլէն թէսէլիլէր պունլար ըտը . . . : Պիշարէ պունլարը օգուլընճա ատէթա իւրքերէք կէօզլէրինի գաբար վէ եէնիտէն էվվէլքի ուլու շուգլլգ հալինէ միւսթաղրագ օլուր ըտը : Պու հիւզնէն կիզ վահտէթիւանէտէն չըգըպ կիտէմէյօր վէ եա տահա տօղրուսը չըգըպ կիթմէք իսթէմէյօր ըտը . շուրասընը տա պէյան իտէլիմ քի օ վահտէթիւանէյէ ազար ազար աւ լըշմըշ վէ նիհայէթ օրատան խօշլանմաղա պաշլամըշ ըտը . զիրա քէնտիսինէ օրատա պէօյիւք պիր իհթիմամ կէօս . թէրիլտիյի կիպի , պուլընտըղը քէտէր իչինտէ եալընըղ պըրագըլըր ըտը . պու խանէտէ հիւքմֆէրմա օլան մէղա . րիսթան սիւքիւթիւ տէ գալպինին սիւքիւթիւ իլէ բէք զիյատէ թէվաֆուգ իտէր իտի . զիրա քէնտի գալպի տախի պիր մէղար հիւքմիւնտէ օլուպ , սօն մուհապպէթի , սօն տօսթլըղը վէ ամէլէսինին իսթիգպալի հագգըն , տաքի սօն իւմիտլէրի օրատա կէօմիւլմիւշ գալմըշ իտի : խիւլաու՝ Մ . Հարտինին պիւթիւն հըսսիյաթ վէ գուվլէթի մահվ օլմըշ կիթմիշ իտի :

Պունըն իւզէրինէ , պու ֆէսատ տօլապընըն է՛ն ճիւ . զի ահվալինի իտարէ իթմէքտէ օլան Բօտէնին էվվէլճէ քէշֆ իթմիշ օլտըղը վէճհլէ . Մ . Հարտի իւզէրինտէ եա . վաշ եավաշ պիր թէպէտտիւլ զուհուրա կէլմէյէ պաշլա . տը :

Մէրգում էթրաֆընտա պուլընան գաիտէլէրտէն էվ . վէլի էմրտէ իւրքմիւշ իտի իսէ տէ , պիր մահպուսըն իշսիգլլիյի զէմանընտա հապսիւանէ գաբուսընտաքի չիվիլէրի վէ եախօտ օտասընըն ճամլարընը սայմասը կիպի , օ տա եավաշ եավաշ գավաիտի մէղքիւրէյի օգումաղա ալըշմըշ ըտը :

Պունընլա ժէղիւթիւթ բաբաղլարը պէօյիւք պիր նէթիճէ իսթիհասալ իթմիշլէր իտի :

Զօգ կէշմէքսիզին՝ օ քեազիպ վէ քէտէրամկզ դավա-
խտէն պաղըլարընըն զահիրտէքի տօղթուլըզը անըն զա-
յըֆ ֆիքըրինէ թէէտիք իթմէյէ պաշլաուք . մէսէլա .

« Տիւնեա իւզէրինտէ հիշ պիր մախլուգըն մուհապ-
պէթինէ իթիմատ իթմէմէլի տիր :

Ֆիլ հագըգա Մ. Հարտի տօսթ զան փթտիյի առէմ
թարաֆընտան ալշադ ճասընա ալտաթըլմը իտի :

« Ինսան քէտէր վէ ըզտըրապ իշինտէ՝ եաշամագ փ-
շուն տօզմըլ տըր :

Ֆիլ հագըգա քէնտիսի տէ քէտէր վէ ըզտըրապ փ-
շինտէ եաշամագտա իտի :

« Ինսան իսթիրահաթ իթմէք իշուն տիւշիւնմէքտէն
ֆէրադէթ իթմէլի տիր :

Ֆիլ հագըգա ֆիքըրինին ուշուշուգըլըր քէտէրէրինէ
ազաճըգ սիւքիւնէթ վէքմէքտէ իտի :

Պու խանէնին քապլարընտաքի տիվարլար ֆիւզէրինտէ
քէրտէլէր ալթընտապ մահիրանէ քթըրէթտէ տէլիքլէր աշ
լըմըլ օլուպ , պու տէլիքլէրտէն ժէգիւթիթ բաքազլարը
խանէի մէզքիւր տէրուշինտէ իգպմէթ իտէնլէրի իսթէ-
տիքլէրի վագթ կէօրիւպ տինգէրլէր վէ պիլ իսսգա ան-
լէրին չէհրէսինի , առէթլէրինի վէ քէնտիլէրինի եալլընըզ
զանն փտէրէք իճըա իթտիքլէրի հարէքեաթը թէտֆիգ ի-
տէրլէր իտի :

Մ. Հարտի տալսի մաղմուսիյէթի հալի իշինտէ պազը
քէտէրամիզ ֆէրեատլար իթմիշ օլտըզընտան , քէնտիսի-
նի խաֆիյէն կէզզէթլէյէն ճասզու հէման տըրապ տէկըրին-
կիյէ իսպարը քէյֆէլէթ իյլէտի :

Աբբայ տիկըրինէի Բօտէնտէն պլտըզը թալիմաթպ
Քէվֆիգէն , Մ. Հարտիյի էվվէլի էմրտէ բէք նատիր օլա-
րազ զիյարէթ իթմիշ իտի . աբբայ տիկըրինէի իսթէտիյի
զէման գաշըլտընտաքի առէմ իշուն նագապիլի թուգավէ-
լէթ պիր ճագիպէ կէաթէրէպիլիք իտի : Մ. Հարտի իլէ

վուգու պուլան միւլագաթլարընտա քէմալը ֆէթանէթ վէ իհթիյաթլա հարէքէթ իտէրէք, վագթ վագթ անըն ահվալը սըհհիյէսինի անլամագ իւզրէ օտասընա կիտէր ի տի: Չօգ կէչմէքսիզին՝ կէրէք ճասուսընտան ալտըղը մա լիւմաթ վէ կէրէք քէնտի ֆէրասէթի թապիիյէսի սայէսին տէ, Մ. Հարտինին ճիսմէն վէ մանէն տիւչար օլտըղը զա աֆտան նէ՝ գատար իսթիֆատէ օլունապիլէճէ յինի անլա աը. Մ. Հարտինին քէնտի իլգաաթ վէ իղֆալաթընա ալ տանմայաճաղընա էվվէլճէ էմին օլտըղընտան, պուլընտըղը խանէնին հիւզնէնկիզ հալինտէն պիր գաչ տէֆալար պահս իլէ, էկէր մէզըիւր խանէտէ կէչիրտիյի էօմր քէն տիսինէ աղըր կէլիյօրսա օրայը թէրք իթմէյի վէ եախօտ հիչ օլմազսա խարիճտէ պազը էյլէնճէ վէ հուզուզաթ արամայը քէնտիսինէ նասիհաթ իյլէտի:

Պէտպախթ առէմ էջյլէ պիր Վալտէ պուլունըջօրը տըրքի, քէնտիսինէ արզ իտիլէն հուզուզաթ վէ էյլէնճէ թէքլիֆլէրինի պէհէմէ հալ ըէտտ իտէճէյի շիւպհէսիզ իտի էջյլէ տէ օլտու:

Աբբայ տիկիրիննի էվվէլի էմրտէ Մ. Հարտինին էմ նիյէթինի սուի իսթիմալ իթմէք իսթէմէտի. քէտէքլէրին տէն տախի պահս իթմէտի. եալընըզ հէր միւլագաթըն տա պիր գաչ սատէ վէ ֆագաթ միւլէսսիր սէօզլէր սէջլէյէրէք, քէնտիսինէ պիր թէվէճճիւհի մուշֆիգանէ կէօս թէրիյօր կիպի կէօրիւնտիւ: էվվէլճէ նատիր օլարագ վու գու պուլան շու միւլագաթլար աղար աղար սըգլաչմաղա վէ խայլը տէվամ իթմէյէ պաշլատը. լաթիֆ վէ գանա աթքեարանէ պիր պէլալէթէ մալիք օլան աբբայ տիկիրիննի՝ հէր միւլագաթտա Մ. Հարտինին էթրաֆընտա պուլընան վէ անըն ֆիքրինի տաիմա իշլալ իտէն քէտէրամիզ գավախտտէն պահս իտէր իտի:

Մէրգում ժէզիւիթ միւլայիմ թապիաթլը, պասի ըէթ վէ մէհարէթ սահիպի պիր առէմ օլուպ, Մ. Հար-

տինին ձենապը Հագգա միննէթտարանէ պիր սուրէթ-
տէ իպատէթ իթմէք, ինսանիյէթի սէվմէք, հագգանիյէթ
վէ էյիլիյէ հււրմէթ իթմէք վէ ագախտի տինիյէյէ է-
հէմմիյէթ վէրմէյիպ պիւթիւն պէօյիւք ատէմլէրէ պնը
հււրմէթի կէօսթէրմէք կիպի պիր մէզհէպի թապիիյէ քա-
լէք օլտըզընը պիւտիյինտէն չ էվվէլիւ էմրտէ անըն մեքլէքինի
թէպտիլ իթօլիւմէյէ չալըչմատը անճաք, պու պէտպախ-
թըն դալպինտէրի պիւթիւն իւմիտլէրի մահվ իթմէք իս-
թէտիյինտէն, էվվէլա տիւչտըր օլտըլը ֆէլաքէթլէրի միւ-
թէմատիյէն խաթըրընա տիւչիւրմէյէ պաշատը. պու ֆէ-
լաքէթլէրի ինսանըն միւսթէնա օլտըպ թէսատիւֆ իթ-
տիլի շէյլէր մագամընտա կէօսթէրէճէք, անըն եարա-
լանմըչ եիւրէյինէ սիւքիւնէթ, ճէսարէթ վէ հայթթ վէր-
մէյէ չալըչմագ վէ անը ինսանիյէթէ վէ օ դատար սէ-
վիպ մուսվէնէթ իթտիլի պիրտտէրլէրինէ գարչը օլտն
վազիֆէլէրինի իճրա իթմէք սուրէթիյէ քէտէրլէրինի
ոնուտոպ թէսէլի պուլմաղա թէչվիդ իտէճէք եէրտէ,
պիշարէնին գանլը եարալարընը եէնիլէթմէյէ պաշատը.
ինսանլարը քէնտիսինէ տէհչէթլի պիր սուրէթտէ թաս-
վիր իտիպ, անլէրի հիլլէպազ, նանքէօր վէ քէօթիւ կէօս-
թէրէճէք, անըն մէյուսիյէթինի նագապիլի շիֆա պիր հա-
լէ գօյմաղա մուվաֆիֆագ օլտու:

Պու մագսատա վասըլ օլընճա, ժէզիւթ պիր ատըմ
տահա իլէրիյէ վարտը: Ա, Հարտինին ֆէվգ էլ ատէէ յի
եիւրէլի օլտըլընը պիւտիյինտէն, ֆիքրինին զաաֆը հա-
լինտէն իսթիֆատէ իտէրէք, պէօյիւք պէօյիւք քէտէրլէ-
րէ տիւչար օլմուչ օլտն պիր ատէմին՝ տէօքտիւյիւ եաշ-
լարըն հէր պիրի սէմէրէսիզ գալմայըպ ձենապը Հագգա
մագպուլ օլտըլընա վէ պաշգա ատէմլէրին հուսուլը սէ-
լամէթինէ տէ եարտըմ իտէճէյինէ վէ խիւլասա քէտէր
վէ էլէմինի քէնտիսի կիպի պէտպախթարա ֆաիտէլի
զըլմագ վէ ձենապը Հագգ ինտինտէ խօշ կէօսթէրմէք

Եւալընը՝ Եհի իմանա մախսոնս օլտըղընա ինանընճա, պէօ. յիւք պիր թէսէլի պուլաճաղընը տա պէյան իյէտի:

Վէլ հասըլ՝ քէրիմ՝ վէ շէֆագաթըլ օլան ծէնապը Հադգը զալըմ՝ վէ խոսնայարըն եաշլարընա սոնջամըշ պիր Ալլահ սոնրէթինտէ կէօսթէրէն մէզթիւր գաիտէլէրտէ մէսթոէր՝ Ելան վահշիյանէ հիլէքեարըլգ՝ հրօթիյաթըլ նէս ճրպանէսի Ելան պադըլ օլան Մ: Հարտինին նաղարընտա պէօյլէ մահիրաճնէ պիր սոնրէթտէ բաքա չըգարըլտը:

Չօգ կէշմէքսիզին պու խալըն բաքազլարըն թէլէֆի նէֆսէ սէվգ իթսիքլէրի օ մուհապպէթլի վէ շէֆագաթըլ, լը ատէմ՝ քէնտի քէտէրլէրի հիշ օլմագաա պաշգալարընա ֆաիտէլի օլապիւմէք կիպի պիր եալանտան աճը պիր զէվգ տոնյմաղա պաշլատը:

Ֆիլ հադըգա պու սէօզ սըրֆ պիր եալանտան իպա. ըթ իսէ տէ, զալըֆ պիր ֆիքը պէօյլէ պիր եալանտան խօշանընճա, էր եա կէճ անը հադըգաթ սուրէթինտէ թէշագգը իտէր վէ եավաշ եավաշ անըն պիլճիւմլէ նէթի. ճէլէրինէ գաթլանըր:

Իշթէ Մ. Հարտի ճէլպ օլունան պիր խըտմէթքեալը վաճըթաւըլա քէնտինինտէն պիր միւլազաթ թալէպ ի տէն Ակրիքոլ Պոտուէնին պիր մէթթուպընը ալտըղը զէման, մանէն վէ ճիսմէն պոլէ հալտէ պոնլունըլօյր ըտը:

Եէվմի միւլազաթ կէլմիշ չաթմըշ իտի: Ակրիքոլըն զի. յաղէթի իշուն թային օլունան վաղթման իքի իւշ սաաթ գատար էվվէլ աբբայ տ'էկրինեի Մ. Հարտինին օտանընա կիրտի:

31

Զ Ի Յ Ա Ր Է Թ

Յարապ տ'էկրինեի Մ. Հարտինին Ետանընա կիրտիյի ղէման, Մ. Հարտի պէօյիւք պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւղէրինտէ օթնուրմը ըտը. հալ ու վազիյէթինտէն թա. րիֆի նագապիւ պիր մէյուսիյէթէ տիւշար օլմը օլտըղը անլաշըլապիլը իտի :

Միւմաիլէյհին եանընտա, քիւշիւք պիր մասա իւղէյի ղինտէ, տօգթէօր Պալէնիէ թարաֆընումն թէրթիպ իտիւ. միւ պիր շէթպէթ պուլունըյօր ըտը. զիրա պունճա զալմ տարպէլէր թէէսիրիյէ Մ. Հարտինին զայըֆ վիւճուտի ֆէ. նա սուրէթտէ ղէտէլէնմիւ իտի : զանն իտէրսին քի պիշա. րէնին Եալընըգ կէօլկէսի գալմը ըտը. չէհրէսի ֆէվգ էլ ատէ սօլմը վէ զայըֆլաշը վէ օ սըրատա հիւզնէնկիւգ պիր սիւքիւնէթ էօէրի կէօսթէրմէքտէ պուլընմը իտի : Սաշարը ազ վազթ զարֆընտա պիւս պիւթիւն գըրլաշ. մը ըտը : սէօնիւք վէ պայղըն կէօզլէրի էօթէյէ պէրիյէ սէօնիւյօր ըտը. պաշընը գօլթուգ սանտալիէսինին ար. գալընա տայաթմը վէ սիյահ կիճէլիք էլպիսէսինին կէ. նիւ գօլլարընտան տըշարը չըգան ինճէ ուզուն էլլէրինի տէ գօլթուղըն իքի եանընտա սարգմը ըտը :

Յարապ տ'էկրինեի Մ. Հարտինին եանընա եագլաշտը. ղը սըրատա, չէհրէսի ղայէթ հալիմանէ վէ միւշֆիգանէ պիր թավը քէսպ իթտի. կէօզլէրինտէ ասարը լէթաֆէթ վէ սիւքիւնէթ վէ սէտասընտա տալսի ֆէվգ էլ ատէ հա. ւալէթ էսէրի կէօրիւլիւյօր ըտը :

Մէրգուժ ղիյաքեարանէ պիր մուհապպէթլէ Մ. Հար. տին գուճագլայարագ :

— Պու կիւն նա՞սը սընըզ, սէվկիլի օղլում. — տէ-
յու սօրտու :

Մ. Հարտի. — Հէր կիւնքի կիպի, պապաճըղըմ :

Աբբայ տ'էկրիննի. — Խըտմէթինիզտէ պուլընան ա.
տէմէրտէն էլան մէմնո՞ւն մը սընըզ, սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի. — Էվվէթ, պապաճըղըմ :

Աբբայ տ'էկրիննի. — Սիւքիւնէթի հալինիզ ասլա խա.
լէլքէղիր օլմատը զանն իտէրիմ, սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի. — Խայր, պապաճըղըմ, թէշէքքիւր ի-
տէրիմ :

Աբբայ տ'էկրիննի. — Պուլընտըղընըզ տալիէտէն էվ-
վէլքի կիպի խօշնո՞ւտ մը սընըզ :

Մ. Հարտի. — Էվվէթ, էվվէլքի կիպի խօշնուտ ըմ :

Աբբայ տ'էկրիննի. — Էքսիք պիր շէյինիզ վա՞ր մը
տըր :

Մ. Հարտի. — Խայր, պապաճըղըմ :

Աբբայ տ'էկրիննի. — Շու ֆագըրանէ խանէմիզտէն
պղզ տէրէճէ խօշլանտըղընըզը կէօրէրէք օ գատար մէս-
րուր օլույօքըզ քի, պիւթիւն արգուլարընըզը իճրա իթ-
մէյէ մէճպուր օլույօրըզ, սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի. — (Մէյուսանէ պիր շէհրէ իլէ.) Պէնիմ
ույզուտան պաշպա արզու իտէճէք պիր շէյիմ Խօգ արըք
պապաճըղըմ. . . ույզու նէ՛ գատար լաթիֆ տիր :

Աբբայ տ'էկրիննի. — Ույզու՛ հէր շէյի ունութմազ
տէմէք տիր. . . պու տիւննատա խաթըրլամագտան ըսա
ունութմազ տահա էյի տիր. զիրա ինսանլար օ՛ գատար
նանքէօր, օ՛ գատար քէօթիւ տիւլլէր քի, ինսանըն հէ-
ման հէր խաթըրէսի քէտէրլի տիր, տէյի՛լ մի, սէվկիլի
օղլում :

Մ. Հարտի. — Ա՛հ, բէք տօղրու տըր, պապաճըղըմ :

Աբբայ տ'էկրիննի. — Պու տէրէճէ սապրքետըրլէ
կէօթէրմէնիզէ տախմա հայրան օլուրըմ, սէվկիլի օղլում :

Ա՛հ, քետեր վե՛ ըզտըրապ չէքմէքտէ պէօյլէ հիւմ ու սէ-
պաթ կէօսթէրմէք ձէնապը Հագգա նէ գատար մագպուլ
տըր պիլի՛ր միսինիզ։ Սէօղիւմէ իթիմատ իտինիզ, սէվկիլի
օղլում, տէօքտիւլինիւզ եաշլար վէ կէօսթէրտիինիզ
հիւմ ու սիւքիւնէթ՝ ձէնապը Հագգա ինտինտէ կէրէք սիզին
վէ կէրէք պիրատէրէրինիզ իչուն պէօյիւք պիր միւքեաֆա-
թա մագհար օլաճագ պիր գուրպան տըր։ Էվվէթ, ինսան
մահգա ըզտըրապ չէքմէք իչուն տօղմըշ օլտըղընտան, քե-
տէր չէ՛ էլէմի պիզէ կէօնտէրէն ձէնապը Հագգա չիւքք
իտէրէք ըզտըրապ չէքմէք տուա իթմէք տէմէք տիր...
վէ՛ քիմօ քի տուա իտէրսէ, եալընըզ քէնտիսի իչուն տէ-
յիլ, պէլքի պիւթիւն ալէմի ինսանիյէթ իչուն իտէր։

Մ. Հարտի. - Ալլահ վէրէ տէ... չէքտիյիմ էլէմլէր
սէմէրէսիզ գալմասա... (Քէնտի քէնտինէ.) Ըզտըրապ
չէքմէք պիւթիւն ալէմի ինսանիյէթ իչուն տուա իթմէք
տէմէք տիր... Ֆագաթ... վագթըյլա պանա էօյլէ կէ-
լիլ իտի քի... ինսանըն գատէրի...

Աբբայ տ'էկրինեի. - (Մ. Հարտինին սէօղիւնիւ քէս-
մէքաէ օլտըղընը կէօրէրէք.) Տէվամ իտինիզ, սէվկիլի
օղլում... Ֆիքրինիզի թէմամըյլա պէյան իտինիզ։

Մ. Հարտի գօնուչուրքէն գօլթ ուզ «անտալիէսի իւ-
ղէրինտէ ազաճըգ տօղրուլմըշ օլտըղընտան, պիր տագը-
գաճըգ թէրէտտիւտտէն սօնրա, եէնիտէն մէյուսիյէթլէ
արգայա տիւշէրէք տէտի քի։

— Տիւչիւնմէք նէյէ՞ եարար... ինսանը եօրար... պէն
տէ տիւչիւնմէք իչուն քէնտիմտէ գուվվէթ կէօրէմէյօրըմ։

Աբբայ տ'էկրինեի. - Տօղրու սէօյլէյօրսընըզ, օղլում...
տիւչիւնմէք նէյէ՞ եարար... ինանմագ տահա էյի տիր...

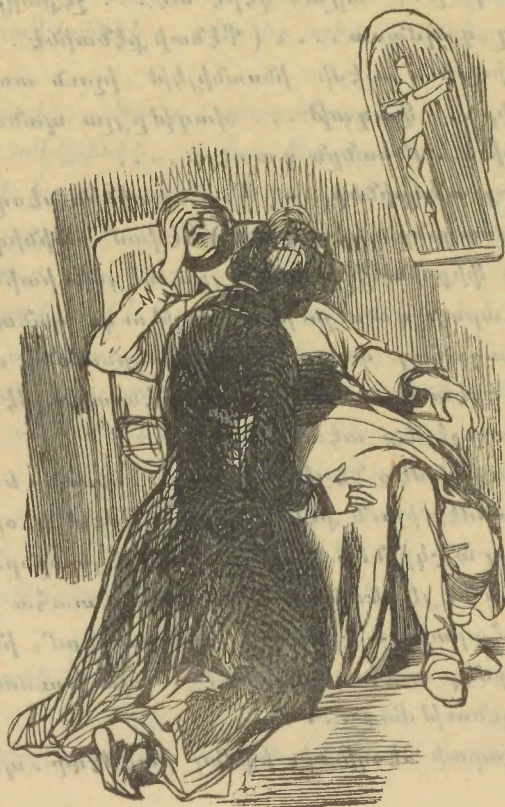
Մ. Հարտի. - Էվվէթ, պապաճըղըմ, ինանմագ վէ
քէտէր չէքմէք տահա էյի տիր... պա խուսուս ունութ-
մագ... ունութմագ...

Մ. Հարտի սէօղիւնիւ իբմալ իտէմէտի. պաշընը պայ-

ղըն պիւր հաւտէ պանտալիէնին արգալըղընա բարդտը վէ
էրինի տէ կէօզլէրի իւզէքինէ գօյտու :

Որբայ ա'էկրինեի մահիր պիւր գօմէտեաճը օլաւըն
տամն, Մ. Հարաինին գօլթուգ պանտալիէսի ծանընտա տիպ
չէօքտիւ վէ եաշարմըշ կէօզլէր տէտի քի .

— Ա՛հ, քէվկիկի օլոււմ, սիգի ալշագճասընա ալ
տաթմըշ զչան տօսթընըղ նա՛սըլ օլուպ տա սիգին ալիճէ,
նապ գալպինիկի թագաիւր իտէմէտի . . . իշթէ ինսան իա-
լընըղ ձէնապը Հագգը տիւշիւնէճէք եէլտէ մախլուգա-
թըն մուհապպէթ վէ տօսթըղընը պրայաճագ օլուրա,
հէր գէման պու հալէ տիւշար օլուր . . . պու ալշագ տօս-
թընըղ իպէ . . .

Մ. Հարտի. - (Նիյազքեարանէ պիր թավր իլէ աբ-
բայ տ'էկրիններինն սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Րէճա իտէրիմ ,
պապաճըղըմ , պու խըյանէթտէն պահս իթմէ յինիզ . . . :

Աբբայ տ'էկրինների. - Բէք էյի , օղլում , պահս իթ-
մէմ , եէմինինի նազգ իտէն օ ալչագ ատէմի ունուտընըզ .
էր եա կէճ ձէնապը Հագգըն բէնչէի ինթիգամընա ուղ-
րայաճագ օլան օ խայընը ունուտընըզ . զիրա էմնիյէթի-
նիզի ալչագճասընա սուի իսթիմալ իյլէտի . . . : Օ սէֆիլ
գատընը տա ունուտընըզ . . . անըն ճինայէթի վագըասը
բէք պէօյիւք տիւր . զիրա սիզին ուղուրընըզտա մուգատ-
տէս վազիֆէլէրինի պագըլար ալթընա ալտը . . . չիւպհէ
եօգ քի ձէնապը Հագգ անըն տախի ճէղաի սէզասընը վե-
րէճէք տիր . . . վէ պիր կիւն . . . :

Մ. Հարտի. - (Աբբայ տ'էկրիններինն սէօզիւնիւ քէ-
սէրէք , հալիմանէ պիր սէտա վէ եիւրէք բարալայաճագ
պիր հէյէճան իլէ .) Էլ վերիր . . . պապաճըղըմ , էլ վե-
րիր . . . պէնի նէ՛ գատար միւքէտտէր իթտիյինիզի պիւ-
մէյօրսընըզ . . . խա'յր , պիւմէյօրսընըզ . . . :

Աբբայ տ'էկրինների. - Աֆվ իտէրսինիզ , օղլում , ֆա-
գաթ , կէօրիւյօրսընըզ ա' . . . պու տիւնեզվի ալէագալա-
րըն եալընըզ խաթըրէսի պիլէ սիզճէ պէօյիւք պիր քէտէ-
րի մուճիպ օլույօր . . . հագիգի թէսէլլիլէրի մահզա պու
տիւնեանըն ֆէվգինտէ արամագ լազըմ կէլէճէյինի պու
խուսուս տախի իսպաթ իթմէ՞զ մի :

Մ. Հարտի. - (Մէյուսանէ պիր թավր իլէ .) Օ՛հ ,
եա՛ Րապպի . . . օ թէսէլլիլէրէ նաիլ օլաճագ մըյըմ :

Աբբայ տ'էկրինների. - (Սախթէ պիր հէյէճան իլէ .)
Նիւպհէսիզ , նաիլ օլաճագսընըզ , չէֆագաթլը օղլում ,
պու պապտէ չիւպհէ իտէպիլի՛ր միսինիզ . . . : Նէ՛ կիւզէլ
կիւն տիւր օ կիւն քի , տէօքտիւյիւնիւղ եաչլարլա աչ-
մագտա օլտըղընըզ թարիգի սէլամէթտէ պիր գահատըմ
աթարագ չու սըրատա սիզէ հէնուզ գարանլըգ կէօրիւ-

նէն չէ յէր վասֆա կէլմէզ պիր նուրը իւրահի իլէ շաշաւ տար օլաճագ տրր . . . օ մուգատտէս վէ սաատէթլի կիւն տէ , սիզի պու մուրտար վէ մէքրուհ տիւնեայա ըապլթի տէն սօն ըապլթուլար տախի չէօզիւլէրէք , սիզ տէ պի զիմ զիւմրէմիզէ տախիլ օլաճագ վէ պիզիմ կիպի եա լընըզ լէզպիզի էպէտիյէյի արզու իտէճէքսինիզ . . . :

Մ. Հարտի . - Էվվէթ . . . Էօլիւմիւ տէմէք իսթէյթը սընըզ . . . :

Արբայ տ'էկրիննի . - Հայաթը էպէտիյէյի , ճէննէթի տէյինիզ , սէվկիլի օղլում . . . օրատա Գատիրի Մուլթլագ Հազրէթլէրիննի եանընտա շանընըզա լայըզ պիր մէվքը իհրազ իտէճէքսինիզ . . . գալպիմ պունը սիզին իշուն Ֆէվզ էլ ատէ արզու իտիյօր . . . զիրա սիզին իսմինիզ կէրէք պէնիմ վէ կէրէք ազիզ բէտէրլէրիմիզին տուալարընտա տախիմա զիր իտիլի :

Մ. Հարտի . - Պու իթիգատը իսթիհասալ իթմէք վէ հէր չէյտէն այրըմագ իշուն էլիմտէն կէլտիյի դատար չա լըշըյօրըմ , պապաճըզըմ , զիրա թէէմին իթտիյինիզ վէճհ լէ , պու սայէտէ նիհայէթ իսթիրահաթա նախ օլաճաղըմ :

Արբայ տ'էկրիննի . - Էկէր պուրայա կէլտիյինիզ կիւն լէր պուլընտըղընըզ հալ իլէ շիմտի քէսպ իթտիյինիզ հա լի եէքտիկէրիլէ մուգայէսէ իտէճէք օլուրստնըզ , մահ ճուպ օլուպ գալըսընըզ . . . : Նէ՛ պէօյիւք ֆարգ , եա՛ ըապպի . . . Էվվէթի հէյէճանլարընըզ , Ֆէրեատ ու ֆի զանլարընըզ եէրիննէ շիմտի տինտարանէ պիր սիւքիւնէթ գաիմ օլմըշ տըր , սօղրու տէյիլ մի , սէվկիլի օղլում . . . :

Մ. Հարտի . - Էվվէթ , սօղրու տըր . . . պաղէն բէք զիյատէ միւքէտտէր օլունճա , եիւրէյիմ վուրմագտան տուր օլուր . . . սիւքիւնէթ իշինտէ գալըրըմ . . . (պալընը կէօյսիւ իւզէրիննէ սարգաբագ .) Էօլիւլէր տախի պէօյլէ սիւքիւնէթ իշինտէ տէյիլ մի տիրէր . . . :

Արբայ տ'էկրիննի . - Ո՛հ , սէվկիլի օղլում . . . պու

եօլտա լիսան գուլանտըղընըղը իշիթտիքճէ, եիւրէյիմ
նէ գատար բարալանտըղընը պիսէնի՛ղ... Գօրգույօրմ
քի եէնիտէն էվվէլքի հալինիղի արզու իտէրսինիղ... Ղա.
թէն պու պապտէ պու կիւն գաթի պիր թէճըիւպէյէ
ուղրայաճագընըղ:

Մ. Հարտի. - Նէ՛ կիպի, պապաճըղմ:

Արբայ տ'էկրինեի. - Փտարիգանըղըն է'ն էյի իշիլէ-
րինտէն ոլան օ միւհթէրէմ սէնաաթքտար պու կիւն կէ
լիպ սիզի կէօրէճէր տիր:

Մ. Հարտի. (Գուլվէի հափըղատը տալի ֆիքրի կիպի
քէօպի գտաֆ իթմիշ օլտըղընտան, ագաճըգ միւլահաղա
իտէրէք:) Ա՛հ, էվվէթ, Ակթիքու պու կիւն կէլէճէք
տիր... քէնտիսինի մէսէրրէթըն կէօրէճէյիմ:

Արբայ տ'էկրինեի. - Իշիթէ պահս իթտէյիմ թէճըիւ.
պէ՛ սիզին անընլա վուգու պուլաճագ միւլագաթընըղ
օլաճագ տըր... օ միւհթէրէմ տէլիքանլընրն պուրատա
պուլունմասը սիզին մուգատտէմա կէշիրտիյինիղ մէշագ-
գաթլըն էօմրիւ խաթրրընըղա պըրագաճագ տըր. իհթի-
մալ քի պու խաթըրէլէր շիմտի պուրատա նաիլ օլտըղընըղ
խաթիրահաթ վէ սիւքիւնէթի սիզէ ֆէնա կէօսթէրէճէք
տիր. իհթիմալ քի հէր տիւրլիւ հէյէճանլար իլէ բիւր օ-
լան պիր մէսլէքէ եէնիտէն աթըլմագ, պաշգա տօսթլար
բէյտա իթմէք, պաշգա մուհապպէթլէր արամագ, վէլ
հասըլ էվվէլքի կիպի տաղտաղալը վէ հէյէճանլը պիր
էօմր կէշիրմէք իսթէյէճէքսինիղ: Եկէր գալպինիղտէ պու
արզուլար ուլանաճագ օլուրսա, հէնուղ եալընըղ եաշա
յաճագ գատար հատտը քէմալի պուլմամըշ օլտըղընըղ
թէպէյիւն իտէր... օ հալտէ պու արզուլարընըղա իթա-
աթ իտինիղ, սէվկիի օղլում, եէնիտէն էյլէնճէլէր վէ
շէնիքլէր արայընըղ. պիզիմ տուալարմըղ տաղտաղաի
տինեա արասընտա պիլէ սիզտէն պըրըլմայաճագ տըր.
Լաքին շուրասընըղ ունութմայընըղ քի, էկէր պիր կիւն եէ-

նի ֆելաքէթլէրէ տիւչար օլուպ տա եիւրէյինիզ թէքրար ինճինէճէք օլուրսա , պու վահտէթխանէյի թէքրար աչըգ վէ պէնի տէ տիւնեանըն պիհուտէլիյի իւզէրինէ սիզինլէ պէրապէր աղլամաղա տաիմա հազըր պուլաճագ սընը :

Աբբայ տ'էկրինեի պու եօլտա իտարէի լիսան իթտիյի սըրատա , Մ. Հարտի քէնտիսինի քէմալը տէհչէթլէ տին. լէմիշ իտի : Մուգատտէմա թէճրիւպէ իթմիշ օլտըզը պիր հայաթըն իչքէնճէլէրի արասընա եէնիտէն աթըլմագ միւ. լահազասը պիւլէ քէնտիսինի թիթրէթտիյինտէն , ատէթա նիյազքեարանէ պիր սէտա իլէ :

— Պէ՛ն մի , պապաճըզըմ , օ գատար տէրտ ու էլէմ չէքմիշ օլտըզըմ ալէմէ պէ՛ն մի ալտէթ իտէճէյիմ... պէ՛ն մի անըն շէնլիքլէրինէ , էյլէնճէլէրինէ գարըչաճաղըմ... ա՛հ , պու սէօզիւնիւզ ինսաֆսըզճա պիր իսթիհզա տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Իսթիհզա տէյիլ տիր , օղլում... իհթիմալ քի օ միւհթէրէմ իչճինին մէնզարէսի վէ սէօզ. լէրի զիհնինիզտէ շիմտի քեամիլէն մահվ օլմուշ զանն իթ. տիյինիզ պիր թագըմ միւլահազալար ույանտըրաճագ տըր : Էկէր էօյլէ պիր շէյ վուգուա կէլիրսէ , էվվէքի էօմրիւնիւղիւ պիր տահա թէճրիւպէ իտինիզ : Եէնի քէ. տէրլէր , եէնի ըզտըրապլար չէքտիքտէն սօնրա , պու վահ. տէթխանէնին գաբուլարը սիզին իչուն աչըգ տէյիլ մի տիր :

Մ. Հարտի . - (Եիւրէք բարալայաճագ պիր թավը ի. լէ .) Կիտիպ եէնիտէն քէտէր տէրեասընա տալմագ նէյէ՛ եարար , պապաճըզըմ... տիւչար օլտըզըմ քէտէրլէրէ անճագ թէհամմիւլ իտէպիլիօրըմ : Խայր , խայր , հէր շէյի ունութմագ , քէնտիմի ունութմագ , մէզարա կիր. մէք... իշթէ պունտան պէօյլէ իսթէտիյիմ շէյլէր պուն. տան իպարէթ տիր... :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Սիզէ էօյլէ կէօրիւնիւր , սէվ. կիլի օղլում... չունքի շիմտիյէ դատար խարիճտէն հիչ

պիր սէտա սիւքիւնէթի հալինիդի իիւլալ իթմէմիշ վէ պատ
էլ վէֆաթ Ճէնապը Հագգ իւէ պուլունմագ կիպի մու-
գատտէս պիր իւմիտինիդի հիշ պիր շէյ իզալէ իյլէմէմիշ
տիր . լաքին օ իշճի սիզին սէլամէթի ըուհընըզտան զիյա-
տէ քէնտիսինին վէ արգատաշլարընըն մէնֆաաթընը տիւ-
շիւնէրէք կէլէճէք տիր վէ . . . :

Մ. Հարտի . - (Ժէզիւիթին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Ա՛հ
պապաճըղըմ , էյիլիք իթ լէյի սէվէն պիր ատէմ իգթի-
տարը պէշէր տախիլինտէ նէ քի եաբապիլիրսէ , պէն տէ
ամէլէմ հագգընտա օնու եաբտըմ . ֆագաթ պու մէսլէք-
տէ տահա զիյատէ տէվամ իթմէմէ թալիիմ միւսաատէ
իթմէտի : Պէն ինսանիյէթէ գարշը օլան պօրճըմը էտա իյ-
լէտիմ . արթըգ թագաթ վէ գուվվէթիմ գալմատը . շիմ-
տի ունութմագտան վէ ըսհաթ իթմէքտէն պաշգա գիր
շէյ իսթէմէմ : Պու թալէպիմ պէօյիւք պիր շէյ մի տիր :

Աբբայ տ'էկրինտի . - Ֆիլ հագըգա ուլուվլը ճէնա-
պընըգ էմսալսըգ տըր , սէվկիլի օղլում . . . ֆագաթ օ իշ-
ճի տախի եինէ պու ուլուվլը ճէնապ նամընա կէլէճէք
վէ սիզէ եէնի եէնի ֆէտաքեարլըգլար թէքլիֆ իտէճէք
տիր . էվվէթ . . . սիզին գալպինիզ կիպի ալիճէնապ
գալպլէր մագիյի գօլայ գօլայ ունուտամայաճագլարը ճի-
հէթլէ , սիզ տէ իշճիլէրինիդին իպրամաթը վագըրասընը
րէտտ իտէմէյէճէքսինիզ . . . խարապ օլան պիր պինայը
թէքրար իհեա իթմէք , պունտան եիկիրմի սէնէ էվվէլ
կէնճիք գուվվէթիյլէ թէէսիս իթմիշ օլտըղընըգ շէյի եէ-
նիտէն պաշլամագ , նէզաքէթի թապիաթընըզը էքսէրիյա,
ճէրիհատար իթմիշ օլան միւնասէպաթը թիւճճարիյէյի եէ-
նիտէն թէճտիտ իթմէք , վէլ հասըլ պէօյիւք պիր ֆապ-
րիգաճըյը զահմէթլի վէ մէշագգաթլը պիր էօմրէ էսիր
իտէն հէր տիւրլիւ ըէվապըթը եէնիտէն էլտէ իթմէք իւզ-
րէ , եինէ էվվէթի կիպի չալըշմաղա մէճպուր օլաճագսը-
նը . . . պունտան տօլայը իսթիհսալ իտէճէյինիզ միւ-

քեաֆաթ նէ տիք . . . պիք գաչ սէնէ վէշագդաթըլը պիք սուրէթ տէ ճալըշտըգտան սօնրա եինէ օ տէ հչէթլիաֆէլա . քէթէ տիւշար օլտըղընըլ զէման պուլընտըղընըլ հալէ վասըլ օլաճագսընըլ . . . պունտան պաշգա , սիզի ճէսաա լէթլէնտիլէնէք պիր սէպէպինիլ տահա վար տըր . պուսայ ու ամէլ էսնասընտա լիյաբեարըլըլ իլէ սիզի ալտաթաճն օ ալշագ տօսթա էվվէլքի կիպի ալտանմայաճագսընըլ . . . կիւյա ճինայէթքեարանէ պիր հարէքէթ հիւանի նէթիճէ հասըլ իտէպիլիւրիշ կիպի է յիլիք իթմէք իշուն եէնի եէնի գուվլէթլէր իքթիսապընտ եարաթմիտէր զան նընտա պուլընտըղընըլ միւնասէպէթի զայրը մէշթուայա տալի կիրիշմէյէճէքսինիլ . . . Խօյր , խա'յր , սիզ մէպէքինիլգտէ պաթմըլ , աթթընըլըն խըյանէթինէ ուղրամըլ վէ մէլիլթաթը կիւճաճքեարանէնին պիհուաէլիլինի անլա մըշ օլտըղընըլգտան , հէնուզ հայաթ ֆուրթունալարընա գարշը ճէսուրանէ կէօյիւս վէրէճէքսինիլ . շիւպհէ եօգ թի իսթիրահաթ վէ սիւքիւնէթինիլի իսլալ իտէն պիլք պէտա պուլընմայան պու վահտէթիւանէյիթ երք իթալիլինիլ վադըթ յիթէսաաթիւֆ իտէճէյինիլ զըտալիլթ էվվէլի էմրտէ բէք ֆէվգ էլ ատէ օլաճագ տըր . . . ֆագաթ պու զըտա տիլէթ պիլէ . . .

Մ. Հարտի . - (Զայրֆ պիր սէտա իլէ ժէզիւիթին սէօղիւնիւ քէսէրէք) էլվէրիր . . . Ալլահ աշգընա օլտուն . . . էլվէրիր . . . պէօյլէ պիր էօմրիւն տաղտաղալարընտան պահա իթմէնիլի իշիտէրէք , պաշըմ տէօնիւյօր . . . թէ համմիլիլ իտէմէյօրըմ . . . օ'հ , խա'յր , խա'յր , հէք շէյտէն էվվէլ սիւքիւնէթ վէ իսթիրահաթ իսթէրիմ . . . մէզարիս թան իսթիրահաթը տա օլտա , պէիս եօգ տըր . . .

Յլըրայօտ'էկրինի . - Լաքին օ հալտէ իշճինին իպրա մաթընա նա'սըլ գարշը գօյապիլէճէք սինիլ . . . լուլթի կէօմ լէնլէրին լուլթֆքեարալարը հագգընտա պագը հուգուգը վար տըր . . . սիզ քէնտի լէճալարընա տայանտմայաճագ սընըլ :

Մ. Հարտի. - Էօյլէ Իսէ . . . լիւզումը հալինտէ քէն-
տիսինի կէօրմէքտէն կէրի տուրուրմ. Պոսմիւլազաթը
պիր նէվ մահգուղիյէթ ատտ Իտիյօր ըտրմ. Լաքին շիմտի
անտէն կէրի տուրմազ տահա էյի օլաճաղընը հըսս Իտի-
յօրըմ :

Աբբայ տիկիրինեի. - Լաքին քէնտիսի պունտան կէրի
տուրմաջաճազ տըր, սիզի հէր հալտէ կէօրմէք Իսթէյէ-
ճէք տիր :

Մ. Հարտի. - Խասթա օլտըղըմը վէ քէնտիսինի գա-
պուլ իթմէք պէնճէ միւմքինսիզ օլտըղընը քէնտիսինէ ԼուԹ-
ֆէն սէօյլէքսինիզ :

Աբբայ տիկիրինեի. - Տինլէյինիզ, սէվկիլի օղլում,
զէմանէմիզտէ պիզիմ Վիպի Հաղրէթի Խսանըն ֆազըր խըտ-
մէթըրալարը հազգընտա պիր թաղըմ պէօյլէք վէ պա-
թըլ իթիգատլար վար պըր : Ատէթա էօլիւմ հալինտէ
պու խանէյէ կէթիլիլտիքտէն սօնրա ; պիզիմ արաժըզտա
քէնտի հիւանիւ լիզանըղլա գալմըշ օլմաղլա պէրապէր,
էվվէլճէ մուվաֆազաթ իթմիշ օլտըղընըղ պիր միւլազաթ-
տան շիմտի կէրի տուրաճազ օլուրաանըղ ; սիզին պաշգա
պիր նուֆուզա թապի օլտըղընըղ շիւպհէ Խտէպիլիլէր .
պու շիւպհէ հէր նէ գատար միւնառէպէթսիզ Իսէ տէ,
վիւճուտ պուլմապիլիր, պիզ Իսէ պէօյլէ պիր շիւպհէնին է-
սաս պուլմասընա միւսսատէ իթմէք Իսթէմէյիզ . . . պի-
նաէն ալէյհ օ կէնճ իշճիլի գապուլ իթմէնիզ տահա Խա-
յըրը տըր :

Մ. Հարտի. - Պէնտէն թալէպ իթտիլինիզ շէյ գուտ-
րէթիմին մաֆէլգինտէ տիր, պապաճըղըմ. . . շու սըրա-
տա պիւս պիւթիւն գուսվէթ տէն տիւշմիւշ օլտըղըմը հըսս
Իտիյօրըմ. . . պու միւլազաթըմըղ պէնի պիթիլտի :

Աբբայ տիկիրինեի. - Լաքին, օղլում, օ իշճի շիմտի
կէլէճէք տիր, քէնտիսինի կէօրմէք Իսթէմէտիլինիզի սէօյլէ-
յիճէյիմ, տէյիլմի. ֆազաթ պանա ինանմալաճազ տըր :

Մ. Հարտի. - Ահ, պապաճըղըմ, պէնի աճըյընը... սիդի թէէմին իտէրիմ քի, հիչ քիմնէյի գապուլ իթմէյէ իգթիտարըմ եօգ տըր... բէք ֆէնա հալտէ իմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Էօյլէ իսէ, պաշգա պիր թէտ. պիր արայալըմ... քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եազընըզ, չար չաբուգ քէնտիսինէ կէօնտէրիդ... պու կիւն վուգու պուլաճագ միւլագաթը եարընա թաալիգ իտէրսինիզ:

Մ. Հարտի. - (Սապըլ թիւքէնէրէք.) Խա'յր, եարըն տա օլմազ, պաշգա պիր կիւն տէ... հէր քիմ օլուրսա օլսուն, կէօրմէք իսթէմէմ... տաիմա եալընըզ գալմագ իսթէրիմ... պունտան հիչ քիմնէյէ զարար օլմազ զանն իտէրիմ... պու սէրպէսթիլիէ տէ միհալլ օլամայաճաղըմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Մէրագ իթմէյինիզ, օղլում, պէնիմ նասիհաթըմա պագընըզ, մատամ քի պու կիւն վուգու պուլաճագ միւլագաթ տան գօրգըյօրսընըզ, պու կիւն օ միւհթէրէմ տէլիգանլըյը գապուլ իթմէյինիզ. ֆագաթ պունըն իչուն եարըն, օ պիր կիւնիւ գարըշտըրմայընըզ. օլապիլիքի եարըն ֆիքրինիզի թէպտիլ իտէրսինիզ... քէնտիսինի գապուլ իթմէք իսթէմէմէնիզ միւպհէմ գալսըն:

Մ. Հարտի. - Բէք էյի, պապաճըղըմ, սիզ նա'սըլ միւրատ իտէրսէնիզ, էօյլէ օլսուն:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Տէլիգանլը իչճինին կէլէճէյի վագթ հէնուզ ուզագ իսէ տէ, քէնտիսինէ չար չաբուգ պիր մէքթուպ եագմագ լազըմ տըր:

Մ. Հարտի. - Գուվլէթիմ եօգ տըր, պապաճըղըմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Տէնէյինիզ:

Մ. Հարտի. - Միւմքինսիզ տիր... վիւճուտիմտէ բէք զիյատէ տէրմանսըզլըզ հըսս իտիյօրըմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Զարար եօգ... ազաճըգ գուվլէթ ալընըզ:

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, Ժէզիւիթ՝ եազը մասասընա թէգարրուպլէ եագմագ իչուն լազըմ օլան չէյլէրի

ալտը վէ պատէհու Մ. Հարտինին եանընա ավտէթ իտէ-
րէք տիզլէրի իւզէրինէ պիր տէֆթէր իլէ պիր թապագա
քեաղըտ վազ իթտի վէ քէնտիսի տէ հօգգայը թութուպ
գալէմի անա ուզաթտը : Մ. Հարտի իսէ պայլըն պիր սէ-
տա իլէ :

— Սիգի թէէմին իտէրիմ քի եազաճագ գուվլէթիմ
եօգ տըր . - տէտի :

Արբայ տ'էկրինների վահչիյանէ պիր սէպաթլա . « Պիր
իքի սէօզ եազաճագսընըզ , սէվկիլի օղլում , զիյատէ տէ-
յիլ » տէյէրէք , գալէմի Մ. Հարտինին ատէթա հարէքէթ-
սիզ օլան բարմազլարը արասընա եէրլէշտիրտի :

Մ. Հարտի . - Ա՛հ , պապաճըղըմ . . . կէօզլէրիմ օ՛-
գատար պօզուլմըշ տըր քի , արթըզ կէօրէմէյօրըմ . -
տէտի :

Պիշարէ ատէմին սէօլլէտիյի սէօզ տօղրու իտի . ժէ-
ղիլիթին քէնտի գալպինտէ հասըլ իթտիյի հէյէճանլար
օ՛ գատար շիտտէթլի իտի քի , պիշարէնին կէօզլէրի եաշ-
լարլա տօլմուշ ըտը :

Արբայ տ'էկրինների էլան ըսրար իտէրէք .

— Միւսթէրիհ օլունըզ , սէվկիլի օղլում , պէն սիզին
էլինիզի թութուպ օյնատըրըմ , սիզ եալընըզ եազըլաճագ
սէօզլէրի սէօլլէյինիզ :

Մ. Հարտի . - Բէճա իտէրիմ , պապաճըղըմ , սիզ եա-
զընըզ . . . պէն իմզա իտէրիմ :

Արբայ տ'էկրինների . - Օլմազ , օղլում , պէն եազմաւագ
իլուն պին տիւրլիւ սէպէպլէրիմ վար տըր . . . սիզ քէնտի
էլինիզլէ եազմալըսընըզ . . . եալընըզ պիր գաշ սաթըր
շէյ քիֆայէթ իտէր :

Մ. Հարտի . - Լաքին , պապաճըղըմ . . . :

Արբայ տ'էկրինների Մ. Հարտինին ֆիքրի կիթ կիտէ
քէսպի զաաֆ իթտիյինի կէօրէրէք , օ սըրատա ազաճըզ
գաթի պիր թավը քէսպ իթմէք վէ պատէհու եինէ հա-

լիմանէ թէտապիրէ միւրաճաւթ իյլէմէք միւմքին օլտր. ղընը պիլ միւլահազա, գուրու պիր թավր իլէ.

— Հայտի՛ . . . եազաճագսանըզ եազընըզ, եօգսա իշճինին պուրայա կէլմէսինէ միւսաատէ իտէրիւմ. — տէ. տի վէ եըրթընը գուշլարըն կէօզլէրի կիպի սիյահ, եու. վարլագ վէ բարլագ օլան պէպէքլէրինի Մ. Հարտինին իւզէրինէ տիքտի.

Պիշարէ ատէմ պու պագըշըն թէէսիրիյլէ թիթիյէ. բէք, վէ պիր ահը տէրունի սալըվէրէք.

— Եազարըմ. . . պապաճըղըմ. . . եազարըմ. . . լա. քին ըէճա իտէրիւմ. . . եազաճագըմ սէօզլէրի սիզ սէօյլէ. յինիզ. . . պէնիմ ֆիքրիմ բէք տազընըզ տըր. — տէտի վէ պատէհու հարարէթիի էլլէրիյլէ եաշլարընը սիլտի.

Աբբայ տ'էկրինեի Մ. Հարտիյէ շու սէօզլէրի եազ. տըրտը.

« Ազիզիմ Ակրիքոլ, սիզին իլէ միւլագաթ իթմէմին հիշ պիր ֆաիտէսի օլամայաճաղընը տիւշիւնտիւմ. . . պու միւլագաթ՝ գալպիմտէ պիր թագըմ՝ ճիկէր եազընը քէ. տէրլէր ույանտըրմագտան պաշգա պիր չէյէ խըտմէթ իթմէյէճէք տիր. հալ պու քի պէն պու քէտէրլէրի ձէ. նապը Հագգըն մուլմէնէթի վէ մէզհէպին պաիշ իլլէտի. յի թէսէլլիլէր սայէսինտէ անճագ ունութմաղա մուվաֆ. ֆագ օլտում. . . »

Աբբայ տ'էկրինեի պիր տագըգաճըզ սէօղիւնիւ քէս. տի Մ. Հարտինին չէհրէսի տահա զիյատէ սօլուպ, թիթ. ըէմէքտէ օլան էլի անճագ գալէմի թութապիրիյօր վէ ալնընտա տախի սօղուգ թէր տանէլէրի պիրիքիյօր ըտը.

Ժէզիւթ ճէպինտէն պիր մէնտիլ չըգարտը վէ պի. չարէ ատէմին ալնընը սիւէբէք, խալիսանէ պիր թավր իլէ տէտի քի.

— Հայտի, չէֆագաթլը օղլում. . . պիր ազ տահա ճէսարէթ ալնընը. . . պու միւլագաթը գապուլ իթմէմէ.

յէ պէն սիդի թէչվիգ իթմէտիմ, տէյիլ մի . . . պիւաքս
պու միւլազաթը գապուլ իթմէնիդի նասիհաթ իյլէտիմ . . .
լաքի մատամ քի սիզ քէնտի իսթիրահաթընըզ իչուն
պու միւլազաթը թէէսիւր իթմէք իսթէյօրաքընըզ, պու
մէթուպը իքմալ իթմէյէ զայէթ իտիւնիզ . . . հազըգաթ-
տա պէնիմ է՛ն պիւրիւնճի արզում նէ՛ տիր . . . պունճա
հէյէճանլարտան, բզտըրապլարտան սօնրա տիւտարանէ
պիւր սիւքիւնէթ վէ իսթիրահաթ իչինտէ էօմք կէչիւրմէնի-
դի կէօրմէքտէն պաչգա պիր արզում վա՛ր մը տըլա :

Մ. Հարտի . - (Միւլթէչէքքիւրանէ պիր սէտա իլէ .)
Էվլէ՛թ . . . պապաճըղըմ . . . սիզին բէք լութֆքեար օլ-
տըղընըզ պիւրիմ . . . կէօթէրտիյիմ գաաֆտան տօլայը
պէնի մապուր կէօրիւնիւզ :

Իբրայ տիկրինեի . - Մէքթուպընըզ տէվում իտէ-
պիլթ միսինիզ, սէվկիւրի օլլում :

Մ. Հարտի . - Էվլէ՛թ . . . պապաճըղըմ :

Աբբայ տիկրինեի . - Էօյլէ իտէ եազընըզ :

Ժէզիւրիթ եէնիտէն աթիտէքի սէօզլէրի եազտըրալ .

« Պէն պուրատա ֆէվզ էլ ատէ բահաթ վէ հազուր
իչինտէ եաչայօրըմ. պէնի բէք զիյատէ իհթիմալա պագը-
յօրալ . ինայէթի իլահիյէ օայէսինտէ պիհուտէ օլտըղընը
անլատըղըմ տիւնեատան ուզազ օլարագ, պիր խրիսթի-
յանա եագըչաճագ սուրէթտէ հայաթըմա խիթամ վէրմէք
իւթիւնտէ իմ :

« Սիլէ Ալլահա ըսմարլատըզ տէմէմ, եինէ կէօրիւ-
նիմ տէրիմ, ազիզիմ Ակրիքու . . . զիրա կէրէք սիզին վէ
կէրէք արգատաչէարընըզ իչուն եաբտըղըմ վէ տաիմա
տա եաբաճաղըմ տուալարը սիլէ պիւտիւրմէք իսթէրիմ.
քնէր նէզտինտէ պէնիմ թէրճէմանը էֆքեաքըմ օլունըզ :
Սիլիլէ կէօրիւչմէյի միւնասիպ կէօրէճէք օլուրսամ, պու-
նը սիլէ իչար իտէրիմ. օ վագթա գատար սիզին մուհիպ-
պի սատըղընըզ օլտըղըմա իթիմատ իտիւնիզ . . . »

Ժէզիւիթ³ պու ոէօղլէրի եազտըրտըգտան սօնրա , Մ.
Հարտիյէ խիթապէն .

— Պու մէքթուպը միւնասիպ պուլո՞յօր մըսընըլ
օղլում . — տէյու սօրտու :

Մ. Հարտի . — Էվվէթ , պապաճըղըմ . . . :

Արբայ տ'էկրինեի . — Եօյլէ իսէ լութֆէն իմզա իտինիլ :

Մ. Հարտի . — Բէք էյի , պապաճըղըմ :

Պէտպախթ ատէմ քեաղըտը իմզալատըգտան սօնրա
գուվվէթինին պիւս պիւթիւն թիւքէնտիյինի հըսս իտէ .
րէք , տէրմանսըզճա արգասընա տօղրու եըգըլտը :

Արբայ տ'էկրինեի ճէպինտէն պիր քեաղըտ չգարարազ .

— Պաշգա պիր եաբաճաղընըզ տահա վար , սէվկի-
լի օղլում , մէվզուը պահսըմըզ օլան իշլէրի իճրա իթմէք
իւղրէ միւհթէրէմ վէքիլ բէտէրիմիզէ վէրմիշ օլտըղընըզ
պու եէնի սէլահիյէթ քեաղըտընը տախի իմզա իթմէնիլ
լաղըմ տըր . — տէտի :

Մ. Հարտի . — (Խասթալարա մախսուս պիր սապըր-
սըզլըզլա .) Օհ , եա՛ Բապպի . . . տահա՛ մը վար ըմըշ . .
լաքին , պապաճըղըմ , թապ ու թագաթըմ թիւքէնմիշ
օլտըղընը կէօրիւյօրսընըզ :

Արբայ տ'էկրինեի . — Եալընըզ օգույուպ իմզա իտէ-
ճէքսինիզ , սէվկիլի օղլում , պաշգա պիր շէյ եաբմայա-
ճազսընըզ :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , Ժէզիւիթ հէման տա օգուն .
մազ եազըլտըրը հապի տամղալը պիր քեաղըտը Մ. Հար-
տիյէ ուզաթտը :

Մ. Հարտի . — Պու քեաղըտը պու կիւն օգույամայա-
ճաղըմ , պապաճըղըմ :

Արբայ տ'էկրինեի . — Լաքին օգումանըզ պէհէմէ հալ
լաղըմ տըր , սէվկիլի օղլում , պու միւլահազասըզլըղըմ
մա՛ղուր կէօրիւնիւզ . . . Լաքին բէք ֆագրըր ըզ . . . վէ . . .

Մ. Հարտի . — Իմզա իտէրիմ . . . պապաճըղըմ :

Աբբայ տ'եկրինների . - Լաքին իմզա իթմէզտէն էվվէլ օգումանըզ լազըմ տըր , սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի . - (Ժէզիւիթին ըսրար վէ ինատընտան մէյուս օլարագ .) Օգումայա նէ՞ լիւզում վար . . . վէրի-նիզ . . . վէրինիզ :

Աբբայ տ'եկրինների . - Մատամ քի պէօյլէ իսթէյօրսը-նըզ , ալընըզ , օղլում . . . :

Պու սէօգիւ սէօյլէյէրէք , Ժէզիւիթ քեաղըտը Մ. Հար-տիյէ վէրտի : Մ. Հարտի անը իմզալատըգտան սօնրա , եէ-նիտէն պահըը մէյուսիյէթէ տալտը :

Պու էսնատէ պիր իըտմէթքեար քաբույը վուրարագ իչէրի կիրտի վէ աբբայ տ'եկրիններիյէ խիթապէն .

— Մ. Ակրիքու Պոտուէն կէլմիշ Մ. Հարտի իլէ կէս-րիւլմէք իսթէյօր . պու միւլագաթ էվվէլճէ մուայեէն ի-միշ . - տէտի :

Աբբայ տ'եկրինների ասարը նախօշնուտի վէ թէաճճիւպ ըզհար իտէրէք . « Բէք էյի , պիր ազ պէքլէսին » տէյու-ճէվապ վէրտի վէ տըշարը չըգմասընը պիր իշարէթլէ խըտ-մէթքեարա անլաթտըգտան սօնրա , խօշնուտսըզլըղընը քէթմ իթմէյէ չալըշարագ , Մ. Հարտիյէ խիթապէն .

— Պու միւհթէրէմ սէնաաթքեար սիզի կէօրմէք ի-չուն ֆէվգ էլատէ իսթիճալ կէօսթէրիյօր , սէվկիլի օղլում , ղիրա միւլագաթ իչուն թային օլունան վագթտան իքի սաաթ էվվէլ կէլմիշ տիր : Սէօյլէյինիզ պագայըմ , քէն-տիսինի գտպուլ իթմէք իսթէ՞ր միսինիզ , տահա վագթը-նըզ վար տըր . - տէտի :

Մ. Հարտի . - (Պիր նէվ հիտտէթլէ .) Լաքին , պապա-ճըղըմ , նէ՛ հալտէ պուլընտըղըմը կէօրիւյօրսընըզ . . . պա-նա մէրհամէթ իտինիզ . . . րէճա իտէրիմ , պէն րահաթ իսթէրիմ . . . մէզարիսթան րահաթը տա օլսա , պէիս եօգ տըր . . . Ալլահ աչգընա օլսուն , պէնի րահաթ պըրագը-նըզ . . . :

Աբբայ տ'եկրինեի . - (Շէֆգաթքեարանէ պիր չէհրէ իւն .) Սիզ պիր կիւն տինտարանն մազհար օլտըզլարը իսթիրահաթը էպէտիյէյէ նաիլ օլաճագսընըզ, սէվկիլի օղլում, զիրա տէօքտիւյիւնիւզ եաշլար վէ չէքտիյինիզ սէֆալէթլէր ճէնապը Հազգ ինտինտէ մագպուլ տըր :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Ժէզիւիթ սըշարը չըգտը :

Մ. Հարտի եալընըզ գալընճա մէյուսանէ պիր վազ' իւն էլլէրինի պիրի պիրինէ գալուշտըրտը վէ կէօզլէրինտէն սէլ կիպի եաշլար ագարագ գօլթուգ սանտալիէսինտէն աշաղը էնտի վէ օրատա տիզ չէօքէրէք :

— Եա' Բապպի . . . եա' Բապպի . . . պէնի պու տիւն եատան գուրթար . . . զիրա բէք սէֆիլ գալտըմ . - տէյու նիտա իյլէտի :

Պատէհու ալընը սանտալիէնին քէնարընա տայաթաւրագ, եիւզիւնիւ էլլէրի իչինտէ սագլատը վէ աճը աճը աղլամաղա պաշլատը :

Նալէհան խարիճտէ պիր բաթըրտը իշիտիլտի վէ պատէհու գալղա կիպի պիր չէյ կիւրիւթիւսիւ բէյտա օլտու . չօգ կէչմէքսիզին օտանըն գաբուսը աբբայ տ'եկրինեինն շիտտէթի մուսատէմէսիյլէ աշլտը վէ Ժէզիւիթին աշաղը գայարագ պիր գաշ ատըմ կէրի չէքիլտի . Ոկրիքուլ գուլվէթլի պազուսըյլա մէրգուլը իթմիշ իտի :

Աբբայ տ'եկրինեի հիտտէթինտէն սաբ սարը բէսիլէրէք :

— Մօսիէօ . . . ճէպը ու շիտտէթ իսթիմալինէ՞ մի ճէսարէթ իտիյօրսընըզ . - տէյու պաղըրտը :

Տէմիրճի « Մ. Հարտիյի կէօրմէք իշուն հէր չէյէ ճէսարէթ իտէրիմ » տէտի վէ օսանըն օրթասընտա տիզ չէօքմիւշ օլան սապըզ ուսթասընըն հանընա տօղրու սէյիլթտի :

32

ԱԿՐԻՔՈՆ ՊՈՏՈՒՆ

Աբբայ տ'եկրինեի հըսս իթտիյի հիտտէթ ու զազապը անճագ զապթ իտէրէք, հիտտէթամիզ վէ թէհտիտքեա-
րանէ պիր սուրէթտէ Ակրիքոլըն եիւզիւնէ պագմագլա
իքթիֆա իթմէյիպ, տիկէր գօրգունճ պիր առէմին տա-
խի իչէրի կիրէճէյինտէն գօրգույօր ըմըշ կիպի, արա սը-
րա տա օտա գաբուսընա տօղրու էնտիչէլի պագըշլար
աթֆ իթմէքտէ իտի :

Տէմիրճի էսկի ուսթասընըն եիւզիւնէ պագըպ տա,
քէտէր վէ էլէմլէ օրատա վուգու պուլան թէպէտտիւ-
լիւ կէօրիւնճէ, քէմալը հայրէթինտէն կէրի կէրի չէքիլտի :

Պու մէնզարէտէ հազըր պուլունան իւշ քիշի պիր գաշ
սանիյէ գատար սիւքիւթ իթտիլէր :

Ակրիքոլ Մ. Հարտինին եիւքսէք ֆիքրի վէ յութֆ-
քեար գալպիինն ասարը միւթէատտիտէսինի կէօրմէյէ ա-
լըշմըշ օլտըղընտան, միւմաիլէյհին մանէն տիւշար օլտը-
ղը գաաֆտան հէնուզ խապէրտար տէյիլ իտի :

Սիւքիւթիւ վագըը էվվէլա աբբայ տ'եկրինեի գաթ
իտէրէք, վէ հէր պիր սէօղիւնիւ միզանը միւթալաայա
վուրարագ, Մ. Հարտիյէ խիթապէն :

— Մէվկիլի օղլում, պու տէլիգանլըյը գապուլ իթ-
մէմէք իչուն պիր աղ էվվէլ քէնտի քէնտիլյինիզտէն պէ-
յան իթտիյինիզ արզուի գաթիտէն սօնրա, անըն պու-
րատա պուլունմասը սիզէ աղըր կէլէճէյինի անլարըմ...
(Տէմիրճիյի կէօսթէրէրէք) Ֆագաթ իւմիտ իտէրիմ քի,
մօսիէօ խաթըրընըզա հիւրմէթէն վէ եախօտ թարաֆը-

ներգտան կէօրտիւյիւ լուծֆլարա ըրայեթէն պուրատան չէքիիպ կիտէրէք զաթէն բէք ուզուն սիւրմիւշ օլան պու միւնասէպէթսիզ հալէ պիր նէթիճէ վէրէճէք տիր . - տէտի :

Ակրիքոլ աբբայ տ'էկրինեիյէ ճէվապ վերմէյերէք արգասընը անա չէվիրտի , վէ պիր գաչ տագըգատան պէրու պիր հէյէճանը ֆէվգ էլ ատէ վէ եաշարմըշ կէօզլէր իլէ Մ . Հարտիյէ պագմագտա օլտըղընտան .

— Ահ , էֆէնտիմ . . . սիզի կէօրմէք նէ՝ գատար լաթիֆ տիր , հէր նէ գատար հէնուզ բէք խասթա կէօրիւնիւյօրսանըզ տա , սիզի կէօրէրէք գալպիմ ֆէրահլանտը վէ բէք զիյատէ սէվինտիմ : Արգատաշլարըմ տախի պէնիմ եէրիմտէ պուլընմըշ օլսայըտըլար , նէ՝ գատար մէսրուր վէ պախթիյար օլաճագլար ըտը . . . սիզին իչուն պանա նէլէ՝ր սէօյլէտիքլէրինի պիւտէնիզ . . . սիզի սէվմէք վէ սիզէ հիւրմէթ իթմէք խուսուսլարընտա հէրիմիզտէ եէքտիլ վէ եէքվիւճուտ օլտըլըմըզը պիլիրսինիզ . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի Մ . Հարտի իւզէրինէ էօյլէ պիր պագըշ աթֆ իթտի քի « Պէն սիզէ նէ՝ սէօյլէմիշ իտիմ » սէօզլէրիյլէ թէրճէմէ օլունապիլիր իտի . պատէհու սա պըրսըզլըգլա Ակրիքոլա եագլաշարագ .

— Սիզին պուրատա պուլունմանըզ միւնասէպէթսիզ օլտըղընը պիր ազ էվվէլ սիզէ իխթար իյլէտիմ . - տէտի :

Լաքին Ակրիքոլ ճէվապ վերմէյերէք վէ եիւզիւնիւ անա տօղրու չէվիրմէյերէք , Մ . Հարտիյէ խիթապէն .

— Մօսի'էօ Հարտի , տըշարը չըզըպ իշինէ կիթմէսինի պու ատէմէ սէօյլէյինիզ . . բէտէրիմ տէ , պէն տէ քէնտիսինի թանըրըզ . քէնտիսի պունը բէք ալէա պիլիր . - տէտի վէ պատէհու ժէզիւթի թօղրու տէօնէրէք , նէֆրէթ ու հիտտէթլէ անը եօգարտան աշաղը սիւզտիւքտէն սօնրա , սէրթ պիր թավր իլէ .

— Սիզին հագըզընըգտա Մ . Հարտիյէ սէօյլէյէճէյիմ

սէօզլէրի տինլէմէք արզուսընտա իսէնիզ, պիր ազ սօնրա կէլինիզ. չիմտի էսկի ուսթամա պազը խոչսուսի շէյլէր. տէն պահս իտէճէյիմ վէ պիզիմ կիպի սիզի թանըյան մատուազէլ տը Գարտովիլտէն քէնտիսինէ պիր մէթուպ վէրէճէյիմ: - տէտի:

Արբայ տ'էկրինեի. - (Ֆիւթուրընը պօզմայարագ.) Միւսաատէ իտինիզ տէ վազիֆէլէրի թէպտիլ իթմէքտէ զտըղընըզը իսթար իտէյիմ... պէն պուրատա քէնտի խանէմտէ պուլունըյօրըմ վէ Մ. Հարտիյի միւսաֆէրէթէն գապուլ իթմիչիմ տիր. պինաէն ալէյհ սիզի պուրատան տըշարը չըգարթմագ հագգ. ու սէլահիյէթի պանա այիտ տիր, վէ...:

Մ. Հարտի. - (Պիր թավըը իհթիրամքեարանէ իլէ.) Բէճա իտէրիմ, պապաճըղըմ, Ակրիքուլը մագուր կէօրիւնիւզ. պէնիմ հագգըմտաքի մուհապպէթ վէ սատագաթը քէնտիսինի բէք իլէրիյէ սէվգ իտիյօր. լաքին մատամ քի պուրայա կէլմիշ վէ պանա թէպլիզ իտէճէք պազը խուսուսի իֆատէլէրի վար տըր, միւսաատէ իտինիզ տէ քէնտիսիյէ պիր գաշ տագըգա գօնուշայըմ:

Արբայ տ'էկրինեի. - (Թէաճճիւպ իտիյօր կիպի կէօրիւնէրէք.) Միւսաատէ մի իտէյիմ, նիշուն պէնաէն պուլ միւսաատէյի թալէպ իտիյօրսընըզ... իսթէտիյինիզի եարդ մագտա քեամիլէն սերպէսթ տէյիլ մի սինիզ. Սիզ տէյիլ մի իտինիզ քի, պիր ազ էվվէլ մօսիէզիւ գապուլ իթմէյի սիզէ նասիհաթ իթտիյիմ զէման, պուլ միւլագաթը գաթիյէն ըէտտ իթտինիզ:

Մ. Հարտի. - Էվվէլթ, պապաճըղըմ, պէն իտիմ:

Պու սէօզլէրտէն սօնրա, արբայ տ'էկրինեի չիւպհէյի տավէթ իթմէքսիզին ըսրար իտէմէյէճէյինի կէօրէրէք, այաղա գալգտը վէ կիտիպ Մ. Հարտինին էլինի յըգտըգտան սօնրա, մանիտար պիր թավը իլէ:

— Ազ վագթտան եինէ կէօրիւշիւրիւզ, սէվկիլի օղ-

լում... լաքին պիր ազ էվվել վուգու պուլան միւլագա-
թըմըզը վէ սիզէ սէօյլէտիյիմ սէօզլէրի տէրխաթը՝ իտի-
նիզ. - տէտի :

Մ. Հարտի . - (Մահգունիյէթլէ) Ազ վագթտան եի-
նէ կէօրիւշիւրիւզ, պապաճըղըմ... միւսթէրի՛ն օլունըզ.-
տէյու ճէվապ վէրտի :

Պու սէօզ իւզէրինէ Ժէզիւիթ տըշարը չըգտր :

Ակրիքու կէօրտիւլիւ վէ իշիթտիյի շէյլէրտէն միւթէ.
աճճիպ օլարագ, արբայ տ'էկրինեիյէ պու գատար թաա-
պիմ վէ իհթիրամլա « պապաճըղըմ » նամընը վէրէն ֆիլ
հագըգա էսկի ուսթասը օլուպ օլմատըղընը քէնտի քէն-
տիսինէ սօրմագտա ըտը : Պիշարէ տէլիգանլը Մ. Հարտի-
նին շէհրէսինի տըգգաթլա մուայէնէ իթտիքճէ, օրատա
էօյլէ պիր զաաֆ վէ մէյուսիյէթ էսէրի կէօրմէքտէ իտի
քի, եիւրէյի բարչալանըպ քէնտիսի տէ ատէթու իւրք-
մէքտէ իտի. պինաէն ալէյ՛ն թէաճճիւպի ֆէվզ էլ ատէ-
սինի կիզլէմէյէ չալըշարագ .

— Նիհայէթ եինէ պիզիմ եանըմըզա ավտէթ իտէ.
ճէքսինիզ, էֆէնտիմ... գարիպէն սիզի եինէ արամըզտա
կէօրմէք պախթիյարլըղընա նաիլ օլաճաղըզ... սիզին ալ-
տէթինիզ չօզլարըն մէսուտիյէթինի մուճիպ օլաճագ վէ
չօզլարըն տա էնտիշէլէրինի տէֆ իտէճէք տիր... զիրա
սիզի զայպ իթմէք գօրգուսը պաշ կէօսթէրէլիտէն պէրու
հագըղնըզտաքի մուհապպէթիմիզ պիր գաթ տահա արթ-
մըշ տըր. - տէտի :

Մ. Հարտի էլինի Ակրիքուլա ուզաթարագ վէ մահ-
ղունանէ պիր սուրէթտէ թէպէսսիւմ իտէրէք .

— Ճէսուր վէ ալիճէնապ չօճուգ, պէն սիզին վէ ար-
գատաշլարընըզըն սատագաթ վէ մուհապպէթինտէն աա-
լա շիւպհէ իթմէմիշիմ տիր. քէնտիլէրինտէն կէօրտիւլիւմ
մուամէլէի միննէթտարանէ՝ քէնտիլէրինէ իտէպիլտիյիմ
էյիլիքլէրէ պէտէլ կէլմիշ տիր :

Ակրիքոլ. - Պու էլիլիքլէրի պունտան սօնրա տա տէ-
վամ իաէճէքսինիզ, էֆէնտիմ. . . զիրա սիզ. . .

Մ. Հարտի. - (Ակրիքոլըն սէօզիւնիւ քէսէրէք) Պէնի
տինլէյինիզ, տօսթըմ, պու մուհավէրէյի տէվամ իթմէզ-
տէն էվվէլ, պատէզին հուսուլէ կէլէմէյէճէք իւմիտլէրէ
տիւլմէքտէն կէրէք սիզի վէ կէրէք արգատաշլարընրզը
մէն՝ իթմէք իչուն, սիզէ խալիսանէ պէյանը էֆքետար իթ-
մէյէ մէճպուր ըմ. . . պէն պունտան պէօյլէ պիր մանաս-
թըրտա տէյիլ իսէ պիլէ, ֆէվզ էլ ատէ վահտէթ իչին-
տէ եաշամագ իսթէրիմ. . . զիրա տէրտ ու միհնէթ չէք-
մէքտէն հէմ բէք եօրուլտըմ, տօսթըմ. . . եօրուլտըմ:

Ակրիքոլ. - (Մ. Հարտինին մէյուսանէ սէօզլէրին-
տէն կիթտիքճէ միւթէաճճիպ օլարագ.) Լաքին պիզ
սիզի սէվմէքտէն եօրուլմատըզ, էֆէնտիմ, չիմտի սիզէ
ֆէտաքիտարլըզ կէօսթէրմէք վէ սայ ու ամէլ, զայրէթ վէ
սատագաթլա սիզէ մուլմէնէթ իթմէք սըրասը պիզէ
կէլտի. սէմէրէի սայընըզ օլան ֆապրիդանըզը եէնիտէն
իհեա իթմէք իսթէրիզ:

Մ. Հարտի. - (Մահզունիյէթլէ պաշընը սալլայա-
րագ.) Թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, իշ իչինտէ եաշամագ
արթըզ պէնճէ միւմքինսիզ տիր. կէօրիյօրսընըզ ա՛, ազ
պիր զէման իչինտէ հիկիրմի սէնէ գատար իսթիյարլատըմ.
էվվէլքի կիպի չալըշմաղա պաշլամագ իչուն նէ՛ գուվվէ-
թիմ, նէ՛ ճէսարէթիմ վէ նէ՛ տէ արզում վար տըր. ին-
սանիյէթին էյիլիյի ուղուրընտա էլիմտէն կէլտիյի գատար
չալըշտըմ. . . պօրճըմը էտա իլլէտիմ. . . պունտան տօլա-
յը քէնտիմի պալսթիյար ատտ իտէրիմ. . . պէնիմ չիմտի
իսթիրահաթտան պաշգա պիր արզում վէ մէզհէպին վէր-
տիյի թէսէլլի վէ ասայիշէ նաիլիյէթտէն պաշգա պիւ իւ-
միտիմ եօգ տըր:

Ակրիքոլ. - (Պիւս պիւթիւն թէաճճիպ իտէրէք.)
նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ, էֆէնտիմ, պու հիւզնէնկիզ խանէտէ

Եալընըզճա եաշամայը պիզիմ արամըզտա եաշամաղա թէրճի՛հ մի իտիյօրսընըզ. . . Եէնիտէն թէէսիս իտիլիպ էվ վէլքինտէն զիյատէ թէրագզը իտէճէք օլան ֆապրիգա. նըզտան զիյատէ պուրատա, պու բաբազլար արասընտա մը մէսուտ օլաճագ սընըզ զանն իտիյօրսընըզ:

Մ. Հարտի. - (Գէտէրի տէրուն իլէ.) Պէնիմ իչուն արթըզ ալէմտէ սաատէթ վէ մէսէրէթ կիպի շէյլէր Եօգ տըր:

Ակրիբու. - (Պիր տագըզաճըզ թէրէտտիւտտէն սօն. րա, հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Էֆէնտիմ. . . սիզի ալ տաթըյօրլար. . . Էմնիյէթինիզի ալչագճասընա սուի իս. թիմալ իտիյօրլար:

Մ. Հարտի. - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ, տօսթըմ:

Ակրիբու. - Տէմէք իսթէյօրըմ քի, Էթրաֆընըզտա պուլունան բաբազլարըն ֆիքիլէրի ֆէնա տըր. պուրատա քիմէր արասընտա պուլունտըզընըզ պիլմէյօրմըսընըզ:

Մ. Հարտի. - Թէզիւթ ճէմիյէթինին ֆազիլէթի լա. հիպլէրի արասընտա:

Ակրիբու. - Էվվէթ, Է՛ն տէհշէթլի տիւշմէնլէրինիզ արասընտա:

Մ. Հարտի. - (Միւքէտտէրանէ վէ ֆագաթ գայտ. սըզճա պիր թավը իլէ կիւլիւմսէյէրէք.) Տիւշմէնլէր ա. րասընտա մը. . . պէնիմ արթըզ տիւշմէնլէրտէն գօրգա. ճագ պիր շէյիմ Եօգ. . . տիւշմէնլէր պէնիմ նէրէմէ վու. րապիլիլէր. . . վուրուլաճագ Եէր զալմատը. . . :

Ակրիբու. - Անլէրին մագսատը ճէսիմ պիր միրաստա օլան հիսսէնիգտէն սիզի մահրում իթմէք տիր, Էֆէնտիմ. պու իշ շէյթանի պիր մէհարէթլէ գուրուլմըշ պիր բլան տըր. մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը հմատմուագէլ տը Գար. տօվիլ, սիզ, մանէվի պիրատէրիմ Գարրիէլ. . . վէլ հա. սրլ ֆամիլեանըզա մէնսուպ օլանլարըն քեաֆֆէսի ազ գալսըն պու րահիպլէրին Էնթրիգալարընա գուրպան կի

տիյօրլար ըտր . պու րահիպլերին էմնիյէթինիզի սուի իս
թիմալ իթմէքտէն պաշգա պիր մագսատլարը եօգ տըր ,
էֆէնտիմ . . . ֆապրիգանըզն եանմասընտան ոօնրա եա
րալանմըշ վէ առէթա էօլիւմ հալինէ կէլմիշ օլտըղընըզ
հալտէ սիզի պուրայա նագլ իթտիրմէլէրի վէ սիզի հէր
քէսին նագլարընտան կիզլէմէլէրի պունտան նէշէթ իթ
միշ տիր . . . հաթթա պունըն իշուն տըր քի . . .

Մ. Հարտի . - (Ակրիքոլըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պու
րահիպլեր հագգընտա եանլըշ զէհապա վարըյօրսընըզ ,
տօսթըմ . անլէր պէնի ֆէվգ էլ առէ ինթիմամլա պագը
յօրլար . . . օ մէվհում միրասա կէլինճէ , տիւնեատաքի
էլիլիքլէրին շիմտի պէնճէնէ ֆաիտէսի օլապիլի . . . պու
սէֆալէթ վէ իշքէնճէ ալէմինին իշլէրի , մուհապպէթլէրի
պունտան պէօլլէ պէնիմ ինտիմտէ հիշ տէր . . . պէն չէք
տիլիմ քէտէրլէրի ձէնապա Հագգա հավալէ իտէրէք ,
ինայէթի պինիհայէսի իլէ պէնի քէնտի եանընա չաղըրմա
սընա պէքլէրիմ . . .

Ակրիքոլ . - (Իշիթտիլի չէյլէրէ ինանամայարագ .)
Խայր , էֆէնտիմ , խայր . . . սիզին պու տէրէճէ թէպտի
լի էֆքերար իթմէնիզ միւմքինսիզ տիր . . . սիզ պու կիպի
մէյուսիյէթպախշ սէօզլէրէ ինանասընըզ հա . . . հալ պու
քի սիզ ձէնապը Հագգըն լութֆը պինիհայէսինէ պիզի
հայրան իտէր վէ զալպիմիզի մուհապպէթլէ տօլտուրուր
ըտընըզ . . . պիզ տէ սիզէ ինանըր ըտըգ , զիրա սիզի պի
զէ ձէնապը Հագգ կէօնտէրմիշ իտի :

Մ. Հարտի . - Պէն ձէնապը Հագգըն ըիզասընա իթա
աթ իթմէյէ մէհպուր ըմ . չունքի հիւանիւ էֆքերարըմլա
պէրապէր քէնտիսինէ լաղըմը վէճհլէ խըտմէթ իտէմէ
տիլիմտէն վէ հէր զէման Խալիգտէն զիյատէ մախլուգը
տիւշիւնտիլիւմտէն տօլայը պէնի սիզին արանըղտան չը
գարտը :

Ակրիքոլ . - (Կիթտիքճէ մէյուսիյէթի ալթարագ .)

Լաքին, էֆենտիմ, չալըչգանլարը թէշվիգ վէ նախի միւ. քեաֆաթ իթմէքտէն, ինսանլարըն սաատէթի հալինի թէ. էմին իտէրէք քէնտիլէրինի ըսլահ իյլէմէքտէն, ամէլէնէզ. լէ պիրատէր կիպի տավրանմագտան, անլէրին տաիրէի ազլ ու զէքեալէթինի թէվսի իթմէքտէն, քէնտիլէրինէ էյիլիք վէ կիւզէլիլիք զէվզինի վէրմէքտէն, էսպապը սաա. տէթլէրինի արթըրմագտան վէ պիզզաթ քէնտինիգի նու. մունէ կէօսթէրէք պէյնլէրինտէ ինճիլի Շէրիֆին թավ. սիյէ իյլէտիյի միւսավաթ վէ պիրատէրլիք ֆիքիլէրինի թա'միմ իթմէքտէն տահա էյի ձէնապը Հագգա խըտմէթ իթմէք նա'սըլ միւմքին օլապիլիր: Մ.Ն, էֆենտիմ, եալը. նըզ իթտիլինիզ էյիլիքլէրի, վէ սիզին սայէնիզտէ ֆէվզ էլ մէմուլ պիր սաատէթէ նախ օլան քիւչիւք պիր խալ. գըն հէր կիւն զիքր իթտիլէրի խսյըր տուալարընը տէր. խաթըր իտինիզ:

Մ. Հարտի. - (Լաթիֆ պիր չէհրէ իլէ.) Տօսթըմ, կէչմիչ զէմանը տէրխաթըր իթմէքտէն նէ՞ ֆախտէ հասըլ օլապիլիր. էկէր ձէնապը Հագգա մագպուլ օլաճագ պիր իշ եաբմըշ ըսամ, չիւպհէսիզ պէնի նախի միւ.քեաֆաթ ի. տէճէք տիր...: Եաբտըղըմ չէյլէրտէն տօլայը իֆթիխալ իթմէք չէօյլէ տուրսուն, պիլաքս թիւրապը հագարէթ իչինէ էնմէլիլիմ. զիրա քիլիսէնին խարիճինտէ գալարագ ֆէնա պիր եօլա սաբմըշ օլտըղըմտան գօրգույօրըմ... պէն հագիր վէ մէճհուլ պիր առէմ իքէն քիպր ու զա. ըուր պէնի եանըլթմըշ օլապիլիր... Լաքին պունճա զէ. քեա սահիպլէրի պու քիլիսէյէ քէմալը թէվազու իլէ ի. թաաթ իթմիլէր տիր: Պէն աղլայարագ, եալընըզ եաչա. յարագ վէ իչքէնճէ չէքէրէք խաթալարըմըն ճէզտսընը չէ. քէճէյիմ, էվվէթ... ումարըմ քի ձէնապը Հագգ անլէրի պիր կիւն աֆվ իտէճէք վէ չէքտիլիմ միհնէթլէր հիլ օլ. մազսա պէնտէն զիյատէ կիւնա հքեար օլանլարա ֆախտէլի օլաճագ տըր:

Ակրիքոլ ճէվապ վերէճէք պիր սէօղ պուլամատը . պիր տէհչէթի ազիմէ իլէ Մ. Հարտինին եիւզիւնէ պագը-
 յօր ըտը . միւմաիլէյհին գըսըգ պիր սէտա իլէ սէօյլէտի-
 յի պու քէտէրամիզ սէօզլէրի իշիթտիքճէ , անրն մահզուն
 վէ մէյուս չէհրէսինի թէտգիգ իթտիքճէ , պու բաբազ-
 լարըն նէ՛ կիպի էնթրիգալարլա պու պիշարէնին զաաֆը
 հալ վէ քէտէրլէրինտէն իսթիֆատէ իտէրէք , նէվի պէ-
 չէրին սաատէթինէ վագֆը նէֆս իթմիշ օլան ալիճէնապ
 պիր ֆիքրի պէօյլէ հէր չէյտէն վէ հէր քէստէն այըրմա-
 զա մուվաֆֆագ օլմըշ օլտըզլարընը պիր տէհչէթի ազիմէ
 իլէ քէնտի քէնտինէ տիւշիւնմէքտէ իտի : Տէմիրճինին
 հայրէթ վէ թէաճճիւպի օ՛ տէրէճէ ֆէվզ էլ ատէ իտի
 քի , պէօյլէ քէտէրամիզ պիր միւպահասատա տէվամ
 իթմէք իշուն քէնտինտէ նէ՛ ճէսարէթ վէ նէ՛ տէ պիր ար-
 զու կէօրէմէյօր ըտը . զիրա հէր պիր սէօղիւ սէօյլէ-
 տիքճէ , ժէգիւիթ բաբազլարընըն Մ. Հարտիյի աթմըշ
 օլտըզլարը տէրեաի մէյուսիյէթին տէրինլիյինի տահա
 զիյատէ կէօրմէքտէ իտի :

Մ. Հարտի իսէ եէնիտէն էվվէլքի ույուշուզլըգ հա-
 լինէ տալարագ սիւքիւթ իթմէքտէ վէ կէօզլէրի միւթէ-
 մատիյէն Պէնգէյէշ նամ քիթապըն մէշում գաիտէլէրի իւ-
 ղէրինէ տիքիլմէքտէ իտի :

Նիհայէթ Ակրիքոլ սիւքիւթիւ գաթ իյլէտի վէ սօն
 իւմիտինի թէշքիլ իտէն մատմուազէլ տը Գարտօվիին
 մէքթուպընը ճէպինտէն չըգարըպ Մ. Հարտիյէ թագտիւմ
 իտէրէք .

— Էֆէնտիմ . . . ագրապանըզտան եալընըզ իսմէն
 թանըտըղընըզ պիր գըզ պու մէքթուպը սիզէ թէսլիւմ
 իթմէմի պէնտէն ռէճա իյլէտի . . . :

Մ. Հարտի . - Պու մէքթուպ նէյէ՛ եարար , տօս-
 թըմ :

Ակրիքոլ . - Րէճա իտէրիւմ , էֆէնտիմ . . . օգուլընըզ .

մատուցել տը Գարտովիլ ճեվապընըզա պէքլէյօր . . .
իչինտէ մուհիմ մէնփաաթլարտան պահա իտիւմիշ տիր :

Մ. Հարաթի . - (Սղամագտան գըզարմըշ օլան կէօզլէ,
ըինի սէմայա տօղրու գալտըրարագ .) Պէնիմ իչուն պուն-
տան պէօյլէ եալընըզ պիր մէնփաաթ վար տըր , տօս-
թըմ . . . :

Ակըրիքօլ . - (Կիթտիքճէ հէյէճանա կէլէրէք .) Մօսիէօ
Հարաթի . . . ճիւմիէմիզին հըսսը չիւքրանը նամընա բէճա ի-
տէրիմ , պու մէքթուպը օգուլընըզ . . . պիզիմ էվլատլարը-
մըզը տա պու հըսսը չիւքրան իչինտէ պէօյլտէճէյիզ . . .
լաքին անլէր պիզիմ կիպի սիզի թանըմագ սաատէթինէ
նաիլ օլամայաճագլար տըր . . . : էվլէթ , պու մէքթուպը
օգուլընըզ . . . էկէր ֆիքրինիզի թէպտիլ իթմէյէճէք օ-
լուրսանըզ , օ զէման նէ՞ եաբալըմ . . . պիզիմ կիպի ֆա-
գըր իչճիլէր իչուն հէր շէյ պիթմիշ օլաճագ տըր . . . պի-

զիմ իլէ պիրատեր կիպի մուամէլէ իտէն վէ պիղի տօսթը կիպի սէվէն վէլիի նիյմէթիմիզի միւէպպէտէն զայպ իտէ-
ճէյիզ. հալ պու քի սիզին կէօսթէրտիյինիզ հիւանիւ իպ-
րէթէ էր եա կէճ տիկէր ալիճէնապ գալպլէր տախի իմ-
թիսալ իտէճէքլէր իտի . . . վէ ֆուգարա վէ միւհթաճիյ-
նին էսարէթտէն գուրթուլմասը սիզին սայէնիզտէ պաշլա-
յաճագ ըտը . . . : Լաքին , պէիս եօգ , պիզիմ կիպի էհա-
լի էվլատը իչուճ խաթըրէնիզ տաիմա մուգատտէս օլա-
ճագ տըր . . . էվվէթ , սիզին իսմինիզի տաիմա քէմալը իհ-
թիրամլա եատ իտէճէյիզ . . . զիրա սիզի աճըմագտան կէ-
րի տուրամայաճաղըզ . . . :

Պիր գաչ տագըգատան պէրու Ակրիքուլըն սէսի գը-
սըմըշ ըտը . հէյէճանը գալպի սօն տէրէճէյի պուլարագ ,
սէօղիւնիւ թէքմիլ իտէմէտի . թապիաթընտաքի մէթա-
նէթի ֆէվգ էլատէ իլէ պէրապէր կէօզ եաշլարընը թու-
թամայարագ .

— Աղլատըղըմտան տօլայը պէնի աֆվ իտինիզ , էֆէն-
տիմ . ֆագաթ պու հարէքէթիմ եալընըզ պէնիմ իչուճ
տէյիլ տիր . « Արթըգ Մ . Հարտիյի կէօրէմէյէճէյիզ . . .
իլէլ էպէտ կէօրէմէյէճէյիզ » տէյէճէք օլան պիր չօգ ֆա-
զըր ատէմլէրին տէօքէճէքլէրի կէօզ եաշլարընը տիւշիւ-
նէրէք եիւրէյիմ բարչալանըյօր . - տէտի :

Ակրիքուլըն հէյէճանընտա վէ սուրէթի իֆատէսինտէ
օ՝ տէրէճէ խալիսէթ վէ եաշլարլա ըսլանմըշ օլան չէհրէ-
սինտէ օ տէրէճէ միւէսսիր պիր էսէրի սատագաթ մէվ-
ճուտ իտի քի , Մ . Հարտի ժէզիւիթ բաբաղլարընըն խանէ-
սինտէ իգամէթ իտէլիտէն պէրու գալպինին իլք տէֆա օ-
լարագ ազաճըգ հարէքէթ վէ խէլէճանա կէլտիյինի հըսս
իլլէտի . միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու էթրաֆընը մու-
հիթ օլան զուլմէթ վէ պիւրուտէթ իւզէրինէ նիհայէթ
կիւնէշին պիր զըյաի հայաթէֆզասը ինթիշար իթմիշ օլ-
տըղը զաննընա տիւշտիւ : Պինաէն ալէյհ էլինի Ակրիքուլա

ուզաթառ վէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, տօսթըմ . . . կէօսթէրտիյինիլ էսէրի ֆէտաքեարի, պու թէէսսիւֆլէր դալպիմի հէյէճանա կէթիրտի . . . լաքին պու հէյէճան թաթլը տըր, աճը տէյիլ տիր . . . պու հէյէճան պանա ֆախտէյի մու ճիպ օլույօր :

Ակրիքու . - (Կէօղլէրինտէ պիր նուրը իւմիտ բարլաւ յարագ .) Ա՛հ, էֆէնտիմ, քէնտինիզի թազեիգ իթմէյի նիզ, գալպինիզին վէտասընը տինլէյինիզ . . . պու սէտա սիզի սէվլէնլէրին սաատէթի հալինէ չալըչմանըզը թափսիյէ իտիյօր . . . սիզին իչուն իսէ ինսանլարը պախթիյար կէօրմէք՝ պախթիյար օլմագլա միւսափի տիր . պու ալիճէնապ մատմուազէլին մէքթուպընը օգուլընըզ . . . պէնիմ պաչլատըղըմ շէյի օ իքմալ իտէճէք տիր . . . էկէր պու տա քիֆայէթ իթմէզսէ, սօնրա իճապընա պագարըզ . . . :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք Ակրիքու գաբույա տօղրու իւմիտքեարանէ պիր նազար աթֆ իթտի . պատէհու մէքթուպը եէնիտէն Մ. Հարտիյէ ուզաթարագ .

— Բէճա իտէրիմ, էֆէնտիմ, օգուլընըզ . . . մատմուազէլ տը Գարտօփիլ պու մէքթուպտա հէր նէ եազըլմըչ իսէ, չիֆահէն տախի թէէեիտ իթմէքիլիմի թափսիյէ իյլէտի . . . :

Մ. Հարտի . - (Թէրէտտիւտլէ .) Խա՛յր . . . խա՛յր . . . օգոււմայաճաղըմ . . . օգոււմայաճագ իտիմ . . . քէնտի քէնտիմի քէտէրէ տիւչար իթմէքտէ մանէա՞ նէ . . . էվլէթֆիլ հագըզա պէն հէրինիզի տէ սէվլէր իտիմ . . . սիզին իչուն իսթիգպալտէ պազը թէսավվուրլարըմ վարը տըր . . . (Գալպինին հարէքէթինէ զալէպէ իթմէյէ չալըչարագ .) լաքին պունլարը տիւչիւնմէք նէյէ՞ եարար . . . կէչմիլզէման կէրիյէ տէօնմէզ :

Ակրիքու . - (Ուսթասընըն թէրէտտիւտինտէն կիթկիտէ մէմնուն օլարագ .) Բի՛մ պիլիւր, մօսիէօ Հարտի՛

քիմ պիլիք , սիզ էվվելա մատմուազէլ տը Գարտովիլին մէքթուպընը օգույընը :

Մ. Հարտի Ակրիքուլըն իպրամաթընա տայանամայա-
րագ , առէթա իսթէմէյէրէք մէքթուպը ալտը վէ մէօհ-
րինիւ ֆէքք իթտիքտէն սօնրա , օգումաղա պաշլատը .
եաւաշ եաւաշ երիզիւնտէ ասարը շիւքրաճ վէ հայրէթ
կէօրիւտիւ . պիր գաշ տէֆալար օգումաղընա խիթամ
վէրէրէք . « Մհ , բէք էյի . . . բէք կիւզէլ . . . » սէօզլէրի-
նի էյլէ պիր թաւըր մէսրուրանէ իլէ սէօյլէտի քի , պիզ-
զաթ քէնտիսի պիլէ պոււնտան տօլայը թէաճճիւպ իտի-
յօր կիպի կէօրիւնաիւ :

Մէքթուպըն գրաաթը խիթամ պուլտըգտան սօնրա ,
Մ. Հարտի տէրինտէն պիր ահ իտէրէք տէմիրճիյէ տէ-
տի քի .

— Մատմուազէլ տը Գարտովիլին նէ՛ ալիճէնապ
գալպի վար ըմըշ . . . նէ՛ պէօյիւք զէքեաւլէթ վէ նէ՛ երիք-
սէք ֆիքրի . . . պանա արդ իթտիյի թէքլիֆլէրտէ կէօս-
թէրտիյի հըսսիյաթը նէճիպէյի ասլա ունութմայաճա-
ղըմ . . . Այլահ վէրէ տէ պու իշքէնճէ ալէմինտէ մէսուտ
վէ պալթիյար օլսոււն :

Ակրիքուլ . - (Գէմալը կէրմի իլէ .) Սէօզիւմէ իթի-
մատ իտինիզ , էֆէնտիմ , պու կիպի մախլուգաթը վէ նա-
մուսլու առէմլէրին իհթիրամընա շայէսթէ օլան տահա բէք
շօք քիշէյի հափի օլան պու տիւնեա եալընըզ պիր ափուճ
լամուրտան , ֆէսատ վէ քէօթիւլիւք օճաղընտան իպարէթ
տէյիլ տիր . . . պիւաքս ինսանիյէթին սաատէթինէ մախ-
սուս պիր եէր տիր . . . իշթէ սիզի պէքլէյէն , սիզի տա-
վէթ իտէն պու տիւնեա տըր : Հայտի , մօսիէօ Հարտի ,
մատմուազէլ տը Գարտովիլին նասիհաթլարընը տինլէյի-
նիզ , սիզէ արդ իթտիյի թէքլիֆլէրի գապուլ իտինիզ . . .
ալէմի հայաթա ափտէթ իտինիզ . . . զիրա պու խանէ էօ-
լիւմտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր :

Մ. Հարտի. - (Թէրէտտիւտ իտէրէք) Տէրունինտէ օ գատար միհնէթ չէքմիշ օլտըղըմ ալէմէ մի ալտէթ իտէյիմ. . . պոռ վահտէթխանէնին սիւքիւնէթ վէ իսթիրա. հաթընը թէրք մի իտէյիմ. . . խա'յր , խա'յր . . . պունը եաբամամ. . . եաբամայաճաղըմ :

Ակրիքուլ. - (Իւմիտի արթարագ .) Սիզի իգնա իթմէք վազիֆէսինի եալընըզ պէն տէրէօհտէ իթմէմիշիմ տիր պէնիմ գուվվէթլի պիր մուլվինիմ վար տըր քի , սօն տար պէյի օ վուրաճագ տըր . . . պու մուլվինիմ իսթէտիյինիզ վագթ մէյտանա չըգաճագ տըր :

Մ. Հարտի. - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ , տօսթըմ :

Ակրիքուլ. - Պու տա մատմուլազէլ տը Գարտօվին կիւզէլ Ֆիքիրլէրինտէն պիրի տիր . մէրգուլէնին ասլա ֆէնա պիր Ֆիքրի եօգ տըր : Բէնտիսի սիզին նէ՛ կիպի թէհ. չիքէլի էլլէրէ տիւշմիւշ օլտըղընըզ վէ սիզի իլէ կէչիրմէք իսթէյէն ատէմլէրին նէ՛ տէրէճէ խա'յըն վէ հիյլէքեար օլտըղլարընը պիլտիյինտէն , պանա տէտի քի . « Մօսիէօ Ակրիքուլ , Մ. Հարտինին թապիաթը օ՛ գատար տօղրու տըր քի , գօլայլըզլա ալտանմըշ օլապիլիր . . . զիրա տօղրու եիւրէքլի օլանլար ալչագլըզլարա , քէօթիլիւքէրէ հիշ պիր վագթ ինանմագ իսթէմէզլէր . պուլտան պաշգա սիզ քէնտի մէնֆաաթը շախսիյէնիզ իչուն պէնիմ թէք. լիֆլէրիմի գապուլ իթմէսինի արզու իտիյօրսընըզ տէյու զանն իտէպիլիր . . . լաքին պիր ատէմ վար տըր քի , սըֆաթը ըուհանիյէսի պու պապտէ Մ. Հարտինին նազա. ըը էֆնիյէթինի ճէլպ իթմէլի տիր . . . զիրա պու բաբազ պիզիմ ագրապամըզտան օլուպ , օ տա ֆամիլեամըզըն տէհչէթլի տիւշմէնլէրինէ գուրպան օլմագ թէհիլիքէսինէ տիւշմիւշ տիր : »

Մ. Հարտի. - Պու բաբազ քի՞մ տիր . . . :

Ակրիքուլ. - Մանէվի պիրատէրիմ աբբայ Գաբրիէլ տը Բէննըբոն . . . քէնտիսի ալիճէնապ պիր բաբազ տըր . . .

ա՛հ, էֆէնտիմ... էկէր քէնտիսինի տահա էվվէլ թանըմըշ
օլսայըտընըզ, պէօյլէ մէյուս վէ միւքէտտէր օլաճագ եէր-
տէ, իւմիտլէնիր իտինիզ վէ անըն վէրէճէյի թէսէլլիւէր
սայէսինտէ քէտէր վէ էլէմինիզ պէր թարաֆ օլուր ըտը :

Մ. Հարտի . - (Թէաճճիւպ վէ մէրագլա .) Պու բա-
բազ նէ՞րէտէ տիր :

Ակրիքուլ . - Տըշարտա թէնէֆֆիւս օտասընտա տըր .
աբբայ տ'էկրինեի անը պէնիմլէ պէրապէր կէօրիւնճէ բըւր-
հիտտէթ օլարագ, տըշարըյա չըգմամըզը էմր իյլէտի .
լաքին պէնիմ սէվկիլի Գաբրիէլիմ սիզինլէ մէնաֆիի մու-
հիմմէ հագգընտա գօնուշմագ իսթէտիյինի վէ պինաէն ա-
լէյի տըշարը չըգմայըպ տուրաճաղընը պէյան իյլէտի . . .
պէն իսէ անըն գատար սապըրլը օլմատըղըմտան, եօլումը
գաբամագ իսթէյէն աբբայ տ'էկրինեիյի չիտտէթլէ եիթ-
տիմ վէ հէման ալէլ աճէլէ սիզին եանընըզա գօշտում :
Շիմտի, էֆէնտիմ, Գաբրիէլի գապուլ իտէճէքսինիզ, տէ-
յիլ մի . քէնտիսի սիզին էմրինիզ օլմագսըղըն իչէրի կիր-
մէք իսթէմէտի . . . չիմտի կիտիպ չաղըրայըմ . . . Սիզ մէզ-
հէպտէն պահս իտիյօրսընըզ . . . անըն մէզհէպի մէզհէպ-
լէրին է՛ն հագիգիսի տիր . . . չունքի էլինտէն կէլտիյի գա-
տար էյիլիք իտէր, ճէսարէթ վէ թէսէլլի վէրիր . . .
Վէլ հասըլ կէրէք անըն վէ կէրէք մատմուաղէլ տը Գար-
տօվիլին սայէսինտէ, սիզի թէքրար արամըզտա կէօրմէք
սատտէթինէ նաիլ օլաճաղըզ :

Մ. Հարտի . - Տօսթըմ . . . խայր . . . պիլմէմ . . . գօր-
գարըմ . . . :

Մ. Հարտի պու սէօղլէրի թէրէտտիւտ իլէ վէ ֆա-
գաթ Ակրիքուլըն խալիսանէ սէօղլէրինտէն ճանլանմըշ վէ
ղայրէթէ կէլմիշ կիպի սէօյլէտի :

Տէմիրճի իսէ միւմաիլէյհին իչպու թէրէտտիւտին-
տէն պիլ իսթիֆատէ, գաբույա տօղրու գօշուպ աչարագ .

— Գաբրիէլ . . . գարտաշըմ . . . սէվկիլի գարտաշըմ,

կէլ, կէլ... Մ. Հարտի սէնի կէօրմէք իսթէյօր. - տէյու հայգըրտը :

Մ. Հարտի էլան թէրէտտիւտ իտէրէք վէ ֆագաթ ըրզասընըն ազաճըգ ճէպր իտիլտիյինտէն տէ մէմուռն օլ. մըշ կիպի կէօրիւնէրէք .

— Տօսթըմ, տօսթըմ... նէ՞ Եաբըյօրսընըզ. - տէ. տի :

Ակրիքուլ մէսէրրէթինտէն հէյէճանա կէլէրէք վէ Գաբրիէլին միւտախէլէսինին հիւսնիւ նէթիճէ հասըլ ի. տէճէյինտէն էմին օլարագ .

— Սիզին վէ պիզիմ գուրթարըճըմըզը չաղըրըյօրըմ. - տէյու ճէվապ վէրտի :

Գաբրիէլ իսէ տէմիրճինին տավէթինէ իճապէթլէ Մ. Հարտինին օտասընա կիրտի :

33

Կ Ի Զ Լ Ե Ն Ե Ճ Ե Ք Ե Ե Ր

Մուգատտէմա սէօյլէնիլտիյի վէճհլէ, Ժէզիւիթ բա. բազլարընըն միւսաֆիրխանէսինտէ սաքին օլանլարըն օտա. լարը էթրաֆընտա, պազը կիզլէնէճէք մահալլէր Եաբըլ. մըշ ըտը քի, ճէմիյէթին նազարէթ թահթընա ալմագ իս. թէտիյի ատէմլէրին ահվալ ու հարէքեաթը միւթէմատի. յէն օրալարտան թէճէսսիւս իտիլիր իտի :

Իշթէ Մ. Հարտի տախի ահվալի չայանը թէճէսսիւս օլան ատէմլէրտէն մաատուտ պուլընտըղընտան, օտասը

եանընտա իքի քիչի ալապիւէճէք գատար քիւչիւք տիկէր
պիր օտա վար ըտը . պիր նէվ օճագ պօրուսը պու կիզլի
օտայը հավալանտըրըպ այտընլաթտըղը կիպի , քէմալը
հիւնէրլէ թէրթիպ իտիլմիշ պիր սէս պօրուսընըն աղղը
տախի իշպու օտայա միւնթէհի օլտըղընտան , Մ. Հարտի
նին օտասընտա բէյտա օլան է'ն ճիւզի պիր սէտա պիւէ
օրայա վասըլ օլուր ըտը . տիվարլար իւզէրինտէ տէ եէր
եէր եուվարլագ տէլիքէր աչըմըշ օլտըղընտան , Մ. Հար-
տինին օտասընտա ճէրէյան իտէն ահվալին քեաֆֆէսի օ-
րատան կէօրիւլէպիլիր իտի :

Աբբայ տ'էկրինեի իլէ Ռօտէն օ սըրատա պու կիզլի
օտատա պուլունըյօրլար ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի Ակրիքոյըն ճէպրէն Մ. Հարտինին
օտասընա կիրմէսի վէ Գաբրիէլին տախի Մ. Հարտի քէն-
տիսինի չաղըրաճագ օլուրսա անընլա գօնուշաճաղընը քէ-
մալը մէթանէթլէ պէյան իթմէսի իւզէրինէ , պու միւլա-
գաթըն վուգուընը մէն' իթմէք իւզրէ շիւպհէյի տավէթ
իտէճէք պիր հարէքէթտէ պուլունմագ իսթէմէյէրէք ,
Ռօտէն իլէ իսթիշարէ իթմէյէ կիթմիշ իտի . ղիրա Մ. Հար-
տինին տէմիրճի վէ կէնճ բաբաղ իլէ իտէճէյի միւլագա-
թըն նէթիճէլէրի ժէզիւ իթ ճէմիյէթինին թէպավուրաթը-
նա մուզիրը օլապիլիր իտի :

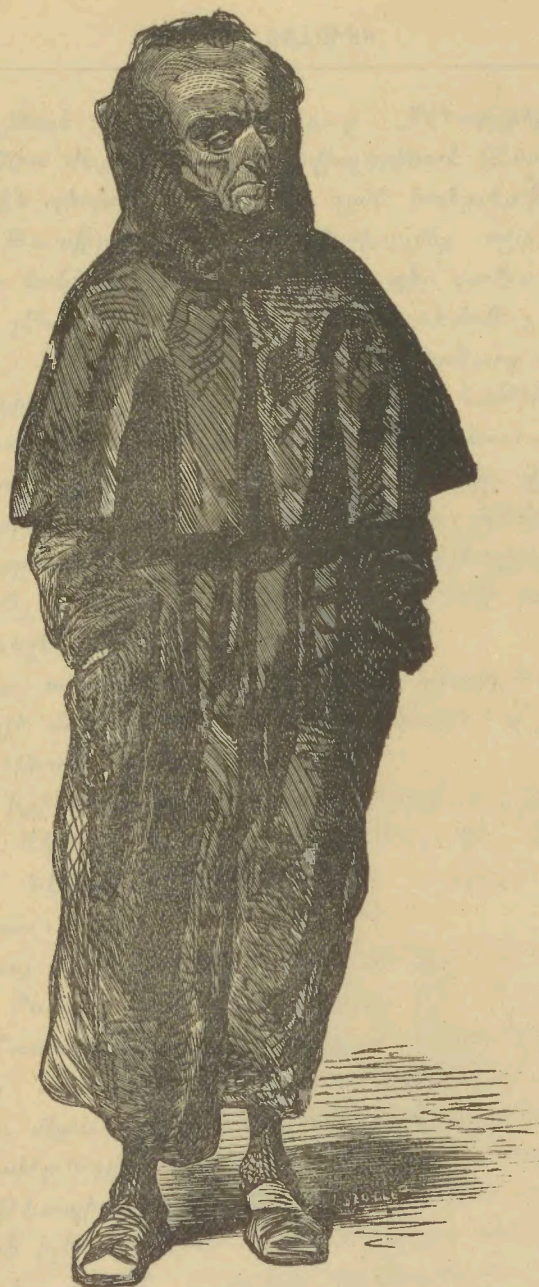
Ռօտէն քէսպի իֆագաթ իթտիյի սըրատա , ժէզիւիթ
բաբաղլարընըն իգամէթինէ մախսուս օլան խանէտէ սա-
քին օլուր ըտը . մէրգում աբբայ տ'էկրինեիտէն իշի խա-
պէր ալընճա , պուլընտըղլարը հալին վէխամէթ վէ էհէմ-
միյէթինի տէրհալ քէշֆ իյլէտի . քէնտիսի Ակրիքոյ իլէ Մ.
Հարտինին միւլագաթընը մէն' իթմէք իւզրէ տիւչիւնմիւշ
օլտըղը վէ Ակրիքոյ վագթը մուայեէնտէն էվվէլ կէլէմիշ
օլա հուսուլը մուվաֆֆագիյէթինտէն էմին պուլընտըղը
թալիմաթը աբբայ տ'էկրինեիին քէմալը մէհարէթլէ իճրա
իթմիշ օլտըղընը պիլիր իտի իսէ տէ , Մ. Հարտինին օտա-

սընտա ճերէյան իտէճէք ահվալի կէօրմէք վէ պատէհու իճապը հալի տիւշիւնմէք իսթէյէրէք , սէպէպի մուալիւ խարէն անլաշըլաճաղը իւզրէ , Բարիս սէրքիսզ ոքոսխանէ սինէ տէրհալ պիր մէմուրը մախսուս կէօնտէրտիքտէն սօնրա , աբբայ տ'էկրինեի իլէ պէրապէր մէզքիւր կիզլի օտայա կիրմիշ իտի :

Պու իբի ժէզիւիթէր Սկրիքու իլէ Մ . Հարտինին միւս լադաթը եարը օլտըղը զէման պու օտայա վասըլ օլմուշ լար ըտը :

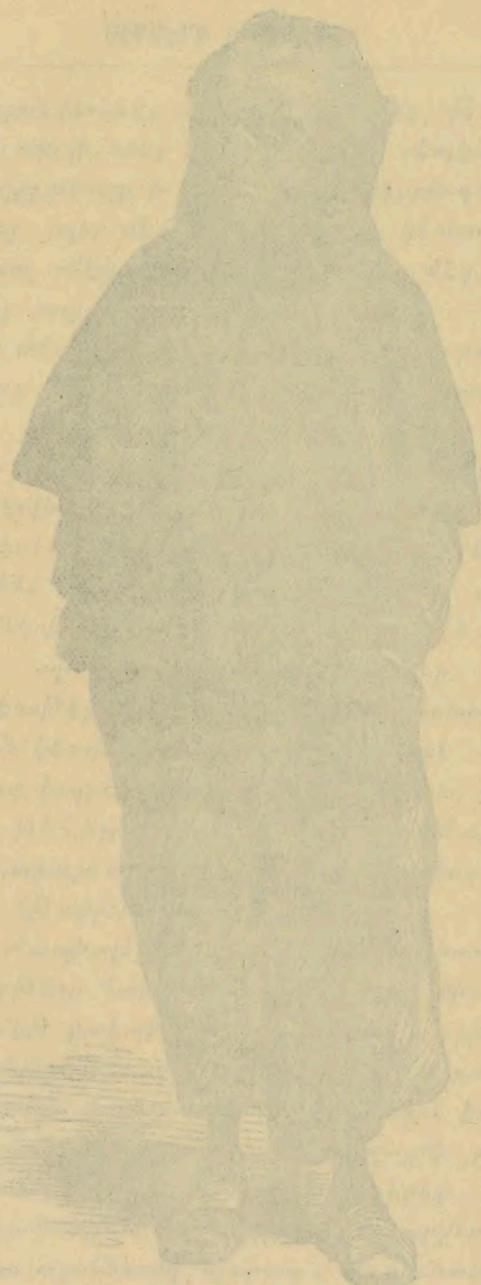
Պունլար Մ . Հարտինին ղարգ օլմուշ օլտըղը վէ տէ միրճինին թէշվիդաթը ալիճէնապանէսի իլէ պէրապէր չըգմագ իսթէմէտիյի տուրղունլուգ հալինտէն էվվէի է մըրտէ եբէյիճէ քէսպի ճէսարէթ իթտիլէր . լաքին պիր ազ սօնրա Ակրիքուրն իպրամաթընա տայանամայարագ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին մէքթուպընը օգուճաղա ըուի ըիզա կէօսթէրտիլինի վէ Ակրիքուրն տախի ուսթասը թարաֆընտան կէօսթէրիլէն թէրէտտիւտլէրէ սօն տար պէյի վուրմագ իւզրէ Գաբրիէլի օտայա իտխալ իթտիլինի կէօրիւնճէ , թէհլիքէնին ազար ազար արթտըղընը վէ հաթթա թէհսիտքեարանէ պիր սուրէթ ալմաղա պաշլա տըղընը հըսս իթտիլէր :

Րօտէն՝ թապիաթընըն մէթանէթ վէ շիտտէթի սա յէսինտէ տօգթէօր Պալէնիէնին տէհշէթլի միւտավաթընա մուգավէմէթ իտէպիլմիշ օլտըղընտան , արթըգ պիւս պիւթիւն թէհլիքէյի սավուշտըրմըշ ըտը . միւտտէթի ի ֆազաթը տախի խիթամ պուլմագ իւզրէ իտի . հալ պու քի քէնտիսի հէնուզ բէք զիյատէ զայըֆ ըտը : Պու լընտըղը օտատա ըշըգ եօգարըտան կէլէրէք , վէ սարը վէ բարլագ գաֆասընա , քէմիքլի եանագլարընա վէ քէօ շէլի պուրնընա աքսէնտաղ օլարագ , եիւզիւնտէքի չըգըն թըլարը պէրլագ պիր սուրէթտէ թէնվիր իթմէքտէ վէ չէհրէօինին տիկէր գըսմլարընը իսէ գօյու վէ տօնուգ պիր

POBLY.

2-321

կէօլկէ իշինտէ պըրագմագտա ըտը : Գէնտիսինի կէօրէն-
լէր՝ Սբանիա մէքթէպինին թասվիրլէրինտէ կէօրիւլէն ըա-
հիպլէրտէն պիրիսինին մօտէլինի զանն իտէրլէր իտիւ չուն-
քի պու թասվիրլէրտէ եարբ էնտիրիւմիշ պիր պաշլըգ
ալթընտա էսկի ֆիլ տիշի ըէնկինտէ պիր գաֆա , մօրար-
մըշ պիր չէնէ վէ չուգուրը իշինտէ սէօնմիւշ կէօլլէր
կէօրիւլիւր վէ եիւզիւնիւն տիկէր գըսըվլարը իքէ գա-
րանլըգ պիր կէօլկէ իշինտէ դայպ օլուր : հաթթա Ռօտէն
օտասընտան ալէլ աճէլէ էնէրէք սիյաս եունտան մա-
մուլ ուզուն կէճէլիք էլպիսէսինի չըգարմամըշ վէ բօրեալ
րուզկեարընտան քէնտիսինի մուհաֆազա իթմէք իւզրէ
ումուզլարընա սիյաս չուհատան գուգուլէթալը պիր հար-
մանի ալմըշ օլտըղընտան , պու միւշապէհէթ տահա զի-
յատէ կէօղէ չարբար ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի իսէ պու կիզլի օտայը թէնվիր ի-
տէն ըշըղըն ալթընտա պուլընմատըղընտան , եարբ գա-
րանլըգ իշինտէ գալմըշ ըտը :

Պու իքի ժէզիւթի օգույանլարըմըզա արզ իթտիլիմիզ
սըրատա , Ակրիբուլ Գարրիէլի չաղըրմագ վէ էսկի ուս-
թասընըն նէզտինէ կէթիւրմէք իւզրէ օտատան տըշարը
չըգմըշ ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի ֆէվգ էլ ատէ պիր էնտիշէի տէ-
րուն իլէ Ռօտէնէ պագարագ , ալշագ պիր սէտա իլէ .

— Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին մէքթուպը օլմամըշ
օլսայըտը , տէմիրճինին իպրամլարը թէէսիրսիզ գալաճագ
ըտը . պու մէլուն գըզ հէր զէման վէ հէր եէրտէ թէ-
սավվուրաթըմըղըն հուսուլինէ մանի՝ մի օլաճագ տըր :
Պունճա թէտպիրլէր իթթիխազ իթտիքտէն սօնրա , եի-
նէ Հինտլի իլէ պիրլէշտի . էկէր Գարրիէլ Ժալի միւտա-
խէլէ իտիպ տէ Մ . Հարտիյի էլիմիզտէն ալիճագ Ե-
լուրսա , նէ՛ եարաճաղըզ... նէ՛ եօլտա հարէքէթ իտէ-

ճէյիզ... ա՛հ, պապաճըղըմ, իսթիգպալ բէք մէյուսի-
յէթպախշ կէօրինիւյօր :

Րօտէն. - (Գապա վէ սօղոճ պիր թավր իւէ.)
Խայր խայր, էկէր սէրբիսգորոսխանէյէ կէօնաէրտիյիմ
էմրլէր չաքոճ իճրա իտիւէճէք օլուրսա... :

Աբբայ տէկրինսի. - Նէ՞ օլապիլիր :
Րօտէն. - Օ հալտէ եհնէ իշի եիւրիւթմէյի տէրէօհ.
տէ իտէրիմ... լաքին օ քեաղըտլար եարըմ սաաթա
գատար էլիմէ կէչմէլի տիր :

Աբբայ տէկրինսի. - Օ քեաղըտլար իքի իւշ կիւն.
տէն պէրու հազըրլանմըշ վէ իմգա իտիւմիշ օլմալը տըր,
զիրա էմրինիզ մուճիպինճէ ամէլիյաթը ճէրրահէյէ իճրա
իտիւտիյի կիւն եազտըմ... վէ... :

Րօտէն պու մուհավէրէյի տէվամ իտէճէք եէրտէ,
Մ. Հարտինին օտասընտա ճէրէյան իտէն ահվալի կէօր-
մէյէ մախսուս օլան տէլիքլէրտէն պիրիսինէ կէօզիւնիւ
գօյտու վէ պատէհու սիւքիւթ իթմէսինի աբբայ տէկ-
րինսիյէ պիր իշարէթլէ անլաթտը :

34

ՀԱԶՐԷԹԻ ԻՍԱՅԱ ԼԱՅԸԳ ՊԻՐ ԲԱԲԱԶ

Թամ պու սըրատա Րօտէն՝ Ակրիքուլըն Գաբրիէլին
էլինտէն թութմըշ օլտըղը հալտէ Մ. Հարտինին օտասը-
նա կիրմէքաէ օլտըղընը կէօրտիւ :

Պիրիսի մէրտանէ պիր չէհրէյէ վէ տիկէրի իսէ մէ-

լէքէրէ մախսուս պիր կիւզէլլիյէ մալիք օլան պու իքի տէլիգանլըլար՝ Մ. Հարտինին էթրաֆընը իհաթա իտէն ըահիպէրին ըիյաքեարանէ չէհրէլէրիյէ օ տէրէճէ կէօզէ չարաւ պիր զըտտիյէթ թէշքիլ իթմէքտէ իտիլէր քի , պիչարէ ատէմ Ոկրիքուլըն հարարէթլի սէօզլէրինտէն զաթէն հէյէճանա կէլիշ օլտըղը ճիհէթլէ , խայլը միւտա տէթտէն պերու թաղեիգ իչինտէ պուլունան գալպինին սէլամէթպախշ պիր նուֆուզ թէէսիրիյէ եավաշ եավաշ ալըմագտա օլտըղընը հըսս իյլէտի :

Գաբրիէլ Մ. Հարտիյի հէր նէ գատար հէնուզ կէօրմէմիշ իտի իսէ տէ , չէհրէսինտէքի թէղայեիւրտէն տիւշարը թէաճճիւպ օլուպ գալտը . պու ֆէլաքէթտիտէ ատէմին չէհրէի մէյուսանէսինտէ ժէղիւթ ճէմիյէթինին էնթրիգալարընա գո՛րպան օլան պիչարէլէրին եիւզլէրինտէ միւէպպէտէն մահքիւք օլան իթաաթը ֆէվգ էլ ատէ վէ մահվիյէթի մանէվիյէ ասարընը կէօրմէքտէ իտի :

Բօտէն կէօղիւնիւ տէլիյէ գօյմուշ վէ աքքայ տէկըրիննի տախի գուլագլարընը տիքմիշ օլտըղը հալտէ , աթիտէքի մուհավէրէնին պիր հարֆընը պիլէ գաշըրմատըլար :

Ոկրիքուլ Գաբրիէլի Մ. Հարտիյէ թագտիմ իտէրէք .

— Իշթէ միւհթէրէմ պիրատէրիմ պու տըր , բաբաղլարըն էն էյիսի վէ է՛ն լիյագաթլըսը պու տըր . . . քէնտիսինի տինլէյինիզ , իւմիտ վէ սաատէթինիզ եէնիտէն թէճէտտիւտ իտէճէք վէ սիզ տէ եէնիտէն եանըմըզա ալտէթ իտէճէքսինիզ , Բէնտիսինի տինլէյինիզ , սախթէ ըուհանի սըֆաթըյլա սիզի ալտաթան հիյլիքեարլարըն մասքէսինի նա՛սըլ աշաղը ալաճաղընը կէօրէճէքսինիզ . էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , քէնտիսի անլէրին մասքէսինի աշաղը ալաճագ տըր , զիրա քէնտիսի տախի օ խայընլարըն էնթրիգալարընա գուրպան օլմուշ տըր , տէյի՛լ մի , Գաբրիէլ :

Կէնճ բարազ տէմիրճինին հէյէճանընը թաատիլ իթմէք իւզրէ էլիյէ պիր իշարէթ իթտի վէ պատէհու լաթիֆ վէ թիթրէք սէտասըյլա Մ. Հարտիյէ խիթապէն տէտի քի .

— Էկէր պուլընտըղընըղ ահվալի միւէյլիմէ իչինտէ , Հազրէթի Իսայա խատիմ՝ օլան պիրտտէրլէրինիզտէն պիրիսինին նասիհաթլարընա միւհթաճ իսէնիզ , պէն պու խըտմէթի իյֆա իթմէյէ հազըրըմ . . . զիրա գալպիմ զաթէն իհթիրամ վէ մուհապպէթլէ սիզէ մէրպուլթ տըր :

Մ. Հարտի . — Պանա՞ մը , բարազ էֆէնտի :

Գաբրիէլ . — Էվվէ՛թ , զիրա մանէվի պիրտտէրիմէ իթմիշ օլտըղընըղ էյիլիքլէրի վէ իշիլէրինիզ հազգըն : տա կէօթէրտիյինիզ ֆէվզ էլ ատէ սէխավէթի պիլիրիմ . անլէր սիզի ֆէվզ էլ ատէ սէվէրլէր վէ սիզէ հիրմէթ իտէրլէր . անլէրին հըսը շիւքըանընա նաիլ օլմագ միւլահաղասը վէ հէր էյի իշտէն մահզուզ օլան ծէնապը Հազգա մագպուլ իշլէր կէօրմէք միւթալասըղ՝ շիմտիյէ գատար Եաբմըշ օլտըղընըղ էյիլիքլէր իշուն պիր միւքեա . ֆաթ վէ պունտան պէօյլէ Եաբաճաղընըղ էյիլիքլէր իշուն տախի մէտարը թէշվիգ օլսուն . . . :

Մ. Հարտի . — (Աբբայ տ'էկրինեինին գուլլանտըղը լիսանտան պիւս պիւթիւն ֆարգիլը օլան պու լիսանտան միւթէէսսիր օլաթագ .) Թէշէքքիւլ իտէրիմ , բարազ էֆէնտի , պուլընտըղըմ հալը մահզունիյէթ իչինտէ պէօյլէ թէսէլիպախշ սէօզլէր իշիթմէք գալպիմէ բէք զիյատէ ֆէրահպախշ տըր . իթիրաֆ իտէրիմ քի թապիաթընըղն Եիւքսէքլիք վէ ճիտտիյէթի սէօզլէրինիզէ պէօյիւք պիլը գուլվէթ վէ իթիպար վէրիյօր :

Պու սէօզ իւզէրինէ , աբբայ տ'էկրինեի կէօզինիւ էլան տէլիյէ տայաթմըշ օլտըղը հալտէ տուրմագտա օլան Բօտէնէ խիթապէն , զայէթ Եավաշ պիր սէտա իլէ .

— Իշթէ ասըլ գօրգուլաճագ ճիհէթ պուրասը իտի :

Գաբրիէլ Մ. Հարտիյի պուլունտըղը հալտէն չըգարմագ վէ անը եինէ էվվէլքի էօմիւնէ ավտէթ իթտիրմէք իչուն օլանճա դայրէթինի պարֆ իտէճէք տիր . - տէտի :

Րօտէն . - (Գըսա վէ գաթի պիր սէտա իլէ .) Պէնիմ գօրգում օ տէյիլ տիր , Մ. Հարտի պիր տագըգաճըգ քէնտիսինի ունուտապիլիր . . . լաքին եիւրիւմէյէ գալգըչաճագ օլուրսա , պաճագլարընըն գըրըլմըչ օլտըղընը կէօրէճէք տիր :

Արբայ տ'էկրինեի . - Օ հալտէ սիզ նէտէն գօրգում յօրսընըղ :

Րօտէն . - Սէրբիսգոբոսխանէտէքի միւհթէրէմ բէտէրիմիզին աղըր տավրանմասընտան :

Արբայ տ'էկրինեի . - Լաքին պունտան նէ իւմիտ իւտիյօրսընըղ . . .

Պու սըրատա Րօտէնին նազարը տըգգաթը եէնիտէն ճէլպ իտիլմիչ օլտըղընտան , պիր իչարէթլէ աբբայ տ'էկրինեինին սէօղիւնիւ քէսիպ սուստըրտը :

Գաբրիէլ իլէ Մ. Հարտինին մուհավէրէսի պաչլան տըգտան սօնրա , պիր գաչ սանիյէ գատար պիր սիւքիւթ հասըլ օլմուչ ըտը . զիրա Մ. Հարտի Գաբրիէլին գուլլան տըղը իսանըն թէէսիրիլլէ պիր միւտտէթճիք տէրեայի միւլահազաթա տալմըչ ըտը :

Պու սիւքիւթ էսնասընտա , Մ. Հարտինին իգամէթ իթտիյի օտանըն աիվարլարընտա կէօրիւլէն քէտէրամիզ գաիտէլէրին պագըլարը ռասթ կէլէ Սկրիբուրն կէօղիւնէ չարմըչ օլտըղընտան , մէրգում պիրտէն պիրէ Գաբրիէլին գօլունտան թութարագ , քէմալը հիտտէթլէ .

— Ա՛հ , գարտաշըմ . . . շու գաիտէլէրի օգու . . . հէր չէյի անլայաճագսըն . . . հա՞նկը ատէմ՝ պէօյլէ քէտէրամիզ միզ միւլահազալար իչինտէ եալընըղ գալըր տա է՛ն տէհչէթլի մէյուսիյէթէ տիւշմիւլ վէ հաթթա թէլէֆի նէֆսէ գատար իլէրի կիթմիւլ . . . Ա՛հ , եա՛ Րապպի , նէ՛ նէհ .

չէթի , նէ՛ խայընանէ հարէքէթ . . . պու պիր ճինայէթի մանէվիյէ տիր . տէտի :

Մ. Հարտի . - (Մահզունանէ պիր թավր իւէ պաշընը սալլայարագ .) Սիզ տահա կէնճ սինիզ , տօսթըմ , սիզ էօմրիւնիւզիւ հէր զէման սաատէթ իչինտէ կէչիրմիշ սինիզ տիր , հիշ պիր մէյուսիյէթէ տիւչար օլմամըշ պընըզ տըր . պու գաիտէլէր սիզէ եալանճը շէյլէր կէօրիւնէպիլիր . լաքին պէնիմ ինտիմտէ վէ էքսէր ինսանլար ինտինտէ պուն . լար բէք տօղրու շէյլէր տիր . պու տիւնեատա սէֆալէթ վէ քէտէրտէն պաշգա պիր շեյ եօգ տըր . զիրա ինսան տէրտ վէ միւլագաթ շէքմէք իչուն տօղմըշ տըր . (Գաբրիէլէ տէօնէրէք .) Տօղրու տէյիլ մի , բաբազ էֆէնտի :

Ակրիքոյըն կէօսթէրմիշ օլտըզը գաիտէլէրէ Գաբրիէլ տախի աթֆը նազար իթմիշ օլտըզընտան , պու գաիտէլէքին նէ՛ կիպի մէքրուհ պիր միւթալաա իւէ ինթիլապ իտիլմիշ օլտըզընը անլատը վէ քէնտիսինի զապթ իտէմէյէրէք աճը աճը կիւլիւմնէտիքտէն սօնրա , հէյէճանը պիր պէտա իւէ .

— Խա'յր , էֆէնտիմ , խա'յր , պու տիւնեատա հէր շէյ պիհուտէ , եալան , սէֆալէթ վէ մէյուսիյէթ տէյիլ տիր խա'յր , ինսան եալընըզ տէրթ վէ մէշագագաթ շէքմէք իչուն տօղմամըշ տըր . . . մէրհամէթի պինիհայէ մէնպա'ը օլան ձէնապը Հագգ մախլիւքաթընըն տիւչարը քէտէր օլմասընտան մահզուզ օլմազ . զիրա անլէրի պու տիւեատա մէսուտ վէ պախթիյար օլմագ իչուն եարաթմըշ տըր :

Ակրիքու . - Իչիտիյօր մըսընըզ , մօսիէօ Հարտի , իչիտիյօր մըսընըզ , պու տա ըահիպ տիր . . . ֆագաթ հագիգի պիր ըահիպ տիր . . . տիկէր ըահիպէր կիպի լիսան գուլլանմազ . . . :

Մ. Հարտի . - Հալ պու քի պու գաիտէլէր քիւթիւպի իւհայէ սըրասընա կէչիրիլմիշ օլան պիր քիթապտան ախլ օլունմըշ տըր , բաբազ էֆէնտի :

Գաբրիէլ. - Սաիր պիւ ճիւմէ ասարը պէշերիյէ կիպի , պու քիթապ տախի սուի իսթիմալ իտիլէպիլիր : Պիշարէ ռահիպլէրի պիհուտէ վէ ֆաիտէսիզ պիր էօմիւրտէն ա- յըրմազա , եալընըզ եաշամազա վէ քէօր քէօրիւնէ իթա- թաթ իթմէյէ ալըշտըրմազ իչուն եազըլմըշ օլան պու քի- թապ՝ հէր շէյտէն գաթը ալէագա իթմէյի , քէնտի քէն- տիսինի թահգիր իյլէմէյի , գարտաշլարը հագգընտա էմ- յիլէթսիզիբ կէօսթէրմէյի վէ մահվ իտիճի պիր էսաղէթէ գաթլանմայը նասիհաթ իտէրէք , պու պիշարէ ռահիպլէրի՝ ձէնապը Հագգըն ինսանիլէթ հագգընտաքի էֆքեաքընա քիւլիլիյէն մուղայիր օլան պու հայաթըն իշքէնճէլէրի ձէ- նապը Հագգ ինտիստէ մագպուլ օլաճաղընա ինանտըր- մագ մագսատընա խըտմէթ իթմիշ տիր :

Մ. Հարտի . - Ս'հ, պու քիթապ պէօլլէ թէֆսիր իտի- լէրէք , պանա տահա զիյատէ տէհշէթի կէօրիւնիւյօր :

Գաբրիէլ . - (Հիտտէթինի զապթ իտէմէյէրէք .) Տիւնեատա չալըշմագտան , գարտաշլարընը սէվմէքտէն վէ անլէրլէ հիւսնիւ իթթիֆագ իչինտէ եաշամագտան պաշգա պիր նիյմէթի իլահիյէ եօղ իքէն , իշսիզ տուրմա- յը , եալընըզճա եաշամայը վէ հէր քէստէն շիւպհէ իթմէ- յի նասիհաթ իթմէյէ գալգըշմագ ատէթա քիւֆր վէ տինսիզիբ տիր . . . ձէնապը Հագգ կիպի մէրհամէթ վէ ինայէթի պիթմէզ թիւքէնմէզ օլան պիր բէտէր էվլատ- լարընըն տիւշարը քէտէր օլմասընտան մահզուզ օլուր տէմէք ատէթա պիր ճինայէթ տիր . . . : ձէնապը Հագգ էվլատլարընըն քէտէրլէրինտէն ֆէվզ էլ ատէ միւքէտտէր օլուր . . . զիրա անլէրին քատէթինտէն պաշգա պիր արզուսը եօգ տըր . . . հէր տիւրլիւ էվլաֆը հասէնէ իլէ ալլէրի թէգտին իյլէմիշ վէ հաթթա անլէրէ էօլմէզ պիր բուհ վէրէրէք , քէնտի հայաթըն էպէտիլէսինէ ռապթ իթ- միշ տիր :

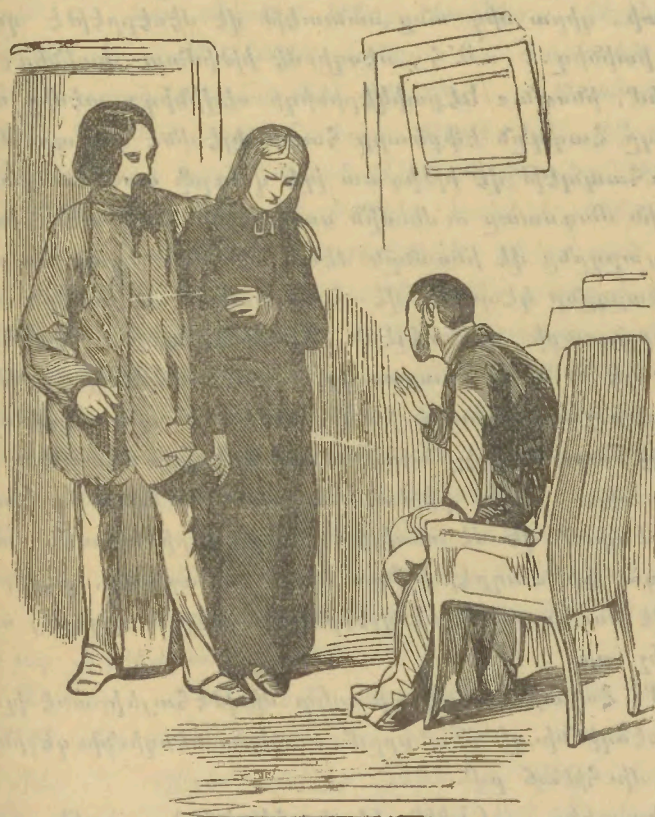
Մ. Հարտի . - (Կիթտիքճէ հէյէճանա կէլէրէք .)

Մ'հ, սէօզէրինիզ կիւզէլ վէ թէսէլլիպախշ տըր . . . լաքին ձէնապը Հազգըն ինայէթի պինիհայէսիյէ պէրապէր տիւնեատա նիշուն պունճա պէտպախթլար վար տըր :

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, Էվվէթ . . . պու տիւնեատա բէք չօգ սէֆալէթլէր վար տըր. Էվվէթ, պիր չօգ ֆա. գըրլար հէր տիւրլիւ մէսէրլէթտէն վէ հէր տիւրլիւ իւ. միտտէն մահրում օլարագ, աճ վէ պիլլաճ գալըրլար. ձէնապը Հազգըն պիր գաշ քիշինին տէյիւ, պէլքի ու մուժ ինսանիյէթին սաատէթի իշուն պախշ իթմիշ օլտըղը պունճա սէրվէթլէր արասընտա էլպիսէ վէ իգամէթ կեահ. տան մահրում օլարագ սօղուգտա իւշիւրլէր. ձէնապը Հազգ հէր քէսին միւսավաթէն մազհարը նիյմէթ օլմասը. նը արզու իթմիշ տիր . . . լաքին պաղըլարը հիյէ վէ եա ճէպը իլէ պու միւսավաթ գաիտէսինի պօզարագ ումու. մըն մալինի զապթ իթմիշլէր տիր քի, իշթէ ձէնապը Հազգը կիւճէնտիրէն չէյ տէ պու տըր: Էվվէթ, ձէնա. պը Հազգը քէտէրլէնտիրէն պիր չէյ վար ըսա, օ տա՛ պիր գաշ ատէմին խօտպինլիքլէրի հասըլ օլսուն իշուն պիր չօգ ատէմլէրին աճընաճագ պիր հալէ տիւչար օլմուշ օլմալարը տըր: Իշթէ հէր զէմանըն վէ հէր մէմլէքէթին զալըմլարը ձէնապը Հազգը զուլմլարընա շէրիք իթթիիագ իթմէյէ ճէսարէթ իտէրէք. « Ինսան տէրտ վէ մէշագ. գաթ չէքմէք իշուն տօղմուշ տըր՝ . . . չէքտիյի մէշագգաթ վէ կէօրտիւյիւ հազարէթ ձէնապը Հազգ ինտինտէ մագ. պուլ տըր . . . » գաիտէի միւտհիշէսինի ձէնապը Հազգ նամընա իլան իթտիլէր. Էվվէթ, պու գաիտէի միւտհիշէ. յի ալէմէ իլան իթտիլէր . . . կիւյա քի քէնտիլէրինին մէ. տարը իսթիֆատէսի օլան ատէմ նէ՛ գատար մէշագգաթ չէքէր, նէ՛ գատար հազարէթ կէօրիւր վէ նէ՛ գատար գան վէ եաշ տէօքէրսէ, օ՛ գատար ձէնապը Հազգ մէմ. նուն վէ մահզուզ օլուր ըմըշ:

Մ. Հարտի. - (Պիր ըույատան ույանըյօրմըշ վէ եա.

խօս գարանջը իշխնտէ պուլընան ֆիքրինտէ պիրտէն պի-
րէ պիր ըշըգ բարւամըշ կիպի.) Ա՛հ, ֆիքրինիգի անլա-
յօրըմ, եէնիտէն եաշամաղա պաշլայօրըմ... հէր շէյի
տէրխաթըր իտիյօրըմ... էվվէթ, պիր թագըմ տէհշէթ-
ի քէտէրէր ֆիքրիմի զայըֆլաթմաղտան էվվէլ, պէն տէ
պէյլէ իթիգատ իտէր իտիմ:

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, սիգ տէ պէյլէ իթիգատ ի-
տէր իտինիզ, հէմ տէ օ զէման պու տիւնեատա սէ-
ֆալէթտէն պաշգա պիր շէյ պուլընմատըղընը տիւ-
ղիւմէզ իտինիզ. զիրա սիղին սայէի հիմմէթինիզտէ իշ-
հիլէրինիզ սատտէթ իշխնտէ եաշարլար ըտը. օ զէման

հէր չէյ պօշ վէ պիհուտէ կէօրմէզ իտինիզ. զիրա եիւրէյինիզ հէր կիւն պիրատէրլէրինիզին հըսսը շիւքրանը իլէ տօլար ըտը. հէր չէյ աղլամագտան իպարէթ տէյիլ իտի. զիրա էթրաֆընըզտա հէր զէման թէպէս սիւմ իտէն չէհրէլէր կէօրիւր իտինիզ... ինսան սէֆալէթ վէ զարուրէթէ մահքիւմ իտիւմիշ պիր չէյ տէյիլ իտի. զիրա սիզ անը սաատէթ վէ մէսէրրէթէ զարգ իտէր իտինիզ... Ա՛հ, սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ, էֆէնտիմ, ինսան « Եէքտիկէրինիզի սէվինիզ » տէմիշ օլան ձէնապը Հագգըն էֆքերարը հագիգիյէսինէ գալպը թամ վէ մուհապպէթ վէ իթիգատ իլէ վագըֆ օլունճա, ինսանիյէթին մագսատը ումումըն սաատէթի հալիտէն իպարէթ օլտըղընը վէ ինսանըն մէսուտ օլմագ իչուն տօղմըշ պուլընտըղընը կէօրիւր վէ հըսս իտէր : (Օտանըն տիւլարլարընտաքի գաիտէլէրի կէօթէրէրէք, հէյէճանը գալպ իլէ.) Ա՛հ, գարտաշըմ, պու տէհչէթլի քիթապ սիզէ բէք չօգ ֆէնալըգ իթմիշ տիր... պու քիթապ Հալլէթի Խալա Պէնդէյէշ նամընը վէրմէյէ տէ ճէսարէթ իթմիշլէր տիր... պու քիթապ մահգա ինթիգամ, հագարէթ, էօլիւմ վէ մէյուսիյէթ ֆիքիլլէրինի հազի տիր, հալ պու քի Հագըրէթի Խսս սուլհ ու ասայիշ, աֆիլ, իւմիտ վէ մուհապպէթ սէօզլէրինտէն պաշգա պիր չէյ սէօյլէմէմիշ տիր... :

Մ. Հարտի. - (Պիր թավըր միւթէհույեիրանէ իլէ.) Օ՛հ, սէօզիւնիւզէ ինանըրըմ... զիրա սէօզիւնիւզէ ինանմաղա միւհթամ ըմ :

Գարրիէլ. - (Կիթ կիտէ հէյէճանը արթարագ.) Գարտաշըմ, ձէնապը Հագգըն տաիմա մէրհամէթլի, ինսանէթլի վէ մուհապպէթլի օլտըղընա վէ չալըշմայը հէր զէման թագտիս իթտիյինէ իթիգատ իտինիզ. սիզէ պաիշ իթտիյի խաղինէլէրի հէր քէսին թէէմինի սաատէթի ուղուրընտա իսթիմալ իտէճէք եէրուէ, կէվշէտիճի վէ

փափակեցի՝ պիր մէյոսիյէթլէ եալընըզլըդ իչինտէ եալայաճագ օլուրսանըզ, բէք զիյատէ կիւճէնէճէյինէ ինաւնընըզ . . . (Մ. Հարտինին էլինի սոճրէթի տօսթանէտէ թուլթուպ այաղա գալարարագ .) Այաղա գալգընըզ, գարտաշըմ, այաղա գալգընըզ . . պիր խայլը իշէթլէր սիգէ խայրը տոճալարը օգուլուպ սիգի չաղըրըյօրլար . . . պու մէղարը թէրք իտինիզ, կէլինիզ . . սերպէսթ սերպէսթ հավա ալընըզ . . . հարարէթլի վէ սէվիմի գալպլէր արասընա կէլինիզ . . . ինսանըն նէֆէսինի թուլթան պու հավայը թէրք իլէ չիֆապախշ վէ հայաթէֆղա օլան սերպէսթլիք հավասընը թէնէֆֆիւս իտինիզ . . . պու հիւզնէնկիզ խանէյի թէրք իտինիզ վէ չայըշանլարըն նաղմէլէրիլէ բիւր օլան մէսքէնէ ավտէթ իտինիզ մէտարը հայաթը օլտըղընըզ ա մէլէ կիւրուհընը եէնիտէն կէլիպ պուլընըզ . անլէրին գօլլարը սիղի եէրտէն գալտըրտըղընը վէ սիգի գալպլէրի իւզէրինէ ուղտըղլարընը վէ ավտէթինիզտէն նաչի սէվինէլէրինտէն ուղտայան գատընլարըն, չօճուգլարըն, իսթիյարլարըն էթրաֆընըզը ալտըղլարընը կէօրէրէք, հայաթը ճէտիտէ քէսպ իտէճէքսինիզ, ձէնապը Հագգըն իրատէ վէ գուվլէթի սիգտէ օլտըղընը հըսս իտէճէքսինիզ . . . չունքի պիրատէրլէրինիզին սաատէթի հայի իչուն չօգ շէյ եաբապիլիրսինիզ :

Ակրիբուլ. - (Գաբրիէլին գօլլարը արասընա աթըլարագ վէ անը գուճագլայարագ .) Տօղրու սէօյլէյօրսըն, Գաբրիէլ . . . պիզլիմ իշէիլէր կիւրուհը՝ վէլիի նիյմէթիւ միզին քէնտի արալարընա ավտէթ իթտիլինի կէօրմէք սաատէթինէ անճագ սէնին վէ ձէնապը Հագգ սայէտինտէ նաիլ օլաճագ տըր, Ա՛հ, արթըգ պունտան սօնրա հիչ պիր շէյտէն գօրգմամ, Մ. Հարտի արամըզա ավտէթ իտէճէք տիր :

Մ. Հարտի. - Էվլէթ, հագգընըզ վար տըր, հագ-

րէթի Իսայա լայնգ օլան պու միւհթէրէմ բաբազ սայէ-
սինտէ իյատէի հայաթ իյլէտիմ. . . զիրա պուրատա տիրի
տիրի մէզարա կէօմիւլմիւշ իտիմ:

Մ. Հարտի պու սէօզիւ սէօյլէտիյի սըրատա այազ
իւզէրինտէ տուրմըշ ըտը . օ զէմանա գատար սօլդուն, վէ
մէյուս իքէն, եանագլարը խաֆիֆճէ գըզարմըշ վէ կէօզ-
լէրի բարլամագտա պուլունմըշ իտի:

Ա.կրիքուլ. - Նիհայէթ պունտան սօնրա պիզիմ օլա-
ճագսընըզ. . . պու պապտէ արթըզ չիւպհէմ գալմատը:

Մ. Հարտի. - Պէն տէ էօյլէ իւմիտ իտէրիմ, տօսթըմ:

Ա.կրիքուլ. - Տէմէք քի մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին
թէքլիֆլէրինի գապուլ իտիյօրսընըզ, էօյլէ մի:

Մ. Հարտի. - Պիր ազ սօնրա քէնտի մէքթուպընա
պիր ճէվապ եազաճաղըմ. . . լաքին էվվէլա գարտաշըմ
իլէ եալընըզճա գօնուշմագ իսթէրիմ. (Էլինի Դաբրիէլէ
ուզաթարագ.) սիզէ գարտաշըմ տէյու խիթապ իթմէք.
լիյիմէ միւսաատէ իտէրսինիզ, տէյիլ մի:

Ա.կրիքուլ. - Օհ . . . սիզի Դաբրիէլ իլէ պէրապէր
պըրագաճագ օլուրսամ, եիւրէյիմ ըհաթ օլուր. . . պէն
տէ պու միւթտէյի վէրմէք իչուն գօշուպ մատմուլազէլ
տը Դարտօվիլին խանէսինէ կիտէյիմ. . . լաքին էյի խա-
թըրըմա կէլտի, պու կիւն պու խանէտէն չըգաճագ օլուր.
սանըզ, նէրէյէ կիտէճէքսինիզ, մօսիէօ Հարտի . . . իս-
թէր միսինիզ քի պէն . . . :

Մ. Հարտի. - (Ա.կրիքուլն սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Միւհ-
թէրէմ վէ ալիճէնապ պիրատէրինիզլէ պունտան տախի
պահս իտէճէյիզ, տօսթըմ, ըհճա իտէրիմ, կիտիպ մատ-
մուլազէլ տը Դարտօվիլէ արզը թէչէքքիւր իտինիզ վէ պու
ագշամ քէնտիսինէ պիր ճէվապ եազաճաղըմը տա պէյան
իյլէյինիզ:

Ա.կրիքուլ քէմալը մէսէրրէթինտէն էլլէրինի պաշընա
վէ եիւրէյինէ կէօթիւրէրէք.

— Ա՛հ, էֆէնտիմ, սէվինճիմտէն չըլտրըմամագ իչուն պաչըմը վէ եիւրէյիմի տէօրթ էլ իլէ թուլթամալըյըմ. — տէտի վէ պատէհու Գաբրիէլին եանընա կիտէրէք, անը պիր տէֆա տահա գուճագլատըգտան սօնրա, գուլաղընա ուզանարագ .

— Պիր սաաթա գատար տվտէթ իտէրիմ . . . լաքին եալընը տէյիլ զալէպէլիք իլէ կէլէճէյիմ. . . ֆագաթ Մ. Հարտիյէ պիր շէյ սէօյլէմէ . . . պէնիմ պաչգա պիր թէսավվուրըմ վար. — տէտի :

Պատէհու թարիֆի նագապիլ պիր մէսէրրէթլէ տըլարը չըգտը վէ Գաբրիէլ իլէ Մ. Հարտի լալընը գալտըլար :

.
Եօգարըտա սէօյլէմիլ Օլտըղըմը վէճհլէ, Բօտէն իլէ աբբայ տ'էկրինների պու մէնզարէտէ խաֆիյէն հազըր պուլունմըշլար ըտը :

Աբբայ տ'էկրինների իչին շու նէթիճէյի ալմասընտան միլթէհայեիր օլտրագ, Բօտէնէ խիթապէն .

— Չաթը ալինիզ պու պապտէ նէ՞ տիւչիւնիւյօրսընը. — տէյու սօրտու :

Բօտէն թընագլարընը գանատըրճասընա կէմիրէրէք .

— Տիւչիւնիւյօրըմ քի, սէբիսգորոսխանէտէն կէլէճէք քեաղըտլար բէք կէճիքտիյինտէն, պու իմանը եօգ բարագ պիլթիւն իւմիտիմիղի մահվ իտէճէք տիր. — տէտի :

35

Ի Թ Ի Ր Ա Ֆ

Ակրիբուլ օտատան տըշարը չըզընճա, Մ. Հարտի Գաբրիէլէ եագլաչպրագ .

— Բաբազ էֆէնտի . . . — տէտի :

Կէնճ բաբազ էլինի Մ. Հարտիյէ ուղաթարագ, մահւորէմանէ պիր թավը իւն .

— Խայր . . . պանա գաբտաչըմ տէյու խիթապ իտինիզ . . . պիր ազ էվվէլ պանա պօա իսմի վերտինիզ, իսթէմէմ քի կէրի ալասընըզ . — տէտի :

Մ. Հարտի Գաբրիէլին էլինի սուրէթի տօսթանէտէ սըգարագ .

— Գարտաչըմ, սէօյլէրինիզ պէնի ճանլանադրտը, սահիգաի քէտէրլէ ունութմըշ օլտըղըմ վազիֆէլէրի իւթար իյլէտի . Այլահ վերէ տէ եէնիտէն իճրա իտէճէյիմ թէճրիւպէտէ գուվվէթ վէ իգթիտարըմ էքսիլմէսէ իտի . ղիրա թէէսսիւֆ իտէրիմ քի սիզ հէր չէյի պիլմէզսինիզ :

Գաբրիէլ . — (Մէրագլա .) Նէ տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Մ. Հարտի . — (Պիր տագըզաճըզ սիւքիւթ վէ միւլահազատան սօնրա .) Սիզէ պազը իթիրաֆլարտա պուլունաճաղըմ, գարտաչըմ . . . իթիրաֆաթըմ տինլէմէք իսթէր միսինիզ . . . :

Գաբրիէլ . — Բէճա իտէրիմ, գարտաչըմ . . . հէր Նէ իֆատէնիզ վար ըսա, մահրէմանէ պանա սէօյլէյինիզ :

Մ. Հարտի . — Պէնի իթիրաֆ բաբազը սըֆաթըլա տինլէյէմէզ միսինիզ . . . :

Գարբիէլ. - Միւմբին օլտըղը գատար, պէն ըէսմի օլան իթիրաֆլարտան խօշլանմամ. . . զիրա պէօյլէ իթիրաֆլարըն բէք էսէֆէնկիզ մահզուրլարը վար տըր. պիր տօսթըն տիկէր պիր տօսթա գալպինի աչարագ. « Պիր քէտէրիմ վար, պանա թէսէլլի վէր. . . պիր շիւպհէմ վար. . . պանա պիր նասիհաթ վէր. . . սաատէթ իչինտէ իմ. . . սէն տէ սաատէթ իմէ իշթիրաք էթ. . . » տէմէսինի իճապ իտէն էմնիյէթի պէն տէ պաշգասընըն գալպին. տէ հասըլ իտէճէք օլուրսամ, բէք զիյտտէ պաթթիյար օլուրըմ: Օհ, պէնիմ իչուն պու թարզ իթիրաֆ տահա զիյատէ մուգատտէս տիր. հաթթա Հապրէթի Իսա « Պիր պիրինիզէ իթիրաֆ իտինիզ » սէօզլէրիյէ, պու թարզ իթիրաֆը միւրատ պուլուրմըշ տըր: Պէտպաթտ տըր օտտէմ քի, պու եօլտա իթիրաֆտա պուլունմագ իչուն միւտտէթի էօմիլնտէ սատըգ վէ էմնիյէթի պիր գալպ պուլամամըշ տըր, տէյիլ մի, գարտաշըմ: (Ահ իթմէքտէն քէնտիսինի մէն՝ իտէմէյէրէք.) Մա մաֆիհ, պէն հիւսնիւ ըրզամլա իթմիշ օլտըղըմ եէմին իլէ քիլիսէնին գանուլարընա մէրպուլթ պուլընտըղմօտան, մէղրիւր գանունլարա իթաաթ իտէրիմ, վէ էկէր արզու իտէրսէնիզ, սիզի իթիրաֆ բաբազը սըֆաթըլլա տա տինլէրիմ:

Մ. Հարտի. - (Պու իթաաթտան միւթէաճճիպ օլարագ.) Սիզ պէյէնմէտիյինիզ գանունլարտ տա մը իթաաթ իտէրսինիզ:

Գարբիէլ. - (Մահզունիյէթլէ.) Գարտաշըմ, թէճըիւպէ պիզէ նէ՝ գատար շէյ էօյրէթսէ, նէ՝ գատար կէօզիւմիւզիւ աչսա, եէմին նամուսլու պիր ատէմ իչուն մուգատտէս օլտըղը կիպի, հիւսնիւ ըրզա իլէ իտիլէն պիր ահա տաթի պիր բաբազ իչուն մուգատտէս տիր. . . : Քիլիսէնին թալիմաթը պազը քէրրէ պիզիմ իչուն նէ՝ գատար ազըր օլսա, քիլիսէ տաթիլինտէ գալտըղճա, անըն թալիմաթընա թէմամըլլա իթաաթ իտէճէյիմ:

Մ. Հարտի. - Պու թալիմաթ սիզի՞ն իչուն մը աղըր կելիր, գարտաշըմ:

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, պիզիմ իչուն, քէօյլէրտէ վէ եա շէհրլէրտէ բաբազլըգ իտէն պիզիմ կիպի ըուհպանիյէ. թին հագիր վէ սէֆիլ գըսմը, ձէնապը Հագգըն ատի խըտմէթ քեարլարը իչուն: Էվվէթ, ազար ազար քիլիսէյէ կիրէն ասըլգատէ ըահիպլէր պիզիմ իլէ էքսէրիյա էսկի տէրէպէյիլիք զէմանընտաքի շիտտէթլէ հարէքէթ իտէրլէր. Լաքին խրիսթիյանլըղըն մահիյէթի մուգատտէսէսի օ տէրէճէ գավի տիր քի, քէնտիսինի թաղեիր վէ իֆսատա մէյլ իտէն սուի իսթիմալաթա մուգավէմէթ իտէպիլիր. պէն իսէ հէնուզ ըուհպանիյէթին աշաղը տէրէճէլէրինտէ հէր եէրտէն տահա զիյատէ մահրումլարըն տավասընը միւտաֆաա իթմէյէ վէ ազ չօգ իսթիգլալ իլէ անլէրին խէլասընը թալէպ իյլէմէյէ մուգթէտիր օլույօրըմ . . . : Իշթէ պունըն իչուն տըր քի, քիլիսէտէ գալըրըմ վէ օ. ըատա գալտըգճա թալիմաթընա իթաաթ իտէրիմ: Սիզ տէ պէնիմ կիպի այնը մագսատա խըտմէթ իթտիյինիզ ի. չուն, սիզէ պու սէօզլէրի սէօյլէյօրըմ, գարտաշըմ. սէ. մէրէի սայընըզա իշթիրաք իթմէյէ տավէթ իթտիյինիզ սէնաաթ քեարլար արթըգ մահրում տէյիլ տիրլէր . . . պինաէն ալէյհ՝ սիզ եաբտըղընըզ էյիլիքլէրտէն նաչի Հագրէթի իսայա պէնտէն տահա զիյատէ խըտմէթ իտի. յօրսընըզ . . . :

Մ. Հարտի. - Պունտան սօնրա տախի պու խըտմէթ. տէ տէվամ իտէճէյիմ, Լաքին թէքրար իտէրիմ քի, գուվ վէթ վէ իգթիտարըմ թիւքէնմէմէլի տիր . . . :

Գաբրիէլ. - Պու գուվվէթ նի՞չուն թիւքէնճէճէք տիր:

Մ. Հարտի. - Նէ՛ գատար պէտպալսթ օլտըղըմը պիլսէնի՛զ . . . պանա նէ՛ գատար տարպէլէր վուրուլմըլ օլտըղընտան խապէրտար օլսանը՛զ . . . :

Գաբրիէլ. - Շիւպհէ եօգ քի ֆապրիգանըզը խարապ

խոհն հարիգին վուգուը զայէթ աճընաճագ պիր հալ տըր . . . :

Մ. Հարտի . - (Դաբրիէլին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Ա՛հ, գարտաշըմ, օ պիր շէյ տէյիլ տիր . . . պէն եալընըզ ազճէ իլէ թամիր իտիլէպիլէճէք պիր ֆէլաքէթտէն մէյուս օլմամ . . . լաքին տիւնեատա էօյլէ ֆէլսաքէթլէր վար տըր քի , հիշ պիր շէյ թամիր իտէմէզ . . . գալպոն էօյլէ քէտէրլէր վար տըր քի , հիշ պիր շէյ իլէ միւթէսէլլի օլմաչ . . . մա մաֆիհ , պիր ազ էվվէլքի ալիճէնապանէ սէօղլէրինիզին ճազիպէսինէ մաղլուպ օլարագ , օ զէմանա գատար բէրտէի զուլմէթ ալթընտա պուլընան իսթիգպալ պիրտէն պիրէ նուրլարա պիւրիւնտիւ . պու տիւնեատա հէնուզ իյֆա իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղըմ վազիֆէլէրի պանա իխթար իտէրէք , պէնի ճէսարէթլէնտիրտինիզ վէ ճանլանտըրտընըզ . . . :

Դաբրիէլ . - Բէք էյի , էօթէտէ նէ՞ գալըր , գարտաշըմ :

Մ. Հարտի . - Էյվա՛հ , պունճա միհնէթ շէքմիշ օլտըղըմ ալէմտէ , էվվէլքի տաղտաղալը էմրիւմէ ալտէթ իտէճէյիմի տիւշիւնտիւքճէ , եհնի եհնի գօրգուլար զիհնիմի իսթիլա իտիյօր . . . :

Դաբրիէլ . - (Պիր գաթ տահա մէրագլա .) Լաքին պու գօրգուլարը թէվլիտ իտէն քի՞մ տիր :

Մ. Հարտի . - Պէնի տինլէյինիզ , գարտաշըմ , գալպիմտէքի օլանճա շէֆագաթ վէ ֆէտաքեարլըղը իքի քիչիյէ , եանի սատըզ զանն իթտիյիմ պիր տօսթ իլէ թաբարճասընա սէվտիյիմ պիր գատընա հասր իթմիշ իտիմ . տօսթըմ պէնի ալչագճասընա ալտաթտը . . . գատըն իսէ զէվճիյէթ վազիֆէլէրինի պանա ֆէտա իթտիքտէն սօնրա , մուհապպէթիմիզի տէ վալիտէսինին իսթիրահաթը ուղուրընա ֆէտա իթտի վէ պիր տահա ալտէթ իթմէմէք իւզըն Ծրանտայը թէրք իյլէտի . . . : Էյվա՛հ , չու ահվալտէն

միւթէվէլլիա քէտէրլէրիմին նազապիլի շիֆա օլաճաղըն. տան վէ սիզին թէշվիգլինիզլէ երւրիւյէճէյիմ թարիգի ճէտիտ օրթապընտա պու քէտէրլէր թէէսիւրիյլէ հարէքէթ. տէն գալաճաղըմտան գօրգույօրըմ. Զաաֆը հալիմին բէք ֆէվզ էլ ատէ օլտըղընը իգրար իտէրիմ. . . պու հալ պէնի իւրքիւտիւյօր . . . զիրա ինսանիյէթին թէէմինի իսթիգպա. լի իշուն հէնուզ պիր շէյ եաբմաղա իգթիտարըմ վար ի. քէն, իշսիզ գալմաղա վէ եալընըզ եաշամաղա հագգըմ օլմատըղընը կէօրիւյօրըմ. սիզ պու պապտէքի վազիֆէմ հագգընտա ֆիքրիմի թէնվիր իթտինիզ, գարտաշըմ . . . անճագ թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, պէնիմ իշուն սօղուզ վէ թէնհա օլան պու ալէմէ պիր տահա կիրէճէք օլուր. սամ, գուվվէթիմին թիւքէնէճէյինտէն գօրգույօրըմ:

Գարբիէլ. - Լաքին սիզին ալտէթինիգէ չար չէշմ իլէ պէքլէյէն վէ սիզէ խայըր տուալարը օգույան օ ճէսուր վէ սատագաթլը իշճիլէր պու ալէմտէ պուլընմայօր. լար մը:

Մ. Հարտի. - (Քէտէրնաք պիր թավը իլէ.) Էվվէթ, գարտաշըմ, ֆագաթ պունտան էվվէլ էյիլիք իթմէք տույ. ղուսընա՝ հայաթըմըն մէտարը պէգասը հիւքմիւնտէ օլան իքի մուհապպէթ տախի ինզիմամ իտէր իտի . . . շիմտի օ մուհապպէթլէր եօգ տըր. գալպիմտէ եալընըզ պօշ եէր. լէրի գալմըշ տըր. պու պօշ եէրլէրի տօլտուրմագ իշուն մէզհէպին հիմմէթինէ կիւվէնմիշ իտիմ. Լաքին թէէսսիւֆ իտէրիմ. քի, պանա պունճա քէտէրլէրի մուճիպ օլան զայի. աթըմըն եէրինի տօլտուրմագ իշուն, բուհը քէտէրնա. քըմա մէյուսիյէթտէն պաշգա պիր շէյ վէրիլմէտի . . . հաթթա պու մէյուսիյէթինէ՝ գատար արթըրաճագ օլուր. սամ, նէ՝ գատար իշքէնճէ չէքէճէք օլուրսամ, Ծէնտալը Հագգա օ՝ գատար մագպուլ օլաճաղըմը պանա սէօյլէ. տիլէր:

Գարբիէլ. - Սիզի ալտաթմըշլար, գարտաշըմ, սէօ.

զիւմէ իթիմատ իտինիզ. ճէնապը Հագգ ինտինտէ ինսանի-
յէթին մագսատը քէտէր վէ իշքէնճէ չէքմէք տէյիլ, սաա-
տէթ ու իգպալէ նաիլ օլմագ տըր. ճէնապը Հագգ ին-
սանլարըն մէսուտ վէ պախթիյար օլմասընը իսթէր. ան-
լէրին քէրէմքեար վէ Հագգչինաս օլմալարընը արզու ի-
տէր :

Մ. Հարտի. - Օ՛հ, պու իւմիտպախչ սէօզլէրի տահա
էվլէլ իշիթմիշ օլալըտըմ, գալպիմտէքի եարալար նա-
գ պիլի չիֆա օլաճագ եէրտէ, չիֆաբէզիր օլաճագլար
ըտը. չիմտի թէքլիֆ իթտիյինիզ էյիլիյի տահա էվլէլ
պաշլար վէ պէլքի տէ պու սայէտէ քէտէրլէրիմի ունու-
տուպ թէսէլլիեապ օլուր ըտըմ. հալ պու քի չիմտի պէ-
նի քէտէր վէ էլէմէ օ գատար ալըշտըրտըլար քի, պու
քէտէր վէ էլէմ հայաթըմը պիւս պիւթիւն հարէքէթտէն
պըրագաճագ տըր զանն իտիյօրըմ :

Պատէհու Մ. Հարտի՝ եէնիտէն պէօյլէ մէյուսիյէթէ
տիւչմէսինտէն տօլայը մահճուպ օլարագ եիւզիւնիւ էլլէ-
րի իշինտէ սազլատը վէ եիւրէք բարալայըճը պիր սէտա
իլէ :

— Օ՛հ, պու զատֆըրը մագուր կէօրիւնիւղ... քէճա
իտէրիմ... եալընըզ գալպ իլէ եաշայան վէ հէր չէյի պիր-
տէն ղայպ իտէն պիշարէ պիր մախլուգըն նէ՝ գատար
մուզաարըպ օլտըղընը պիւսէնի՛զ... քէնտիսի չիմտի էթ-
րաֆընա պագընըպ եէնիտէն ըապթը գալպ իտէճէք պիր
չէյ արայօր. թէրէտտիւտլէրի, գօրգուլարը վէ իգթի-
մարսըզլըզը իսէ հագաթէթտէն զիյատէ մէրհամէթէ շա-
յան տըր :

Պու իթիքաֆաա էօյլէ եիւրէք բարալայաճագ պիր
հալ վար ըտը քի, Գաբրիէլ ֆէվզ էլատէ միւթէէսսիր օ-
լալագ կէօզլէրի եաշարտը : Ժէզիւթ բաբազլարընըն չէ-
վիտիքլէրի հիլէ տօլապլարընըն նէ՝ տէրէճէ թէէսիրաթը
միւտհիչէսի օլաճաղընը՝ Մ. Հարտինին տիւշար օլտըղը մէ-

յուսիսից չէ՛սպել լեռին տէն քէմալը տէ՛հչեթլէ թագ տիր
 իտիյօր ըտը . զիրա պու բաբաղլարըն հէր քէստէն այը-
 ըրպ քէնտիլէրինէ պէնտ իթմէք իսթէտիքլէրի շէֆագաթ .
 լը վէ նագիք ատէմլէրին ըուհլարընա էն զիյատէ մէյու-
 սիյէթպախշ գաիտէլէրին զէհրինի տամլա տամլա ագը-
 տարագ , անլէրին եարալարընը զէհրլէմէք վէ միւհլիք
 պիր հալէ կէթիրմէք քէնաթընտա նէ տէրէճէ մահիր օլ-
 տըգլարընը պիլիր իտի . Ֆիլ հագըգա պու բաբաղլար
 մէյուսից լէ կիրտապընըն ինժանլար իւզէրինտէ պիր նէվ
 պաշ տէճումէսի հասըլ իթտիյինի պիլտիքլէրինտէն , եէ-
 տի զոսլմարընա տիւշէն պիշարէ նէ եաբաճաղընը շաշը-
 լտարագ վէ ագլընը զայպ իտէրէք աթէշնաք կէօզլէրինի
 քէնտիսինի եուտաճագ օլան կիրտապըն թա տիպինէ աթֆ
 իտինճէյէ գատար , պու կիրտապըն տէրինլէթմէքտէն պիր
 ան կէրի տուրմաղլար Սէմանըն լաճիվէրտ րէնկի վէ
 կիւնէշին ալթուն շիւալարը գուպպէի ասիւմանտա պիհու-
 տէ եէրէ բարլար . պէտպախթ ատէմ կէօզլէրինի սէմայա
 տօղրու գալտըրարագ գուրթուլաճաղընը հըսս իտէր . ա-
 ըա սըրա խաֆիյէն օրայա պիր նագար տախի աթֆ իտէր .
 լաքին պունլար հէք պիհուտէ տիր . պիր ազ սօնըա օ
 խալըն բաբաղլարըն քէնտիսի իւզէրինտէ հասըլ իթտիքլէ-
 րի ճագիպէի ֆէվգ էլ ատէյէ մաղլուպ օլարագ , կէօզ-
 լէրինի թէքրար քէնտիսինի ճէզպ իտէն կիրտապըն գա-
 արընա աթֆ իտէր

Իշթէ Մ . Հարտի աախի պու հալտէ պուլունըյօր ը-
 տը . Գաբրիէլ պիշարէնին պուլընտըղը վազիյէթին թէհ-
 լիքէսինի քէշֆ իյլէտի վէ քէնտիսինի շու հալը եէսիշթի-
 մալտէն գուրթարմագ իւզրէ օլանճա գուվվէթինի թօր-
 լայարագ տէտի քի .

— Նէ սէօյլէյօրսընըզ , գարտաշըմ , պու մէրհամէթ
 վէ հագարէթ նէօզլէրի նէ օլաճագ . . . Ճէնապը Հագգ
 վէ ինստըլար նագարընտա սուի մէյլիյաթըն պուհրանլա

րնա տիւշար օլտըգտան սօնրա մէզհէպ վէ իթիգատը քէնտիսինէ իսթինատկեա՛հ իթթիխազ իտէն պիր րուհտան տահա մուգատտէն վէ տահա մուաղզէզ պիր շէյ օլապի- լի՛ր մի : Էմին օլունըզ, գարտաշըմ, գալպինիզտէքի եա- րալար նազապիլի շիֆա տէյիլ տիր . . . սէօղիւմէ իթիմատ իտինիզ, պիր տէֆա պու խանէտէն չըղաճազ օլուրսա- նըզ, անլէր չաբուգ էյի օլաճագլար տըր :

Մ. Հարտի . - Էյվա՛հ, պէն պունը նա՛սըլ իւմիտ ի- տէպիլիրիմ :

Գաբրիէլ . - Սէօղիւմէ իթիմատ իտինիզ, գարտաշըմ . կէշմիշ քէտէրլէրինիզ զիհնինիզտէ մէյուսանէ ֆիքիւլէր ույանտըրաճազ եէրտէ, թէսէլլիպախշ վէ լաթիֆ ֆիքիւլ- լէր ույանտըրաճազ Ելուրսա, օ զէման պու եարալար շի- բէզիր օլաճագ տըր :

Մ. Հարտի . - (Իշիթտիյինէ ինանամայարագ .) Թէ- սէլլիպախշ վէ լաթիֆ ֆիքիւլէր՝ մի . . .

Գաբրիէլ . - (Մէլէքեանէ պիր լէթաֆէթլէ կիւլիւմ- սէյէրէք .) Էվվէթ, զիրա աֆվ ու մէրհամէթտէ պէօյիւք պէօյիւք լէթաֆէթլէր, պէօյիւք պէօյիւք թէսէլլիլէր վար- տըր : Սէյլէյինիզ, գարտաշըմ, Հազրէթի Իսա քէնտիսի- նի էլէ վէրէնլէրի կէօրտիւյիւ զէման, ատավէթ, մէյու- սիլէթ վէ ինթիգամ ֆիքիւլէրինէ տիւշտիւ մի . Խա՛յր, խա՛յր . . . պիւաքս աֆվ վէ միւլայէմէթլէ մէվու տէօղլէր սէյլէտի . . . աղլար իքէն վասֆը նազապիլ պիր սուրէթ- տէ թէպէսսիւմ իթտի վէ պատէհու տիւշմէնլէրի իչուն տուա իյլէտի : Սիզ տախի պիր տօթըն խըյանէթինտէն պէօյլէ միւքէտտէր օլաճագ եէրտէ, անը աճըյընըզ, գարտաշըմ . . . քէնտիսի իչուն տուա իտինիզ . . . զիրա ի- քինիզ միյանընտա է՛ն զիյատէ պէտպախթ օլան պիզ տէ- յիլիինիզ . . . Սէօյլէյինիզ, պու սատաղաթսըզ ահպապը- նըզ սիզին տօթլըղընըզտան մահրում օլարագ, պէօյիւք պիր խազինէ զայպ իթմէտի մի . . . շիմտի հաբէքէթի վա-

գրառնաւան բէշիման օլմատըզընր սիզէ բիմ սէօլէյօր ֆիլ հագըգա սիզ պու խըյանէթ եիւզիւնտէն տիւչար օլ տըղընըզ ֆէնալըզ հէր զէման տիւչիւնէճէք օլուրսանըզ գալպինիզին շիֆասը նագապիլ պիր քէտէր իլէ բարչալա. նաճաղը տէքքեար տըր . . . պիւաքա աֆիլ ու մէրհամէթին զէվզինի վէ տուա վէ նիյագըն լէթաֆէթինի տիւչիւնի. նիւզ, օ զէման գալպինիզ քէսպի ֆէրահ իտէճէք վէ սիզ տախի մէսուտ օլաճպգսընըզ. պիրա օ հալաէ ճէնապը Հագգըն միւրատըր հասըլ օլմուշ օլաճագ տըր :

Պըւ ալիճէնապ, նազիք վէ մուհապպէթի ատէմին կէօզլէրի էօնիւնտէ աֆիլ ու մէրհամէթ վէ տուա վէ Նիյազ եօլարընը աչմագ՝ անըն մէյէլանը թապիսինէ մու վաֆըզ պիր իշ կէօրմէքա վէ պիչարէյի պոլընտըզը հալ տէն գուլիթարմագ տէմէք օլտըզը հալտէ, անը հիւզնէն. կիզ պիր մէյուսիյէթէ զարգ իթմէք՝ ժէզիւլիթ բաբազ. լարընըն իւմիտ իթտիքլէրի վէճհէ, պիչարէյի տիրի Խիրի էօլտիւրմէք տէմէք իտի :

Մ. Հարտի՝ Գաբրիէլին ինճիլի Շէրիֆէ մուլաֆըզ օլան սէօզլէրիլէ իքինճի տէֆա օլարագ կէօզլէրի էօնիւն. տէ աչըլմագտա օլան շաշատաար ուֆուզը կէօրիւնճէ, պիր միւտտէթճիք կէօզլէրի գամաչմըշ կիպի գալտը վէ գալպի պիր պիրիլնէ մուղայիր հէյէճանլար իլէ շարբմագտա օլտըզը հալտէ տէտիքի :

— Մհ, գարտաչըմ, սէօզլէրինիզսէ նէ՝ մըւգատտէս պիր գուլվիլէթ վար տըրք նաճըլ օլույօր տա աճըլըզ պէօլէ պիրտէն պիրէ թաթլըլըզա թահվիլ իտէպիլիյօրսընըզ. Տէտիլինիզ կիպի սուա վէ Նիյագը վէ աֆիլ ու մէրհամէթի տիւչիւնէրէք, գալպիմտէ եէնիտէն սիւքիւնէթ վէ իւմիտ հասըլ օլտըզընը հըսս իտիյօրըմ :

Գաբրիէլ. - (Ահմետնիյէթլէ .) Սիզէ նէ՝ գատար լաթիֆ մէսէրրէթլէր պէքլէտիլինի կէօրէճէքսինիզ. սէվ տիլիմիզ իշուն տուա իթմէք . . . տուալարմըզա ճէնապը

Հագգը անընչա իխթիլաթտա պուլընտըրմագ նէ՝ կիւզէլ չէյ տիր... : Վագթըյլա մուհապպէթի ինտինիզտէ բէք զիյատէ գըյմէթտար օլան գատընըն խաթըրէսի սիզէ նիչուն պու գատար քէտէր վէրիյօր . անըն խաթըրէսինի նիչուն ֆիքրինիզտէն տէֆ'է չալըչըյօրսընըզ . պիւլաքս անը ունութմայըպ տէրխաթըր իտինիզ , լաքին տուա վէ նիյազ իլէ քէնտիսինի թագտիս իթմէյէ չալըչընըզ . . . : Տիւնեէ-վի մուհապպէթինիզ եէրինէ , սէմավի պիր մուհապպէթ վազ իտինիզ . . . պիր պիրատէրին հէմչիրէսի հագգընտա-քի մուհապպէթի կիպի պիր մուհապպէթ բէյտա իտինիզ : Պունտան պաշգա , էկէր պու գատըն ձէնապը Հագգ նա-զարընտա գապահաթըլ իսէ , անըն իչուն աուա իթմէք նէ՝ գատար լաթիֆ տիր . . . անըն հագգընտա հէր կիւն ձէնապը Հագգըն մէրհամէթինի տավէթ իթմէք նէ՝ պէօ-յիւք պիր մէսէրրէթ տիր . ձէնապը Հագգ տաիմա քէ-րէմքեար վէ մէրհամէթի օլտըղընտան , սիզին տուալարը-նըզտան միւթէէսսիրէն անա աֆվ իտէճէք տիր . զիրա ձէ-նապը Հագգ հէր քէսին գալպինի օգուլ վէ բէք չօգ ֆէ-լաքէթլէրին էքսէրիյա էսէրի զաաֆ օլտըղընը պիլիր : Հազ-րէթի իսա Մարիամ Մագդաղենացի նամ կիւնահքեար իլէ ֆահիչէ գատըն իչուն բէտէրինէ չէֆաաթ իթմէտի մի : Օ պիչարէ գատընլարը ըէտտ իթմէտի , լանէթլէմէտի , պի-լաքս անլէրի աճըյըպ քէնտիլէրի իչուն տուա իյլէտի . . . « զիրա չօգ սէվմիչլէր իտի . . . » տէտի :

Մ. Հարտի . - Օհ , նէ՝ տէմէք իսթէտիյինիզի անլա-յօրըմ . տուա իթմէք՝ սէվմէք տէմէք տիր . . . տուա իթ-մէք՝ լանէթ իտէճէք եէրտէ աֆվ իթմէք վէ մէյոււս օլա-ճագ եէրտէ իւմիտվար օլմագ տէմէք տիր . . . տուա իթ-մէք կէօզ եաչը տէօքմէք տէմէք տիր . կէօզ եաչը իսէ հայաթէֆզա պիր չիհ տանէսի կիպի եիւրէք իւզէրինէ տիւչիւպ ֆէրահլանտըրըր . . . : էվվէթ , նէ՝ տէմէք իսթէ-տիյինիզի անլայօրըմ . . . սիզ պանա տէրտ ու էլէմ չէք-

մէք տուա իթմէք տիր տէմէյօրսընըզ. . . խա'յր , խա'յր ,
պէն պուեն հըսս իտիյօրմ. . . սիզ իւմիտվար օլմագ վէ
ափվ իթմէք՝ տուա իլէմէք տիր տէյէրէք հագըզաթը
հալի սէջլէյօրսընըզ. . . էվվէթ , պէն տէ սիզին սայէնիզ-
տէ գօրգմայարագ եէնիտէն էսկի ուսուլը մայիչէթիմէ ալ-
տէթ իտէճէյիմ. . . :

Պատէհու Մ. Հարտի , կէօզլէրի եաշարմըշ օլտըզը
հալտէ գօլլարընը Գաբրիէլէ ուզաթարագ .

— Ա՛հ , գարտաշլմ. . . պէնի իքինճի տէֆա օլարագ
գուրթարըյօրսընըզ . - տէյու հայգըլտը :

Պու սէօզ իւզէրինէ պու իքի քէրէմքեար մախուզլար
պիրի պիրինէ սարըլտըլար :

.

Մալիւմ օլտըզը իւզրէ , Բօտէն վէ աբբայ տ'էկրինեի
խաֆիյէն պու մէնզարէյի սէյր իթմիչէր իտի . Բօտէն
ֆէվգ էլատէ պիր տըգզաթլա պու մուհավէրէյի տինլէ-
միշ օլտըզընտան , անըն պիր հարֆընը պիլէ զայպ իթմէ-
միշ իտի :

Գաբրիէլ իլէ Մ. Հարտինին պիրի պիրինէ սարըլտըզ-
լարը զէման , Բօտէն եըլան կէօզլէրինի պիրտէն պիրէ տէ-
լիքտէն կէրի չէքտի : Չէհրէսինտէ չէյթանի պիր մէսէրրէթ
վէ մուզաֆֆէրիյէթ էսէրի կէօրիւլիւյօր ըտը : Աբբայ տ'էկ-
րինեի իսէ պու մէնզարէնին ալտըզը նէթիճէտէն գօրգ-
մուշ վէ մէյուս օլմուշ օլտըզընտան , մէրգումըն մուզաֆ-
ֆէրանէ չէհրէսինտէն հիչ պիր չէյ անլայամայարագ , քէ-
մալը հայրէթլէ հիւզիւնէ պագըյօր ըտը :

Բօտէն կէօզիւնիւ տէլիքտէն այըրտըգտան սօնրա ,
գըսս վէ գաթի պիր սէտա իլէ .

— Տիւլիւմիւ էլիմտէ տիր . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի պու սէօզտէն միւթէաճճիպ օլա-
րագ .

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ . - տէյու սօրտու :

Րօտէն ժեզիւիթին սէօզիւնէ տօղրուտան տօղրույա
ճէվապ վերմէյէրէք .

— Պուրատա պիր սէյահաթ արապասը վա՞ր մը տըր .
- տէտի :

Աբբայ տ'էկրինների պու սիւալտէն պիր գաթ տահա
միւթէաճճիպ օլարագ կէօզլէրինի տէհչէթլէ աչար վէ
ղայրը ինթիյարի պիր թավր իլէ .

— Սէյահաթ արապասը մը . - տէյու թէքրար իթ .
տի :

Րօտէն . - (Սապըրսըզլըզլա .) Էվվէթ , իպրանիճէ՞ մի
սէջլէյօրմ . . . պուրատա պիր սէյահաթ արապասը վա՞ր
մը տըր :

Աբբայ տ'էկրինների . - Շիւպհէսիզ . . . պէնիմ արապամ
վար տըր :

Րօտէն . - Էջլէ իսէ չար չարուգ բօսթա պարկիրլէրի
ճէլպ իթտիրինիզ :

Աբբայ տ'էկրինների . - Նէ՞ իչուն :

Րօտէն . - Մ . Հարտիյի կէօթիւրմէք իչուն :

Աբբայ տ'էկրինների . - (Րօտէնի սայըզլայօր զանն իսէ-
րէք .) Մ . Հարտիյի կէօթիւրմէք իչուն մը :

Րօտէն . - Էվվէթ , անը պու ագչամ Սէնթ-Էրէմէ
կէօթիւրէճէքսինիզ :

Աբբայ տ'էկրինների . - Օ հիւգնէնկիզ վէ իսսիզ եէրէ՞
մի . . . Մ . Հարտիյի մի . . . :

Ժեզիւիթ րույա կէօրիյօր զանն իթմէքտէ իտի :

Րօտէն . - (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Էվվէթ , Մ .
Հարտիյի :

Աբբայ տ'էկրինների . - Մ . Հարտիյի ալըպ կէօթիւրմէք
հա՛ . . . հալ պու քի չիմտի Գաբրիէլ . . . :

Րօտէն . - (Աբբայ տ'էկրիններին սէօզիւնիւ քէսէրէք .)
Եարլմ սաաթ սօրու Մ . Հարտի այազլարըմա գաբանա-
ճապ վէ եկէր միւմքին իսէ քէնտիսինի Բարիստէն տըչա-

րը, տիւնեանըն ուճընա, պիր չէօլէ կէօթիւրմէքլիյիմի
րէճա իտէճէք տիր:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Եա' Գաբրիէ'լ:

Րօտէն. - Եա' պիր ազ էվվէլ սէրբիսգորոսխանէտէն
կէլէն մէքթո'ւպ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Լաքին սիզ պիր ազ էվվէլ պու
մէքթուպըն բէք զիյատէ կէճիքմիշ օլտըղընը սէօյլէյօր
ըտընըզ:

Րօտէն. - (Գըսա վէ գաթի պիր սէտա իլէ.) Պիր ազ
էվվէլ տիւյիւմիւ էլիմտէ տէյիլ իտի... չիմտի էլիմտէ
տիր:

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք, իքի ժէզիւիթ կիզլի օտա.
տան ալէլ աճէլէ տըշարը չըգտըլար:

36

Ձ Ի Յ Ա Ր Է Թ

Մ. Հարտիյի ժէզիւիթ բարազլարընըն միւհլիք նու.
ֆուղընտան գուրթարմագ իւղրէ Գաբրիէլին հայսիյէթ.
քեարանէ պիր իհթիյաթ իլէ եալընըզ ալիճէնապանէ
թէտպիւլէր իթթիխազ իթմէքլէ իքթիֆա իյլէմիշ օլտը
ղընը սէօյլէմէք պիհուտէ տիր: Կէնճ րահիպ պու բարազ
լարըն մէքրուհ էնթրիգալարընը մէյտանա չըգարմագա
թէնէզղիւլ իթմէքտէն նէֆրէթ իտէր իտի. անճագ քէն.
տի միւհսսիր վէ ճագիպէլի սէօղլէրի Մ. Հարտինին ղաֆլէ.
թիհէ գարչը թէէսիրսիզ գալտըղը զէման, պու թէտպիւրէ
միւրաճաաթ իտէճէք իտի:

Մ. Հարտի Գաբրիելի գօլլարը արասընտա սըգտըգտան սօնրա, քէմալը մէսէրրէթլէ .

— Չալըշմագ, տուա իթմէք վէ աֆվ իյլէմէք... պու իւշ քէլիմէ իլէ պէնի հայաթ վէ իւմիտէ իյատէ իթտիրտինիզ. — տէտի :

Մէրգում պու սէօղլէրի հէնուզ իրատ իթմիշ իքէն, դարու աչըլտը վէ պիր խըտմէթքեար իշէրի կիրէրէք, Գաբրիէլէ սէսսիզճէ պէօյիւք պիր մէքթուպ վէրտիքտէն սօնրա, եինէ տըշարը չըգտը, Գաբրիէլ թէաճճիւպտէ գալարագ, մէքթուպը ալտը վէ ըասթ կէլէ իւզէրինէ պագտը. պատէհու պիր քէօշէսինտէ խուսուսի պիր տամղա կէօրէրէք, ալէլ աճէլէ զարֆը եըրթտը վէ իշինտէն թահրիրաթը ըէսմիյէ շէքլինտէ տիւրիւլմիւշ վէ ուճընտան գըրմըզը մօմտան պիր մէօհիւր ասըլմըշ պիր քեաղըտ չըգարըպ օգուտու. պատէհու բէք զիյատէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ. « Օ'հ, եա' Բապպի... » տէյու հայգըրտը վէ Մ. Հարտիյէ թէվճիհի խիթապլա. « Աֆվ իտէրսինիզ... էֆէնտիմ... » տէտի :

Մ. Հարտի պու սէօղտէն ֆէվգ էլ ատէ մէրագա տիւշէրէք .

— Նէ' վար... ֆէնա պիր խապէր մի ալտընըզ. — տէտի :

Գաբրիէլ քէմալը մէյուսիյէթլէ « էվվէթ... շայէթ ֆէնա պիր խապէր ալտըմ... » ճէվապընը վէրտիքտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք .

— Տէմէք քի պէնի պուռն իչուն Բարիսէ չաղըլմըշլար. պէնի տինլէմէյէ պիլէ թէնէզզիւլ իթմէտիլէր. պէրաէթի զիմէթիմի իսպաթ իթմէքլիյիմէ միւսաատէ իթմէքսիզլին, պէնի պէօյլէ ճէրիհատար իտիյօրլար. — տէտի վէ եէնիտէն պիր ազ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա, սապըրքեարըզընը իյմա իտէր պիր ահ չէքէրէք .

— Պէիս եօգ... իթաաթ իթմէլիյիմ... իթաաթ ի-

տէճէյիմ . . . վերտիյիմ եէմին պէօյլէ իճապ իտէր . - տէտի :

Մ. Հարտի թէաճճիւպ վէ էնտիշէ իլէ կէնճ բաբաղա պագարագ , խալիսանէ պիր մուհապպէթլէ .

— Հէր նէ գաւտար հագգընըզտաքի տօսթլըզըմ վէ միննէթտարլըզըմ սիզին իչուն եէնի պիր շէյ իսէ տէ , աճապա սիզէ պիր խըտմէթ իյֆա իտէմէզ միյիմ . . . պէն սիզէ օ՛ գաւտար պօրճլույըմ քի , պունըն պիր ազընը էօ տէմէքլէ բէք զիյատէ պախթիյար օլուըմ . - տէտի :

Գաբրիէլ . - Պու կիւնտէն իթիպարէն զալպիմտէ կիւզէլ պիր խաթըրէ պըրագարագ , սիզ զաթէն պանա պէօյիւք պիր էյիլիք իթտինիզ , գարտաչըմ . . . պու սայէտէ միւէլլիմ պիր քէտէրէ գօլայլըզլա գաթլանապիլէճէյիմ :

Մ. Հարտի . - (Էնտիշէ իլէ .) Վա՛յ , քէտէրինի՞զ մի վար . . . :

Գաբրիէլ « Խա՛յր . . . անսըզըն զուհուր իտէն միւէլլիմ պիր շէյ . . . » տէտի վէ պաչընը պէրիյէ չէվիւրէրէք , եանաղընտան ագան պիր տամլա եաչը սիլտիքտէն սօնրա , իլավէթէն .

— Լաքին ճէնապը Հագգըն լութֆ ու աւալէթինէ իթիմատ իտէրէք , թէսէլլի պուլմագտան խալի գալմայաճաղըմ . . . զաթէն պու թէսէլլիւեր պաշ կէօսթէրիյօր չունքի սիզի էյի վէ տօյրու պիր եօլտա պըրագըյօրըմ . . . Ալլահա ըսմարլատըզ , գարտաչըմ . . . ինչալլահ գարիպէն եինէ կէօրիւշիւրիւզ :

Մ. Հարտի . - Վա՛յ , պէնի թէ՛ք մի իտիյօրսընըզ . . . :

Գաբրիէլ . - Նէ՞ եաբայըմ , էօյլէ լազըմ կէլիյօր . էվ վէլա պու մէքթուպըն նա՛սըլ պուրատա պանա կէօնտէրիլմիշ օլտըզընը անլամագ իսթէրիմ . . . սօնրա տա ալտըզըմ էմրէ իթաաթ իտէճէյիմ . . . Գարտաչըմ Ակրիքուլ նէ՛ էմրինիզ օլտըզընը անլամագ իւզրէ պիր ազ սօնրա պուրայա կէլէճէք տիր . վէրէճէյինիզ գարալը վէ սիզի

եկնիտէն կէօրէպիլէճէյիմ՝ մահալի պանա սէօյլէյէճէք տիր . . . իսթէտիյինիզ վագթ կէօրիւշէպիլիրիզ :

Մ. Հարտի նէզաքէթէ ըիայէթէն՝ Գաբրիէլին նակէհ- զուհուր քէտէրինին սէպէպի նէ՝ օլտըղընը անլամագ իշուն ըսրար իթմէյէրէք :

— Նէ՞ վագթ կէօրիւշէպիլէճէյիմիլի պանա սիւալ իտիյօրսընըզ . եարըն կէօրիւշէպիլիրիզ, զիրա պու կիւն պու խանէտէն չըգաճաղըմ . — տէտի :

Գաբրիէլ Մ. Հարտինին էլինի սըգարագ, քէմալը մուհապպէթլէ :

— Էօյլէ իսէ, եարըն եինէ կէօրիւշիւրիւզ, գարտա- չըմ :

Մ. Հարտի զայրը իսթիյարի պիր հարէքէթտէ պու- լունարագ, Գաբրիէլ էլինի էլինտէն այըրմագ իսթէտիյի սըրատա պըրագմայլ սըգտը վէ կէնճ բաբազըն ազիմէ- թինտէն գօրգըյօրմըզ վէ անը քէնտի եանընտա ալըգօյ- մագ իսթէյօրմըզ կիպի, էլլէրի իշինտէ թուլտու :

Կէնճ բաբազ Մ. Հարտինին պու հարէքէթինտէն միւ- թէաճճիպ օլարագ, եիւզիւնէ պագտը . Մ. Հարտի իսէ Գաբրիէլին էլինի պըրագարագ վէ լաթիֆ պիր սուրէթտէ կիւլիւմէյէրէք տէտի քի :

— Աֆվ իտէրսինիզ, գարտաչըմ, կէօրիյօրսընըզ ա՛, պուրատա չէքտիյիմ ըզտըրապլար սէպէպիլլէ, եալընըզ գալաճաղըմտան նաշի չօճուգլար կիպի գօրգույօրըմ :

Գաբրիէլ . — Պէն սիզաէն էմին իմ . . . զիրա սիզէ թէ- սէլիպախշ ֆիքիլլէր վէ սաղլամ իւմիտլլէրլէ պըրագըյօ- ըրմ . գարտաչըմ Ակրիքուլ ալտէթ իտինճէյէ գատար պու ֆիքիլլէր վէ պու իւմիտլլէր սիզի իշլալ իթմէյէ քեա- ֆի տիրլէր . . . Ակրիքուլ իսէ կէճիքմէյիպ կէլէճէք տիր . եինէ Ալլահա ըսմարլատըզ . . . եարըն կէօրիւշիւրիւզ, գարտաչըմ :

Մ. Հարտի . — Սաատէթ իլէ . . . եարըն կէօրիւշիւ-

րիւզ, աղիպիւմ: Լաքին կէլմէքտէն սարֆը նազար իթմէյի-
նիզ. զիրա աչըգ հաւատա իւք ատըմլարըմը աթմագ ի-
չուն հէնուզ սիզին մուալէնէթի խայրխահանէնիզէ միւհ-
թաճ ըմ... չունքի պէն պունճա զէման տըր գարանլըգ-
տա հարէքէթսիզ գալմըչըմ տըր:

Գաբրիէլ. - Էօյլէ իսէ եարըն եինէ կէօրիւչիւրիւզ...
լաքին օ զէմանա գատար ճէսարէթ, իւմիտ վէ տուա...
պու իւչ շէյի ունութմայընըզ:

Մ. Հարտի. - Էվվէթ, ճէսարէթ, իւմիտ վէ տուա,
պու իւչ շէյ ինսանա բէք զիյատէ գուվվէթ վէրիր:

Պու սէօզտէն սօնրա Մ. Հարտի եալընըզ գալտը:

Ղարիպ հալ... Գաբրիէլին տըշարը չըգմաղա հազըր-
լանտըղը սըրատա Մ. Հարտինին հըսս իթմիշ օլտըղը գօր-
գու մէրգումըն զիհնինտէ պաշգա պիր սուրէթտէ թէքրար
հասըլ օլմագտա իտի. կէնճ բաբաղըն աղիմէթինտէն սօն-
րա, պիշարէ ատէմ՝ Գաբրիէլին հուզուըըյլա բէյտա օլան
նուըը սաֆի վէ լաթիֆ եէրինէ մէշում պիր գարանլըզ վա-
գը օլտըղընը զանն իյլէտի. մա մաֆիհ պիր չօգ մուլթէլիֆ
հէյէճանլարլա կէշմիշ օլան պիր կիւնտէն սօնրա, վէ պա
խուսուս Մ. Հարտինին միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու
պուլընտըղը մատտի վէ մանէվի զաաֆ տիւչիւնիւլէճէք օ-
լուրսա, շու հալ բէք գօլայ անլաշըլապիլիր իտի:

Գաբրիէլին աղիմէթինտէն սօնրա պիր չարեէք սաաթ
գատար կէշմիշ իքէն, Մ. Հարտինին խըտմէթինէ մէէմուը
օլան ուշագ իչէրի կիրտի վէ քէնտիսինէ պիր մէքթուպ
վէրտի:

Մ. Հարտի պէօյլէ մէմուըն զայըը օլարագ վասըլ օ-
լան պու մէքթուպտան միւթէաճճիպ օլարագ.

— Պու մէքթուպ քիմտէն տիր. - տէյու սօրտու:

Ուշագ մագամը իհթիրամտա էյիլէրէք.

— Պու խանէնին իւճրէթլի զաթլարընտան պիրիսին-
տէն տիր. - ճէվապընը վէրտի:

Սաչլարը եասը օլան պու ատէմ գուրնազնա վէ զահիտանէ պիր չէհրէյէ մալիք օլուպ, զայէթ եավաշ սէտա իլէ սէօզ սէօյլէր վէ միւթէմատիյէն էօնիւնէ պապար Ըտը. մերգում Մ. Հարտինին ճէվապընա ինթիզարէն, էլէրինի խաչվարի կէօյսիւնէ տայաթտը վէ պաշ բարմագլարընը չէվիրմէյէ պաչլատը :

Մ. Հարտի ալտըղը մէթուպըն զարփընը եըրթտը վէ պէր վէճհի աթի օգուտը .

« Էֆէնտի .

« Պու միւհթէրէմ խանէտէ սիզինլէ պէրապէր պուլընմագտա օլտըղըմը անճագ պու կիւն թէսատիւֆի օլաբագ խապէր ալտըմ. տիւշար օլտըղըմ ուզուն պիր խասթալըգ վէ իչինտէ եաշատըղըմ վահտէթի քեամիլէ նազարը տըգգաթա ալընաճագ օլուրսա, սիզին իլէ գօմշու օլտըղըմտան շիմտիյէ գատար պիխապէր պուլընտըղըմըն սէպէպի անլաշըլապիլիբ : Հէր նէ գատար պիր պիրիմիզի պիր տէֆա կէօրմիւշ իսէք տէ, սիզի կէօրմէքլիյիմի ինթաճ իտէն մատտէ սիզին իչուն օ՛ գատար մուհիմմ պիր չէյ իտի քի, անը ունուլթմըշ օլտըղընըզա հիչ պիր վագթ ինանամամ. . . . »

Մ. Հարտի՝ հայրէթ վէ թէտճհիւպի իյմա իտէր պիր հարէքէթտէ պուլունարագ, խաթըրէլէրինի թօբլատը վէ մէթուպտա պահս օլունան մատտէյի տէրխաթըր իտէմէտիյինտէն, օգումասընը տէվամ իյլէտի .

« Պունտան պաշգա օ միւլագաթ գալպիմտէ սիզին հագգընըզտա էօյլէ պէօյիւք պիր իհթիրամ վէ թէվէճ. ճիւհ հասըլ իյլէտի քի, սիզէ արղը հիւրմէթ վէ ուպուտիյէթ իթմէք իւղրէ նէզտինիզէ կէլմէք արզուսընա միւմ. քին տէյիլ զալէպէ իտէմէմ, պա խուսուս քի տիւնեատա էն զիյատէ սէվտիյիմ, հայրան օլտըղըմ վէ հիւրմէթ իթտիյիմ ատէմլէրտէն պիրի օլան միւհթէրէմ վէ ֆազիլէթ .

չիար արքայ Գաբրիէլտէն սիզին պու կիւն պու խանէյի թէրք իթմէք իւզրէ օլտըղընըզը խապէր ալըյօրըմ:

« Թէքրար ալէմէ տախիլ օլմագ իւզրէ շու պիզիմ վահտէթխանէմիզի թէրք իթտիյինիզ արրատա , պունտան պէօյլէ եալընըզըզ իչինտէ եաշայածագ օլան վէ միւէպ պէտէն թէրք իթտիյի ճէմիյէթի պէշէրիյէ կիրտապը տարասընտա սիզի պիր տահա կէօրմէյի իւմիտ իտէմէյէն պիշարէ պիր իթթիյարըն շու ըէճասընը գապուլ պույուր մաղա թէնէզզիւլ իտէճէյինիզէ ինանապիլիբ միյիմ:

« Ճէվապընըզա նաիլ օլմագ շէրէֆինէ ինթիզարէն , ինթիրամաթը ֆաիգամը լութֆէն գապուլ իթմէնիզի ըէճա իտէրիմ , էֆէնտիմ:

« Հագիր վէ իթաաթքեար պէնտէնիզ ,

« ՐՕՏԷՆ »

Մ. Հարտի պու մէթուպը վէ իմզայը օգուտըզտան սօնրա , եէնիտէն խաթըրէլէրինի թօբլայըպ ուզուն ուզատըյա տիւշիւնտիւ իսէ տէ , նէ՛ Րօտէնին քիմ օլտըղընի վէ նէ՛ տէ մէթուպտա պահս օլունան մատտէի մուհիմէնին նէտէն իպարէթ իտույինի տէրխաթըր իտէմէտի պինաէն ալէյհ էրէյիճէ պիր սիւքիւթտէն սօնրա , ուշաղա թէվէճճիւհէ :

— Պու մէթուպը սիզէ Մ. Րօտէն մի վէրտի . - տէյու սօրտու :

Ուշագ , - էվվէթ , էֆէնտիմ:

Մ. Հարտի . - Պու Մ. Րօտէն քիմ օլույօր :

Ուշագ . - Ուզուն պիր խասթալըզտան հէնուզ գուր թուլմըշ իթթիյար պիր էֆէնտի տիր . պու խասթալըզ ազ գալըն քէնտիսինի կէօթիւրիւյօր ըտը . անճագ պիր գաշ կիւնտէն պէրու խասթալըզտան գալգմըշ տըր . լաքին էլան օ՛ գատար մահզուն վէ օ՛ գատար զայըֆ տըր քի , եիւզիւնէ պազանըն եիւրէյի էզիլիլ . պու պէօյիւք

պիր ֆէլաքէթ տիր . զիրա պու խանէտէ անտէն տահա հայսիյէթլի վէ տահա ֆազիլէթլի պիր ատէմ հօգ տըր . լաքին սիզ միւսթէսնա սընըզ , էֆէնտիմ , զիրա սիզ տէ Մ . Բօտէն իլէ հէմայար սընըզ :

Մ . Հարտի . - (Տիւշիւնէրէք .) Մ . Բօտէն հա' . . . ղարիպ չէյ . . . նէ' պու իսմին քիմ օլտըղընը վէ նէ' տէ թէալիւ . զի օլապիլէճէք պիր մատտէյի տէրիսթըր իտէմէյօրլմ :

Ուշագ . - Էկէր ղաթը ալինիզ մէքթուպըն ճէվա . պընը վէրէճէք օլուրսանըզ , պէն Մ . Բօտէնէ կէօթիւրիւ . թիւմ . Մ . Բօտէն վէտա' իթմէք իւզրէ չիմտի աբբայ տ'էկ . ըննինին օտասընտա տըր :

Մ . Հարտի . - Վէտա' իթմէք իւզրէ մի :

Ուշագ . - Էվվէթ , էֆէնտիմ , բօսթա պարկիւրէրի կէլտիլէր :

Մ . Հարտի . - Քիմի' իչուն :

Ուշագ . - Որբայ տ'էկրիննի իչուն , էֆէնտիմ :

Մ . Հարտի . - (Էբէյիճէ միւթէաճճիպ օլարագ .) Սբ . բայ տ'էկրիննի սէյասէթէ' մի չըղըյօր :

Ուշագ . - (Մահրէմանէ պիր թավը իլէ .) Էվվէթ , լաքին պէս պէլլի ղայպուպէթի բէք չօգ զէման տէվամ իթմէյէճէք տիր . զիրա միւհթէրէմ բէտէրիմիզ պէրապէր հիչ քիմսէյի կէօթիւրմէյօր վէ բէք ազ էչեսա ալըյօր . Մա մաֆիհ չիւպհէ հօգ . քի սիզինլէ վէտալաշմաղա կէլէ . ճէք տիր . . . լաքին Մ . Բօտէնէ նէ' ճէվապ կէօթիւրէյիմ :

Մ . Հարտինին ալտըղը մէքթուպ օ' գատար նազի . քեսնէ հազըլմըզ վէ իչինտէ Գարբիէլ հազգընտա էօյլէ իհթիրամքեարանէ պիր լիսան գուլլանըլմըզ ըտը քի , Մ . Հարտի թապիի պիր մէրագա տիւշէրէք վէ խանէտէն չըգ . մագ իւզրէ օլտըղը պիր սըրատա պու միւլագաթը ըէտա իթմէյէ հիչ պիր սէպէպ կէօրմէյէրէք , խըտմէթքեարա խիթապէն .

— Էկէր պուրայա կէլմէք զահմէթինի իթիյար ի .

տէճէք օլուրլարսա , քէնտիլէրինէ մուճթազըր պուլընտը .
ղըմը սէօյլէյինիլ . - տէտի :

Խըտմէթ.քեար « Շիմտի կիտիպ սէօյլէրիմ » տէյէրէք
մագամը իճթիրամտա էյիլտիքտէն սօնրա օտատան տըշա-
րը չըգտը :

Մ. Հարտի եալընըզ գալընճա , Մ. Րօտէնին քիմ օ-
լապիլէճէյինի քէնտի քէնտինէ տիւչիւնմէքլէ պէրապէր ,
պազը ուֆագ թէֆէք եօլ թէտարիքեաթը կէօրմէյէ պաշ-
լատը . զիրա հէր նէ օլուրսա օլսուճ կիճէյի օ խանէտէ
կէչիրմէք իսթէմէյօր ըտը . վէ տինտար ատէմլէրին կիւ-
նահա տիւշմէմէք իւզրէ արա սըրա պազը տուալար օ-
գուարգլարը կիպի , քէնտիսի տէ ճէսարէթինի մուհաֆա-
ղա իթմէք իւզրէ միւթէմատիյէն Գարրիէլին լաթիֆ սէօզ-
լէրինի տէրխաթըր իտիյօր ըտը :

Չօգ կէչմէքսիզին ուշագ. եէնիտէն օտայա կիրէրէք ,
Մ. Հարտիյէ խիթապէն .

— Մ. Րօտէն կէլտի , էֆէնտիմ , տըշարըտա էմրինի-
ղէ պէքլէյօր . - տէտի :

Մ. Հարտի « Իչէրի պուլուրսընլար » տէմէսինի միւ-
թէագըպ , Րօտէն սիյահ կիճէլիք էլպիսէսինի կիլինմիշ վէ
էսկի թաքեէսինի տէ էլինտէ թուլթմըշ օլտըղը հալտէ ,
իչէրի կիրտի : Ուշագ տըշարը չըգտը :

Օ սըրատա կիւնէշ զուրուպ իթմէք իւզէրէ իտի :

Մ. Հարտի չէհրէսինի պիր էյիճէ ֆարգ իտէմէտիլի
Րօտէնին իսթիգպալինէ կիթմէք իւզրէ այաղա գալգտը .
լաքին Րօտէն բէնճէրէյէ եագըն այտընըզ պիր եէրէ կէ-
լիպ տէ Մ. Հարտի անըն եիւզիւնէ աթֆը նազար իտինճէ ,
հայրէթինտէն վէ քէտէրնաք պիր իաթըրէնին ֆիքըրինէ
տիւշմէսինտէն խաֆիֆ պիր նիտա ըզհար իյլէտի : Պու
թէաճճիւպ վէ հայրէթ կէչտիքտէն սօնրա , Մ. Հարտի
քէնտիսինի թօրլայըպ հէյէճանը պիր սէտա իլէ .

— Սիզ պուրտտա պուլուճըյօրսընըզ հա՛ . . . ա՛հ ,

հագգընըզ վար... սիզի իւք տէֆա կէօրտիւյիւմ մատտէ
բէք մուհիւմ պիր չէյ իտի. - տէտի :

Րօտէն տախի բէտէրանէ վէ մէմնունանէ պիր չէհրէ
թագընարագ .

— Ա՛հ, ազիզիւմ մօսիէօ, պէնի ունութմըջ օլմատը-
ղընըզտան էմին իտիւմ. - տէտի :

37

Տ Ո Ւ Ա

Րօտէնին՝ Մ. Հարտի իւէ պիր կէօնէ մուարէֆէսի
պուլընմամագլա պէրապէր, անըն տօսթը սատըզը օլան
Մ. տը Պլէսագըն ալչագճա խըյանէթինի խապէր վէրմէք
իւզրէ ֆապրիգասընա կիթմիչ օլտըղը օգույանլարըմըղըն
խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք տիր. ժէզիւիթին շու իխպա-
րը միւմաիւյէյհ իշուն պիր տարպէի միւտհիշէ օլուպ, պիր
գաչ տագըզա սօնրա, անըն գատար տէհչէթլի տիկէր
պիր ֆէլաքէթ տահա զուհուր իյլէմիչ իտի. զիրա Րօտէն
հէնուզ ֆապրիգատա իքէն Մ. Հարտի թաբարճասընա
սէվտիյի գատընըն ազիմէթի նակէհանիսինի տէ խապէր
ալմըջ ըտը. շու հալտէ Րօտէնին պիրտէն պիրէ քէնտի օ-
տասընտա պուլընմասը պիչարէ ատէմէ նէ՝ գատար ըզ-
տըրապ վէրէճէյի անլաշըլապիլըր : Մա մաֆիհ՝ Գաբրիէ-
լին վէրտիի նասիհաթլարըն թէէսիրի սէլամէթպախշասը
սայէսինտէ ազար ազար քէսպի պէշաշէթ իյլէտի վէ չէհ-
րէսինտէքի թէղայեիւր եէրինէ հիւզնէնկիզ պիր սիւքիւ-
նէթ բէյտա օլարագ .

— Սիզե պու խանէտէ թէսատիւֆ իտէճէյիմի հիշմուլ իթմէզ իտիմ. — տէտի :

Բօտէն . — (Ռհիտէրէք .) Էյվա՛հ , սիզի թանըմատը . զըմ հալտէ , մահզա նամուսքեար պիր ատէմէ պիր խըտմէթ իյֆա իթմէք մագոատըյլա տօսթընըզըն խըյանէթի . նի սիզէ խապէր վերմէյէ կէլտիյիմ գէման , պէն տէ հա . յաթըմըն պագըյէսինի կէչիրմէք իւզրէ պուրոյա կէլմէյէ մէճպուր օլաճաղըմը խայալըմտան կէչիրէպիլի՛ր մի իտիմ :

Մ. Հարաի . — Ֆիլ հագըգա սիզ օ գէման պանա պէօյիւք պիր խըտմէթ իյֆա իթտինիզ . . . գապիլ տիր քի օ ըզտըրապլը գէմանըմտա սիզէ հագըգըյլա արզը շիւքրան իտէմէտիմ . . . զիրա սիզ Մ. տը Պլէսագըն խըյանէ . թի վագըասընը պանա խապէր վերաիյինիզ սըրատա . . . :

Բօտէն . — (Մ. Հարտինին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Էվ . վէ՛թ , եէնի վէ տէհչէթլի պիր խապէր տահա ալտընըզ . պէնզի պէթի աթմըզ վէ բերիշան պիր հալէ կէլմիշ օլան օ պիշարէ գատընըն պիրտէն պիրէ իչէրի կիրէրէք , պէնիմ օրատա պուլունտըզըմտան չէքինմէքսիզին սէվտիյինիզ գատընըն պիրտէն պիրէ Բարիստէն կիթմիշ օլտըզը խապէրինի վերմէսինի հիշ պիր գէման ունուլթմայաճաղըմ :

Մ. Հարտի . — Էվվէ՛թ , հաթթա պէն տէ սիզէ պէ . յանը թէչէքքիւր իթմէքսիզին ալէլ աճէլէ չըգըպ կիթ . տիմ :

Բօտէն . — (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա .) Պազը քէրրէ զարիպ զարիպ թէսատիւֆլէր պուլընտըզընը պիլի՛ր միսինիզ :

Մ. Հարտի . — Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ , էֆէնտի :

Բօտէն . — Սիզի խալընանէ պիր սուրէթտէ ալտաթ . մագտա օլտըգըլարընը խապէր վերմէյէ կէլտիյիմ գէման . . . պիզզաթ պէն տաիսի . . . :

Բօտէն կիւյա շիտտէթլի պիր հէյէճանա տիւշար օլմըզ կիպի սէօզիւնիւ քէստի վէ չէհրէսինտէ տաիսի օ տէ .

րէճէ աճը պիր քէտէր մէշհուտ օլտը քի, Մ. Հարտի չէ. ֆագաթա կէլէրէք.

— Նէնի՞զ վար, նէ՞ օլույօրսընըզ. — տէտի:

Րօտէն. — (Աճը աճը կիւլիւմնէյերէք.) Աֆվ իտէր-սինիզ, էֆէնտիմ, աբբայ Գաբրիէլին տինտարանէ վէ սէ. լամէթպախշ նասիհաթլարը սայէսինտէ սապրքեարլըղըն նէ՞ տէմէք օլտըղընը անլատըմ. լաքին եինէ պաղը քէրրէ պաղը խաթըրէլէր ֆիքրիմէ կէլինճէ, շիտտէթլի պիր քէտէրէ տիւշար օլուրըմ. . . . Սիզի խայընանէ պիր սուրէթ. տէ ալտաթմագտա օլտըզլարընը խապէր վէրմէք իւզրէ ֆապրիգանըզա կէլտիյիմին իրթէսի կիւնիւ, պիզզաթ պէն տախի տէհշէթլի պիր հիյլէքեարլըզա գուրպան օլտոււմ. . . . Եիւզ իւսթիւնէ պըրագըլըմըշ իքէն քէնտիմէ էվլատ իթթիխազ իթտիյիմ պէտպախթ պիր չօճուգ. . . .

Րօտէն սէօզիւնիւ եէնիտէն քէստի վէ թիթրէք էլի-նի կէօզլէրինէ կէօթիւրտիւքտէն սօնրա, սէօզիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի.

— Սիզճէ էհէմիյեթի օլմայան քէտէրլէրտէն պահս իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըզը տիւէրիմ, էֆէնտիմ. . . պիշարէ պիր իթթիյարըն շու եօլտաքի սայղըսըզլըղընը մազուր կէօրիւնիւզ:

Մ. Հարտի. — Պէն տէ օ գատար տէրտ ու մէշագ-գաթ չէքմիշիմ քի, պաշգալարընըն քէտէր ու էլէմինէ գարշը գայտսըզ տուրամամ: Պոււնտան գաշգա, սիզ պէ-նիմ իշոււն եապանճը տէյիլ սինիզ. . . սիզ պանա պէօ-յիւք պիր խըտմէթ իյֆա իթտինիզ. . . վէ հէր իքիմիզ տէ կէնճ պիր բաբազը միւսավի տէրէճէտէ սէվիպ հիւր-մէթ իտիյօրըզ. . . .

Րօտէն. — (Մ. Հարտինին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Աբ-բայ Գաբրիէլի մի. . . տ'հ, քէնտիսի պէնիմ գուրթարը-ճըմ տըր. . . պէնիմ վէլիի նիյմէթիմ տիր. . . տէհշէթլի պիր քէտէր եիւզիւնտէն տիւշար օլտըղըմ խասթալըզ.

էսնասընտա հագգըմտա նէ՝ գատար ի՛ծիմամ վէ ֆէ. տաքեարլըդ կէօսթէրմիշ օլտըղընը պիւսէնի՛ղ... պանա վէրտիյի նասիհաթլարըն նէ՝ գատար թաթլը վէ թէսէլլի. պախշ օլտըղընը պիւսէնի՛ղ... :

Մ. Հարտի. - Նա՞րըլ պիւմէմ... էվվէթ, անընճու. ֆուզ ու թէէսիրի նէ՝ գատար սէլամէթպախշ օլտըղընը պիլիւրիմ:

Րօտէն. - (Շէվզ ու նէշէ իլէ.) Գավաիտի տինիյէ. տէն պահա իտէրքէն սէօղլէրի հիւմ ու լէթաֆէթլէ տօ. լու տըր... ինսանը գօրգուտաճագ վէ թիթրէտէճէք եէրտէ, թէսէլլիվէրի, գալպինի մուհապպէթ վէ իւմիտ. լէ տօլտուրըր, տէյի՛լ մի:

Մ. Հարտի. - Ա՛հ, մօսիէօ, պէն պու խանէտէ պիլէ պու մուգպէսէյի իճրա իտէպիլտիմ:

Րօտէն. - Պէն օ մէլէք թապիաթլը բաբազը տէր. հալ քէնտիմէ իթիրաֆ բաբազը վէ եա տահա տօղրուսը մահրէմի էսրար իթթիխազ իթտիմ:

Մ. Հարտի. - էվվէթ, զիրա քէնտիսի լէսմէն պիրի. սինին կիւնահընը տինլէմէքտէն իսէ էմնիյէթինի գաղան. մայը տահա զիյատէ թէրճիհ իտիյօր... :

Րօտէն. - Քէնտիսինի բէք էյի թանըյօրսընըզ... միւմաիլէյհ ինսան տէյիլ, մէլէք տիր. միւէսսիր սէօղլէ. րի է՛ն զիյատէ սէրթ եիւրէքլի օլանլարըն պիլէ էֆքեա. րընը թէպտիլ իտէր: Մէսէլա պէն տինսիզ օլմամագլա պէրապէր, կիւյա թապիի օլան պիր թաղըմ հըսսիյաթը տինիյէ իչինտէ եաշար ըտըմ. լաքին օ մէլէք թապի. աթլը բաբազ ազար ազար իթիգատլարըմը գավիլէշտիր. տի, անլէրէ ճիւմ վէ բուհ վէրտի վէ նիհայէթ պէնի ի. մանա կէթիրտի:

Մ. Հարտի. - Ա՛հ, Գաբրիէլ հագգըգաթէն Հազրէթի իսայա լայըգ պիր բաբազ տըր... սէօղլէրինտէ մուհապ. պէթ վէ մէրհամէթտէն պաշգա պիր շէյ պուլոււնմաղ:

Րօտէն . - Պու սէօզլէրինիզի պէն տէ թաստիգ ի-
տէրիմ . պէն պուրայա կէլտիյիմ զէման , քէտէրիմտէն
ատէթա մէճնուն օլմըշ կիպի պիր շէյ իտիմ . պազէն էլ-
թաֆը բէտէրանէմէ գարշը բէք պէօյիւք պիր նանքէօր-
իւքլէ մուգապէլէ կէօսթէրմիշ օլան պէտպաթը խա-
թըրըմա կէթիրիպ մէյուսիյէթիմտէն հիտտէթլէնիր , վէ
պազէն տէ մէզար կիպի սօղուգ պիր հալը պիհուշիյէ
տիւշար օլուր ըտըմ . . . լաքին պիրտէն պիրէ Գաբրիէլ
զուհուր իտէրէք , էթրաֆըմտաքի գալանլըգ մահվ օլ-
տու վէ զիհնիմտէ նուրը սէլամէթ տօղտու :

Մ . Հարտի . - (Քէնտի հալի իլէ Րօտէնին հալի ա-
րասընտաքի մութապագաթտան տօլայր գալպինտէ բէյ-
տա օլան թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթէ թապի օլարագ .)
Հագգընըզ վար տըր , էֆէնտիմ , ֆիլ հագըգա պազէն
ղարիպ զարիպ թէսատիւֆլէր վար տըր . տօղրուսը՝ պու
խանէյի թէրք իթմէզտէն էվլէլ սիզի կէօրմիւշ օլտըղըմ-
տան տօլայր քէնտիմի պաթթիյար տտտ իտէրիմ : էկէր
պունտան սօնրա թէքրար օ հալէ տիւշար օլաճագ օլուր-
սամ , սիզին իպրէթինիզ պէնի անտէն մէն իտէճէք տիր . . .
Սէօզլէրինիզի տինլէտիքճէ , օ մէլէք թապիաթլը բաբա-
ղըն էօնիւմտէ աշմըշ օլտըղը թարիզի սէլամէթէնճամտա
եիւրիւմէք իւզրէ քէնտիմի տահա զիյատէ գուվլէթլի
պուլույօրըմ :

Րօտէն . - (Միւէսսիր պիր թավը իլէ .) էօյլէ իսէ
պիշարէ իթթիյար քէնտիսինի սիզէ տօղրու սէվգ իտէն
հարէքէթի գալպիյէսինէ թապի օլտըղընտան տօլայր թէ-
էսիւֆ իթմէյէճէք տիր : Ումարըմ քի ալէմէ ավտէթ
իթտիքտէն սօնրա , պէնի պիւս պիւթիւն ունութմայա-
ճագսընըզ :

Մ . Հարտի . - Օլ պապտէ էմին օլունըզ , էֆէնտիմ .
լաքին միւսաատէ իտինիզ տէ սիզէ պիր շէյ սօրայըմ .
սիզ պու խանէտէ իգամէթ իտիյօր սընըզ , էօյլէ մի :

Րօտէն . - Նէ՛ եաբայրմ, պուրատա ֆէվգ էլ ատէ սիւքիւնէթ վէ իսթիրահաթ իշինտէ եաշայօրմ վէ զիւնիւմ մէշղուլ օլմագսըզըն տուա իտիյօրմ: Պանա օ՛ գա. տար ֆէնալըգ իթտիւէր, օ՛ գատար քէտէր վէ տէրտ չէքտիրտիւէր վէ պէնի ալտաթան պէտպախթ էօյլէ ույ. զունսըզ հարէքէթլէրտէ պուլընտը քի, ձէնապը Հագգ անա գարչը զաղապա կէլմիշ տիր. պէն իսէ բէք զիյա. տէ իխթիյար օլտըզըմտան, հայաթըմըն էյեամը պագըյէ. սինի տուա իլէ կէշիրէճէք օլուրսամ, անճագ ձէնապը Հագգըն զաղապը ատիլանէսինի թէսքին իտէպիլիրիմ: Մհ, տուա, հէր զէման տուա լազըմ տրր. . . . տուանըն պիւթիւն գուվվէթ վէ լէզզէթինի վէ պա խուսուա ինսա. նա թահմիլ իթտիյի վաղիֆէլէրի աբբայ Դաբրիէլ պանա էօյրէթտի:

Մ. Հարտի . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թավը իլէ.)
Փիլ հագըգա անըն թահմիլ իթտիյի վաղիֆէլէր պէօյիւք վէ մուգատտէս տիր. . . .

Րօտէն . - (Մ. Հարտինին եիւզիւնէ զարիպ պիր նա. զար աթֆ իտէրէք.) Րանսէնին թէրճէմէի հալինի պիլը միսինիզ:

Մ. Հարտի . - (Րօտէնին սիւալինտէն թէաճճիւպ ի. տէրէք.) Թրաբ մանասթըրընըն միւէսսիսի մի. . . . վագ. թըյլա պու ատէմին թէպտիլի մէսլէք իթմէսինին հիքեա. յէսինի բէք միւպհէմ սուրէթտէ իշիթմիշիմ տիր:

Րօտէն . - Պու ատէմին թէրճէմէի հալի՝ տուա վէ նիւյազըն գուվվէթի ֆէվգ էլ ատէսինէ վէ իպատէթքեար գալպէրի նաիլ իտէճէյի շէվգի իլահիյէ միւէսսիւր պիր տէ. լիլ տիր. . . . Պու իպրէթամիզ հիքեայէյի պիր իքի սէօզ ի. լէ սիզէ նագլ իտէյիմ. Մ. տը Րանսէ. . . . լաքին աֆվ ի. տէրսինիզ. . . . սիզէ թաճիզլիք վէլմիշ օլմայայըմ. . . .

Մ. Հարտի . - Խա՛յր. . . . խա՛յր. . . . պիւաքս սէօյլէտի. յինիզ սէօզլէրին պէնճէ նէ՛ գատար ճալիպի էհէմմիյէթ

օլտրղընը թագաւոր իտէմէզսինիզ. . . . Աբբայ Գաբրիէլ իւն
վուգու պուլան մուհավէրէմիզ պիրէ մունգաթի
օլտու վէ սիզի տինդէտիյիմ զէման անըն էֆքեար վէ միւ
թալաաթընըն տէվամընը իշխտիյօրըմ զանն իտիյօրըմ. . . .
Սէօզիւնիւզիւ տէվամ իտինիզ, ըէճա իտէրիմ:

Բօտէն. - Ճան ու կէօնիւլտէն հազըր ըմ, էֆէնտիմ.
պիրա աբբայ Գաբրիէլ սայէսինտէ Մ. տը Բանսէնին թէպ-
տիի մէշէք իվմէսինտէն արմըշ օլտրղըմ տէրսի իպրէ-
թին սիզէ տաթի ֆաիտէլի օլմասընը արզու իտէրիմ:

Մ. Հարտի. - Պո՛ւ տա մը աբբայ Գաբրիէլին սայէի
լուծֆընտա տըր. . . .

Բօտէն. - Էվվէթ, էֆէնտիմ, նասիհաթլարընա թագ-
վիյէթ վէրմէք իւզրէ պանա օ հիքէայէյի նազլ իյլէտի:
Պէնիմ պիշարէ գալպիմէ գուվվէթ, մէթանէթ վէ էմնի-
յէթ վէրէն շէյ պու կէնճ բաբազըն թէսէլլիպախշ սէօզ-
լէրի տէյիլ մի տիր:

Մ. Հարտի. - Օ հալտէ սիզի պիր գաթ տահա մէ-
րազլա տինլէյէճէյիմ:

Բօտէն. - (Տըգգաթլա Մ. Հարտիյէ պագարագ.)
Մ. տը Բանսէ տիւնսէվի պիր ատէմ, կէնճ, զայրէթլի վէ
կիւղէլ պիր ասքէր իտի. քէնտիսի տաըլգատէ պիր ֆամիւ-
եայա մէնսուպ պիր գըզը սէվէր իտի. պունլարըն իզտի-
վաճընա նէ՛ կիպի էնկէլէր մանի օլտրղընը պիւլէմէմ. լա-
քին պունլարըն մուհապպէթի կիզլի գաբըշ ըտը. Մ. տը
Բանսէ բէք պաթիթիյար ըտը. հէր ագշամ կիզլի պիր նէր-
տիւպան վասըթասըլլա մաշուգէսինին օտասընա կիտէր ի-
տի: Էլ հասըլ պու աշգ ու սէվտա ինսանըն միւտտէթի
էմիւրէնտէ պիր տէֆա հըսս իթտիյի շիտտէթլի մուհապ-
պէթլէրտէն պիրի իտի: Պու էսրար վէ հաթթա պէտ-
պաթիմ գըզընդազըն պիւթիւն վազիֆէլէրինի ունուտա-
րագ ինսիթիյար իթտիյի ֆէտաքեսարլըգ՝ պու ալէագաի
էտիտէյէ պիր գաթ տահա լէզզէթ վէրմէքտէ իտի. պու

սուրէթէ իբի սէվկիլիէր էսրար բէրտէսի արգասընտա կիզլէնմիշ օլտըզլարը հալտէ , իքի սէնէ գատար պիր զէվգի լաթիֆ վէ շէհվէթբէրէսլթանէ իշինտէ վագթ կէ- չիրտիլէր :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ , Մ. Հարտի թիթրէտի . միւտ- տէթի մէտիտէտէն պէրու իք տէֆա օլարագ , ալնընը աթէշնաք պիր գըրմըզըզ գարլատը վէ եիւրէյի պիլա իխթիյար քէմալը չիտտէթլէ շարբմաղա պաշատը . պէօյ- լէ կիզլի վէ դայըր մէշրու պիր մուհապպէթին սէրմէսլթի շէտիտինէ քէնտիսինին տախի տիւշտը օլմուշ օլտըզընը տէրխաթըր իտիյօր ըտը :

Ագշամ գարանըղը կիթտիքճէ պասմագտա իտի իսէ տէ , Րօտէն Մ. Հարտինին եիւզիւնէ էյրի վէ քէսկին պիր

նաղար աթֆ իտէրէքի մերգում իւզէրինտէ հաթըլ իթ-
տիլի թէէսիրին ֆարգընա վարտը վէ հիքեայէսինի շու-
եօլտա տէվամ իլլէտի :

— Պազը քէրրէ Մ. տը Բանսէ միւնսէպէթի խաֆի-
յէլէրի մէյտանա չըգաճագ օլուրսա , մաշուգէսինին պէօ-
յիք պէօյիւք թէհլիքէլէրէ տիւշար օլաճաղընը տիւշիւ-
նէրէք , ըապըթաի մուհապպէթի գաթ իթմէք իպթէր ի-
տի . ֆագաթ կէնճ գըզ սահգաի մուհապպէթլէ ագըլ
պաշնտան կիթմիշ օլտըզնտան , աչըզընըն պաշնտան սա-
բըլըր վէ քէնտիսինի թէրք իտէճէք օլուրսա , հէր շէմի
կէօզէ ալտըրարագ իյի մէյտանա չըգաճաղընը մագա-
մը թէհտիտտէ պէյան իտէր իտի : Մ. տը Բանսէ իսէ
ղաաֆ վէ մուհապպէթինտէն նաշի մաշուգէսինին ըէճա-
լարընա տալանամալարագ , եինէ ըիզատատէ օլուր վէ ի-
քիսի պիրիքտէ քէնտիլէրինի չէքիպ կէօթիւրէն սէլլապը
հուզուզաթա գաբըլըպ տիւնեայը վէ հաթթա ըէնապը
Հագգը պիլէ ունուտուրլար ըտը :

Մ. Հարտի Բօտէնին սէօզլէրինի ֆէվզ էլ ատէ պիր-
մէրագ իլէ տինլէյօր ըտը : Ժէզիւթին չիտտէթլի վէ կիզլի-
պիր մուհապպէթի պէօյլէ շէհվէթէնկիզ պիր սուրէթտէ
թասվիր իթմէսի Մ. Հարտինին գալպինտէ օզէմանա
գատար կէօզ եաշլարըլլա սէօնմիւշ օլան խաթըրէլէրի
եէնիտէն եավաշ եավաշ թագէլէնտիրիյօր ըտը : Գաբրիէ-
լին լաթիֆ վէ թէսէլլիպախշ սէօզլէրի թէէսիրիլլէ քէն-
տիսինտէ հասըլ օլան սիւքիւնէթի ֆէվզ էլ ատէ եէր-
նէ , տէրին պիր հէյէճան ըէյտա օլույօր վէ պու
ճան օ կիւնքի սարսընթըլարըն աքսը թէէսիրինէ մո-
լարագ , պիշարէնին ֆիքրինի զարիպ պիր ըէ-
տիւշար իթմէյէ պաշլայօր ըտը :

Բօտէն մագսատընըն հուսուլ պուլմառ
ղընը կէօրէրէք , հիքեայէսինի շու եօլտա
— Նիհայէթ Մ. տը Բանսէ մուհ
արէպէյէ կիթմէյէ

մէծպուր օլարագ, սէվտիյի գըզը թէրք իթտի. լաքին մուհարէպէ չօգ զէման տէվամ իթմէտիյինտէն, աթէշի աշգը տահա զիյատէ ալէվլէնմիշ օլտըզը հալտէ ավտէթ իյլէտի: Չաթէն սէվկիլիսինէ խաֆիյէն պիր մէթուպ եազմը վէ մէթուպըյլա պէրապէր քէնտիսինին տալի վասըլ օլտու վէ միւթատը վէճհ իւզրէ կիզլի նէրտիւ պանտան նօգարը չըգարագ, գալպի իւմիտ իյէ շարբմագ տա օլտըզը հալտէ մաշուգէսինին օտաւընա կիրտի... լաքին նէ կէօրսին պէյէնիւսինիզ... մաշուգէսի օ տապահ էօլմիւշ իտի:

Մ. հարտի աղլ սօն սէօզլէրի իշիաինճէ, եիւզիւնիւ էլլէրի իշինտէ սագլայարագ «Մհ...» տէյու նիտա իյլէտի:

Լաքին Բօտէն պու հալէ ապա էհէմնիյէթ վէրմէյէրէք, սէօզիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի:

— Էվվէթ, էօլմիւշ իտի... էճէլ եաթաղը եանըն տա իրի մօմ եանըյօր ըտը. Մ. տը Բանսէ սէվկիլիսինին վէֆաթ իյլէտիյինէ ինանմագ իսթէմէտի, եաթաղը եանըն տա տիզ չէօքտիւ վէ քէնտիսինի զայպ իտէրէք, կէնճ գըզըն կիւզէլ վէ սէվիմլի պաշըն էօրմէք իւզրէ թու թաճագ օլտու... լաքին օ տիւպէր պաշ պօյնընտան պրըլարագ էլինտէ գալտը... Էվվէթ, պիշարէ գըզընդաղ օ գատար սիւրաթլը պիր խասթալըզ տան էօլմիւշ իտի քի, հազզընտա վէզայիֆի տինիյէ իճրասընա պիլէ վագթ պուլունամամը ըտը. վէֆաթընտան սօնրա, թապիպէր պու մէճհուլ խասթալըղըն նէ օլտըզըն անլամագ իւզրէ օ նազիք վիւճուտը բարշա բարշա իթմիշլէր իտի...

Բօտէն հիքեայէսինի պուրայա կէթիրտիյի զէման օ տա տէրունիւտէ գարանըզ չէօքմիւշ վէ եալընըզ կիւնէշին պատ էլ զուրուպ հասըլ օլան զըյաի խաֆիֆի մէյ-

տանտա գալմը ըտը . պու զըյաի խաֆիֆ արասընտա իս
սէ Բօտէնին մէշում վէ սօլղուն չէհրէսի անճագ սէշիւմէք-
տէ վէ կէօղլէրի տէ պիր նուրը չէյթանի իլէ բարլամագ-
տա իտի :

Մ. Հարաի իսէ՝ Էօլիւմ, չէհվէթ , մուհապպէթ վէ
նէհչէթ ֆիքիրլէրի իլէ գարըշըգ օլան պու հիքեայլէնին
թէհսիրիլէ չիտտէթլի հէյէճանլարա տիւշար ծլմուշ պու .
լընարըղընտան , մէպհուլ վէ հարէքէթսիգ տուրըյօր վէ
թարիֆի նագապիլ պիր մէրագ վէ տէհչէթ իլէ Բօտէնին
սէօղլէնիւ տէվլամ իթմէսինէ պէքլէյօր ըտը :

Նիհայէթ սօղուգ պիր թէր իլէ գաբլանմըշ օլան ալ-
նընը սիլէրէք , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Մ. տը Բանսէ նէ՞ օլտու . — տէյու սօրտու :

Բօտէն . — Իքի կիւն տէլի կիպի սայըգլատըգտան
ծննրա , ըէվապըթը տիւնեատան գաթը ալէագա իտէրէք ,
քէօշէի վահտէթէ չէքիլտի Պու վահտէթին իք զէ-
մանլարը բէք տէհչէթլի պիր հալտէ կէչտի . . . քէտէր վէ
մէյուսիյէթինտէն աճը աճը հայգըրըր վէ սէսի թա ու-
ղագտան իշիտիլի իտի . . . կէօրտիլիւ միւտհիշ խայալլար-
տան գուրթուլմագ իչուն իքի տէֆա քէնտիծինի էօլտիւր .
մէյէ պիլէ թէչէպպիւս իթտի . . . :

Մ. Հարաի . — (Էնտիչէ վէ մէրագ իլէ .) Խայալլար
տամը կէօրիւր իտի . . . :

Բօտէն . — (Ճիտտի պիր թավը իլէ .) Էվվէթ , տէհ-
չէթլի խայալլար կէօրիւր իտի . . . կիւնահլարը իչինտէ էօլ-
միւշ օլան օ կէնճ գըղը միւճաղաթը էպէտիյէյէ տիւշար
օլմուշ կէօրիւր իտի . ճէհէննէմ աղապլարընըն թէհ-
սիրիլէ թէղպիւր իթմիւշ օլան տիլրուպա չէհրէսին-
տէ պիր թէպէսսիւմի մէյուսանէ մէշուտ օլուր ըտը . . . :
Տիլլէրինի հիտտէթինտէն կըճըրտաթըր վէ գօլլարընը աղ-
լըտան պիւքիւպ գըվըրըր ըտը : Պիշարէ գըղ գան աղլար
վէ ինթիգամճուլանէ պիր սէտա իլէ աշըգընա . « Պէնի

սէն իղփալ իթտին . . . սանա լանէ՛թ օլսուն . . . լանէ՛թ օլսուն . . . » տէյու հայգըրըր իտի :

Րօտէն պու սօն սէօղլէրի սէօյլէտիյի զէման , թէհ տիտքեարանէ՛ պիր սուրէթտէ Մ. Հարտիյէ տօղրու իւլ տարմ իլէրլէտի : Մ. Հարտինին պուլընտըղը հալը զաաֆ վէ հէյէճան խալալ իտիիր , վէ Ժէզիւիթին պու պիչարէնին գալպինտէ սօղումըլ վէ ֆազաթ սէօնմէմիշ օլան պիր մուհապպէթին մատուրի վէ մանէվի պիւթիւն ճիհէթիէրինի գարըշտըրմըլ օլտըղը տիւշիւնիւլիւր , վէլ հասըլ Մ. Հարտինին տախի պիւր գատընը իղփալ իթմիշ օլտըղը վէ մէրգումէ գատըն զէվճիյէթ վազիֆէլէրինի ունութմըլ օլտըղըր ճիհէթլէ գաթօյիք մէզհէպինճէ ճէհէննէմ աթէշինէ մահքիւմ օլապիլէճէյի նազարը տըգգաթա ալընըրսալ Րօտէնին շու սիւքիւնէթլի օտա տէրուինտէ վէ կիճէ գարանըղը պասմագ իւզրէ օլտըղը պիր սըրատա սէօյլէտիյի սէօղլէրին նալըլ պիր թէհսիրալթը միւտհիշէսի օլահաղըր սուհուլէթլէ անլաշըլապիլիր : Իշթէ պու սէօղլէր Մ. Հարտի իշուն սօն տէրէճէ թէհլիքէլի օլտու . զիրա Ժէզիւիթ կիւյա Գաբրիէլին էֆքեարընը շէրհ ու թաֆիւլ իտիյօր կիպի կէօրիւնիւյօր ըտը :

Գաբրիէլ տախի պիզէ ֆէնալըգ իտէն վէ եախօտ թարաֆըմըզտան իղփալ իտիլէն քիմնէլէր իշուն ճէնապը Հադգտան աֆվ տիլէմէք գատար լաթիֆ վէ լէզզէթլի պիր շէյ օլամայաճաղընը Մ. Հարտիյէ սէօյլէմէմիշ մի իտի . . . Աֆվ ու մէրհամէթ ճէզա ֆիքրինի հավի տիր իշթէ Րօտէն տախի Մ. Հարտիյէ պու ճէզայը թաաֆիւր իթմէյէ չալըշըյօր ըտը :

Մ. Հարտի էլլէրինի պիր պիրինէ գավուշտըրմըլ վէ կէօղլէրինի տէհչէթինտէն աշմըլ օլտըղը հալտէ , պիւթիւն վիւճուտըլա թիթընյօր վէ Րօտէն սէօղլէնէ խիթամ վէրմիշ օլմագլա պէրապէր էլան անը տինլէյէրէք Վանէ՛թ օլսուն . . . լանէ՛թ օլսուն . . . » սէօղլէրինի թէքրար իտիյօր ըտը :

Պատէհու քէնտիսինի պիւս պիւթիւն զայպ իտէրէք .

— Պէ՛ն տէ լանէթ իտիւէճէյիմ . . . ինսանլար նա-
զարընտա մուգատտէս օլան վաղիֆէլէրինի քէնտիսինէ
ունութտըրմը շտըղըմ վէ ձէնապը Հագգ ինտինտէ
միւհիք կիւնահլարա տիւչիւրմիւ զուլընտըղըմ օ գա-
տըն տախի պիր կիւն ճէհէննէմ աթէչինէ տիւչար օլա-
ճագ վէ գօլլարընը մէյուսիյէթինտէն պիւքէրէք վէ գան
աղլայարագ , ճէհէննէմին իչինտէն պանա « Լանէ՛թ
օլտուն . . . Լանէ՛թ . . . Լանէ՛թ օլտուն . . . » տէյու հայ-
զըրաճագ տըր : (Պիր գաթ տահա տէհչէթլէ .) Էվվէթ ,
պիր կիւն . . . վէ քի՛մ պիւիր , պէլքի տէ շու սաաթտա
պանա լանէթ օգույօր . . . տէնիզլէր օրթասընտա իճրա
իթտիյի սէյահաթ էկէր քէնտիսինէ պիր կէօնէ ֆէլաքէ-
թի մուճիպ օլմուշ իսէ . . . էկէր լաքիպ օլտըղը կէմի
բարալանարագ , քէնտիսի տախի միւհիք կիւնահլար ի-
չինտէ էօլմիւշ իսէ . . . օ՛հ , եա՛ Րապպի , ճէզաի էպէ-
տիյէ մահքիւմ օլաճագ տըր . . . : Քէնտիսինէ մէրհամէթ
էյլէ . . . եա՛ Րապպի . . . զագապընը պանա հասը էյլէ . . .
լաքին քէնտիսինէ մէրհամէթ էթ . . . զիրա գապահաթ
եալընըզ պանա բաճի տիր :

Պու սէօզտէն սօնրա պէտպախթ առէմ էլլէրինի պիր
պիրինէ գավուշտըրարագ , վէ առէթա սայըզլայարագ
տիզ չէօքտիւ : Րօտէն իսէ մէրգուլմը եէրտէն գալտըրմա-
ղա չիթապ իտէրէք , խալիսանէ վէ միւէսսիր պիր սէտա
իլէ .

— Ազիզ տօսթըմ . . . հէյէճանընըղը թէսքին իտի-
նիզ . . . ճէսարէթ ալընըզ . . . սիզի մէյուսիյէթէ տիւ-
չար իթտիյիմտէն տօլայը ճիտտէն միւքէտտէր օլտում . . .
էյվահ , պէնիմ էֆքեարըմ պիւս պիւթիւն պաշգա ի-
տի . - տէտի :

Մ. Հարտի իսէ թիթրէյէրէք վէ Րօտէնին սէօզլէրի-
նի իչիթմէմիշ կիպի կէօրիւնէրէք .

— Լանէ՛թ . . . Լանէ՛թ օլսուն . . . քէնտիսինի օ գա-
տար սէվմիշ օլտըղըմ հալտէ . . . պանա Լանէթ իտէճէք
տիր . . . զիրա քէնտիսինի ճէհէնէմ աթէշինէ մահքիւմ
իթտիրտիմ . . . — տէտի :

Բօտէն . — Լաքին , աղիղիմ մօսիէօ , ընճա իտէրիմ ,
պէնի տինէյինիզ , միւսաատէ իտինիզ տէ թէմսիլիմի պի-
թիրէյիմ . պու թէմսիլ շիմտի սիզէ նէ՛ գատար տէնէթ-
լի կէօրիւնիւօրսա , օ վազթ տա օ գատար թէսէլլիպախշ
կէօրիւնէճէք տիր . . . Ալլահ աշգընա օլսուն , աբբայ
Գաբրիէլին տուա վէ նիյազըն լէթաֆէթի հազգընտա
սէօյլէտիյի սէօզլէրի աէրխաթըր իտինիզ . . . :

Մ . Հարտի Գաբրիէլին իսմի Լաթիֆինի իշիտինճէ քէն-
տիսինի թօբլատը վէ եիւրէք բարալայաճագ պիր սէտա
իլէ :

— Ա՛հ , անըն սէօզլէրի թաթըր վէ խայրխահանէ ի-
տի . . . շիմտի նէրէտէ տիր . . . օ՛հ , օ մուգատտէս սէօզ-
լէրի պանա թէքրար իտինիզ . — տէտի :

Բօտէն . — Պիղիմ մէլէք թապիաթըր Գաբրիէլիմիզ
տգաւ վէ նիյազըն լէթաֆէթինտէն պահս իտիյօր ըտը . . . :

Մ . Հարտի . — Էվվէթ . . . :

Բօտէն . — Էօյլէ իսէ պէնի տինէյինիզ , Մ . տը Բան-
սէնին տէ տուա վէ նիյազ իլէ գուրթուլմըշ վէ ազիղլէր
սըրասընա կէշմիշ օլտըղընը կէօրէճէքսինիզ : Էվվէթ , սի-
զէ պէյան իթտիյիմ օ տէհէթլի իշքէնճէլէր , օ թէհտի-
տամիզ խայալլար հէք տուա վէ նիյազ սայէսինտէ միւն-
տէֆի օլարպգ հուզուզաթըր բուհանիյէյէ միւթէհալվիլ
օլտու :

Մ . Հարտի . — (Մէյուսանէ պիր սէտա իլէ .) Բէճա
իտէրիմ , էֆէնտիմ , պանա Գաբրիէլտէն պահս իտինիզ . . .
սէմատան պահս իտինիզ . . . Կիւնահքեար գատընլարըն
գան աղլատըղլարը ճէհէնէմ աթէշինտէն պահս իթմէ-
յինիզ . . . :

Րօտէն . - (Էվվէլճէ ճէհէննէմի թաավիր իթտիյի սը-
րատա նէ՛ գատար սէրթ պիր լիսան գուլլանմըշ քաա չիմ-
տի տէ օ՛ գատար մուշֆիգանէ պիր լիսան գուլլանարագ .)
Խա՛յր , խա՛յր , արթըզ օ մէյուսիյէթպաթը սէօզլէր խի-
թամ պուլտու . . . չունքի պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիյիմ
վէճհլէ , Մ . տը Բանսէ օ ճէհէննէմ իշքէնճէլէրինի չէք-
տիքտէն սօնրա , տուա վէ նիյազ սայէսինտէ լէզայիզի
ճէննէթէ մազհար օլտու :

Մ . Հարտի . - (Քէմալը մէրագլա .) Լէզայիզի ճէննէ-
թէ՛ մի . . . :

Րօտէն . - Էվվէթ , պիր կիւն քէտէր ու ըզտըրապընըն
էն չիտտէթլի պիր զէմանընտա , Դարբէլ կիպի քէրէմ-
քեար պիր բաբազ Մ . տը Բանսէնին եփնընա կիտէր : Նէ՛
իգպալ ու սատտէթ . . . եա՛ Բապպի . . . պու միւհթէրէմ
բաբազ՝ պիր գաշ կիւն զարֆընտա պէտպախթ Մ . տը Բան-
սէյի տուա վէ նիյազըն . . . ղազապը իլահիյէ տիւչար օլ-
մուշ պիր բուհըն լէհինէ օլարագ մախլուզըն խալիգէ արզ
իթտիյի պու չէֆաաթը տինտարանէնին էարարը մուգատ-
տէսէսինէ ալեհա հիտէր : Օ զէման Մ . տը Բանսէ պիւս
պիւթիւն թէպտիլ օլուր . . . քէտէր վէ էլէմի քէսպի սիւ-
քիւնէթ իտէր . . . ձէնապը Հազգա տուա իտէր . . . տուա
իթտիքճէ , ղայրէթի տինիյէսի վէ իւմիտի տէ արթար . . .
ձէնապը Հազգըն քէնտիսինի իլիթմէքտէ օլտըղընը հըսս
իտէր . . . : Օ սէվկիլի գատընը ունդուտաճագ հէրտէ , սա-
աթլարճա անը տիւչիւնիւր վէ սէլամէթի բուհըն իչուն տուա
իտէր . . . Էվվէթ , գարանլըզ օտասը տէրունինէ գաբա-
նարագ վէ սէվկիլիսինին խաթըրէի լաթիֆէսիյլէ մէշղուլ
օլարագ , անըն իչուն կիճէ կիւնտիւզ թարիֆի նազապիլ
վէ հաթթա աշըգանէ պիր չէվզ իլէ տուա իտէր :

Րօտէնին շու « աշըգանէ » քէլիմէսինի նա՛սըլ պիր
չիտտէթի չէհվէթէնկիլանէ իլէ իրատ իթմիշ օլտըղընը
թարիֆ իթմէր միւմքին օլամագ :

Մ. Հարտի՛ շիտտէթլի պիր սուրէթտէ թիթրէտի . ին .
թիյարը վահտէթ իթմէնին լէզայիզի մէշումէսի իւք տէֆա
օլարագ մէրգումըն ֆիքրի զաիֆինէ թէէսիր իտիյօր ըտը .
Բօտէն Մ. Հարտինին էֆքեարընը քէշֆ իտէրէք , սէօ .
զիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Մ. տը Բանսէ տաղտաղաի ալէմ արասընտա իճրա
իտիլէն միւպհէմ տուալարլա իքթիֆա իտէմէզ իտի . զի .
րա ալէմտէքի հէյէճանլար պու կիպի տուալարըն ճէնա .
պը Հագգա գատար վասըլ օլմասընա մանի՝ օլաճաղընը
պիլիը իտի Խա՛յր . . . Խա՛յր . . . ալէմի պալէայա գա .
ըըշմըշ օլան մաշուգէսինին սէլամէթի էպէտլյէսինի օ՛ տէ .
րէճէ արզու իտէր իտի քի , պուլընտըղը քէօչէի վահտէթ .
տէ պիլէ տուա վէ նիյաղընը տահա զիյատէ միւհսսիր գըլ .
մաղա չալըշըյօր ըտը :

Մ. Հարտի . - (Պիւս պիւթիւն ժէզիւթին բէնչէսինէ
տիւշէրէք .) Տահա նէ՛ եաբտը . . . պու վահտէթխանէտէ
տաֆահ նէլէ՛ր իճրա իթտի :

Բօտէն . - (Սէօզլէրինի տանէ տանէ սէօյլէյէրէք .)
էվվէլա բուհպան սիլքինէ կիրտի . . . :

Մ. Հարտի . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թավը իլէ .)
Բուհպան սիլքինէ՛ մի կիրտի :

Բօտէն . - Էվվէթ , բուհպան սիլքինէ կիրտի . զիրա
տուա վէ նիյաղը ճէնապը Հագգ ինտինտէ պու սուրէթ .
լէ տահա զիյատէ մագհարը գապուլ օլաճաղընը հըսս իթ .
միշ իտի . . . պունտան պաշգա , պուլընտըղը վահտէթ .
խանէտէ զիհնի եինէ պաղը բէրրէ ումուըը ճիսմանիյէ ի .
լէ մէշղուլ օլտըղընտան , օրուճ թուլթարագ նէֆսինի իշ .
քէնճէյէ գօյմաղա վէ պիւս պիւթիւն ալէմի բուհանիյէ
գարըշմագ իշուն քէնտիսինտէ պուլուան պիւթիւն հըս .
սիյաթը նէֆսանիյէյի զապթ ու իզալէ իթմէյէ չալըշտը .
թա քի տուա վէ նիյաղ գալպինտէն պէրրագ վէ ալէվ
կիպի սաֆի օլարագ սատըր օլուպ , պուլիուրտանտան

միւնթէգիր թաթլը գօգուլար կիպի հուզուրը Հագգա
չըգսըն . . . :

Մ. Հարտի . - (Բէմալը չէվգ իլէ .) Օ'հ . . . նէ' լա-
թիֆ խայալ . . . սէվկիլի պիր գատըն իչուն ճիտտէն տուա
իթմէք իւզրէ բուհ . . . թաթլը գօգու . . . զըյա օլմագ
հա' . . . :

Բօտէն . - (Հէր պիր քէլիմէսինի տանէ տանէ սէօյ-
լէյէրէք .) Եվվէթ , լաքին պու' պիր խայալ տէյլ տիր .
նիճէ բահիպլէր , տաղտաղաի ալէմտէն չէքիլմիչ նիճէ
միւնզէվիլէր Մ. տը Բանսէ կիպի տուա իտէրէք , իչքէնճէ
չէքէրէք վէ նէֆսլէրինի զապթ իտէրէք չէվգի իլահիյէ
նաիլ օլմուչլար տըր . պու կիպի չէվգլէրին մուճիպ օլտը-
ղը հուզուզաթը մանէվիյէյի պիլսէնիլ . . . : Մ. տը Բան-
սէ բուհպան սիրքինէ կիրինճէ , Եվվէլճէ կէօրտիւյիւ տէհ-
չէթլի խայալլար եէրինէ լաթիֆ լաթիֆ խայալլար գաիմ
օլտու . . . : Գաչ տէֆալար կիւնիւնիւ օրուճ վէ կէճէսինի
տէ տուա վէ իչքէնճէ իլէ կէչիրտիքտէն սօնրա , գուվվէ-
թի թիւքէնմիչ վէ պայըլաճագ հալէ կէլմիչ օլտըղը հալ-
տէ , վահտէթիտանէսինին տէօչէմէ թաչլարը իւզէրինէ տիւ-
չէր իտի . օ հալտէ մատտիյաթը մահվ օլտըագ , անըն
եէրինէ թէէսիրաթը բուհանիյէ գաիմ օլուր ըտը . . . :
Պիւթիւն վիւճուտինի թարիֆի նագապիլ պիր չէվգ ու
սաատէթ իսթիլա իտէր իտի . . . գուլաղընա պիր թագըմ
սէմավի նաղմէլէր վասըլ օլուր վէ լաթիֆ վէ կէօզ գա-
մաշտըրաճագ պիր նուրը մանէվի տախի գաբալը կէօզլէ-
րինտէն իչէրի նուֆուզ իտէր իտի . պատէհու մէլէքլէրին
ալթուն սանթուրլարընտան հասըլ օլան ահէնկիլ նաղմէլէր
արասընտա վէ զըյաի չէմտէն գաթ գաթ բարլագ պիր
տաիրէի նուրանիյէ իչինտէ սէվտիյի գատընը կէօրիւր իտի :

Մ. Հարտի . - (Թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Տուալարը
սայէսինտէ ազապը Եպէտիտէն գուրթարմըլ օլտըղը՝ գա-
տընը մը :

Րօտէն . - (Լաթիֆ վէ պելիզանէ պիր լիսան իլէ .)
 էվվէթ , օ գատընը . . . իշթէ ձէնապը Հագգ ինտինտէ
 մագհարը հիւսնիւ գապուլ օլան աշըգընըն տուա վէ նի .
 յաղլարը սայէսինտէ , օ գատըն արթըգ գան աղլամայօր
 վէ կիւզէլ գօլլարընը ճէհէննէմ աղապը արասընտա արթըգ
 պիւքիւպ գըվըրմայօր ըտը : Խայր , խայր , կիւզէլ . . . տիւն .
 Եատա պուլընտըղը զէմանտան պին գաթ տահա կիւզէլ
 մէլէքլէրէ մախսուս մէլահէթի էպէտիյէ իլէ մութթասըֆ
 օլտըղը հալտէ , աշըգընա գարշը թարիֆի նագապիլ պիր
 շէվգ ու մէսէրրէթլէ թէպէսսիւմ իտէր վէ կէօյլէրի ա .
 թէշլէր սաչարագ , շէֆագաթլը վէ մուհապպէթլի պիր
 սէտա իլէ տէր իտի քի . « ձէնապը Հագգա համո օլ .
 սուն , սանա տա շիւքիւրլէր օլսուն , սէվկիլի աշըգըմ . . .
 սէնին տուալարըն , սէնին ըիյագէթլէրին պէնի աղապը է .
 պէտիտէն գուրթարտը . ձէնապը Հագգ պէնի սէվկիլիլէ .
 ըի արասընա գօյտու . . . : Սանա շիւքիւրլէր օլսուն , սէվկիւ
 լի աշըգըմ . . . » Պատէհու նաիլ օլտըղը սաատէթի բու .
 հանիյէտէն շէվգէ կէլէրէք , էյիլիր վէ հայաթը էպէտիյէ
 գօգուլարը սաչան տուտագլարընը հալը հայրէթտէ պու .
 լունան ըահիպին տուտագլարընա տօգունտըրըր վէ օ
 հալտէ մուհապպէթ կիպի շէտիտ , նիյմէթ կիպի սաֆի վէ
 էպէտիյէթ կիպի նիհայէթսիզ պիր շէվգի մանէվի իշինտէ
 բուհլարը ալէմի մանէվիյէ գարըշըր ըտը :

Մ. Հարտի . - (Պիւս պիւթիւն ֆիքրի գարըշարագ .)
 Մհ , քէնտիսի իշուն կէօզ Եաշլարը տէօքմէքտէ օլտըղըմ
 վէ պէլքի տէ աղապը էպէտիյէ տիւշար իթմիշ պուլընտը .
 զըմ օ գատըն իլէ պէօյլէ պիր տաղըգալըգ սաատէթէ
 նաիլ օլմագ իշուն պիւթիւն էօմրիւմիւ տուա վէ նիյագ ,
 օրուճ վէ իշքէնճէ իշինտէ կէշիրմէյէ ըաղի օլուրըմ . . . :

Րօտէն . - (Գաֆասը թէր իլէ ըսլանարագ վէ Մ .
 Հարտիյի զարգ իթմէք իսթէտիյի հալը պիհուշիյի պիր
 գաթ տահա արթըրմագ իսթէյօրմըշ կիպի անըն էլինտէն

թուլթարագ .) Նէ՞ սէօյէյօրսընըզ, էֆէնտիմ, պիր տա-
ղըզա՞ մը . . . Մ. տը Բանսէ րահիպ օլտըզտան սօնրա ,
պիր տէֆա տէյիլ, հէման հէր կիւն շէվգի բուհանիյէ
ղարգ օլարագ, թարիֆի նագապիլ օլան շու հուզուզաթը
մանէվիյէյէ մաղհար օլուր ըտը. էպէտիյէթ հայաթը պէ-
շէրիյէյէ նիսպէթլէ նէ՛ իսէ, հուզուզաթը մանէվիյէ տէ
հուզուզաթը տիւնեթիյէյէ նիսպէթլէ այնը տըր :

Բօտէն Մ. Հարտինին իսթէտիյի նօգթայա վասըլ օլ-
մուշ օլտըղընը կէօրէնէք, կիճէ գարանլըղը տախի թէ-
մամըյլա պասուրշ օլտըղընտան, օտա գաբուսընա պագա-
րագ իքի իւշ տէֆա մանիտար պիր սուրէթտէ էօքսիւր-
տիւ : Պու սըրատա Մ. Հարտի պիւս պիւթիւն քէնտիսինի
ղայպ իտէնէք, նիյաղքեարանէ պիր սէտա իլէ . « Պէն տէ
պիր վահտէթխանէ . . . պիր մէզար վէ անընլա պէրա-
պէր պիր շէվգի մանէվիյէ մաղհար օլմագ իսթէրիմ . . . »
տէյու հայգըրտը :

Օտա գաբուսը աշըլտը վէ արբայ տ'էկրինեի գօլուն-
տա պիր մանթօ պուլընտըղը հալտէ իշէրի կիրտի . ու-
շագլարտան պիրի տախի էլինտէ պիր շամտան թուլմըշ
օլտըղը հալտէ արգասընտան կէլիյօր ըտը :

.

Պու մէնզարէնին ճէրէյանընտան թագրիպէն օն տա-
ղըզա սօնրա, կիւճիւ գուվվէթի վէ խալիսանէ չէհրէլի
օն իքի գատար տտէմ Ակրիքօլըն տէլալէթիյէ Վոթիւրար
սօգաղընա կիրմէքտէ վէ պիր թավըր մէսրուրանէ իլէ ժէ-
ղիլթ բարազլարընըն իգամէթ իթտիքլէրի խանէյէ տօղ-
լու իլէրիլէմէքտէ իտիլէր : Պունլար Մ. Հարտինին էվվէլ-
քի իշճիլէրինտէն միւթէշէքքիլ պիր հէյեթի մէպուսէ
օլուպ, էֆէնտիլէրինի կէօրմէյէ վէ գարիպէն քէնտի ա-
րալարընա ավտէթ իտէճէյինտէն տօլայը քէնտիսինէ ար-
ղը թէշէքքիւր իթմէյէ կէլիյօրլար ըտը :

Ակրիքօլ պունլարըն էօնիւնտէն եիւրիւտիլիւ ճիհէթ .

լէ , ժէզիւիթ բաբազլարընըն միւսաֆիրխանէսինտէն պիր բօսթա արապասը չըգտըղընը ուզագտան կէօրտիւ . արապաճը պարկիրլէրի քէմալը շիտտէթլէ գամչըլայարագ , տօլու տիգկին եիւրիւթմէքտէ իտի : Թէսատիւֆ վէ եախօտ պիր հըսը տախիլի սաիգասըյլա , արապա Ակրիքօլըն ալայընա եագլաշտըգճա , մէրգումըն եիւրէյի տախի սըգըլըյօր ըտը . . . : Պու հալ օ տէրէճէ քէսպի շիտտէթ իյլէտի քի , նիհայէթ տէհչէթլի պիր չահատէթի գալպէ մօնեգալիպ օլտու վէ բէրտէլէրի էնաիրիւմիշ օլան արապա էօնիւնտէն կէչէճէյի սըրատա , պիր հըսը տէրունիյէ թապի օլարագ , պարկիրլէրին իւզէրինէ հիւճիւմ իտիպ « Տօսթլար . . . եէթիչին . . . » տէյու հայգըրտը :

Պու սըրատա արբայ տ'էկրինեինին սէտասը բէրտէնին արգասընտան « Արապաճը . . . սանա օն ալթուն . . . արապայը սիւր . . . պու ատէմի թէքէրլէքլէր ալթընտա էգիվէր » տէյու պաղըրտը :

Քուլէրանըն քէսպի շիտտէթ իթտիյի վագթ իտի . ա.րապաճը զէհիրլէյէնլէրին սօգագ օրթալարընտա թէլէֆ իտիտիքլէրինի իշիթմիշ իտի . Ակրիքօլըն հիւճիւմի նակէհանէսինտէն տէ ֆէվգ էլ ատէ գօրգմիշ օլտըղընտան , էլինտէքի գամչընըն սաբըյլա տէմիրճինին պաշընա էօյլէ շիտտէթլի պիր տարպէ էնտիրտի քի , պիչարէ տէլիգանլը քէնտիսինի ղայպ իտիպ եէրէ երգըլտը . պատէհու պարկիրլէրինի քէմալը շիտտէթլէ գամչըլատը վէ հայլանլարը տէօրթ նալա գալտըրըպ արապա սիւրաթլա կէօգտէն նիհան օլտու . թամ պու սըրատա Ակրիքօլըն արգատաշլարը տախի անըն հարէքէթի վագըրասը նէ՝ օլտըղընը վէ սէօյլէտիյի սէօղլէրին մանէասը նէտէն իպարէթ իտույինի անլայամամըշ օլտըգլարընտան , մէրգումըն էթրաֆընա թօբլանըպ ագլընը պաշընա կէթիրմէքլէ ուղրաշմագտա ըտըլար :

38

ԽԱԹԸ Ը Ե Լ Ե Ր

Մ. Հարտի՝ Բօտենին քէնտիսինտէ հասըլ իթտիյի չէվզ ու հէյէճան թէէսիրիյլէ չըլտըրաճտգ ըատտէտէ ագլընը զայյա իտէրէք, տաղտաղաի ալէմտէն ուզազ օլա-րազ տուա վէ ըիյազէթ իլէ մէշղուլ օլմագ իչուն Բարիս-տէն ուզազ պիր վահտէթխանէյէ կէօթիւրմէսինի աբբայ տիկրինտէտէն ըէճա իյլէտիյի կիճէտէն պիր գաշ կիւն սօնրա, պաշգա վագըրալար ճէրէյան իթտի:

Մարէշալ Սիմոն՝ Բարիսէ կէլէիտէն պէրու գըզլա-րըյլա պէրապէր Թրուա-Պրէր սօգաղընտա վագը պիր խանէտէ իզամէթ իտէր իտի:

Օգույանլարըմըզը պու խանէյէ իտխալ իթմէզտէն էվվէլ, պազը վուզուաթը քէնտիւէրինէ մուլթասարէն իլթար իթմէք լաղըմէտէն տիր:

Մ. Հարտինին Փապրիգասը եանտըզը կիւն, մարէշալ Սիմոն՝ էհէմիյէթի ազիմէյի հաիզ օլան պիր մէսէլէ հագգընտա բէտէրինին ըէյ ու Ֆիքրինի սօրմագ վէ իքի գըզընըն կիւնտէն կիւնէ արթտըզը հալտէ սէպէպինի ան-լայամատըզը մահզուկիյէթինտէն հըսս իթմէքտէ օլտըզը գօրգուլարը քէնտիսինէ պիլտիրմէք իւզրէ Փապրիգայա կէլմիշ իտի:

Մարէշալ Սիմոնըն իմբէրաթօր նաբուլէոնա Փէվզ էլ ատէ ըիայէթտէ պուլընտըզը մալիւմ տիւր. միւշարիլէյհ հագգընտաքի հըսսը միննէթտարանէսի հուտուտսըզ օլ-պըզը կիպի, մուհապպէթ վէ սատագաթը տախի էն սա-միսի վէ էն չիտտէթի պիր տօսթիւզ կիպի Փէվզ էլ ա-տէ իտի:

Լաքին հէքսի պունտան իպարէթ տէյիլ տիր : Իմբէ-
րաթօր՝ պիր կիւն մէսէրրէթ վէ շէֆագաթը բէտէրանէ
իլէ գալպի մալամալ օլարագ մարէշալը ույունագտա օլան
օղլունըն (Բօմա գրալընըն) պէշիյի եանընա կէօթիւթ.
միւշ վէ չօճուղըն մասունմանէ կիւզէլլիյինի միւֆթէխիրա.
նէ պիր թավր իլէ կէօթէրէրէթ . « Էսկի տօսթըմ , բէ-
տէրինէ ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրտիյին կիպի , օղլունա տա-
խի ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրէճէյինէ տաիր եէմին էթ »
տէմիշ իտի : Մարէշալ Սիմոն տախի եէմին իթմիշ վէ պու
եէմինի տէ թուլթմըշ ըտը :

Պուրպոնշարըն թէճտիտի հիւքիւմէթ իթմէսինտէն
սօնրա , իքինճի նաբուլէոն նամընա թէշիլ օլունան պիր
ֆէսատը ապէրինին ըիյասէթինտէ պուլունարագ , օ զէ-
ման մարքի տ'էկրինեինին գօմանտասը թահթընտա օլան
պիր սիւվարի ալայընը քէնտի եէտի իտարէսինէ կէշիրմէյէ
շալըշմըշ վէ ֆագաթ մուվաֆֆագ օլամատըղընտան էլէ վէ-
րիւմիշ վէ մարքի տ'էկրինեի իլէ շիտտէթլի պիր տուէլլօ
իթտիքտէն սօնրա , Լէհիսթանա գաշմաղա մուվաֆֆագ օ-
լարագ իտամ ճէզասըյլա մահքիւմ օլմագտան գուր-
թուլմըշ ըտը :

Մարէշալը Լէհիսթանտան Հինտիսթանա սէվգ իտէն
վէ թէմնուզ իսթիլալընտան սօնրա Բարիսէ ավտէթինի
մուճիպ օլան վուգուաթը պուրատա զիքը իթմէթ ֆաի-
տէսիզ տիր . իսթիլալը մէզքիւր զէմանընտա էսկի սիւլահ
արգատաշլարընտան պազըլարը՝ Վաթէրլօ մուհարէպէ-
սինտէն էվվէլ Իմբէրաթօրըն քէնտիսէնէ վէրմիշ օլտըղը
մարէշալ ըրիթպէսինի վէ ասըլգատէլիք իւնվանընը քէն-
տիսինին խապէրի օլմագսըղըն եէնիտէն թաստիգ իթտիր-
մէյէ մուվաֆֆագ օլմուշլար ըտը :

Մարէշալ Սիմոն՝ խայլը միւտտէթ սիւրկիւնտէ տուր-
տըգտան սօնրա Բարիսէ ավտէթ իթտիյինտէ , գըզլարը-
նը եէնիտէն պուլմագլա հըսս իթտիյի սաատէթ իլէ պէ-

րապէր, թաքարճասընա սէվտիյի զէվճէսինին վէֆաթընը խապէր ալարագ ֆէվզ էլ ատէ միւքէտտէր օլմուշ ըտը. զիրա սօն տագըգայա գատար մէրգումէյի Բարիստէ պուլաճազընը իւմիտ իթմէքտէ իտի. իւմիտինին շու սուրէթ. լէ պօշա չըգմաւոր գալպինի բէք զիյատէ ճէրիհատար իյլէտի վէ էվլատլարընըն քէնտի հագգընտա կէօսթէրտիքլէրի ասարը շէֆադաթ վէ մուհապպէթ սայէսինտէ լաթիֆ թէսէլլիէր պուլմագլա պէրապէր, զէվճէսինին վէֆաթը քէտէրինի տէ միւքէլլիմ պիր սուրէթտէ հըսս իթտի:

Չօգ կէչմէքպիզին Րօտէնին թէրթիպ իթտիյի էնթրիգալար իլէ հայաթը պիւս պիւթիւն ալթիւսթ օլտու: Ժէզիւթին Րօմա վէ Վիէննատա իճրա իթտիյի կիզլի տէսիսէլէր սայէսինտէ, սէվապըզը ահվալիյլէ հէր քէսին նազարը էմնիյէթինի ճէլպ իթմէյէ վէ իֆատաթ վէ թէքլիֆաթընը տախի պիր թագըմ տէլայիլ վէ վուգուլաթը սա. հիհէ իլէ իսպաթա մուգթէտիր օլան պիր մուխպիր մարէշալ Սիմնը կիտիպ պուլարագ տէտի քի:

— Նաբուլէոնըն իսմի էվրոքատա էլան օ գատար խէվֆու տէհչէթի մուճիպ օլույօր քի, իմքէրաթօրըն օղլու պուլաթիլ ֆու տէհչէթէ գուրպան օլարագ էօլիւյօր:

« Սիզ, մարէշալ Սիմն, Նաբուլէոնըն է՛ն սատըգ տօսթլարընտան պիրիսի օլտըզընըզ ճիհէթլէ, պիշարէ իմքէրաթօրզատէյի պու տէհչէթլի էօլիւմ հալինտէն գուրթարապիրիսինիզ:

« Միւշարիլէյհին էթրաֆընտա պուլընան զէվաթ ա. րասընտա է՛ն զիյատէ սահիպի նուֆուզ օլան պիր զաթ իլէ Վիէննատա խաֆիյէն վէ էմնիյէթլի պիր սուրէթտէ միւնասէպէթ բէյտա իթմէք միւմքին օլտըզընը շու մէքթուպ տախի իսպաթ իտէր. պու գաթ իմքէրաթօրզատէնին ֆիրարընը թէրվիճ իթմէյէ հազըր տըր: Պինաէն ալէյհ նակէհանի պիր թէչէպպիւս սայէսինտէ, իքինճի Նաբու.

լէոնը Ավսթրիա հիւքիւմէթի էլինտէն գուրթարմագ միւմ քին օլապիլիր . զիրա Ավսթրիա հիւքիւմէթի միւշարիլէյհի միւհլիք պիր հավա իշինտէ պըրագմըլ օլմասըյլա , պիւ չարէ ազար ազար սէօնիւպ մահվ օլաճագ տըր :

« Ծիլ հագըգա պու թէշէպպիւս քիւսթախանէ պիր շէյ իսէ տէ , իւմիտի մուվաֆֆագիյեթի տէ տէրքեար տըր . պու մուվաֆֆագիյեթի իսէ հէր քէստէն զիյատէ սիզ թէէմին իտէպիլիրսինիզ . զիրա սիզին իմքէրաթօր նա . բոլէոն հագըգնտաքի ֆէտաքեարլըղընըլ միւսէլլէմ վէ 1815 թարիխինտէ իքինճի նաբոլէոն նամընա թէրթիպ օլունան ֆէսատտա նէ' տէրէճէ ասարը ճէսարէթ վէ պէ . սալէթ կէօսթէրմիշ օլտըղընըլ մալիւմ տիւր :

Իմքէրաթօրն օղլու Բօմա գրալընըն թէտրիճէն վիւ . ճուտտէն տիւշիւպ մահվ օլտըղը օ զէմանլար Ֆրանսատա հէր քէսին մալիւմի իտի : Հաթթա միւշարիլէյհին բէտէրինին շէրէֆ վէ իսմինտէն քիւլլիյէն պիլապէր օլարագ րահիպլէր թարաֆընտան քէմալը իթինա իլէ թէրպիյէ ի . տիլմէքտէ օլտըղը վէ պու պէտպախթ չօճուգտա կէօրիւլէն մէյլիյաթը գահրամանանէ վէ ալիճէնապանէյի պիր թագըմ մէքրուհ էնթրիգալարլա մահվ իթմէյէ չալըլըլ տըղը տա ըիվայէթ օլունուր ըտը . պու ճիհէթլէ էն զիյատէ մէթանէթի գալպ սահիպի օլունլար պիլէ անըն թէէսսիրպախշ հիքեայէսինի իշիտէրէք , միւթէէսսիր վէ միւքէտտէր օլուրլար ըտը :

Մարէշալ Սիմոնըն թապիաթը գահրամանանէսի վէ իմքէրաթօր հագըգնտաքի սատագաթ վէ հիւրմէթի պիւնիհայէսի տիւշիւնիւլէճէք օլուրսա , կէնճ իմքէրաթօրգատէնին հալը քէտէրիշթիմալինտէն էն զիյատէ անըն միւ . թէէսսիր օլաճաղը վէ ֆըրսաթ պաշ կէօսթէրտիյի զէման եալընըլ գուրու թէէսսիւֆլէրլէ իթթիֆա իտէմէյէճէյի տէրհալ խնլաշըլապիլիր :

Բօտէնին մուխպիրի խաֆիսի թարաֆընտան քէնտիսի .

նէ կէօսթէրիլէն մէքթուպըն տօղրու օղուպ օլմատըղը մատ-
տէսինէ կէլիւնէ , մարէշալ՝ իմքէրաթօրլըգ զէմանընտա
խայլը միւտտէթ մէմուրիյէթլէ Վիէննատա պուլընմըջ օ-
լան էսկի սիլահ արգատաշլարընտան պիրիսինին միւնասէ-
պաթը սայէսինտէ , մէքքիւր մէքթուպըն միւնտէրիճաթը-
նը տօլայըտան թահգիգէ թէշէպպիւս իթմիշ վէ սօն տէ-
րէճէ իհթիյաթ վէ մէհարէթլէ իճրա իտիլէն պու թահ-
գիգաթ նէթիճէսինտէ՝ քէնտիսինէ իտիլէն կիզլի թէքլի-
ֆի ճիտտիյէթլէ գապուլ իտէպիլէճէյի անլաշըլմըջ ըտը :

Լաքին պու թէքլիֆ մարէշալ Սիմօնը պէօյիւք պիր
թէրէտտիւտէ տիւշար իյլէտի . զիրա պէօյլէ քիւսթախանէ
վէ լմէհիքէլի պիր թէշէպպիւսէ կիրիշմէք իչուն գըզա-
լընտան թէքրար այրըլմասը լաղըմ կէլէճէյի կիպի , պու
այրըլմատան գօրգարագ , հագըգաթէն էօլիւմ հալինտէ
պուլունտըղը ումուլմըն մալիւմի օլան Ռօմա գրալընը
գուրթարմագ թէշէպպիւսինտէն կէլի տուրաճագ օլուր-
սա , իմքէրաթօրա վէրմիշ օլտըղը Եէմինի նագզ իթմիշ
օլաճագ իտի :

Մարէշալ՝ պու միւէլլիմ թէրէտտիւտաթա խիթամ
վէրմէք իւզրէ , բէտէրինին պու պապաէքի ֆիքր ու րէ-
յինի սօրմաղա կիթտի . զիրա մէրգուլմըն իսթիգամէթի
թապիաթընա քեամիլէն էմին իտի . հալ պու քի ճիւմհու-
լիյէթ թարաֆտարը օլան պու իսթիյար իշճի Մ . Հարտի-
նին ֆապրիգասընա գարշը իյգա իտիլէն հիւճիւմ էսնա-
սընտա էօլիւմ տէրէճէսինտէ Եարալանարագ վէ ֆագաթ
սօն տագըգասընտա պիլէ օղունըն իֆատաթը մուհիմմէ-
սիլլէ մէշղուլ օլարագ , ըուհընը թէսլիմ իթտիլի սըրատա
տէտի քի . « Օղլում , սէնին իյֆա իտէճէք պէօյիւք պիր
վազիֆէն վարտըր . . . էկէր նամուսքեար պիր ատէմ կիպի
հարէքէթ իթմէք վէ սօն արզուլմը իճրա իյլէմէք իսթէր-
սէն , պիլա թէրէտտիւտ . . . »

Լաքին իսթիյար իշճինին ֆիքրինի իքմալ իտէճէք օ-

լան սօն սէօզլէր սէօնիւք պիր սէտա իլէ սէօյլէնիլտիքլէ-
րինտէն, անլաշլլմատը . պիշարէ ատէմ էօլտիւ վէ մա-
րէշալ Սիմոնը միւէլլիմ պիր թէրէտտիւտ իշինտէ պըրագ-
տը . զիրա մուհաքէմէսինէ ֆէվզ էլ ատէ իթիմատ վէ
էմնիյէթի պուլլնտըզը բէտէրի թարաֆընտան իքի մէս-
լէքտէն հանկըսը թէրճիհ իտիլմիշ օլտըզընը անլայամա-
մըշ ըտը :

Էլ հասըլ, բէտէրի՝ նամուս վէ վագիֆէ նամընա գըզ-
լարընը թէրք իթմէմէյի վէ թէհլիքէլի պիր թէշէպպիւս-
տէն կէրի տուրմայը նաաիհաթ իթմէք մի իսթէմիշ, եօգ-
սա իմբէրաթօրա վէրտիյի եէմինի իճրա իթմէք վէ իքինճի
Նաբուէտնը միւհլիք պիր էսարէթտէն գուրթարմագ իւզ-
րէ գըզլարընը պիր ազ զէման թէրք իթմէքտէ թէրէտ-
տիւտ իթմէմէսինի թավսիյէ իթմէք ֆիքրինտէ մի պու-
լլնմըշ օլտըզընը քէշֆ իթմէք իւզրէ զիհնինի եօրմագտա
իտի :

Իշթէ մուախսարէն պէյան օլունաճագ պազը ահվալ
սէպէպիյլէ պիր գաթ տահա վէխիմ պիր հալ քէսպ իթ-
միշ օլան շու թէրէտտիւտ, բէտէրինին գօլլարը արասըն-
տա տէհշէթլի պիր սուրէթտէ թէրքի հայաթ իթմէսին-
տէն հըսա իթտիյի քէտէրի ազիմ, սիւրկիւնտէ վէֆաթ ի-
տէն զէվճէսինին քէտէրամիզ խաթըրէլէրի, վէլ հասըլ
Բօզ վէ Պլանշըն կիւնտէն կիւնէ արթան մահզուհիլէթլէ-
րինի կէօրէրէք տիւշար օլտըզը էլէմ ու ըզտըրապ մարէ-
շալ Սիմոնըն գալպինէ բէք տէհշէթլի տարպէլէր էն-
տիրտի . նիհայէթ շուրասընը տա սէօյլէյէլիմ քի, միւ-
մաիլէյհին եիկիրուի սէնէ մուհարէպէլէրլէ ուզրաշարագ
թագվիյէթ պուլմըշ օլան ճէսարէթի թապիիյէսի իլէ պէ-
րապէր, Սիպէրիատա զէվճէսինի տախի գուրպան կէօ-
թիւրմիւշ օլան քուէրա իլլէթինին Բարիստէ իյգա իթտի-
յի թախրիպաթ քէնտիսինի պիւա իսթիյար իւրքիւտիւ-
յօր ըտը : Էվլէթ, պունճա մուհարէպաթտա քէմալը ճէ-

սարէթէ Էօլիւմէ կէօյիւս վերմիշ օլան պու ատէմ՝ Բա-
րիսին հէր պիր քէօլէսինտէ նազարը տէհշէթինէ չարբան
մաթէմնաք վէ ճիկէրսուզ մէնզարէլէրտէն , արա սըրա
թապիաթընտաքի մէթանէթ վէ ճէսարէթին մահվ օլտը-
ղընը հըսս իտիյօր ըտը :

Մա մաֆիհ , մատմուաղէլ տը Գարուօվիլ՝ ֆամիլեա-
սը ազասընը տիւշմէնէրինին գուրտըզլարը տուզագլար-
տան սագընտըրմագ իւզլիէ Էթրաֆընտա թօբլատըղը սը-
րատա , Բօզ իլէ Պլանշ հագգընտա կէօսթէրտիյի ասարը
ֆէվզ էլ ատէի մուհապպէթ վէ շէֆագաթ անլէրին մահ-
զունիյէթի խաֆիյէսինէ օ՝ գատար հիւմնիւ թէէսիր իյլէ-
միշ իտի քի , մարէշալ Սիմոն քէտէրամիզ խաթըրէլէրինի
պիր տագըզաճըզ ունուտարագ , գըզլարընտա հասըլ օ-
լան շու թէպէտտիւլի սաատէթպախշատան նիյմէթեապ
օլմագ իսթէտի . լաքին նէ՝ չարէ քի պու թէպէտտիւլ բէք
ազ զէման տէվամ իյլէտի :

Իշպու վուզուաթը օգույանլարըմըզա իխթար իթ-
տիքտէն սօնրա , հիքեայէմիզի տէվամ իտէլիմ :

39

Ժ Ո Գ Ր Ի Ս

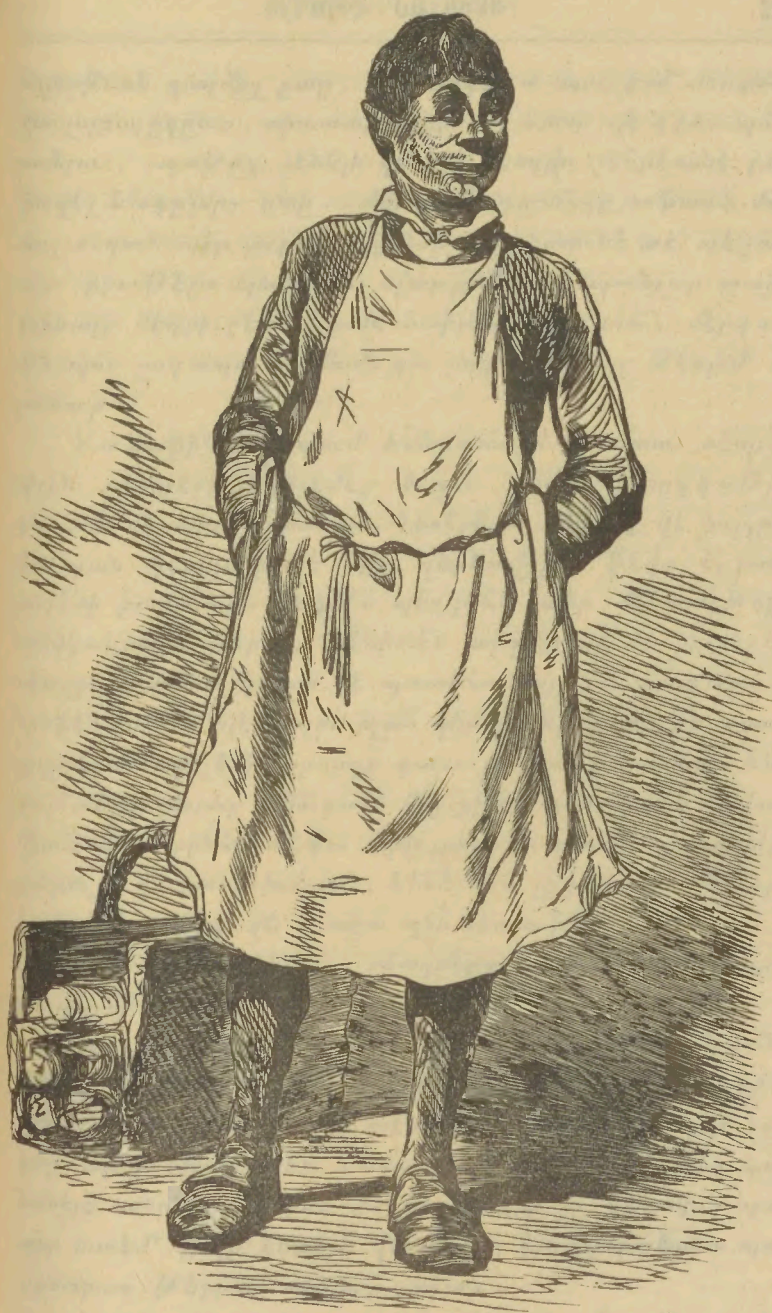
Էվվէլճէ սէօյլէտիյիմիզ վէճհէ , մարէշալ Սիմոն
Թրուա-Ֆրէր սօգաղընտա քիւշիւք պիր խանէտէ իգամէթ
իթմէքտէ իտի : Եաթագ օտասընտաքի չալար սաաթ Էօյ-
լէտէն սօնրա սաաթ իքիյի վուրտու : Պու օտա ասքէրլէրէ
մախսուս պիր սատէլիքլէ տէօլէնմիշ իտի . գարեօլա իլէ

տիվար արասընտա պուլունան աչըգլըգտա, մարէշալըն մուհարէպէլէրի էսնասընտա գուլլանմըշ օլտըղը սիլահար կէօրիւմէքտէ իտի. գարեօլանըն գարշըսընտա պուլունան ետգը մասասը իւզէրինտէ տէ իմքէրաթօր նաբուէնանըն թունճտան մամուլ քիւշիւք պիր հէյքէլի պուլունըյօք ըտը քի, պու հէյքէլ օտանըն եէկեանէ զիյնէթի իտի:

Տըշարըտա հավա բէք սօղուգ իտի: Մարէշալ Հինտիսթանտա խայլը միւտտէթ իգամէթ իթմիշ օլտըղընտան, սօղուգտան բէք զիյտտէ իւշիւր իտի. պու ճիհէթլէ օճագտա չիտտէթլի պիր աթէշ եանըյօր ըտը:

Խըտմէթքեարլարըն էնիպ չըգմասընա մախսուս օլան պիր նէրտիւպանըն սահանլըղընա աչըլան պիր գաբու եավաշճա աչըլըպ, պիր ատէմ գուհուր իթտի. պու ատէմ պիր զէմպիլ եագաճագ օտուն կէթիրմիշ օլտըղընտան աղըր աղըր օճաղըն եանընա կիտիպ տիզ չէօքտիւ վէ օրատա պուլունան պիր սանտըգ իշինտէ օտունլարը սըրասըյլա տիզմէյէ պաշլատը. մէրգոււմ պիր գաշ տագըգա գատար պու սուրէթլէ մէշղուլ օլտըգտան սօնրա, տիզլէրի իլէ եիւրիւյէրէք եավաշ եավաշ օճագտան ազ ուզագտա օլան տիկէր պիր գաբույա եագլաշտը վէ օ պիր օտատա գօնուչուպ գօնուչմատըգլարընը անլամագ իսթէյօրմըշ կիպի քէմալը տըգգաթլա գուլագ վէրիյօր կիպի կէօրիւնտիւ:

Խանէտէ այագ խըտմէթքեարը կիպի գուլլանըլան պու ատէմ սօն տէրէճէ կիւլիւնճ պիր չէհրէյէ մալիք իտի. մէմուրիյէթի տէ օտուն թաշըմագ, էօթէյէ պէրիյէ մէքթուպ վէ եա ուֆագ թէֆէք չէյլէր կէօթիւրմէք վէ մաիրէտէն իպարէթ օլուպ, տիկէր խըտմէթքեարլարըն տա էյլէնճէ վէ օյունճաղը իտի: Խանէտէ վէքիլխարճ մէմուրիյէթինտէ պուլունան Տակուպէր էշրէֆ պիր սատթընտա պու ահմագ ատէմէ Ժոգրիս (պուտալա վէ չօլրա խըտմէթքեար) ճնամընը վէրմիշ իտիքի, պու լագապ

Д. П. П. П. П.

իւզէրինտէ գալմըշ ըտը . ֆիլ հագըգա ալու իսմ մէրգու-
մըն չծլբալըղընա , պուտալալըղընա , եասը վէ գըսա պու-
րունլու , պաթըգ չէնէլի վէ իրի կէօզլիւ չէհրէսինէ բէք
կիւզէլ եագըշմըշ ըտը . մէրգուժ գըրմըզը սօֆտան մա-
մուլ ուզուն պիր չաքէթ կիյինմիշ վէ էօնիւնէ տէ պէյազ
պիր բրօսթէլա պաղլաժըշ օլտըղընտան , պունլար տախի
էքբալը մէգքիւրէյէ իլավէ իտիլէճէք օլտընա , մէրգու-
մըն պու լադապա թէմամըյլա լայըգ օլտըղը թէյիլմ օ-
լունուր :

Մամաֆիհ , մէրգուժ եանընտարի օտանա սէօյլէ-
նիլէն սէօզլէրի տինլէմէք իւզրէ քէմալը տըգիլաթլա
գուլագ վէրտիյի սըրատա , էքսէրիյա սէօնիւք վէ շաշղըն-
ճա օլան կէօզլէրինտէ պիր զէքծավէթի ֆէվգ էլատէ
չուլէսի բարլատը : Ժողընս պէօյլէճէ պիր միւտտէթճիք
տինլէտիքտէն սօնրա , եէնիտէն տիզլէրիյլէ եիւրիյէրէք
օճաղըն եանընա կէլտի վէ պատէհու ալաղա դալգարագ ,
նըսֆէն օտուն իլէ տօլու օլան զէմպիլինի ալտը վէ արա-
լըղընտան տինլէմիշ օլտըղը գաբույա եագլաշարագ , եա-
վաշճաճըգ չալտը . ֆագաթ հիշ քիմսէ քէնտիսինէ ճէվապ
վէրմէտի : Իքինճի տէֆա էվվէլքինտէն տահա շիտտէթլէ
գաբույը վուրտու իսէ իոէ , եինէ սէս չըգմատը : Պունըն
իւզէրինէ գըսըգ վէ գապա պիր սէտա իլէ .

— Մատմուլազէլլէր , օճաղընըղ իչուն օտուն լաղըմ
տէյիլ մի . — տէտի :

Պագաթ եինէ հիշ պիր ճէվապ ալամատըղընտան ,
էլինտէքի զէմպիլի եէրէ գօյտու վէ օտանըն գաբուսընը
եմվաշճա աշարագ , օտա տէրունինէ սիւրաթլը պիր նա-
զար աթֆ իթտիքտէն սօնրա իչէրի կիրտի վէ պիր գաշ
սանիյէ սօնրա , մուհիմմ վէ կիզլի պիր իշ կէօրմիւշ օլան
պիր ադէմ կիպի էնտիշէ վէ թէլաշ իլէ էթրաֆլինա պա-
գընարագ թէքրար տըշարը չըգտը :

Հաքին զէմպիլինի ալարագ մարէշալ Սիմոնըն օտա .

սընտան տըշարը չըգաճաղը սըրատա , կիզի նէրտիւպա . նըն գաբուսը եաւաճա աչըլտը վէ Տակոպէր զուհուր իթ . տի :

Ասքէր ժոգրիսի օրատա կէօրիւնճէ , թէաճճիւպտէ գաւարագ գաչլարընը չաթտը վէ քէմալը չիտտէթլէ .

— Պուրատա նէ՞ իչին վար . - տէյու պաղըրտը :

Պու նակէհզուհուր սիւալէ Տակոպէրին արգասը սըրա կէլմէքտէ օլան Բապա-ժուանըն խըրըլթըսը տախի գա . ըշտըլընտան , ժոգրիս սահիհ վէ եախօտ սախթէ պիր սէտաի տէհչէթ սալտըրտը վէ պէս պէլլի հէյէճանը գալ . պինէ պիր գաթ տահա հագըգաթ րէնկի վէրմէք իւզրէ , էլինտէքի օտուն իլէ տօլու զէմպիլի կիւյա թէաճճիւպ վէ գորգուսընտան եէրէ տիւչիւրտիւ :

Տակոպէրին չէհրէսի օ սըրատա ֆէվգ էլատէ մահ . զուն կէօրիւնտիւյիւնտէն , ժոգրիսին գօրգաղըլը իւզէրինէ կիւլմէյէրէք .

— Պուրատա նէ՞ եաբըյօրսըն . . . պուտալա՛ . - տէյու թէքրար իթտի :

Ժոգրիս . - Ա՛հ , մօսիէօ Տակոպէր . . . նէ գատար գօրգտում պիլսէնի՛ք . . . թէէսսիւֆ իտէրիմ քի էլիմտէ պիր եըղըն թապագ եօղըտը . . . էկէր պիր եըղըն թապագ պուլունուպ տա եէրէ տիւչիւպ գըրըլսայըտը , գապահաթ պէնտէ օլմատըղընը իսպաթ իտէպիլի իտիմ . . . :

Տակոպէր . - Պէն սանա պուրատա նէ՞ եաբըյօրսըն տէյու սօրույօրմ . . . :

Ժոգրիս . - (Զէմպիլի կէօսթէրէրէք .) կէօրիւյօրսընըլա՛ , մօսիէօ Տակոպէր , հպվա սօղուգ օլտըլընտան , շայէտ մօսիէօ տիւգ իւչիւյօրսա եազսըն տէյու օտասընա օտուն կէթիւրմիչ իտիմ :

Տակոպէր . - Բէք էյի , զէմպիլինի ալ տա տէֆ օլ :

Ժոգրիս . - Ա՛հ , մօսիէօ Տակոպէր , տիւլէրիմ էլան թիթրէյօր . . . նէ՛ գօրգտում . . . նէ՛ գօրգտում . . . :

Տակոպէր . - Տէֆ օլաճա՞գ մըսըն , հայվա՛ն :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք իխթիյար ասքէր ժողորիսի գօլունտան թուլթուպ գաբույա տօղրու եիթտի . պու սըրատա Բապա-ժուա տախի սիվրի գուլագլարընը գալտըրարագ վէ քիրքի կիպի թիւլլէրինի տիքէրէք ժողորիսին ազիմէթինի թէսրի իթմէյէ հազըրլանըյօր ըտը :

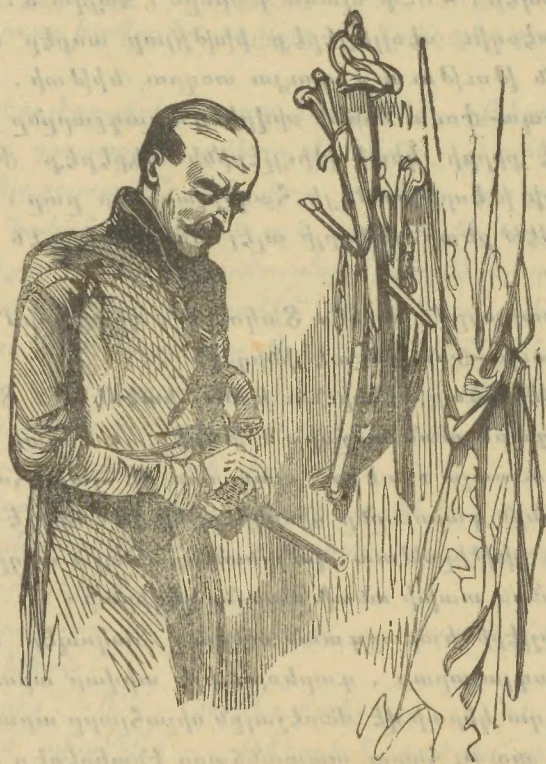
Խըտմէթ քեար զէմպիլի ալէլ աճէլէ եէրուէն գալտըրարագ .

— Կիտիյօրըմ , մօսիէօ Տակոպէր , կիտիյօրըմ , եալընը Մ . Բապա-ժուայա տէյինիզ քի . . . :

Խըտմէթ քեար սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի . Տակոպէր ժողորիսի գաբուտան տըշարը եիթէրէք . « Հայտի տէֆ օլ , կէվէգէ պուտալա » տէյու պաղորտը վէ պատէհու կիզլի նէրտիւպանըն գաբուսընը սիւրկիւլէտի վէ Բօզ իլէ Պլանշըն օտասըյլա իխթիլաթտու պուլընան գաբույա տօղրու կիտէրէք , անըն տախի անախթարընը չէվիրտի :

Պու իչլէրի եարտըգտան սօնրա , Տակոպէր եաթագ եէրինէ եագլաշարագ , գարեօլա իլէ տիվար արասընտա . քի աչըգլըղա կիրտի վէ մարէշալըն սիւահլարը արասընտան պիր չիֆթ տօլու հարպ տապանճասը էնտիրէրէք , մէմէլէրինտէն գաբսօլլարը քէմալը իթինա իլէ չըգարտը վէ տէրինտէն պիր ահ իթտիքտէն սօնրա , տապանճալարը եինէ էսկի եէրլէրինէ գօյտը . մէգքիւր աչըգլըգտան չըգըպ կիտէճէյի սըրատա , պէսպէլլի ֆիքրինէ տիկէր պիր չէյ կէլէրէք , սիւահլար արասընտան զայէթ քէսկին պիր հինտ խանչէրի ալտը վէ եալտըզլը կիւմիւշտէն եարըլմըշ օլան գընընտան չըգարտըգտան սօնրա , ուճընը գարեօլանըն ալագլարընտաքի տէմիր թէքէրլէքլէրտէն պիրի ալթընա սօգարագ գըրտը :

Պատէհու կիտիպ իքի գաբույը եէնիտէն աչտը վէ եավաշ եավաշ օճաղըն եանընա ավտէթ իտիպ , տիրսէյինի մահզունանէ վէ միւթէֆէքքիրանէ պիր թավր իլէ օ .

ճաղըն մերմէր թաշը իւզէրինէ տայաթուր . Բապա-ժուա իսէ օճագ էօնիւնտէ չէօմէւիշ ետթմըշ օլուպ , սահիպի-նին էտնա հարէքեաթընը թէտգիգ իտիյօր ըտը . սատա-գաթըը հայլսն նատիր իւլ էմսալ պիր էօերի զէքեա-վէթ տաթի կէօթէրտի . իսթիյար ասքէր մէնտիլինի ճէ-պինտէն չըգարըր իքէն , ֆարգընա վարմագսըզըն քիւ-չիւք պիր բարչա չիյնէ,էճէք թիւթիւնի հավի օլան պիր քեաղըտըր եէրէ տիւշիւրմիւշ իտի . Բապա-ժուա Բիւթ-լէնտ ճինսինէ մէնսուպ օլան քէօքէքլէր կիպի պուլուպ կէթիրմէք խասասընա մալիք օլտըղընտան , մէգքիւր քեաղըտըր տիւշերի արօսընա ալտը վէ արգաւ ալագլարը իւզէրինէ զալգարագ սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ Տա-

կոպէրէ աւագածոր . լաքին իվածիյար ապէր քէօթէյին շու-
մէհարէթ վէ զէքեալէթինէ տըգգաթ իթ մէքիզին , քեա-
ղըտը ալտը :

Պիչարէ ատէմին երգիւնտէ ասարը մահգունիյէթ վէ
էնտիչէ կէօրիւիւյօր ըտը : Մէրգուժ միւլահազաքեարա-
նէ պիր թափր իլէ օճաղըն էօնիւնտէ պիր միւտտէթ տուրգ-
տըգտան սօնրա , պիր էլինի թա պօյնրնա գատար տիւլմէ-
լէնմիշ օլան ուզուն մաի յըտէնկոթընըն կէօյսիւնէ վէ
տիկէրիւնի տէ արգա ճէպլէրինտէն պիրիսինէ սօգմըշ օլտը-
ղը հալտէ , օտա տէրուինտէ հէյէճան իլէ եօգարը ա-
շաղը կէզինմէյէ պաշլաթը :

Մէրգուժ վագթ վագթ տուրուր վէ զիհնինտէն կէ-
չէն էֆքեարա երգսէք սէտա իլէ ճէվապ վէրէրէք , շիւպ-
հէ վէ եա էնտիչէյի իյմա իտէր ալագէլէր սալըվէրէր ի-
տի . պատէհու սիւսհլարա տէօնէրէք , պաշընը մահգու-
նանէ պիր սուրէթտէ սիւքիպ « Խայր . . . պու գօրգու է-
սասըզ պիր շէյ տիր . . . լաքին իքի կիւնտէն պէրու բէք
ֆէվգ էլ ատէ օլտու . . . նիհայէթ տահա զիյատէ մու-
վաֆըգը իհթիյաթ տըր . . . » տէյու մըրըլտանըլ ըտը :

Պատէհու եէնիտէն կէզինմէյէ պաշլայարագ , եինէ
պիր միւտտէթ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա .

— Էվվէթ , պանա սէօլլէմէլի տիր . . . զիրա պէնի
բէք զիյատէ էնտիչէյէ տիւշիւրիւյօր . . . եա՛ պու պիչարէ
չօճուգլար . . . ա՛հ , ինսանըն եիւրէյի բարչա բարչա օ-
լուր . - տէտի վէ պիրտէն պիրէ պըյըգլարընը պաշ վէ
չահատէթ բարմագլարը արասընտան կէչիւտի քի , պու
հարէքէթ իիթիյալ ասքերին շիտտէթի պիր հէյէճանա
տիւշար օլմուշ օլտըղընա տէլալէթ իտէր իտի :

Պիր գաշ տագըգա սօնրա , ասքեր եէնիտէն զիհնին-
տէն կէչէն էֆքեարա ճէվապ վէրէրէք .

— Պուհըն սէպէպի նէ՛ օլապիլիլ . . . օ մէքթուպլար
տէյիլ տիր . . . զիրա անլէր բէք ալչագճա շէյլէր տիր . . .

քէնտիսի անլէրտէն նէֆրէթ իտէր . . . հալ պու քի . . . լա-
քին խայր , խայր . . . քէնտիսի պունա թէնէզզիւլ իտէմէզ .
- տէտի :

Պատէհու եէնիտէն կէզինմէյէ պաշլատը : Նակէհան
Րապա-ժուա գուլագլարընը տիքտի վէ պաշընը նէրտիւ .
պան գաբուաընա տօլլու չէվիրէրէք , եավաշճա մըրըլտան .
տը : Պիր գաշ տագըգա սօնրա գաբու չալընտը վէ Տակու .
պէր « Բիմ տիր օ » տէյու սօրտու :

Ճէվապ վէրիլմէյիպ , գաբու եէնիտէն չալընտը : Տն .
կոպէրին սապը թիւքէնէրէք , գօշուպ գաբույը աշտը վէ
ժոգրիսին պուտալաճա չէհրէսինի կէօրիւնճէ , հիտտէթ .
լէ :

— Բիմ տիր տէյու սօրտըղըմ վազթ , նէ՞ իչուն ճէ .
վապ վէրմէյօրսըն . - տէտի :

Ժոգրիս . - Մօսիէօ Տակուպէր , պիր ազ էվվէլ պէնի
գօվմըշ օլտըղընըլտան , պէն օլտըղըմը սէօյլէյէճէք օլուր-
սամ , եինէ հիտտէթլէնիրսինիզ տէյու գօրգտում :

Տակուպէր . - (Ժոգրիսի օտանըն իչէրիսինէ չէքէրէք .)
նէ՞ իսթէյօրսըն , սէօյլէ պագալըմ , իլէրի կէլսէն է' . . .
հայվան . . . :

Ժոգրիս . - Իշթէ կէլիյօրըմ , մօսիէօ Տակուպէր . . .
տարըմայընըղ . . . շիմտի սէօյլէյէճէյիմ . . . պիր տէլի-
գանըղ . . . :

Տակուպէր . - Է'յ , նէ՞ օլմուշ . . .

Ժոգրիս . - Շիմտի սիզի կէօրմէք իսթէյօր , մօսիէօ
Տակուպէր :

Տակուպէր . - Իսմի նէ՞ իմիշ :

Ժոգրիս . - (Սլըգ ալըգ սալլանարագ վէ պուտալա-
ճա պիր թավր իլէ կիւլէրէք .) Իսմի քի օլտըղընը՞ մը սօ .
ըլլօրսընըղ , մօսիէօ Տակուպէր :

Տակուպէր . - Էվվէթ , իսմի նէ՞ իմիշ , սէօյլէսէն է' ,
ահմագ :

Ժողովուրդ . - Ա՛հ , իսմի՞ մի . . . կիւլմէ՞ք իշուն մը սօ-
րըյօրսընըզ , մօսիէօ Տակոպէր :

Տակոպէր . - (Ժողովրդի ետեւումնտան թուլթարագ .)
Լաքին , սէֆիլ , պէնի հիտտէթլէնտիրմէյէ եէմի՛ն մի իթ-
միշին . . . սէօյլէ պագայըմ , կէլէն տէլիգանլընըն իսմի
նէ՞ տիր :

Ժողովուրդ . - Հիտտէթլէնմէյինիզ , մօսիէօ Տակոպէր ,
պէնի տինլէյինիզ , օ տէլիգանլընըն իսմինի պիլտիյինիզ
իշուն , սէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր :

Տակոպէր . - (Եռմուրուգլարընը սըգարագ .) Ա՛հ ,
հայվան պուտալա . . . :

Ժողովուրդ . - Լաքին , էվվէթ , պիլիրսինիզ , մօսիէօ Տա-
կոպէր , զիրա պու տէլիգանլը սիզին օղլունըզ տըր . . .
քէնտիսի աշաղըտա պէքլէյօր վէ սիզինլէ չիմտի կէօրիւշ-
մէք իսթէյօր :

Ժողովուրդ պուտալա րօյընը օ՛ տէրէճէ մէհարէթլէ իճ-
րա իթմէքտէ իտի քի , Տակոպէր ալտանարագ վէ պէօյլէ
պիր պուտալայա դարչը հիտտէթլէնմէքտէն զիյատէ մէր-
համէթ իտէրէք , տիք տիք անըն եիւզիւնէ պագար . պա-
տէհու ումուգլարընը գալտըրարագ « Արգամ սըրա կէլ »
տէյիպ նէրտիւպանա տօղրու իլէրիլէտի :

Ժողովուրդ պու էմիէ իթաաթ իթտի . Լաքին գաբույը
գաբամագսան էվվէլ ճէպինի գարըշտըրըպ կիզլիճէ պիր
մէքթուպ չըգարտը , վէ պաշընը արգասընա չէվիրմէքսի-
զին , պիլաքս Տակոպէրին նազարը տըգգաթընը իշլալ
իթմէք իւզրէ . « Օղլունըզ հավլիտէ տիր , մօսիէօ Տակո-
պէր . . . եօգարը չըգմագ իսթէմէտի . . . պունըն իշուն
աշաղըտա գալտը . . . » տէյէրէք , մէգքիւր մէքթուպը
արգասընա աթտը :

Պատէհու մէքթուպըն մարէշալ Սիմոնըն օտասընտա
տէօշէմէ իւզէրինտէ պէտահէթէն տուրմըշ օլտըղընտան
էմին օլարագ , գաբույը գաբատը :

Լաքին ժողովիս Բապա-ժուայը հիսապա գաթմամը
ըտը :

Սատագաթը հայվան եւ՝ է՛ն կէրիտէն եւրիւմէյի
տահա զիյատէ մուվաֆըզը իհթիյաթ պուլարագ վէ եւ՝
խօտ խթի այագլըլարա հիւրմէթ կէօսթէրմէք իսթէյերէք,
օտատան է՛ն սօնրա տըշարը չըգմըշ վէ պիր ազ էվվէլ ա-
սալընը կէօսթէրտիյի վէճհէ, եէրէ տիւչէն շէյէրի գալ-
ալըլա սահիպինէ կէթիւրմէյէ ալըշդրն օլտըղընտան,
ժողովիսին աթտըլը մէքթուպը տա եւալաշճա տիլլէրի ա-
րաղընթ պըմըշ վէ խըտմէթքեար հայվանըն պու եէնի է-
սէրի զէքեւվէթինի ֆարգ իթմէքսիզին անըն արգասը սը-
րա եւրիւմէյէ պաշլամըշ ըտը :

40

ԻՄՁԱՍԸՁ ՄԵՔԹՈՒՊԼԱՐ

Բապա-ժուանըն տիլլէրի արասընա ալմըշ օլտըղը
մէքթուպտան նէ՛ նէթիճէ հասըլ օլմըշ օլտըղընը վէ Տա-
կոպէր Ակրիքուլը գարշըլամաղա կիթտիյի սըրատա քէնտի-
սինին նէ՛ իչուն անտէն այրըլտըղընը պիր ազ սօնրա սէյ-
լէյէճէյիզ :

Տակոպէր պիր գաշ կիւնտէն պէրու օղլոյնը կէօրմէ-
վիշ օլտըղընտան, էվվէլա անը սուրէթի մուշֆիգանէտէ
գուճագլատըգտան սօնրա, տաիրէի մախսուսէսինի թէշ-
քիլ իտէն զէմին գաթը օտալարընտան պիրիսինէ կէօթիւ-
րէրէք :

— Զէվճէն նա՛սըլ տըր, օղլում. — տէյու սօրաղու :

Ակրիբոլ. - Էյի տիր, պապաճըղըմ, թէչէքքիւր թէրիմ:

Տակոպէր. - (Ակրիբոլըն չէհրէսինտէ՛ պիր թէղայեիւր էսէրի կէօրէրէք.) Եիւզիւն միւքէտտէր օլտըղընը կէօս-թէրիյօր, նէ՞ն վար... սէնի կէօրմէյէլիտէն պէրու պիր չէյ մի վուգու պուլտու:

Ակրիբոլ. - (Մէյուսանէ պիր սէտա իլէ.) Պէ՛հ, պապաճըղըմ, հէր չէյ պիթտի... պիզիմ իշուն մահվ օլմուշ տըր:

Տակոպէր. - Բիմտէ՞ն պահս իտիյօրսըն, օղլում:

Ակրիբոլ. - Մ. Հարտիտէն:

Տակոպէր. - Մ. Հարտիտէ՞ն մի... լաքին տահա իւչ կիւն էվվէլ կիտիպ քէնտիսինի կէօրէճէյինի պանա սէօյ-էյօր ըտըն...:

Ակրիբոլ. - Էվվէթ, պապաճըղըմ, քէնտիսինի կէօրտիւմ. գարտաշըմ Գաբրիէլ տախի կէօրտիւ վէ միւթատը վէճհ իւզրէ լիսանը գալպ իլէ քէնտիսիյէ գօնուշտը. հաթթա անը օ՛ տէրէճէ թէչվիգ վէ թէչճի իյլէտի քի, Մ. Հարտի թէքրար պիզիմ արամըգա ավտէթ իթմէյէ գարար վէրտի. պունըն իւզէրինէ պէն սէվինճիմտէն չըլտըրարագ, միւլսգաթըմըզըն նէթիճէօինէ պէքլէմէքտէ օլան արգատաշլարըմա պու միւթտէյի գօշուպ խապէր վէրտիմ վէ պիր ազ սօնրա անլէրլէ պիրլիքտէ քէնտիսինէ թէչէքքիւր իթմէյէ կիթտիք. լաքին սիյահ լիպասըլարըն (թէզիւիթլէրին) խանէսի գաբուսընտան անճագ եիւզ ա-տըմ ուզագտա իքէն...:

Տակոպէր. - Սիյահ լիպասըլարը՞ն մը... օ հալտէ պիր ֆէլաքէթ զուհուրա կէլմիշ տիր... պէն անլէրի թա-նըրըմ:

Ակրիբոլ. - (Պիր ահ չէքէրէք.) Հագգընըզ վար, պապաճըղըմ, արգատաշլարըմլա պէրապէր աճէլէ աճէլէ եիւրիւր իքէն, ուզագտան պիր արապա կէլմէքտէ օլտըղընը

կէօրտիւմ. Մ. Հարտիյի պու արապա իւէ գաչըրմագտա
օլտըգլարընը պիւմէմ նէ՝ կիպի պիր հըսսը տէրունի պանա
իւթար իյլէտի :

Տակոպէր . - Ճէպըէն մի գաչըրըյօրլար ըտը :

Ակրիբուլ . - Խայր , պապածըղըմ , պու բարազլար պէյ-
լէ իշլէրտէ բէք զիյատէ մահիր տիրլէր . . . պիրիսինէ
պիր ֆէնալըգ իթտիքլէրի վագթ , անը տախի օ ֆէնալըգ
շէրիքի թէօհմէթ իթմէք թարիգինի պիլիրլէր . պիշարէ
վալիտէմ իւէ նէ՝ եօլտա մուամէլէ իթտիքլէրինի ունուլթ .
տընըզ մը :

Տակոպէր . - Էվլէթ . . . զավալլը գատընը տուզագ .
լարընա տիւշիւրիւպ ալտաթտըլար . . . : Լաքին արապա
նէ՞ օլտու :

Ակրիբուլ . - Արապանըն սիյահ լիպասըլարըն խանէսին .
տէն տըշարը չըգտըղընը կէօրտիւլիւմ զէման , եիւրէյիմ
էզիլմէյէ պաշլատը վէ հէր նասըլսա քէնտիմի թուլթամա .
յարագ , արգատաշլարըմը մուավէնէթիմէ չաղըրըպ պար-
կիրլէրին իւզէրինէ աթըլտըմ . լաքին արապածը էլինտէ .
քի գամշընըն սաբըյլա պաշըմա էօյլէ չիտտէթլի պիր տար .
պէ էնտիրտի քի , քէնտիմի զայպ իտիպ եէրէ եըգըլտըմ .
քէնտիմի պուլտըղըմ զէման , արապա ուզագլաշըպ կիթ .
միշ իտի :

Տակոպէր . - (Օղլունըն տէօրթ եանընը մուայէնէ ի .
տէրէք .) Եարալանմոտըն մը , օղլում :

Ակրիբուլ . - Խայր , պապածըղըմ . . . ալտըղըմ եարա
պիր թըրնագ էսէրինտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ իտի :

Տակոպէր . - Օ հալտէ նէ՞ եաբտըն :

Ակրիբուլ . - Չար չաբուգ մատմուսղէլ տը Գարուօլի .
լին խանէսինէ կիթտիմ վէ իշի քէնտիսինէ նագլ իթտիմ .
մէրգումէ պէնի տինլէտիքտէն սօնրա տէտի քի . & Չաբուգ
Մ. Հարտիյի թաագիպ իթմէք լազըմ տըր . պէնիմ տրա-
պալարըմտան պիրիսինի վէ բօսթա պարկիլլէրի ալընըլ

վէ Մ. Տիւբոն իւէ պերապեր եօլա չըգըպ, մէնզիւտէն մէն-
զիւէ Մ. Հարտինին արապասընը թաագիպ իտինիզ. քէն-
տիսինի կէօրմէյէ մուվաֆֆազ օլուրսանըզ, սիզին ըէճա
վէ նիյազլարընըզ՝ պու բաբազլարըն քէնտիսի իւզէրինտէ
հասըլ իթմիշ օլտըզլարը տէհշէթլի նուֆուզա պէլքի տէ
զալէպէ իտէպիլիր: »

Տակոպէր. - Պունտան էպէմ պիր թէտպիր օլամազ
ըտը. միւհթէրէմ մատմուլազէլին հագգը վար ըտը:

Ակրիքուլ. - Պիր սաաթ սօնրա Մ. Հարտինին իզինի
պուլմըշ ըտըզ. զիրա ավտէթ իտէն բօսթա արապաճը-
լարը Օրէւան եօլունը թուլթմըշ օլտըզընը խապէր վէրտի-
լէր. էթամբա գատար արգասընտան կիթտիք. օրայա
վասըլ օլտըզըմըզտա, պէօյիւք եօլտան տէօրթ ֆէրսախ
մէսաֆէտէ պիր տէրէ իչինտէ պուլունան թէք պիր խա-
նէյէ կիթմէք իւզրէ քիւչիւք եօլու թուլթմըշ օլտըզընը վէ
Սէնթ-Էրէմ-Տէրէսի նամը վէրիլէն պու խանէնին ըահիպ.
լէրէ այիտ պիր մանասթըր իտուլինի սէօյլէտիլէր. հաթ-
թա կիճէ բէք գարանըզ վէ եօլար տախի բէք ֆէնա օլ-
տըզընտան, օ կիճէյի օրատա պիր միւսաֆիրխանէտէ կէ-
չիրիպ իրթէսի սապահ էրքէնտէն եօլա չըգմազ տահա
միւնասիպ օլտազընը տախի պէյան իթտիլէր. պիզ տէ
պու նասիհաթա կէօրէ հարէքէթ իթտիք. կիւն տօղար
տօղմազ արապայա օթուրտըզ վէ պիր չարեէք սօնրա պէօ-
յիւք եօլտան այրըլարագ, տաղըլ պայըրըլ պիր եօլա սաբ-
տըզ. պու եօլտա գում գայալարընտան վէ պիր գաշ
գայըն աղաճընտան պաշգա պիր շէյ կէօրիւմէյօր ըտը:
Օրատան իլէրիլէտիքճէ, մէվգը վէ մէնզարէ վահշիյանէ
պիր հալ քէսպ իթտիլինտէն, քէնտիմիզի Բարիստէն եիւզ
ֆէրսախ ուզագտա զանն իտիյօր ըտըզ: Նիհայէթ պէօ-
յիւք վէ էսկի պիր խանէնին էօնիւնտէ տուրտըզ. պու
խանէ՝ գայալարըլա մէսթուր եիւքսէք պիր տաղըն էթէ-
յինտէ եաբըլմըշ օլուպ, անճագ պիր գաշ քիւչիւք բէն.

ճերէսի վար ըտը : Միւտտէթի էօմբիւմտէ պու գատար
իսսիզ վէ հիւզնէնկիզ պիր եէր կէօրմէմիշ իտիմ : Արա,
պատան էնտիք վէ գաբույը չալտըգ . պիր ատէմ կէլիպ
գաբույը աշտը վէ պէն իշտէն խապերաւար ըմըշըմ կիպի
պիր թավը իլէ հէրիֆէ . « Աբբայ տ'էկրիննի տիւն կէճէ
պիր էֆէնտի իլէ պուրայա կէլտի . պու էֆէնտիյէ չիմտի
խապեր վէրինիզ քի զայէթ մուհիմմ պիր իշ իշուն քէն .
տիսինի պէհէմէհալ կէօրմէք իսթէրիմ » տէտիմ : հէրիֆ
պէնի աբբայ տ'էկրիննի իլէ հէմէֆքեար զանն իտէրէք .
պիրի իշէրի կիրտիրտի . պիր ազ սօնրա աբբայ տ'էկրիննի
գաբույը աշտը վէ պէնի օրատա կէօրիննէ կէրի կէրի չէ .
քիլիպ նապէտիտ օլտու . պէշ տագըգա սօնրա Մ . Հարտի .
նին գարշըսընա չըգարըլտըմ :

Տակոպէր . - (Մերագ իլէ .) Սօնրա :

Ակրիքու . - (Պաշընը սուրէթի մահզուննէտէ սալլա .
յարագ .) Մ . Հարտինն չէհէսինի կէօրիւր կէօրմէզ , հէր
իւմիտին մահվ օլմուշ օլտըղընը տէրհալ անլատըմ : Մ .
Հարտի պանա տէօնէրէք լաթիֆ վէ ֆագաթ գաթի պիր
սէտա իլէ տէտիքի . « Նէ' իշուն պուրայա կէլմիշ օլտը-
ղընըզը պիրիւրիմ վէ հաթթա պու հարէքէթինիզի թահ-
պին իտէրիմ . լաքին պէն պուլտան պէօյլէ քէօշէի վահ-
տէթտէ եաշայըպ էօմբիւմիւ տուա իլէ կէչիրմէյէ գարաթ
վէրմիչիմ տիր . սէլամէթի բուհըմը թէէմին իթմէք արզու-
սընտա պուլընտըղըմտան , պու գարարը քէնտի հիւսնիւ
րիզա վէ իսթիյարըմլա իթթիւազ իթմիչիմ տիր . պուլըն-
լա պէրապէր պէնի տաիմա խաթըրլարընտա թուլմալա-
րընը արգատաշլարընըզա սէօյլէյինիզ : » Պէն պու սէօզէ
ճէվապ վէրէճէք իքէն , Մ . Հարտի սէօզիւմիւ քէսէրէք .
« Սէօյլէյէճէյինիզ սէօզլէր պիհուտէ տիր , տօթըմ , վէր-
տիչիմ գարար ասլա տէյիշմէզ . պանա մէքթուպ տա եազ-
մայընըզ . զիրա ճէվապսըզ գալաճագ տըր . . . : Պուլտան
պէօյլէ պիւթիւն հայաթըմը տուա իլէ կէչիրէճէյիմ . . .

Այլահա ըամարլատըգ, սիզինլէ տահա զիյատէ գօնուշմա-
տըղըմտան տօլայը ափվընըղը տիլէրիմ. իթտիյիմ եօլճու-
լըգ աէպէպիյլէ բէք զիյատէ եօրղուն ըմ» տէտի : Պիչա-
րէնին պու սէօպլէրի բէք տօղրու իտի . զիրա եիւզիւ էօ.
իւ չէհրէսի կիպի սարարմըչ ըտը . կէօզլէրինտէ տէ զա-
րիպ պիր շաշաա կէօրիւլիւյօր ըտը . էվվէլքի կիւնտէն պէ-
րու օ' տէրէճէ տէյիշմիշ իտի քի, պիւս պիւթիւն թանըլ-
մազ պիր հալէ կէլմիշ իտի . օրատան մուֆարադաթ իտէ-
ճէյիմ զէման էլինի պանա ուղաթտը . լաքին պիչարէճին էլի
աթէշ կիպի հարարէթլի իտի : Պու սըրատա աբբայ տ'էկ-
րիննի իչէրի կիրտի . Մ. Հարտի քէնտիսինէ . « Պապաճը-
ղըմ, Մ. Ակրիբու Պոտուէնի լութֆէն գաբույա գատար
փէօթիւրիւնիւզ » տէտի վէ պատէհու էլիյլէ պանա վէտա
իտէրէք, Խանընտաքի օտայա կիրտի : Պունըն իւզէրինէ
հէր իւմիտին մահվ օլմուշ օլտըղընը կէօրտիւմ. Մ. Հարտի
պիզիմ իչուն իլէլ էպէտ զայպ օլմուշ ըտը :

Տակուպէր . - Էվվէթ, պու սիյահ լիպասլըլար սաիր
պիր չօղլարը կիպի անը տա էֆսունլամըչլար :

Ակրիբու . - Օ հալտէ պիւս պիւթիւն գաթը իւմիտ ի-
տէրէք Մ. Տիւբուն իլէ պէրապէր պոսթայա ալտէթ իլլէ-
տիմ : Իշթէ Ժէգիւլիթ բաբաղլարը Մ. Հարտիյի պու հալէ
կէթիւրմիշլէր տիր . . . օ ալիճէնապ ատէմ իւշ եիւզ գա-
տար չալըչգան ամէլէյի ինթիզամ վէ ասատէթի հալ ի-
չինտէ կէչինտիրի, անլէրին ֆիքրլէրինի թէվսի վէ գալպ-
լէրինի իսլահ իտէր վէ վէլի նիյմէթի օլտըղը պու քիւշիւք
էհալի թարաֆընտան խայր տուալարը իշիտիր իտի . . .
հալպու քի չիմտի ուղուրսըզ վէ ֆաիտէսիզ պիր էօմի կէ-
չիւմէյէ մահքիւմ օլմուշ տըր :

Տակուպէր . - (Տէհէթի ֆէվզ էլ ատէսինի քէթմ ի-
տէմէյէրէք վէ թիթրէյէրէք .) Ո՛հ, շու սիյահ լիպաս-
լըլար . . . տիւշիւնտիւքճէ քէնտիլէրինտէն տահա զիյատէ
գօրգույօրըմ . . . անլէրին պիչարէ վալիտէնէ նէ՝ եաբ .

տըգլարը կէօրտիւն . . . շիմտի տէ Մ. Հարտիյի նէ՛ հալէ կէթիրտիքլերին կէօրիւյօրսըն . պէնիմ պիչարէ էօքսիւզլէրիմէ վէ օ ալիճէնապ մատմուազէլէ գարչը թէրթիպ իթտիքլերի ֆէսատլար տախի մալիւմին տիր . . . : Մհ, պու բարազլար զայէթ գուվլէթլի տիրլէր . . . պունլարտան օն իքիսինէ գարչը ուղրաշմագտան իսէ պիր պէօլիւք Ռուսիա գումպարաճր ասքէրինէ գարչը կէօյիւս վէրմէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ : Լաքին արթըգ պունտան պահս իթմէյէլիմ : պէնիմ էնտիչէ իտէճէք վէ գօրգաճագ տահա շօգ շէյլէրիմ վար տըր :

Պիչարէ ատէմ Ակրիքոլըն թէաճճիւպ իթտիյինի կէօրէրէք , հէյէճանը գալպինի արթըգ զապթ իտէմէտի վէ օղլունըն գուճաղընա աթըլարագ , գըսըգ պիր սէտա իլէ :

— Արթըգ թէհամմիւլ իտէմէմ, եիւրէյիմ բարչալանըյօր . . . սէօյլէմէլիյիմ . . . ֆագաթ եիւրէյիմի սէնտէն պաշգա քիմէ՞ աչապիլիրիմ . - տէտի :

Ակրիքոլ . - Պապաճըղըմ . . . պէնի գօրգուտըյօրսընըզ, նէ՞ վար :

Տակոպէր . - Սէն վէ շու պիչարէ չօճուգլար օլմամըլ օլսայըտընըզ, կէօրտիւյիմ շէյի կէօրմէմէք վէ պու գօրգուլարը հըսս իթմէմէք իչուն շիմտիյէ գատար պէլքի եիկիրմի տէֆա պէյնիմի բաթլաթմըլ ըտըմ :

Ակրիքոլ . - Նէտէ՞ն գօրգույօրսընըզ, պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Պիր գաչ կիւնտէն պէրու մարէշալըն նէսի վար պիլմէմ, լաքին պէնի ֆէվգ էլ ատէ գօրգուտըյօր :

Ակրիքոլ . - Լաքին ախիրէն մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ վուգու պուլան մուհավէրէլէր . . . :

Տակոպէր . - Էվվէթ , պու մուհավէրէլէրին ազաճըգ հիւսնիւ թէէսիրի կէօրիւլտիւ . . . օ ալիճէնապ մատմուազէլ կիւզէլ սէօղլէրիլէ զանն իտէրսին քի մարէշալըն եա-

րալարընա մէկէմ գոյտու . կէնճ Հինտլի իլէ պուլնւշմա-
սը տա քէնտիսինի ազաճըգ էյլէնտիրտի . . . արթըգ էվ-
վէքի կիպի էնտիշէլի կէօրիւնմէյօր ըտը . հաթթա պու-
հալ պիշարէ գըզլարընա տա թէէսիր իյլէմիշ իտի . . . լա-
քին պիր գաչ կիւնտէն պէրու պիլմէմ հանկը շէյթան
եքնէ պու ֆամիլեայա մուսալլաթ օլմուշ տըր . . . ինսա-
նըն չըլտըրաճաղը կէլիյօր . . . էվվէլա էմին իմ քի ար-
տը քէսիլմիշ օլան իմզասըզ մէքթուպլար եէնիտէն կէլ-
մէյէ պաշլատըլար (1) :

(1) Ժէզիւիթ բաբազլարը իլէ անլէրին ճէմիյէթինէ մէն-
ուուպ օլան տիկէր ատէմլէրին պիր թագըմ իթհամլարը , թէհ-
տիտլէրի վէ իֆթիրալարը հավի օլարագ իմզասըզ մէքթուպլար
կէօնտէրմէյէ ալըչգըն օլտըզլարը մալիւմ տիւր :

Միւհթէրէմ թուր տ'Օվէրնեը գարտինալը՝ Մ. Տիւբէն թա-
րաֆընտան նէշը օլունուպ հագգանիյէթ վէ իսթիգլալա տաիր
պիր մէճմուա օլան բիսալէյէ գարչը Մ. տը Պօնալտ թարաֆըն-
տան վէրիլէն էմրնամէյի պիլա թէտգիգ գապուլ իթմէմէքտէ
օլտըղընտան տօլայը պիր թագըմ թէհտիտլէրի հավի օլարագ
քէնտիսինէ կէօնտէրիլէն իմզասըզ մէքթուպլարտան աթիրէն զա-
ղէթալարտա տէրճ իթտիրտիյի պիր մէքթուպտա շիքեայէթ իթ-
միշ տիր :

Շիմտի շուրաի տէվլէթտէ թէտգիգ իտիլմէքտէ օլան պիր
ղասպ տավասընըն քեաֆֆէի էվրագը էլիմիգէ կէշմիշ իտի . պու
էվրագ արասընտա , Ժէզիւիթ բաբազլարընըն քէնտիլէրինէ պէնտ
իթմէք իսթէտիքլէրի իսթիյարա իսթապէն եազըլմըշ պիր խայ-
լը իմզասըզ մէքթուպլար պախի պուլընըյօր ըտը քի , պու մէք-
թուպլար՝ եէկէնլէրինի միրասընտան մահրոււմ իթմէտիյի հալտէ
քէնտիսինէ գարչը պիր թագըմ թէհտիտլէրի վէ միւթէպէր ֆա-
միլեասը ալէյհինտէ տէ մէքրուհ իֆթիրալարը հավի իտի . պու
մէքթուպլարըն՝ թէսիլմի րուհ իտինճէյէ գատար իսթիյտըն
եանընտան այրըլմամըշ վէ էն սօնրա տա ֆամիլեասընտան տէօրթ
եիւզ պին ֆրանք զասպ իթմիշ օլան իքի րահիպ իլէ պիր րահի-
պէ թարաֆընտան գալէմէ ալընմըշ օլտըղը տավասըն նէթիճէ-
սինտէ անլաշըլմըշ տըր :

Ակրիբով. - Հանկը մէքթուպլար, պապաճըղըմ:

Տակոպէր. - Իմզարզ մէքթուպլար:

Ակրիբով. - Պու մէքթուպլար նէ՛յէ տաիր տիր:

Տակոպէր. - Մարէշալըն օ խմանսըզ արբայ տ'էկրին. եի հագգընտաքի պուղզ ու ատավէթինի պիլիրսին. մա. ըէշալ՝ պու խայընըն պուրատա պուլընտըղընը վէ զէվճէ. սինի էօլիւնճէյէ գատար գօվալամըշ օլտըղը կիպի պու. քէրքէ տէ իքի էօքսիւզլէրինի գօվալատըղընը վէ ֆա. գաթ շիմտի ըուհպան սիւքինէ կիրմիշ իտույինի խա. պէր ալընճա, շիտտէթ վէ ինֆիալինտէն չըլտըրաճագ հա. լէ կէլտի: Օ տինսիգի պէհէմէհալ կիտիպ պուլմագ իսթէ. յօր ըտը . . . պէն պիր սէօղ իլէ հիտտէթինի թէսքին իթտիմ. տէտիմ. քի. « Բէնտիսի շիմտի բաբազ տըր, պի. հուտէ եէրէ ուղրաշաճագ սընըզ. անը թահգիր իթսէնիզ տէ, սէօյիւպ սայսանըզ տա, սիգինլէ տուէլլօ իթմէյէ. ճէք տիր. էն էվվէլ վաթանընա գարշը խըյանէթ իթտի. շիմտի տէ ֆէնա պիր բաբազ օլմուշ տըր. եիւզիւնէ թիւ. քիւլմէք պիլէ տէյմէզ: » Մարէշալ քէմալը հիտտէթլէ. « Լաքին չօճուգլարըմա իթտիյի ֆէնալըգտան տօլայը ճէ. զասընը վէրմէլի վէ զէվճէմին վէֆաթընտան տօլայը ին. թիգամըմը ալմալըյըմ » տէտիքտէ, ճէվապէն. « Սիգին փիթիգամընըզը ալմագ հագգը մահզա մահքէմէլէրէ ա. յիտ օլտըղընը պիլիրսինիզ: Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ գըզլարընըզը պիր մանասթըրտա հապս իթմէք իսթէմիշ օլտըղընտան տօլայը արբայ տ'էկրինեի ալէյհինտէ իգա. մէի տավա իթմիշ տիր. . . շիմտիլը հիտտէթինիգի թէս. քին իտիպ պէքլէմէլիսինիզ. . . » տէտիմ:

Ակրիբով. - (Մահզուլնիյէթլէ) էվվէթ, մատմուա. զէլ տը Գարտօվիլ արբայ տ'էկրինեի ալէյհինտէ իգամէի տավա իթմիշ տիր. լաքին թէէսսիւֆ օլունուր քի իսպա. թը միւտտա իտէպիլէճէք տէլաիլ վէ էմարաթ մէվճուտ տէյիլ տիր: Կէչէն կիւն, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին

ավագանի ղեկավար մանասթըրա կիրմիչ օլտըղըմըզա տաիր պէնի իսթիճվապ իթտիյի զէման, տէլաիլի մատտիյէնին պուլունմամասը սէպէպիյէ հէր ան միւշքիլաթա թէսա-տիւֆ իթմէքտէ օլտըղընը վէ պու բաբաղլար իշլէրինի բէք եօլունտա թէրթիպ իթմիչ օլտըղըարընտան, տավա-մըղըն հիչ պիր նէթիճէյի միւնթիճ օլմայաճաղընը պահա սէօյլէտի :

Տակոպէր . - Իշթէ մարէշալ տաիսի պէօյլէ զանն ի-տիյօր, օյլունմ . . . վէ պու հագսըղըղա գարչը հիտտէթի կիթտիքճէ արթըյօր :

Ակրիբուլ . - Քէնտիսի պու ալշագլարա էհէմիյէթ վէր մէմէլի իտի :

Տակոպէր . - Եա' իմգասըղ մէքթուպլար :

Ակրիբուլ . - Պու մէքթուպլար նէ' տիր, պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ հէր շէյի սանա իյզահ իտէ-յիմ. մարէշալ ճէսուր վէ տօղրու եիւրէքլի պիր ատէմ օլտըղընտան, իլք հիտտէթի կէշինճէ բահիպ գըյաֆէ-թինէ կիրմիչ օլան օ ալշագ հէրիֆի թահգիր իթմէք' տ-տէթա պիր գատըն վէ եա պիր իսթիյարը թահգիր իթ-մէք տէմէք օլաճաղընը անլաթը . պինաէն ալէյհ իշէ է-հէմիյէթ վէրմէյիպ, միւմքին օլտըղը գատար տա անը ունութմաղա չալըշաթ . լաքին օ զէման բօսթա իլէ հէ-ման հէր կիւն պիր թագըմ իմգասըղ մէքթուպլար կէլ-մէյէ պաշլաթը . պու մէքթուպլարտա արբայ տ'էկրինեի-նին կէրէք մարէշալ վէ կէրէք էվլատարը իլէ զէվճէսինէ եաբմըշ օլտըղը քէօթիւլիւքլէրի իսթար իտէրէք, մարէ-շալըն օ իմանսըղ հագգընտաքի հիտտէթ ու զազապընը թահրիք իթմէյէ չալըշալըյօր վէ զէվճէսինին վէ գըզա-րընըն զալըմը օլան վէ հէր կիւն քէնտիսինի իսթիհգա իթ-մէքտէ պուլունան պու բաբաղտան ինթիգամ ալմաղա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ օլտըղընտան տօլայը մարէշալ թա-յիպ իտիլիյօր ըտը :

Ակրիբուլ. - Պու մէքթուպարը եազան քիմ՝ օլապի.
լիր, պապաճըղըմ... քիմտէն շիւպհէ իտէրսին :

Տակոպէր. - Պիլմէմ... պու մէքթուպար շիւպհէ
եօգ քի մարէշալըն տիւշմէնէրի թարափընտան կէլիօրլար,
հալ պու քի մարէշալըն սիյահ լիպասլըլարտան պաշգա
տիւշմէնի եօգ տըր :

Ակրիբուլ. - Լաքին, պապաճըղըմ, պու մէքթուպար
մարէշալըն պաքայ տիւկրինսի հագգընտաքի հիտտէթ ու
ղաղապընը թահրիք իտիօրլար տէյօրսընըզ, պինաէն ա-
լէյհ օ բաբաղլար թարափընտան եաղըլմըլ օլամազ :

Տակոպէր. - Պէն տէ քէնտի քէնտիմէ պէօյլէ տիւ-
շիւնտիւմ... :

Ակրիբուլ. - Փագաթ պու իմզասըզ մէքթուպարը
կէօնտէրմէքտէ մագսա՛տ նէ :

Տակոպէր. - Մագսասո նէ՞ մի... պունտան սատէ
պիր շէյ օլամազ, մարէշալ հիտտէթմէշրէպ վէ ղայրէթի
պիր ատէմ տիր. օ տինսիզ տիւկրինսիտէն լնթիգամ ալ-
մագ իշուն պին տիւրլիւ սէպէպի վար տըր. Լաքին քէնտի
տշավասընը քէնտի էլիլէ կէօրմէք իսթէմէյօր, վէ իգամէի
տավա իլէ տէ հիշ պիր նէթիճէյէ տէսթրէս օլամայաճա-
ղընը կէօրտիւյիւնտէն, ունութմաղա չալըշըյօր վէ ունու-
տըյօր : Լաքին իշթէ հէր կիւն քիւսթախանէ վէ թահրի-
քամիզ մէքթուպար կէլէրէք, պիր թագըմ՝ իսթիհալար
վէ հագարէթլէր իլէ անըն ատավէթ վէ հիտտէթինի եէ-
նիտէն թահրիք իթմէյէ չալըշըյօրլար... : Պէն զայըֆ ա-
գըլլը ատէմ տէյիլիմ, Լաքին պու իշտէ ագըլմը ղայպ ի-
տէճէյիմ... :

Ակրիբուլ. - Ա՛հ, պապաճըղըմ, պու իշտէ տէհշէթի
վէ մէքրուհ պիր էնթրիգա օլմալը տըր :

Տակոպէր. - Հէբսի պունտան իպարէթ տէյիլ տիր :

Ակրիբուլ. - Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ :

Տակոպէր. - Մարէշալ պաշգա մէքթուպար տա ալ-

մըշ տըր . Լաքին անլերի պանա կէօթէրմէտի . եալընըզ պիրինճի մէքթուպը օգուտըզը զէման , եըլտըրըմ տար . պէսինէ ուղրամըշ կիպի տուրտը , վէ ալչազ պիր սէտա իլէ . « Պուներ պիլէ էսիրկէմէյօրլար հա' . . . օհ , պու հատտէն տըշարը տըր . . . հատտէն տըշարը . . . » տէտի վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իշինէ ալարազ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլատը :

Ակրիքու . - (Իշիթտիլինէ ինանամայարագ .) Մարէշալ Սիմոն աղլատըն հա' . . . :

Տակոպէր . - Էվվէթ , մարէշալ Սիմոն պիր չօճուզ կիպի աղլատը :

Ակրիքու . - Օ մէքթուպլարտա տճապա նէ՝ եազըլմըշ իտի , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Քէնտիսի օ գատար մէյուս վէ մաղմու՛մ կէօրիւնիւյօր ըտը քի , պուներ քէնտիսինէ սօրմաղա ճէսա . իէթ իտէմէտիմ :

Ակրիքու . - Լաքին մարէշալ պէօյլէ միւթէմատիյէն թաղեիզ վէ թահրիք իտիլտիյի հալտէ , տէհչէթլի պիր էօմը կէշիրիյօր տէմէք օլուր :

Տակոպէր . - Եա՛ օ պիշարէ չօճուզլա՛ր . . . մարէշալ սէպէպի մահզունիյէթլէրինի քէշֆ իտէմէյէրէք , անլերին կիւնտէն կիւնէ մաղմում վէ մահզուն օլտըզլարընը կէօրիւյօր . . . եա զօլլարը արասընտա թէսլիմի բուհ իտէն պապասընըն վէֆաթը՛ . . . պուենլար տա ուֆազ շէյլէր տէյիլ տիր զանն իտէրիմ : Լաքին խա՛յր , խա՛յր . . . մարէշալըն տահա աղըր պիր տիւշիւնճէսի , պիր էնտիշէսի պուլընտըղընա էմին իմ . պիր միւտտէթտէն պէրու պիւս պիւթիւն տէյիշմիշտիր . ճիւզի պիր շէյ իշուն հիտտէթլէնիւր վէ օ տէրէճէ գըզար քի . . . : (Պիր տազըզաճըզ թէրէտտիւտ իտէրէք .) Նէ օլուրսա օլսուն սէօյլէյէճէյիմ , պիր ազ էվվէլ մարէշալըն օտասընա չըգտըմ վէ տապան . ճալարընտաքի գարսօլլարը չըգարտըմ . . . :

Ակրիքոլ. - Ա՛հ , պապաճըղըմ . . . տէմէք քի գօր.
գույօրսուն . . . :

Տակոպէր. - Տիւն ագչամ օ տէրէճէ հիտտէթլէնմիլ
իտի քի , քէնտիսինտէն հէր շէյ ումուլապիլիր :

Ակրիքոլ. - Նէ՞ վուգու պուլտը , պապաճըղըմ :

Տակոպէր. - Մարէշալ պիր զէմանտան պէրի տիր քի
էսկի պիր ասքէրէ պէնզէյէն պիր էֆէնտի իլէ սըգ սըգ վէ
կիզլիճէ կէօրիւշիյօր . պու միւլագաթլարտան սօնրա մա.
րէշալըն հէյէճան վէ մահզունիյէթի տահա զիյատէ արլ .
տըղընը կէօրտիւմ . իքի իւշ տէֆա պունը քէնտիսինէ սէօյ-
լէտիւմ . լաքին պու սէօղիւմտէն խօշլանմատըղընը եիւզին.
տէն անլատըմ . պէն տէ արթըգ ըսրար իթմէտիւմ : Տիւն
ագչամ օ էֆէնտի եինէ կիլտի վէ սաաթ օն պիրէ գատար
պուրատա գալտը . զէվճէսի տախի արապա իլէ կէլէրէք
քէնտիսինէ պէքլէտի . հէրիֆ կիթտիքտէն սօնրա , մարէ-
շալըն պիր շէյէ իհթիյաճը օլուպ օլմատըղընը սօրմագ
իւզրէ եօգարը չըգտըմ . եիւզիւ զայէթ սօլղուն իտի . ֆա.
գաթ սիւքիւնէթլէ տուրույօր ըտը . պիր շէյէ իհթիյաճը
օլմատըղընը սէօյլէյէրէք , պանա թէշէքքիւր իթտի , պէն
տէ աշաղը էնտիւմ : Պէնիւմ եաթաճագ օտամ մարէշալըն
օտասընըն թա ալթընտա պուլընտըղընը պիլիրսին . օտա-
մա կիրտիյիւմ զէման , մարէշալըն էվվէլա հէյէճան իլէ
եօգարը աշաղը կէզինտիյինի իշիթտիւմ . ֆագաթ պիր ազ
սօնրա օտա իշինտէքի էշեայը եըգըպ տէվիրմէքտէ օլտը-
ղընը հըսս իթտիւմ . պունըն իւզէրինէ գօրգուպ եօգարը
չըգտըմ . հիտտէթլի պիր շէհրէ իլէ նէ իսթէտիյիւմի սօր-
տը տըշարը չըգմագլըղըմը էմր իյլէտի . ֆագաթ պէն քէն-
տիսինի պու հալտէ կէօրէրէք տուրաոււմ . հիտտէթլէնտի
պէն եինէ տուրտոււմ , վէ տէվրիւմիշ պիր սանտալիէ իլէ
պիր մասա կէօրէրէք . պունլարը քէնտիսինէ կէօթէրտիւմ
ֆիքրիւմի անլատը վէ ֆէվգ էլ առէ խայրխահ օլտըղըն-
տան էլիւմի թուլթարագ . « Սէնի պէօյլէ էնտիշէյէ տիւ-

չիւրտիւյիւմոէն տօլայը ափվընը տիւէրիմ, ազիզիմ Տակո-
պէր. ֆագաթ պիր ազ էվվէլ պէօյիւք պիր հիւտտէթէ
տիւչար օլտոււմ. պաշըմ պէնիմ տէյիլ իտի. բէնճէրէ
աշըգ օլտայըտը, բէնտիմի աշաղը աթաճագ իտիմ: Լիլահ
վէրէ տէ սէվկիլի չօճուգլարըմ տույմամըչ օլտալար . . . »
տէտի վէ այագլարընըն ուճընա պասարագ, գըզլարընըն
եաթագ. օտասընտաքի գաբույը աշըպ պիր միւտտէթճիք
տիւլէտիքտէն սօնրա, հիչ պիր շէյ իչիթմէյէրէք թէքրար
նէզտիմէ ավտէթ իտիպ «Պէրէքէթ վէրսին քի ույույօրլար»
տէտի: Պունըն իւզէրինէ պու գատար տիւչարը հէյէճան
օլմասընըն սէպէպի նէ՝ օլտըղընը վէ իթթիխազ իթտիյիմ
թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ իլէ պէրապէր եինէ իմզա-
սըղ պիր մէքթոճպ մը ալմըչ օլտըղընը սիւալ իթտիյիմ
տէ, մահզունանէ պիր թավր իլէ. «Խա՛յր, ֆագաթ պէ-
նի եալընըղ պրարագ, ազիզիմ Տակոպէր, չիմտի բէնտի-
մի ազաճըգ էյի պուլույօրլարմ. սէնի կէօրմէքլէ ազաճըգ
ֆէրահ պուլտըմ. կիճէլէր խայր օլսուն, էսկի արգատա-
շըմ, օտանա էն տէ րահաթընա պագ » տէտի: Պէն իսէ
տըշարը չըգտըմ, աշաղը էնէր կիպի կէօրիւնտիւմ վէ ֆա-
գաթ եէնիտէն եօգարը չըգըպ նէրտիւպանըն սօն պասա-
մաղը իւզէրինտէ օթուրարագ գուլագ վէրտիմ. պէսպէլ-
ի մարէշալ պիւս պիւթիւն սիւքիւնէթ քէսպ իթմէք իւզ-
րէ գըզլարընը գուճագլամաղա կիթտի. զիրա անլէրին օ-
տա գաբուսընը աշըպ գաբատըղընը իչիթտիմ: Պատէհու
թէքրար օտասընա ավտէթ իթտի վէ պիր միւտտէթ եէ-
նիտէն աշաղը եօգարը կէզինտիքտէն սօնրա, նիհայէթ
եաթաղընա կիրտիյինի տույտըմ. պէն իսէ անճագ կիւն
տօղտըղը զէման օտամա էնտիմ. . . պէրէքէթ վէրսին
քի կիճէնին օ պիր գըսմընը սիւքիւնէթ իչինտէ կէչիրտի:

Ակրիքուլ. — Լաքին նէ՞ քէտէրի օլապիլիր, պապաճը-
ղըմ:

Տակոպէր. — Պիւլմէմ. . . եօգարըյա չըգտըղըմ զէ-

ման, չէհրէսինտէքի թէղայեիւր վէ կէօղէրինտէքի չա-
շաա իւք էվվէլ կէօղիւմէ չարբար . . . զանն իտէրսին քի
շիտտէթլի պիր սըթմայա թութըլմը ըտը . . . բէնճէրէ
աշըք օլսայըտը բէնտիսինի աշաղը աթաճաղընը սէօյլէ-
յինճէ, տապանճալարընտաքի գաբսօլլարը չըգարմաղը
մուվաֆըդը իհթիյաթ կէօրտիւմ:

Ակրիքու. - Անլայամայօրըմ, մարէշալ կիպի սէպաթ,
ճէսարէթ վէ սիւքիւնէթ սահիպի պիր ատէմ պէօյլէ
հիտտէթլէրէ տիւշար օյտուէն հա' . . . :

Տակոպէր. - Սէօյլէտիմ ա', քէնտիսինտէ ֆէվգ էլ ա-
տէ պիր հալ վար տրը. իքի կիւնտէն պէրու չօճուգլարընը
պիլէ կէօրմէմիշ տիր. պիշարէ գըզլարընըն սօն տէրէճէ
մահգուէն օլտըգլարընը հիսապա գաթմայարապ, պուքէյ-
ֆիյէթ քէնտիսի իշուէն ֆէնա պիր նիշանէ տիր. զիրա օ
իքի մէլէքլէր բէտէրլէրինի կիւճէնտիրմիշ օլտըգլարընը
գոմնն իտէրլէր վէ պու ճիհէթլէ տահա զիյատէ մահգուէն
օլուրլար . . . : Բէնտիլէրի բէտէրլէրինի կիւճէնտիրտինլէ'ր.
պու սէվկիլի չօճուգլարըն նէ' եօլտա էնմը կէշիրտիքլէ-
րինի պիլմէզսին . . . պէնիմ վէ մուալլիմէլէրի իլէ պէրա-
պէր եիւրիւյէրէք վէ եաթսօտ արապա իլէ կէզլինմէյէ
չըգարլար. զիրա պէն քէնտիլէրինի հիշ պիր վազթ եալը-
նըզ պըրազմամ. պատէհու խանէյէ ալտէթ իտիպ, թահ-
սիլ իթմէք, օգուճապ վէ քէրկէֆ իշլէմէքլէ մէշղու օ-
լուրլար վէ սօնրա տա եաթարլար. մուալլիմէլէրի քէն-
տիլէրինին պազը կիճէլէր ույղուլարընտա աղլատըգլարը-
նը կէօրմիւշ տիր: Պիշարէ' չօճուգլար . . . շիմտիյէ գա-
տար սաատէթ եիւզիւ կէօրմէտիլէր:

Պու սըրատա Տակոպէր հալլիտէ պիր այագ սէտաղը
իշիտէրէք, պաշընք գալտըրտը վէ մարէշալ Սիմոնը կէօր-
տիւքի, եիւզիւ ֆէվգ էլ ատէ սօլմուշ վէ իքի էլիյէ
պիր մէքթուպ թութմըշ օլտըղը հալտէ, պիր էնտիլէի
ֆէվգ էլ ատէ իլէ օգույօր իտի:

41

ԱԼԹՈՒՆ ՇԵՀԻ՛

Մարէշալ Սիմոն Բապա-ժուանըն վեսաթէթիլէ էլինէ վէշմիշ օլան իմզասըզ մէթուպը օգույարագ հէյէճանը պիր չէհրէ իլէ պաղչէտէն կէշմէքտէ օլտըղը սրրատա , Բօզ վէ Պլանշ տախի էքսէրիյա օթուրտըզլարը սալօնտա պու- լնըյօրպար ըտը քի : քէնտիլէրինին պուլունմատըզլարը սըրատա ժօգրիս պու սալօնա կիլիպ եինէ տըշարը չըգ- մըշ ըտը :

Պիչարէ չօճուղլաթ զանն իտէրսին քի պիր մաթէմի տախիլէ տիւշար օլմուշլար ըտը . վալիտէլէրինին վէֆա- թրինտան աօլպը թուլտըզլարը եէս ու մաթէմ խիթամ պուլմագ իւզէրէ իքէն , պէօյիւք բէտէրլէրինին ֆտճիալը պիր սուրէթտէ վէֆաթ իթմէսի իւզէրինէ եէնիտէն եէս ու մաթէմէ պիւրիւնմուշլէր իտի : իքիօի տէ թէբէտէն թըր- նաղա գատաթր սիյահլար կիլինմիշ օլտըզլարը հալտէ , տի- քիշ մասալարը եանընտա պիր գանարէ իւզէրինտէ օթուր- մըշլար ըտը :

Տէրտ ու էլէմ ինսան իւզէրինտէ էքսէրիյա զէմանըն թէէսիլինի հասիլ իտէր , եանի ինսանը իթիլարլատըր : իշթէ Բօզ վէ Պլանշ տախի պիր գաշ այ զարֆընտու պի- րէր կէնճ գըզ ատտ օլունաճագ հալի պուլմըշլար ըտը : էվվէլճէ եուվարլագ վէ բէմպէ օլան տիրուպա չէհրէլէրի չիմտի սօլմըշ վէ զպըֆուշմըշ վէ օրատաթի պէշաշէթ վէ լէթաֆէթի մասուլմանէ եէրինէ միւէսսիր պիր մահզուլնիյ- եէթ էսէրի գաիմ օլմուշ ըտը . պէրրագ մաի բէնկինտէրի իրի վէ պայղըն կէօզլէրի՝ էվվէլքի կիպի Տակուպէրին կիւ-

լիւնճ տուրդընլըղը վէ եախօտ իխթիյար Բապա-Թուանըն պիր լաթիֆէսի իւզերինէ չէհրէլէրինտէ հասըլ օլան մասումանէ պիր թէպէսսիւմտէն նաչի քիրքիքլէրինտէն ասըլըպ գալան մէսէրրէթ եաչարըլլա ըսլանմայօր ըտը : Վէլ հասըլ, Կրէօզ նամ ըէսսամըն ֆըրչասըլլա անճագ թասվիր իտիլէպիլէն պու տիլրուպա վէ թարավէթ. լէ չէհրէլէր չիմտի էօլէ պիր հալ քէսպ իթմիչլէր իտիքի, Միւն վէ Մարիւթի թէրսիմ իտէն ըէսսամը մէհնուր Սըրի Շէֆէրին խայալաթը շաիրանէսիւնի ուլանտըրմաղաւայըգ վէ շայէսթէ իտի :

Բօզ գանաբէնին արգալըղընա տայանմըլ վէ պաչընը ազանըգ կէօյսիւնէ սարգմըլ իտի . կէօյսիւնտէ իսէ սիյահ պիւրիւնճիւքտէն եաբըլմըլ պիր օմուզ էօրթիւսիւնին ուճլարը պիր պիրինէ գափուլմըլ ըտը : Ըչըգ թա գարըլսընտա պուլընան պիր բէնճէրէտէն կէլտիյի ճիհէթլէ, քէսթանէ ըէնկինտէ իքի գալըն սաչ էօրկիւսիւ իլէ միւզէյէն օլան սաֆի վէ պէյազ ալըն իւզէրինտէ լաթիֆ լաթիֆ բարլամագտա իտի . ինճէ գաչարընըն ազանըգ չաթգըն օլմասը՝ միւէլլիմ պիր մէչղուլիյէթի զիհնիյէյէ տիւչար օլմուլ օլտըղընա տէլալէթ իտիյօր ըտը . եիւզիւ կիպի զայըֆլաչմըլ օլան քիւչիւք պէյազ էլլէրի՝ իլլէմէքտէ օլտըղը քէրկէֆ իչինի թուլթմըլ օլմագլա պէրապէր տիլլէրի իւզէրինէ տիւլմիւլ իտի :

Պլանչ իսէ նիմ պէրիյէ տէօնմիւլ վէ պաչընը ազանըգ հէմչիրէսինէ տօղրու էյմիլ օլուպ, կիւյա էլան իլլէյօրմըլ կիպի իյնէսինի գանաւաւսընա կէչիրմիլ օլտըղը հալտէ, մուլֆիգանէ վէ էնտիլէլի պիր չէհրէ իլլէ հէմչիրէսինէ պագըլօր ըտը :

Պիր գաչ տագըղա սօնրա, Պլանչ կէօզլէրի եաչարմըլ օլտըղը հալտէ, լաթիֆ պիր սէտա իլլէ .

— Նէ՞ տիւչիւնիւյօրսըն, հէմչիրէճիլիմ... բէք միւքէտտէր կէօրիւնիւյօրսըն . - տէսի :

Բօզ պիր տագըզաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա .

— Պազը քերրէ խայալ իթ տիլիմիզ ալթուն շէհրի տիւ-
չիւնիւյօրլմ . — տէյու ճէվապ վէրտի :

Պլանշ պու սէօզլէրին մանէասընը անլատը վէ հիշ պիր
սէօզ սէօյլէմէքսիզին հէմշիրէսինին պօյնընա սարըլարագ
աղլամազա պաշլատը :

Պիչարէ՛ չօճուզլար . . . խայալ իթ տիլէրի ալթուն շէ-
հր՝ Բարիս իլէ բէտէրլէրի իտի . . . Բարիս անլէրին խա-
յալընտա մէսէրէթլէր վէ էյլէնճէլէր ալէմի օլուպ , պուն-
լար արասընտա բէտէրլէրինին միւթէպէսսիմ վէ շաշա-
տար չէհրէսինի կէօրիւրլէր իտի :

Հաքին , էյվա՛հ , օ կիւզէլ ալթուն շէհր քէնտիլէրի
իչուն էօլիւմ վէ մաթէմ շէհրինէ մունգալիպ օլմուշ ըտը .
վալիտէլէրինի Սիպէրիա իչլէրինտէ քէնտի գուճագլարըն-
տա պիրտէն պիրէ չարբմիշ օլան օ տէհշէթլի պէլա զանն
իտէրսին քի սիյահ վէ մէնհուս պիր պուլուլթ կիպի արգա-
լարընտան կէլմիշ իտի քի , միւթէմատիյէն պաշլարը իւզէ-
րինտէ տուրարագ , սէմանըն լաթիֆ մաի բէնկինի վէ կիւ-
նէշին շաշաաի հայաթպաիշասընը քէնտիլէրինտէն սէթր
իթմէքտէ իտի :

Խայալլարընտա թէսավվուր իթ տիլէրի ալթուն շէ-
հր պիր տէ օ շէհրի իտի քի , բէտէրլէրի օրատա պիր կիւն
քէնտիլէրի կիպի էյի եիւրէքլի վէ սէվիմլի իքի տէլիգան-
լը թագտիմ իտէրէք . « Իշթէ պունլար սիզի սէվիյօրլար . . .
անլէրին գալպի տէ սիզինքինէ լայըգ տըր . ճահտ իտինիզ
քի պիրէր պիրատէր իտինէսինիզ . . . պէն տէ իքի էվլատա
մալիք օլայըմ » տէյէճէք իտի . օ հալտէ , քէնտիլէրինի հի-
մայէ իթմէք իւզրէ վալիտէլէրինին կէօքտէն կէօնտէրմիշ
օլտըղը մէլէք Գաբրիէլին թասվիրի լաթիֆինտէն պաշգա
պիր շէյէ աքս վէրմէմիշ օլան պիլլօր կիպի բաք գալպլէ-
րինտէ մասուլմանէ վէ լաթիֆ պիր հէյէճան հասըլ օլուր
ըտը :

Պինաէն ալէյհ՝ Պլանշ հէմիրէսինն « Խայալ իթտիլի-
միզ ալթուն շէհրի տիւշինիւյօրըմ... » սէօզլէրինի աճը
պիր մահզունիյէթլէ սէօջլէտիյինի իշիտինճէ , տիւշար օւ-
տըզը հէյէճանը շէտիտին սէպէպի անլաշըլպիլիլը :

Պիշարէ գըզճըղազ հէմիրէսինն կէօզ եաշլարընը սի-
լէրէք :

— Գիմ պիլիր , պէլքի սաատէթ պիզէ սօնրատան
կէլէճէք տիր . - տէտի :

Բօզ . - Ահ , բէտէրիմիզ եանըմըզտա պուռանտըզը
հալտէ պիզ մէսուտ օլմամըշքէն , պունտան սօնրա մը
մէսուտ օլաճաղըզ :

Պլանշ . - (կէօզլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրպարազ .)
էվվէթ ... վալիտէմիզին եանընա կիթտիյիմիզ գէման վե-
սուտ օլաճաղըզ :

Բօզ . - Օ հալտէ , պու կէօրտիւյիւմիւզ բույա՝ իհ-
թիմալ քի վազթըյլա Ալմանեատա կէօրտիւյիւմիւզ բու-
յա կիպի պիր իլիթար տըր , հէմիրէճիյիմա :

Պլանշ . - Եալընըզ շու ֆարգ վար տըր քի , օ գէմօն
մէլէք Գաբրիէլ պիզիմ եանըմըզա կէլմէք իշուն կէօյտէն
էնիյօր ըտը . պու տէֆա իսէ պիզի կէօյէ , վալիտէմիզին
եանընա կէօթիւրմէք իշուն պու տիւնեատան գալտըրըյօր
ըտը :

Բօզ . - Պէլքի պու բույա տախի տիկէրի կիպի կէլիպ
շըգար , հէմիրէճիյիմա ... օ գէման մէլէք Գաբրիէլին պի-
զի հիմայէ իտէճէյինի բույամըզտա կէօրմիւշ իտիք ...
ֆիւ հագըզա կէմի բարչալանաճաղը սըրատա պիզի գուր-
թարտը ... :

Պլանշ . - Պու տէֆա տախի պիզի կէօյէ կէօթիւրէճէ-
յինի կէօրտիւք ... պու բույա տախի էվվէլքի կիպի նի-
շուն կէլիպ չըգմայաճագ տըր :

Բօզ . - Լաքին օ հալտէ ֆուրթունա էանասընտա պի-
զի գուրթարմըշ օլան Գաբրիէլիմիզին տախի էօլմէհիլ լա-

զըմ կելիր . . . օհ , խա՛յր , խա՛յր , պու բույա կելիպ չըգ-
լնայաճագ տըր . տուտ իտելիմ քի պու բույա վուգու պուլ-
մասըն :

Պլանշ . - Խա՛յր , պու բույա վուգու պուլմայաճագ
տըր . . . բույաճըգտա կեօրտիլիւմիւզ՝ Գարրիէլին քերէմ
քեար մելէյի տիր քի , թըպզը քէնտիսինէ պէնզէր :

Բօզ . - Հէմիրէճիլիմ , պու բույա նէ՛ գաւար զարիպ
տիր . . . Սլէմանկապու օլտըզը կիպի պու տէֆա տալիփ
իւչ քէրրէ այնը բույայը կեօրտիւք :

Պլանշ . - Տօղրու տըր , մելէք Գարրիէլ տիզէ տօղրու
էյիլտի վէ լաթիփ պիր չէհրէ իլէ եիւզիւմիւղէ պագա-
թագ . . . կէլինիզ , էվլաւարըմ . . . կէլինիզ , հէմիրէլէրիփ ,
վալիտէնիզ սիզի ալէքլէյօր . . . պիչարէ՛ չօճուզլար . . .
պու գաւար ուզագ եէրաէն պուրայա կէլտիքտէն սօն-
րա , իքի մասոււմ կիւվէրճին կիպի բուի գէմինտէն կէչէ-
րէք , ալուչը մատէրտէ իլէլ էպէտ բահաթ իթմէյէ կի-
տէճէքսինիզ . . . տէտի :

Բօզ . - (Միւլահազաքեարանէ) էվվէթ . . . մելէյին
տէօյլէտիյի սէօզլէր պօւնլար իաթ . պիզ հիչ քիմնէյէ ֆե-
նալըզ իթմէմիչիզ տիր . պիզի տէվէնլէրի տէվիլիլզ տիր .
էթմէքտէն Թիչուն գօրգաճագըզ :

Պլանշ . - էվվէթ , էլիմիզտէն թութոզպ կիւզէլ պէ-
յազ գաւառլարընը աչարագ պիզի սէմայա կէօթիւրտիւ-
յիւ գէման , իլթէ պուլնըն իչուն աղլամագտան զիյատէ
թէպէսսիւմ իթտիք :

Բօզ . - էվվէթ , հաթթա սէվկիլի վապիտէմիզ՝ եիւզիւ
ֆեօզ եաչլարըյլա ըպլանմըչ օլտըզը հալտէ , արպաւա գօլ-
լարընը պիզէ ուզաթ մագտա իտի :

Պլանշ . - Սէ , հէմիրէճիլիմ , պու կիպի բույալար
էսասսըզ չէյլէր տէյիլ տիր . . . (Եիւրէք բարալայաճագ
պիր թէպէսսիւմ իլէ Բօզըն եիւզիւնէ պագապագ . . .) Պուլն-
տան պաշգա , սէպէպիլիլէթ վէրտիլիմիզ օ պէօյիւք քէտէր

տախի պելքի պունընլա խիթամ պուլսաճագ տըր . . .

Րօզ . - Էյվա՛հ , պունտա պիզիմ գապահաթըմըզ
եօգ տըր . պիզ քէնտիսինի տաիմա սէվէրիզ . . . Լաքին
էօնիւնտէ օ՛ գատար գօրգագ վէ օ՛ գատար մահզուն
կէօրիւնիւյօրըզ քի , քէնտիսինի սէվմէյօրըզ տէյու զանն
իտիյօր . . .

Պու սէօզլէրի սէյլէտիքտէն սօնրա , Րօզ՝ կէօզ եաշ-
լարընը սիլմէք իւզրէ մէնտիլինի տիքիշ սէլէսինտէն ալ-
տը . Լաքին այնը սըրատա մէքթուպ շէքլինտէ տիւրիւ-
միւշ պիր քեաղըտ իշինտէն եէրէ տիւշտիւ :

Էօքսիւզլէր պու քեաղըտը կէօրիւնէ թիթրէյիպ
պիրի պիրլէրինէ սարըլտըլար վէ Րօզ թիթրէք պիր սէ-
տա իլէ .

— Եինէ օ մէքթուպլար կիպի պիր մէքթուպ տըր . .
ա՛հ , գօրգույօրըմ . . շիւպհէ եօգ քի պու տա օ պիրլէ-
րի կիպի պիր շէյ տիր . - տէաի :

Պլանշ . - (Էյիլէրէք վէ ալէլ աճէլէ քեաղըտը եէրտէն
ալձրագ .) կէօրմէսինլէր , հէմշիրէճիյիմ . եօգսա պիզէ
պու գատար էսէրի թէվէճճիւհ կէօսթէրէնլէր պելքի տէ
պէօյիւք թէհլիքէլէրէ տիւշար օլուլլար :

Րօզ . - Լաքին պու մէքթուպ նա՛սըլ օլույօր տա պի-
զիմ տիքիշ սէլէմիզտէ պուլունըյօր :

Պլանշ . - Մուալլիմէմիզին պուրատա պուլընմատըղը
զէմանլար օ պիր մէքթուպլար նա՛սըլ էլիմիզէ կէլմիշ իսէ ,
պու տա էյլէճէ կէլմիշ տիր :

Րօզ . - Տօղրու տըր . . . Ֆագաթ պու սըրըն մա-
նէասընը արաշտըրմաղա նէ՞ հաճէթ . . . անը նէ՛ գա-
տար արասագ պուլամայաճաղըմըզ տէրքեար տըր . . .
Շիմտի շու մէքթուպը օգուլալըմ , պելքի տիկէրլէրինտէն
տահա էյի չըգար :

Պու «էօզիւ սէյլէյէրէք , իքի հէմշիրէլէր աթիտէքի
սէօզլէրի օգուտըլար :

« Բէտերինիդի սէվմէքտէ տէվամ իտինիդ, ազիդ չօնուգլար. զիրա քէնտիսի բէք միւքէտտէր տիր, վէ սիդ պիւա իխթիյար քէնտիսինէ քէտէր վէ էլէմի մուճիպ օլույօր սընըզ. սիզին քէնտի եանընտա պուլընմանըզ սէպէպիլէ նէ՝ տէհչէթլի ֆէտաքեարըզլարա գաթլանմագ. տա օլտըղընը պիլէմէզսինիդ. լաքին էյվա՛հ քի վազիֆէի բէտէրանէսինէ գուրպան օլույօր. չէքտիյի տէրտ ու քէտէր շիմտի էվվէտէն տահա զիյատէ շիտտէթլի տիր պա խուսուս քէնտի հազգընտա ասարը մուհապպէթ վէ չէֆագաթ կէօսթէրմէքտէն կէրի տուրընըզ. զիրա պուկիպի նիւմայըչլար քէնտիսինէ մահզուզիլէթտէն զիյատէ քէտէրի վէ էլէմի մուճիպ օլուր. սիզին հէր պիր օխշայըչընըզ քէնտի գալպինտէ պիրէր խանչէր եարասը աշար, չունքի քէնտի քէտէրլէրինին սէպէպի սիդ օլտըղընըզը կէօրիւր :

« Լաքին գաթը իւմիտ իթմէմէլի տիր, ազիդ չօնուգլար. էկէր շիտտէթլի պիր մուհապպէթին ասարընտան քէնտիսինի մասուն պուլընտըրաճագ գատար քէնտինիդէ հիւքմ իտէպիլիր իսէնիդ, հազգընտաքի մուհապպէթինիդի մուհաֆաղա իթմէքլէ պէրապէր իհթիյաթլը տավրանընըզ. պու սուրէթլէ քէնտի քէտէրլէրինի բէք զիյատէ թախֆիֆ իթմիշ օլաճագսընըզ :

« Պու սըրըր հիշ քիմսէյէ աշմայընըզ. հաթթա սիզի ֆէվգ էլ ատէ սէվէն ճէսուր վէ քէրէմքեար Տակուպէրէ տախի սէօյլէմէյինիդ. եօգսա կէրէք օ, կէրէք սիդ վէ կէրէք բէտէրինիդ իլէ պու մէքթուպը եաղան մէճ. հուլ տօսթընըզ պէօյիւք պէօյիւք թէհլիքէլէրէ տիւշար օլուրսընըզ. զիրա սիզին բէք տէհչէթլի տիւշմէնլէրինիդ վար տըր :

« Ճէսուր օլունըզ վէ իւմիտ իտինիդ. զիրա բէտէրինիզին հազգընըզտաքի չէֆագաթ վէ մուհապպէթի գաքիպէն հէր տիւրլիւ քէտէրտէն խալի պուլունտըրմագ արզու

օլոննըյօր . օ կիւննէ՛ կիւզէլ կիւն տիւր . . . օ կիւն պէլքի
տէ ուզազ տէյիլ տիր . . . :

« Տիկէրլէրի կիպի պու մէքթուպը տա եագընըզ : »

Պա՛ մէքթուպ օ դատար մէհարէթլէ եագըլմըլ ըտը
քի՛ Էօքսիւզլէր անը բէտէրլէրինէ վէ եալսօտ Տալիպէրէ
թէպլիզ իթմէլէր պիլէ , բէք քէք մուճիպի թէէսսիւֆ վէ
ֆազաթ սուրէթի թաճրիլինէ նազարէն ափվա չայան պիր
միւլահաղասըզլըդ անտ օլոննաճազ իտի . էլ հասըլ , մա .
բէչալ Սիմնն՝ գըզլաճընը Եէնիտէն թէրք իտէճէյիսանէ
տօլայը հըսս թթտիյի քէտէր իլէ պիր վագիֆէի մուգատ .
տէսէ անտ իթտիյի պիր չէյի իճրա իթմէմէսինաէն հասըլ
օլաճազ մահճուպիլէթի ալանընտա միլթէ մատիլէն չալ .
գանըպ տուրտըղընտան , չո՛ սուրէթլէ տիւչար օլտըղը
թէրէտտիւտ տիւչիւնիլէճէք օլուրսա , մէգբիւր մէքթու .
պըն նա՛սըլ պիր մէհարէթի խալընանէ իլէ թէրթիպ ի
տիրմիլ օլտըղը անլաչըլապիլի :

Էօքսիւզլէրին գանլլէրինտէքի չէֆազաթ վէ մուհապ
պէթ պու կիպի չէյիտնէթքեարանէ նասիհաթլար իլէ
թաշրիք իտիլտիլինտէն , իքի հէմիլրէլէր՝ չօզ կէչմէքոփին
օրաճա պուլունմալարը բէտէրլէրինէ հագըգաթէն հէմ
սաւառէթ վէ հէմ տէքէտէրի մուճիպ օլտըղընը կէօրտիւ .
լէր . զիրա մարէչալ պաղը քէրրէ քէնտիլէրինի կէօրտիւյիւ
զէմնն , անլէրի թէրք իտէմէյէճէյիլի հըսս իտէր վէ օ
հալտէ վագիֆէսինի իճրասըզ պըրապաճաղընը տիւչիւնէ
րէք , բէք զիյատէ միւքէտտէր օլուր ըտը :

Պիչարէ չօճուգլար տաթի պու հալը մահճունիլէթի
կէօրէրէք , անը իմզասըզ մէքթուպլարըն մանասընճա թէֆ
սիր իտէրլէր իտի . նիհայէթ պիր տիւրլիւ անլայամաթըգ
լարը կիլլի պիր սէպէպտէն տօլայը քէնտիլէրինին հազոս
ըլ՝ բէտէրլէրինէ բէք զիյատէ քէտէր վէէլիմի մուճիպ
օլտըղընա գանաաթ հասըլ իթմիլլէր իտի :

Իլթէ պիչարէ չօճուգլարըն կիւնտէն կիւնէ արթան

մահգունիյէթլէրի պունտան նէշէթ իտիյօր ըտը . հաթթա պունտան գալպէրինտէ պիր նէվ գօրգու վէ իհթիյաթ հասըլ օլմուշ ըտը քի , պու գօրգու մուհապպէթի սամի-մանէլէրինի կէօսթէրմէլէրինէ մանի օլույօր ըտը . մարէ-շալ իսէ պու անլաշըլմազ ահվալը զահիրէտէն ալտանա-րագ , գըզլարընըն քէնտիսինտէն սօղումըշ օլտըզլարընա զահիպ օլուր վէ պու ճիհէթլէ եիւրէյի էզիլիր , չէհրէսին-տէ պիր քէտէրի ազիմ կէօրիւլիւր վէ չօգ տէֆա տախի կէօզ եաշլարընը կիզլէմէք իչուն , պիրտէն պիրէ չօճուզլա-ընըն եանընտան այրըլըր ըտը . օ հալտէ պիշարէ էօքսիւզ-լէր գօրգարագ , քէնտի քէնտիլէրինէ . « Բէտէրիմիզին քէ-տէրլէրինէ սէպէպիյէթ վէրէն պիզ իզ . պիզիմ եանընտա պուլընմամըզ՝ քէնտիսինի բէք զիյատէ միւքէտտէր գըլը-յօր » տէրլէր իտի :

Պէօյլէ տաիմի պիր միւլահազանըն պու իքի գօրգագ վէ սաֆ գալպէրտէ նէ գատար թախրիպաթ իճրա իտէ-ճէյի շայանը միւլահազա տըր :

Էօքսիւզլէր՝ սէվտիքլէրի շէյլէրտէն քէմալը հիւրմէթ-լէ պահա իտէն վէ հաթթա բէտէրլէրինին քէնտի հագգ-լարընտա կէօսթէրտիյի մուամէլէ իլէ տախի հէր կիւն թէ-հագգուգ իլլէյէն իմզասըզ մէքթուպլարըն հավի օլտըզը իխթարաթտան նա՞սըլ շիւպհէ իտէպիլիրլէր իտի : Օ վագ-թա գատար պիր չօգ հիլլէ տօլապլարընա գուրպան կիթ-միշ վէ տիւլմէնլէրլէ մուհաթ օլտըզլարընը խապէր ալմըշ օլտըզլարընտան , մէճհուլ տօսթլարընըն թէնպիհաթընա ռիայէթ իտէրէք , Տակոպէր հագգընտա պիր թագըմ մէտհիյէլէր պուլուան մէզքիւր մէքթուպլարտան ասքէրի պիլէ խապէրտար իթմէմիշլէր իտի :

Պու էնթրիգանըն մագսատընա կէլինճէ , պունը քէշֆ իթմէք բէք գօլալ տըր . մարէշալը պէօյլէճէ թահրիք վէ էվլատլարընըն քէնտիսինտէն սօղումըշ օլտըզլարընա անը իգնա իտէրէք , թէհլիքէլի պիր թէշէպպիւսէ աթըլմագ

իւզրէ անլէրի թերք իթմէսինէ մանի օլան թէրէտտիւտինէ շալէպէ իթմէք վէ հայաթընը տախի թէհամմիւլ իտիլմէ. յէճէք պիր հալէ գօյարագ, բզտըրապաթը գալպիյէսինի ալիճէնապանէ վէ գահրամանանէ պիր մագսատըն իճրա. սընտան միւթէվէլլիտ հէյէճանլար սայէսինտէ ունութ. մայը քէնտիսինէ պիր նիյմէթ ատտ իթտիրմէք իւմիտինտէ պուլոււնըյօրլար ըտը. իշթէ Բօտէնին մագսատը պոււն. տան իպարէթ իտիքի, պու մագսատ նէ՛ մանթըգա մու. շայիր վէ նէ՛ տէ իմքեանսըզ իտի:

.....

Բօզ իլէ Պլանշ մէգքիւր մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա, պիր միւտտէթճիք սաքիթ վէ մաղմոււմ պիր հալ տէ գալտըլար. պատէհու Բօզ քեաղըտը էլինտէ թութ. մըշ օլտըղը հալտէ, այաղա գալգտը վէ օճաղըն եանընա կիտէրէք քեաղըտը աթէշէ աթտըգտան սօնրա, գօրգագ. ճա պիր թավը իլէ.

— Պու մէքթուպը եագմագ լազըմ տըր... եօգսա իհթիմալ քի պէօյիւք պէօյիւք ֆէլաքէթլէր զուհուր ի. աէր. — տէտի:

Պլանշ. — (Մահզոււնիյէթլէ.) Տիւչար օլտըղըմըզ ֆէլաքէթտէն տահա պէօյիւք օլամազ ա՛. բէտէրիմիղէ պէօյիւք քէտէրլէրի մուճիպ օլույօր ըմըշըզ. պոււնըն սէպէպի նէ՞ օլապիլիր:

Բօզ. — (Եավաշ եավաշ կէօզլէրինտէն եաշլար ագա. րագ.) Իհթիմալ քի քէնտիսի պիզի արզու իթտիլի կիպի պուլմայօր, հէմիրէճիյիմ. սէվտիյի պիշարէ գատընըն գըզլարը օլտըղըմըզ իշոււն պիզի սէվիյօր... լաքին իհթիմալ քի պիզ քէնտի նազարընտա խալալ իթտիլի գըզլար տէյիլիզ. ֆիքրիմի անլալօր մըսըն, Պլանշ:

Պլանշ. — Էվվէթ, Էվվէթ... քէնտիսինի պու գատար միւքէտտէր իտէն շէյին սէպէպի պու օլմալը տըր... Պիզ օ գատար իլիմիզ, վահշի վէ թէրպիյէսիզ իզ.քի, պէս

պէլի պիզէ գըզլարը նազարըյլա պագմագտան հիճապ խոյոր վէ ֆագաթ պիզի սէվմէքտէ օլտըղընտան, պիթ-թապ միւքէտտէր օլույոր :

Րօզ. - Էյվան, գապահաթ պիզտէ տէյիլ տիր... պիզիմ շէֆագաթը վալիտէմիզ Սիպերիա չէօլլէրինտէ միւմքին օլտըղը գատար պիզի թէրպիյէ իթմէյէ չալըշմըշ տըր :

Պլանշ. - Շիւպհէ եօգ քի բէտէրիմիզ տախի պուն-տան տօլայը պիզի թալպ իթմէզ. լաքին տէտիյին կիպի միւքէտտէք օլույոր :

Րօզ. - Պա խուսուս գըզլարը կիւզէլ, մարիֆէթի վէ զէքի օլան տօսթլարը վար ըսա, պիզիմ տախի անլէր կի-պի օլմատըղըմըզա թէէսսիւֆ իտէր :

Պլանշ. - Խաթըրընտա՞մը տըր, Րօզ, պիզի ագրա-պամըզտան մատմուլազէլ Ատրիէնին խանէսինէ կէօթիւր-պիւլիւ զէման, հայրան օլարագ. « Կէօրտիւնիւզ միւ, չօ-հուգլարըմ, մատմուլազէլ Ատրիէն նէ՛ գատար կիւզէլ տիր, նէ՛ զէքի վէ քէրէմքիար տըր, հաթթա նէ՛ գատար լաթիֆ վէ ճազիպէլի տիր » տէմիշ իտի :

Րօզ. - Էվլէթ, բէք տօղլու... մատմուլազէլ տը Դարտօվիլ օ՛ գատար կիւզէլ վէ սէտասը օ՛ գատար լա-թիֆ իտի քի, Եիւզիւնէ պագտըղըմըզ վէ սէօզլէրինի ի-չիթտիյիմիզ զէման, զանն իսէրսին քի պիւթիւն քէ-տէրլէրիմիզի ունուտըր ըաըգ :

Պլանշ. - Էվլէթ, իշթէ բէտէրիմիզ պիզի՝ մատմուլա-զէլ Ատրիէն վէ սաիր կիւզէլ մատմուլազէլլէր իլէ մուգա-յէսէ իտէրէք, պիզիմէ իֆթիխար իտէմէյօր... հալ պու քի քէնտիսի հէր քէս թարաֆընտան մազհարը մուհապ-պէթ վէ հիւրմէթ օլտըղընտան, գըզլարըյլա իֆթիխար իթմէյի աճապա նէ՛ գատար արզու իտէր իտի :

Պու սըրատա Րօզ պիրտէն պիրէ հէմշիրէսինին գօլուն-տան թուլթարագ, քէմալը էնտիշէ իլէ :

— Տինլէ՛ . . . տինլէ՛ . . . բէտէրիմիզին օտասընտա եիւք.
սէք սէս իլէ լազըրտը իտիյօրլար . - տէտի :

Պլանշ . - (Գուլազ վէրիպ տինլէյերէք .) Էվվէթ , ա-
յազ սէտասը տա վար տըր . . . բէտէրիմիզին եիւրիւյիւշիւ
տիւր . . . :

Րօզ . - Ա՛հ , եա՛ Րապպի . . . նա՛սըլ տա սէսինի եիւք-
սէլտիյօր . եինէ հիտտէթլէնմիշ օլմալը . . . իհթիմալ քի
շիմտի պուրայա կէլիր . . . :

Պէտպախթ չօճուզլար՝ քէնտիլէրինի բուհը կիպի սէ-
վէն բէտէրլէրինին օտալարընա կէլէճէյինի միւլահազա ի-
տէրէք , տէհշէթլէ պիրի պիրինէ պազըշտըլար :

Յագաթ օ պիր օտատա իշիտիլէն սէտա կիթ կիտէ
տահա եիւքսէք վէ տահա հիտտէթլի պիր հալ քէսպ իթ-
տիյինտէն , Րօզ թիր թիր թիթրէյերէք հէմշիրէճիյինէ տէ-
տի քի .

— Պուրատա տուրմայալըմ , հէմշիրէճիյիմ . . . պիզիմ
օտամըզա կիտէլիմ . . . :

Պլանշ . - Նի՛շուն :

Րօզ . - Ձիրա պուրատա տուրահազ օլուրսագ , բէ-
տէրիմիզին սէօզլէրինի իսթէմէյերէք իշիտէճէյիլ . քէն-
տիսի իսէ շիւպհէսիլ պիզիմ պուրատա պուլընտըղմըզ-
տան պիխապէր տիր :

Պլանշ . - (Տէրհալայազա գալգարագ .) Հագգըն վար,
հէմշիրէճիյիմ . . . կէ՛լ , կէ՛լ :

Րօզ . - Ա՛հ , գօրգույօրըմ . . . պէն բէտէրիմիզին պու-
գատար հիտտէթլէ սէօզ սէօյլէտիյինի հիշ իշիթմէմիշ ի-
տիմ :

Պլանշ . - (Պէնզի աթարագ վէ պիւլա իսթիյար տու-
րարագ .) Ա՛հ , եա՛ Րապպի . . . Տակոպէր իլէ գօնուլը-
յօր . . . :

Րօզ . - Աճապա պու եօլտա հիտտէթլէ սէօզ սէօյլէ-
մէսինին սէպէպի նէ՞ տիր . . . :

Պլանշ. - Պիր ֆելաքէթ վուգու պուլմըշ օլմալը տըր,
 Բօզ. - Ահ... հէմիրէն ճիլիմ... պուրատա տուրմա,
 յալըմ... պիչարէ ճակոպէրին պու եօլտա թէքտիր իտիլ-
 տիլինի իշիթմէքլէ եիւրէյիմ էզիլիյօր:

Պու սըրատա եանընտաքի օտատա հիտտէթլէ աթը-
 լան վէ եախօտ գըրլլան պիր չէյին կիւրիւթիւսիւ իշի-
 տիլէրէք, էօքսիւզլէր օ' տէրէճէ գօրգտըլար քի, պէնզլէ-
 ըի ուչարագ, թիթրէյէ թիթրէյէ օտալարընա գօշտըլար
 վէ դաբույը դաբատըլար:

Շիմտի մարէշալ Սիմոնըն սէպէպի հիտտէթինի պէ-
 յան իտէլիմ:

42

ԵԱՐԱԼԸ ԱՐՄԼԱՆ

Բօզ վէ Պլանշը պու տէրէճէ իւրքիւթմիւշ օլան վա-
 գըա շունտան իպարէթ իտի:

Մարէշալ Սիմոն թորիֆի նագապիլ պիր հիտտէթ ու
 ղազապա տիւչար օլմուշ պուլընտըղընտան, օտասը տէ-
 րունինտէ աճէլէ աճէլէ կէզինմէյէ պաշլամըշ ըտը .
 կիւզէլ վէ մէրտանէ չէհրէսինտէ ասարը հիտտէթ ու ղա-
 ղապ կէօրիւլիյօր վէ կէօզլէրինտէն տէ աթէչլէր սաչը-
 լըյօր իտի. ղայէթ գըսա քէսիլմիշ գըր ըէնկինտէքի սաչ-
 լարլա միւզէյեէն էնլի ալընտաքի տամարլար գօթաճագ
 տէրէճէտէ չիշմիշ իտի. սըգ վէ սիյահ պըյըգլարը ազ-
 ղըն պիր արալանըն եիւզիւ կիպի արա սըրա հարէքէթ
 իթմէքտէ իտի. կէօզէ կէօրիւնմէյէն պին եարալար իլէ

Եւքալանմը՝ պիր արսլան՝ մահպուս պուլընտըղը գափէս իշինտէ Էօթէյէ պէրիյէ նա՛սըլ պիր հիտտէթի վահչիյանէ իւէ սէյիրտիր իսէ , մարէչալ Սիմոն տաթի Էօյլէճէ հիտտէթլէ վէ սօլույարագ , օտասը տէրունինտէ կէզինմէքտէ իտի . պաղէն հիտտէթինին աղըրլըղը ալթընտա Էզիլմիշ կիպի ազաճըգ Էյիլէրէք եիւլիւր վէ պաղէն տէ պիրտէն պիրէ տօղրուլարագ վէ գօլլարընը կէօյսիւնտէ խաչվարի գաւուշտըրարագ , ալնը թէհտիտամիզ պիր թավր ալմըլ վէ կէօզլէրինտէ ասարը տէհչէթ բէյտա օլմուշ գլտըղը հալտէ , պաղը գարլըղը պէօզլէր սէօյլէյէրէք , կէճզէ կէօրինմէզ պիր տիւշիւնէ գարլը մէյտան օգուր կիպի կէօրինիւր իտի . իշթէ օ հալտէ մարէչալ՝ պիր զայրէթի գահրամանանէյէ գարըլմըլ պիր ճէնկեալէրին նումունէի միւճէսսէմի իտի :

Պիր ազ սօնրա պիրտէն պիրէ տուրտու , այաղընը հիտտէթլէ եէրէ վուրտու վէ օճաղըն եանընա կիտէրէք չանը օ գատար շիտտէթլէ չալտը քի , չանըն իբի գօբուպ էլինտէ գալտը : Պունըն իւզէրինէ խըտմէթքեարլարտան պիրի տէրհալ գօշուպ կէլտիյինտէն , մարէչալ .

— Քէնտիսիյլէ գօնուշմագ իսթէտիյիմի Տակուպէրէ խապէր վէրվէտինիզ մի . - տէյու պաղըրտը :

Խըտմէթքեար . - Էմրինիգի տէրհալ իճրա իյլէտիմ , Էֆէնտիմ . Լաքին Մ . Տակուպէր հավլինին գաբուսընա գատար օղլունա բէֆագաթ իթտիյինտէն . . . :

Մարէչալ Սիմոն խըտմէթքեարըն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ էլիյլէ ամիրանէ պիր հարէքէթտէ պուլունարագ .

— Բէք էյի , հայտի կիթ . - տէտի :

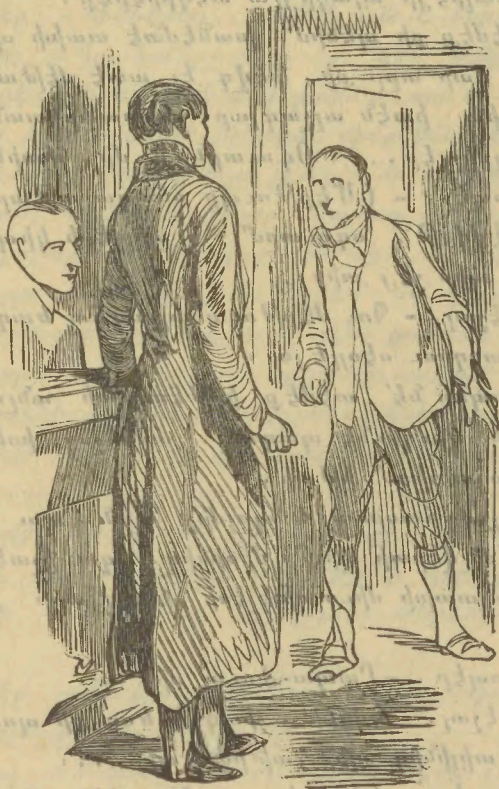
Խըտմէթքեար տըչարը չըգտը վէ մարէչալ սօլ էլինտէ պուլընան պիր մէքթուպը հիտտէթլէ ավուճընտա սըգարագ , եէնիտէն կէզինմէյէ պաշլատը :

Պու մէքթուպը քէնտիսինէ Բապա-Թուա վէրմիշ իտի . սատագաթլը հայվան՝ միւմաիւլէյհին իչէրի կիրտիլ

զէման գարշըսընա գօշարագ վէ խօշ պիր հարեքէթտէ
պուլունաճագ զանն իտէրէք, մէքթուպը քէնտիսինէ ու.
զաթմիշ իտի:

Նիհայէթ գաբու աչըտը վէ Տակոպէր իշէրի կիրտի.
մարէշալ անը կէօրինճէ, հիտտէթի պիր թավը իլէ.

— Սիգի չաղըրթորալը խայը զեփան օլտու, նէրէ-
տէ քալտընըզ. — տէյու պաղըրտը:

Տակոպէր՝ պու եէնի հիտտէթի մարէշալըն միւթէմա-
տիյէն պուլընտըղը հալը հէյէճանա համլ իտէրէք վէ
թէաճհիւպ իթմէքտէն զիյատէ միւթէէսսիփ օլարագ,
հալիմանէ պիր թավը իլէ տէտի քի.

— Աֆվ իտերսինիզ, ժենէրա՛լ, օղլումը գաբուլա գատար կէօթիւրիւյօրտըմ վէ . . . :

Մարէշալ Տակոպէրին սէօղիւնիւ քէսէրէք վէ էլին. տէքի մէքթուպը անա ուզաթարագ .

— Շու մէքթուպը օգուլընըզ. — տէտի վէ Տակոպէր մէզքիւր մէքթուպը օգուտըղը սըրատա, քէնտիսի պիր գաթ տահա հիտտէթլէնէրէք վէ էօնիւնտէ պուլընան պիր սանտալիէյի այաղըյլա տէվիրէրէք .

— Տէմէք քի պէնիմ խանէմտէ տախի պիր թագըմ խայընլար վար տըր քի, ֆէվզ էլ ատէ մէթանէթլէ պէնի թաագիպ իտէն ալչագլար թարաֆընտան բարա իլէ ճէլպ իտիւմիշլէր . . . : Օգուտընըզ մը, մօսիէօ :

Տակոպէր. — (Մէքթուպը օճաղա աթարագ, պարիտանէ.) Էվվէթ, օգուտըմ, օ պիրլէրի կիպի պու տա ալչագճա պիր շէյ տիր :

Մարէշալ. — Պու մէքթուպ ալչագճա եաղըլմըշ տըր. ֆագաթ տօղրու սէօյլէյօր :

Տակոպէր նէ՛ տէմէք խսթէտիյինի անլամայարագ, մարէշալըն եիւզիւնէ պագտը. մարէշալ իսէ սէօղիւնիւ շու եօլտա տէվամ իթտի .

— Ալչագճասընա եաղըլմըշ օլան պու մէքթուպը պանա քիմ վէրտի պիլի՛ր միսինիզ. պու իշտէ մութլագ շէյթանըն տախի միւտախէլէսի օլմալը տըր. քէօթէյինիզ վէրտի :

Տակոպէր. — Րապա-թուա՛ մը . . . :

Մարէշալ. — Էվվէթ, շիւպհէ եօգ քի պու շէյ սիղին իճատ իթտիյինիզ պիր լաթիֆէ տիր . . . :

Տակոպէր. — (Մարէշալըն հիտտէթ վէ հէյէճանընտան տօլայը կիթտիքճէ մուզտարըպ օլարագ.) Լաթիֆէ իթմէյէ հիշ կէօյնիւմ եօգ տըր, ժենէրալ, պու իշին նա՛սըլ վուգու պուլմըշ օլտըղընը անլայամայօրըմ. Րապա-թուա պուլտըղընը կէթիրմէք խասսասընա մալիք տիր ,

չիւպհէ եօգ քի պու մէքթուպը խանէ իշինտէ պոււմը
տըր . օ հալտէ . . . :

Մարէշալ . - (Տակոպէրին սէօգիւնիւ քէսէրէք .) Պու
մէքթուպը պուրաքա քիմ պրրադմը . տէմէք քի էթրա-
ֆըմը պիր թագըմ խայընլար իհաթա իթմիշէր . տէմէք
քի պէնիմ հագգընըզտա էմնիյէթի քեամիլէմ պուլընտը .
ղը հալտէ , սիզ հիշ պիր շէյէ նազարէթ իթմէյօրսընըզ :

Տակոպէր . - Ժէնէրալ . . . պէնի տինլէյինիզ :

Մարէշալ . - Պու նաժըլ շէյ . . . պէն երկիրմի պէշ
սէնէ մուհարէպէլէրէ կէօյիւս վէրտիմ , պոււնճա օրտու-
լարա գարշը մուգաւլէմէթ իթտիմ , սիւրկիւն վէ նէֆինին
էն ֆէնա զէմանլարընա գարշը քէմալը մուգաֆֆէրիյեթ-
լէ ուղրաշտըմ , մէմուլըն զայրը օլարագ զուհուր իտէն
պիր չօգ պէլալարա թէհամմիւլ իթտիմ տէ չիմտի պիր
կնէ աճըսըյլա մը էօլէճէյիմ : Պիւմէմ նէ՛ կիպի պիր ա-
տաւլէթի խայընանէ սէպէպիյլէ , պէնի խանէմէ գատար
գօլալասընլար , պէնի հէր ան պիլա միւճազաթ թագեիգ
իթսինլէր , պէնի պին տիւրլիւ իշքէնճէլէրէ տիւշար իթ-
սինլէր : էվվէթ , պիւթիւն պու իշլէրաէ օ իմանսըզ տէկ-
րիննինին բարմաղը վար տըր . պոււնտան էմին իմ . պէնիմ
տիւնեատա պիր տիւշմէնիմ վար տըր քի , օ տա օ ալչագ
տըր . հէք նէ՛ օլուրսա օլսուն անըն իշինի պիթիրմէլիյիմ .
զիրա արթըգ օսանտըմ . . . արթըգ իշ տէրէճէսինի աշ-
տը :

Տակոպէր . - Լաքին , Ժէնէրալ , անըն բաբազ օլտը .
ղընը խաթըրընըզա կէթիրինիզ վէ . . . :

Մարէշալ . - Բաբազ օլմասը պէնիմ նէմէ՛ լազըմ . . .
պէն անըն գըլըճ գուլլանտըղընը կէօրմիւշիւմ . օ իման-
սըղըն տամարլարընտաքի ասքէր գանընը գաֆասընա չը-
գարապիլիրիմ :

Տակոպէր . - Լաքին , Ժէնէրալ . . . :

Մարէշալ . - (Պիր հիտտէթի ֆէվգ էլ . . .)

Պէն պիրիսինին եագասընտան թուծմալըյըմ վէ պու կիզ-
լի էնթրիգալարա պիր նիհայէթ վէրմէք իչուն անլէրէ պիր
նամ ու սուրէթ վէրմէլիյիմ . . . : Պու ալչագլըզլար պէնի
հէր թարաֆտան իհաթա իտիյօրլար , էօմրիւմիւ ճէհէն-
նէմէ չէվիրիյօրլար . . . հալ պու քի պէնի եավաչ եավաչ
եագըպ մահվ իտէն պու հիտտէթլէրտէն պէնի գուր-
թարմագ իչուն հիչ պիր թէչէպպիւստէ պուլունըլմայօր .
արթըզ հիչ քիմսէյէ էմնիյէթ իտէմէմ . . . :

Տակոպէր . - (Սիւքիւնէթլի վէ ֆագաթ մէթին պիր
սէտա իլէ .) Պու սէօզիւ սէօյլէմէնիզէ հիչ պիր վագթ
միւսաատէ իտէմէմ , ժէնէրալ :

Մարէշալ . - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ . . . :

Տակոպէր . - « Արթըզ հիչ քիմսէյէ էմնիյէթ իտէ-
մէմ » սէօզիւնիւ սէօյլէմէնիզէ միւսաատէ իտէմէմ . զիրա
էն նիհայէթ պունա պիւս պիւթիւն ինանաճագսընըզ . պու
խուսուս՝ սիզին ուղուրընըզտա քէնտիլէրինի աթէչէ աթ-
մաղա պիլէ հազըր օլան էչխաստան զիյատէ սիզէ քէտէր
վէ էլէմի մուճիպ օլուր . . . պէն տէ ուղուրընըզտա քէն-
տիլէրինի աթէչէ աթանլարտան ըմ . . . պունը բէք ալէա
պիլիրսինիզ :

Տակոպէրին հէյէճանլը պիր սէտա իլէ սէօյլէմիչ օլ-
տըղը շու սատէ սէօզլէր՝ մարէշալըն ազլընը պաշընա
կէթիրտի . զիրա պու սատագաթլը վէ ալիճէնապ ատէմ՝
հէր նէ՛ գատար վագթ վագթ քէտէրի տէրունը սաիգա-
սըյլա հիտտէթլէնիր իտի իսէ տէ , չօգ կէչմէտէն իլք հա-
լինի պուլուր ըտը . պինաէն ալէյհ Տակոպէրէ տէօնէ-
րէք , հալիմանէ վէ ֆագաթ եինէ հէյէճանլը պիր սէտա
իլէ :

— Հագգըն վար , ազիզիմ Տակոպէր , պէնիմ սէնտէն
չիւպհէ իթմէյէ հագգըմ եօգ տըր . ֆագաթ պազը քէր-
րէ հիտտէթ ու զազապա տիւշար օլույօրլմ . պու ալչագ-
ճա մէքթուպ պէնի պիւս պիւթիւն չըրբըտան չըգարտը :

չըլտըրաճաղըմ կէլիյօր . . . պէն հագգսրզ վէ նանքէօր
պիր առէմ իմիշիմ . . . էվվէթ , նանքէօր իմիշիմ . . . փա-
գաթ քիմէ՞ գարչը . . . սանա գարչը . . . :

Տակոպէր . - Պէնտէն պահս իթմէյինիզ , ժէնէրալ ,
սէնէ նիհայէթինտէ պու կիպի սէօղլէր սէօյլէյէրէք , պիւ-
թիւն սէնէ միւտտէթինճէ պանա մուամէլէի շէտիտէտէ
պուլունապիլիրսինիզ . . . Սիզէ նէ՞ վագը օլտու , շիմօի
օրասը լագըմ տըր . . . :

Պու սէօզ իւզէրինէ մարէշալըն շէհրէսինտէ եէնիտէն
ասարը մահգունիյէթ բէյտա օլտու վէ գըսա պիր սէտա
իլէ .

— Պանա նէ՞ մի վագը օլտու . . . պէնի թահգիր ի-
տիյօրլար , պանա խօր պագըյօրլար . - տէտի :

Տակոպէր . - Սիզէ՞ մի . . . սիզէ՞ մի . . . :

Մարէշալ . - (Միւքէտտէրանէ .) Էվվէթ , պանա ,
պու եէնի եարամը սէնտէն նիշուն սագլայըմ . պէն սէն-
տէն շիւպհէ իթտիմ , պունտան տօլայը սանա թարգիյէ
վէրմէյէ պօրճուլըմ . հէր շէյի սանա սէօյլէյէճէյիմ . պիր
միւտտէթտէն պէրու , էսկի սիլահ արգատաշլարըմա թէ-
սատիւֆ իթտիյիմ զէման , պէնտէն ուզագ տուրտըգլա-
րընը ֆարգ իտիյօրըմ :

Տակոպէր . - Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ . . . պիր ազ էվվէլ
աթէշէ աթտըղըմ մէքթուպ պունտան . . . :

Մարէշալ . - (Հիտտէթի իյմա իտէր պիր ահ իտէրէք .)
Էվվէթ , պունտան պահս իտիյօր ըտը . . . լաքին տօղրու
սէօյլէյօր ըտը :

Տակոպէր . - Լաքին պու օլամազ շէյ տիր , ժէնէ-
րալ , սիզ հէր քէսին մուհիպպ վէ միւհթէրէմի սինիզ . . . :

Մարէշալ . - Պունլարըն քեաֆֆէսի սէօզ տիւր , տօս-
թըմ . պէն ստնա ֆիլիլիյաթտան պահս իտիյօրըմ . պէնի
կէօրաիւքլէրինտէ , սէօղլէրինի պիրտէն պիրէ գաթ ի-
տիյօրլար վէ պէնիմէ մուհարէպէ արգատաշը կիպի մուա .

մէլէ իտէճէք եւրաէ , պանա ղայէթ սօղուգ պիր նէղա . քէթ կէօսթերիյօրլար . նիհայէթ պին տիւրլիւ հալլէր վար տըր քի , ինսանըն եիւրէյինի ճերիհատար իտէրլէր վէ ֆագաթ անլէրտէն տօլայը կիւճէնմէք միւմքին օլամազ :

Տակոպէր . - Պու սէօյլէտիյինիզ սէօզլէր զիհնիմի գարըշտըրլօր , ժէնէրալ , ֆագաթ սիզ սէօյլէտիյինիզ իչուն , պէն տէ ինանմաղա մէճպօլըրմ . . . :

Մարէշալ . - Պու հալէ թէհամիւլ իթմէք գապիլ օլմատըղնտան , գալպիմտէն շիւպհէյի տէֆ իթմէք իւզրէ , պու սապահ ժէնէրալ տ'Ուլրէնգօլըն խանէսինէ կիթտիւմ . տ'Ուլրէնգօլըր իմքէրաթօրըն ասաքիրի խասասընտա պէնիմլէ պէրապէր միրալայ ըտը . քէնտիսի նամուս վէ սատագաթ սահիպի պիր ատէմ տիր : Քէնտիսինէ եիւրէյիմի աչըպ տէտիւմ քի . « Հագգըմտա պիր սօղուգլըգ կէօրիւյօրըմ . կէօրիւնիւր քի ալէյհիմտէ պիր իֆթիրա տէվէրան իտիյօր . պանա հէր շէյի սէօյլէյինիզ քի , հիւճիւմիւն նէ' թարաֆտան կէլտիյինի պիլէրէք , քէնտիմի աչըգտան աչըղա միւտաֆաա իտէպիլէյիմ : »

Տակոպէր . - Բէք էյի , նէ' ճէվապ վէրտի :

Մարէշալ . - Տ'Ուլրէնգօլըր պէնիմլէ մահրէմանէ պիր սուրէթտէ գօնուշաճագ եւրաէ , պարիտանէ պիր նէղա . քէթ կէօսթերէրէք , սօղուգ պիր թարղտա . « Հագգընըղտա պիր կէօնէ իֆթիրա տէվէրան իթտիյինի պիլմէյօրըմ , մօսիէօ մարէշալ տէտի : Պէն իսէ . « Պանա մօսիէօ մարէշալ նամընը վէրմէքտէ մանէա եօգ , ազիզիւմ տ'Ուլրէնգօլըր . պիզ էսկի ասքէրլէրտէն , էսկի տօսթլարտան ըզ . նամուսըմ հագգընտա էնտիշէտէ պուլընըյօրըմ . զիրա կէրէք սիզին վէ կէրէք սաիր աըգատաշլարըմըզն էվլէլքի կիպի պանա մուամէլէի խալիսանէ վէ տօսթանէտէ պուլուճմատըղլարընը կէօրիւյօրըմ . պուընը ինքտար իթմէք գապիլ տէյիլ տիր . . . զիրա կէօրիւյօրըմ վէ հըսս իտիյօրըմ » տէտիւմ : ժէնէրալ տ'Ուլրէնգօլըր եինէ այնը

պիւրութեթլէ . « Հագգընըզտա հիւրմէթ ու ըրայէթտէ գուսուր իտիլտիյինի ասլա կէօրմէմիշիմ տիր » տէտի : Պունըն իւզէրինէ սուրէթի մահրէմանէտէ էլինի սըգա-րագ . « Պէն սիզէ հիւրմէթ ու ըրայէթտէն պահա իթմէ-յօրըմ . էվվէլճէ պանա ասարը մահրէմիյէթ վէ էմնիյէթ կէօթէրիլտիյի հալտէ , շիմտի պէնիմլէ եապանճը կիպի մուամէլէ իտիյօրլար տէյօրըմ . պզւ թէպէստիւլիւն սէ-պէպի նէ տիր » տէտիմ . տ'իւվրէնգուր էլան էվվէլլէր պիւ-րութեթ վէ իհթիյաթընը մուհաֆազա իտէրէք . « Պուն-լար օ՛ գատուր նազիք շէյլէր տիր քի , պու պտպտէ սի-զէ պիր ֆիքը վէրմէք պէնճէ միւմքինիլ տիր » տէտի : Պունըն իւզէրինէ եիւրէյիմ հիտտէթ ու քէտէրիմտէն հօլլամաղա պաշլատը : Տ'իւվրէնգուրտան իյզահաթ թա-լէպ իթմէք տիվանէլիք իտի . պինաէն ալէյհ հայսիյէթի զաթիյէմի տիւշիւնէրէք , պու մուհավէրէյէ խիթամ վէր-տիմ . լաքին պու մուհավէրէ չիւպհէլէրիմի պիւսպիւլթին թէէեհա իյլէտի : Տէմէք քի պէն միւսթահագգ օլտըղըմ հիւրմէթ վէ իթիպարը զայպ իթմիշիմ վէ սէպէպինի պիւ-մէքսիզին տիւշարը հագարէթ օլույօրըմ : Պու մէքրուհպիր շէյ տէյիլ մի տիր . հիշ օլմազսա հագգըմտա պիր վա-գըա , պիր շայիա տէվէրան իթմիշ օլսայըտը , պէն տէ քէնտիմի միւտաֆտա իթմէյէ , ինթիգամ ալմաղա վէ եա-խօտ ճէվապ վէրմէյէ մէյտան պուլուր ըտըմ . լաքին հիշ պիր սէօզ տէօյլէնիլմէյօր , եալընըզ նազիքեանէ պիր սօ-զուգլըգ կէօրիւյօրըմ քի , պու հալ պիր հագարէթտէն զիյատէ ինսանըն եիւրէյինի ինճիտիյօր : Օ՛հ , արթըգ իշ տէրէճէպինի աշտը . . . զիրա պունլարլա պէրապէր սաիր պիր թագըմ տիւշիւնճէլէրիմ տէ վար տըր : Բէտէրի-մին վէֆաթընտան պէքքւ պու նէ աղապ տըր չէքիյօ-րըմ . . . պարը խանէմտէ օլսուն ազաճըգ րահաթ , աղա-ճըգ սաատէթ եիւզիւ կէօրէյիմ : Խալլը : Խանէյէ կէլին-ճէ , պիր թագըմ ալլազճա մէքթուպլար օգուհաղա մէճ .

պուր օլույորում... (Երևիք բարաւայածագ պիր սէտա իւլէ.) Պուռտան պաշգա, էվլատլարումը տա կիւնտէն կիւնէ պէնտէն սօղումը կէօրիւյօրում... (Տակոպէրին թէ աճճիւպինի կէօրէրէք.) Էվվէթ, հալ պու քի պէն քէն տիլէրինէ նէ՝ գատար սէվտիլիմի պիլմէզլէր:

Տակոպէր. - (Թէաճճիւպլէ.) Գըզլարընըզ սիզտէն սօղումըչլա՞ր մը... պէօյլէ պիր գապահաթը քէնտիլէրինէ նա՞սըլ համլ իտիյօսընըզ:

Մարէշալ. - Պէն քէնտիլէրինի թայիպ իթմէմ. զիրա պէնի անճագ թանըյապիլտիլէր:

Տակոպէր. - (Հիտտէթլէնէրէք, թէքտիրամիզ պիր թավր իլէ.) Սիզի ա՞նճագ թանըյապիլտիլէր մի. վալիտէլէրի անլէրէ սիզտէն պաշգա քինտէ՞ն պահս իտէր իտի. պէն քէնտիլէրինէ սիզտէն պաշգա քիմտէ՞ն պահս իտէր իտիմ. հէր ան սիզ պիզիմլէ պէրապէր պիր իւչիւն. ճիւ օլուր ըտընըզ, էվլատլարընըզ սիզի թանըմագտան, սիզի սէվմէքտէն պաշգա նէ՞ էօյրէտէպիլիլը իտիք:

Մարէշալ. - Քէնտիլէրինի միւտաֆաա իտիյօսընըզ, էօյլէ՞մի... հագգընըզ վար... չունքի անլէր սիզի պէնտէն զիյատէ սէվիյօրլար:

Պու սէօզ իւզէրինէ Տակոպէր օ գատար հէյէճանա կէլտի քի, հիչ պիր ճէվապ վէրմէքսիզին մարէշալըն եիւզիւնէ պագտը: Մարէշալ իսէ քէտէրլի պիր թավր իլէ:

— Էվվէթ, էվվէթ, պու պիր ալչագլըզ տըր, նանքէօրլիւք տիւր, ֆագաթ նէ՞ եարայըմ... էվլատլարըմըն պէնիմ եանըմտա հէր զէման գօրգագ կէօրիւնտիւքլէրի հալտէ սիզէ խալիսանէ պիր մուհապպէթ վէ էմիլիէթ կէօսթէրմէքտէ օլտըզլարընտան տօլայը պէլքի եիկիրմի տէֆա հասէտ իթմիչիմ տիր: Էկէր չէհրէլէրինտէ պազը քէրրէ ատէթտէն զիյատէ ասուրը պէշալէթ բէյտա օլուրսա, օ տա սէնի կէօրտիւքլէրի վէ սէնինլէ գօնուչտըզլարը զէման տըր: պանա իսէ հիւրմէթտէն,

իջթիյաթտան, սողուգլուգտան պաշգա պիր չէյ կէօս-
թէրմէզլէր... Իյթէ պու հալ պէնի էօլտիւրիւյօր: Էկէր
էվլատլարըմըն մուհապպէթինտէն էմին օլսայըտըմ, հէր
չէյի կէօզէ ալտըրըր... հէր թէհլիքէյէ կէօյիւս վէրիւր
իտիմ. - տէտի:

Պատէհու Տակոպէրին Բօզ վէ Պլանչըն օտասընա ա-
լըլան գաբույա տօղրու սէյիրթաիյնի կիօրէրէք.

— Նէ՛րէյէ կիտիյօրսըն. - տէյու սօրտու:

Տակոպէր. - Դըզլարընըզը պուրայա կէթիրմէյէ,
ժէնէրալ:

Մարէշալ. - Նէ՛ Եարաճագսըն:

Տակոպէր. Սիզին գարչընըզա կէթիրիպ քէնտիլէրի-
նէ « Զօճուգլարըմ, բէտէրինիզ սիզ քէնտիսինի սէվմէյօր-
սընըզ զաննընտա պուլուճըյօր... » տէյէճէյիմ. պուճ-
տան պաշգա պիր սէօզ սէօյլէմէմ... օ հալտէ կէօրէ-
ճէքսինիզ...:

Մարէշալ. - (Հիտտէթլէ.) Տակո՛պէր, պուճը Եար-
մայաճագսընըզ:

Տակոպէր. - Տակոպէր պուճա թէհամմիւլ իտէմէզ,
սիզին պու պիչարէ էօքսիւզլէր հագգընտա պէօյլէ պիր
զաննա զահիպ օլմաղա հագգընըզ Եօգ տըր:

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, Տակոպէր Եէնիտէն գաբու-
յա տօղրու պիր ատըմ աթտը:

Մարէշալ. - Տակո՛պէր, սանա պուրատա տուրաճագ-
սըն տէյօրըմ:

Տակոպէր. - (Գապա պիր թարզտա) Պէնի տինլէյի-
նիզ, ժէնէրալ, պէն սիզին ասքէրինիզ, մէմուրընըզ վէ
հաթթա խըտմէթքեարընըզ ըմ. Լաքին գըզլարընըզ միւ-
տաֆաա իթմէք Լազըմ կէլտիյի վագթ, նէ՛ բայէյէ պա-
գարըմ նէ՛ տէ լութպէյէ... շիմտի հէր չէյ անլաչը-
լըր... պէն էյի ատէմլէրի Եիւզ Եիւզէ կէթիրմէքտէն
պաշգա պիր չէյ թանըմամ:

Մարէշալ գօլունտան թուժուպ մէն՝ իթմէմիշ օլտա-
յըտը, ասքէր հէր հալտէ էօքսիւզլէրին օտաարնա կիրէ-
ճէք իտի:

Մարէշալ « Տո՛ւր » սէօղիւնիւ էօյլէ պիր թավըը ամի-
րանէ իլէ սէօյլէտի քի, իխթիյար ասքէր իթաաթ իթմէ-
յէ-ալըշգըն օլտըղընտան, պաշընը էյտի վէ օլտըղը եէր-
տէ տուրտու: Մարէշալ սէօղիւնիւ շու եօլտա տէվամ
իլլէտի:

— Նէ՞ եարաճագսըն, գըզլարըմ պէնի սէվմէյօլլար
զաննընտա պուլլնտըղըմը քէնտիլէրինէ սէօյլէյէճէքսին վէ
պու սուրէթլէ անլէրին գալպինտէ մուհապպէթ տույղու-
լարը ույանտըրաճագսըն, տէյի՛լ մի: հալ պու քի օ պի-
շարէ չօճուգլար պու տույղուլորտան պիւս պիւթիւն պի-
խապէր տիրլէր... պունտա իսէ անլէրին գապահաթը
եօգ տըր... գապահաթ պէնտէ տիր:

Տակոպէր. — (Եիւրէք բարալայաճագ պիր սէտա իլէ.)
Ո՛հ, ժէնէրալ, էվլատլարընըզ հագգընտա պու եօլտա
լիսան գուլանտըղընըզը իշիտէրէք, հիտտէթ տէյի՛լ քէ-
տէր հըսս իտիյօրըմ... եիւրէյիմի բարչա բարչա իտիյօր-
սընըզ:

Մարէշալ իխթիյար ասքէրին չէհրէսինտէքի աաարը
հիւզն ու քէտէրտէն միւթէէսիր օլտարագ:

— Բէք էյի, պէն եինէ հագգսըզ օլայըմ... փա-
գաթ հիտտէթ հըսս իթմէքսիղին վէ հասէտ կէօսթէրմէք-
սիղին սօրարըմ, էվլատլարըմ սէնինլէ պէնտէն զիյատէ
մահրէմանէ վէ թէքլիֆսիզ տէյի՛լ մի տիրլէր:

Տակոպէր. — Է՛հ, իշի պու նօգթատան թուժտըրա-
ճագ օլուրսանըզ, Բապա-ժուա իլէ տէ պէնտէն զիյատէ
թէքլիֆսիզ տիրլէր... Սիզ անլէրին բէտէրի սինիզ...
պիր բէտէր նէ՛ գատար լաթիֆ թապիաթլը օլուրսա օլ-
սուն, հէր զէման էվլատլարընըն հիւրմէթինի ճէլպ իտէր...
պէնիմլէ թէքլիֆսիզ իմիշլէր... քէնտիլէրի պէնիմ հագ-

գըմտա նա՞սըլ հիւրմէթ կէօսթերէպիլիւրէր քի, պըյըգ-
լարըմ վէ ալթը այագ պօյում միւսթէսնա օլարագ, քէն-
տիլէրինին պէշիլինի ռալլայան իթիյար պիւ տատըտան
հիշ ֆարգըմ եօգ տըր: Պունտան պաշգա, սիզ բէտէ-
րինիզին վէֆաթընտան էվվէլ տէ մահզուն վէ մէշըուլ
իտինիզ. էվլատլարընիզ պունը ֆարգ իթտիլէր... վէ սի-
զին սօղուգլըգ աստ իթտիլինիզ չէյ չիւպհէմ եօգ քի
պու հալինիզ հագգընտա պիր էնտիշէ տիր... սիզ պու
պապտէ հագգսըզ սընըզ, ժէնէրալ, էվլատլարընըզին սի-
զի չօգ սէվտիլէրինտէն տօլայը չիքեայէթ իտիյօրսընըզ:

Մարէշալ. - Պէն քէնտի քէտերլէրիմօէն տօլայը չի-
քեայէթ իտիյօրմ... չէքտիլիմ միհնէթ վէ ազապը եա-
լընըզ պէն պիլիւրիմ...:

Տակոպէր. - (Էօքսիւզլէրէ օլան մուհապպէթի սէպէ-
պիլլէ բէք իլէրիյէ վարարագ.) Քէտերլէրինիզ բէք չիտ-
տէթի օլմայը տըր, զիրա սիզի սէվէնլէր տախի սիզինլէ
պէրապէր միւքէտտէր օլույօրլար:

Մարէշալ. - Եինէ՞ մի թէքտիր...:

Տակոպէր. - Էվվէթ, եինէ թէքտիր իտիյօրմ. սիզ-
տէն թէշէքքի իթմէք վէ սիզին սօղուգլըզընըզտան տօլա-
յը չիքեայէթէ գալգըշմագ էվլատլարընըզա ալիտ տիր.
զիրա սիզ քէնտիլէրինի եանլըշ մուհաքէմէ իտիյօրսընըզ:

Մարէշալ. - (Քէնտիսինի անճագ զապթ իտէպիլէրէք.)
Եէթիշիր, Տակոպէր... Եէթիշիր... աբթըգ տէրէճէսի
աշալ...:

Տակոպէր. - (Պիր գաթ տահա հէյէճան իլէ.) Մհ,
էվվէթ, Եէթիշիր... հէր չէյէ գաթլանմագտան վէ սիզի
սէվմէքտէն պաշգա պիր չէյ պիլմէյէն օ պէտպախթ չօ-
հուգլարը միւտաֆաա իթմէք նէյէ՞ եարար... սիզին
քէօր քէօրինէ մուհաքէմէնիզէ գարչը անլէրի միւտաֆաա
իթմէք նէյէ՞ եարար:

Մարէշալ հիտտէթինի իյմա իտէր պիր հարէքէթտէ

պուլունտը . պատէհու մէճպուրի պիր ֆիւթուրսըզլըզլա .

— Սիգին պանա իթտիյինիզ է յիլիքէրի տէրխաթըր իթմէյէ մէճպուր ըմ . . . հէր նէ՝ եաբարսանըզ եաբընըզ, անլէրի ունութմայաճաղըմ :

Տակոպէր . — Լաքին նիշուն կիտիպ տէ էվլատարընըզը պուրայա կէթիրմէքլիյիմէ միւսատէ իթմէյօրսընըզ :

Մարէշալ . — Լաքին պու մէնզարէնին եիւրէյիմի է զիպ պէնի մահվ իթմէքտէ օլտըղընը կէօրմէյօր մըսընըզ . չէքտիյիմ ազապ ու քէտէրի էվլատարըմա կէօսթէրմէք իսթէմէտիյիմի անլաճայօր մըսընըզ . . . : Պիր բէտէրին քէտէր վէ էլէմի շայանը հիւրմէթ տիր . սիզ պունը հըսս իտիպ անա ըիայէթ իթմէլիսինիզ :

Տակոպէր . — Ունա ըիայէթ մի իթմէլիյիմ . . . ապա՛ . . . զիրա պու էլէմ ու քէտէր հագգսըզ պիր մուհաքէմէտէն նէշէթ իտիյօր :

Մարէշալ . — Եթիլիյիր . . . մօսիէօ . . . եէթիլիյիր :

Տակոպէր . — (Արթըզ քէնտիսինի զապթ իտէմէյէրէք .) Պու գատար իչքէնճէ չէքմէնիզ էվլէրմէյօր ըմըշ կիպի , պիլնր միսինիզ նէ՝ եաբաճագսընըզ . գըզլարընըզը քէտէրտէն էօլտիւրէճէքսինիզ , իշիտիյօրմըսընըզ . . . Լաքին պէն անլէրի թա Սիպէրիա չէօլլէրինտէն պուրայա պունըն իչուն կէթիրմէտիմ . . . :

Մարէշալ . — Եինէ մի թէքտիրէ պաշլատընըզ :

Տակոպէր . — Էվվէթ , զիրա պէնիմ խըտմէթիմէ գարչը է՛ն պէօյիւք նանքէօրլիւք՝ գըզլարընըզը պէտպախթ իթմէք խուսուսը տըր . . . :

Մարէշալ . — Տըշարը չըգընըզ , օ՛հ , չիմտի տըշարը չըգընըզ . . . :

Պու սէօղիւ սէօյլէտիյի զէման , մարէշալ հիտտէթ վէ քէտէրինտէն օ գատար ալթիւսթ օլմուշ վէ օ գատար տէհշէթէնկիզ պիր թավը քէսպ իթմիշ իտի քի , Տակո-

պէր պու գատար իւերիյէ վարտըղընտան տօլայը բէշիման
օլարագ .

— Ժէնէրալ, հագգսըզըզ իթտիմ, հիւրմէթտէ գու-
սուր իթտիմ, պէնի աֆվ իտինիզ . . . ֆագաթ . . .

Մարէշալ. — (Քէնտիսինի կիւճ իլէ գապթ իտէրէք .)
Բէք էյի, սիզի աֆվ իթտիմ, ֆագաթ պէնի եալընըզ պը-
րագմանըզը ըէճա իտէրիմ:

Տակոպէր. — Միւսաատէ իտինիզ տէ պիր սէօզ տա-
հա սէօյլէյէյիմ:

Մարէշալ. — Պէնի եալընըզ պըրագմանըզը լաթֆ մա-
գամընտա ըէճա իտիյօրըմ. . . պանա պէօյիւք պիր խըս-
մէթ իթմիշ օլաճագսընըզ . . . տահա էլվէրմէտի մի:

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, մարէշալըն չէհրէ-
սինտէքի գըրմըզըզըզ եէրինէ պէօյիւք պիր սօլղուշըզ
գաիմ օլտու: Տակոպէր պու ալէամէթտէն պայաղը իւր-
քէրէք, ըէճալարընըզ պիր գաթ տահա արթըրտը վէ հէ-
յէճանըզ պիր սէտա իլէ տէտի քի:

— Բէճա իտէրիմ, Ժէնէրալ, միւսաատէ իտինիզ տէ
պիր տագըգա գատար . . .

Մարէշալ Տակոպէրին սէօզիւնիւ եինէ քէսէրէք վէ
գարույա տօղրու պիր ատըմ աթարագ:

— Մատամ քի պու գատար ըսրար իտիյօրսընըզ, պէն
տըշարը չըգարըմ. — տէտի:

Պու սէօզլէր էօյլէ պիր սուրէթտէ սէօյլէնմիշ իտի քի,
Տակոպէր տահա զիյատէ իլէրի վարմաղա ճէսարէթ իտէ-
մէտի. պինաէն ալէյհ մահգուշ վէ մէյուս պիր հալտէ
պաշընը էյտի վէ սաքիթ վէ նիյաղքեարանէ պիր չէհրէ
իլէ պիր տագըգա տահա մարէշալըն եիւզիւնէ պագտը.
լաքին միւմաիլէյհին եէնի պիր հարէքէթի հիտտէթքեա-
րանէտէ պուլընտըղընը կէօրէրէք, արթըգ օրատա տու-
րամատը վէ եավաշ եավաշ տըշարը չըգտը:

.

Տակոպէրին տըշարը չըգմասընտան սօնրա անճագ պիր տագըգա կէշմիշ իբէն , մարէշալ Սիմոն ազաճըգ մահզուն մահզուն տուրտըգտան սօնրա , պիր գաչ տէֆալար քէմալը ըզտըրապ վէ թէրէտտիւտլէ գըզլարընըն տաիրէ գաբուսընա եագլաշտը . պատէհու քէնտիսինի թօրլայարագ, ալընտան ագան սօղուգ թէր տանէլէրինի սիլտի վէ հէյէճանը գալպինի կիզլէմէյէ չալըշարագ , Բօզ վէ Պլանշըն իլթիճա իլթմիշ օլտըզլարը օտայա կիրտի :

43

Թ Է Ճ Ի Ի Պ Է

Տակոպէրին բէտէրանէ պիր սուրէթտէ էվալարը տէյու եատ իթտիյի Բօզ վէ Պլանշը միւտաֆաա իթմէյէ հագգը վար ըտը . ֆագաթ պուրնընա պէրապէր գըզլարընըն սօղուգլըղը հագգընտա մարէշալըն հըսս իթտիյի գօրգուլարըն տօղրուլըղըն տա զահիրի ահվալ իսպաթ իտիյօր ըտը :

Մարէշալ բէտէրինէ տէ սէօյլէմիշ օլտըղը վէճհէ , էվլատլարընըն քէնտի հուլուրընտա կէօսթէրտիքլէրի մահզունիյէթ վէ գօրգաղըղա հիշ պիր մանէա վէրէմէյէրէթ, սօղուգլըգ թէսմիյէ իթտիյի շու հալին սէպէպինի պուլմագ իւզրէ պիհուտէ եէրէ զիհնինի եօրույօր ըտը : Պաղը քէրրէ վալիտէլէրինին վէֆաթընտան տօլայը հըսս իթտիյի քէտէր վէ էլէմի անլէրտէն լիւզումը գատար կիզլէյէմէմիշ օլտըղը իշուն քէնտի քէնտիսինի թէքտիր իտէրէթ, պու սուրէթլէ գըզլարընըն քէնտիսինի թէսէլլիյէ մուգ :

Թէ տիր օւմատրգլարընը զանն իթ մէլէրինէ սէպէպիյէթ վէր-
միշ օլտըղընտան գօրգար վէ պաղը քէրրէ անլէր հագգընտա
իւզումը գատար էսէրի շէֆագաթ վէ մուհագպէթ կէօս
թէրէմէմիշ վէ սաքէրլէրէ մախսուս օլան պիր շիտաէթլէ
անլէրին գալպինի տօնտուրմըշ օլտըղընը տիւշիւնիւր վէ
պաղը քէրրէ տէ անլէրտէն պիւս պիւթիւն ուզագտաւ ետ
շամըշ օլտըղընտան , քէնտիլէրինէ եապանճը կիպի պիր
շէյ օլմուշ օլտըղընը ֆէվզ էլ ատէ պիր քէտէլիւ տէ
րուն իլէ ֆիքրինտէն կէշիթիւր իտի : Էլ հասըլ զիհնիւնէ
տիւրլիւ տիւրլիւ պիհուտէ ֆիքրլէր կէլիւր իտի քի , պիր
մուհագպէթ թարլասընա պու կիպի շիւպհէ , էմիլյէթ
սիղլիք վէ գօրգու թօխումլարը տիքիլէճէք օլուրտա , էր
եա կէճ պէօյիւլիւպ կիտէճէյի աշիքեար տըր :

Մա մաֆիհ , մարէշալըն գըզլարը հագգընտաքի մուս
հագպէթի օ գատար ֆէվզ էլ ատէ իտի քի , հայաթընը
տաիմի պիր իշքէնճէ հալինէ գօյան թէրէտտիւտաթը
մահլա անլէրի թէքրար թէրք իտէճէյիտէն տօլաթը հրսս
իթտիյի քէտէրտէն նէշէթ իտիյօր ըտը . եանի մուհագպէ-
թի քէտէրտէնս իլէ մուգտտտէս ատտ իթտիյի պիր վա-
ղիֆէնին էմրի իճրասը արասընտա գալպինտէ միւթէմատի-
յէն պիր գալգա վուգուա կէլիյօր ըտը :

Մարէշալ հագգընտա նէշր օլունուպ , նամուսըւ ա-
տէմլէրին վէ էսկի սիլահ արգատաշլարընըն հագիգընթը-
նա ինանապիլէճէքլէրի ալազճա իֆթիրալարա կէլինճէ ,
պունլար բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէնին տօսթլարը թաքաֆըն-
տան պիր մէհարէթի միւտհիշէ իլէ նէշր իտիլմէքտէ իտի :
Մարէշալըն գալպինտէ զաթէն աշըլմըշ օլան տիկէր եա-
րալարա ինգիմամ իլէ միւմաիլէյհին հիտտէթինի տէրէճէի
նիհայէյէ վարտըրան պու մէքրուհ շաիալարըն մանէա վէ
մագսաաաը նէ՝ օլտըղը իլէրիտէ տնլաշըլաճագ տըր :

Մարէշալ քէնտի թապիրի վէճհլէ , պու էյնէ րուդէլէրի
նին մուճիպ օլտըղը հիտտէթ վէ զազապա թէսլիմ օլա

րագ վե Տակոպերին սեօյլէտիյի պազը սեօզլէրտէն ինճի. նէրէք, մերգուժա գարչը սերթ մուճմէլէտէ պուլունմըչ ըտը. լաքին մերգուժըն ազիմէթինտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ միւլահազա իտէրէք վե մերգուժ թարաֆընտան տէրմիյան օլունան հարարէթլի սեօզլէրի տէրխաթըր ի. տէրէք, գըզլարընա իսնատ իթտիյի սօղուզլուգ հագ. գընտա ֆիքըրինտէ պազը շիւպհէլէր տօղմըչ ըտը. պինտէն ալէյհ պու պապտէ պիր թէճըրիւպէտէ պուլընմագ իսթէ. յիպ, պու թէճըրիւպէ իլէ գըզլարընըն ֆիլ հագըգա քէն. տիսինտէն սօղունմըչ օլտըգլարը թէհագգուգ իտէրճէք օ. լուրսա, զիհնէն գարար վէրտիյի տէհչէթլի պիր շէյի իճ. ըֆ իթմէք իւզրէ, անլէրին օտասընա կիրտի:

Տակոպեր իլէ վուգու պուլան միւճատէլէսի օ գա. տար շիտտէթլէ վագը օլմըչ ըտը քի, սէտասը. եաթագ օտալարընա իլթիճա իթմիչ օլան իքի հէմշիրէնին գուլագ. լարընա գատար աքս իթմիչ իտի. պու սէպէպլէ, բէտէր. լէրի օտալարընա կիրտիյի զէման, սօղուն շէհրէլէրինտէ գօրգու վէ էնտիչէ ասարը կէօրիւլիւյօր ըտը: Պիչարէ էօքսիւզլէր մարէշալը կէօրտիւլէրինտէ, սուրէթի իհթի. րամքեարանէտէ այաղա գալգտըլար վէ ֆագաթ թիթրէ. յէրէք պիր պիրլէրինին եանընտա սըգըչլպ գալտըլար:

Մա մաֆիհ բէտէրլէրինին շէհրէսինտէ կէօրիւլէն շէյ ալաիմի հիտտէթ վէ շիտտէթ օլմայըպ, ատէթա նիյազ. քեարանէ պիր քէտէր էսէրի իտի. քի. է վլատլարըմ. . . քէ. տէր իչինտէյիմ. . . սիզին եանընըզա կէլիյօրըմ. . . պանա էմնիյէթ վէ ճէսարէթ վէրինիզ. . . պէնի սէվինիզ. . . եօգ. սա էօլիւրիւմ. . . սեօզլէրիյլէ թէրճէմէ օլունապիլիւր իտի:

Մարէշալըն եիւզիւնտէքի ալաիմ օ յըրատա օ գա. տար միւէսսիր իտի քի, էօքսիւզլէր իլք գօրգուլարընը պէրթարաֆ իտէրէք, անըն գօլլարը արատընա աթըլմագ աղղուսընտա պուլընտըլար. լաքին բէտէրլէրի հագգընտա կէօթէրէճէքլէրի ասարը մուհապպէթ վէ շէֆագաթըն

քէնտիսինէ քէտէրի մուճիպ օլտըղընա տաիր իմզասըզ մէքթուպըն տէրմիյան իթտիյի սէօզլէրի խաթըրլայարագ , սէրիէն պիր նազար թէաթի իթտիլէր վէ քէնտիլէրինի թութտըլար :

Ձալըմ պիր թէսատիւֆ սաիգասըլլա , մարէշալ տա-
խի օ էսնատէ գօլլարընը էվլատլարընըն պօյնընա տօլա-
մագ արզուսընտա պուլունտըղընտան , պիր նազարը մու-
հապպէթլէ եիւզլէրինէ պագըլյօր ըտը . հաթթա անլէրի
եանընա տավէթ իտիյօրմըլ կիպի խաֆիֆ պիր հարէքէթ-
տէ տախի պուլունտը . լաքին պիշարէ չօճուգլար՝ ալմըլ
օլտըղլարը խայընանէ նասիհաթլար իլէ տէօրթ թարաֆ-
տան սըգըլմըլ օլտըղլարընտան , թիթրէյէ թիթրէյէ հա-
րէքէթսիզ գալտըլար :

Մարէշալ պու տույղուսըզլըգ հալինի կէօրիւնճէ ,
եիւրէյի պիւս պիւթիւն բարչալանտը . գըզլարընըն նէ՝ քէ-
տէրի տէրունինի վէ նէ՝ տէ չէֆագաթը մէյուսանէսինի
անլամայօր օլտըղլարընա արթըգ շիւպհէսի գալմատը .
պինաէն ալէյհ քէնտի քէնտինէ .

— Այնը սօղուգլըգ տէվամ իտիյօր , զաննըմ տօղրու
իմիլ . - տէտի :

Մա մաֆիհ հըսսիյաթը գալպինի կիզլէմէյէ չալըշա-
րագ , անլէրին եանընա կիթտի վէ միւմքին օլտըղը գա-
տար սիւքիւնէթլի պիր սէտա իլէ .

— Սապահլար խա՛յր օլսուն , էվլատլարըմ . - տէտի :

Բօզ հէմչիրէսինտէն տահա զիյատէ ճէսարէթլէ .

— Սապահլար խա՛յր օլսուն , պապաճըղըմ . - տէյու
ճէվապ վէրտի :

Մարէշալ . - (Հէյէճանլը պիր տէտա իլէ .) Տիւն
սիզի կէօրմէյէ կէլէմէտիմ . . . բէք չօգ մէշղուլիյէթիմ
վար ըտը . . . մուհիմմ իշլէր . . . մէմուրիյէթէ տաիր շէյ-
լէր իլէ մէշղուլ ըտըմ . . . սիզի կէօրմէյէ կէլէմէտիյիմ
տէն տօլայը պանա տարըլմագսընըլ . տէյիլ մի :

Մարէշալ իւք կիճէսի տէհչէթլի պիր հիատէթտէն սօնրա հէյէճանը գալպինի թէսքին իթմէք իւզրէ օտալարընա կիրմիշ վէ ույուրքէն քէնտիլէրինի թէմաշա իթմիշ օլտըզընը սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյիպ , թէպէսսիւմ իթմէյէ չալըշտը . պատէհու սէօզիւնիւ թէքրար իլէ .

— Տէյիլ մի , էվլատարըմ , սիզի պէօյլէճէ ունութ . մըշ օլտըզըմտան տօլայը պէնի ափվ իտէրսինիզ , տէյիլ մի . - տէտի :

Պլանշ . - (Կէօզլէրինի էյէրէք .) էվվէթ , պապաճը . ղըմ . . . :

Մարէշալ . - Շայէտ պիր ազ զէման իչուն սիզտէն այ . ըըլմազա մէճպուր օլաճագ օլսայըտըմ , եինէ պէնի ափվ իտէր վէ պէնիւմ ղայպուպէթիմտէն տօլայը թէսէլլիեապ օլուրըտընըզ , տէյիլ մի :

Բօզ . - Էկէր պիզիմ իչուն զէրրէ գատար սըգըլաճագ օլուրսանըզ , բէք զիյատէ միւքէտթէր օլուրըզ , պապաճըղըմ :

Պիշարէ չօճուգ պու սէօզիւ սէօյլէրէն , քէնտիլէրինի քրատա պուլունմալարը սէպէպիյլէ բէտէրլէրինին նէ գատար ֆէտաքեարըզլարա գաթլանմագտա օլտըզընա տաիր իմզասըզ մէքթուպտա սէօյէնիլէն սէօզլէրի տէր խաթըր իթմիշ իտի :

Մարէշալ իսէ՝ մէրգումէնին ալթիւսթ օլարագ վէ ա . տէթա գօրգարագ վէրտիյի պու ճէվապտա պիր գայտ . սըզլըգ էսէրի կէօրմէք զաննընտա պուլուննարագ , գըզլարընըն քէնտիսինտէն սօզումըշ օլտըզլարը հագգընտա արթըգ շիւպհէսի գալմատը . պինաէն ալէյհ հայրան հայրան գըզլարընա պագարագ , քէնտի քէնտիլէ .

— Հէր շէյ պիթտի . . . անլէրին գալպի պէնիւմ իչուն չարբմայօր . . . կիթսէմ տէ , գալսամ գա , պունա էհէմ միյէթ վէրմէյօրլար . խայր . . . խայր . . . պէն քէնտիլէրի նազարընտա հիշ պիր շէյ տէյիլիւմ . զիրա պէնի պէլքի սօ .

նրնճը տէֆա օլարագ կէօրտիւքլէրի պու մուհիմմ տա-
գըգատա , հագգըմտա կէօսթէրէճէքլէրի էսէրի մուհապ-
պէթ իլէ պէնի գուրթարապիլէճէքլէրինի հըսսը ֆէրզէն-
տանէ քէնտիլէրինէ խապէր վէրմէյօր . - տէտի :

Պու մէյուսիյէթպախշ միւլահազա էսնապընտա , մա-
րէշալ Սիմոն նազարը մուհապպէթլէ գըզլարընա պագ-
մագտան խալի գալմամըշ ըտը . հաթթա մէրտանէ չէհ-
րէսի օ գատար միւհասիր պիր թավը քէսպ իթմիշ վէ պա-
գըշը մէյուսիյէթ իչինտէ պուլունան րուհընըն իչքէնճէ-
լէրինի էօյլէ միւհասիր պիր սուրէթտէ իրայէ իթմէքտէ
պուլընմըշ իտի քի , Բօզ վէ Պլանշ հէյէճանա կէլէրէք ,
քէնտիլէրինտէն հասըլ օլան պիր հըսսը տէրունա իթթի-
պաէն , բէտէրլէրինին պօյնընա սարըլտըլար վէ եիւզիւ-
նիւ պուսէլէր վէ եաչլար իլէ գաբլատըլար :

Մարէշալ Սիմոն հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշ օլտըղը
կիպի , գըզլարը տախի աղըզլարընտան հիշ պիր քէլիմէ
չըգարմամըշլար ըտը . լաքին իւշիւ տէ պիրի պիրլէրինի ան-
լամըշլար ըտը . . . : Պիր մուսատէմէի էլէքթրիգիյէ պիր-
տէն պիրէ իւշիւնիւն տէ գալպինի հարէքէթ է կէթիրիպ
ալթիւսթ իթմիշ իտի :

Գըզլարը բէտէրլէրինին պօյնընա աթըլմաղա սէվգ ի-
տէն պու շէվգի նակէհանի էօնիւնտէ , օ պիր թագըմմ
պիհուտէ գօրգուլար , եանլըշ շիւպհէլէր վէ եալանճը
իթթարլար քեամիլէն պէր թարաֆ օլույօր ըտը . տէֆի
նագապիլ պիր շիւպհէ պունլարը իլէլ էպէտ պիր պիրին-
տէն այըրաճաղը սըրատա , պիր հըսսը նակէհզուհուր ան-
լէրին էֆքեարընը ույանտըրմագտա իտի :

Պիւթիւն շու միւլահազալար պիր սանիյէ զարֆընտա
մարէշալըն ֆիքրինտէն կէշտի . լաքին անլէրի իֆհամա
մուգթէտիր օլամատը . . . : Գալպի չարբմագտա օլտըղը
վէ ագըլ պաշընտան կիթմիշ պուլընտըղը հալտէ , գըզլա-
րընըն ալնընը , սաչլարընը , էլլէրինի էօբէրէք , աղլայա-

րագ, ահ իտերէք, կիւիւմէյերէք, մէսէրրէթինտէն սէրիսօշ կիպի պիր շէյ օլմուշ ըսը. նիհայէթ շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Էվլատլարըմը եէնիտէն պուլտում... Եախօտ... Լաքին խա'յր, խա'յր, անլէրի ապլա զայպ իթմէմիշ իտիմ. քէնտիլէրի պէնի սէվլէրէր իմիշ... օ'հ, շիմտի արթըգ շիւպհէմ գալմատը... Էվլէթ, պէնի սէվլէրէր իմիշ... Լաքին պունը պանա սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրլար ըմըշ... զիրա քէնտիլէրինի գօրգուտըյօր ըմըշըմ... Պէն տէ զանն իտիյօր ըտըմ քի... ֆագաթ գապահաթ պէնտէ իտի... Ա'հ, Եա' Բապպի... պու հալ ին. սանա նէ գատար գուվլէթ, ճէսարէթ վէ իւմիտ վէրի. յօր: (Կիւլէրէք վէ գըզլարընը եէնիտէն էօբէրէք.) Պուն. տան սօնրա կելիպ պանա հագարէթ իթսինլէր, պէնի թագեիգ իթսինլէր պագայըմ... շիմտի հէր քէսէ մէյ. տան օգուրըմ: Մաի կէօզլիւլէրիմ, պիր էյիճէ եիւզիւմէ պագընըզ... Թա. քի պիւս պիւթիւն հայաթ վէ ճէսա. րէթ քէսպ իտէյիմ:

Բօզ. — (Ճալիպի հայրէթ պիր թավըը սաֆտիւանէ իլէ.) Ա'հ, պապաճըզըմ... պիզ սիզի նէ գատար սէ. վէրսէք, պիզ տէ պիզի օ գատար սէվլէր իմիշսինիզ, էօյ. լէ՞ մի:

Պլանշ. — Տէմէք քի սըգ սըգ, հէր կիւն, հէր սաաթ պօյնընըզա սարըլըպ սիզի էօբմէյէ վէ սիզին Եանընըզտա պուլուլտըղըմըզտան տօլայը հըսս իթտիյիմիզ մէսէրրէթի սիզէ արզ իթմէյէ մուգթէտիւր օլաճաղըզ:

Բօզ. — Հէմտէ գալպիմիզտէ սիզին իշուն սագլատը. ղըմըզ մուհապպէթ խաղինլէրինի սիզէ կէօսթէրէպիլէ ճէյիզ. շիմտիյէ գատար անլէրի սարֆա մուգթէտիւր օլամատըղըմըզտան տօլայը նէ գատար թէէսսիւֆ իտի. յօր ըտըգ:

Պլանշ. — Շիմտիյէ գատար գիհնէն տիւշիւնտիւյիւմիւզ

չէյլէրի պունտան սծնրա եիւքսէք սէտա իլէ սէօյլէյէպի-
լէճէյիզ, տէյիլ մի :

Մարէշալ. - (Մէսէրրէթինտէն քէքէլէյէրէք .) Էվ-
վէթ . . . սէօյլէյէպիլէճէքսինիզ, էվլատլարլմ . . . շիմտիյէ
գատար սիզի պունտան քիմ մէն՝ իտիյօր ըտը . . . Լա-
քին խա՛յր, խա՛յր, պանա ճէվապ վէրմէյինիզ . . . կէշմիշ
ղէմանտաննէ՝ գատար պահս իթտիք իսէ էվլէրի . . . շիմ-
տի հէր շէյի պիլիյօրլմ, հէր շէյի անլայօրլմ, սիզ պէ-
նիմ էնտիշլէրիմի պաշգա տիւրլիւ թէէվիլ իթտինիզ . . .
պունտան տօլայը միւքէտտէր վէ մաղմուս օլտընըզ . . .
պէն տէ քէնտի թարաֆըմտան սիզին մահգունիյէթինիզէ
պաշգա մանէա վէրտիմ . . . զիրա . . . լաքին սիզէ սէօյլէ-
տիյիմ սէօղլէրտէն հիշ պիրիսինէ տըզգաթ իթմէյօրլմ:
Սիզին եիւզիւնիւզէ պաղմագտան պաշգա պիր շէյի տիւ-
շիւնմէյօրլմ . . . կէօղլէրիմ գամաշըյօր . . . զիհնիմ գա-
րըշըյօր . . . պու հալ մէսէրրէթտէն իլէրի կէլէն պիր նէվ
սէրխօշլուգ տըր :

Բօզ. - (Հայրէթ վէ մէսէրրէթլէ .) Մհ, եիւզիւմիւզէ
պաղընըզ, պապաճըղըմ . . . կէօղլէրիմիզին իչինէ, գալ-
պիմիզին իչինէ պաղընըզ :

Պլանշ. - Օրատա պիզիմ իշուն սաատէթ վէ սիզին ի-
շուն տախի մուհապպէթ մէվճուտ օլտըղընը կէօրէճէք-
սինիզ :

Մարէշալ. - (Սամիմանէ պիր թէքտիր իլէ .) Սէշ . . .
փշ . . . պու նէ՝ տէմէք օլույօր . . . պանա նիշուն « սէն »
տէյի խիթապ իթմէյօրսընըզ . . . պէն սիզէ « սիզ » տէյի
իլիթապ իտիյօրում, սիզին իքի քիշի օլտըղընըզ իշուն տըր :

Պլանշ « Պապաճըղըմ . . . էլինի վէր . . . » տէյէրէք,
բէտէրինին էլինի թուլթուս վէ եիւրէյի իւզէրինէ գօյ-
տու :

Բօզ տախի հէմիլիէսինին հարէքէթինէ իմթիսալէն .
« Պապաճըղըմ, էլինի վէր » տէյէրէք, օ տա մարէշալըն

տիկէր էլինի թութառ վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ . « Շիմ տի պիզիմ մուհապպէթիմիզէ , պիզիմ սաատէթիմիզէ ինանըյօր մըսըն . » - տէտի :

Պու իքի գըզըղազըն տիրուպա չէհրէլէրինտէ մէն . գուշ օլան ղուրուրը ֆէրզէնտանէյի թարիֆ ու թասվիր իթմէք գապիլ օլամազ . բէտէրլէրի իսէ էլլէրինի անլէ . ըին սիյնէի բաքընա տայաթմըշ օլտըղը հալտէ , գալպ . լէրինին շիտտէթլի տարպէլէրինի թաատատ իտիյօր ըտը . նիհայէթ եիւքսէք սէտա իլէ .

— Օհ , էվվէթ . . . ինսանըն գալպինի մահզա սաա . տէթ վէ մուհապպէթ պու սուրէթլէ հարէքէթէ կէթի . ըէպիլիր . - տէտի :

Պու սըրատա աչըգ գալմըշ օլան օտա գաբուսը թա . ըաֆընտան պօղուգ վէ գըսըգ պիր սէտա իշիտիլէրէք , Բօզ իլէ Պլանշ վէ մարէշալ Սիմօն օ թարաֆա տէօնտիւ . լէր վէ Տակոպէրին իրի չէհրէսինի վէ Բապա-Ժուանըն տա սիյահ պուրնընը կէօրտիւլէր :

Իթթիյար աւքէր էլինտէքի մաի տամալը քիւչիւք մէն . տիլի իլէ կէօղլէրինի վէ պըյըգլարընը սիլէրէք , օլտըղը եէրտէ բութ կիպի հարէքէթսիզ տուրույօր ըտը : Մէր . գում պիր ազ սօնրա քէնտիսինի թօբլայարագ , մարէշալ թէվէճճիւհլէ պաշընը սալլատը վէ կէօզ եաշլարընը զապթ իթմէքլէ պէրապէր , գըսըգ պիր սէտա իլէ .

— Պէն պունը սիզէ սէօյլէ մէմիշ մի իտիմ . - տէտի :

Մարէշալ քէնտիսինէ մանիտար պիր իշարէթ իտէ . ըէք .

— Սիւքիւթ էթ . . . սէն պէնտէն տահա էյի պիր բէ . տէր իմիշսին . չաբուգ կէլ քէնտիլէրինի գուճագլա . ար . թըգ գըսգանմամ . - տէտի :

Պատէհու էլինի աւքէրէ ուզաթտը վէ աւքէր տաթի անը սուրէթի տօսթանէտէ սըգտը . պունը միւթէագըպ իքի էօքսիւզլէր մէրգումըն պօյնընա սարըլտըլար վէ Բա .

պա-ժուա տախի միւթատը վէճհ իւզրէ պու մէսէրրէթէ իշթիրաք իթմէք իսթէյէրէք, արգա այագլարը իւզէրինէ գալգըպ էօն այագլարընը տա ճակոպէրին սըրթընա տայաթտը :

Օտա տէրունինտէ պիր միւտտէթճիք տէրին պիր Խիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլտու :

Պու սըրատա մարէչալ իլէ գըզլարընըն վէ իսթիյար ասքէրին նաիլ օլտըզլարը սաատէթ՝ Բապա-ժուանըն պիր հավլայըչը իւզէրինէ խալէլքէզիր օլտու :

Պունլար պիրի պիրլէրինտէն այըըլարագ գաբույա տօղրու պագտըլար վէ ժոգրիսին պուտալաճա չէհրէսինի կէօրտիւէր : Մէրգում ատէթտէն զիյատէ ահմագ կէօրինմէքտէ օլուպ, կէօզլէրինի իրի իրի աչմըչ, էլինտէ եինէ օտուն զէմպիլինի թուլթմըչ վէ գօլթուղը ալթընա տա պիր թիւյ սիւքիւրկէ ալմըչ օլտըղը հալտէ, աչըգ գալմըչ օլան օտա գաբուսը իչինտէ տուրմագտա իտի :

Ինսանա հիչ պիր չէյ սաատէթ գատար պէչաչէթ վէրէմէզ. կէրչի ժոգրիսին օ սըրատա օրայա կէլմէսի միւնա-սէպէթսիզլիք իտի իսէ տէ, Բօզ վէ Պլանչ անըն կիւլինճ չէհրէսինի կէօրինճէ, կիւլրէնկ տուտագլարընտա լսթիֆ պիր թէպէսսիւմ նիւմայան օլտու :

Ժոգրիս՝ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու միւքէտտէր պուլընան գըզլարը կիւլտիւրտիւյիւնտէն տօլայը մարէչալըն աֆվընա մագհար օլտըղընտան, միւմաիլէյհ պէչաչէթլի պիր թավը իլէ .

— Նէ՞ իսթէյօրսըն, օղլում. — տէյու սօրտու :

Ժոգրիս՝ եէմին իտէճէք իմիչ կիպի էլինի կէօյսիւ իւզէրինէ գօյարագ վէ թիւյ սիւքիւրկէյի գօլթուղը ալթընտան եէրէ պըրագարագ .

— Պէն տէյիլիւմ, մօսիէօ տիւզ. — տէյու ճէվապ վէրտի :

Կէնճ գըզլար պիր գահգահա տահա գօրարտըլար :

Մարէշալ, ժողորհին վերտիյի ճեվապտան հիշ պիր շէյ անլայամայարագ .

— Նասըլ, ծէն տէյիլ մի սին, նէ՞ անէմէք իսթէյօրսըն . — տէյու թէքրարլատը :

Պու սըրատա Բապա-Ժուա՝ ժողորհս հագգընտա կիզլի պիր էնտիշէ հըսս իտիյօր լմըշ կիպի հիտտէթլի պիր թավը իլէ մէրգուժա եագլաշմագտա օլտըղընտան, Տա. կոպէր .

— Բապա-Ժուա, պուրայա կէլ . — տէյու պաղըրիտը, ժողորհս . — (Սէօզիւնէ տէվամ իլէ .) Խա՛յր, պէն տէյիլիմ, զէմպիլ իլէ օաուռն կէթիրտիլիմ զէման, Մ. Բօպէրին մօսիէօ տիւգիւ կէօրմէք իսթէտիլինի քէնտիսինէ սէօյլէմէսինի Մ. Տակոպէրէ իսթար իթմէքլիյիմի օտա խըտմէթքեարը պանա թէնպիհ իլէտի :

Ժողորհին շու պուտալաճա սէօզիւ իւզէրինէ, կէնճ գըզլար եէնիտէն գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլատըլար :

Մարէշալ Սիմոն Մ. Բօպէր իսմինի իշիտինճէ, պիրտէն պիրէ թիթրէտի : Մ. Բօպէր՝ իքինճի Նաբուլէոնը գա. չըրմագ կիպի միւմքին իւլ հուսուլ վէ ֆագաթ թէհլիքէլի պիր թէշէպպիւս հագգընտա Բօտէնին մուխպիրի խաֆիսի իտի :

Մարէշալ՝ պիր տագրգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա, եիւզիւնտէ ասարը մէսէրրէթ վէ սատտէի բարլամագտա օլտըղը հալտէ ժողորհս իսթապէն .

— Մ. Բօպէրէ սէօյլէյին քի աշաղըտա, պէնիմ օտամտա ազաճըգ պէքլէսին . — տէտի :

Ժողորհս իսէ թա եէրէ գատար էյիլէրէք .

— Պաշ իւսթիւնէ, էֆէնտիմ . — տէտիքտէն ոօնրա, օտատան տըշարը չըգտը :

Մէրգուլըն ազիմէթինտէն սօնրա, մարէշալ գըզլարընա թէվէճճիւհլէ, մէրուրանէ պիր թավը իլէ .

— Պէօյլէ պիր կիւնտէ, պէօյլէ պիր սատթտա ին .

սան Մ. Րօպէր իշուն օլսա . տախի էվլատլարընը թէրք ի-տէմէզ . - տէտի :

Պլանշ . - (Մէմուռնանէ .) Օ՛հ , պու գարարընըզ բէք կիւզէլ տիր , պապաճըղըմ . . . զաթէն Մ. Րօպէր պէնիմ հիշ խօշըմա կիթմէմիշ տիր :

Մարէշալ . - Պուրատա քեաղըտ գալէմ պուլունո՛ւր մը :

Րօզ . - Էվվէթ , պուլունուր , պապաճըղըմ . . . իշթէ ցու մասանըն իւզէրինտէ իսթէտիյինիզի պուլապիլիրսինիզ :

Րօզ՝ բէնճէրէլէրտէն պիրի եանընտա մէվզու օլան քիւչիւք պիր եազը մասասընը կէօսթէրմէքտէ իտի :

Մարէշալ հէման պու մասանըն եանընա կիթտի :

Կէնճ գըզլար նէզաքէթէ ըիայէթէն օճաղըն եանընա տա տուրտըլար , վէ մէմուլըն դայրը օլան պու եէվմի մէ-սուտտան եալընըզճա միւսթէֆիտ օլմագ իսթէյօրլարմըշ կիպի սուրէթի մուշֆիգանէտէ պիրի պիրլէրինէ սարըլ-տըլար :

Մարէշալ իսէ գըզլարընըն եազը մասասըն էօնիւնտէ օթուրտու վէ եանընա կէլմէսինի Տակոպէրէ պիր իշա-րէթլէ անլաթտը վէ քեաղըտ իւզէրինտէ ալէլ աճէլէ պազը սէօզլէր եազմագլա պէրապէր , կիւլիւմսէյէրէք վէ գըզլարընտան իշիտիլմէյէճէք տէրէճէտէ ալշագ պիր սէտա իլէ .

— Պիր ազ էվվէլ , տահա պուրայա կէլմէտէն նէյէ գարար վէրմիշ իտիմ պիլի՛ր միսին . - տէտի :

Տակոպէր . - Նէյէ՛ գարար վէրմիշ իտինիզ , Ժէնէրալ :

Մարէշալ . - Պէյնիմի տապանճա իլէ բաթլաթմաղա , լաքին էվլատլարըմ յայէսինտէ հայաթըմը գազանտըմ :

Պատէհու եազընընը եէնիտէն տէվամ իյլէտի : Պու իֆատէի մահրէմանէ իւզէրինէ Տակոպէր պիր հարէքէթ-տէ պուլունտը վէ քէզալիք ալշագ պիր սէտա իլէ .

— Պու տէտիյինիզի սիզին տապանճալարընըզլա եա .

բամազ ըտընըղ . . . զիրա պէն անլէրին գաբսօլլարընը
չըգարմը ըտըմ . - տէտի :

Մարէշալ պիրտէն պիրէ պաշընը անա չէվիրտի վէ
միւթէաճճիպանէ պիր թավր իլէ եիւզիւնէ պագտը : Իս-
թիյար ապէր մագամը թաստիգտէ պաշընը էյիպ .

— Հա՛մտ օլսուն . . . շիմտի պու էֆքեար պէրթա-
րաֆ օլմուշ տըր . - տէտի :

Մարէշալ պու սէօղէ ճէվապ օլմագ իւզրէ , կէօզլէ-
րի չէֆագաթ եաշարը իլէ տօլու օլտըղը վէ շուլէի սաա .
տէթլէ բարլամագտա պուլընտըղը հալտէ գըղլարընը
կէօսթէրտի . պատէհու պիր գաշ սաթըրտան իպարէթ օ-
լարագ եաղտըղը մէքթուպը մէօհիւլլէտիքտէն սօնրա ,
ապէրէ թէսլիմ իլէ .

— Պունը Մ . Բօպէրէ վէր . . . քէնտիսինի եարըն
կէօրիւրիւմ . - տէտի :

Տակոպէր մէքթուպը ալըպ տըշարը չըգտը :

Մարէշալ իսէ թէքրար գըղլարընըն եանընա ավտէթ
իտէրէք վէ գօլլարընը անլէրէ ուզաթարագ , պիր թավ-
րը մէսրուրանէ իլէ .

— Շիմտի , էվլատլարըմ , պիշարէ Մ . Բօպէրի սիզէ
ֆէտա իթմիշ օլտըղըմ իչուն , սիզտէն իքի կիւզէլ պուսէ
ալմաղա հագգըմ եօ՞գ մը . - տէտի :

Բօզ վէ Պլանշ բէտէրլէրինին պօյնընա սարըլտըլար :

.

Բարիստէ շու վուգուաթ ճէրէյան իթտիյի սըրատա ,
իքի էճնէպի եօլճու տախի պիրի պիրինտէն տըրը օլմագլա
պէրապէր , ուզագտան ուզաղա կիզլի ֆիքիւլէր թէաթի
իթմէքտէ իտիլէր :

44

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՆԱՍԹԱՐԱՆԸ
ԽԱՐԱՊԵԼԷՐԻ

Կիւնէշ զուրուպ իթմէք իւզերէ իտի :

Զամ աղաճլարընտան միւթէշէքքիլ վասի պիր օրմա-
նըն իշէրիլէրինտէ , հիւզնէնկիզ պիր թէնհալըզ իշինտէ ,
վագթըյլա Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ նամընա թէէսիս իտիլ-
միշ պիր մանասթըրըն խարապէլէրի կէօրիւմէքտէ իտի :

Պու խարապէլէրին միւրուրը զէման իլէ սիյահաւնմըշ
օլան թաշլարը՝ սարմաշըզ , եօսուն վէ սաիր նէպաթաթ
իլէ հէման քեամիլէն սէթր իտիլմիշ իտի . պազը եըզըզ
քէմէրլէր , սիվրի գուպպէլի բէնճէրէլէրի պուլունան տի-
վարլար հէնուզ տիքիլի տուրըյօր վէ մէզքիւր ճէսիմ ա-
ղաճլարըն զուլմէթի իշինտէ կէօզէ չարբըյօր ըտը :

Պու խարապէլէրին օրթասընտա , գայա սարմաշըզլա-
րը իլէ նըսֆէն մէսթուր պիր այագ իւզերինտէ , եէր եէր
քէսիք թաշտան մամուլ զայէթ ճէսիմ պիր հէյքէլ գաի-
մէն տուրըյօր իտի : Պու հէյքէլ զարիպ վէ տէհէթլի պիր
շէյ օլուպ , պաշը քէսիլմիշ պիր ատէմ սուրէթինի իրայէ
իթմէքտէ իտի :

Պու հէյքէլ՝ էսկի Բօմալըլարըն ուզուն վէ էնլի ճիւպ-
պէսի կիպի պիր շէյ կիլինմիշ օլուպ , իքի էլիլէ տէ պիր
թապագ թուլմըշ վէ պու թապաղըն իշինտէ տէ պիր պաշ
գնուլմըշ իտի : Պու հէյքէլ Ս. Յովհաննէս Մկրտիչին
հէյքէլի իտի քի , Հերովդէսին զէվճէսի Հերովդիագանըն
էմրիլէ պաշը քէսիլտի :

Խարապէլէր տէրունինտէ ազիմ պիր սիւքիւնէթ հիւքմ
իտիյօր ըտը : Ճէսիմ չամ աղաճլարընըն տալլարը խաֆիֆ

պիր ընդհանրապես թէսիրիցէ սալանաւորընտան , եալընը
արա սըրա անէրին ինճէ խըշըրթըսը իշիտիւմէքտէ իտի :

Պաթմագ իւզրէ պուլունան կիւնէշին զըյաի խափիփի
իլէ գըզարմըշ օլան պագըր րէնկինտէքի պուլութլար՝ օր-
մանըն իւզէրինտէն աղըր աղըր կէշմէքտէ վէ ուզագտա
պիր եըղըն գայալար արասընտան կէլէն վէ մանաթըրըն
խարապէլէրի տէրունինտէն կէշէն քիւշիւք պիր ըրմաղըն
իշինէ աքս իթմէքտէ իտիլէր :

Ըրմագ թաթլը թաթլը ճէրէյան իտիյօր , պուլութ-
լար ահէսթէ ահէսթէ եիւրիւյօր , եիւզ սէնէիք ճէսիմ ա-
ղաճլար եաւաշ եաւաշ իհիթիւզէ կէլիյօր վէ ընդհանր
տախի խափիփ խափիփ էսիյօր ըսը . . . :

Նակէհան , մէզքիւր աղաճլարըն սըգ եաբրագլը թէ-
բէլէրինտէն միւթէշէքքիլ նիմ գարանլըգ իշինտէ , պիր
ինսան շէքի բէյտա օլտու . . . :

Պու շէքլ պիր գատըն իտի : Մէրգ ումէ եաւաշ եաւաշ
խարապէլէրէ տօղրու իլէրիլէտի վէ վագթըյլա մուգատ-
տէս օլան պու թօբրաղա պաստը . . . : Եիւզիւնտէ սօլլուն-
լըգ վէ կէօզլէրինտէ քէտէր էսէրի կէօրիւլիւյօր վէ ու-
զուն ֆիսթանը տա տալալանըյօր ըտը . այագլարը թօզ
թօբրագ իշինտէ գալմըշ ըտը . պաճագլարը թիթրէյէրէք
եօրղուն օլտըղընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի :

Ըրմաղըն քէնարընտա , հէման տա Ս . Յովհաննէս Մը-
կրտիչ հէյքէլինին ալթընտա ճէսիմ պիր թաշ մէվճուտ
օլուպ , գատըն եօրղունլըգտան թապ ու թագաթը քէսի-
լէրէք վէ սօլույարագ պու թաշըն իւզէրինէ տիւշտիւ :

Մա մափիհ , պիր չօգ կիւնլէրտէն , պիր չօգ ունէլէր-
տէն վէ պիր չօգ ասըրլարտան պէրու եօրուլմագսըղըն
եիւրիւմէքտէ իտի . . . :

Բէնտիսի իլք տէֆա օլարագ տէֆի նագապիլ պիր
եօրղունլըգ հըսս իթմէքտէ վէ իլք տէֆա օլարագ այագ-
լարը աղըրմագտա իտի . . . :

Պիւթիւն քէրվանլար միւթագաի հարրէ չէօլլէրինին

աթէշրէնկ գումարը ալթընտա մահվ ու նապէտիտ օլուր իքէն , քէնտիսի մէղքիւր չէօլլերտէքի լավալար իւզէրին . տէն պիւա ֆիւթուր եիւրիւյիւպ կէչէր , վէ նէվի պէշէրտէն հիչ պիւր ֆէրտին եաշամաղա մուգթէտիւր օլամատըղը գուլթպը շիմալինին տաիմի պուզլարընը քէմալը մէթա . նէթլէ չիյնէր վէ աթէշլէրին քէսկին ալէվլէրի վէ սէլլէրին շիտտէթլի սուլարը քէնտիսինէ հիչ պիւր վազթ տօգուռն . մաղլար իտի . վէլհապըլ պունճա ասըրլարտան պէրու ին . սանիյէթլէ հիչ պիւր միւնասէպէթ վէ լապըթասը եօղ ը . տը . հալպուքի շիմտի իւք տէֆա օլարագ ինսանլարա մախսուս օլան աղըրլարը հըսս իթմէքտէ իտի :

Այազլարը գանայօր , վիւճուտինին պիւթիւն ազասը եօրղունըգտան էգիլիօր վէ շիտտէթլի պիւր սուսըզլըգ եիւրէյինի եագըյօր ըտը . . . : էվվէթ , պու հալլէրի հըսս իտիօր . . . մուզտարլպ օլույօր վէ պունա անճագ ինան . մաղա ճէսարլէթ իտիօր ըտը . . . :

Գալպէն հըսս իթտիյի մէսէրրէթ բէք ֆէվգ էլատէ իտի . . . : Լաքին պօղազը կիթ կիտէ գուրույուպ պիւզիւ . լիյօր վէ խըրթլաղը աթէշլէր իչինտէ եանըյօր ըտը :

Մէրգուժէ ըրմաղը կէօրիւնճէ , տէրագապ քէնարընա կիթտի վէ պիլլօր կիպի բաք վէ այնէ կիպի պէրրագ օլան սուտան իչմէք իւզրէ տիզ չէօքտիւ :

Փագաթ օ սըրատա նէ՞ վագը օլտու : Գատըն հարա . թէթլի տուտաղլարընը հէնուզ սույա տօգուռնըրմը ի . քէն , էլան տիզ չէօքմիւշ վէ իքի էլլէրինէ տայանմըշ օլ . տըղը հալտէ , իչմէքտէն պիւրտէն պիւրէ ֆարիղ օլտը վէ այնէ կիպի պէրրագ օլան ըրմաղըն իչինտէ քէնտիսինի թէմաշայէ տալտը :

Նակէհան քէնտիսինի եագմագտա օլան հարարէթի ունուտարագ , ճէնապը Հագգա արզ իտիլէն սամիմի պիւր չիւքրանկիպի տինտարանէ պիւր սէտաի մէսէրրէթ ըզհար իլլէտի :

Ըրմաղըն իշինտէ իխթիյարլանմըշ օլտըղընը կէօրմիւշ իտի . . . : Պիր գաշ կիւն , պիր գաշ սաաթ , պիր գաշ տա- գըգա զարֆընտա վէ պէլքի տէ օ անտէ սիննի քէմալէ վասըլ օլմուշ ըտը :

Պու գատըն , օն սէքիզ ասըրտան պէրու եիկիրմի եաշընտա իքէն վէ պու տաիմի կէնճիլի տիւնեանըն պունճա ինգիլապաթը արասընտան չէքիպ կէօթիւրմիւշ իքէն , շիմտի իխթիյարլանմըշ ըտը . . . արթըգ էօլմէյի ար- զու իտէպիլիր իտի . . . : Պունտան սօնրա էօմրիւնիւն հէր պիր տագըգասը քէնտիսինի մէզարա եագլաշտըրմագտա իտի :

Պու իւմիտի լաթիֆէ թէսիմ օլարագ տօղրուլտը , պաշընը սէմայա տօղրու գալտըրտը վէ էլլէրինի տէ տին- տարանէ պիր սուրէթտէ պիրի պիրինէ գալուշտըրտը :

Պու սըրատա կէօղլէրի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչին հէյ- քէլինէ թէսատիւֆ իյլէտի . . . :

Ազիզի միւշարիւէյհին թուլթմըշ օլտըղը պաշ` նըսֆէ գաբանմըշ օլան կէօղլէրի արասընտան զանն խտէրսին քի պու սէրսէրի գատըն իւզէրինէ պիր նազարը ըիգգաթ վէ մէրհամէթ աթֆ իթմէքտէ իտի . . . : Հալ պու քի քէնտի- սի իտի քի պուլթէրէսթլէրին պիր զիյաֆէթինտէ , սէրխօշ- լըգ արասընտա ազիզի միւշարիւէյհին գաթլընը թալէպ իթմիշ իտի . . . :

Իշթէ պու չէհիտին հէյքէլի ալթընտա , Հերովդիադա իչուն պիր պարը ըզտըրապ օլան հայաթը էպէտի` պունճա ասըրլարտան պէրու իլք տէֆա օլարագ խաֆիֆլէնիյօր կիպի կէօրիւնիւյօր ըտը . . . :

Սէրսէրի գատըն շու սէօղլէրի սէօյլէտի .

— Էյ սըրըր խաֆի , էյ իւմիտի բապպանի . . . դա- գապը իւհի նիհայէթ սիւքիւնէթ պուլըյօր . . . : Ճէնապը Հագգըն էլի պէնի պու չէհիտի ազիզին այաղընա կէթի- ըիյօր . . . իշթէ եինէ անըն այագլարը ալթընտա ինսան-

լըգ հալինէ կիրմէյէ պաշլայօրըմ . . . անըն ինթիգամընը
ալմագ իչուն ըտը քի ձէնապը Հագգ պէնի միւէպպէտէն
եիւրիւմէյէ մահքիւմ իյլէտի . . . :

« Եա՛ Բապպի . . . մէրհամէթ էթ տէ մազհարը աֆվ
օլան եալընըզ պէն օլմայայըմ . . . : Պէնիմ կիպի պուն.
նա ասըրլարտան պէրու եիւրիւմէքտէ օլան օ. սէնաաթ.
քեար տախի՝ պէնիմ կիպի ազապը էպէտիսինին նիհայէ-
թինէ եէթիչմիշ օլմագ իւմիտինտէ պուլունապլէճէճ մի :

« Շիմտի նէրէտէ տիր , եա՛ Բապպի . . . նէրէտէ
տիր . . . : Պինիհայէ ուզագլըզլար արասընտան քէնտիսինի
կէօրմէք վէ սէտասընը իշիթմէք իւզրէ պանա վէրմիշ
օլտըղըն գուվվէթի իւզէրիմտէն ալտըն մը : Օ՛հ պու սօն
տագըզատա օ հիպէի իլահիյէյի պանա իյատէ էթ . . .
զիրա պէնիմ նիհայէթսիզ ըզտըրապլարըմըն խիթամը օլ-
մագ իւզրէ թէլագգը իթտիյիմ շու ինսանիյէթ հալլէրինի
հըսս իթտիքճէ , կէօղլէրիմ ուզագլարը կէօրմէք վէ
գուլագլարըմ տախի տիւնեանըն պիր ուճունտան օ պիր
ուճունա գատար սէրսէրիյանէ կէզմէքտէ օլան ատէմին
սէսինի իշիթմէք գուվվէթինի զայպ իտիյօր . . . : »

Իիճէ գարանլըղը պասմըշ վէ օրթալըգտա պիր գա-
լըշըզլըգ հասըլ օլմուշ ըտը :

Ճէսիմ չամ ազաճլարը արասընտա ըուզկեար չիտ-
տէթլէ էսմէքտէ իտի . . . : Պունլարըն թէքէլէրի արգա-
սընտան , սիյահ պուլուլթլար արասընտան մահիթապըն
պէրրագ վէ լարլագ չէհրէսի եավաշ եավաշ ըունուճուն
օլմաղա պաշլայօր ըտը . . . :

Պէսպէլլի սէրսէրի գատընըն ըէճասը իշիտիլմիշ իտի :
Պիրտէն պիրէ կէօղլէրի գաքանտը , էլլէրի պիրի պիրինէ
գավուշտը վէ խարապէլէր օրթասընտա տիզ չէօրմիւշ օլ-
տըղը հալտէ , պիր հէյքէլ կիպի հարէքէթսիզ տուրտու :

Օ սըրատա կէօղլէրինէ զարիպ պիր խայալ կէօրիւն.
տիւ . . . :

45

Կ Ո Ղ Գ Ո Թ Ա

Հերովդիադանն կէօրտիւիւ խայալ շունտան իպա
րէթ իտի :

Ջըպլագ , թաշլըգը վէ տիք պիր տաղըն թէքէսին.
տէ , խաչ տիքիլի պիր Գողգոթա կէօրիւմէքտէ իտի :

Սէրսէրի գատըն՝ եօրղունլուգտան թապ ու թագաթը
քէսիլէրէք Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ մանասթըրընըն խարա
պէլէրինէ կէլտիյի զէման կիւնէշ նասըլ ղուրուպ իթմէք
իւզէրէ իտի իսէ , օրատա տախի էօյլէճէ ղուրուպ իթմէք-
տէ իտի :

Խաչըն իւզէրինտէ պուլընան Հագրէթի Իսա՝ տաղա
վէ նիհայէթսիզ օվայա հիւքմֆէրմա օլարագ , կէօյին
հէր թարաֆընը գաբլայան վէ ուֆուգտան աշաղը էն.
տիքճէ գօյու մաի րէնկինի ալան սիյահ պուլուլթլար իւ-
զէրինտէ պէյագ վէ սօլղուն չէհրէսլյէ սէչիլիօր ըտը :

Ղուրուպ իթմէք իւզէրէ օլան կիւնէշ՝ ուֆուգտա
մէնհուս վէ գան րէնկինտէ պիր այտընլըգ պըրագմըշ ը-
տը : Գուրումըշ պիր օգիյանօսըն ալթը կիպի գումլար վէ
չագըլ թաշլարը իլէ մէսթուր օլան պու հիւզնէնկիզ սահ-
րատա , կէօղին ալապիլտիյի գատար եէրտէ , հիշ պիր
նէպաթ էսէրի կէօրիւմէմէքտէ իտի :

Պու իսսիզ սահրատա պիր մէղարիսթան սիւքիլթիւ
հիւքմֆէրմա օլույօր ըտը :

Վագթ վագթ գըրմըզը պօյունլու վէ սարը վէ բար-
լագ կէօղիւ իրի ագ պապալար՝ պու թէնհա մահալլէրէ

էնէրէք, տահա ազ եապանի պիր մէմէքէթտէն գալորը-
մըն օլտըզլարը ավլարը եէմէքլէ մէշղուլ օլմագտա իտի-
լէր :

Պու Գողգոթա, պու մահալը իպատէթ նա՞սըլ օլուպ
տա ինսանլարըն մէսքէնինտէն պու գատար ուզագ պիր
եէրտէ թէէսիս իտիլմիշ իտի :

Պու Գողգոթա թէօպէ իտէն պիր կիւնահքեար թա-
րաֆընտան եաբըլմըշ ըտը . պու կիւնահքեար՝ ինսանլարա
բէք չօգ ֆէնալըզլար իթմիշ օլտըղընտան, ճինայաթը
վագըասընտան տօլայը մագհարը աֆիլ օլմագ իչուն, մէզ-
քիւր տաղը տիղլէրի իլէ եիւրիւյէրէք չըզմըշ վէ տիւնեա-
յը պիւս պիւթիւն թէրք իտէրէք, էօլիւնճէյէ գատար
պու խաչըն ալթընտա, բուզկեարլարըն միւտտէթի մէտի-
տէտէն պէրու սիւբիւրիւպ կէօթիւրմիւշ օլտըզլարը պիր
սաման գուլիպէ իչինտէ էօմր կէչիւրմիշ իտի :

Կիւնէշ կիթտիքճէ ղուրուպ իթմէքտէ իտի . . . :
Գուպպէի սէմա տախի եավաշ հավաշ գարարըյօր վէ ու-
ֆուգտա պիր ազ էվլէլ կէօրիւլէն գըրմըզը չըզղըլար ա-
զար ազար գարարմաղա պաշլայօր ըտը :

Նակէհան, Գողգոթանըն կիւն պաթըսը ճիհէթինէ
մուխալիֆ օլան եօգուշ իւզէրինտէ պիր կիւրիւլթիւ իշի-
տիլտի վէ պիր գաշ թաշլար տաղըն թէբէսինտէն գօրա-
րագ էթէյինէ գատար եուվարլանտըլար :

Պիր եօլճու՝ օվայը կէչտիքտէն սօնրա, պիր սաաթ-
տան պէրու պու տիք եօգուշը տախի չըգմագտա օլտը-
ղընտան, պու թաշլարը աշաղը եուվարլամըշ ըտը :

Եօլճու հէնուզ կէօրիւնմէյօր իտի իսէ տէ, աղըր ա-
ղըր աթտըղը ատըմլարըն սէտասը իշիտիլիյօր ըտը : Նի-
հայէթ տաղըն թէբէսինէ վասըլ օլտու վէ ուզուն պօյու
ուզագտան սէչիլտի :

Մէրգումըն չէհրէսի խաշ իւզէրինտէ պուլընան հազ-
րէթի իսանըն չէհրէսի կիպի սօլղուն իտի . պիր գուլագ

Թօղունտան տիկերինէ գատար տա սեյահ պիր չըզկը չէ. քիւմիշ իտի :

Պու եօլճու Գուտսը Շէրիֆտէքի սէնաաթքեար իտի: սէֆալէթ, հագսըզլըզ վէ զուլմքեարլըզ մէրգումըն Թապիաթընը քէօթիւլէշտիրմիշ օլտըղընտան, խաչը ու մուղընտա Թաշըյան Հազրէթի իսանըն քէտէր վէ ըղտըրապընա մէրհամէթ իթմէյէրէք վէ քէմալը հիտտէթլէ :

— ԵիիՐի'ի... ԵիիՐի'ի... ԵիիՐի'ի... — տէյու հայգըրարագ, անը տիւքքեանընտան գօլմըշ իտի :

Իշթէ օ կիւնտէն պէրու ձէնապը Հագգ տախի Գուտսը Շէրիֆտէքի սէնաաթքեարա :

— ԵիիՐի'ի... ԵիիՐի'ի... ԵիիՐի'ի... — տէմիշ իտի :

Մէրգում տախի եիւրիւմիւշ, միւթէմատիյէն իլէրիյէ վարմըշ իտի :

Լաքին ձէնապը Հագգ պու գատարլա իքթիֆա իթմէյիպ, ինթիգամընը իքմալ իթմէք իւզրէ պազը քէրրէ տէ պու սէրսէրի ատէմին կիթտիյի եէրլէրէ էճէլ սաչմա. սընը միւրատ իյլէմիշ իտի. պու ճիհէթլէ մէրգումըն եիւրիւտիյիւն եէրլէր պիր չօգ մէզարլարտան իպարէթ օլմըշ ըտը :

Իշթէ ձէնապը Հագգըն տէսթի ատալէթի՝ քէնտիսինի եիւրիւմէքտէ օլտըղը սահրա կիպի թէնհա մահալլէրէ սէվգ իթտիյի զէման, մէրգում ազապը պինիհայէսի աւրասընտա պիր իսթիրահաթ հըսս իտէր իտի. պու հիւղնէնկիղ օվայը կէշտիյի վէ պու տիք եօգուշը Թըրմանըպ չըգտըղը զէման, հիշ օլմազսա ինսանլար պուլունան մէմլէքէթլէրտէ արգասընտան տաիմա չալընմագտա օլան էճէլ չանլարընըն սէտաի մաթէմնաքը գուլաղընա վասըլ օլմայօր ըտը :

Սէրսէրի մէրգում՝ պիւթիւն կիւն վէ հաթթա չու սաաթտա պիլէ, պաշընը կէօյսիւնէ սարգմըշ վէ կէօղլէ :

ընի տէ ետէ էյմիշ օլտըղը հալտէ, տէրեաի միւլահազա-
թա տալմըշ վէ եօլունը տէվամ իտէրէք վէ ծէնապը
Հագգըն քէնտիսինի սէվգ իթտիյի ետըլէրէ տօղրու կի-
տէրէք, օվայը կէշմիշ վէ սէմայա պագմագսըղըն վէ
Գողգոթայը վէ խաշ իւզէրինտէ պուլընան Հագրէթի Ի-
սայը կէօրմէքսիզին տաղտան եօգարը չըգմըշ ըտը :

Եօլճու՝ սիսիլէսինին սօնընճը ազալարընը տիւշիւն-
մէքտէ վէ հէնուզ պէօյիւք պէօյիւք թէհլիքէլէր անլէրի
թէհտիտ իթմէքտէ օլտըղընը պիր ըղտըրապը տէրուն իլէ
հրսա իթմէքտէ իտի :

Մէրգում աճը վէ տէրեա գատար տէրին պիր մէ-
յուսիյէթէ միւսթաղրագ օլարագ, խաշըն ալթընտա օ-
թուրտու :

Պու սըրատա կիւնէշին սօն շիւալարը՝ ուֆուգտա եը-
ղըլմըշ օլան սիյահ պուլութլարը եարարագ, տաղըն թէ-
բէսի վէ տիքիյի խաշ իւզէրինէ քէսկին պիր զըյա նէշը
իլէտի :

Եահուտի պու սըրատա էյիլմիշ օլան ալնընը էլինէ
տայաթմըշ իտի. ուզուն սաչլարը ագչամ ըուզկեարըն-
տան տալղալանարագ, սօլըուն չէհրէսինի սէթր իթմիշ Ի-
տի. լաքին սաչլարընը պիրտէն պիրէ եիւզիւնտէն պէրիյէ
ալթարագ, թէաճճիւպինտէն թիթրէտի... հալ պուքի
քէնտիսի հիշ պիր չէյտէն թէաճճիւպ իթմէզ իտի :

Էլինտէ թութմագտա օլտըղը ուզուն սաչլարը պիր
նազարը հայրէթլէ թէմաշա իտիյօր ըտը : Պու սաչլար՝ էվ-
վէճէ կիճէ կիպի սիյահ օլտըղը հալտէ, շիմտի պէյագ-
լանմաղա եիւզ թութմըշ ըտը : Քէնտիսի տախի Հերով-
գիաղա կիպի իթթիյարլանմըշ ըտը :

Սիննի օն սէքիղ ասըրտան պէրու տուրմըշ օլտըղը
հալտէ, եէնիտէն իլէրիլէմէյէ պաչլամըշ ըտը... Արթըգ
քէնտիսի տախի սէրսէրի գատըն կիպի էօլմէյի արզու Ի-
տէպիլիթ իտի :

Պինաէն ալէյհ խաչըն ալթընտա տիզ չէօքտիւ վէ երեզիւնիւ սէմայա աթֆ իտերէք էլլէրինի ուզաթտը վէ գալպինի իւսիա իլէ տօյտուրան պու սըրրըն մանէասընը ձէնապը Հագգտան նիյազ իյլէտի :

Օ զէման , սերսէրի գատընըն կէօզլէրի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ հէյքէլինին կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իթմիշ օլտըղը կիպի , մերգոււմըն կէօզլէրի տախի իլք տէֆա օլարագ խաչըն իւզերինտէ պուլունան Հագրէթի Իսանըն իւզերինէ թէվագգուֆ իյլէտի :

Հագրէթի Իսա , պաչընը տիքէնլի թաճ ալթընտա պիր թարաֆա էյմիշ օլտըղը հալտէ , պունճա ասըրլարտան պերու լանէթլէմիշ օլտըղը սէնաաթքեարա պիր նազարը աֆվ ու լէթաֆէթլէ պագըյօր կիպի կէօրիւնիւյօր ըտը . սէնաաթքեար իսէ տիզ չէօքմիւշ օլտըղը հալտէ , գօրգագճա վէ նիյազքեարանէ պիր թավր իլէ միւսթէրհիմա . նէ էլլէրինի անա տօղրու ուզաթմըշ ըտը : Մերգոււմ նի հայէթ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Եա՛ Հագրէթի Իսա . . . ձէնապը Հագգըն եէտի ատալէթի՝ պէնի սէնին պիթապ օլարագ թաշըտըղըն պու աղըր խաչըն ալթընա կէթիրիյօր . . . : Եա՛ Իսա . . . պէնիմ ֆագըրանէ մէսքէնիմին էշիլինտէ ազաճըգ տուրուպ րահաթ իթմէք իսթէտիյին զէման , զալըմանէ պիր սերթլիքլէ « Եիւրի՛ւ . . . երւրի՛ւ . . . » տէյիպ , սէնի կէրի երթտիմ . իշթէ պիր չօգ սէնէլէր սէրսէրիյանէ պիր էօմր կէշիրտիքտէն սօնրա , եինէ պու խաչըն էօնիւնտէ պուլունըյօրըմ . . . իշթէ նիհայէթ սաչլարըմ պէյազլանըյօր . . . :

« Եա՛ Իսա . . . սէնին լութֆըր իլահին իլէ պէնի աֆվմը իթտին : Միւճազաթը էպէտիյէմին նիհայէթինէ՞ մի վա . սըլ օլտոււմ : Սէնին մէրհամէթի րապպանիյէն շիմտիյէ գատար նաիլ օլամատըղըմ օ մէզարիսթան րահաթընը նիհայէթ պանա իհսան իտէճէք մի տիր :

« Օ՛հ , սէնին մէրհամէթին պէնիմ իւզերիմէ էնէճէք

օլորսա , օ սերսերի գատըն իւզէրինէ տէ էնսին . . . զիրա
 օ պիշարէնին չէքտիյի իշքէնճէ տէ պէնիմքիյլէ միւսալի
 տիր . . . : Զիւրրիյէթիմին սօնընճը ազալարընը տա մու-
 հաֆազա էյլէ : Անլէրին հալի նէ՞ օլաճագ , եա՛ Րապպի ,
 անլէրտէն պէտպախթլըդ սաիգասըյլա թարիգի ֆէսատա
 սաքմըչ օլան պիրիսի զաթէն հէյր եիւզիւնտէն նապէտիտ
 օլտու : Աճապա պունըն իչո՞ն մը տըր քի , սաչլարլմ
 պէյազլանտը : Աճապա լանէթլէնմիշ օլան սիւսիլէմին
 ահֆատընտան հիշ պիրիսի գալմատըղը զէմա՞ն մը կիւ-
 նահրմ աֆվ օլունաճագ : Եախօտ , պէնի թէրրար ինսա-
 նիյէթէ իյատէ իտէն ինայէթի պարինին շու էսէրի ինա-
 յէթքեարանէսի՝ մէրհամէթինէ վէ ֆամիլեամ ազասընըն
 սաատէթ ու իգպալինէ պիր ալէամէթ մի տիր : Աճապա
 քէնտիլէրինի թէհտիտ իտէն թէհլիքէլէրտէն մուզաֆֆէր
 չըգաճագլա՞ր մը : Էճտատլարընըն ինսանիյէթէ իթմէք իս-
 թէտիյի էյիլիքլէրի իճրա իտէրէք , կէրէք քէնտիլէրինին
 իէլասընը վէ կէրէք պէնիմ խէլասըմը թէէմին իտէպիլէ-
 ճէքլէ՞ր մի . եախօտ , պէնիմ լանէթլէնմիշ օլան սիւսիլէ-
 մին լանէթլի ազալարը օլտըգլարը իչուն սէնին թարաֆըն-
 տան մահքիւմ օլարագ , քէնտի կիւնահլարընըն վէ պէ-
 նիմ տէ գապահաթըմըն ճէզասընը չէքէճէքլէ՞ր մի :

« Օ՛հ , սէօյլէ՛ , եա՛ Րապպի , սէօյլէ՛ , անլէրլէ պէրա-
 պէր մազհարը աֆվ օլաճագ մըյլմ . պէնիմլէ պէրապէր
 տիւչարը միւճազաթ օլաճագլա՞ր մը : »

.

Կիւնէչին զուրուպընտան սօնրա , ֆուրթունալը վէ
 գարանլըգ պիր կիճէ հիւքմ իթմէյէ պաչլամըչ ըտը ըսա
 տա , եահուտի խաչըն ալթընտա տիզ չէօքմիւշ օլտըղը
 հալտէ , էլան տուա վէ նիյազ իթմէքտէ իտի :

46

Ն Ա Ս Ի Հ Ա Թ

Մարեշալ Սիմոն իլէ գըզլարը արասընտա մոհսալահա բէյտա օլտըղը կիւնիւն իւչիւնճիւ կիւնիւ, բրէնսէս տը Սէն-Տիգրէնին գօնաղընտա աթիտէքի մէնզարէ ճէրէյան իթմէքտէ իտի :

Բրէնսէս քէմալը տըգգաթլա Բօտէնին սէօզլէրինի տինլէյօր ըտը : Բօտէն իսէ՝ միւթատը վէճճ իւզրէ այագ իւսթիւ տուրմըշ, սըրթընը օճաղա տայաթմըշ վէ էլլէրի-նի տէ էսկի սիյահ ըրտէնկօթընըն արգա ճէպլէրինէ գօյ-մըշ իտի . իրի չամուրլու այագ գապլարը՝ օճաղըն էօնիւ-նէ սէրիլի օլան գագուժ իսալը իւզէրինտէ իզինի պըրագ-մըշ ըտը : Մէրգուժըն էօլիւ չէհրէսինի անտըրան եիւզիւն-տէ պիր մէմնուկիյէթի ֆէվզ էլ տտէ ասարը կէօրիւմէք-տէ իտի :

Մատամ տը Սէն-Տիգրիէ՝ քէնտիսի կիպի պիր քիլիսէ վալիտէսինէ եագըշահագ սուրէթտէ պիր զարաֆէթի է-տիպանէ իլէ կիյինմիշ օլուպ, կէօզլէրինի Բօտէնտէն ա-յըրմամագտա իտի . զիրա Բօտէն մէրգուժէնին նազարըն-տա արբայ տ'էկրինեինին եէրինի թուլմըշ իտի : Մէր-գուժըն ֆիւթուրսըզըղը, ճէսարէթի, զէքեալէթի միւ-քէմմէլէսի վէ սէրթ թուպիաթը՝ պու միւթէքէպպիր գա-տընըն թաազիմ ու իհթիրամընը ճէլպ իթմիշ վէ քէնտի-սինտէ իսալիսանէ պիր հայրէթ վէ ճագիպէ հասըլ իյլէմիշ իտի . հաթթա ժէզիւիթին քէլպլէրէ մախսուս օլան մուր-տարլըղը վէ գապահա ճէվապլարը պիլէ անըն խօշընա

կիտէր վէ պունւարը տիւպէր աբբայ տ'էկրինեինին աթ-
վարը նազիքեանէ վէ զարիֆանէսինէ խայլըտան խայլը
թէրճիհ իտէր իտի :

Բօտէն կիպի ատէմլէր էսասը մագսատլարընը շէրի-
քի թէօհմէթլէրի օլան քիմէլէրէ պիւէ պէլլի իթմէք իս-
թէմէտիքլէրինտէն , մէրգոււմ Ժէզիւիթ տախի գանաաթ-
քեարանէ վէ միւէսպիր պիր սէտա իլէ :

— Էվվէթ , մատամ , էվվէթ , Սէնթ-Էրէմ մանասթը-
րըմըզտան ալընան խապէրլէր բէք միւքէմմէլ տիր . իթի-
գատաթը տինիյէյէ գուլագ ասմայան վէ սէրպէսթիի էֆ-
քեար թարաֆտարը օլան Մ . Հարտի նիհայէթ մուգատտէս
քիլիսէմիզին աղուշը հիմայէսինէ իլթիճա իլլէտի . — տէմէք-
տէ իտի :

Բօտէն շու սօն սէօզլէրի րիյաքեարանէ պիր թավը ի-
լէ սէօյլէմիշ օլտըղընտան , բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ քէմա-
լը իհթիրամ իլէ պաշընը էյտի : Բօտէն իսէ սէօզլունիւ շու
հօլտա տէվամ իլլէտի :

— Ալլահըն քէրամէթի նիհէյէթ պու տինսիզէ թէէ-
սիր իլլէտի . . . հէմ տէ էօյլէ շիտտէթլէ թէէսիր իլլէտի
քի , եալընըզճա եաշամագ իւզրէ գալպինտէ հասըլ օլան
չէվգ ու արզու սաիգասըյլա , մուգատտէս ճէմիյէթիմիզէ
տախիլ օլմագ իշուն իճապ իտէն եէմինլէրի տախի իթմէք
իսթէտի :

Բրէնսէս . — (Թէաճճիւպ իլլէ .) Պու գատար չաբո՛ւգ
մը , պապաճըղըմ .

Բօտէն . — Վագըա պիզիմ գանունլարըմըզ պու կիպի
աճէլէլէրէ մուխալիֆ տիր . լաքին էօլիւմ հալինտէ պու-
լունտըղընը կէօրէրէք պիզիմ գաֆթանըմըզ ալթընտա
էօլմէյի վէ ճէնապը Հագգըն շան ու շէրէֆի իշուն էմվալ
վէ էշեասընը պիզէ թէրք իթմէյի սէլամէթի լուհընա մէ-
տարը եէկեանէ ատտ իտէն թէօպէքեարլար հագգընտա
ճաիզ օլապիլիր :

Բրէնսէս . - Մ . Հարտի տախի պէօյլէ մէյուսանէ պիր հալտէ՝ մի պուլունըյօր , պապաճըղըմ :

Րօտէն . - Շիտտէթլի պիր հիւմմայա թուլուլմըշ տըր . քէնտիսինի միւճիզէ նէվինտէն օլարագ թարիգի սէլամէ . թէ իտխալ իտէն պունճա տարպէլէրտէն սօնրա , օղայըֆ վէ նազիք թապիաթլը առէմ շու սըրատա մանէն վէ ճիս . մէն հէման պիւս պիւթիւն մահվ օլմուշ պիր հալտէ տիր պինաէն ալէյհ՝ ըիյազէթլէր վէ շէվգի բուհանինին մու . ճիպ օլտըղը իլահի մէսէրէթլէր չօգ կէշմէքսիզին անըն էօնիւնտէ հայաթը էպէտի եօլունը աչաճագ վէ պէլքի տէ պիր գաշ կիւնէ գատար . . . :

Ժէզիւիթ՝ պու սէօղիւ սէօյլէմէքլէ պէրապէր մէնհուս պիր սուրէթտէ պաշընը սալլատը :

Բրէնսէս . - Պու գատար չաբուգ մը , պապաճըղըմ :

Րօտէն . - Սէօյլէտիյիմ սէօղ հէման պիր հագըղաթ տըր . պինաէն ալէյհ՝ պէն տէ հաիզ օլտըղըմ հուգուգը իսթիմալ իտէրէք , էօլիւմ հալինտէ պուլունան պու սէվ կիլի թէօպէքեարը մուգատտէս ճէմիյէթիմիզէ իտխալ իթտիրտիմ վէ քէնտիսի տէ՝ գաիտէի ճարիյէ իւզըէ , էլին տէ օլան վէ իսթիգպալտէ էլինէ կէշմէսի մէլհուզ պուլընան քէաֆֆէի էշեա վէ հուգուգընը ճէմիյէթիմիզէ թէրք իյլէտի . . . պու ճիհէթլէ շիմտի սէլամէթի բուհընը տիւ . շիւնմէքտէն պաշգա պիր շէյսի գալմամըշ տըր . . . իշթէ պու տա շէյթանըն բէնչէսինտէն գուրթարըլմըշ պիր գուրպան տըր :

Բրէնսէս . - (Հայրան օլարագ .) Ահ , պապաճըղըմ , Մ . Հարտինին շու սուրէթլէ թէպտիլի մէսլէք իտիչի միւ . ճիզէ նէվինտէն պիր շէյ տիր . . . աբբայ Գաբրիէլին նու . ֆուզընա գարչը նէ՝ գատար ուզրաշմաղա մէճպուր օլտըղընըղը աբբայ տ'էկրինեի պանա սէօյլէտի :

Րօտէն . - Աբբայ Գաբրիէլ քէնտիսինէ հիչ թէալլիւգի պուլընմայան իշլէրէ միւտախէլէ իթմէսինին ճէղասընը շէք .

տի...: Քենտիսինն վազիֆեի լուհանիյէսինի իյֆատան մէն իտիլմէսինի թալէպ իյլէտիմ. . . պունըն իւղէրինէ թապի պուլընտըղը բիագորոս քէնտիսինի պունտան մէն՝ վէ պոշ բաբաղըգտան տախի աղլ իյլէտի...: Րիվայէթէ նազարէն, շիմտի վագթ կէշիրմէք իչուն քոլէրայա թուլ թուլանլարա մախսուս օլան խասթախանէյերի տօլաշըպ, խրիթիյան օլանա եագըշաճագ սուրէթտէ խասթալարա թէսէլի վէրիյօր ըմրշ. պունա հիչ քիմսէ պիր շէյ տէյէմէզ. . . Լաքին պու բաբաղըն իմանսըղըղը պիր սաաթ ուլազտան գօգու վէրիր. . . :

Բրէնսէս. - Գաբրիէլ թէհլիքէլի ատէմէրտէն պիրի տիր. զիրա ինսան իւղէրինտէ էբէյիճէ պէօյիւք պիր թէէսիր հասըլ իտիյօր. պինաէն ալէյճ՝ Մ. Հարտիյի թէքրար տաղտաղաի ալէմ արաւընա աթմագ իւղրէ, անըն վէրմիշ օլտըղը մուզիրը նասիհաթլարըն հիւքմինի իպթալ իչուն անճագ իիզին շայանը հայրէթ պէլաղէթ վէ ֆէսա. հէթինիզ Լազըմ ըտը: Տօղրուսը սիզ պիր Յովհան Ոսկեբերան սընըզ, պապաճըղըմ՝

Բօտէն. - (Պու կիպի միւտահէնէլէրէ բէք տէ էհէմ վիյէթ վէրէնէրտէն օլմատըղընտան, պարիտանէ.) Բէք էյի, մատամ, բէք էյի, պու կիպի սէօզլէրի պաշգալարընա սագլայընըզ:

Բրէնսէս. - Սիզ պիր Յովհան Ոսկեբերան սընըզ տէյօրըմ, պապաճըղըմ. զիրա սիզ տէ անըն կիպի «ալթուն աղըղը» իւնվանընա Լայըգ սընըզ:

Բօտէն. - (Ումուղլարընը գալտըրարագ, գապաճա պիր թարգտա.) Պէն ալթուն աղըղը օլամամ, մատամ. . . զիրա պէնիմ տուտագլարըմ մօրարթըլը վէ տիշլէրիմ տէ սիմ սիյահ տըր. . . սիզ օ ալթուն աղըղըղլա Լաթիֆէ իտիյօրսընըզ.

Բրէնսէս. - Լաքին, պապաճըղըմ. . . :

Բօտէն. - (Սէրթ պիր թավը իլէ.) Պէն պու կիպի

աղըզլարա գաբըլան առէմէրտէն տէյիլիմ, մատամ . . .
պէն միւտահէնէքեարանէ սէօզլէրտէն հազզ իթմէմ վէ
քիմսէյէ տէ միւտահէնէ եարմամ.

Բրէնսէս . - (Խէվազու իլէ .) Աֆվ իտէրսինիզ , պա-
պաճըղըմ , հազգընըղտաքի հայրէթիմի արզ իթմէք սաա-
տէթինէ տայանամատըմ , զիրա պիր գաչ այ էվվէլ քէշֆ
իթտիլինիզ վէ սէօյլէտիլինիզ վէճհէ , Բէննրբոն ֆամիլեա-
սը ազասընտան իքի քիշի՝ Բէսս Բէսէլէսէնտէ հոգոգլէրընը դայդ
Էթիլէք տէ . . . :

Բօտէն՝ իքի էօլմիւշ միրասխօրլարըն հալինի բրէնսէսին
շու սուրէթլէ իյզահ իթտիլինի իշիտինճէ , հալիմանէ վէ
մէմնունանէ պիր թավր իլէ մէրգուլմէյէ պագտը . զիրա
քէնտի զիւլմիւնճէ , Մ . Հարտի եալընըզ եաշամասը վէ
քեաֆֆէի հուգուգընը ժէզիւլիթ ճէմիլէթինէ թէրք իթ-
մէսի իլէ արթըզ պիւս պիւթիւն էօլմիւշ կիթմիշ իտի :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ սէօզլիւնիւ շու եօլտա տէվամ
իլլէտի .

— Պու առէմէրտէն պիրիսի՝ սէֆիլ պիր սէնաաթ .
քեար օլտըղը հալտէ , սուի հարէքեաթընըն իֆրաթ տէրէ-
ճէսինէ վարարագ քէնտի քէնտիսինի մահվ իլլէտի . . .
տիկէրինին տախի էվսաֆը նազիքեանէսինի թահրիք իտէ-
րէք , քէնտիսինի թարիզի սէլամէթէ իտիսալ իթտինիզ .
պինաէն ալէյհ՝ քէշֆինիզտէն տօլայը իֆթիխար իտինիզ .
զիրա « Մագստտըմա վասըլ օլմագ իշուն անլէրին հըսսի .
յաթընա միւրաճաաթ իտէճէյիմ տէմիշ իտինիզ :

Բօտէն . - (Սապըրսըղըղլա .) Պէնի պու գատար չա-
բուգ իֆթիխարա լայըզ կէօրմէյինիզ , րէճա իտէրիմ . տա-
հա եէկէնինիզ , Հինտի բրէնս վէ մարէշալ Սիմոնըն իքի
գըղլարը վար տըր . օնլար թարիզի սէլէմէթէ կիրտիլէր
մի , եախօտ միրաս մէսէլէսինտէ հուգուգլարընտան վազ
կէշտիլէր մի :

Բրէնսէս . - Խալլը :

Բօտեն . - Էօյլէ իսէ, մագիտէն տնւալը պիրի պիրիմիզի
թէպրիք ինէրէք վագթ զայպ իթմէյէլիմ. իսթիգպալի
տիւշիւնէլիմ. . . պէօյիւք կիւն եագլաշըյօր, հագիրանըն
պիրինճի կիւնիւ ուզագ տէյիլ տիր . . . Ալլահ վէրէ տէ
րէնըրօն ֆամիլեասընըն հէնուզ պէրհայաթ պուլունան
տիկէր տէօրթ ազասը օ վագթ ա գատար թէօպէժիզլիք
հալինտէ պուլունմասընլար վէ օ ճէսիմ միրասը էլէ կէ-
շիրմէսինէր . . . զիրա պու միրաս տնլէրին էլինէ կէշէճէք
պուրսա, եէնի եէնի կիւնահլարա սէպէպիյէթ վէրէճէք վէ
պիզիմ ճէմիյեթիմիզին էլինէ կէշտիքտէ, ճէնապը հագ-
գըն վէ ֆիլիսէնին իլաի շան ու շէրէֆինէ խաթիմ օլա-
ճագ տըր :

Բրէնսէս . - Տօգրու տըր, պապաճըղըմ . . . :

Բօտեն . - Պուներն իշուն եէկէնինիզ հագգընտա վէ-
քիլի ումուրընըզ օլտն ատէմլէրի կէօրմէլի իտինիզ :

Բրէնսէս . - կէօրտիւմ, պապաճըղըմ, սիզէ պաֆս
իթտիյիմ մատաէնին մուվաֆֆագիյէթի նէ՝ գատար չիւպ-
հէլի օլուրսա օլսուն, պիր տէֆա թէճրիւպէ իթմէլի տիր,
պունըն գանունէն միւմքին օլուպ օլմատըղընը պու կիւն
անլայաճաղըմը մէմուլ իտէրիմ . . . :

Բօտեն . - (Չիրքին պիր կիւլիւմէյիշ իլէ .) Իհթիմալ
քի պու թագտիրտէ տիւշար օլաճաղը հալը ճէտիտ սէ-
պէպիլէ քէնտիսինէ թէպտիյի ֆիքը ու մէսլէք իթտիրմէք
շարէսի պուլունապիլիր . զիրա մէրգումէ օ Հինալի իլէ
միւնասէպէթ բէյտա իտէլիտէն պէրու, պու իքի պութ-
բէրէսթլէրին սաատէթի նագապիլի թաղեիր վէ էլմաս
կիպի բարլագ կէօրիւնիյօր . քէնտիլէրինի հիշ քիմսէ,
հաթթա ֆարէնկանըն տիշի պիլէ ըսըրամազ . . . : Լաքին
ճէնապը հագգըն պու ֆաիտէնիզ վէ ճինայէթքեարամի
սաատէթին տէվամընա մէյտան վէրմէյէճէյինի մէմուլ
իտէրիմ :

Պու մուհավէրէ՝ աբբայ տէկրինեինին վիւրուտի իւ-

զէրինէ մունգաթի օլտու . մէրգում մուզաֆֆէրանէ պիր չէհրէ իլէ սալօնա կիրէրէք , տահա գաբուտա իքէն « Մու . զաֆֆէրիյէ'թ . . . » տէյու պայըրտը :

Պունըն իւզէրինէ բրէնսէս սապըրսըզլըգւա .

— Նէ՞ սէջլէյօրսընըզ . — տէյու սօրտու :

Աբբայ տ'էկրինեի . — Պու կիճէ եօլա չըգտը :

Րօտէն . — Քի՞մ :

Աբբայ տ'էկրինեի . — Մարէշալ Սիմոն :

Րօտէն . — (Մէսէրրէթի գալպինի քէթմ իտէմէյէրէք .)

Շիւքըլէր օլտուն , եւ՛ Րապպի . . . :

Բրէնսէս . — Պէսպէլլի ժէնէրալ տ'Ալրէնգուր իլէ միւ .
լազաթ իթմէսի իշինի պիթիրմիշ տիր . զիրա ժէնէրալ
տ'Ալրէնգուր տախի՝ սաիր պիր չօգլարը կիպի , պէնիմ
նէշը իթտիրտիյիմ շայիալարա ինանմըշ տըր . . . : Իման .
սըզլարը թահթը զապթա ալմագ իշուն իսթիմալ իտիլէն
հէր վասըթա վէ թէտպիր շայանը թահսին տիր :

Րօտէն . — (Աբբայ տ'էկրինեիյէ խիթապէն .) Մարէշա-
լըն կիթմէսի հագգընտա հիշ թաֆսիլաթընըզ եօ՞գ մը :

Աբբայ տ'էկրինեի . — Շիմտի Րօպէրին եանընտան կէ-
լիյօրըմ . մէրգումըն սիննի վէ էշքեալը մարէշալըն սինն վէ
էշքեալընա թէմամըյլա ույապիլիր . մարէշալ քեաղըտա-
րըյլա պիրլիքտէ կիթմիշ տիր : Եալընըզ պիր չէյ մուխ-
պիրինիզի թէաճճիւպտէ պըրագմըշ :

Րօտէն . — Նէ՞ իմիշ :

Աբբայ տ'էկրինեի . — Շիմտիյէ գատար մարէշալըն թէ-
րէտտիւտաթընա գարշը միւթէմատիյէն ուղրաշմաղա մէճ .
պուր օլույօր ըմըշ . պունտան պաշգա , մարէշալըն իւզէ-
րինտէ մահգունանէ վէ մէյուսանէ պիր հալ տա կէօրիւ-
յօր ըմըշ . . . տիւն պիւաքս մարէշալըն չէհրէսինտէ օ
գատար մէսուտանէ վէ օ գատար պէշաշէթի պիր հալ
կէօրմիւշ քի , սապր իտէմէյէրէք , պու թէպէտտիւլիւն
սէպէպի նէ՛ օլտըղընը սօրմըշ :

Բօտէն վէ բրէնսէս . - (Թէ աճճիւպլէ .) է՛յ , սէպէպի
նէ՛ իմիշ :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Մարէշալ « Պէն պու կիւն տիւն .
եանըն է՛ն պախթիյար ատէմիմ . զիրա մէսէրրէթ վէ
սաատէթլէ , մուգատտէս պիր վազիֆէյի իճրայէ կիտիյօ-
րլմ՝ » ճէվապընը վերմիշ :

Պու սէօզ իւզէրինէ իւչիւ տէ սիւքիւթլէ պիր պիրլէ-
րինէ պագըշտըլար : Բրէնսէս միւթէֆէքքիրանէ պիր չէհ-
րէ իլէ տէտիքի .

— Մարէշալըն ֆիքրինտէ պու նալէհանի թէպէտ-
տիւիւ քիմ հասըլ իթմիշ տիւ . պիւրքս անը պու թէհ-
լիքէլի թէչէպպիւսէ աթմագ իչուն քէնտիսինէ քէտէր
վերմէք վէ հիտտէթլէնտիրմէք լազըմ օլտըղը զանն իտի
լիյօր ըտը :

Բօտէն . - Պու իշի անլայամայօրլմ , ֆագաթ նիհայէթ
պիզէ պուրատան կիթմէսի լազըմ ըտը . չիմտի պիր տա-
զըգա զայպ իթմէքսիզին զըզլարընը էլտէ իթմէյէ չալըշ-
մալըյըղ Աճապա օ մէլուն ասքէրի տէ պէրապէր կէօ-
թիւրմիւշ միւ :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Խա՛յր , թէէսսիւֆ օլունուր քի
կէօթիւրմէմիշ . . . պու ասքէր՝ վուգուաթը մազիյէտէն իպ-
րէթ ալմըշ վէ էմնիյէթ սիզլիյինի արթըրմիշ օլտըղընտան ,
թէտապիրի իհթիյաթքետարանէյի թէզեհտ իտէճէք տիր .
իչին է՛ն ֆէհա ճիհէթի չուրասը տըր քի , պու ասքէրէ
գարշը պիզէ խըտմէթ իտէպիլէճէք պիր քիմսէ վար ըտը ,
օ տա քոլէրայա թուրթուլտու :

Բրէնսէս . - Քիմ տիր :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Մորոք . . . պէն հէր իշտէ , հէր
վագթ վէ հէր եէրտէ քէնտիսինէ էմնիյէթ իտէպիլիւր ի-
տիմ . . . ֆագաթ չիմտի հէր չէյ պիթտի . զիրա Մորոք
քոլէրատան գուրթուլաճագ օլտա պիլէ , տիկէր տէհչէթ .

լի պիր խասթալըգտան էօլէճէք տիր տէյու գօրգուլը .
յօր :

Բրէնսէս . - Նէ՞ սէօյլէյօրաընըգ . . . :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Պունտան պիր գաչ կիւն էվվէլ,
վահշի հայվանլարա մախսուս օլան գաֆէսին քէօքէքլէրին .
տէն պիրի քէնտիսինի ըսըմըզ վէ իրթէսի կիւնիւ քէօ .
բէքտէ գուտուզլըգ ալէամէթլէրի կէօրիւլմիւշ :

Բրէնսէս . - Ա՛հ , պու բէք տէհշէթլի շէյ տիր . . .
պու պէտպախթ ատէմ շիմտի նէրէտէ տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Բարիստէ թէէսիս օլունան մու .
վագգաթ խասթէխանէլէրտէն պիրիսինէ նազլ օլունմը
տըր . չունքի շիմտիյէ գատար իւզէրինտէ եալընըգ քոլէրա
ալաիմի կէօրիւլմիւշ տիր . . . թէքրար սէօյլէրիմ քի պու
հալ պիզիմ իչուն պիր ֆէլաքէթ տիր . զիրա Մորք սա .
տագաթլը, սէպաթքեար վէ հէր շէյէ հազըր պիր ատէմ
իտի . . . : Իմտի, ասքէր էօքսիւզլէրին պէքճիտի օլտըղը ճի-
հէթլէ , շիմտի եանընա վարըմասը միւմքինսիզ տիր . հալ
պսւ քի եալընըգ անըն վասըթասըյլա մարէշալ Սիմոնըն
գըղլաքը եանընա կիտիլէպիլիր :

Րօտէն . - (Տիւշիւնէրէք .) Օնա չիւպհէ եօգ :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Պա խուսուս իմզասըղ մէքթուպ-
լար անրն չիւպհէլէրինի եէնիտէն ույանտըրմը տըր ,
վէ . . . :

Րօտէն . - (Աբբայ տ'էկրինեինին սէօզիւնիւ քէսէրէք .)
Իմզասըղ մէքթուպլար տէտինիզ տէ խաթըրըմա կէլտի .
պու պապտէ պիլմէնիզ լագըմէտէն օլան պիր շէյ տահա
վար տըր . սէպէպի նէ՞ օլտըղընը շիմտի սէօյլէյէճէյիմ :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Իշ նէտէն իպարէթ տիր :

Րօտէն . - Սիզին պիլտիյինիզ մէքթուպլարտան պաշ-
գա , մարէշալ Սիմոն սաիր պիր թագըմ իմզասըղ մէք
թուպլար տա ալմըշ տըր . պու մէքթուպլարտա , քէնտի-
սինին սիզտէն նէֆրէթ իթմէք իչուն մէվճուս օլան պիւ-

թիւն սէպէպէր ինթար իտիւէրէք վէ պա խուսու հաիդ
 Նլորդընըզ ռուհպանըզ սըֆաթը հասէպիյէ սիզտէն ին-
 թիգամ ալմաղա մուգթէտիր օլմատըզընտան տօլայը քէն-
 տիսինի իսթիհզայէ ալարագ, հագգընըզտաքի հիտտէթ
 ու զազապընը թահրիք իթմէյէ չալըչըլըյօր ըտը :

Պու սէօզ իւզէրինէ աբբայ տ'էկրինեի ալըզ ալըզ Բօ-
 տէնին եիւզիւնէ պագտը վէ պիւա ինթիյար գըզաբարագ :

— Լաքին նէ մագսատա մէպնի պու եօլտա հարէ-
 քէթ իթտինիզ. — տէտի :

Բօտէն. — Էվվէլա՝ մէզքիւր մէքթուպլար եիւզիւն-
 տէն հագգըմտա հասըլ օլաճագ շիւպհէլէրի տէֆ իթմէք
 վէ սանիյէն՝ սիզէ գարչը օլան քին ու առավէթինին էս-
 պապընը վէ սիզտէն ինթիգամ ալմագ մատտէսինին իմ
 քեանսըզըզընը քէնտիսինէ միթէմատիյէն ինթար իտէ-
 րէք, հիտտէթ ու զազապընը ճիհնէթ տէրէճէսինէ
 վարտըմագ իսթէյօր ըտըմ : Պու թահրիք՝ պու ճէնկբէր-
 վէր առէյին գալպինտէ ֆըզըր ֆըզըր գայնամագտա
 օլան սաիր պիր թագըմ քէտէր վէ հիտտէթլէրէ ին-
 զիմամ իտէրէք, քէնտիսինի պու մէճնուռնանէ թէչէպպիւ-
 սէ սէվգ իտէճէք իտի. պու թէչէպպիւս իտէ՝ պիր թախթ
 ու թաճ զասըպը հագգընտաքի մուհապպէթի բէրէս-
 թիչքեարանէսինին նէթիճէ վէ միւճաղաթը տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի. Բէք էյի Վաքին զաթը ալինիզէ
 շուրասընը ինթար իտէյիմ քի մարէչալ Սիմոնը պանա
 գարչը պու սուրէթլէ թահրիք իթմէք՝ ազաճըզ թէհլի-
 քէլի իտի :

Բօտէն. — (Աբբայ տ'էկրինեի իւզէրինէ միւհասիք պիր
 նազար աթֆ իտէրէք.) Նէտէն :

Աբբայ տ'էկրինեի. — Չունքի մարէչալ պու սուրէթլէ
 հուտուտըն խարիճինէ չըգարագ վէ եալընըզ պրպմըզտա
 պուլունան քին ու առավէթի տէրխաթըր իտէրէք, պէնի
 ալայըպ պուլապիլիւր իտի . . . :

Բօտեն . - Բէք էյի , սօնրա՞ . . . :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Սօնրա պէնիմ բարազ օլտըղըմը ունուտապիլիր իտի վէ . . . :

Բօտեն . - (Աբբայ տ'էկրինեիին սէօզիւնիւ քէսէրէք , հագարէթամիզ պիր թավր իլէ .) Վա՛յ , գօրգո՛ւյօր մը սընըզ :

Բօտենին պու սէօզիւ իւզէրինէ , Աբբայ տ'էկրինեի օթուրտըղը սանտալիէ իւզէրինտէ պիրտէն պիրէ սըչրատը . պատէհու էվվէլքի ֆիւթուրսըզլըղընը եէնիտէն պուլաւադ տէտի քի .

— Զաթը ալինիզին սէօյլէտիյի սէօզ տօղրու տըր . էվվէթ , գօրգույօրըմ . . . պէօյլէ պիր հալտէ պէն տէ բաւ . բազ օլտըղըմը ունուտուր վէ վագթըլլա ասքէր օլտըղըմը տէրխաթըր իտէրիմ տէյու գօրգույօրըմ :

Բօտեն . - (Միւթէքէպպիրանէ պիր թավր իլէ .) Սահի՛հ մի . . . տահա օնօգթատա՞ մը սընըզ . . . տահա օնազըլսըզճա նամուս տավասընտա՞ մը սընըզ . սըրթընըզտաքի բահիպ գաֆթանը պու աթէչի սէօնտիւրմէմիչ մի տիր : « Նամուսը ասքէրի . . . եէմին . . . իքինճի նաբուէոն » կիպի պիր գաչ քէլիմէլէր սէօյլէյէրէք տավուլ կիպի իչի պօշ օլան պէյնիի ալթիւսթ իտէճէյիմտէն էմին պուլընտըղըմ պու վահչի ճէնկեալէր սիզէ գարչը պիր մուամէլէի շէտիտէտէ պուլունաճագ օլտայրտը , սիւքիւնէթի հալինիզի մուհաֆազա իտէմէյէճէք մի իտինիզ :

Բօտեն աբբայ տ'էկրինեի իւզէրինէ եէնիտէն միւէս սիր պիր նազար աթֆ իթտի :

Աբբայ տ'էկրինեի իսէ հէյէճանընը կիւճ իլէ զապթ իտէրէք .

— Զաթը ալինիզին պու կիպի միւթալաաթտա պուսլունմասը ֆաիտէսիզ տիր զանն իտէրիմ . - տէտի :

Բօտեն . - (Սէրթիւքէ .) Ամիրինիզ օլմագ հայսիյէթիլլէ , մարէշալ Սիմոն սիզին իւզէրինիզէ էլ գալտըրա .

ճագ օլսա նէ՛ եաբաճաղընը սիղէ սօրմաղա հագգըմ՝ վար տըր :

Աբբայ տ'եկրինների . - Մօսիէօ . . . :

Րօտէն . - (Դապաճա պիր թարգտա .) Պուրատա մօսիէօ եօգ տըր , բահիպէր վար տըր :

Աբբայ տ'եկրինների հիտտէթ ու զազապընը կիւճ իլէ զապթ իտէրէք պաշընը էյտի : Լաքին Րօտէն ինատ իտէրէք :

— Սիղէ՛ սօրույօրըմ , մարէշալ Սիմնն սիղէ վուրաճագ օլսայըտը , նէ՛ եօլտա հարէքէթ իտէճէք իտինիզ . . . ան . Լայա՛մատընըզ մը . - տէտի :

Աբբայ տ'եկրինների . - Էլվէրիւ արթըզ , բէճա իտէրիմ , էլվէրիւ :

Րօտէն . - (Ֆիւթուրսըղճա պիր թավը իլէ .) Եախօտ , չէօյլէ սէօյլէյիմ , իքի եանաղընըզա պիրէր շամար աչգ իթ . սէ իտի , նէ՛ եօլտա մուգապէլէ կէօսթէրէճէք իտինիզ :

Աբբայ տ'եկրինների պէօյլէ պիր հագարէթին եալընըզ միւլահագասըյու պաշը տէօնմէյէ պաշլամըշ օլտըղընտան , պէնզի սօլմուշ , տիշլէրի քինէտլէնմիշ վէ եումիւղ . Լարը սըզըլմըշ օլտըղը հալտէ , տուրըյօր ըտը . Րօտէն իսէ՛ պու սիւալի գաստէն սօրմըշ օլտըղընտան , կէօզլէրինին կէվշէք գաբագլարընը գալտըրարագ , սապըզ միրալսյըն սօլուգ չէհրէսինտէ բէյտա օլան մանիտար ալէամէթլէրի քէմալը տըգգաթլա թէտգիզ իտիյօր ըտը :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ իսէ՛ կիթ կիտէ Րօտէնին ճաղիպէսինէ մաղուպ օլարագ վէ աբբայ տ'եկրիններին միւշքիլ պիր վազիյէթէ տիւշար օլտըղընը կէօրէրէք , Րօտէն հագգընտարի հայրէթ վէ մէֆթուռիյէթի պիր գաթ տա . հա արթմագտա իտի :

Նիհայէթ աբբայ տ'եկրինների եավաշ եավաշ էվվէլքի ֆութուրսըզլըղընը քէսպ իտէրէք , սաքինանէ վէ հազի . մանէ պիր թավը իլէ :

— Եկէր պէօյէ պիր հագարէթէ տիւշար օլտայըտըմ, պանա սապը ու թէհամմիւլ իհասն իթմէսինի ձէնապը հագգտան ըէճա իտէր իտիմ. — տէտի :

Բօտէն աքբայ տ'էկրինեի հագգընտաւ իճրա իթմիշ օլտըղը թէճրիւպէտէն մէմնուն օլարագ, պարիտանէ պիր թավը իլէ :

— Շիւպհէ եօգ քի ձէնապը հագգ տախի պու ըէճա նըղը գապուլ իտէր իտի. իշթէ շիմաի իշտէն խապերտար օլտընըղ, պունընլա պերապէր մարէշալ Սիմնըն սի. զէ գարշը պէօյէ պիր մուամէլէի շէտիտէտէ պուլունմագ իչուն Բարիսէ ալտէթ իթմէտի իհթիմալտէն տէյիլ տիր. . . . Շայէտ ալտէթ իթսէ պիլէ, պու վահշի ճէն. կեալէրին մուամէլէի շէտիտէտի իլէ պերապէր, հագիպի պիր խրիսթ իշանըն գալպինտէ նէ՛ գատար սապըթքերարըղ վէ կէօնիւլ ալշագլըղը պուլընտըղընը քէնտիսինէ կէօս թէրէպիլէճէյինիզէ շիւպհէմ եօգ տըր :

Պու սըրատա սալօն գաբուսը իքի քէրրէ եալաշճա չալընարագ, մուհավէրէի վագըա ազաճըղ մունգաթի օլտու : Պիր օտա խըտմէթքեարը իչէրի կիրտի վէ էլինտէ պուլունան թէքսի իւզէրինտէքի պէօյիւք վէ մէօհիւրիւ մէթթոսպը բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյէ վէրտիքտէն սօն. րա, եէնիտէն տըշարը չըգտը :

Բրէնսէս Բօտէնէ պիր նազար աթֆի իտէրէք մէթթու. պը աշմագ իչուն միւսաատէ թալէպ իթտիքտէն սօնրա, հէման աչըպ օգուտը վէ եիւզիւնտէ պիր մէմնունիյեթի ազիմէ էսէրի բէյտա օլտու. պատէհու Բօտէնէ թէվէճա ճիւհլէ տէտի քի :

— Իւմիտ վար տըր, թալէպիմիզ թէմամըյլա մուս վաֆըղը գանուն ըմըշ. իճրաաթը զաթիյէտէն մէն իտիլմէսինի տալա իտէրէք պու թալէպիմիզ պիր գաթ տահա թագֆիյէ պուլուր. պունըն նէթիճէտի պիզիմ արզու իթ. տիյիմիզ հալի իհթաճ իտէպիլիւր : Վէլ հասըլ, եէկէնիմ

պու կիւն եարրն պիր սէֆալէթի թամմէ իչինէ տիւշէպիլիր.
քէնտիսի իսէ ֆէվզ էլ տտէ իսրաֆա ալըշմըշ օլտըղըն-
տան, պէօյլէ պիր չալէ տիւշալ օլաճագ օլուրսա, պիւ-
թիւն հայաթընճա պէօյիւք պիր թէպէտտիւլ վուգուա
կէլէճէք տիր... .

Բօտէն. - (Միւթէֆէքքիրանէ.) Օ զէման անըն թա-
պիաթը իւզէրինտէ հիւքմ ու թէէսիւ, հասըլ իթմէք տէ
գապիլ օլաճագ տրր... . զիրա շիմտիյէ գատար իճրա ի-
տիլէն պիւթիւն թէճրիւպէլէր պէրհալա օլտու: (Եասը
վէսիյաճ թըրնագլարընը կէմիրէրէք.) Տէնիլէպիլիր քի
պաղը սաատէթլէր ինսանը հէր տիւրլիւ հիւճիւմ վէ
թէարուգտան մատուն գըլըյօր:

Բրէնսէս. - Լաքին պէնիմ արղու իթտիյիմ նէթիճէ-
յի իսթիհսալ իչուն, եէկէնիմին քիպր ու շնէրուրընը
թահրիք իթմէք լաղըմ տըր. պինաէն ալէյճ՝ քէնտիսինի
հէր հալտէ կէօրմէլի վէ պէրապէր գօնուշմալըյըմ:

Աբբայ տ'էկրիննի. - Ֆագաթ մատմուղէլ տը Գար-
տօվիլ պու միւլագաթը գապուլ իթմէյէճէք տիր:

Բրէնսէս. - Դապիլ տիր, քէնտիսի օ գատար սաա-
տէթ իչինտէ եաշայօր քի, ճիւրէթ վէ ճէսարէթի տէրէն
ճէիսիհայէյէ վարմըշ տըր. էվվէթ... . էվվէթ... . պէն
քէնտիսինի թանըլըմ... . քէնտիսինէ էօյլէ պիր սուրէթտէ
մէքթուպ եաղաճաղըմ քի, հէր հալտէ կէլէճէք տիր:

Բօտէն. - (Շիւպհէյէ տէլալէթ իտէր պիր չէհրէ ի-
լէ.) Էմի՛ն մի սինիզ:

Բրէնսէս. - Շիւպհէ իթմէյին, պապաճըղըմ, կէլէ-
ճէք տիր. պիր տէֆա քիպր ու շուրուրը թահրիք իտիւսին,
բէք չօգ շէյլէր ումըլապիլիր:

Բօտէն. - Օ հալտէ չարուգ տալրանմալը տըր, մա-
տամ. վագթ եաղաշըյօր, շիւպհէլէր վէ ատալթէթլէր
ույանմըշ տըր... . Ղայպ իտէճէք պիր տագըգամըզ եօգ
տըր:

Բրենսէս . - Ատավէթէրէ կէլինճէ , մատմուլազէլ տը Գարտովիլ՝ քէնտիսինին պիր թիմարխանէտէ հապս իտիլ-մէսի վէ մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն տա Սէնթ-Մ'արի մանասթըրընտա գարատըլմասը հագգընտա աչտըղը տա-վանըն նէրէյէ միւնճէրր օլտըղընը կէօրտիւ : Համտ օլսուն, պիղիմ հէր եէրտէ տօսթլարըմըզ վար տըր . հէր նէ գա-տար պաղը հաքիմէր քէնտիսինի հիմայէ վէ վիգայէ իթ-մէքտէ իսէլէր տէ , մէյտանտա իսպաթը տավայա քեա-ֆի տէլիլէր վէ էմարէլէր պուլընմատըղընտան , մէզքիւր տավանըն հիւքիւմնիւզ գալաճաղընը մէվսուգ պիր մէն-պատան իսպէր ալտըմ . քէնտիսինի հիմայէ իտէն հաքիմէր իսէ իշարէթ իտիլէճէքլէր , հէմ տէ պիր էյիճէ իշարէթ իտիլէճէքլէր տիր . . . :

Բօտէն . - Օ հալտէ մարէշալ Սիմոնըն ազիմէթի պի-զէ պէօյիւք պիր մէյտան աչմըշ օլուր , գըզլարը հագ-գընտա չար չարուգ իշէ պաշլամալըլըզ :

Բրենսէս . - Նէ՝ եօլտա :

Բօտէն . - Էվլէլի էմրտէ քէնտիլէրինի կէօրմէլի , քէն-տիլէրիլէ կէօրիւշմէլի վէ պատէհու նէ՝ եաքմագ լաղըմ ըսա , եաքմալըլըզ :

Արբայ տ'էկրինեի . - Լաքին իխթիյար աւքէր անլէ-րին եանընտան պիր տագըգա պիլէ այրըլմայօր :

Բօտէն . - Օ հալտէ քէնտիլէրիլէ ասքէրին էօնիւնտէ գօնուշմագ վէ անը տախի պիղիմ թարաֆըմըզա ճէլպ իթմէք իգթիզա իտէր :

Արբայ տ'էկրինեի . - Պէօյլէ պիր իւմիտէ տիւշմէքա-տէթա տիվանէլիք տիր . . . անըն սատագաթը ասքէրիյէ-սինի պիլմէզսինիզ , սիզ քէնտիսինի թանըմազսընըզ :

Բօտէն . - (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Պէ՛ն մի թանըմամ . . . սիզի պու էնթրիգալարըն ըուհը օլմագ իւղրէ իթ համ իթ տիյիմ զէման , մատմուլազէլ տը Գարտովիլ պէ-նի քէնտի գուրթարըճըսը մագամընտա քէնտիսինէ թագ-

տիմ ի՞թմէտի մի . օ կիւիւնճ Իմէրաթօր Եատիկեարը-
նը տօգթէօր Պալէնիէնին թիմարխանէսինտէ քէնտիսինէ
խատէ իտէն պէն տէ, յիլ մի իտիմ . . . Էօքսիւզլէրի մա-
նասթըրտան ալարագ քէնտիսինէ կէօթիւրէն վէ բէտէր-
լէրինին գուճաղընա աթան պէն տէ, յիլ մի իտիմ :

Բրէնսէս . - Էվվէթ , լաքին օ զէմանտան պէրու մէ-
լուն Եէկէնիմ հէր շէ, յի անլատը , հէր շէ, յի մէյտանա
չըգարտը վէ հաթթա սիզէ տէ տէտի քի . . .

Րօտէն . - Էվվէթ , պէնի քէնտիսինէ միւհլիք պիր
տիւշմէն ատոտ իթտիյինի պանա սէօյլէտի . լաքին պունը
մարէշալա տա սէօյլէմի՜շ մի տիր . իսմիմի անա խապէր վէր-
մի՜շ մի տիր . պունը Եաքմըշ ըսա , մարէշալ տա իչի աս-
քէրինէ տույուրմը՜շ մը տըր . ֆիլ հագըգա պու շէ, յլէր
գապիլ տիր , լաքին մուհագգագ տէ, յիլ տիր . պու պապ-
տէ թահգիգի մատտէ իթմէք վէ մալիւմաթը գաթիյէ ալ-
մագ լաղըմ տոր . Եկէր ասքէր պէնիմէ տիւշմէն կիպի
մուամէլէ իտէճէք օլուրսա , իճապընա պագարըզ . . . լա-
քին պէն Էվվէլա տօսթ կիպի գապուլ իտիւմէյէ չալըչա-
ճաղըմ :

Բրէնսէս . - Նէ՞ վագթ , պապաճըղըմ :

Րօտէն . - Եարըն սապահ :

Բրէնսէս . - Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , Եա՛ պու ասքէր սի-
զէ պիր տիւշմէն նազարըյլա պագըյօրսա . . . քէնտիսիզի
սագընընըզ :

Րօտէն . - Պէն տաիմա սագընարագ տալրանըրըմ ,
մատամ . . . պէն քէնտիմի անտէն տահա տէհշէթի պիր
տիւշմէնին , մէսէլա քուլէրանըն Էլինտէն գուրթարմը-
չըմ :

Պու սէօզ իւզէրինէ , Ժէգիւիթ սիյահ տիչլէրինի կէօս-
թէրէրէք կիւլիւմսէտի :

Ոքբայ տիկրիննի . - լաքին սիզէ պիր տիւշմէն նա-
զարըյլա պագըյօրսա , սիզի խանէյէ գապուլ իթմէյէճէք

տիր. օ հալտէ մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը եանընա գա. տար նա'սըլ կիտէպիլէճէքսինիզ:

Բօտէն. - Շիմտիլիք պէն տէ պիլմէմ, լաքին օրայա գատար կիթմէք իսթէյօրըմ, կիտէճէյիմ:

Բրէնսէս. - (Տիւշիւնէրէք.) Պապաճըզըմ, պու գըզլար պէնի հիշ կէօրմէմիշէր տիր... իսմիմի վէրմէք. սիզին անլէրին եանընա գատար չըգաճագ օլուրսամ, նա'սըլ օլուր:

Բօտէն. - Պու թէշէպպիւսիւնիւզ պիւս պիւթին ֆաիտէսիզ տիր, մատամ, զիրա պու էօքսիւզէր հագ. գընտա նա'սըլ հարէքէթ իթմէք լազըմ կէլէճէյինի էլ վէլա պէն քէնտիմ պիլմէլիիմ... պինաէն ալէյհ' անիէ. ըի հէր հալտէ կէօրմէլի վէ քէնտիլէրիլէ կէօրիւշմէլիիմ. պիր տէֆա բլանըմը թէրթիպ իտէճէք օլուրսամ, սիզին մուսվէնէթինիզ պանա ֆաիտէլի ջլապիլիր...: Պու ճի. հէթլէ, եարըն սապահ պէնիմլէ պերապէր կէլմէյէ հա. զըրլանընըզ:

Բրէնսէս. - Նէրէյէ, պապաճըզըմ:

Բօտէն. - Մարէշալ Սիմոնըն խանէսինէ:

Բրէնսէս. - Խանէսինէ՞ մի:

Բօտէն. - Էվվէթ, սիզ քէնտի արապանըզա պինէր. սինիզ, պէն տէ պիր մէյտան արապասը թութարըմ վէ իքիմիզ պիրլիքտէ եօլա չըգարըզ. պէն գըզլարըն եանը. նա չըգմայա չալըչըրըմ. սիզ տէ մարէշալըն խանէսինտէն պիր գաշ ատըմ ուզագտա պէնի պէքլէրսինիզ. էկէր մուվաֆֆագ օլուպ տա սիզին մուսվէնէթինիզէ իհթիյաճ կէօրիւրսէմ, կէլիպ արապանըզտա սիզի պուլուրըմ, թա. լիմաթը լազըմէյի վէրիրիմ վէ արամըզտա սէօզ պիրլիթ պուլընտըզը անլաշըլմազ:

Բրէնսէս. - Բէք էյի, լաքին տօղրուսընը սէօյլէյիմ մի, չու վահշի ասքէր իլէ վուգու պուլուճագ միւլագա. թընըզը տիւշիւնտիւքճէ, տէշէթիմաէն թիթրէյօրըմ:

Րօտէն . ա ճէնապը Հագգ գուլարընը տաիմա հի-
մայէ իտէր , մատամ : (Աբբայ տ'էկրինեիյէ խիթապէն .)
Սիղէ կէլինճէ , հազըր օլան լայիհայը հէման Վիէննայա
կէօնտէրին քի , մարէշալըն եօլա չըգմըշ օլտըղընտան վէ
գարիպէն օրայա մուվասէլէթ իտէճէ յինտէն պիւտիյինիզ
ատէմ խապէրտար օլսուն : Հէր շէյ տիօշիւնիւլիւպ հազըր-
լանմըշ տըր : Պու ագշամ պէն տահա թափսիլլիճէ եա-
զարմ :

.....
Իրթէսի սապահ , սաաթ սէքիզ լատտէլէլինթէ մա-
տամ տը Սէն-Տիղիէ քէնտի արապասընա վէ Րօտէն տա-
խի պիր մէյտան արապասընա բաքիպ օլարագ Եւրօպէշալ
Սիմոնըն խանէսինէ կիթմէքտէ իտիլէր :

47

Ս Ա Ա Տ Է Թ

Մարէշալ Սիմոն Բարիստէն կիտէլի իքի կիւն օլմուշըտը :
Սապահըն սաաթ սէքիզի իտի : Տակոպէր տէօշէմէ ինքէ-
րինտէ շամաթա չըգարմամագ իւզրէ ալագլալընըն ուճըյ-
լա եիւրիյէրէք , Րօղ վէ Պլանշըն եաթագ օտալարընա
կիտէն սալօնտան կէչտի վէ գուլաղընը եալաշճա գըզլա-
րըն օտա գաբօւսընա տայաթարագ տինլէմէյէ պաշլապը .
Բապա-Թուա տախի սահիպի գատար իհիթիյաթլա եիւ-
րիւյէրէք , անըն արգասը սըրա կիթմէքտէ իտի :

Ասքէրին չէհրէսի էնտիշէ վէ ըզտըրապընա տէլալէթ

իթմէքտէ իտի . մէրգում օտա գաբուսընա եագլաշմագ-
(լա պէրապէր , քէնտի քէնտինէ .)

— Այլահ վերէ տէ պիշարէ չօճուգլար պու կէճէքի
վագըայը տույմամըչ օլսալար . . . զիրա բէք զիյատէ գօր-
գաճագլար տըր . պու վագըայը միւմքին օլտըզը գատար
կէճ տույմալը տըրլար . չոճնքի ֆէվգ էլ ատէ միւքէտտէր
օլաճագլարը աշիքեար տըր . Պիշարէ՛ չօճուգլար . . . բէ-
տէրլէրինին քէնտի հագգլարընտաքի մուհապպէթինէ
վագըֆ օլալըտան պէրու , նէ՛ գատար մէսրուր վէ մէ-
սուտ կէօրինիւյօրլար . . . անըն ազիմէթինէ նէ գատար
ճէսարէթլէ թէհամմիւր իթտիլէր . . . : Այլահ վերէ տէ
պու կիճէքի վագըայը տույմամըչ օլսալար . . . զիրա բէք
զիյատէ միւքէտտէր օլաճագլար . - տէտի :

Պատէհու եէնիտէն գուլագ վէրէրէք .

— Հիշ պիր շէյ իշիթմէյօրլմ . . . քէնտիլէրի տաիմա
էրքէն գալգարլար իքէն , պու սապահ նիշուն եաթագլա-
րընտա գալմըշլար . . . պէլքի տէ քէտէրլէրինտէն տիր . -
տէտի :

Պու սըրատա գըզլարըն եաթագ օտասընտա պիրտէն
պիրէ լաթիֆ պիր գահգահա իշիտիլտիյինտէն , Տակուպէ-
րին միւլահազաթը մունգաթի օլտու :

Ասքէր պու գահգահայը իշիտինճէ , կէնիշ կէնիշ նէ-
ֆէս ալմաղա պաշլայարագ .

— Զանն իթտիյիմ գատար միւքէտտէր տէյիլ իմիշ-
լէր , հիշ պիր շէյտէն խապէրլէրի օլմամալը տըր . - տէտի :

Պիր ազ սօնրա գահգահալար օ գատար շիտտէթլէն-
տիքի , իթթիյար ասքէր էօքսիւզլէրին նատիր իւլ վուգու
օլան շու պէշաշէթ վէ մէսէրլէթինտէն միւթէհայեիլ օ-
լարագ , էվվէլա միւթէէսսիր օլտու վէ անլէրին սինլէրիյ-
լէ միւթէնասիպ պէշաշէթ վէ սաատէթի նիհայէթ պուլ-
մըշ օլտըզլարընը տիւշիւնէրէք , կէօզլէրի եաշարտը . պա-
տէհու պու թէէսսիւրիւ մէսէրլէթէ մունգալիպ օլմաղա ,

գուլաղընը էլան գաբույա եանաշարմըշ, վիւճուտինի եա-
րը էյիւիշ վէ էլլէրինի տէ տիղլէրինէ տայաթմըշ օլտըղը
հալտէ, պէշաշէթլի պիր շէհրէ իլէ տուտագլարընը աշա-
րագ վէ պաշընը սալլայարագ, գըղլարըն կիթտիքճէ ար-
թան գահգահալարըլլա պէրապէր քէնտիսի տէ կիւլիւմ-
սէտի... Նիհայէթ, տիւնետտա պէշաշէթ գատար սի-
րայէթ իտէր պիր շէյ պուլընմատըղընտան, վէ աաքէր
տախի մէսէրրէթինտէն պայրլաճագ հալէ կէլմիշ օլտը-
ղընտան, սէպէպինի պիլմէտիյի հալտէ, մահգա Բօզ վէ
Պլանշըն ճան ու կէճնիւլտէն կիւլմէքտէ օլտըղլարը իչուն,
քէնտիսի տախի գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլատը:

Ռապա-ժուա սահիպինի հիշ պիր վագթ պէօլլէ պիր
պէշաշէթ հալինտէ կէօրմէմիշ օլտըղընտան, էվլէլի էմրտէ
քէմալը տրգգաթլա անըն եիւզիւնէ պագտը վէ պատէ-
հու պու հալին մանէասընը սօրմագ իսթէյօրմըշ կիպի
հավլամաղա պաշլատը:

Պու սէտաի մալիւմ իւղէրինէ, գըղլարըն գահգահա-
լարը պիրտէն պիրէ քէսիլտի վէ հէյէճանը գալպ իլէ հէ-
նուղ ազաճըգ թիթրէմէքտէ օլան լաթիֆ պիր սէտա
«Սէն մի սին, Բապա-ժուա, պիզի ույանտըրմաղա՞ մը
կէլտին» տէյու պաղըրտը:

Բապա-ժուա պու սէօղլէրին մանէասընը անլայարագ,
գույրուղընը սալլատը, գուլաղլարընը էնտիրտի վէ գա-
բուընը ալթընտա սիւրիւնէրէք, կէնճ հանըմընըն խի-
թապընա խաֆիֆ պիր մըրըլթը իլէ մուգապէլէ կէօս-
թէրտի:

Բօզ գահգահասընը անճագ զապթ իտէպլլէրէք:

— Մօսիէօ Բապա-ժուա, պու սապահ բէք էրբէն
գալգմըշ սընըղ. — տէտի:

Պլանշ. — Օ հալտէ, սաաթըն գաշ օլտըղընը պիզէ
սէօլլէյէպիլիթր միսինիզ, մօսիէօ Բապա-ժուա. — տէյու
իլավէ իյլէտի:

Տակոպէր պիրտէն պիտէ գապա սէտասըլլա ճէվապ վէրէրէք .

— Էվվէթ , մատմուազէլլէր , սաաթ սէքիզի կէչմիշ տիր , — տէտի վէ միւթէագըպէն շիտտէթի պիր գահգահա գորարար :

Պունըն իւզէրփնէ թէաճճիւպի իյմա իտէր խաֆիֆ պիր նիտա իշիտիլտի վէ պատէհու Բօզ «Սապահլար խա՛յր օլսուն , Տակոպէր » տէտի :

Տակոպէր . — Սապահլար խա՛յր օլսուն , էվլատլարըմ . եթաղիմնիւզէ տէմէք օլմասըն ամմա , պու կիւն բէք թէն . պէլ օլտընը :

Բօզ . — Դապահաթ պիզտէ տէյիլ տիր , սէվկիլի Օ . կիւսթինիմիզ տահա օտամըզա կէլմէտի , քէնտիսինէ պէքլէյօրը :

Տակոպէր պու սէօղլէրի իշիտինճէ , չէհրէսինտէ եէնիտէն քէտէր վէ էնտիշէ ալաիմի բէյտա օլարապ , քէնտի քէնտինէ « իշթէ եինէ օ պահսա կէլտիք » տէտի վէ եալան սէօղլէմէյէ ալըշգըն օլմատըզընտան , թէլաշլը պիր սէտա իյի :

— Էվլատլարըմ , մուալլիմէնիզ մատամ Օկիւսթին պու սապահ էրքէնտէն տըշարը չըգտը . . . պազը իշէր իշքան . . . քէօյէ կիթտի . . . պիւ գաշ կիւնէ գատար ալտէթ իտէճէք տիր . . . պինաէն ալէյհ պու կիւնիւք եալընըզ պաշընըզա գալգաճագ օլուրսանըզ , էյի եաբարսընըք . — տէտի :

Պլանշ . — (Մէրապ իլէ .) Մատամ Օկիւսթինին պէօլլէ պիրտէն պիրէ կիթմէսի՝ պաիսիէսէֆ օլաճագ պիր սէպէպտէն նէշէթ իթմէյօր , տէյիլ մի , Տակոպէր :

Տակոպէր . — Խա՛յր , գըզըմ , խա՛յր , իշ իշուն կիթտի ագրապասընտան պիրիսինի կէօրէճէք իմիշ :

Բօզ . — Էօյլէ իսէ , սէնի չաղըրտըղըմըզ վագթ , իշէրի կիրէպիլրսին , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Պիր չարեէյէ գատար կէլիրիմ :

Մէրգուժ օրատան ուզագլանտըը սըրատա , քէնտի քէնտինէ .

— Շու հայվան ժողորիսէ պիր էյիճէ թէնպիհ իթմէլիյիմ . . . զիրա օ գատար պուտալա վէ օ գատար կէվէզէ տիր քի , հէր շէյի մէյտանա չըգարապիլիր . - տէտի :

Ժողորիսին իսմի՝ իքի հէմիրէնին պիր ազ էվլէլ կէօս . թէրտիքլէրի պէշաշէթին սէպէպինի իյզահ իթմէյէ թապի պիր վէսիլէ հազըրլար . մէրգուժէլէր պու պուտալա . նըն ահմագճա սէօզլէրի իւզէրինէ կիւլէրլէր իտի :

Պունլար եաթագլարընտան գալգմըշլար վէ պիրի պիրլէրինէ մուավէնէթ իտէրէք կիլինմիշլէր իտի . Բօզ Պանշըն սաչլարընը թարայըպ տիւզէլթմիշ իտի . սըրա Պանշա կէլմիշ օլուպ , օ տա Բօզըն սաչլարընը տիւզէլթմէքտէ իտի . իքի հէմիրէլէր պէօյլէ եան եանա տուրա . րազ , նազարրուպա վէ շայանը հայրէթ պիր մէնզարէ թէշքիլ իթմէքտէ իտիլէր : Բօզ պիր թուալէթ մասասը էօնիւնտէ օթուրմըշ վէ հէմիրէսի իսէ արգասընտա պազ իւթիւ տուրմըշ օլտըը հալտէ , անըն կիւզէլ սիյահ սաչլարընը տիւզէլթմէքտէ իտի : Անլէրին չաղը չօճուգլըղա հէնուզ օ գատար եագըն ըտը քի , չիմտիքի մէսէրէթլէրի կէչմիշ կիթմիշ օլան քէտէրլէրինի բէք չաբուզ ունութտըրըր ըտը : Պունտան պաչգա , էօքսիւզլէր մէսէրրէթին ֆէվգինտէ պիր շէյ , եանի պունտան պէօյլէ թաղեիրի նագապիլ պիր սաատէթ հըսս իթմէքտէ իտիլէր . զիրա բէտէրլէրի քէնտիլէրինի բէրէսթիշ տէրէճէ . փնտէ սէվմէքտէ վէ քէնտի հուզուրլարր անը քէտէրլէն . տիրմէք շէօյլէ տուրուն , պիւաքս անը մէմնուն վէ մէս . րուր իթմէքտէ իտի . վէլ հասըլ , մարէշալ էվլատլարընըն մուհապպէթինտէն էմին պուլընտըղընտան , արթըգ հիչ պիր քէտէրի եօղ ըտը : Եէքտիկէրինին մուհապպէթ վէ

չէփագաթընա էմին պուլունան պու իւշ մախլուգ իշուն ,
պիր պիրւերինտէն մուվագգաթէն այրըմանըն նէ՞ հիւքմ
ու թէէսիրի օլապիլիր իտի :

Պու թաֆսիլաթ վերիւտիքտէն սօնրա , իքի հէմշիրէ-
տէ կէօրիւլէն պէշաշէթի մասումանէ նէ՞տէն իւերի կէւ-
տիլի վէ էվլէլճէ էօլիւ եիւզիւնէ պէնզէյէն տիլրուպա
չէհրէլէրինտէ նէ՞տէն տօլայը ասարը մէսէրրէթ վէ սաա-
տէթ բէյտա օլտըղը անլաշըլապիլիր : Իսթիգպալ հագ-
գընտա օլան էմնիլէթ վէ իթիմատլարը եիւզլէրինտէ էօյ-
լէ պիր ազմ ու ճէսարէթ էսէրի հասըլ իթմիշ իտի քի ,
տիլրուպա չէհրէլէրինէ միւէսսիր պիր ճաղիպէ վէրմէքտէ
իտի :

Պլանշ հէմշիրէսինին սաշլարընը տիւզէլթիր իքէն , նա-
սըլսա թարագ էլինտէն տիւշտիւ վէ անը ալմագ իշուն
եէրէ էյիլէճէյի սըրատա , Բօզ քէնտիպինտէն էվլէլ
տավրանարագ անը եէրտէն գալտըրտը վէ քէնտիպինէ
վէրէրէք .

— Գըրըլմըշ օլսայըտը , գուշու չէհրէլէ գօյաճագ ի-
տին . - տէտի :

Ժոգրիսին թօհաֆ պիր պուտալալըղընտան քինայէ օ-
լարագ սէօյլէնիլէն պու սէօզլէր իւզէրինէ , իքի հէմշիրէ-
լէր տէլի կիպի կիւլմէյէ պաշլատըլար :

Ժոգրիս պիր կիւն պիր գատէհին գուլբընը գըրմըշ
վէ գըզլարըն մուալլիմէսի պունը կէօրիւպ քէնտիպինի ա-
ղարլայընճա .

— Միւսթէրիհ օլուն , մատամ , պէն անը գուշու չէհ-
րէլէ գօյտում . - ճէվապընը վէրմիշ վէ մուալլիմէ .

— Դուլբըլու զէմպիլէ՞ մի . - տէյու սօրտըգտա .

— Էվլէթ , մատամ , պէն գըրտըղըմ վէ գըբաճաղըմ
գուլբըլարը օրայա գօրում . - տէմիշ իտի :

Բօզ կիւլմէքտէն եաշարմըշ օլան կէօզլէրինի սիլէ-
րէք .

— Եա՛, թապի, պու կիպի պուտալալըզլարա կիւլ-
մէք նէ՛ գատար շայանը իսթիհզա տըր. — տէտի :

Պլանշ. — Լաքին պէօյլէ թօհաֆ շէյլէրէ ինսան տա-
յանապիլի՞ր մի :

Բօզ. — Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, բէտէրիմիզ պիզիմ
պէօյլէ կիւլտիւյիւմիւզիւ կէօրմէյօր :

Պլանշ. — Պիզի պէօյլէ մէսրուր կէօրմիւշ օլայըտը,
աճապա նէ՛ գատար պախիթիյար օլաճագտը :

Բօզ. — Գուլբուզ գէմպիլ հիքեայէսինի պու կիւն քէն.
տիսինէ եազմալըյըզ :

Պլանշ. — Էվվէթ, վատ իթտիյիմիզ կիպի ղայպուպէ-
թի էննասընտա միւքէտտէր օլմատըղըմըղը կէօթէրմէք
իշուն, թիւյ սիւքիւրկէ հիքեայէսինի տէ եազմալըյըզ :

Բօզ. — Քէնտիսինէ եազմագ գապիլ տէյիլ տիր,
հէմշիրէճիյիմ. . . քէնտիսի պիզէ եազաճագ տըր. . . Լա-
քին պիզ քէնտիսինէ ճէվապ վէրէմէյիզ :

Պլանշ. — Տօղրու տըր. . . Լաքին խաթըրըմա պիր շէյ
կէլտի. . . քէնտիսինին պուրատաքի ատրէսինէ եազարըզ,
ճակոպէր մէքմուպլարը բօսթայա պըրագըր վէ՛ բէտէրի-
միզ ավտէթինտէ եազտըզլարըմըղը օղուր :

Բօզ. — Հագգըն վար, հէմշիրէճիյիմ, էյի օլուր.
բէտէրիմիզէ նէ՛ գատար տիվանէճէ շէյլէր հիքեայէ ի-
տէճէյիզ, քէնտիսի պէօյլէ շէյլէրտէն բէք խօշլանըր :

Պլանշ. — Տօղրուսընը սէօյլէմէյի եա՛, պիզ տէ քէյ-
ֆիմիզտէն պաշգա պիր շէյէ պագմայօրըզ :

Բօզ. — Մհ, բէտէրիմիզին սօն սէօզլէրի պիզէ պէօ-
յիւք պիր ճէսարէթ վերտի, տէյիլ մի, հէմշիրէճիյիմ :

Պլանշ. — Էվվէթ, պէն սէօյլէտիյի սէօզլէրի տինլէ-
տիքճէ, պիզտէն այրըլաճաղը հագգընտա պէօյիւք պիր
ճէսարէթ հըսս իտիյօր ըտըմ :

Բօզ. — Քէնտիսի պիզէ տէտի քի. « Էվլատլարըմ,
սիզէ նէ՛ քի սէօյլէյէպիլիրսէմ, սէօյլէյէճէյիմ. . . պէ-

նիմ իյֆա իտէճէք մուգատտէս պիր վազիֆէմ վար տըր . պունըն իչուն պիր ազ վազթ սիզի թէրք իթմէք լազըմ կէլիյօր . հագգըմտաքի մուհապպէթ ինիզտէն շիւպհէ իթմէք կիպի պիր տիվանէլիքտէ պուլունմագլա պէրապէր , սիզի թէրք իթմէյէ պիր տիւրլիւ գարար վէրէմէյօր ըտըմ . . . պունընլա պէրապէր վիճտանըմ էնտիչէվէ հէյէճան իչինտէ իտի . քէտէրիմ պէնի օ' տէրէճէ մէյուս իթմիշ իտի քի , պիր գարար վէրմէյէ գուվվէթիմ գալմամըշ ըտը . պէօյլէճէ կիւնլէր թէրէտտիւտաթ վէ ըզտըրա . պաթ իչինտէ կէչիյօր ըտը . լաքին պիր տէֆա մուհապպէթ ինիզտէն էմին օլունճա , պու թէրէտտիւտէր պիր տէն պիրէ պէրթարաֆ օլտու . պիր վազիֆէյի տիկէրինէ ֆէտա իթմէք վէ պու սուրէթլէ պիր վիճտան րահաթ . սըզլըղընա տիւշար օլմագ լազըմ կէլմէտիյինի վէ պէլքի իքի մուգատտէս վազիֆէյի պիրտէն իյֆա իթմէք իգթիզա իթտիյինի անլատըմ . իշթէ պէն տէ քէմալը մէսէրլէթ վէ ճէսարէթլէ պէօյլէ եարըյօրըմ : »

Պլանշ . - (Այաղա գալգարագ վէ Բօղա եագլաշարագ .) Սէօյլէ' , սէօյլէ' , հէմշիրէճիյիմ , տէվամ էթ , սէն սէօյլէտիքճէ , բէտէրիմի տինլէյօրըմ կիպի կէլիյօր . պու սէօզլէրի սըգ սըգ տէրխաթըր իտէլիմ . զայպուպէթին . տէն տօլայը միւքէտտէր օլաճագ օլուրսագ , պու սէօզլէր պիզէ գուվվէթ վէ ճէսարէթ վէրէպիլիր :

Բօղ . - Էվվէթ , հէմշիրէճիյիմ , պունտան պաշգա բէտէրիմիզ պիզէ տէտի քի . « Ազիմէթիմտէն տօլայը միւքէտտէր օլաճագ եէրտէ , մէսրուր օլունըզ , էվլատլարըմ , իֆթիխար իտինիզ . զիրա խայրխահանէ վէ ալիճէնապանէ պիր վազիֆէ իյֆասը իչուն սիզտէն այրըլըյօրըմ . ֆարզ իտինիզ քի պիր եէրտէ խասթա , մաղտուր վէ մէթրուգ պիր էօքսիւզճըղազ վար տըր տա անըն բէտէրի պանա բէք չօգ էյիլիքլէր իթմիշ տիր . պէն տէ օղլունը վիգայէ վէ հիմայէ իտէճէյիմի քէնտիսինէ եէմին իթմիշիմ վէ

չիմտի տէ օղլունըն հայաթը թէհլիքէ իչինտէ տիր . . . պու պիչարէ էօքսիւզըղազըն իմտատընա կիթմէք իչուն սիզ-տէն այրըլաճագ օլուրսամ, կիւճէնի՛ր միսինիզ, էվլատլա-րըմ: » Պիզ տէ ճէվապէն տէտիք քի . « Խա՛յր, խա՛յր, պապաճըղըմ, օ զէման սէնին գըզլարըն օլմամըչ օլուր րտըգ: Կիթ, պիզիմ մահգունիյէթիմիզ սէնին ճէսարէթինի ազալթապիլէճէ, ինի տիւշիւնմէքլէ բէք զիյատէ պէտպախթ օլուրըզ. կիթ, պապաճըղըմ, պիզ տէ հէր կիւն իֆիթիխար իլէ պիրի պիրիմիզէ . « Բէտէրիմիզ պէօ-յիւք պիր վազիֆէյի իյֆա իթմէք իչուն պիզի թէրք իյ-լէտի . պինաէն ալէյհ անըն վիւրուտինէ պէքլէմէք պիզիմ իչուն թաթլը պիր վազիֆէ տիր » տէյէճէյիզ:

Պլանշ. - Վազիֆէ վէ ֆէտաքեարլըգ ֆիքրի նէ՛ գա-տար կիւզէլ վէ նէ՛ գատար գուվվէթպախշ տըր, հէմշի-րէճիյիմ. պա՛գ, պու ֆիքրի՛ բէտէրիմիզէ պիլա քէտէր պիզտէն այրըլմագ վէ պիզէ տէ քէմալը պէշաշէթլէ անըն ավտէթինէ պէքլէմէք իւզրէ գուվվէթ վէ ճէսարէթ վէ-րիյօր:

Բօզ. - Պունտան պաշգա, չիմտի բէք զիյատէ րահաթըզ. քէտէրպախշ վագըալարա տէլալէթ իտէն օ գօրգունճ րույալար արթըգ պիզի մուզտարըպ իթմէյօր:

Պլանշ. - Տէտիմ ա՛, հէմշիրէճիյիմ, պու տէֆա թէ-մամըյլա մէսուտ վէ պախթիյարըզ:

Բօզ. - Ոճապա սէն տէ պէնիմ կիպի միսին, հէմշի-րէճիյիմ, չիմտի պէն քէնտիմի էվվէլտէն զիյատէ գուվ-վէթի վէ ճէսարէթի վէ հէր տիւրլիւ ֆէլաքէթլէրէ կէօ-յիւս վէրէպիլէճէք հալտէ պուլույօրըմ:

Պլանշ. - Էվվէթ, չիմտի բէք զիյատէ գուվվէթլի իզ, բէտէրիմիզ օրթամըզտա, սէն պիր եանտա, պէն տիկէր եանտա, վէ . . . :

Պու սըրատա խարիճտէն կէլէն գալըն պիր սէտա կէնճ գըզըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .

— Էվվէթ , Տակոպէր էօն թարաֆը վէ Րապա-ժուա տախի արգա թարաֆը մուհաֆազա իտէր . տէմէք քի Ծր . տուժըզ թամամ տրր . շիմտի իսթէրսէ իւզէրիմիզէ պին պէօլիւք սիւվարի հիւճիւմ իթսին . - տէտի :

Պատէհու Տակոպէր՝ եարը աշմըշ օլարղը սալօն գա . բուսընտա նիւմայան օլտու . եիւզիւնտէ նէ՝ գատար պէ . շաշէթ վէ սաատէթ մէվճուտ օլարղընը կէօրմէլի իտի . չունքի մէրագլը իսթիյար՝ քէնտիսինի կէօսթէրմէզտէն էվվէլ , գըզլարըն մուհավէրէսինի ազաճըգ տինլէմիշ իտի :

Իքի հէմշիրէլէր Տակոպէրի կէօրիւնճէ , եաթագ օ . տասընտան չըգըպ սալօնա կիրտիլէր վէ պիր մուհապպէ . թի խալիսանէ իլէ ասքէրին պօյնընա սարըլտըլար . պա . տէհու Րօզ պէշաշէթլէ :

— Պիզի մի տինլէյօր ըտըն , Տակոպէր . - տէյու սօր . տու :

Տակոպէր . - Էվվէթ , սիզի տինլէյօր ըտըմ . լաքին սէօզլէրինիզի տահա էյի իշիտէպիլմէք իչուն Րապա-ժուա կիպի իրի գուլագլարըմ պուլունմատըղընա նէ՝ գատար թէհասիւֆ իտիյօր ըտըմ պիլի՞ր միսինիզ . ձէսուր գըզլա . ըրմ , իշթէ պէն սիզի տաիմա պէօյլէ կէօրմէք իսթէրիմ . ազաճըգ պիբէրվա օլմալը վէ քէտէր վէ էլէմի տէֆ իթ . մէյէ չալըշմալը տրր :

Րօզ . - (Կիւլէրէք՝ հէմշիրէսինէ .) Բէք էյի . . . շիմ . տի տէ քէնտիսի կիպի պիզէ քիւֆիւր իթտիրմէյէ գալ . գըշաճագ տրր :

Տակոպէր . - Է՛հ , պազը պազը պէօյլէ պիր շէյ եար . տըղըմը ինքեար իթմէմ . ֆագաթ պու սուրէթլէ ինսան թէսէլի պուլուր , գալպինտէ սիւքիւնէթ հասըլ օլուր . էկէր ինսան ֆէլաքէթլէրէ գարչը թէհամմիւլ իթմէք ի . չուն շէյթանըն պէշ հիւզ պին իսմլէրի իւզէրինէ քիւֆիւր իթմէյէճէք օլուրսա . . . :

Րօզ . - (Սէօզիւնէ խիթամ վէրմէք իչուն կիւզէլ էլի .

նի Տակոպէրին գըր պըյըզւարը իւզէրինէ գօյարագ .) Լա-
քին սուսաճաճ մը սըն , Տակոպէր , էկէր մատամ Օկիւս-
թին պու սէօզիւնիւ իշիթ միշ օլտայըտը , բէք զիյատէ Գօր-
գաճագ ըտը . . . :

Պլանշ . - Պիչպրէ մատամ Օկիւսթին . . . նէ՛ գատար
հալիմ վէ գօրգագ պիր թապիաթը վար տըր . . . :

Տակոպէր . - (Էնթիշէ վէ հէյէճանընը քէթմէ չալը-
շարագ .) Էվվէթ , Լաքին շիմաթ պիզիմ մուհապէրէմիզի ի-
շիտէմէզ , զիրա քէնտիսի պու սապահ էրքէն քէօյէ կիթ-
տի :

Պլանշ . - Քէրէմքեար վէ ալիճէնա՛յ գատըն . . . պիր
կիւն սէնին հագգընտա պիր սէօզ սէօյէտի բի , գալպի-
նին նէճապէթինի իսպաթ իտէր :

Բօզ . - Էվվէթ , պու սէօզ պէնիմ տէ խաթըրըմ-
տա տըր , պիր կիւն սէնտէն պահս իտէր իքէն . « Ա՛հ ,
մատմուլազէլլէր , պէնիմ տահս եէնի օլան տօսթլըղըմ
Մ . Տակոպէրին մուհապպէթի եանընտա սիզէ օ գատար
ազ պիր շէյ կէօրիւնէճէք քի , պունա բէք տէ ինթիյա-
նընըզ օլմայաճագ տըր . Լաքին պէնիմ տէ պիզէ ֆէտա-
քեարըզ կէօսթէրմէյէ հագգըմ պուլունտըղընը հընս ի-
տիյօրըմ » տէտի :

Տակոպէր . - Հա՛յ հա՛յ , քէնտիսի ալթուն եիւրէքի
պիր գատըն տըր . (Բէնպի քէնտինէ .) Կիւյա գաստէն ի-
միշ կիպի , լպգըրտըյը տաիմա օ պիշպրէ գատընըն իւզէ-
րինէ կէթիբիյօղլար . . . :

Բօզ . - Բէտէրլիլիզ անը բէք կիւզէլ ինթիլապ իթմիշ
տիր , քէնտիսի բէտէրիմլէ պէրապէր ճէնկ իթմիշ օլան
էսկէ պիր ապքէրտէն տուլ գալըն տըր :

Պլանշ . - Մահզըն օլտըղըմըզ ղէմանքար « նէ՛ գա-
տար էնտիշէ իթտիյի , նէ՛ գատար միւքէպտէր օլտըղը վէ
պիզէ թէսէլլի վէրմէք իշուն նէ՛ գատար շալըշըպ շապա-
լատըղը կէօրիւլմէյէ շայան պիր շէյ իտի :

Րօզ. - Պիզիմ իւզերիմիզէ պագարագ կէօզլէրինտէն եաչլար ագտըղընը պէլքի երկիրմի տէֆա կէօրտիւմ. օհ, պիզի պիր մուհապպէթի մուշֆիգանէ իլէ սէվէր, պիզ տէ քէնտիսինի էօյլէ սէվէրիզ... հէմ պիլի՛ր միսին Տակոպէր, բէտէրիմիզ ավտէթ իտէր իթմէզ, պու պապտէ պիր թէ սավլուրըմըզ տա վար տըր:

Պլանշ. - (Կիւլիւմնէյէրէք.) Սո՛ւս, հէմշիրէճիյիմ... Տակոպէր պու սըրըմըզը սազլամազ:

Րօզ. - Օ՞ մը:

Պլանշ. - Սագլար սըն, տէյիլ մի, Տակոպէր:

Տակոպէր. - (Կիթ կիտէ ըզտըրապը արթարագ.) Սիզէ պիր շէյ տէյիմ մի, պանա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէսէնիզ, տահա էյի օլուր:

Րօզ. - Մատամ Օկիւսթինտէն հիշ պիր շէյ կիզլէյէմէզ միսին:

Պլանշ. - (Կիւլիւմնէյէրէք վէ բարմաղընըն ուճըյլա ասքէրի թէհտիտ իտէրէք.) Ո՛հ, մօսիէօ Տակոպէր, մօսիէօ Տակոպէր, շիւպհէ իտիյօրըմ քի պիզիմ սատէտիլ Օկիւսթինիմիզէ քէնտիսինի պէյէնտիրմէք իսթէյօրսըն:

Տակոպէր. - Պէ՛ն մի պէյէնտիրմէք իսթէյօրըմ:

Իսթիյար ասքէր պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն օ գատար էսէրի շիտտէթ կէօսթէրմիշ իտի քի, իքի հէմշիրէլէր պիր գահգահա տըր գօբարտըլար. նէշէ վէ մէսէրրէթլէրի տէրէճէի քէմալի պուլմիշ իքէն, սալօնըն գաբուսը պիրտէն պիրէ աչըլաը վէ ժոգրիս պիր գաչ ատըմ իլէրիլէյէրէք, եիւքսէք սէտա իլէ «Մօսիէօ Րօտէն» տէյու իսթար իյլէտի:

Յիւհահգըգա, Ժէզիւիթ՝ կիւյա օրայա սահիպ օլմագ իսթէյօրմըշ կիպի ալէլ աճէլէ սալօնա կիրտի վէ իչէրի կիրէր կիրմէզ օյուներ գազանմըշ զանն իտէրէք, եըլան կէօզլէրի բարըլ բարըլ բարլամաղա պաչլատը: Պու նակէհանի զիյարէթ իւզէրինէ, իքի հէմշիրէնին հըսս իթ:

տիյի թէաճճիւպ վէ աւքերին տէ տիւշար օլտըղը հիտտէ-
թի թարիֆ իթմէք գապիլ օլամազ :

Տակոպէր հէման ժոգրիսին իւզերինէ գօշտու վէ եա-
գաօրնտան թութարագ , քէմալը հիտտէթլէ :

— Պանա խապէր վէրմէքսիզին պիրիսինի պուրայա
կէթիրմէյի սանա քիմ էմր իթտի . - տէտի :

Ժոգրիս իսէ տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք վէ պուտալա-
ճա պիր թավր իլէ էլլերինի եէքտիկէրինէ գավուշտըրա-
րագ :

— Աֆվ իտէրսինիզ , մօսիէօ Տակոպէր . - տէտի :

Տակոպէր . - Տէֆ օլ . . . տըշարը չի՛գ . - տէյու
հայգըրտը վէ բէտէրանէ պիր չէհրէ իլէ կիւլիւմէյէրէք
գըզլարա եազլաշմագտա օլան Բօտէնէ թէվէճճիւհլէ ,
թէհտիտքեարանէ պիր թավր իլէ :

— Էվվէթ , սիզ տէ . . . պա խուսուս սիզ տէ տը-
շարը չըգմալըսընըզ . - տէյու պաղըրտը :

Բօտէն իսէ թէվազուքեարանէ պիր սուրէթտէ էյի-
լէրէք , վէ ֆագաթ եէրինտէն գըմըլտամայարագ :

— Էմրինիզէ մունթազըրըմ , էֆէնտիմ . - տէյու ճէ-
վապ վէրտի :

Ժոգրիս՝ էլան տիզ չէօքիւպ տուրմագտա օլտըղըն-
տան վէ Տակոպէր քէնտիսինի գարուտան տըշարը աթըն-
ճայա գատար , պու վազիլէթ սայէսինտէ պիր գաշ «էօզ
սէօյլէյէճէյինի պիլտիյինտէն , աւքեր «Տէֆ օլտճա՛գ մը
սըն » տէյու հայգըրտըղը զէման , քէնտիսի տէ սուզիչի
պիր սէտա իլէ :

— Աֆվ իտէրսինիզ , մօսիէօ Տակոպէր , սիզէ խապէր
վէրմէքսիզին պու էֆէնտիյի պուրայա կէթիրմիշ օլտըղըմ
տան տօլայը աֆվընըղը տիլէրիմ . էյվա՛հ , մատամ Օ-
կիւսթինին պաշընա կէլէն ֆէլաքէթտէն պէրու պաշըմ
պէնիմ տէյիլ տիր . - տէտի :

Բօզ վէ Պլանշ պու սօն սէօզիւ իչիտինճէ , էնտիչէ

Իլէ Ժողրիսին եանընա գօշարագ .

— Նէ՛ ֆէլաքէթ , Ժողրիս . - տէյու սօրտըլար :

Տակոպէր պիր գաթ տահա հիտտէթլէնէրէք վէ մէր .
գումը այաղա գալտըրմագ իւզրէ եագասընտան սիլքէրէք .

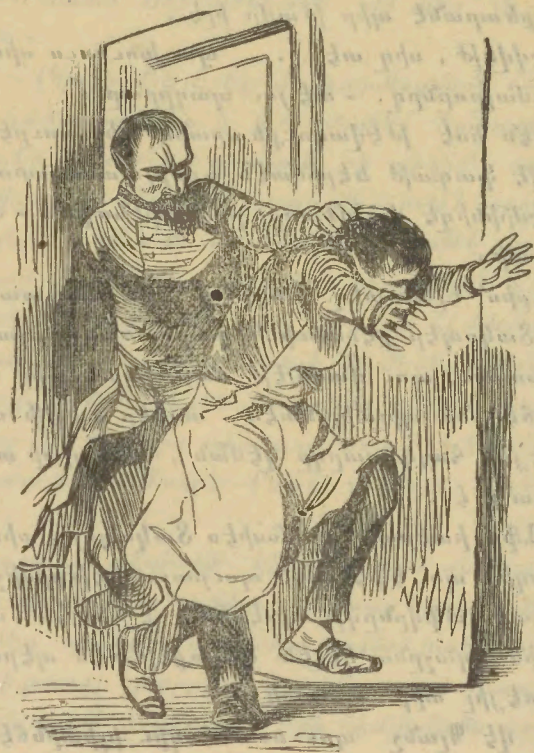
— Տէֆ օլուպ կիտէճէ՛ք մի սին . - տէյու թէքրար .
լատը :

Պլանշ ասքէր իլէ Ժողրիսին արասընա կիրէրէք .

— Սէօյլէ՛ . . . սէօյլէ՛ . . . մատամ Օկիւսթինէ նէ՛
վադը օլտու . - տէյու սօրտու :

Ժողրիս ասքէրին վուրտըղը տարպէլէրէ էֆէ մմիլէթ
վէրմէյէրէք .

— Մատմուազէլ , Քատամ Օկիւսթին պու կիճէ քո .
լէրայա թուլթուլտու վէ բէնտիսինի . . . :

Ժողովիս սեօղիւնիւ իբրմալ իտէմէտի . Տակուպէր մէր . գումըն չէնէսինէ շիտտէթլի պիր եոււմուզ էնտիրտի վէ պատէհու սիննինէ նիսպէթլէ հէնուզ տէհչէթլի օլան գուվլէթինի իսթիմալ իտէրէք , Ժողովսի պաճազլարը իւզէրինտէ տուրտըրթտըգտան սօնրա , սըրթընա շիտտէթլի պիր այագ տարպէսի էնտիրէրէք , անը թէքէր մէքէր եանընտաքի օտայա եուվարլատը :

Պատէհու եանագլարը գըզարմըչ վէ կէօզլէրինտէն աթէշի հիտտէթ սաչըլմագտա պուլունմըչ օլտըղը հալտէ Բօտէնէ տօղրու տէօնէրէք վէ թէհտիտքեարանէ պիր թավը իլէ գաբույը կէօթէրէրէք .

— Սիզ տէ տըշարը չըգընըզ . . . էկէր չար չարուզ տէֆ օլուպ կիթմէյէճէք օլուրսանըզ , նէթիճէսինի սիզ տիւչիւնիւնիւզ . — տէտի :

Բօտէն իսէ արտըն արտըն գաբույա տօղրու կիտէրէք վէ պիր թարաֆտան տա գըզլարը սէլամլայարադ .

— Սիզէ արզը ուպուտիյէթ իտէրիմ , էֆէնտիմ . — տէտի :

Բօտէն՝ Տակուպէրին կէօզլէրինտէ մէշհուտ օլան աթէշի հիտտէթին թէէսիրիլլէ ատըմ աաըմ կէրթէյէրէք վէ էօքսիւզլէրին եիւզիւնէ եան եան պազարագ , գաբուլն եանընա վասըլ օլտու . էօքսիւզլէր իսէ՝ Ժողովսին

գաստէն սէօյլէմիշ օլտըղը սէօզլէրտէն կէօզէ չարբաճագ տէրէճէտէ հէյէճանա կէլմիշլէր իտի . Տակոպէր մատամ Օկիւսթինին խասթալըղընտան գըղլարա պահս իթմէմէսի . նի ժոգրիսէ թէքրար թէքրար թէնպիհ իթմիշ իտի իսէ տէ , մէրգում պուտալա՝ հէր տիւրլիւ թէհլիքէյի կէօզէ ալտըրարագ , ալտըղը թէնպիհին քիւլլէյէն աքսինի իճրա իյլէմիշ իտի :

Բօզ հէման աքէրին եանընա եագլաշարագ .

— Պիշարէ մատամ Օկիւսթինին քուէրայա թուլթըլ տըղը սահիհ մի տիր , Տակոպէր . - տէյու սօրտուշ :

Տակոպէր . - (Թէրէտտիւտլէ .) Խալլ . . . պիլմէմ . . . զանն իթմէմ . . . քաքին սիզին նէնիզէ՞ Լազըլմ . . . :

Պլանշ . - Տակոպէր . . . պիր ֆէլաքէթ վուգու պուլմըշ տըր ամմա , սէն պիզտէն կիզլէյօրսըն . . . պիր ազ էվվէլ մուալլիմէմիզտէն պահս իթտիյին զէման , նէ՛ գատար էնտիչէ վէ թէլաշ կէօսթէրտիյինի շիմտի խաթըրլաւյօրըմ :

Բօզ . - Մատամ Օկիւսթին սահիհէն խասթա իսէ , անը եիւզ իւսթիւնէ պըրագմամալըյըզ . քէնտիսի պիզիմ քէտէրիմիզտէն տօլայը աճընըր ըտը , պիզ տէ անըն աղըրլարընա մէրհամէթ իթմէլիյիզ :

Պլանշ . - Կէլ , հէմշիրէճիյիմ . . . կէլ քէնտի օտասընա կիտէլիմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , Պլանշ գաբուլյա տօղրու պիր ատըմ աթտը . Բօտէն իսէ՝ կիւյա քէնտիսինի տիւ շիւնտիւրմէքտէ օլան պու նակէհզուհուր մէնզարէյէ պիր տըզգաթը ֆէվգ էլ ատէ իլէ պագարագ մէզքիւր գաբու էօնիւնտէ տուրմագտա իտի :

Աքէթ . Պլանշըն չու հարէքէթինի կէօրիւնճէ , էօք սիւզլէրէ խիթապէն , շիտտէթի պիր թալր իլէ .

— Խալլ , պուրտտան տըշարը չըզմայաճագսընըզ . տէտի :

ՊԼանշ. - (Մէթին պիր սէտա իլէ .) Տակոպէր , մու-
գատտէս պիր վազիֆէ իյֆա իտէճէյիզ , պու վազիֆէ-
տէն կէրի տուրմագ ալշագլըզ տըր :

Տակոպէր . - (Սապըրսըզլըզընտան այագլարընը եէ-
րէ վուրարագ .) Տըշարը չըգմայաճագսընըզ տէյօրըմ :

Րօզ . - (Հէմշիրէսի գատար ճէսարէթլէ .) ազիզիմ
Տակոպէր , բէտէրիմիզ պիզտէն այրըլտըզը զէման , վազի-
ֆէյէ գարըն նէ' եօլտա ֆէտաքեարլըզ կէօսթէրմէք լա-
զըմ կէլէճէյինէ տաիր պիզէ հայրէթէ շայան պիք իպրէթ
կէօսթէրտի . . . էկէր բէտէրիմիզին պու տէրսինի ունուտա-
ճագ օլուրսագ , պիզէ գարըն կիւճէնէճէյի տէքքեար պըք :

Տակոպէր . - (Հիտտէթինտէն բէնտիսինի թուլթամա-
յարագ վէ գըզլարըն տըշարը չըգմասընա միւմանաւթ
իթմէք իւզրէ անլէրէ տօզրու իլէրլէյէրէք .) Նասըք մա-
տամ Օկիւսթին քուէրայա թուլթուլմըշ օլսա պիլէյ վա-
վիֆէ իյֆա իթմէք պէհանէսիլլէ անըն եանընա կիթմէյ
նիզէ միւսաատէ' մի իտէճէյիմ զանն իտիյօրսընըզ . . .
Սիզին վազիֆէնիզ եաշպուջտան , հէմ տէ բէտէրինիզ վէ
պէնիմ իչուն մէսուտանէ եաշամագտան իպարէթ տիր . . .
պինաէն ալէյհ պէօյլէ տիվանէճէ պիր ֆիքիրտէն աթթըզ
պահս իթմէյինիզ :

Րօզ . - Մուալլիմէմիզին եանընա կիթմէքտէ պիզճէ
հիչ պիք թէհլիքէ եօգ տըր :

ՊԼանշ. - Թէհլիքէ պուլընսա պիլէ , թէրէտտիւտ իթ-
մէմէլիիզ . լուլթ էթ տէ տըշարը չըգալըմ , Տակոպէր :

Րօտէն պու սէօզլէրի միւթէֆէքքիրանէ պիր տըզ-
գաթլա տինլէմիշ օլտըզը ճիհէթլէ , պիրտէն պիրէ սաքսը-
լըպ կէօզլէրի բաքլամաղա պաշլատը վէ չէհրէսինտէ պիր
չուլէի մէսէքրէթ կէօրիւտի :

ՊԼանշ իսէ Տակոպէրին միւմանաւթընը պէրթարաֆ
իթմէք իւզրէ .

— Տակոպէր , պու արզուլըզը բէտտ իթմէ , պու հա-

րէքէթիմիզի շայանը թէքտիր կէօրտիւլիւն հալտէ , անը սէն պիզիմ իչուն եաբաճագ իտին . - տէտի :

Տակոպէր՝ օ վագթա գատար գաբունըն էօնիւնտէ տուրուպ . Բօտէն իլէ գըզլարըն տըշարը չըգմասընա միւմա . նաաթ իթմիշ իտի . մէրգում պիր տագըզաճըզ միւլահա-
զատան սօնրա , ումուզլարընը գալտըրտը վէ կէրի չէքի-
լէրէք .

— Եաբտըղըմ շէյ ատէթա տիվանէլիք տիր . . . կի-
տինիզ , մատմուազէլլէր . . . կիտինիզ . . . մատամ Օկիւս .
թինի էվին իչինտէ պուլաճագ օլուրսանըզ , օտասընա
կիթմէնիզէ միւսնատէ իտէրիմ . - տէտի :

Էօքսիւզլէր Տակոպէրին պու էմնիյէթլի սէօզլէրին .
տէն շաշըրըպ գալըպ , հարէքէթսիզ վէ միւթէրէտտիտ
պիր հալտէ գալտըլար :

Բօզ . - Մատամ Օկիւսթին պուրատա տէյիլ իսէ ,
նէրէտէ տիր . - տէյի սօրտու :

Տակոպէր . - Տիւշար օլտըղընըզ հէյէճանտան սօնրա ,
նէրէտէ պուլընտըղընը սիզէ սէօյլէյէճէքմիյիմ զանն ի-
տիյօրսընըզ :

Բօզ . - (Պէթի պէնզի աթարագ .) Էօլտիւ միւ . . . :

Տակոպէր . - Խա'յր , միւսթէրիհ օլուն . . . բէտէրինիզ
նամչնա եէմին իտէրիմ քի էօլմէմիշ տիր . . . լաքին քուէ-
րայա թուլթուլուր թուլթուլմազ , խասիլալըղը պուրատա
պուլունանլարա տա սիրայէթ իտէր լիւլ գօրգարագ ,
խանէտէն տըշարը չըգարըլմագ իսթէտի :

Բօզ . - (Բիգգաթլա .) Պիշարէ՝ գատընճըզազ . . . տա-
հա տա սէն իսթէմէզսին քի . . . :

Տակոպէր հիտտէթինտէն ալաղընը եէրէ վուրարագ .

— Էվվէթ , իսթէմէմ քի սիզ պուրատան տըշարը
չըգասընըզ , հէմտէ սիզի պու օտատա գաբաթմաղա մէճ .
պուր օլաճագ օլուրսամ , պուրատան տըշարը չըգմայա-
ճագսընըզ . - տէտի վէ պու հալին սէպէպի մահզա ժոգ-

րիսին պօշ պօղազլըղը օլտըղընը տէրխաթըր իտէրէք .

— Ա՛հ , տէ՛յնէ՛յիմի օ չաբգընըն սըրթընտա գըրաճա-
ղըմ . — տէյու իլավէ իյլէտի :

Պատէհու եիւզիւնիւ գաբույա տօղրու չէվիրտի . Բօ-
տէն իսէ միւթատը օլան ֆիւթուրսըզլըզլա գալպինտէքի
իւմիտլէրի սէթը իտէրէք , սաքինանէ պիր թավը իլէ է-
լան օրատա տուրմաշտա իտի :

Բօզ վէ Պլանչ՝ մուալլիմէլէրի օլան գատընըն խանէ-
տէն կէօթիւրիւմիւշ օլտըղընա արթըգ չիւպհէ իթմէյէ-
րէք վէ նէ՛րէյէ նազլ իտիւմիշ օլտըղընը Տակոպէրտէն
խապէր ալամաշաճազլարընա գանի օլարագ , միւթէֆէք-
քիրանէ վէ մահգուն պիր հալտէ գալտըլար :

Տակոպէր Բօտէնի պիր տագըգաճըգ ունութմըշ ի-
քէն , գաբույա տօղրու տէօնիւպ տէ մէրգումը օրատա
կէօրիւնճէ , հիտտէթի պիր գաթ տահտ արթարագ , գա-
պաճա պիր թավը իլէ .

— Սիզ տահա պուրատա՛ մըսընըղ . — տէյու պա-
ղըրտը :

Բօտէն . — (Սախթէ պիր թավըրը «աֆտիլանէ իլէ .)
Լաքին , էֆէնտիմ , սիզ գաբու էօնիւնտէ տուրմըշ օլտը-
ղընըզտան , պէն տէ թապիի տըշարը՝ չըգամազ ըտըմ :

Տակոպէր . — Բէք էյի , չիմտի սիզի մէն՝ իտէն եօգ ա՛ ,
հայտէ չէքիլինիզ պագայըմ . . . :

Բօտէն , — Պէօյլէ պիր սուրէթի գապուլտէն տօլայը
թէաճճիւպ իթմէյէ հագգըմ օլմագլա պէրապէր , չէքի-
լիպ կիթմէյէ հագըր ըմ , էֆէնտիմ . . . :

Տակոպէր . — Պէն սուրէթի գապուլի ֆիլանը պիլմէ-
յօրըմ . . . հայտէ պագայըմ , տէֆ օլուպ կիտինիզ :

Բօտէն . — Սիզէ պիր չէյ սէօյլէյէճէք իտիմ . . . :

Տակոպէր . — Դօնուշմաղա վազթըմ եօգ :

Բօտէն . — Սէօյլէյէճէյիմ սէօզ զայէթ մուհիմմ պիր
իլէ տաիր տիր . . . :

Տակոպէր . - Պէնիմ պու չօճու գլարըն եանընտա տուր . մագտան պաշգա մուհիմ իշիմ եօգ տըր . . .

Րօտէն . - (Գաբունըն էշիյինէ պասարագ .) Բէք էյի , էօյլէ օլսուն , սիզի ուզուն միւտտէթ թաֆիզ իթմէք իս . թէմէմ . սայղըսըղըղմտան աօլայը աֆիլընրզը տիլէրիմ . մարէշալ Սիման հագգընտա պազը էյի խապէրլէրիմ պու . լունտըղընտան , կէլտիմ քի . . .

Րօղ . - (Րօտէնէ եագլաշարագ .) Վա'յ , բէտէրիմիզ հագգընտա խապէրլէր' մի կէթիրտինիզ . . .

Պշանշ . - Ա'հ , սէօյլէ յինիզ , էֆէնտիմ . . . սէօյլէ յինիզ .

Տակոպէր . - (Րօտէնէ շիւպհէլի պիր նազար աթֆիտէրէք .) Սիզ մարէշալ Սիմոնա տաիր խապէրլէր կէ . թիրթինիզ հա' . . . պու խապէրլէր նէ իսէ , սէօյլէ յինիզ պագալըմ :

Րօտէն պու սիւալէ ճէվապ վէրմէ քսիզին գաբունըն էշիյինի թէրքլէ եէնիտէն սալօնա կիրտի վէ պիր նազարը հայրէթլէ պիր Րօղա վէ պիր տէ Պլանշա պագարագ .

— Պու սէվկիլի մատմուլազէլլէրէ իքինճի տէֆա օլա . րագ մէսէրրէթի մուճիպ օլմագ պէնճէ նէ' պէօյիւք պախ . թիյարլըգ տըր . քէնտիլէրինի էվլէլտէն նէ' հալտէ պը . րագտըմ ըսա , եինէ օ հալտէ պօւլունըյօրլար . ֆիլ հա . գըզա հապս իտիլմիշ օլտըղլարը մանասթըրտան քէնտիլէրինի գուրթարտըղըմ կիւն գատար մահզուն տէյիլլէր իսէ տէ , էլան շիրին վէ կիւզէլ տիրլէր . . . Օ կիւնիւ շանլը բէտէրլէրինին գուճաղընա աթըլտըղլարընը կէօրմէքլէ նէ գատար մէսրուր օլտուլմ պիլսէնիզ . . .

Տակոպէր . - (Գաբունըն գանատընը էլան Րօտէնին արգասընտա աչըգ թութարագ .) Օնլարըն եէրի օրասը իտի , ֆագաթ սիզին եէրինիզ պուրասը տէյիլ տիր . . .

Րօտէն . - (Գուրնազճա պիր թալըր իլէ ապէրին եիւ . զիւնէ պագըպ .) Պէնիմ եէրիմ պուրասը տէյիլ իսէ , տօգ .

թէօր Պալէնիէնին խանէսի՝ տէ մի տէյիլ տիր... զայս
 իթմիշ օլտըղընըզտան նաչի միւքէտտէր պուլունտըղընըզ
 օ գըյմէթտար խաչը մէզքիւր խասթախանէտէ սիզէ իյա-
 տէ իթտիյիմ կիւն խաթըրընըզտա օլմագ կէրէք տիր...
 օ կիւն քի, մատմուլազէլ տը Գարտովիլ քէնտիսինին գուր-
 թարըճըսը օլտըղըմը սիզէ սէօլէյէրէք, պէնի պօղմագ-
 տան սիզի մէն՝ իյլէտի... (կիւլիւմէյէրէք...) Էվլէթ,
 մատմուլազէլլէր, իշ սիզէ արզ իթտիյիմ կիպի վուգու
 պուլտու. պու ճէսուր ասքէր պէնի պիրտէն պիրէ պօ-
 ղաճագ իտի. զիրա քէնտիսի իսթիյար օլմագլա պէրա-
 պէր, տէմիր կիպի գուվլէթլի էլլէրի վար տըր: Լաքին
 պու սէօղլէրին նէ՝ լիւզումը վար, Բրուսիալըլար վէ Գա-
 ղազլար անը պէնտէն տահա էյի պիլիրլէր...:

Շու պիր գաչ սէօղլէր՝ Բօտէնին քէնտիլէրինէ իյֆա
 իթմիշ օլտըղը խըտմէթլէրի Տակոպէր իլէ գըզլարըն խա-
 թըրընա պըրագտը: Էկէրչի մարէչալ Սիմոն՝ Բօտէնին բէք
 թէհլիքէլի ատէմ օլտըղընը վէ քէնտիսինի ալտաթմըշ
 պուլունտըղընը մատմուլազէլ տը Գարտովիլտէն իշիթմիշ
 իտի իսէ տէ, միւթէմատիյէն քէտէր վէ ըզտըրապա տիւ-
 չար իտիլտիյինտէն, պու խուսուսը Տակոպէրէ խապէր վէր-
 մէյէ մէյտան պուլլամամըշ ըտը. մա մաֆիհ ասքէր՝ վու-
 գուլթը մապիյէտէն իպրէթ ալմըշ օլտըղընտան, Ժէզիւի-
 թին հիւանիւ հալինի իսպաթ իտէպիլէճէք ահվալը զահի-
 րէ իլէ պէրապէր, անտէն ֆէվգ էլ ատէ նէֆրէթ իթ-
 մէքտէ իտի. պու ճիհէթլէ սէրթ պիր սուրէթտէ տէ-
 տի քի.

— Էլլէրիմին տէմիր կիպի օլուպ օլմատըղընը անլաթ-
 մագ լազըմ տէյիլ տիր, անճագ...:

Բօտէն՝ Տակոպէրին սէօղիւնիւ քէսէրէք վէ քէնտի-
 սինէ մախսուս պիր եըլան հարէքէթիլլէ գըզլարա եագ-
 լաչարագ.

— Թարաֆընըզտան կէօսթէրիլէն հարէքէթի իսթար

իտիշիմ՝ հագգընըզտա իյֆա իթմէք շէրէֆինէ նաիլ օլ տըղըմ՝ ճիւղի իըտմէթլէրի պիւա իխթիյար տէրխաթըր իթմէքտէն նէշլթ իտիյօր . - տէտի :

Տակոպէր տիք տիք Բօտէնին եիւղիւնէ պագտըղըն տան , խէզիւիթ կէօղլէրինին կէվշէք գաբագլարընը տէր հալ աշաղը էնտիրտի :

Տակոպէր պիր տագըզաճըզ սիւքիւթ տէն սօնրա .

— Էվվէլա գալպ սահիպի պիր ատէմ՝ իթմիշ օլտըղը լըքտմէթլէրի հիշ լիսանս ալմաղ . . . հալ պու քի սիգ իւշ տէֆա տըր քի լագըրտըյը օրայա կէթիթիյօրսընըզ :

Բօղ . - (Ղայէթ եավաշ սէտա իլէ .) Պագսան ա՛ , Տակոպէր , բէտէրիմիղէ տաիր խապէրլէր կէթիթիյօր ըմըշ . . . :

Իիթիյար ասքէր սէօղիւնիւ տէվամ իթմէսինէ միւ սատտէ իթմէլէրինի ըէճա իտիյօրմըշ կիպի էլիլէ գըղպ պիր իշարէթ իթտի վէ պատէհու . եինէ տիք տիք Բօտէնին եիւղիւնէ պագարագ .

— Սիզ հիլլէքեար պիր ատէմ սինիզ . . . լաքին պէն տէ ռճէմի պիր ասքէր տէյիլիմ . - տէտի :

Բօտէն . - (Թէաճճիւպ իտիյօր կիպի կէօրիւնէրէք .) Պէ՛ն մի հիլլէքեար ըմ :

Տակոպէր . - Էվվէթ , սիզ . . . կիւղէլ սէօղլէրինիղէ պէնի տուզաղա տիւշիւրմէք իսթէյօր սընըզ . լաքին սէօղլէրինիղէ գաբըլան եօգ տըր . . . Պէնի էյի տինլէյինիգ սիզին սիյահ լիպասըլլար կիւրուհընտան պիրիսի պէնիմ խաշ նիշանըմը չալմըշ ըտը . . . անը պանա իյատէ իթտի-նիզ . . . եինէ սիզին կիթրուհընըզտան պիրիսի պու չօճուգ-լարը աշըրմըշ ըտը . . . անլէրի գուրլթարտընըզ . . . Սիգ օ վաթան խայընը տէկրինեիյի իթհամ իթտինիզ . . . պունս լարըն հէքսի տօղլու տըր . . . լաքին չու հարէքէթլէր իթի շէյ իսպալթ իտէր . Էվվէլա սիզ ֆէնա ատէմ սինիզ քի օ ալշագլարա իշթիլաք իթմիշ սինիզ . սանիյէն սիգ ալշագ

ատէմ սինիզ քի շէրիքի թէօհմէթլէրինիզի էլէ վէրիյօր սը-
նըզ. պունլարըն իքիսի տէ մէքրուհ վէ մէզմոււմ շէյլէր
տիր... սիզ պէնիմ նազարըմտա շիւպհէլի սինիզ: Պինաէն
ալէյհ չաբուգ պուրատան տէֆ օլուպ կիտինիզ, օիզին
եիւզիւնիւզիւ կէօրմէք պիլէ պու չօճուգլարա մազարաթ-
լը տըր:

Րօտէն. - Լաքին, էֆէնտիմ...:

Տակոպէր. - (Էօֆքէլի պիր սէտա իլէ.) Լաքին ֆի-
լան լազըմ տէյիլ... սիզին կիպի պիր ատէմ էյիլիք իթ-
մէյէ գալգըշաճագ օլուրսա, պունըն ալթընտա մութլա-
գա պիր քէօթիւլիւք վար տըր... սիզին կիպի ատէմլէր-
տէն սագընմալը տըր... իշթէ պէն տէ սագընըյօրըմ:

Րօտէն. - (Ասքէրի գօլայլըզլա ալտաթապիլէճէյինի
զանն իթմիշ իքէն, իւմիտինին չու սուրէթլէ պօշա չըգ-
մասընտան հասըլ օլան հիտտէթինի քէթմ իտէրէք.) Ան-
լայօրըմ, պէօյլէ իշլէրտէ ինսան քէնտիօինէ հիւքմ իտէ-
մէզ... Լաքին սիպի ալտաթմագտա նէ՝ մէնֆաթըմ օքա-
պիլէճէյինի վէ նէտէ՛ն տօլայը սիզի ալտաթաճաղըմը պիր
քէրոէ տիւշիւնիւնիւզ:

Տակոպէր. - Սիզէ պուրատան չէքիլիպ կիթմէյի իի-
թար իթտիյիմ հալտէ, հալէա պուրատա տուրմնգ իսթէ-
մէնիղէ նազարէն, էլպէթթէ պիր մէնֆաթընըզ վար
տըր:

Րօտէն. - Զիյարէթիմին սէպէպինի պիր ազ էվլէլ
սէօյլէտիմ, էֆէնտիմ:

Տակոպէր. - Մարէշալ Սիմոն հագգընտա խապէրլէր
կէթիւրիյօրսընըզ, տէյիլ մի:

Րօտէն. - (Էէնիտէն գըզլարա եագլաշարագ.) Էվլէթ,
Մ. մարէշալ հագգընտա պազը խապէրլէրիմ պուլուրտը-
ղընտան տօլայը քէնտիօին պաթթիյար ատտ իտէրիմ: Էվ-
լէթ, կէվկիյի մատուազէլլէր, շանլը բէտէրֆինիզ հագ-
գընտա խայըրլը խապէրլէրիմ վար տըր:

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ պէնիմ օտամա կէլինիզ տէ անլէրի պանա սէօյլէյինիզ :

Րօտէն . - Նաոըլ . . . կէթիրտիյիմ խապէրլէրի իշիթ . մէքտէն պու ազիզ չօճուգլարը մահրում իթմէք կիպի պիր ինսաֆսըզլըգտա՞մը պուլունաճագսընըզ . . . :

Տակոպէր . - (Կիւրիւթիւլիւ պիր սէտա իլէ .) Էլվէ . ըրր արթըզ , Էլվէրր , սիզ եաշտա պիր ատէմի ճէպրէն տըշարը աթմայա աճըտըղըմը կէօրմէյօր մըսընըզ . տըշա . ըր չըգաճագ մըսընըզ :

Րօտէն . - Հայտի , հայտի , պէնիմ կիպի պիշարէ պիր իխթիյարա գարչը պու գատար հիտտէթլէնմէք՝ զահ . մէթինէ տէյմէզ . . . : Հայտի սիզին օտանըզա կիտէլիմ , սէօյլէյէճէյիմ՝ շէյլէրի օրատա տա նագլ իտէպիլիլիմ . . . Լաքին . պու սէվկիլի մատմուլաղէլլէրին էօնիւնտէ իֆա . տէի մէրամ իթմէքիյիմէ միւսաատէ իթմէտիյինիզ բէշիման օլաճագսընըզ . . . պէիս եօգ , պու տա սիզին միւճա . զաթընըզ օլսուն :

Րօտէն պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք մագամը իհթիրամ . տա էյիլտի վէ պատէհու հիտտէթ վէ ինֆիալինի քէթմ իտէրէք , Տակոպէրին էօնիւնտէն կէշտի վէ գաբուտան տըշարը չըգտը : Տակոպէր իսէ Րօզ իլէ Պլանշա մանիտար պիր իշարէթ վէրտիքտէն սօնրա , Րօտէնին արգասընտան տըշարը չըգարագ գաբույը գաբատը : Րօզ վէ Պլանշ սա . լօնտա եալընըզ գալտըլար :

Տակոպէր՝ Րօտէն իլէ պիրլիքտէ տըշարը չըգտըգտան պիր չարեէք գատար սօնրա թէքրար սալօնա ալ . տէթ իյլէտի . Րօզ հէման իսթիգպալինէ գօշուպ .

— Բէտէրիմիզտէն նէ՞ խապէր , Տակոպէր . - տէյու սօրտու :

Տակոպէր . - Նէ՞ խապէր օլաճագ . . . պու իխթիյար սիհիրպազ ֆիլ հագբգա մարէշալըն կիթտիյինի վէ հէմ տէ քէմալը մէսէրրէթլէ կիթտիյինի պիլիյօր . Մ . Րօպէրի

տէ թանրօր : Պու շէյլէրի նա՛սըլ խապէր ալմըշ . . . Իշ-
թէ պուրասընը անլայամայօրըմ . Լաքին քէնտիսինտէն սա-
գընմագ լազըմ կէլտիյինի պու տա իսպաթ իտէր :

Բօզ . - Բէտէրիմիզ հագգընտա կէթիրտիյի խապէր-
լէր նէ՞ իմիշ :

Տակոպէր . - Պու հիյլէքեար իխթիյարըն (սէօղիւմիւ
կէրի ալմամ) տօսթլարընտան պիրիսի բէտէրինիզի թա-
նըր ըմըշ . պուրատան երկիրմի պէշ ֆէրսախ մէսաֆէտէ
բէտէրինիզէ թէսատիւֆ իթմիշ . բէտէրինիզ տէ պու ա-
տէմին Բարիսէ կէլմէքտէ օլտըղընը պիլտիյինտէն , քէն-
տիսինին քէմայը սըհհէթ ու աֆիյէթտէ պուլունտըղընը
վէ գարիպէն ալտէթ իթմէք իւմիտինտէ օլտըղընը սիզէ
սէօյլէմէյի վէ եախօտ պիրի վասըթասըյլա սէօյլէթմէյի
պու ատէմէ թաւսիյէ իթմիշ . . . :

Բօզ . - Ա՛հ , պու նէ՛ պէօյիւք սաատէթ :

Պլանշ . - Կէօրտիւն մի , Տակոպէր , պու պիչարէ իխ-
թիյար հագգընտա չիւպհէլէնմէյէ հագգըն եօղ ըմըշ . . .
քէնտիսինէ բէք սէրթ մուամէլէ կէօսթէրտին :

Տակոպէր . - Գապիլ տիր . . . Լաքին պունտան տօլա-
յը բէշիման օլմատըմ . . . :

Պլանշ . - Նէտէ՛ն :

Տակոպէր . - Պէնիմ տէ պաչգա սէպէպլէրիմ վար
տըր . . . պու սէպէպլէրին է՛ն մուհիմլէրինտէն պիրի տէ
չու տըր քի , անըն իչէրի կիրտիյինի վէ էթրաֆընըզտա
եղլան կիպի տէօնիւպ տօլաշտըղընը կէօրիւնճէ , սէպէ-
պինի պիլմէքսիզին իլիքլէրիմէ գատար պիր սօղուգլըգ
հըսս իթտիմ . . . պիր երլանըն սիւրիւնէրէք եանընըզա
կէլմէքտէ օլտըղընը կէօրմիւշ օլսայըտըմ , պէլքի պու
գատար իւրքմէյէճէք իտիմ . . . Պէնիմ էօնիւմտէ սիզէ
պիր ֆէնալըգ իտէմէյէճէյինի բէք ալէա պիլիր իտիմ .
Լաքին սիզէ նէ՞ սէօյլէյիմ , էվլատլարըմ . . . պիզէ իյ-
ֆա իթմիշ օլտըղը խըրմէթլէր իլէ պէրապէր , քէնտիսինի

բէնճէրէտէն աշաղը աթմագ իսթէյօր ըտըմ . . . : Գէն. տիսինէ պու սուրէթլէ արզը թէչէքքիւր իթմէքլիթմ թա. պիաթըն խարիճինտէ պիր չէյ իտի . . . : Դէ օլուրսա օլսուն գալպիմիղտէ պու կիպի միւլահաղալար ույանտըրան ա. տէմլէրտէն սագընմագ լաղըմ տըր :

Բօզ. - (Նիւվաղըչլի պիր թավր իլէ .) Գէրէմքեար Տակոպէր , հագգըմըղտաքի մուհապպէթին սէնի պու գա. տար շիհաչէլէրէ տիւշիւրիւյօր . պիզէ նէ՝ գատար սէվ. մէքտէ օլտըղընը պու քէյֆիյէթ տախի իսպաթ իտէր :

Պլանշ. - Էվվէթ , էվլատլարընը նէ՝ գատար սէվ. մէքտէ օլտըղընը պու հալ տախի իսպաթ իտէր :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , Պլանշ Տակոպէրէ եագ. լաշտը վէ ասքէրին զայպուպէթի էսնասընտա թէրթիպ իթմիշ օլտըղլարը կիզլի պիր թէսավվուրը իճրա իտէճէք. լէր իմիշ կիպի , հէմշիրէսինէ մանիտար պիր նաղար աթֆ իյլէտի :

Իսթիյար ասքէր՝ օ կիւնիւ հէր չէյտէն շիւպհէ իթ. մէքտէ օլտըղընտան , էօքսիւղլէրին հէր պիրիսինէ այրը այրը պագարգտան սօնրա , պաշընը սալլայարագ .

— Հը՛մ . . . եինէ թալթիֆէ պաշլատընըզ . . . զալի. պա պէնտէն պիր չէյ իսթէյէճէքսինիզ . - տէտի :

Բօզ. - Էվվէթ . . . սէն պիրիսին քի պիզ հիշ եալան սէօյլէմէյիզ :

Պլանշ. - Հագգընաս օ՛լ , Տակոպէր , սէնտէն պաշ. գա պիր չէյ իսթէմէյիզ :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , իքի հէմշիրէլէր այագ իւս. թիւ տուրմագտա օլան ասքէրին եանընա կիթտիլէր վէ տիրուպա պիր չէհրէ իլէ եիւզիւնէ պագըպ կիւլիւմնէ. յէրէք էլլէրինի անըն ումուղընա տայաթտըլար :

Տակոպէր եինէ գըզլարըն եիւզիւնէ պագարագ .

— Սէօյլէյինիզ պագայըմ՝ , էվլատլարըմ . . . պէն եալընըզ քէնտիմի թուլթմաղա միւհթաճ ըմ . զիրս շիւպ.

հէմ Եօգ. քի պէնտէն միւշքիւ պիր շէյ թալէպ իտէճէք. սինիզ :

Բօզ. - Տինլէ՛, Տակոպէր, սէն քի օ գատար ճէսա-
րէթլի, քէրէմքեար վէ ատիւ սին, սէն քի ապէր գըղ-
լարընա եագըշաճագ սուրէթտէ ճէսուր օլտըղըմըղտան
պօլայը պիղի չօգ տէֆալար մէտհ ու սէնա իժ միշսինա . :

Տակոպէր. - (Պու մուգատտէմէտէն տօլայը էն-
տիշէ իթմէյէ պաշլայարադ .) Էվլատլարըմ, մէսէլէ նէ
իսէ, օնու սէօյլէյինիզ . . . :

Կէնճ գըղ սէօղիւնիւ տէվում իթմէյէ հաղըրլանըր
իքէն, գարու եավաշճաճըգ չալընտը . (Տակոպէրին ժողրի-
սէ վէրտիյի տէրս՝ տիկէր խըտմէթքեարլարա պիր հիւսնիւ
իպրէթ օլմուշ ըտը, զիրա ապէր մէրգումը տէրհալ խա-
նէտէն թարտ իթմիշ իտի .)

Տակոպէր գաբունըն վուրուլտըղընը իշիտինճէ «Քի՛մ
տիր օ » տէյու սօրտու վէ միւթէագըպէն պիր սէտտ «Պէն
իմ, մօսիէօ Տակոպէր, ժիւսիւն » տէյու ճէվապ վէր-
տիքտէ, Տակոպէր « Կիրինիզ » տէյու էմր իյլէտիւ :

Պունըն իւզէրինէ խանէնին նամուսլու վէ սատըգ
խըտմէթքեարլարընտան պիրի գաբուտան-իշէրի կիրտիյին-
տէն, Տակոպէր .

— Նէ՛ իսթէյօրսըն, ժիւսիւն . - տէյու սօրտու :

Ժիւսիւն . - Մօսիէօ Տակոպէր, աշաղըյա արապա
իլէ պիր գատըն կէշտի վէ Մ. տիւգ վէ մատմուաղէլլէր իւ-
լէ կէօրիւշմէք գապիլ օլուպ օլմատըղընը սօրմագ իւզրէ-
ուշաղը կէօնտէրտի . պիզ տէ Մ. տիւգիւն պուրատա
պուլընմատըղընը վէ ֆագաթ մատմուաղէլլէրին պուրատա
օլտըղլարընը ճէվապէն սէօյլէտիք . պունըն իւզէրինէ
սատագա թօրլամագ իշուն կէլտիյինի վէ մատմուաղէլլէրի
կէօլմէք արզուսընտա պուլունտըղընը պէյան իյլէտի :

Տակոպէր . - Սիզ պու գատընը կէօրտիւնիւզ մի,
իսթին սէօյլէտի՞ մի . :

Ժիւսթէն . - Խայր , մօսիէօ Տակոպէր , սէօյլէմէտի , լաքին զէնկին վէ աւրլատէ պիր գառննա պէնդէյօր . . . արապասը զայէթ միւքէլէֆ օլուպ , խըտմէթքեարլարը տա րէսմի էլպիսէլէր կիյինմիշլէր տիր :

Րօզ . - (Տակոպէրէ խիթապէն .) Պու գատրն սա- տագա թօրլամագ իշուն կէլիյօր ըմըշ . պու սատագա շիւպհէ եօգ քի ֆուգարա իշուն տըր . մատամ քի պու- րատա օլտըղըմըղը սէօյլէմիշլէր , անը գապուլ իթմէքտէն խիթինքեաֆ իտէմէյիզ :

Պլանշ . - Սէնին ֆիքրին նէ տիր , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Պիր գատրն ըսա պէիս եօգ . . . պիր ազ էվվէլ կէլէն իսթիյար սիհիրպազ կիպի օլամըզ , պունտան պաշգա պէն տէ պուրատայըմ , սիզին եանընըզ- տան այրըլմամ : (Ժիւսթէնէ խիթապէն .) Հայտի պու գատրնը եօգարը կէթիրին :

Խըտմէթքեար պու էմրի ալարագ տըշարը չըգտը : Պունըն իւզէրինէ գըզլարտան պիրի .

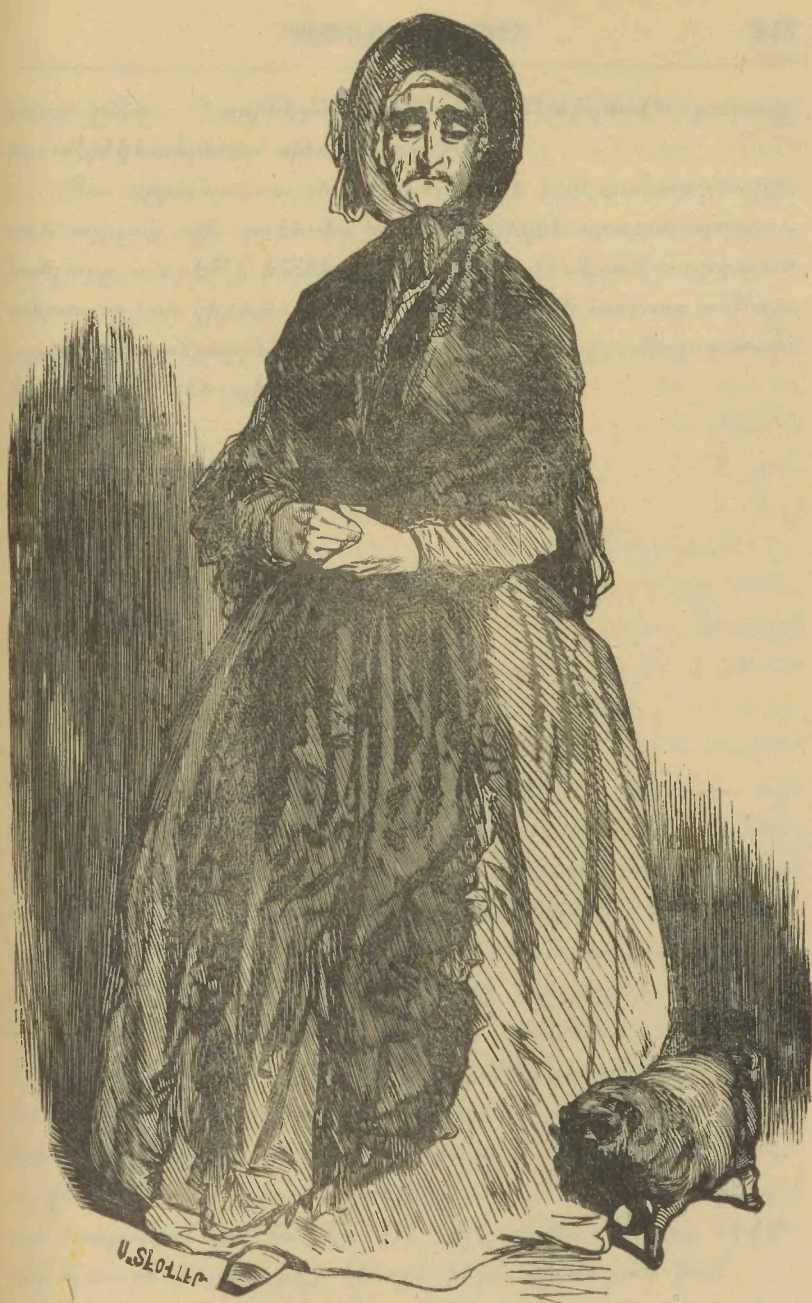
— Աճայիւ . . . հիշ թանըմատըղըն պու գատրն- տան մը շիւպհէ իտիյօրսըն , Տակոպէր . - տէյու սօրտու :

Տակոպէր . - Տինէյինիզ , էվլատլարըմ , պէնիմ ֆա- զիլէթլի զէվճէմտէն շիւպհէ իտէճէք հիշ պիր սէպէպիմ եօղ ըտը , տէյիլ մի . հալ պու քի սիզի սիյահ լիպասըլ- լարըն էլինէ զէվճէմ թէսլիմ իյլէտի . . . ֆագաթ պունը ֆէնալըզ իթմէք գաստիյլէ տէյիլ , անճագ քէնտի իման- սըզ բաբազընըն սէօզիւնէ իթաաթ իթմէք իշուն եաբտը :

Րօզ . - (Տիւշիւնէրէք .) Պիշարէ՝ գատրն . . . սէօյլէ- տիքլէրին տօղրու տըր , Տակոպէր , պունընլա պէրապէր քէնտիսի պիզի բէք սէվէր իտի :

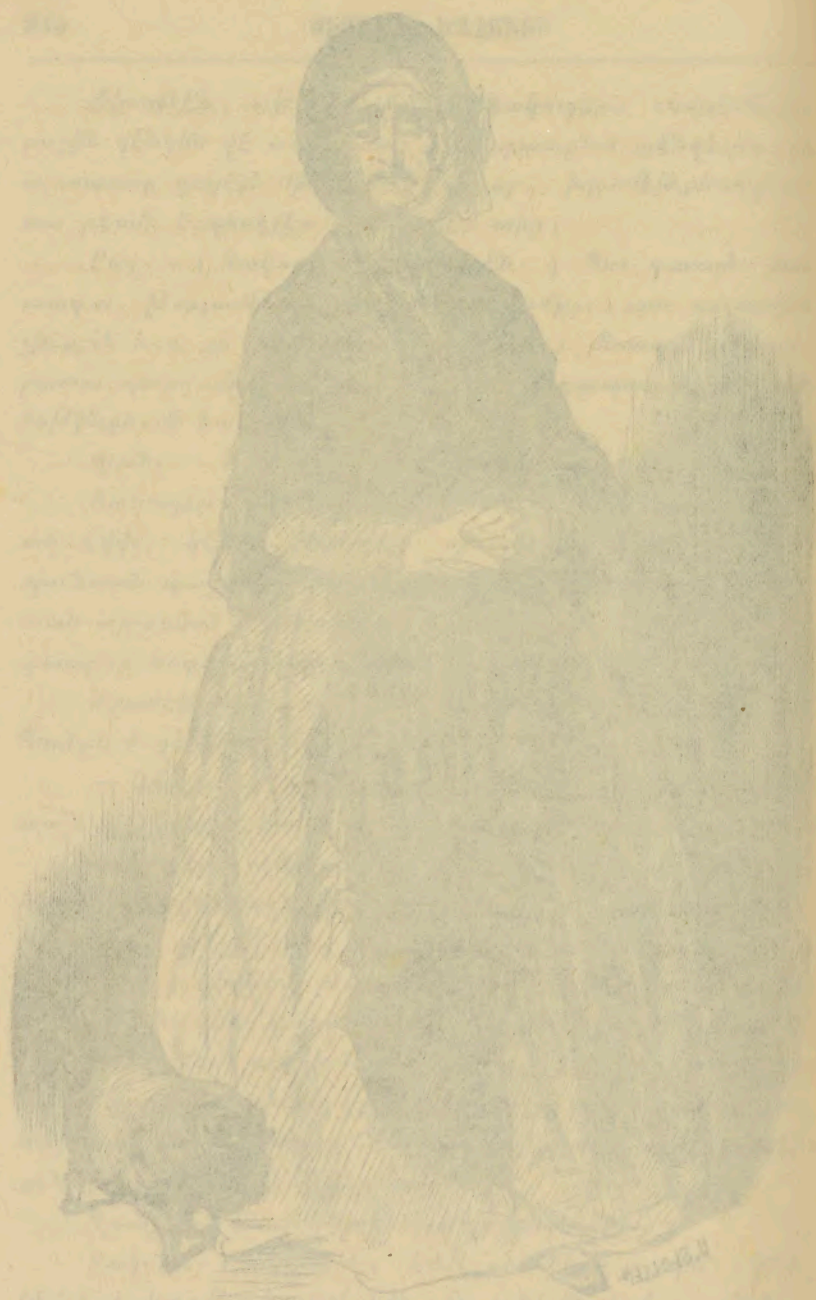
Պլանշ . - Քէնտիսինտէն խապէր ալտըն մը :

Տակոպէր . - Էվվէթ , էվվէլքի կիւն ալտըմ . կիւն կիւնէ էյիլէշմէք իւզէրէ իմիշ . Գաբրիէլին մահալը մէմու- րիյէթի օլան քիւշիւք գարիյէնին հավասը քէնտիսինէ եա-

ՄԱՍՆԱՆ ԵՒ ՄԷՆ-ՏԻՂԻԷ

2-344

բայօր ըմբշ . Գաբրիէլին կեթմէսինէ ինթիզարէն՝ բաբազ
իզամէթ կեահընտա օթուրըյօր ըմբշ :

Պու սըրատա սալօն գաբուսընըն իքի գանատը պիր .
տէն աչըլտը վէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ օրատա պուլու-
նանլարը սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ սէլամլատըգտան
սօնրա , իչէրի կիրտի : Էլինտէ քլիսէլէրտէ սատագա թօր .
լայան գատընլարըն իսթիմալ իթտիքլէրի գըրմըզը գատի-
ֆէ քէսէլէրտէն պիրի պուլունըյօր ըտը :

49

ԻՅԱՆԵ ՃԷՄԻ

Էվվէլճէ սէօյլէմիշ օլտըզըմըզ վէճհլէ , բրէնսէս տը
Սէն-Տիգիէ՝ հիյնի հաճէթտէ զայէթ ճազիպէլի պիր հալ
ու թափը վէ զայէթ լաթիֆ պիր սուրէթ թազընմաղա
մուգթէտիր իտի . պունտան պաշգա , կէնճլիք զէմանընըն
ճիլվէքիարանէ առէթ յէրինտէն գալմա նէզաքէթ վէ զա-
րաֆէթինի էլան մուհաֆուզա իթմիշ օլտըզընտան , վագ-
թըյլա պունը մուհապպէթ էնթրիգալարընտա գուլլանմըշ
օլտըզը կիպի , շիմտի տէ մէզհէպ էնթրիգալարընըն նաիլի
մուվաֆիպազիյէթ օլմասը ուղուրընտա իսթիմալ իթմէքտէ
իտի : Քէնտիսինտէ պէօյիւք հանըմլարա մախսուս պիր չէհ-
րէ վէ խալիսանէ պիր սատէլիք էսէրի մէվճուտ օլուպ ,
պու նազարրուպա հալլէր իլէ պէրապէր էյիլիք սէվէն
պիր գատըն րօլընը բէք կիւզէլ իճրա իթմէքտէ իտի :

Իշթէ բրէնսէս՝ մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը իլէ ճախ-
պէրին հուզուրընա չըգտըզը զէման , պու հալտէ պուլու-

նըյօր ըտը : Գէնտիսի քիւլ ընկինտէ իբէքլի գումաշտան մամուլ պիր ֆիսթան կիյինմիշ օլուպ , պու ֆիսթան անըն պէլինի կիւզէլճէ սըգմըշ օլտըղընտան , վիւճուտինին շիշմանըղընը միւմքինի մէրթէպէ սէթր իթմէքտէ իտի . պաշընտ սիյահ գատիֆէտէն մամուլ պիր շապգա գօյմըշ օլուպ , պիր խայլը գումրալ սաշ պիւքլիւմէրի հէ . նուզ զայէթ խօշնիւմա օլան շիշման չէհրէսինի չէրչիվէ կի . պի գուշաթմըշ ըտը . զայէթ թաթլը պագըշը վէ պէյաղ տիշլէրինի մէյտանա գօյան նազիքեանէ թէպէսսիւմիւ . պու չէհրէյէ պիր գաթ տահա ճաղիպէ պախշ իթմէքտէ իտի :

Տակոպէր՝ հիտտէթ ու ինֆիալի վէ Բօզ վէ Պլանշ տախի գօրգագլըգլարը իլէ պէրապէր , մատամ տը Սէն-Տիգիէյի կէօրիւր կէօրմէզ , գալպլէրինտէ պիր թէվէճճիւհ հուսուլէ կէլտի . մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ կէնճ գըզլարա տօղրու իլէրիլէյէրէք , մագամը իհթիրամտա նիմէյիլտի վէ պատէհու լաթիֆ վէ միւհսսիր պիր սէտա իլէ .

— Լինեի մատմուլազէլլէրի իլէ՝ մի կէօրիւշմէք չէրէֆինէ նաիլ օլույօրըմ . - տէտի :

Բօզ վէ Պլանշ՝ բէտէրլէրինին ֆախրի իւնվանընը ի շիթմէյէ ալըշգըն օլմատըգլարընտան , պիրտէն պիրէ գըզարտըլար վէ ճէվապ վէրմէքսիզին թէաճճիւպլէ պիր պիրինէ պագըշտըլար :

Տակոպէր իսէ հէման անլէրին իմտատընա շիթապիտէրէք , բրէնսէսէ խիթապէն .

— Էվվէթ , մատամ , պու մատմուլազէլլէր մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը տըրլար . . . լաքին քէնտիլէրինէ ալէլ ումուլմ Սիմոն մատմուլազէլլէր նամը վէրիլի . - տէտի :

Բրէնսէս . - Իֆֆէթ վէ մահճուպիյէթին Մ . մարէշալըն գըզլարընըն էվսաֆը միւթէատտիտէսինտէն պիրի օլտըղը պէնճէ պատիի թէաճճիւպ օլամազ . քէնտիլէրինի

բէտէրէրինն է՛ն բարւագ ֆիւթուհաթընտան պիրինին
խաթըրէի էպէտիյէսինի իխթար իտէն պու շանլը իւնվան
իլէ եատ իթտիյիմտէն տօլայը ումարըմ քի պէնի մաազուր
կէօրմէք լութֆընտա պուլունուրլար :

Շու միւտահէնէքեարանէ սէօզլէր իւզէրինէ , Բօզ վէ
Պլանշ՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին եիւզիւնէ միւթէշէքքի-
րանէ պիր նազար աթֆ իթտիլէր . Տակոպէր՝ իսէ՝ կէրէք
մարէշալա վէ կէրէք գըզլարընա խիթապէն սէօյլէնիլէն
պու մէտհիյէտէն մէմնուն վէ միւֆիթէխիր օլարագ , օ տա
գըզլար կիպի իյանէ թօրլամագ իչուն կէլէն պու գատըն
հագգընտա էմնիյէթ տույմաղա պաշլատը :

Բրէնսէս միւէսսիր պիր սէտա իլէ սէօզիւնիւ շու եօլ-
տա տէվամ իլէտի .

— Մատմուազէլլէր , մարէշալ հազրէթլէրինին իպ-
րազ իթմիշ օլտըղը սէխավէթ վէ սէմահէթ ասարընտան
սիզին տախի իպրէթեապ օլտըղընըղտան էմին օլարագ ,
քօլէրայա թուրթուլան պիշարէլէր հագգընտա մէրհամէ-
թինիգի ճէլպ իթմէք մագսատըլլա կէլիյօրըմ . պէն պու
պիշարէլէրէ մուավէնէթ իթմէք իչուն թէրթիպ օլունան
պիր իյանէ ճէմիյէթինին համիյէլէրինտէն պիրիյիմ . վէրէ-
ճէյինիզ սատագա նէ՝ օլուրսա օլսուն , պիր թէշէքքիւրի
ֆէվզ էլ ատէ իլէ գապուլ օլունաճագ տըր , մատմուա-
զէլլէր :

Պլանշ . - (Նազիքեանէ պիր թավը իլէ .) Պէօյլէ խա-
յըրլը պիր իշ իչուն պիզի խաթըրլամաղա թէնէզղիւլ իթ-
տիյինիզտէն տօլայը պիզ սիզէ թէշէքքիւր իտէրիզ , մա-
տամ :

Բօզ . - Միւսատէ իտինիզ տէ սիզէ թագտիմ իտէ-
պիլէճէյիմիւզ իյանէյի կիտիպ կէթիրէյիմ , մատամ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , կէնճ գըզ հէմշիրէսիլլէ
պիր նիկեահ թէաթի իթտի վէ պատէհու սալօնտան տը-
շարը չըգարագ , եանընտաքի եաթագ օտասընա կիրտի :

Տակոպէր՝ բրէնսէսին աթվար վէ սեզլէրինէ կիթ. տիքճէ տահա զիյատէ մէֆթունն օլարագ, իհթիրամքեա. րանէ պիր թափր իլէ.

— Մատամ, Բօզ իյանէ. ի կէթիրինճէ. յէ գատար սիզ լութֆէն օթուրընըզ. — տէտի վէ բրէնսէսէ պիր սանտա. լիէ թագտիմ իտիպ օթուրթտրգտան սօնրա, իլավէի մէ. գալ իլէ.

— Մարէշալ Սիմոնն գըզլարընտան պիրիսինտէն պահա իթտիյիմ զէման, սատէճէ Բօզ տէյու խիթամ իթ. տիյիմտէն տօլայը պէնի աֆվ իտինիզ, մատամ. . . պէն պու չօճուգլարըն տօղմալարընը կէօրմիւշիւմ տիւր:

Պլանշ. — (Բրէնսէսէ խիթապէն.) Էվվէթ, բէտէրի. միզտէն սօնրա Տակոպէրտէն տահա չէֆագաթյր վէ տա. հա ֆէտաքեար պիր տօսթըմըզ եօգ տըր, մատամ:

Բրէնսէս. — Ինանըրըմ, մատմուլազէլ, զիրա կէրէք սիզ վէ կէրէք սէվկիլի հէմիբրէնիզ պէօյլէ պիր ֆէտա. քեարլըզա լայըյսընըզ. . . (Տակոպէրէ տէօնէրէք.) պու ֆէտաքեարլըզ իսէ՝ կէրէք հուսուլինէ սէպէպ օլանլար վէ կէրէք հըսս իտէնլէր իչուն պատիի շէրէֆ ու իֆթի. խար տըր:

Տակոպէր. — Տօղրու սէօյլէյօրսընըզ, մատամ, պէն պու ֆէտաքեարլըզա թէշէրրիւֆ վէ իֆթիխար իտէրիմ. . . զիրա. . . լաքին իշթէ Բօզ քէսէսի իլէ պէրապէր կէլի. յօր:

Ֆիլ հագըգա կէնճ գըզ՝ էլինտէ եէշիլ իբէքտէն մամուլ էրէյիճէ տօլու պիր քէսէ պուլունտըզը հալտէ, եաթագ օտասընտան տըշարը չըզըպ սալօնա կիրտի վէ մէզքիւր քէսէյի կէթիրիպ բրէնսէսէ վէրտի. բրէնսէս իսէ պիր քիմսէնին վիրուտինէ պէքլէտիյը հալտէ կէլմէյօր ը. մըշ կիպի իթի իւշ տէֆտ սոպրսըզլըզա պաշընր գտրու. յա տօղրու չէվիրմիշ իաի իսէ տէ, Տակոպէր պու հարէ. քէթին ֆարգընտա օլամամըշ ըտը:

Րօզ քէսէյի թէսլիմ իթտիքտէն սօնրա, բրէնսէսէ խիթապէն:

— Սիղէ տահա զիյատէ պիր շէյ թադտիմ իթմէք իսթէր իտիմ. լաքին եանըմըզտա պու գատարճըգ պու. լունար, մատամ. — տէտի:

Բրէնսէս քէսէնին էօրկիւլէրի արասընտան լուի ալ. թունլարընըն բարըլթըսընը կէօրէրէք:

— Օ՞նէ... ալթոն մը... լաքին պու ճիւզի իյա. նէնիզ նաւիր պուլունուր պիր ճէօմէրալիք տիր: Պու մէպլաղ շիւպհէ եօգ քի էյլէն ճէլէրինիզէ, թէզերինաթը. նըզա թախսիս իտիմիշ իտի. պինաէն ալէյհ պու իյա. նէնիզ տահա զիյատէ միւէսսիր տիր: Ա՛հ, գալպինիդին նէճապէթի հագգընտաքի թախմինաթըմ եանլըշ տէյիլ իմիշ... սիզ եաշտա գըզլար իչուն բէք միւշքիլ օլան պէօյլէ մահրումիյէթիյէրէ գաթլամագ հա՛:

Րօզ. — (Թէլաշ իլէ.) Մատամ, սիզի թէէմին իտէ. իլզ քի պու հէտիյէմիզ պիգիմ իչուն պիր մահրումիյէթ տէյիլ տիր:

Բրէնսէս. — (Լաթիֆ պիր թավր իլէ.) Ինանըրըմ, մատմուլազէլ, ինանըրըմ, սիզին հիւսնիւ ճէմալինիզ թէզ. եինաթ կիպի լիւզումնըզ շէյլէրէ միւհթաճ տէյիլ տիր. գալպինիզ տախի մէրհամէթ զէվգինի սաիր հէր տիւրյիւ զէվգիլէրէ թէրճիհ իտէր:

Րօզ. — Մատամ...

Բրէնսէս. — (Կիւլիւմէյէրէք վէ եէնիտէն սատէտիլ պիր գատըն թավրընը ալարագ.) Հայտի, մատմուլազէլ. լէր, պու մէտհիլէլէրտէն տօլայը մահճուպ օլմայընըզ. պէն եաշտա պիր գատըն միւտահէնէ իթմէզ զանն իտէ. իմ... պէն սիզինլէ վալիտէ կիպի... նա՞սըլ վալիտէ, պէօյիւք վալիտէ կիպի գօնուշըյօրըմ. չունքի պէն պէօյիւք վալիտէ աւտ օլունաճագ գատար իսթիյար ըմ:

Րօզ. — Թախֆիֆի իչուն սատագա թօբլամագտա օլ.

տրղընը ֆելաքեթլէրտէն պազըսը շու պիզիմ ճիւզի ի. յանէմիզ իլէ թախֆիֆ իտիլէճէք օլսայըտը, քէնտիմիզի պախթիյար ատտ իտէր իտիք, մատամ. զիրա պու ֆելա. քէթլէր քէք տէհշէթլի շէյլէր օլմալը տըր :

Բրէնսէս. - (Մահզունանէ.) Էվվէթ, քէք տէհշէթլի շէյլէր տիր. լաքին պու կիպի ֆելաքեթլէրտէն ինսա. նը ազաճըգ թէսէլլի իտէճէք պիր ճիհէթ վար ըսա, օ. տա՝ ճէմիլէթի պէշէրիյէնին հէր սընըֆ խալգը արասըն. տա հասըլ օլան շէֆագաթ վէ մէրհամէթ տույղուսը տըր . . . : Պէն իյանէ թօբլամագտա օլտըղըմ ճիհէթլէ, Եաքըլան ֆէտաքեարլըզլարը հէր քէստէն զիյատէ թագ. տիր իտէպիլիրիմ. պու ֆէտաքեարլըզլար տախի պուլա. չըգ պիր խասթալըգ կիպի տիր . . . :

Տակոպէր, Էօքսիւզլէրի խասթա օլան մուալլիմէլէրի. նի կէօրմէյէ կիթմէքտէն մէն՝ իթմէք հագգընտաքի թէ. շէպպիւսինէ պու սէօզլէրլէ միւնասիպ պիր մանէա վէրմէք իւպրէ բրէնսէսին սէօզիւնիւ քէսէրէք, մուզաֆֆէրանէ պիր թավը իլէ .

— Իշիտիյօրմըսընըգ, մատմուազէլլէր, մատամն սէօյ. լէտիյի սէօզլէքի իշիտիյօր մըսընըգ. պազը ահվալտէ, ֆէ. տաքեարլըգ տախի պուլաչըգ պիր խասթալըգ կիպի ա. խէրլէրէ սիրայէթ իտէր . . . պու տիւնեատա սիրայէթտէն ֆէնա շէյ Եօգ տըր վէ . . . :

Տակոպէր սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի. օ սըրատա սալօնա պիր խըտմէթքեար կիրտի վէ աշաղըտա պիր ա. տէմ կէլմիշ օլտըղընը վէ քէնտիսի իլէ հէման կէօրիւշ. մէք իսթէտիյինի պէյան իյլէտի : Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ պու խապէր իւզլէրինէ հըսա իթտիյի մէսէրրէթ վէ մէմ. նունիյէթի թէմամըյլա քէթմ իտէպիլտի. զիրա պու էնթ. րիգա՝ աքէրի կէնճ գըզլարըն Եանընտան ազաճըգ ու. զագլաշտըրմագ մագսատըյլա թէրթիպ իտիլիշ իտի :

Տակոպէր տըշարը չըգմաղա մէճպուր օլաճաղընտան

տուայր ճանր սըգըմագլա պերապեր, այաղա գալգտը վէ բրէնսէսէ խիթապէն .

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, մատամ, ֆէտաքեարլըղըն սիրայէթի հագգընտա վերմիշ օլտըղընը նասիհաթլարտան տուայր թէչէքքիւր իտէրիմ. բէճա իտէրիմ քի պուրատան կիթմէզտէն էվվէլ պու մատմուազէլլէրէ պուշլար կիպի պիր գաչ սէօղ տահա սէօյլէյէսինիզ. զիրա կէրէք քէնտիլէրինէ, կէրէք բէտէրլէրինէ վէ կէրէք պանա պէօյիւք պիր խըտմէթ իթմիշ օլաճագսընը, Պէն չիմտի ավտէթ իտէրիմ, զիրա սիզէ հէնուզ հագգըլլա պէյանը թէչէքքիւր իթմէտիմ. — տէտի վէ իքի հէմչիրէլէրին եանընա կիտէրէք, եավաչճա .

— Պու քէրէմքեար գատընը էյիճէ տինլէյինիզ, էվլատլարըմ, պուշտան էյի պիր չէյ եաբամազսընը. — սէօյլէրինի իլավէ իյլէտի :

Պատէհու սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ բրէնսէսի սէլամլայարագ, սալթտան տըշարը չըգտը :

Իխթիյար ասքէր տըշարը չըգընճա, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ մէրգումըն պիր գաչ տագըգալըգ զայպուպէթինտէն պիլ իսթիֆատէ, պիր ազ էվվէլ Րօտէնտէն ալմըշ օլտըղը թալիմաթը իճրա իթմէք արգուսընտա օլմագլա պերապեր, սիւքիւնէթլի պիր սէտա վէ գայտսըզճա պիր չէհրէ իլէ գըզլարա խիթապէն .

— Իխթիյար տօսթընըղըն սօն սէօղլէրինի պիր էյիճէ անլայամատըմ. եախօտ քէնտիսիպէնիմ սէօղլէրիմի եանլըլ անլատը Պիր ազ էվվէլ ֆէտաքեարլըգ տույղուսընըն պուշլաչըգ պիր խասթալըգ կիպի սիրայէթ իթտիյինի պէյան իթտիյիմ զէման, պու տույղույը թագպիհ վէ թահգիր իթմէյի խաթըրըմտան պիլէ կէչիրմէյօրը տըմ. . . չունքի պու տույղու հագգընտա գալպիմ էօթէտէն պէրու պիր հայրէթի ազիմէ իլէ մէշհուն տըր :

Բօզ. - Օ՛հ, իշթ է պիզ տէ սիզին սէօղէրինիզի պէօլէ անլամըշ ըտըգ, մատամ:

Պլանշ. - (Մանիտար պիր թավր իլէ հէմշիրէսինէ պագարագ.) Պունտան պաշգա, պու սէօղէրինիզին պիզիմ իչուն նէ՝ գատար միւնասիպ պիր վագթմա սէօլէնիմիշ օլտըղընը պիւսէնի՛զ...:

Բրէնսէս. - Սիզին կիպի եիւրէք սահիպլէրինին էֆ. քեարըմը բէք կիւզէլ անլայաճագլարընա էմին իտիմ. էվ. վէթ, ֆէտաքեարլըգ տախի պաշգալարընա սիրայէթ ի. տէր... լաքին պու սիրայէթ ալիճէնապանէ վէ գահրա. մանանէ պիր չէյ տիր: Հէր կիւն նէ գատար միւնասիր ֆէտաքեարլըգլարա թէսատիւֆ ի՛մ տիյիմի վէ նէ գատար հարէքեաթը ճէսուրանէ թէմաշասըյլա չէվգեապ օլուպ թիթրէտիյիմի պիւսէնի՛զ...: Էվվէթ, Էվվէթ, ճէնապը Հագգա համո ու սէնա՝ օլսուն... ճէմիյէթի պէշէրիյէ. նին հէր սընըֆ խալգը՝ խրիսթիյանճասընա իպրագըր դայ. ըէթ վէ չէֆագաթ իթմէքտէ պիր պիրլէրիյլէ ըէգապէթ իտէրճէսինէ չալըշըյօրլար: Ա՛հ, քոլէրայա թուլթուլան պէտպախթլարա իք միւտավաթը իճրա իթմէք մագսա. տըյլա թէէսիս իտիմիշ օլան մուվագգաթ խասթէխանէ. լէրտէ կէօսթէրիլէն ֆէտաքեարլըգ եարըշլարընը կէօր. սէնի՛զ: Քագըրը վէ զէնկին, կէնճ վէ իխթիյար, հէր չաղ. տա գատընլար պիշարէ խասթալարըն եանընա գօշուպ, պունճա պէտպախթլարը գայըրմագ, քէնտիլէրինէ ճէսա. ըէթ վէ թէսէլի վէրմէք չէրէֆինէ նաիլ օլմայը պիր լուլթ ատտ իտիյօրլար:

Բօզ. - (Հէմշիրէսինէ խիթապէն՝ միւթէհայեիրանէ պիր թավր իլէ.) Հէմ տէ պու ճէսարէթլի գատընլարըն հագգլարընտա ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրտիքլէրի պիշարէ. լէր՝ քէնտիլէրինին եապանճըսը տըր:

Բրէնսէս. - Շիւպհէսիզ, տահա տիւնքի կիւն էօյլէ պիր չէյ կէօրտիւմ քի, հէյէճանըմտան կէօղլէրիմ տօլ.

տու . պուրատան պիր գաչ ատըմ ուղագտա , խանէնի .
ղին գուրպինտէ թէէսիս իտիւմիչ օլան մուվագգաթ խաս .
թէխանէյի զիյարէթէ կիթմիչ իտիմ . օտալարտան պիրի՝
էօրիւմ հալինտէ օրայա կէթիրիւմիչ օլան պիչարէլէր իլէ
հէման քեամիլէն տօլմուչ ըտը . պիր տէ օ սըրատա տօսթ .
լարմտան պիր գատըն կէօրտիւմ քի , սիզին կիպի կէնճ ,
կիւզէլ վէ ֆուգարաբէրվէր իքի գըզըյլա պէրապէր իչէ-
րի կիրտի վէ ճէնապը հագգ ուղուրընա վագֆը նէֆս
իթմիչ օլան բահիպէլէր կիպի , իւչիւ պիրլիքտէ օ պիչարէ-
կեանա պագմագ իւզրէ թապիպլէրին թահթը էմրինէ կիր-
տիլէր :

Իքի հէմիլէրէլէր՝ հըսսիյաթը ալիճէնապանէլէրինի
գահրամանլըգ տէրէճէսինտէ թահրիք իթմէք ֆիքրի խա-
յընանէսիլլէ սէօյլէնիլէն պու սէօզլէրի իչիտինճէ , թարի-
ֆի նագապիլ պիր սուրէթտէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար .
զիրա Բօտէն՝ մուալլիմէլէրի օլան մատամ Օկիւսթինին
նակէհանի խասթալըզընը իչիտինճէ գըզլարտա հասըլ օ-
լան հէյէճանը ֆէվզ էլ ատէյի ունութմամը վէ զէքեա-
վէթի խայընանէսի սայէսինտէ պու հէյէճանտան հէման
իսթիֆատէ իտէրէք , մուճիպինճէ հարէքէթ իթմէսինի
մատամ տը Սէն-Տիզիէյէ էմր իթմիչ իտի :

Բրէնսէս՝ սէօզլէրինին հասըլ իթտիյի թէէսիրի կէօր-
մէք իւզրէ քէմալը տըգգաթլա էօքսիւզլէրէ պագարագ ,
սէօզիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Պու մէմուրիյէթի մուշֆիգանէյի իյֆա իտէնլէրին
պիրինճի սընըֆընտա բաբազլար պուլուճտըղը աչիքեար
տըր . . . : Տահա պու սապահ , շիմտի պահս իթտիյիմ մու-
վագգաթ խասթէխանէտէ կէնճ պիր բաբազ կէօրէրէք
սաիր պիր չօզլարը կիպի պէն տէ հայրան օլտում գալ-
տըմ . . . : Նէ՝ տէյիմ . . . պու տէլիգանլը պիր բաբազ տէ-
յիլ , պիր մէլէք իտի . . . օ պիչարէ գատընլարա թաթլը
թաթլը թէսէլլիլէր վէրմէք իւզրէ զանն իտէրսին քի կէօք-

տէն էնմիշ իտի . . . Օ՛հ , էվվէթ , պու կէնճ բաբազ պիր մէլէք տէրէճէսինտէ տիր . . . զիրա պու էսէֆէնկիզ ահ-վալ արասընտա , րահիպ Գաբրիէլին նէ՛ եօլտա հարէ-քէթ իթտիյինի սիզ տէ պէնիմ կիպի պիլսէ իտինիզ . . .

Բօզ վէ Պլանշ պու իսմի իշիտինճէ , հայրէթ վէ մէ-սէրրէթլէ պիր պիրլէրինէ պագըշարագ .

— Բահիպ Գաբրիէ՛լ մի տէտինիզ . — տէյու հայգըր-տըլար :

Բրէնսէս . — (Թէաճճիւպ էսէրի կէօսթէրէրէք .) էվ-վէթ , քէնտիսինի թանը՛ր մըսընըզ :

Բօզ . — Թանըմըսընըզ տա սէօզմիւ , մատամ . . . քէն-տիսի պիզիմ հայաթըմըզը գուրթարտը . . . :

Պլանշ . — Սէֆինէմիզ բարչալանտըզը սըրատա , Գաբ-րիէլ իմտատըմըզա կէլմէմիշ օլսայըտը , մահվ օլուպ կի-տէճէք իտիք :

Բրէնսէս . — (Կիթ կիտէ տահա զիյատէ թէաճճիւպ կէօսթէրէրէք .) Վա՛յ , րահիպ Գաբրիէլ սիզին հայաթը-նըզը՛ մը գուրթարտը . . . սագըն եանըշ օլմասըն :

Պլանշ . — Խա՛յր , խա՛յր , մատամ քի ճէսուրանէ պիր ֆէտաքետըրըգտան պահս իտիյօրսընըզ , մութլագա օ օլ-մալը տըր . . . :

Բօզ . — (Սատէտիլանէ պիր սուրէթլէ .) Պունտան պաշգա Գաբրիէլ գօլայ թանըլապիլիր , զիրա մէլէք կիպի կիւզէլ տիր :

Պլանշ . — Ուզուն գումրալ սաչլարը վար տըր :

Բօզ . — Կիւզէլ մաի կէօզլէրի վար տըր . պու կէօզլէր օ՛ գատար լաթիֆ , օ գատար թաթլը տըր քի , ինսան եիւզիւնէ պագաճագ օլուրսա , ֆէվզ էլ ատէ միւթէէս-սիր օլուր :

Բրէնսէս . — Արթըզ չիւպհէ գալմատը . . . քէնտիսի տիր . օ հալտէ հէր քէսին քէնտիսինէ նասը՛լ պիր իհթի-րամը ֆէվզ էլ ատէ կէօսթէրմէքտէ օլտըզընը անա վէ

պագարագ սահրլէրինին իպրագը չէֆագաթ իթմէքտէ նէ տէրէճէ զայրէթ կէօսթէրտիքլէրինի անլայապիլիրսինիզ, Ա՛հ, տահա պու սապահ օ պիր թագըմ ալիճէնապ գատընլարտան նա՛սը մուշֆիգանէ պիր հայրէթլէ պահա իթտիյինի իչիթմէլի իտինիզ . . . պու գատընլարըն քէմալը ճէսարէթլէ՝ օ սէֆալէթ օճաղընա սըղընմըչ հէմչիրէլէրինէ պագմաղա վէ քէնտիլէրինէ թէսէլլի վերմէյէ կէլմէլէրի շայանը մէմնունիյէթ օլտըղընը սէօյլէյօր ըտը . նէ սագլայըմ, ճէնապը Հագգ պիգէ ալչագ կէօնիւլլի օլմայը թէնպիհ վէ թավսիյէ իթմիչ օլտըղը հալտէ, պու սապահ րահիպ Գաբրիէլին սէօղլէրինի տինլէյէրէք, պիր նէվ զուրուր հըսս իթմէյէ պաչլատըմ. էվվէթ միւմաիլէյհ բաբաղ՝ սէվկիլի հէմչիրէլէրի իմիչ կիպի խասթալարա միւտավաթը լաղըմէյի իճրա իթմէք իւզրէ եանլարընտա տիզ չէօքէն օ ալիճէնապ գատընլարա այիտ օլարագ սէօյլէտիյի սիթայըչքեարանէ սէօղլէրտէն պէն տէ իսթէմէյէրէք հըսսէի ճիւկիյէմի ալըյօր ըտըմ:

Պլանչ. - (Հէյէճան իլէ.) Իշիտիյօր մըսըն, հէմչիրէլէյիմ, պու կիպի սիթայըչլարա միւթահագգ օլմագ նէ գատար մուճիպի իֆթիլար օլմալը տըր:

Բրէնսէս. - Էվվէթ, էվվէթ, մուճիպի իֆթիլար տըր. զիրա րահիպ Գաբրիէլ պու սիթայըչլարը ինսանիյէթ վէ ճէնապը Հագգ նամընա օլարագ սէօյլէյօր . . . զանն իտէրսին քի ճէնապը Հագգ անըն աղղըյլա գօնուչըյօր:

Բօզ. - (Բրէնսէսին սէօղլէրինտէն եիւրէյի հէյէճան իլէ վուրմաղա պաչլայարագ.) Մատամ, պիզիմ վալիտէմիզ եօզ տըր, բէտէրիմիզ տէ պուրատա տէյիլ տիր. . . սիզին բուհընըզ վէ գալպինիզ օ՛ գատար կիւզէլ տիր քի, ֆիքիր տանըմագ իչուն սիզտէն տահա էյի պիր իմմէյէ միւրաճաթ իտէմէյիզ:

Բրէնսէս. - (Միւտահէնէքեարանէ պիլ սէտա իլէ.)

Նէ՞ փրբիր տանըշաճաղըզ, սէվկիլի գըզըմ, միւսաատէ ի-տինիզ տէ կէրէք սիզին վէ կէրէք պէնիմ եաշըմըզա թէմամըյլա մուվաֆըզ օլան պու թապիրի հագգընըզտա իսթիմալ իտէ յիմ:

Պլանշ. - Թարաֆընըզտան պու նամ իլէ եատ իտիլ-մէք պիզճէ տախի մուճիպի իֆթիխար տըր, մատամ, պի-զիմ պիր մուալլիմէմիզ վար ըտը. քէնտիսի պիզի պիր մուհապպէթի շէտիտէ իլէ սէվէր իտի. հալ պու քի պու կիճէ քուէրայա թուլթուլտու . . . :

Բրէնսէս. - (Բէք զիյատէ միւթէէսնիր կէօրիւնէրէք.) Օ՛հ, եա՛ Բապպի . . . շիմտի նա՛սըլ տըր:

Պլանշ. - Էյվա՛հ, մատամ, նասըլ օլտըզընը պիլմէ-յօրըզ:

Բրէնսէս. - Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, գըզըմ, քէնտիսինի կէօրմէյէ կիթմէտինիզմի:

Պլանշ. - (Մահզունանէ.) Պիզի գայտսըզ վէ եա նանքէօր տէյու իհթամ իթմէյինիզ, մատամ, մուալլիմէ-միզի կէօրմէյէ կիթմէտիյիմիզտէն տօլայը գապահաթ պիզտէ տէյիլ տիր:

Բրէնսէս. - Սիզի եանընա կիթմէքտէն քիմ մէն իշ տիյօր:

Բօզ. - Պիր ազ էվվէլ պուրատա կէօրտիւյիւնիզ իխթիյար տօսթըմըզ ճակոպէր մէն՝ իտիյօր:

Բրէնսէս. - Աճայի՛պ . . . մուգատտէս պիր վազիֆէ-յի իյֆա իթմէնիզէ նիշուն մուխալէֆէթ իտիյօր:

Բօզ. - Անը կէօրմէյէ կիթմէքլիյիմիզ մութլազա պիր վազիֆէ՞ մի տիր, մատամ:

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ՛ պու սիւալտէն զիյատէ-սիյլէ թէաճճիւպ իտիյօր ըմըշ կիպի, պիր Պլանշա վէ պիր տէ Բօզա պագարագ:

— Պուըն պիր վազիֆէ օլուպ օլմատըզընը պաննա՞մը ւօրըյօրսընըզ. . . սիզ ալիճէնապանէ պիր գալպէ մալիք

օտորդընը հալտէ , պանա պէօյէ պիր սիւալտէ պուլու-
նապիլիւր միսինիլ :

Պլանշ . - Պիզ մուալլիմէմիզին քուէրայա թուլթուլտը-
ղընը խապէր ալըր ալմազ , հէման անը կէօրմէք արզու-
սընտա պուլունտըզ . լաքին Տակուպէր պիզի օ՛ գատար
սէշէր քի , պու արզումըզա միւմանաաթ իթտի :

Բօզ . - Պունտան պաշգա , բէտէրիմիզ պիզի քէնտի-
սինէ թէսլիմ իթմիշ տիր . քէնտիսի՝ հագգըմըզտաքի մու-
հապպէթ վէ չէֆագաթը սաիգասըյա , մուալլիմէմիզի
կէօրմէյէ կիթտիյիմիզ հալտէ տիւչար օլաճաղըմըզ իհ-
թիմալտէն օլան թէհլիքէյի զիհնինտէ պէօյիւտիւյօր :

Բրէնսէս . - Պու միւհթէրէմ ատէմին էնտիշէլէրի
մազուր կէօրիւլէպիլիւր . լաքին տէտիլինիզ կիպի գօրգու-
լարընը բէք պէօյիւտիւյօր . պիր միւտտէթտէն պէրու պէն
քուէրայա թուլթուլանլարա մախսուս օլան խասթէխանէ-
լէրի զիյարէթէ կիտիյօրմ . տօսթլարըմտան բէք չօգ գա-
տընլար տախի պէնիմ՝ կիպի եաբըյօրլար . հալ պու քի
չիմտիյէ գատար հիշ պիրիմիզ պիր չէյ օլմատըզ . հաթթա
պու խասթալըղըն պուլաշըզ օլմատըղը տա չիմտի ֆէննէն
խապաթ օլընմըշ տըր . . . պու պապտէ միւթմէին օլունըզ :

Բօզ . - Թէհլիքէ օլսուլն օլմասըն , մատամ՝ մուալլի-
մէմիզի կիտիպ կէօրմէք պիզիմ վազիֆէմիզ իճապընտան
տըր :

Բրէնսէս . - Պէն տէ էօյլէ զանն իտէրիմ . էկէր կիթ-
մէյէճէք օլուրսանըզ , սիզի նանքէօր վէ ալչագ տէյու իթ-
համ իտէպիլիւր . պունտան պաշգա , եալընըզ ինսանլա-
րըն հիւրմէթինի ճէլպ իթմէք քեաֆի տէյիլ տիր . պիր
ատէմ՝ կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք քէնտի սէվկիլիլէրի ի-
չուն ճէնապը Հագգըն ինայէթինէ տէ միւսթահագգ օլ-
մայը տիւչիւնմէլի տիր . Սիզ վալիտէնիզի ղայպ իթմէք
ֆէլաքէթինէ տիւչար օլտընըզ , տէյիլմի :

Բօզ . - Էվվէթ , մատամ :

Բրէնսէս . - Բէք էյի , քէնտիսի խրիսթիյանճասընա էօլտիւյիւ , Եանի մուգատտէս Քիլիսէմիզին սօն թագտիսաթընը ալտըղը ճիհէթլէ , հէր նէ գատար ճէննէթտէ սէլամէթ պուլանլար արասընա կէչմիշ օլտըղընա չիւպհէ Եօղ ըսա տա . . . :

Բօզ . - (Մահգունանէ .) Պիզ Սիպէրիա իչլէրինտէ , պիր չէօլտէ Եաշար ըտըզ , մատամ , Վալիտէմիզ քոլէրատտն էօլտիւ . հիյնի վէֆաթընտա քէնտիսինէ սօն թագտիսաթը վէրմէք իւզրէ ճիվարլարտա հիշ պիր բաբազ Եօղըտը :

Բրէնսէն . - (Գօրգմըշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Պու միւմքի՞ն մի տիր . . . սիզին պիշարէ վալիտէնիզ պիր բաբազըն մուսվէնէթի օլմագսըզըն մը էօլտիւ :

Բօզ . - (կէօղլէրի Եաշ իլէ տօլարագ .) Պէն իլէ հէմ չիւրէմ պիլտիյիմիզ գատար ձէնապը Հագգա տուա իտէրէք , Եանընտա գալտըզ . . . պատէհու Տակոպէր պիր չուգուր աշտը վէ քէնտիսինի օրայա կէօմտիւք . չիմտի պիշարէ վալիտէմիզ օ մէզար իչինտէ ուլույօր :

Բրէնսէս . - (Ֆէվզ էլ ատէ միւթէէսսիր օլմուշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Վա՛հ , զա՛յալլը չօճուզլար :

Գըզլար . - (Գօրգարագ .) Նէ՞ վար , մատամ :

Բրէնսէս . - Էյվա՛հ , միւհթէրէմ վալիտէնիզ պիլճիւմլէ ֆագիլէթլէրի իլէ պէրապէր , հէնուզ ճէննէթտէ սէլամէթ պուլանլար արասընա չըգամամըշ տըր :

Բօզ . - Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մատամ :

Բրէնսէս . - Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի քէնտիսի քիլիսէնին սօն թագտիսաթընը ալմագսըզըն էօլմիւշ տիւլ . պու ճիհէթլէ , բուհը՝ ձէնապը Հագգա մէրհամէթ վէ ինայէթինէ ինթիզարէն՝ արաֆտաքի (քաւարան) բուհլար արասընտա սէրսէրիյանէ տօլաշըյօր . . . լաքին անըն սէլամէթի՝ ճէհէննէմ ազապընա տիւշար օլան բուհլարը գուրթարմագ իչուն հէր կիւն քիլիսէլէրտէ օգունան տուալար սայէսինտէ իսթիհսալ օլունապիլիր :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ՝ պու սէօլէրի էօյլէ պիր թավրը մէյուսանէ վէ միւքէտտէրանէ իլէ սէօլէմիշ վէ կէնճ գըզլարըն վալիտէլէրի հագգընտաքի մուհապպէթի օ տէրէճէ թէզայիւտ իթմիշ իտիքի, բրէնսէսին վալիտէլէրի հագգընտա իպրազ իթտիյի գօրգուլարա սաֆ տէրունըգ սաֆգապըլէա ինանտըլար վէ օ վագթա գատար արաֆ տէնիլէն մահալին մահիլէթինտէն պիխապէր պուլընտըզլարընտան տօլայը քէնտի քէնտիլէրինի թէվ պիլ ու թէքտիր իթմէյէ պաշլատըլար :

Բրէնսէս իսէ՝ կէնճ գըզլարըն չէհրէսինտէ պիրտէն պիրէ բէյտա օլան ասարը հիւզն ու քէտէրտէն գուրտուղը տօլապըն մէմուլ իթտիյի նէթիճէյի ինթաճ իթմիշ օլաըլընը կէօրէհէք, իլավէի մէգալ իլէ :

— Մէյուս օլմամալըսընըզ, էվլատլարըմ, ձէնապը չագգ վալիտէնիզի էր եա կէճ ճէննէթէ տավէթ իտէճէք տիր. պունտան պաշգա, պու սէվիմիլ յուհըն վագթը սէլամէթինի սիզ տէ թաճիլ իտէպիլիսինիզ :

Պլանշ. — Պիճ մի, մատամ... ա՛հ, սէօլէյինիզ, սէօլէյինիզ, վալիտէմիզ հագգընտա սէօլէտիլինիզ սէօլէր պիլի բէք զիյատէ գօրգուտըյօրլար :

Բրէնսէս. — (Էօքսիւզլէրին էլինի թուլթուպ սըգա-րագ, սախթէ պիր չէֆագաթլա.) Պիշարէ՝ չօճուգլար, նէ՝ գատար շայանը մէրհամէթ տիրէր... Լաքին ճէսուր օլունըզ, սիզ վալիտէնիզ իչուն չօգ չէյ եաքապիլիւրսինիզ էվլէթ, պու պիշարէ յուհը արաֆտան չըգարըպ ճէննէթէ իտխալ իթմէսի հագգընտա ձէնապը չագգըն լուլթֆընը հէր քէստէն զիյատէ սիզ իսթիհալ իտէպիլիր սինիլ :

Բօզ. — Պիճ մի... աման եա՛ Ռապպի... պունա նա՛ղը մուվաֆֆագ օլապիլիրիզ, մատամ :

Բրէնսէս. — Փապիլէթ քեարանէ պիր հարէքէթլէ ձէնապը չագգըն լուլթֆընա իսթիհագ քէսպ իտէրէք :

Մէսէլա, մուալլիմէնիզ օլան գատըն հագգընտաքի վազիֆէի ֆէտաքեարանէ վէ միննէթտարանէնիզի իյֆա իտէրէք, ձէնապը Հագգա բէք զիյատէ մագպուլ օլապիլիր սինիզ, էվլէթ, միւհթէրէմ րահիպ Գաբրիէլին տէտիլի վէճհէ, խրիսթիյանլըղըն շանընտան օլան շու էսէրի սա. տագաթ վէ ֆէտաքեարի՝ վալիտէնիզին սէլամէթ վէ նէ. ճաթը իչուն նազարը իլահիտէ պէօյիւք պիր էհէմմիյէթ քէսպ իտէճէք տիր. զիրա ձէնապը Հագգ վալիտէլէրի ի. չուն տուա իտէն վէ անըն խէլաս վէ սէլամէթինի իսթիհ. սալ իչուն մուգատտէս վէ ալիճէնապանէ հարէքէթլէրտէ պուլընան գըղլարըն նիյազլարընը մա էլ մահգուզիյէ գագպուլ իտէր :

Պլանշ. - Ա՛հ, տէմէք քի մէսէլէ եալընըզ մուալլի. մէմիզ հագգընտա տէյիլ տիր :

Պու սըրատա Բօզ՝ պէօլմէնին արգասընտան, նէր. տիւպանը չըգմագտա օլան ասքէրին այագ սէտասընը ի. չիթտիլինտէն .

— Իշթէ Տակոպէր կէլիյօր. - տէտի :

Ասքէրին այագ սէտասընը բրէնսէս տախի իշիթմիշ օլտըղընտան, քէմալը կէրմի իլէ :

— Քէնտինիզի թուլթընըզ, էվլատլարըմ . . . քէսպի սիւքիւնէթ իտինիզ . . . պու իշ հագգընտա պու միւհթէ. րէմ ատէմէ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյինիզ . . . սօնրա պի. հուտէ եէրէ էնտիշէյէ տիւչար օլուր տա, պու ֆիքրի ա. լիճէնապանէնիզին իճրասընա միւմանաաթ իտէր :

Բօզ. - Հաքին մուալլիմէմիզին նէրէտէ պուլունտըղը. նը նա՛սըլ անլայապիլիրիզ, մատամ :

Բրէնսէս. - (Դավաշ սէտա իլէ .) Պունլարըն հէբսի. նի տէ էօյրէնիրսինիզ . . . սիզ պանա իթիմատ իտինիզ . . . պէն թէքրար սիզի կէօրմէյէ կէլիրիմ վէ պու պապտէ պիրլիքտէ տիւչիւնիւրիւզ . . . էվլէթ, պիշարէ վալի. տէնիզին րուհընը արաֆտան գուրթարմագ իւզրէ

իճապ իտէն չէյլէրի պիրիքտէ տիւշիւնիւրիւզ :

Բրէնսէս պու սօն սէօզլէրի հէնուզ իւրատ իթմիշ ի-
քէն , իխթիյար ասքէր պէշաշէթլի պիր չէհրէ իլէ սալօնա
կիրտի : Մէրգում օ՛ գատար մէմնուն վէ մէսրուր կէօրիւ-
նիւյօր ըտը քի , իքի հէմշիրէնին պիրտէն պիրէ քէթմ ի-
տէմէտիքլէրի հէյէճանը ազիմի ֆարգ իտէմէտի :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ ասքէրին նազարը տըգ-
գաթընը պաշգա թարաֆա ճէլպ իթմէք իւզրէ պաղա
գալգտը վէ մէրգումին եանընա կիտէրէք :

— Պու մատմուազէյլէրին հաիզ օլտըգլարը էվսաֆը
նատիրէյի լայըգը վէճհ իւզրէ սիզէ մէտհ իթմէքսիզին
քէնտիլէրինտէն այրըլմագ իսթէմէտիմ . - տէտի :

Տակուպէր . - Պու սէօյլէտիյինիզ սէօզէ թէաճճիւպ
իթմէմ , մատամ . . . պու հարէքէթինիզտէն տօլայը բէք
զիյատէ մէմնուն ըմ : Ումարմ քի ֆէտաքեարլըղըն պու-
լայըգ պիր իլլէթ կիպի սիրայէթ իթտիյի հագգընտա պու-
քիւշիւք ինատըրլարը գանտըրտընը :

Բրէնսէս . - (Կէնճ գըզլար իլէ մանիտար պիր նիկեան
թէաթի իտէրէք .) Միւսթէրիհ օլունըզ , էֆէնտիմ , քէնտի-
լէրինէ հէր նէ՝ սէօյլէմէք լազըմ ըսա , սէօյլէտիմ . շիմտի
պիր պիրիմիզին էֆքեարընը անլայօրըզ :

Պու սէօզլէր Տակուպէրի քեամիլէն խօշնուտ իյլէտի :
Մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ էօքսիւզլէրլէ սուրէթի մուշ-
ֆիգանէտէ վէտա իթտիքտէն սօնրա , արապասընա րա-
քիպ օլարագ , միւլագաթըն նէթիճէսի նէ՝ օլտըղընը ան-
լամագ իւզրէ օրատան պիր գաշ ատըմ ուզագտա պիր
մէյտան արապասընտա պէքլէմէքտէ օլան Րօտէնի պուլ-
մաղա կիթտի :

50

ՄՈՒՎԱԳԳԱԹ ԽԱՍԹԵԽԱՆԷ

Բոլորա զէմաննտա , Բարիսին պիւթիւն մահալէլէ-
րինտէ թէէսիս օլունան մուվագգաթ խասթէխանէլէրէ
պէրապէր , պիր տէ Մոն-Պլան սօգաղընտա վագը պիր խա-
նէնին զէմին գաթընտա թէէսիս իսիլմիշ իտի : Պու տաի-
րէ օ վագթլար պօշ օլտըղընտան , սահիպի անը մէճճա-
նէն հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմիշ իտի : Պիրտէն պիրէ քո-
լէրայա թութուլուպ տա թէհլիթէլի պիր հալտէ պուլուն-
տըգլարը իչուն տէրհալ խասթէխանէլէրէ նագլ օլունա-
մայան ֆագըրլար օրայա նագլ իտիլիրլէր իտի :

Բարիս էհալիսինի մէտհ ու սէնա իչուն շուրասընը
սէյլէյէլիմ քի , օ զէման պու մուվագգաթ խասթէխա-
նէլէրտէ եալընըզ հէր տիւրլիւ իսթիյարի իյանէլէր եադ-
տըրըմագլա իթիֆա օլունմայըպ , հաթթա զէնկին , ֆա-
գըր , իչճի , աէնաաթքեար , հէր սընըֆ խալգա մէնսուպ
ատէմլէր՝ մէգքիւր խասթէխանէլէրտէ միւթէմատիյէն իճ-
րահնաղարէթ իթմէք վէ քոլէրայա թուլթուլանլար հագ-
գընտա թապիպլէրին վէրտիյի թէնպիհաթըն իճրատընա
եարտըմ իյլէմէք իւզրէ կիճէլի վէ կիւնտիւզլիւ խըտմէթ-
լէրտէ պուլունուլըրըր ըտը :

Հէր սընըֆ գատընլար տաիսի՝ պէտպաթթլարա մուա-
վէնէթ իչուն պու շէվգի ումուլիյէ իշթիրաք իտէրլէր ի-
տի . էկէր մահճուպիյէթ տուլղուսընըն նէ՝ տէրէճէ միւհ-
թէրէմ օլտըղընը պիլմէմիշ օլաայըտըգ , պինլէրճէ գա-
տընլար արասընտա , պիրի ասըլգատէկեան զիւմրէսինէ վէ

տիկերի տէ Էսնաֆ զէնկինլէրի սընըֆընա մէնսուպ իքի կէնճ վէ կիւզէլ գատընը զիքը իտէպիլի իտիք . պունլար քուէրանըն է՛ն զիյատէ հիւքմ սիւրտիւյիւ պէշ ալթը կիւն զարֆընտա հէր սապահ կէլիպ , Բարիս մահալլէլէրինտէն փիրինին մուվագգաթ խասթէխանէսինէ կէթֆրիլէն ֆագըր խասթէկեանը գայըրմագ կիպի թէհլիքէյի վէ ֆագաթ ալիճէնապանէ պիր իշէ բահիպէլէր իլէ պերապէր իլթիրաք իտէրլէր իտի :

Կէրէք շու հարէքեաթը շէֆագաթքեարանէ վէ կէրէք զէմանըմըզտա վուգուա կէլէն մուամէլաթը սաիրէի ալիճէնապանէ՝ պազը Բարա թարաֆտարարընըն իտտիալարը չէ՝ գատար պիհուտէ վէ թարաֆկիրանէ օլտըղընը իսպաթ իտէլէր : Պունլարըն գազինճէ , ծիւնեէվի ալէագալարտան վարէսթէ ձաւըզլարը իշքւն , ինսանիլթին մէտարը շէրէֆ վէ իֆթիխարը օլան ֆէտաքեարլըզ վէ ջէֆագաթ աաարընը կէքսթէրմէք եալընըզ քէնտիլէրինէ այիտ իմիշ . պունլարըն իտտիասընճա , մէսէլաճան շէքիշէն պիր առտէմէ սօն մուամէնէթի իճրա իտէն պիր բարազըն ճէսարէթ վէ ֆէտաքեարլըզնա մուատիլ ճէմիլէթի պէշէրիյէ արասընտա հիշ պիր շէյ թէսատիւֆ իտիլէմէզ իմշ . Ինճիլի Շէքիֆին թավսիլէ իթտիյի ֆէտաքեարլըզը՝ քէնտի թարիգաթընա այիտ օլան արագիլի սիւրիւպ իշլէմէք տէրէճէսինէ վարտըրան թրաքթաթարիգաթը բահիպինտէն տահա շայանը հայրէթ պիր շէյ քուլունամագ ըմըշ . . . Հասրթաթը քէնտիլէրինէ այիտ օլան սրագիտէ չիֆթ սիւրմէք վէ թօխում տիքմէք հաւա . հագըզաթէն հայրէթ պախշ պիր հարէքէթ պիր . պինաէն ալէյհ պիզ տէ պունա գարշը օքանճա գթէվլէթիմիլլէ հայրան օլուրըզ :

Անճագ , ֆագիլէթի պիր քարաղտա պունլան է . յիլիլի թագ տիր իթմէքլէ պերապէր , տճիլանէ սիւալ իտէրիզ քի , կիճէնին վէ կիւնտիւզիւն հէր սասթընտա

պիչարեկեանն էճել եաթաղը ուճընա շիթապ իտէն ֆու-
գարա հէքիմէրի, քուէրա զէմանընտա պիր կէօնէ ֆիքրի
մէնֆաաթբէրվէրանէ պուլունմագսըզըն քէմալը ճէսա-
րէթլէ հայաթլարընը թէհլիքէյէ գոյան թապիպլէր վէ
վագթըյլա Սբանեատա սարը սըթմանըն էհալիյի գավու-
րուպ մահվ իթմէքտէ օլտըզը սըրատա, ֆէնն վէ ինսանի-
յէթ խաթըրէսի իչուն Սբանեայա կիտիպ էօլիւմէ գարը
կէօյիւս վէրմէյի պիր լութֆ մագամընտա թալէպ իտէն
ալիմէր՝ րահիպ մի, քէշիշ մի, եօգսա բաբազ մը տըր-
լար :

Աճապա պէքեար օլմագ վէ եախօտ տիւնեէվի ալէա-
գալարտան վարէսթէ պուլունմագ խուսուսը՝ մը պունճա
ալիճէնապ ատէմլէրէ գուվվէթպախշ օլույօր ըտը : Պուն-
լար՝ էյլէնճէ վէ եախօտ ֆամիլեա վագիֆէլէրի իլէ
մէշղուլ օլտըզլարը իչուն, հայաթլարընը ֆէտա իթմէք-
տէ թէրէտտիւտ իտէրլէր մի իտի : Խայր, իչլէրիստէն
հիշ պիրիսի պու ֆէտաքեարլըգ իչուն տիւնեէվի էյլէն-
ճէլէրտէն կէրի տուրմագ ըտը : Պունլարտան էքսէրիսին
զէվճէլէրի վէ էվլատլարը վար ըտը . իշթէ պիրատէրլէրի-
նին զէվճէլէրինի վէ էվլատլարընը գուրթարմագ իւզրէ
նէֆալէրինի էօլիւմ թէհլիքէսինէ աթմալարը՝ մահզա բէ-
տէրիք զէվզինին նէ՝ օլտըզընը թագտիր իթմէլէրինտէն
նէշէթ իտիյօր ըտը . խիւլասա, պունլարըն պէօյլէ գահ-
րամանճասընա էյիլիք իթմէլէրի՝ ձէնապը Հագգըն միւ-
րատընճա եաշամագտա օլմալարընտան իլէրի կէլիյօր
ըտը . զիրա ձէնապը Հագգ ինսանը մանասթըրտաքի եա-
լընըզլըգ իչուն տէյիլ, ֆամիլեա իչուն եարաթմըշ տըր :

Քէնտիլէրինին օլմայան արագիլի թէրլէրի իլէ սուլա-
յըպ չիֆթ սիւրէն վէ հալ պու քի էվլատլարընըն իհթի-
յաճաթը զարուրիյէսինէ քիֆայէթ իտէպիլէճէք գատար
իւճրէթ ալամայան միլեօնլարճա չիֆթճիլէր վէ էքինճի-
լէր թրաբ թարիգաթընա՝ մը մէնսուպ տըրլար :

Նիհայեթ, ճէսուր վէ երկիթ ատէմէր րահիւ պ մի , քէչիչ մի , բարա՛զ մը տըրլար քի , կիճէնին վէ կիւնտիւ : զիւն հէր սաաթընտա ինանըլմայաճագ պիր ճէսարէթլէ եանղընըն ալէվլէրի իչինէ աթըլըրլար վէ քէնտիլէրինին օլմայան մալլէրի վէ թանըմատըղլարը ատէմլէրի գուր- թարմագ իչիւն եանմագտա օլան տիրէքլէր իւզէրինէ թըրմաքըրլար : հէմ տէ պուքը պիր կէօնէ զուրուր վէ թէքէպպիւր էսէրի կէօթէրմէքսիզին , եէտիքլէրի թա- յին էքմէյինտէն պաչգա պիր իւճրէթլէրի վէ կիյինտիք- լէրի աաքէր էսվապընտան պաչգա պիր իֆթիխարլարը օլ- մագսըզըն վէ պա խուսուս ճէսարէթ վէ ֆէտաքեարլըգ տէնիլէն շէյի քէնտիլէրինէ հասր իթմէք իտտիապընտա վէ պիր Վիւն ազիզլէր սրրասընա կէչմէք խիւլեատընտա պուլուսմագսըզըն եաքարլար :

Պուներնլա պերապէր , պիզ զանն իտէրիզ քի պէլքի երկիրմի եանղընտա հայաթընը թէհլիքէյէ գօյմուշ , ա- լէվլէր արասընտան պիր չօգ իխթիյարլար , քատընլար վէ չօճուզլար գուրթարմիշ վէ եանղընըն թախրիպաթընա գարշը բէք չօգ շէհրիլէրի մուհաֆազա իթմիշ օլան պուք- ճա ճէսուր պալթաճը աաքէրլէրի՝ հէլ օլմա Պողիկարպոս , ֆրիւզթիւէօ վէ Բրիվէ կիպի էվլիյա վէ սաիր ազ չօգ մու- ազզէզ օլմուշ ատէմլէր գատար կէրէք ճէնապը Հագգ վէ կէրէք ինսանիյէթ նազարընտա մագպուլ խըտմէթլէր իյֆա իթմիշ տիրլէր :

Խա՛յր , խա՛յր , պիլ ճիւմլէ ասըրլարըն , գավմլարըն վէ ֆէլսէֆէլէրին գավաիտի ախլագիյէսի վէ ինսանլարըն թէտրիճէն խէլաս պուլմասը սայէսինտէ , շէֆագաթ , ֆէ- տաքեարլըգ վէ պիրատէրլիք տուլղուլարը հէման հըսսիյա- թը թապիիյէ հիւքմինէ կիրմիշ օլուպ , ինսան սէպէպի խըլգաթը օլան սաատէթի նիսպիյէտէ պուլուներնճա , հըսսիյաթը մէղքիւրէ քէնտիսինտէ չայանը հայրէթ պիր սուրէթտէ թէֆէյեիւզ վէ թէրագգը պուլուլօր :

Խա՛յր, Խա՛յր, պազը Բաբա թարափտարլարնն ի-
նանտրմագ Խթեփքլերի վեճհէ, ինսանն ինսան հագ-
գըկտա կեօսթէրմէսի մուգթագի օլան ֆէտաքեարլըգ
տոնյողոքսընք եալընըգ պիր թագըմ՝ էնթրիգաճը վէ շա-
մաթաճը Բաբա թարափտարլարք մուհաֆաղա իթմէմիշ
տիրէր, կէրէք նազարիյաթտա վէ կէրէք ամէլիյաթտա,
Մարկոս Աւրելիոս՝ Ս. Յովհաննէս իլէ հէմայար օլտըղը կի-
պի, Պլատոն՝ Ս. Օգոստինոս իլէ վէ Կոմբուկիոս տախի Ս.
Յովհանն Ոսկեբերան իլէ հէմայար տըրլար, Բէք էսկի զէ
մանչարտան թա պիզիմ կիւնլէրիմիզէ գատար, վալիտէ-
լիք տօնթլըգ, մուհապպէթ 7 ֆէնն, շէրէֆ վէ սէրպէսթ.
Իր կիպի տալյողուլարտա սահիպի շէօհրէթ վէ նամ օլմուշ
պիր Խալլը ատէմլէր կէօրիւլիւշ տիրքի, պուշնլար թագ-
վիմլէրտէ օգուշնան ազիզլէրէ վէ շէհիտլէրէ գարշը պիրէր
շէհիտ ատտ օլուշնապիլիլլէր, էվվէթ, Եինէ թէքրար ի-
տէրիզ քի ինսանիլէթէ հանրը նէֆս իթմիշ օլմագ իտտիա-
սընտա պղւլունան րահիպլէր՝ քոլէրանն էն պիյատէ տէհ-
շէթլէ հիւքմ իթտիյի կիւնլէրտէ, պիրատէրլէրի մէսապէ-
սինտէ օլան սաիր ինսանլար իշուշ, սէֆիհ տէլիգանլըլար-
տան, ճիլվէքեար գատըշլարտան, պուլթէրէպթ սէնաաթ-
քեարլարտան, հէր շէյի Ալլահ թանըյան ալիմլէրտէն վէ
մատտիյեուշ մէզհէպիւտէ պուլունան թապիպլէրտէն զի-
յատէ պիր շէյ եարմատըլար:

Մատամ տը Սէն-Տիգրէնին էօքսիւզլէրէ վուգու
պուլան զիյարէթինտէն պէրու իքի կիւն կէշմիշ իտի:
Վագթ թագրիպէն սապահըն սաաթ օնու իտի: Մոն-Պը-
լան ճօգաղընտա թէէսիս իտիլմիշ օլան մուվագգաթ խաս-
թէխանէտէ կէօնիւլլիւ օլարագ կիճէ խըտմէթինտէ պու-
լընան ատէմլէր տէյիլէրէք, Եէրքէրինէ պաշգա կէօնիւ-
լիւլէր կէշմիշ իտի:

Եէնի կէլէնլէրտէն պիրիսի օ պիրլէրինէ խիթապէն.

— Պագսանը ա՛, էֆէնտիլէր, նէ՞ հալտէ իզ . . . պու-
կիճէ խասթալարըն մըգալարը ազալտը՝ մը . . . տէյու սօր-
պու :

— Թէէսսիէֆ օլունուր քի ազալմատը . . . լաքին թա-
պիպլէր խասթալըղըն է՛ն եիւքսէք տէրէճէսինէ վասըլ
օլմուշ օլտըղը զաննընդա պուլունըյօրլար :

— Տէմէք քի գարիպէն ազալաճաղը իւմիտ օլունա-
պիլի :

— Պու կիճէ խըտմէթ իտէն կէօնիւլիւլէր արասըն-
դա քուլէրպյա թուլուլան օլտո՛ւ մու :

— Տիւն օն պիր քիշի կէլտիք, պուսապահ տօգուզ
քիշի գալտըգ :

— Իշթէ օ ֆէնա . . . պու իքի քիշի պիրտէն պիրէ՝ մի
վուրուլտըլար :

— Պիրի եիկիրմի պէշ հաշընտա կէնճ պիր սիվսրի
զապըթը իտի . . . պիշարէ տէլիգանլը զանն իտէրսին քի
եղտըրըմլա վուրջլտը վէ պիր չարեէք զարֆընտա վէ-
ֆաթ իյլէտի . պու կիպի հալլէր չօգ կէօրիւլմէքլէ պէ-
րապէր, հէրիմիզ տէ տիւշարը տէհշէթ օլուպ գալտըգ :

— Պիշարէ՝ տէլիգանլը . . . :

— Մէրգու՛մ խաթթալարա թէշվիգքեարանէ վէ իւ-
միտպախշ սէօղլէր սէօյլէր իտի . հաթթա խասթալարտան
էքսէրիսինի էօյլէ պիր ճանլանըրմըշ ըտըքի, քուլէրա-
տան զիյատէ քուլէրա գօրգուսընտան խասթալանմըշ օլան
պիր չօգ քիմսէլէր անըն սէօղլէրինտէն գուվվէթ վէ ճէ-
սարէթ պուլարագ, հէման պիւս պիւթիւն էյիլէշմիշ օլ-
տըգլարը հալտէ խասթէխանէտէն չըգտըլար :

— Եագը՛գ . . . պէօյլէ ճէսուր պիր տէլիգանլը էօլ-
մէմէլի իտի . . . ֆագաթ նիհայէթ շանլը պիր սուրէթտէ
էզմիւշ . . . պու եօլտա էօլմէք տախի մուհարէպէտէ էօլ-
մէք գատար ճէսուրանէ տիր :

— Սատագաթ վէ ճէսարէթտէ քէնտիսիլլէ ըէգա-

պէթ իտէպիլէճէք պիր քիմսէ վար ըսա, օ տա՛ թահպ
Գաբրիէլ նամընտա մէլէք չէհրէլի կէնճտէն պիր բարազ
տըր: Պու ատէմ եօրուլմագ պիլմէզ. պիր իքի սաաթ րա-
հաթ իտէր իթմէզ, պիր խասթայը պըրագըզ օ պիրինին
եանընա գօշար վէ հէր քէսէ իճրաի մուսվէնէթ իտէր
հիչ քիմսէյի ունութմագ. ճան ու կէօնիւլտէն վէրտիյի
թէսէլլիէր՝ սէնաաթընըն իգթիզասը օլարագ էզպէրլէն-
միչ ատի սէօզլէրտէն տէյիլ տիր. խա՛յր, խա՛յր, պիչարէ
պիր գատըն եիւրէք բարալայաճագ պիր սուրէթտէ ճան
չէքիչտիքտէն սօնրա վէֆաթ իթմիչ իտի. պու կէնճ բա-
բազ մէրգուլմէնին կէօզլէրինի գաբատըղը սըրատա, հէօն.
քիւր հէօնքիւր աղլատըղընը կէօզիւմէ կէօրտիւմ: Ա՛հ,
պիւթիւն բաբազլար օնա պէնզէսէլէր իտի, նէ՛ ալէա օ.
լուր ըտը:

— Շիւպհէսիզ, տիւնեատա քէրէմքետար պիր թահպ
գատար միւհթէրէմ պիր չէյ օլամագ... Պու կիճէ ա-
րանըզտա քուէրայա թուլթուլուպ էօլէն տիկէր պիչարէ՞
քիմ տիր:

— Օ՛հ, պունտան պահա իթմէյէլիմ... պու պիչա-
րէնին վէֆաթը բէք տէհչէթլի օլտու... օ միւտհիչ մէն-
զարէ էլան կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տուրույօր կիպի զանն
իտիյօրըմ:

— Քուէրատան պիրտէն պիրէ՛ մի վուրուլտը:

— Էկէր եալընըզ քուէրատան էօլմիւչ օլսայըաթ,
խաթըրէսինտէն պէլքի օ գատար տիւչարը տէհչէթ օլմագ
ըտըմ:

— Եա նէտէ՞ն էօլտիւ:

— Սէպէպի վէֆաթը տէհչէթլի պիր հիքետայէ տիր:
Պունտան իւչ կիւն էվվէլ, պուրայա պիր ատէմ կէթիր-
տիլէրքի, եալընըզ քուէրայա թուլթուլմըզ զանն օլունը-
յօր ըտը... պու ատէմին իսմ ու չէօհրէթինի էլպէթթէ
սիզ տէ իչիթմիչսինիզ. . . պիւթիւն Բարիս. խալզընը

Բորթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսընա ճէլպ իտէն յէշուր վահշի հայվանլար զալիպի տիր :

— Անլատըմ . . . Մորոք տէյիլ մի . . . ալըշտըրմըշ օլտըղը սիյահ պիր բարս իլէ պիր թագըմ օյունլար իճրա իտէր իտի :

— Թա քէնտիսի . . . պու ատէմին վերտիյի թէմաշալարտան պիրինտէ պէն տէ հազըր պուլունմըշ ըտըմ . պու թէմաշանըն նիհայէթինտէ , կէնճտէն պիր Հինտլի ըիվալթի վագըայա կէօրէ պահա թուլթմըշ օլտըղընտան , թէաթրօ սահնէսինէ աթըլըպ սիյահ բարսը էօլտիւրտիւ : իյթէ պու Մորոք էվվէլա քուէրայա թուլթուլմըշ օլմագ զիւլմիյլէ պուրայա կէթիրիլտի , վէ ֆիլ հագըրգա իւզէրինտէ քուէրա ալաիմի կէօրիւլիյօր ըտը . . . լաքին քէնտիսինտէ պիրտէն պիրէ տիկէր պիր խասթալըգ տախի զուհուրա կէլտի :

— Նէ՞ խասթալըգ :

— Գուտուզ խասթալըղը :

— Գուտուրտը՞մը :

— Էվվէթ . . . վահշի հայվանլարա մախսուս օլան գաֆէստէ մուհաֆըզըրգ իտէն քէօրէքլէրտէն պիրինին պիր գաշ կիւն էվվէլ քէնտիսինի ըսըրմըշ օլտըղընը իգրար իլթտի . ֆագաթ թէէսսիւֆ օլունուր քի , պիզիմ պիւշարէ արգատաշըն վէֆաթընա սէպէպ օլան գուտուզըրգ իլլէթի զուհուրա կէլտիքտէն սօնրա պու իգըրարտա պուլունտը :

— Պու գուտուզըրգ նա՞սըլ զուհուրա կէլտի :

— Մորոք՝ տիկէր իւշ խասթա իլէ պէրապէր պիր տատա եաթըյօր ըտը : Պիրտէն պիրէ պիր ճիննէթէ տիւշար օլարագ , պաղըրա պաղըրա այաղա գալգար վէ ճին չարմըշ կիպի տըշարըյա սէյիւրտիր . պիզիմ պէտպախթարգատաշտա գարշըսընա չըգըպ քէնտիսինի թուլթմագ իլթէր . պու միւմանաաթ իւզէրինէ Մորոքըն ճիննէթի :

պիր գաթ տահա արթարագ, արգատաշըմըղըն իւզէրի. նէ աթըլըր վէ պիր գաշ եէրինտէն ըսըրըպ գօրարրըր վէ նիհայէթ տէհշէթլի պիր սինիր չէքիլմէսինէ տիւչար օլարագ, եէրէ տէվրիլիր:

— Ա՛հ, հագգընըզ վար ըմըշ, սահիհ տէհշէթլի շէյ... Մորոքըն ըսըրտըղը պիշարէ նէ՞ օլտու:

— Նէ՞ օլաճագ... իճրա օլունան մուսվէնէթ վէ միւտավաթ իլէ պէրապէր, պու կիճէ տէհշէթլի իշքէն. ճէլէր իչինտէ վէֆաթ իյլէտի. զիրա պիշարէնին իւզէրինէ պիր պէյին հուժմաւը կէլմիշ իտի:

— Մորոք տախի էօլտիւ միւ:

— Պիլմէյօրըմ... պու պուհրանլարտան սօնրա էքս սէրիյա զուհուրա կէլէն տէրմանսըզլըզ էսնասընտա քէնն տիսինի սըզը սըգըյա պաղլատըլար վէ պու խանէնին եօ. գարըքի գաթընտա վագը պիր օտայա գաթաթաթըլար... քէնտիսինի տիւն օրատան պիր խասթախանէյէ նագլ ի. տէճէքլէր իտի:

— Էլան եաշա՞յօր մը:

— Խա՛յր, էօլմիւշ օլմալը... հէքիմէր անճագ եի. կիրմի տէօրթ սաաթ եաշայապիլքէճէյինի սէօյլէյօրլար ըտը:

Պիլմէ մուհավէրէյի իտէն աթէմէր՝ խանէնին զէմին գաթընտա վագը պիր թէնէֆֆիւսօտասընտա օթուըմըշ լար ըտըքի կէճնիւլիւ օլարագ խըսմէթ իթմէյէ կէլէն լէր էքսէրիյա օրատա իճթիմա իտէրլէր իտի:

Պու օտթ՝ պիր թարաֆտան խասթէթանէնին պէօյիւք սալալարընա վէ տիկէր թարաֆտան տա՝ բէնճէրէի հավ լիյէ՝ նաղըր օլան սահանլըղա միւնթէհի իտի:

Մուհավէրէյի իտէնլէրտէն պիրիսի բէնճէրէտէն տըլարը պագմիշ օլտըղընտան:

— Իհ՛հ, եա՛ Րապպի, շու միւքէլլէֆ արապատան էնէն իքի կիւզէլ գըզլարա պագընըղ... նասըլ տա պիր

պիղծերինն պենգեյօրլար հագըգաթէն պու միւշապէհէթ
բէք զարիպ տիր . - տէտի :

— Պէսպէլի պունլար էքիզ տիրէր . . . պիշարէ՝ գըզ-
լար , մաթէմ էլպիսէսի տէ կիյինմիչէր . . . իհթիմալ քի
բէտէրլէրի վէ եախօտ վալիտէլէրի վէֆաթ իթմիչ տիր :

— Ղալիպա պու թարաֆա կէլիյօրլար :

— Էվվէթ . . . գարու էօնիւնտէքի նէրաիւպանտան
եօգարը չըգըյօրլար :

Ֆիլ հագըգա պիր ազ սօնրա Բօզ վէ Պլանչ՝ կէօզ-
լէրինտէ էսէրի մէթանէթ վէ ճէսարէթ կէօրիւմէքլէ
պէրապէր , գօրգու վէ էնտիշէյի իյմա իտէր պիր չէհրէ
իլէ թէնէֆֆիւս օտաարնա կիրտիլէր :

Պիրլիքտէ գօնուշմագտա օլան իքի քիշիտէն պիրի
կէնճ գըզլարլն ալթիւսթիւյիւնտէն միւթ էէսսիր օլարագ ,
եանլարլնա կիթ տի վէ քէմալը նէզաքէթլէ :

— Պիր շէյ մի իսթէյօրսընըզ , մատմուաղէլլէր . - տէ-
յու սօրտու :

Բօզ . - Մոն-Պլան սօգաղը մուվագգաթ խաթէխա-
նէսի պուրասը տէյիլ մի տիր :

— Էվվէթ , մատմուաղէլ , պուրասը տըր :

— Թրամպլէլի մատամ Օկիւսթին նամընտա պիր գա-
տըն իքի կիւն էվվէլ պուրայա կէթիրիւմիշ . . . քէնտիմինի
կէօրէպիլի՞ր միյիզ :

— Լաքին շուրասընը պիլմէլիսինիզ քի , խաթէկեան
սալալարլնա կիրմէք թէհլիքէտէն խալի տէյիլտիր , մատ-
մուաղէլ :

Բօզ . - (Թէհլիքէտէն գօրգմաաղընը իյմա իտէր լա-
թիֆ վէ մէթին պիր սէտա իլէ .) Պու գատըն պիլիմ
ազիզ աօսթըմըզ օլտըղը իշուն , քէնտիմինի պէհէմէհալ
կէսրմէք իսթէրիզ :

— Բէք էյի , Լաքին արատըղընըզ գատընըն պուրա-
տա պուլուլտըղընըզ գաթիլէն սէօյլէյէմէմ , մատմուա-

զէլ. եկէր սօլ թարափտաքի տաիրէյէ կիրէճէք օլուսա-
նըզ, րահիպէ Մարթայը քէնտի օտասընտա պուլուսը-
նըզ. խասթա գատընլար սալասընա քէնտիի գարըչըր .
տիլէտիյինիզ մալիւմաթը սիզէ վէրէպիլիր :

Պլանշ « Թէչէքքիւր իտէրիզ, էֆէնտիմ » տէյերէք
սուրէթի նազիքեանէտէ էյիլտի վէ պատէհու հէմիրէ-
սիյլէ պէրապէր, սօլ թարափտաքի տաիրէյէ կիրտի :

Քէնտիլէրիյլէ գօնուչան ատէմ Բօզ վէ Պլանշըն ար-
գասընտան պագարագ :

— Հագըգաթէն կիւզէլ վէ սէվիմի տիրէր . . . եկէր
պիր ֆէլաքէթ . . . :

Մէրգում սէօզիւնիւ իրմալ իտէմէտի թամ պու սը-
րատա օ պիր օտալարտա տէհէթ սէտալարը իլէ գարը-
չըզ գօրգունճ պիր վէլվէլէ զուհուրա կէլտի վէ միւթէա-
գըպէն թէնէֆֆիւս օտասընա միւնթէհի օլան գաբունըն
իքի գանատը ճէպրէն աչըլարագ, էքսէրիսի զայըֆ վէ
եարը չըպլագ օլան պիր չօգ խասթալար՝ պէնզլէրի քիւլ
քէսիլմիշ օլտըղը հալտէ . Աման եթիյի՛ն . . . իմտա՛տ . . .
գուտուրմըշ հէրիֆի թուլթը՛ն . . . » տէյու հայգըրարագ
թէնէֆֆիւս օտասընա սէյիրթտիլէր :

Պու պիշարէլէրին թէհլիքէտէն գուրթուլմագ իչուն
թէնէֆֆիւս օտասընըն եէկեանէ գաբուսը իւզէրինէ հիւ-
ճիւմ իթտիքլէրի սըրատա հասըլ օլան գարըչըգըղը վէ
պու տար կէչիտտէն պիր ան էվվէլ տըշարըյա ճան աթ-
մագ իւզրէ նէ՛ եօլտա իթիչիպ տէօյիւչտիւքլէրինի վէ
եէքտիկէրինի նա՛սըլ էզիպ չիյնէտիքլէրինի թասվիր իթ-
մէք գապիլ օլամագ :

Պու պէտպախթլարտան սօնընճըսը բաթըրտը էսնա-
սընտա եէրէ տէվրիլմիշ վէ ատէթա այագլար ալթընտա
էզիլմիշ օլտըղընտան, գանլարա միւլէմմա օլան էլլէրիլլէ
եէրտէ սիւրիւնէրէք գաբուտան տըշարը չըգտըղը սըրատա,
պունճա տէհէթին սէպէպի եէկեանէսի օլան Մորոք զու-
հուր իթտի :

Մէրգում բէք տէհչէթէնկիզ պիր հալտէ իտի
 Պէլինտէ պիր Եօրղան բարչասը պուլունըյօր վէ մօս մօր
 քէսիլմիշ օլան կէօվտէսի չըր չոպլագ օլուպ , գօրարմըշ
 օլտըղը պաղլարըն բարչալարը հէնուզ պաճագլարընըն
 էթրաֆընտա կէօրիւլիւյօր ըտը . սարըյա մաիլ օլան սըգ
 սաչլարը աչըր իւզէրինտէ տիմ տիք տուրմըշ օլտըլը կի-
 պի , սագալը տախի այնը հալտէ պուլունըյօր ըտը . կէօզ-
 լէրի իսէ գան չանաղընա տէօնմիւշ օլան խանէլէրի տէ-
 բունինտէ տէօնէրէք , ճամ կիպի բարլամագտա վէ տու-
 տագլարընտան տախի քէօբիւք ֆըշգըրմագտա իտի . արա
 սըրա տա պօղուգ պօղուգ հայգըրըպ տուրուր ըտը . տէ-
 միր կիպի բէք օլան վիւճուտինին տամարլարը գօրաճագ

տէրէճէտէ կէրիւմիչ օլուպ , քէմիքլի բարմագլարընը իլէ-
րիյէ ուզաթմըչ օլտըղը հալտէ , վահչի պիր ճանվէր կի-
պի սըչրամագտա իտի :

Մորոք՝ գօվալամագտա օլտըղը ատէմլէրին գաչմըչ
օլտըղլարը Գաբուրյա ալաղընը աթաճաղը սըրատա , գօ-
չուպ իմտատա կէլմիչ օլան ճէսուր ատէմլէր կէրէք պու-
գաբույը վէ կէրէք խասթէխանէնին սալալարընա միւն-
թէհի օլան տիկէր գաբուլարը տըչարտան գաբամաղա
մուվաֆֆաք օլտըլար :

Մորոք պու սուրէթլէ հապս իտիւմիչ օլտըղընը կէօ-
րիւնճէ , բէնճէրէյէ տօղրու սէյիրթէրէք , գըրըպ հալլի-
յէ աթըլմագ իսթէտի . լաքին գուտուզ իլլէթինէ միւպ-
թէլա օլանլար բարլագ շէյլէրտէն վէ պախուսուս այնէ-
տէն ֆէվգ էլ ատէ գօրգտըղլարընտան , մէրգում ճամ-
լարըն այնէ կիպի բարլատըղընը կէօրիւնճէ տիւչարը տէհ-
չէթ օլուպ , կէրի կէրի չէքիլտի :

Պիր աղ սօնրա , հալլիտէ թօրլանմըչ օլան խասթա-
լար՝ մէրգումըն գաբանմըչ օլան գաբուլարը աչմագ իչուն
տէլի կիպի ուղրաչըպ տուրտըղընը բէնճէրէտէն կէօրտիւ-
լէր : Ֆագաթ մէրգում պու պապտէքի սայ ու զայրէթի-
նին պիհուտէ օլտըղընը անլայարագ , վահչիյանէ պիր սու-
րէթտէ հայգըրմաղա վէ գաֆէսինտէն տըչարը չըգաճագ
էօլու արայան եապանի պիր հայվան կիպի , պուլունտըղը
տաա իչինտէ չաբուգ չաբուգ կէզինմէյէ պաչլատը :

Լաքին եիւզլէրինի բէնճէրէյէ տալաթմըչ պու մէն-
զարէյի սէյր իթմէքտէ օլանլաք պիրտէն պիլլէ պիր ա-
վազէի տէհչէթ սալը վերտիլէր :

Մորոք՝ Տօզ վէ Պլանչըն պիր աղ էվվէլ կիրմիչ օլ-
տըղլարը օտայա աչըլան քիւչիւք գաբույը կէօրմիւչ ի-
տի :

Մէրգում պու գաբուտան տըչարը չըգապիլէճէյինի
իւմիտ իտէրէք , գաբունըն տիւյմէսինի չիտտէթլէ չէքտի վէ

իչէրտէն վուգու պուլան մուգավէմէթ իլէ պէրսպէր, եա-
րը աչմաղա մուվաֆֆազ օլտու :

Հավլիտէ թօրլանմըշ օլան ղալէպէլիք՝ րահիպէ Մար-
թա իլէ էօքսիւզլէրին գօլլարընը գաբույա տայաթմըշ օլ-
տըզլարը հալտէ, վար գուվլէթլէրիլէ եիթմէքտէ օլ-
տըզլարընը քէմալը տէհչէթլէ միւշահէտէ իթտիլէր :

51

ԳՈՒՏՈՒՁ ԻԼԼԵԹԻ

Հավլիտէ թօրլանմըշ օլան խասթալար՝ Մորոքըն բա-
հիպէ Մարթա իլէ էօքսիւզլէրին պուլունտըղը օտանըն
գաբուսընը նա՛սըլ մէճնունանէ պիր շիտտէթլէ աչմաղա
շապալատըղընը կէօրիւնճէ, տէհչէթլէրի պիր գաթ տա-
հա արթտը վէ գօրգուլարընտան հայղըրարագ շու սէօզ-
լէրի սէօլէտիլէր :

— Բահիպէ Մարթանըն իշի պիթտի... գաբու հէ-
րիֆին գուվլէթինէ տայանամայըպ աչըլաճագ տըր :

— Պագ պէլայա քի օտանըն տա պաշգա գաշաճագ
եէրի եօգ տըր :

— Բահիպէ Մարթա իլէ պէրսպէր մաթէմ էլպիսէ-
սի կիյինմիշ իքի կէնճ գըզ տախի վար տըր :

Հավլիտէ պուլունան ճէսուր պիր ատէմ պու մէնղա-
րէտէն միւթէէսսիր օլարագ :

— Լաքին պու պիշարէ գատընլարը օ մէճնունըն բէն-
չէի ճանվէրանէսինէ պըրագմագ ալշագլըգ տըր՝... եիւ-
2—348

րիւյիւն, տօսթլար. — տէյերէք, թէնէֆֆիւս օտասընա կիր-
մէք իւզրէ նէրաւիպանա տօղրու սէ յիրթտի իսէ տէ, պիր
գաչ քիշի մէրզումը թութարագ .

— Արթըգ իշ իշտէն կէչտի, քէնտինիզի պիհուտէ
եէրէ թէհլիքէյէ տիւչար իտէճէքսինիզ. — տէտիլէր :

Պու սըրատա պիր գաչ քիշիլէր շու սէօզլէրի սէօյլէ-
տիլէր .

— Իշթէ րահիպ Գաբրիէլ կէլիյօր :

— Պիրինճի գաթտան աշաղը էնիյօր . . . բաթըրաւյա
տօղրու գօշույօր :

— Նէ՞ վար տէյու սօրըյօր :

— Աճապա նէ՞ եաբաճագ :

Ֆիլ հազըգա Գաբրիէլ՝ տիկէր պիր սալատա էօլիւմ
հալինտէ պուլունան պիր խասթա իլէ մէշղուլ իքէն, Մո-
րօքըն պաղլարընը գօբարարագ, մուվագգաթէն մահպուս
պուլունտըր օտանըն տար պիր պաճա բէնճէրէսինտէն
գաշմըշ օլտըղընը խապէր ալմըշ ըտը :

Կէնճ բարագ, վահի հայվանլար զալիպինին ֆիրա-
ընտան տէհչէթլի թէհլիքէլէր զուհուր իտէպիլէճէյի-
նի տէրք իտէրէք վէ եալընըզ քէնտի ճէսարէթ վէ մէ-
թանէթինէ կիւվէնէրէք, պու կիպի թէհլիքէլէրին էօնիւ-
նիւ ալմագ իւզրէ գօշուպ կէլիյօր ըտը : Քէնտի էմրի իւզ-
րէ, խասթէխանէ խրտմէթճիլէրինտէն պիրի տէ՝ էլինտէ
աթէշ իլէ տօլու պիր էլ մանղալը պուլունտըղը հալտէ
արգասը սըրա եիւրիւմէքտէ վէ պու մանղալ իչինտէ թա-
պիպլէրին պաղը իւմիտսիզ խասթալար հագգընտա գուլ-
լանտըղլարը պիր գաչ տալլայաճագ տէմիրլէր գըղտը-
րըմագտա իտի :

Գաբրիէլին մէլէքեանէ չէհրէսի սօլմուշ օլմագլա պէ-
րապէր, ալնընտա պիր սիւքիւնէթի ճէսուրանէ էսէրի կէօ-
րիւիւյօր ըտը : Մէրգոււմ ալէլ աճէլէ հավիյի կէչէրէք
վէ եօլու իւզէրինտէ պիրիքմիշ օլան զալէպէլիյի սաղա վէ

սօլա սիւրէրէք, թէնէֆփիւս օտասընա տօղրու կիթտի .
լաքին գաբույա նագլաշաճաղը սըրատա , խասթալարտան
պիրիսի սուզիշի պիր սէտա իլէ .

— Ա՛հ, բահիպ էֆէնտի . . . արթըգ իւմիտ գալմա-
տը . . . հավլիտէքի բէնճէրէտէն վուգուը հալի կէօրէնլէր
բահիպէ Մարթանըն իշի պիթմիշ օլտըղընը սէօյլէյօրլար .
- տէտի :

Գաբրիէլ ճէվապ վէրմէյիպ , էշինի հէման գաբունըն
քիլիտի իւզէրինէ գօյտու . լաքին իշէրի կիրմէղտէն էվվէլ,
արգասընտան կէլմէքտէ օլան խասթէխանէ խըտմէթճի-
սինէ տէօնէրէք , մէթանէթլի պիր սէտա իլէ .

— Տէմիրլէր պէյաղլանաճագ տէրէճէտէ գըզմը՛ն մը
տըր . - տէյու սօրտու :

Խըտմէթճի . - էվվէթ , բահիպ էֆէնտի :

Գաբրիէլ . - Պէնի պուրատա պէրլէ վէ հազըր պու-
լուն : (Տէհշէթինտէն թիթրէմէքտէ օլան պաղը խասթա-
լարա խիթապէն .) Սիզ տէ պէն իշէրի կիրէր կիրմէղ , ար-
գամտան գաբույը գաբայրնրզ . . . Պէն հէր մէսուլիյէթի
տէրէօհտէ իտէրիմ . սիզ տէ եալընըզ խըտմէթքեար չա-
ղըրտըղըմ վազթ իշէրի կիրինիզ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , կէնճ բաբազ քիլիտի չէ-
վիրտի : Պու սըրատա հէր քէսին աղզընտան պիր տէհշէթ
վէ հայրէթ սէտասը չըգտը վէ գաբունըն էթրաֆընտա
պուլընան սէյիրճիլէր գօրգուլարընտան ալէլ աճէլէ օրտ-
տան սավուշտըլար :

Գաբրիէլ ճէնապը Հագգը իմտատընա չաղըրըյօր
կիպի կէօղլէրինի սէմայա գալտըրտը վէ պատէհու գա-
բույը աչըպ իշէրի կիրէրէք վէ արգասընտան գաբայա-
րագ , Մորօք իլէ եալընըզ գալտը :

Վահշի հայվանլար զալիպի ոօն պիր զայրէթ տահա
իճրա իտէրէք , բահիպէ Մարթա իլէ էօքսիւղլէրին գօր-
գուլարընտան էօիւմ տէրէճէսինէ կէլէրէք հայգըրա

հայգլրա արգատան իթմէքտէ օլտըզլարը գաբույը հէման քեամիլէն աչմաղա մուվաֆֆազ օլմուշ ըտը : Պագաթ Գաբրիէլին այագ սէտասընը իշիտինճէ , պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնտիւ վէ էվլէթի կիպի րահիպէ Մարթանըն օտասընա կիրմէյէ չալըչաճագ եէրտէ , պիրտէն պիրէ սըչրայըպ կէնճ բաբազըն իւզէրինէ սալտըրտը :

Պու սըրատա , րահիպէ Մարթա վէ էօքսիւզլէր Մորոքըն պիրտէն պիրէ կէրի չէքիլմէսինին սէպէպինի պիլմէյէրէք վէ պու ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իտէրէք , արգատան գաբույը սիւրկիւլէտիլէր վէ եէնի պիր հիւճիւմէ գարչը քէնտիլէրինի մահաֆազա իթտիլէր :

Մորոք՝ վահչէթալուտ կէօզլէրինի աչարագ վէ տիչլէրինի կըճըրտաթարագ , Գաբրիէլին պօղազընտան թուլմագ իւզրէ էլլէրինի ուզաթմըշ օլտըղը հալտէ , մէրգուլմըն իւզէրինէ հիւճիւմ իթմիշ իտի . Գաբրիէլ պու հիւճիւմէ քէմալը ճէսարէթլէ կէօյիւս վէրտի . քէնտիսի եէքնազարտա խասմընըն նիյէթի նէ՝ օլտըղընը քէշֆ իթմիշ օլտըղընտան , խասմի քէնտիսի իւզէրինէ հիւճիւմ իտինճէ , հէման իքի պիլէքլէրինտէն թուլթտը վէ անը պու սուրէթլէ զապթ իթմէքլէ պէրապէր , քէմալը գուվվէթ վէ չիտտէթլէ աչաղը տօղրու էնտիրտի :

Պիր սանիյէ գատար Մորոք վէ Գաբրիէլ սօլույարագ վէ կէօզլէրիլէ պիրի պիրլէրինի էօլլէրէք հարէքէթսիզ պիր հալտէ տուրտուլար . պատէհու Գաբրիէլ վիւճուտինին եօգարքի գըսմընը արգայա տօղրու էյէրէք , չիտտէթլի սարսընթըլարլա էլինտէն գուրթուլմագ վէ իւզէրինէ աթըլըպ քէնտիսինի բարալամագ իսթէյէն Մորոքըն մէսայիի վագբասընը թէէսիրսիկ պըրագմաղա չալըչտը :

Նակէհան վահչի հայվանլար զալիպի պայըլըր կիպի օլտու . տիզլէրի կէվլէտի , պաչը ումուզընա տօղրու սարգըլար վէ կէօզլէրի տէ գաբանտը : Գաբրիէլ , պու սէ-

Ֆիլ ատէմին հիտտէթ վէ վահշէթի եէրինէ կէչիճի պիր տէրմանսըզըզ կէլիպ եէրէ տիւշէճէյինի զանն իտէրէք, պիլէքլէրինի պըրագտը վէ քէնտիսինէ մուավէնէթ իթմէք իսթէտի :

Մորոք պու տէսիսէ սայէսինտէ սէրպէսթ գալտըղը- նը կէօրիւնճէ, պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը վէ քէմա- լը վահշէթլէ Գաբրիէլին իւզէրինէ սալտըրտը : Գաբրիէլ պու հիւճիւժի նակէհանիտէն աբանսըղա կէլէրէք, իքի եանընա տօղրու սալլանտը վէ պու տիվանէնին տէմիր կիպի բէք օլան գօլլարը արասընտա թուլուլազ գալմըշ օլտըղընը հըսս իթտի :

Մա մաֆիհ չիտտէթ վէ ղայրէթինի արթըրարագ վէ կէօյիւս կէօյիւսէ վէ այագ այաղա տէօյիւշէրէք, խասմը- նըն այաղընը գայտըրտը վէ ֆէվգ էլ ատէ պիր համա իլէ անը եէրէ տէվիրիպ եէնիտէն էլլէրինի թուլմաղա վէ պաճագլարը ալթընա ալմաղա մուվաֆֆագ օլտու : Գաբ- րիէլ անը պիւս պիւթիւն զապթ իթտիքտէն սօնրա, իմ- տատ չաղըրմագ իւզրէ պաշընը արգասընա չէվիրէճէյի սը- րատա, Մորոք մէյուսանէ պիր ղայրէթ տահա իճրա ի- տէրէք, եաթտըղը եէրտէ տիքիլտի գալգտը վէ Գաբրիէլին սօլ գօլուներ տիչլէրի արասընա ալտը :

Գաբրիէլ պու տէրին վէ տէհշէթլի ըսըրըզ իւզէրինէ, աղըրսընտան վէ տէհշէթինտէն պիր ալագէ սալտըրտը : Լաքին քէնտիսինի գուրթարմագ իչուն պիհուտէ եէրէ չա- լըշտը : գօլու Մորոքըն չէնէսի արասընտա պիր մէնկէնէ իչինտէ սըգըշմըշ կիպի գալմըշ ըտը :

Պու տէհշէթլի մէնգարէ՝ եաղմագ գատար վագթ սիւրմէմիշ իտի : Պու սըրատա հալլիյէ նաղըր օլան գաբու պիրտէն պիրէ տըլտը վէ պաղը գալպ սահիպի տտէմէր ի- չէրի կիրտիլէր : պուլար կէնճ բաբազըն թէհլիգէ իչինտէ պուլուներղընը խասթալարտան խապէր ալմըշ օլտըղա- րընտան, քէնտիսինին ատէմ չաղըրմատըգճա իչէրի կերիւ-

մէմէսի հագգընտա վուգու պուլան թէնպիհինէ պագմա-
յըպ, իմտատընա շիթապ իթմէքտէ իտիլէր :

Էլինտէ գըզըն տէմիրլէրի հապի պիր մանղալ պու-
լունան խըտմէթնի տախի օտայա կիրէնլէր արասընտա
պուլունըյօր ըտը . Գաբրիէլ մէրգումը կէօրիւնճէ , հէ-
յէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Չաբուգ օլունըզ, տօսթըմ, տէմիրլէրի կէթիրի-
նիզ, շիւքիւրլէր օլտուն քի պունը էվվէլինտէն տիւշին-
միւշ իտիմ . — տէտի :

Իչէրի կիրէնլէրտէն պիրի պիրլիքտէ պիր եուն եօր-
ղան ալմագ իհթիյաթընտա պուլունմըշ ըտը . Գաբրիէլ
գօլունը էլան պաճագլարը ալթընտա պուլընան Մորոքըն
տիշլէրի արասընտան գուրթարտըղը սըրատա , իչէրի կի-
րէնլէր մէզքիւր եօրղանը Մորոքըն պաշը իւզէրինէ աթտը-
լար վէ մէրգումըն մէյուսանէ մուգավէմէթ կէօսթէյմէսի
իլէ պէրապէր , անը պիւա թէհլիքէ սարըպ պաղլատըլար :

Օ զէման Գաբրիէլ այաղա գալգտը վէ գաֆթանընըն
գօլչաղընը եըրթտըգտան սօնրա, գանլը վէ մաիմսի պիր եա-
րա պուլունան սօլ գօլունը աչարագ , եանընա կէլմէսինի
խըտմէթնիյէ պիր իշարէթլէ անլաթտը . պատէհու գըզ-
ղըն տէմիրլէրտէն պիրիսինի ալտը վէ պունը իքի տէֆա
էօյլէ պիր սիւքիւնէթի գահրամանանէ իլէ եարասը իւզէ-
րինէ գօյտու քի , օրատա պուլունանլարըն քիաֆֆէսի հայ-
րէթտէ գալտըլար :

Պագաթ պիր ազ սօնրա , տիւշար օլտըղը հէյէճան-
լարըն աքսը թէէսիրաթը կէօրիւլմէյէ պաշլատը . Գաբրիէ-
լին ալընտա իրի թէր տանէլէրի պիրիքէրէք , ուզուն
գումրալ սաշլարր գուլագ թօզլարընա եաբըշտը , եիւզիւ-
նիւն ղէնկի սօյտու վէ իքի թարաֆա տօղրու սալլանարագ
պայըլտը գալտը . պունըն իւզէրինէ հագգընտա միւտա-
վաթը լազըմէ իճրա օլունմագ իւզրէ տիկէր պիր օտայա
նագլ իտիլտի :

.....

ԳԱՐՔԻԷԼԻՆ ՄԱՐԻԱԲԵ ԶԱՊԻ ԻԹՄԷՍԻ

Մատամ տը Սէն-Տիգրէնին խապերի օլմագսըզըն՝, ղարիպ պիր թէսատիւֆ՝ սէօյլէմիշ օլտըզը եալանլար, տան պիրիսինէ հագըգաթ ռէնկինի վէրմիշ իտի :

Բրէնսէս՝ էօքսիւզլէրի խասթէխանէ, յէ կիթմէ յէ տա, հա զիյատէ թէշվիգ իթմէք իւզրէ, Դաբրիէլին տախի օ. րատա պուլունտըզընը սէօյլէմիշ իտի. լաքին մէրգոււմըն օրատա պուլընաճաղընը հիշ տէ մէմուլ իթմէզ իտի. եօգ. տա, էֆքեար վէ թէսավվուրաթընըն նէթիճէբէզիր օլմա. սընա մանի օլապիլէն պու թէսատիւֆին էօնիւնիւ ալմա. զա չալըշաճաղը տէրքեար ըտը. զիրա կէնճ բարազըն էօքսիւզլէր հագըզնտա նէ՝ տէրէճէ մուհապպէթ վէ ին. թիսապը պուլընտընը պիլիր իտի :

Պալէատէ նագլ իթտիլիմիզ տէհշէթլի մէնղարէնին ճէրէյաճընտան պիր ազ սօնրա, Բօզ վէ Պլանշ լահիպէ Մարթա իլէ պէրապէր, ղարիպ կէօրիւնիւշիւ կէնիշ պիր սալայա կիրտիլէր : Պիրտէն պիրէ քուլէրայա թուլթուլմըշ օլան պիր չօգ գատընլար օրայա նագլ իտիլմիշլէր իտի :

Մուվագգաթ պիր խասթէխանէ թէէսիսի իշուճ սա. հիպի թարաֆընտան մէճճանէն հիւքիւմէթէ թէսլիմ ի. տիլմիշ օլան պու տաիրէ՝ պիր իհթիշամը ֆէվզ էլ ատէ իլէ թէզեին իտիլմիշ իտի : Խասթա գատընլարա մախսուս օլտըզընը պէյան իթտիլիմիզ սալա՝ էվվէլճէ խանէնին միւ. սաֆիր սալօնը խրտմէթինի կէօրիւր իտի. պէյազ տօղրա. մալարը սուրէթի միւքէլլէֆէտէ եալտըզլանմըշ օլարագ բարըլտամագտա իտի. զիգըյմէթ չէրչիվէլէր իշինէ ալըն. մըշ օլան պէօյիւք աշնէլէր բէնճէրէլէրի պիլքի պիրիստէն պըրմագտա վէ պու բէնճէրէլէրտէն մայիս այընըն իլք ֆիլիզլէրիյէ եէշիլլէնմիշ օլան ֆէրահէֆզա պիր պաղչէնին թագէ չիմէնիլքլէրի կէօրիւլմէքտէ իտի :

Իշթէ պու իհթիշամ արասընտա, պու եալտըզլը գաբլամալար օրթաընտա, հիւսնիւ թէրթիպ իւզրէ տի. ղիլմիշ վէ քէզալիք իյանէթէն վէրիլմիշ տէօրթ սըրա հէր

չէքիտէ եաթագլար կէօրիւմէքտէ իտի քի , պունլար ա-
րասընտա գայըչ եաթագլարտան պէտ իլէ օյմալը մահօն
աղաճընտան զայէթ միւքէլլէֆ գարեօլալար տախի պու-
լունուր ընը :

Պու կէնիչ սալա պաշտան պաշա տէօրթ պէշ գա-
տէմ եիւքսէքլիյինտէ մուվագգաթ պիր պէօլմէ իլէ իքի-
յէ թագսիմ իտիւմիչ օլուպ , տէօրթ սըրա եաթագ թէր-
թիպի անճագ պու սուրէթլէ գապիլ օլապիւմիչ իտի . պու
պէօլմէ սալանըն թա նիհայէթինէ գատար կիթմէյիպ ,
իքի ուճընտա էքէյիճէ կէնիչ պիր աչըգլըգ պըրագըլ-
մըչ վէ պու աչըգլըգտա հիչ պիր եաթագ գօնուլմամըչ օլ-
տըղընտան , խասթալար խըտմէթլէրինէ միւհթաճ օլմա-
տըգլարը սըրալարտա կէօնիւլիւ խըտմէթքեարլար օրա-
տա տուրուրլար ըտը : Սալանըն պիր ուճընտա տախի եալ-
տըղը թունճ իլէ միւղէյեէն եիւքսէք վէ միւքէլլէֆ պիր
մէրմէր օճագ պուլունմագտա օլուպ , խասթալարա մախ-
սուս օլան իլաճլար վէ չէրպէթլէր օրատա ըսըտըլմագտա
իտի : Էլ հասըլ պու զարիպ մէնզարէնին էվսաֆընտան
սօնընճըսը օլմագ իւզրէ շունը տա սէօյլէյէլիմ քի , մուխ-
թէլիֆ սընըֆլարա մէնսուպ օլան գատընլար խասթէկեա-
նը նէօպէթլէ պագմագ վաղիֆէսինի հիւսնիւ ըրիզալարըյ-
լա տէրէօհտէ իտէրլէր վէ անլէրին ահ ու ֆիղանընա
գարչը թէսէլլիպախչ վէ իւմիտալէր սէօզլէր իլէ մուգա-
պէլէ կէօսթէրիլէր իտի :

Իչթէ Գաբրիէլին Մորոք իլէ գահրամանանէ պիր սու-
րէթտէ տէօյիւչմէսինտէն պիր ազ սօնրա Բօզ վէ Պլանչըն
էլ էլէ վէրէրէք կիրմիչ օլտըգլարը սալա պէօյլէ պիր եէր
իտի :

Բահիպէ Մարթա՝ մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընա ըէ-
ֆագաթ իթմէքտէ իտի : Մէրգուլմէ քէնտիլէրինէ եավաչ
սէտա իլէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէտիքտէն սօնրա , եաթագ-
լարըն սըրալանմըչ օլտըղը պէօլմէնին հէր իքի թարաֆը-

նը այրը այրը կէօսթէրտի . պատէհու պազը էմիրէր վէր-
մէք իւզրէ սալանըն օ պիր ուճընա կիթտի :

Էօքսիւզլէր , Գաբրիէլին խապէրլէրի օլմագսըզըն քէն-
տիլէրինի գուրթարմըշ օլտըզը թէհլիքէտէն հուսուլէ կէ-
լէն հէյէճանըն հէնուզ թահթը թէէսիրինտէ պուլուն-
տըզլարընտան , ֆէվզ էլ ատէ սօլմուշլար ըտը . մա մա-
ֆիհ անլէրին կէօզլէրինտէ պիր սէպաթ վէ մէթանէթ է-
սէրի կէօրիւլմէքտէ իտի . զիրա քէնտիլէրի հալընըզ պիր
վազիֆէի միննէթտարմանէ իյֆա իթմէք վէ պու սուրէթլէ
գահրաման բէտէրլէրինէ լայըգ էվլատլար օլտըզլարընը
կէօսթէրմէք . ֆիքրինտէ օլմայըպ , հաթթա վալիտէլէրինին
սէլամէթի բուհընը տախի իսթիհասալէ չալըշաճագլար ըտը .
յունքի քէնտիլէրինէ սէօյլէնիլտիյինէ կէօրէ , վալիտէլէ-
րինին սաատէթի էպէտիյէսի քէնտիլէրինին ձէնապը
հագգա գարըը կէօսթէրէճէքլէրի ֆէտաքեարլըղա պաղը
օլապիլիր իտի :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ Բօտէնին վէրտիյի թալիմաթ
իւզէրինէ , Տակոպէրին խապէրի օլմագսըզըն գըզլար ի-
լէ պիր տէֆա տահա կէօրիւլմէյէ Վիթմիշ վէ սուրէթի
մահիրանէտէ թէրթիպ օլունան պու իքինճի միւլագաթ-
տա , օ պիչարէլէրին սաֆ վէ ալիճէնապ բուհլարընը հէ-
յէճանա կէթիրտիյի կիպի , անլէրին գալպինտէքի հըսսի-
յաթը ճէսուրանէյի տէ պիր գահրամանըզ իճրասընա
գանի օլաճագ տէրէճէտէ թահրիք իյլէմիշ իտի :

Էօքսիւզլէր՝ Թէամպլէլի մատամ Օկիւսթին նամընտա
պիր գատընըն իւշ կիւնտէն պէրու պու խասթախանէյէ
կէթիրիլմիշ օլուպ օլմատըզընը բահիպէ Մարթայա սիւալ
իթմիշ օլտըզլարընտան , բահիպէ Մարթա տախի պու
պապտէ մալիւմաթը օլմատըզընը վէ ֆագաթ գատընլա-
րա մախսուս օլան սալայը տօլաշարագ , արատըզլարը գա-
տընըն օրատա օլուպ օլմատըզընը թահգիգ իթմէք գօլայ
օլաճաղընը ճէվապէն պիլտիլմիշ իտի : Չունքի մատամ

տը Սէն-Տիդիէ՝ Բօտենին թահրիքիյլէ պու պիչարէ չօճուգ-
լարը միւհլիք պիր թէհլիքէ օրթասընա աթմագ իսթէտի-
յինտէն, մատամ Օկիւսթինին պու խասթէխանէյէ նագլ
իտիլմիշ օլտըղընը թէէէիտէն պէյան իտէրէք եալան
սէօյլէմիշ իտի :

Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը՝ կէրէք սիւրկիւնտէ վէ
կէրէք Տակոպէր իլէ վուգու պուլան սէյահաթլարը էս-
նաքընտա տիւրլիւ տիւրլիւ ֆէլաքէթլէրէ տիւշար օլմուշ-
լար ըտը ըսա տա , խասթալար սալասընա կիրէրէք պիր-
տէն պիրէ կէօզլէրինէ չարբան մէնզարէ գատար քէտէր-
պաիշ վէ սուզիշլի պիր մէնզարէ կէօրմէմիշլէր իտի :

Պունճա պիչարէլէրին էօլիւ կիպի եաթմագտա օլ-
տըզլարը վէ պագըլարընըն աճը աճը ահ ու ֆիղան իտէ-
րէք գըվըրնմագտա վէ եախօտ ճան չէքիշէրէք պօղուգ
պօղուգ խըրըլտամագտա վէ պագըլարընըն տա շիտտէթի
հիւմմա իլէ սայըգլայարագ հընչգըրմագտա վէ եախօտ
քէնտիլէրինտէն ալըրլաճագլարը քիմնէլէրի չաղըրմագտա
օլտըզլարը պու եաթագլար , պու տէհշէթլի մէնզարէ՝
մոհհարէպէլէրտէ պէօյիւմիւշ ատէմլէրի պիլէ տիւշարը
տէհշէթ իտէճէյինտէն , Բօտէն իլէ չէրիքի թէօհմէթլէրի-
նին քէշֆ իթտիքլէրի վէճհլէ , ալիճէնապանէ վէ ֆագաթ
միւլահաճաղսըզճա պիր վագիֆէ իյֆա իթմէք արզուսըյլա
օրայա կէլմիշ օլան իքի գըզլար իւզէրինտէ պէհէմէհալ
թէէսիրաթը մուզիրրէ հասըլ իտէճէյի տէրքեար ըտը :

Պունտան պաշգա իլք տէֆա կէօրտիւքլէրի խասթա-
լարըն պաշը ուճընտա իքէն, տէհշէթլի պիր խաթըրէ տա-
լի գիհինլէրինէ թէպատուր իյլէտի . վալիտէլէրի տալի
քոլէրատան էօլմիւշ իտի . . . :

Պիչարէ չօճուգլար Մորոքըն հիւճիւմիյլէ զաթէն ֆէ-
նա սուրէթտէ հէյէճանա կէլմիշ օլտըգլարընտան , պու
տէհշէթէնկիդ սալայա կիրտիքլէրինտէ վէ կէօրտիւքլէրի
իշքէնճէլէր վէ էօլիւմլէր վալիտէլէրինին իշքէնճէլէրինի

վէ էօլիւմիւնիւ ինթար իտէն պունճա պէտպաթթլար ա-
րասընտա յնուալիմէլէրինի տրամաղա պաշլատըզլարընտա
տիւշար օլաճագլարը հալը քէտէրիշթիմալ միւլահազա
օլունսուն :

Թօղ վէ Պլանշ աալպատաքի մէնզարէի միւլահիշէյի
կէօրտիւքլէրինտէ , էվվէլքի ճէսարէթ վէ մէթանէթլէրի
կէվշէտի . զարիպ պիր հըսսը տէրունի քարիգաքլա , պու-
գահրամանանէ թէտպիրսիգլիքլէրինտէն տօլայը թէէսիւֆ
իթմէյէ պաշլատըլար . պիր գաշ տագըգատան պէրու-
վիւճուտլարընտա օրթմայա պէնզէր սօղուգ պիր թիթրէ-
մէ հըսս իտիյօրլար ըտը . պունտան պաշգա , գուլագ
թօղլարը շիտտէթլի պիր սանճը իլէ արա սըրա չարմագ-
տա իտի . լաքին պու տլէամէթլէրի Մորոքըն հիւճիւմիւն
տէն հասըլ օլան գօրգույա համլ իտէրէք , գալպլէրին-
տէքի հըսսիյաթը ճէսուրանէ պիր ազ սօնրա պու գօր-
գուլարը պէրթարաֆ իյլէտի : Իքի հէմշիւլէր մուշֆիգա-
նէ պիր նագարլա եէքտիկէրինէ պագըշտըլար , էօկի ճէ-
սարէթլէրինի ալտըլար վէ Բօզ պէօլմէնին պիր թարա-
ֆընտա վէ Պլանշ տախի տիկէր թարաֆընտա տօլաշա-
րագ , խասթալարը այրը այրը կէօզտէն կէշիրմէյէ պաշ-
լատըլար :

Գարբիէլ թապիպլէրին օտասընա նագլ իտիլմէլլէ
պիր ազ սօնրա ագլը պաշընա կէլմիշ իտի : Ճէսարէթ վէ
իհթիյաթը սայէսինտէ , ալտըղը եարայը վագթընաա տաղ-
լամըշ օլտըղընտան , թէհիքէյի պիւս պիւթիւն սալուշ-
տըրմըշ ըտը . պինաէն ալէյհ եարասը պագըլլապ Խարըլ-
տըգտան սօնրա , խասթա գատընլար սալատընա տվտէթ
իթմէք իսթէտի . չունքի Մորոքըն մահպուս պուլունտըղը
օտատան ֆիհրար իթտիյինի խապէր ալտըղը գէման , մէգ-
քիւր սալատա էօլիւմ հալիւտէ պուլունան պիր գատընա
տինտարանէ թէսէլլիլէր վէրմէքտէ իտի :

Գարբիէլին պու սալայա կիրմէսինտէն պիր գաշ տա-

դըգա էվվել, Բօզ վէ Պլանշ թէհարրիւէրինի իքմալ իթ-
միշլէր իտի. պիրիսի պէօլմէնին սօլ թարաֆտաքի վէ տի-
կէրի տէ սաղ թարաֆտաքի եաթագլարը կէօզտէն կէչի-
միշլէր իտի:

Պունլար հէնուզ պիրի պիրլէրինին եանընա կէլմէմիշ-
լէր իտի. Այագլարը կիթ կիտէ թիթրէմէքտէ վէ իլէրի-
յէ կիթտիքճէ, եանլարընտան կէշտիքլէրի եաթագլարը
թուլթմաղա մէճպուր օլմագտա իտիլէր. գուլվէթլէրի
եաւաշ եաւաշ ազալմաղա պաշլայօր ըտը, Պիր նէվ պաշ
տէօնմէսինէ տիւշար օլարագ, գանն իտէրսին քի աըթըզ
մաքինա կիպի հարէքէթ իթմէքտէ իտիլէր:

Էյվա՛հ, պիշարէ էօքսիւզլէր պիր անտէ քոլէրատան
վոնրուլմըշլար ըտը. էվվէլճէ սէօյլէմիշ օլտըզըմըզ վէճհ-
լէ, էքսէրիյա էքիզլէրտէ զուհուր իտէն վէ իքի հէմշի-
րէնին պունտան էվվէլ թուլթուլմըշ օլտըզլարը իքի իւշ
խասթալըզ էսնասընտա տախի պիր գաշ տէֆալար մէյ-
տանա չըզմըշ օլան պիր ալէամէթի զարիպէ նէթիճէսի
օլարագ, պու տէֆա տախի եինէ պիր սէպէպի մէճհուլ՝
իքիսինին տէ վիւճուտինէ պիր անտէ թէէսիր իտէրէք,
քէնտիլէրինի պիր քէօք իւզլէրինտէ պիթէն վէ պիրլիքտէ
աշըլարագ եինէ պիրլիքտէ սօլան իքի չիշէյէ պէնզէթմէք-
տէ իտի:

Պունտան պաշգա, էօքսիւզլէրին պու ուզուն սալայը
տօլաշարագ կէօրտիւքլէրի ազապ վէ էճէլ մէնզարէլէրի՝
պու տէհէթլի խասթալըզըն չար չարուզ եայըլմասընա
եարաըմ իթմիշ իտի. Բօզ վէ Պլանշ մուալլիմէլէրինի խաս-
թալար արասընտա պուլմագսըզըն պէօլմէնին իքի թարա-
ֆընտան սալանըն ուճընա կէշտիքլէրի զէման, ատէթա
թանըլմայաճագ հալէ կէլմիշ օլան սօլղուն չէհրէլէրինտէ
քոլէրանըն ալամէթի միւտհիշէսի կէօրիւլմէքտէ իտի:

Բօզ վէ Պլանշ, օ վագթա գատար սալա օրթասըն-
տաքի եիւքսէք պէօլմէ իլէ եէքտիկէրինտէն այրըլմըշ օլ-

տըգլարը ճիհեթէ , պիրի պիրլէրինի կէօրեմէմիշէր իտի .
լաքին սալանըն նիհայէթինէ կէլիպ տէ եէքտիկէրինէ աթ-
ֆը նազար իտինճէ , հագըգաթէն եիւրէք բարալայաճագ
պիր մէնզարէ ճէրէյան իթտի :

52

ՍԸՅԱՆԵԹՔԵԱՐ ՄԵԼԷՔ

Րօզ վէ Պլանշըն թարավէթի լաթիֆէսի եէրինէ մօ-
րըմը պիր սօլղունլըգ գաիմ օլմուշ ըտը . իրի մաի կէօզ-
լէրի խանէլէրինին իշինէ չէքիլէրէք չուգուրլաշմըշ վէ ա-
տէթ տէն զիյատէ պէօյիւմիւշ իտի . էվվէլճէ կիւլ ըէնկին-
տէ օլան տուտագլարը մէնէքշէ ըէնկինի ալմաղա պաշլա-
մըշ ըտը քի , պու ըէնկ եանագլարընըն վէ սիվրի բարմագ-
լարընըն գըրմըգրլըղընա տախի եավաշ եավաշ զալէպէ
իթմէքտէ իտի : Զանն իտէրսին քի անլէրին տիլրուպա չէհ-
րէլէրինտէ նէ՝ գատար կիւլ ըէնկի վար ըսա , էճէլին
մաիմսի վէ տօնուգ նէֆէսի իլէ եավաշ եավաշ գարար-
մագտա իտի :

Էօքսիւզլէր պաշղըն վէ այագտա տուրամայաճագ
պիր հալտէ եիւզ եիւզէ կէլտիքլէրի զէման , իքիսինին տէ
կէօյսիւնտէն պիր սէտաի տէհշէթ չըգտը վէ պիրի պիրլէ-
րինին եիւզիւնտէքի սօլղունլըղը կէօրիւնճէ , իքիսի պիր
աղըզ . « Հէմշիրէճիլիմ . . . սէ՞ն տէ մի խաթթասըն . . . » տէ-
յու հայգըրտըլար վէ աղլայարագ եէքտիկէրինին գուճա-

ղընա աթըլտըլար . պատէհու կէօղէրիյլէ եէքտիկէրինի իս-
թիճվապ իտէրէք , արալարընտա շու մուհավէրէ ճէրէյան
իթտի .

Պլանշ . - Ա՛հ , Բօզ . . . ձե՛ք գատար սօլմուշ քըն :

Բօզ . - Սէնին կիպի , հէմիրէճիյիմ :

Պլանշ . - Սէն տէ սօղուգ պիր թիթրէմէ հըսս իտիյօր
մըսըն :

Բօզ . - Էվվէթ , գուվվէթիմ պիւս պիւթիւն քէսիւմիշ
տիր . . . կէօղէրիմ գարարըյօր :

Պլանշ . - Կէօյսիւմ աթէշլէր իշինտէ եանըյօր . . . :

Բօզ . - Հէմիրէճիյիմ , իհթիմալ քի էօլէճէյիլ . . . :

Պլանշ . - Սլլահ վէրէ տէ պիրլիքտէ էօլսէք . . . :

Բօզ . - Եա պիշարէ բէտէրիմիլ . . . :

Պլանշ . - Եա Տակուպէ՛ր :

Բօզ . - (Գօլլարընը հէմիրէսինին պօյնընա տօլայա-
րագ վէ ատէթա սայըգլարճասընա .) Տէմէք քի կէօրտիւ-
յիւմիւլ ըույա տօղրու իմիշ , հէմիրէճիյիմ . Պագ . . .
պաճ . . . մէլէք Գաբրիէլ պիլի արամաղա կէլիյօր . . . :

Ֆիլ հագըղա պու Նըրատա Գաբրիէլ՝ սալանըն հէր
իքի ուճընտա մէվճուտ օլան աշըգլըղա կիրմէքտէ իտի :

Կէնճ բաբազ էթրաֆընա պիր կէօզ կէղտիրիպ տէ
էօքսիւզլէրի կէօրիւնճէ :

— Եա՛ Բապպի . . . նէ՛ կէօրիւյօրըմ . . . մարէշալ Սի-
մոնըն գըզլարը հա՛ . - տէյու հայգըրտը վէ պատէհու
գօշարագ էօքսիւզլէրի գուճաղընա ալտը :

Պիշարէ չօճուգլար արթըգ քէնտիլէրինի թութամալ
յաճագ հալէ կէլմիշլէր իտի . սարգըգ պաշլարը , էօլիւ-
լէրէ Ֆախսուս օլան պայղըն կէօղէրի վէ աղըր թէնէֆ .
ֆիւսլէրի էօլիւմիւն եագլաշտըղընը իյմա իթմէքտէ իտի-
լէր :

Բահիպէ Մարթա պիր գաշ ատըմ էօթէտէ պուլուն-
տըղընտան , Գաբրիէլին պիր իշարէթի իւզէրինէ հէման օ .

բայա գօշտու վէ կէնճ բարազ մէրգումէնին մուսվէնէ-
թիյէ էօքսիւզլէրի նէօպէթնի թապիպին եաթաղընա նագլ
իտէպիլտի : Բահիպէ Մարթա իսէ պու եիւրէք բարաւա-
յաճագ մէնզարէ իսաթալարա սուի թէէսիր թտէր գօր-
գուսըյլա , էօքսիւզլէրին եաթաղը էթընաֆընա պէօյիւք
պիր բէրտէ չէքտի վէ պու սուրէթլէ իքի հէմշիրէլէր սա-
լանըն օ պիր գըսմընտան այրըլարար :

Մէրգումէլէրին էլլէրի նէօպէթին շիտտէթինտէն օ'
տէրէճէ սըգը սըգըյլա քինէտլէնմիշ իտի քի , անլէրին բար-
մափշարընը եէքտիլէրինտէն այրըմաղա մուսվաֆֆագ օլա-
մատըլար . իշթէ իլք միւտաւաթ քէնտիլէրինէ պու հալ-
տէ իճրա օլունտու . պու միւտաւաթ իսաթալըղը տէֆ
իտէմէզ իտի իսէ տէ , անլէրին աղըրլարընը պիր գաչ տա-
գիգա օլունն թէնքին իտէթէք , սէօնմիւշ օլան զէքեա-
վէթլէրինի աղաճըգ թէնվիր էյլէտի :

Պու սըրաւաթա Գարբիէլ՝ անլէրին պաշը ուճընտա տուր-
մըշ օլտըղը հալտէ , թարիֆի նագապիլ պիր մահզունի-
յէթլէ քէնտիլէրինի թէմաշա իթմէքտէ վէ եիւզիւ կէօզ
եալարը իլէ տօլմուշ օլտըղը հալտէ , պիր գաչ այ էվվէլ
ֆուրթունա թէհլիքէսինտէն գուրթարմըշ օլտըղը պու ի-
քի գըզըն վէֆաթընտա հազըր պուլունմասընը գարա պախ-
թինա համլ իթմէքտէ իտի :

Մէրգում՝ էօքսիւզլէրին շու հալը էսէֆիշթիմալինի ,
Ժագ Բէննըրքոնըն վէֆաթընը վէ Մ. Հարտինին Սէնթ-Է-
րէմ՝ մանասթըրընա չէքիլտիքտէն սօնրա ատէթա էօյիւմ
հալինտէ Ժէզիւիթ ճէմիյէթինի ազասը սըրասընա կէչմէ-
սինի տիւշիւնտիւքճէ , մէթանէթի գալպի իլէ պէրապեր
թիթթէմէքտէն քէնտիսինի մէն՝ իտէմէմէքտէ իտի : Պիշա-
րէ տէլիգանլը՝ քէնտի ֆամիլեասը օլան Բէննըրքոն ֆամիլ-
եասը ազասընտան տէօրտիւնիւն պազը ահվալը մէշումէ
եարտըմըյլա մահվ օլտըղընը տիւշիւնիւր վէ Ժէզիւիթ ճէ-
միյէթինին մէնաֆիի մէքլուհէսի նասըլ օլուպ տա պու

կիպի հիքմէթի Բապպանիյէ էսէրի օլան վագըալարլա թէր-
վիճ իտիլմէքտէ օլտըզլարրնը քէնտի քէնտինէ սիւալ իտէր
իտի : Կէնճ բաբազ՝ Բօտէն իլէ շէրիքլէրինին Մորոք վասը-
թ ասըյլա ժագ Բէննըբոնրն ֆէնա մէյլլէրինի թահրիք իթ-
տիրէրէք , պիշարէնին վէֆաթընա իշթիւաք իթմիշ օլտըզ-
լարընը վէ մուախսարէն բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ վասը-
թ ասըյլա էօքսիւզլէրին հըսսիյաթը ալիճէնապանէլէրինի
պէօյիւք պիր գահրամանլըգ իճրասընա կիրիշէճէք տէրէ-
ճէտէ թահրիք իթտիրէրէք , Բօզ վէ Պլանշըն տա վէֆաթ-
լարընա սէպէպիյէթ վերմիշ օլտըզլարրնը պիլմիշ օլսայը-
տը , հայրէթ վէ թէաճճիւպի պիր նէֆրէթի ազիմէյէ միւ-
պէտտէլ օլաճագ իտի :

Բօզ վէ Պլանշ՝ տիւշար օլտըզլարը պայղընլըգ հա-
լինտէն ազաճըգ այըլարագ , էսկի շաշաալարը սէօնմիւշ
օլան իրի կէօզլէրինի եարը աշտըլար վէ սայըգլամալարը
կիթտիքճէ արթարագ , հայրան հայրան Գաբրիէլին մէլէ-
քեանէ չէհրէսինէ պագագալտըլար : Նիհայէթ Բօզ զա-
յըֆ պիր սէտա իլէ սէօզէ պաշլայըպ :

— Հէմշիրէճիյիմ . . . Ալմանեատա օլտըղըմըզ զէման
րույամըզտա կէօրմիւշ օլտըղըմըզ մէլէյի կէօրմիւշ մը-
սըն . - տէտի :

Պլանշ . - Էվվէթ . . . պոնտան իւշ կիւն էվվէլ , պիղէ
եինէ կէօրիւնտիւ :

Բօզ . - Պիզի ալըպ կէօթիւրմէյէ կէլմիշ տիր :

Պլանշ . - Էյվա՛հ , վէֆաթըմըզ պիշարէ վալիտէմիզի
արաֆտան (քաւարան) գուրթարապիլէճէք մի տիր :

Բօզ . - Էյ մէլէք . . . Էյ ազիղ մէլէք . . . կէրէք վա-
լիտէմիզ վէ կէրէք քէնտիմիզ իշուն ձէնապը Հագգա
տուա իտին :

Գաբրիէլ հայրէթ վէ քէտէրինտէն շաշըրմըշ գալմըշ
վէ ընչգըրըզլարլա պօղուլաճագ հալէ կէլմիշ օլտըղընտան ,
օ վագթա գատար սէօյլէյէճէք պիր սէօզ պուլամամըշ

ըտը . լաքին էօքսիւզլէրին շու սէօզլէրինի իշիտինճէ , եիւք-սէք սէտա իլէ .

— Ազիզ չօճուզլար , վալիտէնիզին սէլամէթի ըուհը հագգընտա նիշուն չիւպհէ իտիյօրսընըզ . . . : Անըն ըուհընտան տահա ոսփի վէ տահա մուգառտէս պիր ըուհ , չիմտիյէ գատար հուզուրը Հագգա չըզ մամըշ տըր : Վալիտէնիզին ֆազիլէթ վէ ճէսարէթի՝ քէնտիսինի թանըյանլարը հայրան իթմիշ օլտըղընը մանէվի բէտէրիմտէն տույմուշըմ տըր . . . պինաէն ալէյհ սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ . . . ճէնապը Հագգ քէնտիսինի թագտիս իթմիշ տըր . - տէտի :

Պու սէօզ իւզլէրինէ էօքսիւզլէրին սօլըուն չէհրէլէ-րինտէ իլահի պիր մէսէրրէթ շաշաասը բարլայարագ , Բօզ .

— Մհ , իշիտիյօր մըսըն , հէմշիրէճիյիմ . . . վալիտէ-միզ ճէնապը Հագգ թարաֆընտան թագտիս իտիլմիշ ի-միշ . - տէտի :

Գարրիէլ . - էվվէթ , էվվէթ , լաքին պու հիւզնէնկիզ միւլահազալարը պէրթարաֆ իտինիզ , պիշարէ՝ չօճուզ-լար . . . ճէսուր օլունըզ , սիզ էօլմէյէճէքսինիզ . . . բէտէ-րինիզի տիւշիւնիւնիւզ :

Պլանշ . - (Սարսըլարագ վէ է՛ն գայտսըզ պիր ատէ-մին պիլէ եիւրէյինի բարալայաճագ պիր հէյէճան իլէ .) Բէտէրիմիզի՝ մի տիւշիւնէյիմ . . . էյվա՛հ , բէտէրիմիզ ալ-տէթինտէ պիզի արթըզ պուլամայաճագ տըր . . . : Պիզի աֆվ էյլէ , պապաճըղըմ . . . պունը սուի նիյէթ իլէ եար-մատըզ . . . պիզ տէ մուալլիմէմիզէ մուալլէնէթ իթմէյէ կէլէրէք սէնին կիպի ալիճէնապանէ պիր հարէքէթտէ պուլունմագ իսթէտիք . . . :

Բօզ . - Պունտան պաշգա , պու գատար չաբուզ էօ-լէճէյիմիզի տա պիլմէյօրտըզ . . . տահա տիւնքի կիւն մէսրուր վէ պաթիյար ըտըզ :

Պլանշ . - է՛յ քէրէմքեար մէլէք , պիզիմ ըույամըզ-

տա կէօրինտիւյիւնիւզ կիպի, բէտէրիմիզ տէ կէօրիւնիւնիւզ վէ էվլատլարը վէֆաթ իտէրքէն սօն տիւչիւնճէլէրի քէնտիսինէ մուհասըր գալտըղընը բէտէրիմիզէ սէօյլէյինիզ:

Բօզ. - Պիզ Տահուպէրէ խապէր վէրմէքսիզին պուրայա կէլտիք... բէտէրիմիզ քէնտիսինէ տարըլմասըն:

Պլանչ. - (Կիթտիքճէ քէսպի զաաֆ իտէն պիր սէտա իլէ.) Ազիզ մէլէք... Տահուպէրէ տէ կէօրինտիւնիւզ վէ վէֆաթըրմըղըն քէնտիսինէ մուհիպ օլաճաղը քէտէրտէն տօլայը աֆվընը տիւլտիյիմիզի քէնտիսինէ սէօյլէյինիզ: (Կիւլիւմէմէյէ չալըչարագ.) Էսկի տօլթըրմըլ Բապա-ժուայը թարաֆըրմըղտան պիր էյիճէ օլաչասըն, սէվսին:

Բօզ. - (Տահա զայըֆ պիր սէտա իլէ.) Պունտան պաչգա, հագգըրմըղտա էսէրի մուհապպէթ կէօսթէրմիչ օլան տիկէր իքի քիչիյէ տախի կէօրինտէճէյինիզի վատ իտիսինիզ... պունլարտան պիրի պիչարէ Մայէէօ վէ տիկէրի տէ մատմուազէլ Ատրիէն տիք... պիզիմ սօն խաթըրէմիզի անլէրէ տէ կէօթիւրիւնիւզ...:

Պլանչ. - (Սօն պիր զայրէթ տահա իճըա իտէրէք.) Պիզ հագգըրմըղտա մուհապպէթ կէօսթէրէնլէրի հիչ պիր վագթ ունուլթմայըզ... շիմտի Ալլահ վէրէ տէ վալիտէմիզին եանընա կիթսէք վէ արթըզ քէնտիսինտէն պըրէմասագ:

Բօզ. - Էյ քէրէմքեար մէլէք, խաթըրընըղտա մը տըր, րույամըղտա կէօրինտիւյիւնիւզ զէման վալիտէմիզէ գավուչաճաղըրմըղը պիզ վատ իթմիչ վէ տէմիչ իտիւնիզ քի. «Պիչարէ» չօճուզլար, պու գատար ուզագ կէրլէրտէն կէլտիքտէն սօնրա, վալիտէնիզին աղուչընտա միւէպպէտէն բահաթ կիւզին օլմագ իւզրէ պու տիւչիւնիւզ թէրք իտիպ կիտէճէքսինիզ...»

Դաբրիէլ. - (Սօլղուն չէհրէսինի էլլէրի իլինէ ալա-

բազ, քէնտի քէնտինէ. յՕ՛հ, պօք քէք տէհչէթի շէյ տիր... քէնտիլէրի պու գատար կէնճ օլտըգլարը հալտեք գուրթարմագ իշուն հիշ պիր չարէ պուլունմարն հա... եա՛ Բապպի, քա՛ Բապպի, էսրարընա հիշ քիմէ ազըլ էրտիլէմէզ... էյվա՛հ, պոռ պիկիւնահ չօճոգլարը նիշուն պէօյլէ զալըմ պիր էճէլ իլէ մահվ իտիյօքսընա

Պու սըրատա, Բօզ տէրինտէն պիր ահլտէքէք, ճան չէքիշէնլէրէ մախսղու պիր սէտա իլէ.

— Իքիմիզի պիր մէզարա կէօմսիւնլէր... պէրհա-յաթ քլաքըղըմըզ զէման պէրապէք պուլընտըզըմըզ կի-պի, էօլտիւքտէն սօնրա տախի պիրլիքտէ պուլունմագ իտ-թէրիզ. — պէտի վէ պատէհու իքի հէմշիրէլէր սէօնիւք պագըչարընը Գաբրիէլին եիւզիւնէ աթֆ իտէրէք, էլլէրի-նի տէ նիյազքեարանէ պիր թափը իլէ անա աօղըու ու-զաթ տըլար:

Պունըն իւզէրինէ Գաբրիէլ եաշարմըշ կէօզլէրինի սէ-մայա աթֆ իտէրէք.

— Է՛յ ալիճէնպպանէ ֆէտաքեարլըղա գուրպան օլան շէհիտլէր, է՛յ մէլէքեանէ բուհլար... է՛յ մազումիլէթ խազինէլէրի... մատամ քի ճէնպպը Հագգ սիզի տիւն-եայա լայըգ կէօրմէյէրէք քէնտի նէզտինէ ճէլպ իտիյօր, կիտինիզ, սէմայա չըզընըզ. — տէտի:

— Հէմշիրէճիլիմ... պպպաճըղըմ:

Էօքսիւզլէրին սօն սէօզիւ պշունլար օլտաթա Պատէհու իքի հէմշիրէլէր սօն պիր հարէքէթտէ տահա պուլունա-բագ, եէքտիկէրինէ սարըլտըլար վէ կիւլա սօն պիր տէ-ֆա տահա պիրի պիրլէրինէ պագմագ իսթէյօքլար բմըշ կիպի, աղըրաշմըշ օլան կէօզ գաբագլարը եարը ալըլ-տը, պունըն իւզէրինէ իքի իւշ տէֆա սարըլտըլար, ա-զալարը կէվշէտի վէ ազաճըզ արալըզ գալան տուտադ-լարընտալն տէրին պիր ահ չըգտը... Բօզ վէ Պլանշ էօլ-միւշլէր իտի:

Գաբրիէլ վէ լասիպէ Մարթա էօքսիւզլէրին կէօզլէրինի գաբատըգտան սօնրա, տուա իթմէք իւզլէ եաթագ, լարընըն եանընտա տիզ չէօքտիւլէր :

Նակէհան սալատա պէօյիւք պիր շամաթա զուհուր իյլէտի վէ պիր սզ սօնրա աճէլէ աճէլէ աթըլան այագ սէտալարը իշիտիլտի . պու մաթէմնաք մէնզարէյի կիզլէյէն բէրաէ աշըլտը վէ Տակոպէր՝ եիւզիւ քիւլ ըէնկինէ տէօնմիւշ վէ էլպիսէսի գարմա գարըշ օլմուշ օլարագ, ալէլ աճէլէ իշէրի կիրտի :

Զավալը ասքէր՝ Գաբրիէլ իլէ լասիպէ Մարթանըն էվէրլընըն պիրուհ ճէսէտի եանընտա տիզ չէօքմիւշ տուա իթմէքտէ օլտըգլարընը կէօրիւնճէ, տէհչէթինտէն թաշ քէսիլիպ աճը աճը հայգորտը վէ պիր ատըմ իլէրիլէմէք իսթէտի իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլամատը . զիրա Գաբրիէլ եանընա գօշունճայա գատար, պիչարէ ատէմ արգա իւսթիւ եէրէ տէվրիլտի վէ պաշը տէօշէմէյէ չարըլտը

Վազթ կիճէ տիր . . . ֆագաթ գարանլըգ վէ ֆուրթունալը պիր կիճէ :

Մոնմարթը քիլիսէսինտէ սապահըն սաաթ պիրինի չալտը :

Բօզ վէ Պլանշըն սօն արզուսը վէճհլէ, ճէսէտլէրի պիր թապուլթա վազ իտիլէրէք, օ կիւնիւ Մոնմարթը գապրիսթանընա կէօթիւրիւլմիւշ իտի :

Իշպու գասլրիսթանը իսթիլա իտէն գօյու գարանլըգ արասընտա սօլղուն պիր ըշըգ կէօրիւլիւյօր ըտը քի, պու ըշըգ մէզարճընըն ֆէնէրինտէն աքս իտիյօր ըտը :

Փիլ հագըգա մէրգում էլինտէ պիր ֆէնէր պուլունտըղը հալտէ . քէմալը իհթիյաթլա եիւրիւյօր վէ պէրապէրինտէ տէ մանիթայա պիւրիւնմիւշ պիր ատէմ պուլունըյօր ըտը . պու ատէմ պաշընը էօնիւնէ էյմիշ օլտըղը հալտէ, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամագտա իտի :

Պու առէմ՝ Սամուէլ, եանի Սէն-Ֆրանչուա սօգա-
ղնտաքի խանէնին պէքճիսի իխթիյար եահուտի իտի :

Եէտի միրասխօրլարտան է՛ն էվվէլ վէֆաթ իտէն
ժագ Բէնըբոն տիկէր պիր գապրիսթանա կէօմիլտիլիւ
կիւնիւն կիճէսի տախի Սամուէլ մէզարճը իլէ խաֆիյէն
կէօրիւմէյէ կիթմիշ վէ ալթուն մուգապիլինտէ պիրլութֆ
վէ ֆագաթ զարիպ վէ տէհչէթէնկի՛զ պիրլութֆ տիլէ-
միշ իտի :

Եահուտի իլէ մէզարճը՝ սէրվի ազաճլարը, չէա մուհաթ
օլան պիր չօգ եօլարտան վէ պիր չօգ մէզարլարըն եա-
նընտան կէչտիքտէն սօնրա, նիհայէթ գապրիսթանըն
զարպ թարաֆընտաքի տիվար գուրպինտէ վագը քիւչիւք
պիր աչըգըղա վասըլ օլտուլար :

Կիճէ գարանըլը օ տէրէճէտէ իտի քի, ինսան ան-
ճագ պաստըղը եէրի կէօրէպիլիօր ըտը :

Մէզարճը էլինտէքի ֆէնէրի թօբրագ իւզէրինտէ էօ-
թէյէ պէրիյէ կէզտիրտիքտէն սօնրա, ուզուն վէ սիյահ
տալլը պէօյիւք պիր բօրսուգ ազաճընըն ալթընտա եէնի
գազըլմիշ պիր թօբրագ երղընթըսր կէօսթէրէրէք :

— Իշթէ պուրասը տըր . — տէտի :

Սամուէլ . — Էյի պիլի՛ր միսիիիզ :

Մէզարճը . — Էվվէթ, էվվէթ . . . պիր թապուլտա
իքի ճէսէտ վար ըտը . . . պէօյլէ պիր շէյէ հէր կիւն թէ-
սատիւֆ օլունամազ :

Սամուէլ . — (Աղլայարագ .) Էյվահ, իքիսի տէ պիր
թապուլտա հա՛ . . .

Մէզարճը . — Շիմտի մէզարըն նէ՛րէտէ պուլընտըղընը
էյրէնտինիզ . . . պաչգա նէ՛ իսթէրսինիզ :

Սամուէլ ճէվապ վէրմէյիպ, տիզ չէօքտիւ վէ մէզա-
րը գարլայան թօբրաղը սուրէթի տինտարանէտէ էօրտիւք-
տէն սօնրա այազա գալգարագ, կէօլլէրի եաշ իլէ աօլ-
մուշ օլտըղը հալտէ մէզարճըյա եագլաշտը վէ գապրիս.

Թան տերունիստէ իբիսինտէն պաշգա հիչ քիմսէ պու-
լունմամագլա պերապէր, մերգումըն դուլաղընա ուզա-
նարագ զայէթ եամաչ սէտա իլէ պիր թագըմ չէյլեր
սէօյլէտի: Օ զէման պու իքի ատէմ արասընտա կիզլի պիր
մուհապէրէ ճէրէյան իթտի. լաքին կիճէ գարանլըղը պու
մուհապէրէ իւզէրինէ պիր բէրտէ չէքմէքտէ իտի:

Եւզարճը՝ Սամուէլին թէքիֆ իթտիյի չէյտէն իւր
քէրէք, էվվէլի էմրտէ բէտտ իթտի. լաքին եաջալտի
նին գաճաթքիալանէ սէծղէրի, լէճալճըր, իպրամա-
լը, կէօղ եաչլարը վէ հաթթա ալթուրարին շաղըր-
տըքը՝ մէզարճընըն ուզուն ուզաթի մուրալէֆէթյէրինէ
նիհայէթ վէրտի. մէրգում Սամուէլին թէքիֆինի գա-
պուլ իթտիյինտէն տօլայը թիթրէմէքլէ պերապէր, հէյէ-
ճանլը պիր սէտա իլէ:

— Եարըն կիճէ. . . սաթ իքիտէ հազըր օլուն. -
տէտի:

Սամուէլ ֆէնէրին ըչըղըլա բէքտէ եիւքսէք օլմա-
յան տիվարը կէօսթէրէրէք:

— Պէն պու տիվարըն արգասընտա տուրուրըմ վէ ի-
չարէթ օլարագ տա գապրիսթանա իւչ թաչ աթարըմ. -
տէտիքտէ, մէզարճը թիթրէյէրէք վէ ալընտուն ագան
սօղուգ թէրլէրի սիլէրէք:

— Էվվէթ. . . իչարէթ օլարագ իւչ թաչ աթընըղ. -
ճէվապընը վէրտի:

Սամուէլ իթթիյարլըղըլա պերապէր, պաղըյէի
գուվվէթինէ կիւվէնէրէք, տիվարըն չըզընթըլը թաչարը
իյանէսիլէ իւզէրինէ չըզտը վէ պառտէհու կէօզտէք նիհան
օլտու:

Եւզարճը իճէ կիւյա քէնտիթինի տէհչէթլի պիր իա-
յալ գօվալայթը ըմըչ կիպի, արատա պիր արգասընա պա-
գաթագ, ալէլ աճէլէ խանէօինէ ալտէթ իթտի:

.

Րօզ վէ Պլանշըն ճէնագէ տլայը վուգու պուլտըլը կիւնիւն ագչամըսը, Րօտէն իքի մէքթուպ եազտը:

Պու մէքթուպլարտան պիւրի Րօմատաքի կիզլի մուխ-պիրինէ խիթապէն եազըլմըշ օլուպ, պունտա ժագ Բէն-նըբոնըն վէ Րօզ իլէ Պլանշըն վէֆաթլարը, Մ. Հարտինին մանասթըրա չէքիլմէսի, Գաբրիէլին միրաստաքի հիսսէսի-նի ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ հիպէ իթմիշ օլմասը վէ պինաէն ալէյհ վարիսլէրին մըգտարը մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ իլէ ճալմատան իպարէթ օլարագ իքիյէ էնմիշ պուլուն-մասը խուսուսլարը քինայէ թարիգիյլէ զիքը իտիլմէքտէ իտի: Պու պիրինճի մէքթուպտա եալընըզ շու սէօզլէր եազըլմըշ ըտը:

« Եեքիտէն դէշ չըգարըլսա, իֆի գալըր: - Պու նէթի-ճէյի գարտինալ-բրէնսէ պիլտիքինիզ վէ եիւրիւմէսինի իխ-թար իտինիզ. զիրա պէն իլէրլէյօրըմ... իլէրլէյօրըմ... իլէրլէյօրըմ... »

Իքինճի մէքթուպ սախթէ պիր եազը իլէ եազըլմըշ օլուպ, պէհէմէհալ մարէշալ Սիմոնըն էլինէ վիւսուլ պու-լաճագ իտի: Պու մէքթուպտա տախի շու պիր գաշ սէօզ-լէր եազըլմըշ ըտը:

« Էկէր վագթընըզ վար ըսա, տէրհալ Բարիսէ ալ-տէթ իտինիզ, Գըզլարընըզ էօլտիւ: Էօլտիւրէնլէրին քիմ օլտըղը սիզէ սէօյլէնիլէ ճէք տիր: »

53

Խ Ա Ր Ա Պ Ի Յ Է Թ

Բող վէ Պլանշըն վէֆաթ իթտիյի կիւնիւն իրթէսի կիւնիւ իտի :

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ՝ ագրապասընտան օլան պու կէնճ գըզլարըն վէֆաթընտան հէնուզ պիխապէր պուլունըյօր ըտը : Եիւզիւնտէ սաատէթ վէ մէսէրթէթ շաշասը կէօրիւլիւյօր ըտը : Քէնտիսի հիչ պիր վազթ պու գատար կիւզէլ կէօրիւնմէմիչ վէ կէօզլէրի հիչ պիր զէման պու գատար բարլամատըղը կիպի , վիւճուտինին պէյազլըղը վէ տուտագլարընըն մէրճան կիպի բէմպէլիյի տէ պու տէրէճէ կէօզ գամաշտըրաճագ հալտէ պուլունմամըշ ըտը :

Ատրիէն՝ խանէսինտէ պուլունտըղը զէման կէօզէ չարբաճագ էլպիսէլէր կիյինմէք կիպի ազաճըզ ղարիպճէ օլան ատէթինէ իթթիպաէն , վազթ էօյլէյի իւշ սաաթ գատար կէչմիշ օլմագլա պէրապէր , աչըզ եէչիլ ըէնկինտէ քէմ հատան մամուլ ղայէթ կէնիշ էթէքլի պիր ֆիսթան կիյինմիշ իտի . պու ֆիսթանըն գօլչագլարը վէ կէօվտէսի՝ եալանճը կիւլէր վէ պունճուգլար իլէ մահիրանէ պիր սուրէթտէ իշլէնմիշ շէրիտլէրլէ միւզէյեէն իտի . քէզալիք պունճուգտան միւրէթթէպ քիւչիւք պիր ֆօթօզ՝ Ատրիէնին էնսէսինտէ պիւքիւմիւշ գալմիշ օլան սաչարը էօրթէրէք , շարգ ուսուլինճէ պիր նէվ կիւզէլ պաշ տիւզէնի թէչքիլ իթմէքտէ իտի.քի , մէրգ ումէնին չէհրէսինի չէյչիւ վէ կիպի իհաթա իտէն վէ կէօյսիւնէ գատար ուզանըպ կիտէն ուզուն զիւլիւֆլէրինէ բէք կիւզէլ ույմագտա իտի :

Մատմուհազէլ տը Գարտովիին չէհրէսինտէ կէօրիւ-
լէն սասարը մէսուտիյէթի ֆէվզ էլ տտէ իլէ պէրապէր միւ-
թատը օլմայան քիւսթախանէ վէ իսթիհզաքեարանէ պիր
թավր տախի գարըշմըշ ըտը . կիւզէլ պաշը՝ լէյլէք
պօյնու կիպի պէյազ վէ լաթիֆ օլան պօյնու իւզէրինտէ
տահա զիյատէ ազամէթլէ տիքիլիպ տուրմուշ ըտը . քիւ-
լիւք վէ կիւլրէնկ պուրուն տէլիքլէրի զանն իտէրսին քի
պէօյիւք պիր շէվզ ու նէշէ իլէ աշըմագտա վէ մազրու-
րանէ պիր սապըրսըզլըզլա թէճալուզքեարանէ պիր միւ-
ճատէլէնին վուգուինէ պէքլէմէքտէ իտի :

Ատրիէնտէն պիր ազ ուզագտա Մայեթօ տուրմագ-
տա իտի : Մէրգուլմէ՝ Ատրիէնին խանէսինտէ էվվէլճէ իյ-
ֆա իթմիշ օլտըղը մէմուրիյէթի եէնիտէն տէվամա պաշ-
լամըշ ըտը : Քէնտիսի հէնուզ հէմշիրէսի Սէֆիզին եէս ու
մաթէմինի թութմագտա օլտըղընտան , սիյահ բուպալար
կիյինմիշ իտի . չէհրէսինտէ տէ հալիմանէ պիր սիւքիւնէթ
վէ մահզունիյէթ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտի :

Պիշարէ գըզճըղազ քէմալը հայրէթլէ մատմուհազէլ
տը Գարտովիլէ պագըյօր ըտը . զիրա մէրգուլմէնին չէհ-
րէսինտէ հիշ պիր զէման պու գատար սասարը ճիւրէթ վէ
իսթիհզա կէօրմէմիշ իտի :

Մատմուհազէլ տը Գարտովիլտէ էտնա մէրթէպէ զա-
րաֆէթբէրէսթիլիք արզուսը պուլունմամագլա պէրապէր ,
էօնիւնտէ այագ իւզէրի տուրմագտա օլտըղը ալնէյէ իս-
թիճվապքեարանէ պիր նազար աթֆ իյլէտի . պատէհու
ալթուն ըէնկիւնտէքի սաշ պիւքլիւմլէրինտէն պիրինի ֆիլ
տիշի կիպի պէյազ օլան բարմաղը իւզէրինէ սարաբագ ,
լասթիգ կիպի եուհուշագլըղընը իյատէ իթաիքտէն սօն-
րա , կիյինմիշ օլտըղը գալըն գումաշըն բօթլանմասըյլա
կէօյսիւնտէ հասըլ օլան պիր իքի քիւչիւք տիւրիւմլէրի է-
լինին եասը թարաֆը իլէ տիւզէլթաի :

Մէրգուլմէնին կէրէք շու հարէքէթի վէ կէրէք իւ-

զերինտէքի ֆիսթանը քէնտիսինէ եագըշմըշ օլուպ օլմա. տրղընը անլամագ իւզրէ սըրթընը նըսֆէն ախէյէ չէվիր. մէք սուրէթիյէ վագը օլան հարէքէթի՝ ինճէ պէլինին ճա. պիպէ վէ խաղինէլէրինի մէյտանա չըգարտը. զիրա գալչա պաշլարընըն վէ մէրմէր կիպի պէյազ վէ բարլագ օլան ումուզլարընըն եուվարլագլըղըյլա պէրապէր, մէրգումէ՝ տիզ պաղլարընը պէլինէ գուշագ եաբապիլէճէք տէրէ. ճէտէ ինճէ պէլէ մալիք օլան ծէնապը Հագգըն պախթի. յար գուլլարընտան պիրի իտի :

Ատրիէն՝ գատընլարա մախսուս օլան շու հարէքեաթը զարաֆէթբէրվէրանէյի թարիֆի նագապիլ պիր հիւսնիւ էտա իլէ իճրա իթտիքտէն սօնրա, կիթտիքճէ թէաճճիւ. պի արթմագտա օլան Մայիէօյէ տէօնտիւ վէ կիւլիւմնէ. յէրէք :

— Ազիզէմ Մատլէն, սօրաճաղըմ սիւալ իւզէրինէ կիւլմէյինիզ. պէնի շու հալիմլէ պիր թասվիրտէ կէօրէ. ճէք օլսայրտընըզ, նէ՞ տէր իտինիզ. — տէյու սօրտու :

Մայիէօ. — Լաքին, մատմուազէլ. . . :

Ատրիէն. — (Թէքտիրամիզ վէ ֆագաթ լլթթիֆ պիր թավր իլէ.) Նասըլ. . . հալէա պէնի մատմուազէլ տէյո՛ւ մը եատ իտիյօրսընըզ :

Մայիէօ. — Լաքին. . . Ատրիէն. . . ղայէթ կիւզէլ պիր թասվիր կէօրմէքտէ օլտըղըմը վէ հէր վագթի կիպի քէմալը զարաֆէթլէ կիցինմիշ օլտըղընըզը սէօյլէր իտիմ :

Ատրիէն. — (Կիւլէրէք.) Պու կիւն պէնի սաիր կիւն. լէրտէն տահա զարիֆ պո՛ւլմայօր մրսընըզ : Ազիզ շաիրէ. . . էվվէլա սիզէ շուրաօընը պէյան իտէյիմ քի պու սիւալի քէնտիմ իչուն սօրմայօրըմ. . . :

Մայիէօ. — (Ազաճըգ կիւլիւմնէյէրէք.) Օրասընը պի. լիրիմ, տօղըուսը սիզին իչուն պունտան տահա եագըշըգ. լը պիր գըյաֆէթ թէսավվուր օլունամազ, Լաթիֆ Եէչիլ վէ՛ սօլղուն կիւլ ըէնկինտէ օլան պու ֆիսթան վէ ալթուն

րէնկինտէքի սաչլարընըզըն ուզուն պիւքլիւմէրի իլէ ճա-
լիպի հայրէթ պիր սուրէթտէ հէմահէնկ օլան պու պուն-
ճուգլու շէրիտլէր՝ միւտտէթի էօմրիւմտէ պու գատար
նազարրուպա պիր թասվիր կէօրմէմիշ օլտըզըմը իգրար
իթմէյէ պէնի մէճպուր իտիյօր :

Մայեէօ սէօյլէտիյի սէօզլէրի հըսս իտիպ տէ սէօյլէ-
յօր վէ պունը իֆատէյէ մուգթէտիր օլտըզընտան տօլա-
յը քէնտիսինի պախթիյար ատտ իտիյօր ըտը . զիրա էվֆէլ-
ճէ տախի սէօյլէտիյիմիզ վէճհէլ , կիւզէլ օլան շէյլէր
պու ըուհը շաիրանէնին նազարը հայրէթինի ճէլպ իտէր
իտի :

Ատրիէն . պէշաշէթիլի պիր շէհրէ իլէ կիւլիւմէյէ-
րէք .

— Պէնի պու կիւն սաիր կիւնէրաէն տահա կիւզէլ
պուլտըզընըզտան տօլայը բէք զիյատէ մէֆնուն օլտում ,
ազիզէմ Մատլէն . - տէտի :

Մայեէօ . - (Թէրէտաիւտլէ .) Իալընըզ . . . :

Ատրիէն . - (Մայեէօնիւն եիւզիւնէ պագարագ .)
եալընըզ մը , նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Մայեէօ . - Իալընըզ , սիզի հիշ պիր վագթ պու գա-
տար կիւզէլ կէօրմէմիշ օլտըզըմ կիպի , եիւզիւնիւզտէ
պիր ազ էվվէլ կէօրիւլէն քիւսթախանէ վէ իսթիհզա-
քեարանէ հալի տէ հիշ պիր զէման կէօրմէմիշ իտիմ . հալ
ու թավընըզ մէյտան օգուրճասընա պիր սապըրսըզլըզ
էսէրի կէօսթէրիյօր ըտը :

Ատրիէն . - (Սուրէթի մուշֆիգանէտէ Մայեէօնիւն
պօյնընա սարըլարագ .) Էօյլէ տիր , ազիզէմ Մատլէն , հա-
լիմի պու գատար էյի քէչֆ իթմիշ օլտըզընըզտան տօլայը
սիզի պուս իթմէլիյիմ . ֆիլ հազըգա հալ ու թավընըզ
ազաճըզ թէճուլուգքեարանէ տիր . . . Լաքին պու քէյֆի-
յէթ հալամըն կէլմէսինէ պէքլէտիյիմտէն նաշի տիր :

Մայեէօ . - (Տէհշէթլէ .) Մատամ տը Սէն-Տիզիէ :

մի կէլէճէք... սիզէ պուռնա ֆէնալըզլար իթմիշ օլան օ մէլուն գատընը՝ մը պէրէյօրսընըզ :

Ատրիէն . - Էվվէթ , քէնտիսի պէնիմիէ ազաճըգ կէօ ըրւշմէք իսթէմիշ... պէն տէ քէնտիսի մէսէրրէթլէ գապուլ իտէճէյիմ . . . :

Մայնէօ . - Մէսէրրէթլէ մի . . . :

Ատրիէն . - (Կիւլիմսէյէրէք .) Էվվէթ , ֆագաթ ա. զաճըգ միւսթէհզիյանէ վէ ազաճըգ շէրիրանէ պիր մէսէրրէթլէ : Պիր քէրրէ տիւշիւնիւնիւզ... քէնտիսի էվվէթի ճիվլէքերարըզլարընը , կիւզէլլիյինի , կէնճլիյինի տէրիսաթըր իտէրէք հասրէթ չէքիյօր . . . հաթթա շիմտիքի շիշմանըղը պիլէ քէնտիսի միւքէտտէր գըրլըյօր . . . պու գատըն պէնի կիւզէլ , սէվմիշ , սէվիլմիշ վէ նազիք , էվվէթ , պիլ խասսա նազիք կէօրէճէք տիր . (տիւանէ կիպի կիւլէրէք .) սիզ , տօսթըմ , եաշընը ալմըշ շիշման պիր գատընըն կէնճ վէ նազիք պիր գատըն կէօրմէքլէ նէ՝ գատար հասէտ վէ մէյուսիյէթէ տիւշար օլաճաղընը թէսավլուր իտէմէզ սինիզ :

Մայնէօ . - (Թէմքինլի պիր թավր իլէ .) Սիզ լա. թիֆէ իտիյօրսընըզ , ազիզէմ . . . ֆագաթ բրէնսէսին պուրայա կէլմէսի պէնի պիլմէմ նէ՝ իշուն բէք զիյատէ գօրգուտըյօր :

Ատրիէն . - (Պիր թավրը մուշֆիգանէ իլէ .) Էյ ա. զիզ վէ չէֆագաթլը մէլէք , միւսթէրիհ օլունըզ . . . պէն օ գատընտան գօրգմամ . . . հէմ տէ գօրգմատըղըմը քէնտիսինէ իսպաթ իթմէք վէ եիւրէյինի պիր էյիճէ աճըթմագ իշուն , քէնտիսիյլէ կիւլիւնճ վէ շիշման պիր գատըն կիպի մուամէլէ իտէճէյիմ . քէնտիսի պիր լիյաքեարըզ , ալշագըղզ վէ քէօթիւլիք մէնպա՛ը տըր . . . շիւպհէ եօգքի ֆէնա պիր մագսատա մէպնի պուրայա կէլիյօր :

Ատրիէն եէնիտէն կիւլմէյէ պաշատը : Պու սըրատա պիր խըտմէթքեար իշէրի կիրէրէք վէ Ատրիէնին

գահգահասընա նիհայէթ վերէրէք .

— Մատամ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ մատմուազէլին քէնտիսինի գապուլ իտիպ իտէմէյէճէյինի սիւալ իտիյօր . տէտիքտէ , Ատրիէն .

— Շիւպհէսիզ գապուլ իտէպիլիրիմ . - ճէվապընը վէրտի :

Խըտմէթ քեար տըշարր չրգտը : Մայնէօ տախի նէզա . քէթինտէն նաչի այաղա գալգարագ օրատան կիթմէք իս . թէտի իտէ տէ , Ատրիէն քէնտիսինի ալըգօյտու վէ պաթէ-հու էլինի թուլթարագ , պիր շէֆագաթը ազիմէ իլէ .

— Պուրատա գալընըզ , ազիզէմ Մատէն . . . ըէճա իտէրիմ . - տէտի :

Մայնէօ . - Նէ՞ եաբաճագսընըզ . . . :

Ատրիէն . (Կիւլիւմէյէրէք .) Սատըզ վէ շէֆագաթ . լը պիր տօսթուլ պուլունտըղընը վէ հէր սաատէթէ պիրլիքտէ նաիլ օլտըղըմը մատամ տը Սէն-Տիգիէյէ ինթի-գամ օլարագ կէօսթէրմէք իսթէրիմ :

Մայնէօ . - Լաքին , Ատրիէն , պիր քէրրէ տիւշիւնիւ-նիւզ քի . . . :

Ատրիէն . - Սու՛ս , իշթէ բրէնսէս կէլիյօր . պուրատա տուրընըզ . . . պու՛նը պիր լուլթի վէ պիր տօսթըլըզ մագա-մընտա թալէպ իտիյօրըմ : Իհթիմալ քի հըսսիյաթը գալ-պիլէնիզլէ զիյարէթի վագրասընըն մագսատը նէ՛ օլտըղը-նը քէշֆ իտէրսինիզ . . . հըսսիյաթը գալպիլէնիզ օ ալշագ Բօտէնին էնթրիգալարը հագգընտա էվվէլճէ ֆիքրիմի թէնվիր իթմէտի մի :

Մայնէօ պէօլլէ պիր ըէճայա գարշը թէրէտտիւտ ի-տէմէզ իտի . պինտէն ալէյհ սալօնտա գալտը վէ ֆագաթ օճագ եանընտան պիր իքի ատըմ կէրի չէքիլտի : Ատրիէն իտէ անըն էլինտէն թուլթտու վէ թէքըար օճագ եանըն-տաքի գօլթուգ սանտալիէսինէ օթուլթտըրարագ .

— Ազիզէմ Մատէն , եէրլինիզտէն զըմըլտանմայը-

նըզ. սիզին մատամ տը Սէն-Տիգիէ, չէ հիչ պիր պօրճընըզ
եօգ տըր. ֆագաթ պէն տնը քէնտի խանէմտէ գապու
իթտիյիմ ճիհէթլէ, քէնտիսինէ ըիայէթ կէօթէրմէյէ
մէճպուր ըմ. - տէտի :

Ատրիէն տնճագ պու սէօզլէրի սէօյլէմիշ իքէն, բը-
րէնսէս տը Սէն-Տիգիէ միւթէազղիմանէ վէ հիյպէթլի պիր
չէհրէ իլէ վէ մէթանէթքեարանէ ատըմլտըլա եիւրիւյէ-
րէք սալօնա կիրտի :

Էն միւքէմմէլ թապիաթ սահիպլէրի վէ էն միւլա-
հազաքեար ֆիքիւրլէր տախի չօգ քէրրէ չօճուգճա հալլէ-
րէ թապի օլուրլար : Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին Ատրիէ-
նէ գարշը օլան առավէթինի վիւճուտէ կէթիրմէքտէ՝
Ատրիէնին աթվարը զարիֆանէսինտէն, կիւզէլլիինտէն վէ
զէքեաթլէթինտէն միւթէվէլլիտ պիր հասէտին տախի պէօ-
յիւք պիր թէէսիրի օլմուշ ըտը. քէնտիսի իչուն Ատրիէն
իլէ լէգապէթէ կիրիշմէք միւմքին օլմամագլա պէրապէր,
եինէ մէրգումէ՝ Ատրիէնտէն թալէպ իթմիշ օլտըղը միւ-
լադաթա կիտէճէյի սըրատա գըյաֆէթինի տահա զիյա-
տէ իթինա իլէ թէրթիպ իթմիշ, չէօյլէ քի կիյինտիյի ճանս
ֆէս ֆիսթան ալթընտան տար պիր գօրսէ թագմըշ, պէ-
լինի պիր էյիճէ սըգըշտըրմիշ վէ վիւճուտինէ վէրտիյի
չու թազեիգ եիւզիւնտէն չէհրէսինտէ միւթատընտան զի-
յատէ գըրմըգըլըգ հասըլ օլմուշ ըտը : Վէլ հասըլ՝ Ատ-
րիէն հագըրնտա գալպինտէ մէվճուտ օլան հըսթիյաթը
ղարազքեարանէսի՝ պու միւլադաթ սէպէպիյլէ էքսէրիյա
տուրղուն օլան ֆիքրինէ էօյլէ պիր գարըշըգըգ վէրմիշ ի-
տի քի. զէվգաշնա պիր գատըն օլմագ հայսիյէթիյլէ էք-
սէրիյա կիյինտիյի սատէ վէ զիյնէթսիզ էլպիսէլէրի եէրի-
նէ, կէօյէրճին կէօյսիւ լէնկինտէ պիր ֆիսթան կիյինմէք
վէ պաշընա տա կիւզէլ պիր ճէննէթ գուշու իլէ միւ-
զէյեէն պիր շապգա գօյմագ չօլթալըղընտա պուլունմըշ
ըտը :

Մէրգումէ եկէնինին օտարնա կիրտիյի զէման , քին ու ղարազ , հասէտ ու ըէգապէթ վէ մարէշալ Սիմոնըն զըզլարընը մուհագգադ պիր էօիւմէ սէվզ իթմէք իւզրէ գուլանմըշ օլտըղը մէհարէթի խայընանէսինտէն տօլայը պիր զուրուրը ֆէվզ էլ ատէ վէ գուրուլան եէնի եէնի էնթրիգա տօլապլարընտա մուվաֆֆադ օլմագ իւմիտի զանն իտէրպին քի եիւզիւնտէ նագշ օլունմըշ ըտը :

Ատրիէն՝ հալասընըն իսթիգալայինէ կիթմէքսիզին , օթուրմըշ օլտըղը սէտիրտէն նագիւրեանէ պիր սուրէթտէ այաղա գալգտը վէ էտալը վէ վագարլը պիր թավը իլէ քիմ էյիլտիքտէն սոնրա , թէքրար եէրինէ օթուրտու . պատէհու պիր քէօշէսինտէ Մայեէօ վէ տիկէր քէօշէսինտէ տէ քէնտիսի պուլունտըղը օճաղըն գարշըսընտա տիկէր պիր գօլթուգ սանտալիէսի կէօսթէրէրէք :

— Լուծֆէն օթուրընըզ , մատամ . - տէտի :

Բրէնսէս գըպ գըրմըզը քէսիլիպ այագ իւսթիւ տուրտու վէ թահգիրամիզ վէ մաղրուրանէ պիր թէաճճիւպլէ Մայեէօյէ պագտը . զիրա Մայեէօ Ատրիէնին թէնպիհինէ կէզրէ , մատամ տը Սէն-Տիգիէ իշէրի կիրտիյի զէման օթուրտըղը եէրտէն գալգմամըշ վէ եալընըզ պաշընը խաֆիֆճէ էյմէքլէ իքթիֆա իթմիշ իտի : Մէրգումէ հէմ քէնտիսինի ալշալթմամագ ֆիքրիլէ վէ հէմ տէ վիճտանընըն սէսինի տինլէյէրէք պու եօլտա հարէքէթ իթմիշ իտի . զիրա հագիգի եիւքսէքլիք պու ալշագ , ըիյաքեար վէ ֆէսատճը գատընա տէյիլ , քէնտիսի կիպի ալիճէնապ վէ ֆէտաքեար պիր մախլուգա շայէսթէ օլտըղընը վիճտանէն հըսս իտիյօր ըտը :

Ատրիէն պօշ պուլունան գօլթուգ սանտալիէսինի եէնիտէն հալասընա կէօսթէրէրէք , թաթլը սէտասըյլա .

— Լուծֆէն օթուրընըզ , մատամ . - տէյու թէքրար .

Բրէնսէս . - Սիզտէն թալէպ իթտիյիմ միւլազաթ կիզլի օլմալը տըր , մատմուլազէլ :

Ատրիէն . - Պէնիմ պու տօսթըմտան կիզլի գաբազլը պիր շէյիմ եօգ տըր , մատամ . հէր նէ սէօյլէյէճէքսէ , նիզ , մատմուլազէլին էօնիւնտէ սէօյլէյէպիլիրսինիզ :

Բրէնսէս . - (Աճը պիր իսթիհզա իլէ .) Սիզին կիզլի շէյլէրէ էհէմմիյէթ վէրմէտիյինիզի վէ տօսթ նամինը վէր . տիյինիզ քիմսէլէրին ինթիխապընտա միւշքիլաթ չէքմէտիյինիզի շօգտան պէրի պիլիրիմ . լաքին պէնիմ տախի սիզին կիպի եաբմամազլըղըմա միւսաատէ իտէրսինիզ զանն իտէրիմ : Սիզին կիզլի գաբազլը պիր շէյինիզ եօղ ըսա , պէնիմ վար տըր . . . էսրարըմը իլք տէֆա կէլէնէ թէվտի իթմէք իսթէմէմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , բրէնսէս Մայեէօնիւն իւզէրինէ եէնիտէն թահգիրամիզ պիր նազար աթֆիյլէտի :

Մայեէօ իսէ բրէնսէսին գուլլանտըղը քիւսթախանէ լիսանտան ճէրիհատար օլարագ , լաթիֆ պիր թավը իլէ .

— Մատմուլազէլ տը Գարտօվիլին խանէսինէ իլք վէ սօն կէլէնլէր արասընտա շիմտիյէ գատար մուճիպի հագարէթ օլաճագ պիր ֆարգ կէօրմէյօրըմ , մատամ . տէտի :

Բրէնսէս պու սէօզլէրի իշիտինճէ մաղրուրանէ վէ քիւսթախանէ պիր թավը իլէ .

— Վա'յ . . . պու լագըրտը տա մը սէօյլէյօր . - տէյու հայգըրտը :

Մայեէօ . - (Սիւքիւնէթլի պիր սէտա իլէ .) Խա'յր , ճէվապ վէրիյօր , մատամ :

Բրէնսէս . - (Սապըրսըզլըզլա եէկէնինէ .) Պէն սիզինլէ եալընըզ գօնուշմագ իսթէրիմ , անլատընըզ մը , մատմուլազէլ :

Ատրիէն . - Աֆվ իտէրսինիզ , նէ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրըմ , մատամ . տօսթըղը պէնճէ մէտարը

չէրէֆ ու իֆթիխար օլան մատմուազէլ՝ արամըզտա վուգու պուլաճագ միւլագաթտա հազըր պուլունմաղա լութֆէն բուրի բիզա կէօսթէրիյօր : Էվվէթ , լութֆէն բուրի բիզա կէօսթէրիյօր . . . զիրա պանա թէպլիղ իտէճէյինիզ լութֆըքեարանէ վէ խայրխահանէ չէյլէրի պէնիմ խաթըրըմ իչուն տինլէմէյէ մուվաֆագաթ իթմէք իչուն , ֆիլ հագըգա պէօյիւք պիր լութֆ ու քէրէմ սահիպի օլմագ լաղըմ տըր :

Բրէնսէս . - Լաքին , մատմուազէլ . . . :

Ատրիէն . - (Կիւյա բրէնսէսէ ղայէթ միւտահէնէքեարանէ սէօզլէր սէօյլէյէճէք իմիչ կիպի , քէմալը նէզաքէթլէ .) Միւսաատէ իտինիզ տէ սէօզիւնիւզիւ քէսէյիմ , մատամ . մատմուազէլ հագգընտա սիզի թէէմին իթմէք իչուն շուրասընը պէյան իտէյիմ քի , քէնտիսի պէնի գուրպան վէրմէք իսթէտիյինիզ պիլ ճիւմլէ մուգատտէս խըյանէթլէրինիզտէն , տինտարանէ քէօթիւլիւքլէրինիզտէն վէ սօֆույանէ ալչագլըգլարընըզտան խապէրտար տըր . . . սիզին նատիր պուլունուր պիր Դիլիսէ վալիտէսի օլտըղընըզ տա պիլիր : Շիմտի իհթիյաթ վէ իհթիրազընըզա խիթամ վէրէճէյինիզի իւմիտ իտէպիլիր միյիմ , մատամ :

Բրէնսէս . - (Հիտտէթ վէ թէաճճիւպլէ .) Տօղրուսը , ույանըգ մըյըմ , բույա՝ մը կէօրիւյօրըմ , պիլմէմ :

Ատրիէն . - Ահ , նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մատամ . գուվլէի զիհնիյէնիզ հագգընտա պէյան իթտիյինիզ պուլիւպհէ՝ էնտիչէ վէրէճէք չէյլէրտէն տիր : Պէսպէլլի գանընըզ թէբէնիզէ չըգըյօր . . . զիրա եիւզիւնիւզ գըպ գըրմըզը քէսիլմիչ տիր . . . թազեիգէ տիւչար օլմուչ կիպի կէօրիւնիւյօրսընըզ . . . պէլքի տէ վիւճուտինիզ ազաճըգ սըգըլմըչ տըր :

Մուչֆիգանէ վէ սաֆտիւանէ պիր թավր իլէ սէօյլէնիլէն պու սէօզլէր ազ գալսըն բրէնսէսի հիտտէթինտէն

պողածաղկար ըտը . մերգուժէ պէ լի իթմէք իսթէմէմէք .
լէ պերապէր գըպ գըրմըզը քէսիւտի վէ պիւտէն պիրէ օ .
թուրարագ .

— Բէք էյի , մատմուազէլ , տէտիյինիզ կիպի օլսուն .
պու սուրէթլէ մուհավէրէ իթմէյի տահա զիյատէ թէր-
ճիհ իտէրիմ . . . զիրա պանա տահա զիյատէ գօլայլըզ
վէ տէտիյինիզ կիպի տահա զիյատէ էմնիյէթ վէրիր :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմսէյէրէք .) Էօյլէ տիր , մատամ ,
ինսան պու սայէտէ հիշ օլմազսա գալպինտէ հէր նէ վար
ըսա , քէմալը սատագաթլա սէօյլէյէպիրիր . . . պէօյ-
լէ պիր շէյ սիզին իշուն եէնի օլմագ լէզզէթինի հա-
իզ տիր . . . Պուրատա պիզ պիզէ իզ , եապանճր ատէմ
եօգ տըր , սիզէ օ գատար սըզլէթ վէրէն տինտարըզ
վէ էյիլիք մասքէսինի պիր տագըզաճըզ օլսուն աշայլը
ալմանըզա սուհուլէթ կէօսթէրտիյիմտէն տօլայլը պանա
թէշէքքիւր իթտիյինիզի իգրար իաինիզ :

Բրէնսէսին հէկէնինէ իթմիշ վէ եախօտ իթմէք իս-
թէմիշ օլտըզը ֆէնալըզլար տիւշիւնիւլէճէք օլուրսա Ատ-
րիէնին ափվա շայան ատա օլունաճագ օլան չու իսթիհ-
զաքեարանէ սէօլլէրթ Մայեէօնիւնի եիւրէյինի էզմէքտէ
իտի . զիրա մէրգուժէ բրէնսէստէն Ատրիէնտէն տահա զի-
յատէ գօրգար ըտը :

Բրէնսէս իսէ էվվէլտէն զիյատէ ֆիւթուրսըզլըզա .

— Հագգըմտաքի հիւսնիւ նիյաթ վէ հըսսիյաթընըզ-
տան տօլայլը պինլէրճէ թէշէքքիւր իտէրիմ , մատմուա-
զէլ . պունչարը լայըզը վէճհ իւզրէ թագտիր իտէրիմ .
թագտիր իթտիյիմի տէ չօգ կէշմէքսիզին իսպաթ իտէճէ-
յիմի իւմիտ իտէրիմ :

Ատրիէն . - (Պէշաշէթլէ .) Հայտի , մատամ , նէ' սէօյ-
լէյէճէքսէնիզ , չաբուգ սէօյլէյինիզ . . . պիլիւսինիզ քի
պէն սապըրսըզ վէ մէրագլը պիւր գըզ ըմ . . .

Բրէնսէս . - Ֆագաթ սիզէ խապէր վէրէճէյիմ շէյի

խաթըրընըզտան կէջիրմէքտէն պին ֆէրսախ ուղագ սընըզ .
Ատրիէն . - (Էվվէլքի միւսթէհզիյանէ նէզաքէթլէ .)
Սահրօ՛ մի , մատամ . . . պէն սաֆվէթի գալպինիզ սիզի
ալտաթմասըն տէյու գօրգույօրըմ . զիրա սիզին թարա-
ֆընըզտան պէնի թէաճճիւպտէ պըրագաճագ բէք ազ
չէյ վար տըր . սիզտէն հէր չէյի մէմուլ իթտիյիմի պիլմէ-
յօր մըսընըզ :

Բրէնսէս . - (Սէօզլէրինի տանէ տանէ սէօյլէյէրէք .)
Գապիլ տիր . մատմուազէլ . . . մէսէլա եարընա գատար ,
եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա սօն տէրէճէտէ ֆագըր
ու սէֆալէթէ տիւչար օլաճաղընըզը սիզէ խապէր վէրէ-
ճէք օլուրսամ , նէ՛ տէրսինիզ :

Պու սէօզ օ՛ գատար մէմուլըն զայրը պիր չէյ իտի քի ,
մատմուազէլ տը Գարտօվիլ թէաճճիւպի իյմա իտէր պիր
հարէքէթտէ պուլունտըզը կիպի , Մայսէօ տախի թիթ-
րէտի :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ եէկէնինին հայրէթ վէ թէաճ-
ճիւպինի կէօրինճէ , զալիպանէ պիր մէսէրրէթլէ .

— Ա՛հ , մատմուազէլ , պէնիմ թարաֆըմտան սիզի
թէաճճիւպտէ պըրագաճագ բէք ազ չէյ պուլունտըզընը
պիր ազ էվվէլ սէօյլէյօր ըտընըզ , հալ պու քի չիմտի
սիզի թէաճճիւպտէ պըրագամիշ օլտըզըմը իզրար իտինիզ .
Շու մուհավէրէմիզէ պու րէնկ վէ սուրէթի վէրմէյէ բէք
զիյատէ հագգընըզ վար ըմըշ . զիրա պու կիւն նէ գատար
զէնկին իսէնիզ , եարըն տա օ՛ գատար ֆագըր օլաճաղը-
նըզը սիզէ անլաթմագ իչուն , նէ՛ գատար տօլաչըգ սէօզ-
լէրէ միւրաճաաթ իթմէք լազըմ կէլէճէք իտի . . . չիմտի
իսէ պունը սիզէ խալիսանէ վէ սաֆտիլանէ պիր սուրէթ-
տէ խապէր վէրէպիլիրիմ :

Ատրիէնին իւք թէաճճիւպի կէջինճէ , բրէնսէսի հայ-
րէթտէ պըրագաճագ պիր թավըր սաքինանէ վէ միւթէ-
պէսսիմանէ իլէ .

— Էվվեթ, մատամ, պու սէօղիւնիւզտէն թէ աճճիւպ իթտիլիմի սուրէթի խալիսանէտէ իգրար իտէրիմ . . . զիրա պէն սիգտէն թէրթիպինտէ մահիր օլտըղընըզ քէօթիւլիւք. լէրտէն պիրիսինէ վէ կիւզէլճէ թէրթիպ իտիլմիզ պիր ֆէսատ տօլապընա պէքլէր իտիմ . . . սիզին պէօյլէ էհէմմի. յէթսիզ պիր չէյէ պու գատար էհէմմիյէթ վէրէճէյինիզի խաթըրա կէթիրէպիլինր մի իտիմ:

Բրէնսէս. — Նասըլ, եարընա գատար պիւս պիւթիւն պաթմագ վէ եալընըզ պիւթիւն վարիտաթընըզըն տէյիլ, պիւթիւն էշեալարընըզըն, պարկիրլէրինիզին, միւճէվհէր. լէրինիզին վէ հաթթա պու գատար մաղրուր օլտըղընըզ շու կիւլիւնճ զինէթլէրինիզին սէգվէսթիօ թահթընա ալըն. տըղընը կէօրմէք կիպի պիր չէյի էհէմմիյէթսի՞զ մի ատտ իտիյօրսընըզ. Սիզ պինլէրճէ ալթուճարը գայտսըզճասընա սարֆ իթմէյէ ալըչգըն օլտըղընըզ հալտէ, պէսլէմէ. լէրինիզտէն պիրինէ վէրտիյինիզ մաաշտան տահա տուն պիր իւճրէթլէ եաշամաղա մէճպուր օլմագ կիպի պիր չէյի էհէմմիյէթսի՞զ մի ատտ իտիյօրսընըզ:

Ատրիէն հալասընը մէյուս իտէճէք տէրէճէտէ պէշաչէթ էսէրի կէօթէրմէքտէ օլտըղընտան, անըն շու սէօղլէրինէ ճէվապ վէրմէք իւզէրէ իքէն, սալօն գաբուսը պիրտէն պիրէ աշըլտը վէ բրէնս ճալմա խապէր վէրմէքսիզին իչէրի կիրտի:

Ատրիէն բրէնսի կէօրիւնճէ, տիւպէր չէհրէսինտէ մաղրուրանէ վէ միւթէազղիմանէ պիր մուհապպէթ էսէրի կէօրիւլտիւ վէ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին իւզէրինէ մուղաֆֆէրանէ վէ հագարէթքեարանէ պիր նազար աթֆ իյլէտիքի, պունը վասֆ ու թարիֆ իթմէք գապիլ օլմագ:

Ճալմա տախի հիչ պիր զէման պու գատար կիւզէլ կէօրիւնմէմիչ վէ չէհրէսինտէ հիչ պիր վագթ պու գատար սաատէթ վէ պաթթիյարրգ շաշասը բարլամամըշ ըտը:

Մէրգու՞մ ալ վէ ալթուն րէնկինտէ չըզկըլարը հալի

պէյազ գաշմիրտէն ուզուն պիր անթէրի կիյինմիշ օլուպ , պաշընա տա այնը րէնկտէ վէ այնը գումաշտան մամուլ պիր սարըգ սարմըշ ըտը . խուրմա տալը շէքլինտէ թէգ-եինաթը հազի կիւզէլ պիր շալ տախի պէլինտէ գուշագ-լըգ խըտմէթինի կէօրմէքտէ իտի :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ ճալմայը Ատրիէնին խանէ-սինտէ կէօրէճէյինի հիշ տէ մէմուլ իթմէտիյինտէն , միւ-մաիլէյհին սալօնա կիրտիյինի կէօրիւնճէ , հայրէթի ֆէվգ էլ ատէսինի պիրտէն պիրէ կիզլէյէմէտի :

Պինաէն ալէյհ մատամ տը Սէն-Տիգիէ , Ատրիէն , Մայետօ վէ ճալմա արասընտա աթիտէքի մէնզարէ ճէրէ-յան իթտի :

54

Խ Ա Թ Ը Ր Է Լ Է Ր

Ճալմա՝ Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյի օ վագթա գատար մատմուազէլ տը Գարտօվիլին խանէսինտէ ասլա կէօրմէ-միշ օլտըղընտան , անը պիրտէն պիրէ օրատա պուլունճա էվվէլի էմրտէ էրէյիճէ թէաճճիւպ իթտի : Բրէնսէս իսէ իսթիյարը սիւքիւթ իտէրէք , պու իքի կիւզէլ , կէնճ , մու-հապպէթլի վէ պախթիյար մախլուզլարը պէօյիւք պիր ա-տալէթ վէ ֆէվգ էլ ատէ պիր գըսգանճլըգ իլէ թէմաշա իթմէքտէ իտի . նալէհան զայթ մուհիմմ պիր շէյին խա-թըրէսի զիհնինէ կէլմիշ կիպի պիրտէն պիրէ թիթրէտի վէ պիր գաշ սաիլիյէ գատար տէրին պիր միւլահազա տէր-եասընա տալտը :

Ատրիէն վէ ճալմա պու միւլահազա զէմանընտան պիլ իսթիֆատէ , կէօզլէրիւի նէմնաք պիր ալէվ իլէ տօլտուրան պիր մուհապպէթի շէտիտէ իլէ Եէքտիկէրինէ պագտըլար . պատէհու տալմըշ օլտըղը տէրետի միւլահազատան չըգմըշ կիպի կէօրիւնէն մատամ տը Սէն-Տիգիէնին պիր հարէքէթի իւզէրինէ , մատմուազէլ տը Գարտօվիլ կիւլիւմէյէրէք կէնճ Հինտլիլէ խիթապէն .

— Սէվկիլի ամճազատէմ , պիր գուսուրտա պուլունտում քի , պուներն իսթէյէրէք վուգու պուլտուղընը իգրար իտէրիմ . սէպէպինի տէ սօնրա անլայաճագսընրգ . իշթէ իլք տէֆա օլարագ ագրապամտան օլան մատամ բըրէնսէս տը Սէն-Տիգիէտէն պահս իտէրէք , պու գուսուրըմը թամիր իտէճէյիմ . սիզի քէնտիլէրինէ թագտիմ իթմէքլէ թէշէրրիւֆ իտէրիմ . - տէտի :

Բրէնս ճալմա մագամը իճթիրամտա պաշրնը էյտի : Բրէնսէս ճէվապ վէրմէյէ հազըրլանըր իքէն , մատմուազէլ տը Գարտօվիլ հէման սէօզիւնիւ տէվամ իլէ .

— Մատամ տը Սէն-Տիգիէ սաատէթպախշ պիր խապէրի թէպլիղ իթմէյէ կէլմիշ տիր . . . էկէր պու խապէրի սիզէ թէպլիղ իթմէք մահզուզիլէթինտէն պէնի մահրում իթմէք իսթէմէյէճէք օլուրսա , անը սօնրա սիզէ անլաթըրմ . - տէտի :

Ճալմանըն պիրտէն պիրէ իւսթէ կէլմէսի վէ բրէնսէսին գիհնինտէ բէյտա օլան խաթըրէլէր պէսպէլլի մէրգումէնին էվլէրի թէսավիւրաթընը թէպտիլ իթտիլէր . զիրա Ատրիէնին իրթէսի կիւնիւնէ գատար Փագըր օլաճաղը հագգընտա մուհավէրէյի տէվամ իտէճէք Եէրտէ , կիզլի պիր Ֆիքրէ իթթիպաէն լաթիֆ վէ թէպէսսիւմիւ պիր շէհրէ իլէ .

— Սէվկիլի Եէկէնիմին պահս իթտիլի խապէրի սիզէ թէպլիղ իթմէք մահզուզիլէթինտէն քէնտիսինի մահրում իթտիլիմտէն տօլայը բէք զիյատէ միւթէնսիւֆ օլաճագ-

տըմ, բրէնս . . . պէն ագրապասը օլտրղըմ ճիհէթլէ , պու
խապէրի քինտիսինէ վէրմէյէ միւսարաւթ իթտիմ . . .
իշթէ պու պապտէ պագր մալիւմաթ տախի արզ իտիօրըմ
քի , քէնտիսինէ վէրտիյիմ խապէրին հագըգաթընը պե-
տահաթէն իսպաթ իտէճէյինէ իւմիտիմ պէրքէմալ տըր .
- տէտի :

Պատէհու Ատրիէնէ պիր քեաղըտ ուզաթտը : Ատրիէն
ֆէվզ էլ ատէ պիր գայտսըղըրզլա պու քեաղըտը ալարագ .

— Պինլերճէ թէչէքքիւր իտէրիմ , սէվկիլի հալաճը-
ղըմ , պու իհիթիյաթ վէ պու իսպաթ զաիտ պիր շէյիտի .
սիզ պիլիրսինիզ քի հագգըմտա օլան հըսսիյաթը խայր-
խահանէնիզի արզ իթմէք իսթէտիյինիզ զէման , սէօզիւ-
նիւզէ տաիմա ինանրըրմ :

Ճալմա մէտէնիյէթին կիզլի էնթրիգալարընտան վէ
հիյլէքեարըրզլարընտան պիսապէր պուլոււմազլա պէրա-
պէր , ազաճըգ վահիյանէ օլան թապիաթ սահիպլէրի կի-
պի ղայլէթ պէօյիւք պիր ֆէթանէթ վէ տիրայլէթ սահի-
պի օլտրղընտան , շու նագիքեանէ վէ ֆագաթ ըիյա-
քեարանէ սէօզլէրի իշիտէլէք պիր նէվ րահաթսըղըրզ
հըսս իթմէքտէ իտի . վագըա պու սէօզլէրին ասըլ մա-
նէասընը քէշֆ իտէմէմէքտէ իտի իսէ տէ , պունլար գու-
լաղընա եալան կէլմէքտէ իտի . պունտան պաշգա , պիր
հըսսը տէրունի սաիգասըյլա մատամ տը Սէն-Տիզիէ հագ-
գընտա միւպհէմ պիր նէֆրէթ հըսս իթմէքտէ իտի : Բը-
րէնսէս իսէ՝ իյգաընա հագըրլանտըղը հատիսէնին աղըրը-
ղընը նագարը միւթալաձյա ալարագ , եիւզիւնիւն թէտ-
րիճէն գըզարմասընտան վէ կէօզլէրինին խայընանէ պիր
սուրէթտէ բարլամասընտան անլաչըմագտա օլան հէյէ-
ճանը գալպինի անճագ զապթ իտէպիլմէքտէ իտի . ծալ-
մա պու գատընը կէօրմէլլէ հըսս իթտիյի նէֆրէթի եէ-
նէմէյէլէք , սէսսիզճէ տուրտու վէ կիւզէլ շէհրէսի պիլէ
էվլէլքի պէշաշէթինի ղայպ իթտի :

Մայրեւո տախի կիթտիբնէ էլէմպախչ պիր թէէսիրէ տիւշար օլարագ, կեահ գորգա գորգա բրէնսէսէ պագար վէ կեահ տախի նէթիճէսինտէն գորգտուղը պու միւլա. գաթա խիթամ վէրմէսինի րէճա իթմէք իւզրէ Ատրիէն իւզէրինէ նիյագքեարանէ նազարլար աթֆ իտէր իտի :

Լաբին նէ ֆաիտէքի մատամ տը Սէն-Տիգիէ պու մու. հաւէրէ յի ուզաթմագ տա պէօյիւք պիր մէնֆաաթ կէօ. զէթտիյի կիպի, մատմուազէլ տը Դարտօվիլ տախի՝ սէվ-տիյի տէլիգ անրուրն օրատա պուլունմասրնտան եէնի պիր ճէսարէթ ալարագ, բրէնսէս իլէ շէրիքլէրֆնին գուրտըզ-լարը պունճա ֆէսատ տօլապլարը իլէ պէրապէր, պու մուհապպէրի մէսուտանէ յի կէօրէրէք տիւշար օլաճաղը հիտտէթ վէ ինֆիալտէն միւմքին օլտըղը գատար զիյատէ էյլէնմէք իսթէմէքտէ իտի :

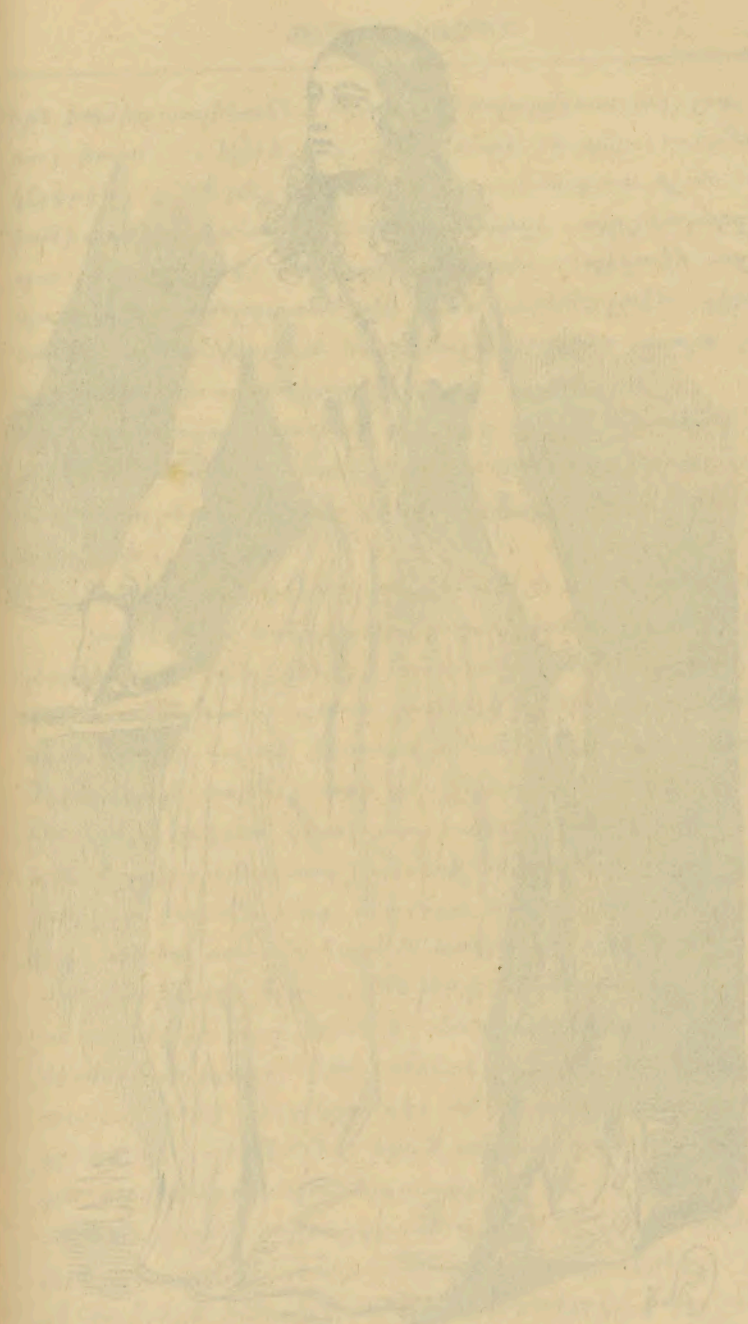
Մատամ տը Սէն-Տիգիէ պիր տաղըգաճըգ սիւքիւթ. տէն սօնրա սէօզէ պաշլայըպ, թաթլը վէ խաթըրնիւվա. զանէ պիր սէտա իլէ :

— Բրէնս, սէվկիլի եէկէնիմ հազգընտա մուհապ. պէթինիզ պուլունտըղընը խալզըն շայիասընտան իշի-տինճէ նէ՝ գատար մէսրուր վէ մէմնուն օլտըղըմը թարիֆ իտէմէմ. էվվէթ, պունտան տօլայը բէք զիյատէ մէսրուր օլտում. զիրա սիզ ֆարգընտա օլմագսըղըն, պէնի պէօ. յիւք պիր զաիլէտէն գուրթարտընրզ — տէտի :

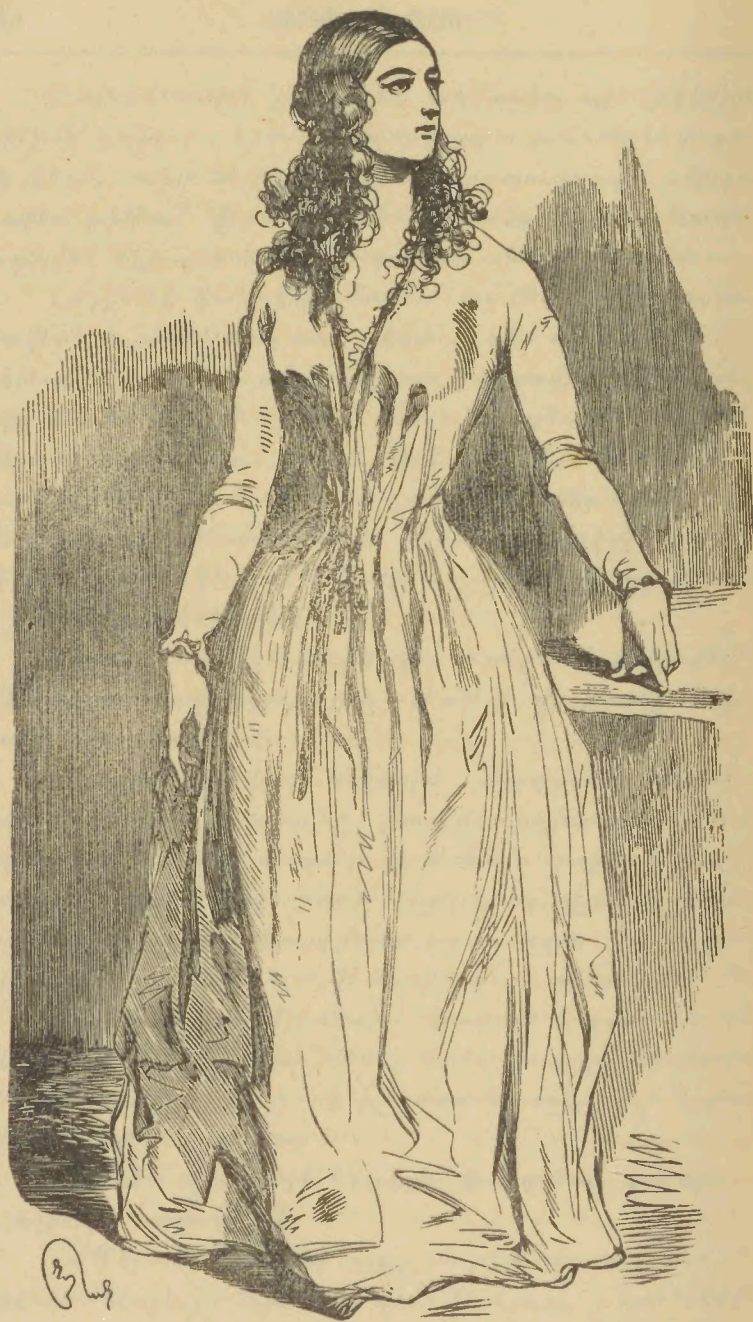
Ճալմա ճէվապ վէրմէտի. ֆագաթ հալասը նէ՝ տէ. մէք իսթէտիլինի սիւալ իթմէք իսթէյօր ըմըշ կիպի, միւ. թէաճճիպանէ պիր չէհրէ իլէ մատմուազէլ տը Դարտօ. վիլին եիւզիւնէ պագտը :

Բրէնսէս պու իսթիճվապըն ֆարգընա վարարագ, սէօզիւնիւ տէվամ իլէ :

— Մէրամըմը տահա աչըգ սուրէթտէ անլաթայըմ, բրէնս. (կէօզիւյլէ Ատրիէնի կէօսթէրէրէք.) պու սէվկի-լի գըզըն է՛ն եագըն խըսըմը պէն օլտըղըմ ճիհէթլէ, ա.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ULSUNULUL SE TUPSONUL

ներն իսթիգպալինտէն հէր քէս նազարընտա ազ չօգ մէսուլ իտիմ. . . իշթէ սիզ տիւնեանըն օ պիր ուճընտան կէլէրէք, պէնի բէք զիյատէ զօրգուլթմագտա օլան պու իսթիգպալի էօհտէի մէսուլիյէթինիզէ ալըյօրսընը. . . պու բէք ֆէվգ էլ ատէ պիր շէյ տիր. պինաէն ալէյհ պախթիյարըղընըզտան վէ ճէսարէթինիզտէն զիյատէ սիզտէ շայանը հայրէթ նէ՝ պուլունտըղընը խալգ պիր պիրլէրինէ սիւալ իտիյօրլար :

Պու սէօզտէն սօնրա, բրէնսէս պիր խապասէթի շէյթանբէսէնտանէ իլէ Ատրիէնին եիւզիւնէ պագարագ, մէյտան օգուրճասընա պիր թավր իլէ վէրէճէյի ճէվապա պէքլէտի :

Ատրիէն իսէ քէմալը սիւքիւնէթլէ կիւլիւմնէյէրէք .

— Սէվկիլի ամճաղատէմ, միւհթէրէմ հալամըն սէօզլէրինի էյի տինլէյինիզ, պու շէֆագաթլը գատըն պիր գաշ տագըպատան պերու սիզի իլէ պէնի պիր արատա վէ մէսուտ պիր հալտէ կէօրտիւլինտէն, գալպի օ՝ գատար մէսէրրէթլէ տօլմուշ տըր քի, հըսսիյաթը գալպինի արզ իթմէյէ իհթիյաճ կէօրիւյօր. պէօլլէ կիւզէլ պիր գալպին հըսսիյաթընը արզ իթմէսի նէ՝ տէմէք օլտըղընը թէսավփուր իտէմէզսինիզ. Ազաճըգ սապր իտէճէք օլուրսանըզ, պունը տա մուհաքէմէ իտէրսինիզ: (Ղայէթ թապիի պիր թավր իլէ .) Սէվկիլի հալամըն հըսսիյաթընը չու սուրէթլէ արզ իթմէսի միւնասէպէթիլլէ, մէմլէքէթինիզտէքի պազը ճինս էնկէրէք երլանլարը հագգընտա սէօլլէտիլինիզ սէօզլէրի՝ բէք տէ միւնասէպէթի օլմատըղը հալտէ պիլմէմ նէ՝ իչուն տէրխաթըր իտիյօրլմ. սիզին գավլինիզճէ, պու երլանլար չօգ քէրրէ թէէսիրսիզ օլարագ պիրլինի ըսըրտըզլարը զէման զէհրի տէօքէն տիշլէրի գըրըրըր վէ զէհրի պօղազլարընա կիտէրէք, քէնտի զէհրլէրիլլէ քէնտիլէրինի թէլէֆ իտէրլէր իմիշ, չայտի, սէվկիլի հալաճըղըմ, սիզին էյի վէ նէճիպ պիր գալպի-

նիզ պուշունտըղընտան, չիւպհեմ եօզ քի պու պիշարէ երլանլար նազարը թէվէճճիւհինիդի ճէլպ իտէրլէր :

Պու սէօզ իւզէրինէ, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ ատաւլէթքեարանէ պիր նազնարլա եհկէնինին եիւզիւնէ պագտը վէ պատէհու ալթ իւսթ օլմուշ պիր սէտա իլէ :

— Պէն պու հիրքեայէ յի նէ՝ մագաատա մէպնի արզ իթտիյինիդի անլտաւաօրլամ, սիզ անլատընըզ մը, բըրէնս հազրէթլէրի. — տէյու սօրաու :

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի. տիրսէյինի օճաղա տայաթմըշ օլտըղը հալտէ, բրէնսէս իւզէրինէ միւէսսիր պիրնազար ալթի իտիյօր վէ պու գատըն հագգընտա գալպինտէ ղայրը իիթիյարի պիր պուզզ ու ատաւլէթ հըսս իտիյօրը տը :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իսէ լաթիֆ պիր թավըր թէքտիր իլէ տէտի քի :

— Ա՛հ, սէվկիլի հալաճըղըմ, տճապա գալպինիդի եանդըշ մը անլամըշըմ. . . երլանլար հագգընտա պիլէ թէվէճճիւհինիդ եօզ ըսա. քիմէ թէվէճճիւհինիդ օլապիլիք : (Քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիյօր ըմըշ կիպի.) Լաքին հէր նէ օլուրսա օլոււն, պու հարէքէթ անլաշըլապիլի, պուշար ինճէ ֆիքիլի քիմսէլէր տիր. . . (Բրէնսէսին հիտտէթինի կէօրէրէք, թէպէսսիւմ իլէ.) Լաքին մէճնոնանէ չէյլէրի պիր եանա պըրազալըմ. . . սաատէթիմիդի կէօրէրէք գալպինիդտէ բէյտա օլան հըսսիյաթը պիզէ սէօյլէյինիդ, սէվկիլի հալաճըղըմ :

Բրէնսէս. — Սէօյլէմէյի արգու իտէրիմ, սէվկիլի եէկէնիմ. էվվէլա պու միւհիթէրէմ բրէնսի նա՛սըլ թէպրիք իտէճէյիմի պիլէմէմ. չունքի սիզին մէսուլիյէթինիդի տէրէօհտէ իթմէք իւզրէ թա. Հինտիսթան իչէրիլէրինտէն քէմալը էմնիյէթլէ վէ կէօզլէրի գաբալը օլարապ պուրալա կէլմիշ տիր. . . սիզին մէսուլիյէթինիդի քի, խանէնիզտէ սագլանմըշ պուլունան օ կիւզէլ տէլիգանլը սէպէպիլէ

տէյի սըֆաթըյլա պիր խոնէտէ հապս իտիլտինիզ . . .
 Լաքին պանա ազաճրդ ետրորմ իտինիզ . . . օ կիւղէլ
 վէ կէնճ շաիրին իսմինէ վարընճայա գատար ունութտը-
 նըզ մը , սատագաթսըզ գրզ . . . հանի շու Ակրիքու Պո-
 տուէն քի , եաթագ օտտնրզա մութթասըլ օլան կիզ-
 լի պիր տէլիր իջինտէ պուլունտր . . . պիւթիւն Բարիս
 խալզընըն աղզընա տիւշէն օ բէզուէթի ունութտընիզ
 մը . . . էվվէթ , միւ հթէրէմ բրէնա , էօյլէ ալէմէ մէճհուլ
 պիր գատըն իլէ էվլէնմէյօրսընրզ . . . զէվճէնիզ օլաճագ
 զըզըն իսմի հէր քէսին տիլինէ տոտիթան օլմուշ տրր :

Պու մէմուլըն զայրը վէ տէհշէթէնկիզ սէօզլէր իւ-
 զէրինէ , Ատրիէն , ճալմա վէ Մայիէօ՝ հրսսիյաթը մուխ-
 թէլիֆէյէ թապի օլարագ թէաճճիւպլէրինտէն պիր տա-
 գըզաճրդ տիլսիզ կիպի գալարգլարնտան , բրէնսէս տը
 Սէն-Տիդիէ մէսէրրէթի շէյթանէթ.բեարտէսինի վէատա-
 վէթի զալիպանէսինի արթըգ քէթմէ լիւզում կէօրմէյէ-
 րէք , այաղա գալգտը վէ եանագլարը գըզարմիշ վէ
 կէօզլէրի աթէշ սաշմագ տա պուլունմիշ օլտըղը հալտէ ,
 Լաքինէն խիթապէն :

— Էվվէթ , սէօյլէտիյիմի ինքեար իտէպիլիոնէնիզ
 իտինիզ . սիգի տէլի սըֆաթըյլա պիր խանէտէ հապս իթ-
 մէտիլէր մի . օ վագթի աշըզընրզ օլան օ կէնճ սէնաաթ-
 քեարը եաթագ օտտնըզտա կիզլէնմիշ պուլմատըլար մը .
 — տէյու պաղրորտր :

Պու տէհշէթի իթհամ իւզէրինէ , ճալմանըն ալթուն
 ըէնկինտէ վէքէհրուպա կիպի չէֆֆաֆ օլան չէհրէսի
 պիրտէն պիրէ գուրշուն ըէնկինի ալտը . գան կիպի գըը-
 մըղը ծըան իւսթ տուտաղը պիր հիտտէթի վահշիյանէ իլէ
 աշըլարագ , պիր պիրինէ քինէալէնմիշ օլան քիւշիւքպէ-
 յաղ տիշլէրինի նազարլարա արզ իյլէտի . էլ հասըլ չէհ-
 րէսի օ տէրէճէ թէհմիտամիզ վէ վահշիյանէ պիր թավր
 ալտը քի , Մայիէօ տէհշէթինտէն թիթրէմէյէ պաշլատը :

Կէնճ Հինտլի գանրնըն շիտտէթի սահագասըյյա հէյէ-
ճանա կէլէրէք, միւյահաղասըզճա վէ զայրը իխթիյարի
պիր դազալ ու խէլէճան հըսս իտիյօր ըտր. նասըլ քի
նամուալու պիր ատէմ՝ եիւզիւնէ պիր սիլլէ եէտիյի զէ-
ման, տիւչար օլտըղը հէյէճանը շէտիտ իլէ գանը եիւրէ-
յինտէն կէօզլէրինէ վէ պէյնինէ սըչրար, էկէր եըլտըրըմ
կիպի շարուգ կէչէն օ տէհչէթի տազըգատա, ճալմա-
նըն հըսսիյաթր իճրաաթա մունգալիպ օլմուշ օլտըյրտը,
բրէնսէս, Ոտրիէն, Մայեէօ վէ պիղզաթ քէնտիսի տախի
թօք բաթլամասը կիպի տէհչէթէնկիզ օլան պիր հիտ-
տէթէ գուրպան կիտէրլէր իտի:

Ճալմա՝ Ոտրիէնի ալչագճա պիր խըյանէթլէ իթհամ
իթտիյի իչուն էվլէլա բրէնսէսի, պէօյլէ պիր ալչագլըղը
իրթիքեապ իթտիյի շիւպհէ իտիտիյինտէն տօլալը Ոտրիէ-
նի, պու իթհամր իշիթմէքտէ օլտըղը իչուն Մայեէօյիւ վէ
պէօյլէ պիր վէֆասըզըրգտան սօնրա եաշամամագ իչուն
տախի քէնտի քէնտիսինի էօլտիւրիւր իտի:

Լաքին պիր միւճիզէ սէմէրէսի օլարագ պու սըրատա
գանլը կէօզլէրի Ոտրիէնին խալիսանէ պիր էմնիլէթլէ շա-
շատար օլան կէօզլէրինէ լէսատիւֆ իյլէտի վէ Հինտլի-
յի տիւչարը հէյէճան իտէն հիտտէթի վահչիյանէ շիւչէք
կիպի մահվ ու զաիլ օլտու:

Հաթթա ճալմանըն Ոտրիէն իւզէրինէ աթֆ իթտիյի
պագըրչար կիթտիքհէ տահա միւէսսիւր վէ տահա քէսկէն
պիր հալ քէսպ իթտիյինտէն, Կէնճ Հինտլի եալընըղ քէս-
պի սիւքիւնէթ իթմէքլէ գալմայրպ, էվլէլէն ֆէվգ էլատէ
թէղայեիւր իթմիշ օլան շէհրէսի էսկի պէշաշէթինի պուլ-
տու վէ չօգ կէչմէքսիզին կէնճ գըզըն սիմասընտաքի էմնի-
յէթի նէճիպանէ տախի եիւզիւնէ աքս իթմէյէ պաշլատը:

Շիմտի պու լէպէտտիւլի մանէվլինին սուրէթի վու-
գուրինի իյզահ իաէլիւմ քի, Մայեէօյիւ հայրէթէ վէ բրէն-
սէսի տէ մէյուսիյէթէ տիւչար իյլէտի:

Բրէնսէս զէհիրնաք տուտագլարլնտան Ատրիէն հագ-
զրնտաքի ալչագճա իֆթիրասընր անճագ մէյտանա տէօք-
միւշ իքէն , ճալմա՝ օճագ էօնիւնտէ տուրմըշ օլտըղը հալ-
տէ , զաղապ ու հիտտէթինէ մաղլուպ օլտրագ պիրտէն
պիրէ բրէնսէսէ տօղրու պիր ատըմ՝ աթմըշ ըտը . պատէ-
հու հիտտէթինի թաատիլ իթմէք իսթէյօր ըմըշ կիպի օ-
ճաղըն մէրմէրինի թուլթմըշ վէ պու մէրմէրի չէիւք կի-
պի սէրթ օլան էլլէրիյլէ էգէճէք կիպի կէօրիւնմիւշ ի-
տի . պիւթիւն վիւճուտի սինիրլէրի չէքիւրճէսինէ թիթ-
րէմէքտէ իտի . եիւզիւ տէ տէհչէթէնկիզ պիւր թաւլը քէսպ
իտէրէք , թանըլմայաճագ հալէ կէլմիշ իտի :

Ատրիէն իսէ բրէնսէսին օ ալչագճա իֆթիրասընր ի-
չիտիր իշիթմէզ , ճալմա կիպի հիտտէթամիզ պիր ինֆիա-
լա տիւչար օլտրագ , կէօզլէրի աթէչի զուրուր իլէ բար-
լամպգտա օլտըղը հալտէ պիրտէն պիրէ այաղա գալգմըշ
ըտը . լաքին իսմէթ վէ մասուլմիյէթինտէն էմին պուլըն-
տըղընտան , հէման տէրհալ քէսպի սիւքիւնէթ իթմիշ վէ
կիւզէլ սիմասընտա եէնիտէն շայանը հայրէթ պիր պէշա-
չէթ հուսուլէ կէլմիշ իտի :

Իշթէ մէրգուլէնին կէօզլէրի թամ պու սըրատա ճալ-
մանըն կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իլլէտի : Կէնճ գըզ շինտ-
լինին չէհրէսինտէ մէշհուտ օլան թէհտիտամիզ հալի կէօ-
րիւնճէ , պիր սանիյէ գատար գօրզմագտան զիյատէ միւ-
քէտտէր օլտու . . . : Պիչարէ գըզ քէնտի քէնտինէ « Պէօյ-
լէ պիր ալչագլըզ իւզէրինէ պու տէրէճէ հիտտէթլէնմէք
րէվա՝ մը տըր . . . տէմէք քի պէնտէն շիւպհէ իտիյօր . . . »
տէմիշ իտի : Լաքին պիր ազ սօնրա կէօզլէրի շինտլինին
կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իտիպ տէ , անըն չէհրէսինտէքի ա-
սարը վահչէթին պիր միւճիզէ սէմէրէսի օլտրագ քէսպի
սիւքիւնէթ իթտիլինի վէ էվվէլքի պէշաչէթ վէ ճազի-
պէսինի թագընտըղընը կէօրիւնճէ , եօգարքի էլլէմպախշ

միւլահազասը եէրինէ ֆէվզ էլատէ պիր մէսէրրէթ հա-
սըլ օլմուշ ըտը :

Իշթէ պու սուրէթլէ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին գուր-
տըղը տօլապ՝ Ատրիէնին չէհրէսինտէքի թավրը էմնիյէթ-
քեարանէ վէ խալիսանէ գարչըսընտա հիւքիւմսիւզ գալ-
տը :

Լաքին հէքսի պունտան իպարէթ գալմատը : Բրէն-
սէս՝ պու իքի մախլուգըն եէքտիկէրի հագ գընտաքի հիւս-
նիւ թէվէճճիւհլէրինի իսպաթ իտէն վէ եէկեանէ պիր պա-
գըշ իլէ եէքտիկէրինին էֆքեարընը անլամալարընա վէ
պիրի պիրլէրինի թէէմին իթմէլէրինէ սէպէպիյէթ վիրէն
պու մանիտար մէնզարէյի կէօրէրէք հիտտէթ վէ քէտէ-
րինտէն պօղուլաճագ հալէ կէլտիյի սըրատա , Ատրիէն
տախի հայրէթէ շայան պիր թէպէսսիւմ վէ ճազիպէլի
պիր թավր իլէ կիւզէլ էլինի ճալմայա ուզաթտը վէ Հինտ-
լի տախի եէրտէ տիզ չէօքէրէք պիր շէվզի աշըգանէ իլէ
պու էլին իւզէրինէ պիր պուսէ գօնտուրտը քի , պուլըն
հարարէթի՝ կէնճ գըզըն ալնընտա խաֆիֆ պիր գըրմըզը-
լըգ հուսուլինէ սէպէպիյէթ վէրտի :

Պատէհու Հինտլի՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին ա-
յազլարը ալթընտաքի գագոււմ խալը իւզէրինտէ սուրէ-
թի իհթիրամքեարանէտէ օթուրարագ , չէնէսինի էլինէ
տայաթտը վէ պիր հայրէթի ֆէվզ էլատէյէ տալարագ ,
Ատրիէնի թէմաշա իթմէյէ պաշլատը . Ատրիէն իսէ միւ-
մաիլէյհէ տօղրու էյիլէրէք վէ մէսուտանէ պիր սուրէթ-
տէ կիւլիւմսէյէրէք , հիտտէթ ու հասէտինտէն էօլէճէք
հալէ կէլմիշ օլան հալասը օրատա տէյիլ իմիշ կիպի պիր
շէֆագաթը աշըգանէ իլէ կէօզլէրինի անըն կէօզլէրի ի-
չիտէ սէյր իթմէքտէ իտի :

Լաքին պիր ազ սօնրա սաատէթինին պիր ճիհէթի
նօգսան ըմըշ կիպի պիր իշարէթլէ Մայեէօյիւ եանընա
չազըրարագ օթուրթտու վէ պատէհու պիր էլինի պու

միւհիթէրէմ տօսթընըն էլի իշինէ գօյարագ , էօնիւնտէ պիր թավրը բէրէսթիշքեսարանէ իլէ տուրմուշ օլան ճալմանըն եիւզիւնէ թէպէսսիւմ իթմէքլէ պէրապէր , կիթտիքճէ հայրէթի արթմագտա օլան բրէնսէս իւզէրինէ էօյլէ լաթիֆ պիր նազար աթֆ իյլէտի վէ հըսս իթտիյի սաատէթին ասարը ֆէվզ էլատէսինի վէ բրէնսէսին իֆթիրասը հագգընտաքի հագարէթի ազիմէսինի էօյլէ պիր պէտահէթլէ կէօսթէրտիքի , մատամ տը Սէն-Տիգիէ ալթիւթ օլարագ թիթրէք պիր սէտա իլէ անլաշըլըր անլաշըլմազ պիր գաշ սէօզ սէօյլէտի վէ պատէհու քէնտիսինի պիւս պիւթիւն զայպ իտէրէք ալէլ աճէլէ գաբույա տօղրու սէյիրթտի :

Լաքին Մայիէօ՝ իշին ալթընտա կիզլի պիր տուզագ , պիր ֆէսատ վէ եախօտ խայընանէ պիր ճասուսըզ պուլունտըղընտան գօրգարագ , Ատրիէն իլէ պիր նիկեահ թէաթի իթտիքտէն սօնրա , արապայա պինինճէյէ գատար բրէնսէսին հարէքեաթընը թէտգիգ իթմէք իւզրէ , արգասընտան տըշարը չըգմաղա հագրըլանտը :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ Մայիէօնիւն շու սուրէթլէ քէնտիսինէ ըէֆագաթ իթտիյինի կէօրիւնճէ , օ տէրէճէ կիւիւնճ պիր հիտտէթ կէօսթէրտիքի , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ գահգահա իլէ կիւլմէքտէն քէնտիսինի ալամատը . իշթէ բրէնսէս՝ գարըշըգլըզ վէ ֆէլաքէթ կէթիրմէք իւզրէ կէլմիշ օլտըղը իշպու խանէտէն շու թահգիրամիզ գահգահա սէտասըլա տըշարը չըգտը :

Ատրիէն վէ ճալմա եալընըզ գալտըլար : Պունլար արասընտա ճէրէյան իտէն մէնզարէյի հիքեայէ իթմէզտէն էվվէլ , վուգուաթը մազիյէ հագգընտա պիր գաշ սէօզ սէօյլէմէք զարուրի տիր :

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ իլէ Հինտլի՝ պունճա էնկէլլէրէ թէսատիւֆ իթտիքտէն սօնրա եէքտիկէրինէ թէգարրուպ իթտիքլէլի տագըզատան իթիպարէն , կիւն-

լէրի թարիֆի նագապիլ պիր սաատէթ իչինտէ կէշտի . Ատրիէն պիլխասսա սէյահաթնամէլէրին ճալմայա ավֆ ու իսնատ իթտիքլէրի էվսաֆը ալիճէնապանէյի պիրէր պիրէր մէյտանա չըգարմագ իւզրէ վէսիլէլէր իճատընա չալըշտը :

Ճալմանըն թապիաթընը անլամագ իւզրէ կէնճ գըզըն պու թէճըրիւպէյի տէրէօհտէ իթմէսի՝ քէնտի մուհապպէթինին մէշրուիյէթինի իսպաթ իթմէք իշուն տէյիլ, պէլքի պիր հուտուտ թային իթմիշ օլտըզը պու թէճըրիւպէ զէմանընտա ճալմանըն գալպինտէքի մուհապպէթին չէտաիտինի թատաիլ վէ թէսքին իթմէք իշուն իտի . պու վազիֆէ Ատրիէն իշուն մէտարը իֆթիխար օլաճագ պիր չէյ իտի . զիրա այնը շիտտէթլի արզուլարը քէնտիսի տախի հըսս իթմէքտէ իտի . Պու իքի մախլուգ նէզտինտէ հըսսիյաթը նէֆսանիյէ արզուլարը վէ բուհըն եիւքսէք մէյէլանլարը հալը մուվազէնէտէ պուլընուպ , պուլընար եէքտիկէրինէ կիւզէլ պիր սուրէթտէ թէվաֆուգ իթմէքտէ իտի . զիրա ճէնապը Հագգ՝ պու իքի նէվճիվանլարը եէքտիկէրինէ բապթ իտէն ճազիպէյի սանքի մէշրու գըլմագ իսթէյէրէք , հէր իքիսինի տէ կէրէք ճիսմէն վէ կէրէք գալպէն էն նատիր կիւզէլլիքլէր իլէ թէզէին իթմիշ իտի :

Ատրիէնին կէրէք ճալմայա վէ կէրէք քէնտիսինէ չէքտիրմէքտէ օլտըզը պու միւէլլիմ թէճըրիւպէնին սօնը նէ՞ վագթ կէլէճէք իտի : Իշթէ մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին պիրտէն պիրէ գալզըպ կիթմէսինտէն սօնրա , ճալմա իլէ վուգու պուլաճագ միւլազաթընտա պուրասընը անլաթմագ իսթէյօր ըտը :

55

Թ Է Ճ Ր Ի Ի Պ Է

Մատուազէլ տը Գարտովիլ իւէ ճալմա եալընըզ
գալտըլար :

Մատամ տը Սէն-Տիզիէնին ալչագճա իֆթիրասընը
իշիտէրէք Հինտի բրէնսին իք տէֆա տիւչար օլտըղը միւ-
լահազասըզճա հիտտէթ ու զազապ եէրինէ բէյտա օլ-
մուչ օլան էմնիյէթի նէճիպանէ օ տէրէճէտէ իտի քի ,
Ատրիէն իւէ եալընըզ գալընճա , օ խայրնանէ իֆթիրա
հազգրնտա հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէտի :

Տիկէր թարաֆտան , կէնճ գըզ տախի մահապպէթի-
նին մասսումիյէթիտէն էմին օլտըղընտան , ճալմա նազա-
րընտա քէնտիսինի բաքա չըգարմայա թէնէզզիւլ իթմէտի :
Զիրա պուներ կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք ճալմա իչուն պիր
հազարէթ ատտ իտիյօր ըտը :

Պինաէն ալէյհ՝ բրէնսէսին մէյտանա չըգարտըղը հա-
տիսէ հիչ վուգու պուլմամըչ կիպի իքի նէվճիվանլար մու-
հավէրէլէրինէ պաշլատըլար :

Ատրիէնին իմհաի սէրվէթի բէք եագըն՝ օլտըղընը իս-
պաթ իթմէք իւզրէ բրէնսէսին վէրմիչ օլտըղը քեաղըտ
հազգընտա տախի այնը իսթիհգար կէօսթէրիլտի , Կէնճ
զըզ մէզիւր քեաղըտը օգումագսըղըն , եպնընտա պու-
լունան թէք այագլը ուֆագ պիր մասա իւզէրինէ գօյմուչ
ըտը :

Մէրգումէ կէրիպ եանընտա օթուրմասընը զայէթ է-
տալը պիր թավը իւէ ճալմայա անլաթտը . ճալմա տախի

պու աղույա իթաթլա կէնճ գըզըն այագլարը ալթըն-
տաքի եէրինտէն առէթա իսթէմէյէրէք գալգտը :

Ատրիէն մէրգումը եանընտա օթուրթտըգտան սօնրա ,
ճիտտի վէ մուշֆիգանէ պիր թավր իլէ :

— Ազիզիմ , չէքմէքտէ օլտըղըմըզ թէճըրիւպէնին սօնը
նէ՛ վագթ կէլէճէյինի պիր չօգ տէֆալար պանա սօրմըչ
ըտընըզ . իլթէ պու թէճըրիւպէ խիթամ պուլմըչ տըր . -
տէտի :

Ճալմա սարսըլտը վէ մէսէրրէթ վէ թէաճճիւպինտէն
խաֆիֆ պիր նիտա ըզհարընտան քէնտիսինի ալամատը .
լաքին պու նիտա օ գատար թաթլը իտի քի , պիր սաա-
տէթի աչըգանէտէն զիյատէ թարիֆի նագապիլ պիր չիւք-
րանիլթէ տէլալէթ իտէր իտի :

Ատրիէն սէօզիւնիւ պէր վէճհի աթի տէվամ իյլէտի .

— Եէքտիկէրիմիզտէն ուզագ , հիյլէլէր վէ եալանլար
իլէ մուհաթ վէ հըսսիյաթը վագըամըզ հագգընտա եան-
լըչ զէհապլարա թապի օլմագլա պէրապէր , եինէ պի-
րի պիրիմիզի սէվիյօր ըտըգ : Պու պապտէ հէր տիւրլիւ
վուգուլթտան տահա գուվվէթլի վէ մուգավէմէթի նա-
գապիլ պիր ճագիպէյէ իթթիպա իտիյօր ըտըգ . Լաքին
հէր չէյտէն վէ հէր քէստէն այրը օլարագ եաչատըղըմըզ
չու կիւնլէր էսնասընտա , եէքտիկէրիմիզի մուհաքէմէ իթ-
մէյի , պիր պիրիմիզէ տահա զիյատէ հիւրմէթ կէօսթէր-
մէյի էօյրէնտիք . . . : Քէնտի պաչըմըզա պըրագըմըչ օլ-
տըղըմըզտան վէ իքիմիզ տէ սէրպէսթ պուլունտըղըմըզտան ,
մուախսարէն աչգ ու մուհապպէթին թէլէզզիւզաթընա
պիլա թէէսսիֆ թէսլիմ օլմագ հուգուգընը իհրազ ի-
տէպիլմէք իւզրէ թէլէզզիւզաթը մէգքիւրէյէ մուգավէ-
մէթ իտէպիլտիք : Պու կիւնլէր զարֆընտա գալպլէրիմիզ
պիր պիրիմիզէ աչըգ գալտըղընտան , օրատա մահքիւք օ-
լան չէյլէրի օգուտըգ : Պինաէն ալէյհ պու կիւն պէն սի-
զէ իթիմատ իտէպիլտիյիմ կիպի , սիզ տէ պանա իթի-

մատ իտէպիլիրսինիզ... Սիզ պէնիմ իւզէրիմտէ հէրնէ պուլույօրսանըզ, պէն տէ սիզին իւզէրինիզտէ օնու պուլուլույօրմ, տէյիլ մի... սաատէթի հալիմիզ իչուն իմքեան տաիւհսինտէ օլան պիլ ճիւմէ թէէմինաթ հազըր տըր. լաքին պու մուհապպէթի թագտիս իթմէք լազըմ տըր... եաշատըղըմըզ ալէմ նազարընտա իսէ եալընըզ պիր սուրէթի թագտիս վար տըր քի, օ տա պիլթիւն հայաթըն զէնճիրի տաիմիսի օլան իզտիվաճ տըր:

Ճալմա քէմալը թէաճճիւպլէ կէնճ գրզըն եիւզիւնէ պագտը: Ատրիէն իսէ սէօզիւնիւ շու վէճհ իլէ տէվամ իլլէտի:

— Էվլէթ, իզտիվաճ պիւթիւն հայաթըն զէնճիրի տաիմիսի տիր... լաքին հանկը ինսան պիւթիւն հայաթընըն հըսսիյաթընա միւէպպէտէն քէֆալէթ իտէպիլիրսի Գալպլէրին իսթիգպալի քէնտիսինէ մալիւմ օլան պիր ճէն նապը հագգ տըր քի, մախլուգաթտան պագըսընը սաատէթի հալլէրի իչուն եէքտիկէրինէ գաթիյէն րապթ իտէպիլիր. լաքին թէէսսիւֆ օլունուր քի էսրարը իսթիգպալ մախլուգաթտա նամալիւմ տիր. ինսան եալընըզ գալպիւնտէ մէվճուտ օլան պիր տուլղունըն խալիսանէ օլմասընա քէֆալէթ իտէպիլտիլի հալտէ, իսթիգպալ իչուն չէօզիւմէզ րապըթալար գոպուլ իտէճէք օլուրսա, մէճնու նանէ վէ խօտպինանէ պիր հարէքէթտէ պուլունմըշ օլմազ մը:

Ճալմա պիր տագըզա գատար միւլահազատան սօնաբա:

— Պու քէտէրպախշ պիր տիւչիւնճէ տիր... լաքին տօղրու տըր. - տէտի վէ պատէհու քէմալը թէաճճիւպլէ կէնճ գրզըն եիւզիւնէ պագտը:

Ատրիէն իսէ միւէսսիր պիր սէտա վէ մուշֆիգանէ պիր թավը իլէ իւավէթէն:

— Էֆքեարըմ հագգընտա եանըշ միւթալապա զա:

հիպ օլմայրնը, տօթըմ, պիզիմ կիպի գալպէն, բուհէն վէ ֆիքթէն պին տիւրլիւ թէճրիւպէլէրէ տիւշար օլտրգւաան սօնրա, նիհայէթ արզու օլունան սաատէթին հէր տիւրլիւ թէճմինաթընը եէքտիկէրի իւզէրինտէ պուլմուշ օլան իքի մախլուգըն մուհապպէթի օ' գատար պէոյիւք վէ օ' գատար իւահի տիւրքի, ձէնապը Հագգըն թագտի, սինաէն մահրոււմ գալպմազ: Պէն հալամ կիպի սօֆու տէյիլ իմ. լարին ձէնապը Հագգըն մէզհէպինէ սալիք օլոճըմ. պիզիմ մուհապպէթիմիզ ձէնապը Հագգտան պիզէ կէլմիշ շիր. պունտան տօլայր քէնտիսինի սուրէթի տինտարանէտէ թաազիմ վէ թէպճիլ իթմէլիլիզ. պինաէն ալէյհէ քէմալը շիւքրանիյէթլէ ձէնապը Հագգըն մուալէնէթիմիզէ չաղքրաթագ, պիրի պիրիմիզի իլէլ էպէտ սէվէ. ճէյիմիզ վէ եէքտիկէրիմիզտէն գաթան այրըլմայաճաղըմը հագգընտա եէմին իթմէք իշուն տէյիլ... :

Ճալմա. - Նէ' սէոյլէյօրսընըզ, Ատրիէն :

Ատրիէն. - Խա'յր, եալան սէոյլէմէքսիզին վէ տիվա. նէ օլմագսըզըն հիշ քիմսէ պէոյլէ պիր եէմին իտէմէզ... լաքին պիզ մուհապպէթիմիզին իլէլ էպէտ տէվամ իթմէսի վէ պիրի պիրիմիզտէն գաթան այրըլմամալը իշուն իգթիտարը պէշէր տախիլինտէ հէր նէ' միւմքին իսէ պիրի պիրիմիզ հագգընտա իճրա իտէճէյիմիզի ճան ու կէճնիւլտէն եէմին իտէպիլիլիզ. չէօզիւլմէսի նագապիլ ըապըթալար գապուլ իթմէմէլիլիզ. զիրա պիր պիրիմիզի տաիմա սէվէճէք օլուրսագ, պու ըապըթալար նէյէ' եարար. պիլտքս մուհապպէթիմիզ մունգաթի օլաճագ օլուրսա, օղէնճիրլէրին նէ' հիւքմ ու թէէսիրի օլապիլի, պունլար օղէման տէհէթլի պիր զուլմ հալինի ալմաղլար մը... սիզէ սօրարըմ:

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի, ֆագաթ իհթիրամքեարա. նէ պիր թալը ալըպ սէօզիւնտէ տէվամ իթմէսինի պիր իշաղէթլէ անլաթտը: Ատրիէն տախի մուհապպէթ վէ զու-

րուր իլէ գարըշըգ պիր թավր իլէ սէօղիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Խիւլասա , կէրէք սիզին վէ կէրէք պէնիմ հայսի-
յէթիմիզի մուհաֆազա իշուն , հագարէթքեարանէ վէ
խօտպինանէ պիր միւլահագա իլէ էրքէքլէր թարաֆըն-
տան գատընլար ալէյհինտէ եարըմըշ օլան պիր գանունա
րիայէթ իտէճէյիմի հիշ պիր վագթ եէմին իտէմէմ .
զիրա պու գանուն գատընլարըն բուհընը , ֆիքրինի վէ
գալպինի քիւլլիյէն ինքեար իտէր . զիրա պիր գատըն է-
սիր օլմագսըզըն պու գանունը գապուլ իտէմէզ . զիրա
պու գանուն քըլիքէն իսմինի իւզէրինտէն ալըր , զէէն ի-
քէն քէնտիսինի ալզագճա պիր նազարէթէ տիւշար իտէ-
րէք անը մահվը նագապիլ պիր հայվանլըգ հայինէ գօր ,
էլէտէ իքէն էվլատը հագգընտաքի հէր տիւրլիւ հուգուգ
վէ իգթիտարընը քէնտիսինտէն սէլպ իտէր , վէլ հասըլ
էլէտէ իքէն ճէնապը հագգ ինտինտէ քէնտի հէմճինս վէ
հէմայարը օլան տիկէր պիր մախլուգըն քէյֆինէ մահքիւմ
վէ էսիր իտէր : Սիզի նէ՝ գատար միւհթէրէմ ատտ իթ-
տիյիմի պիրսինիզ , շունքի բէտէրինիզ Արիճէնապըն պա-
պասը նամընը ալմըշ տըր . սիզին գալպինիզ կիպի ալի-
ճէնապ վէ ճէսուր պիր գալպին պու հուգուգը ալէյհիմ
տէ իսթիմալ իտէճէյինտէն գօրգում եօգ տըր . լաքին
պէն միւտտէթի էօմրիւմտէ եալան սէօյլէմէմիշիմ տիր .
պիզիմ մուհապպէթիմիզ իսէ մուգատտէս օլտըղընտան ,
եալան եէմին մուգապիլինտէ իսթիհսալ իտիլմիշ օլան պիր
թագտիսէ միւհթաճ տէյիլ տիր . . . խա'յր , հայսիյէթ վէ
ազլըմըն իէտտ իթտիյի պիր գանունա ըիայէթ իթմէյի
հիշ պիր վագթ եէմին իտէմէմ . եարըն նիքեահըն ֆէսիս
օլունապիմէսի գաիտէսի թէէսիս օլունսուն . . . գատը-
նըն հուգուգը թանըլսըն , պէն տէ օ վագթ պու ատէթ-
լէրէ ըիայէթ իտէրիմ . զիրա պուշլար ֆիքրիմէ , գալպի-
մէ , ատալէթէ , իմքեանա վէ ինսանիյէթէ թէվաֆուգ

իսկեպիսկոսներ . . . : Մուհապպէթինիզ պէնիմ նազարմէ տա նէ՝ տէմէք օլտըղընը վէ սաատէթ ու իգպալինիզ ին. տիմտէ նէ՝ գատար գըյվէթտար վէ մուգատտէս իտույի. նի պիւմիշ օլսայըտընըզ, պէօյլէ սախթէ պիր թագտիսի ուղջւրսըզ պիր ալէամէթ ատտ իտէն մուհապպէթլի պիր գալպին շու իթիգատաթք ալիճէնապանէսինի թագտիր իտիպ մաազուր կէօրիւր իտինիզ, պէնիմ արզում . սիզի ճազիպէ վէ սաատէթ իլէ բապթ իթմէք վէ քէնտինիզտէն պաշգա հիշ քիմնէյէ գարշը պօրճու օլմամանըզ իշուն սիզի սէրպէսթ պըրագմագ տըր :

Ճալմա կէնճ գըղըն սէօղլէրինի քէմպը տըգգաթլա տինլէմիշ իտի : Քէնտիսի մազրուր վէ ալիճէնապ օլտըղըն տան , պէօյլէ մազրուր վէ ալիճէնապ գալպլէրի բուհը կիպի սէվէր իտի : Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , թաթլը պիր սէտա վէ ճիտտի պիր թավր իլէ տէտի քի .

— Պէն տէ սիզին կիպի եալանճըլըգտան , եալան եէ. մինտէն վէ հագգսըզլըգտան նէֆրէթ իտէրիմ . . . պիր ա. տէմին գալըմ վէ ալչագ օլմագ հուգուգընը գապուլ իտէ. ընք իթիպարտան տիւշէճէյինի պէն տէ սիզին իլէ պէրա. պէր թէսլիմ իտէրիմ : Պէնիմ պու հուգուգը իսթիմալէ նիյէթիմ օլմամագլա պէրապէր , մահզա սիզին թարաֆը. նըզտան նաիլ օլմագ իսթէտիլիմ շէյլէրի՝ եալընըզ սիզին գալպինիզէ տէյիլ , չէօղիւլէզ պիր պաղլա թէէեհիտ ի. տիլմէսինէ պօրճու օլաճաղըմը պէն տէ սիզին կիպի գա. պուլ իտէմէմ : հայսիյէթ տէնիլէն շէյին անճագ սէրպէսթ. լիքտէ պուլուռտըղընը պէն տէ սիզին կիպի տիւշիւնիւ. ըլիմ . . . : Լաքին պու մուգատտէս մուհապպէթիմիզ իշուն իլահի պիր թագտիս լազըմ օլտըղընը պիր աղ էվլէլ սէօյ. լէտինիզ . . . տիվանէ օլմագսըզըն վէ եալան սէօյլէմէքսի. զին եաբամայաճաղընըզ եէմինլէրի բէտտ իտիյօրսընըզ , հալ պու քի պաշգա էօյլէ եէմինլէր վար տըր քի , աղլը. նըզ վէ գալպինիզ գապուլ իտէպիլիր : Պու թագտիսի

պիղէ քիմ վէրէճէք : Պու եւմինլերի քիմին էօնիւնտէ իճ-
րա իտէճէյիլ :

Ատրիէն . - Պիր գաշ կիւնէ գատար պունը սիղէ սէօյ-
լէյէպիլէճէյիմ զանն իտէրիմ : Հէր ազչամ սիլ կիթ-
տիքտէն սօնրա , տաիմա պուրասընը տիւշիւնիւր իտիմ ,
եանի ճէնապը Հագգ ինտինտէ ահտ իտէճէք վէ ֆագաթ
գանուը խարիճինտէ վէ ագլ ու ֆիքրին գապուլ իթտիյի
հուտուտ տախիլինտէ , մուախարէն եաշայաճաղըմըլ ա-
լէմին մուգթէզիյաթ վէ ատաթրնա տօգունմայաճագ սու-
րէթտէ պիր վասըթա պուլմաղա չալըշրր ըտըմ : Էվլէթ ,
տօսթըմ , պիղիմ էլլէրիմիլի նէ՝ կիպի ալիճէնապ պիր զա-
թըն էլլէրի իշինտէ պիրլէշտիրէճէյիմիլի վէ հայսիյէթի-
միլի մուհաֆաղա իշուն պիլի սէրպէսթ պրրագաճագ օ-
լան պու մուգատտէս իզտիվաճտան տօլայը ճէնապը
Հագգա թէշէքքիւր վէ տուա իտէճէք զաթըն քիմ օլ-
տըղընը խապէր ալաճագ օլուրսանըլ , պունտան տահա
մուգատտէս պիր էլին պիլի պիրլէշտիրէմէյէճէյինի սիլ
տէ պէնիմ կիպի թէսլիմ իտէճէքսինիլ : Աֆվ իտէրսի-
նիլ , տօսթըմ . . . պիւթիւն պու շէյլէր սաատէթ կիպի ,
մուհապպէթ կիպի բէք աղըր տըր . . . : Էկէր սէօլլէրիմ
սիղէ զարիպ վէ ագլա զայրը մուվաֆըգ կէօրիւնիւյօրսա ,
սէօյլէյինիլ . . . շէքինմէյինիլ , ճէնապը Հագգա վէ ալէ-
մէ գարշը միւքէլլէֆ օլտըղըմըլ վազիֆէլէր իլէ բէնտի
նէֆսիմիլի գարշը պօրճու օլտըղըմըլ վազիֆէլէրի եէք-
տիկէրիլլէ թէէլիֆ իթմէք իշուն տահա էյի պիր վասը-
թա արայըպ պուլմաղա չալըշրըրըլ : (Կիւլիւմսէյէրէք .) Էր-
պապը աշգ ու մուհապպէթին տէլի օլտըղլարընը իտտիա
իտէրլէր . . . հալ պու քի տիւննատա հագիգի աշըղլար-
տան տահա ագըլը պիր քիմսէ օլամայաճաղընը պէն իտ-
տիա իտէրիմ :

Ճալմա . - (Հէյէճանը գալպ իլէ .) Սաատէթիմիլ
հագգընտա պու սուրէթլէ պահս իթտիյինիլի իշիթտիյիմ

զէման, օղլունըն իսթիգ պալիյէ մէշղու, օլան վէ անը ճէ-
սուր վէ գուվլէթլի իտէճէք էսպապ վէ վէսաիթի թէտա-
րիք իլմէյէ վէ քէօթիւ չէյլէրի անըն եօլու իւզէրինտէն
գալտըրմաղա չալըչան չէֆագաթլը պիր վալիտէ կէօրիւ-
յօրըմ կիպի զանն իտիյօրըմ... Էկէր էֆքեարըմ զարիպ
վէ ազլա զայլը մուվաֆըգ կէօրիւնիւյօրսա, սէօյլէյինիզ
տէյօրպընըզ. հալ պու քի մուհապպէթիմիզ խուսուսընտա
հէր չէյի այնը սիզին կիպի հըսս իթմէքտէ օլտըղըմը ու-
նըտըյօրսընըզ. Սիզի ինճիտէն չէյլէր պէնի տէ ինճիտի-
լէր, սիզի թահրիք իտէն չէյլէր պէնի տէ թահրիք իտէր-
լէր. պիր ազ էվլէլ պու մէմլէքէթիմիզ գանունընտան պահս
իտիպ տէ գատընըն վալիտէլիք հուգուգընա պիլէ րիպյէթ
իտիլմէտիյինի սէօյլէտիյինիզ սըրատա, պիզիմ վահշի
մէմլէքէթլէրիմիզտէ գատըն էսիր ատտ իտիլիւ իքէն վա-
լիտէ օլուր օլմազ սէրպէսթ գալտըղընը քէմալը իֆթիխար
իլէ տիւչիւնիւյօր ըտըմ... Խա'յր, խա'յր, պու գանուն-
լար պիզիմ իչուն տէյիլ տիր. մուհապպէթիմիզի լէքէ-
տար իտէպիլէճէք պիլ ճիւմլէ էսարէթլէրտէն անը եօ-
գարը եիւքսէթմէք իսթէմէնիզ՝ օպապտէ օլան հիւրմէ-
թի մուգատտէսէնիզի իսպաթ իթմէ'զ մի: Պիզիմ մէմլէ-
քէթիմիզտէքի բաբազլարտան չօգ տէֆալար իչիթմիչ իտիմ
քի, մապուտլարըն մատունինտէ վէ ֆագաթ մախլուգաթը
սաիրէնին ֆէվզինտէ տիկէր մախլուգլար վար տըր...
պէն օ զէման պու բաբազլարա ինանմազ ըտըմ, լաքին
չիմտի ինանըյօրըմ:

Ճալմա պու սօն «էօզլէրի» միւտահէնէքեարանէ պիր
սէտա իլէ տէյիլ, պէլքի պիր գանաաթը խալխասանէ վէ
էհլի իման օլանլարա մախսուս պիր ինթիրամը տինտարա-
նէ իլէ սէօյլէտի: Լաքին պու սէօզլէրտէքի ահէնկի լէ-
թաֆէթ վէ կէնճ Հինտլինին սէտասընտաքի հալալէթ վէ
ճիտտիյէթ նագապիլի թարիֆ օլտըղը կիպի, տիրուպա
չէհրէսինէ մուգավէմէթի նագապիլ պիր ճազիպէ պախշ

իտէն մահգունիյէթի աշըգանէ տախի հիչ պիր վէճհլէ թարիֆ ու թավսիֆ իտիլէմէզ :

Ատրիէն ճալմանըն սէօզլէրինի քէմալը մէսէրրէթ վէ իֆթիխար իլէ տինլէմիշ իտի : Պիր ազ սօնրա գալպինին չիտտէթլի տարպէլէրինի մէն՝ իթմէք իսթէյօր ըմըշ կիպի էլինի կէօյսիւնէ գօյտու վէ մէֆթուլնանէ պիր թավը իլէ բրէնսին եիւզիւնէ պագարագ տէտի քի :

—Մհ, նէ գատար լուծֆքեար, ատիլ վէ ալիճէնապ սընրզ... օհ, եիւլէյիմ նասըլ տա չարբըյօր... Եւա՛րապպի, պէնի պու աշըգ իչուն խալգ իթտիյինտէն տօլայը միւպարէք օհ : Պէօյլէ պիր մուհապպէթաէն թէվէլլիւտ իտէճէք ասարը զարիպէի շէֆագաթ իլէ պիւթիւն ալէմի հայրան իթմէք իսթէյօրսըն : Մէսուտանէ վէ սէրպէսթանէ պիր մուհապպէթին գուվլէի ֆէվզ էլ ատէսինի հէնուզ հիչ քիմսէ պիլմէզ... Օհ, էլլէրիմիզ պիրի պիրինէ գալուշաճաղը կիւն, պիզիմ սայէմիզտէ նէ՛ գատար սաատէթ վէ չիւքրանիյէթ նազմէլէրի սէմայա չըգաճագլար տըր, տէյիլ մի, ճալմա : Խալլը, խալլը, պիրիմ կիպի իքի աշըգըն շէվզ ու մէսէրրէթէ նէ՛ գատար իհթիյաճը պուլունտըղընը հիչ քիմսէ պիլմէզ : մուհապպէթ խազինէսի օլան գալպլէրիմիզտէն նէ՛ գատար պիթա՛մէզ թիւքէնմէզ էյիլիք շաշաասը բէրթէվիազ օլտըղընը հիչ քիմսէ անլայամազ : Օհ, էվլէթ, էվլէթ, տահաշիմ : տիտէն հըսս իտիյօրմ, բէք չօպ պէտպախթլարըն կէօզ եաչլարը գուրույաճագ տըր : քէտէր վէ էլէմլէ տօնմուշ օլան բէք չօգ գալպլէր մուհապպէթիմիզին աթէչի թէէսիրիլէ ճանլանաճագ վէ պիզիմ հուգուզաթը նէֆսանիյէմիզին նէ՛ տէրէճէ մուգատտէս օլտըղը՝ գուրթարաճաղըմըզ ատէմլէրին տուսլարընտան անլաշըլաճագ տըր :

Ճալմա նազարընտա, Ատրիէն կիթ կիտէ խալալի պիր մախլուգ հիւքմինիւ ալըյօր վէ քէրամէթի գալպիլէ իլահիյէթէ վէ շէվզ ու նէշէ իլէ տէ ինսանիյէթէ միւլ-

հա՞գ Ժուլյոյ ըտը . զիրա մէրգումէ պիշտ ինթիյար հըստի-
յաթը շէտիտէսինէ գաբըլարագ , ճալմա իւզէրինէ շա-
շաւի մուհապպէթըէ բարբայան նազարլար աթֆ իտիյոր
ըտը :

Նիհայէթ կէնճ Հինտլի քէնտիսինի պիւսպիւթ իւն զայս
իտէրէք կէնճ գըզըն այագլարընա գաբանտը վէ նիյազ-
քեարանէ պիր սէտա իլէ :

— Մէրհամէթ . . . արթըզ թագաթըմ գալմատը . . .
լո՛ւթֆ . . . արթըզ պէօլէ սէօզլէր սէօլէմէ . . . օ՛հ , օ
կիւնէ պիր ան էվլէլ Գավուշմագ իւզրէ էօմրիւմիւն պիւ-
թիւն սէնէլէրինի վէթիր իտիմ . . . — տէյու հայգըրտը :

Ատրիէն . — Յո՛ւս . . . սո՛ւս . . . քիւֆիւր իթմէք լա-
զըմ տէյիլ . . . էօմրիւնիւն սէնէլէրի պանա ալիտ տիր :
Ճալմա . — Ատրիէն . . . պէնի սէվրիյօր մըսըն :

Կէնճ գըզ ճէվապ վէրմէտի . ֆագաթ տէրին վէ ա-
թէշնաք կէօզլէրի ճալմանըն ազլընա սօն տարպէյի էն-
տիլտի : Պունըն իւզէրինէ Ատրիէնին իքի էլինի պիրտէն
քէնտի էլէրի իչինէ ալարագ , թիթրէք պիր սէտա իլէ :

— Օ՛հ , օ կիւնիւ . . . սէմայա թէգարրուպ իտէճէ-
յիմիդ օ պէօյիւք կիճնիւ . . . սաատէթ վէ էյիլիք իլէ
իլահիյէթ տէրէճէսինէ վասըլ օլաճաղըմը օ կիւնիւ նի-
շուն պու գատար կէճիքտիրէլիմ :

Ատրիէն . — Զունքի մուհապպէթիմիդ սէրպէսթ օլմագ
իշուն ճէնապը Հագգըն թագտիսինէ միւհթան ալը :

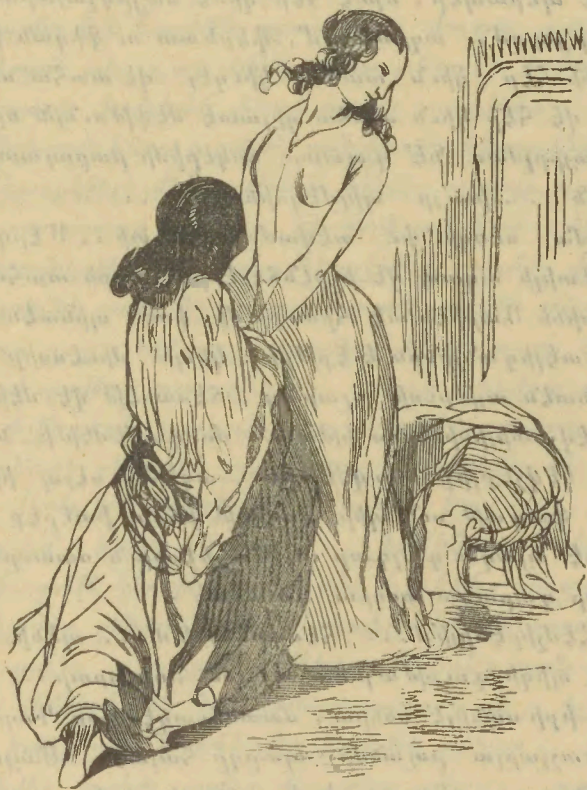
Ճալմա . — Պիզ սէրպէսթ տէյիլ միյիլ :

Ատրիէն . — Էվլէթ , սէվտիյիմ , սէրպէսթ իզ , ֆագաթ
սէրպէսթ լիյիմիզէ լիյագաթ հասըլ իթմէլիյիլ :

Ճալմա . — Ատրիէն . . . մէրհամէթ էթ :

Ատրիէն . — Պէն տէ սէնտէն մէրհամէթ թալէպ իտէ-
րիմ . . . էվլէթ . մուհապպէթիմիզին մուգատտէս գալ-
մասը նամընա մէրհամէթինի թալէպ իտէրիմ . . . պու մու-
հապպէթի հէնուզ չիլէք հալինտէ իքէն ալչալթմա . . .

սէն պէնիմ գալպիմէ , հըսսիյաթըմա իթիմատ էթ . . .
մուհապպէթիմիզի ալշալթմագ՝ անը մահվ իթմէք տէմէք
տիր . . . : Ճէսուր օլ , տօսթըմ , պիր գաշ կիւն տահա սապր
էթ : . . օ վագթ սէմա պիլա թէէսսիւֆ ու քէտէր գար .
շըմըզտա աշըլաճագ տըր . . . :

Ճալմա . - Լաքին օ վագթա գատար ճէհէնէմ ա-
զապլարընա , նիհայէթսիզ իշքէնճէլէրէ տիւշար օլաճաղըմ .
զիրա հէր կիւն պուրատան չըգտըզտան սօնրա սէնին խա-
թըրէն պէնիմէ պէրապէր կէլիյօր վէ վիւճուտիմի եագը-
յօր , Լաքին սէն պուշլարը պիլմէզսին . սէնին նէֆէսին

պէնի սուզան խորիւր զանն խորիւրմ. կիճէլէրի նասըլ ույ-
գուսըղ կէչիրտիյիմի պիլմէզսին . . . պուներ շիմտիյէ գա-
տար սանա սէօլլէմէյօր ըտըմ . . . լաբին սէն պէնի սէվ-
մէօյսըն զանն իթտիյիմ գէմանլար նա'սըլ սէնի չաղը-
րըր վէ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլար իտի իսէմ , շիմտի տէ
պէնի սէվմէքտէ օլտրղընըր վէ պէնիմ մալիմ օլաճաղընը
պիլմէքլէ պէրապէր , եինէ հէր կիճէ սալըգլայարագ սէ-
նի չաղրըրյօրըմ , աղլարյօրըմ , ֆէրեատ ու ֆիղան իտիյօ-
րըմ : Սէնի հէր կիւն տահա կիւզէլ վէ տահա սէվիմի
կէօրմէք վէ հէր կիւն տահա զիյատէ մէֆթունըն օլարագ
սէնտէն այրըլմագ նէ' գատար ճիկէրիմի բարալատըղընը
պիլմէզսին . . . խա'յր . պիլմէզսին քի . . . :

Ճալմա սէօզիւնիւ տէվամ իտէմէտի : Մէրգուճըն
պահա իթտիյի ազապ վէ իչքէնճէլէրին պէլքի տահա շիտ-
տէթլիլէրինի Ատրիէն տէ հըսս իթմիչ իտի . պինսէն ալէյհ
կիւզէլ տէրիգանլընըն էլէքթրիգ կիպի միւէսսիր օլան
սէօզլէրինտէն ալթիւսթ օլարագ , ճէսարէթ վէ մէթանէ-
թինին կէվչէտիյինի հըսս իթտի . մուգավէմէթի նագա-
պիլ պիր կէվչէքլիք' գուվ/էթինի , աղլընը սէլպ իթմէք-
տէ իտի . ֆագաթ սօն պիր զայրէթ իճրա իտէրէք պիր-
տէն պիրէ ալաղա գալգտը վէ Մայեէօնիւն օտասընա ա-
չըլան պիր գաբուլա տօղրու գօշարագ :

— Հէմշիրէճիյիմ . . . հէմշիրէճիյիմ . . . պէնի գուր-
թա'ր . . . պիգի գուրթա'ր . — տէյու հայգըրտը :

Պիր իբի սանիյէ սօնրա , մատմուզէլ տը Գարտօվիլ
եիւզիւ եաչլարա ըսլանմըչ օլտըղը հալտէ , Մայեէօյիւ
գուճաղընտա սրգմագտա իտի . ճալմա իսէ գաբու էօ-
նիւնտէ սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ տիզ չէօքմիւչ
տուրույօր վէ պու գաբուտան տըչարը չըգմաղա ճէսա-
րէթ իտէմէյօր ըտը :

56

ՇԱՆ ՈՒ ՇԵՅՐԷԹ ԱՐՁՈՒՍԸ

Ճալմա իւէ Ատրիէն արասընտա վուգու պուլան միւլ-
լագաթտան պիր գաչ կիւն սօնրա , Բոտէն Վաթիրար սօ-
գաղընտաքի խանէտէ վագը օլուպ տօգթէօր Պապէնիէ
թարաֆընտան իճրա օլունկան ամէլիյաթը ճէրրահիյէյէ քէ-
մալը ճէսարէթլէ մուգավէմէթ իթմիշ օլտըղը եաթագ օ-
տասընտա աշաղը եօգարը կէզինմէքտէ իտի : Իքի էլլէ-
րինի ըհաընկօթընըն արգա ճէպլէրինէ սօգմըշ վէ պաշը-
նը կէօյսիւնէ սարգմըշ օլտըղը հալտէ , տէրին տէրին տիւ-
շիւնիւյօր ըտը : Աթտըղը ատըմլար կեան աղըր վէ կեան
տախի տիւրաթլը օլտըղընտան , գալպի պէօյիւք պիր հէ-
յէճան իշինտէքի պուլունտըղը անլաշըլըյօր ըտը : Մէր-
գոււմ քէնտի քէնտինէ շու սեօղլէրի սէօյլէմէքտէ իտի :

— Բօմա թարաֆընտան գօրգոււմ եօգ տըր . հէր շէյ
իսթէտիյիւմ կիպի եիւրիւյօր . . . իսթիֆայա հէման տա
մուվաֆագաթ կէօպթէրիւմիշ տիր . . . էկէր մուգարրէր օ-
լան ֆիյաթը քէնտիւլէրինէ վէրէպիւլէճէք օլուրսամ , գար-
տինալ-բընսա գարիպէն իճթիմա իպէճէք օլան գաքտիւ-
նալլար մէճլիսինտէ հագգըմտա տօգուզ ըէյ իլէ էքսէ-
րիյէթ իսթիհսալ իտէճէյինի թէէմին իտիյօր . . . բէտէրի
ուսուլմիւմիզ տախի պանա միւսախա տիր . . . գարտինալ
Մալիբիէրինին զահիպ օլտըղը չիւպհէլէր եա մահվ օլմուշ
տըր վէ եախօտ օ ճիհէթտէն չիմտիլիք հիշ պիր սէս չը-
գարըլմայօր . . . : Մա մաֆիհ աբբայ տ'էկրինեինին Մալի-
բիէրի իլէ օլան մուխապէրէպի հագգընտա էնտիշէտէն
խալի տէյիլիւմ . . . պու մուխապէրէ հագգընտա պիր մա-

լիւմաթ ալմագ պէնճէ միւմքին օլամատը... լաքին պէ-
խա եօգ... պու էսկի ասքէր մուհաքէմէ իտիլմիշ պիր ա-
տէմ տիր... անըն իշի թօրպատա տըր... պիր ազ սապը
իտէճէք օլուրսագ, իշ պիթէր:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ, Բօտէնին մօրարմըշ տու-
տագլարընտա տէհշէթլի պիր թէպէսսիւմ հուսուլէ կէլ-
տի քի, պու թէպէսսիւմ եիւզիւնէ շէյթանի պիր թավը
վէրմէքտէ իտի:

Մէրգում ազաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա, սէօղիւնիւ
շու եօլտա տէվամ իյլէտի:

— Սէրպէսթիի էֆքեար թարաֆտարը վէ սէնաաթ-
քեարլարըն մուհիպպի օլան Մ. Հարտինին ճէնաղէ ալայը
էվլէլիսի կիւն Սէնթ-Էրէմտէ իճրա օլունտու... Ֆրան-
սուա Հարտի պիր ույուշուգլըգ էսնասընտա սէօնիւպ
կիթտի...: Հէր նէ գատար հիպէնամէսի էլիմտէ իսէ
տէ, պու սուրէթլէ վէֆաթ իթմէսի տահա զիյատէ էմ-
նիյէթպախշ տըր... հէր շէյ տավա թահթընա կիրէպի-
լիր... լաքին էօիւլէր տավայա գալգըշամազլար...:

Բօտէն պիր գաշ տագըգա միւլահաղա իտէրճէսինէ
տուրտըգտան սօնրա, էօֆքէլի պիր սէտա իլէ:

— Շիմտի մէյտանտա շու գըզըլ սաշըր գըզ իլէ ա-
շըզը գալտը... մայիսին եիկիրմի եէտիսինտէ պուլունը-
յօրըզ... հազիրանըն պիրի եագլաշըյօր... հալ պու քի
եէքտիկէրինէ աշըգ օլան պու իքի գումրունըն եարալան-
մասը միւմքինսիզ կիպի կէօրիւնիւյօր...: Բրէնսէս տը
Սէն-Տիդիէ էյի պիր սիլահ պուլմուշ օլմագ զաննընա տիւշ-
միւշ... պէն տէ քէնտիսի կիպի զանն իտէճէք իտիմ...:
Ֆիլ հագըգա Ակրիքու Պոտուէնին օ տէլի գըզըն օտասըն-
տա սագլը պուլունմուշ օլտըղընը իթթար իթմէք կիւզէլ
պիր վէսիլէ իտի... զիրա հինտլի գաբլան վահիյանէ պիր
սուրէթտէ կիւմիւրտէմիշ. լաքին կիւվէրճին գըրմըզը կա-
կասընըն ուճըյլա էօթէր էօթմէզ, պուտալա գաբլան տէր:

հալ բենչեւերին իշինէ չեքերէք կիտիպ անըն աշագւարը ալթընտա պիւքիւլմիւշ գալմըշ . պու քէյֆիյէթ էսէֆէ շայան պիր շէյ տիր . . . էյի պիր ֆըրսաթ պաշ կէօսթէրմիշ իքէն , հիշ պիր սէմէրէսի կէօրիւլէմէմիշ . . . :

Րօտէնին երկրիւյիւշիւ կիթտիքճէ հէյէճանլը պիր թավը քէսպ իթմէքտէ իտի . մէրգուժ սէօզիւնիւ շու վէճհլէ տէվամ իլլէտի .

— Էֆքեհարըն պիրի պիրինի թաագիպ իթմէսինտէն տահա զարիպ պիր շէյ եօգ տըր : Պու տէլի գըզը պիր կիւվէրճինէ թէշպիհ իթտիյիմ սըրատա , Սէնթ-Գոլումպ (մուգատտէս կիւվէրճին) նամընտաքի շու իսթիյար գատըն պիլմէմ նէ՝ իշուն ֆիքրիմէ կէլիյօր . ումարըմ քի րահիպ Գորպինէ պու գատընը նիհայէթ պիղիմ մէնֆաւթըմըզա՝ գուլլանաճադ տըր . էվվէթ , օ ճատը գարընըն խաթըրէսի նիշուն ֆիքրիմէ կէլիյօր : Պէն չօգ տէֆալար տըզգաթ իթմիշիմքի , էն զիյատէ ինանըլմազ թէսատիւֆէր շիիր եաբմադլա մէշղուլ օլանլարըն ֆիքրինէ զայէթ կիւզէլ գաֆիյէլէր կէթիրտիյի կիպի , Սէնթ-Գոլումպ տէնիւլէն պու մուրտար ճատը իլէ Ատրիէն տը Գարտօվիլ արասընտաքի շու մուգայէսէտէ տախի զայէթ կիւզէլ ֆիքրէր վար տըր . . . : Ֆիլ հագըզա պու իքի գատընը եէքտիկէրինէ պէնզէթմէք՝ քէտիյէ եիւզիւք վէ պալըզա կերտանլըգ թազմադ գապիլինտէն աիր : Հայտի . . . պուրատա իշէ եարայաճադ պիր շէյ եօգ :

Րօտէն պու սէօզլէրի հէնուզ պիթիրմիշ իքէն , պիրտէն պիրէ սարսըլտը . չէհրէսինտէ էվվէլա զարիպ պիր մէսէրրէթ շաշաասը բարլատը վէ պիր ալիմ թէսատիւֆէն մէմուլըն զայրը պիր քէշֆէ մուվաֆֆադ օլտըզը զէման մէսուր օլարադ նա՛սըլ միւթէֆէքքիրանէ պիր հայրէթէ տիւշար օլուրսա , Րօտէնին սիմասընտա տախի այնը հալ կէօրիւնտիւ :

Պիր ազ սօնրա պաշընը գալտըրմըշ , կէօզլէրինի իրի

իրի աչմը՝ վէ պաթըգ եանագլարը պիր նեւ մաղրուրի-
յէթլէ շիմիշ օլտըղը հալտէ տիքիլտի տուրտու վէ գօլլա-
րընը մուզաֆֆէրանէ պիր թաւը իլէ պիրի պիրինէ գաւուշ-
տըրարագ . . .

— Օհ, ֆիքրին զարիպ զարիպ թէպէտտիւլաթը, էֆ-
քեարը պէշէրին անլաշըմազ թէսէլսիւլաթը նէ՛ գատար
շայանը հայրէթ տիր . . . պունլար չօգ քէրրէ էհէմմիյէթ-
միզ պիր նօգթատան հարէքէթլէ բարլագ վէ զայէթ մու-
հիմ պիր ֆիքրէ միւնճէր օլուրլար . . . Պու հալ քիւ-
շիւքլիւք միւ տիր, պէօյիւքլիւք միւ տիր . . . հէր նէ
օբուրսա օլտուն, պու հալ բէք զարիպ տիր : Յ գըղըլ ոաշ-
ըլ գըղըլ պիր կիւվէրճինէ թէշպիհ իթաիմ . . . պու թէշպիհ
պիր չօն մախլուգաթըն ճիսմի վէ լուհը եիւզիւնտէն սուի
խթիֆատէյէ ալըշմըշ օլան օ ճատը գարըյը խաթըրըմա
պըրագտը . . . պագը ատի տարպը մէսէլլէր ֆիքրիմէ կէշ-
տի . . . քէտիյէ եիւզիւք . . . պալըղա կէրտանլըգ . . . Պիր-
տէն պիրէ պու կէրճԱՆԼԸԳ քէլիմէսինտէն կէօզիւմէ պիր
գըյա սըշրատը վէ նագապիլի թէարուզ օլան պու իքի
աշըգլարը տիւշիւնէրէք շիմիյէ գատար իշինտէ գալտը-
ղըմ գարանլըգտա պիր այտընլըգ բէյտա օլտու : Էվվէթ,
եալընքը պու կէրճԱՆԼԸԳ քէլիմէսի պիլմէմ նէ գատար
զէմանտան պէրու գաբանմըշ օլան պէյնիմին մահֆազա-
սընը աշմագ իշուն ալթուն պիր անախթար օլտու . . .

Բօտէն աճէլէ աճէլէ եէնիտէն եիւրիւմէյէ պաշլաթա-
րագ, սէօզիւնիւ շէօյլէճէ տէվամ իթտի . . .

— Էվվէթ . . . թէճրիւպէ իթմէլի տիր . . . նէ՛ գա-
տար տիւշիւնիւյօրսամ, պու թէտպիր պանա օ՛ գատար
գապիլի իճրա կէօրիւնիւյօր . . . Ֆագաթ օ իլթիյար Սէնթ-
Գօլումպը քիֆին վատըթասըյլա էլտէ իթմէլի . . . հա՛, պի-
զիմ շիման թագ Տիւմուէն վար տըր . . . պուրտը էյի,
լաքին էօթէքի . . . էօթէքինի նէրէտէ պուլմալը . . . պու-
լուսա պիլէ նա՛սըլ գանտըրմալը . . . իշին է՛ն միւշքիլ

ճիհեթի պուրասը տրր . . . էջլէ իսէ մուվաֆֆագ օլաճա-
ղըմըզը տահա իւմիտ իթմէյէլիմ:

Բօտէն միւլահազաքեարանէ պիր չէհրէ իլէ թըրնագ-
լարընը կէմիրէրէք Խէնիտէն աշաղը եօգարը կէղինմէյէ
պաշլատը . պիր իքի տագըզա գատար ֆիրրի օ գատար
կէրկիլէնտի քի , ալնընտա իրի իրի թէր տանէլէրի պի-
րիքտի . մէրգում կեահ սէմատան պիր իլհամ պուլմագ
իւզրէ կէօղլէրինի եօգարը գալտըրարագ վէ կեահ տախի
սաղ էլինին թըրնագլարընը կէմիրիքէն քօլ էլիլէ պաշը-
նը գաշըյաւագ , օտանըն իլինտէ կիտիպ կէլիր վէ տու-
րըր ըտը . արա սըրա տա այագլարընը եհրէ վուրուր վէ
պիրի պիրինի միւթէագըզ պասըլ օլան հիտտէթ վէ եա
իւմիտ սէտալարը ըզհար իտէր իտի :

Պու ատէմին մէշղուլիյէթի զիհնիյէսինին սէպէպի
տէհէթլի օլմամըշ օլսալտը , պու գուվվէթլի ֆիրրին
վասըթալար իճատը իչուն նէ' եօլտա ճէպրի նէֆա իթտի-
յինի խաֆիյէն օէյր իթմէք վէ զէքեավէթի խարիգ իւլ
ատէսինին պիւթիւն մէնապիինի ճէմ' իթմիշ օլտըղը թէ-
սավվուրըն հուսուլինի թէէմին իթմէք իւզրէ զիհնիտէ
բէյտա օլան էյի վէ եա քէօթիւ թէպէտաիւլաթը պիրէր
պիրէր թէտգիգ իթմէք հագըզաթէն շայանը տըզգաթ
պիր մէնզարէ իտի :

Նիհայէթ իշ գարիպէն նէթիճէ պուլաճագ կիպի
կէծրիսիտիւ . զիրա Բօտէն քէնտի քէնտինէ .

— Էվվէթ . . . Էվվէթ . . . պու թէտպիր թէհլիքէլի
վէ գազալը տըր , լաքին է'ն սիւրաթլը վասըթա պու տըր ,
նէթիճէսի տէ հատտ ու հիսապըն խարիճինտէ օլապիլիր ,
պիր լաղըմըն բաթլամասընտան հասըլ օլաճագ նէթիճէ-
լէրի էվվէտէն քիմ' կէօրէպիլիր . — տէտի վէ պատէհու
քէնտիսինտէ նատիր կէօրիւլէն նէշէլի պիր թավր իլէ սէօ-
զիւնիւ տէվամլա .

— Օ'հ , հիտտէթ . . . հիտտէթ . . . իւզէրինտէ խաֆիֆ

վէ ֆագաթ մահիրանէ պիր սուրէթտէ հարեքէթ իթմէյի պիւնէն ատէմէր իչուն նէ՛ կիւզէլ պիր բիյանօ տըր : Լաքին ֆիքրին գուվլէթի տէ նէ՛ ֆէվզ էլ ատէ տիր . . . Եա՛րապպի . . . պունտան սօնրա կէլսինլէր տէ բալամուտըն պէօյիւք պիր մէշէ աղաճը վէ պուղտայ տանէսինին տէ պաշագ օլմասընըն զարիպէլէրինտէն պահա իթսինլէր . պուղտայ տանէսի պէօյիւյիննճէյէ գատար այլար լաղըմ տըր , բալամուտ օ ճէսամէթի պուլուգնճայա տէյին ասըրլար կէշէր . հալ պուքի տօգուզ հարֆտան միւրէքքէպ օլան շու կէրՏԱՆԼԼԴ քէլիմէսի պիր գաշ տագըգա էվլէլ թօխում կիպի պէյնիմին իչինէ տիւշտիւ վէ պէօյիւյէ պէօյիւյէ շիմտի մէշէ կիպի ճէսիմ պիր աղաճ օլտու . էվլէթ , պու քէլիմէ էօյլէ պիր ֆիքրին թօխումը օլտու քի , մէշէ աղաճը կիպի եէր ալթընտա պինլէրճէ տալլարը վար տըր , մէշէ կիպի օ տա կէօյէ տօղրու եիւքսէլիր . . . զիրա պէն տէ ճէնապը Հագգըն շան ու շէրէֆի իչուն հարեքէթ իտիյօրըմ . . . էվլէթ , էկէր մագսատըմա վասըլ օլաճագ օլտըսամ , պաշգալարը կիպի պէն տէ տաիմա ճէնապը Հագգըն շան ու շէրէֆի ուղուրընա չալըշաճաղըմ . . . հէմ տէ մագսատըմա վասըլ օլաճաղըմ . . . զիրա պուսէֆիլ րէնըրոնլար կէօկէ կիպի կէշիպ կիտէճէքլէր տիր : Ֆիլ հագըգա րէիսի օլաճաղըմ թարիգաթը մանէվիյէյէ պու ատէմէրին եաշամասընտան վէ եա էօլմէսինտէն նէ՛ օլապիլիր . տիւնեատաքի պէօյիւք պալսթլար թէրազիսինտէ պու կիպի հայաթլարըն նէ՛ աղըրլըղը օլապիլիր . . . ֆագաթ քիւսթախանէ պիր սուրէթտէ թէրազիյէ աթաճաղըմ պու միրաս պէնի էօյլէ պիր տէրէճէյէ եիւքսէլտէճէք տիր քի , հէր նէ տէրլէրսէ տէսինլէր , օ տէրէճէտէն ինսան տահա բէք չօգ հիւքմտարլարա , բէք չօգ էհալիյէ հիւքմֆէրմա օլապիլիր . . . Պուտալար պիզէ գապա պիր սէտա իլէ . « Ումուրըր րուհանիյէ սիզտէ գալըն . . . ումուրըր ճիսմանիյէյի պիզ քէն .

տիմիզէ սագլայաճաղըզ. . . ։ տէյէրէք, պիզիմ կիպի Գի. լիսէ էրպապընը էզմէք խայալընտա պուլունը յօրլար : Պուն. լարըն վիճտանլարը ումուրը բուհանիյէտէն հիչ պիր շէյ թալէպ իթմէմէյի, ումուրը բուհանիյէյի պիւս պիւթիւն պրրագմայը վէ անա նազարը հագարէթլէ պագմայը քէն. տիլէրինէ թավսիյէ իտէրէք նա'սըլ տա էյի իլհամ իտի. յօր. . . պունտան պաշգա պունլարըն ումուրը բուհանիյէ իլէ հիչ պիր միւնասէպէթլէրի եօգ տըր. . . : Օհ, միւհ. թէրէմ հայվանլար. . . քէնտիլէրի նա'սըլ տօղրուճա տէ. յիրմէնէ կիտէրլէրսէ, ինսան տախի ումուրը բուհանիյէ վասըթասըյլա տօղրուտան տօղրույա ումուրը ճիսմանի. յէյէ վասըլ օլուր. . . հալ պու քի քէնտիլէրի պուրալարընը ասլա պիլմէ յօրլար. . . կիւյա ճիսմէ հիւքմ իտէն բուհ տէ. յիլ իմիչ կիպի, ումուրը բուհանիյէյի պիզէ թէրք իտի. յօրլար. . . ումուրը բուհանիյէյէ նազարը հագարէթլէ պա. գը յօրլար. . . եանի վիճտանլարա, բուհլարա, ֆիքիլլէրէ, գալպլէրէ հիւքմ իթմէք հագգընը. . . ճէնապը հագգ նա. մընա ճէղա թային իյլէմէք, աֆվ իթմէք, միւքեաֆաթ վէրմէք, մաղֆէրէթ տաղըթմագ վէ պունլարը տա պիր կէճնէ թէֆթիչ վէ մուայէնէ վուգու պուլմագսըզըն վէ օ պուտալա ճիսմանիյէթ թարաֆտարընըն պիր շէյ կէօրմէ. սինէ մէյտան վէրիլմէքսիզին եաքմագ իգթիտարընը պիզէ թէրք իտիյօրլար. . . : Ահմագլար ումուրը ճիսմանիյէ վէ մատտիյէյէ միւթէալլիգ օլան շէյլէրի քէնտիլէրինէ սագ. լամիչ օլտըգլարը իչուն, մէսէրրէթլէրինտէն գարընլարը. նը օվալարլար : Եալընըզ վագթ վագթ քէնտիլէրի ճիսմ. լէրի էլտէ իթմիչ իսէլէր, բուհլարըն տա պիզիմ էլիմիզ. տէ պուլունտըղընը վէ բուհլար ճիսմլէրի իտարէ իթտիյի ճիհէթլէ, ճիսմլէրին տախի նիհայէթ պիզիմ իլէ պէրա. պէր կէլէճէյինի ազաճըգ կէճ օլարագ ֆարգ իտէրլէր. պունըն իւզէրինէ օ պուտալա ճիսմանիյէթ թարաֆտար. լարը աղըզլարընը աչըպ էլլէրինի գարընլարը իւզէրինէ գօ.

յարագ վէ կէօզէրինի իրի իրի աչարագ . « Աճայիպ . . . »
պու օլաճագ չէյ մի . . . » տէրէր :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքաէն սօնրա , Բօտէն վահշիյանէ
պիր հաճարէթի հավի պիր գահգահա գօրարտը վէ պա-
տէհու աճէլէ աճէլէ եիւրիւյերէք , սէօզիւնիւ շու սու-
րէթլէ տէվամ իյլէտի .

— Օհ , պէշինճի Սեքստոսըն նաիլ օլտըղը իգպալէ
պիր տէֆն պէն տէ նաիլ օլայըմ . . . ալէմ պիր կիւն ու-
յանտըղընտա գուվվէի ռուհանիյէնին պէնիմ կիպի պիր
ատէմին ցլլէրի իչինտէ նէ՛ տէմէք օլտըղընը կէօրէճէք
տիր , ցվփէթ , էօյլէ պիր բահիպին քի էլլի եաշընա գատար
քիրլի , գանաաթքեար վէ պիքիր գալաը վէ բաբա օլ-
տըգաան սօնրա տա եինէ քիրլի , գանաաթքեար վէ պի-
քիր օլարագ էօլէճէք տիր :

Բօտէն պու սէօզէրի սէօյլէտիյի սըրատա , տէհ-
շէթլի պիր թավը քէսպ իթմիշ իտի : Պազը մէշհուը բա-
բալարտա նէ՛ գատար գանլը վէ մէզմում պիր շան
ու շէօհրէթ արզուսը կէօրիւմիւշ իսէ , անըն պիր այնը
տախի մէրգումըն եիւզիւնտէ բարլայօր ըտը . հիւքմ իթ-
մէք արզուսը մէրգումըն մուրտար գանընը հէյէճանա
կէթիրմէքտէ , եագըճը պիր թէր վիւճուաինի գաբա-
մագտա վէ էթրաֆընտա մուրտար պիր գօգու ինթիշար
իթմէքտէ իտի :

Նակէհան , իսանէնին հավլիսինէ կիրէն պիր բօսթա
արապասընըն կիւրիւթիւսիւ Բօտէնին նազարը տըգգաթը-
նը ճէլպ իթտի . մէրգում պու տէրէճէ հէյէճանա գաբըլ-
մըշ օլտըղընտան տօլայը միւթէէսսիֆ օլարագ , պէյազ
վէ գըրմըզը տաամալը քիրլի մէնտիլինի ճէպինտէն չը-
գարտը վէ պունը պիր գատէհ սու իչինէ պաթըրտըգ-
տան սօնրա , կէլէն եօլճունըն քիմ օլտըղընը անլամագ
իւզրէ բէնճէրէնին եանընա եագլաշմագլա պէրապէր , ալ-
նընը , եանագլարընը վէ գուլագ թօզլարընը ըսլաթտը :

Լաքին արապա՝ գաբու իւղէրինտէ պուլունան պիր սա-
չաղըն ալթընտա տուրմուշ օլտըղընտան, կէլէն եօլճունըն
քիմ օլտըղըն կէօրէմէտի :

Պունըն իւղէրինէ եավաշ եավաշ էվվէլքի ֆիւթուր-
օըղըղընը եէնիտէն պուլարագ :

— Զարար եօգ... կէլէն ատէմին քիմ օլտըղընը պիր
աղ սօնրա անլարըմ... : էվվէլա շու չաբգըն ժագ Տիւ-
մուլէնէ եազարըմ տա չար չաբուգ պուրայա կէլմէսինի
իշար իտէլիմ. ժագ Տիւմուլէն Գլովիս սօգաղընտաքի խա-
նէտէ շու ճէհէննէմիք Պէրանժէնին նաղմէլէրի իլէ սինիր-
լէրիմի այաղա գալտըրան օ սէֆիլ գըղըն մէսէլէսինտէ
պանա բէք կիւզէլ խըտմէթ իյլէտի... ումարըմ քի պու-
տէֆա տախի պանա խըտմէթ իտէպիլիր : Ճանը պէնիմ
էլիմտէ տիր... իսթէր իսթէմէզ իթաաթ իտէճէք տիր :

Պատէհու Րօտէն եազը մասասընըն պաշընա կէչիպ
պիր մէքթուպ եազտը :

Պիր գաշ սանիյէ սօնրա գաբու պիրտէն պիրէ վոն-
րուլտը. պու գաբու իչէրտէն իքի տէֆա քիլիտլէնմիշ ի-
տի. գաբունըն շու սուրէթլէ գաբանմըշ օլմասը ժէզիւիթ
ճէմիյէթի նիզամնամէսինէ մուղայիր իտի իսէ տէ, Րօտէն
հաիզ օլտըղը նուֆուզ վէ էհէմիյէթտէն էմին օլտըղըն-
տան վէ ճէմիյէթին մէնաֆիինի պէհանէ իթթիսազ իտէ-
րէք տիկէր պիր քիմսէնին ըէֆագաթընտան պիր միւտտէթ
գուրթուլմագ իւզըր բէտէրի ումուլիտէն միւսաատէ ալմըշ
պուլընտըղընտան, չօգ տէֆա թարիգաթըն նիզամնամէսի
ահքեամընա մուղայիր հարէքէթլէրտէ պուլունուր ըտը :

Գաբու աշըլընճա, պիր խըտմէթքեար իչէրի կիրէրէք,
Րօտէնէ պիր մէքթուպ վէրտի : Մէրգուլ տախի պու մէք-
թուպը ալտը վէ աշմազտան էվվէլ, խըտմէթքեարա խի-
թապէն :

— Կէլէն արապա քիմին արապասը տըր. — տէյու
սօրտու :

Խըտմէթքեար մագամը իհթիրամտա ելիւէրէք :

— Բոմատան կէլիյօր , բէտէրիմ . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Բօտէն քէմալը կէրմի իլէ « Բոմատա՞ն մը . . . » տէյու թէքրարլատըգտան սօնրա , եհլզիւնտէ պիրտէն պիրէ միւպհէմ պիր էնֆիշէ ասարը կէօրիւտիւ . պատէհու հէյէճանընը թէսքին իտէրէք , ալտըղը մէքթուպը էլինտէ թութմըշ օլտըղը հալտէ , իլավէի մէգալ իլէ .

— Արապանըն իշինտէ քիմ վար ըտը . - տէյու սիււալ իթտի :

Խըտմէթքեար . - Մուգատտէս ճէմիյէթիմիզ ազապընտան միւհթէրէմ պիր րահիպ վար ըտը :

Բօտէն՝ քօսթա արապասըյլա սէյահաթ իտէն պիր րահիպին մութլագա մուհիմմ վէ միւսթաճէլ պիր մէմու . րիյէթի հաիզ օլաճաղընը պիլտիյի ճիհէթլէ , շիտտէթլի պիր մէրագա տիւշմիւշ օլմագլա պէրապէր , պու պապտէ զիյատէ պիր սիւալ սօրմազա ճէսարէթ իտէմէյիպ , եալընըզ էլինտէքի մէքթուպը կէօսթէրէրէք .

— Պու մէքթուպ նէրէտէն կէլիյօր . - տէյու սօրտու :

Խըտմէթքեար . - Սէնթ-էրէմտէքի մանասթըրըմըլտան կէլիյօր , բէտէրիմ . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Բօտէն քէմալը տըգգաթլա եազըյա պագտը վէ Մ . Հարտինին էսնաի վէֆաթընտա եանընտա հազըր պուլունմաղա մէմուր իտիլմիշ օլան աբբայ տ'կրինեինին եազըսը օլտըղընը տէրհալ անլատը : Պու մէքթուպ աթիտէքի սէօզլէրի հավի իտի .

« Զաթը ալիւէրինէ մուհիմմ օլմագտան զիյատէ զասրիպ օլան պիր վագըայը իխպար իթմէք իւզրէ խուսուսի պիր թաթար կէօնտէրիյօրըմ :

« Մ . Ֆրանսուա Հարտինին ճէնագէ ալայը իճրա օլընտըգտան սօնրա , նաշընը հավի օլան թապուլթ՝ ճիվար-

տաքի չէհրին գապրիսթանընա նազլ իտիլինճէյէ գատար մուվազգաթէն իպատէթխանէմիզին ալթընտաքի պօտուրումա վազ իտիլտի . պու նպպահ ատէմլէրիմիզ թապուլթըն նազլը իչուն իճապ իտէն հազըրլըզլարը կէօրմէք իւզրէ պօտուրումա էնտիքլէրի սըրատա , թապուլթ նապէտիտ օլմուշ ըտը . . . :

Բօտէն պու սէօզլէրի օգուլընճա թէաճճիւպի հավի պիր հարէքէթ ըզհար իտէրէք .

— Տօղրուսը պու բէք զարիպ չէյ տիր . — տէտի վէ պատէհու եինէ օգումասընը տէվամ իյլէտի .

« Ումուրը մուգատտէսէյէ մուղայիր օլան պու խըրսըզլըն ֆաիլլէրինէ վէ եա իզինի պուլմագ իւզրէ իճրա օլունան հէր տիւրլիւ թէհարրիյաթ պօշա չըզտը . մալիւմի նիզ օլտըզը վէճհլէ , իպատէթխանէ մանասթըրըմըզտան այրը օլտըզընտան վէ պէքճիսի ֆիլանը տա պուլընմատըղընտան , խըրսըզլար քիմսէյէ տուլուրմագսըզըն օրայա կիրէպիլմիչլէր . եալընըզ եաղմուրտան ըսլանմըշ օլան թօբրագ իւզէրինտէ տէօրթ թէքէրլէքլի պիր արապանըն իզլէրի կէօրիւլտիւ . լաքին իպատէթխանէտէն պիր ազ ուղնգտա , պու իզլէր գումլար իչինտէ զայպ օլմուշ օլտըղընտան , հիչ պիր չէյ պուլմագ միւմքին օլամատը . »

Բօտէն աէրին տէրին տիւշիւնմէյէ պաչլայարագ , քէտի քէնտինէ .

— Պու նաշը քիմ աշըրապիլիր . . . պու նաշը չալմագտա քիմին մէնֆաաթը օլտպիլիր . — տէտի վէ եինէ օգումասընը տէվամ իյլէտի .

« Պէրէքէթ վէրսին քի վէֆաթ իլմուխապէրի նիզամը տաիրէսինտէ թաստիգ իտիլմիշ տիր . պէնիմ տավէթիմ իւզէրինէ էթամբտան պիր թապիպ կէլիպ նաշը մուլայէնէ իյլէտի . շու հալտէ վէֆաթ քէյֆիլէթի միւքէմմէլ վէ մունթազամ սուրէթտէ թահգիգ իտիլմիշ վէ պինսէն ալէյ Մ . հարտինին հիպէնամէսիլէ միրաստաքի հուզու .

գընըն պիղէ կէչմէսի հէր վէճհ իլէ միւթէպէր պուլունմըշ տըր : Պունընլա պէրապէր , իճապընը իճրա իթմէնիզ իչուն խուսուսի պիր թաթար կէօնտէրէրէք պու վազըւայը սիղէ իխպար իթմէյի վազիֆէտէն ատտ իյլէտիմ : »

Րօտէն պիր տազըգա գատար տիւշիւնտիւքտէն սօնրա , քէնտի քէնտինէ :

— Տ'էկըրնեհինին հագգը վար տըր , պու վազըւա մուհիմ մամ օլմագտան զիյատէ զարիպ տիր . պունընլա պէրապէր պէնի էնտիչէյէ տիւշիւրիւյօր . . . պունըն իւզէրինէ սօնրատան տիւշիւնիւրիւզ . - տէտի :

Պատէհու մէքթուպը կէթիրմիշ օլան խըտմէթքեարա տէօնէրէք վէ նինի-Մուլէնէ եազտըղը մէքթուպը անա վէրէրէք :

— Պու մէքթուպը տէրհալ իւզէրինտէ եազըւմըշ օլան մահալէ կէօնտէրինիզ , ճէվապընա պէքլէսինյէր . - տէտի :

Խըտմէթքեար « Բէք էյի , բէտէրիմ » տէտիքտէն սօնրա , Րօտէնին օտաարնտան տըշարը չըգտը . թամ պու պըրատա պիր րահիպ իչէրի կիրէրէք , Րօտէնէ խիթապէն .

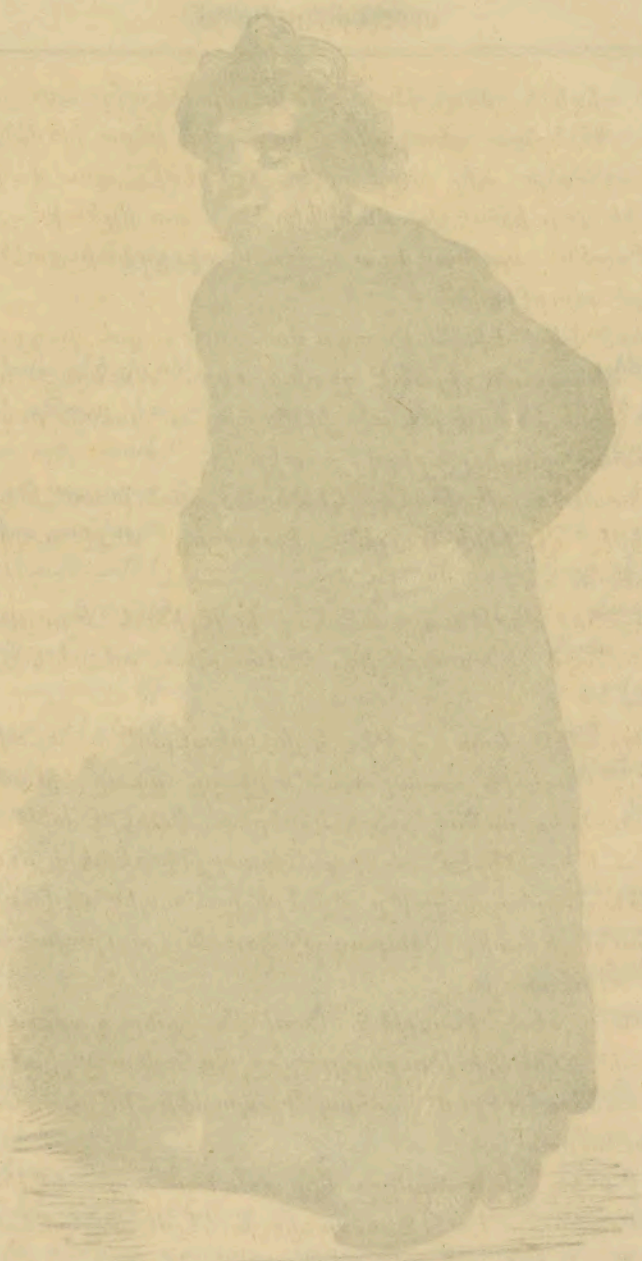
— Միւհթէրէմ րահիպ Գապոչչինի բէտէրի ումուրիմիզ թարաֆընտան զաթը ալիէրի իչուն պիր մէմուրիլէթի մախսուսէյի հաիզ օլարագ Րօմատան պուրայա կէլմիշ տիր . - տէտի :

Պու սէօզ իւզէրինէ Րօտէնին գանը գարըշտը վէ ֆագաթ Եինէ ֆիւթուրսըզըղընը մուհաֆազա իտէրէք .

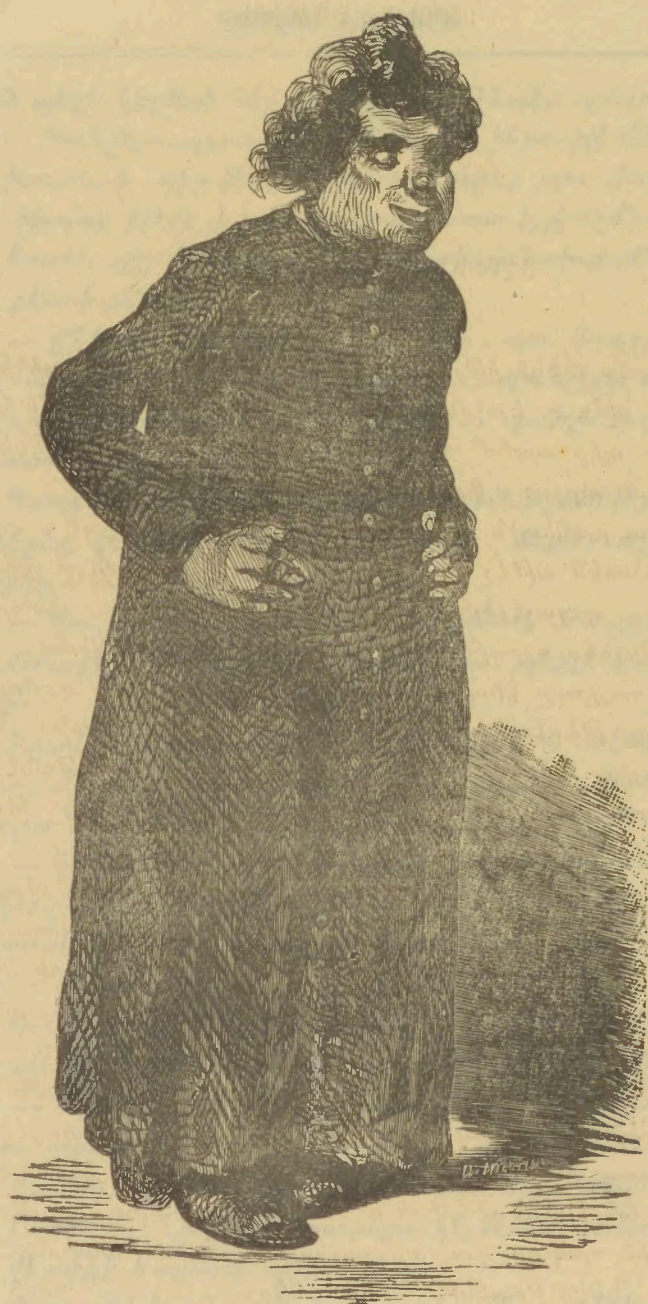
— Միւհթէրէմ րահիպ Գապոչչինի նէրէտէ տիր . - տէյու սօրտու :

Րահիպ . - Եանըմըզտաքի օտատա տըր , էֆէնտիմ : Րօտէն . - Լութֆէն պուրայա կէլմէսինի բէճա իտինիզ վէ պիզի եալընըզ պըրագընըզ :

Պիր սանիյէ սօնրա Րօմալը րահիպ Գապոչչինի իչէրի կիրաի վէ Րօտէն իլէ պէքապէր եալընըզ գալտը :

1840

ԻԱՀԻՊԷ ԲԱՊՈՉՉԻՆԻ

57

ԺԵՋԻԻԹԵ ԳԱՐՇԸ ԺԵՋԻԻԹԻ

Բօմա Ժեզիւիթներնտէն օլան րահիւլ Գապոչինի նի-
հայէթ օթուլ եաշնտա , գըսա պօյլու , շիման վէ թըգ-
նազա պիր ատէմ օլուլ , գարնը սիյահ ճիւլպէսի ալ
թընտան տըշարը ֆըրլամըլ ըտը :

Պու րահիւլին պիր կէօղիւ քէօր իտի իսէ տէ , տիկեր
կէօղիւնտէն աթէշ սըշրամագտա իտի . գըրմըզը չէհրէպի
կիւզէն , պէշաշէթլի վէ թէպէսսիւմիւ օլուլ , Հազրէթի
իսանըն չօճուլըզընը իրայէ իտէն պիր պալ մօմու հէյ-
քէլին սաշարը կիպի քէսթանէ լէնկինտէ օլան գըվըրճըգ
տաշարը թէրէսինի թաճ կիպի գուշաթմըլ իտի : Թէք-
լիֆսիզլիք տէրէճէսինէ վարան աթվարը տօսթանէ վէ
խալիսանէսի մէրգումըն չէհրէսիյէ բէք կիւզէլ թէվա-
ֆուլ իթմէքտէ իտի :

Բօտէն պիր սանիյէ զարֆընտա Բօմալը մուխպիրին
նա'սըլ ատէմ օլտըզընըլ անլատը վէ քէնսուլ օլտըզը ճէ-
միյէթին վէ Բօմանըն ատէթլէրինի բէքէյի պիլտիյինտէն ,
պու խօշ աթվարըլ րահիւլի կէօրիւնճէ էվվէքա գալպինտէ
ուղուրսըզ պիր հըսա բէյտա օլտու :

Գարշըսընտաքի ուզուն պօյլու , քէմիքլի վէ էօլիւ
չէհրէլի պիր րահիւլ օլմուշ օլսայըտը , պու գատար գօրգ-
մայաճագ իտի . զիրա Ժեզիւիթ ճէմիյէթինին՝ կէօնտէրտի-
յի մէմուրլարըն չէհրէսի վէ աթվարը իլէ էքպապը մէքագը
միւմըլին օլտըզը գատար շաշըրթմաղա չալըշտըզընը պիլի
իտի : Էկէք Բօտէնին հըսսը տէրունի տօղրու իտի իսէ ,
րահիւլ Գապոչինինին աթվարը տօսթանէսինէ նազարէն ,

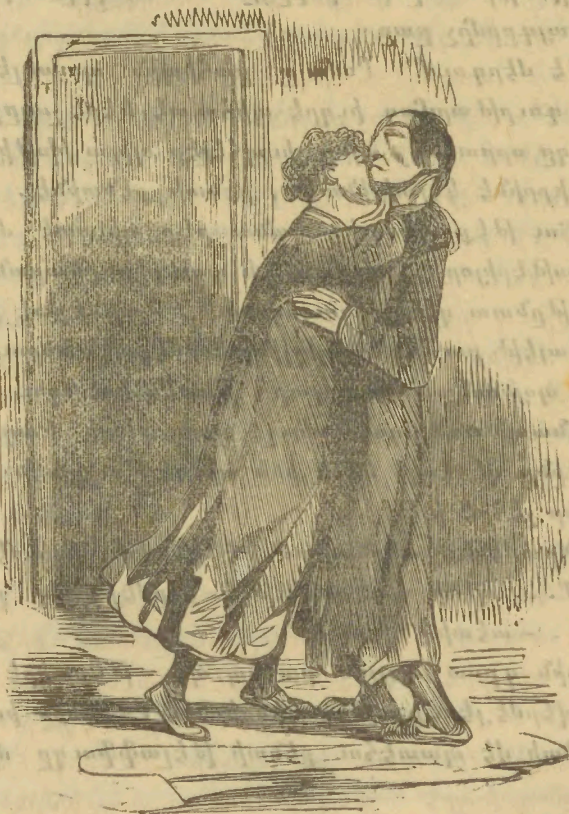
Ֆէնա պիր մէմուրիյէթի հաիզ օլտըզը տէրքեար ըտը :

Րօտէն՝ պիր հիւճիւմ վէ եա պիր տուզագ գօգուսը ալան իթիյար պիր գուրտ կիպի վէսվէսէլի պիր չէհրէ ալարագ վէ կէօզիւնիւ վէ ֆիքրինի տաիմա թէթիքտէ թուլթարագ , պու պէշաշէթլի վէ լէթաֆէթլի չէհրէ ալ-թընտա նէ՝ մէսթուր օլտըզընը էմնիյէթլի պիր սուրէթ-տէ քէշֆ իթմէյէ մէյտան պուլմագ իւզրէ , միւթատը վէճհէ անըր աղըր եիւրիւյէրէք Րօմալը րահիպէ եագ-լաշմըշ ըտը . լաքին գուրնագ Րօմալը պունա մէյտան վէրմէյէրէք , մուհապպէթի պիրատէրանէսինին շիտտէ-թինէ մաղլուպ օլմըշ կիպի , թա գաբունըն եանընտան Րօտէնին պօյնընա սարըլտը վէ մէրգումը քէմալը մու-հապպէթլէ գօլլարը արասընտա սըգարագ , իքի եանագ-լարընը թէքրար թէքրար էօքմէյէ պաշլատը . լաքին պու-սէլէրինին շագըրտըսը օտանըն պիր ուճընտան օ պիր ու-ճընա գատար էօթմէքտէ իտի :

Րօտէն միւտտէթի էօմրիւնտէ պէօյլէ պիր չէյէ թէսա-տիւֆ իթմէմիշ իտի . պու շամաթալը պուսէլէրին ալթընտա պիր հիյլէ տօլապը մէսթուր օլաճաղընտան կիթտիքճէ էնտիշէյէ տիւշէրէք վէ քէնտի ֆէնա ֆէնա հըսսիյաթը գալպինտէն հէյէճանա կէլէրէք , Րօմալը ժէզիւթին լիւ-զումընտան ֆաղլա օլան շու ասարը մուհապպէթինտէն գուրթուլմագ իւզրէ , պիւթիւն սայ ու զայրէթինի սարֆ իյլէտի իսէ տէ , Րօմալը ժէզիւթի քէնտիսինի սըգը սըգը-յա թուլթմըշ օլտըզընտան , վէ գօլլարը գըսա օլմագլա պէրապէր պէղայէթ գուլվէթլի իտույինտէն , նէֆէսի քէսիլինճէ գատար Րօտէնին եանագլարընը թէքրար թէք-րար էօքտիւ :

Պու էօքիւշէր իլէ պէրապէր է՛ն զիյատէ տօսթանէ վէ է՛ն զիյատէ խալիսանէ սէօզլէր տէ պուլունտըզընը սէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր . պու սէօզլէր էքէյիճէ տօղ-րու ֆրանսըզ լիսանըյլա վէ ֆագաթ զայէթ գապա պիր

Իթալեան շիյվէսիլէ սեօլէնիլմէքտէ իտի իսէ տէ , պունըն
Թարիֆինտէն սարֆը նազար իտէրիզ :

Խաթըրլարտա՝ օլմալը տըր քի ա Բօտէն շան ու չէօհ-
րէթ արզուսընը իքմալ իթմէք իւզրէ գուրտըզը էնթրի-
դաւարտան նէ՝ կիպի թէհլիքէլէր հուսուլէ կէլէպիլէճէ-
յինի անլայտադ վէ Բօմատա գէհիր իսթիմալի չօգ քէրրէ
լէվազըմը հիւքիւմէթտէն ատտ իտիլտիյինի տէ Թարիխ օ-
գումասըյլա էօյրէնմիշ օլտըղընտան , դարտինալ Մալի-
քիէրինին մուվասէլէթինտէն չիւպհէլէնմիշ վէ պիրտէն պի-
րէ քուէրայա Թուլուլարադ վէ ֆագաթ հըսս իթտիլի

աղբըլարըն քուէրա ալաիմինտէն օլտըղընը էվվէլի էմրտէ անլայամայարագ, գարտինալ Մալիբիէրինին եիւզիւնէ հիտտէթլի պիր նազար աթֆըյլա. « Զէհիրլէնտիմ... » տէյու հայգըրմըշ ըտը :

Իշթէ մէրգուլմ՝ Բօմալը րահիպին պուսէլէրինտէն եագայը գուրթարմագ իւզրէ պիհուտէ եէրէ չալըշըպ չապալատըղը սըրատա, այնը շիւպհէլէր պիւա իխթիյար եէնիտէն ֆիքրինէ կէլտիյինտէն, քէնտի քէնտինէ .

— Պու թէք կէօզլիւ պանա բէք զիյատէ մուհապպէթ կէօսթէրիյօր... օլմայա քի պու ըիյաքեարանէ պուսէլէր ալթընտա զէհիր պուլունսուլն : — տէմէքտէ իտի :

Նիհայէթ րահիպ Գապոչչինի էօքմէքտէն եօրուլարագ, Բօտէնին պօյնունտան այրըլտը . Բօտէն իսէ պու էօքիւշ ֆուրթուլնասընտան պօզուլմուշ օլան քիրլի եագասընը, գրավաթընը վէ էսկի եէլէյինի տիւզէլթտիքտէն սօնրա, թէրս պիր չէհրէ իլէ .

— Խըտմէթ քեարընըղ ըմ, էֆէնտիմ, խըտմէթ քեարընըղ ըմ... պէնի պու սուրէթլէ էօքմէյէ հիշ լիւզուլմ եօգ տըր . — տէտի :

Լաքին գըսա պօյլու րահիպ պու թէքտիրէ գարշը ճէվապ վէրմէյէրէք, թէք կէօզիւնիւ Բօտէնին իւզէրինէ աթֆ իթտի վէ պատէհու քէնտի թէլաֆֆուլը մախսուսըյլա .

— Մուգատտէս ճէմիյէթիմիզին շու բարլագ նուրընը նիհայէթ կէօրիւյօրըմ, անը կէօյսիւմէ պասապիլիրիմ . — տէտի :

Բահիպ Գապոչչինի էբէյիճէ սօլուգ ալմըշ օլտըղընտան, Բօտէնի եէնիտէն գուճագլամագ իւզրէ իւզէրինէ սալտըրմաղա հազըրլանտը իսէ տէ, Բօտէն գօլլարընը իլէրիյէ տօզրու ուզաթարագ հէման կէրի չէքիլտի վէ րահիպ Գապոչչինին գուլլանտըղը զայրը մաագուլ թէշպիհի անլաթմագ իսթէյէրէք .

— Բէք էյի, բէտէրիմ, բէք էյի, ֆագաթ էվվէլա
ինսան պիր նուրը կէօյսիւնէ պասամազ... սանիյէն պէն
պիր նուր տէյիլիմ... Ճէնապը Հագգըն հագիր վէ է-
հէմիյէթսիզ ամէլէսինտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլիմ. -
տէտի:

Ռօմայը ըհհիպ իսէ ֆէվզ էլ ատէ պիր շէվզ իլէ.

— Հագգընըզ վար, բէտէրիմ, ֆիլ հագըգա ինսան
նուրը կէօյսիւնէ պասամազ, լաքին անըն կէօզ գամաշ-
տըրաճագ տէրէճէտէ շաշատար օլան բարըթըսընա հայ-
րան օլմագ իւզրէ էօնիւնտէ սէճտէ գըլապիլիլ. - ճէվա-
պընը վէրտի:

Հաթթա էկէր Ռօտէն մէրգումըն գօլունտան թու-
թուպ տա մէն իթմէմիշ օլսայըտը, ըհհիպ Գապոչինի
սէօյլէտիյի սէօզիւ պիլ ֆիլի տալի իսպաթ իթմէք իւզրէ
Ռօտէնին էօնիւնտէ տիզ շէօքէճէք իտի. Ռօտէն սապըր-
սըզըգըլա տէտի քի.

— Պու հարէքէթինիզ այնը պութբէրէսթլիք տիր,
բէտէրիմ. պէնիմ էվսաֆըմը պէրթարաֆ իտէլիմ տէ սէ-
յահաթը վագըանըզըն մագսատը նէ՝ իսէ, օնու անլայա-
լըմ:

Գապոչինի. - Պու մագսատ գալպիմի մէսէրրէթ վէ
սաատէթ վէ մուհապպէթլէ տօլտուրույօր. օխշայըչլարըմ
վէ էօբիւշլէրիմէ պու մուհապպէթիմի սիզէ իպրազ իթմէյէ
չալըշտըմ. նէ եաբայըմ, եիւրէյիմ թէհամմիւլ իտէմէյիպ
ճօշույօր. եօլճուլըղըմ էսնասընտա գալպիմի անճագ զապթ
իտէպիլտիմ. զիրա եիւրէյիմ տաիմա սիզէ տօղրու թէվէճ-
ճիւհ իթմէքտէ իտի, ազիզ բէտէրիմ. սէյահաթըմըն
մագսատը ագըլըմը պաշըմտան ալըյօր, պէնի հայրան ի-
տիյօր. պու մագսատ...:

Ռօտէն. - (Շու միւլալաղալարտան սապըր թիւքէն-
տիյինտէն, մէրգումըն սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Լաքին սիզի
հայրան իտէն մագսատ նէ՝ տիր, օնու անլայալըմ:

Գապոյչինի . — Հիւրմէթլու վէ ֆազիլէթլու բէտէրի ումուլմիմիզին շու էմրնամէսինի օգույաճագ օլուրսանըզ պու մագսատըն նէ օլտըղընը անլարսընըզ :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , բահիպ Գապոյչինի իւչ եէրինտէն մէօհիւրլէնմիչ պիր մէքթուպ չըգարտը վէ պուլնը սուրէթի իհթիրամքեարաֆէտէ էօքտիւքտէն սօնրա Բօտէնէ ուզլաթտը . Բօտէն տալսի անը ալըպ աչնը իհթիրամլա էօքտիւքտէն սօնրա ազիմ պիր էնտիչէ իլէ աչտը :

Մէքթուպը օգուտըղը սըրատա , Բօտէնին չէհրէտի տալա թէղայեիւր իթմէտի . լաքին գուլագ թօղլարընտաքի շահ տամարլարընըն չաբուգ չաբուգ վուրմասը՝ հէյէճանը գալպինի կէօսթէթլյօր ըտը : Մէքթուպը օգուտըղտան սօնրա սուրէթի պարիտանէտէ ճէպինէ գօյտու վէ պատէհու Բօմալընըն եիւզիւնէ պագարագ .

— Հիւրմէթլու բէտէրի ումուլմիմիզին էմրի իճքա օլունաճագ տըր . — տէտի :

Բահիպ Գապոյչինի էվլէտէն տահա զիյատէ ասարը մէսէրէթ վէ հայրէթ կէօսթէրէրէք .

— Տէմէք քի նուրընըզըն կէօլկէսի , նէֆսինիզին իքինճիսի պէն օլաճաղըմ , կիճէ կիւնտիւզ եանընըղտան պյրբլամագ վէ սիզին բէֆիգինիլ օլմագ սաատէթինէ նաիլ օլաճաղըմ . զիրա հիւրմէթլու բէտէրի ումուլմիմիզ սիզին արզուլնըզ վէճհ իլէ վէ մուղատտէս ճէմիյէթիմիզլին մէնաֆիի իչուլն պիր միւտտէթ բէֆիգսիլ գալմագ միւսատտէսինի սիզէ վէրտէքտէն սօնրա , չիմտի պու մէմուրիյէթի իյֆա իթմէք իւզրէ պէնտէնիզի Բօմատալն պուրայա կէօնտէրմէյի միւնասիպ կէօրիյօր . պու լութֆ մէմուլըն խարիճինտէ պիր շէյ օլտըղընտան , գալպիմի բէտէրի ումուլմիմիզ հագգընտա չիւքրանիյէթ վէ սիզին հագգընըղտա տալսի մուհապպէթլէ տօլտուրըն տըր , միւհթէրէմ բէտէրիմ :

Բօտէն պու սէօղլէզի իչիտինճէ , քէնտի քէնտինէ .

— Յէնա քյուն տէյիլ, լաքին պէն տէ գօլայ թու,
թուլուր ատէմէրտէն տէյիլիմ. թէք կէօղիւէր անճագ
քէօրէր մէմէքէթինտէ հիւքմտար օլապիլիլէր. — տէտի :
.....

Րօտէն իլէ Րօմայր արասընտա պալէատէքի մէնզարէ
ճէրէյան իթտիյի կիւնիւն ագչամըսը, Նինի-Մուլէն՝ րա-
հիպ Դապոչինինին հուզուրընտա Րօտէնին թալիմաթընը
ալտըգտան սօնրա, մատամ ՍէնթԴալոմզըն խանէսինէ
կիթտի :

58

ՄԱՏԱՄ ՍԷՆԹ-ԳՈՒՈՄՊ

Պու հիքեայէնին իպթիտալարընտա Դարտօվիլ գօ-
նաղընը իլթիրա իթմէք իւղրէ մէքքիւր գօնաղը վէ չիֆթ-
լիյի մուայէնէ իթմէյէ կիթմիշ օլան մատամ Սէնթ-Գո-
լոմպ, միւթթէֆիգլէրին Բարիսէ կիրտիյի էսնատէ Բալէ-
Րուայալըն թախթա կէչիտլէրի ալթընտա պիր մօտա մա-
ղազասը աչարագ օրատա պէօյիւք պիր սէրվէթ գազան-
մըշ ըտը : Լաքին պու մաղազատա չալըշան իշճի գըղլար
հէր զէման եարտըղլարը շապգալարտան տահա կիւզէլ
վէ տահա թաղէ իտիլէր :

Պու գատընըն պէօյլէ ճէսիմ պիր սէրվէթ իսթիհաս-
լի իշուն նէ՝ եօլտա վասըթալար գուլլանմըշ օլտըղընը
պուրատա զիքր իթմէք միւշքիլ օլուր : Թէզիւիթ րահիպլէ-
րի պու սէրվէթին նա՛սըլ հօգդուլէ կէլմիշ օլտըղընա աօլա
էհէմիլիյէթ վէրմէյէրէք, անը ճէնապը Հագգըն է՛ն պէօ՜

յիւք շան ու շէրէֆի իշուն ելտէ իթմէյէ չալըչմագտա ի-տիլէր . պու մագսատա մէպնի սէնաաթլարընըն իճապ իթ-տիյի վէճհէ հարէքէթ իթմիշէր իտի : Մատամ Սէնթ-Գոլումպ զայըֆ ֆիքիւրի , գապա վէ թէրպիյէսիզ պիր գա-տըն ըտը : Ժէզիւիթ բաբազլարը տախի մէրգումէ իլէ միւ-նասէպէթէ կիրիշէրէք , սէվապըզը ահվալինտէն տօլայը քէնտիսինի բէք տէ թէքտիր ու թէվպիւ իթմէմիշ օլտըգ-լարը կիպի , մէզհէպ վէ մէշրէպլէրի տէ ղայէթ կէնիշ օլ-տըղընտան , ուֆագ թէֆէք կիւնահլարընը խաֆիֆլէթ . մէք թարիզինի տախի պուլմըչլար վէ ֆագաթ պիր տանա պէօյիյէրէք պուղա օլտըղը կիպի , ուֆագ թէֆէք կիւ-նահլար տախի թէօպէսիզլիք իշինտէ գալարագ պէօյիւ-յէճէքլէրինի վէ իթմիյարըզլա պէրապէր չօղալարագ նի-հայէթ պէօյիւք կիւնահլար սըրասընա կէչէճէքլէրինի վէ
 • հալտէ պույնուզու շէյթանլարըն ալէվլէրի վէ բէնչէ-լէրի քէնտիսինէ կէօրիւնէճէյինի պէյան իթմիշէր վէ պիլաքս պու ուֆագ թէֆէք կիւնահլար վագթ ու զէմա-նըյլա զապթ իտիլէճէք վէ պախուսուս ճէմիյէթլէրինէ կիւզէլ պիր հիպէ իթմէք կիպի պիր հարէքէթի մէմուու-հէտէ պուլունըլաճագ օլսա , • հալտէ շէյթանը թէքրար ճէհէննէմէ կէօնտէրէճէքլէրինի վէ մատամ Սէնթ-Գոլումպ պա էմվալը մէնգուլէ վէ ղայրը մէնգուլէ մուգապիլինտէ տէլամէթ պուլանլար արասընտա կիւզէլ պիր մէվզը վէ-րէճէքլէրինի թէահհիւտ իթմիշէր իտի :

Պու կիպի թէտապիրին միւէսսիր օլմասըյլա պէրա-պէր , մէրգումէյէ թէպտիլի մէսլէք իթտիրմէք մատտէսի բէք չօգ միւշքիլաթա թէսատիւֆ իթմիշ իտի : Մատամ Սէնթ-Գոլումպ արա սըրա կէնճլիք հէվէսաթընա գաբըլ-տըղընտան , իքի իւշ միւտիրլը բուհանի էսկիթմիշ վէ նի-հայէթ մէրգումէնին սէրվէթ վէ զէվճիյէթինի արզու ի-տէն նինի-Մուլէն իւսթէ կէլէրէք , Ժէզիւիթ բաբազլարը-նըն թէսապլուրաթընը ազաճըգ բախնէտար իյլէմիշ իտի :

Նինի-Մուլէն Րօտէն թարափընտան մատամ Սէնթ-Գոլումպըն խանէսինէ կիթտիյի զէման, մէրգումէ Րիշիէօ սօգաղընտա պիր խանէսին պիրինճի գաթընտա իգամէթ իտէր իտի. զիրա մէրգումէ եալընըզճա եաշամաղա թէմա-յիւլ կէօսթէրմէքլէ պէրապէր, էհալիսի չօգ վէ իչէք օւլան սօգաղարըն շամաթա վէ վէլվէլէսինտէն բէք զիյատէ մահզուզ օլուր ըտը. Օթուրտըղը տաիրէ սուրէթի միւլ քէլլէֆէտէ տէօշէնմիշ իտի իսէ տէ, իքի իւշ խըտմէթ-քեարըն պաքմասըյլա պէրապէր վէ եախօտ պագմապը սէպէպիյլէ տաիմա գարմագարըշըգ պիր հալտէ պուլունըր ըտը. մատամ Սէնթ-Գոլումպ իսէ պու խըտմէթ-քեարլարլա կեահ սուրէթի տօսթանէտէ մուամէլէ վէ կեահ տախի քէմալը շիտտէթլէ մուպրաղա իտէր իտի:

Շիմտի օգույանլարըմըղը մէրգումէնին պիր միւտէթ-տէն պէրու Նինի-Մուլէն իլէ մուհավէրէ իթմէքտէ օլտը-ղը օտայա կիրտիրէլիմ:

Մատամ Սէնթ-Գոլումպ՝ գըրմըղը իբէք գումաշ իլէ մէսթուր պիր մահօն գանաբէ իւզէրինտէ օթուրմիշ օլուպ, տիզլէրի իւզէրինտէ իքի քէտի վէ պագլարը ալթընտա տա թիւլիւ պիր ֆինօ քէօթէյի պուլունմագտա իտի. քիւլ ընէկինտէ պէօյիւք պիր իթիյար բաբաղան տախի գանա-բէնին արգալըղը իւզէրինէ գօնմուշ օլտըղը հալտէ, միւ-թէմատիյէն եօգարը աշաղը կէզինմէքտէ իտի. եէշիլ պիր տիշի բաբաղան տախի տիկէրի գատար ալըշըն վէ եա տէյէրլի օլմատըղը իշուն պիր բէնճէրէ իշինտէ պիր տէյ-նէյէ պաղլանմըշ օլտըղընտան, արա սըրա աճը աճը պա-ղըրմագտա իտի. էրքէք բաբաղան պաղըրմայօր ըտը իսէ տէ, վագթ վագթ մուհավէրէյէ միւտախէլէ իտէրէք, եիւքսէք սէտա իլէ տէհէթլի քիւֆիւրլէր իտիյօր վէ եա-խօտ չօճուգըղընը կէշիրմիշ օլտըղը բաղար եէրլէրինէ մախսուպ պէօզլէր սէօյլէյօր ըտը. մատամ Սէնթ-Գոլումպըն պու էսկի արգատաշը՝ անըն թէպտիլի մէսլէք իթմէսինտէն

էվիէլ ֆէնա պիր թէրպիյէ կէօրմիւշ վէ հաթթա մէրգումէ
թարաֆընտան էտէպէ մոնղայիր պիր իսմ ալմըշ ըտը ը-
սա տա , Սէնթ-Գոլումպ մուախարէն կէնճիւք խաթալա-
րընտան վազ կէշտիլինտէ , պու իսմի պիթ թէպտիլ հայձ
վանա Պարնապէ նամընը վէրմիշ իտի :

Սէնթ-Գոլումպըն էքքեալը մախսուսէսինէ կէլինճէ ,
թախմինէն էլլի եաշընտա կիւճիւ գուվիէթի պիր գատըն
օլուպ , եիւզիւ էնլի , գըրմըզը վէ ազանքդ սագալլը վէ
սէտասը տա էքքէք սէտասընա միւշապիհ իտի : Օ ագշա-
մը պաշընա քծրթուգալ ըէնկինտէ պիր նէվ սարըգ պաղ-
լաւըշ վէ վազթ մայիս այընըն խիթամը օլմագլա պերաձ
պէր՝ սըրթընա տա մէնէքշէ ըէնկինտէ գատիֆէտէն մա-
մուլ պիր ֆիսթան կիլինմիշ իտի . ֆաղլա օլարագ տա
հէր պիր բարմաղընա եիւզիւքլէր թագմըշ վէ ալընա
էլմաս պիր ալընլըգ եէրլէշտիրմիշ իտի :

Նինի-Մուլէն իսէ , էքսէրիյա կիլինտիլի չուվալ կիպի
բալթօյը չըգարմըշ վէ եէրինէ պիր գաթ սիյահ էլպիսէ
իլէ պէյազ կէնիշ պիր եէլէք կիլինմիշ իտի . սաչլարը-
նը պաշընըն իքի եանընտա եասըլաթմըշ վէ քէնտիսի տէ
ղայէթ տինտարանէ պիր շէհրէ ալմըշ ըտը քի , պու գը-
յաֆէթ իգտիվաճ հագգընտաքի թէսավվուրաթընա վէ
պա խուսուս ըահիպ Գորպինէնին նուֆուզընը թէզեիտ
իթմէյէ էվիէլքի պէշաշէթլի հալինտէն տահա գիյատէ
խըտմէթ իտէճէյինի զանն իթմէքտէ իտի :

Նինի-Մուլէն օ սըրաաա քէնտի մէնաֆիլինի պիր եա-
նա պըրագարագ , Թոտէնին թէվտի իթմիշ օլտըզը նազլըք
մէմուրիյէթի մուլաֆֆագիյէթլէ պաշա չըգարմագտան
պաշգա պիր շէյի տիւշիւնմէյօր ըտը . զիրա ժէզիւիթ պու
մէմուրիյէթի մահիրանէ պիր սուրէթտէ վէ թէմամըյլա
գապիւլ իտիլէճէք շէրաիթ արասընտա արզ իթմիշ իտի :

Նինի-Մուլէն պիր միւտտէթտէն պէրու պաշլանմըշ օ-
լան մուհավէրէյի տէվամ իտէրէք .

— Տէմէք քի պու գըզ երկիրմի եաշընտա տըր ,
էօյլէ՛ մի . - տէյու սօրտու :

Սէնթ-Գոլումպ . - (Շիտտէթլի պիր մէրագա տիւշ-
միւշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Էվվէթ , անճագ երկիրմի
եաշընտա վար տըր , լաքին պանա սէօյլէտիյինիզ չէյ
սըրֆ մասխարալըգտան իպարէթ տիր , սէվկիլի շիշմանըմ .
(Մատամ Սէնթ-Գոլումպ Նինի-Մուլէն իլէ չօգտան թէք .
լիֆսիզիք բէյտա իթմիշ իտի :)

Նինի-Մուլէն . - (Վագարլը պիր չէհրէ իլէ .) Մաս-
խարալըգ սէնզիւ բէք տէ օ գատար մուվաֆըգ տէյիլ
տիր , միւհթէրէմ տօսթըմ . . . զալիպա միւէսսիր , ֆախ-
տէլի տէմէք իսթէյօրսընըզ . . . զիրա օ գըզը եարընա
գատար պուլապիլէճէք օլուրսանըզ . . . :

Սէնթ-Գոլումպ . - Եարընա գատար՝ մը . . . նէ՛ գա-
տար աճէլէ իտիյօրսընըզ , սէվկիլի շիշմանըմ . . . պիր սէ-
նէտէն զիյատէ տիր քի քէնտի սէօզիւնիւ իշիթմէմիշիմ ,
Հա՛ . . . էյի խաթըրըմա կէլտի , պիր այ գատար Էվվէլ
Անթոնիայա թէսատիւֆ իթտիմ , քէնտիսինին նէ՛րէտէ
պուլունտըղընը Անթոնիա պանա սէօյլէտի :

Նինի-Մուլէն . - Օ հալտէ Էվվէլճէ տիւշիւնտիւյիւ-
նիւզ թէտպիր իլէ քէնտիսինի պուլամազլար մը :

Սէնթ-Գոլումպ . - Էվվէթ , պուլապիլիւրէր , շիշմա-
նըմ . լաքին ինսան էսկի առէթլէրինի պըրագմըշ օլտըղը
հալտէ , պու կիպի թէչէպպիւսլէր սըգընթըլը տէյիլ մի
տիր :

Նինի-Մուլէն . - Նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ , կիւզէլ տօս-
թըմ , սիզ սէլամէթի բուհընըղըն թէէմինի իշուն պու
գատար չալըշըր իքէն , պու թէչէպպիւսլէն իճրասընտա
թէրէտտիւտ մի իտիյօրսընըզ . . . պու թէչէպպիւս հէր
նէ գատար սըգընթըլը իսէ տէ , մուճիպի իպրէթ տիր .
զիրա պու կէնճ գըզը չէյթանըն բէնչէսինտէն գուրթար-
մագ լաղըմ կէլիյօր :

Պու սըրատա բաբաղան Պարնապէ երւքսէք սէտա
իլէ իքի տէհչէթլի քիւֆիւր սէօյլէտի :

Սէնթ-Գոլումպ քէմալը հիտտէթլէ Պարնապէյէ տէօն-
տիւ վէ զազապնաք պիր չէհրէ իլէ .

— Պու . . . (Պարնապէնին սէօյլէտիյի քիւֆիւրտէն
տահա ֆէնա պիր քիւֆիւր իտէրէք .) ապա չըրբըյա կէլ-
մէյէճէք տիր . . . : Սուսաճա՞գ մըսըն . . . (Եինէ Պարնա-
պէնին լուղէթ քիթապընտան ալընմա պիր թագըմ էտէ-
պէ մուղայիր սէօզլէր սէօյլէյէրէք) Տահա տիւնքի կիւն
էօյլէ ապէս սէօզլէր սէօյլէտի քի , բահիպ Գորպինէ հի-
ճապընտան գուլագլարընա գատար գըզարտը . . . : Սու-
սաճա՞գ մըսըն տէյօրըմ :

Նինի-Մուլէն . - (Թէմքինինի պօզմայարագ .) Էկէր
Պարնապէյի եօլսուզլըզլարընտան տօլայը տաիմա պէօյլէ
ազարլայաճագ օլուրսանըզ , նիհայէթ քէնտիսինի չըրբըյա
կէթիրէպիլիրսինիզ : Լաքին պիզ եինէ քէնտի իշիմիզէ
պագալըմ , էվվէլքի լութֆեհարլըղընըզը էլտէն պըրագ-
մայընըզ , միւհթէրէմ տօսթըմ . իքի ճիհէթլէ ֆագիլէթ-
քեհարանէ օլան պու իշէ սիզ տէ եարտըմ իտինիզ . էվվէ-
լա , նասըլ քի տէտիմ , կէնճ պիր գըզը չէյթանըն էլին-
տէն գուրթարըպ անը նամուքեհարանէ պիր հալէ գօյ-
մագ , եանի ֆագիլէթ տաիրէսինէ ալտէթ իթմէսի վա-
սըթասընը պուլմագ վէ սանիյէն եիւրէյինին աճըսընտան
ագլընը զայպ իթմիշ օլան պիչարէ պիր վալիտէնին ագ-
լընը պու սուրէթլէ իյատէ իթմէք լազըմ կէլիյօր . . . :
Պունըն իչուն նէ՞ եաբաճագսընըզ . . . պիր իքի թէչէպ-
պիւստէն պաշգա պիր եաբաճաղընըզ եօգ տըր :

Սէնթ-Գոլումպ . - Լաքին նիչուն պաշգա պիր գըզ
տէյիլ տէ մութլագա պու գըզ գուրթարըլմագ իսթէնի-
լիյօր . քէնտիսի նատիր պուլունուր պիր չէյ աւտտ իտիւ-
տիյի իչուն մը :

Նինի-Մուլէն . - Շիւպհէսիզ , միւհթէրէմ տօսթըմ . . .

եօգսա ագլընը իյատէ իթմէք իսթէնիլէն տիվանէ վալի-
տէսի անը կէօրտիւյիւնտէ բէք տէ օգատար միւթէէսսիր
օլմայաճագ տըր :

Սէնթ-Գոլումպ . - Օրասը տօղրու տըր :

Նինի-Մուլէն . - Հայտի , ազաճըգ ճահտ իտինիզ տէ
չու իշի եաբընըզ , միւհթէրէմ տօսթըմ :

Սէնթ-Գոլումպ . - (Կէվչէքլիքլէ .) Մասխարա . . . ,
իսթէտիյինիզի հէր հալտէ եաբմալը :

Նինի-Մուլէն . - Տէմէք քի վատ իտիյօրսընըզ , էօյլէ
մի :

Սէնթ-Գոլումպ . - Էվվէթ , վատ իտիյօրըմ . . . չար չա-
բուգ լազըմ օլան եէրէ կիտէրիմ . պէօյլէճէ իշ տահա
էրքէն պիթէր : Պու ագչամ 'նէ' տէօնիւպ տօլաշտըղընը
վէ պու իշին օլուպ օլմայաճաղընը անլարըմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , Սէնթ-Գոլումպ եավաշ եա-
վաշ այաղա գալգտը , տիզլէրի իւզէրինտէքի քէտիլէրի
գանաբէ իւզէրինէ գօյտու վէ այաղընըն ուճըյլա ֆինօ
քէօբէյինի պիր եանա իթտիքտէն սօնրա , չանը շիտտէթ-
լէ չալտը :

Նինի-Մուլէն իսէ հալէա թէմքինինի պօզմայարագ .

— Հագըգաթէն չայանը հայրէթ պիր հալինիզ վար
տըր , մատամ . . . միւտտէթի էօմրիւմտէ ասլա ունութ-
մայաճաղըմ . . . :

Սէնթ-Գոլումպ . - (Նինի-Մուլէնին սէօզիւնիւ քէսէ-
րէք .) Գէնտինիզի իւզմէյինիզ , սէվկիլի շիշմանըմ . . . պու
իշի սիզին իշուն եաբըյօրըմ զանն իթմէյինիզ :

Նինի-Մուլէն . - Եա քիմին վէ եախօտ 'նէ' շէյ իշուն
եաբըյօրսընըզ :

Սէնթ-Գոլումպ « Օ տա պէնիմ սըրրըմ տըր » տէտիք-
տէն սօնրա , օ սըրատա իշէրի կիրմիշ օլան օտա պէսլէմէ-
սինէ թիթապէն .

— Պէնիմ մինի մինի թավչանըմ , Բաթիսպոնա սէօյլէ

տէ պանա պիր մէյտան արապասը պուլսուն . սէն տէ թիւյիւ գատիֆէ շապգամը պուրայա կէթիր . - տէտի :

Պէսլէմէ հանըմընըն էմրինի իճրա իթմէք իւզրէ տը- շարը չըգտըղը սըրատա , Նինի-Մուլէն մատամ Սէնթ- Գոլումպըն եանընա կիթտի վէ մահճուպանէ պիր թավլ վէ ալչագ պիր սէտա իլէ :

— Տիւպէր տօսթըմ , պու ագչամ սիղէ օլան աչգ ու մուհապպէթիմ հագգընտա հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէմիչ օլ- տըղըմը էլպէթթէ ֆարգ իթմիշինիզ տիր . . . պու իհ- թիյաթքեարըղըմը նազարը , տըգ գաթա ալաճագ մըսընըզ . աւէտի :

Պու սըրատա Սէնթ-Գոլումպ պաշընտաքի սարըղը չը- գարմըչ օլտըղընտան , պիրտէն պիրէ արգասընա տէօն- տիւ վէ գահգահա իլէ կիւլէրէք , մէզքիւր սարըղը Նինի- Մուլէնին տազլագ գաֆասընա կէչիրտի :

Նինի-Մուլէն շու էսէրի էմնիյէթմէն մէմնուն օլմաչ կիպի կէօրիւնէրէք , պէսլէմէ հանըմընըն շալ վէ շապգա- սընը կէթիրաիյի սըրատա , քէնտիսի տէ մէզքիւր սարըղը սուրէթի աչըգանէտէ էօրտիւ վէ խաֆիյէնՍ տէ էնթ-Գո- լումպըն եիւզիւնէ պագտը :

.

Պոս վագըանըն իրթէսի կիւնիւ , Ռօտէն՝ չէհրէսինտէ մուղաֆֆէրանէ պիր մէսէրրէթ կէօրիւլտիւյիւ հալտէ , քէնտի էլիլէ բօսթայա պիր մէքթուպ պըրագմագտա իտի :

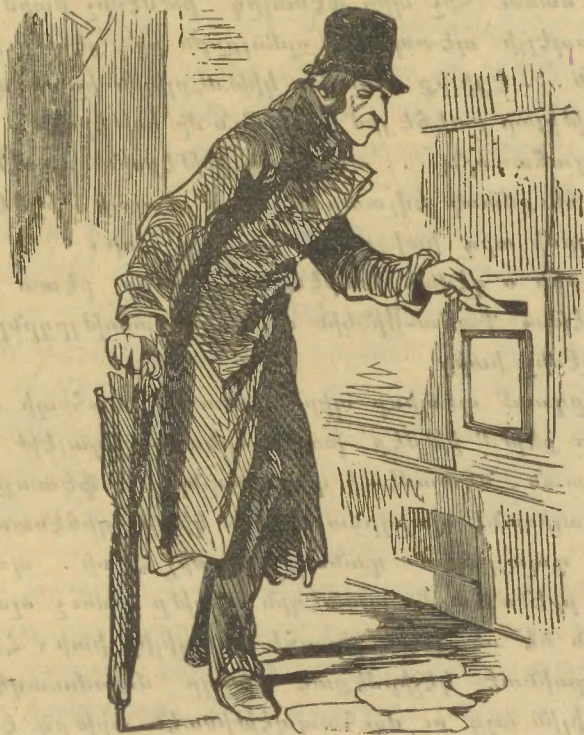
Պու մէքթուպըն իւզէրի շու եօլտա եազըլմըշ ըար .

ՄՕՍԻԷՕ ԱՆՐԻՔՈՂ ՊՈՏՈՒԷՆԷ .

Պրիզ-Միշ սօգաղընտա , Նիւմէրօ 2

ԲԱՐԻՍ

(Դայէթ միւսթաճէլ.)

59

ՖԱՐԵՆԿԱՆԸՆ ԱՇԳ ՈՒ ՄՈՒՀԱՊՊԵԹԻ

Խաթըրլարտա օլմալը տըր քի, ճալմա Ատրիէնտէն սէվիլէքտէ օլտըղընը իւր տէֆա իպպէր ալտըղը զէման, մէսէրրէթի ֆէվզ էլ ատէսի սաիգասըյլա, խըյանէթի վագըպընը հըսս իթմիշ օլտըղը ֆարէնկայա խիթ թայէն.

— Սէն պենիւմ աիւ չմէնէրիմէ պիրէշտին ք հալ պու

քի պէն սանա հիշ պիր ֆէնալդ իթմէմիշ իտիմ... - Սէն պէսպէլլի պէտպախթ օլմալըսըն քի, քէօթիւլիւք իտիյօրսըն... էյիլիք եօլունա կիթմէքլիյին իչուն պէն սէնի պախթիյար իտէճէյիմ. ալթո՛ւն մը իսթէրսին... ալթուն ալաճագսըն... տօ՛սթ մը իսթէրսին... սէն քէօլէ վէ պէն հիւքմտար էվլատը օլտըղըմ հալտէ, իշթէ սանա տօսթլըղըմը արզ իտիյօրըմ. - տէմիշ իտի :

Լաքին օ զէման Ֆարէնկա ալթունը ըէտտ իթմիշ վէ սուրէթա Դաճա-Սինկին օղլունըն տօսթլըղընը գապուլ իյլէմիշ իտի :

Մէրգուլմ պէօյիւք պիր զէքեալէթ սահիպի վէ էֆքեարընը քէթմ իթմէք խուսուսընտա պէղայէթ մահիր օլտըղընտան, նէտամէթի վագըասընըն վէ ֆէտաքեարլըղընըն խալիսանէ օլտըղընա ճալմա կիպի ալիճէնապ պիր առէմի գօլայլըգլա գանտըրապիլմիշ իտի. պունտան պաշգա բրէնա ճալմա պատէղին տօսթը օլմուշ օլան քէօլէսինտէն նէ՞ սէպէպլէ շիւպհէ իտէպիլիր իտի : Հէր կիւնիւ նէզտինտէ կէշիրմէքտէ օլտըղը մատմուազէլ տը Գարտօվիլին աշգ ու մուհապպէթինտէն արթըգ էմին օլտըղընտան, կէնճ գըղըն նուֆուզը սէլամէթպախչասը սայէսինտէ Ֆարէնկանըն խայընանէ նասիհաթլարընա վէ իֆթիրալարընա գարշը քէնտիսինի մուհաֆազա իտէպիլիր իտի. Լաքին Ֆարէնկա Րօտէն վասըթասըյլա Ժէզիւիթ ճէմիյէթի ազասը սըրասընա կէշմիշ օլմաղլա, մէրգուլմըն սատըգ վէ կիզլի վասթթաի իճրաիյէսի պուլունտըղընտան, էօյլէ խաֆիֆմէշրէպանէ հարէքէթ իթմէզ իտի : Մէրգուլմ բրէնսէ ասլա մատմուազէլ տը Գարտօվիլտէն պահա իթմէզ վէ անըն քէմալը մէսէրրէթինտէն արա սըրա տըշարը տէօքտիւյիւ էսրարա ալեհա՛ օլմաղա չալըշըրըտը :

Ատրիէնին ճալմատա բէյտա օլան արզուի նէֆսանի. նին քէնտիսինէ սիրայէթինտէն պիր զայրէթի ֆէվզ էլ ա.

տէ իլէ գուրթուլտըղը կիւնտէն պիր գաչ կիւն սօնրա , եանի Րօտէնին Նինի-Մուլէն թարաֆընտան Սէնթ-Գուլոմպ Նէզտինտէ իճրա իտիլէճէք մէմուրիյէթին հիւսնիւ նէթի-ճէսինտէն էմին օլարագ , Ակրիքու Պոտուէնէ կէօնտէրիւ-մէք իւզրէ բօսթայա պիր մէքթուպ պըրագտըղը կիւնիւն իրթէսի կիւնիւ , Փարէնկա շիտտէթլի պիր քէտէր հըսս իտիյօր կիպի կէօրիւնմիւշ իտի . պու քէտէր պիր ազ սօն-րա օ' տէրէճէ արթմըշ ըտը քի , բրէնս ճալմա՝ մուհապ-պէթ վէ սաատէթ թէէսիրիյէ քէօթիւլիւք տամարընը մահվ իթմէք իսթէտիյի պու ատէմին շու եէս ու քէտէ-րինտէն միւթէէսսիր օլարագ , պիր գաչ տէֆալար քէտէ-րի ազիմինին սէպէպի նէ՝ օլտըղընը սիւալ իթմիշ վէ լա-քին Փարէնկա բրէնսին հագգընտա կէօսթէրտիյի հիւսնիւ թէվէճճիւհտէն տօլայը արզը թէշէքքիւր իթմէքլէ պէրա-պէր , հիշ պիր սէպէպ արզ իթմէմիշ իտի :

Շու թաֆսիլաթ վէրիտիքտէն սօնրա , աթիտէքի վա-գըա գօլայըգլա անլաշըլապիլիւր :

Պու վագըա՝ կէնճ Հինտլինին Գլիշի սօգաղընտաքի քիւշիւք խանէսինտէ էօյլէ վագթընա տօղրու ճէրէյան իթմէքաէ իտի :

Ճալմա միւթատը խիլաֆընա օլարագ օ կիւնիւ Ատ-րիէն իլէ պէրապէր կէշիրմէմիշ իտի . զիրա մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իզտիվաճլարընը հէր իքիսինին տէ արզու իթտիյի շէրաթ տախիլինտէ թագտիս իթտիրմէք վէ ա-լէմ՝ նազարընտա մագպուլ գըլմագ իւզրէ իճապ իտէն թէտապիրի իթթիխազ իթմէյէ գուլանմագ իշուն օ կիւ-նիւ քէնտիսինէ միւսաատէ վէրմէսինի պիր կիւն էվվէլտէն ըէճա իթմիշ իտի : Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին իթթիւ խազ իտէճէյի թէտապիր նասըլ շէյ իտույի վէ իզտի-վաճլարընը թագտիս իթմէյէ մէմուր օլան միւհթէրէմ՝ զաթըն քի՝մ օլտըղը խուսուսլարընա կէլինճէ , պու սըր-լար եալընըղ քէնտիսինէ այիտ օլմատըղը ճիհէթլէ հէնուզ

Ճալմայա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իտի :

Կէնճ Հինտլի, խայլը վագթտան պէրու պիւթիւն վագթընը Ռտրիէնին եանընտա կէչիրմէյէ ալըլմըշ օլտըղընտան, մէրգուլմէտէն ուզագ օլարագ կէչէն շու կիւն քէնտիսինէ բէք ուզուն կէօրիւնիւյօր ըտը : Մատմուագէլ տը Գարտօվիլ իսէ՝ Ճալմանըն արզուի նէֆսանիսինէ մաղլուպ օլաճաղընա աղ գալմըշ օլան վագըլատան պէրու արթըգ ճէսարէթինէ կիւվէնէմէյէրէք, օնտան սօնրա եանընտան ասլա այրըլմամասընը Մայեէօյէ ըէճա իթմիշ իտի . պու ճիհէթլէ Ճալմանըն սապըրօրզլըղը տէրէճէյի նիհայէյէ վարմըշ ըտը :

Ճալմա կեահ շիտտէթլի պիր հէյէճանա վէ կեահ տախի պիր նէվ ույուշըգլըղա տիւչար օլարագ, պիր սէտիր իւզէրինտէ եայըլմըշ եաթմըշ վէ կիւյա ղայէթ ճաղիպէլի պիր խայալտան գուրթուլմագ իսթէյօր կիպի եիւզիւնիւ տէ էլլէրի իչինէ ալմըշ ըտը :

Պու սըրատա Փարէնկա՝ միւթատը վէճհ իւզրէ գաբույը վուրմագսըզըն պիրաէն պիրէ Ճալմանըն օտասընա կիրտի :

Փարէնկանըն իչէրի կիրմէսինտէն հասըլ օլան չամաթա իւզէրինէ Ճալմա սարսըլտը վէ պաշընը եօգարը գալտըրըպ թէաճճիւպլէ էթրաֆընա պագընտը . լաքին Փարէնկանըն սօլղուն չէհրէսինի կէօրիւնճէ պիրտէն պիրէ ալաղա գալգտը վէ պիր գաշ ատըմ մէրգուլմա տօղրու իւլէրլէյէրէք :

— Նէն վար, Փարէնկա . — տէյու հայգըրտը :

Փարէնկա պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա, միւլէլլիմ պիր թէրէտտիւտէ մաղլուպ օլմուշ կիպի Ճալմանըն այագլարընա գաբանտը վէ աղիմ պիր մէյուքիւյէթ վէ ատէթա նիյագըբարանէ պիր սէտա իլէ :

— Օհ, պէն բէք պէտպաիթ ըմ . . . պանա մէրհամէթ իտինիզ . — տէյու քէքէլէտի :

Մէրգումըն սուրէթի իֆատէսի օ՛ գատար միւէսսիր վէ եէս ու քէտէրի էքսէրիյա պիր թուճն մասքէ կիպի ֆիւթուրսըզ օլան չէհրէսինէ էօյլէ ճիկէրսուզ պիր հալ վէրմէքտէ իտիքի, ճալմա բէք զիյատէ միւթէէսսիր օւլարագ, մէրգումըն այաղա գալտըրմագ իւզրէ էյիլտի վէ տօսթանէ պիր թավը իլէ տէտիքի :

— Սէօյլէ... սէօյլէ... էմնիյէթ տէնիլէն չէյ եիւրէյին ըզտըրապլարընը թախֆիֆ ու թէսքին իտէր... հագգըմտա էմնիյէթ էթ, տօսթըմ... պանա իթիմատ էթ... մէլէյիմ տահա պիր գաչ կիւն էվվէլ « Պախթիյարանէ պիր մուհապպէթէ մալիք օլանլար՝ էթրաֆլարընտա կէօզ եաչը տէօքիւլմէսինէ թէհամմիւլ իտէմէզլէր » տէտի :

Փարէնկա . - (Աճը պիր մէյուսիյէթլէ .) Լաքին պէտ. պախթանէ պիր մուհապպէթէ մալիք օլանլար իսէ գանլը եաչլար տէօքէրլէր :

Ճալմա . - (Թէաճճիւպլէ .) Հա՛նկը մուհապպէթտէն պահս իտիյօրսըն :

Փարէնկա . - Քէնտի մուհապպէթիմտէն պահս իտիյօրըմ :

Ճալմա՝ հէնուզ կէնճ վէ կիւզէլ օլան Փարէնկայը սէվտայա գաբըլմաղա վէ եախօտ պաչգասընտա պէօյլէ պիր տույդու հասըլ իթմէյէ զայըր մուգթէտիրատտ իթտիյինտէն տէյիլ, պու ատէմի պէօյլէ պիր քէտէր հըսս իթմէյէ օ վագթա գատար մուգթէտիր զանն իթմէմիշ օլտըղընտան, Փարէնկանըն « Քէնտի մուհապպէթիմտէն պահս իտիյօրըմ » ճէվապը իւզէրինէ, կիթ կիտէ թէաճճիւպի արթարագ .

— Սէնին մուհապպէթինտէ՛ն մի . - տէյու թէքրարլատը :

Փարէնկա . - Էֆէնտիմ, սիզ պանա « Պէտպախթլըգ սէնի քէօթիւ իթմիշ տիր... պախթիյար օլ, պագ նասըլ

էյի օլուրսըն . . . » տէմիշ իտինիզ : Պէն տէ պու սէօզլէրի-
նիզտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիմ . զանն իտէրսին քի
գալպիմէ նէճիպանէ պիր մուհապպէթ կիրէպիլմէք իչուն
օրատան ատավէթ վէ խըյանէթին տըշարը չըգմասընա
պէքլէյօրըտը : Օ զէման նիմ վահշի օլտըղըմ հալտէ, կէնճ
վէ կիւզէլ պիր գատըն պուլտում քի , պէնիմ աշգ ու
մուհապպէթիմէ օ տա մուգապէլէ կէօսթէրտի , եախօտ
պէն էօյլէ զանն իյլէտիմ . . . Լաքին պէն սիզէ խըյանէթ
իթմիշ իտիմ , վէ խայընլար իչուն , հաթթա ըզհարը նէ-
տամէթ իտէն խայընլար իչուն պիլէ աալա պախթիյարըգ
եօգ տըր . . . պինաէն ալէյհ շիմտի պէն տէ ալչագճասը-
նա խըյանէթէ ուղրատըմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , ֆարէնկա ճալմա-
նըն թէաճճիւպի հալի պիր հարէքէթտէ պուլընտըղընը
կէօրէրէք , կիւյա մահճուպ օլմուշ կիպի իլավէթէն .

— Պանա մէրհամէթ իտինիզ , պէնի իսթիհզա իթմէ-
յինիզ , էֆէնտիմ . . . էն տէհշէթլի իչքէնճէլէր պիլէ պէնի
պու եօլտա իթիրաֆը էսրարա մէճպուր իտէմէզ իտի . . .
Լաքին սիզ հիւքմտար էվլատը իքէն քէօլէնիզէ « Տօսթըմ
օլ . . . » տէմէյէ թէնէզզիւլ իթտինիզ :

Ճալմա . — Պու տօսթ՝ կէօսթէրալիյին էսէրի էմնիյէթ-
տէն տօլայը սանա թէշէքքիւր իտէր . . . սէնի իսթիհզայէ
ալմաք շէօյլէ տուրսուն , պիլաքս սանա թէսէլլի վէրէճէք
տիր . . . մութմէին օլ , պէն սէնի իսթիհզայա ալմամ :

Փարէնկա . — Խըյանէթէ ուղրայան աշգ ու մուհապ-
պէթ տաիմա հագարէթէ , իսթիհզայա տիւշար օլուր . . . :
Ալչագլար պիլէ պէնի քէմալը հագարէթլէ կէօսթէրիյօր-
լար . . . զիրա պու մէմլէքէթտէ լուհը , գանը հագգընտա
ալտանմըշ օլան պիր ատէմ հագարէթ վէ իսթիհզայը ճա-
լիպ օլուր :

Ճալմա . — (Լաթիֆ պիր Թավր իլէ .) Լաքին պու խը-
յանէթ սահիհ մի տիր , էմրն մի սին : Պէնի տինլէ . . . կէչ-

միշ վագրալարտան պահա իթտիյիմտէն տօլայը պանա
ափվ էթ . . . : Սէօյլէյէճէյիմ սէօզ՝ ալէյհինտէ հիչ պիր
ֆէնա խաթըրէ սագլամամըն օլտըղըմը վէ հէր կիւն պա-
նա իպրազ իթտիյին էսէրի նէտամէթ վէ մուհապպէթէ
ինանմագտա պուլունտըղըմը նազարընտա պիր տէֆա տա-
հա իսպաթ իտէճէք տիր : Խաթըրընա կէթիրքի պէն տէ
լուհըմ վէ հայաթըմ օլան մէլէյիմին պէնի սէվմէտիյինի
զանն իթմիշ իտիմ . . . հալպուքի պուլ զաննըմ եանլըշ
չըգտը : Սէնին տէ պէնիմ կիպի ալտանմամըն օլտըղըն նէ-
տէ՞ն մալիւմ :

Փարէնկա . - Էյվա՛հ , քեաչքի էօյլէ օլսա . . . լաքին
պունը իւմիտ իտէմէյօրըմ . . . պու գարարսըղըզ իչինտէ
ագլըմը զայպ իթտիմ , արթըզ պիր գարար վէրմէյէ իգ-
թիտարըմ գալմատը , պունըն իչուն սիզէ միւրաճաաթ
իտիյօրըմ , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Պու չիւպհէլէրին նէտէ՞ն նէչէթ իթտի :

Փարէնկա . - Պազըքէրրէ մուհապպէթի եէրինէ գաիմ
օլան պիւրուտէթինտէն , վազիֆէ նամընա պանա կէօս-
թէրտիյի ըտտլէրտէն . . . պիր տէ . . . :

Հինտլի սէօզիւնիւ տէվամ իթմէյիպ սիւքիւթ իթտի
վէ պիր գաշ տագըզա տուրտըգտան սօնրա տէտի քի .

— Նիհայէթ , էֆէնտիմ , մուհապպէթի հիսապ իլէ
տիր . . . պէնի սէվմէմէքտէ վէ եախօտ արթըզ սէվմէմէք-
տէ օլտըղընը պու տա իսպաթ իտէր :

Ճալմա . - Էկէր մուհապպէթինին մէնֆաաթ վէ հայ-
սիյէթինի հիսապ իտիյօրսա , սէնի տահա ղիյատէ սէվլիյօր
տէմէք օլուր :

Փարէնկա . - (Ճալմայա միւէսսիր պիր նազար աթֆ
իտէրէք .) Մուհապպէթի զայըֆ օլան գատընլար պէօյլէ
սէօյլէրլէր . . . լաքին սատըգանէ պիր սուրէթտէ սէվէն
գատընլար պէօյլէ հագարէթ քեարանէ պիր էմնիյէթսիզ-
լիք հիչ պիր վագթ կէօսթէրմէզլէր . . . պունլար նազա-

րընտա սէվտիքլէրի ատէմին պիր սէօղիւ պիր էմրէ միւս
 սաւի տիր... աշղղլարընըն մուհապպէթինի ճիննէթ տէ-
 րէճէսինէ վարտըրաճագ գատար թահրիք իթմէքլէ մահ-
 զուղ օլմագ վէ օ հալտէ քէնտիսինէ տահա էմնիյէթլի
 պիր սուրէթտէ հիւքմ իթմէք մագսատըյլա, քէնտիլէրի-
 նի աղըրտան սաթմագլար... : Խա'յր, Խա'յր, աշղղլարը
 քէնտիլէրինտէն հէր նէ իսթէրսէ, հայաթլարընը վէ եա
 նամուսլարընը ֆէտա իթմէք լաղըմ կէլսէ պիլէ, վէրմէք-
 տէ թէրէտտիւտ իթմէզլէր. զիրա քէնտիլէրինազարընտա
 աշղղլարընըն արզուսը հէր տիւրլիւ միւլահազաթը պէշէ-
 րիյէնին ֆէվգինտէ տիր... : Լաքին օ հիլէքեար գա-
 տընլար... իշթէ պէնի պու հալէ գօյան գատըն տախի օ
 թագըմտան տըր... ինսանը թահթը իթաաթա ալմայը վէ
 էսիր իթմէյի սէպէպի շուրուր ու իֆիթիսար ատտ իտէր-
 լէր. պու գատընլար պաղը քէրրէ թէսլիմ օլաճագ կիպի
 կէօրինէրէք, ինսանըն շէվգ ու արզուսընը թահրիք իթ-
 մէքտէն մահզուղ օլուրլար... իշթէ պու գատընլար շէյ-
 թան իլէ հէմայար տըրլար... զիրա քէնտիլէրինի չօճուգ-
 լարա մախսուս պիր զաաֆ իլէ սէվէն գուվլէթլի ատէմ-
 լէրին տէօքտիւքլէրի կէօզ եաշլարըյլա վէ չէքտիքլէրի
 իշքէնճէլէրլէ էյլէնիլէր : Պէտպախթ ատէմ՝ շիտտէթի
 աշգ ու մուհապպէթինտէն անլէրին այագլարը ալթընտա
 րուհընը թէսլիմ իթտիյի հալտէ, օ վէֆասըզ մախլուգ-
 լար վուգու պուլան րէտտլէրինին տէրէճէի թէէսիրինի
 հիսապ իտէրլէր. զիրա գուրպանլարը օլան ատէմլէրի
 պիւս պիւթիւն մէյուս իթմէք տէ իսթէմէզլէր... : Պու
 կիպի գատընլար օ ճէսուր վէ մուհապպէթլի գատընլարա
 նիսպէթլէ բէք սօղուգ վէ ալչագ տըրլար... չուքի օ
 ճէսուր գատընլար աշգ ու մուհապպէթլէ մալամալ օլ-
 տըղլարընտան, սէվտիքլէրի ատէմէ խիթապէն. « Պու
 կիւն արզու իթտիյին վէճհլէ, սէնին... պիւս պիւթիւն
 սէնին օլաճաղըմ... Եարըն մէթրուքիյէթ, մահճուպիյէթ,

էօլիւմ կիպի շէյլէրէ տիւշար օլսամ տախի վազիֆէմտէ տէյիլ. սէն պախթիյար օ'լ. . . պէնիւմ հայաթըմ սէնին պիր կէօզ եաշընա պիլէ տէյմէզ. . . » տէրլէր :

Ճալմա՝ Փարէնկանըն սէօզլէրինի տինլէտիյի սըրատա ալնը եաւաշ եաւաշ պուրուշմաղա պաշլատը : Քէնտիսի մատմուազէլ տը Գարուօվիլ հագգընտաքի աշգ ու մու. հապպէթինին մութէլիֆ հատիսէլէրինի Փարէնկատան քեամիլէն զիզլի սագլամըշ օլտըղընտան , պու սէօզլէր իլէ Ատրիէնին միւթէմատիյէն վագը օլան ըէտտլէրի արասըն. տաքի միւշապէհէթի զայրը ինթիյարի վէ թէսատիւֆի պիր շէյ ատտ իտիյօր ըտը . մա մաֆիհ Փարէնկանըն տէ. տիյի կիպի ֆիլ հագըգա աշըգընը սէվէն պիր գատընըն մուհապպէթինտէն եիւքսէք ատտ իտէճէյի պիր թագըմ միւթաւաւար վէ վազիֆէլէր պուլունտըղընը տիւշիւնէ. ըէք , ճալմանըն հայսիյէթի զաթիյէսի ազաճըգ ճէրիհա. տար օլտու . լաքին Ատրիէնին խաթըրէսի՝ պու աճը վէ միւէլիւմ տիւշիւնճէյի մէրգուլըն ֆիքրինտէն չաբուգ ի. զալէ իթտի . ալնը եաւաշ եաւաշ էսկի պէշաշէթինի պուլ. տու վէ էյրի էյրի քէնտիսինէ պագմագտա օլան Փարէն. կայա խիթապէն .

— Տիւշար օլտըղըն քէտէր սէնի եանըլտըյօր , տօս. թըմ. . . էկէր սէվտիյին գատըն հագգընտա պու ըէտ. լէրտէն պաշգա չիւպհէ իտէճէք պիր շէյին եօշ ըսա , դօրգմա , մաշուգէն սէնի սէվիյօր . . . հէմ տէ պէլքի զանն իթտիյինտէն տահա զիյատէ սէվիյօր . - տէտի :

Փարէնկա պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , ճալմանըն սէօզլէրինտէն միւթէէսսիր օլմուշ կիպի կէօրիւ. նէրէք , մէյուսանէ պիր թաւր իլէ տէտի քի .

— Ալլահ վէրէ տէ պու սէօզիւնիւզ տօղրու օլսա . պուլնընլա պէրապէր պէն քէնտի քէնտիմէ տէրիւմ քի « Պու գատըն նազարընտա նէզաքէթ , էնտիշէ , հայսիյէթ , նա. մուս կիպի հագգըմտա օլան մուհապպէթինին ֆէվգինտէ

պիր շէյ վար տըր . . . լաքին նէզաքէթինի , հայսիյէթինի , նամուսընը պանա ֆէտա իտէճէք տէրէճէտէ պէնի սէվմէյօր . . . պուսըն զարարը եօգ . . . զիրա պուսլարտան սօնրա պէլքի մուհապպէթիմին սըրասը կէլիր : »

Ճալմա . - (Հինտլինին սէօզլէրինտէն աճը պիր թէէսիր հըսս իթմէքլէ պէրապէր , լէթաֆէթլէ .) Ալտանըյօրսըն , տօսթըմ . . . էվվէթ , ալտանըյօրսըն , պիր գատընըն մուհապպէթի նէ՝ գատար իհթիյաթքեարանէ օլսա , օ՛ գատար հիւրմէթէ շայան տըր . . . պու նէզաքէթլէր , պու էնտիշէլէր հալընըզ մուհապպէթտէն փլէրի կէլիր . . . մուհապպէթ իսէ հիշ պիր շէյին թահթը հիւքմիւնէ կիրմէզ ամմա , քէնտիսի հէր շէյի թահթը հիւքմիւնէ ալըր :

Ֆարէնկա . - Պուրասը տօղրու տըր , էֆէնտիմ . . . պու գատըն սէվմէք հագգընտաքի միւլահազաթընը պա , նա գապուլ իթտիրմէք իսթէյօր , պէն տէ իթաաթ իթմէյէ մէճպուր ըմ . . . :

Ֆարէնկա պիրտէն պիրէ սէօզլինիւ քէստի վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալարագ ուզուն պիր ահ իթտի . չէհրէսինտէ օ՛ գատար ատավէթ , հիտտէթ վէ մէյուսիյէթ ալամէթլէրի կէօրիւլիւյօր ըտը քի , ճալմա կիթտիքճէ հէյէճանփ կէլէրէք վէ Ֆարէնկանըն էլինի թութարագ .

— Հիտտէթինի թէսքին էթ , տօսթլուգ սէտասընը տինլէ . . . պու սուի թէէսիլի հալընըզ օ տէֆ իտէր . . . սէօյլէ . . . սէօյլէ . . . :

Ֆարէնկա . - Խա՛յր , խա՛յր , պու բէք տէհշէթլի շէյ տիւր :

Ճալմա . - Սանա սէօյլէ տէյօրըմ . . . :

Ֆարէնկա . - Պէնի պըրագընըզ . . . պըրագընըզ տա մէյուսիյէթիմէ զարգ օլայըմ :

Ճալմա . - Պէնի պէօյլէ պիր շէյ հաբմաղա մուգթէտիր զանն իտէր միսին :

Ֆարէնկա . - (Էլան թերէտտիւտ իտէրէք .) Պէհէ-
մէհալ իսթէ'ր միսինիզ , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Էվվէթ , իսթէրիմ :

Ֆարէնկա . - Բէք էյի : . . . պէն տահա հէր շէյի
սիզէ սէօյլէմէտիմ . . . զիրա մուճիպի իսթիհզա օլմագ
գօրգուսը հէր շէյի իթիրաֆ իթմէքլիյիմէ մանի օլտու . . .
սէվտիյիմ գատըննն պանա խըյանէթ իթտիյինէ ինան-
մագ իչուն նէ՝ սէպէպլէրիմ պուլունտըղընը պիր ազ
էվվէլ սօրտունը . . . պէն տէ սիզէ միւպհէմ շիւպհէլէր-
տէն . . . ըտտլէրտէն . . . սօղուգլըզլարտան պահս
իթտիմ . . . լաքին հէքսի պունտան իպարէթ տէյիլ
տիր . . . պու ագչամ . . . օ գատըն . . . :

Ճալմա . - Սէօյլէ . . . չաբուգ սէօյլէ . . . :

Ֆարէնկա . - Պու գատըն՝ պանա թէրճիհ իթտիյի ա-
տէմէ պու ագչամ պիր եէրտէ պուլուշմայը վատ իթմիշ
տիր :

Ճալմա . - Պոչնը սանա քիմ սէօյլէտի :

Ֆարէնկա . - Քէօրլիւյիւմտէն տօլայը պանա աճըմըշ
օլան պիր էճնէպի սէօյլէտի :

Ճալմա . - Պու ատէմ պէլքի սէնի ալտաթըյօր . . .
պէլքի քէնտիսի ալտանըյօր :

Ֆարէնկա . - Խա'յր , սէօյլէտիյի սէօղիւն իսպաթընը
տա կէօսթէրէճէյինի վատ իթտի :

Ճալմա . - Նէ՝ իսպաթ կէօսթէրէճէք իմիշ :

Ֆարէնկա . - Պու ագչամ անլէրին պուլուշաճագլա-
րը մահալտէ պէնի հաղըր պուլընտըրաճաղընը վատ իթ-
տի : Պունտան պաչգա պանա տէտի քի . « Զահիրի հալ
էօյլէ կէօսթէրիյօր ամմա , իհթիմալ քի պու միւլագաթըն
մուճիպի իթհամ օլաճագ պիր մագսատը եօգ տըր : Պու-
րասընը պիզլաթ քէնտինիզ մուհաքէմէ իտինիզ , էկէր
պու ճէսարէթտէ պուլունաճագ օլուրսանըզ , շիւպհէլէ-
րինիզ քեամիլէն պէրթարաֆ օլաճագ տըր : »

Ճալմա . - Սէն նէ՝ ճէվապ վերտին :

Փարէնկա . - Հիչ պիր ճէվապ վերմէտիմ, էֆէնտիմ .
օ վազթ տախի ագլըմ պաշլմտա տէյիլ իտի . իչթէ օ
զէման սիզտէն նասիհաթ թալէպ իթմէյի տիւշիւնտիւմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Հինտլի մէյուսանէ
պիր թավը քէսպ իտէրէք վէ վահշիյանէ պիր գահգահա
գօրարարազ .

— Նասիհաթ . . . նասիհաթ . . . պու նասիհաթը
խանչէրիմին ուճընտան իսթէմէլի իտիմ . . . օ պանա «Գա՛ն,
գա՛ն . . . » տէյու ճէվապ վերէճէք իտի . - տէտի վէ
էլինի պիլա իսթիյար գուշաղընտան ասըլը պուլուճան
ուզուճ խանչէրէ կէօթիւրտիւ :

Պազը հիտտէթլէր տէհշէթլի պիր սուրէթտէ սիրայէթ
իտէրլէր : Ճալմա հասէտ վէ հիտտէթլէ Փարէնկանըն չէհ-
րէսի ալթիւսթ օլմուշ օլտըղընը կէօրիւնճէ , պիրտէն պի-
րէ թիթրէտի . բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ՝ Ակրիքոլ Պոտուէ-
նին քէնտի եաթազ օտասընտա սագլը պուլընմըշ օլտըղը-
նը ինքեար իթմէյէ Ատրիէնի տավէթ իթտիյի զէման ,
տիւշար օլտըղը հիտտէթ ու զազապ խաթըրընա կէլտի :

Լաքին օ սըրատա Ատրիէնին մաղրուրանէ վէ վագու-
րանէ թավըրնտան հէման էմիլյէթ հասըլ իտէրէք հիտ-
տէթի էնմիշ վէ կէնճ գըզըն ճէվապ վերմէյէ պիլէ թէ-
նէզզիւլ իթմէտիյի պու ալշագճա իֆթիրա հագգընտա
պէօյիւք պիր նէֆրէթ հըսս իթմէյէ պաշլամըշ ըտը : Մա
մաֆիհ պաղը քէրրէ է՛ն սաֆ վէ է՛ն պէրրազ սէմատա
թէսատիւֆէն պիր շիմէք հասըլ օլտըղը կիպի, պու ալշագ-
ճա իֆթիրանըն խաթըրէսի տախի իքի իւշ տէֆա աթէշտէն
օգ կիպի ճալմանըն ֆիքրինտէն կէշմիշ վէ ֆագաթ սաա-
տէթ վէ պէշաշէթի վէ Ատրիէնին սատագաթը գալպինէ
օլան էմիլյէթի իլէ պու խաթըրէ հէման տէրհալ մահվ
ու զաիլ օլմուշ ըտը :

Պու խաթըրէլէր վէ կէնճ գըզըն էվվէլճէ վուգու

պուլան րէտտլէրինին խաթըրէսի հէր նէ գատար ճալմայը ազաճըգ մահզուն իթտի իսէ տէ, Փարէնկա իլէ քէնտի հալի արասընտա պուլունան շու կիզլի վէ զարիպ միւշա-պէհէթ սէպէպիլլէ մէրգում հագգընտա տահա զիյատէ թէվէճճիւհ հըսս իթմէյէ պաշլատը: Բէօր քէօրիւնէ պիր հիտտէթէ տիւշար օլմանըն ինսանը նէ՝ կիպի մէճնունանէ հարէքէթլէրէ սէվգ իտէպիլէճէյինի քէնտի թէճրիւպէ-սիլլէ պիտիյինտէն, վէ պա խուսուս Հինտլիյի տաիմա մուհապպէթ վէ էյիլիք գուվվէթիլլէ զապթ իթմէք իս-թէտիլինտէն, ճիտտի վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ:

— Պէն սանա տօսթլըլըմը արզ իթմիշիմ տիր . . . պինաէն ալէյհ սէնինլէ պու տօսթլըգ մուճիպինճէ հարէ-քէթ իտէճէյիմ. — տէտի:

Լաքին Փարէնկա կիւյա տէրունի պիր հիտտէթէ գա-բըլմըշ կիպի, վահէթալուտ կէօզլէրինի պիր նօգթայա տիքմիշ օլտըղը հալտէ, ճալմանըն պու սէօզլէրինի իշիթ-մէմիշ կիպի կէօրիւնտիւ:

Ճալմա իսէ էլինի մէրգումըն ումուզընա տայաթա-րագ:

— Փարէնկա՛. . . պէնի տինլէ . . . — տէյու թէքրար իթտի:

Փարէնկա պիրտէն պիրէ ույգուտան ույանտըրըլմըշ կիպի սարսըլարագ:

— Աֆվ իտէրսինիզ, էֆէնտիմ. . . ֆագաթ . . . :

Ճալմա. — Պազը միւհէլլիմ շիւպհէլէր սէպէպիլլէ տիւ-շար օլտըղըն ըզտըրապլար արասընտա խանչէրինտէն տէ-յիլ, տօսթընտան նասիհաթ թալէպ իթմէլիսին . . . պիր ազ էվվէլ սէյլէտիլիմ կիպի, իշթէ պէն սէնին տօսթըն ըմ: Փարէնկա. — էֆէնտիմ. . . :

Ճալմա. — Սանա սէյլէնիլտիլի վէճհէ, սէվտիլին գա-տընըն մասուլիյէթ վէ եա խըյանէթինի իսպաթ իտէճէք օլան օ մահալը միւլագաթա կիթմէլիսին:

Ֆարէնկա . - (Պօղոսգ պիր սէտա վէ չիրքին պիր թէ-
պէսսիւմ իլէ .) Օ՛հ , էվվէթ , էվվէթ . . . կիտէճէյիւմ . . . :

Ճալմա . - Ֆազաթ եալընըզ կիթմէյէճէքսին :

Ֆարէնկա . - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ , էֆէնտիւմ ,
պէնիմլէ պերապէր քիւմ կէլէճէք :

Ճալմա . - Պէ՛ն . . . :

Ֆարէնկա . - Օր՛զ մի :

Ճալմա . - էվվէթ . . . սէնի իհթիմալ քի պիր ճինա-
յէթ իլլէմէտքէն մէն՝ իթմէք իչուն պէն տէ կէլէճէյիւմ . . .
զիրա ինսանտա բէյտա օլան իլք հիտտէթին ինսանը չօգ
տէֆա նէ՛ կիպի քէօր քէօրիւնէ վէ հագգսըզնա հարէ-
քէթլէրէ սէվզ իթտիյինի պիլիւրիւմ :

Ֆարէնկա . - Լաքին պու իլք հարէքէթ տէ ինթիգամ
ալընըր :

Ճալմա . - (Գաթի պիր թավր իլէ .) Ֆարէնկա՛ . . . պու
կիւն ագչամա գատար իչիւմ եօդ . . . սէնին եագանը պը-
րագմամ . . . եա՛ օ մահալը միւլագաթա կիթմէյէճէքսին
վէ եա՛խօտ պէն տէ պերապէր կէլէճէյիւմ :

Ֆարէնկա՛ շու ալիճէնսպանէ ըսրարա մաղլուպ օլ-
մուշ կիպի կէօրիւնէրէք , Ճալմանըն այագլարընա գաբան-
տը վէ էլինի թուլթուպ սուրէթի իհթիւրամքեարանէտէ
ալընընա վէ տուտագլարընա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա , տէ-
տի քի .

— Ա՛հ , էֆէնտիւմ . . . սֆնունա գատար ալիճէնապ
օլուպ պանա աֆվ իտինիզ :

Ճալմա . - Նէյի՞ աֆվ իտէյիւմ :

Ֆարէնկա . - Սիզին եանընըզա կէլմէզտէն էվվէլ , չիւմ-
տի պանա թէքլիֆ իթտիյինիզ շէյի սիզտէն բէճա իթմէ-
յի տիւչիւնմիւշ իտիւմ . . . էվվէթ , հիտտէթ ու զապապը-
մըն պէնի նէ՛րէյէ կէօթիւրէպիլէճէյինի պիլմէյէրէք ,
պէլքի հէմայարընըզ օլան զաթլարա պիլէ իպրազ իթմէյէ-
ճէյինիզ պու էսերի լուլթֆ ու քէրէմի սիզտէն իսթիւրհամ

իթմէյի թէսավվուր իթմիշ իտիմ . . . լաքին սօնրատան
պունա ճէսարէթ իտէմէտիմ . . . քէզալիք շիւպհէ իթտի-
յիմ խըյանէթի տախի իգրար իթմէքտէն չէքինտիմ վէ
եալընըզ բէք զիյատէ պէտպախթ օլտըղըմը սիզէ սէօյլէ-
մէյէ կէլտիմ . . . զիրա պունը տիւնեատա եալընըզ սիզէ
արզ իտէպիլիւր իտիմ :

Պարէնկանըն պու սէօյլէրի նա'սըլ մասումանէ պիր
սաֆտերունըզլա սէօյլէմիշ օլտըղընը վէ էվվէլքի հիտ-
տէթի վահշիյանէսի եէրինէ նէ' տէրէճէ միւէսսիր պիր
սէտա գաիմ օլմուշ իտույինի թարիֆ իթմէք միւմքին օ-
լամազ :

Ճալմա պու հալտէն բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլտու
վէ էլինի մէրգուժա ուզաթարազ վէ այաղա գալտըրա-
րադ .

— Սէնին պիր մուհապպէթի տօսթանէ կէօսթէրմէք-
լիյի պէնտէն թալէպ իթմէյէ հագգըն վար ըտը . ֆագաթ
պէն սէնտէն էվվէլ տավրանտըղըմտան տօլայը բէք զի-
յատէ մէմնուն ըմ . . . : Հայտի . . . ճէսուր օլ . . . իւ-
միտ իթմէքտէն կէրի տուրմա . . . պու մահալը միւլազա-
թա պէն տէ պէրապէր կէլէճէյիմ . . . էկէր պէնիմ հըս-
սիյաթըմա ինանաճագ օլուրսամ, պիր թագըմ եալանճը
հալլէր սէնի ալտաթըյօրլար . - տէտի :

.

Կիճէ օլունճա , Պարէնկա իլէ Ճալմա պիրէր մանթօ-
յա պիւրիւնէրէք պիր մէյտան արապասընա պինտիլէր վէ
Պարէնկա՝ մատամ Սէնթ-Գողոմպըն խանէսինէ կիտիլէճէ-
յինի արապաճըյա պէյան իյլէտի :

60

ՍԷՆԹ-ԳՈՒՈՄՊԸՆ ԽԱՆԵՍԻՆՏԷ ՊԻՐ ԿԻՃԷ

Ճալմա վէ ֆարէնկա պիր արապայա օթուրմըչ օլ-տըզլարը հալտէ, մատամ Սէնթ-Գուլումպըն խանէսինէ կիթմէքտէ իտիլէր:

Պու վազըանըն հիքեայէսինէ կիրիշմէզտէն էվվէլ, վուգուաթը սապըգայա տաիր պազը մալիւմաթ վէրմէք իճապ իտէր:

Նինի-Մուլէն, Րօտէնին թահրիքիլէ վուգու պուլան թէչէպպիւսաթընըն մագսատը նէ՝ օլտըզընը պիլմէքսի-զին, իլք կիւնիւ եինէ մէրգումըն թալիւմաթը իւզէրինէ Սէնթ-Գուլումպըն խանէսինէ կիթմիշ վէ իգամէթկեահընը իրթէսի կիւնիւ ագչամա գատար քէնտիսինէ թախսիս իթ-մէսինի րէճա իթտիքտէն սօնրա, պունա մուգապիլ մէր-գումէյէ պէօյիւճէք պիր մէպլաղ թէքլիֆի իյլէմիշ իտի: Սէնթ-Գուլումպ տախի էլան թամաքեար վէ աճ կէօզլիւ պիր գատըն օլտըզընտան, պու ֆաիտէլի թէքլիֆի րէտտ իթմէմիշ վէ խըտմէթքեարլարընըն հիւսնիւ խըտմէթլէրինէ միւքեաֆաթէն պիր քէօյ էյլէնճէսի վէրմէք արզուսըն-տա պուլունտըզընը պէհանէ իթթիխաղ իտէրէք, իրթէ-սի կիւնիւ տահա սապահլայըն անլէրլէ պէրապէր խանէ-տէն չըգմըչ կիթմիշ իտի:

Րօտէն՝ Սէնթ-Գուլումպըն տաիրէսինի էլտէ իտինճէ, ֆաշընա սիյահ պիր բէրուգա կէչիրմիշ, կէօզլէրինէ մաի կէօզլիւքլէր թագմըչ վէ եիւզիւնիւն աշաղը գըսմընը տա պիր եիւն գըրավաթ իչինտէ զայպ իթմիշ օլտըզը վէլ-հասըլ պիւս պիւթիւն թէպտիլի շէքլ ու սուրէթ իթմիշ

պուլունտըղը հալտէ , օ սապահ Ֆարէնկա իլէ պերապէր մէզքիւր խանէյէ կէլիպ տաիրէյի նազարը մուայէնէտէն կէշիրմիշ վէ թալիմաթը լազըմէյի վէրմիշ իտի : Ֆարէնկա տախի Բօտէնին ազիմէթինտէն սօնրա , իբի սաաթ զարֆընտա ղայէթ մուհիմմ օլան հազըրլըզլարը կէօրմիւշ վէ պատէհու եօգարըտա նագլ իթտիլիմիզ վազիֆէի ըիյաքեարանէյի իճրա իթմէք իւզրէ , ալէլ աճէլէ ճալմանըն նէզտինէ ավտէթ իթմիշ իտի :

Գլիլի սօգաղընտան Սէնթ-Գուլոմպըն իգամէթ իթտիյի Բիշլիէօ սօգաղընա գատար օլան մէսաֆէ զարֆընտա , Ֆարէնկա քէտէրնաք պիր մէյուսիյէթէ տիւչար օլմուշ կիպի կէօրիւնիւյօր իտի . լաքին պիրտէն պիրէ ճալմայա տէօնէրէք պօղուգ վէ գըսա պիր սէտա իլէ .

— Էֆէնտիմ . . . Էկէր խըյանէթէ ուզըամըշ ըսամ , պէհէմէհալ ինթիգամըմը ալմալըյըմ . - տէտի :

Ճալմա . - Հագարէթ կէօսթէրմէք տիւնեատա տէհշէթլի պիր ինթիգամ ալմագ տըր :

Ֆարէնկա . - (Հիտտէթլի պիր սէտա իլէ .) Խա'յր , խա'յր , հագարէթ կէօսթէրմէք քիֆայէթ իթմէզ . . . վագթ եագլաշտըգճա , գան տէօքմէք լազըմ օլտըղընը կէօրիւյօրըմ :

Ճալմա . - Պէնի տինլէ :

Ֆարէնկա . - Պանա մէրհամէթ իտինիզ , Էֆէնտիմ . . . պէն էվլէլճէ ալչագլըզ իտիյօր ըտըմ . . . գօրգույօր ըտըմ , ինթիգամ ալմագտան կէրի տուրույօր ըտըմ . Փագաթ չիմտի հէր շէյի կէօղէ ալմըշըմ տըր . . . քէնտիսինի իշքէնճէտէն իշքէնճէյէ տիւչար իտէճէյիմ : Միւսաատէ իտինիզ տէ սիզտէն այրըլայըմ . . . օ մահալը միւլագաթա եալընըզ կիտէճէյիմ :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , Ֆարէնկա կիւյա արապատան տըշարը սըչըրմագ իսթէյօր ըմըշ կիպի պիր հարէքէթտէ պուլունտըր :

Ճալմա տէրագապ գօլունտան թութարագ տէտի քի .

— Տո՛ւր . . . Եագանը սալըվէրմէմ . . . Էկէր պիր լըյանէթէ ուղրամըշ ըսան , գան տէօքմէյէճէքսին , հա . գարէթ կէօսթէրմէքլէ ինթիգամընը ալմըշ օլուրսըն . . . տօսթլուգ տախի սանա թէսէլլի վէրիր :

Փարէնկա . - (Պիր հէյէճանը վահշիյանէ իլէ .) Խայր , Էֆէնտիմ , Խայր . . . պէն եաբաճաղըմը գա . ըարլաշտըրմըշըմ տըր . . . Թ գատընը Էօլտիւրթիւքտէն սօնրա , քէնտիմի տէ Էօլտիւրէճէյիմ . . . (Էլինի գու . շաղընտաքի ուզուն պիր խանչէր իւզէրինէ գօյարագ .) Խայընլարա խանչէր . . . պանա տա զէհիր . . . պու զէհիր տէ խանչէրիմին գապչէսի իշինտէ մահֆուզ տըր . . . :

Ճալմա . - Փարէնկա :

Փարէնկա . - Սիզէ գարըշ տուրտըղըմտան տօլայը պէնի աֆվ իտինիզ , Էֆէնտիմ . . . հիւքմըլ գատէր Եէ . ըրինի պուլմալը տըր :

Վագթ Եագլաշըյօր ըտը : Ճալմա՝ Փարէնկանըն հիտ . տէթի վահշիյանէսինի թէսքին իթմէքտէն մէյուս օլարագ , հլլլէ իլէ հարէքէթ իթմէյէ գարար վէրտի : Պինաէն ա . լէյհ պիր գաշ տագըգա գատար սիւքիւթտէն սօնրա , ֆարէնկայա խիթապէն .

— Պէն սէնին Եանընտան այրըլմայաճաղըմ . . . սէնի պիր ճինայէթ իշլէմէքտէն ալըգօյմագ իչուն Էլիմտէն կէ . լէնի սարֆ իտէճէյիմ . . . Էկէր մուվաֆֆագ օլամազ . սամ , Էկէր պէնիմ սէօղիւմիւ տինլէմէզսէն . . . տէօքէ . ճէյին գան սէնին իւզէրինէ ագսըն . . . միւտտէթի Էօմ . ըրիւմտէ արթըգ Էլիմ սէնին Էլինէ տօգուլմայաճագ տըր . - տէտի :

Պ . սէօզլէր՝ Փարէնկա իւզէրինաէ պէօյիւք պիր թէ . Էօիր հաճըլ իթմիշ կիպի կէօրիւնտիւ . մէրգուլ ուզուն պիր ահ իթտիքտէն սօնրա , պաշընը կէօյսիւ իւզէրինէ

սարգսը վէ տիւշիւնիւյօր կիպի պիր թափը կէօսթէրտի :

Ճալմա՝ ֆէնէրլէրին խաֆիֆ ընըը եարտըմըյլա , Ֆարէնկանըն սիւհհընը ալմագ իւզըէ հիյլէ վէ եա ճէպը իսթիմալինէ հազըրլանըյօր ըտը . լաքին Ֆարէնկա եան պիր պագըչլա բրէնսին պու ֆիքրինի քէշֆ իթմիշ օլտըղընտան , էլինի պիրտէն պիրէ խանչէրինէ կէօթիւրիւպ գընըյլա պէրապէր գուշաղընտան չըգարտըգտան սօնրա , ճիտտի վէ վահշիյանէ պիր սէտա իլէ .

— Պու խանչէր ճէսարէթլէ իսթիմալ իտիլէճէք օլուրսա , բէք տէհչէթլի տիր . . . պու շիշէնին իչինտէ տէ պիզիմ մէմլէքէթիմիլին զէհիրլէրի կիպի շայէթ թէէսիրլի պիր զէհիր վար տըր . - տէտի :

Պատէհու խանչէրին գապգէսինտէքի կիզլի պիր եայը օյնատարագ , ուճընտաքի թօքուզու գաքագ կիպի աչըլտը վէ քիւշիւք պիր պիլլօր շիշէնին աղզը կէօրիւնտիւ . պունըն իւզէրինէ Ֆարէնկա տէտի քի .

— Պու զէհիրտէն իքի իւշ տամլա իչիլէրէք , ինսան ճան չէքիշմէքսիզին եավաշ եավաշ վէ թաթլը թաթլը էօլիւմիւ գուճագլար . . . պիր գաշ սաաթ սօնրա էճէլէ ալէամէթ օլարագ , թըրնագլարը մաիլէշմէյէ պաշլար : լաքին հէր քիմ պու շիշէյի պիր եուտոււմտա իչէճէք օլուրսա , երլտըրըմտան վուրոււմըշ կիպի պիրտէն պիրէ տիւշիւպ էօլիւր :

Ճալմա . - էվվէթ , մէմլէքէթիմիլգտէ ինսանը եա . վաշ եավաշ էօլտիւրէն վէ եախօտ երլտըրըմ կիպի վուրան զէհիրլէր պուլունտըղընը պիլիրիմ . . . լաքին պու տէհչէթլի սիւհհ հագգընտա պէօյլէ ուզոււն ուզատիյէ մալիւմաթ վէրմէքտէ մանէա՞ նէ :

Ֆարէնկա . - Պու խանչէր սայէսինտէ հէմ էմիլյէթլի պիր սուրէթտէ ինթիգամ ալապիլէճէյիմի վէ հէմ տէ ալտըղըմ ինթիգամըն ճէզասըզ գալաճաղընը սիզէ իսպաթ իթմէք իսթէյօրըմ , էֆէնտիմ . . . պու խանչէրլէ

էօլտիւրիւր վէ պու զէհիր սայէսինտէ տէ ատալէթի պէ-
շէրիյէտէն գուրթուլուրմ . . . : Մա մաֆիհ պու խանչէ-
րի սիզէ թէրք իտէրիմ, ալընը . . . էլինիզէ տօգուսմագ-
տան իլէլ էպէտ քէնտիմի մահրում իթմէքտէն իսէ, ին-
թիգամլմտան կէրի տուրմայը տահա զիյատէ թէրճիհ ի-
տէրիմ . . . :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ Ֆարէնկա խանչէրի բրէնսէ
ուզաթտը :

Ճալմա իսէ՝ մէրգումըն շու գարարը նակէհանիսին-
տէն հէմ միւթէաճճիպ վէ հէմ տէ մէմուսն օլարագ, օ
միւտհիշ սիւհհը հէման ալըպ գուշաղընա սօգտու . Ֆա-
րէնկա իսէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ շու սէօղլէրի սէօյ-
լէտի .

— Պու խանչէրի սագլայընը, էֆէնտիմ . . . կէօրէ-
ճէյիմիզ վէ իշիտէճէյիմիզ շէյլէրի կէօրիւպ իշիտէճէք
օլուրսագ, եա՛ խանչէրի պանա վէրիրսինիզ վէ օ ալ-
շագ գատընը վուրուպ էօլտիւրիւրիւմ վէ եա՛խօտ զէհիր
պանա վէրիրսինիզ վէ հիշ քիմսէյի վուրմագսըզըն քէն-
տիմի թէլէֆ իտէրիմ . . . : Սիզ էմը իտինիզ . . . պէն տէ
իթաաթ իտէրիմ . . . :

Ճալմանըն ճէվապ վէրէճէյի սըրատա, արուպա Սէնթ
Գոլումպըն խանէսի էօնիւնտէ տուրտու :

Բրէնա վէ Ֆարէնկա, մանթօլարընա պիւրիւնմիւշ օլ-
տըզլարը հալտէ, գարանլըգ պիր հավլիյէ կիրտիլէր վէ
սօգագ գաբուսը արգալարընտան գաբանտը : Ֆարէնկա
գաբուճը իլէ պիր իքի սէօզ թէաթի իթտիքտէն սօնրա,
գաբուճը քէնտիսինէ պիր անախթար վէրտի :

Պու իքի Հինտլի պիր ազ սօնրա ՍէնթԳոլումպըն
տաիրէսինտէքի գաբուլարտան պիրի էօնիւնէ կէլտիլէր :
Պու տաիրէնին նէրտիւպան սահանլըզընտան իքի գաբու-
սը պուլուսնարղը կիպի, հավլիյէ նազըր պիր տէ կիզլի
գաբուսը վար ըտը :

Պարէնկա անախթարը քիլիտէ սօգաճաղը սըրատա , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Զաաֆը գալպիմէ մերհամէթ իտինիզ , էֆէնտիմ . լաքին պու տէհէթլի տագըգատա թիթրէյօրըմ . . . թէրէտտիւտ իտիյօրըմ . . . պէլքի չիւպհէլէրիմ իչինտէ գալմագ վէ եախօտ ունութմագ տահա էյի օլաճագ տըր . — տէտի վէ ճալմա ճէվապ վէրմէյէ հաղըրլանտըղը սըրատա .

— Խա'յր . . . խա'յ . . . ալչագլըգ լաղըմ տէյիլ . — տէյու հայգըրտը վէ պատէհու գաբույը պիրտէն պիրէ աչարագ իչէրի կիրտի : ճալմա արգասը սըրա կիթտի :

Դաբու գաբանտըգտան սօնրա , Պարէնկա վէ բրէնս ղայէթ գարանլըգ պիր կէչիտտէ պուլունտըլար : Պարէնկա ալչագ պիր սէտա իլէ .

— Էլինիզի վէրինիզ , էֆէնտիմ . . . սիզէ գըլալուզլըգ իտէճէյիմ . . . սիզ եավաշ եավաշ արգամ սըրա կէլինիզ . — տէտի :

Պատէհու էլինի բրէնսէ ուղաթտը վէ բրէնս տախի պու էլի թութտըգտան սօնրա , իքիսի պիրիքտէ քէմալը սիւքիւթլէ եիւրիւմէյէ պաշլատըլար :

Պարէնկա պիր չօգ գաբուլարը աչըպ գաբատըգտան վէ ճալմայը էրէյիճէ տէօնտիւրիւպ աօլաշտըրտըգտան սօնրա , պիրտէն պիրէ տուրտու վէ բրէնսին էլինի պըրագարագ , ղայէթ եավաշ սէտա իլէ .

— Սօն տագըգա եագլաշըյօր , էֆէնտիմ . . . պուրատա աղաճըգ պէքլէյէլիմ . — տէտի :

Պարէնկանըն պու սէօղիւնիւ միւթէագըպ տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլտու : Դարանլըգ օ գատար ֆէվգ էլ ատէ իտի քի , ճալմա հիչ պիր շէյ կէօրմէյէ մուվաֆֆագ օլամայօր ըտը . պիր աղ սօնրա Պարէնկանըն քէնտի եանընտան սավուշուպ կիթտիյինի կէօրտիւ . պատէհու պիրտէն պիրէ պիր գաբու աչըլտը վէ իքի տէֆա գաբանտը :

Փարէնկանըն շու նակէհանի ղայպուպէթի ճալմայա էնտիչէ վերմէյէ պաշլաւը : Ղայրը իրթիյարի պիր հարէ-քէթլէ էլինի խանչէրինէ կէթիւրտիւ վէ պիր եօլ պուլ-մագ իւմիտիլէ իլէրիյէ տօղրու եօգլայա եօգլայա պիր գաշ աւորմ աթոր :

Նակէհան Փարէնկանըն սէտասընը իշիթտի վէ մէր-գուլմըն նէրէտէ պուլունտըղընը պիլմէքսիզին , գուլաղը-նա շու սէօղլէր կէլտի :

— Էֆէնտիւմ . . . սիզ պանա « Տօսթըմ օ'լ » տէմիշ ի-տինիզ . պէն տէ տօսթ կիպի հարէքէթ իթտիւմ . պէն սիզի պուրայա կէթիւրմէք իշուն հիյլէ գուլլանտըմ . մուհապ-պէթինիզին շիտտէթի' սէօղլումիւ տինլէմէքտէն վէ պէ-նիմլէ պէրապէր կէլմէքտէն սիզի մէն' իտէճէյինի պիլիւր իտիւմ . . . Բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ Ատրիէն տը Գարտօ-վիլին աշըգը օլան Ակրիքու Պոտուէնին իսմինի սիզէ սէօյ-լէմիշ իտի . . . տինլէյինիզ . . . կէօրիւնիւզ . . . մուհաքէմէ իտինիզ . . . :

Պատէհու սէտա սուստու : Պու սէտա՝ ճալմանըն պուլընտըղը օտանըն պիր քէօշէպինտէն կէլիյօր կիպի կէօ-րիւնիւյօր ըտը :

Ճալմա գարանյըգտա գալմըշ օլտըղը ճիհէթլէ , նէ' կիպի պիր տուզաղա տիւշմիւշ օլտըղընը բէք կէճ անլա-յարագ , հիտտէթ վէ պէլքի տէհչէթինտէն պիրտէն պիրէ սարսըլտը վէ եիւքսէք սէտա իլէ :

— Փարէնկա . . . պէն նէրէտէ իմա . . . սէն նէրէտէ պին . . . Ալլահը սէվէրսէն , գաբույը աշ . . . պուրատան շիմտի տըշարը չըգաճաղըմ . — տէյու հայգըրտը :

Պատէհու էլլէրինի եօնէ տօղրու ուզաթարագ , պիր գաշ աւորմ իլէրիլէտի վէ գուլմաշարլա էօրթիւլիւ պիր տիվարըն եանընա վասըլ օլարագ , պիր գաբու պուլմագ իւմիտիլէ թուլթունա թուլթունա տիվար պօյունճա եիւ-րիւտիւ . ֆիլ հագըգա պու տիվարըն նիհայէթինտէն պիր

գաբու պուլտու իսէ տէ, գաբալը իտի. պունըն իւզէրինէ գաբունըն քիլիտինի սարստը վէ գըրմաղա չալըչտը. Լա- քին պիւթիւն սայ ու ղայրէթի թէէսիւսիզ գալտը. Օ հալտէ թէհարրիյաթընը տէվամ իտէրէք, աթէչի սէօն- միւշ պիր օճաղըն եանընա կէլտի. պատէհու իքինճի պիր գաբու տահա պուլտու իսէ տէ, պու տա էօթէքի կիպի գաբալը իտի. պիր գաչ տագըգա գարֆընտա պու սու- րէթլէ օտանըն էթրաֆընը տօլաչտը վէ եէնիտէն օճաղըն եանընա կէլտի :

Ճալմանըն սապըրսըղըղը կիթ կիտէ արթմագտա իտի. Նիհայէթ հիտտէթինտէն թիթրէք պիր սէտա իլէ մարէնկայը չաղըրտը. ֆագաթ քէնտիսինէ ճէվապ վէրէն օլմատը :

Տըչարտա տէրին պիր սիւքիւթ վէ իչերտէ տէ զիֆիրի պիր գարանլըգ հիւքմ իտիյօր ըտը. Պիր աղ սօնրա ճալ- մանըն պուլունտըղը օտա տէրունինէ ղայէթ թաթլը վէ ֆագաթ ղայէթ քէսկին պիր գօգու հըսս օլունմայաճագ սուրէթտէ եայըլմաղա պաչլատը. զանն իտէրսին քի պու գօգու՝ օտանըն պիր գաբունընտան կէչիրիլմիշ օլան պիր պօրու վասըթասըյլա օտայա տուխուլ իթմէքտէ իտի :

Ճալմա տէհչէթլի էնտիչէլէրէ տիւչար օլմուշ վէ հիտ- տէթինտէն աթէչ քէսիլմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, պու գօ- գույա ասլա տըգգաթ իթմէտի. ֆագաթ չօգ կէչմէտէն գուլագ թօղլարընտաքի շահ տամարլարը տահա զիյատէ չիտտէթլէ վուրմաղա պաչլատը. տէրին վէ եագըճը պիր հարարէթ տամարլարընը տօլաչտը վէ թարիֆի նագապիլ պիր նէչէ հըսս իթտի. քէնտիսինի հէյէճանա տիւչիւրէն հիտտէթի շէտիտէ եավաչ եավաչ սէօնմէյէ պաչլատը վէ իոթէմէյէրէք տիւչար օլտըղը շու թէպէտտիւլի մանէ- վինին նէտէն նէչէթ իթտիյինի անլայամայարագ, վիւճու- տի Լաթիֆ պիր ույուչըգլըգ իչինտէ գալտը :

Մա մաֆիհ ճալմա սօն պիր ղայրէթ տահա իճրա ի-

տէրէք, գաբուլարտան պիրինի աշմաղա չալըշմագ իւզրէ
րասթ կէլէ իլէրիլէտի. ֆիլ հագըգա գաբուլը պուլտու
վէ ֆագաթ թաթլը գոգու օրատա օ՛ տէրէճէ քէսկին ի-
տի քի, չօգ կէշմէտէն ճալմա արթըգ գըմըլտամաղա պի-
լէ գուվվէթ պուլամայարագ, տիվարա տայանտը (1):

Օ ղէման զարիպ պիր մէնզարէ վուգուա կէլտի. եա-
նընտա պուլունան պիր օտա տէրունինտէ թէտրիճէն խա-
ֆիֆ պիր ըշըգ ինթիշար իթտիյինտէն, ճալմա պիւս պիւ-
թիւն ույուշուգըգ իշինտէ գալմըշ օլտըղը հալտէ, եու-
վարլագ պիր բէնճէրէ կէօրտիւ քի, պուլունտըղը օտա-
տան ըշըգ ալմագ վէ եախօտ ըշըգ վէրմէք իւզրէ աշըմըշ
ըտը:

Պու բէնճէրէ՝ բրէնսին պուլունտըղը թարաֆտան ին-
ճէ վէ ֆագաթ միւհքէմ պիր տէմիր գաֆէս իլէ մահ-
տուտ օլուպ, պու գաֆէս էօթէ թարաֆը պիր էյիճէ
կէօրմէյէ մանի օլույօր ըտը. բէնճէրէնին տիկէր թարա-
ֆընտա իսէ գալըն պիր ճամ պուլունուպ, պու ճամ՝ գա-
ֆէստէն իքի իւշ բարմագ գատար ուղագտա իտի:

Ճալմանըն՝ լաթիֆ վէ պուլուլթու պիր ըշըգլա այ-
տընլանմըշ օլտըղը հալտէ պու բէնճէրէտէն կէօրտիւյիւ
օտա էբէյիճէ միւքէլլէֆ սուրէթտէ տէօշէնմիշ իտի, Գըր-
մըղը իրէք բէրտէլլէլլէ միւզէյեէն օլան իքի բէնճէրէ ա-
րասընտա այնէլի պէօյիւք պիր տօլապ պուլունտըղը կի-
պի, գան ըէնկինտէ եանմըշ աթէշլէր իլէ տօլու օլան պիր
օճաղըն գարշըսընտա տա եաստըգլը ուզուն պիր սէտիր
վար ըտը:

(1) Հիմալայա տաղլարընտաքի քիւչիւք պիր աղաճտան հա-
սըլ օլան վէ վամպէյ նամը վէրիլէն պիր զամգըն թէէսիրիլէ
պու հալ վիւճուտէ կէլմէքտէ իտի. զիրա պու գամգըն պու-
ղուսը ույուշտըրըճը պիր խասսեյա մալիք օլուպ, աֆիյօն, հա-
շիւ վէ սափրէտէն տահա զիյատէ գուվվէթլի տիր:

Պիր սանիյէ գատար սօնրա , պու օտայա կէնճտէն պիր գատըն կիրտի . պու գատըն գոյու ընկինտէ ուզուն վէ գուգուլէթալը պիր մանթոյա պիւրիւնմիւշ օլտըղըն-տան , նէ՛ եիւզիւ վէ նէ՛ տէ պոյու ֆարգ օլունամայօր ըտը :

Ճալմա պու մանթոյու կէօրիւնճէ , պիրտէն պիրէ սարսըլտը . պիր ազ էվվէլ հըսս իթտիյի շէվգ ու նէշէ եէրինէ պիր հէյէճանը շէտիտ հասըլ օլտու . ինսան տէ-րին պիր սույա տալտըղը զէման գուլագլարը նա՛սըլ վըզ-լամաղա պաշլարսս , Ճալմանըն գուլագլարը տա էօյլէճէ վըզլայօր ըտը :

Ճալմա շաշըն շաշըն եանընտաքի օտատա ճէրէյան իտէն ահվալէ պագըլօր ըտը :

Օտայա կիրէն գատըն ինթիյաթ վէ ատէթա տէհշէթ-լէ կիրմիշ իտի : Մէրգուվէ էվվէլա կիտիպ գաբալը բէր-տէլէրտէն պիրինի գալտըրտը վէ բանճուրլար արասըն-տան սօգաղա պագտը . պատէհու եավաշ եավաշ օճաղա տօղրու եիւրիւյէրէք , էլան մանթօսը սըրթընտա օլ-տըղը հալտէ , պիր միւտտէթճիք միւթէֆէքքիրանէ պիր թավր իլէ օճաղա տայանտը :

Ճալմա ույուշտըրըճը գօգուլըն թէէսիրինէ պիւսս պիւթիւն մաղլուպ օլարագ վէ Ֆարէնկայը վէ քէնտիսինի պու խանէյէ սէվգ իտէն ահվալի քեամիլէն ունուտարագ , պիւթիւն նազարը տըգգաթընը կէօղիւ էօնիւնտէքի մէն-զարէյէ աթֆ իթմիշ օլտըղը հալտէ , կիւյա ըույատա ի-միշ կիպի պիր սուիէթտէ պու գատընը թէմաշա իթմէք-տէ իտի :

Նակէհան գատըն օճագ եանընտան այրըլարագ այ-նէլի տօլապա տօղրու կէլտի վէ պատէհու այնէ էօնիւն-տէ տուրարագ , վիւճուտինի գաբլայան մանթօյը այագ-լարընա գատար սըլըրըպ չըգարտը : Պունըն իւզէրինէ Ճալմա եըլտըրըմտան վուրուլմըշ կիպի տօնագալտը : Զի-

րա կէօղիւ էօնիւնտէքի գատըն Ատրիէն տը Գարտովիլ իտի :

Էվվէթ , տահա էվվէթի կիւնիւ կէօրմիւշ օլտըղը սուրէթտէ վէ բըէնսէս տը Սէն-Տիգիէ իլէ փուգու պուլլան միւլագաթը էսնասընտաքի կիպի , կիւլ ըէնկինտէ չըզկըլարը հավի վէ պէյազ պունճուգըլը շէրիտէրլէ միւլէյէն աչըդ եէչիլ պիր ֆիսթան կիյէնմիշ օլտըղը հալտէ , Ատրիէն աը Գարտովիլի կէօրիւյօք ըտը . քէզալիք պէյազ պունճուգտան եաբըլմըչ պիր սաչ պաղը՝ էնսէսինտէ պիւքիւլմիւշ գալմըշ օլան սաչ էքրկիւսիւնիւ գուճագլամագտա վէ սաչլարընըն ալթուճ ըէնկիյլէ հայըթէ շայան պիր սուրէթտէ թէվաֆուգ իթմէքտէ իտի : Էչ հասըլ՝ ագչամ՝ այտընլըղընա պէնզէյէն պիը ըըք վէ բէնճէրէնին գաֆէսի արասընտան մուհաքէմէ իտիլէպիւտիյինէ կէօրէ , ճալմա Ատրիէնին հիւրի պօյունը , մէրմէր կիպի պէյազ ումուղլարընը վէ մաղըուր վէ էտալը պըյնունը կէօրմէք զաննընտա պուլլունըյօր ըտը . Էվվէթ , կէօրաիւյիւ գատըն մատմուլգէլ տը Գարտովիլ քէնտիսի իտի . . . պու պապտէ շիւպհէ իտէմէզ իտի :

Ճալմանըն եիւզիւնիւ օրճագ պիր թէր գաբլամաղս պաչլատը . պաչը տէօնմէքլէ պէրապէր հէյէճան վէ հիտտէթի տէ կիթտիքճէ արթմագտա իտի . կէօղէրինտէն աթէշ բիւսկիւրմէքտէ օլուպ , աճէլէ աճէլէ սօրւյարագ հարէքէթսիզ պիր հալտէ տուրուպ պագըյօր ըտը :

Կէնճ գըզ արգասընը ճալմայա չէվիրմիշ օլտըղը հալտէ , էտալը պիր թավր իլէ սաչլարընը տիւզէլթտիքտէն սօնրա , սէրըուշ մագամընտա պաչընտա պուլլունան սաչ պաղընը չըգարըպ օճաղըն իւզէրինէ աթտը վէ պատէհու ֆիսթանընըն տիւյմէլէրինի չէօղմէքիւղրէ պիր հարէքէթտէ պուլլունտու . ֆագաթ արթըգ այնէնին էօնիւնտէ տուրմայարագ , պիր տագըզա գատար ճալմանըն կէօղիւ էօնիւնտէն ղայպ օլտու :

Օ սըրատա բրէնսին պուլունտըղը օտանըն տիվարըն. տան չըգըյօր կիպի կէօրիւնէն պիր սէտա . « Աչըգը օլան Ակրիբու Պոտուէնի պէքլէյօր . . . » սէօզլէրինի սէօյլէտի :

Ճալմանըն ֆիքրի ույուշմըշ օլմագլա պերապէր . « Աչըգը օլան Ակրիբու Պոտուէնի պէքլէյօր . . . » սէօզլէրի աթէշտէն պիր օգ կիպի պէյնինի վէ գալպինի տէլտի : Կէօզլէրի էօնիւնտէն պիր գան պուլուլթը կէշտի վէ տէրին պիր ինիլթի սէտասը ըզհար իյլէտի իսէ տէ , ճամըն գալընըղը պու ինիլթինին եանընտաքի օտայա գատար աքս իթմէսինէ մանի օլտու . պէտպալսթ տէլիգանը եուվարլագ բէնճէրէնին տէմիր գաֆէսինի չէքիպ գօբարմագ իսթէտի իսէ տէ , մուվաֆֆագ օլամայարագ թըրնագլարընը բարչալատը :

Բրէնս հիտաթի մէճնունանէնին սօն տէրէճէսինէ վարարագ , օ պիր օտատաքի գարարսըղ ըչըղըն պիր գալթ տահա քէսպի զաաֆ իթտիյինի կէօրտիւ . պատէհու եարը այտընըղ վէ եարը գարանըղ օլան պու զըյա արասընտա , ուզուն վէ պէյաղ պիր կիճէլիք էլպիսէսի կիյինմիշ օլտըղը հալտէ կէնճ գըղ հէնիտէն կէօրիւնտիւ . գօլլարը վէ ումուղլարը չըպլագ օլուպ , ալթուն բէնկին տէքի սաչլարընըն ուզուն պիւքլիւմլէրի ումուղլարը իւզէրինտէ տալղալանմագտա իտի : Մէրգուլմէ՝ Ճալմանըն կէօրէմէտիյի պիր գարույա տօղրու քէմալը իհթիյաթլա եիւրիւմէքտէ իտի :

Պու սըրատա , բրէնսին պուլունտըղը օտանըն եուվարլագ բէնճէրէ իլէ պիր տիվար իւզէրինտէ աչըլմըշ օլան պիր գարուսը կէօրիւլմէղ պիր էլ թարաֆընտան եալաճա աչըլտը : Պունըն իւզէրինէ օտայա զիյատէ ըչըգ կիրմէտի իսէ տէ , ճալմա քիլիտին խաֆիֆ հարէքէթինտէն վէ եիւզիւնէ վուրան թագէ հալանըն ճէրէյանընտան գաբուրն աչըլտըղընը հըսս իթտի :

Պու գարու՝ կէնճ գըղըն պուլունտըղը օտանըն գաա

բուսը կիպի, ներտիւպանա միւնթէհի պիր թէնէֆֆիւս օտասընա աշըլըր ըտը. պիր ազ սօնրա պիր ատէմին պու ներտիւպանտան եօգարը չըգտըղը իշիտիլտի. պու ատէմ տըշարըտա տուրարագ թէնէֆֆիւս օտասընըն խարիճտէքի գաբուսընը իքի տէֆա չալտը:

Պու սըրատա ճալմանըն էվվէլճէ իշիթմիշ օլտըղը սէտա եէնիտէն իշիտիլէրէք:

— Կէլէն Ակրիքու Պոտուէն տիր... տինլէ վէ տըգգաթ էթ... — տէտի:

Ճալմա սերխօշ կիպի պիր չէյ օլմուշ վէ քէնտիսինի ղայպ իթմիշ օլտըղընտան, Ֆարէնկանըն քէնտիսինէ վէրմիշ օլտըղը խանչէրի չէքտի վէ պատէհու օլտըղը եէրտէ հարէքէթսիզճէ տուրտու:

Խարիճտէքի գաբու անճագ իքի տէֆա վուրուլմըշ իքէն, կէնճ գըզ օտասընտան տըշարը չըգարագ ներտիւպան գաբուսընա տօղրու սէյիրթտի վէ օ հալտէ օ պիր օտատան խաֆիֆ պիր ըչըգ հասըլ օլարագ, ճալմանըն պուլընտըղը օտանըն արալըգ օլան գաբուսընա գատար աքս իթտի. ճալմա իսէ խանչէր էլինտէ օլտըղը հալտէ պու գաբու էօնիւնտէ չէօմէլմիշ տուրըյօր ըտը:

Կէնճ գըզ թէնէֆֆիւս օտասընը կէչտի վէ ներտիւպան գաբուսընըն եանընա կիտէրէք, ղայէթ եավաշ սէտա իլէ « Բիմ օ... » տէյու սօրտու:

Միւթէագըպէն ղայէթ գալըն պիր էրքէք սէտասը.

— Պէն իմ, Ակրիքու Պոտուէն. — ճէվապընը վէրտի:

Պունտան սօնրա ճէրէյան իտէն մէնզարէ օ' գատար սիւրաթլա վուգու պուլտու քի, պունը անճագ ֆիքիր թէսավվուր իտէպիլիր:

Կէնճ գըզ գաբուսընըն սիւրկիւսիւնիւ անճագ չէքմիշ վէ Ակրիքու Պոտուէն տախի գաբու էշիյինի անճագ կէչմիշ իքէն, ճալմա գաբլան կիպի սըչրայարագ, կէնճ գըզ վէ Ակրիքու Պոտուէնի հէման պիր անտէ օ' գատար

սիրած թլա վուրտու քի , կենճ գըզ էօլիւ հալինտէ եերէ եքգըլաթ վէ Ահրիթի տախի էօրիւմ տէրէճէսինտէ եան թալանմիշ օլմամադլա պերապէր , իքի եանընա սոպրու սալլանըս պէտպախթ գըզճըղաղըն պիրուհ ճէսէտի եանընա եուլաթլանտը :

Ծիմէք կիպի սիրաթլա իճրա օլունան չու ճինայէթ եարը գարանլըգ իչինտէ վուգուա կէլմիշ իտի . կէնճ գըզ զըն չըգմըշ օլտըղը օտա տէրունինտէքի խաֆիթ ըշըգ տախի պիրուէն պիրէ սէօմտիւ վէ պիր սանիյէ գատար սօնրա ճալմա տէմիր կիպի գուզվէթլի պիր էլին քէնտի գօլունը թուլմագտա օլտըղընը հըսս իթտի . պատէհու Պարէնկանըն սէտաւը Խիթէ ինթիգամընը ալտըն . . . եիւրիւ կիտէլիւ . . . կիտէճէք եօլըմըզ էմնիյէթլի տիր » սէօզլէրինի սէպլէտի :

Ճալմա քէնտինտէն կէշիշ վէ վուգուա կէլէն ֆիլիլի գաթլ սէպէպիյէ սերսէմլէնմիշ օլտըղը ճիհէթլէ , Պարէնկայա գարչը հիշ պիր մուգավէմէթտէ պուլունմատը վէ մէրգոււմ տախի քէնտիսինի տախիքէնին տիկէր պիր գաբուսթնտան չէքիպ կէօթիւրտիւ :

Բօտէն՝ էֆըբարըն եէքտիկէրինի թաադիպ իթմէսինէ Գայրան օլարադ 4 ԿէՐՏԱՆԼԸՊ քէլիմէսինին սուրէթի միւզհէմէտէ թէսավվուր իթտիյի էնթրիգանըն թմսուճը օլմուշ օլտըղընը սէօլլէտիյի զէման , թէսատիւֆէն հէր քէսին մալիւմի օլան ԿէՐՏԱՆԼԸՊ վազըասընը խաթըրլամըշ ըտը քի մէզքիւր վազըատա պիր գատըն՝ Պրանսա իմքերաթօրու պիրինճի Պրանսուանըն գըզը օլան գրալիչա Մարի-Անթուանէթէ ազաճըգ պէնդէֆէտի վէ միւշարիլէյհա կիպի կիլինմիշ օլմասը սայէսինտէ , եարը գարանլըգ իչինտէ օպէտպախթ գրալիչանըն ըօլընը օ՝ տէրէճէ մէհարէթլէ իճրա իթմիշ իտի քի , սարայ էրքեանընտան օլան գարտինալ բրէնս տը Բօհան պու խայալա ալտանմըշ ըտը :

Րօտէն նէ՛ եաբաճաղընը գարարլաշտրորտըգտան սօն-
րա , Ժագ Տիւմուլէնի չաղըրմը վէ մէմուրիյէթինին մագ-
սատը հագիգիսի նէ՛ օլտըղընը պիւտիրմէքսիզին , եալընըզ
կիւզէլ , ուզուէն պօյլու վէ գըզըլ սաշլը պիր գըզ պիւլիպ
պիւլմէտիյինի սօրմագ իւզրէ մատամ Սէնթ-Գուլմպըն խա-
նէսինէ կէօնտէրմիշ իտի . պու գըզ պուլունտըգտան սօն-
րա , բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ թարաֆընտան (բրէնսէսին
պու ֆէսատ տօլապընտան մալիւմաթը եօղ ըտը) Ատրիէ-
նին էլպիսէսի հագգընտա էվվէլճէ Րօտէնէ վէրիլէն մա-
լիւմաթ մուճիպինճէ , մէրգուլմէնին էլպիսէսինէ թէմամըյ-
լա միւշապիհ պիր գաթ էլպիսէ եաբտըրըլմը վէ պու
սայէտէ թէրթիպ իտիլէն խայալ հէր ճիհէթլէ իքմալ ի-
տիլմիշ իտի :

Իշին մապագըսը գօլայլըզլա քէշֆ օլունապիլիր .
պէտպախթ գըզճըղազ իշ պիր լաթիֆէտէն իպարէթ օլ-
տըղընա ինանարագ , Ատրիէնին գըյաֆէթինէ կիրմիշ վէ
քէնտիսինէ թէքիֆ իտիլէն վազիֆէյի նօգթասը նօգթա-
սընա իճրա իթմիշ իտի :

Ակրիքոլա կէլինճէ , մէրգուլ տախի պիր մէքթուպ
ալմըլ վէ պու մէքթուպտա մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ-
ճէ պէօյիւք պիր էհէմմիյէթի պուլունտան պիր մէսէլէ
հագգընտա միւզաքէրէ իթմէք իւզրէ կէօսթէրիլէն մա-
հալէ տալլէթ իտիլմիշ իտի :

61

ԿԵԼԻՆ ԵԱԹԱՂԸ

Շարգ սու մերմերինտէն եաբըմըչ եուվարլագ պիր
լամպա՝ իւչ կիւմիւչ գէնճիր իլէ թաւանտան ասըլը օլտը-
ղը հալտէ, Ատրիէն տը Գարտօվիլին եաթագ օտասընա
լաթիֆ պիր զըյա նէչը իթմէքտէ իտի:

Պու օտանըն պիր թարաֆընտա սէտէֆ գաբլը ֆիլ
տիչի պիր գարեօլա պուլունուպ, պու գարեօլա՝ պէյազ
թիւլտէն մամուլ պուլութ կիպի ինճէ վէ շէֆֆաֆ բէրտէ-
լէր ալթընտա նըսֆէն զայպ օլմուչ իտի: Լաքին իչինտէ
օ սըրատա հիչ քիմսէ պուլունմայօր ըտը:

Պէյազ մերմերտէն մամուլ օճագ իչինտէքի աթէչ՝
եէրտէքի խալը իւզէրինէ գըրմըզը պիր այտընլըգ նէչը
իթմէքտէ օլուպ, պու օճագ իւզէրինտէ իսէ պէօլիւք պիր
սէրէտ պուլունմագտա իտի քի, պունըն իչի բարլագ եէ-
չիլ եաբրագլը պիր չօգ թագէ կիւլ գամէլեալարըյա
տօլու իտի:

Բայիհալը ըլըգ պիր սու իլէ տօլու օլան պիլօր պիր
պանեօ գապընտան թաթլը պիր գօգու ինթիշար իտէրէք,
Ատրիէնին համմամ օտասընա մութթասըլ օլան պու օտա
իչինէ նուֆուզ իթմէքտէ իտի:

Խարիճտէ հէր շէյ տուրղուն վէ սիւքիւնէթլի իտի:
Վագթ իսէ անճագ ագչամըն սաաթ օն պիրի իտի:

Համմամ օտասընա աչըլան գաբու գարչըսընտաքի
ֆիլ տիչի գաբու եաւաշճա աչըլտը վէ ճալմա կէօրիւն-
տիւ:

Մէրգուլ պիր հիտտէթի հասուտանէյէ տիւշար օ-

լարագ Ատրիէնի էօլտիւրիւյօր զաննըլա իբի ճինայեթ իրթիքեապ խտելիտէն պէրու իբի սաաթ կէշիշ իտի :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին խըտմէթքեարլարը՝ ճալմանըն հէր կիւն կէլէրէք վիւրուտինի ինպար իթմէք-սիզին Ատրիէնին եանընպ չըգտըղընք կէօրմէյէ ալըշմըշ օլտըզլարընտան , վէ օ սըրատա խանէնին զէմին գաթըն-տաքի սաղընլարտան պիրինտէ մէշղուլ պուլունան հանըմ-լարընտան տա աքսի պիր էմի ալմամըշ օլտըզլարընտան , կէնճ Հինտիինին պու վագթսըզ զիյարէթինտէն տօլայը թէաճճիւպ իթմէտիլէր :

Ճալմա օ վագթա գատար կէնճ գըզըն եաթպգ օ-տ սընա կիրմէմիշ իտի : Լաքին մէրգ աւմէնին տաիրէի մախ-ցուքէսի խանէնին պիրինճի գաթընտա պուլունտըղընք պիլտիլինտէն , գօլայլըթլա օրայա վասըլ օլմուշ ըտը :

Ճալմա եաթպգ օտասընա կիրտիլի զէման , քէնտի-սինի սօն տէրէճէ ճէպը իթմէքտէ օլտըղընտան , չէհքէսի էքէյիճէ տուրղուն իտի . ֆագաթ խաֆիֆ պիր սօլղուն-լըգ եիլղինիւն քէհրուպա ըէնկինի աղաճըգ տօնուգլաթշ մըշ ըտը : Մէրգում օ կիւնիւ կիւմիւշ չըղկուլ ալ քաշ-միրտէն պիր անթէքի կիլինմիշ օլտըղընտան , կէնճ գըզը վէ Ալիլիքու Պոտուէնի վոճըտըղը զէման իւզէրինէ սըշրա-մըշ օլան գան լէքէլէրի ֆարգ իտիլէմէզ իտի :

Ճալմա գաբուշը արգասընտան գաբատը վէ պաշըն-տաքի պէյազ սարըղը ֆըրլաթըպ պիր եանա աթտը . զի-րա ալնընը պիր թարաֆտան տիկէր թարաֆա աթէշտէն պիր չէմպէր սըգըյօր կիպի զանն իտիյօր ըտը . սիյպհ սաշլարը սօլղուն վէ կիւզէլ չէհքէսինի չէրչիվէ կիպի գու-շաթմըշ ըտը : Մէրգում գօլլարընը խաշփաքի կէօյսինէ տայաթարագ , էթլաֆընա պագընտը վէ կէզլէրի Ատ-րիէնին լաթաղընա թէսպտիւֆիտինճէ սպիր ապըմ գա-տար իլէրիլէյիպ պիրտէն պիրէ սարսըլտը վէ եիւզիւ գըպ-գըրմըզը քէպիտի . Լաքին էլինի քընընա կէթիւրէրէք

պաշնը էլ յայն վէ պիր գաշ տաղըդա գատար միւթէֆէք-
քիրանէ վէ բութ կիպի հարէքէթսիդ պիր հաւտէ գաշ-
տը :

Պիր միւտտէթ պէօյէ մահզըն մահզըն տիւշիւն-
տիւքտէն սօնրա , կէօղլէքիչի պէմայա տօղրու քալտըրա-
րագ եէրտէ տիզ չէօքտիւ :

Հինտիւնիւն եաշարա զարգ օլմուշ օլման չէհըէսինտէ
հիշ պիր հիտտէթ էսէրի կէօրիւմէտիյի կիպի , առապէ-
թէ , մէյուսիյէթէ վէ ախզը ինթիգամտան միւթէվէլիտ
վէսէրէթէ տէլալէթ իտէր պիր հալ տախի մէվճուտ օլ-
մայըպ , եալնըզ սատէ վէ ֆագաթ զայէթ պէօյիւք պիր
քէտէր ալէամէթլէրի կէօրիւլիւյօր ըպը :

Պիր գաշ տաղըդա գատար պօղրւլաճագ տէրէճէտէ
աւ ու ինին իթտի վէ կէօղ եաշարը եանագլարընր գաթ-
լատը : Պատէհու պօղրուգ պիր քէտա իլէ չու սէօղլէրի
սէօյլէտի .

— Էօլտիւ . . . Էօլտիւ . . . տահա պոլ սպպահ պու
օտատա մէսուտանէ պիլքսուրէթտէ իսթիրպահաթ իթմէք-
տէ իքէն , քէնտիսիւնի էօլտիւրտիւմ : Շիմտի պրթըգ էօլ-
միւշ տիւր , իսրյանէթի վագըտսընըն պէնճէ նէ՝ էհէմմի-
յէթի օլապիլիր : Քէնտիսիւնի էօլտիւրմէմէլի իտիւմ . . . ֆիլ
հագըգա պէնի ալտաթմըչ ըտը . . . քէնտիսի կիպի էօլ-
տիւրտիւլիւմ օ տէլիգանլըյը քէվիյօր ըտը . . . էվվէթ ,
սէվիյօր ըտը . . . չուլքի պէն քէնտիմի անտէն տահա զի-
յաթէ պէվտիրէմէտիւմ : Պէնիմ կիպի նիմ վահշի պիր պի-
շաղէ նէ՝ իլէ անըն գալպինի ճէլպ իտէպիլիր իտի . . . նէ՝
հագըգըմ . . . նէ՝ ճագիպէմ վար ըտը : Պէնի սէվմէյօր ը-
տը . . . գապահաթ պէնտէ իտի . . . ֆագաթ քէնտիսի
ուլուվվը ճէնապ սահիպի օլտըղընտան , պէնի տահա զի-
յատէ պէտպախթ իթմէմէք իւզրէ գահիրէն պէնի սէվի-
յօր կիպի կէօրիւնիւր իտի . . . պէն իսէ պուլնըն իշուլն քէն-
տիսիւնի էօլտիւրտիւլիւմ : Գապահաթը նէ՝ իտի . . . հիւսնիւ

ընդասըյա պանա կէլմէմիշ մի իտի . . . խանէսինին գա-
բուսընը պանա աշմամըշ մը իտի . . . կիւնլէրճէ քէնտի
եանընտա կէչիրմէքլէյիմէ միւսաատէ իթմէմիշ մի իտի :
Շիւպհէսիզ պէնի սէվմէք իսթէր իտի ֆագաթ սէվէ-
մէտի : Պէն քէնտիսինի պիւթիւն գալպիմէ սէվէր իտիմ .
լաքին պէնիմ մուհապպէթիմ անըն գալպինէ քիֆայէթ
իտէն մուհապպէթլէրտէն տէյիլ իտի . . . քէնտիսինի պու-
նըն իչուն էօլտիւրմէմէլի իտիմ . ֆագաթ նասըլ ըսա իւ-
ղէրիմէ ճիննէթ կէլտի վէ ճինայէթի իյգա իթտիքտէն
սօնրա ըույատան ույանըր կիպի ույանտըմ . . . էյվա՛հ քի
րույա տէյիլ իտի . . . քէնտիսինի էօլտիւրտիւմ . . .
հալ պու քի անըն եիւզիւնտէն նէ՛ գատար սաատէթլէ-
րէ , նէ՛ գատար իւմիտլէրէ , նէ՛ գատար թէլէզզիւզաթա
նալիլ օլտում . . . քէնտիսի գալպիմի նէ՛ գատար հըսսի-
յաթըր ալիճէնապանէ իլէ տօլտուրմըշ ըտը . . . հիչ օլմազ-
սա պու եանըմտա քեար գալըր ըտը : Ա՛հ , պու խազինէ-
յի պէնտէն հիչ քիմսէ ալամազ ըտը . . . պու հալ պանա
թէսէլլի վէրմէլի իտի . . . լաքին պունլարը նիչուն տիւ-
շիւնիւյօրըմ . . . կէրէք քէնտիսինի վէ կէրէք օ ատէմի էօլ-
տիւրտիւմ . . . հէմ տէ ալազճասընա էօլտիւրտիւմ . . .
պիկիւնահ պիր հայվանը բարալայան գարլանա մախսուս
պիր վահշէթլէ հարէքէթ իթտիմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , ձալմա եիւզիւնիւ քէտէրին-
տէն էլլէրի իչինէ ալտը վէ կէօզ եաշլարընը սիլէրէք .

— Քէնտիմի էօլտիւրէճէյիմի բէք ալէա պիլիրիմ . . .
ֆագաթ պէնիմ վէֆաթըմ անըն հայաթընը իյատէ իտէ-
մէյէճէք տիր . - տէտի :

Պատէհու քէմալը գահմէթլէ այաղա գալգարագ ,
Փարէնկանըն գանլը խանչէրինի գուշաղընտան չըգարտը
վէ գապզէսի իչինտէ պուլունտն զէհիր շիշէսինի չըգար-
տըգտան սօնրա , գանլը խանչէրի խալը իւղէրինէ աթտը-
ղընտան , խալընըն պաղը պէյազ եէրլէրինտէ խաֆիֆ

գան լէքէլերի բէյտա օլտու : Պատէհու զէհիր շիշէսինի թիթրէմէքտէ օլան էլինտէ սըգարագ :

— Էվվէթ , էվվէթ , բէք էյի պիլիրիմ , քէնտիմի էօլտիրէճէյիմ . . . հէմտէ էօլտիրմէլիյիմ . . . գանա մուգապիլ գան լազըմ տըր . պէնիմ վէֆաթըմ անըն էօլիւմիւնիւն ինթիգամընը ալաճագ տըր . . . քէնտիսինի վուրտըզըմ զէման . . . նա՛սըլ օլտու տա խանչերի ինթիգամ պէնի տէ վուրմատը . . . պիլմէմ . . . ֆագաթ նիհայէթ էօլտիւ . . . հէմ պէնիմ էլիմէ էօլտիւ : Պէրէքէթ վէրսին քի գալպիմ նէտամէթ վէ քէնտիսի հազգընտա մուհապպէթլէ մալամալ օլտըզընտան , պուրայա կէլիպ էօլմէք իսթէտիմ . . . էվվէթ , պուրատա , պու օտա տէրունինտէ էօլմէյէ գարար վէրտիմ . — տէտի վէ եիւզիւնիւ էլլերի իլինէ ալարագ , եիւրէք բարալայաճագ պիր սէտա իլէ « էօլտիւ . . . էօլտիւ . . . » տէյու հայզըրտը վէ պիր գաչ քէրրէ աճը աճը ինլէտիքտէն սօնրա , մէթին պիր սէտա իլէ :

— Պէն տէ չար չաբուգ էօլէճէյիմ . . . ֆագաթ խա՛յր , չար չաբուգ տէյիլ , եավաչ եավաչ էօլմէք իսթէրիմ : Պու զէհիրին թէէսիրի եըլտըրըմ կիպի սիւրաթլը օլապիլիր . եավաչ եավաչ թէէսիր կէօթէրմէսի տէ գապիլ օլտըզընը ֆարէնկա պանա սէօյլէտի : Պունըն իչուն պիր գաչ տամլա քիֆայէթ իտէր իմիշ . . . էօլէճէյիմտէն էմին օլտըզըմ զէման , ազապը վիճտանիմին ազալաճազընը հըսս իտիյօրըմ : Տիւն պէնտէն այըլտըզը սըրատա էլիմի սըգամըշ ըտը . . . հալ պու քի պու կիւն պէօյլէ պիր շէյ վուգու պուլաճազընը քիմ 'խաթըրա կէթիրէպիլիր իտի :

Պու սէօզ իւզէրինէ ճալմա շիշէյի տուտագլարընա կէօթիրտիւ վէ հավի օլտըզը սուտան պիր գաչ տամլա իչտիքտէն սօնրա , Ատրիէնին գարեօլասը եանընտաքի ֆիլ տիշի մասա իւզէրինէ գօյարագ :

— Պա՛ւ գէ՛հիր անը վէ երևի՛ցի Եազը՛նը տըր . . . չիմ-
տի էօլէճէյիմոէն էմին իմ . . . ԺՀ, հի՛ջ ծընաղսա պոռ օ.
ձանըն մէնղարէ վէ թայհահա՛նլա պիր միւտտէթ տահա
նէչէհա՛նն օլապիլսէմ . . . էօլէճէյիմ սըրատա, պաշընը տա-
յաթմըչ օլտըղը պոռ եաթազ իւզէրինէ պաշընը գօյա-
պիլսէմ . . . — Թէտի վէ պատէհոռ գարեօլանըն եանընտա
տիզ չէօքէրէք: Հայը՛ր չայը՛ր Եանմագտա օլան տընընը
եաթահա տայաթտը:

Պոռ սըրատա համմամ օտաւընա՛ւ աշըլան ֆիլ տիչի
գարու եալաշա աշըլուր վէ Ատրիէն ինէրի կիրտի:

Կէնճ գըզ կիճէլիք թուալէթինի իքմալ իթտիքտէն
օօնըա, խըտմէթճի գատընլարը պաշընտան սալմըչ ը-
տը:

Մէրգումէ՛ կէօզ գամաշտըրածագ Թէրէճէտէ պէ-
յազ տիւլպէնտէն մամուլ ուզոն պիր համմամ էլպիսէ-
մի կիլինմիչ իտի. ալթոն իէնկինտէքի սաշլարը, աշընըն
իքի եանընտան ուֆագ ուֆագ էօրկիւլէրէ այրըլմըչ վէ
ճիւմլէսի պիտէն պաշընըն արգասընտա իքի պէօյիւք
տէմէթ թէշթիլ իթմիչ օլտըղընտան, կիւզէլ չէհրէսինէ
հայրէթէ շայան պիր թարավէթ պախշ իթմէքտէ իտի:
գար կիպի պէյազ օլան թէնի՛ ֆէր ադշամ պիր գաշ տա-
հըգա գատար կիրմէքտէ օլտըղը ըայիհալը սու պանսօ.
սընըն ըլըգըղընտան խաֆիֆճէ գըզարմըչ ըտը:

Ատրիէն ֆիլ տիչի ֆարույը աշարագ, պէյազ Ժթըն
բապուռ կիլինմիչ օլան չիպագ վէ ուֆահըգ ալաղընը
խալը իւզէրինէ գօյաղըղը գէման, զէօզլէրի գամաշտըրա-
ճագ Թէրէճէտէ շաշար պիր կիւզէլիք քէսալ իթմիչ իտի:
Կէօզլէրինտէ, աշընտա վէ տուտաղընտա շաշաաի մաա-
տէթ բարլայօր ըտը. գիրա սուրէթի իզտիվաճընա տաիր
օլան պիլճիւմէ միւշթիլաթ պէրթարաֆ օլմուչ վէ իքի
կիւնէ գատար ճալմայա գալմուշաճաղընը գանարաշտըր-
մըչ ըտը. պինաէն ալէյհ կէլին օտաւընա՛ւ մէնղարէսի

քէնտիսինի թարիֆի նագապիլ պիր կէվչէքլիյէ տիւչար ի-
տէր իտի :

Ֆիլ տիշի գաբու աչըլտըգաւան սօնրա , կէնճ գըզըն
աթտըղը իւք ատըմլար խալընըն եումուչագ թիւյիւ իւզէ-
րինտէ օ՛ գատար պէլլիպիզ օլմուչ ըտը քի , ճալմա ալը-
նը եաթագա տայաթմըլ օլտըղը ճիհէթլէ , հիշ պիր շէյ
տույմամըլ ըտը :

Լաքին պիրտէն պիրէ գուլաղընա պիր հայրէթ վէ
տէհչէթ սէտասը կէլտիյինտէն , պաշընը գալտըրըպ ար-
գապընա չէվիրտի :

Ատրիէն կէօզլէրի էօնիւնտէ տուրըյօր ըտը :

Կէնճ գըզ ճալմանըն պիր իւմիտի չէհվէթճույանէ իլէ
քէնտի օտասընա կիրմիշ օլտըղը զաննընա զահիպ օլուպ ,
հիտտէթլէնմէքտէն զիյատէ միւքէտտէր օլարագ , պիր հա-
րէքէթի մահճուպանէ իճրասըյլա չըպլագ կէօյսիւնիւ համ-
մամ լիպասըյլա էօրթտիւ վէ ալէլ աճէլէ կէրի չէքիւ-
տի :

Մէրգումէ շու հարէքէթի զայրը լայըգատան զիյա-
տէսիյլէ ճէրիհատար օլարագ ճալմայը թէքտիր իթմէյէ
հագըրլանըր իքէն , մէրգումըն խալը իւզէրինէ ֆըրլաթըպ
աթմըլ օլտըղը խանչէր կէօզիւնէ իլիշտի : Մէրգումէ
պու սիւհաճը կէօրիւնճէ վէ էլան տիզ չէօքմիւչ , էլէրինի
իլէրիյէ տօղրու ուզաթմըլ վէ էթրաֆընտա պէյագ պիր
տախրէ կէօրիւլէն կէօզլէրինի չանագ չանագ աշմըլ օլտը-
ղը հալտէ հարէքէթսիզ տուրմագտա օլան ճալմանըն չէհ-
րէսինտէքի ասարը տէհչէթ վէ թէզայեիւրիւ ֆարգ ի-
տինճէ , մէրգումըն պիր իւմիտի չէհվէթլէ քէնտի օտա-
սընա կէլմիշ օլտըղը զէհապը պիրտէն պիրէ մահվ ու
զաիլ օլտու վէ ֆագաթ թարիֆի նագապիլ պիր խէվֆ ու
տէհչէթ հըսս իտէրէք , բրէնսին եանընտան գաշաճագ
եէրտէ , պիր գաշ ատըմ տահա եագլաշտը վէ էլիյլէ
խանչէրի կէօսթէրէրէք , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

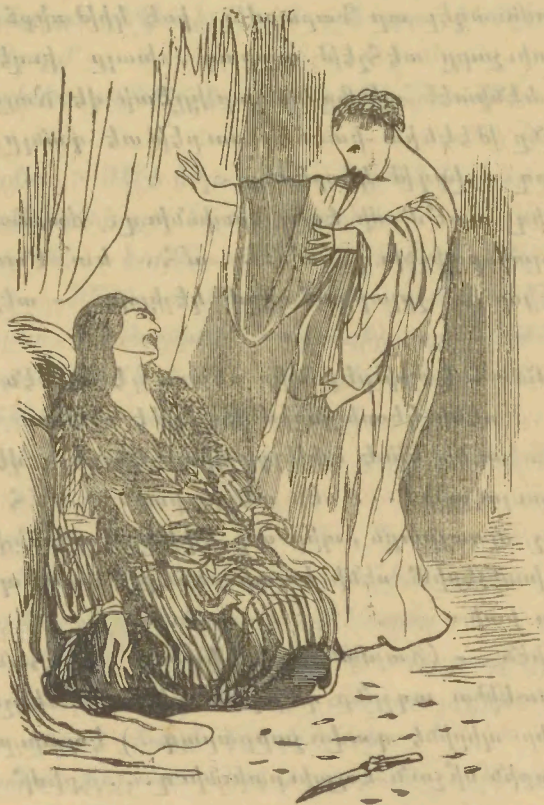
— Նա՛սըլ օլուպ տա պուրատա պուլունըյօսսընըզ, ազիրի: . . . Նէնի՛զ վար . . . պու խանչէր նէ՛ տիր . . . տէյու սօրտու :

Ճալմա ճէվապ վերմէտի : Ատրիէնին օրատա պուլունմասընը՝ էվվէլի էմրտէ զէհրին թէէսիրիյլէ ֆիքրինտէ հասըլ օլան բերիչանըգտան նէշէթ իթմիշ պիր խայալ զանն իթմիշ իտի . լաքին կէնճ գըզըն լաթիֆ սէտասը գուլաղընա աքս իտինճէ , կէօզլէրի մէրգումէնին կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իթտիյի զէման տաիմա հըսս իթտիյի էլէքթրիգ սատէմէսի թէէսիրիյլէ եիւրէյի հօրպընճա վէ էնտիչէի ֆէվզ էլ աոտէսիյլէ պէրապէր էլան սիւքիւնէթ . լի կէօրիւնէն օ կիւլրէնկ վէ թարալվէթլի չէհրէյի թէմաշա իտինճէ , կէօրտիւյիւ չէյին խայալ տէյիլ , պիրզաթ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ օլտըզընը անլատը :

Պէտպախթ տէլիգանը Ատրիէնին նա՛սըլ օլուպ տա տիրիլմիշ օլտըզընը անլայամամազլա պէրապէր , մէրգումէնին վէֆաթ իթմէմիշ օլտըզընա գաթիյէն գանաաթ հասըլ իտէրէք , չէհրէսի թէպէտտիւլ իթտի . եիւզիւնիւն սօլղուն ալթուն ըէնկի եէնիտէն ճանլանտը վէ գըզարտը . կէօզլէրի ազապը վիճտանիսինտէն նաշի ագան եաշլար իլէ տօնուզլանմըշ իքէն , քէսկին պիր չաշաա իլէ զըյալանտը . էլ հասըլ՝ պիր ազ էվվէլ մէյուսանէ պիր սուրէթ . տէ պուրուշմուշ օլան չէհրէսի՝ մէճնունանէ պիր մէսէրրէթին պիւթիւն ալաիմինի իրայէ իթմէյէ պաշլատը :

Մէրգում էլան տիզ չէօքմիւշ օլտըզը հալտէ Ատրիէնէ տօղրու իլէրիլէյէրէք վէ թիթրէմէքտէ օլան էլլէրինի մէրգումէյէ ուզաթարագ , պիր սէօզ սէօլլէյէմէյէճէք տէրէճէտէ հէյէճանա կէլմիշ օլտըզը հալտէ , անը օ՛ գատար հայրէթ , օ՛ գատար մուհապպէթ վէ պէրհայաթ պուլունմասընտան տօլայը օ՛ գատար էսէրի շիւքրան իլէ թէմաշա իթմէյէ պաշլատը քի , կէնճ գըզ պու թաթլը պագըշըն թէէսիրիյլէ քէնսիսի տէ հարէքէթսիզ պիր

հալտէ տուրարազ , եիւրէյինին աճէլէ աճէլէ չարբա-
սընտան վէ վիւճուտինին տերինտէն տէրինէ թիթրիմէսին-
տէն մէյտանտա տէհչէթլի պիր էսրար մէվճուտ օլտըղընը
հըսս իթաի :

Նիհայէթ ճաւմա ելլէրինի եէքտիկէրինէ գալուչտու-
րուչ , թարիֆի նագապիւ պիր սէտա իլէ .

— Սէն էօլմէմիշսին հա՛... — տէյու նիտա իթաի :

Ատրիէն . — (Տէհչէթլէ .) էօլմիւշ միւ , , , նէ՛ տէմէք
իսթէյօթսընը . . .

Ճալմա . - Էօլտիւրտիւյիմ գատըն սէն տէյիլ իտին , սէն տէյիլ սին . . . Ալլահ քէրիմ վէ ատիլ տիր . . . :

Պէտպահթ տէլիգանլը մէճնունանէ պիր մէսէրրէթլէ պու սէօղլէրի սէօյլէտիյի սըրատա , խաթանէն էօլտիւրմիւշ օլտըղը պիշարէյի ունուտըյօր ըտը :

Մաամուլազէլ տը Գարուօվիլ իսէ կիթտիքճէ տահա զիյատէ տիւչարը տէհչէթ օլարագ , խալը իւզէրինտէքի խանչէրէ եէնիտէն աթֆը նազար իյլէտի վէ ճալմանըն իֆատաթընը թէէեիտ իտէճէք սուրէթտէ գանլը օլտըղընը եալընըղ օ վագթ կէօրէրէք :

— Սիզ ատէմ մի էօլտիւրտիւնիւղ , ճալմա . . . սիզ ատէմ էօլտիւրտիւնիւղ հա . . . ա՛հ , եա՛ Րապպի . . . նէ՛ սէօյլէյօր . . . չըտըրաճաղըմ կէլիյօր . - տէյու հայգըրտը :

Ճալմա . - (Թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Սէն հայաթտա սըն . . . սէնի կէօրիւյօրըմ . . . իշթէ օրատա տուրույօրսըն . . . սէնի եինէ էվվէլքի կիպի կիւզէլ վէ սատագաթլը պուլույօրըմ . . . սէն տէյիլ իտին . . . օ՛հ , խա՛յր , սէն օլմուշ օլսայըտըն , պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիյիմ վէճէլէ , պու խանչէրիմ սէնի էօլտիւրէճէք եէրտէ պէնի թէլէթ իտէր իտի :

Ատրիէն . - (Ճալմանըն չու իֆատէի նակէհանիսինտէն տօլայը ատէթա ազլընը զայպ իտէրէք վէ տէհչէթլէ էլլէրինի պիր պիրինէ գավուշտըրարագ .) Էօլտիւրտիւնիւղ հա . . . լաքին նի՛չուն էօլտիւրտիւնիւղ . . . քիմլէ էօլտիւրտիւնիւղ :

Ճալմա . - Պէն պիլիբ միյիմ . . . սանա պէնզէր պիր գատըն իլէ աչըզըն զանն իթտիյիմ պիր տէլիգանլըյը . . . լաքին օ պիր խայալ . . . տէհչէթլի պիր բույա իտի . . . զիրա սէն հայաթտա սըն . . . իշթէ գարչըմտա տուրույօրսըն :

Պիչարէ Հինտլի մէսէրրէթինտէն հէօնքիւր հէօնքիւր

աղւամաղա պաշտօնը : Ատրիէն իսէ պիր թավրը տէհչէթ-
լէ խանչերի կէօթէրէրէք :

— Պիր բույա՞ մը . . . լաքին պու պիր բույա տէյիլ
տիր . . . պու խանչերին իւղէրինտէ գան վար տըր . . . :

Ճալմա . - Էվվէթ . . . սէնի էօլտիւրմիւշ օլտըղըմը
զանն իտէրէք , զէհիր իշմէք իւղրէ պու խանչերի պէն օ-
րայա աթտըմ . . . :

Ատրիէն . - (Թիթրէյէրէք .) Զէհիր մի . . . նա՞սըլ
զէհիր . . . :

Ճալմա . - Սէնի էօլտիւրտիւմ զանն իտիյօր ըտըմ . . .
օ սէպէպլէ պուրայա էօլմէյէ կէլտիմ :

Ատրիէն . - Էօլմէք մի . . . նա՞սըլ էօլմէք . . . Եա՛-
րապպի . . . նէ՛ իշուն էօլմէլի . . . քի՞մ էօլէճէք . . . :

Ճալմա . - (Թարիֆի նազապիլ պիր լէթաֆէթլէ .)
Լաքին պէն էօլէճէյիմ . . . սէնի էօլտիւրտիւմ զանն իթ-
տիյիմ ճիհչէթլէ , քէնտիմի զէհիրլէտիմ :

Ատրիէն . - (Էօլիւ կիպի սաբ սարը քէսիլէրէք .) Սէ՛ն
մի . . . սէ՛ն մի . . . :

Ճալմա . - Էվվէթ . . . :

Ատրիէն . - Խա՛յր , տօղրու սէօյլէմէյօրսըն :

Ճալմա . - Ինանմագսան իշթէ պագ :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք , Հինտլի պաշընը գարեօլա
Եանընտաքի ֆիլ տիշի մասայա տօղրու չէվիրտի վէ իւղէ-
րինտէքի պիլլօր շիշէյի կէօթէրտի :

Ատրիէն ֆիքրտէն տահա սիւրաթլը պիր հարէքէթ-
լէ , մապանըն Եանընա գօշտու վէ շիշէյի ալլպ քէմալը
իշթիյաղլա տուտագլարընա կէօթիւրտիլ :

Ճալմա օ վագթա գատար տիղ չէօքմիւշ օլտըղը հալ-
տէ , Ատրիէնին շու հարէքէթի նակէհանէսինի կէօրիւնճէ
պիր ափաղէի տէհչէթ սալտըրտը վէ պիր սըրայըշտա կէնճ
գըղըն Եանընա վարարագ աղղընա տայաթմըշ օլտըղը զէ-
հիր շիշէսինի չէքիպ ալտը :

Ատրիէն իսկ մուղափֆէրանէ պիր թավր իւր :

— Զարար եօգ . . . պէն տէ սէնին գատար իչտիւմ . . .
տէտի :

Օտա տէրունին տէ պիր տագըգաճըգ տէ չէթլի պիր
սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլտու :

Ատրիէն վէ ճալմա հարէքէթսիզ վէ գըրգադճա պիր
հալտէ եէքտիկէրինէ պագըշտըլար :

Պու մաթէմնաք սիւքիւթիւ եինէ իւք տէֆա Ատրիէն
գաթ իթտի վէ գըրըգ սէտասընա մէթանէթ վէրմէյէ
չալըշարագ .

— Բէք էյի . . . պուրատա իսթիզրապա շոյան պիր
չէյ եօգ . . . սէն աւէմ էօլտիւրտիւն . . . ճինայէթինին
ճէզասընը էօլիւմէ չէքմէք իսթէտին . . . աւալէթ պէշյ
լէ իճապ իտէր իտի . . . պէն տէ սէնտէն սօնրա եաշա .
մագ իսթէմէմ . . . պունտան թապի պիր չէյ եօգ տըր . . .
պանա նիշուն պէշլէ պագըյօրսըն . . . պու զէհիր բէք
աճը տըր . . . աուտագլարմը եագըյօր . . . թէհսիրի
չաբուլգ մը տըր . . . սէօլէ՛, ազիլիմ ճալմա :

Բրէնս ճէվապ վերմէտի վէ պիւթիւն վիւճուտըյլա
թիթրէյէրէք , էլէրի իւզէրինէ պագաը :

Փարէնկանըն սէօղիւ տօղրու չըգմըշ ըտը . զիրա կէնճ
հինտինին ճիւլը թըրնագլարը մալիէշմէյէ պաշլամըշ
ըտը . . . էօլիւմ աւէթա հըսս իտիլմէյէճէք տէրէճէտէ
վէ ֆագաթ էմնիյէթլի պիր սուրէթտէ եագլաշըյօր ըտը :

Ճալմա Ատրիէնին աւսի էօլմէք լատտէսինտէ պու .
լընտըղընը տիւչիւնէրէք մէյուս օլտու վէ ճէսարէթինին
մահվ օլտըղընը հըսս իթտի . ուզուն պիր ահ չէքտիքտէն
սօնրա , եիւզիւնիւ էլէրի իչինէ ալտը , տիլէրինին պաղը
չէօղիւլէրէք թիթրէտի վէ բէնտիսի տէ եանընտաքի եա .
թագ իւզէրինէ տիւչիւպ գալտը :

Ատրիէն իսկ ճալմանըն պագլարը պիթընտա տիզ
չէօքէրէք .

— Կիւղիւնիւ պէնտէն թագլայօրսն , էօլիւմիւ պու գատար չարո՞ւղ մը գուճագլայօրսն . . . - տէյիպ , Հինտլինին էլլէրինի աշաղը չէքտի վէ հայրան հայրան եիւզիւնէ պագմաղա պաշլատը :

Պիչարէ տէլիգանլը՝ չէհրէսի եաշլարա պիւրիւնծիւշ օլտըղը հալտէ .

— Խա՛յր . . . տահա էօլիւմ եօգ տըր . . . պու զէհիր եաւաշ եաւաշ էօլտիւրիւր . - տէտի :

Ատրիէն թարիֆի նագապիլ պիր մէսէրրէթլէ « Սահի՛հ մի . . . » տէյու հայգըրտըգտան սօնրա , քէմալը մուհապպէթլէ ճալմանըն էլլէրինի էօբէրէք .

— Մատամ քի պու զէհիր եաւաշ ետվաշ էօլտիւրիւր , օ հալտէ նի՛չուն աղլայօրսն . - տէտի :

Ճալմա . - (Եիւրէք բարաշայաճագ պիր սէտա իլէ .) Եա սէ՛ն . . . Եա սէ՛ն . . . :

Ատրիէն . - Պէնի տիւշիւնմէ . . . սէն տտէմ էօլտիւրտիւն . . . ճինայէթինին ճէզատընը պիրլիքտէ չէքէճէյիղ . . . վուգուը հալի պիլմէյօրըմ . . . լաքին մուհապպէթիմիղ նամընա եէմին իտէրիմ քի , սէն ֆէնալըգ իթմէք իչուն պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլունմամըշսըն տըր . . . պու իշտէ մութըագ տէհչէթլի պիր էսրար վար տրր :

Ճալմա . - Հագըգաթընա ինանմաղա մէճպուր պուլընտըղըմ պիր պէհանէ իլէ , Փարէնկա պէնի պիր խանէյէ կէօթիւրտիւ . օրատա սէնին պէնի ալտաթմագտա օլտըղընը սէօյլէտի . . . իպթիտա պէն ինանմատըմ , լաքին պիլմէմ նէ՛ կիպի պիր ճիննէթէ տիւշար օլարագ , պիր աղ սօնրա եարը գարանյըգ արասընտա սէնի կէօրտիւմ . . . :

Ատրիէն . - Պէնի՛ մի . . . :

Ճալմա . - Խա՛յր , սէն տէյիլ իտին . . . սէնին կիպի կիյինմիշ պիր գատըն ըտը . . . պու գատըն սանա օ՛ գատար պէնզէյօր ըտը քի , զիհնիմին բերիշանլըղը էսնասընտա պու խայալա ինփնտըմ . . . նիհայէթ պիր ատէմ կէլտի ,

սէն անըն իսթիգպալինէ գօշտուն... օ զէման պէն տէ հիտտէթիմտէն չըլտըրաճագ հալէ կէլէրէք, էվվէլա գա- տընը վէ սօնրա տա օ ատէմի վուրտում... իքիսինին տէ եէրէ տիւշտիւքլէրինի կէօրտիւմ... սօնրա տա քէնտիմի էօլտիւրմէք իւզըէ պուրայա կէլտիւմ... վէ սէնի հայաթ- տա պուլտում... ֆագաթ էօլիւմինէ սէպէպ օլտում... օհ, ֆէլաքէթ... ֆէլաքէթ... սէն պէնիմ էլիմէ էօլէ- ճէք իմիշտին հա... :

Ճալմա մէթանէթի գալպիյլէ պէրապէր, քիւշիւք պիր շօնուգ. կիպի եէնիտէն աճը աճը աղլամաղա պաջ- լատը :

Ատրիէն պու մէյուսիյէթի աչըգանէյի կէօրիւնճէ, աչգ ու մուհապպէթ խուսուսընտա եալընըզ գատընլա- րա մախսուս օլան պիր ճէսարէթի խարիգ իւլ ատէ իլէ ձալմայա թէսէլլի վէրմէքտէն պաշգա պիր չէյ տիւշիւն. մէտի: Բրէնսին պալէատէքի սէօզլէրի իւզլէրինէ ալէյհ- լէրինտէ գուրուլմըշ օլան ֆէսատ տօլապընը տէրհալ քէշֆ իտէրէք, եիւզիւնտէ էօյլէ պիր նուրը մուհապպէթ վէ սաատէթ բարլատը քի, կէնճ Հինտլի հայրան հայրան մէրգոււմէյէ պագարագ, պիր տագըգաճըզ չըլտըրմիշ օլտըղընտան գօրգտու: Ատրիէն իսէ շաշաատար պիր չէհրէ իլէ տէտի քի:

— Արթըզ աղլամա, սէվկիլի նիշանլըմ... արթըզ աղլամա, պիլաքս մէսէրրէթ վէ մուհապպէթլէ թէպէս- սիւմ էթ... խա'յր, խա'յր... պիզիւմ ալլագ տիւշմէնլէ- րիմիզ զալէպէ իթմէյէճէքլէր տիր:

Ճալմա. — Նէ՞ սէօյլէյօրսըն, Ատրիէն:

Ատրիէն. — Տիւշմէնլէրիմիզ պիզի պէտպախթ կէօր- մէք իսթէրլէր իտի... քէնտիլէրինի աճըյալըմ... պի- զիւմ սաատէթիմիզ պիւթիւն ալէմին նազարը հասէտինի ճէլպ իտէճէք տիր:

Ճալմա. — Ատրիէն... ագլընը պաշընա թօրլա:

Ատրիէն . - Պէնիմ ագլըմ պաշըմտա տըր . . . էվվէթ, ագլըմ պաշըմտա տըր . . . պէնի տինլէ , մէլէյիմ . . . չիմ տի հէր չէյի անլայօրմ : Օ ալչազլար սանա տուզազ գուրտուլար , սէն տէ պիլմէյէրէք պու տուզազա տիւշ տինն վէ օ իքի պիչարէյի էօլտիւրտին : Պու մէմլէքէթ տէ իսէ ատամ էօլտիւրմէք՝ եա պէտնամ օլմադ վէ եա խօտ գաթլկեհա հա չըգմազ տէմէք տիր . . . վէ եարըն . . . պէլքի տէ պու կիճէ հապսխանէյէ աթըլաճազ տըն : Պինաէն ալէյի տիւշմէնլէրիմիզ քէնտի քէնտիլէրինէ չէօյլէ սէօյլէմիչլէր տիր . « Բրէնս ճալմա կիպի պիր ատէմ պէտնամ օլմազա վէ եա գաթլկեհա հա չըգմազա պէքլէմէզ , քէնտիսինի թէլէֆի իտէր . . . Ատրիէն տը Գարտօվիլ կիպի պիր գատըն տախի սէվտիյինին պէտնամըզընը վէ եա էօլիւմինիւ կէօրտիւքտէն սօնրա արթըգ եաչայամազ . . . եա քէնտիսինի թէլէֆի իտէր վէ եախօտ մէյուսիյէթին տէն էօլիւր . . . վէլ հասըլ ճալմա տա , Ատրիէն տէ տէհ շէթլի պիր սուրէթտէ մահվ օլուպ կիտէրլէր վէ էօթէ տէն պէրու արզու իթտիյիմիզ օ ճէսիմ միրաս տախի պիւզէ գալըր . . . »

Ճալմա . - Լաքին սէնին կիպի կիւզէլ վէ պիկիւնահ պիր գըզճըզազ իչուն էօլիւմ բէք տէհշէթլի տիր . . . տէմէք քի պու ճանավարլար զալէպէ իտէճէքլէր . . . տէտիրքլէրի տօղրու չըգաճազ տըր :

Ատրիէն . - Խա'յր , եալան չըգաճազ տըր . . . պիզիմ էօլիւմիւմիւզ իլահի վէ աչըգանէ պիր չէյ օլաճազ տըր . . . զիրա պու զէհրին եավաչ եավաչ էօլտիւրէճէյինի թէէմին իտիյօրսըն . . . պէն իսէ սէնի ըուհըմ կիպի սէվլէրիմ , ազիզիմ ճալմա . . . :

Ատրիէն պու սէօլլէրի ալչազ վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ սէօյլէյէրէք , ճալմանըն տիզլէրինէ տայանըպ եանընա օ՝ գատար եազլաշմըշ ըտըքի , ճալմա՝ կէնճ գըզըն

հարարեթի նեֆեսինն եանագլարընը օխաաղընը հըսս իթտի :

Կէնճ Հինտլի՝ արալըգ գալան տուտագլարը կիթտիք-
ճէ բարլադ պիր բէմպէլիք քէսպ իթմիշ օլան Ատրիէնին
աթէշնաք կէօզլէրինի կէօրիւնճէ պիրտէն պիրէ թիթրէ-
տի , գալպինտէ ազիմ պիր նէշէ հասըլ օլտու վէ կէնճլիք
վէ մուհապպէթլէ գարըշըգ օլան գանը տամարլարընտա
ճէվէլանէ պաշլատը . կէրէք մէյուսիյէթինի վէ կէրէք
քէնտիսինտէ վէ Ատրիէնտէ հէնուզ պիր հարարեթլէ ա-
սարընը կէօսթէրէն էճէլին գարիպ օլտըղընը ունութտը :
Գէնտիսինն տէ եիւզիւ Ատրիէնին եիւզիւ կիպի խայալի
պիր կիւզէլիք քէսպ իթմիշ իտի : Ատրիէն իսէ պիր շէվգի
աշըգանէ իլէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի .

— Էյ պէնիմ սէվտիյիմ . . . էյ զէվճի միւհթէրէմիմ ,
նէ գատար կիւզէլ սին . . . կէօզլէրինի . . . ալնընը . . . պոյ-
նընը . . . տուտագլարընը . . . նէ՝ գատար սէվէրիմ : Տիւ-
րուպա չէհրէնին վէ լէթաֆէթի աթվարընըն խաթըրէսի
գա՛չ տէֆալար ագլըմը բէրիշան իթմիշ տիր . . . սէնին մա-
լին օլաճաղըմ , էվվէթ , պիւս պիւթիւն սէնին մալին օլա-
ճաղըմ . . . պու իլահի տագըգանըն վիւրուտինէ ինթիզա-
րէն , գա՛չ տէֆալար ճէսարէթիմին կէվչէտիյինի հըսս իթ-
միշիմ տիր . . . իշթէ կէօրիւյօրսըն եա՛ . . . պիզիմ եէքտի-
կէրէ գավուշմամըզը վէ հուզուզաթը մանէվիյէմիզճէ հիշ
պիր շէյ էքսիք գալմամասընը ճէնապը Հագգ տախի ար-
զու իտիյօր . . . զիրա իքի կիւնէ գատար իզտիվաճըմըզը
թագտիս վէ թէէեիտ իտէճէք օլան միւհթէրէմ ըուհա-
նի տահա պու սապահ իքիմիզ նամընա օլարագ պէնտէն
գրալլարա լայըգ պիր մէպլաղ ալտը քի , պու մէպլաղ
բէք չօգ պէտպախթլարըն գալպինի սէվինտիրէճէք տիր :
Շու հալտէ թէէսսիւֆ իտէճէք նէ՝ վար , մէլէյիմ : Պիզիմ
ըուհլարըմըզ պուսէլէրիմիզին շաշաասը արասընա գարը-
շաճագ վէ մէնպաը մուհապպէթ օլան ճէնապը ազիմիւշ-

չան հազրէթլէրի հուզուրընա չըգաճագ տըր :

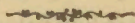
— Ատրիէ՛ն . . . :

— Ճալմա՛ . . . :

.

Գարեօլանըն ինճէ վէ շէֆֆաֆ բէրտէլէրի աչաղը է-
նէրէք , շու կէլին վէ էճէլ եաթաղընը պուլութ կիպի
սէթր իթտիլէր :

Էվվէթ , էճէլ եաթաղը տէտիք . զիրա իքի սաաթ
սօնրա , Ատրիէն վէ Ճալմա հագըգաթէն աչըգանէ պիր
ճան չէքիշմէսի արասընտա , թէսլիմի ըուհ իթտիլէր :

62

Պ Ի Ր Տ Ո Ւ Ե Լ Լ Օ

Ատրիէն վէ Ճալմա մայիսին օթուզընտա էօլմիւշէր
իտի :

Աթիտէքի վագըա իսէ՝ մայիսին օթուզ պիրինճի կիւ-
նիւ , եանի Մարիոս Րէնըրոնըն վարիսլէրինին սօն տէֆա
օլարագ իճթիմա իտէճէքլէրի կիւնտէն պիր կիւն էվվէլ
ճէրէյան իտիյօր ըտը :

Վոթիրար սօգաղընտաքի ժէզիւիթ բաբաղլարը միւ-
սաֆիրիսանէսինտէ էվվէլճէ Մ. Հարտինին իգամէթ իթմիշ
օլտըղը տաիրէնին շէքլ ու սուրէթի հէնուզ խաթըրլարտա
օլմագ կէրէք տիր . պու գարանլըգ վէ թէնհա տաիրէնին
սօնընճը օտասը՝ բօրսուգ աղաճլարընը հավի վէ էթրաֆը
եիւքսէք տիվարլար իլէ մուհաթ օլան քիւչիւք վէ հիւզ-

նէնկիզ պիր պաղչէյէ նազար ըտը : Պու թէնհա օտայա վասըլ օլմագ իւզրէ իքի պէօյիւք օտատան կէշմէք լազըմ կէլիր իտի քի , պուճլարըն գաբուլարը գաբանտըգտան սօնրա , խարիճլէ հէր տիւրլիւ իխթիլաթ քէսիլիր վէ սէս սէտա տախի արթըգ իշիտիլմէզ օլուր ըտը :

Շու թափսիլաթը վէրտիքտէն սօնրա , հիքեայէմիզի տէվլամ իտէլիմ :

Իւշ տէօրթ կիւնտէն պէրօւ աբբայ տ'էկրինեի պու տաիրէտէ իգամէթ իթմէքտէ իտի . պուրասընը քէնտիսի ինթիսապ իթմէմիշ իտի . անճագ Ռօտէնին թէշվիզի իւզէրինէ վէքիլխարճ ըահիպին քէնտիսինէ կէօսթէրմիշ օլտըղը պազը մագպուլ պէհանէլէր իլէ օրասընը իգամէթ . կեահ իթթիխազ իթմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը :

Վագթ թախմինէն էօյլէ իտի :

Աբբայ տ'էկրինեի՝ պաղչէյէ նազըր օլան ճամլը գաբունըն եանընտա պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւզէրինտէ օթուրմուշ օլուպ , էլինէ տէ օ սապահքի զազէթալարտան պիրինի թուրմըշ օլտըղը հալտէ , Բարիս հավատիսի արասընտա աթիտէքի սաթըրլարը օգույօր ըտը .

« Ագշամըն սաամ օն պիրի . - Տէհչէթլի պիր վագըա Ռիշլիէօ մահալլէսի սաքինլէրինի տէհչէթէ տիւշար իյլէտի . կէնճ պիր գըզ իլէ տէլիգանլը պիր սէնաաթքեար հագգընտա միւտհիշ պիր ճինայէթ իյգա իտիլտի : Կէնճ գըզ պիր խանչէր տարպէսիլլէ տէրհալ վէֆաթ իթտի իսէ տէ , սէնաաթքեարըն հայաթը գուրթարըլաճազը մէմուլ օլունըյօր : Պու ճինայէթին գըսգանճլըգտան իլէրի կէլմիշ օլտըղը զանն օլունըյօր : Մէմուրիյնի ատլիյէ թահագիգաթը լազըմէյէ իպթիտար իթտիլէր : Պու պապտէքի թափսիլաթ վէ թէֆէրրուաթ եարընքի նիւսխէմիզտէ տէրճ օլունաճագ տըր : »

Աբբայ տ'էկրինեի պու սէօզլէրի օգուտըգտան սօնրա , զազէթայը մասանըն իւզէրինէ գօյտու վէ պատէհու

տէրին տէրին միւլահազայա պաշլատը : Մէրգում Բօտէնի տիւղիւնէրէք , աճը պիր հասէտլէ քէնտի քէնտինէ տէտի քի .

— Պու ինանըլմայաճագ չէյ տիր . . . իչթէ թէսավ վուր իթտիյի մագսատա նաիլ օլտու . . . քէչֆիյաթընըն հէման հիչ պիրիսի եալան չըգմատը . . . Բէննըբուն ֆաւ միլեասը ազասը էյի վէ եա քէօթիւ մէյլիյաթըյլա մահվ օլուպ կիթտի . . . պունլարը քէնտիսի քէմալը մէհարէթլէ իտարէ իտէպիլտի . . . նէ՛ տէմիշ իտի իսէ , էօյլէ տէ օլտու : (Հասէտքեարանէ պիր թէպէսսիւմլէ .) Օհ , իթիրաֆ իտէրիւմ քի Բօտէն գուրնազ , սապըրլը , ղայրէթլի վէ ինատճը պիր ատէմ տիր . . . նատիր պուլունուր պիր զէքեավէթի վար տըր . . . Պուննան պիր գաշ այ մուգատտէմ , պէնիւմ էմրիւմ թահթընտա հագիր վէ աղազը բէք պիր մէմուր կիպի սըրը քեաթիպլիք մէմուրիյէթիւնի իյֆա իթտիյի սըրատա , անըն բէք չօգ զէմանտան պէրու քիւսթախանէ վէ ղայրէթ պէօյիւք պիր շան ու չէօհրէթ խայալընտա պուլունտըղընը , բաբալըգ քիւրսիսինէ գատար կէօզ տիքմէյէ ճէսարէթ իթտիյինի վէ ագըլարա հայրէթ վէրէճէք պիր մէհարէթլէ թէրթիպ իթտիյի էնթիրիգալար վէ գարտինալար մէճիսի ազասընը ըիչվէթլէ գանտըրմասը սայէսինտէ պու պապտէքի թէսավվուրը ագլա ղայրը մուվաֆըգ պիր չէյ օլմատըղընը վէ հաթթա պու թէհլիքէլի ատէմին էլ աթընտան գուրտըղը ֆէսատ տօլապլարը՝ պու քէրրէ խապէր ալտըղըմ վէճհլէ թէտգիգ վէ թէճէսսիւս իտիլմէմիշ օլսա , պու աըղուսը պէլքի տէ չօգ կէչմէտէն վիւճուտ պուլաճաղընը պիրիսի պանա սէօյլէմիշ օլսայըտը , քիւմ ինանըր ըտը : (Իսթիհզաքեարանէ վէ մուգաֆֆէրանէ պիր թավր իլէ կիւլիւմնէյէրէք .) Ահ , մուրտար իթթիյար , պէչինճի Սեքստոսըն օյնատըղը օյունը օյնամագ իսթէյօրսըն հա՛ , հաթթա պու քիւսթախանէ խայալ իլէ տէ իքթիֆա իթ-

մէյերէք, բարա օլտըղըն զէման, պիզիմ ճէմիյէթիմիզի
թարումար իթմէք վէ պաթըրմագ իսթէյօրսըն հա՛: Ա՛հ,
պիզ սէնին իչուն վասըթատան պաշգա պիր շէյ տէյիլ
իմիշիզ, էօյլէ՛ մի . . . սէն պէնի գուվլէթսիզ պըրագ-
տըն, իթիպարտան տիւշիւրտիւն . . . լաքին սապը էթ,
սապը էթ, ինթիգամ կիւնիւ եագլաշըյօր . . . բէտէրի
ումուսիմիզին ֆիքրի նէ՛ օլտըղընը եալընըզ պէն պիլիրիմ.
սըրր քեաթիպին օլմագ իւզրէ Բօմատան կէօնտէրիւմիշ
օլան լասհիպ Գապոչչինի պիլէ պունտան պիսապէր տիր:
Արթըզ Բօտէնին պաթըր պէնիմ էլիմտէ տիր: Քէնտիսի
պաշընա նէ՛ կէլէճէյինի պիլմէզ, Ֆիլ հագըգա ֆէվզ էլ
ատէ պիր մէհարէթլէ իտարէ իթմիշ օլտըղը պու Բէննը-
բոն մէսէլէսինտէ պիզի պօշա չըգարտը վէ եալընըզ քէն-
տի մէնֆատթը իչուն չալըշտը տէյու զանն իտիյօր. լա-
քին եարըն . . . :

Աբբայ տ'էկրինեինին միւլահագաթը պիրտէն պիրէ
մունգաթի օլտու. զիրա պուլընտըղը օտանըն խարիճին-
տէքի օտալարըն արգա արգայա աշըլտըղընը իշիթտի:
Օտասընա քի՛մ կիրմէքտէ օլտըղընը կէօրմէք իւզրէ պա-
շընը չէվիւրտիյի սըրատա, գաբու պիրտէն պիրէ աշըլտը
վէ աբբայ տ'էկրինեի գըպ գըրմըզը քէսիւտի:

Մարէշալ Սիմոն տիմ տիք գարշըսընտա տուրույօր
ըտը:

Մարէշալըն արգասընտա, նիմ գարանլըգ իշինտէ
տախի Բօտէնին սօլղուն չէհրէսինի միւշահէտէ իյլէտի:
Բօտէն իսէ աբբայ տ'էկրինեի իւզէրինէ չէյթանի պիր նա-
զար աթֆ իթտիքտէն սօնրա, պիրտէն պիրէ զայպ օլ-
տու. գաբու գաբանտը վէ աբբայ տ'էկրինեի իլէ մարէ-
շալ Սիմոն եալընըզ գալտըլար:

Բօզ վէ Պլանշըն բէտէրի ատէթա թանըլմազ պիր
հալէ կէլմիշ իտի. քիւլ րէնկինտէքի սաչլարը պիւս պիւ-
թին պէյազլանմըշ ըտը. սօլղուն, տօնուգ վէ գուրու

Եանագլարը պիր գաչ կիւնտէն պէրու թրաշ իտիւմէմիշ օլտըղընտան, չէհրէսինին էթրաֆընտա սըգ պիր սագալ հասըլ օլմուշ ըտը. չուգուրա պաթմըշ վէ գըզարմըշ օլան կէօղէրի սէրթ վէ վահշիյանէ պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի: Պիշարէ առէմ էնլի պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլուպ, սիյահ գրավաթը անճագ պօյնընըն էթրաֆընտա պաղլանմըշ ըտը:

Րօտէն տըշարը չըգտըղը դէման, կիւյա տըգգաթ սըղըրգ սէմէրէսի օլարագ օտանըն գաբուսընը իքի տէֆա քիլիտլէմիշ իտի:

Մարէշալ՝ ժէգիւիթ իլէ պէրապէր եալընըզ գալընճա, մանթօսընը ումուղլարընտան աշաղը աթտը վէ օ հալտէ աբբայ տ'էկրինեի գուշագ կիպի պէլինէ պաղլանմըշ օլան պիր իբէք մէնտիլտէն իքի առէտ չըպլագ գըլըճ ասըլմըշ օլտըղընը կէօրտիւ:

Պուներն իւզէրինէ մէրգում հէր շէյի անլատը: Խայլը միւտտէթ էվվէլ մարէշալ Սիմոն եիւզիւնէ պիր թօգաթ վուրաճագ օլուրսա նէ՝ եօլտա հարէքէթ իտէճէյինի Րօփէնին քէնտիսինէ պիր գաչ տէֆալար սօրմըշ օլտըղընը տէրխաթըր իլլէտի:

Արթըգ շիւպհէսի գալմատը: Րօտէնին պախթըքէնտի էլինտէ զանն իթտիյի հալտէ, անըն եէնի պիր օյուներնա հէտէֆ օլմուշ վէ տէհշէթլի պիր տուզաղա տիւշմիւշ իտի. զիրա խարիճտէքի օտալարըն գաբուլարը գաբալը օլտըղընտան վէ պաղշէնին եիւքսէք տիվարլարը տա պիր թագըմ պօշ արսալարա նազըր իտույինտէն, իմտա տընա առէմ չաղըրսա տախի սէսինի իշիթտիրէմէյէճէյինի պիլիր իտի: Մուվաֆըզը հագըզաթ օլարագ զիհնինէ պիր ֆիքըր կէլմէքլէ, Րօտէնին Րօմա իլէ օլան մուխապէրաթը վէ ֆէրասէթի խարիգ իւլ առէսի սայէսինտէ պախթը պիւս պիւթիւն աբբայ տ'էկրինեինին էլինտէ օլտըղընը անլայարագ անը մարէշալ Սիմոնըն բէնչէի ինթիգամընա

հավալէ իլէ քէնտիսինի գուրթարմագ իւմիտինտէ օլտըղընը միւլահազա իյլէտի :

Մարէշալ էլան սիւքիւթ իտէրէք գուշագ կիպի պէլինէ պաղլամըշ օլտըղը մէնտիլի չէօղտիւ , իքի գըլընը պիր մասա իւզէրինէ գօյտու վէ պատէհու գօլլարընը կէօյսիւնէ տայաթարագ , եավաշ եավաշ աբբայ տ'էկրինեիյէ եագլաշտը :

Իշթէ ասքէրլիք իթտիքլէրի միւտտէթճէ պիր ատաւլէթի ֆէվգ էլ ատէ իլէ եէքտիկէրինի գօվալամըշ վէ իքի մուխալիֆ օրտուլարտա տէօյիւշտիւքտէն սօնրա տէհշէթլի պիր տուէլլօյա տախի կիրիշմիշ օլան պու իքի աւտէմ՝ շու սուրէթլէ թէքրար եիւզ եիւզէ կէլմէքտէ իտիւլէր . պունլարտան պիրի գըզլարընըն վէֆաթը հագգընտա տիկէրինտէն հիսապ իսթէմէյէ կէլմիշ իտի :

Մարէշալ եագլաշընճա , աբբայ տ'էկրինեի այազա գալգտը : Մէրգոււմ օ կիւնիւ սիյահ պիր գաֆթան կիյինմիշ օլտըղընտան , եիւզիւնիւն գըզարթըսը եէրինէ գաիմ օլան սօլղունլըղը պիր գաթ տահա կէօղէ չարբաճագ հաւէ կէլմիշ իտի :

Պիր գաշ տագըգատան պէրու պու իքի աւտէմ գարշը գարշըյա տուրմագտա օլտըզլարը հալտէ , հէնուզ հիշ պիր սէօղ սէօյլէմէմիշլէր իտի :

Մարէշալ Սիմոն՝ մէյուսիյէթի բէտէրանէ սահգասըյլա տէհշէթլի պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի : Հիւքմի գազա կիպի զալըմ օլան սիւքիւնէթի հալի էն պէօյիւք հիւտէթլէրտէն զիյատէ տէհշէթլի իտի :

Նիհայէթ մէրգոււմ սիւքիւթիւ գաթ իտէրէք աղըր վէ գըսըգ պիր սէտա իլէ .

— Էվլատլարըմ էօլմիւշ , պէնիւմ աէ սիզի էօլտիւրմէքլիյիւմ լազըմ կէլիյօր . - աէտի :

Սբբայ տ'էկրինեի . - Պէնի տինլէյինիզ , էֆէնտիւմ . . . ինանմայընըզ . . . :

Մարեշալ. - (Ժեզիւիթին սեօղիւնիւ քեսերէք.) Էվ-վէթ, պէնիմ տէ սիզի էօլտիւրմէքլիյիմ լազըմ կէլիյօր... սիզ ատավէթինիզ սէպէպիյլէ զէվճէմին վէֆաթ իթտիյի մէնֆասընա գատար քէնտիսինի թաադիպ իթտինիզ. սիզ վէ ըէֆիզլէրինիզ էվլատլարըմը մուհադգադ պիր էօլիւմէ սէվգ իթտինիզ... խայլը միւտտէթտէն պէրու սիզ պէնիմ շէյթանըմ սընըզ... արթըգ եէթէր օլտու... հայաթընըզ պանա լազըմ տըր... սիզի էօլտիւրէճէյիմ: Աբբայ տ'էկրինեի. - (Տինտարանէ պիր թավը իլէ.) Պէնիմ հայաթըմ էվվէլա Ալլահա, սօնրա տա անը ալմագ իսթէյէնէ այիտ տիր:

Մարեշալ. - Պիզ շիմտի պու օտա իչինտէ տէօյիւշէ-ճէյիզ, զէվճէմին վէ էվլատլարըմըն ինթիգամընը ալա-ճաղըմ... պու ճիհէթլէ եիւրէյիմ ըահաթ տըր:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Էֆէնտի, հաիզ օլտըղըմ սըֆա-թը ըուհանիյէ պէնի սիւահ գուլլանմագտան մէն՝ իթտի-յինի ունուտըյօրսընըզ... վազթըյլա պանա թէքլիֆ իթ-տիյինիզ տուէլլօյը գապուլ իթտիմ... լաքին պու կիւն հալ ու վազիյէթիմ պիւս պիւթիւն տէյիշմիշ տիր:

Մարեշալ. - (Աճը աճը կիւլիւմէյէրէք.) Եա'... բա-բազ օլտըղընըզ իշուն շիմտի տէօյիւշմէքտէն իսթինքեաֆ իտիյօրսընըզ, էօյլէ՞ մի:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Էվվէթ, բաբազ օլտըղըմ ի-շուն:

Մարեշալ. - Տէմէք քի սիզին կիպի խայըն պիր ա-տէմ՝ բաբազ օլտըղը իշուն ճէզասըզ գալաճագ տըր, իճ-րա իթտիյի ճինայէթլէրի սիյահ գաֆթանը ալթընտա կիզլէյէպիլիր, էօյլէ՞ մի:

Աբբայ տ'էկրինեի. - (Մարեշալըն իթտիյի թահգիր-տէն բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլարագ վէ հիտտէթինտէն տուտագլարընը ըսըրարագ.) Պու իթհամլարընըզտան պիր շէյ անլայամայօրըմ. հէր նէ տախի օլսա, մէյտանտա

գանու՛ն վար տըր . պէնտէն պիր շիքեայէթինիզ վար ըսա , գա՛նու՛նա միւրաճաաթ իտինիզ . . . գանու՛ն հէր քէս իչուն միւսավի տիր :

Մարէշալ . - (Վահշիյանէ պիր հագարէթլէ ումուզլաւրընը գալտըրարագ .) Սիզին ճինայէթլէրինիզ բէնչէի ա . տալէթտէն գուրթուլուր . . . գանու՛ն պու ճինայէթլէրինիզի ճէզալանտըրսա տախի , պանա իթտիյինիզ ֆէնա . լըզլարտան սօնրա , էվլաալարըմը էլիմտէն ալտըգտան սօնրա , պէն ինթիգամ ալմագ իչինի գանու՛ն էլինէ պըրագամամ :

Պու սէօզլէր սէվկիլի չօճուզլարընը խաթըրընա կէթիրմիշ օլտըղընտան , մարէշալըն սէտասը խաֆիֆճէ ալթ իւսթ օլտու . լաքին պիր ազ սօնրա սիւքիւնէթի հալինի թէքրար պուլարագ .

— Պէնիմ պունտան սօնրա եալընըզ ինթիգամ ալմագ իչուն եաշամագտա օլտըղըմը հըսս իտէրսինիզ . . . լաքին օ խայըն գալպինիզին գըլըճըմըն ուճընտա չարբտըղընը հըսս իթմէտիքճէ , ինթիգամ ալմիշ օլամայաճաղըմ : Պիզիմ սօն տէֆաքի տուէլլօմըզ պիր օյունճագտան իպարէթ իտի . . . շիմտիքի տուէլլօմըզըն նա'սըլ շէյ օլաճաղընը կէօրէճէքսինիզ . - տէտի :

Պատէհու մարէշալ գըլըճլարը գօյմուշ օլտըղը մասայա տօղրու իլէրիլէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի քէնտիսինի զապթ իտէպիլմէք իչուն պէօյիւք պիր սապըր պուլունմասը լազըմ կէլիյօր ըտը . էօթէտէն պէրու մարէշալ Սիմոն հագգընտա մէվճուտ օլան ատապէթի ֆէվզ էլատէսի վէ պու տէֆաքի հագարէթքեարանէ մէյտան օգուլուլլարը գալպինտէ պին տիւրլիւ վահշիյանէ հիտտէթլէր ույանտըրմագտա իտի իսէ տէ , եինէ քէնտիսինի թուլթարագ , տուրղուն պիր սէտա իլէ .

— Սօն տէֆա օլարագ թէքրար իտէրիմ քի , հաիզ

օլտրդըմ սըֆաթը ըուհանիյէ պէնի տուէլլօ իթմէքտէն մէն՝ իտէր . - տէտի :

Մարէշալ . - (Եանընա եագլաշարագ .) Տէմէք քի տուէլլօ իթմէյի ըէտտ իտիյօրսընըզ, էօյլէ՝ մի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Էվվէթ :

Մարէշալ . - Գաթիյէ՝ն մի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Գաթիյէն . . . հիշ պիր շէյ պէնի իծպար իտէմէզ :

Մարէշալ . - Հի՛շ պիր շէյ մի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Խա՛յր, հիշ պիր շէյ :

Մարէշալ « Շիմօի կէօրիւրիւզ » տէյերէք, արբայ տ'էկրինեիին եիւզիւնէ շիտտէթլի պիր թօգաթ աշգ իթտի :

Պունըն իւզէրինէ ժէզիւիթ հիտտէթինտէն պիր նիտա սալըվէրտի վէ տամարլարընտաքի պիւթիւն գանը եանալընա հիւճիւմ իթտի . քէնտիսի հագըգաթէն եիկիթ օլտրդընտան, մէրտլիք տույղուսը հարէքէթէ կէլտի . էսկի զայրէթի ճէնկեալէրանէսի պիւա իսթիյար գապարտը վէ կէօզէրի աթէշ սաշմաղա պաշլատը . պատէհու տիչէրինի սըգարագ վէ եումրուգլարընը պիւզէրէք մա . ըէշալա տօղրու պիր ատըմ աթտը վէ « Գըլըճլա՛ր . . . գըլըճլա՛ր . . . » տէյու հայգըրտը :

Փագաթ պու սըրատա Ռօտէնին գաբուտան կէօրիւն . տիւյիւ վէ մէրգումըն պու տուէլլօյը իճրա իթտիւմէքտէնէ՝ կիպի մէնֆաթը պուլընտըղը պիրտէն պիրէ խաթըրընա կէլէրէք, էսկի սըրր քեաթիպինին քէնտի ալէյհինտէ գուրմըշ օլտրդը շէյթան տօլապընտան գուրթուլմագ իւզըէ հիտտէթի միււհիչէսինի թէսքինէ մուվաֆֆագ օլտու : Պինաէն ալէյհ էվվէլքի հիտտէթի պիրտէն պիրէ նէտամէթ վէ սիւքիւնէթէ մունգալիպ օլարագ, վազիֆէսինի սօնընա գատար իճրա իթմէք իւզըէ տիզ շէօքտիւ վէ պաշընը էյերէք վէ քէմալը նէտամէթլէ կէօյսիւնիւ տէօյերէք :

— Եւ՛ Բապայի, պէ՛տլէ պիր հիտտէթէ թէսլիմի նէֆս իթտիյիմտէն տօլայը պանա աֆվ էյլէ . . . պա խուսուս պէնի թահգիր իտէնէ տէ աֆվ էթ . . . տէտի :

Ժէգիւիթին շու թէսլիմիյէթի հալի իլէ պէրապէր, սէտասը բէք զիյատէ ալթիւսթ օլմուշ ըտը : Եանաղընը գըզղըն պիր տէմիր եագըյօր կիպի զանն իտիյօր ըտը . զիրա կէրէք ասքէրլիյինտէ վէ կէրէք րահիպլիյինտէ իլք տէֆա օլարագ պէ՛տլէ պիր հագարէթէ տիւշար օլույօր ըտը . քէնտիսի եարը մուրայիլիք իշուն վէ եարը տա մաւնշալըն կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իթմէմէք իւզրէ տիզ չէօքմիւշ իտի . զիրա կէօզլէրի անըն կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իտէճէք օլուրսա, արթըգ քէնտիսինէ հիւքմ իտէմէյիպ հիտտէթ ու զազապընա մազլուպ օլաճաղընը հըսս իտիյօր ըտը :

Մարէշալ իսէ գըլըճլարտան պիրիսինի էլինէ ալմըշ օլտըղընտան, Ժէգիւիթին եէրտէ տիզ չէօքտիւյիւնիւ վէ ըիյաքեարանէ պիր սուրէթտէ տուա իթտիյինի կէօրիւն . ճէ, հիտտէթինտէն թիթըրէյէրէք « Այաղա գալգ . . . խալըն . . . ալշագ . . . այաղա՛ գալգ . . . » տէյու հայգըրմագլա պէրապէր, այաղընտաքի չիզմէսիլէ տէ Ժէգիւիթէ չիտտէթլէ վուրտու :

Շու եէնի հագարէթ իւզէրինէ, արբայ տիկրինեի տօղրուլտու վէ չէլիքտէն պիր եայ իլէ թահրիք իտիլմիշ կիպի պիրտէն պիրէ եէրինտէն սըչրատը : Արթըգ իշ հատտը աշմըշ վէ թէհամմիւլ իտիլէճէք հուտուտը կէշմիշ իտի . պինաէն ալէյհ հիտտէթինտէն աթէշ քէսիլմիշ օլտըղը հալտէ, գըլըճլարըն պուլընտըղը մասայա տօղրու սէյիրթտի վէ օ պիր գըլըճը գաբաղգտան սօնրա, տիլէրինի կըճըրտաթարագ .

— Ա՛հ, սիզէ գան լաղըմ տըր, է՛տլէ՛ մի . . . բէք էյի . . . իշթէ գան . . . հէմ տէ էլիմտէն կէլիրսէ սիզին գանընըզը ագըտաճաղըմ . . . — տէտի վէ պատէհու եիւ .

զիւ գըպ գըրմըղը քէսիւմիշ օլտըղը վէ իրի էլա կէօղլէրի աթէշի ատաւէթլէ բարլամագտա պուլընտըղը հալտէ , մահիր պիր գըլըճ բէհլիվանը կիպի էմնիյէթլի պիր թավը իլէ մարէշալըն գարշըսընտա տուրտու : Մարէշալ ըսէ « Նիհայէթ եօլա կէլտինիզ , էօյլէ՝ մի . . . » տէյէրէք , տուէլլօյա պաշլամաղա հազըրլանտը :

Լաքին միւլահազա՝ աբբայ տ'էկրինեինն աթէշի հիտտէթինի պիր տէֆա տահա սէօնտիւրտիւ . պէօյլէ թէհլիքէլի պիր տուէլլօյա կիրիշմէք՝ պախթը էլինտէ պուլունան վէ քէնտի թարաֆընտան մահվը միւմքին օլան Ռօտէնին թէսավվուրաթընա խայրտան խայրը խըտմէթ իտէճէյինի եէնիտէն տիւշիւնտիւ . պինաէն ալէյհ մա . . . ըէշալ Սիմոն չէքտիյի քէտէրլէրլէ զայըֆլանմըշ վէ գուվ . վէթտէն տիւշմիւշ օլտըղը վէ քէնտի գուվվէթ վէ սըհ . հէթի պէրքէմալ պուլընտըղը հալտէ իշպու տուէլլօտա զալիպ չըգմագ խուսուսընտա մէվճուտ օլան իւմիտի խա . ֆիսիյլէ պէրապէր , քէնտիսինի զապթ ու թէսքինէ մու . վաֆֆագ օլտու վէ գըլըճընըն ուճընը եէրէ էյէրէք .

— Պէն ձէնապը Հագգըն խըտմէթքեարըլըմ , գան տէօքմէք պէնիմ իչուն մէմնու՝ տըր : Պու տէֆա տախի հիտտէթ իթտիյիմտէն տօլայը պանա աֆվ էթ , եա՝ Ռապ . պի , վէ հիտտէթիմի թահրիք իտէնէ տէ աֆվ էյլէ . - տէտի :

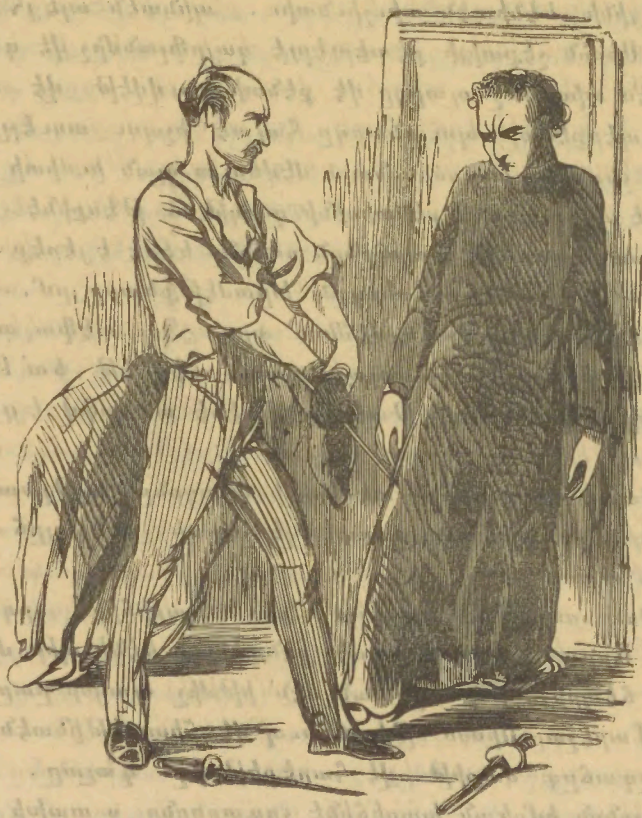
Պատէհու գըլըճըն տէմիրինի այաղընըն ալթընա գօ . յարագ , գապզէսինի չիտտէթլէ չէքտի վէ գըլըճ իքի բարշա օլտու :

Պու սուրէթլէ տուէլլօ իմքեան խարիճինէ չըգըյօր ըտը : Աբբայ տ'էկրինեի իսէ քէնտիսինի եէնի պիր մուա . մէլէի ճէպրիյէ իճրասընտան մէն՝ իթմիշ օլույօր ըտը :

Մարէշալ Սիմոն թէաճճիւպ վէ հիտտէթինտէն պիր տագըգաճըգ սաքիթ վէ հարէքէթսիզ գալտը . զիրա տուէլլօնըն իմքեան խարիճինէ չըգտըղընը օ տախի հըսս

Իտիլօր ըտը և լաքին պիրտէն պիրէ քէնտիսի տէ գըլըճը-
նըն տէմիրինի այաղը ալթընա գոյտու վէ աբբայ տ'էկրին-
եինին գըլըճը կիպի հէման օրթաօընտան գըրտըգտան
սօնրա, թագըրիպէն օն սէքիզ բարմագ ուզունըղընտա
օլան սիվրի բարչասընը եէրտէն ալտը վէ սիյան իբէքտէն
գըրալաթընը չէօգիւպ մէզքիւր բարչանըն գըրըգ թարա-
ֆընա սարարագ պէօյլէճէ միւլագգաթ աիր գապղէ վիւ-
ճուտէ կէթիրտիքտէն սօնրա, աբբայ տ'էկրինեիյէ խիթա-
պէն .

— Հայտի, խանչէր իլէ տէօյիւչէիմ. — Թէտի :

Ժէզիւիթ՝ մարէշալըն պու տերէճէ սօղուգ գանըն տան վէ պու գատար ըսրարընտան ատէթա գօրգարագ .

— Լաքին ճէհէննէմտէ՝ միյիզ, նէ՛րէտէ իզ . — տէյու պաղըրտը :

Մարէշալ իսէ խանչէրի էլինտէ տօղրուտարագ , պօղուգ պիր սէտա իլէ .

— Խա՛յր . . . էվլատարը թէլէֆ իտիւմիշ պիր բէտէրին գարըսընտա սընըզ . — տէտի վէ կէօղլէրի պիր տամլա եաշ իլէ ըպանարագ , եինէ հիտտէթլի վէ վահշիյանէ պիր թավը քէսպ իթտի :

Ժէզիւիթ պու եաշըն ֆարգընա վարտը : Պու ատու վէթի ինթիգամճույանէտէ , պու քէտէրի բէտէրանէտէ օ՛ գատար տէհշէթլի , օ գատար մուգատտէս վէ օ՛ գատար թէհտիտամիզ պիր հալ վար ըտը քի , աբբայ տ՛էկրինեի միւտտէթի էօմրիւնտէ իլք տէֆա օլարագ էօլիւմ հագգընտա ալչագճա պիր գօրգու հըսս իթտի : Իշ գըլըճ իլէ տուէլլօտան իպարէթ գալտըգճա , հիյլէ , էլ չաբուգըղը վէ թէճրիւպէքեարլըգ կիպի շէյլէր տախի ճէսարէթէ եարտըմ իտէճէքլէրինտէն , հիտտէթ ու ատա վէթինի թէսքինէ մէճպուր օլմուշ ըտը . Լաքին կէօյիւս կէօյիւսէ , եիւզ եիւզէ վէ եիւրէք եիւրէյէ վուգու պուլաճագ օլան պու գավղա զուհուր իտինճէ , պիր տագըգաճըգ թիթրէյիպ պէնզի ուշտու վէ « Խանչէր իլէ տէօյիւշմէ՛ք մի . . . ապլա՛ ապլա՛ . . . » տէյու հայգըրտը :

Մէրգումըն սէտասը վէ չէհրէսի գալպինտէքի տէհշէթի թէմամըյլա մէյտանա գօյտուղընտան , մարէշալ պունտան տօլայը թէաճճիւպ իթտի վէ ինթիգամ ալմագ ֆըրսաթը էլինտէն գաշաճաղընտան գօրգարագ .

— Լաքին հագըգաթէն ալչագ իմիշ . . . պու ալչաղըն ճէսարէթի եալընըզ գըլըճ թալիմինտէ վէ եախօտ քիպր ու ղուրուրտա իմիշ . . . պու վաթան խայընընը հէմ թօգաթըատըմ . . . հէմ տէ չիզմէմլէ վուրաոււմ . . . էվ-

վէթ , սիգի թօգաթլատըմ . . . էսկի մարքի' . . . սիզէ չիզ-
մէմին ուճըյլա վուրտում . . . սիզ խանէտանընըզըն եիւզ
գարասը , էսկի վէ եա եէնի պիւճիւմէ ասըլգատէլէրին
այպը սընըզ . . . տուէլլօ իթմէքտէն կէրի տուրմանըզ
ըիյաքեարլըգտան իլէրի կէլմէյօր ըմըշ . . . գօրգազլըգ-
տան իլէրի կէլիյօր ըմըշ . . . սիզէ ճէսարէթ վէրմէք իչուն
եա' մուհարէպէ շամաթասը վէ եախօտ տուէլլօ շահիտ-
լէրի լազըմ տըր , էօյլէ' մի . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի շու թահգիրամիզ սէօզլէր իւզէրի-
նէ օ տէրէճէ հիտտէթլէնտի քի , պու հիտտէթ ու ա-
տավէթ սահգասըյլա էվվէլքի գօրգուսընը պիւս պիւթիւն
ունուլթտու վէ տիչլէրինի սըգարագ .

— Սագընընըզ . . . էֆէնտի' . . . սագընընըզ . - տէ-
յի քէքէլէտի :

Մարէշալ . - (Հիտտէթլէ .) Լաքին տամարլարընըզ-
տա գալմըշ օլան ազաճըզ գանը եիւզիւնիւզէ չըգարթ-
մագ իչուն , եիւզիւնիւզէ թիւքիւրմէլիյիմ , էօյլէ' մի :

Աբբայ տ'էկրինեի « Օ'հ , արթըզ քեաֆի տիր . . .
արթըզ թէհամիւլիւմ գալմատը » տէյու հայգըրտը վէ
պատէհու պյազը ալթընտա պուլընան գըլըճ բարչասընը
ալմաղա չիթապ իթտի :

Մարէշալ իսէ « Խա'յր , պու գատարը քեաֆի տէյիլ
տիր , խայըն . . . իշթէ սանա . . . » տէյէրէք , եիւզիւնէ
թիւքիւրտիւ վէ իլավէթէն .

— Շիմտի տէ տէօյիւշմէյէճէք օլուրսան , իսկէմէ
իլէ սէնի կէպէրթէճէյիմ , ալչագ էվլատ գաթիլի . - տէ-
տի :

Աբբայ տ'էկրինեի պու սօնընճը հագարէթի տէ կէօ-
րիւնճէ , քէնտիսինի պիւս պիւթիւն ղայպ իթտի , մէնֆա-
աթլարընը , գարարլարընը , գօրգուսընը վէ հաթթա Բօ-
տէնի տախի ունուլթտու . պիր արզուի ինթիգամ պիւթիւն
էֆքեարընա ղալէպէ իթտի վէ էվվէլքի ճէսարէթ վէ շէ-

ճաթը ավտէթ իտէրէք, պու գավղատան գօրգաճագ եէրթէ, պիւլաքս քէնտի սըրթընըն գալընլըղընը՝ քէտէրին տէն թիւքէնմիշ օլան մարէշալըն զայըֆլըղը, յա մուգայէսէ իթէրէք մէմնուն պիւլէ օլտու. զիրա կէօյիւս կէօյիւսէ վու. գուա կէլէճէք օլան պու միւճատէլէի վահշիյանէտէ գուվ վէի պէտէնիյէնին պէօյիւք ֆաիտէ վէ թէէսիրի վար ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեի պիր ան զարֆընտա մէնտիլինի գըլըճ բարչասընըն էթրաֆընա սարտը վէ հէման մարէշալըն իւզէրինէ հիւճիւմ իթտի. մարէշալ իսէ պու հիւճիւմի քէմալը ճէսարէթլէ գարչըլտա :

Միւմաիլէյի պիր գաչ կիւնտէն պէրու շիտտէթլի պիր հիւմմայա թուլթուլուպ գուվլէթի պիւս պիւթիւն թիւքէնմիշ օլտըղընտան, թարաֆէյնին գուվլէթի միւս սափի օլմայան պու միւճատէլէնին տէվամ իթտիյի միւտ տէթճէ, իքի պու վահշի ճէնկեալէրլէր հիշ պիր սէօղ սէօյլէմէտիլէր, էտնա պիր սէս չըգարմատըլար :

Էկէր պիրիսի պու մէնզարէի միւտհիշտէ հազըր պուլունմըշ օլսայըտը, տարպէլէրին նէրէյէ վէ նա'սըլ էնմէքտէ օլտըղընը սէօյլէյէմէյէճէք վէ եալընըզ գուրչուն ըէնկինի ալմըշ օլան իքի պաշլարըն գավղանըն իճա պաթընա կէօրէ գալգըպ էնտիյինի վէ եաիօտ արգայա տօղրու եըգըլըպ գալտըղընը վէ գօլլարըն տէմիր չու պուգլար կիպի կէրիլիպ պատէհու եըլան կիպի պիւքիւլ տիպիւնիւ լվէ պա խուսուսա մարէշալըն մաի ըրտէնկոթը իլէ ժէգիւլթին սիյահ գաֆթանը արասընտան չէլիք բարչասընըն արա սըրա շիմէք կիպի բարլատըղընը կէօրէճէք վէ նիհայէթ պօղուգ պօղուգ այագ տէրրէնմէլէրի վէ կիւրիւլթիւլիւ սօլուգ ալըշար իշիտէճէք իտի :

Իքի տագըգա սօնրա, պու իքի խասիմէր եէրէ տիւս շիւպ պիրի պիրինին իւզէրինէ եուվարլանտըլար : Պունւ լարտան պիրիսի, եանի աբբայ տ'էկրինեի սօն պիր զայրէթ տահա իճրա իտէրէք, քէնտիսինի թուլթան գօլլար

արասընտան գուրթուլմաղա մուվաֆֆադ օլուպ տիզ չէօքտիւ . լաքին գօլլարը աղըրլաշմըշ օլտըղընտան, աշաղը տիւշտիւ . պիր ազ սօնրա մարէշալըն ճան չէքիշէնլէրէ մախսուս պիր սէտա իլէ Ե Վլատլարը՛մ . . . Տակոպէ՛ր . . . » տէյու նիտա իթսիյի իշիտիտի :

Պունըն իւզէրինէ աբբայ տ'էկրինեի պայղըն վէ թիթ . րէք պիր սէտա իլէ .

— Քէնտիսինի էօլտիւրտիւմ . . . լաքին . . . քէնտիմին տախի էօլիւմ տէրէճէսինտէ եարալանմըշ օլտըղըմը . . . հըսս իտիյօրըմ . — տէտի վէ պիր էլիյլէ եէրէ տայանարագ , տիկէր էլինի տէ կէօյսիւնէ կէօթիւրտիւ :

Սըրթընտաքի գաֆթան գըլըն տարպէլէրիյլէ տէլիք տէլիք օլմուշ ըտը . հաթթա գավղա էսնասընտա գուլլանըլմըշ օլան գըլըն տէմիրլէրի իւշ քէօշլի վէ ղայէթ քէսկին օլտըղընտան , գանլար տըշարը ագաճագ եէրտէ իշէրի ագըյօր ըտը :

Նիհայէթ աբբայ տ'էկրինեի տահա գըսըգ պիր սէտա իլէ .

— Ահ . . . էօլիւյօրըմ . . . պօղուլույօրըմ . — տէյու հայգըրտը :

Եիւզիւնտէքի թէղայեիւր՝ էօլիւմիւն եագլաշմագտա օլտըղընը իյմա իթմէքտէ իտի :

Պու սըրատա օտանըն գաբուսընտաքի անախթար իքի տէֆա տէօնտիւ վէ գաբու աշըլարագ Րօտէն կէօրիւնտիւ . Մէրգուլմ պաշընը իշէրի ուզաթարագ , հագիւրանէ վէ իհթիյաթքեարանէ պիր թավը իլէ .

— իշէրի կիրէպիլիւր միյիւմ . — տէյու սօրտու :

Պու տէհշէթլի իսթիհզա իւզէրինէ , աբբայ տ'էկրինեի Րօտէնին իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէք իւզրէ պիր հարէքէթտէ պուլունտու . լաքին գան քէնտիսինի պօղմագտա օլտըղընտան , պօղուգ պիր ինիլթի սալըվէրէրէք եէնի . տէն պիր էլի իւզէրինէ տիւշտիւ վէ Րօտէնին իւզէրինէ

տէհչէթի պիր նազար աթֆ իտէրէք .

— Ա՛հ , ճէհէննէ՛մ քիւթիւյիւ . . . էճէլիմին սէպէպի սէ՛ն սին . . . — տէյու հայգըրտը :

Բօտէն իսէ տէհչէթի պիր թէպէսսիւմ ըզհարըյլա ճէվապէն .

— Ազիզ բէտէրիմ , սիզտէքի էսկի ճէնկճիլիք խա-
մուրընըն պաշընըզա պիր ֆէլաքէթ կէթիրէճէյինի սիզէ
տաիմա սէօյլէր իտիմ : Տահա պիր գաշ կիւն էվվէլ , պու
ճէնկեալէր սիզէ թօգաթ վուրսա տախի սապըրքեարըզ-
լա գտթլանմանըզը սիզէ թավսիյէ իթմիշ իտիմ . . . քէն-
տիսի պունտան պէօյլէ արթըզ գըլըճըյլա առէմ էօլ-
տիւրէմէյէճէք տիր . . . պու իսէ բէք էյի օլտու . զիրա
Գիթապը Մուգատտէստէ « Գի՛մ քի գըլըճ չէքէրսէ , գը-
լըճլա էօյիւր » տէնիլիշ տիր : Պունտան պաշգա մարէ-
շալ Սիմոն գըզլարընըն վէֆաթը սէպէպիյլէ անլէրին վա-
րիսի օլույօր ըտը : Սէօզ արամըզտա գալսըն ետ՝ . . . պաշ-
գա տիւրլիւ հարէքէթ իտէպիլի՛ր մի իտիմ , ազիզ բէտէ-
րիմ . . . մէնֆաաթը ումուսիյէ ուղուրընա սիզի ֆէտա
իթմէք լազըմ կէլիյօր ըտը , պա խուսուս քի եարըն պէ-
նիմ իչուն նէ՛ տէհչէթի պիր օյուն հազըրլամըշ օլտըղը-
նըզը պիլիր իտիմ . պէնիմ գօլայ գօլայ թութուլուր ա-
տէմլէրտէն օլմատըղըմը պիլմէզ տէյիլսինիզ :

Աբբայ տիկերինեի . — (Սէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Բու-
հըմը թէսլիմ իթմէզտէն էվվէլ , եիւզիւնիւզտէքի ֆէսատ
մասքէսինի աշաղը ալաճաղըմ :

Բօտէն . — (Գուրնազճա պիր թավը իլէ պաշընը սալ-
լայարագ .) Օ՛հ , խա՛յր , խա՛յր . . . սիզին կիւնահլարընը-
ղը եալընըզ պէն իսթիմա իտէճէյիմ . . . :

Աբբայ տիկերինեի . — (Կէօզ գաբագլարը աղըրլաշ-
մաղա պաշլայարագ .) Օ՛հ . . . օ չէյտէն գօրգարըմ . . .
հէնուզ վազթ կէչմէմիշ իքէն . . . ճէնապը Հագգ պանա
մէրհամէթ իթսին . . . էյվա՛հ , սօն սաաթըմտա օլտըղը-

մը հըսս իտիյօրըմ . . . պէն . . . պէօյիւք պիղ . . . կիւնահ-
քեարըմ . . . :

Րօտէն . - Պախուսուս պէօյիւք պիր պուտալա սընըզ :

Մէրգուլմ պարիտանէ պիր չէհրէ իլէ չէրիգի թէօհ-
մէթինին ճան չէքիչմէսինի սէյր իտիյօր ըտը :

Աբբայ տ'էկրինեինին անճագ պիր գաչ տագըգալըգ
էօմիւ գալմըչ ըտը . Րօտէն պուսըն ֆարգընա վարարագ,
քէնտի քէնտինէ « Իմտատ չաղըրմագ վագթը կէլմիչ տիր »
տէյիպ , չաչըրմըչ պիր թավը իլէ խանէնին հավլիսինէ
գօշտու վէ աճը աճը հայգըրմաղա պաչլատը :

Մէրգուլմըն հայգըրմալարը հէր թարաֆտան իշիտի-
լէրէք , հէր քէս գօշտու կէլտի :

Սէօյլէմիչ օլտըղը վէճհլէ , արբայ տ'էկրինեի ըուհը-
նը թէսլիմ իտինճէյէ գատար Րօտէն եանընտան այրը-
մատը :

.

Օ կիւնիւն ագչամըսը Րօտէն օտասընտա եալընըզ
պուլուճուպ , քիւչիւք պիր լամբանըն ըչըղըյա բաբա
ՊԵՇԻՆՃԻ ՍԵՐՍՏՈՍըն թասվիրի էօնիւնտէ տուրմըչ օլ-
տըղը հալտէ պիր հայրէթի ազիմէյէ զարգ օլմուչ ըտը :

Խանէնին պէօյիւք սաաթը եավաչ եավաչ կիճէնին
սաաթ օն իքիսինի չալտը :

Սաաթըն սօնընճը տարպէսի էօթէր էօթմէզ , Րօտէն
մուղաֆֆէրիյէթի վահչիյանէսինին օլանճա աղամէթիլէ
տօղրոնլարագ .

— Իշթէ հաղիրանըն պիրինճի կիւնիւ պաչլատը . . .
Բէնըրոն ֆամիլեասընտան հիչ քիմնէ գալմատը . . . Րօ-
մատաքի Ս. Պետրոս քիլիսէսինին սաաթը տախի չալըյօր
զանն իտիյօրըմ . - տէտի :

63

ՊԻՐ ՄԵՄՈՒՐԻՑԵԹԻ ՄԱԽՈՒՍԷ

Բօտէն պէշինճի Սեքստոսըն թասվիրինի թէմաշա իտէ-
րէք շէօհրէթճուլանէ պիր հայրէթէ տալմըշ օլտըղը սը-
րատա, րահիպ Գապոչինի տախի կիտիպ կիզլիճէ Ծա-
րէնկայը պուլտու վէ քէնտիսինէ պիր ֆիլ տիշի խաշ բար-
չասը վերէրէք, միլթատը օլան թավըր սափախանէ վէ
մէսըրուրանէ իլէ :

— Բօմատան եօլա չըգտըղըմ զէման, հիւրմէթլու
գարտինալ Մալիբիէրի պու խաշ բարչասընը պու կիւն,
եանի մայիսին օթուզ պիրինճի կիւնիւ սիզէ վէրմէք իւզ-
րէ պանա թէսլիմ իյլէտի. — տէտի :

Փարէնկա իսէ՝ հէյէճանա կէլմէք պիլմէտիյի հալտէ
պու սէօզլէրի իշիտինճէ պիրտէն պիրէ սարսըլտը. եիւզիւ
պիր գաթ տահա գարարտը վէ րահիպ Գապոչինիին
եիւզիւնէ քէսկին պիր նազար աթֆ իտէրէք :

— Պանա սէօյլէյէճէք պաշգա պիր սէօզիւնիւզ տէ
եօգ մը. — տէտի :

Գապոչինի. — Էվվէթ, վար տըր, իշթէ օ սէօզլէր
տէ շունլար տըր. « Չօգ տէֆա գատէհտէն տուտագլա-
րնիա գատար ուզագլըգ վար տըր : »

Փարէնկա « Բէք էյի » տէյերէք վէ տերինտէն պիր
ահ իտէրէք, րահիպ Գապոչինիտէն ալտըղը խաշ բարչա-
սընը քէնտիսինտէ էվվէլճէ պուլունան բարչայա եանաշ-
տըրտը վէ անըն բարչասը օլտըղընը կէօրտիւ :

Բահիպ Գապոչինի մերգուլըն շու հարէքէթինէ քէ-
մալը մէրագլա պագըլօր ըտը. զիրա գարտինալ Մալի-

բիւրի մէջքիւր խաչ բարչասընը Պարէնկայա վերմէսինի վէ մէմուրիյէթինին մէվսուգիյէթինի իսպաթ իթմէք իւզրէ տէ պալէատէքի սէօզլէրի սէօյլէմէսինի թէնպիհ իթմէք-տէն պաշգա պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իտի :

Բահիպ Դապուչինի էնտիշէյէ տիւչար օլարագ .

— Շիմտի թամամլանմըշ օլան պու խաչը նէ՝ եաբա-նագսընըզ . - տէյու սօրտու :

Պարէնկա իսէ հալէա միւէլլիմ պիր միւլահազայա տալմըշ կիպի կէօրիւնէրէք «Հի՛շ . . . » տէյու ճէվապ վէրտի :

Բահիպ Դապուչինի . - (Թէաճճիւպլէ .) Հի՛շ մի . . . օ հալտէ անը պու գատար ուզագ պիր եէրտէն սիզէ կէ-թիթմէյէ նէ՝ լիւզում վար ըտը :

Պարէնկա պու սիւալէ տօղրուտան տօղրույա ճէվապ վէրմէյէրէք .

— Միւհթէրէմ Մ. Բօտէն եարըն Սէն-Պրանսուա սօ-գաղընտաքի խանէյէ սաաթ գաշտա՝ կիտէճէք տիր . - տէյու սօրտու :

Դապուչինի . - Սապահլայըն էրքէնտէն :

Պարէնկա . - Օրայա կիթմէզտէն էվվէլ, տուա իթ-մէք իւզրէ իպատէթխանէյէ կիտէճէք մի տիր :

Դապուչինի . - Էվվէթ , պիւթիւն միւհթէրէմ բէտէր-լէրիմիզին միւթատը օլտըղը վէճհլէ , կիտէճէք տիր :

Պարէնկա . - Սիզ անըն եանընտա՝ մը եաթարսը-նըզ .

Դապուչինի . - Սըրը քեաթիպի օլտըղըմ ճիհէթլէ , անըն օտասը եանընտաքի օտատա եաթարըմ :

Պարէնկա . - (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօն-ըա .) Օլապիլիր քի միւհթէրէմ Մ. Բօտէն զիհնին իշղալ իտէն մէնաֆիի ազիմէ սէպէպիյլէ , իպատէթխանէյէ կիթ-մէք ատէթինի ունուտուր . . . օ զէման պու վազիֆէի տինտարանէյի քէնտիսինէ իսթար իտինիգ :

Դապուչինի . - Բէք էյի , իսթար իտէրիմ :

Ֆարէնկա . - Սագըն ունութեանը :

Գապոյչինի . - Միւթէրիհ օլուն , օղլում , կէօրիւ-
յօրում քի անըն սէլամէթի հագգընտա պէօյիւք պիր իհ-
թիմամ կէօթէրիյօրսընը :

Ֆարէնկա . - Բէք զիյատէ :

Գապոյչինի . - (Մահրէմանէ պիր թավը իլէ .) Պու
իհթիմամընը շայանը մէտհ ու սէնա տըր . . . պու հալ-
տէ տէվամ իտէճէք օլուրսանը , պիր կիւն ճէմիյէթիմի-
ղէ պիւս պիւթիւն իշթիրաք իտէպիլէճէքսինը :

Ֆարէնկա . - Պէն շիմտիլիք ճէմիյէթին եարտըմճը ա-
ղասընտան պաշգա պիր շէյ տէյիլիմ . Լաքին հիշ քիմսէ
րուհէն , ճիսմէն վէ ֆիքրէն պէնտէն զիյատէ ճէմիյէթէ
սատըգ տէյիլ տիր : Մէյէր Պոհվանի պիզիմ ճէմիյէթին
եանընտա հիշ պիր շէյ տէյիլ իմիշ :

Գապոյչինի . - Պոհվանի մի . . . Պոհվանի նէ տիր ,
սէվկիլի օղլում :

Ֆարէնկա . - Պոհվանինին վիւճուտէ կէթիրտիյի ճէ-
սէտլէր գօգար . . . Ֆազաթ պու ճէմիյէթին վիւճուտէ
կէթիրտիյի ճէսէտլէր եիւրիւր :

Գապոյչինի . - Ահ , էվվէթ . . . ճէմիյէթէ պիրուհ
պիր ճէսէտ կիպի իթաաթ իթմէլի տիր . . . ճէմիյէթիմի-
ղին միւէսսիսի օլան ազիզ ինեաա Լոյոլանըն սօն սէօզիւ
պու տըր : Լաքին Պոհվանի նէ տիր :

Ֆարէնկա . - (Կիթտիքճէ շէվգէ կէլէրէք) Չօճուգ
պիր ատէմէ նիսպէթլէ նէ՛ իսէ , Պոհվանի տէ պու մու-
գատտէս ճէմիյէթէ նիսպէթլէ օ տըր : Պու ճէմիյէթ տաի-
մա պագի օլսուն , շան ու շէրէֆի արթսըն : Անըն տիւշմէնի
բէտէրիմ օլսա տախի , էօլտիւրիւրիւմ : Ջէքեալլէթի խա-
րիգ իւլ ատէսի է՛ն զիյատէ նազարը հայրէթ վէ հիւրմէ-
թիմի ճէլպ իթմիշ օլան ատէմ տէ ճէմիյէթէ տիւշմէնիք
իթսէ , գալպիմտէ հասըլ իթմիշ օլտըղը հայրէթ , հիւր-
մէթ վէ տէհշէթլէ պէրապէր անը տա էօլտիւրիւրիւմ .

(Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթ տէն սօնրա տիք տիք րահիպ Գապոյչիներն եիւզիւնէ պագարազ :) Պու սէօզլէրիմի գարտինալ Մալիքիերիյէ սէօյլէմէնիզ իշուն պու եօլտա իջ տարէի քէլամ իտիյօրըմ, պա խուսուս քէնտիսինէ րէճա իտինիզ քի պու սէօզլէրիմի թէպլիղէ . . . :

Փարէնկա պիրտէն պիրէ աուրտու : Բահիպ Գապոյչի. նի պիր գաթ տահա մէրագա տիւշէրէք :

— Գարտիկա՛ք սէօզլէրինիզի քիմէ՛ թէպլիղ իտէճէք տիր . - տէյու սօրտու :

Փարէնկա . - Քէնտիսի պիլիր , կիճէլէր խայր օլտուն :

Գապոյչիների . - Կիճէլէր խայր օլտուն , օղլում : Մուգ գատտէս ճէմիյէթիմիզ հագգընտաքի հըսսիյաթը սապըգանէնիզտէն տօլայը մէտհ ու սէնայա շայան սընըզ թէէսսիւֆ օլունուր քի , ճէմիյէթիմիզ հէնուզ ղայրէթի համիլէրէ միւհթաճ տըր . . . ղիրա մէսմուաթա կէօրէ ճէմիյէթին պաղըննա գատտար տիւշլէնէր կիրիյօր ըմըշ :

Փարէնկա . - Իշթէ պու կիպիլէր հագգընտա ինսաֆէս սըղճա մուամէլէ իթմէք լաղըմ տըր :

Գապոյչիների . - Էվլէթ . պիր պիրիմիզին էֆքեարընը ալլայօրըզ :

Փարէնկա . - Գապիլ տիր . . . Ֆագաթ սըշարը չըգմազտան էվլէլ իպատէթխանէյէ կիթմէսինի միւհթէրէմ Մ . Ջօտէնէ իսթար իթմէյի ունութմայընըզ :

Գապոյչիների . - Խայր , ունութմամ :

Պու սէօզտէն սօնրա Փարէնկա իլէ րահիպ Գապոյչի. նի պիրի պիրլէրինտէն այրըտըլար :

Բահիպ Գապոյչիների խանէյէ փտէթինտէ , օ կիճէ Բօմատան կէլէն պիր թաթարըն Բօտէնէ պիր գաշ մէքթուպ կէթիւրմիշ օլտըղընը խապէր ալտը :

64

ՀԱԶԻՐԱՆՔՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ԿԻՒՆԻԻ

Վոժիրար սօգաղընտաքի ժէզիւիթ բաբաղլարընըն ի պատէթխանէսի զայէթ կիւզէլ վէ միւզէյեէն պիր քիլիսէ իտի . րէնկիլ ճամլար իլէ միւզէյեէն պէօյիւք բէնճէրէլէր իպատէթխանէ տէրօւնինէ խաֆիֆ պիր այտընլըգ նէշր իթմէքտէ իտիլէր . միհրապը ալթ ուն եալտըզլար վէ եալտըզլը կիւմիւշէր իլէ բարըլտամագտա իտի : Պու քիւշիւք ի պատէթխանէնին գարուսը եանընտա , էրղանու մահալինին ալթընտա , գարանլըգ պիր չուգուր իշինտէ , մէրմէրտէն եարըմըշ վէ սուրէթի միւքէլէֆէտէ օյուլմըշ պիր մուգատտէս սու գապը վար ըտը :

Իշթէ հազիրանըն պիրինճի կիւնիւ , սապահլայըն էր . քէնտէն իպատէթխանէ գարուսը աշըլըր աշըլմազ , Ֆարէնկա մէգքիւր սու գապընըն եանընտա , գարանլըգ պիր քէօշէտէ կիթտի օթուրտու :

Մէրգուլ բէք զիյատէ մահգուն կէօրիւնիւյօր ըտը : Արա սըրա վիւճուտինէ պիր թիթրէմէ արըզ օլուր վէ եիւրէյինտէ վուգու պուլան չիտտէթլի պիր միւճատէլէնին հասըլ իթտիլի հէյէճանլարը զապլթ իթմէք իւզըրէ ահ ու ֆիղան իտէր իտի :

Պու վահշի վէ քէօթիւ ըուհ՝ քէնտիսինի գուվլէի սիհրիյէսինէ մահքիւլ իթմիշ օլան Բօտէն հագգընտա պիր հայրէթի ֆէվգ էլատէ հըսս իթմէքտէ իտի . ինսան սուրէթ վէ զէքեալլէթինտէ հագիգի պիր ճանաւար օլան պու Հինտլի՝ Բօտէնին ագլ ու զէքեասընտա իգթիտարը պէշէր ֆէվգիւնտէ պիր հալ կէօրմէքտէ իտի : Բօտէն իսէ՝

պու հայտուտըն սատագաթը վահշիյանէսինտէն էմին պու-
լընտըղընտան, Ատրիէն իլէ ճալմանըն աչգ ու մուհապ-
պէթինէ ֆէճի պիր սուրէթտէ խիթամ վերմէք իւզրէ մէր-
գումը մագսատընա մուվաֆըգ սուրէթտէ գուլլանմըշը-
տը :

Փարէնկանըն պու գատար հայրէթինի ճէլպ իտէն
մատտէ՝ ժէզիւիթ ճէմիյէթի հագգընտա ալտըղը մալիւ-
մաթ վէ եախօտ անլայապիլտիյի շէյլէր իտի : Վէսաթի
խաֆիյէսիյլէ պիւթիւն ալէմի իսթիլա իթմիշ օլան վէ թէ-
տպպիրի շէյթանէթքեարանէ իլէ հուսուլը մագսատընա
խընմէթ իտէն պու պէօյիւք գուվլէթ՝ Փարէնկատա պիր
շէվգի վահշիյանէ վիւճուտէ կէթիրմիշ իտի : Տիւնեատա
Րօտէն հագգընտաքի հայրէթի անիմէսինէ զալէպէ իտէ-
ճէք պիր շէյ վար ըսա, « տա՛ ինեսա Լոյղանըն ճէմիյէ-
թինէ օլան քէօք քէօրիւնէ ֆէտաքեարլըղը խուսուսը ի-
տի :

Փարէնկա իպատէթխանէնին գարանլըգ պիր քէօշէ-
սինտէ կիզլէնմիշ տիճիւնմէքտէ իքէն, պիրտէն պիրէ ա-
յագ սէտալարը իշիտիլտի վէ պիր ազ սօնրա Րօտէն րա-
հիպ Գապոյշինի իլէ պէրապէր զուհուր իյլէաթի :

Րօտէն եա՛ մէշղուլիյէթի զիհնիյէսինտէն վէ եախօտ
էրղանուլն մահալինտէ մէվճուտ օլան գարանլըգտան նա-
շի, մուհատտէս սու գապը եանընտա օթուրմըշ օլան Փա-
րէնկայը կէօրէմէյէրէք բարմագլարընը մէքքիւր գապտա
ըսլաթտը : Փարէնկա իսէ քէմալը հէյէճանընտան նաշի
ալնընտան սօղուգ թէրլէր ագմագտա օլտըղընը հըսս ին-
տէրէք « հէյքէլ կիպի պիր հալտէ տուրտու գալտը :

Րօտէնին տուասը պիթթապ գըսա օլտու : Ղիրա պիւ-
թիսն արզուսը պիր ան էվլէլ Սէն-Փրանսուա սօգաղըն-
տաքի խանէտէ պուլունմագտան իպարէթ իտի : Մէրգում
րահիպ Գապոյշինի իլէ պէրապէր պիր միւտտէթ տիզ
չէօքտիւքտէն սօնրա, այաղա գալգտը վէ միհրապ էօ-

նիւնտէ սուրէթի ինթիրամքեարանէտէ էյիւքէք պիր գաշատըմ կէրիտէն կէլէն րահիպ Դապոչիւնի իլէ պերապէր գաբուլյա տօղրու իլէրիլէտի :

Րօտէն մուգատտէս սու գապընա եագլաշտըղը սըրատա , նիմ գարանլըգ իշինտէ ուղուն պըյու սէշիլմէքտէ օլան Ֆարէնկայը միւշահէտէ իյլէտի : Ֆարէնկա աղաճըգ իլէրիլէյէրէք , Րօտէնին էօնիւնտէ քէմալը ինթիրամլա էյիլտի : Ժէգիւիթ իսէ ալչագ պիր սէտա վէ միւլահաղաքեարանէ պիր թալլը իլէ . « Ագշամ իւսթիւ , սաաթ իքի րատտէլէրինտէ խանէմտէ կէօրիւշիւրիւզ . . . » տէտի :

Պատէհու էլինի մուգատտէս սու գապընա սօգմագ իւզըն գօլունը իլէրիյէ ուղաթտը իսէ տէ , Ֆարէնկա անը պու զահմէթտէն գուրթարմագ իւզըն , էքսէրիյա սու իշինտէ տուրան ֆըրշայը ալըպ հէման քէնտիսինէ ուղաթտը :

Րօտէն՝ Հինտիւնին պաքընտան թութմագտա օլտըղը ֆըրշանըն ըպագ թէլլէրինի մուրտար բարմագլարըյլա սըգարագ , պաշ վէ շահատէթ բարմագլարընը էքէյիճէ ըպաթտըգտան սօնրա ալնընա կէօթիւրտիւ վէ ատէթ օլտըղը իւզըն պիր խաշ իշաքէթի եաբտը . պաաէհու արգասընա տէօնիւպ Ֆարէնկալա « Սաաթ իքիտէ , խանէմտէ » սէօղլէրինի թէքրարլատըգտան սօնրա , իպատէթ . խանէ գաբուսընը ալըպ տըշարը չըգտը :

Րահիպ Դապոչիւնի իսէ՝ Ֆարէնկանըն թիթքէմէքտէ օլան էլիլէ էլան թութմագտա օլտըղը մուգատտէս սու ֆըրշասընտան իոթիֆատէ իտէպիլիկ զաննըյա քէնտիսի տէ բարմագլարընը ուղաթտը . Լաքին Ֆարէնկա նէզաքէթի վագըասընը եալընըղ Րօտէնէ հասր իթմէք իսթէյօր կիպի , մէգըիւր ֆըրշայը պիրտէն պիրէ կէրի չէքտի . Դապոչիւնի իւմիտինին պօշա չըգտըլընը կէգրիւնճէ ք կիւնիւ կէօղիւ էօնիւնտէն պիր ան տուր իթմէմէյէ մէճպուր պուլընտըղը Րօտէն իլէ պիրլէշմէք իւզըն ալէլ աճէլէ :

տըշարը չըգտը վէ անընլա պերապեր պիր արապայա պինէրէք Սէն-Պրանսուա սօգաղընտաքի խանէյէ կի-տիլաի :

Րօտէն իպատէթխանէտէն տըշարը չըգտըղը սըրա-տա , Ֆարէնկանըն իւզէրինէ աթֆ իթմիշ օլտըղը պագըշը թարիֆ իթմէք միւմքին օլամաղ :

Ֆարէնկա իպատէթխանէտէ եալընըզ գալընճա , եա-րը տիզ չէօքմիւշ վէ եարը տա չէօմէլմիշ օլարագ տէօշէմէ թաշլարը իւզէրինէ տիւշտիւ վէ եիւզիւնիւ ելլէրի իչինէ ալտը :

Որապա Մարիոս տը Րէնըրթոնըն խանէսի պուլունան Մարէ մահալլէսինէ եագլաշտըգճա , Րօտէնին չէհրէսինտէ ազիմ պիր սապըրսըղըզ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտի : Իքի իւշ տէֆա էվրագ ճըզտանընը աշարագ , Րէնըրթոն ֆա-միլեասը ազասընըն վէֆաթլարընը միւէյեիտ օլան իլմու-խապէրլէրի վէ իխպարնամէլէրի օգուլուպ սըրալատը : Որա սըրա տա արապանըն աղըր եիւրիւլիւչիւնիւ չաբուգ-լաթմագ իսթէյօր ըմըշ կիպի պաշընը քէմալը ըզտըրապ-լա արապա գաբուսընտան տըշարը ուզաթըր ըտը :

Նիհայէթ արապա Սէն-Պրանսուա սօգաղընա կիրէ-րէք , պիր պուշուգ ասըրտան պէրու գաբանմըշ օլան խա-նէնին տէմիր գաբուսը էօնիւնտէ տուրտու : Րօտէն տէլի-գանլըլարա մախսուս պիր չէվիքլիքլէ արապատան աթլա-յըպ էնտիքտէն սօնրա , քէմալը շիտտէթլէ գաբույը չալ-տը . լաքին Գապուչինի օ՛ գատար չէվիք օլմատըղընտան , արապատան տահա զիյատէ իհթիյաթլա էնմէյէ մէճպուր օլտու :

Րօտէն սօգաղը սարսաճագ սուրէթտէ գաբույը չալ-մագտա օլտըղը հալտէ , հիշ պիր ճէվապ ալամատը :

Մէրգում ըզտըրապընտան թիթրէյէրէք գաբույը պիր տէֆա տահա չալտը վէ պու տէֆա գուլագ վէրէ-րէք , պիրիսինին աղըր աղըր եագլաշմագտա օլտըղընը

իշխիթտի . լաքին աթըլան ատըմլար գաբուտան պիր աղ ուզագտա պիրտէն պիրէ տուրտու վէ գաբու եինէ աչըլ-մատը :

Ռօտէն Կէօյսիւնիւն աթէշի հէյէճան իլէ եանմագտա օլտըղը զաննընա զահիպ օլարագ .

— Լաքին պու հալ աթէշ իւզէրինտէ գալրուլմագ կիպի տիր . - տէտի վէ եէնիտէն գաբույը չիտտէթլէ չալարագ , միւթատը վէճհլէ թըրնագլարընը կէմիրմէյէ պաշլատը :

Նակէհան գաբու եայլարը իւզէրինտէ հարէքէթլէ աչըլտը վէ խանէնին պէքճիսի եահուտի Սամուէլ կէօրիւնտի :

Իսթիյարըն չէհրէսինտէ աճը պիր քէտէր էսէրի մէշ-հուտ օլույօրըտը : Ռօտէնէ գաբույը աչտըղը զէման, գուրու վէ թիթրէք էյլէրիյլէ սիլմէքտէ օլտըղը կէօզ եայլարընըն էսէրի հէնուզ եանագլարընտա կէօրիւլիւյօրըտը :

Սամուէլ մէրգուլարը կէօրիւնճէ Ռօտէնէ խիթապէն .

— Սիզ քիմ սինիզ, էֆէնտիլէր . - տէյու սօրտու :

Ռօտէն . - Պէն Րէննըրոն ֆամիլեասընըն պէրհայաթ օլան եէկեանէ միրասխօրը րահիպ Գաբրիէլին վէքիլի մութլագըյըմ : (Րահիպ Գապոչլինիյի կէօսթէրէրէք .) Պու էֆէնտի տէ պէնիմ սըրր քեաթիպիմ տիր :

Սամուէլ տըգգաթլըճա Ռօտէնէն եիւզիւնէ պագ-տըգտան սօնրա .

— Փիլ հագըգա սիզի թանըրըմ : Արգամ սըրա կէլինիզ . - տէտի :

Պատէհու իքի ժէզիւիթլէրէ արգասընտան կէլմէլէրինի իշարէթլէ տէ անլաթտըգտան սօնրա , պաղչէտէքի պինայա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը :

Ռօտէն իսթիյար եահուտինին արգասը սըրա կիթ .

տիքէրի սրբատա , սրբո քեամիպինէ խիթ ապէն .

— Պու մէրուն ինթիյար պէնի գաբու էօնիւնաէ պէք-
լէթտիրէրէք օ՛ տէրէճէ հիտտէթլէնտիրտի քի , իւղէրիմէ
նէօպէթ կէլտի զանն իտէրիմ : Տուտագլարմ վէ պօղա-
ղմ աթէշ իչինաէ գալմըշ կէօտէրի կիպի գուրույոչպ
եանըյօր . - տէտի :

Գապոչչինիչ . - Պիր շէյ իշէր միսինիզ , աղիզ բէտէ-
րիմ . Կու ինթիյարտան պիր գատէհ սու իսթէյէլիմ
մի :

Րօտէն . - Խա՛յր , խա՛յր , լիւզումը եօգ . . . սապըր-
սըզլըղըմ պէնի պու հալէ գոյօր . . . պէսպէլի շէյ :

Սամուէլին զէվճէսի Բերսաբէ , եիւզիւ սօլմուշ վէ
գապպինի աղիմ պիր մէյուսիյէթ գաբլամըշ օլտըղը հալ-
տէ , սօգազ գաբուսընըն քէմէրի ալթընա աշլըան տաի-
րէլէրինիյն գաբուսընտա պյազ իւսթիւ տուրմըշ ըտը :
Սամուէլ զէվճէսինին էօնիւնտէն կէշտիյի սըքատա , իպ-
րանի լիսանըյլա .

— Մաթէմ օտասընըն բէրտէլէրինի նէ՛ եօրտըն . -
տէյու սօրտու :

Բերսաբէ . - Գաբալը տըր :

Սամուէլ . - Բիւշիւք տէմիր սանալ՞գ :

Բերսաբէ . - Հազըրլանմըշ տըր :

Րօտէն իլէ բահիպ Գապոչչինի իշուն քեամիլէն մէճ-
հուլ օլան պու սէօղլէրի թէաթի իթտիքտէն սօնրա , Սա-
մուէլ վէ Բերսաբէ զաղիպ վէ մէշում պիր թէպէսսիւմ տէ
թէաթի իթտիլէր :

Սամուէլ Րօտէն իլէ Գապոչչինինին էօնլէրինտէն եիւ-
րիւյէրէք , պիր ազ սօնրա գաբու էօնիւնտէքի նէրտիւ-
պանաան եօգարը չըգտը վէ քիւշիւք պիր լամբա եան-
մագտա օլան սէհլիզէ կիրտի : Րօտէն միւքէմիլէ պիր
գուվվէի հաֆըղայա մալիք օլտըղընյաան , Ռէննընն ֆա-
միլեսսը վարիսլէրինին ելք տէֆա իճթիմա իթմիշ օլտըգ-

լարը գըրմըզը սալօնա տօղրու, իլէրիլէմէքտէ իտի . Լաքին Սամուէլ . « Օրայա կիթմէյէճէյիզ . . . » տէյէրէքն քէն . տիսինի մէն իթտի վէ պատէհու լամբայը ալարագ գա-
րանլըգ պիր նէրտիւպանա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը . զիրա խանէ բէնճէրէլէրինէ էօրիւլմիւշ օլան տիվարըար հէնուզ երգըլմամը իտի :

Բօտէն . - Լաքին կէչէն տէֆա ղէմին գաթընտաքի սալօնտա իճթիմա իտիլմիշ իտի . - տէտիքտէ , Սամուէլ .
— Էվվէթ , ֆագաթ պու կիւն տէ եօգարտա իճթիմա իտիլէճէք տիր . - ճէվապընը վէրտի :

Իխթիյար եահուտի նէրտիւպանտան եավաշ եավաշ եօգարը չըգմաղա պաշլատը :

Բօտէն . - (Որգասը սըրա կիտէրէք .) Եօգարտա նէյրէտէ իճթիմա իտիլէճէք :

Սամուէլ . - Մաթէմ օտասընտա :

Բօտէն . - (Թէաճճիւպլէ .) Մաթէմ օտասը նէ տիլի :

Սամուէլ . - Էօլիւմ վէ կէօղ եաշը մահալի :

Եահուտի նէրտիւպանտան էլան եօգարը չըգմագտա իտի : Գարանլըգ իսէ կիթտիքճէ տահա ղիյատէ գաթըլաշմագտա իտի . զիրա քիւշիւք լամբա էթրաֆա բէք խաֆիֆ պիր ղըյա նէշը իթմէքտէ իտի :

Բօտէն . կիթ կիտէ թէաճճիւպլէ վարարաֆ վէ օլտըղը եէրտէ տուրարագ .

Լաքին . . . օրայա գատար կիթմէքտէ մանէմ նէ :

Սամուէլ . - Բարալար օրատա տըր :

Բօտէն . - Բարալար օրատա մը տըր : « պաշգա :

Պու սէօգիւ սէօյլէյէրէք , Բօտէն աղաճըգ տուրտըղը իշուն կէրի գալմըշ օլտըղը պիր գաշ գատէմէլէրի ալէլաճէլէ չըգտը :

Սամուէլ միւթէմատիյէն եօգարը չըգմագտա ծլուպ , էբէյիճէ եիւքսէլտիքտէն մօնքա , նէրտիւպանըն պիր քէօշէսի պուլիւնտըղընտան , արգատան կէլմէքտէ օլան Բօ .

տէն իլէ Գապոյչինի տէմիր բարմագլըդ իլէ քէմէր արասընտաքի աչըգլըգտա, լլամբանըն խաֆիֆ ըշըղըյա իսթիյար Եահուտինին նիմ չէհրէսինի կէօրտիւլէր քի, տէմիր բարմագլըգլարը թուլթարագ պին զահմէթլէ Եօգարը չըգմագտա իտի:

Սամուէլին չէհրէսինտէքի ալայիմ՝ Բօտէնին նազարըտըգգաթընը ճէլպ իլլէտի. Էքսէրիյա թաթլը վէ սէօնիւկ օլան սիյահ կէօղլէրի աթէշ կիպի բարլամագտա իտի. տուտագլարընտա տախի զարիպ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւլլիյօր ըտը:

Բօտէն Եավաշճա րահիպ Գապոյչինիյէ խիթապէն.

— Նէրտիւպան բէք օ գատար Եիւքսէք տէյիլ ամմապաճագլարըմ գըրըլտը . . . սօլուղըմ քէսիլիյօր . . . գուլագ թօղլարըմ տա չըն չըն էօթիւյօր. — տէտի:

Ֆիլ հագըգա Բօտէն բէք զիյատէ կիւճիւքլէ սօլուգ ալմագտա իտի. թէնէֆֆիւսիւ կիթտիքճէ աղըրլաշըյօր ըտը: Բահիպ Գապոյչինի, րէֆիգինէ տախիմ Եսէրի իթինա վէ թէվէճճիւհ կէօսթէրիւր իքէն, անըն չու չիքԵա. յէթի մահրէմանէսինէ հիշ պիր ճէվապ վէրմէտի: Վէրգում զիննէն ֆէվգ էլ ատէ մէշղուլ կէօրիւնիւյօր ըտը: Բօտէն սապըրսըզճա պիր թավր իլէ Սամուէլէ խիթապէն.

— Տահա չըգաճագ մըյըզ. — տէյու սօրտու:

Սամուէլ. — Իշթէ կէլտիք:

Բօտէն. — Կէլտիք մի . . . նէ՛ պէօյիւք պախթիյարըզ:

Սամուէլ. — Էվվէթ, բէք պէօյիւք պախթիյարըզ:

Եահուտի պու սէօղիւ սէօյլէմէքլէ պէրապէր, տար պիր կէշիտ պօյունճա պիր թարաֆա չէքիլէրէք, տէրու. նինտէ խաֆիֆ պիր ըշըգ կէօրիւլէն պէօյիւք պիր օտա գարուսը կէօսթէրտի:

Բօտէն՝ թէաճճիւպի կիթտիքճէ արթմագլա պէրապէր, քէմալը մէթանէթլէ իշէրի կիրտի վէ րահիպ Գապոյչինի վէ Սամուէլ տախի արգասընտան կիրտիլէր:

Պու օտա զայէթ կէնիշ պիր եէր օլուպ , եալընըզ
թաւան օրթասընտա պուլունան ֆէնէր շէքլինտէ տէօրթ
քէօշէ պիր քէօշկ վասըթասըլա ըշըգ ալըր իտի իսէ տէ ,
պու քէօշկիւն տէօրթ ճիհէթինտէքի ճամլար գուրշուն
լէվհալար իլէ էօրթիւլմիւշ օլտըղը կիպի , պու գուրշուն
լէվհալարըն հէր պիրի իւզէրինտէ տէ խաշ շէքլինտէ եէտի
0 տէլիք աշըլմըշ օլտըղընտան , օտա տէրունինէ եա .
0 0 0 լընըզ մէզքիւր տէլիքլէրտէն ըշըգ կիրմէքտէ իտի :
0 ճիվարլարտան պիրիսինէ տայատըլմըշ օլան սիյահ
0 մէրմէրտէն պէօյիւք վէ եէքբարէ գօնսօլ իւզէրին .
0 տէ քիւշիւք պիր լամբա պուլունմամըշ օլսայըտը ,
օտա իշինտէքի գարանլըգ՝ էթրաֆը կէօրմէյէ պիւս պիւ-
թիւն մանի օլաճագ իտի :

Պու օտա էօլիւ էվինէ պէնզէյօր ըտը . հէր թարաֆ-
տա պէյազ սաչագլար վէ բիւսկիւլէր իլէ միւզէյեէն
սիյահ բէրտէլէրտէն վէ սիյահ էօրթիւլէրտէն պաչգա պիր
շէյ կէօրիւլմէյօր ըտը . հաթթա եօգարտա պահս իթտի-
յիմիզ մէրմէր գօնսօլտան պաչգա էշեա տա եօղ ըտը :

Պու գօնսօլ իւզէրինտէ իսէ՝ օն եէտինճի ասրտա իշ-
լէնմիշ տէմիրտէն մամուլ քիւշիւք պիր սանտըգ պուլու-
նուպ , պու սանտըգ պիր սէնաաթը հիւնէրվէրանէ իլէ
եաբըլմըշ օլմասըլա , շէլիքտէն պիր տանթէլայա պէնզէ-
մէքտէ իտի :

Բօտէն մուրտար մէնտիլիլէ ալնընը սիլէրէք քէմալը
հայրէթլէ էթրաֆընա պագընմագտա իքէն , Սամուէլ մէր-
գումա խիթապէն .

— Վասիյէթ սահիպինին արղուլարը նէ՝ գատար զա-
րիպ կէօրիւնիւրտէ կէօրիւնսիւն , պէնիմ իշուն մուգատ-
տէս տիր . . . անլէրի թէմամըլա իճրա իթմէյէ մէճպուր
ըմ . — տէտի :

Բօտէն . — Պունտան տահա տօղրու պիր շէյ օլամազ .
լաքին պիզ պուրատա նէ՝ եաբաճաղըզ :

Սամուէլ. - Նէ՛ հաբաճաղընըզը շիմտի կէօրէճէք սինիզ: Սիզ Ռէննըբոն ֆամիլեաւորնըն պէրհայաթ գալան հէկեա-
նէ միրասխօրընըն, եանի ռահիպ Դաբրիէլ Ռէննըբոնըն
վէքիլի մութլագը սընըզ, տէյի՛ք մի:

Րօտէն. - Էվվէթ, իշթէ պու պապտէքի էվրագ
շունլար տըր:

Սամուէլ. - Վագթ զայպ իթմիշ օլմամագ իւզլէ, մուգավէլաթ մուհարրիբի կէլինճէյէ գատար, Ռէննըբոն
ֆամիլեասը միրասընը թէշքիլ իտէն պիւթիւն թահվիլա-
թըն միւֆրէտաթընը սիզէ արզ իտէյիմ. պու թահվիլ-
լաթը տիւնքի կիւն Ֆրանսա Պանգասընտան ալըպ պու
տէմիր գասա իչինտէ սագլատըմ:

Րօտէն. - (Դասանըն եանընա գօշարագ.) Վա՛յ,
թահվիլէր պու գասանըն իչինտէ՛ մի պիք:

Սամուէլ. - Էվվէթ, իշթէ միւֆրէտաթ բուսուլապը
շու տըր: Դեաթիպինիզ էֆէնտի թահվիլաթըն նիւմէրօ-
լարընը պիրէր պիրէր օգուսուն, պէն տէ անլէրին սէնէտ-
լէրինի սըրա իլէ սիզէ թագտիմ իտէյիմ. սիզ անլէրի
մուայէնէ իտէրսինիզ վէ պատէհու եինէ պու գասա ի-
չինէ գօյուպ մուգավէլաթ մուհարրիբի հուզուրընտա սի-
զէ թէսլիմ իտէրիմ:

Րօտէն. - Բէք ալէա, բէք տօղրու:

Սամուէլ. ռահիպ Դապուչչինիյէ պիր քեպըրտ վէրէ-
րէք, քէնտիսի տէ տէմիր գասանըն եանընա կիթտի վէ
կիզլի պիր զէմպէրէք օյնաթտը իսէ տէ, Րօտէն պու
զէմպէրէյին նէ՛րէտէ պուլունտըղընը ֆարգ իտէմէտի.
պունըն իւզէրինէ գասանըն աղըր գաբաղը հօգարը գալգ-
տը: Րահիպ Դապուչչինի միւֆրէտաթ բուսուլասընտաքի
թահվիլէրի զիքը իթտիքճէ, Սամուէլ տախի անըն սէնէ-
տինի Րօտէնէ թագտիմ իտէր վէ Րօտէն տախի քէմալը
տըգգաթլա մուայէնէ իթտիքտէն սօնրա, թէքրտք իս-
թիյար եահուտիյէ թէսլիմ էմէր իտի:

Պու թէտգիգ մուծմէսի բէք շարուգ իճրա օլուն տը . զիրա մարիւմ օլտըղը վէճհլէ , պու սէրվէթի ճէսիմէ՝ սէքիլ գըթա սէնէտ (1) իլէ պէշ եիւղ պին ֆրանգլըգ պանգա գաիմէսի , օթուղ պէշ պին ֆրանգլըգ ալթուն ագճէ վէ իքի եիւղ էլլի ֆրանգլըգ կիւմիւշ ագճէ կիպի ուֆագլըգտան իպարէթ օլարագ , ճէման՝ իքի եիւղ օն իքի միլիոն եիւղ եէթմիշ պէշ պին ֆրանգա պալիլ իտի : Բօտէն պինէր ֆրանգլըգ պէշ եիւղ պանգա գաիմէսինի սայըպ պիթիւնիքտէն՝ սօնրա , Սամուէլէ թէսլիմ իտէրէք .

— Բէք տօղրու . . . ճէման՝ իքի եիւղ օն իքի ՄԻ. ԼԻՈՆ ԵԻԻՋ ԵԷԹՄԻՇ ՊԷՇ ՊԻՆ ՅԲՈՆԴ . - տէտի :

Մէրգոււմ պու սէօղիւ սէօլլէտիյի զէման , պէսպէլի մէսէրրէթ վէ սատաթիմինտէն պօղուլաճագ հալէ կէլմիշ օլմալը քի , պիր տագըգա գատար նէֆէսի քէսիլիպ կէօղլէքի գաբանտը վէ ըահիպ Գապոյլինինին գօլունա տայան . մնողա մէճպուր օլարագ , գըսըգ պիր սէտա իլէ .

— Աճայիպ . . . պէն հէյէճանլարա գարչը քէնտիմի գուլվէթլի զանն իտէր իտիմ . . . ֆագալթ պու տէֆա ֆէվգ էլատէ պիր չէյ հըսս իտիլօրըմ . - տէտի վէ մէր . գուլմըն զաթէն ըէնկսիլ օլան չէֆթէսի օ՛ տէրէճէ սօլտու վէ վիւճուտինէ էօլլէ պիր թիթրէմէ արիլ օլտու քի , ըա .

(1) Եանի՝ համլիլնէ օլարագ եիւղտէ պէշ ֆայըղը 2,000,000 ֆրանգլըգ ֆրանսըլ թահվիլի . քէգա համլիլնէ օլարագ եիւղտէ իւշ ֆայըղը 900,000 ֆրանգլըգ ֆրանսըլ թահվիլի . համլիլնէ օլարագ 5,000 ֆրանսա Պանգասը հիսսէ սէնէտաթը . համլիլնէ օլարագ 3,000 Տէօրթ-Գանալլար հիսսէ սէնէտաթը . համլիլնէ օլարագ 125,000 տիւգալըգ Նարօլի թահվիլի . համլիլնէ օլարագ 5,000 Ավսթրիա կիւմիւշ ագճէսի . համլիլնէ օլարագ եիւղտէ իւշ ֆայըղը 75,000 ինկիլիլ լիւրալը թահվիլ . համլիլնէ օլարագ 1,200,000 Հոլլանտա ֆիօրինի . քէգա համլիլնէ օլարագ 28,860,000 Հոլլանտա ֆիօրինի :

հիպ Գապոչինի մերգումը թուլթարագ .

— Ազիզ բէտերիմ . . . քէնտինիզէ կէլինիզ . . . քէնտինիզէ կէլինիզ . . . մուվաֆֆագիյէթինիզտէն տուայը գալպինիզտէ հասըլ ուան մէսէրրէթ սիզի պու տէրէճէ հէյէճանա ուզրաթմամայը տըր . — տէտի :

Բահիպ Գապոչինի Բօտէնէ պու մուշֆիգանէ սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա , Սամուէլ տախի սէնէտլէրի վէ թահ-վիլլէրի տէմիր գասայա գոյմագլա մէշղուլ ուլույօր ըտը :

Բօտէն գուվվէի մանէվիյէսի սայէսինտէ վէ պիր տէ օ վագթա գատար քէմալը զայրէթլէ գօվալամըշ ուտըղը պիր մագսատա վասըլ օլմագ իւզրէ պուլուլնտըղընը կէօրտիւյիւնտէն տուայը հըսս իթտիյի մէսէրրէթի ազիմէ սա-յէսինտէ չու զաաֆը վիւճուտինէ զայէպէ իթտի վէ եօ-գարը տօղրուլարագ մաղրուրանէ պիր թավը իլէ Գապոչինիյէ խիթապէն .

— Պիր չէյ եօգ տըր , գօրգմայընըզ . . . պէն հազի-րանըն պիրինճի կիւնիւ էօլմէֆ իշուլն մը քուլէրատան էօլ-մէք իսթէմէտիմ . — տէտի :

Ֆիլ հագըգա ժէզիւիթին եիւզիւ տէհէթ վէրէճէք սուրէթտէ սարարմըշ օլմագլա պէրապէր , իֆթիխար վէ զուրուր իլէ բարլամագտա իտի :

Բահիպ Գապոչինի՝ Բօտէնին քէնտինի պուլմըշ ուտըղընը կէօրինճէ , զանն իտէրսին քի էվվէլքի հալի թէ-պէտաիւլ իթտի վէ պիր ազ էվվէլքի պէշաշէթլի չէհրէսի պիրտէն պիրէ օ՛ գատար գաթի վէ օ՛ գատար միւթէ-հաքքիմանէ պիր թավը ալտը քի , Բօտէն պունը կէօրիւր կէօրմէզ պիր տառմ՝ գատար կէրի չէքիլտի :

Օ զէման Բահիպ Գապոչինի ճէպինտէն պիր քեաղըտ չըգարտը վէ պունը սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ էօրտիւքտէն սօնրա , Բօտէնին եիւզիւնէ զայէթ սէրթ պիր պագըշ աթֆ իտէրէք , մէթին պիր սէտա իլէ պէրվէճհի աթի օգուտը .

« Միւհթերէմ Մ. Բօտէն իշպու էմրնամէյի ախլ ի-տէր իթմէզ, օլանճա իգթիտարընը միւհթերէմ րահիպ Գապոչինիյէ թէսլիմ իտէճէք վէ ճէնապը Հագգ ատալէ-թի էպէտիյէսիյլէ վագթըլա ճէմիյէթիմիզին էլինտէն զասպ իտիլմիշ օլան Բէննըբոն միրասընըն եինիտէն ճէմիյէ-թիմիզէ ավտէթինի միւրատ պույուրաճագ օլուրսա, օ ճէ-սիմ սէրվէթի միւհթերէմ րահիպ տ'իկրինսի իլէ պէրա-պէր եալընըզ րահիպ Գապոչինի ախլ իթմէյէ մէմուր օլաճագ տըր :

« Պունտան պաշգա, իշպու էմրնամէյի ախլ իտէր իթմէզ, միւհթերէմ Մ. Բօտէն, միւհթերէմ րահիպ Գա-պոչինիին թային իտէճէյի րահիպլէրտէն պիրինին նա-զարէթի թաշթընտա օլարագ, Լավալ չէհրինտէքի մա-նասթըրըմըզա կիտէճէք վէ օրատա պիր օտայա գօնու-լարագ, եէնի պիր գարար վէրիլինճէյէ գատար թէմա-մըլա եալընըզըզ իչինտէ գալաճագ տըր : »

Րահիպ Գապոչինի պու սաթըրլարը օգուտըգտան սօնրա, Բօտէն ճէմիյէթին բէտէրի ումումիսի օլան զա-թըն իմզասընը կէօրէպիլսին իշուն օգուտըղը էմրնամէյի Բօտէնէ ուզաթտը :

Պու մէնզարէ Սամուէլին բէք զիյատէ մէրագընը ճէլպ իթմէքլէ, տէմիր գասայը արայըզ պըրագտը վէ պիր գաչ տալմ գատար մէրգումլարա եագլաշտը :

Բօտէն պիրտէն պիրէ չիտտէթլի պիր գահգահա գօբարտը. լաքին պու գահգահա մէսէրրէթ, հագարէթ վէ մուզաֆֆէրիյէթ գահգահասը իտի :

Րահիպ Գապոչինի պիր նազարը հիտտէթլէ եիւզիւ-նէ պագմագտա իբէն, Բօտէն պիր գաթ տահա չիչէրէք վէ էվլէլթինտէն տահա զիյատէ մաղրուրանէ վէ հագա-րէթքեարանէ պիր չէհրէ ալարագ, րահիպ Գապոչինիին քէնտիսինէ ուզաթտըղը քեաղըտը էլինին թէրսիլէ կէրի եիթմէքլէ :

— Պու էմընամէնին թարիխի գաշ տըր . - տէյու սորտու :

Դապոչչինի . - (Թէաճճիւպլէ) Մայիս օն պիր :

Րօտէն . - Հալ պու քի պէնիմ եանըմտա տա բարանըն պիր նամէի մախսուսը վար տըր քի , Բօմատան պու կիճէ ալտըմ . պու նամէ օն սէքիզ մայիս թարիխինի համիլ տիր վէ ճէմիյէթին բէտէրի ումուսիլիյինէ թային իտիւմիշ օլտըղըմը իշար իտիյօր . . . օգուլընըղ :

Բահիպ Դապոչչինի նամէյի ալըպ օգուտու վէ եըլտըրըմտան վուրուլմը կիպի տօնագալտը : Պատէհու Բօտէնին էօնիւնտէ սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ տիղ դըրարագ , նամէյի քէմալը թէվազու իլէ Բօտէնէ վէրտի :

Իշթէ Բօտէնին իլք արզուի շէօհրէթճուլանէօի շուսուրէթլէ հուսուլէ կէլիյօր ըտը :

Դարտինալ Մալիբիէրի՝ վէքիլ վէ ըէիսի օլտըղը փըրգա տախիլինտէ մէյտանա գօյմուշ օլտըղը շիւպհէլէր իլէ պէրապէր , Բօտէն մէհարէթի, հիյլէքեարլըղը վէ գուվլէի իգնաիյէսի սայէսինտէ վէ պախսուսու քէնտի էհիլիյէթ վէ տիրայէթի հագգընտա Բօմատաքի թարափտարլարընըն տէրքեար օլան հիւսնիւ էփքեարլարը սէպէպիլլէ վէ սաիր ճասուսլարընըն մասրուֆ օլան ֆգտամաթ վէ էնթրիգալարը սայէսինտէ , ճէմիյէթին բէտէրի ումուսիսի օլան զաթը ազլ վէ քէնտիսինի մէմուրիյէթի մէզքիւրէյէ թային իթտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ ըտը : Պինաէն ալէյհ , քէնտիսինին թէրթիպաթ վէ թէտապիրինէ կէօրէ , էլինէ կէշէճէք միլիօնլարլա պու մէմուրիյէթ տէն բաբալըգ թախթընա կէշմէք իշուն եալընըղ պիր ատըմըղ մէսաֆէ գալըր ըտը :

Սամուէլ պու մէնզարէյէ աթֆը նոզար իտէրէք , եալընըղ քէնտիսինճէ մալիւմ օլան կիզլի զհմպէրէք իլէ գասայը գաբատըղը սրրաաա , քէնտիսի տախի մուղաֆֆէրանէ պիր շէհրէ իլէ կիւլիւմանէտի :

Տէմիրին սէտասը Ռօտէնի խայալաթ ալէմինտէն հա-
գըգաթ ալէմինէ էնտիրտի՝ պինաէն ալէյհ գըսըգ պիր
սէտա իլէ Սամուէլէ խիթապէն . « Իշիթտինիդ մի . . . պու
միլինլար եալընըգ պէնիմ տիր . . . պէնիմ . . . » տէտի վէ
մուգավէլաթ մուհարրիրինին կէլմէսինտէն էվվէլ բարա-
լարա գավուչմագ իսթէյօր ըմըշ կիպի էլէրինի սապըր-
սըզճա պիր թավր իլէ տէմիր գասայա ուզաթտը :

Լաքին օ զէման Սամուէլին տախի չէհրէսի թէպէտ-
տիւլ իթտի . գօլլարընը կէօյսիւնաէ խաշվարի գավուչտը-
րարագ վէ իիթիյարուրղը սէպէպիյլէ էյիլմիշ օլան պէլինի
տօղրուլթարագ , հէյպէթլի վէ թէհտիտքեարանէ պիր
թավր ալտը . կէօզլէրի տախի կիթ կիտէ աշըլարագ , ա-
թէչի հիտտէթ սաչմաղա պաշլատը . պատէհու աղըր վէ
վագարըր պիր սէտա իլէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Լոյուա էվլատլարընըն կիզլի էնթրիգալարը սէ-
պէպիյլէ թէլէֆի նէֆսէ մէճպուր օլմուշ օլան միւհթէրէմ
պիր գաթըն պագըյէի Նէրվէթի օլան պու միրաս՝ իւշ
սիւլալէ սատըգ մուհաֆըզլարըն իսթիգամէթի մուգատ-
տէսէսի սայէսինտէ գրալլարա լայըգ պիր սէրվէթ հալի-
նի ալմըշ օլտըղը հալտէ , եալանճըլըղըն , ըիյաքեարուրղըն
վէ ճինայէթին միւքեաֆաթը օլամագ . . . խա'յր , խա'յր . . .
ձէնապը Հագգ տտալէթի էպէտիյէսիյլէ պունա հիշ պիր
վագթ ըրզա կէօսթէրէմէզ :

Ռօտէն պու սէօզլէրի տինլէտիքտէն սօնրա , քիւսթա-
խանէ պիր թավր իլէ .

— Հանկը ճինայէթտէն պահա իտիյօրսընըգ . — տէյու
սօրտու :

Սամուէլ ճէվապ վերմէյիպ այաղընը եէրէ վուրտու
վէ էլինի տէ եավաշ եավաշ օտանըն նիհաէթինէ տօղրու
ուզաթտը :

Օ զէման Ռօտէն վէ Դապոչչինի տէհշէթէնկիզ պիր
մէնզարէ կէօրտիւլէր :

Տիվարւարը գաբլայան բերտէլէր՝ կիւյա կէօրինմէզ պիր էլ թարաֆընտան չէքիմիչէր իմիչ կիպի պիրտէն պիրէ աչըլտըլար : Պիր կիւմիւչ գանտիլին մաթէմնաք վէ մաիմթրաք ըշըյա այտընլանմըշ օլան պիր նէվ մէզար էթրաֆընտա , սիյահ ուզուն լիպասլար կիյինմիշ օլարաք ալթը ճէսէտ սըրալանմըշ եաթմըշ ըտը քի , պու ալթը ճէսէտ՝ ժաք Րէննըբոն , Ֆրանսուա Հարտի , Րօզ վէ Պլանչ , Ատրիէն վէ Ճալմա իտի :

Պունլար ույույօր կիպի կէօրինիւյօրլար ըտը . կէօզ գաբազլարը գաբանմըշ վէ էլլէրի տէ կէօյիւսէրի իւզէրինտէ խաչվարի չաբրասթլանմըշ ըտը . . . :

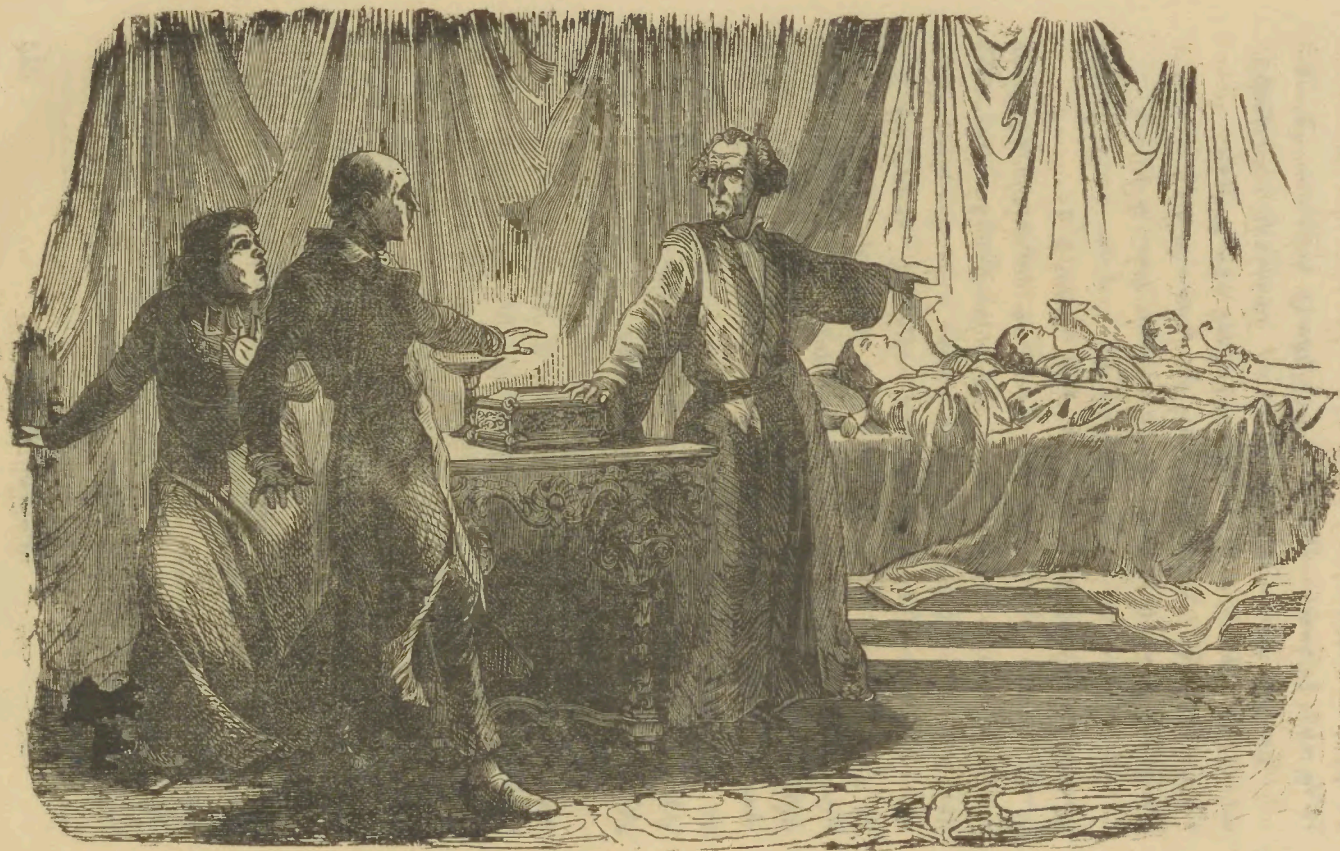
Բահիպ Գապոչիլինի պու մէնզարէյի կէօրինմէ պիւ . թիւն վիւճուտիլէ թիթրէյէրէք , եիւզիւնէ պիր խաչ իւ շարէթի եաբտը վէ գարշըտաքի տիվարա գատար կէրի կէրի չէքիլէրէք վէ օրայա տայանարաք եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալտը :

Րօտէն իսէ պիլաքս պէնզի պէթի աթմըշ վէ սաչլարը տիքիմիշ օլտըղը հալտէ , մուգավէմէթի նադապիլ պիր ճազիպէյէ մաղլուպ օլարաք , պու պիրուհ ճէսէտլէրին եանընա կիթտի :

Րէննըբոն ֆամիլեասընըն շու սօնընըն էվլատլարը զանն իտէրսին քի օ՛ անտէ էօլմիւչլէր իտի . զիրա էպէտի ույգունըն հէնուզ պիրիննի սաաթընտա պուլունըյօրլար կիպի կէօրինիւյօրլար ըտը :

Սամուէլ գըսըգ վէ բնչգըրըգլը պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Իշթէ էօլտիւրտիւյիւնիւզ պիչարէլէր պունլար տըր . . . էվլէթ , սիզին տէհչէթլի տուգագլարընըզ պունլարըն էճէլինէ սէպէպ օլտու . . . զիրա սիզ պունլարըն վէֆաթընա միւհթաճ ըտընըզ : Պու պէտպալթի ֆամիլեա աղաւընտան պիրիսի սիզին տարպէի խապասէթինիզէ ուզրայարաք տիւշտիւքճէ , պէն անըն ճէսէտինի պիր իթինաի

տինտարանէ իլէ էլտէ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլուր ըտըմ .
զիրա , էյվա՛հ , պունլար հէր պիր մէղարտա բահաթ ի-
տէճէքլէր տիր : Օ՛հ . . . պունլարը էօլտիրտիւյիւնիւզ
իշուն լանէ՛թ սիզէ . . . լանէ՛թ . . . լանէ՛թ . . . լաքին
անլէրին սերվէթլէրի սիզին էլլէրինիզէ կէշմէյէճէք տիր :

Բօտէն եավաշ եավաշ ճալմանըն էօլիւ եաթաղընա
եագլաշմըշ ըտը . ժէզիւիթ իլք տէֆա հըսս իթտիյի տէհ-
շէթինէ զալէպէ իտէրէք , կէօրտիւյիւ շէյ խայալտան ի-
իպարէթ օլմատըղընը թահգիգ իթմէք իւզրէ , կէնճ շինտ-
լինին խաշվարի կէօյսիւ իւզէրինէ գավուշտըրըլմըշ օլան էլ-
լէրինէ տօգունտու , Պիշարէնին էլլէրի պուզ կիպի տօն-
մուշ իտի , լաքին տէրիսի եումուշագ վէ նէմնաք իտի :

Բօտէն տէհշէթինտէն կէրի չէքիլտի վէ պիր գաշ սա-
նիյէ գատար սինիրլէրի չէքիլիւճէսինէ թիթրէտի . լաքին
իլք հայրէթի կէշինճէ , ագլը պաշընա կէլտի վէ քէնտիսի-
նէ ճէսարէթ պախշ իտէն գուվվէի մանէվիյէյի եէնիտէն
պուլտու . օ հալտէ թիթրէմէքտէ օլան պաճագլարը իւ-
զէրինտէ գավիլէշէրէք , էլինի ալնընա կէօթիւրէրէք , պա-
շընը տօղրուլթարագ վէ սէպէպինի պիլմէքսիզին կէօյ-
սիւնիւն , պօլազընըն վէ աղզընըն աթէշլէր իշինտէ գալ-
մըշ օլտըղընը հըսս իթտիյինտէն , սէօղ սէօյլէմէզտէն էվ-
վէլ իքի իւշ տէֆա տուտագլարընը ըսլատարագ , սօլ-
ղուն չէհրէսինէ մաղրուրանէ վէ իսթիհզաքեարանէ պիր
թավը վէրտի վէ պատէհու սէսսիզճէ աղլամագտա օլան
Սամուէլէ տէօնէրէք , պօղուգ պիր սէտա իլէ .

— Միրասխօրլարըն վէֆաթընը իսպաթ իտէն իլմու-
խապէրլէրի սիզէ կէօսթ էրմէյէ արթըգ հաճէթ գալմատը .
իշթէ պիզզաթ քէնտիլէրի պունը իսպաթ իտիյօրլար . -
տէտի վէ զայըֆ էլիյլէ ալթը ճէսէտի կէօսթէրտի :

Բահիպ Գապոշլինի Բօտէնին շու սէօղլէրինի իշիտինճէ ,
շէյթանը կէօրմիւշ կիպի տէհշէթինտէն թէքրար եիւզիւ-
նէ խաշ չըգարտը :

Սամուէլ. - Եւ Ռապայի . . . պու առնէմէն պիւս
պիւթիւն էլինի չէքմիշ մի սին . . . պագըն գուրպանլարընը
նասըլ զալըմանէ պիր նազարա սէյր իտիյօր . - տէտի :

Րօտէն . - (Զիւրքին պիր թէպէսսիւմէ .) Հայտի ,
Հայտի , պու մէնղարէ՝ մէնֆանթը ումումիյէ ռուղուրըն-
տա ֆէտաի նէֆա իտէնլէր սէրկիսինտէն պաշգա պիր շէյ
տէյիլ տիր : Պէնիմ շու ֆիւթուրսըղ հալիմ տէ մասումի-
յէթիմէ իսպաթ իտէր : Պիղ քէնտի իշիմիզէ պագալըմ . . .
զիրա քսաթ իքիտէ էլիմէ առնէմ կէլէճէք տիր . . . պու
գասայը կնտիրէլիմ տէ կէօթիւրէլիմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , Րօտէն գօնսօլա տօղրու
պիր ատըմ աթար :

Սամուէլ հիատէթ վէ տէհշէթէ տիւչար օլարադ վէ
Րօտէնտէն էվվէլ տավրանարադ .

— Մատամ քի սիզին բուհընըղ ազապը վիճտանի
նէ՝ տէմէք օլտըղընը պիւմէյօր : ԻՏթիմալ քի իւմիտինի-
զին պօշա չըգմասըյլա հըսս իտէճէյինիզ հիտտէթ ու
թէհէվիւր բուհընըղը սարսաճագ տըր . - տէտի վէ պա-
տէհու գասա գարաղընըն օրթա եէրինտէ պուլունան պիր
տիւյմէյէ գուվիթիճէ պաստը :

Րօտէն . - Նէ՝ տէյօր . . . նէ՝ եաբըյօր . մ տէյու
հայգըրտը :

Սամուէլ . - (Վահշիյանէ պիր՝ մուղաֆիքիյթիւթէ .)
Պիր ազ էվվէլ սիզէ սէօյլէտիւ , բէնլէի գահընըղա գուր-
պան կիթմիշ օլան պու պէտպաթիւրըն սէրվէթի սիզին
էլինիզէ կէշմէյէճէք տիր :

Սամուէլ պու սէօզլէրի հէնուղ սէօյլէմիշ իքէն , տէ-
միր գասանըն իշլէմէլի տէլիքլէրի արասընտան տիւման .
լար չըգմաղա պաշլանը վէ օտա տէրունինտէ փաֆիֆ պիր
քեաղըտ գօգիւսու ետյըլտը :

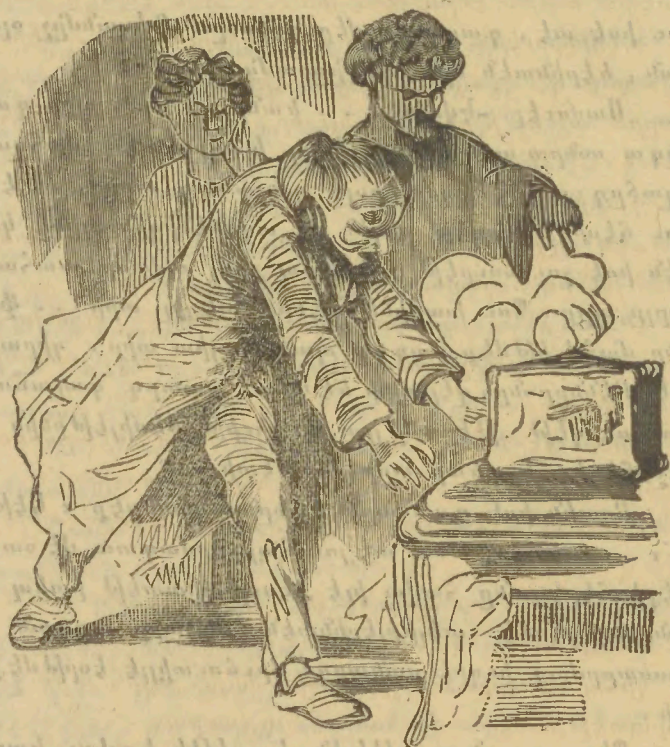
Րօտէն իշի տէրհալ անլայըպ « Եանըյօրլէ . » տէյու
հայգըրտը վէ գասայը գալտըրմագ իւզրէ իւզէրինէ գօշ-

տու իսէ տէ , գասա մէրմէր գօնսօլա մըխլանմըլ օլտըղըն-
տան , եէրինտէն պիլէ գըմըլտամատը :

Սամուէլ . - Էվվէթ . . . Եանըյօր . . . պիր գաշ տա-
գըգա սօնրա պու Նիհայէթսիզ խազինէտէն մահզա պիր
ազաճըգ քիւլ եըղընթըսը գալաճագ տըր . . . Էվվէթ ,
պու ճէսիմ , սէրվէթ սիպին վէ ավէնէնիղին էլինէ կէչմէք-
տէն իսէ չու սուրէթլէ Եանըպ քիւլ օլմասը տահա խա-
յըրը տըր : Պու խազինէ պէնիմ տէյիլ տիր . . . Ֆագաթ
անը մահվ իթմէք հագգը պանա այիտ տիր . Ղիրա Գաբ-
րիէլ Բէննըրօնըն վէրտիյի եէմինտէ սատըգ գալաճաղը վէ
պու սէրվէթ թէմամըյլա ժէզիւիթ ճէմիյէթինին էլինէ
կէչէճէյի տէրքեար տըր . - տէտի :

Բօտէն իսէ գասանըն Եանընա կիտէրէք « Եէթիչին ,
սո՛ւ . . . սո՛ւ . . . » տէյու հայգըրմագտա վէ օտա իչին-
տէքէ ճէրէյանը հալա իլէ քէսպի շիտտէթ իտիպ գասա-
նըն պինլէճէ տէլիքլէրինտէն տըչարը չըգան ալէվի
պաստըրմագ իւզըր սանտըղը վիւճուտիյէ Էօրթմէքտէ ի-
տի :

Պիր ազ սօնրա աթէչին շիտտէթի եավաշ եավաշ ա-
զալտա , գասա իչինտէն պաղը մահմաի վէ ինճէ տիւմանլար
տաճա չըգարագ սէօնտիւ վէ հէր շէյ մահվ օլտու :
Պունըն իւզէրինէ Բօտէն քէնտիսինի ղայպ իտէրէք
նըգասընա տէօնտիւ վէ պիր էլիյլէ գօնսօլա տայանմըլ
օլտըղը հալտէ , միւտտէթի Էօմրիւնտէ իլք տէֆա օլա-
րագ աղլամաղա պաշլատը . հիտտէթինտէն իրի իրի կէօզ
եաշլարը եանագլարընտան աշաղը եուվարլանմագտա իտի-
կաքին Էվվէլա եավաշ եավաշ պաշլամըլ իքէն ա-
ղար աղար քէսպի շիտտէթ իյլէմիշ օրաի պիր թագըմ աղ-
րըլար օ ճըրտատ Էօյլէ պիր վահշէթլէ իւզէրինէ հիւճիւմ
իթտի քի , մէրգում իքի էլինի պիրտէն կէօյսիւնէ կէօ-
թիւրէրէք տիւլէրի իւզէրինէ տիւշտիւ վէ էլան կիւլիւմ
սէմէյէ չալըչարագ տէտի քի :

— Պիր չէ՛յ Եօգ . . . սէվինմէ յինիզ . . . պիր սինիր չէ-
 քիւմէսինտէն պաշգա պիր չէ՛յ տէյիլ տիր : Խաղինէ Եա-
 նըպ մահվ օլտու . . . լաքին պէն էլան . . . ճէմիյէթին ըի-
 յասէթինտէ գալըյօրըմ վէ . . . օ՛ֆ, պու նէ՛ տէհչէթի
 Նաղը . . . պու նէ՛ աթէշ տիր : Պու լանէթի էվէ կիրէլի-
 տէն պէրու նէ՛ օլտըղըմը պիւմէմ . . . էկէր խայը վադթ-
 տան պէրու : Ն. քէնտի էլիմէ սաթըն ալտըղըմ . . . քէօք ,
 սու վէ էքմէք կիպի չէյլէրլէ պէսլէնմէմիշ օլտայըտըմ . . .
 պէնի զէհիրլէտիլէր զանն իտէճէք իտիմ . . . զիրա զալէ-
 պէ պէնտէ գալըյօր . . . վէ գարտինալ Մալիբէրինին
 Գօլարը . . . ուզուն տըր . . . էվվէթ . . . զալէպէ իտիյօ-
 ըրմ . . . իշթէ պու սէպէպլէ էօլմէյէճէյիմ . . . խա՛յր . . .

պուլ տէֆա տախի էօլմէյէճէյիմ... պէն էօլմէք իսթէ-
մէմ... (Սինիրլէրի չէքիլիօր ըմըշ կիպի օլտըղը եհրտէն
սըշրայարագ վէ գօլլարընը պիւքերէք...) Լաքին պաղըր-
սագլարըմ աթէշ իշինտէ եանըյօր... արթըգ շիւպհէմ
գալմատը... պու կիւն... պէնի զէհիրլէմէք իսթէմիշ-
լէր... Լաքին... նէրէտէ... քիմ... :

Բօտէն պիրտէն պիրէ սուստու վէ ազաճըգ տուր-
տըգտան սօնրա, պօղուգ պիր սէտա իլէ .

— Իմտա՛տ... պանա իմտատ իտինիզ... իքինիզ տէ
խօրթլագ կիպի գարշըմտա տուրուպ նէ՞ պագըյօրսընըգ .
— տէյու հայգըրտը :

Սամուէլ վէ Գապոչչինի պու տէհշէթլի մէնզարէտէն
իւրքերէք, եհրլէրինտէն գըմըլտայամայօրլար ըտը :

Բօտէն իսէ տահա պօղուգ վէ տահա գըսըգ պիր սէ-
տա իլէ .

— Եէթիշին... պու նէ՛ տէհշէթլի զէհիր տիր...
Լաքին պուըն պանա նա՛սըլ վէրտիլէր . — տէտի վէ պիր ազ
սօնրա զիհնինէ պիրտէն պիրէ պիր ֆիքը Լայիհ օլմուշ կի-
պի, հիտտէթինտէն աճը աճը հայգըրարագ .

— Ա՛հ... Ֆարէնկա... պու սապահ... պանա մու-
գատտէս սու վէրմիշ իտի... քէնտիսի է՛ն միւէսսիր զէ-
հիրլէրի թանըր... էվվէթ... Ֆարէնկա տըր... քէնտի-
սի գարտինալ Մալիբիէրի իլէ... պիր միւլագաթտա պու-
լունմըշ ըտը... օ՛հ, շէյթա՛ն... էյի օյուըն օյնատը...
Պորթիալար սիլսիլէտէն սիլսիլէյէ տէվամ իտերլէր...
օ՛հ, իշիմ պիթտի... էօլիւյօրըմ... պուտալալար պէնի
աճըյաճագլար տըր... օ՛ֆ... ճէհէնէմ... ճէհէն-
նէ՛մ... Գիլիսէ նէ՛ զայպ իթտիլինի պիլմէզ... Լաքին
եանըյօրըմ... իմտա՛տ :

Բօտէնին իսթիմտատը պօշա չըգմատը : Ներտիւպան
իւզէրինտէ պիր թագըմ այագ սէտալարը իշիտիլտի վէ
պիր ազ սօնրա տօգթէօր Պալէնիէ վէ բրէնսէս տը Սէն-Տի-

գիւն մաթէմ օտաարնրն գարուսրտու կէտիւն . . .
 րէնսէս սոպահ ալ . . . րէ . . . ալ կը . . .
 թընը միւսէմ սուրէի . . . իսկ . . . ալ միշտ . . .
 թահգիգի մատտէ իշուն . . . Բօտէնտէն մալիւմալմ ալմալա . . .
 Գօշմուշ ըտը . . .

Մէրգումէ օտաաւան իշերի կիրիպ տէ նազարը տէհ-
 չէթինէ չարբան մէնզարէյէ աթֆը նիկեան իտինճէ , Բօ-
 տէնին տէհչէթի պիր ճան չէքիւմէպիյէ պիւքիւպ
 գըվըրմագտա օլտըվընը կէօրիւնճէ վէ պիր աք իւքիւպ
 տախի մաիմնի պիր գանտիւ իլէ միւնէվվէր զան ալթը
 ճէննազէյի վէ պոււնլար արաւընտա լէկէնի մատմուպէյ
 տը Գարտօվիլ իլէ իքի էօքսիւզ գըզըզալըն պիրուհ ճէ-
 սէտլէրինի ֆարգ իտինճէ , թաշ քէսիւվիչ կիպի գալտը
 վէ գուվվէի ագլիյէսի պու նալէհզուհուր սաւէմէյէ մու-
 գաւէմէթ իտէմէյէրէք , աղըրաղըր էթրաֆընա պագըն-
 տըգտան սօնրա , գօլլարընը սէմայա տօղրու գալտըրտը
 վէ մէճնոււննէ պիր գահգահա գօքարտը . . .

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ չըլտըրմըշ ըտը . . .

Տօգթէօր Պալէնիէ իտէնէ՝ Եպրաճաղընը շաշըրարագ ,
 գօլլարը արաւընտա ճան վէրմէքտէ օլան Բօտէնին պաշ-
 չընը թութմըշ ըտը . . . պու քըրատա ծարէնկա ֆաթուտա
 կէօրիւնտիւ վէ գարանլըգտա տուրարագ Բօտէնին իւզէ-
 րինէ վահչիյանէ պիր նազար աթֆի իթտիքտէն սօնրա , . . .

— Պուլաւէմ ժէղիւիթ ճէմիյէթինի մահվ իթմէք
 իշուն ճէմիյէթիւրպէլաի օլմագ իսթէյօր ըտը . . . պէնիմ
 ինտիմտէ ժէղիւիթ ճէմիյէթի Պոհլանինին ֆէվգինտէ
 տիր . . . պէն գարաիւնալա իթաաթ իլմտիմ . . . տէտի . . .

Խ Ա Թ Ի Մ Է

1

ՏԵՕՐԹ ՍԷՆԷ ՍՕՆՐԱ

Եօգարտա պէյան օլունան վուգուաթտան սօնրա տէօրթ սէնէ կէչմիշ իտի :

Գարրիէլ Բէնըբոն՝ Սոլոնեը շէհրինին ֆագըը պիր գարիյէսի օլան Սէնթ-Օպէն գարիյէսի քիւիսէսինին պաշ բարազը Յովսէփ Շարբանթիէյէ զիյրտէքի մէքթուպը եա-
զըյօր ըտը :

« Վիվ-զ'Օ չիֆթլիտի , 2 հազիրան 1836 .

« Ազիզիմ Յովսէփ .

« Տիւն սիզէ պիր մէքթուպ եազմագ իսթէյէրէք , մալիւմինիզ օլան էսկի վէ սիյահ քիւչիւք մասամըն էօ-
նիւնտէ օթուրմը ըտըմ . օտամըն բէնճէրէսի չիֆթլիյիմի-
զին հավիսինէ նազըը օլտըղընտան , եազըը եազար իքէն մասամըն պաշընտան հավիտէ ճէրէյան իտէն ահվալ վէ վուգուաթը կէօրէպիլիրիմ :

« Իշթէ սիզէ զայէթ մուհիմմ պիր մուգատտէմէ , տօսթըմ . պու մուգատտէմէյէ կիւլէճէյինիզ տէրքեար տըր . վուգուը հալէ կէլէլիմ :

« Սէօյլէտիյիմ վէճհլէ , մասամըն էօնիւնտէ օթուր-
մը ըտըմ . թէսատիւֆէն աշըգ բէնճէրէտէն պագար ի-
քէն , աթիտէքի մէնզարէյի կէօրտիւմ . սիզ ըէսիմ եաբ-
մագտա մահիր օլտըղընըտան , պու մէնզարէյի կէօրմիւշ

օլսայրտընըզ, չիւպհէմ եօգ քի միւհասիր պիր սուրէթ-տէ թասվիր իտէճէք իտինիզ:

« Կիւնէշ ղուրուպ իթմէք իւզրէ իտի . գուպպէի սէ-մա ֆէվգ էլատէ պէրրագ օլուպ, հավա իլք պահար հա-վասը կիպի սըճագ օլտըղը հալտէ, քիւչիւք ըրմագ թա-րաֆընտան պիր չիթ թէշքիլ իտէրէք հալլիմիզ էթրաֆը-նը իհաթա իտէն չիշէքի տիքէնլէրին թաթլը գօգուլարըյ-լա ըայիհատար պուլունըյօր ըտը: Պուղտայ անպարընըն տիվարը եանընտա վագը պէօյիւք արմուտ աղաճընըն ալ-թընտաքի թաշ գանաքէ իւզէրինտէ մանէվի բէտէրիմ Տակուպէր օթուրմըշ ըտը . պիշարէ ատէմ բէք զիյատէ տիւչիւնճէլի կէօրիւնիւյօր վէ ալնընը կէօյսիւնէ սարգմըշ օլտըղը հալտէ, պաշընը տիզինէ տայաթմըշ օլան Բապա-թուայը օխշայօր ըտը . Տակուպէրին եանընտա զէվճէսի օ-թուրմըշ տիքիշ տիքմէքլէ մէշղուլ օլույօր ըտը . անլէրին եանընտա տա արգալըգսըզ պիր իսկէմլէ իւզէրինտէ Ակ-րիքուլըն զէվճէսի Անթէլ օթուրմըշ օլուպ, օ տախի եէնի տօղան չօճուղընը էմզիրմէքտէ վէ Մայեհօ տախի Ակրիքու-լըն իլք չօճուղընը տիզլէրի իւզէրինտէ օթուրթմըշ օլտը-ղը հալտէ, պիր էլիֆպա քիթապընտան եազըլարը հէճէ-լէմէյի էօյրէթմէքտէ իտի:

« Ակրիքուլ թարլատան հէնուզ ավտէթ իթմիշ օլուպ, էօքիւզլէրի պօյունտըրագլարընտան չըգարմագտա իքէն, պէս պէլլի օ տա պէնիմ կիպի պու մէնզարէյէ հայրան օ-լարագ, պիր տագըգա գատար հարէքէթսիզ տուրտու վէ իշպու մէնզարէյի թէմաշայէ տալտը:

« Կիւնէշին եաբրագլար արասընտան կէշէրէք կէօ-նակէօն ըէնկլէր քէսպ իթմէքտէ օլան սօնընճը զըյալարը արասընտա կէօրիւլէն պու մէնզարէնին սիւքիւնէթի հա-զինանէսինի միւմքին տէյիլ սիզէ թարիֆ իտէմէմ, տօս-թըմ: Իթթիյար ապէրին միւհթէրէմ չէհրէսի, մանէվի վալիտէմին խայրխահ վէ չէֆագաթլը սիմասը, քիւչիւք

չօճուղըն երեզիւնէ կիւլիւմսէմէքտէ օլան Անժէլին թաղէ վէ լաթիֆ եանագլարը , արա սըրա տուտագլարընը Ակրիքուլըն պէօյիւք օղլունըն գումրալ սաչլարընա տայաթմագտա օլան Մայեհօնիւն մահգունիյէթի լաթիֆէսի վէ նիհայէթ Ակրիքուլըն մերտանէ վէ կիւզէլ սըֆաթը նէ՝ գատար միւէսսիր պիր մէնզարէ արզ իտէյօրլար ըտը . . . :

« Է՛յ տօսթըմ , պիզիմ Սոլուներ մէմէքէթիմիզին քիւչիւք պիր չիֆթլիյինտէ քէօչէկիւրի ինչիվա օլան պու սատագաթլը վէ մուհապպէթլի մախլուգլարըն շու իճթիմաւընը թէմաշայէ տաւարագ , գալպիմ թարիֆի նագապիլ պիր հըսսը չիքրան իլէ հուզուրը Հագգա չըգտը : Պու խանէտանըն հալի , հաւանըն կիւզէլիյի , իսաֆիֆ պիր ագշամ բիւզկետարընըն թէհսիրիյլէ հըսս օլունան եապանի չիչէքլէրին վէ աղաճլարըն թաթլը գօգուլարը վէ եալընըզ չիֆթլիք ճիվարընտաքի քիւչիւք չաղլայանըն սէտասըյլա խալէլրէզիր օլան պու սիւքիւնէթի ֆէվգ էլ ատէ , գալպիմտէ միւպհէմ վէ ֆագաթ թաթլը պիր հէյէճան հասըլ իտիյօր ըտը քի , ինսան պու հալի հըսս իթտիյի հալտէ միւմքին տէյիլ թարիֆ իտէմէզ . սիզ պէօյիւք չամ աղաճը օրմանլարըյլա մուհաթ օլան նիհայէթսիզ օվալարընըզտա եալընըզճա կէզտիյինիզ զէման նէ՛րէտէն կէլտիյինի վէ նէ՛տէն նէչէթ իթտիյինի անլայամատըղընըզ պիր հէյէճանը լաթիֆէ գաբըլարագ կէօզլէրինիզին ըսլանտըղընը բէք չօգ տէֆալար հըսս իթմիշ օլտըղընըզտան , պու հալին նա՛սըլ չէյ օլտըղընը պիլիրսինիզ . նասըլ քի պէն տախի միւմքիգանըն թէնհա սահրալարընտա կէչիրմիշ օլտըղըմ հայրէթպախշ կիճէլէր էսնասընտա պու հէյէճանը բէք չօգ տէֆալար հըսս իթմիշիմ տիր :

« Լաքին , էյվա՛հ , միւէլլիմ պիր հատիսէ զուհուրըյլա , պու թասվիրին բէվաագ վէ լէթաֆէթինի իխլալիյլէտի :

« Պիրտէն պիրէ մանէվի վալիտէմին սէտասընը իշիթ .

տիմ քի « Տօթըմ, աղլայօրսըն հա՛... » տէյու նիտա
իյլէտի :

« Պու նիտա իւզէրինէ, Ակրիքուլ, Անժէլ վէ Մայեէօ
հէման ալաղա գալգտըլար վէ իսթիյար ասքէրին էթրա-
ֆընը գուշաթտըլար. ճիւմլէսինին չէհրէսինտէ տէ էնտի-
չէ վէ ըզտըրապ ալէամէթլէրի կէօրիւլիւյօր ըտը. օ զէ-
ման իսթիյար ասքէր պաշընը պիրտէն պիրէ եօգարը
գալտըրտը վէ ֆիլ հագըգա իքի տամա կէօղ եաշը պէ-
յազ պըյըգլարը իւզէրինէ եուվարլանմագտա օլտըղը կէօ-
րիւլտիւ. պատէհու հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

« — Պիր չէյ տէյիլ... չօճուգլարըմ... պիր չէյ
տէյիլ... պու կիւն հազիրանըն պիրի տիր... պուն-
տան տէօրթ սէնէ էվլէլ... »

« Պիշարէ ատէմ սէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի վէ եաշ-
լարընը սիւմէք իւզրէ էլինի կէօղիւնէ կէօթիւրմէքտէ
օլտըղընտան, ուճընտա պիր միծալեա ասըլը օլտրագ
թուլնտան քիւչիւք պիր զէնճիր թուլմըշ օլտըղը կէօ-
րիւլտիւ : Պու միտալեա մէրգուսըն է՛ն զըյմէթտար վէ
է՛ն սէվկիլի եատիկեարը հիւքմինտէ իտի. զիրա պուն-
տան տէօրթ սէնէ մուգատտէմ, քէնտիլէրինտէն սիգէ
բէք չօգ տէֆալար պահս իթմիշ օլտըղըմ օ իքի մէլէյին
վէֆաթընտան տօլայը հըսս իթտիյիքէտէրի աղիմտէն էօ-
լիւմ հալինէ կէլտիյի սըրատա, պիր տուէլլօ նէթիճէսինտէ
վէֆաթ իթմիշ օլտըղը հալտէ էվէ կէթիրիւմիշ օլան մա-
րէշալ Սիմոնըն պօյնընտան մէգքիւր միտալեայը պուլմըշ
ըտը քի, պու միտալեայը մարէշալըն գըզլարը չօճուգլըգ-
տան պէրու պօյուլլարընտա թաշըմըշլար ըտը :

« Պու միւհլթէրէմ ատէմին հէյէճան վէ խէլէճանընը
թէսքինէ չալըշմագ իւզրէ, հէման աշաղը էնտիմ. ֆիլ
հագըգա քէտէր վէ էլէմի եավաշ եալաշ տիւքիւնէթ
պուլտու վէ օ ագշամ տինտարանէ պիր մահգուլնիյէթ ի-
չինտէ կէչիրիլտի : Օտամա ալտէթ իթտիյիմ զէման, էօ-

թէտէն պէրու խաթըրլամագտան կէրի տուրմը՝ օլտըղըմ վուգուաթը մաղիյէյի տիւշիւնէրէք, զիհնիմէ նէ՝ գատար զալըմ խաթըրէլէր կէլմիշ օլտըղընը թարիֆ իտէմէմ, տօսթըմ:

« Օ զէման օ տէհշէթլի վուգուաթըն գուքպանլարը կէօյիւմիւն էօնիւնէ կէլտի. թէէպսիւֆ օլունուր քի, պունճա ֆէլաքէթլէրին ֆաիյի օլան աքքայ տ'է. . . նին վէր. . . ին վէֆաթը վէ մատամ տը Սէն-Տ. . . նին տէ գապիլի շիֆա օլմայաճապ սուրէթտէ չըլտըրմասը սէպէպիյէ վուգուաթը մէզքիւրէնին քիւնհ ու հազըգաթը պիր միւմ քին թահգիգ իտիլէմէտի:

« Հազըգաթէն պու ֆէլաքէթլէր նազապիլի թամիր տիր. զիրա տէհշէթլի պիր հըրս ու թամա արզուսընա գուրպան իտիլէնլէր՝ եաբաճազլարը էյիլիքլէր սայէսին. տէ ինսանիյէթին ճիտտէն մէտարը շէրէֆ ու իֆթիխարը օլաճազլար ըտը:

« Ահ, տօսթըմ, օ պիշարէլէրին նէ՝ գատար միւքէմ մէլ գալպլէրէ մալիք օլտըզլարընը պիւսէ իտինիզ. . . ալիճէնապ, ֆիքրի եիւքսէք վէ վիճտանը պէօյիւք օլան օ կէնճ զըղըն (մատմուազէլ տը Գարտօվիլին) ֆուգարայա տաիր նէ՝ գատար բարլազ թէսավվուրլարը պուլունտըղընը պիւսէ իտինիզ. Վէֆաթընտան պիր կիւն էվվէլ, թէսավվուրաթը ալիճէնապանէսինէ պիր մուգատտէմէ օլմագ իւզրէ, սէպէպի վուգուինի սիզտէն պիլէ քէթմ իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղըմ պիր միւրագաթ նէթիճէսին. տէ, պանա ճէսիմ պիր մէպլաղ վէրմիշ վէ միւթատը օլան լէթաֆէթ վէ նէղաքէթլէ:

« — Տիւշմէնլէրիմ պէնի եըգմաղա չալըչըյօրլար, իհթիմալ քի պունա մուվաֆֆագ օլուրլար. պարը սիզէ վէրտիյիմ մէպլաղ ֆէլաքէթլէտէլէր իչուն մահֆուզ գալսըն. . . վէրինիզ. . . պօլ պօլ վէրինիզ. . . միւմքին օլտըղը գատար չօգ ատէմ քէվինտիրինիզ. . . պէն սաալ:

տէթիմի գրաւլարա լայրգ պիր սուրէթտէ թագտիս իթ. մէք իսթէրիմ. — տէմիշ իտի :

« 0 վուգուլաթը միւէլլիմէ նէթիճէսինտէ Տակոպէր իլէ մանէվի վալիտէմ սօն տէրէճէ սէփալէթ վէ զարու. րէթէ տիւչար օլմուշ , Մայեէօ անճագ մէտարը թէայ. եիւշ օլապիլէճէք պիր իւճրէթ թէտարիքի իշուն էօլէսիյէ չալըշմաղա մէճպուր գալմըշ վէ Ակրիքու տախի էվլատ սահպի օլմագ նօգթասընա կէլմիշ օլտըղընտան , վէ պէն տախի պիր բրօթէսթանա մէղհէպիմիղ այինինճէ պազը մուալէնէթտէ պուլունմըշ վէ մէյուսիյէթինտէն քէնտի. սինի թէլէֆ իտէն պիր պէտպալթըն մէզարը իւղէրլինտէ տուա օգուլմըշ օլտըղըմ ճիհէթլէ պաշ բաբազլըգ մէմու. րիյէթիմաէն ազլ վէ բիսգորոսըմ թարաֆընտան տախի վէզայիֆի բուհանիյէ իճրասընտան մէն իտիլմիշ օլտըղըմ տան վէ հաիղ օլտըղըմ սըֆաթը բուհանիյէ հէր տիւրլիւ էսպապը թէայեիւշիւ գապուլ իթմէքիյիմէ միւստիտ օլմա. տըղը իշուն պու ազլ ու մահրուլիյէթ սէպէպիլլէ չօգ կէշմէտէն մէտարը թէայեիւշտէն քիւլլիյէն մահրում գա. լաճաղըմը կէօրտիւյիւմտէն , մատմուազէլ աը Գարտօվի. լին վէֆաթընտան սօնրա , ումուրը խայրիյէ ուղուրընա սարֆ իտիլմէք իւղլէ պանա վէրմիշ օլտըղը մէպլաղըն ճիւղի պիր մըգտարընը այլըրպ Տակոպէր նամընա պու քիւշիւք չիֆթիլի իշթիւրա իյլէտիմ. պու խուսուսլարը պիւ. մէմ քի սիզէ սէօլլէմիշ միյիմ , սէվկիլի տօսթըմ :

« Էվվէթ , Էրէֆիլիմին ապ ու էսասը պու արը : Պու պիր գաշ տէօնիւմ թօբրաղը էվվէլճէ իշլէթմիշ օլան չիֆթճի՝ պիղէ ֆէննի զըրաաթըն նազարիյաթընա տաիր պազը մալիւմաթ վէրմէյէ պաշլատը . զէքեալէթիմիղ վէ պաղը կիւզէլ ամէլլիյաթ քիթապլարընըն միւթալատսը սայէսինտէ պու մալիւմաթը իբմալ իյլէտիք . Ակրիքու մա. հիր պիր սէնաաթ քեպր իքէն , միւքէմմէլ պիր չիֆթճի օլ. տու : Պէն տէ անըն հարէքէթինի թագլիտէն , սըֆաթը

ըուհանիյէմէ առա խաղէլ վերմէքսիզին, սաբանը էլիմէ ալտըմ. զիրա ինսանը պէսլէյէն պու սայ ու ամէլ մուգատտէս վէ մուազղէզ տիր. ձէնապը Հագգըն եարաթտըղը թօքրաղը մահսուլտար իթմէք՝ ձէնապը Հագգա խատիմ օլմագ վէ անըն շան ու շէրէֆինի եփւքսէլթմէք տէմէք տիր :

« Տակրպէրին քէտէր ու էլէմի ազաճըգ միւնտէֆի օլունճա, պու մայիշէթի չիֆապախշա թէէսիրիյէ էսկի գուվլէթինի պուլտու. քէնտիսի Սիպէրիատա պուլունտըղը զէման, զաթէն չիֆթճիլիքլէ մէշղուլ օլուր ըմըշ : Էլ հասըլ խայրխաճ վալիտէմ, Ակրիքոյըն շէֆագաթլը զէվճէտի վէ Մայնէօ տախի էվ իշլէրինի արաւարընտա թագսիմ իթտիլէր վէ ձէնապը Հագգ տախի՝ պունճա ֆէլաքէթլէր սէպէպիյէ թէճրիւպէկիւզար օլմուշ վէ շահաթճա եաշամայը վէ քէտէրլէրինի ունութմայը եալընըզըգտա վէ չիֆթճիլիք իշլէրինտէ արամըշ օլան պու քիւչիւք էհալիի թագտիս իյլէտի :

« Պաղը տէֆա պէրապէր կէչիրտիյիմիզ գըշ կիճէլէրի էսնասընտա, Մայնէօնին նազիք վէ կիւզէլ ֆիքրինի, Ակրիքոյըն զէքեալէթի շահրանէտինի, վալիտէսինին հայրէթէ շայան հըսսիյաթը մատէրանէտինի, բէտէրինին տիրայէթի քեամիլէտինի վէ Անժէլին նազիք վէ կիւզէլ թապիաթընը թագտիր իտէպիլմիշտինիզ տիր. սէօյլէյինիզ, տօսթըմ, պունճա կիւզէլ անասըրը մուհապպէթ հիշ պիր վագթ պիր եէրէ իճթիմա իտէպիլմիշ մի տիր :

« Տէրունինտէ կիւզէլ պիր աթէշ ետնմագտա օլան օճագ էթըրաֆընտա օթուրարագ, գալպէ տախմա հարարէթ վէրէն օ պիր գաշ եէնի վէ իլահի քիթապլարը նէօպէթ իլէ օգուլարագ վէ եախօտ շէրն ու թէֆսիր իտէրէք նէ՝ գատար գըշ կիճէլէրի պու սուրէթլէ կէչիրմիշիզ տիր : նէ՝ գատար թաթլը մուհալէրէլէր պու սուրէթլէ եարը կիճէյէ գատար ուզանմըշ կիթմիշ տիր : Եա՝ Ակրիքոյըն

չիրկերի՝ . . . եա՛ Մայեհեօնիւն գալէմէ աւմըչ օլտըղը
 իֆատաթը էտէպիյէ՝ . . . եա՛ Անթէլին լաթիֆ սէտասը
 Ակրիքոլըն թիթրէք վէ մէրտանէ սէտասընա գարըչարագ
 հասըլ իթտիյի սատէ վէ ֆագաթ ըուհրէրվէր նաղմէ-
 լէր . . . եա՛ Տակոպէրին միւէսսիր վէ ճալիպի մէրագ օ-
 լան հիքեայէլէրի՝ . . . եա՛ չօճուզլարըն իլաթիյար Բապա
 -ժուա իլէ օլան էյլէնճէլէրի՝ . . . պու հայվան չօճուգ-
 լարըն օյունլարընա իչթիրաք իթմէքտէն զիյատէ անլէ-
 րի էյլէնտիրմէյէ չալըչըր : Սատըգ վէ զէքի՛ հայվան . . .
 Տակոպէրին իֆատէսինէ կէօրէ , զանն իտէրսին քի տաի-
 մա պիրիսինի ալաչտըրըր . Տակոպէրին հագգը վար տըր ,
 էվվէթ . . . վագթըլլա մուհաֆագասընա մէէմուր օլտըղը
 իքի մէլէյի (Բօզ վէ Պլանչը) ալար , քէնտիսի տէ անլէրի
 աճըր . . . :

« Սաատէթիմիզ սէպէպիյլէ ունութգան օլտըղըմըզը
 սագըն հիւքմ իթմէյինիզ , տօսթըմ . կիւն կէչմէզ քի
 ճիւմլէմիզէ սէվկիլի օլան զէվաթըն իսիմլէրի տինտարա-
 նէ պիր հիւրմէթլէ զիքր իտիլմէսին , իչթէ պու իսթմէրին
 ույանտըրտըղը խաթըրէլէր տաիմա էթրաֆըմըզտա տօլա-
 չարագ , սաքինանէ վէ մէսուտանէ կէչէն էօմիւմիւզէ օ
 թաթըր ճիտտիյէթ ըէնկինի վէրմէքտէ տիր :

« Պու էօմր եալընըզ ֆամիւեա տաիրէի մահրէմիյէ-
 թինէ մուհասըրր գալտըղընտան վէ սաիր պիրատէրլէրի-
 միզին սաատէթ վէ ըսլահը հալինէ եարտըմ իթմէտիյին-
 տէն , պու սուրէթի մայիչէթ իհթիմալ քի ազաճըգ խօտ-
 պինանէ կէօրիւնիւր . լաքին նէ՛ ֆաիտէ քի վասըթալարը-
 մըզ եօգ ալըչ վագըա ֆուգարա հէր զէման սուֆրա-
 մըզտա պիր եէր վէ էվիմիզտէ սըղընաճագ պիր մահալ
 պուլապիլիւսէ տէ , տահա պէօյիւք մուամէլաթը ֆուգա-
 րաքէթվէրանէ իճրասը ֆիքրինտէն կէլի տուրմաղա մէճ-
 պուր պուլուկըրըզ . չիֆթիլիմիզին հասըլաթը ճիւղիյէ-
 պի անճագ պիզիմ իհթիյաճաթըմըզա քիֆայէթ իտէր :

« Պու ֆիբրուլէր զիհնիմէ կէլտիյի զէման, մուծիպ օլ-տըգլարը թէհասիւֆլէրլէ պէրապէր, ազրապամըն վէ-ֆաթլարը սէպէպիյլէ ճէսամէթի պինիհայէյէ պալիզ օլ-մուշ օլան հիսսէի միրաւրմտան ֆէրաղէթ իթմէք իւզրէ վէրտիյիմ մուգատտէս եէմինի սուրէթի սատըգանէտէ թուլտըղըմտան տօլայը եինէ քէնտիմի թագպիհ իտէմէմ, էվլէթ, օ խաղինէյի քէօթիւ մադսատլար ուղուրընա սարֆ իտէճէք օլան ատէմլէրին էլինէ կէչմիշ կէօրմէքտէն վէ եալսօտ հիւսնիւ ըիզամլա վէ խալիսանէ պիր սուրէթտէ եաբմըշ օլտըղըմ պիր հիպէյի կերի ալմագտան իսէ, մէզբիւր խաղինէնին մուհաֆազասընա մէմուր օլան ատէ-մի անը եագըպ մահվ իթմէք իւզրէ թէչվիգ իտէրէք պէօյիւք պիր վագիֆէ իյֆա իթմիշ օլտուլմ:

« Մա մաֆիհ, ճէտտիմին պու սէրվէթի ճէսիմէ սա-յէսինտէ գապիլի հուսուլ օլան բարլագ արզուլարընըն գուվվէտէն ֆիլիէ կէլմէսինի վէ մատմուազէլ տը Գար-տօվիլին օ միւտհիշ վագըալարըն զուհուրընպան էվլէլ, Մ. Գրանսուա Հարտի, բրէնս ճալմա, մարէշալ Սիմոն վէ Գըղլարը իլէ պէնիմ մուալէնէթիմիզ մուսգամմ օլարագ մէզբիւր արզուլարը վիւճուտէ կէթիրմէք էմէլինտէ պու-լունտըղընը տիւշիւնէրէք վէ պէօյլէ պիր իշթիրագըն նէ՝ կիպի կէօղ գամաշտըրաճագ պիր գուվվէթ օճաղը թէչքիլ իտէճէյինի վէ պու օճաղըն ումուլմ ինսանիյէթին սաա-տէթի իչուն նէ՝ կիպի թէհսիրաթը պէնիհայէ հուսուլէ կէթիրէճէյինի միւլահազա իտէրէք, օ մէքրուհ ճէմի-յէթ հագգընտաքի հիտտէթ, նէֆրէթ վէ ատալէթիմ պիր գաթ տահա արթմագտա տըր. զիրա. օ ճէմիյէթի միւտհիշէնին գուրտըղը ֆէօատ տօլապլարը պէօյլէ կիւ-զէլ, բարլագ վէ մահսուլտար պիր իսթիգպալի հէնուզ ֆիլիլլէնմէքտէ իքէն մահվ իյլէտի:

« Պունճա բարլագ թէսավվուրլարտան նէ՝ գալտը... եէտի մէզա՛ր... զիրա Սամուլէլին Սէն-Ֆրանսուա սօգա-

ղընտաքի խանէ ետրինտէ ինչա իթ տիրմիշ օլտըղը վէ էօ-
լիւնճէյէ գատար մուհաֆըղըղընը տէրէօհտէ իթ միշ
պուլընտըղը թիւրպէտէ պէնիմ տէ մէզարըմ գաղըմըն
տըր :

... ..

« Նամէնիգի ախզ իթ տիրիմ ղէման , մէքթ ուպըմըն
պուրասընա կէլմիշ իտիմ :

« Իշթէ բիսգորոսընըզ սիզի պէնիմէ կէօրիւշմէքտէն
մէն՝ իթ տիրքտէն սօնրա , չիմտի տէ մէքթ ուպըլաշմագտան
մէն՝ իտիյօր :

« Պէյան իթ տիրինիզ միւէսսիր վէ միւէլլիմ թէէս-
սիւֆլէր պէնի բէք զիյատէ միւթէէսիր իյլէտի . քիլիսէ
ինթիզամընտան վէ բիսգորոսըլարըն պիղիմ իւզէրիմիզտէ
օլան իգթիտարընտան չօգ տէֆալար պահս իթ միշիզ տիր .
սիզ վէ պէն կիպի ֆագըր րահիպլէր պիլա մուալէնէթ
վէ պիլա իսթինատ անլէրին բէյֆինէ պըրագըլմըշլար
տըր : Ֆիլ հագըգա չու հալ մուճիպի թէէսսիւֆ տիր ,
ֆագաթ նէ՞ եաքալըմ , քիլիսէնին գանուըն պէօլէ տիր .
պու գանունա ըրայէթ իթմէյի եէմինլէ վատ իթմիշսի-
նիզ տիր... պէնիմ իթաաթ իթ տիրիմ վէճհլէ , սիզ տէ
իթաաթ իթմէյէ պօրճլու սընըղ . զիրա նամուսըու պիր ա-
տէմ իչուն հէր եէմին մուգատտէս տիր :

« Պիչարէ Յովսէփ , պէնիմ իչուն օ գատար թաթլը
օլան միւնասէպաթընըղըն գաթընտան սօնրա , պանա
գալան թէսէլլիլէրէ սիզին տէ նաիլ օլմանըղը իսթէր ի-
տիմ... լաքին բէք զիյատէ հէյէճան իչինտէ իմ... պէօ-
յիւք պիր քէտէր տույույօրըմ... զիրա նէ՞ հըսս իտէ-
ճէյինիգի պիլիրիմ... :

« Պու մէքթ ուպը տէվամ իթմէք պէնճէ միւմքինսիզ
տիր... էմիրլէրինէ ըրայէթ իթմէյէ մէճպուր պուլուն-
տըղըմըղ ատէմլէրէ գարչը իհթիմալ քի աճը աճը սէօղ-
լէր եաղաճաղըմ :

« Մատամ քի էօյլէ իճապ իտիյօր , պու մէքթուպ սօնընճըսը օլաճագ տըր . էլ վէտա՛ , ազիզ տօսթըմ , էլ վէտա՛ , միւէպպէտէն էլ վէտա՛ . . . եիւրէյիմ բարչա բարչա օլույօր . . . : »

« ԳԱԲՐԻԷԼ ԲԵՆՆԸԲՈՆ »

2

Խ Ե Լ Ա Ս

Շափագ զուհուր իթմէք իւզէրէ իտի . . . :

Կիւլ րէնկինտէ վէ ատէթա կէօրիւմէյէճէք տէրէ . ճէտէ պիր զըյա շարգ թարաֆընտա ըունումուն օլմաղա պաշլայօր ըտը . լաքին եըլտըզլար գուպպէի տսիւմանըն լաճիվերտ րէնկի ալասընտա հէնուզ ըշըլ ըշըլ բարըլ-տամագտա իտիւէր :

Գուշլար , օվանըն ճէսիւմ աղաճլարընտաքի թազէ եաբրագլար ալթընտա ույգուտան ույանարագ , սապահ ահէնկլէրինէ մուգատտէմէ օլմագ իւզրէ եալընըզճա ճըվըլթըյա պաշլամըշլար ըտը :

Կիճէ նէվիյլէ ըսլանմըշ օլան եիւքսէք օթլար իւզէրինտէն պէյազըմսը խաֆիֆ պիր պուխար չըգմագտա օլտըղը կիպի , պէօյիւք պիր կէօլին աուրղուն վէ պէրրագ սուլարը տա՛ աղարմագտա օլան շափաղը այինէի միւճէլլա միսալի աքս իթտիրմէքտէ իտիւէր :

Հէր շէյ իւք պահարըն կիւզէլ վէ սըճագ կիւնլէրին . տէն պիրի զուհուր իտէճէյինի իֆհամ իթմէքտէ իտի :

Օվանըն շարգ թարաֆընա միւթէվէճճիհ օլան եօ .

գուշ օրթասընտա, Եօսուէն պաղլամըշ վէ միւրուրը զէման իլէ իւղէրինտէ օյուգլար բէյտա օլմուշ օլան պիր քիւմէ իխթիյար սէօյիւտ աղաճլարը պուլունուպ, պունլարըն էյրի պիւյրիւ գապուգլարը եապանի հանըմ էլի վէ ըհնկեարէնկ պօրու չիչէքլէրի ալթընտա տտէթա զալպ օլմուշ ըտը: Պու իխթիյար սէօյիւտ աղաճլարը պիր նէվ թապիի իլթիճակեաճ թէշքիլ իթմիշ օլուպ, Եօսուէն պաղլամըշ օլան գալըն քէօքլէրի իւղէրինտէ իսէ պիր էրքէք իլէ պիր գատըն օթուրմըշ ըտը. պունլարըն պիւս պիւթիւն պէյաղլանմըշ օլան սաչլարը, իւղէրինտէքի պուրուշուգլար վէ գամպուրլաշմըշ պէլլէրի բէք զիյատէ իխթիյար օլտըգլարընը իրայէ իտիյօր ըտը:

Հալպու ըի պու գատըն տահա պիր գաչ սէնէ էվվէլ կէնճ վէ կիւղէլ օլուպ, ուզուն սիյահ սաչլարը չէրչիվէ կիպի ալնընը գուշաթմագտա իտի. եանընտաքի էրքէք տախի քէզա տահա պիր գաչ սէնէ էվվէլ կիւղիւ գուվվէթլի պիր ատէմ իտի:

Պու գատըն իլէ էրքէյին օթուրտըգլարը մահալտէն պիւթիւն օվա, օրմանյըգլար վէ օրմանյըգլար իւղէրինտէ տախի՝ արդասընտան կիւնէշ տօղաճագ օլան մաիմսի վէ եիւքսէք պիր տաղըն թէբէսի կէօրիւնիւյօր ըտը:

Իշպու մէնզարէ, չափագ վագթընըն նիմ այտընյըղը արասընտա խայալ մայալ կէօրիւնտիւյիւնտէն, կիւղէլ վէ հիւղնէնկիւզ պիր թէմաչա արգ իտիյօր ըտը:

Իխթիյար ատէմ, սէօյիւտ աղաճլարընտան միւթէշէքքիլ իլթիճակեաճ ալթընտա քէնտիսի կիպի օթուրմըշ օլան գատընա խիթապէն:

— Հէմիրէճիյիմ, պունճա ասըրլարտան պէրու ձէնապը Հագգըն էլի պիզի պինիհայէ օվալար իչնէ սէվգ իթմիշ օլտըղընտան պիրի պիրիմիզտէն այրը օլարագ տիւնեայը պիր գութպտան տիկէր գութպա գատար տօլաշմըշըղ տրր. պունճա ասըրլարտան պէրու գա՛չ տէփալար թապիաթըն

չու սուրէթլէ ույանմասընտա հաղըր պուլունմըշըդ տըր :
Էյվա՛հ , թուլուտան զուրուպա գատար պիր կիւն տահա
կէչիրմէք լաղըմ կէլիր իտի . . . հալպու քի էօլիւմ տաի-
մա պիղտէն գաշմագտա օլտըղընտան , պու կէչէճէք կիւն
տաիսի պիհուտէ վէ պիֆատէ օլարագ կէչէն սաիր կիւն .
լէրիմիզէ ինզիմամ իլէ անլէրին մըգտարընը պօշ պօշունա
արթըրըյօր ըտը :

Գատըն . - Լաքին նէ՛ պէօլիւք սաատէթ տիր քի ձէ-
նապը Հագգ քէմալը մէրհամէթինտէն պիզի աճըյարագ ,
պիր միւտտէթտէն պէրու սաիր մախլուգաթ կիպի պի-
զիմ տաիսի կէչիրտիյիմիզ հէր կիւնիւն մէղարա եագլաշ-
մամըղա վէսիլէ օլմասընը միւրատ պույուրտը : Համտ ու
սէնա՛ օլսուն . . . համտ ու սէնա՛ օլսուն . . . :

— Էվլէթ , համտ ու սէնա օլսուն , հէմչիրէճիյիմ . . .
զիրա տիւնտէն պէրու իրատէի րապպանիլէ պիզի եէք .
տիկէրիմիզէ եագլաշտըրտըղը հալտէ , էճէլին թէգարրու-
պընա տէլալէթ իտէն օ վասֆը նագապիլ կէվլէքիլի հըսս
իթմէյէ պաշլատըմ :

— Պէն տէ սիզին կիպի զաթէն քէսպի զաաֆ իթմիշ
օլան գուվլէթիմին եավաշ եավաշ վէ թաթլը թաթլը ա-
ղալմագտա օլտըղընը հըսս իտիյօրըմ . չիւպհէ եօգ քի էօմ-
րիւմիւզիւն սօնը եագլաշըյօր . . . զազապը իլահի արթըգ
սիւքիւնէթեապ օլմուշ տըր :

— Էյվա՛հ , հէմչիրէճիյիմ , պէսպէլլի լանէթլի սիւսի-
լէմին սօն էվլատը՝ էճէլի գարիպիլլէ խէլասըմը իսթիհասալ
իտէճէք տիր . . . զիրա ձէնապը Հագգըն իրատէսինէ՛ օլ-
տըղը անլաշըլտը . սիւսիլէմին սօն էվլատը տիւնեատան
կիթմէտիքճէ , մաղհարը աֆիլ օլամայաճաղըմ : Մէյէր խէ-
լասըմը իսթիհասալ իթմէք լութֆը՝ պիրատէրլէրինին սէ-
լամէթի իշուն պունճա ֆէտաքեարըղլար իճրա իթմիշ օ-
լան օ մուգատտէս վէ մուազզէզ զաթա մունհասըր ը-
մըշ :

— Էվվէթ, գարտաշըմ, քէնտիսի պունճա իշքէնճէլէր չէքմիշ, ասլա շիքեայէթ իթմէքսիզլին պունճա աճըլարա դաթլանմըշ, պունճա աղըր ըղտըրապլարա տիւշար օլմուշ վէ ձէնապը Հազգըն խըտմէթինէ կիրէրէք եէր եիւզիւն տէ Հաղրէթի Իսանըն թարիգինի թութմըշ օլտըղընտան, պու խէլաս մատտէսիննտէ սօնընճը վասըթասը քէնտիսի օլմագ իգթիղա իտէր իտի . . . :

— Էվվէթ, հէմշիրէճիյիմ . . . զիրա սիւսիլէմին սօնընճը աղասը բուհը բաքընը ձէնապը Հազգա թէսլիմ իթմէք իւզրէ պուլընտըղընը շու տնտէ հըոս իտիյօրըմ . . . իշթէ պէնիմ լանէթղէտէ սիւսիլէմէ սօնընա գատար ֆէլաքէթ պախշ օլմուշ օլույօրըմ, Եա՛ Բապպի . . . Եա՛ Բապպի, Ինայէթ վէ մէրհամէթին նէ՛ գատար պէօյիւք իտէ, հիտ պէթ ու զաղապըն տա օ՛ մէրթէպէ պէօյիւք օլտու :

— ձէսուր օլունուղ վէ իւմիա իթմէքտէն կէրի տուրմայընըզ, գարտաշըմ . . . տիւշիւնիւնիւզ քի քէֆարէթտէն (ապաշխարանք) սօնրա աֆվ վէ աֆվտան սօնրա տա միւքեաֆաթ կէլիր: ձէնապը Հազգ սիզի վէ սիւսիլէնիզի մահվ իտէրէք պէտպախթըզ վէ հազսըղըզ եիւզիւնտէն քէօթիւ օլմուշ օլան սէնաաթքեարը տիւշարը միւճաղաթ իյլէտի: Սիղէ « Եիւրիւ . . . Եիւրիւ . . . տուրմագսըղըն Եիւրիւ . . . հէմ տէ պու եիւրիւյիւշիւն հիշ պիր ֆաիտէյի մուճիպ օլմայաճագ տըր. հէր ազշում սէրթ թօքրագ իւզէրինէ տիւշտիւյիւն զէման, սապահլալըն սէյահաթը էպէտիյէնէ պաշլատըղըն վագթըի կիպի հէտէֆի մագսուտընա պիր ատըմ եաղլաշմըշ օլմայաճագսըն . . . » տէմիշ իտի: Իշթէ ասըրլարտան պէրու մէրհամէթսիզ ատէմլէր տախի սէնաաթքեարա տէտիլէր քի « Չալըշ . . . չալըշ . . . տուրմագսըղըն չալըշ . . . հէմ տէ սէնին չալըշման հէր քէս իշուն մահսուտար օլտըղը հալտէ, սէնին իշուն հիշ պիր ֆաիտէյի մուճիպ օլմայաճագ տըր. հէր ազշամ սէրթ թօքրագ իւզէրինէ տիւշտիւյիւն

ղէման , իւր ազնամը իշինին պաշնտան ավտէթ իթտիյին վագթթի կիպի սաատէթ վէ իսթիրահաթ իսթիհաալինէ եագլաշմըշ օլմայաճագսըն . . . : Ալտըղըն իւճրէթ՝ քէտէր , մահրումիյէթ վէ սէֆալէթ իլէ տօլու օլան պու էօմրիւնիւ տէվամա անճագ քիֆայէթ իտէճէք տիր . . . :

— Էյվահ . . . էյվահ . . . տաիմա պէօլէ՝ մի օլաճագ տըր :

— Խա՛յր , գարտաշըմ , խա՛յր , սիլսիլէնիզ հագգընտա ալլայաճագ եէրտէ , պիլաքս մէսրուր օլունուզ . զիրա ձէնապը Հագգ սիզին սէլամէթինիզ իշուն անլէրի էօլտիւրմէյէ լիւզում կէօրմիւշ իսէ , սիզին սէպէպինիզլէ լանէթղէտէ սէնաաթքեարը գուրթարարագ , տիւնեա իւզէրինտէ լանէթէ ուզրամըշ վէ գօրգունճ օլմուշ օլան սէնաաթքեար կիւրուհընը տաիսի զալըմլարըն էլինտէն գուրթարաճագ տըր . . . : Նիհայէթ վագթթլար եագլաշըյօր , գարտաշըմ . . . Ալլահըն մէրհամէթի եալընըզ պիզէ մունհասըր օլուպ գալմայաճագ տըր . . . Էյվէթ , պիզիմ եիւզիւմիւզտէն կէրէք գատընլար վէ կէրէք զէմանըմըզտաքի էսիրէր մագհարը սէլամէթ վէ նէճաթ օլաճագ տըր : Չէքտիյիմիզ չիլէ բէք տէհշէթլի օլտու . պու չիլէ օն սէքիզ ասըրտան պէրու տէվամ իտիյօր . լաքին պու գատարը արթըգ էլվէրիւր : Պագընըզ , գարտաշըմ , շարգտաքի չու գըրմըզա զըյա եավաշ եավաշ պիւթիւն կէօյիւ գաբլայօր , իշթէ սէլամէթ կիւնէշի տէ չօգ կէշմէտէն պէօլէճէ թուլու իտէճէք տիր . օ մոագատտէս վէ մահսուլտար սէլամէթ կիւնէշի , պիր սոզ սօնրա գուպպէի ասիւմանը նուրլարա զարգ իտէճէք օլան շէմսի միւնիր կիպի , հայաթպախշ զըյա վէ հարարէթինի տիւնեա իւզէրինէ նէշր իտէճէք տիր . . . :

— Էյվէթ , հէմշիրէճիյիմ , էյվէթ , սիզին սէօղլէրինիզ բէյլաճպէրանէ տիր . . . Էյվէթ , չիմտի թուլու՝ իտէճէք կիւն կիպի կիւզէլ վէ բարլագ օլան օ եէվմի սէ .

ւամէթին շափաղընը կէօրէրէք կէօզլէրիմիզի գաբայաճա-
 ղըզ: Օ՛հ, խա՛յր, խա՛յր, պու իւլաս վէ սէլամէթի թէէ-
 մին իթմէք իւզրէ էօլմիւշ օլան սիւսիլէմ ազասը իչուն
 եալընըզ իֆթիխար վէ շէրէֆի եաշլարը տէօքմէք իճապ
 իտէր. անլէր ինսանիյէթին տայիմի տիւշմէնլէրի թարա-
 ֆընտփն ֆէտա իտիլմիշ օլան պիրէր շէհիտ տիրլէր. զիրա
 Հազրէթի իսանըն նամը մուազզամընը ճէմիյէթլէրինէ թա-
 գարագ պու իսմէ գարշը քիւֆը իթմէքտէ օլան օ տին
 խայընլարընըն էճատտը՝ վագթըլա Հազրէթի իսա թա-
 րաֆընտան լանէթ իտիլմիշ օլան սախթէ վէ ղայրը լայըգ
 բաբազլարտան տըր: Էվվէթ, սիւսիլէմ ազասընա համո
 ու սէնա օլսուն քի, հէր տիւրլիւ զուլմքեարլըղըն թա-
 րաֆտարը օլան պու աշագլարըն արթըգ ըլտըրապ
 շէքմէք իսթէմէյէն վէ ճէնապը Հագգըն մախլուզը օլ-
 մագ հայսիյէթիյլէ անըն ինսանիյէթ աիլէի ազիմէսինէ
 պախշ իթմիշ օլտըզը խասայիստէն իսթիֆատէ իթմէք
 իսթէյէն պիշարէլէրին տիւշմէնի սէլամէթի օլան պու խա-
 յընլարըն սօն գուրպանլարը օլտուլար: Էվվէթ, էվվէթ,
 օ զէմանէ միւրայիլէրինին հիւքմիւ մահվ օլմագ իւզրէ
 տիր... օ եալանճը բաբազլարըն քի զայըֆ օլանլարա
 գարշը գուվվէթլի օլանլարըն թուլթաղլարը հարէքսա-
 թը խօտպինանէյէ մուավէնէթ իտէրլէր վէ իալիգին կէօզ
 էօնիւնտէ պուլնճա պիթմէզ թիւքէնմէզ խազինէլէրի
 պուլունմագլա պէրապէր, ճէնապը Հագգըն ինսանը մահ-
 զա կէօզ եաշը տէօքմէք, տէրտ վէ սէֆալէթ շէքմէք իւզրէ
 եարաթմըշ օլտըղընը իտտիայա գալգըշըրլար... օ սախթէ
 բաբազլար հէր տիւրլիւ զուլմ ու թէատտինին համի վէ
 շէրիքի օլտըղլարընտան, մախլուզըն աշընը հէր զէման
 եէրէ տօղրու էյմէք իսթէրլէր: Խա՛յր, խա՛յր, օ մախ-
 լուգ աշընը մաղրուրանէ եօգարը գալտըրսըն. ճէնապը
 Հագգ անը զէքի, սէրպէսթ վէ մէսուտ օլմագ իչուն եա-
 րաթմըշ տըր:

— Էյ գարտաշըմ... սիզին սէօզլէրինիզ տախի բէյ-
ղամպէրանէ տիր... էվվէթ, էվվէթ, ձէնապը Հագգըն
ինայէթ վէ մէրհամէթի սայէսինտէ հայաթըմըզըն սօնըն.
ճըսը օլաճագ օլան պու կիննին թուլուը նա'սըլ եագլա-
շըյօրսա, օ կիւզէլ կիննին թուլուը տախի էօյլէճէ եագ-
լաշըյօր... :

— Էվվէթ, պու կին հայաթըմըզըն սօնընճը կիննիւ
օլաճագ տըր, հէմշիրէճիյիմ... զիրա վիւճուտիմէ պիւ-
մէմ նէ՛ կիպի պիր ույուշըզլըզ արըզ օլույօր... պէնտէ
մատտիյաթ նամընա հէր նէ վար ըսա չէօզիւլիւյօր զանն
իտիյօրըմ. ալէմի պալէայա չըգմագ իւզրէ գալպիմտէ
ֆէվզ էլ ատէ պիր արզու հըսս իտիյօրըմ:

— Գարտաշըմ... կէօզլէրիմ գարարըյօր... շարգ
թարաֆընտա պիր ազ էվվէլ օ՛ գատար գըրմըզը կէօրիւ-
նէն ըլըղը գաբալը օլան կէօզլէրիմ արասընտան անճագ
ֆարգ իտէպիլիյօրըմ:

— Հէմշիրէճիյիմ... օվայը... կէօիւ... օրմանլարը
գարըշըզ պիր տիւման արասընտան կէօրիւյօրըմ... գուվ-
վէթիմ քէսիլիյօր... :

— Գարտաշըմ... ձէնապը Հագգա չիւքը իտէլիմ...
իսթիրահաթը էպէտիյէ զէմանը եագլաշըյօր:

— Էվվէթ... եագլաշըյօր, հէմշիրէճիյիմ... էպէ-
տի ույգուլնըն նէշէսի պիւթին վիւճուտիմի իսթիլա ի-
տիյօր... :

— Նէ՛ պէօյիւք սատտէթ... գարտաշըմ... ըուհը-
մը... թէսլիմ իտիյօրըմ... :

— Հէմշիրէճիյիմ... կէօզլէրիմ գաբանըյօր... աֆ-
վա նաիլ օլարագ էօլիւյօրըմ... :

— Օհ... գարտաշըմ... Ալլահ վէրէ տէ պու սէլա-
մէթ վէ խէլասըմըզ... պիւթին ըզտըրապ չէքէնլէր իւ-
զէրինէ եայըլսա:

— Եիւրէյինիզ ըահաթ օլարագ էօլիւնիւզ... հէմշի-

րէնիւմ... օ պէնիւք կիւնիւն... շափաղը... տօղտու...
կիւնէշ զուհուր իտիյօր... պագընըզ:

— Եա՛ Բապպի... մուպարէք օ՛լ...:

— Իլահի՛... մուգատտէս օ՛լ...:

.....

Պու իբի սէտալար միւէպպէտէն սիւքիւթ իթտիքլէրի
սըրատա, կիւնէշ օլանճա պէշաշէթ վէ շաշաասըյլա ու-
ֆուգտա զուհուր իտէրէք, պիւթիւն օվայը նուրըարա
ղարգ իյլէտի:

Ն Է Թ Ի Ճ Է

Վազիֆէմիզ պիթտի, քիթապըմըզ խիթամ պուլտու :
Պու էսէրին նէ՝ գատար էքսիք վէ նաթէմամ օլտը-
ղընը պիլիրիզ . կէրէք սուրէթի իֆատէճէ վէ կէրէք թար-
զը հիքեայէճէ նէ՝ գատար նօգսանը պուլընտըղընը իթի-
րաֆիտէրիզ : Լաքին պու էսէրիմիզին հագգանիյէթքեարա-
նէ վէ խալիսանէ օլտըղընը տա սէօյլէմէյէ հագգըմըզ վար
զանն իտէրիզ :

Էսէրիմիզ նէշը օլունտըղը սըրատա, պիր թագըմ զա-
րագքեարանէ վէ խասիմանէ թէարրուզաթա տիւչար օլ-
տու . քէզալիք բէք չօգ չէտիտ, սամիմանէ, պազէն հա-
րարէթլի վէ ֆագաթ սատըզանէ թէնգիտաթ վէ մուա-
խազաթա տախի ուղրատը :

Հարագքեարանէ վէ խասիմանէ օլան թէարրուզաթ
պիզի հագըզաթէն էյլէնտիրտի . զիրա քէմալը թէվազու
իլէ իթիրաֆիտէրիզ քի, պու թէարրուզար պազը բիսգո-
րոսլըզ քիւրսիլէրինտէն ալէյհիմիզտէ թէնպիհաթ սուրէ-
թինտէ եազըլմըշ չէյլէրիտի : Պիր սէնէտէն միւթէճափիզ
միւտտէթտէն պէրու եըլտըրըմ կիպի իւզէրիմիզէ տիւչ-
մէքտէ օլան օ կիւլիւնճ հիտտէթլէր, օ թօհաֆ աֆօրօզ-
լար բէք զիյատէ էյլէնճէլի օլտըզլարը իշուն մէքրուհ տէ-
յիլ տիրլէր . բուհպան ախլազընըն կիւզէլ վէ մահիրանէ
պիր գօմէտեաուը տըրլար :

Իշպու գօմէտեա իլէ բէք չօգ էյլէնտիք, բէք զիյա-
տէ մահզուզ վէ միւթէլէզզիզ օլտուզ . Մոլիէր կիպի պու
գօմէտեանըն հէմ միւէլլիֆլէրի վէ հէմ տէ օյունճըլարը
օլան զաթլարա սուրէթի սամիմանէտէ արզը թէշէքքիւր-
տէն պաշգա պիր պօրճումըզ գալմամըշ տըր :

Քիթապըմըզըն էտէպիյաթ գըսմընա միւթէալլիգ օւլան թէնգիտէրէ (քննադատութիւն) կէլինճէ, պունլարը նէ՝ գատար աճը վէ շիտտէթլի օլուրլարսա օլսունլար հիւանիւ թէլագգըրիտէրիզ. զիրա պէլքի աղաճըգ գապալըզլա վէրիլէն նասիհաթլարտան էլիմիզտէն կէլտիլի գատար իսթիֆատէյէ չալըշտըգ: Հագգըմըզտա թէվէճճիւհի պուլունմայան վէ ֆագաթ տահա ադիլ վէ տահա միւս. թադիմ օլան էֆքեար սահիպլէրինին ռէյինէ կէօթէրտիլիմիզ իհթիրամ՝ այնը էֆքեար սահիպլէրինի աղաճըգ կիւճէնտիրտի: Պունտան տօյայը իքի ճիհէթլէ թէէոսիֆիտէրիզ. զիրա պիզ անլէրին թէնգիտէրինտէն իսթիֆատէ իթմիշ օլտըզմըզ կիպի, պիզի կիւճէնտիրմէյի իւմիտ իտէր իքէն պիզի միւթէչէքքիր պըրագմըշ օլան զաթլարա նախօշ կէօրիւնմէք արղոււմըզա տաիմա մուղայիր պուլունմըշ տըր:

Պիր գաշ սէօզ տէ պաշգա տիւրլիւ վէ ֆագաթ տահա աղըր օլան թէարրուզաթ հագգընտա սէօյլէյէլիմ:

Պաղըլլարը՝ ումնւմ ժէղիւիթ ճէմիյէթի աղասընը խալըն էնզարը թագպիհինէ արզ իտէրէք հէր քէոին հիտտէթինի թահրիք իթմիշիզ տէյու պիզի իթհամ իթտիլէր:

Պու պապտէ օլան ճէվապըմըզ չու տըր:

Բասգալտան զէմանէմիզէ գատար էն ղիյատէ միւս. թէնագըզ թէճրիւպէլէր վէ թէտգիգաթ իլէ իսպաթ իտիլմիշ վէ իթիրազ վէ շիւպհէտէն արի օլարագ մէվզըրի սուպուլթէ չըգմըշ տըր քի, ժէղիւիթ ճէմիյէթինին էն միւս. թէպէր աղասընըն իլմի իլահիյէ տաիր օլան էսէրլէրի ՍՐԻԳԱԹ, ՉԻՆԱ, ՃԷՊՐԷՆ ՖԻԻԼԻ ՇԷՆԻ, ԳԱԹԼ մատտէլէրինի մաազուր վէ եախօտ մէշու կէօթէրիյօրլար:

Քէզալիք չուրասը տա միւսպէթ տիր քի, ժէղիւիթ ճէմիյէթի աղասը թարաֆընտան իմգալանմըշ օլան մէրտուտ վէ թահրիքամիզ քիթապլար չօգ տէֆալար րահիպ մէքթէպլէրինտէքի կէնճ շակիրտանա օգուլթաըրըլմագտա տըր:

Պու սօնընճը մատտէ մէզքիւր քիթապլարըն մուայէնէի մուտագգիգանէսիլլէ իսպաթ իտիլմիշ օլտըզը կիպի, տահա եագըն վագթլարտա Սթրագպուրկլը ալիմ վէ միւհ:

թէրէմ՝ Մ. Պիւշիւն տաժար է նննսրնտա վէքիլի ումոամի Մ. Տիւրաթի թարաֆընտան իրատ օլունան նութգը պէլիղ սայէսինտէ տախի թէէեհիտ իաիլմիշտիր . իշ պու սուրէթլէ մէյտանա չըդտըգտան սօնրա , պիղ նէ՝ եօլտա հարէքէթ իթտիք :

Իլմի իւահի իւլէմասընըն գաժաիտի մէքրուհէսի իլէ իմլաի ֆիքր իթմիշ օլան վէ քէնտիլէրինին ուսուլը ադա . իտի մէզհէպիլէլէրինի թէշքիլ իտէն օ մէքրուհ քիթապլարըն մանթուգ վէ մէֆհումընճա հարէքէթ իտէն ժէզիւիթ բարաղլարը թէսաժվուր իտէրէք , օ գաժաիտի մէքրուհէյի թէճէսսիւմ իթտիրտիք . պունտան նէ՝ զիյատէ վէ նէ՝ տէ էքիք պիր շէյ եարմատըգ :

Ժէզիւիթ ճէմիլէթի պէյնինտէ մահֆուղ պուլունան օ թէհլիքէլի սիւահլարը իսթիմալ իթմէք մէհարէթ , ճէսարէթ վէ խապասէթի ժէզիւիթ ճէմիլէթինին ումում ադասընտա պուլունո՛ւր մը տէտիք : Հաշա՛ Պիզիմ հիւճիւմ իթտիյիմիղ մատտէ՝ ժէզիւիթ ճէմիլէթի բալէնէն եսսիլէնին բուհը վէ միւթէպէր աստ իթտիքլէրի իլմի իւահի իւլէմասընըն քիթապլարը իտի :

Էլ հասըլ՝ բարալար , հիւքմտարլար , միլլէթլէր վէ սօն զէմանլարտա տախի փրանսա՝ պու ճէմիլէթին գաժաիտի միւտհիշէսինի այաղլար ալթընա ալարադ ճէմիլէթ աղաօընը թարտ իթտիքլէրի կիպի թարիգաթը բուհանիլէլէրինի տէ տաղըթտըղլարընտան , պիղ տախի միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու ումումըն մալիւմի օլան էֆքիար վէ վուղուաթը պիր սուրէթի ճէտիտէտէ էնզարէ ամմէյէ տըղ իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ եարմատըղըմըզը իւալէթէն պէյանէ իւղում վար մը տըր :

Պու ճէվապը վէրտիքտէն սօնրա , պաշգա պիր խուսուսա նազլը քէլամ իտէլիւմ :

Պիզի ֆուգարանըն զէնկիլէր ալէյհինտէքի քին ուղարաղընը թահրիք իթմէք վէ իհթիշամ վէ սերվէթի կէօրէրէք տէտպախթլարըն գալպինտէ բէյտա օլան հասէտի պիր գաթ տահա ալէվլէնտիլմէք խուսուալարընտա տա իթհամ իթտիլէր :

Պունա տա շու ճէվապը վէրիլիղ քի , պիղ պիլաքս Ատրիէն տը Գարտօվիլին հալինի թապիր իտէրէք , կէրէք

աղիճէնապանէ պիր իլճայա իթթիպանէ վէ կէրէք մազի-
տէն իպրէթ ալարազ վէ իսթիգպալի կէօրէրէք, սէֆալէթ
իչինտէ տօղրուլըղը մուհաֆաղա իտէն վէ սայ ու ամէլ
իլէ հայսիյէթ գաղանան ֆէլաքէթղէտէլէրէ խայրխահա-
նէ վէ պիրատէրանէ պիր էլ սունան ասըլզատէլէրի թէ-
ճէսսիւմ իթտիրմէյէ չալըշտըղ: Ատրիէն տը Գարտօվիլ
կիպի կիւզէլ վէ զէնկին պիր ասըլզատէնին Մայնէջիւ-
հէմյիրէմ տէյու ետա իլլէտիյինի վէ օ ֆազըր, սէֆիլ
վէ սազաթ գըղա հէմյիրէ կիպի մուամէլէ իթտիյինի կէօս-
թէրմէք՝ ֆուգարա իլէ զէնկինէր արասընտա ֆէսա՛տ
թօխումը մը էքմէք տիր:

Մ. Ֆրանսուա Հարտինին իշճիլէրէ մախսուս օլարազ
ուսուսի պիր խանէ թէէսիս իթտիյինի կէօսթէրմէք՝ իշճի-
լէրի էֆէնտիլէրինէ գարչը թահրիք մի իթմէք տիր:

Խալը, մուղայիրի օլարազ ճէմիյէթի պէշէրիյէ տէ-
րէճաթմընըն իքի ուճընտա պուլունան իքի սընըֆ արա-
քընտա մուգարէնէթ վէ իթիլտֆ հուսուլէ կէթիրմէյէ
չայրշտըղ. դիրա իւշ սէնէտէն պէրու շէկի՛ր Զինկինէթ
ՊիլՍէ իՏիլէ՛ր » սէօղիւնիւ եազմըշըղ տըր:

Էվվէլճէ սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ, պիր տէֆա տահա
թէքրար իտէրիզ քի, էհալի արասընտա տէհշէթի վէ
հատտսըղ հիսապսըղ սէֆալէթլէր վար տըր. էհալինին
ամէլէ վէ ֆուգարա գըսմը հուգուգլարը հազգընտա
կիթ կիտէ մայիւմաթ քէսպ խոյօրլարսա տա, հէնուզ
սապըրլը վէ թէպիմիյէթքեար օլտըգլարընտան, մէմլէ-
քէթի իտարէ իտէնլէրին սէնաաթքեարլար արասընտա
հիւքմֆէրմա օյան րէգապէթի զալլմանէ եիւզիւնտէն
կիւնտէն կիւնէ տղըրլաչան հալը էսէֆիլթիմալլէրինէ
տէ հասըննազարը տըգդաթ իթմէլէրինի թալէպ խոյօր-
լար:

Էվվէթ, էվվէլճէ սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ եինէ թէք-
րար իտէրիզ քի, չայըշգան վէ տօղրու պիր ատէմին՝ թէ-
այեիւշինէ էվլէրլշլի պիր իւճրէթ հասըլ իտէճէք պիր իշէ
հաֆէ վար տըր:

Պու էսէրիմիլտէ թարաֆըմըլտան մէյտանա գօնու-
լա՛ղ մէսէլէլէրի պիր գաշ սաթըր իլէ խիւլսաա իտէլիմ:
Պիզ էվվէլա՛ գապընլարա վէրիլէն իւճրէթլէրին քի-

Ֆայեթսիզլիյինի վէ պու քիֆայեթսիզլիյին մուճիպ օլաղը նէթաիճի միւլլիմէյի իսպաթ իթմէյէ չալըշտըգ :

Սանիյէն՝ պիր քիմնէնին քէմալը սուհուլէթլէ պիր թիմարխանէտէ թէվգիֆ իտիլմէսի հազգընտա պաղը թէն-մինաթը ճէտիտէ իթթիխաղընը թալէպ էյլէտիք :

Սալիսէն՝ քէֆալէթի նագաթիյէ իթասըյլա մահպու-սիյէթտէն գուրթուլմագ հազգընտաքի միւսաատէի գա-նունիյէտէն իշճիլէրին տախի իսթիֆատէ իտէպիլմէսինի թալէպ էլէ , պու քէֆալէթի նագաթիյէ պէշ եիւզ ֆրանգ-տան իպարէթ պուլունտըղը իշուն իշճիլէրճէ թէտարիքի նագապիլ օլաղընը վէ հալ պու քի էքսէր ֆամիլեալար իշճինին էլ էմէյի էլէ թէայեիւշ իթմէքտէ օլաղլարը հալտէ պիչարէ ատէմ հապսխանէտէ իշիլլէ մէշուլ օլա-մայաճաղընտան , անըն հէր քէստէն զիյատէ սէրպէսթ գալ-մաղա իշթիյաճը պուլունտըղընը պէյան վէ շու հալտէ քէֆալէթի նագաթիյէնին մըգտարը՝ իշճինին պիր այլըգ չա-լըշմասընըն պէտէլի օլան ԱԼԹՄԸՇՏԱՆ ՍԷՔՍԷՆ ՖՐՍԱՆԳՍ. թէնզիլ իտիլմէսինի թէքիֆ էյլէտիք :

Բապիէն՝ իշճիլէրին իգամէթինէ մախսուս ումուսի պիր խանէնին սուրէթի թէրթիպ վէ թէշքիլինի պիլ ֆիլի կէօսթէրէրէք , իշճիլէրէ ճէմիյէթլէ վէ միւսապաթ իւզըրէ եաշամագ վասըթալարը թէսհիլ վէ թէհվին իտիլինճէ , չիմտիքի իւճրէթլէրին քիֆայեթսիզլիյիլէ պէրապէր , իշ-ճիլէրին պունտան նէ՝ պէօյիւք ֆախտէլէր իսթիհալ իտէ-պիլէճէքլէրինի իսպաթ իթմէյէ չալըշտըգ :

Հաթթա պու թէքիֆիմիզէ պիր խայալը պաթըլ նաղարըյլա պագըլմամասը իշուն , զէնկին մուամէլէճիլէ-րին ումուսի խանէլէր թէէսիս իտէրէք հէմ ինսանիյէթ-քեարանէ պիր իշ եաբաճագլարընը վէ հէմ տէ վազ իթ-տիքլէրի սէրմայէտէն եիւզտէ պէշ ֆաիզ ալապիլէճէքլէ-րինի պիր թագըմ՝ ռագամլար էլէ իսպաթ վէ Բարիս խալ-գը հազգընտա բէք զիյատէ խայրխահլըգ էսէրի կէօսթէր-մէքտէ օլան իտարէի պէլէտիյէնին տէ իշպու մուամէլէի ինսանիյէթքեարանէ հազգընտա խասսէթէն նաղարը տըգ-գաթընը ճէլպ էյլէտիք :

Բարիս շէհրի զէնկին տիր . նուսունէ օլարագ հէր մահալլէտէ պիրէր ումուսի խանէ թէէսիս իտէրէք , աղ

պիր սերմայէ յի ֆաիտէլի պիր սուրէթ տէ իսթիմալ իտէ մէղ մի : Էվվէլա պիննիսպէ աղ պիր իւճրէթ վէրէրէք օրատա գապուլ իտիլմէք իւմիտի իշնի սընրփլարը արասընտա մէտհէ շայան պիր ըզգապէթ հուսուլէ կէթիրիր վէ սանի- յէն էսնաֆ զէնկինլէրի շիրքէթլէր վիւճուտէ կէթիրմէք իւղրէ պու միսալլարտան հըսսէնապը իպրէթ օլուրլար :

Խաթիմէի քէլամ օլմագ իւղրէ , հագգըմըղտա թէշ վիգ վէ թէվէճճիւհ կէօսթէրմէքտէն կէրի տուրմամըշ վէ էսէրիմիզին էմրի նէշրինտէ պիզէ պու սուրէթլէ մուա- վէնէթտէ պուլընմըշ օլան թանըաղըմըզ վէ թանըմատը- ղըմըզ տօսթլարա սուրէթի խալիսանէ վէ սամիմանէտէ պէյանը թէշէքքիւրի տէրիզ :

Քէզալիք հագգըմըղտա օլան թէվէճճիւհլէրինին ա- սարը ալէնիյէսինի կէօսթէրմէյէ թէնէզղիւլ պուլուրմըշ օլան Պէլճիգալը վէ Չուլիցէրեալը տօսթլարըմըզա տախի թէշէքքիւրաթը իհթիրամքեարանէմիզի արզա միւսարա- աթ վէ հագգըմըղտա օլան թէվէճճիւհաթը ալիյէլէրի պի- ղիմ իշուն իլէլ էպէտ մէտարը շէրէֆ ու իֆթիխար օլա- ճաղընը վէ էն թաթլը միւքեաֆաթլար սըրասընա կէշէ- ճէյինի պէյանէ միւճասէրէթ իյլէրիզ :

Խ Ի Թ Ս Մ

